CORPVS

INSCRIPTIONVM LATINARVM

CONSILIO ET AVCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARVM REGIAE BORVSSICAE

EDITVM

VOLVMEN DECIMVM QVARTVM

BEROLINI APVD GEORGIVM REIMERVM

MDCCCLXXXVII

INSCRIPTIONES

LATII VETERIS

LATINAE

CONSILIO ET AVCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARVM REGIAE BORVSSICAE

EDIDIT

HERMANNUS DESSAU

BEROLINI APVD GEORGIVM REIMERVM

MDCCCLXXXVII

PRAEFATIO.

Iussu academiae regiae Berolinensis volumen Corporis inscriptionum Latinarum quod edimus decimum quartum, inscriptiones complectitur repertas in oppidis voteris Latii, Tibure potissimum, Tusculi, Praeneste, Ostiae, in reliquis oppidis quorum elenchnm habes p. IX. X. Hae inscriptiones non ita multarum civitatium quomodo factum sit ut proprio volumine edantur, pancis est exponendum.

Cum ante hos triginta annos Gulielmus Henzen et Theodorus Mommsen munus colligendarum et edendarum inscriptionum Latinarum ab academia regia Berolinensi sibi commissum inter se partirentur, Henzeno obvenerunt edendae urbis Romae inscriptiones et Latii et regionum adiacentium Italiae superioris. Verum crescente in dies mole apparatus congesti et ipso numero inscriptionum, primum Etruriae et Umbriae et Aemiliae inscriptionum cura demandata est Eugenio Bormann. Curam inscriptionum Latii aliquanto diutius sibi retinuit Henzenus. In animo ei erat inscriptiones Latü cum urbanis coniungere, propterea quod et de multis inscriptionibus incertum esset, utrum in urbe Roma repertae essent an in Latio suburbano, et quod inscriptiones Latii etiam argumento affines esse videbantur inscriptionnm urbanarum; et poterant certe inscriptiones senatorum populi Romani repertae in agro Tusculano et Albano, item sepulcrales pleraeque eiusdem regionis, sine incommodo interponi similibus inscriptionibus repertis in urbe Roma. Nec tamen exequi hoc consilium datnm fuit Henzeno; satis enim superque occupatus colligendis et digerendis inscriptionibus ipsius urbis Romae, praesertim cum post annum 1871 totus rei epigrapbicae urbanae status mutaretur, vetus thesaurus inscriptionum urbanarum obrueretur ingenti numero recens effossarum, ipsae inscriptiones novis museis conditis ex alio in alium locum transferrentur, neque ad crisim propriam inscriptionum Latii accessit neqne colligendis eis multum operae impendere potuit. Itaqne anno 1876 primam partem inscriptionum urbanarum edidit sine inscriptionibus Latii. Interim nnmerus inscriptionnm Latii et ipse, effossionibus Ostiae potissimum institutis, valde creverat. Simul autem intellectum erat inscriptiones civitatium Latii longe melius, ad exemplum reliquarum civitatium Italiae, in sua quaeqne capitula distributum iri; nam pleraeque earum, ut sacrae Tiburtinae et Praenestinae, vulgares quoque sepulcrales repertae Ostiae, proprietate sua abhorrent ab eiusdem generis inscriptionibus repertis in urbe Roma; inscriptiones autem, in quibus res municipales tanguntur, multae eae et graves, ne locum quidem aptum habuissent inter inscriptiones urbanas. Praeterea nisi fallor e re videbatur esse sociis academiae, nt haec pars Corporis inscriptionnm, non maximae molis, sed multiplicis et gravis argumenti, eadem autem tractatu propter complures causas non ita facilis, iniungeretur adulescenti qui integras vires afferret nec multis aliis rebus esset districtus. Ob hasce res ineunte anno 1878 provinciam edendi inscriptiones veteris Latii academia regia mihi mandavit.

Dixi quomodo evenerit ut inscriptiones civitatium veteris Latii proprio hoc volumine contineantur. Quodsi quaeritur, num recte veteris Latii inscriptiones hoc volumine separaverimus ab inscriptionibus Latü novi sive adiecti editis a Mommseno huius corp. vol. X, deinde num fines inter vetus Latium et novum recte determinaverimus, illi quaestioni respondeo, confusionem inter inscriptiones urbanas et municipiorum suburbanorum, quae ab initio praecipua causa fuerat separandarum inscriptionum Latii a reliquis Italicis, pertinere tantum ad oppida urbi Romae finitima, id est veteris Latii, non ad ea quae longius distant: Ostia Tusculo Tibnre multae inscriptiones variis temporibus Romam adlatae sunt. vix ullae ex agro olim Volscorum (excepto solo Antio) Hernicorum Aequorum. — Quaestio autem de finibus veteris nominis Latini et populorum conterminorum, Rutulorum, Volscorum, Hernicorum, Aeqnorum, Sabinorum, anceps est et lubrica, ideo potissimum quod apud ipsos antiquos eis temporibus, ex quibus primum certa superest memoria, fines illi dudum in oblivionem abierant. Mommsenus, cum ederet buius corporis volnmina IX et X, re diutius ponderata priscis Latinis attribuit atque huic volumini reservavit civitates recensitas in quibusdam antiqais laterculis populorum Latinorum, exceptis eis civitatibus quas coloniis demum eo deductis Latinas factas esse narratur. Ob hanc causam Ardeae, quod oppidum olim Rutulorum fuisse et quo coloniam deductam esse anno u. c. 312

narratur, inscriptiones edidit cum inscriptionibus Latii adiecti (vol. X p. 675), quamquam Ardeates et recensentur in enumeratione populorum Latinorum Dionysiana (5,61) et sacra fecerunt in monte Albano una cum priscis Latinis (cf. ad huius vol. n. 2231); similibus de causis sibi edendas sumpsit inscriptiones Antii (vol. X p. 660), item Velitrarum (vol. X p. 651). Nec tamen anxie hanc normam secutus est Mommsenus; nam Corae quoque, quam ab initio Latinam fuisse probatum ivit vol. X p. 645, inscriptiones cum novo Latio contribuit; sed id fecit, ut ibidem monuit, propterea quod Cora sita est in mediis Volscis. Propter similes causas Afilarum et Trebae inscriptiones, quae oppida a nullo vetere auctore prisco Latio attribuuntur, immo illud videtur fuisse Hernicorum, hoc Aequorum, Mommseno excludere placuit a reliquis inscriptionibus Hernicorum Aequorumque, unde a me in hoc volumen receptae sunt (p. 351. 353). Ceterum si qua fuit inconstantia in finibus inter singula volumina huius operis regendis, ea ipsius operis utilitati nullo modo officiet. Inscriptiones provinciarum imperii Romani multum refert ut digerantur secundum fines provinciarum qui fuerunt florente imperio; Italiae divisiones rei epigraphicae vix ulla vestigia impresserunt, ne Augusti quidem divisio in undecim regiones, multo minus illa antiqua; ita ut non multum intersit quo volumine singulorum oppidorum inscriptiones legantur, modo emendate legantur et plene.[1])

Ab urbanis inscriptionibus editis huius Corporis volumine sexto quemadmodum separaverimus inscriptiones municipiorum suburbanorum, tabulam geographicam huic voluminі subiectam inspicienti sponte apparebit.

Venio ad operam a me in hoc volumine collocatam. Accepi Romae anno 1878 ab Henzeno schedarum, quas vel ipse vel Rossius et Mommsenus huius Corporis condendi causa per bibliothecas collegerant, partem spectantem ad civitates Latii, item apographa inscriptionum, earum potissimum quae ex Latio in musea urbis Romae delata erant, alia ab ipso Henzeno confecta, alia ab sociis eius in colligendis inscriptionibus urbis, Rossio et Bormanno, alia denique ab aliis compluribus viris, quos adulescentes Henzenus bis studiis initiaverat, ex quibus hoc loco nominasse sufficit Detlefsenum et Kiesslingium propter magnum numerum inscriptionum ante XXV et quod excedit annos in favissis musei Lateranensis descriptum. Sed dum me accingo ad has copias digerendas et supplendas, Berolinum vocatus sum ut operam praestarem Mommseno in editione inscriptionum Africae Latinarum, Gustavi Wilmanns morte immatura interrupta. Redux in Italiam per annos potissimum 1880 et 1881 lapides ex Latio suburbano in omnia musea urbis Romae delatos describens vel recognoscens, codices et volumina impressa bibliothecarum excutiens, maxime autem regiones Latii peragrans, materiam huius voluminis paravi. Copias collectas typographo tradere coepi, cum rursus Berolini domicilium collocassem, anno 1882.

In digerendis et tractandis inscriptionibus eandem viam tenui quam primus Mommsenus editis inscriptionibus regni Neapolitani monstravit[2]), idem, cum ederet huius Corporis volumen tertium, excoluit, quamque adsensu suo probaverunt quicumque rerum Romanarum sunt studiosi. Pauca tantum mihi monenda sunt. Ut reliquis huius Corporis editoribus (si exceperis editores voluminis quarti), ita mihi quoque propositum fuit typis exhibere quae in inscriptionibus leguntur verba (minutiis quoque scripturae, versuum divisione, litterarum contignatione, punctis, apicibus retentis), nec tamen singularum litterarum formas accurate imitari, cui rei impar est ars typographica et quam plene exequi infiniti esset et taedii et sumptus, simul autem exiguae utilitatis. Consuetudini quae iam obtinuit obsecutus nonnullarum litterarum in vetustioribus potissimum inscriptionibus diversas formas (ut P litterae formam quadratam et rotundam, L angularem et quadratam) typographo ut distingueret praecepi, sed feci id paene invitus, cum viderem hic quoque typos multum abesse a veritate, praeterea talibus varietatibus nimium in definienda aetate inscriptionum tributum esse a magni in his studiis nominis viris. Antiquissimarum nonnullarum recens repertarum iustas imagines exhibendas duxi. — In praefationibus historicis et chorographicis singulorum capitum adstrictior esse debui quam reliquorum voluminum huius Corporis editores; verendum enim erat ne eae nimium in modum excrescerent. Nec sane opus erat omnes auctores qui Tiburis vel Tusculi mentionem fecerunt enumerare et verba eorum exscribere; narrationes, ex quibus aliquid disci possit de rebus et condicione singularum civitatium, aut nullas aut paucas a me omissas esse confido. Coniecturarum quas recentiores auctores de historia prisci Latii, nimis inconsulte saepe, protulerunt, raro rationem habui. Hoc tenui ut qui in priscas res inquirunt, uno obtutu collecta haberent quae de singulis civitatibus aut certo scimus aut pro certis tradita accepimus. — De oppidis incerti situs quaeve nullas inscriptiones dedissent, non egi nisi ubi propter certas causas id requiri videbatur, memor non historiam mihi scribendam nec chorographiam explanandam, sed inscriptiones recensendas esse. — Recipiendas duxi et inscriptiones christianorum,

1) 'Italiae inscriptiones oppidatim potius digessimus quam regionatim', Mommsenus dixit in ipso limine partium huius corporis Italicarum (vol. V p. 1).

2) Praefatio Mommseni ad inscriptiones Neapolitanas repetita est in exordio voluminum huius corporis IX et X.

nisi quod Rossio et Stevensonio edendas reliqui inscriptiones prolatas ex coemeteriis Zotici via Labicana et S. Alexandri via Nomentana; quorum illud situm esse videtur extra fines huic volumini statutos, hoc quoque magis fuisse fidelium urbis Romae quam eius municipii a cuius muris non procul afuit, Ficulcae. — Titulorum instrumenti domestici quos receperim quosque parti urbanae huius Corporis reliquerim, dictum est p. 458.

Etiam in indicibus conficiendis vix umquam causa fuit ut discederem a ratione qua Mommsenus primus post Scaligerum docuit, tot res scitu dignas in ingenti numero inscriptionum Latinarum latentes apte explicare.

Iam supra significavi me saepius usum esse materia ab aliis collecta. Ea res ut laborem meum plerumque minuit, ita interdum novos labores atque etiam taedii permultum genuit. Non semper potuit stari apographis mihi traditis, sed redeundum erat ad lapides et recognitio eorum facienda (id quod accidit potissimum in inscriptionibus fractis vel corrosis vel loco incommodo collocatis vel alia quacumque de causa difficilibus lectu). Inerant inter schedas mihi traditas non ita pauca inscriptionum exempla, quae a quo facta essent vel ex quo libro manuscripto editove excerpto, adscriptum non haberent; quorum originem ut eruerem, non semper successit [cf. n. 2204. 2205. 3814]. Inerant in eisdem schedis apographa inscriptionum modo sine ulla loci adnotatione, modo sine accurata, ita ut inscriptiones eas investigare et recognoscere, cum opus fuerit, non licuerit. Aliquoties apographa nactus festinanter facta relegabar ab auctore ad ectypum, quod non semper reperiri potuit. Sed haec ut editorem officio suscepto ut plene satisfaceret studentem vexaverunt, eis qui libro utuntur raro molesta erunt.

Hoc praeterea incommodum accidit quod post annum 1882 in Italiam redire et urbem Romam denuo adire non licuit: nam et novae inscriptiones non paucae per hos annos prodierunt et de veteribus inter edendum passim dubitationes oriebantur; similiter codices manuscripti huic volumini utiles complures his demum annis innotuerunt in bibliothecas publicas illati; nec semper sufficiebant, ut fit, quae ex olim notis excerpseram; denique ad quaestiones nonnullas chorographicas inter edendum demum delatus iteratam locorum inspectionem desiderabam. Sed subvenerunt praeter Henzenum et Rossium, saepe a me de talibus rebus consultos, quattuor amici mihi coniunctissimi, Henricus Stevenson et Iosephus Gatti Romani, Henricus Dressel et Christianus Huelsen tunc Romae domicilium habentes[1]; his debeo quod in gravioribus certo rebus absentiam meam ab Italia hoc volumen non senserit.[2]

Obierunt, dum volumen imprimitur, complures viri qui me in condendo eo adiuverunt et quibus operam meam probatum iri vel maxime speraveram; obiit is cui fundamenta huius voluminis debentur Guil. Henzen. Angor animo privatus tali amico ac fautore studiorum meorum candidissimo; lugemus omnes Romanarum antiquitatum studiosi, amisso in Henzeno non solum scientiae nostrae lumine, sed etiam antesignano ut ita dicam primario communionis studiorum inter Italos Germanosque; quae sola fecit ut hoc Corpus inscriptionum inchoari potuerit et absolvi. Hoc tamen mihi datum est ut gratum animum testari liceat, dum in vivis est et floret, Henzeni amico studiorumque socio Iohanni Baptistae de Rossi, qui praeter partem quam habuit in paranda materia universi huius Corporis et praecipue partium eius urbanarum et suburbanarum — Rossio enim potissimum debetur, quod ingens multitudo schedarum huic Corpori utilium et patefacta est et recte adhiberi potuit, quam operam viri praestantissimi iustis laudibus celebravit Mommsenus in praefatione ad huius Corp. vol. III — et Romae morantem me et domum regressum per epistulas, tam consiliis dandis quam doctrinae eximiae copiis aperiendis, summa liberalitate ubi potuit adiuvit.

Mommseni quantae partes sint ut in universo hoc Corpore, ita in hoc quoque volumine — ille enim condendi eius praecepta docuit, ille ut aequabili ratione perficeretur summa consiliorum constantia pervicit —, cum notum sit eis qui antiquitates Romanas curant, non opus est exponere; neo magis est huius loci indicare quot et quae peritiae et acuminis specimina etiam in hoc volumine, cum plagas eius singulas, antequam prelum relinquerent, perlegeret — fecit enim hoc attentissime —, sicut et in reliquis voluminibus, ediderit; illud, quam indefessus et fidelis mihi fuerit in edendo hoc volumine, cum una essemus, adiutor, quam saepe prae mole et difficultatibus suscepti negotii paene iacentem animum mihi erexerit, quoties viam mihi per invia monstraverit vel etiam muniverit, id et amicis et ignotis praedicare et debeo et laetor.

---

1) His nuper accessit Iosephus Tomassetti Romanus, sua sponte missis et quas antea hic illic in Latio investigaverat et apographis inscriptionum nuperrime effossarum in Nemore Aricino.

2) Quamquam de minutis rebus ne saepius amicos interpellarem verecundia quaedam obstitit. Fuerunt et res in quibus cum proprium scribentis iudicium requirant, nulla amicorum responsa me iuverunt. Ut unum tantum memorem, de quaestione chorographica, quam tetigi p. 364, confidentius iudicassem, si iterum Latium adire et ex cacumine montis S. Angeli regionem ubi est urbs Roma et partem maritimam Latii perlustrare licuisset.

Postremum gratias ago Eugenio Bormann, qui et ipse, sicut Mommsenus, singulas voluminis plagulas oculis animoque intentis perlegit, de parvis magnisque pariter sollicitus et sedulo curans, ne qui vel calami vel memoriae lapsus remanerent.

Tabula Latii veteris geographica huic volumini adiecta, sicut et recensus locorum recentiorum p. 604 seq., debetur Henrico Kiepert, qui formam ruderum Ostiensium sumpsit ex Gastonis Boissier libro '*Promenades archéologiques*'.

Scr. Berolini mense Apr. 1887.

H. Dessau.

CONSPECTVS OPERIS.

INDICES.

INDEX AVCTORVM.

Cyriaco de pizzicollis Anconitano debentur ex inscriptionibus in hoc volumen receptis Tiburtinae, de quibus dixi p. 362, II, Ostiensis n. 1 (cf. p. 1 not. 1), item altera Ostiensis olim Romam translata n. 401, fortasse etiam Portuensis n. 288. De codicibus, quibus Tiburtinae inscriptiones traditae sunt, egi p. 328, de reliquis suis quibusque locis. Cf. huius Corp. vol. VI p. XL seq., vol. IX. X p. XXXVI.

Dallaway les beaux arts en Angleterre. V. n. 2135.

Danzettae est commentarius extans in cod. Vat. 8220, ex quo habuimus fistulas Tiburtinas n. 3688.

Car. Descemet inscriptions doliaires latines. Marques de briques relatives à une partie de la gens Domitia. Parisiis 1880. 8°.

Phil. Laur. Dionysivs sacrarum Vaticanae basilicae cryptarum monumenta. Romae 1773. V. n. 228.

Dissertazioni (priora volumina etiam atti, duplici titulo) della pontificia accademia romana di archeologia. 15 voll. 4°. Romae 1821—1864.

Documenti inediti per servire alla storia dei musei d'Italia pubblicati per cura del ministero della pubblica istruzione. Florentiae et Romae. 4 voll. 1878—1880.

Sebast. Donatvs ad novum thesaurum veterum inscriptionum Muratori supplementum. Lucae 2 voll. 1765/73. Cf. huius Corp. vol. VI p. LXIV, cix.

Ioh. Bapt. Donivs Florentinus (1594—1647; cf. vol. VI p. LVIII, lxxiv, vol. IX. X p. XXXVIII), in urbania primarius auctor, in Latio sub-urbano descripsit inscriptiones prope Ostiam extantes n. 128. 791 (cf. add. p. 481 2), Montis Rotundi extantem n. 3930, in vico S. Gregorii extantem n. 3530; ab amanuensi suo descriptam habuit n. 2588, a Menestrierio descriptas Tiburtinam n. 3575, agri Ostiensis n. 379 [ubi adde ms. Neap. p. 114,1]. 384 [ms. Neap. p. 114,2]. 2059 [ms. Neap. p. 487,1]. 2060 [Neap. p. 228,1]. 2062 [Neap. p. 280,3], agri Albani n. 2488, ad quam praeterea laudat Gabriel Naudaeum, a cardinali Barberino Tusculanam n. 2655, a Cobellutio cardinali n. 2825. a Paulo Mancino nescio quo Castrimoenienses n. 2454. 2458—2482. 2471. 2472, ab Holstenio (si fides in hac re editioni) in via Tiburtina extantem n. 3813, vicinam n. 3918 a Suaresio, alia ab aliis (n. 2472. 4125,1); per Cassianum del Pozzo videtur accepisse n. 2225. 2324. De libris ms. et de libro post mortem edito, quibus Donii apographa debemus, dictum est vol. VI et plenius vol. IX. X II. cc. Syllogae eius autographae partem priorem quae nuper demum innotuit empta in publicam bibliothecam Neapolitanam, ubi iam est codex XII G 73, evolvi anno 1882, sed festinans, unde factum esse puto quod ad n. 3918 testimonium codicis Neapolitani desideratur. — Fraudes amanuensis Doniani, de quibus dictum est vol. VI, 5 p. 228*, ad hoc volumen non pertinent.

Dütschke antike Bildwerke in Oberitalien. Vol. 1. Campo Santo zu Pisa. Lips. 1874. V. n. 282. — Vol. 3. Uffizien in Florenz. Lips. 1878. V. n. 338.

Effemeridi letterarie di Roma. 26 voll. Romae 1772—1727.

Raphael Fabretti Urbinas (1619—1708) de aquis et aquaeductibus veteris Romae dissertationes tres. Romae 1880. 4°. Ed. 2. 1738.
— de columna Traiani syntagma, acc. vetera tabellae anaglyphae Homeri Iliadam ... continentis ... descriptio. Romae 1280. 4°.
— inscriptionum antiquarum quae in aedibus paternis asservantur explicatio. Romae 1702 fol. — Hic liber significatur ubicumque merum Fabrettii nomen posuimus.

Georgius Fabricivs Saxo Chemnicensis (cf. huius corp. vol. VI p. LI. xli; IX. X p. XXXIX) antiquitatum libri. De huius libri editionibus v. vol. IX. X l. c. Ex nostris inest inscriptionis n. 3810 particula, praeterea ex codice aliquo exscripta n. 2709.
— in Horatium argumenta et castigationes. Lips. 1574. Cf. n. 3323.

Octav. Falconieri (Falconeivs) inscriptiones athleticae. Romae 1268.

Carolus Fea Miscellanea. Romae vol. 1 1720, vol. 2 1832. 8°.
— viaggio ad Ostia. Romae 1802. Cf. Ostiensia p. 1.
— indicazione antiquaria per la villa suburbana dell' eccellentissima casa Albani. Ed. 2. Romae 1203. 8°.
— varietà di notizie economiche, fisiche, antiquarie, sopra Castel Gandolfo, Albano, Ariccia, Nemi. Romae 1820.
— frammenti di fasti consolari e trionfali ultimamente scoperti nel foro romano ed altrove. Romae 1820.

Item edidit sub finem vitae nonnulla in actis Arcadum et in actis Instituti nostri archaeologici. Praeterea in schedis eius hodie servatis Romae apud I. B. de Rossium multa extant quae ad hoc volumen pertinent, tam ab ipso Fea descripta quam ab aliis, imprimis a Mariottio (n. 2485 cet.).

Felix Felicianvs Veronensis (cf. vol. III p. XXIV), in sylloge, cuius ego adhibui solum exemplum Veronense, ex inscriptionibus in hoc volumen receptis exhibet Ostiensem n. 1 et Tiburtinas complures, de quibus v. p. 388, II.

Fenniore v. Praenestina p. 294 not. 3; p. 328, p. 472 n. 4182.

Michael Fabricius Ferrarinvs in sylloga, de qua cf. vol. III p. XXV, vol. VI p. XLIII, xiv, vol. IX. X p. XXXIX, ex Feliciani vel Marcanovae copiis deprompsit Tiburtinas n. 3543. 3532. 3606. 3607 3608. 3664. 3267. 3268. 3820. 3857 et Ostiensem n. 1, aliunde habuit Marinensem n. 2408 et Praenestinam n. 2852 et Tusculanam n. 2709 et Tiburtinas n. 3810. 3822 et Ostiensem n. 432 derivatas ex syllogis plenius relatis apud Iucundum vel ex ipsis Iucundianis.

Franciscus Ficoronivs inscriptionum quas vel effoderat vel alio modo sibi comparaverat — insunt in his multae ad hoc volumen pertinentes — apographa communicare solebat et cum aliis et cum Muratorio, quae exempla pleraque extant in schedis Muratorii nunc Mutinensibus, et cum Gorio, quae exempla servantur in codicibus nunc Marucellianis potissimum A 6 et A 77 (cf. vol. VI p. LXII). Ex libris impressis Ficoronii in hoc volumine adhibiti sunt
— le maschere sceniche e le figure comiche degli antichi Romani. Romae 1736. Adhibui versionem Latinam: de larvis cet., Romae 1738.
— i piombi antichi. Romae 1740.
— le vestigia e rarità di Roma moderna. Romae 1744.
— le memorie della prima e seconda città di Labico. Romae 1745. V. p. 275.
— gemmae antiquae litteratae (opus postumum). Romae 1722.

Iosephus Fiorelli notizie degli scavi di antichità communicate alla R. Accademia dei Lincei per ordine del Ministero della publica istruzione. 1876—1280. 1887 p. 1—259. Extant etiam in actis academiae Lyncaeorum.

Foggini v. p. 283, XXI.

Iustus Fontanini de antiquitatibus Hortae. Romae 1723. V. n. 952. 4141.

Ioh. Bapt. Fontrivs de prisca Caesiorum gente. Bononiae 1583.

Franconi la catacomba e la basilica constantiniana di Albano. Romae 1877. V. n. 2386.

Franc. Franzoni, homo praeterea mihi ignotus, dedit E. Q. Viscontio inscriptionem n. 72.

Friederichs Berlins antike Bildwerke. Vol. 2. Geräthe und Bronzen im alten Museum. Düsseldorf 1871. V. n. 463. 4082. 4187.

Petrus Aloisius Galletti (†1790) (cf. vol. VI p. LXIII, xcix) Gabio antica città di Sabina. Cf. p. 278 not. 2.
— del vestarario della santa romana chiesa. 1758. Cf. n. 3002.
— del primicero della sede apostolica. Romae 1778. Cf. n. 12.

A Gallettio veniunt apographa inscriptionum nonnullarum in cod. Vat. 7929 monstrata mihi a Rossio, in his Ostiensis n. 383; inscriptionum n. 3714. 3715. 3218 apud eundem in cod. Vat. 7835 relata exempla non sunt eius, sed Venutii, potest esse eius exemplum ibidem relatum inscriptionis n. 3472.
— Inepti lusus, quibus Gallettius per aliquod tempus non solum se ipsum delectavit conscripto 'diario lapidario', sed etiam alios viros doctos decepit missis Gorio Donato Zaccariae inscriptionibus a se ipso excogitatis, etiam ad regiones quas hoc volumen continet pertinent, cf. inter falsas n. 162*—164*. 282*. 283*. 389*—404*.

Gariel series praesulum Magalonensium et Monspeliensium. Tolosae 1652 (ed. 2 1875).
— idee de la ville de Montpellier. 1665. V. n. 310.

Raphael Garrucci (1812—1884; cf. vol. IX. X p. XLI)
— i piombi antichi raccolti dal card. Lodovico Altieri ordinati e descritti. Romae 1847. 4°.
— classis praetoriae Misenensis piae vindicis Gordianae Philippianae monumenta quae extant. Neapoli 1852. 4°.
— inscriptions gravées ou trait sur les murs de Pompei. Bruxellis 1854. — Graffiti de Pompei: inscriptions et gravures tracées au stylet. Ed. 2. Parisiis 1256.
— i segni delle lapide latine volgarmente detti accenti. Romae 1857. Cf. n. 85. 2302. 3606. 3608.
— i marmi antichi di Fabrateria vetere oggi Ceccano. Romae 1858. Cf. n. 2283.
— dissertazioni archeologiche di vario argomento. 2 voll. Romae 1864. 5. Huc pertinent commentarii 'Bolli delle strigili e delle fibule' (1,133 seq.); 'del graffito Ma(...)uolnia e dei punti negl' I' (1,153 seq.); 'scavo prenestino del 1863' (1,148 seq.).
— storia dell' arte cristiana. 6 voll. Prati 1873 seq. V. n. 2388.
— Venafro illustrata. Romae 1874. V. n. 3382.
— sylloge inscriptionum Latinarum aevi Romanae rei publicae usque ad C. Iulium Caesarem plenissima. Augustae Taurinorum 1877. — Addenda. Aug. Taur. 1877.

Idem complura quae ad hoc volumen pertinent edidit in Ephemeride Civiltà cattolica, pauca etiam in actis Instituti nostri archaeologici.

Guil. Gell *topography of Rome and its vicinity.* 2 voll. Londini 1834. V. n. 2387.

Dom. Georgius v. Giorgi.

Eduardus Gerhard *Hyperboreisch-römische Studien.* Vol. I. 1833. V. n. 371.
— *Antike Bildwerke.* Stuttg. et Tubing. 1828—1844.
— *Etruskische Spiegel.* 4 voll. 4°. Berol. 1843 seq.

E. Gerhard et Th. Panofka *Neapels antike Bildwerke.* Stuttg. et Tub. 1828. V. n. 297.

Augustinus Gervasio (cf. vol. IX. X p. XLII) *sulla iscrizione di Mavorzio Lolliano in Pozzuoli.* Neapoli 1846. V. n. 2527.
— *sul monumento sepolcrale di Gavia Marciana scoperto in Pozzuoli.* Neapoli 1853 (act. acad. Hercul. IV, 2). V. n. 413.
— *su talune iscrizioni del Real Museo Borbonico* in actis acad. Hercul. vol. VIII (1856). V. n. 72 add.

Petrus Leo Ghezzi (cf. vol. VI p. LXI, xciii) quae in Latio descripsit habuimus ex schedis eius hodie extantibus in bibliotheca Angelicana Romae (coniecta a bibliopega in unum volumen cum Mergarinii inscriptionibus basilicae S. Pauli et Cyriaci epigrammatis Illyricis, KK 15, 14), marmorum notas ab eo in Portu exceptas (n. 4174) ex codice Ottoboniano 3108. Praeterea nonnulla eorum quae Gorius in codice Marucelliano A 6 et Donatus in supplemento Muratorii referunt ex schedis Stoschii, Stoschius videtur habuisse a Ghezzio (ut n. 384. 1830).

Dominici Giorgi monachi Benedictini (cf. vol. VI p. LXII, xcv) apographa inscriptionum Latii accuratissima habui ex schedis eius nunc servatis Romae in bibliotheca Casanatensi. Cf. Praenestina p. 293, XVIII. Edidisse dicitur ex inscriptionibus ad hoc volumen pertinentibus n. 4120, 1 in libro mihi non viso de Vestalibus, edidit inscriptionem lateris n. 2143 in adnotationibus ad Baronii annalium ecclesiasticorum editionem Lucensem ab ipso curatam, item inscriptionem lateris n. 2972 ad Pagii criticam Baronii.

Giornale arcadico di scienze, lettere ed arti. Romae tom. 1—146. 1819—1856. *Nuova serie* tom. 1—67 (147—212). 1857—1868.

Giornale de' letterati Pisis. 102 voll. 1771—1796. 8°

Franc. Giorni *storia di Albano.* Romae 1842. V. p. 217. — Idem in ephemeride *l'Album* edidit n. 2188.

Vitus Maria Giovenazzi (cf. vol. IX. X p. XLII) in schedis servatis inter Mariniana cod. Vat. 9144 de visu memorat inscriptionem Tiburtinam n. 3667, exhibet inscriptionem Tusculanam n. 2633, Tiburtinam Romam translatam n. 3884.

Ant. Franc. Gori inscriptiones antiquae in Etruriae urbibus extantes. Florentiae 1 (1727). 2 (1734). 3 (1742).
— symbolae litterariae. Decas 1 vol. 1—10. Florentiae 1748—1753. Decas 2 vol. 1—10. Romae 1751—1754.
— thesaurus veterum diptychorum (op. postumum) 3 voll. Florentiae 1759. V. n. 174*.

Inscriptiones Latii missae ad eum ab amicis Romae consistentibus, potissimum a Ficoronio, continentur in codicibus nunc Marucellianis enumeratis ab Henzeno vol. VI p. LXII.

Fabius Gori *viaggio pittorico-antiquario da Roma a Tivoli e Subiaco sino alla famosa grotta di Collepardo.* Partt. 1—3. Romae 1855.
— *nuova guida storica, artistica, geografica ed antiquaria da Roma a Tivoli e Subiaco, alla grotta di Collepardo, alle valli dell' Aniene e al lago di Fucino.* Partt. 4—5. Romae 1864.
— *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia e delle acque allacciate dai Romani presso le vie Valeria e Sublacense.* Romae 1866 (ex *giornale arcadico* vol. 191).
— *dal ponte Salario di Roma a Fidene.* Romae 1862 (ex *giornale arcadico* vol. 174).

Benedictus Grandi schedas, in quas rettulerat apographa inscriptionum a se ipso coemptarum, Henzeno et Bormanno liberaliter utendas permisit, ceterum sine magno nostro fructu, cum ipsae inscriptiones pleraeque extent, in indicationibus autem de locis ubi singulae inscriptiones repertae sint, saepius aperte erratum sit a Grandio. Cf. p. 237 cap. XI.

Ianus Gruterus inscriptiones antiquae. Heidelbergae 1603.
— Ed. 2 cura Burmanni. Amstelaedami 1707.

Gualdus Ariminensis (cf. vol. VI p. LX, lxxxi) in cod. Vat. 8253 habet inscriptionem Genzanensem n. 2182.

Marianus Guardabassi, de quo cf. vol. IX. X p. XLIII, cum Mommseno communicavit inscriptionem quae videtur Ostiensis esse n. 1236.

Raimondus Guarini (cf. vol. IX. X p. XLIII) prosodiae Lat. fundam. 1822. V. n. 944.
— selecta quaedam veterum monumenta. Neapoli 1825. V. n. 72.
— schediasmata varia epigraphica. 1843.

Aurelii Guarnerii ottoni Auximatis (1737—1788; vol. IX. X p. XLIV) schedae servatae Auximi, excussae a Bormanno et Huelseno, mihi subministraverunt apographa inscriptionum Marinensium n. 2455. 2156. 2488 facta ab ignoto auctore c. 1749, inscriptionum agri Tiburtini n. 3714. 3715. 3911 lecta ut videtur a Venutio: eaedem schedae Pisaurenses dederunt apographum Praenestinae n. 2960.

Franc. Eug. Guasco musei Capitolini antiquae inscriptiones. 3 voll. Romae 1773. fol.

Ios. Anton. Guattani *monumenti antichi inediti ovvero notizie sulle antichità e belle arti di Roma.* Vol. 1—7. Romae 1784—1789. 1805. 4°.
— *memorie enciclopediche sulle antichità e belle arti di Roma.* Vol. 1 (1814)—6 (1816). 7 (1822). Romae.
— *monumenti Sabini.* Vol. 1—3. 1827—1832.

Marquardus Gudius Rendsburgensis (1635—1689; cf. vol. VI p. LIX, lxxx; vol. IX. X p. XLIV) in itinere Italico a. 1662 ex civitatibus Latii suburbani solum fortasse Tibur adiit, certe descriptas a se in voluminibus ms. nunc Guelpherbytanis 196. 197 ex his civitatibus nullas inscriptiones exhibet nisi Tiburtinam n. 3609. Sed multas habet communicatas sibi ab aliis, Praenestinas potissimum, n. 2898. 2977 'ex autographo Francisci Stelluti Febrianensis', n. 2947 'ex schedis Cl. Salmasii', n. 3015, ad quam laudat civem aliquem Praenestinum dominum ipsius lapidis, n. 2955 ad quam nullum auctorem laudat; praeterea inscriptionum n. 2955. 3012. 3015. 3158. 3444 ipsa apographa incerti auctoris Itali schedis suis inseruit. Item manu ignota Itali eiusdem apud eum legitur Tusculana n. 2804. Ex fonte ignoto provenit etiam n. 3956. In ea parte voluminis 197, quae videtur petita esse ex schedis Holstenii, exhibet Ostiensem n. 472, Marinenses n. 2468. 2485. Romam ex Latio translatas inscriptiones quas descripserit enumerare non attinet; memoro tantum Tusculanam n. 2608 et Tiburtinam n. 3543, quas ille primus Romae vidit et quarum apographa Gudiana novimus tantum per Gruteri ed. 2. — Inter Ligorianas quas Gudius ex voluminibus Taurinensibus in volumen suum nunc Guelpherbytanum n. 198 rettulit insunt etiam multae huic regioni attributae. — 'Antiquae inscriptiones a Marquardo Gudio collectae' post mortem auctoris prodierunt Leovardiae a. 1731, sed et imminutae et male confusae. (In falsis Ligorianis a Gudio relatis solam editionem citavi.)

Leonardus Gutenstenius, sive Leo Gubtensteinius, ut appellatur a Velsero loco laudato ad n. 386* (cf. vol. VI, 5 p. 222*; IX. X p. XLIV; eph. epigr. I p. 62 et III p. 53), cum Romae degeret ultimis saeculi XVI annis, Grutero corpus inscriptionum paranti schedarum non parvum numerum expilavit, imprimis Smetii codicem Farnesianum nunc Neapolitanum, Metelli schedas Horatii Vallaei tunc, nunc Vaticanas, Fulvii Ursini autographa nunc deperdita, quibus excerptis Gruterus Gutenstenii nomen non semper adscripsit, contentus laudasse eum in praefatione. Quem fraudulenter in hoc excerpendi negotio egerit Gutenstenius, in hoc quoque volumine testes adsunt tituli ab eo interpolati vel certe luxati n. 338. 344 (v. 8). 2408. 2700. 2900. 2924, item toti ab eo conficti n. 161*. 380*—387*. Horum unum (n. 388*) inserat etiam Velsero.

Iac. Gutherius de vetere iure pontificio urbis Romae. Paris 1612. V. n. 39.

Nicolaus d'Haut-Buisson (cf. vol. X p. 372, XXIV) a Donio laudatur ad inscriptionem n. 2478.

Lucas Holstenius (1596—1661; cf. vol. VI p. LIX, vol. IX. X p. XLV) annotationes in geographiam sacram Caroli a S. Paulo, in Italiam Cluverii etc. 1666.
— epistula ad Io. Rhodium scripta a. 1652 (edita apud Ursatum monum. Patav.). V. n. 3909.
— epistolae ad diversos. Parisiis 1817.

Schedarum Holstenii exigua tantum pars ad nos pervenit. Huic volumini utile fuit pugillarium trium (autographorum, sed nullo auctoris nomine inscriptorum) quae servat bibliotheca Dresdensis F 191. 192. 193, tertium, continens descriptionem itineris facti via Tiburtina, Valeria, Nomentana, Salaria, Praenestina, Labicana, Latina (v. n. 2095. 3435. 3442. 3446—3451. 3540. 3548). De Holstenianis relatis apud Gudium v. sub hoc.

Emil Huebner *die antiken Bildwerke in Madrid.* Berol. 1862.

Iulius Iacobonius de prisca Caesiorum gente. Bononiae 1683. Propria habet — nam pleraque ex libris editis, inprimis Manutii orthographia, repetivit — ex hoc volumine Praenestinas n. 2862. 2888, ad quas laudat Antonium Gigantem, et falsam n. 436* acceptam a Ligorio, ab ipso auctore in nullo suorum voluminum positam.

Otto Iahn specimen epigraphicum. Kiliae 1841. 8°.
— *die ficoronische Cista.* Lipsiae 1852.

Iannucelli *memorie di Subiaco e sua badia.* Genuae 1856. V. n. 3456. 3459. 3480. 3468.

Instituti Archaeologici Germanici Romae consistentis scripta habentur haec:
Annali vol. 1—57. 1829—1885.
Bullettino vol. 1—57. 1829—1885.

Monumenti vol. 1—11 (voluminis 12 decem tantum tabulae prodierunt). 1839—1884.
Memorie vol. 1 (s. a.). vol. 2 (1865).
Mittheilungen vol. 1.

Ioannes Iucundus Veronensis (cf. vol. III p. XXVII; vol. VI p. XLIV, XV; vol. IX. X p. XLVI), monachus fratrum minorum, decessit d. 1 Iulii 1515 maior octogenario (v. Geymüller *die ursprünglichen Entwürfe für S. Peter in Rom* p. 276. 381), sylloges inscriptionum composuit, quam inchoatam certe ante a. 1484 dedicavit Laurentio Medici a. 1489, hic illic mutatam Ludovico de Aguellis Mantuano inter annos 1497 et 1499. Prioris recensionis adhibuimus in hoc Corpore exemplum nunc Veronense, secundae exemplum bibliothecae Magliabecchianae cl. 28 n. 5. Sed praeterea adhibuimus codicem Marcianum Lat. cl. XIV, 171 propter appendicem qua Veronensis et Magliabecchianus libri carent, alios denique codices qui hanc appendicem sistunt pleniorem quam Marcianus, imprimis Venetum Cicognae n. 2704, alterum quoque Magliabecchianum cl. 28 n. 34. Ex eodem genere fuit codex quem ex apographo Michaelis Piccarti edidit Hemesius in epistolis ad Hoffmannum (Lipsiae 1680. 4°. p. 326—358). Num autem recte hos codices appellare consueverimus recensionis tertiae, hodie, postquam emersit ex bibliotheca Ashburnhamiana Florentiam in Laurentianam translatus codex eadem manu scriptus qua codex Veronensis et quasi alterum eiusdem voluminis solam illam appendicem continens, iure quaeri potest. (Codicis in ipso volumine nondum adhibiti notitiam debeo Huelseno et Maschkio). Ego satis habeo indicare quae ex civitatibus Latii veteris Iucundus refert. Habet autem in prima recensione praeter Ostiensem n. 1783 et agri Praenestini n. 2838. 2801. 2979 uberrimam syllogen Tiburtinam, de qua dictum est p. 369, IV, eandem paucis omissis in secunda, tam in prima quam in secunda syllogen Praenestinam de qua dictum est p. 291, IV, singulas inscriptiones ex Ostia n. 439, ex Lanuvio n. 2113, ex Marino n. 2408, praeterea complures Romae descriptas, ut ea quam pro Tusculana habuit n. 2830. In sola tertia adsunt Marinenses n. 2484. 2481. 2487 (Ashburnh. f. 92), Praenestina n. 2852 (Ashburnh. f. 117), Nomentana n. 3955 (Ashburnh. f. 92). Communis secundae et tertiae est sylloge Albanensis n. 2125. 2262. 2272. 2385. 2379. 2378. 2488 (Ashburnh. f. 83). Copias ex quibus Iucundus syllogen concinnavit discernere nondum nobis datum est. Tiburtinas suas facile potest ipse ex lapidibus descripsisse. Praenestinas derivatas esse ex copiis antiquioribus et alia indicio sunt, ut exposui p. 291, et indicationes locorum.

Olaus Kellermann vigilum Romanorum latercula duo Coelimontana. Romae 1835.
— De schedis eius cf. vol. VI p. LXVI, CXXI.

Kinnaird *notes and reminiscences of Rossie Priory*. Dundee 1877. V. n. 100*.

Athanasius Kircher Latium, id est nova et parallela Latii tum veteris tum novi descriptio. Amstelodami 1671. fol.

Paulus Knibbe in volumine ms., quod olim fuit Gruteri, nunc est in in bibliotheca Berolinensi lib. pict. A 61 e (cf. vol. VI p. LIV, XLIX), inter reliquas inscriptiones, quas Romae descripsit, exhibet etiam Ostienses n. 170. 289, agri Tusculani n. 2523, Tiburtinam n. 3688 Romae tunc servatas.

Aug. v. Kotzebue *Erinnerungen von einer Reise aus Liefland nach Rom und Neapel*. 3 voll. Berolini 1805. V. n. 3683 add.

Io. Labus *monumenti antichi numismatici ed epigrafici scoperti in Canturio* (ex Caroli Annoni *monumenti e fatti politici e religiosi del borgo di Canturio*, Mediolani 1838, p. 441—470). V. n. 4090, 81.
— *intorno due epitaffi acquistati dal prof. Ciampi*. Mediolani 1817. V. n. 62.
— *museo della R. accademia di Mantova*. 3 voll. Mantuae 1830—1834. V. n. 3626.

Pomponio Laeto Romano (1428—1498), praeter titulos quos ab eo acceperunt Iucundus et Sabinus, item pauca autographa in cod. Vat. 3311 (cf. vol. VI p. XLIII. X), nominatim accepta refertur a Thoma Gammaro in codice Studtgardiano cod. hist. oct. 25 sylloge inscriptionum, in qua ex nostris insunt Marinensis n. 2408, Tusculana n. 2708, Nomentana n. 3980; in codice eiusdem Gammari Treverensi est Praenestina n. 2850, item ut videtur Laeto debita.

Ant. Lafrerius notus sculptor natione Gallus, Romae habitans, inter tabulas aeri incisas, quas edidit per annos 1554—1573 et quas sub nomine Speculi Romanae magnitudinis complecti solent, etiam tabulam cum nostra inscriptione n. 2593 habet.

Felix Lajard *introduction à l'étude du culte public et des mystères de Mithra en Orient et en Occident*. Paris 1847. V. n. 80, 1. 64.

Ioannes Lami cf. *Novelle letterarie*.

Rud. Lanciani *topografia di Roma antica. I comentarii di Frontino intorno le acque e gli acquedotti. Silloge epigrafica aquaria*. Romae 1880.

Silvius Lanciani. V. ad n. 3711.

Lud. Lanzi *saggio di lingua etrusca e di altre antiche d'Italia*. 3 voll. Romae 1789.
— Schedae eius servatae in museo Florentino, excussae nuper a Bormanno, continent Praenestinas n. 2983. 2965 missas a Petrinio.

Calistus Leoncini v. Tiburtina p. 370, VIII.

Alex. Lesley (1694—1758) ex soc. Iesu. natione Scotus, in Latio quae descripsit, ut agri Tusculani quas solus servavit n. 2538. 2546, praeterea n. 2642, item Tiburtinas complures, cf. p. 371, XIX, novimus tantum per Vulpium et per Lupium, quos cf.

Pyrrhus Ligorius Neapolitanus (cf. vol. VI p. LI, XLIII, vol. IX. X p. XLVIII, praeterea quae ipse exposui in actis minoribus academiae Berol. 1883 p. 1079—1082). V. Ostiensia p. 1; Lavinatia p. 188; Praenestina p. 292, X; Tiburtina p. 370, XI.

Iacobus Lilius (Giglio) Bononiensis (1448— c. 1513, cf. vol. III p. XXVIII; vol. VI p. XLIII, XII; vol. IX. X p. L) in sylloge, cuius adhibui solum exemplum Guelpherbytanum, habet Ostiensem n. 1 et Tiburtinas n. 3543. 3608. 3807. 3608 depromptas ex Cyriacanis, Lanuvinam n. 2113 et Tiburtinas n. 3810. 3820 ex fonte simili Iucundianis. Primus habet nescio unde petitam urbanam originis Ostiensis n. 155.

Iustus Lipsius saturnalium sermonum libri. Antverpiae 1585.
— auctarium ad inscriptiones Smetii. Lugduni Batav. 1588.
Praeterea adhibuimus codicem bibliothecae acad. Leidensis n. 22. Cf. vol. VI p. LVII, LXIV.
In hoc volumine inscriptiones descriptae a Lipsio nullae puto insunt praeter Ostiensem n. 1026 et ex Ostia Romam translatas n. 170. 408; a Pighio se accepisse quas habet Praenestinas ipse testatur, cf. p. 292, IX; idem videtur cadere in Albanensem n. 2488.

Lucidi v. p. 204.

Io. B. Lugari *monumenti al IV miglio della via Appia*. Romae 1882. V. n. 2718.

Ant. Maria Lupi (1695—1737; cf. vol. VI p. LXII, vol. IX. X p. L) dissertatio et animadversiones ad nuper inventum Severae martyris epitaphium. Panormi 1734.
— *dissertazioni e lettere filologiche antiquarie*. Arezzo 1753. 4. — Ed. 2 aucta: *dissertazioni, lettere ed altre operette*. 2 voll. Faenzae 1785. 4°. (Ego in hoc volumine solam alteram editionem citavi.)
Schedae Lupi extant inter Mariniana bibl. Vaticanae cod. 9143, aliae missae Gorio in cod. Marucell. A. 6 f. 113 seq. Illae olim nobis exscriptae non pauca dederunt a Lupio accurate descripta; Marucellianae, nuper demum a Bormanno mihi subministratae, nihil novi addiderunt. — Ceterum Marinius schedas Lupii videtur vidisse pleniores, quippe qui citet ex eis fistulam n. 3038; item ex Lupii schedis videtur habuisse quas a Lesleio descriptas dicit tegulas n. 4090, 7a et 4090, 22.

Clem. Lupi *le antiche iscrizioni del duomo di Pisa*. Pisis 1877. V. n. 9. 229.

Scipio Maffei Veronensis (1675—1755) museum Veronense. Veronae 1749 fol.

Carolus Malvasia (cf. vol. VI p. LX) Aelia Laelia Crispis. Bononiae 1683.
— marmorea Felsinea. Bononiae 1690. (Hic liber in hoc Corpore intellegitur, ubicumque nudum nomen Malvasiae positum est).

Ant. Mancinellus Veliternus notae ad Horatium. Venet. 1492. V. n. 2113.

Mancini v. Tiburtina p. 370, VIII.

Iac. Manilli *villa Borghese fuori di porta Pinciana*. Romae 1650. 8°. V. n. 128.

Aldus Manutius Paulli f. (1547—1597). Cf. vol. III p. XXIX; VI p. LI, vol. IX. X p. L.
— orthographiae ratio. Venetiis 1561. — Editio altera. Venetiis 1566.
— de quaesitis per epistolam. Venetiis 1577. V. n. 2523.
— in M. T. C. de officiis commentarius. Venetiis. 1581. V. n. 251.
Schedae Aldi Manutii ad epigraphicam pertinentes extant in bibliotheca Vaticana paene integrae (paucas quae deficiunt liber de orthographia cum imprimitur potest absumpsisse). Ex inscriptionibus huius voluminis desunt in schedis, cum extent in orthographia, n. 3602. 3712. 3818. 3841). Pertinent ex schedis ad hoc volumen praeter apographum collectionis Smetianae, quo Manutius in orthographia iterum edenda quasi pro fundamento usus est, epistulae Antonii Corradi cum inscriptionibus Praenestinis (cf. p. 292, XI); excerpta ex sylloge Tiburtina Mancinii (cf. p. 370, VIII); exemplis inscriptionum Sublacensis n. 3458 (ubi in recensu auctorum substituendus Manutio Bongianellius) et Tiburtinae n. 3881 manu Bongianelli: Monte-Roton-

Ferd. Ughelli Italia sacra sive de episcopis Italiae et insularum adiacentium. Romae 1644 seq. — Habet Tiburtinas n. 3540. 3546.

Gul. Uhden († 1835) in schedis per iter Italicum et Siculum annis fere 1792—1794 conscriptis exhibet civitatium suburbanarum inscriptiones non paucas, sed tantum non omnes hodie quoque superstites atque eisdem locis servatas (ut inscriptiones in hortis Barberinorum Praenestinis extantes), unde plerumque supersedi eum citare. Propriae ei sunt Gabina n. 2781 et tegula Praenestina n. 4091, ca/. Primus descripsit Lanuvinam n. 2092. Habet etiam Pisanam originis Ostiensis n. 292.

Fulvius Ursinus Romanus (1530—1600; cf. vol. VI p. LIV, LV) ex inscriptionibus in hoc volumen receptis (praeter tabulam aeream ab ipso servatam n. 3521, quam dedit Antonio Augustino edendam in huius volumine de legibus) edidit in libro de familiis Romanis (Romae 1577) Lanuvinas n. 2100. 2113 et Tiburtinam n. 3868 et Praenestinam, de qua dixi p. 282, XIV, a se descriptas, in notis ad Ciceronis opp. omnia (Antverp. 1581) Albanensem n. 2210, fortasse multo plures habuit in schedis olim deperditis. Cf. p. 282, XIV, ubi enumeravi, quas Praenestinas ex eius schedis enotavit et Grutero misit Gutensteinius. — Ex Smetianis vel Panvinianis edidit Tiburtinam n. 3520 in libro 'imagines et elogia virorum illustrium et eruditorum' Romae 1570.

Iohannes Pierius Valerianus (1472—1558 cf. vol. VI p. XLVII, xxii) Hieroglyphica. Adhibui editionem Lugdunensem a. 1626. V. n. 2523.

Simon Vallambertus, de quo cf. huius Corp. vol. IX. X p. LXVII, ex nostris habet n. 407.

Ridolphini Venuti Cortonensis (1705—1763; cf. vol. VI p. LXIV, cxi) apographa inscriptionum in hoc volumen receptarum habemus alia communicata cum Muratorio (n. 3570. 3618), alia cum societate columbaria Florentina (n. 2834), alia inter schedas Guarnerii (n. 3578. 3714/5. 3844) eademque in codice Vaticano 7935 (n. 3878. 3714/5. 3844).

Vercellone dissertazioni accademiche di vario argomento. Romae 1824.

Franc. Vettori (sive Victorius) (1683—1770), inter alias inscriptiones quas cum Romae degeret cum Gorio communicavit (a. c. 1727—1730) epistulis servatis in codico Gorii nunc Marucelliano A 63 (cf. vol. VI p. LXII), habet etiam Ostienses n. 437. 1770. 1802, Lanuvinam n. 2091, Albanenses n. 2282. 2285. 2301. 2334. 2335, Bovillanam n. 2410, Grottaferratenses n. 2425. 2524, Tusculanam n. 2607.

Vic et Vaissettes histoire du Languedoc. Paris. 1730. V. n. 2607.

Marianus Victorius Reatinus (defunctus a. 1572) de antiquitatibus Reates. De huius operis numquam editi exemplis cf. Mommsen vol. IX p. 440. Ego citavi exemplum Neapolitanum. Habet Victorius ex inscriptionibus in hoc volumen receptis n. 3425. 3955, praeterea n. 3534 interpolatam.

Petrus Victorius Florentinus (1499—1585). Praenestina p. 282, XII. Praeter Praenestinas exhibet in eodem codice nunc Monacensi Lat. 743 Ostiensem Florentiam translatam n. 105, Albanensem n. 2262, Tiburtinam n. 3806, Lunghezzinam n. 3808, edidit in castig. in Ciceronis epistulas ad fam. partem Ostiensis n. 439 missam a Marcello Cervino.

Vignoli de columna Antonini Pii. Romae 1702.

Sante Viola Tiburtinus. V. p. 372.

Stanislaus Viola Tiburtinus. V. p. 372.

Carolus Ludovicus Visconti, bene meritus de parte potissimum Ostiensi huius voluminis, qua de re dictum est p. 2, etiam ex reliquo Latio suburbano nonnullas inscriptiones in schedas rettulit ac nobiscum communicavit, ut n. 2221.

Ennius Quirinus Visconti (1751—1818). Cf. vol. VI p. LXV, cxvi. Schedae eius nunc servatae in bibliotheca Parisiaca continent non solum Ostienses multas, de quibus dictum est p. 4, sed etiam in reliquo Latio descriptas. Ex libris a Visconti editis in volumine adhibiti sunt.

Museo Pio-Clementino. Vol. 2—7. Romae 1784—1807.

Monumenti Gabini della villa Pinciana. Romae 1797. V. p. 279.

Catalogo di monumenti scritti del museo di Tommaso Jenkins (= *opere varie* 1 ed. Labus, Mediol. 1827 p. 71—117). V. n. 153.

Lettera su due monumenti ne' quali è memoria d'Antonio Augusto Romae 1788 (= *opere varie* 2 1822 p. 17—28). V. n. 252.

Iconographie romaine. Vol. 1. Parisiis 1817. — Ed. 2 (postuma) Mediol. 1818. V. n. 3584.

P. E. Visconti *la villa Albani descritta.* Romae 1869.

— *catalogo del museo Torlonia di sculture antiche.* Romae 1880. V. praeterea Ostiensia p. 2.

Phil. Aur. Visconti et Ios. Ant. Guattani *il Museo Chiaramonti descritto ed illustrato.* Mediol. 1820. 8°.

Franc. Ant. Vitale de oppido Labici dissertatio. Romae 1778. V. p. 275.

Raph. Volaterranus commentariorum urbanorum libri XXXVIII. Romae 1506. V. n. 3207. 3208. 3810.

Iosephus Roccius Vulpi vetus Latium profanum et sacrum (vol. 1 et 2 sunt Corradini). Patavii (vol. 3—7) et Romae (vol. 8—10) 1726—1745. (Tiburtina sua praeterea edidit apud Calogeram et in actis academiae Cortonensis, cf. p. 371, XIX). Auctor doctrinae mediocris et confusae garrulitatis chorographiae veteris Latii non multum profuit, inscriptiones sine ullo delectu ex superiorum voluminibus, in his Ligorii ineditis, repetivit, tamen, cum plerasque veteris Latii civitates operis sui causa adisset, nonnullas inscriptiones primus protulit, ut Ostienses enumeratas p. 4, Lavinates, de quibus dictum est p. 188, aliquas solus servavit (n. 476. 732. 1322. 2072). Excepit inscriptiones ut potuit; lectu difficiliores quomodo corruperit, exemplo sit Lanuvina n. 2147; male traditas quomodo tractaverit, altera Lanuvina n. 2125.

Maximiliani Waelscapple syllogen inscriptionum, ex aliorum (Smetii potissimum) collectaneis congestam, servat bibliotheca Berolinensis (cod. pict. A 61 g). Cf. vol. VI p. LI, xl; vol. IX. X p. LXVIII. De Praenestinis eius ex Smetio petitis v. p. 282, VIII. Apud eum solum inventa est falsa Ligoriana n. 337*. Praeterea in hoc volumine negligi potuit Waelscapple.

Clara Wells *the Alban hills, vol. I Frascati.* Romae 1878. V. p. 255.

Phil. Winghe Lovaniensis (defunctus Florentiae a. 1592. cf. vol. VI p. LVII, lxiii; vol. IX. X p. LXIX) in collectaneis servatis in bibliotheca Bruxellensi n. 17872. 17873 (nobis citantur Winghe I et Winghe II) inscriptiones in Latio suburbano descriptas exhibet non multas, Tiburtinas n. 3808. 3608. 3838. 3857, Grottaferratenses n. 2498. 2512, Zagarolitanam n. 2834 (nisi haec Romae descripta est), plures habet ex Latio Romam delatas, Ostienses n. 47. 128. 134. 169. 170. 296. 297. 307. 355. 408, Albanensem n. 2168, Tiburtinas 3201. 3850. 3228. 3877.

Zaccaria *storia letteraria d'Italia.* 14 voll. 1750—1723.

— *annali letterari d'Italia.* Mutinae. 3 voll. 1762—1764.

— excursus litterarii per Italiam. Venetiis. 2 voll. 1754/1762.

— *istituzione antiquario-lapidaria.* Romae 1770.

Marino Zampisio Odericus in schedis Genuatibus refert inscriptiones Tiburtinas aliunde ignotas n. 3733. 3816 et, cuius fragmentum postea comparuit, n. 3730.

Zappi v. Tiburtina p. 371, XIII.

Iohannes Zaratinus Castellinius Faventinus (cf. vol. VI p. LVIII, lxxiii) partim in codice nunc Vallicelliano R. 26, partim in additamentis adiectis ad marginem voluminis impressi Smetiani nunc bibliothecae Veronensis, posuit complures inscriptiones Romam ex civitatibus suburbanis adlatas, n. 95. 169. 170. 3250. 3277. 3202. N. 2234 et 4078 (hanc solus servavit) quas sine loci indicatione exhibet, ubi descriptae sint non certo constat (vide ne n. 2834 descripta sit in urbe Roma).

Georgii Zoega (1755—1809, cf. vol. VI p. LXV, cxv) collectanea epigraphica servata in bibliotheca publica Havniensi huius Corporis causa excussit Frid. Matz. Insunt Ostienses n. 60—21, Tiburtinae non paucae, de quibus v. p. 372, XX, Tusculana Romae descripta n. 2717. Praeterea ex Marinianis habemus a Zoega descriptas n. 2729. 2732.

— *li bassirilievi antichi di Roma.* Romae 1808. Inest n. 2523.

— *Abhandlungen* (ed. Welcker). Gottingae 1817.

Zuzzeri *antica villa scoperta sul dosso del Tusculo.* Venetiis 1746. V. p. 255.

INSCRIPTIONES FALSAE VEL ALIENAE.

I. OSTIA. PORTVS.

1° in Portu.

felicitati | l. plotius l. f. rufus | ili uir a. a. a. f. f. et | quaestor ti. caudl *(sic)* aug | idam eper...... | sinister

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (inde Gudius ed. 36, 10; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 6 p. 130).

2° *fragmento tr. a di nostri in Ostia.*

iunoni iugal | sacr | m. aurelius primiti|uus ueteranus | leg. pr. miueruiae flauiae p. f | pro salut.... | anoiae aurel....| u. a. l. m

Ligorius Taur vol. 12 s. v. Ostia (inde Gudius ed. 12, 11).

3° *trov. a di nostri in Ostia.*

iunoni patulciae sispitae | t. fabatius tabularius | ost. at procurator fisci | patronus colleg. lenuncul | iiii uir quinquen | d. d

Ligorius Taur. vol. 12 s. v. Ostia (inde Gudius ms. 1578, 1, item Reinesius ad Rupertum p. 399, synt. 1, 66; ex Reinesio et schedis Barberinis Spon p. 61; ex hoc Vulpi Lat. 6, 188, Donati 10, 2, Orelli n. 1600).

4° *trov. a di nostri in Ostia.*

iunoni reginae | d. d. k. i | p. annius p. f. pal | carus secerd|os nept. patron | colon. ost. quinq | iter fl. uespasiane | augusto ii et tito | uespasiano caes. cos

Ligorius Taur. vol 12 s. v. Ostia (inde Gudius ed. 12, 10. ex schedis Barberinis Spon p. 175, unde Vulpi Lat. 6, 106, ex hoc, ut videtur, Mur. 608, 1, non 'e schedis meis', ex schedis Vaticanis Malvasia p. 646).

5° *trov. a di nostri in Ostia*

iuneni regin | sacrum | titinia lantha|nusa liberta | prisciliana et | titiniana pro | salute a. titini | priscilli fil. a | uot. a

Ligorius Taur. vol. 16. s. v. Ostia (inde Gudius ed. 16, 2).

6° in Portu.

ioui consiliari opt. maxim | pro salute et red. im. caesari m. aureli antonini aug. pii diui seueri aug. fil | siccensi veneri afrari negot. port. dd

Ligorius ms. Taur. vol. 16 s. v. Sicca.

7° *trov. in Ostia a di nostri* LIG. — Romae SPON. Lanuvii rep. VVLP. errore.

ioui optumo max. et | iunoni reginae | sacrum | m. cornelius m. f. m. n | lentulus priscus | ui uir. august. praefect|us babr. *(sic)* ostien | iiii uir. quinq | sua pecun | u. s

Ligorius Taur. vol. 12. s. v. Ostia (inde Gudius ms. 1369, 4; e schedis Barberinis Spon p. 176, unde Vulpi 6, 126; Fabretti 666, 64 iterumque 734, 608; ex Fabrettio Vulpi 6, 23 et 87).

8° *trov. a di nostri in Ostia* LIG. — Romae SPON.

ioui patulcio et | iunoni patulciae | d. d. prid. aug | c. caesio longino et | sex. domitio caluino cos | l. calpurnius l. f. pal | messalinus | praefectus fabr. ost | iiii uir. quinq | de senatus sententia | aedem faciendam | coerauit ei. p. s

Ligorius Taur vol. 12 s. v. Ostia (inde Gudius ed. 2, 1; ex schedis Barberinis Spon p. 31; ex hoc Vulpi 6. 166 et Donati 11, 6).

9° rep in Portu.

libero patri thyoneo | sacrum | corporis lenuncularior | portuens

Ligorius ms. Taur. (inde Gudius ed. 44, 2; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat 6 p. 166).

10° *tr. rovinata tra le rovine di Porto nel fare d'uno bastione allato al Fiumicino sotto il pontificato di papa Paulo IV.*

mineruae organe | sacrum | gn. domitius gn. lib | brossophus | mil. cohort. ii. uigil | portnens pro salute | d. n. imp. caes. l. domitio | aureliano aug. p. p. cos. ii | uote sol. lib. mer.

Ligorius Taur. 4 s. v. Brossopho (inde Gudius ed. 61, 2).

11° *nel borgo di Hostia, rumato avante una cascina.*

neptuno | d. genucius d. liberT | prosper portitor | d. genucius d. l. pauor | faber tign. et | genuola crescentina l | matr. fecerunt

Ligorius Neap. lib. 88 p. 209 (inde Mur. 235, 4).

12° *allato al porto d'Ostia nell' isola sagra, che fa il Tevere, tra Ostia et esso porto dentro alla selva in certe ruine di edificij si ritrova questa base talmente consumata e rotta quasi d'ogni sua sustantia rosa et annullata, che con ostinata diligentia se ne cava alcuna cosa; la quale era intagliata in tutti i suoi lati con imagini di dii marini* LIG. (Neap.). In insula sacra portus RO. (Vat.)

neptune sacrum
d. numisius d. l. pamph
merk
Nereides

in latere:
neptuno et
omn. nymp. d. d
Neptunus

Ligorius delineavit Vat. 3466 f. 184', Neap lib. 68 p. 662. Eam delineationem repetiverunt Doni tab. VII, 6 cf. praef. p. LVIII (inde Mur. 55, 3) aeri incisam et cod. castelli Windsor III [cf. Michaelis *Ancient Marbles in Great Britain* p. 719] f. 40, unde enotavit Michaelis. Inscriptiones praeterea exhibet Reinesius 1, 180 'ex Holstenianis e Lambecio'.

13° *trov. a di nostri in Ostia.*

neptune conser | equest. ordin | l. coilius l. f. pal. pri|scus ii uir capital | ostiens | nau............ | causs............... | ....curauit

Ligorius Taur. vol. 12 s. v. Ostia (inde Gudius ms. 1574, 1; e schedis Barberinis Fabrelli 680, 53, ex hoc Vulpi Lat. 6, 206).

Usus est Ligorius inscriptione genuina huius vol. n. 676, ubi confer.

14° *trov. a di nostri in Ostia* LIG. — Antii VVLP.

neptune reduc | sacrum | q. manilius q. f. pal | senerianus | ui uir august. et flam | titial. u. s. l. m

Ligorius Taur. vol. 12 s. v. Ostia (inde Gudius ed. 11, 1; acceptam a Gudio Graevius praef. ad thesaur. antiq. tom. X (1698), ex quo repetiverunt Rivautella et Ricolvi marm. Taurinens. 1 p. 167, unde Orelli 2224 et Donati 61, 6; 'ex schedis Barberinis' Fabretti 405, 618; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 6 p. 61).

15° *in insula sacra della parte verso Ostia.*

patri tiberino et | nymph. sacrum | praef. coll. fabror | naup. ostien | curan. f. aproniano et | arrio modestino et | silulo maieriano et l | titinio niolente iiii | uir. quinq

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tiberis (inde Gudius ed 66, 6; Corradinus Lat. 1, 676 et Vulpi Lat. 6, 206 ex apographo Ottoboniano).

Portus . . . havea due porte sole, l'una verso Roma, l'altra verso l'isola sacra . . . : a destra della entrata della porta romana era il tempio circolare di Portumno e della Fortuna Tranquilla, posto in testa di una strada tanto larga che faceva una longissima piazza; et quivi cavandosi da Monsignor Bellaii vescovo Portuense furono trovate queste dedicationi: la quale era un peryptero con colonne, del quale tempio havemo fatto il particolare disegno.

16° portumne | sacrum | m. sanquinius m. f | pal. lausus | curator corp | lenncularior | portuen

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (inde Gudius ed. 52, 12; ex exemplo Ottoboniano Vulpi 6, 181, ex hoc Mur. 162, 1, unde repetivit Orelli n. 1386).

17° portumno bono | deo tranquil | sex claudius sex. f | curator uicor | port. et ti. claudi|us ii uir d. d

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (inde Gudius ed. 39, 14, ex exemplo Ottoboniano Vulpi 6, 166, ex hoc Mur. 102, 3).

18° portumne et | fortunae tranq|uillae sacrum | q. coridius q. f. pal | camillus | praefectus port | nau | uot. uouit l. m

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (inde Gudius ed. 60, 1. ex exemplo Ottoboniano Vulpi 6, 161; ex hoc Mur. 161, 8).

19* rep. in Porto, *alienata dal vescovo Portaense, cioè dal cardinale di Parigi.*

bonae spei aug | sacrum | q. caecilius q. f. paullinus | aedil. Portuen. et t. flau|ius t. f. laulnus salenus | miuister oper. publ | q. furfanius q. f. sabinianns | l. arridius l. f. priscillus | p. prossidius p. f. thallulus | m. miscenniu[s] m. f. paetinus | IIII uir. quinquen

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portes (inde Gudius ed. 81, 18, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 155).

20* rep. in Portu.

uolcano sacr | l. turranius l. f. premulus | sacerdos uolcan | l. fuffius l. f. caecinianus magisT | quinquennal. iterum | praefectus fabr. porT | q. sesinnius q. f. ciuica nitidus | curator quinquen | sex. piscennius sex. f. herculanus | $\overline{iiii}$ uir quinquenn | dedic. kal. iun | imp. uespasiano aug. $\overline{iiii}$ et t | flauio caesare $\overline{ii}$ cos

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (inde Gudius ed. 48, 8; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 155).

21* *trovato nelle cose dell' insola sacra della citta del Porto, e portato a Roma* COD. VAT. — S. I. SAVT.

SA
SI QVI AVERIT
PROINDS
OBLIGATVS ERIT
S AC SI · SACRILEGIVM
COMMISERIT

Legitur inter Panviniana cod. Vat. 8038 f. 113 manu quae mihi videbatur esse Ligorii. Acceptam a Fulv. Ursino ('ex Ursini autographo') ed. Grut. 1078, 18. 4 sm., 3 SI QVIS FVRAVERIT Grut.

22* *eravi ancora ivi* (ibi ubi n. 16—18) *vicino rovinata un' altra tavola di marmo con questa inscrittione.*

corporat. lenunculariorum portuens $\overline{qq}$. lii
tabulariorum auxiliorum
t. aelio antonino aug. lii et cos

t. tettienus l. f. amandus	ti. claudius themistius praef. fab
m. testidius m. f. aulinus	m. ulpius m. l. stephanus procur. cor
m. testidius m. l. mnester	m. ulpius m. l. salmonaeus eranista
ti. claudius ti. l. hieronymus	m. ulpius m. l. menodorus tabularius
ti. claudius ti. l. callystus	m. ulpius m. l. nyssus
ti. claudius eutychius	m. ulpius m. l. chrasymus
ti. claudius aphrodysius	p. sanquinius challymachus
l. tavidius l. l. alexander	p. sanquinius p. l. apollaustus
l. passius l. f. latinus]	p. cercinius p. l. chreuca urinator
m. talius m. l. salmytherus	p. perceius p. lib. garganus urinator
m. tallus maxytaeus	t. flauius t. l. nicander urinat
p. tafius p. l. ophyon	t. flaulus t. l. stolonymus
l. tafius l. l. homonimon	t. fulfius t. l. methrodorus
d. aurelius d. l. gratio	t. fulfius t. liber. patrocleus
d. iunius d. l. xystus	t. fusius t. l. capitoliuus minister
c. usnisius c. l. passer]	t. fusius t. l. chalyssenus min
c. uaruuleius lysander	t. tadius t. lib. ophioneicus
c. macrius c. f. primitiuus	m. sarius m. l. pulcher magist. $\overline{qq}$
l. pausius l. philonimus	m. sarius m. l. prusia magister $\overline{qq}$
l. paulus l. l. granchus	l. teleius l. l. panysius adiutor
l. paulus l. l. coaxenus	m. teleius m. l. onxynnanus adiu
ɯ. sabuleius ianuarius	m. teleius m. l. onchestus adiu
ɯ. baebius chaphion	t. plerius t. t. l. amander fab. tignar
p. barrius p. l. thelamus scriba	t. plerius t. l. prasionymos
p. barrius p. l. galastus quaest	a. auidius a. l. prassio fab. ferr
m. tremelius olympicus $\overline{ii}$ uir cor	a. navius a. l. xalymenus f. ferr
q. maesius catherinus ii uir cor	ɯ annius ɯ l. charithaeus

ɯ laenius cyrillaus
m. coelius symphorus
m. coelius nymphodorus patron. $\overline{qq}$
m. porcius m. l. myconanthus

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8, 158. 155 partem edidit).

23* *tavola . . . trovata* (in Portu) *in molti pezzi nella piazza di Volcano.*

m. aurelio antonino aug. et lucio aelio uero cos
auxil. corpus lenuncularlorum portuens
$\overline{qq}$ e

l. tettienus l. f. primigenius praef.	M. fauonius m. l. canthaermus
p. aetoius p. f. ianuarius adiutor	q. fauonius q. l. musagenes
m. anteius dameas faber	m. auonius m. l. helenus
c. caesius c. l. canachus	p. auonius p. l. dyssaulas
c. pliuinius c. f. longus	l. auonius l. l. anteros
c. caesius c. l. seleuchus	p. auonius p. l. dasymenus
m. aurelius pannachus	m. caeianius aphrodisius
m. aurelius lambras	t. caeianius eutyphius
m. aurelius syrus	m. naeuius m. l. olympiodorus
m. aurelius primionas	m. naeuius m. l. ascyllaus
m. aurelius xenophilus	ɯ. aerius ɯ. f. latinus scriba
m. aurelius m. f. thermus	ɯ. maeuius chrysippus]
p. cafius p. f. restitutus	ɯ. maeuius ɯ. lib. chratippus
q. cafius q. f. peregrinus	ɯ. maeuius callystheus
ti. claudius alcysthenes	ti. samius ti. l. bialemus
ti. claudius callipnus'	l. sanius l. lib. leostenes
ti. claudius eurytymus	t. antius t. l. nanius prothas
ti. claudius lysias urinat	l. antius t. l. protogenes
ti. claudius eleonaeus	t. ahutius t. l. lynciscus
ti. claudius moschus præco	sex. ahutius sex. l. hilemus
ti. claudius cephalus	l. ahutius l. lib. cercyonas
m. calpurnius tontalus	m. silius m. lib. prothagoras
c. calpurnius cerycius	o. silius a. l. graptus fab. ferr.
l. calpurnius musichius urin	a. annutius a. l. castor
l. capicius methrodorus	ser. annutius ser. l. lamonius
t. capicius carmulens	t. anutelus t. lib. philolaus
septimius nonnius philapator	q. anutolus q. lib. epaphroditus
c. genidius c. l. hipposicus	t. largius t. lib. lysodorus
c. genidius c. l. chrythones	m. largius gauidius numidas
m. ginicius m. l. theagelus	t. paenius t. l. zalanthus
q. ginicius q. l. pr[o]tesilaus	c. paenius c. f. lampadianus
l. gemellius agathopus	l. paenius l. l. theramenes
m. ulpius m. f. sabinus sacerdos	l. paenius gratius tamyrus
m. ulpius m. l. theonaestus tab	t. saenius titi l. cassander
m. ulpius m. l. xanthus	t. saenius epicletus
sex. percius sex. l. plutomachus	o. saeoius martialis
n. percius n. l. heros	m. saenius m. liber. opheltas
t. gauius t. l. callysthenes	o. uicarius a. l. prossenus
m. gauius m. l. therpander	d. uicarius d. lib. polydamas
· sign. portumni rest. d. d. epul. fec.	q. nicarius q. lib. thaurostenis

m. ulpius m. f. pal. priscus
sacerdos m. d. m. i. quinq. $\overline{u}$. f.

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 158 partem edidit).

24* *trovata presso alla città del Porto.*

dis man | m'. antius m'. lib | cluros orin|ator portuens | sibi uiuus fecit | et hered. s

Ligorius Taur. vol. 7 s. v. Elaro (inde Gudius ed. 210, 4).

25* *trovata nelle case di Roma al porto Ostiense.*

dis manibus | l. apridius l. l. stenelus | lapidarius | u. f. sibi et suis liber | in fr. p. x. in agr. p. xiiii

Ligorius Taur. vol. 12 s. v. lapidario (inde Gudius ed. 210, 18; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 158).

26* *trovata nella via Romanola Portuense presso della città del porto Ostiense.*

dis manibus sacr | m. auidius ulpianus libertus | thymocus pharmacopola | et $\overline{iiii}$ uir portuens. quinq. $\overline{ii}$ | loc. sepult. se uiuus fecit | sibi et suis heredibus kal | iun. l. cosso senecione $\overline{iiii}$ et | l. licinio surae $\overline{iii}$ cos. in fr | ped. xiii in agro ped. xuis

Ligorius Taur. vol. 12 f. 158 s. v. Pharmacopola (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat 8 p. 172).

27* in Porto.

dis manibus sacrum | auidiae placidiae pilssimae | castissimae uix. ann. xuiii m. $\overline{ui}$ | m. auidius patri infelicissimo | fecit et s

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus.

28* *nelle case del Porto città trovata dal cardinal Bellario vescovo Portaense.*

dis manib. sacr | m. lucceius m. l. antimachs (sic) | diaetarius nauarchus | u. f. sarcophag. marmor | sibi et lucceiae polyxe[nae coniugi fidelissi]mae bene de se merito pos | h. m. d. m. a

Ligorius Taur. vol. 12 f. 180 s. v. nave (f. 78) (inde Gudius ed. 218, 7).

29* *circa alla città del Porto in via Portuense.*

dis manibus sacr | m. murdius m. l. oresitrophus | faber ferrarius portuen | se uiuus fecit sibi et mur|dias ueneriae uxori in fr | pedes uiiii in agr. p. xiis

Ligorius Taur. vol. 19 s. v. Oresitrophia (ex schedis Barberinis Fabretti 94, 144 iterumque 176, 358).

29a* *nella parte sinistra della città (Porto) poco discosto alla porta fu trov. l' architrave:*

oresitropheis fuc

Ligorius Taur. vol. 19 s. v. Oresitrophia.

30* inter Portuenses.

d. manib. s | t. percio t. f. pal | festo decurioni | uixit ann. xlix m. ii | m. percius m. f. prosper | et percia antulla | p. f. e. s. f

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Portus.

31* rep. *nella isola d' Apolline Portuense et Ostiense, nella via che per terra andava dalla città del Porto a quella d' Ostia.*

dis manibus | t. tremelius t. l. nestor | lapicidinarius et | tabularius portuen | a ration. marm. loc. monum | fecit sibi et suis et | libertis libertabusque eor | in fr. p. $\overline{xii}$ in agr. p. xui

Ligorius Taur. vol. 10 s. v. Lapidario (inde Gudius ed 146, 4; ex exemplo Ottobon. Vulpi Lat. 6, 166, ex quo Murat. 751, 3, ex Mur. Orelli 3246).

32* (Romae) *nella villa del card. di Monti* LIG. — Ostiae nomi. Reliqui inter Ostienses propter argumentum

l. ueloniæ aurae | l. uelonius l. lib | patroclus tab | reip. ost | coniugi pissimae | fecit et s | in fronte ped. xu | in agr. ped. xx

Ligorius Neap. lib. 39 p. 166 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 88', ex quo Doni cl. 5, 167 'ex schedis Manutii'; ex Donio Mur. 1666, 1).

33* *trovato nella via Vitellia presso della porta della città di Porto nel decanato del cardinale Ridolfi Pio Carpense.*

m. ulpio aug. lib. dioxippo | grammatico portuen | q. uix. ann. lxiii m. iii d. $\overline{xui}$ | ulpia aug. lib. olympusa | marito fidelissimo ber | poni curauit

Ligorius Taur. vol. 7 s. v. Dioxippo (inde Gudius ed. 303, 8 et ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 6, 155).

34* rep. *nella via Portuense presso alle rovine di Porto.*

m. ulpio m. lib. philonico | nauicularìario port | uix. ann. lx m. $\overline{iiii}$ d. xxu | t. antronius ulpianus faber | lignarius ex T. p. cur

Ligorius Taur. vol. 10 s. v. navo f. 80 (inde Gudius ed. 225, 6; Doni cod. Marucell. A 188 f. 353, ed. 6, 3, ex quo Mur. 884, 1).

35* *trovato dal cardinale Ridolphi Fiorentino episcopo Portuense nel horto de Melloni sul Fiumicino, ramo tolto dal Tibere.*

dis manibus | m. ulpio aug. lib. ta|marico portunsi | lenuncular | q. uix. ann. lix m. $\overline{iiii}$ | ex testam. f. c | ulpia symelissa ma|rito pissimo fide|lissimo et sibi fec | et heredibus in fr | ped. xii in agro p. xuis

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tamarico (inde Gudius ed. 304, 9).

36* *trovato nella via Portuense presso della città di Porto.*

dis manibus | m. ulpius aug. l. thunus | piscator et orinator | portuens. uiuus sibi fe|cit et suis heredibus

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Thanno (inde Gudius ed. 304, 1).

37* *in una testa d'una gran colonna di marmo Lacedemonico mischiato di più colori.* In Portu.

ex ra. t. mar. lace | imp. domitiano | aug. ii cos

Ligorius Neap. lib. 36 p. 186.

38* *in un marmo bianco et rosso, che è nell' isola sagra nel porto d Ostia* LIG. — In portu PANV. (Vat.). — S. l. PANV. (ed.)

a. annio gallo m. stilio bradua cos | e ration. festi urbasi caes. nos. ser | num. cccxxu

Ligorius Neap. lib. 34 f. 168. A Ligorio Panvinius sched. Vat. 6035 f. 88, ed. fast. ad a. 861 (inde Grut. 1088, 15). Henzen ann. inst. 1840 p. 338; Bruzza ann. inst. 1870 p. 000.

1 in. primum Ligorius scripserat P·LICIN; deinde substituit id quod nunc legitur A·ANNIO. Panvinius habet A (sic Vat., AP ed.) ANNIO. — Pro ATILIO Ligorius primum dederat IVN. — Significantur consules a. 108.

39* *nel porto d' Ostia.*

imp. caes. traian. hadr | aug. cos. ex ratione | marm. rhod. num. cexl | luni urbasi

Ligorius Neap. lib. 33 p. 126

40* (nel porto d' Ostia) *in sasso di mischio di piu colori.*

imp. hadriano $\bar{a}$. $\overline{iii}$ cos | ex rat. test | $\bar{a}$. cxliix

Ligorius Neap. lib. 36 p. 126 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 17', Muratori 349, 6). Henzen ann. inst. 1848 p. 036 n. 8, Bruzza ib. 1870 p. 304.

41* *in sasso rosso, nel porto d'Ostia, in fronte.*

imp. caes. hadriano | iii cos. exarat | testi | $\bar{n}$. ccxxxiix

Ligorius Neap. lib. 33 p. 105 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 17'; Murat. 349, 5). Henzen ann. inst. 1848 p. 336 n. 8.

Tertium consul fuit Hadrianus a. 118.

42* *questi consolati come molti altri ho cavati da quei marmi che sono al porto* (d' *Ostia*).

glabrione homollo cos | ARX. cl. zel | $\mathring{N}$ ccxxcii

Ligorius Neap. lib 34 p. 178. Significantur Glabrio et Homullus consules a. 152.

43* *al porto* (d' *Ostia*).

iunio glabrione homollos | claudius zelus | loc. hecat | num. ↀↀↀcccxui

Ligorius Neap. lib 34 p. 178.

1 voluit HOMOLLO cos.

44* ibidem (praecedit titulus inter genuinos huius vol. n. 298 Ostiae repertus, sed Cittadinio visus Romae apud antiquarium cardinalis Farnesii) CITTAD. Ostiae nomi. — In Albano S. Pauli monasterio WINGH. CIACC. DON. (Vat.). — S. l. HOLST. (Barb.).

D M
P · VARENO · P · F ·
AGRI · CAMPA
NI · SILARANI
5 EX · TEST · RELIC
TO · HAREDI ·
BELLO · SPART
ACO B

Cittadini cod. Marc. p. 180 et apud Manutium Vat. 5253 f. 186 (inde Doni cod. Neap. 456, 9, cod. Barb. p. 055, ed. 14, 60, ex hac Mur. 1307, 6), Wieghe Brux. 6, 37 = Cicconius Rafaellianus f. 131. Pendent a prioribus schedae Holstenii (qui citat ad Claver. p. 884) in cod. Barb. XXIX, 148 et schedae Donianae cod. Vat. 7110 f 36. Mommsen huius corporis vol. X n. 08*.

5 HAEREDI Cittad. (Marc.) Wingh. Rafaell.

Non auctores suspectum faciunt, sed ipsa verba. — 4 significatur sine dubio Silarus amnis qui Campaniam regionem a Lucania dividebat, ad v. 7, 8 cf. Orosius 5, 24, 6 *Spartacum ad caput Silari fluminis castra metantem.*

45* inter inscriptiones Ostiae effossas et Romam translatas in aedes Quirinales recenset SOTTIA. — Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

D M
Q CASCII
AOATOPI

Descripsit Henzen et spuriam indicavit. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1864/4 repertarum p. 168.

46* in episcopio Ostiensi.

D e M
SVCCLCLAS QVINLLANSLL E
T BONOBIAE CARARITANO FIL
IABVO DVLCIOSIMAO FE Q TVL
5 LLVS MARCIANVS PATER B M

Descripsi.

Potest esse descripta ex titulo genuino huiusmodi *Sucelciae Quintilianeti et Beneriae Carpinae filibus dulcissimis fecit Q. Tullius Marcianus pater bene merentibus.*

47* Ostiae in episcopio.

D · M
CHAR · C · F · 0
RE · M

Vidi. Campana ms.

48* Ostiae in episcopio.

D · M
CVRIIA · TITIANA ·
M · III · D · XX · V · POMBOP
TITIANA · FILIAFDVCI

Descripsi. Campana ms

4 fin. FILAEDVC... Camp.

49* Ostiae in episcopio.

D · M
· L G · C ·
HILARIAN

Vidi. Campana ms.

50* Ostiae in episcopio.

DIS · MANB
NVMISSIAS
PHILVMENO

Descripsi. Campana ms.

1 MIS' ... Camp.

51*—66* inscriptiones falsae episcopii Portuensis.

51* Iperatoiri fecit | c familiæ | suæ

52* aureliano couconiae | benemerenti | fecit

53* aurelia bale'tina fecit si | et aur quinti ano conpar | suo r/...

54* ..m | ...rmolao | ...cit affe|...ciugi suo

55* in ipso | monumento | b m | luliae c f | ebhyras

56* p. paper | aurepara basius

57* ro | ... algustr... | ...oiaus

58* locum adeo|tae in pace

59* bevetus consi | uixit annos xl.n | ciuitati tuberti

60* locus donati ed me|lanipi melanipi | auie quisquid in pa|ce

61* eros merenti | primit uva avia iuue | coniugi amore

62* succpia coio|nica lneo utere ❧ | quieuit uix | ann xl h piin nou ❧

63* terentius | fosor | primitiue | coiugi | fecit

64* ualentina in pace

65* ..potuper reces|sit .. aw in pace | .. uixit sxi annos | ...um fecit p | ... iun ...

66* VASIKVI | ...uspicias nemo mir are potest

Descripsimus alias de Rossi, alias ego. 54* legitur iam apud Amalium ms. 5744 f. 8 descripta a Polettio, 55*. 52*. 58* ib. f. 44. 48 descriptas ab ipso Amalio. — Fragmenta minore nonnulla praetermisi. — 55* repetita est ex inscriptione musei Vaticani Corp. VI, 20488, 58* ex inscriptione olim musei Vaticani nunc Lateranensis christiani (X, 28).

67* in episcopio Portuensi adservantur tituli quos constat venisse ex urbe Roma hi:

1 *D. m. Annia Iustiane* (vol. VI n. 11780) — 2 *Ved. .. et libertis libe... Attia Cypare* (vol. VI n. 18780) — 3 *Caeciliae Cn. l. Primigensae* (vol. VI n. 13842): repertas a. 1885 Romae in vinea collegii Clementini prope S. Caesarei in via Appia.

4 *D.* [m]. *Ti. Claudius Her*[mes] (vol. VI n. 15090) reperta eodem tempore in vinea eiusdem collegii ad Aventinum.

5 *D m. T. Flavi Probati* (vol. VI n. 18178, visa Maffeio (mus. Ver. 285, 7) Romae in aedibus Alteriis.

6 *D. m. Flaviae Artemisiae* (vol. VI n. 18158) — 7 .. *Nonius P.(T). l. Basoll.* . (vol. VI, n. 22818): repertae a. 1885 Romae in vinea collegii Clementini ad S. Caesarei.

8 *Dis manibus Plotiae Primigeniae* visa Amaduzzio (anecd. 4, 474, 88, Romae in hortulo Corsiniorum.

9 *D. m. Primigeni fecit Copia Paezusa* effossa a. 1825 Romae in vinea collegii Clementini prope S. Caesarei in via Appia.

10 *Dis manibus C. Rustio Epaphrae*] effossa a. 1883 in vinea collegii Clementini ad Aventinum.

His adiungenda est ...*aer sanctaee L. Graeceius Zosimus* (vol. VI n. 18068 a) quippe quae memoret Aeliam Paulinam eandem sine dubio quae memoratur in titulo T. Flavi Probati.

68* ex titulis errore Ostiae attributis enotare visum est hos:

a titulos urbanos *L. Corneli Hermae* (vol. VI n. 16258) et *Euodiae* (vol. VI n. 17837) olim extantes Romae in pavimento ecclesiae Lateranensis Ferrarinus cod. Reg. f. 183 (cum Lilio cod. Helmst. l. 78') collocavit Ostiae.

b titulum *Iuventiae que(?) l. Crysarionis* Grut. 1138, 12 collocavit 'Hostiae extra moenia', ideo quod in Pighii schedis (cod. Luz. p. 261), quas laudat, praecedit titulus illo loco extans n. 418. Sed hic non solum caret indicatione loci in Pighii cod. Luz., sed in altero codice Pighii Berol. f. 188 legitur sub praescriptione 'nescio ubi'. Pighius videtur petisse ex codice nunc Oscottiensi XLIX, H, ubi item legitur sine loci indicatione.

c tituli editi huius corporis vol. VI n. 178 a (*Fortunae sacrum Lutia Galeria*) et 888 (*Silvano soc. L. Gavius Agatho*), reperti ut videtur trans Tiberim loco dicto *Castel di Guido*, ab ignoto auctore inter Mariniana ms. Vat. 9137 f. 484 dicuntur reperti esse Ostiae.

d meris erroribus tituli urbani huius corporis vol. VI n. 1308 a Wilmannsio ex. inscr. 1138, 7305 a Cardinalio *dipl.* n. 487, 18838 ab Henzeno syll. n. 7332, denique titulus *Valerius Felicissimus pernarius d. d.* ab Orellio n. 4258 collocati sunt Ostiae.

e fragmentum hemerologii editum huius corporis vol. I p. 888 sub nomine Ostiensis non Ostiense est, sed repertum extra Romam iuxta basilicam S. Pauli. Potuit sane appellari Ostiense, et ipsam basilicam S. Pauli Ostiensem basilicam appellare consuevimus, sed non debuit praetermitti ab Henzeno huius corporis vol. VI p. 825. Monui, ne quis frustra quaereret in hoc volumine.

69* *tracce del culto mitriaca appariscono in un bassorilievo conservato all' episcopio* (significatur episcopium Portuense). *L' iscrizione di cui ho smarrito l' apografo conteneva la dedica fatta del monumento* Soli inuicto M ithrae). Ita Lanciani ann. inst. 1888 p. 431. — Hanc inscriptionem, quam neque ante Lancianiam neque postea quisquam in episcopio Portuensi vidit et cuius apographum ipsi Lanciano ex schedis exciderat, nullam fuisse, immo mero errori deberi certus sum.

II. AGER LAVRENS. LAVINIVM.

70* *circa a Lavinio ch' hora si chiama Patrica.*

cereri sacr | m. aurelius aug. l | phaecusius optio | exactor auri arge|nti aeris aug. n | fecit pro par. iii | comm. cum aurel. muci|ano et l. aurel. caro | pro uiae praed | fin

Ligorius Taur. vol. 18 f. 148 s. v. Phaecusiano (inde Gudius ed. 18, 12; ex exemplo Ottoboniano Vulpi 8 p. 38).

71* *base di marmo rovinata e rotta, trov. nella via Laurentina.*

cereri argypiue | consen. conser | sacrum | c. arutius c. liber | argypius uir | laurolauin. praef | fabr. mor..... | ....

Ligorius Taur. vol. 8 f. 38' (inde Gudius ed. 18, 8, ex exemplo Ottobon. Vulpi Lat. 8, 34).

72* *Porciliana è nome di fundo ò territorio della famiglia Porcilia nel Latio, dove hora si dice Porcareccia, dove fu trovata questa dedicatione* sic. Videtur cogitavisse de eo loco qui non antiquitus dicebatur, sed hodie quoque dicitur Porcigliano.

cereri porcilianae | m. porcilius m. f. pomp | fastus equ. rom. euokatus aug. n. d. d | pro sal. praed | kal. mart c. uettio at|tico et c. asinio praete|xtato cos

Ligorius Taur. 14 s. v. Porciliano (inde Gudius ed. 47, 5; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8, 38).

73* *inscrittione la quale havemo havuta, per mano di M. Marco Antonio Paloni gentilhuomo Romano, trovata nella bandita sua nel Laurentino territorio nelle rovine di Lauro Lavinio.*

i. o. m. s | d. aurelius q. f. fronto | paullinus flamen lau|rentinulis lauinalis | et lucularis | patronus coloniae lau|rolau. quinquenn. ii d. d | idib. april. imp. caes. t. aelio | hadriano antonino pio aug. iii | et m. aurelio aelio caes. cos

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. *flamini Laurentiali.*

74* *trov. in Lavinio in tabola di marmo, e portato in Roma in casa di M. Iulio Poggio poeta.*

nnatae | sacrum | l. apponius l. f. pal. niger | flamen laurentinali | laurlauin. et | lucularis lauinat | u. s. l. m

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. *flamini Laurentiali* (ex exemplo Ottobon. Vulpi Lat. 8 p. 88).

75* praec., *come si trova nelle antiche dedicationi in Laurolavinio rovinate.*

diuo aelio hadriano | augusto et | diuae sabinae aug | senatus populusque lauren | d. d | curantibus m. follio m. f. pal | flamini luculari laurentinal | lauinal. et fl. tibillio praef l quinq | laurentium lauinatium

Ligorius Taur. vol. 88 f. 88.
7 LAVRENTIVAL corr. ex LAVRENTIS.

76* *Macaistum è nome di territorio sul lito Laurentino in Italia nelli Latini, chiamato da Macaisto liberto Severiano, lo quale fu curatore della via Laurentina Severiana, sotto l' principato di Lucio Septimio Severo Imperatore, circa al lito Laurentino, dove esso liberto hebbe la villa secondo si è trovato in un fragmento d' una pietra.*

l. aurelius aug. lib. macaistus | iiil uir uiarum fecit in ruri|s...... macistianum...

Ligorius Taur. vol. 44 s. v. Macaisto (inde Gudius ed. 188, 8, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 34).

77* *circa a Lavinio ch hora si chiama Patrica.*

dis manibus sacrum | p. aurelius p. l. porphyrio auunculus | praefectus nauig. laurolauinat | l. aurelius aug. lib. eutychianus commo dianus tibicin. p. aureli porphyrionis | filius pater m. aureli sotericiani et | aureliani panoctæ et aureliæ calliopæ | primigeniae et q. aureli fortunati fil | infelicissim et aureliae hermae matr. indulgentissimae h. s. in agr | ped xx in ali... lat. ped. xxv

Ligorius Taur. vol. 18 f. 148 s. v. Phaecusiano (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 38).

78* *urna di marmo, ove erano intagliate molte cose delle celesti imagini, vi era principalmente il sole sul carro tirato da quattro cavalli, che mostrava tenere le mani nella ecliptica linia del zodiaco, con questi segni su la cintura d'esso zodiaco ecc. Trovata a di nostri nella via Ardeatina Laurentina,* loco accuratius non indicato.

l. fabatius l. f. pomptina lauretinus fabatI autI fillIius u. f

Ligorius Taur. vol. 8 f. 4 s. v. Febationo (inde Gudius ed. 383, 4; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 6 p. 36. 437).

79,80* *nelle rovine di Lauro Lavinio.*

p. papio p. f. menenia | restituto pontif | minori salio martial. trib | mil. leg. xv apollinar. p. f | $\overline{\text{iii}}$ uiro collegiorum centon | et dendroph. praef. fabr | laurolauin. eiusd. pa|trono optimo coll | omn. dec. decur. l. d. d. p

Ligorius Taur. vol. 47 s. v. Tribu Menenia (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 6 p. 108).

III. LANVVIVM.

81* Civita Lavinia.

apollini | pacifero | ex uoto liben | soluit l. aquil|lius l. f. ser. aurelius | mil. coh. $\overline{\text{x}}$ praetor | centuria ualeri | bassini libens | uotum reddidit

Ligorius Visc. f. 3, Neap. lib. 36 p. 128. Schedae olim Barberinae nunc Vat.; inde Spon p. 38, ex quo Donati 47, 1. Reinesius 4, 274 'communicavit Langermannus'.
2 PLACIFERO Sched. Barb. cum Sponio. — 7 CENTVRIAS cod. Neap., CENTVRIA cod. Visc. cum reliquis.

82* Civita Lavinia LIG. — Lavinii GRVT. — Bononiae ALID.

Neap.:	*Visc.:*	*Grut.:*
fortunae red	fortunae red	$\overline{\text{ii}}$ sign. fortun
hoc signum sac	hoc sign. sac	red. sacrum
pro it. et redit	redit	$\overline{\text{ii}}$ uot
. . . . . . ɔ. vot	pro it	c. tullio urbano
c. iuli • urbani	uet	et tulliae epicarpiae
et iuliae epigone	c. tulli • urbani •	s. p. d. d
s. q. p. d. d	et tullæ epicar	l. furius serus
cur. l. fourius phi	piae s. q. p. d. d	uot. c. cur
lo ex caussa testa	cur. l. furius syrus	
men. l. p. $\overline{\text{ii}}$ al. p. $\overline{\text{iiii}}$	ex causa testamen	
	l. p. $\overline{\text{iii}}$s al. p. $\overline{\text{iiii}}$	

Ligorius Neap. lib. 36 p. 130 (inde Mur. 64, 8); aliter codex Viscont. f. 6'; tertium exemplum Grut. 76, 8 cui misit Gutenstenius ex Ursinianis. Ex Grut. Alidosi *cose notabili della città di Bologna* (1621) p. 74 (cf. huius Corp. vol. XI n. 38* c 2). Orelli n. 1764.

83* Lanuvii LIG., postea *queste sono le reliquie trovate parte buttate nella campagna e parte tolte da quelle che sono state trasportate in Laurento.*

iunoni | sacrum | l. lautius l. f | roscius | uetor. leg. uii gem | p. fel. uot. sol

Ligorius Neap. lib. 35 p. 192 (inde Mur. 44, 4).

84* *circa a Lanuvio.*

iunoni reginae | sispitae sacrum | m. aurelius commod|ianus libertus | xanthus | d. d

Ligorius Taur. vol. 48 s. v. Xanthiano (inde Gudius ed. 42, 6; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 30).

85* Lanuvii rep. VVLPI.

t. aelius q. f. nibianus | quaest. et praefect. annonae | paprim. iunoni fecit et | u. s. l. m

Vulpi Lat. 5 p. 68 ex Ligorio (exemplo Ottobon.) s. v. Paprimia. Ex Ligorii autographo nos non cognovimus.

86* *in agro Latino circa a Lanuvium.*

ioui iugo conseruatori | praed. xanthi | m. aurelius m. aureli | comm. aug. libertus xan|thus ministrator | oper. scambillorum | theat. uninera

Ligorius Taur. vol. 48 s. v. Xanthiano (inde Gudius ed. 6, 2. ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 33).

87* Lanuvii.

libero patri | d. iunius q. f | oeric. pol|lux minor | u. u

Ligorius Neap. lib. 39 p. 420 (inde Panvinius Vat. 6033 f. 1'; Murat. 41, 4).

88* *in Lanuvio.*

manortio uictori | pro salute ti. claudi | pambaei lanistae | claudia penelea | marito fidelissimo | sua pecunia uot. sol | lib. merito

Ligorius Taur. vol. 42 f. 29 s. v. Pambaeo (inde Gudius ed. 38, 8; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 31).

89* *nella via Campana Latina,* non longe a Lanuvio.

robigo et cereri et florae | sacrum l. ampsanius merenda lanum uinus praefec|tus praetorius pecun. s. d. d

Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Ampsaniano (inde Gudius ed. 55, 4; Reinesius 4, 283 per Spanhemium, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 34).

90* *nelle rovine di Civita Lavinia.*

siluano et fauno | q. rhesius q. f. latinus | eq. rom. u. s. l. m | ded. kal. octob | t. lolliano auito m. gauio | maximo cos

Ligorius Taur. vol. 40 s. v. Silvano.
Significare voluit consulum p. C. 144.

91* Lanuvii.

s. l. m | pro salute | imperatoris caesaris | m. aureli commodi | antonini aug | felicis | q. iulius seuerus f. p

Fabretti 678, 44 ex schedis Barberinis. Ex Ligorii autographis nos non cognovimus.

92* circa Lanuvium SMET. — (Romae) in domo Achillis Maphaei MET. — S. l. PIGH.

uirgin. chitone | sacrum | c. cartilius c. l. he|gesias et cartilius c. l | fuscus et cartilia | ɔ. l. fatidia mater | statuam ex aere | conloc | u. s. l. m

Ligorius cod. Viscont. f. 6, Neap. lib. 35 p. 138. Smetius ed. 32, 12 (inde Grut. 40, 4) 'Pyrrhus Logorus Neapol. exscr.', Pighius cod. Berol. f. 47, Luxemb. p. 22 = cod. musei p. 33, Metellus Vat. 3035 f. 30 in scheda singulari.
Quae verba praemittit Metellus ΤΩΝ·ΘΕΩΝ, non pro parte inscriptionis habenda sunt.

93* prope Lanuvium.

uortumno et | cereri frugif | sacrum | m. aurelius imp | caes. aug. commod | libertus | xanthus

Ligorius Taur. vol. 48 s. v. Xanthiano (inde Gudius ed. 68, 8; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 32).

94* *dedicatione trasportata fuori de la citta* (significatur *Lanuvium, citta di Volsci Latini . . . la quale hoggidi si appella Civita Indivina quasi citta Lanuvina*) *et fu trovata con molte cose di sculture et imagini cavate nel tempo che quivi fu mandato in essilio Carlo cardinale Carrafa, da Papa Paolo quarto. Le qual cose parte sono state condotte a Roma et parte trasfugate et mandate di ripiatto, per la causa della mala sorte di esso signore.*

marciae otacillae | seuerae augusTæ | imper. m. iul. phil. aug | coniugi | senatus populusque | lanuuinus

Ligorius Taur. vol. 40 s. v. Lanuvium (inde Gudius ed. 93, 8; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 23).

95* *epitaphio trovato nella via Appia poco da longe à Civita Lanuvina, che hora si dice Civita Indivina volgarmente.*

m. amius m. f. pal. balbus | sacerdos iunoni reg. sisp|itae lanuuinae fecit | uiuens et amio iunio filio sacerdote ioni sisp | et amiae matri piissim | in fr. p. xiix in agr. ped. xxui

Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Amia (inde Gudius ms. 1190, 4 et Spanhemius de utilit. numism. 2 p. 185, ex hoc Spon p. 32 et Reinesius 3, 47 et Fabretti 802, 37; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 28 et 31).

96* ibi ubi n. 69*.

term. sacr | luc.... ampsanianum sit | l. ampsani merendae | consen. priuatu. ambitu | l. ampsanius iunianus fac | cur

Ligorius Taur. vol. 3 s. v. Ampsaniano (inde Gudius ed. 64, 4; Reinesius 1, 868 ex Ligorianis Spanhemii).

97* Civita Lavinia LIG. (Vat. Visc.), rovine di Lavinio LIG. (Taur.).

e. altio l. f. sub | nitoliano | domo celeae | ueterano leg. ii | aug. militauit ann | xxxiii uixit ann. lxiiii | in fr. p. xi in agr. p. xui

Ligorius cod. Viscont. f. 8, Vat. 5054 f. 64', Taur. vol. 17 s. v. Tribu Sucusana. Panvinius Rom. p. 498 (inde Smetius ed. 168, 7 qui correxit ex ingenio); Manutius orth. ed. 1561 l. 6, ed. 1566 p. 66, 16; Grut. 534, 3 'ex Panvinio et Metello'.
Dedi exemplum codicis Vaticani, quocum consentit Viscontianus, nisi quod hic v. 6 habet CELEIAE; Gruterus quae diversa habet, videntur orta ex fraude Gutenstenii. — Liber Taurinensis v. 2 habet LXVIII, post v. 7 haec addit: TITVS ATTIVS T·F·SVS | CLODIANVS | T·P·C.

98* inscriptio Lanuviae VVLPI.

p. sextilio p. f. tab | aureliano eq. sin | honores omnes | adepto ferentin. nouan | flamini rom. et aug | magisT. quinq. augurl | praefecto annon. leg. iii | italic. sodali sacror | lanuuinor. iudici | selecto decur. minTurn | decurioni auximatæ | curatori reip. pisaur | sodal. augusT. praef. fabr | patrono ei. colon | publice

Ligorius Taur. vol. 38 (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 69).

99* Civita Lavinia.

memoriae aeternae | m. thori m. f. primigeni sacerdoti | iunoni reginae sispitae et | thoriae balbillae filiis pilssimis fecit sex. thorius | l. f. balbus in fr. ped. xiiii | in agro ped. xuli

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Thorio (inde Gudius ed. 184, 6; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5, 66 et 117; ex Vulpio Mur. 157, 6, ex Mur. et Gudio Orelli 1389).

100* arca cineraria duabus cupressis ornata. Rep. Civita Lavinia, nunc in Anglia MELCH. Extat Rossie Priory in Scotia.

d. m | ossa æciliæ balbillæ lanuuii | sac. quæ in æde iunonis s. m. r | scutulum et clyp. (volui olyp.) et hast. et calc | rite nouauit uoto

Melchiorri Memorie Romane I p. 221 (inde Orelli n. 1008, item sine dubio Cardinali dipl. n. 668); Kinnaird notes and reminiscences of Rossie Priory (Dundee 1677. 4°) p. 20 n. 400; Michaelis Ancient marbles in Great Britain p. 656 n. 160.
Damnavit Mommsen mus. Rhen. IX (1854) p. 428 cf. bull. dell' Inst. 1850 p. 170 not. Mommseni iudicium confirmavit testis oculatus Michaelis.

IV. GENZANO.

101* a titulum urbanum huius corporis vol. VI n. 1000 (cf. eph. ep. 4 p. 290 n. 860) Rossius vidit Genzani in villa Caesarinorum.
b titulus Posillae et Quartae Seneniorum repertus in agro Sabino prope Trebulam Mutuescam (huius corporis vol. I n. 1686, IX n. 4886) extat Genzani in aedibus Caesarinorum.

V. ARICIA. NEMVS.

102* Ariciae.

aesculapio sancto | et bygeiae salutif | sacrum font | m. espaenlus oruncius | latinus | l. magilius l. f. gallus | mag. corp. lutorum | quinq ii f. c

Ligorius Taur. vol. 6 f. 68 s. v. Aricia (inde Gudius ed. 42, 8; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 7 p. 364).

103* portato da Aricia a Roma.

aesculapio serunt | sacrum | m. aurelius faustus | bassus | et aurelia saluia | bassiana | u. s. l. m

Ligorius Neap. lib. 63 p. 184 (inde Mur. 16, 5; ex schedis Barberinis Spon p. 117; ex hoc Vulpi Lat. 7 p. 224).

104* nella via Appia al monte Albano tra Aricia et Albano LIG. — Romae SPON.

cereri cons|seruatric | organian. sacr | m. claudius m. l | organius sacer|dos bonae deae | et sacerdos corp | lutorum et | tector

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Organiano (inde Gudius ed. 47, 8). Ex schedis Barberinis (nunc Vatic.) Fabretti col. Traian. 342; Spon p. 90, ex Sponio Donati 19, 8.

105* Ariciae, ut videtur.

dianae sacr | m. numisius m. f. ouf | pilippus flamen | uirbialis | et aricinae dianae | uestae dicte custos | xuii kal. iun. epul | uirbial. publ. dedit | h. signum deae | conlocauit | imp. m. antonino commodo | aug. ii et ualerio aurelia | glabriene cos

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. flamine Virbiale (ex exempla Ottoboniano Corradinus Lat. 4 p. 682, item Vulpi Lat. 7, 341, ex Corradino Pratilli Via Appia p. 89; ex Vulpio Guasco mus. Cap. I p. 48; ex hoc Orelli n. 1457).

106* fra l' Aricia et Alba longa allata al Pompeiano.

m. tarchcitius m. f. priscus | eq. romanus dianae are'cinae bonae deae d. d

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tarchitiano (inde Gudius ed. 29, 8; ex apographo Ottoboniano Corradinus Lat. 8 p. 122; Vulpi ib. 7 p. 226, ex his sine dubio Pratilli Via Appia p. 78).

107* ad clivum Aricinum.

dianae arecinae | et uirbio sacr | corp. lutorum | apud bonae deae | sacel | d. d | sub cliuum aric | l. tadius sacerdos | sol. et bonae deae | et m. pomponius | patron. colleg | quinquenn. ii f. c | kal. mart. l. annio | uero et aur. suguri|no cos

Ligorius Taur. vol. 6 s. v. clivo Arecino (inde Gudius ed. 68, 1).
Cogitavit de anno p. C. 123.

108* sul lago di Genzano, di goffissimo maestro LIG. Neap.). — Romae SPON. (67, 1).

sub anaglypho Dianam venatricem cum apro, cervo et cane exhibente

inuictae dianae et uictrici | sanctae sacrum | l. ualerius l. f. popil. felix s. p. n. s

Ligorius Vat. 3439 p. 166, Neap. lib. 63 p. 198 (inde Mur. 67, 1 aeri incisam). Reinesius 1, 090 ex sched. Langerm. Ex schedis Barberinis (nunc Vatic.) Spon p. 66, ex hoc ut videtur Vulpi Lat. 7 p. 336, auctore non laudato, ex Vulpio Mur. 67, 8 falso laudans Lupium. Orelli 1440.

109* si trova presso Aricia et è buttata ne i campi verso Albano

iunoni albanae | eutychus faustinianus et eu|tychia faustin | aug. liberta flora u. d. d

Ligorius Neap. lib. 63 p. 196. Ex schedis Barberinis Spon p. 62, ex hoc Donati 14, 3.

110* presso del castello di Genzano.

lunae inuictae | campestr | sacrum | d. iunius sex. f. uel. ia|nuarius procur | lud. gallic. et | iunia casta cum suis | uoto soluer

Ligorius Neap. lib. 63 p. 184. Inde Mur. 880, 2. E schedis Barberinis Spon p. 90 (inde Donati 646, 4; Vulpi Lat. 7 p. 342).

111* sul lago di Nemo, consumatissima.

lunæ luciferæ
sacrum
imago deae Lunae
l. aurelius serenianus

Ligorius Vat. 3439 p. 168, Neap. lib. 63 p. 194 delineavit. Inscriptionem repetiverunt Panvinius Vat. 6035 f. 8, Reinesius 1, 286 'e schedis Langerm'.

112* per le vigne d' Aricia.

mauerti sacrum | hoc sign..... | restitu.... | colleg. fabrum aricinorum antiquiss | uetustatem | dilapsum it | refecer. cur. l. lucilius | latinus proc. r. p. aric | et l. sextius macrius sacer | coll. eiusd

Ligorius Neap. lib. 36 p. 194. Ex schedis Barberinis (nunc Vatic.) Spon p. 58, ex hoc Donati 861, 1.

113* trovato nelle parti del lago Nemorense ..... trasportato d' indi da Marco Antonio Palosi gentilhuomo Romano.

uestae | dianae dictae | p. turpilius polylaus | sacerdos diuae diae | et flamen uirbialis | augur | patronus coll. corp | lutorum aric | quinquenn. iterum | d. d

Ligorius Taur. vol. 6 s. v. flamine Virbiale et vol. 33 f. 40' (ex apographo Ottoboniano Corradinus Lat. 1 p. 000, Vulpi 7 p. 314; ex his Pratilli Via Appia p. 61).
Dedi ad vol. 33; 6 POLILAVS, 4 DEIAE, 5 om. vol. 6

114* *nel mezzo del lago Aricino Caio Caligola fece la sua villa ...., nel fodro di fuora erano lettere di rilievo di piombo.*

c. caesar diui augusti filius | diui iuli nep. augustus | pontifex maximus tribunic | potestat. iiii imp. ii cos. iiii p. p

Ligorius Taur. vol. 19 s. v. *lachi* (inde Gudius ed. 87, 5, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 7 p. 949).

Cf. genuinas n. 2993. 2299.

115* *villa di Caio Caligola fatta di legno nel mezzo del lago detto di Nemo in Latio .... La quale era grandissima, et con molto artificio, ove per perpetuaria tutta la foderò attorno di tela e pece greca sopra il legno, et poscia la incostrò di lastre di piombo, e tutti gli chiodi, e grandi e piccoli, fece di rame, et sì dentro la foderò del medesimo, et di varii marmi la lastrigò, et fermò in tal maniera essa macchina nell' acqua, che era immobile; e da dentro terra in mezzo d' essa dedusse per canaletti di piombo acqua viva e saltante, cosa mmirabile, et insino a' nostri giorni sono stati cavati delli suoi fragmenti, e nella tavola di piombo sono vedute simili inscrittioni*

c. caesar diui aug. pronepos augustus | pontifex | maximus tribun. potest. iii p. p. imp. ii

altre intitulationi in quest' altro modo

c. caesar germanici f. diui aug. nepos augustus germ. trib. pot. iii imp. p. p

Ligorius Taur. vol. 9 s. v. Caesar. Praeterea de villa Caligulae Nemorensi verba facit Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Aricia.

116* *vicino al lago Nemorense.*

c. clodio c. caes. aug. liberto napaeio procuratori summi coragi uixit ann. lxiiii m. uii l. antonius claudianus lib. callistus ex t. f. p. c

Ligorius Taur. vol. 19 s. v. Napaeiano (inde Gudius ed. 184, 19).

117* *termine di sasso Albano vicino al lago Nemorense.*

c. claudius napaeus c. caes. aug. libertus termineuit

Ligorius Taur. vol. 12 s. v. Napaeneo (inde Gudius ed. 98, 9).

118* *in via Appia oltre ad Aricia.*

d. m. s | seruiliae larciae | patronae sanc|tissimae et | piissimae pro liber | t. f | l. seruilius ɔ. l. eros | tabular. a rat | pomptinae

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. *Tribu Pomptina.*

119* *tra Aricia et Albano.*

l. terteni amanti | sacer. coll | lotorum | iiiiuir. c. sartius c. f | lterinus et l. olli|us potelinus s d. d s

Ligorius Neap. l. 83 p. 194 (inde Panvinius Vat. 6089 f. 4'; ex schedis Barberinis Spon p. 64; ex hoc Donati 233, 2; item, auctore non laudato, Vulpi Lat. 7 p. 223).

120* *oltre all' Aricia nella via Appia.*

d. m | l. tuccio l. f. ouf | uoculo trib. coh. ii | praetor. fil. fecit | cn. tuccius l. f. ouf. proli | ueteranus eq. rom | et sibi et suis liberis | et tucciae benignae | matri carissimae q. u. ann | lxxxuiii et tucciae treme|liae sorori rarissimae q | uixit ann. xi men. uiii | d. uiii et antiae uxori rarissimae bene de se mer

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tuccia.

121* urna ossuaria, Ariciae in aedibus Chisiorum.

in operculo:

OSSA

in ipsa urna

C · ASELLIONI · F

Noël des Vergers dedit Henzeno.

122* titulos urbanos *Callisto filio* et *Timotheae M. Ulpius Nicanor* (huius corporis vol. VI n. 14098. 14099) Muratori 99, 4—9 errore tribuit Ariciae.

VI. AGER ALBANVS.

123* rep. *nel colle Albano* una cum n. 125*.

dianae arecinae | q. popillius m. f. pal. auitus praefectus | praetorius | d. d

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Popilliano (inde Gudius ed. 20, 7).

124* *le due tabole* [haec et n. 126*] *furono trovate presso la porta dell' Amphitheatro di Alba, et furono donate dal signore Antonello Sabelli signore de la città al cardinal di Carpi, et egli le donò a Papa Julio terzo per ornare la sua villa Julia, et d' indi dalli successori sono state alienate.*

m. coilius m. f. fal firmus | flamen dial. quinquen | patronus | corp. luterum cast | fecit iunoni albanae | pro mer. eiusdem corpor | curante et d. d | l. clouititius l. f. albanus | kal. iun. imp. caes. uesfasiano ii | et tito caesare iii cos

Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Alba Longa (inde Gudius ed. 19, 6; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 7 p. 97).

125* rep. *nel colle Albano* una cum n. 123*.

iunoni albanae | m. popillius m. f | pal. fufidianus | ui uir aug | donum dedit

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Popilliano (inde Gudius ed. 19, 9, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 7 p. 97, ex hoc Riccy p. 194, unde Spotorno *trattato* 2 p. 192, ex quo rursus Orelli 1299).

126* rep. una cum n. 124*, easdem vices subiit.

ioui latiari optimo maximo | conseruatori imp. caes | m. aurel. antonini aug. p. p | arab. max. adiab. max | p. ualerius septimianus praef | uil. et titus ceionius aure|lianus praef. annonae et m | antonius flauianus ɔ coh. ui | praet. et c. iulius catherinus | flamen dial. iiii uir | quinq. albani mon | lustr. fecer

Ligorius Taur. vol. 9 s. v. Alba Longa (inde Gudius ed. 9, 2, ex hoc Orelli n. 1947).

127* *presso S. Maria de la Stella sotto il fonte.*

ioui opt. m | q. aillius q. l. corum|bus uiuir augustalis et aillia q. l | chila s. p. d. d

Ligorius Neap. lib. 93 p. 209. Fabretti 479, 949 iterumque 409, 385 'e schedis Barberinis'.

128* una cum n. 127* exhibet LIG. — Antii avs. male.

ioui optumo maximo sacrum | t. coruncanius t. f | aimilis primigenius | et t. coruncanius t. f | sicundinus et | coruncania fuscu|la uoto suscepto | m • l • f

Ligorius Neap. l. 38 p. 209. Inde Fabretti 419, 8, ex schedis Barb; Mur. 9, 9.

129* *sub colle infra Castello Gandolfo, che fu la Rocca Albana, o la sud*[ta] *Chiesa di S. Paulo* [Albani].

ioui optumo | maxsumo | mineruae | iunoni uestae | alban. sacr | l. cornelius l. f | fal. papilius | flamen | quinquen. patronus | castrimoenensium | ex uoto

Ligorius Taur. vol. 9 s. v. Alba Longa (inde Gudius ed. 1, 7, ex exemplo Ottobon. Vulpi Lat. 7 p. 99) Orelli n. 1803 ex Spotorno *trattato* 2 p. 192, qui ipse habuit ex Riccio.

Usus est Ligorius titulo genuino n. 2498.

130* una cum n. 197* exhibet LIG. — Antii avs. (cf. huius corp. vol. X, 991*).

loribus sacrum | c. flaminius c. l. hilarus | c. flaminius c. l. stephanus | c. flaminius ɔ. l. xanthus | flaminia ɔ. l. thallusa | s. p. fecerunt

Ligorius Neap. l. 39 p. 918 (inde Mur. 93, 9).

131* *nel paese Albano Latino presso della via Appia incontro il castello Sabello*

libero patri perperniano | c. perpernius c. f. nautianus | u. c. praef. urb. curator uiarum | et public. aedific. et curator | agr. rest. d.d. iii non. april | c. rubellio gemino et c. fusio gemino cos. loc. termin. a tiberio | claudio nerone augusto .... | pro amplion .... | perpern .... | ....

Ligorius Taur. vol. 19 f. 191' s. v. Perperniano (inde Gudius ed. 44, 4; ex exemplo Ottobon. Vulpi Lat. 7 p. 89).

132* una cum n. 197* exhibet LIG. — Antii avs. male (cf. huius corp. vol. X, 991*).

mineruae | sacrum | l. paullus | l. f. ouf | iunior | paulla ui|ria u. s. l. m

Ligorius Neap. l. 98 p. 999 (inde Mur. 92, 10).

133* rep. *su le ruvine di Albano.*

mineruae sospitae sacr | p. atellanius p. f. aufenti|na sabinianus castor | basi s. peq. d. d. u. s. l. m

Ligorius Neap. lib. 19 p. 94.

134* *nella via Appia presso al monte d' Alba longa.*

ueneri bal|burianae | c. balburius q. f | albanus | praef. praet

Amor alatus in delphino insidens, flores manu tenens

Ligorius Taur. vol. 4 s. v. Balburiana (inde Gudius ed. 99, 11).

135* *termine scritto di sasso Albano trov. nel paese Albano, circa alla via Appia, sotto dove hora è il luogo del Castello Gandolfo.*

ruri aciblanorum hor | l. feridi prisei agrimen | s. annio plautiano et l. taren|tio anieno aedd. curuli | imp. caes. uespasiano aug. iiii | et t. caes. uespasiano iii s | cos | kal. apr | m. acibius t. f. quir. primige|nius et q. acibius t. f. quir | auidianus ter. p. cccel

Ligorius Taur. vol. 1 s. v. Acibiano (inde Gudius ed. 33, 3).

136* *trovato circa ad Albano in via Appia.*

m. aurelius m. l. melsnius | mil. coh. iiii praetor. geminae | loc. sepulturae sibi uiuus | signauit

Ligorius Taur. vol. 11 s. v. Melanio (inde Gudius ed. 184, 8).

137* *trovato nella via Appia appresso Albano.*

m. cælius m. f. fal | eurianus | praef. fabrum | praef. praetor | candidatus | imp. caes. uesp. aug | praefectus stat. alb | famen (*sic*) quinquenal | fecit sibi et suis | posteris

Ligorius Taur. vol. 3 s. v. Alba longa (inde Gudius ed. 148, 1 et ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 7, 84).

138* terminus ex saxo Albano in via Appia in Albani montis pendice.

cascellian. fund | later. privatu | uiae publ. term | ped. ccccla | s. cascellius s. fil | aedil. cur

Ligorius Taur. vol. 3 (inde Gudius ed. 33, 6, ex apographo Ottoboniano Corradinus Lat. 3 p. 490; Vulpi Lat. 7, 88; Pratilli Via Appia p. 73).

139* *trovato nella via Appia tra Albano e santa Maria de la Stella, circa el declivo Aricino.*

c. curius q. f. fal. suffenas | trib. leg. i mineruae piae | praef. praetor. stat. albæ | praefectus fabrum pa|tronus castrimoenénsium | flamen quinquen | aedificauit sibi et suis | liberis | in fr. p. xxx. in agr. p. xxus

Ligorius Taur. vol. 3 s. v. Alba longa (inde Gudius ed. 183, 4 et ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 7, 84 partem).

140* *in Albano, di goffo scultore* BODL. — S. 1 VISC.

dis manibus | homo dextra hastam, s. bipennem tenens | euphemus eros mil. coh. ni pr | s. felic. uix. ann. lxu mil | ann. xui eros fil. f. f. c | consens | stimetus et cerdo fation | asia ciuitate germa. t. s | e. f

Ligorius Bodl. f. 199, cod. Viscont. f. 40.
4 FIL·P Bodl., FIL·E Visc. — 7 ASIA Bodl., ASÆ Visc.

140*a una cum n. 138*, ubi vide, exhibet LIG.

t. flauio t. f. ser | latino | imp. domitiani aug | a' comentakis f | libertis libertabus | posterisq. eorum | in fr. p. xii in ag. p. xv |

Ligorius Bodl. f. 188.

141* *per andare alle Riccia nel clivo di Bovilla, rotto in tre pezzi* LIG. (Vat.), similiter ID. (Taur.).

dis manibus | q. iunius q. f. iulis | ualens | mil. leg. u alaud | uix. ann. xlilx | d. xx h. iix uiuus | fecit sibi et suis | in fr. p. lmil in a. p. lül

Ligorius Vat. 3384 f. 22', Taur. vol. 17 s. v. Tribu Iulia. Panvinius Rom p 351 (inde Manutius Vat. 5248 fasc. 3 p. 48, Smetius 166, 3; Grut. 546, 4).
7 FEC Vat. — 8 AEP (pro A·P) Taur.

142* *in via Appia non guari lontano ad Albano a dextra nello ville Saloniano.*

d. m. s | l. licinius salo|nini caes. lib | heraclides | nomenclator | l. licini. ualer | aug. n. f. c | in lat. prim | sarcorph. iii

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Saloniana.

143* ibidem ubi n. 142*.

dis manibus | p. licinio p. f. prisco | secundino gramm | uix. ann. xiiii m. iii | et liciniae uerae | uix ann xiii m. ui omn. d. m. i. n. t. s | p. licinius fuscus | praef. praetor. u. f | sibi et suis poster | incisurum

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Saloniana.

144* ibidem ubi n. 142*.

dis manibus s | liciniae primitillae | plautillae aug. cubic | uix. ann. xxuiii m. uii | p. licinius priscus con | karissimae et piissi|mae fec. et sibi et | suis posteris liber | in fr. p. xiii in ag. p. xx

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Saloniana.

145* sarcophagus ornatus rep. *nella via Appia à tredici miglia dalla città andando ad Albano.*

dis manibus sacrum | liciniae torquatae irenae | clarissimae feminae u. n | uixit ann. xxxui men. uii | l. licinius l. l. panoctus | patronae suae | benemerenti | permissu licin. in fundo suo | ar. agend. cur. in fr. p | iii in agr. p. uis

Ligorius Taur. vol. 23 s. v. Licinius Valerianus.

145a* *Palazzolo (vico nella terra latina nella via Appia)* LIG. Significari Palazzeolo ad lacum Albanum minime certum est, nihilominus hoc collocavi.

d. m. s | lutatiae steneleæ | l. lutati prisci liber | summae innocentissim | incomparabili | uxori m. silnius peru|tius m. l. sandocus ex | testamento poni iuss | arbitratu lutatiae ma|iae filiae lutatiae ste|nele... | propar... | ...

Ligorius Taur. vol. 18 f. 18' s. v. Palazzolo.

146* fragmentum lapidis in Albano prope Appiam deserti VULP.

l. munatius plancus l. f | consul il

Vulpi Lat. 7, 81 auctore non laudato inter Ligoriana (ex Vulpio Giorni storia d' Albano p. 108). Ex Ligorii autographis non enotavimus.

147* *tr. nella via Appia oltre ad Albano.*

dis manibus | m. nouellius m. f. ouf | manlianus eques | rom monumentum h | inchoavit et sua pecunia | perfecit | sibi et heredibus suis | in fronte pedes xii a retro p. xui | h. m. h. ext. non s

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Novellio (inde Gudius ed. 188, 9).

147a* Palazzoli LIG. Vide n. 145a*.

m. pontius m. l. protho|us ueteranus coh. xv | praet. ulu. fecit sibi | et pontiae ide filiae | et pontiae orsedice | matri et pontio mae|nalo filio et maeonio | liberto fidelissimo et | libertis libertabus pos|terisque eorum in fron|te pedes xiiii in agro | pedes xvii h. m. d. m. aliesTo

Ligorius Taur. vol. 18 f. 18' s. v. Palazzolo.

148* ibidem ubi n. 142*.

memoriae aetern. sal | t. salonio t. l. polyxeno t. f | q. salonio q. l. olympidio t. a | sex. salonio sex. f. callysto | f salonio p. f. anterote lib | anterotiano | l. salonino fl. min. titiali | loc. a emp. HS x | salonia saloninae aug. lib | olypusa cum iunius sa|loninus pro part. ter. HS | iii s. in fron. p. sii al. p. siis

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Saloniana.

149* ibidem ubi n. 148*.

dis manibus sacr | saloniae placidiae | clarissimae fem | fidelissimae | c. licinius salonianus e. f | aelianus eq. rom. u. f | sibi et suis liberis p. q. e | in fr. p. uiiii. in agr. p. xui

Ligorius Taur. vol. 16 s. v. Saloniana

150* *nelle via Appia circa ad Albano.*

scudrianorum famil. dic | c. scudrius c. l. eucratidas aurigator fac. pras.. | l. scudrius l. l. protogenes agitator fac. prasin..... | q. scudrius q. l. phalyx agitator et morator f.. | sex. scudrius q. f. leodamas agitator faction. | t. scudrius titi lib. praxagoras medicus fa[c]tion.... | t scudrius t. l. plistonicus morator fact[i]on.... | l. scudrius l. l. alympiadorus agitator lud... | ann. xx loc. empt. fecerunt. in fr. p. xxiiii | a retro p. xxuiii

Ligorius Taur. vol. 16 s. v. Scudriano.

151* ibi ubi n. 150*.

dis manib | l. scudrio l. l. alympiodoro agita|tori fact. prasinæ ann. xx uix ann | xluiiii m. uiii d. ii sex. scudrius leo|damas aurigator et agitator scudria|nus patri suo sarcophag..... | dedit et massam scudrianam .... | et sign........... | aram marm.......... | maeeriam circund........ | in circ. ped. xliiii.........

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Scudriano.

152* *in via Appia presso di Albano.*

dis manibus | t. sempronio t. f. min | cerrino eq. r | euok. aug. n. uixit an | l iiii. m. iii d. uiiii | m. sempronius m. f. min | tranquillus | mil. praetor. turm | praef. fec. et sibi | in fr. p. xii in agr. p. xiiii

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tribu Mincie.

153* *scoperto nella via Appia circa Albano castello.*

dis manibus | c. silnius c. l. abydeillus | grammaticus n. s. f | et siluiae m. l. charisiae | con. singularissimae piis|simae b. d. m

Ligorius Taur. vol. 1 s. v. Abydeillo (inde Gudius ed. 333, 3).

154* *presso Alba longa in via Appia.*

siparianorum | dis manibus sacr | m. siparius m. l. eutychius | lupercus et l. siparius | l. libertus sosimianus | sacerdos sol. inu. mitrae | siparia albana conduleiana | et siparia fortunata f | et siparia euphrosyna mat | et libertis libertabus po|sterisque eorum h. m. d. m. a | in fr. p. xix a ret. p. xxus

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Sipariano.

155* *nella via Appia circa Albano.*

dis manibus | suffeniae m. f. albanae | rarissimae feminae | uix. ann. lix m. uiii d. xxu | l. suffenius m. f. auienus | eq. singul. euok. aug | sorori dignissim. posuit et | sibi et suis heredibus loc | ..... pacauit in fr. p. xiii | .... ped. xuii h. m. d. m. a

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Suffenia.

156* *trovato nella via Appia presso Albano.*

a t. tuscinio t. f. urgulano | praef. praetor. an. xxx | uixit ann. lxxxu. men. iiii | c. tuscinius c. f. latinus | her ex t. fec

b tuscinniae primitiuae | et tuscinlae albanae | tusciniae uestal. u | piissimae u. an. xxxuii | et tusciniae ueridae | sorori u. a. xl | in fr. pedes xxii | a retr. ped. xxx

Ligorius Taur. vol. 23 f. 578'.

157* *nelle radici del monte Albano circa alla via Appia.*

ualloniae ua|tinianae sacr | c. uatinius c. f | pal. albiuianus | praefectus | praetorius

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Vatiniano (inde Gudius ed. 56, 11, ex apographo Ottoboniano Corradini Lat. 2 p. 186, Vulpi ib. 7 p. 60, ex his Pratilli Via Appia p. 75).

158* *tra Albano et Aricia scritta in sasso Tiburtino.*

ossa hic sita sunt | m. uellelo sex. f. stel | uipsanio | mil. coh. xi urban | uix. ann. luiii m. iiii | d. iix

Ligorius Bodl. f. 130.

159* *nella via Appia verso Albano.*

dis manibus sacrum | c. uennonius q. f. esq ferox | equ. rom. euokat. aug | gratidia luperca uxor | fecerunt h. monumen-|tum cumm. sibi et her|edibus posterisque eorum | in fr. pe. xuii in ag. p. xxxii | h. m. h. e. n. s

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Vennonia.

160* *trovata nella via Appia presso Albano.*

m. ulpio m. lib. aglao medico uix. ann. xcix ulpia latanusa liberta patrono s f ex test

Ligorius Taur. vol. 23 f. 578'.

161* *a Castel Gandolfo*, quod olim mone Albanus WINGH., Albae in Latio EXVT.

ti. caisari diui aug. f|diui iuli n. augusTo | pont. max. cos. u | imp. uiii tribun | potest. xxxi | ponTifices albani | q. iulius q. f. fab. rufus | c. iulius c. f. scap. bassus | ti. iulius tib. fab. merula | m. iulius c. f. fab. senicio

Winghe cod. Brux. f. 1. 71', Gruter 235, 3 cui misit Gutensienus sumptam, ut addidit, ex schedis Ursini (ex Grut. Vulpi Lat. 7 p. 191, Riccy p. 56).

Dedi exemplum editum a Grutero, Winghius v. 1 habet CAESARI, 2 IVLII, 3 PONTIFIC·MAXIM. 4. 5 TRIBVNIC·POTEST·XXXVII, 6 c (pro ti) iterumque pro TIB, 10 in. c (pro m), praeterea v. 7—10 F notam semper omittit.

Winghius, qui eodem tempore quo Gutensienus Romae degebat, potest hanc ab eo accepisse, quamquam talis contagionis alterum exemplum nondum innotuit. — Ut ex quattuor Iuliis tres tribui Fabiae, unum Scaptiae adscriberet, falsarium, quisquis ille fuit, induxit Suetonius Aug. c. 40.

162* effossum est lapis iste prope Albanum.

iano patri | sacrum | l. celsus l. f. pal | prosper | d. s. p. donum dedit | l. d. d. d

Gori symbolae litterariae decas II vol. 6 (R. 1754) p. 229 n. 1 a Galletio excerptam ut finxit ex codice saeculi XV vel XVI incipientis (inde Orelli n. 1368).

163* reperta prope Albanum.

dis manibus | q. attius paulinus | iii nesc. militauit | ann. uiii m. ii. uix | ann. xxxiii m. u. d | iii m. annius seuerus | miles cl. pr. mis | de iii merc. amico | optumo beneuer | ex testamento f. c | s. t. t. l

Gori symbol. litterar. decas II vol. 2 (R. 1751) p. 235 n. 14 missam a Galletio, excerptam, ut finxit, ex cod. saec. XV vel XVI.

164* Albani

dis manibus | t. flaui aug. l. fortunati | caes. n. tricliniari | ex dec. iii | attia cornelia filia | calamitosa patri karissimo | benemerenti | multis cum lacrumis | fecit mem

Zaccaria excursus litt. 1 p. 252 (inde Donati 318, 5, Henzen syll. 6367) a Galletio, qui finxit se descripsisse ex vetere codice.

165* *(il tempio di Giove Laziale sul monte Albano) fu costrutto, a guisa di fortezza, di pietre vulcaniche enormi, grosse trè palmi in circa, una delle quali lunga palmi quattro, se pure appartiene ai sassi della prima costruzione, porta incisa la parola*

FVLGVR

attributo di Giove.

Riccy *mem. stor. di Alba-Longa* p. 69.

166. 7* Albani rep. a. 1778 a principe Altieri *in una contrada detta Serciana.*

ARAM · DIC

Riccy *mem. stor. di Alba-Longa* p. 116.

168* *nel numero di esse (lapidi votive) bisogna annoverarvi una tabella inedita della casa Flavia. Essa è di marmo bianco riquadrata con due triangoli ai lati, nel mezzo de' quali sono incise due palme, ed una corona civica, nel cui mezzo si vede una gamba, ed una specie di chiodo di mezzo rilievo e sovraposta all' iscrizione*

FLAVIORVM

di bellissimi caratteri. Essa si conserva nel romitorio detto della Stella dove fu trovata ed era forse appesa nel Tempio d' Esculapio, le cui rovine sono probabilmente quelle, che tuttavia esistono, ed indica dalle palme, dalla corona civica, e dalla gamba vestita di calzare esservi stata posta da un militare di quella nobile famiglia.

Riccy p. 123.

169* Romae ut videtur in aedibus Orsini Gallettius cod. Vat. 7901 f. 138 (— enotavit Rossius — dicit se vidisse statuam antiquam, in cuius basi scriptum esse litteris vere antiquis *(di carattere antico Romano)*

C · POPILIVS · SABELLVS,

adiuncta esse verba: EX RVDERIB. ALBANI EVVLSA ANNO 1663. Talee statuarum subscriptiones plerumque esse novicias omnes sciunt. Auget non minuit suspicionem quod apud Livium 47, 4 memoratur C. Popilius eques, cui cognomen erat *Sabella.* Adde quod aedes Ursinorum Romanae antea fuerunt gentis Savelli. Nisi valde fallor, huic signo olim Albani apud Savellos adservato — erat enim Albanum oppidum gentis Savellorum — verba C·POPILIVS·SABELLVS subscripta sunt saeculo XVI litteris, qualibus tunc utebantur, optimis et antiquitatem imitantibus (unde non mirum est Gallettium eis esse deceptum), postea, cum statua Romam transferretur, adiecta est indicatio *'ex Albani ruderibus a. 1663'*

170* ad lacum Albanum prope monasterium Franciscanorum Palazzola rupi incisa extant insignia magistratuum Romanorum, fasces, sella curulis, sceptrum, sepulcri sine dubio ornamenta. Memorat primus quantum scio Holstenius ad Cluverium p. 142, delineaverunt Piranesi *antichità d'Albano* tab. III, Riccy *antico mausoleo consolare incavato nel monte Albano presso Palazzola*, Rossini *antichità de' contorni di Roma* tab. 62. Praeterea ibi esse inscriptionem, sed quae ab humi stantibus legi non possit, ait testis oculatus et eloquin diligens Barthélemy abbas *mémoires de l'acad. des inscr. et b.-l.* 28 (1761) p. 568. Falsum esse in hac re Barthelemyum, immo nulla superesse litterarum vestigia mihi adfirmavit I. B. Rossius.

171* in horto monasterii Franciscanorum Palazzola versus finem saeculi XVII prodiisse *alcune iscrizioni col nome dei Torquati* ait Casimirus a Roma *memorie istoriche delle chiese e dei conventi dei frati minori della prov. romana* (1744) p. 228, citans *una memoria del nostro archivio.*

172* in inscriptione non longe ab Albano reperta legi *Diis Cabesiis* narrat Ampère *l'histoire Romaine à Rome* (1862) 1 p. 276 not. 2, addit *on sait que dans l'ancienne orthographe latine s est mis pour r; on peut donc lire* Caberiis, *aux dieux cabires.* Unde hanc arripuerit auctor historiae Romanae, ego nescio.

173* 1 saeculo superiore *exeunte* nonnullas inscriptiones repertas Romae Albanum transtulit Fonluzzius cardinalis — eae pleraeque hodie extant Ravennae (Corp. VI, 6626. 12928. 17987; cf. Corp. XI, 26*a), una (VI, 10707) latet —, multo plures Albanum transtulit Cavaceppius sculptor, quae hodie quoque magna ex parte extant in aedibus *(casino)* olim Cavaceppi.

2 inscriptiones quae extant in oppidi Rocca di Papa domo olim Tojetti nunc Fondi (Corp. VI, 6705. 11312 cet.; de Rossi inscr. chr. 1 n. 357) oriundae sunt ex urbe Roma.

3 d. m. *sacrum C. Sattii C. f. Pal. Sattiani* qui extat titulus in villa Torlonia prope Castel Gandolfo origine est urbanus (Fabrett. 615, 382. Mar. 1211, 5).

4 *Carpime Gaditanae Chii Aug. l. procur.* titulus urbanus (Corp. VI, 6613) fuit aliquando saec. XVIII Castel Gandolfi, certe ibi collocatur a Vettorio et Lupio.

5 inscriptio christiana *Gra. .cilla .... Venustous coniug. dul.*, a Marinio (sched. Christ. n. 2358 a) Albani collocata, Rossio videtur origine esse urbana.

174* exemplum recens inscriptionis basis obelisci a Constantio in Circo maximo collocati in museo Vaticano adservatum emptum esse in oppido Marino a Vettorio anno 1738 tradit Marinius sched. Vatic., effossam esse apud Castel Gandolfo ait Gorius thesaurus vet. diptych. vol. 2 p. 69, qui hoc habuit ab ipso Vettorio, et Zoega de origine obelisc. p. 56. Cf. huius Corp. vol. VI n. 1163.

175* apud Piccartum inscriptionem n. 2365 'Albae (i. e. Albani) in aede S. Mariae' extantem excipiunt sub indicatione 'ibidem' inscriptiones effossae ex columbario iuxta moenia urbis Romae inter portam Appiam et Latinam, servatae eae ab uno auctore saeculi XV, iam editae Corp. VI, 4336. 4324. 4337. 4340. 4344. 4346. 4351. 4363. 4367. 4373. 4387. 4401. 4418 (cf. Corp. VI p. 899), has rursus inscriptiones tres Corp. VI, 12819 et 21572 et christiana *Marcus qui vixit annos ix.* cet., item sine dubio urbanae, hae quoque cum praecedentibus coniunctae vocabulo 'ibidem'. Fieri igitur non potuit quin quas ex eis Reinesius in syntagmate repetivit, i. e. inscriptiones columbarii illius paene omnes et christiana *Marcus* (synt. 20, 316) ab eo collocarentur 'Albae' sive 'Albae in Latio'.

176* *a* inscriptiones Ligorianae *Lunae aeternae* nunc editae inter falsas urbis Romae Corp. VI, 493*. 164* a Donatio errore collocantur Albani.

b similiter inscriptionem Ligorianam d. m. *Apustiae Marcianae c. f. A. Apustius A. f. Q. n. Albanus* Corp. VI, 1218* propter hoc cognomen Vulpius Lat. 7 p. 11 retulit ad Albanum.

VII. BOVILLAE.

177* vetus saxum (loco non indicato).

senatus populusque bovillanus

Hermolaus Barbarus in castigationibus Plinianis secundis ad lib III cap. 5 sub lemmate *Bovelle*.
Sane potuit Hermolaus Barbarus servare mentionem inscriptionis aliunde plane ignotae, sed hanc suspectam facit quod in inscriptionibus certis a Bovillanis publice positis constanter dicuntur Albani Longani Bovillenses.

178* Bovillis.

c. claudius. c. f. sap | vetvs | fecit monumentum sibi | et liber. et ser suis | h. t. f. i

Ligorius Bodl. f. 138

179* 1 *voto suscepto bonae deae Astrapton Caesaris vilic.* titulus urbanus (Corp. VI, 80) a Muratorio 308, 2 male collocatur Bovillis.

2 *bonae deae sanctae sacr. voto susc. merito libens Terentia Thallusa fecit* titulus saeculo XVI Pontecurvi in Campania descriptus (Corp. X, 5383) a Corradino Lat. 1 p. 118 et a Vulpio Lat. 7 p. 104 dicitur effossus esse Bovillis; illi auctores citat Ligorium volumine de familiis Romanis, ex quo nos non enotavimus, apographum Ottobonianum et Tomasinum de donariis cap. 12 (p. 198 ed. 6 Patav. 1654), apud quem exhibetur ex Grutero sine loci indicatione, Vulpius solum citat Tomasinum.

VIII. *Marino.*

180* a Marini in vinea Bevilacqua Columnensium extabant saec. XVII et XVIII inscriptiones quas urbanas esse aut certum est aut probabile, hae, descriptae ibi aliae ab Anonymo nescio quo in cod. Chis. J VI 205 f. 108. 109, aliae a Fabrettio, aliae a Vulpio Lat. 7 p. 146—151, aliae a Mariottio in schedis Feae

1 *dis manibus Pieri Aug. lib praec* (vol VI n. 8978).
2 *dis man. T Flavio Aug. lib. Philomuso* (vol. VI n 8083).
3 *dis manibus Onesimus M Volci Firmi* (vol. VI n 9858).
4 *Ambivia P l. Irene* (vol. VI n 11587).
5 *d m M Antonio Abascanto* (vol. VI n. 11857).
6 *L. Cestius Hilarus* (vol VI n 14890).
7 *M Cispius l. M. Eurypon* (vol VI n. 14887).
8 *dis manibus Ti. Claud Botrioni* (vol. VI n. 11052).
9 *Q Clodius Q l. Sphaerus* (vol. VI n 15781).
10 *d m. Festae filiae* (vol. VI n. 17808)
11 *d. m. T Flavius Proclus* (vol. VI n 18179).
12 *Larcia Perusilla* (vol. VI n 21123).
13 *Lucceia Nephele* (vol. VI n. 21382).
14 *Nicephoro C. n. ver.* (vol. VI n. 22060).
15 *C. Plinii Abascanti* (vol. VI n 24286).
16 *d. m. Saebeniae Helene*
17 *Scantia Xanthippe.*
18 *C. Terentii Philomusi*
19 *d. m. Valeriae Valerianae.*
20 *in front. ped. XXVI, in agro ped XXI.*

Praeterea una origine Antiatina
21 *dis manib. Nunniae Soteridi* (vol. X n. 6788).

Harum hodie Marini nulla superest, multae extant Romae apud Columnenses

180* *b* inscriptionem urbanam *d. m. Mallius Adiutor* (vol. VI, 22303) Marini apud abbatem Bollium videtur vidisse Fabrettius 81, 134 (unde Vulpi Lat. 8 p. 235), nisi error subest, nam idem Fabrettius alio loco (131, 311) eandem inscriptionem extare scribit in vinea Brunonia.

180* *c* Marini in *villa de Schrematt overo de Ferrari* quas inscriptiones descripsit Mariotti (in Feae schedis):

1 *fulgur conditum* (Eph ep. 1 p 882 n. 729).
2 *d m. C Aponio* (vol. VI n 12157).
3 *Ti Claudio Xantho* (vol. VI n. 15521)
4 *d m. Iulius Prepusus* (vol. VI n. 20820).

venerunt eo ex Tusculano Passionei qui pleraque sua habuit ex urbe Roma; secunda praeterea antea Romae descripta erat. Quintum titulum a Mariottio illic descriptum atque hodie quoque eodem ut videtur loco extantem dedi inter inscriptiones agri Tusculani n. 2522.

180* *d* inscriptiones fistularum plumbearum *T. Flavi Claudiani c. v.* et *T. Flavius Encipstus fec.* repertae in litore maris inter Ardeam et Praticam (Corp X, 8767. 8768, cf. praeterea Marini syll. fist. n. 124 *a. b* et Lanciani syll. epigr. aq 289. 348) nescio quo errore dicuntur in schedis Feae (I f. 5) effossae esse a Fagan Marini (unde ut Marinenses eas edidit Lanciani syll. epigr. aq. n. 854. 855).

IX. TVSCVLVM.

181* *nel Tuscolano*

cereri anoeae sacrum | m. blandius m. l. melesius | olichrysus uilicus ruk | blandiae familiae ex u. s | pro agen... | conser... | bland... u. uestal | ser...

Ligorius Taur. vol. 2 (inde Gudius ed. 47, 1).

182* *nel colle Tusculano.*

cereri frugi|ferae thalsia|nae sacrum | c. iunius thal|sius c. iuni lib | et thalsia uxor plaut|illiana

Ligorius Taur vol. 17 s v. Thalsiana (inde Gudius ed. 48, 5, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat 8 p. 137, ex hoc Canina p. 170)

183* *in terra Latina, nel Tusculano.*

cereri frugiferae | conseruat. praed | gamæsianor. cala ga|maesia uerecunda

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. Gamaesia (inde Gudius ed. 46, 4, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 135, ex hoc Canina p. 170).

184* *nel paese Tusculano.*

cereri et hygeiæ sacrum *m* acilius archibius medicus

Ligorius Taur vol. 23 f 388.

185* inter Tusculanas.

dils deab patr sacr | m. triuinius m. f. pal limitanus | 7 coh. vi praetoriae praef. fabr | tusculan quinquen iii d. d | l. d. d. d

Ligorius Taur. vol. 17 s. v Tusculo (inde Gudius ed. 63, 2 Mattei p 83, ex quo Vulpi Lat. 8 p 176, Canina p. 159).

186* *nel Tusculano.*

genio fr[u]gifero | conser. uill | gamaesian. sac | q. gamaesius pri|scus eq

Ligorius Taur. vol 8 s. v. Gamaesia (inde Gudius ed. 58, 4, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 146, ex hoc Canina p. 170).

187* *nel Tusculano.*

herculi comito conser. coh. $\overline{\text{iii}}$ praet. sacr. p. septimius liegerius u. c. praefectus praetorius

Ligorius Taur vol. 18 s v. Liegerino (ex exemplo Ottoboniano Vulpius 8 p 138; ex hoc Canina p 170

188* in agro Tusculano

d iunoni gabinae albanae conseru | apsaniana praedia q. apsanius | tusculanus h. l. s.

Vulpi Lat 8 p. 138 (inde Canina p. 170) ex Ligorio s. v. Apsaniana. Nos ex Ligorii autographis non enotavimus

189* inter Tusculanas.

l. ramius l. f. pal. rufus | ueteranus ex coh | uii praetoriae 7 uri maximi | uictori ioui opt. maxim | tuscelan conseratori | sacrum | u. s. l. m | l. d. d. d.

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tusculo (ex exemplo Ottoboniano Mattei p. 104, Vulpi Lat. 8 p. 168, unde Canina p. 168).

190* inter Tosculanas.

pro salute ramiae amannatae | uxori suae ioui opt max | l. ramius l. f. p. rufus ueteranus | u. s. l. m

Ligorius Taur 17 s. v. Tusculo (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 168, unde Canina p. 180).

191* Fraschatae in agro Tusculano, in ara admodum detrita.

ioui optimo maxim + | dolicheno s | l. flauius l. l. l. argaeus | ar. u. u. d. d

Smetius ed. 18, 10 (inde Grut 20, 5, ex quo Vulpi Lat. 8 p 186) acceptam a Pyrrho Logoro (Ligorio).

192* *e ove gia fu Tuscoli .... in quel monte piu su chr Frascati castello.*

ioui optimo | maximo et | dianae uic|trici sanctæ | l. ualerius l. f | pal. uasclari|us d. d

Ligorius Neap. lib 38 p. 188, inde Murat. 12, 12 ex Langermannianis Reines. 1, 158, ex schedis Barberinis Spon p. 88 (inde Vulpi 8 p 176, ex hoc Canina p 159).

193* *nel Tusculano*

libero patri | d d | c. gamaesia et | l. gamaesio pri|scillianus

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. Gamaesia (inde Gudius ed. 46, 7, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p 189, ex hoc Canina p. 170)

194* *nel Tusculano.*

uortumno | sacrum | l. gamaesius | tusculanus priscillian|us

Ligorius Taur. 8 s v. Gamaesia (inde Gudius ed. 58, 16, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat 8 p 188; ex hoc Canina p. 170

195* *inter Tusculanas.*

c. sucario c f. palat | flacciano | aed cur. patrono mun | tusclan. ot | sucariae curiae uale riae | clariss. feminae | q. sucarius c. f. latinus | eq r. fac. cur | l. d. d. d

Ligorius Taur. 17 s. v. Tusculo (ex exemplo Ottoboniano Mattei p. 125. 135, unde Vulpi 8 p. 78).

196* *nel Tusculano.*

l. annio l. f. uetero poetae | singul. uixit ann. xliiii | annia aurelia marito dulcis|simo karissimo fidelissimo | her. ex testamen. poni cur

Ligorius Taur. vol 3 s. v. Annia (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat 8 p. 132, ex hoc Canina p. 173).

197* *nelli campi Tusculani già, circa al lago Regillo in sasso Tiburtino.*

sex. fabius sex. fil. pal | postumianus fund | postumianum | fabianum term

Ligorius Taur. vol. 3 s. v. Fabiano (inde Gudius ed 323, 4, ex exemplo Ottoboniano Vulpi 8 p. 140, ex hoc Canina p. 173).

198* *sotto al colle Tusculano.*

c. iunius c. f. amblasinus mil. leg. iii italicae fecit massam in fund. amblacinum priuat. loc. spat. ped mcccclxxli para exter. uia... ipsa latin... quoque lat. term...

Ligorius Taur. vol. 3 s. v. Amblasinum (inde Gudius ed. 171, 8; ex exemplo Ottoboniano Vulpi 8 p. 142, ex hoc Canina p. 173).

199* *termine, nel Tusculano.*

llegerinum fundum termin. per later. ocident. pas. lxx

Ligorius Taur. vol 13 s. v. Liegerino (ex exemplo Ottoboniano Volpi Lat. 8 p. 109, ex hoc Canina p 170).
Cf. n. 187*.

200* in agro Tusculano.

q. manilus q. f. balcanus tusclanus | tribunus mil. legion. xxi mineruiae | quaest. aerari sancti et satun... | praefectus prouinciae afric... | praef. mysiae praef. prouinc. g... | candidatus imp. caes. hadr... | — ....

Ligorius Taur. vol. 4 s. v. Balcano (inde Gudius ed. 134, 3).

201* *nella via Latina sotto al Tusculano territorio.*

dis manibus sacr | c. meuio c. f. quir. pleno praef. praetorio uixit | ann. $\overline{\text{iu}}$ men. $\overline{\text{ui}}$ d. ulli | meuia marciana ct | m. meuius m. f. quir. asper | paren. p. c

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Meviano (inde Gudius ed. 177, 4; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 133, ex hoc Canina p. 173).

202* *nella via Latina sotto al Tusculano territorio.*

meuiorum famil | m. meuius m. f. quir. uerus | eq. rom. pater xu uir | sacr faciund. x uir. stlit | iudic. trib. mil. leg. i italic | praefectus annonae kar | quaestor aerari saturni | quaest prouinc. africae | u. f. c

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Mevano (inde Gudius ed. 134, 13, ex exemplo Ottoboniano Vulpi 8 p. 137, ex hoc Canina p. 173).

203* *in via Labicana, nel Tusculano.*

dis manibus | t. pomponio t. f. popil. frugi | patri fortissimo eq. publico praef. praet. turm. eq | commodo l. pomponius l. f. | popill. uolesus trib. milit | philius et pomponius ferox | nepotes t. p. c | in fr. p. xiii in agr. p. xix

Ligorius Taur. vol 17 s. v. Tribu Popilia. Ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 4 p. 178.

204* *in via Latina, nel Tusculano.*

dis manib. sac | m. pontsio m. f. cluentia | capitoni equit. rom | setia | tribuno leg. uii galbian. $\overline{\text{sg}}$ | uixit anis luii m. ui | q. ponteius m. f. cluen. uerus | patri incomparabili | piissimo h. t. p. i

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tribu Cluentia (ex exemplo Ottoboniano Corradinus Lat. 2 p. 331).

205* *nella via Latina sotto le radici del monte Tusculano.*

dis manibus | m. priscius m. f. pop. ualens | trib. mil. bis q. aed. pleb | u. f. sibi et suis liberis | posterique *(sic)* suis in fr | ped. xii in agr. p. xvi c. m. c

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tribu Popilia.

206* *pezzo di colonna nella via Latina alle radici del monte Tusculano 11 m. disc. da Roma.*

m. terentius m. l. phoroxinus grammaticus | balineum et spoliarium et cubiculum | descumbitorium perfecit exornauit et | locum dormitorium pro ruri inchoauit p. q

Ligorius Taur. vol 13 f. 137 s. v. Phoroxiniano (inde Gudius ed. 233, 11; ex apographo Ottoboniano Vulpi 8 p. 143, ex hoc Canina p. 173).

207* *termine, nel colle Tusculano.*

uilla thaisiana term. circit. $\overline{\text{p}}$. mcccx

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Thaisiana (inde Gudius 83, 11, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 137, ex hoc Canina p. 173).

208* *tr. nel paese Tusculano per andare a Frascati*

m. tremelius m. | f. quirina | sabellianus tr. milit | leg. iii italicae trib. coh u pe|regrin. bis sextanus prator | fecit sibi et suis aedificiolis sub | heroum sign. marmor cond l m. h. later... | ped $\overline{\text{xiiii}}$ long. ped. xuii cum simulacbr | sup. oll. $\overline{\text{xxiii}}$ toT. mont. locat. sunT et tremeliae | uxuri suae karissimae et Tremeliae primigeniae | filiae dulcissimae et tremelio ouidiano alumno et nep. sui ......mo sarcophag. dedit singul | b. m. d. m. s

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tremelia.

209* altera villa [Luculli] fuit (Frascati) eo in loco, ubi modo hortus Ludovisiorum est, uti ex inscriptionibus quorundam lapidum ibi inventorum hisce verbis (apparet)

l. lucul. luc. f

Kircher Lat. p. 73. Hunc acceptum referunt Mattei p. 84 et Vulpi 8 p. 117 tab II.
L · F pro LVC · F) Volpi.

210* *nella tenuta detta di S. Matteo* (ibi ubi n. 3313) *fu trovato il seguente epitafio, intagliato in una cassetta di pietra alta palmi 15 longa palmi 4 col vaso dove stava il cadavere.*

d. o. m | jove neque genio | utaris nisi | lota manu

Mattei p. 83. Inde Mur. 148, 3, Vulpi 8 p. 181. Canina p 173. De sinceritate dubitat Marini Arv. p. 272.

211* *che ancora Giunone avesse nel Tusculo il proprio tempio, lo comprova l'ara seguente, la quale due anni sono fu trovata insieme con due bellissime statue di marmo ne' terreni del signor Muzio Massimi da un lavoratore, il quale secretamente la portò in Roma e la vendè al sig. Ficoroni che la conserva nel suo museo.*

iunoni | sacrum | l. ualerius l. f. m. n | tusculan | d. s. p | d. d

Mattei p. 103. Inde Mur. 14, 3, Vulpi 8, 178, Canina p. 188.

212* rep *con l'occasione che fabricavasi la villa di Monte Dragone.*

marco belio | hrix | dictatore

Mattei p. 78. Inde Vulpi 8 p. 153; Canina p. 172. — *Marco B[aebio* [*M. f. P*[*ri*]*sco*] *dictatore* Beloch *der italische Bund* p 183 not. 3.

213* fistula plumbea rep. anno 1705 *sotto la villa che una volta fu de' signori Cerpignani ed oggi è de' padri di S. Maria in Campitelli di Roma nella vigna d'un cittadino.*

felix ar. imp | ser. galba u. g

Mattei p. 93. Repetiverunt Vulpi 8 p. 192, Canina p. 194.
Ser. Galbam adhuc privatum Tusculi aestivare solitum esse ibique Fortunae simulacrum consecratum habuisse narrat Suet. Galb. 3. Hic locus Suetonii ab ipso Matteio citatus sine dubio induxit eum ad hanc fistulae inscriptionem fingendam vel, quod magis crediderim, corrumpendam.

2145* *Catone il maggiore: fù riputato sommo oratore, imperatore e senatore, e nella sala senatoria* [Romae, ut videtur] *gli fu eretta una statua con la seguente iscrizzione*

marco catoni censori | quod moribus optimis | legibus sanctissimis | præceptis sapientissimis | disciplinam populi romani | labentem restituit

ed in un marmo sotto del Campidoglio anco al presente si legge.

marcus porcius censorinus

Mattei p. 182. Inde priorem repetiverunt Murat. 1813, 2, utrumque Vulpi Lat. 8 p. 203 et Marocco *mon. dello stato pont.* 7 p. 37. Huius corporis vol. VI n. 3423*.
Non volui separare a reliquis Matteianis, licet harum causa aliquantum diversa sit.

216* *scoperta di fresco presso la villa Belvedere del principe Aldobrandini* GARR. *piombi*; hanis Tusculana GARR. (syll.).

Garr. piombi:	*Garr. syll.:*
IOVI	IOVI
MAIO	MAIO
SACSVM	SACRVM
	P · MVCIVS · PATER

Garrucci *piombi antichi raccolti dal card. Altieri* (1847) p. 45 (inde Henzen syll. n. 5637) '*comunicatami dal P. Syllo mio confratello*', idem sylloge p. 174 (ad n. 564) auctore non laudato.
Cf. Macrob. sat. 1, 12, 17 *sunt qui hunc mensem* (Maium) *ad nostros fastos a Tusculanis transisse commemorent, apud quos nunc quoque vocatur deus Maius, qui est Iuppiter, a magnitudine scilicet ac maiestate dictus.*

217* Inscriptiones plus minus quingentas in urbe Roma potissimum coemptas quas anno circiter 1732 Dominicus Passioneius cardinalis collocavit in secessu suo supra Frascati apud Camaldulenses, recensuit Benedictus Passionei *iscrizioni antiche* Lucae 1763 p. 1—146. Defuncto cardinali Passioneio a. 1761 inscriptiones illae per aliquod tempus neglectae iacuerunt, donec exeunte saeculo XVIII maior pars earum in museum Vaticanum vel Forum Sempronii in aedes Passioneiorum translata est. Nos hic enumerabimus paucas eas quae relictae sunt in agro Tusculano, ne quem fallant.

1 *Servilia L. l. Bonae deae* (Corp. VI, 68) (ab Henzeno et Rossio Tusculi in heremo Camaldulensium descripta.)

2 *d. m. Q. Caelio urbano fr.* (Corp. VI, 2363) (hodie quoque in heremo Camaldulensium).

3 *d. m. Aurelius...* Corp. VI, 8840 (ab Henzeno in heremo Camaldulensium descripta, cf. Corp. VI add.)

4 *Cerdo et Alexander* Corp. VI, 14602)
5 *d. m. s. Cl. Restitutae* Corp. VI, 15275, (ab Henzeno et Rossio in herema Camaldulensium descriptae.)

6 *dis m. L. Comic. Andriae* (Corp. VI, 16018) (ab Henzeno et Rossio in heremo Camaldulensium, nuper ab Igo. Guidi Frascati in seminario descripta.)

7 *dis manibus Fulviae M. f. Victorinae* (Corp. VI, 18717) (hanc multiam Romae et Henzenus descripserunt Frascati apud canonicum Santovetti, qui repertam putabat in vetere Tusculo.)

8 *Luceri* (Corp. VI, 21726)
9 *M. Segulius Ↄ. l. Menecrates*
10 *Thaetula 0. m. qui vixit anis XX Atticus frater* (olim ab Henzeno et Rossio in heremo Camaldulensium, nuper ab Igo Guidio Frascati in seminario descriptae.)

11 *d. m. Zotco* (sic) *L. Lutati Maximi* (Frascati emit et Romae in domo sua via *Bocca di Leone* n. 32 collocavit Grandius repertam esse putans Frascati *contrada le crocì.*)

218* a Frascati in villa Borghesiorum dicta Mondragone adservantur (vel aliquando adservabantur) tituli quos constat venisse eo ex urbe Roma

1. *dis manibus Flaviae Aug. l. Daphnes* (Corp. VI, 8114).
2. *dis manibus L. Annaei Nychi* Corp. VI, 11677).
3. *C. Iulio C. l. Metrodoro* (Corp. VI, 20127).

b item urbanus est titulus Frascati in villa olim Pescatori nunc Cicinelli adservatus

M. Vergilius M. l. Antiochus unguent. (Corp. VI, 10004).

c item urbanus titulus a Vulpio Lat. 8, 203 Tusculi descriptus

Fannia P. l. Sementiva (Corp. VI, 17720)

d item urbanus titulus Frascati antea in villa Piccolomini, nunc in villa Lancellotti adservatus

Flaviae T. f. Atticillae (Corp. VI, 18322

e item urbanus titulus aliquando Frascati in villa Marconi adservatus

d. m. sacrum Deanae et memoriae Aeliae Proculae (Corp. VI, 16958).

f item videtur urbanus titulus Frascati in villa olim Rocci nunc Mati adservatus

M. Petronio M. [f.] Quir. Honorato (Corp. VI, 1623a).

g urbanum puto origine etiam *sancto Silvano M. Iunius Castillanus* titulum nunc adservatum, teste Lancianio *notizie degli scavi* 1883 p. 178 et *bull. municipale* 11 p. 211, Frascati *nelle raccolte municipali*, certe Romae ad arcum Severi collocat eum is cui soli eum antea debebamus (sed interpolatum) Gulensteinius apud Graterum 80, 2. Ex Gratero mt huius Corp. vol. VI inter falsas n. 0289*.

h denique debuit recipi inter urbanos *d. m. Aureliae Statiliae Agathonices filiae* titulus sarcophagi adservatus Frascati in villa Taverna, cum antea fuerit in praedio Torrenuova ad viam Labicanam (Malvasia p. 438, unde Mur. 1188, 3)

219* 1. *d. m. s. Minucia Zosima vixit ann mecu anis xxxvi*

2. *Thscalaria Q. f. Polla*

3. *benemerenti Projecto* (de Rossi inscr. chr. 1 n. 602),

tituli adservati Frascati in cavaedio retro aedem cathedralem oriundi sunt ex coemeterio Zotici via Labicana, cuius inscriptiones in hoc volumen non recepimus (cf. p. 272 not 2).

220* *P. Iunnonio* [*Vennonio*?] *P. f. Annies* (?) *Naudeau* (?) *Aug. Taurens mil. m coh. xui. urb.* titulus, adservatus in castello Agliè Pedemontii teste Vincentio Promis (s. 1878), (cui castello res antiquae quae in effossionibus Tusculanis villae Rufinellae prodirent destinatae erant), in schedis Gazzerae, quas adhibuit Carolus Promis *Torino antica* p. 283 n. 169, dicebatur repertus esse 'Romae, imo Tusculi', item una cum inscriptionibus Tusculanis (sed sine loci indicatione) legitur inter schedas Biondii cod. bibl. Sap. 100 r f. 90 et f. 173'. Sed ne eum Tusculanum credam obstat testimonium Amatii (Corp. VI, 2919), qui vidit eum Romae apud antiquarium aliquem, praeterea quod Biondius silentium agit de tempore et de loco quo prodierit, magis crediderim hunc titulum a Biondio eodem fere tempore quo iussu regis Sardiniae fossiones Tusculanas moderaretur Romae emptum esse propter mentionem Augustae Taurinorum et una cum signis Tusculi repertis in Pedemontium missum, hinc etiam apographum eius immiscuisse se Tusculanis. Ipsa lectio tituli minime certa est.

221* δ. μ. σπερετῷ φλαβιαι αλβιναι (vol. X n. 6600) titulus Latinus scriptus litteris Graecis saec. XVIII compluribus auctoribus visus Tusculi — et repertum Tusculi facit eum Matteius p. 72 — origine videtur esse Veliternus, certe Velitris fuit saec. XVII.

222*—229* inscriptiones partim fraude partim neglegentia Mattei inter Tusculanas relatae

222* *alcuni anni sono vicino al ponte di Grottaferrata, nel fine della selva a mano destra, dov' è il sepolcro antico, furono trovati due busti di marmo senza capo*(?), *uno de quali era di M. Tullio Cicerone, e l' altro di M. Catone, con il loro nome in essi intagliato. Vi si trovarono ancora altre due statue, una d' uomo, e l' altra di donna, coronate di lauro, una delle quali fu comperata dal cardinale Massimi, e l' altra fu data al cardinale Barberini insieme con tre tavole di marmo intagliate con le seguenti iscrizzioni.* Haec Matteius p. 72. Sequuntur inscriptiones non tres, sed quattuor.

1 *dis manibus herbasiae clymenes* cet. genuina (huius corporis vol. VI n. 19226), sed a Grottaferrata et Tusculo aliena.

2 *m. tull. cicero* | ... *hare* ... | *et tulertia* | *antecomia* falsa olim extans Venetiis, Zacynthi ut dicebatur, reperta (huius corporis vol. III, 22*) a Matteio corrupta.

3 *io. metegenia* | *uenalic* | *pacilius cerdo* | cet. genuina (huius corporis vol. VI n. 296) sed a Tusculo aliena.

4 *c. i. racrar* | *m. tullio ciceroni m. f.* | *romanae facundiae principi* | *quaest. aed. cos. procos* | *imperatori* | *p. p. arpinates.* Est titulus falsus huius corporis vol. II, 322* (= X, 711*) praemissa clausula tituli item falsi vol. II, 324*.

Ex Matteio repetiverunt Vulpi Lat. 8 p. 21. 22, Marocco *mon. dello stato pontif.* 7 p. 80; Canina Tusc. p. 21. 22. — 2 et 4 falsas esse vidit Zuzzeri p. 19; ut veris eis utitur Cozza *giorn. arc.* 112 p. 157 seq. Eandem discussit de Rossi ann. inst. arch. 1875 p. 212 seq.

223* *i Furj ebbero le loro delizie dove al presente è l' Eremo de P. P. Camaldolesi di Monte Corona, attesoche l' anno 1664 nella clausura di questi discoprissi il sepolcro di quelli con rarie urne ... . Jo rapporterò qui solamente le due lapide sepolcrali de' Popilj che furono dopo in altre occasioni rinvenute dentro il medesimo chiostro con altre della stessa famiglia trovate altrove.*

1 *c. popilio* | *tayro* | *liberto* | *rarissimo* | *popilius* | *pidor* aliunde non nota et fortasse genuina, sed vix Tusculana.

2 *c. popilius c. l.* | *phileros acquitus* | *unguentarius* genuina (huius corporis vol. VI n. 10033), sed a Tusculo aliena.

3 *d. m.* | *popiliae c. f.* | *saturninae* | cet. genuina (Alighieri *antich. Valentine* p. 102, cod. Vat. 8010 f. 40; Doni 12, 20, Fabretti 237, 70), sed a Tusculo aliena.

Mattei p. 73. 76. Primam repetiverunt Murat. 1550, 2; omnes Vulpi Lat. 8 p. 198, Canina p. 172.

224* inscriptionem agri Mediolanensis *I. O. M. Montanates* cet. (huius corporis vol. V n. 5801) Matteius p. 22 ait repertam esse non longe ab eo loco ubi repertam facit n. 212*. Ex Matteio Vulpi 8 p. 182 (inde Canina p. 169).

225* inscriptiones origine certo urbanae neque umquam ex urbe motas *Alcimachus Neronis Claud. Caisar. Aug. Ger. corpor. cust.* et *Ti. Claudius Chloreus Neronis Claudi Caesaris Aug. corporis custos* (huius corporis vol. VI n. 8802. 8803) referens Matteius p. 25 citato Fabrettio non dicit quidem repertas esse Tusculi, sed utitur eis — vel videtur uti, nam tota disputatio confusa est — tamquam repertis in agro Tusculano loco dicto *i Centroni*. Ex Matteio ut Tusculanas eas repetivit Vulpi Lat. 8 p. 156.

226* inscriptionem a me receptam inter Ostienses genuinas n. 832 servatam a solo Fabrettio Sacchelliorum villa Tusculana repertam esse dicit Mattei p. 80 (inde Vulpi Lat. 8 p. 152, Canina p. 172).

227* fragmentum con ..| ..xv anno ... | ..c·vi.... a Matteio p. 23, qui solus id servavit, dicitur quidem repertum esse *vicino la sepoltura di Nerone*, i. e. ut videtur ad viam Cassiam lapide ab urbe V, ubi vulgo credebatur esse sepulcrum Neronis, sed datur inter Tusculanos, ita ut mirum non sit Tusculanum existimatum esse hoc fragmentum tam a Marotorio 420, 4 quam a Rossio inscr chr 1 n. 1060.

228* non culpa Matteii accidit, quod inscriptio *C. Valerio C. f. Pap. Mariano ... sodali sacror. Tusculanor.* Tridentina (huius corporis vol. V n. 5036) relata ab eo p. 131 sub indicatione *'iscrizioni ritrovate in vary tempi ed in vary marmi'* inter Tusculanas se immiscuit apud Vulpium 8 p. 175.

229* ex eadem inscriptione Tridentina venimus verba SODALIVM SACRORVM TVSCVLANORVM a Matteio p. 131 sub eadem indicatione sub qua n. 228* relata ut inscriptio peculiaris, deceperunt eum verba Fabretti p. 614. Repetiverunt ex Matteio Vulpi 8 p. 175 et Canina p. 169.

230* *C. Iulius C. l. Phronimus a bibliotheca graeca* titulum falsum (Corp. VI, 539*) Vulpius Lat. 8 p. 172 repetens ex Grutero nescio quo errore erutum esse ad Tusculi (ex Vulpio Canina p. 169).

231* epistylium partim lapide porfyretico incrustatum Tusculi rep

H VRIBV

ESTIS VITS PABITEQ · P

Amati ms. Vat. 9758 f. 8', Biondi cod. bibl. Sapientiae 106z f. 35', ex Seitelei delineatione de Rossi *bull. crist.* 1878 tab. VII fig. 3.

Medii aevi, cf. de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 118.

232* in Tusculano in aedibus Luculli collapsis (vulgo la Frescada, addit Metellus).

bic tibi surgebant celebr|es luculie penates
pro quibus heu uasta mole ruina iacet
ipse tamen paries priscae uestigia formae
seruat et euersum grande superbit opus
omnia quae diro consumant dente parabant
exitium saxis tempora fama negat

Enotatum habeo hoc carmen ex Petro Sabino quem diximus cod. Chis. f. 185 (inde Sieder f. 55), ex codice Olivae f. 48', ex Metello Vat. 6888 f. 515', qui laudat librum epigrammatum manuscriptorum recens cardinalis Carpi. Maffei p. 75 ex libro ms., qui videbatur et scriptus circa annum 1406, ex Matteio Vulpi 8 p 131.

4 CELEBES traditur, correxit Metellus. — 5. 6 intellege 'tempora exitium saxis parabant, fama negat' — Reconiem esse perspexit Metellus.

X. LABICI.

Habentur hoc capite tum tituli tributi a Ligorio ei regioni ubi Labici fuerunt — ipse in ea regione, ibi ubi est Monte Compatri, statuerat fuisse oppidum Compitum — quam unus titulus quem tribuit ei oppido quod ipse cum plerisque aequalibus pro Labicis habuit, Valmontone.

233* Compiti (Monte di Compatri).

cereri frugiferae | sacrum | l. lucrecius l. f. oufen | iunianus | asper | praefectus praetorius | patronus et procur | kastrens

Ligorius Taur. vol. 6 s. v. Compito (inde Gudius ed. 18, 3).

234* Compiti (Monte di Compatri).

dianae | inuictae | auentin | sacr | c. crisplus c. l | menesteps | u. s. l. m | d. d | kal. iul. t. uespa|siano caes. ii et uespasiano aug. iii cos

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. Compito (inde Gudius ed. 25, 8).

235* *nel paese Lavicano nella via Lavicana.*

dianae lycimnia|nae seruat|rici sacrum | l. antius l. l. lycim|nius lycimnianus | tabularius pompt | dd. nn. gratiani aug | et fl. . . . . .

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Lycimniano (inde Gudius ed. 30, 5; ex exemplo Ottoboniano Corradinus Lat. 8 p. 455, Vulpi Lat. 8 p. 299).

236* *tr. in Lavico*, nunc Valmontone.

latonae | sacr | c. abeilius c. f. oufen | stratus | u. s. l. m

Ligorius Taur. 10 s. v. Lavicana (inde Gudius ed. 55, 8, ex exemplo Ottoboniano ut videtur Vulpi 8 p. 508 auctore non laudato).

237* Compiti (Monte di Compatri).

dis man. sac | c. allio c. f. mericho | bucinat. leg. xxi | flau. uix. ann. xl | men. uiii | allia sutericha | mar. opt. f. c. et | sibi et suis liber | oll. pos. xxiii te|stac. et sarcophag | marmor. iiii . . . . . | . . .hyp . . .

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. Compito (inde Gudius 148, 6).

238* Compiti (Monte di Compatri).

dis man. sacr | q. apicius q. l. philonimus | musicus | commodianus | apicia l. l. pamphilla | u. fecerunt et suis lib|ertis ii atyllo coraul | et pantio fidelissim | h. m. h. n. s. n. q. s. p. inf

Ligorius Taur. vol. 8 s. v Compito (inde Gudius ed. 210, 8).

239* *tr. nella via Latina per andare al Monte de Compatri*

dis manibus | edeimiae priscae matri | piissimae incomparabili | rarissimae feminae u. a. xc | l. edeimius m. f. florus uiuir augustalis et | q. edeimius l. f. hered. fecer

Ligorius Taur. vol. 7 s. v. Edeimis (inde Gudius ed. 834, 5).

240* Compiti (Monte di Compatri).

d. m | m. iollio m. f. stelat | gratidiano uet | 7 coh. iii urb. uariniani | uixit ann. lxxx et | sex. lollio liuiano scr | coh. iii praet. uix | ann. xxxui men. ui | sex. lollius sex. f. stel | uolscinius comp | uet. leg. iii parthicae | facit et sibi | et suis posteris | in fr. p. xii in agr. p. xui

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. Compito (inde Gudius ed. 173, 15).

241* *sepolcro in via Lavicana, dentro di esso trovato.*

SX ALA SVLLA
AN · XVIII · M · III
RISS TVRM EADEM
VICTORIS · HSSSD
FECERVNT ·

M · PORCIVS · M · F · POR
III VIRO · A · A · A · F · F · P · EX
TRIVMP
LEGAT PRAEF · VE ·
PROQ · MOSSIAS · ET

Ligorius Bodl. f. 414.

241a* *termine rotondo di sasso molare tr. nella via Lavicana a destra della via andando al castello ... la Colonna.*

sergianum ballienianum

Ligorius Taur. 4 s. v. Balliemiano (inde Gudius ed. 88, 4).

XI. GABII.

242* *nella via Gabinia a tredici miglia discosto da Roma.*

cereri conseruat | horreorum iabasianor l. calpurnius l. lib. iabosus | sacrum

Ligorius Taur. 8 s. v. Iabasiano (inde Gudius ed. 47, 3, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 9 p. 875).

243* in via Gabinia prope lacum Regillum (*lago di Santa Prasede*).

diuae cereri | conser. praed. bab | et. horr. sacr | m. babius m. f. albus | c. babius m. f. uenustus | minist. uic. fabriel

Ligorius Taur. vol. 4 (inde Gudius ed. 18, 7).

244* rep. *nella via Gabinia Praenestina a sette miglia discosto da Roma presso l'acquedotto che fu dell' acqua Claudia Appia.*

iunoni gabinae | albanae | iun. oufustius iun. f | an. messius | et iunia aufustia d. d

Ligorius Taur. vol. 8 f. 135 (inde Gudius ed. 15, 7, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 9 p. 874).

245* rep. ibi ubi n. 244*.

iunoni gabinae | aufustianae | m. aufustius m. f | an. uerecundus | et q. aufustius q. f. an. italicus mil | coh. praet. d. d

Ligorius Taur. vol 8 f. 135 (inde Gudius ed. 17, 8, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 874).

246* *nella via Gabina et Praenestina nel luogo chiamato Pantano di Gabi.*

iunoni gabinae et | conseruatric. hor|reorum uafrianor | et mass. uafrian. an|terotian. firmian | t. uafrius tuscianus una cum anterotio | et uafrio firmiano | fratribus | sacr

Ligorius Taur. vol 15 s. v. Vafraniano (inde Gudius ed. 18, 8).

247* *presso della via Praenestina Gabina nel territorio di Zagarolo.*

iunoni gabinae albanae | reginae sacrum | l. susius m. f. esquil. ausus | minister pagi ang. sua pecunia sign. aen. rest

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Susio.

248* rep. ibi ubi n. 244*

libero patri | sacr | q. aufustius q. f | italicus | 7 coh. xi 7 aure|li sua pec

Ligorius Taur. vol. 8 f. 135 (inde Gudius ed 48, 3, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 273).

249* in via Gabinia quinto decimo ab Urbe lapide.

libero patri consenti | sacrum | ti. claudius ti. aug. l. melanthrius | procurator uici quadrati

Ligorius Taur. vol. 9 (inde Gudius ed. 48, 7, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 8 p. 273).

250* *nella via Gabina, a dieci miglia discosto da Roma, a destra della via.*

pomonae pomifer | c. primius titinianus | praefectus praet | d. d

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Primianus (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 9 p. 878).

251* *nella prima vigna che si trova per andare a Zagarolo* LIG. Sagarolae, Gabiorum olim, xx ab urbe lapide PIGH. — S. l. FUN. — Albani AVE. VVLPI.

ueneri gabi|nae et albu|nae sanctae | pro salute l | iunii primigeni | et secundine fil | l. iunius felix | patr. eupedines | ii aor. p. s. pos

Ligorius Neap. lib. 35 p. 303. Pighius cod. Leid. p. 31, cod. musei f. 25; Gruter 1038, 4 'ex Pighianis'. Tomasinus donar. cap. 18 ex Grut. ut videtur, ex hoc Murat. 58, 3 et Vulpi Lat. 8 p. 374. Orelli n. 1387.

1. 2 GABI|NIAE Pigh. — In vv. 8. 3 falsarius adhibuit genuinam Praenestinam n. 2885.

252* *per la strada Gabina, ma nel terreno di Zagaruolo* LIG. — S. l. MAN.

en. arrio • en f. pub
aximie •
iii uir. naual. proc
augg. an. in baetie
et in illurico et
hispan. cit. et ulte
HERDIT. caduc. patrono
ord. et colon
pleps hon nei d. d
ita utiq
caussa p
conten
in muni
HS ↀↀCCl
plebei
via[s] lastr
cur

Ligorius Neap lib. 35 p. 308. Inde Panvinius Vat 6035 f. 44 (ubi pagina libri Neapolitani adscripta est.), qui repetivit partem (vv. 1. 3. 7. 8) Roma p. 749 (inde Manutius orth. 78, 7; Grut. 383, 8;. Fabretti 437. 471 'e schedis Vaticanis', i. e. Panvinii, e Fabrettio Vulpi Lat 9 p. 384 et Orelli n. 3847 cum nota Henzeni.

18 litteram s Ligorius ipse delevit.

253* rep. ibi ubi n. 244*.

dis mán sac | aufustiae | seuerae | piissimae fidelissimae ulx. an. xxx | integer integ | q aufustius q. f. an | italicus | t. f. c

Ligorius Taur. vol 3 f. 155 (inde Gudius ed 315, 23, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 9 p 878). Est item vol. VI, 1337*

254* *per il terreno di Zagaruolo castello di Latini presso la via di Preneste* LIG. (Vat.) *in Fulignu*[*] LIG (Visc.). — Praeneste PANV., inter Praeneste et Zagaruolum SAVT.

dis manibus s. | t. flauius t. f. pom | sabinus | uix. ann. lxui m. uii | d. uiii hor. uiiii | h. s. e

Ligorius Vat. 5034 f 24 et in cod. Viscontis f 5. Panvinius Vat. 6035 f. 76', Rom p. 330 (inde Smetius ed. 178, 30. Ligorius Taur. vol. 17 s. v. triba Pomptina, Grut 918, 3 'e Panvinio et Metellianis'). E Grut. Suaresius Praen p. 81 solos vv. 1—3 (inde Vulpi 9 p. 182), integram Cecconi p. 167, Petrini p 337 n. 8.

255* *termine tr. nella via Gabina a tredici miglia discosto da Roma*

fund. iabasianum | circ. pa. celxiiii | et pa celxxx | iabasia calpurnia|na liberta cum | l. calpurnius iabas | comm. cons. turm

Ligorius Taur. vol. 8 s. v. Iabasiano (inde Gudius ed. 333, 14).

256* rep *fuori di Zagarolo.*

dis manibus | c. iulius c. f. an. uester magi|ster augustalis | et iiii uir quinquennalit. et | patronus coloniae piae gab | sibi et suis heredibus fecit | in fr. p. xx in agr. ped. xxu | decurion. loc. dat. est | h. monument. her axter. n. s

Ligorius Taur. vol 8 s. v. Gabii (inde Gudius ed. 198, 1; ex apographo Ottoboniano Vulpi 9 p 858.

257* *nel terreno di Zagarolo, ruinato* LIG. (Vat.). Zagaroli PANV. (Vat.). — S. l. PANV. Rom.). — Rep. in via Flaminia LIG. (Taur.)

en lauilius en. f. fal | thallus | mil. coh. x pr. c iuni | .... | eiusd | item tesserarius in leg. iii ital. ann xi | traiectus in coh xi | pr. > p. satri q. mil | aee. iix uix. an. lxii | h. f. s. c. a

Ligorius Vat. 6034 f. 24. Ab hoc Panvinius Vat. 6035 f. 83, qui hic illic mutatam edidit Rom p 348, inde potest sumpsisse Manutius Vat. 5248 fasc. 5 p. 86, orth 754, 3 (ex hoc repetivit ipse Ligorius Taur. vol. 10), sumpsit Smetius ed 84, 5. Grut. 553, 8 'e Panvinio et Metellanis', id est adhibito praeter Panvinii vel Smetii librum exemplo vere Ligoriano misso a Gutenstenio, sed quod hic rursus ex arbitrio leviter mutaverat. Dedi exemplum Ligorii Vat., cum quo consentit Panvinius Vat., editores quae mutaverunt referre nihil attinet.

258* *nel contado di Zagarolo*

l. ninnio l. f. cluu. potieo | ueterano leg. iii cyranaic | uix. ann. liii m. uii mil ann. xix | m ninnius m. f. cluu. allenua | praef. praet. ti. claudi aug | fecit et sibi in f. p. xii in a. p. x | h. m d. m. a

Ligorius Taur. 17 s. v. Triba Clavia.

259* in oppido Zagaruli FABR

S · P · Q · GABIORVM

Fabretti 873, 6 (inde Vulpi Lat. 9 p. 850 sic: SENPOP· Q· GAB). Fabrettium qui recte de situ Gabiorum iudicaverat (cf. de aquis ed. 1680 p. 188) hic lapis non modice torsit; tandem eo devenit, ut statueret, 'lapidem asportatum fuisse a vero Gabiorum situ, ad quod Zagaroli satis amplum territorium se extendit'. Sed ipsa inscriptionis verba offendunt. Latine dicitur *s. p. q. Gabinus* vel certe *Gabinorum*, non *Gabiorum*. Mihi videtur Fabrettius deceptus esse inscriptione novicia. Extabant aetate Fabretti Zagaroli, ad palatium principis' inscriptiones duae hae: *princeps auri pro securitatq. Gabiorum hic sedem statuit* MDCVI, et *principis munificentia s. p. q. Gabiorum curia* MDCVI (novi eas ex cod. Vat. 8140 f. 856). Ex harum altera Fabrettius, cum Zagarolum adiisset, verba illa annotaverit, postea oblitus unde essent petita, inscriptionibus vere antiquis immiscuit. Confirmatur quodammodo haec coniectura inde quod praecedit apud Fabrettium 873, 5) inscriptio Graeca sine dubio falsa, sed ab ipso, certe cum ederet eam, similiter ut nostra pro genuina habita, sequitur titulus Corp. VI, 831 genuinus indicatus ab Henzeno, sed quem et ipsum recens in lapide incisum fuisse crediderim.

260* a *L. Arrio C. f. Cor. Clementi curatori munic Privernatis* verba excerpta ex titulo falso et a Ligorio in lib. Neap 35 p. 830 Priverni collocato ad Zagarolum relata sunt errore Manutii orth. 72, 3 ex quo ea repetivit sub eadem loci indicatione ipse Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Cornelia, ex huius apographo Ottoboniano Vulpi Lat 9 p 858; Manutius habuerat ex Panvinii Roma, ubi datur sine loci indicatione. Cf. huius Corp. vol. X n 935*.

b titulum urbanum *Iunoni Gaetae Albanae sacrum* (Corp. VI n. 18938) Ligorius Taur. vol. 8 s v. Iuno ait Romam esse adlatam *dalle rovine di Gabio che hoggidi si dice Zagarolo.*

XII. PRAENESTE.

261* Praeneste. — Romae SPON.

aesculapio et hygiæ | h. templ. cum fontibus au | sacrum | m. uesidienus hedylalus pr | coh. prim. uolunt. ciu. roman | et uesidiá caritusa uot. u | l. d. d. d. d s. impen. *faces duae quibus serpentes circumplicantur*

Ligorius Neap. lib. 35 p. 918. Vita Colotii p. 98 Ex schedis Barberinis Spon p. 117; ex ipso Ligorio Neap. Murat. 144, 3 (inde Cecconi p. 89; Petrini p. 338, 44).

262* (Praeneste) *trovata in una tabeletta di bronzo.*

fortunae primig | m. allius m. f. allianus | praefectus praet | d. d | sign. duo

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Praenestini. Ex apographo Ottoboniano Vulpi Lat. 9 p. 138, auctore non laudato, ex Vulpio Cecconi p. 187, Petrini p. 388, 17.

263* Praeneste.

fortunae primigeniae sa|crum cum sign. cupidines | l. anocinus l. f. trom. soroni|cus patron. colon. laetit[ae ..iti uoto suscepto l. m •

Ligorius Neap lib. 35 p. 841. Ex schedis Barberinis Spon p. 134 (inde Vulpi Lat. 9 p. 128). Ex ipso Ligorio Neap. Muratori 1115, 1 unde repetiverunt Cecconi p. 35 et Petrini p. 308 n. 18.

1. 3 COLONIAE FITIAE ILL Mar., Ligorium corrigens.

264* Praeneste

fortunae primigeniae | sacrum | c. appuleius diocles agit | factionis russatae | natione hispanus lusitan | agitauit in fact | m'. acilio auiola et cornelio | pansa cos. u. n. | item uicit in factione aadem | sub acilie glabriena c. bellio | torquato cos. it u. o | item agitauit in factione pras|sina u. sol. sub c. torquato aspre|nate ii et an libone cos | item agitauit iter. faction. russat | pontiano et antonio | rufino cos | eidem uou. l. m.

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Praenestini. Ex apographo Ottoboniano Vulpi Lat. 9 p. 129, ex hoc Cecconi p. 176 et Petrini p. 297 n. 14. Conflata est ex genuinis Praenestina n. 2884 et urbana Corp. VI n. 10048.

265* Praeneste.

fortunae pri|migeniae sac | a. auilius aros | mag. naual | uoto suscepto | l. m | l. d. d. d

Ligorius Neap. lib. 35 p. 218. Ex schedis Barberinis Fabretti 694, 134; ex hoc Vulpi Lat. 9 p. 133; Cecconi p. 34; Petrini p. 304, 59.

266* Praeneste.

fortunae primigeniae | q. ourelius q. f. gal. trebatius gallicanus flamen uolt | uot. sol. lib. mer | ded. xui kal. april. c. catulli|no | et m. aello aurelio apro cos (a. 130)

Ligorius Taur. vol 22 f. 34' Ex apographo nunc Ottoboniano, ubi haec inscriptio stilo notata est (cod. Ottob 3381), excerpsit manus mihi ignota inter schedas Suaresii cod Vat. 9148 f. 234'.

267* Praeneste, *tabeletta di rame.*

fortunae primigeniae | m. liuius m. f. stel. thuscus mil | coh. u praetor. u. s. l. m

Ligorius Taur. vol. 47 s. v. tribu Stellatina (inde Gudius ed. 48, 11).

268* Praeneste.

fortunae primigeniae | sacr | sex. titius sex. f. pup | montanus | caesius sabinus | equ. publicus | aedil. pontifex fla men traianalis | patrouus municip | trebul | plebs urban. s. p | d. d. d

Ligorius ms Taur. vol 14. Volpi Lat. 9 p. 438 (inde Cecconi p. 54, Petrini p. 303 n. 24).

Nomina (v. 3 seq.), item munera pleraque, petita (nec tamen sine corruptelis) ex genuina inscriptione Sassinate Grut 474, 2. Monuit Bormann.

269* Praeneste.

fortunae primigeniae | et opi diuinae | p. cetronius l. f. stel | ulpianus marcis | pro sal. certaniae p. fil | seuerinae sacerdoti | dinae marcianae et pro sal. titi hucbi gemel-lla ni proc. cliesT. august | coniugi sanctiss | sacrum

Ligorius Taur vol 44 s. v. Praenestini (ex exemplo Ottoboniano Volpi Lat. 9 p 431, ex hoc Cecconi p. 52, Petrini p 308, 42).

270* Praeneste LIG Praeneste per urbem SMET. (ms.), in quadam vinea sub moenibus prope portam MET. PIGH., ad portam qua Romam itur SMET (ed.)

opi diuinaé et fortunáe | primigeniaé sacr | imp. caesar. heluii a | pertinacis augusti | u. d. d | t. caesius t. f. herodes | u. s. c a

Ligorius Neap lib. 33 p. 215, Metellus Vat. 2088 f. 242 'Pyrrhus exscripsit 1547', Pighius cod. Laz. p. 4, cod. mus. f. 27, auctore non laudato, Smetius ms. Neap. p 134, ed. 40, 7 'Pyrrhus Logoras Neapolitanus vidit et exscripsit anno 1545'. Panvinius Vat. 6035 f 34', fast. ad a. 942, Fonteius de gente Caesia p. 121 qui laudat exemplum fastorum Panvinianorum apud Fulvium Ursinum adservatum, in quo haec inscriptio ipsius Panvinii manu fuerit emendata, et librum manuscriptum qui fuerit Alciati. Ex Smetii edit. Grut. 22, 4, ex hoc pendent rursus Suaresius Praen. p. 42, Volpi Lat 9 p. 9, Cecconi p 498, Petrini p. 287 n. 41; huius corp. vol. V, 1036*.

Dedi qualem proposuit ipse Ligorius Neap., nisi quod v. 3, ubi in Neap. est CAESAR, correxi ex Metell Pigh. Smet (ed.). — Commentarium adiunxit Ligorius apud Metellum et apud Smetium ed., in quo laudatur nummus Pertinacis cum inscriptione OPI DIVINAE. — 2 T. Caesius petitus est ex genuina n. 2852

271* Praeneste.

ioui et fortunae | primigeniae | p. trattius p. fil. ocric | sabinus | sacr

Ligorius Neap. lib 35 p 242. Ex schedis Barb. Fabretti 351. 443, ex hoc Cecconi p. 53, Petrini p. 336, 37.

272* Praeneste. — S. I MET.

ioui o. m. et fort|unae primigeniae | a u. s. a. l. a | l. primigenius cum | fil. torquato | d. d

Ligorius Neap. lib 35 p 213, Metellus Vat. 6038 f. 135' auctore non laudato, Gruter 1086, 4 ab Ursino (e Grut Suaresius Praen. p. 48, Volpi Lat. 8 p. 126, Cecconi p. 53, Petrini p. 306 n. 36).

Exemplum dedi codicis Neapolitani, Metellus et Gruter vix differunt.

273* Praeneste.

opi diuinae | c. scilius c. f. quir | nigerius | u. s. l. m

Ligorius Neap. lib 35 p 212. Ex schedis Barberinis Fabretti 345, 380, ex hoc Cecconi p. 58, Petrini p. 338, 48, Orelli 1822

274 Praeneste.

ueneri et | fortun prim | sacr | l. calnius l. f. pal | uarius | ar. et cupidines ii | d. d | l. d. d. d

Ligorius Neap. lib. 35 p. 211 Pighius cod. Laz. p. 31, cod. mus. f. 34, Smetius ms Neap. p. 135, ed 36, 3, ubi laudatur Pighius. Ex Smetio ed. Grut. 38, 3, unde Suaresius Praen. p. 43, Volpi Lat. 9 p. 132, Cecconi p. 58, Petrini p. 283 n. 22.

275* *in Prenestina terra di Latini, di sasso tevertino* LIG. (Vat.). Via Praenestina GRVT

dis manibus | d. antistius d. f. cluuia | acterius | mil. coh. ū praet. c aeli | apri uix. ann. xxxxii | m. iix d. xxii | t. f. i | in fron. pedes xxiiii | in agro pedes xxilii

Ligorius Vat. 3034 f. 24. Pighius cod Berol l. 130 Pauvinius Rom. p. 313, ex quo Smetius 94. 1 ut Ligorius Taur. vol. 47 s. v Cluvia, ex Smetio Grut 524, 2, qui laudat Panvinium et citat praeterea schedas Metelli et Scaligeri. Ex Grut Cecconi p 23, Petrini p. 232 n. 22. Orelli n. 3373.

276* Praeneste.

m. crepereius m f | stel. magister | augustalis | cenation. aedific | pro us collegi augusT | sua impensa eid | exornauit

Ligorius Taur. vol. 5 (inde Gudius ed. 75, 4; ex hoc Cecconi p. 23, Petrini p 334, 29).

277* GRA. *Per la via di Preneste, per andare a Zagarola* LIG. (Vat.) — Praeneste PANV. — Extra Praeneste, via publica Sublaci GRVT, fraude Gutensteinii — Rep. *nella via Prenestina, circa alla porta di Roma* LIG. (Taur. 28).

dils manibus | l. iunius l. f. pon|tina aculnius | mil. leg. ii parth | ann. ix uix. anu | xxxxui | h. f. c

Ligorius Vat 3331 f. 34. Ab hoc Panvinius Rom. p. 330 (inde Smetius ed. 84, 9 et ipse Ligorius Taur vol. 12 s. v tribu Pomptina) iterumque p. 853 (inde Ligorius Taur. vol. 28 f. 134'. Gruter 348, 9 'ex Panvinio et Metellianis'. Ex Grut. Suaresius Praen. p. 88, ex hoc Volpi 8 p. 121. Cecconi p. 526 ex Panvinio. Petrini p 387, 32

3. 5 PONTINA scripsit, deinde correxit in POMTINVS Ligorius.

278* Praeneste (cf. infra).

q. uerrio q. f. pal flacco seuiro augustali | curatori muneris | publici | decreto STATVAEM et fas | ordo decurionum et augustalinas | et pleps uniuersa s. p. p. p. d. d

Ligorius Neap. lib. 35 p. 212 adscripsit ad marginem capitis ubi agitur de Praeneste. — Manutius Vat. 5243 fasc. 9 p. 4 (inde puta Donius ed. 3, 120, ubi laudat schedas Vaticanas, idem cod. Vat. 7113 p. 44 dicit dedisse Menestrarium, ex Donio Mur. 812, 3). Ex schedis Barberinis Spon p 184 ut Fabretti 483, 162. A prioribus Volpi Lat. 9 p. 178 215; Cecconi p. 72, Foggini p. XVIII, Petrini p. 342, 2, Orelli n. 4137. 4049 cum adnot. Henzeni.

3 STATVAEM exhibet Ligorius — Spuriam esse primus indicavit Marinius *Giornale de' letterati* (Pisis) vol. 41 p. 363.

279* Praeneste.

dis manib | l. flaui | apollinaris | praef. fabr | l. flauius | priscus | pater filio | piissimo | fecit

'Gruter' 448, 4 'Ursinus'. Ex Grut. Suaresius Praen. p. 88 (inde Volpi 9 p. 172), Petrini p. 337, 7. Finxit ut puto Gutensteinius.

280* in marmore Praeneste nuper effosso.

l. suffusius | summus sacrif | p. s. q

Suaresius cod Vat. 9142 f. 272 manu amanuensis 'communicavit eruditiss. vir. Franciscus Camillus'. Adiungitur explicatio versus 3 *P(raenestinae) s(ortis) q(uaesitor)*. 'Videtur supposititia', adscripsit ipse Suaresius.

281* Suaresius Praen. p. 83 refert loisse in antiquo Praenestinorum foro titulum laminae aeneae inscriptam, BASIIIVR (scr. B. ANICIVS) PRO MILITIBVS QVI CASILINI IN PRAESIDIO FVERVNT VOTVM SOLVISSE (scr. SOLVISSE). Haec repetivit Muratorius 132, 12 dans ut titulum qui Suaresii aetate fuisset superstes, nescius et haec verba et totam Suaresii narrationem petitam esse ex Livio, ut tum edebatur, libro 23 c. 19

282* Cave.

d. o. m | m. ancrario m. f. cor | tutilio praef. coh. ii | uic. an. xxu stip. xiii | ab imp. coronis uall | iii argentea i donato | iulia uictorina coniugi | pientissimo b. m p | uix. ann. p. m. lxxi | in f. p. xviii in a. p. xii

Zaccaria excursus litterarii 1 p 333 (inde Donati 273, 2) a Gallettio exscriptam, ut hic finxit, e vetere codice. Damnavit Kellermann vig. p. 32.

283* Praeneste extra portam Romanam.

u. f | m. plinius felix | x uir stlitibus | iudicandis sibi | et aniciae uxori | carissimae et suis | in fr. p. xx in agr. | p. xii

Gori symbolae litter. decas II vol. 2 (1754) p 324 n. 11 a Gallettio ex codice, ut hic finxit, saec. XV vel XVI.

284* lamina aenea. Innotuit primum ex museo Ficoronii 'Nuper in Latio repertam prope Lugnanum' facit VIGN. auctore sine dubio Ficoronio, a quo ipsam inscriptionem acceperat, repertam anno 1734 in vineto prope Lugnanum scribit ipse FICORONIVS (gemm.). Apud Ficoronium vidit etiam BIANCH. Postea in museo Veronensi habuit MAFFEI, inde furto ut videtur sublata extat Parisiis in bibliotheca nationali.

GN FLACCVS Q FVL S DE
CVMAM PASTEM HERCV
LI ET PRO REDITV FELI
CISSIMO EX AFRICA VI
RI FRATRIS ET PRO SAL
PETINAE MATRIS SIGM
AVREA FORTVNAE PRAEN
ET FERONIAE SANCTIS
SIMAE D D T VOTO COS

Vignoli de columna Antonini (1705) p. 337 'Ficoronius dedit', Bianchini cod. Ver. 367 f. 1, qui descripsit 'mense Ianuari die 8 feria VI' sed nescio quo anno, Ficoroni *memorie di Labico* (1745) p. 32 laudans Vignolium (inde Cecconi p. 122; Petrini p. 298, 2), gemm. ant. litt p 114, Muratori 307, 5 missam a Bimardo adhibito Vignolio, 338, 2 missam ab Ign. Mar. Como Neapolitano, Maffei mus Ver 474, 2 (ex hoc et Mur. Orelli n. 1758), Mommsen huius corp. vol. I n. 142 cum specimine litterarum (vv 1—3) ad ectypum missum ab Huebnero.

Falsam evincunt, ut primus vidit Mommsen, et scriptura plane inepta, cuius specimen est vol. I l. c., et nominum ratio perversa, denique alia minutia, de quibus vide Mommsenum l. c.

285* In pavimento operis musivi hodie post varias vices Praeneste in maiore palatio Barberinorum adservato singulis animalibus peregrinis, quae in eo expressa sunt, Graeca adscripta leguntur vocabula, recensita super a Franzio Corp. Inscr. Graec. n. 31313, nec quicquam Latini in eo pavimento legerunt qui primi de eo fusius egerunt Suaresius Praen. p. 282 seq. et Kircher Lat. p. 180. 134 vel qui postea deliberaverunt, in his ultimus Pieralisi *osservazioni sul musaico di Palestrina* (1858). Solus Cecconius p. 44 refert ex antiqua descriptione episcopii Praenestini — est autem pars episcopii Praenestini locus illa quo pavimentum antiquitus steterat —, rappresentata vedersi in pavimento *itto alcuni animali, cioe elefanti, con altri* [?] *ucelli, galere con un marinajo, et altri fogliami bellissimi colla iscrizione* FIXI ORVS (unde Nibby *anal.* 3 p. 306, qui cogitavit de Cornelio Pino pictore memorato a Plinio h. n. 35, 10, 120). Videtur auctor ille ignotus descriptionis episcopii aliquam ex Graecis inscriptionibus pavimenti, fortasse PINOKEROS vocabulum, male legisse. Cf. Pieralisi l. c. p. 64.

286* Ex lapidibus errore inter Praenestinos relatis enotare visum est hos

a titulos

1 *dis manib. Anniae Asiaticae* (Corp. VI, 14773)
2 *d. m. Cl. Hagni f. Gazzae* (Corp. VI, 15440)
3 *Iuniae Glaphyrae* (Corp. VI, 20653)
4 *M. Occio Primo* (Corp. VI, 23587)
5 *L. Orvinio Cymnae* (Corp. VI, 23638)
6 *Sex. Pompeius Abascantio* (Mur. 1320, 48)

ab auctore schedarum Ptolemaearum descriptos Romae in aedibus principis Praenestini Muratorius repetens collocavit Praeneste.

b neglegentia Vulpii Praenestinis se insinuaverunt tituli urbani hi.

1 *Genio Noricorum L. Iulius Bassus stationarius eorum d. d.* (Corp. VI, 232). Vulpi 3 p. 187, Cecconi p. 81, Petrini p. 310, 30.
2 *d. m. M. Ulpius Aug lib. Euphrosynus a veste venatoria* (Corp. VI, 8553). Vulpi 9 p. 123; Cecconi p. 173, Petrini p. 335, 10.
3 *have dulcis Popilia Alexandria*. Vulpi 9 p. 128, Cecconi p. 185, Petrini p. 338, 14.

c *P. Vincius P. l. Lares comoed. v. a. xxxv* (Corp. VI, 10102. Ficoronius quod scribit in libro *le maschere sceniche* repertum esse *nelle rovine dell' antica Preneste*, id fide minus dignum videtur, cum eodem fere tempore Gorio cod. Maruc. A 8; longe alia de origine tituli scripserit.

d titulum Coranum (Corp. X n. 6511) ...*ius* [rectius ...*ane*] *servae contul.* cet. petitum ex Iucundo Donius (ed. 2, 9) errore collocavit Praeneste. Secuti sunt Donium Murat. 303, 18; Cecconi p. 83, Petrini p. 334.

e titulus *imp. Caes. M. Aurelio Antonino Aug. trib pot. ii procos.* Grut. 258, 4) errore calami lapsu a Manutio Vat. 5238 f 419' dicitur extare non Perusiae, sed Praeneste.

f *sacro suscepto sortibus sublatis C. Gallio Atticus Mediolanens.* titulum Mediolanensem (vol. V n. 5801) Vulpius Lat 9 p. 188 eumque secuti Cecconi p. 34 et Petrini p. 305, 84 Praenestinum dicunt

g *Ti. Octavi Diadumeni* cippus sepulcralis servatus Romae in museo Vaticano (Corp. VI, 10033) in nonnullis descriptionibus musei Vaticani dicitur repertus esse Praeneste, sine auctore, immo errore, cum item Maffeius eum viderit Romae.

287* 1. *dis manibus Anniae Anni lib. Nymphes et d m. Aurelia[e] Eutycianae* tituli qui extant (vel certe ante non multos annos extabant) Praeneste in vinea Frattini, origine sunt urbani, cf. Corp. VI, 11888. 13281
2 *A. Papsenna Phoenix* titulus qui extat Praeneste in aedibus olim Cecconii teste ipso Cecconio p. 88 repertus est in via Praenestina mille passibus a Roma.

288* 1 *d. m. Aelius Timoxenus* (Corp. VI, 2625) titulus qui extat, et *dis manibus sacrum T. Flavio Dapheo* (Mur. 1237, 2), qui aliquando extabat in villa S. Pastoris via Praenestina, origine sunt urbani. Possunt item esse urbani quos inter inscriptiones agri Praenestini recepi n. 2844. 2845.
2 *Siliae Eariae* titulus qui extat Zagaroli in platea publica origine est urbanus (Grut. 780, 17).

289* Suaresius cod Vat. 9140 f. 268', 288 perscripsit non pauca fragmenta titulorum a se ipso ut videtur Cave in ecclesia S Caroli descripta, quae neque ante neque post eum quisquam ibi vidit. Crediderim haec inscriptionum fragmenta adhibita fuisse in pavimento ecclesiae — ad talia fragmenta ab omnibus vel tantum non ab omnibus aliis neglecta saepius Suaresius vel primus vel solus animum advertit (cf. infra n. 290* et quae inter Tiburtinas inscriptiones dedimus n 3588. 3589), quod si verum est, veoisse in oppidum Cave putanda sunt ex urbe Roma. Placuit adscribere haec fragmenta ita ut Suaresius ea excepit

a

R V I R O S I L I
SACERDOTI · S

1 ser. *e viro stlitibus iud*

b

T · F VOL ·
S T I B V B I
SODAL

c

GALLIAE · PRAEPOSIT · V
ET RAET · ET · NORIC ·
H KASTR · LEGII · TRI ·
RAET · XII · VRB
T O D ❧ D D L

d

B A I
BELG
C L · TINGI
PANN
B V T

c et *d* supersunt ex elogiis hominum ordinis equestris, *d* fortasse spectabat ad eum cuius sunt inscriptiones Corp. IX, 4964 et Eph epigr. V n. 877.

e

D M
C MAE CAENATI · A ·
M A E C A E N A T I A F
P A T R I · P I E N T I S
E T P O S T E R I S Q
H · M · D · N

f

LYGIAE Ↄ · L
A E T I M I C I A E

g

ERELLA

h

LOCVS LEO

290* Genazzani in ecclesia S. Nicolai extant dissecta in pavimento fragmenta titulorum quam plurima, sed ex quibus saepe attritu pedum litterae evanuerunt. Descripserunt ea fragmenta olim Suaresius cod. Vat. 9140 f. 242. 243' et Sennus *memorie di Genazzano* (1838), nuper examinavimus de Rossi, Stevenson, ego. Et fragmenta in quibus nobis successit ut saltem nomina virorum mulierumve deprehenderemus, haec sunt

... [*Germa*]*nic. Dacicus pon*[*tife*]*x maximus tri*[*b*]*unic. potest. xiiii imp. vi cos*] *vi pater patr.* fragmentum tripertitum, partim descriptum a Rossio, plenius a Sennio *memorie di Genazzano* p. 275.
dis manibus Ti. Claudius Cius (?).
[*Claudia Chr*...
d. m. Feliciae.
C. Folius Tertius].
dis man Rubriae Cole...
[*Victor*] *filio dul*... [*chrest*'].
[*hic depositus*] *est vir honestus Regibus*

Praeterea non pauca hodie quoque ibi extant vel paucarum litterarum vel lectionis plane desperatae His accedunt haec a Suaresio solo descripta

hi ... (?) | *fratris* | *M. Iuli Dymantis*
[*Hilario p. sibi poste*]*risque suis* | *fecit*'.
[*Vstrana Pallas a* ... (?). *liberto optimo* (hic quoque omisimus complura fragmenta plane corrupta).

denique hoc quod Sennius p. 281 (unde repetivit de Rossi inscr. chr. 1 n. 202) solus servavit

UE ANTVS
IOVINO CON ❧

Inscriptiones in pavimentis ecclesiarum medio aevo adhibitas peti solitas esse ex thesauris lapidariis urbis Romae exposuit de Rossi *bull. crist.* 1875 p. 131, de his eo minus dubitari potest quod ager oppidi Genazzani nullas antiquas inscriptiones dedit

291* Quos una cum aliis exhibet Suaresius cod Vat. 9143 f. 242 item ut extantes in ecclesia S Nicolai

1 *d. m. M.* (*M.* om. Senni) *Antonius Processus milit* [sic traditur, *frn.* [*ura* Suar.] *leg.* iii *Cyr.* (*cr* Suar., *or* Senni) cet.
2 [*Claudia Primigenia vix. an. xxvii* [*H*]*armodi Ti. Claudi*[*i*] *Germanici supra dom.* C. VI, 8662
3 *T. Iulius Eubali*[*i*] *Seymnus* (C. VI, 20350
4 *Lucillae* [*Buccillae* Senni] *contubernali Eutychus* [*Eytyches* Suar., *Eutycas* Senni] cet.,

et cum integri vel paene integri fuerint, certe non frustula dissecta, non videntur fuisse adhibiti in pavimento ecclesiae. Accedit quod duos ex eis (n. 1. 4) Sennius praeterea scribit adservari in aedibus suis (cf n. 294*), ubi tamen frustra quaesivi. Ceterum urbanos esse iudico hos non minus quam eos quos sub n. 290* recensui

292* Genazzani in aedibus Columnensium saeculo superiore extiterunt complures tituli ex urbe Roma oriundi alii genuini, alii recens repetiti ex inscriptionibus antiquis, genuini hi

1 *Epaenus Messalinae* | *Aug. Augustianus* | *Iulianus* | *Seleucus C. Caesar*[*is*] | *cocus Germanici* (Suaresius Vat. 9143 f. 242, qui collocat in ecclesia S. Nicolai, errore ut puto, Fabretti inscr. 442, 48, col. Traian p. 184 ex schedis Cameli, Spon p. 231 qui collocat Romae, Marini ms. Vat., cf. Arv. p. 32, Senni *memorie di Genazzano* p. 274, qui ait Romam translatum esse, nuper Romae in hortis Columnensium descripsit Reifferscheid).

2 *d. m. M. Ulpio Aug lib. Abascanto* cet. (Corp. VI, 8627) mutila.

3 *d. m. C. Vibius C. f. Celer* cet. (Corp. VI, 18283) (nam haec Genazzani a Fabrettio collocata in Columnensium aedibus sine dubio extitit, nisi haec potius trahenda est ad inscriptiones recens incisas quas statim enumerabimus; suspecta enim erat Mommseno inscr. Neap. n. 6803, mihi tamen conferenti visa est genuina esse posse).

His accedit

4 *Ti. Claudius Felix* (Corp. VI, 15358), quam priorum auctorum nemo vidit Genazzani, vidisse videtur in aedibus Columnensium Genazzani Sennius p. 274, 4, licet addat iam translatam esse Romam (ubi extat in aedibus Columnensium).

293* recens incisa (in urnis) exempla inscriptionum urbanarum

1 Corp. VI, 1582. *d. m. L. Aurelio Agaclyto eq. Rom.*
2 Corp. VI, 10877 *d. m. M. Ulpi Felicis*
3 Mur. 1752, 2 *C. Terenti Acti*

Genazzani in aedibus Columnensium vidit Marinius Vat. 9137 f. 374 (horum falsorum exemplorum primum nuper a Mommseno descriptum est Vindobonae, secundum et tertium a Garruccio in aedibus Columnensium Romae.

294* Genazzani in aedibus Senni extant tituli originis urbanae hi

1 *d. m. T. Aur. Maximus armorum custos*) Corp. VI, 3282.
2 *d. m. Morbalir T. Sexti Laterani vilic.* Corp. VI, 8987.
3 *L. Calpurnius*] *Antiochus*] .. *maior m.*, *de sacra* [*via*], *vixit a*[*nn*]...
4 *Rubria Prima Albanensis* (Spon misc. p. 135).
5 *Vettius Ven*..
6 *d.* [*m.*] *L. Vicole*[*nus*] *Ascelpiata*[*s*].

Edidit eos Senni *memorie di Genazzano* (1838) p. 278—281.

XIII. TREBA.

295* *sopra Treba vicino Arcinazzo città degli Equi* MARM.

uulneruae memori | coelia iuliana | indulgentia | medici|narum infirmitate eius | graui sanata d. p

Martelli *antichità de' Sicoli* II p. 186 n. 88. Est titulus repertus prope Trebiam agri Placentini (Corp. XI, 1007 = Orell. 1408) inanius et fraude transpositus.

XIV. SVBLAQVEVM.

296* *in Subiaco per la via publica, battuta alterra* LIG. (Vat.), Subiaci supra Tibur in via publica regiaque, qua itur Zagarunlae PIGH.

dila manibus | sex. iunius sex. f. cluew | frontinus | uat. leg. prim. ital. uoluw | uix. ann. lxiix m. iix | h. a. a

Ligorius Vat. 6034 f. 24, Taur. vol. 17. Pighius cod. Berol. f. 140, cod. Luzac. p. 234. Panvinius Rom. p. 343, Smetius ed. 30, 7 a Pighianis. Waelscapple f. 33. Grut. 848, 3 'a Pighianis et Metelli schedis', i. e. ex Smetio adhibito exemplo quod Gutensteuius repperisse se scripsit inter schedas Metelli.

Dedi exemplum codicis Vaticani, nisi quod hic in v. 1 pro mis habere dicitur MI, nec reliqui magnopere differunt.

297* Subiaci in via regia.

s. p. q. r | imperatori caesari | ... erio... | quod uiae munitae sunt | ex ea pecunia quam is | ad aerarium detulit

Grutero 280, 2 'Gutenst. ex schedis d. a Valle, qui exscripsit'.

Ficta est ad notissimos nummos.

297* a aqueductus Anienis principium in .... (spatium vacuum relictum) honestissimi civis oppidi Subiaci deprensum est cum inscriptione sequenti.

marcus curius dentatus et lucius papyrius censores aqueductu hoc incoato ex manubiis de pirro captis *cet.*

Enotavi ex codice monasterii Sublacensis VII, 44 *b* indicatum a Leone Alindi abbate

XV. POLI.

298* *d. m. M. Acilio Hilariano* titulus sarcophagi qui extat Poli *sulla piazza* origine est urbanus (Corp. VI, 10380); Poli erat iam saeculo superiore, ut apparet ex schedis Reggii inter Marinii Vaticanas, edidit Nibby *anal.* 2 p. 570.

XVI. TIBVR.

Falsis Tiburtinis interposui etiam eas quas agro Tiburtino, imprimis aquis Albulis, item regioni ei ex qua prodierunt genuinae n. 3900 seq., Ligorius aliique de suo tribuerunt.

299* *inscrittione trovata nelle rovine di bagni, molto lograta et scritta in tavola di tivertino, la quale fu scoperta arandosi accanto al lago* (significantur aquae Albulae), *che è nel diverticolo della via Nomentana che conduce a Tivoli'*

aesculapio sancto | seruatori et hy|geiae sacrum pro | salute antonini aug | pii felici inuicto s | l. aurelius palatinus | augur d. s. inuicto m. | uoto soluta

Ligorius Taur. vol. 20 f. 72 (inde Ach. Statius Vall. f. 30', unde Doni 1, 84, ex quo Mur. 180, 8, Orelli 1378).

299* a Tibure rep. *dove era il tempio (di Aesculapio) cavandosi i fondamenti di una casa.*

aesculapio seruatori | et biase... | sanctae et hygeiae | l. paccoleius l. f. an. actus | iunia pacculeia uictrix | uot. soluerunt | lib. mer

Ligorius Taur. vol. 20 f. 7.

2 BIASE... correct. ex BIASO.

299* b Tibure.

apollini aug | sacrum | m. maecius m. f. anien | montanus | flamen augustal | l. d. d. p

Ligorius Taur. vol. 20 f. 30'.

300* rep. *nella via Valeria nel paese Tiburtino.*

απολλωνι	l. aptatus l. f
ανεθ	an. equit. rom
λ. ζαρμινος	apollini deo
οπτατος	sancto sacrum
ε ζαρμινια οπτατα	l. aeli aureli a
ρεστιτουτα	antonini aug
kal	ann. iii te
ταργηλ	pore

Ligorius Taur. vol. 7 s. v. Dorminiano (inde Gudius ed. 20, 4, partem Latinam ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 10 p. 207).

a 6 pro ΡΕΣΤΙΤΟΥΤΑ antea scripserat RESTITVIT, item 7 pro KAL TEΘ; 7, 8 videtur voluisse *kal(endis) Θαργηλιῶνος.* — b 5 r correctum est ex n.

301* Tibure *sotto la chiesa di S. Giovanni ove fu il luco delle Muse* LIG. (Neap.), *incontro la casa degli Altoviti in certo mondezzaro presso la via Valeria a San Domenico* LIG. (Taur.).

bereeint. matr | sacrum | uapusia l. f. seue|ra luperca cum | q. uapusius d. f. pal | ... s. p. c s

Ligorius Neap. lib. 80 p. 487 (inde Mur. 89, 1), Taur. vol. 20 f. 8'.

Dedi exemplum Neap. (ubi in v. 4 antea fuerat SEVERINTIAE), Taurin. versus aliter distribuit, v. 1 habet BERECYNTHIAE MATRI D, 5 lacunam explet interposito cognomine ASPER.

302* *poco discosto dalla villa Hadriana di Tivoli*

a

caelo sacr. et uestae | p. atinius polinus liber | et atinia poetiniana d. d

in alio latere eiusdem saxi

soli et lunae caelesti sacrum

Ligorius Neap. lib. 40.

303* Tibure.

cereri sacr | l. censorin. l. f | piso | iiiuir uiar | leg. diui aug... | VI uir augusTal | patron. munic

Ligorius Taur. vol. 20 f. 21'.

304* Vicouari.

cereri frugiferae | et libero patri | consenti | sacrum | q. arruntius q. f. anien | statinianus | eq. rom | arruntia statinia | dd. kal. mart | tito uespasiano aug. iii | et fl. domitiano caesare | iii cos

Ligorius Taur. vol. 8 f. 82' (inde Gudius ed. 44, 10).

305* inter Tiburtinos.

dianae caelesti | feridia m. f. rufa | u. d. d. l. m

Ligorius Neap. l. 35 p. 467. Reinesius 1, 262 per Langermannum.

Falsarius adhibuit inscriptiones genuinas n. 3530 et 3760.

306* *circa al paese Tiburtino, alle radici de Monti aprichi.*

dis geneal. saer | t. uolcasius t. f. cru. calenus | pref. leg. leg. xxx ulpiae | et m. uolcasius t. f. cru. ualens | eq. turm. leg. eiusd. ulpiae for | monumentum fecerunt | tot. quadrat. p. xu et p. xu | pro later. in agro et in fr | h. m. h. e. n. s | uolcasiae premidiae matri et uolcasiae primillae sorori | t. uolcasi caleni h. s. s. p |

Ligorius Taur. vol. 18 s. v. Volcasia (inde Gudius ed. 63, 4).

307* in via Tiburtina.

genio cent. sacrum
aed. a. plautius a. f. an. amanus ж LX
m. plautius m. f. aniensis actus ж XXX
p. plautius p. f. an. latinus ж L
p. plautius m. f. an. asper ж XV
aed. gn. plautius m. f. lartianus ж XXV
ii uir. l. plautius m. f. an. hasta ж XXII
). sex plautius sex. f. an. ampl... ж LVIII
tr. l. plautius t. f. aniensis cærinus ж XL
q. plautius sex. f. an. acer... ж LXV

Ligorius Taur. vol. 20 f. 65 (a Ligorio Ach. Statius cod. Vallicell. f. 430'; inde Doni 5, 28, ex quo Mur. 76, 12; ex hoc Vulpi Lat. 10 p. 000).

308* Tibure *nell' horto di San Giovanni.*

genio pacifero | et herculi cons | tibur | m. masidius m. f. an. auctus | mil. leg. xxuiii aug | uoto soluto l. m

Ligorius Taur. vol. 20 f. 8.

309* *nel paese tiburtino sulla via Valeria.*

herculi comito | conserual. sac | m. cerrius m. f | pedasus libertus | aureliani aug | praefectus kastr | pedas. praed | donum dedit

Ligorius Taur. vol. 18 f. 100' s. v. Pedasiano (inde Gudius ed. 28, 7, ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 10 p. 117).

310* *nel limitale della porta della chiesa di San Vincenzo nella via Valeria, su la ripa dell' Amene edificata, molto lacerata et mozza nel suo fine.*

hercull comiti inuirto conseratori (sic) tiburt | sancto sacr | q. pomponius q. f. clau. tibur|tus caelianus praetor tiburT | ui uir august. q. aerari sat | trib. milit. mag. quinquenn | ....

Ligorius Taur. vol. 20 f. 2.

311* *nel tempio di Hercole in Tibure.*

herculi comito inuicto | imperatori sacrum | q. minicius uitalis et m | minicius curat. uiar. aurel | et ualerias uot. d. d. kal | ian. t. fl. sabino ii et l. seuero cos

Ligorius Taur. vol. 20 f. 503.

312* Tibure *dentro una hostaria* NEAP., *dentro l'hostaria che e nella piazza di San Lorenzo* NEAP., in contextu, sed ad ipsum titulum adscriptum est '*nella Villa che chiamano Carciano fuor di Tivoli circa un miglio*'. *Si trova nel saggiato* (= selciato) *della via Valeria fuor della porta scura, rovinato in mal modo* TAVR.

herculi sanctissimo et | pacifero sacrum | iulia casantra et iul | fufficius u. s. l. m | dedic. xiiii kal | iul. imp. uespasiano aug. ui | tito flauio caesare iiii cos

Ligorius Bodl. f. 129, Neap. lib. 33 p. 185 (inde Mur. 989, 4), ex schedis Barberinis Spon p. 49, ex quo Donati 499, 1), Taur. vol. 20 f. 6.

313* *in una tavola portata a Roma* (da Tivoli).

herculi tiburt. sacrum | q. sepullius q. f. anien. gallus augur | l. sepullius l. f. an. prosper aug | praef. et cur. aed. dis tib

Ligorius Taur. vol. 20 f. 9.

314* Tibure *nelle ruine della villa di Manio Vopisco, dove e in chiesa di S. Antonio opposta alla citta, in sasso tevertino* LIG. (Neap.). *Buttata per la strada sotto la contrada del Trejo, molto lacerata* LIG. (Taur.).

d. isidi august | sacrum | q. ferrecius q. l. prosper | tabular a ration. tib | not. auscep. pro salut | ferecidi et fereeidiae | fil. s | l. d. s. c

Ligorius Neap. lib. 33 p. 187, Taur. vol. 20 f. 2' (ex Lig. Ach. Statius f. 190', ex hoc Donius ed. 1, 42, ubi falso dicitur vidisse Donius et exscripsisse, ex Donio et Ligorii ms. Neap. Murat. 79,2).

Dedi ut primum in libro nunc Neapolitano in chartam coniecit Ligorius, mox v. 3 correxit Q·PERPETVS·Q·F, v. 4 delevit, v. 5 ex FERECIDIAE fecit PERPETIAE. Taurinensis varietates omisi.

315* Tibure *sotto S. Giovanni in via maggiore* (*nella via maggiore della Valeria* TAVR.), *rotta in quattro pezzi.*

iunoni aug | sacrum | pro salut imp | caes. t. aeli ant | pii publice | d. d

Ligorius Neap. lib. 35 p. 188 (inde Mur. 14,10), Taur. vol. 20 f. 21' (inde Ach. Statius cod. Vallicell. f. 156, ex quo Doni 4,10).

3 SALVTE Taur.

316* Tibure *fuor di porta Cornuta in certe case ruinate* LIG. (Neap.), *si trova presso di san Lunardo, posta per scalino d' una casaccia* LIG. (Taur.). — Romae SPON.

laribus sacr | c. iunius iustus . mil. coh. ui praet | patron. tibur | l. d. d. d

Ligorius Neap. lib. 35 p. 185 iterumque p. 188, Taur. 20 f. 21' (ex Ligorianis Ach. Statius f. 150', ex quo Donius ed. 4, 130, ex hoc rursus Murat. 85, 10, unde Orelli n. 1999). Ex schedis Barb. (nunc Vat.) Spon p. 144.

Dedi exemplum libri Neap. p. 188. In Neap. 186 v. 1 est LARIB, v. 4 omittitur, in Taur. v. 4 STATION est pro PATRON; praeterea in v. 3 Neap. p. 188 habet P·L·D·D·P, Taur. L·D·D·P.

317* inter Tiburtinas.

libero patri sacrum | l. attilius l. libertus | polyaenus attilia l. l. gemellina u. s. l. m

Ligorius Neap. lib. 99 p. 188 (inde Murat. 49, 9).

318* *di là di Tivoli quattro miglia, per la via che si va a Ciciliano castello.*

sanctissimo | libero patri | sacr | ap. paetus clien. aug | procurator | sign. marmor. d. d

Ligorius Neap. l. 22 p. 298 (inde Murat. 41, 11).

319* *nella via Valeria oltre a Vicovaro.*

libero patri consenti | sarichiano conser | sacrum | iunia sarichia torquata | uirg. uest. et m. sarichius | sabinunus m. f. anien | equ. rom. pater d. d | m. n. f. e

Ligorius Taur. vol. 16 s. v. Sarichiano.

320* Tibure *fuori porta Cornuta* LIG. (Neap.), *su la riva del fiume, dove gittano le mundizie*, addit LIG. (Taur.).

sign. libertatis | sacrum | q. squaterius q. f | quirina nouatianus | praef. fabrum ti|burt. patr. municip | et incul. ui uir augu|stal. fra. arual. loc | d. s. p. d. d

Ligorius Neap. lib. 99 p. 197 (inde Mur. 129, 7, adhibito etiam Donio), paullo aliter Taur. vol. 20 f. 21' (hoc exemplum repetivit Ach. Statius cod. Vallicell. f. 158, unde Doni 3, 179, ex Donio et Mur. Marini Arv. tab. LXIII, unde Orelli n. 1917). Dedi exemplum Neap.

321* Tibure *allato alla chiesa di san Valerio.*

matri deum magnae idaeae et attini augustali | l. plactorius flamen august | templum curauit d. d. q

Ligorius Vat. 3293 f. 2, Taur. vol. 20 f. 2'.

4 TEMP pro TEMPLVM Vat.

322* *al casale di Corcollo tra la via Prenestina e Tivoli.*

sign. mauortio | m. coilius m. f. quirina nouellus | m. coilius m. f. quir. caestianus | q. coilius m. f. quir. amandus mil | leg. iii parth. 7 uzeloui | sex. coilius m. f. uetirenus | eq. leg. iii parth. tur. aprini » | l. coilius l. f. quir. taedius eq | sacr »

Ligorius Taur. vol. 20 f. 20' (e Lig. Ach. Statius Vallic. f. 14', unde Doni 1, 21, ex quo Mur. 144, 4).

323* in monumento Caesoniorum inter viam Praenestinam et Tibur.

mineruae sac | c. caesonius c. f. quir. mac. rufinianus consul proconsul | caius caesonius c. f. quirina | lucillus consul praef. urb | caesonia lucilla c. femina | matertera c. caesoni | rufiniani u. c | caesonia manilia lucilla | caesoni lucilli | mater marcianius manilius seuerus | imp. caesaris seueri alaxan | cubicularius | c. caesonius m. f. quir. martial | imp. hadriani caes. tribunus | uoluptatum | candidatus | caesonia marciania uxor | caesonia anniae faustinae | aug. puellula ... | a' cubicul...

Ligorius Taur. vol. 20 f. 90.

324* Tibure *doppo la villa Cajana, non guari lontana confinava un' altra villa ....., molto piu discosto dalla citta, a sinistra della Caiana.*

proserpinae | busseianae | l. busseius l. f. uel | annianus | busseia prima | uictorina | d. k. febr. ti. claudio | caes. iii l. uitellio | ii cos

Ligorius Vat. 3293 f. 9, Taur. vol. 20 f. 27'. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 29, ex hoc Doni 1, 53, unde Mur. 354, 4.

2 BVSSIANAE · SACR Statius.

325* *nel castel sant Agnolo, ch' è di la di santo Paolo, sculpita in un sasso rozzo et nativo di quel paese.*

Imago dese (Latonae puerperae, secundum Ligorium)

m. popilius m. f. ouf. luper
cus sacerd. d. sol. inuict
mithr. et lunae aeternae
uot. suscep. l. m

Ligorius Vat. 3439 p. 420, Neap. lib. 39 p. 985 (inde Muratori 38, 4). Doni tab. \ 4 cf. praef. p. LII.

326* Tibure

diuae | liuiae augustae | publice

Ligorius Taur. vol. 20 f. 7'.

327* Tibure.

diuae | liuiae drusillae | augustae | publice s. p. q. t. d. d

Ligorius Taur. vol. 20 f. 7'.

328* Tibure, *nella piazza di san Lorenzo rovinato in tre pezzi.*

diuae | marcianae | aug | senatus populus|que tiburs | sacrum

Ligorius Taur. vol. 20 f. 8.

329* Tibure, *dove fu la chiesa di santa Maria dell' horto.*

matidiae aug | diuae marcianae | augustae filiae | diuae sabinae | aug. sorori | imp. antonini aug | pii materterae | senatus populusq | tiburs

Ligorius Taur. vol. 20 f. 6.

Expressa ad Suessanas Corp. X, 4744 seq.

330* (Tibure) *questo epitafio si trova rotto in tre parti, e i suoi pezzi sono in tre luoghi della città murati nelle pareti di case private.*

imp. caesari diui | antonini pii filio | diui hadriani nepoti | diui traiani germ | pronepoti diui | neruae adnepoti | m. aurelio anto,nino augusto | trib. potest. p. p | senatus p. q. tiburs

Ligorius Neap. lib. 35 p. 120 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 98; Murat. 1082, 4).

331* Tibure.

gneae messiae | herenniae sallu|stiae barbiae | orbianae aug | s. p. q. t | publice

Ligorius Taur. vol. 20 f. 49'.

332* Tibure

dis manibus | sacrum | p. aelio zenoni automatario | krepsidar | aelia fortunata | coniugi | bene merenti | fecit

Ligorius Taur. vol. 20 f. 81 ex Ligorianis Ach. Statius Vallicell. f. 192', ex hoc Doni 2, 9, unde rursus Muratori 933, 8 et Orelli n. 4158.

2 ARFESIDARIO Statius, KLEPSYDARIO Doni, quod in KLEPSYDRARIO corrigi iubet Muratorius.

333* Tibure VUL. (in ipso Ligori libro Neapolitano dicitur locus esse non adnotatus).

p. aemilius carito et | cl. leontius sibi conpararunerunt sibi casa satrana et alumnis suis | et libertis liuertabusque | posterisque eorum | h. moniment itesm casam | et her. uel. manc. uendere aut | donation. n. p. itemq. condere | uolet dauit arce ponti|ficum ss · c nummum

Ligorius Neap. lib. 33 (inde Mur. 1431, 12). Huius corp. vol. VI n. 1333*.

3 MASO dicitur esse in libro Ligorii Neapolitano, MASC habet Mur.

Fortasse corrupta magis quam falsa.

334* rep. nelle ruine di Tebula nel tiburtino.

dis manib. sac | c. albius c. f. an. alienus | quaestor aerari sanc | saturni tribunus mil | aed. pleb. sibi et albia | uxor eius fecerunt | in agr. albianor. in fr. ped | xx in agr. ped. xxu

Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Alia (inde Gudius ed. 113, 2).

335* alle Testine di Tivoli.

q. annius q. f. claud | mancinus eq. r | annia paullina | heroum fec | cum hypogeum mon | incis . . . . . in fr. p. xxi in agr. p. . . | protome mulieris anniae uitunia

Ligorius Taur. vol. 23 f. 72'.

336* Tibure.

m. antidius m. fil flauianus aelianus eq. rom. trib . . . . .

Ligorius Taur. vol. 20 f. 82'.

336*a in santa Vittoria in Sabini nel territorio di santo Polo LIG. Ignoratur quem locum significare voluerit. Santo Polo fortasse est S. Polo dei Cavalieri agri Tiburtini unde prodierunt inscriptiones genuinae n. 3389. 3825. Sed fieri potest ut tota indicatio sit lusoria. Cum alicubi collocanda sit, hic collocavimus.

q. antistio q. f. clu. rufo ii uiro | sobutiae sabinae | optimis parentibus filii fecerunt | q. antistius q. f. clu. rufus | c. antistius q. f. clu. priscus

Ligorius Bodl. f. 134.

Haec, ut n. 339*a eodem loco collocata, modestius prudentiusve ficta est quam pleraeque aliae Ligorianae; nihilominus et ipsam falsam puto.

337* in monumento Caesoniorum ibi ubi genuinae n. 3800—3808.

c. caesonius c. fil. quirina lucillus

reliqua legi non potuerunt

Waelscapple f. 177 inter excerpta Smetiano nominatim acceptam refert Ligorio ('Pyrrus vidit').

338* in monumento Caesoniorum.

c. caesonius | c. f. quir | rufinianus

Ligorius Taur. vol. 23 f. 78

339* in monumento Caesoniorum inter viam Praenestinam et Tibur.

caesoniae lucillae | materterae sanc|tissimae sacerd | diui titi flaui aug | c. caesonius rufinianus | u. c. d. d

Ligorius Taur. vol. 23 f. 80. Ex Ligorianis Ach. Statius cod. Vallicell. f. 74; ex hoc sine dubio Doni 4, 10, non, ut editor eum facit dicentem, de visu, ex Donio Mur. 133, 3, ex utroque Marini Arv. p. 793 et Orelli 2133.

339*a in santa Vittoria di Polo, castello di Sabini LIG. Cf. ad n. 336*a.

c. cutius l. l | quartio

Ligorius Bodl. f. 134.

340* (Tibure) in San Savo, soi inalo in sei pezzi.

dis manibus sacrum | ti. claudio ti. aug. lib. dionysio | ti. claudius ti. f. heros et claudia tyche | bene merenti fecerunt h. mon. cum sarcopha|go sibi et suis libertis libertabusque suis | locus emptus macer. circundat. cum entroitu | l. caepius mnestheus leg. caussa peragend. cur | in fronte pedes xxu in agro ped. xxxui ult. adidit loca monumen. concamur. oll. lxii

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76.

341* al casale di Corcolle tra la via Prenestina e Tivoli.

dis manibus | m. coilio m. f. tranquillano | imp. caes. hadriani | cubiculario | mania coilia torquata | mat. filio singularis|simo quae uixit ann. lii | p. est p. i

Ligorius Taur. vol. 23 f. 80'.

342* Tibure nella chiesa di san Pietro LIG. — Aliunde non. errore (cf. huius corp. vol. X, 933* b).

corneliae | liuillae | uix. an. xxx m. iiii | m. cornelius m. f | an. anthus | praefect. castr | leg. ui uictr | heredes | ex testament

Ligorius Taur. vol. 20 f. 72' (inde Ach. Statius cod. Vallicell. f. 156, unde Doni 6, 34, ex quo Mur. 837, 6).

V. 6—8 repetiti sunt ex inscriptione genuina n. 3634.

343* nella via Valeria per andare a Vicovaro.

p. domitio p. l. eutycho | aug. n. cellar. so uino | ex testamen . . . leg. caussa . . . | fecerunt cumm . . . | p. domitius hattra . . | et domitia tycho et | lib. libertabusque eor | h. m. d. m. a | vasa varii generis

Ligorius Taur. vol. 20 f. 84'.

344* Tibure ad villam Quintilianam.

fediculan | m. fabio m. f. quintiliano me . . . | imp. caes. flaui domitiani aug . . . | preminentiam uoln . . . . . . | proptero . . . . | patrono m . . . . . . | trebulani. mut . . . . . | fediculani sen . . . . . | aequicolani pr . . . . . | ferentinates . . . . . . |

Ligorius Taur. vol. 23 f. 23.

345* per la via Tiburtina che conduce alla Gabina, per venire verso Corcolla o Longhezzina.

sex. fuscio sex. f. an | latino | l. fuscius sex. f. cal|dus cur. summi coragi | f. c

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76.

346* trovata nel diverticolo della via Praenestina a Tibure città sotto al territorio del casale detto Corcolla.

c. gigantio l. f. iocundo | a. c. curatori ularum | patrono trebulan . . . . . | septemuiro epulon . . . . | ui uir. august. flamin . . | titiali flauiali hadri | m. gigantius c. f. hemol|lians patri pientissi|mo ex | testamento | p. n

Ligorius Taur. vol. 6 s. v. Gigantia (inde Gudius ed. 128, 8).

347* nella via che devertiva dalla Gabinia Praenestina a Tibure poco lontano al casale chiamato Corcolla.

dis manibus | m. iambaeius l. f. anien | pollinus eq. rom | sing. stip. sibi et suis | heredibus fecit et caiæ | iambaelæ marcianæ matri carissimae sarcoph. p | uno marm. et alii pro | aureliae uxori suae fidel|issimae et filiis nost

Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Iambaeia (inde Gudius ed. 170, 3), ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 12 p. 383).

347*a Tibure.

ex auctoritate | imp. caes | aug. pont. maxim | tr. pot. xxn | p. iulius p. f. quir. buca iiii uir | m. ualerius m. f. pal. cerco iiii uir | uiam integendam probauer

Ligorius Taur. vol. 23 f. 17'.

Verba VIAM INTEGENDAM petita sunt ex inscriptione genuina n. 3667/8. Nomina redeunt infra n. 374*.

348* rep. Tibure nelle rovine della villa di Rufo, donata da Monsig. Arcinto al cardinale di Carpi.

c. iulius c. f. pal. rufus | tribunus militum | porticus et crypta port | inchoauit cum ambit | long. ped. cxxx lat. p. xiis

Ligorius Taur. vol. 20 f. 14.

Principium petitum est ex genuina n. 3544.

348*a in via Tiburtina che conduce alla Gabina LIG., Tibure STAT. — In via Praenestina LIPS.

dis manibus | m. iunio curione | eq. rom. leg. xxii uic | tur. uerissimi uixiT | an. iuliii m. uii d. iii | p. iunius ansus | h. f. c

Ligorius Taur. vol. 20 f. 78'. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 80. Nescio qua via pervenit ad Lipsium ms. f. 40, qui auct. f. 44 dicit se vidisse. Ex Lipsio Grut. 540, 3, ex hoc Vulpi Lat. 3 p. 184, Cecconi p. 80, Petrini p. 367, 48. Est iam huius corp. vol. VI, 2400*.

349* (Tibure) nell' horto di Santa Margherita, chiesa disfatta.

iuniae spectatae c. f | allectae ab ordine sac | in colleg. ad herculanio. r. s. p. q. tib | l. d. s. c

Ligorius Neap. l. 33 p. 187 (inde Mur. 523, 3). Dedi in nota ad genuinam n. 3657, ex qua ficta est.

350* (Tibure, presso la vigna di santa Margherita LIG., presso la chiesa di S. Margarita MAN. Romae in S. Margareta GOVT.

liuiae c. f. liuillae | . . . . et . . . colleg. arual. d. d . . . . . | curant. c. aur. iustus . . . . | et l. ualerius communis patr. colleg. eiu . . . . . | aurelia iusta et | ualeria communis cc. ff | alect. inter august | l. d. s. s

Ligorius Neap. lib. 33 p. 188, Pighius Berol. f. 98, Luzac. p. 141 (inde Grut. 1088, 1 'ex Pighianis' ex eoque Marini Arv. tab. LXV cf. p. 811). Anonymus apud Manutium Vatic. 5253 f. 344.

3 omittunt in lacuna Pigh. Manut. — 8 siva ... Pigh. (Berol., Manut , ENVSDAM · ET Pigh. (Leid.). — 10 om. Pigh.

V. 4 repetitus est ex genuina n. 3733.

351* per la via Tiburtina che conduce alla via Gabina.

p. menius acilius p. f. | aniensis gratubinus eq. r. fecit sibi et | sui liberis | in fr. p. xiix in agr. p. xxii

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76.

352* per la via Tiburtina che conduce alla via Gabina.

d. m | manio agridie sp. f. an | placido eq. rom. enok | imp. caes. m. aurelani (sic) | aug. tribuno milit | uix. ann. lxxi mens. li | l. manius l. f. aniens | ianulus | leg. caus. f. c

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76.

353* *per la via Tiburtina che conduce alla via Gabina.*

m. manio m. f. anien | flauillo | anton. aug. cubicu|lario | m. manius m. f. an | paternus | f. o. f. e

Ligorius Taur. vol. 26 f. 76.

354* Tibure *nella chiesa di san Pietro.*

m. manio m. f. an. metono | praef. fabrubrum (sic) | uixit an. xlix men. uiiii | ex testamen | mania acilia metona ux | faciund. cur

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76'.

355* in sarcophago rep. in territorio Tiburtino

m. mesio m. f. an. autimo eq. r. uixit ann. lxxxiii m. iii d. uiii mesia felicitas ux. fideliss. decrep. ex testam ////////// f. curauit

in eodem sarcophago sculptae erant et aliae res *et il ratto di Proserpina portata in braccio di Plutone ove era scritto* nitne meae *et davanti alla bocca di Platone* ϵγχθη ψυχη *(sic)*

Ligorius Taur. vol. 11 s. v. Mesiano (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 10 p. 665).

356* *trovato presso l'acque Albole per la via di Tivoli, rotta et di tevertino* LIG. (Neap.) inter viam Appiam et Latinam ALIA.

dis man | octauius loscius | oct. filius ouf | secundinus | optius trib. leg. | xxx ulp. p. f | adiutor praef | annon. mil. duplaris armatur. ann | xxi uix | ann. lxxuiii | m. iiii d. iii h. iii

Ligorius Neap. l. 39 p. 66 (inde Panvinius Vatic. 6005 f. 80', et Reinesius 6, 78 'ex schedis Langermanni'); Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1410, 231.

357* *termine del sasso Tiburtino lontano da Tibure un miglio.*

pedonianum fin | m. pedonius m. f. an | cerco equit. rom | ter

Ligorius Taur. 16 f. 100' s. v. Pedoniano (inde Gudius ed. 85, 7; ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 10 p. 663).

358* *ara nel territorio di Tivoli, dove dicono le Testine et piano di Conche.*

m. plaetorius herculanius | sacerdos m. d. m. i | fecit ollar. n. xxxiii s | cum sarcoph. marm

Ligorius Taur. vol. 20 f. 72'.

359* ibi ubi n. 358*.

dis manibus sacr | l. plaetorio l. f. claud | sabino | sacerd. aesculapi uix | ann. lxx-ii | m. plaetorius m. f. | numisianus sabinus f. c

Ligorius Taur. vol. 20 f. 78.

360* in sepulcro Plautiorum, ad latus inscriptionis n. 3606. *è stato sempre in terra da trenta anni in qua ch'io vel o ho veduto; hora non si trova presso la scultura, ma gittato in un cannelo presso la riva del fiume* LIG.

p. plautio p. f. an. fausto
tribuno militum
leg. xxi. minoru
leg. propraet
lusitaniae
pannon
donat
domit
germ
gal
n
i

Ligorius Taur. vol. 20 f. 66.

361* *inscrittione in sasso tivertino scoperta circa i confini del territorio di Tivoli et di Roma, quattro miglia da Tivoli e due dal ponte Lucano; la quale hanno guardato [guastato?] i scarpellini che hanno levato i tivertini della via e portatigli a Roma.*

m. plautius | m. f. anien | lucanus | ti. claudius | ti. f. pal | nero ed. cur | pr. cens. iiuir. u | m. xiu u. u

Ligorius Taur. vol. 26, ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 156, Grut. 165, 6 laudans Ursinum. Ex Grut. Nibby viaggio 1 p. 141, Orelli syll. n. 984 (cum add. Henzeni).

7 fin. post v lacunam indicavit Nibbyus, contra Gruterum. — 8 duas ultimas litteras om. Grut. lacunam significans.

Haec inscriptio a Nibbyo et aliis pro genuina habita non paullum opiniones de tramite viae Tiburtinae perturbavit. Cognomen Plautii Lucanus ortum est ex appellatione pontis Anienis.

362* *nella via Tiburtina oltre al castello dell' Arcioni, arandosi la terra, furono scoperte due imagini di marmo, l'una togata di huomo, l'altra di una donna col pallio et la stola, con questo epitaphio:*

dis manibus | m. plautio m. f. claud. proclo | uix. ann. lxu mens. uiiii | l. plautius p. f. faustus | ex test

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76.

363* inter viam Praenestinam et Tibur.

m. popilio m. f. qu(i)r | fausto lucillo | sodali titiali et sodali aelian. | hadrianali | et antoninianali et faustinian | uixit | ann. lxxxui | mens. uii d. ui h. uiii | c. popilius m. f. quirina | caeponius | fil. indulgentis. pos | kal. septemb | m. aurelio seuero ii | ti. claudio pompeiano cos

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76' (inde Ach. Statius Vallicell. f. 10', ex quo Doni 4, 12, unde Mur. 307, 4, Orelli n. 2376). Damnavit Borghesius mem. dell' Inst. 1 p. 264 = opp. 9 p. 400.

363* *a oltre il ponte Mammolo si trova in uno termino di tivertino della strada romanata questa memoria.*

ex auctoritate | imp. caes. m. aur. seuer | alexandr | pontif. max | m. pupius m. f. antonianus | p. caeponianus p. f. claud. paratus | aed. pr. cen | f. c

Ligorius Taur. vol. 26 f. 76 (e Ligorio Ach. Statius Vallicell. f. 13', unde Doni 6, 22, ex quo Mur. 430, 6).

364* *tre miglia oltre a Tivoli, urna abbatuta in terra e guastissima* LIG. (Vat. (tribus miliaribus ultra Tiberim GAST., errore). — Sine loco PANV. (Rom.) — *Nella via Latina* LIG. (Taur. 46), *tolto dalla via Appia* LIG. (Taur. 16).

q. rapidio q. f. lem | nutioni | moratori ludi circen. et | agitatori | faction. ueneT | uix. ann. lx | rapidia marit | piissimo | b. m. f

Ligorius Vat. 6034 f. 60'. Inde Panvinius Rom. p. 101, de ludis circensibus p. 46 (ed. Ven. 1600). Ex Panvinio Smetius 152, 24, Ligorius Taur. vol. 15 f. 92 et vol. 16 s. v. stabulo. Grut. 602, 6 e Panvinio et Metellianis.

365* ibi ubi ea quae praecedit.

q. rapidio q. f. lem | sepullio | procuratori dromi | factionis uenet | q. rapidius xeno|dotus et rapidia | iuuentina par | fecere

Ligorius Vat. 6034 f. 21'. Inde Panvinius Rom. p. 104 (ex hoc Smetius 156, 20, Grut. 660, 2, Ligorius Taur. 16 f. 56 et 16 s. v. stabulo), de ludis Circensibus p. 46 (ed. Ven. 1600).

366* *Castello Arcione vicino alle acque Albule.*

m. regulo m. liberto philostephano | tabulario r. l. ann. xi | uixit an. xxxix mens. iiii d. iii h. iix | m. regulus m. l. neicostratus pat | m. p

Ligorius Taur. vol. 20 f. 70' (inde Ach. Statius cod. Vallic. f. 79', unde Doni 8, 40, ex quo Mur. 674, 2). Legitur praeterea paullum diversa in schedula Panviniana cod. Vat. 6035 f. 144 (unde Fabretti 028, 211).

Dedi exemplum Taur., schedula Panviniana et in aliis minoribus variat et habet v. 1 m LIBERTO PHILOSTEPHANO, v. 2 om. R·T.

367* Tibure *nella valle del fiume sotto la villa di Augusto, tutta consumata.*

squaterial priscol | uir. uestal. max. sanctissi mai publia decrian | sorori u. u custod . . . | cura agent. inpen | publ. p | curant | l. clavirius l. f. bestia sacerd. matr. d. m. id . . . d. feridius d. f. tyburtus | cum sabina c. f. herennia titul. us

Ligorius Neap. l. 60 p. 168 (inde Marot. 172, 6), Taur. vol. 20 f. 8.

Dedi exemplum Neap., Taurinensis versus aliter distribuit, in verbis raro variat.

368* *nell' entrare delle Testine di Tivoli, ove hora si fa una taberna.*

m. statilio m. f | claud. atieno | ui uir. aug | iiii uiro uiarum | uixit ann. lxiii | m. ix d. xu | claudia statilia | sabina ux

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76'. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 6', ex hoc Doni 6, 176, ex quo repetivit Mur. 204, 1.

369* *nell' entrare delle Testine di Tivoli.*

honori uitae uiuens | sacrauit | m. statilius m. f. claud | sabinus | tribunus leg. xx u. f

Ligorius Taur. vol. 20 f. 76' (ex Ligorio Ach. Statius Vallicell. f. 150, unde Donius 1, 130, ex quo Mur. 101, 1, Orelli 1615).

370* datur inter Tiburtinas.

dis manibus sacrum | l. tiburtio l. f. pol. latino | trib. mil. leg. xxx ulp | et tri. ii leg. i miner. iter. q. ur | aedil. pl. praetor. legato prouinciarum afric. et cappadoc | procos. prouinc. galliae narbon | legato legionis iii claudiae | qui militauit ann. xx uix. ann lxiix me. iiii d. iix hor. ix | h. t. f. i s l. tiburti | l. f. pol. grati | her | pro parte med. gratiae matr. eius alter. par. med

Ligorius Bodl. f. 125'

371* *alle Testine di Tivoli.*

titiniae tituriae | sabinae sanctissimae feminae | uixit ann. xl men. uii d. xiii | a. titinius a. f. cautus | eq. rom

Ligorius Taur. vol. 20 f. 70'.

372* *nella via Valeria oltre a Tibure.*

m. tullius l. f. popin. asper | iiii uir uiar. curandar | trib. mil. leg. iii parthic | aedil. pleb. praetor leg | pron. africae corrector | tusciae et umbriae pra|gutianis [*scr.* praetuttianis] marseis pelign | procos. prouinciae galliae | . . . .
. . . .

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tullio (inde Gudius ed. 140, 6).

373* *Castello Arcione vicino alle acque Albule.*

m. tullio m. l. regulo eutycho | lonunculariarie | uixit ann. lix mens. uiiii d. xiii h. ui | m. regulus mm. lib. philamyrus fr. op | et tullia mm. liberta licilia mat

Ligorius Taur. vol. 20 f. 70'.

374* Tibure.

m. ualerius m. f. pal. cereo et | p. iulius p. f. quir buca | iiii uir. d. s. a | uiam integendam proba|uerunt

Ex Ligorii autographis nos non enotavimus, refert ex Ligorianis Ach. Statius Vat. f. 46', habent item schedae Vaticanae olim Barberinianae excerptae ex Ligorianis, ex quibus repetivit Marini sched. Vat. Cf. supra n. 647*a.

378* *presso la chiesa di santa Agnese nel borgo di Tibure fuor di porta Cornuta nella via Valeria.*

ulpiae marcianillae | sabinae | uixit annis xxx mens. xxui | m. ulpius marcianus u. c | tribun. mil. uxo . . . . | ex test. f. c

Ligorius Taur. vol. 20 f. 40'.

379* Tibure; *nella chiesa di santa Croce in la villa di Quintiliano.*

IVRIVBLDAE
quia fedaculuni s
regii famicua
ferentiliani
cessendae accipia
ibna patere demen
f. sua pecunia po
lunio silano flamin

Ligorius Neap. lib. 36 p. 408 (inde Panvinius Vat. 6036 f. 3', Murat. 400, 6)
8 verba IVNIO SILANO FLAMIN... veniunt ex titulo genuino huius Corp. vol. VI n. 4304 v. 3.

380* Tibure in basi marmorea.

felicitati augg | et | pietati augustae | iuliae castr . . . . | . . . . . . mati . . . | . . . . | ob conseruat . . . . . | . . . aedi . . . sac | ordo sacerdot. dei | herculis inuicti . . . .

Grut. 1047, 6 ab Ursino per Gutenstenium, ut dicit, re vera confictum a Guitenstenio. Ex Grut. Vulpi Lat. 10 p. 214. Ut genuinam supplevit Marinius Arv. p. 407.

381* Tibure in ara marm.

fortunae | primigeniae | signum apollin tutel | l. heluius felix | pater cum filio ut | claudia sabina | mater | uoto suscepto a. p. l. m

Grutero 77,4 'Ursinus describente Guitenstenio'. Ex Grut. Cecconi Praen. p. 56, Vulpi Lat. 6 p. 128, 10 p. 205, Petrini mem. Pren. p. 304 n. 20.

375* Tibure.

m. ualerius m. f. uaientidus | l. uargunteius l. f. basaus | iiii uir. d. s. a | uiam integendam cur

Ligorius Taur. vol. 20 f. 47'.

376* Tibure *di dentro dela porta Cornuta della città nel luogo della Castro Vetere, rovinata et posta in mal uso nella strada.*

dis manibus | m. uargunteio m. f. uol | gratidiano | patrono optimo de se | merito | et uargunteiae uxori quae | uix. ann. xxx m. uii | l. crischius l. f. uel. capito | am. karis. fae. cur

Ligorius Taur. vol. 20 f. 40'.

377* Tibure, *rovinato in più parti nel mattonato di san Lorenzo.*

m. ulpius m. f. aniensis . | crescens trib. mil. fec. sibi eT | suis liberis h. monumT | albuneae luc | emptis emn. lat. pedes xxxii

Ligorius Taur. vol. 20 f. 40'.

382* Tibure in basi marmorea.

deo | herculi tiburt | inuicto comiti | et conseruatori | domus aug | ui uir. aug | m. aurelius uerus | l. rupilius secundus | c. terentius uarus | p. munatius geminus | t. moderatus felix | c. iulius hermeros | p. p

Grutero 1013, 6 misit 'ex Ursinianis Gutenstenius'. Vulpi Lat. 10 p. 64. 166. Orelli n. 1508.

383* Tibure reperta basis marmorea.

imp. caesari diui traiani
parthici fil. diui neruae nep
traiano hadriano
aug ponT. max. trib. pot. iiii
imp. ii cos. iii p. p. optimo
maximoq. principi
magistri augustales
l. cornelius maximus
c. iulius successus
t. flauius priscus
ti. claudius seuerus
q. lutatius proculus
m. octauius honoratus
in actu . . . . am
liberalit . . . . dau
qu . . . . lae . . .
s . p . p

Grut. 240, 9 (inde Vulpi Lat. 10 p. 407 parum accurate) ab Ursino, ut dicit.

384* Tibure.

d corona m | tib. claudio aug. lib | hermeti | m. pueror. dom. august | et | corneliae modestae | matri b. m | et libertis libertabusq | posterisq. eorum | hoc monument. si quis | donare aut uendere | uoluerit inf. arkae | p. p. rom. hs. l. m. n

Grut. 1080, 8 acceptam ut dicit ab Ursino (inde Orelli n. 2443; solos vv. 3—4 ex Pignoria de servis refert Spotorno *tratt. dell' epigrafia* 3, 10, ex hoc rursus alii auctores Ligures complures).

385* Tibure in basi marmorea.

l. coelio l. f. uictori | ii uir | iur. dic. cur | pecun. publ. et oper | publicor | ob merita eius | senat. populusq. tiburs

Grut. 1025, 10 a Gutenstenio, descriptam, ut hic voluit, ex Ursinianis (ex Grut. Vulpi Lat. 10 p. 44. 63. 170).

386* Tibure in basi marm.

sex. oppio prisco | u. c. x uir. stlit. iud | electo inter ordinar. ab | act. senat. aedil . . . | adlect. inter praetor . . . | proc. pron . . . lyciae | proc. prou. daciae proc. prou | raetiae et uind . . . . | quaest. prou. macedoniae | iiii uir. uiar curandar | patrono incompar | s. p. q. tiburs | ob merita eius

Velser adscripsit ad marginem exempli sui libri ab ipso editi de rebus Augustanis Vindelicis (nunc in bibliotheca Augustana adservati) p. 263 (unde edita est a Bruckero apud Schelhornum amoen. litt. 3 p. 135) missam Roma c. 1600 a Leone Guetensteinio; neque aliunde Grut. 448,6 qui laudat Ursinum. — 7 in ssoc (pro raoc) Velser.
Borghesius *giorn. arc.* 6 (1820) p. 174 = opp. 6 p. 187 putavit a Ligorio conflatum ex duabus inscriptionibus genuinis easque restituere temptavit, cf. Marini Arv. p. 780. Re vera in vv. 2—6 adhibitus est titulus genuinus n. 3011.

387* tabula magna marm. Romae apud statuarium in Campo Martio, Tibure repertam olebat.

c. petronius m. f. sabinus | cn. octauius q. f. priscus | q. fabius m. f. secundus | l. cornelius cn. f. uictor iter | iiii uir uiar. cur | d. s. i. f

Gruter 164, 6 a Gutenstenio qui dicitur vidisse.

388* rep. prope Tibur, esse Romae in domo Massimi scripsit qui primus edidit CORONELLI *Biblioteca universale* vol. 4 (Venet. 1702) p. 1054.

sab(*ino*) proc(*ulo*) u(*eratio*) prisc(*o*) lic(*inio*) ruf(*ino*) | sest(*a*) ael(*io*) pub(*lio*) ael(*io*) claud(*io*) | manil(*io*) q(*uinto*) mut(*io*) p(*ublii*) f(*ilio*) sabin(*a*) | iur(*is*) peritiss(*imis*) | bassus concin(*is*) ob patr(*iae*) dilect(*issimae*) | mem(*oriam*)

Finxit Asculanus quidam, de quo videatur Mommsen huius Corp. vol. IX ad n. 518*, una cum aliis quas Asculo adtribuit, hanc qui exhibeant, recensuit Mommsen Corp. IX n. 621*.

389* Tibure.

aesculapio et hygiae | q. minucius structus | ex uoto s | l. m.

Annales ms. societatis Columbariae vol. XV (1749) p. 60 missam a Gollettio.

390* rep. in territorio Tiburtino.

aesculapio seruatori | et hygiae uoto | suscepto pro salute | et incolumitate pom|peiae coniugis suae | m. septimius iulianus | u. s. l. m | l. d. d. d

Galletti in diario lapidario (cod. ms. bibliothecae monasterii S. Pauli Romae p. 61 inde Donati 15,6), qui dicit excerpsisse se d. 3 Mart. 1742 ex epistula aliqua data ad abbatem Revillas.

391* rep. in territorio Tiburtino.

fortunae primigeniae | sacrum | pro salute itus se | reditus dd. nn. imp | caes. m. aur. autonini | p. f. aug. et m. aur | alexandri nobilissimi | caesaris q. rufus pol | maximinus xuuir | sacr. faciundis praef | coh. iiii. praetoriae | uoto suscepto templum | uetustate collapsum | pecunia sua restituit

Galletti diar. lapidar. p. 61 (inde Donati 58, 5) exhibet una cum ea quae praecedit.

392* Romae apud Hieronymum statuarium cont. — In Tiburtinis collocavimus propter argumentum.

deo mercurio et | genio loci | q. minucius q. f | 'apronianus | IIIIII uir aug. quinq. col | fabr. tiburtinorum lustri xix | statuam aen | d. s. p. d | l. d. d. d.

Gori symb. litt. dec. II vol. IX p. 231 missam a Gallettio, qui finxit sumpsisse se ex codice 'haereditatis Salustiae Cervinae de Crescentiis', antea fortasse Raimondi Sorbelli cuiusdam.

393* Tibure reperta extra portam Romanam.

d. m | marcus aurelius aug. l | a rationibus l. aurelio | aug. l. a. rationibus fra|tri dulcissimo b. m. p | uixit annos xliii m. iu | d. uiii

Donati 306, 7, cui misit Gallettius.

394* Tibure.

gen. et man. sacrum | l. aur. l. f. gal. aburius | ueteranus coh. ii pr. 7 | quintiliani | mort. est annos natus | lxxii. donis milit | corona aurea donatus | h. s. e | coinx coniugi incompar | dolens posuit

Annales mss. societatis Columbariae vol. XV (1749) p. 81 missam a Gallettio.

395* Tibure rep. (certe apographum Tibure missum esse voluit GALL.).

d. m. s | q. cecilio pollioni puero dulcissimo | piisimo et forma egregia | pompeia uictorina mater | miserrima et infelicissima | fecit sic

Galletti diar. lapidar. p. 21 (inde Donati 384, 5) acceptam, ut ait, ab abbate Revillas.

396* Tibure.

d. m | l. cossutina bassus | cocceiae successae

Galletti diar. lapidar. p. 88 (inde Donati 439, 18) acceptam, ut finxit, ab abbate Revillas.

397* Tibure rep. *fuori di porta Romana in un podere poche miglia lontano dalla medesima.*

flauio ualerio | aug. l. cubiculario | l. optatus aug. l. | a bybliothecis | amico dulcissimo | s. p. s. f

Galletti diar. lapidar. p. 59 (inde Donati 312, 6) missam sibi, ut finxit, d. 21 Mart. 1748.

398* Tibure apud Martios.

d. m | q. furius q. f. ouf | ingenuus | mil. coh. iii praet | 7 marcelli | mil. anno xxi uix | ann. xxxxu m. u | d. x. h. s. e

Gori symb. litter. dec. II vol. IX p. 232 n. 18 missam a Gallettio qui finxit sumpsisse se ex codice saeculi XV vel XVI incipientis.

399* Tibure rep. ibi ubi n. 387*.

dis manibus | ianuaria | sexto apollonio | hadriani aug. liberto | a rationibus | fratri piissimo | fecit et sibi posterisque suis | in fr. p. uiii in agr. p. xii

Galletti diar. lapidar. p. 69 (inde Donati 329, 4).

400* Tibure rep. *in un orto dentro la città.*

dis m. s | p. mutilio q. f | trib. eq. sing. aug | militauit ann. xuiii uixit | annis li ulpia coniunx *(sic)* | coniugi b. m. f | sibi et lib. libertabus | poster. suis | in fr. p. x in agr. ped. xiii

Galletti diar. lapidar. p. 78 (inde Donati 349, 3) missam sibi, ut adnotare ei placuit, d. 30. Apr. 1748.

401* Tibure rep. ibi ubi n. 390*.

d. m. | c. rutilii | qui uix. ann. xx | m. rutilius | et paulina quinta | filio dulcissimo | pientissimo et | incomparabili | contra uotum fecerunt

Galletti diar. lapidar. p. 73 (inde Donati 372, 3).

402* Tibure ad episcopium in vase.

hic incisa est aquila SCVLT.

hadr . . . . agaso

Grutero (583, 7) Sculletus qui vidit.
Recentem puto (praeterea fortasse male descriptam) ideoque omissam a multis eis qui praeter Sculletum illis temporibus episcopium Tiburtinum adierunt.

403* Tibure in villa d'Este sub simulacro antiquo.

sibylla albunea

Antonius del Re p. 47, Corradinus Lat. I p. 330.

403*a. *Pezzo di cornicione di marmo* CROCCH. Tibure in aede S. Petri SILDER, rep. *in occasione di risarcir la chiesa* CROCCH.

limina rerum anni. o. m. xc. ui

Sieder ms. f. 73' (unde vel potius ex eodem fonte Rambertus Pal. f. 141, Apianus 180, 3, ex quo Gruter 1082, 6; ex Ramberto puto etiam Manutius Vat. 5253 f. 18'). Ex lapide Crocchiante p. 117.
Dedi ut exhibet Sieder cum suis (LIMNA pro LIMINA Manutius), Crocchiante sic: · · · · CRIMINA AEAVR ANNI DOMINI MXCVI.
Num vere sit anni quem praefert 1096, nescio, certe non est antiqua. Quae anni indicationem praecedunt, supersunt ex hexametro.

404* in arna reperta Tibure circa a. 1785

d. m | diuo lucio caro expectatione | genito immatura morte rec|iso postuma mater lacri|mis et opobasam (scr. opobalsam.) | h. sepulc. condidit

Marini ms. Vat. 9127 f. 356' laudans Amaduzzium, cui datam esse dicit a Zarillio, in nescio quo volumine ephemeridis Florentinae *Novelle lett.* In hac ephemeride ego non inveni.

405* cippus marmoreus repertus esse dicitur anno 1777 prope Tibur trans Anienem fossionibus institutis in villa Casparis Livilla doctoris, non multo post in museum Vaticanum translatus est CASS. Ibi extat (*Pio Cl. Sala della croce greca*).

SYPHAX NVMIDIAE REX
A · SCIPIONE · AFRC · IVR · BEL · CAVSA
ROM · IN RIVMPH SVM OBNV
CAPTIVVS PERDVCTVS
S IN TIBVRTNO TERRI RELEGATV
SVAMQ SERVIT · V · INANIBE VOL
SVPREM D · CLAVSIT
STATIS · ANN · XLVII · M · VI · D XI
CAPTIVITS · V · OBSVT
in P · C · SCPIO · CONDITO SEPVL

Descripsit Henzen. Cabral et del Re p. 113; Osann syll. 401, 127 ex schedis Hasii.

406* rep. prope Tibur *nella tenuta di Vitriano, spettante a S. E. il sig. duca Braschi Onesti.*

L . MVNATIVS . PLANCVS
TIB . COS . IMP
sic ITER . VII . VR . EPVLON
sic TRIVPH . EX RÆTIS
EX . TEMPLO . SATVRNI s
ET . COS . IMP . ESSECITI sic
IN . ITALIA . ET . GALLIA

St. Viola *giorn. arc.* 103 (1845) p. 327, ubi citat epistulam Niebuhrii ad patrem ipsius S. Violam, ex qua apparet iam anno 1818 vel etiam antea hanc inscriptionem prodiisse. Adhibita est notissima inscriptio mausolei Formiani (Corp. X, 6087).

407* Tibure in aedibus Boschi extant tituli quos vel certum vel veri simile est translatos illuc esse ex urbe Roma hi:

1. *d. m. Baburiae Sabinae.*
2. *Callista Plastor. l.*
3. d. m. | *Cl. Vegetie.*
4. *P. Clodius P. L. Pamphilus* (Corp. VI, 15735).
5. SOPNE ATARII
6. . . t *C. Felici patr* . . . . (antea Romae apud Martium Milesium, Corp. VI n. 17881).
7. *d. m. Flaviae Ingenuae* effossus in via Appia, Mur. 1343, 8.
8. *dis manibus L. Licini Faustionis* (Corp. VI n. 21250).
9. *d. m. Licinia[e] Asclepio[do]teae* (Corp. VI n. 21315).
10. *Pamphilo et Manneiae Callityche* (antea Romae apud antiquarium, Corp. VI, 23735a).
11. *L. Pedan* . . . | *comm* . . (Corp. VI. n. 23874).
12. *d. m. Pompeius Ion*
13. *d. m. Rhodoni fecit Val. Balbuca.*
14. *d. m. Rutilio Clementi*
15. *dis manibus Tiburtini.*
16. *d. m. Victoriae filiae.*
17. *Carpus et Victoria filie carissime* (christiana, Maricio visa in coemeterio S. Agnetis, cf. de Rossi *bull. crist.* 1873 p. 154).

408*—422*a permagnus est numerus titulorum errore inter Tiburtinos relatorum.

408* *d. m. Sallustia Phoebe* titulus urbanus, Romae in eccl. S. Caeciliae (Grut. 739,1), sine loci indicatione relatus a Poggio (cf. Henzen huius Corp. vol. VI praef. p. XXXVIII n. 72) et Cyriaco, Tibure collocatur a Valvasoalo f. 6 (inde Mur. 1373,5), in aedificio magno extra Tibur ab Alciato (cod. Fese f. 12' et Cholero f. 65).

409* inscriptio Falisca

Viam Augustam a porta Cimina usque ad Anniam (Corp. XI, 3126) prope Tibur collocatur in cod. Alt. Chis. f. 85'; apud Borghinium p. 128, apud Rambertum Pat. f. 146 (ex Ramberto Doni 8,221). Ansam errori dedit quod in collectaneis Cyriaci, qui hanc inscriptionem solus videtur servavisse, haec inscriptio subsequebatur Tiburtinas, ut clare perspicitur ex Petri Donati codice Hamiltoniano nunc Berolinensi. Ibi enim inscriptiones mausolei Plautiorum n. 3606—3608 (f. 66—67), quibus subscriptum (non praescriptum) est 'haec sunt prope Tyber' excipit (f. 97) inscriptio *Viam Augustam*, huic adscriptum quidem est a latere 'prope urbem in Campagnano castro nunc Ursinorum', sed ita, ut a lectore minus attento facile indicatio praecedens huc trahi possit. Vere Faliscam esse hanc inscriptionem inde patet quod Faleriis descripta est altera inscriptio ad eandem viam Augustam pertinens (Grut. 148,2 = Corp. XI, 3083).

410* inscriptionem Caietae olim extantem

L. Iulio [sive, ut habet cum aliis, *Atilio*] *C. f. Tromen. Atimeto* (Corp. X n. 6220) Muratorius 814, 1 ('e schedis Kiriaci ut Iucondi et Scotti et Donio'), collocavit 'prope Tiburtinam civitatem'. In Petri Donati codice Hamiltoniano haec inscriptio (interposita tantum inscriptione *C. Munitorio Callistrato* sine ulla indicatione) cum indicatione 'in eodem loco' subsequitur eam quam supra n. 409* diximus vere Faliscam a multis habitam esse pro Tiburtina.

411* Brunelleschius cod. Maruc. A 79, 1 Tiburtinis suis (f. 56—71) complures interposuit alienas, quarum alias vocabulo 'ibidem' vere Tiburtinis adiungit, alias diserte Tiburi tribuit. Sunt autem hae:

a) urbanae

1. *d. m. s. Longini Victoris vet. Aug. n.*	(Corp. VI n. 3479)
2. *d. m. M. Iuli Laudandi n militis*	(Corp. VI n. 3428)
3. *A. Bucculei Stati*	(Corp. VI n. 13657)
4. *d. m. P. Statius Trophimus*	(Grut. 895,11)
5. *d. m. P. Tuscilius Alexander*	(Grut. 924,24)

b) Trebulanae

1. *Iulmo Aug.*	(Corp. IX n. 4886)
2. . . . *patrono Aequiculanor.*	(Corp. IX n. 4885)
3. *C. Petidio T. f. Fab. Cessino*	(Corp. IX n. 4896)

412* Apud Rambertum (cod. Patav. f. 148') inscriptiones Tiburtinas ex Sioderianis excerptas, quarum ultima est nostra n. 3723, subsequuntur sine ulla indicatione

1. *M. Servilius M. f. Rufus lictor* (Corp. VI n. 1908).
2. *dormitione Salustiae Parthenope b. m. f. Sal. Agapetus.*

Harum prior etiam ante et post Rambertum Romae extitit neque ullo modo ad Tibur pertinet; nec magis Tiburtina est secunda, quae ex solo Ramberto videtur innotuisse. Hanc tamen cum ex Ramberto repeterent Donius 14,63 (inde Mur. 1225,6; Orelli 4491) et Bertoli *antich. di Aquileja* p. 182 n. 182, posuerunt Tibure.

413* inscriptiones

1. *d. m. M. Aur. M. f. Secundino vet. Aug. n.*	(Corp. VI n. 3488)
2. *d. m. Q. Vetio Ingenuo veterano*	(Corp. VI n. 2844)

qui eodem exemplo proponunt Pighius cod. Berol. f. 125. 123' et Boissard ms. Holm. f. 47, ed. 8,57. 56, Tibure Romam allatas esse notaverunt. Non credo, immo recte puto eas Henzenus inter urbanas recepit.

414* inscriptio urbana

. . . *[F]ourius A. l. [Se]leucus mag. quin. conlegi aurificum* (Corp. VI n. 9204)

teste Smetio incisa 'in lapide Tiburtino quadrato', unde Manutius orth. fecit 'in Tiburtino', propter hanc Manutii indicationem a Nicodemo p. 56 (l. 4 c. 3) et a Vulpio Lat. 12 p. 427 habita est Tiburtina.

415* inscriptionem *d. m. L. Aureli Cordi mil. coh. iii pr.* (Corp. VI n. 2524) Pighius cod. Berol. f. 222, cod. Luzac. p. 241 (inde Grut. 1102,2) male collocavit Tibure, deceptus eo, quod in codice Oscottiano, ex quo eam habuit, praecedunt inscriptiones Tiburtinae n. 3602 et 3667, ipsa autem loci indicatione destituta est.

415*a inscriptio urbana *dis man. | Ael. Zoilus | hic situs est | vix. an. lxvi* a Gatenstenio apud Gruterum 908, 9 dicitur reperta esse Tibure.

416* inscriptionem *Demetrius C. n. s. ex viso huic [l]oco tutela posuit* (Corp. VI n. 298) Donius 1,128 (ex quo repetivit Mur. 139,4) male collocavit Tibure.

417* inscriptionem *T. T. Coccei Gaa et Patiens* (Corp. VI n. 15987) Amaduzzius anecd. litt. vol. 1 p. 512, 6 scripsit repertam esse Tibure, parum probabiliter, cum auctores nonnulli Amaduzzio aequales vel etiam antiquiores aliam locum nominant. Potest Amaduzzium vel eius auctorem in errorem induxisse vocabulum *Tiburtina* eius inscriptionis v. 2.

418* inscriptionem Capuanam

d. m. s. M. Veserio M. fil. Pal. Iucundiano (Corp. X n. 3883)

Scaliger cod. Papenbr. f. 79 et apud Gruterum 495,2, inscriptionem item Capuanam

Maria ɔ. et Suavitti l. [P]eregrinae opstetrici (Corp. X n. 3972)

idem Scaliger apud Gruterum 639,4 nescio quo errore collocavit Tibure.

419* Muratorius titulos complures Italiae inferioris, Beneventanos tres (n. 1—3), Allifanos tres (n. 4—6), Aeserninum unum (n. 7), repetens ex Accursii schedis nunc Ambrosianis male et contra ipsius Accursii testimonium collocavit Tibure:

1. *d. m. M. Munio Vitali* / 2. *d. m. Veiedius Fortunatus*	(Corp. IX n. 1694)
3. *d. m. Vibiae P[r]imae*	(Corp. IX n. 2339)
4. . . . *lucio m. f. post . . . | [sig]num et basim d . . |* col.	Corp. IX n. 2328 cum add. p. 674)
5. *Q. E. G. L. L. Tarronio Pisonino c. v.*	(Corp. IX n. 2342)
6. *L. Radio M. f. Ter.*	(Corp. IX n. 2382)
7. *M. Statius M. f. Vol. Batrnco Isauricus*	(Corp. IX n. 2665)

420* titulum Firmi Piceni

d. m. Sp. Saufeius Sp. filius (Corp. IX n. 5487)

ex Adami libro excerptum mero errore Muratorius 1642,1 collocavit Tibure.

421* *v. f. C. Garius L. f. Asper* inscriptio reperta prope Empoli Etruriae (Corp. XI, 1738) a Vulpio Lat. 12 p. 564, qui repetivit ex Fabretto 480,88, collocatur 'apud Empulum Tiburtinum non longe a Valeria via'.

422* falsa inscriptio *d. s. m. L. Autio L. f. Cornel. Capitolino* (Corp. VI, 5, 1113*), ab auctore Ligorio collocata in via Tiburtina prope ecclesiam S. Laurentii, a Panvinio Rom. p. 504 collocatur Tibure.

422*a *C. Porci a. d. iiii eid. Sex.* inscripta olla, oriunda ex vinea S. Caesarii (Corp. I, 940 = VI, 8886), nuper teste G. Burand *acad. du Gard* 1871 p. 282 adlata est in Franciam, ubi qui vendidit dixit repertam esse Tibure. Monui, ne quis verae originis nescius eam inter Tiburtinas referat.

XVII. *Monticelli. Palombara.*

423* *Cornicolo senza dubbio e oggidì Monticelli, castello della diocesi di Tivoli, vicino a Palombara; ciò che convince l'iscrizione in marmo, trovata pochi anni sono, ove fu già quivi la villa di Servio Tullio:*

seruio tullio | ex corniculo | romanorum regi | numini maiestatique eius | deuotus | populus corniculus

Piazza *gerarchia cardinalizia* (1703) p. 127. Inde Mattei *Tusculo* p. 28 (ex eo Mor. 1922,1), Casimiro da Roma *memorie storiche dei frati minori* p. 157 falsam indicans.

424* in Sabinis PANV., Palumbares in Sabinis, in abbatia S. Iohannis, optima litera SMET.

iulia t. iuli postumi lib
fecit sibi et
t. flauio imp. titi lib. floro fi
ti. sempronio ti. lib. neponti con
5 et ualeriae elpidi posterisque

Smetius ed. 126, 16 (inde Grut. 918, 3, inter inscriptiones acceptas a Pighio (vidisse Pighium, quod Gruterus posuit, Smetius nequaquam indicavit); Panvinius Vat. 3936 f. 46' manu ignota.

1 c (pro T), 1 fin. LIBERTI, 2 fin. ET (pro FI), 4 fin. CON-L, 5 HOAVM addit Panvinius, v. 4 NEPOVTI tam Panvinius quam Smetius, sed hic in codice Leidensi, ad quem editio expressa est, litteram a induxit, unde factum est ut in editione sit sic: NEPOVTI.

425* in ara seu urna sepulchrali SMET.; *scritto in una urna* PANV. Palumbarae, in Sabinis, in templo SMET. Locum non indicat PANV.

philetus l | m. laetorio ingenuo | dat
'Sunt in angulis columnae quadratae cum foliis, in lateribus pinnae navium' SMET.

Smetius ed. 136,15 inter inscriptiones a Pighio acceptas (ex Smetio Grut. 988,8); Panvinius Vat. 3835 f. 88 manu ignota.

426* in S. Maria, ad pedem montis Palumbariani, in Sabinis.

dis manibus | scantiae | innuariae | uix. ann. xx m. uii. d. xui | scantia trophima | filiae piissimae | et sibi

Utrinque tripus est cum corvo. In angulis sunt columnae Corinthiacae. Sabtus caena feralis est: sedet uxor in gremio mariti: accedit puer cum canthoro: astat mensa tripus, ut alibi. Superius Victoriae nascentes ex floribus rosis, tenent concham, in qua stemma mortuae puellae.

Smetius ed. 136,21 (inde Grut. 793,9, ex hoc Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 487 errore citans Muratorium).

Mihi paene certum videtur, inscriptiones n. 424*. 425*. 426* a Pighio cum Smetio communicatas non ab ipso Pighio visas esse, sed datas ei a Ligorio et falsas, nam n. 424* quantum peccet in nominibus contra consuetudinem apud Romanos receptam quivis videt, et ornamentis, qualibus n. 425* et magis etiam n. 426* referuntur fuisse dicuntur, Ligorius valde sibi placuit — offendunt autem potissimum in n. 426* Victoriae nascentes ex floribus, quae dicuntur sustinuisse protomen positae. Denique id ipsum mirum esset, inscriptiones in ecclesiis oppidi non infrequentis prostantes nemini alii visas esse.

XVIII. NOMENTVM. MONTE ROTONDO. FIDENAE.

427* Nomeati.

spollini pacifero | sacrum | c. heluius c. libertus | cyniscus | saenic. (sic) saltator | inuict. coron | quinquenn. u. d. d | kal. maf | imp. caes. antonine pie | sug. fil et. . . . . . . | . . . . cos

Ligorius Taur. vol. 12 s. v. Nomento.

428* *la Monte Rotondo* LIG. (Bodl.). *Nella ruine di Nomento* LIG. Neap. 628, sed pro *Nomento* antea scripserat *Monte rotondo* (... *tondo* litterae adhuc agnoscuntur).

ferti (v. 1 in plintho) | dee camulo | sacrum | sabinus arrijus sabina flora | u. s. f. c | t. u. n. i

Ligorius Bodl. f. 164'. Neap. lib. 66 p. 366 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 6'). Reinesius 1, 281 ex Longermannianis. Haius corp. vol. IX n. 463*.

429* *nella via Salaria Decia otto miglio discosto da Roma infra il territorio di Nomento et Monte Rotondo.*

cerari consentiss sacrum | q. permenius q. f. claud. ho|stilianus n. c. praef. urb

Ligorius Taur. vol. 16 f. 169' s. v. Permeniano (inde Gudius ed. 16,3).

430* reperta in via Nomentana secundo ab Nomento (nunc Lamentana) lapide.

dianae arduinnae | bebianae inu | m. bebius m. f. erus | sabinus eq. publ | d. d

Ligorius Taur. vol. 4 (inde Gudius ed. 66,6).

431* Nomeati rep., *cavandosi accaso nelle sue ruine.*

caelasti fortunae | prouident. securae | sacrum | t. flauius t. f. palat | crispinus | physicus | ui uir augustalis munic | noman. patronus . . . . | allect . . . . sodal. titial. . . . . | quinquennal. iiii uir . . . . . | sport. dedit decur. x uii . . . . | pleb. x i . . . . | . . .

Ligorius Taur. vol. 12. s. v. Nomento.

432* *nella via Quinctia Nomentana circa uno miglio disc. a Nomento infra Hereto e Nomento.*

iunoni lugae sacr. m. tarquitius m. f. claud. quorantulani praef. patronus et scribonia rufa uxor u. s. l. m. d. d

Ligorius Taur. vol. 14. s. v. Quarantulo (inde Gudius ed. 18,1).

433* *presso del vico Hereto* LIG. — Romae exc. (ed.), errore.

libero patri thyaneo | conseruatori tigili | prad. sacr | m. sabinius m. f. crus | tigillinus eq. rom.

Ligorius Taur. vol. 17 s. v. Tigillino (inde Gudius ed. 44,3).

434* *nella via Decia Salaria infra il territorio di Nomento et Hereto circa 8 m. da Roma discosto.*

mercurio pompeo | m. permenius q. f. clau | hostilianus sabinus | trib. mil. leg. iii italicæ | u. c

Ligorius Taur. vol. 16 f. 126' s. v. Permeniana (inde Gudius ed. 66,16).

435* *sasso Tiburtino, nei Sabini, dove è hora Monte Rotondo.*

semoni modio sanro | fidie deo sancto | sacrum | ti. claudius ti. f. cru | gracbinus d. d | quinquennal. iter | procur. coll fabrum

Ligorius Taur. vol. 11 s. v. Prata Vaccii (inde Gudius ed. 69,9).

436* repertam via Decia Salaria ad septem balneas, translatum Marcilianum.

dis manibus | q. caesius q. f. claud | atilianus sacerdos | deanae arduinnae | fecit sibi et suis haered | in fr. p. xii in agr. p. xu | iiii id. oct | imp. caes. flauio domitiano uiii | et c. ualerio messaline cos

Iacobonius de gente Caesia p. 207 (inde Grut. 614, 6; Ewichius in Pighii cod. musei l. 3) e Ligorio, ex Ligorii autographis non enotavimus.

437* *nel paese Sabino Nomentano.*

dis manibus | q. calesius q. lil | quinctianus | trib. mil. leg. iii | italicae et l. cale|sius q. f. claud. seuerus fecerunt | et q. caelesius q. f | claud. quinctianus | sabinus eq. r. rest | cum monumen. et | et (sic) maceriae circ | ped . . . .

Ligorius Taur. vol. 5 s. v. Calaesia (inde Gudius 167,9).

438* *nella via Quinctia Nomentana, nel paese Neruleno, havemo haruta per mano di M. Petronio Barbato.*

dis manibus | ficalaenise sabinae sacerdoti feroniaa | uixit ann. lx u i m. ix d. xix hor. uiii | t. ficulaenius t. f. lupercus sabinianus | sorori sanctissimae ex testamento posuit

Ligorius Taur. vol. 8 f. 35 s. v. Ficalaenia (inde Gudius ed. 161,6).

439* Nomenti.

sex. fufficuleio sex. f. cru | caeliano sabino | trib. mil. aurelian. leg | iii italicae praefecto | fabruni | flamin. diuer. uixit an | xc men. uiii d. uiiii h. iii | maxima fufficuleina et | p. fufficuleius constantis|nus h. s. t. f. c | in fr. p. xiii in ag. ped. xiix s

Ligorius Taur. vol. 16. s. v. Nomento.

440* *nelle rovine di Hereto presso la riva del Tevere* LIG. (Neap. PANV. mss.). Sine loco PANV. (ed. LIGOR. Taur. 17). Romae in castris praetoriis LIG. Taur. 8, Romae in aedibus Iacobi Trivolzii LIG. (Taur. 28).

l. furio l. f. pal. nictori | praef. praet. imperatoribus amnium | honorato et donato in prouinciam parthicam | et uer . . . . coron. murali uallari | hasta pur. sine uexillis obsidionali|qua corona donato [pr. aegypti praef. urb | proc. a rat. praelec. praetorium missa (clas) | rauennatium proc. ludi magni proc. prouinciae | hispaniae et gall. prael. alae frontonianae tr | legionis ii adiutric. 7 coh. bracarum in brita[nnis uicarie praefecti praeterie iur. dic. magist. milit. ob mer. e. d. d]

Ligorius Neap. lib. 26 p. 676, Taur. vol. 6. 17. 26. (inde Panvinius cod. Vat. 6035 f. 64', Rom. p. 167. 606. Manutius orth. 148,1. Waelscapple ms f. 186. Cittadinius cod. Vat. 6252 f. 802; Grut. 444,8 e Manutio. Damnaverunt Marini Arv. p. 621 n. 250 et Borghesi ann. 1846 p. 380 = opp. 6 p. 18.

Quae uncis quadratis inclusi, absunt a Neap., accesserunt in Taur.; ea ante absolvit supplevit Panvinius (Rom.) retinuitque Ligorius.

441* *nel paese Sabino nella via Nomentana.*

d. m. haerenniae c. f. iustae | m. haerenie c. f. cl. sabine | equo publico m. harennius (sic) | et q. apistius q. f. claud. sabinus | fratri sorori rarissim. aeternae | memor. posuerunt in fr | ped. ix in agr. p. xii

Ligorius Taur. vol. 9 s. v. Haerennia.

Nomina vv. 1. 4 sumpta sunt ex genuina Nepesina Corp. XI n. 3612 (Grut. 666,1).

442* Nomenti

diis manibus | q. maxumus l. l. eros | maxima m. lib. flora | h. a. com. ab. Dm. num | in fr. p. ix in. ag. p. xu

Ligorius Bodl. f. 164.

443* *Marcelliano, Marcellianum, era luogo, villa et fundo nella via Decia Salaria, a sei miglia discosto da Roma nel fidenate territorio Sabino, che fu di uno Octavio Marcello, dove hebbe la sepultura con questo intitulatione, la quale fu portata a Roma dal cavagliero chiamato Christophoro Tasso de Bergamo.*

m. octauio m. f. marcello trib. mil | leg. xx ang. uixit ann. lix | men. uiii d. xxii | l. octauius m. f. cru. marcellinus | ex test. p. c | in fr. ped. xiiii in agr. ped. xxiii

Ligorius Taur. vol. 11 s. v. Marcelliano (inde Gudius ed. 176,3). Est item huius Corp. vol. VI n. 2466*.

444* *termine nella via Nomentana nel territorio che hoggidi si chiama di Monte Libretti.*

p. cccc. parmenidianum.

Ligorius Taur. vol. 12 f. 67' s. v. Parmenidiano (inde Gudius ed. 96,2).

445* *nelli campi Sabini, presso al fiume Aniene et al ponte Nomentano.*

dis manibus | p. pualio p. f. claud | sabiniano gram | uix. ann. lxix m. i | d. xii h. vii | pualia p. l. olypusa | sabiniana or. d. d | iii. id. april. imp | caes. nerone claud | et l. antistio ueto cos

Ligorius Taur. vol. 14 s. v. Pualiaio (inde Gudius ed. 221,1).

XIX. CIPPI AQVARII.

446* *per la via di Subiaco sul aquedotto.*

mart | imp. caesar | diui iul. f. aug | ex s. c. term | dcxxiii p̄. xl | term. lx

Ligorius Neap. lib. 22 p. 222. Est iam huius corp. vol. VI n. 222*.

447* *per la via che si va da Tivoli a Castel Sant' Agnolo, sulle ruine dell' acquedotti.*

anionian | imp. caesar | diui f. august ex s. c | cccc p. cc

Ligorius Neap. lib. 25 p. 266. Est iam vol. VI, 725*.

448* *questa intitolatione si truova nell' acquedotto oltre a Tivoli alquanto rovinato.*

aquae marciae caeruleae | curtiae albudinae | imp. caes. ti. claudius aug | pontif. max | p. c | dcccl p. ii

Ligorius Vat. 3225 f. 7, Taur. 22 f. 6'. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 31 (inde Donius cd. 2,112; ex hoc Mur. 441,2). Est iam vol. VI, 221*.

449* Tibure.

aquae albudinae | august | l. octauius l. f. uesper | curator riu hercul | ex s. c | ped. ccccLxxuii

Ligorius Taur. vol. 22 f. 2'. Est vol. VI, 222*.

XX. INSTRVMENTVM DOMESTICVM.

450*—457* tegulae a Ligorio villae Hadriani Tiburtinae tributae.

450*

aelio peto et aproniano cos. (a. 123) q. oppi ueri iusti op. dol. delic. d̄. n̄. ocad.

Ligorius Vat. 3262 f. 20, Taur. vol. 20 f. 42. Ex schedis Barberinis Marini syll. dol. inter suspectas n. 4. Ex cod. Vat. 5222 Nibby *villa Adriana* p. 54 = *anal.* 2 p. 222.

451*

paeto et aproniano cos. (a. 123) q. rustl q. l. eutyc. opus dolea. præd. hell

Ligorius Taur. vol. 22 f. 46'. Ex adversariis Ach. Statii Donius 2,182; ex hoc Murat. 322,2. Ex schedis Barberinis Marini syll. dol. inter suspectas n. 2; Ex cod. Vat. 3225 Nibby *villa Adriana* p. 22, *anal.* 2 p. 722.

452*

catullino et afro cos (a. 130) | opus. dolear. aeli apollo|phani dilic. cynosarg. aug. f.

Ligorius Taur. vol. 22 f. 47. Ex Ligorianis Ach. Statius, ex quo ego non habeo enotatam, habuit Donius 2,142 (ex hoc Mur. 222,2); ex schedis Barberinis Marini inscr. dol. inter suspectas n. 7; ex cod. Vat. 3225 Nibby *villa Adr.* p. 58 = *anal.* 2 p. 722.

453*

seruiano iii et uaro cos (a. 134) | opus dolear. t. aelius dionysius | delic. canopi aug. n̄

Ligorius Vat. 3293 f. 48, Taur. 20 f. 88. Ex cod. Vat. Nibby *villa Adriana* p. 42 = *anal.* 0 p. 292.

454*

seruiano iii et uaro cos (a. 134) | ex figul. p. dionysi et festi ser. d̄. n̄

Ligorius Vat. 3222 f. 22, Taur. 22 f. 42. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 26' (inde Donius 2,141, ex hoc Mur. 324,2); ex schedis Barberinis Marini syll. dol. inter suspectas n. 2, ex cod. Vat. Nibby *villa Adriana* p. 22 = *anal.* 2 p. 700.

455*

seruiano iii et uaro cos. (a. 134) ex figul | p. dionysi et plane | dom. aug. ser

Ligorius Vat. 3222 f. 22, Taur. 22 f. 46. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 32' (inde Donius 2,140, ex quo Mur. 321,7); ex schedis Barberinis Marini syll. dol. inter suspectas n. 2; ex codice Vat. Nibby *villa Adriana* p. 27 = *anal.* 2 p. 721.

456*

l. ael. seruiano iii et uaro cos (a. 134) | ex fig. domiti | parati et ueri | delic. theat. d̄. n̄

Ligorius Vat. 3222 f. 28, Taur. 25 f. 12. Ex Ligorianis Ach. Statius Vallic. f. 26' (inde Doni 2,142, ex quo Donati 123,2); ex schedis Barberinis Marini inscr. dol. inter suspectas n. 12; ex cod. Vat. 3252 Nibby *villa Adriana* p. 27 = *anal.* 0 p. 731.

1 L·AEL om. Taur. — 2 THEAT Taur., THE reliqui.

457*

l. ael. caes. et balbino cos. (a. 137) | opus dolea. aug. n̄. q. oppi uerissimi et c. opp | prisci mimita loc

Ligorius Vat. 3222 f. 22, Taur. 22 f. 42'. Ex adversariis Ach. Statii, ex quibus nos non enotavimus, habuit Donius 2,182 (inde Murat. 325,2). Marini inscr. dol. inter suspectas n. 14. Ex cod. Vat. 3225 Nibby *villa Adr.* p. 57 = *anal.* 3 p. 728.

458* sigillum lateri impressum effossum prope Cave.

publica loca | militum samnit

Haec Mattheius civis Cavensis se legisse adfirmavit Rossio nostro (anno ut puto 1222), locum quoque effossi lateris sibi compertum esse addens.

AVCTARIVM.

V. ARICIA. NEMVS.

ad n. 112*. Edita est in Gudii inscriptionibus ind. p. XLIX (inde Lancioni syll. epigr. aq. inter suspectas n. 121. 122).

XV*a*. CICILIANO.

459* *Valentilla et Severiana* | *in pace* tabula marmorea quam vidimus Ciciliani apud Ferdinandum Testa ego et Bruzza, orienda videtur esse ex coemeteriis urbis Romae.

XVI. TIBVR.

460* in tribus lateribus basis quadratae lapidis Tiburtini Tibure in via *di Carciano, sotto la casa già de' Gesuiti incontro a una chiesuola.*

P · TE · SALVS   A · TE · VITA   IN · TE · QVIES

Marini ms. Vat. 9127 f. 220. Recens sine dubio, licet dubitaverit Marinius.

XVII*a*. MORICONE.

461* titulum Romae in monte Mario extantem *sacrum quieti corporis Petroniae Glyconidis* falso ut videtur Fabrettius 714, 353 ait advectum eo esse a pago Moricone in Sabinis. Cf. huius corp. vol. VI, 21536.

INDEX PRINCIPIORVM.

Formulae d. m., d. m. s., similes praetermissae sunt; praenomina si quae inscriptiones ordiuntur, adscripta quidem sunt neque tamen relata in ordinem litterarum. Ex titulis transpositis non recepimus nisi selectos.

I. COLONIA OSTIA (*Ostia*).

Accedit PORTVS OSTIENSIS, postea PORTVS VRBIS ROMAE sive ROMANVS (*Porto*).

Coloniae Ostiensis lapidarium, in toto orbe Latino, si urbem Romam exceperis, numero inscriptionum facile primum, ante hos centum annos vix erat notum. Quae res coniuncta est cum ipsius Ostiae fatis. Nam cum oppidum olim florentissimum iam ultimis medii quod dicimus aevi temporibus in eum fere statum esset redactum quem hodie obtinet, id est ut civibus deficientibus per partem tantum anni incoleretur ab adventoribus, aratoribus potissimum et pastoribus, factum est ut etiam post renatas litteras nec cives Ostienses inscriptiones patrias describerent, quippe qui essent nulli, et ei qui Ostiam adierunt eruditi Romani vel Romae degentes inter rudera terra ac virgultis tecta vel etiam in novo burgo Ostiensi vix ternas quaternasve inscriptiones reperirent prostantes. Certe non plures inde rettulerunt vel ab amicis habuerunt saeculo XV Cyriacus (n. 1[1]), Iucundus (n. 1702), saeculo XVI Augustinus Tifernus (n. 1812), Brunelleschi (n. 439. 1554), Peruzzius (n. 712. 1388. 2612), Smetius (n. 338. 438. 1366. 1356), Pighius (n. 418), Metellus (n. 439. 1826. 1356), Ligorius (n. 712. 1028), non multo plures saeculo XVII Suaresius (n. 26. 144. 177. 248. 900. 1118. 1148. 1473) et Fabrettius (n. 46. 316. 816. 405. 408); saeculo XVIII Vulpius (n. 405. 476. 736. 866. 1386. 1813). Aliquanto maior erat numerus inscriptionum ex Ostia Romam in musea epigraphica a rerum antiquarum amantibus condita translatarum; sed eae, cum plerumque originis notitia essent destitutae, non habebantur pro Ostiensibus et latebant inter urbanas. Etiam maior existimandus est eorum lapidum numerus, qui ante renatas litteras nova aedificia et maxime ecclesias extruendi causa ex Ostiae ruinis derelictis non solum Romam, sed etiam navibus per omnem maris inferi oram asportati sunt. Prodierunt enim non solum in urbe Roma[2], sed etiam Salerni (n. 485) et Amalfiae (n. 430) et prope Amalfiam (n. 407) et Centumcellis (n. 161. 256) et Pisis (n. 9. 292) et Florentiae (n. 108) et in Sardinia (n. 316) ex aedificiis medio aevo factis in opere plerumque positae inscriptiones non ita paucae, quas antiquitus Ostiae stetisse ipsa verba documento sunt. Quas nos, multo maiore ex ipsis Ostiae ruderibus inscriptionum numero prolato et antiquo coloniae Ostiensis statu melius cognito, aliquatenus certis coniecturis origini antiquae restituere potuimus[3], licet nunc quoque sine dubio multae lateant praesertim vulgares et eae quae nihil origini Ostiensi habeant peculiare. Sed antea ne illae quidem ulla coniectura ad Ostiam referri potuerunt[4], ita et incertus erat status et exigua copia inscriptionum Ostiensium. Iustus ac certus numerus inscriptionum Ostiensium tunc demum effectus est, cum rudera Ostiensia effossionibus institutis pervestigari coepta sunt. Neque hoc factum est — quamquam iam anno circiter 1738 marchio Sacchetti praedii quod hodie dicitur Castel Fusano tunc dominus solum coloniae non sine fructu temptaverat (cf. n. 80. 435. 791. 1277. 1308. 1776. 1906) — ante saeculi XVIII finem. Sed qui primi effossiones in solo Ostiensi instituerunt, praeter alios quosdam Gavin Hamilton Scotus, Robertus Fagan Anglus[5], Iosephus Petrini Romanus, statuis aliisque artis antiquae cimeliis potissimum intenti inscriptiones quae simul prodiisse videntur numero non ita paucae et argumento insignes spreverunt; ita factum est ut earum magna pars periret nec nobis innotesceret nisi per apographa sive delata ad Ennium Quirinum VISCONTIVM rebus antiquis publice praepositum sive ab ipso Viscontio facta[6]; et fieri potest ut aliae tunc repertae perierint e nullo descriptae. Melius res instituta est annis huius saeculi primis iussu Pii VII pontificis publice effossionibus factis; nam quae tunc prodierunt inscriptiones adservantur Romae in museo Vaticano coniunctae sub titulo originem indicante[7]. Praeerat his fossionibus iussu pontificis is qui antea suis sumptibus solum Ostiense temptaverat Iosephus Petrini[8]. Recensuit effossiones ad id tempus Ostiae institutas FEA libro edito anno 1802 *viaggio ad Ostia* p. 8. 42 seq.; breviter easdem tetigit Guattani

1) Ipsum Cyriacum et Ostiam et Portum adiisse testatur Scalamontius in vita eius (p. LXXXIX ed. Colucci).

2) In pavimento basilicae Lateranensis extabat n. 267, in S. Mariae in via lata n. 418. Ex ecclesia S. Petri ad vincula videtur prodiisse n. 848. In platea S. Marci effossa est n. 831.

3) De causis propter quas inscriptiones extra Ostiam repertas Ostiensibus interposui, suis plerumque locis dixi. Hoc tamen in universum erit monendum inter Ostienses me rettulisse eorum hominum, quos Ostiae vel publice vel in collegiis honoribus functos esse constat, titulos sepulcrales quos novi fere omnes. Nam etsi civis Ostiensis etiam Romae vel Salerni vel Pisis vel in Sardinia fato fungi et titulo sepulcrali honorari potuit, tamen defuncti parentes vel amici honores ab eo in patria gestos vix titulo inscribere potuerunt sine ulla mentione patriae. Fieri potest ut nonnullae ex inscriptionibus infra editis, ut n. 481 vel etiam 488, re vera antiquitus steterint extra Ostiam; sed in re dubia ne has quidem ab hoc corpore excludere volui.

4) Quis, verbi gratia, n. 188 ante effossam in theatro Ostiensi n. 874, et n. 155 ante repertam n. 186 ad Ostiam referre potuit?

5) De his exterorum et maxime Anglorum illo tempore in agro Romano fossionibus exposuit Michaelis noster in ephemeride Berolinensi *archaeologische Zeitung* 1874 p. 6 seq., item *Ancient Marbles in Great Britain* p. 81 seq.

6) Reperiuntur haec apographa Viscontiana alia inter schedas quas Ennius Quirinus Visconti cum a. 1818 Parisiis mortuus est secum habuit et quae postea illatae sunt in bibliothecam publicam Parisiensem (*fonds Visconti* n. 7), alia inter schedas Visconti quas Romae relictas nuper ab Achille Gennarellio emit eadem bibliotheca Parisiensis (cod. Paris. Lat. 8867). Brevitatis studio illas citavi E. Q. Visconti ms. I, has ms. II.

7) Sed extat inter eas etiam n. 287 non ex effossionibus Ostiensibus, sed ex dono Feae in museum illata, cui tamen de origine Ostiensi videtur constitisse. Fieri potest ut alias quoque ex fama tantum non semper certa vel etiam ex coniectura inter Ostienses illos rettulerint.

8) Elenchum rerum antiquarum a Petrinio sub Pio VII tam Ostiae quam alibi effossarum exhibet libellus ms. inscriptus *Nota degli oggetti di antichità rinvenuti dal cominciamento de' cavamenti pontificj a tutto Giugno 1804 sotto la direzione di Giuseppe Petrini coll' indicazione de' luoghi ove attualmente esistono e coll' apprezzamento de' respettivi periti*, quem libellum nuper Romae emerunt ei qui municipii Romani iussu res antiquas curant (*la commissione archeologica municipale*). Lapides scripti ibi exhibentur (ad exempla puto facta ab Alexandro Viscontio, qui p. 4 inter peritos rerum antiquarum aestimationi destinatos nominatur *per le sculture erudite, lapidi scritti* cet.) p. 188—167 sub hoc titulo: *Lapidi rinvenute in Ostia, ora esistenti nel palazzo al Quirinale*. Sed inest in his inscriptionibus una certe effossa non Ostiae, sed in foro Romano (vol. VI n. 1161, cf. quae adnotavi ad n. 401 not. 3), et fortasse etiam aliae ab eo qui hunc elenchum confecit errore inter Ostienses relatae sunt. Neque inde quod pleraeque ex eis nunc extant in museo Vaticano inter Ostiensia, testimonium elenchi illius multum adiuvatur; nam facile is qui eas collocavit in Ostiensibus, ante oculos habuit eundem elenchum. Nihilominus excepta illa, quam constat esse effossam in foro Romano, omnes reliqui inter Ostienses. Plerumque enim in eis origo Ostiensis firmatur vel alio teste incorrupto (ut n. 8. 27 testimonio Guattani, n. 60—68 testimonio Zoegae) vel ipsis inscriptionis verbis (n. 12. 166. 349. 859. 367. 488) vel comparatis aliis inscriptionibus certae originis Ostiensis (n. 860. 388. 1241. 1622). Restant n. 80. 586. 871. 722. 1648 fortasse alienae ab hoc corpore.

monumenti antichi inediti per l'anno 1805 p. XVIII. XXXIX, ubi etiam formae dantur aedificiorum antiquorum sub Pio VII patefactorum (tab. I. X. XXI. XXII). Deinde ultimis anni 1824 et primis sequentis mensibus sepulcra Ostiensia, maxime ut videtur eius regionis suburbanae ubi est aedicula S. Herculani, rimatus est CARTONIVS quidam (sive Cartonii fratres) maximo cum proventu inscriptionum. Verba fecerunt de fossionibus Cartonianis Aloisius CARDINALI (*memorie romane di antichità e di belle arti* vol. I, 1824, *sezione II arti escavazioni* cet. p. 67. 66) et Iosephus MELCHIORRI (*Antologia* Florentina vol. 16 fasc. 53 p. 114—166 in epistula data Roma d. 30 Apr. 1625) et brevius Antonius NIBBY (*dissertazioni dell' acc. rom. di arch.* vol. III, 1829 p. 343 seq. = *analisi* 2 p. 476 seq., in commentatione lecta d. 30 Nov. 1666) et Eduardus GERHARD (*Kunstblatt* 1666 p. 633); inscriptiones pleraque statim ut repertae sunt accurate exceptas in schedas rettulerunt et ipse MELCHIORRI[1]), cuius sunt exempla edita a Clemente Cardinalio *memorie romane* vol. 3 (1826) p. 68 seq., qui solito more veri auctoris nomen suppressit, et Hieronymus AMATI[2]) qui etiam edidit aliquas ex eis in actis Arcadum, post aliquot annos Aemilianus SARTI[3]). Ex ipsis inscriptionibus per primos annos aliae aliis venditae esse videntur, ut n. 479 apud Kestnerum vidit Kellermannus, n. 698 devenit Massiliam, n. 536 in museum Britannicum, aliae non paucae quo pervenerint ignoratur; pleraeque anno 1826[4]) emptae a pontifice olim extabant in aedibus Vaticanis, nunc extant in aedibus Lateranensibus sed nondum publice propositae exceptis inscriptionibus Christianorum; hae enim Rossio nostro curam agente collocatae sunt in porticu superiore musei Lateranensis una cum reliquis inscriptionibus veterum Christianorum, sed proprio pariete (n. XX) et sub titulo originem indicante. Cartonii operam per aliquod tempus videtur continuavisse Tonelli (cf. Amati *giornale arcad.* vol. 39 p. 665. 666). Postea per complures annos solum Ostiense non uno loco[5]) perscrutatus est Bartholomaeus cardinalis Pacca, qui inscriptionibus repertis exornavit et suburbanum quod habuit Romae ante portam Cavalleggieri et episcopium Ostiense. Rexerat eas effossiones Petrus marchio CAMPANA; sed neque accurate umquam publice de eis rettulit neque formas aedificiorum repertorum et indicem inscriptionum quae promisit (*Bull. dell' Inst.* 1634 p. 131. 134) umquam edidit[6]). Descripsit quidem partem inscriptionum tunc repertarum Campana (quae exempla ipse postea concessit C. L. Viscontio, hic mecum liberaliter communicavit), verum non tunc cum effossae sunt sed insertas iam parietibus episcopii et eodem tectorio ex parte obscuratas quo ego primus eas nuper non sine taedio liberavi. Solum de sepulcro, ex quo prodierunt n. 664—607, in schedis Campanae quaedam inveni aliunde nondum nota. — Quieverunt deinde effossiones Ostienses usque ad annum huius saeculi 66, quo publice susceptae nec umquam plane intermissae hodie quoque publicis sumptibus procedunt. Rei agendae primum institit PETRVS HERCVLES VISCONTI; quo moderante patefacta sunt sepulcra Ostiensia potissimum eius regionis quae est ante portam Romanam Ostiae antiquae, ibi prope ubi est aedicula S. Sebastiani, sed et sepulcra Laurentum versus sita, item intramuranorum aedificiorum rudera conspicua, ut aedis Matris deum, quae dedit titulos n. 34 seq. 116 seq., et sacelli Mithriaci cum titulis n. 56—69. Rettulit de effossionibus ipse Viscontius in actis academiae archaeologicae pontificiae vol. 16 (ed. 1864) p. LXXIII seq. LXXXIV seq. XCIV. CI seq. CX seq. CXXXVI seq.; ex inscriptionibus idem pleraque publici iuris fecit libellis et separatim editis et insertis actis Arcadum Romanorum[7]). Sed nobis praesto fuerunt exempla multo accuratiora facta a CAROLO LVDOVICO VISCONTIO Petri Herculis fratris filio[8]), qui etiam doctis commentariis effossiones Ostienses saepius inlustravit[9]). Acta quoque effossionum

---

1) Praeter Nibbyum solus Melchiorri in ipsa Ostia inscriptiones illas descripsisse vel certe vidisse videtur idemque solos certe de locis ubi singulae inventae sunt interdum tradidit (cf. n. 655). — Praeter exempla illa quae ex lapidibus excepit Melchiorri praesto nobis erat sylloge inscriptionum Ostiensium ab eo inchoata, sed quae fere nihil habeat novi. Sola n. 115 nescio quo casu desideratur inter exempla illa primaria, servata tantum in ea sylloge. — Schedas Melchiorrii post mortem eius ad se delatas Petrus Campana marchio dedit Henzeno.

2) Pugillares Amatii nunc servantur in bibliotheca Vaticana (codd. 9704—9775). Inscriptiones Ostienses reperiuntur potissimum in cod. 9755 (ubi praescribitur '*Febbr. 1825. Ostiensi. Venuta, e veduta subito per favore del sig. Cartoni*' et paullo postea '*Ostiensi dell' anno passato*'). 9756 ('*Ostiensi del 1828. In Roma presso il sig. Cartoni*'). 9754 ('*Ostiensi*' simpliciter). 9757 ('*Ostiensi Maggio 1827*' et alio loco '*Ostiensi, ultimo. 1827*'). 9761 ('*Ostiensi 1888*').

3) Inscriptiones Ostienses a Sartio descriptae, eaedem fere quae nunc extant in aedibus Lateranensibus, fortasse iam tunc cum Sartius eas vidit emptae erant a pontifice — certe notam *C. C. 1829*, de qua infra dicetur, nonnullis ex eis etiam Sartius adscripsit — sed adservabantur etiamtum apud Cartonium; leguntur enim in schedis Sartii sub titulo '*Cartoni, Ostiensi.*' — Schedas Sartii servat Caietanus Pelliccioni professor Bononiensis.

4) Documento est nota plerisque ex eis incisa · *C. C.* [id est *Cardinale Camerlengo*] *1838*.

5) *Furono rivolte dapprincipio le indagini in que' luoghi del circondario ostiense che sembrar potevano men devastati in ispecie da' recenti scavatori; e tali furono giudicati alcuni contorni dell' antica città indicanti sepolcri . . . . Non si mancò quindi far parecchj esperimenti nelle parti centrali della stessa città, passando infine alla ricerca di fabbricati suburbani spettanti senza meno a ville.* Haec Campana *Bull. dell' Inst* 1834 p. 130.

6) Praeterea harum effossionum memoria extat in hoc titulo ab ipso Pacca in episcopio Ostiensi collocato. *Barptolomaeus episc. Ostiens. Velit. card. Pacca veterib. Ostiae monumentis egestis collectis forum atrium parietes aedium pontificalium instruxit nobilitavit anno MDCCCXXXIV.* — Ceterum non debet dissimulari inesse in inscriptionibus episcopii Ostiensis nonnullas quas ipsa scriptura falsitatis convincat; quae cum vix Ostiae inciseae sint, sed potius Roma Ostiam adlatae, suspicio originis alienae cadit etiam in inscriptiones genuinas in eodem episcopio adservatas. Sed cum ex his bona pars vel ipsis verbis Ostiensem se esse probet, alias Ostienses esse constet ex comparatione cum aliis inscriptionibus certae originis Ostiensis, cum denique nulla ex tanto numero — sunt autem plus minus trecentae quadraginta — cuiquam antea Romae visa sit, inscriptiones genuinas episcopii Ostiensis in hoc corpus recepi omnes sine ulla dubitatione.

7) Hos libellos numero sex citavi brevitatis causa sic P. H. Visconti inscr. Ost. I. II. III. IV. V. VI. Sunt autem hi:

I. *Antiche iscrizioni ostiensi tornate in luce dalle escavazioni dell' anno 1856 scelte e pubblicate nella faustissima occasione che la Santità di N. S. Papa Pio IX si reca ad osservarle il 26 di maggio dell' anno medesimo* = *Giornale arcadico* tom. 143 (Ian.—Mart. 1856) p 122—316. Continet inscriptiones 38.

II. *Antiche iscrizioni ostiensi, tornate in luce dalle escavazioni dell' anno 1856 in 1857, scelte e pubblicate nella faustissima occasione che la Santità di N. S. Papa Pio IX si reca ad osservarle il giorno 8 di ottobre 1857* = *Giornale arcadico* nov. ser. tom. 2 (Sept. Oct. 1857) p. 136—168. Continet inscriptiones 45.

III. *Antiche iscrizioni ostiensi tornate in luce dalle escavazioni sino all' anno 1858, scelte e pubblicate nella faustissima occasione che la santità di N. S. Papa Pio IX si recò ad osservarle il giorno 29 aprile 1858* = *Giornale arcadico* nov. ser. tom. 6 (Mai. Iun. 1858) p. 66—74.

IV. *Quinquennio lapidario dell' iscrizioni ostiensi. Si aggiungono le iscrizioni della rocca d' Ostia e quelle temporarie poste nell' occasione che la Santità di N. S. Papa Pio IX si è recata ad osservare i lavori di scava . . . nel di 28 di aprile del 1862.* Continet inscriptiones antiquas centum. Hic libellus non est repetitus in actis Arcadum.

V. *Cento antiche iscrizioni ostiensi tornate in luce dalle rinnovate escavazioni. Scelte e pubblicate nella faustissima occasione che la Santità di N. S. Papa Pio IX si reca ad osservarle il giorno 24 maggio 1860* = *Giornale arcadico* nov. ser. tom. 22 (Iul. Aug. 1860) p. 145 seq.

VI. *Iscrizioni ostiensi tornate in luce nelle rinnovate escavazioni, pubblicate nella faustissima occasione che la Santità di nostro signore Papa Pio IX si reco ad osservarle il di 15 maggio 1866*, et paullo post quasi alter titulus: *Iscrizioni ostiensi ordinate secondo i luoghi del ritrovamento dal cav. Carlo Ludovico Visconti* = *Giornale arcadico* nov. ser. tom. 48 (Romae 1866) p. 75—156. Continet inscriptiones 325. — Hic libellus fortasse rectius citari debuit sub nomine Caroli Ludovici Viscontii (cf. not. 8).

8) Pendent interdum ab eis etiam exempla a Petro Hercule edita. Praeterea titulus libellorum Viscontianorum quos supra citavimus sexti ipse indicat quantam partem in eo habuerit Carolus Ludovicus.

9) *Escavazioni di Ostia dall' anno 1855 al 1858* (annali dell' Inst. 1857 p. 281—340). — *Le più notabili iscrizioni ostiensi, mandate in luce dalle attuali escavazioni* (*giornale arcadico* nov. ser. vol. 18, 1855 p. 78 sq.). — *Del mitreo annesso alle terme ostiensi di Antonino Pio* (annali dell' Inst. 1864 p. 147—170). — *Pitture murali di tre sepolcri ostiensi* (annali dell' Inst. 1866 p. 302—335). — *Sui monumenti dei Plariani ostiensi* (*giornale arcadico* nov. ser. vol. 58, 1867. p. 172—194). — *I monumenti del metroon ostiense e degli annessi collegi dei dendrofori e dei cannofori* (annali 1868 p. 365—415). — *Di una statua in bronzo rappresentante Afrodite-Cloto, di un altra in marmo rappresentante Atti-Sole, di una cista mistica pure in marmo; rinvenuti nel campo sacro di Cibele in Ostia* Annali 1868 p. 286—345). Idem Viscontius apographa quae confecerat inscriptionum in suburbano cardinalis Paccae servatarum nobiscum communicavit. Omnino quantum debeat Viscontio corpus inscriptionum Ostiense, quivis ex nostris paginis ostendit.

publice confecta sunt, quae servabantur apud ministerium pontificis commerciis praepositum; unde inscriptiones enotatas anno fere 1872 cum Henzeno communicavit Brizio. Sed quod in actis eius generis potissimum requirimus, scilicet accuratam indicationem locorum et temporum quibus singulae inscriptiones effossae sint, id in illis actis desideratur; immo apertis erroribus interdum inquinata sunt; exempla autem inscriptionum quae in eis reperiuntur saepe transscripta sunt ex apographis factis a Carolo Ludovico Viscontio. Inscriptionum his annis repertarum pars, scilicet ea quae prodiit usque ad annum fere 1868, translata est Romam in aedes Lateranenses, pars extat Ostiae in museo[1]). — Post annum 1870 effossionibus praefuerunt primum Petrus Rosa, deinde Fiorelli et Lanciani. Lapides scripti per aliquot annos defecerunt, cum aedificia intramurana et ea privata vel certe non sollemnibus usibus colonorum destinata effoderentur; donec hieme anni 1880/81 theatrum coloniae patefactum grandi inscriptionum publicarum numero nos ditavit.

De inscriptionibus Portuensibus in universum idem fere valet quod diximus de Ostiensibus; nisi quod thesaurus antiquus inscriptionum Portuensium etiam inferior est Ostiensi, — nam singulas ibi invenerunt CYRIACVS sive qui alius servavit n. 298, IVCVNDVS (n. 256), METELLVS atque SMETIVS (n. 1952), paucas SVARESIVS (n. 188. 1710. 1852) — et quod ne nostra quidem aetas hanc lacunam satis explevit. Laude quidem dignus est Bartholomaeus cardinalis Pacca quod antequam ex sede Portuensi in Ostiensem transferretur (a. 1829) in solo Portuensi effossiones instituit[2]) et inscriptiones repertas in episcopio collocavit. Sed valde dolendum est quod eis miscuit alias ex urbe Roma petitas, in his falsas nonnullas; unde ita factum est, ut quamquam inscriptionum episcopii Portuensis magnam partem constat esse effossam in Portu, tamen plerasque non sine dubitatione aliqua pro Portuensibus habere possimus[3]). Deinde eas inscriptiones quae prodierunt inter opera facta in solo Portuensi a Toronia principe annis huius saeculi circiter 64—70 nec tunc eam prodierunt omnes descriptae sunt (ait enim Lancianius anno 1868 ex multis inscriptionibus quas vidit partem tantum describere se potuisse et eam non nisi festinantem, impedientibus eis quos Toronia operi praefecerat; nec Rossium puto cum annis 1866/8 Portum adiret has effossiones data opera et plene persecutum esse[4]), et postea dispersae sunt domino eas distribuente partim in villam suam nunc, olim Albaniorum, partim in museum suum Transtiberinum, ubi permixtae sunt aliis sine ulla nota originis; nec paucae latent vel perierunt. Fortasse futurae aetati largior messis ex Portu reservata est. — Inscriptiones Portuenses non separavi ab Ostiensibus non solum eis de causis de quibus infra dicam, scilicet quod ut Portus erat Ostiensis ita inscriptiones ibi repertae Ostiensibus adnumerandae sunt, sed etiam quod vix plene separari possunt. Nam non est exiguus numerus earum quae cum ex ostiis Tiberinis Romam adlatas eas esse constet, utrum ex Ostia an ex Portu venerint incertum est; et facile in tanta oppidorum vicinitate inscriptiones Ostia Portum vel invicem transferri potuerunt; cuius rei exemplum videtur esse n. 1112.

Haec de inscriptionibus Ostiensibus. Sed et ipsius coloniae historiam et statum qui fuit potissimum sub imperatoribus — nam eius aetatis videntur esse inscriptiones Ostienses quae extant ad unam omnes[5]) — legibus huius corporis obsecuti paucis adumbrabimus[6]). Fuit Ostia colonia Romanorum prima, condita, ut ipsi Romani[7]) voluerunt, ab Anco Marcio rege; cf. Schwegler hist. Rom. 1 p. 600 not. 5. Nomen oppido datum a situ[8]), scilicet ab *ostio* per quod Tiberis in

1) Haec quoque pars Romam adlata est anno 1875, ut novo museo epigraphico collegii Romani incremento esset, sed a. 1878 consilio mutato rursus Ostiam relata; qua occasione frustula nonnulla originis urbanae Ostiensibus sese insinuaverunt (cf. n. 1337. 1817).

2) Parca superest harum effossionum memoria apud Nibbyum *della via portuense e dell' antica città di Porto* (1827) p. 38, *analisi* 2 p. 833. 652 et apud Feam *Effemeridi letterarie di Roma* fasc. 33 (1823) p. 303, *Giornale arcadico* vol. 14 (1829) p. 338; denique in hoc titulo ab ipso Pacca in episcopio collocato: *Bartholomaeus episcopus Portuensis cardinalis Pacca S. R. E. camerarius vetera monumenta Portuensia effodienda perquirenda colligenda atque heic collocanda curavit, an. MDCCCXXII.*

3) Extant in episcopio Portuensi inscriptio T. Flavi Probati Maffeio (mus. Ver. 383, 7) visa Romae in aedibus Alteriis, inscriptio Plotiae Primigeniae ab Amaduzzio (anecd. 1, 174, 35) Romae descripta in hortulo Corsiniorum trans Tiberim, inscriptiones ineditae octo effossae teste Melchiorrio (in schedis) anno 1825 Romae in vinea collegii Clementini; pars inscriptionis n. 1118 eodem fere tempore effossae in sepulcris veteris Ostiae; denique inscriptiones recens incisae pessimo artificio non minus quindecim (tot enim numeravi), quarum pars certe repetita est ex inscriptionibus genuinis musei Vaticani. Inde omnem episcopii Portuensis apparatum antiquarium a Pacca Romae esse coemptum aliquis putaverit. Sed extant una cum illis sine dubio alienis etiam verae Portuenses non paucae, ut n. 1398 etiam saeculo XVI in Portu descripta et n. 183. 834. 1788 quarum primam procurator portus atriesque in ea memoratus Portui vindicat, alteram nomen Servilii Mansueti commune cum albo fabrorum Portuensium n. 258, tertiam C. Salonius Theodotus non diversus sine dubio a Salonio Theodoto ministro Serapei Portuensis memorato in inscriptione Graeca C. I. Gr. 5993. praeterea satis multae quae quamquam etiam Romae reperiri potuerunt, tamen Portui magis conveniunt. Sic cum n. 27 dedicata Libero patri bene convenit cultus Liberi patris in Portu aliis inscriptionibus postea repertis (n. 28—30) confirmatus; et tot inscriptiones militum classis Misenatis (412. 232—234. 233. 243) cum Portui apprime conveniant, vix credi potest alio nescio quo loco repertas et antequam ab alio exciperentur Portum adlatas. Idem fere cadit in inscriptiones Iudaeorum Graecas (cf. infra p. 3) in episcopio Portuensi adservatas. Cf. etiam n. 1433. 1338a. Accedit quod ex inscriptionibus aliunde in episcopium Portuensem adlatis inscriptiones octo effossae in vinea collegii Clementini non emptae a Pacca, sed ei dono datae esse videntur, nam Pacca, qui olim alumnus fuerat eius collegii et postea patronus et fautor (ut didici ex *Diario di Roma* 23 Aug. 1843), facile ab eius collegii rectoribus tale donum honoris causa accipere potuit. — Similes rationes fortasse cadunt etiam in reliquas inscriptiones a Portu alienas et in episcopio adservatas; et videtur omnino Pacca non undique marmora conquisivisse vel coemisse, sed ea quae repperarat in effossionibus Portuensibus oblata occasione alienis copiis auxisse. His rebus ponderatis in hoc corpus recepi inscriptiones episcopii Portuensis omnes praeter eas quas vel alienae originis certus testis vel alia causa probabilis Portui abiudicat.

4) Praeterea nobis praesto fuerunt exempla inscriptionum in Portu excepta a Fortunato Lanci (n. 4. 30. 34. 233. 337. 329. 674. 1333 1781), cui complura soli debemus, et a Laurentio Fortunati (n. 33. 130. 113. 333. 409).

5) Recepi quidem n. 24. 133. 1387. 1442 inter inscriptiones Caesaris dictatoris morte antiquiores Mommsen huius corporis vol. 1, sed de n. 33 et 153 ipse dubitavit, nec magis certa res est de n. 1337 et 1448 Fortasse rectius inter eas recipi potuit n. 433.

6) Idem argumentum data opera tractaverunt ex Italis Nibby *analisi della carta de' dintorni di Roma* 2 p. 433—473. 333—633, ex nostratibus L. Preller *Berichte der saechs. Gesellschaft der Wiss.* 1849 p. 3 seq. 131 seq. Hunc cum fundamento utatur copiis congestis a Nibbyo et ab aliis (Fea potissimum et Canina), quibus tamen recto iudicio saepe superior est, quamvis non raro a me cum fructu adhibitum, tamen in singulis raro citavi.

7) Fuerunt inter Romanos qui contenderent, Ostiam aliquam fuisse ante coloniam eo deductam, teste Festo p. 197 M.: *Ostiam urbem ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus Marcius rex condidisse et feminino appellasse vocabulo fertur; quod sive ad urbem sive ad coloniam quae postea condita est refertur* cet.

8) Ostiam antiquissimam non eo fuisse loco quo nunc visuntur rudera conspicua Ostiae aetatis imperatoriae distantia a litore quod nunc est milibus passuum circiter tribus, sed quae olim mari adiacebant, verum fuisse eo fere loco quo est burgus Ostiensis aedificatus saeculo XV, distans is a litore milibus passuum circiter quattuor — ibi enim aliquando fuisse ostium Tiberinum, spatium autem mille passuum, quo distat Ostia illa antiquissima ab Ostia aetatis imperatoriae, adcrevisse terrae medio tempore inter Ancum Marcium et finem liberae rei publicae — statuit Canina *dissert. dell' accad. pontif. di archeol.* vol. 8 (1838) p. 365. 333 (cf. etiam *Indicazione delle rovine di Ostia e di Porto*, R. 1830 fol. p. 3), nullis quantum video certis causis fultus, motus solum ea re quod etiam ante viginti et plura saecula terram non minus incrementum quotannis accepisse quam hodie accipit sibi persuasit. Adscribam ipsius verba: *Nell' epoca della caduta dell' impero romano è d'uopo supporre il mare essere stato vicino al luogo, in cui si vede ora innalzata la torre di Boacciano. Ma dal termine dell' impero a retrocedere sino al tempo in cui fu edificata da Anco Marzio la primitiva Ostia, supponendo esservi stato un proporzionato accrescimento di spiaggia, si viene a conoscere che in tale epoca il lido del mare doveva essere circa un miglio più entro terra, e ma vicino al fabbricato di Ostia moderna.* Inde orsus Canina (l. c. p. 303. 303) statuit Ostienses urbem suam sensim auxisse et protulisse usque ad loci quo hodie videmus Ostiae imperatoriae rudera. Auctoritatem Caninae secuti sunt plerique, in his Preller *Berichte der sächs. Gesellschaft der Wiss.* 1818 p. 11 et Guglielmotti *storia delle fortificazioni nella spiaggia romana* (1883) p. 433—433, nec firmioribus fundamentis aliter quod etiam in forma topographica nuper publice edita — *carta dello stato maggiore, f. 149 della carta 1 a. 100000* — ad alveum Tiberinum alio loco legitur adscriptum '*Foce alla fine dell' impero*', alio '*Foce alla fine della Repubblica*'. Quae cum hoc loco plane refelli non possint, equidem Caninae opponam auctoritatem Feae. Feae enim opinio ita ferebat, tunc demum, cum alveo Tiberino in duo brachia deducto, id quod factum esse non ante Traianum idem Fea statuit probabiliter (cf. ad n. 88),

mare exit (sic Dionysius 3, 44: ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς θαλάσσης ἀγκῶνι πόλιν ὁ βασιλεὺς ἐντειχίσας, ἣν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Ὠστίαν ὠνόμασεν, ὡς δ' ἂν ἡμεῖς εἴποιμεν θύραν; cf. Festus p. 197 *Ostiam urbem ad exitum Tiberis*). Utrum *Ostia Ostiae* an *Ostia Ostiorum* declinatio praestaret, iam apud antiquos ambigebatur; illa videtur fuisse et antiquior et grammaticis magis accepta [1]; nihilo minus etiam hanc optimae aetatis scriptores adhibuerunt [2]. Apud Graecos quoque utraque forma invenitur [3]. Ethnicum est *Ostiensis*, Graecis Ὠστιανός; Ὠστιάτης quod adfert Stephanus Byzantius apud auctores qui extant non invenimus. — Coniuncta fuit coloniae Ostiensis deductio cum institutione salinarum, teste Livio 1, 33, 9: *Ostia urbe condita, salinae circa factae*; cf. Aur. Victor de vir. ill. 5, 2. Plin. h. n. 31, 41, 89; eas salinas [4], quamvis deinde apud auctores non memoratas [5], tamen etiam multis saeculis postea fuisse in usu documento est ipso nomine gens Salinatoria, quae quamquam alibi quoque reperitur (vol. IX n. 1993, VIII n. 19998. Fabrett. 108, 394. Mur. 1997, 10), Ostiae tamen praecipue floruit (videantur n. 1585—1973 et index nominum), originem ea ducens sine dubio a libertis sociorum qui salinarum vectigal conduxerant. — Agrum coloniae comprehensum fuisse tribu Palatina inde videtur effici posse quod etiam aetate imperatoria coloni Ostienses plerique in ea tribu censebantur testibus titulis non solum domesticis compluribus, sed etiam, externis ut Lambaesitano militis ex Ostia oriundi (vol. VIII n. 3825) et laterculis militum in urbe Roma repertis (vol. VI n. 2384, ubi tribus Palatina cum origine Ostiensi coniuncta reperitur ter; 3994, ubi idem reperitur vicies semel). Ceterum praeter Palatinam tribum, quae fortasse interdum magis statui quam origini adtribuenda est, frequens est in inscriptionibus Ostiensibus tribus Voturia (n. 73. 349. 413. 415. 439, quae sunt inscriptiones magistratuum coloniae Ostiensis, in his n. 436 optimae aetatis; praeterea n. 358. 417. 1973. 1198. 1393. 1748); neque hoc casui tribuendum esse apparet ex n. 230 [6], ubi ea tribus diserte coniungitur cum origine Ostiensi. — Ostia cum non solum ideo condita esset ut urbi Romae esset emporium, sed etiam ut *hostem moraretur* (Isidor. 19, 1, 58), coloni non in legionibus merebant, sed stipendia eis procedebant intra muros coloniae consistentibus; quod servatum est etiam bello Hannibalis (Liv. 27, 38); sed postea a. u. c. 593 in classem coacti sunt (Liv. 36, 3). — Ius dictum est colonis antiquiore tempore Romae a regibus, deinde a consulibus et praetoribus; nec quando primum aliquam rei publicae formam et proprios magistratus acceperit, in tenebris quibus ubique obruuntur origines municipales apparet. Sed etiam antequam coloniae veri magistratus cum aliqua iuris dictione concederentur, magistros ibi fuisse sacris tantum destinatos probabile est. Fortasse huius modi magistri fuerunt ei qui etiam in recentioris aetatis inscriptionibus una cum veris magistratibus sed ab his diversi reperiuntur *praetores sacris Volkani faciundis* (n. 3. 349. 390/1. 493. 413. 415; *praetor primus sacris Volkani faciundis* n. 399, hic defunctus annorum quattuor, n. 373. 433; *praetor II sacra Volkani* n. 341; *pr. tert.* n. 378) et *aediles sacris Volkani faciundis* (n. 3. 351. 379/8. 390/1), quae coniectura est Mommseni eph. epigr. 3 p. 329; nisi praetores illi et aediles aliquando veri fuerunt coloniae magistratus (Henzen ann. inst. arch. 1959 p. 197) et nescio quo tempore nova facta magistratuum ordinatione ita ad sacra tantum remanserunt, ut Romae post reges exactos servatus est rex sacrificulus; nam magistris sacrorum *praetoris* vel *aedilis* vel alia magistratuum nomina indita esse alibi non reperitur. — Aetate imperatoria Ostia solitos habuit coloniarum magistratus, IIviros (*duomvir* n. 439 fortasse Augusto antiquior; praeterea passim), quibus quinto quoque anno substituebantur IIviri censoriae potestatis quinquennales (n. 379; *IIvir. c. p. q.* in fastis coloniae publice propositis n. 245) sive quinquennales censoria potestate (n. 352) sive IIviri quinquennales (*duumvir quinquennalis III* n. 171) sive quinquennales nude (n. 373) vel etiam censores (n. 376); deinde quaestores tam aerarii (*quaest. aer.* n. 389. 301. 373; *q. a.* 379, 7. 409) quam alimentorum (n. 299); denique aediles. Duovirum nomina una cum consulum populi Romani serie primo certe p. Chr. saeculo tabulis marmoreis incisa et publice proposita esse documento sunt fragmenta talium fastorum n. 244. 245 alterum ex Tiberii, alterum ex Domitiani aetate superstes. Quaestura non videtur habuisse certum locum inter magistratus, sed aedilitas infimus honorum gradus fuisse. Munera extraordinaria fuerunt *cura operum publicorum* (n. 373, *cura operum publicorum et aquarum perpetua* (n. 172); *cura tabularum et librorum* (n. 379, 9); *cura pecuniae publicae exigendae et attribuendae* in comitiis delata (n. 379, 9—11. 378, 14—19). De *XXviris h. a. h. s. p.* memoratis n. 340 non liquet utrum fuerint magistratus coloniae Ostiensis an populi Romani, nec quid significetur litteris illis singularibus. — Apparitores publici magistratibus Ostiae praesto erant iidem fere atque in urbe Roma pariterque decuriati; etenim fuerunt Ostiae *decuriae scribarum* duae, altera *scribarum cerariorum sive scriptus cerari* (n. 349. 347. 353. 409), altera *scribarum librariorum* (n. 353. 374. 409), singulae *decuriae lictorum* (n. 393. 409) et *viatorum* (n. 353. 409, 19). Servorum publicorum numerum et statum inlustrat album *familiae publicae* n. 255 (cf. n. 33. 409, 19).

Persaepe in inscriptionibus mentio fit ordinis decurionum. Horum numerum fuisse centenarium vel paulo maiorem fortasse ex n. 393 colligi potest. Fuerunt ingenui omnes, equites Romani multi (n. 294. 314. 335. 341. 373. 375. 379. 378. 390. 391. 444). Decuriones fiebant sive adlegebantur decreto decurionum (n. 321. 349. 393. 398. 383. 379. 379. 399. 441. 445), etiam infantes (n. 375); pro qua adlectione summam honorariam rei publicae fuisse inferendam inde patet quod interdum legimus decurionatum gratis esse concessum (n. 382. 393. 379). Plerumque ei qui decuriones fiebant simul adlegabantur inter aedilicios, ita tamen ut de utraque re ordo separatim decerneret (n. 409; minus accurate dicitur *d(ecreto) d(ecurionum) aedili allecto* n. 413. 415, 9). At inter duoviralicios sententiam dicere non videtur licuisse nisi duoviratu functis. — *Decurionatus ornamentis* honoratur homo ut puto libertinus infra n. 974, libertus Augusti procurator annonae infra n. 3045.

Decurionibus dignitate aliquantum inferior, numero et opibus for-

impetus fluminis debilitaretur, arenam ante ostia Tiberina subsidere et terras adcrescere coepisse. Cf. Fea *alcune osservazioni sopra gli antichi porti d'Ostia, ora di Fiumicino* (1824) p. 6: *Il corpo dell' acqua diviso in due, non ebbe più quella prima forza di allontanare l'arena da alcuna foce*; item *storia delle saline d'Ostia* (1831) p. 32: *la stessa natura . . . fece ritirare il mare ognora più da che Trajano imprudentemente aprì quella fossa per la quale divise le acque, la ora detta Fiumara, o sia il corso primitivo del Tevere, non ebbe più quella . . . forza, di spingere in alto le sue arene, e quelle smosse e rigettate dal mare nelle tempeste*. Cf. etiam *Ristabilimento della città d' Anzio, della città d' Ostia* cet. (1835) p. 33. Quamquam fortasse ne haec quidem omni ex parte vera sunt. Immo etiam ante Traianum fauces Tiberinas arenis obstrui coepisse satis constat. Dionysius quidem, quo potissimum teste utitur Fea, εὐρύνεται τε γάρ ait (3 c. 44) ἐπὶ πολὺ τῇ θαλάττῃ συνάπτων — Tiberis amnis — καὶ κόλπους λαμβάνει μεγάλους, οἵους οἱ κράτιστοι τῶν θαλαττίων λιμένων· ὃ δὲ μάλιστα θαυμάσειεν ἄν τις, οὐκ ἀποκλείεται, τοῦ στόματος ὑπὸ τῆς θαλαττίας θινὸς ἐμφραττομένου . . οὐδ' εἰς ἕλη καὶ τέλματα πλανώμενος ἄλλοτε ἄλλῃ (προκαταναλίσκεται πρὶν ἢ) τῇ θαλάττῃ συνάψαι τὸ ῥεῖθρον, ἀλλὰ ναυσιπέρατός ἐστιν ἀεί. Sed huic narrationi contraria sunt tam testimonia Strabonis 5, 3, 5 p. 231 et Plutarchi Caes. 58 (cf. infra p. 8) et Cassii Dionis 60, 11 quam id ipsum quod Claudius vetere navium statione relicta novam portum fecit. Tamen hoc facile Feae concedemus, Romanorum aetate annuum terrae incrementum multo minus fuisse quam nostra. — Ceterum ibi ubi Canina collocavit Ostiam Anci Marci omnia sunt plena sepulcris aetatis imperatoriae.

1) Festus p. 197. Charisius lib. I. p. 38 K. (*Ostia exitus fluminum in mare neutro genere semper pluraliter dicuntur sed si urbem significare voles, singularem potius numerum observabis; quamvis Sallustius frequenter etiam plurali numero urbem significat*) qui tamen alibi (p. 33 K.) *Ostia* enumerat inter nomina civitatium quae natura pluraliter enuntiantur.

2) Sallustius apud Charisium p. 38 K. (cf. not. 1). — Etiam in inscriptionibus numerus pluralis multo frequentior est.

3) Illam habent Polybius (31, 22 et apud Stephanum s. v.) et Dionysius 1, 8. 3, 44. 48, 1 et Plutarchus Mar. 35. 42, Otho 3, item inscriptio Graeca edita ann. inst. 1858 p. 33, hanc Strabo (passim), Appianus bell. civ. 1, 67. 88 (ubi male editur Ὠστια), Cassius Dio 35, 38. 60, 31. — Non recte Stephanus ex Ὠστίων, quod repperérat apud Phlegontem, effecit Ὠστίους.

4) Ex Feae libro *Storia delle saline d' Ostia introdotte da Anco Marcio quarto re di Roma* (R. 1831) scripto in lite pecuniaria inter fiscum pontificis et privatos nescio quos, non multum didici.

5) Aeneam *egressum in agrum Laurentem, cum paululum e litore processisset, pervenisse ad duo stagna aquae salsae vicina inter se* legimus in libro qui inscribitur Origo gentis Romanae c. 13. Stagnis illis significari salinas Ostienses statuit Fea *storia delle saline* p. 7; hoc num recte fecerit, ego valde dubito.

6) *L. Iulius L. f. Vot. Victor Ost.*

tasse superior erat *ordo Augustalium* (n. 337. 373. 421), qui modo *Augustales*[1]) appellantur, modo et saepius quidem *seviri Augustales*[2]). Fuerunt libertini paene omnes. *Quinquennales* Augustalium quin aliquando fuerint magistri ordinis quinto quoque anno facti, non potest dubitari; sed eo tempore cuius sunt inscriptiones Augustalium quae supersunt fortasse omnes, id est altero et tertio p. Chr. saeculis, quinquennalitas evaserat honor perpetuus ab ordine Augustalium delatus ob merita (n. 319 *huic VIviri Aug. post curam quinquennalitatem optuler.*; n. 391 *adlectus inter primos quinquennalis*, unde etiam inter ipsos quinquennales discrimen aliquod fuisse coniceceris), sed promiscue, ita ut bona pars Augustalium essent *Augustales* eidemque *quinquennales*[3]). Veri magistri ordinis hoc tempore fuerunt *curatores* (n. 8. 13. 393. 360. 399. 421. 491, 19). Hos aliquando annuos fuisse ostendit elogium nonnullis tributum quod per complures annos curam continuaverint (n. 12. 313); sed tempore procedente haec continuatio videtur in consuetudinem abiisse ita ut etiam *curator perpetu(u)s* reperiatur n. 369. *Ob honorem curae*, ut est n. 397, 9, summa honoraria inferebatur X milium nummum. *Familia Augustalium* memoratur n. 337, 14. *Genius sevirum Augustalium* ab ipso ordine colebatur teste n. 12.

Populi quoque in colonia Ostiensi etiam saeculo p. Chr. altero aliquas certa fuisse partes documento est cura pecuniae publicae exigendae et attribuendae Lucilio Gamalae *in comitiis* delata (n. 375, 9—11. 373, 19).

Deorum in colonia Ostiensi inprimis adeoque antiquiore tempore fortasse unice cultum esse Vulcanum inde apparet quod non solum magistri antiquitus sacrorum causa coloniae concessi appellabantur *praetores* et *aediles sacris Volkani faciundis*, sed etiam quod pontifex coloniae exemplo plane singulari ab eo deo appellationem traxit *pontificis Volkani et aedium sacrarum*; cuius appellationis pars altera eo inlustratur, quod ex inscriptionibus n. 47. 324. 329. 992 (cf. etiam n. 132) discimus in aedibus sacris et locis sacris coloniae Ostiensis titulos et statuas dedicari non potuisse sine permissu pontificis, ita tamen ut consentirent duoviri. Utrique diserte nominantur n. 47 *permissu C. Naevi Marcelli pontificis Volcani et aedium sacrarum et Q. Lolli Rufi Chrysidiani et M. Aemili Vitalis Creperciani IIvir.* et n. 352 *locus datus a Iulio Faustino pont(ifice) Volk(ani) [et] aed(ium) sacrar(um) . . . sub q(uin)q(uennalitate) c(ensoria) p(otestate) Q. Veturi Firmi Felicis Socratis et L. Flori Euprepetis.* Non collegium pontificum, sed unum pontificem fuisse Ostiae inde coniecerim quod singulas dedicationes supra recensitas pontifex unus ita permisit ut collegii ne mentionem quidem fecerit. De dignitate sacerdotii inde iudicari potest quod eo non raro fungebantur senatores populi Romani (n. 72; v. c. n. 325 idem cuius est n. 324). Non solum autem summum sacerdotium coloniae videtur fuisse pontificatus, sed etiam, si praetores et aediles Vulcani exceperis, antiquiore tempore unicum; nam augures in inscriptionibus Ostiensibus adhuc non esse repertos casui tribui non potest; reliqua autem sacerdotia quae infra enumerabimus videntur esse originis vel posterioris vel externae. — *Deus patrius* cui est dedicata n. 3 nescio an idem sit atque Vulcanus. Aedes Vulcani memoratur inter aedes a Lucilio Gamala restitutas vel constitutas loco primo (n. 379, 21). Aedes Iovis memoratur a Livio 33, 1 sub a. 975. *Capitolium* Ostiae fuisse discimus ex n. 32[4]). *Genius coloniae* habuit sacerdotem peculiarem (n. 373). Castoribus Ostiae a magistratibus urbis Romae sacra facta et ludos exhibitos esse exponetur infra ad n. 1. Divorum imperatorum cultum testantur flamines Vespasiani (n. 292. 299), Titi (n. 400), Hadriani (n. 393. 390. 391), Severi (n. 373), item flamen divorum nescio quorum n. 444, item *flaminica divae Aug(ustae)* (n. 399); *flamen* nude, fortasse divorum omnium, est n. 301. 332. 341. Flamen Romae et Augusti memoratur n. 373. 409, aedes Romae et Augusti n. 393, aedituus eius aedis n. 73. *Sodales Arulenses* reperti in solis inscriptionibus Ostiensibus (n. 941. 373. 432) qui fuerint et unde nomen traxerint ignoratur. — Ex sacris externis Ostiae publice colebantur inprimis sacra Isiaca (*sacerdos Isidis Ostiens.* n. 429. 437, *Isiaca* n. 202 cf. n. 1944, *Isiacus* n. 343 et n. 352 quorum alter vir clarissimus, cf. n. 19; *sacerdos sanctae reginae* idemque *Anubiacus* n. 352; *Bubastiaca* n. 21) et sacra Matris deum (*archigallus coloniae Ostiensis* n. 34. 39. 389, *sacerdos* femina *Matris deum magnae coloniae Ostiensis* n. 371, *apparator M. d. m.* n. 53) tam intra moenia coloniae ubi fuit *campus Matris deum* memoratus n. 324, et ubi publice taurobolia quotannis fiebant pro salute imperatoris (cf. n. 40—43), quam in portu Ostiensi (*sacerdos* femina *Matris deum magnae Portus Augusti et Traiani felicis* n. 408, *tibicen* eiusdem n. 409, *sacerdos M. d. Trastib.* n. 439). Ad cultum Matris deum pertinuerunt etiam corpora dendroforum et cannoforum, de quibus vide potissimum ad n. 39. 34 seq. 290 seq. Sarapis quoque Ostiae vel potius in Portu suam habuit aedem et suum νεωκόρον; ex Serapeo Portuensi quae prodierunt monumenta Graeca omnia composuimus sub n. 47. De *spira Traianensium* Portuensi cf. ad n. 4. Denique sacra Mithriaca permultos Ostiae habuerunt asseclas (n. 59—93. 283). — Antiquorum Iudaeorum memoriae epigraphicae in ipsa Ostia adhuc repertae sunt nullae, in portu Ostiensi complures scriptae Graece (cf. de Rossi *bullettino crist.* 1999 p. 40; Lanciani ann. inst. arch. 1836 p. 191). — De ecclesia Ostiensi ante principium saeculi quarti a veris auctoribus memoriae nihil est proditum, nam acta S. Laurentii, in quibus memoratur episcopus Ostiensis sub a. 291 (cap. 27, apud Surium vol. 4 p. 919), iam ipsi Baronio (Martyrolog. Rom. ad d. 10 Aug.; annal. eccl. ad annum 291, VIII, ed. Luc. vol. 3 p. 94) in suspicionem venerant; nec magis certus est episcopus Ostiensis, cuius martyrium idem Baronius recenset sub d. 29 Aug. (cf. Acta Sanct. m. Aug. vol. IV p. 365)[5]); sed extant tituli sepulcrales christianorum Ostiensium saeculo IV antiquiores non pauci (infra p. 171 seq.). Certa episcopi Ostiensis mentio non fit ante annum 313 (Optatus de schismate Donatist. 1, 23 p. 23 Dupin.). *Presbyter* ecclesiae Ostiensis fortasse memoratur in fragmento n. 1979. Urbis Romae episcopum ab Ostiensi ordinari solitum esse antiquissimus testis est Augustinus (brevic. collat. cum Donat. 3, 16, 29: *non Numidiae sed propinquiores episcopi episcopum ecclesiae Carthaginis ordinent, sicut nec Romanae ecclesiae ordinat aliquis episcopus metropolitanus, sed de proximo Ostiensis episcopus*), maxime propter loci vicinitatem, ut ipse Augustinus indicat; cuius rei imago quaedam hodie quoque in Romano pontifice inaugurando servatur. Episcopus Ostiensis quomodo una cum reliquis civitatium suburbanarum episcopis inter clericos ecclesiae Romanae adsumptus sit factus decanus cardinalium Romanorum, ut non indignum quaesitu, ita ab huius scriptionis proposito alienum est.

Ostia quamquam ideo potissimum condita est ut *peregrinas merces* urbi Romae destinatas *acciperet* (Isidorus orig. 15, 1, 39) et mansit solum Romanorum emporium per multa saecula — nam Puteoli conditi a. u. 330 sero demum partem commercii transmarini sibi vindicaverunt —, tamen portum non habuit[6]) quoad stetit libera res publica;

1) n. 8. 287. 288. 299. 338. 342. 330. 358. 388. 393. 334. 441. 448. 442. 447. 420. 427. 483.

2) n. 290. 321. 298. 337. 318. 323. 328. 333. 342. 350. 331. 333. 357. 413. 433. 443, praeter seviros Augustales eosdemque quinquennales, quos vid. not. 3.

3) *sevir Augustalis quinquennalis* n. 278. 331. 421. 426, *sevir Aug. et quinquennalis* n. 333 cf. n. 308, *sevir Aug. item quinq.* n. 333. 303, *sevir Aug. idem quinquennalis* n. 83. 383. 313. 318. 317. 312. 321. 322. 333. 333. 344. 343. 385 337. 037. 373. 383. 381. 383. 384. 388. 383. 383. 398. 404. 423. 483. 448. 443. 433. 433. 432. 442, praeterea in inscriptione adlata p. 8 not. 3.

4) L. Aemilius Iulianus *sacerdos Solis et Lunae* cuius sunt tegulae Ostiae repertae (C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 433) fortasse non Ostiae, sed Romae eo sacerdotio functus est.

5) Prudentius (peristephanon XI) martyrium Hippolyti eius qui *quondam presbyter* ecclesiae Romanae *schisma Novati attigerat* (v. 19, qua in re consentit cum Prudentio titulus eidem Hippolyto positus a Damaso, nuper primum editus a de Rossio *bull. crist.* 1881 p. 83 tab. 1) collocavit apud *Ostia Tiberina* (v. 43) sive *Tyrrheni ad litoris oram quaeque loca aequoreus proxima portus habet* (v. 47. 48); sed ex hac narratione nihil de ecclesia Ostiensi discimus; nam ex verbis *ipsum Christicolis esse caput populis* quae accusatoribus Hippolyti adtribuuntur v. 80, ne id quidem effici potest, Hippolytum a Prudentio habitum esse pro episcopo eius loci, ubi res agebatur, multo minus Hippolyti tempore fuisse aliquem Portuensem episcopum diversum ab Ostiensi (cf. p. 7 not. 2).

6) Etiam liberae rei publicae temporibus fuisse Ostiae portum et navalia ad Ancum Marcium auctorem ab ipsis Romanis relata a multis creditur sine idoneis testibus, nam verba Ennii *idem loca navibus celsis munda facit* (lib. II fr. 20 Vahl.) num de vero portu accipienda sint dubitari potest neque necessario ad Ostiam spectant; prora autem insculpta in parte aversa nummorum aeneorum a L. Marcio Censorino cusorum (Cohen tab. 28 *Marcia* p. 13), in quorum parte adversa visuntur imagines Numae Pompilii et Anci Marcii, quomodo a nummorum enarratoribus inde ab Ursino (famil. Rom. p. 155) ad portum *Ostiensem* referri potuerit, cum

nec litus arenosum ullum refugium nautis praebebat. Statione naves utebantur ipso ostio Tiberis (Dionysius 3, 44: λιμένι χρησάμενος — Ancus Marcius — αὐτῷ τῷ τοῦ ποταμοῦ στόματι; Polyb. 31, 20, 11 εὑρὼν ἐν τῷ στόματι τοῦ Τιβέριος ὁρμοῦσαν Καρχηδονίαν ναῦν et paulo post c. 26, 7 προῆγον εἰς τὴν Ὠστίαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Τιβέριος), ut nunc utuntur novo ostio Tiberino quod est Fiumicini; onerariae autem naves pleraque litore vitato per lenuncularios frumentum et merces exposuerunt vel acceperunt (Strabo 5, 3, 5 p. 231 παρακινδύνως μὲν οὖν ὁρμίζονται μετέωρα ἐν τῷ σάλῳ τὰ ναυκλήρια, τὸ μέντοι λυσιτελὲς νικᾷ· καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑπηρετικῶν σκαφῶν εὐπορία τῶν ἐκδεχομένων τὰ φορτία καὶ ἀντιφορτιζόντων ταχὺν ποιεῖ τὸν ἀπόπλουν πρὶν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἅψασθαι [1]). Primus de porto Ostiae faciendo cogitavit Caesar dictator (Plut. Caes. 58 ἐπεχείρει ... τῇ ἔγγιστα τῆς Ῥώμης θαλάσσῃ κλεῖθρα διὰ χωμάτων ἐπαγαγὼν καὶ τὰ τυφλὰ καὶ δύσορμα τῆς Ὠστιανῆς ἠιόνος ἀνακαθηράμενος λιμένας ἐμποιήσασθαι καὶ ναύλοχα πρὸς τοσαύτην ἀξιόπιστα ναυτιλίαν; Porphyrio ad Horat. art. poet. 65: *divus Caesar duas instituerat res facere, portum Ostiensem munire* cet.; Sueton. Claud. 20); sed morte praeventus est [2]. Rem inchoavit imperator Claudius primis ut videtur imperii annis — nam sub a. 42 rem refert Cassius Dio, et *fossas ductas a Tiberi operis portus causa* memorat titulus n. 85 scriptus anno 46 — idemque perfecit; nam Claudio soli rem tribuunt auctores qui de ea verba fecerunt Suetonius (Cl. 20) et Cassius Dio (60, 11; cf. Plinius h. n. 9, 14. 16, 202). Verum dedicavisse videtur Nero; nam vix alio modo potuit fieri ut in Neronis demum nummis [3] novus portus celebraretur et veri auctoris proprio nomine celato *portus Augusti* [4] appellaretur. Opus a Claudio factum Traianus non ante annum 100 [5] amplificavit ita ut alterum portum adderet tutiorem [6] et ampliorem [7]. Portus ita amplificatus et bipertitus [8] appellatus est *portus Augusti et Traiani felix* (n. 408; cf. n. 26 *[port]us Traiani felicis*) vel etiam *portus uterque* [9]. Portum comprehensum fuisse finibus coloniae Ostiensis, a cuius moenibus distabat passus plus minus MD interfluente Tiberi, diserte indicat Suetonius (l. c.: *portum Ostiae extruxit*; cf. Quintil. 3, 8, 16: *an portus fieri Ostiae possit*) et *Ostiensem* eum nominant tam nummi Neronis supra citati et inscriptio n. 163, quam Suetonius (l. c. *portum Ostiensem*) et Plinius 2, 14. 16, 266 et Quintilianus 5, 21, 10 et Porphyrio ad art. poet. 60. Nec videtur habuisse suam rem publicam portus Ostiensis ante saeculum p. Chr. IV. Nam neque apud auctores fit mentio talis rei publicae [10] neque in inscriptionibus reperti sunt magistratus vel ordo portui Ostiensi peculiares, sed etiam sacra quibus portus carere non potuit ab Ostiensibus videntur esse procurata [11]; nam non solum infra n. 192 reperitur idem homo et Ostiae sacerdotio Isidis et trans Tiberim, id est prope portum, sacerdotio Matris deum fungens, sed ut dedicaretur titulus n. 47, quem statuisse prope portum admodum probabile est, permiserant pontifex et magistratus Ostienses. Item ex hominum in ipso porto occupatorum sodaliciis aliqua certe et Ostiensia appellata sunt et matriculas suas intra moenia coloniae proposuerunt. Quamquam alia eius generis collegia nonnulla apud ipsum portum matriculas suas proponere (n. 256. 252. 260) neque Ostiensia appellari, sed aut a porto, ut *fabri navales Portenses* (n. 102) diversi videntur a corpore fabrum navalium Ostiensium, aut tam a portu quam ab ipsa colonia, ut *corpus pistorum Ostiensium et Portensium* (n. 374) sive

hic sit ordinarius typus nummorum aeneorum Romanorum, ego non intellego; nam quod in nonnullis ex his nummis pro una prora reperiuntur duae, hoc nihil ad rem facit reperiturque etiam in aliis nummis eiusdem aetatis; nec maioris momenti est quod in aliis ex his nummis una cum prora statua Victoriae imposita columnae, in aliis nescio qui arcus visuntur. — Navalia autem, ubi liberae rei publicae temporibus naves longae vel ex expeditionibus reduces vel ab hostibus captae subducebantur, non Ostiae fuerunt sed Romae (Liv. 8, 14, 12. 45, 42, 12. Plutarch. Cato min. 39; cf. Becker Top. p. 159 sq.), neque obstat quod bello Hannibalico pars classis Ostiae constitisse traditur (Liv. 27, 22, 12) vel quod rerum scriptores de expeditionibus navalibus verba facientes Ostiensem stationem potius memorant quam navalia Romae (Liv. 22, 11, 7. 23, 38, 9. 25, 20, 3. 26, 19, 11. Cic. pro leg. Man. 12, 33). Neque si umquam Romani naves publice aedificaverunt — sed plerumque naves aedificandae vel reficiendae mancipibus sine dubio locabantur, — id cur Ostiae potius quam Romae factum sit, causam video. — *Navale* L. Coilii memoratum in inscriptione Lucili Gamalae n. 375, 25 nec quando aedificatum sit constat nec quid fuerit.

1) Similiter navis ea quae anno urbis 550 Matrem deum Pessinunte adferebat, non ipsa ostium Tiberis intravit, sed *postquam navis ad ostium amnis Tiberini accessit*, P. Scipio Nasica, *in salum nave evectus ab sacerdotibus deam accepit extulitque in terram*. Sic Liv. 29, 14. Ceterum huic Livii narrationi contraria est nota illa fabula de Claudia Quinta quam referunt Ovidius fast. 4, 291 seq. et Suetonius Tiber. 2.

2) A Caesare Augusto quoque eandem rem vel agitatam vel etiam inchoatam esse plerique voluerunt; sed testimonia quae adferuntur sunt nulla. Nam quae leguntur inter scholia ad Horatii art. poet. 65: *apud Ostiam civitatem Augustus mare irrumpens interclusit et aggere terrae et lapidibus obstruxit portumque ibi fecit*, ea pendent ex verbis Porphyrionis supra adlatis nec sunt habenda pro antiquis; neque appellatio *portus Augusti* obvia primum in nummis Neronis ad Caesarem Augustum pertinere potest (cf. not. 4). Denique ex verbis quae leguntur apud chronographum anni 354 (ed. Momms. p. 645): *hoc* (Octaviano Augusto) *imperatore navis Alexandrina primum in portu Romano introivit*, non sequitur eum portum, qui saeculo p. Chr. quarto plerumque appellabatur *Romanus*, extitisse iam sub Augusto.

3) Eckhel 6 p. 276. Cohen Nero n. 24—38. 245—252. Sunt ex aere omnes et nota *s(enatus) c(onsulto)* inscripti.

4) Videntur hanc appellationem excogitavisse ei qui monetae aeneae cudendae a senatu praepositi erant, ut neque memoriam Claudii invisam intempestive renovarent neque, cum novo principi nominatim opus portus adscriberent, veritati nimis evidenter repugnarent. Inde ea appellatio in usum recepta est, ut invenitur apud scholiastem Iuvenalis (vid. infra not. 7), apud Cassium Dionem 75, 16 (κῆτος ὑπερμέγεθες ἐς τὸν τοῦ Αὐγούστου ἐπίκλην λιμένα ἐξώκειλε), in itinerario Antonini p. 123 (ubi *urbis* vocabulum delendum est). 124. 130, apud Ammianum Marcellinum 19, 10, 4, denique in tegulis nonnullis (Marini cod. Vat. 9113 n. 2149 a) oriundis fortasse ex ipso portu Ostiensi.

5) Nam Plinius in panegyrico quem eo anno habuit novum portum non praeterisset; cave autem ne mentionem portus latere putes in his Plinii verbis (paneg. c. 29) *parens noster ... reclusit vias, portus patefecit, itinera terris, litoribus mare, litora mari reddidit*, quod voluit Nibby (*Porto* p. 50 = *analisi* 2 p. 313). Etiam nummi Traiani infra (not. 7) citandi anno 104 non sunt antiquiores.

6) Etiam post Claudium *ducentas ferme naves portu in ipso violentia tempestatis absumpserat*, teste Tacito ann. 15, 18 (sub a. 62).

7) Ad verba Iuvenalis 12, 75 seq. *tandem intrat positas inclusa per aequora moles Tyrrhenamque pharon porrectaque bracchia rursum, quae pelago occurrunt medio longeque relinquunt Italiam — non sic igitur mirabere portus, quos natura dedit — sed trunca puppe magister interiora petit ... stagna*, vetus scholiasta adnotavit haec: *portum Augusti dicit sive Traiani* et paullo post *quia Traianus portum Augusti restauravit in melius et interius tutiorem sui nominis fecit*. — Etiam nummi Traiani notati tam quinto eius consulatu quam sexto in parte aversa habentes imaginem portus cum inscriptione *Portum Traiani* (Eckhel 6 p. 424, Cohen Trai. n. 365. 366) fortasse nunc rectius referuntur ad portum Ostiensem (Nibby *Porto* p. 50 = *analisi* 2 p. 313), quam olim referebantur ad portum Centumcellensem.

8) Triplicem fuisse portum auctor est Philostorgius hist. eccl. lib. 12, 3: τὸν Πόρτον, μέγιστον δὲ οὗτος νεώριον Ῥώμης, λιμέσι τρισὶ περιγραφόμενος κτλ., errore puto. Aliter Prellerus *Berichte der sächs. Gesellsch. der Wiss.* 1849 p. 33 not. 133.

9) Procurator Augusti portui praepositus is qui sub Claudio vel paulo post Claudium appellabatur *procurator portus Ostiensis* (n. 163) postea audit *procurator portus utriusque* (n. 170; *proc. p. u.* n. 125 et vol. VI n. 1020). *Procurator ad oleum in Galbae Ostiae portus utriusque* est n. 20, *corpus pistorum coloniae Ostiensis et portus utriusque* n. 101.

10) Verba libri coloniarum p. 222 *pars agri quae circa Portum est Tiberis in iugeribus adsignata atque oppidanis est tradita* et paulo post *media pars inter Romam et Portum actis quidem mensuris est adsignata ... postea variis locis deficientibus veteranis iussu imp. Caesaris Traiani agri terminis lapideis sunt adsignati*, non ad agrum sive Ostiensem sive Portuensem pertinent, sed ad agrum coloniae Veientis territorio Ostiensi et regioni Campaniae finitimum, ita ut omni fundamento careant ea quae Nibby (*Porto* p. 42. 53 = *analisi* 2 p. 313. 318) illis verbis superstruxit. Neque quod inter rudera Portuensia moenium ut videtur pars aliqua (prope arcum dictum *l'arco di Nostra Donna*) structuram refert aetatis Severianae (Nibby l. c.), inde efficitur potest Portum a Severo Ostiensibus esse ademptum et moenibus cinctum. Denique quod in privilegiis pontificum a. 1018 et 1049 datis episcopis Portuensibus (edidit post alios Marinius i *papiri diplomatici* n. 42. 43) mentio fit *civitatis Constantinianae*, non recte inde Nibby (l. c., quem sequuntur etiam Preller *Berichte der sächs. Gesellsch. der Wiss.* 1849 p. 34 et de Rossi *Bull. arch. municip.* 1 p. 122, hic referens ad Portum ostii Tiberini tegulam repertam Romae in colle Esquilino inscriptam *saeculo Constantiano, provisio limena(rchae)*) effecit civitatem Portuensem a Constantino eo qui primus huius nominis imperium occupavit esse auctam et vel eam ipsam vel partem eius *Constantinianam* esse appellatam. Immo diversam fuisse a civitate Portuensi illam nescio quam Constantinianam ex ipsis privilegiorum verbis apparet.

11) Fortasse etiam sacerdotum urbis Romae in sacris Portus partes nonnullae fuerunt: cf. quae infra (ad n. 40—42) dicentur de archigallo populi Romani in Portu sacra faciente.

corpus pistorum coloniae Ostiensis et portus utriusque (quod corpus Ulpianus simpliciter appellat *pistores Ostienses*, cf. infra n. 101) appellationem trahere voluerunt (cf. etiam *susceptorum Ostiensium sive Portuensium antiquissimum corpus* saeculo p. Chr. quarto *ob utilitatem urbis Romae recreatum*, vol. VI n. 1741); similiter ut procurator quidam Augusti is qui intra moenia coloniae dedicavit titulum n. 20 appellatur *procurator Ostiae portus utriusque*. Sane vicum extitisse apud portum inde a primis temporibus nautis et adventoribus frequentem res ipsa paene postulat et documento sunt rudera adhuc conspicua. Fortasse etiam cohors quam Claudius *ad arcendos incendiorum casus Ostiae collocavit* (Suet. 22) non intra moenia coloniae sed propter portum ubi potissimum horrea mercibus transmarinis destinata fuisse putanda sunt tetendit; ut re vera nuper ex ipso Portu prodierunt tituli sacri dedicati a vigilibus n. 2. 13—12, item titulus n. 120 Severo Alexandro dedicatus a statione frumentariorum. — Hic rerum status invenitur mutatus saeculo p. Chr. IV. Eo enim tempore coniunctionem portus et coloniae Ostiensis cessavisse indicat appellatio *portus urbis Romae* sive *portus Romanus* quae tunc primum obtinuit pro *portu Ostiensi*[1]). Deinde christianos in portu consistentes anno iam 314 suum episcopum habuisse constat ex actis concilii quod Arelate eo anno convenit et cui adfuit praeter duos presbyteros ecclesiae Ostiensis *Gregorius* episcopus *de loco qui est in portu Romae*[2]). Praeterea titulus eius aetatis n. 300 repertus in Portu memorat *cives* sine dubio Portuenses. Denique ut duas civitates diversas Ostiam et Portum memorant saeculo p. Chr. sexto Cassiodorus (var. 7, 2: *duo quippe Tiberini alvei meatus ornatissimas civitates tamquam duo lumina susceperunt*) et Procopius de b. Goth. 1, 22. Manserunt tamen ita coniunctae, ut utraque civitas a provincia Campania, cui Ostiam adtribuit liber coloniarum p. 212 L., exempta pareret praefecto annonae urbis Romae; nam hunc et in Portu et Ostiae praesidis ordinarii loco fuisse testes sunt tituli operum publicorum, quibus praefecti annonae nomen inscriptum est, tam Ostienses n. 131. 134. 135. 137 quam Portuenses n. 132—140. 127; ut manserunt coniunctae etiam Gotthis dominantibus sub *comite portus urbis Romae*[3]) (Cassiod. var. 7, 9). — Ex supra dictis apparet inscriptiones Portuenses, ut quaedam habeant sibi peculiaria, tamen non separari debuisse ab Ostiensibus.

Ostia cum etiam ante portum ibi factum urbis Romae praecipuum fuerit emporium, Romani eo tempore quo desierant frumento domestico ali, victum cotidianum ut ita dicam Ostiae potissimum acceperunt[4]). Inde nobis quoque lapidario Ostiensi praefantibus pauca dicenda sunt, quomodo hanc partem rei publicae Romani tractaverint. Extremis liberae rei publicae temporibus, cum *vetere ex more* (Tac. ann. 4, 27) nescio quae partes Italiae quaestoribus evenirent, annonam urbis Romae curasse vel certe adiuvisse (cf. Diodor. lib. 32 fragm. 12: Σατορνῖνος . . ταμίας ὑπάρχων εἰς [ἐπὶ Herwerden spicil. Vat. p. 125] τὴν ἐξ Ὠστίας εἰς [τὴν add. Herwerden l. c.] Ῥώμην τοῦ σίτου παρακομιδὴν ἐτάχθη) videtur is e collegio quaestorum cui ora Ostiensis (ἡ παραλία ἡ πρὸς τῇ πόλει Dio 22, 4) sive *provincia* Ostiensis[5]) (Cic. pro Mur. 8, 18. Suet. Claud. 24) evenerat; certe ubicunque antiqui mentionem faciunt huius quaesturae, fit propter rem frumentariam (Vellei. 2, 94: *quaestor . . . maximam difficultatem annonae ac rei frumentariae inopiam Ostiae atque in urbe . . . moderatus est*); et cum a quaestore Ostiensi res frumentaria ad alium transferretur, quod accidit Saturnino a. u. c. 220 (Cic. pro Sestio 17, 39; de har. resp. 20, 43. Diodor. l. c.), paene erat abrogatio magistratus. Sustulit hos quaestores Claudius (Suet. Cl. 24. Dio 22, 24) et eis vel ipse vel ex successoribus aliquis substituit procuratores annonae (diversos a procuratoribus portus, de quibus diximus supra p. 2 adn. 9) notos potissimum ex titulis Ostiae eis positis a collegiis Ostiensibus (n. 154. 120. 161. 172)[6]). Eos sedem habuisse Ostiae adiuvantes praefectum annonae Romae constitutum et ex numero titulorum eis Ostiae dedicatorum apparet et ex eo quod plerumque appellantur *procuratores annonae Ostis* vel similiter[7]). Sub eis fuisse videntur *tabularii Ostis ad annonam*, Augusti liberti (vol. VI n. 8452), et *dispensatores a frumento Ostis*, Augusti servi[8]). Fuisse procuratori annonae *cornicularium* ex n. 160, fuisse ei *beneficiarios* ex n. 422 discimus. Fisci frumentarii mensam nummulariam fuisse Ostiae nuper didicimus ex titulo P. Aeli Liberalis imperatoris Hadriani liberti (infra n. 2045), qui antequam ad procurationem annonae Ostiensem promoveretur eius mensae fuit praepositus. — Post saeculum III non reperiuntur procuratores annonae; sed eorum loco saeculo quarto Ostiae sedem habuisse videntur ipsi praefecti annonae urbis Romae (cf. supra).

Haec de magistratibus Ostiae annonam urbis Romae curantibus, ipsi autem civium ut ita dicam alimentationi, id est earum rerum, quae ex provinciis transmarinis urbi Romae petendae erant, frumenti potissimum et olei, subvectioni, navium frumentariarum aedificationi, panis coctioni, ceteris rebus similibus cum ita Romanorum imperatores[9]) prospexerint ut

1) Primum anno 314 memoratur episcopus de *loco qui est in porto Romae* (Harduin. act. concil. 1 p. 268, Mansi 2, 477). Deinde *portus urbis* est apud Aethicum p. 712 Gron., *portus urbis Romae* in constitutione anni 384 (C. Th. 16, 5, 4 ter), *portus urbis aeternae* in constitutione anni 364 (C. Th. 14, 88, 4), *portus urbis sacrae* in constitutione anni 366 (C. Th. 14, 15, 8), *portus Romanus* apud chronographum anni 354 (ed. Mommsen p. 646), Hieronymum ep 66, 11. 77, 10, Cassiod. var. 7, 9, ὁ τῆς Ῥώμης λιμήν apud Zosimum 6, 11, οἱ Ῥώμης λιμένες Procop. Goth. 1, 2, ὁ Ῥωμαίων λιμήν ib. 2, 7. 8, 19. 1, 18. 3, 15. 1, 18. Sane poterat et antea portus Ostiensis dici *portus urbis Romae*, non aliter atque Strabo 5, 3, 5 p. 443 ipsam Ostiam dicit ἐπίνειον Ῥώμης, vel ut hodie dicimus non Fiumicino neque Antium sed Civitavecchiam esse verum *portum urbis Romae*, sed tunc demum appellatio illa in usum sollemnem abiit. Portuensis via quoque, qua etiam antea ex regione urbis Transtiberina in Portum perveniri poterat (teste itinerario Antonini p. 300) sive eadem fuit atque via Campana, propter quam fuit lucus deae Diae, sive diversa ab ea, tunc demum appellata est *Portuensis*; quae appellatio primum reperitur in breviculo viarum adiecto notitiae urbis Romae aetatis Constantinianae, deinde apud Aethicum p. 716 Gronov. — Coniunctae videntur esse hae nominum mutationes cum eo re quod posteriore aetate Romani ex Portu vela daturi non via Ostiensi Ostiam indeque Portum petebant, sed sive Tiberi devecti per novum ostium Tiberinum (ostium fortasse ex fossis a Claudio et Traiano operis portus causa ductis), ut fecit Rutilius Namatianus (1, 179 seq.), sive pedibus via Portuensi, prae qua Ostiensem saeculo p. Chr. sexto paene fuisse derelictam auctor est Procopius Goth. 1, 22.

2) Harduin act. conc. 1 p. 266. Mansi 2 p. 477. — Recte in universum de hac re iudicavit Doellinger *Hippolytus und Kallistus* p. 77 seq. Nec tamen cum eodem (l. c. p. 84) inde quod anno 313 una cum episcopis Terracinensi Praenestino e Tribus Tabernis memoratur episcopus Ostiensis (Optatus de schism. Donat. 1, 23), non memoratur Portuensis, effecerim ipso anno 313/14 sedem Portuensem esse constitutam. — Etiam antiquiori tempori originem sedis Portuensis adtribuit De Rossi *bull. crist.* 1866 p. 33—42, motus ea re maxime quod diversitatem quandam sermonis et locutionum inter Ostienses et Portuenses titulos christianos sibi deprehendisse visus est (l. c. p. 41 et antea apud Pitram spicil. Solesm. 4, p. 518. 546). Sed quamquam iudicium eius viri, in tali praesertim re, maximi facio, immo ipse illi obsecutus infra n. 1887 seq. christianos titulos Portuenses ab Ostiensibus quantum fieri potuit separavi, tamen haec diversitas mihi non videtur tanta esse quanta visa est Rossio; immo ipse Rossius locutionem *hic dormit* vel *dormiunt* Ostiae paene peculiarem etiam in Portu inveniri (n. 1951. 1955. 1960), licet non tot exemplis quot Ostiae, concessit. — Male ex Prudentii verbis supra (p. 8 not. 5) adlatis effici, fuisse saeculo tertio Portuensem aliquem episcopum diversum ab Ostiensi, iam supra observavi.

3) *Comes portus* memoratur etiam notae in notitia imperii occidentis p. 48, *comes portuum* in titulo Privernate vol. X n. 8414.

4) Quam coniuncta fuerit Ostia in mentibus Romanorum cum re frumentaria, eius rei exemplum subministrat Plinius. Is enim inter exempla mirae fecunditatis (h. n. 7, 3, 33) *Fausta quaedam*, ait, *e plebe Ostiae duos mares totidemque feminas enixa famem quae consecuta est portendit haud dubie*. Nam haec res vix a quoquam ad caritatem annonae referri potuisset, nisi evenisset eo loco, quo cuncta ad rem frumentariam vel pertinebant vel pertinere videbantur.

5) *Tribunal quaes.* memoratum in inscriptione Lucili Gamalae n. 375, an cum recte Mommsenus olim (act. Lips. min. 1848 p. 287) ad hunc quaestorem rettulerit, non liquet.

6) Memoratur *proc. ann. A[ug].* etiam in fragmento Portuensi infra n. 163. Fortasse etiam titulus originis incertae editus inter urbanos vol. VI n. 1633 Ostiensis est. Denique Ostiensibus propter vicinitatem quodammodo adnumerandus est titulus P. Aelio Liberali *procuratori annonae Ostiensis* positus in vico Laurentium Augustanorum (infra n. 2045). Praeterea hi procuratores memorantur in titulis Africano vol. VIII n. 1439 (cf. infra ad n. 161) et Calaritano vol. X n. 7583.

7) *proc. annonae Aug. Ostis* infra n. 160, *procurat. annon. Auggg. nnn. Ost.* n. 154, *proc. Ostiae ad annon.* n. 161, *proc. ad annon. [O]stiae* vol. VI n. 1635, *proc. ad annonam Ostis* vol. X n. 7580, *proc. annonae Auggg. nnn. [O]stiensium* vol. VIII n. 1439, *procurator annonae Ostiensis* infra n. 2045; simpliciter *proc. annon.* est infra n. 172.

8) Vol. X n. 1562: *Chrysanthus Aug. disp. a fruminto* (sic) *Puteolis et Ostis.*

9) Libera re publica atque etiam sub primis imperatoribus non videtur opus fuisse talibus adiumentis; lucrum ex navigatione et negotiatione redundans exuberabat (τὸ λυσιτελὲς νικᾷ, Strabo ait 5, 3, 5 p. 231). Coeperunt haec privilegia quantum scio sub Claudio (Sueton. Claud. 18. Gaius inst. 1, 32c:

privatos eis rebus vacantes vel singulos vel corporatos — nam in collegia coeundi ius plerumque eis concedebatur — praemiis et privilegiis adiuverint, talium collegiorum in inscriptionibus Ostiensibus uberem extare memoriam non est mirum. Et plenam notitiam horum collegiorum dabit index huic volumini subiectus; hoc loco potiora ex eis commemorasse sufficit. Ordinem ut ita dicam collegiorum Ostiensium ducit corpus fabrum navalium Ostiensium (n. 168. 129. 222? 222. 228. 272; *fabri navales Portenses* n. 160); nam privilegia illa, de quibus dixi, in his fabris coepisse videntur (cf. p. 7 adn. 9), nec sine causa in solis fabrum navalium titulis senatus consultum ex quo coire eis licebat (n. 122. 129. 232) memoratur. Sequuntur collegia hominum in ipsa navigatione occupatorum. Et *navicularii*[1]) quidem ei qui quarto certe p. Chr. saeculo praeter alios ita appellabantur, id est domini navium maritimarum frumentum et oleum ex provinciis transmarinis advehentium, Ostiae exiguam tantum sui memoriam reliquerunt; fortasse quod hi plerumque neque fuerunt Ostienses neque Ostiae constiterunt et ideo matriculas marmori incisas publice proponere vel imperatoribus statuas dedicare Romae vel Carthagine maluerunt quam Ostiae; sed tamen etiam in portu Ostiensi repertus est titulus n. 99 Antonino Pio dicatus a *dominis navium Carthaginensium ex Africa*. Diversi ab his fuerunt *codicarii navicularii* memorati in titulis n. 131 (*codicari nabiculari infernates*) posito ab ipsis imperatori Constantino curante praefecto annonae, et n. 170 (*codicari navicularii et quinq. corp. navigantes* — ubi haec ultima num coniungenda sint cum prioribus non liquet) posito ab ipsis procuratori portus utriusque, et n. 125 (*codicari navicularì*), qui et ipse positus est magistratui ordinis equestris, et alibi[2]); hi, cum *codices* a quibus appellabantur navigationi transmarinae vix fuerint apti, traiectibus brevioribus fortasse etiam in flumine Tiberi videntur fuisse occupati. Idem valet de *scaphariis* memoratis n. 409. *Lenuncularios auxiliarios*, quorum matriculae extant n. 250—253 et qui praeterea memorantur n. 341, in ipso portu navibus transmarinis operam videri dedisse exposui ad n. 252/3[3]). Mercibus adventiciis comportandis quarto certe p. Chr. saeculo destinatum fuit *corpus saccariorum portus Romae* (cod. Theod. 14, 22, 1); neque absimile fortasse fuit *susceptorum Ostiensium sive Portuensium antiquissimum corpus* (nam de susceptoribus fiscalibus cogitari non potest), *ob utilitatem urbis Romae*, ut ipsi gloriabantur, a praefecto urbis, ut videtur, restitutum (vol. VI n. 1741). Ut haec corpora mercium urbi Romae destinatarum subvectioni inservisse putanda sunt, ita alia corpora aliter annonam urbis Romae adiuverunt. Corpus mensorum frumentariorum Ostiensium (*quinq. corporis mensor. frumentarior. Ostiens.* n. 302) memoratur n. 2. 134. 289. 303. 202. 323. 422, 12. 432 (de adiutoribus nauticariis acceptoribus vide ad n. 2; *mensores Portuenses* sunt in titulo edito in adnotatione ad n. 172). Corpus mercatorum frumentariorum Ostiae posuit titulos duos alterum n. 202 quinquennali ipsius perpetuo oriundo fortasse ex civitate Africae Hippone Regio vel certe ibi honoribus functo, alterum n. 161 procuratori annonae Ostiensis. *Corpus* (negotiatorum) *vin(ariorum) urb. et Ost.*, cuius quinquennalem habemus n. 318, et ab hoc fortasse non diversum corpus *negotiator(um) vinarior(um) ab urbe*, cuius patronus fuit Cn. Sentius Felix n. 409, urbi Romae vinum suppeditasse videntur. Idem Sentius Felix patronus fuit *olearorum* (intellege negotiatorum), item *piscatorum propolarum*. Pistores Ostienses, qui Marco Caesari posuerunt titulum n. 101 (*corpus pistorum coloniae Ostiensis et portus utriusque*) et quorum *quaestor et q(uin)q(uennalis)* reperitur n. 374, cum Severo et Antonino imperantibus immunitatem a tutelis urbicis pistoribus iam dudum concessam sibi vindicare studuerint, quamquam non impetraverunt (cf. adnotata ad n. 131), et ipsi annonam urbis Romae ex aliqua certe parte adiuvisse putandi sunt. Et certe quarto p. Chr. saeculo panem urbi Romae destinatum ex parte Ostiae esse coctum constat ex eis quae Honorius a. p. Chr. 393 *de pretio panis Ostiensis* ad praefectum praetorio rescripsit (cod. Theod. 14, 19, 1). — Frumento et mercibus transmarinis recipiendis Ostiae destinata erant horrea, sita ea ut videtur prope ipsum portum; unde prodit fragmentum inscriptionis n. 194 cum mentione horreorum. Ad *horrea Portuensia* pertinet constitutio Honorii anno p. Chr. 400 (C. Th. 14, 23, 1; cf. ib. 14, 15, 4, 1); et Alaricum anno 408 in Portu πᾶσαν τὴν τῆς πόλεως τροφὴν ἀποκειμένην invenisse narrat Zosimus 2, 5 (cf. Sozomenus hist. eccl. 9, 6).

Supra enumeravi collegia ex parte certe usibus populi Romani inservientia. Ab his separatim tractari debet *collegium fabrum tignuariorum Ostis* (sic n. 102. 120. 292. 372. 371; *collegium fabrum tignuariorum Ostiensium* n. 293. 229. 330. 374) numero inscriptionum quas reliquit nulli collegiorum Ostiensium secundum[4]). Originem ducere ex remota antiquitate hoc collegium crediderim; quod autem in inscriptionibus lustra collegii ita numerantur[5]) ut quamvis adhuc incertum sit principium eius numerationis[6]), tamen eam non coepisse ante Augustum certo constet, id explicaverim ex restitutione collegii et nova ordinatione facta sub primorum imperatorum aliquo, fortasse sub ipso Augusto. Certe de fabris tignuariis Ostiensibus scimus haec, fuisse eos sub magistris quinquennalibus ternis (n. 128. 162; singuli *magistri quinquennales* reperiuntur n. 2. 290. 370. 271. 374. 407. 412 cf. adnot. 430, singuli *quinquennales* 293. 227. 316. 419; *praefectus* est n. 298), fuisse in collegio decuriones (n. 122. 330. 374) et ab his diversos honoratos, decurionibus ut videtur dignitate superiores (n. 128), plebem collegii distributam in decurias sedecim appellatam fuisse *numerum caligatorum*

---

edicto divi Claudii *Latini ius Quiritium consecuntur, si navem marinam aedificaverint . . . eaque navis . . . sex annis frumentum Romam portaverit*. Ulpian. fr. 3, 6), qui etiam alia multa in re frumentaria novavit. Quomodo autem sensim aucta sint usque ad eum statum, quem invenimus expressum in legibus saeculi IV, hoc loco persequi non licet.

1) Nautarum collegium, certe non naviculariorum qui ita appellabantur saeculo IV, videntur fuisse *Ostienses naviculariei* qui Tiburi posuerunt hunc titulum aetatis satis bonae: *.. Paccio L. f., q. pro pr., Ostienses naviculariei*. (Sic editus est e Sebastianis *viaggio a Tivoli* p. 478; exemplum minus bonum reperitur in Amatii schedis Vaticanis).

2) *Codicar(ius) curat(or) Ostis et III honor(atus)* est n. 309. — Lites inter caudicarios et mensores Portuenses memorantur in titulo relato in adnotatione ad n. 172, et anno 417 ab Honorio cod. Theod. 14, 4, 9. — *Patronus et defensor codicariorum* reperitur in titulo edito inter urbanos vol. VI n. 1649. — Praeterea in insula Igilio (*isola del Giglio*) repertus est titulus hic editus a Donatio 327, 4, hodie autem adservatus in museo Florentino: *[D(is)] m(anibus . . . . V(i)ctori sevir[o Augusta]li idem q(uin)q(uennali), [corporat]o in corpore cod(icariorum), [pat]ronum . . . . . [Fr]uctuosi seviri Augustal(is) idem q(uin)q(uennalis), cor[porati i]n corpore codicar(iorum), (omnibu)s honorib(us) functo* (sic) . . . . . *us Callinicus alumn(us) [Fructu]osi s(upra) s(cripti) et Modia Par[theno]pe coniunx fecerunt et [reliquias] Victoris s(upra) s(cripti) traiecer(unt) [post] annos XVIIII*. Hic titulus ideo hic fuit adferendus, quod Victor et Fructuosus qui in eo memorantur vix dubium est quin fuerint Ostienses et Ostiae seviratu functi sint; nec tamen recipiendus fuit inter titulos Ostienses; nam reliquias eum stetisse Ostiae et inde Igilium esse asportatum non est probabile, praesertim cum primum prodierit ne loco insulae Igilii ubi visuntur rudera aedificiorum antiquorum (*Novelle Fiorentine* a. 1700 p. 440).

3) *Navicularii maris Hadriatici* qui Cn. Sentium Felicem a primoriis coloniae Ostiensis gratis cooptaverunt (n. 409) num Ostiae constiterint, potest dubitari. — Ligna thermis urbis Romae necessaria subvectasse videntur *navicularii lignarii* memorati n. 278 (cf. cod. Theod. 14, 6).

4) Id quod supra monui de inscriptionibus Ostiensibus in universum, scilicet eas reperiri saepe etiam extra Ostiam non solum in museis, sed etiam in aedificiis medio aevo factis in opere positas, hoc praecipue cadit in inscriptiones fabrum tignuariorum Ostiensium; nam non minus sex descriptas primum Romae vel in aliis civitatibus (n. 6. 106. 128. 290. 407. 420) certis coniecturis ad Ostiam referre licuit. Inde suspicio oritur etiam inter reliquas inscriptiones fabrum tignuariorum in urbe Roma vel repertas vel primum descriptas nonnullas esse originis Ostiensis. Id olim coniecerat Mommsenus (Inscr. Neap. p. 400) de hac inscriptione descripta a solo Iucundo (cod. Ver. f. 44', cod. Magl. f. 67') Romae in palatio Sanctorum Apostolorum, quo advecta esse dicebatur ex agro Tusculano (iuxta Cyperanum oppidum' nescio quo errore eam collocavit Gruterus 414, 1), est autem haec: *T. Flavio T. lib. Hilarioni, decur. coll. fabr. ex lustro XV, nangento ad subfrag.* (sic excepit Iucundus) *lustro XVI, mag. quinq. coll. fabr. tignarior. lustro XVII, honorat. ex lustro XIIX, censor bis ad mag. creando. lust. XIX et XX, iudex inter elect. XII ab ordine lust. XXII. Claudia Ti. f. Prisca viro optimo, et Flavia T. F. Priscilla patri optimo*. Sed ego tam hanc quam alias similes fabrorum tignuariorum inscriptiones, quamvis affinitas quaedam inter eas et inscriptiones fabrum tignuariorum Ostienses intercedere videatur, nisi accedebat originis Ostiensis non dico argumentum, sed indicium aliquod probabile, ab inscriptionibus Ostiensibus excludere debui. Cf. quae adnotavi infra ad n. 408 (not. 1) p. 20.

5) Numeri lustrorum qui reperiuntur in inscriptionibus sunt hi: II (n. 299; an IIXX? cf. adn.). XXI (n. 374). XXII (n. 070). XXV (n. 297, nam fabri huius tituli vix diversi sunt a tignuariis). XXVII (n. 8). XXIX (n. 420. 074). XXXIII (n. 480). XXXVI (n. 418).

6) Magistros lustri undetricesimi inscriptos in latere basis, cuius frons scripta est anno 200, hoc anno esse antiquiores ostendi ad n. 128.

(n. 160. 374) vel *numerum militum caligatorum* (n. 128 cf. n. 416), denique in collegio fuisse scribas (n. 347). Conferri potest quod etiam in collegio fabrum tignuariorum urbis Romae fuerunt honorati decuriones scribae, et plebs item fuit distributa in decurias (vol. VI n. 1060. 6466).

Claudium imperatorem et portus Ostiensis institutione et rei frumentariae nova ordinatione annonae urbis Romae providisse supra diximus. Eodem videtur pertinere quod idem Claudius teste Suetonio (c. 25) ut Puteolis ita Ostiae singulas cohortes ad arcendos incendiorum casus collocavit, scilicet ad tutanda ea quae Ostiae fuerunt horrea frumentaria, eiusmodi casibus potissimum obnoxia. Testimonium Suetonii confirmatur a Tacito qui inter res gestas a. p. Chr. 69 cohortem Ostiae agentem bis memorat, scilicet iussu Othonis *septumam decumam cohortem e colonia Ostiensi* in urbem esse accitam (hist. 1, 80, quam rem refert etiam Plutarchus Oth. 3), deinde Othone iam mortuo *cohortem quae Ostiae ageret* (nescio an ipsam illam septumam decumam) a Dolabella, ut ei obiecerunt accusatores, ad defectionem *temptatam* (ib. 2, 63; cf. Mommsen Hermae vol. 16 p. 646). Sed postea, certe exeunte saeculo p. Chr. altero, Ostiae stetisse non cohortem aliquam integram sed vexillationem ex cohortibus vigilum urbis Romae inscriptiones demonstrant. Reperti enim sunt Ostiae et in portu Ostiensi non solum tituli sepulcrales vigilum complures n. 214. 221. 226. 231, sed etiam tituli sacri dedicati a diversarum cohortium vigilibus, scilicet n. 13 dedicatus a tribuno cohortis quartae curam agente centurione cohortis secundae, n. 5 dedicatus a centurione cohortis secundae et cui postea nomen suum inscripsit centurio cohortis quartae, denique n. 236 in quo memorantur vigiles ex cohortibus secunda et quinta. Et sane cohorti a Claudio, teste Suetonio, ad incendia potissimum extinguenda Ostiae collocatae apte substitui potuit vexillatio vigilum etiam Romae in eadem re occupatorum. — Praeter vigiles Ostiae fuisse stationem militum frumentariorum testes sunt dedicationes duae altera n. 120 facta Severo Alexandro a *statione n(umeri) frumentariorum* in portu Ostiensi, altera n. 7 Genio castrorum peregrinorum a frumentariis duobus in celeberrimo coloniae loco (cf. n. 146). — Denique in portu Ostiensi aetate imperatoria stetisse partem classis Romanae indicat Suetonius, cum narrat (Vesp. 8) tam Vespasiani quam ipsius tempore classiarios ab Ostia et Puteolis Romam et invicem pedibus iter facere solitos esse; nam ut hi Roma ad classem praetoriam Misenensem, ita illi Roma ad stationem classis Ostiensem vel invicem dirigebantur. Accedit quod in titulo Puteolano huius corporis vol. X n. 3664 veteranus aliquis originem ita adscripsit: *vern(a) Oste(nsis)*; nam ut simili indicatione *verna Misenensis* (vol. X, 3444. 6338) indicari constat originem ex militibus classis Misenensis, ita hac videtur significari origo ex classiariis Ostiensibus (cf. Mommsen Hermae vol. 16 p. 465 not. 4). Classiarios illos fuisse vexillationem classis praetoriae Misenensis videtur indicari non solum titulis sepulcralibus militum eius classis repertis tam in portu quam in ipsa Ostia (n. 232—243), sed etiam titulo n. 110 quamvis explicationis dubiae.

Ostia postquam bello civili Sullae partes secuta a Marianis capta et direpta est (Liv. lib. 79; Appian. b. c. 1, 67 cf. 1, 88; Orosius 5, 19, 17; inscriptio Graeca edita ab Henzeno ann. inst. arch. 1853 p. 86, col. I v. 6), deinde aliquot annis post etiam a piratis nescio quod incommodum accepit (Dio 36, 22; cf. Cic. pro lege Man. 12, 33), postea incolumis mansit multis saeculis ita florens ut florere debuit urbis terrarum dominae emporium primarium eodemque tempore suburbanum vicinitate et litorum amoenitate gratum. Maxima fuit Ostiae frequentia navium Africanarum Hispanarum Galliae Narbonensis (cf. Plin. hist. nat. 19, 0; Strabo 3, 2, 6 p. 145); sed etiam naves Alexandrinae et Asiaticae quamvis florente imperio primum Puteolos plerumque appellerent, nihilominus advenae urbem Romam petentes Puteolis iterum naves conscendere et ad portum Ostiensem cursum dirigere interdum maluerunt: Paulus apostolus ex Asia adveniens pedibus Puteolis Romam iter facit (act. Apost. 28, 14), Apollonius Tyanensis navigatione uti maluit (Philostrat. vit. Apoll. 7, 15. 16). Omnino verus est Florus (1, 4), cum *totius mundi opes et commeatus Ostiae velut maritimo urbis hospitio recipi* scribit.' Observatione dignus est etiam numerus inscriptionum quas Ostiae reliquerunt homines peregrini, tam sepulcrales (n. 470—486; titulus Graecus ineditus hic: Μάρκος Σελεύκου, Σελευκεὺς [ἐκ] Πιερίας) quam dedicatorias (n. 166. C. I. Gr. 5892). — Litus Ostiense, licet nobis, ut est nullo sien variatum, non ita grati aspectus et insuper caeli gravitate invisum, tamen Romanis placuit. Fortasse iam liberae rei publicae ultimis temporibus villae in agro Ostiensi aedificari coeptae sunt (cf. Cic. ad Att. 12, 23, 3) quibus aetate Plinii plenum erat litus Laurentinum Ostiensi contiguum (Plin. ep. 2, 17, 27), — et ei villae, quam ipse Plinius habuit prope vicum Laurentinum, copias plerasque *Ostiensis colonia ministrabat* (ib. 2, 17, 26) — et qualem in ipso agro Ostiensi habuit Symmachus (ep. 2, 52. 3, 82. 6, 8. 5, 36. 6, 72). Modestioris quoque condicionis homines ut Minucius Felix cum amicis, feriis autumnalibus Ostiam *amoenissimam civitatem* adierunt, ut marinis lavacris ibi recrearentur (Min. Fel. cap. 2[1]). Etiam quarto p. Chr. saeculo praefectum urbis Castoribus Ostiae sacrificantem *populus Romanus* comitabatur *sollemni iucunditate* (Aethicus p. 716 Gronov.). Denique huc pertinet id quod Suidas s. v. Μαϊουμᾶς ex ignoto scriptore exscripsit: πανήγυρις ἤγετο ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα· τὴν παράλιον καταλαμβάνοντες πόλιν τὴν λεγομένην Ὠστίαν οἱ τὰ πρῶτα τῆς Ῥώμης τελοῦντες ἡδυπαθεῖν ἠνείχοντο, ἐν τοῖς θαλαττίοις ὕδασιν ἀλλήλους ἐμβάλλοντες. Ex imperatoribus Ostiae saepe moratus est Claudius (Tac. ann. 11, 26 sq., Suet. Claud. 38, Dio 60, 31) interdum sacrificii gratia, teste Tacito, vel πρὸς ἐπίσκεψιν σίτου, ut sunt verba Dionis, fortasse etiam ut operi portus ab ipso conditi instaret. Hadrianus, cuius erga Ostienses *indulgentiam et liberalitatem* ipsi remunerati sunt statuis positis (n. 80. 90), *in exstructionem thermarum* sestertium vicies pollicitus est, Antoninus Pius pecuniam *quanto amplius desiderabatur* adiecit (n. 98). Septimius Severus cum Antonino filio theatrum Ostiae dedicavit (n. 114). Aurelianus *forum nominis sui in Ostiensi ad mare fundare coepit* (vit. Aureliani cap. 45), Tacitus *columnas centum Numidicas pedum vicenum ternum Ostiensibus donavit* (vit. Taciti c. 10). Neque quarto saeculo et quinto deficiunt opera publica imperatorum nomine vel restituta vel condita (n. 134. 135. 137. 140. 141). Saeculi quarti principio per aliquod tempus Ostiae fuit officina monetae publicae; de qua vide quae adnotavi ad n. 1678. Sane incursionibus barbaricis adflicta est Ostia non minus quam ipsa Roma; ut portum Ostiensem a. 408 et rursus a. 409 captum ab Alarico (Zosim. 6, 36. 6, 6), item a. 537 a Vitige (Procop. Goth. 1, 26), mox a Byzantinis in ipsa Ostia constitutis receptum (ib. 2, 7) et rursus a Totila expugnatum (ib. 3, 36) accepimus. Sed derelinqui coepta est Ostia puto non ante saeculi septimi finem, cum Africa, deinde Sicilia ab Arabibus occupatis litora maris inferi latrociniis infestarentur. Accessit portus arenis fluvialibus obrutus et inutilis factus; denique caelum ipsum, ut fieri solet agris cultura destitutis, cotidie ingravescens. Postremum ecclesia quoque Ostiensis re esse desiit (nomine tantum servato), sub Eugenio III pontifice (anno circiter 1150) cum Veliterna contributa.

Restat ut paucis dicam de finibus territorii Ostiensis et, quod cum ea re coniunctum est, quo usque Romam et civitates finitimas versus terminos Ostiensis huius sylloges extenderim. Et inscriptiones portus Ostiensis ab Ostiensibus segregari non debere supra p. 7 exposui, sed cum ultra ipsum portum non videatur se extendisse territorium Ostiensium (cf. lib. col. supra p. 6 not. 16), reliquas inscriptiones Transtiberinas ab hoc corpore exclusi. Ex inscriptionibus repertis inter Romam et Ostiam recepi non solum n. 26 et reliquas una repertas, effossas ad miliarium viae Ostiensis circiter decimum tertium, et n. 718. 676. 1311. 1477 hodie eodem fere loco extantes — nam Egriliorum nomen n. 245. 1410 tam frequens Ostiae quam alibi rarum Ostienses ibi sepultos esse ostendit —, sed etiam n. 426 repertam, si vera traduntur, ad miliarium nonum viae Ostiensis; nam duovirum, cuius sepulcro ea erat inscripta, Ostiensem fuisse extra dubium est[2]. Laurentes ab Ostiensibus disterminavisse videtur fossa qua stagnum Ostiense in mare emittitur et super quam olim steterunt tituli n. 126. 127. Sed etiam inscriptiones extantes paucis passibus trans eam fossam in praedio Castel-Fusano coniunxi cum Ostiensibus; nam n. 361 certe Ostiensis est. Contra inscriptiones extantes in villa praedii Castel-Porziano videntur prodiisse ex ruderibus vici Laurentium Augustani; quas infra (cap. II) edemus.

---

1) Cf. etiam Macrob. sat. 7, 16, 10.

2) Exclusi inscriptionem editam vol. VI n. 1277 effossam ut dicitur ad miliarium XII viae Ostiensis; nam alienam eam esse ab Ostia apparet.

1 in basi marmorea ANGELIC.; in lapide quadrato vetusto REDIAN.; in quadrato vetustissimo PEVTING.; in columella marmorea DONI In ostia Tiberis prope Romam XII pass. CYR. (MARCIAN.). Apud Hostiam ANGELIC. et sic vel ex Hostiensi oppido RELIQVI PLERIQVE; 'modo non exta' addit IVC.

LITORIBVS VESTRIS QVONIAM CERTAMINe LAETVM
EXHIBVISSE IVVAT CASTOR VENERANDEQVE POLLVX
MVNERE PRO TANTO FACIEM CERTAMINIS IPSAM
MAGNA IOVIS PROLES VESTRA PRO SEDE LOCAVI
VRBANIS CATIVS GAVDENS ME FASCIBVS AVCTVM
NEPTVNOQVE PATRI LVDOS FECISSE SABINVS

Semel ex lapide descripta est, a Cyriaco sine dubio. Exhibent codices Cyriacani Marcianus XIV, 124 f. 142 et Angelicanus D 6 18 f. 16'; deinde compilatores Marcanova Bern. f. 80, Mut. f. 83' et f. 205; Pelicianus Marcian. f. 85, Ver. p. 143; auctor codicis Rediani f. 115'; Lilius Berol. f. 48'; Ferrarinus Traiect. f. 85, Reg. f. 17' et f. 184'; Iucundus Ver. f. 150; Alciatus Feae f. 148', Peutinger Aug. 827 f. 76' (inde Apian. 188, 3, ex quo Gruter. 89, 8, hunc emendat nescio ex quo codice Fabrettius emend. Gruterian.). Exhibent praeterea Donius 4, 58 cum 'excerpsit G. Naudaeus' scilicet ex codice aliquo; ex Donio, adhibitis schedis nescio quibus Ambrosianis, Murat. 353, 4; Pithoeus epigr. f p. 5, Burman. anthol. 1, 47.

Variam lectionem adposui plenam codicum Marciani et Angel. Cyriacanorum, plenam exceptis orthographicis Marcanovae Feliciani Lilii codicis Rediani Iucundi Alciati Peutingeri. — 1 LITTORIBVS omnes praeter Cyriaci cod. Angel. — NOSTRIS Angel. Marcan. Red. Iuc. Alc. Peut. — CERTAMINE Cyr. (Marc. Ang.) Fel. Lil. Iuc., CERTAMINA Marcan. Red. Alc. Peut. et sic suprascriptum in Angel. — 2 EXIBVISSE traditur. — VIVAT Lil. — 3 IPSAM] NVIVE Marcan. Red. Iuc. Peut. idque etiam in Cyriaci cod. Ang. postea adscriptum est, AEQVAM Alciat. (item Murat., scilicet ex schedis quas laudat Ambrosianis). — 5 VRBANVS Felic. Lil. — CAVTIVE correctum in CATIVS Cyriaci cod. Ang., hoc postea correctum est in TACIVS; TATIVS Felic. Red., TACIVE Iuc. Alciat. Peut., TACITVS Marcan. — FASTIBVS Felic. Lil. — 6 SABINOS Alc. Peut., item, sed correctum in SABINVS, Cyriaci cod. Ang., SATVRNVS Felic. Lil.

De ludis Castorum Ostiae a magistratibus urbanis celebratis praeter hoc carmen extant testimonia (composita a Mommseno huius corporis vol. I p. 385) Silvii fastographi sub die 27 Ianuar. (C. I. L. I p. 338: *ludi Castorum Ostiis, quae prima facta colonia est*) et Aethici p. 716 Gronov. ubi (in insula inter portum urbis et Ostiam civitatem) *populus Romanus cum urbis praefecto vel consule Castorum celebrandorum causa egreditur sollemni iucunditate.* Praeterea Ammianus 19, 10, 4 ad a. 359 narrat, cum naves frumentarias annonae urbis destinatas tempestates adversae *introire portum Augusti* non sinerent et urbs inopia vexaretur, repente tranquillitatem incidisse, *dum Tertullus* praefectus urbi *apud Ostia in aede sacrificat Castorum.* Denique sedes Castoris et Pollucis memoratur in titulo Lucilii Gamalae n. 376, 13. — Ludos eos saeculo IV factos esse a praefectis urbis constat ex testimoniis supra relatis; antea eos fecisse videntur praetores urbani testificante ipso Catio Sabino his verbis: *urbanis gaudens me fascibus auctum*; nam haec rectius referuntur ad praeturam urbanam, qua Sabinum functum esse constat ex altero carmine huic simili quod dedicavit Herculi Romae ad aram maximam (vol. VI n. 314), quam ad praefecturam Sabini (ut voluit Corsinus series praef. urbi p. 115), de qua nihil traditur. Cf. Mommsen *Staatsrecht* 2² p. 1034 not. 4. — Catius Sabinus cos. II ordinarius fuit n. 818.

2 puteal rotundum marmoreum. Ostiae rep. in fossionibus anni 1802/3. Nunc Romae in museo Vaticano (Gall. lap. intranti a dextra).

in superficie marginis superioris, litteris ita circulo dispositis, ut incertum sit, unde incipias:

MONITV · SANCTISSIMAE · CERERIS · ET · NYMPHARVM · HIC · PVTEVS · FACTVS · OMNI · SVMPTV

in fronte putealis.

C · CAECILI · ONESIMI
PATRO · ET · Q̄ · Q̄ · P · P · C · M · ADIVTOR
ET · L · HORTENSI · GALLI
Q̄ · Q̄ · NAVTICARIORVM
ET · N · TREBONI · EVTYCHETIS
Q̄ · Q̄ · II · ACCEPTORVM

DED · X · K · SEPT · LATERANO · ET · RVFINO n. 197
COS

Descripsit Henzen. Notitia ms. rerum a . . . quarum a Petrinio inter annos 1801/4 . . . sarum p. 174, (Guattani) *monumenti an-editi* 1805 p. XLVIII tab. IX; Henzen n. 7808. Solam inscriptionem principalem *frammenti di fasti* (1820) n. 48 cf. p. l. inscriptionem marginis Zoëga ms. p. 48.

Monitu sanctissimae Cereris et Nympharum hic puteus factus omni sumptu C. Caecili Onesimi, patro(ni) et q(uin)q(uennalis) p(er)p(etui) c(orporis) m(ensorum) adiutor(um), et L. Hortensi Galli, q(uin)q(uennalis) nauticariorum, et N. Treboni Eutychetis, q(uin)q(uennalis) iterum) acceptorum. Nauticarios et acceptores aliquo modo coniunctos fuisse cum corpore mensorum adiutorum ex eo ipso cognoscitur, quod eorum quinquennales una cum quinquennali mensorum adiutorum hunc puteum fecerunt. Quocum convenit quod titulus n. 154 positus est procuratori annonae a c(orpore) *me(n)sorum frument(ariorum) adiutorum et acceptorum Ost(iensium)*, et quod n. 388 reperitur quinquennalis *corpor(is) mensor(um) frumentar(iorum) nauticarior(um) Ost(iensium).* Fortasse et adiutores et nauticarii et acceptores decuriae quodammodo fuerunt corporis mensorum frumentariorum ita ut singulis sui essent quinquennales.

3 ara (Romae) apud Montanari palm. rom. dim. lata, prope Ostiam reperta MARINI.

DEO PATRIO
CN TVRPILIVS
CN F TVRPILI
ANVS AEDIL ET
PR SAC VOLK FAC
SIGILL VOLKANI
EX VOTO POSVIT
ARG P XV SCRP
IX

Legitur scripta manu ignota in Marinii schedis Vaticanis. Inde Marini Arv. p. 357; ex hoc Fea viaggio ad Ostia p. 58; Orelli . . .

Deo patrio Cn. Turpilius Cn. f. Turpilianus, aedil(is) et pr(aetor) sac(ris) Volk(ani) fac(iundis), sigill(um) Volkani ex voto posuit. arg(enti) p(ondo) XV scr(i)p(tula) IX. — *Deus patrius* memoratur etiam in titulis qui videntur Puteolani vol. X n. 1553. 1881.

4 rep. in Portu Romano fossionibus Torloniae anno 1863/4 LANCI. Nunc pars Romae in villa Albania.

DIANA · TVRENO · IVB · TRAIANENSIVM

Descripsi partem quae est intuenti dextra. Eandem edidit P. H. Visconti in catalogo villae Albaniae p. 311 n. 228. Pleniorem dat Lanci ms.

Media pars tituli non intellegitur et fortasse corrupta est; in IVB latere *tub(icen)* coniecit Mommsen. — *Traianensium* Portuensium praeterea extat mentio in Graeco hoc epigrammate reperto in Portu et nuper a me Romae in villa Albania recognito (ed. P. H. Visconti catalog. vill. Alban. p. 304 n. 206): Ἁγνῆς εὐσεμνοῖο σπείρης Τραιανησίων οἵδε ἱερεῖς ἱέρειά τε θεοῦ μεγάλου Διωνύσου (sic) Λ. Σούλλιος Λεωνίδης καὶ καὶ [καὶ errore bis posita] Ἰουλία Ῥουφεῖνα ἐπὶ παραστάτῃ Σεκούνδῳ. *Spira* igitur *Traianensium* Portuensis non solum Liberum coluit, sed etiam Dianam. Romae quoque spira nescio quae praeter Liberum patrem coluit Hecaten sive Dianam triformem (vol. VI n. 281).

---

5 basis SMET. Romae in domo quadam relicta divae Mariae consolatricis sub monte Iordano (significatur opinor ecclesia S. Mariae in Iordano nunc a S. Simone et Iuda nuncupata; cf. Martinelli Roma ex ethnica sacra p. 372) SMET. (ms.). *Fra il monte Iordano et il pozzo bianco* in aedibus privatis ID. (ed.). In domo oratoris ducis Ferrariensis PIGH. *Nella casa del governadore presso dove hora si chiama il Fico* LIGOR. Nunc ad D. Mariae de populo in vinea Alex(and)ri de Grandis MANVT. (Vat. 5234). — Infra Capitolium ad S. Mariae de consolatione MANVT. (orth.) neglegenter. Sub Quirinali PANV. (Vat.).

P · C O R N E L I V S
T H A L L V S
P · CORNELI · ARCHITECTI · FIL
MAG · QVINQ · COLL · FABR
TIGNAR · LVSTRI · XXVI
NOMINE
P · C O R N E L I
ARCHITECTIANI · FIL · EIVS
ALLECTI · IN · ORDINEM · DECVRION
FIDEI · SIGNVM · DONO · DEDIT

Smetius ms. Neap. p. 107, ed. f. 32, 3 (inde Grut. 29, 2); Pighius Lusac. p. 82; Ligorius Neap. lib. 34 p. 102 et in schedule solitaria, quae meum eius refert, apud Manutium Vat. 5253 f. 342. A Smetio pendent Panvinius Vat. 6038 f. 142, fast. p. 353 (ad a. 943); item Manutius, qui tamen et ipse videtur vidisse, Vat. 5234 p. 242, orth. 30, 1 (inde Ligorius Taur. vol. 8); Iacobonius app. ad Font. p. 220 ex Manutio et Panvinio. Recensuit Henzen huius corporis vol. VI n. 148.

5 XXVI Ligor. — 8 ARCHITECTIARI Pigh.

9 decuriones in quorum ordinem allectum esse filium suum praedicat is qui hanc inscriptionem posuit P. Cornelius Thallus non decuriones collegii fabrum tignuariorum fuisse puto, sed decuriones coloniae vel municipii alicuius; nam his magis quam illis conveniunt ordinis et adlectionis vocabula, et ita melius explicatur quod Cornelius Thallus decurionatum filii diserte memoravit; scilicet ipse, a publicis honoribus exclusus ut libertinus (nam non ingenuum eum fuisse, licet nominet patrem, indicat cognomen), honoribus filii ornari voluit [1]). — Haec si recte vel probabiliter dicta sunt, sequitur ut hic titulus aliunde Romam adlatus sit. Ostiensibus autem eum interposui (secutus etiam coniecturam Henzeni vol. VI l. c.) quod etiam aliae inscriptiones collegii fabrum tignuariorum Ostiensium complures in urbe Roma prodierunt.

Sustinebat haec basis signum Fidei a P. Cornelio Thallo collegio fabrum tignuariorum dono datum.

[1]) In inscriptione edita huius corporis vol. VI n. 10299 inter quinquennales lustri XXVII collegii alicuius nominatur ...ALLVS, quem fuisse hunc P. Cornelium Thallum coniecit Huelsen (vol. VI l. c.), sed ea coniectura nequaquam certa est.

6 basis marmorea. Rep. in Portu fossionibus Torloniae, nunc Romae in eiusdem museo.

cornua copiae duo

F O R T V N A E
D O M E S T I C A E · S A N
CTAE · ARA · PRO SALVTE
E REDITV · L · SEPTIMI
SEVERI PERTINACIS
AVG · *et d. clodi* SEPTI
mi albini caesaris
L · VALERIVS · FRONTINVS
7 · COH · II · VIGIL · SVA PECVNIA
POSVIT CVM SVIS
A · L · ET · V · F · I ·
FL IVLIANVS CEN
COR · IIII · VIGILI

Descripserunt in Portu I. B. de Rossi mense Mart. 1868, nuper Romae Io. Schmidt, ipse recognovi. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 187.

In medio margine superiore litteras ET ex versu ibi perscripto residuas reliquis evanidis legere sibi visus est Rossius; qua in re eum oculi fefellerunt. — 12. 13 postea alia manu additi sunt.

11 fortasse significantur his litteris ...*rius Leo* et *Varius Fuscianus* ei qui una cum Valerio Frontino memorantur etiam infra n. 13. 14.

---

7 columna marmorea alta (secundum Lancianium) met. 3, 88. Prodiit mense Martio 1881 cum theatri Ostiensis et fori adhaerentis parietinae detegantur. Locum ubi antiquitus videtur stetisse ita describit Lanciani p. 111: *Dietro la scena del teatro . . . si stende una piazza . . . . Il lato aderente alla scena, che è quello di mezzogiorno, conta quattro piloni di muro, e quattordici colonne di marmo* [fig. 12 in forma edita apud Lancianium loc. cit. tab. I] . . . . *Negli altri le colonne sono di mattoni, intonacati di stucco dipinto e scanalato.* Illarum columnarum marmorearum una videtur fuisse haec. Reperta est autem fracta humi iacens compluribus passibus a loco antiquo, scilicet a *levante del tempio* [significatur templum id quod in tabula supra citata notatum est n. 1. 2], *nel vano di un corridoio.* Nuper loco antiquo rursus erecta est.

In media columna incisa est aedicula, sub qua est Genius libans ad aram; infra legitur

GENIO CASTRO
RVM · PEREGRINOR ·
OPTATIANVS ET PVDENS
FRVMEN FRATRES
MINISTERIO !!!!!!!!!
VOTA SOLVERVNT

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1881 p. 116.

2 in. ante a una littera videtur esse erasa.

Similes dedicationes factas Genio castrorum peregrinorum habemus duas, quarum altera (vol. VI n. 231) inventa est in ipsis castris peregrinis, scilicet Romae in monte Caelio prope ecclesiam S. Mariae in Navicella (cf. vol. VI n. 428. 3327. Henzen *Bull. dell' Inst.* 1851 p. 113 seq.), altera (vol. VI n. 230) dedicata et ipsa a militibus frumentariis extra Romam ad miliarium tertium viae Appiae (cf. vol. VI n. 3322) ex statione quam ibi habebant milites frumentarii. Videtur igitur etiam Ostiae fuisse statio frumentariorum. Quocum convenit quod extat in episcopio Portuensi titulus Severo Alexandro dedicatus a statione frumentariorum (infra n. 128).

8 ara parva marmorea. Romae apud praesulem Zelada REGGI. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

GENIO COLONIAE
OSTIENSIVM
M CORNELIVS
EPAGATHVS · CVRAT
E AVGVSTAL · ARGENT · P · X · D D
OB DEDICATIONE EIVS
VIRITIM · DEDIT · X · I · N
ID · DEC · STLOGA ET SEVERO COS 13. Dec. 141

Descripsit Henzen. Reggi qui descripsit a. 1769 in Marinii schedis Vaticanis; Marini inscr. Alb. 57, qui vidit; Fea *frammenti di fasti* a. 28 cf. p. LII; Henzen syll. n. 6775.

M. Cornelius Epagathus quinquennalis perpetuus ordinis corporatorum lenunculariorum tabulariorum a. 162 (infra n. 250) fortasse idem est.

9 cippus marmoreus. Pisis in ecclesiae cathedralis pariete extrinsecus.

genIO
col OSTIENSIS
saCRVM
tiMOTHEVS
DOMVS
POSVIT

Descripsit Bormann. Morrona *Pisa illustrata* ed. II p. 334; Clem. Lupi *le antiche iscrizioni del duomo di Pisa* (Pis. 1877) p. 6.

5. 6 [*pro sal.*] *domus* [*Aug.*] *posuit* supplevit Lupi.

10 inscriptio marmorea) una cum statua Genii togata tenente cornu copiae effossa apud Ostia Tiberina anno superiore [1710] et Romam translata ab Agent(e [?] cardinalis Bullion. [est Emm. Theod. card. Buglione, qui anno 1700 ex sede Portuensi in Ostiensem translatus est; cf. Piazza *gerarchia cardinalizia* p. 44] dec(ani) s(acri) c(ollegii).

GENIO CORPORIS PELL · OST · QVIbus ex s.c. coire licet
M · AVREL · LAMPROCLES · AVG · LIB · PAT
S · P · D · D · D

Bianchini cod. Veron. 347 f. 125 qui descripsit m. Febr. a. 1711.

1 *Genio corporis pell(ionum) Ost(iensium).* Cf. quae adnotavi ad n. 277.

11 ara marmorea. Ostiae rep. *all' antico suo luogo, sulla piazza che s'apriva dopo la porta d'ingresso alla città* F. H. VISCONTI. A. 1878 extabat intra Ostiam antiquam non longe a porta Romana intranti a dextra, nuper translata est in museum Ostiense.

GENIO
LOCI

Descripsi. C. L. Visconti ms. qui descripsit d. 3 Apr. 1680; acta ms.; P. H. Visconti *Bull. arch. municipale* 1873 p. 163.

12 tabula marmorea. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

Genio
SEVIRVM augustalium
OSTiensium
A · LIVIVS
SEVIR · AVGVstalis
curaTOR · ANNIS continuis . .
nomINE · LIVias

Descripsit Henzen. Legitur in notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 166.

13 basis marmorea. Rep. in Portu una cum n. 6 LANCIANI. Nunc Romae in museo Torlonia.

· HERCVLI
cASSIVS · LIGVS ·
TRIB · COH · IIII ·
poculum VIGIL · clava
· D · D ·
CVRAM · AGENTIbus
VALERIO · FRONTINo Ↄ coH · II
VIGIL · ET · VARIO · FVFICIANO ////RIO
LEONE · AEMILIO · CATVLLINO // Ↄ e
AGENTIBVS

Descripsit Io. Schmidt, recognovi ipse post Bormannum. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 187. Cf. ad n. 6.

14 in Portu Romano rep., nunc Romae in villa Albania.

. . . .
. . L A T . . .
curAM AGEntibus..
valerio froNTINO Ↄ coh. II
uigil. et vARIO FVficiano .. ..rio
leoNE AEMIlio catullino..Ↄ
AGENtibus

Descripsi. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 187.

15 in Portu Romano.

L · VALERIVS · frontinus
CEN · COH · V · AGENTIbus
. . . . EA · CASTRA · VI . . .
. . . . OB · EA · PRO . . . .

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 188 ed suppletam sic ut supra. Vix recte descript.

16 tabula marmorea. Rep. anno 1776 (vel paulo antea) *nelle vicinanze di Porto*, emit Franc. Carrara et dono dedit Pio VI pontifici GALLETTI. Romae in museo Vaticano FEA. Ibi extat (*Gall. lap. dii* I).

PRO
IMP
CAES AVG
NOSTRI
L · SEPTIMI SEVERI · PERTINACIS
HERCVLI · NVMINI
SANCTO ·
CVM BASI · MARMORATA ·
ACCEPTATORIBVS ·
ET · TERRARIS ·
C · SENTIVS ·
PORTESIS ·
S · P · D · D ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Galletti *del primicero della sede apostolica* (Romae 1776) p. 281; Marini ms. Vat. 9124 f. 163 qui memorat Arv. p. 487 not. 32; Fea *viaggio ad Ostia* p. 53; Borghesi, qui vidit, in epistula data ad Furlanettum d. 8 Ian. 1822 (opp. 6 p. 202); Henzen n. 5588 qui vidit.

5 scriptus in spatio depresso videtur substitutus in locum alterius versus erasi. Commodi nomen ibi fuisse coniecit Marinius, probabiliter.

17 arula. Ostiae rep. a Cartonio AMATI. stne Romae in repositis musei Vaticani, de dono data Helenae ex domo imperatoria sorum.

· HERCVLI ET ·
SILVANO SAc
TI · CLAVDIVS
DIADVMENVS
CELLARIVS PSc

Descripserunt Henzenus ex lapide, Ros imagine photographica. Amati ms. 9751 Sarti ms.; Henzen syll. n. 6762. Est n. 3690 inter urbanas.

18 in Portu Romano.

prO SALVTE IMP · CAES
/ / / / / / / / / / / / / / P F A
VG · CANVRENIVS · VERV SAC
OEAE · ISIDIS · CAP
CEO ET CETERI
wACI · MAGAR · OB SVO RESTITV

Lanciani *Bull. dell' Inst.* 1868 p. 229 descripsit festinans.

19 in Portu Romano.

VOTO SVCCEpto
CALVENTIA · SEVERINA
ET · AVRELIA · SEVERA
NEPOS MEGARVM
EAMPLIAVERVNT

Lanciani *Bull. dell' Inst.* 1899 p. 229 descripsit festinans.

20 cippus marmoreus. Rep. Ostiae non longe a turri di *Bovacciano* FEA. Extat Romae in museo Vaticano *(Chiaramonti)*. — *Dagli scavi del Foro Romano* SARTI altero loco, errore.

P R O S A L V T E · E T
R E D I T V · I M P · A N T O
N I N I · A V G · F A V S T I N A E
simpulum A V G · L I B E R O R V M Q V E
E O R V M A R A N S A N C T A E patera
sic I S D I N V M I N I S A R A P I S
S A N C T O S I L V A N O L A R I B
C · P O M P O N I V S
T V R P I L I A N V S
P R O C · A D O L E V M I N G A L B A E
O S T I A E · P O R T V S V T R I V S Q V E · D · D

Descripsi post Henzenum. Fea *viaggio ad Ostia* (1808) p. 90; Marini ms. Vat. 9185 f. 197; Labus *Bibl. italiana* a. 1 t. 3 (1816) p. 91 auctore non indicato; Nibby *viaggio ne' contorni di Roma* 2 (1919) p. 299 (inde Orelli 1888) et *analisi* 2, 915; Sarti ms. bis.

18 *proc(urator) ad oleum in Galbae*, intellegendum, ut videtur, *horreis*.

21 parva basis marmorea alta m. 0,17; spatium scripturae destinatum altum est m. 0,09, singulae litterae centesima metri parte minores. Ostiae rep. a. 1881 *vicino al tempio* [significatur sine dubio aedes ea quae sola Ostiae parietes paene habet integros, Iovis vel Vulcani vulgo dicta], *ma sulla ripa del fiume* C. L. VISC. Nunc Romae in aedibus Vaticanis in museo rerum Aegyptiacarum.

ISIDI · BVBAS/TI
VENER · ARG · P
COR · AVR · P⁻⁻ƎIII
COR · ANAL · P⁻⁻ƎV
CALTIL · DIODORA
B V B A S T I A C A
T E S T A M E N T O
D E D I T

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Dec. 1891, unde edidit Wilmanns exempla inscr. Lat. n. 48; Vercellone *dissertazioni accademiche di vario argomento* (Romae 1994) p. 338 tab., *dissertazioni della pontif. accad. archeol.* ser. II vol. 1 (1981) in tabula non numerata cf. p. 187 (in dissertatione lecta d. 27 Mart. 1882); P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 838. Memoratur *Bull. dell' Inst.* 1882 p. 34.

Inde Bubas[ti] Vener(em) arg(enteam) p(ondo unum semissem), cor(onam) aur(eam) p(ondo uncias tres scriptula tria), cor(onam) anal(empsiacam) p(ondo uncias quinque scriptula octo) Caltil(ia) Diodora Bubastiaca testamento dedit. — 4 corona *analempsiaca* memoratur etiam inter res sacras fani Nemorensis (infra n. 8215); sed quid hoc vocabulo significetur, incertum est. Cf. Mommsen in Hermae vol. 9 p. 10; Dilthey *Jahrbücher des Vereins von Alterthumsfreunden im Rheinlande* vol. 92/54 (1972) p. 9 not. 1.

22 tabula marmorea. Olim in Portu in praediis Pallavicinis mox Torlonianis, nunc Romae in museo Torloniae.

I O V I D O L I C H E N O
PRO · SALVTE · IMP ·
L · A E L I A V R E L I
| C O M O D I | P I I
F E L I C I S · A V G · N
L · RVBRIVS MAXIMVR
PRAEF · EQ · ALAE · HISP
| V O T V M · S O L V I |

Descripserunt Henzen, de Rossi, Io. Schmidt; ipse quoque vidi. Sarti ms. qui vidit anno 1847. Ex apographo Henzeni edidit Wilmanns exempl. inscr. n. 79.

4 COMODI in litura restitutum est, item v. 9 totus. Ante eum versum in margine intuenti sinistro ex scriptura priore superest littera E.

23 lapis advectus ex Ostia, fuit anno 1778 Romae apud propolam in Via Peregrini MARINI.

I O V I · O P T V M O
M A X I M O · E X · V I S O
ARAM · AEDIFICAVIT
P · CORNELIVS · P · L · TRVPO
MESOR
P R E C

Marini ms. Vat. 9181 f. 49, Arv. p. 86.

6 *prec(ario)*, scilicet *loco concesso* interpretatur Mommsen, qui inter inscriptiones Caesaris dictatoris morte antiquiores recepit (huius corporis vol. I n. 1109), sed ipse addidit: 'Fortasse rudis potius quam antiqua.'

24 columna ex lapide qui dicitur *granitello*, effossa ad Portum in fundo principis Torloniae a. 1889.

I · O · M
A N G E L O
HELIOP ·
PRO SALVTE ·
I M P E R A T O R
ANTONINI · ET
C O M M O D I ·
A V G G ·
G A I O N A S
D · D

Descripsit Henzen et edidit ann. inst. arch. 1888 p. 139.

De Jove Heliopolitano cf. Henzen l. c. — Gaionas κίστιβερ Ῥώμης est C. I. Gr. 9218 = Kaibel epigramm. Graec. n. 999.

25 parva ara marmorea. Effossa a. 1797 a Petrinio propter viam Ostiensem loco dicto *i Monti di S. Paolo* [i. e. milibus passuum circiter V ab Ostia antiqua] una cum n. 74. 179. 480. 949. 1118. 1149. 1999. 1999. 1887. 1759. 1780. 1845. 1849 VISCONT. FEA. Translata in coenobium S. Pauli FEA. In claustro S. Pauli MAR. Nunc in museo Capitolino inter lapides a Sartio collectos.

· I O V I T V T O R I ·
Q VETVRIVS SECVNDVS
A LIRIVS HILARIANVS
QVAGLATOR ET CVRATOR
corona DONV DEDER palma
C V L T O R I B V S

Descripsimus Bormann et ego. E. Q. Visconti ms. I f. 118, Fea *viaggio ad Ostia* p. 14; Marini ms. Vat. 9104 f. 1' a Costanzo; Henzen syll. n. 9880.

1 cf. *quaglator et patronus collegi centonariorum* tituli ut videtur Cateni vol. X n. 2910; 'vocabulum a coagulando ductum respondet fere coactori' Mommsen ib.

26 Ostiae.

A V G . . . . . P A
RITAN . . ONII F · M · AV
*aedic*VLAM LACVM · AV*g*
INPENSA · SVA · SL
F EOSIVS . . . L SOSIANVS · M · L
ÆMILIA
TIO CRISPI

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 266.

27 fragmentum basis marmoreae. Iacet ante episcopium Portuense.

LIBERO PATR*i*
sacrum SACRVM
CHRYS*eros*

Descripsimus de Rossi et ego.

28 parva basis. In Portu Romano.

CN MAELIVS
EPICTETVS
LIBERVM PATREM
IN ARIA SVA *sic*
CONSACRAVIT

Lanciani *bull. dell' Instit.* 1878 p. 64.

29 parva basis. In Portu Romano.

CN MAELIVS
PHILETVS · IVN
ARAM
LIBERO · PATRI
D · D

Lanciani *bull. dell' Instit.* 1876 p. 24.

30 rep. in Portu fossionibus Toloniae, *nunc* Romae in villa Albania.

PRO · SALVTE · *imp*
M · AVRELI · COMMODI
ANTONINI · AVG ·
PII · FELICIS ·
LIBERO · PATRI
COMMODIANO ·
· SACRVM ·
IVNIA · MARCIANE
· EX · VOTO · FECIT ·

Descripsit Bormann, recognovi ipse. *Bulletino dell' Instit.* 1864 p. 66 ex apographo Lanc... P. H. Visconti in catal. vill. Alb. p. 299 n. 19...
1 IMP vocabulum litteris minoribus scriptum fortasse postea additum est.

31 sub signo Martis marmoreo. *Lettere non molto belle* FEA. Rep. Ostiae anno 1800 non longe a *Tor Bovacciano* FEA. Rep. Ostiae, *empta dal defonto Inglese Vescovo di Bristol* GVATT. Significari Fridericum 4th *Earl of Bristol, Bishop of Derry* auctor mihi est Michaelis (cf. *Ancient marbles in Great Britain* p. 168), cum vita functum esse Romae anno 1803, supellectilem autem antiquam ab eo Romae collectam mox esse dispersam et vix quicquam ex ea nunc extare in Britannia. Certe hoc signum post Feam et Guattanium neque in Italia neque in Britannia quisquam vidit.

MARTI

Signum cum inscriptione delineatum est apud Guattanium *monumenti antichi inediti* 1805 tab. XVIII cf. p. LXXXVIII. Memorat Fea *viaggio ad Ostia* p. 53.

Egit de hoc signo post alios is qui nuper simulacra Martis antiqua recensuit K. Dilthey *Jahrbücher des Vereins von Alterthumsfreunden im Rheinlande* vol. 53/54 (1873) p. 29. — Tales signorum subscriptiones, quae quidem reperiantur in museis Italiae, plerumque esse novicias, omnes scimus. Neque quod hoc, statim postquam ex terra prodiit, immodicis laudibus celebrari coepit, teste Fea, per ephemerides tam Italicas quam exteras, suspicionem minuit; praesertim cum ab his laudibus, teste eodem, non alienae fuerint *certe ragioni e vedute di speculazione mercantile*. Nihilominus hanc inscriptionem ipsi Feae non suspectam excludere nolui.

32 basis marmorea. Cur originе Ostiensem putem, dixi infra. — Romae in horto Laelii Gratiani DON. Sine loci indicatione, sed inter inscriptiones in vinea Gregorii Ammiani extantes dat BOVCH. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.* intranti e dextra).

in margine:

PRO SALVTEM *sic*
AVG · ///

in ipsa basi:

A · OSTIENSIS
ASCLEPIADES
AEDITVS CAPITOLI *sic*
SIGNVM · MARTIS
CORPORI · FAMILIAE
PVBLICE *sic*
LIBERTORVM ·
ET · SERVORVM
D · D

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Donius 4, 34 (inde Mur. 177, 9 et Orelli 6056) omissis vv. 1. 6; Bouchard ms. Barberin. XXX, 182 f. 116. Est vol. VI n. 479.

Ost(iensis) Asclepiades nominatur bis in albo familiae publicae Ostiensis infra edendo (n. 255). *Corpus familiae publicae libertorum et servorum*, cui signum dono dedit Asclepiades, est ipsa familia publica Ostiensis. Signum ei corpori dono datum ab uno ex corporatis cum inscriptione sua antiquitus non Romae stetisse, sed Ostiae patet.

33 parva basis marmorea. Antiquitus eam ibi prostitisse, ubi a. 186... repertae sunt n. 53 et 89, apparet. Sed haec prodiit anno 186... una cum aliis marmoribus (in his n. 67) ex fornace calcaria ... Ostiae *nel terreno denominato I Casalini ad oriente della ...* VISCONT. Nunc Romae in museo Lateranensi.

T · ANNIVS · LVCVLLVS · VI · VIR
AVG · IDEM · $\overline{Q}$ · $\overline{Q}$ · HONORATVS
SIGNVM · MARTIS · DENDROPHOR
OSTIENSIVM · D · D · DEDICAVIT
ID · MAI · TORQVATO · ET · HERODE · COS a. 143

Recognovi. P. H. Visconti *Giornale di Roma* 17 Mai. 1864, inscr. ... VI n. 164; acta ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lat...nensis p. 364 n. 666; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 374...
6 *honoratum* intellege in collegio dendrophorum, fortasse decreta ...munitate, ut est n. 107 *ob [h]onorem immunitatis*. — Similes donat... dendrophoris Ostiensium (sic appellantur utroque vocabulo perso... etiam n. 87) factae reperiuntur infra n. 67 (*signum Terrae matris* den...phoris donatum d. XIII kal. Maias anni 142, id est tredecim mes... ante quam hoc signum Martis acceperunt, similiter ab *honorato*). (*signum Silvani*), n. 68 (*signum Virtutis*), n. 107 (statua L. Veri Au... et fortasse etiam n. 70. 71. Similiter cannophoris Ostiensibus do...tur non solum imagines Matris deum et Attis (n. 36. 37), sed statuae imperatorum (n. 116. 118). Praeterea *signum Martis* datum corpori familiae publicae Ostiensis habuimus supra n. 32, *Fidei* collegio fabrum tignuariorum Ostiensium supra n. 6.

34 basis parva marmorea. Ostiae rep. a. 1867 una cum n. 26—37. 116. 117. 119. De loco ubi repertae sunt fuse exposuit Viscontius annal. l. c. p. 368. 377 sq. et accuratius p. 366. Prodierunt scilicet intra Ostiam antiquam ibi fere ubi videtur fuisse porta Laurentina iuxta templum, quod Matris deum fuisse inscriptiones ipsae probant, nec tamen ipso loco antiquo, sed coniectae *nel vano di una delle tre piccole arcate di sostruzione aperte appie del muro posteriore del tempio*. Locus signatus est in tabula edita *monumenti dell' Istituto* vol. VIII tab. 60 fig. 1 litt. *h*. Nunc Ostiae in museo.

in margine:

! ! ! ! ! ! ! !

in ipsa basi:

!!!!!!!!!!!!!!!!

SLICIS Q CAECILIVS

FVSCVS ARCHIGAL

urceus LVS COLONIAS OSTEN sic patera

SIS · IMAGINEM

MATRIS DEVM · AR

GENTEAM · P · I · CVM ·

SI · GNO NEMESEM

KANNOPHRIS sic

OSTIENSIBVS D D

Descripsi. Acta ms.; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 381.

Tam in margine superiore basis quam in principio spatii scripturae destinati vestigia apparent litterarum antiquitus erasarum. Scriptum ibi fuisse *pro salute imp. Caes. M. Aureli Antonini pii felicis* coniecit Viscontius; nec contraria sunt pauca ea quae ex litteris deletis enotare potui.

35 basis parva marmorea. Ostiae rep. a. 1867 una cum n. 34; nunc ibi in museo.

Q · CAECILIVS ·

FVSCVS ARCHIGAL

LVS C · O

· IMAGINEM AT

TIS ARGENTIAM sic

· P · I CVM SIGILLO

FRVGEM AEREO CA

NNOPHORIS OSTIEN

SIBVS DONVM DE

DIT

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 381; acta ms.

6. 7 verba *cum sigillo Frugem aereo* respondent verbis *cum signo Nemesem* inscriptionis n. 34, sed ipsa obscura sunt; Visconti coniectura, significari spicas quas manu tenuerit Attis, vix ferri potest.

36 basis parva marmorea. Ostiae rep. anno 1867 una cum n. 34; nunc ibi in museo.

C A L P V R N I A

C H E L I D O

TYPVM · MATRIS

DEVM · ARGENTI

P · II · CANTNOFORIS sic

· OST · D · D ·

ET · DEDICABIT

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 382; acta ms.

3 cf. vit. Heliogab. 7: *matris etiam deum sacra accepit et taurobolialus est, ut typum eriperet et alia sacra quae penitus habentur condita.* — 5 idem soloecismus redit infra n. 118.

37 basis parva marmorea. Ostiae rep. anno 1867 una cum n. 34; nunc ibi in museo.

in latere		*in latere*
syrinx	Q D O M I T I V S ATERIANVS · PAT · ET · DOMITIA · CIVITAS · MAT · SIGNVM · ATTIS · CANN · OST · D · D ·	apex Phrygius lituus

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 388; acta ms.

Q. Domitius Aterianus pat(er) et Domitia Civitas mat(er) signum Attis cann(ophoris) Ost(iensibus) d(ono) d(ederunt). Pater et *mater* reperiuntur etiam infra n. 66 et 70 in titulis donariorum apud dendrophoros Ostienses, ut videtur, dedicatorum. — Titulus ab eodem ut videtur Q. Domitio Ateriano positus Sallustiae Crispinae coniugi infra inter sepulcrales (n. 612) recensebitur.

38 sub signo Attis marmoreo. Rep. Ostiae eodem fere loco quo n. 24—37, scilicet in area tetragona, fortasse campo Matris Deum qui memoretur in latere tituli P. Claudio Abascantiano positi infra n. 224; nunc Romae in museo Lateranensi.

NVMINI · ATTIS · C · CARTILIVS · EVPLVS · EX · MONITV · DEAE ·

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1869 p. 885. Signum cum inscriptione delineatum est *monumenti dell' Instituto* vol. IX tab. 8 *a* fig. 2.

39 ara marmorea. Prostrata ad Tiberim, ubi Ripam dicunt, ex Portu sive Hostia asportata MIL. Romae nuper reperta GVTHER. In hortis Iustinianeis ad portam Flaminiam BIANCH. GVD. MONTF. In museo Vaticano OSANN, ubi adhuc extat (*Gall. lap.* a dextra intranti). — Benevenuti ORELLI errore.

A E M I L I A

S E R A P I A S

TAVROBOLIVM FECIT

ET ARAM TAVROBOLATAM sic

P O S V I T

PER · SACERDOTES

VALERIO PANCARPO

IDIB · MAIS · ANVLLINO · II 199 p. Chr.

ET FRONTONE COS

Descripsit Henzen. M. Milesius cod. Ferr. I, 344; Iac. Guther de vetere iure pontific. (Par. 1612) lib. III c. 8 p. 262 cui dedit Sirmond (inde Gruterus in cod. Lugd. Papenbr. 6 f. 122 et Reinesius 1, 48; ex Reinesio Oderici diss. p. 158; ex hoc Orelli 2226); Gudius, qui vidit, ms. 805, 1, ed. ind. LXXVI; Bianchini cod. Veron. 248 f. 84; Montfaucon cod. Paris. 1293 post f. 155; Osann syll. 482, 186.

4 ARAM] PETRAM Guth. contra lapidem.

40 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. Ostiae eodem fere loco ea quo prodiit n. 39. Extat in museo Ostiensi.

TAVSO*bolium factum matri deum magn. Idaeae pro salute*
imp. caesaris
M · AVREL*i antonini aug. et*
L · AVRELI *commodi caes. et*
FAVSTIN*ae aug. matris castro*
RVM · LIBE*rorumque eorum senatus xvvir. s. f. equestr.*
ORDIN · EX*ercituum*
NAVIGAN*tium*
DECVRIO*num col. ost*
CANNO*phori*
NAT
IN

Descripsi. Memorat C. L. Visconti ann. inst. arch. 1869 p. 219.

4 litterae VRELI erasae sunt, sed tamen leguntur. — 2 supplementa formavi ad instar inscriptionis n. 42; sed spatium vix videtur sufficere. — 11 cogitavi de supplemento: [*ex vatici*]*nat*[*ione archigalli*]; sed pars litterae quae extat post T huic supplemento non favet.

41 in parte aversa eiusdem tabulae in qua est n. 40.

sic CRINOBOLIVM · FACTVM · *matri*
DEVM · MAGN · IDEAE · PR*o salute*
IMP · CASS · L A//////
C ///////
*la*TIVSQ DOM*us*

Descripsi.

3 ex parte et 4 totus erasi sunt, ita ut praeter pauca vestigia litterarum non legantur. — 3 LA non nimis certum est. — 4 in. littera C certa videtur.

42 duo fragmenta eiusdem tabulae marmoreae. Ostiae *fra le cose rinvenute in vicinanza della scuola dei dendrofori* [cf. n. 53] VISCONTI de fragmento altero. Utrumque fragmentum est Ostiae in museo.

TAVSO*bolium factum matri deum*
MAGNAE I*daeae pro salute et victoria*
IMP · CAES C · V*ibi treboniani galli pii*
FEL · AVG · E*t imp. caes. c. vibi afini galli*
VELDVM*niani vol*VSIANI *pii fel*
AVG · TOTI*usq*VE · DOMVS DIVIN · SOR*vi*
SEN*atus et xv*VIR · S · F · EQVESTR · ORDIN
EX*ercituum ....* *r*VM · NAVIGANTIVM
S

Descripsi. Alterum fragmentum, id quod initia versuum continet, exhibet C. L. Visconti me. et ann. inst. arch. 1858 p. 322.

3—5 et 6 in. rasura temptati sunt, sed tamen leguntur. — 7 in. SENAT Visc. me., SENAT·T idem ann. — 8 *ex*[*ercituum Romanor*]*um* olim proposuerat Mommsenus; sed vestigia litterarum in lapide relicta magis ducunt ad vocabulum desinens in ...*valrum*.

43 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae in museo.

TAVROBOLIVM · FACTVM ·
MATR · DEVM · MAGN · IDAEAE · PRO
SALVT · ET · REDIT · ET · VICTOR · IMP

Descripsi.

42—43 sunt fragmenta ex actis tauroboliorum ab Ostiensibus pro salute imperatoris factorum residua. Coniunguntur cum domo imperatoria in formula sacrorum nominatim *senatus*, *quindecimviri sacris faciundis* (ideo quod sub horum cura erant sacra Matris Deum), *ordo equester*, *exercitus*, *navigantes*, fortasse etiam *decuriones* Ostienses. Conferri potest quod inter sacra Isidis in porto coloniae Corinthiensium Cenchreis a collegio pastophorum quotannis fieri solita sacerdos aliquis fausta precabatur *principi magno, senatuique et equiti, totoque Romano populo, nauticis, navibus, quaeque sub imperio mundi nostratis reguntur* (Apulei met. 11, 17). Sacra faciunt cannophori, quorum mentio fit n. 40, 10; fortasse decurionum quoque mentio eo, non ad formulam voti, pertinet n. 40 v. 9. — Diversa ab his taurobolia videntur fuisse taurobolia pro salute imperatoris in portu Ostiensi publice fieri solita memorata ab Ulpiano libro de excusationibus (nam inde proveniunt quae servaverunt fragmenta quae dicuntur Vaticana § 148) his verbis: *is qui in Portu* — cum *Portum* dicit Ulpianus, significare voluit Ostiensem — *pro salute imperatoris sacrum facit ex vaticinatione archigalli, a tutelis excusatur*. Nam haec sacra peragebantur in Portu, illa, ut docent inscriptiones supra relatae ipso loco quo repertae sunt, intra moenia coloniae (nisi forte alio loco sacra fiebant, alio acta sacrorum lapidibus incisa proponebantur); praeterea archigallus memoratus ab Ulpiano sine dubio est archigallus populi Romani (cf. vol. VI n. 2183), in tauroboliis autem Ostiensibus quin occupatus fuerit non populi Romani, sed coloniae Ostiensis archigallus non potest dubitari.

44 basis marmorea. Rep. in Portu, nunc Romae in museo Torloniae.

N V M I N I ·
EVIDENTISSIMO ·
MINERVAE · AVG ·
SACRVM ·
CONSERVATRICI · ET ·
ANTISTITI · SPLENDIDIS
SIMI · CORPORIS ·
STVPPATORVM · ORNA
TAM · OMNI · CVLTV · D · D
MARCII · IVLII · CARPVS · PATRN
CARPVS F CORP · AMAT · RVFINIAN
HON · FIRMVS · HON ·

Descripsit Bormann, recognovi ipse. Lanciani *bull. dell' Inst.* 1870 p. 12.

Numini evidentissimo Minervae Aug(ustae) sacrum conservatrici et antistiti splendidissimi corporis stuppatorum ornatam omni cultu [intellege *aediculam*] *d(ono) d(ederunt) Marcii Iulii Carpus patr(o)n(us), Carpus* [*f(ilius)*] *corp(oratus), Amat(ii) Rufinian(us) hon(oratus), Firmus hon(oratus)*. Ad idem corpus stuppatorum fieri potest ut pertinuerit fragmentum albi collegii alicuius infra sub n. 257 edendum; quamquam res minime certa est. Certa stuppatorum mentio praeterea non reperitur nisi in titulo patroni tam eius corporis quam codicariorum edito inter urbanos vol. VI n. 1242 (sed fieri potest ut oriundus sit ex Ostia). Qui fuerint stuppatores, vocabulo ipso satis significatur [1]; et convenit Minerva ab eis ut *conservatrix et antistes* culta. — Observatione dignum est duos Iulios Carpos reperiri etiam in albo corporis fabrum navalium Portuensi infra n. 252.

1) Artificiosa magis quam vera videtur explicatio proposita a Lanciano l. c., scilicet fuisse eos *una associazione di calafati, i quali con vecchi cordami e bitume attendevano a ristoppare le commessure delle carene sul cantiere*.

45 *a* fragmentum tabulae marmoreae; *a* et *b* eiusdem inscriptionis fragmenta esse testatur is qui solus utramque vidit VISCONTIVS. Rep. Ostiae in area tetragona prope aedem Matris deum (*Mon. dell' Inst.* VIII tab. 60 fig. 1 e) VISC. Nunc *a* extat Ostiae in museo.

a | *b*

NVMINI DOMVS AVG e D*endrophori ostien*SES SCOLAM *sic*
QVAM·SVA·PECVNIA·CONSTIT*uerunt nouis sum*PTIBVS
A SOLO *restituerunt*

Descripsi *a*. Utrumque fragmentum exhibet C. L. Visconti ms., idem annal. inst. arch. 1868 p. 386 coniunxit et supplevit ita ut supra dedi.

46 ara. Ostiae STEPH., a me inter Ostiae rudera inventa FABR. — Locus non videtur adnotari a CASS.

intra lunam crescentem
NVMINI
DOMVS
AVGVSTI
OP · FL · P

Stephanonius cod. Leid. f. 166; schedae Cassiani del Pozzo, quae servantur Londinii apud Franks (inde eph. epigr. IV p. 267 n. 756); Fabretti 471, 116.

4 non intellegitur.

46a Ostiae *casino Aldobrandini*.

NYMPHIS · DIVINIS
SACRAVIT
D · HOSTIVS · HERACLIDA

Descripsit Lanciani, recognovi ipse.

47 Romae in templo prope Ripam SABIN. (Ott.) IVC. 'In S. Salvatore Cortinm' praec. apud SABIN. (Marc.). In aede Salvatoris de Curtibus MAZOCH. Apud Paulium Doctorem prope fontem Trevi WINGHE. In hortis Iustinianeis SIRM. GVD. FABR. SPON. MONTF. In museo Capitolino GVASCO. Ibi extat (*stanza del Fauno*).

ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩ
CΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙC CΥΝΝΑΟΙC
ΘΕΟΙC ΤΟ ΚΡΗΠΙΔΕΙΟΝ ΛΑΜΠΑΔΑ
ΑΡΓΥΡΑΝ ΒΩΜΟΥC ΤΡΕΙC ΠΟΛΥΛΥΧΝΟΝ
ΘΥΜΙΑΤΗΡΙΟΝ ΕΝΥΡΟΝ
ΒΑΘΡΑ ΔΥΟ
Λ · ΚΑCCΙΟC
ΕΥΤΥΧΗC
ΝΕΩΚΟΡΟC · ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ
CΑΡΑΠΙΔΟC
ΥΠΕΡ ΕΥΧΑΡΙCΤΙΑC
ΑΝΕΘΗΚΕΝ · ΕΠΑΓΑΘΩ
PERMISSV
C · NASENNI
MARCELLI
PONTIFICIS · VOLCANI · ET
AEDIVM · SACRARVM · *ET*
Q · LOLLI · RVFI · CHRYSIDIANI
ET · M · AEMILI · VITALIS
CREPEREIANI · IIVIR

Descripsit Henzen, recognovi ipse. P. Sabinus cod. Marc. f. 154, cod. Ottob. f. 47'. 46; Iucundus rec. 3 (cod. Cicognae 9704 f. 116); Piccart *a*. 182 apud Reinesium epist. XLI, 346, unde repetivit Reinesius synt. inscr. 1, 199, omissis Latinis v. 13 sq.; Mazochi f. 153 (inde Grut. 348, 6; in ed. 2 corrigitur ex apographo Gudii) qui dat solam partem Latinam; Pighius cod. musei f. IX; hi omnes ex communi fonte. Ex lapide Winghe ms. Brux. 9, 14; Sirmond ms. Paris. suppl. 1417, 139; Gudius ms. 979, 1; Fabretti 493, 166 et 746, 545; Spon 10, 66 p. 346; Hispanus quidam apud Montfauconium cod. Par. 1293 f. 155; Guasco Mus. Capit. n. 51 iterumque *a*. 1979. C. I. Gr. 5997.

Vv. 1—4 qui videntur extitisse in plintho arae nunc desunt, ut desunt etiam apud Sponium et Montfauconium; horum variam lectionem dedi e Iucundo Cicognae Winghio Sirmondo Gudio Fabrettio. — 1 ΗΛΙCΟ ΜCΙΛΑΩ Iuc. — 2 CΥΝΝΑΙΟΙC Wingh. — 3 ΘΕΟC Iuc. — ΤΟΚΡΗΠΙΔΑΕΙΟΝ Iuc., ΤΟΚΡΙΠΤΙΔΕΙΟΝ Fabr., ΤΟΝΝΠΙΔΕΙΟΝ Gud., ΤΟΙΡΗΤΙΔΕΙΟΝ Wingh. Sirm. — 4 ΤΡΕΙΕ Iuc. — ΠΟΛΥΑΧΧΝΟΝ Iuc., ΠΟΛΥΑΥΚΝΟΝ Fabr. 493. — 5 ΕΠΥΡΟΝ est in lapide, sicque recte habent Sabin. Wingh. Fabrett. (493), ΕΝΠΥΡΟΝ Sirm. Fabrett. (746), ΕΠΥΡΟΝ Iuc. Picc. Pigh. Spon, ΕΝΥΡΟΝ Gud. Montfauc. — 12 litterae ΚΕ in ΑΝΕΘΗΚΕΝ, item 16 fin. litterae NI · ET fractae sunt, sed ex parte extant. — 16 MARVLLI Fabretti, non recte. — 17 fin. ET periit.

Διὶ Ἡλίῳ μεγάλῳ Σαράπιδι καὶ τοῖς συνναοῖς θεοῖς τὸ κρηπίδειον, λαμπάδα ἀργυρᾶν, βωμοὺς τρεῖς, πολύλυχνον, θυμιατήριον ἔνπυρον, βάθρα δύο Λ. Κάσσιος Εὐτύχης, νεωκόρος τοῦ μεγάλου Σαράπιδος ὑπὲρ εὐχαριστίας ἀνέθηκεν ἐπ' ἀγαθῷ. *Permissu C. Nasenni Marcelli pontificis Volcani et aedium sacrarum et Q. Lolli Rufi Chrysidiani et M. Aemili Vitalis Crepereiani IIvir(um).*

Hanc inscriptionem antiquitus stetisse vel Ostiae vel intra fines coloniae Ostiensis documento est clausula vv. 14—20 qua L. Cassio Eutychi neocoro magni Sarapidis permittitur dedicatio a pontifice Volcani et aedium sacrarum, peculiari coloniae Ostiensis sacerdote, et a duoviris scilicet Ostiensibus. Videtur autem stetisse non intra ipsam coloniam, sed in portu Ostiensi[1]; nam ex inscriptionibus Graecis huic similibus infra relatis n. 3 prodiit ex portu Ostiensi, n. 1 traditur esse reperta Fiumicini, qua re item indicatur origo Portuensis, n. 5 denique se ipsa praedicat Portuensem; sola n. 2 in effossionibus Ostiensibus reperta est. — Subieci alias donariorum inscriptiones quae prodiisse videntur ex Sarapeo Ostiensi.

1. Rep. Fiumicini, auctore Zoega (sched. Havn.), nunc Romae in museo Vaticano: Ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἐπανόδου καὶ αἰδίου διαμονῆς τῶν κυρίων αὐτοκρατόρ(ων) Σεουήρου καὶ Ἀντωνίνου καὶ Ἰουλίας Σεβ(αστῆς) καὶ τοῦ σύνπαντος αὐτῶν οἴκου καὶ ὑπὲρ εὐπλοίας παντὸς τοῦ στόλου τὴν Ἀδραστίαν σὺν τῷ περὶ αὐτὴν κόσμῳ Γ. Οὐαλέριος Σερῆνος νεωκόρος τοῦ μεγάλου Σαράπιδος, ὁ ἐπιμελητὴς παντὸς τοῦ Ἀλεξανδρείνου στόλου, ἐπὶ Κλ(αυδίου) Ἰουλιανοῦ ἐπάρχου εὐθενείας. C. I. Gr. 5973.

[1] Idem coniecerat C. L. Viscontius ann. inst. arch. 1868 p. 381.

2. Ostiae in museo, fragmentum: Σερῆνος ναοκόρος (sic) ἀνέθηκεν. Descripsi. Edidit P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 88.

3. *Grand' ara quadrilatera alta e stretta, trovata a Porto 1793:* Σερῆνος Ξιφίδιος ὁ κράτιστος νεωκόρος ἐκ τῶν ἰδίων ἀνέθηκα. Legitur manu ignota inter Marinii schedas Vaticanas (cod. Vat. 9123 f. 182), unde edidit Marini Arv. p. 749; ex hoc C. I. Gr. 6001.

4. Originis incertae. Σερῆνος ὁ πρεσβύτατος νεωκόρος ἀνέθηκα. Romae in hortis Torre prope portam Salariam descripsit Sarti, in villa Ludovisia, id est eodem fere loco, vidit Henzen. — N. 2. 3. 4 ab eodem neocoro esse dedicatas apparet; nec diversus videtur C. Valerius Serenus is qui posuit n. 1.

5. Originis incertae; extabat in castro S. Cannati prope Aquas Sextias, nunc extat Aquis Sextiis in museo: Ἐπ' ἀγαθῷ ὑπὲρ σωτηρίας Μάρκου Αὐρηλίου Σευήρου Ἀλεξάνδρου Εὐτυχοῦς Εὐσεβοῦς Σεβ(αστοῦ) καὶ Ἰουλίας Μαμμαίας Σεβαστῆς μητρὸς Σεβ(αστοῦ) Διὶ Ἡλίῳ μεγάλῳ Σαράπιδι καὶ τοῖς συνναοῖς θεοῖς Μ. Αὐρήλιος Ἥρων νεωκόρος τοῦ ἐν Πόρτῳ Σαράπιδος ἐπὶ Λαργινίῳ Βειταλίωνι ἀρχιυπηρέτῃ καὶ σαμεινευτῇ καὶ Αὐρηλίῳ Φήβῳ καὶ Σαλωνίῳ Θεοδότῳ ἱεροφώνοις καὶ χαμεινευταῖς καὶ τῇ (sic Seguier, ΚΑΡΙ Millin, ΧΑΡΙ plerique) ἱεροδουλείᾳ ἀνέθηκαν ἐπ' ἀγαθῷ. In latere fuit ἐπ' ἀγαθῷ ἐπὶ Γρανιούρῳ secundum Sponium. C. I. Gr. 6000. Gibert catal. musei Aquensis p. 38 n. 22. Hanc quoque pertinere ad Serapeum portus Ostiensis constat et ex eo quod is qui eam posuit M. Aurelius Hero appellari voluit νεωκόρος τοῦ ἐν Πόρτῳ Σαράπιδος — nam solo *Portus* nomine etiam extra Italiam vix alius portus significari potuit quam portus urbis Romae, id est portus Ostiensis — et ex eo quod inscriptio sepulcralis (infra suo loco edenda) quam *Vareniae Diogenidi coniugi* posuit *C. Salonius Theodotus* hodie quoque extat in Portu; nam hic vix diversus est a Salonio Theodoto Serapidis ἱεροφώνῳ καὶ χαμαιευνῇ [1]).

Ex his inscriptionibus discimus in portu Ostiensi fuisse Serapeum donariis Graece Διὶ Ἡλίῳ μεγάλῳ Σαράπιδι inscriptis opulentum, in quo summus sacerdos, similiter ut in Serapeo Alexandreae, nuncupabatur ὁ νεωκόρος τοῦ μεγάλου Σαράπιδος. — Etiam apud Minucium Felicem (Oct. cap. 2) memoratur *simulacrum Serapidis* Ostiae.

C. Nasennius Marcellus pontifex Volcani et aedium sacrarum fortasse filius fuit *C. Nasenni C. f. Marcelli senioris*, cuius est n. 170.

1) Omisi titulum his admodum similem, quippe et ipsum positum Διὶ Ἡλίῳ μεγάλῳ Σαράπιδι a neocoro Serapidis, editum C. I. Gr. n. 5998, nam hunc vel origine vel argumento pertinere ad Ostiam demonstrare non possum; nec magis recepi titulum positum anno p. Chr. 202, editum C. I. Gr. 6002, quippe quem clausula, in qua videtur inesse mentio consularis aedium sacrarum, urbi Romae vindicet; denique titulus editus a Grutero 1010, 11 ex schedis Ursini (ex Grut. C. I. Gr. 6009) admodum suspectus est.

48 Ostiae in museo.

SIL*vano*
SAC*rum*
AGATH*emerus?*
FE*cit*

Descripsi.

49 parva ara marmorea. Rep. anno 1865 in Portu, nunc Romae in villa Albania.

SILVANO · SAC ·
T · FLAVIVS
patera AVG · LIB *urceus*
PRIMIGENIVS
5 TABVLARIVS
ADIVTOR

Descripsit Bormann. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 192; P. H. Visconti catalogo villae Albanae p. 225 n. 181.

Est huius corporis vol. VI n. 303 inter urbanas.

50 fragmentum (basis ut videtur) altum palm. $2^1/_2$, latum palm. 2. Ostiae rep. anno 1720 *nella cava che fece fare il Sr. March. Sacchetti in una sua vigna.*

SILVANO S
SVCCESSVS · AGATHEMER
IMP · T · CAESARIS · AVG ·
SER ·
5 ATERNI · VICARIVS
OTVM · POSVIT

Servavit Ghezzi ms. Angel.

Silvano s[ac(rum)] Successus Agathemer[i], imp. T. Caesaris Aug. ser(vi) [p]aterni, vicarius [v]otum posuit.

51 basis marmorea varie ornata. Ostiae rep. pone scaenam theatri (fig. 10 formae citatae supra ad n. 7) vere anni 1881.

in lateris sinistri margine superiore:
VOTVM · SILVANO

in latere intuenti sinistro:
Genii alati cum armis Martis

in margine superiore:
//RAM · SAC//////////NAM · AVG · GENIO/////SACOMAR//

in media fronte basis:
P · AELIVS · TROPHIMI · AVG · L · PROC · PROV
CRETAE · LIB · SYNEROS · ET
TROPHIMVS · ET · AELIANVS · FILI
Genius alatus
Mars Venus cygnus Iuvenis (Amor?) sinistra facem tenens

in margine inferiore:
DECVRIONVM · DECRETO

in parte aversa:
lupa cum gemellis, pater Tiberinus, adstant pastores

in latere intuenti dextro:
currus Martis cum quattuor Geniis

in lateris dextri margine inferiore:
DEDICATA · K · OCTOBR
M' · ACILIO · GLABRIONE · C · BELLICO · TORQVATO · COS

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 112. 113. ipsa ara phototypice depicta est ib. tab. II.

In margine superiore frontis bona pars scripturae periit, scilicet initio litterae una vel duae (nec e quam dedi ante A omnino certa est), post primum fragmentum litterae 9 (et hasta quoque quae superest ante NAM ex qua littera supersit, definire non potui), post secundum litterae 4 vel 5, denique in fine littera una ut videtur.

Votum Silvano. [A]ram sac . . . nam Aug(ustam), Genio . . . . . sacomar. Haec verba, ut sunt lacera et interrupta, non intelleguntur; nec lucem accipiunt ab eis quae leguntur inter honores gestos a L. Calpurnio Chio (n. 304) *quinquennal(is) collegi Silvani Aug. maioris quod est Hilarionis, functus sacomari,* quippe quae ipsa obscura sunt. *Sacomar(ium?)* Ostiae praeterea memoratur in titulo Cn. Senti Felicis (infra n. 409). — Sequuntur nomina eorum qui aram dedicaverunt *P. Aelius Trophimi, Aug(usti) l(iberti), proc(uratoris) prov(inciae) Cretae, lib(ertus) Syneros et Trophimus et Aelianus fili.* — Verba *decurionum decreto* fortasse ad locum quo ara stetit pertinent. — Dies in latere adscriptus est d. 1 Oct. 124.

Res in ara insculptae ad Martis et Veneris amores et urbis Romae origines pertinentes cum titulo arae inscripto nihil commune habent. Videntur igitur Aelii Syneros Trophimus Aelianus usi esse ara antea aliis rebus destinata; id quod indicatur etiam loco quem inscriptio occupat. Nam nec margo superior admodum angustus aptus erat ad recipiendum nomen numinis cui ara dedicabatur, nec spatium id in quo nunc nomina dedicantium leguntur antea scripturae destinatum fuisse videtur.

52 parva basis marmorea. Rep. Ostiae, inde Romae in museo Lateranensi.

SILVANO
SANC · SAC ·
DOEOTHS
urceus VS · AVG · *patera*
5 LIB · PROC ·
MASSAE
MARIAN ·
S · D · D ·

Descripsimus Detlefsen et ego. P. H. Visconti *dissertazioni della pont. acc. rom. di arch.* 15 (1884) p. LXXIV (propositam in conventu sociorum d. 15 Mart. 1888), inscr. Ost. I n. 18, IV n. 85, V n. 38, VI n. 21; C. L. Visconti ms. descripsit mense Aprili 1858, edidit act. Arcad. nov. ser. vol. 13 (Ian. Febr. 1858) p. 78, ann. inst. arch. 1858 p. 888.

De massa Mariana cf. Hirschfeld *Verwaltungsgeschichte* 1 p. 78 not.; Henzen ad huius corporis vol. VI n. 8878.

53 parvus cippus marmoreus. Prodiit Ostiae fossionibus anni 1887/8 *dalle ruine*, ut putabatur, *del collegio dei dendrofori* (cf. *monumenti dell' inst.* vol. VIII tab. 60 fig. 1), quam coniecturam veram esse ipsi tituli ibi reperti demonstrant. Extat Ostiae in museo.

C · ATILIVS · BASSI · SA
CERDOTIS · LIB · FELIX · APPA
RATOR · M · D · M · SIGNVM
SILVANI · DENDROPHORIS
5 OSTIENSIBVS · D · D ·

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 375.

2 *apparator* reperitur inter sacra Matris deum etiam in titulo Lugdunensi (apud Boissievium *inscriptions de Lyon* p. 38 = Orell. 2328), *apparatorium* in titulo deo invicto Mithrae dedicato Sisciae (vol. III n. 3880).

54 prodiisse in effossionibus Ostiensibus (hieme ut videtur anni 1869/70) *un dipinto presso l'ingresso di una casa . . . rappresentante Silvano, che si dice posto* EX VISO (*sic*) refert P. H. Visconti apud De Rossium *bull. crist.* 1870 p. 78 (cf. ib. 1876 p. 40 not. 1). Idem addit *una data graffita sull' intonaco stesso di tal dipinto accenna forse ai tempi di Massimiano.* — Fortasse haec nata sunt ex errore, nam nec Viscontius iunior nec Lancianius, qui effossiones Ostienses illius temporis accurate persecuti sunt, hanc imaginem umquam viderunt, neque ego eam nuper inter rudera Ostiensia inveni.

55 fragmentum vasis marmorei. In Portu effossum a Torlonia.

INVICTO · DEO · S(*oli*)
caput barbatum intra circulum radiatum
minister Mithriacus facem attollens

Descripsit De Rossi mense Martio a. 1888.

56 in cubiculo detecto Ostiae anno 1880 (cf. C. L. Visconti annal. l. c. tab. K 1); est contiguum ampliori aedificio quod thermas factas ab Antonino Pio plerique, palatium De Rossi (*bull. crist.* 1878 p. 187 not. 8) esse voluerunt. Inscriptio in pavimento ex opere museo bis repetita est. — Extare loco non dicitur, sed terra tecta esse, ne laedatur.

SOLI · INVICT · MIT · D · D · L · AGRIVS · CALENDIO

P. H. Visconti edidit *dissertazioni della pont. accademia rom. di archeol.* XV p. CXXXVII (propositam in conventu sociorum d. 88 Mart. 1880), inscr. Ost. V in fine, VI n. 836; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1884 p. 158 et in tabula adiuncta K fig. 1.

57 ara marmorea. Rep. Ostiae in eodem cubiculo ubi n. 58, ibique extat.

C · CAELIVS · HERMAEROS · *sic*
patera ANTISTES · HVIVS · LOCI · *urceus*
· FECIT ·
SVA · FEC

Descripsimus Henzen et ego. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1884 p. 180; P. H. Visconti act. acad. archaeol. XV p. CXXXVII (communicatam cum sociis academiae d. 88 Mart. 1888), inscr. Ost. V in fine, VI n. 838.

4 litteris paullo rudioribus; fieri potest ut postea sit additus.

58. 59 duo cippi marmorei rep. Ostiae in eodem cubiculo ubi n. 88 (locum signat apud C. L. Viscontium ann. inst. 1884 tab. K fig. 1 a). Nunc extant Romae in museo Lateranensi.

in latere intuentibus sinistro:

POSITI · XV K
FEBRARIAS
Q · IVNIO RVS
TICO
5 L · PLA *(serpens)* VTio
AQVI LINo
COs *p. C. 162*

58
minister sacrorum Mithriacorum facem attollens
C · CAE LIVS
HRMEROS · ANT *patera*
ISTES · HVIVS · LO
CI · FECIT · SVA
5 FEC

59
minister sacrorum Mithriacorum face versa
C · CAE LIVS
urceus HEMEROS · ANT *patera*
ISTES · HVIVS · LO
CI · FECIT · SVA
5 FEC

Descripsi. Inscriptiones primarias ambas alteramve exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. V in fine; acta ms.; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1884 p. 188 qui utrumque cippum, cum inscriptione frontis unumquemque, delineavit ibid. tab. LM fig. 1. 8; Benndorf et Schoene in catal. musei Later. p. 888 n. 508. Inscriptionem lateris n. 58 exhibent P. H. Visconti act. acad. archaeol. XV p. CXXXVII communicatam cum sociis academiae d. 22 Mart. 1880, inscr. Ost. VI n. 237; acta ms.; C. L. Visconti ann. l. cit. p. 183; Benndorf et Schoene l. c.

60, 1 Ostiae effossa anno 1802/3, inde translata Romam primum in aedes Quirinales, deinde in museum Vaticanum, ubi extat (*Galleria lapidaria*) inter Ostiensia.

60 in tabula ex marmore albo in orbem signata.

A · DECIMIVS · A · F · PAL · DECIMIANVS · S · P · RESTITVIT
sacrarium Mithriacum caelatum ex lapide q. d. pavonazetto.

61 in tabula ex marmore caeruleo (*bigio*).

A · DECIMIVS · A · FIL · PAL · DECIMIANVS · AEDEM
CVM · SVO · PRONAO · IPSVM · QVE · DEVM · SOLEM · MITHRA *sic*
ET · MARMORIBVS · ET · OMNI · CVLTV · SVA · P · RESTITVIT ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 178/3; Zoega ms. qui memorat in operibus (*Abhandlungen*) editis a Welckero p. 147; Labus *Biblioteca italiana* a. 1 (Mediol. 1818) tom. 3 p. 48 cum tabula n. 2; Lajard *introduction à l'étude du culte de Mithra* (1847) delineavit tab. 80 n. 1. Orelli 1811.

62 tabula marmorea. Ostiae rep. a. 1802/3, inde translata Romam primum in aedes Quirinales, deinde in museum Vaticanum, ubi extat (*Galleria lapidaria*) inter Ostiensia.

L · TVLLIVS · AGATO
DEO · INVICTO · SOLI ·
MITHRAE · ARAM · D · D ·
sic E · AN · QVE · DEDICAVIT · OB ·
5 HONORE · DEI M · AEMILIO ·
EPAPHRODITO · · PATRE ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 178; Zoega ms.; Labus *dissertaz. intorno due epitaffi acquistati dal prof. Ciampi* (Mediol. 1817) p. 17 (inde Orelli 1820); Cardinali *diplomi* n. 488.

63 tabula parva marmorea. Ostiae effossa anno 1808/3 ZOEGA. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Ost.).

M · AEMILIO ·
EPAPHRODITO
PATRE · ET · SACERDOTE

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrino inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 173; Zoega ms.

64 sub anaglypho, quo sacrificium Mithriacum repraesentatur. Prope Ostiam mare versus repperit Faghan hieme a. 1787/8 in introitu (*Mündung*) speluei Mithriaci ZOEGA [*Sotterranee spaziose — un corridore lungo circa passi 20 largo circa 5* ZOEGA (ms.). *Das zu Ostia entdeckte Heiligthum des Mithras war einer natürlichen Grotte nachgemacht und an der Seite eines langen und schmalen Ganges gelegen* ID. (*Abh.*)]. Inde Romae in museo Vaticano, ubi extat (*Gall. lap.* inter Ostiensia).

SIG · IMDEPREHENSIVILIS · DEI · C · VALERIVS · HERACLES · SACERDOS · S · P · P
L · SEXTIVS · KARVS · XV

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Exhibent Zoega ms. p. 846 et in opp. *Abhandlungen* editis a Welckero p. 146; Labus *Biblioteca italiana* a. 1 (1816) vol. 3 p. 54 cum tabula n. 3; Cardinali *dipl.* n. 58. Orelli 1912. 5000. Anaglyphum cum ipsa inscriptione delineatum est apud Zoegam *Abhandlungen* tab. V n. 15 et apud Lajard *introduction à l'etude du culte de Mithra* (1847) tab. 85 n. 5.

1 IMDEPREHENSIVILIS Zoega (ms.) qui saepius lapidem inspexit idque mihi quoque videbatur in lapide esse, IMDEPREHENSVLIS tabula Zoegae, IMDEPRENSVILIS Lajard. — 5 litteris minoribus scriptus; videtur postea esse additus, inserendus scilicet ante C·VALERIVS, id quod vidit iam Zoega; non recte Labus in fin. v. 5 nomen erasum esse contendit.

65 sub simulacro Mithrae, capite leonino, serpentibus cincto et varie ornato (cf. imagines infra citatas) in trunco. 'Effossa ad Ostiensem coloniam, nunc Tor di Bovacciano' VISCONTI (f. 148). Ostiae rep. intus in spelaeo eodem ex quo prodiit n. 64 a. 1787 ZOEGA (a. 1785 IDEM *bassirilievi* II p. 15 not. 5). Inde Romae in bibliotheca Vaticana ZOEGA ibique extat.

C · V A L E R I
VS · HERACLES · PAT
ET · C · VALERII
VITALIS · ET · NICO
a sic MES · SACERDO
TES · S · P · C · P · S · R ·
D · D IDI · AVG · IMP
C O M p. C. 190
VI · ET
la SEPTI
MIANO
CO S

Descripsi. E. Q. Visconti ms. I f. 127 et f. 148'; Zoega *Abhandlungen* (in commentatione de simulacris Mithrae scripta a. 1798) p. 89 seqq. hoc simulacrum enarrat atque inscriptionem exhibet p. 157 (cf. *bassirilievi* II p. 15 not. 5 et p. 33); ipsum simulacrum cum inscriptione delineatum est ib. tab. V n. 16; Labus *Biblioteca italiana* a. 1 (1816) tom. 2 p. 188 seq. cum tabula (inde Orelli 5001); Lajard *introduction à l'étude du culte de Mithra* (1847) tab. 70 dat imaginem.

6. 7 *s(ua) p(e)c(unia) p(o)s(ue)r(unt); d(e)d(icatum) idi(bus) Aug.* proposuit Mommsenus.

66 locum non adscripsit is qui hanc inscriptionem solus servavit, sed verba ad inscriptionem n. 55 in parte aversa eiusdem folii relatam adscripta 'effossa ad Ostiensem coloniam, nunc Tor di Bovacciano' ad hanc quoque pertinere videntur. Ceterum antiquitus una cum n. 64 et 65 stetisse apparet.

C · VALERIVS HERACLES PATeR Et ANtis
TES DEI · IVeNIS INCORRVPTI SOlIS INVICTI MITHRAe
cRYPTAM PALATI CONCESSAm SIBI A M · AVRELIO

Legitur scripta manu ignota inter schedas E. Q. Viscontii 1 f. 146. Inde edidit restitutam De Rossi *bull. crist.* ser. 5 vol. 1 (1870) p. 155.

1 PATTREIANI, 2 IVSENIS, SOIS, MITHRA, 3 ERYPTAM, CONCESSAN traditur; neque infra fractam esse indicatur. Proposui talem qualem restituit De Rossi, nisi quod hic in fine supplevit *M. Aurelio* [*Commodo Antonino Aug.*]. Immo est M. Aurelius privatus aliquis, fortasse Augusti libertus et procurator.

67 parva basis marmorea. Rep. Ostiae a. 1864 una cum n. 33, extat Romae in museo Lateranensi.

SEX · ANNIVS · MEROPS
HONORATVS DENDROPHORIS
OSTIENSIVM · SIGNVM · TERRAE MATRIS
D·D·DEDICA' XIII K MAI·L·CVSPIO RVFINO
L · STATIO · QVADRATO · COS p. C. 142

Descripsi. P. H. Visconti *Giornale di Roma* 17 Mai. 1864, inscr. Ost. VI n. 182, acta ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 308 n. 585; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 373.

4 DEDICA' potius lapis quam DEDICAT; cf. n. 33.

68 basis marmorea. Ostiae prope Turrim Bovaccianam repperit Faghan anno 1787 VISCONTI. Est Romae in museo Lateranensi.

VICTORIAE
AVGVSTOR

Descripserunt De Rossi et Michaelis. E. Q. Visconti ms. I f. 181'; Fea *viaggio ad Ostia* p. 45; Nibby *viaggio ne' contorni di Roma* 2 (1819) p. 286, *dissert. dell' accademia rom. d'arch.* 5 (1826) p. 341 = *analisi* 2, 468. Est vol. VI n. 755 errore inter urbanas.

69 columna parva marmorea. Rep. Ostiae una cum n. 53, est ibi in museo.

V I R T V T E M
D E N D R O P
EX · ARG · P · II ·
IVNIA · ZOSIME
M A T E R
· D · D ·

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 375; acta ms.

Virtutem dendrop(horis) ex arg(enti) p(ondo duobus) Iunia Zosime mater d(ono) d(edit). Cf. ad n. 33.

70 parvus cippus marmoreus. Rep. Ostiae una cum n. 53, est ibi in museo.

M · C E R E L L I O
HIERONYMO PATRI
ET · SACERDOTI · SVO
EOSQVE · ANTISTES · S · S
DEO · LIBENS · DICAVIT

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 374.

. . . *d(ono) d(edit) M. Cerellio Hieronymo patri et sacerdoti suo, eosque antistes s(upra) s(criptus) deo libens dicavit.* Haec quoque basis sustinuisse videtur signum numinis sive numinum duorum (nam id videtur indicare quod v. 5 scriptum est eos) donatum sive dendrophoris (quo ducit locus ex quo statua prodiit) sive alii cuidam collegio. Eas donationes ita factas esse, ut signa donarentur sacerdoti, ab hoc deo dicarentur, ex hac inscriptione discimus.

71 parvus cippus marmoreus. Rep. Ostiae ibi ubi ea quae praecedit, est Ostiae in museo.

. . . . V V
patera ~~TI · ET · PATRONVS ·~~ urceus
C O R P O R I S · D E N D
R O P H O R V M · O S T · E X ·
ARG · P · III · DED · VIII · K ·
M A I · D O M I T I O · D E
X T R O II · E T · T H R
sic A S I A · P R I S C O · 21 Apr. 196
C O S

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 374.

Fortasse is qui hunc cippum posuit fuit P. Claudius Abascantus quinquennalis iterum et patronus corporis dendrophorum Ostiensium infra n. 277 et n. 318 memoratus.

72 epistylium marmoreum. *Dalle ruine di Ostia portato in Roma nel museo Vaticano* MAR. Extat in museo Vaticano (*Galleria lapidaria* muro immissa supra fenestram quae est proxima museo Chiaramonti). — Locum non indicavit FRANZONI.

M · ACILIVS · A · F · VOT · PRISCVS · EGRILIVS · PLARIANVS
PRAEF · AERARI · MILITAR · PONTIF · VOLCANI · ET · AEDIVM
SACRAR · P C CLVPEVM ARGENT · CVM · IMAGINE · AVREA · D · D · L · D · D · D ·

Descripsi. Franc. Franzoni ad marginem epistulae quam d. 17 Mart. 1788 dedit E. Q. Viscontio (E. Q. Visconti ms. I f. 88, inde ut videtur repetivit ipse Viscontius ms. I f. 131); Marini Arv. p. 408 (inde Orell. 3154).

3 *p(atronus) c(oloniae)*.

Falsum exemplum extat Neapoli in museo quo venit una cum reliquis lapidibus quos in villa sua prope Casertam exeunte saeculo XVIII collegerat Franciscus Daniels (cf. Mommsen vol. X p. 374, XXXIV), teste Guarinio; quamquam inter lapides Farnesianos recensetur a Fiorellio. Hoc exemplum ediderunt Guarini selecta quaedam veterum monumenta (comm. VIII Neap. 1885) p. 48 qui pro genuino habuit; Fiorelli catal. mus. Neap. inscr. n. 3035. Memorat de visu Mommsen inscr. Neap. 381*. Ipse quoque vidi.

De M. Acilio Prisco Egrilio Plariano dixi ad n. 154.

73 cippus marmoreus. Origo Ostiensis testimonio caret. Romae VISC. f. 41, s. l. IDEM f. 158, sed una cum aliis duabus inscriptionibus musei Vaticani, quarum altera origine quidem Ostiensis est, scilicet ea quam dabimus infra n. 88, sed quae tunc videtur fuisse in museo Vaticano, cum ad alteram originis incertae editam vol. VI n. 878 ipse Viscontius adscripserit 'in Vaticano adservata.' Extat Romae in museo Vaticano (*cortile del Belvedere*).

IMPERIO
Q · OSTIENSIS
F E L I X
AEDITVVS
AEDIS · ROMAE · ET · AVG
F E C I T

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. II f. 41 iterumque f. 158; Marini inscr. Alb. n. 57 qui vidit.

Titulum ad Ostiam pertinere iam Marinius suspicatus est.

74 tabula marmorea. Effossa a. 1787 a Petrinio loco dicto i *Monti di S. Paolo* (cf. n. 85) VISCONT. FEA. Translata in monasterium S. Pauli FEA. Ibi extat.

THIASVS
ACILI · GLABRION
INPERATV · ARAM
FECIT · DOMINAE

Descripsit Forcella, recognovi ipse post Bormannum. E. Q. Visconti ms. I f. 118; Fea *viaggio ad Ostia* p. 13; Nibby *viaggio* 2 p. 384 (inde Orelli n. 1585), *diss. dell' acc. pont.* 3 p. 388; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 183, 337; Cardinali *dipl.* n. 537. Est huius corporis vol. VI n. 808.

75 Ostiae in museo.

..IO VOTVM · SOLVIT · LIB · ANIMO

Descripsi.

76 fragmentum tabulae marmoreae litteris vv. 1—3 cm. 3, v. 4 cm. $1^1/_2$. Ostiae rep. anno 1880 in cavea theatri.

D DEORVM
FELICISSIM
NDA · FAR
IA PEST

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 478.

4 IIAFEST Lanc.

77 Ostiae in museo.

SANCTO
AVGG · NN
..LAM

Descripsi.

78 columna parva marmorea Ostiae in museo.

C · C · O · N
O · A · M · F
AT
F R O F I
S T I V

Descripsi post Mommsenum.

1 fortasse *c(oloni) c(oloniae) O(stiensis)*.

79 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep. a. 1881.

MAE
CVM
VOTO
L

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 118.

80 fragmentum basis marmoreae. In Portu Romano in aedibus Torloniae principis HENZ., *presso il casino Torlonia* LANC.

RENNI
VERI
D · S
D · D

Descripsit Henzen. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 188.

A dextra intuentibus parte et infra integram fuisse testatur Henzen. — 2 ..EVERI.., 3 ..DISPE.. Lanc.

81 rep. in insula Tiberina prope Ostiam, deinde Westend-Charlottenburg apud Sebastianum Hensel.

SAC
fereSCENS
..SIBI

Descripsit Huelsen.

82 fragmenta duo tabula marmoreae, margine infra et supra extante, litteris c. 15. Ostiae rep. in cavea theatri m. Dec. 1880.

m. agRIPPA | COS

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1880 p. 478, 1881 p. 110.

83 tabula marmorea fortasse de basi desecta. Rep. Ostiae, nunc Romae in museo Vaticano MARINI. Ibi extat (*Gall. lap.* Aug. 1).

GERMÁNICO
CAESÁRI
TI · CÁESÁRIS
AVG · F
5 DECVRIONVM
decreto

Descripsit Henzen. Marini ms. Vat. 9124 f. 193, Arv. p. 710.

84 Ostiae rep. prope templum Matris deum (cf. ad n. 34) VISCONTI. Est Ostiae in museo.

drVSO | *consori et. consorte aug* | VSTI · F

Descripsi. Memorat C. L. Visconti ann. inst. arch. 1869 p. 224.

85 tabula magna marmorea, litteris olim aere repletis. Rep. in Portu Romano (e Claudiani portus ruderibus effossa TITVLVS NOVICIVS inscriptioni appositus) a. 1836, mox ibidem ad sinistram viae in muro exposita, ibique extat.

TI · CLAVDIVS · DRVSI · F · CAESAR
AVG · GERMANICVS · PONTIF · MAX
TRIB · POTEST · VI · COS · DESIGN · IIII · IMP · XII · P · P p. C. M
FOSSIS · DVCTIS · A · TIBERI · OPERIS · PORTV
5 CAVSSÁ · EMISSISQVE · INMARE · VRBEM
INVNDATIONIS · PERICVLO · LIBERAVIT

Descripsi. P. H. Visconti *notizie del giorno* et *diario romano* 8 Dec. 1836, *dissert. della pont. acc. romana di archeologia* vol. 8 (1838) p. 213 tab. aeri incisam (in commentario lecto d. 29 Dec. 1836); Canina ib. p. 259; Nibby *analisi* 2 p. 818; Sarti ms. habuit descriptam ab Angelo Sani agrimensore; Garrucci *i segni detti accenti* p. 35; A. v. Reumont in commentario ad Rutilium Namatianum quem edidit sub nomine Itasii Lemniaci p. 188, de visu e videtur. Henzen c. 5098.

3 COS · III · DESIGN · IIII, 4 PORTV Nibby, male.

86 fragmentum tabulae magnae marmoreae litteris magnis. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* inter Ostiensia

imp. caesa | RI · VESPASIANO
aug. pont. | MAX · TRIB POTEST · VII
imp. xiiii. p. p. c | OS · VI · DESIGN VII · CENSORI p. C. 75

PRIMIGENI

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Legitur in notitia ms. rerum antiquarum e Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 178.

87 fragmentum tabulae marmoreae Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

imp. caesa | RI · DIVI
vespasia | NI · F
domitiano a | VGVST
germanico po | NT MAX
cos.

Descripsi post Bormannum.

Cum in ipsa Ostia nemo descripserit, origo Ostiensis non extra dubium est.

88 tabula marmorea litteris magnis. De origine non constat. Extat Romae in coenobio S. Pauli.

imp. caes. divi
N | *ervae fil. nerva*
TR | *aianus aug. germ*
DAC | *icus trib. pot...*
imp. cos... p. p.
5 FOSSAM | *f e c i t*
qVA · INVN | *dationes tiberis*
aSSIDVE · V | *rbem vexantes*
avo | *cAREN* | *t instituta arcentur*

Descripsit Zangemeister, contulit Bormann; ipse quoque vidi. Haec videtur esse inscriptio illa pertinens ad fossam Traianam de qua verba fecit Reifferscheidius coram socis instituti archaeologici d. 23 Iac. 1883 (*Bull. dell' inst.* 1883 p. 8). Est in vol. VI n. 964.

5—8 fossam hanc memorat Plinius in epistula 8,17 scripta anno fortasse 108 vel 109 (cf. Mommsen Herm. vol. 3 p. 51) his verbis: *Tiberis alveum excessit et demissioribus ripis alte superfunditur. quamquam fossa, quam providentissimus imperator fecit, exhaustus, premit valles, innatat campis, quaque planum solum, pro solo cernitur.* Fuisse hanc fossam eam ipsam per quam hodie quoque pars amnis Tiberini in mare emittitur, coniecit Fea (*osservazioni sopra gli antichi porti d'Ostia* p. 8 in dissertatione lecta in academia archaeol. d. 29 Iul. 1824) adsentientibus Nibbyo (*Porto* p. 33, *analisi* 2 p. 804) et Canina (*dissertaz. dell' accadem. rom. di arch.* 8 p. 296)[1]; et certe titulus Claudii n. 85, quo is *fossis ductis a Tiberi emissisque in mare urbem inundationis periculo* liberatam esse gloriatur, repertus prope portum Ostiensem, suadet ut Traiani quoque fossam ibi prope fuisse ponamus; fortasse ea quoque conexa fuit cum opere portus a Traiano, ut diximus in praefatione p. 6, amplificati. Quod si verum est, statuendum erit inscriptionem hanc ex agro Ostiensi sive Portuensi Romam esse adlatam; quo ducit etiam locus ubi extat, nam basilica et coenobium S. Pauli licet non uno ex loco marmora scripta acceperint, tamen multa in eis latere Ostiensia situs ipse ante portam Ostiensem urbis Romae prope ripam Tiberis indicat. — Supplementa quae adscripsi Mommseno debentur.

1) Contradixit P. H. Visconti (*diss.* l. c. p. 248).

89 in Portu *fra le ruine del palazzo imperiale*.

. . . . . . TRAIAN . . . . . .
. . . . *imp* VI COS DES. *iii* . . . p. C. 111

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 174.

90 tabulae marmoreae fragmenta duo. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albani.

imp. caes. divi nervae f. nervae | TRAIANO
optimo aug. germ. dac. parthi | *co* PONT · MAX
trib. pot... imp... cos. | VI P · P ...

. . . . *port*VS TRAI | ANI · FELICIS

Descripsi. Fragmentum maius exhibent Fortunati in epistula data d. 4 Febr. 1867 et Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 174; minus Lanciani ib. p. 167; utrumque coniunctum cum tertio alieno P. H. Visconti catal. villae Alban. p. 307 n. 816.

4 fin. 8 paene evanuit, sed tamen certa — Fragmentum continens litteras ... nunc in villa Albania cum eadem tabula coniunctum est, ab ea videtur alienum esse.

91 litteris pulchris. Rep. in Portu Romano anno 1883/4 fossionibus Torloniae.

iS TRAIANI SK
AT CVLTVM RI

Lacci ms.

92 tabula marmorea. Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Aug. I). Ostiensem esse non traditur.

IMP · C|*aesari divi*
TRAIAN|*i parthic f. divi nervae n*
TRAIA|*no hadriano augusto*
PONTIF| *max. trib. pot.. imp.. cos.. p. p*
L · CLAVD|*ius*
POMPO|*n*
QVINQVE|*nnalis*
OSTIENSIV|*m*

Descripsi post Henzenum.

93 Ostiae in museo.

IMP · CAESARI · DÍVI
TRAIANI · PARTHICÍ · F
DIVI · NERVAE · NEP
TRAIANÓ · HADRIÁNO
Augusto

Descripsi.

94 basis marmorea. Ostiae rep. anno 1803 *nel gran tempio* et ibi relicta FEA. Extat Ostiae in templo quod vulgo Iovis vel Vulcani templum dicitur (cf. ad n. 21).

*imp. c*AESARI · D*ivi*
*traian*I · PARTHICI FIL *divi*
nervae nep TRAIANO · HADRIAN*o*
aug. pont. max. trib. pot. VII COS III p. C. 133?

Descripsere Fea, qui vidit, ms. p. 373; Kellermann ms. et *bull. dell' inst.* 1836 p. 155.

4 in. fuit VII potius quam III. — COS II Kellermann, COS ego, CON Fea

95 tabula magna marmorea. Romae in S. Pauli via Ostiensi *nella nave di mezzo incontro alla colonna da man destra entrando, fragmento in più pezzi in diversi luoghi della chiesa* CITT. (Marc. 162, similiter alibi), similiter MARG, NIC. Fragmenta nunc coniuncta servantur in coenobio S. Pauli.

IMP · CAESA|*ri divi*
TRAIANI · PAR|*thici f*
DIVI · NERVAE|*nepoti*
TRAIANO · HA|*driano*
AVG · PONTIFICI |*maximo*
TRIB · POTEST · XVII · COS · III · P P p. C. 133

COLONIA · OSTIA
CONSERVATA ET AVCTA
OMNI INDVLGENTIA · ET
LIBERALITATE · EIVS

Descripserunt Zangemeister et Bormann, recognovi ipse. Primus descripsit Cittadinius, qui cod. Marc. p. 4 fragmenta et separata exhibet et coniuncta coniecturaque expleta. Idem titulum ut integrum exhibet cod. Marc. p. 456 (ubi se ipsum descripsisse et coniunxisse dicit), et apud Manutium cod. Vat. 5253 f. 636 et 418 (inde Grut. 246, 7 'e Cittadini ms. codice'). Pendere videntur a Cittadinio manus ignota in codice Manutii Vat. 5553 f. 354' et Castellionius Vallicell. R 26 f. 276', qui item ut integrum exhibent. Ex lapide Margarini cod. S. Pauli p. 248 et 280, ed. n. 534; Nicolai *bas. di S. Paolo* p. 108, 11 cf. n. 364. Memorat de visu Nibby *analisi* 2, 433. Est huius corporis vol. VI n. 672.

Supplementa quae addidi habent Citt. Manut. Cast., tamquam in lapide extent. — Non sum nescius talem inscriptionem ab Ostiensibus etiam Romae dedicari potuisse. Sed locus ubi extat, origini Ostiensi aliquantum favet

96 Romae in S. Pauli *nel pavimento della nave di mezzo incontro la seconda colonna* SARTI. Nunc in coenobio S. Pauli.

imp caesari divi
traiani parthici fil
DIVI NE*rvae nepoti*
TRAIAN*o hadriano*
AVG · P*ontifici maximo*
trib potest etc.

Descripsi. Est huius corporis vol. VI n. 672 descripta a Zangemeistero et Bormanno. Exhibet Sarti ms.

Videtur superesse ex altero exemplo tituli eius qui praecedit.

97 tabula marmorea. Rep. Ostiae, inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

IMP · CAESARI *divi*
HADRIANI FILIO *divi*
TRAIANI · PARTH*ici nepoti*
DIVI · NERVAE · P*ronepoti*
T · AELIO · HAD*riano*
ANTONINO · AVG *pio p p*
PONTIF · MAX · TR*ib. pot. ii*
COS · II p. C. 139
DENDRO*phori*
OSTIEN*ses*

Descripsi post Henzenum. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 187; (Guattani) *monumenti antichi inediti* 1805 p. LXX; C. L. Visconti, qui vidit, ann. inst. arch. 1866 p. 367.

8 COS · III Guatt.; sed tertia hasta non solum nunc non est in lapide, sed numquam videtur fuisse.

98 tabula marmorea litteris magnis. Rep. Ostiae VISCONTI (ms. f. 2). Inter inscriptiones musei Vaticani VISC. (ms. f. 150). Extat Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Aug. I). — Rep. Otriculi VISCONTI (ed.).

IMP · CAESAR · DIVI · HADRIANI · FIL · DIVI · TRAIANI · PARTHICI · NEP · DIVI *Nervae*
PRONEPOS · T · AELIVS · HADRIANVS · ANTONINVS · AVG · PIVS · PONTIF · MAX · TRIB · POTES*t ii cos ii* p. C. 139
THERMAS · INQVARVM · EXSTRVCTIONEM · DIVOS · PATER · SVVS HS · |XX| · POLLI*citus erat*
ADIECTA · PECVNIA · QVANTA · AMPLIVS · DESIDERABATVR · ITEM · MARMORIBVS · AD OMNEM · C*ultum perfecit*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. E. Q. Visconti ms. II f. 8 et 156, *musée Pie-Clementin* II p. 175 (Mod. 1816); Marini ms. Vat. 9124 f. 196.

1 fin. 6 fin. singulas litteras exhibet Visconti quae nunc non extant nec habet eas Marinius, dedimus eas inclinatas. — 6 fin. anni nota excidit; rettulit Mommsen (eph. ep. 3 p. 336) ad annum 136 ideo quod spatium nec verba *imp. II* qua appellatione Pius inde ab anno 143 nec *p p* qua inde ab a. 139 medio usus est admittat. — 3 has *thermas* memorant et biographus Pii cap. 8 (*lavacrum Ostiense*) et titulus Lucili Gamalae n. 375 qui *vi ignis consumptas refecit*. Fortasse non diversae sunt *thermae maritimae* denuo inter annos 375 et 376 restitutae (n. 137). *Marina lavacra et ad tutelam balnearum iactos et in altum procurrentes petrarum obices* memorat Minucius Felix cap. 3.

99 Romae in quodam marmore delato Romam ex civitate Portuensi ALD. IVC. PICC. NEAP. Sine loco ALC.

I M P · C A E S A R I
D I V I · H A D R I A N I · F I L
DIVI · TRAIANI · PARTHIC · NEPOTI
D I V I · N E R V A E · P R O N E P
E T · A E L I O · H A D R I A N O
A N T O N I N O · A V G · P I O
PONT · MAX · TRIB · POT · IIII p.C.161
COS · III · P · P
DOMINI · NAVIVM · CARTHAGI
N E N S I V M · E X · A F R I C A

Codex Redianus f. 33', Iucundus rec. 3 (Cicogn. f. 111'), Alciatus Feae f. 36', Piccart n. 28 (inde Reines. 3, 21), cod. Neap. XIV D 8 f. 48 iterumque f. 77', ex fonte communi.
Vv. divisio nostra est. — 6 ANTONIO Neap. — 9. 10 CARTHAGINIENSIVM Picc. Neap. (87').

100 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albania.

pro salute imp. caesaris t. aeli
H A D R I A N I · A N *tonini*
AVG · PII · P · P · ET · M *aeli aureli*
C A E S A R I S · C A N
A N A P T O T E R I V M *m. ulpius*
AVG · LIB · APPIANV *s nomine*
SVO · ET · VLPIAE · N
F I L I A E · S V A E
C I V I B V S · G *a*
d O N V M · D *edit*

Descripsi. Fortunati in epistula data die 4 Febr. 1887; Lanciani ann. inst. arch. 1888 p. 176; P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 306 n. 202.
3 fin. fortasse supplendum est can[*delabrum et*]. — 4 *anaptoterium* vocabulum alibi nondum repertum est; videtur derivari a Graecorum ἀναπίπτειν potestque accipi de accubitorio. — 8 supple *civibus Ga*[*zaeis*], qui in Portu reliquerunt etiam titulum Graecum editum C. I. Gr. n. 5892, sive mavis *Ga*[*ditanis*].

101 rep. anno 1750 vel 1751 Civitavecchia *nella piazza detta di S. Francesco facendo i fondamenti per una sua nuova casa il sig. Michele Guglielmotti* TORRACA. Videtur periisse.

m. aelio aurelio
caesari
imp. caesaris t. aeli
H A D R I A N I A N *tonini*
AVG · PII · P · P · *filio*
C O R P V S P I S T O *rum*
C O L O N I A E O *stiens. e*
P O R T V S V T R I V *sque*

Torraca apud Lamium *Novelle letterarie di Firenze* 1763 p. 802 (inde Donati 466, 8) et in commentatione oblata Garampio cardinali nunc adservata inter schedas Marini ms. Vat. 9185 f. 334, item apud Amaduzzium inscr. coecd. (ms. Savignan. 4 p. 37; Reggi ms. inter Mariniana bibliothecae Vaticanae (inde De Rossi *bull. arch. crist.* 1888, p. 32).
Potest referri etiam ad Faustinam Augustam.
Eiusdem corporis sive *corporis pistorum Ostiensium) et Port(uensium)* quaestor et quinquennalis invenitur infra n. 392. Pistores Ostienses memoravit sub Caracalla Ulpianus libro singulari de officio praetori stutelaris (fragm. Vat. § 235), scilicet eis non competere immunitatem a tutelis pistoribus urbis Romae concessam.

102 tabula magna marmorea. *Non à molto dissotterrata a Porto* [significari Portum ostii Tiberini apparet ex eis quae praecedunt] *e fu da me acquistata e vedesi ora collocata tra quelle iscrizioni straniere che ornano la mia scala* OLIV. Extat Pisauri in aedibus Olivieri.

I M P *caesari*
M · AVR *elio antonino*
AVG · P *ontifici maximo trib*
P O T X *. imp. . cos. . p. p. divi*
A N T *onini pii filio*
D I V I *hadriani nepoti*
D I V I ~~*traiani* PARTHIC~~
P R O N E P O T D I V I
N E R V A E A D N E P O T
CORPVS SABVRRARIORVM
S P P
CVRA AGENTIBVS
PATRONO CLAVDIO BLASTIANO
QQ CLAVDIO EVTYCHN
MVNNENIO GAIANO

Descripsit Bormann. Olivieri *memorie del Porto di Pesaro* (1774) p. 12, add. ad marm. Pisaur. n. 17; Donati p. 458, 6 (inde Orelli 4116); Rocchi descripsit.

103 Ostiae in museo.

I M *p. caes m. aure* LIO
A N *tonino* AVG
G E R *m*
P O N *t. max*
T R I B *pot.*
I M P

Descripsi. Fragmentum maius exhibet C. L. Visconti ms. qui descripsit mense Martio 1858.

104 Ostiae in museo.

imp. c AESAR ·
m. au RELIO
anto NTNO *sic*

Descripsi.

105 marmorea basis videtur magis quam tabula. Extat Florentiae in ecclesia S. Iohannis *battistero*), immissa pluteo unius ex fenestris quibus ex ambulacro superiore in ipsam ecclesiam despicitur, prope absidem maximam (*coro*). *Sarà stata messa in opera nell' atto dell' edificazione del medesimo tempio* NELLI.

I M P · C A E S A R I
DIVI · ANTONINI · PII · FIL
DIVI · HADRIANI · N *epoti*
DIVI · TRAIANI PARTHIC *pronep*
DIVI · NERVAE · ABNEPOTI
L · A V R E L I O · V E R O
AVG · ARMENIAC · PARTHIC
MAXIMO · MEDICO · TRIB · POT · VI p.C.166
IMP · V · COS · II · DESIGNAT · III · PROCOS
COLLEG · FABR · TIGN · OSTIS
QVOD · PROVIDENTIA · ET · LI *bera*
~~LITATE INDVLGENTISS~~ *imi principis*
. . . .

Descripsit Bormann, recognovi ipse. Primum ut videtur legitur ... eodem exemplo in duabus schedis solitariis insertis codici Petri Victor... n. 87 (nunc cod. Monac. Lat. 71..) f. 115. Exhibent deinde Stroz... cod. mus. Florent. f. 36 et f. 3.. Gori inscr. Etr. 1 (1727) p. 3.. n. 51 (inde Vulpi Lat. 6, 214; item inde, potius quam ex Nellio, Lumachi *mem. stor. d... ant. basilica di S. Giov. Batt. di Firenze*; ex Gorio et Vulp. Murat. 520, 7); I. B. Nelli *Pia... ed alzati della chiesa di S. Maria del Fiore metropolitana Fiorentina* (Florent. 1755). ... *gazione delle piante* (ad tab. XVII) p. XXXVIII (inde ut videtur repetita est tam a Lamio *lez... di antichità Toscane* VII p. 253, *Novelle Fior.* 1763 p. 224, quam ab aliis).
3 fin. 4 fin. desunt item apud Victorium Strozzium Gorium; nisi quod Strozzius v. 4 h... PARTHICI ... — 2 IMP · V corrigendum est in IMP · IV; nam Marcum et Verum e... demum 168 ... peratores quintum esse appellatos aliunde constat.
Hanc inscriptionem a fabris tignuariis dedicatam esse non Florentiae, sed aut Romae aut Os... luce clarius est. Ego eam medio quod dicunt aevo Ostia Pisas, ubi prodierunt etiam n. 287, deinde Pisis Florentiam advectam esse crediderim. — Ecclesiam S. Iohannis hodie ple... extructam putant saeculo p. Chr. undecimo vel duodecimo; nec tamen desunt qui ei aet... multo maiorem tribuant (cf. Hübsch, *die altchristlichen Kirchen* p. 42 seq., et contra Schnaase hist. art. vol. 4, ed. altera, p. 448).

106 marmoreae basis ut videtur fragmentum. Romae in aedibus Gulielmorum ad plateam Paganicam. Reperta dicitur in fossionibus quas Maria Anna regis Sardiniae filia ducissa Chablais inter annos 1817 et 1823 instituit in praedio *Tor-Maranci* extra Romam via Ostiensi parte laeva inter miliarium I et II (cf. Biondi *i monumenti amaranziani* p. IV seq.). Sed certa testimonia deficiunt.

*imp. ca*ES · DIVI · A*ntonini pii*
fil divi · HADRIA*ni nep. divi*
*traia*NI · PART*hici pronep*
divi NERVAE · A*bnepoti*
*L. aurel*IO · VERO · AV*g armen*
*parth*CO · MAX · ME*dico tr. pot*
*vi imp i*V · COS · II · DES *iii procos* p. C. 166
*p. p. pro*PAGATORI · *imperi*
*codicar*II · NAVICVLA*ri*
M · P · PALATI*n*
*p*RAEF · ANN*onae*
curam AGENTIBVS
Q · ATINIO · Q · F · *l*
*h*ORIO · M · F · ARN
N · IIII · C · MESS*io*
D · L · P · HELIOD*oro*

Descripserunt De Rossi et Mommsen; recognovi ipse. Kellermann *bull. dell' Inst.* 1835 p. 196; Mercklin *archaeologische Zeitung* 1848 p. 376; Henzen ann. inst. arch. 1851 p. 191, syll. 6479 = 7195. Est vol. VI n. 1022.

Inter Ostienses recepi propter similitudinem cum n. 131, quae et ipsa posita est imperatori a codicariis navicularis, et in qua item in fine memoratur praefectus annonae. Nec me movet quod inscriptiones adservatae in cavaedio aedium olim Chablais dicuntur prodiisse ex praedio Tor-Maranci. Nam si re vera etiam haec inscriptio ex eo praedio effossa est, antiquitus eo translatam eam esse oportet. Potuerunt enim codicarii navicularii Romae imperatori statuam dedicare, sed vix dedicaverunt extra Romam in praediis privatis inter vias Ostiensem et Ardeatinam. — 15 *[cur(atore) an]n(i) quarti)* supplevit Henzen explicans de anno post conditum vel restitutum corpus codicariorum quarto.

107 basis alta m. 0,32, lata circiter m. 0,50. Ostiae in episcopio.

L. A*u*R · VERO · AVG
c. F*a*BIVS · Q · P HONORAT*us*
sic *d*EO *ho*NORIM IMMVNITATATIS *sic*
sic *a*RE *de*NDROPHORIS OSTIENSVM
s *d*ONVM · DEDIT

Descripsi. Antea descripserunt Kellermann ms.; Campana ms.; Henzen *bull. dell' Inst.* 1845 p. 78, syll. n. 7187; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 388.

Basis ipsa integra est; certe extat margo a dextra et sinistra; sed recens fortasse aliis usibus destinata sulcis duobus arte factis amisit in principio versuum litteras complures.

Sustinebat basis statuam L. Veri Augusti a Fabio Honorato dendrophoris donatam. Cf. ad n. 33.

108 fragmentum tabulae marmoreae latum m. 0,97. *E tutta consunta dall' attrito quasi che avesse servito per soglia.* Ostiae rep. *fra le terre di scarico.*

MI . . . . . .
. . . .
. . . . O . . I . .
. . . . O · AVG
l. AR*meniaci* *pa*RTHIC
*maximo medi*CO · TRIB
pot. imp . . COS · III
*in*DVLGE*n*

Lanciani ms. et apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1878 p. 38.

Aut Marci aut Veri.

109 *frammento di stipite, iscrizione molto corrosa e forse cancellata* VISC.; *base abrasa* LANC. Ostiae rep. *presso l' edifizio grande colle colonne di granito* VISC. Ostiae *a S. Sebastiano* LANC.

PRO SALVTE///
M · AVR · COMMODI
ANTONINI AVG//
M · AVR · AVG · LIB
SARMENTARIVS
///////
D D

P. H. Visconti verba fecit de hac inscriptione in conventu sociorum academiae archaeologicae Romanae d. 11 Mart. 1858 (unde vv. 1—3 editi sunt in actis academiae vol. 49 p. CXI); C. L. Visconti ms. bis paulum diverse; idem edidit ann. inst. arch. 1857 p. 314; Lanciani ms.

1 fin. *imp. c.* supplet C. L. Visc. in schedis altero loco et in ed. — 3 AVG (hiatu non adnotato) Lanciani, AVG PF P. H. Visc., item C. L. Visc. ms. altero loco sed dubitans, AVG TI altero, AVG. *p. f.* (hec pro supplemento) idem in ed. — 4 AVR' AVI, ad ultimam litteram dubitationis signo adposito, Lanc. — 6. 7 om. Lanc. — 9 PATR·H Visc. ms. altero loco, "PATR·S altero, "...ATR...B ed.

110 tabula marmorea. In episcopio Portuensi.

E · IMP · CAES · COM
modo antonino PIO FELICE · SACR · QV *sic*
A · DVLIC · MILIT · CL
SENT · OSTIA · SVB
TI IVSTI · TR · VII · ID *s*
*com*MODO AVG · V COS p. C. 186
TR · PRISCO ·

Recognovi descriptam a De Rossio. Amati ms. 8744 f. 12; Fea act. Arcad. 44 (1828) p. 338 qui descripserat mense Maio a. 1829; Garrucci class. praetor. Misenens. p. 46 n. 3 ex apographo De Rossii.

7 secundam litteram expressi qualis est in marmore; sed non constitit mihi utrum quadratarius voluerit facere R ex E quam primum posuerat, an E ex R; an voluerit dare R et E ligatas.

[Adauent]e imp. Caes. Com[modo Antonino] pio felice sacr(um) qu[od vov(erant) I(ovi) o(ptimo)] m(aximo) Dulic(eno) milit(es) cl(assis) [pr(aetoriae) Mis(enatis) cum es]sent Ostia sub [cura] . . . ti Iusti tr(ierarchi) VII id. . . . [Com]modo Aug. V cos., [curam agente] . . . . Ter(entio?) Prisco. Haec proposuit Mommsen; alia Garruccius l. c. — 5. 6 significari diem VII idus Ianuarias, qui dies saeculo tertio et fortasse antea quoque (C. I. L. III p. 913; VI n. 200) sollemnis fuit missioni veteranorum militiae urbanae, et hic quoque agi de militibus missis honesta missione coniecit Bormannus.

111 Ostiae *frammento di grande iscrizione* VISC.

DIVC
*p*ART*hici*

C. L. Visconti ms. descripsit mense Oct. 1855.

112 basis. Ostiae prope Turrim Bovaccianam repperit Fagan autumno a. 1797 VISCONTI, similiter FEA. Extat Romae in museo Lateranensi.

IMP · CAES · DIVI ·
M · ANTONINI · PII ·
GERMANICI · SARMATICI · FILI · DIVI
COMMODI · FRATRI ·
s DIVI · ANTONINI · PII · NEPOTI
DIVI · HADRIANI · PRONEPOTI ·
sic DIVI · TRAIANI · PARTICI · ABNEPOTI
sic DIVI · NERVE · ADNEPOTI ·
L · SEPTIMIO ·
SEVERO · PIO ·
PERTINACI · AVG · ARAB ·
sic ADIABENICO · P · M · TRI · POT · IIII · p. C. 196
IMP · VIII · COS · II · P · P ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. E. Q. Visconti ms. 1 f. 181; Fea *viaggio ad Ostia* p. 51; Marini ms. Vat. 9125 f. 157; Nibby *viaggio ne' contorni di Roma* 2 (1819) p. 297 (inde Orelli 904), *dissertazioni dell' accademia rom. d' arch.* 3 (1829) p. 341, *analisi* 2, 468; Cardinali *dipl.* n. 482; Henzen qui vidit *bull. dell' Inst.* 1845 p. 60.

113 basis marmorea. Rep. mense April. 1794 *al porto Traiano* MAR. VISC. (f. 258), *nel porto Ostiense* VISC. (f. 277); *sulla sponda del Trajanello nell' angolo per andare alla chiesa cattedrale* FEA. Frons basis litteris quae perierant in marmore ita scite suppletis, ut nonnullos fefellerint, extabat Romae in aedibus Vaticanis in repositis (empta a pontifice anno 1827), nunc extat in repositis musei Lateranensis.

imp. caesar DIVI
*m. antoni*NI · PII · GERMAN*ici*
*sarmati*CI · FILIVS · DIVI ·
*co*MMODI · FRATER
DIVI · ANTONINI · PII · NEPOS · DIVI · HADRIANI
PRONEPOS · DIVI · TRAIANI · PARTHICI ·
ABNEPOS · DIVI · NERVAE · ADNEPOS
L · SEPTIMIVS · SEVERVS
PIVS · PERTINAX · AVG
ARABICVS · ADIABENICVS · P · M
TR · POT · IIII · IMP · VIII · COS · II · P *p* — p. C. 196
sic COLVMNAM · VII · TEMPEST*ate*
CONFRACTAM · RESTITV*it*

Descripsi post Kiesslingium neglectis supplementis recentibus. Manu ignota legitur in Marinii ms. Vat. 9127 f. 88, unde ed. Marini Arv. (1795) p. 411; E. Q. Visconti ms. I f. 258. 277, Fea *viaggio ad Ostia* p. 52; Amati ms. Vat. descriptam a Sartio.

12 VII] corr. VI; cf. vol. V, 5725 *speleum vii ignis absumtum*. — TEMPEST*ate* suppleverunt plerique, cogitantes de columna nescio qua septima (cf. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 188), male; et ita restitutum est in marmore.

114 Ostiae rep. a. 1880/81 multa fragmenta magnae tabulae marmoreae litteris olim aere repletis. Adposui narrationem LANCIANI: *Sulla scena del teatro ostiense abbiamo ritrovato alcune centinaia di frammenti di una grande iscrizione a lettere di bronzo alte mill. 146 . . . L' iscrizione è incisa su lastroni di marmo, di diversa grossezza. Le tre ultime linee* [v. 7—9], *che sono le sole ricomposte fin ad ora, sono incise su due lastre, maggiore l' una, minore l' altra grosse mill. 55, lunghe assieme met. 3,20, alte met. 0,70. Le due lastre che contenevano il principio della iscrizione, sono molto più sottili (mill. 34), cosicchè i perni delle lettere di metallo le traforano da parte a parte. Egli è perciò che cadendo, si sono spezzate così minutamente, che ciascuna lettera fa da sè, e non è possibile riunirle e disciplinarle. Alcune soltanto si sono mostrate meno ribelli* (scilicet fragmenta quae videbantur pertinere ad vv. 1—5).

IMP · *Caes. divi m. antonini fil. divi*
*commodi frater divi anto*NINI *pii*
*n*EP*os divi hadri*ANI *pro*NEPOS *divi*
*traiani a*BNEPOS · *Divi ner*VAE · ADNEPOS
L · SEPT*i*MIVS · SEV*erus pius pe*RTINAX AV*g*
arab. adiab. parth. max. pontifex max
*tri*BVNIC · POTEST · *iiii imp* II COS · II · ET
*marc*VS · AVRELIVS · ANTONINVS · CAESAR
DEDICAVERVNT

Fragmenta coniunxit et suppleta ita fere ut supra exhibui edidit Lancianius apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1881 p. 110. 111. Vv. 7—9 eo loco ubi antiquitus stetisse videntur repositos ipse quoque vidi.

115 epistylium marmoreum. Ostiae *nel fabbricato isolato prima del teatro* LANC.

*c*VLTIORIBVS · ORNAMENTIS · RESTITVERVNT ·

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 113.

Pertinere ad eosdem imperatores quorum est n. 114 vel omnino esse imperatoriam minime certum est.

116 basis parva marmorea. Ostiae rep. anno 1887 una cum n. 34.

IMP · CAES
L · SEPTIMIO · SEVERO
PIO · PERTINACI · AVG
CORPVS
CANNOPHORVM · OST
· ARG · P · I ·

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1888 p. 388; acta ms.

117 basis parva marmorea. Ostiae rep. una cum n. 34.

IMP · CAES
M · AVRELIO
ANTONINO · AVG
CORPVS
CANNOPHORVM
OST · ARG · P · I

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1888 p. 398, acta ms.

Cannophori recte ita scripti in his titulis ab ipso corpore positis (item n. 35 et 277); soloece *Kannophri* audiunt supra n. 34, *cannofori* in albo corporis n. 278, *cantnafori* n. 38 et 118.

118 Ostiae rep. anno 1828 MELCH. Prodiisse ex eodem loco ex quo postea prodierunt n. 34—37. 116. 117. 119 apparet.

IMP · CAES
*L. septim*IO · SEVERO · PIO · PERTINACI · AVG
*arab. adiab. parth. max. p*ONT · MAX · TRIB · POT · VIII · IMP · IIII · COS · II · P · P · — a. 200
*str*ATONICVS · CANTNDFORIS · OST · B · P · P ·
*f*ET · DEDICAVIT

Melchiorri, qui vidit in sylloge inscriptionum Ostiensium n. 182.

3 scr. IMP · XI.

119 cippus parvus marmoreus. Ostiae rep. anno 1887 una cum n. 34.

IMP · CAES · M · AV
*r*ELIO · ANTON
PIO · FEL · SEVERI
FIL · AVG ·
C · CAESIVS · EV
TYCHION · IMM
K · O · D · D · A · P · I ·) VIII
CVIVS · DED · DED
PAN · VIN · ET · XI
DED · PR · N · APR — 4. Apr. 212
ASPRIS II COS

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1888 p. 391; acta ms.

Imp(eratori) Caes(ari) M. Au[r]elio Anton(ino) Pio fel(ici) Severi [fil(io)] *Aug(usto). — C. Caesius Eutychion imm(unis) k(annophoris) O(stiensium) d(onum) d(edit); a(rgenti) p(ondo libram) I (scripula) VIII. Cuius de*[dica]*tione*] *ded(it) pan(em) vin(um) et (denarios singulos). Ded(icata) p*[r(idie)] *n(onas) Apr(iles) Aspris (duobus) cos.*

120 basis marmorea. Ostiae prope Turrim Bovaccianam auctumno a. 1797 repperit Fagan VISCONTI, similiter FEA. Extat in museo Lateranensi.

IVLIAE ·
AVG ·
MATRI · CASTRORVM

Descripserunt De Rossi et Michaelis. E. Q. Visconti ms. I f. 101'; Fea *viaggio ad Ostia* p. 61; Nibby *viaggio ne' contorni di Roma* 0 (1810) p. 000, *dissert. dell' accademia rom. d'arch.* 3 (1829) p. 341, *analisi* 2, 468. Est errore vol. VI n. 1040 inter urbanas.

---

121 basis marmorea. Rep. et adservais una cum n. 120.

M · AVRELIO
ANTONINO ·
CAES · IMP a. 196
L · SEPTIMI
SEVERI · PII ·
PERTINACIS · AVG
ARABICI · ADIABENICI
P · P · FILIO

Descripserunt De Rossi et Michaelis. E. Q. Visconti ms. I f. 101; Henzen, qui vidit, *bull. dell' inst.* 1840 p. 01, syll. n. 6503. Errore est vol. VI n. 1000 inter urbanas.

122 tabula marmorea utrimque scripta. Effossa in Portu Romano, inde Romae in museo Torloniae.

a

gerMANICO
*maximo pont. max. tri*BVNICIAE
pot. imp. coNS IIII PRO
*cos pp. et iuliae aug. ma*TRI · AVG · ET
5 *castrorum et pa*TRIAE a. 213/217
deVOTVS

b

SEPTT *antoo maximo germanico*
MAXIMo *pio felici*
AVGVSTo
a. 215 LAETO II *et cerialo cos*
5 CHARITO VER

Utramque inscriptionem recens effossam in Portu descripsit De Rossi mense Febr. 1868; alteram (a) Romae descripserunt Bormann et Gatti.
a 4 in. litterae T hastam residuam enotavit solus Bormann.

---

123 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in museo Torloniae.

IS
MATRIS
*aug et castror*VM
APIS SCHOLAM
M SVA PECVNIA
*fece*RVNT PR ID IVN
II COS
*o HE*RACLIDEN
*cura ag*ENTIBVS
*CTO ET M ME*TTIO AR*POCrat*
IBNE

Descripserunt Bormann et Gatti. Paullo pleniorem edidit Lanciani *bull. dell' inst.* 1870 p. 01.
Videtur pertinere ad Antoninum Caracallam et Iuliam Augustam. — 4 *cultores Ser*]*apis* Lanc. — 6 seq. Quae inclinatis dedi, servavit Lanc.

124 Romae in villa Albania inter inscriptiones quae huic villae nuper demum accesserunt et quarum maior pars reperta est in Portu. Hanc etiam mentio fabrorum Portus vindicare videtur.

ET · INVIC M
*a*VG · MATRIS · AV*g et castrorum*
*et pat*RAE · PHAEDRO
R · PATRIBVS ·
5 *s*VMPTIBVS FABR
*chry*SSEROS · IVN · EXV

Descripsi. P. H. Visconti catalog. vill. Alban. p. 313 n. 034.

---

125 tabula marmorea. In episcopio Portuensi.

IMP CAESARI · M aVRELIO
SEVERO ALEXANDRO
sic FELICE AVG ET IVLIE MAMEAE
MATRI · DOMINI N ET CASTROR
TOTIVS · Q · D · D · STATION FRuMENTARIORVM
sic LOCVS · ADSIGNATVS · A · B AGRICOLA · AVG · LIB · PROC · P · V ·
ET PETRONIO MARSIMO · F · ANN · ET · FABIO · MARONAE F sic
OPERVM · DEDIC · III · NON · AVG · APPIO CL · IVLIANO · ET BRVTT · 3 Aug. 224
CRISPINO · COS · PATRONO · Q TVRRANIO MASILA · CVRA
AGENTE · P · FLAVIO · FL · FILIO · FELICI IVNIORE
ET · VALERIO · DONATO CVR ·

Descripsi. Consulatum solum vv. 6. 9 enotavit Fea *effemeridi letteraria di Roma* fasc. 33 (1803) p. 300 et *giornale arcadico* vol. 44 (1820) p. 339. Integram descripsit Amati ms. 9744 f. 14', *giornale arcadico* vol. 00 (1000) p. 352; idem misit Borghesio, unde edita est in Borghesii opp. 5 p. 050. Henzen in syll. Orelliana n. 0503.
1—3 nomina Alexandri et Mamaeae erasa sunt, sed leguntur. — 5 STATIO FRVMENTARIORVM Amati (ms.), ubi litterae FRV videntur deberi coniecturae, STATIONFRVMENTARIORVM Henzen, idque ipsum ego mihi in lapide agnoscere videbar, licet litterae NFRV non nimis certae sint. Salvo *statio n(umeri) frumentariorum* TH·M·] Rasuram vocis FRVMENTARIORVM Borghesius l. c. p. 054 tribuit errori quadratarii, quae opinio vix cuiquam probabitur. Causa sane latet; sed conferri potest, quod etiam in titulo n. 7 dedicato genio castrorum peregrinorum a frumentariis vocabulum aliquod est erasum. — 11 videtur postea additus esse.

126 tabula marmorea. In fauce stagni Ostiensis, et ante arcem nobb. de Sacchettis FABRETTI. In villa Sacchettiana MAFFEI. In Castro Fusano ad villam Sacchettiam nunc Chisianam in pariete domus rusticae MARINI (ms.). Ibi extat adhuc.

IMpp caESAres
M a u r e l i i
C a r I N V S et
n u m e r i a N u S
PII · FELICES · INVICTI · AVGVSTI
GERMANICI · MAXIMI · BRITTANNIC
MAXIMI · PERSICI · MAXIMI
TRIBVNICIAE · POTESTATIS
COSS · PATRES · PATRIAE
PROCONSVLES
PONTEM · LAVRENTIBVS
ADQVE · OSTIENSIBVS
OLIM · VETVSTATE · COLLABSVM
LAPIDEVM · RESTITVERVNT
/ / / / / / / / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / / / / / / /

Descripsi. Exhibent Fabretti 697, 190 (inde Vulpi Lat. 6, 187); Ghezzi ms. Angelican. p. 82; Maffei mus. Veron. 307, 1 non sine mendis, auctore non laudato (inde Donati 218, 8); Marini ms. Vat. ab Amadutio qui habuit ab amico, Arv. p. 418 ab E. Q. Visconti; E. Q. Visconti qui vidit, ms. I f. 113. 192; Fea *viaggio ad Ostia* p. 69; Amati ms. 9742 f. 37' e Gerhardo; Nibby *analisi* 1 p. 423; Bruna descripsit.

1—4 verborum erasorum reliquias ante me enotaverunt soli Fabrettius et Ghezzius quorum lectionem adposui. — 1 I......SA.... Ghezz., IMPP · CAESARES Fabr. — 2 M .... Ghezz., AVRE... Fabr. — 3 ONINVS.... Fabr., Ghezzi nihil legit. — 4 priores nihil legerunt.

127 fragmentum tabulae marmoreae. Adservatur una cum n. 126.

/ / / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / /
s PII FELICES · INV*icti augusti*
GERMANICI *maximi brittannic*
MAXIMI *persici maximi*
etc

Descripsi. E. Q. Visconti ms. I f. 192, Nibby *analisi* 1 p. 423; Amati ms. 9742 f. 37 e Gerhardo; Brunn descripsit.

Ex utraque tabula principium nomina imperatorum duorum continens periit antiqua rasura, sed vestigiis in altera earum n. 126 relictis ut puto ita certis supplementa ea quae supra proposui indicantur. Carini et Numeriani Augustorum alios titulos horum plane similes habemus nullos; nam in titulis Africanis vol. VIII 2529. 2530. 4221. 4222 agnomina ex victoriis petita omissa sunt. Germanicum maximum appellatum esse Carum noveramus (vol. VIII 2717. 7002); nova in filo sunt Britannici maximi et Persici maximi, in Numeriano tam haec quam Germanici maximi nomina. Persici nomen in Numeriano patris in ultima expeditione comite facile explicatur, unde etiam cum fratre communicari potuit, in Britannia illo tempore arma mota esse ne suspicati quidem eramus. Sed hoc non magis est singulare quam Britannici nomen Diocletiano datum in titulo n. 128 scripto a. 285. — Marinius (Arv. l. c.), qui neque ipse viderat titulos nec de vestigiis ex imperatorum nominibus relictis audiverat, rettulit ad Diocletianum et Maximianum. — (15. 16 sine dubio imperatorum duorum nomina scripta fuerunt utpote consulum a. 284 Th. M.

128 magna basis marmorea. Romae in atrio aedium Tiberii Ceuli BARON.; in aedibus Ceuoli ad viam Iuliam WINGH. CIACC. In villa Borghesiana MANILLI. Ibi extat pone aedes domini HENZEN. — Ad argumenta originis Ostiensis quae infra exposui accedit quod idem Tiberius Ceuli apud quem primum descripta est etiam alteram inscriptionem habuit sine dubio Ostiensem n. 346.

in fronte:

IMP · CAES · C · VALERIO
D I O C L E T I A N O
PIO · FELICI
INVICTO · AVG · PONTIF · MAX
BRITTANNIC · MAX · GERM
MAX · TRIB · POTEST · II · COS · II *a. 285*
P · P · PROCOS
HONORATI · ET · DECVRION
ET · NVMERVS · MILITVM
C A L I G A T O R V M

in latere intuentibus sinistro:

C V R A · A G E N T I B V S
CN · SERGIO · MERCVRIO
M · LICINIO · PRIVATO
TI · CLAVDIO · SOSIPOLE
MAGISTRIS · QQ · LVSTRI · XXIX

Titulum primarium descripsit Henzen vol. VI n. 1116. Utrumque exhibent Winghius Brux. 1, 10. Sirmondus ms. Paris. 1449, 237. Manilli *villa Borghese* (1700) p. 82 seq.; a prioribus Orelli 3840. Titulum frontis Baronius ann. eccles. vol. 2 (ad. R. 1594) p. 660 ad Chr. 284 (inde Grut. 279, 3, collatis in ed. 2 schedis Gutensteniania); Ciacconius Baff. f. 78'; Manilli *villa Borghese* (1650) p. 149; Pholet sched. Senens. 1, 170; Fabretti 747, 548. Solum titulum lateris Maffei mus. Ver. 253, 8.

In inscriptione lateris v. 3 PRIVALIO habet Sirm., 4 T·CLAVDIO Maff., SOSIPOLI Sirm., 5 XX·IX Winghe, XIX Sirm.

M. Licinius Privatus is qui in inscriptione lateris inter magistros quinquennales lustri undetrigesimi memoratur loco secundo, in altero titulo nuper Ostiae effosso (n. 385) appellatur *magister quinquennalis collegi fabrum tignuariorum lustri XXVIII.* Nihil igitur dubii quin inscriptio lateris pertineat ad collegium fabrum tignuariorum Ostiensium. Titulus frontis fieri potest ut alienus sit ab inscriptione lateris, substitutus — id quod saepe factum est et quod de hoc quoque coniecit Henzen, cum ederet eum inter urbanos — in locum tituli antiquioris erasi. Sed tamen etiam hic pertinere videtur ad idem collegium. Nam posuerunt eum *honorati et decuriones et numerus militum caligatorum*; quorum *honorati* quidem et *decuriones* in quolibet collegio esse potuerunt, *numerus* autem *caligatorum* alibi nondum repertus peculiaris fuit collegio fabrum tignuariorum Ostiensium, testibus titulis Ostiensibus duobus, quorum alterum iam a nobis commemoratum M. Licinio Privato posuit *universus numerus caligatorum collegi fabrum tignuarior(um) Ostiens(ium)*, alterum (n. 180) C. Bassilio Crescenti *numerus caligatorum decuriar(um) XVI colleg(i) fabrum tignuar(iorum) Ostis.* Habemus igitur titulum Diocletiano dedicatum a collegii fabrum tignuariorum Ostiensium honoratis decurionibus caligatis sive plebeis, non Romano — nam collegium constitutum si in urbe Roma titulos imperatori dicavit, quod fieri sed vix factum esse puto, certe non omisit mentionem patriae Ostiae sive in foro coloniae sive eo loco quo collegae convenire solebant unde hanc basem Romam esse translatam statuendum erit. — explicanda altera difficultas. Ad idem collegium fabrum tignuariorum Ostiensium tam lateris inscriptionem quam frontis pertinere ostendi. Quarum cum altera contineat dedicationem factam ab eo collegio, nomina magistrorum eiusdem collegii sub quorum cura dedicatio facta, quis dubitaverit, quin altera alterius sit aequalis, et quin ipsi ei lustri undetricensimi, quorum nomina in inscriptione lateris leguntur, a. 285 titulum frontis Diocletiano incidendum curaverint? Sed huic rei obstant cum alii tituli in quibus lustra collegi fabrum tignuariorum memorantur, tum maxime is qui positus est a fabris P. Bassilio Cresce

collegii tricesimo tertio. Nam si annus aerae Christianae 285 incidit in lustrum collegii undetricesimum, consequens erit et titulus P. Basilii Crescentis scriptus sit inter annos 301 et 309. At honores gesti a P. Basilio Crescente conveniunt aetati Severianae vel etiam Gordianae, nullo modo ultimis Diocletiani vel primis successorum annis. Etiam epitaphium infra edendum C. Similii Philocyrii magistri collegi lustro tricesimo et sexto non sapit aetatem Constantinianam[1]). Titulus igitur Diocletiani non paucis annis recentior sit necesse est quam nomina magistrorum lustri undetrigesimi in latere basis perscripta; id quod ita effici potuit, ut basis olim a fabris nescio cui imperatori vel privato homini bene merito dedicata anno 285 ab eisdem fabris Diocletiano destinaretur, deleto titulo frontis antiquiore, magistrorum vero nominibus per incuriam in latere relictis. Nec mireris quod fabri tignuarii Ostienses titulos quos olim decreverant ipsi deleverint, nam id ipsum in florentissima civitate Rhodiorum publicae consuetudinis fuisse auctor est Dio Chrysostomus or. 31.

1) Omisi titulum Sabinae Augustae dedicatum a *magistris quinquennalibus collegi fabrum tignar(iorum) lust(ri) XXIII* Romae repertum et editum ab Henzeno inter urbanos n. 996. Nam enim vel origine vel argumento pertinere ad Ostiam nulla re indicatur; immo ut Ostiensibus eum abiudicem movet me, et quod in collegio fabrum tignariorum a cuius magistris dedicatus est sex fuisse videntur magistri quinquennales (nam septimus substitutus est in locum defuncti), cum collegium fabrum tignuariorum Ostiensium ternos habuerit, et quod ex septem magistrorum nominibus quae exhibet nullus adhuc repertus est in tanto numero inscriptionum Ostiensium. Ceterum non constat de vero tempore huius tituli; nam nomen Sabinae in litura restitutum est, itaque fieri potest, ut incisus sit multo ante Sabinam Augustam.

129 Ostiae rep. in cavea theatri.

· DO[M] ... [VI]RI · DIC
NOBI[L]

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 119.

Ad Diocletianum spectare nequaquam certum est.

130 traditur sine loci indicatione una cum n. 489; quae cum originem Ostiensem prae se ferat, hanc quoque Ostiensibus interposui.

PERPETVO · PRINCIPI
IMP · CAES · M · AVRELIO
VAL · MAXIMIANO
PIO FELICI AVG
GERVEIVS ROMVLVS
CVRA[T]·R · P · OPI · PVBL

Legitur scripta manu ignota apud E. Q. Viscontium ms. II f. 117.

[9 fortasse fuit *curator rei publ(icae)* TH. M.]

131 basis marmorea CITT. (Marc. 69), litteris longis WINGH. Adducta ex colonia Ostiensi a. 1589, nunc est (Romae) non procul ab ecclesia scolae Graecae secus viam CITTAD. (Marc. 69) Prope Tiberim adducta Ostia 1589 WINGH. (In) via (qua itur) ad portam D. Pauli SIRM. — S. l. CITT. (Marc. 30) HANN.

RESTITVTORI · PVBLICAE
LIBERTATIS · DEFENSORI
VRBIS · ROMAE · COMMVNIS
OMNIVM · SALVTIS · AVCTORI
D · N · IMP · FL · VAL · CONSTANTINO
PIO · FELICI · INVICTO · SEMPER · AVG
CODICARI · NAVICVLARI
INFERNATES · DEVOTI · N · M · Q · EIVS
CVRANTE · AVR · VICTORIANO · V · P
PRAEF · ANN

Cittadini Marc. p. 30. 99 et apud Manutium Vat. 5253 f. 404; Winghe cod. Brux. 2 f. 19 = Cacconius Rafaellianus f. 116; codex Hannover. IX, 991 f. 25'; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1419, 72 et 1420, 146 (inde Grut. 1089, 8; ex Grut. Orelli 1084).

3 CONMVNIS Cittad. (Vat., Marc. 30), COMVNIS Hannov. — 5 IMPERATORI Cittad. Hannov. — 7 CODICARII Grut. — NVTICVLARI Hannov. — 8 INFERALES Cittad. (Marc. 30). — DEVOTI] D Wingh. Ciacc., om. Cittad. (Marc. 30). — N om. Cittad. (Vat.). — 9 VICTORINO Cittad. (Marc. 69) Hannov.

Codicarii naviculariі praeter hunc titulum certae originis Ostiensis posuerunt etiam n. 106. 181. 189 coniectura a nobis inter Ostienses receptos; *codicar(ius) curat(or) Ostis et III honor(atus)* reperitur infra n. 394. *Infernates* quod hic appellantur, id non pertinere ad mare inferum, sed ad amnis Tiberini partem inferiorem, eam quae est inter Romam et Ostiam, docuit Henzenus (ann. inst. arch. 1851 p. 193). Ab antiquis enim non uno loco diserte traditur codicarias naves eas appellari solere *quae commeatus per Tiberim subvehant* (sic Seneca de brev. vitae 13, 4; cf. Varro de vita p. R. apud Nonium p. 535 M.: *antiqui plures tabulas coniunctas codices dicebant, a quo in Tiberi naves codicarias appellamus*; de navibus in amne Euphrate idem vocabulum adhibet Sallustius apud Nonium l. c.); itemque in nautas Tiberinos frumentum a Portu Romam advehentes magis quadrant quae de *caudicariis* saeculi p. Chr. quarti tradita accepimus, scilicet eos cum mensoribus Portuensibus modo litigavisse (vol. VI n. 1759 cf. adnotata ad huius vol. n. 173), modo una cum illis rationes publicas fraudasse (Cod. Theod. 14, 4, 9).

132 Ostiae in episcopio.

*ob redi*TVM CONSTANTI*i*
pontifex sollani et [S]ADIVM SACRAE
diocletiano aug. VIII MAXIMIANO AVG
vii *c*OS a. 303

Descripsi.

[5 fortasse fuit *perm(issu) pont(ificis)* TH. M.] — 3 in. fuit VIII magis quam IIII.

133 cippus est marmoreus (non columna, nec videtur fuisse pro miliario) altus circiter m. 1,80, latus circ. m. 0,50. In Portu Romano, iacet humi ibi prope ubi est n. 99.

DDD NNN FLA*vi*VS
VALERIVS · CONSTANTIN
V*s pius* FELIX VICTOR AVG
reliqua detrita

Descripsi.

3 FELIX vox aliquantum detrita, sed certa; quae praecedunt, omnino incerta. Fuit opinor Constantini Licinii Maximini Dazae.

134 traditur sine loci indicatione. Origo Ostiensis patet ex v. 3.

...IVS PIVS FELIX INVICTVS AVGVS*tus*
thermas? .... *de*FORMATAS RVINOSA LABE
OSTIENSIBVS INTEGRAVI*t*
...CO ANNONAE V A PRAEFF

Legitur scripta manu ignota inter schedas E. Q. Viscontii II f. 43.

5 FFORMATAE traditur. — 4 *praefect*]*o annonae v(icem) a(gente) pra*[*efectorum praetorio*.

135 traditur sine loci indicatione una cum n. 134.

consTANTIVS ET CONSTans
2 therm\S INCVRIA LONGI TEMPORIS DESTITVTAs
DRVM AD PRISTINVM STATVM REFORMAN
4 ostiensibus sVIS REDdIDERVNT
5 curante . . D V C PRAEFECTO ANNONAs CVM IVRE gIADII

Legitur scripta manu ignota inter schedas E. Q. Visconti II f. 43.

3. 4 *adiectione marmorum nov]orum vel etiam nullis oneribus colon]orum ad pristinum statum reformandas sumptibus s]uis re[cepe]runt* proposuit Mommsen. — 4 REDIDERVNT, 5 ANNONAF, CIADII traditur. — Ad idem aedificium pertinere titulum editum inter urbanos vol. VI, 1165 coniecit Mommsen.

136 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae in museo.

d d N NNN · V A*lentiniano valenti et gratiano victoribus ac*
*triumphatori*BVS · AVGVSTis a. 375/6
SV

Descripsi. C. L. Visconti ms.

Potest pertinere etiam ad Valentem Gratianum et Valentinianum I Augustos (a. 375/376), item ad Valentinianum II Theodosium et Arcadium (383/392).

137 tria unius epistylii marmorei fragmenta. 'Romae apud marmorarium in foro Boario, rep. Ostiae a. 1776' MARINI. 'Marmor effossum e fundo vulgo Bovaccione prope Ostiam anno 1776. Testatur haec Carolus Ferrarius, ex cuius latomiis lapidariis monumentum hoc, aere ponficio redemptum, in musei Capitolini impluvium nuperrime transferri curavi' GVASCO. Ibi extat loco alto posita.

a THERMAS MARITIMAS INTRESECVS REFECTIONE CELLARVM FORI
b S · SOLI · ADIECTIONE DDD · NNN · VALENS GRATIANVS · ET VALENTINIANVS VICTO a. 375/378
PROCVLO · GREGORIO V C PRAEFECTO · ANNON · VRBIS · ROMAE · CVRANTE DECORARVNT
c R · AC TRIVMF · SEMPER · AV

Descripsi. Marini ms. Vat. 9104 f. 205 et in sylloge inscr. Christ. ms. (cod. Vat. 9071) p. 145, 7 (inde Mai vet. script. nova collectio V p. 347 n. 1); Guasco mus. Capitol. n. 1238 (inde Orelli n. 3327); P. H. Visconti in actis Arcad. nov. ser. vol. 16 (Iul. Aug. 1859) p. 21 qui vidit, sed verba dedit secundum Guascum.

Fragmenti primi ultimam litteram a Guasco pro I habitam Marinius habuit pro V dimidiata (V), legens FORV; nec potest negari hastam illam esse rectam qualis debuit esse I, sed sinistrorsum aliquantum inclinatam. Verum etiam reliquae quae hanc hastam praecedunt elementa similiter inclinata sunt, ut haec certe eodem iure pro I haberi possit. — *Thermas maritimas intresecus refectione cellarum, foris soli adiectione, d(omini) n(ostri) Valens Gratianus et Valentianus victor(es) ac triumf(atores) semper Au[g(usti)], Fl(avio)?) Proculo Gregorio v(iro) c(larissimo) praefecto annon(ae) urbis Romae curante, decorarunt.* Ad Gregorium praefectum annonae rescripserunt Valens Gratianus et Valentinianus Treviris a. d. XIV kal. Mart. a. 3 (cod. Th. 14, 3, 15); ad Gregorium aliquem Symmachus dedit epistulas 3, 17—22. — De thermis Ostiensibus cf. supra n. 95.

138 rep. a. 1865 in Portu Romano effossionibus Torloniae.

florentis imperio ddd. nnn. invictissimorum PRINCIPVM VA*lentiniani theodosii et arcadii semper augustorum*
. . . . *ragonius vince*NTIVS CELSV*s v. c. praefectus annonae urbis romae . . . curavit*

Descripsit De Rossi et edidit *bull. di archeol. crist.* 4 (1866) p. 36.

In supplendo titulo praeivit De Rossi; cf. ad n. 173.

139 basis magna marmorea litteris malis. Inscriptio pr deleta nove superscripta est; ex illa relictae sunt lit aliquot in margine dextro. Locum non adscripsit m IGNOTA codicis Vatic. 'E ruinis Ostiae' SVAR. Rom museo Vaticano MARIN. Extat in museo Pio-Clem (*sala delle Muse*).

CVRAVIT · RAGONIVS
VINCENTIVS CELSVS ·
VC PRAEFECTVS ·
ANNONAE VRBIS ·
5 ROMAE ET CIVITAS ·
FECIT · MEMORATA ·
· DE PROPRIO ·

Descripsi. In s solitaria inserta Vatic. 9140 f. 2 guntur huius in tionis exempla alterum imperite tum manu ignota rum emendatum manu Suaresii. De visu dant Marin Chr. ms. (cod. Vat. 9071) p. 142, 1 (inde Mai scri nova collectio 5 p. 337 n. 7) et P. H. Visconti act. nov. ser. vol. 15 (Iul. Aug. 1859) p. 248.

Ex scriptura priore extant in margine intuenti dex versus 1 R, 2 P (?), 4 I, 5 G. — Videtur perti idem opus publicum cui inscriptus erat titulus qui p la primaria inscriptione Ostiae nomen enuntiatum fr trema ostendunt.

140 basis marmorea. Rep. a. 1822 in Portu Romano, collocata in episcopio.

SALVIS · D · D · N · NRIS   a. 425/450
THEODOSIO · ET PLACIDo
VALENTINIANO
urceus   P·P·A·A·V·V·G·G·   patera
FL alEXANDER CREsCoNIVS
V · C · PRAEP · ANN · VRB · Rom
AD ORNATVM PORTICvE
PLACIDIANAS POSVIT

Descripsi. Amati ms. 9744 f. 1; Nibby *Porto* p. 55 = *anal.* II, 620 (inde Henzen n. 5592).
5 Flavium Alexandrum Crescenium Garruccius (*revue archéol.* nov. ser. vol. 6 p. 37) habet pro Crescenio comite metallorum, ad quem rescripserunt Valentinianus et Valens a. 365 (cod. Theod. 13, 18, 3), quo anno ille fortasse nondum natus erat.

141 fragmentum epistylii scriptum utrimque. Rep una cum ea quae praecedit, iacet ante episcopium Portuense.

porticu☧ PLACIDIANAM

In aversa parte:

eq | V A L O R E
mio cl | A R I S S I M O

Descripsit Bormann, vidi ipse. Amati ms. 9744 f. 11. Memorat Nibby *Porto* p. 55 = *anal.* 2 p. 620. Edidit Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 183.

142 Ostiae rep. prope portam Romanam civitatis antiquae (*monumenti dell' inst.* vol. VI tab. 11 n. XVIII).

a
*imp ca*ESAR
*tribun*IC · PO*testat*
*pater pa*T R

b
*cae*SAR

c
CAESARI

d
P

e
C · L

f
D

Haec fragmenta omnia mense Iunio 1858 descripsit C. L. Visconti ms.; idem a c d edidit ann. inst. arch. 1857 p. 389.
Viscontius videtur habuisse pro eiusdem inscriptionis partibus.

143 Ostiae *casino Aldobrandini*.

. . . . .
D · DAC
· IMP · V
. . . .

Descripsi.
Pertinet ad Traianum.

144 Ostiae.

AVGG   ROC
RI AVGVSTO
PA   O
NO NA
NO AVGVSTA

ABI TABT
RO
R AVG

ATEC
STI NV

Haec fragmenta exhibet Suaresius cod Vat. 9140 f. 230'; utrum coniungenda sint an separanda, non apparet.

145 ad Portum Aug. in fundo principis Torloniae; litteris non valde antiquis HENZEN.

IMP · P
P P · PRC

Descripsit Henzen.

146 fragmentum tabulae marmoreae litteris cm. 4. Ostiae rep. a. 1881.

*t*RIB P*ot. potest*
imp. · XVI Co*s . p p*

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 118 edidit suppletam sic ut supra.

147 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep. in theatro m. Dec. 1880.

dd NN M
AXIMC
. . . .

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *not. degli scavi* 1880 p. 478.

148 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep. a. 1881 in cavea theatri.

INVICT

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 118.

149 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albania.

*salvo macri*NO AVG · FELIX · STATIO
*vet. p f. pro salute d. n. mac*RINI · AVG · IVLIVS · HILARVS · VOT · XX P
*proc*VRATOR EIVS

Descripsi. Lanciani apud De Rossium *bull. crist.* 1866 p. 101, iterum ann. inst. arch. 1868 p. 188; Fortunati in epistula data d. 4 Febr. 1867; P. H. Visconti catalog. vill. Alban. n. 223.
2 AVG · IVLIVS] AVRELIVS Lanc. Portus. — Fortasse spectat ad stationem frumentariorum. — Supplementa sunt Mommseni. [Macrinum intellegi, non Carinum inde efficitur, quod abest *pius felix* TH. M.].

150 in basilica S. Pauli nave media inter septimam et octavam columnas MARG.

A C C E P T O R E S

VOTIS	L · VAL · FLAVIANVS	L · CALP · MITESS . . . . . .
X	CN · COSS · FELICISSIMus	SVLP · AVME . . . .
FELIC	M · VIT · ANTIgONus	T · AEL · TINEP . . . .
V	Q · ANN · FVRIANVS	M · PONT · FLA . . . .
	T · FL · C . . . . ICVS	C · SIRPO . . . .
	CN · COS · FELICISS	L · LANATVS . . . .

Margarini inscript. antiqu. basilicae S. Pauli n. 817 (inde, ut videtur, Puccinelli *mem. sepolcrali* 1664 p. 48 n. 83; Malvasia p. 344; ex Margarinio et ex schedis nescio quibus Farnesis Mur. 587, 4, ex eoque partem refert Orelli n. 3189).
1, 8 FELICISSIMO, 3 ANTICON traditur. Reliqua non attigi.
Acceptores fortasse sunt mensores acceptores Ostienses memorati supra n. 2 et infra n. 154. Praeterea etiam locus ubi inscriptio extabat origini Ostiensi aliquantum favet.

151 Ostiae in museo.

TODVLC
ϕ · N · M · Q · ϕ*ius*

Descripsi.

151 Romae in villa Albania inter inscriptiones quae ei villae nuper demum accesserunt et quarum maior pars reperta est in Portu.

. . . .
. . . SOBVN · SA . . .
. . . DEVOTISSI . . .

P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 311 n. 287.

153 basis marmorea Romae apud Ienkins VISC. MAR.; *fu trovata a Ostia negli anni scorsi* addit VISC. (ed.). Hoc redit sine dubio ad dominum musei, qui errare potuit, sed causam cur originem Ostiensem fingeret, vix habuit. Nunc in museo Vaticano (Chiaramonti).

M · ACILIO · M · F · CANINO
Q · VRB
NEGOTIATORES · EX · AREA
SATVRNI

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Est in tabula Ritscheliana XCIL et in huius corporis vol. I n. 636. E. Q. Visconti ms. 1 f. 254, *catalogo di monumenti scritti del museo di Tommaso Jenkins* p. 25 (inde ut videtur Fea *viaggio ad Ostia* p. 44) = *opere varie* 1 p. 85; Marini ms. Vat. 9121 f. 245. Henzeo syll. n. 5084.

1 CANINO Visc.; nunc O deest. — Basem dedicatam quaestori urbano a *negotiatoribus ex area Saturni* antiquiorem esse a. u. c. 726, quo anno cura *aerarii Saturni* quaestoribus adempta est, non sine probabilitate coniecit Mommsen; et convenit litteratura lapidis. Sed vix erit multo antiquior.

154 basis marmorea. Ostiae rep. in theatro mense Decembri a. 1880.

Q · ACILIO · C · FIL · PAP
F V S C O · V · E
PROCVRAT · ANNON
AVGG NN · P · C OST · PROCVR
OPERIS · THEATR · POMPEIAN
FISCI · ADVOCAT · CODICILL
STATIONIS · HEREDITAT
ET · COHAERENT SACERD
LAVRENT · LAVINAT
CORPVS · MESSORVM
FRVMENT · ADIVTORVM
ET · ACCEPTORVM OST
ERGA · SE · BENIGNISSIMO

Descripsi. Lanciani apud Fiorellum *notizie degli scavi* 1880 p. 478.

4 tres litterae, scilicet altera N et P et C postea intrusae sunt in locum totidem litterarum erasarum. — In fine, infra ERGA vocabulum signum litterae S simile rudi manu incisum est.

Q. Acilio C. fil. Pap. Fusco, v(iro) e(gregio), procurat(ori) annon(ae) Aug(ustorum) n(ostrorum duorum), p(atrono) c(oloniae) Ost(iensis) [sic nunc est in lapide, antea videtur fuisse *procura-t(ori) annon(ae) Auggg. nnn. Ost(is)*], *procur(atori) operis theatr(i) Pompeian(i), fisci advocat(o), codicill(ari) stationis hereditat(ium) et cohaerent(ium), sacerd(oti) Laurent(ium) Lavinat(ium), corpus me(n)sorum frument(ariorum) adiutorum et acceptorum Ost(iensium) erga se benignissimo.* De corpore mensorum frumentariorum adiutorum et acceptorum dixi supra ad n. 2. — Eiusdem Q. Acili Fusci titulus plane similis extat Thibursici Bure provinciae proconsularis Africae: *Q. Acilio C. f. Papir. Fusco, v(iro) e(gregio), proc(uratori) annonae Augg[g. nn[n]* — tertia G et tertia N erasae sunt — *[O]stiensium, proc(uratori) o[pe]ris theatri Pomp[eiani], fisci advoc(ato), codic[il]lari stationis heredi[ta]tium et cohaerentium, cu[r(atori)] Laurentium vico Augustanorum, sacerdoti Laurentium Lavinatium, resp(ublica) municipi Severiani Antoniniani lib(eri) Thib(ur-sicensium) Bure, [civi] et patrono.* Editus est vol. VIII n. 1432 descriptus a Wilmannso et Mommsen *memorie dell' inst. arch.* 2 p. 320 n. 331.

155 basis marmoreae pars inferior SMET.; alta m. 0,44, longa m. 0.73 BORM. De origine non constat; cur Ostiensem crediderim, dixi infra. Romae LIL. In aedibus Colotianis ad aquam Virginem vel similiter MET. SMET. MOR. LIG. PANV. MAN. In aedibus Delphiniorum vel similiter TORR. LIPS. KNIBB. BOISS., in aede Marci Alterii GVALTH. A. 1818 in aedibus ut videtur Delphiniorum repperit FEA. Museum Parmense emit a. 1843 a Fossatio negotiante rerum antiquarum LOPEZ (catal. musei Parmensis p. 7 et. II n. 12). Extat Parmae in museo.

m. acilio prisco egrilio plariano?

. . . .
IIII · VIRO · VIARVM · CVRANDARVM
TRIB · MIL · LEG · V · MACED · Q · VRBANO
AEDILI · PLEB · CERIAL · PRAET · LEGATO
PROVINCIAR · SICILIAE · ET · ASIAE
PROCOS · PROV · GALLIAE · NARBONENS
LEGATO · LEGIONIS · VIII · AVGVSTAE
L · VETTIVS · FELIX · ET · P · NOVELLIVS · ATTICVS
AMICI

Recognovit Bormann. Lilius Helmst. f. 23; Budaeus apud Metellum Vat. 6032 f. 252, qui citat etiam exemplum P(etri) V(arondelli), et apud Pingonium f. 48'; Smetius ms. Neap. p. 132, ed. 63, 11 (inde Pighius Berol. f. 218); Morillon Amst. f. 32; Ligorius Neap. lib. 34 p. 159, lib. 32 in folio non numerato; Panvinius Vatic. 6035 f. 51; Manutius orth. 173, 1 (inde Ligorius Taur. vol. 18); Torrentius Brux. f. 22 missam a Nicolao Florentio; Ursinus famil. Rom. p. 26; Lipsius ms. f. 18 (inde Pighius Berol. f. 196' 'ex adversariis Lipsii'); Knibbius Berol. p. 5; Boissard ms. Holm. f. f. 70, ms. Paris. p. 249, ed. 5, 104 (inde et ex Smet. et Urs. Grut. 422, 9); Gualtherus Siciliae tabulae p. 66, 433; Fea fast. p. XXX, item in schedis manu ignota. Est vol. VI n. 1550 cum additamentis.

Ostiae olim stetisse paene certo inde efficitur quod Ostiae reperta est n. 156 posita ob eisdem *L. Vettio Felice et P. Novellio Attico amicis*; quae cum dedicata esse videatur propinquo vel propinquae, fortasse matri M. Acili Prisci Egrili Plariani, admodum probabiliter C. L. Viscontius (act. Arcad. nov. ser. vol. 52 p. 173 sq.) hanc rettulit ad ipsum M. Acilium Priscum Egrilium Plarianum. Idem M. Acilius Priscus posuit inscriptionem quam dedimus supra n. 72 hac posteriorem, scilicet functus praefectura aerari militaris cuius in hoc titulo non fit mentio, et alteram origine ut videtur Nemorensem nunc musei Vaticani (Mur. 38, 3 = Orelli 1453); idem memoratur in albo dendrophorum n. 273 inter patronos loco primo; pater autem naturalis ei videtur fuisse A. Egrilius Plarianus memoratus in inscriptione Plariae Verae infra edenda.

156 *grande frammento di lapide* VISC. act. de forma nihil addens. pars quae nunc extat est in tabula marmorea, nec videtur desecta esse ex basi. Rep. Ostiae principio anni 1862 non longe a templo quod vulgo dicitur Iovis vel Vulcani C. L. VISC. (act. Arc.); *rep. vicino al tempio, ma sulla ripa del fiume* ID. (ms.). Pars quae intuenti dextra extat Ostiae in museo.

M · ACILI · PRISCI · EGRILI
*PLARIA*NI
L · VETTIVS · FELIX · E
*P · NOVELLI*VS · ATTICV
*AM*ICI

Descripsi partem superstitem. Pleniorem hibet C. L. Visconti ms. et in act. nov. ser. vol. 52 (1887) p. 171.

Quae nunc non extant, dedi inclinata. dicatam fuisse matri vel sorori vel u Acili Prisci Egrili Plariani recte conii conti act. Arc. l. c. p. 183, praeser eodem loco reperta sit statua muliebri operis.

157 tabula marmorea utrimque scripta (in parte aversa extat titulus Arpagii Lupi infra edendus n. 368). Rep. a Torlonia fossionibus Portuensibus DE ROSSI. Romae inter Portuensia villae Albaniae VISC. Ibi nunc non extat vel certe non est publice exposita.

n]ECESSITATE CERTAMEN
VLOS ARMARANTVR
DITO SED SINE VSV AB INITIO DERICTO
NVMQVAM ANE HAC PVBLICA ADIVMEN
a repairabat ... acHOLIVS ABYDVS · V C ·
praefectus annonae urbiS ROMAE corona palma

Delineavit De Rossi *bull. arch. crist.* 6 (1868) p. 74 fig. 4, cf. ib. p. 65; P. H. Visconti catalog. vill. Alban. p. 362 n. 188 *bis*.

Dedi secundum delineationem De Rossii. — 1 CESSITATE Visc. — 3 DERICTO] scr. DERELICTO. — 4 ..VMQVAM Visc. — ANEHAC] ANIHAC Visc.; scr. ANTEHAC. — ADIVMĒTA Visc. — 5 in. H, 6 in. I fractas om. Visc. — 6 fin. coronam pro littera Q habuit *id.*

Verbis [n]*ecessitate*, *certamen*, *armabantur* significari ludos harenae putavit De Rossi, totum autem titulum pertinere ad aedificium publicum ludis gladiatoriis destinatum, mox *sine usu der*[*el*]*ictum* (v. 3), scilicet his ludis publicis abolitis, deinde ab Acholio Abydo praefecto annonae in novos usus versum. Inde principium ita supplet: (*hic miseri in dirum saeva n*]*ecessitate certamen* [*ad oblectandos sua morte pop*]*ulos armabantur*. Idem titulum adtribuit aetati Theodericianae. Sed quam multa in his sint incerta, quivis videt. — V. 6 supplevit De Rossi.

158 9 tabula marmorea. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albania.

BAEBIA · VICTORIA · FECIT · SIBI · ET
ANTONIO · TIMOCRATI · EQ · R · MARI
TO · SVO · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE
VTRORVMQVE · POSTERISQVE · EO
RVM · CONCESSAM · SIBI · PARTEM
MONVMENTI · A CORNELIIS · ZOTICO
ET · EPICTETIANO · ET · CORNELIAM · ORAV
CEN · PORTICVM · CVM · AEDICVLIS · SV
IS · ET · CVBICVLVM · QVOD · EST · SVPRA
MEMORIAM

Descripsit Bormann Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 168; P. H. Visconti in catalogo villae Albaniae p. 285 n. 183.

160 tabula magna marmorea, fortasse desecta ex cippo. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano inter Ostiensia (*Galleria lapidaria*).

P · BASSILIO · P · FILIO
CRESCENTI ·
TRIB · COH · I · GERMANOR ·
PROC · LVDI · MATVTINI ·
PROC · ANNONAE · AVG · OSTIS ·
C · VETTIVS · MERCVRIVS · CORN ·
EIVS · OB · DEDICAT · STATVAE · SPORTVL ·
NVMERO · S · S · VIRITIM · DEDIT ·
NVMERVS · CALIGATORVM ·
DECVRIAR · XVI ·
COLLEG · FABRVM ·
TIGNVAR · OSTIS ·
CVRA · AGENTIB · Q · TVRRANIO ·
HERMOGENEN · M · OCTAVIO
ASCLEPIODOT · Q · TVLLIO · VITA
LIONE · MAG · Q · Q · LVSTR · XXXIII ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Notitia ms. rerum antiquarum Petrinio inter annos 1801 et 1884 effossarum p. 184; Kellermann vig. 274; Henzen syll. n. 6628.

Bassilio P. filio Crescenti, trib(uno) coh(ortis) I Germanor(um), proc(uratori) ludi matutini, proc(uratori) annonae Aug(usti) Ostis. Numerus caligatorum decuriar(um) XVI colleg(i) fabrum tignuar(iorum) Ostis. Cura(m) agentibus cet. Postea videtur additum: *C. Vettius Mercurius corn(icularius) eius ob dedicat(ionem) statuae sportul(as) numero s(upra) s(cripto) viritim dedit.* — Positus est titulus ab universa plebe collegi fabrum tignuariorum Ostiensis, quam in sedecim decurias fuisse descriptam etiam ex titulo M. Licini Privati (n. 368) novimus.

161 basis marmorea. Ostiae rep. in theatro mense Decembri 1886.

Q · CALPVRNIO · C · F
QVIR · MODESTO
PROC · ALPIVM · PROC · OSTIAE
AD · ANNON · PROC · LVCANIAE
CORPVS · MERCATORVM
FRVMENTARIORVM · PER ·
M · AEMILIVM · SATVRVM
ET · P · AVFIDIVM · FAVSTIAN
Q · Q · EX · DECRETO · CORPORAT
Q · M · LICINIO VICTORE · ET ·
P · AVFIDIO · EPICTETO
L · D · D · D · P

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1886 p. 478.

11 AVFIDIO] litteram A postea nescio quis signo litterae S simili superinciso pessumdedit.

Q. Calpurnio C. f. Quir. Modesto, proc(uratori) Alpium, proc(uratori) Ostiae ad annon(am), proc(uratori) Lucaniae, corpus mercatorum frumentariorum per M. Aemilium Saturum et P. Aufidium Faustian(um) q(uin)q(uennales) ex decreto corporat(orum) q(uaestoribus) M. Licinio Victore et P. Aufidio Epicteto. L(ocus) d(atus) d(ecreto) d(ecurionum) p(ublice). — Idem *corpus mercatorum frumentariorum* posuit titulum infra n. 303 editum *P. Aufi[dio.....] q(uin)q(uennali)* suo *perpetuo*. Is erit P. Aufidius Faustianus nominatus v. 8. — P. Aufidium Epictetum v. 11 denuo repariemus in titulo sepulcrali infra edito.

162 in Portu.

D M
TIB · CL · TIB · FIL · ANTONINO
PRAEF · COHORT · V · VLPIAE · PETRAEORVM
QVI · VIXIT · ANNIS · XXI · MENSIBVS · VI · DIEBVS · II

Lanciani *bull. dell' Instit.* 1870 p. 22.

163 lamina aenea rotunda; a tergo extat clavus quo parieti infigi debebat. In thesauro Brandenburgico BEGER. Est in museo Berolinensi. — Ostiae MVR. contra auctorem. Ex solo Ostiensi prodiisse non traditur et ne verisimile quidem est. Recepi tamen hoc loco, quod, cum originis sit incertae, argumento ad Ostienses pertinet.

corona
CLAVDI
OPTATI
AVG · L
PROC · PORTVS
OSTIESIS
palma

Recognovi. Delineavit Begerus thesaur. Brandenburg. vol. 3 p. 410 (inde Mur. 894, 5). Memorat Friederichs *Berlins antike Bildwerke* II, 508 n. 2604.

1 fin. 5 inchoata tantum est a scriptore.

164 urna rotunda; titulum Victoriae duae sustinent. Rep. Ostiae a. 1824 a Cartonio.

DIS · MANIB
T · FLAVI · CLO
DIANI · T · FLA
sic VIVIS · CLAV
DIANVS · FILI
VS · PATRI · ET
MAGISTRO
HARP · DE IX

Amati ms. 9760 f. 15'; Melchiorri (qui memorat in ephem. Flor. *Antologia* vol. 18 fasc. n. 53, Mai. 1825, p. 116) ms. (a Melchiorrio sine dubio Cardinali *memorie romane* 3 p. 70 n. 28, *diplomi* n. 428); Nibby *dissert. dell' acc. rom. d'arch.* 3 p. 348 = *analisi* 2 p. 472; Sarti ms.

2 T om. Amat. Melchiorr. — 3. 4 FLA|VIVIVS Cardinal., FLA|VIVIS reliqui. — 8 CLARO·DED Nibby, HARP·DE IX reliqui; est *har(us)p(ici) de (sexagrata)*. [Magis crediderim esse *magistro har(uspicum) p(ublico) de LX*, ut invenitur VI, 2161 *magister publicus haruspicum*. Th. M.]

165 a in imo trunco columnae marmoris Carystii, quae inde ab anno 1771 una cum altera columna simili ornamento est portae maximae episcopii Portu...
b 'ad Portum Aug. in pede columnae effoss. a. 1665' HENZ.
c rep. in Portu Romano mense Decembr. 1860. *'Piccolo edifizio posto all' estremità della diga... Accanto ad esso si rinvenne una colonna ... bianco lunga m. 5,85, grossa all' imo scapo m. 0,75. nella cui superficie inferiore, là ove dovè aderire alla base, apparvero le seguenti ... graffite'* LANC.

a	b	c
FL STLC *sic*	FL · STIC ·	FLSTLC BLVC

a descripsi.
b descripsit Henzen.
c Lanciani ann. inst. 1868 p. 166 (inde Bruzza *iscrizioni dei marmi grezzi* n. 267, ann. inst. 1870 p. 192, inter inscriptiones marmoris Parii).

166 tabula magna marmorea. Rep. Ostiae ante portam Romanam (*monum. dell' Inst.* VI tab. XIV fig. XIV), nunc Romae in museo Lateranensi.

T · FLAVIO · T · F · PAL · VERO
EQVITI · ROMANO · AEDEM · FECIT
VIBVSSIA · L · F · SABINA · MATER
QVAE · IVBET · SE · QVANDONE · INEA · AEDE · PONI · ET · CN · OST · HERMETE *sic*
MARITVM · SVVM · NEQVE · HERES · ERVS · NEQVE · HEREDIVE · EOR · NEQVE
sic CVIQVAM · LICEVIT · INEA · AEDE · PONERE · NEQVE · CORPVS · NEQVE · OSSA · QVOD
SIQVIS · AD · VERSVS · EA · FECERIT · INFERET · AERARIO · P · R · HS · L · M · N · ITEM · REI · PVB
OST · HS · L · N · N · IS · AVTEM · QVI · DETVLERIT · ACCIPERE · DEBEBIT · SVM · R · R · QVARTAS
sic YPOGAEV · ET · CETERA · LIBERTIS · LIBERTABQ · MEIS · POST · EOR
HIC · MONIMENTVS · EXTERV · HEREDE · NON · SEQVITVR · SET · NEC · DONATIONE · FACERE
· IN · F · P · XXVI · IN A · P · XXXV ·

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. P. H. Visconti communicavit cum sociis academiae archaeologicae Romanae d. 22 Ian. 1857, ed. *diss. dell' acc. rom.* vol. 15 p. LXXXV, inscr. Ost. IV n. 47, V n. 50, VI n. 26; C. L. Visconti ms. descripsit mense Iunio 1856, ed. ann. inst. arch. 1857 p. 206; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 382 n. 545.

4 *Ost(iensis) Hermes tab(ularius)* memoratur in albo familiae publicae Ostiensis infra edito loco primo.

167 tabula magna marmorea. Ostiae rep. ... Nunc Romae in museo Lateranensi.

mulier stans calathum pomis plenum portans.	mulier sedens, coronam et flores tenens.	vir stans dextra hastam puram, sinistra equi frena tenens.	vir equo insidens sinistra frena regens, dextra ad frontem sublata.

· T · FLAVIO · T · F · PAL · VERO · EQVITI · RO...

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. C. L. Visconti descripsit mense Iunio 1860, edidit ann. inst. ... p. 304; Benndorf et Schoene in catalogo musei ... sis p. 361 n. 545.

Equitem operis anaglyphi esse ipsum T. Flavium ... manifestum est, mulierem sedentem pro magna ... Ostiensis habet C. L. Viscontius, num recte ...

In limine eius sepulcri ex quo prodierunt n. 166 et 167 litteras LOCXI se legisse incisas auctor est C. L. Viscontius annal. p. 306.

168 basis marmorea. Romae apud Franciscum Mazzantem, inventa Ostiae GVDIVS. Apud Franciscum Mazzantem PTOL. HOLST. In vinea Alteriorum DON. FABRETT. LVP. SEGVIER. MERCKL. ROSSI. — Exemplum novicium inscriptionis primariae extat Cataniae in museo Benedictorum, ubi vidit Mommsen.

	in latere intuentibus dextro:
C · IVLIO	
PHILIPPO	DEDICATA III IDVS APRIL COS (11 Apr. 185)
EQVITI · ROMANO	TERTVLLO ET CLEMENTE
CORPVS · FABRVM	CVRa AGENTIBVS
NAVALIVM · OSTIENS	CALOCAERO LIB
QVIBVS · EX · S · C · COIRE · LICET	et c. VETTIO OPTATO
S · P · P	M CLODIO MINERVALe
	QQ FOR

Titulum frontis descripsit De Rossi; eundem exhibent Ptolemaeus sched. Sen. 2, 207; Holstenius in cod. Barberin. XXX 182 f. 8; Donius, qui vidit, 8, 10 (inde Mur. 520, 2); Fabretti 719, 405 (inde Spon 56; ex hoc Donat. 230, 1); Lupi Vat. 9143 f. 53; Seguier Paris. f. 136; Vulpi Lat. 6, 203 auctore non laudato; hi omnes solum titulum frontis. Utrumque titulum exhibent soli Gudius ms. 338, 1. 395, 4, ed. 207, 3. 65, 2 et Mercklin *archäologische Zeitung* 1866 p. 235, uterque de visu.

In inscriptione lateris ita variant Gudius et Mercklin: 1 DEDICAT · VIII Gud. — 2 ... ET CLEMENT Mercklin. — 3 CVR · AGENTIBVS Gud., ..RI AGENTIBVS Mercklin. — 4 CA ERO LIB Mercklin. — 5 in. ET om. tam Gud. quam Mercklin, hic lacuna indicata. — Q · VETTIO Gud., Q · VETTIO Merckl. — 6 M · LOLYLO Gud. — MINERVALI Merckl., MINERVA · L · F Gud.

169 basis marmorea. Romae *in casa del card. Farnese, condotta da Porto ...* 1560 CITT. (ap. Man. 156'). In palatio Farnesiano — rep. a. 1588 ... 1, 76. Anno 1560 Ostiae reperta WINGH. 2, 27, CIACC.; rep. Ostiae a. ... 437, 2. In aedibus Farnesiorum CITT. (ap. Man. 141). CASTELL. SIRM. PTOL. Porticensi a. 1808 DOCVM. *per servire alla storia de' musei d'Italia* ... Nunc Neapoli in museo. — S. I. CITTAD. (Marc.). — Rep. Puteolis TAVT ... *fane* p. 148 errore.

P · MARTIO · QVIR
PHILIPPO
CVRATORI · VIAE · PRAENESTINAE
AEDILICIO · CVRVLI · V · Q · AB · AERARIO
TRIBVNO · FABRVM · NAVALIVM · PORTENS
CORPVS · FABRVM · NAVALIVM
OSTIENS · QVIBVS · EX · S · C · COIRE · LICET
PATRONO · OPTIMO
· S · P · P ·

in latere intuentibus sinistro:

DEDICATA III IDVS ·
(11 Apr. 185) ... RCA · PVLA · TERTVLLO · ET · TINEIO ...
CVRA · AGENT IBVS · ... CA...
ET · C · VETTIO · OPTATO · M · CLODIO · MI...

Descripsi. Cittadini Marc. p. 16. 17 et apud Manutium Vat. 5253 f. 141 ... Brun. 1, 76. 2, 27; Ciacconius cod. Raffaelli f. 131; Zaratinus Castellin ms. ad Smetium biblioth. Veronensis f. 48'; Sirmond ms. Paris. suppl. 190; Grut. 437, 2 (Grutero Schoppius ex Fulvii Ursini schedis) inscriptio 1027, 4 (a Gutenstenio) utramque (e Grut. Orelli 3140, Henzen correxit ... maeus sched. Sen. 1, 129 inscriptionem anticae; Mommsen Inscr. Neap. catal. mus. Neap. n. 8.

4 in. expectes V · AEDILICIO vel SCR · AEDILICIO; sed in lapide est sic quam ibi plus fuit. — In inscriptione lateris v. 3 quae lineolis cir... sunt in litura.

Utraque basis eodem die dedicata est ab eodem corpore. Eiusdem corporis patronus invenitur infra n. 292, item quinquennalis perpetuus eiusdem corporis est album quod dabimus infra n. 250. Calocaerum, sub cuius cura utraque basis posita est, libertum puto ipsius corporis. *Portenses* quibus praefuit P. Martius Philippus loco tribuni (n. 169, 5), fortasse pars erant universi corporis fabrum navalium Ostiensium.

170 basis alta CAST.; in imagine, quam exhibet PIGH., apparent vestigia pedum statuae olim ei impositae. Romae in vinea card. Carpensis OMNES; quae postea fuit ducis Sfortiae CITT. (Vat. 471) WINGH. CAST. — *Trouat. presso la chiesa di S. Savo* LIG. fraude. — Ostiae vel in portu Ostiensi videtur stetisse; nam posita est procuratori portus Ostiensis a collegio Ostiensi, et vinea Carpensis alia quoque marmora ex Ostia vel ex Portu accepit.

AEGIPPI
L · MVSSIÓ · AEMILIANO ·
LAVRENTI · LAVINATIVM ·
IIII · MILIT · V · E · PRAEF · VEHICVL ·
TRIVM · PROV · GALL · LVGDVNENS
NARBONENS · ET · AQVITANIC
AD · 66 · LX · PROC · ALEX · PELVSI · P...
AD · 66 · C · PROC · PORTVS · VTRIVSQ · AD ...
VIRO · INNOCENTISSIMO
CODICARII · NAVICVLARII · ET
QVINQ · CORP · NAVIGANTES · OB
INSIGNEM · EIVS · ERGA · SE
BENIVOLENTIAM · AC · SINGV
LAREM · ABSTINENTIAM

in latere.

DEDIC · XV · KAL · IVN
DD · NN *philippis*
AVGG COS
CVRANT · NVN · HERMOGENE
AVN · L · PAVLINO · COZmo

Pighius Berol. f. 166; Ligorius Neap. l. 34 p. 181 (inde Panvinius Vatic. 8636 f. 47, ubi ipse Panvinius paginam codicis Neapolitani adscripsit; Mur. 514, 1 et eoque Orelli 3176); Torrentius Brux. *l.* 16 missam a Nicolao Florentio; Manutius Vat. 6263 f. 376′ manu ignota; Ach. Statius Vallicell. f. 7; Lipsius ms. f. 46′, auctar. 67, 6 (*inde et* ex Ursini schedis Grut. 440, 3); Knibbe Berol. p. 37; Cittadinius Marc. p. 59 et apud Manutium Vat. 8263 f. 171. 287′, cui respondent fere Winghe Brux. 2 f. 15 *b*′ et Ciacconius Barb. f. 118; Sirmond ms. Paris. 1418, 125; Castellioios in additam. ms. ad Smetium bibl. Veron. f. 46′. Est vol. VI n. 1624.

Apices, lineolas suprascriptas, litteras extantes, dedi ex Pighio reliquis fere neglectis. Verborum v. *l.* subieci Pighii Lig. Torr. Stat. Lips. ms. Knibb. Sirm. — 1 AEGL·PPL Knibb. — 3 LAVINATIVM Pigh. Lig., LAVINATI VC Torr., LAVINATIVS Stat., LAVINATIV... Knibb. Sirm., LAVINATI... Lips. — 4 MIL Lig. — VEHICVL Pigh. Lig., VE...VL Torr. Stat. Sirm., VE....V. Knibb., VE...VL Lips. — 5 LVG....NENS Lips., LVGI...ENS Stat., LVGI...ENS Torr. — 6 ET om. Stat. — AQVITANIC Knibb., AQVITANI... Pigh. Lig., AQVIT..N.. Stat., AQVIT...AE Torr., AQVIT... Sirm., AQVI... Lips. — 7 ALEXER Stat. — PELVSI·PL Torr., PELVSI·PI...I Stat., PELVSI·EPI.... Knibb., PELVSI... Sirm., PELVSI Lips., PELVSIP PRAET Lig., indeque PELVSI [P·PRAET] Pigh.; *proc(uratori) Alex(andriae) Pelusi P[hari]* proposuerunt editores voluminis huius corporis VI n. 1624 (cf. VI, 6582 *proc. fori Alexandriae ad Hegyptum*), *Pelusi p[hyloc(iae)]* Hirschfeld *Verwaltungsgeschichte* p. 263 not. 8. — 8 VTRIVSQ·ADSS.... Knibb., VTRIVSQ·AD... Stat., VTRIVSQ·AS Lips., VTRIVSQ·AIS Pigh., VTRIVSQ·A... Torr. Sirm., VTRIVSQ·RS Lig. — Inscriptionem lateris non dederunt nisi Pigh. Lig. Citt. Cast. — 2 lacunam indicant omnes, supplevit Borghesius opp. 6 p. 286. — 3 AVG Lig. Citt. (Marc.) — 4 HERMOGENI// Pigh. Citt. (ap. Man.), HERMOGEN... Lig. Citt. (Marc.), ITERMOGEN Cast. — 5 AVN·L· Pigh. Cast., AV·N·L· Lig., AVNL Citt. (ap. Man.), AVL Citt. (Marc.). — COZ// Pigh., COM... Lig., COS Citt. Cast. — 4. 6 *curant(ibus) nun(dinas) Hermogen[e] Au(g). n. l., Paulino, Cos[mo]* proposuit Mommsen.

171 tabula magna marmorea. Romae in aedibus Capponiis SEGVIER. MARINI. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.* suppl. mag. I). — Romae in S. Agnetis MVR. errore puto. — Ostiensibus interposuimus mera coniectura.

C NASENNIO · C F · MARCELLO SENIORI
PRAEF · COH · I · APAMENAS · TRIB · COH · I · ITALICAE · CIVIVM · ROMANORVM · VOLVN
TARIORVM · PRAEF · ALAE · PHRYGVM · PRAEF · FABRVM · AEDILI · QVAESTORI · DVVMVI
RO · QVINQVENNALI · III · CVRATORI · OPERVM · PVBLICORVM · ET · AQVARVM ·
PERPETVO · PRAETORI · ET · PONTIFICI · LAVRENTIVM · LAVINATIVM · P C · OSTENSIVM
NASENNIA · HELPIS · FECIT · PATRONO · INDVLGENTISSIMO · ET · C · NASENNIO · SA
TVRNINO · CONIVGI · CARISSIMO · SIBI · LIBERIS · LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERIS
QVE EORVM

Descripsit Henzen. Muratori 1053, 1 cui misit Alexander Capponius marchio; Seguier Paris. f. 41; Kellermann Vig. 269 (inde et e Mur. Henzen n. 6789). V. 6 de visu correxit Marini Arv. p. 781.

Videtur fuisse pater C. Nasenni Marcelli pontificis Volcani et aedium sacrarum qui memoratur n. 47; cf. etiam n. 458.

172 basis marmorea. Ostiae in theatro posita in opere cum restitueretur theatrum saeculo p. Chr. quarto vel quinto. *Il gruppo principale di marmi scritti è stato ritrovato nell' ambulacro o corridoio, che corrisponde sull' asse del teatro, e che dall' arco di mezzo del semicerchio mette nell' orchestra .... Questo ambulacro era largo in origine met. 3,22, ed era coperto con volto a tutto sesto. Minacciando rovina volto e pareti, si foderarono le une e l'altra: la volta per mezzo di un anello di mattoni: le pareti con blocchi di marmo, posti l'uno sull' altro nel senso della lunghezza, ed incatenati con spranghe di ferro ...... sei [di questi piedistalli] furono collocati ... con le inscrizioni al difuori, e queste furono più o meno accuratamente cancellate, salvo quella di Q. Petronio Meliore, a metà nascosta dal cocciopesto del pavimento* LANCIANI p. 466.

Q · PETRONIO · Q · F
MELIORI
PROC · ANNON · ADIVTORI · CVRATORIS
ALVEI · TIBERIS · ET · CLOACARVM
CVRATORI · REI · PVBL · SAENESIVM
PRAETORI · ETRVR · XV · POPVLORVM
BIS · TRIB · MIL · LEG · III · GALLICAE · SCR
Q · VI PRIMO · PRINCIPI · PRAET · LAVR
LAVIN · IIII · VIRO · QQ · FAESVLIS
PONTIF · FAESVLIS · ET · FLORENTIAE
CORPVS · MESOR · FRVM · OST
L D · D · D · P

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 478.

Q. Petronio Q. f. Meliori, proc(uratori) annon(ae), adiutori curatoris alvei Tiberis et cloacarum, curatori rei publ(icae) Saenesium, praetori Etrur(iae) XV populorum bis, trib(uno) mil(itum) leg(ionis) III Gallicae, sc[r(ibae)] q(uaestorio) sex) primo principi, praet(ori) Laur(entium) Lavin(atium), IIII viro q(uin)q(uennali) Faesulis, ponti(fici) Faesulis et Florentiae corpus me(n)sor(um) frum(entariorum) Ost(iensium). L(ocus) d(atus) d(ecreto) d(ecurionum) p(ublice). — Videtur fuisse pater Q. Petronii Melioris eius qui anno 230 cooptatus est inter sodales Augustales (C. I. L. VI 1984, 48) et cuius est titulus Tarquiniensis (Henzen 6048). — 7. 8 *scriba quaestorius sexprimus princeps* reperitur etiam vol. VI n. 1805, sed paullo brevius appellatus *scriba quaestorius princeps*.

173 traditur sine loci indicatione. Videtur olim stetisse Ostiae vel in Portu Romano; nam verba vv. 14—19 urbi Romae certe non conveniunt, patronus enim praefectus annonae nulli civitati magis aptus est quam vel Ostiensi vel Portuensi; praesertim cum idem homo ibidem praefecturae suae monimenta reliquerit titulos n. 139 et 139.

VI•CENTI
RAGONIO VINCENTIO V C
ORATORI FORI VRBANae PRaE
FECTVRaE QVaESTORI PRaE
TORI TRIVmPHALI CONSVLI PRaE
FECTO ANNONaE QVI IN PRIMIS
ANNIR A SE PETENS OMNIA ORNA
MENTA VIRTVTVM NIHIL RIBI DR
GENRRIS SVI NOBILITATE BLAN
DITVS QVANTVM VIRTVTVM SPEI
PROMITTAT PROCEDENTIS aETATIR
EXCELLENTIVM FACTORVM VBER
TATR PERDOCVIT HINC DENIQVE
FACTVM EST VT ORDO NOSTER CON
SENSV TOTIVS CIVITATIS VT ME
RuIT PaTRONVM SIBI PERPETVVM LIBEN
TER OPTARET

Servavit codex Oliver. f. 99 scriptam characteribus minusculis. Inde edidit Henzen huius corporis vol. VI n. 1790.

1 *Vicéti*, 3 *urbani*, 9 *triuphali*, 9 *nichil*, 10 *cetatis*, 10. 19 *meriti proni* legitur in codice. Lege *Vi[n]centi. Ragonio Vincentio v(iro) c(larissimo), oratori fori urban[ae] praefecturae, quaestori, praetori triumphali, consuli, praefecto annonae, qui in primis annis a se petens omnia ornamenta virtutum, nihil sibi de generis sui nobilitate blanditus, quantum virtutum spei promittat procedentis aetatis, excellentium factorum ubertate perdocuit. Hinc denique factum est, ut ordo noster consensu totius c[ivi]tatis, ut mer[u]it, p[at]ronum sibi perpetuum libenter optaret.*

Eiusdem Ragoni Vincenti habemus alterum titulum huic persimilem repertum Romae in insula Tiberina, nunc musei Vaticani: *Ragonio Vincentio Celso v(iro) c(larissimo) a primo aetatis introitu in actu publico fideli exercitatione versato, cuius primaevitas officio sedis urbanae advocationis exercito fidem iunxit ingenio, prudentiae miscuit libertatem, ita ut nemo de eius industria, nisi ille, contra quem surrexerat, formidaret; cuius accessus aetatis amplissimi honoris et qui solet senioribus provenire, ornamento promeruit. nam rexit annonariam potestatem urbis aeternae ea aequitate, ut inter omnes, qui ad eum animo litigantis intrassent, parentem se plerumq(ue) magis his quam iudicem praebuisset. Hinc etiam factum est, ut mensores nos Portuenses, quib(us) vetus fuit cum caudicariis diuturnumq(ue) luctamen, voti compotes abiremus, ut utrumq(ue) corpus et beneficio se et victoria gratuletur adfectum; nam et hoc esset indicio, iam posito magistratu statuam patrono praestantissimo testimonium gratulationis exsolvimus, cum res non adulatione privato set iudicio posita in otio et quiete reddatur.* In latere adscriptus est dies dedicationis, scilicet d. 29 Aug. 389. Edidit ultimus titulum Henzen huius corporis vol. VI n. 1759. Fieri potest ut hic quoque titulus olim steterit Ostiae vel in Portu; sed cum dedicatus sit Vincentio post abdicatam praefecturam annonae (*posito magistratu*), potius Romae a mensoribus Portuensibus positus esse videtur. — Praeterea ad eundem Vincentium pertinentes dedimus supra n. 139 et 139. Denique quod anno 383 imperatores rescripserunt *ad Nicrium praefectum annonae* (sic enim videtur tradi; Cod. Iust. 1, 93, 5), ad hunc Vincentium revocavit O. Hirschfeld (*Verwaltungsgeschichte* 1 p. 135 not. 9).

174 Ostiae rep. in templo Iovis quod dicitur

V M
... ERM • SERGIAE
I • PAVLAE
C I V S

Kellermann ms. qui vidit.

Cf. vol. VI. 9148. 9149. 10260—1026...

175 a. 1797 effossa a Petrinio loco dicto *i Monti di S. Paolo* (cf. n. 25). Nunc in coenobio S. Pauli.

VALERIAE • P • ...
TVSSANIAE • ...
CN • TVSSANI • ...
CONSV...
H E R E

Descripsi post Bormannum. E. Q. Visconti ms. 1 7 f. 119. *Fea viaggio ad Ostia* p. ... Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 183. 333 ... huius corporis vol. VI n. 1934.

5 in. HE litterae nunc perierunt servatae prioribus.

176 effossa nuper iuxta Ostiam DOM ... GVD. In hortis bo. me. card. Bandini ... in noviliatu PP. Societatis Iesu PARIS ... Est in museo Capitolino. — S. I BARB C...

D • M
M • VLP • AVGG • LIB •
PROBVS • PROC
PROVINC • PANNONIAE
SVPER • ET • AFRICAE
REG • THEVEST • VIXIT
ANNIS • LXXI • M • V •
DIEB • XIII •
VLP • M • F • PROBITAS
PRIVIGNA • ET • HERES
B • M

Descripsit Henzen. Doni ms. Neap. p. ... ed. 5, 87 (inde Donati 996, 3) qui vidit ... Holstenii in cod. Barb. XXIX, 148. ... ms. 243, 2 ex schedis ut videtur Holstenii ... certe non de visu, codex Cassinei a ... Franks Londini servatus, unde enotavit ... eus Matz; Suaresius Vat. 9140 f. ... minoribus; Fabretti 199, 484; Os... 469, 14.

177 'In casella S. Pauli novem ab urbe milibus' adscripsit SVARESIVS; sed in capite folii eiusdem manu eodem ut videtur tempore scriptum est: 'Ostiae eruta fragmenta marmorea in antiquae urbis ruinis'.

M • VMBILIO MAX

Suaresius Vat. 9140 f. 220'.

M. Umbilius Maximinus memoratur infra (n. 951) inter patronos senatorios ordinis lenunculariorum tabulariorum n. 192.

178 in episcopio Ostiensi.

L • VOLVSIVS • L • F • CELER
ET • ANCHARIVS • EX • DOMO
VSI • SATVRNINI • CONSVLARIS

Descripsi.

179 videtur superesse ex sarcophago. ... scopio Portuensi.

S I O
EQ • R •
A N N I R
VOLVSS IO
EQ • R

Descripsimus De Rossi et ego.

180 in Portu Romano rep.

a

CO P

COS

b

SVA PECVNIA

Lanciani ann. inst. arch. 1888 p. 167.

a 1 *Daci*]*co p*[*ont. max* supplevit Lanc., referens ad Traianum.

181 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep. in cavea theatri.

ↃЕ С
IO · TRIB

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1881 p. 118. — Ad Traianum Decium imperatorem refert Lanciani, ego hic collocare malui.

182 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae in museo.

R · O · F · *N*[*o mili*
io]G · II · AVG[*ustae*
c]V R A [*tori*

Descripsi.

183 Ostiae in episcopio.

a]N T O N I N
c]O R S E C[*tori*
E · N A
· ET · APC

Descripsi.

4 fragmentum quod initio restat videtur superesse ex C.

184 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep anno 1880/81.

P R A
· P

Descripsi.

185 tabula marmorea. Origo est incerta; collocavi hoc loco propter affinitatem argumenti quam habet cum Ostiensibus n. 131 et 169. Fuit Romae apud Passioneium, qui transtulit in Tusculanum suum; nunc est in museo Vaticano (*Gall. lap. Ost. I*).

Pancee · P R A E[*torio*
CODICARI · NAV[*iculari*
INFRA · PONTEM · S
POTI · AVRE[*lio*
PATRONO · B

Descripsit Henzen vol. VI n. 1639. Passionei 13, 11; Osann syll. 468, 171.

Initio fortasse fuit [*a commentariis*] *praeff. prae*[*torio*]. — 3 *infra pontem s*[*ublicium*] proposuit Henzen, probabiliter, si recte *infernates* vocabulum supra n. 131 rettulimus ad Tiberis partem inferiorem.

186 fragmentum tabulae marmoreae. Inter inscriptiones episcopi Portuensis SVAR. *Si è posta nel palazzo nelle stanza a piè delle scale*, accuratius loco non indicato BARB.

eq]*uO* PVBLICO EXORNATO AB IMP ·
III DIEBVS · N · III FECIT IVLIVS · C · AITAALES ·

quattro figure et un pezzo di cavallo BARB.
quattuor effigies, quarum duae tenent lora, tertia gestat tesseram, quarta volumen SVAR.

Suaresius Vat. 9140 f. 219'; manus ignota in cod. Barb. 30, 82 f. 84 (inde vol. VI n. 1614 inter urbanas).

2 C om. Suar. — AITALES traditur.

187 Ostiae in episcopio.

EQVITI RO[*mano*
vix]IT ANNIS X[V
Q]VADRAT

Descripsi.

188 Parisiis in museo quo dicitur venisse cum museo marchionis Campanae.

i-vem · l · l · o ...
AED · CVR · SACERD · BIDENTALI
NEOCORI · IOVIS · MAGNI · SARAP
FVNDANIA · P · F · PRISCILLA MARITO
OPTIMO · ET · SIBI · FECIT

Descripsi ex ectypo misso a Villefossio. Edidi *bull. dell' Inst.* 1882 p. 182.

[*Dis manibus*] ..*item L*(*aurentis*) *L*(*avinatis*)(?) ... [*scr*(*ibae*) vel *viatoris*] *aed*(*ilium*) *cur*(*ulium*), *sacerd*(*otis*) *bidentalis*[*s*], *neocori Iovis magni Sarap*(*idis*). *Fundania P. f. Priscilla marito optimo et sibi fecit.* Neocori Sarapidis praeter Alexandrinos (qui memorantur etiam in inscriptionibus repertis in urbe Roma, C. I. Gr. 5912—5915; cf. Firmicus Maternus de errore prof. relig. cap. 13) qui reperiuntur omnes fere pertinent ad Sarapeum portus Ostiensis; cf. supra ad n. 47 ubi eos composui. Itaque hic quoque — nam civi Alexandrino reliqua munera quibus functus est vix conveniunt — neocorus videtur fuisse Sarapei Ostiensis. Hoc si cui probavero, ipsum quoque titulum antiquitus Ostiae vel in *Portu* stetisse erit statuendum, cum si alibi noster neocoratu functus esset, locum enuntiavisset. Accedit quod Campana apud quem hic titulus fuisse dicitur rexerat effossiones a Pacca cardinali Ostiae institutas et re vera ipse habuit in hortis suis Caelementanis nonnullas inscriptiones sepulcrales Ostienses (n. 137. 225 et alias). Sed certam esse meam de origine coniecturam minime contendo.

189 Ostiae in museo.

Λ Λ
LAVR · L[*avinat*
ADIVTOR

Descripsi.

190 *a* et *b* duo fragmenta eiusdem epistylii ex lapide Tiburtino. Rep. intra Ostiam antiquam prope portam Romanam, iam a veteribus in opere posita. Ad idem epistylium videbatur pertinere fragmentum *c* (secundum Viscontium, qui solus omnia fragmenta vidit) hodie quoque eodem loco extans.

a ANVS · TVBI[C

b]ECVNIA

c]EIR · PVBL[

Haec tria fragmenta exhibet C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1887 p. 318; *c* descripsi ipse.

191 Ostiae in museo.

· ET · RAVEN
R · P R A E F
... *trib. coh.* I · III · PR · TRIB

Descripsi.

192 in ripa Tiberis ad Ostia.

. . . . M C C
. . . . RVFVS
CVRATORES · RIPAR*um*
et alvei TIBERIS. . . . .

Reggi ms. inter schedas Marinianas bibliothecae Vat. 'dedit Amadutius a 1767 qui habuit ab amico'.

3 RIPARII traditur.

193 fragmentum basis LANC. Prope Portum Romanum in praediis Pallavicinis DE ROSSI, *presso il casino Torlonia* LANC. Nunc latet.

T T I
S E R V I E N
NTE PROC · ANN *Augg*
SVA PECVNIA FECERV*nt*
NEN · CVR QVAR DEDICATA

Descripserunt De Rossi anno circiter 1842, non plene sibi satis faciens, et Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 182.

1 om., 2 SERVIETN, 3 in N om., fin. A om., 5 FECERVNT Lanc.

194 fragmentum tabulae marmoreae litteris aevi sequioris. Rep. in Portu Romano *alla Poledrara*, nunc Romae in villa Albania alte collocatum.

H O R R E O R
ANTIQVITV[S

Descripsi. Lanciani ann. inst. arch. 1888 p. 184.

1 HORREO ego, HORREOr Lanc.

195 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae in episcopio.

Ↄ · Q
*i*MPETRAV
*c*ONTRA INST[*itutum*
A]M DOMVM M

Descripsi.

196 Ostiae is museo.

ALCIMO
CAESASIS · VILICo
A · SYBLIOTHECA ·
MASCIA · FSCIT

Descripsi.

197 Ostiae AMATI a. 1827. Romae in hortis Campanae Caelemontanis DE ROSSI.

D M
CVTIES · SPIGONSNIS
ANDSIAS · SSS · FVS
FEC · SIBI · ET · CONI · S · M · LOC · DON
AS · CASSIA · NIGELLA

Descripsit De Rossi. Amati ms. 8787 f. 115. Est vol. VI n. 2353 inter urbanas.

198 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

DIS · MANISVS ·
T · FLAVIO · SOTRYCNI · ST *sic*
IANVASIO · CAES · SSS ·
VERN · VIL · CONIVG · SVO ·
CAESSTIA · LANTHANVSA
SENS · MERENTIBVS · PATSI · ET FIL
FECIT

Descripsi. C. L. Visconti ms. (inde omnino acta ms.).

199 Ostiae VISC. Extat ibi in museo.

DIIS · MANIBVS
T · FLAVI · OLYMPICI
DS · PRAETOSIO · VILICO
VIXIT · ANNIS · SXXX · FECIT
LICINIA · FORTVNATA
CONIVGI · SVO · SENS
MSRSNTI ·

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Nov. 1865.

200 Ostiae in episcopio.

D M
FVSCINO · AVG · LIS
TAS ADIVT ·
VENERANDVS · AVG · L ·
TASL · HER
COGNATO · FECIT

Descripsi.

D(is) m(anibus). Fuscino, Aug(usti) lib(erto), tab(ulariorum) adiut(ori), Venerandus Aug(usti) l(ibertus) tab(u)l(arius) her(editatium) cognato fecit.

201 Ostiae VISCONTI. Est Ostiae in museo.

DIS · MANIS
IAS
CASSARIS
OSTIASIO

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Nov. 1865.

202 Ostiae rep. s. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
ONSSIMO VSSNAS · DVLCIS
SIMO GENIALIS · AVG · DISP
VIC · VIXIT · ANNO · VNO · D · XXV

Descripsi post C. L. Viscontium. Amati ms. 8757 f. 124'.

3. 4 *Genialis Aug(usti) disp(ensatoris) vi-c(arius).*

203 Ostiae rep. s. 1856—57, inde in repositis musei Lateranensis.

· D · M ·
TSRSNTINI · ACT ·
Q · V · A · RSII · FECIT ·
LIBERALIS · AVG · LIB ·
S · M

Descripsit Bormann. P. H. Visconti descr. Ost. II n. 15, IV n. 86, V n. 92, VI n. 144. C. L. Visconti ms. descripsit mense Maio 1857.

204 tabula marmorea. In episcopio Portuensi.

CARPV S CAESA r
ZOTICV S MACRIN (r
sic MHLONVSVS SERVLL (r
VLPIV S MACRINV
PARRIV S SARAPAMMON
LE O CAESA S
SESVILIV S MASIANV S
SSRVILIV S CALLISTIANVS
SSRVILIV S LEPIDIANV S
V S SERVILIV S MANSVETV S
AELIV S QVASTI O
MN A
A
VLLI CAES N DISP FSC

Descripsi post De Rossium. Ed. Lanciani *bull. dell' Inst.* 1870 p. 23.

3 in. quadratarius videtur primum posuisse PHLONVSVS pro eo quod voluerat PHILONVSVS, deinde corrigens primas duas litteras, fortasse eo consilio ut eas efficeret P et H ligatas, sic transformavisse ut. — 13 A littera erasa est sed legitur.

Inter homines liberos recensentur v. 4. 5 servi Caesaris, v. 2. 3 servi privatorum. — 10 Servilius Mansuetus redit in albo fabrum navalium Portuensi infra edendo v. 258; fortasse etiam Ulpius Macrinus (v. 4) in eodem albo v. 284 (traditur *Ulpius Marinus*).

205 in episcopio Portuensi.

d. M · s
*..*G · LIBERT
*..*X · TASV*...*
N CVM

Descripsi post De Rossium.

206 in episcopio Portuensi.

*a cu*RA · ANICO*rum*
VIA · PRO*cle*
*patr*ONO · SE*c...*
.. *fec*IT

Descripsi post De Rossium.

207 fragmentum basis marmoreae. Antea in Portu ad aedes Torloniae (effossum a. 18.. HENZEN), nunc Romae in eiusdem museo.

VNVLIS
*a*ENVSTVS
EN · CVSA
ESTAS
I PORTV · GE
*disp*ENSATOR
*m*ERITO · VICTVS
T · DOMINO
ATIONE ·
BVS · E PSOra*is* *in*
*..*QVS · PARVI
I AS · SVPPR
*..*TOR · QVI
OLVI · DE ·

Descripsi post Henzenum et Bormannum. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 182.

Videntur fuisse versus dactylici.

208 Ostiae rep. a Cartonio, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
AELIVS
AVSNTINVS
SQ · SING · AVG ·
COL · CL · ARA · TVRN
OSNIALIS
VIXIT · ANNIS
XXIX · MILITAVIT
ANNIS · XI

Descripsit Henzen. Exhibent Amati m. f. 2' (inde communicatam a Borghesio mann vig. 219; cf. epistulam Borghesi ad Amatium d. 13 Iun. 1825, opp. 6 act. Arcad. 28 (1828) p. 352 (inde *dipl.* n. 288); Melchiorri ms.; Sarti vol. V n. 3175 inter urbanas.

209 Ostiae in episcopio.

M · ANTONIVS
M · F · VOL
SECVNDVS · VETER
ANTONIA · EVNODIA
FECERVNT · SIBI · ET
M · ANTONIO · VINDICI · ET
ANTONIAE · SECVNDINAE
FILIS · SVIS · ET

LIBERT · LIBERTAB · POST · EORV
IN · FR · P · VIII · IN · AGR · P · VI

Descripsi. Campana ms.

210 Ostiae rep. anno 1858, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L ANTONI · THEODORI
ANTONIA · EVHODIA · MA
TER FIL · DVLCISSIMO · FEC
QVI · VIX · ANN · VIII · MEN · VI

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 8, III n. 6, IV n. 8 et n. 10, V n. 10, VI n. 64 et n. 55; C. L. Visconti ms. bis.

211 Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
M · ATILIVS FRON
sic VS VETRANVS AVG
sic FECITIG · FLAVIV
S VALENE AMIC BENE *sic*
M · MERET · M · AN · XXV

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

212 Ostiae in episcopio.

D M
M · AVRELI MINIAE
VETERANI · e
a VRELIVS · EVTYCHES

Descripsi.

213 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
CAELI ·
FELICIS
VETERANI

Descripsit Henzen. Sarti ms.

214 Ostiae a. 1833 effossa servatur ibidem in aedibus episcopalibus KELLERM. Extat in episcopio.

L · CARVTIVS
MIL · COH · II · VIG
VS · SVFRATOR ·
ET · CASCILIAE ·
LIAE · FORTVNA*tae*
LIBERTIS · LIBER*tabus poste*
RISQ SORVM

Recognovi. Kellermann ms. et vig. n. 83.

215 Ostiae effossa e Cartonio, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

DIS · MANIB
C · CLODI · FVSCI *ani mil*
COH · VI · *Praet*
VALERIA · EVPLIA ·
FECIT · ST

Descripsit Henzen. Sarti ms.

216 rep. in Portu, extat Romae in villa Albania.

*Mes*ORIVS · FAVENTI
nus ET · CON X VRB
· ET · SOSSIA EV
*an*GRIIA FECERVNT
sibi ET · LIBERTIS
*li*BERTABVSQ
*pos*TERISQ EORVM

Descripsi. Lanciani *bull. dell' Instit.* 1870 p. 64. Est huius corporis vol. VI n. 2878 descripta a Bormanno.

4 in. utrum GEIIA an GEILA, non liquet.

217 Ostiae in episcopio.

M · GENTIO CO*gnato*
*mi*TES · COH · T·
*ge*NTIAE · M · F
*p*P

Descripsi.

218 rep. Ostiae anno 1879 cum nova via sternitur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam; est Ostiae in museo.

D M
IAE · HELPIDI
DIVS · SABIN*us*
*u*EBANVS ·
*l*IBERTAE · ET · CON*iugi*
*b*ENE MERENTI

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 143, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 301.

219 Ostiae in museo.

· D · M
· C · IVL · MAXIM
· VET · EX · EVOR ·
C · IVL · MARCELLI
NVS · ET · EVSERI
VS · ALVM · B · M · FE
CERVNT

Descripsi.

220 urna rotunda ornata. Romae in suburbano Paccae.

MEMORIAE
C · LICINI LICINI
ANI · TESSERARI
PRAETORIANI
AEGRILIA · PRO
BIANE · INCOMP
ARABILIS · EXEM
PLI · CONIVGIE ·

protome S F protome
virilis muliebris

Recognovi. Campana ms.; Henzen syll. n. 6833 e Borghesio; C. L. Visconti ms.; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* vol. 3 p. 213 n. 3991.

6 SSP Henzen non recte.

221 Ostiae effossa a. 1833 servatur ibidem in aedibus episcopalibus KELLERMANN. Extat in episcopio.

D · M
P · NYMPHIDIVS · P · FIL
FVSCIANVS · VET · AVG
EX · CHO · IIII · VIG · REFECIT · SIBI
ET · CORNELIAE · FILETE
CONIVGI · LIBERT · LIBERTAB · VE *sic*
POST · Q · EOR · IN · F · P · XXII · IN · A · P · XVIII

Recognovi. Kellermann ms. et vig. 81.

222 urna rotunda. Romae in suburbano Paccae.

D · M
P · PALAI
ROMANI
VETERANI
AVGVSTORVM
ERMES · ALVM
sic MNVS · VIVIS ·
B M F

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.

223 Ostiae rep., inde in repositis musei Lateranensis.

L· PEDANIO · SP · F · POL · FELIC*i*
DOMO VARDACATE
MILITI · COHOR · VI · PR
MILITAVIT · AN*N*
VIXIT · *ann*

Descripserunt Detlefsen et Bormann, recognovi ipse. C. L. Visconti ms. descripsit mense Maio 1856; P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 18, IV n. 74, V n. 70, VI n. 30.

1. 2 Pollia tribus Vardacatensium, cf. Mommsen huius corporis vol. V p. 840.

224 cippus altus marmoreus. Ostiae rep. a. 1820. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
T · SEMPRONI
FLAVI
MIL · COH · II PR P FIRM
V · A · XXXVIII ·
MIL · ANN · VI
HER · EX · TEST · FEC ·

Descripsit Henzen. Amati ms. 9754 f. 1; Melchiorri ms. Est vol. VI n. 2473 inter urbanas.

225 urna marmorea. Ostiae rep. a. 1827 AMATI. Romae in hortis Campanae Caelemontanis MOMMSEN (anno circ. 1845). Ibi anno 1854 frustra indagavit Henzen.

D M S
sextilio S DONATVS FAISR · ET
*sex*TILIA · MAIOR · MATER

SEXTILI | imago militis | IANVARIA
ANO · FIL | | RARISS
MIL · | | COH · XI · VR ·
FECE | | RVNT
VIXIT | | ANN · XXIIII

Descripsit Mommsen. Amati ms. 9757 f. 120. Est vol. VI n. 2900.

2 FAIER Momms. addens sic, PATER Amati. — 8 requiritur *Sextilio Ianuariano*.

226 Ostiae effossa a. 1833 servatur ibidem in aedibus episcopalibus KELLERM. Extat in episcopio.

· D · M ·
T · SSRTIO · IVLIANO
CONORT · V · VIG
BENEF · PRASP
QVI · VIR · ANN · XXVIIII
MENS · VI · DIEB · VIII ·
T · SEXTIVS · EPAPHRA · PAT

Recognovi. Kellermann ms. et vig. n. 74 (inde Henzen syll. n. 6788).

---

227 Ostiae in museo.

D ∘ M
L · VALERI
VERBIANI ·
M · LICINIVS
S CRASSVS ·
EVOC · AVG

Descripsi.

---

228 Ostiae in episcopio.

MILITA
*vit annis .. vixit a*NNIS · LII ·
Ꞁ · CALE QVE · ST
*coniu*GI · SSNEMSN *sic*

Descripsi.

---

229 tabula marmorea litteris malis Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
*d*OMV ETERNA*li*
NOBILIS LEGIONI*s*
sic PRICIPIS PRIORIS Q*ui vix. an*
XRRRV
M SBBB V

Descripsi. Melchiorri ms.; Sarti ms. Est vol. VI n. 3651 inter urbanas.

---

230 duo fragmenta eiusdem tabulae marmoreae (alterum, scilicet id quod intuenti sinistrum est, latum est circiter m. 0,38, alterum m. 0,27). Romae in suburbano Paccae.

~~FABRI · VE · TRIB · VE...TOT~~
ET CIVIO FLAVIANO CON V ↄ LVCRETIO COH II
OPTIONE M CIPIO PRIMO COH II
L · IVLIVS L · F · VET · VICTOR OST SCVLP · IPS
C · VALERIVS · C · L · ANN · VERECVNDVS VERC
S · V · ID · APR · S · R · I D · AVG · DED · III · N

Descripsi post C. L. Viscontium.

1 quae vides, omnia valde incerta sunt praeter s et a solas litteras. Illud constat, spatiis inter singula vocabula relictis, primum vocabulum fuisse litterarum quinque, secundum litterarum trium, tertium litterarum quattuor.

Clausulam tantum habemus tituli fortasse numini alicui vel imperatori dedicati. Restant haec . . . . *et Civio* [*C. Iulio?*] *Flaviano coh(orte quinta), (centurione) Lucretio coh(orte secunda), optione M. Cipio Primo coh(orte secunda).* Sequuntur nomina militum qui titulum dedicasse videntur: *L. Iulius L. f. Vet(uria) Victor Ost(ia) — sculp(sit) ips(e)*[1] —, *C. Valerius C. l. Ann.*[2] *Verecundus Verc(ellis).* Ultima obscura sunt: *s . . . (quintum) id(us) Apr(iles), s . . r . . . id(ibus) Aug(ustis), ded(icatum tertio) n[on(as)*. . . . [Possis conicere *s(uscepit) V id. Apr., s(olvit) r(eversus) id. Aug., ded(icavit) III n(onas)*.... TH. M.] Milites hos fuisse ex cohortibus vigilum inde constat, quod unus ex eis, C. Valerius Verecundus, fuit libertinus. A centurione cohortis secundae dedicatus est etiam titulus quem supra dedimus n. 6.

1) Conferri potest quod in titulis vol. VI n. 1058. 1056 dedicatis a militibus et quorum hic fortasse similis fuit legitur in altero (n. 1064 v. 6): *Flavius Iovinus scripsit*; in altero (n. 1063 v. 48) *Dolibus Baianus opera feliciss(ima)*.

2) Significatur sine dubio tribus Aniensis Vercellensium. Contra inter milites libertinos incisos in tabula aerea vol. VI n. 220 plerique tribu carent.

---

231 in Portu Romano rep.

FL · HONOSIO · N P · ET FL ☧ *a. 398*
EVBODIO · CONSS · FAVIIS
ADEODATO · CSNT COH VII
ET CSI.......O COH II ACIV
. . . . OSTIAON
. . . .

De Rossi *Bull. arch. crist.* 1888 p. 55; eodem exemplo Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 188.

Fl(avio) Honorio n(obilissimo) p(uero) et Fl(avio) Eubodio cons(ulibus) Favius Adeodato cent(urioni) coh(ortis) VII et Cri[spin?]o coh(ortis) II a civ[ita]t(e) Ostia on.... De Rossi.

---

232 in episcopio Portuensi.

vix. ann
XXXII · MIL *annis..*
H · S · M · F
ANTONIVS · LON
GVS · ↄ · VI · OPE

Descripsi. Antea descripserat De Rossi, ex cuius apographo ed. Garrucci class. praet. Misen. p. 81 n. 248.

---

233 in episcopio Portuensi.

D M
M · ANTONIVS ·
VALENTINVS · III
IOVE · VIX · ANN
XXXV · MIL · AN XV
sic ELVIA · SPES · POS
COIVG*i*

Descripsi. Antea descripserat De Rossi, ex cuius apographo ed. Garrucci class. praet. Misen. p. 64 n. 162.

---

234 in episcopio Portuensi.

L CARISI VAL*enti*
M C · P · M · T · DAL*mat*
NAT VES|EVS
MILIT · AN · XXI
VIX AN XRXR
MARIVS HOSPITALIS
~~H · B · M · F~~

Descripsi. Antea descripserat De Rossi, cuius apographo ed. Garrucci class. pra[et.] Misen. p. 50 n. 88.

---

235 ante paucos dies in Portu Romano Traiani effossa TVRRE. Romae apud Ficoronium FICOR SEGVIER. Nunc in museo Capitolino.

C · DOMITIVS · POLLIO
PATER · VETER · AVGVSTI · EX
CLASSE PRAETORIA · MISENAT
FECIT · SIBI · ET
DOMITIAE · C · F · PIAE · ET
DOMITIAE · SPEI · LIB · ET · CONIVG
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERIS
EORVM
HVIVS · MONVMENTI · INTRO · EVNTIS
PARS · SINISTERIOR AD FAMILIAM · S S PERTIN
IN · FR · PED · XV · IN · AGSO · PED · XVIII

Descripsit Henzen, recognovi [...] Phil. a Turre monumenta veteris [...] (1700) p. 63 descriptam a [...] fauconio (inde Mur. 846, 3); [...] ronius misit Gorio cod. Mar[...] A 8 qui edidit Inscr. Etrur. 3 [...] p. 85 (inde Donati p. 284, 2) [...] guier ms. Paris. f. 261; Guasco Cap. n. 210; Garrucci qui vidit praet. Misen. p. 44 n. 82.

10 ss] altera a paene ev[...] extat tamen pars media haec

236 Romae apud Guidium, ad quem adlata erat ex Fiumicino (a. 1884) FORCELLA. Emi a Guidio a. 1869 ROBERT.

D · M
M · FL · VALENS
MIL CLAS PR MISEN
MIL · ANNOS VI
NATIO · BESSVS ·

Descripsit Forcella anno 1884. Edidit Robert *mélanges d'archéol.* (1878) p. 91 et tab. I (inde ephem. epigraph IV p. 344 n. 990).

237 Ostiae in episcopio.

D · [m]
C · IVL · ANT[*istii mil cl*]
PR · MISEN · D[*oma* . . .
III · FIDE NA[*t?* *ann*]
● X X X X M[*il?* *ann*]

Descripsi. Kellermann ms.

238 Ostiae rep., inde in repositis musei Lateranensis.

D M
L · LICINIVS · CAPITO
sic NATIONAE · PANONIVS
VIX · AN · LXIII · MIL · AN · XLV
sic EX · CLASSAE · PRAR · MISENIESI
GVBERNATOR

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inser. Ost. I n. 33, IV n. 59, V n. 84, VI n. 105; C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1868.

V. 8 in litura repositus est.

239 in episcopio Portuensi.

D · M
Q · LVSIVS · RVFVS
III · MERCVRIO
MIL · CL · PR · MIS ·
● n AEGVPTIVS

Recognovi descriptam a Rossio. Ex Rossii apographo ed. Garrucci class. praet. Misen. p. 67 n. 178.

240 Ostiae rep., est in suburbano Paccae.

D M
C VALER · FERTVS
MIL · CL · PR · MISEN
BESSVS · VIX · AN · XEXX n
MIL · AN XXI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9781 f. 14' et in actis Arcadum vol. 39 (1828) p. 233; Cardinali *diplomi* n. 23.

241 in episcopio Ostiensi.

D [m]
[u]LPIVS · M[*arcianus?*]
[m]ILIS · CLASS[*is praet*]
[m]ISSENATI[*s et*]
[h]ERCVLE · VLR[*ios*]
MARCIAE · FIL[*iae*]
[v]IXIT · ANNIS · II
DVLCISSIM[*ae*]
[b]ENE · MERE[*nti*]
FECIT

Descripsi.

242 in episcopio Portuensi alte collocata.

MIL · CL *p m*
III · SOL *e*
N · BARDVS
V · A · XLIII
MIL · A*n* IX
T · FI · VRBATIVS
ARISTO

Descripsi. Antea descripserat de Rossi, ex cuius apographo edidit Garrucci class. praet. Misen. p. 72 n. 206.

6 in. T·FI· ego, TH De Rossi.

243 Ostiae in episcopio.

CLASRE PRAETORIAE *sic*
MISENENSIVM
MILITAVIT · ANN · XL · FECIT
CONIVNX · RVA

Recognovi. Kellermann ms.

244 tabula marmorea. Ostiae rep., inde Romae apud Sartium AMAT. SARTI. Cum lapidibus a Sartio collectis venit in museum Capitolinum, ubi extat collocata loco alto et incommodo.

inferias actas ob — p. C. 19
*ex*CESSVM · G[*ermanici*]
II · VIR · P · LVCILIVS · G[*amala*]
M · SVELLIVS · [. . .
M · VALERIVS MESSALLA M AV[*relius cotta cos*] — p. C. 20
V · K · IVN · DRVSVS · [*caesar*]
· TRIVMPHAVIT · EX ILL[*yrico*]
VII · IDVS · IVN · NERO T[*ogam virilem*]
SVMPSIT · CONG · D[*edit*]
II · VIR · M · VALERIVS
C · AVIAN*ius*
TI · CAESAR *iv drusus caesar ii cos* — p. C. 21

Descripsit Bormann. Amati ms 9747 f. 45; Sarti apud Mommsenum *Berichte der sächs. Gesellschaft der Wissenschaften* I (1849) p. 298 (inde Henzen n. 6443).

245 fragmentum tabulae marmoreae litteris altis c. circiter 4. Rep. Ostiae, inde in museo Vaticano FEA. Ibi extat (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

AI SIL
VOLVSIANO · AR[*bore ful*]
· N MINE · ICTA CON[*ditum per*]
ON AEDILICIOR
VS II · VIR · C · P · Q · C · CVPERIV[*s*] / C · ARRIV[*s*]
a. p. C. 84 *domitianus x a. oppius* [*s*]ABIN DOMITIANVS · XVI · Q · VOLVS[*ius saturninus*] — p. C. 92
NOC IDIB · IAN · L · VENVLEIVS · A[*pronianus*]
N K · MAI · L · STERTINIVS · AVITVS · TI ·
*m*DEST K · SEPT · C · IVLIVS · SILANVS · Q · AR[
II VIR · L · TERENTIVS · TERTIV[*s*]

Descripsi post Henzenum. Fea *viaggio ad Ostia* (1802) p. 69, fasti n. 19 cf. p. 41; C. Cardinali in actis academ. pontif. 2 (1825) p. 279, *diplomi* n. 143; Sarti apud Mommseoum *Berichte der sächs. Gesellschaft der Wissenschaften* I (1849) p. 291. Henzen n. 6446.

I, 7 ante N et 9 in. apices remanserunt. — II, 1 quae supersunt litterarum fragmenta, plane incerta sunt. — 1—4 [*in*] *Volusiano arb*[*or ful*]*mine icta con*[*flagravit*] proposuit Sarti ap. Mommsenum, ubi ultimum verbum eis quae extant in lapide non respondet. [*fulgur in fundo*] *Volusiano arb*[*ore ful*]*mine icta cond*[*itum est per*] *aedilicios* Mommsen.

246 de origine non constat. Ostiae tribuunt nomina tam patronorum communia cum aliis tabulis collegiorum Ostiensibus quam corporatorum peculiariter Ostiensia, inprimis tot Egrilii atque Nasennii, atque extat etiam titulus quem M. Annius Marcion recensitus inter corporatos col. VII, 32 posuit Ostiae Valeriae Fecundae coniugi; item col. VII, 19 fortasse corrigendum est *T. Malius Hermes* ut idem sit qui posuit titulum sepulcralem infra edendum. — Fieri potest ut primum prodierit Romae in ecclesia vel prope ecclesiam S. Petri ad Vincula indeque eam (similiter ut tabulam editam vol. VI, 1770) transtulerit Iulianus della Rovere cardinalis S. Petri ad Vincula (is qui anno 1503 factus est Iulius II pontifex) in hortos suos sitos iuxta ecclesiam SS. Apostolorum postea factos Columnensium, ubi eam viderunt auctores omnes excepto fortasse Anonymo Chisiano. 'Repperi in viridario palatii S. Petri ad vincula in tabula marmorea in pariete murata prope quandam Apollinis statuam .... iussu cardinalis in lucem revocata' CHIS. Romae in horto cardinalis S. Petri ad vincula apud Sanctos Apostolos IVC. In palatio Ascanii Columnae ad S(anc)tos Apostolos SMET. (ms.), parieti palatii Columnensium quod ad Sanctos Apostolos est inclusa SMET. (ed.). *Nel palazzo del sig. Ascanio Colonna: sta murato sù le fenestre dell' horto* LIGOR. (Neap.); *su una fenestra del palazzo verso il giardino de' Melangoli* LIGOR. (Taur.). Ad SS. Apostolos domo cardinalis Parisi MORILL. — Rep. *in tempo di papa Iulio II nel fondare il palazzo di S. Apostolo* LIGOR. (Taur.), qui simul prodiisse vult fundamenta templi cuiusdam dicati Veneri Placidae testibus inscriptionibus tribus quas ipse finxit (editae sunt vol. VI n. 672*—674*). — Tabulam marmoream fuisse tradunt OMNES praeter solum METELLVM qui haec habet 'marmorea basis in hortis Columnensium (in fenestra) parieti infixa eaque permagna .... Hoc marmor quadratum est et inscriptum in fronte .... Reliqua latera existimo etiam habere alios nominum indices; quae, quia lapis parieti insertus est, occulata puto et corrupta'; quae opinationes sunt inanes. — Post finem saeculi XVI nemo vidit. — Particulas ex hac inscriptione enotatas inter inscriptiones Campanas rettulerunt auctores quidam Neapolitani; quos vide apud Mommsenum huius corporis vol. X n. 521* *d*.

IMP · CAESARE · T · AELIO · HADRIANO · ANTONINO · AVG ·
PIO · P · P · III · M · AELIO · AVRELIO · CAESARE · COS (p. C. 140)
ORDO · CORPORATOR · QVI · PECVNIAM · AD · AMPLIAND · TEMPLVM · CONTVLER ·

PATRONI
T · PRIFERNIVS · SEX · FIL.
PAETVS · ROSIANVS
GEMINVS
M · STLACCIVS ALBINVS
TREBELLIVS · SALLVSTIVS
RVFVS
M · SEDATIVS · C · FIL
SEVERIANVS
T · PRIFERNIVS · T · F · PAETVS
ROSIANVS · GEMINVS · F
M · SEDATIVS · M · FIL
SEVERVS · IVLIVS · REGINVS
C · ALLIVS · C · F
FVSCIANVS
T · STATILIVS · T · F

QVINQ · PERPET
C · SOSSIVS · BENEDICTVS
QVINQVENN
A · EGRILIVS · AVGVSTAL
QVINQVENNALIC
P · SVLPICIVS · HERA
L · NAEVIVS · SAECVLAR
QVINTILIIS · COS (a. 151)
QVINQVENN
A · EGRILIVS · FAVSTVS
SILVANO · ET · AVGVRN (a. 156)
Q · Q COS
T · FISEVIVS · NICEPHOR
L · NAEVIVS · PROCVLVS
LAELIANO · ET · PASTORE (a. 163)
Q · Q COS
T · FISEVIVS · PRISCIANVS
CLARO · ET · CETHEGO · COS (a. 170)
Q · Q
M · MAGIVS · MARSVS
MAXIMO · ET · ORFITO · COS (a. 172)

P · CINCIVS · APELLES
L · NAEVIVS · SYRIACVS
[illegible]
T · FISEVIVS · FELIX
P · CAETENNIVS · EPAPHROD
L · MVNATIVS · TROPHIM
A · EGRILIVS · SVCCESSVS
A · EGRILIVS · ZORA
A · ATINIVS · PROCVLVS
A · EGRILIVS · FAVSTVS
A · EGRILIVS · HILARVS
M · APVLEIVS · COMITIANVS
O · PVBLICIVS · MARTIALIS
A · EGRILIVS · EVTYCHVS
A · EGRILIVS · VRBANVS
L · NAEVIVS · PROCVLVS
Q · KANINIVS · CRISPVS
L · NAEVIVS · FORTVNATVS
L · BELLENIVS · GEMINVS
P · ENNIVS · VITALIS
C · RAMMIVS · IVSTVS
C · SOSSIVS · HERMES

L · VARIVS · QVIETVS
T · FISEVIVS · FELIX · IVN
A · EGRILIVS · IA
C · SOBRIVS · SOSSIANVS
A · EGRILIVS · AVGVSTAL · F
L · NAEVIVS · CINCIANVS
P · AELIVS · AVXANON
L · AEMILIVS · PVPILLVS
A · EGRILIVS · HILARIANVS
P · SVLPICIVS · FELICIO
T · ARRANIVS · IANVARIVS
L · NAEVIVS · SVCCESSVS
P · VARENIVS · NERVA
A · EGRILIVS · CRESCENS
L · FISEVIVS · PRISCIANVS
A · EGRILIVS · DOMITIVS
L VTTEDIVS · HERMES
Q · RANINIVS · METELLVS
A · EGRILIVS · HERMETIO
C · SOSSIVS · IANVARIVS
A · EGRILIVS · PRIMITIVVS
P · CINCIVS · PRISCVS
[illegible] EGRILIVS · MARIO

P · ACCVLEIVS · EVHEMER
A · EGRILIVS · MARINVS
C · NASENNIVS · FELIXS
[illegible]
L · NAEVIVS · PRIMITIVOS
P · SVLPICIVS · CHRESIMVS
A · LVCCEIVS · NOMINATVS
A · LVCCEIVS · LYCOMEDES
L · NAEVIVS · FELIXS
A · EGRILIVS · EARINVS
M · APPVLEIVS · VRBICVS
L · HELVIVS · SVLPICIVS · RESTITVTVS
P · VARENIVS · ZETHVS
L · VTTEDIVS · STEPHAN
C · RAMMIVS · FAVSTVS
C · NASENNIVS · NASENNIN
L · NAEVIVS · SEVERVS
M · MAGIVS · IVSTVS
P · SVLPICIVS · FELICISSIM
L · NAEVIVS · VENVSTVS
A · EGRILIVS · HILARIO
P · CINCIVS · FLORVS
C · IVLIVS · CORVINVS
TI · IVLIVS · EPAGATHVS
[illegible]

T · FISEVIVS · FELIXS
C · CAELIVS · SVCCESSVS
Q · VIVIVS · DIODORVS
T · FISEVIVS · BONNV
L · SVLPIVS · AMPION · F
A · EGRILIVS · SEVERVS
L · NAEVIVS · VALENS
A · EGRILIVS · VITALIS
M · MAGIVS · MARSVS · F
T · FISEVIVS · CRESCEN
P · SVLPICIVS · ISIO
A · EGRILIVS · MASCELLIO
T · FISEVIVS · PRISCVS
A · EGRILIVS · AMARANTHVS
A · EGRILIVS · THALLVS
A · EGRILIVS · MERCVRIVS
C · SILIVS · NICEPHORVS
L · NAEVIVS · PLAVTVS
Q · VIVIVS · EVPREPES
L · SVLPIVS · TYRANNVS
Q · CANINIVS · METELLVS · F
T · FISEVIVS · FORTVNATVS
C · IVLIVS · SVCCESSVS
A · EGRILIVS · PIETVS
L · NAEVIVS · FORTVNATVS
C · IVLIVS · VICTOR
M · MALIVS · ONESIMIANVS
P · CARTIVS · SEVERVS
M · MALIVS · ROMANVS
L · NAEVIVS · FELIX
[illegible]

T · FISEVIVS · CRESCENTIN
P · CARTIVS · ADAVCTVS
L · NAEVIVS · IVLIANVS
M · APPVLEIVS · FELIXS
L · NAEVIVS · SEVERIANVS
A · EGRILIVS · EVTYCHVS
P · CINCIVS · AMPLIATVS
A · EGRILIVS · EVGRAMVS
T · FISEVIVS · LVCRIO
P · CARTIVS · FILONICVS
C · CORNELIVS · EVTYCHVS
TI · VETVRIVS · CHRESTINV
C · CAELIVS · PAPIRIVS
A · EGRILIVS · HELIVS
A · EGRILIVS · IANVARIVS
C · CAELIVS · HERMES
A · EGRILIVS · VICTOR
T · FISEVIVS · ATTICIANVS
M · MALIVS · HERMES
L · NAEVIVS · NARCISSVS
L · NAEVIVS · FORTVNATVS
L · VELLENIVS · GEMINIANVS
L · NAEVIVS · BENEDICTVS
L · SVLPIVS · AMPION
C · DOMITIVS · VALENS
L · NAEVIVS · ADIVTOR
C · CALPVRNIVS · FORTVNATV
L · NAEVIVS · MERCVRIVS
M · HELVIVS · VOLVSSIANVS
[illegible] · PERPETV
[illegible]

GRAPTIACVS
C · ALLIVS · C · F
FVSCVS

FA · CONDICIONE · VTI
EX · VSVRIS · S · S · S · V · KAL
DEC · OMNIBVS · ANNIS
EPVLENTVR

L · NAEVIVS · EOSIMIANVS
A · EGRILIVS · IVSTVS
A · EGRILIVS · MERCVRIVS
T · ARRANIVS · FELICIO
T · FIRSVIVS · NICEPHOR

P · CINCIVS · EVARISTIAN
/ / / / / / / / / / / / /
C · SOSSIVS · MARTIALIS
L · NAEVIVS · ASCLEPIADES
SER · FVSINIVS · AVGVSTALIS

P · MVCIVS · FRVCTVOSVS
L · NAEVIVS · APELLES
P · NONIVS · HERMES
L · SVLPIVS · AMPION
P · OCTAVIVS · NYMRODOTE
A · EGRILIVS · SECVNDVS

M · MALIVS · PRISCIANVS
A · EGRILIVS · HILARIANVS
L · HELVIVS · CASTRESIS
A · EGRILIVS · FELIX
P · MVCIVS · FRVCTOSVS
A · EGRILIVS · FAVSTVS
L · NAEVIVS · EVTYCHES

P · OCTAVIVS · PECVLIARIS
A · EGRILIVS · HERMETIO · IVN
C · CORNELIVS EVTYCHIANVS
L · CORNELIVS · SERAPIACVS
P · CINCIVS · SATVRNINVS
A · EGRILIVS · HILARVS
L · CORNELIVS · ARRIVS
C · PINARIVS · OLYMPVS
P · SEXTILIVS · AGRIPPA
A · EGRILIVS · RVFVS
L · VOLVSIVS · PRISCVS · TERENTIAN
C · RAMMIVS · IVSTVS
M · ANNIVS · DATVS

Anonymus in cod. Chis. J V 168 f. 20 seq. qui descripsit ex lapide, imperite sed cum cura; Iucundus Ver. f. 145 sq., Magl. f. 54' sq. (e Iucundo pendet Mazochi f. 67'—58'); emendatur de visu in additamentis ad librum Mazochii impressum adiectis; Smetius ms. Neap. p. 6. 8 (inde Manutius orth. p. 208 sq.: ex hoc Ligorius Taur. vol. 15 f. 86'), ed. 4. 5 (inde Grut. 126, 7): Metellus vidit et passim correxit ad Mazochium suum nunc Vaticanum (cod. Vat. 8495) sed fortasse saepius ex exemplo Smetii quod citat, '(Metellus) vidi, Martinus] Flandrus] exscripsit)', quam ex lapide; Ligorius Neap. lib. 33 p. 114. 115 qui licet viderit, plurimis tamen locis expressit textum Mazochii quem ante oculos habuisse videtur. Morillon Amstel. f. 64. Panvinius fast. p. 329 (ad a. 803) refert praescriptionem vv. 1—3, item col. I 5—7 ib. p. 352 (ad a. 635), col II, 8. 11. 15. 18. 21 ib. p. 342 (ad a. 604); Ursinus famil. Rom. (1577) p. 2 praescriptionem vv. 1—3 et col. V, 1.

Secutus sum in textu constituendo maxime Iucundum et Smetium, quorum variam lectionem exhibui omnem, deinde emendatorem Mazochii, quem item vel adhibui vel citavi ubicumque diserte menda Mazochii correxit, nam cum silentio ea praetermisit, hoc ego non adnotavi. Praeterea lectiones selectas dedi ex codice Chisiano, ex Metello, ex Ligorio Neapolitano. Morillonem Amstelodamensem non habui plene conlatum.

Praescriptionis v. 1 P pro T exhibet Chis. — 2 CAESARE om. Iucund. (habet Maz.).

Consulto erasos esse tres versus hos col. III, 3. col. IV, 28. col V. 4, notaverunt Smetius, Metellus, Ligor., solos hiatus etiam Mazoch. (quamquam neglectos in eis qui nobis praesto sunt libris Iucundianis).

Col. I. 2. 10 TRIFERNIVS Smet. (ms.) — 5 SILACCIVS Chis. — 11 F om. Smet. (ed.; est in ms.). — 12 SEDATVS, 18 AETERIVS Lig.

Col. II, 6 QVINTILLIS Iuc., QVINTILLIS Chis. — 14 AVIGVTRN Iuc., AVRN Ligor. — 14 PROCLVS Ligor. — 15 L·ARIANO traditur. — 20. 21 om. Ligor. — 25. 28 RELI|QVT Iuc. (Ver.) Smet. addito 'sic' Met. Lig., RELIQVIT reliqui. — 27 CONDITIONE Iuc.

Col. III, 5 EPAPHRODIT Iuc. (Magl.). — 12 M ARVISIVS Chis. — 13 MARTIANVS Chis. — Inter vv. 15. 17 collocatur is qui vere est col. IV v. 7 apud Iuc. (Magl.). — 17 CANINIVS Chis. — 16 L] D Lig. — 23 APELLE Lig. — F] E Chis. Iuc. (Ver.), S Iuc. (Magl.). — 26 CANINIVS Iuc. (Magl.). — 30 ARRANIO Lig.

Col. IV, 1 VALERIVS Metell. — 2 T] L Chis. — 7 collocatur apud Iuc. (Magl.) loco non suo col. III inter vv. 16 et 17. — 6 MAVIVS, 13 VERANIVS Lig. — 15 in. fortasse corrigendum est T pro L (cf. infra p. 44 not. 1). — 17 L] TI Lig. — VITEDIVS Chis., VITTEDIVS Mazoch., corrigitur in add. — 18 SANNINIVS Iuc. (Ver.). — 24 in. P Smet. (ed., non ms.). — 28 ATINVS Iuc. (Ver.). — 31 EVSINIVS additamenta ad Maz. (ubi erat EVSINVS) et Ligor.

Col. V, 1 ACVLEIVS Chis. Maz. Ligor. — 6 P] L Smet. — 7. 8 LVCEIVS Chis. Maz. — 10 SABINVS additamenta ad Mazochium, FABINVS Chis. Iuc. Maz. Ligor., CABINVS Smet. Metell. — 16 NASENNIN Iuc. (Ver.) Smet., NASENNIAN Iuc. (Magl.), NASENNIAN Chis., MASENNAI Maz., MASENNAI Metell. Lig. — 16 P] M Iuc. — 24 in. TI Smet. Ligor., T Iuc., C Chis. — EPAGATVS Smet. — 26 BENEVOLE Smet. — 32 NYMPHODOTVS Chis. Maz., NIMRODOTE Ligor.

Col. VI, 1 ROMNE Metell., ROMVLE Smet. (ms.) — 21 KANINIVS Ligor. — F om. Chis. — 26 collocat ante v. 26 Smetius, item eodem modo correxit Metellus Mazochium suum, sed fortasse ex exemplo Smetii. — 31 CRESTVS Maz. cum Lig. — 28 MVTIVS Smet. — FRVCTOSVS omnes excepto Mazochio (ubi non corrigitur in add.) et Ligor. qui habent FRVCTVOSVS. — 40 L] TI Ligor.

Col. VII, 1 CRESCENTI N, 'in extremo saxi latere', Metell., CRESCENTSI N Smet., CRESCENTIN Iuc. Maz. Lig., CRESCENS Chis. — 2 ADDVCTVS Iuc. (Magl.) — 14 HELLVS Iuc. — 15 A·AGRILIVS Lig. — 16 C] T Maz. (non corr. in add.) cum Lig. — CAECILIVS Iuc. (cum Mazoch., CAELIVS additamenta ad Maz.). — 18 T] C Maz. cum Lig. — 27 FORTVNAT Iuc. Ligor. — 29 M] L Iuc. Maz. Lig. — VOLVSIANVS Maz. Ligor. — 31 fin. F habent additamenta ad Mazoch., item posuit Metellus sed mox delevit, om. reliqui. — 32 MARCI GNSI Chis. (scilicet solvit ita id quod male legerat MARCIGN). — 33 A·AEMILIVS Maz. Ligor. Smet. (ms.), A·EMILIVS Iuc., M·AENILIVS Smet. (ed.) Metell. — 42. 43 P·SERTILIVS·RVFVS, omissis verbis AGRIPPA | A·EGRILIVS, Ligor. — 44 L] P Iuc. (Magl.). — VOLVSIVS Met., VOLVSIVS Smet., VOLVSIVS Iuc., VOLVSSIVS Chis. — TERENTIN Lig. — 46 DECIVS Chis., LVCIVS Iuc. et additamenta ad Mazoch. (LVCIS ipse Maz. cum Ligorio). — 41—48 'sciendum est, ultimam paginam sex versibus ceterarum marginem inferiorem, prae versuum multitudine, transgressam' Met., similiter Smet.

Qui fuerint corporati qui anno p. Chr. 140 pecuniam ad amplifandum templum contulerunt, ignoratur, certe non fuerunt *corporati lenuncularii tabularii auxiliares Ostienses* quorum habemus matriculas duas n. 250 et 251; nam cum earum altera anno p. Chr. 152, i. e. duodecim solis annis post nostram tabulam perscripta sit, vix ullum nomen in illa invenitur commune cum nostra[1]; deinde cum in nostra tabula praeter patronos et quinquennales recenseantur homines numero 181[2], in illa invenitur plebs hominum 126; nec probabile est numerum eiusdem corporis intra duodecim annos tantopere decrevisse. Ceterum patronos plerosque eosdem habuerunt corporati tabulae nostrae non solum cum corpore lenunculariorum, sed etiam cum aliis corporibus ignotis, de quibus vid. ad n. 247. 146. Recensentur autem in tabula nostra patroni, senatorii ordinis omnes, hi:

1. *T. Prifernius Sex. fil. Paetus Rosianus Geminus.* Idem recensetur inter patronos lenunculariorum (n. 250) anno 152 loco secundo. De homine cf. Mommsen in editione epistularum Plinii Keiliana p. 422.

2. *M. Stlaccius Albinus Trebellius Sallustius Rufus.*

3. *M. Sedatius C. fil. Severianus.* Idem invenitur n. 250 inter patronos lenunculariorum loco primo, nec diversus est *M. Sedatius C. f. Quir. Severianus Iulius Rufinus* n. 247 et n. 248. De homine cf. Mommsen ad C. I. L. III n. 1576.

4. *T. Prifernius T. f. Paetus Rosianus Geminus f(ilius)*, scilicet filius Rosiani Gemini n. 1. Idem est *T. Prifernius T. f. Quir. Paetus Rosianus Geminus* recensitus inter patronos corporis alicuius ignoti (n. 247) loco primo. Ad hunc rettulit Borghesius opp. 7 p. 146 titulum vol. VI n. 1499.

1) Casui tribuendum est quod *P. Cincius Saturninus* quidam reperitur et in nostra tabula col. VII, 28 et in illa col. IV, 20. — L. Cornelius Serapiacus (col. VII, 27) non solum propter praenomen, sed etiam propter aetatem diversus est a M. Cornelio Serapiaco qui recensetur inter lenuncularios a. 192 (n. 251) col. IV, 28.

2) Computatis scilicet tribus nominibus erasis col. III, 3. IV, 28. V, 4.

5. *M. Sedatius M. fil. Severus Iulius Reginus.* Idem invenitur inter patronos lenunculariorum anni 152 loco tertio, neque alius est *M. Sedatius M. f. Quir. Severus Iulius Reginus* n. 247 et n. 248. Est filius Severiani n. 3.

6. *C. Allius C. f. Fuscianus.* Idem est n. 250 inter patronos lenunculariorum a. 152 loco quarto (ubi male exaratum est C·ALEIVS), item n. 242.

7. *T. Statilius T. f. Taurus.*

8. *Ti. Aterius Saturninus.* Fortasse contra auctorum consensum legendum est *T. Haterius.*

9. *C. Pantuleius Graptiacus.* Fortasse non est diversus a C. Pantuleio Graptiaco legato provinciae Thraciae anno 176 (huius corporis vol. III n. 6121). Etenim fieri potest, ut patronorum, similiter ut quinquennalium, nomina ultima haud paucis annis incisa sint post superiora. *C. Pantuleius Graptiacus* reperitur etiam in titulo Fundano vol. X n. 6265.

10. *C. Allius C. f. Fuscus.* Fortasse filius Allii Fusciani n. 6.

Post patronos recensentur honorati, scilicet *quinquennalis perpetuus* unus, *quinquennalis* unus, *quinquennalicii* duo. Deinde in spatio, quod sive consulto sive fortuito vacuum relictum erat cum primum tabula incidebatur (a. 140), perscripta sunt nomina quaedam eorum qui postea quinquennalitatem gesserunt, scilicet superscriptis consulibus annorum p. Chr. 151. 163. 170. 172 recensentur quinquennales singuli, item sub consulibus anni 166 quinquennales duo. Horum autem nomina reperiuntur etiam inter ea quae anno 140 incisa sunt, sicut apparet ex tabula subiecta.

A. Egrilius Faustus	factus quinquennalis a. 151	est inter incisos a. 140	col. III, 44
T. Fisevius Nicephorus	a. 156	a. 140	col. III, 31
L. Naevius Proculus	a. 156	a. 140	col. III, 11
T. Fisevius Priscianus	a. 163	a. 140	col. IV, 15[1]
M. Magius Marsus	a. 170	a. 140	col. III, 23
L. Helvius Restitutus	a. 172	a. 140	col. V, 12[2]

Contra nomina eorum qui iam ipso anno 140 erant inter honoratos non repetuntur in albo collegii[3]. Ceterum nec destinatum fuit hoc spatium recipiendis nominibus eorum qui postea fierent quinquennales, nec constat omnes in eo perscriptos esse qui ab anno 140 usque ad annum 172 quinquennalitatem gessissent, ita ut fundamento careat id quod Henzen (ann. inst. arch. 1851 p. 156) posuit in hoc corpore interdum per septenos atque etiam per undenos annos eosdem quinquennales fuisse. — Sequuntur haec verba omnino ab albo corporatorum aliena: *A. Egrilius Faustus testamento reliqu(i)t (sestertium) IIII m(ilia) n(ummum) sub ea condicione, ut ex usuris s(ummae) s(upra) s(criptae) V kal(endas) Dec(embres) omnibus annis epulentur.* A. Egrilius Faustus videtur is ipse qui primus ex quinquennalibus post annum 140 factis nomen suum in hanc tabulam intrusit. — Iam sequuntur, post patronos et quinquennales, corporati ipsi, homines numero CLXXXI sive deductis tribus nominibus erasis numero CLXXVIII. Ubi idem nomen bis reperitur, alteri adscripta est nota *f. (filius)* vel *iun.*, ita P. Cincius Apelles filius 3, 23 distinguitur a P. Cincio Apelle patre 3, 1. A. Egrilius Augustalis 4, 5 item e patre 2, 4. L. Sultius Amfion 6, 5 a 3, 34 (tertius L. Sultius Amfion est 7, 24), M. Magius Marsus 6, 2 a 3, 23, Q. Caninius Metellus 6, 24 a 4, 18, item distinguuntur a senioribus perinde vocatis T. Fisevius Felix 4, 2 (cf. 3, 4), A. Egrilius Successus 1, 15 (cf. 3, 7), A. Egrilius Hermetio 7, 36 (cf. 4, 42).

1) Sic enim erit corrigendum contra consensum auctorum qui exhibent L·FISEVIVS·PRISCIANVS, praesertim cum reliqui quoque Fisevii qui in hac tabula inveniuntur omnes (non minus undecim) praenomen habeant Titi (col. II, 12 = III, 31. III, 4. IV, 2. VI, 1. 4. 10. 13. 22. VII, 1. 9. 18).

2 L. Helvius Sulpicius Restitutus.

3 Nam diversus est ab A. Egrilio Augustale quinquennali a. 140 (col. II, 4), A. Egrilius Augustalis recensitus inter corporatos (col. IV, 5), distinctus ab illo nota F, id est *filius*.

247 Romae in hortis Iustinianeis REINES. DONI. Apud Vescovalium BORGHES. MOMMS. In villa Glienicke prope Potsdam PHILIPPI et adhuc.

a. p. C. 140

IMP · CAESARE · ANTONINO · *Aug*

PATRONI
T · PRIFERNIVS · T · F
QVIR · PAETVS
ROSIANVS GEMINVS
M SEDATIVS C · F · QVIR
SEVERIANVS · IVLIVS
RVFINVS
M · SEDATIVS · M · F
QVIR · SEVERVS
IVLIVS · REGINVS

Q · Q
D · VOLVSIVS · SECVNDVS
D · VETVRIVS LVCRIO
M SVELLIVS PERPETVALIS

CORPORA*ti*
Q VENNON*ius*
M MARIVS
T POMPEIVS
P MVMMIVS
P CVRTIVS · S
P CVRTIV*s*
M SEGVLIVS
T HELLENIV*s*
T HELLENIVS
CN TVRPILIV*s*
A AVILLIVS SAB
P CVRTIVS F
P · ANTEIVS · SILI
P CVRTIVS FEL
L DOMITIVS F
M LVCCEIVS NI
P · ANTEIVS M

Descripserunt Mommsen et Philippi, ille nuper recognovit. Reinesius 10, 2 descriptam a Servio, Donius qui vidit ipse 3,6 (inde Mur. 843, 4); de visu citat Borghesi *bull. arch. nap.* n. s. IV p. 34 (opp. 8 p. 320).

In columnis I et II passim deprehenduntur vestigia scripturae antiquioris consilio deletae maxime inter singulos qui nunc leguntur versus; quarum reliquiarum praecipuae sunt hae: I inter v. 2 in. et 3 in. PAET, inter v. 2 fin. et 3 fin. VS, inter v. 4 fin. et 5 fin. DVS, inter v. 6 in. et 7 in. M SE, id est *M. Se[datius]*, inter v. 9 in. et 10 in. M SE, inter v. 2 fin. et 10 fin. S. In col. II supra Q · Q quod nunc est legitur adhuc QVINQ erasum, inter v. 1 et 2 D VOLVSIVS SECVNDVS, inter v. 2 et 3 M SVELLIVS PERPETVALIS. Videntur igitur verba deleta vix diversa fuisse ab iis quae nunc leguntur. — III 7 in litura repositus est. — Est album corporis cuiusdam, diversi ut videtur a reliquis quorum alba hic exhibentur; nam cum nullo eorum habet corporatorum nomina communia. Aetate autem suppar est ei quod praecedit, cum quo habet communia etiam nomina patronorum.

248 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae VISC. Est ibi in museo.

m. sedatius c. f. QVIR
*sever*IANVS ·
*iulius ru*FINVS · L · RVFIVS · CLARVS
5 *m. seda*TIVS · M · F · QVIR · GALLVS · PATRONV*s*
*se*VERVS
*iulius re*GINVS

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Sept. 1858.

Superest ex albo patronorum collegii alicuius. Collocavi hoc loco quia patroni ordinis senatorii reperiuntur etiam n. 246 et 247.

249 Ostiae in ruinis veteris civitatis.

A IVLIVS AV ODV
STATIVS PRISCVS
MATVCCIVS FVSCINV
CAELIVS FVSCIAN ·
5 VS PRISCVS
S · FLORVS

Suaresius cod. Vat. 9146 f. 221.

Et hanc superesse ex albo patronorum collegii cuiusdam apparet. v. 1 corruptus est totus; de A. Iulio Pompilio Pisone legato Numid. sub M. Aurelio (vol. VIII n. 2488 et alibi) vel de patre eius praeterea ignoto cogitavit Mommsenus. — 2 Statius Priscus et 3 Matuccius Fuscinus noti sunt homines senatorii, ille ex titulis vol. III, 246. 1061. 1416. vol. VI 1523 legeque de veteranis vol. III p. 882, hic maxime ex titulis African. ubi fuit legatus legionis tertiae Augustae anno 158. 4 Est *C. Allius Fuscianus* idem qui supra n. 246.

250 Tabula marmorea infixa parieti aedis sacrae Ostiensis GRVT. (s. I. SIRM.). Thomas card. Rufus dono dedit Benedicto XIV pontifici, is museo Capitolino a. 1748 TITVLVS NOVICIVS VETERI APPOSITVS. Ibi extat.

M · ACILIO · GLABRIONE · M · VALERIO · HOMVLO · COS *sic a. p. C. 152*

ORDO CORPORATORVM LENVNCVLARIOR
TABVLARIORVM AVXILIARES OSTIENS

PATRONI

M SEDATIVS C FIL · SEVERIANV S
T PRIFERNIVS SEX · F · PAETVS ROSIANVS GEMINVS
M SEDATIVS M F · SEVERVS IVLIVS REGINVS
sic C ALSIV S C FIL · FVSCIANV S

L VOLVSIV S MARCIANV S
L IVLIV R MEMO R
M CIPIV S PROCLIANV S
T AVRELIV S AVG · LIB · STRENION
L NARIV S GERMANV S

Q · Q
M · CORNELIVS M · F
SECVNDVS

QVINQ PERP
M CORNELIVS EPAGATHV S

QVINQ
M ANTISTIV S HELIV S

PLEBS

M LOLLIV S MARINV S
C SEPTIMIV S TROPHIMV S
L VALERIV S SEVERV S
C VATRONIVS IVNIANV S
M LOLLIV S CRISPINV S
L AEBVTIV S COSMV S
C IVLIV S AGATHEMER
M CORNELIVS EPIGONV S
L FVLVIV S CINNAMV S
C CORNELIVS FELI X
P FVFICIV S FELI X
M CORNELIVS FELI X

L IVLIV S MEMOR P
M CORNELIVS SECVNDV S
T CORNELIVS FELI X
A HERENNVLEIVS FRVCTV S
L CONINIV S CAECILIANV S
L VALERIV S PROCVLV S
C CORNELIVS DAPHNV S
C RABERIV S MARCELLINVS
TI CLAVDIV S EPAPHRODITVS
L SERGVDIV R PROCVLV S
C TVCCIV S ANTIOCHV S
C MASVRIV R HYGINV S
CN TVTILIV S MARTIALI S
M CORNELIVS CAPIT O
M CIPIV S NATALI S
L PVBLISIDIVS PHOEBV R
C IVLIV S AMARANTHVS
T CORNELIVS PAVLINIANVS
M PVBLICIV S PRIMITIVV S
T CORNELIVS FELI X
A HERENNVLEIVS PROCVLV S
P FVFICIV S FELIX F
L FVRIV S MARCELLV S

T FLAVIV S ELEVTHER
M CORNELIVS ELAINV S
L IVLIV S IVLIANV S
L ATINIV S ATINIANV S
C VATRONIVS CRESCEN S S
T MANLIV S PRIMV E
L IVLIV S ANATELLO N
L NONIV S MAXIMV S
CN SERGIV S ONESIMV S
M PVBLICIV S MARCELLINVS
P AVRELIV S VENVSTV S
T CVLCISCIVS EVSVLIANV S
T CORNELIVS EPICTETV S
M CORNELIVS FIDELI S
M PVBLICIV S AVRELIANV S
P CORNELIV S HEDONIANV S
P CORNELIV S PHOEBV S
C RVSTICELIVS PRIMITIVV S
L IVLIV S VICTO R
C VATRONIVS CRESCEN S
L IVLIV S FLORENTINVS
P FREGANIV S NI A
L VALERIV S CAPITOLINV S
TI CLAVDIV S MEL A
T CORNELIV S FAVSTV S
T CORNELIV S FLORV S
M CORNELIV S FRANA S
A MVCIV S MAIV S
P FVFICIV S AGILI S
C CORNELIV S FELIX LIS
T MVMMIV S FORTVNATV S
D STATILIV S POMPEIANV S
M LOLLIV S ADAVCTV S
C VATRONIVS AGATHEMS S
L PVBLISIDIVS EVTYCHE S
M ANTISTIV S SELEVCV S
C VATRONIVS IVNIANV S
CN CRITARIVS FEVCTV S
M ANTISTIV S CRESCEN S
M ANTISTIV S EVGRAMV S
M ANTISTIV S LVCRI O
M CORNELIVS HERMAISCV S
L IVLIV S FELICIANV S
TI CLAVDIV S IVVENI S

P FREGANIV S LVCRI O
D STATILIV S AVGVSTALI S
A HERENNVLEIVS PHILETIANVS
M LICINIV S MEDIANV S
M CIPIV S FELICI O S
C FIRMANIV S EPAPHRODITIAN
L PVBLICIV S VICTO R
A HERENNVLEIVS VETTIANV S
M LOLLIV S MARINVS F
T MANLIV S MANLIANV S
L AVRELIV S APELLI S
M PVBLICIV S IANVARIV S
M PVBLICIV S OSTIENSI S
L FVRIV S PRIMITIVV S
C FIRMANI VS PRIMITIVV S
M CIPIV S HERME S
C CLODIV S CARPV S
M GAVIV S SVCCESSV S
C CORDIV S FELI X
Q MARCIV S IOVINV S
L IVLIV S DEMOCRITV S
L VALERIV S MARCELLV S
C CAELIV S SVR A
L PLAETORIVS PHILETIANV S
P CINCIV S SATVRNINV S
T CORNELIVS FELIX LIB
T CORNELIVS FELIX LIS
Q MARCIV S RVFINV S
C TORQVATIVS EVHEME R
M SERVILIV S FESTV S
M LOLLIV S CRISPINV S F
C MASVRIV S IVCVNDV S
M CIPIV S NATALIS IVN
M CIPIV S NATALIANV S
T CVLCISCIVS CRESCEN S
T CORNELIVS PRIMIGENIV S
L CRITONIV S CRESCEN S
L MANLIV S EVCHARISTV S
C VOLVMNIVS PIV S
L VEIV S ACMETIANV S M
T CORNELIV S PAVLINV S
T CORNELIV S CORNELIANVS
M CORNELIVS EPAGATHI O
M CORNELIVS FORTVNATV S
M ANTISTIV S HELIANV S
M A⁀MARITIMV S

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Sirmond ms. Paris. suppl. 1417, 115 (a quo Grut. 1077; ex hoc Orelli 4054 principium), Ostiae vidit etiam Suaresius et pauca inde custavit cod. Vat. 9140 f. 230. Romae descriptam habent Marini ms. Vat. 9123 f. 149; Guasco mus. Cap. n. 394.

l. 2 inter C et FIL littera una erasa est. — 5 pro ALEIVS scr. ALLIVS, quod tamquam in lapide extans exhibet Sirmondus (ms.; AELIVS Grut.), sed non recte; peccavit quadratarius. Est Allius Fuscianus supra n. 246. 249.

251 tabula magna marmorea. De origine Ostiensi nullus est testis. Rep. Romae *al luogo detto le Botteghe scure; è stata messa insieme, dalli tempi, et li cui nomi sono questi: Caesar Iuvenalis Manectus, Felix Vellius, M. Antonius Iacubatius de Faceschis coss.* [hos viros conservatores fuisse] in vinea Io. Baptistae Stallae MANVT. (comm.). In Capitolio MANVT. (Vat.) BVCH. GVD. Usque ad annum 1840 fuit in aedibus Conservatorum.

I M P E R A T O R E · C A E S A R E ·

O R D O · C O R P O R A T O R V M · L E N V N C V L A R I O R

· PATR · SENAT ·
/////////////////////////
L · FABIVS · CILO · SSPTIMINV
M · VMRILIVS · MAXIMINVS
· SQVIT · ROM ·
L · FVRIVS · PVBLIC · MARCELL · PA ·
L · FVRIVS · PVBLIC · MARCELLN
M · CORNELIVS · VALERIANVS
SEX · SEXTILIVS · IVLIANVS · P ·
L · VALSRIVS · DAPHNV S
SEX · SEXTILIVS · IVLIANVS · F ·
· QQ · PP ·
M · PVBLICIVS · IANVARIV S
QVINQVENNAL · P̄P̄
M · PVBLICIVS · OSTIENSIS · SEN
· Q̄Q̄ · II ·
M · CORNELIVS · VALERIANVS
· Q̄Q̄ · PERPET
L · VALERIVS · DAPHNV S
QQ · PP ·
M · CIPIVS VICTO R
QQ · PERPET
SEX · SEXTILIVS · IVLIANVS · PA ·
Q̄Q̄
M · CVRTIVS · VICTORINVS
Q̄Q̄
A · HERENVLEIVS · VETTIANVS

PLEBS
P · CORNELIV S PHOEBV S
A · MVCIV S MAIV S
A · HERENVLEIVS PHILETIA N
A · NSRENVLEIVS VETTIANV S
T · MANLIV S MANLIANV S
L · FVRIV S PRIMITIVO S
Q · MARCIV S RVFINV S
M · CIPIV S NATALIA N
C · CLODIV S AGATHOPV S
L · VALERIV S DAPHNV S
M · CORNELVS FELI X
T · CORNSLIVS FELI R
M · PVBLICIV S MERCVRIV S
M · PVBLICIV S VALEN S
M · LICINIV S SECVNDV S
L · FVRIV S CRESCEN S
M · CORNEL · APHRODISIVS
M · CORNEL · FORTVNATVS
M · CORNELIVS LVCIFERV S
L · ANTONIV S VALENTINV S
L · CALTILIV S SLASTIANV S
M · PVBLICIV S DECIANV S
M · VALERIV S NAMILLV S
M · PVBLICIV S MARIMIA N
L · CARVILIV S VETVRIA N
C · CORDIV S FORTVNATVS
L · MINDIV S FORTVNATVS
M · ANTISTIV S EVPREPETIAN
L · MINDIV S SILVANV S
M · ACILIV S TITIANV S
M · PVBLICIV S IVNIV S *sic*
D · OTACILIVS IOVINV S
M · PVBLICIV S FRVCTVS S e a
L · CERELLIV S MARIMIA N
M · PVBLICIV S POLYCRATES
C · TVCCIV S EPICTETV S

Q · MARCIV S THREPTV S
L · CALTILIV S EVTYCHIA N
M · PVBLICIV S OSTIENSI R
L · FVRIV S FORTVNATVS
L · AGRIV S MARIANV S
SER · AVIENIVS ONESIPHO R
M · PVBLICIV S FORTI S
M · CORNELIVS CRESCENTIAN
M · ACILIV S APOLAVSTVS
M · CIPIV S VICTO R
Q · LOLLIV S ONESIMV S
C · VOLTIDIV S PRISCV S
F · NAEVIVS · AVF · NYGINIAN
M · PVBLICIV S RASSV S
M · PVBLICIV S VALERIANV S
M · PVBLICIV S CARPV S
M · MACRIN · FORTVNATIAN
C · VOLVMNIVS ZOSIMV S
SEX · SEXTILIVS IVLIANV S · P ·
A · SERGIV S FELICI O
C · FIRMANIV S BARNAEV S
Q · SEPTIMIV S CRESCEN S
M · CIPIV S FELI R
L · LICINIV S FELI R
T · AELIV S AGATNOPV S
D · AVFIDIV S PAVLINIA N
C · VARIV S PRIMV S
L · FVRIV S EVTYCHE S
M · PVBLICIV S FELI X
M · PVBLICIV S PHILETV S
A · HERENVLEIVS CRISPVS
P · SITTIV S MAXIMV S
M · FABIV S ELEVTHE R
L · MANIV S RVFINV S
L · FVRIV S EVTYCHES · IVN
M · PVBLICIV S CRESCEN S

M · PVBLICIVS · FELICISSI
SEX · AVIENIVS HERACLI
C · CLODIV S SILVANV
C · IVNIV S ROMVLV
C · ROSCIV S TERTIV
A · HERENVLEIVS PROCVL
P · SITTIV S RESTITVTV
SEX · SEXTILIVS IVLIANVS
M · PVBLICIV S AELIANV
C · VOLTIDIV S FORTVNATV
SEX · CLOELIVS DONATI
P · AELIV S ASCLEPIA
M · PVBLICIV S ZOSIMV
A · HERENVLEIVS EVTYCHE
D · STATILIV S STATILIANV
D · OTACILIV S OCTAVIV
D · OTACILIV S DONATV
M · CIPIV S FELICI
SEX · CLOELIVS MATVRV
T · FLAVIV S PRIMV
C · IVLIV S ADAVCTV
M · CORNE L EPAGATHV
M · CORNE L SERAPIAC
L · FVRIV S MVSAEIANV
D · OTACILIV S VICTO
M · CVRTIV S VICTORIN
/ corNELIV S SPITYNCHA
T · AVRELIV S VALENTINI
L · CRITONIV S PRIMITIV
L · CORNELIV S OPTATV
Q · IVLIV S LVCILIANV
L · FVRIV S EVTYCHE
L · FVRIV S ADAVCTV
L · FVRIV S AGILI
P · AELIV S VICTO
P · AELIV S OSTIENS

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Integram exhibent Ligorius ms. Taur. vol. 12 f. 134. 144. Manutius in comment. in Ciceronis de officiis libros I vv. 1. 2 Buchelius cod. Traiect. II, F, 2; columnas I. II et reliquarum principia Gudius ms. 195, ed. p. 205.

1 verba IMPERATORE·CAESARE·AVGVSTO substituta sunt in locum verborum erasorum IMP·CAES·L·AELIO AVRELIO COMMODO AVG VII. In priore scriptura QVENNAL·P̄P̄ correctum est ex QVINQVENNALIC; sed P prior non bene coniuncta est, sic P. — Col. III, 6 in vocabulo ONESIPHOR litterae PH, col. IV antea quadratarius erravisset.

Tabulae n. 250 et 251 matrices sunt eiusdem ordinis *corporatorum lenunculariorum tabulariorum auxiliariorum* [1]) *Ostiensium*, post varias vices in eodem museo rursus coniunctae; scripta autem est altera annis quadraginta post alteram, scilicet altera a. 152, altera a. 192. Quos per annos numerus corporatorum auctus est inde ab hominibus CXXV (tot enim deductis honoratis tabula prior exhibet; ex neutra autem tabula ullum nomen penitus periisse videtur) usque ad CCLVIII (quot insunt in tabula posteriore, deductis similiter honoratis). Redeunt autem in tabula anni 192 ex eis qui iam anno 152 eidem corpori adscripti erant homines non ita pauci, quos exhibet tabula subiecta.

M. Publicius Ianuarius quinquennalis perpetuus corporatorum a. 192 (col. I, 13) reperitur in tabula anni 152 col. IV, 12
M. Publicius Ostiensis [2]) quinquennalis perpetuus ,, ,, ,, (col. I, 15) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 13
P. Cornelius Phoebus inter corporatos anni 192 (col. II, 2) reperitur in tabula anni 152 col. III, 17
A. Mucius Maius ,, ,, ,, ,, (col. II, 3) ,, ,, ,, ,, ,, col. III, 28
A. Herenuleius Philetianus ,, ,, ,, ,, (col. II, 4) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 3
A. Herenuleius [3]) Vettianus [4]) ,, ,, ,, ,, (col. II, 5) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 8
T. Manlius Manlianus ,, ,, ,, ,, (col. II, 6) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 10
L. Furius Primitivos (-vus) ,, ,, ,, ,, (col. II, 7) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 14
Q. Marcius Rufinus ,, ,, ,, ,, (col. II, 8) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 28
M. Cipius Natalianus ,, ,, ,, ,, (col. II, 9) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 34
M. Cornelius Fortunatus [5]) ,, ,, ,, ,, (col. II, 19) ,, ,, ,, ,, ,, col. IV, 44 [6])

1) *Auxiliariorum* legitur in titulo Corneli Valeriani patroni huius corporis infra edito (n. 341), item in albo alterius corporis huic simili n. 252; ex nostris tabulis altera exhibet *auxiliar.*, altera aperto errore *auxiliares* cum requiratur casus secundus, nisi est *auxiliare(n)s ium*).
2) Diversi videntur esse M. Publicii Ostienses recensiti ibidem col. III, 2 et col. VI, 1.
3) Notandum est hoc nomen in antiquiore tabula efferri HERENNVLEIVS, in posteriore constanter HERENVLEIVS.
4) Idem videtur esse A. Herenuleius Vettianus quinquennalis col. I, 27.
5) Diversus videtur M. Cornelius Fortunatus recensitus col. V, 12.
6) Diversos fuisse crediderim M. Cornelium Felicem (n. 251 II, 12), T. Cornelium Felicem (n. 251 II, 13), A. Herenuleium Proculum (n. 251 IV, 6), M. Cipium Felicianum (n. 251 IV, 18), M. Licinium Hedianum (n. 251 V, 27), corporatos a. 192 a M. et T. Corneliis Felicibus (n. 255 I, 34. II, 17. 34), A. Herenuleio Proculo (n. 255 II, 32), M. Cipio Feliciano (n. 255 IV, 5), M. Licinio Hediano (n. 250 IV, 4) tabulae anni 152

che havea, in Capitolio nella maggior sala capitolina de' signori conservatori ...con questa sotto inscrittione de' nostri consulari conservatori di nostri ...enses Apr. Mai. Iun. anni 1579 inspecto tabulario Capitolino certiorem me fecit Gattius] LIGOR. In Capitolio Romano, paucis abhinc annis effossa ... museo Capitolino.

...VGVSTO · P · HELVIO · PERTINACE · II · COS a. p. Chr. 192

...ABVLARIOR · AVXILIAR · OSTIENSIVM ·

LAECANIVS VICTOSINVS	M · PVSLICIVS OSTIENSI S	SEX · SEXTILIVS · ALEXANDE R	L·FVSIVS·PVSLICIVS·MARCELLINVS
FASIV S TSOFHIMV S	SEX · SEXTILIVS VICTOSINVS	C · SOSCIV S · FELI X	L · FVRIVS · PVBLIC · ARISTOS (VLVS)
AELIV S EVTYCHV S	M · PVBLICIVS FELICISSIMꝞ	M · PVSLICIV S · LVCRI O	M · CORNELIV S · FELICISSIM
PETSONIVS DOMSSTICVS	M · CVRTIV S FELICISSIMꝞ	M · COSNELIVS · FIRMV S	M · PVBLICIV S · MXIMIANV S
FREGANIVS AVGVSTALIS	M · CORNRLIVS NILASV S	M · CORNELIVS · FANCARPV S	L · SESTIV S · EVTYCHE S
FLAVIV S SATVRNINVS	M · CORNELIVS EPAPHR A	M · CORNELIVS · THALAMV S	T · FLAVIV S · ANNIANV S
CVRTIV S OSTIENSI S	M · CIPIV S PRIMITIVV S	M · CLFIVS · EOSIMVS sic	L · VINICIV S · PROTOCETVS
PVBLICIV S VICTO S	M · PVSLICIV S EVTYCNR S	M · CIFIVS · EVTYCHRS	L · VALERIV S · LVCRI O
PVBLICIV S ADIVTO R	M · SEGVLIV S VITALI O	C · CORDIVS · FORTVNATVS	T · FLAVIV S · CRESCENTIANVS
FONTEIV S FELICISSIMVS	M · AEMILIV S DATV S	Q · TVSRANIVS · DATVS	P · ACILIV S · PNOEMO N
FREGANIV S AVGVSTALIS IVN	M · CORNELIVS KARV S	L · PVBIVS · PVBLIC · MARCELLVS · P ·	T · FLAVIVS · ANNIANVS · IVN
MARIV S ANTVLLV S	P · NONIV S MARCIAN Ꝟ	C · VOLVMNIVS · SVCRSSVS sic	L · AVRELIV S · AGATNO
AVRELIV S METIOCHV S	F · NONIVS · CHABITO	M · CORNELIVS · ZOILVS	L · AVRELIV S · VITALIO
AELIVS · COSNELIANVS	C · VARIVS · CHRYSERO S	Q · FABIV S · MAXIMIANV S	L · AVRELIV S · EVFSA
AELIV S ALEXANDR R	SEX · CLOBLIVS · DIONYSIV S	Q · FABIV S · MAXIMINV · S	Q · FASIVS · AGATNOSVLV S
AVIDIV S HYGINIAN Ꝟ	M · AEMILIVS · DATVS	M · ANTONIVS · AMYNTIAN ·	SEX · SEXTILIVS · VERVS · IVLIANVS
COSNELIVS VITALI O	L · MAMIVS · SVFINVS	Q · LOLLIVS · SYMSIOTA ·	M · CVBTIV S · ARSIANV S
CORNELIVS CELE S	C · VOLVMNIVS · PELICISSIM	P · PETRONIVS · ATHENI O	C · LOLLIV S · RVHODV S
CORNELIVS FOBTVNATꝞ	M · CAECILIVS · PELICISSIM	M · PVBLICIVS · CRISPINV S	L · VALERIV S · GRNIALI S
CORNELIVS HILARIAN Ꝟ	P · FREGANIVS AVGVSTALIS · IVN	M · CORNELIVS · LVCRI O	P · CASSIVS · TROPNIMIANVS
CORNELIV S SATVRNIN Ꝟ	M · CIPIV S FRVCTOSV S	C · LECANIVS · FELICISSIMVS	P · CASSIV S · AGATN O
PVSLICIVS · FRVCTVS	A · NERENVLEIVS · PHILETIAN · IVN	L · PVSIVS · ADIVTOR	T · FLAVIV S · LOTO S
MANLIVS · EVTYCNES	SEX · CLOELIVS FELIX ·	Q · FLAVIVS · MASIVS · IVN	/////S · FVS · SESTVTIANꝞ
CIPIV S VICTORIN Ꝟ	C · PONTEIVS · ZOSIMVS	M · CIFIVS · VICTOS · IVN	Sex. sERTILIVS FLORVS IVLIANVS
CVRTIV S VICTO R	M · ANNIVS · SEPYRINVS	L · RAECIV S · SECVNDV S	M cORNEL · VALER · EPAGATHIANVS
NVMISIV S · PRIMITISV S	M · ANNIVS · MASCIANVS	L · ASTOSIV S NILASIANV S	///pANTVLEIVS · VITALI O
LICINIV S · NEDIANV S	C · LORENTIVS · FORTVNATIANV	C · TVCCIV S · ROMANV S	m. cORNEL · SECVND · VALESIANVS
IVNIV S · FELI X	T · FLAVIVS · RVPLVS	Q · FASIVS · AGATHOSVLVS IVN	M · aEMILIV S · ISENEV S
AELIV S FOSTVNAT Ꝟ	T · PLAVIVS · AGSIPPINVS	C · FVSIVS · HESENNIANVS	M · CIPIVS · //MENTAR CAPTOS
VOLVMNIꝞ FORTVNATꝞ	L · MVCIVS · EVTYCNES	SEX · AEMILIVS · MAIV S	M · CIPIVS ..RATONICV S
FABIV S · ZOTICV S	L · VISIVS · CALLICSATES	M · CIPIV S · VICTO R	C · PVSIVS HRRENNIVS
PVBLICIV S FELICISSIM Ꝟ	L · OCTAVIVS · EVFROSINVS · F ·	Q · FLAVIV S · FORTVNATVS	M · PoSNIVS · IVLIANVS
SERGIV S · SVCCESSV S	L · CORNELIVS · MAIV S	D · OTACILIVS · FAVSTV S	M · PocnIVS · SESTITVTVS
SEPTIMIV S · CRESCEN S	C · CVRTIVS · ZENODOBVS	L · CSITONIVS · FELICISSIMVS	M · CoraELIVS · DONATVS ·
PLOTIV S · HSSMADO	C · ASLIVS · NEPO S	T · AELIVS · FORTVNATVS · IVN	M · CIFIVS · OSTIRNS
VIBIV S SVCCESSV S	P · SITTIVS · SECVNDVS	M · PVBLICIV S · FLORV S	C · MSZAEVS · QVRTILIANVS sic
VOLTIDIV S · FELICISSIM S	Q · FLAVIVS · MASIVS	M · PVBLICIV S · GLAVCV S	L · ANTONIVS · VALENTNVS
	Q · LOLLIVS · FORTVNATVS	M · MALIV S · EVTHYCE S sic	

...m folio non numerato post p. 55 (inde Reinesius cl. 10 n. 4) missam a Iulio Iacobonio; manus ignota in codice Manutii Vat. 5253 fin. Solus

non deprehendi nisi initio vocabulum IMP. — Col. I, 2 erasum est nomen eius qui primus fuerat inter patronos clarissimos viros. — 14 QVINdo NESENVLEIVS litterae RE, item col. VI, 21 litteras RVCT in FRVCTOSVS, denique col. VII, 20 litterae NS in CORNELIVS in litura repositae sunt, cum

Ei igitur qui anno 152 fuerant inter corporatos postremi, anno 192 vel inter primos plebeiorum eodem ordine reperiuntur vel inter honoratos facti quinquennales. — Aliter res se habet in patronis. Nam cum in tabula anni 152 recenseantur patroni ordinis senatorii numero quattuor, communes omnes huic corpori cum ordine corporatorum qui anno 140 pecuniam ad ampliandum templum contulerunt (supra n. 246), deinde patroni ordinis equestris vel etiam inferioris numero quinque, scilicet *L. Volusius Maecianus*, non diversus ut videtur ab eo qui ius civile docuit Marcum Caesarem cuiusque extant scripta alia digesta in corpore iuris Iustinianeo, liber autem de assis distributione paene integer (cf. Mommsen *Abhandl. der sächs. Gesellsch. d. W.* sect. phil.-hist. vol. II, 1857. p. 283), deinde *L. Iulius Memor* pater eius qui recensetur inter ipsos corporatos col. II, 9, *M. Cipius Proclianus* fortasse idem qui Anniae Ismene posuit titulum infra edendum, *T. Aurelius Strenion* libertinus sed Augusti libertus, *L. Marius Germanus*, nullum ex his nomen reperitur in tabula anni 192. Nam ex patronis senatorii ordinis numero tribus nomen eius qui fuit loco primus erasum est nec mihi ut vestigia litterarum fugientia in lapide agnoscerem contigit; fuisse autem crediderim C. Allium C. f. Fuscum occisum a Commodo (vit. Comm. 7), quem patri C. Allio Fusciano recensito inter patronos anni 152 in patronatu quodammodo successisse admodum probabile est (cf. ad n. 240); secundo loco legitur *L. Fabius Cilo Septiminus* consul designatus anno 192 (vit. Comm. 20), id est eo ipso tempore quo haec tabula incisa est, homo aetatis Severianae primarius (cf. vol. VI n. 1408—1413); tertio loco *M. Umbilius Maximinus* homo ignotus (cf. n. 177). Sequuntur patroni equites Romani numero sex; ex quibus complures redeunt inter quinquennales perpetuos, scilicet M. Cornelius Valerianus, L. Valerius Daphnus, Sex. Sextilius Iulianus p(ater). Contra diversum crediderim L. Furium Public(ium) Marcellin(um) inter patronos equites Romanos loco secundum ab eo qui legitur inter corporatos plebeios col. VIII, 1, nec minus diversum Sex. Sextilium Iulianum f(ilium) inter patronos equites Romanos quartum a Sex. Sextilio Iuliano iun(iore) col. IV, 8. De M. Cornelio Valeriano cf. ad titulum M. Corneli Valeriani Epagathiani infra editum (n. 341). — Honoratorum numerus valde auctus est ab anno 152 ad a. 192; nam cum anno 152 in collegio fuerint *quinquennalis perpetuus* unus et *quinquennales* duo, in tabula anni 192 recensentur *quinquennales perpetui* quinque, *quinquennalis II* unus, *quinquennales* duo. Et ex his redeunt inter plebeios corporatos L. Valerius Daphnus col. II, 11 (nisi alius est eiusdem nominis), M. Curtius Victorinus col. IV, 26. A. Herennuleius Vettianus col. II, 5. M. Curtius Victorinus infra quoque nobis occurret in titulis veterum Christianorum. — Ex plebeis collegii complures redeunt in inscriptionibus sepulcralibus Ostiensibus, ut M. Cipius Ostiensis (n. 251 VIII, 35) in titulo M. Cipi Fortunati iunioris, P. Freganius Augustalis (n. 251 V, 5. 11. VI, 20) in titulo ipsius; nec L. Veius Acmetianus (n. 250 IV, 40) erit diversus a L. Iulio Veio Acmetiano qui coniugi posuit titulum infra edendum; sed nulli adscriptum est inter lenuncularios eum fuisse. — De ipso corpore lenunculariorum tabulariorum vide quae adnotavi ad n. 252, 3.

252 tabula marmorea. Ostiae rep. anno 1796 alla *Torre di Boacciana* VISCONTI. Romae in museo Vaticano FEA fast.). Ubi extat (Gall. lap. mag. II).

TI · CLAVDIO · SEVERO ET · C · AVFIDIO VICT*orino cos. II*
ORDO CORPORATOR · LENVNCVLA*riorum*
PLEROMARIORVM · AVXILIARIOR · OSTEN*sium*
PATR · M · CIPIVS · VITALIS · ET · T · ANTISTIVS · FAVOR ·
QQ · L · VEIVS · ADIVTOR · M · CLOELIVS · CARVS ·
P · CIARCIVS · VITALIS · M · CI · PIVS · FOR · TIS · *sic*
C · FONTEIVS · FORTVNATVS · Q · ATILIVS · MARITIMVS
PLEBS
M · CIPIVS · OSTIENSIS · P · CLOELIVS · PRIMVS · IVN
Q · ATILIVS · LVCRIO · P · CLVLIVS · LAEONA
sic Q · ATILIVS · SVCESSVS ·
sic P · CLOELIVS · TREPTVS ·
M · CIPIVS FELIX ·
P · CLOELIVS · VITALIO ·
M · CIPIVS · FORTVNATVS
P · CIARCIVS · VITALIS
L · TRIVS · PARATVS
Q · ATILIVS · SVCCESSVS
M · CIPIVS · FELIX
P · CLOELIVS · PRIMVS
P · CLOELIVS · ABASCANTVS
C · FONTEIVS · VICTOR

Descripsit Henzen, recognovi ipse. E. Q. Visconti *lettera su due monumenti ne' quali è memoria d' Antonia Augusta* (Rom. anno VII rep. [4]) p. 9 = *opere varie* 2 (Mel. 1829) p. 56 (inde mutilum Orelli 1151). Fea *viaggio ad Ostia* p. 17. fasti n. 11 cf. p. LIX.

V. 14 maiore ex parte et reliqui toti perierunt ex quo venit inscriptio in museum Vaticanum; eos dedi inclinatis.

253 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae in museo.

m. *clorius* S · CAR*us*
q. *atilius* MARITIMV*s*
p. *cloelius* · PRIMVS · IVN
p. *clylius* · LEONA
. . . . . FELICI
. . . . . *sic* · CRESCEN*s*

Descripsi.

1—4 eadem nomina eodem ordine recensentur in tabula n. 252, ll. 5—10. Itaque videtur esse hoc fragmentum alterius albi eiusdem corporis.

Ordinem *corporatorum lenunculariorum pleromariorum auxiliariorum Ostiensium*, cuius matricem scriptam anno 200 habemus fortasse integram, alterius frustulum exiguum, diversum puto ab ordine *corporatorum lenunculariorum tabulariorum auxiliariorum Ostiensium*, non solum propter nominis diversitatem, sed ideo quod numerus lenunculariorum tabulariorum incisus anno 192 (n. 251) multo maior fuit quam numerus lenunculariorum pleromariorum fuit octo solis annis post, illo enim fuit plebs hominum CCLXI, hic cum honoratis vix hominum XX (perierunt autem ex nominibus nostrae tabulae aut nulla aut pauca); deinde quod splendor corporis lenunculariorum tabulariorum perspicitur ex numero patronorum et dignitate, quorum bona pars fuerunt senatores populi Romani, lenuncularii pleromarii non habuerunt nisi duos patronos, alterum T. Antistium Favorem equitem Romanum et decurionem coloniae Ostiensis (cf. n. 294), alterum M. Cipium Vitalem dignitate vix superiorem; nec certe potuit omitti L. Fabius Cilo Septiminus patronus lenunculariorum tabulariorum anno 192, quem anno 200 et vixisse et floruisse certo scimus. Quod autem in plebe *lenunculariorum pleromariorum* reperiuntur nomina nonnulla communia cum lenunculariis tabulariis[1]), id parvi momenti est; nam et vulgaria in Ostiensibus sunt ea nomina et facile diversorum hominum, et casu idem homo a. 192 inter tabularios lenunculariοs et a. 200 inter pleromarios esse potuit; immo si idem esset corpus, multo plures ex corporatis anni 200 inveniri inter corporatos anno 192 necesse fuit. Diversi igitur fuerunt *lenuncularii pleromarii auxiliarii* a *lenunculariis tabulariis auxiliariis*. Quae res nequaquam est mira, cum etiam tertius similis ordo Ostiae fuerit, scilicet *corporati scaphari et lenunculari traiectus Luculli* (memorati in titulo Cn. Senti Felicis cf. ad n. 254), immo etiam plures, si vere in titulo n. 352 legitur (*quinque*) *corpora lenunculariorum Ostiensium*. — Quibus autem rebus vacaverint tot ordines lenunculariorum ex ipso nomine perspicitur. Nam lenunculus est navicula non navigationi transmarinae sed sive piscatui (cf. Nonius 13, 8) sive litoribus legendis (cf. Tacit. ann. 14, 5, Caes. b. c. 2, 43) destinata; *auxiliares* igitur *lenunculari* (quod nomen utrique corpori cuius habemus matriculas commune est) videntur ei fuisse qui cum lenunculis suis maioribus navibus auxilio esse debebant, maxime puto in accipiendis mercibus et in naves eis imponendis, quorum numerum olim ante portum Ostiensem a Claudio factum Straboni imposuisse ex ipsius ore scimus (5, 3, 5 p. 231 cf. supra praef. p. 6) et quorum etiam post eum portum factum aliquis potest fuisse usus. Eodem videtur redire nomen *pleromariorum* lenunculariis eis, quorum est n. 252, proprium, ductum id a Graeco πλήρωμα[2]). Contra quo rudeat appellatio *tabulariorum* datum alteri corpori lenunculariorum ei cuius sunt n. 250. 251, non liquet. Causa autem nomina sua in marmore perscripta publice proponendi ea puto fuit his lenunculariis quod immunitate utpote annonae urbis Romae adiuvantes fruebantur.

1) *M. Cipius Felix* (n. 252 13. 19) redit supra n. 251, 3, 23, item *M. Cipius Ostiensis* (n. 252, 9) redit supra n. 251, 3, 35.

2) Cf. Servius ad Vergil. Aen. 11, 328. — Praeterea memorantur pleroma in titulo promunturii Sallentini vol. IX n. 1, pleroma in classe Germanica fortasse apud Gruterum n. 8565.

3) *Tabularios* cum *tabellariis* male confudit Preller act. Lips. min. 1 p. 148

254 Ostiae rep. anno 1856 accuratius locum nemo definivit. Nunc latet.

VIGIL
LENVNC
TREIECTVS
A FVNDAM*entis*
A PERMISSV · M
CVRATORIS *alvei et*
RIPAE V*m tiberis*
POMP

C. L. Visconti ms. descripsit m. April. 1856 (memoravit ann. inst. arch. 1857 p. 300 not. 1); paullo aliter edidit ann. inst. arch. 1859 p. 230 et in actis Arcadum nov. ser. vol. 13 (Ian. Febr. 1859) p. 83. P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 26, VI n. 285. Memorat etiam Henzen *bull. dell' Inst.* 1856 p. 118, sed vix de visu.

3. 4 apices dedi ex C. L. Visc. ms. — 5 fin. M deest apud C. L. Visc. ms. et apud P. H. Visc., '*si scorgono le traccie di una* M' C. L. Visc. ed. — 6 CVRATORIS C. L. Visc. ed. — 7 RIPAEV C. L. Visc ed., RIPAEVM id. ms. et P. H. Visc. — 8 DOM... P. H. Visc.

Parum intellegitur. V. 1 *vigil(iarum)* supplevit Viscontius citans Senecam ep. 67, 6 et titulum urbanum Henzen n. 6650. Aliter idem vocabulum usurpatur in titulis sepulcralibus Ostiensibus infra editis. — 2. 3 recte Viscontius adtulit titulum Cn. Sentii Felicis (infra n. 409) patroni cum aliorum collegiorum tum *lenuncularior(um) traiect(us) Luculli*. Addi potest *corpus treiectus marmorariorum* reperiri in titulo infra edito T. Testii Helpidiani, *corpus treiect(us) togatensium* in titulo (infra n. 403) Sex. Pompeii Maximi (horum tamen titulorum neuter est certae originis Ostiensis), denique *corpus ..traiectus* nescio quod in fragmento Ostiensi infra n. 451. — 6. 7 supplevit Viscontius. Etiam supra n. 192 memoratur curator riparum.

255 traditur sine loci indicatione.

	FAMILIA			PVBLICA		
	OST · HERME	S	TAB	ONESIMV	S	
	DIONISIV	S	ARK	OST · CALLISTV	S	
	EVARISTV	S	ARK	GEMINIVS · TROPHIMIANVS		
	OST · EVTYCHV	S		OST · APPIANV	S	
	OST · ASCLEPIADE	S		VETVLENIVS · PRIMIO	N	
	OST · LIBERALI	S		MAMIDIA · HYGIA		
	OST · PRIMIO	N		OST · SABINV	S	
	OST · POLYGONV	S		MVMIVS · LVCIV	S	
	FAVSTV	S		ONESIMV	S	
	OST · EPAFRODITV	S		OST · SANCTV	S	
	OST · SYNTROPHV	S		EPICTETV	S	
	SVCCESSV	S		EVFRA	S	
	OST · HERME	S		OST · TERTVLLINV	S	
	OST · BAETICV	S		RVTILIVS · CHARIT	O	
	OST · ALCIBIADE	S		AEMILIVS · CAELESTINVS		
	OST · GEMELLV	S		FABRICIVS · HELIODORVS		
	OST · EVTYCHE	S		OST · HERMETIANV	S	
	OST · CALLISTRATV	S		PETILIV	S	
	OST · ACIV	A		TROPHIMV	S	
	MARCIVS · HERME	S		EVPHEMV	S	
	MVCIVS · MAXIMV	S		MESSENIVS · SECVNDINVS		
	MVCIVS · VITALI	S		CLODIVS · MARCIANV	S	
	OST · PALMESI	S		PAVLINV	S	
	MARCIVS · CHRYSOSTOMVS			OST · DRYA	S	
	MAMIVS · RVFV	S		OST · AQVILINV	S	
	OST · CLAVDIANV	S		OST · APOLLONIV	S	
	PLVTIVS · ASCLEPIADE	S		APOLAVSTV	S	
	HELIV	S		SOPHRO	N	
	SEO	S		VALERIVS · FELI	X	
	PHILETV	S		DATIVVS · VILICV	S	
	OST · HELIODORV	S		MVCIVS · AMPLIATV	S	
	VETVLANIVS · FELI	X		MVCIVS · IANVARIV	S	
	MAMIDIVS · EVARISIV	S		OST · PRIMVS		
	VADIVS · MENANDE	R		OST · ASCLEPIADES		
	OST · CHRYSIPPV	S		OST · EVTYCHES		
	TROPHIMV	S		OST · RVFINVS		
	ZOTICV	S		MAR FILOCYRIVS		
	OST · AGATHEMERIANV	S		P VSOIVS · EPAPHRODITVS		
sic	CLEME	S		P VEIVS · CALLISTRATV S		
	OST · APOLLONIV	S				
	METRODORV	S				
	OST · GAIV	S				

Servavit E. Q. Visconti ms. I f. 3. Inde edita est *bull. dell' Inst.* 1881 p. 138.

I, 2 DIONISYVS, 33 EVARISIVS traditur. — *Familiae publicae coloniae* Ostiensis sive *corporis familiae publicae libertorum et servorum*, quomodo appellatur supra n. 38, sive *libertorum et servorum publicorum*, ut audiunt in titulo Cn. Sentii Felicis infra (n. 402) edito, hanc esse matriculam ex praescriptione constat. Liberti distinguuntur adscriptis litteris OST·, id est *Ostiensis* sive *Ostiensus*; eisdem litteris videtur destinatum fuisse spatium vacuum ante servorum singulorum nomina. De reliquis confer *Bullett.* l. c. p. 133 seq.

256 in Portuensibus ruinis fragmentum IVC.

CORPORIS FABRVM NAVALIV

FORTVNATV S
RVFINV E
ROMANV S
ORTENSI S
ARANO N
E·FARDALA S
EPAFRODITV B
MARCELLINV S
MARIV S PROCVLV S
CLODIV B APOLAVSTV B
MINDIV S MERCATO R
GENATIV S FESTV S
VLPIV S FELI X
·Q.Q.·
CALPVRNIVS CARICV S
FLAVIV S HERACLID A
AVRELIV S IAMBICV S
CAECILIV S VICTO R
MAGNIV S ZMARAGDV S
IVNIV S MARCELLIN I
MATER
MACI A MENOPHIL S
HON
AFRANIV B CR.SC. S
CANINIV S ONESIMIANV S
AELIV S HERMAGIO N
FLAVIV S PRIMITIBV S
CLODIV S ARTEMIDORV S
PETRONIV S ..NVARIV S
NONIV S FELI R
CAECILIV S QVINTV S
ALFIV S SECVNDV B
MANLIV S MERCVRIALI S
L·VOLVSIVS SECVLARI S
ANATO R
OSSIV S FORTVNATV S
VALERIV B FELI X

PLEB·
CALPVRNIVS COSMIANV S
CLODIV S ARTEMIDORV S IVN
VLPIV S BLESTIV S
HELVIV S SATVRNINV B
CLAVDIV S ..TYCHV B
MANLIV S FELICISSIMV S
ANTONIV S SVCCESSV S
AELIV S SERAPI O
CALPVRNIVS DIONYSIV S
PVBLICIV S ROGATIANV B
FABIV S RESTVTV S
LOLLIV S FELI X
MEMMIV S TREPHO N
VIBIV S EPIC..V S
OCTAVIV S MARCIANV S
FLAVIV S ARRIANV S
FLAVIV S FELI X
VMBRIV S EPAFRODITV S IVN
BAEBIV S AGATHANGELVS
TERENTIV S SILVANV S
GEMINIV S VICTORINV B
OTACILIV B FELI X
ALFIV S SECVNDV B
VLPIV S IVLIANV S
SERGIV S ABASCANIV S
AEMILIV S CRESCEN S
FLAVIV S ASCLEPIADS B
LOLLIV B FELI X
PLAVTIV S HELIODORV S
PYRENICV S MAGNIO N
BOLVSIV S MAXIMV S
AELIV S AFRoDISIV S
VALGIV S FVSCV S
BVRIV S CASSIV S
TVRIV S CAMILLV B
PERELLIV S REGETV S
AVSSLIV B HONORATV S
FANNIV S OEXTS R
STERCEIV B POMPONIV S

LARGIV S MAXIMV S
IVLIV S MARTIALI B
APVLEIV S VICTO R
VLPIV S CELE R
IVNIV S FELI R
IVLIV S MINERVALI B
VOLVSIV B FORTI .
CONCESSV S FELI X
CAECILIV S FELI R
LVCIV S AEMILIV S
POMPONIV S DATIeV S
PLAVTIV S ROGATIANVS
MANLIV S HILARIV S
APONIV S TERTIV S
GEMINIV S INPETRATV S
TONIV S ROMANV S
CAECILIo . NAEVIANV S
SALLVSTIV S QVARTI O
CANINIV B RVFINV S
MARIV S MAXIMV S
TINIV S STERCSIV S
AELIV S EVLIMENV S
IVLIV S ARRIANV S
IVLIV S SVMFO R
TITIV S VICTO R
ANNIV S .. N
EREIEIV S ANTIGONV S
ORBIV S FAVSTINV S
CANINIV S ONESIMIANVS
AELIV S EPICTETV S
TERENTIV S IRENSV B
CALPVRNIVS SERGIV S
LVCRETIV S FLORV S
MALIV R FVRNIV S
IVLIV S PRIV..NV S
IoLIV B SVTYCHA S
TERENTIV S VITALI O
IVLIV S TROFIMIV S
SVLLIV S FELI X
BVLLIV S ANNIV S

VALERIV S FELI X
SERVILIV S AGILI S
VOLVMNIVS MAXIMV S
PVLLIV S TAVRIV S
CORNELIV S MAXIMV S
CAECILIV S QVINASV S
LICINIV S TEOFILV S
ATILIV S VSRN A
MINI.IV S ANTIOCHV S
IVLIV S AGATHOPV S
CLAVDIV S HELIODORV S
AELIV S TIR O
IVLIV S HIERO N
FLAVIV S ONESIMV B
CAECILIV S VICTO R
VOLVSIV S EECLARI S
AFRANIV S ANTONIANV B
CLODIV S SVCESSV S
CLAVDIV S CARPV S
MAGNIV S ZMARAGDV S
IVNIV S CONCESSV S
IVNIV B MARCELLINV S
STERTINIV S FELI X
IVLIVS CARpVS BESqVIPLI C
CANINIV S APOLLINARI S
MINICIV S STEPHANV S
AEMILIV S FELI X
AEMILIV S FORTVNATV B
FLAVIV S FAVSTV S
COCCEIV S MAR O
ARIO N AMONI · FIL ·
CAEPIV S CORINTHV B
CLAVDIV S PHILOCALV B
CL·AVRELIVS EFFICA X
CL·AVRELIVS IAMeICV S
VLPIV S IVLIANV S
FLAVIV S CRESCENTIANVS
VETVLENIVS ZMARAGDV S
VLPIV S MARCELLV S
VLPIV S IVLIANV B

VLPIV S LIBRA
SERGIVS SICTOR IMM
AELIV S HERMA
AELIV S MAXIM
AVRELIV S DIONYS
AVRELIV S FORTVNA
AVRELIV S ZMARAGD
AVRELIV S ADIEM
·Θ·FLAVIV S VENEI
FLAVIV S EVTYCH
IVLIV S HERME
FLAVIV S MERCVRI
CALPVRNIVS SVPE
AVRELIV S SATVRN
SERGIV S ROMAN
IVNIV S MARCELL
CANINIV S ADAVCT
IVLIV S EPIT
TONIV S OPTATV
VALERIV S FORTVN
·Θ DECIV S ASCLEP
TVLLIV S VITALIO
·Θ·AEMILIV S ROGATV
CAECILIV S MARIAN
FLAVIV S CRESCE
MVNATIV S SATVRN
FLAVIV S ERO
CHRYSIPPVS PTOLOE
FVRIV S FORTV
OCTAVIV S MERCVR
ORBIV S PVTEOL
VALERIV S LIBERA
VLPIV S EVTYC
IVNIV S MAXIM
·Θ·OTACILIVS ADAV
IVLIV S CARP
IVLIV S VIATO
SERGIV S VICTO
IVLIV S PAPIR
PETRONIVS IANV

Servavit Iucundus rec. 3 (cod. Marc. XIV, 171 f. 203—206). Paginarum antiqua distributio ignoratur (cf. infra). — Praescriptionem sic: CORPORIS FABRVM NAVALIVM EX SENATO CONSVLTO COIRE LICET exhibet codex Marc., non indicata lacuna quam post NAVALIVM fuisse apparet. SENATO CONSVLTO apparet ortum esse ex notis S·C male solutis. — 1—8 singulis versibus deesse principium indicet etiam Marc. eo modo quo verba disposuit. — 16 FLAVCIVS, 24 CRISCIS, 33 NIVARIVS (cf. 197), 42 TYTICHVS, 51 MEMIVS, 52 SPICILIVS, 63 ABASCANVS, 70 AFRDISIVS, 84 FORTIO, 87 SMILIVS, 94 CAECILIO, 98 SVLYMENVS, 103 IGN, 112 PRIVNIVS, 113 ILIVS, 136 MINITIVS, 141 IVLIVS CARIVS SESO VIPLIC duabus lineis, 145 AMILIVS, 159 SERGIVS BICTOR IMMVN duabus lineis. 202 PRIMITIVO, 213 MASILIVS, 231 SPINTER, 234 POLITYMVS, 235 HELIVS, 245 STIMINIVS, 246 MENOIVS, 247 CONCOR·, 262 NERACIVS, 274 APITIVS, 280 SEXTVS, 334 AVRELIVS AE|CATONIMVS duabus lineis, 344 HELIVS, 358 NERACIVS ELADVS traduntur. Restant alia nomina non pauca nescio utrum a descriptore male excepta an a quadratario male exarata.

Corpus cuius est hoc album utrum sit *corpus fabrum navalium Ostiensium quibus ex s. c. coire licet* id quod posuit titulos n. 168 et 169, an *fabri Portenses* qui memorantur in altero ex his n. 169, non constat, cum praescriptionem albi non habeamus integram. — Antiquam paginarum dispositionem quamquam non repraesentavit scriptor codicis Marciani, nam verba disposuit ita ut singulas paginas codicis sui expleret, tamen verum ordinem in nominibus recensendis videtur servavisse; recte enim procedit quod ordinem ducit praescriptio, deinde post nomina tredecim patronorum ut videtur, sequuntur *q(uin)q(uennales)* (14) sex, *mater* collegii una, *hon(orati)* tredecim potius quam quattuordecim, denique *pleb(s)*

ostiens (?) quibus EX s C · COIRE LICET

GELLIV	S	PORCIANV	S	
COSCONIVS		FELI	X	
MINICIV	S	VICTO	R	
ARRIV	S	VITALI	O	
AELIV	S	PRIMITIVO	,	
ANTONIV	S	MAXIMV	S	
BADVSIV	S	COMMVNI	S	
VETVLENIVS		ZMARAGDV	S	
CAECILIV	S	SOCRATE	S	
CAECILIV	S	MARCIANV	S	
CLAVDIV	S	ACHIDENV	S	
CAECILIV	S	NAEVIV	S	
CAECILIV	S	QVIRINV	S	
CAECILIV	S	PRISCV	S	
COCCEIV	S	VALERIANV	S	
MAnLIV	S	MERCVRIALI	S	
·O·AELIV	S	SVCESSV	S	
VERNIV	S	VICTO	R	
FABIV	S	SVCESSV	S	
LAELIV	S	FELI	X	
MVNATIV	S	SATVRNINV	S	
TERENTIV	S	ABASCANTV	S	
VMBRIV	S	FVLLA	S	
FLAVIV	S	SPINTaE	R	
FVRIV	S	DIONYSIV	S	
CLAVDIV	S	FESTV	S	
ANTON..				
AFRANIV	S	INGENV	S	
HORTENSIVS		CAECILIV	S	
POMPONIV	S	PRIO	R	
FLAVIV	S	DIONYSIV	S	
BINDIV	S	NICOMEDE	S	
FLAVIV	S	ASCLEPIADE	S	
IVNIV	S	IVLIANV	S	
CAELIV	S	FELI	X	
TVCCIV	S	FELI	X	
FLAVIV	S	POLyTiMV	S	
aELIV	S	SATVRNINV	S	IVN
VIBIV	S	THEODORV	S	
GALEDIV	S	FELI	X	

CAECILIV	S	FELI	X
CAECILIV	S	HYGINV	S
FLAVIV	S	SATVRNINV	S
IVLIV	S	SECVNDV	S
XINNIV	S	APOLLINARI	S
SEXTILIV	S	VICTO	R
SERGIV	S	MARCIANV	S
STertINIV	S	FELI	R
MiNDIV	S	MERCATOR	IVN
MAECENATIVS		CONCOR	,
AELIV	S	MARCIANV	S
AQVILIV	S	EGLECTV	S
AELIV	S	VICTO	R
CLAVDIV	S	FORTVNATIANVS	
AELIV	S	CERD	O
CLODIV	S	SVCESSV	S
NASVIV	S	ZOTICV	S
CLAVDIV	S	RVFINV	S
SERVILIV	S	MANSVETV	S
AELIV	S	POLYCHRONV	S
AELIV	S	SECVNDV	S
FABIV	S	SILVANV	S
FIRMIANV	S	FELI	X
VALERIV	S	TRINOSV	S
NERAdIV	S	PRISCIANV	S
BOMBIV	S	FELI	X
SEGVLIV	S	CRESCEN	S
LICINIV	S	SACRILI	S
AELIV	S	CARPV	S
AELIV	S	CARPV	S IVN
MINVCIV	S	MARCIANV	S
CAELIV	S	SEVERV	S
CALPVRNIVS		POLYCHRONV	S
VLPIV	S	FELI	X
ALFIV	S	. . . .	
IVNIV	S	VALERIANV	S
APIcIV	S	CALLIMORFV	S
GEMINIV	S	DIOCA	S
FABIV	S	VERN	A
IVLIV	S	REGVLV	B

DOMITIV	S	MERCATO	R
SEMPRONIVS		ASCLEPIODOTVS	
SERTIV	S	BARICI	O
IVLIV	S	EPIGONV	S
VLPIV	S	MARINV	S
AELIV	S	MAXIMV	S
VETTIV	S	CRISPINV	S
FLAVIV	S	PRIMITISV	S
CALPVRNIVS		TROPHIMV	S
VALERIV	S	VERECVNDV	S
CANINIV	S	RVFINV	S
IVNIV	S	CONCESSV	S
AELIV	S	DIDYMV	B
AELIV	S	SVCESSV	S
MAECIV	S	SATVRNINV	S
MAGNIV	S	SATVRNINV	B
SOCRATS	S	ZOILLV	S
CALPVRNIVS		FORTVNATV	S
VALERIV	S	PROCLV	S
SILIV	S	HILARV	S
CALEDIV	S	ROGATV	S
CANINIV	S	FELI	R
GEMINIV	S	DONATV	S
NVMISIV	S	IRENAEV	S
POMPVSIV	S	HONORATV	S
FLAVIV	S	PRIMITIBV	S
ANTONIV	S	TRIT	O
OCTAVIV	S	RVFINV	S
LEGARIV	S	VICTO	R
ERENNIV	S	MAXIMV	S
AELIV	S	ZOSIMV	S
GEMINIV	S	FELI	R
ATILIV	S	MANSVETV	S
TITINIV	S	SATVRNINV	S
VLPIV	S	SEMNV	S
LVCIV	S	VARR	O
IVLIV	S	HILARV	S
SVLLATIV	S	PAVLINV	S
SEPTIMIV	S	TVSCV	S
IVLIV	S	PANARATV	S
IVLIV	S	DORIO	N

RVTILIV	S	. . . .	
CANINIV	S	RVFV	S
TINIV	S	STERCEIV	S
TITIV	S	VICTO	R
ANNIV	S	EGNATIV	S
SERVILIV	S	CONSTANTIV	S
SERVILIV	S	VALERIV	S
MAGNIV	S	SATVRNINV	S
IVLIV	S	FELI	R
NATIV	S	FELI	R
AELIV	S	CARPV	S
HELFINIV	S	VENATO	R
CAECILIV	S	TIBERIV	S
SERVILIV	S	BELL	I
ANTONIV	S	SERV	I
AVRELIV	S	AECATONyMV	S
IVLIV	S	SECVNDINV	S
IVLIV	S	FRISCV	S
CAECILIV	S	FRONT	O
STATERIV	S	DATIBV	S
SIDONIV	S	ZER	A
IVLIV	S	FELI	X
aELIV	S	CANDIDV	S
CANINIV	S	ENIOCV	S
IVLIV	S	PVBLIV	S
CALPVRNIVS		EVTYCHS	S
CALPVRNIVS		VALERIV	S
IVNIV	S	IV	S
TITINIV	S	INACV	S
AEMILIV	S	ADAVCTV	S
MAECIV	S	SALLVSTIV	S
AVFIDIV	S	VICTO	R
SATELLIV	S	TVRANV	S
AVRELIV	S	PIVSI	O
VETTIV	S	MARANV	S
HORTENSIVS		ACRILINV	S
ANNIV	S	FORTESIV	S
GEMINIV	S	IMPLICITV	S
AVRELIV	S	ACRILINV	S
NERAdIV	S	cELADV	S

plus minus trecenti viginti. Id solum mirum est inter plebeios recenseri Iulium Carpum sesquiplicarium (v. 141) et Sergium Bictorem immunem (v. 169), sed hoc ferri potest. — Ex patronis quinquennalibus honoratis complures redeunt inter plebeios, scilicet Ulpius Felix v. 274, Aurelius Iambicus v. 152 (si vere idem est *Cl. Aurelius Iambicus*), Caecilius Victor v. 132, Magnius Zmaragdus v. 137, Caninius Onesimianus v. 106, Flavius Primitibus v. 303, Petronius Ianuarius v. 197, Alfius Secundus v. 61, Manlius Mercurialis v. 213. Item fortasse non sunt diversi Iunius *Marcellinus* (?) v. 20 ab altero ex Iuniis Marcellinis recensitis vv. 139. 173, et L. Volusius Secularis Amator v. 34. 35 a Volusio Seclari v. 133. Contra a Mindio Mercatore (v. 11) et Clodio Artemidoro (v. 28) diversi sunt homines cognomines recensiti v. 246 et 40, distincti scilicet nota iun. — Inter plebeios collegii non pauci reperiuntur eiusdem nominis nec ulla nota distincti, ut Aelius Carpus 266. 339 (Aelius Carpus iun. est 267), Clodius Successus 135. 253, Iulius Carpus 141. 193, Iulius Felix 327. 340, Iunius Concessus 136. 289, Iunius Marcellinus 132. 173, Lollius Felix 50. 65, Magnius Saturninus 293. 325, Munatius Saturninus 183. 218, Sergius Victor 159 (*Bictor*). 195, Stertinius Felix 140. 245, Tinius Stercoius 98. 321, Vetulenius Zmaragdus 155. 205, Ulpius Iulianus 153. 157. — Peregrini homines reperiuntur inter plebeios Arion Amoni fil. (148), Chrysippus Ptolomei (185), fortasse etiam Socrates Zoilus (294). — Tullius Vitalio *aedit(uus)* v. 179 vix idem est atque Q. Tullius Vitalio magister quinquennalis collegi fabrum tignuariorum lustri XXXIII supra n. 150; nec minus diversus erit Valerius Verecundus (287) a *C. Valerio C. l. Ann. Verecundo* supra n. 230. — De Iuliis Carpis (141. 193), cf. supra ad n. 44; de Servilio Mansueto (252) et Ulpio Marino Macrino? 282 ad n. 204.

257 duo fragmenta (vel potius tria, nam fragmentum maius et ipsum est bipertitum) eiusdem tabulae marmoreae. *Regalatami come trovata in Ostia, non so in qual tempo, l' ho mandata al Museo Pio-Clementino* FEA. Extat in museo Vaticano (*Gall. lap. Ost.*).

CORP · ST*uppotorum?*
P P · MAL I PEC
SECVLI LVCRI
MAL I EVTYCHI I
VED I FAVSTS MAL
R VETT I RESTVTE VETT
VETT I VITALIO VLP
TT I FILVMENE NON
NI CELER · IV QVINT
TI HERCLIAN POPI
I MERCVR POPI
OS CORPORA NON
GVRDIAN NON
RVCTOS · SE SEC
n OFIMA VE
O M

VETTI
VETTI C
VETTI C
RVTILI A
NASEN
POM P
VET

Descripsit Henzeo, recognovi ipse. Fea *viaggio ad Ostia* (1802) p. 40. 41.
Casu quioto haec nomina esse perscripta observavit etiam Fea: id quod reperitur etiam in militum laterculis nonnullis (vol. VI n. 1056. 1063. 1064. 2406). — 1 supplementum petivi ex n. 44, ubi vide. — 6 in. littera ante R, ex qua non extat nisi particula, videtur fuisse S, sed fuisse potest etiam S vel C. — 9 *Celer iu(nior)*, 14 *Fructos(e) se(nior)*.

258 rep. Civitavecchia anno 1750 vel 1751 *nella piazza detta di S. Francesco, facendo i fondamenti per una sua nuova casa il sig. Michele Guglielmotti* TORRACA; prope portum Centumcellensem in via Aurelia MAR. (9127). Videtur periisse.

VSIDIVS OSTIENSIS ADL L IVLIV
QVINQVENNAL L BAEB
I VSRATIVS HERMEROS M MAN
I VERATIVS MARTIALIS A LIVI
CVRATORES M CAT
M VALERIVS PARTHENOPAEVS ST L CLO
C MESSIVS APOLLONIVS M LVCI
CN CORNELIVS PACATVS ADL L IVLIV
C · BAEBIVS CARPIO ADL CN COR
L VINCIVS ANNIANVS ADL P CORN
C · IVLIVS DOCIMVS II ET L BAEB
P MARCIVS ROMANVS C PVSL
L VALLIVS FLAVIANVS ADL L ANNI
C · SERVILIVS OXTHRVS ADL C MARI
M MANLIVS PERPETVS ADL L IVLI
C IVLIVS ANNIANVS ADL CVR L BAEB
A NERENMVLEIVS EVBVLIDES ADL L VARI
C PVBLICIVS CHRYSEROS ADL M OBE
C MESSIVS MAGNVS ADL P CORN

Torraca apud Lamium *novelle letterarie di Firenze* 1769 p. 661 (unde Donat. 462, 1) et in commentatione oblata Garampio cardinali nunc adservata inter schedas Marinii ms. Vat. 9125 f. 332', item apud Amaduzzium sched. Savign. I p. 97; Marini Vat. 9127 f. 354; Regg. ms. inter Mariniana bibliothecae Vaticanae.

I, 2 QVINQVENAL Regg. Mar. — 3. 4 SVERATIVS traditur. — 6 PARTHNOPASVS Regg. Mar., PARTHNOPAEVS Torr. — 7 APPOLLONIVS Torr. Regg. — 11 II ET Regg., FI ET Mar., H ET Torr. — 15 in. C Regg. — PERPETVVS Torr. — 17 EVBVHDES Mar. — II, 2 L BAELIV Regg. — 8 M IVLIV Regg. Mar. — 15 IVLIV Mar.

Origine videtur esse Ostiensis, non solum quod una reperta est n. 101 sine dubio Ostiensis, sed etiam quod C. Servilius Orthrus col. I, 14 redit in titulo sepulcrali Ostiensi infra edendo. — I, 5—19 videntur recenseri curatores trium annorum, ita ut primo et altero anno fuerint curatores bini, tertio curator unus I, 16. Inter nomina curatorum interposita leguntur nomina adlectorum. — II, 18 *M. Obe...* fortasse est idem atque *M'. Obellius Euaristus* tituli n. 283 b 3.

259 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albani.

P · GORDIV S · MERCVRIV S
L · TANNONIVS · SECVNDV S
L · N E L V I V S · VICTO R
L A V I D I V S VENANTICVS

AEMILIV S FACCIV S C
IVLIV S SECVNDVS
COELIV S MAB O
IVLIV S SECVNDVS
IVLIV S PRIMV S
TERENTIVS HERME S

Descripsi. Fortunati in epistula data d. 4. Febr. 1867; Lanciani *bull. dell' Inst.* 1870 p. 23; P. E. Visconti catalog. vill. Alban. p. 313 n. 233.

260 Romae in museo Torloniae; quo dicitur venisse ex Portu.

CAECILIVS MAIVLV S MARIVS QV
RVTILIVS CRESCE S ELVIVS F
LVCRETIVS SODIO M ELVIVS ZE
VLPIVS RVEINV S ELBIVS LI
ABELLIVS VICTO R LVCCEIVS

AENV S VALERIVS ELIDDOBVS
ICI O IVNIV S FVSCV S
VARTI O AVRELIVS ERACL A
NANTICVS AVRELIVS VITALI D
LI X VALSRIVS DIEROFIL

Descripserunt Gatti et Bormann, hic non satisfaciens sibi.
4 SLVIVSLI, 5 fin. OISROFCY Borm. — Fragmenta quomodo coniungenda sint, non liquet.

261 fragmentum tabulae marmoreae incertae originis. Extat Neapoli in museo. Litteraturam mihi videbatur referre similem catalogorum Ostiensium; ideo recepi hoc loco.

contu L · E · R · V · NF
· FORTVNATVS ·
VS · MAGNV S ·
CAELIANV S ·
LIVS · ZOTICV S ·
NTIVS · ACONTIVS ·
VLEIVS · CNARITO
· BASCANTVS ·
X
S

Descripsit Mommsen, vidi ipse. Inscr. Neap. n. 6365; huius corporis vol. X n. 1633. Fiorelli catal. mus. Neapol. n. 1589.

262 Ostiae, *tempio* (cf. supra ad n. 21) VISC.

S Q · V
ER L · PE
VS L · FVLC
VS A · FABRIC*ius*
ENS M · CLOD*ius*
IMA Q · VISIV
CVS C · BAEB*ius*
NVS A · AEM*ilius*
*ac*ILLEVS L · PLI
M · IV

Descripsit C. L. Visconti mense Dec. 1866

263 fragmentum tabulae marmoreae crassae cm. 3, litteris c. $1^3/_4$, rep. Ostiae mense Dec. 1879 *nel quartiere dei grandi magazzini, che circonda il tempio di Vulcano* LANC. Est Ostiae in museo.

ELITICTVs
C · IVLIVS · GENIA*lis*
C · AEMILIVS · HONOR*atus*
A · FABIVS VE
C · RVSTICELIVS · FELI
C · LASVONICV*s*
L · TEESNTIV*s*
RAPIDIVS · SP
ARIVS ·
TEONIVs

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1879 p. 334.

1 VEIIIDIVS, 3 in. L, 8 in. L Lanciani. — 2 *C. Iulius C. f. Genialis sen(ior)* recensetur ut quinquennalis in albo dendrophorum n. 281, *II*, 14.

264 fragmentum tabulae marmoreae crassae cm. 4, litteris cm. 2. Ostiae in museo.

C · VALERIVs
P · RAGONIVs
M · MAECSI*us*
L · CLODIVs
L · AVFIDIVs
C · GRATTI*us*
L · POMPONI*us*
IVLIV s
L · CORNE*lius*
EPICIV s
ON

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit m. Febr. 1882.

265 fragmentum tabulae marmoreae adfixum parieti aedis S. Sabinae Romae in Aventino.

IVS · ROGATIANVS
S · ROGATIANVS · IVN
S MAECV S ·
S MARCIANV S ·
· FOETVNATVS · IVN
SIVS · ALEXANDER ·
S · ANTINV S
S · EVTYCHE S
S · THEOFILV S
IVS · PROCVLINVS
ON

Descripsit Huelsen, ipse vidi ectypum. Habet Amati ms. 9788 f. 7'.

Recepi inter Ostienses propter similitudinem quae intercedere videtur inter hoc fragmentum et fragmenta catalogorum Ostiensium, sed dubitans.

266 fragmentum tabulae marmoreae. Romae rep. d. 18 Febr. 1831 in basilica Vaticana *nel pavimento dell' altare di S. M. pregnantium* TVRR. Extat in cryptis basilicae Vaticanae.

S EM
VS FLAV
S CALLIMO*rphus*
S ZOTICV*s*
S EVTYCHE*s*
VS EVANGELI
S OLYMPICV*s*
IVS EPICTETV*s*
S MATERNV*s*
*cal*TISVS EVTYCHE*s*

Descripsit de Rossi. Turrigi *Grotte Vaticane* p. 332; Dionysius cryptae Vaticanae tab. 40 (inde Marini inscr. Alb. p. 207, ex eoque Kellermann Vig. p. 44 not. 2); aeri incisa legitur apud Sartium et Settele de vaticanis cryptis tab. 21 n. 3. Est huius corporis vol. VI n. 14082 inter urbanas.

8 corrigendum fortasse EVANGELV*s*.

Inter Ostienses recepi ideo, quod nomen *Caltilius* quod supplevi v. 10 Ostiae non ita raro invenitur, et quod supra n. 251, III, 2 reperitur *L. Caltilius Eutychianus* Eutychis huius fortasse filius vel frater. Sed tam illud supplementum quam haec coniectura incerta sunt.

267 fragmentum tabulae marmoreae crassae cm. 4, litteris cm. 1. Ostiae in museo.

S IVST*u s*
VS EVAR*istu s*
S AVXC
S EPICT*etu s*
S CERD *o*
IVS THEO
V S EVTY*che s*
IV S TEOP*himus*
ELIVS ONES*imu s*
DIV S SVC*cessu s*
V S D

Descripsi.

268 fragmentum tabulae marmoreae crassae cm. 3, litteris cm. $1^1/_5$. Ostiae in museo.

VS
*as*ASCANTVS
NIALIS · Q · L ·
S
*pu*DENTIANVS
*m*ERCVEIVS
· MARON

Descripsi.

269 fragmentum tabulae marmoreae crassae c. $2^1/_5$ litteris cm. $1^1/_5$. Ostiae in museo.

LIVS · SA
TIVS · CHR
NIVS · SEC*undus*
*cor*NELIVS ·
SATVRNI
LIVS ·

Descripsi.

270 fragmenta complura eiusdem tabulae marmoreae litteris cm. 1 vel paullo maioribus. Ostiae rep. anno 1881.

a
VETTI
*ca*RILIVS
*la*VENTIV*s*

b
AVFEIVS
*c*ESTIVS PR
*c*EEENTIVS
*la*RENTIVS

c
NEP
CER

d
STI
NVS

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 117.

271 fragmentum tabulae marmoreae. Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* mil. II). Non recte Kellermannus coniunxit cum altero fragmento eodem loco extante quod videtur superesse ex latereulo vigilum, nam litteratura diversa est. Immo originem Ostiensem indicant nomina Ostiensibus paene peculiaria *Nasennii* et *Salinatoris*.

AX
*a*VEELIV
*n*ASENNIVS
*s*ALINATOE D
*a*VNITOEIVS M

Kellermann vig. 114 *a*; Henzen vol. VI. n. 2407 *b*. Ipse vidi.

272 fragmentum tabulae marmoreae (non eius cuius sunt fragmenta n. 270, cum quibus edidit Lanciani). Ostiae rep. anno 1881.

*eu*PHIMIANVS M
NTIVS · MAECIANVS M
NIVS · IANVARIVS · IVN T·P

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 117.

273 fragmentum tabulae marmoreae (diversae tam a n. 270 quam a n. 272). Ostiae rep. a. 1881.

E
LVPERCIAN
IVS AEMIDAN *sic*

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 117.

1 littera ante E fuit aut G aut S.

274 fragmentum tabulae marmoreae crassae cm. 2 litteris cm. $1^1/_2$. Ostiae in museo.

S
FELIX
ICVS
RIVS
NTVS
CVS
RVS

Descripsi.

275 duo fragmenta eiusdem tabulae marmoreae litteris c. 1½. Ostiae in museo.

a

X ·ZOSImu
AVFIDIA SVCCessa
ATINIVS SATVrninus
aTERIA DAM
aEMILIVS ER
sYONIA

b

COR
CLAVd
CONSId
CLODIV
CLAVDi

Descripsi.

Hic solus ex catalogis Ostiensibus adhuc repertis nomina habet collocata ex ordine litterarum; idem solus tam viros quam mulieres complectitur.

276 Ostiae in museo.

ANVS ·
V S · B
R · BIIII
S · BIIII
NDER · BIIII
ANVS · BIIII
S · BIIII C · L
VS · BIIII FVLVIV
LVS · BIIII C · IVLIVS
CES · BIIII REFRIV
MVS · BIIII IVLIVS
RIVS · BIIII
NVS · BIIII

Descripsi.

277—279 Ostiae pone theatrum in pavimento ex opere musivo reperto mense Apr. 1881. Litterae in pavimento coloris albi nigris lapillis distinctae sunt. Adscripsi enarrationem Lanciani: *Dietro la scena del teatro, verso il nord e verso il Tevere, si stende una piazza, larga mt. 72,70, lunga altrettanto. Sembra che fosse circondata da portici in tutti quattro i lati.* Paulo post: *Nel lato di levante si sta scoprendo il principio del portico, ornato di colonne laterizie fasciate di stucco. Mediante una serie di murelli perpendicolari alla parete di fondo, e condotti a far capo alle colonne, l'area coperta del portico è stata divisa in altrettante stanze, quanti sono gli intercolunni. Dinanzi a ciascuno dei quali, nel pavimento di musaico bianco-nero, sono disegnati cartelli ansati, contenenti queste indicazioni* (cf. tab. n. 12—20). N. 277 theatro est proxima, sequuntur 278 et 279.

277

CORPVS PEL
LION · OST E POR
TE HIC

278

NAVICVLARIORVM
LIGNARIOrVM
pharus, utrimque navis Lanc.

279

NAVicu L · ARRIC

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 116/117.

277, 1. 2 PEL LION magis quam TEL LION, id quod edidit Lanciani, est in opere musivo. — *Corpus pellion(um) Ost(iensium) et Porte(nsium) hic* [*consistit?*]. Idem corpus videtur memorari supra n. 10. Corpora pellionum extra Ostiam in inscriptionibus adhuc reperta non sunt. Sed fuisse talia corpora non est mirum, cum audimus pelliones vacationem munerum a Constantino obtinuisse (cod. Theod. 13, 4, 2), contra Alexandrum Severum ut *ceterarum artium*, ita etiam pellionum *vectigal pulcherrimum* instituisse (vit. Alexandri c. 24).

278, 2 lectio *lignariorum* videtur certa. Cf. cod. Theod. 14, 5.

279 NAVic VL · ARSIC Lanc.

---

280 tabula marmorea alta m. 0,22, lata m. 1,10. Ostiae rep. exeunte anno 1867 ibi fere ubi n. 53. 62. 70, est in museo.

P
N I A N V S
C O rp O R I S
F O R V M
CVLTV · SVa PECVNIA · FEC s
DENDROphorVM
dedi CAVERVnT
... c. prastino mense ALLINO · L. aNNIO · LARGO · COS a. 147

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 361.

Tabula integra est; sed maior pars scripturae meriit antiquitus erasa, non tamen ob homine christiano, ut voluit Viscontius, in deorum monumenta superstitione saeviente, sed a quadratario qui tabulam in alios usus vertere voluit. — Ex v. 3 litterae circiter 15, ex v. 2 circiter 23 perierunt.

281 tabula marmorea lata m. 1,08, alta quatenus superest m. 2,20. Infra fracta est; sed non videtur perisse nisi ex pagina priore versus ultimus. Multo plura perierunt rasura antiqua quae hausit paginae prioris v. 1—13 bonam partem. Reperta est tabula Ostiae una cum n. 280, extat in museo.

patrONI
m. egrilius prisCVS · EGRIL · PLARIAN
////// P · LAECIVS LEPIDV S
a. egrilius PLARIANV S
////// AGRIPPINV S
c. iulius ius ORIVS · OCTAVIANVS
////// VR · VNIVERSV S
////// Q
////// S · SYNETHVS · Q · Q
et cura TOR · PERPETV S
////// P · F · PROCLV S
////// P · HERENNIANV S
/ suCCEIVS · THALLV S
/ egRILIVS · MARTIALI S
/ aGRIVS · L · F · PRISCV S
C · CONSIDIVS EPAGATHV S
C NOVIV S TROPHIMVS
CLAVDIVS FAVSTV S

A EGRILIVS VERICVS Q Q
ET CVRATOS PERPETVS
C CARTILIVS SECVNDVS
C MAECLASIVS PRIMITIVOS SAC
A EGRILIVS ZOILVS Q Q
ET CVRATOR PERPETVS
C SILIVS · C · F · VITALIS · Q Q
ET CVRATOR PERPETVS
Q PATRIVS · Q · F · VICTOR
P AEMILIVS · P · F · LVPERCALIS
T · ATINIVS · T · F · FELIX · Q Q
C · CIPIVS · C · F · CERINTHIANVS QQ · P · P
C · MAECLASIVS CAEDICIANVS · Q Q
C · IVLIVS · C · F · GENIALIS · SEN · Q Q
P · CLAVDIVS · ABASCANTVS · Q Q · II
C · POMPONIVS · QVIRINVS · PAT · P · P
C · POMPONIVS · QVIRINVS · PAT P · P · IVN
C · IVLIVS · OCTAVIANVS · PATE
Q QVINTILIVS · ZOTICVS · Q Q · P · P

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 370.

Contineri hac tabula album dendrophorum Ostiensium efficitur non solum ex ea re quod reperta est una cum n. 280, sed magis etiam inde quod P. Claudius Abascantus, recensitus hic (II, 15) ut *q(uin)q(uennalis) II*, nominatur *q(uin)q(uennalis) II corp(oris) dendrophorum Ostien-s(ium)* in lapide quem posuit a. p. Chr. 203 filio P. Claudio Abascantiano (n. 324). I, 2 supplevit Viscontius, cf. supra n. 72 et 152. — 4 cf. titulum Plariae Verae infra (n. 39.. editum. — 6 supplementum petivi ex inscriptione infra edita n. 322 v. 2 — 7. 2 (*sequitur universus* [*ordo q(uin)q(uennalium)*] supplevit Visc. — 17 C. Novius Trophimus (vid. n. 326), item Q. Patrius Victor (II, 9) et Q. Quintilius Zoticus (II, 19) redeunt in titulis sepulcralibus infra editis; nec tamen fuisse eos inter dendrophoros in illis titulis adscriptum est. — II, 13 de Maeclasio Caediciano n. 284.

282 Ostiae in museo.

dENDROphor
OSTIEN

Descripsi.

283 tabula marmorea lata m. 0,36, alta m. 0,20—28. Rep. Ostiae una cum n. 280. 281, est in museo.

Q · I · S · S

A · HOSTILIVS · ASIATICVS
L · SALONIVS · VERECVN
C · IVLIVS · EVTRAPELVS
C · TVCCIVS · ESCEPTVS
C · VALERIVS · APOLLIN
T · MANLIVS · OCEANVS
A · EGRILIVS · HERMA
Q · ORFITVS · DEXTER

P · VANNIVS · PRIMVS
M · OBELLIVS · EVARISTVS
L · LICINIVS · OSTIENSIS
Q · CVRTIVS · FAVSTVS
C · MARCIVS · PRISCVS
P · AEDIVS · OSTIENSIS
A · LIVIVS · EVCAERVS
///////// SSDATVS

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 370.

1 ERS vel ex O videtur superesse id quod initio visitur. — Pertinere ad collegium dendrophorum facile crediderim ideo quod reperta est una cum n. 280 et 281; ceterum non est pars tabulae n. 281, ut esse videtur in editione Viscontii.

284 tabula marmorea muro inserta. Ostiae in episcopio.

ANTONINo
Q Q
NASVIVS CHARITo
LIVIVS NOTHVs
VALLIVS HERACLIdes
MARCLARIVS CAEDIcianus

QVI CVRA · GESSERVnt
CANNOFORVM Ost
FLAVIVS EPIGONVs

Descripsi.

Tabula integra est a sinistra, fortasse etiam supra.

Contineri hac tabula album cannoforum, scilicet vv. 3—6 nomina quinquennalium, inde a v. 9 nomina curatorum, indicatur verbis v. 7. 8. — 6 Maeclasius Caedicianus vix diversus est a C. Maeclasio Caediciano qui in albo quod videtur dendrophorum n. 281 (II, 13) nominatur quinquennalis. Sed idem homo tam apud cannophoros quam apud dendrophoros quinquennalitate fungi potuit.

285 Ostiae effossa a. 1867.

SCHOLAM · EMPTV · SVO
CANNOFHORIS · FECIT

Acta ms.

Vereor ne error subsit; cf. supra n. 45.

286 tabula marmorea. Rep. in Portu Romano fossionibus Torlonianis hieme 1863/4. Nunc Romae in villa Albani.

ALRVM · RACRATOrum
LREVS · PATER
LYCON
RVFVS
DAFINVS
SIMPLICIVS
PETRVS ·
CRESCENTINVS
CRESCENTIO
VICTORVS
DAFINVS
FESTON
SERPENTIVS
APRONIANVS
ALEXANDER · o
LACVCA

L TR
PET
PA
E TR
EX
IV
O ME
T
· RO
F SA
SE
AD
E

Descripsi. Lanci ms.; P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 314 n. 237. Memorat de Rossi *bull. crist.* ser. 2 vol. I (1870) p. 167 not. 3.

Inter duas paginas litteris maioribus scriptum est *Leo fecit*.

287 Ostiae in episcopio.

M · ACILIVS · fWI
MODERTVs
AVGVSTALis
FECIT · SIBI et
ACILIAE · QVARtae
ILVS · EOTINVS sic
· SIBI · LEC sic

Descripsi.

288 Ostiae in episcopio.

p. aemiliu ...ASI · L · LEONTI
augus TALI
fe CIT · EX · SVA · PECVNIA
VS · P · AEMILI · LEONTIS
a EMILIO · Ↄ · L · ACVTO
p. ae MILIO · P · P · Ↄ · L · IVCVNDO
aemili AE · Ↄ · L · HERMIONi
CORNO · STRVCT*ori*
Ↄ · L ·
R · C · E

Descripsi.

289 basis marmorea. Ostiae prope aediculam S. Herculani AMATI. Nunc in episcopio.

*omnibus honori*bVS · FVNCTO
Q · Q · CORPOR · MENSOR
frumentaRIOR NAVTICARIOR OST
*a*EMILIVS · TROPHIMAS · *s*
T · AEMILIVS · FELIX ·
E · IVLIVS · AGATHYRSVS
· HEREDES ·

Descripsi. Amati ms. 9742 f. 38 a Gerhardo, Campana ms.; Kellermann ms.

In fine lineae quae initio restat duae vel tres litterae extabant nunc detritae, sed non videntur fuisse, quas Amati exhibet, .OR.

290 cippus marmoreus eleganter sculptus: superne Victoriae duae immolantes tauros; infra titulum Nereis et Triton, delphinoque vectus Amor; in lateribus gryphes singuli NVSBN. De origine Ostiensi dicam infra. Romae in aedibus custodis cancellariae MAZ., similiter SMET. qui addit 'ad Agonem'; in aedibus Bruti Gotofredi MANVT. (Vat. 5241); *in quella casa di M. Marsilio Gottifredi dove habita il cardinal Cortese* LIG. (Neap.); ad D. Agnetis (scilicet ad Agonem) MANVT. (orth.), *nella via Nomentana*, de suo perperam addit LIG. (Taur.); in atrio aedium praef. urb. prope circum agonis VAT. 2253; apud Pasquillum WAELSC.; in aedibus privatis propter Pasquinum LIPS.; in aedibus Hersiliae de Monte ad Paschinum CIACC. (Raff.). Quae indicationes omnes ad idem redeunt. — In hortis Matthaeianis PTOL. ZACC. SEG. MATTH. — Extat nunc in museo Britannico.

D · M
A G B I A E
A G A T H E
P · OSTIENSIS · THALLVS sic
TVTOR · SEVIR · AVG · ET ·
AGRIA · TRYPHOSA · HEREDES
DE · SVO · FECERVNT
X · ET · SI · BI · M

Descripsit Huebner. Exhibent Mazochius f. 24; Brunelleschi f. 22; Pighius Berol. f. 152 addita imagine cippi, Luzac. Leid. p. 212; Ligorius Neap. lib. 32 p. 172 (inde Panvinius Vat. 2035 f. 127; Murat. 193, 4), Vat. 3432 f. 141; manus ignota apud Manutium Vat. 5253 f. 383; Smetius ed. 95, 1 (inde Grut. 446, 2) ab aliis; Manutius orth. 401, 11 (inde Ligorius Taur. 1), denuo cod. Vat. 5241 p. 22 descriptam anno 1522 vel paulo post; cod. Waelscapple f. 144'; Lipsius ms. f. 41'; Cittadinius Marc. p. 182; Cicconius Raff. f. 122; Cassianus a Puteo Neap. V, x 10 f. 202'; Ptolemaeus sched. Senens. 2 f. 40; Lupi Vat. 2143 f. 47, cui misit amicus; Seguier Paris f. 27; Mon. Matth. tab. 57, 11 et vol. III p. 112; Ellis *Towneley gallery* 2, 270.

4 THALVS solus Huebner qui adscripsit 'sic', THALLVS ex prioribus et qui accuratius descripsisse videntur, ut Pighius et Ligorius, THALLVS vel THALLVS plerique. — 5 nomen Agriae Tryphosae ex hoc titulo repetivit Ligorius in eo quem lapidi incidendum curavit (inscr. Neap. 8851) damnato nuper ab Henzeno (comm. Momms. p. 233). — 8 verba ET·SI·BI postea adiecta sunt iudice Huebnero.

Non esse urbanam hanc inscriptionem docet seviratus v. 5, esse Ostiensem docet nomen P. Ostiensis Thalli.

291 urna Ostiae rep. anno 1864. Nunc Romae in museo Lateranensi.

D M
T · ANNI OSTIENSIS
SEVIR AVGVSTALIS

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 129; C. L. Visconti ms.; acta ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 322 n. 572.

292 sarcophagus marmoreus. Rep. Pisis in ecclesia cathedrali a. 1742 et collocatus in Campo Sancto, ubi extat. — De origine Ostiensi cf. supra ad n. 2 et n. 102.

D · M
ANNIAE · IVCVN *apex Ammonicus*
DAE · M · ANNI
PROCVLI MATRIS

D M
M · ANNIO · M · F · PAL · PROCVLO
DECVRIONI · COL · OST · FLA · DIVI
VESPASIANI · PATRONO · FABRVM *fasces?*
NAVALIVM OST · VIXIT · ANN · XXV
MENS · VI · DIE · XXVIII · H · IIII

Descripsit Bormann. Sarcophagi ipsius et rerum quae simul repertae sunt imagines et descriptionem exhibet et commentarium adiunxit Plumbanti ms. Magliabecch. XXVIII, 27. Inscriptiones exhibent annales mss. colomb. VIII (a. 1742) p. 24 et ephem. Florent. 1742 p. 539 (inde Murat. app. 9, 2; Gori inscr. Etr. 3 p. 325 n. 2, p. 382 n. 10; Donati 348, 5); Targioni-Tozzetti *viaggi in Toscana* ed. 2 II p. 32; Martini ms. archii Lucensis vol. 3 in scheda inserta inter p. 22 et 83; Ulden sched. Berol.; Morrona *Pisa illustrata* ed. 2 II p. 312 n. 44; Melchiorri ms., qui descripsit a. 1822; Osann syllog. 538, 18; *nuovo giorn. de' lett.* 34 (1837) p. 132; Dütschke *Campo Santo zu Pisa* p. 59 n. 22; Clem. Lupi *le antiche iscrizioni del duomo di Pisa* (1877) p. 32.

293 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

T · ANNIVS · VICTOR
SEVIR · AVGVSTALIS
SIBI · ET
ANNIAE · ANTHIDI · CONIVG
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM
IN · FR · P · XXVII · IN · AGR · P · XXX

Descripsit Bormann.

294 Romae in suburbano Paccae.

D · M
T · ANTISTIVS · AGATHAN
GELVS · FECIT · SIBI · ET ·
T · ANTISTIO · FAVORI ·
FILIO · EQVITI ROMANO · DE
CVRIONI · OMNIBVS · HONORI
BVS · FVNCTO · IN COLONIA · OS
sic TENSE · ET · T · ANTISTIO · FAVORI
PROCVLEIANO · NEPOTI · EQVITI
ROMANO · DECVRIONI · OST ·
ET · LIB · LIB · QVE · POST · Q · EOR
IN · FRO · P · XV · IN AG · P · XX ·

Descripserunt Henzen et C. L. Visconti, recognovi ipse.

T. Antistius Favor recensetur inter patronos corporatorum lenunculariorum auxiliariorum Ostiensium a. 200 (supra n. 252).

295 Ostiae effossa a. 1825 a Cartonio, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

ANTONIO
Q · V · ANNIS XXXVI
RO · AVGVSTALI · IDEM · OO sic
ENDROFOXO · LAVR · LABINAT ·
HOMINI · BONO · ET · IVCVNDISSIM
ARCIA · HILARA · CONIVGI · DVLC
CVM QVO · VIXIT ANNIS ·

Descripserunt de Rossi et Detlefsen, recognovi ipse. Exhibent Melchiorri ms., qui memorat in ephemerid. Florentin. *Antologia* vol. 18 fasc. 23 Mai 1825) p. 117. 118, Amati ms. 2720 f. 38'; Sarti ms. Edidit Henzen, qui vidit, *Zeitschrift f. Alterthumswissenschaft* 2 (1848) p. 213, syll. n. 7102.

296 basis rep. Ostiae (anno 1588 WINGH. CIACC.) una cum statua togata quae sinistra manu volumen, ad pedes habebat fasciculum voluminum CITTAD. (Marc. p. 120, Vat. f. 122') WINGH. CIACC. GRVT. Deinde Romae apud Ioannem Baptistam statuarium Farnesiorum CITTAD. (Vat. f. 192', similiter f. 242). Romae in palatio Farnesiorum CAST. MALV. Romae SIRMOND.

L · ANTONIO
EPITYNCHANO
LICTORI · DEC · CVRIA
TIAE · QVAE · SACRIS
PVBLICIS · APPARET
Q · Q · COLLEGI · FABRVM
TIGNVARIORVM · OSTIS
SEVIRO · AVG · IN · PROVINC
NARBONENSI · COLONIA
AQVIS · SEXTIS

Cittadinius cod. Marc. p. 120 et p. 158 et apud Manutium Vat. 2253 f. 128' et p. 249. Winghe Brux. 2 f. 27 = Ciacconius cod. Raff. f. 131; Gruter 352, 2 cui 'Schoppius describebat ex schedis Ursini'; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1419, 74 et in notis ad Sidonium 23, 13 (inde Mur. 1121, 4); Zarat. Castellini in additamentis ms. ad Smetium. A prioribus pendent schedae Donii Vat. 7113 f. 52 et f. 75; Doni ed. 4, 47 ubi vix recte dicitur Donius eam vidisse; Fabretti 407, 322 'ex schedis Barberinis'; Malvasia p. 230 'e schedis Vaticanis'; Spon 21. Orelli 2217.

2 EPITVNCHANO Winghe, EPITINCHANO sched. Don. f. 50, EPITYINCHANO Cittad. (Marc. p. 128). — 3. 4 DECVRIA|TIAE Cittad. (Marc. p. 158, Vat. f. 242) Castellin. — 5 APPAR Cittad. (Marc p. 158). — 2 COLLEGII Spon. — 7 TIGNARIORVM Cittad. (Marc. p. 158), sched. Don., Doni ed., Fabretti, Spon. — OSTIE Rafaell., sched. Donii. — 8 SEVIRO Cittad. Marc. p. 122, SEVERO id. Marc. p. 158.

297 sarcophagus marmoreus cui insculptus Bacchi triumphus cum Hercule ebrio et Satyris GAVT., similiter WINGH. CIACC. Ostiae rep. una cum n. 666. Deinde Romae apud antiquarium cardinalis Farnesii CITTAD. (Vat.). Pars maior, scilicet ea quae intuenti est sinistra, postea extabat apud sculptorem Cavaceppi MARIN., nunc latet; pars minor, quae continet fines singulorum versuum, extat Neapoli in museo inter anaglypha.

D · M
L · ANTONIVS · PECV|LIARIS
SEV · AVG · Q̄ · Q̄ · COL · F|AB · OST ·
LVSTRI · XXV · FECIT |SIBI · ET ·
ANTONIAE · SOTE|RIDI
VXORI · RARISSIME| · CVM
QVA · VIX · ANNIS |L ·

Cittadinius cod. Marc. p. 158 et apud Manutium Vat. 5253 f. 646; Winghe Brux. 6 f. 67 = Ciacconius Raff. f. 133; Gruter 366, 1, cui misit Schoppius 'ex Ursini adversariis'. Partem maiorem habet Marini Vat. 9123 f. 89 a Cavaceppio; solam minorem descripsit Mommsen, ediderunt Gerhard *Neapels ant. Bildwerke* n. 514 p. 135 et Mommsen Inscr. Neap. n. 6366, huius corporis vol. X n. 1664.

1 om. Cittad. (Marc.) — 2 L·ANTONINVS Cittad. (Marc.) — 3 lineolas in Q̄·Q̄ dedi ex Cittad. (Vat.) — 6 RARISSIMAE Cittad. (Vat.), KARISSIMAE id. (Marc.). — 7 in. QVAE Cittad. (Vat.)

---

298 apud portum Hostiensem VALL.

M · ANTONIO
M · F · MEN
SEVERO
PRAEFECTO · FABR
II · VIR · QVAEST · AER
QVAESTORI · ALIM
PIAN · DIVI · VESP
PRAEF · FABR · Tign
OSTIENSIVM

Legitur in cod. Vallicell. G, 47 f. 46 saec. XV exeuntis inter inscriptiones quas maxima ex parte redaunt ad Cyriacum (inde missam a Ios. Bianchiolo Muratori 1066, 6).

7 PIAN·DIVO, 8 TING codex.

---

299 tabula marmorea. Romae in domo quondam Francisci Porcari IVCVND., in domo Iulii Porcari PLERIQVE; item inter inscriptiones extantes in domo Porcariorum recenset SAE., eas ipsas autem loci indicatione destitutas praecedunt aliae inscriptiones positae in domo Pauli de Alexiis; unde ibi collocatur apud MAZ. — Extabat in sedibus Porcariorum *vicolo delle ceste* in interiore pariete putei, donec Andreas princeps Doria-Pamfili earum aedium dominus a. 1661 dono dedit civibus orbis Romae. Nunc extat in aedibus Conservatorum.

L · AQVILLIVS · Ↄ · L ·
MODESTVS · MAGISTER
QVINQVENNALIS · COLLEGI · FABRORV
TIGNVARIORVM · OSTIENSIVM · LVSTRI · II ·
IDEM · AVGVSTALIS · FECIT · SIBI · ET
AQVILLIAE · L · F · APTAE · PATRONAE · ET
DECIMIAE · SP · F · PRISCAE · CONIVGI · SVAE · ET
SVIS · LIBERTIS · LIBERTABVS · ET · DECIMIAES · SP · F
PRISCAES · POSTEIRISQVE · EORVM

IN · FR · P · XL   IN · AG · P · XXXIS

Recognovi post Bormannum. Iucundus Veron. f. 88, Magl. f. 63 (inde Mazochi f. 140); ex Iuc. vel ex eodem fonte P. Sabinus Marc. f. 112 (inde Mazochi f. 60, ut videtur propter loci indicationem, sed neglegentissime); emend. ad Mazochium f. 140; Metellus ad Mazochium suum nunc Vaticanum descriptam a Varondello, idem Vatic. 6040 f. 3 descriptam a Gaspare Castro; Smetius ms. Neap. p. 215, ed. 90, 6 (ex hac Grut. 360, 2, qui verbis Smetii male explicatis a Mazochio titulum scribit desumptum esse) qui vidit; Pighius Berol. f. 161; Morillon Amstel. f. 61; Manutius orth. 63, 1; codex Manutianus Vatic. 5653 f. 366 et 366 manibus ignotis; Ligorius Neap. lib. 36 p. 67 (inde Murat. 561, 6), accuratius denuo in eodem libro pagina non numerata, item Taur. vol. 6 et vol. 26 f. 95'; Panvinius Vatic. 6035 f. 141, fortasse ex Ligorio; anonymus Hispanus Chis. f. 136'; Lipsius ms. f. 40; Knibbe Berol. p. 45; Iacobonius de gente Caesia p. 676; Winghe Brux. 6 f. 156, cui respondet Ciacconius Raff. f. 116'. Ptolemaeus sched. Senens. 2, 667; Seguier Paris. f. 171.

4 hanc inscriptionem esse lustri collegii fabrum tignuariorum secundi et centum fere annis antiquiorem titulis Iulii Tyranni et Iunii Eubodi infra (n. 370. 371) editis, qui ipsi inter reliquos fabrum tignuariorum Ostiensium titulos mentione lustri insignitos ordinem aetatis ducunt, non est veri simile. Conieceram fuisse in titulo LVSTRI·IIXX, sed litteris XX perscriptis in margine, marginem autem olim periisse antequam titulus describeretur; eodem modo explicaveram quod v. 3 fin. FABRORVM vocabulum ultima littera caret. Sed inspecto titulo erravisse me deprehendi, nam non solum non periit margo, sed etiam praeter marginem post II spatium vacuum uni duabusve litteris sufficit. — 6 POSTEIRISQVE] errorem lapicida mox agnovit litteramque erasit, sed ut legatur.

---

300 in parte aversa tabulae n. 167.

ARPAGIVS · LVPVS · V|ir clarissimus(?)
PETENTIS CIVIS · LOCVM CA|
AD SPLENDOREM NYNFII SVA OM|ni impensa
A SOLO CONSTRVCTVM POPV|lo
LARGITVS EST · QVA CELERI|tate
EST VOTA|

Delineavit de Rossi *bull. crist.* 6 (1866) p. 74 fig. 3 cf. p. 64. 66; P. E. Visconti catal. vill. Alban. p. 301 n. 166.

Dedi secundum delineationem de Rossii. — 1 fin. V fractam om., 3 fin. SVAC..., 5 EST·]ES, 6 EST]E·T Visc.

Hunc titulum ut aevi labentis et ipsum, ita Acholii Abydi praefecti annonae (n. 137) in eadem tabula perscripto antiquiorem iudicat Rossius comparata utriusque litteratura. Usus est igitur Acholius Abydus tabula marmorea antea aliis rebus destinata. Ceterum eam tabulam antea eodem loco stetisse quo collocata est ab Acholio Abydo, et ad idem aedificium opusve publicum pertinere titulum Arpagii Lupi quo pertinet titulus Acholii Abydi, nequaquam certum est. Habuit tamen id pro certo Rossius, secutus potissimum analogiam fragmenti Puteolani vol. X, 1663. 1664, et non solum Lupum pariter atque Abydum praefectum annonae fuisse statuit, sed etiam cum in Abydi titulo mentionem reperisse sibi visus esset ludorum harenae, in nostro quoque v. 2 supplevit (l. c. p. 86) *locum ca[mpi* vel *castri gladiatorii*. Haec opinor iusto fundamento carent. Accedit quod liberalitas significata v. 3 verbis *sua omni pecunia* vel *impensa* magis civi convenit quam magistratui publico. — 5. 6 [*publica*] *est vota* [*executus*] proposuit Rossius.

---

301 in sarcophago sculptura ornato. Ostiae rep. anno 1865/66 *nel terreno denominato i Monticelli* VISCONTI, a. 1867 ACTA mais. Est Ostiae in museo.

D M
L · ARRIO · VITALIANO · DEC ·
LAVR · VICO · AVGVST · IIII ·
VIR · EIVSDEM · LOCI
QVAEST · AER · PLAN*ni* .
QVI · VIX · AN*NIS* . . . *MEN*
SIB · X · DI*EB* . . . .
IANVS

Descripsimus Mommsen et ego. C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. vol. 56 (1867) p. 187 (in commentatione lecta d. 13 Dec. 1866); acta ms.

5—6 fragmentum minus habet solus Visconti, neque is multa in eo agnovit: haec inclinatis dedi. Nunc fragmentum periit aut latet.

302 cippus marmoreus. Rep. Ostiae anno 1855/6, nunc Romae in museo Lateranensi.

D · M
ARRVNTIAE · ET
NAMIDIS · ISIAC
urceus VIXIT · ANN · XXI · M *patera*
II · D · XII · FECIT · AR
RVNTIA · HELPIS · FI
LIAE · PIENTISSIMAE
ET · SIBI

Descripsimus Kiessling et ego. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 8, IV n. 12, V n. 13, VI n. 57; C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1856.

---

303 basis marmorea. Ostiae rep. vere anni 1881 in area, quae fuit fortasse forum coloniae, pone theatrum [fig. 2 formae citatae supra ad n. 7].

P · AVFI*dio faustiano*
. . . *patrono*
CORPORVM · MENSORVM
FRVMENTARIORVM
ET VRINATORVM · DECVRIONI · ADLECTO
AFRICAE · HIPPONE · REGIO
CORPVS · MERCATORVM
FRVMENTARIORVM
Q · Q · PERPETVO

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 118.

Apicibus distinguit Lanciani, non recte. — 1 supplevi ex n. 161.

Corpus urinatorum, cuius patronus videtur fuisse Aufidius Faustianus, fortasse non diversum est a *corpore piscatorum et urinatorum totius alvei Tiberis quibus ex s. c. coire licet*, quod posuit titulum editum inter urbanos vol. VI n. 1872 et ad quod item pertinet titulus semel tantum descriptus Romae in quadam ecclesia iuxta portam Portuensem editus a Mazochio f. 152' et a Grutero 384, 1, cum quo rursus coniungendus est titulus olim Vaticanus nunc Capitolinus Grut. 1083, 10. Fieri potest ut hi tres tituli antiquitus steterint Ostiae.

---

304 Ostiae rep. a. 1855. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

AVRELIVS AVGVSTI LIBER
AGATHYRSVS · TABVLAR ·
OB · HONOREM · Q · Q · P · P ·

Descripsit Bormann, recognovi ipse. C. L. Visconti ms. descripsit mense Iunio 1855; P. H. Visconti *Giornale di Roma* 3. Iul. (n. 148) 1855.

1 in. A·VITELLIVS P. H. Visconti.

---

305 Ostiae in episcopio.

sic AVR · SIBI · ET
T · AVRELIO · EVTY
CHETI · SEV · AVG · CV
RAT · ET · QQ · AVRELII
QVINTIO · ET · HELIO
DORVS · PATRONO · BEN
EMERENTI

Descripsi.

1 litteris minoribus scriptus fortasse postea additus est.

---

306 in operculo sarcophagi marmorei; tabellam ab utraque parte tenet genius. Ostiae rep. anno 1878 cum nova via sternitur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, est Ostiae in museo.

D M
L · AVRELI · L · F · PAL
FORTVNATIANI · FILI
DVLCISSIMI · PR · PR · SACR
VOLKA · VIX · AN · IIII · ME · VII
D · XVII

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 148, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 320.

Nota *pr(aetorem) pr(imum) sacr(is) Volka(ni) faciundis)* annorum quattuor.

---

307 origo Ostiensis ex argumento colligitur (cf. Gatti *bull. arch. municip.* 1878 p. 148), testimonio caret. Romae in pavimento basilicae Lateranensis OMNES.

corporis pistorum?
ostiens. ET · PORTENS · Q · Q · ITEMQVE · BISELLIARius
*fecit s*IBI · ET · AVRELIAE · VICTORInae
*con*IVGI · ET · FILIS · SVIS · ET · LIBertis
*libert*AB · POSTERISQVE · EORVM · IN · HOC · AVtem
*monum*ENTO · QVISQVE · EXTERV · CORPVS
*inferre volue*RIT · DAVIT · REI · PVBLICE · OSTIENS · ĦS · L · M · N
IN · FRON · P · L · IN AGRO · P · LXXIS

Pighius cod. Berol. f. 186; Cittadinius cod. Marc. p. 36. 134 et apud Manutium Vat. 5253 f. 207. 425 et apud Gruterum 1103, 8 (inde Tomasinus de tesseris p. 437) qui supplementa Cittadinii non distinxit; Winghe Brux. 8, 26; Doni cod. Barb. p. 154, cod. Neap. p. 384, a descriptam ab amanuense suo. Solos vv. 6. 7. Ach. Statius Vallicell. f. 178'.

1 ITENQVE Cittad. (Vat. f. 207), IMMQVE Grut. — BISELLIAPI Doni, BISELLIARIVS Pighius. — 2 in. OI Pighius, IBI Cittad. (Vat. f. 425) Doni, SIBI Cittad. (Vat. f. 207, Marc. utroque loco) Wingh., FECIT SIBI Grut. — VICTORIA Cittad. (Marc. p. 36) Wingh., VICTORIAE Pighius, VICTORINAE Grut. — 3 in. CONIVGI Grut. — fin. LI Pigh. — 3. 4 LIBERTIS·LIBER|TAB Grut. — 4 in. B Doni — INHCCAV... Doni, IN·NO·AV Cittad. (Marc. p. 134), IN·NOC·AVTEM Cittad. (Marc. p. 36) Grut. — 5 in. ENTO Pighius, MENTO Cittad. (Marc. p. 134), MONV|MENTO Grut., NTO reliqui. — QVISQVE EX TERV CORPVS litteris dimidiatis Doni. — 6 fin. INFERRE addit Cittad. (Marc. p. 134 et Vat. 207 et ap. Grut., om. Marc. p. 36 et Vat. f. 425) supplemento ut videtur in textum intruso. — Vv. 6. 7 videntur extitisse in altero fragmento eiusdem lapidis neglecto a Winghio et Donio et in parte exemplorum Cittadinianorum (Marc. p. 36, Vat. f. 425); habent praeter Statium soli Pighius et Cittad. (Marc. p. 134, Vat. f. 207, ap. Grut.). — 6 in. VOLVERIT Cittad., supplemento ut videtur intruso. — DAVIT'AVIT Stat. — PVBLICAE Cittad. — 7 FRO Citt. (Vat.). — P·IRRIS Pigh., ...XIS Stat.

---

308 urna marmorea. Rep. Ostiae anno 1858 extra portam Romanam antiquae civitatis (*monumenti dell' Inst.* VI tab. XI fig. A III), nunc Romae in museo Lateranensi.

L · CÁCIVS · CINNAM
AVG · ET
CÁCIAE · AVXIMI

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 12, IV n. 18, V n. 16, VI n. 6; C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1856, edidit ann. inst. arch. 1857 p. 284; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 394 n. 874.

309 basis marmorea alta m. circiter 0,80. Romae in suburbano Paccae.

homo in lectulo stratus, adsidet mulier

DIS · MANIBVS
L · CALPVRNIVS · CHIVS · SEVIR · AVG
ET · QVINQVENNALIS
IDEM QVINQ · CORPORIS MENSOR
FRVMENTARIOR · OSTIENS · ET · CVRAT
EIS
IDEM · CODICAR · CVRAT · OSTIS · ET · III · HONOR
IDEM · QVINQVENNAL · COLLEGI · SILVANI
patera AVG · MAIORIS · QVOD EST · HILARIONIS urceus
FVNCTVS · SACOMARI · IDEM · MAGISTRO · AD MARTE
FICANVM · AVG · IDEM · IN · COLLEGIO · DENDROFOR ·
FECIT · SIBI · ET ·
CORNELIAE · AMPLIATAE · CONIVGI · SVAS
CARISSIMAE · CVM · QVA · VIXIT · ANNIS · XXXI
CALPVRNIAE · L · LIB · PTHENGIDI · LIBER · TAE sic
CARISSIMAE · L · CALPVRNIO · FORTI · VERN · LIB ·
L · CALPVRNIO · FELICI · LIB · L · CALPVRNIO . ADAVCTO · VERN · LIB ·
CALPVRNIAE · L · F · CHIAS · VERN · CALPVRNIAE · L · F
AMPLIATAS · VERN · L · CALPVRNIO · L · F · FELICI · VERN ·
L · CALPVRMIO · L · F · PAL · CHIO · FELICISSIMO
LIBERTIS · LIBERTAB · POSTERISQ · EORVM · E · M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Edidit Henzen, qui vidit, ann. inst. arch. 1851 p. 154 (cf. *bull. dell' Inst.* 1858 p. 103) cum commentario, syll. n. 7154.

V. 6 fortasse postea additus est. — 10 IVNCTVS priores, non recte. — *Functus sacomari* Mommsenus accipi iubet pro *functionis sacomariae*, idque referri ad collegium Silvani. *Cf.* supra n. 54. — 10. 11 Martem Ficanum ad Ficanam oppidum Priscorum Latinorum deletum ab Anco Marcio rettulit Borghesi apud Henzenum *bull.* 1846 p. 164 coniectura mihi non probata. — 18. 19 Calpurnios et Calpurnias Luci filios filias eosdemque vernas filios fuisse libertorum ante manumissionem natos putat Henzen, rectius Mommsen ap. eund. filios libertorum natos in aedibus patroni.

310 tabula marmorea. Fuit antea Montpellier, nunc est Lugduni in museo. — Monspelii in aedibus privatis domini de Cussac regii in subsidiorum curia senatoris PEIR. Praeses I. Mausac Monspelii ex aedium suarum parietinis eruit GAR. Lugdunum venit una cum reliquis monumentis quae collegerat Artaud; hic unde habuerit in catalogo quam confecerat ita enuntiat teste Comarmondio: *je l'ai acquise au moyen d'un échange fait avec M. Mascary, à Montpellier.* — Originem Italicam prae se ferre videbatur Hirschfeldio, cum autem urbana esse non possit propter Augustalitatem memoratam v. 2, cogitavi de origine Ostiensi; qua in re me confirmavit non solum quod nomen Caltiliorum non raro invenitur in inscriptionibus Ostiensibus, sed etiam quod *Caltilius Hilarus* fortasse is ipse qui posuit titulum nunc Lugdunensem memoratur n. 311.

L · CALTILIVS · Ɔ · L · HILARVS ·
AVGVSTALIS
CALTILIA · L · L · FELICVLA
SIBI ET
L · CALTILIVS · L · L · STEPHANVS
ET SVIS
LIBERTIS · LIBERTABVS POSTERI sic
EORVM Ɔ OMNIBVS
IN FR·P·RR · IN · AG P XRV

Recognovit Otto Hirschfeld. Peirescius cod. Paris. 8958 f. 119, Gariel series praesulum Magalonensium et Monspeliensium (Tolosae) ed. 1 (1658) p. 8 = ed. 2 (1675) p. 84, *idée de la ville de Montpellier* (1665) p. 308, Boissieu *inscriptions antiques de Lyon* p. 316 n. XL; Comarmond *musée lapidaire de Lyon* p. 314 n. 308; Menfalcon historica monumenta Lugduni (1855) p. 39 n. 488.

In parte aversa cerni anaglypha ad Christianam religionem spectantia refert Gariel.

311 fragmenta duo eiusdem tabulae marmoreae. Rep. Ostiae, nunc Romae in museo Lateranensi.

a sub protome viri: [CALTILIO · HILAro

b sub protome viri: L · CALTILIO · CELERI · FRAT ·

Recognovi. Vercellone *dissertazioni accademiche di vario argomento* p. 348/3; P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 83. 84; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1857; Benndorf et Schöne in catal mus. Later. p. 377 n. 538. 587. Posui hoc loco quod Caltilius Hilarus idem esse videtur cuius est n. 310.

312 Ostiae in museo.

inscri
PTIONI
P · CANINI · A
FVNERE · PVBlico
TI · IVLIVS · DEMetrius

Descripsi.

313 Ostiae.

D m
CARMINius VS
seVIR · AVG · ITEm quinquennal SIBI
O · CVM · CONCE VRD

C. L. Visconti ms. descripsit mense Sept. 1853.
3 in. LVIR Visc.

314 sarcophagus magnus marmoreus. Rep. a. 1856 extra Ostiae antiquae portam Romanam (*monumenti dell' Inst.* VI tab. XI fig. A, XI), ibique extat.

· D · M ·
EEX · CARMINIO · PARTHENOPSO
EQ · R · DEC · COL · OST · QQ · COLLEG
FABR · TIGNVARIOR · OST · ET
CARMINIAE · BRISEIDI · CONIVG · EIVS
SEX · CARMINIVE · PLOTINIANVS
· FRATRI · B · M ·

IN FRONT · PED · XII · IN AGR · PED · XXXV

Recognovi. C. L. Visconti, qui descripsit mense Dec. 1856, ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 338; P. E. Visconti *dissertazioni della pont. acc. rom. di arch.* 15 (1864) p. LXXXIV (propositam in conventu sociorum d. 8 Ian. 1857), inscr. Ost. II n. 8, IV n. 38, V n. 38, VI n. 9

315 Ostiae in museo.

C · CARTILIC
DVO · VIR · SE
HERCVL · A

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Fabr. 1868.
3 punctum ante A omittit Visconti. — Fortasse *Hercul(aneo) Aug(ustali) Tibure*].

316 Ostiae in lapide ad modum hermae capite truncato FABR.

D M
L · CARVLLIVS
EPAPHRODITVS
VI · VIR · AVG · IDEM · QQ
HIC · SVM · POSITVS · QVI
SEMPER · SINE · CRI
MINE · VIXI
ET · QVEM · MI DEDERAT
CVRSVM · FORTVNA
PEREGIT
CVIVE · OSEVA · ET · CINE
RES · HIC · LAPIS · IN
TVS · HABET
NVIC · VI VIRI
AVG · POST · CVRAM
QVINQVENNALI
TATEM · OPTVLER
QVI · EGIT · ANNIS
CONTINVIS · IIII

Fabretti 408, 332 (inde partem Henzen syll. n. 7108).
5—13 versus agnoscuntur. — 10 scr. PEREGI. — 14—18 significatur opinor Carullium Epaphroditum cum annis continuis quattuor curator Augustalium fuisset, ab ordine Augustalium honoris causa inter quinquennales adlectum esse.

317 Ostiae VISCONTI. Est Ostiae in museo.

D M
EVTYCHIAS · L · CARVLLIVS EPAPHRODITVS
*seuir aug. id*EM · Q · Q · CONIVGI · INCOMPARABILI CVM QVA VIXIT
ANNIS XXX

Descripsi. C. L. Visconti ms.

318 arca quadrata. Ostiae rep. ibique adhuc existens FABRETTI. Romae *appresso uno scalpellino al Baboino* BERNINI (a. 1732). *Chez le sieur Napoglione* SEGVIER. In museo Veronensi MAFFEI. Ibi adhuc.

D M
L · CARVLLI · PR
homo stratus
LICIESIMI · RISo
VI · AVG · IDEN
QQ · L · L · QQ · CORPOR *sic*
VIN · VRB · EI · ORI *sic*
VIX · A · LXXV L
CARVLLIVS
FELICISSIMVS
PAT · B · M · FEC

Recognovit Mommsen. Fabretti 482, 303; Dominicus Bernini Veronensis in schedis Muratorii 19, 225; Seguier Paris. f. 158; Maffei mus. Ver. 114, 8 (inde Orelli 3921).
3—6 *bis(elliarii). se[viri] Aug(ustalis) idem q(uin)q(uennalis). L(aurentis) L(avinatis), q(uin)q(uennalis) cor[p]or(is) vin(ariorum) urb(anorum) e[t] Os[t(iensium)]*. — *Negotiatores vinarii ab urbe* memorantur infra n. 409 v. 11.

319 Ostiae in episcopio.

D D R O M
*mem*ORIAE AETERNAE
CATINIO ELIODO
sic SERVRQ AVGVETAI
Q CATINIVS CAETOR
ET Q CATINIVS ILARVS
ET Q CATINIVS NICEFORus
PATRI DVLCISSIMO

Descripsi.

320 Ostiae in episcopio.

· L · CELER · FECIT · EIRI ·
*pate*RNINO · PATRONO · AVG · ET ·
LAE · VXORI · SVAE · ET ·
*ian*VANVEAE · FECIT ·
ia TERTIE · LIBERTABVS

Descripsi.

321 basis marmorea. Ostiae rep. AMATI. Extat Romae in aedibus Vaticanis, extra museum in cenaculo privato fonti supposita.

P · CELERIO · P · F · PAL
AMANDO
DEC · DECRETO · DEC
sic ALLECTVS · NVNC
OEC · FVNSRE · PVBL
EFFERENDVM · CENSVER
EIQVE · HONOREE · ONNE *sic*
ET · TVBIS · P · XS *patern*
DECREVERVNT · PATER
HONORE · *VSVS* · INPENSAM
REMISIT · *VIX* · ANN · XIIX
MENSIBVS · *XI* · DIEBVS · VIII
SCANTIA · *SP* · *F* · LANTHANVSA
MATER · *FECIT*

Descripsi indicatam mihi a Stevensonio. Amati ms. 9752 f. 14' et in act. Arcad. vol. 39 (1828) p. 338 (inde Henzen n. 7004).
Ex vv. 8. 7. 9—14 litteras nonnullas aqua ex fonte stillans crusta obduxit; eas dedi typis inclinatis. — 8 litteris minoribus scriptus postea additus est. — Similiter decuriones tus in funere erogandum definiverunt in titulo Sergiae Priscae infra n. 413.

322 Ostiae rep. mense Dec. 1880 in theatro.

C I P I C
SEVIRO *augustali*
*qui*QVENNALI · CO*llegi*
*a*ETVLENA · PRO

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1880 p. 478.

323 cippus marmoreus litteris ex parte evanidis Ostiae in museo.

TA
TI · CLAVDIVS
GERMVLLIA
VXOR · I/STA
SeMPTV SVO AO
D · D
CONST ; ,

Descripsi.

4 fortasse fuit TESTA*mento*; nam I littera quam excepi potest remansisse ex T, et post hanc spatium vacuum uni litterae sufficit. — 5 fin. fortasse *a*[*nnum*]. — 7 *const at* HS .... supplet Mommsen.

323a locum non adscripsit VISC. Ostiae, ut puto; nam urbana certe non est propter v. 3, et in eodem pugillari reperiuntur plurimae inscriptiones Ostiae a Viscontio descriptae, licet in ea pagina in qua est haec et in ea quae sequitur complures perscripserit inscriptiones repertas Romae in vinea Bonelli.

D · M
*c*LAVDIV*s*
*an*NISVS · HON*oribus functus*
et PETRON*ia*
*fec*ERVNT · SIBI · ET
*pe*TRONIS · LIB*ertis?*
*lib li*BERTAB*us*
POSTERISQV*e*
IN · FRONTE *p*
IN · AGRO *p*

C. L. Visconti ms. descripsit.

324 cippus marmoreus. Rep. Ostiae a. 1867 eunte ibi fere ubi reperti sunt n. 53. 69. 70, scilicet *presso le ruine del metroo* (*monum. dell' Inst.* VIII tab. 60 fig. 1 A), *al di fuori però del medesimo, nelle adiacenze del lato dritto* VISC. Extat Ostiae in museo.

P · CL · P · F · HORAT ·
ABASCANTIANO
FIL · DVLCISSI
MO · P · CL ·
SASASCANTVS
PATER ·
QQ · II · CORP · DENDRO
PHORVM · OSTIENS ·

in latere dextro

M · ANTIVS · CRESCENS · CALPVR
NIANVS · PONTIF · VOLK ·
ET · AEDIVM · SACRAR · STATV
AM · PONI · IN CAMPO · MATRIS ·
DEVM · INFANTILEM · PERMISI ·
VIIII · KAL · APRIL
plautiano · II · ET · GETA · II COS *a. 203*

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 378; acta ms.

325 fragmenta cippi marmorei reperta Ostiae non longe a n. 324. *A poca distanza dalla base antecedente e precisamente dinanzi alla scala del pronao del tempio furono scoperti dei frammenti di altra grandissima base, la quale, nella sua interezza, misurava ben due metri. L'iscrizione che si leggeva nella sua fronte e in parte mancante per le fratture del marmo, ma in assai più gran parte guasta col ferro.* Sic VISCONTI. Fragmenta aut latent, fortasse terra rursus obruta, aut perierunt.

in plintho basis:

R III RA
*L. se*PTIMIO · SEVERO · PERTINACE · AVG · II
d. clodio septimio albino caes COS *a. 194*

ex inscriptione frontis non restabant nisi haec:

*die*S III KAL*endas*
p. CLAVd. VERA*ti abascantiani*
*nat*VMM · DIES · VIII *iDVs* IANVAR
*dies supra s*CRIPTOS · NON · OBSERVAVERIT
SVMMAS · S · S · REI PVBLIC
esse REFVNDI · SIC · FACTVS EST

in latere:

*m. antius crescen*S · CALPVRNIANVS V · C ·
pontif. volkani ET · AEDIVM · SACRAR
XATIONE · VLLIVS · STATVAE
RAMQVE · STATVAM · IN
XIBT · CONSTITVERE S
N · IMP · SEPTIMIO · AVG · II
COS

C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 378.

In inscriptione plinthi v. 3 ante COS deesse aliquid non notavit Viscontius, sed desideratur Clodii Albini, Severo in secundo consulatu collegae nomen, videlicet antiquitus erasum.

In inscriptione frontis v. 2 traditur CLAVO·VERA, v. 3 VIIID. Leniter corrigens rettuli ad P. Claudium Veratium Abascantianum, cuius diem natalem fuisse a. d. VIII idus Ianuarias ex n. 326, 4. 5 scimus. Quae sequuntur (v. 4—6), videntur superesse ex condicionibus sub quibus vel ipse P. Claudius Veratius Abascantianus vel eius nomine P. Claudius Abascantus pater summam aliquam nescio cui collegio vel quibus sodalibus donavit, fortasse eis ipsis qui recensentur in tabula n. 326. — Quod v. 4 legitur [*s*]*criptos* plurali numero, item v. 5 *summas s(upra) s(criptas)*, ea re indicatur non de Claudii Veratii tantum die natali nec de donatione semel facta hic agi; et re vera v. 1 memoratur alter dies, dies III kalendas nescio quas, fortasse dies natalis alterius ex filiis P. Claudi Abascanti, eius cui a patre positus est titulus n. 324.

Inscriptio lateris continet rescriptum eiusdem pontificis Volkani cuius n. 324. — 4 in. [AMQVE, 5 in. ICRIBT editio. — 3—6 [*si fiat sine ve*]*xatione ullius statuae ante positae utramque statuam in*[*s*]*criptione inscribt*(*am*) *constituere* [*permitto. D.*] *a. imp. Septimio Aug. II cos.* proposuit Mommsen, ex parte Viscontium secutus. — 6. 7 significatur idem annus 194.

326 tabula marmorea alta m. 0,72 litteris centim. circiter $1^{1}/_{2}$; supra et infra integra est et extat margo, item a parte intuenti sinistra praeter vv. 13—18. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (*Galleria lapidaria*) inter Ostiensia.

NOMINA · EORVM · QVI · PECVNI|*am*
ET · QVIBVS · DIES · NATALIS · E|*orum*
MENS · IAN
5 Ian. · VIII · IDVS · IANVAR ·
P · CL · VERATI · ABASCANTIANI · HS VI · X CLXXX · P|*r* . .
26 Ian. VIII · KAL · FEBR · GARGILI · FELICIS · HS II · n LX · VI · |*id ian* 8 Ian.
30 Ian. III · KAL · FEBR · VIVI · SVCCESSI · HS II · n · LX · III · |*id ian* 11 Ian.
27 Ian. VI · KAL · FEBR · BELLICI · PHILOCYRI · HS II n · LX · VIIII · |*kal* 23 Ian.
20 Ian. XIII · KAL · FEB · C · IVLI · ISTORI · OCTAVIANI · HS II n · LX · X · |
8 Febr. VI · ID · FEBR · VENNI · FAVST I VII · |*id iul* 9 Iul.
10 Febr. IIII · ID · FEB · ATINI DORYPHORIANI · n · L · XI · K · |*aug* 22 Iul.
1 Febr. KAL · FEBR · IVL · THSOMNESTI · HS III n L... X · K · A|*ug* 23 Iul.
X · |*K*
MART
APR
|P CLAVDI AGRI V|
|POMPONI · QVIRINI|
MAI
m|AI · PROCVLEI CHRESIMIA|*ni*
13 Mai. III · ID · MAI · PAPINI CARICI HS · II|
17 Mai. XVI · K · IVN · AEMILI · PRIMI · HS II|
29 Mai IIII · K · IVN · CLAVDIAE · ARRIAE · M|
27 Mai. VI · KAL · IVN · IVL · COCILI · HERMETIS · |
P · CLAVDIVS · III · PROVINC|*iarum libertus abascantus*
TABVLAM · MARMORE|*am*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Legitur in notitiis ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1805 effossarum p. 172.

Paginae prioris vv. 1. 2. 12 in litura repositi sunt.

Nomina recensentur sodalium qui pecuniam in commune contulerant, ut ex usuris summae a singulis conlatae dies natalis uniuscuiusque communiter celebraretur. Eas usuras fuisse centesimas apparet ex vv. 2. 2. 7. 8. 9. 12, ubi post nomina sodalium summae perscriptae sunt binae, altera ea quam sodalis arcae intulerat, altera ea quae quotannis erogari debebat; contra v. 11 haec sola legitur; ceterum illa sestertiis nummis, haec denariis perscripta est. Nomina sodalium tabulae marmoreae incidenda curavit P. Claudius Abascantus de quo dicam infra ad n. 328, pater P. Claudi Verati Abascantiani, cuius nomen legitur inter sodales loco primo. Ad eundem P. Claudium Veratium Abascantianum coniectura rettuli titulum n. 325, in quo etiam de hac ipsa HS sex milium nummum conlatione agi suspicatus eum. — Tam *C. Iulius Istorius Octavianus* (recensitus inter sodales v. 9) quam *Pomponius Quirinus* (v. 12) nominantur etiam in albo dendrophorum supra n. 281, ille I, 2 (conlato II, 12), hic col. II, 12 vel 17. Praeterea etiam P. Claudium Abascantum qui nomina sodalium incidenda curavit, fuisse inter dendrophoros scimus (n. 281. 324). Accedit quod titulus n. 325, qui fortasse ad hos sodales pertinet vel certe mentionem facit unius ex eis, P. Claudi Veratii Abascantiani, prodiit una cum titulis dendrophorum. Inde hos sodales cum dendrophoris nescio qua ratione coniunctos fuisse facile cogitans.

327 sarcophagus marmoreus; titulum utrimque sustinent Centauri marini. Ostiae rep., deinde Romae in palatio Cartoni AMAT. Fuit deinde in stabulo aedium Torloniae ad plateam S. Apostolorum, inde ab anno 1878 est in museo Torloniae Transtiberino.

V · IDVS · DEC
D M
C · MODESTI · THESE
P · CL · TRIVM · GALLIAR ·
LIB · ABASCANTVS
ALVMNO · DVLCISSIMO
QVI · VIXIT · AN · VIII
MENS · V · DIEB · XVIIII

Recognovi. Amati ms. 9752 f. 13 (inde per Borghesium Henzen syll. n. 2393); F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* 2 p. 272 n. 3192.

1 verba in margine scripta dedi ex Amatio; nunc perierunt praeter pauca vestigia in line potissimum residua, quae Duhnius de eis refert, ex parte falsa sunt. — 3 fin. THESE Amati; nunc non legitur nisi THESE.

328 cippus. Inter Ostiensia Certonii SARTI. Romae in horreis Vaticanis HENZEN. Ubi nunc extet nescio, in repositis musei Lateranensis frustra quaesivi.

D MODESTIAE · EPIGONE*s* M
ANIMAE · DVLCISSIMAE
ABASCANTVS · GALLIARVM
DE · SE · BENEMERENTI · FEC*it*

in latere.

VIIII · KAL · IVL 23 Iun. 177
l. aurelio commodo caes COS
M · PLAVTIO · QVINTILLO

Sarti ms.; Henzen, qui vidit, syll. n. 2268.

In inscriptione lateris deesse nomen alterius ex consulibus neuter eorum indicavit: Commodi nomen erasum ego introduxi coniectura. — 1 VIII Sart. — 3 QVINTILO Henz.

Abascantus Galliarum servus est idem qui postea manumissus et appellatus *P. Claudius trium Galliarum* (n. 227) sive *trium provinciarum* (n. 226) *libertus Abascantus* genuit *P. Claudium Horatium* [potius quam *Horatia*] *Abascantianum* (n. 224) et *P. Claudium Veratium Abascantianum* (n. 325); idem memoratur in albo dendrophorum (n. 281, II, 12); item ad eum redire videtur n. 71.

329 cippus marmoreus. Ostiae rep. a. 1864. Nunc Romae in museo Lateranensi.

DIIS MANIBVS
urceus TI · CLAVDI *patera*
CVMANI · L · CERIALIS
sic VI · AVGVSTALIS
OSTIS
CLAVDIA · PRIMILLA
OPTVMO · CONIVGI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 171. C. L. Visconti ms.; ecta ms.

4 VI pro VIVIR reperitur etiam supra n. 318, 4.

330 superest ex sarcophago; titulus legitur intra coronam quam sustinent genii. Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

T I
CL · VRBANO ·
SEVIRO AVG ·
ITEM · QQ · ITEMDE
CVRIONI COLLEGI
sic FABRI TIGNVARI
ORVM OSTIEN
S IV M

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 173.

331 Ostiae effossa anno 1885. Nunc Romae in museo Lateranensi in repositis.

D M
CLODIVS · LVCRIO
*sevi*R · AVG · IDEM · Q̄ · Q̄ · FECIT · SIBI
*et c*LODIAE · VICTORIAE
*filiA*E · SVAE · DVLCISSIMAE ·
quae · VIXIT · ANNIS · XVIIII ·
*mensi*BVS · V · DIEBVS · XVIII · MORIS · V ·
et LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERIS · Q
eorum · H · M · HSR · FIDVCIAR · M · S ·
*in fr*ONTE · P · XXX · IN · AGRO · P · XXV ·

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Memorat Melchiorri in ephemer. Floreat. *Antologia* vol. 18 fasc. n. 53 (Mai. 1825) p. 117. Exhibent Melchiorri ms.; Amati ms. 9784 f. 4; Sarti ms. Ex apographo Detlefseni edidit Wilmanns exempl. inscr. n. 288.

4 Clodia Victoria uxor L. Naevi Chrysogoni memorata in titulo meriti infra edendo fortasse ab hac non diversa est.

332 Ostiae rep. anno 1858, adfixa monumento sito extra portam Romanam antiquae civitatis (*monum. dell' Inst.* VI tab. XI fig. A II), inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CLODIAE · HELPIDIS
QVAE · VIXIT · ANNIS · XXVII
M · AEMILIVS · HILARIANVS
DEC · FLAM · AEDILIS IIVIR
CONIVGI · INCOMPARABIL · CVM
CALTILIA · TYCHE / ET ATTIO
HERME / PARENTIB · FECIT

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 18, IV n. 30, V n. 33, VI n. 17; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1858, edidit ann. inst. arch. 1857 p. 298.

7 post TYCHE, item 8 post HERME singulae litterae antiquitus erasae sunt.

333 Ostiae rep. a. 1856 extra portam Romanam (*monum. dell' inst.* VI tab. XI fig. A XIII), inde Romae in repositis musei Lateranensis.

L · COMBARISIVS
HERMIANVS
VI · VIR · AVG · IDEM · Q̄Q̄ · VIVVS · FECIT · SIBI · ET
COMBARISIAE · ONESIME · CONIVGI · ET
L · L · COMBARISIIS · MARCIANO · ET
VICTORINO · FILIS · ET
COMBARISIO · HESPERIONI · FRATRI · ET
LIB · LIB · POSTER · EORVM
IN · FRON · P · XVIIII IN · AGR · P · XXXV

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 7, IV n. 32, V n. 35, VI n. 18; C. L. Visconti ms. descripsit mense Iunio 1856, ed. ann. inst. arch. 1857 p. 303.

334 fragmentum, videtur superesse ex sarcophago. Ostiae in museo.

dis manibus
l combarisi
· ~~VICTORINI~~
VIX · ANN · X · M · VII · D · IR
COMBARISIVS
HERMIANVS
PATER

Descripsi.

335 fragmentum sarcophagi. Ostiae rep. ibi ubi n. 333, extat ibi in museo.

· D · M
L · COMBA*risio l. f.* · PAL
VITALI · *eq. pub. ro*m
DECVR · *LAVrent*
LAVINATI · *ET · OST*iensi VM
OMN*IB · HONO*ribus
FVN*CTO · ANNIA*
ISME*NE · CONIVGI*
INCOMPARABILI

Descripsi praeter ea quas dedi litteris inclinatis. His auctam, sed destitutam finibus versuum 1—3. 5 exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 33, V n. 36, VI n. 20; C. L. Visconti, qui descripsit m. Iun. 1856, ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 304.

336 Ostiae effossa e Cartonio, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D e M
L · CORNELIVS · AV
SEVIR · AVGV*stalis*
FECIT · SIBI · ET *lib. liberta*
*b*VSQVE

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Amati ms. 9754 f. 18; Sarti ms.

2 fin. post A mihi videbatur fuisse V, Sartio N.

337 fragmentum tabulae marmoreae, rep. in Portu Romano fossionibus Torloniae hieme 1883/84 LANCI. Titulo primario eraso, ex quo non leguntur nisi paucae litterae eaeque incertae, adiuncti sunt versus duo qui exhibentur infra; sed horum quoque pars videtur periisse cum titulus Romam translatus est; certe in villa Albania non extat nisi pars.

//////
////// ////
//////A/////////V//
C · *CORN*ELIVS AVITVS PRO F NONIO
*ERCVLANE*O IVNIORE CANCELB *sic*

Descripsi partem superstitem; eandem edidit P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 307 n. 214. Magis integram dat Lanci ms.

338 urna marmorea. Extra Ostiam in templo in ripa fluminis versus mare SMET. Florentiae in museo GORI. Ibi extat.

D · M
urceus intra sertum SEX · CORNELIO · EVTYCHO *patera intra sertum*
VI · VIRO · AVG · IDEM · Q · Q
HILARVS LIB · PATRONO
B · M

Descripsit Henzen, recognovit Bormann. Ostiae solus puto descripsit Smetius ms. Neap. p. 189. Inde tam Manutius orth. 418, 10 (ex hoc Ligorius ms. Taur. 6 s. v. Cornelia) quam Panvinius Vat. 6035 f. 188; item Grut. 388, 10 missam a Gutenstenio. Florentiae descriptam exhibent Gori inscr. Etr. 1, 76, 210; Dütschke *ant. Bildwerke in Oberitalien* 3 p. 804 n. 481.

Titulus aliquantum detritus, tamen, teste Bormanno, lectionis certae, antea nonnisi imperfecte descriptus vel editus est; nam Gorius initia tantum versuum dedit et ea mendosa (v. 2 SEX·COSIMI, 4 HILARA), Smetius autem v. 1 omisit, v. 2 pro EVTYCHO dedit SEX·F·NIGRO (om. NIGRO Manut.), finitque in v. 4 verbo HILARVS, reliquis in lacuna omissis. Praeterea Gutenstenius eum titulum Grutero misit pro SEX v. 2 in. dedit SEXT (et T littera vocabulo SEX adscripta est in ipso codice Smetii, sine dubio manu Gutenstenii) et v. 4 ita explevit HILARIVS·ALBANVS | PATRONO·DE·SE·BENE | MERITO·POSVIT, omnino se ingenio suo; similiter Ligorius v. 4 dedit HILARVS·CORNELIANVS.

339 Ostiae effossa a. 1885, nunc bipartita Romae in repositis musei Lateranensis.

C · CORNELIVS · C · LIB · ISOCHRYSVS
SEVIR · AVG · IDEM · Q · Q · FECIT
SIBI · ET · SILIAE · TYRANNIDI · VXORI
ET · C · CORNELIO · ISOCHRYSIANO · F ·
ET · C · CORNELIO · SILIANO · F · ET ·
C · SILIO · FAVSTO · PRIVIGNO · LIBERTIS
LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM
H · M · M · | E · N · S
IN F · P · XXX | IN A · P · XXX

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Melchiorri ms., qui memorat in ephemer. Florent. *Antologia* vol. 18 fasc. 53 (Mai 1825) p. 117; Amati ms. 9780 f. 37.

340 fragmentum epistylii, ut videtur, marmorei. Romae in claustro coenobii S. Pauli via Ostiensi. — *Parmi aver inteso vi fosse portata da Ostia* MARINI (Arv.); quam opinionem confirmat nomen Lucilii Gamalae v. 2 (cf. n. 244. 375—377).

P · CORNELIVS · STATIVS · XX · VIR · H · A · H · S · *p*
*luc*ILIVS · GAMALA VIR · H · A · H · E · P · II · VIR · LOCVM · EI · *d*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Marini ms. Vat. et Arv. p. 202 (inde Orelli 3270); Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 123 n. 281; Mommsen, qui vidit, in actis minor. Lipsiens. 1249 p. 292; Homolle, qui vidit, *revue archeol.* nov. ser. vol. 34 (1877) p. 311.

2 eT Momms., errore fortasse typographi, certe contra lapidem.

Titulus nondum recte intellectus est. Ceterum ex dispositione litterarum patet duos esse titulos, alterum vigintivirorum h. a. h. s. p. duorum, alterum Lucilii Gamalae duoviri; hunc expressi typis inclinatis. — Vigintiviri h. a. h. s. p. aliunde non innotuerunt.

341 de origine Ostiensi nullus est testis. Romae apud cardinalem Caesium OMNES; *nel peristilio della casa del cardinale* addit LIG. (Neap.).

MEMORIAE
M · CORNELI · M · F · PAL · VALERIANI · EPAGATHIANI · EQ *r*
DECVRIONI · SPLENDIDISSIMAE · COLONIAE · O*stiensis*
FLAMINI · PRAETORI · II · SACRA · VOLKANI *fac*
*ie*NDEMQVE · SODALE · ARVLEN*si*
DECVRIONI · LAVRENTIVM · VICI · AVG · EIVS *dem loci iiiiviro?*
PATRONO · CORPORIS · LENVNCVLARIORVM *tabulariorum*
AVXILIARIORVM · OSTIENSIVM QVI VIX ANNOS XII ME*nse* .
M · CORNELIVS · M · F · PALAT · VALERIANVS · DECVRIO · F

Metellus Vat. 2032 f. 354 et Pingonius f. 22', uterque a Budaeo, qui descripsit a. 1547; exemplum paullo diversum, fortasse Budaei autographum, reperitur in scheda solitaria inserta codici Vat. 8037 f. 9; Manutius Vat. 5241 p. 221 qui videtur descripsisse a. 1582; Ligorius Neap. lib. 32, Bodl. f. 152'; Grut. 398, 7 a Fulvio Ursino; cod. Waelscappl. f. 192 litt. curs.

Varias lectiones dedi plenas Metelli Pingonii Manutii Ligorii Gruteri, selectas codicis Vat. 8037. — 1 om. Ligor. (Neap., habet Bodl.). — 2 EPAGATIANI Man. Lig. — 3 OSTIEN Lig. (Neap., non Bodl.). — 4 VOLCANI Grut.; deinde I Vat. 8037, L Man. Lig. Grut. — 5 DEMQVE Met. Ping., DENQVE Vat. 8037, BENQVE Man. Lig., ENQVE Grut. — SODALI Grut., SODALE reliqui omnes. — ARVLENI correctum ex ARVLEM Met., AVRENI Ping., ARV Grut. — 6 EIVSD Lig. (Neap.) Met. Ping., EIVSV Lig. (Bodl.), EIVS Man. Grut.; supplementum petivi ex n. 381. — 8 QVI om. Grut. — VIXIT Met. Ping. — AN Met. Ping. — XII omnes praeter Gruterum qui exhibet XLI sive ex coniectura non necessaria, immo reiciendа, sive fraude Gutenstenii. — ME/// Met. Ping., ME·I Man. Lig. Grut. — 9 FIL Met. Ping. — PAIAT Vat. 6037, PALAT corr. ex PAIAT Met. — F Man. Lig., F/// Met., FIN/// Ping., F·C Grut.

M. [Cornel(ius) Valer(ius) Epagathianus recensitus in albo lenunculariorum tabulariorum inter plebeios (supra n. 251, VIII, 25), si non diversus est ab hoc nostro, patrono eiusdem corporis, post annum 192, quo album illud perscriptum est, patronus cooptatus sit necesse est. — Titulum qui posuit M. Cornelius Valerianus fortasse non diversus est ab eo qui anno 192 fuit patronus lenunculariorum tabulariorum idemque quinquennalitate bis functus (n. 251, I, 2. 17). — Ex eadem familia videtur esse M. Cornelius Epagathus quinquennalis perpetuus in altero albo eiusdem collegii scripto anno 152 (n. 250, I, 12) idemque curator Augustalium anno 141 (supra n. 8).

Eadem inscriptio legitur decurtata apud Smetium DIS. Neap. p. 125, ed. 43, 2 (inde Grut. 312, 2) qui in editione dicit se vidisse, a quo habuerunt tam Manutius orth. 782, 2 (inde Ligorius ms. Taur. vol. 2 et Iacobonius de gente Caesia p. 222) quam Panvinius Vat. 6035 f. 45', fortasse etiam Morillonius cod. Amst. f. 27: M·CORNELI·PAL·VALERIAN | FLAMINI·PRAETORI·II·SACRA·VOLCANI | DECVRION·LAVRENTIVM·VICI·AVG·EIVS | PATRONO·CORPORIS·LEMNIC·VIARIORVM | AVXILIARIORVM·OSTIENSIVM. Collocatur in cubiculo cardinalis Caesii tam a Smetio quam a Morillonio. Exemplum dedi Smetianum; v. 1 VALERIANI, 2 VOLKANI, 3 LAVRENTVM, 4 LENVNC (pro LEMNIC) habet Morill. — Atque illam quam priore loco proposuimus esse genuinam nec recte de ea iudicavisse Mommsenum (eph. ep. 3 p. 322) cum habuit pro interpolata ex titulo Licinii Herodis n. 373 apparet; hanc falsam esse puto, fortasse in lapide fictam. Sane nescimus causam, sed potest fuisse qualiscumque, quare cardinalis Caesius magnae inscriptionis in impluvio domus suae positae exemplum decurtatum secum totus habere voluerit.

342 Ostiae in episcopio.

VI · VIR AVG
SIBI ET COR*neliae*
CONIVGI
LIBERTA
s *f*

Descripsi.

343 Ostiae rep. a. 1823, est ibi in museo

· D · M ·
CORNELIAE COCCEIAE
MARCIANETI FILIAE *d*
PVDICISSIMAE *et*
RELIGIOSISSIM*ae*
CORNELIVS VICTO
RINVS IONIACVS ET
COCCEIA MANLIANE
PARENTES
Q · V · A · XXIIII M IIII d VII
...

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 80; C. L. Visconti ms.; acta me.

344 Ostiae in episcopio.

d M ·
*i*VINIO · EDVI
*se*VIR · AVG · IDEM
QQ · QVI VIXIT · ANN*is*
L · MES · IIII · DIE XX
*sa*VIRVS POSVIT
TIAE · AD
I C O

Descripsi.

345 operculum sarcophagi. Romae in hortis Borghesiis in vestibulo musei.

D · A · EGRILI · CALLISTIONIS · SEVIR · AVG · EIDE · Q · Q · M
COMINIA · SECVNDINA · CONIVGI · INCONPARABILI

Descripsi.

346 in Sardinia in monasterio *Nostra Signora di Tergu* (non longe ab ora septentrionali insulae inter Sorso et Castel Sardo; cf. Lamarmora *itinerario di Sardegna* ed. Spano p. 654) in ecclesia monasterii e regione arae maximae. — Ad Ostiam pertinere et nomen A. Egrili Plariani, de quo cf. infra, et decuria scriptus cerari Ostiae peculiaris arguit

A · EGRILIVS · A · F
PLARIANVS
DECVRIAL · SCR · CER · ST
CL · TI F HERMION
FECERVNT
CL · TI · F · IRENAE
LIS · LIBERTABVS · POSRISQ · EORVM *sic*

Descripsit Philippus Nissardi Cagliaritanus. Spano *memoria sull' antica Trurine* (1852) p. 2 (inde Henzen *bull. dell' Inst.* 1853 p. 56, syll. n. 6561), *bullettino archeol. sardo* 6 (1860) p. 139 et 6 (1862) p. 96. Est inter inscriptiones Sardiniae huius corporis vol. X n. 7965.

A. Egrilius A. f. Plarianus fortasse est idem atque A. Egrilius Plarianus pater patroni coloniae et consulis memoratus in titulo Plariae Verae n. 399 (cf. praeterea ad n. 155 et n. 281, 4). — 3 *decurial(is) scr(iptus) cer(ari)*. Nota homines ingenuos esse et hunc scribam cerarium et eum cuius est n. 347, cum scriba librarius qui solus innotuit M. Licinius Privatus (infra n. 374) fuisse videatur libertinus, quocum convenit scribas librarios postponi cerariis in titulis Fabii Hermogenis (n. 353) et Sentii Felicis (n. 409). Recte igitur Mommsenus (*Staatsrecht* I p. 339 n. 2), cum inter apparitores coloniae Iuliae Genetivae (eph. ep. 3 p. 91, cf. p. 107) inveniantur et *scribae* et his dignitate longe inferiores *librarii*, cum illis composuit scribas cerarios Ostienses, cum his scribas librarios.

347 tabula marmorea extat bipertita in episcopio Ostiensi.

A · EGRILIO | A · F · SECVNDO · TRHEPTIANO *sic*
d. de/CVR · LAVR · VICO · AVGV|STAN · SCRIB · COLLEG · FABR · TIGN · OST · DECVRIALI · SCRIPTVS · CERAR · M
*t*RIBVLI · TRIBVS · PVPINIAE · A · EGRILIVS · ISION · ET · IVLIA · PROBA · CONIVX · FECERVNT

Recognovi utramque partem et coniunxi. Alteram partem exhibet de visu Kellermann vigil. not. ad n. 136 (inde Henzen syll. n. 6420); alteram descripserat Kellermann ms. et Henzen qui edidit *bull. dell' Inst.* 1859 p. 216.

348 urna marmorea. Romae in suburbano Paecno.

D M
A · EGRILI · THREP
TIANI · VIXIT · AN
XXVII · DIES · XXXI ·
EGRILIA · VERA
FRATRI · PIENTISSIMO

in latere intuenti sinistro:

DEC · PR · K · NOV
LARGO · ET · MES 31 Oct. 147
SALINO · COS

Recognovi. Borghesi, qui vidit, *bullettino archeol. napoletano* 2 (1844) p. 114 = opp. 4 p. 470; C. L. Visconti ms.

Fortasse pater eius qui praecedit.

349 tabula marmorea fortasse de basi desecta. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (*Galleria lapidaria*) inter Ostiensia.

C · FABIO LONGI · P · P · F
LONGI · P · P · N · FABI · RVFI
PRO · N · C · GRATTI · AB · N
VOT · AGRIPPAE
PRAETORI · SACRIS · VOLKA*ni fac*
DEC · DECR · DECVRIO*ni adlecto*
AEDILI II *viro*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Legitur in notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 175. Edidit Iahn specim. epigraphic. p. 114 descriptam a Kellermanno. De visu citat Borghesi in epistula data d. 12 Mart. 1812 (opp. 7 p. 362).

C. Fabio, Longi p(rimi)p(ilaris) f(ilio), Longi p(rimi)p(ilaris) n(epoti), Fabi Rufi pron(epoti), C. Gratti abn(epoti), Vot(uria), Agrippae, praetori sacris Volkani faciundis, dec(urionum) decr(eto) decurio(ni adlecto), aedili, II viro cet.

350 fragmenta tabulae marmoreae. Ostiae rep. in cavea theatri anno 1881.

AGripp ....
FABI · AGRippae
DECVRION
CONSENSV · POpuli
SESTERTIVM
TESTAMENTo
SVMMAE · VEteris
CENTVM · ALEXENTVr et
QVOD ANNIS LVDI · EDERentur in honorem
AEMILIAE · AGRIPPINAE ·
fER · IN ANN · DECVRIOn

F ·
et ex eius
NTAP
· MAIA
MEMORiae
SVAE ·
EMISI

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 118.

Nomen eius cui haec inscriptio dedicata est maiore ex parte periit; sed cognomen ei fuisse Agrippae vel Agrippinae indicatur et litteris quae ex v. 2 restant et ea re quod inter adfines habuit Fabium Agrippam (v. 3), fortasse eum ipsum cuius est n. 349, et Aemiliam Agrippinam (v. 11). Mulierem fuisse crediderim, ideo quod in inscriptione honores gesti memorantur nulli. — 6 fin. fuisse in lapide *pueri coloniae* [*n(ostrae)*] coniecit Mommsen. — 9 in. agitur de alimentis puerorum vel puellarum centum. Similiter a privatis pecunia pueris puellisque alendis testamento destinata est Tarracinae (vol. X n. 6328) et Siccae Veneriae (vol. VIII n. 1641): cf. Henzen *bullett. dell' Inst.* 1863 p. 141 sq. — 9 fin. significabatur dies ludorum ab Agrippa sive Agrippina in honorem memoriae Aemiliae Agrippinae institutorum. — 11 ante SVAE excidit vel *matris* vel *aviae* vel *materterae* vel aliud parentelae vocabulum. — 12 in. littera ea quae maiore ex parte periit videtur fuisse E; ante hanc spatium uni tantum litterae sufficiebat. — In fine fortasse fuit *conveniret*.

351 fragmentum sarcophagi marmorei. Rep. Ostiae, inde Romae apud P. H. Viscontium HENZ. P. H. Viscontius dedit universitati Romanae. Inde translata est in museum Kircherianum. Anno 1876 reportata Ostiam, ubi extat in museo.

D M
A · FABIO · A · FIL · PAL ·
FFELICIANO ·
sic AEDILII · SACR · VOLK · F ·
QVI · VIXIT · ANNIS · XVIIII
MENS · I · DIEB · XXVIIII
sic A · EABIVS · FELIXS ·
FILIO · DVLCISSIMO

Descripsimus Henzen Zangemeister ego. Edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1851 p. 190, syll. n. 6987.

3 FEELICIANVS cum scripsisset quadratarius, postea litteram F delevit et ex E altera fecit F.

352 tabulae duae lapidis Tiburtini ex cippo ut videtur desectae. Locus non indicatur in COD. BARB. Romae in museo cardinalis Albani XVI. Nunc in museo Capitolino.

a

D · FABIO · D · FILIO · PAL
FLORO VERATIO
SACERDOT · SANCT · REGia
IVDICIO · MAIESTATIS EIVS
ELECT · ANVBIACO PRIMA
DEC · LAVR · VIC · AVG · QVATTERVI
NAVICVLARIO · V · CORPOR
LENVNCVLARIORVM OST
HONORIS · AC · MVNERIS
OMNIS · FVNCT · SODALI
CORP · V · REGION · COL · OST ·
HVIC · STATVAM · FLAVIVS ·
MOSCHYLVS · V · C · ISIACVS
HVIVS · LOCI MEMOR · EIVS
SANCTIMONIAE · CASTITAT
TESTAMENT · SVO · COSTITVI· *sic*
AE · HEREDIB · SVIS · IVSSIT ·
PATRONO · MVNDITIARIO
B M
L · D · D · D · P

b

OS HONORE QVO DIE SACERD FA *sic*
DEDICAT XVII KAL A
TER · ET · SEMEL ·
CoS
LOCVS · DATVS A IVLIO
FAVSTINO PONT VVLK
AED SACRAR · PERMISIT
ACT FL MOSCYLI
SVB QQ C · P
Q · VETVRI FIRMI FELICIS
SOCRATIS ET
L · FLORI EVPREPETI S
OB CVIVS DEDICATIONE
DEDIT DECVRIONIBVS X III
CVM OFFICIO BASILICES

Descripsit Henzen, recognovi ipse. a legitur manu ignota et imperita in codice Barb. XXI, 26. Utramque edidit Mur. 158, 4 missam a Bianchinio. De visu exhibent Guasco mus. Cap. n. 390. 72; Marini ms. Vat. 9123 f. 248 qui etiam Arv. p. 408 not. 80; Henzen syll. n. 6029.

Inscriptionem b fuisse in latere cippi, cuius frontem occupabat a, et Muratorius indicavit eo modo quo inscriptiones disposuit, et diserte testatur Marinius; sed hic fortasse id fecit motus exemplo Muratoriano et ex coniectura; ceterum res in aperto est. Inscriptiones non optime incisae et passim corrosae etiam litteris nuper minio pictis interdum vix leguntur. Quam ob rem varias lectiones priorum selectas adposui.

a 2 VER....O Mur. Mar.; fuit aut VERANO aut VERATIO. — 5 fin. PRIMA.. Mar., PRIMVAR Barb. — 6 QVAIIRVID Barb., QVATVORVIRO Mur., QVATTER... Guasc., QVATTE (sic) RVIRO Mar.; mihi E certa esse videbatur, RO litteras non solum non vidi, sed ne spatium quidem, quod eis sufficeret, deprehendi. Ceterum totus versus in litura repositus est, suffectus sine dubio in locum antiquioris deleti; quae videtur esse causa cur v. 5 fin. PRIMA non intellegatur. — 11 CORP·VI Mur. — 18 MVNDITIARO Barb., MVNDITIARIO Mur. Guasc. Mar., idemque hodie visitur in lapide sed pictum; et de litteris VND dubitavi num vere sint in lapide antiquitus incisae. — 19 B M exhibent Mur. Guasc. Mar.; hodie desideratur; nec videtur vidisse auctor apographi Barberiniani.

b 1 SACERDOT Mur., SACERDE Guasc., SACERDT Mar.; *sacerd(os) fa(ctus est)* interpretatur Henz. — 2 XVII non nimis certum est; DEDICAT·RV.... Mur., DEDICAT·XVIII... Mar. — 3. 4 annus indicatur p. Chr. 254 (potius quam 202 aut 287); cf. Borghesi opp. 7 p. 44. — Verba TER·ET·SEMEL in litura reposita esse videbantur Marinio. — 8 inter ACT et FL, item 12 ante S lapis hiat. — 9 *sub q(uin)q(uennalitate) c(ensoriae) p(otestatis)*.

353 basis magna marmorea. Ostiae rep. a. 1824 a Cartoni (*al foro, che resta di prospetto al bel tempio comunemente detto di Giove* addit MELCHIORRI *antolog.*). Nunc tabulae ex basi desectae extant Romae in repositis musei Lateranensis.

FABIO HERMOGeni
EQVO · PVBL · SCRIBAE · AEDILi
DEC · ADLECT · FLAM · DIVI · HADRIani
IN CVIVS · SACERDOTIO · SOLVS AC Primus ludos
SCAENICOS · SVA · PECVNIA · FECIT
HVNC · SPLENDIDISSIMVS · ORDO · DECurionum f(unere) p(ublico)
HONORAVIT · EIQVE · STATVAM · EQVESTREm cum in
SCRIPTIONE · OB · AMOREM · ET · INDVSTRIAm
IN FORO · PONENDAM · PECVN · PVBL · DECrevit
INQVE LOCVM · EIVS · AEDIL · SVBSTITVENDVM . .
PVTAVIT · IN · SOLACIVM · PAtRI · PATris
QVI · OB HONORES · EI · HABITOS · HS · L · M · P
DEDIT · EX QVORVM · VSVRIS · QVINCVNCIbus
quot ANNIS · XIII · KAL · AVG · DIE · NATALI · EIVS · DECurionibus
sINGVLIS · X · V · DENTVR · ET · DECVRIalibus
aeRARIS · X · XXXVIIS · LIBRARIS · X · XXXVIIS
LIctoriBVS · X · XXV

in latere

IN · AEDE · ROMAE · ET · AVGVSTI · PLACVit
ORDINI · DECVRIONVM · PRAESENTE
FABIO · PATRE · VTI · SPORTVLAS
DIE · NATAL · HERMOGENIS · FILI
EIVS · PRAESENTIBVS · IN FORO · ANTE
STATVAS · IPSIVS · DIVIDI
STIPVLATIONE · INTERPOSITA

Anticam descripsit Henzen, recognovi ipse; inscriptionem lateris descripsit Detlefsen. Memorat primus L. Cardinali *memorie romane* vol. 1 (1824) sect. 2 p. 97. Exhibent Melchiorri ms. (inde Cl. Cardinali *memorie romane* vol. 3, 1826 p. 71 n. 33), qui ipse edidit inscriptionem lateris in ephem. Florent. *Antologia* vol. 18 fasc. 53 (Mai 1825) p. 116, anteae v. 1—5 in ephem. *il Saggiatore* 2 (1844) p. 148; Amati ms. 9750 f. 9. 10 et in actis Arcadum vol. 28 (Dec. 1825) p. 358 (inde Cl. Cardinali *diplom.* n. 327), Sarti ms.; Henzen, qui vidit, syll. n. 7172.

1 in. A·FABIO Melch. ms., unde ipse edidit T·FABIO, Cardinalius L·FABIO; sed non solum hodie non visitur ulla littera ante FABIO, sed etiam deest spatium. Magis crediderim periisse totum versum, in quo tam praenomen Fabi Hermogenis quam alterum nomen gentilicium legebatur. — 2 fin. *scribae, aedil(i)* vel etiam *aedil(i) des(ignato)*, non *scribae aedil(icio)*, legendum esse apparet coniato v. 10. — 7 statuae equestris Fabio Hermogeni ab ordine decurionum decretae basis ab hac nostra videtur fuisse diversa; eo ducunt ipsa inscriptionis verba; praeterea nostra basis, quamvis magna, tamen statuae equestri vix sufficiebat. — 10 fin. videtur periisse nomen fratris Hermogenis natu minoris. — 17 litteras LI ego primus legi; unde supplementa iam antea reperta ab Henzeno (*bull. dell' Inst.* 1859 p. 218) firmantur. In fine inscriptio integra est. Causa cur Fabius pater una cum decurionibus scribas quoque et lictores magistratuum Ostiensium liberalitate perpetua honoraverit, fortasse fuit ea quod filius fuerat inter apparitores magistratuum urbis Romae. Quod autem scribarum aerariorum decuria quotannis accepit denarios $37^1/_2$ totidemque ut videtur decuria librariorum, lictores tantum 25, id inde explicarim quod lictores scribis vel dignitate vel numero inferiores erant. Ceterum detractis denariis centenis ($37^1/_2 + 37^1/_2 + 25 = 100$) quos Fabius decuriis apparitorum videtur destinavisse, restant ex usuris quincuncibus quinquaginta milium sestertium nummum a Fabio donatorum — quibus usuris efficiebantur quotannis duo milia sestertium nummum et quingenti (sive denarii DCXXV) —, denarii DXXV decurionibus ita distribuendi ut singuli acciperent denarios V. Inde numerum decurionum Ostiensium ordinarium fuisse centenarium vel centenario paullo maiorem fortasse deduci potest.

Ex inscriptione lateris in principio praeter alia periit dies quo decuriones in aede Romae et Augusti convenerunt. — In fine inscriptio videtur fuisse integra; certe mutilam eam esse nemo ex descriptoribus adnotavit.

354 arca marmorea. In portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bullonii [est Emm. Theod. card. Buglione qui anno 1708 ex sede Portuensi in Ostiensem translatus est; cf. Piazza *gerarchia cardinalisia* p. 44] ad plateam S. Marci MONTFAVCON.

D · M
L · FABRICI · L · F · PAL
CAESENNI · GALLI · EQ · ROM
PONTIF · L · L · SCRIS · AEDILIC
OMNIBVS NONOR IN C OST · F
ITALICVS · P · DIGNISSIMO

Legitur scripta manu ignota in Montfauconii schedis Parisin. 1293 f. 112. Edidit Montfaucon diar. Italic. (1702) p. 282 laudans 'D. de Serte nobilem virum'. Ex hoc Vulpi Lat. 6, 185; Mur. 154, 4 et 698, 8; ex Mur. Orelli 2178.

4. 5 *pontif(icis), L(aurentis) L(avinatis)* [an *pontif(icis) L(aurentium) L(avinatium)*?], *omnibus honor(ibus) in c(olonia) Ost(iensi) f(uncti)*.

355 Romae in aedibus Tib. Ceuli [cf. ad n. 124]. — Inter Ostienses recepi propter v. 2.

L · FAECENIVS · APOLLONIVS
SEVIR · AVGVSTALIS · IDEM · QVINQ
FECIT · SIBI · ET
FAECENIAE · SVCCESSAE
PATRONAE · SVAE
*liber*TIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE
EORVM
in fr P · IN · AGRO · P

Cittadinus cod. Marc. p. 114 et apud Manutium Vat. 5253 f. 182 (inde Fabretti 621, 180 'ex schedis Vaticanis') = Winghe Brux. 4 f. 9.

2 FAECENNIVS, 4 FAECENNIAE Wingh. — 8 in. ...*fr* Cittad. (Marc.) — Numeri non videntur esse expleti.

356 tabula marmorea cum fragmento anaglyphi. Ostiae in episcopio.

S · VI · VIR · AVG
E · FELICITATI CON
*e*T TVLLIAE · ARSINOE
*libertis lib*TABVSQ · POSTERISQ
*eorum hoc monu*MENTVM · EXTERVM S
EDE · NON · SEQVITVR
NEREDE
SCIRE · VIATOR
TVA · NEMPE · MEA · EST

Descripsi.

8. 9 supersunt ex disticho.

357 Ostiae in episcopio.

L I B ·
*se*VIR · AVG
*idem quin*Q · FECIT
*sibi et F*LAVIAE ·
*secu*NDAE · LIB · ET · CONI ·
*liber*TIS · LIBERTASVSQVE
*posteris*QVE EORVM OMNIVM ·
in fr. p VTS · IN · A · P · VIII *sic*

Descripsi.

8 [*in fr(onte) p(edes)*] (*sex semissem*), *in a(gro) p(edes octo)*; debuit esse VIS vel $\overline{\text{VIS}}$, deinde VIII vel $\overline{\text{VIII}}$.

358 tabula marmorea rep. a. 1885. Extat loco antiquo infixa fronti columbarii [cf. ad n. 482] extra Ostiam antiquam Laurentum versus.

Θ D · FOLIVS · DIONYSI · L · MELA
SISI · ET
Θ NVMISIAE · RVFAE · L · HILARAE · VX
Θ FOLIAE · D · ET · NVMISIAE · L · SECVNO
Θ NVMISIAE SP · F RARAE
Θ D · CRITONIO · DIONYSIO PATRI
Θ CRITONIAE · CHILAE MATRI
Θ CRITONIAE AVGE SORORI
D · FOLIO PROTOGENI L
D · FOLIO · D · ET · NVMISIAE · L · ALYPO
sic FABIA Q · L · ZOSIME · VXORI
FOLIA · D · F · PRISCA · VIR · ANNVM
IN F · P M · VI · DIES VIII XXX

M · LIVIVS · M · F · VOT · ROGATVS
M · LIVIVS · M · L · NICO · AVG
SALINATORIA · M · Ɔ · L · AVCTA · VXOR
M · LIVIVS · M · F · VOT · IVSTVS
M · LIVIVS · AVGVSTALIS · VIXIT · ANN · V
L · SEPTIMIVS L · L · MALCHIO
SEPTIMIA L · L · TERTIA
C · CLODIVS C · L · HEBENVS
M · LIVIVS M · L · RHODINVS
M · LIVIVS · M · L · AMEMPTVS
LIVIA · M · L · THYMELE
M · LIVIVS · M · L · OPTATVS
M · LIVIVS · M · F · PRISCVS
LIVIA · M · L · ARETVSA *sic*
IN AGR P RRIIS

Recognovi. C. L. Visconti ms. (inde omnino acta ms.).

II 4 in litura repositus est, item II 9 vocabulum RHODINVS. — II 12—14 neglegenter incisi, fortasse postea additi, deinde eradi coepti.

359 fragmentum tabulae desectae de cippo marmoreo litteris c. $3\frac{1}{2}$, v. 1 etiam maioribus. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

GER
P · C · EQVITI R*omano omnibus*
HONORIBVS · *functo*
PERPETVVM
PECVNIA · PAT
LAVRENTIVM *patrono*
COLLEGI FAB*rum*
OSTIENSIVM
DECVRIONV*m*
MVNIFICE
QVAM

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Legitur in notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 186.

2 *p(atrono) c(oloniae)* cet.

360 basis marmorea. Ostiae in museo.

DIS · MANIBVS
A · GRANI · ATTICI
urceus SEVIRI · AVGVSTALI *sic* *patera*
ADLECTVS · INTER PRIMOS
QVINQVENNALIS
CVRATOR · PERPETVS *sic*

Descripsi.

361 cippus marmoreus. Ostiae in museo.

DIS · MANIB
A · GRÁNI
ATTICI · L · ACESTIS
SE VIRI
AVG

Descripsi.

362 Romae E. Q. VISCONTI. Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat (*Gall. lap.* mag. II.). — Ostiensem esse vidit C. L. VISCONTI.

C · G R A N I O
C · FIL · QVIR
M A T V R O
D · D · DECVRIONI · ADLEC
CVI · ORDO GRATVITVM
DECVRIONATVM · ET STATVAM
OB MVnIFICENTIAM EIVS
DECREVIT
C · GRANIVS · RVFV S
L · GRANIVS · CELSV S

Descripsi post Hanzanum. E. Q. Visconti ms. II f. 24; Marini ms. Vat. 9121 f. 158; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1859 p. 242, act. Arcad. n. s. vol. 13 (1859) p. 105.

363 Ostiae rep. intra urbem antiquam non longe a porta Romana. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

C · G R A N I O
C · FIL · QVIR
M A T V R O
D E C V R · D E C R
DECVRIONI · GRatis
A D L E C T O
CORPOR ////· Curator
NAV · MARIN · ET · mensor
FRVMENT · OSTIENSIV *sic*
M · LOLLIVS · M · F
P A V L I N V S
AMICO

Descripsit Bormann, recognovi ipse. Partem superiorem (vv. 1—8 cum principio v. 8) exhibent C. L. Visconti ms., annal. inst. arch. 1857 p. 311 et 1859 p. 240, act. Arc. nov. ser. vol. 13 (1859) p. 102, P. H. Visconti in actis academiae archaeol. Rom. vol. 15 p. CXIII (propositam sociis academiae d. 15 Apr. 1858), inscr. Ost. III n. 21, IV n. 52, V n. 55, VI n. 224. Partem inferiorem divisam a superiore habet C. L. Visconti ms.

7 quattuor vel quinque litterae perierunt antiquitus erasae; quid fuerit, non constat. — Curatores navium marinarum novimus ex titulo Cn. Senti Felicis (infra n. 4092). — 9 ERVM Visconti ita finientes, reliqua ut alteram inscriptionem dat C. L. Visconti ms., primum versum ita exhibens /MENT·OSTIENSIV.

364 Ostiae rep. a. 1831, inde Romae in suburbano Paccae VISCONTI (act. Arc. vol. 9) ibi extat.

d · M
c. granio C · F · QVIR · MATVRo
decurioni et sEVIRO · OSTIENSIVm
*corp*ORIS · MENSORVM · OST
RVM · PATRONO · CORP
curatorum nAVIVM · MARINARVm
et naviculariorum AdNALIVM · OSTIENS
*dendr*OPHORVM OSTIENS
LIVM · OSTIENSIVm
ATIMENSIVM

Descripsit Henzen, recognovi ipse. C. L. Visconti ms., ann. inst. arch. 1857 p. 311 et 1859 p. 240, act. Arcad. n. ser. vol. 9 Ma... Iun. 1858) p. 68 at vol. 13 (1859) p. 103.

4. 5 OST*iensi*VM Visconti; at ante VM extat ... certa licet fracta. — 10 CATINENSIVM Visconti act. Arc. vol. 13, errore.

365 urna. Romae in suburbano Paccae.

D · M
HORATIAE · C · F
FORTVNATAE
MTVR

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1859 p. 243 et act. Arcad. n. s. 13 (Ian. Febr. 1859) p. 105.

4 Maturus videtur esse Granius Maturus cuius sunt n. 362—364.

366 Ostiae VISCONTI. Extat ibi in museo.

d · M
aELIO · HERMET
servo AVG · ITEM QQ
A · VERECVNDA
.. · BENE · ME
ruit fECIT

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Oct. 1855.

367 magna basis marmorea. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Extat Romae in museo Vaticano (Chiaramonti sinistra).

P · H O R A T I O
C H R Y S E R O T I
SEVIRO · AVGVSTAL · IDEM
QVINQ · ET · IMMVNI · LARVM · AVG
EX · S · C · SEVIRI · AVGVSTALES · STATVAM
EI · PONENDAM · DECREVERVNT · QVOD
IS · ARCAE · EORVM · HS · L · M · N · DEDERIT
sescus EX QVA · SVMMA · HS · X · M · N · OB · HONOREM · CVRAE *sescus*
SEX · HORATI · CHRYSEROTIANI · ET · RELIQVORVM *sic*
HS · XL · M · N · EXCEPTA · STIPVLATIONE · EX · VSVRIS
sic SEMISSIBVS · ET · M II · S · S · S · QVOD ANNIS · IDIB · MARTIS
NATALI · SVO · INTER · PRAESENTES · HORA · II · VSQVE
sic AD · ASSE · DIVIDIATVR · DEDVCTA · ORNATIONE · STATVE *sic*
ET · FAMILIAE · AVGVSTAL · HS · C · N · QVOTSI · ITA
FACTVM NON ERIT · TVM EA · HS · XL · M · N
DARI REI · P · OST · SVB EADEM · CONDICIONE
QVA · S · S · EST OB CVIVS DEDICATIONE DEDIT
DECVRIONIB · X V · ET · AVGVSTALIBVS · X V
IBQVE HONORE SIBI HABITO SVMPTVM STA
TVAE ORDINI AVGVSTALIVM REMISIT

in latere intuenti dextro

DEDIC
XV · KAL IaNVar
MAMERTINO · ET · RVFO 17 Dec 182
COS

P. Horatio Chryseroti, seviro Augustal(i) idem quinq(uennali) et immuni Larum Aug(usti) ex s(enatus) c(onsulto). — Seviri Augustales statuam ei ponendam decreverunt, quod is arcae eorum (sestertium quinquaginta) m(ilia) n(ummum) dederit, ex qua summa (sestertium decem) m(ilia) n(ummum) ob honorem curae Sex. Horati Chryserotiani, et reliquorum (scr. reliqua) (sestertium quadraginta) m(ilia) n(ummum) excepta stipulatione (inserend. ut) ex usuris semissibus et m.... (summae) s(upra) s(criptae) quodannis idib. Martis natali suo inter praesentes hora (secunda) usque ad asse(m) dividiatur, deducta ornatione statu(a)e, et familiae Augustal(ium) (sestertios centum) n(ummos)[2]; quotsi ita factum non erit, tum ea (sestertium quadraginta) m(ilia) n(ummum) dari rei p(ublicae) Ost(iensium) sub eadem condicione qua s(upra) s(criptum) est. — Ob cuius[3] dedicatione(m) dedit decurionib(us) (denarios quinos) et Augustalibus (denarios quinos). Itque honore sibi habito sumptum statuae ordini Augustalium remisit.

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 180; Iahn specim. epigr. p. 114 descriptam a Kellermanno; Henzen syll. n. 7116.

1 Non intellegitur; nec tamen videtur corruptum. Cf. infra n. 431, 7.
2 Intellego sic: P. Horatius Chryseros arcae Augustalium solvit quinquaginta milia nummum, ex quibus decem milia nomine Sex. Horati Chryserotiani ... videtur ob curam ab Augustalibus Chryserotiano decretam (cf. supra n. ... hunc VIviri Augustales post curam quinquennalitatem optulerunt), reliqua quadraginta milia extra ordinem ea condicione ut ex eorum usuris quotannis die natali ... serotis et statua ipsius ornaretur et familiae Augustalium centum nummi ... buerentur, reliqua autem dividerentur inter ipsos Augustales qui quidem ... secunda in conventu (cf. infra n. 431) adessent.
3 Scilicet statuae Chryseroti ab Augustalibus decretae.

368 Romae apud Vescovalium MOMMS., in aedibus Vescoveliorum in platea Hispanorum HENZEN. — Nunc extat in villa Glienicke apud Carolum principem Borussiae.

d M
ANVARIVS · QQ · CORP
orts fabrum nau ALIVM OSTIENSIVM
CAVSAM SIBI TRADI
MA · MARIA · CALLISTEN
dona TIONIS · CAVSA · MANCIPA
ITQVE SIBI · ET · BRITTIAE
LIS ET · LIBERTIS · LIBERTA
burque posit R · IQVE AEORVM *sis*

Descripserunt Mommsen Henzen Philippi, recognovit nuper Mommsen.

Fortasse est Petronius Ianuarius memoratus in albo corporis fabrum navalium supra n. 256, I, 29, non tamen inter quinquennales, verum inter honoratos.

4—6 *ob donationis] causam sibi traditum fundum a Maria Callisten(e) illi donationis causa mancipavit* supplevit Mommsen.

369 Ostiae rep. a Petrinio in eisdem ruderibus ex quibus prodiit n. 245; lapis inversus antiquitus insertus erat pavimento.

..IVLIVS · KARVS · VI · VIR · AVGVSTALIS
FECIT · SIBI · ET · DVABVS · FILIABVS
*iu*LIAE · C · F · DAMALIDI · ET
*iu*LIAE · C · F · KARAE · ET
*so*NIAE · DAMALIDI · VXORI · ET
..IVLIO · EROTI · PATRI

Fea, qui videtur vidisse, *viaggio ad Ostia* p. 63.

370 basis magna marmorea. Rep. Ostiae in theatro die 1 Dec. 1880.

C · IVLIO
TYRANNO
MAG · QQ · COLLEG
FABR TIGNVAR OSTIS
LVSTRI · XXII · HVIC
PRIMVM · OMNIVM VNI
VERSI · HONORATI · STA
TVAM · PONENDAM
DECREVERVNT
OB MERITA · EIVS ·
L · D · D · D

Descripsit. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1880 p. 474.

371 sarcophagus cum fabula Alcestis. Ostiae rep. a Cartonio, inde Romae in museo Vaticano (*Chiaramonti a sinistra*).

D · M
C · IVNIVS · PAL · EVHODVS · MAGISTER · QQ
COLLEGI · FABR · TIGN · OSTIS · LVSTRI · XXI
FECIT · SIBI · ET · METILIAE · ACTE · SACERDO
TI · M · D · M · COLON · OST · COIVG · SANCTISSIME

Descripsimus Henzen et ego. Opus anaglyphum sarcophagi enarravit Gerhard in ephemeride *Kunstblatt* 1826 p. 233, eadem repetivit in libro *hyperboreisch-römische Studien* 1 (1833) addens inscriptionem litteris minusculis p. 155, denique totum sarcophagum cum inscriptione aeri incidit *antike Bildwerke* tab. XXVIII cf. enarrat. p. 273. Praeterea inscriptionem exhibent Melchiorri ms. et Henzen *bull. dell' Inst.* 1849 p. 101, syll. n. 7200.

5 fin. SANCTISSIME Melch., E nunc deest.

372 cippus marmoreus. Ostiae ante episcopium FEA NIBBY. Nunc Romae in museo Lateranensi.

L · LEPIDIO EVTYCHO
SEVIRO · AVG · IDEM
QVINQ IN COLONIA
OSTIENSI
ET · IN MVNICIPIO
TVSCVLANORVM
ET QVINQ PERPETVO CORPOR
FABRVM NAVALIVM
OSTIENSIVM
FORTVNATVS · LIB ET · ALEXA · ACT

Descripsit Michaelis. E. Q. Visconti ms. I f. 100; Fea *viaggio ad Ostia* p. 20; Nibby *viaggio* 2 (1819) p. 293, *dissert. dell' accadem. rom. d'arch.* 3 (1829) p. 323, *analisi* 2 p. 453; Amati ms. 9742 f. 37; Marocco *monumenti dello stato pontificio* 7 (1835) p. 72. Henzen syll. n. 7106.

373 ingens basis Ostiae reperta a. 1775 ODER., in Ostiae parietinis nuper reperta MORC. (1780); tabula grandis marmorea desecta ex basi, reperta Ostiae, inde Romae in villa Albani MARIN. Extat in ea villa.

L · LICINIO · L · FIL · PAL
HERODI ·
EQVIT · ROM · DECVRIALI ·
DECVRIAE · VIATORIAE ·
EQVESTRIS · COS · DECVRIONI
QVINQVENNALI · DVVMVIRO
SACERDOTI · GENI · COL · FLAM ·
ROM · ET · AVG · CVRAT · OPER · PVBL
QVAESTORI · AER · AEDILI · FLAM
DIVI · SEVERI · SODALI ARVLENSI
PRAET · PRIM · SAC · VOLK · FACIV
ORDO · AVGVSTAL
OPTIMO · CIVI · OB · MERITA

Descripsit de Rossi. Oderici sched. Genuens. f. 56'. Morcelli de stilo inscript. ed. 1 p. 312, ed. 2 vol. 2 (1820) p. 54; Marini ms. Vat. et *iscrizioni delle ville Albani* p. 56 n. 45; Fea *indicazioni per la villa Albani* p. 81 n. 27; P. E. Visconti *la villa Albani* p. 190 n. 33. Orelli n. 2204.

8 ultimam litteram habet solus Marinius detritam eam esse significans; deest iam apud Morcellium.

374 basis magna marmorea. Rep. Ostiae in theatro mense Nov. 1880.

MARCO · LICINIO
PRIVATO
DECVRIONATVS · ORNAMENTIS · HONORATO · ET
BISELLIARIO · INPRIMIS · CONSTITVTO
INLATIS · REI · PVBLICAE · SESTERTIS
QVINQVAGINTA · MILIBVS · N
QVAESTORI · ET · QQ · CORPORIS · PISTORVM · OSTIENS · ET · PORT
MAGISTRO · QVINQVENNAL · COLLEGI
FABRVM · TIGNVARIORVM · LVSTRI
XXVIIII · ET · DECVRIONI · EIVSDEM
NVMERI · DECVR · XVI · DECVRIAL · SCRIB
PATRI · ET AVO · DECVRIONVM ·
LIBRARIO · TRIBVLI · TRIBVS · CLAVDIAE
PATRI · EQVITVM ROMANORVM
PATRVVM · ET · LIBERORVM · CLIENTIVM
VNIVERSVS · NVMERVS
· CALIGATORVM ·
COLLEGI · FABRVM · TIGNVARIOR · OSTIENS
MAGISTRO · OPTIMO · OB · AMOREM · ET · MERITA · EIVS
L · D · D · D · P ·

Recognovi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1880 p. 472.

Vv. 3. 7. 12. 14 postea additi sunt litteris minoribus. — 2 ubi incisum est PRIVATO, postea aliquis pinxit litteris magnis et rubris: TEM SOL. Fortasse voluit *tem(plum) Sol(is)*.

Marco Licinio Privato, [decurionatus ornamentis honorato et] bisellario in primis constituto inlatis rei publicae sestertis quinquaginta milibus n(ummum), [quaestori et q(uin)q(uennali) corporis pistorum Ostiens(ium) et Port(ensium)], magistro quinquennal(i) collegi fabrum tignuariorum lustri undetricesimi et decurioni eiusdem numeri decur(iarum) XVI, decuriali scrib(ae) librario, tribuli tribus Claudiae patruum et liberorum clientium, [patri et avo decurionum, patri equitum Romanorum], universus numerus caligatorum collegi fabrum tignuarior(um) Ostiens(ium) magistro optimo ob amorem et merita eius. L(ocus) d(atus) d(ecreto) d(ecurionum) p(ublice).

(Uncis [ ] circumclusi partem inscriptionis postea additam. Posita est inscriptio ab universa plebe collegii fabrum tignuariorum Ostiensium, cui nomen fuisse numero caligatorum etiam ex n. 160 scimus. M. Licinius Privatus redit in latere basis n. 128, cuius frons inscripta est Diocletiano.

375 columna quadrata alta 4 ped. PIGH., *e una pilastrata* LIG.; in marmore quadrato HISP. *Fu portata da Porto* STAT.; *era .. nel Foro Portuense, et è stata condotta in Roma dal cardinale Pio di Carpi vescovo Portuense; et la porta* [*porto*] *nelli suoi horti Carpensi nel colle Quirinale* LIGOR. In hortis Carpensibus STAT. PIGH. MAN. HISP. — Fragmentum ad D. Silvestri Teatinorum in Quirinali vidit FABRETTI. Lapides qui e hoc Teatinorum coenobio extabant ex parte certe venerunt in museum Alexandri cardinalis Albani, quod emptum a pontifice anno 1734 in Capitolium translatum est (cf. vol. VI n. 346. 452), sed hic neque loco priore videtur extare, frustra ibi indagatus a Viscontio (ann. inst. arch. 1857 p. 372), neque alibi cuiquam post Fabrettium visus est.

P · L V C I L I O
P · F · P · N · P · PRO
NEP · GAMALAE
AED · SACR · VOLK
aEDILI · D · D · ALLECTO
gRATIS · DECVRIONI
pONTIFICI · IIVIR · CENSO
RIAE · POT · QVINQVENNAL
IN · COMITIS · FACTO · CVRA
tori · PECVNIAE · PVBLICAE · EXIGEN
dAE · ET · ADTRIBVENDAE
iN · LVDOS · CVM · ACCEPISSET · PVBLIC
LVCAR · REMISIT · ET · DE · SVO · EROGATI
ONEM · FECIT
idEM · SVA · PECVNIA · VIAM · SILICE · STRAVIT
qVAE · EST · IVNCTA · FORO · AB · ARCV · AD · ARCVM
idEM · EPVLVM · TRICHILINIS · CCXVII
COLONIS · DEDIT
idEM · PRANDIVM · SVA · PECVNIA · COLONI
OSTIESIBVS · BIS · DEDIT
iDEM · AEDEM · VOLCANI · SVA · PECV
NIA · RESTITVIT
iDEM · AEDEM · VENERIS · SVA · PECV
NIA · CONSTITVIT
idEM · AED · FORTVNAE · SVA · PECV
NIA · CONSTITVIT
idEM · AED · CERERIS · SVA · PECVNIA
CONSTITVIT
idEM · PONDERA · AD MACELLVM
CVM · M · TVRRANIO · SVA · PECV
NIA · FECIT
idem AEDEM · SPEI · SVA · PECVNIA
consTITVIT
idEM · TRIBVNAL · IN FORO · MAR
MOREVM · FECIT
hVIC · STATVA · INAVRATA · D · D
P · P · POSITA · EST
iTEM · AHENEA · D · D · P · P · POSITA
pROXVME · TRIBVNAL · QVAES
propiEREA · QVOD · CVM · RES · PVBLICA
pRAEDIA · SVA · VENDERET · OB · POL
lICITATIONEM · BELLI · NAVALIS
HS XV CC · REI · PVBLICAE · DONAVit
huNC · DECVRIONES · FVNERE · PV
bLICO · EFFERendum · CENsVERVNT

Exhibent Pighius cod. Berol. f. 64 litteris minusculis, Ligorius ms. Taur. vol. 14 s. v. Portus (inde Gudius ms. 201, ed. 76, 4 licet non ut reliqua Ligoriana; ex exemplo Ligorii Ottoboniano Vulpi 6, 151), Achilles Statius cod. Vallic. f. 172' (inde Doni de rest. salubr. agri Romani p. 45 et syll. 2, 4, ubi Gorius in erratis locum unum et coniectura emendavit; ex Donio Mur. 135); manus ignota in codice Marc. Vat. 5253 f. 387' (inde quaedam affert Marinius iscr. *Alb.* p. 38 n. 1); Anonymus Hispanus Chis. f. 1. Partem (scilicet v. 25—38) refert Fabretti 522, 381 de visu. Orelli 3882 ex Donio Gudio Mur. Recensuit Mommsen olim in actis soc. Lips. minoribus a. 1849 p. 295, unde repetiverunt C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 323 et Wilmanns ex. inscr. n. 1724, nuper in ephem. epigr. 3 (1877) p. 320.

3 GAMELAE Lig. — 4 in. hiatum indicat Stat. — AED] AD Hisp. — 5 ..EDILI Pigh., ..EADLI Stat., AEDILI reliqui. — ALECTO Ligor. — 6 GRATIR Lig. Man. — 7 PONTIFICI Lig. Man. Hisp. — 9 ..IN Pigh. Stat. Man., ET IN Hisp., ITIO·IN Lig. — COMITIIS Hisp. — 9. 10 CVRA.. Pigh., CVRA ...E Man., CVRA .... Stat., VNA|ET Hisp., CVRATORE Lig. — 11 ..AE·ET Stat., ..AE·ET Pigh., ..E·ET Man., DAE·ET Lig. Hisp. — 12 ..N Man., ..IN Stat., IN Pigh. Lig. Hisp. — PVBLIC... Pigh. Stat. Man., PVBLICO Lig. — 13 LVCAR Man., EVCAR Lig., ..VCAR Stat., ..CVEAR Pigh punctis subseriptis dubitationem significaus, LVCOS Hisp. — REMISIT·ET Pigh. Hisp., RIMIEITII Man., RIMII (sed altera I postea deleta) ETITII Stat., REMISIT HR Lig. — 13. 14 EROGATI·D DIEM FECIT Lig. — 15 EM Pigh. ..M Stat., IDEM Man., CVM Lig., ET Hisp. — 16 ..VAE Pigh., QVAE reliqui. — AB·ARCI Lig. — 17 ..EM Pigh. Stat., IDEM Man., ET M Hisp., IN Lig. — EPVLVM EOVLVM Hisp., EPVLVM CVM Stat. — TRICHILINIS Pigh., TRICHLILLINIS Lig., TRICHLINIS Stat. Man., TRICLINIIR Hisp. — CCXVI HS CCXVII Lig. — 18 om. Lig. — 19 ...EM Stat., IDEM Man., ITEM Pigh. ET Hisp., IN Lig. — COLOMI.. Pigh., COLONI Lig. Man., COLONIS Stat. Hisp. — 20 OSTIESIBVS Pigh. Lig. Stat., OSTIENSIBVS Hisp., HOSTIENSIBVS Man. — BIS] EP Hisp. — 21 ..DEM Stat., ..EM Pigh., IDEM Lig. Man. Hisp. — VOLKANI Lig. — 21. 22 PEC|VNIA Lig. — 22 RESTITVET Lig. — 23—26 om. Lig. — 23 ....DEM Stat., IDEM Man. Hisp., ITEM Pigh. — AEDEM om. Stat. — 25. 26 om. Hisp. — 25 ...EM Stat., IDEM Man., ITEM Pigh., ...M Fabretti hinc incipiens. — AED Pigh. Man., AE Fabr., AEDEM Stat. — 25. 26 FORTVNAE·SVA·PECVNIA]·FORTVNATVS·PE SVA Fabr. — 26 CONRTITVET Stat. Fabr. — 27 ..EM Stat. Fabr., IDEM Lig. Man. Hisp., ITEM Pigh. — AED·CERERIS] AEDEM·FORTVNAE·CERE Stat. — 29 ..EM Stat., ..TEM Fabr., ITEM Pigh., IDEM Lig. Man. Hisp. 31 PECIT Fabr. errore typographiea correcto in add. — 32 IDEM·AEDEM Lig. Hisp. — SIEI Man. — 33 ..TITVIT Pigh. Stat., ..STITVIT Man. Fabr., CONETITVIT Hisp., RESTITVIT Lig. — 34 ..EM Stat. Fabr., ..M Pigh., IDEM Lig. Man. Hisp. — IN·FORO om. Man. — 35 VIC Stat. Pigh., h Lig. Man. Hisp. Fabr. — INAVRAT.. (om. D·D) Fabr. — 38 ..TEM Pigh., ..EM Stat. Fabr., ITEM Man., IDEM Lig., EIDEM Hisp. — in AHENEA finit Fabr. — POSITA POSITA... Pigh. Man., POSITA EST Lig. Hisp. — 39 ..ROXVME Pigh. Stat., PROXVME Lig. Man. Hisp. — TRIBVNAT Lig. QVAES Stat., QVAE Lig., QVE Hisp., QV... Pigh. Man. — 40 ..EREA CVDD Stat., ..EREAT CVDD Pigh. (dubitans) et Man., MEREAT·SVD·D Lig., PEREAT·QVOD Hisp. — 41 ..RAIDIA Stat., PRAIDIA Man., PRAEDIA Pigh. Lig. Hisp. — VENDERET Pigh. Man. Hisp., VENDERIT Stat. Lig. — 42 ..TATIONEM Stat., LICITATIONEM reliqui. — 43 HCRV CC Stat., HIC·HS·CC Pigh., C·PO·CC Hisp., HS CCIↃↃCC Lig., om. Man. — REI·PVBLICAE Man.) DONAV.. (sic Pigh., DONA Stat. Hisp., DONV Man.) Pigh. Stat. Man. Hisp., DECVRIONES·FVNEREN Lig. — 44 ..NC Stat. Pigh., HVNC Man., HINC Lig. Hisp. — DECVRIONES om. Stat. — 44. 45 FVNERE PV..|LICOEFFER...ET...VERVNT Pigh., FVNERE PVBLICO|...COCFFER CEN...RVNT Stat., FVNERE PVBLICO EFFER FVERVNT Man., FVMEREA|ILLI·FIERI·IVSSERVNT Hisp., FVNEREN|PVBLICO·EFFER·DECREVERVNT Lig.

376 tabula marmorea longa m. circ. 0,54, lata circ. 0,40. Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* dii II). Nec de origine constat nec quando reperta sit. Iam saeculo XVI videtur eam legisse Ligorius: nam v. 25 habuerit necesse est ante oculos cum excogitavit inscriptionem *Neptuno positam a L. Coilio* eiusdem inter falsas. Fortasse prodiit una cum n. 375 atque etiam per aliquod tempus eodem loco prostitit, omissam autem esse crediderim a descriptoribus ideo quod haberent pro altero exemplo inscriptionis n. 375 (similiter ut hanc cum illo confudisse videtur Henzenus, cum in sylloges Orellianae vol. III p. 524 add. ad n. 3882 eam quam supra n. 375 recensuimus inscriptionem P. Lucilii Gamalae adfirmavit extare in Vaticano, cogitans sine dubio de hac nostra). Certe haec fuit causa ob quam, licet publice in Vaticano proposita, non edita est ante C. L. Viscontium.

P · LVCILIO · P f
P · N · P · PRO · N · GAMALAE
AED · SACR · VOLCANI ·
EIVSDEM · PR · TERT · DEC ·
AD · LECTO · D · D · INFANTI
II VIR · PRAEFECTO · L · CAESAR
AVG · F · CENS · Q · A · PONTIF ·
TABVLAR · ET · LIBRORVM ·
CVRATORI · PRIMO · CONSTITVT
HIC · LVDOS · OMNES · QVOS · FECIT ·
AMPLIFICAVIT · IMPENSA · SVA
IDEM · MVNVS · GLADIATORIVM DED
IDEM · AEDEM · CASTORIS · ET · POLLVCIS · REST
IDEM · CVRATOR · PECVNIAE · PVBLICAE · EXI
GENDAE · ET · ATTRIBVENDAE · IN · COMI
TIIS · FACTVS CELLAM · PATRI · TIBERINO
RESTITVIT ·
IDEM · THERMAS · QVAS · DIVVS · PIVS · AEDIFI
CAVERAT · VI · IGNIS · CONSVMPTAS · REFECT
PORTICVM · REPARAVIT
IDEM · AEDEM · VENERIS · IMPENSA · SVA
RESTITVIT
IDEM · PONDERA · AD · MACELLVM · ET · MEN
SVRAS · AD · FORVM VINAR · S · P · FECIT
IDEM · NAVALE · A · L · COILIO · AEDIFICATVM
EXTABVENTIBVS · FERE · COLLAPSVM
RESTITVIT
HVIC · STATVA · AENEA · PEQ · PVB · D · D · POSIT
EST
[illegible] LCHSXVIII [illegible] IMIVS

Primus edidit C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 325, deinde Mommsen qui vidit ipse eph. ep. 3 p. 322 descriptam a Dresselio. Hoc exemplum repetivi. Mira est in hoc titulo scripturae diversitas; nam usque ad v. 11 litteras bonas habet aevi Hadriani vel Antoniniani et exaratus est cum cura et apicibus distinctus; inde a v. 12 'litterae', ait Mommsen, 'inaequales et magis magisque rudes ad formam quam cursivam dicunt declinant, ut A L E sic fere formentur λ ɫ ɛ. Denique haec pars aut tota aut fere tota scripta est in litura, sublata scilicet multo et diutino labore primitiva scriptura cum ipsa lapidis superficie et in spatio depresso et scabro repositis iis quas legimus . . . . Scripturae prioris vestigia deprehenduntur in spatiis vacuis vv. 17. 22 (ubi post RESTITVIT adhuc agnoscitur s). Item v. 12 ex parte antiquus esse videtur, similiterque v. 13 quattuor primae litterae una cum apice qui sequitur a prima manu videntur exaratae esse. V. 15 in GENDAE sub littera C vel G manus posterioris apparet antiqua F vel E. V. 23 M in IDEM olim fuit AR. . . . . Reliquae quoque litterae cuiusvis capitis primae, scilicet binae ternaeve primae vv. 16. 21. 23. 26. 30, extra lituram sunt, sive remanserunt ex scriptura primitiva, sive, id quod probabilius est, scripturae primitiva cum versus haberet longitudine aequales omnes, hic lapidis margo tum remansit non scriptus. Denique v. 26 prima E, fortasse etiam sequens X, superest ex scriptura primitiva'. Sic Mommsen, Dresselium maxime secutus. Moverat haec scripturae diversitas C. L. Viscontium cum primus titulum ederet, et omnia quae sunt a manu secunda haberet pro recentibus, scilicet a falsario quodam adhibita inscriptione n. 375 lapidi incisis; cui adsensi sunt Henzenus et I. B. de Rossi et nuper Homolle *revue archeol.* nov. ser. vol. 34 p. 234 sq. Sed Mommsenus (eph. ep. l. c. p. 323/4) utramque scripturam esse antiquam documentis non solum ex argumento sed etiam ex ipsa scriptura et litteratura tituli petitis probavit. 'Quod tituli pars altera a manu diversa rescripta est, suspicionem non movet; immo ubique liturae factae vel ob errores a quadratario commissos vel ob causam aliam supervenientem passim in lapidibus inveniuntur . . . . Ubi autem eiusmodi emendationes reperiuntur, secundaria scriptura fere deterior esse solet, ut hic quoque evenit. Ipsa litteratura partis posterioris ut pessima est, ita minime suspecta . . . . Tam sermo autem quam orthographia partis inferioris plane conveniunt cum superiore, ut non solum soloece et barbare scripta plane absint, sed etiam in talibus, quale est *extruere* sine *s* littera similibusque, qui haec scripsit optimae aetatis consuetudinem secutus esse inveniatur'. — 5 INFANT*I* est in lapide, INFANTS edidit Viscontius. — 6 SAR elementa neglegentius exarata sunt et fortasse ab ea manu quae scripsit v. 12 seq. — 12 IDEM edidit Mommsen addito 'sic', mihi id quod est in lapide pro IDEM cum interpunctione longiuscula accipi posse videbatur. — 25. 26 Mommsen eph. l. c. p. 330 cogitavit de navali facto in usum extruentium diverso a navali subducentibus destinato; dubitat Iordan Top. 1 p. 436 not. 52.

Aetas P. Lucilii Gamalae, cui n. 375 et n. 376 sunt dedicati, determinatur inde quod in altero titulo n. 376 dicitur fuisse *praefectus L. Caesaris Aug(usti) f(ili)*, id est L. Aelii Caesaris, nam de Lucio Caesare imp. Augusti ex filia nepote et filio adoptivo cogitari nequit propter mentionem in eodem titulo factam thermarum *quas divus Pius aedificaverat*. Floruit igitur ab Hadriani temporibus usque ad M. Aurelium. Fuisse videtur ex posteris P. Lucili Gamalae qui duovir fuerat a. p. Chr. 19 (supra n. 244). — Mommsenus olim, nondum edito a Viscontio altero titulo n. 376, alterum n. 375 adscripserat aetati Augusteae, maxime propter mentionem belli navalis (n. 375, 42) quod habuit pro bello Siculo contra Sex. Pompeium. Sed cum hanc opinionem titulus n. 376 refutaverit, idem Mommsenus postea (eph. l. c. p. 331) mentionem illam belli navalis cum aliqua probabilitate rettulit ad bella gesta sub M. Aurelio.

377 parva ara marmorea. Origo Ostiensis testimonio caret. *Galleria di Sua Altezza Reale* (i. e. Florentiae in museo Mediceo) *dall' eredità Busetti* BONARR. Florentiae in museo Mediceo GORI. Ibi extat.

MEMORIAE
P · LVCILI · GAMALAE
CN · SENTIVS
LVCILIVS · GAMALA
CLODIANVS
PATRI

Descripsit Henzen, recognovit Bormann. Bonarotti cod. Marucell. A 53 f. 105; Gori Inscr. Etr. I, 14. 14 (inde Mur. 1264, 7).

Hunc P. Lucilium Gamalam diversum putat Mommsenus (eph. ep. 3 p. 321) et ab eo qui duoviratum gessit anno p. c. 19 (supra n. 244), et ab eo qui memoratur n. 350 item ut duovir, et ab eo cuius honores enuntiant n. 375 et 376; non enim videtur functus esse honoribus publicis. — Patrem appellat Cn. Sentius Lucilius Gamala Clodianus et hunc P. Lucilium Gamalam et in titulo infra (n. 102) edito Cn. Sentium Felicem; uter ei fuerit pater adoptivus, uter naturalis infra disputabitur.

378 Ostiae in museo.

D · LVTATIO · D · FIL · PA
· CHARITONIANO
EQVITI · ROMANO · E
[illegible] · D
D m

Descripsi. C. L. Visconti ms.

379 in via Praenestina DON. (ed.); sed qui una extare dicitur titulus n. 381 in schedis Donii collocatur Ostiae, et paulo post certe extabat Castel Fusano in agro Ostiensi. — S. I. MILES. DON. (sched.)

DIS · MANIBVS
A · LIVIO
CHRYSEROTI
SEVIRO · AVGVST · QVINQ
AGATHANGELVS
ONESIMVS
CALLISTVS
CAEPVS
HIBERVS
PATRONO · BENEME
RENTI

M. Milesius cod. Ferrar. I, 344; Donius Vat. 7113 f. 107' manu ignota, ed. 5, 192 a Menestrerio (inde Mur. 280, 6). A Donio pendet Fabretti 408, 326 'e schedis Barberinis.'

5 AC·ATHANGELVS, 7 CALISTVS Don. sched. — 10. 11 BENE MERENTI Don. ed., continuat Miles.

380 Romae in suburbano Paccae HENZ. VISC. Anno 1878 iterumque a. 1880 ibi frustra quaesivi.

A · LIVIVS · STRATO · SEVIR
AVGVSTALIS IDEM · QQ · ET · LIVIA
EVTYCHIA · VXOR · FECERVNT · SE VIVI
ET · LIVIIS · ZOTICO · STRATONI · STRATO
NICE · ET · EVTYCHIANO · FILIS · SVIS · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS · QVE · POSTERISQV
E · EORVM ·
CESSVM · SIBI · AB · A · LIVIO · AGRIPPA · ET · C ·
CAETRANIO PRIMITIVO ET · C · CAETRANO
VITALIONE
sic STRATO · DICIT · AMICI · HOC · AT · SECVROS

Descripsit Henzen, qui edidit *Zeitschrift f. Alterthumswissenschaft* 1848 p. 313, syll. n. 7167. C. L. Visconti ms.

11 *amici, hoc ad securos (venietis)* interpretatur Mommsenus.

381 ara marmorea. Ostiae DON. sched. In villa nobilium de Sacchettis apud Ostiam FABR. In Castro Fusano ad villam Sacchettiam nunc Chisianam REGG. Hodie quoque extat Castel Fusano. — S. I. MILESIVS. 'ibidem' (praec. 'in via Praenestina'; cf. n. 379) DON. (ed.)

in latere. arbor duae grues, quarum altera lacertam rostro prehendit

in latere arbor duae grues, quarum altera serpentem [illegible] rostro prehendit

~~LIVIAE A LIB ANTIGONE~~
CONLIBERTAE · ET CONIVGI
BENE · MERENTI
A · LIVIVS · CALLISTVS
SEVIR · AVGVSTALIS · QVINQVENN
· D · M ·
A · LIVI · CALLISTI · SEVI
sic RI · AVGVSTALI · IDEM · QVINQ
· D · M ·
ACILIAE DEVTERAE FILIAE
· EORVM NATVRALI ·

Descripserunt Henzen et Huebner, recognovi ipse. M. Milesius cod. Ferrar. I, 344, Don. cod. Vat. 7113 f. 108 manu ignota, ed. 5. 193 (inde Mur. 203, 2) a Menestreno, Fabr. 47, 267, Ghezzi ms. Angelic. p. 59; Donati 86, 5 e schedis Stoschii; Reggi, qui habuit ab [illegible] in Marinii schedis Vaticanis; E. Q. Visconti ms. I f. 143. 192. Orelli 3929, correxit Kellermann analect. epigraph. (apud Orellium ind. lectionum Turic. 1838) p. 43 ex apographo Krameri.

7 A. Livius Callistus non erit diversus a Callisto qui cum conlibertis A. Livio Chryseroti patrono posuit titulum n. 379.

382 Ostiae rep., est ibi in museo.

M · MANLIO · STEP*hano*
TITIAE · PYRALLIDI
M · MANLIVS · DILIGENS *sibi et*
EPAPHRODITO · LIB · AVG *moriens et*
TITIAE · VERAE · VXORI ET · L*ib. lib. et*
QVOS TESTAMENTO · AVT · CO*dicillis manumisero*
sic POSTERIQVE EORVm

Descripsimus Kilgmann anno 1864, nuper ego. C. L. Visconti ms.

383 cippus marmoreus. Ostiae FABR. Ad Ostia Tiberina in hortulo domus ministri custoditoris salinarum GALL. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* intranti a dextra

D · M
L · MAEEI
MODERATI
urceus SEVIR · AVG · IDEM patera
Q · Q · VIXIT · ANNIS
LXXX · EVTYCHES
ET · PHILVMENVS
FECERVNT

Descripsit Henzen. Fabretti 560. 71 Gal[...] cod. Vat. 7929 f. 318.

384 fragmentum marmoreum in museo Vaticano (*Gall. lap.* omne genus I.

~~M A X I~~ *mus*
sevir aug IDEM · Q · Q · CO
M · OB HONO*rem*
QVINQVENN*alitatis*
[illegible]

Descripsit Henzen

385 cippus parvus marmoreus; formam habet cistae, ornatus est anaglyphis, supra insidet gallus. Monumentum sic describit Viscontius [...] *che una immagine delle vere ciste . . . Essa è fatta a similitudine di un canestro. Insiste sul coperchio e gli serve di manubrio la [...] di un gallo di grandezza quasi naturale . . . . Sul piano del coperchio sono intagliate delle spighe, disposte in circolo per modo, che i gambi andrebbero a far centro nel manubrio. . . . Ma la più importante rappresentanza della nostra cista è quella, che ne si offre nella [...] dritta. Vi è intagliato un filare di grosse canne, una specie di canneto. Appiè del medesimo sta mezzo accovacciato l'uno dei leoni di Ci[...] la testa dell' altro si vede di fronte in mezzo al fogliame. Più in alto si scorge di profilo la testa di Atti, che sembra far capolino, co[...] ei fosse celato fra quelle piante palustri. Fra le medesime si scorge anche appesa una sampogna. . . . Nel lato sinistro della cista è [...] la tibia incurva, il corno, ed il pedo. . . . Dinanzi è scolpita, parte in un cartello, e parte ai lati di una sampogna di sette calami [...] iscrizione.* Rep. Ostiae una cum n. 38. Extat Romae in museo Lateranensi.

M · MODIVS
sic MAXXINVS

ARCHI GALLVS
COLO NIAE
OSTI ENSIS

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1869 p. 244. Cippus cum inscriptione delineatus est *monumenti dell' Instituto* vol. IX tab. 8a fig.

386 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

D · M
MVNDICIAE ·
FELICISSIMAE ·
CONIVGI · KARISSIMS *sic*
QVAE · VIX · ANN · XXXV
MENS · III · DIEB · XII ·
TI · CL · AEEIANVE ·
SEV · AVG · IDEM · Q · Q ·
FECIT · ET · SIBI ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 201; acta ms.

387 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D N
MVNDICIAE · FEli
CISSIMAE · COIVGi
BENEMERENTI
FECIT · MVNDICI
VS · PROCVLVS

Descripserunt Kiessling et Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 69, V n. 73, VI n. 117; C. L. Visconti ms. descripsit mense Iun. 1856.

388 traditur sine loci indicatione una cum n. 130 et 474.

IO · T · L · NICONI
DECVRION · DECRETO
DE · STATVE

Legitur scripta manu ignota apud E. Q. Viscontium ms. II f. 117.
Exhibui ita ut traditur.

389 Ostiae in episcopio.

D · M
P · NONIVS · HELIANVS
ET · NONIA · CRISPINILLA
FILI · ET · NONIA · SYNTROPHIA
CONIVX CARISSIMA · FECER
P · NONIO · HELIO · SEVIRO · AVG
· IDEM · Q · Q ·

Descripsi.

390 basis marmorea. Ostiae rep. in theatro mense Dec. 1880.

P · NONIO · P · F
PAL · LIVIO
ANTEROTIANO
EQVO · PVBL · EX · ORNATO · AB
IMP · M · AVRELIO · ANTONINO · AVG
DEC · DEC · DECVR · ADLECTO
FLAMINI · DIVI · HADRIANI
SALIO · LAVRENT · LAVINATIV
AEDILI · PR · SACR · VOLK · FACI
L I V I A
M A R C E L L I N A
NEPOTI · DVLCISSIMO
L · D · D · D · P

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 474.

391 basis marmorea. Ostiae rep. in theatro mense Decembr. a. 1880.

P · NONIO · P · FIL
PAL · LIVIO
ANTEROTIANO
EQVO · PVBL · EX · ORNATO · AB
IMP · M · AVRELIO · ANTONINO · AVG
DEC · DEC · DECVR · ADLECTO
[illegible] FLAMINI · DIVI · HADRIANI
SALIO · LAVRENT · LAVINATIVM
AEDILI · PR · SACR VOLK · FACIV
T T I N V C I V S
S O S I P H A N E S
CARISSIMO
PIENTISSIMO
L · D · D · D · P

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 475.

P. Nonio P. fil(io) Pal(atina) Livio Anterotiano, equo publ(ico) exornato ab imp(eratore) M Aurelio Antonino Aug(usto), dec(reto) dec(urionum) decur(ioni) adlecto, flamini divi Hadriani, salio Laurent(ium) Lavinatium, aedili pr(aetori) sacr(is) Volk(ani) facu(ndis) cet.

392 Ostiae rep. a. 1825, nunc bipertita Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
D · NONIVS · HERMES · SEV · AVG
IDEM · QQ · F · SIBI ET · NONIAE · HERA
CLIAE · B · M · COIVGI · LIBERTIS · LIBER
TABVSQVE · POSTERISQVE · EORVM

Descripserunt Henzen alteram partem, alteram Detlefsen; ipse recognovi utramque. Melchiorri ms., qui memoravit in ephemer. Florent. *Antologia* vol. 18 fasc. 83 (Mai. 1825) p. 117; Amati ms. 9754 f. 1'.

393 sarcophagus marmoreus (delineatus est *Museo Chiaramonti* 3 tab. XXXIII c). Ostiae rep., inde Romae in museo Vaticano (*Chiaramonti* a sinistra).

P · NONIVS · ZETHVS · AVG
mensa in pistrino FECIT · SIBI · ET *varia supellex ad pistrinum pertinens*
NONIAE · HILARAE · CONLIBERTAE
NONIAE·P·L·PELAGIAE·CONIVGI
P·NONIVS·HERACLIO

Descripsi post Henzenum. (Nibby) *Museo Chiaramonti* 3 (1843) p. 72; O. Iahn *Berichte der sächs. Gesellschaft der Wissenschaften* 1861 tab. XII fig. 3, cf. p. 346 not. 211.

394 Ostiae rep. anno 1827 AMATI. Nunc Romae in suburbano Paccae.

P · NONIVS · P · ET · ƆƆ · L · ZETVS · AVG *sic*
NONIA · P · L · PELAGIA
P · NONIVS · P · L · ANTHVS
P · NONIVS · P · ET · Ɔ · L · HERACLEO
P · NONIVS · P · ET · Ɔ · L · IVCVNDVS

IN · FRON · P · XXX IN · AGR · P · XXV

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Partem exhibet Amati ms. 9757 f. 114.

395 Ostiae in episcopio.

P · N *Opima*
P · Ɔ · Ɔ · L · *Zethus*
FECIT · *Sibi et*
NONIAE · *Heliorae*
COLLIBERT*ae*
OPPIA
INFR P · X

Descripsi.

4 fragmentum quod est post NONIAE, cum describerem, dubitavi utrum ex H an ex R superesset; hoc verum esse apparet conlato n. 393.

396 tabula magna marmorea Ostiae in episcopio.

C · NOVIVS · Ɔ · LIB · TROPHIMVS
SÉVIR · AVGVSTÁLIS · ÍDEM · QVINQVENN
ET · CVRÁTOR · FÉCIT · SIBI · ET · NOVIAÉ · SYNEROSAÉ · PATR
SANCTISSIMAÉ · ET · C · NOVIO · AMARANTHO · VERNAE · SVÓ
LIBERTIS LIBERTÁBVSQVE · SVIS · POSTERISQVE · EÓRVM · ET
NOVIAE · SYNEROSAE · LIB · ET · VXORI
HVIC · MONIMENTÓ · CEDIT · SICCÁNVM · TOTVM · HORTORVM · CVM · PISCÍNA · SVÁ
IN · FRONTE · P · CCLXXXX · ÍN · AGRÓ · COMPRÉNSÁ · MACERIA · COLLIGIT · IVGERA · II ⊃⊃

Descripsi. Henzen, qui vidit, *Zeitschrift für Alterthumswissenschaft* 6 (1848) p. 313.

397 Romae apud S. Paulum OMNES praeter ALCIATVM qui dat sine loci indicatione. Eo venisse ex Ostia non certum, sed probabile est (cf. quae adnotavimus ad n. 88) maxime propter seviratum Augustalem (v. 2).

L · NVNISIO · L · LIB · AGATHENERO
SEVIRO · AVGVSTALI
NEGOTIATORI · EX · NISPANIA · CITERIORE
ET · NVMISIAE · L · LIB · NERCATILLAE
SVXORI · EB · TESTANENTO
ITA · VT · IS · CAVERAT · PACTVM · HS · C
ARBITRATV·NVMISIAE NERCATILLAE·VXORIS
C · NVMISIVS · C · P · SVC · SEVERVS
VIX · AN · BII · MENS · VII · D · BIIX
C · NVMISIVS · PARDALAS · ET · NVMISIA
EVPRAXIA · FILIO · CARISSINO

Ab eodem exemplo pendent codex Redianus f. 35′; codices Iucundiani rec. 3 (cod. Cicognae f. 32′, Magl. 28, 34 f. 148n′; Pighius Berol. f. 25 e libro cardinalis S. Crucis); Piccart n. 181 apud Reinesium ep. ad Hoffmannum et Rupertum p. 237 (inde repetivit Reinesius synt. 11, 35); Alciatus Feae f. 94.

Antiqua versuum distributio ignoratur. — Varias lectiones adposui Rediani Magliabecchiani (cum Cicognanum non habeam plene conlatum) Piccarti. — 3 ISPANIA Magl. — 6 scr. HS-C̄. — 7 HVMISIAE Red. — 8. 10 G pro C dant Red. Picc. — 11 EVPRAXIA Picc., EPRAXIA reliqui.

398 Ostiae in museo.

dec. dec.
DEC · *v. directo*
HONI*bus*
L · OSTEN*sis*
· CONTV*bernali*
· · B · *m*

Descripsi.

399 Ostiae rep. anno 1858 *nella via dei sepolcri* ante portam Romanam VISC. de fragmento maiore, nunc ambo fragmenta coniuncta ext. Ostiae in museo.

PLARIAE Q · F · VERAE · FLAMINICAE
DIVAE · AVG · MATRI · A · EGRILI · PLARIANI
PATRIS · P · C COS

Descripsi. Fragmentum maius exhibent C. L. Visconti ms., qui descripsit mense Iunio 1858, ann. inst. arch. 1859 p. 238, act. Arcad. ser. vol. 13 (1859) p. 100, vol. 52 (1887) p. 177; P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 38. V n. 41, VI n. 24.

Plariae Q. f. Verae, flaminicae d(ivae Aug(ustae), matri A. Egrili Plariani, patris p(atroni) c(oloniae) co(n)sulis. Plaria Q. f. Vera flaminica divae Augustae nescio qua parentela coniuncta fuit cum Arria L. f. Plaria Vera Priscilla flaminica, uxore M. Acili Glabrionis consulis, cuius est titulus Pisaurensis editus a Grutero 1024, 1 et ab Oliverio marm. Pisaur. n. XXXII. Indicavit titulum Pisaurensem C. L. Visconti in Arc. (vol. 52). — A. Egrilius Plarianus, *pater p(atroni) c(oloniae) co(n)s(ulis)* videtur fuisse pater naturalis M. Acili A. f. Vot. Prisci Egrili Plariani (de quo cf. ad n. 155) qui fuit patronus coloniae teste titulo n. 72 et facile post praefecturam aerari potuit obtinere consulatum. Ipse A. Egrilius Plarianus fortasse non est diversus a Plariano qui memoratur inter patronos dendrophorum (supra n. 281) loco tertio, deinde qua memoratur supra n. 346 et infra n. 487. Praeterea Olus Aegrilius Plarianus est in titulo Parmensi huius corporis vol. XI n. 1075, (Q.) Egrilius Plarianus legatus proconsulis Africae vol. VIII n. 800. 1177.

400 basis magna marmorea. Ostiae rep. anno 1803, inde translata Romam primum in aedes Quirinales, deinde in museum Vaticanum, ubi extat (*Galleria lapidaria* a sinistra intrantis).

Q · PLOTIO · Q · FIL
QVIR · RONANO
EQVO · PVELICO · EXORN
A · DIVO · NADRIANO
urceus AED · FLAN · RON · ET · AVG *patera*
FLANINI · DIVI · TITI
HVIC · DECVRIONES
STATVAM · PVELICE · PONENO
DECRERVERVNT
PLOTIVS · NIGER · PATER · HONORE · VSVS
DE SVO · POSVIT · L · D · D · D

in latere intuentibus sinistro

DEDIC · XVI · K · APR
T · HOENIO SEVERO
N · PEDVCAEO PRISCINO COS *17 Mart. 141*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1884 effossarum; Fea fast. n. 27 cf. p. LI; Henzen syll. n. 7174.

401 locum non indicant CODICES CYRIACANI. — Apud Scalamontium paulo ante praecedit inscriptio arcus Beneventani (vol. IX n. 1858), unde Beneventi collocatur apud FELICIANVM (Marc. f. 73, Veron. f. 102) et alios complures. — Romae in S. Mariae de la Pace ecclesia veteri IVC. (Veron. f. 13. Magl. f. 11). — Romae in palatio Capranicensi MAZOC

D · N
Q · PLOTIVR · Q · F
QVIR · ROMANVS
EXORNATVS · EQVO · PVBL
HONORIBVS · FVNCT
IN COLONIA · OSTIENSI
DECESSIT · SVPERSTITIBVS
PARENTIBVS

Primus descripsit Cyriacus. Vv. 1—3 rel. Scalamontius in vita Cyriaci (cod. Tar. f. 108′); inde repetiverunt Felicianus Ma. f. 73, Ver. f. 102. Marcanova Be. n. 310, Mut. f. 134 (ex hoc Ferrarinus Traiect. f. 83, Reg. f. 88; Muratori 17. 17 'e schedis Farnesiis', i. e. ex co. Neapolitano Scandiani descripta ex Ferr. exemplo Regiensi); cod. Redianus f. 117; Iucundus Ver. f. 137. Integram exhibent codices Cyriacani Hamiltonianus nunc Berol. f. 113′, Marcian. XIV, 124 f. 149′, V. 8873 f. 73′, Parmensis f. 79. Altempsianus nunc Chis. f. 9. Pendent ex Cyriacano exemplo Marciani et Vaticani simili Felicianus Marc. f. 79′, Veron. f. 127 (inde Ferrarinus Traiect. f. 89′ et Lilius Helmst. f. 111) et Marcanova Bern. n. 161. Mut. et 80′ (inde Iucundus Veron. f. 157′, Magl. f. 127′ et Apianus 103, 1); exemplo mansi et Altempsiano respondent Marcanova Bern. n. 174. 210. 310 et codex Red. f. 28′, item Lilius Helmst. f. 119 et Alciatus Feae f. 4′ = Choier f. 89′. Post Cyr. descripsit Iucundus Veron. f. 13, Magl. f. 11. Exhibet etiam Mazochi f. 71′ Grut. 454, 10.

Vv. divis. videtur servavisse Cyriaci codex Parm. — V. 1. do exemplorum Cyr. Iucundi et Mazochii. — 1 om. Cyr. (Parm. et Alt.) et Iuc., D·M Cyr. (Hamilt. Vat., item apud Scalamontium), D·N·S Maz. — 4 PVB Cyr. (Hamilt. Marc. Vatic.) id. (Parm.) Iuc. Maz., PVBLI Cyr. (Alt.). — 5 FVNCTVS Cyr. (Marc. et Vatic.) M. 6 COLONIAN HOSTIENSIS Maz. — Apud Cyriacum (Marc. et Vatic.) et eos qui pendent ad titulum hunc adnectitur inscriptio M. Postumii Heliodori Benevento quibusdam attributa sed potius urbana (cf. huius operis vol. IX. 223*, 7) adnotat Marcanova Bern. in margine *in ol(ia) sunt duo.*

402 Ostiae in museo.

P Ó L L
PR · SACR *soll. fer*

Descripsi.
Supra et a latere intuenti sinistro integra est.

---

403 tabula aenea. 'Inscriptio exarata est litteris satis bonis neque tamen alte incisis saeculi fere secundi exeuntis vel ineuntis tertii. In parte postica tabula habet manubrium mobile' HENZEN. De origine non constat. Ostiae tribuit *corpus traiectus* (v. 5). Extabat Romae apud Alexandrum Castellani, a quo dicitur vendita esse in Britanniam.

protome del Solis radiis coronata — *secespita* — *patera*

SER · POMPEIO · SER · FIL
MAXIMO
SACERDOTI · SOLIS · IN
VICTI · M · PATRI · PATRM
QQ · CORP · TREIECT TOGA
TENSIVM · SACERDO
TES · SOLIS · INVICTI · M
OB AMOREM ET MERI
TA · EIVS · SEMPER · HA
BET

Henzen recognovit descriptam ab Helbigio et edidit ephemer. epigraph. 1 p. 217.

Ser. Pompeio Ser. fil(io) Maximo, sacerdoti Solis invicti M(ithrae), patri patrum, q(uin)q(uennali) corp(oris) treiect(us) togatensium, sacerdotes Solis invicti M(ithrae) ob amorem et merita eius. Semper habet(?).

9. 10 'formula *semper habet* mihi et nova est et parum intellegitur: cogitavi primo de littera B loco litterae V posita, ita ut *habet* scriptum sit pro *avet*: sed neque haec formula aliunde nota est neque vitiosa scriptura convenit titulo recte et accurate perscripto' Henzen.

---

404 de origine non constat. Inter Ostienses recepi ideo quod urbana certe non est, formula autem *sevir Augustalis idem quinquennalis* Ostiae paene est peculiaris; accedit quod idem P. H. Viscontius, apud quem haec primum descripta est, etiam n. 351 certae originis Ostiensis apud se habuit. — P. H. Visconti dono dedit universitati Romae C. L. VISC. Romae in museo Kircheriano amplificato EGO.

...IVS · FR...
SEVIR · AVGV*stalis*
...DEM · Q · Q · INTE...
CETERA · EXTRVX · ...
A NOVO · IN AREA · PVRA SINC...
DS SVO FORTI...
M · SOLIS · M
*liber*TIS · LIB*ertabus*
*poster*IS C...

Descripsi. C. L. Visconti ms.

3 fin. ⌈ magis ex O vel ex P superesse videtur quam ex R.

---

405 Ostiae in episcopio FABR.

MEMORIA
L · PVBLICIVS · EVTYCHES · SEVIR · AVGVST
IDEM · Q · Q · STIPVLATOR · ARGENTARIVS
ET · PVBLICIA · EPICTESIS · FECER

Fabretti 752, 532; Vulpi Lat. 5 p. 192.

In fine ut vv. 5. 6 haec addidit Vulpius a Fabretto omissa: OSTIA....... | TI....... Videtur error subesse.

---

406 Ostiae effossa a. 1825 a Cartonio, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L · PVBLICIO · ONESIMO
SEVIR · AVG · IDEM · Q · Q ·
CONIVGI · ET · L · PVBLICIO ·
ONESIMO · FILIO · QVI ·
VIXIT · ANN · XXV · PVBLICIA ·
AFRODITE · MERENTIBVS ·
ET · SIBI · FECIT

Descripsit Kiessling, recognovi ipse. Memorat Melchiorri in eph. Flor. *Antologia* vol. 18 fasc. 53 (1825) p. 117. Exhibet idem ms.; item Sarti ms.

---

407 urna. Scalae [agri Amalfitani] in Mariae Nivis MET.; in viculo quodam infra episcopatum antiquum CAM. Inter Ostienses recep propter vv. 5—7.

DIS
MANIBVS
L · RENNI · L · LIB
PHILODORI
MAG · QVINQ
COLL · FAB · TIG
OST · IDEM · AVG
L · RENNIVS · PROCVLVS
FECIT · PATRI · SVO
CARISSIMO

Simon Vallambertus apud Metellum cod. Vat. 6032 f. 384 e'; Camera ed. (*istoria della città e costiera di Amalfi*. Neap. 1836) p. 333 et ms. ex schedis tabularii Amalfitani. Recensuit Mommsen inscr. Neap. n. 150, huius corporis vol. X n. 544.

3 L·RENNII·LIB, 4 L·KILODOXI (ms. PHILODORI) Cam. — 5 QVINQVE Vall. — 7 CVSTODEM·AVG Cam.

---

408 Ostiae vel in Portu olim stetisse non certum sed probabile est; argumento certe est Ostiensis. Romae in vico qui vocatur *il Corso* prope arcum qui dicitur *Arco di Portugallo* in aedibus Ioh. Boccalini Carpensis, vel similiter CHIS. LIPS. WINGH. CLVV. Locum non indicat CITT., sed praecedunt inscriptiones extantes 'in domo Vignolae', quae fortasse eadem est. — Comparavi e Ficoronio a. 1707 BIANCH. In museo cardinalis Alex. Albani MVR. — Nunc in museo Capitolino.

a

D
SALONIA CARPIME
SALONIAE EVTERPE
SACERDOTI · M · D · M · PORT · AVG
ET · TRAIANI · FELICIS · PATRONAE
SVAE · OPTIMAE · BENE · MEREN
TI FECIT · ET SIBI · ET · SALONIO
HERMETI SALONIO DORAE SA
LONIAE TERTIAE ET SOR · FILIS
PARS DIMIDIA INTRANTIB
LAEVA

b

M · CVTIVS RVSTICVS
TIBICO · M · D · M · PORTVS *sic*
AVG · ET · TRAIANI · FELICIS
FECIT SIBI ET CVTIAE THE
ODOTE · ET · LIBERTIS · LIBER
TABVSQ · POSTERISQ · EORVM
PARS DIMIDIA · AD DEXTRA
M

Descripsit Henzen. Anonymus Hispanus Chis. f. 16'; Lipsius ms. f. 35, auctar. p. 49, 3 (inde Gruterus 308, 10); Cittadinius apud Manutium Vat. 5253 f. 263; Winghe Brux. 2, 25 = Ciacconius Raff. f. 129'; schedae Moronii in cod. Barberin. 29. 148; Cluverius Ital. ant. p. 887 (inde Vulpi Lat. 5, 145). Bianchini Veron. 347 f. 1, a quo accepit Muratori 1072, 1.

De *M(atre) d(eum) m(agna) Portus Aug(usti) et Traiani Felicis* cf. ad n. 429. — *b* 2 '*tibica* quadratarii sphalma mihi creditur pro *tibicen*' Muratori, fortasse recte.

Inscriptionis *a* exemplum decurtatum hoc D·M | SALONIAE EVTERPE | SACERDOTI·M·D·M·PORT | AVG·ET·TRIANI·FELICIS referunt antiquiores auctores eidem omnes, scilicet Anonymus Hispanus f. 16, Lipsius ms. f. 35, ed. 47, 2 (inde Grut. 308, 11), Cittadinius f. 263, Winghe 2, 25 = Ciacconius f. 129', schedae denique Moronii, collocantes omnes in eisdem aedibus Ioh. Boccalini Carpensis praeter Cittadinium qui eas aedes dicit Vignolae; v. 1 om. Lips., 3 PORI Lips. Winghe (qui etiam n. 408 *a* 3 exhibeat PORI et *b* 2 PORIVS), 4 TRIANI Lips. addito 'sic', TRAIANI Hisp. Citt. Wingh., TRAIAN Mor. Fieri potest ut hoc exemplum non minus antiquum sit quam illud quod supra dedi et steterit una cum eo in eodem sepulcro; sed magis crediderim descriptum id esse ex n. 408 *a* 2-4 saeculo decimo sexto.

409 cippus marmoreus. Inter rudera Ostiensia nuper rep. FABRETTI, n. 1696 GORI. In salinis urbanis sub Aventino, translatus in urbem iussu senatoris Andreae del Rosso a portu Ostiensi BIANCH. Florentiae in aedibus Antonii del Rosso senatoris GORI. Nunc Florentiae in museo.

CN · SENTIO · CN · FIL
CN · N̄ · TÉR · FELICI
DEC · DECR · AEDILICIÓ · ADL · D · D · D · ADL
Q · A · OSTIENS · II · VIR · Q · IVVENVM
HIC · PRIMVS · ONNIVM · QVO · ANNÓ · DEC · ADL · EST · ET
Q · A · FACT · EST · ET · IN PROXIM · ANNVM · II · VIR · DESIGNAT · EST
QVINQ · CVRATÓRVM · NAVIVM · MARINAR · GRÁTIS · ADLÉCT
INTER · NAVICVLAR · MARIS · HADRIATICI · ET · AD QVADRÍGAM
FORI · VINARI · PATRÓNÓ · DECVRIAE · SCRIBÁR · CÉRARIÓR palem
ET · LIBRARIÓR · ET · LICTÓR · ET · VIATÓR · ITEM · PRAECONVM · ET sic
ET · ARGENTARIÓR · ET · NEGOTIATÓR · VINÁRIOR · AB VRBE
ITEM · MENSOR · FRVMENTARIÓR · CERERIS · AVG · ITEM · CORPOR
SCAPHARIOR · ET · LENVNCVLARIÓR · TRAIECT · LVCVLLI · ET
DENDRÓPHORVM · ET · TÓGÁTÓR · Á · FORO · ET · DÉ · SACOMÁR
ET · LIBERTÓR · ET · SERVÓR · PVBLICÓR · ET · OLEÁRIÓR · ET · IVVEN
CISIANOR · ET · VETERANOR · AVG · ITEM · BENEFICIARIÓR · PRÓC
AVG · ET · PISCATOR · PRÓPOLAR · CÚRATÓRI · LVSÚS · IVVENALIS
CN · SENTIVS · LVCILIVS
GAMALA · CLODIANVS · F
PATRI · INDVLGENTISSIMÓ

Descripsit Henzen, vidi ipse. Fabretti 731, 460; Bianchini cod. Ver. 397 f. 33 descripsit mense Febr. 1706. Gori inscr. Etr. 1 (1727) 309, 51 (inde Vulpi Lat. 6, 208). Orelli 4109.

Cn. Sentio Cn. fil. | *Cn. n. Ter(etina) Felici* |, *dec(urionum) decr(eto) aedilicio adl(ecto), d(ecurionum) d(ecreto) d(ecurioni) adl(ecto)*, *q(uae)stori) a(erari) Ostiens(ium), IIvir(o), q(uaestori) iuvenum*[1]) | — *hic primus omnium, quo anno dec(urio) adl(ectus) est, et* | *q(uaestor) a(erari) fact(us) est et in proxim(um) annum IIvir designat(us) est* — | *quinq(uennali) curatorum navium marinar(um)*[2]), *gratis adlect(o)* | *inter navicular(ios) maris Hadriatici*[3]) *et ad quadrigam* | *fori vinari*[4]), *patrono decuriae scribar(um) cerarior(um)* | *et librarior(um) et lictor(um) et viator(um)*[5]), *item praeconum et* | [errore quadratarii et bis positum est] *argentarior(um)*[6]) *et negotiator(um) vinarior(um) ab urbe*[7]) |, *item mensor(um) frumentarior(um) Cereris Aug(ustae)*[8]), *item corpor(atorum)* | *scapharior(um) et lenuncularior(um) traiect(us) Luculli*[9]) *et* | *dendrophorum et togator(um) a foro et de sacomar(is?)*[10]) | *et libertor(um) et servor(um) publicor(um)*[11]) *et olearior(um)*[12]) *et iuven(um)* | *cisianor(um)*[13]) *et veteranor(um) Aug(usti)*[14]), *item beneficiarior(um) proc(uratoris)* | *Aug(usti)*[15]) *et piscator(um) propolar(um), curatori lusus iuvenalis*[16]) | *Cn. Sentius Lucilius* | *Gamala Clodianus f(ilius)*[17]) | *patri indulgentissimo.*

1) collegium iuvenum Ostiense aliunde non innotuit.

2) corpus curatorum navium marinarum memoratur etiam n. 363. 364.

3) corpus (naviculariorum) maris Hadriatici memoratur etiam in titulo musei Vaticani, quem nolui hic omittere praesertim cum fortasse Ostia Romam adlatus sit

L · SCRIBONIO IANVARIO
NEGOTIANTI VINARIO
ITEM · NAVICVLARIO · CVR
CORPORIS MARIS HADRIATICI
L · SCRIBONIVS FESTIVVS
FRATER · ET
M · MANLIVS CALLICARPVS
SOCER · FECERVNT
ET · LIB · LIBERTAE · SCRIBONI · POSTERISQVE · EORVM

Editus est vol. VI n. 9682 descriptus ab Henzeno.

4) scilicet item gratis adlecto in collegium aliquod consistens ad quadrigam fori vinari, fortasse collegium negotiantium fori vinari vel collegium geni fori vinari utrumque memoratum n. 430. Forum vinarium Ostiae praeterea memoratur n. 376, 24.

5) sunt decuriae apparitorum duovirum et aedilium Ostiensium.

6) quam apte coniungantur praecones cum argentariis sive coactoribus argentariis, docuit Mommsen Hermae vol. 12 p. 94. 100.

7) negotiatores vinarii ab urbe fortasse non diversi sunt a corpore vinariorum urbanorum et Ostiensium memorato n. 318.

8) de corpore mensorum frumentariorum dixi supra ad n. 2. Annonae Cereris Augustae non eget explicatione. Conferri potest quod supra n. 4 quinquennales corporis mensorum puteum refecerunt monitu sanctissimae Cereris Nympharum.

9) vide supra ad n. 252/3. 254.

10) cf. n. 309.

11) cf. n. 32. 255.

12) significantur puto mercatores olearii.

13) cisiani fortasse non diversi sunt ab eis qui alibi dicuntur cisiarii.

14) veteranos Ostiae consistentes in collegium coisse ex hoc titulo dis…

15) videtur significari procurator annonae Ostiensis.

16) cura lusus iuvenalis num pertinuerit ad idem collegium iuvenum, cuius quaestor fuerat Sentius Felix, ignoratur.

17) idem Cn. Sentius Lucilius Gamala Clodianus titulum n. 377 memoriae P. Lucili Gamalae quem item nominat patrem. Quaeritur … fuerit pater naturalis, uter adoptivus. Mommsenus (in actis instor. … bus 1849 p. 298, cf. eph. ep. 3 p. 321) Lucilium Gamalam habuit pro … naturali, Sentium Felicem pro adoptivo; ita ut is qui fuit ante … P. Lucilius Gamala acceperit a patre adoptivo nomina Cn. Senti… peris cognomen Felicis. Magis crediderim Cn. Sentium Clodianum, Felicis filium naturalem, adoptatum a Lucilio Gamala ex more … nomina sua interposuisse retento antiquo praenomine. Cf. etiam a…

410 inter Ostiensia Cartonii SART. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · | M
VERAT | …
LACAENA…
SENTIVS CLODI…
ANVS ET SENTIA
CELERITAS
FECERVNT

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Sarti …

Vv. 1—5 scripti in spatio depresso fortasse substituti sunt in locum tituli antiquioris … verborum male exaratorum. — 4. 5 Sentius Clodianus videtur esse is qui posuit titulum n. 377 et 409 nondum a Lucilio Gamala adoptatus.

411 Ostiae in episcopio.

CN · SER[gius]
AVGVSTA[lis]
CN · SERG[io]
D · D · DEC · ALLE[cto]
SERGIAE · PYR[allidi]
CN · SERGIO · NA…
LVCILIAE · OPSEQ[uenti]
LIBERTIS · LIBERTABVS
in fr. P · XXX *in agr. p.*

Descripsi.

412 urnula marmorea duplex SMET.; lapis bipartitus RED. De origine Ostiensi vide infra. Romae apud S. Mariam in via lata RED., in ecclesia S. Mariae in via lata prope corpus Christi IVCVND., in concha aquae lustralis, addit MSP.; similiter CETERI excepto LIPS. qui collocat in sedibus privatis prope templum soc. Iesu.

a

CN · SERGIVS · CN · L
ANTHVS · PATER
AVGVSTALIS · FECIT

b

CN · SERGIO · CN · F · VOT
PRÍSCO · FÍLIO · SVO
PRAETORÍ
SACRÍS · VOLCANÍ · EX · D · D
AEDÍLI · ADLECTO

Exhibent Redianus f. 34'; Iucundus Veron. f. 29', Magl. 28, 5 f. 51'; P. Sabinus Ottob. f. 133; Mazochi f. 88' parum accurate, cf. emend., Metellus Vatic. 6038 f. 39 et ad Mazochium suum nunc Vatic., Smetius ms. Neap. p. 196 (unde Manutius orthogr. 789, 1; item Panvinius Rom. p. 550 solam partem intuenti dextram; ex Panvinio Ligorius Taur. vol. 17), ed. f. 43, 10 (ex qua Grut. 318, 7), qui vidit; Pighius Berol. f. 160, Leid. Luzac. p. 217; Ligorius Neap. lib. 39; Anonymus Hispanus Chis. f. 139; Ach. Statius Vallic. f. 2'; Lipsius ms. f. 23'. Orelli 1105.

Litteras extantes desumpsi ex Smet. — *a* 3 om. Smet. (ms., non ed.). — *b* 1 VOL Metell. Pigh., VOT ceteri plerique, quam lectionem confirmat etiam Red. qui VOTO exhibet. — 5 AELECTO Lig., ALECTO Hisp.

Hanc inscriptionem non esse urbanam Augustalitas (*a* 3), esse Ostiensem praetura Volcani (*b* 3) docet.

413 arca marmorea. Ostiae rep., nunc Romae in museo Lateranensi.

A

SSERGIA PRÍSCA HANC IN
HONORE L CACI REBVRRI F
IIVIR ET DECVRIONES OSTESES *sic*
FVNERE PVB STATVAMQ ET
TVRIS P L CENSVER L KACIVS
REBVRRVS H V FVNERIS IM
PENSAM REMISIT

Descripsit Michaelis. Amati ms. 9761 f. 14 et in actis Arcadum vol. 29 (1828) p. 231 (inde sine dubio Cardinali *diplomi* n. 341; idem misit Gervasio, qui edidit *sul monumento sepolcrale di Gavio Marciano* Neap. 1853, p. 24). Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 247 n. 367. Henzen n. 7175.

Quid sibi velit A in parte intuenti sinistra quae vacua relicta erat perscripta, ignoro; certe erravit Gervasius cum habuit pro nota numerali Graecanica componens eam cum G incisa in margine tituli n. 415.

Sergia Prisca hanc in honore(m) L. Caci Reburri f(ilii); IIvir(i) et decuriones Ost(i)e(n)ses funere pub(lico) [suppl. *efferendum*] *statuamq(ue) et turis p(ondo quinquaginta)* [1] *censuer(unt). L. Kacius Reburrus* [2] *h(onore) u(sus) funeris impensam remisit.*

1) cf. ad n. 321.
2) pater defuncti maritus fortasse Sergiae Priscae.

414 fortasse fragmentum sarcophagi. Ostiae in episcopio.

D m
L · SEXTIVS SEXT
AGRIPPINVS · SQ · *r. dec. col.*
OST · Q · V · ANN · XV
M III · D XXII · L · SEXTius
SEOS · FIL · DVLcissimo

Descripsi.

415 tabula magna marmorea. Ostiae rep., inde Romae in suburbano Paccae.

C · SILIO · EPAPHRAE · L · FELÍCÍ · MAIORÍ
AVGVSTALÍ · HVNC · D · F · P · EFFERVNDVM · CENS
NERVA · FÍLIVS · HONORE · VSVS · IMPENSAM · REMISIT
C · SÍLIO · C · F · VOT · NERVAE · DECVRIONVM · DEC · G
DECVRIONÍ · ALLECTO · IIVIRO
SÍLIAE · CC · L · FAVSTAE · VXORÍ ·
L · CALPVRNIO · L · F · VOT · SATVRO · D · DECRETO
AEDILI · ALLECTO · *C · SILIO · C · F · VOT · NERVAE*
LÍBERTÍS · LÍBERTABVS · POSTERISQ · EORVM
PR · SACR · VOL · FAC · D · D · D · ALLECT · AED · II VIR SILIAE · C · LIB · TRYPHAENAE · VXORI · PIISSIMAE · LIBERTIS · LIBERTAB
POSTERISQ · EORVM
IN FRONTE · P · XXXV · IN · AGRO · P · XXV

Recognovi. Amati ms. 9761 f. 12 et in act. Arcad. vol. 39 (1828) p. 230; C. L. Visconti ms.; Henzen qui vidit syll. n. 7011.

Quid significet G in margine intuentibus dextro inter versus 4 et 5 incisa, non liquet. — 8. 10. 11 quae inclinatis dedi, postea adiuncta sunt, scilicet ut in titulum Siliorum Felicis patris et Nervae filii et Siliae Faustae et Calpurnii Saturi intruderentur alter Silius Nerva et Silia Tryphaena.

1 *C. Silio, Epaphrae l(iberto), Felici maiori, Augustali. Hunc d(ecuriones) f(unere) p(ublico) efferundum cens(uerunt). Nerva filius honore usus impensam remisit.*

2 *C. Silio C. f. Vot(uria) Nervae, decurionum dec(reto) decurioni allecto, IIviro.*

3 *Siliae (Gaiorum duorum) l(ibertae) Faustae, uxori* scilicet Silii Nervae n. 2.

4 *L. Calpurnio L. f. Vot(uria) Saturo, d(ecurionum) decreto aedili allecto.*

Libertis libertabus posterisq(ue) eorum.

Postea addita sunt haec.

5 *C. Silio C. f. Vot(uria) Nervae, pr(aetori) sacr(is) Vol(kani) fac(iundis), d(ecreto) d(ecurionum) d(ecurioni) allect(o), aed(ili), II vir(o).*

5 *Siliae C. lib. Tryphaenae, uxori* Silii Nervae n. 5 *piissimae.*

Libertis libertab(us) posterisq(ue) eorum.

416 Ostiae extra moenia PIGH.; extra Ostiam GRVT. (470, 3). Romae in aedibus Maffaeianis CITTAD. (Vel.; s. l., Marc.) In domo cuiusdam lapicidae de regione Trivii CHIS. Bononiae in Tusculano dd. de Bevilacqua GVARN. (a. 1776). Nunc Bononiae in museo. — *Trovato nella via Latina che deriva dall' Appia* LIGOR.

C · SILIVS	TI · CLAVDIVS
IVCVNDVS	VITALIS
VI VIR · AVGVSTAL	FECIT SIBI · ET
FECIT SIBI · ET	TETTIAE HOMONOEAE
sic SLIBER LIBERTABVS	CONIVGI
POSTERISQ · EORVM	LIBERTIS LIBERTABVS
IN · F · P · XVI	POSTERISQVE · EORVM
	IN · AGR · P · XXV

sic HOC MONOMENT COMMVNE EST CVM · TI · CLAVDIO · VITALE

Descripsit Zangemeister. Pighius Luzac. p. 261, Berol. f. 199 (Grut. 1109, 9 a Pighio, 470, 3 'e Verderii schedis'); Ligorius Neap. lib. 39 p. 93 (inde Panvinius Vat. 6036 f. 43; Muratori 199, 4); Cittadini Vat. 5253 f. 200, Marc. p. 123; codex Chis. I. VI 205 f. 79 manu ignota; Malvasia p. 614; Guarnieri sched. Bononiens. f. 19 n. 8. Cf. vol. IX n. 100* n. 14.

417 Ostiae effossa anno 1825 a Cartonio, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

C · SILIVS · MO
AVGVSTA
FECIT · SIBI · ET · SABI
C · SILIO · C · F · VOT · LAVRO
E LOCHIADI · L · MAGNAE · L
SVIR · LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQ
IN · FR · P · XLII

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Melchiorri ms.; Serti ms.

418 rep. prope Ostiam a. 1783 MARINI. Nunc Neapoli in museo.

D · M
C · SIMILIVS · PHILOCYRIVS
SEVIR · AVG · IDEM · QQ · MAGISTER
QVOQVAE · COLLEGI · FABRVM · TIG
NVARIOR · DET · LVSTRI · XXXVI ·
ITEM · SCRIB · EIVSD NVMERI · FEC · SIBI
ET · SIMILIAE · PHILETE
COIVGI · VNIBTRIAE · ET
SIMILIAE · ROMANE
FILIAE · ET · LIBERTIS · LIBER
TABVSQVAE · POSTERISQVE ·
EORVM · IN · F · P · LXXX · IN · AGR · P · XXIIII
· GAVDENTI · ET · LAMPADI ·

Descripsit Mommsen. Marini *iscr. Alb.* (1785) p. 239; Mommsen inscr. Neap. n. 6826; Fiorelli catal. mus. Neapol. inscr. n. 40.

3. 4 exspectes *magister quinquennalis*; *quoquae* vocabulum tribuendum esse errori quadratarii Q·Q litteras male solventis coniecit Mommsenus.

419 Ostiae VISC.

*similia*E PHILETE · VN*(iversae c. similius philocyrius seuir a)*VG · IDEM · QQ · QQ · COLLE*(gi fabrum tignuarior. ed)em scrib. eius*DEM · NVMERI · MII

C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1856.

Rettuli ad eosdem homines quorum est n. 418 coniectura non omnino certa. — 1 in. CEPHILETE Visc. — 3 fin. *miles* proposuit Mommsen collata n. 128.

420 Ostiae in museo.

DIS · MANIBVS
EPVRIAE · PIERIDI · FECIT
D · CALPVRNIVS · PRIMIGENIVS · AVG
sic L · SPVRIVS · THIOPHANES · L · AVG
L · SPVRIVS · FORTVNATVS · AVG
ET · LIBERTIS · LIBER*(tabus)* *pos*TERISQVE · EORVM
QVOS · E · SP *(arius)* · MANVMISERIT

Descripsi.

421 Ostiae rep. a. 1856/57 extra portam Romanam (*monumenti dell' Inst.* VI tab. XI fig. A VI), inde Romae in repositis musei Lateranensis.

CN · STATILIVS
CRESCENS
CRESCENTIANVS
VI · VIR · AVG · Q · Q · ET · CVRAT · ORDIN
AVGVSTAL · ET · VI · VIR · AVG · TVSCVLIS ·
FECIT · SIBI · ET · STATILIAE · ATALANTE · CONIVG
ET · LIB · LIBERT · POST · EOR · IN · F · P · XXI · IN · A · P · XXXII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. II n. 13, IV V n. 90, VI n. 38; C. L. Visconti, qui descripsit mense Ian. ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 296; acta ms.

422 parva tabula marmorea. Ostiae in episcopio.

T · STATILIVS · IANV
ARIVS · TRICLIAS sic
SVO · INPENDIO
RESTITVIT ·

Descripsi.

Fortasse pertinebat ad monumentum aliquod sepulcrale.

423 Ostiae rep. a. 1884 a Cartonio.

. . . VL · L · STORAX
. . . . VS · MACELLVM ET
. . . . DERA · TARRENSIBVS
*s. p. f. i*DEMQVE · DEDICAV*it*

Nibby, qui vidit, *atti dell' accademia arch.* 3 (1829) p. 345 (inde Henzen n. 5194) = *analisi* 2, 472.

1 VL·L· *atti*, VL· *analisi*, VL·L· *l.* Henzen. — 3 (*pon*)dera supplevit Henzen. — Tarrenses sunt fortasse Tharrenses Sardiniae (cf. Henzen l. c.; Spano *bull. arch. Sardo* 7, 1861 p. 95); sed vide ne lectio corrupta sit.

424 Romae in museo Torloniae asservatur.

NT
*c*ELLI · RVF
*cor*PVS · FABR*um*
SCHOLAM
K · AVG · N

Descripserunt Gatti et Bormann ectypum.

Litteratura diversa est a n. 1'

425 area Salerni in aede episcopali SIRM. similiterque BONG. — Ostiae vindicant et formula *sevir Aug. idem qq.* (v. 2) Ostian propria et *corpus traiectus* (4).

T · TESTIO · NELPIDIANO
REVIRO · AVG · IDEM · Q · Q
ITEM · PATRONO · ET · Q · Q
CORPORIS · TREIECtVS
MARMORARIORVM
IIII · TERTII · HELPIDIANVS
PRISCVS · PRISCIANVS
ET · FELIX · FILI · ET · HEREDES
PATRI DVLCISSIMO

Accursius sched. Ambros. D 420 inf. fasc. IX n. 11; Bongiardelli Vat. 5237 f. 253 (inde Manutius orth. 404, 22; ex hoc Ligorius Taur. vol. 16; Grut. 473, 8); Sirmondus cod. Paris. 1418 n. 120; Ign. Mar. Como apud Mur. ms. 14 Oct. 1732, ed. 167, 1 eodemque exemplo Procaccini apud Gorium cod. Marucell. A 77; Staibano *guida del duomo di Salerno* p. 55 ex schedis adhibito Grutero. Orelli 4106. Recensuit Mommsen Inscr. Neap. 121, huius corporis vol. X n. 542.

1 T Bong. Sirm. Staib., I Acc., om. Com. — TIRSTIO Sirm. — NELPIDIANO Acc. Sirm. Staib., ELPIDIANO Com., LIBERTINO Bong. — 2 SEVIRO Bong. Sirm. Staib., SEVIRO·SEVIRO Acc. 'sic.', VIRO Com. — IDEM] I Com. — 3. 4. 5 om. Com. — 4 TREIECTVS Staib., TREIECtVS Acc. Bong. Sirm., TRAIECTVS corr. Scaliger. — 5 MARMARARIORVM Sirm., MARMORIORVM Bong., MAMORARIVM Staib. — 6 III·TESTII Acc., IIII·TIESTII Sirm., IIII·TESTI Bong. Staib., TESTIVS Com. — ELPIDIANVS Com. — 7 PRISCVS·ET·PRISCIANVS Com. — 8 FILII·ET Sirm., FILII (om. ET) Com. — HOEREDES Com.

426 epistylium MARINI, litteris vetustis ZANGEMEISTER. Rep. anno 1755 in via Ostiensi ad octavum lapidem a basilica divi Pauli, loco vulgo dicta *la Tenuta di Dragoncello*, ubi rudera magnifici sepulcri reperta sunt GALL. *Found without the gate of S. Paolo in the way to Ostia about 8 miles from Rome* VENVTI minus accurate. In claustro coenobii S. Pauli MAR. NIC. ibique extat.

C · TVCCIVS · L · F · VOT · DVOM · VIR
ATTIA · VXOR

Recognovit Zangemeister. Galletti cod. Vat. 7935 f. 52'. Venuti *philosophical transactions* 51 (1759) p. 292 mendis inquinatam; Marini ms. Vat. 9123 f. 193, Arv. p. 62. Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 58 n. 15, Osann sylloge 477, 25.

427 Ostiae in episcopio.

C · T V C C I V S · [
L · E V T Y C H V S · A V G · *fecit sibi et*
C · T V C C I O · P H R A T I · P A T
TVCCIAE · ELATE · COLLIBERTAE · ET ·
BERYLLO · LIB · AVG — EVTYCHO · LIB — CEDRO
NYMPHICO
ATTICO · LIB — GATI · LIB — EVTYCHO
HERMETI · LIB — EPITYNCHA*no*
VITALI · LIB — SECVNDO
NICOSTRATO LIB — SVCCESSO
ZOSIMO · LIB — DIADVMENO · L· — TROPHI*M*o
SABINO · LIB — ABASCANTO · L· — DELPH*O*
PRIM*o*
DIOGENI · L· — SVCCESSO · L· — NIC
LIB · LIBERQVE · POSTERIS · EORVM — IN · *fronte* ...

Recognovi. Keilermann ms. cui dedit Scheppig.

428 Ostiae in episcopio.

...*tu*CCIVS · Ↄ · L · MALCHIO
AVGVSTALIS ·
TVCCIA · Ↄ · L · *Eu*TYCHE

Descripsi.

429 cippus marmoreus Ostiae rep. a Cartonio a. 1824. Nunc Romae in museo Lateranensi.

d · M · s

urceus — urceus, capsae duae, flos loti — imago sacerdotis — galea, hydria, flos loti — patera

L · VALERIVS · L · FIL · FYRMV|S
SACERDOS IsIDIS OSTEN|S
ET · M · D · TRASTIB · FEC · SIB|I

Descripsit Michaelis. Memorat primus L. Cardinali *memorie romane* 1 (1824) sect. 2 p. 97. Exhibent Amati ms. 9750 f. 16; Melchiorri ms. et in ephemer. Florent. *Antologia* vol. 18 fasc. 53 Mai 1825 p. 115, Nibby *atti dell' accademia romana d'archeologia* 3 p. 444 (inde Henzen n. 5962) = *analisi* 2 p. 470; Cl. Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 30, *diplomi* n. 83; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 53 n. 80, delineatam ib. tab. XVII fig. 2.

1 D·M Melch. ms., DM·S idem *Antolog.* — *M(ater) d(eum) Tra(n)stib(erina)* est eadem atque *M(ater) d(eum) m(agna) Port(us) Augusti) et Traiani Felicis* (n. 408), ita appellata ab Ostiensibus quod Tiberis inter moenia coloniae et Portum interfluebat. Eundem hominem fungi et sacerdotio Isidis Ostiensi et sacerdotio Matris deum Portuensi probat id quod etiam aliunde scimus, Portum coniunctum fuisse cum colonia Ostiensi.

430 Amalfiae in ecclesia Rosarii in fonte quodam, titulus latus palm. 4, altus p. 5.

L · VALERIVS · THREPtVS
FECIT · MAG · QQ
COLLEG · FABR · TIGNVARI
ORVM · OSTeNSIVM · CVRAT
NEGOTIANTIVM · FORI · VINARI
Q · Q · COLLEG · GENI · FORI
VINARI · E..... PE..... PATRIS
Et · VALER..... STAE

Servavit Franc. Pansa *istoria di Amalfi* (Neap. 1724) 2 p. 186 (ex eo Mur. 581, 4 per Comum). Orelli 4087. Mommsen Inscr. Neap. 123 et huius corporis vol. X n. 543.

1 THREPIVS Pansa. — 4 OSTINSIVM Pansa. — 6 pro GENI Mur. GEM· coniecit vel CENT, male. — 8 at pro ET Pansa.

431 Romae in platea S. Marci effossa d. 30 Iunii a. 1760 AMAD. VISC. In museo Vaticano MAR. Ibi extat (*Gall. lap.* mag. II). — Origo Ostiensis ex argumento colligitur.

N · · · ·
MMVNI · AT
RVSTICELI · HVIC
M · DECREVIT · ET · INT
OS · ADLEGIT · SEQVE · HONO
HS · L · N̄ · N̄ · ARCAE · EORVM
EXCEPTA · STIPVLATIONE · VT · EX · VSVRIS · HS · E · E ·
QVODANNIS · IDIBVS · IVNIS · NATALI · SVO · IN CONVENTV
INTER · PRAESENTES · HORA · II · VSQVE · AD ASSE · DIVIDATVR
DEDVCTA · ORNATIONE · STATVAE · HS · C · N · QVODSI · ITA
FACTVM · NON · ERIT · TVNC · EA HS · L · N̄ · N̄ · DARI · REI · P · OSTIENS
SVB · EADEM · CONDICIONEM · STIPVLATVS · EST · POSQVE *sic*
VETVRIA · Q · F · RVFINA · ET
Q · VETVRIVS · Q · F · FELIX · SOCRATES
DEC · LAVRENT · VIC · AVG · ET · DEC · OST · SVMPTVM · STATVAE
ORDINI · REMISERVNT · OB · CVIVS · DEDICATIONEM · DEDIT
SPORTVLAS · DECVRIONIB · X · III · ET · AVGVSTALIBVS · X · V
CVRANTE · Q · VETVRIO · FELICISSIMO · LIB ·
SEVIR · AVG · Q̄ · Q̄ · ET · CVRATORE · ORDINIS · EIVSDEM ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Amaduzzi *Novelle Fiorentine* 1780, 699. E. Q. Visconti ms. II f. 64 et f. 196', idem edidit v. 7—12 *monumenti Gabini* p. 141; Marini ms. Vat. 9124 f. 316; Calvet medicus Avignonensis exhibet in adversariis quae per a. 1790—1806 collegit (cod. bibl. Massil. F. b 3) vol. 3 f. 164, qui unde habuerit mihi incompertum est.

Principium periit. Nomen ei cui titulus positus est fuisse Q. Veturio Socrati aliqua cum probabilitate mihi videor efficere ex nominibus Q. Veturi Felicis Socratis (v. 14) et Q. Veturi Felicissimi (v. 18), quorum alter illius videtur fuisse filius, alter libertus. Cum nomine Q. Veturi Socratis perierunt honores ab eo gesti; Rusticelius memoratus v. 3 quis fuerit incertum est. Sequentia ita licet supplere: *Huic* [*ordo Augustalium statuam*] *decrevit et int*[*er bisellari?*]*os adlegit seque honore statuae accepto*] *(sestertium) L. m(ilia) n(ummum) arcae eorum* [*intulit*]. Condiciones sub quibus Q. Veturius Augustalibus quinquaginta milium nummum donavit respondent fere eis quas fecerat P. Horatius Chryseros cum eisdem dedit quadraginta milia nummum (supra n. 367), scilicet *excepta stipulatione ut ex usuris* . . . . m... *H* (cf. supra ad n. 367 not. 1) *s(ummae) s(upra) s(criptae) quodannis idibus Iunis natali suo in* [*c*]*onvento inter praesentes hora* (*secunda*) *usque ad asse m*) *dividatur, deducta ornatione statuae (sestertius centum n(ummis)*. *Quodsi ita factum non erit, tunc ea HS (quinquaginta) m(ilia) n(ummum) dari rei p(ublicae) Ostiens(ium) sub eadem condicionem stipulatus est; posque(? = posteaque) Veturia Q. f. Rufina et Q. Veturius Q. f. Felix Socrates dec(urio) Laurent(ium) vic(o) Aug(ustanorum) et dec(urio) Ostiensium) sumptum statuae ordini remiserunt. — Ob cuius dedicationem dedit* [Socrates] *sportulas decurionib(us) (denarios) iii et Augustalibus (denarios) v. — Curante Q. Veturio Felicissimo lib(erto), sevir(o) Aug(ustali) q(uin)q(uennali) et curatore ordinis eiusdem.* Mortuo Q. Veturio Socrati positum esse monumentum inde videtur posse effici, quod non ipse sed liberi Veturia Rufina et Q. Veturius Felix Socrates sumptum statuae ordini Augustalium remiserunt. — Aetas monumenti inde aliquatenus definitur quod Q. Veturius Felicissimus memoratus v. 18 redit in titulo posito anno p. Chr. 239 (n. 461); qua cum re convenit quod filius Q. Veturi Felicis Socratis memorati v. 14 invenitur honoribus functus a. 251 (cf. n. 432 et 352).

432 operculum sarcophagi. Romae apud Busseggium antiquarium MOMMS. In museo Kircheriano amplificato EGO.

d. N
q. vetuRIO · FIRMIO *sic*
felici SOCRATI
quinq. c. p. dECVRIONI
praef. pRO · FAC
noli fleRE · IVNDIS
sodali aVLESIVS
vix a..M · V · D · XVIII

Amor iterum ...

Descripsimus Mommsen et ego.

Q. Veturius Firmius Felix Socrates fuit quinquennalis censoria potestate anno p. Chr. 251 teste titulo Fabi Flori supra n. 352b, 10 ex quo hunc supplevi. Pater ei videtur fuisse Q. Veturius Felix Socrates memoratus n. 431.

433 Ostiae in episcopio.

D M
VETTIAE
Q F
sic SEVERE

D · M
A · EGRILI
HERMETIS
GALATANI *sic*
SEVIRI · AV
GVSTALIS

Descripsi.

434 Ostiae in museo.

.. O · R
... ENEIVN
SC · VIEL
SECO...

Descripsi.

435 Ostiae effossa a marchione Sacchetti

D · M
Q · VIBIVS · Q · F · RVFINVS
DEC · COL · OST · HON · F ·
FECIT · SE · VIBO · ET ·
CL · NONINATAE ·
COIVG · ET · LIB · LIBERT
POST · EOR · IN · F · P · XXX · IN · A · P ·

Vettori, qui non vidit ipse, sed habuit a quodam, in epistula data ad Gorium 11 Febr. 1730 (cod. Marucell. A 6...

436 Ostiae in episcopio.

CN · VILLIVS · HILARVS
SEVIR · AVGVSTALIS · IDEM · QVINQVENNALIS
FECIT SIBI ET DVOBVS · CN · VILLIS
EVHEMERO ET · SEXTIONI · FRATRIBVS · ET · VILLIAE
EVTYCHIAE · SORORI · ET NODIAE · GEMNIDI · VXORI · ET
LIBERTIS LIBERTABVSQVE · POSTERISQVE · EORVM
IN · FRONTE · P · XXX · IN · AGRO · P · XXXV

Recognovi. Kellermann ms.

437 operculum sarcophagi. Romae in museo Lateranensi inter

D · M
N VLPI · FAEDimi nostr
DOTIS ...
VLPIA · FI
PATRI ·

Descripsi. Benndorf et Schoene in catalogo musei Later. n. 507.

438 Ostiae

D
C · VOLTIDIO · C · F · PAL · PRISCO · FRATRI · CORPORA*e corporis*
MENSORVM · FRVMENTARIOR · OST · QVI · VIX · A*nn*
ET · VOLTIDIAE · GRAPTE · CONIVGI · DVLCISS · MET
C · VOLTIDIVS · C · F · PAL · CAVARIVS · PRISCIANVS

C. L. Visconti ms. descripsit mense Oct. 1850.

---

439 cippus qui basis cuiusdam formam refert; fastigium in fronte, cuius latera sinistrum et dextrum rosam habent; corona, fastigii media parte, a duobus geniis utrinque sustinetur METELL. Hostiae sunt subscripta epigrammata in uno lapide IVC. In Hostia castello papae AVGVST. *In Ostia a piè della scala del palazzo* BRVN. Ostiae ante templum SMET., *nella piazza di Santa Aura* LIG. — S. l. ALC. — Terracinae FERRARINI.

protome viri	protome mulieris
L · VOLVSEIO	IVLIAE · SP · F
Ↄ · L · DIO · SEV · AVG	THAIDI
IDEM · QVINQVENNAL	
sic HAVE · DIAE	HAVE · THAIS
6ENE · VALEAS	DII · TIBI
QVIS · QVIS · ES	BENE · FACIANT

Iucundus Ver. f. 72, Magl. f. 104', P. Sabinus Marc. f. 23' (inde Sieder f. 67'); Ferrarinus Par. f. 131' in add., Reg. f. 126; Augustinus cod. Vind. 3620 f. 08' et apud Peutingerum cod. 527 f. 6 (inde pendet Apianus 162, 1. 2); Brunelleschi f. 31'; Alciatus Fese f. 120'; Choler cod. Mon. f. 14', Metellus Vat. 6030 f. 33 qui descripsit mense Martio 1550; Ligorius Vat. 0034 f. 20': Smetius ms. Neap. p. 189 (inde Manutius orth. 367, 6; ex Manutio Ligorius ms. Taur. 12, ex schedis olim Barb. nunc Vat. titulum priorem enotavit Marinius ms. Vat. 6120 f. 64 et edidit Arval. p. 821 tamquam ineditum; item ex Manutio Iacobonius appendix ad Fonteium de Caesiorum gente p. 130), ad. 76, 2 (inde Grut. 490, 6); Panvinius Vat. 6036 f. 106', 6036 f. 03. 09. 110, Lipsius ms. f. 35; Winghe Brux. 1, 6. Solam posteriorem edidit etiam Petrus Victorius castig. in Ciceronem ad fam. ad ep. 6, 10 (p. 22 ed. Basil. 1540, p. 66 ed. Lugd. 1552), cui utramque miserat Marcellus Cervinus; priorem Orelli n. 3960, posteriorem id. n. 4743 e Grutero; Vulpi Lat. 6, 194 item e Grut.

Dedi exemplum Smetii; variam lectionem adposui Iucundi Brunelleschii Augustini Metelli Ligorii (Vat.); Lipsium non habui plene conlatum. — a 1 VVLVSEIO Iuc. (Ver.), VOLVSIO (Magl.) — 2 in. F·L·DIO Metell., D·L·DIO Lig., D·LIDIO Brun. — 3 QVINQVENAL Augustinus. — 6 punctum in QVIS-QVIS dedi ex Smetio ms. et Metello.

Have, Diae et *have, Thais* viatoris sunt; respondent defuncti.

---

440 Ostiae effossa a Cartonio, est Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · · M ·
L · EVAN · THEN · *sic*
LIBERTO · COLO
NIAES · FECIT ·
COIVGI · SAN
CTIS · SI · MO

Descripsit Henzen. Amati ms. 9700 f. 33, Melchiorri ms., Sarti ms.

---

441 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

d M
CVS · SEVI*r aug*
IAE · SA
coniugi INCOM*parabili*
libertis LIBERT*abus*
posteris QVE *eorum*

Descripsi.

---

442 Ostiae in episcopio.

D
BAVIT · ET
*mar*CIANVS · Q
*sevir au*G · IDEM · QQ

Descripsi.
Infra videtur integra esse.

---

443 Ostiae in museo.

M
*on*SIMVS · SEVIR · AVG ·
O · V · F ·

Descripsi.

---

444 Ostiae in episcopio.

ETSRANVS · A
O · E · Q · R · DECVR*ioni*
VM · QVI · VIXIT
FO · S · Q · R DECVR*ioni*
*fl*AMINI · DIVORV*m*
OST · EORVM

Recognovi. Kellermann Vig. not. ad n. 237.

---

445 Ostiae rep. in theatro mense Dec. 1880.

C H V
O M M I S
*com*PARATVM · AB
IS · COLLEGI · *fabrum*
*suc*CESSVMO
OTIO

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *not. degli scavi* 1880 p. 478.

---

446 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep. a. 1861.

*fa*NTOR
GVM
*fa*B R V M
V · VIRO
ia S
LICOR

Descripsi. Lanciani *not. degli scavi* 1881 p. 117.
5 F vel E videtur fuisse ea littera quae ex parte tantum restat, potius quam C, ut adidit Lanciani.

---

447 Ostiae *frammento rinvenuto dentro la città in una grotta che sembra essere stata una conserva d' acqua.*

OR · SAB
QVINQ · DIVI
PERPETVO · RO
D

C. L. Visconti ms. descripsit mens. April. 1867.
1 fin. ultimam litteram ex parte tantum superstitem Viscontius in autographo non satis clare expressit, videtur posuisse primum ꝗ, deinde hoc correxisse in ꝗ.

---

448 fragmentum alte collocatum marginibus tectorio oblitis. Romae in villa Albania inter inscriptiones quae ei villae nuper demum accesserunt et quarum maior pars est Portuensis. Sed hanc Portui Romano etiam argumentum adtribuit; cf. infra.

TONI
*ho*NORATV*s*
M PATRON*us*
*corporis sab*VRRARIOR*um*
RIVS

Descripsi.
Corpus saburrariorum memoratur etiam supra n. 102.

449 tabula magna marmorea litteris magnis primi saeculi. Romae in repositis musei Lateranensis.

IS · ET
pro P · FABR
suo ALIVM
C · D EC

Descripsit Henzen.

Inter Ostienses recepi tam propter locum quo extat plenum inscriptionibus Ostiensibus, quam propter argumentum, sed dubitans.

4 est fortasse *s(ua) p(ecunia) f(aciendum) c(uravit).*

---

450 Ostiae in museo.

R IR
M E
*c*ORPOR
ET PATR*onus*

Descripsi.

---

451 fragmentum tabulae marmoreae utrimque scriptae. Ostiae in museo.

ab altera parte.

Q · ET
*co*RPORIS
*tr*AIECTVS

ab altera litteris maioribus:

M · A
F

Descripsi.

---

452 Romae rep. mense Maio 1878 *in via della tribuna di Campitelli, innanzi il n. 10* LANC. Deinde in aedibus Conservatorum in repositis.

*c*OL · OSTIEN*sis*
*omnibus hon*ORIBVS · F*unctus*
*patr*ONVS · COL*oniae*

Descripsit Io. Schmidt. Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 235, *bull. arch. municipale* 8 (1878) p. 108.

---

453 Ostiae in episcopio.

NIVS
*lem*VNCVLARIVS
· LAVDICA

Descripsi.

---

454 fragmentum Ostiae rep. in theatro mense Dec. 1880.

ob honorem quinquenna
LITATIS · CC
PECVN

Lanciani apud Fiorellium *not. degli scavi* 1880 p. 478.

---

455 Ostiae in museo.

I O
AVGVSTAE

Descripsi.

2 fuit fortasse [*flaminica divae*] *Augustae.*

---

455 *a* Ostiae in museo.

*o*STIEN

Descripsi.

---

456 rep. in Portu, inde Romae in museo Torloniae.

QQ · C · *navis* F · NAV

Descripsit Io. Schmidt; ipse vidi; ectypum quoque habui. Memorat et inscriptionem exhibet Guglielmotti *Giornale arcadico* nov. ser. vol. 47 (Nov.-Dec. 1884. Romae 1886) p. 43; item memorant, sed inscriptionis mentione non facta, catalogus musei Torloniani n. 341 (antea n. 339) et Graser *bull. dell' Inst.* 1888 p. 88.

Est *q(uin)q(uennales) c(orporis) f(abrum) nav(alium).*

---

457 cippus. Ostiae VISC. Nunc Romae in cavaedio musei Lateranensis.

P · C · O

Descripsi. C. L. Visconti ms.

O] Q Visc.; sane sub O littera extat hasta quae si pars eius esset inde faceret Q, sed spatio ab ea disiuncta; nec crediderim quadratarium voluisse Q, et si voluit, certe erravit. Est *p(ublicum) c(oloniae) O(stiensis).*

---

458 basis marmorea. Ostiae in theatro. Inscriptio frontis periit rasura antiqua, item inscriptio lateris praeter haec:

DED . . . . . *anio largo* a. 147
PRA*stina messalino* CO*s*

Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 477 edidit suppletam sicut supra exhibetur.

---

459 in latere basis marmoreae adhibitae antiquitus eidem muro extruendo in quo est n. 472. Frons basis latet in eo muro. Inscriptionis lateris quae sola visitur magna pars antiquitus erasa est.

dedic XII KAL · OCTOBRES
*severo II e*T POMPEIANO II CO*s* a. p. Chr. 173
*cura a*GENTIBVS · P · AVFIDIO
IO M CLODIO FORTVNA
5 *tiano p*RVDENTE L TADIO FEL
mag. qq *lustr* I XV

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1880 p. 477.

1 XIII, 4 IO. AO Lanc. — 5 etiam quae extant rasura temptata sunt; I non nimis certa est.

---

460 Ostiae rep. a. 1884 *fra le ruine del portico del magnifico tempio, detto comunemente di Giove* C. L. VISC. Est Ostiae in museo.

*dedicat*A · PRID · NONAS · IANVAR 4. Ian. 189
*sil*L ANO · ET · Q · SERVILIO SILANO COS ·
NASENNIO · MARCELLO · PATR · COL ·

Descripsi. P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. 229; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 383; acta ms.

3 Nasennius Marcellus fortasse non est diversus a C. Nasennio Marcello pontifice Volcani et aedium sacrarum memorato n. 47; cf. etiam n. 471.

461 fuisse io latere basis marmoreae, cuius frons gerebat titulum multo recentiorem vol. VI n. 1155 a Fl. Iulio Constantio dicatum a Memmio Vitrasio Orfito praefecto urbis anno p. Chr. 353/4. auctores sunt Cittadini et Bianchini; Donius autem etiam coniungit cum titulo eo tamquam si unus fuerit. Basis ea fuit Romae in hortis Maximorum in Aventino, ubi eam viderant CITTAD. DON. GVD. BIANCH. Et titulum frontis esse vere urbanum probant ipsa verba[1]; nam praefecti urbis Romae non alibi imperatoribus statuas collocaverunt quam in urbe Roma[2]). Cum autem inscriptio lateris videatur esse Ostiensis — ea de causa de qua dicam infra —, statuendum erit a praefecto urbis basim Constantio inscribendam ex colonia Ostiensi esse advectam, is autem, ut plerumque factum est, verba in latere basis scripta delere oblitus est. Cuius rei, scilicet magistratus urbanos etiam ex vicinis civitatibus marmora petivisse in novos usus vertenda, alterum extat exemplum etiam manifestius, titulum dico Valentiniani editum huius corporis vol. VI n. 1173. — Ex hortis Maximorum Aventinensibus inscriptiones ex hoc desectae venerunt in museum epigraphicum Alexandri Albani et cum hoc in museum Capitolinum, ubi extant ambae tam Constantii, quam haec.

in latere:

titulus frontis videtur periisse, cum anno p. Chr. 353/4 basis Romam allata Constantio dedicaretur

DEDICATA · IIII · IDVS · MART — 12 Mart. 239
IMP · DOMINO · N · GORDIANO · AVG
ET · M · ACILIO AVIOLA · COS
PRO
5 Q · VETVRIO FELICISSIMO ELECT
QQ
C · IVLIO EVANGELO T · MARCIO CRYSOSTOM
T · AVRELIO EVTYCHETE
CVRATO SIBVS
10 P · AELIO EVTYCHETE IVN · L · TRAIANO ARABO
C · ANNIO BASILIDEN C · IVLIO · TERTVLLO

in altero latere fuisse pateram auctor est WINGH.

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Cittadini apud Winghium Brux. 2 f. 14', Manutium Vat. 5253 f. 405, Ciacconium Rall. f. 103: Donius, qui vidit, Vat. 7113 f. 55, ed. 3, 57 (inde Donati 148, 6) non distinctam a titulo Constantii; Gudius ms. 540, 1, ed. 55, 3; Bianchini Veron. 348 f. 53 (ab hoc Mur. 361, 1); Marini ms. Vat. 9134 f. 175; Guasco mus. Cap. n. 103. Vol. VI n. 1159 b.

7 T·] T excepit Henzen et ediderunt plerique priores; mihi aut T aut T· in lapide fuisse videbatur. — Inter Ostienses recepi hanc inscriptionem ob eam causam quod ex nominibus quae in ea leguntur tria redeunt in inscriptionibus certis Ostiensibus; scilicet Q. Veturius Felicissimus redit supra n. 431, ubi appellatur *sevir Aug. q(uin)q(uennalis) et curator ordinis eiusdem*; Marcius Chrysostomus redit supra n. 355 (pag. 1 n. 34) in albo familiae publicae; denique T. Aurelius Eutyches *sev(ir) Aug. curat(or) et q(uin)q(uennalis)* est supra n. 305. Videtur igitur haec basis dedicata esse a collegio aliquo Ostiensi, fortasse ab Augustalibus, inter quos constat fuisse Veturium Felicissimum et Aurelium Eutychem, et inter quos quin fuerit etiam Marcius Chrysostomus nihil obstat.

---

1) Fuisse sub statua a Memmio Vitrasio Orfito collocata in balneis Surae Aventinensibus non sine specie veri opinatur Lancianius *bull. arch. municipale* 6 (1878) p. 253.

2) Cippus paucis annis post hunc de quo agimus ab eodem Memmio Vitrasio Orfito praefecto urbis Constantio dicatus (editus huius corporis vol. VI n. 1161) in notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801 et 1804 effossarum p. 170 recensetur inter lapides Ostiae repertos et allatos Romam in aedes Quirinales; sed eundem Fea repertum facit d. 4. Sept. in foro Romano prope arcum Septimii Severi. Nec dubium est quin Feae, qui ipse illo tempore effossionibus fori Romani praeerat, maior fides habenda sit quam auctori elenchi Petriniani.

---

462 fragmentum tabulae marmoreae. Ostiae rep. anno 1880/81.

DICA
S · CVRA · AGENTIbus
LIO · HERMETE · Q

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 118.

463 Ostiae in museo.

DED
SABII
PRO · SAL
ET · HIL

Descripsi. Exhibet C. L. Visconti ms. qui descripsit mense Dec. 1857.

464 Ostiae in museo.

L·
DEDIC
LR

Descripsi.

---

465 basis marmorea. Ostiae in theatro. Ex inscriptione erasa non agnoscuntur nisi

in principio ML....
et in fine L D D D P

Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 477.

466 basis marmorea adhibita in eodem muro in quo extat n. 455. Ex inscriptione erasa non supersunt nisi in fine haec:

L D D d p

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 477.

467 frons cippi marmorei. Romae in museo Lateranensi. Licet origo Ostiensis non diserte traditur, tamen recepi hoc loco maxime propter nomen A. Egrili Plariani (cf. ad n. 329).

L · ARRIO NERMSTI
VASCVLARIO
A · SGRILIVS · PLARIANVS

Descripsit Detlefsen, vidi ipse.

---

468 in portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bulonii ad plateam S. Marci MONTF.

D · M
L · CAESENNI
CRSSCENTIS
MEDICI · Q · VIX · AN
XXR

Legitur manu ignota in Montfauconii schedis cod. Paris. 1993 f. 119'. Edidit Montfaucon diar. Ital. p. 262 (inde Mur. 249, 8) laudans de Serte nobilem virum.

---

469 Ostiae prodiit a. 1885 ex ruderibus sepulcri alicuius vicini portae Laurentinae civitatis antiquae. Nunc in museo Ostiensi.

D M
CERDONTIS
ACTOR · FIDELISSIMI
M · CÁESONIVS
SPECTÁTVS

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1886 p. 294; acta ms.

---

470 Ostiae in museo.

..*fa*RIVS
*f*ACTÓR *argentarius?*

Descripsi.

---

471 Ostiae rep. anno 1885.

i VLIVS · ADMETVS
I. IVLIAS · FAVSTILLAE · ET
ONESIMI · MSDICI
VIXIT · AN · R · ET
DIENS · XXXXV

C. L. Visconti ms.; acta ms.
1 VIIVS acta.

---

472 Ostiis Romam allata HOLSTEN. S. I. RELIQVI.

D M
MELIORIS · CALCVLATORIS
VIXIT ANN · XIII · HIC TANTAE · MEMORIAE · ET · SCIENTIAE
FVIT · VT · AE · ANTIQVORVM · MEMORIa VSQVE · IN · DIEM
FINIS · SVAS · ONNIVM · TITVLOS · SVPERAVSRIT
SINGVLA · AVTEM · QVAE SCIEBAT · VOLVMINe · POTIVS
QVAM · TITVLO · SCRIBI POTVERVNT · NAM
COMMENTARIOS · ARTIS · SVAE QVOS · RSLIQIT *sic*
PRIMVS · FECIT · ST · SOLVS · POSSET · IMITARI · SI · EVM
sic INIQA · FATA · RESVS · HVMANIS · NON · INVIDISSENT
SEX · AVFVSTIVS · AGREVS · VERNAE
SVO · PRAECEPTOR · iNFELICISSIMVS
FECIT
IN · P · P · II IN AG · P VI
SXCSSSIT ANNO VRBIS CONDITAE
DCCCRCVII *a. p. Chr. 144?*

Legitur adiuncta ad epistulam Holstenii datam Francisco card. Barberinio d. 25 Iunii 1646 scripta manu ipsius Holstenii, quam epistulam servabat Angelinius praesul, nunc habent eius heredes. Ab Holstenio pendere videntur Gudius ms. 243, 1 qui dat inter inscriptiones sibi non visas, sed ex parte certe sumptas ex schedis Holstenianis; schedae anonymae cod. Barber. 30, 99 f. 159 Fabretti 88, 165 'ex schedis Barberinis'.

4 MEMORIAI, 6 VOLVMINI, 7 TITVLOS, 12 T·NFELICISSIMVS traditur.

Titulus licet prodierit ex fonte non nimis certo (nam unde Holstenius eum habuerit, nequaquam constat) et complura contineat insolita, tamen se ipse satis tuetur, maxime ipsis vitiis sermonis vere antiquis. — 15. 16 computatio ab urbe condita fortasse minus offendit in titulo calculatoris.

---

473 Romae in suburbano Paccae.

NONIVS	L · CAECILIVS · L · L ·	Q · VIBI*us*
sic PNANVS	DIDA	RVFIO
pur PVRAR	CAECILIA · L · L · DIONYSIA · L ·	VIBIA · Q · ET · ɔ *l*
A · L · L · L · DAMALIS · L ·	L · CAECILIVS · L · L ·	SSCVNDA · L
IVS · L · L · L ·	ANTSROS · L ·	LIBERTIS LIBER*tab*
philo XGYRVS · L ·	LIBERTIS · LIBERTAB	POSTERISQVE · EORV
libertis LISERTASVS	POSTERISQ · SÓRVM	
postis RISQ · EORVM		

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

474 traditur sine loci indicatione una cum n. 130 et 388. Hanc origine esse Ostiensem manifestum est

SEBASMIA · APVT DAMASCVM · III · ACTIA · APVT · BOs
TRAM · II · PYTHIA · KARTHAGINIS ASCLEPIA RARTHAGI
NI SEVERIA · APVT · CAESARIAM · I COMMODIA · APVT CAES
NVIC PRIMVM · SPLENDEDISSIMVS · ORDO · DECVR · OST
POSTVL · POPVLO OB EXIMIA*m* *i*PSIVE · PERITI
AM OBSEQVIAQVE · IN PATRIA · MA · IN COLO
SVA · PVSLICE STATVA · PONENDA

Legitur scripta manu ignota apud E. Q. Viscontium ms. II f. 117. Inde edidi *bullett. dell' Inst.* 1881 p. 137 et quantum potui inlustravi.

Supra fractam esse non traditur. — 8 fin. fortasse corrupta.

Sebasmia Damasci et *Actia* Bostrae celebrari solita nota sunt etiam ex nummis saeculi p. Chr. tertii Damascenis (Eckhel 3, 331. Mionnet 5 p. 221—227, suppl. 8 p. 197—208) et Bostranis (Eckhel 3, 501. Mionnet 5 p. 458. 585), Sebasmia Damasci praeterea ex titulo Attico C. I. Att. 3, 129. — *Pythia* Carthaginiensia memorat Tertullianus (scorpiace 6) his verbis: *adhuc Carthaginem singulae civitates gratulando inquietant donatam Pythico agone.* — 3 videtur significari Caesarea provinciae Mauretaniae. — 4—7 *huic primum splendedissimus ordo decur(ionum) Ost(iensium) postul(ante) populo ob eximiam ipsius peritiam obsequiaque in patria(m) m(axi)ma in colo(nia) sua publice statua(m) ponendam (decrevit).*

475 Ostiae rep., inde in repositis musei Lateranensis.

A E C L E P I A D E S
SIMONIS · F · CNIDIVS
FECIT SIBI · ET
PREPVSAE · L · ET SVIS

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 6, IV n. 13, V n. 14, VI n. 64; C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1656.

476 Ostiae in aedibus episcopalibus.

D · M
ATMENODORVS · MACEDONi*s*
F · DORITANVS FECIT · SIBI · ET
LIBERTIS · LIBERTABVSQVE
POSTERISQVE EORVM
IN · FRONTE · P · XVIS
IN · AGRO · P · XXVIS

Vulpi Lat. 6. 195 (inde Mur. 1637, 17), qui vidit.

477 Ostiae in museo.

D · M · S
P CAESELLIVS FELIX
CIVIS · SVLLECTMINVS
VIXIT · ANN · N̄ · XLVII · M
a N̄ · VI · POMPONIA · LICI
NIA · MARITO · DIGNI
SSIMO

Descripsi. Ex apographo meo edita est huius corporis vol. VIII p. 924 cap. V.

478 Ostiae rep. mense Ianuar. 1866, est ibi in museo.

DĬE · MANIBVS
T · FLAVIÓ · APOLLONIO
A L E X A N D R I N O

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

479 parva tabula marmorea litteris pulchris. Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio, postea Romae apud Kestnerum.

DIĬS · MÁNIBVS
T · FLAVI · QVIR · ZOILI
FILIO · PIĬSSIMO · VIXIT
ANNIS · XX
PRISCA · HECATAEI · F · FECIT · SIBI · ET
APHRODISIO · ARPOCRATIONIS · F
ALEX · ET
FLAVIAE · ARTEMIDORAE · FILIAE
ET · SVIS · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE
E O R V M
ET · EPAPHRODITO · APHRODISI · LIB

Descripsit Kellermann. Amati ms. 9750 et in actis Arcadum vol. 28 (Dec. 1825) p. 358 (inde Cardinali *dipl.* n. 249; Marocco *monumenti dello stato pontificio* 7, 71); Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 38).

5 HECATAEI · F Kellerm., HECATAEI Melch., HECATAE Amat. — 7 *Alex(andrino)*.

480 rep. in via Ostiensi una cum n. 25. 74. 175, inde Romae in coenobio S. Pauli.

HIC EGO QVI SINE · VOCE LOQVOR DE MARMORE CAES|O
NATVS IN EGREGIIS TRALLIBVS EX ASIA
OMNIA BAIᴬRVM LVSTRAVI · MOENIA SAEPE
PROPTER AQVAS CALIDAS DELICIASQVE MARIS
CVIVS HONORIFICAE VITAE NON IMMEMOR HERES
QVINQVAGINTA MEIS MILLIBVS VT VOLVI
HANC AEDEM POSVIT STRVXIDQVE NOVISSIMA TEMPL|A
MANIBVS ET CINERI POSTERIISQVE MEIS
SET TE QVI LEGIS HAEC TANTVM PRECOR VT MIHI DI|CAS
SIT TIBI TERRA LEVIS SOCRATES ASTOMACHI

Recognovit Zangemeister. E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 116. 287, *monumenti Gabini della villa Pinciana* p. 120 (90); Fea *viaggio ad Ostia* p. 11; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 98, 83; Nibby *viaggio nei contorni di Roma* 2 p. 284 (inde Orelli 132), *diss. dell' accad. pont.* 3 p. 287.

Puncta paucis exceptis evanuerunt. — 1 LOQOR Fea. — 3 in vocabulum BAIARVM altera A videtur postea addita esse.

Hic ego, qui sine voce loquor de marmore caeso,
natus in egregiis Trallibus ex Asia,
omnia Baiarum lustravi moenia saepe
propter aquas calidas deliciasque maris.
Cuius honorificae vitae non immemor heres
quinquaginta meis millibus, ut volui,
hanc aedem posuit struxidque novissima templa
manibus et cineri posteriisque meis.
Set te, qui legis haec, tantum precor, ut mihi dicas:
Sit tibi terra levis, Socrates Astomachi.

481 rep. in Porto.

d m s ·
VALErIVS
VETVRIVS
CIVIS AFER CO
IONICVS VIX
IT ANNIS IXX
MESIS II DIES
VIIII

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 190.

482—489 anno ut videtur 1265 exeunte effossiones Ostienses, postquam versae sunt ab ea parte agri suburbani quae Romam versus spectat ad regionem Laurentinam, aperuerunt sepulcrum quoddam latericium (contiguum ei in quo est n. 352), cuius fronti hodie quoque infixa est tabula marmorea cum inscriptione n. 482, et intra quod repertas esse n. 483—489 auctor est Visconthus. Quas separatas a reliquis inscriptionibus sepulcralibus ex ordine litterarum digerendis hic exhibeo, quod non solum loco, ubi inventae sunt, sed etiam argumento coniunctae sunt; sunt enim exceptis n. 482 et 482 libertorum vel servorum domus Augustae, et quidem eiusdem temporis ut videtur omnes, scriptae scilicet Claudio imperante, qui ipse nominatur n. 482 et ad quem ducit nomen Ti. Claudi n. 483, denique litteraturam Claudianam prae se fert n. 481 — N. 482 extare hodie quoque in fronte sepulcri supra dixi, item n. 426 et 487 quae sunt incisae in urnis marmoreis servantur in ipso sepulcro; reliquae non solum illic nunc non extant, sed etiam alibi nusquam comparuerunt.

482 tabula magna marmorea loco antiquo in fronte columbarii.

IN FR · C · IVLIVS · POTHI · L · IN · AC sic
P · XRX · A M S T H Y S T V S · P · XX
TREBELLIA · N L · SECVNDA

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 212; acta ms.

483

DIS · MANIBVS
TI · CLAVDIO · NELLANICO
AVG L FECIT
CLAVDIA · CLIDE · LIB
5 PATBONO · SVO · SENE · MERENT

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 222; acta ms.
2 HELLENICO Visconti.

484 *è tuttora infissa nel colombaio cui appartiene* C. L. VISC.

ELSGAS VBSN
C A I B A R I S
VIR · ANN · XXIIII

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 219; acta ms.; C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. vol. 62 (1267) p. 152.

1 PLEGAB P. H. Visc. cum actis. — VRN act. — 2. 3 dedi ex C. L. Visc. ms.; 2 CAESARIS, 3 XXIII habent non solum P. H. Visc cum actis ms., sed etiam ipse C. L. Visc. in actis Arcadum.

485

E V R E M A
C A E S A R I S · V E B N A
VIXIT · ANN · RIV
POBTVNATVS · CAESARIS · SODALI · P

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 212, acta ms.
4 CAERIS acta. — P om. Visc.

486 urna.

M V S A · V E X N A ·
CAISARIS · BIX · AN
XXII · PRAESENS ·
PEPLI · F · NVTRICI
5 SVAE · SANCTISSIMAE

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 227; C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. vol. 62 (1267) p. 153; acta ms.

487 arca.

D I I a · M A N I S V S
R E S T I T V T A S · V S S N A E
C A S S A B I S · V I X I T · A N N I S
XVIIII · NENSIE · VIIII · DIESVS
5 XIIII · FECIT · ILVS · PAXES · ET · PRISCA
MATES · FILIAS · PIAS

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 221; C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. vol. 52 p. 152; acta ms.

488

X O M A N A
SEBVLLI · F · V · A · V ·
BEXYLLVS · SIBI · ET · SVI

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 220; acta ms.
3 SVI traditur lacuna non indicata.

489

XANTHVS · TI · CLAVDI
CABSARIS · AVG · SER
IVCVNDVS XANTHI FILIVS
VIXIT ANN VII

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 223, C. L. Visconti ms.; acta ms.
3 FILVS P. H. Visc.

490 parva tabula marmorea. Rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albanis.

L · LOLLIAno aVITO
T · STATILio mAXIMO (a. p. Ch. 144)
COs xx
NI QVI · IN Romam CONTVL
5 P APERTIVs seCVNDVS
A · MVCIVs feSTVS
C · PVPLICIVs aTHENIO
L · AVPIDIVS sEXTIVS
TI · CLAVDIVS · CLAVDIANI sic
15 A · MVCIVS · SATVRNINVS
L · AEMILIVS · SEVERV S
P · AELIV S · ONESIMV S
desunt

Descripsit Bormann, recognovi ipse. De Ro... qui vidit mense Mart. 1222, *bull. dell' I...* 1257 p. 123 cf. p. 66; Fortunati in epis... data d. 4 Febr. 1867; P. H. Visconti ca... vill. Alban. p. 313 n. 235.

491 fragmentum sarcophagi. Ostiae in episcopio.

T · A
C
SE
SIB
EA
INCO
QVI · V
o-NN·

Descripsi. Kellermann ms.

492 in episcopio Portuensi.

D *m*
A S A S*ancto*
VIX · AN ·
C
CONS
F

Descripsit de Rossi.

493 Ostiae rep. anno 1863, est ibi in museo.

D · M
SEX · ABENIO · AGAP
ETO · ET · IVLIAE · BASE
FECIT · SEX · ABEMIVS
APRILIS · *FILIVS*
PARENT*IBus* · BENE
M E R E N T I B V S
D V L C I S S I M I S

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 42; C. L. Visconti ms.

4. 5. 6 litteras nonnullas nunc deperditas servarunt Visconti; eas dedi inclinatis.

494 Ostiae in episcopio.

ACILIO PAR
QVI VIXIT · A*nnis*
FILIO · DVLCI*ssimo*

Descripsi.

495 Romae in suburbano Paccae.

A · CI · LIVS · SER · GI · A · NVS ·
A · CI · LIO · AELEV · SI · NI · O ·
FI · LI · O · SV · O · DVL · CIS ·
SI · MO · FE · CIT ·

Recognovi descriptum a C. L. Viscontio.

496 Ostiae rep. a. 1824 a Cartonio, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

ACILIAE
M · L
PRISCAE

Descripsit Henzen. Amati ms. 6760 f. 12; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 69 n. 23); Sarti ms.

3 PRIMAE Cardinali.

497 Ostiae *lapide infusa* VISC. Extat Ostiae in museo.

A C R*ai* *v* T I A N E Q V A E ·
VIXIT · ANNIS · *XXV*I · M · VIII · D · XIII · H · II ·
CORPORI · ET · SPIRITO INCONPARILI · *sic*
OB IVNCTAM · ATFECTIONEM · FECIT ·
HIS AQVO MERVIT
LOCV CONCESSV · A FACEDIO FORTVNATO

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Iun. 1855.

1. 2 litteras nonnullas nunc deperditas dedi ex Viscontio typis inclinatis. — 3 *is a quo meruit* [*honorem sibi haberi*] explicat Mommsen.

498 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

D M
ACSILIAE
ARTIMID *sic*
ORAE

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

499 Ostiae rep. anno 1865, est ibi in museo.

D · M
ACVTIAE · SVCCESSAE
C · MARIVS · FELIX ·
FECIT · CONIVGI ·
BENE · MERENTI ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.

500 Ostiae rep., nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

M · AEBVTIO · Dii
QVI · VIXIT · ANN · XXXXI · TITVLV
POSVIT · AEBVTIA · PRAETORINA
CONIVGI · BEMEMERENTI
ET · P · AELIVS · BERYLLVS
COGNATVS

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 2; C. L. Visconti ms.

501 Ostiae in episcopio.

D M
M AEBVTIO
FELICI AEBV
TIA SEPTIM
A CONIVG B M

Descripsi.

503 Romae in museo Lateranensi inter Ostiensia.

SACRVM ·
urceus D · M · *patera*
M · AEFICIO · M · F ·
STATILIANO ·
VIXIT·AN·XXXI·M VI·D·XXVI·

Descripsi.

502 Ostiae *nel principio della città* [a porta Romana ut videtur] *a sinistra* C. L. VISC. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M	D M
M AEBVTIO	AEBVTIAE
FELICI AEBV	TERTIAE
TIA · SEPTIM	AEBVTIVS
sic SAI COMIVD	FELIX
B M	COMIVD · B · M

Descripsit Bormann, vidi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 1; C. L. Visconti ms.

504 Ostiae in museo.

D ·
P AELI
CON
LIC
MAT

Descripsi.

505 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
T · AELIO · AVG · LIB ·
AMPLIATO · FECIT
sic FONTEIA CAETVLA
COIVDI · DVLCISSIMO

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

506 Ostiae in episcopio.

D · M
P A E L I
ARE^S C O N T I S
ET · LICINIAE · TERTIAE
L O C V S D O N A T V S

Descripsi.

507 in episcopio Portuensi.

D M
P · AELIO · ATILIO
P · AELIVS · ALEXAS
C O N L I B E R T O
B · M · FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

508 rep. exeunte anno 1839 in insula quam Tiberis facit inter Portum et Ostiam *nei contorni della casa colonica*, id est non longe a Portu, inter fossiones institutas a fratribus Guglielmi Centumcellensibus. *La scoperta la più importante fù quella di un bel sepolcreto. Esso è in gran parte intatto, meno le volte delle stanze mortuarie che sono cadute. Conservansi però ancora i stipiti della porta, con i loro architravi, e molte iscrizioni sono al suo luogo* MELCH. In insula Tiberina ad Portum Romanum supra portam columbarii effossa n. circ. 1848 ROSS. Latet, fortasse sepulcro denuo terra tecto.

T · AELIVS AVG LIE DEMETRIVS
ET CLAVDIA · MARINA · FECERVNT
T · AELIO · DEMETRIO FILIO PIENTIS
SIMO · QVI VIX ANN XIIII · M · VIIII D VII · ET
C · CORNELIVS MARINVS FRATRI ET LIBE
RIS SVIS LIBERTIS LIBERTAEVEQVE POS
TERISQ · EORVM

Descripsit de Rossi anno 1840 vel paulo post. Memorat Melchiorri *bull. dell' Inst.* 1840 p. 44.

509 *stipite o pilastrino di verde antico, che sosteneva due busti.* Rep. una cum n. 508.

VIX ANN
XIIII · M · IX
D · VII

Descripsit de Rossi.

510 rep. in insula Tiberina prope Portum Romanum una cum n. 508. 509. *Era sopra una specie di pilastrino o piuttosto basamento di una erma bacchica posta nel lato di una porta d'ingresso d' una stanza sepolcrale* CAMP. Latet.

ILLE EGO DEMETRIVS VERO
LIBRATVS ABVNDE · INGRES
SVS VITAM NON LONGI TEMPO
RIS ICTV INFERNIS NVMINI
SVS DEDI ET POST IMAGINE
MORTIS HAEC MIHI TEMPLA
PLACENT MERITO ET PRAE
MIA LVCIS PVBERTAS NITI
DA STVDIAQVE ABVNDANTA
VITAE ET REVERENS PLENE
MORTE GRAVATVS OBI
MVLTA QVIDEM BONITATE GE
RENS ET VERNVLA VERNIS
NEC NIMIS CONVIVIA RA
PVIT DVM GLORIA VITAE
SPERABAM RATE INFERNAE
SVBITO DELATVS AD VMBRAS
BIS SEPTEM PLACIDOS ANN
ET ADHVC FORMATVS IN VNVM
AVTVMNVS MEDIVS OCTOBR
MENSE REPERTVS LAESIT
ANIMAM DVLCEM ET SPEM
CERTISSIMA FREGIT
ILLA TAMEN SANCTA ET FOR
MATA VERECVNDIA SAEPE
AMITTIT TANTALI ASPECTV
ET TIMOREM SISYFHI AB
EST IXION VMBRAEQ · ET
FVRIAE METVS SESIN SE
CESSVM NVMINIS INFER
NAE DOMVS OFICIOSVS TAN *sic*
DEM MINISTERIO LAETATVR
SVO

Descripsit de Rossi anno circiter 1840. Campana ms. (inde Melchiorri *bull. dell' Inst.* 1840 p. 44).

Versus ex arbitrio dividit, v. 9 DEDIT ET, 14 CONVIVIA, 18 ANNOS, 20 OCTOBRIS, 22 SAEPE hoc loco omissum collocat v. 27 post ET. 26 ASPECTVS, 28 IIXION, VMBRAEQVE, 29 METVS ET, 31 OFFICIOSVS Camp.

Pertinere videtur ad eundem Demetrium defunctum annorum XIIII mensium IX dierum VII (cf. v. 19. 19 *bis septem placidos ann(os) et adhuc formatus in unum*) cuius sunt n. 508. 509. — Vv. 1—23 sunt versus hexametri plus minusve vitiosi excepto v. 10. 11 *et reverens plene morte gravatus obi*, qui est pentameter. Sensus passim obscurus est; nec magis intelleguntur ea quae prosa oratione scripta sunt v. 24 seq.

511 Romae in suburbano Paccae.

D · M
P · AELIO
EPAGA
THO · IVLIA
SYRA · PATRI
BENE
MERENTI
FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

512 Ostiae in episcopio.

D · M
P · AELI
EPICTETI

Descripsi.

513 Romae in suburbano Paccae.

D · M
P · AELI · EVTYCHETIS · QVI ·
VIXIT · ANNIS · VII · MENS · VI ·
AELIVS · DAFNVS · ET · VIVEL
LIA · SECVNDA · PARENTES
· B · M · F ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

514 Ostiae in episcopio.

D · M
P · AELI
FAVSTI
B · R · D

Descripsi. Kellermann ms.

515 urna rotunda. Ostiae VISC. Nunc Romae in museo Lateranensi.

D · M
P · AELIO F
ORTVNAT ·
ET · FLAVIAES
MVS · ABS

Descripsi. C. L. Visconti ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 495 n. 576.

516 in episcopio Portuensi.

D M
P · AELIVS · HERMES · FECIT · SI
BI ET FILIS SVIS · ET · LIB · LIBER
TABVSQ POSTERISQ EORVM

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Amati ms. 9744 f. 14.

517 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

· D · M ·
T · AELIO · NERMETI *sic*
QVI VIXIT · ANNS *sic*
L · BABBIA · SATVRN
INA · CONIVGI ·
CARISSIMO

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 158; C. L. Visconti ms.; acta ms.

518 Ostiae in episcopio.

D M
AELI · IVLIANI · PATRON · S · M
QVI · VIX · ANN · LXX · M · R · DIEB · X
A E L I
EVTYCHVS ET PAVLINA

Descripsi.

519 Ostiae in episcopio.

D M
AELIO SVM · MNEMONI
VIXIT · AN · VNO · M · RI · D · XRI
ET · EVNODIANI · VIXIT
AN · VNO · M · II · D · VIII ·

Recognovi. Kellermann ms.; Campana ms.

520 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
AELIO · VITALIO
NI · INFANTI DVLCIS
SIMO · Q · V · M · RI · D · R · D ·
M

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 44; C. L. Visconti ms.; acta ms.
3 litteram M omissam a Bormanno exhibent Visconti cum actis.

521 in episcopio Portuensi.

D
AELIIS · ZOSIM *pri*
MILIVAE · APOI
CLAVDIABVS
SVIS · NIBRO
ae CLEPIOD
CLAV *di*

Descripsit de Rossi. Ego non vidi.
3 MILIVAE traditur.

522 in episcopio Portuensi.

D *m*
AELIAE
P · AE *lius*
FE
LIS ·
CONIV *gi*
FEC

Descripsit de Rossi.

523 Ostiae rep. extra portam Romanam antiquae civitatis, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

A E L I A · D O R I S
COMPARAVIT · SIBI · ET · T ·
AELIO · ONESIMO · LIBERTO ·
SVO · EX · DONATIONEM · SEX · COEL
FORTVNATI · IVNIORIS · MONO
MENTVM · VIBIANVM · QVOD ·
ER · GRADV · HEREDITARIO · POS
SEDERAT · HOC · NOMEN · SVPRA · S ·
ET · LIBERTIS · LIBERTABVS · QVE
10 POSTERIS · EORVM ·
IN · FRONTE · P · XV ·
IN · AGRO · P · XV ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti verba fecit de hac inscriptione in conventu sociorum academiae archaeologicae Romanae (unde edita est in actis academiae vol. 15 p. CII), idem edidit inscr. Ost. III n. 18, IV n. 8, V n. 5, VI n. 1; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 302.

524 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
AELIAE · HELPIDI
P · AELIVS · AVG · LIB ·
SYMPHORVS · PATRO
NVS · ET · CONTV
BERNALIS · BENE
MERENTI · V · A · XVI · MEN · V

Descripsit Detlefsen. Melchiorri ms.; Sarti ms.

525 Ostiae AMAT. Est Romae in suburbano Paccae.

AELIE FELIC
ISSIME SENE
MERENTI
LOCV PLENV · OA
TV · SIBI · ET MARIT
sic O · A SVO D · VENIENTI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9781 f. 13' et in actis Arcadum 39 (1828), p. 338 (inde Cardinali *dipl.* n. 89).
5. 6 lege *marito suo advenienti*, id est *quandocumque et ipse veniet.*

526 Ostiae effossa a Cartonio, est Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M ·
AELIAE · EVRESI ·
GETTIVS · AMA
NDVS · SOCRE
B · M

Descripsit Henzen. Amati ms. 9758 f. 13'; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 89 n. 88); Sarti ms.
Maritum eiusdem Aeliae Euresidis, T. Flavium Secundinum, item filium T. Flavium Primum, habebimus infra n. 1034. 1035.

527 Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio, est Romae in repositis musei Lateranensis.

HOC VIGILIARIVM
PERTINET AT HEREDEM
AELIAE HEVRESIDIS
L GETTIVM AMANDVM
IS · L · GETTIO HILARIA
ANO FILIO · ET · HEREDI
ET · LIB · LIB · POST · EOR
IN F · P · XXVI · IN AG · P · XXXIIS

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Amati ms. 8780 f. 15 et in actis Arcadum 88 (1825) p. 357 (inde Orelli 4557); Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 88 n. 20); Sarti ms.; Nibby *atti dell' accademia arch.* 3 (1829) p. 348 = *analisi* 2 p. 478.
5 *is* intellege *dedit* sive *concessit.*

528 Ostiae effossa, inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

d M
II · VIX · AN · I · M · II
IIII · ET ·
E · VIX · AN · III · D · XIII
AELIA · NICE · PAREN
DVLCISSIMIS

Descripsit Henzen. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801/4 effossarum p. 180.

529 Ostiae in museo.

O
AELIAE S

Descripsi.

530 sarcophagus. Ostiae rep., est ibi in museo.

D . M
AELIAE · VE*sae*
QVAE · VIXI*t*
ANNIS · X*XI*
MES · VI · D*i* · *x*
AELIA ZOS*t*
RATE · ALV*m*
NE DVLCIS*si*
ME

Descripsi imminutam. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 1, IV n. 2, V n. 4, VI n. 43 integram; C. L. Visconti ms. descripsit integram mense Febr. a. 1856, imminutam anno 1888.
Quae non vidi, dedi inclinatis.

531 Ostiae rep. a. 1863, est ibi in museo.

D · M
M · AEMILIO
CALLISTRATO

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 48; C. L. Visconti ms.

532 in operculo sarcophagi ornati sculptura pueros nucibus ludentes exprimente. Rep. Ostiae a Cartonio a. 1825. Nunc in museo Britannico. — Romae in museo Vaticano GERH. errore.

D · M
L · AEMILIO · DAPHNO · POMP
TINA · VIXIT · ANN · IIII · D · VI ·
LIVIA · DAPNE · FIL · DVLCISSIMO

Descripsit Hübner. Melchiorri ms. et in ephemerid. Florent. *Antologia* vol. 18 fasc. 53 (Mai. 1825) p. 121; Amati ms. 9750 f. 37' et in actis Arcad. vol. 28 (1825) p. 381; Marocco *monumenti dello stato pont.* 7 p. 72. Sarcophagum cum ipsa inscriptione (parum accurate) aeri incidit Gerhard *antike Bildwerke* tab. LXV cf. enarr. p. 309.

533 urna rotunda. Romae in suburbano Paccae.

D M
M · AEMILI
D O N A T I
F · OMIDSS
E C O N I V G I
B M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.

534 in Portu.

d M
. . . . . FILIA · CONCESSA
hoc *mon*IMENTVM · DONA
vit *conc*ESSITQVE · Q · AEM
filio *cuip*CMO · ET · ANTO
niae . . . MAS · ET · Q · AEMI
lio *satur*NĪNO · QVOD · FV
erat . . . I · S A T V R N I N I

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 190.

535 Ostiae rep. anno 1865.

D · M
C · A E M I L I O
O C T A V I O F I
L I O Q V I V I S
A N N I · VI M E S
DVO · II · DIE XX

C. L. Visconti ms. (inde omnino acta ms.).

536 sarcophagus ornatus. Romae in suburbano Paccae.

DĪS · M A N I B V S
M · AEMILI · M · F · POSIDO
N I A N I · V I X · A N N · V I I I
MENS · VIIII · DIEB · XI · PAREN
TES NEPTVNALIS ET · VENE
R I A · F I L I O · P I Ī S S I M O

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* II p. 402 n. 2404.

537 cippus Ostiae rep. a. 1863, est Romae in museo Lateranensi.

DĪS · MANIBVS
urceus CN · AEMILIO *patera*
Q V I N T I A N O
LIVIA QVINTA
CONIVGI
BENEMERENTI
F E C I T

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 182; C. L. Visconti ms.; acta ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 398 n. 583.

538 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
C · AEMILIO · SVPESTI · QVI · VIXIT *sic*
ANNIS · XXIIII · MENS · VIII · D · XV · AE
MILIA · NICE · MATER · FIL · BE · ME ·
FEC LOCVM · SIBI CONCESSVM *sic*
A · F L A V I O · P A R E S I A C O

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 47; C. L. Visconti ms.; acta ms.

539 Ostiae in episcopio.

D M
M · AEMIL
V I T A L I
Q V I · VIX
A N N
M · VI
I I

Descripsi.

540 Ostiae, *infissa nel colombaio a S. Sebastiano* VISC., *infissa nel pavimento* ID. altero loco.

D *m*
A E M I L I A E
CIAE · Q · V · ANN
XV D XXXII · P · M · AE
M I L I V S · H E L I O D
O R V S · PATER · B E N E
M E R E N T I

C. L. Visconti ms. descripsit mense Mart. iterumque mense April. a. 1856.

2 AEMILIAE·M ex. II. — 4 XXXI ex. I. — 4 fin. e om. ex. II.

541 Romae in suburbano Paccae.

A E M I L I A · A V G E
SIBI · ET · VITALI · FILIAE
SVAE · PIAE ET · CARISSIMAE
FECIT · VIX · ANN · XXIIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

542 Ostiae rep. a. 1856. Fragmentum extat Ostiae in museo.

D M
A E · *M*I·LIA · FOX
F F E ATA · FECIT
L · *TVL* · LIO · LVCRI
O · *NI* · MARITO · BE
N E · MERENTI · *FEC*

Descripsi imminutam. Integram exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 3, IV n. 4, V n. 6, VI n. 49; C. L. Visconti ms.

Quae perierunt, dedi inclinatis.

543 rep. Ostiae a. 1863, est ibi in museo.

D · M
A E M I L I A E · P H Y L L I D I
M A T R I · A · E M I L I V S ·
EVTYCHES · FIL · ET · AE
MIL · RESTIT · ALVM · FEC
B · M

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 46; C. L. Visconti ms.; acta ms.

2 SHYLLIDI scripserat quadratarius, deinde correxit.

544 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
AEMILIAE · M · F · SABINAE
C · ANTONIVS · MAXIMVS
CONIVGI · SANCTISSIMAE

Descripserunt Kiessling et Bormann. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 13, IV n. 5, V n. 7, VI n. 50, C. L. Visconti ms, descripsit anno 1856.

545 in episcopio Portuensi.

corona
D · M
A E M I L I A *e*
S Y N T Y C *he*
E S I C *hus*
C O *niugi*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

546 in episcopio Portuensi.

DIS · M*anibus*
CN · APR*onius*
HERMES · C

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

546a Ostiae *presso il tempio* VISC. Est Ostiae in museo.

A M I B
AS · P · F
AFRICA
DRANTA
PAVERIT

Descripsi. C. L. Visconti ms.

---

547 Ostiae in episcopio.

D M
A · FEODIS*iae*
MATRI BEN*em*
ERENTI · EE*mo*
GENES FILIVS *fec*

Descripsi. Campana ms.

---

548 in episcopio Portuensi.

M
O · AGATNE
HELPIS
I · B · M · FEC
AN · XXXV

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

---

549 Ostiae in museo.

DIA
O · AGATIEMERO · LIBERTI*s li*
*bertabu*SQVE · SVIS · QVI DE NOMINE QVOS · IPSA
*manumis*ERIT · ERVNT · IN · FE · P · XVI · IN · AG · P · RXV ·

Descripsi.
4 P · XVI videtur esse rasura correctum ex P · XIIII, ita ut nunc in lapide esse videatur P · XNII.

---

550 Ostiae rep. anno 1883/84, est ibi in museo.

D · M
AGATHONICES
VERNAS

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

---

551 Ostiae rep. anno 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

AGATHOPVS
FECIT · SIBI · ET · SVIS · ET
SALV · CONSERVAE · SVAE
CARISSIMAE · ET · DIGNISSI
MAE · VIXIT · ANNIS · XXVII

Descripsimus Bormann et ego. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 81; C. L. Visconti ms.; acta ms.

---

552 Ostiae rep. anno 1879 cum nova via sternitur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, est Ostiae in museo.

D · M
C · AGRIVS · SVC
CESSVS · SENIOR
VIVVS · SIBI
FECIT

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 143, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 320.

---

553 Ostiae rep. una cum n. 582, est item in museo.

D · M
AGRIAE · SEVERAE
C · AGRIVS · SVCCESSVS
FECIT · ET IC NE *sic*
MINE LICEAT
PONI NE SI DE
MEIS

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 143, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 321.
4 seq. *et* (h)*ic nemine(m) liceat poni n*(i)*si de meis.*

---

554 Ostiae rep. una cum n. 552, est item in museo.

AGRIAS
EROTIDI · ET · SIBI
C · AGRIVS
EEOS

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 143, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 321.

---

555 in episcopio Portuensi.

DIS
sic P · AILI
AILIA · CH

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

---

556 Ostiae in museo.

L · AIVS
EP
I E

Descripsi.

---

557 Ostiae in museo.

d M
SCIANO ·
M V D XVIIII
ALCIPIADES *sic*
*d*VLCISS

Descripsi.

---

558 Ostiae in museo.

VS · ALCINVS
*a*GAPETENI
IISSIME

Descripsi.

---

559 Ostiae rep. anno 1858, inde Romae in repsitis musei Lateranensis.

D M
ALLEDIAE NSEMA
IDI · AELIVS ROMV
LVS CONIVGI BE
NSMEERENTI
QVE VIXIT · AN · XXII
· M · I · DI · III ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 2, IV n. 6, V n. 8, VI n. 52; C. L. Visconti ms.

---

560 Ostiae *casino Aldobrandini.*

D *m*
Q · ALLIO E ... ECO
q ALLIVS · VICT*orinVS · fu*
*fun*DANIA · SEVE*ra filio* ·
DVLCISS*imo*

Descripsi.

---

561 Ostiae in museo.

D *m*
mulier cymballistria P · AN
C N V
ET · A
C C

Descripsi.

---

562 Ostiae in museo.

L · AN ALTE
A · MA IANVS
P ISSIMO

Descripsi.

---

563 in episcopio Portuensi.

D M
ANICETO

Descripsit de Rossi.
Vide ne ex urbe Roma adlata sit.

---

564 in episcopio Portuensi.

L · AN*nius*
SECV*ndus*
ANINIA*e...*
LIBER*tae*
IDEM *coniugi*
B · M

Descripsit de Rossi, vidi ipse.
Supplevit Bormann.

565 in operculo sarcophagi Lunae et Endymionis fabulam exprimentis. Litteris pessimis leviter tantum incisis CARDINALI (*atti*). Rep. Ostiae m. Ianuario a. 1825 e Cartonio SARTI, similiter RELIQVI. — *Durch Hrn. Western nach England versetzt* GERHARD. — *Fu acquistato per commissione di S. M. il re di Prussia; e credo che attualmente sia nel museo berlinese* CARDINALI (*atti* p. 121), falso.

ANINIA · HILARA
CL · ARRIAE · MAGI · *sic*
· LNCDNPARABILE *sic*
FECIT · VIXIT
ANN · L · MEN
· X

Amati ms. 9758 f. 11'; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 38); Sarti ms.; Gerhard *antike Bildwerke* tab. 32 sarcophagum cum ipsa inscriptione aeri incidit, cf. enarrat. p. 278; Cardinali *atti dell' accademia arch.* 8 (1838) p. 148.

3 ·LNCONPARABILE Melch. Sart., ·LCDMPARABILE Card. (*atti*), INCONPARABILI Amat. Gerb. — 6 cum v. 5 coniungit Card. *atti*.

566 rep. mense Febr. 1867 *fuori delle mura di Ostia lungo i margini di una via che corre verso Laurento . . in una camera sepolcrale quadrata . .; l' epigrafe . . non stava al suo luogo* ROSS. Est Ostiae in museo.

D M
M · ANNED ·
PAVLO · PETRO ·
M ANNEVS · PAVLVS ·
FILIO · CARISIMD · *sic*

Descripsi. C. L. Visconti ms., acta ms. Edidit de Rossi *bull. di arch. crist.* 1867 p. 6, delineavit ib. p. 13 acceptam a P. H. Viscontio.

Christianos fuisse M. Anneos patrem et filium putat de Rossi propter cognomina; litteras D·M idem tribuit errori quadratarii idque fuisse causae, cur titulus reiectus sit, inventus, teste P. H. Viscontio, loco non suo, sed in opere positus.

567 Ostiae in episcopio.

D M
ANNIANO VIXIT
AN II M · VI · D · XVIII
PARENT FECER

Descripsi.

568 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

DIS · MANIBVS
ANNIDIAE · RESTITVTAE
VIX · AN · XXX
CN · EGNATIVS · FELIX
CONIVGI · B · M

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1858.

569 Ostiae in museo.

L ·
VS ·
M · A
CL · A
ANNIA · CL S
L · CLAVD

Descripsi.

570 in episcopio Portuensi.

ANNIO CAL
PVENIO · FIL
DVL · Q · VI · M · V
D · XX · ANNIVS
AGRIPPA · IVN
PATER · FSCIT

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Amati ms. 9744 f. 12'.

571 Ostiae effossa, inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

L · ANNIVS · L · Ɔ · L · FEL
SISI · ET · LABERIAE
ST · C · LABERIO · SICT
LIBERTIS · LIBERTAE · C *sic*
IN · FRONT · P · XXX

Descripsit Henzen, ipse recognovi ad ectypum. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801/4 repertarum p. 170.

572 Ostiae in museo.

D · M
L ANNI FELICIS
VIXIT · ANNIS · II ·
M · II ·

Descripsi.

2 post L una littera erasa est.

573 Ostiae casino *Aldobrandini*.

DIS · M *anibus*
ANNI · MER
F E C
M · VLPIVS · SVC
FRATRI · SV
PIENTISSIMO · ET · BEN *emerenti*
QVI · VIXIT · ANN *is .. men*
DIEBVS · VII

Descripsi.

574 Ostiae rep. a. 1828, inde Romae in suburbano Paccae.

D M
ANNIVS SERAP
IDDORVS PLOTIS
COIVGI DVLC
ISSIME

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9781 f. 12'.

575 Ostiae in episcopio.

D · M
ANNIAE
BYZANTIAE

Descripsi. Campana ms.

576 cippus marmoreus. De origine Ostiensi dicam infra. *Cavato nella piazza di S. Pietro* (Romae) STAT. Nunc in museo Vaticano (*giardino della Pigna*). — S. I. SVAR.

D · M
ANNIAE · P · P ·
ISMENE ·
CIPIVS · PROCLIANVS
CONIVGI
INCONPARABILI ·

Descripsit Henzen et edidit huius corporis vol. VI n. 11795. Achilles Statius cod. Vallicell. f. 22' (inde Donius Barb. p. 118); Suaresius cod. Barb. 38, 100. — Inter Ostienses recepi quod tam Annia Ismene quam Cipius Proclianus redeunt in titulis certae originis Ostiensis, illa supra n. 335, hic n. 250, I. 8.

577 Ostiae rep. anno 1852, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
ANTESTIAE NICE
FECIT
FAGIA · FELICLA
MAMMAE · S · N

Descripserunt Kiessling et Bormann, vidi ipse. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 4, IV n. 7, V n. 9, VI n. 53; C. L. Visconti ms.

578 Ostiae in episcopio.

D · M
ANTIOCHIDI
C VETTIVS FORTV
NATVS BENE MER
ENTI VIXIT ANNI
S XIIII MENS V DIEB X
IIII

Descripsi.

579 Ostiae in limine domus privatae.

M II D VIII
ANTHIOCVS *sic*
M XI D XXIII
ISSIMI

Descripsi.

580 Ostiae in museo.

D
T ANTO
L ESTIN VS
co RNELIA
t LLEGO
ID

Descripsi.

2. 3 videtur fuisse *T. Anton. Coelestinus*.

581 Ostiae rep. a. 1786, inde Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* patron. I).

M · ANTONIVS · PANEROTS ·
AVG · L · L · AMETNYSTVS ·
ANTONIA · PANEROTIS · AVG · L · L ·
AMOR · ANTONIA · PANEROTIS · AVG
L · L · PRISCA

LIBERTIS · LIBERTABVSQ · POSTER · EORV
IN · FRON · P · XXV ·

FVTIA · L · L · HELENA
SIBI · ET
A · EGRILIO · FELICI · ET
A · LIVIO · HERMEROTI · ET
L · FVTIO · ALEXANDRO · ET
A · LIVIO · CRESCENTI · ET
LIBERTIS · LIBERTAB
POSTERISQ · EORVM

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. I f. 58'; Marini ms. Vat. et Arv. p. 634.

582 Ostiae rep. a. 1828, nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
L · ANTONIO · EV
VELPISTO · ANTO *sic*
NIA · HELPIS · MATER
FILIO PIENTISSIMO
V · A · XVIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 8787 f. 116.

583 Ostiae effossa a. 1786, inde Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* coniug. III).

D · M
M · ANTONIVS · PILVMENVS
MONIMENTVM · NOVOM
CONPARAVIT · SIBI · QVOD EST
INTRA MONIMENTVM
CAESENNI · ALEXANDRI
CVM ITVM · ADITVM
ACTVM · ET · ANTONIAE
VICTORINAE · CONIVGI ·
SVAE · ET · LIB · LIBERTA
BVS · POSTERISQVE · EORV
IN FRONTE · PEDES · INTVS
V · IN AGRO · P · XX

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. I f. 68; Marini ms. Vat. et Arv. p. 705.

584 Ostiae rep. anno 1867.

D M
M · ANTONIO · OSTESI · Q · V · A XXIII
M · X · D · XRII · ANTONIVS · FELIX · ET
NONIA · MARCIA · FILIO · DVLCISSIMO
F E C E R

C. L. Visconti ms. (inde omnino acta ms.).

585 Ostiae rep. anno 1863/4, est ibi in museo.

D · M
L · ANTONIO · SYM ·
PORO · BALERIAS ·
VXOR · ET · Q · BIBIVS ·
ONESIMVS · FRATER ·

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 183; C. L. Visconti ms.

3 fortasse *Baler(ia) Ias.* — 6 ONESENVS scripserat quadratarius, sed mox correxit.

586 rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albania.

*a*NTONIVS · VALENS · ET · LICINIA
SIA · CONIVX · QVANDONE IN
*hoc sarc*OPHAGO CONDITI · ERINT · NE
*quisqua*M ALIVT · CORPVS · INICERE VELIT QVOD
*si fe*CERIT POENAE NOMINE INFERET
F · XXX · M N · NEQVE CORPVS · EIVS RECIPIETVR

Descripsit Bormann. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 160; P. H. Visconti catal. vill. Alb. p. 256 n. 160.

587 in insula Tiberina ad Portum Romanum in colombario effossa eodem tempore quo n. 608—640. Nunc latet.

ANTONIA M · LIB
CHARIS · FECIT
M ANTONIO D ACONTOMENI
ET SIBI · ET
*libertis liberta*BVS
*posterisque eo*RVM

Descripsit de Rossi anno 1840 vel paulo post. Memorat Melchiorri *bull. dell' Inst.* 1840 p. 44.

3 cognomen corruptum.

588 urna marmorea. Ostiae rep. anno 1856 extra portam Romanam antiquam civitatis (*monumenti dell' Inst.* VI tab. XI fig. A, V), nunc Romae in museo Lateranensi.

DIS · MANIB
ANTONIAE · C · F · LAETAE
Q · OCTAVIVS · CONSIDIANVS
CONIVGI · B · M

Descripsimus Detlefsen et ego. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 6, IV n. 0, V n. 11, VI n. 3; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 298; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 389 n. 554.

589 Romae in suburbano Paccae.

D · M
ANTONIAE' PELAGIAE
T' STABERIVS · ASIATICVS
LIB · PATRONAE' BENEME
RENTI · FECIT

Descripsit C. L. Visconti, vidi ipse.

Eadem Antonia Pelagia redit in titulo T. Staberi Alexandri infra edito.

590 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
ANTONIAE
THAIDI
L · FIRMIVS
FORTVNATVS
C · B · M · F
L · L · P · S

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit mense Maio 1855.

591 Ostiae rep. anno 1866, est ibi in museo.

D · M
APERTIVS ·
PIVS · IVNIOR
PATRI · BENE
MEREN
TI · FECIT

Descripsi. C. L. Visconti ms.

592 Ostiae rep. a. 1837, nunc Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
APHRODITES
Q · V · ANNO · VNO ·
MENS · XI · FECIT · IVNIA
EVTYCNIA · VERNAE
DVLCISSINAE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 8787 f. 116'.

593 Ostiae in episcopio.

D M
TIB APOLLo
IO FORTVNA
TO VIX ANIS · II ·
MES · I · I · DIES · R · X
sic FECT PATER
FILIO DVL
CIS

Descripsi. Campana ms.

5 pro I quadratarius dederat T, deinde hoc rasura correxit.

594 Ostiae in episcopio.

d M
*ap*OLLONIO
QVINTA
DIONYSIVS
ET SIBI

Descripsi. Campana ms.

595 Ostiae in episcopio.

M · APPVLLEIVS · EPAPHRA · FEC *sic*
SIBI · ET · VALERIAE · DONATAE
CONIVGI SVAE
M · APPVLLIO · M · L · VÎTALI *sic*
ET · SVIS · ET · POSRIS · MVMERV · OLLA · X *sic*

Recognovi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 283.

596 Ostiae in episcopio.

D M
· L · APPVLEIVS · IVVENALIS · F*ec*IT · SIBI
ET · APPVLEIAE · ACTE · LIB · ET · CONIVGI · ET
· L · APPVLEIO · AVGVRINO · FILIO · DVLCISSIMO · QVI
VIXIT · ANN · IIII · M · III · D · XVIII · LIBERTIS · LIBERTAB
*p*OSTERISQ · EORVM · LOCO · CVBICVLI · INTVS
CONCESSO · SIBI · AB · DETELIÎS ·
PHOEBE · ET · PANNIANO

Recognovi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 283.
7. 8 Detelius Fennianus redit infra n. 987.

597 tabula marmorea. In parte aversa scalptus est titulus T. Mali Afrodisii infra edendos. Inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc in repositis musei Lateranensis.

P · APPV
LEIVS
PXÎMVS

Descripsit Detlefsen. Sarti ms. Est vol. VI n. 12210 inter urbanas.

598 Ostiae in museo.

DÎS · MÁNIBVS
APVLEIAÉ · P · F · POLLA*e*
QVIÉTVS · CAÉSARIS

Descripsi.

599 in episcopio Portuensi.

*ap*VLEIA
*te*RTIA
IR · L

Descripsit de Rossi, vidi ipse.
1 potest etiam aliud nomen fuisse, ut *Venuleia*.

600 in episcopio Portuensi.

d M
E · ARCHE

Descripsit de Rossi.

601 Ostiae in museo.

D ·
ARELLIA · VE
VIXIT · ANN*o*..
M · XI · DIEB*us*..

Descripsi.

602 Romae in suburbano Paccae.

ARISTI

Descripsi post C. L. Viscontium.

603 Ostiae effossa anno 1825, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · M
ARISTIAE · NICARETENI · QVAR
VIXIT · ANNIS · XVI · MES · VIIII · DIE · VII ·
HO · X · IVL · ARISTIO · FIL · PIISSIM IVL ·
DVLCISSIMAE ·
ARIMO · COIVGI · SVAE BENEME
RENTI · FECERVNT · EVPSYCHI · NICA
RETE · VDIS · ATHANATOS · LOC · CONCES ·
· A · PAVIA · ALEXANDRIA ·

Descripsit Detlefsen. Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 71 n. 34); Amati ms. 9750 f. 42' et in actis Arcadum vol. 26 (1825) p. 198 (inde Cardinali *dipl.* n. 483).
7. 8 εὐψύχει Νικαρέτη· οὐδεὶς ἀθάνατος.

604 tabula. Ostiae rep. in sepulcro (*camera quadrilunga rivestita di bianco intonaco*) CAMP.; *nel terreno denominato i Monticelli* addit VISC. laudans eundem Campanam, sed in cuius schedis mihi a Viscontio exhibitis ego hoc de loco sepulcri testimonium non repperi; nec magis vidi formas, ad quas Campana legentem et hic et ad n. 607 remittit. Nunc Romae in suburbano Paccae.

· D · M
VETRINVM · L · ARRIVS · ASCLEPIV*s*
ET · L · ARRIVS · CRISPINVS · RESTITV*er*
SIBI · ET · SVIS · LIBERTIS · LIBE*r*
TABVSQVE · POST · EORVM
IN FRONTE · ⁄ PED · XIII ·
IN AGRO · PED · XIII ·

Recognovi. Memorat Campana ms. Exhibet C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. 52 (1867) p. 188.

605 cippus parvus. Romae in suburbano Paccae.

D · M
HIC · POSI
TVS · EST ·
LVCIVS
ARIVS
ASCLEPIVS
CVM CON
IVGE SV
A TVCIA CR
ISPINA ·
MVLIERE
SANCTA

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

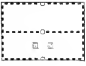
606 tabella columbarii. Ostiae in episcopio.

D · M
TVCCIAE · CRISPINAE ·
CONIVGI OPTIMAE ET BENE
DE SE · MERITAE · L · ARRI · *sic*
asclepius

Descripsi.

607 opus musivum longum m. circiter 2,20, latum 1,03. Ostiae rep. in pavimento cubiculi adhaerentis sepulcro ex quo prodiit n. 604 CAMP. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D M
TVCCIAE C RISPINAE
ARRIVS ASCLEPIVS
M A R I T V S F E C I T

Descripsi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.
Forma est sepulcri, fortasse eius ex quo ipsa prodiit. Similes sepulcrorum formas edidit Iordanus ad formam urbis Romae tab. XXXIV.

608 Romae in suburbano Paccae.

D · M
L · ARRIVS · NI
CEROS · F · CEILI
O · L · ARRIO · CEL
ES · TINO · Q · V · X ·
ANN · I · M · VIII ·
D · XX ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

2. 3 scribendum fortasse FEC FILIO, 5 fin. VIX.

609 Romae in suburbano Paccae.

A R R*untio ru*
FINVS ·
COELIA*e ono*
MAETE *Venri*
SVAE ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

610 operculum sarcophagi; ab utraque parte inscriptionis Amazones cum armis. Ostiae rep. a. 1858 (*nel terreno denominato i Monticelli* C. L. VISC.), inde Romae in museo Lateranensi.

AXRIAE · P · F · MAXIMINAE
D STATVAM · VENERIS · INFELICIS m
SIMI · PARENTES · FILIAE · DVL
CISSIMAE · VIX · ANN · XV ·
M · XI · D · XI · N · III ·

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. P. H. Visconti memorat *Giornale di Roma* 10 Iun. 1858, ed. inscr. Ost. I n. 7, IV n. 11, V n. 18, VI n. 58: C. L. Visconti ms. et in actis Arcad. nov. ser. vol. 82 (1887, p. 187: Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 373 n. 529.

611 Ostiae in episcopio.

D M
ARRIAE
RVFINE

Descripsi. Campana ms.

612 Ostiae in museo.

D ·
C · ARV
TIMO
Q · V · A ·
ARRV
DISI

Descripsi.

613 Romae inter Ostiensia musei Kircheriani vidi anno 1877. — Postea in museo Ostiensi frustra quaesivi.

D
M · ARR*untius*
PALLA
QVE VIX
VENE · *merenti*

Descripsi.

614 Ostiae in episcopio.

D · *rollio* M
L · ARRVNTIO
ASCLEPIO
DOMINO VE
NAE · MAEREN
TI FECIT

Descripsi.

615 Ostiae rep. anno 1883/84.

D M
ARRVNTIVS
sic LANVARIVS · F ·
MAESSENIAE NE *sic*
LARITATI CON
QVN · QVA · V A XVIII
S M F

C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 184; acta ms. Idem exemplum est.

616 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
C · ARVNTIO ·
STRATONI · QVI ·
VIX · AN · XL · IV
LIA · DATIBA · FE
CO · EE · ME ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 58; C. L. Visconti ms. descripsit mense Mart. 1883.

617 Ostiae in episcopio.

SEPVLCRV · P · ARRVNTI · VITALIS
FECIT SIBI
ET SERVILIAE · FNYLLIDI · COIVGI
ET · ARRVNTIAE · AMMIAE · FILIAE
LIBERTIS LIBERTABVSQ · POSTERISQ
EORVM
in f R P VX IN AGRO · P RXIIII

Descripsi.

617a *nuper rep. nell' agro ostiense e precisamente nei possessi Borghese* [?] *e portata a Pisa dal tenente Raffaello Masi;* is dono dedit societati archaeologicae Pisanae, societas municipio.

ARTORIA LONGINA
ARTORIVS FELIX
ARTORIVS CAPIO F
fratri S · F · S · M ·

Clemens Lupi Pisanus misit Bormanno anno 1888.

3 scribendum fortasse CAPITO. — 4 supplevit Lupi.

618 Ostiae rep. mense Maio 1808.

ARTORIA · OS...SIA ET
MAMIDIA · ARTORIA · HYCIA
ET · L · MAMIDIVS · ARTORIVE
DIOMYSIVS · FECERVNT · EIBI
LIBERT · LIBERTABQVE · POST · EOR ·
IN · F · P · XXXIIII · IN · A · P · XV ·

Fea *viaggio ad Ostia* (1808) p. 84 descripsit.

2 Mamidia Hygia memoratur in albo familiae publicae supra n. 255, II, 8.

619 Ostiae in episcopio.

ASCLEPIA
MAE FEMINE
FECIT
*a*REVMIVE IVVEN*is*
ET · SIB

Descripsi.

620 Ostiae in museo.

A S I A
E V P H O S I A
D · L · A F E L L A
D · L · F E L I X
D · L · PRIMIGENIVS
VS A · L · AVCTVS · MCHO
in AGRO · P · XXXII FRAT

Descripsi.

621 in eodem sepulcro ex quo prodiit n. 468 *in una specie di vestibolo era infissa dinanzi ad una edicola sepolcrale la seguente iscrizione* C. L. VISC. Nunc Ostiae in museo.

ASICIAE · C · FIL · SEMNIANE
Q · V · A · I · M · I · D · XII
· D C · ASICIVS · EVTTCNES · ET · M ·
CALTILIA · EPITNYMETE · QVAE . ET · VOCONIA
PARENTES · FECERVNT

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1866 p. 384; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 165; acta ms.

622 in episcopio Portuensi.

ET · AS
PATRO
Q · ASIN

Descripsit de Rossi.

623 Ostiae rep. a. 1865, est in museo Ostiensi.

D · M
AEINIA · SEVERA · FECIT
ASINIAE · THETIDI · MA
TRI · PIENTISSIME · BE
NEMERENTI · QVAE · VIXIT
ANNIS · L ·

Descripsi. C. L. Visconti ms., acta ms.

624 Ostiae rep., est ibi in museo.

DIS · M *a*
ATERIA · CALLYTYCHE *sic*
LICINIO · ALEXANDRO
CONTVBERNALI · SVO
SENE · MER · F · SIS · ET · SVIS

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 59; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1883.

625 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
ATHENIQNI FILIO DVLCISSIMO sic
QVI BIXIT ANNIS N MENSIBVS V
DIEBVS XXIII

Descripserunt Detlefsen et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit m. Maio 1656.

2 ATHENIQNI Borm. Visc., ATHENIONI Detlef. — 3 a Detlef., H Borm., II Visc.

626 in episcopio Portuensi.

DIIS · Manibus
P · ATILIO
PATRI
ET · ATILIae

Descripsimus de Rossi et ego.

627 Ostiae rep. a. 1627, nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
L · ATILIO · IVSTO
VIX · ANNIS · XXIII ·
M · II · D · XX · ATILIA ·
FIRMINA · MATER
· ET · EVZELVS · PATER
FILIO PISNTIEEIMO

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 119.

4. 5 Atilia Firmina redit in titulo Ernuleiae Gazae infra n. 866.

628 in Portu Romano LANCI. Nunc Romae in villa Albanis.

· D · M ·
ATILIAE · POLITICES · C · ATILIVS
AVGVRINVS · CONIVGI · EVAE ·
BENEMERENTI · LOCVE CONCES
EVS · AB · MVNATIO · ONESIMO · ET
MVNATIVS · THEODO⌒TVS ·

Descripsit Bormann. Lanci ms.; P. H. Visconti catal. vill. Alb. p. 299 n. 193.

629 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
ATILIÂS · IETRA
TONICES · ATILI
VS · APOL·LOD
OTVS · C · B · M

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 80; C. L. Visconti ms. descripsit mense Mart. 1863; acta ms.

630 urna marmorea rep. in Portu Romano, nunc Romae in museo Toroniae.

A · ATINIVS · VALENS
VIX · AN · XLV ·
A · ATINIVS · COMMVNÎS
PATRONO · B · M

Descripsit Schreiber; ipse vidi. Lanciani ann. inst. arch. 1866 p. 190; catalogus musei Torloniani (1660) p. 189 n. 337.

631 Ostiae rep. in theatro m. Dec. 1880.

D M
M · ATTENNIO · HOMINI
BONO HOMINI · INNOCE
NTISSIMO · QVI · VIXIT
ANNIS · SIMPLICIA
PAETIDITA CONIVGI
BENE MERENTI · FECIT

Lanciani apud Fiorellium *not. degli scavi* 1880 p. 478.

632 Ostiae in muro diversorii WINGHE, in taberna caupona CITTAD.

D · M
ATTICILLAE
PRAENOMEN · MARCI
AE · PESTIS · CVI · DIRA · NE
GAVIT

Cittadinius cod. Marc. p. 105 et apud Manutium Vat. 5253 f. 187 (inde Malvasia p. 456, Doni cod. Barb. f. 51, ed. 15, 51; ex his Mur. 1637, 16); Winghe Brux. 1 f. 6.

2 ATTACILLAE Don. ed., ATACILLAE Mur.

633 Ostiae in museo.

D | m
SEX · ATTI
VIX ANN

Descripsi.

634 Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
L · ATTIO · L · F · SVFO
POPILIA · APHRODI
SIA · ET · L · ATTIVS · IVS
TVS · PARENTES · pient
TIS · SIMI · F
· V · A · IIII · F

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio

635 Ostiae in episcopio.

D
P · AVF
QVI · V
P · AVFI
D

Descripsi.

638 Ostiae in episcopio.

D m
Q AVFIDio Is
IDORO HOmini
PROBO QVi uixit
ANN XXV
PATRONo ....lo
NSNEB ....

Descripsi.

636 basis marmorea, pessimis litteris in marginem usque repleta. Ostiae effossa a Tonellio AMAT. Romae in villa Caelimontana marchionis Campana ROSSI.

D M
P · AVFIDI · EPIC
TETI ·
VIXIT · ANNIS ·
LXXVII · MIISI
· V · DIEBVS · XV ·
D · A V F I D · M
HIC · IAM · NVNC · SITVS ·
urceus EST · QVONDAM · PRAE patera
STANTIVS · ILLE · OMNIS
IN TERRIS · FAMA · VITAQVE
PROBATVS · HIC · FVIT · AD
SVPEROS · FELIX · QVO NON ·
FELICIOR · ALTER · AVT FVIT
AVT · VIXIT · SIMPLEX · BONVS ·
ATQVS · BEATVS · NVNQVAM
TRISTIS · ERAT · LAETVS ·
GAVDEBAT · VBIQVE · NEC SENB
SIMILIS · MORTEM · CVPIEBAT
OBIRE · SET · TIMVIT · MORTEM
NEC · SE MORI · POSSE · PVTABAT
HVNC · CONIVNX · POSVIT · TERRAE
ET · SVA · TRISTIA · FLEVIT · VOL
NERA · QVAE · SIC · SIT · CARO · BIDV
ATA · MARITO ·

Descripsit de Rossi. Amati ms. 9781 f. 18 et in actis Arcad. vol. 39 (1898) p. 233 (inde vv. 2—7 Cardinali *Diplomi* n. 110).

Hic iam nunc situs est quondam praestantius (= praestans?) ille
omnibus in terris fama vitaque probatus.
Hic fuit ad superos felix, quo non felicior alter
aut fuit aut vixit. Simplex bonus atque beatus
numquam tristis erat, laetus gaudebat ubique,
nec senib(us) similis mortem cupiebat obire,
sed timuit mortem, nec se mori posse putabat.
Hunc coniunx posuit terrae et sua tristia flevit
volnera, quae sic sit cara biduata marito.

P. Aufidius Epictetus, quaestor corporis mercatorum frumentariorum memoratus supra n. 161, fortasse idem est.

637 litteris pessimis. Ostiae in episcopio.

D M
L AVFIVS IANV
ARIVS ET AFILI
A DATIBA FECE
RVM FILIO SVO
SATVRO BENE
MERENTI

Descripsi.

4 scr. DATIBA, i. e. *Dativa*.

639 Ostiae in museo.

D M
AVGVSTALIAE SABINAE
sic EI · L

Descripsi.

3 scr. FIL.

640 in episcopio Portuensi.

d · M · S ·
M · M ·
aV · RE · LI
a · NO · RVM

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
2—4 *memoriae Aurelianorum* explicat Rossius.

641 Ostiae in museo.

D M
aVRELIO R
MIAE · AVG

Descripsi.
Fragmenta litterarum residua ex versu quarto iam non dignoscuntur.

642 Ostiae in museo.

aurEL · AVG · Lib
ea · FESTIBA ·

Descripsi.

643 Ostiae in episcopio.

M · AVRE
AELIA · F
ET · M · OPELfilo
CISSIMO Q · V

Descripsi.

644 Ostiae in episcopio.

D m
M · AVRELIVS
HANC · MEMORIAM
LONG · P · LX · LATV ·
EMIT · NOVAM · SIBI

Descripsi. Campana ms.

645 Ostiae rep. a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M e
APIATI · CONIVDI · AVREL
VS · SE VIBO · FECIT · SIVI sic
· FILIS · SVIS

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9754 f. 3'; Melchiorri ms.

646 Romae in suburbano Paccae, ex parte latet sub urna quadam.

M · AVR
IVLIV
B OLVC
D
M
M
T
V
A
XX

Descripsi.

647 Ostiae in museo.

MENSIBVS · V · DIE vii
HORAS · VIIII · M · AVRELIVS
AVGG · LIB · ACHILLEVS
COIVGI · INCOMPARABILI · M · C

Descripsi.
1 videtur fuisse DIBVS. — 4 fin. *m(emoriae) c(ausa)*.

648 in episcopio Portuensi.

D M
AVR · ASCLEPIODOTIANVS F
BICTORIA · ASCLEPIODOTE · VI
ET · AVR · ASCLEPIODOTIANO
FILIO DVLCISSIMO QVI VIx
duoVS · XIIII · ET AVR · AS
NO · FILIOS

Descripsit de Rossi. Amati ms. 9744 f. 12'.

649 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
aVRELIO CHRESIMO
ARIA IRENE COIVG ·
CVM FILIS SVIS
IANVARIO ET CHRES
QVI VIX ANIS · LI · M · X
D · VII · B · M

Descripserunt Kiessling partem intuenti sinistram, Detlefsen dextram. Amati ms. 9753 f. 32; Melchiorri ms.; Sarti ms.
3 CONIVG Detlefs. solus. — 4 S in FILIS om. Melch., erasam esse iudicat Sarti, IS om. Detl.

650 Ostiae in episcopio.

D M
AVRELIO CHRY
SOCOMAS CANI
SPES · MARITO

Descripsi.

651 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · AVREL ·
DEMOSTHE
NES · QVI VI
XIT · ANNO
VNO · D · XI

Descripsit Detlefsen. Melchiorri ms.; Sarti ms.

652 Romae in suburbano Paccae.

D · M
M AVRELIO
DIOGENI · QVI ·
VIX · ANN · XXX ·
FLAVIA · IRENE ·
CONIVGI · S · N · M
· FECIT ·

Recognovi descriptam a C. L. Visconti.

653 Ostiae rep. a. 1887 est ibi in museo.

D M
M · AVRELIO AVGG LIB · FAVSTINO

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

654 Ostiae VISCONTI. Est Ostiae in museo.

AVRELIO · FAVSTO
qVI VIXIT · ANNIS · XXXX · IIII
mensIS · I · DIEB · XX · VI ·
iA · FAVSTA · FAVSTVS
ONTIA · PATRI

Amores equis marinis insidentes

Descripsi. C. L. Visconti ms.

655 rep. in Portu Romano, nunc Romae in villa Albana.

M · AVR · FELICIANVS ·
ET · VLPIA · ATTICILLA
sic FECERVNT · SIEI · ET SVIS ·

Descripsit Bormann. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 190; P. E. Visconti catal. vill. Alban. p. 297 n. 187.

656 Romae in suburbano Paccae.

D a M
M · AVR · FELIX · M ·
AVR · TATONI · FI
LIO DVLCISSIMO · Q ·
E VIX · M · XI · DIEB · XXII
EVDOXI EVPSYCHI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

657 fragmentum sculptura exornatum. Ostiae in episcopio.

D · M
Q AVR · ELIVS FELIX
ET · AVRELIA
THALLVSA · FECE
RVNT · SIB ET SVIS LI
BERTIS · LIBERTABV
SQVAE POSTERIS
QVAE AEORVM

Descripsi.

658 Ostiae in episcopio.

m. auRELIO · E
vIXIT · ANN
VS · VI · M · AVRelius
merCVRIALIS · ET · AVrelia
HerMOCRATIA · PAREntes filio
DVLCISSIMO

Descripsi.

659 in episcopio Portuensi.

D M
AVRELIOS · HLIODO sic
RVS · ET · AVRHLIA · sic
TROFIME · FECE
RVM · AVRELIO · TE sic
SEO · FILIO · BENE
MERENTI ·

Descripsimus de Rossi et ego.

660 Ostiae in episcopio.

d M
M · AVRELIO AVGG LIB HYACINTHO *Qui vix. ann*
MENS VIIII D VIII AVRELIA
DIGNISSIMO

Descripsi.

661 sarcophagus striatus. Romae in suburbano Paccae.

D M
T AVRELIVS IVLI
ANVS AVRELI
E DOMITIANA *sic*
FILIE BENEMEREN
TI PS CIT
QVE BIXIT *AN III*
MS *DIE VIIII*

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* II p. 185 n. 2574.

7 *Se*. 8 *fin*. quae inclinatis dedi, servavit Campana, nunc perierunt.

662 In operculo sarcophagi Endymionis fabulam repraesentantis; titulum utrimque Victoria sustinet. Romae in suburbano Paccae.

D · M
AVRELIO · LVCANO
GRATVS · CAES · ET
SVLPICIA · LASCIBA
PARENTES · FILIO
DVLCISSIMO

Recognovi. Campana ms.; C. L. Visconti ms. et act. Arc. nov. ser. 11 (1888) p. 160; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* II p. 197 n. 2720.

663 Ostiae rep. a. 1886, est ibi in museo.

D · M
M · AVRELIO
MARCIANO
QVI BIXIT · ANNIS · V ·

Descripsi. Acta ms.

664 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · AVR MARIANVS
ET IVLIA CRESCEN
TINA FILIO DVL
CISSIMO · QVI VIXIT
ANNIS · VIII ·
MSSISVS · II ·
AVRELIVS CRETIANVS

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 62; C. L. Visconti ms.; acta ms.

8 CRETIANVS priores.

665 Ostiae effossa a. 1826. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

L · AVRELIVS · L · F · PAL
PRISCVS
FECIT · SIBI · ET
L · AVRELIO · FELICI · F
CLOELIAE · SEX · F
PRISCAE · MAT
AVRELIAE · L · F
PRISCAE · F
L · AVRELIO · L · L · EVPLO
L · AVRELIO · L · L · FLORO
L · AVRELIO · L · L · HERMAE
L · AVRELIO · L · L · ATTICO
LIBERTIS · LIBERTAB · POSTERISQVE
EORVM
IN · AGR · P · XXVS=£

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Amati ms. 2750 f. 32; Melchiorri ms.

15 *in agr(o) p(edes viginti quinque dextantem semunciam)*, i. e. pedes $25^7/_8$.

666 *framm. dell' architrave curvilineo, spettante al tempio di Bacco*, litteris pessimis. Rep. in Portu Romano.

AVR · RVTILIVS CAECILIA*nus*

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 181.

667 in episcopio Portuensi.

M · AVRELIVS · SECVNDVS · FECIT
SIBI ET IVLIAE APHRODITE
CONIVGI SVAE CARISSIMAE
ET · AVRELIO · ROMANO · AMICO
SVO · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE · POS
TERISQVE · EORVM · EIQVIS · AVTEM
POST OBITVM · NOSTRVM · EXTRA
NIVM · CORPVS INFERRE · VOLVERIT · DA
VIT AERARI POPVLI · SESTERTIA · L̄ · N̄ *sic*
IN FRONTE · P N̄ XV · IN AGRO · P · N̄ XIII

Descripsimus de Rossi et ego. Staccoli apud Amatium ms. 2744 f. 1.

Inscriptiones episcopii Portuensis ex parte certe Roma esse oriundas saepe monui; ceterum multae sepulcrales aerario populi Romani destinatae extra Romam non minus frequentes sunt quam in urbe (cf. supra n. 166, ubi reperiuntur coniuncta aerarium p. R. et res publica Ostiensis).

668 Ostiae rep. a. 1826. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · AVR · THRE
PTVS FAVSTINAE
FECIT
S · M

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 2752 f. 15'; Sarti ms.

669 Ostiae in museo.

D *m*
M · AVR*elio tro*
PHIMO ·
SIMO · S · M
AN · XII · M ·
LIA · SESQ

Descripsi.

670 in Portu Romano rep., nunc Romae in villa Albania.

AVRELIO
VALENTI

Descripsit Bormann. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 120; P. H. Visconti catalog. vill. Alban. p. 300 n. 185.

671 Castel Fusano inserta parieti eiusdem casae ubi n. 126. 127.

D · M
AVR · CANDIDA · SIBI FECIT
ET · AVR · SOFRONI · MARITO · AREAM
PVRAM · CVM TRICLINIO CONCESSIS
A FANIO · OCEANO · ET FILIOR EIVS
sic EXCEPTIS · CVBVCVLIS · II · QVAE · SVNT ·
sic IN ARAE · SS · IN · VSV EIVSDEM OCEANI
ET · FILIORVM EIVS · LIS · LIBERTABVSQ *sic*
· POSTERISQ · EOR ·

Descripserunt Kluegmann m. Mart. 1864 et Bormann; recognovi ipse a. 1880.

4 scr. CONCESSAM, 5 scr. FILIIS, 7 scr. IN AREA.

672 Ostiae rep. a. 1887, est ibi in museo.

D · M
AVRELIAE CHARITE
FECIT · AVRELIVS
FAVSTVS

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

673 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

AVRELIA · FELICLE
IVLIA · FELICISSIMA SORORI
BENE · MERENTI FECIT

Descripserunt Kiessling et Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 9, IV n. 14, V n. 10, VI n. 61; C. L. Visconti ms. qui descripsit d. 9 Iun. 1855.

674 in Portu Romano effossa a Toriouia anno 1863/4 LANC. Est Romae in villa Albania.

D M
AVREL · PRIMA
Q V · N XXVIII M III
D XIIII · AVREL · NIC
NATE · INFECVISSI *sic*
MA · FILIAE · DVLC*issi*
MP · ET · OFRI SCOIVS *sic*
F · C · R ·

Descripsit Bormann. Lanci ms.; P. H. Visconti catal. vill. Alb. p. 297 n. 188.

De sinceritate dubitabat Bormann; sed obstat testimonium Lancii.

675 Ostiae in museo.

D M S
AVRELIAE
PRISCILLAE
Q · V A XXVII · M III
D V · C · S · M

Descripsi.

676 Ostiae rep. a. 1663, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
AVRELIAE · RESTVTAE
M · VALERIVS · FAV
STVS · COIVGI · INCOM
PARABILI · FEC

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 63; C. L. Visconti ms.; acta ms.

677 Ostiae rep. mense Ianuario a. 1668, est ibi in museo.

D · M
A V R · R O
DOPE · AVR · CRESCEN
TI FILIO DVL
CISSIMO · BENE · MERENTI
QVI · VIXIT AN
XIIII · FECIT

Descripsi. Acta ms.

678 Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
AVRELIAE VAL
ENTINE · F · DVRD
ENIVS · APOL
LONIVS FECIT
COIVGI INC
ONPAXABILI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

679 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

D M
L · AXILIVS
OSTESIS VI
XIT ANNIS
V · L · C · *sic*

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

680 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · M
L · AXSILIO · PRIMITIVO · FECIT
AXSILIA · TROPHIME · MATER
FILIO · PIENTISSIMO · VIXIT
ANNIS · XXII · DIEBVS · XXI · HOR · III

Descripsit Bormann.

681 Romae in suburbano Paccae.

D · M
AXSILIAE · TIGXIDI
FILIAE · OPTIMAE
QVAE · V · A · XXI · M · VI
FECIT · L · AXILIVS *sic*
PAXTHENOPEVS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

682 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
BAEBIAE IAN
VARIAE · FILIE
QVAE · VIXIT
AN · XXIII
PAREN · B M
F

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 33; Melchiorri ms.; Sarti ms.

683 Ostiae rep. a. 1868, est ibi in museo.

D · M
BACCHIDIS · Q*VAE*
VIXIT ANN · XIII *FE*
CIT · MARIVS · E*PIC*
TETVS · VERNAE · *B · M*

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

Versus extremos nunc deficientes dedi ex Viscontio et actis.

684 Ostiae in episcopio.

BAEBIVS P
l OCVM DON *au*
a ELIAE CA
fo TGANTIB *ae*

Recognovi. Campana ms.

685 urna quadrata marmorea originis incertae; Ostiensem puto, cf. infra. Sine loco MAR. — Florentiae in museo Mediceo GORI et adhuc.

A · BAEBIO · A · F · GAETVLICO
VERATIA · LACAENA
VIRO · OPTIMO

Vidit Bormann. Legitur scripta manu ignota et imperita in parte aversa epistulae cuiusdam scriptae anno 1691 inter schedas Marini cod. Vat. 9127 f. 314; Gori I. E. 1, 15, 16 (inde Mur. 1313, 2).

Recepi inter Ostienses ideo quod Veratis Lacaena reperitur in titulo certae originis Ostiensis supra n. 410. Accedit quod manus ignota codicis Mariniani una cum hac perscripsit inscriptionem n. 958 et ipsam sine dubio Ostiensem.

686 Ostiae in episcopio.

D · M
L · BAEBI ZOTICI
E BAEBI AVXANON
IS · ET BAEBIA FOTIS
FAREN · IES *sic*

Descripsi.

3 in. littera una erasa, inde E in litura reposita; videtur esse E restituta pro ET.

687 Ostiae rep. anno 1863/4, est ibi in museo.

· D · M · S ·
BAEBIAE · STATIAE
QVAE · VIXIT · ANN ·
VIII · M · I · DIEB · XXV
BAEBIVS · PROCVLVS
FILIAE
DVLCISSIMAE

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 166; C. L. Visconti ms.; acta ms.

688 Romae in suburbano Paccae.

D M
C · BAEBVTIVS · FLORVS
FECIT AELIAE LVCILI
ANETI COIGI SVAE *sic*
CARISSIMAE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

689 Romae in suburbano Paccae.

D M
C BAEBVTIVS FLO
RVS FECIT SIBI ET FABI
AE MAXIME CON
IVGI SVAE ET BAE
BVTIS FILIS SVIS LIB
ER LIBERT POSTREI
EQVE EORVM
IN F P XIIII IN AG P XXV

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

690 Romae in suburbano Paccae.

D M
C · BAEBVTIVS
MAXIMVS RV
BRINIAE FOR
TVNATAE CONIV
GI BENEMEREN
TI FECIT
VI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

691 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
MATER · FILI
O · BASILIDES ·
· MEMORIAE ·
BENE · MEREN
TI · QVI VICSIT · AN
NV · MENSES · VIII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 66; C. L. Visconti ms.; acta ms.

692 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

D · M
C · BELLENIO · TRIVM
PHO · LABERIANO · Q
VIX · ANN · XVIII · M · VI ·
DIES · XVII · BELLENIVS
PATER FIL FEC · LOCVM
DONATV · AB · AVFIDIO
V I T A L S

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 187; C. L. Visconti ms.
5 ultima littera nunc deest.

693 in operculo urnae marmoreae. Ostiae rep. anno 1858, nunc Romae in museo Lateranensi.

D C · BELLICIO · KAPITOLINO M
BELLICIA · MARCIANE
C · B · M

Descripsit Kiessling, recognovi ipse. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 18, IV n. 17, V n. 18, VI n. 4; C. L. Visconti ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 358 n. 499.

694 Ostiae in museo.

DIBV | E · SEVE *ro*
DIBV | *et* ODIAE
et ?egi | *cu*M QVA
annos | ERV · VIXIT
*sine ulla qu*ERELLA
T

Descripsi.

695 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
BLASTENI FECIT
C · LITORIVS TRO
PHIMVS CONIVGI
B · M ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 87; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863.

696 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · M
C · BLOSSIO · FAV
FAVSTO · FECE
RVNT · HERDES *sic*
PATRONO · B · M

Descripsit Bormann.
3 fin. FAV litterae erasae sunt, sed adhuc leguntur.

697 Ostiae in episcopio.

D · M
A · ROE
S S C V*ndo*
Q · V · *an*
CLODIA · F*elici*
TAS · C C*iugi*
B · *m*

Descripsi.

698 in episcopio Portuensi.

D
TI C
EX DON*atione*

Descripsit de Rossi.

699 parvus cippus marmoreus. Ostiae in episcopio.

CA E
urceus CONIV*gi cariss*IMAE *patera*
L · IVLIVS VEIVS
ACMETIANVS

Descripsi.
L. Veius Acmetianus memoratur in albo lenunculariorum anni 158 supra n. 250, IV, 40.

700 Ostiae in episcopio.

L · L · CERDO L · CACIVS
L · FAVSTILLA L · CACIVS
L · CACIVS
L · CACIVS
L · CACIVS
CACIA · *L*

Descripsi. Campana ms.

701 Ostiae in museo.

L · KAC
AV
L · CAC
KAC
KIC
E V
L · EO
L_e_s

Descripsi.

702 urna quadrata marmorea. Ostiae rep. a. 1856 una cum n. 388, nunc Romae in museo Lateranensi.

DIS
MANIBVS
L · CACIO · L · ET · Ɔ · L
EVTACTO

Descripsimus Detlefsen et ego. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 14, IV n. 80, V n. 21, VI n. 8; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 293; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 388 n. 588.

703 urna quadrata marmorea. Ostiae rep. a. 1856 una cum n. 308, nunc Romae in museo Lateranensi.

DIS · MANIBVS
SACRVM
L · CACI · L · Ɔ · L · HILARI

Descripsimus Detlefsen et ego. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 15, IV n. 81, V n. 22, VI n. 7; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 294; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 378 n. 536.

704 urna marmorea. Ostiae rep. a. 1856 una cum n. 308, nunc Romae in museo Lateranensi.

DIS · MANIBVS
cortina SACRIS · SANCTIS *cortina*
CASTIS · PIIS
CACIAE · L · Ɔ · L · DAPHNES
lyra cum gryphibus

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 13, IV n. 19, V n. 20, VI n. 3; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 293; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 380 n. 543.

705 Ostiae rep. a. 1828. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
L KACIO VOLVSIANO · QVI VIXIT · AN
NIS · XVIIII · MENS · I · DIEB · XXVI
PRIMITIVIANVS · ET VOLVSIA · PA
RENTES · FECERVNT · LOCO · CON
CESSO A GABINIO ADIECTO · AMICO *o*PTIMO

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 8761 f. 12'.

706 Ostiae in museo.

D *m*
KACIAES · V
L · BALBILIVS · C
COIVGI ·
KACIA · HELP*is*

Descripsi.

707 cippus lapidis Tiburtini litteris aevo Augusteo antiquioribus. Ostiae, *ultima per entrar nel cortile sotto la torre* CAMP., *addossato al muro della chiesa* VISCONTI. Nunc ibi non extat.

Q · C A E C I L I
SEX · F · GAL
ET · GRANIAE · Ɔ · L
HELENAE
IN · F P XX · IN · A P XXV

Campana ms.; C. L. Visconti ms. descripsit mense Dec. 1858, edidit ann. inst. arch. 1857 p. 312.
2 SEXT· Camp. — 5 F Camp., FR edidit Visc. idemque est in exemplo manuscripto, sed correctum in F. — FXX] IAX Camp.

708 Ostiae rep. in sepulcro una cum n. 469, est in museo Ostiensi.

D · M
D · CAECILI ·
APRONIANI ·
VIX · ANN · VI · MEN ·
XI · ET · RIDVO ·
APHRODISIVS
PATER · FILIO ·
PIISSIMO · FECIT ·

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1858 p. 308.

709 Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
F · CAECILI FELICIS
QVI VIXIT ANNIS III
M V FILIO DVLCISSIMO
PARENTES FECERVNT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

710 Ostiae rep. a. 1883 4, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
M · CAECILI FELICIS
QVI VIXIT · ANNIS VII · MENS · VIIII · D · IIII ·
M · CAECILIVS · PROCVLVS FILIO
DVLCISSIMO FECIT

Descripsit Bormann. C. L. Visconti ms.; acta ms.
4 M. Caecilius Proculus redit n. 713.

---

711 Ostiae in episcopio.

d M
.. AECILIO · FELI
ci VIXIT · ANN · VII
mens. II · D · V · ATILIA ·
repeNTINA · FILIO ·
dulCISSIMO

Descripsi.

---

712 Ostiae PERVZZ. PANV. — Aquini LIG.

D · M
A · CAECILI · RESTITVTI
VIX · ANN · XXI
M CLODIVS RESTITVTVS
ET CAECILIA ITALICE
FILIASTRO
BENEMERENTI
FECERVNT

Peruzzi sched. musei Florentini n. 2110, unde enotavit Lanciani ms. et *bull. archeol. municip.* p. 167; Panvinius Vat. 6036 f. 65 (inde Doni cod. Barb. p. 20; Malvasia p. 488); Ligorius Taur. vol. 3 (inde Fabretti 203, 507 e sched. Barb.; huius corporis vol. X n. 5464 cum add. p. 1013).

---

713 Ostiae ante episcopium loco incommodo posita.

D M
.. caECILI RVFINI QVI VIXIT
ANNIS · XX · MENSIBVS · II
DIEBVS · XVIIII
M · CAECILIVS · PROCVLVS
FRATRI PIENTISSIMO

Descripsi. Campana ms.
5 cf. n. 710.

---

714 Romae in suburbano Paccae.

D · M
Q · CAECILIO · SO
TERICO · COIVGI
IVLIA · SVCCESSA
CVM · FILIS
B M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

715 Ostiae effossa e Cartonio, deinde Romae in aedibus Vaticanis, nunc in Laterano in repositis.

huic moNVMENTO *cedit*
PARTE sINISTERIORE · TI
ET COHAERENTIS CVBicul
AD CAECILIVM TROPH
PERTINVIT ID OMNE IV
SIVE · PER CESSIONEM
TELES

Descripsi. Amati ms. 8750 f. 38' et in actis Arcadum 28 (Dec. 1825) p. 357; Melchiorri ms.; Sarti ms.; Mommsen, qui vidit, *Zeitschrift f. gesch. Rechtswissenschaft* 15 (1850) p. 388.

Tabula non fracta est nisi a parte intuenti dextra; sed litterae passim corrosae sunt et v. 1 principium penitus evanuit.

4—7 *quatenus*] *ad Caecilium Trophimum heredesve eius*] *pertinuit, id omne iu*[*s per mancipationem*] *sive per cessionem* [*in iure pertinet ad*] *Telesphorum*] supplevit Mommsen.

---

716 Ostiae in episcopio.

D M
CAECILIO · L · F · VA
LRIANO QVI VIX
aNNIS LVIII M VIII D
CAECILIA DONATa
uXOR ET CAECILIVs
seCVNDVS FILIVs
patRI BENEMERENTi

Descripsi.
1 D M erasae, sed leguntur.

---

717 tabula lapidis Tiburtini. Ostiae rep. anno 1879 *nell' area Cartoni* cum nova via sterni-tur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, est Ostiae in museo.

Θ L · CAECILIVS · L · L · L · ZABDA ·
Θ CAECILIA · L · L · L · AMMIA
L · CAECILIVS · L · Ɔ · L · PINDARVS
Θ CAECILIA · L · Ɔ · L · SALVIA ·
L · CAECILIVS · Ɔ · L · VICTOR ·
L · CAECILIVS · Ɔ · L · MACHIO *sic*
CAECILIA · L · Ɔ · L · AVGE
CAECILIA · L · Ɔ · L · LVSAEIO *sic*
L · CAECILIVS · Ɔ · L · HELENVS
L · CAECILIVS · Ɔ · L · ISIO

IN · P · XX · IN · AGR · P · XXV

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 144, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 319.

Simul prodiit alter titulus qui Romam ablatus est antequam describeretur.

---

718 cippus lapidis Tiburtini ad XVI. chiliometrum viae Ostiensis ante tabernam q. d. Guardabasso.

CAECILIA
L · L · ANTIOChis

IN FR · P XX
IN AG · P XXV

Descripsi.

---

719 Ostiae effossa e Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CAECILIAE · FELICISSIMAE
T · SALVIVS · IANVARIVS · MARI
TVS · COIVGI BENE ·
MERENTI

Descripsit Kiessling. Amati ms. 8754 f. 13'; Sarti ms.

719a Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D M
CAECILIAE
HYGIAE

Descripsit Bormann.

---

720 inter Ostiensia Cartonii SART. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CAECILIAE
PRIMITIBE
Q IVLIVS
FAVSTVS CON
IVGI BENE
MERENTI
FECIT

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

---

721 Ostiae in museo.

CAECILIA prISCA
AVFIDIS AGATHO
filio suo

Descripsi.

---

722 tabula marmoris caerulei. Ostiae effossa, inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Nunc in museo Vaticano inter Ostiensia (*Gall. lap.*)

D · M
CAE · CILIA · SOTERIS
FECIT · SIBI · ET · CAE · CILIO
sic FNISSO FILIO ET CAECILIO
PRIMO · ET · LIBERTIS · LIBertis
que suSQVAE · POSTERISQVe
IN HOC · MONIMENtum
RECEPERIT · IPSE A
NON · A · OEP

Descripsit Henzen, recognovit Gatti. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801/4 repertarum p. 170.

---

723 Ostiae rep. a. 1866 una cum n. 488. 708. 726. Nunc ibi in museo.

D M
CAECILIAE TAMPYRI
DI ET
CAECILIAE · LAETINAE
D · CAECILIVS · APHRO
DISIVS FECIT

Descripsi quae exstant. Plenam exhibet C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1866 p. 308.

724 in episcopio Portuensi.

D M
C · CAELIVS · CASTRICIVS
ET · IVLIA · VICTORINA · FECE
RVNT C · CAECILIO RVSTCo FIL
QVI · VIXIT ANNIS · XV · M · VIII
sic DIE · XVI · LOCVM CONCESSVM
A CELSINO · ET FORTVNATO INTRA
PARTE DEXTERIOR

Descripsit de Rossi.

Aut v. 2 in CAELIVS aut v. 4 in CAECILIO videtur esse erratum.

725 Ostiae in episcopio.

M·C·V·...
...IVS · IASO
...O HIS QVI · S · S · S ·
...AP · C·LIB ... AVCTAB
...CAELIVS ZETHVS · INSCRIPSIT ·

Descripsi. Campana ms.

726 Ostiae rep. a. 1822 una cum n. 469. 702. 722, est ibi in museo.

D M
sic M · ARCO · CESELLIO · PIE
TATIS · FILI · FECERVT sic

Descripsi. C. L. Visconti ms. et in ann. inst. arch. 1862 p. 824; acta ms.

727 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · M ·
· T · CAESEL
LIVS · SATV
· R V S

Descripsit Bormann.

728 Ostiae in museo.

D M
CAESELLIAE · SPECLB
QVAE · /VIXIT · ANNIS
XXVII · M · III · D · VIII ·
FECIT · LOREIA · SECVN
DILLA · e · C · N · T ·

Descripsi.

3 post QVAE erasa est aut Q aut O. — 2 fin fortasse c(og)n(a)t(ae).

729 in insula Portuensi FABRETTI. In portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bullonii ad plateam S. Marci MONTFAVCON.

A · CAESENNIO
HERMAE

Fabretti 727, 227, schedae Montfauconii cod. Par. 1223 f. 24, unde edidit Montfaucon diar. Ital. p. 223, laudans 'de Serte nobilem virum'.

730 in episcopio Portuensi FABRETTI. In portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bullonii ad plateam S. Marci MONTFAVCON.

A · CAESENNIVS · GALLI
L · HERMA
A · CAESENNIVS · ITALICVS
CAESENNIA · L · L · EROTIS · VXOR
FECERVNT · SIBI · ET · SVIS
LIB · LIBERT · POSTERISQ · EORVM
SEPVLCHRVM · MACEREIS · CIRCVM · CLVSVM
IN · FR · P · CCC · IN · AGR · P · XCVI · Q · F · IVG

Fabretti 223, 525 (inde Orelli 4342); schedae Montfauconii cod. Paris. 1223 f. 24 (unde edidit Montfaucon diar. Ital. p. 223; ex hoc Murat. 1525, 8) iterumque melius f. 116.

2 L om., 6 ET·SVIS om. Montf. f. 24. — 2 POSTERISQVORVM Montf. f. 24. — 7 CLVS M Fabretti, fortasse errore typographico. — 2 fiu. q(uod) f(ecit) iug(erum).

731 in insula Portuensi FABRETTI. In portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bullonii ad plateam S. Marci MONTFAVCON.

DIS
MANIBVS
CAESSNNIAE
EROTIDIS
A · CAESENNIVS
HERMA
ARAM · ET · STATVAS · FECIT
SIBI · ET · CONIVGI · SVAE · DE · SE
BENENEGENTI

Fabretti 707, 382 de visu ut videtur, schedae Montfauconii cod. Paris. 1223 f. 24, unde edidit Montfaucon diar. Ital. p. 223 laudans 'de Serte nobilem virum'.

732 arca marmorea ornata. In portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bullonii ad plateam S. Marci MONTFAVCON.

D · M
CAESENNIAE GALENES
M · D
ITALICVS · F

Legitur manu ignota in Montfauconii schedis cod. Par. 1223 f. 118. Inde edidit Montfaucon diar. Ital. (1702) p. 382 (inde Mur. 1342, 3) laudans 'de Serte nobilem virum'.

3 m(atri) d(ulcissimae).

733 arca marmorea; utrimque sculptus est genius cum face. In portu Tiberino nuper effossa, inde Romae in aedibus cardinalis Bullonii ad plateam S. Marci MONTFAVCON.

D M
CAESENNIA NY
MPHICE · CAESENNIO
ITALICO · FILIO · B · M
FECIT · QVI . VIX · AN
XXVII · M · VI · D · XXVIII

Legitur manu ignota in Montfauconii schedis cod. Par. 1223 f. 112. Inde edidit Montfaucon diarium Italicum (1702) p. 221 (inde Mur 1163, 2) laudans 'de Serte virum nobilem'.

His quinque inscriptionibus adiungendae sunt n. 354 et 422 ex eodem sepulcro effossae.

734 Ostiae in episcopio.

CAESIA · T · LIB · TRYPHAENA
FECIT · SIBI · ET
T · CAESIO · DVLCISSIMO · VERNAE
SVO · VIX · ANN · V · MENS · VIIII
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM
IN · FR · P · XV · IN · AGR · P · XXX

Recognovi. Kellermann ms. cui descripsit Scheppig.

734 a Ostiae rep. in cavea theatri.

CAESO[

Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 478.

735 in episcopio Portuensi.

CAESONIA D · L · LAVDICE
FECIT · SIBI · ET
C · GABINIO · ADAVCTO · F
PIENTISSIMO · VIX · AN · XII · ET
C · GABINIO · ADAVCTO · CON
TVBERNALI · SVO · ET · SVIS · POS
TERISQVE · EORVM

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

736 Ostiae in aedibus episcopi.

C · CAETRONIVS · C · LIB
TELESPHOR
FECIT · SIBI · ET
C · CAETRONIO · CAECILIANO · PATRONO · ET
CAECILIAE MOSCHIDI PATRONI MEI B · M · MARITE
CAETRONIAE GORGENI COLLIBERTAE ET
CAETRONIAE · TELESPHORIDI · VERNAE · MEAE · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM
IN · FRONTE · PED · XL · IN · AGRO · PED · XL

Vulpi Lat. 6, 194 (inde Mur. 1597, 2), qui vidit.

737 Ostiae in episcopio.

D M
CALAVIAE M · L
SECVNDAE · M ·
CALAVIVS · VERNA
PATRONAE · BENE
MERENTI · F ·

Descripsi.

738 in episcopio Portuensi.

dis M*anibus*
*f*A · CALE
*n*N · CORN*elio*
O · BENE *merenti*
*coniu*GI · CARIS*simo*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

739 Ostiae in museo.

D M
CALLICO *Nas cae*
SARIS · N · VE*rna*
VIXIT · ANN
MENS · III · D *ieb*

Descripsi.

740 Ostiae *nella casa delle macchine*.

d · M
CALLICRATI ·
*v*IXIT ANNIS · XIIII ·
*mensib*VS · X · DIEBVS VIII ·
*c*hRYSEROS · FECIT ·
· DVLCISSIMO

Lanciani ms. et apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1880 p. 82.

741 Ostiae in museo.

*memor*IAE
*p*ri · L · PAL · CALLIS
*t*IANI QVI · VIXIT
*an*NIS · XI · MENS · I · DIE
*bu*S VIIII IN XII KAL SEPT
*c*ALTILIVS EPICTETVS PA
TER · ... IMC

Descripsi.

741a Ostiae in museo.

ET VOL
ET · CALLIST
SACRAE · SV
EX

Descripsi.

742 Ostiae in episcopio, duo fragmenta non coniuncta.

D M
*calp*ETANO EVTHVCETI
fecit · COIVX CALPETANA
*pro*CLIANE · COIVGI SVO
SSIMO · QVI BIXIT
*a*NNIS · IXXXRV

Descripsi et coniunxi coniectura.

5 dedi ut excepi; sed legendum esse LXXXXV apparet.

743 Ostiae in museo.

L · L · C*alpurni*
P H O *et*
P Y T H
CALPVR*n*

Descripsi.

744 in episcopio Portuensi.

*ca*LPVRNIO

Descripsit de Rossi.

745 Ostiae in museo.

M · CALPVRNI ·
CALPVRNIAE
... · PRAEDI
...ON

Descripsi.

746 Ostiae in episcopio.

M · CALPVRN
EVTYCHVS · Ɔ L · S
CALPVRNIAE · M · FIL
GEMELLINAE · INSCRI
TITVLVM · PERMISSO · M
IVLIO · TAVRIONE · ET · C
IVLIO · TAVRISCO · ET · M · C
ITHARO · HEREDES · SV
IVLIO · PHILVMENI · CO
RESTITVI · ET · FECI ·
LIB · LIB · MEORV*m*
ET CALPVRNIAE PROTILLAE A

Descripsi.

747 Ostiae VISC. Fragmentum extat ibi in museo.

D M
C · AL*c*P*VRNIVS CARPVS*
sic BIXT *AN · NIS · V · M · IIII ·*
CALPVRNIA
FECIT · *FORTVNVLA*
· ALV*MNO ·*
DVL*CISSIM*

Descripsi partem superstitem. Integram exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 86; C. L. Visconti ms. qui descripsit mense Mart. 1863.

Quae non vidi, dedi inclinatis.

748 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · CALPVRNIVS · D · D · Ɔ · L
FELIX
CALPVRNIA · D D · Ɔ · L · FELICVLA · FELICIS

Descripsit Bormann.

749 Ostiae rep., est ibi in museo.

D M
L · CALPV*r*NIO
HELPIDIANO
QVI · VIX · A · IIII · M · VII
D · XX · L · CALPVRNIVS
EVCHARISTVS · FILIO
DVLC · LOCVS · DATVS
A · SER · FL · IVSTIANO

Descripsi. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 89; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863.

750 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

D · M
CALPVRNI · PHILERO
sic TI · ET · L · CALPVRNI · SECVV
DIANI · ET L · CALPVRNIO
VALENTI · VIX · ANN · L ·
MENS · X ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.

5 ANN · I Visc.

751 Romae in suburbano Paccae.

D M
C · CALPVRNIO · PROCVLO
FECIT · FLAVIA · AGATHO
CLIA COMIVGI BENE
MERENTI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

752 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
L · CALPVRNIO · L · LIB ·
REGINO · BEN ·
CALPVRNIA · DAMALIS
CONIVGI · CVM · QVO
VIX · ANN · XXVIII · MEN · VI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 168; C. L. Visconti ms.

755 Ostiae in museo.

D M
... CALPVRNI
EILVEETRI
L · EEBIVE · ARBIVE
sic PAT · LIB · BEN · ME · FE

Descripsi. C. L. Visconti descripsit m. Iun. 1855.

2 in. incertum utrum C an L. — 5 *pat(ronus) lib(erto)*.

756 Ostiae rep. anno 1825, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

L · CALPVRNI|*VS* · *VALENS*
FECIT · |*SIBI* · *ET*
CALPVXNIAE · PSY|*CHE* · *CONIVGI* · *B* · *M*
CVM · QVA · VIXIT| *annis* ...
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE *eorum*
IN · AGRO · PED · XL| *in frontE* · *PED* · *LX*

Descripsi. Melchiorri ms., Amati ms. 9750 f. 35; huius corporis vol. VI n. 14136.

Quae inclinatis dedi servavit solus Melchiorrius. — 6 fin. Melchiorrius coniunxit cum v. 5, falso, ut apparet.

757 Ostiae in museo.

CALPVRNIA
CHOBANE
CALPVRNIV*s*

Descripsi.

758 Romae in suburbano Paccae.

d M
*cal*PVRNIAE C · *f*
*co*NIVGI BENE *merenti*
*vix*A XXXX · M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

759 Ostiae ante episcopium.

CALP · PRETO*Rius*
ANNIA · NELPIS *i*
ATR · LOCVM *do*
NAVIT

Descripsi. Campana ms.

753 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · *M*
L · CALPVRNIO
REGINO · Q · VIXIT
ANNIS · XXX · OBIS VIII
CALPVRNIA ONEEI
ME · FILIA · ET BIBIA
IEIAS FECERVNT

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1. 2 in. aliquanto plura quam ego vidit Viscontius.

760 Ostiae in episcopio.

CALPVRNIAE
TVRAMNIDI ·
DEMETRIVS
VXORI · DVLCISSIMÆ
VIX · ANN · XXV

Descripsi.

761 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CALTILIAE
FELICITOEAE
VIX · AN · XXVI

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 25; C. L. Visconti ms.; Vercellone *diss. accad.* p. 343.

762 Ostiae rep., est ibi in museo.

D M
CALVIDIAE
VALENTINAE
AVRELIVS · REGI
NVE · EENE
MERENTI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 76; C. L. Visconti ms. descripsit mense Aprili 1883.

763 Romae in suburbano Paccae.

D · M
CALVIEIO
FAVSTO CAL
VIEIVE IVLIA
NVE VERNĀ
M Q V A XV

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

5. 6 *vernae m(eo)* sive *m(erenti)*.

764 Ostiae rep. anno 1863/4.

D M
L · CANINI · FELICIS
VIXIT · ANNIS · II ·
· M · III ·

C. L. Visconti ms.; acta ms.

765 Ostiae in episcopio, duo fragmenta non coniuncta.

C · CANINIVS NARC|ISSVS · ET · VALERIA
PRISCILLA · CO|NIVX · EIVE
VIBENTES · |FECERVNT
EIBI · CVM QVA · |VIXIT · ANNIE
XXIII|

Descripsi.

754 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D m
CALPVR*niae*
DAMALIDI
L · CALPVRNIVS
REGINVE · FILIVS
MATRI · PIEN
TIESIMAE ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.

766 Ostiae in episcopio.

P CANINIVS · PP · ET · Ↄ · LIB
RESTITVTVE · FEC SIBI
ET CAMINIAE NICE LIB
ET NERODIE HEREDIEVE *sic*
EORVM · ET QVI AE EIB
NASCENTVR
EXTERVM · NOMEN IN
sic FERRI NON LICET

IN F · P · VIIII · IN AGRO · P · XII

Descripsi.

767 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

c a n INIA · P · ET · Ↄ · LIB · NOTHIS
FECIT · SIBI · ET
P · CANINIO · THALAMO
ET · P · CANINIO · MELLITO
COLLIEEKTIS · SVIS
ET · P · CANINIO · MELLITO
ET · P · CANINIO · THALAMO
ET · P · CANINIO · SYNE*ROti*
FILIS SVIS ET

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 38. Melchiorri ms.; Sarti ms.

768 Romae in suburbano Paccae.

D M
CANVLEIAE
SPERATAE
DONATVS · FRAT
ORAEA
ATTICVE · MOSCHAS
COEMVS
LIB · FECEXVNT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

769 Ostiae in episcopio.

D M
CAPIAE · AVGVXINAE
QVE · VIX · ANN · VII · MENS
XI · DIEB · XV · NVMIEIA
EEEERINA · FECIT FIL

Descripsi.

Titulus ab eadem Numisia Severina positus Numisiae Urbicae filiae infra editus est.

770 Ostiae effossa a. 1625. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CARANTIAE · NICE ·
DVLCISSIME ·
FECIT · FLORIA ·
CRATIA · VENEMER
ENTI ·

Descripsit Henzen. Amati ms. 9766 f. 33; Melchiorri ms.; Sarti ms.

---

771 Ostiae in museo.

D M S
CARFIA · T · F ·
MARCELLA ·
FECIT · SIBI ·

Descripsi.

---

772 Ostiae rep. anno 1856 extra portam Romanam antiquae civitatis (*monumenti dell' Inst.* VI tab. 11 fig. A, XV), inde Romae in repositis musei Lateranensis.

C · CARTORIVS
GENNEVS
FECIT · SIBI · ET
CAECILIAE · MELITINE · CONIVG
SVAE · ET · CAECILIS · HELPIDI
VRBANO · ET · SATVRNINO
ALVMNIS · ET · LIBERTIS
LIBERTABVS · POSTERISQVE
MEORVM

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 17, IV n. 63, V n. 27, VI n. 10; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 306.

---

773 Romae in suburbano Paccae.

D · M
L CARVILIO HILA
RO PARENTI OPTI
MO FECIT · CARVILIA
HILARAE · DVLCISSIMA sic

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

774 Ostiae in museo.

D · m
CARVLLI ae
AE VICTO r...ae
G·LIS

Descripsi.

---

775 Ostiae in episcopio.

C A R
ET · ASC
NEPOT
CARVLL
dVLCISSIM

Descripsi.

---

776 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
CARVLLIAE · E
VTYCHIAE CA
RVLLIVS · CNA
RITO · M · B · M · F

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 71; C. L. Visconti ms.

---

777 Ostiae rep. a. 1856 ibi ubi n. 366. 762—764, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

N · CASCELLIVS · DIA sic
DIADVMENVS · S · F ·
COL · III · OL · VI · SIBI · ET · CACI
sic AE · HEVHODIAE · VXORI
POSTERISQVE · SVORVM
DIS · M · ❦

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 16, IV n. 24, V n. 66, VI n. 11; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 694.

Cacia C. lib. Euhodia memoratur etiam in titulo una reperto Herennuleiae Primillae infra n. 1106.

---

778 Ostiae in episcopio.

D · M
CASSIVS DIOGENI
ANVS FECIT CASSI
O POLYNICENI FR
ATRI · B · M · QVI VI
XIT ANNIS XXIII
DIEB · LI .

Descripsi. Campana ms.

---

779 sarcophagus. Ostiae in episcopio.

C · CASSIVS · EV
TYCHES · FECIT
SIBI · ET · COELIAE
VICTORINAE ·
CONIVGI · INCON
PARABILI

Descripsi. Campana ms.

---

780 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
Q · CASSIO · Q · F · QVIRINA
MARTIALI · FRATRI · DVLCIS
SIMO · CASSIA · Q · F · OSTIENSIA
SOROR · SIBI · ITEM · SVIS · LIBERTIS
LIBERTABVS · QVE · POSTERISQ
RORVM · FECIT · CVRANTIBVS
Q · CASSIO · IANVARIO · ET
TILLIA · SARNIA
PARENTIBVS

Recognovi praeter vv. 6. 6 principia deperdita ut videtur. Integram exhibent Amati ms. 9754 f. 6'; Melchiorri ms.; Sarti ms.

---

781 operculum sarcophagi. Ostiae rep. a. 1866/7, est ibi in museo.

D · CASSIVS TYRRANVS · N sic
CASSIE TYRRANIDI sic
FILIE DVLCISSIME
DVLCISSIME Q V A · VII · M VII

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. II n. 4, IV n. 26, V n. 60, VI n. 13; C. L. Visconti ms.

---

782 Ostiae VISCONTI. Est ibi in museo.

CASS...
SOROR...
CASSIV...

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit m. Sept. 1855.

---

783 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

CASSIA · M · L · CALIBE · FECIT
M · CASSIO · T · F · PAL · FATALI · FIL · SVO
sic PHISSIMO · ET · SIBI · ET · LIBERTIS · LIBERTABV
POSTERISQVAE · EORVM

Descripserunt Detlefsen et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit m. Iun. 1856.

---

784 Ostiae in museo.

D M
CASSIAE · HEL
PIDIS · Q · V A · XI
Q · CASSIVS · TROPI
MIANVS · PAter
L · D

Descripsi.

---

785 Ostiae rep. a. 1856/7, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

DONVI · ARTEE hac
CASSIAE · RVFINAE · QVAE · Vixit annis
XXVIIII · MENSIBVS · IIII · DIESVS ....
CARMINIA · CASSIA · NABACORE · matri
SEX · CARMINIVS · NEOPHYTVS · CONIVGI · CA rissimae

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. II n. 3, IV n. 25, V n. 29, VI n. 16; C. L. Visconti ms.

---

786 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

CASTORIS
QVI · VIXIT · A · XIII
MENS · VIII · D · III
AELIA ACTE · ver
NAE · SVO F

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.
4 ALLIA Visc. act.

787 in episcopio Portuensi.

D *vas, unde vitis surgit* M
L · CATILIO · EPA
GATHO ET · CATILI ·
AE ∘ NYGIAE PA
E RENTIBVS DVL
CISSIMIS *ava* L · CA
TILIVS *ava* EPAGA
THVS FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

788 cippus marmoreus Ostiae in episcopio.

D M
CN CATTIVS
patera ONESIMVS *urceus*
FECIT · SIBI
ET CATTIAE

Descripsi. Campana ms.

789 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
C · CAVAEIVS · EPICTETVS · FEC
SIBI · ET · CAVAEIAE · PRIMAE
CONIVGI · RARISSIMAE · ET
CAVARIAE · MATIDIAE · FILI
AE · SVAE · ET · LIBERTIS · LIB
EETABVS · POSTERISQVE
EORVM
IN · FRON · P · VIIIS · IM · AGR · P · VIIII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 72; C. L. Visconti ms.

790 Ostiae in episcopio.

CAVIAE FOETVNATAE
ET CAVIAE FELICVLAE
CONCESSVM · AEIS
DONATIONIS · CAVSA A · P
CAVIO · EESTITVTO · ER · ASSE
ET · LIBERTIS · LIBERTAE · QVAE
POETERISQVE · AEORVM
IN F · P · XXIIII · S · IN · A · P · XR

Kellermann ms. cui descripsit Scheppig; Henzen *bull. dell' Inst.* 1844 p. 164, syll. n. 7325; C. L. Visconti ms., ipse vidi.
3 AEIS] A FIS. 4 AB Henzen, male.

791 cippus marmoreus. Ostiae rep. a. 1671 BARB. Rep. a. 1725 *nella cava del sig. marchese Sacchetti nella sua vigna in Ostia* GHEZZI. *Alla villa del marchese Sacchetti due miglia lontano da Ostia* GORI. In castro Fusano ad villam Sacchettiam nunc Chisianam in pariete domus rusticae MAE. Castel Fusano FEA. Nunc Romae in aedibus Chisianis.

DIS · M
urceus Q · CAVLI · LENAEI *patera*
CAVLIA · RESTITVTA
PATRONO
B · M · F

Descripserunt Bormann et Forcella. Legitur scripta manu ignota in cod. Barb. 29, 146; Ghezzi ms. Angelican. p. 60; Gori cod. Marucell. A, 6 f. 172 et Donati 417, 15 ex schedis Stoschii; Reggi inter Marinii schedas Vaticanas, ab Amaduzzio qui habuit ab amico, Fea *viaggio ad Ostia* p. 69.

792 Ostiae in episcopio.

D *m*
P · CELERIV*s*
FECIT COI*vgi*

Descripsi.

793 in urbe Ostiae ad cauponam.

P · CELERIVS ∘ FAVSTVS
FECIT · SIBI · ET · MVCIAE
CELESTINAE · VXORI · SVAE
ET · LIBERTIS · LIBERTABVSQVAE
POSTEEIS · QVE · EORVM
ET · P · CELERIO · P · FILIO · FALATINA · FAVSTO · FECIT · P · CELERIVS
FAVSTVS · ET · MVCIA · CELESTINA · FILIO · DVLCISSIMO
QVI · VIRIT · ANN · VIII · MENSIBVS · VIIII
DIEBVS · XXVII
IN · FRO · P · RIII · IN · AGRO · P · XRVI

Reggi inter schedas Marinii Vaticanas ab Amaduzzio qui habuit ab amico.
Vv. 6—9 videntur postea esse addita.

794 Ostiae in episcopio.

d M
D · CEEDONI
*Ae*LIA · DAMALIS
*co*NIVGI · SVO · BENE
*mere*NTI · FECIT

Descripsi.

795 in episcopio Portuensi.

OSCIBOMII · II
*s*ECVNDVM IVS PV
alterum locum · IIII · A P · CEBELLIO
*mo*NIMENTO · SVO
*ex q*VIBVS LOCIS · CO
necessit LOCVM VNV
*t*EEITO · BENEMEE

Descripsi, de lectione vv. 1—3 desperans. Pauca supplementa adscripsit Mommsen

796 Ostiae effossa anno 1824 a Cartone. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

C · CESTIVS · FORTVNATVS
AEDICVLAM · SIBI · CONCES
SAM · COMPARAVIT · ET
LIBEETIS · LIBEETABVSQ ·
E SVIS · POSTEEISQVE ·
E Ó R V M

Descripsit Henzen. Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 36); Nibby *atti dell' accademia arch.* 3 (1829) p. 345 = *analisi* 2 p. 471; Sarti ms.

797 Ostiae in museo.

D
d · M · IIII
*ch*ALYBE
*f*ILIO ∘ SVO
*s*IBI · ET · SVIS
*libert*ABVS POSTERISQV
in fr. p.. IN · AG · P · XXX

Descripsi.

798 litteris malis. Romae in suburbano Paccae

D M
CHARTONI *sic*
HEDVLO ·
FILIO DVL
CIESIMO ·
VIRIT AN · VIII
MEN VIIII D VIIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio

799 Ostiae in episcopio.

D M
CHAR CONI *sic*
FECIT SATVR
CONI RAEISSI
MAE VIXIT
ANNIS XRVIII

Descripsi.

800 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CHELIDONII

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 1 IV n. 27, VI n. 14; C. L. Visconti ms. descripsit m. Febr. 1856.

801 in episcopio Portuensi.

D M
CHBONIAE
MATRI
INDVLGEN
TISRIMAE
FILII FEC

Descripsit de Rossi.

802 Ostiae in episcopio.

OTA RE
dVLCISSIMI
CHBVSOFO
*libertis lib*ERTARVSQVE
posteris Q · EORVM

Descripsi.

803 Ostiae in museo.

*ch*RYSEIS
*s*IBI · ET
*chr*IDONAN
ARVIO
ITO · ET ·
POSTERISQ

Descripsi.

804 urna marmorea ornata. Ostiae rep. anno 1825, est ibi in museo.

D M
CHRYSERO
TI
AVG LIB

Descripsi. Acta ms.

805 inter Ostiensia Cartonii SART. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
P · CINCI · FELICIS · FEC
P · CINCIVS · FELICISSIMVS
FILIO DVLCISSIMO
QVI · VIX · AN · VIIII · D · III

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

806 Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CINCIAE · MARCELLAE
QVAE · VIXIT · ANNIS · XII
MENSES · VIII ·
FECIT
SABIDIA · EVTYCHIA
ALVMNAE

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 12, Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* p. 70 n. 27, *dipl.* 312); Sarti ms.

807 Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CINCIAE · TROFIME
FECIT · CINCIVS
FELICISSIMVS ·
CONIVGI · SVAE ·
BEN MER

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9752 f. 12; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 70 n. 22); Sarti ms.

808 Ostiae rep. a. 1852/7. Nunc imminuta in museo Ostiensi.

D · M
M E M O R I A · M · C I P I
F O R T V N A T I · I V N I O R I S
M · CIPIVS · O S T I E N S I S
ET · AELIA · R O S I A · F E C E R V N T
*SIBI · ET · FILI*O · D V L C I S S I M O
*QVI · VIX · AN*N · VI · MES · X · D · VIIII
*LIBERTIS · LIBERT*A B V S Q V E · P O S T E
RISQVE · EORVM · IN · F · XIS · IN · AG · P · VIIII

Descripsi partem superstitem. Paene integram exhibent P. H. Visconti, qui memorat *Giornale di Roma* 2 Apr. 1857, inscr. Ost. II n. 2, IV n. 28, V n. 31, VI n. 15; C. L. Visconti ms. descripsit m. Mart. 1857.

Quae non vidi, dedi inclinatis, secutus sum in eis C. L. Viscontium. — 8 STE litterae in litura repositae sunt.

1 *M. Cipius Ostiensis* reperitur inter lenunculurios tabularios n. 192 supra n. 251, VIII, 35, inter lenunculuarios pleromarios n. 220 supra n. 222, 19.

809 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CIRRIAE · SECVNDINAE
LABIO CONIVGI ·
BENEMERENTI ·
· FECIT ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 23; C. L. Visconti ms. descripsit mense Mart. 1863. Errore meo edita est inter urbanas huius corporis vol. VI n. 14835.

810 Ostiae in diversorio.

d M
CLAVDIANI
*men*S · VIIII · D · XI

Kellermann ms.

811 Ostiae in museo.

D
CLAVD
ERAC

Descripsi.

812 Ostiae in museo.

d · M
CLAVDIO
INO · LOC
ANVS

Descripsi.

813 Ostiae in museo.

M E M O R*iae*
TI · CLAVDI · TI · F*ili* ...
ANI · VIXIT · A*nnis* ...

Descripsi.

814 Ostiae in museo.

D M
sic C · L · AFRODISIO
QVI · VIXIT · ANNIS III
DIEBVS XVI · CL · VRBA
NVS · FECIT FILIO
DVLCISSIMO

Descripsi.

815 Ostiae in episcopio.

TI · C L A V D I V S · A V G L · A L E X A N D E R
S I B I · E T
C A R V I L I A E · D · L · A R E S C V S A E · V X O R I
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQ · EORVM · O M N I B V S
IN · FRONTE · P · XX IN · AGRO · P · XXV

Descripsi. Kellermann ms. cui descripsit Scheppig.

816 Ostiae rep. a. 1823/4, est ibi in museo.

D M
TI · CLAVDIVS QVI ET · M · VALE
RIVS CLAVDIANVS VALERIO
sic FVSCO · RVNCVLO ET · VALERIAE
MARCELLINAE ALVMNAE
DVLCISSIMAE · VIXIT ANN VIII

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 129; C. L. Visconti ms.; acta ms.

817 Romae in suburbano Paccae.

D · M
TI · CL · EPAPHRODITO
CARTILIA TRYPHOSA
FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

14*

818 Ostiae effossa a. 1828. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
sic M · CLAVDO · M · F · EVARISTo
NO · ET · M · CLAVDIO M F FI
ANO · FE · M · CLAVDIVS · EVARisto
NVS · ET · IVLIA · FELICITAS · Filii pi
ISSIMIS LIBERTIS LIBERTAbus
POSTERISQVE · EORVm
IN · FRONTE · P · XX · IN AGRo *sic*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Amati ms. 9754 f. 2'; Melchiorri ms.; Sarti ms.

---

819 cippulus ornatissimus FABR., urna GRVT., litteris maiis MAR. In arce Ostiensi GRVT. Romae apud canonicum Fedium DON. In vinea Rondinina FABR. *Dentro l'appartamento nobile del palazzo Rondanini* MAR. Latet. — S. I. SANL.

TI · CLAVDIVS
CHRYSOGONI
L · EVPHEMVS
RESTITVTAE · ET
CINCIAE · TALIAE
F · L · L · P · S
hos lacunis FABR.

Sanloutius cod. Paris. f. 257; Grut. 968, 8 e Verderii schedis; Donius Vatic. 7113 f. 38 et Barberin. p. 97 descriptam ab amanuensi; Fabretti 744, 525; Marini ms. Vat. 9125 f. 85 manu ignota.

V. 1. do Grut. Don. Fabr. Mar. — 3 EVPHEMIVS Grut., EVPHIMVS Don. — 8 IANINE Grut., LATINE Don. — 6 F·L·L·P·S Grut., FL·I·P·S Don., FL·IP·S Fabr., FILPS Mar.

---

820 in insula Tiberina ad Portum Romanum in columbario effossa a. circ. 1840. Nunc latet.

D M
TIB · CL · FELIX · FECIT · SIBI · ET · CL · FAVSTINAE
LIBERTAE · SVAE · LIBERTIS · LIBERTABVS
QVE · POSTERIS · QVE · EORVM ...

Descripsit de Rossi. Memorat Melchiorri *bull. dell' Inst.* 1848 p. 44.

---

821 Ostiae rep. a. 1887, est ibi in museo.

D · M
TI · CLAVDIVS · AVGG · LIB
FELIXS · FECIT · SIBI · ET
LIBERTIS · LIBERTABVSQ
SVIS POSTERISQVE · EORVM
CONCESSVM · SIBI · AB ·
NOBIA · HELPIDE ·
PARTEM DIMIDIAM
INTRANTIBVS · PARTE
INTERIOREN · *sic*

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

---

822 Ostiae in episcopio.

D M
TI · CLAVDIO · FIL
ADELFO · Q · VIXI
T · ANNIS · V · M VI
DIEBVS XV
SIA FA
LIO D *ulcissimo*

Descripsi.

---

823 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

CLAVDIVS · FORTVNATVS
FECIT
MARIAE · FELICITATI
CONIVGI · SVAE

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 75; C. L. Visconti ms. Errore meo edita est inter urbanas huius corporis vol. VI n. 15074.

---

824 Ostiae in museo.

F · M
· O F
FILIO du LCISSIMO
FECIT QVI VIxIT ANNIS XXV
M · X · D · XVIII · H · VI
CLAVDIVS Her[illegible]NVS · ET · FEL *sic*
VESONIC DONAVER unt
NEVCDI

Descripsi.

---

825 cippus marmoreus. Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
urceus TI · CLAVDI *patera*
IASONIS
EGRILIA · A · FIL
FAETINA
OPT
· B · M ·

Recognovi. Campana ms., C. L. Visconti ms.

---

826 Ostiae in episcopio.

D · M · S
TI · CL · MARCELLVS · Vixit an
NIS · III · D · IIII · VIAT
MI · ET · CL · ASCLEPIAS ·
CISSIMO

Descripsi. Campana ms.

---

827 trabes parva marmorea, facile originis urbanae. In episcopio Portuensi.

· M · CL · MARCIANO · PIO ·

Descripsimus de Rossi et ego.

---

828 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

corona
DIS · MAN
TI · CLAVDI
OSTIESIS
ATTIA · THALLVSA
FECIT SIBI ET
ATTIO · HERMETI P
ET SVIS POSTERIS
QVE EORVM
IN FRON P III
IN AGRO P II

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9752 f. 13'. Sarti ms.

---

829 Ostiae rep. a. 1856/57, est ibi in museo.

D · M
TI · CLAVDIO · PINNIO
QVI VIXIT · AN · XIIII
ME · III ·
TI · CLAVDIVS · MER
CVRIVS · FI · DVL · FE

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. II n. 5, IV n. 20, V n. 32, VI n. 18; C. L. Visconti ms.

---

830 Romae in suburbano Paccae.

CL · BONANVS ·
CL · MELISSE QVE ·
VIXIT · AN · VIII ME
NSES · VIIII · DIEBVS ·
XVIIII · ALVMNE ·
DVLCISSIME ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

831 Ostiae in museo.

*clau*DIVS · L · F ·
RVFVS
lIA · L · F ·
HEBION
CVLTIC

Descripsi.

---

832 Ostiae rep., est ibi in museo.

D M
M · CL
SVMMACHI
QVI ET NONNVS
QVI · VIXIT ANN ·
XIII · M VI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 74 (inde de Rossi *bull. di arch. crist.* 4, 1866 p. 88).

---

833 Ostiae in museo.

CL · VI
CL · AELIANVS
LI · BENEME
RENTI

Descripsi.

834 Romae in suburbano Paccae.

D · M
CLAVDIA · NATALI
CONIVGI · BENE ·
MERENTI · FECIT V · A
XXXXII · M · XI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

835 in episcopio Portuensi.

*cl*AVDIAE ITAL
CONIVGI SVAE · R · M ·
*fe*T · LIBERTIS LIBERTA
*bu*SQVE POSTERISQVE
EORVM

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
1 fortasse [*Claudiae Italae*].

836 Ostiae rep. a. 1827, est Romae in suburbano Paccae.

D · M
sic CLAVDIA · ASREP*odot*
X · FECIT · MARITO · *bene*
MERENTI · COTAN*nis*
sic SIXIT X · LVCVSTYLYS*va*
sic NYSVS · MVCVS SATVRVS
P M C S SATVRVS DONABIT LOCV

Descripsi. Paulo pleniorem exhibet Amati ms. 9757 f. 183.
Tota corrupta est, tam nomina quam id quod est v. 4. 5 *cotannis bixit*. — 1—5 quae inclinatis dedi, nunc desunt. — 7 prima littera videtur P, sed fieri potest ut sit E vel R.

837 Ostiae in museo.

D m
CL · AV
ANDR
VLPIVS
ET · HER *con*
IVGI BE*nemerenti*

Descripsi.

838 Ostiae rep.

CLAVDIA · CHRESTE
VIX · A · III · M · VI · D · XV
M · N · VIIII
CLAVDIA · AMARILIS
VIX · A · III · M · VI · D · XX
M · N · VIIII · GEMELLAE
IN · FR · P · X · IN · AGE · P · X

C. L. Visconti ms. descripsit mense Dec. 1865.

839 Ostiae rep. anno 1865, est ibi in museo.

D · M
CLAVDIAE
MARCIAE
VNIVIRIAE · SAN
*ct*ISSIM · FEMINAE

Descripsi. C. L. Visconti ms.

840 Ostiae in museo.

D · M
CL · PRINAE ·
ANTONIVS

Descripsi.

841 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D M
CL · PRIMITIVA
MAT · CL · RESTITV
TAE · FIL · PIENT
ISSIMAE · F Q
VIXIT · AN · XVIII
M · V · D · XVIII

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 178; C. L. Visconti ms.

842 Ostiae in museo.

D
CL · TH
FECIT
QVI · VIX*it an*
MEN · III
VII ·
— *D* m

Descripsi.

843 Ostiae in museo.

D · m
CL VICT*oriae*
QVE VICX*it*
MIII · D
CL · CAR
ALVMNAE
SIMAE

Descripsi.

844 Ostiae in episcopio.

MENS V
CLEME*nt*
DVL*cissimo*

Descripsi.

845 Ostiae effossa a Cartonio a. 1885. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

M · CLODIVS ·
CRESCENS ·
QVI · VIXIT · ANN · XXII ·
M̄ · III̅ · D̄ · XXI ·
LOCVS · CONCES
SVS · SIBI · A · MINDIO
FAVSTO

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 13; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 70 n. 30); Sarti ms.; Nibby *atti dell' accademia arch.* 3 (1829) p. 345 = *analisi* 2, 478.

846 Romae in suburbano Paccae.

D M
D CIODLVS · ING *sic*
ENVS · VIXIT AN
NIS LIL MENS · VIII · D *sic*
IEE · VIII IECIT PAT · ER E *sic*
IL XENEMEREN

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
Id est: *D. m. D. Clodius Ingenus, vixit annis III mens. VIII dieb. VIII, fecit pater fil(io) benemeren(ti).*

847 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · CLODIVS · MARCELLVS
SIBI · ET
SERVILIAE · CN · L · EODINENI
CONIVGI · S · M · ET
D · CLODIO · FELICI · FRATRI · ET
LICINIAE · THEMIDI · VXORI · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVS · EOEVM
IN · FRONT · P · XV · IN · AGRO · P · XX

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 170; C. L. Visconti ms.

848 in episcopio Portuensi.

D m
CLÔDIA DOMITIA
FECIT SIBI ET TERENTIO
REGINO COIVGI SV
ET · CLODIAE REGINAE
FILIAE SVAE · ET LIBER
TIS LIBERTABVSQVE
POSTEEISQVE EORVM
H · MENNS

Descripsit de Rossi.

849 in episcopio Portuensi.

D M
CLVVIVS · MAECIANVS ·
ET · AVRELIA ORIGENIA · FE
sic CIERVNT · EISI · ET FILIRVS · *sic*
SVIS ET · LISERTIE · LIBEE
TASVSQVE · POSTERISQVE
EORVM · IN FRONTE · PEDES · XI
IN · AGRO PEDES · XII ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Poletti apud Amatium ms. 9744 f. 8.
2 C·LVVIVS Pol.

850 tabula magna bipertita ex lapide Tiburtino Ostiae rep. a. 1866, est ibi in museo.

L · COCCEIVS · ADIVTOR · FECIT
SIBI · IDEM · DENVNTIAT · NE QVIS · VELIT ·
IN PARTE SINISTERIORE · INTRANTIBVS NEQVE
de COMMVRERE NEQ OBRVERE CADAVER · SIN AVTEM
DABIT REI · P OSTIENSIVM · HS Ↄ M · N
DELATOR QVARTAS · ACCIPIET

Recognovi. C. L. Visconti act. Arc. n. s. vol. 62 (1867) p. 181 (in dissertatione lecta d. 18 Dec. 1866); acta ms.

851 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
M · COCCEIO · CARPO
PHOBO · ET
AVIDIAE · ATTICE
FECERVNT · SIBI
... VIBI · ET · HIS
suis

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 116.

6. 7 paulo pleniores vidit Amati.

852 *al Pineto* nobilium de Sacchettis FABR. Nullus dubito quin Fabrettius significare voluerit nobilissimum pinetum quod est prope Castel Fusano agri Ostiensis olim Sacchettiae hodie Chisiae gentis. — Rep. in monte Tusculano *sopra la Rufinella, nel Pineto de' signori Sacchetti* MATT. Fuisse in monte Tusculano villam Sacchettiorum et extitisse in ea pinos neque negare possum neque adfirmare; repertam esse vel extitisse in ea hanc, quam ipse non vidit, inscriptionem, Matteio, qui alias quoque inscriptiones non ita paucas falso inter Tusculanas transtulit, non credo.

D · M
SEX · COC · CA ·
IO · SEM · NO · LI · BER ·
TO · IN · COM · PA · RA ·
BI · LI

Servavit Fabretti 375, 177. Inde repetivit Mattei *memorie dell' antico Tuscolo* (1711) p. 88, ex hoc Vulpi Lat. 8 p. 169; Canina *Tuscolo* p. 172.

853 Ostiae in episcopio.

D *m*
M COELIO ABASCANto
FILIO DVLCISS*imo*
PILADE AN

Descripsi.

854 Ostiae in museo.

D · M ·
COELIO · IVVENI ·
QVI · VIXIT · ANNIS · XVIII · M II

Descripsi.

855 Ostiae in episcopio.

D · *m*
COELIAE · HELP*idi*
PVDENS · CONI*ugi bene me*
RENTI · ET · SIBI · E*t concessum*
AB · O · BERGI*o*
LIBERTIS · LIBE*rtabusque posterisque*
EOR

Descripsi. Campana ms.

856 Ostiae rep. a. 1866, est ibi in museo.

D · M
L · COMBARI*IO*
ALYPO · LIBERTO
BENE · MERENTI

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

2 nunc imminutam supplevi ex Visconti et actis.

857 Ostiae rep. a. 1856/7, ibi prope ubi n. 333. Pars extat Ostiae in museo.

L · COMB*ARIBIVS EOPICPR*
ADPARA*VI VIVVS MIHI · ET*
COMBARIS*E FAVSTINE · REF ·*
CONIVGI · *INCOMPARABILI*

Descripsi principia versuum. Integram exhibent P. E. Visconti inscr. Ost. II n. 8. IV n. 61, V n. 34, VI n. 48, C. L. Visconti ms.

Quae non vidi, dedi inclinatis.

858 Ostiae in museo.

· D · *m*
P · COMINIO *fa*
VIANO · QV*i vix*
ANNIS · III · M
DIBE · X
~~L · OST~~ *...*

Descripsi.

859 cippulus marmoreus coni formam imitans. Ostiae in episcopio.

C · COMINI
FORTVNATI

Descripsi.

860 sarcophagus. Intra muros recentis Ostiae, in via publica VVLPI. *Nella piazza ad uso di abbeveratojo* FEA, similiter BAGGI NIBBY MAROCC. — *Scavi Cortoni* MAROCC., errore.

D · M
C COMINIO
SVCSSSO FECI
T C COMINIVE
RESTVS QVIETVS
PASIANVS PATRI B M

Vulpi Lat. 6, 195 (inde Mur. 1251, 7 qui vidit; codex Magliab. 28, 49 f. 56' manu ignota Reggi inter schedas Marinii Vaticanas; Fea *viaggio ad Ostia* (1802) p. 21; Nibby *viaggio ne' contorni di Roma* 2 (1819) p. 293, *atti dell' accademia arch.* 3 (1829) p. 323; Marocco *mon. dello stato pontificio* 7 p. 72.

1 D·Q M Marocco. — 2 in. G Fea Nibby. — 3 SVCESSO Marin. Fea, SVCCESSO reliqui. — 3 fin. TE .. pro FECI(T) Marocc. — 4 C] G Fea Nibb. Marocc. — 5. 6 QVI ET VES(PASIANVS coniecit Marini Arv. p. 182 not. 128, contra auctores omnes. — 6 PASSIANVS Marocc.

861 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
Q · CONNIVS
AGATHOPVS
L · VALERIO
VALERIANO · FILIO
DVL · CISSIMO

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. E. Visconti inscr. Ost. III n. 11, IV n. 34, V n. 37, VI n. 76; C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1858.

862 Romae in suburbano Paccae.

A CONSID
FELICIS · OLLA I
SVIS · LIB LIB Q P*osterisque*

Recognovi descriptam a C. L. Visconti.

Ubi fracta sit, non constat.

863 urna marmorea. Ostiae rep. una cum n. 588. 1093, inde Romae in museo Lateranensi.

CONSIDIA
AVGE

Descripsimus Detlefsen et ego. C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1855. edidit ann. inst. arch. 1857 p. 298.

864 in episcopio Portuensi.

D CONEIDIA DONA M
TA · FECIT · SIBI ET SVIS
LIBERTIS LIBERTABVSQVE POS
TERISQVE · EORVM · IN HOC ·
MONOMENTO · POST MOETEM · sic
MEAM · PROPRIIS · EX · N · MO
ITV · AMBIT · N · PERMISI
ITEM HOC AMPLIVS · P · SEMPRONIO
SATVRNINO CONIVG SXMMER
FECIT H S D M A

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

V. 6 maiore ex parte, item vv. 7—9 erasis substituta sunt ea quae nunc v. 6 inde a PROPRIIS et v. 7 leguntur; vv. 8, 9 vacui remanserunt.

6 *ex n(omine) meo*, 7 *itu(m) ambit(um) h(austum)*, 12 *h(uic) s(epulcro) d(olus) m(alus) a(besto)*.

865 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
C CONEIO
EOPO
AGRIPA ET sic
EVPORVS
PILI PALRI sic
PIENTISSIMO

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 77; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863.

3 requiritur EVPORO. — 4 AGRIPPA Viscontii.

866 Ostiae in museo.

M
CORDIAE
ANN · XXVIII · M · V · D · X
IVSTINVS · CONIVG
M

Descripsi.

867 fragmenta duo tabulae marmoreae litteris parvis. Inter Ostiensia musei Kircheriani anno 1877 vidi EGO. Cum reliquis eius musei Ostiensibus num reportata sit Ostiam, nescio.

ORNEL
IVIT

EL TITYI LAGR
NIHIL ESSE INTer
CREDITE MORtem
QVALIS EGO A · L
DICO CORNEL

Descripsi.

Litterae ex parte rasura temptatae et valde incertae sunt. — ll. 2—4 superesse ex versibus quivis videt.

868 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

· M
ORNELIO
F · PAL ·
NTNIANO
NIS · VIIII · D · IIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 122'.

869 Ostiae KELL. Nunc Romae in suburbano Paccae.

C · COЯNELIVS
AѲASCANTIVS sic
SIBI · ET SVIS

Recognovi. Kellermann ms., C. L. Visconti ms.

870 Ostiae in episcopio.

D · M
L · COѲNELIÓ · AGATHANGELO
FILIÓ QVI VIXIT · ANNIS · VIIII ·
MENS · IIII · DIEBVS XV
L · CORNELIVS · STATILIVS sic
PATER · B M · FECIT

Descripsi. Campana ms.

871 Ostiae rep. a. 1827.

D · M
P · CORNELIO
· AIVTORI · T ·
FLAVIVS LIBE
ѲALIS · AMICO
B · M · P

Amati ms. 9757 f. 121.

872 Ostiae VISCONTI. Inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · N
L · CORNELI · AMPLIATI · QVI · VIX
ANN · XI · M · IIII · D · XXII ET · CORNE
LIAE · BACCNIDI · MATRI · ET · L · COѲNELO
XPAPNRODITO · PATRI ... CORNELIVS
OPTATVS · ET · CORN... · PRAETORINA
FILI · FRATRI · ET · PAREntIBVS · DVLCISSIMIS
ET · L · CORNEL · EVAѲISTVS · LIB · PATRONIS · B · M ·

Descripserunt Detlefsen et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit m. Iunio 1886.

873 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

DIS · MANIBVS
P CORNELI ·
ARTENIDORI
SAFINIA · CALLISTE
FECIT · ET · SIBI ·
MATEѲ

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 117.

874 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · CORNELIO · CALLIDROMO
FILIO DVLCISSIMO
Q VIXIT ANNO VNO
M VIIII · M · CORNELIVS
CALLIDROMVS PATEѲ
FECIT

Descripsit Detlefsen alteram partem, alteram Henzen. Amati ms. 9752 f. 18'.

4 QVI VIXIT Amat.

875 Romae in suburbano Paccae

T · COѲNELI
CѲRDONIS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

876 Ostiae in episcopio.

D · M
M COѲNELIO
EVNODIANO ET
ANTHVSAE MA
TRI · EIVS M COR
NELIVS ZOSIM
FILIO ET · CONiu
GI ѲARISSIMae

Descripsi. Campana ms.

877 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

· DIS
MANIѲVS · SACRVM
C · CORNELIVS · EVTYCHVS · FECIT
SIBI · ET CORNELIAE · PHILEMA
TIONI · ET · C · CORNELIO · EVTYCHI
ANO ET · CORNELIAE · FVLVIAE · V A V M
VI D XV · LIB LIB Q P Q E

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 175; C. L. Visconti ms.

878 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
CN · CORNELI · EV
TYCHI FLAVIA
FELICITAS CON
IVGI INCONPARA
BILI FECIT

Descripserunt Henzen et Detlefsen. Amati ms. 9750 f. 13; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 70 n. 31); Sarti ms.

879 Ostiae in episcopio.

D · M
L · CORN · FELICISSIMi
QVI VIX · ANN · LXXX · P M
CORNELIA · LEONTIS · MARito

Descripsi.

880 Ostiae in museo.

· O · M ·
C · CORNELI · MELIORIS
FECERVNT · C · CORNELIVS
MELIOR · PATER · ET
TVRRANIA · DIONYSIA
MATER · FILIO · B · M · FEC
SIBI ET SVIS · LIB · LIB · POS · T · EOR

Descripsi.

881 rep. Ostiae anno 1879 cum nova via sterneretur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, est Ostiae in museo.

. · CORN
ANO LIB · ET · CO*niugi*
CORNELIO · PRIM
O · LIB ·
POSTERISQV
in fr. p XXV · IN AGR

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 144, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 322.
2 in. ante N fuit aut M aut T aut I.

882 Romae in suburbano Paccae.

D · M
T CORNELI · RESTITVTI
Q · OTACILIVS · EVARIS
TVS · AMICO FIDELISSI
MO · FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

883 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
LVCIO · CORNELIO
SATVRNINO
CORNELIA FELICIS
SIMA · COIVGI · SVO
FECIT

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

884 Ostiae in episcopio.

C · CORNELIVS
EPERATVS
SIBI · ET · SVIS

Descripsi.

885 urna. Rep. Ostiae a. 1883/4, est Romae in museo Lateranensi.

D M
CN · CORNELI
SVRI

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 174; C. L. Visconti ms.; acta ms.; Benndorf et Schoene catal. musei Lateranensis p. 392 n. 570.

886 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
CORNELIA · CHARIS
CORNELIAE · MYRSI
NE · VER · EVAE · FEC
V · A · V ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 81; C. L. Visconti ms.

887 Ostiae in episcopio.

D · M
CORNELIAE
· EVVOOIAE *sic*
· FECERVNT
M · VALERIVS
CORNELIANVS
ET · VALERIA
CORNELIANE
AVIAE · PIENTISSIMAE

Descripsi.
8 fin. E in rasura scripta est; post E littera una erasa est; videtur fuisse CORNELIAMAE rasura correctum in CORNELIANE.

888 Ostiae in episcopio.

CORNELIA ISSVLA
FECIT · SIBI · ET
LIB · LIBERTABVSQ · POST · EORV

Descripsi.
Integra videtur esse.

889 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CORNELIAE · FAV
LINAE · M · EALINATO
· R · LIVIANVS · CONVIGI *sic*
· B · M · F · C et · ET ·
OVILIO · AEPICTETIANO

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 78; C. L. Visconti ms.; acta ms.
8 CVILIO priores.

890 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M ·
COR · SEVERINE QVAE VIXIT
ANNIS XXV M X · D · XI ORIS VIII
COR QVARTINVS COIVGI BE
NEMERENTI FECIT

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 79; C. L. Visconti ms.

891 Ostiae in episcopio.

D · M
CORNELIAE
ZOTICENI · MA
TRI · BENEME
REMTI
CARISSIME

Descripsi. Campana ms.

892 Ostiae rep. anno 1828.

D · M
COSIDIAE · INGENTAE
COSIDIVS MERCVRIV
TATA · FECIT · V AN
E III

Amati ms. 9761 f. 13'.

893 Ostiae in episcopio.

ORIA · COSMIA
FECIT · SIBI
et · LIBERTIS · LIBERTABVS
POSTERISQVE EORVM

E IN · FRON · P · VIII · IN · AG · P XVI

Descripsi.

894 Ostiae in episcopio.

d M
CRESCENTINAE
*vi*XIT ANNIS XVIII M VIIII
dieb XXV FECIT · MATER · I *sic*

Descripsi.

895 Romae in suburbano Paccae.

D · M
CRYSOPE
VIXIT ANNIS X
L · STATIVS
ETHEVE
VERNAE
SVO FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

896 urna. Romae in suburbano Paccae.

D · M
sic C · VRTILI · NERVAE
MARCIA · CHRYSIS
CONIVGI · KARISSIMO

Recognovi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.. F. Matz *antike Bildwerke in Rom* 3 p. 205 n. 3974.

897 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
C · CVR · TI · A · LE
XAN · DRI · Q · V · AN
· XL · D · XI C · CVR ·
TI · VS · CHA · RI ·
TO · COL · LI · B

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 82, C. L. Visconti ms.

898 Ostiae in episcopio.

D · M
P · CVRTIVS ·
YGINVS
PARENTI · PIO ·

Descripsi. Campana ms.

99 in episcopio Portuensi.

M CVR *corona* TIVS
SOTERICVS · FECIT
DELICIO SVO CVRTIAE
FELICLAE V M·X·D III
ET LIVIA ACTE
MAMMA EIVS
D M S
POMPEIA MOMAE FECIT
POMPEIAE CNRYSIDI
MATRI SVAE DVLCISSIM
AE

escripsit de Rossi, recognovi ipse.

---

00 Ostiae SVAR. Romae in palatio principis Praenestini seo Barberini ODER. MAR. Nunc in museo Neapolitano.

D S M
CYRILLAE VALERI
IVLIANI LIB Q V A XXVII
RELIQ FILIA ANN · VII ·
E F&C · SEMPRONIVS
sic IVSPVS MARITAP · VI · OE

escripsit Mommsen. Exhibent Suaresius Vat. 140 f. 226; Oderici, qui vidit, schod. Genens. f. 17 et *annali letterarj d' Italia* (Mutinae 782) vol. I part. II p. 203; Mariol *inscr. Alb.* . 134; Garrucci mon. reip. Lig. Baeb. p. 7, lass. praet. Mis. p. 81 n. 848; Mommsen Inscr. leap. n. 2748; Fiorelli catal. n. 888. Est uus corporis vol. VI n. 3170.

6 fin. quod dedi, lapide denuo examinato xcepit Mommsen (cf. adnotata ad vol. X n. 611) idque a me rogatus confirmavit Wissowa; irgulam perpendicularem admodum esse tenem et fortasse casui deberi uterque adnoivit. Quid subsit, ignoretur. Male Garruccius egit OP, explicans *ap(paritor hexere) Op(e)*. arruccium secutus in titulis classiariorum collcavit Henzen vol. VI l. c.

---

01 Ostiae in episcopio loco alto collocata.

AL
DAPHN
CORME
TERTVI
SIBI · ET

escripsi.

2 DAPINVS exemplum meum.

---

02 Ostiae in museo.

DIS · MANIBVS
CN · DECIMIVS
NERMES · FECIT · SIBI
ET · CN · DECIMIO
PRIMO · LIB · SVO · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS
sic POSTERTSQVE EORVM
IN · FR · P · VIS
IN · AGR · P · XS

escripsi.

---

903 Ostiae effossa a. 1825 a Cartonio, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
DECIMIVS · MARON · FILIAE
SANCTISSIMAE · DECIMIAE
EYTAXIAE · ITEM AVRELIA e
AFIAS · FILIAE · DVLCISSIMAE
QVAE · VIXIT · ANN · II · M · VII · D · XXIIII
PREMISEV · TITINI · PRIVATI

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 33' et in actis Arcadum 28 (Dec. 1885) p. 358; Melchiorri ms.; Sarti ms.

---

904 Ostiae rep. a. 1827. Nunc imminuta Romae in suburbano Paccae.

D · M
A · DECIVS · EV*TYCHES* · E
DECIA · THALLVSA · *FECERVNT*
SIBI · ET · LIBERTIS · L*IBERTAB*
VSQVE · POSTERISQ*VE* ·
EORVM

Recognovi partem quae superest descriptam a C. L. Viscontio. Magis integram exhibet Amati ms. 8757 f. 120'.

Quae nunc non extant, dedi inclinatis.

---

905 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D M
DETELIVS ·
· CYRIACOS ·
· QVI · VIXIT ·
EAMNIS · VI · A
VVS · ET · AVIA ·
· FECERVNT ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 8787 f. 117.

---

906 Romae in suburbano Paccae.

D · M
M · DETELI · M · FIL
FANNIANI · N · S · S
VIX · ANN · XVI · MEN · X
FECIT · MATER
FANNIA · STRATONICE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

Detelium Fannianum habuimus supra n. 598.

---

907 in episcopio Portuensi.

T · DICE V

Descripsit de Rossi.

---

908 fragmentum epistylii marmorei. Ostiae ante episcopium.

V DIOMEDES »

Descripsi. Campana ms.

---

909 Romae in suburbano Paccae.

D · M
DIOSCORI
A · XVI · M · VI
VERVS ET
ZOE AMICO
B · M · FECR *sic*

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

910 cippus marmoreus. Romae in suburbano Paccae.

D · M
L · DIVILI
FORTVNATI
urceus VIX · AN · XXVII *patera*
AEBVTIA · SVCCESSA
CONIVGI · DVLCISSIM
ET · BENEMERENTI · FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

911 in episcopio Portuensi.

D · M ·
CN · DOMIT
D

Descripsit de Rossi.

---

912 Ostiae in episcopio.

D · M
Q · DOMITIVS · ATERI
ANVS · FECIT · SALLVS
TIAE · CRISPINAE CONIV
GI · S · M · V · A · XV · D · XV ·

Descripsi. Cf. supra n. 37.

---

913 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

D M
C · DOMITIO C · F
DEVTERO
VIXIT · ANNIS · X ·
MENS · VIII · DIEB · XXIIX
C · DOM · SATVRNINVS
ET · LICINIA · THAIS
PARENTES

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 178; C. L. Visconti ms.; scia ms.

---

914 rep. mense Apr. 1783 in via Ostiensi, *un miglio incirca da Ostia* ANTOL. Romae apud Giardinios MAR. Nunc Neapoli in museo.

D M
C DOMITI PRIMI
sic HOC · EGO SV IN TVMVLO PRIMVS NOTISSI
MVS ILLE · VIXI LVCRINIS POTASI SAEPE FA
LERNVM · BALNIA VINA VENVS · MECVM
SENVERE PER ANNOS HEC EGO SI POTVI
SIT MIHI TERRA LEBIS EST TAMEN AD MA
NES · FOENIX ME SERBAT IN ARA QVI ME
CVM PROPERAT SE REPARARE SIBI
L · D · FVNERI · C · DOMITI · PRIMI · A · TRIBVS · MESSIS · HERMEROTE PIA ET PIO

Descripsit Mommsen. *Antologia Romana* 8 (1783) p. 368; Mariol ms. Vat. 8122 f. 177; Guarini prosodiae Lat. fundam. (1822) p. 120 n. LXIV; Th. Pressel *Revue de philologie* 1 (1845) p. 403; Mommsen Inscr. Neap. n. 3080 cf. corrigend. p. XXIV; Fiorelli catal. mus. Neap. 8.

915 Ostiae in episcopio.

DOMITiae
QVAE Vixit
DIES

Descripsi. Campana ms.

915a rep. in Portu, nunc Romae in villa Albania.

DOMITIA · A
ORA FECIT
aVRELIO PON

Lanciani mon. inst. arch. 1868 p. 120; P. H. Visconti catal. vill. Alb. p. 311 n. 229.

1 OMITIA, 2 in. RA, 3 in. RELIO Visc. — 3 fin. PO... Lanc.

916 Ostiae in episcopio.

D · M
DOMITIAE · CAL
LISTE · COIVGI ·
M · PETICIVS · CRE
SCES · B · M · F

Descripsi. Campana ms.

917 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
DOMITIAE
CLEOPATRAE

Descripsit Henzen. Amati ms. 2752 f. 16; Sarti ms.

918 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
DOMITIA · CN · DOMITI
FORTVNATI · L · HEVRESIS
FEC · SIBI · ET · DOMITIAE · PRO
CLAE · F · S · QVAE · VIX · A · X · M · II ·
DI · X · ET · CN · CORNELIO · FABIA
NO · F · E · QVI · VIX · A · XVIII · M · VIIII
ET · CN · COENELIO · APOLLONIO
CONĪVGI · SVO

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 73; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. a. 1863.

919 Ostiae visc. Pars extat Ostiae in museo.

D m
dOMITIAE QVADRATILLAE
IVL THREPTE · FIL · ET
C DOM SVCCESSVS ET
C CASS LIBERIVE FRATR SOR · F

Descripsi partem intuenti sinistram. Pleniorem C. L. Visconti ms. descripsit mense Iunio a. 1855.

920 Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 7.

DOMITIAE ROGAT sic
A · FECIT · VALERIAE VE sic
VENVSTE · MATRI DV
LCISSIME · BENE ME
RENTI

Recognovi ad imaginem photographicam. Amati ms. 8758 f. 18, Melchiorri ms. (inde sine dubio Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 67, *dipl.* 428); Sarti ms.; Nibby *atti dell' accadem. arch.* 3 (1882) p. 344 = *analisi* 3 p. 471.

921 Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio. Nunc Romae in repositis in musei Lateranensis.

D · M
DONATIAE
FLOEENTINE

Descripsit Henzen. Amati ms. 2780 f. 44'; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 69 n. 24); Sarti ms.

922 Romae in suburbano Paccae.

D · M
C · DONNI
NERMADIONI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

923 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

· L L
P · EGNATI C
EGNATIAE · TY
P · EGNATIVs
EGNATIA ·
P · EGNATIVs
LIBERTI · LIBEETAE · PO
IN FR · P · XXXX

Descripsit Henzen. Sarti ms.

924 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

EGNATIVS
DEXTER
ET · FLORVS
FRATRES

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

925 sarcophagus. Ostiae rep. a. 1856.

D · M
EGNATIO SEVERIANO
QVI VIXIT ANN XXXV
AVRELIA PAVLA
MARITO BENE
MERENTI
OETRACI

P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 20, IV n. 36, V n. 28, VI n. 88; C. L. Visconti ms.

926 Romae inter Ostiensia musei Kircheriani vidi anno 1877; postea in museo Ostiensi non repperi.

DVLCI
ET A EGRILio
COIVGI CArissimo
F E Cit

Descripsi.

927 in episcopio Portuensi.

egRILIVS
marCELLINVS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

928 Ostiae in episcopio.

D · M
A · EGRILI · AGAPETI
QVI · VIXIT · ANN · VIII
MENS · IIII · D · XVIII
A · EGRILIVS · CHRYSOD
ORVS · ET ·
AELIA · ANTHVSA · PARENTES
FECERVNT

Descripsi.

929 Ostiae in episcopio, fragmenta duo iam coniuncta.

D M
A EGRILIO ALYPO
A EGRILIVS ALEXAN
DER · CONLIB E E T O
B · M · FECIT

Descripsi et coniunxi in re praesenti.

930 Ostiae rep. a. 1868, est ibi in museo.

D M
A · EGEILIO · CALLINICO · QVI
VIX · ANN · IIII · MENSE · I · DIEB · XV ·
ALVMNO · DVLCISSIMO · FECERV
NT · A · EGRILIVS · ONESIMVS · ET ·
AEGRILIA · APHRODITE

Descripsi. Acta ms.

931 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
EGRILIO
EPIGONO

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 3, IV n. 41, V n. 16, VI n. 83; C. L. Visconti ms. descripsit a. 1856.

932 Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter Ostiensia.

D · M ·
A · EGRILIO EPITYNCHANO
QVI · VIX · ANN · XII · M · VII · D · XXV ·
A · EGRILIVS · HELIVS
ALVMNO · CARISS · ET ·
A · EGRILIVS · PHILADESPOTVS
ET · EGRILIA · PHILETE · FILIO
DVLCISS

Descripsit Henzen. Notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1801/4 repertarum p. 168.

4 A. Egrilius Helius est supra n. 246, VII, 14.

933 cippus ingens. Romae apud Depolettium, effossus Ostiae anno circ. 1842.

A · EGRILIO · A · L
EPITYNCHANO

Descripsit de Rossi.

934 urna rotunda. Ostiae rep. a. 1833 AMATI. Romae in hortis Campanae Coelimontanis ROSSI. Nunc in suburbano Paccae.

heros galeatus, hastam dextra tenens

D M
A · AEGRI
LIO EVTY
CHO IVLIA
NVS F F

heros

sic

anus supplex

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Amati ms. 9773 f. 2; Campana ms.; C. L. Visconti ms.; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* 3 p. 213 n. 3984.

A. Egrilius Eutychus est supra n. 246, III, 14.

935 fragmentum sarcophagi, ubi venatio apri Calidonii FABR. Romae apud Lauralium (?) in vico *Bocca di Leone* WINGH. Apud Paulum Macaranum DON. In aedibus Alliorum FABR. — S. l. PASCH.

A · EGRILIO · FAVSTO
CARISSIMO · A · EGRI
HILARIO · TATA · DONA
VIT · QVI · VIXIT
ANNIS · XXV · MENS · VI

Wingha Brux. 2, 36; Donius cod. Vat. 7113 f. 20', cod. Neap. 301, 13 ex schedis Paschalini, iterum cod. Neap. p. 282, 2, ed. 10, 88 (inde Mur. 1458, 11) de visu; Fabretti 744, 527 imminutam.

1 CYRILIO (CVRILIO Neap.) Pasch. apud Don. — FAVST... Don. (Neap. 282), FAVS... Fabr. — 2 EGR... Don. (Neap. 282) Fabr., AGRIL... (Don. ed.). — 3 fin. DO.. Fabr.

Recepi inter Ostienses ideo quod tam A. Egrili Fausti quam A. Egrili Hilarionis nomen redit in tabula Ostiensi supra n. 246 (illud II, 10. 24. III, 10. VI, 38, hoc V, 21).

936 Ostiae rep. a. 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
GELASINI · FILI · DVLCISSIMI
PIISSIMI · SANCTISSIMI ·
AMANTISSIMI · INCOM
PARABILIS · ADFECTVS ·
ERGA PARENTES · VIXIT ·
ANNIS · XVIII · MESIBVS · X ·
DIEBVS · XVIII ·
A · EGRILIVS · GELASINVS
PATER · INFELICISSIMVS

Descripserunt Kiessling et Bormann, vidi ipse. P. E. Visconti inscr. Ost. I n. 27, IV n. 50, V n. 83, VI n. 97; C. L. Visconti ms.; acta ms.

5 scr. ADFECTVS. Tertiam litteram quam fecerat T, mox quadratarius correxit in F, contra pro quarta, quae fuisse videtur C, nescio quo errore substituit S.

937 in Portu rep.

D M
a. aEGRILIVS HELIODORVS
feCIT AEGRILIAE
CRESCENTILLAE COIVGI
BENEMERENTI · QVAE
VIXIT · ANN · XXXI · DIEB · X

Lanciani *bull. dell' Inst.* 1870 p. 24.

938 cippus marmoreus. Romae in suburbano Paccae.

DIS · MANIBVS
A · EGRILI · HERMAE
A · EGRILIVS
VALERIANVS · ET
EGRILIA · CALE
PARENTI · DVLCISSIMO

patera

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.

A. Egrilius Herma nominatur supra n. 283, I, 8.

939 Ostiae in episcopio.

D · M
A · EGRILI · HERMETIS ·
QVI · VIXIT · ANN · XIIII · D · XXVI ·
A · EGRILIVS · TIMOTHEVS · ET ·
EGRILIA · DAPHNE · PARENT · F ·

Descripsi.

940 Romae in ecclesia S. Anastasii in regione Arenulae in pavimento SAB., in S. Anastasio prope Tiberim MAZ., in SS. Vincentii et Anastasii ad Tiberim ecclesia coquorum SVAR.

D · M
AEGRILIO
IANVARIO
FLAVIA · SVCCESSA
CONIVGI · BENE
MERENTI · FECIT

P. Sabinus Ottob. f. 138'; Mazochius f. 114 (inde, ut videtur, Manutius orth. 253, 101; item inde Grut. 780, 11; ex Manutio Iacobonius de gente Caesia p. 144), vidit emendator; Suaresius Vat. 9140 f. 54'.

In versibus distribuendis secutus sum Suaresium. — 2 AEGRELIO Sab., A EGITIO Suar. — 5 CONIVG Iacob.

Inter Ostienses recepi propterea quod A. Egrilius Ianuarius est supra n. 246, VII, 15.

941 Ostiae rep.

D M
EGRILIVS LVCRI
ON · FECIT COIVGI
BENEMERENTI
IVLIAE · VERE

Amati ms. 9754 f. 14'.

942 Ostiae in episcopio.

D · M
A EGRILIO MARCIANO
INFANTI ·
DVLCISSIMO
QVI VIXIT
ANNIS DVOBVS
M · X · D · VIII

Descripsi.

943 cippus. Roma advectus TORR., emptus a. 1775 a Cavaceppio sculptore et in Panormitanum coenobium S. Martini de Scalis a Biasio translatus BLAS. Fuit Panormi in museo S. Martini, nunc est in publico.

protome adulescentis

D · M
A · EGRILIO · MASCVLINO
VIXIT · ANNIS · VIIII · MENSIS
II · ET · DIEBVS · V · A · EGRILI · LES
BI · VERNAE · LIBERTO · A · EGRI
LIVS · PRIVATIO · PATER · FILIO
PIENTISSIMO · FECIT

Descripsi. De Blasi nov. inscr. mus. Mart. (*opuscoli di autori siciliani* tom. XVII, 1776 p. 330); Torremuzza Siciliae inscr. ed. 2 (1784) X, 10; Salinas *catalogo del museo dell' exmonastero di S. Martino delle scale presso Palermo* (1870) p. 18 n. 85.

4 Egrilius Lesbus redit in inscriptione tubi plumbei Ostiae reperti edita a C. L. Viscontio ann. inst. arch. 1868 p. 376 et infra repetita.

944 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
A · EGRILIVS · NICEFORVS
F · E · C ·
EGRILIO NARCIANO
FILIO · DVLCISSIMO
QVI VIXIT · MES · VI · *Di*
EVS XIII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 86; C. L. Visconti ms.; acta ms.
2 A·EGRILI·VS, 3 F·E·C· priores.

945 cippus. Romae in suburbano Paccae.

D · M
A · EGRILI
OSTIENSIS
QVI · VIX · A · III
urceus M · IIII · D · XXVI *patera*
NOR · R · FECIT
A · EGRILIVS ·
CARPVS VERNA
B · M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Campana ms.

946 rep. in via Ostiensi ibi ubi n. 28, extat in coenobio S. Pauli.

DIIS MANIBVS
A EGRILIVS PHLOGIVS F
SIBI ET SYNTYCHE CONIVGI
B M

Recognovit Bormann. E. Q. Visconti ms. I f. 118; Fea *viaggio ad Ostia* p. 13; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 175, 223.

947 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
A·AEGRILIO
SOFHOSI *sic*
VIXIT ANNIS
XX MENS II D
XIIII

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 1, V n. 3, VI n. 43; C. L. Visconti ms. descripsit mense Febr. 1858.

948 Ostiae rep. a. 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
EGRILIO · TNALLIANO EGR
LIA · NELPIS · MATER · ET · EGRI
LIVS · LVCIFER · FRATER · FEC
Q · VIX · AN · XVII · M · II · D · VIII · B · M

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 81, IV n. 40, V n. 43, VI n. 87; C. L. Visconti ms.

949 cippus marmoreus. Ad argumenta originis Ostiensis infra exposita accedit quod litteratura similis est inscriptionum sepulcralium Ostiensium. Romae in aedibus Matthaei Porcarii SMET., in aedibus Porcariorum MAN. Apud Cavaceppium MARIN. In Siciliam devexit Antoninus Astutus Netensis anno 1788 VISC. Cum reliquis lapidibus ab Astuto collectis nuper transiit in museum Panhormitanum.

cultri duo
SECVRITATI
AETERNAE
A · EGRILI THALLI
urceus A · EGRILIVS · PAL · NEDO *patera*
NICVS PARENTI
OPTIMO
ET · EGRILIA PHILETE ·
LIB

Descripsi. Smetius ms. Neap. p. 864, ed. 134, 15 (inde Grut. 788, 7); Pighius Berol. f. 80; Manutius Vat. 5246 fasc. 5 p. 24. Marini ms. Vat. 9121 f. 107; E. Q. Visconti ms. I f. 182 et in schedis quas habuit P. H. Viscontius.

Recepi inter Ostienses ideo quod A. Egrilius Thallus redit in albo Ostiensi supra n. 246, VI, 18, Egrilia Philete supra n. 832.

950 Ostiae rep. mense Ianuario a. 1888, est ibi in museo.

D M
EGRILIO · VERIANO
QVI · VIX ANN V · ET
MES · VIII · DIES · XXI
EGRILIA · HAPRODITE *sic*
FEC · FILIO · DVLCISSIM

Descripsi. Acta ms.

951 Romae.

D · M
A EGRILIO VRBICO
QVI VIXIT ANNIS XXVIII
AEGRILIA AFRODITE CONIVX
FECIT CONIVGI BENEMERENTI

Muratori 1288, 8, cui misit Ciampinius.

Recepi inter Ostienses ideo quod A. Egrilius Urbicus nominatur supra n. 881, II, 1, Egrilia Aphrodita (Haprodite) n. 980.

952 Ostiae in museo.

[E]GRILIA · [
[E]GRILIO · [
su[*o*] · BEN[*e mer*]
libert[*i*]S · LIBERT[*abus*]
posteris [Q · E · O · [*eorum*]

Descripsi.

952a Ostiae in episcopio.

M E S [*tus*]
AE EGR[*ilia*]
N V T[*rix*]

Descripsi.

953 Ostiae in museo.

DIS · MANIB[*us*]
EGRILIAE · A · FIL[
A · EGRILIVS HIL[*arus et ... hel*]
PIS PARENTES FILI[*ae*]
VIXIT ANNO V[*III*]
DIEBV[*s*]

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Febr. 1858.

A. Egrilius Hilarus est supra n. 848, III, 11.

954 Ostiae in museo.

· D · M
EGRILIA[*e*]
DI · CONIV[*gi*]
MAE · C · P
DONAT

Descripsi.

955 urna. Romae in vinea Sciarra ad viam Aureliam FABR. In villa Pamphilia in aedibus principis HENZ., in repositis GATTI.

D · M
EGRILIAE · EVTYCHI
DIS · VIX · AN · XVIIII ·
MENS · VIII · DIES · VIII ·
HELIANVS · ET · ACTE
PARENTES

D A · EGRILIO · HELIANO M
EGRILIA · ACTE · CONIVG · CAR · F

Descripserunt Henzen et Gatti. Fabretti 715, 338.

7. 8 scripti sunt in margine. — Ostiensem esse hanc inscriptionem non certum sed probabile fit inde quod etiam reliquae Aulorum Egriliorum inscriptiones Romae primum descriptae ad Ostiam pertinere videntur (n. 833. 840. 843. 948. 951).

956 in operculo urnae marmoreae quadratae. In ipsa urna sculptus est Agamemno Clio arma adiudicans humi iacente Aiace; fugit Aias. Romae in suburbano Paccae.

EGRILIAE · FELICITATI
D VIXIT · ANNIS · XXVIII M
CARPOPHORVS · CONS *sic*
SERVOS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. F. Matz et F. v. Duhn *ant. Bildwerke in Rom* 3 p. 201 n. 3858. — Opus anaglyphum urnae delineatum est *monumenti dell' Instit.* II tab. 21 cf. ann. inst. arch. 1836 p. 82 seq.

957 Ostiae in episcopio.

D · M
EGRILIAE ·
FELICLAE

Descripsi.

958 sarcophagus striatus. Locum non indicavit ANON., sed dat una cum n. 885. Hortae in villa Nuptiana, aliunde advectus FONT., *Orte nel giardino Nuzzi ora Ralli* TOM.

D M
EGRILIAE
FESTAE
A · EGRILIVS
NELIVS
HERES

Anonymus inter Marinii schedas cod. Vat. 9127 f. 314 perscripsit in tergo epistulae datae d. 10 Oct. 1681; Fontanini antiquit. Hortae lib. I c. IX p. 170 n. VI; Tomassetti descripsit.

4 A om. Tomas., punctum post A habet soli Anonymus.

A. Egrilius Helius est supra n. 838.

959 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
EGRILIAE
HELPIDI
A · EGRILIVS AGATHOPVS
CONLIBERTAE · B · M
FECIT

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 2, IV n. 37, V n. 46, VI n. 84; C. L. Visconti ms. descripsit a. 1856.

960 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

D · M
EGRILIAE · PHOEBE · FEC ·
ZOSIMVS · COIVGI
BENE · MERENTI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 177; C. L. Visconti ms.

961 Ostiae in episcopio.

D M
· EGRILIA · PROCLA
FILIA · A · EGRILIO ·
LEONATI · PATRI · BENE
MERENTI · FECIT

Descripsi.

962 Ostiae in episcopio.

D · M
EGRILIAE · SEVERE sic
VISIT · ANNIS · X ·
MENS · VIII · DIE · XXVI sic
FECIT · EGRILIA · NYM
PHIDIA · FILIAE · DVLCIS
SIMAE

Recognovi. Kellermann ms. cui descripsit Scheppig.

963 cippus marmoreus. Ostiae rep. a. 1856. Nunc Romae in museo Lateranensi.

D M
EGRILIAE · A · F · STORGES
VNIVIXIAE VIXIT · ANNIS
XLVII · MENS · V · DIEB · XXVI
SVPERSTITIBVS · TRIBVS · LI
urceus BERIS · TOTIDEMQ · NEPOTIS patera
C · ERVCIANVS ACHILLEVS
VXORI · SANCTISSIMAE
CVM QVA · A PRIMA · AE
TATE · VIXIT · ANNIS
XSXIIII · DIEBVS · II ·
SINE INFAMIA SINE
QVERELLA

Descripsimus Kiessling et ego. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 42, IV n. 36, V n. 42, VI n. 85; C. L. Visconti ms.; Wilmanns exempl. inscr. n. 664 ex apographo Kiesslingii.

7 C. Erucianus Theseus est vol. VI n. 16663 (= Grut. 608, 5).

964 ara marmorea SMET., basis CIACC., cippus cinerarius ZOEGA, urna HIRSCHF.; titulus legitur intra coronam querneam cornibus Copiae impositam. De origine vide quae adnotavi ad n. 655. Romae IVC. Prope plateam S. Petri in aede S. Catharinae in urna aquae benedictae MAZ., similiter SMET. PIGH. CIACC. *Alla villa di S. Bernardo* ZOEGA. Fuit postea Aquis Sextiis in museo Sallier, inde venit anno 1833 Avenionem in museum publicum.

EGRILIA
Pan fistulis duabus altera recta altera incurva canens — APELLAE · LIB — senex nudus vannum fructibus plenum in capite ferens, dextra caprum ducens
SYNTYCHE · FECIT
SIBI · ET
A EGRILIO NARCISSO
CONLIBERTO SVO
in parte aversa visitur sacrificium rusticum

Descripsit O. Hirschfeld. Iucundus rec. 3 (cod. Magl. 28, 34 f. 154a); Bellièvre Paris. f. 164; Mazochius f. 166, corrigitur in emendationibus editis et ms. in exemplis Metelli et Podagri; Pighius Berol. f. 307; Smetius ed. 123, 13 (inde Grut. 672, 11) qui vidit; Ligorius Neap. lib. 36 p. 643 (inde Panvinius Vat. 6036 f. 66, ex quo Donius Neap. 605, 6, Barb. p. 177 'ex schedis bibl. Vat.', ed. 16, 66, ubi errore additur 'ex ms. Sacrati qui fuit P. Ciacconii'; ex Donio Mur. 1666, 4); Manutius Vat. 5246 fasc. 5 p. 66; Cittadinius apud Manutium Vat. 6653 f. 141'; Ciacconius Reff. f. 67' imaginem; Zoega ms. 412, 12.

Egrilia Syntycha potest esse Syntycho memorata n. 646.

965 Ostiae in episcopio.

D · M
AEGRILIAE · THETIDI
A · LIVIVS
SECVN[DVS
MATRI
DVLCISSIMAE

Descripsi.

966 Ostiae rep. a. 1867. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
ERNVLEIAE · GAEAE
VIX · ANN · XXSII · MEN · VIII
DIES · XXII · LOCO · CONCES
SO · AB ATILIA · FYRMINA sic
EX · VOLVPTATE · EIVS sic
AMICAE · CARISSIMAE

Recognovi. Amati ms. 9767 f. 116'; C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. vol. 11 (1858) p. 176.

5 Atiliam Firminam habuimus supra n. 667.

967 Ostiae.

D | M
EROTIANETI Q ET
IONIAE FIL · DVL
[illegible] VIX ANN
X · D II

C. L. Visconti ms. descripsit anno 1856.

968 in episcopio Portuensi.

C · ERVCIA|no
C O N |iugi
S · M|

Descripsit de Rossi.

969 Ostiae in museo.

D · M
ERVCIANE · C
OCLAE · QVAE VI|xit a
NNIS IIII · M
s] D · IIII · H · X

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit a. 1856.

4 in. N videtur rasura facta ex M.

970 Ostiae rep. a. 1866, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
ERVCIANA · GEMELLINA
ERVCIANO · SILVESTRO
MARITO · SVO · INCOMPARA
BILI · QVI · VIXIT · MECVM
ANNOS · XXII · SINE · VLLA
QVERELA · MARITO · BENE
· MERENTI ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 23, IV n. 42, V n. 44, VI n. 68; C. L. Visconti ms.

971 in episcopio Portuensi.

EVANGE|lo
V |an...
FRATER ·|
FECIT|

Descripsit de Rossi.

971 *a* in episcopio Portuensi.

|NATIA · M · L ·
|EVCHE
uix. AN · IIII · M · IIII ·

Descripsit de Rossi.

972 Ostiae in museo.

VS · EVNVS
GIAE · A · LIB
coniVGI · SVAE
POSTERISQ
in aGS · P · XX

Descripsi.

973 Ostiae in museo.

d M
VIXIT AN
EVNO · S
R DVLC
E

Descripsi.

974 Ostiae rep. a. 1865. Pars extat Ostiae in museo.

D M
EVTYCHO · S · M · F
ARCHONTIS · Q · F
ANN · LXXVI

Descripsi ea quae dantur litteris rectis. Integram exhibent C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 178; acta ms.
3 fortasse ARCHONTIS.

975 in episcopio Portuensi.

FECIT
IIVS · SVPHRAN
CONIVGI · MERENTI
ST · FLAVIAE
ELPIDI · MATRI
SIVS
IN FRONTE · P · V ·
IN AGRO · PED · VII ·

Descripsit de Rossi.

976 Ostiae in episcopio.

D M
EVPHRDSYNES
VIX ANN VI M XI
FEC FAVSTVS PAT
FILI BEN MER

Descripsi.

977 Ostiae in episcopio.

SBOSTNE ·
TA · ET ·
SVBTA ·
IBI · ET · SVIS ·

Descripsi. Campana ms.

978 cippus lapidis Tiburtini litteris rudibus. In taberna Guardabasso (ad XVI. chilometrum viae Ostiensis; cf. supra ad n. 718) intus, nel *focolare*.

Q · OTESIVS
Q · L
EVPOLEMVS
sic IN FRT · P XX
sic IN AGO P XV

Descripsi.
1 fuit fortasse Q·ORTESIVS.

978a Ostiae in museo.

EVTERPAE

Descripsi.

979 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
EVTYCHETI FIL
DVLCISSIMO
QVI VIXIT ANNO
MENSTBVS III · DIE sic
BVS VIII · FECIT CAR
PITANA MYRSINE
MATER

Descripsit Bormann; ipse vidi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 89; C. L. Visconti ms.; acta ms.

980 Ostiae in episcopio.

D · M
EVTYCHS · FILIO sic
FORTVNATO · QVI
VIXIT · ANNIS · QVAT
TOR BENE MERE
NTI · FECIT ·

Descripsi. Campana ms.

981 Ostiae in museo.

D · M
LLI EVTYCETIS ·
VS · PRIMITIBVS ·
NEMER · FECIT ·

Descripsi.

982 in episcopio Portuensi.

d. m · S
EVTYC
YNCHANO
CHSTI P
S QVE
·
posit E R I S
S I B I

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
1 S videtur rasura templata.

983 Ostiae rep. a. 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · M ·
EVTYCHIAE · COIVGI
MERENTISSIMAE ·
QVAE · VIXIT · ANNOS
XXXXV · MESES · V · DIES
XXI FECIT · GRATI
VS · CENTAVRVS · PA
· TRONVS ·

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 24, IV n. 43, V n. 46, VI n. 90; C. L. Visconti ms.

984 Ostiae in episcopio.

D M
C · FABIO ADAVCTO
sic SVR · ET LAETOR
FELICVLAE VXOR

Descripsi.

985 Romae in suburbano Paccae.

EX · TESTAMENTO
P · FABI · CALLISTRATI
IVSSV · NOMINA · LIBERTORVM
ET LIBERTARVM · SVORVM
P · FABIVS P · FABIVS
AMPLIATVS ADIVTOR
P · FABIVS P · FABIVS
APSALMA SALAMA

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
2 P. Fabius Callistratus memoratur etiam in titulo infra edito T. Umbri Fausti.

986 Ostiae in episcopio.

P · FABIVS · MENO phili
LIB · CALLISTRATV
FABIA · EPIPHANIA · FAB

Descripsi.

987 Ostiae in episcopio.

D
M · FABIVS · Ianuarius? fort
SIBI · ET FABIa e con
IVGI SVAE · Et
ALVMNO SVo b. m. lib. l
BERTABVSQ
in FRONTE

Descripsi.
2 ultima littera quae extat aut A fuit aut E

988 Ostiae effossa a. 1825 a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

P FABIVS IANVARIVS SIBI ET
MARBIAE CLASSICAE CONIVGI
SEPVLCHRVM CLAVDIANI TVE
RANIANI PARTEM DIMIDIAM QVAE EST
PARS INTRANTIBVS IN EO SEPVLCHRO
SINISTERIOR QVAS CONCESSA · EST AB
L TVRRANIO SEVERO SIBI ET LIBERTIS
LIBERTABVSQVE POSTERISQ SVIS OMNIBVS

Descripsit Kiessling. Amati ms. 9750 f. 11' et act. Arcad. 26 (1825) p. 357; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 70 n. 31). Sarti ms.
1 in. P Amat. itemque Kiessl. sed detritam significans, L Melch. Sarti, hic Amatii lectionem diserte corrigens. — 3 requiritur SEPVLCHRI.

989 Ostiae in museo.

L
TVLL
TI · FABIVS
PHILOMVSVS
FABIA · HILARA
LIBARB

Descripsi.

990 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia

D · M
SEX · FABIO · ROGATO
FECIT · FABIA CRESTE
CONIVGI · B · M / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / / /

Descripsit Bormann.

991 Ostiae in episcopio.

· D · M ·
FABIAE · AGATHONICES
QVAE · VIXIT · ANNIS · XXXII
DIEBVS · XXXVI · ET ·
TI · CLAVDIO · ALEXANDRO
FRATRI · EIVS ·

Descripsi. Campana ms.

992 Ostiae in episcopio.

CONCESSVM O M[*loc mo*]
MONIMENTI · N[*Ostie a*]
FABIA · EPICT[

Descripsi.
Supra fractane sit in plena, non constat.

---

993 Ostiae in museo.

FAEIA Ↄ L · SECV[*Secundo*]
L · SEIO · AVC[*To*]
FABIA [*Irena*]
L · SEIO

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Oct. 1855 et paulo aliter mense Mart. 1856.
Quae non vidi, dedi inclinatis. — 1 SECVR Visc. I, SECVN Visc. II. — 3 FABIA reliquis omissis Visc. I.

---

994 Ostiae in episcopio.

SEX · FAD
FADIA

Descripsi. Campana ms.

---

995 Ostiae in museo.

D M
SEX · FADI · APOL
LINAXIS · FILI
DVLC · Q · V · A · XI
M · VIII · D · XXVIII
L · D · A · PAPINIO
PAVLINO

Descripsi.
6 *l(ocus) d(atus)*.

---

996 urna marmorea capitibus arietinis avibus sertis personis eleganter ornata. Ostiae effossa a Cartonio AMAT. (9750) MELCH. Romae apud Fortuni lapicidam sub palatio Cartoni AMAT. (9772). Nunc est Massiliae in museo, *provenant des collections du Château Borély* PEN.

D · M
FADIAE · NICE
CONIVGI · KARIS
SEX · FADIVS · PRIMVS

Descripsit O. Hirschfeld. Amati ms. 9750 f. 14. 9772 f. 2'; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 40, *diplomi* n. 527); Conze *archaeol. Zeitung (Anzeiger)* XXV, 1867 p. 87; Penon *catalogue du mus. de Marseille* p. 62 n. 457.

---

997 Romae in suburbano Paccae.

L · FAECENIVS · L · LIB
AEASCANTVS
FECIT
CALPVRNIAE · FORTI
CONIVGI · SVAE · BENE · MERENTI
IN AGR · P · VII · IN FR · P · IIII

Descripsi.

---

998 Ostiae rep. a. 1855, est ibi in museo.

D · M
TI · FAECENIO · FELICI C
[*con*]IVGI · ET · EGRILIAE · TRY
[*fae*]NIAE · FILIAE · AVRELIA
EVTYPAXE · FECIT

Descripsi. C. L. Visconti ms. (inde acta ms.).

---

999 Romae in suburbano Paccae.

FAECENIA · GLVCINA
FECIT · SIBI · ET
C · IVLIO C · F · PHILADELPHO
OL · II · I · ADITV · AM · BTV
E ET · SVIS

Recognovi descriptam e C. L. Viscontio.
4 *i(tum) aditu(m) ambitu(m)*.

1000 Ostiae VISC. Est Romae in repositis musei Lateranensis. — Rep. *negli scavi fatti in Tor Sapienza in data del 1864* ACTA, idemque BORMANNUS narravit custos musei Lateranensis; fierique potest ut aut Viscontius falso Ostiensem originem huic inscriptioni praescripserit, aut erraverit is qui schedas Viscontii nostrum in usum excerpsit.

ΧΑΙΡΕ ΕΛΠΙΔΙΑ
ΧΑΙΡΕ ΚΥΡΙΕ
D · M ·
FAENIAE ELPIDIAE
DOMINAE MEAE FECI
T IVNIVS SYRIAR
· CHA ·

Descripsit Bormann. C. L. Visconti ms.; acta ms.
5 T. Iunius Syriarcha fortasse idem est atque Iunius Syriarches memoratus in inscriptione Atinate vol. X n. 5068.

1001 Ostiae in museo.

D M
Q · FAI[*anius*] SECVND
PRIOR · [*mortu*]VS · EST
VIX · ANN · XVIIII
MEN · VIII · DIEB · VI
S · T · T · L ·

Descripsi.
3 *prior [mortu]us est*, scilicet quam pater vel mater, proposuit Mommsen.

1002 Ostiae in museo.

]VS · FAVC[*or*]
]A · Ↄ · L · FE[

Descripsi.

1003 Ostiae in episcopio.

D M[
C FAVS[
ANTHEA[
MEMO[

Descripsi.

1004 Ostiae in museo.

]A · Ↄ · L · FAVSTA · S[*ibi et*]
[*con*]CILIO · STATIO · ET[
]ILLAE · POSTERISQ[
[*in fr*] P · XVIS IN AGR [*p*].

Descripsi.

1005 Romae in suburbano Paccae.

D · M
FAVSTINO

C. L. Visconti ms.; vidi ipse.

1006 Ostiae rep. a. 1868, est ibi in museo.

D · M
FELICIONI
ALVMNO

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1007 Ostiae rep. a. 1867, est ibi in museo.

D · M · S ·
QVINTO BASSIO FELICISSI
MO · QVI · VIXIT · AN · XXIII
MEN · N · III DIES · X · QVINTVS
BASSIVS FILIO · BENE
MEXENTI · FECIT ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.
V. 1 et v. 2 ex parte erasi sunt.

1008 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

· D · M
FELICISSIMVS · VIXIT
ANNIS · XIII · FECIT
VALERIVS · APOLINA[sic
RIS · PATRONVS · BE[
NE · MERENTI ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 120.

1009 Ostiae in episcopio.

D · M
FELICISSIMO · FILIO PI·ISSI
NO QVI VIXIT ANNIS QVIN
QVE · MENSIBVS DVOBVS
DIEBVS TREDECEM HORIS sic
VNDECIM PARENTES IN
FELICISSIMI

Descripsi. Campana ms.
5 TREDECEM] E, quae est post D, postea inserta est.

1010 fragmenta duo non coniuncta, Ostiae in episcopio.

D M
]E · FELICISSIMAE QVAE VIXI[*t*
[*anni*]S · XXXIIII · MENSIBVS · V · DIEBVS · XXII[
[*fec*]IT · L · AXR[*ius eu*]TYCHES CONIVG[*i*
[*sic*] OMPAXAVILI[
[*cum quo vixit a*]NNIS · XX ·

Descripsi utrumque fragmentum et coniunxi coniectura. Fragmentum minus exhibet etiam Campana ms.

1011 Ostiae in museo.

D · M
]EMIAE FELICIT
]MATRI DVLCISSI
[*ma*]E Q · VIXIT ANN
]XV LEO FELIVS sic

Descripsi.

1012 Ostiae in episcopio.

D · M
FELICITATI
QVAE · VIXIT · ann
VIII · MEns

Descripsi.

1013 Ostiae in museo.

ETIVS · M · M · L
STVS
· M · L · FELICVLA
IIVS · Q · L

Descripsi.

1014 in insula Tiberina ad Portum Romanum effossa anno circiter 1840.

d M
O FELICI
VICTORIA
pISSIMA

Descripsit de Rossi.

1015 Ostiae in episcopio.

M ANNIS
VIXIT ·
I DIEEVS · XI ·
locus concESSVS · SST · INTRAN
a cltus S · M · FERRANIO
mONIMENTI · OMNE · IVS

Descripsi.

1016 Ostiae in episcopio.

D · M
FESCENNIAE
DONATAE
L I E
5 A FESCENNA
SATRIANVS
F C

Descripsi.

1017 Ostiae in episcopio.

D · M
FIDELI · FIL · DVLC ·
Q · VIX · A · II · D · XRII
DONATVS · ET · VITAL · FAR ·

Descripsi.

1018 Ostiae in episcopio.

D · M
NIO · FIDELI
NIA · CLEMENTINA
alumNO · BENE · MERENTI
5 FECIT

Descripsi.

1019 Romae in suburbano Paccae.

D · M ·
FIRMAE · FECIT
SYL · LI · A · NEMVSA
VERNAE SVAE BENE
5 MERENTI QVAE VIXIT
ANNIS · XV ·

Recognovi descriptam e C. L. Viscontio.

1020 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M · L · FIRMIVS
FORTVNATVS
DONATIONIS · CAVS
ACCEPIT · AE
5 C · BACIO
C · L · PRIMIGENIO
COLV · II · OL · IIII · L · L · E S

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 45, V n. 48, VI n. 27; C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1856. 7 fin. ex Viscontii.

1021 Ostiae in museo.

D · M
FIRMIAE · PHILETE ·
COIVGI · CARISSIMAE

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1858.

1022 in episcopio Portuensi.

d M
f LACCILLAE CON
IVGI ERNS MERENTI
ET FILIO CARISSIMO
5 NEOMEROTO QVI VI
XIT · MISERO PATRE
AN XV · M · III · D · XVII
FECIT · IANVARIVS
E · M · ET · SIBI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1023 in episcopio Portuensi.

A
FLAV
FILIS · TRibus
NARCIS
5 CALR · C

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1024 in episcopio Portuensi.

D m
T · FL
METE
FLAV
5 CONiugi
FLAVI
ST · LIBErtis libertabus
POSTerisque eorum

Descripsit de Rossi.

1025 Ostiae rep. a. 1867, est ibi in museo.

D · M
T FLAVI · ALEXANDRI
Q · V · A · XXVIII

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1026 Hostiae in pariete prope ecclesiam OSCOTT.; Ostiae infixum parieti cuiusdam domus, ante Aurae templum Mariae METELL., *murata nel cantone di una casa privata che è nella piazza della rocca, avante S. Aura* LIGOR.

D · M
T · FLAVI
AMERIMNI
FEC
5 FLAVIA · GLYCERA
PATRONO · S · M · ET
CONIVGI

Codex Oscottiensis; Metellus Vat. 6038 f. 33 descripsit mense Martio 1550; Ligorius cod. Vat. 6034 f. 21' (inde Panvinius Vat. 6038 f. 84'. 89'); Lipsius auct. 53, 8 (inde et ex Metellianis — per Gutenstenium — Grut. 1044, 17); Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 237; Suaresius Vat. 9140 f. 230; cod. Magliabecch. XXVIII, 49 f. 56' manu ignota.

2 FLAVIO Magl. — 3 AMAEIMNI Lig., AMERIMNO Magl. — 4 FECIT Suar. Magl. — 5 GLICERA Lips., GLICERIA Magl. — 6 S·MER Suar. Magl. — 7 CONIVG Lips.

1027 Ostiae in episcopio.

flavia GLYCERA · FECIT
*si*BI · ET
t. flavio AMERIMNO
SVO · ERNE · DE · SE
5 mERITO · ET *post*
*lib libe*RTABVSQVE · EORVM
in fronte p. XXIIX · IN · AGRO · P · XXXII

Descripsi. Campana ms.

1028 in episcopio Portuensi.

D M
T · FLAVIVS · ANTIPATER
ET · AVRELIA · LALADICE *sic*
FECERVNT · SIBI · ET · SVIS ·
ET · LIBERTIS · LIBERTABVS
QVE · EVIS · POSTERISQVE ·
· EOR · VM ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Poletti apud Amatium Vat. 2744 f. 2'.
1 D M litterae erasae, sed leguntur.

1029 duae tabulae marmoreae eadem inscriptione inscriptae. Ostiae rep. a. 1827 AMAT. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M · C · FLAVI · EVTYCHI · ET
FEBRANIAE · SABINAE
C · FLAVIVS · C · F · PAL · CONSIDIANVS
FECIT
PARENTIBVS · SVIS · B · M · ET · SIBI · ET
FLAVIAE · PRIMITIVAE · COMIVGI · SVAE · ET
C · FLAVIO · C · F · PIO · ET · C · FLAVIO · C · F · SABINO
FILIS · ET · M · FARRANIO · SABINO · FRATRI · SVO *sic*
ET · Q · HERBIO · ADIVTORI · ET · Q · HEBBIO · KARO
ET · LIB LIBERT · POST · EOR · IN · F · P · XXVII · IN · A · P · XVII

Recognovi. Amati ms. 2753 f. 13; C. L. Visconti ms.

1030 in insula Tiberina prope Portum Romanum effoss.

D · M ·
T · FLAVI · FELICIS ·
T · FLAVIVS · AVG · LIB
METHODIVS · PATER ·
FILIO · PIENTISSIMO · FECIT
V · AN · XXV · D · XVII · SIBI · ET · SVIS
LIBERTIS · LIBERTABVSQ · P · Q · E
LOC · DAT · A · PRIMIGENIO · CONLIBERTO ·

Descripsit de Rossi.

1031 Ostiae in museo.

ET · HERCL
QVI · VIX · A · XII · M
SER · FL · FLAVIANVS
FILIO DVLCISSIMO · F

Descripsi.

1032 Ostiae rep. a. 1863.

D M
FLAVIO HOSPITALI
FLAVIA · PRIMA
VERNAE · B · M ·

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 93; C. L. Visconti ms., acta ms.

1033 Ostiae.

D M
T FLACCO ZOVIANO
QVI VIXIT ANNIS XV
M VII D XIIII T FLAVIVS
SATVRVS PATRI FILIVS
KARISSIMO FECIT

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 231'.
2 corr. *T. Flavio Ioviano.*

1034 Ostiae in episcopio.

sic T · FL · T FL · PRIMI · AELIA · EV
RESIS · FILIO · B · M · P
Q · V · ANN · XIX · M · XI ·
D · XXIX · M VIII

Descripsi. Campana ms.
1 scr. T · FL · T · FL.
Aelia Heuresis memoratur supra n. 526. 527.

1035 Ostiae in episcopio.

D · M ·
T · FL · SECVN
DINO · HOM · IN
COMPARABILI ·
AELIA · EVRESIS ·
MARITO · OPTIMO

Descripsi.
3 fin. littera una erasa est.

1035a rep. in Portu fossionibus Torloniae anno 1869, extat Romae in museo Torloniano.

FL · SABININVS MANC
MEMORIAM EX SVA PECV
NIA CONPARAVIT TAM O
IVGALI SVAE QVAM FILI ·
IS NEPOTIBVS ET HEREDI ·
BVS LIBERISQVE POSTERI ·
BVS FECISS

Descripserunt in Portu de Rossi, Romae Io. Schmidt cum Bormanno. Lanciani *bull. dell' Inst.* 1870 p. 22.
Tota inscriptio legitur in rasura teste Rossio, ex titulo priore deleto superest in margine dextero v. 3 littera O, item puncta nonnulla. — V. 1 abrasus est et vix legitur. SABININVS Ross. Lanc., SABIN VS Borm. — MANC Borm., MANcipi Lanc., om. in lacuna Rossi. — 7 non intellegitur, relictus fortasse ex titulo priore.

1036 urna. Ostiae rep. a. 1863. Nunc Romae in museo Lateranensi.

D · M
SEX · FLAVI
SECVNDI
SEXTIA FLORA
CONIVGI
OPTIMO

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 22; C. L. Visconti ms.; acta ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 394 n. 573.

1037 Ostiae in museo.

D · M
FLAVIO · VICTORI ·
VLPIVS · RVFVS ·
FILIO · DVLCISSIMO · QVI
VIXIT · ANNIS · II · M · II · D · XIII

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 48, V n. 81, VI n. 95; C. L. Visconti ms.
4. 5 fin. quae dedi inclinatis, ego non vidi, servaverunt Viscontii.

1038 Ostiae in museo.

T · FLAVIVS · VMIO ·
AEDICVLAM · SIBI · CONCESSAM
AB · P · IVNIO · APRILE ·
ADAVCTIS · OLLIS · N · XVIII
FECIT · SIBI · ET · LIB · LIBERT
POSTERISQVE · EORVM

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 26.

1039 Ostiae in episcopio.

D M
T · FLAVI · VRSIANI
FL · HYGIA · MATER
vix II · m · D XII

Descripsi. Campana ms.

1040 Romae inter Ostiensia Cardonii SABT. Nunc in repositis musei Lateranensis.

AVG · LIB
IANVS
FECIT · SIBI · E
ETE · COMIVGI
CVM · QVA · VIXI
sine ulla QVERELLA · ET
PIENTISSIMAE · ET · FLAVIAE
POSTERISQVE · EORVM
IN · AGRO · PED · XII

Descripsi. Sarti ms.
V. 2 scriptus litteris minoribus fortasse postea additus est. — 4 littera quae fuit ante T non nimis certa est.

1041 Ostiae in museo.

sss ESS V...
...SVR... ...IBI ET F...
AE COSS... ...TIAE FILIAE
AE ET · LIB... ...S LIBERT...
POST... ...SQ. EG...

Descripsi.

1042/3 Ostiae in episcopio.

D · M
FLAVIAE · APHRODISIAE

Descripsi.

1044 tabulae fictiles eiusdem epistylii partes. Ostiae rep. extra portam Romanam antiquae civitatis (*monumenti dell' Inst.* VI tab. 11 fig. A. XII visc. Nunc Romae in museo Lateranensi.

Apis accubans dextrorsum; supra eum sistrum, ante eum corbis frugibus plena.

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9)
FLAV|IAE · C|AECI|LIAE | ET · Q.| ... AS|CI · IV|VEN|ALIS

Apis accubans sinistrorsum, supra quem sistrum, ante eum situla; in ipsa situla sculpta est imago viri vel pueri.

Haec omnia descripsit Detlefsen mense Maio 1861. Fragmenta (1)—(9) descripsit C. L. Visconti mense Ianuario 1897, edidit idem ann. inst arch. 1867 p. 307; (1)—(7) Benndorf et Schoene catal. mus. Lateran. p. 389 n. 566—569; (1)—(4) P. H. Visconti act. acad. pontif. XV p. LXXXV, inscr. Ost. II n. 9, IV n. 69, V n. 49, VI n. 95.

Anaglyphis indicatur aut sacerdotem Isidis fuisse Flaviam Caeciliam, quod voluit Viscontius, aut, id quod magis crediderim, sacris Isiacis fuisse deditam.

1045 urna ornata. Inter lapides Ostiae effossos et translatos Romam in aedes Quirinales recenset NOTITIA. Est Romae in museo Vaticano (*Chiaramonti* a dextra).

DÍS · MANIBVS
FLAVIAE · DIDYME · VIX
ANNIS · L · MATER
T · T · FLAVIORVM · CAPITOLINÍ
ET · SERENI

Descripsit Henzen. Notitia ms. rerum antiquarum a Patrinio inter annos 1831 et 1834 effossarum p. 171.

1046 Ostiae in museo.

D · M
FLAVIAE · EVTYCHIAE
C · VETVRIVS · ATHENIO
MAMMAE · SVAE
AMANTISSIMAE
LAT · P · IIS · LONG · P · VIIII

D m
VETVRIAE · PR...
C · VETVRIVS · athenio
LIBERTAE *suae*
BENE · MER*enti*
LAT · P · IIS · LC*ng. p. viiii*

AB HOC · SEPVLCHRO · SACRILOGE · PA...

Descripsi.

1047 Ostiae rep. anno 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
VETVRIAE
ATHENAIDI
C · VETVRIVS
ATHENIO ·
FILIAE · DVLCIS
SIMAE

Descripserunt Detlefsen et Bormann; vidi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 40, IV n. 92, V n. 66, VI n. 153; C. L. Visconti ms.

1048 Ostiae in museo.

D M
FLAVIAE · HELPIDI
VIXIT · ANN · XIX
MENSIS · III ·
DIEBVS · XII ·
OPELLIO · PA
TER

Descripsi.

1049 in episcopio Portuensi

DÍS · MAN*ibus*
FLAVIA · M...
T · FLAVIO · AVX...
CONIVGI · B · M · F...

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1050 Ostiae in museo

D · M
FLAVIAE · MAR
CELLAE · VALE
RIVS · ROMANVS
CONIVGI · KA
RISSIMAE

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1051 Ostiae rep. a. 1993/4, est ibi in museo.

FLAVIA · MARCELLINA
CONDITIVOM · P · FLAVIAE ·
HILARITATI · SORORI · B · M ·
CONCESSO · LOCO · INTRAN
TIBVS · IN PARTE · DEXTERIOR
A PLOTIO · HERMETE · ET · VALE
RIA · SATVRNINA

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 179; C. L. Visconti ms. et act. Arcad. nov. ser. vol. 59 (1867) p. 190; Lanciani *bull. arch. municipale* 9 (1880) p. 96.

1052 Ostiae in episcopio.

D M
FLAVIAE MAXIME COIVGI
KARISSIME FECIT · T SEXTIVS
AEPAFRA VIX · ANNIS · X · XX · M VI
D XVIII HOR IIII

Descripsi.

1053 Ostiae in episcopio.

D M
FLAVIAE · PRIME
QVE VIXIT ANNIS
III · MESIB VI · DIES · II *sic*
ORIS · VI · FLAVIVS ·
PRIMVS PATER FILI
E · B · M FICIT *sic*

Descripsi.

1054 Ostiae *infixa presso i loculi nei sepol*... VISC. Nunc Romae in aedibus Alexan... Castellani in vestibulo.

FLAVIA · RHODINE
FECIT ·
M · LICINIO · ALEXAN
DRO ·
CONIVGI · SVO ·
BENE · MERENTI

Descripsit Bormann. C. L. Visconti ms.

1055 in insula Tiberina prope Portum Romanum.

D M
FLAVIA ROMANA
FILIE · DVLCISSIMAE ·
QVAE VIXIT ANIS · V
MENSIBVS II DIEBVS XXII

Descripsit de ...

1056 in episcopio Portuensi.

D M
FLAVIAE · TYRALLID*I* sic
Q · MORTESIVS FELIX
CONIVGI
SANCTISSIMAE · F

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1057 Ostiae in museo.

d *m*
FLORSEN
*qua*E · VIXIT ·
*a*N · DIE · I ·
*e*T · GAVIA · BO
*pa*RENTES · FEC ·
*filiae dul*CISSIM

Descripsi.

1058 Ostiae in episcopio.

FLORIA I *fe*
CIT SIBI ET
ZOSIMR CO

Descripsi.

1059 sarcophagus. Ostiae rep. a. 1824 e Cartonio.

FLORIA ASC
LEPIO DO
TE ET GLYCE
RA
MATRI
DVLCISSI
ME

Nibby, qui vidit, *atti dell' accad. arch.* 3 (1829) p. 348 (inde sine dubio Cardinali *dipl.* n. 562) = *analisi* 2, 472.

1060 ex sarcophago ut videtur; ab utraque parte inscriptionis *putto che cavalca mostro marino tauriformo.* Romae inter Ostiensia Cartonii SAXTI.

*F*LORIA · ASCLEPI
*O*DOTE · SINCEN
TIO · FILIO
DVLCISSIMO

Sarti ms.

1061 Ostiae in museo.

D M
FONTEIA
QVAE · VIX ·
DIEB · XII ·

Descripsi.

1062 sarcophagus. Ostiae rep. a. 1863/64. Nunc Romae in museo Lateranensi.

D · M
FONTEIAE ·
SEVERS

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 182; C. L. Visconti ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 396 n. 577.

1063 in urbe Ostiae ad cauponam.

D · M
FORTVNATO

Reggi inter schedas Marinii Vaticanas ab Amaduzzo qui habuit ab amico.

1064 sarcophagi ut videtur fragmentum. Ostiae in episcopio.

ILIO FORTVNATO
*c*ONIVGI · ST
INIA · AGAPE ·
ET SYRGINIO navis in qua puer
ISSIMO · ET ·
*inco*NPARABILI
*vi*XIT MECV
cunct

Descripsi.

1065 litteris malis. Ostiae in museo.

D *m*
SCISCI ECI
NIO FO*r*TV
NATO *qui* VIXIT
ANN

Descripsi.

1066 in episcopio Portuensi.

XVI
II
*fort*VNATA
CONSERVO
BENEMSRSNTI
FECIT

Descripsit de Rossi.

1067 Ostiae in episcopio.

D · M
P · FRAEGANIVS
AVGVSTALIS ·
FILIO · DVLCISSI
MO · Q · VIX · A · VIIII
M · V · DI · XXIIII ·
P · FRAEGANIVS
AVGVSTALIS · F · F

Descripsi. Campana ms.

1068 tabula marmorea loco alto et inverse collocata. Ostiae in episcopio.

D M
*fr*EGANIO AVGVSSTAL*i* sic
qui VIX · ANN · XXXXVI · M ·
A VICTORIA CONIVGI · B *m*
*c*ON QVEN VIXIT ANN
M · VI D · I ·

Descripsi.

P. Freganius Augustalis est inter lenuncularios n. 192 supra n. 251 V, 5, P. Freganius Augustalis iun(ior) ib. V, 11 iterumque VI, 20.

1069 Ostiae in museo.

d M ·
A · FRVC
E · VICTO
*n*TISSIM
· XXV · M
XI ·

Descripsi.

1070 in episcopio Portuensi.

D M
FRVCTOSAE
PRISCIANVS
CONIVGI · B · M ·
V · A · XXI · M · V · D · I

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1071 in episcopio Portuensi.

C · FVFEICIVS · C · L
AVCTOR
VIXIT · ANNOS · VI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
Vide ne ex urbe adlata sit.

1072 Ostiae.

L FVLVIVS LLLIC CA
FVLVIA LL MARIT
FVLVIAE SE VIVA

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 231.
Exhibui ita ut traditur.

1073 Romae in suburbano Paccae.

L · FVLVIVS · Ͻ · L · PRIMVS
FVLVIA · L · Ͻ · L · VENVSTA
L · FVLVIVS · L · Ͻ · L · MELA
FVLVIA · Ͻ · L · IANVARIA
L · FVLVIVS · L · VOT · MARTIALES sic
M · ACILIVS · FAVENTINVS
ACILIA · Ͻ · L · ATTICE · M · ACILIVS ·
M · ACILIVS · M · L · ANTEROS · M · F · VOT ·
ACILIA · M · L · PEXGAMIS · RESTITVTV*s*

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
7 fin. — 9 fin. iungo *M'. Acilius M'. f. Vo-t(uria) Restitutus*.

1074 Ostiae in episcopio.

FVLVIA · C
C · FVLVIV*s*
FVLVIA · C · L ·
C · FVLVIVS · C ·
VALERIA · L · F
IN FR · P XX · IN *agr. p. ..*

Descripsi.

1075 Ostiae rep. a. 1827. Nunc extat bipertita Romae in suburbano Paccae.

D · M
C · FVNDANIO · FORTI ·
FECIT · IVLIA · MATERNA · CO
IVX · BENEMERENTI · ET FILI ·
5 PARENTI · DVLCISSIMO · QVI VI
XIT · ANNIS PLVS · MINVS · N · L

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 116.

1 D neque ego vidi nec vidit Viscontius, habet Amati.

1076 Romae in suburbano Paccae.

D · M
FVNDANIae
FAVSTINae
COIVGI · BEN · Mer
5 QVE · VIXIT · AN
XXV · FEC · C · IVLIVS
NAEVIANVS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1077 in parte aversa tabulae in qua est n. 847.

D · M
L · FVRIO AELIANO
AEMILIA · TERTIA
FILIO

Descripsi.

1078 fragmentum sarcophagi ut videtur; titulus est in tabella quam sustinent genii. Ostiae in episcopio.

D M
L · FVRIO · IVCVNDO
L · RESTITVTVS · ET · L ·
FELICISSIMVS · PATRI
5 INCONPARABILI

Descripsi.

1079 Ostiae in museo.

D · M
FVRIAE · APROdisiae
FVRIVS · FELICISSIMVS
COIVGI
5 ca RISSIMAE

Descripsi.

1079a Ostiae in episcopio.

D M
C · ANICE
TO FILI PE
CERVN sic

Descripsi.

1080 Ostiae rep. a. 1858, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
C · GABINIVS · AEQVANIVS · FECIT · SIBI
ET · GABINIAE · PARTHENOPE · LIB ·
CONIVGI · B · M · ET · EVIS · POSTERISQ
5 OMNIBVS ·

Descripsit Kiessling. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 26, IV n. 49, V n. 82, VI n. 98; C. L. Visconti ms.

1081 Romae in suburbano Paccae.

D M
GALERIO ZOTICO
QVI VICXIT ANNIS sic
XXXVIIII
5 GARGILIVS · MERCV
RIVS AMICO
RARISSIMO
FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1082 Ostiae in episcopio.

D M
M · GARGILIVS · ABASCANTVS
COMPARAVIT · SIBI · ET ·
OCTAVIAE · MARCELLAE · CON
5 IVGI · ET · LIBERTIS · LIBERTABVS
POSTERISQVE · EORVM
QVOD · SIBI

Descripsi.

7 fin. ultima littera videtur fuisse aut B aut R, potius quam C vel O.

1083 Ostiae rep. a. 1858, est ibi in museo.

Q · GAVI
VSRECVNDI
COLVMBARIA · IIII
SIBI · ET · SVIS

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1084 Ostiae in episcopio.

D · M
L · GELLIVS · PLOTIANVS · fecit
SIBI SE VIVO · ET GELLIE · T
SECVNDO · IVN · ET · SECVndino?
5 ... · FILIS · EVIS · ET · AELIANO
SVO · ET · CALPVENNiae
eupHROSYNE · CONIVGi suae et
sis ...AE · CALLYBOS · C

Descripsi.

1085 Ostiae in episcopio.

GELLIAE
T · PERENNIT.
CONIVgi
BENSM ... erenti
5 ET · SIBI

Descripsi.

1086 fragmentum male habitum. In episcopio Portuensi.

GEMINAE
FESTVS M
CARIS

Descripsit Rossi, recognovi ipse.

1087 Ostiae rep. a. 1863/64, est ibi in museo.

· D · M ·
GEMINIAE
CREDVLAE
Q · MARCIVS
5 AQVILA · CON
IVGI · B · M

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 101; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1088 in episcopio Portuensi.

GEMINIAE
M · F
DONATAE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1089 Ostiae rep. a. 1827.

D M
GEMINIAE · EVTYCH
FIL · QVE VIXIT AN II · MES VII

Amati ms. 9787 f. 122'.

1090 Ostiae in episcopio.

D M
gENICIAS · CALLISTE
GENICIA · FAENTINA ·
MATER · FILIAE · PIENTISS · FEC ·
5 VIX · ANN · XI · MENS · E ·
DIEBVS · XXII ·

Descripsi.

3 GENICIA potius quam CENICIA.

1091 Ostiae in episcopio.

P · FIDIVS
REMSE · ET ·
GEPIDIA IRENE
E · VIBI · SIBI · FEC
5 IVLIA VICTORIE

Descripsi.

1092 Ostiae in episcopio.

D M
GESATIA · MACRINA
FECIT · SIBI · ET · M · CO
TISIO · ALEXIONI CON
5 IVGI B M

Descripsi.

1093 urna marmorea. Ostiae rep. a. 1857 una cum n. 858 et 883. Nunc Romae in museo Lateranensi.

M · GRAECINIO
BLANDO · GRAE
CINIA · CALLIRHOE
MAT · FEC · VI · A · XXXVI
5 M · XI · D · XVI · F · F · ET
T · MALLIO TERPNO
COMIVGI · OPTIMO
B · M ·

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Visconti inscr. Ost. I n. 28, IV n. 51, V n. ..., VI n. 28; C. L. Visconti ms. et annal. arch. 1857 p. 295. Benndorf et Schoene catalogo musei Lateranensis p. 385 n. 5...

1094 cippus ex lapide Tiburtino Ostiae (rep. a. 1865 ACTA).

SER GRAMIVS
SER · L · SILD
QVINTIA · Ɔ L ATENA[is]
L · OVIVS L · L · ANTERDS
DVIA P L MVSA
P · QVINTIVS · Ɔ L
OPTATVS
IN F P R IN A P · XR

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 182; C. L. Visconti ms. descripsit; acta ms.

3 ATENA C. L. Visc. cum actis, ATHENA[is] P. H. Visc. — 5 MVSA C. L. Visc. cum actis, MVSA P. H. Visc.

1095 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · M
GRANIA · AVGE
GRANIO FAVRTO
COLLIBERTO ET CONIVGI
DVLCISSIMO · RENE
MERENTI · FECIT

Descripsit Bormann.

1096 Romae in suburbano Paccae.

D · M
GRANIAE · MARI
MILLAE
FABIA · MARIMINA
MATRI · PIISSIMAE
FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1097 in episcopio Portuensi.

D M
MSDIAE AC[te]
C MSDIVS NA[t]
ALIS · FIL MA[t]
RI · PIENTISS
IMAE · QVAE · VIX
ANNIS · LXRRV
B M

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1098 in episcopio Portuensi.

M
HELIDDDRVR
ENA · TMSODOTE
[sibi] ET RVIS · ET · LIBERTIS · ET
[liberti]ARVRQVE PORTERIRQ
VIO DEMETRIO AMI
NTE · IVRS · INTSRIORIS
ENTI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1099 Ostiae in episcopio.

D M
HELPIDI MA
TRI INCOMPA
RABILI B M

Descripsi.

1100 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
L · HELVIO · AGRIO
FEC · HELVIA ·
HELPIR · PATRO
NO · ET · COIVGI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 183; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1101 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
· MAR · ELVI · FELICISSIM[i]
· M · HELVIVS · AGRICOLA
ALVMNO ·
DVLCISIMO · sic
QVI VIRIT ANNIS · V ·
MENS · III · DIEBVS · VI ·

Descripsit Kiessling. Amati ms. 9750 f. 32; Melchiorri ms.; Sarti ms.

2 AR litteras in rasura esse scriptas significat Kiessl.

1102 duo fragmenta non coniuncta, Ostiae in episcopio.

D M
L · HE I VIVS
RERTITVT VS · FECIT
SIBI · ET · SVIS · LIB · LIBERTAB

Descripsi. Partem intuenti sinistram exhibet Campana ms.

1103 Ostiae in museo.

D M
HERACLT · VS
Q · V · A · RRV ·

Descripsi.

1104 Ostiae in episcopio.

Q · NEREIVR · Q · L · EVMEN[es]
MEREIA · Q · L · HILARA
Q · HEREIVS · Q · Ɔ L · FAVST[us]
MEREIA · Q · Ɔ · L · FAVST[i]la
Q · HEREIVS · Q · ... I
Q Y

Descripsi.

1105 Ostiae in episcopio.

D · M
HEREN
NERMO
PATRON[o]
BENE MEREN[ti] sic

Descripsi.

1106 Ostiae rep. a. 1858 una cum n. 358. 702—704. 777, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
HERENNVLEIA´ A LIS´ PRIMILLA
DONATIONIS · CAVSA´ ACCEPIT
PERPETVO´ AB RA´RIA C´ LIBERTA´
EVHO´DIA COLVMBARIVM · VNVM
OLLAS · II INTRO´ EVNTIRVR · PAR
TE DEXTERIORE OLLARIVM´ SECVN
DVM · A · NERENNVLEIVS · A · LIB
SPERATVS FRATER · SORORI
PIENTISSIMAE´

Descripserunt Kiessling et Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 29, IV n. 63, V n. 56, VI n. 29; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 294.

Apices, exceptis eis qui sunt v. 4 in KA´RIA et v. 5 EVHO´DIA paullo minoribus quam reliqui, interpunctionis vice funguntur.

Cacia Euhodia memoratur etiam in titulo una cum hoc reperto supra n. 777.

1107 Ostiae in museo.

[he]RMERDR · NA
T · Ɔ LIB · MAR

Descripsi.

1107 a in episcopio Portuensi.

d M
[her]MEROS ·
ANDRIA
·
ANDROS
Q · VIR · AN

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1108 Ostiae in episcopio.

d M
ORIO
TI · QVI · VIR
[annis ...]I · MEN · VI
A · NERMIAR
[u]RSIMO

Descripsi.

1109 urna. Ostiae in museo.

MILAR^BS · VS
LIBERTAE RVAE
V · A · III · M · RI · D · VI
A · CORNELIVS · AM

Descripsi.

1110 effossa in via Ostiensi anno 1797 una cum n. 25 et 74, inde Romae in coenobio S. Pauli.

corona
DIR · MAN ·
NILARD
FECIT · EGRILIA ·
TYCHE ·
CONSERVO · SVO ·

Descripsimus Bormann et ego. E. Q. Visconti ms. I f. 119; Fea *viaggio ad Ostia* p. 12; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 170 n. 300.

1111 in parte aversa tabulae eius in qua est n. 905 AMAT. Latet in muro aut periit.

M
ORATIA SABINA · QVE
EIXIT · ANNIS · VIIII · MES · X
DIEBVS · XIII · P · ORATIVS
VICTORINVS · QVI · VIX · AN ·
IIII · DIS · XXRI

Amati ms. 9757 f. 128'.

1112 fragmentum maius Ostiae effossum a. 1825, venit Romam in aedes Vaticanas, ubi collocatum est in museo anno 1885 (*Gall. lap.* omne gen. VI). Fragmentum minus in episcopio Portuensi vidit DE ROSSI.

C N · H O R D I O N I O · C N · L · D
H O R D I O N I A E · C N · L · L A E T A E
HORDIONIAS GN · DONATAE · F | HORDIONIAE GN · L · PHY
M · PINARIO · M · L · ANTHO · VIRO |
COMMODO · VERNAE · MEO · MVNDO · VERNAE |
H · M · ARBITRATV C · SILI · CHILONIS · ET · T · MANLI | ERONIS · LONGI ·

Utrumque fragmentum descripsit de Rossi. Maius exhibent Amati ms. 9750 f. 36'; Melchiorri ms.
3 GN·DONATAE·P Melch., CN·DONATAE·P Ross. Amat.

1113 Ostiae rep. a. 1683, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · M ·
L · ORTESIO · CARICO
(sic) · L · ORTESVS · DORTF
OR · DVLCISSIMO
PATRI BENE MERSN
· TI ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 124; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1114 Ostiae rep. a. 1663, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
HORTENSIAE · PAVLA
E · CONIVGI · INCOMPARA
BILI · L · HORTESIVS · CARIC
VS · MARITVS · FECIT · QVAE
VICXIT · ANNIS · N · XXXIIII
MENSES · VIII · DIES · RRVII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 96; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1115 Romae in suburbano Paccae.

A · HORTENSIVS
POLYCLITVS ·
VIX · A · IIII
HORTENSIA
PHAENVSA
HORVM · MATER

Recognovi descriptam a C. L. Visconto.

1116 Romae in suburbano Paccae.

D · M
Q · HORTENSI · RESTITVT
FECIT · IVLIA · RESTITVTA · FIL ·
PIENTISSIMO · ET · SIBI · ET ·
Q · ALLIO · TERTIO · CON
IVGI · SVO · BENE · MERENTI
ET · ALLIAE · Q · F · QVINT
FILIAE · SVAE · PIENTISSIM
ET · LIB · LIBERTABVS · POSTERISQ · EOR

Descripsi.

1117 Ostiae in episcopio.

HOSTIA

Descripsi. Campana ms.

1118 in episcopio Portuensi.

D · M
HOSTILIAE ·
CALLYTYCHE ·
MAM · ME · BENE
MERENTI · ELPI
DEPHORVS ·

Descripsimus de Rossi et ego. Vide ne ex urbe adlata sit.

1119 Ostiae SVAR. f. 232 (locus non indicatur f. 111. 184').

P · AVMANIVS Ↄ L
PAMPHILVS
P · HVMANIVS · SP · P
PELAGIVS
IN FRONT · P · XR
IN AGR · P · RRXV

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 111 (ex. I) et f. 164' (ex. II) et f. 2 (ex. III).

Versus aliter distribuit ex. I. — 1 Ↄ L ex. I, Ↄ E ex. II, om. ex. I — 2 (P·VALERII LENIS ex. I. — 3 RVMANIVS ex. I. — SP] 5 et — 4 VELAGIVS ex. I. — 5 PRONTE ex. I. — XXIJ ex. I. — 6 III · ex. II. — XRRIX ex. I.

1120 lapis Tiburtinus Ostiae rep. a. 1858 extra portam Romanam antiquae civitatis non longe a n. 1442, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

HVMANIA · P · L · ANGELIS ·
P · HVMANIVS · Ↄ · L · DIOMEDES
TERPOLIA · Ↄ · L · NICE
HVMANIA · P · L · IVCVNDA
M · TERPOLIVS · Ↄ · L · PHILARGYRVS
P · HVMANIVS · Ↄ · L · ACASTVS

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 38, IV n. 84, V n. 57, VI n. 30; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 294.

Apices habet solus Bormann, neglexerunt reliqui. — 5 *M Terpolius* aliquis fuerat tribunus plebis anno u. c. 677 teste Asconio ad Cornelianam p. 81, ubi lectionem traditam recte editores hac inscriptione firmaverunt. — PHILARCVRVS Bormann, PHILARGYRVS Detlefsen et Visconti.

1121 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

H V M A N I A · P · L · I V C V N D A · F E C I T
P · H V M A N I O · Ↄ · L · D I O M E D I · P A T R O N O · S V O
HVMANIA · P · L · ANGELIS | M · TERPOLIO · M · M · ET · HVMANIAE · L · BARNAEO
TERPOLIA · Ↄ · L · NICE |
M · TERPOLIO · Ↄ · L · NICEPHORO | M · PETRONIO · SOTERICO
M · TERPOLIO · Ↄ · L · PHILARGYRO | PETRONEAE · M · ET · Ↄ · L · NICENI ·
| PETRONIAE · M · ET · Ↄ · L · LEDAE ·
| M · PETRONIO · M · ET · Ↄ · L · HERMAE
| SIBI · ET · SVIS ·
IN · FR P · RX | IN · AGR · P · XXV ·

Descripserunt Detlefsen et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1856
8 PETRONEAE addens 'sic' Bormann, PETRONIAE et Detlefsen et Visconti.

1122 Ostiae rep., inde in repositis musei Lateranensis.

M · PETRONIO · SOTERICO ·
PETRONIAE · M · ET · Ↄ · L · NICE ·
PETRONIAE · M · ET · Ↄ · L · LEDAE
M · PETRONIO · M · ET · Ↄ · L · HERMAE
SIBI · ET · SVIS

Descripserunt Detlefsen et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit Mart. a. 1858.

1123 Ostiae in museo.

D · M
. EVPHORAE
AE DVLCIS .
OT.

Descripsi.

1123a Ostiae rep. anno 1828.

C · I · N · AN · XIX · M · XI · D · X
S · L · P

Amati ms. 9784 f. 13'.
2 *s(ibi) l(ibertis) p(osterisque).*

1124 Ostiae in episcopio.

D · M ·
*i*ANVARIA · SE · VIVA · FECIT · SIB*i*
et VALERIO · LVCRIONI · MARITo
suo INCOMPARABILI · ET · LIBE*rNs*
*lib*ERTABVSQVE · POSTEXIS*que*
*eor*VM · CONCESSVM · SIBI C*um*
*are*A · QVAE · EST · ANTE · FRONT*em*
*huiu*S · MONIMENTI · A · GTXVM
· VSQVE · AD LIMITEN · A C
TIO · PRISCO NEPOTE · AE
ANTHIAE · IN · FRONTE
*m*NINENTI · P · XIIII ·
IN · AGXO · P · XXIIIS

Descripsit Bormann.

1125 in episcopio Portuensi.

D N
IANVARI
FRATRIS
PIVS IN SVIS
VIXIT · ANN XXIIX
SIT TIBI TER
RA LEVIS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Staccoli apud Amatum ms. 9744 f. 14.

1126 Ostiae VISCONTI. Extat ibi in museo.

DIS' MANIBVS
IANVARIO' VER
NAE' CAESARIS
FECIT
PAPIA' AVG' L

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Dec. 1865.
Apices punctorum vice funguntur.

1127 Ostiae in episcopio.

M · I · A
INGENVAE
MNEMOSYNE
· NEAE
· L · ANTHOS
LIBERTIS · LIBERTABVS
POSTERISQVE EORVM
P · X X V

Descripsi.

1128 Ostiae in museo.

D M
IPHITV*s coniugi*
BER · EV
s ...

Descripsi.

1129 Ostiae in episcopio.

D N
IXENSE · QVE · VIXIT
ANN · VI · M · VIII · D · XIX
TREBONIVS · IRENAEVS
*vert*NAE · DVLCISSIMAE · FECIT

Descripsi.

1130 Romae in suburbano Paccae.

D M S
ISIDORO · DVLCISSI
MO · VIXIT · ANNIS · XII ·
MEN XI · L · AEMILIVS
MERMES · FECIT · SIBI · ET
VOLTIDIAE · CYCLADI · CONIVG

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1131 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

d M
*iso*CHRYSVS
r FECERVNT · SIBI · ET
LIBERTABVSQ · POSTERISQ
CHARIS · SCRIPSIT · CARISS · FILIA
VS FECIT · SIBI · ET · CLAVDIAE
· CONIVGI · ET · LIBERTIS
QVE · POSTERISQVE · EORVM

Descripsit Bormann.

1132 Ostiae VISC. Est ibi in museo.

DIS *manibus*
C · IVLI *a*
COGNATA
PATRONO
PIENTISSIMO
FECIT
IVLIA · CHORINTHIAS
ARAM

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit anno 1856.

1133 Ostiae effossa e Cartonio, nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

C · IVL · AGATHOPO
VIX · AN · V · M·IIII · D · XI
D IVLIA · CALLIGENIA M
A · M FIL · B · M · F

Descripsi post Henzenum. Sarti ms.
2 quadratarius videtur primum scripsisse M·IIII, postea voluisse M·VIIII. — 3 fin. A parva, fortasse postea adiecta a quadratario oblito se alterum A in principio v. 4 posuisse, rursus erasa est. — 4 *ma(ter) fil(io).*

1134 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D M
L · IVLI · ALBINI
QVIETI · SEQ ·
L · ALBINIVS RVFVS
FIL · PATRI PIISSIM
MEMORIAE INSTIT ·
TVIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 121.
6 fin. T erasa, sed legitur.

1135 Ostiae in episcopio, quattuor fragmenta non coniuncta.

a D *e* M *a*	*a* D *e* M	*a* D *e* M *a*
TI · IVLIVS ANA	APVS VLENIA	N · AN TONIO
XANTHVS · OB	SERVA TA OB	NE XR RETI OB
CESSIONEM	CESSIO NEM	*cessi*ONEM
DONATIONEMQ	DONATIO *n*EMQ	*donati*ONEMQ
MONVMENTI · EX	MONVM*enti ex*	*monumenti* EX PAR
PARTE TOTA · AB IVNI	PARTE TO*ta ab iu*	*te tota ab i*VNIA ·
A · ANTHIDE · ET PIO	NIA ANTH*ide*	*anthide et pio*LO
TIO HERMA · LIB		*herma lib*
LIBERTABVSQ · ET		
POSTERISQ · EOR		
prora *clata*		

Descripsi et coniunxi in re praesenti praeter fragmentum v. 7—11 quod postea demum ex coniectura addidi. Hoc utrum a dextra fractum sit an integrum, adscribere oblitus sum.
6. 7 *ex parte tōta* (non *tōta*) legendum esse monuit Mommsen, cf. Ulpianus Dig. 28, 5, 1, 5 *ille ex parte tota, ille ex tota .. heres esto.* — 8. 9 Piolius Hermes memoratus supra n. 1051 num idem sit, non constat.

1136 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M · S ·
· TIB · IVLIO ASCLEPIADE ·
MARITO PIO · ET · SEREN
NIO · FILIO · IVLIA · TATI
AS · BENE · MEXENTIBVS · FECT

Descripserunt Detlefsen Kiessling Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit anno 1858.

1137 Ostiae rep. anno 1865, est ibi in museo.

D M
C · IVLI SERIANI
QVI · VIXIT ANNIS
VIIII
MENSIBVS · V ·
sic ZEBVS · XVII

Descripsi. Vv. 1—3 exhibet C. L. Visconti ms.

1138 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc bipertita Romae in repositis musei Lateranensis.

C · IVLIVS · C · PHILEMONIS · HORTENSIANI
LIB · BOTRVS
IVLIA · C · L SIMA ANTIOCHIS C · IVLIVS · C · Ↄ · L · ISIDORVS
IN FR · P · XX IN AGR · · P · XR

Descripserunt Kiessling alteram partem, Detlefsen alteram. Amati ms. 9752 f. 10'; Sarti ms.

1139 Ostiae in episcopio.

· D · m
L · IVLIVS · CAST
FECIT · CONIVGI · IN*comparabili*
sic *c*ORNEIIS · DONATE C sic
*be*NEMERENTI · QV*ae vix*
*a n*NIS · XVIIII · M · V

Descripsi.

1140 Ostiae in episcopio.

D · M
sic C I · VLIO CELADO · FILIO ·
DVLCISSIMO · Q · V · AN ·
V · M · IIII ·
C · IVLIVS · SVMMACHVS
PA · TER ·
LOCVS · DATVS · A VIXGILLA sic
TYCHE

Descripsi.

1140a Ostiae.

D · M
L · IVLI
CHRYSEROTIS

Panvinius Vat. 6038 f. 77 (inde Doni cod. Barb. p. 223. 234).

1141 rep. extra Ostiam antiquam Laurentum versus mense Febr. 1880. Extat Ostiae in museo.

C · IVLI · CIMBRI
ET · AGELENS

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 56.

C. Iulius Cimber redit in inscriptione simul cum hac reperta n. 1144.

1142 Ostiae in episcopio.

D · M
M · IVLI · CRESCENTIS ·
QVI · VIXIT · ANNVM
MENSIBVS · VIII · D · XXII
E M · IVLIVS · CRESCENS
PATER · FECIT

Descripsi.

1143 in episcopio Portuensi.

D · M
C · IVLIO · DRTANTI
IVLIA SECVNDA TATAE
NAEVIA · SPERATA · CON
IVGI · B · M · FECERVNT
CVM QVEN · VIX · A · XXVIII sic

Descripsimus de Rossi et ego.

1144 rep. extra Ostiam antiquam Laurentum versus m. Februar. 1880. Extat Ostiae in museo.

C · IVLIVS IVLIA C · IVLIVS · C · L IVLIA
EPAPHRODITVS NISTORIA CIMBER · V · A · LX ZSLE
VIXIT ANNOS · XL VIXIT · ANNOS · XXX C IVLIVS · C · L
ALCIDES · V · A · X

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 88.
Cf. n. 1141.

1145 Ostiae in museo.

D m
M · IVLIO · EV
RIAE SVC *intrus*
TRVS LOCV
c

Descripsi.

1146 Ostiae reperta a. 1824.

d · M
.. IVLIO · EVANGELO · QVI · VIXIT
ANNIS · XXXI · MENSIBVS · VII ·
DIES · X · FECIT · MATER · FILIO
· DVLCISSIMO ·

Amati ms. 9750 f. 13'; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 73 n. 42).

1147 Ostiae in episcopio.

D · M
C · IVLIVS · EYTYCHES
FECIT · SIBI · ET · C · IVLIO
HERMETI · ET · LIBERTIS
LIBERTABVSQVAE · POSTE
RISQVAE · AEORVM
IN FRO · P · XXIIII · IN AG · P
XXIII

Descripsi. Campana ms.
4 fin. 5 fin. singulae litterae nunc latent sub tectorio.

1148 Ostiae.

C · IVL · FELICISSIMVS
*au*RELIAE SIRIC F AV
*ben*EMERENTI NE
VIXIT

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 228

1149 rep. in via Ostiensi una cum n. 28 et 74.

C · IVLIVS · FELIX
HILARIANVS · MV..
ANDXO · CAES...
DE SVA PEC...

E. Q. Visconti ms. I f. 118; Fea *viaggio ad Ostia* (1802) p. 42.

3 CAES Fea, CAS... Visc. — 4 DES..., reliquis in lacuna omissis, Fea. — 2—4 fuit *M(en)andro Caes(aris) ser(vo)* de sua pec(unia) [fec(it)].

1150 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

C · IVLIO · FORNATO sic
IVLIA · THEMIS · VIRO
SVO · ET · SIBI ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1856.

1151 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
IVLIO GRVMENTI
NO · IVLIA · GS
MELLA FECIT
COIVGI · BENE NE sic
RENTI Q · VIXSIT
ANNIS · XL · M · II DV
OVVS

Descripserunt Detlefsen et Henzen. Sarti ms.
7. 8 fortasse *me(nsibus) duobus*.

1152 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc in repositis musei Lateranensis.

D · M
Q · IVLIO · HERMAISCO
ALVMNO · INCONPARA
QVI · VIX · ANN · III · M · R ·
Q · IVLIVS · ELPIDEFORVS
II · Q · IVLIVS · TELESFORVS
R · N · M · FECERVNT

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

1153 in episcopio Portuensi.

D · M
Q · IVLIVS · HERMES · PATER · ET · IVLIA DIODO
RIS · MATER · Q · IVLIO · CYRIONI · FILIO · B · M
QVI · VIXIT · ANNIS · XVII · M · VII · D · XVII
SIBI · SVISQVE · POSTERISQVS · EORVM OMNI
VM SINE DOLO MALO QVISQVIS HVNC
TITVLVM · SIVE MONVMENTV · SIIVE SEP
PVLCHRVM · EST · DEASCIAVERIT · AT VIO
LAVERIT · VENDIDERIT · HS CC · MILIA · R
AERARIO POPVLI ROMANI DANNAS EST
TO · DARE · HEREDI AVTE NECQVE · VEN
DITORI HOC MONVMENTV SIVE SEPVL
CHRVM · N · ON · SEQVSTVR

Descripserunt de Rossi et accuratissime Bormann, ipse vidi ectypum. Kellermann vigil. ad n. 308, cui descripsit Abeken (Henzen syll. n. 7338).

8 pro AT scr. AVT. — 11. 12 pro VENTORI quadratarius antea dederat VENDITO. 13 ibi, ubi nunc est NON · SEQVETVR, antea et ex parte etiam nunc est H · M · H · N · S, sed ubi nunc est N, fuit H (vel potius supra sub N, et punctum post H superest in N), ubi est ON, fuit M. ubi S, fuit H, ubi QV, N, denique ubi T, fuit S. — Lituris in v. 11 quid voluerit is qui primus titulum dictavit, scuratum est.

1154 Ostiae in caupona MAX. REGG. Nunc sola pars ea, quae intuenti est sinistra, extat Ostiae ante cauponam, ubi est pro scamno, litteris plerisque evanidis.

D M|
C · IVLIVS INGENVVS
QVI · ET · *MININ*|VS · *V · A · VIII · M X*
CALTILIA · ISIDORA · ALVMNO
DVLCISSIMO FEC

Descripsi ex v. 1—3 ea quae dantur litteris rectis. Integram descripsit nescio quis anno 1770, quod exemplum 'ex notis quas ad oram marmorum Pisaur. adscripsit V. M. Giovinazzi' repetivit Marinius cod. Vat. 9125 f. 160, idemque reperitur inter schedas Reggii nunc Vaticanas. Postea iam detritam aliquantum descripsit Kellermann ms.

3 MININNVS Kell., MINIVNVS Mar. Regg. Mininna agnomen reperiter in titulo Africano vol. VIII n. 9679 — 3 fin. X] \, 4 CALLISIA, 5 DVLCISSIMO Kell.

1155 Ostiae in episcopio.

D M
IVL · MARCIANO · Q
VIX · ANN · II · M VIIII ·
D · XXII · AVR · IVL · ET ·
HELBIA · PROFVTV
RA · FIL · CARISSIMO
F E C E R V N T

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1156 Ostiae rep. *nell' interno della città dopo la piazza a man sinistra, messa in opera come materiale* C. L. VISC. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
C IVLIVS MAXIMVS
MONVMENTVM
FECIT
SIBI · ET · FLA · VI · AE · ALE · XAN
DRIAE · VXORI · SVAE ·
LIBERISQVE · SVIS LIB/
LIBERTA · POSTTERISQ*ue* sic
AEORVM IN FRONT*e*
PEDES XX · IN AGRO/
PEDES · XXV ·

Descripsit Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 60, C. L. Visconti ms.

1157 in episcopio Portuensi.

D M
TIBERIVS · IVLIVS · NOBBANVS · FECIT ·
SIBI · ET · MARIAE · VICTORIAE · CON
IVGI · SVAE · BENE · MERENTI
DE SE · ET · MINDIAE · SATVRNINAE
ET · IVLIAE · HELPIDI · LIBERTAE ·
LIBERTIS · LIBERTABVSQVE · POSTERIS
QVE · NEORVM

IN F · P · XXVI IN A · P · XXV

Descripsimus de Rossi et ego.

1158 Romae in suburbano Paccae.

C · IVLIVS OPTATVS · FECIT · SIBI · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1159 Ostiae in episcopio.

D · M
C · IVLIO · C · F · QVIRINA
PAVLINO
OBSIA · PHILVMENE
M·P·V·A·VII·M I D VII

Descripsi.
5 *m(ater) p(osuit)*.

1160 in episcopio Portuensi.

C · IVLI|
PHILOC/

Descripsit de Rossi.

1161 Ostiae in museo.

D .|
Q · IVLIO · PO
· SIXIT · AN
NO · QVI · VI · *xit men(ses) XI d(ies) XX*
F E C E R V N · POMPEIA
/ T Y C H|ES · MATER
Q · IVLIV|S ·V T Y C H E S
PATER · *filio* |DVLCISSIMO

Descripsi.
6 in. una vel duae litterae erasae sunt; item post TYCHE erasa est littera S, sed legitur; scilicet quadratarius errore dederat EVTYCHES.

1162 in episcopio Portuensi.

D I S M A N I|bus sic
sic C · IVLIIVS · PR
FECIT · EVTYCH|
CONIVGI · SV|ae

Descripsi.

1163 Ostiae in episcopio.

D I S · M A N I B V S
C · I V L I O · P R O C V L O
C · I V L I V S · P R O C V L V S · F
PATRI · CARISSIMO · FECIT
POSTERISQVE · SVIS · OMNIBVS
ANNIS · VIXIT · XLVII

Descripsi.

1164 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
IVL QVIETVS FE
CIT · IVLIAE · POM
PEIAE CONIVGI
DVLCISSIMAEQ
V·F·V·A·XVIII·M
VIII · D · V

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.
5. 6 Q| V·F non intellegitur.
In parte aversa legi litteras NPSACT auctores sunt Detlefsen et Sarti.

1165 Ostiae in museo.

d · *m*
Q · I V L I O · R E S T I T V T|*o*
Q V I V I X I T A N N I S · I I · M| · *VIII*
D I E · X X V I · F I L I O · D V L C|*issi*
MO · PATER · ET MATER · B · |*M* · *F*

Descripsi immiautam. Integram exhibet C. L. Visconti ms. qui descripsit m. Oct. 1855.
1 D·M litterae perierunt antiqua rasura — 2—5 quae non vidi, dedi inclinatis.

1166 Ostiae rep. a. 1856, *nel terreno in vocabolo la Torretta* C. L. VISC. (ann.). Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

C · IVLIVS · C · F · VOT · RÚFVS · F
FÉCIT · SIBI · ET · C · IVLIÓ · C · F · VOT · RVFÓ · F
IVLIÁE · OPTÁTÁE · MÁTRI · IVLIÁE
SP · F · RESTITÚTÁE · C · IVLIÓ · C · F · VOT · RÚFÓ · F
C · IVLIÓ · C · F · VOT · RÚFÍNÓ · F · IVLIÁE · C · L
RESTITÚTÁE · POTHÓ · L · SERGIAE · TYCHE
LÍBERTÍS · LÍBERTABVS · OMNIBVS
IN · FR · P · LXXIX · IN · AGR · P · XX

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 32, IV n. 50, V n. 59, VI n. 100; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 330.
6 L·] et Detlefsen et Viscontii, E Bormann.

1167 in episcopio Portuensi.

D · M
IVLIO · SECVNDO
V · A · XXXXV
IVLIA · SOTERIS
C O N I V G I
B · M · F

Descripsimus de Rossi et ego.
Vide ne ex urbe adlata sit.

1168 in insula Tiberina ad Portum Romanum effossa a. circ. 1840.

D M
C · IVLIVS SIMPLICIVS ET CA|
LIA CLAVCE FECERVNT|
C · IVLIO SIMPLICIO FILIO SV|o
QVI VIXIT ANNIS|

Descripsit de Rossi.
3 scr. GLAVCE.

1169 in insula Tiberina ad Portum Romanum effossa a. circ. 1840.

D M
C IVLIVS · SIMPLICIVS
FECIT CAELIAE CLAV
CENI CONIVGI SVAE
BENEMERENTI CLAVCE
HABE VENE VALEAS
QVI ME SALVTAS

Descripsit de Rossi.
3. 4 scr. GLAVCENI, 5 scr. GLAVCE. — 5—7 '*Glauce, habe* [= *have*].' — "*Vene* [= *bene*] *valeas qui me salutas*."

1170 Ostiae in episcopio.

C · IVLIVS TELESPHORVS
DOMO RAVENNANS SIBI ET ·
CALPVRNIAE GEMELLINAE
VXORI · FECIT · ET · LIBERTIS
LIBERTABVSQ · POSTERISQ
e | O S V M
*in front*T · P XX · IN AGR · P XXV ·

Descripsi.

1171 Ostiae in episcopio.

D · M
C · IVLIVS THEO
DORVS · FILIO CA
RISSIMO ET BALENTI · E·I
AE CONIVGI BENEME
RENTI · AQVILIAE
HELPIDI · F · C ·

Descripsi.

4 BALENTI in rasura scriptum est; E·I (sic videtur, non ET) in margine adiectum.

1172 Ostiae rep., est ibi in museo.

D · M
M · IVLIVS · ZOSIMVS
sic CONDITIVM · FECIT · SIBI · ET
CASSIAE · PAVLINAE · CONIVG
PIISSIMAE

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 101; C. L. Visconti act. Arc. nov. ser. vol. 52 (1887) p. 180.

1173 litteris magnis. Ostiae in episcopio.

IVLIA
TRI · A

Descripsi.

1174 Ostiae in museo.

D | m
IVLIA
CAA
M

Descripsi.

1175 in episcopio Portuensi.

d M
IVLIA
MATER
ARD

Descripsit de Rossi.

1176 in episcopio Portuensi.

RA
IS · IVLIA · CONIVNX
DOMVS · HILA

Descripsit de Rossi. Ego non vidi.

1177 Romae in suburbano Paccae.

D M
IVLIAE · ALEXANDRIAE
MATRI · B · M · NONIA
CRESCENTINA · FILIA

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1178 rep. in Portu, nunc Romae in villa Albania.

d M
*iul*IA · AFRODITE
IVLIAE · HERMIONE
FILIAE · Q · V · A · II · M · III
D · VIII · I · LOCVM DONa
BIT · D · PVBLICIVS · PHa
MVS ·

Descripsit Bormann. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 190; P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 231.

6. 7 fortasse *Ph(roni)mus* vel *Ph(aedi)mus*, sed spatium non videtur sufficere.

1179 Romae in suburbano Paccae.

D M
IVLIA · ARTEMISIA
FECIT · SEX · IVLIO
HERMETI · CONIVGI
B · M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1180 in episcopio Portuensi.

CINERES
IVLIAE
AVGE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1181 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae inter reposita musei Lateranensis.

D M
IVLIA · CORNIFICIA
IVLIAE NILAGE · FIL ·
DVLCISS · QVE · VIXIT ·
ANN · IIII · M · S · VII · D · XX *sic*

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

1182 Ostiae rep. a. 1886, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
IVLIAE · EVODIAE · Q · B ·
ANN · LXXV · M · V · D · VIIII ·
sic IVLIVS · EVODVS · ET IVLIVS ·
ABASCANTVS · ET · IVLIA FORTV ·
NATA · MATRI · BENE · M ·
FECERVNT ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 31, IV n. 35, V n. 58, VI n. 99.

2 fin. *q(uae) b(ixit)*.

1183 Ostiae effossa a. 1828. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

IVLIAE · C · F EVSEBIAE ET C · IVLIO · BASSO	MAGNIA · T · L · FELICVLA FECIT · SIBI · ET M · LICINIO · M · L · EVNICO CONTVBERNALI · EVO ET · LIBERTIS · LIBERTABVS POSTERISQVE · EORVM N · TREBONIVS

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9750 f. 38; Melchiorri ms.; Sarti ms.

II 8 N. Trebonius Eutyches q. q. II acceptorum memoratur supra n. 2.

1184 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D M
IVLIAE FELICISSI
ME QVE VIXIT AN
NIS XX DIEBVS VIIII
SALEBIVS SYNPHO
COIVGI VENEME
RENTI

Descripsi. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 184; acta ms.

1185 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

IVLIAE FILETENI
Q · VIB · AN · XV · M · B
C · IVLIVS FELICI
ANVS · FILIAE DVL
CISSIMAE · FECIT

Descripsit Bormann.

1186 Ostiae in episcopio.

IVLIAE FOR

Descripsi.

1187 in episcopio Portuensi.

D M
IVLIAE · C · F ·
FORTVNATAE
VIBIT · ANN XX
SOROR B · M · F ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

5 SOROr vocabulum postea additum est.

1188 Ostiae rep. a. 1865. Pars est Ostiae in museo.

*IVLIA · HI*STORIA
*VIXIT · AN*NOS · XXX

Descripsi imminutam. Integram exhibent C. L. Visconti ms.; acta ms.

Quae non vidi, dedi inclinatis. — 1 Iuliam Historiam habuimus supra n. 1144. — 2 ANN acta.

1189 Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
IVLIA · GATANE sic
MALIVS · MAM
FAMO · COIVGI ·
SENE · MERENT ·
· FEC ·

Recognovi descriptam e C. L. Viscontio.
3. 4 scribendum est, ut monuit Mommsen, NAMFAMO, quod est cognomen in Africa vulgare.

1190 Ostiae rep. a. 1828.

protome
D M
LOCVS CONSACRATVS
IVLIA LVCIANE
VIXIT · AN · IIII · ME · VII ·
DI VIII

Amati ms. 9761 f. 14'.

1191 in episcopio Portuensi.

D M
IVLIAE · MAXIMILLAE
Q · IVLIVS ·
SEPTIMINVS ·
FILIAE o
dulCISSIMAE
fECIT o

Descripsit de Rossi.

1192 Ostiae rep. a. 1655, est ibi in museo.

IVLIAE · PRISCIL
LAE · VIX · AN · XXV ·
FNILOCALVS · DÉ
SVO

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1193 videtur superesse ex sarcophago; titulum sustinebant Genii. Ostiae in episcopio.

D M
IVLIAE QVAETILLAE
IVLIVS NICEFORVS
CONIVGI INCONFArа
BILI CVM QVA VIXIT
ANNIS XXXVI CONSE
CRAVIT

Descripsi.

1194 Romae in suburbano Paccae.

D · M · S
IVLIAE
RESTITVTAÉ
M · CAESIVS
VITALIS · CONIV
GI · OPTIMAE
FECIT

Recognovi descriptam e C. L. Visconlio.

1195 Ostiae in episcopio.

D · M
IVLIAE SERENI
QVE BIXIT ANNIS D
MESIEVS VIII
sic DIAEBVS X
IVLIA EICTorin
A FILIE DVlcis
SIMAE

Descripsi.

1196 Ostiae rep. anno 1866, est ibi in museo.

D · M
IVLIE SEVERAE
L ARELIVS FECIT BEN
EMERENTI COIVGI
QVAE VIXIT ANNISE sic
CV XXXX · MENS III ·
HORAS X ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1197 Ostiae in episcopio.

MEMORIAE ·
IVLIAE SILVA ·
NAE VIXIT · MENS
IIII DIEBVS · IIII ·

Descripsi.

1198 Ostiae in episcopio.

· D · M · IVLIE
ISFETI · COIVGI
SENEMERENTI · FE
sic ISTILIVS · HILARIAN

Descripsi.

1199 Ostiae in cavaedio musei.

ATAE · FECIT · IVLIA ·
bene mE R E nti

Descripsi.

1200 Ostiae in episcopio.

IVLIA THRCla
MATER EVL

Descripsi.

1201 Ostiae rep. anno 1665, est ibi in museo.

D · M
IVLIAE · TYCHENI
ANIMAE
DVLCISSIMAE

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1202 Romae in suburbano Paccae.

D · M
IVL · VICTORI
AE · IVL · CAL
LISTE · ET ·
NICETES · F ·
FIL · E · M ·

Recognovi descriptam e C. L. Visconlio.

1203 Romae in suburbano Paccae.

D M
IVLIAE · ZOSIME
QVAE · VIXIT · A · VIII M · X · D · X · N · X
Q · IVLIVS · HERMADIO
ET · IVLIA · PROCLA
ALVMNAE · S · M · FECEEVNT

Recognovi descriptam e C. L. Visconlio.

1204 sarcophagus; titulum utrimque sustinent Amores. Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
D · IVNI · D · F ·
D · N · D · PRON ·
ATTIANI · AGRIPPINI
VIX · MENS · IIII · D · XV
PROBVS · ET ·
AGRIPPINA · FILIO

Recognovi descriptam e C. L. Visconlio. Campana ms.; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* II p. 119 n. 2460.
2. 3 haec maiorum enumeratio in titulo infantis quattuor mensium illustrem eum fuisse natu ostendit.

1205 Romae in suburbano Paccae.

D M
D IVNI · D · ET · Ↄ · LIS
EPAFRODITI
IVNIA HERMIONE · FIL ·
F · B · M · F ·

Recognovi descriptam e C. L. Visconlio.

1206 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
IVNIO · PROFVTVRO
ET · IVNIVS · IRENEVS
PATRI · VENEMERENTI
ET · FE · CIT · MATRI

Recognovi descriptam e C. L. Visconlio. Amati ms. 9767 f. 113.
5 verba ET et MATRI postea addita esse videntur.

1207 Ostiae rep. a. 1866, est ibi in museo.

· D · M ·
IN · MEMORI
AM · M · IVNI ·
FEOTI · QVI ·
VIXIT · AN · VII ·
ME VII · D · XV ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1208 Ostiae rep., inde Romae in museo Vaticano MARINI. Ibi extat (*Gall. lap.* coniug. III).

M IVNIO TELES
PORIANO COIVX
BENE MERENTI
FECIT

Descripsit Henzen. Marini ms. Vat. 9125 f. 194, Arv. p. 31.
Fortasse pater Iuni Telesporiani eius cui Brittia mater posuit titulum infra editum inter christianos.

1209 Ostiae in museo.

D
C · IVNIO · VI*t*
Q · E · AN · LV · M *d*
IIII · C · IVNIVS · T
TES · PATRONO *bene*
MORA*ntii*

Descripsi.

1210 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D M
IVNIAE PHI*l*VRTI
AE · IVNIVS · *f* A M
FLIATVS CO*n*IVGI
OPTIMAE

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1211 Inter Ostiensis Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · M ·
IVNIAE · C · F · PRAENESTI
NAE · FILIAE · DVLC
IVNIANVS · ET · AGRIP
PINA · PARENT · FECER

Descripsit Henzen. Sarti ms.

1212 Ostiae in museo.

D *e* M
sic IVNIAE RESTVT*i*AE · Q · V · ANNIS · XIR
MENSIBVS · VI · D*i*EBVS · XXVIII · ET *sic*
L · CAECILIO · LVCI*li*AND · FILIO EIVS ·
Q · V · ANNIS · II · MENS*e* II · DIEB · XV · FECIT
MARIVS · EVTYCNE*s* *con*IVGI · CARISSIM
A*e*

Descripsi.
3 fuit DIEEBVS.

1212*a* Ostiae in episcopio.

D *m*
IVNIAE T
M · SALINATOR · FE*lix*
ET
POMPEIVS DIONYSIVS
CONIVGI
B · M F

Descripsi.

1213 Romae in suburbano Paccae.

C · IVVENTIVS
AGATHEMER
CAPIAE · Q · L
ELEGANTI
CVRIATIAE · C · C · L
IVVENTIAE · SECVNDAE

Recognovi. C. L. Visconti ms. et sel. Arcad. nov. ser. vol. 62 (1867) p. 152.

1214 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

INTRANTIBVS · MONVMENTO · PARE =
DEXTERA · TOTA · CVM · OLLARIO INFERIOR
PERTINET · AT · IVVENTIVM · FRONTONEM · ET · MA
RIAM · ST · FLAVIAM · C · F · FORTVNATAM · COIVGEM
LIBERT · LIBERTAS · POSTEROSQ EOR OMNES
HEREDES · SVNT · HOC · SEPVLCHRO

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.
Cf. infra n. 1352.

1215 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

q. *la*BERIVS · Q · L · ACHILLES · F*ecit*
LAERIAE · Q · Ɔ · L · NIGEL*lae*
*lab*ERIA · Q · ET · Ɔ · L · ELEVTHERIS
LABERIA · Q · ET · Ɔ · L · AVTA
LIBERTIS · LIBERTABVSQVE · LIBERTORVMQV
QVE · EORVM · IN FRONT · P · XXX

Descripsit Henzen. Amati ms. 9756 f. 32'; Melchiorri ms.; Sarti ms.
5. 6 *libertis libertabusque libertorumque libertis libertabus utriusque eorum* proposuit Mommsen.

1216 Romae in suburbano Paccae.

D · M · LASERIAE
MARCELLINAE
LASERIA · HILARITAS
MATRI · B · M · FEC ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1217 Ostiae in museo.

D · *m*
sic G · LAECA
FOT

Descripsi.

1218 Ostiae in episcopio.

D · M
SEX · LAELIV *vacat*
FELICIS

Descripsi.
2 V erasa adhuc adgnoscitur.

1219 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
L · LAE · LI · LA · MYRI ·
QVI VIXIT · ANNIS ·
XIR · L · LAELIVS · LAMY
RVS · FECIT · FILIO · SV
O · PIENTISSIMO ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit a. 1856; P. E. Visconti inscr. Ost. IV n. 57, V n. 61, VI n. 102.
4 alteram R in XIX, 5 E in RVS in litura repositas esse adnotavit Bormann.

1220 Ostiae in episcopio.

d M
*l*AE · LAETAE
*fe*CIT
APRILIS
*coniugi ca*RISSIMAE

Descripsi.

1221 in episcopio Portuensi.

D *m*
Q · LAEV
ELAIN
ET · VIBIA ·
PAR*entes*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1222 in episcopio Portuensi.

D M
L · LALIVS
POLY TIMVS
FI LIO
POLY TIMO · P ·
PIEN TISIMO *sic*
VIXIT · AN · II · M · VIII
D · III

Descripsimus de Rossi et ego.

1223 in episcopio Portuensi.

*l*APPIA · RHODE · FEC*it*
*l*APPIAE · FORTVNATAE *et*
*pi*ENTISSIMAE · Q · VIX · AN · XV
*l*IO · FORTVNATO · VERNE · S*uo*
vix an. XII · ET · LIBERTIS · LIBERTABVS
*e*ORVM ·

Descripsimus de Rossi et ego.

1224 Romae in suburbano Paccae.

D · M
LAPPIAE · ZMYRNAE
QVAE VIXIT ANNIS
XXXII · MENS · VII · DIEB
XI · FLABIA · RVFINA
MATRI · ET · FLABIVS
RVFINVS · COIVGI CAST
ISSIMAE · BENE · MERENTI

Descripsimus ego et C. L. Visconti.

1225 Ostiae in museo.

D M
A · LARCI MERcuRI · QVI ·
VIXIT · ANN · V · M · X · D · XXV ·
DVLCISSIMO

Descripsi. Partem exhibet C. L. Visconti ms. qui descripsit m. Martio 1857.

1226 Ostiae in episcopio.

D · M
LARCIA · ASCLEPIODOTE
FECIT · ARRVNTIAE · MI
LARAE · FILIAE · SVAE
DVLCISSIMAE

Descripsi. Campana ms.

1227 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
CAIVS LASVCCIVS
PRIMITIBVS LI
sic BERTO BENE
MERENTI FE
CIT PATRONVS

Descripserunt Detlefsen et Henzen. Exhibet Sarti ms.

1228 Ostiae rep. a. 1624 a Cartonio.

D M
C LEVONICO AGATHO
NICO · C LEVONICVS
PHILOPI · ET IEVO
NICA SOTERIS · PA
RENTES FIL DVLCIS
SIMO QVI VIX ANN
. . . M · VI

Nibby, qui vidit, *atti dell' accademia arch.* 3, 344 (inde sine dubio Cardinali *dipl.* n. 561) = *analisi* 2 p. 471.

C. Laevonicus aliquis reperitur etiam supra n. 263, 6. — 4 PHILOPI videtur corruptum. — 4. 5 DEVONICA traditur.

1229 in episcopio Portuensi.

D M
FECIT · MAur
FILIAE · LIBE
RALINI · BENE
MERENTI
· VIX · A · III
M · VI · D · XX

Descripsimus de Rossi et ego. Vide ne ex urbe adlata sit.

1230 Ostiae in episcopio.

· D · M ·
. . LIC · INIVS · EYTY sic
olim . . LICINIO · FRO ·

Descripsi.

1231 Ostiae rep. a. 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

M · LICINIÓ
sic HIERONIMO
LICINIAÉ · M · F
FLÓRAÉ
LICINIAÉ · PRIMIGEN
MATRI

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 34, IV n. 61, V n. 65, VI n. 31; C. L. Visconti ms.

1232 in Portu rep. anno 1663/4 LANCI. Nunc pars dimidia extat Romae in museo Torloniae.

D · *M*
L · LICINIVS · *PHAEDER · ET*
M · VLPIVS DIO*NYSIVS · FECE*
RVNT SIBI ET · RE*NNIAE · FAVETI*
NAE ET · VLPIAE · *EVTYCHIAE · VXO*
RIBVS SVIS · ET LIB*ERTIS · LIBERTABVS*
QVE POSTERIS*QVE · EORVM · H · M · H · E · N · S*

Descripsit Bormann partem intuenti sinistram. Integram exhibet Lanci ms.

1233 Ostiae in episcopio.

L · LICINIVS · TROPHIMVS
FECIT · SIBI · ET
LICINIAE · ONOMASTE
CONIVGI · ET
LICINIO · ARESCONTI
FILIO · PIENTISSIMO
LIBERTIS · LIBERTABVS
POSTERISQ EORVM

Descripsi.

1234 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
LICINIAE · M · F · MARCIAE ·
L · AELIVS · PROBVS · MARITVS
CONIVDI · KARISSIMAE
FECIT · ET · LIBERT · LIBERTA
BVS · Q · POSTERIS · Q · EORVM sic

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 15, IV n. 56, V n. 62, VI n. 104; C. L. Visconti ms. descripsit m. Maio 1656.

1235 Ostiae rep., inde in repositis musei Lateranensis.

D · M
LICINIAE · MARCI
AE · QVE VIXSIT · AN
NIS · XXII · M · V · D · VIII
P · L · FAPIVS · CRESCEs
VXSORI · CA
RISSIMAE ·

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 16, IV n. 59, V n. 63, VI n. 103; C. L. Visconti ms. descripsit mense Maio 1656.

1236 arca fracta. De origine non constat; inter Ostienses recepi propter v. 5. Extat Monte Calvi (agri Sabini) in villa Camuccini.

LICINIA · SOTERIS · FECIT · SIBI ·
Victoria ET · LICINIO · SELEVCO · PATRONO · B · M
QVISQVE HERES MEVS · CORPVS
D MEV · IN HOC · SARCOPAGO NON ADIECERIT M
sic INF · R · EI PVBL · OST · S · N · XXV · N

Marianus Guardabassi Perusinus descripsit Mommseno et ectypum misit; unde edita est huius corporis vol. IX n. 4622.

1237 Romae in suburbano Paccae.

D · M
LICINIE · TROPHIME
FECIT
*cor*NELIVS · ROMVLVS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1238 Ostiae rep. a. 1665, extat ibi in museo.

DIs
MANIBVS
LIGVRIAE
TROPHIME

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1239 Ostiae in museo.

D · M
A · LIVI
CHARITONIS

Descripsi.

1240 urna marmorea. Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in museo Vaticano (*Giardino della Pigna*).

D · M
genius A · LIVI EARINI *genius*
encarpium

Descripsi post Henzenum. Amati ms. 9750 f. 34'; Melchiorri ms.; Sarti ms.

1241 urna rotunda marmorea, eleganter sculpta. Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOT. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.* intranti a sinistra).

D · M
A · LIVIO
EPICTETO

Descripsit Henzen. Legitur, si quidem eadem est, in notitia ms. rerum antiquarum a Petrinio inter annos 1831/4 effossarum.
Versus continuat, 1 om., 3 EPITETO not.

1242 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

D · M
A · LIVIO · PRISCI · LIB
EPICTETO · FECIT ·
A · LIVIVS · THALLVS ·
PATRONO · BENE ·
MERENTI · ET · SIBI · ET
SVIS

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 192; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1243 Ostiae in episcopio.

D · M
A · LIVI · A · F · EVTY*chi* ....
.. · ANIMAE · INN*ocentissimae*

Descripsi.

1244 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

DIS · MANIBVS
A · LIVI · IVSETI *sic*
VIXIT · ANN · XIII
MENS · IIII · DIEB · XIII

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1245 cippus marmoreus rep. Ostiae in fundo Aldobrandini anno 1878 cum nova via sternitur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, *nel punto dove la nuova strada taglia l' antica via severiana*. Extat Ostiae *casino Aldobrandini*.

D I S
MANIBVS
A · LIVI · MODESTI
urceus LIVIA · TROPHIME *patera*
CONTVBERNALI
SVO
BENE · MERENTI
ET · LIVIAE
TROPHIMENI

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 144, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 319.

1246 Ostiae rep. a. 1865, est in museo.

M · LIVIVS · PHILARGYR
FECIT · SIBI · ET · NAEVIAE · VENVSTAE · ET
NAEVIAE · PRIMIGENIAE · QVAE · DONA
VIT · ANNIAE · ZOSIMENI · ET · C CANVLE
IO · VENVSTO · QVI · CONVICERVNT · ET · TITVL
RESTITVERVNT · SIBI · ET · SVIS / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / SIBI · ET · SVIS · LIBERTIS
LIBERTABVSQ · POSTERISQ · SVORVM
IN A · P XX F · P XII

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 193; acta ms.
3 *convicerunt* scilicet iudicio eos qui sepulchrum vel laeserent vel sibi vindicaverant.

1247 Ostiae rep. a. 1825 MELCH. Deinde Romae in aedibus Vaticanis inter reposita, inde ab anno 1653 in museo (*Gall. lap.* omne genus V).

A · LIVIVS · A · L · PHILEROS
A · LIVIVS · A · L · PANTNAGATVS *sic*
A · LIVIVS · A · A · L · MVSAEVS
LIVIA · A · L · PRIMA
IN · F · P · XXV · IN · AGR · P XXV

Descripsit de Rossi. Melchiorri ms.; Sarti ms.

1248 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

D · M
A · LIVI · RESTITVTI
VIX · AN · II · M · II
D · XXV

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1249 cippus marmoreus. Ostiae rep. a. 1884. Nunc Romae in museo Lateranensi.

DIIS · MANIBVS
sic A · LIVI · A · F
SABINO

Descripsi. P. H. Viconti inscr. Ost. VI n. 187; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1250 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

D · M
A · LIVIO · SEVERO
F E C
LIVIA · VERECVNDA
FIL · E · M · ET · SIBI

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 191; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1251 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
A · LIVI · SOTERI
CHI · LIVIA · EV
PORIA · ALVMN
PATRONO
B · M

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 107 et n. 185; C. L. Visconti ms. bis; acta ms.

1252 Ostiae in museo.

IN · AGRO
..P · A · L · A · LIVIVS · A · ET P XXX
..VS · SEXTILIAE · L ·
.. TROPHIMVS ·
SIBI · ET
.. E SEXTILIAE · Ɔ · L ·
.. VAE REPENTINAE
SEXTILIAE · Ɔ · L ·
DORCADI ·
ET · SVIS
libertis · LIBERTABVS POSTER*isque eorum*

Descripsi.

1253 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

DIS · MANIBVS
A · LIVI · A · F · VERI

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1254 Ostiae in museo.

D · M
LIVIO · VIAN
SAVINA · C
SAVINVS · LIV
LIVIVS · SAVI

Descripsi.

1255 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
A · LIVI · ZOSIMI QVI
VIXIT · ANNIS · IIII M VIII
DIEBVS XXIIII FECIT
A · LIVIVS · ERASTVS · ALVMNO

Descripsi P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 188, C. L. Visconti ms.; acta ms.

1256 Ostiae in museo.

LIVIA · A
LIB

Descripsi.

1257 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
LIVIAE
AGATHONICE

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1258 Ostiae casino *Aldobrandini.*

D m
L I V I A e
A L E X A N *drias*
u I X I T · A N . . m . .
D · X

Descripsi.

1259 Ostiae rep. a. 1863/4, est in museo.

LIVIA · Ↄ · L · ARIADNE

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1260 rep. Ostiae a. 1863/4, est in museo.

d · M ·
L I V I A E
CRESCENTINAE
VIX ANNOS
N · XVIIII

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1261 in parte aversa tabulae eius in qua est titulus n. 517.

D Ī S · M A N I B V S
LIVIAE · A · F
H A G I A E

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 189; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1262 cippus marmoreus. Rep. Ostiae a. 1864. Nunc Romae in museo Lateranensi.

urceus D Ī S · M A N I B V S patera
L I V I A E · H E L P I D I
V X O R I · A · L I V I
R E S T I T V T I · V I X I T
I N C O N I V G I O A N N I S
L$\overline{\text{VIII}}$ · MATRI · LIVIAE · A · F ·
IVSTAE · LIVIAE · A · F · HAGIAE
sic LIVI · A · F · SABINI ·

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 188; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1263 Ostiae rep. a. 1883/4, est in museo.

· D · M ·
LIVI · AE · PROC
PE · A · LIVIVS · RE
TITVTVS · FEC
MATRI · PIĪSSIMAE
V · AN · XXV*////* ·
M · V · D · V*I*

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 190; C. L. Visconti ms.

6 lin. 7 fin. quae dedi inclinatis, nunc desunt.

1264 Ostiae in museo.

D · M
LIVIA · RVFINA
MATRI · BENEME
RENTI · FECIT

Descripsi.

1265 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L I V I A E · R V F I N A E
QVAE · VIXIT · ANNIS · $\overline{\text{VII}}$
M · $\overline{\text{III}}$ · D · XXIIX · LIVI
AERONENVS · ET CALLINOE
F I L I A E · D V L C I S S I M A E

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 17, IV n. 82, V n. 86, VI n. 106; C. L. Visconti ms. descripsit m. Maio 1858.

1266 Ostiae rep. anno 1868, est ibi in museo.

D · M
LIVIAE VENVS
TAE · FEC · LIVIA
RVFINA · SOROR
V · A · XL ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1267 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

D · M
LIVIAE · VERAE

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1268 Ostiae rep. Nunc Romae in museo Lateranensi.

ornamenta varia	protome virilis	Q · LOLLIO · LIBERALI QVI VIXIT · ANN · XX ME · V · DIE · VI MATER · FIL · FECI	protome muliebris	ornamenta varia

*///////////////////////////////////////*A B I L I S S I M A E ·
protome pueri

Descripsi. C. L. Visconti ms.; Benndorf et Schoene catalog. mus. Later. p. 386 n. 579.
V. 5 maior pars periit antiquitus deleta.

1269 in episcopio Portuensi.

l O N G I N A
*bene m*ERENTI · FECIT
hic S I T O

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1270 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

L O N G I N A · D I L I O E S sic
FEC · SIBI · ET
L · LONGINIO · FORTVNATO
PATRONO · B · M · ET · CASSIAE
NICE · MATRI · ET · FILIAE · ET
CASSIS · AVGVSTALI · PATRI · ET
FILIO · ET · FLORALI · FILIO ·
ET · LIB · LIBERTAB · POST · EOR
I · H · M · I · A · S · C · F
IN · F · P · X · IN · A · P · X

Descripsit Bormann.
9 *i(n) h(oc) m(onumentum) i(tum) a(ditum) s(acrorum) c(ausa) f(acere)*... proposuit Mommsen collato titulo Orell. 4379.

1271 in insula Tiberina prope Portum Romanum.

D I S · M A N I B V S
L O N G I N I A · P R O C L A
F E C I T · S I B I · E T · S V I S ·
L I B E R T I S · L I B E R T A B V S Q V E
P O S T E R I S Q V E · E O R V M · I T A
sic PRETER · EAS · QVE ME VIVAM · RE
LIQVERVNT · NEQVE · ADITV · NEQVE
INTROITV · HABEANT · IN · HOC · MONIM

Descripsit de Rossi.

1272 Romae in suburbano Paccae.

D · m
L · L O R E N
STI · QVI VIX
M · XI · D · XX
sic T I · O P T I M
P A R E N T E S
E V N T

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1273 Romae in suburbano Paccae.

D N
LVCCEIAE · AGRIP
P I N A E · Q · V ·
ANN · XXI · M · $\overline{\text{VIII}}$
sic DIS XVIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1274 Ostiae in museo.

d · M
*luc*C E I A E ·
R E S T I T V T A E
M · LVCCEIVS
C H I V

Descripsi.

1275 Ostiae in museo.

D · *m*
LVCILIAE · C
Q · LVCILIV*s*
PAT*er*

Descripsi.

1276 Romae in suburbano Paccae

D · M
LVCIO ALVMNO
· Q · VIRIT A · NN
IS · SEX
s FECIT · L · ARRIVS
NICEROS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
L. Arrius Niceros redit supra n. 608.

1277 Ostiae, *frammento trovato nella scassato del Sr. Marchese Sacchetti nel 1726* GHEZZI. *Vigna del March. Sacchetti alla riva del Tevere vicino a Ostia* GORI.

M · LVC*retius*
FECIT · SIB*i et . . .*
PRIMAE · C*oniugi*
ET · LVCRE*tiae . . . filiae*
n SVAE · ET · L*ucretiae*
NERI · *Sorori*
POSTERIS
ME
IN *fr*

Ghezzi ms. Angelic.; Gori cod. Marucell. A 6 ex schedis Stoschii. Idem exemplum est.
1 LVCI traditur.

1278 Ostiae in episcopio.

M · LVCRETIO · HER*aclidae*
QVI BIXIT · MESIB · V
M · LVCRET*ius*
HERACLIO E*s pater*

Descripsi. Campana ms.

1279 Ostiae in episcopio.

D · M
M · LVCRETIVS
MARTIALIS · FECT
SIBI · ET · MERENIAS *sic*
s PALLADI · CONIVGI
· B · M · ET · MEREDIBVS
SVOE V M

Descripsi.

1280 Ostiae in museo.

C · LVCRETIVS
PARIS · B · M · F ·

Descripsi.

1286 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · TYCE · Q
M · OLYMPAS
CONIVGI · B · M ·

Descripsit Henzen. Melchiorri ms.; Sarti ms.

1281 cippus marmoreus. Romae in suburbano Paccae.

D M
LVCRETIAE
PRIMAE
M · LVCRETIVS
s RESTVTVS · PAT *sic*
ET · POMPEIA · PROCLA
MATER
FILIAE · PIENTISSIMAE
FECERVNT
IS V · A · XI · O · XXVI ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1282 in Portu Romano in pavimento casae rusticae.

D M
LVSIAE ... LIAE COIVGI CARISSIME
SALA... ZON

Descripsit de Rossi.

1283 Ostiae in episcopio.

O M
DECIMO LVT*a*
TIO CARPO*ph*
OR*o*

Descripsi.

1284 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · M ·
M · LVTATIO · EVPO
RIANO · VIXIT · ANN
VIIII · MENS · VIII ·
s ET · M · LVTATIO
MARCIANO · VIXIT
ANN · IIII · DIEB · XXX ·
FILIS · DVLCISSIMIS
PARENTES · FECER

Descripsit Henzen. Sarti ms.

1285 Ostiae rep. anno 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L · M · FAVSTINVS
FECIT · SIBI · ET
CONIVGI · SVAE
5 ANNIAE · MARIAE
sic COGNATE · SVAE · ET
LIBERTIS · LIBER
TABVSQVE

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. E. Visconti inscr. Ost. I n. 26, IV n. 44, V n. 67, VI n. 91; C. L. Visconti ms.

1287 Ostiae in episcopio.

D M
SEX · MACRINI
RVFINI · Q · V · AN · II
MS · XI · O · XIIII · FEC
5 SEX · MACRINIVS SVCCES
SVS PAT · FIL · DVLCISSIM

Descripsi. Campana ms.

1288 Ostiae rep., inde Romae in reposi[tis] musei Lateranensis.

D · M
MAIORICAE
FECIT · BONOSA
MATER
5 Q · V · A · XVIII · M · III · D · XXI

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. E. Visconti inscr. Ost. III n. 7, IV n. 83, V n. ... VI n. 108; C. L. Visconti ms. descripsit m... Febr. 1856.

1289 in parte aversa tabulae n. 697.

D · M
T · MALIVS · APHRO
DISIVS ET MALA
CRYSA · PATRONAE
5 VENS MERENTI
· FECERVNT

Descripsit Detlefsen. Sarti ms. Errore e... huius corporis vol. VI n. 12218 inter urban...

1290 Ostiae in episcopio.

T · MALIVS HER
MES AMARANTHI
LIB · FECIT · SIBI · ET
SVIS LIBERTIS LIBER
5 TABVS POSTERIS
QVE · EORVM

Descripsi. Campana ms.
M. Malius Hermes recensetur inter corpor... n. 140 supra n. 246, VII, 19, ubi forta... praenomen ex hac inscriptione emendand... est.

1291 Romae in suburbano Paccae.

D · M
T · MALIVS · SYMPHOEVS
T · MALIO · MELANDRO FILIO
PIENTISSIMO · FECIT · QVI
5 VI · XIT · AN · IIII ME · VIII · DI · VIII
ET SIBI · ET · SVIS ·

Recognovi descriptam a C. L. Visconti.

1292 Ostiae in museo.

O · M
MALIAE
PROPVTVE
QVE · VIX · ANN · XII · M
5 IIII · O · VIII · LICINIVS ·
sic PROFVTVS · PATER · B

Descripsi.

1293 Ostiae rep. a. 1789, inde Ro[mae in] museo Vaticano [*Gall. lap.* parent. II

D M
MALLIO · SATVRNINO
DECIO FILIO DVLCISSIMO
STATIA POMPEIA · MATER
5 FECIT

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. ... Marini ms. Vat.

294 Ostiae in episcopio.

D · M
L · MAMI MENANDri
QVI · VIX · ANN · III
PORCIA · ASCLEPIODOte
FILIO · DVLCISS · FECit

Descripsi. Campana ms

1295 Ostiae.

D · M
L · MAMIVS · ONESE
MVS · FECIT · FILIO · SVO
DVLCISSIMO

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 110.

1296 Ostiae in episcopio.

D L MAMio m
O · NESIMo
DVLCIS · SIMO · QV an
NIS · VI · MESIBVs
DVLCIS · Simo

Descripsi.

1297 Ostiae in episcopio.

D M
L · MAMI PRIMITIVI
L · MAMIVS · FELIX
ALVMNO

Descripsi.

1298 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

DIS MANIBVS
MAMIAE
FESTAS L · MAMIV
CARPVS CONIVGI
B M F

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 1, IV n. 64, V n. 68, VI n. 109; C. L. Visconti ms.

1299 in insula Tiberina prope Portum Romanum.

MANILIAE · T · F · QVINTAE
D · T · FLAVIVS · CARICVS · VXORI · M
SANCTISSIMAE

Descripsit de Rossi.

1300 in insula Tiberina ad Portum Romanum effossa a. circiter 1840.

O/ILLIAE FAVSTINAE
OFILLIA ALEXANDRIA PAREN
genius D genius ET T · FL · CARICVS · VXORI genius M genius
CASTITATE · INCOMPARABILI
ET SIBI

Descripsit de Rossi.
1 OELLIAE traditur.

1301 cippus lapidis Tiburtini. Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

T · MANLIVS · T · L ·
ALEXSA
LARICIA M · F
IN · FRO · PED XX
IN · AGR · P · XXV

Descripsi. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 195; acta ms.

1302 Ostiae rep. a. 1863, inde Romam in repositis musei Lateranensis.

T · MANLI · EVTYCHI
IN·TRANTIBVS
TRICLINIO · PARTE
DEXTERIORE · COLVMB · I

Descripsit Bormann. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 111; acta ms.

1303 Ostiae in episcopio.

A · MANLIVS
FAVSTVS
AEBVTIA · A · L
MARTHA
PRIMIGENIVS VERN
IN FR · P · XXV

M · PETRO
ATILENA · Ɔ · l
O X I G O
C · ALBIVS · Ɔ · L
FELIX · FECIT · SIBI · ET · SVIS
IN AGR · P · XX

Descripsi.

1304 Ostiae in episcopio.

mANLIO · Ɔ · L · FA
fABIAE
valERIAE · SYMPHERVSAE · Ex
arBITRATV · P · MANLI · P · L · PLOcami
hVIC MONVMENTO · SIVE ?
iVGERA · DVO CEDVNT PArte
QVA · AD · VILLAM · Rubicam? itur
XX · TESTAMENTo

Descripsi.

1305 Ostiae rep. anno 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

A · MANLIVS ·
A · Ɔ · L · GRATVS
MANLIA · A · L ·
NELPIS ·
MANLIA · ACHAICA
MANLIA · PAEZVSA
INFR · P
XXXXII

A · MANLIVS · A · ST · NASVIAE · L · EROS
MANLIA · A · L · BLANDA   A · MANLIVS · Ɔ · L ·
A · MANLIVS · A · L · FELIX   OPTATVS ·
A · MANLIVS · A . A · Ɔ · L · EVTYCHVS
A · MANLIVS · A · Ɔ · L · EPAPHRA   MANLIA · A · A · E · Ɔ · L
A · MANLIVS · A · Ɔ · L · LVCRIO   PRIMILLA · LIB ·

A · MANLIVS · Ɔ · L ·
PVTIOLANVS · ET · A ·
MANLIVS CRESCENS ·
IN AGR
P X X

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 35, IV n. 65, V n. 69, VI n. 32; C. L. Visconti ms.
Quae lineis circumclusi, ea in litura reposita esse adnotaverunt Kiessl. et Borm.

1306 Ostiae effossa anno 1726 a marchione Sacchetti.

C · MANLI XOGATI · QVI
VIX · ANN · XV · MEN · V
MANLIA · POMPEIA
FECIT · FILIO · SVO

Ghezzi ms. Angelic.

1307 *piccolo monumento sepolcrale di peperino* VISC., Ostiae rep. a. 1865.

EX TestaMENTO · HS hOO · ARBITRATV
T · MANLI · T · L · NICONIS

C. L. Visconti ms. descripsit (inde omnino acta ms.).

1 ex notis numeralibus prior male excepta esse videtur; fuit fortasse ↀ, ita ut sit legendum *ex testa*|*mento sestertium sex milibus*. — 2 fortasse idem Nico memoratur supra n. 388.

1308 cippus PERVZZ., urnula marmorea SMET. Ostiae.

DIIS · MÁNIBVS
T · MANLI · VALENTIS

Peruzzi sched. Florent. 1110, unde enotavit Lanciani ms. et *bull. arch. municipale* 10 (1882) p. 167; Smetius, qui vidit, ml. 79, 3 (inde Grut. 918, 2).
1 apicem in MA'NIBVS dedi ex Smet.

1309 Ostiae in museo.

T · MANLI|*us*
VENVST|*us*
MANLIO · T ·|
PATRI · SVO|*et*
SP · FIL · CLOPA|
SVAE · ET · |*sibi*

Descripsi.

1310 rep. Ostiae a. 1863/4, est ibi in museo.

DIS ·
MANIBVS ·
MANLIAE · M · F ·
CIVITATI
VIXSIT · ANN · II
MENS · II · FECIT
M · MANLIVS · APSYRTVS
PATER

Descripsi. P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. 184; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1311 in via Ostiensi pone tabernam Guardabasso [cf. ad n. 718].

MANLIA · P · L · IRENe
P · MANLIO · P · L · PHILODAMO
PATRONO
P · MANLIO · P · L · ANTIOCHO · CRISPo
COLLIBERTO
ARBITRATV · P · MANLI · P · Ɔ · L · PHILONIS
IN · FR · P · X IN AGR · P · XXV
H · M · H · N · S

Descrips

1312 cippus rep. Ostiae a. 1863/4.

MANLIAE	MANLIAE
M · LIB	M · LIB
MONTANAE	FELICVLAE

C. L. Visconti ms. (inde omnino acta ms.).

1313 Ostiae in episcopio, fragmenta duo non coniuncta.

*M*ANLIA HILARIS
fecit T · T · MANLIO
MALBAE · PATRON
*coni*VGI · SVO

Descripsi et coniunxi in re praesenti. Campana ms.

1314 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nu
Romae in repositis musei Lateranens

D M
MANLIA · PRIMI
GENIA · P · A · EGRILIO
FESTO · CON · S · M
ET · SIBI

Descripsit Dotlefsen. Sarti ms.

1315 sarcophagus VISC. Ostiae rep., n
Romae in repositis musei Lateranens

MANLIA · TYCHÉ
FECIT · SIBI · ET
T · MERCELLÓ
HILARO · CONIVG
SVO · ET · SVIS P · Q · EOR ·
IN · FRONTE · P · V · IN · AG
P · XX

Descripserunt Detlefsen et Bormann. C. L. Vi
conti ms. descripsit mense Febr. 1856
1 MÁNLIA Visc. — 6 V in litura reposit

1316 rep. Ostiae anno 1879 cum nova via sternitur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, est in museo.

MARCELLI
RA FLIIA SV *ele*
NA
CCLL IN
RANVANS

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 143, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 321.
2 scr. FILIA, 8 fortasse ALVNNO.

1317 Ostiae in museo.

MARCELLINVS
LIB · PRIMILLAE
LIB SYNTYCHE

Descripsi.

1318 in praediis Pallavicini prope Portum Romanum ROSSI. Nunc Romae in museo Torlon

protome
intra
coronam quam genii alati sustinent

C MARCIO CRESCENTI VIXIT ANNIS XIIII · HOR · VIIII
FECERVNT PARENTES C · MARCIVS THREPTVS · ET · MARCIA
CARPIME FILIO DVLCISSIMO ET SIBI ET LIBERTIS LIBERTABVSQVE · POSTE
RISQVE EORVM · HVIC MONIMENTO ITVS AMBITVS DEBETVR · H · M · H · N · S ·

Descripserunt in Portu de Rossi et Henzen, Romae Schreiber et Bormann. Exhibet catal
musei Torloniani (1880) n. 323 [antea 321].

1319 Ostiae rep. anno 1827.

L · MARC
HEVOD
FR · FI · PIO
L · MA · FIDELI
Q · V · AN · X
IN · FR · P · VIII · A

Amati ms. 9757 f. 122'.

1320 Ostiae rep. a. 1789 VISCONTI. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* parent. I).

D · M
MARCIAE · AFPIAS
FECIT
MONTANIA · CAPITOLINA
MATRI
PIENTISSIMAE

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. I f. 88', ab hoc Marini ms. Vat.
4 Montania Capitolina nomen videtur duxisse a Capitolio monte; fortasse pater eius fuerat libertus collegii Montanorum Capitolinorum (cf. huius corporis vol. I p. 286 n. 805 et quae ibi adnotavit Mommsen; Iordan *Topogr.* I p. 278 not. 43 seq.).

1321 Ostiae rep. a. 1863/4, est in mu

D M
MARCIAE · ANTONI
AE · FILIAE DVLCIS
SIMAE ANTONIVS
AGATHON · FEC/P
QVAE · VIXIT · AN · V
III · M III · D · XVI

Descripsi. P. E. Visconti inscr. Ost. VI
C. L. Visconti ms.
5—7 in fine litteras complures m
fecimus, servarunt eas Visconti.

1322 Ostiae rep., inde translata Romam in aedes Quirinales NOTITIA. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.* inter Ostiensia).

O · M
MARCIA · EPICHARIS
FECIT · SIBI · ET · MAECIAS
CESSCENTINAS FILIAS SVAE
ET · M · VALERIO · EXORIENTI
cOIVGI · ET · LIBERTIS · LIBER
taBVSQVE · POSTEEIS
que EOEVM · IN F · P · XII
iN AG · P · XXII · ∫

Descripsit Henzen. Notitia ms. rerum antiquarum a Petriolo inter annos 1801/4 effossarum p. 166.

1323 superest ex sarcophago striato. Ostiae rep. a. 1816. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

O M
MAECIAE EPICHA
RIS · MARCIA · CRES
CENTINA · MATEI
PIENTISSIMAS

Descripsi post Henzenum. Melchiorri ms.

1324 Ostiae in museo.

O · M
sic MARINHAE · FILIAE
sic INFANTS · DVLCIS
SIMAE · QVAS · VIXT
ANNIS XIII · ET · DI
ES · XXX · AVFIDI
VS VICTOR · PATE
R · ET · SIBI · FECIT

Descripsi.

1325 rep. in Portu, nunc Romae in villa Albania.

P · MARIVS · P
PARENTIBVS

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 168; P. E. Visconti catal. vill. Alban. p. 344 n. 226.
1 fio. PC Visc.

1326 Ostiae rep. mense Ianuario a. 1866, est ibi in museo.

O · *M*
L MAEIO · *ALEXANDRO*
TYCCIA · E*OTYC*HIS · LIBE
RTO · BENEMERENTI QVI
VIXIT ANNIS XXXV
MENS · V · DIEB · EXV

Descripsi mutilam. Integram exhibent acta ms. 1—4 quae non vidi, dedi inclinatis.

1327 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

O · M
C · MAEIO · EPICTETO
QVI VIXIT ANNIS
XII · M · X · PARENTES
*FI*LIO DVLCISSIMO

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.
5 in. litterae duae nunc deficiunt.

1328 Ostiae rep. *nell' interno della città non lungi dalla piazza* C. L. VISC. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

M · MARIVS · FORTIS
ET · M · MARIVS
PRIMIGENIVS · ET
MARIA · FORTVNATA
CONLIBERTI · SIBI · ET · SVIS · POSTERISQVE
IN · FR P · EEV · EORVM · IN · AGE · P · EEV

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. V n. 76; C. L. Visconti ms.

1329 Ostiae in episcopio.

O · M
C · MAEI · IVLIANI
VIE · AN · VIIII · M · IV
MYRON · FRATRI
PIISSIMO · FECIT

Descripsi. Campana ms.

1330 urna Ostiae in museo.

D · M
P · MAEI · MAEIMI
FECIT · MATER

Descripsi.

1331 Ostiae rep. a. 1863/4, est in museo.

O · M
MARI · MSECVRI
NERMES · ET · OBVTERA
CONLIBERTO · B · M · FECERVNT

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 167; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1332 Ostiae rep. a. 1863/4, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

M · MARIVS · M · F · VOL · PIVS · MANLIA · Q · F ·
COENBLIA · Q · F · MAXIMA · CRISPINA ·
Q · MANLIVS · Q · F · POL · CRISPVS · MAEIA · M · F ·
Q · MANLIVS · Q · F · POL · CRISPVS · MAEINA ·
F · VIXIT · ANNIS · XVI · Q · MANLIVS · Q · ET ·
C · MARIVS · M · F · VOL · MACEE MARIAS · L ·
M · MARIVS · M · F · VOL · POTITVS IVCVNDVS · FECIT
T · MAEIVS · M · F · VOL · MARINVS · PATRONIS · ET ·
MANLIA · Q · ET · MARIAE · L · PAVSTILLA · SIBI · ET · SVIE

IN FR · P · XEVII IN AGR · P · XXV

Descripsit Bormann. P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. 130; C. L. Visconti ms.
Monumentum qui fecit Q. Manlius Iucundus (II, 6—7) libertus videtur fuisse Q. Manlii Q. f. Pol. Crispi (I, 3) et Mariae M. f. Marinae (II, 3. 4).

1333 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · MARIVS · D · L ·
PYLADES
D · MAEIVS · O · L · SVTYCHVS
C · VOLVSIVS · C · L · PRIMIGENIV
1 VOLVSIA · C · L · SPINSLIA

IN · FRONTE

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. IV n. 66, V n. 71, VI n. 112; C. L. Visconti ms.

1334 in episcopio Portuensi.

ORIA
L · MAEIAS ·
CVM · QVA · VIEIT
dVABVS · PRE
EIAF

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1335 Ostiae in episcopio.

OOMVS ETRE sic
NA · MARRACI
ORVM

Descripsi. C. L. Visconti ms.
Cf. de Rossi commentat. Mommsenian. p. 705.

1336 in episcopio Portuensi.

......mo
XIMILLA
ALVMNAE
· P ·

Descripsit de Rossi.

1337 Ostiae rep. a. 1863, est ibi in museo.

O M
MAXIMINO

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 113; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1338 rep. Ostiae anno 1879 cum nova via sterneretur a burgo Ostiensi ad Turrim Bovaccianam, est Ostiae in museo.

ESELPIDIS
MAXIMINA
EEIO PRESIOI
benemERENTI LIBERTis
posterISQVE EOrum

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 144, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 321.

1339 utrumque fragmentum Romae in museo Kircheriano inter Ostiensia vidi EGO anno 1877. Nunc alterum (a) extat Ostiae in museo, alterum (b) videtur desiderari.

P · M
P · M
M E
ME

VIVS·P·L·S
CIT · SIBI · E

Descripsi.

1340 Ostiae in episcopio.

D m
M E R C V Rio
LIS · V · A · V
M · R · FECit
M E R C V Rius
P A T E r

Descripsi.

1341 Ostiae in museo.

d M
MERCVr
VS CAR
VERN
dulCISSIM

Descripsi.

1342 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

MESSALINE · FILI
AE · DVLCISMAE sic
D QVAE · BIXIT M
ANNIS · XX · VIIII ·
M · VIII · D · XXI

Descripsit Detlefsen. Exhibent Amati ms. 9762 f. 16; Sarti ms.

1343 in episcopio Portuensi.

D
MESS
PES
genius alatus A N
SVAVI
CO
BENEMerenti

Descripsi.

1344 Ostiae VISC. Est ibi in museo.

D m
MESSENI ·
GRAECIN
ET · MESSIa
LVS · P

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio a. 1863.

1345 operculum sarcophagi ut videtur. Ostiae in museo.

D · M
M E S S E N I A D
sic I E S I · M A R M V S sic
sic S E R V A N S V S P A T E R sic
aNNIS V · M · X · D · XXIII

Descripsi.

1346 Ostiae in museo.

MESSIAE · G · F
SSIME · G · Messius
VIXIT · ANN.. mens..
D · II

Descripsi.

1347 Romae in suburbano Paccae.

D · M
M E S V L E N A A N T H I O R I S sic
D I O N Y S I A D I F I L I E S V A E
QVE VIXIT ANNIS XV MEN · II DIES
VIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1348 in episcopio Portuensi.

D M
P METILI A
GATHYRS
I VIXIT AN
NIS VIIII M
ENSIS VIII D
X PARENTES P
IISSIMO

Descripsimus de Rossi et ego.

1349 Romae in suburbano Paccae.

D · M
M METTIO · DA
MATI HELVIA
FIRMINA FEC
IT COIVGI SVO

Descripsit C. L. Visconti, vidi ipse.

1350 Ostiae rep. a. 1856, inde in repositis musei Lateranensis.

D · M
METTIAE PAVLINE · FIL · QVE
VIX · ANN · II · MEN · V · DIEB · VI · sic

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 36, IV n. 67, V n. 72, VI n. 114; C. L. Visconti ms.

3 MEN addito 'sic' Borm., MEN reliqui.

1351 rep. in Portu, nunc Romae in villa Albania.

M · MEVIO
M · MEVIVS
FIL · PATRI · O
SIBI · POSTERis

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 190; P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 306 n. 208.

1352 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

C O N D I T I V O
MINASIAE C F MARIANae
IVVENTI · FRONTONIS ·
QVOD EST MESA sic

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.; Lanciani *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 56.

3 idem Iuventius Fronto memoratur n. 1214, cum qua etiam reperta esse videtur haec inscriptio; certe Viscontius simul utramque descripsit. — 4 mesa videtur corruptum; noli cogitare de *me(n)sa* titulorum christianorum Africae.

1353 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
P · MINDIO · P · F · P · sic
LARTO GENVCIA
IANVARIA · MATER

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. ...; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1354 Ostiae rep. mense Ianuario a. 1866, est ibi in museo.

D M
L · MINDIVS · SOSIBIVS ·
FECIT ·
L · MINDIO · CORNELI
ANO · ALVMNO ·

Descripsi. Acta ms.

1355 Ostiae in museo.

D · M
MINDIAE · PANTHIAE
FILIAE · DVLCISSIM
LASTVS · PATER

Descripsi.

1356 Ostiae rep. anno 1789 VISC. Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat (Gall. lap. patron. 11

M I N I D I A · C · L V
H O M I L I A · F E C I T S I B I sic
sic E T · M I N I D I A E M E R O P E E ...
S T · Q · I E G I O · M E R O P I ·
ET · C · IVLIO · HILARIONI VIRO SVO Li
sic LIB · LIBETARVS · POSTERIS · EORVM ·
IN FRONTE · P · XX · IN AGRO · P · XX

Descripsit Henzen, recognovit Gatti. E C. Visconti ms. 1 f. 68'; Marini ms. Vatic. 9121 f. 259, Arv. p. 33.

3 scr. MEROPE F.

1357 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

Q · MINVCIO · GLYCEro
HOC · SEPVLCHRVM · CON
CESSVM · EST · PER GRADV
HEREDITARIO QVOT · EVM · C · DO
MITIVS · SATVRNINVS · HEREDEM
INSTITVERIT
ET · LIB · LIB · POSTERISQVE · SVIS

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1358 arula marmorea sertis floreis ornata SME cippus, dextra et sinistra parte palma MET Ostiae in auditorio camerae SMET., retro Au templ. Mariae MET.

DIS · MANIB
Q · MINVCI PRIMIGEN
ET MINVCIAE · SVCCESSAE
CONIVGI EIVS
Q · MINVCIVS KARVS
PARENTIBVS OPTIMIS

sub inscriptione apertae portae bini postes patent; in quos vir feminae manum sua manu apprehendit, ut manum convenire videntur esse.

Smetius ed. 139, 4 (inde Grut. 734, 1) Pighium vel Morillonium; Metellus cod. 6038 f. 33', qui descripsit mense Martio ...

1 MANISVS, 2 PRIMIGENI Smet.

1359 Ostiae in episcopio.

OFI L · ST ·
PRIMIGENIAE
AECAE · ET
miNVCIO RESTITVTO · L ·
NAS · L · RESTITVTI · F · ET
miNVCIO · FELICI · L · PVE
miNVCIO · Q · Ↄ · L · FIRMO · E
minuCIAS · FORTVNATAS ·
SIBI

Descripsi. Campana ms.

1360 Ostiae in episcopio.

minVCIAE Q
ORINTHIS ST
//////
// IO LIB | M · SI
ARIO | ME
ET SVIS | LIBERTis
libertis LIBERTABVS | SVIS P posterisque eor

Descripsi. Campana ms.
I, 3 4 erasi. — II, 4 in litura restitutus.

1361 Ostiae.

OIIS MANIBVS
MINVCIAS · Q · FIL · CROTICI

Seider cod. Mut. VI, F, 28 f. 67' (inde Mur. 1712, 9 'a schedis meis').

1362 Ostiae in episcopio.

· D · M ·
MINVCIA · VITALIS
FECIT · SIBI · ET
MINVCIE · THLVSE sic
FILIAS · PIAE
VIX · A · XX · M · VIIII

IN · F · P · VIIS · IN · A · P · X

Descripsi.

1363 Romae in suburbano Paccae.

A · MNSMS
philOSTERGI
SOROR
CONIVNX · PIA

Descripsit C. L. Visconti, recognovi ipse.

1364 superest ex sarcophago ut videtur. In episcopio Portuensi.

MODESTILLAE
VS · CARICVS | puer alatus delphino insidens
corpus locus PARASILI · FECIT
arcam am S · RV · VNANIMIS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1365 Ostiae in museo.

· D · M ·
· N · MODI ·
· ASCLEPIADIS ·

Descripsi.

1366 urna. Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

DIS · MANIBVS · M
MODIO · M · L · IVSTO
MODIVS · Ↄ · L · FELIX · F
ET · MODIA · Ↄ · L · EPICHA
RIS M F · V · A · XX · D · XII

Descripsi. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 198; acta ms.
5 M littera videtur postea addita esse

1367 Romae in suburbano Paccae.

D · M
MODIAS · ARES
CVSAE MATRI
PIAE · FORTVMI sic
VS RVFVS FILIVS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1368 cippus excavatus. Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

DIS
MANIBVS
patera MODIAE urceus
ATALANTE

Descripsi. C. L. Visconti ms; acta ms.

1369 Ostiae rep. anno 1865, est ibi in museo.

DIS · MANIBVS
MODIAE · IVSTAE
MODI · ZOSIME · ET · ATIMETVS
PATRONI · VERN BENEMERENTI · VIX · AN
XIIII · M · VIII · D · X · HIC · SVPTVS · CONDITA EST

Descripsi. C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti inscr. VI n. 205.
3 Modia Zosime et Modius Atimetus redeunt infra n. 1372.

1370 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

DIS · MANIB
MODIAES · M · L
sic VENAERIAES

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1371 cippus marmoreus. Ostiae rep. a. 1863, est ibi in museo.

DIS · MANIBVS
urceus MODIA · M · L · patera
VRBANA
FECIT · SIBI

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1372 Ostiae rep. anno 1865, est ibi in museo.

D · M
MODIAE · ZOSIMES ·
M · MODIVS · ATIMETVS ·
VIR

Descripsi. C. L. Visconti ms.
Cf. n. 1369.

1373 Ostiae rep. a. 1863, est ibi in museo.

D · M
MOLLICIO · FEOI mo
QVI · VIX · ANN · XXVIII
MENS · III · DIEB · XX ·
cAEDICIA · IANVARIA
filio · PIISSIMO

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 116; C. L. Visconti ms.; acta ms.
2 fin. 3 fin. quae non vidi, dedi inclinatis.

1374 tabula marmorea utrimque scripta. Ostiae rep. anno 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

a

D · M
MOLLICIAE · FELICIA
MOL · EVTYCHIANVS · PATER
NETI · FIL · EARISS
QVAS · VIX · ANN · VIIII · M · V ·
DIEBVS · XVI ·

b

D · M

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 115; C. L. Visconti ms.
a v. 3 videtur postea additus esse.

1375 in episcopio Portuensi.

DIO
AN · V ·
MONTAN
FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1376 Ostiae in episcopio.

D · M
MVNATIO

Descripsi. Campana ms.

1377 Ostiae in episcopio.

D M
MVNATIO
ANTIOMI
LIBER · EC · sic

Descripsi.

1378 Ostiae in episcopio.

D · M
MVNATIAE SERONICS
FECIT MVNATIVS CALLISTIO
PATRONAE SVAE DS SS
SENE MERENTI ·

Descripsi.

1379 Ostiae.

D M
MVNATIAE · HELPIDI
T · SERGIVS · EROS
SANCTISSIMAE

C. L. Visconti ms. descripsit anno 1856.

1380 Ostiae in episcopio.

D · M
MVNATIA · O
NESIME
L MVNATIO
FRIMD
LIB S M

Descripsi.

1381 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

M V N A T I A · P R I M I T I V A
HIC · SITA' · EST' ·
L · L' NVNATI' · HERMES' · ET · PRDTVS' · CONLIBERTAE' · BENE' · MERENTI' · FECERVNT'

Descripsit Bormann.

1382 Ostiae in episcopio.

D · M
NVNATIAE VBBICAE
L · MVNATIVS TBOPHI
MVS · FIL · FEC

Descripsi.

1383 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

· D · M ·
C · MVNDICIVS · MYSTEE
FECIT · C · MVNOICIO · FELIC
FILIO · DVLCISSIMO · QVI BIEIT
ANNIS · IIII · MESIBVS · VII ·
LOCVM · DONATVM · A · L ·
AGRIO · PRIMD · PARTE · C·BIC
INTRANTIBVS SENEXTERI·BI *sic*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Sarti ms.
3 fio. littera una (I ut videbatur mihi, F ut videbatur Sartio, fortasse verius) erasa est.

1384 Ostiae rep. a. 1827. Nunc exiat bipertita Romae in suburbano Paccae.

O | · M
M · MVSA|ID FELICI
FECIT · Q · EA|IVS FELIX
A M I | C O
B · M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9767 f. 193.
3 KANIVS] X rasura effecta ex F quae antea fuerat: FANIVS Amati.

1385 Ostiae rep. a. 1827, inde Romae in suburbano Paccae.

D · M
N · AEPICTESINE ·
QVAE BIKIT ANNOS
e LXXV

Recognovi descriptam e C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 116.

1386 Ostiae effossa c. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

sic L · N A E B I V S · D B H Y E O G O N V S
FECIT · EIBI · ET · CLODIAE · VICTOBIAE ·
sic C O M I V G I D I N G N I S S I M E · ET · M · AVRELIO ·
AVGG · LIB · VITALIONI · ET · M · AVRELID · AVGG
LIB · PECVLIABI · FILIS · SVIS · ITEM · NEPOTIBVS
D V L C I S S I M I S · E T · L I B E R T I S · L I B E B T A
B V S Q V E F D S T E B I S Q V E · E O B V M
L O N G D E *modius* F S D E S · *modius* X X I I I I S ·
I N A G B O F E D E S · X X V S ·

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9756 f. 39; Melchiorri ms.; Sarti ms.
2 de Clodia Victoria vide supra n. 331. — 6 LIBERTS Detl., calami errore puto. — 9 fin. XXIVS Amat. Sarti.

1387 rep. e sinistra viae Ostiensis paulo ante Ostiam quae nunc est CAMP., *dopo lo stagno* NIBBY. Vv. 1—5 in lapide marmoreo rep. *sorra il basamento del monumento*, v. 6 in ipso monumento incisum in lapide Tiburtino facit CAMP.; hunc cum illis coniungunt NIBBY et SARTI. Rep. c. 1833 NIBBY, mense Mart. 1834 CAMP., a. 1836 SARTI, hic certe errore.

C · NAEVI · C · L · ALEX·ANDR
C · N A E V I · C · L · N E O N I S
N A E V I A · C · C · L · H I L A B A
C · NAEVI · C · C · L · ASCLEPIADES
F E C I T · S I B I · E T · S V E I S

INFR · P · XX IN · AGR · P · REV

Campana *bull. dell' inst.* 1834 p. 132 (inde sine dubio Cardinali *diplomi* n. 612); Nibby *analisi* 3 p. 610, Sarti ms. Est huius corporis vol. I n. 1670.
1 ALEX·ANDER Camp. — 2 L in lacuna om. Sarti. — 4 in. V om. Camp.

1388 Ostiae in aedibus episcopalibus.

C · NAEVIO · P · F · PAL
CLODIO VENERANO
ALEXANDRO
P · CLODIVS VERVS
FLAVIVS VENERAND·S
FILIO DVLCISSIMO

Vulpi Lat. 6, 194 (inde Mur. 1192, 6 ... vidit).
6 VENERANDS traditur.

1389 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
F NAEVIO ELFIDEFORO
FILIO DVLCISSIBO
QVI VIXIT ANNIS
DVOBVS DIEBVS XXXVII

Descripsit Bormann, recognovi ipse. P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. 116; C. L. Visconti ... acta ms.

1390 Ostiae rep. a. 1863 ..., inde Romae ... museo Lateranensi.

D · M
C · NAEVI
C · LIB
FORTVNATI

Descripsi. P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. ...; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1391 Ostiae effossa a. 1824 a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L · NAEVI · MARTIALIS
FSCIT
P L A B I A · F S L I C I T A S
CONIVGI · SVO · KARISSIMO
B · M

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. ...; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie rom.* 3 p. 69 n. 99); Sarti ms.

1392 Ostiae in episcopio.

D | *m*
NAEVIAE|
FECIT · DV|
AFDLLO|*tius concepit*
INCDM|*Perabilis*

Descripsi.

1393 Ostiae effossa a. 1825. Nunc in repositis musei Lateranensis.

naevi|AE · Ɔ · L · FAVSTAE|
S · L · F · VOT · SABINVS|
naev|IVS · Ɔ · L · CELADV|
NAEVIA · Ɔ · L · DAFHNE · A|
na|EVIVS · Ɔ · L · AMARA|*ntus*
HOC · MONVMENTVM · |*heredem non sequetur*
filiis et ABBITBATV
L · NAEVI · Ɔ · L · CELAD|

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 975... Melchiorri ms.; Sarti ms.

1394 Ostiae VISC. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · N
Q · NANNI · AGATHOPI ·
FECIT · SEPTINIA ·
MAECELLA · CONIVGI ·
SVO ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit mense Maio 1856.
2 NANNI Visc.

1395 Ostiae in museo.

C · NASE*nius* . . . *fecit* SIBI · ET
C · NASE*nio* . . . FO*R* I · ET
LVCILIA*e* . . . *matr*I · ET
TEEENT*iae* ÇONIV
C · NASE*nio* O · F · V · A · VI

Descripsi.

1396 Ostiae VISC. Est ibi in museo.

*n*ASENNI
*r*ESTITVIT
*g*ENIANVM
*dis*PENSAT

Descripsi. C. L. Visconti ms.
1 ASENNI) Visc., qui a dextra quoque fractam exhibet, fortasse recte. — 3. 4 *per Primig*[*e*]*nianum* .... [*dispensatorem*] supplet Mommsen.

1397 Ostiae in museo.

NASENIA · CARPIANE
Q · VIXIT · AN · XVII · N ·
VII · D NVPEIT
XVI · K Q VI · K · S · S ·

Descripsi.
3. 4 *nupsit XVI k(alendas)* . . . . , *o(biit) VI k(alendas) s(upra) s(criptas)*.

1398 tabula marmorea utrimque scripta. Ostiae in museo.

a

D M
*na*SENNIAE · FILENIDI
*cor*NELIVS · FELIX
*coniu*GI · INCONPARA
bili

b

· D · · *M*
ER CONCESS
NASENIAE *M*
TES · LVCIO · P
IANESI · ET

Descripsi.

1399 Ostiae in museo.

D · N
*na*SENNIAE FINYTE
*vi*XIT ANNIE
*v*IGINTI
HAVETE

Descripsi.

1400 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

DIS · MANIB
NAVEONICES
MATRIS · FILIA
DONITIA BITHY
NIA

Descripsit Bormann.
2 C litteram correctam esse ex P adnotavit Bormann.

1401 parva tabula marmorea. Ostiae in episcopio.

NE MO
NI· *peniculus* EIA
CE NIS

Descripsi.
Memoria Nicenis.

1402 in episcopio Portuensi.

d M
*P*ORFNO · NICENI · FRI
*G*IO · ANNIANO · ITEN
*d*OTE · CVM · FILIABVS
*e*I · AGRIPPINAE · ITEM
*fi*LIAE · EIVS ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1403 Ostiae rep., est ibi in museo.

D · M
NICEPHORI
P · SABIDIVS · ALCON · E
IVLIA · ARSINOE ·
PARENTES · FILIO
PIISSIMO

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 119; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863.

1404 Ostiae in museo.

*n*ONIO · CA
*n*ONIVS · *A*
· ET · NONIA ·
s·FILIO · D *Victori*
*n*O · FE*cerunt*

Descripsi.

1405 urna. Romae in suburbano Paccae.

D M
P · NONIO
EVTYCHETI
P · NONIVS
ALPHIVS
FRATRI
sic KARISSINO

Recognovi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.

1406 Ostiae in museo.

*con*IVG · FOR
i L NONI · V
MERITO · TE
DONAVIT · SLEV
ER · CONSVN
*v*IX · AN · XII · N · II
dieb XXV

Descripsi.
3 hasta quae extat in fine, utrum ex I an ex P an ex N supersit, non constat.

1407 Ostiae in episcopio.

D · M
P NONIVS · HERNES · PAT
ET NONIA · ACTILLA · MAT
FECERVNT · NONIO · FE
LICI · FILIO · SVO · QVI ·
VIXIT · ANN · XIII · M
VI DIES

Descripsi.

1408 in episcopio Portuensi.

D *M*
NONIVS SILV
NONIAE *I*
CONIVGI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1409 Ostiae rep. a. 1627. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D o N
P NONIVS SYNPHORVS
FECIT
CALPVRNIAE AEMILI
AE CONIVGI CARISSIN
AE BENEMERENTI o

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 118'.

1410 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
A · NONIVS · VITALIS
A · NONIO · A · FILIO
RVFINO · FECIT

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 12, IV n. 71, V n. 75, VI n. 120, C. L. Visconti ms. descripsit mense Martio 1856.

1411 Ostiae rep. a. 1627. Nunc Romae in suburbano Paccae.

· D · M ·
NONIAE HILARI
TATI · VIXIT · AN · VIII
DIEBVS · XXIIII · FC · *sic*
P · NONIVS · EVTY
CHES · VERNE · PIEN
· L · L · S · C · T · T · L · *sic*

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 119'.
4 F·C· Amati.

1412 Ostiae in episcopio.

D · M
NONI · MARCELLINAE
NONI · SYNTROPHIA sic
VSRN · S · V sic

Descripsi.
Non videtur esse fracta.

1413 Ostiae visc. Fragmentum extat Ostiae in museo.

D · *m*
NONIA · AELIA
P · NONIO EVPHRono coniu
GI · SVO BENE · Merenti

C. L. Visconti ms. descripsit anno 1858. Fragmentum initia versuum exhibens descripsi.
Quae non vidi, dedi inclinatis.

1415 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

N V M*isia*
ET TROphimo *infa*
NTIB Vs *dulcissimis*
N V M I*sia chrysopo*
LIB *liber*
POsuit

Descripsi post Kiesslingium. Melchiorri ms.; Sarti ms.

1417 inter Ostiensia Cartonii sarti. Est in repositis musei Lateranensis.

M
. B A V
cONIVGI · B
eT · NVMIBIAE
E LIBERTAEVS · POSTE*risque eorum*
*in fro*NTE · P · XV · IN · AGro p. . .
*hoc monu*MENTV · NEQVE · DONATIone sic
quod SI · ALIAE · FACTVM · FVERIT
*t*VNC · HERES · MEVS · INFERE

Descripsit Henzen. Sarti ms.

1414 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · NOVELLIAE · M sic
VICTORIAE FECIT sic
P ACILIV

Descripsit Bormann, vidi ipse.
D(is) m(anibus) Novellia(e) Victoriae f(e)cit P. Acilius.... Titulum videtur inchoavisse quadratarius nec finisse.

1414*a* Ostiae in museo.

N V
CONi*ugi*
C · NV
PATRON
FECIT · E
ANN · L

Descripsi.

1416 Ostiae in episcopio.

D *m*
NVMISIAE *a* . . . *et numisio*
TROPHIMO *infan*
TIBVS · DVLCI*ssimis*
NVMISIA · CHRYSOPOLIS

Descripsi. Campana ms.

1418 Ostiae in episcopio.

D · *corona* · M
sic NVMIBIA · VREI ·
CAE · QVAE · VIX · ANN
VIIII · MENS I · DIEB · XX
NVMIBIA SEVE ·
RINA · FILIAE · DVLC

Descripsi scalis admotis.
Cf. supra n. 769.

1419 tabula utrimque scripta, rep. in Portu fossionibus Torloniae.

a

OBELIA SEBERA C*oiu*
GI BENE MERE*nti*
FECIT
TI · TIBERI · VS CLAV*d*
DIVS CARITO
ANNOS O X*vi*

b

d M
*o*BELIA SEBERA CO
*i*VGI BENEMERENTI
FECIT TIVERIO GLAV sic
*d*IO CARITONI QVI
*v*IXIT ANIS XXV *e*

Descripsit de Rossi mense Martio a. 1866.

1420 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M · S
N · OGVLNIVS · PROTHYMus
FECIT · SIBI · ET · SVIS · LIBER
TIS · LIBERTABVS · POSTE
RIS · QVE · EORVM ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9787 f. 119

1421 urna rotunda. Ostiae rep. anno 1881, est in museo.

D · M
Q · OCTA
VIO ·
EVTY
CHETI
Q · O · M
F · M · IT sic

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 118.

1422 in episcopio Portuensi.

· D · M ·
OCTAVIAE
PORTESIAE
Q · OCTAVIVS
HERMES · ET
OCTAVIA · VICTRIX
PARENTES · FILIAE
DVLCISSIMAE
VIXIT · ANNIS · V
MENS · VI · DIEB · IIII

Descripsit de Rossi, vidi ipse.
Hanc vere esse Portuensem indicat Portesia cognomen v. 3. Cf. *C. Sentius Portesis*, item *Annaeus Portesius* inscriptionum supra editarum (n. 18; 255, 358) certae originis Portuensis.

1423 Romae in suburbano Paccae.

A · OGVLNIVS
EPAGATHVS
PATRONVS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1424 Ostiae in episcopio.

D · M
OLIAE PALLADi
OLIA SECVNDINA
PATRONA FEC
LIBERTAE PIENTIS

Descripsi. Campana ms.

1425 Ostiae rep. a. 1855, est ibi in museo.

OLYMPICVS CAESA
RIS N SER LICINIAE
QVIETAE COGNATAE
SVAE IMPENSA SVA
FECIT
VIXIT ANNIS XXXV
MENSIS VI DIES XXI

Descripsi. C. L. Visconti ms.
2 litteras duas nunc deperditas desumpsi ex Visc.

1426 Ostiae.

L · OPPI · D
OPP

C. L. Visconti ms.

1427 Ostiae in episcopio.

OSTIEEIS · DEMETRI · VERN
LIBERTVS · FECIT · SIBI · ET · EMMI *sic*
PATRONE · SVAS · BENE · MEREN
Q V O D
CESSIT · VETTIA · DANAE
LONGV · P · VIIII · LATV · P · V

Descripsi.

1428 sarcophagus; tabellam utrimque sustinent genii. Romae in suburbano Paccae.

L OST FEL
Q VIRIT ANI MVI
DVIILOSPAVLINVS
ET OSTEVPALVM
D V L

Recognovi. Campana ms., C. L. Visconti ms.
L. Ost(iensi) Fel(ici) q(ui) vixit an. I m. VI d. VII. L. Os(tiensis) Paulinus et Ost(iensia) Eup... alum(no) dul(cissimo).

1429 Ostiae effossa a Carlonio. Venit deinde Romam in aedes Vaticanas, ubi collocata est in museo a. 1855 (*Gall. lap.* omne genus V).

D · M
sic L OSTENSIO HILARO
SAMANNAEIONI
QVI VIXIT AN VI M VIII
CONVARISIA VICTORI
NA ALVMNO BENE
FECIT

Descripsimus de Rossi et ego. Amati ms. 6754 f. 14 et in actis Arcad. vol. 68 (1825) p. 356 (inde omnino Cardinali *diplomi* n. 867); Sarti ms.
3 idem vocabulum, sive est cognomen, reperitur vol. IV n. 2143 cf. ib. n. 1934. Originem id ducere ex lingua Syriaca scripsit Amati l. c. ex auctoritate Sartii. — 6 fin. MERENTI omisit quadratarius.

1430 Ostiae in episcopio.

O
OSTIA N
CLAVDIA
FILIO · PIE*ntissimo*
VIX · ANN

Descripsi. Campana ms.
1 quae dedi incerta sunt. — 2 *Ost(iensi) Ian(uario)*.

1431 Romae in suburbano Paccae.

corona D M *a*
OST · MARVLLVS
OST · PRIMO
FRATRI BENE
MERENTI
F F

Recognovi. C. L. Visconti ms. et bull. inst. arch. 1868 p. 363.
6 om. Visconti.

1432 Ostiae rep. a. 1863, inde in repositis musei Lateranensis.

D · M
L · OSTIENSIS
SVNTROFVS
REFECIT · SIBI · ET · COR
NELIAE · EPICTESI
COIVGI · ET · LIBERT ·
LIBERTABVSQVE
POSTERISQVE · EORV

Descripsit Bormann; vidi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 163; C. L. Visconti ms.; acta ms.
3 pro SYNTROFVS quadratarius scripserat SVAITROFVS; deinde errore animadverso litterae A hastam mediam erasit. — 4 in. RE litterae postea adiectae.

1433 Ostiae rep. a. 1656/7, inde in repositis musei Lateranensis.

D · M
OSTIENSIAE · VICTORINE
QVAE · VIXIT · ANN · XXXXI ·
M · VII · D · XVII · L ·
COMBARISIVS · EVTYCHES
COIVGI · BENE · MERENTI

Descripsit Bormann; vidi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. II n. 46, IV n. 72, V n. 76, VI n. 122; C. L. Visconti ms. qui descripsit m. Febr. 1867.

1434 litteris paullo antiquioribus. Ostiae rep. a. 1663/4, est ibi in museo.

V | OSTILIA · P · ET · Ↄ · THESPIA *sic*
⊙ | P · SVLPICIVS · P · L · STABILIO
⊖ | P · SVLPICIVS · P · L · ANTIOCHVS · VARO
V | P · SVLPICIVS · P · L · EPITYNCANI *sic*

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 203, C. L. Visconti ms.

1435 Ostiae in museo.

V
PAT
LOCVM · C*oncessum*
A · Q · OTACI

Descripsi.

1436 Ostiae rep., inde in repositis musei Lateranensis.

D · M
D · OTACILIO FABI
ANO · ET · D · OTACI
LIO FORTVNATO
FECIT FRATIBVS *sic*
SVIS · D · OTACILIVS
VALERIANVS PIENTIS
SIMIS · ET · BE · ME · BVS *sic*

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 124; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863.

1437 Ostiae effossa a Carlonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · OTACILIVS · FELIX · FECIT · SIBI · ET
OTACILIAE · HILARAE · COLLIBERTAE
D · OTACILIO · HILARO · L
D · OTACILIO · EVDOXO · L · IN CONSILIO MARVMISSO
LVRIAE · MVSAE · VXORI

CETERIS · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE · MEIS
OMNIBVS · POSTERISQVE · EORVM · PRAETER
QVOS · TESTAMENTO · MEO · PRAETERIERO
IN FRONT · P · XXX · IN AGR · P · XXV

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Amati ms. 6754 f. 1'; Melchiorri ms.; Sarti ms.; Mommsen *Zeitschr. f. gesch. Rechtswissenschaft* 15 (1850) p. 366 (inde Henzen syll. n. 6361).
4 fin. verba scripta litteris minoribus fortasse postea addita sunt.

1438 sarcophagus Ostiae in episcopio.

· *D* · *M* ·
O*TACILIAE* · *D* · *FIL* · *Alexan*
DRIAE · *INF* · *QVAE* *vixi*T ANNIS
VI MENSIBVS IIII · DIEBVS · VII
OTACILIA · D · FIL · ALEXAN
DRIA · SORORI · DVLCISSIMAE

Descripsi immutatam. Pleniorem Kellermann ms.; Campana ms.
Quae non vidi, dedi inclinatis.

1439 Ostiae in episcopio.

D M
OTACILIAE BVNO
DIAE · D OTACILIVS
DIOSCORVS FECIT
FILIVS MATRI
PIENTISSIMAE

Descripsi.

1440 Ostiae in episcopio.

D M
OTACILIAE · EVPOR*iae*
QVAE · VIXIT · ANNIS · X
M · II · D · XVIII · D OTA*cilius*
POLYCHRONIVS · CO*niugi*
B M

Descripsi.

1441 Ostiae in episcopio.

DIS · MANIBVS ·
OVINIAE · L · F · OPTATAE
VIXIT · AN · XXIIII ·
MENS · IIII · D · XIX

Descripsi. Campana ms.

1442 Ostiae rep. extra portam Romanam *in un piccolo ipogeo* [*monumenti dell' Inst.* VI tab. XI fig. A, I] *molto antico e poco dissimile dalle celle dei sepolcri etruschi . . . Basati sul pavimento ricorrono intorno alle pareti ollarii di travertino rozzamente scolpiti; e quello a sinistra della porta tiene la iscrizione seguente in grandi caratteri di antica maniera* C. L. VISC. (ed.).

C · OVI · AGA · C · OVI · AVCT
C · OVI · MVS · OVIA · AGATE

C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 291; P. E. Visconti inscr. Ost. I n. 38, IV n. 73, V n. 77, VI n. 34. Est huius corporis vol. I n. 1074.

C. Ovi(us) Agat(ho), C. Ovi(us) Auct(us). C. Ovi(us) Mus(a), Ovia Agathe.

1443 Ostiae in episcopio.

CN · PACILIVS · ABINNAEVS
FECIT · SIBI · ET · SVIS · POSTRISQ · EOR sic
ET · CLOELIAE · SALVIAE ET
CLOELIAE · Ↄ · L · PREPVSA sic
IN FRO P XRR IN AGR P XXIIII

Descripsi. Campana ms.

1444 Hostiae ante parietem episcopatus, praec. in OSCOTT.; Ostiae retro Aurae, templ. Mariae, in marmoreo sarcophago MET.

PACONIAE · SER · FIL ·
FAVSTINAE
VIX · ANN · XIII · M · VI
CAECILIA · ISIAS ·
ET · PACONIVS ·
EVDAEMON
FECERVNT
FILIAE · DVLCISSI
MAE

Sieder cod. Mut. VI, F, 28 f. 87'; codex Oscottiensis; Metellus cod. Vat. 6038 f. 33', qui descripsit mense Martio 1550 (inde Doni 10, 94). Ex Donio et Siedero ('e schedis meis') Mur. 1127, 4.

1 fin. FL traditur; FI. Don. — 6 EVDEMON Oscott.

1445 sarcophagus ornatus Romae in suburbano Paceae.

D · M
P · PALAO · PRIMITIVO
P · PALAVS · HERMES
ET · AEMILIA · ATTALIS
ALVMNO · KARISSIMO

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. F. v. Duhn *Antike Bildwerke in Rom* III p. 207 n. 3962.

Cf. n. 222. 1463.

1446 inter Ostiensia Cartonii SART. Nunc in repositis musei Lateranensis.

D M
PANTNIAS QV
AS · VIX · ANNIS · XVII
MESES · XI · DIES · N XVII
TELESPHORVS
CONIVGI BENE
MERENTI

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

1447 Ostiae in episcopio.

d M
PAPIAN
D · VI ·
N · ALVMNO
FECIT ·

Descripsi.

1448 Romae in suburbano Paceae.

D · M
T · PAPIRI · MER
CVRI · FECIT · PA
PIRIA · ONSSIMS sic
PATRONO · BENE
MERENTI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1449 Ostiae VISC. Est Ostiae in museo.

· D · M ·
C · PAPIO · C · F ·
HONORATO

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Iun. 1855.

1449a in episcopio Portuensi.

D · M
PARASCEVE
Q · OPPIVS
IANVAR
IVS · B · M · FECIT

Descripsimus de Rossi et ego.

Vide ne ex urbe Roma adlata sit.

1450 Ostiae in episcopio.

DIS · MANIBVS
PARDALAS · B · M
CONSERVI · FEC

Descripsi.

1451 Ostiae in episcopio.

D M
PARTHENOPEI sic
VIX · A · I · M · XI · DIEB · XXV
FECIT
SPEDIA · EVPLIA
VERNAE · B · M ·

Descripsi. Campana ms.

1452 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

LIBERTIS · LIBERTABVS ·
POSTERIS · QVE · EORVM
EX · FAMILIA · NOMINIS · MEI
Q · PATRIVS · Q · F · VICTOR
CONPARAVIT · CVI · IVS ·
MONIMENTI · HVIVS · CONCESSVM · EST
A · FILIS · ET · HEREDIBVS · FACTORIS
IN · FRONTE · P · RRVS IN · AGRO · P · RXX

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9754 f. 15; Sarti ms.

Q. Patrius Q. f. Victor memoratur supra in albo dendrophororum n. 281, II, 9.

1453 Ostiae in episcopio.

DI ·
VIXIT · A · VI ·
DIVS · PAVLINus
DVLCISSIMO

Descripsi.

1454 Ostiae in episcopio.

M
PELAGI
PARTHENIVS coniu
GI · BEN · M ·
CORN · LVCII

Descripsi.

1455 Ostiae.

D · M
PERTERNIAE CRESCENTINAE
FIL · DVLCISSIMAE FECERVNT

Muratori 1129, 2 'e schedis meis' nescio quibus. Error videtur subesse.

1456 Ostiae rep., est ibi in museo.

· D · M
PESCENNIAE verti ano
XI · V · MENS · VIII · Die
HILARVS · ET · CREPEReia partim
NOPE · COGN · ET · OSTIENSis
HASENNIVS · SALVTARIS · Vibia in
LIANE · VEIVS · IVLIANVS · VEIVs
PESCENNIVS · FILI · FECERVNT · M ·
B · M · LOCVM · CONCESSV · A · FL ·
· PARISACO ·

Descripsi. Minus mutilam vidit C. L. Visconti ms. mense Apr. 1883.

1—4 quae ego non vidi, dedi inclinatis. — 3 numerus annorum aut periit ex parte cum v. 2, aut corruptus est; nam femina annorum quattuordecim tot liberos eosque ex compluribus maritis habere non potuit.

1457 Ostiae in episcopio.

d M
POLLEA
vIXIT · ANN · XRXV
pETRONIANVs
HOESTAE
b M P

Descripsi. Campana ms.

1458 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

ramus ramus
O M
A · PETRONI · A · L · VICTORIS
PATRONI · QVI · VIXIT · AN · BL ·
BBITIDIAE · APPNI · COIVGI
A · PETRONIVE · CREBCENB
BIBI · POSTERISQVE · SVIS

Descripserunt Kiessling et Bormann; vidi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 14, IV n. 75, V n. 60, VI n. 66; C. L. Visconti ms. descripsit m. Main 1856.

1459 Ostiae in museo.

PETR ... A E E
QVE *mriti* *an* ... I E
VI · M*e n s i b* ... X I ·
D I E*b* ... *p*ETRO
NIVS ... *i*VS EI · *sic*
GEN ... RA
FIL*iae* *fe*CERE

Descripsi.

1460 Ostiae in episcopio.

PIITRONIA
sic CALISTII MATRI
PIICIT

Recognovi. C. L. Visconti ms.

1461 sarcophagus striatus. Romae in suburbano Paccae.

D M
PETRON
ROMANE
Q · V · AN · V ·
M · III · D · BVI ·
PETRON · FELIX · PAT ·
FILIAE · DVLCISE

Descripsi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.

1462 Ostiae in museo.

*d*O · D · L · S
*c*AE · V X*pri*
*t*IO · O · F · S
*d*O · D · L · PHIL*adelpho*
A · TEV P E*ra*
ERBIAM · QVAE ·

Descripsi.

1463 inter Ostiensia Cartonii SART. Nunc in repositis musei Lateranensis.

O M
PHILEROS · PALAI
HERMETIB
*Lemo*NORAE · COSERBAE
*o p t i*MAE · FECIT

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.
Cf. supra n. 222. 1445.

1464 Ostiae in episcopio.

*man*IVS · PHILINI
CHARIE
*p*ATER

Descripsi. Campana ms.

1466 cippus marmoreus. Romae in suburbano Paccae.

D · M
PHILOTEC
NNO · ET ·
urceus FELICIORI *patera*
FECIT
AELIA
EVTYCHIS

Recognovi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.

1467 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
PHOEBO · MARITO
OPTIMO · ET · PIO · TI
TVLVM · POSVERV
NT · PROTIS · VXOR
ET · PHILOCYRIVS
sic COLIBERTVS QVI FL
ORENTE · NON DIGNV
S · AETATE · SVA · OBIT · SE
T EGO INPIA · QVE POS *sic*
TE VIVO · CONDITVS
ET POSITVS · EST · VIIII
KAL · IVNIAS ·

Descripsit Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 127; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1468 in episcopio Portuensi.

PHOEBI
VIR · ANN · X
MENS
POR
S

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1465 Ostiae effossa a. 1625. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
PHILIPPI

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9750 f. 14'; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 69 n. 21); Sarti ms.

1469 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · PHOEBO · TRIBELLIO
FECIT
MARCIA · HELIAS · CO
NIVGI · B · M

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 32'; Melchiorri ms.; Sarti ms.

1470 Ostiae in episcopio.

D · M
FILIAE · EVTER
PES · VIX · AN · XVIII
M · V D · XXII

Descripsi. Campana ms.

1471 Ostiae in episcopio.

D · M
FILIA · PRIMITIVA
FECIT · SIBI ET SVIS
OMNIBVS LIB LIB
POSTERISQVE
EORVM

Descripsi.

1472 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

PIPIDIA · SVCCESSA ·
ACCEPIT · LOCVM · AG · L ·
COMINIO · FORTVNATO
ASDICVLAE · FACIVNDAE
PIPIDIO · MARTIALI · F ·
FECIT · SIBI · ET · CONIVGI ·
SVO · ET · SVIS · POSTERISQ
A · CAESIO EORVM HERMAE
ET · CETER · QVAE · IN · TAB · SVNT
IN · FR · P · II · IN · AGR · P · II

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 204; C. L. Visconti ms.
9 *in tab(ulis)*, fortasse testamenti.

1473 *marmo, che in Ostia presso Olimpio Romanelli copiò Monsig. Suaresio.*

C PLARIVS PRIVATVS SEN · SE VIBO CESSIT PLA
RIAE PRIVATAE LIBERTAE SVAE DE SE BENE ME
RENTI ADCVMBITORIVM CVM CONDITI
BVM QVOD EST LONGVM PEDES VI LAT ·
P IIII ITA VT LICEAT EI ITVM ADITVM
AMBITVM NVMANOVMVE SACRIFICANOVM CAVSSA
HABERE TI PLARI AVE
PARTE SENESTERIORI VBI POSITVM EST
OSSVARIVM PLARII IANVARII

Marini Arv. p. 646 (inde Orelli 4544) ex schedis Suaresii deperditus ut videtur.
6 requiritur NVMANDI SACRIFICANDIVE.

1474 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

O · M
PLINIAE · EVRESINI
FEC · PLINIVS HERMES
CONIVGI · SVAE
BEN · MER

Descripserunt Henzen et Detlefsen. Sarti ms. 1 om. Detlefsen.

1475 Romae in suburbano Paccae.

O · M
Q · PLOTIO · EVZELO ·
Q · V A · III · M · VIII ·
D XVIIII · H VIII ·
L · TITIVS · EVZELVS · FECIT
NEPOTI · DVLCISSIMO

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1476 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
FECIT
PLOTIVS · IMPERATVS
ALVMNO

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

1477 cippus lapidis Tiburtini. In via Ostiensi non longe a n. 718, a dextra viae in silva.

PLOTIA · C · F

latet in terra

Descripsi.

1477a lapis Tiburtinus. Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

PLOTIA · C · L · OPTATA
SIBI · ET C · CORNELIO
MAMETI · CONIVGI
IN FRON P · XX
IN AGR · P XV

Descripserunt Detlefsen et Bormann.

1478 Ostiae in episcopio.

O M
PLOTIAE · SAEINAE
VARSNIA · LONGINA
FIL · DVLCISS · V · A · III · M · II

Descripsi. Campana ms.

1479 in praediis Pallavicinis prope Portum Romanum.

d M
pOLYCArpus
aE PSIN
pOSTerisque eorum

Descripsit de Rossi.

1480 Ostiae in episcopio.

d M
POMPEIAS
Q · F · ASLIANE
QVAE · VIXIT
aNNIS · III · M · VI ·
· DIEB · XIIII
POMPEIVS · HELI
uS · ET · POMPEIA ·
CALLICORA
FIL · DVLCISS

Descripsi.

1481 Ostiae in episcopio.

M · F E C E
runt SA · T · AXA
cONPS · I · A S
eiurfiLI · NA · ALVM ·
ne dulL · CIS · SI · ME
quae uiV · XIT · A · NIS · IT · *sic*
mens VIIII · DIE · IIII *sic*

Descripsi. Campana ms.

1482 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

P · POMPOnius
FECIT · Sibi
AE · SECVndae
POMPONIae
P · POMPONio .... pom
PONIAS · DONatae
sic EVQVE · POSTerisque
IN AGR · P ·
EXTERVM · heredem
NON · SEQVETur
NOMINATVS

Descripsit Henzen. Melchiorri ms.; Sarti ms.

1483 Ostiae in museo.

CIVS · PO
poMPONIVE
· COR · MI
deESONIS
VIX

Descripsi.

1484 litteris malis. Ostiae rep., nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* parent. I).

O · M ·
L P O M P O N I ·
NIGRINI
QVI VIX ANN VII · ME
sic NSSISVS XI DIEE XVIII
POMPONIVS THESEVS · ET
LVTATIA EVHODIA PARENTES
FILIO F S C a R E E *sic*

Descripsit Henzen, recognovit Gatti praeter litteras inclinatas nunc deperditas. E. Q. Visconti ms. I f. 58; ab hoc Marini ms. Vat. Edidit Marini Arv. p. 578.

1485 Ostiae in episcopio.

D m
P · POMponius
TROPHImus
P POMPOnio
POMPONi
FILIS PIEntissimis

Descripsi.

1486 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
POMPO
NIAE · AR
SINOE

Recognovi descriptam a C. L. Visconti. Amati ms. 9757 f. 120.

1487 Ostiae rep. anno 1868, est ibi in museo.

D · M
POMPONIA EASILIA
FILIO CAEISEIMO
QVI VIXIT · ANNO · I
E MEN · VII · DIS · XX

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1488 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

· D · M · S
POMPONIAS · CAS
TVLAE · QVAE VI
XIT · ANNIS · XXV SEM
PRONIVS · POSTV
MVS · FECIT · CONIV
GI · SVAE · EENENS
· EENTI ·

Descripsit Bormann.

1489 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

O · M
POMPONIAE · EVFINAE
FILIAE · DVLCISSIMAE
EVFINVE · ET · POMPO
NIA · TYCHE · PAREN
TES · FECERVNT · S · M ·

Descripsit Henzen. Sarti ms.

1490 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

O · M
SACRV GAIV · SPO
NTIVE · FELIXIT *sic*
MENSES VIIII
E ET DIES · XVIII FIL
OVLCISSIMO

Descripsit Bormann. P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. 128; C. L. Visconti ms.; acta ms.

D(is) m(anibus) sacru(m). Gaius Pontius cet. — 3 scr. FELIX VIXIT.

1491 Ostiae in episcopio.

· D · M ·
C · PONTIO HERMETI ·
PONTIA · ASTEMISIA ·
COIVGI CARISSIMO ·

Descripsi.

1492 Ostiae in episcopio.

PONTIAE CON*iuer*
NALI · SVA*e*

Descripsi.

1493 Ostiae rep. a. 1883, est ibi in museo.

MO · PON
TIA FELICITAS
VXOR FECIT BENE
MERENTI QVI VI
XIT · ANNIS · XXXX M II

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1494 Ostiae in episcopio.

D M S
PONTIA FOR
TVNATA VIX
ANN · LV · M ·

Descripsi.

1495 sarcophagus striatus. Romae in suburbano Paccae.

D · M
PONTIAE
HERMIONE
HEREDES

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1496 tabula marmorea. Ostiae in episcopio.

D · M
PONTIAE
HERMIONE

HEREDES · FECER

Descripsi. Campana ms.

1497 in episcopio Portuensi.

D M
M · POPILIO
ANTIOCHO ·
FECIT · M · POPI
LIVS ANTIOCHI
ANVS · PATRI BEN
MERENTI
FECIT

Descripsimus de Rossi et ego.

1498 Ostiae rep. a. 1887. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
C · POPILIVS · TEOFIMAS ·
FECIT · SIBI · ET · VLPIE · SERAPI
ADI · COIVGI · SVAE ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 8757 f. 120.

2 TROFIMAS] quadratarius scripserat EROFIMAS, sed mox correxit.

1499 Ostiae in episcopio.

C POPILI*us trofi*
MAS · TE*cit*

Descripsi. Campana ms.

2 quadratarius scripserat TE, sed mox ut potuit correxit.

1500 Ostiae in episcopio.

M
sic TIO · A · NE · ME
ET POPILIAE ·
E · CONIVGI
POPILIVS

Descripsi.

1501 Ostiae in episcopio.

· D · M ·
POPILIAE ·
APOLLONIAE
CONIVGI · BE
sic NE · MESEN · P · AT
TIVS · VITALIS

Descripsi.

1502 Ostiae effossa a. 1885. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

CONIVGI · SVÁE · E
/ / / / / / / / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / / / / / / · ET
POPILLIÁE · ISIADI
VERNÁE · SVÁE · ET
L · POPILLIO · PRIMIT*ivo*
VERNAE · SVO · ET
POPILLIAS · PELAGIAS · LIB · S*uae*
ET · LIBERTIS · LIBERTABVS · *pos*
TERISQVE SVIS ET EORVM
SVPRA · SCRIPTIS · VTRIVSQ
/ / / / / / / / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / / / / / / / / S
L · TERENTIO · ABASCANTO · AMICO · SVO

Descripsit Henzen. Amati ms. 9780 f. 34; Melchiorri ms.; Sarti ms.

De punctis et apicibus non ubique constat. — 11 SVPRA·SCRIPTI SVNT Am. Melch.

1503 Ostiae in museo.

D · M
POPPEAE · FELI
CISSIMAE
Q · V · ANN XL · VIIII · M · X

Descripsi.

1503a fragmenta duo, in episcopio Portuensi alte collocata.

M
VE
MO · Q
AES · V · DI
VS · PORT e
FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

Fragmenta haec num recte coniuncta sint, dubitari potest. — 5 de *Portensis* cognomine cf. supra ad n. 1422.

1504 Ostiae in episcopio, alte collocata.

MEMORIAE
POSIDONI FRATRIS

Descripsi. Campana ms.

1505 Ostiae in museo.

D · m
C PRAST*inas*
EPAFRODITo

Descripsi.

1506 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

D · M
· C · PRAS*TINAE* · NEREO
· CONI*VGI · ET* · PATRONO
· OPTI*MO* · FECIT ·
· PRASTIN*A* · QVINTA
· CVM · QVO · VIXIT ·
· ANNIS · XVIII ·

Descripsi imminutam. Integram exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 288; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1—4 quae ego non vidi, dedi inclinatis.

1507 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D M
C PRASTINAE NE
REI COLLEGAE
S · M · FEC

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 206; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1508 Ostiae in museo.

VS · PRIM
AE · MVSA*e*
... ET IVNIO · ER
POSTER*i*SQVE EORV*m*
PED*E*

Descripsi.

1509 Ostiae io episcopio.

O ∘ M
HAVE PRI
MA · SAN
CTISSIMA

Descripsi.

1509 *a* Ostiae effossa anno 1825.

ANO · FIL · SVO *qui*
VIXIT · ANN · XVII *mens. duo*
BVS · DIEB · XXIII · ET *lib. lib*
POETERISQV*e eorum*
IN FRONTE · PED · VIII *in agr. p*
IIA · PRIMA · DONAVIT · P

Melchiorri ms.
6 IIA superest ex oomine gentilicio Primae.

1510 in episcopio Portuensi.

*dis m*ANIBVS ·
PRIMIGENO
A · CALLICORE
CARISSIMO
*fec*IT ET
QVE · SVOEVM
EOE NVTRICI · HYPATIANI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1511 Ostiae in episcopio.

d M
PRIMITIVA
*fec*IT
*p*OTICENI
*ben*EMERENTI

Descripsi.

1512 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
sic C PRIVATAE PRO
CILIA MATER FILIAE
DVLIISSIAME FECIT *sic*
sic OVAE VIXII ANNOS XVIII

Descripserunt Kiessling et Bormano. C. L. Viscooti ms. descripsit mense Iouar. 1856.
6 VIXII Borm., VIXIT Visc. Kiessl.

1513 Ostiae rep., est ibi in museo.

D · M
V · A · PRO ·
V · A · ZOS · P ·

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 145.

1513 *a* in episcopio Portuensi.

*d*S PROC
ET LOLL*iae*
AE CON*iugi*

Descripsimus de Rossi et ego.

1514 litteris pessimis. Ostiae in episcopio.

NA IAD
PROCLAE
FECIT
A · MA · ZO·
MA · TEB · FILIAE

Descripsi.
v. 1 recte legere mihi non successit; videtur subesse MANIBVS.

1515 Romae in suburbano Paccae.

D · M
PROCOPE
VIRIT · ANNIR · XX

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1516 Ostiae in episcopio.

FEC · PROTO
VERNE · V · A · VIII
M · VII · D · I

Descripsi.

1517 Ostiae rep. a. 1865, est ibi in museo.

DIS · MANIBVS
PVBLEIAE · CALLO · MATRI
PIISSIMAE · P · TVRRANIVS ·
AVGVSTALIE · CVM · AEMILIA
· SOBORE · SVA · FECIT ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1518 Ostiae in episcopio.

D M
PVDENTI · CONG *sic*
VICTDRINA
B · M · FEC

Descripsi.

1519 in episcopio Portuensi.

M · PVLFATIVS
ET · M · PVLFAT
FECIRVNT
LIBERTIS · LIB*ertabusque*

Descripsimus de Rossi et ego.

1520 Ostiae in episcopio.

L PVPIO A
PVPIA · L · L TRYPHE*na*
FECIT · PATRONO · ET · SIBI
ET PVPIA*e* · GLYCERIONI · L
SVAE L PVPIO · VESTALI · VER · L
SVO L · PVPIO · FORTVNATO
VER L SVO FIL PVPIO FORTVN
*at*O VER · SVO · ET · FICTORIAE
VLAE

Kellermann ms. cui descripsit Scheppig, ipse vidi, sed describere oblitus sum.
4 PVPIAP traditur. — 7 FIL si recte exceptum est, videtur additum ad distinguendum Pupium Fortunatom ab homine cognomine qui sequitur

---

1521 cippus parvus marmoreus Ostiae in episcopio.

iuvenis nudus utraque manu anguem elidens
urceus O ∘ M *patera*
QVAESTVS C*aesaris*
N · SER · A*r*
*c*ARIVS (?) ...

Descripsi. Campana ms.; Kellermann ms.

1522 in insula Tiberina prope Portum Romanum.

O M
QVIETVS APPAENI
VS ET TANNIA FELI *sic*
CITAS FECERVNT
FILIO MERITO LO
CVM DONATVM A T
IVLIO PRIMIANO

Descripsit de Rossi.

1523 Romae in suburbano Paccae.

D · M
QVIETAE PAREN
TES · PIENTISSIME

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1524 epistylium parvum marmoreum, facile Roma advectum. In episcopio Portuensi.

C · QVINCTI*us*
C · QVINC*ti*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1525 Ostiae visc. Est ibi in museo.

d M
RIO QVINTI ·
E DEFVN ·
...

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1526 superest ex sarcophago. Romae in suburbano Paccae.

Q · QVINTILIO ANDRONICo
QVI VIXIT · ANNIS LVI Q · QV
INTILIVS ZOTICVS · LIBE
RTVS · ET · GENER · ET ·   fragmentum monstri marini
QVINTILIA · EVFEMI
A · FILIA BENEMERE
NTI FECERVNT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

2. 3 Q. Quintilius Zoticus memoratur in albo dendrophororum supra n. 281, II, 12 ut quinquennalis perpetuus.

1527 superest ex sarcophago. Ostiae in episcopio.

D M
QVINTILIAE · CALLIROHE
aries marinus   QVAE VIXIT · ANNIS · L ·   hippocampus
Q · QVINTILIVS · ANDRONICVS ·
CONIVX ET · QVINTILIA ·
EVFEMIA · FILIA · FECER

Descripsi.

1528 Ostiae in episcopio.

quintiliae
CALLIROENI · CONIVGI
SVAE ET QVINTILIAE
EVFEMIAE · FILIAE SVAE
ET · LIBERTIS · LIBERTA
BVSQVE EORVM
eX VIBI · FECERVNT

Descripsi.

1529 Romae in suburbano Paccae

· D · M ·
Q · QVINTILIO · EVPHEMO ·
QVI VIXIT · ANN · I · M · VI
DIEB · IIII · ET ·
e QVINTILIAE · DIONYSIADI ·
QVE · VIXIT · ANN · III · M · IIII ·
· DIEB · XI ·

Descripsi.

1530 Ostiae rep. a. 1858 in eodem sepulcro *(infissa presso i loculi)*, unde prodiit n. 332, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

L · QVINTILIVS · FELIX ·
L · QVINTILIO · L · F · FELICI ·
F ·
L · QVINTILIO L F APRILI ·
e F ·
QVINTILIAE · METHE · L ·
L · QVINTILIO · IVCVNDO ·
OLLAS CVM COLVMBAR ·
XII ·

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 39, IV n. 77, V n. 82, VI n. 38; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 222.

1531 Ostiae effossa e Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · m
M · QVINTILI e HER
QVINTILIA e FIERIS
CARISSIMO e ET libertis
e LIBERTABVS · Q · POSTERIS · Q · EOrum

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9752 f. 15'; Sarti ms.

1532 Romae in suburbano Paccae.

D M S
Q · QVINTILI · HERMETIS
ET · Q · QVINTILIO · MERCVRIO
PATRONO · SVO · FECIT

ET · LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1533 Ostiae in episcopio.

d M
Q · QVINTILIO ·
sic LVSTINO · QVI
VIXIT · ANÑ XXX

Descripsi.

3 scr. IVSTINO.

1534 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

RABIR
O · RABIR
O M · AELIVs
AELIA
AELIA
M · AEL
M · M
O L · CA
CA

Descripsit Henzen. Sarti ms.

1535 Ostiae in museo.

RAFI e .CNE FEcit
M IVNio ALEXAndro
CONIVgi SVO ET Lib
LIBERTABVSQVE SVis
e POSTERISQVE EORum

Descripsi.

1536 Ostiae in museo.

D M
P · RAGONID
M IV NIO

Descripsi.

1537 Ostiae in museo.

P · ragONIO · EV
gusIO · P · RAGO
NIVS · LVCIFER
FECIT BENE ME
RENTI

Descripsi.

1538 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
P · RAGONI · SECVNDI
VIXIT · AN · VIII ·
P · RAGONIVS · DIVS · PATER
FECIT

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 207; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1539 superest ex sarcophago VISC. Ostiae rep., est ibi in museo.

D M
XAGONIAE
genius   EVTYCHIAE MATRI   genius
PIISSIMAE ET
NVTRICI
vs FIRMVS

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1883.

1 ego non vidi, vidit Viscontius.

1540 Ostiae in episcopio.

rAGONIAE · IRene
AELIVS · IVLIANVS CON
IVGI · BENE · MERENTi

Descripsi.

2 Aelium Iulianum habuimus supra n. 518.

1541 Romae in suburbano Paccae.

D e M
RAGONIAES · IRENES
FECIT · RAGONIA · SAMB
XAMIS · PATRONAE
SVAE · B · M ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1542 in episcopio Portuensi.

D M
RAMENNIAE CHLIDES sic
VIXIT ANNIS XIIII
MENSIBVS VII DIEBVS X
IVLIVS FORTVNATVS ET

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1543 cippus. Ostiae rep. a. 1883, est ibi in museo.

D · M
SEX RASIO RARo
FILIO BENE
MERENTI
XABIA ISIAS
MATER
VIXIT · AN · XRV · D · XXXIX

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 208; C. L. Visconti ms., acta ms.

1544 Ostiae.

RES
· TITVTAE · C ·
IVLIVS · CAPI
TO · LIB · ET ·
HERES · ET · IV
LIA · IANVAR
A · CO · HERED
FECERVNT

Amati ms. 2770 f. 8.

7 debuit esse COHERES.

1545 tabula parva litteris parvis, in episcopio Portuensi, alte collocata.

RESTITVTO
D · A · T · V · M
TER SALVS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1546 Ostiae in episcopio.

sic G · ROCIO
CHRYSAONI
FILIO
sic G · ROCIVS
DONATVS
PATER

Descripsi. Campana ms.

1547 Ostiae.

A B
F ROCIO
H O M S R O
IN FR · P · LX
IN AG · P · LR

C. L. Visconti ms. qui descripsit m. Oct. 1866.
A dextra intuenti fractam exhibet Visconti, supra integram. — Principium supple: [*loco concesso*] *ab* cet.

1551 Romae in suburbano Paccae.

D | m
SER · RVBRI|*us eu*
PHROSINV|*s hoc*
MONVMENTV|*m sive*
SEPVLCHRVM · C|*omparavit*

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
Cf. n. 1555.

1552 sarcophagus; tabulam utrimque sustinent genii. Ostiae rep., inde Romae in museo Lateranensi.

D · M
L · RVBRIVS
THALLVS
RVBRIAE · STRA
TONICENI CON
IVGI INCON
PARABILI

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 41, IV n. 78, V n. 84, VI n. 120; C. L. Visconti ms. qui descripsit mense Iun. 1865; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 371 n. 524.

1553 Ostiae in episcopio.

D · | m
RVBRIA ALCI|M
sic P BABDI FAV|*sti*
BENEME|*renti* Descripsi.

1554 Ostiae *a mezo la schola del palazo*.

D · M
RVBRIAE
genius DAPHNE genius
RVB · BIVS
TELESICAO
RVS · CONIV*g*
INCONPARA
BILI · ET · SIBI
VIVOS · FEC
telamo

Brunelleschi cod. Marucell. A 78, 1 f. 36'.
5. 6 TELESICCO|RVS·CONIV traditur.

1548 Ostiae rep. anno 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L · ROMANI° · FELICISSIMO ·
QVI · VIXIT · ANN · RXI · M · XI ·
FLAVIA , CLAVDIANE ·
FRATRI · B · M · FEC ·

D · M
T · EGNATIO · SVZIONI ·
VALERIA · LVCRETIA ·
· CONIVX ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti inscr. Ost. I n. 46, IV n. 78, V n. 83, VI n. 37; C. L. Visconti ms.

1549 sarcophagus striatus rep. Ostiae a. 1884 a Cartonio.

D · M
ROMANIAE · STRATONIC
QVAE · VIRIT · AN · XI · M · III
D . VI · ROMANIVS
CRESCENTILIANVS
ALVMNAE

Nibby, qui vidit, *atti dell' accademia arch.* 3 (1828) p. 345 = *analisi* 2, 471.

1550 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
ROMVLAE · FILIAE · DVL
CISSIMAE · QVE · VIRIT
ANNIS · XIII · FECIT · FOR
TVNATVS · PATER

Descripsit Henzen. Amati ms. 9758 f. 13; Sarti ms.

1555 Romae in suburbano Paccae.

D M
RVBRIAE · MALIAE
FEC · SEX · RVBRIVS
EVPHROSINVS ·
CONI · CARIS · B · M ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
Cf. n. 1551.

1556 in Portu Romano apud archipresbyterum, lapis effossus anno circiter 1845 ROSS.

D M
sic RVBINAE FILIAE
DVLCISSIMAE
sic QVAE ANNIS VIRIT
N IIII ET M VIII G · M · sic
PARENT

Descripsit de Rossi.

1557 in episcopio Portuensi.

-MA-
RVFRIAE · MAGNA sic
VIX · ANN · XXI ·
HIC · SITA · EST ·
L · OCLATIVS · DA
PHNVS · FECIT ·
CONIVGI · PISSIMAE sic

Descripsimus de Rossi et ego.

1558 Ostiae in episcopio.

d M
*Ru*BRIO · RVFO
*fe*CIT
. FELIX
O · QVI VIXIT
DIE · XXIIII sic

Descripsi.

1559 in episcopio Portuensi.

D M
RVSTICAE · Q*uae*
V · A · I · N · X
T · FL · ONESI*mus*
ET · PRIMIGEN*ia*
FIL · DVL*cissimae*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1560 Ostiae in episcopio.

D · M
S · ABIGNOTE · FC · SIBI · ET sic
COIVGI · SVO · B · M ·
L · TETTIO · SOTERICO sic
ET · SALLVVIO EVTYCHID sic
ET · EEFEE · TETTYLIAE sic
FILIAEVS · ET · LIB · LIBQ · PQ · E
IN FRONT · P · XI · IN AG · P · XIII

Descripsi.
8 *S(alluvia?) Arignote.*

1561 Ostiae rep. anno 1868, est ibi in museo

d | *m*
L · SABBATIO*n*
QVE BI·XIT · AN*nis*
RV · M · RI · D R*....*
C · L · FILOCYRIV*s*
CONIVGI · BENE · *mer ENTI*
HIC LOCVS PLE*nus e ST*
DE SVPTVS · LITTERA *T*

Descripsi fragmentum maius. Hoc ipsum paulo plenius una cum fragmento minore nunc deperdito descripsit C. L. Visconti ms.
Quae ego non vidi dedi inclinatis. — 3 in. CL. Visc. — 7 cf. *locu(s) plenu(s)* supra n. 825.

1562 Romae in suburbano Paccae.

DIIS · MANIBVS
SABIDIAE · P · F · HELIADIS
VIX · AN · XVI · M · X · DIEB · XV
P · SABIDIVS · INGENVVS · ET
PACIA · LANTHANVSA · FILIAE

IN · FR · P · VIII · IN · AGR · P · IIII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
2 HELIADIS potius quam HELLADIS.

1563 Ostiae in museo.

*Ae*LIA · SABINA · FECIT
T · AVRELIO EVTYCHIA*no*
*e*T O FIS ET · LIBERTI*s*
*qu*E · POSTER*is*

Descripsi.

1564 Ostiae rep. anno 1856 in eodem sepulcro in quo n. 332, inde in repositis musei Lateranensis.

D M
SACCONIAE
SECVNDILLAE
C · SEVERIVS · GRATVS
· ET ·
SEVERIA · MADOCE ·
HEREDES

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 42, IV n. 80, V n. 84, VI n. 36; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 292.

1565 Ostiae in episcopio.

D M
M · SAL · OSTIENSIS PORCIE
BVNIADI MATRI BENE ME
RENTI ET PORCIO PERSEO
PATRI SIBO FILIVS NA
TVRALIS FECIT

Descripsi. Campana ms.

1566 Ostiae rep. anno 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
M · SALINATORI · DEMETRI
QVI · VIXIT · ANNIS · III · M · II
DIEBVS XI N VII
SALINATORIA ANTIO
CHIS · FILIO
DVLCISSIMO VII

Descripserunt Kiessling et Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 43, IV n. 81, V n. 86, VI n. 131; C. L. Visconti ms.
7 fin. VII litterae erasae sunt, sed tamen leguntur.
De gente Salinatoria vide quae dixi in praefatione (supra p. 4).

1567 Ostiae in episcopio.

D · M
M · SALINATORI
MARTIALI PATRONO
BENE MERENTI ·
M · SALINATOR · ASCLEPIODOTVS · ET · M · SALINATOR · EVTYCHES

Recognovi. Kellermann ms. cui descripsit Scheppig.
Pater fortasse M. Salinatoris Martialis, cuius titulum defuncti annorum septem infra edemus inter christianos.

1568 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Fuit deinde in repositis Vaticanis, inde ab anno 1855 est in museo (*Gall. lap.* omne genus V).

D M
M · SALINATOR SABINI
M · F · HIC · SITVS · EST · V · A · L · M · P
D XV · H · AEDEM · S · S · SIS · ET · SVIS

Descripsit de Rossi. Sarti ms.
3 l (pro L) Sarti. — M · P] scr. M · I. — 4 *h(anc) eadem s(ive) s(epulchrum).*

1569 Romae in suburbano Paccae.

DIIS · MANB sic
M · SALINATOR
SCYMNVS · VIBIAE
HELPIDI · CONIVGI
BENE · MERENTI
FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1570 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
SALINATORIAE · HEVRE
SI · FECIT · M · SALINATOR
ABASCANTVS · PATRONAE
SVAE · BENE · MERENTI ·

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 209; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1571 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
SALENATORIAE IVSTIA sic
NE FECIT M SALINA
TOR PATER FILIE DVLC · VI
XIT ANNIS IIII MESES
VII DIES XXIIII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 130; C. L. Visconti ms.; acta ms.
5 AN litterae in litura repositae sunt.

1572 Ostiae in episcopio.

SALINATO*ria ..*
NICE · FECIT · S*ibi et suis*
NATORI · TROP*himo et sa*
*li*NATORIAE · ...

Descripsi.

1573 Ostiae in episcopio.

· D · · M ·
SALINATORIAE
THEVSAE · VXORI
BENE · MERENTI ·
M · SERVILIVS · FLO
RVS · FECIT ·

Descripsi.

1574 Ostiae in episcopio.

D M
SALONIAE AGATEMERIDI sic
ET · L · CORNELIO VERO · NEPOTI
AEIVS sic
C · SALONIVS · RESTVTVS
PATRONAE
sic BENAE MERENTI

Descripsi.

1575 Ostiae in museo.

d M
SALVTARIS
TAE ...ILA
...

Descripsi.

1576 Ostiae in episcopio.

D · M
SATTIA · ATHE
NAIS · SATTIO
FELICI · FILIO
B M F

Descripsi. Campana ms.

1577 Romae in suburbano Paccae.

D M
SATVRNINO MA
TER · FECIT · FILIO BENE
MERENTI QVI VI
XIT · ANNOS · IIII
· ET M V ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1578 Ostiae rep. a. 1883/4, est ibi in museo.

D M
SATYRVS PATER
FECIT FILIAE BENE
MERENTI QVAE VIX
AN · III · ME · IIII ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1579 in urbe Ostiae ad cauponam.

D · M
P · SCANTHIO · EVTYCHO
BENE MERENTI · Q · VIXIT
ANNIS · XXV
SCANTNIA · EPICTAESIS · PATRONA
FECIT

Reggi inter Marinii schedas Vaticanas.

1580 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M · S ·
SCANTIO · MACEDONI

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 9752 f. 16; Sarti ms.

1581 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M · S
SCANTIAE · DEVTAS
BAES

Descripsit Kiessling. Amati ms. 9752 f. 16; Sarti ms.

1582 Ostiae rep. anno 1855, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

SCANTIA · SPICHARIS
SIBI · ET · P · SCANTIO ·
CARPO · PATRI · ET · POSTE
RISQ · EORVM · OLLAS · III ·

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 44, IV n. 88, V n. 87, VI n. 138; C. L. Visconti ms.

1583 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

SCRIBONIAE MARIAE
Q · SCRIBONIVS · HERMADIO
ALVMNVS ET
SCANTIVS . SECVNDVS
E VOLTIDIA · AGATHEMERIS
FEC

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 210; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1584 Ostiae in episcopio.

IN F · P · XX D · M IN A F · XX
sic ECRIENIA · VICTORIA
FECIT
VET · TIO · FOS · TVNATO
CON · IVGI
BENE · MESEN · TI
LIBERTIS · LIBER · TAEVSQ ... E · RV

Descripsi.
7 fin. scr. fortasse EORV.

1585 Ostiae in episcopio.

D · M
SECVN
DO

Descripsi. Campana ms.

1586 Ostiae in episcopio.

D · L · SECVN*dus*
*coniu*GI · SVAE · ET · A
AE · ET · VATINIAE
O · Q · L · SECVND
L · PRIMIGENIAE

Descripsi.

1587 titulus fortasse ex columbario urbano, in episcopio Portuensi.

C · SEIVS · C · L · FRONTO
AVIANIA · Ɔ · L · ARBVSCVLA
HIC · SITI · SVNT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1588 Ostiae VISCONTI. Est ibi in museo.

D · M
SEIO STEFANO
T · TINVCIVS FAVSTINVS
COGNATO · B · M ·

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Iunio 1855.

T. Tinucius Stefanus tituli infra editi n. 1872 cum his Seio Stefano et T. Tinucio Faustino videtur fuisse parentela coniunctus.

1589 Ostiae in episcopio.

D M
SELICIAE · DONATAE
L SELICIVS RESTITVTVS L SELI
CIVS ARTEMAS · SELICIA
SABINA · SELICIA · TVSCA
FECESVNT · PATRONAE

Descripsi.
Dubitavi, utrum SELICIVS SELICIA an SILICIVS SILICIA sit in lapide. — 5 TVSCA magis quam FVSCA.

1590 rep. in Portu Romano *nell' interno della basilica* (quae basilica adnexa est xenodochio quod volunt Pammachiano; cf. ad n. 1939), sed posita in opere LANC. Nunc Romae in villa Albania.

SEMPRONIAE · VICTORIAE
CONIVGI · ET
L · IBERTIS · LIBERTABVS POSTERISQVE
EORVM
IN · F · P XX · IN AG · P · XXXX · III

Descripsit Bormann. Lanciani apud de Rossium *bull. crist.* 1885 p. 101; P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 212 n. 238.

1591 Romae in suburbano Paccae.

D · M
SENATIAE
MODESTAE
V · A · IIII · D · XXXX ·

Recognovi descriptam a C. L. Visconti.

1592 in episcopio Portuensi.

D · M
SENTIAE
ADIECTAE
C · SENTIVS
SEFAGATVS *sic*
CONIVGI
CARISSIMAE
ET · C · SENTIV*s*

Descripsimus de Rossi et ego.

1593 fragmentum sarcophagi marmorei. Ostiae in episcopio.

FILIAE
L · SEPPIVS · L · F
PVDENTIAN
IVN · ET · PL ·
ET · P DATA

Descripsi. Kellermann ms.; Campana ms.; C. L. Visconti ms.

1594 Ostiae rep. anno 1828 AMATI. Est Romae in suburbano Paccae.

D · M
C · SEPTICI · CISSI ·
FECIT
DIAPYRVS · SEPTICI · CLARI · S
FILIO · CARISSIMO
VIX *an* · MENS X · D · III

Recognovi descriptam a C. L. Visconti. Amati ms. 9781 f. 13' et in actis Arcad. vol. 39 (1828) p. 233 (inde Cardinali *dipl.* n. 140).

4 significari Septicium Clarum sub Hadriano praetorii praefectum, de quo cf. Mommsen ind. Plin. p. 425, monuit Amati.

1595 in episcopio Portuensi.

SEPTIMIVS ·
F · DEC · EX

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1596 rep. in via Ostiensi una cum n. 85, inde in coenobio S. Pauli.

P · SEPTIMIVS LATINVS F L
FECIT · SVLPICIAE HELPIDI
CONIVGI · KARISSIMAE · ET ·
SEPTIMIAE · RESTITVTAE · LIBER
TAE · MEAE · ET · SABAE VERNAE · MEAE
ET · LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTE
RISQVE · EORVM

Descripsit Bormann. E. Q. Visconti ms. I f. 118'. Fea *viaggio ad Ostia* p. 15; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 188, 331.

5—7 litteras nonnullas nunc deperditas exhibent priores omnes.

1597 Ostiae in museo.

D · M
L · SEPTIMIVS · PONTIANVS
AVGG · LIB · SE SIVO COMPARAVIT
sibI · ET · PETRONIAE LVCILLAE
*con*VGI SVAE SANTISSIME · HOC *sic*
*tum*VLO PONTIANE IACES
RE LABORVM · CVIVS APVT
*super*OS SEMPER PIA FAMA
VR · NAM TVA · SIMPER
sic O · MEMORANTV
VR

Descripsi.
10 scr. MEMORANTVr.

1598 in praediis Pallavicinis prope Portum Romanum.

IS
SIBI · ET · SEPTIM*iae*
CONIVGI · SVAe
ET · LIBERIS ·
*li*BERTIS · LIBER*tabus*
*po*STERIS QVE *eorum*

Descripsit de Rossi.

1599 rep. in via Ostiensi una cum n. 85, inde in coenobio S. Pauli.

SACRVM
SEPTIMIAE
SVLPICIANAE

Descripserunt de Rossi et Bormann. E. Q. Visconti ms. I f. 118'; Fea *viaggio ad Ostia* p. 15; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 178, 314.
V. 2 in litura restitutus est.

1600 Ostiae in episcopio.

P · SERENIO
SOTERICO
GAVIA CASSIA
MARITO KARISSIMO

Recognovi. Kellermann ms. cui descripsit Scheppig.

1601 Ostiae rep. a. 1855, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

CN · SERCIVS *sic*
ABASCANTVS
FECIT · SIBI · ET LIB
LIBERTABVSQ
POSTERISQ · EORVM

Descripsit Bormann, recognovi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 133; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1602 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

DIS · MANIBV*S*
CN · SERGI · CN · LIB · *HERMES*

Descripsit Henzen praeter ea quae dantur inclinatis. Integram descripserunt Melchiorri ms.; Sarti ms.
5 HERMES Melch.

1603 Ostiae in episcopio.

MO · QVI VIX
annis ... SERGII PRIMVS
· PATRI
*bene me*RENTI

Descripsi. Campana ms.

1604 in episcopio Portuensi.

D · M
C · SERI
GLAVCI

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1605 Romae in suburbano Paccae.

D · M
SERTORI · PACATI
QVI VIX · ANN IIII ·
MEN · X · DI · XX H VII

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1606 Ostiae rep. a. 1858, inde in repositis musei Lateranensis.

D M
SERTORIS · PRISCE · PATRO*NO*
DVLCISSIME · BENE MERENTI · *Sertoria*
RVFINA · ALVMNA · FECIT

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 46, IV n. 58, V n. 59, VI n. 135; C. L. Visconti ms.
5 PATRONE P. H. Visconti.

1607 Ostiae in museo.

D
C · SERV
PON
FECIT · COELI
FILIO · DVLCI*ssimo*
DIEBVS
M

Descripsi.

1608 Ostiae in episcopio.

P · SERVILIVS
P · L · EVTYCHVS
OCTAVIA ·
Ↄ · L · FAVSTA ·
MANLIA · T · LIB · NEREIS
SIBI · ET · SVIS · OMNIBVS

M · VALERIVS
M · L · HERMOLAVS
M VALERIVS · HERMO
LAVI · L · APHRODISIVS
P · AEMILIVS · P · F · LVNIESIS *sic*
SPVRILLIA · MYRTIS

Descripsi. Campana ms.
II, 5 in litura repositus.

1609 Ostiae in episcopio.

D M
C · SERVILI · ORTHRI
FIL · FECIT ·
C · SERVILIVS · ORTHRVS
PAT · VIX · AN · II · M · VIIII ·

Descripsi.
C. Servilius Orthrus recensetur ut *adl(ectus)* in albo collegii cuiusdam supra n. 258, I, 14.

1610 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · M ·
SERVILIAE · FELICITATI
SERVILIVS · HERMES
PATER · FECIT

Descripsit Bormann.

1611 Ostiae in museo.

D M
SERVILIA BLEGVSA
P B · M P

Descripsi.

1612 in Hostia castello papae.

protomae tres
SERVILIAE · VENVSTAE
CONIVGI · KARISSIMAE · ET

Augustinus Tyfernus cod. Vind. 3528 f. 55 = Peutinger 527 f. 5'.

1613 cippus marmoreus. Ostiae in aedibus episcopalibus VVLPI. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* a sinistra intranti).

P · SESTIO · P · LIB
BLASTO · FEC ·
urceus P · SESTIVS P · LIB · *patera*
DONATVS · ET ·
SESTIA · CRHYSIS · *sic*
PATRONO · OPTIMO ·

Descripsit Henzen. Vulpi Lat. 8, 194 (inde Mur. 1558, 4).

1614 Ostiae effossa a Cartonio anno 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
SER · SE · TO*rius*
LY · SI · MA · C*hus et*
CAR · TI · LI · A · PS · *licias*
I · MA · FE · C · S · RV*nt sa*
TORI · O · GENI*ali*

Descripsit Henzen. Melchiorri ms.; Sarti ms.
Quod in Melchiorrii relatione de fossionibus Cartonianis edita in *Antologia* Fiorentina vol. 18 fasc. 53 (Mai. 1825) p. 118 legitur: *una piccola lastra di marmo mi fè conoscere un Sesto Torio maestro d' Iside*, ad hanc inscriptionem videtur debere referri. Legerat enim Melchiorrius et alia male et v. 5 IVSI·MAG·

1615 Ostiae VISCONTI. Est ibi in museo.

d · M ·
VS · SEVERVS
*vixi*T · ANN · XVII
GNV · FLOREN
*paren*TES · FILIO BE
*nemere*NTI · FECERVNT

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1616 Ostiae rep. anno 1855. Pars extat Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
*SEXTILIAE · PVBL · LIB · IVLI*ANE · P · SEXTILIVS · COMMV*NIS*
ET · P · SEXTILIVS · POTHINVS · LIBERTVS · SIVS · HEREDES · *FECERVNT*

Descripsit Henzen ea quae dantur litteris rectis. Integram exhibent Amati ms. 9754 f. 5 et Melchiorri ms.; principia versuum praeterea Amati ms. 9759 f. 41.
3 in. ET Melch., T Am.

1617 Ostiae in episcopio.

FEC
C · SEXTIVS
CONIVGI · KA*rissimae*

Descripsi.

1618 Ostiae in episcopio.

D m
SEXT*ius*
EVS · T*erti*
TIAE · M
COIV*gi*
M . D.

Descripsi. Campana ms.

1619 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
SERVI · SEXTI ·
CARPOPHORI
HEREDES

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 134; C. L. Visconti ms.; acta ms.

2 pro SSRVI fuisse SERVI idque rasura esse correctum observavit Bormannus.

1620 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

*se*XTIVS HYGINVS
*conc*ESSA SIBI PARTE DI
midia MONVMENTI VIBI
*va*LERIANI · AB · A RORILI
*o epa*THOPO · AD · QVEM PE
*gradu*E POSSESSIONVM IVS
*huius m*ONVMENTI PERTINV
*it qu*OD VETVSTATE D*ecl*
*dera*NTVS REFECIT *sibi* · *et*
ASTERIDI VXORI · *et* · *c* · *sex*
tio . . . . RI FILIO · *et* · *lib* · *libe*
*risbus post*ERISQVE · *suos*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Amati ms. 9754 f. 14 (inde Bormann misit Wilmannsio, qui edidit exempl. inscr. n. 266); Sarti ms.

9—12 quae dedimus inclinatis, servavit solus Amati; deficiunt iam apud Sartium. — Supplementa sunt Amatii et Bormanni.

1621 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
SEXTIAE · GAIANETI
MATRI DVLCISSIMAE
GAIANVS · ET ·
NEPOTILLA · FEC ·

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 214; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1622 Ostiae in episcopio.

D M
SEXTIAE · LI
TIVS POLYC*tisus? con*
IVGI BENEM*erenti*

Descripsi.

1623 Ostiae in episcopio.

DIS · MAN · SAC
SEXTIAE · T · FIL · LVPERCAS
VIX · ANN · X · DIE · X
T · SEXTIO · T · FIL · MAGNO
VIX · ANN · VIII
T · SEXTIVS · ADRASTVS · PATER
F S C

Descripsi. Kellermann ms. cui descripsit Scheppig. Campana ms.

1624 titulum genii sustinebant. Ostiae rep., est ibi in museo.

D M
SEXTIAE · PANTNIAE
A · SELLIVS EVTYCHES SALLVSTIVS
COIVGI MENIMERENTI · *s* · *c* sic
LOCVS CONCESSVS · D · SEX · FLA . . . ENE

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr 1863.

1625 in episcopio Portuensi.

SILVA
SILVA
P

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1626 cippus marmoreus. Ostiae rep. a. 1789. Nunc Romae in museo Vaticano (*Pio-Cl. Gall. de' Cand.*)

SILVANO
PVERO
C · PETRONI
urceus SECVNDI *patera*
QVI · V · A · XVI
M · VI · D · V

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. I f. 89 et apud Marinium ms. Vat.

1627 Ostiae in episcopio.

D *m*
C SINIL*io*
KARIC*o*
FECIT F
FELIC
CONIVG*i be*
NEME*renti*

Descripsi.

1628 Ostiae VISCONTI. Est ibi in museo

D m
SIRICE
INFA*nti*

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Febr. 1862.

1629 Ostiae rep. anno 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
P · SIRTIO · PHILOCYRIO
P · SIETIVS · HYMNVS
ALVMNO · FECIT

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 136; C. L. Visconti ms.

1630 Ostiae rep. anno 1868, est ibi in museo.

D M
SITTIVS · COLDEIVS
IANVARIAE BENEM

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1631 Ostiae in episcopio.

NDVS
SIBI ET
LIAE SOTERIDI CONIV
gi lib LIB POST

Descripsi.

1632 fragmentum alte collocatum et male l... bitum. In episcopio Portuensi.

D *m*
SPENDOPHORO
LINICE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1633 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Roma... suburbano Paccae.

DIS · MANIBVS
T · STABERI · ALEXANDRI
VIXIT · ANN · XXI · M · VI · D · XV
ANTONIA · PELAGIA MATER
ET · SIBI · ET · T · STABERIO · ALEXAN
DRO · CONIVGI · SVO ·

Recognovi descriptam a C. L. Visconto. ms. 9787 f. 114.

Cf. supra n. 589.

1634 Ostiae rep. anno 1656 extra portam... nam antiquae civitatis, est ibi in museo

· CN · STATILIVS
· SE VIEVS · F *ecit*
CLAVDIAE · CALE*pale*
· CONIVGI DVLCISS

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1635 operculum urnae. Ostiae.

D N
RENTI · STATILI
VS · EPICTETVS
ET · AEGRILIA
FAVSTINA

Fea sched. p. : vidit.

2 in. videtu... tum.

1636 rep. in Portu, deinde Romae in aedibus di Pietro, *via delle tre canelle n° 71* SETTELE. His aedibus dirutis quo pervenerit inscriptio, mihi incompertum est.

M · STATILIVS · MERCVRI
VS · FECIT · SIBI · ET · LICINIAE
VITALI · CONIVGI · KARISSIMÆ
ET · STATILIO · GENIALI
ET · STATILIAE · PRIMITIVAE
LIBERTIS · MEIS · ET ·
LIBERTIS · LIBERTABVSQVE MEIS
POSTERISQVE · EORVM
INTSOITVN · SRITVM · OMNEM
QVE REM · POSSIDERE · QVOD · MIHI
CONCESSVN EST A T · FLAVIO RVFINO
IN PARTE DIMIDIA · INTRANTIBVS
PARTE SINIETERIORE · IN FRONTE
PEDES · RRRIII · IN AGRO PED XXX

EVPHROSYNO
ET · HERCLIANO
EER · C · N · CONCESSVM
EIS · AB · FLAVIO RVFINO
IN MONVMENTO ~
IVNIANO · QVOD · EST
IVRIS · MEI · INTRAN
TIBVR · PARTE · DEXE
SA · IN · TRICLINIO
IN · QVO · FARLTE · SVN
OLLAE · OSSVASIA
NVMERO · RIIII ·
ET · IN · TRICLIA · SAR
COPHAGA · Ñ · III ·
QVOT · CESSI · ECO ·
AMBAS · PARTES · ET
STATILIO · MERCVRIO
ET · NOMINIBVS · S · S ·

Servavit Settele cod. ms. apud P. Franc. Tongiorgi p. 98.

I, 1 praenomen Statilii Mercurii vide ne corruptum sit. — II, 4 corrigendum fortasse A T · FLAVIO. — 10 PARITS traditur. — 18 *nominibus s(upra) s(criptis)*, id est Euphrosyno et Herclano Caesaris servis. — Fieri potest ut ad hoc monumentum pertinuerit tabella episcopii Ostiensis supra (n. 422) edita: *T. Statilius Ianuarius triclias suo inpendio restituit.*

1637 Ostiae VISCONTI. Est ibi in museo.

D M
STATILIAE · GN · FILIAE *sic*
CRESCENTIANE
sic. ANN · XXIIII · MENS · X

Descripsi. C. L. Visconti ms. qui descripsit mens. Octobr. 1855.

4 non vidi; dedi ex Viscontio.

1638 Ostiae rep. a. 1863, est ibi in museo.

D M ·
STATILIAE ·
MARCELLINAE
CYRIAE · FIL ·
DVLCISSIMAE · B · M
Q · V · A · XI · M · V · FEC
SAGONIA · ET · DELI
CATVS · PAS · ET · PYR
MVS FRATER

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 137; C. L. Visconti ms.

1639 Ostiae in episcopio.

STATILIAE Ʒ PAVLINAE
L · LIGVSIVS · FABIANVS
CONIVGI · CARISSIMAE · FECIT ·

Descripsi.

1640 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
M · STEIVS FRIRCVR ET LOL
sic LIA · I · SI · AS FCERVNT PARENTES
M STEIO ROGATO · QVI ·
VI · XIT · AN · NIS RI MEN · BI
BVS · VIIII · DIE · BVS · XXV
FILIO DVLCISSIMO

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 213; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1641 in episcopio Portuensi.

DIS · MANIBVS
STSIAE · POSTVMAE · P · STEI · FELICIS · VERN
CVIVS · HERES · FVIT · P · F · = · SEX GAVIVS
SEX · F · SCANTIANVS · MATRI · SVAE · PI
ENTISSIMAE · ET · SEX · GAVIVS · AVGVSTA *sic*
CONIVGI · SVAE · CARISSIMAE · FECERV *sic*
CVI · VIRGO · NVPSIT · ET · VIXIT · CVM · EO
IN · DIEM · FATI · SVI · DVLCISSIME · AN · XXI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

3 *p(ro) p(arte) sexta.* — 5 fin., 6 fin. a parte intuenti dextra integra est inscriptio, ut margo ibi extat.

1642 Ostiae in episcopio.

D · M
STRATONICE · AVG ·
VERNAE · VIXIT · AN · I
MENS · I · D · IIII ·
PHILOTECNNVS · ET ·
EVTYCHVS · PARENTES · F
DVLCISSIMAE · FECER

Descripsi.

1643 Ostiae rep. a. 1883, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · N
L · SVBRI FELICIS QV *sic*
VIX
ANN · LAELIA QV *sic*
NTA MARITO PIEN
TISS · XXXVI · IMO

Descripsit Bormann; vidi ipse. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 138; C. L. Visconti ms.

D(is) m(anibus) L. Subri Felicis, qu[i] vix(it) ann(is) XXXVI, Laelia Qu[i]nta cet.

1644 Ostiae in episcopio.

CN · P[... ...]O · LIB · SVCCESSVs
fecit sibi · ET · RVIS
LIBERTIS · *libertab*VS · POSTERISQ · *eorum*
EX · HOC MON*ument*O VETO · DON*are*
NEQVS VE*ndere cete*RO · QVC*dei qua*
ITA · FECER*it dabit p*O E N *as aerario*
VIRGIN*ibus vestalibus*
IN · FR · P[...] *in. ag. p..*

Descripsi.

3. 6 supplevit Mommsen.

1645 Ostiae rep. a. 1888, est ibi in museo.

D · M
SVCCESSI · VERNAE · MODI · SECVNDI
VIXIT A · XIII · D · XV

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

1646 Ostiae in museo.

NICAE · E
VCETVS · SVCCESSVS
FECERVNT · SIBI · ET · NONIAE
ONESIMAE · FILIAE · SVAE
DVLCISSIMAE · ET ·
· LIBERTIS · LIBERTABVSQVE
sic · POSTTESIQVS · EORVN
· LATVM · PEDES · DECE ·
· LONGVM · PEDES · DECE ·

Descripsi.

1647 Ostiae in episcopio.

m. S V E L L I V S
VSCILLIONIB · L · ZENO
*aure*LIA · M · L · CALEMERA
*m. aure*LLIVS · M · L · PRIMVS
*m. aure*LLIVS · M · L · BARGATE
*m. aure*LLIVS · M · L · AMABILIS
m. aurelius · REGVNdus

Descripsi.

1648 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
L · SVL · PI · CI · VS · MA · XI · MVS ·
ET · SVL · PI · CI · A · VE · NVS · TA
L · SVL · PI · CI · O · IA · NV · A · RI · O ·
PA · TRI · FECE · RVNT

Descripsit Henzen. Amati ms. 9752 f. 16; Sarti ms.

1649 Ostiae in museo.

D · M
QVINTÆ · SVLPICIÆ
Q · V · A · XXXI · M · VIII
~~~ I · AVRELIVS
ELIANVS
*con*IVGI · B · M

Descripsi.
~~~

1650 Ostiae rep. anno 1866, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

SVLPICIA AMPLIATA
COLVMBARE ET LOCVM DONAVT *sic*
PINNIAE NEBRIDI
CONIVGI FILI SVI ET ITV AMBITV

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 46, III n. 8, IV n. 65, V n. 61, VI n. 40; C. L. Visconti ms.

1651 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

D · M
SYNEDORMI
FECIT · SANCTA
VIXIT · M · VII
D · XXV ·

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 212; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1652 Romae in suburbano Paccan.

D · M
L · TADIO SOZOMEN
FECIT · FANNIA
BERONICE MATE *sic*
FILIO DVLCISSIM
QVI VIXIT ANN ·
VI · MENEBE ·
VII · DIES XI ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1653 in episcopio Portuensi.

D M
TADIAE · AEGLE
CLAVDIA · AEGLE
MATER · FILIAE PIENTISS
FEC · ET SIBI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1654 cippus, in episcopio Portuensi.

D · M
TADIAE · EVHEME
RIAE · LIBERTAE
ET · CONIVGI
SCARIESIMAE
P · TADIVS
SATVRNINVS
QVI · ET · STERCEIVS
FECIT

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Staccoli apud Amatium ms. 9744 f. 1, act. Arcad. vol. 24 (1824) p. 20 (inde Cardinali dipl. n. 668).
8 Stercell reperiuntur complores in albo Portuensi supra n. 686 (v. 77. 68. 321).

1655 Ostiae in episcopio.

DIS · MAN
SEX TARVSI · MARTIALIS
FECIT · B · M
HOSTILIA · A · F · SECVNDILLA · CON
ET TARVSIA · SEX · F · PRISCILLA
ET SEX · TARVSIVS · SEX · ET · Ↄ · PRIMIGENIVS *sic*
ET · A · HOSTILIVS · Ↄ · AMPLIATVS · *sic*

Descripsi.

1656 inter Ostiensia Cartonii SARTI. Nunc in repositis musei Lateranensis.

TATA · EROS
LIBERTVS · CONLIBERT

Descripsit Henzen. Sarti ms.

1657 Ostiae in episcopio.

. TECVSA
VS · FELICIS
*co*NIVGI
*f*ECIT

Descripsi.
2 FELICIS] C rasura correct. ex E

1658 Ostiae in episcopio.

d. M · PINNAE
*t*ERENTI · ALPHII · SER
*te*RENTIVS · CALLON
*conse*NSV · COLLIBERTORVM
*amoris t*ESTIMONIO · B · M · P*o*

Descripsi.
6 supplevit Mommsen.

1659 Ostiae in museo.

D M
C · TERE*ntius* ....
ANVS · FECIT *..iocundo*
PRISCO · FR*atri*
VIX · ANN VII

Descripsi.

1660 Ostiae rep., est ibi in museo.

D · M
M · TERENTI
FABIANI
VIXIT · ANNIS · XX ·
MENSIBVS
III

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 139.

1661 Ostiae effossa a. 1826. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

HOC · PRAEDIOLVM · FERTI
NET · APVT
T · TERENTIVM · SECVNDVM
ET · TERENTIAM · AMPLIA
*ta*M · FILIAM · EIVS

Descripsit Detlefsen. Amati ms. 8762 f. 16; Sarti ms.
2 APVT pro AD.

1662 in episcopio Portuensi.

D · M
*t*ERENTIAE
*..*AE · QVAE · VI*xit*
*an*NIS · P · L · MI*nus*

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1663 urna ornata. Romae in suburbano Paccan. VISC. Ibi ego frustra quaesivi.

D · M
TERENTIAE
FORTVNATAE
M · TERENTIVS
EPITYNCHANVS
CONIVG · B · M · F · ET · SIN

C. L. Visconti ms.

1664 videtur superesse ex sarcophago. Ostiae in episcopio.

I I I
TERTI *genius*
E

Descripsi.

1665 Ostiae in episcopio.

TERTIVS ·
· BENEME
*ren*BIX · ANN

Recognovi. Campana ms.

1666 Ostiae in episcopio.

D M
TERTI · F
C I E
T Y C H
A N ·

Descripsi. Campana ms.

1667/8 Ostiae rep., inde Romae in rep. musei Lateranensis.

D · M
TERTVIIO · FILIO *sic*
DVLCISSIMO ·
QVI · VIXIT ANNO
VNO · MENS · III
DIERVS · XRI TER
TVLLINA MATER

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. V n. 63; C. L. Visconti ms.
2 TERTVIIO Borm. addito 'sic', T Viscontii.

1669 Ostiae in episcopio.

D · M
C · G · THE
FECIT · M
FLOEX

Descripsi.

1670 Ostiae effossa a. 1826. Nunc repositis musei Lateranensis.

D M
P · THVRANI
QVARTINI

Descripsit Henzen. Amati ms. 6754 chierri ms.; Sarti ms.

1671 Romae in suburbano Paccae.

D · M
THYMELS MI
QVAE · VIX · ANNIS · XXV
MENSES · X · CONIVGI
CARISSIMAE · FECIT
HERMES · SIBI · ET ·
AELIO · IANVARIO
FILIO · DVLCISSIMO

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1672 Ostiae VISCONTI. Est ibi in museo.

T · TINVCIO
STEFANO QVI
VIBIT AN VI ME
VIIII · D I · FILIO DVL
ICISSIMO

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Iun. 1858.
Cf. supra n. 1668.

1673 Ostiae in museo.

D · M
TINIAE · AS
LARIVS · TROPHI
AE · DVLCISSIMAE ·
N XXX · MENS

Descripsi.

1674 Ostiae in episcopio.

D M S
sic TREPTO QVI VIXIT
AN · II · M · III · D · XIII
IVCVNDA MATER AEO
RVM · VIXI · AN · XXII · M · VI
IVCVNDA · VIXI · AN · VNo
M · XI · D · XXVII
P CRISPIVS VITALIS
TATA · FECIT

Descripsi. Campana ms.

1675 Romae in suburbano Paccae.

sic QVI VIXIT ANNIS VIGINTI MENSISVE
quattVOR HORIS DVODECIM QVI EX HIS
mecum aNNO VNO MENSIBVS QVINQVE DIS
VS TIBERINVS CONIVGI BE ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1676 Romae in suburbano Paccae.

D · M
TINVCIAE · MAXI
MILLAE · FILIAE · D ·
C · S · M · Q · VX · A · VIII · sic
I M · II · FC · TINVCIA · sic
CALLIGENIA ·
MATER ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
3. 4 d(ul)c(is)s(i)m(ae).

1677 *iscrizione graffita nella basetta d'un frammento di piccolo gruppo di terra cotta.* Ostiae rep. anno 1862, deinde Romae in museo Lateranensi.

TITAEDIORVM

C. L. Visconti ms.; acta ms.; Benndorf et Schoene catal. mus. Lateran. p. 404 n. 648.

1678 Ostiae in museo.

d M
NTIAE PALA
TIMAE TITIV
S MARTIALIS
ET TITIA ITA
LIA NERE

Descripsi.
6 scr. HER P.

1679 in episcopio Portuensi.

DIS · MANIE
C · TREBELLIO
ANTHIMO · VIX
ANNIS · XXX
FECIT · TREBEL
LIA · VRSILLA
PATRI · BENE ·
MER

Descripsit de Rossi, recognovi ipse

1680 Romae in suburbano Paccae.

D · M ·
L TREBIVS · MAXIMVS V · ET sic
FECIT · SIBI · ET · TENNEIAE
NICASSE CONIVGI
POSTERISQVE SVIS
sic ENNEO · DOMITIO · MONTANO
ET · GEMINIAE · CERTAE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
2 fin. fortasse vet(eranus).

1681 Romae in suburbano Paccae.

C · TREBIVS · TERPNVS
OTACILIAE · PRIMAE ·
VXORI · CARISSIMAE
ET · C · TREBIO · TREBIANO · ET · C · TR
EBIO · OCEANO FIRMINAE ET
SATVRNINAE · VERNIS · ET EVIS
POSTERIS · Q · SVIS

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1682 Romae in suburbano Paccae.

TREBONIA · Ↄ · L
OLYMPIAS
FECIT · SIBI · ET · VERN · SVI sic
L · TREBONIO · Ↄ · L · SPORO · E
L · TREBONIO · Ↄ · L · PAEZONTI
LOCVS · DONATVS · P
AE · CN · PACILIO · DAPNICO
sic LOC · P · III · LAT · P · III

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1683 Romae in suburbano Paccae.

d M
tIO · TROPHIMAE
viXIT · ANNIS · XXV
mensIBVS · VI
TROPHIMAS · S
fILIO · DVLCIE
bENEMERENTI

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1684 Ostiae VISC. Est ibi in museo.

D M
NIAE · TROPHIMES

Descripsi. C. L. Visconti ms. qui descripsit m. Iunio 1866.

1685 lapis Tiburtinus. Rep. in via Ostiensi una cum n. 25. Nunc Romae in coenobio S. Pauli.

C · C · TVCCIORVM
TELEPHI · ET ·
ALEXANDR
IN · F · P ·
IN · A · P ·

Descripsi. E. Q. Visconti ms. I f. 118'; Fea *viaggio ad Ostia* p. 45; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 183, 334.
4. 5 numeri non videntur esse expleti.

1686 Ostiae in episcopio.

c. tuccivS · C · L · TERTIVS
c. tucCIO · C · L · AMIANTHO
T · TVCCIA · C · L · EPIGONE
AE
Q · VERNAE

Descripsi.
3 in. prima littera incertum utrum E fuerit an T.

1687 Ostiae in episcopio.

TVCCIVS
ZOSIMVS

Descripsi. Kellermann ms.; Campana ms.

1688 Ostiae in episcopio.

D · M
Q · TVLLIO · REPOS
TO · Q · TVLLIVS ·
REPOSTVS · FILIO ·
DVLCISSIMO
FECIT
sic CVI · VIXIT · ANN · VII · M II

Descripsi.

1689 parva basis marmorea inserta parieti, Ostiae in episcopio.

M · TVLIO sic
STEPHAN
EVTYCHES
· IBE sic

Descripsi.

1690 Ostiae rep. anno 1888, est ibi in museo.

D M
TVLLIAE · CHARIT
Q · VIXIT · ANN · XXV · M
ET · AVR · ASSYRIO I
AVR · MAXIMILLE
M · AVR · ADSYRVS · F
COIVGI · B · M · B · F
· ET · SIB
L · D · D · D · D N

Descripsi. C. L. Visconti ms.
8. 9 quas inclinatis dedi, servavit Viscont...

1691 in margine superiore tabulae anaglyphae. *Bassorilievo rappresentante una domestica riunione, padre, madre e quattro figli,* Ostiae rep. anno 1883 ACTA. Nunc Romae in museo Lateranensi.

TVREL·LIA PIETAS | CORNEL | | PIVS | CORNEL | EPICTETVS

homines numero sex, tam viri quam mulieres

Descripsi. Acta ms., imperfecte; Benndorf et Schoene in catal. musei Lateran. p. 392 n. 598 cum enarratione anaglyphi.

1692 Ostiae in museo.

STINAS
Q V ... XVIIII
MEN ... XIIII
TVRELL ... PIETAS
M

Descripsi.

1693 Romae in suburbano Pacca.

D · M
Q · TVRRANIO
CARPO · FILIO ·
QVI · VIX · ANNIS
XVIIII · M · VIII · D · XXII
FEC · TVRRANIVS
EVTYCHES · PATER

Descripsi.

1694 Ostiae in museo.

· D | M
· TVTILIAE ·
· TENI · Q · V
· M · III
· C · V

Descripsi.

1695 rep. a. 1822 in via Ostiensi non longe ab Ostia, inde collocata in episcopio NIBBY. Extat Ostiae ante episcopium.

ƒVTILIA · L · F · RVFA · SIBI · ET
L · TVTILIO · PATRI · ET · SEIAE
MATRI · / / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / · ARBITRATV
L · SCRIBONI · CINNAE · ET · FABIAE · PSYCHE
H · M · H · N · S

Descripsi. Nibby in actis acad. pont. 3 p. 294 (inde Cardinali *dipl.* n. 348), idem memorat *analisi* 3 p. 610; Campana ms.
3. 4 erasum videtur esse nomen L. Tutili.... fratris.

1696 Ostiae in episcopio.

d | o s
THYCE
TIVE M
CV CONC
IO CEM

Descripsi.

1697 Ostiae rep. anno 1879 cum nova via sterneretur a burgo Ostiensi ad Turrim Boviscianam, extat Ostiae in museo.

ΜΑ ΣΩΦΡΩΝ ΚΑΙ ΓΛΥΚΥΣ ΕΝ ΠΑΣΙΝ ΑΝΕΥΡΕ
ΕΡΙΜΝΕΙ ΠΑΝΤΩΝ ΓΑΡ ΒΡΟΤΩΝ ΟΔΟΣ Α

VALENTI | PVLVERI
HAVE | VALEAS

Recognovi. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 143, *bull. arch. municipale* 8 (1880) p. 320.
ΜΑ Lanc., ΑΛΛ ego corrigens; nihilominus Lanciani lectionem retinui.
1 ὃς ἅμα σώφρων καὶ γλυκὺς ἐν πᾶσιν ἀνευρέθη[ς, 2 ... ἀμ]ερίμνει· πάντων γὰρ βροτῶν ὁδὸς αὕτη]. Supplevit Kaibel.

1698 Ostiae rep. a. 1893, est ibi in museo.

D · M
P · VALERI · APELLET
CO N · SACRAVIT ·
ED MANVS · PATER

Descripsi imminutam. Integram exhibent P. E. Visconti inscr. Ost. VI n. 149; C. L. Visconti ms.; acta ms.
3. 4 quae non vidi, dedi inclinatis.

1699 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

M · VALERIVS · CASTVS
M · VALERIO · ACTIO
PATRONO
VALERIAE · FELICVLAE
VALERIAE · NICE
LIB · LIBERTAE · POSTER
· EORVM ·

Descripserunt Detlefsen et Bormann. P. E. Visconti inscr. Ost. III n. 16, IV n. 88, V n. 95, VI n. 147; C. L. Visconti ms. descripsit m. Martio 1859.

1700 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D M
L · VALERIVS · EVHODVS
VALERIAE · CHRYSIDI
· CONIVGI ·

Descripsit Bormann.

1701 Ostiae in episcopio.

DIS · MANIBVS
M · VALERIVS · LIB · EVTYCHE
FECIT · SIBI · ET · CALITYCH
COLLIBERTAE · ET · NEPOTIBV
SVIS · ET · LIBERTIS · LIBERTABVS
POSTERISQVE · EORVM
ET · ANTE · SE · AREAM · SIBI · CONCESSAM · A · IVL
TYCHE · TVTORE · AVCTORE · T · FLAVIO AVTAR
IN FRONTE · PED · XIIIS · IN AGRO · PED ·

Descripsi.
8 AVTARCHE potius quam AVLARCH.

1702 in quodam sacello apud Ostiam.

HIC · LOCVS · IVRIS · EST
VALERII · FORTVNATI
CVI · CONCESSIT
OCTAVIA · ZOSIME

Servaverunt codex Redianus f. 115' (in dius ms. 999, 1, ed. 334, 9) ut Iucun f. 152. A Iucundo pendent Donius co 34, 73 p. 239; Bouchard cod. Barb. f. 92.
Versuum divisio incerta est.

1703 Ostiae rep. a. 1893, inde Rom positis musei Lateranensis.

D · M
VALERIVS IANVARIVS
GENVCIAE TERPVSAE
CONIVGI PIENTISSIMAE
FECIT

Descripsit Bormann. P. E. Visconti VI n. 150; C. L. Visconti ms.; acta

1704 fragmentum sarcophagi, titul dii marini. Ostiae effossa a. 1 Romam in repositis musei Latera

D M
C · VALERI · C · F · LAMYRI · Q ·
R · D · VIIII · C · VALE
EPICTETVS · ET · EG
PAVSTINA · PARENT ·

Descripsit Henzen. Amati ms. Melchiorri ms.; Sarti ms.

5 Ostiae in episcopio.

· D · | =
C VAL MARC
VIE · ANN · V · MEN III D · X
C · VAL · C · F · COR · LONGVS
VERNAE · CARISSIMO · FEC
delphinus | delphinus

scripsi utrumque fragmentum et coniunxi sectura.
Fragmentum minus supra esse mutilum non notavi in re praesenti. — 4 COR habeat pis an COL, non ita certum.

1706 Ostiae rep. anno 1856, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
L · VALERIO · L · F ·
MARCELLINO
QVI · ANNO · XX · DIE · NATALI
SVO · DEFVNCTVS · EST
L · VALERIVS · NEMORENSIS
FILIO · PIISSIMO

Descripsit Bormann; partem intuenti sinistram descripsit etiam Detlefsen, dextram Kiessling. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 47, IV n. 87, V n. 94, VI n. 146; C. L. Visconti ms.

1707 in episcopio Portuensi.

ANO · FILIO ·
FECIT · VALERIA ·
DI · POSTERISQVE
ABV s

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1708 in episcopio Portuensi.

IVS LEVCIVS
D · SIBI · ET · VALERIA
NE · COIVGI · INCO*m*
*para*BILI · ET · CONDITIVM sic
VITO · ITEM SOLAR*ium*
AE · VETVSTATE · RLAS*um* sic
*sua p*ECVNIA · REFECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Amati ms. 2746 f. 12.

6 F littera a quadratario primo omissa postea ab eodem addita est. — 4—7 *et conditiv(u)m* in solo strito, *item solari(um tabern)ae vetustate dlapsum* (immo *delapsum*) *(sua p)ecunio refecit* dubitans proposuit Morumseo, coniciens apponi partem subterraneam monumenti sive conditivum et quod ei solo impositum est.

1709 in episcopio Portuensi.

VALER
MA ER

Descripsit de Rossi.

1710 in ecclesia S. Hippolyti Portuen(si) incisum marmori quod insertum est parieti RVAR.; in fronte templi sive sacelli divo Hippolyto sacri VVLP.; in insula Portuensi in pariete Ecclesiae S. Hippolyti MAR. Extat in insula Tiberina iuxta sedem S. Hippolyti muro inserta.

VALERIA
L · F · BASILLA
C · IVLIO · AGATHI
MERO · CONIV
GI · BENE MERENTI

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Suaresius Vat. 9140 f. 216'; Vulpi Lat. 6 (1734) p. 168 (inde Murat. 1412, 18) qui vidit; Marini ms. Vat. 9127 f. 144 qui descripsit a. 1788.

1711 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

· D · M · S ·
VALERIAE · DATISE
QVAE VIXIT · ANNIS
LX · FECIT · SEMPRO
NIVS · POSTIMVS · MA
TRI · BENE MERENTI

Descripsit Bormann.

1712 Romae in suburbano Paccae.

D M
VALERIAE · DIO
NYSIADI · QVAE
VIXIT · AN · XXIII
· M VI · D · VIII ·
FECIT · VALERIVS
ALEXANDER COI
VG · B · M

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1713 Ostiae.

D · M
VALERIA · ELPIDIA
FECIT · M · VALERIO
IMPETRATO
PATRONO · SVO · B · M
ET · FILIO · SVO · VIXIT
ANNIS III MENSI
BVS VII

P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 144.

1714 Ostiae rep., est ibi in museo.

D · M
VALERIAE · EVTHENIAE sic
B · M · COLLIBERT · R · F ·

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 142.

1715 Ostiae rep. mense Ianuario a. 1866, est ibi in museo.

D M
VALERIAE EVTYCHID I
FECIT · M · TERENTIVS
ONESIMVS · BENE
MERENTI · LIBERTIS
LIBERTABVSQVE ·
POSTERISQVE EORVM

Descripsi. Acta ms.

1716 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
VALERIAE · FAVSTINAE
FECIT · C · VALERIVS ·
EVTYCHVS · C · B · M ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 144; C. L. Visconti ms.; acta ms.

1717 Romae in suburbano Paccae.

D · M
VALERIAE · FECVNDAE
CONIVGI SANCTISSI
MAE FECIT · M · ANNIVS
MARCION LOCVS CON
CESSVS AB CN · SERGIO
FELICE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.
4 M. Annius Marcion invenitur inter corporatos qui a. 140 pecuniam ad ampliandum templum contulerunt (supra n. 246 col. VII, 38).

1718 Ostiae rep. a. 1789, inde Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* coniug. I).

D M
VALERIAE
FELICITATI
FECIT AVRELI
VS FORTVNA
TVS · CONIVGI B
ENEME · RENTI

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. 4 f. 56 et apud Marinium ms. Vat.

1719 Ostiae rep. a. 1863, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
VALERIAE · T · LIB ·
FOR · TVNA · TAE · FLAVIA ·
EV · TYCHIA · ET · FOR · TV · NA · TVS ·
PATER · FILIAE
DVLCISSIMAE PARENTER
sic FEC · PIISSIMI QVAE VIX ANN IIII
MENS · X DIE · IIII

Descripsit Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 146, C. L. Visconti ms.; acta ms.

1720 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D M
VALERIAE · T · LIB
FORTVNATAE · FLAVIA ·
EVTYCHIA · ET · FORTVNATVS ·

Descripsit Bormann.

1721 Ostiae in museo.

D m
V A L E riae
H E R maidi?
CN · STAtilius
H E R A C
C O I V Gi bene
M E renti

Descripsi.

1722 urna rotunda. Ostiae in museo.

D · M
VALERIAE ·
MARCELLI
NAE ·

Recognovi. C. L. Visconti ms.

1723 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M · S
VALSSIAS · MATER
NAE · POTENTINAE
COIVGI · EENSME
RENTI · C · EQVITIVS
CRESCENS · MARITVS

Recognovi descriptam a C. L. Visconlio. Amati ms. 9757 f. 118.

1724 Ostiae in episcopio.

D · M
VALEREAE sic videtur
PILOCALE

Descripsi.

1725 Ostiae rep. Nunc imminuta ibi in museo.

D · M
VALERIAE · PRIMIGENIAE ·
SVAE · FIX ANN · VIII · M · XI · D · XIII
FILIAE · B · M · FECIT ·
VALERIA · EVTYCHIA
MATER SIBI ET · SVIS

Descripsi imminutam. Integram exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 143; C. L. Visconti ms., qui descripsit mense Apr. 1863.

Quae non extant, dedi inclinatis.

1726 in insula Tiberina ad Portum Romanum effossa a. circ. 1840.

VALERIA · SCANDI
LIA · FECIT · SIBI · ET · L
FVRIO · TRVNPHALI sic
CONIVGI · LIBERTIS
LIBERTABVS POSTE
RISQVE EORVM

Descripsit de Rossi. Memorat Melchiorri *bull. dell' Inst.* 1846 p. 44.

1727 Ostiae rep. a. 1863/4, est ibi in museo.

VALERIAE
M · VALERI · ITALICI · FIL
THETIDI · CHRYSEROS
CAESARIS · N · SER
VERNA · CONIVGI
DE SE · BENEMERENTI
FECIT · VIXIT · ANNIS · XVI
MENSIB · IIII DIEB · III

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 214; C. L. Visconti ms.

8 MENSIB · III DIEB · III Viscontii.

1728 Ostiae in episcopio.

D · M
VALERIAE · M · LIB · TRYPHOSAE
ET · M VALERIO · M · F · PAL · MASCLINO
filio · IN F · P XI IN AGR p. · ·

Descripsi. Campana ms.

1729 litteris malis. Ostiae in episcopio.

D M
VALERIAE TYCE
sic FECI VALERIA VI
TALIS MAMVLE sic
SVAE EENEMER sic
NTI

Descripsi. Campana ms.

6. 6 MERE|NTI Camp.

1730 Ostiae in museo.

D m
L · VALIVS · ANOBVS ·
ET · C ... VS · DIO
MYSIVS · VALIAE · SPEN
DVSAE · FILIAE · ET · ATTALVS
COIVGI · PIENTISSIMAE
fecERVNT · B · M ·

Descripsi.

3. 4 expectes *Claudia Dionysias*.

1731 Ostiae rep. anno 1828.

D · M
VARENES · ELAS · TE · NIS · CON · IVGIE · BENE · MERENTI · ET · SIBI
FECIT · ANTI · VS · SVC · CES · SVS · ITENQVE · ANTIAE · SVC · CES · SE
PI · LIAE · DVL · CIS · SIMAE · QVAE · SVPER · MATREM · SVAM · VIXIT
AN · M · DI · XXRR · QVAE · FVIT · AT · DIEM · MOR · TIS · SVAE · ANNORVM
VIII · ME · VIII · DI · XV · AG · ACERVAM · DITIS · RAPVIT · INFANTEM · DOMVS
NON · DVM · REPLETAM · VA · TE · DVLCI · LVMINE · PVLCRAM · DECORAM · QVA · SI
DELICIVM · CELITV · FLET · PATER · ET · ROGAT · TI · TVLI · FIDEM · VT · OMNIS · AETAS
OPTET · AE·I · TER · RAM · LEVEM · HOC MONIMENTVM · QVOT · EST · IN PARTE
DEX · TRA · INTRANTIBVS · ADIECTIS · COLVMBA · RIS · N · XII · LIE · LIBRA · POS · TE · AERVM

Amati ms. 6781 f. 14 et in actis Arcad. vol. 36 (1828) p. 235 (inde Cardinali *dipl.* 664). — 6 AG non intellegitur. — 6—9 *acervam Ditis rapuit infantem domus | nondum repletam vit(a)e dulci lumine | pulcram decoram, quasi delicium c(a)elitu(m). [Eam] flet pater rogat[que per] tituli fidem, | ut omnis aetas optet ei terram levem.* Ita constituit Bücheler *Jahrbücher f. Phil.* 1858 p. 76; sed vide ne is qui ultimum praecedit senarius male sanatus sit.

6 *an(num), m(ensem), di(es quadraginta).*

1732 tabula magna marmorea litteris magnis et bonis. In episcopio Portuensi AM. et adhuc.

D · M
VARENIAE · DIOGENIDI
CONIVGI · INCONPARABILI ·
C · SALONIVS · THEODOTVS
FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Stecneb apud Amatium ms. 6744 f. 1. Edidi bull. *dell' Inst.* 1882 p. 164.

4 C. Salonius Theodotus fortasse idem est atque Salonius Theodotus ἱερόφωνος et ?μαινευτής Sarapidis Portuensis memoratus C. I. Gr. 6006. Cf. *bull. dell' Inst.* l. c. et ea quae adnotavi supra ad n. 47 p. 18.

1733 Romae in repositis musei Lateranensis inter Ostiensia.

D · M
VARIO · EVTYCHET
NOMINI · OPTIMO
QVI · VIXIT ANNOS
LXVII
FILI · PATRI · PIISSI
MO

Descrip... Borman...

1734 Romae in suburbano Paccae.

Q · VARIVS · PLO
VARIA · E ?

Recognovi descriptam a C. L. Visconlio.

1735 Ostiae rep. anno 1685, est ibi in m...

DIS MANIEVS
P · VEDI · PRISCI
MANLIA · FELICVLA
MATER · FECIT
FILIO · PIISSIMO · ET · SIBI ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.

1736 in episcopio Portuensi.

D · F · VEDIVS · TELESPHORVS
FECIT · VSDIAE CHRESTE
M · CONIVGI · SANCTISSIMAE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. apud Amatium ms. 9744 f. 2.

1737 Formiis *(Mola di Gaëta)* in vil... niana. Eo venisse ex urbe Rom... Mommsen ductus specie extern... Ostienses recepi propter v. 6.

V E D I A
V O L V E T A ·
FECIT · SIBI · E
VEDIAE · VENERI ·
P · OSTIENSI · EP
RODITO · PARENT
LIB · LIBERTAB · POST · EORV
IN · F · P · XR IN · AG · P ·

Descripsit Mommsen idemque recog... hard apud Amatium ms. 6771; C... chità *Ciceroniane* (Neap. 1827) p... Mommsen Inscr. Neap. 4132 et h... vol. X n. 6166.

18 Romae in suburbano Paccae.

D · M
VE · GO · E
INFANTI DVLCISSIMAE
VITALIS · MATEX

cognovi descriptam a C. L. Viscontio.

---

39 urna CAMP. Ostiae BELL., *nel magazzino di Santa Monica* addit CAMP.

d M
VEIO
ABASCANTO

Allermann ms.; Campana ms.
2 idem nomen reperitur supra n. 950, IV, 8, item n. 699.

---

740 cippus, ut videtur. Ostiae, *in uno sperone della casa del sig. arciprete* [hoc vocabulum correctum in *cavallaro*] *che unisce alla facciata del palazzo* CAMP.

LT AEMO
VENATOE
IN FR P XXV · IN A P XX

Campana ms.
v. 1 corruptus vel imperfecte descriptus. — 3 MAXX traditur.

1741 Ostiae in museo.

dis MANISVS
*sal*OLIAE VENERIAE
*vi*XIT · ANN · XXVIII

Descripsi.

1742 Ostiae in episcopio.

D N
Q VENNONI PAVLI
NI QVI · VIXIT AN
NIS XVII MENSI
BVS V DIEBVS V

Descripsi.

1743 Ostiae effossa a. 1826. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

D *m*
L · VENTILIVS
SE · VIVVS · FE*cit sibi et*
ARRVNTIAE · 4
1ET · FILIS · LIBEE*tis liberta*
BVSQVE · POSTEEIS*que eorum*
IN FRONTE · P̄ · XXIII · IN *agro p* .

Descripsit Henzen. Amati ms. 9759 f. 37'; Melchiorri ms., Sarti ms.

1744 in episcopio Portuensi.

D *m*
VENV
POLYNICES · D

Descripsit de Rossi, vidit ipse.

1745 urna marmorea. Ostiae in museo.

D M
VENVSTo
M · IVNI FAV
STI VIX · ANN
XXX FECIT · IV
CVNDA VXOr
B N

Descripsi.

1746 Ostiae effossa a Cartonio.

D M
L · VEEATIO
THALLO · FECĪ
SILIA · EVTY
CHIA · CONIVG ·
CAEISSIMO

Amati ms. 9764 f. 12; Melchiorri ms.; Sarti ms.
2 L om., 3 FECT Sarti. — 4 SILLA Melch.

1747 Ostiae in episcopio.

D N
Q VEEGILIO FOETVNATO
QVI VIXIT · ANNIS XXIIII
MENSIBVS · III DIEB·VS IIII *sic*
Q · VEEGILIVS LEONAS
FILIVS

Descripsi.

1748 rep. Ostiae a. 1866 *vicino al teatro* ACTA. Est ibi in museo.

Q · VEEGILIO · P · P · PANSAE
Q · VERGILIO · Q · L · PHILOTĪMO
PATEONO
Q · Q · VEEGILIĪ · Q · L · AMPHIO · ET ·
APOLLONIVS · POST · MDETEM
EOEVM · FECEEVNT · SIBI · ET
SVELLIAE · Ͻ · ET · P · LVSCI · L · ANNAE
VXOXĪ · ET
Q · VERGILIO · Q · Q · ET · SVELLIAE · L · *lib*laro
Q · VERGILIO · Q · P · VOT · P
ET · SVĪS · POSTERIS*que*

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit m. Iun. 1865; acta ms.

1749 effossa anno 1797 in via Ostiensi una cum n. 25, inde translata in coenobium S. Pauli, ubi extet.

Q · VESPEIVS · PA
EDVS FECIT TS
TTIAE COIVGI S
VAE VENENSRE
NTI
EOGATAE

Recognovi ad ectypum. E. Q. Visconti ms. I f. 119; Fea *viaggio ad Ostia* p. 13 (inde Cardinali *dipl.* n. 477).
2. 3. 6 iunge *Tettiae Rogatae*.

1750 in episcopio Portuensi.

KO · FAIK
*ro et ve*STILIAE HIEEO
nicae .... PIENTISSIMAE
*sui*S ET LIBERTIS
*libertab*VS POSTEEISQ
TOEIO EPITYN
chano ... *mone*MENTI · N · M · H · E · N · S

Descripsi.
1 fin. inter E et O lapis hiat.

1751 Ostiae in episcopio.

DĪS · MAN*ibus*
VSSTILIAE · TI
A · EGRILIVS · EVT*ychus*
SEX · VESTILIVS D
FECERVNT · B *m*

Descripsi.

1752 Ostiae in museo.

D *m*
C · VETT
FOEVSC

Descripsi.

1753 in operculo sarcophagi; titulum sustinent Victoriae duae. Romae in suburbano Paccae.

D N
P · VETTI · EVTYCHIANI Q · V · AN · II
M · XĪ · D · III · P · VETTIVS · EVTY
CHES · ET · EOSCIA · PROCLA · PA
EENTES · FILIO DVLCISSIMO FECE

Recognovi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.; F. Matz et F. v. Duhn *antike Bildwerke in Rom* II p. 140 n. 2615.

1754 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
C · VETTIVS HILA
RVS PAT FEC
L · SVLPICIO IRENEO
F · Do

Descripserunt Kiessling et Bormann. C. L. Visconti ms. descripsit mense Febr. 1856.

1755 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · N
GA · IVS · VET · TI ·
VS HILAEVS · PO · E *sic*
TVS · EST · IN · EE · SV
A · POSI·EIT GAIVS ·
VETTIVS · ALEXAN
DEE

Descripserunt Kiessling et Bormann. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 46, IV n. 91, V n. 97, VI n. 162; C. L. Visconti ms.

1756 Ostiae in episcopio.

D · N
L · VETTI · LIBERALI*s*
FECERVNT
ANTONIA · VRSVL*a*
CONIVGI

Descripsi.

1757 lapis Tiburtinus. Ostiae in episcopio.

ARIAE · DONAT
C · VETTIO · SVCCESSO
AE · A · TERENTIO
INGENVO
IN · F · P · XXXXVII · IN
AGR · P · XXXIII · ET · ALIA
PARTE · IN F · P · XVI · IN
AGR · P · XXX · QVOD · FVIT
NONI · ABASCANTI ·

Descripsi.
[1 *ariae donat(ae)*: pluralem explicant quae sequuntur mensurae duplices. TH. M.]

1758 Ostiae in episcopio.

· D · M
Q · VETTI ·
VERVLLI ·
Q · VETTIVS
...

Descripsi. Campana ms.

1759 Ostiae rep., inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M · S
C · VETTIO · VICTORI
Q · V · A · XIIII · D · X
VETTIA · FELICITAS
MATER

Descripserunt Kiessling et Bormann. Exhibent P. H. Visconti inscr. Ost. III n. 6, IV n. 80, V n. 96, VI n. 181; C. L. Visconti ms. descripsit a. 1856.

1760 Ostiae in episcopio.

D · M
VETTIA · EROTIS
TRYPHOSAE
ALVMNAE DVLCISSIM
FLAVIVS · AEQVALIS
TRYPHOSAE FILIAE
AMANTISSIMAE

Descripsi.

1762 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D M
VETTIAE · IANVARIAE · ET
STABERI · PRIMITIVI ·
T · STABERIVS · ASIATICVS
CONIVGI · ET · FILIO ·
BENE · MERENTIBVS
FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 8767 f. 115.
4 idem T. Staberius Asiaticus posuit titulum supra editum n. 589.

1763 in episcopio Portuensi.

NIAE ·
ATTAE · SEX ·
VETTVLE
NVS CASTRE sic
SIS · CONIV
GI · BENEME
RENTI · FECIT ·

Descripsimus de Rossi et ego.

1761 Ostiae in episcopio, duo fragmenta se coniuncta.

D · M
VETTIAE PRIMITIVAE
VXORI KARISSIMAE · ET
T · FLAVIVS · AEQVALIS
FECIT

Descripsi.

1764 Ostiae VISC. Romae in aedibus Caetani FORC. (a. 1864).

D M
C · VETV
RIO · FA
NTAGA
THO

Descripserunt C. L. Visconti ms. (m. Sept. 1855) et Forcella.

1765 Ostiae in museo.

VETV Riae
QVE VIX ·
VETVRI
VS FILIA

Descripsi.

1766 Romae in suburbano Paccae.

VETVRIAE
FAVSTINAE
CONIVGI
B · N · M · F

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1767 Ostiae rep. a. 1858, inde Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
VETVRIAE · MARCELLAE
QVE VIXIT · AN · XXX · VI · M ·
XI · D · VIIII · HORIS · VII · C ·
VETTIVS · EPICIANVS COI
VIGI · INCOMPARAVILI · CVM sic
QVA · VIXI · AN · XII · ME · IIII · D · XI

Descripserunt Kiessling et Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 50, IV n. 93, V n. 89, VI n. 154; C. L. Visconti ms.

1768 Ostiae in museo.

...
Q VIBI
· D · XXIIII
prora

Descripsi.

1769 Ostiae in museo.

D · M e montibus
Q · VIBI · C
VIXIT · M
DIEBVS · XXI

Descripsi.

1770 urna ornata. Romae in suburbano Paccae.

Q · VIBI · PANTA
GATHI · ET · IVN
AE · M · F · RVFINAE
CONIVGI · EIVS

Recognovi. Campana ms.; C. L. Visconti ms.

1771 Ostiae in episcopio.

EVTYCHIAE
ST M VIBIO VICTORI
DVLCISSIMO QVI
VIXIT ANNIS · IIII · D · II ·
M · VIBIVS ONESIMVS
LIBERTIS
ET SEX · IVL STEPANO ET
IVL ASCLEPIADES PATEO sic
NVS

Descripsi.

1772 Ostiae in museo.

D M
VIBIAE
Q · VIXIV

Descripsi.

1773 Romae in suburbano Paccae.

D M
V I B I A
H E L E N E
V I B I O
AMPHIONI
COIVGI · B · M · F

Recognovi descriptam a C. L. Visconti

1774 Ostiae in museo.

O m
VIB
HERE
F · VALE
CO iugi

Descripsi.

1775 Ostiae effossa a. 1825. Nunc in repositis musei Lateranensis.

DIS · MANIB
VIBIAE · RESTITVTA
VIX ANN · IIII · MENS ·
DIEBVS XX

Descripsit Detlefsen. Amati ms. Melchiorri ms.; Sarti ms.
3 IIII Melch.

6 Ostiae effossa a marchione Sacchetti una um a. 435. 1908.

VIBIA · L · F ·
TELSTE
V · A · II · M · III ·
D · XRII · M · VI ·

tori, qui habuit ab alio quodam, in epistula ta ad Gorium Romae d. 11 Febr. 1738 (cod. rucell. A 63).

777 Ostiae rep. a. 1856/7; extra portam Romanam *nel 3° sepolcro dopo quello di Car-* mano (sopra n. 314) addit C. L. VISC.

L · VIBVSIO
AGAPETO
Q · V · A · III · M · III · D · IIII
L · VIBVSIVS
FLAVIANVS · PAT

P. H. Visconti inscr. Ost. II n. 14, IV n. 94, VI n. 153; C. L. Visconti ms. qui descripsit m. Martio 1857.

1778 Ostiae in episcopio.

D · M
VICTORINO
FECIT · PONTIA · TROFI
ME VERNE SVO

Descripsi. Kellermann ms., cui descripsit Scheppig.

1779 Ostiae in episcopio.

Q · VINDEX
FECIT COMIVGI
TERTIAE · B · M

Descripsi.
Integra videtur esse.

1780 rep. in via Ostiensi una cum n. 25, inde in coenobio S. Pauli.

vIPSANIVS · FELIX · FECIT
vIPSANIO · FELICI · LIB · B · M
et FLAVIAE · TYCHAE · CON · OPT

E Q. Visconti ms. I f. 148'; Fea *viaggio ad Ostia* p. 18; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 176 n. 301.

1781 rep. in Portu fossionibus Torloniae LANCI. Nunc Romae in villa Albania.

D M
G VIPSANIO
SATVRNINO
Q · V · A · IIII · M · IIII ·
D · VIII · FEC · VIP ·
SANIA PRIMILLA ·
ALVMNO

Descripsit Bormann. Lanci ms.; P. H. Visconti cat. vill. Alban. p. 301 n. 198.

1782 Ostiae rep., est ibi in museo.

· D · M ·
VIPSANIAE · FORTVNATAE
VIPSANIVS · MENOPHAS
CONIVGI · SVAE · CARISSI
MAE · ET · PIENTISSIMAE
FECIT

Descripsi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 158; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863.
4—6 complures litterae nunc perierunt; servarunt eas Visconti. — In aversa haec fuisse tradit C. L. Visconti.

ESIMVS
COS

Nunc pars aversa latet.

1783 in episcopio Portuensi.

VLPIVs
GE

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1784 Ostiae in diversorio KELLERM., *nel pavimento dell' osteria* CAMP. Nunc in episcopio.

D · M
M · VLPIVS · BLASTVS
COMPARAVIT · SIBI ·
ET IVLIAE · APOLLONIAE
ET AELIAE · IVLIANENI sic
ET LIBERTIS · LIBERTABVS
QVE · POSTERISQVE · EORVM
IN FRONTE · PEDES XVIIS.
IN AGRO · PEDES XXX

Recognovi. Kellermann ms.; Campana ms.

1785 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M
M · VLPIO
FORTI
VIX · ANN · XX
IIII · M · VIII · D · II
VIPSANIA
GALENE · MA
TER · FILIO · DVL
CISSIMO · FECIT

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 9757 f. 121'.

1786 basis parva rotunda. Ostiae rep., inde Romae in museo Lateranensi.

D · M
M · VLPI
MAELI
NELPIDE
FORI

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 157; C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1863; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 393 n. 571.

1787 in insula Tiberina ad Portum Romanum effossa a. circ. 1840.

D M
M · VLPIO · MARCIA
NO · FILIO · ET · M · VLPIO
EVTACTO · MARITO
CARISSIMO · VLPIA
COIVX · FECIT

Descripsit de Rossi.

1788 Ostiae in episcopio.

vLPIVS · Φ
FECIT
TROPHIM
ENRVS · P sic

Descripsi.

1789 Ostiae in museo.

D · M
M · VLPI
THEONAS

Descripsi.

1790 Romae in suburbano Paccae.

D · M
M VLPIO · VALENTI
NO · QVI · VIXIT · AN
NIS · XX · IIII ·

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1791 Ostiae in episcopio.

· D M ·
M · VLPI VICTORIS · VIXIT
AN · I · M · I · D · XII · FEC · VLPI
VS · APOLLONIVS · PATER

Descripsi.

1792 arca AM., urna MELCH. Ostiae effossa anno 1825.

IVNONI · ET
VERECVNDIAE
VLPIAE · COMPSES
Q · V · A · VI · M · VI · D · VII
M · VLPIVS · AVG · LIB
EVTROPVS PATER

Amati ms. 9784 f. 3 (inde Wilmanns ex. inscr. n. 237), Melchiorri ms.

1793 Ostiae rep. a. 1867, est ibi in museo.

D M
sic M · VLPIAE · ELPIDVTI · ALVMNAE
INCONPARABILI · M · VLPIVS · PAVLINVS ·
PATRONVS · BENE MERENTI · QVAE · VIXIT
ANNIS · XXI · MESIS · II · DIAES · VIII · INNOCES sic

Descripsi. C. L. Visconti ms.; ecta ms.

1794 Ostiae rep. a. 1828. Nunc pars extat Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
VLFIA · FROM*NE · FECI*
VLPIAS · AMMI*aE · MATRI*
VLPIAE · AFROD*ISIAE · SOR*
ORI · ET · PETILIO · *PATRO*
MARITO · ET · *LIBERTIS*
LIBERTABVS · P*OSTERISQVE*
EORVM
IN · FRO · P · XVIII · *IN · AGR · P · XX*

Descripserunt Kiessling ex v. 1—5, Henzen ex v. 5—9 ea quae dantur litteris rectis. Paene integram exhibent Melchiorri ms. et Amati ms.

1795 in parte aversa eiusdem tabulae in qua est n. 677.

D · M
VLFIAS · HELPI
D I A E

Descripsit Bormann, vidi ipse.
Reliqui auctores qui n. 677 exhibent, de hac tacent.

1796 in episcopio Portuensi.

D · M
V L P I A · I A N V A R I A
FECIT · SIBI · ET ·
T · AELIO · AVG · LIB · ONESIMO
CONIVGI · OPTIMO
LIBERTIS · LIBERTABVSQ
SVIS · ET · EIVSDEM ONESIMI
POSTERISQVE · EORVM

Descripsit de Rossi. Poletti apud Amatium ms. 6744 f. 2'.

1797 Ostiae VISCONTI. Anno 1877 Romae vidi inter Ostiensia musei Kircheriani, in museo Ostiensi nuper non repperi.

D · M
VLPIAE · THALLVS*ae et*
VLPIAS · VICTO*rinae*
FILIE E · I · VS
*PR*OBIANVS · CO*niugi*
S · M

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Mart. 1863.

1798 Ostiae in museo.

IRIA · M · F
VMERIM
PTEG

Descripsi.

1799 Ostiae rep. a. 1827. Nunc Romae in suburbano Paccae.

D · M · T · VMERIVS FAVSTVS · ET
MODIA HEGEMONIS · APHRODISIAE
FILIAE PIENTISSIMAE FECERVNT
QVAE VIXIT ANNIS · VII · MENS · VII · ET SIBI
*ET · S*VIS POSTERISQ · EORVM
Loco SIBI DATO · A · P · FABIO CALLISTRATO
LONG · P IIII · LAT P · I · S

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio. Amati ms. 6767 f. 118.

3 in. —6 in. quae perierunt, dedi ex Amatio litteris inclinatis. — 6 ex testamento eiusdem P. Fabi Callistrati scriptus est titulus n. 985.

1800 prodiit anno 1865 ex eodem sepulcro ... quo n. 469. 631. Nunc in museo Ostiensi.

D *m*
VOCCONIAES · VENERI*ae*
ANN · XVIII · M · VI · D
VOCCONIVS · ANORICVS
VOCCONIA · CHRYSANTHE
PARENTES · FECERVNT · ET

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1866 p. 294; acta ms. Lapis infra utrum fractus sit an integer, dubitavi in re praesenti.

1801 sarcophagus. Ostiae rep. a. 1861. Nunc Romae in museo Lateranensi.

C · VOLTIDI AEMILIANI
C FIL VOLTIDIA AGATHE
MERIS ALVMNA PATRO
NO · B · M · FE · CIT

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 115; C. L. Visconti ms.; Benndorf et Schoene in catalogo musei Lateranensis p. 393 n. 572.

1802 Ostiae in episcopio.

· D · M ·
C · VOLTIDI
VS · DEXTER
FECIT · SIBI
SE · VIVO

Descr...

1803 Romae inter Ostiensia musei Kircheriani vidi anno 1877; nunc paulum ... Ostiae in museo.

RMA · C · VOLTIDIVS · C · L · FAVSTV...

Descripsi.

1804 Ostiae rep. a. 1828 AMAT. de fragmento maiore; id nunc est Romae in suburbano Paccae. Fragmentum minus (v. 5—11 fin.) est in episcopio.

C · *V*O L T I D I V S
sic CHIIAE · L · SATVRIO
FECIT · SIBI · ET · MVCIAE
SOTERIDI · CONIVGI · ET
MVCIAE · Ↄ · LIB · VITALI · ET
VOLTIDIAE · C · ET · Ↄ · LIB · AVGE

C · VOLTIDI*Vs tertius*
SIBI · ET C · VOL*tidio*
PATRONO · SVO · FE*C*
VOLTIDIA · C · L · PRIMIG*ENia*
C · VOLTIDIO · C · L · PRI*MIGenio*
C · VOLTIDIO · C · L · FELIC*I* · TALPAE
C · VOLTIDIO C · L · EPAPHRODITO*et*
C · VOLTIDIO ANTHO

LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM
HOC · MONVMEN · COMMVN · EST · CVM · C · VOLTIDIO · TERTIO
IN FRO · P · X IN AGRO · P XXV

LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQ · EORVM
HOC · MONVMEN · COMMVN · EST · CVM · C · VOLTIDIO · SATVRIO
IN · FRONT P *X* V · IN · AGR · P XXV

Fragmentum maius recognovi descriptum a C. L. Viscontio, minus descripsi ipse (illud exhibet etiam Amati ms. 9761 f. 13. — II, 10 fin. excepi SATVRIO), adnotans, id quod I, 1 in. II, I. 3—6 litteras quas inclinatis dedi nunc deperditas, servavit Amati. — pro interpunctione accipiendum esse; sed in hac re videor erravisse.

1805 Ostiae rep. anno 1789 VISCONTI. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* parent. I).

IN /// MEMORIAM
C · VVLTIDI THARSI · P
VVLTIDIAS · HEDONES · M
ATINIAE MARCELLINAE
NEP · L · ATINIVS ATINIANVS
ET · VVLTIDIA MARCELLA
FILIAE CARISSIMAE ET REVE
RENTISSIMAE FECER

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti et apud Marinium ms. Vat.
2 *p(atris)*, 3 *m(atris)*; 7 *filia* eadem Atinia Marcellina quae v. neptis, scilicet Tharsi et Hedones.

} Romae in suburbano Paccae.

VOLTIDIA · CHRTSIS
FSCIT · EIBI · ET SVLS sic
LIBEETIS · LIBEETA
BVSQVE · POSTSRIS
QVE · EORVM
ET · T · STATILIO · ALCIMO · MARITO

ognovi descriptam a C. L. Viscontio.

ƒ7 sarcophagus marmoreus. Ostiae in episcopio.

D · M
VOLTIDIAE
FEISCILLAE
VIXIT · AN · XXXV
P · AVFIDIVE
EATVRNINVS
CONIVGI

escripsi. Kellermann ms.; Campana ms.

---

909 Romae in suburbano Paccae.

D · M
VOLVSIAS · L · P ·
HERMIONE
FSCSEVNT · HERMES
ET · HEVRESIS · FILIÆ
DVLCISSIMAE

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1810 Romae in suburbano Paccae.

VOLVSIA · ET sic
MAECHAERÆ sic
L · MVSA

Recognovi descriptam a C. L. Viscontio.

1811 parvum epistylium marmoreum Ostiae in museo.

|VS · C · VOLVSSIANVS · T · F|

Descripsi.

1812 inter Ostiensia Cartonii SAETI. Nunc in repositis musei Lateranensis.

D M
C · VVOTIDIO sic
PEICIANO sic

Descripsit Detlefsen. Sarti ms.

1808 Ostiae effossa a. 1788, inde Romae in museo Vaticano VISCONTI. Ibi extat (*Gall. lap. parent. III*).

DIS · MANIBVS
Q · VOLVEI · EP · F · LEN · ANTHI
PAEVOLVS · INGREMIO · COMVNIS · FORTE · PARENTIE sic
DVN · LVDIT · PATI · CONRVIT · INVIDIA
NAM · TRVCIBVS · IVNCTIS · BVBVS · TVNC · FORTE · NOVELI sic
IGNAEVM · EECTOR · PEOPVLIT · ORSE · ROTA ·
MAESTVS · VTERQVE · PARENS · POSTQVAN · MISERABILE
FVNVS · PECIT · INFERIE · MVNERA · SVMA · DEDIT sic
HVNC · ANTHO · TVMVLVM · MALE · DEFLORENTIBVS
ANNIS · PRO PIETATE · PARI · COMPOSVERE · SVO
Q · VOLVSIVS · Q · L · ANTHVS · PATER · FECIT · SIBI · ET
SILIAS · Ͻ · L · FELICVLAE · CONIVGI · SANCTISSVMAE
VOLVSIAS · Q · F · NICE · Q · VOLVSIO · Q · F · ANTHO
SILIAE · Ͻ · L · NICE · C · SILIO · ANTHO

IN · FR · P · VI IN · AG · P · IIIS

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. I f. 58; Marini ms. Vat. et Arv. p. 123; vv. 4—10 Osann syll. 458, 194 ex schedis Hasii.

1813 Ostiae in episcopio.

sic D · M · VRGILE PRAPIDI ·
sic COIVGI · OCIATIVS PRI
MITIVVS · COIVGI ·
sic VENENRNTI PECIT

Descripsi.

1814 Ostiae rep. a. 1827 AMATI. Romae in hortis Campanae prope Lateranum EOSS.

D · M · S ·
ZENONIS

Descripsit de Rossi. Amati ms. 9787 f. 122.

1815 in episcopio Portuensi loco alto collocata.

D M
ZMAEAGDID
CONIVGI DVLCISSIM
// VIXIT AN EV FECIT

Descripsi ut potui.

1816 Ostiae in episcopio.

d M
NIO · ZOSIMO
EVCESSA sic
IT · PIENTISSIMO

Descripsi.

1817/8 Ostiae in museo.

D | m
ZOSI
NIVS
C V

Descripsi.

1819 Ostiae in episcopio.

VIXIT · AN
sic quaeTOR · EOSI
mus pater FILIO · DVL

Descripsi.

1820 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

IA · EOSIMS
FECIT · SIBI · ST
vaLERIO · MARINO
cONIVGI · B · M · ET
valEEIO · ANACI · T
AE · EOSIMENI · ET
liberTAB · POSTERISQVS · EOEVM

Descripsi. Amati ms. 9784 f. 4'; Melchiorri ms.; Sarti ms.

1821 superest ex sarcophago. Ostiae rep.; extat ibi in museo.

GO · CVI PATER ADDIDEEAT NOMENQV ..... EREBAT
MIC · VIRIDIS · GEMMAE
sic PRAETLOSAE · NOMSM MAS T · M
EBAT · SED · CITO ME RAPVI
ATEIQVS · DOLOEE RELIQVIT
VITA · FVIT · BIS TERNOE · MEN
SES · ET · INSVPEE VNVS
ET TOTIDEM ANNI · NEC PLVS
FVIT · HOEA SVPPEENA sic
sic FERST · ANIMO · S ORTEM
TA · FSRESANT

Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 340.

1 fin. EREBAT nunc non extat, habet Visconti. — 11 in. no Visc.

V. 2—4 Smaragdus nomen indicari videbatur Viscontio.

1822 Ostiae effossa a. 1824. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

S SPATIA PARCAE Vit
EGENA CINGEBAT RITE COR
GENS SANCTO COMITANTE
VE CVNCTIS DABAT ORE LOC
LENS CORDIS CVI SVMMA
IVVENI PRAENOMEN COGNOmenque

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 13'; Melchiorri ms., Sarti ms.

Nisi obstaret v. 1, pro christiano haberem hoc carmen.

1823 rep. in Portu, nunc Romae in villa Albania.

CONIVGE · ET · III · FIL · M
E · VLLO · QVOD
fECI VOLVNTATI
FLORES · FOLEVMQ
SIM
QVI · LEGITIS
CONIVNX · FEC ·

Descripsi. Lanciani ann. inst. arch. 1888 p. 190; P. H. Visconti catal. vill. Alban. p. 314 n. 236.

1 [*superstitibus*] *coniuge et (tribus) fil(iis)*.

1824 Ostiae in museo.

SVNT VENVState
fesTIVITATE PLen
RE CVNCTA
EISTAEC
ATORC

Descripsi.

1825 Ostiae in museo.

SI QVAE
DISCE SE
N A M M Dis

Descripsi.

Initia distichorum.

1826 Ostiae effossa a. 1824. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

M T R R E L R V A T
LINAE · ALVMNAE · PV
DICISSIMAE · ADQVE
ABSTENENTISSIMAE · PVELLAE ·

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 14; Melchiorri ms., Sarti ms.

1 om. priores.

1827 Ostiae in museo. Num re vera sit Ostiensis, an potius urbana origine, videndum.

A E
MEMORIA m
EIVS · ET VIDENDI
RIS SVI · EX · A · NI
RAM · THA
THE · SI · MVS ·

Descripsi.

1828 in praediis Pallaviciniis (nunc Torloniae) prope Portum Romanum eoss. Nunc latet.

QVE
M E
TVM SVVM ET COIVGI
AVTHENTICIS
inferet aerario ATVRNI HS XXXI
in fronte p. ¶ I I
in agro p. I I I

Descripsit de Rossi anno 1840 vel paulo post.

5 fin. fortasse fuit HS XXX ⊕ n.

1828 *a* e ruinis basilicae Eutropii, Bonosae et Zosimae ad Portum Romanum (vid. infra ad n. 1937) effossa, deinde Romae apud Guidium eoss. (a. 1859). — Fragmentum minus (vv. 4—8 fin., si vere huc pertinent) anno 1876 extabat in basilica Iulia fori Romani, postea fuit in museo Kircheriano.

GALITATE SVa
sic · ET SI OVOD DEV
VE QVIC MQV E....
*co*RPORE ALIVT · IN FERET
aerario POPVLI ROMANI · HS · L · M · N

Fragmentum maius descripsit de Rossi, minus edidit Iordan eph. epigr. III p. 309 n. 189 descriptum a Io. Droyseno, denuo descripsit Gatti qui cum illo coniectura coniunxit, probante Rossio.

1 verbis [*de frugalitate sua fecit*], ut supplevit Rossius, fides Christiana indicatur. Sed obstant, ut ipse Rossius monuit, v. 6. 6; nam multae aerario populi Romani destinatae in inscriptionibus Christianorum adhuc non sunt repertae. Labente aevo multae fisco imperatoris destinatae in titulis sepulcralibus Christianorum non ita raro reperiuntur; sed hanc inscriptionem saeculo quarto esse antiquiorem, ipsa ratio sestertiaria demonstrat. — De supplemento v. 3 non constat. — 4 *quid*[*umque intu*]*lerit*.

1829 Ostiae in museo.

ISIA · Ↄ · L · ⊕
NE · AEDICVL
DIMIDIA · SIBI
IAE · ET CON
T

Descripsi.

1834 Ostiae in episcopio.

d M
OBINO
SSIMO
*ann*IS XIII
mens. .. dieb. VI
*cre*SCENS
*f*ECIT

Descripsi.

1830 fragmentum basis. Ostiae rep. a. 1711 *nella cava del Sr. March. Sacchetti nella sua vigna* GHEZZ. *Trovata a Ostia vicino al fiume* GOR.

VCHAE
DI · CAESARIS
AVG

Ghezzi ms. Angelican. p. 60; Gori cod. Marucell. A 8 ex schedis Stoschii. Idem exemplum est.

1 VCHAE Gori. Pertinet ad servum alicuius [*Ti. Claudi* vel [*Neronis Claudi Caesaris*] *Aug(usti)*.

1831 Ostiae in episcopio.

ERVOM
TRAM · SR
QVISVS · E
O · ARCH
· L · F · PROPAT
QVORVM · N
D · EST ·

Descripsi.

1832 in episcopio Portuensi.

d M
LLIO
PIDAE
· AVG
O M A
RINTE
LINE
liBERTI
*fecer*VNT

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1833 Ostiae in museo.

d M
AE · CLA
N T I
*ca*RINAE
XI · M · III · S
d. . M · VI ·
*pare*NTES
*fece*RVNT

Descripsi.

1835 Ostiae in episcopio.

d M ·
ORIVE
CONPARVI *sic*
CONIVGI
*qua*E · VIXIT *a*
· D III

Descripsi.

3 scr. COMPARAVI.

… ex operculo sarcophagi; Victoriae titu-m sustinebant. Ostiae in episcopio.

d m | S
VSTI
TIAN
NVSTA
NA VI S
M

…cripsi.

…7 Romae in suburbano Paccae.

D M
IVI HVFORITV
·BI · AN · V · ME III
MTERA · ET · PATER
FIL · · DVL · FE

L. Visconti ms. Ego non vidi.
2 totus corruptus. — 3 *bi(xit)*. — 4 scr. …TER

…38 in episcopio Portuensi litteris minimi moduli ROSSI.

I
INTER · B
CV
INTER · C

Descripsit de Rossi; ego non vidi.

1839 in episcopio Portuensi, fragmentum alte collocatum.

AFRA
GENIO F
*pos*TERISQVE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
1 incertum utrum AFRA an AERA. — Cum hoc fragmento coniunctum est in episcopio alterum, sed quod mihi videbatur alienum ab no… esse, hoc.

MI
NI
N

1840 in episcopio Portuensi.

CTHI
TVLA
ORIAE
· F M E C
vix. ANN · XXI E

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.

1841 in episcopio Portuensi.

DIAE · R M
*chry*SOPAES
T

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1842 in episcopio Portuensi.

MATER
PHORVS
*vi*XIT · M · XXI

Descripsit de Rossi.

1843 Ostiae in museo.

NE
XIIII
SIDEOMS
*incomp*ARABILI
T ·

Descripsi.

1844 Ostiae in museo.

IS
f e c IT SIBI · ET
co NIVGI · B · M · E
Q · EORVM
P · S
*in fronte p . . . in agr*O · P · XXX

Descripsi.

1845 in via Ostiensi effossa a Petrinio una cum n. 25.

. . . NE · FECIT
. . . TEI SVO
b e n e · MER ·
c a TI QVI RI
*xit a*N · NOR · L · XXXX ·

E. Q. Visconti ms. I f. 119; Fea *viaggio ad Ostia* (1802) p. 12.
1 FECIT traditur.

1846 a. 1877 Romae vidi in museo Kircheriano inter Ostiensia. Postea in museo Ostiensi non repperi.

fecit
Q VIXIT · *an*
mens · VIII · D*ies*
VEST
ELIA · TH
E · BENE · *merenti*

Descripsi.

1847 Ostiae in museo.

O
N T O
ITA
MINA
c OMIVX

Descripsi.

1848 Ostiae effossa a Cartonio.

AE CONIVGI · KARIS*simae*
ONICO · FILIO · DVLCIS*simo*
q. v. ann XV · MENS · IIII · DIER · XV
EBIMVS · SIBI · ET

Melchiorri ms.; Sarti ms.

1849 effossa in via Ostiensi una cum n. 25.

. . . . S · RES
. . . . S · SIBI CON
. . . PARTEM
. . *liber*TAE · POSTERQ · EORVM

E. Q. Visconti ms. I f. 119'; Fea *viaggio ad Ostia* (1802) p. 12.
4 fin. EORM Fea.

1850 urna marmorea semicircularis Ostiae in episcopio.

RVTI
IVS · PRO
genius *et* VMNO *genius*
bene MERENTI
sacrarpium

Descripsi. Campana ms.; Kellermann ms.

1851 in episcopio Portuensi.

KI
PIISSIMO · E
POSTERISQVE
FECE · RV*nt*
VIXIT · ANNIS · XVI

Descripsit de Rossi. Ego non vidi.

1852 Ostiae in museo.

SIBI I
QVI · VIX ANN
LIBERTIS · LIBERTA*busque poste*
RISQVE · EORVM · IN *fr. p. . .*

Descripsi.

1853 in episcopio Portuensi.

S HOC N
VENERIS · MACE
VR · E ET · LIBERTIS L*ibertabusque*

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
Quae dedi, certa sunt; sed marginibus fragmenti tectorio oblitis fieri potest, ut una vel altera littera a nobis sit praetermissa.

1854 Romae in suburbano Paccae.

VIXIT · ANN · XV · MENS · V · DIEB
XXIX · QVA · VIX · MEC · ANN · IV
MENS III DIEB XXIV

Descripsit C. L. Visconti, vidi ipse.
2 QVA Visc., neque ego correxi.

1855 in episcopio Portuensi.

IMO · FECER
L · L · L · P · Q · EOR
h. m. H · N · S ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse.
2 Q littera postea addita est.

1856 Ostiae in episcopio.

NO · IVRENI
SSIMOQ
NVS LIBERTO

Descripsi.

1857 Ostiae.

AVRA
AEDE · BONI
N · STAT

Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 87.

1858 Ostiae in museo.

ERRTI
NIA
*con*IVGI SVAE
*fec*ET PA

Descripsi.

1859 *labro di sarcofago marmoreo baccellato* Ostiae.

EFRIVS · CA | *con*IVGI · INC
NN · XXI | LIS · PATR ■ N

Lanciani *notizie dagli scavi* 1878 p. 67.

1860 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

THVS · FECIT · SIBI · ET
RO · FILIO

Descripsi. Melchiorri ms.; Sarti ms.

2 ROTILIO Melch., male.

1861 Ostiae in museo.

AIS · VIXIT
SES · IIII · DIES XII

Descripsi.

1862 in episcopio Portuensi.

CVM SEPVLT*ura*

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

1863 duo fragmenta eiusdem inscriptionis litteris magnis et bonis. Ostiae rep., nunc Romae in museo Lateranensi.

a QVIRINA | *b* AR · EIVS | raptus Europae

Descripsimus Detlefsen et ego. C. L. Visconti ms. descripsit mense Ian. 1857; Benndorf et Schoene catal. mus. Lateran. p. 374 n. 534 (opus anaglyphum delineatum est ibid. tab. 12 fig. 2).

1864 Ostiae VISC. Extat ibi in museo.

TVS · $

Descripsi. C. L. Visconti ms. descripserat mense Febr. ann. 1862.

1865 Ostiae in museo.

HIC SITVS
FINITA LVCE

Descripsi.

1866 fragmenta tabularum fictilium ad eandem inscriptionem pertinentium. Ostiae in museo.

HIC · A | CIRCV · A D | ANV

Descripsi.

1867 Ostiae rep. a. 1857, est ibi in museo, sed mutila.

HIC · PARIES
COM*MVNIS*
V *EST*

Descripsi id quod superest. Integram exhibent C. L. Visconti ms. et acta ms.

Quae non vidi, dedi inclinata.

1868 Ostiae rep. extra portam Romanam antiquae civitatis (*Monum. dell' Inst.* VI tab. XI fig. A XII), inde Romae in repositis musei Lateranensis.

fulrocuo
TIBVS IN
PARTE DE
XTERIOR
VBI CVBI
CVLVS ES
T · AEDICV
LA CV OL
LIS · ET · CO
NDITIVO
ET · COLVM
BARIE
N · II · ET ·
IN FRONT
E · CVBICV
LI · N · XI ·
E SOLARV
ET CVBIC
VLI · ET · VI
GILIARI
PARTEM
· IIII ·

Descripsit Bormann. P. H. Visconti verba fecit de hac inscriptione in conventu sociorum academiae archaeologicae Romanae d. 19 Nov. 1838 (unde edita est *dissertaz. dell' accad. arch. rom.* vol. 13 p. CI), edidit Inscr. Ost. III n. 20, IV n. 95, V n. 100, VI n. 41; C. L. Visconti ms., ann. inst. arch. 1857 p. 301, act. Arcad. nov. ser. vol. 13 (1859) p. 38.

18. 19 et hic et supra n. 327 *vigiliarium* videtur usurpari de parte sepulchri. Cf. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 299 seq., item supra n. 284.

1869 Ostiae in museo.

E·V·N·C | TM
CVLINA · AR | EAM
VLIS · EX | CEPT
NORE · QV | AS ES

Descripsi.

Culina coniuncta cum sepulcro reperitur etiam vol. VI n. 14614. — 3 in fortasse (*sing*)*ulis*, 4 (*inte*)*riore* vel (*dexte*)*riore*.

1870 Ostiae in museo.

IAMCRAH
HOC · SEPVLCH*rum*

Descripsi.

1871 epistylii lapidis Tiburtini fragmenta du... alterum (*a*) extat loco antiquo supra portam sepulchri ante portam Romanam veteris Ostiae alterum (*b*) non longe ab illa iacet in ...

a H | *b* · N · N N ·

Descripsi anno 1878 C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 287.

1872 urnula CAMP., *base di cinerario* VISC. Ostiae rep. CAMPANA. Romae in suburbio Paceae VISCONTI. Ibi frustra quaesivi.

QVICVNQVE VIOLAVERIT
SIVE INMVTAVERIT
SENTIAT · IRATOS
SEMPER · SIBI

Campana *due sepolcri romani* (1840) p. 7 (= *dissertazioni della pont. acc. di archeol.* 11 (1852) p. 368; ex Campanae libro vel certe ex eodem fonte (descriptam a Braunio) hausit specimen epigraphicum (1841) p. 28 n. 30 et Henzen syll. n. 7340). Denuo ex lapide C. L. Visconti ms.

Dedi apographum Viscontii, Campana e Iahnio sic: QVI VIOLAVERIT | SIVE INMVTAVERIT | DEOS SENTIAT IRATOS.

1873 Ostiae effossa anno 1828 AMAT. ... in hortis Campanae prope Lateranum ...

· BENE SIT TIBI · QVI ·
· IACIS · INTVS · ET TV ·
· QVI TRASIS · ET LEGES ·
· NVNC · TITVLVM
· OPTA · TIBI · TERRA
· LEVE ·

Descripsit de Rossi. Amati ms. Vat. ... f. 18' et in actis Arcadum vol 29 1828 ... (inde Cardinali *diplomi* n. 83; ex hoc ... n. 7396).

1—4 numeros agnovit Bormann.

1874 *grande sarcofago striato della ... di palmi 10 per 3, e 3 di altezza. ... figure togate coi pugillari a cista ... a sinistra figura giovanile col pug... mano e fascia; a dritta figura ... L'iscrizione era nel coperchio ch' ... mento.* Ostiae rep. anno 1858 a... Romanam ut videtur veteris civitat... *sepolcro a sinistra*', VISC.

... SI QVIT · BIS · FACERE · TE · BIBO · F...

C. L. Visconti ms. descripsit mense ... *...si quid vis facere, te vivo fa...*

) Ostiae in episcopio PRIORES. Nuper translata est Romam in museum christianum Latera-
nse (I, 4); in episcopio Ostiensi extat ectypum gypsaceum.

sic AMICIVE AVCHENIVS BASSVS V C ET TVRRENIA HONO
RATA C F EIVS CVM FILIIS DEO SANCTISQVE DEVOTI ⳩

ognovi. Kellermann ms. cui descripserat Scheppig; a Kellermanno Borghesi, unde edita est Borghesii opp. 8, 200; Perret *Catacombes de Rome* vol. V tab. 39 fig. 131bis cum commen- Renieri vol. VI p. 164; P. H. Visconti act. Arcad. vol. 139 (1855) p. 356; C. L. Visconti de Rossi *bull. crist.* 1866 p. 50, iterum ibid. 1877 p. 14 = *omaggio a Pio IX offerto le romane accademie* (1877) p. 104.
Anicius Auchenius Bassus, quem proconsulem Campaniae fuisse constat inter annos 378 et 382 d. X n. 6656 cf. vol. IX, 1566. 1569. X, 516. 3813. 5651. Orelli 105. C. I. Gr. 2587, Seeck in edit. Symmachi p. XCIII) et cuius reliquos honores enumerat titulus urbanus vol. VI 1679, ab hoc fortasse non diversus est.

1876 lapis effossus Ostiae ad s. Herculani a. 1856. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

instrumentum
significationis incertae
BASILIDRE BI
CAXIVS SABI
NI DISP · HIC
DORMIT

Descripserant de Rossi, Detlefsen, Bormann. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 11, IV n. 16, V n. 17, VI n. 65; C. L. Visconti ms. descripsit mense Febr. anni 1856, edidit ann. inst. arch. 1857 p. 339.
Hic dormit, hic dormiunt formula extra Ostiam raro obvia in titulis Ostiensibus et Portuensibus legitur plus quadraginta. Christianis tribui has inscriptiones (praeeuntibus Amatio act. Arcad. 26, 1825 p. 212 et Rossio spicileg. Solesm. IV p. 512) ideo quod bona pars ex eis alia quoque certa Christianitatis indicia praebet[1], praeterea una excepta n. 1968 omnes solitis notis *D. m.* abstinent.

[1] *In pace* additur n. 1887. 1888. 1890. 1687. 1902. 1903. 1924. 1889. 1923. 1938. 1848. 1894. 1936, *depositus* n. 1960; nos legitur *cum deus voluerit* vel similiter, quae formula videtur et ipsa esse Christiana (cf. ad n. 1885), n. 1908. 1913. 1915.

1877 fuit in repositis musei Vaticani inter lapides effossos Ostiae circa annum 1825 ROSS. Nunc est in museo Lateranensi (XXI, 15).

CALLIDROMVS · ER · DISP · HIC · Dormit .... ..
SIGMO · LEVCADI · AMIMA · BONA · Qui vixit an ....
TIAMVS · AVG · LIB · ADIVTOR · PROC · SVMmi choragii ...
ET · SEIA · HEELPIS · FILI · DVLCISSIMI · ET · VAleria .... sic
5 CRESCENTINA · COIVX · EIVS ·

Descripsit de Rossi.
3 fin. supplevit de Rossi.

1878 Ostiae rep. mens. Febr. 1860. Nunc in museo christiano Lateranensi XII, 17.

FELICA
dolium IN PACE ·
IN FIDE DEI
QVI VIXIX ANIIS sic
5 XXRIIII
PREPO
SITVS
MEDIAS
TIMORVM ◦ DE MONETA ◦ OFICINA
PRIMA

Descripsit de Rossi. P. H. Visconti act. acad. pontif. XV p. CXI (propositam in conventu ..... d. 1 Mart. 1860), inscr. Ost. V n. 78.
1 FELICA, dein correctum FELICA. — Monetae publicae officinam fuisse Ostiae initio saeculi p. Chr. quarti et eam quadripertitam constat ex notis MOSTP, MOSTS, MOSTT, MOSTQ, MOSTA, MOSTS, MOSTT, MOSTΔ quae reperiuntur inscriptae nummis aeneis imperatorum eius temporis, Maxentii potissimum et Romuli eius filii (Cohen *méd. des empereurs* VI p. 26. 43; sed et aliorum Cohen V p. 430. 551. 593. VI p. 19. 89), eas enim legendas esse *m(oneta) Ost(iensis) prima, secunda, tertia, quarta* hoc titulo collato apparet. Monuit Garruccius *Civiltà cattolica* ser. X ... 6 1878) p. 319.

1879 Ostiae in episcopio.

iNNOCENT(io)
presbYTERO · M
.ITATE · IN

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Campana ms. Supplementa adscripsit de Rossi.

1880 Ostiae in episcopio.

fossoRENSO
hic dorMIT QVIs
vixit ..... DRX · III ◦ DEPO
situs ... riconEBR ET CLIARCo a. 384

Descripsimus de Rossi et ego; ille supplevit et edidit inscr. chr. I n. 352. C. L. Visconti ms.

1881 Ostiae effossa anno 1628. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.*) inter inscriptiones christianorum pariete XLVIII.

.... coniuGI · FELICITATI
quae vixit anNIS · XLV · ET · FECIT
cum marito anNIS · RIIII ·
inBVLA · IPS ET POSVIT
5 IANO VC · CONS ·

Recognovit ad ectypum. Amati ms. 9756 f. 36; Melchiorri ms.; de Rossi inscr. christ. I, 1166.
1—3 supplevit Rossius. — 4 utrum ET an EI, non ita certum.

1882 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 16.

ACCEPTO · SI
EXIIT · FESTIMA
REDEMDO · SV
DOMINO

Recognovit Huelsen. Sarti ms.

1883/4 Ostiae in episcopio

TILIA · DV
hAC · DORMit
ALEXa

Descripsimus ego et de Rossi.
1 prima littera mihi videbatur esse T, Rossio potius F.

1885 Ostiae in episcopio VISC. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 5.

LOC
APHRODISIAES
CVM DEVS
PERMISERIT

Recognovi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Oct. 1855; ab hoc P. H. Visconti act. Arc. 139 (1858) p. 356.
3 4 talibus locutionibus (*cum deus permiserit* hic et infra n. 1913, *si deus permiserit* n. 1900, *cum deus voluerit* n. 1915, *quando deus boluerit* n. 1893) Christiani Ostienses usi sunt quotiens vivi nomen titulo sepulcrali inscripserunt. In titulis sepulcralibus urbis Romae eiusmodi locutiones nondum esse repertas adfirmat Rossius spic. Solesm. IV p. 513.

1886 Ostiae reperta a Cartonio. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 4.

A E T R N I D O R A
QVAE · VIX · ANN · XIIII ·
MENS · IX · DIEB · XX
HIC DORMIT

Recognovi. Amati ms. 9754 f. 1' et in actis Arcadum vol. 98 (1888) p. 286, Melchiorri ms.; Sarti ms.

1887 tabula marmorea, originis incertae, est Florentiae in museo Mediceo inter christianas cl. X.

AVRELIVS · AX*ius et aur*
ELIA · EPICTISI*s fecerv*
NT · SIBI ET FILIS *aureliae*
AXIAE ET · AVREL*iae* . .
QVE DORMIVNT · *in pace*

Recognoverunt Henzen et Bormann. Gori inscr. Etrur. 1, 48, 95.

Ostiensem credit Rossius non solum propter v 6 (cf. ad n. 1878), sed etiam propter formam litterarum. — Supplementa adscripsit Bormann.

1888 sarcophagus. Ostiae SVAR., in episcopio Ostiensi FABRETTI. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi cl. XXI.

AVRELIA · SEVERA
MATER ET · EGRILIA
SABINA · FILIA ·
IC · DORMIVN ·
IN PACE

Descripsi. Suaresius Vat. 9140 f. 128; Fabretti 884, 49.

1889 Ostiae effossa a. 1895. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 89.

A V X A N I
NE MACVLA
A D D O M I N V M
QVE FVIT IN HOC SECVLO AN
NOS XIII ET MENSI
EVS III ET DIES VIIII
H I C D O E M I T I N
P A C E

Descripsi. Amati ms. 9760 f. 30' et act. Arcad. 98 (1888) p. 208; Melchiorri ms. et in ephem. Florentin. *Antologia* vol. 18 fasc. 53 (Mai. 1825) p. 110; Sarti ms.

Auxania[nus sine macule m[igravit] ad dominum; usque fuit cet. legit Rossius.

1890 Ostiae rep., inde Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat (*Gall. lap. inscr. christ.*).

ERITTIA MATER FECIT FIL
IO IVNIO · TELESFORIA
sic NIO DVLCISIMO QVI AN
IS BIXIT IIII MESIBVS III DIES ·
VIIII

Descripsi ipse, recognovit Gatti. Marini Vat. 9125 f. 104, Arv. p. 31.

Iunius Telesforianus, cui posuit coniux inscriptionem supra n. 1208, huius Iunii Telesforiani fortasse fuit pater; ceterum illa inscriptio meliorem litteraturam habet quam haec, teste Gattio.

1891 Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 83 inter Ostiensia.

CAECILIA CRESTE
CAECILIE · AMMI
ADI · MATRI · ET ·
SORORI · HIC ·
sic dORMINT · PAX
EI E N E

Descripsi ex imagine photographica, contuli archetypum.

1892 Ostiae effossa a Cartonio. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 20.

CARLIDONIVS · HIC DOR
MIT · QVI BIXIT ANNIS · XXV
MES · VIII · DIAES · XVIII · LOCA
QVAS · IPSE · CLVSIT ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Amati ms. 9760 f. 11', act. Arcad. 98 (1825) p. 307; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 70 n. 26), de Rossi *Roma sott.* III p. 444.

4 nunc in fine mutilam priores atque etiam Rossius integram viderunt. — 3. 4 de verbis *loca quae ipse clusit* disputantem videas Rossium *Roma sott.* l. c.

1893 Ostiae PEER., Ostiae in episcopio VISC. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 8.

C A E L I V S
HIC · DORMIT
ET · DECRIA
QVANDO DEVS
S O L V E R I T

Recognovit Huelsen. Perret *Catacombes de Rome* vol. V tab. 39 fig. 131[ter] (cf. vol. VI p. 185) delineavit; C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti act. Arc. 139 (1888) p. 358.

1894 Ostiae rep. a. 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 2

CALLIGENIA · C
LEVS · QVI NAT
DEPOSITVS · EST
*inc*OMPARABILI · PI
T · DEPOSITA · EST

Descripsi ex imagine photographica, vidi archetypum. Melchiorri ms.

1895 Ostiae in episcopio.

*calpu*R N I A
A HIC DORM*it*
LIOS SVO

Descripsimus de Rossi et ego.
3 LIO·SVO Rossi.

1896 fragmentum sarcophagi. Romae in suburbano Paccae.

venatio apri F I L I F E C E R V N T
M A T R I E E N M E R N *de*
C I P I A E A V G E T I *pastor*
QVAE · VIXIT · AN ·
LXIII M · V · D · XIIII ·
HIC · E · IN PACE

Recognovi. C. L. Visconti ms.; F. Mat F. v. Duhn *Rom's antike Bildwerke* II p. n. 3394.

1897 fragmentum sarcophagi. Ostiae … n. 1888. Nunc Romae in museo chr… Lateranensi XXI, 98.

CIP · SEPT · AGAPE · N
KAST · F · D IN PACE
AN · XXVII · M · III ·
ET
I R E N E S V O S E ¢
P O S T A N N O S
HIC
D O R M I V N † N
S O R O R E S G E N

Descripsi. Melchiorri ms.

1 fin. ultima littera quae extat … (= L) quam pro x fracta accipi … 1. 2 *Cip(ia) Sept(imia) Agape* … *d(ulcis)*, 4 seq. *et Irene subsecuta* … *[tot], hic dormiunt in [pace], sorores* legit Rossius. Notanda sunt nomin… *Agape* et *Irene*. — 8 litteras diver… cahulorum T et I praeter consuetu… signatas esse ideo putat Rossius, … repraesentent.

1898 9 Ostiae reperta a. 1828.

CRESCENTI
A BENE ME
RENTI IN PA
avis CE *tus*

Amati ms. 9761 f. 19' et in act… (1828) p. 289.

00 frons sarcophagi. *Galleria di S(ua) A(ltezza) R(eale)* [i. e. Florentiae in museo Mediceo] *dall' eredità Bassetti* BONARR. Florentiae in museo Mediceo GORI. Ibi extat *sala delle iscr.* cl. XII). — Ad argumenta originis Ostiensis infra exposita accedit quod ex eadem hereditate Bassettiana magno duci Etruriae obvenit alter titulus sine dubio Ostiensis supra n. 377. Litteratura quoque tituli similis est litteraturae inscriptionum Ostiensium.

· M · CVRTIVS
VICTORINVS ·
ET · PLOTIA
MARCELLA
VIVENTES · FECERVNT
SI DEVS PERMISERIT
SIBI / / / /

Descripsimus vel recognovimus Henzen, de Rossi, Bormann, ego. Exhibent Bonarroti cod. Marucell. A 43 f. 185; Gori Inscr. Etr. I p. 20 n. 37 (inde Mur. 1855, 2; Le Blant *Inscr. chrét. de la Gaule* I p. 173 not. 4).

7 quattuor litterae erasae sunt; harum tertiam Rossius cum B esse deprehendisset, fuisse ibi vocabulum SIBI coniecit, errore scilicet a quadratario bis positum.

Inter Ostienses recepi primum quod M. Curtius Victorinus, fortasse is ipse cuius est hic sarcophagus, recensetur inter lenuncularios Ostienses anno 192 ut quinquennalis (supra n. 251, I, 25), deinde quod formula *si deus permiserit* sibi peculiaris est inscriptionum Christianorum Ostiensium.

1901 Ostiae rep. anno 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 12.

ELPIDIVS COEMA
TE ENTADE META
IRENE ANNVCLVS
M VIIII

Recognovi. Amati ms. 9750 f. 33 et in act. Arc. 25 (1825) p. 122 (inde sine dubio Cardinali dipl. n. 544); Melchiorri ms.

1—3 formula est Graeca scripta litteris Latinis.

1902 Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 26.

|
...ICA EVSEVIA FIDELISSIMA
sic ANNIS XXIII MENSIB II ·
VI IDVS AVG
S · EXSVPERANTIA · FIDELISSIMA · RARI ·
· VIXIT · ANN · XX · MEN · IIII · DEP · III ID · SEPT ·

EVANGELIA · INNOX ·
HIC · DORMIT · IN
PACE QVE VIX · AN · I ·
M · XI · D · VI · DP · XIII KAL · IA(n)

Descripsit de Rossi, recognovit Huelsen. Amati ms. 2754 f. 11', 12 et in actis Arcadum vol. 26 (1825) p. 202; Melchiorri ms.

1903 Ostiae effossum a. 1825 MELCHIORRI de fragmento minore. Nunc partes coniunctae extant Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 27.

FELICI|TAS · POSVIT FILIAE
QVE DO|RMIT · IN PACE · MV
CIA · I RE|NE · QVE · VIXIT · ANN
PLVS · MINVS · XXX

Descripsi ipse, recognovit Huelsen. Partem minorem, scilicet eam quae intuenti est sinistra, exhibet Melchiorri ms.

1904 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 24.

FELICITAS · HIC DO|RMIT IN PACE QVE VICXIT · ANN · XX ·
MEN · V · DIEBVS · XVII M|ACSIMVS FECIT CONPARI BENEMER
ENTI D|ECESSIT · XV · KAL · OCT · DEPOSITA
sic · XIIII · KAL · OCT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Melchiorri ms. integram; partem maiorem Amati ms. 9750 f. 42'.

1905 sarcophagus sculpture exornatus; inscriptio marginem occupat. Romae in suburbano Paccae VISC. Nunc in museo christiano Lateranensi.

FYRMI DVLCIS ANIMA SANCT

Descripsimus de Rossi et ego. Sarcophagum cum inscriptione delineaverunt C. L. Visconti act. Arc. n. s. vol. 11 (1859) in tabula adnexa ad p. 158, qui praeterea inscriptionem refert l. c. p. 188. Garrucci *storia dell' arte cristiana* vol. V tab. 307 n. 3.

Ante verba supra relata has litteras levi graphio scribi coeptas esse refert Rossius:

FYRMI DVL

Nunc ea pars marginis sarcophagi, ubi haec fuisse videntur, latet sub tectorio.

1906 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 1.

FRONIMVS · VICTORINO · ET ·
SEVERAE · ANICIS · DIGNISSIMIS

Recognovi. Amati ms. 2750 f. 40; Melchiorri ms.

1907 Ostiae rep. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 21.

GEMELLINA · HI
DORMIT ET LOCVS
COELITIS

Descripsimus de Rossi et ego. Amati ms. 9752 f. 17'.

3 recte legere nobis non successit; vestigia litterarum nunc residua ducunt ad COELITIS; Rossio autem, qui lapidem antequam in musei Lateranensis pariete poneretur examinaverat, ductus qui sunt ante T magis pro M quam pro LI accipiendi esse videbantur.

1908 Ostiae effossa a marchione Sacchetti una cum n. 435. 1778.

D M
L · IVLIVS · EVRESIVS · FILE
TVS · IVLIA · FELICITAS · ET · IV
LIA · VICTORINA · EREDES
PATRONO · B · M · POSVE
RVNT · Q · a · ANNIS · L.XXV
HIC · DORMIT

Venuti, qui non vidit ipse, sed habent ab alio quodam, in epistula data ad Gorium Romae d. 11 Febr. 1738 (cod. Marucell. A. 63).

4 B·M, 6 Q·ANNIS traditur.

Haec fortasse propter v. 1 rectius collocarentur in ethnicis: sed cf. supra ad n. 1876.

1909 superest ex sarcophago, titulum genii sustinent. Ostiae in episcopio OMNES. Ubi nunc extet, nescio.

IVLIAE ANTONIAE
PONTIVS MVSEVS
COIVGI SANTISSIME
QVAE FVIT IN SECVLO
ANN XXI · DEP · VI ID MAI
TERTVLLA · INNOX
QVE VIXIT ANNIS VIIII
M VII · ET D VII HIC
DORMIT INPACE ☧

Descripsit de Rossi. Campana ms.; Perret *Catacombes de Rome* vol. V tab. 39 n. 130ter cf. vol. VI p. 184; C. L. Visconti ms.; P. H. Visconti act. Arc. 139 (1855) p. 356.

Vv. 1—5 bonis litteris, v. 6—9 pessimis scriptos esse refert Rossius.

1910 Ostiae reperta. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 18.

IVLIAE BEGETHINAE · IN*nocenti dulcis*
SIMAE PARENTIBVS · QVE *vix. ann*
DIEB LIII HIC · DORMIT

Descripsit de Rossi. Amati ms. 9754 f. 19'; Sarti ms.

1911 Ostiae rep. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 3.

*iu*LIA GELASINA · ET IVLIA VITALIS
*a*LVMNAE · IVLIAES · MAXIMAES
*in*NOCENTISSIME · QVAE VIX · ANN · X
*me*N VIIII DIEB · XXI DEPOS*ita*
FECERVNT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Fragmentum maius, scilicet id quod est intuenti sinistrum, exhibet Amati ms. 9752 f. 17.

1912 Ostiae effossa anno 1825. Nunc in museo christiano Lateranensi XXI, 13.

IVLIA QVINTIANE
HIC DORMIT · FONTEIV*s*
*f*AVSTINIANVS · COIVG*i*
*ca*RISSIME ET CRESCENT*inus*

Descripsit de Rossi. Amati ms. 9750 f. 40', act. Arcad. 28 (1826) p. 209; Melchiorri ms.; Sarti ms.
4 litteras dimidiatas primus legit Rossius.

1913 fragmentum sarcophagi. Ostiae rep. a. 1828. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 8.

grex ovium rupi insidens Rosa

LVCCEIVS VALERIANVS
Q · VIX · ANN · XXVIII · ET
LVCCEIVS · VALERIVS
Q · VIXIT · ANN · XII
ET · MATER · CVM
DEVS · PERMISERIT
HIC · DORMIVNT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Melchiorri ms.

1914 Ostiae rep.

MARCELLVS ET AEL*ia*...
HIC · DOXMIV*nt*
ET · LOC · MARCI*ani*
ET · AELIA*e*......

Amati ms. 9752 f. 17.

1915 Ostiae rep.

.....A · HIC · DORMIT ·
...*m*ARCIANE · FIL · ET · SIBI ·
cum coniuge?.....VCIO · CVM · DEVS VOLVERIT

Amati ms. 9752 f. 17'.
3 supplevit Rossius.

1916 Ostiae in episcopio.

*m*AXIMA · HIC ·
*dormi*T · DVLCIS
*be*NE MEREN *delphinus*
ti *vi*X ANN
sic *m*ESS · III
*di*ES · VIII

Descripsi.

1917 tabula facile coemeterialis, Ostiae in museo. Vereor ne nuper ex urbe Roma adlata sit, ut alia fragmenta nonnulla inde ab anno 1879 in museo Ostiensi adservata.

PAS*casius*
IN P*ace*

Descripsi.

1918 Ostiae effossa anno 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 11.

PAVLA · ROGATA
Q · VIX · ANN · VII
HIC · DORMIT

Recognovi. Melchiorri ms.

1919 *a* Ostiae effossa a. 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 32.
b Ostiae in episcopio.

a *b*
M · SALVATOR
MARTIALIE ·
ANNORVM · VII ·
HOC IN LOCO
DORMIT

a Descripsit de Rossi, recognovit Huelsen. Exhibent Amati ms. 9750 f. 34 et 9754 f. 5; Melchiorri ms.
b Descripsi.
Coniectura coniunxit de Rossi.
Cf. supra n. 1567.

1920 Romae apud P. H. Viscontium, e ruinis Ostiae ROSS.

SAECVNDIA
NVS · IC DORMIT

Descripsit de Rossi.

1921 Ostiae reperta anno 1825. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 10.

· SECVNDVS ·
· HIC · DORMIT ·

Recognovit Huelsen. Amati ms. 9750 f. 33 et in actis Arc. 28 (1825) p. 209; Melchiorri ms.

1922 Ostiae effossa anno 1883. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 17.

STRATONI*us*
HIC · DORM*it*

Recognovit Huelsen. Melchiorri ms., Sarti ms.

1923 Ostiae effossa a. 1885. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 20.

*val*ERIVS · COCILI*us*
*m*ACVS QVI VIXIT · A*nn*
*un*DICIM · MENSE *bus*
*due*VS · DVODECIM DE
c· NOEMBRES · D*ormit*
*hi*C IN PACE
*ma*TE GAIONAS *et* ...
... *m*A PAREN*tes filio*
*inno*CENTI*ssimo*

Descripsit de Rossi. Amati ms. 9750 f. 40; Melchiorri ms.
5 fin. A nunc deest, exhibet Melch. Supplementa sunt Rossii.

1924 Ostiae rep. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 14.

VALERIVS IPPOLITVS
CLEMENTIANETI
ALVMNE HIC DORMIT
ET SIBI

Recognovit Huelsen. Amati ms. 9784 f. 3, act. Arc. 26 (1885) p. 238; Melchiorri ms.

1925 Ostiae in episcopio.

...QVIN...
...DIEB*us*...
...*n*i NON...
III...
..VALERI...
..SALAMIN...
INNO...

Descripsit de Rossi.

1926 Ostiae rep. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 9.

DORMITIONE
VENEXIAKE
BENE · MERENTI

Recognovit Huelsen. Amati ms. 9784 f. 5, Arcad. vol. 26 (1885) p. 288 (inde sine Cardinali dipl. n. 563); Melchiorri ms., ephem. Florentin. *Antologia* vol. 18 la (Mai. 1825) p. 119.

1927 fragmentum marmoreum rep. O 22 Dec. 1668.

CILLA
HIC DORMIT

Suaresius Vat. 9140 f. 238.

fragmentum marmoreum rep. Ostiae d. Dec. 1668.

*hic dor*MIT
*in p*ACE MO*
NVS EV
\ / C

mus Vat. 9140 f. 932.
hibeo ita ut traditur, nisi quod v. 1 in. supplementa adscripsi.

) fragmentum sarcophagi, Ostiae in ca-edio ante sacellum S. Monnicae.

ENT · C · S
HIC DOR
M I V M

cripsit de Rossi.

30 Ostiae reperta. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 19.

\A HIC DORMIT ·
*pers*ONAE DVLCISSIMAE

escripsit de Rossi. Amati ms. 9750 f. 37'; lelchiorri ms.

1931 Ostiae in episcopio.

C A L
HIC DO*rmit*

Descripsimus de Rossi et ego.
1 prima littera ex eis quae extant Rossio videbatur fuisse z, mihi potius c.

1932 Ostiae in episcopio.

\A · HIC · DORMIT
annis X

Descripsimus de Rossi et ego.

1933 operculum sarcophagi ut videtur. Ostiae in museo.

/ / / / / / /
QVI Vix*it* — *ramus pampineus cum foliis*
XIII · DP VI K
*a*NN LV ·

Descripsi.

1934 Ostiae effossa a Cartonio a. 1824. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

SK LOCA DVA CONCESSA
MATER FECIT FILIE BENE
MERENTISSIME QVE VIXIT
ANNIS · X · MENSIBVS · VII
E DIEBVS · XVII · EX LOCA DVA CON
sic CESSA · SLVE · MATER SIVE
PATER SVPRA PONATVR

Descripsit Henzen. Amati ms. 9750 f. 44 et in actis Arcadum 26 (1825) p. 207; Melchiorri ms. (inde Cardinali *memorie romane* 3 p. 72 n. 41, *dipl.* n. 342); Nibby *atti dell' accademia arch.* 3 (1829) p. 340 (inde et ex actis Arcad. Henzen n. 7393) = *analisi* 2, 472; Sarti ms.; de Rossi *Roma sott.* III p. 414.

Christianam iudicavit Amati, adstipulante Rossio. — Nomina filiae et matris aut in fine tituli (si re vera finis deest), aut in altero lapide scripta erant. — 5—7 *ex loco dua concessa*, quae verba repetita sunt etiam in principio tituli v. 1, dicta esse putat Rossius pro *ex locis duobus concessis alterum*; altero loco a filia occupato, eum, qui vacuus relictus sit, alteri utri ex parentibus destinari. — 6 SLVE] SIVE priores omnes. — 7 ruptam esse in fine solus adnotavit Henzen.

1935 Romae in suburbano Paccae.

A ☧ ω
difficile EST DICTIS NARRARE SINGVL*a gesta*
*ergo hoc so*LVM DISCIS HIC IACERE PVE*llam*
quae liquit CITO SVBOLEM DIGNOSIEISS
E quisque EGIT RS HAEC ME VERA PARASSI *maritum*
*in mor*ENTE SEDENT IN SVCTV PA*rentes*
ET SAM *poin*

Descripsit de Rossi. C. L. Visconti ms.
Supplementa sunt Rossii. — 5 RS litterae non intelleguntur.

1936 Ostiae in episcopio.

. . . \ I . . .
. . . V O R O R I
. . RA TENES SANC . . .

Descripsit de Rossi.
3 [*limina sacra tenes sanctorum*] supplet Rossius.

1937 rep. a. 1837 *circa un miglio lungi dalle mura di Porto verso Roma e presso il Capo due rami, dove comincia l' isola* DE ROSSI de parte intuenti sinistra, *recentemente trovata in Porto* VISCONTI de eadem; nunc extat in episcopio Portuensi. Reliqua fragmenta effossa sunt circa a. 1858 a Guidio ROSSI.

SANCTIS · MARTYRIBVS ET BEATI*ssimis*
EVTROPIO · BONOSAE ET ZOSIM*ae*
DONATVS EPISC · TVM*u*/VM ADO*rnavit*
SED ET BASILICAM · CONI*un*CTAM *tumulo*
A FVNDAMENTIS · SANCTAE *plebi Dei construxit*

Delineavit de Rossi *bull. crist.* 1866 p. 40. Partem intuenti sinistram P. H. Visconti communicavit cum academia archaeologica Romana d. 17 Apr. 1837, unde edita est in eius academiae actis vol. 6 (1838) p. 83.
Supplementa sunt Rossii.
Natalem sanctorum *Eutropi*, *Zosimae et Bonosae sororum*, *idibus Iuliis*, *in Porta Romano*, *hoc est in hisclea*[1]) recenset Martyrologium q. d. Hieronymianum (ed. Florentini p. 660; cf. Rossi l. c. p. 37). Bonosae vita quoque extat (Acta Sanctorum Iul. vol. 4 p. 21 seq.), verum infimo aevo conscripta et nullius pretii; tamen quod in ea (l. c. p. 22) quinquaginta milites a Bonosa ad Christi fidem perducti et mortem pro Christo passi sepulti esse dicuntur *non longe a Porta Romano stadio uno*, locum ita significatum indicat Rossius esse eum ipsum quo prodiit inscriptio Eutropio Bonosae et Zosimae posita a Donato episcopo. — 3 Donatus episcopus Portuensis praeterea ignotus est. — Saeculo quarto vergenti vel quinto ineunti inscriptionem adtribuit Rossius.

1. Verba *in hisclea* corrupta esse ex *in insula*, significari autem insulam eam quam facit Tiberis inter Ostiam et Portam, coniecit Florentinius vetustius martyrol. p. 664, adstipulante Rossio, num recte, valde dubito.

1938 ex eisdem ruderibus ex quibus prodiit n. 1937 effossa a Guidio ROSS. Anno 1880 fuit Romae in museo Kircheriano amplificato.

ACCIPE ME DIXIT DOMIN.....
EXAVDITA CITO · FRVITV....
ZOSIME SANCTA SOROR · M...
IAM VIDET ET SOCIOS SANC...
LAETATVRQVE VIDENS · MIRA...
MIRANTVRQVE PATRES TAN....
QVAM SVO DE NVMERO CVPIE...
CERTATIMQVE TENENT ATQV...
IAM VIDET ET SENTIT MAGNI....
ET BENE PRO MERITIS GAVDET SIBI PRAEMIA REDDI
TECVM PAVLE TENENS CALCATA MORTE CORONAM
NAM FIDE SERVATA CVRSVM CVM PACE PEREGIT

De Rossi, qui vidit, *bull. crist.* 1866 p. 47.

Haec inscriptionem antiquiorem quam n. 1937 iudicat Rossius. — 3 de Zosime cf. ad n. 1937. — 11. 12 significari putat Rossius (l. c. p. 48) verba Pauli apostoli II Timoth. 4, 7. 8: *cursum consummavi, fidem servavi ... reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi dominus in illo die.*

Carmen sic constituit Rossius:

Accipe me, dixit, domin[e, in tua limina, Christe],
Exaudita cito fruitur modo lumine caeli]
Zosime sancta soror, magno defuncta periclo],
Iam videt et socios sancti certaminis omnes]
Laetaturque videns mira[tes sistere circum],
Miranturque patres tan[ta virtute puellam],
Quam suo de numero cupie[ntes esse vicissim]
Certatimque tenent atq[ue amplectuntur ovantes],
Iam videt et sentit magni [spectacula regni],
Et bene pro meritis gaudet sibi praemia reddi,
Tecum, Paule, tenens calcata morte coronam;
Nam fide servata cursum cum pace peregit.

1939 fragmenta eiusdem tabulae marmoreae crassae c. 4 rep. a. 1868 in Portu Romano *nel quarto vocabolo Polidrara in prossimità del fosso detto dell' Incastro fra il lato meridionale del Porto Traiano e la moderna strada di Fiumicino* (aedificium, ex quo et haec et n. 1941 prodierunt, delineatum est *bull. crist.* 1868 p. 103); *b iacebat fra le erbe lungo il lato sinistro del canale di comunicazione fra i due porti Claudio e Traiano.* Particula fragmenti *a* nunc extat Romae in museo Lateranensi.

a　　　　b
VS EPISCOP　　OPIT

Lanciani apud Rossium *bull. crist.* 1868 p. 101. Fragmentum *b* delineatum est ib. p. 102 fig. 1. Litteras PISCOP ex fragmento *a* Romae descripsit Huelsen.

Litteras Damasianis similes esse dicit Lanciani, quod refellitur eiusdem delineatione; cf. etiam de Rossi l. c. p. 100: *la magrezza delle aste e la minore affettazione dei ricci può sembrare piuttosto degli anni di Siricio che di quelli di Damaso.*

Fragmenta ON | CO | ... | BO | ... | ETT (descripta etiam a Rossio in Portu mense Febr. 1868, quae cum hac inscriptione coniunxit Lancianus l. c., ab ea videntur esse aliena.

1940 litteris Damasianis. In Portu Romano repperit Lanciani.

RIB

Delineata est apud Rossium *bull. crist.* 1866 p. 102 fig. 2 cf. ib. p. 100.

1941 fragmenta epistylii marmorei, rep. in Portu. *Dopo riuniti i varii pezzi dell' epistilio ... li trovai formare un quadrilungo adatto a circondare un puteale* ROSS. Nunc Romae in museo Lateranensi.

SQ · SITIT VENIAT CVPIENS AVRIRE FLVENTA
ATRIVM CVM QVADRIPORTICVM SED ET
COLVMNAS CVM

Recognovit Huelsen. De Rossi *bull. crist.* 1868 p. 50; specimen scripturae est ib. p. 103 fig. 11.

Atrium cum quadriporticum, sed et columnas cum .. Periit inter alia nomen eius qui atrium fecit. Sequitur (*quisq(ue) sitit, veniat, cupiens (h)aurire fluenta.* Hunc versum posuit Hieronymus in carmine quod dedit ad Damasum papam (Damasi opp. ed. Merenda, Rom. 1754, p. 245); idem legebatur incisus in labro marmoreo Romae ante ecclesiam S. Bartholomaei in insula (Sarazani apud Merendam l. l.; Mur. 489, 7 ex schedis Ptolomeis). Haec Rossius.

1942 in operculo sarcophagi marmorei. Romae apud card. Carrarum, advecta ex agro Ostiensi MARINI. Deinde Romae in monasterio S. Pauli. — Non Ostiensem sed Portuensem esse origine suspicatur Rossius; cf. infra.

DEO PATRI OMNIPOTEN
TI ET XPO EIVS et SANCTIS
MARTYRIBVS t AVRINO
ET HERCVLANo oMNI
SORA GRATIA ... VS
NEVIVS ZARIcus ET
CONSTANTIa marty
RIA SIBI FEcerunt

Descripsit de Rossi. Marini ms. Vat. 9087 f. ... et in syll. inscr. ... ms. Vat. 9074 p. 885. Nicolai *bas. di S. Pa...* p. 175 n. 297. Pe... *Catacombes romaines* vol. V tab. 58 n. 5 cum commentario Renieri vol. ... p. 174. de Rossi *bull. crist.* 1868 p. 49.

Taurinum et Herculanum martyres cum in Portu potissimum cultos constet (testes sunt tabula Philocaliana apud Mommsenum *Abhandl. sächs. Ges. d. W.* 1 p. 633 et martyrologium q. d. Hieronymianum Florentini p. 809; cf. de Rossi l. c. p. 37), ipsa inscriptio Portui ... esse adtribuenda. — 7. 8 (*mart*)*yria* supplevit de Rossi dubitans; *mo*(*r*)*ea*(*m*) proposuerat Renierus.

1943 in Portu effossa a Toriona.

... · MARCELLINVS DIAconus
fECIT · AVE · ZINZIO SVBDiacono
... FILIO SVO QVI VIXIT An
nOS · XXV · DORMIT · IN PACe

Descripsit de Rossi anno 1869.
Supplementa adscripsit de Rossi.

lapis repertus in Portu Romano anno
4. ubi aream operuit. deinde Romae
l Rusconium MAR. Postea in museo Vati-
, nunc est in museo christiano Latera-
si X, 15.

VERECVNDAE PVDICAE
TOTIVSQVE INTEGRITATIS FEMINAE
AVRELIAE GEMINIAE COIVGI
DVLCISSIMAE FELIX DIAK
5 ! ! ! ! ! !

ripsit de Rossi, recognovit Huelsen. Marini
Vat. 9077 f. 47; Perret *Catacombes de*
vol. V tab. 36 n. 112 delineavit.

5 in episcopio Portuensi.

MIRAE INTEGRitatis
sic ET FIDEI ATQVAE Constantiae
FL · QVODVVLTDEO qui vixit
ANN N XLV M VIII D .. dep
5 IN PACE D X KAL DECembres
GRATIANO ET DACAlaifo conss. a. 366
sic aPTIA FLORA FECIT COniugi

escripsi. Amati ms. 9744 f. 13 (inde Borghesi
epistula data d. 28 Iun. 1824, opp. 2
256); Fea act. Arcad. 44 (1829) p. 340
v. 3—6 solos edidit; de Rossi, qui vidit,
nscr. Chr. I n. 187.

Reliqua supplementa Rossiana; 3 c(oncordiae)
suppleverat Borghesi.

1946 fragmentum parvae tabellae litteris mi-
nutis, in episcopio Portuensi.

BASSO FELIPPO CONS a. 408
...DVS DECEMB DEFVNTA
paulINA · QVE BISENTS AN
noS XRIII IN PACHE
IIXR A̅ω 5

De Rossi inscr. christ. I n. 629 descripsit.

1947 in episcopio Portuensi.

hic hic REQIVESCIT IN PACE
noVEMBRE PC PROB

De Rossi inscr. chr. I n. 1165 descripsit.
Ad annum p. C. 491 rettulit Rossius, qui
conferendus.

1948 fragmentum parvi lapidis. In episcopio
Portuensi.

hOMO BONVS QVi uixit annos
.. VII MENSIS VII ... cons
bASILI IVN ...... a. 480 vel inter annos 541 et 545
PR ET FECIS

De Rossi inscr. chr. I n. 1116 descripsit.
Basilius iunior quoniam et is qui anno 480
et is qui anno 541 ultimus privatorum con-
sulatum gessit appellari potuit (cf. Rossii inscr.
Chr. I p. 498 seq.), tempus huius inscriptionis
incertum est.

1949 rep. una cum n. 1962.

AS
IN
IN XRO sic
T QUI
AUGUS 5
AUG

De Rossi *bull. crist.* 1862 p. 47.

1950 rep. una cum n. 1962.

.... aetATIS IN
deo .... OCTOB

De Rossi *bull. crist.* 1626 p. 47.

1951 in episcopio Portuensi.

~~ET AELIA EVELI~~ANA
ET AELIA MAXIMA
I N P A C E

Descripsimus de Rossi et ego.

1952 frons sarcophagi mutila (male urulam di-
cit SMET.). In civitate Portuensi, muro arcis
inclusa SMET.; in Portu Ostiensi, vici (qui
vulgo la Roccha) loco infixum parieti MET.;
in episcopi (Portuensis) palatio SVAR. Extat
in episcopio Portuensi, loco alto collocata. —
Romae in domo Cosmi Fidelis prope partem
sinistram Panthei DON., errore.

AELIAE
SABIMAE
M S V I A
FOETVNA
5 TA · FILIAE
DVLCISSI
ME · IN PACE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse telescopio
usus. Smetius cod. Neap. p. 248 (inde puto
tam Panvinius cod. Vat. 6036 f. 110 quam
Manutius orth. 545, 7, ex quo rursus repetive-
runt Ligorius ms. Taur. vol. 14 et Grut. 1049, 3;
item 'e ms. Smetii', id est ex ipso codice Nea-
politano, Grut. 285, 7); Metellus cod. Vat. 6038
f. 33 descripsit mense Martio 1550; Suaresius
Vat. 9146 f. 219; Donius cod. Marucell. A 293
f. 36; cod. Magliabecch. 28, 49 f. 52'.
6. 7 DVLCISSIME priores omnes; DNICISSIME
legimus Rossi et ego.

1953 in Portu effossa a Torlonia.

✠ HIC · QVIESCIT · ANASTasius
columba palmae ramusculo insidens / X / KAL / APril

Descripsit de Rossi anno 1868.

1954 in praediis Pallavicini (nunc Torlonia)
ad Portum Romanum.

CAELERina
VRBICA Vir
GO ANN · XXIIII
HIC · DOEMIT
5 IN PACEM DO
NATV · S · PONSE
DVLCISSIMAE

Descripsit de Rossi.
6. 6 *Donatus spons(a)e.*

1955 in Porto effossa a Torlonia ROSS. Nunc
Romae in museo Lateranensi.

COMINIVS · MAECELLINVS
QVI VIXIT AN · N · RXV · M · S · RI ·
DORMIT IN PACE

Recognovit Huelsen. De Rossi *bull. crist.*
1866 p. 41.

1956 in episcopio Portuensi.

DICAEVS · CHRYSOGONO
ET · HELIODORAE · IN DO VI
BANT

De Rossi *bull. crist.* 1626 p. 41. Poletti apud
Amatum ms. 9744 f. 1.

1957 in episcopio Portuensi.

EPICTESIS
IN DEO VIBAS

De Rossi *bull. crist.* p. 41. Poletti apud Ama-
tium ms. 9744 f. 2'.

1958 in episcopio Portuensi.

SVTERP ...M
SIA N
ET · BIBIO ·
IN DEC

Descripsimus de Rossi et ego
4 fin. supplevit Rossius.

1959 in Portu effossa a Torlonia, nunc Romae
in museo Lateranensi.

QVIESCVNT IN PACEM
ET FAVETINA EIVS CVM
NEPTEM · NOS SECO
CIT PARENTVM MERITAS

Descripsit de Rossi mense Martio 1666, nuper
recognovit Huelsen.

1960 in Portu effossa a Torlonia, nunc Romae
in museo christiano Lateranensi.

FELIX · HIC · DORMIT
Q · V · ANN · V ·
M · VII · D · XIIII ·

Descripsimus de Rossi anno 1869, ego nuper,
ille in Portu, ego Romae.
3 XIII· ego.

1961 pessimis litteris. Rep. in Portu fossionibus Torloniae.

ALICIS
T VERI
RESOI
S V

Descripsit de Rossi.

1962 sarcophagus striatus effossus ibi ubi fragmenta minora inscriptionis e. 1937 a Guidio anno circiter 1858 non longe a Portu Romano, inde Romae in aedibus Castellani *(piazza Poli)* ROSSI.

IANVA
RI IN PA
CE DOM

Inscriptionem exhibet de Rossi *bull. crist.* 1866 p. 47; sarcophagum cum ornamentis delineavit Garrucci *storia dell' arte cristiana* vol. V tab. 256 n. 9.

1963 frons sarcophagi ornata imaginibus trium Hebraeorum in fornace et Ionae. In episcopio Portuensi.

P L O T I V S T R R
TIVS ET FAVSTINA COM
S R R V I D E I F E C E
R V N S I B I IN P A C E
s X

Descripsit de Rossi et edidit *bull. crist.* ser. III vol. 4 (1879) p. 158. Poletti apud Amatium ms. 9744 f. 8'.

1964 Fiumicini.

ROSCIVS RESTITVTVS MATRI
sic VE ROSCIE RESTVTE RECIT
IN PACE

E. Q. Visconti ms. II f. 114 (inde de Rossi *bull. crist.* 1866 p. 41).

1965 in Portu effossa a Torlonia.

EVEINA · ET
ELEVCIANE
…

Descripsit de Rossi.

1966 in episcopio Portuensi.

ALSSAR sic
ET · SAB
IN DEO · VIB

Descripsimus de Rossi et ego.

1967 traditur una cum e. 1964.

SECVRA
IN DEO VIBAS

E. Q. Visconti ms. II f. 114 (inde de Rossi *bull. crist.* 1866 p. 41).

1968 in Portu effossa a Torlonia.

…ESTRI QVE FECET
…LIS SVIS
ET BON

Descripsit de Rossi.
V. 1. 3 supplevit de Rossi.

1969 in Portu effossa anno circiter 1855, deinde Romae in aedibus Castellani ROSS.

· VONGIA ·
SATVRNINA
HIC DORMIT
PATRONE VE
s NEMERENTI

De Rossi *bull. crist.* 1866 p. 41.

1970 in episcopio Portuensi.

I A E
…AGE TENENS
…IBI ET DOMINE
… AETERNALEM

Descripsi.
1 in. hasta incertum ex qua littera remanserit.

1971 in episcopio Portuensi.

S T
TISCI
I · DEP
MATER

Descripsit de Rossi.

1972 in Portu effossa a Torlonia.

…SA · PARITER · CVM
VIXIt ann. L · PLVS · MINVS

Descripsit de Rossi.

1973 in episcopio Portuensi.

S A
CVLT
ADDID
ORANS
s SIMILIT

Descripsimus de Rossi et ego.

1974 in Porta effossa a Torlonia.

P
A ✝ ω FECET

Descripsit de Rossi.

1975 in episcopio Portuensi.

SEVIR

Descripsi.

1976 inscriptio saepius repetita una cum n. 1998 in fistulis plumbeis repertis *nella parte d'Ostia antica ch' era verso la porta romana,* ibi fere ubi e. 199 C. L. VISC. Nunc in museo Ostiensi quinquies, in Lateranensi ter.

IMP · CAES · TRAIAN HADRIANI · AVG
SVB · CVR · HYLAE · AVG · LIB · PROC

Recognovi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 313. P. H. Visconti inscr. Ost. VI e. 235; acta ms.; Ruggiero catal. mus. Kirch. n. 557—561; Lanciani syll. epigr. aquar. (in *Le acque e gli acquedotti* p. 212 seq.) n. 390.

Ex exemplaribus musei Lateranensis unum hanc et n. 1996 adhuc praebet coniunctas; reliqua dissecta sunt.

1977 fistula plumbea. Ostiae rep anno 18.. *presso le fabbriche dei dendrofori* (cf. … e. 53), deinde Romae in museo Kircheri… nunc rursus Ostiae in museo.

IMP CAES HADRIN AVG SVB CVR PROC PAT…

Recognovi. C. L. Visconti ann. inst. arch. … p. 376; Ruggiero catal. mus. Kirch. n. … Lanciani syll. epigr. aq. n. 393.
… priores omnes, … ego — In fine … deesse neque ego adnotavi neque ex pr… quisquam.

1978 fistula plumbea Ostiae rep. anno 1883 ACTA. Nunc Romae in museo Lateranensi.

MATIDIAE AVG F ❦

Descripsimus ego et Huelsen. Acta ms.; Lanciani syll. epigr. aq. n. 391.

1979 fistula plumbea Ostiae reperta, nunc Romae in museo Lateranensi inter Ostiensia.

IMP ANTONINI ET VERI AVG SVB CVRA RATION
//SON//AVG LIB PROC EX OF HERMETIS SERVI

Recognovit Huelsen, vidi ipse. C. L. Visconti ms. (inde Hirschfeld *Verwaltungsgeschichte* … not. 9); acta ms.; Kiessling descripsit (inde Hirschfeld l. c. p. 155 n. 19), Lanciani sy… aq. n. 395.
1 fin. RATIONA Visc. — 2 in. dedi quas agnovit Huelsen; SABIN Visc., //SARNI Kiess… LIB… Kiessl., o… que dubitans. — 2 fin. ultimam litteram iam non agnovit Huelsen;

80 fistula plumbea. Ostiae rep. *non lungi dal tempio* [cf. ad n. 21] C. L. VISC.

ANTONINI AVG SVB CVR · FLE
AVG LIB PROC OF OS HER CN

C. L. Visconti ms. descripsit mense Maio 1864. Ab hoc P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 228, neque aliunde acta ms., ex quibus repetivit Lanciani syll. epigr. aq. n. 396.

Fuit fortasse [*imp. Antonini Aug. sub cur(a) Elegantis, Aug. lib. proc.;* [*ex*] *of(ficina) Ost(iensi)* [*Her*]*metis*] vel [*M*]*ercuri*].

1981 fistula plumbea. Ostiae reperta a Fagan una cum n. 1982, deinde Romae apud eundem MAR.

IMPP L SEPTIMI SEVERI ET M AVR ANTONINI AVGG ET GETAE CAESAR
SVB CVR RAT PROCV VENVST AVGG LIB EX OFF T FLAVI TIRIDATIS LIB

Marini ms. Vat. 9110 p. 180 n. 38*a* descriptam a Zoega (inde Henzen n. 5510, Lanciani syll. epigr. aq. n. 397).

2 PROCV, non PROC, Mar.

1982 fistula plumbea. Ostiae prope Turrim Bovaccianam repperit Fagan mense Dec. 1797 VISC.

IMPP · M AVRELI ANTONINI · ET · P · SEPTIMI GETAE · AVGG SVB
CVRA RAT · E VICTORIS PROC AVGG LIB EX OFF EPICTETI LIB

E. Q. Visconti ms. I f. 21; Marini ms. Vat. 9110 p. 180 n. 32 *b* (inde Henzen n. 5511; Lanciani syll. epigr. aq. n. 328) descriptam a Zoega.

1983 in fistulis plumbeis repertis intra Ostiam antiquam non longe a porta Romana *sotto il pavimento della via*, inscriptio saepius repetita una cum n. 9806. Nunc exstat in museo Ostiensi bis, in museo Lateranensi bis.

COLONORVM · COLONIAE · OSTIENS F

Descripsi. P. H. Visconti *Giornale di Roma* 2 Apr. 1857, inscr. Ost. II n. 12, IV n. 89, VI n. 288; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1857 p. 310; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 562; Lanciani syll. epigr. aq. n. 389.

Colonorum coloniae Ostiens(is) f(eliciter) Lanc. — In eisdem fistulis legitur vel legebatur n. 9006.

1984 in fistulis plumbeis rep. Ostiae *dinanzi alle gradinata del tempio, a pochi centimetri sotto il piano del Foro* (cf. supra ad n. 7; locus est n. 13 in forma edita apud Lancianium) LANC.; nunc in museo Ostiensi (bis). Exemplum ab his diversum multo antea Ostiae videtur vidisse C. L. VISC.

COLONIAE COLONOR OST

Descripsi. C. L. Visconti ms.; Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 114.

COLONIAE CO// Visc.

1985 in fistula plumbea Ostiae rep. d. 14 Mart. 1870 *nei dintorni della strada che ho chiamato delle Pistrine, a cagione delle molte macine esistenti nelle celle terrene delle case circonvicine* LANC. p. 197.

AQVILINES

Lanciani syll. epigr. aq. n. 399.

Formam locorum ubi haec fistula prodiit delineavit Lancianius *Le acque e gli acquedotti* tab. X fig. 7 cf. p. 197. 198, ubi de distributione aquae multa disputantur.

1986 in fistulis plumbeis Ostiae rep. *presso le fabbriche dei dendrofori*, deinde Romae in museo Kircheriano, nunc rursus Ostiae in museo (2 exempl.).

CORNELIAE PRAETEXTATAE C F

Recognovi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 376; Ruggiero catal. mus. Kirch. n. 554. 555, Lanciani syll. epigr. aq. n. 402.

Cornelia Praetextata ea quae Gordiano posuit titulum urbanum vol. VI n. 1089, eadem esse potest. Monuit Viscontius.

1987 fistula plumbea. Ostiae in museo (duobus exempl.), rep. ibi ubi n. 1984 LANC.

MANILIAE PLACCILLAE

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 114.

1988 fistula plumbea. Ostiae rep. mense Febr. 1880; *sotto il pavimento della strada (strada parallela all' asse del tempio, larga oltre i metri quattro, e circondata da ambedue i lati da magazzini annonari) corre un tubo senario di piombo, con la leggenda ripetuta quattro volte* LANC. (*not.*); *leggenda ripetuta sette volte su di un tubo trovato sotto il selciato della strada, la quale dal Casone del sale conduce al tempio di Vulcano* LANC. (aq.). Nunc in museo Ostiensi (septem ex.)

MANLIANI PVLCHRIANAE ZOES

Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 88, syll. epigr. aq. n. 583.

1989 fistula plumbea. Ostiae rep. *presso le fabbriche dei dendrofori* VISC. Fuit deinde Romae in museo Kircheriano, nunc est Ostiae in museo.

...MI · ET · PISONIS

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. arch. 1868 p. 378; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 551 male corruptam; Lanciani syll. epigr. aq. n. 498.

...MI] M non ita certa est; ... Lanc., om. Visc. — Videtur pertinere ad fratres duos ...mum et Pisonem (fortasse ad Calpurnios Orfitum et Pisonem memoratos vol. VI n. 9830. 11501), ut est in fistulis Romae repertis *II Quintiliorum Condiani et Maximi*, *Sextiorum Torquati et Laterani*.

1990 fistula plumbea. Romae in museo Kircheriano, Ostiensis origine RVGG. Nunc Ostiae in museo.

POSTVMIANE ❧

Recognovi. Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 556; Lanciani syll. epigr. aq. n. 406.

1991 fistula plumbea. Ostiae rep., Romae in museo Kircheriano RVGG. LANC. Nunc Ostiae in museo.

· SEPTIMIAE · CALLICRATIAE

Descripsi. Ruggiero catal. mus. Kirch. n. 550, Lanciani syll. epigr. aq. n. 407.

1992 fistula plumbea, Ostiae rep. ante annum 1865 VISC. Postea Romae in museo Kircheriano RVGG; alterum exemplum extat in museo Lateranensi.

EX OF AVR VALERI ❧

Descripsi exemplum Lateranense. C. L. Visconti ms. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 938; Ruggiero catal. mus. Kirch. n. 531, Lanciani syll. epigr. aq. n. 408, qui citat etiam acta ms.

1993 fistula plumbea. Ostiae in museo (quinque exempl.; tria fuerant Romae in museo Kircheriano).

COR · SECVNDINVS FEC ❧

Descripsi. Ruggiero catal. mus. Kirch. n. 535—537, Lanciani syll. epigr. aq. n. 410.

1994 fistula plumbea. Rep. Ostiae *presso le fabbriche dei dendrofori*. Nunc mutila in museo Ostiensi.

....*EGRILI* · LESBI

Descripsi ea quae dantur litteris rectis, eadem descripsit Lanciani syll. epigr. aq. n. 582. Plenorem C. L. Visconti ann. inst. 1868 p. 376 (inde Lanciani l. c. n. 403).

1995 fistula plumbea. Ostiae rep. anno 1857, deinde Romae in museo Kircheriano, nunc Ostiae in museo (9 exempl.).

EX · OF · IVLI LEONTI

Descripsi. Ruggiero catal. mus. Kirch. n. 539. 533; Lanciani n. 414, qui citat etiam acta ms.

1996 in iisdem fistulis cum n. 1976. Nunc in museo Ostiensi duobus, in museo Lateranensi quinque exempl.

A · LARCIVS EVTYCHES · FEC

Recognovi. C. L. Visconti ann. inst. 1857 p. 313; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 235; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 545. 546, Lanciani syll. epigr. aq. n. 390.

1997 fistula plumbea. *a* Ostiae rep. anno 1887 *presso le fabbriche dei dendrofori,* deinde Romae in museo Kircheriano, nunc Ostiae in museo (8 exempl.).
b Romae apud I. B. Guidium FORC.

EX OFF A NETILI THREPTIONIS

a vidi. C. L. Visconti ann. inst arch. 1868 p. 376; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 534. 538—544; Lanciani syll. epigr. aq. n. 394.
b Descripsit Forcella anno 1864 (inde Lanciani l. c.).

1998 fistula plumbea. Ostiae rep., nunc Romae in museo Lateranensi.

[?]INDIVS ANOPES FECIT

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. I n. 37, IV n. 88, VI n. 227; C. L. Visconti ms.; acta ms. citata a Lanciano; Lanciani syll. epigr. aq. n. 409.

Videtur fuisse MINDIVS, ut exhibent etiam Visconti; deinde scr. ANOPES

2004 in fistulis plumbeis saepius repetite. Ostiae rep. *a* mense Ian. 1869 *presso la via romana* ACTA; *b* die 14 Iun. 1879 *nel luogo detto S. Maria, nel punto dove la nuova strada Ostia—Fiumicino si stacca dalla via romana* LANC. In museo Ostiensi exstat octies.

EX OBICINA OSTENSIS PRAETORINI *sic*

Recognovi. P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 834; C. L. Visconti ms., acta ms. citata a Lanciano; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 547. 548, Lanciani syll. epigr. aq. n. 116, *bull. arch. municipale* 1880 p. 318.

1999 in fistulis plumbeis. *a* Ostiae rep. anno 1862 C. L. VISC. Romae in museo Kircheriano RVGG. Nunc in museo Ostiensi.
b Ostiae in museo.

EX OF NASENNI FORTVNATI

a Descripsi. C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1868 p. 377; P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 931, Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 329; Lanciani syll. epigr. aq. n. 413, qui male citat Feam.
b Descripsi. Lanciani l. c.

Similem fistulam Romae apud Wutky pictorem vidit Marinius (ms. Vat. 9110 n. 183), eandemque ut videtur in museo Vindobonensi Kandler (*L' Istria* 1850 p. 204).

2000 in fistula plumbea *della capacità di circa 8 once* Rep. Ostiae prope Tor Bovacciana principio anno 1801, Romae apud Focardium lapicidam mense Aug. 1801 vidit FEA qui museo Vaticano destinavit.

C NASENNIVS MVSAEVS FACIT

Servavit Fea *viaggio ad Ostia* p. 58. Inde Nibby *dissertazioni dell' acc. rom. arch.* 3 p. 348 = *analisi* 2 p. 419; Lanciani syll. epigr. aq. n. 399.

Nasennius Musaeus redit n. 2001. Praeterea verba *Nasennius Musaeus fecit* lecta esse in fistula plumbea rep. Romae anno 1872 *negli sterri del palazzo delle Finanze* ex schedis refert Lanciani l. c. n. 81.

Fistulae inscriptae M AVR CLEM, quam apud eundem lapicidam vidit Fea, origo a Fea, quantum video, non definitur; nec recte Lanciani editio hanc inscriptionem et C. Nasenni Musaei ita coniungit, ut in eadem fistula extitisse videantur.

2001 in eadem fistula in qua n. 1989 [...]. Separata ab hac postea extabat Romae in museo Kircheriano, nunc extat Ostiae in museo.

C NASENI MVSEI FECT *litt. a dextra ad sinistram*

Descripsi. C. L. Visconti ann. inst. 1868 p. 37[?]; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 549, Lanciani syll. epigr. aq. n. 405.

Haec verba in fistula musei Ostiensis bis extant, altero loco superposita scripturae antiquiori, puto ei ex qua superest n. 1999. Certum utrumque exemplum in fine FECT potius habere videtur quam FECI vel FECit

2002 fistula plumbea. Ostiae rep. anno 18[..] ACTA. Postea Romae in museo Kircheriano, nunc rursus Ostiae in museo

EX OFF M OST ASCLEPIAD

Vidi. Acta ms. citata a Lanciano, Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 530; Lanciani syll. epigr. aq. n. 415.

2003 in fistulis plumbeis. *a* Ostiae rep [...] annum 1868.
b Ostiae in museo (duobus ex.), rep. [...] Febr. 1881 ibi ubi n. 1984.

C OSTIENSIVS FELICISSIMVS FEC

a P. H. Visconti inscr. Ost. VI n. 232
b Descripsi. Lanciani *notizie degli scavi* [...] p. 114.

2005 rep. in eadem fistula in qua n. 1978, nunc separata ab ea Romae in museo Late[ranensi] [...]

Q · PVBLI · SECVNDVS · FEC ❦

Descripsimus ego et Huelsen. Lanciani syll. epigr. aq. n. 399, qui vidit et habuit [...] ex actis ms.

2006 in eisdem fistulis in quibus n. 1983. Nunc in museo Ostiensi semel, in Latera[nensi] [...]

Q VERGILIVS ❦
EVPSYCHVS FACE *sic videtur*

Descripsi. P. H. Visconti *Giornale di Roma* 9 Apr. 1857, inscr. Ost. II n. 19, IV n. 296; C. L. Visconti ann. inst. arch. 1857 p. 310; Ruggiero cat. mus. Kirch. n. 553 syll. epigr. aq. n. 388.

2007 in fistulis plumbeis musei Ostiensis.

a	*b*	*c*	*d*	*e*	*f*	*g*	*h*	*i*
II	III	VIII	XIII	XIIII	XV	XVI	XVII	XVIII

Descripsi. Lanciani syll. epigr. aq. n. [...]

2008 prodiisse in Portu *in uno sterro fatto nel sito a mano manca fra il Trajanello ed il Tempio quattro in cinque mila libre di un condotto di piombo, capace di sei once d' acqua, coll' iscrizione di Messalina,* refert Fea *viaggio ad Ostia* p. 38.

2008a fistula plumbea, in Portu; repertam anno 1838 facit auctor ROSSII, errore [...]

IMP ANTONINI AVG PII SVB CVR CL SECVNDINI RAtion. et
ANNI PHLEGONTIS AVG LIB EX OFF DEMETRI LIBERI

Legitur inter schedas Sartii descripta ab auctore ignoto mense Maio 1847 (exem[plum] [...]) exemplum (II) item anonymum habuit Rossius.

1 fin. RAES ex. II, RAEF PI ex. II. — 2 ANNE ex. II. — DEMETR ex. I. — L[...] LIBPREI ex. I. — Claudius Secundinus, *a rationib(us) Aug(usti)* et postea ad praefect[uram] [...] promotus, notus est etiam ex titulo Aquileiensi Corp. vol. V n. 887.

fistula plumbea. Rep. in Portu, nunc nae nei *magazzini municipali*.

+ PROBIANI VI EPIFANIES CV

a *bull. arch. municipale* 6 (1678) p. 132; mai syll. epigr. aq. n. 418.

in fine errore plumbarii pro CF positum voluit Bruzza l. c. p. 137 qui legit *Pro*-i *v(iri) i(nlustris); Epifanies c(larissimae) muae(f)*. — Inter Probianos saeculi quinti fuerit hic, quaerit Bruzza l. c.

11 Ostiae, ut videtur [cf. supra n. 1308].

IMP · DOMITIANO AVG VIII
T FLAVIO SABINO COS a. 82

Peruzzi sched. Florentin. 3117 (inde enotavit ncani ms. et *bull. arch. municipale* 10, 1882 . 169).

2 TFLAVIOI legit Peruzzi. — Isdem consuli-us notatum marmor prodiisse anno 1839 ex-unte in insula Tiberina una cum multis aliis, ossionibus eis de quibus dixi ad n. 508, refert Melchiorrius *bull. dell' Inst.* 1810 p. 43, auctore il padre Campana. *Furono in primo luogo ri-conosciuti grandi masse di marmo che in numero di sopra a 50 veggonsi sparsi nei contorni della casa colonica. Essi sono antichi, e mostrano di esser stati così trasportati dalle cave, non avendo alcun lavoro... In un massa di afri-cano si lessero nel bianco i nomi dei consoli dell' anno 82 dell' era volgare, cioè Domiziano imperatore per l' ottava volta e Tito Flavio Sabino.*

2012 in marmore rudi, in Portu effosso a Torlonia.

– VE T VAL COS a. 98

Descripsit de Rossi mense Martio a. 1866.

Sunt T. Manlius Valens et C. Antistius Vetus consules ordinarii a. 98.

2013 *sasso rosso*, (Romae) *in Belvedere, por-tato da Ostia.*

+ AVIO ET PONS COS a. 122

Ach. Statius cod. Vallicell. f. 183 (inde Manutius Vat. 5137 f. 185; Bruzza ann. inst. 1870 p. 195 n. 297).

Exhibui ut traditur. — Significantur Acilius Aviola et Corellius Pansa consules ordinarii a. 122.

2010 parvus tabus aeneus. Rep. in Portu fossionibus Torloniae; is dono dedit anno 1881 Pio IX pontifici [cf. de Rossi *bull. crist.* 1868 p. 77]. Extat in bibliotheca Vaticana.

FL · GREGORI · V · D

Descripsi. Lanciani syll. epigr. aq. p. 288 n. 417 et p. 363.

Fl(avi) Gregori v(iri) d(evotissimi).

2014 *sasso rozzo da lavorare*, (Romae) *in Belve-dere, portato da Ostia.*

M ANTONIO ET SISENNA a. 133
COR · EX · R · LVCANON THBE TLLHE R H

Ach. Statius cod. Vallic. f. 48 (inde Manutius Vat. 5237 f. 185; Doni cod. Barb. f. 603, ed. 2, 114; ex hoc Mur. 334, 3). A prioribus Henzen ann. inst. arch. 1813 p. 336; Bruzza ib. 1870 p. 196 n. 229.

2 corruptus, cf. Hirschfeld *Verwaltungs-geschichte* p. 80 not. 5.

2015 in marmore rudi, in Portu effosso a Torlonia.

EX R OE CAES
N C · D · XXXIII

Descripsit de Rossi mense Martio a. 1886. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 180 [inde Bruzza ann. inst. 1878 p. 196 n. 303].

2016 Ostiae, ut videtur.

EX XAT TYC SER N V

Peruzzi sched. bis posuit (vid. ad n. 2011).

EXRIAT exemplum I, SEERN ex. II. — Cf. Bruzza ann. inst. arch. 1870 p. 181 n. 153. 154.

2017 *nello scavare al Porto d' Ostia si è tro-vata una considerabile quantità di marmi non posti in opera e tutti contrassegnati; in uno che si è potuto vedere leggesi l' iscrizione* ZACC.; similiter RELIQVI.

EX RAT
RR · ASCAN
XXXVI Q

Zaccaria *storia letter. d' Italia* VIII (1758) p. 321, auctore non laudato; Gori cod. Maruc. A 278 f. 30; Marini Vat. 2125 f. 132. Idem exemplum est.

2010a fistula plumbea, rep. in Portu.

EX · OFFICINA · MARTINI PLVMBARI

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 122, syll. epigr. aq. n. 419.

2018 in Portu

CCCI
L' DCCCLVI ☧

Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 180 (inde Bruzza ann. 1870 p. 127 n. 314).

Exhibui ut edidit Lanciani. — 2 fin. pro ☧ scr. -R-

2019 in hortulo episcopii Portuensis.

LDXCR

Descripsi. Bruzza *iscrizioni dei marmi grezzi* n. 128 (ann. inst. 1870 p. 179) a Bermanno.

In marmore Carystio esse refert Bruzza, ve-reor ne errore.

2020 Ostiae, in limine eius sepulcri ex quo prodierunt n. 188. 187.

LOC XI

C. L. Visconti ann. inst. arch. 1887 p. 300.

2021 in marmore rudi, in Portu effosso a Torlonia.

AV DLII PR
LDCCXI

Descripsit de Rossi mense Mart. 1866.

2022 rep. in Portu, inde Romae apud Guidium.

COOLXX
IIXT

Bruzza *iscrizioni dei marmi grezzi* n. 132 (ann. inst. 1870 p. 172).

2023 in Portu effossa a Torlonia.

NCCXII

Descripsit de Rossi anno 1886.

2024 *sas(s)o con questi sengni*, Ostiae ut videtur.

ΦANLXX

Peruzzi sched. (vide ad n. 2011).

2025 *columna sengniata* (= *segnata*).

XXXXIIII

2026 *altra simile.*

XXXVII

His adiungenda est ea quam dedimus supra n. 165. Praeterea Ligorius[1] similes inscriptiones descriptas, ut ipse voluit, *nel porto d' Ostia*, exhibet non minus septem, sed fictas omnes vel certe gravissime interpolatas; eas vide in falsis (n. 37*—43*).

[1] Notitiam huius generis inscriptionum Ligorius fortasse habuit ab Ach. Statio, qui ad inscriptionem supra n. 2011 de litteris RXR haec adnotavit *M. Pyrrho Ligori legge* EX RATIONE, *et dice di haverlo trovato disteso.*

2027 in sepulcri Ostiensis ibi propa siti, ubi videtur fuisse porta Laurentina civitatis antiquae, pariete picto haec singulis figuris adscripta era — Nunc pictura de pariete avulsa extat Romae in museo Lateranensi.

a IANITOR — *b* ORPHEVS — *c* EVRYDICE — *d* PLVTON — *e* Proserpinae titulus periit

Monumenti dell' Instituto VIII tab. 28 fig. 1. Enarravit C. L. Visconti *bull. dell' inst.* 1865 p. 90 sq. et *annali dell' inst.* 1866 p. 295— Benndorf et Schoene catal. mus. Lat. p. 401 n. 590.

Dedi inscriptiones quales exhibet tabula, cum qua consentiunt Benn. et Schoene. — *a* IANitor Visc. *bull.* — *c* EVRYDYCE id. ibid. — *d* id. *ann.*

2028 in pariete sepulcri Ostiensis ei ex quo prodiit n. 2027 vicini picta erat navis cum hominibus quinque. — Nunc extat in bibliotheca Vaticana ibi ubi sunt nuptiae Aldobrandinae.

prope puppim navis

ISISGI — FARNACES — ABASCANTVS
MINIA — MAGISTER — RES
NA — FECI

Annali dell' instituto 1866 tab. T fig. 2. Enarravit C. L. Visconti ib. p. 323.

2029 in altero pariete eiusdem sepulcri picti sunt homines epulantes quinque; singulis nomina adscripta sunt.

a ....MVS — *b* FELIX — *c* FOEBVS — *d* RESTVTVS — *e* FORTVNATVS

Annali dell' instituto 1866 tab. S fig. 1. Enarravit C. L. Visconti ib. p. 320 seq.

2030 in opere museo reperto Ostiae et anno 1869 collocato in ecclesia S. Pauli q. d. *alle tre Fontane* singulis figuris adscripta sunt haec.

a VER — *b* AESTAS — *c* AVTV.... — *d* HI EMS

Descripsimus ego et F. v. Duhn.

2031 opus museum Ostiae rep. anno *nell' edifizio attiguo alle terme* (cf. n. 56) VISC. Periisse narrat PELL. — *rappresentato il faro del porto* *un aggregato di pesci* PELL.

FELIX
FAMILIA

C. L. Visconti ms.; acta ms.: Pellegr *dell' inst.* 1874 p. 136.

2032 Ostiae in pavimento operis musi a. 1881 (locum signat n. 15 in tabula L ciani). *Vi si vede la figura di un* oplomaco. *all' altezza dell' elmo,* *diviso in due, si legge la scritta.*

SPLEND R · L · T

Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 117
Splendor l(aqueator) t(iro) Lanc

2033 anaglyphum marmoreum. Rep. *tra le ruine dei portici attorno al navale emporio del Porto romano* a principe Torlonia, qui mense Nov. 1863 Romam transtulit GVGL. Extat Romae in museo Torloniae. — Repraesentatur anaglypho portus cum navibus duabus, quarum alterius velo inscriptae sunt (scriptura supra marmor eminente) litterae hae:

V L

Anaglyphum delineatum est *Giornale arcadico* nov. ser. vol. 47 (Nov. Dec. 1864. Romae 1866) in tabula adiuncta. Tractaverunt P. E. Visconti *Gazzetta di Roma* 10 et 23 Dec. 1863 et 28 Ian. 1864 (teste Guglielmottio: ego non vidi), Henzen, qui vidit imaginem photographicam, *bull. dell' inst* 1864 p. 12—20: Guglielmotti *Giornale arcadico* l. c. p. 3—97. In catalogo musei Torloniani est n. 340.

V(ali) l(itterae) legit Henzenus praeeunte Viscontio qui citaverat Apulei met. 11, 16, ubi describitur navis Isidi sacrata, cuius *carbasus litteras voti intextas progerebat*; *v(otum) L(ibero)* Guglielmotti, *v(itam) l(ongam)* Cavedoni *bull.* 1864 p. 222.

2034 tabula marmorea. Ostiae rep. anno 1862 *presso la ripa del Tevere vicino al tempio* VISC. Extat Ostiae in museo.

ARMA · VIRVM
QVE CA ·

Descripsi. C. L. Visconti ms.; acta ms.

2035 tabula marmorea. Ostiae in mu

X	X
X	XI
X	XII
XX	III
XX	IV

Descripsi.

2036 Ostiae rep. mense Martio 1876. *Un magazzino, ridotto ad uso di abitazione co severiani ...; le pareti conservano tracce di graffiti:*

XV K F
XIIII K F IIS
XIII K F IIS
XII K F I
XI K F IIS
X K F
VIIII K F IIS
VIII K F IIS
VII K F IIS
VI KAL APRILIS
CENTENARIVM
N II

III IOVS F
C E N T E
VIII IOVS

Lanciani ms. plenius quam apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1878 p. 138

Ostiae rep. mense Febr. 1878, fossionibus institutis *lungo la strada parallela a quella detta di Vulcano, la quale attraversa la zona dei di horrea. Uno di questi magazzini fu trasformato sul principio del secolo III in elegante abitazione privata, suddividendosi i grandi vani con tramezzi di laterizio, e con impalcature orizzontali .... Nella parete del nord della seconda stanza terrena si legge questo graffito:*

LVNE

I II III IIII V VI VII VIII VIIII X XI XII XIII XIIII XV XVI XVII XVIII XVIIII XX

XXI XXII XXIII XXIIII XXV XXVI XXVII XXVIII XXVIIII XXXI

VI CAL

I IIII

SVMINIVS

IVS M

Lanciani *notizie degli scavi* 1878 p. 67.

Superest, ut monuit Mommsen, ex hemerologio simili eius quod scariphatum Romae in pariete thermarum Titi edidit Guattani *memorie enciclopediche* 2 (1817) p. 160 (cf. etiam Mommsen ad chronographum anni 354 p. 569); v. 1 continebat nomina septem planetarum, sequuntur numeri dies mensis indicantes.

---

§ Ostiae, *Porta Marina. graffito in un pilastro.* — Vereor, ne error subsit. certe portam marinam Ostiae nullam novi.

avis

D[E]VM PERMISIT SIBI

L. Visconti ms. descripsit mense Nov. 1885.

2039 in Porto. *Al di sotto di una nave graffita sulla parete di una camera scoperta presso l' Arco di nostra Donna, e rappresentata nel momento di sciogliere le vele, era scritto:*

ABI

Lanciani *bull. dell' inst.* 1870 p. 25.

II. LAVRENTES VICO AVGVSTANO.

Laurentes qui fuerint et ubi oppidum habuerint, infra videbimus; hoc loco verba nobis facienda sunt de vico Augustano Laurentium, quem situm fuisse intra fundum Porcigliano sive, ut nunc dicitur, Castel Porziano, loco qui distat a praetorio eius fundi spatio fere miliario, non longe a finibus praedii Castel Fusano, prope litus maris, inscriptiones ibi repertae anno 1865 et denuo a. 1874 docuerunt (cf. potissimum ad n. 2045). Innotuerat antea hic vicus ex inscriptionibus Ostiensibus supra n. 304. 341. 347. 352. 431, ubi reperiuntur cives Ostienses praeter honores, quos in patria gesserunt, decurionatu vel quattuorviratu apud *Laurentes vico Augustano* — sic enim plerumque appellantur [1]) — functi. item ex inscriptione Africana huius corporis vol. VIII n. 1439, ubi Aelius Fuscus procurator annonae Ostiensis appellatur *curator Laurentium vici Augustanorum*, fuit ergo huic vico respublica cum decurionibus et quattuorviris ad instar municipii. Augustanum nomen vicus traxit, si quid video, ab eo qui primus Augustus est appellatus. Ceterum fortasse hic est vicus quem Plinius (ep. 2. 17, 26) scribit una tantum villa ab ipsius praedio Laurentino discerni [2]), addens eum, licet coloniae Ostiensis copiis inferiorem, tamen *frugi homini sufficere*, esse in eo *balnea meritoria tria*. Nec diversum ab hoc Laurentium vico videtur esse *Laurentum* in tabula Peutingerana et in itinerario Antonini p. 301 [3]) collocatum inter Ostiam et Lavinium — certe nullum aliud oppidum inter Lavinium et Ostiam innotuit — et ubi fuisse villam imperatorum ex Herodiano 1, 12, 2 et ex titulo vol. VI. 8583 *procuratoris Laurento ad elephantos* constat. De Laurento urbe, ut putant, totius Latii antiquissima vide infra p. 186.

1) Cf. infra n. 2046. 2047. 2058 et supra n. 304. 347. Contra supra n. 341 est decurio *Laurentium vici Aug.*, infra n. 2045 *patronus Laurentium vici Augustanor(um)* (cf. etiam n. 2048). Minus accurata videtur esse dictum quod est in inscriptione Africana supra citata *curator Laurentium vico Augustanorum*.

2) Cf. supra p. 9. Villas nobilium Romanorum hoc litus habuit iam aetate Augusti, ut constat ex Macrobio sat. 1, 11, 21.

3) Tab. Peut.: *Hostis* — XVI — *Laurento* — VI — *Lavinium*. Itin. Ant. p. 301 *Ostis* — XVI — *Laurento* — XVI — *Lavinia* (traditur *Lanuvio*), quod non recte editorum non nullus accepit de diversis viis Roma Laurentum et Lavinium pergentibus. Numeros corruptos esse manifestum est, cum Ostia ab ipso Lavinio aliquanto minus distat quam milibus pass. XVI (re vera vicus Augustanus abest ab Ostia m. p. circiter IV, a Lavinio m. p. circiter VI).

2040 tabula marmorea. Castel Porziano in villa regis.

[F]ORTVNAE s[anctae] aug

SACR

[Pri]CIA PRIMI[genia]

[Ch]AMON

h[onore] usu [vic]O · AVGV[stano]

[d]· A · SO[lo]

Descripsi m. Ian. 1883.

2041 fragmenta tabulae marmoreae litteris v. 1 cm. $6^1/_2$, v. 2 aliquanto minoribus. Castel Porziano in villa regis.

a b c d

[for]tVVS o AVG [S]ACR

[Pri]mo PRIMIG[enia] MATER

GVM ·

Descripsi.

Fragmenta *b c d* coniunxi in re praesenti, *a* addidi coniectura. Fortasse haec est eadem Primigenia quae dedicavit n. 2040.

2042 tabula marmorea litteris v. 1 cm. $1^1/_2$, v. 2 cm. 1. Castel Porziano in villa regis.

Q · SERVILIVS · EV

AEDICLA[m]

Descripsi.

2043 fragmentum tabulae marmoreae. Effossum a. 1865 a Grazioli duce ad mare in praedio Porcigliano ROSA. Extat Castel Porziano in villa regis.

[ara]b[ico]

[britann]ici MAX

[trib] POT XVII

[im]p III COS

S [P]Q LAVREN

[vico aug]

Descripsimus Rosa Bormann ego.

Caracallae est et anni p. C. 214. — 5 in. fuit м potius quam A; 5. 6 fortasse *Laurentium vici Augustanor(um)*.

2044 fragmentum tabulae marmoreae litteris facile saeculi IV post Chr., sed possunt esse etiam saec. III vel etiam II finientis. Castel Porziano in villa regis.

[...]RIS · POT[...]

LAVR · V[ico augustano]

NVMINI MA[iestatique eius devoti]

Descripsi.

2045 basis rep. vere anno 1874 in fundo Porcigliano. — Frustra quaesivi in villa Castel Porziano; relictam esse ibi ubi prodiit, mox rursus terra tectam Romae audivi.

P · AELIO · AVG · LIB ·
LIBERALI
PROCVRATORI · ANNONAE
OSTIENSIS · PROCVRATORI
5 PVGILLATIONIS · ET · AD · NAVES
VAGAS · TRIBVNICIO · COLLEGI
MAGNI · DECVRIALI · DECVRIAE
VIATORIAE · CONSVL · DECVRIALI
GERVLORVM · PRAEPOSITO · MENSAE
10 NVMMVL · F · F · OST · ORNATO · ORNA
MENTIS · DECVRIONATVS · COL · OST ·
PATRONO
LAVRENTIVM · VICI · AVGVSTANOR ·

Henzen *bull. dell' inst.* 1875 p. 5 acceptam a Rosa.

P. Aelio Aug(usti) lib(erto) Liberali, procuratori annonae Ostiensis, procuratori pugillationis et ad naves vagas, tribunicio collegi magni, decuriali decuriae viatoriae consul(aris), decuriali gerulorum, praeposito mensae nummul(ariae) f(isci) f(rumentarii) Ost(iensis), ornato ornamentis decurionatus col(oniae) Ost(iensis), patrono Laurentium vici Augustanor(um). Cf. commentarium Henzeni l. c. — Locus, quo post reliquos honores quibus functus est Aelius Liberalis in fine collocatur patronatus Laurentium vici Augustanorum, indicat, ut recte observavit Henzenus, dedicatam esse basim in ipso vico Laurentino ab incolis eius Laurentibus vico Augustano.

2046 cippus quadratus marmoreus, effossus a. 1865 in praedio Porcigliano a duce Grazioli ROSA. Extat Castel Porziano in villa regis.

in fronte.

OPILIO V C ET INL
REE VRB ADQVE
TRICIO FECIT

in latere intuenti sinistro:

SVBLATAM

Descripserunt P. Rosa et Bormann; ipse quoque vidi.

..r (?) Opilio, v(ir) c(larissimus) et inl(ustris), pr(a)ef(ectus) urb(i)s adque [patric(iu)s, fecit. De duobus Opilionibus, qui fasces gesserunt a. 453 et 524, dixit Rossius inscr. chr. I p. 456.

2047 tabula marmorea effossa anno 1865 a Grazioli duce ROSA. Extat Castel Porziano in villa regis.

CVS CILNIVS
*laurentib*VS · VICO · AVG
ded

Descripserunt Rosa et Bormann, ipse quoque vidi. Memoratur *bull. dell' inst.* 1865 p. 86. Edidit Henzen *bull. dell' inst.* 1875 p. 5.

2 fin. litteras, quas lineis circumclusi, in litura esse repositas adnotavit Bormann.

2048 tabula marmorea. Castel Porziano in villa regis.

ERMVL
*col*ONIAE OSTI*ensis*
FILIA FLAMIN*ica*
*marmor*IS ET COLVMN*is*
5 GENTIAN

Descripsi.

1 fin. L potius quam D. — 5 fortasse [*indulgentiam*.

2049 cippus lapidis Tiburtini litteris c. $3^{1}/_{2}$. Castel Porziano in villa regis.

M · PVRL
TYRANN
AVG · C
DE SVA PECV*nia*
5 CIPPOS
PO I

Descripsi.

3 fin. utrum C an O, non liquet. — 5 fuit facile CIPPOS.

2050 fragmentum tabulae marmoreae. Castel Porziano in villa regis.

GNI
*lau*RENTES · VICO
*augusta*NO · ET ·
*ob me*RITA · EIVS ·
5 D I I C

Descripsi.

5 in. fuit e vel r, potius quam D, ut possit fuisse [*pu*]*blica*.

2051 fragmentum tabulae marmoreae. Castel Porziano in villa regis.

I · A
AVGVS*ta*
OMIS · C
SVO

Descripsi

2052 fragmentum tabulae marmoreae litteris c. $6^{1}/_{2}$. Castel Porziano in villa regis.

LAVRE

Descripsi.

2053 tabula marmorea Castel Porziano in villa regis.

I · FLAVI · I
· E
NOS

Descripsi.

2054 fragmentum tabulae marmoreae. Castel Porziano in villa regis.

ARCIA
IAE · HISPA

Descripsi.

2055 tabula marmorea formam cippi fere imitans. Castel Porziano in villa regis.

D · M ·
PROTOGENIAE
ALVMNAE SVAE ·
CARISSIMAE · M ·
5 AVRELIVS THELE *sp*
PHANES FECIT VIXIT
ANNIS · DVOBVS
MENSIBVS VNDE
CIM DIEBVS · VIII
10 DIS INIQVIS NATA

Descripsi.

2056 in basi inter rudera Lauren... FABR., locus ubi hoc fragmentum prostat, vulgo *Piastra* et sub v... Ostia Laurentum (i. e. Tor Patern... inter utrumque oppidum itinere. ...rentinae villae indicium praebet olia. — Locus *la Piastra* vicinus ... prodierunt inscriptiones vici Aug... editae.

M
B · M · CON QVO · VI
XIT ANNIS XXV

Fabretti 596, 752.

III. *Porcigliano. Decimo.*

ra dedi inscriptiones extantes in praetorio fundi Castel Porziano ut appellabatur usque ad annum 1871, Porcigliano), quas vel certe vel verisimile est prodiisse ex ruderibus vici Augustani. Ab his se- n. 2057—2062 in eodem fundo vel extantes vel olim descriptas, notas multo ante quam coeperunt effossiones vici Augustani, vel propter alias causas (cf. n. 2058) a vico Augustani alienas. His adiunxi n. 2063. 2064 extantes Decimi, quae massa est vicina Castel-Porziano. Fortasse sepulcreta coloniae Ostiensis huc usque pertinuerunt. — Miliarios viae Laurentinae qui extant Decimi alterum Tiberii, alterum acephalum fortasse Maxentii, editos *bull. dell' Inst.* 1846 p. 120. 121 et in fine huius voluminis repetendos hoc loco commemorasse sufficit.

7 cippus marmoreus. Locus non indicatur pud FEAN. Extat Castel Porziano in villa egis.

· D · M ·
Q · SITTI · QVIN
TILI ·
urceus Q · SITTIVS · FLACCVS patera
TRIB · COH · II · VIG ·
ET · ANICIA · M · F · CAE
CILIA · FILIO · DVL
CISSIMO · FECER ·

Descripsit Bormann, recognovi ipse. Legitur o Feae schedis f. 110 manu ignota.

2058 cippus lapidis Tiburtini. Litterae minio illitae et passim pessumdatae sunt. Castel Porziano in villa regis. — Separavi ab inscriptionibus vici Augustani, propterea quod ex his nulla minium passa est.

C ALBIVS SP
F COL CELER
C ALBIVS C L
STABILIO //
MET: //LAT
HELENA IN
AGR P X IN
FRO P X

Descripsi.

3 lin. incertum utrum L an F. — 4 lin. nunc in lapide visitur D. — 5 dedi ut excepi; nunc in lapide picta sunt haec. METH⊐DAT.

2059 Porcilliani in agro Ostiensi DON. Porcigliano MAGL. — Sine loco VAT. BARB. 29, 158.

D M
CORINTHIADI
V · ANNIS XV
M VIII
SVLPICIVS FARIS
ET SVLPICIA
LAIS VERNAE
FECERVNT

Servavit, ut puto, Claudius Menestrier, cui nominatim refert Donius cod. Barb. p. 188, et ad quem possunt redire exempla anonyma schedarum Donii cod. Vat. 7113 f. 72, codicis Barb. 29, 158, codicis Magl. 28, 19 f. 56.

2060 Porcilliani in agro Ostiensi DON., similiter MAGL. FABR. Sine loco, sed una cum n. 2059. 2062 VAT. BARB.

D · M
T · FLAVI · AVG · LIB
PHOEBI
OTHONIANI
M · METTIVS
TELESPHOR · ET
T · FLAVIVS · LEONAS
HER

Donii ed. 7, 165 unde Mur. 1004, 3, qui citat Menestrerium, ad eundem fortasse redeunt exempla anonyma schedarum Donii cod. Vat. 7113 f. 72', codicis Barb. 29, 158, codicis Magl. 28, 19 f. 56; Fabretti 319, 121 (inde Orelli 2756) auctore non laudato, sed omnino ex schedis Barberinis.

2 FLAVIVS Vat. Barb., FLAVII Magl.

2061 Porcigliano.

M · IVLI CRESCENTI
ANI QVI VIXIT ANN
XI MEN V DIES III M
IVNIVS DAMAS ET IV
LIA RVFINA FILIO DVL
CISS · FECERVNT

Legitur in codice Magl. 28, 19 f. 56 una cum n. 2059. 2060. 2062.

2062 Porcilioni in agro Ostiensi DON., similiter MAGL. NIBBY; una cum n. 2059. 2060 VAT. BARB. — S. l. MALV. — Romae apud Fabrettum MVR. errore.

D · M ·
T · TERENTIVS · SECVNDVS
FECIT · SIBI · ET · TERENTIAE
AMPLIATIANAE · FILIAE · SVAE
ET · VLPIAE · FAVSTINAE · CON
IVGI · CARISS · ET · TERENTIAE
FAVSTINAE · FILIAE · DVLCISS
ET · LIB · LIBERTABVSQ · SVIS
POSTERISQ · EORVM

Donii ed. 10, 94, cui dedit Menestrier, ad eundem videntur redire exempla anonyma schedarum Donii cod. Vat. 7113 f. 72', codicis Barb. 29, 158, codicis Magl. 28, 19 f. 56, Malvasia p. 251 iterumque p. 315, utroque loco laudans schedas Fabretti (ex Malvasia et Donio Murat. 1582, 12), Nibby, qui dicit se vidisse, *diss. dell' acc. pont.* III p. 281. *analisi* 2 p. 581.

Versus aliter distribuit Malv. — 1 om. Malv. 251. — 4 AMPLITIANAE Malv. 315. AMPLIATAS id. 251. — LIB (pro FILIAE) Malv. 251, LIBERTAE id. 315. — 5 VVLPIAE Vat. Barb. — FAVSTINE Malv. 315. — 6 CARISSI Malv., CARISSIME Magl. — 7 FAVSTINAE om. Malv. 251. — F (pro FILIAE) Malv. — DVLCISSIMAE Magl. — 8 LIB Magl. Nibb., LIBERT Malv. 251, LIBERTIS Don. Barb. Malv. 315. — LIBERTABQVE Malv. 251, LIBERTABVSQVE Magl. — 9 POSTERISQVE Magl.

2063 magnus lapis marmoreus utrimque scriptus litteris bonis. In tenimento Decimi GALL. *Prima di salir al casale di Decima si lascia a destra un casale pertinente alla tenuta di Porcigliano, dove dinanzi la porta, incastrato nel suolo ad uso di montatore è un pezzo di architrave di porta di un sepolcro appartenente alla gente Cestia* NIBB. Nunc in ipso Decimo intus in cavaedio.

a

C · CESTIVS · C · L · PRVNICVS · FECIT · SIBI · ET
C · CESTIO · C · F · PRVNICO · FILIO
CESTIAE · C · F · FORTVNATAE · F
CESTIAE · C · L · FORTVNATAE CONIVGI
LOLLIAE · PRIMAE · MATRI
DIONYSIO · PTOLEMAEI · F · FRATRI

b

C · CESTIVS C · L · PRV
C · CESTIO · C FILIO
CESTIAE · C NATAE · F
CESTIAE · C NATAE · CONIVGI
LOLLIAE · PRIMAE · MATRI
DIONYSIO · PTOLEMAEI · F · FRATRI

Descripsi. Galletti apud Marinium ms. Vat. 9120 f. 297; Poletti apud Amatium ms. 9742 f. 37'; ipse Amati (sched. non numerat.) de visu; Nibby *analisi* 1 p. 511 qui vidit anno 1822 iterumque anno 1834. Ex his solus Amati ms. utrumque exemplum descripsit. Poletti alterum descripsit, alterum memorat.

6 PTOLOMAEI Nibby solus, errore puto; in inscriptione b certe est PTOLEMAEI.

2064 cippus marmoreus. In tenimento Decimi in claustro palatioli GALL. Ibi extat.

M · CLÓDIVS
· HELENIO ·
CLODIAE SVĆCESSAE
VXORI KARISSIMAE ·
S · R · M · F · VÍX · ANN · XXXVII
MES · III · DIES · XII

Descripsi. Galletti apud Marinum ms. Vat. 9127 l. 116', Arv. p. 252.

3. 4. 5 lineolae quas exhibui non veri speciem, dubitavi.

IV. LAVINIVM (*Pratica*).

Oppidum quod conditum esse ab Aenea ex Troia profugo ducta in matrimonium Lavinia regis Aboriginum filia et ab ea Lavinium esse appellatum[1] Romani historiae patriae scriptores[2], memoriae prodiderunt ad unum omnes, fuisse ibi ubi hodie est Pratica, constat ex inscriptionibus aetatis imperatoriae ibi repertis et potissimum ex n. 2067. 2068, quarum altera Laviniae Latini, filiae altera Silvio Aeneae, Aeneae et Laviniae filio, inscripta est: nam reginae, a qua urbs nomen acceperat, et eius, quem ex Aenea habuit, filii memoria vix ullo alio loco aptius coli potuit, item ex n. 2066, ubi invocatur *Numicus Lavinas*. Dubitationem videtur movere posse quod in inscriptionibus Praticae repertis memorantur magistratus non Lavinatium, sed Laurentium Lavinatium (*praetores quinquennales Laurentium Lavinatium* n. 2070, *curator Laurentium Lavinatium* n. 2074—2076. 2078 et. 2082), magis etiam quod inscriptionem n. 2070 posuit senatus populusque non Lavinas, sed Laurens. Sed Lavinii urbis cives appellari potuisse Laurentes etiam aliunde constet, potissimum ex Livio, qui narrat Titum Tatium Romanorum regem, cum *Laurentes* ei propter iniuriam acceptam infensi essent, Lavinii, quo sacrificii causa venerat, concursu facto esse interfectum, nec tamen bello vindicavisse Romanos regis caedem, immo foedus inter Romam Laviniumque urbes esse renovatum; quae narratio intellegi non potest, nisi Laurentes Livio fuerunt urbis Lavinii cives[3]. Item in inscriptione Pompeiis reperta vol. X n. 797 (Orell. 2276), ubi memorantur *sacra principia populi Romani Quiritium nominisque Latini quae apud Laurentes coluntur*, verbis *apud Laurentes* nihil aliud significatur quam *Lavinii*, nam a Lavinio Romanos nominis Latini et ipsius urbis Romae origines repetisse ibique cultos esse penates populi Romani constat. Ager quoque urbis Lavinii videtur appellatus esse Laurens sive Laurentinus[4], cf. Obsequens cap. 73: *cum Lavinii*[5] *auspicarentur* (M. Aemilius C. Hostilius Mancinus consules), *pulli e cavea in silvam Laurentinam*[6] *evolarunt*. Similiter Aeneas, quem periisse vel caelo receptum esse proelio commisso et Lavinii moenibus Romani crediderunt (Liv. 1, 2, 6. Dion. 1, 64 ... in inscriptione Pompeiana vol. X n. 8348 dicitur non comparuisse ... vel in (*solo Laurentino*. Via quoque suburbana quae sola fuit inter Ostiensem et Ardeatinam et qua sine dubio Romani iter facere Lavinium solebant Laurentina appellabatur[7]. — Verum alibi distinguuntur Laurentes a Lavinii civibus, ut apud Dionysium 5, 61 inter triginta populos Latinos qui anno u. c. 256 bellum Romanis indixerunt, recensentur Λαυρεντῖνοι et ab his diversi Λαβινιᾶται. His Laurentibus fuisse oppidum Laurentum nomine[8] ipso Lavinio vetustius — nam Lavinium condidit Aeneas, Laurentum etiam ante Aeneae adventum fuisse dicitur Aboriginum regia[9] — plerique voluerunt; quod autem inscriptionem n. 2070, quae inventa est Praticae sive Lavinii, posuit senatus populusque Laurens, item quod in inscriptionibus n. 2074—2076. 2078. 2082 memoratur curator Laurentium Lavinatium, id ita explicant, ut nescio quo tempore Laurentum cum Lavinio esse coniunctum et in unam cum eo rempublicam coaluisse statuant[10]. Certe si fuit umquam in vetere Latio civitas sui iuris Laurentum nomine, ea illa aetate qua floruerunt litterae Romanorum et de qua certa superest memoria, aut nulla fuit aut certe non diversa a republica Lavinatium, nam aliter fieri non potuit, ut a tot sinceræ vetustatis testibus *Laurens* et *Lavinas* vocabula promiscue adhiberentur et Lavinii cives *Laurentes Lavinates* appellarentur[11]. Inscriptiones in ora Latii inter Ostiam et Ardeam praeter vicum Augustanum — q...

1) Prima syllaba tam producitur (passim apud Vergilium et alios poetas, infra n. 2065, 4) quam corripitur (Verg. Aen. 1, 258. 270. 6, 84. 7, 359; Tibull. 2, 5, 49, Iuven. 12, 71), secunda constanter producitur.

2) Inter Graecos scriptores fuisse qui nomen oppidi repeterent a Lavinia regis Deliorum filia discimus ex Dionysio 1, 59. — Solus scriptor de origine gentis Romanae (c. 12) nomen oppidi repetit inde quod Aeneas ibi *in stagno laverit*.

3) Adscripsi ipsa Livii 1, 14 verba: *post aliquot annos propinqui regis Tatii legatos Laurentium pulsant, cumque Laurentes iure gentium agerent, apud Tatium gratia suorum et preces plus poterant. Igitur illorum poenam in se vertit: nam Lavinii, cum ad sollemne sacrificium eo venisset, concursu facto interficitur. Eam rem minus aegre quam erat tulisse Romulum ferunt ... itaque bello quidem abstinuit; ut tamen expiarentur legatorum iniuriae regisque caedes, foedus inter Romam Laviniumque urbes renovatum est.* — Eandem rem tangunt Varro de l. L. 5, 152 (*Tatius rex qui ab Laurentibus interfectus est*) et Strabo 5, 3, 2 p. 230 (δολοφονηθέντος ἐν Λαουινίῳ τοῦ Τατίου), eodem fere modo quo Livius narrant Dionysius 2, 52 et Plutarchus Rom. 23, nisi quod Dionysius Tatii interfectores non Laurentes appellat, sed Λαβινιάτας, Plutarchus appellat eos Λαυρεντίνους, sed scribit eos fuisse ex urbe Laurento (c. 23 πρέσβεσιν ἀπὸ Λαυρέντου βαδίζουσιν εἰς Ῥώμην ἐντυχόντες· c. 24 ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς τε Λαύρεντον οἰκοῦσιν ὅμοια συνέβαινεν), ceterum Lavinii, non Laurenti esse occisum Tatium Plutarchus quoque refert. Apparet hos omnes auctores narrationem Livianae persimilem secutos esse, sed Dionysium et Plutarchum, cum auctores eius narrationis Laurentes fuisse ipsos Lavinii cives nescirent, aliam alio modo difficultatem expedivisse. — Ad Livii locum a Cluverio neglectum primus quantum scio animum advertit A. W. Zumpt de Lavinio p. 11.

4) *Laurens* et *Laurentinus* non magis differunt quam *Tiburs* et *Tiburtinus* (cf. quae dicentur infra in praefatione Tiburtinarum), *Antias* et *Antiatinus*, *Ardeas* et *Ardeatinus*, *Veiens* et *Veientanus*, illa forma fuit vetustior et philologis aevi imperatorii magis accepta, cf. Plin. ep. 2, 17: *miraris cur me Laurentinum vel, si ita mavis, Laurens meum tanto opere delectet.*

5) Traditur *Lanuvii*; sed *Lavinii* esse legendum apparet ex Valerio Maximo 1, 6, 7 qui eandem rem refert ex eodem sine dubio auctore ex quo Ob... id est ex Livio.

6) *in proximam silvam* habet Valerius Maximus l. c.

7) Nuper quidem Petrus Rosa (ann. inst. arch. 1859 p. 186—193 ... ediu... fuisse viam aliquam Lavinatem, de qua antea nemo fando ... diversam a Laurentina demonstrare voluit, sed plane sine argument... nerario Antonini, quod citat p. 187, vide supra p. 183 not. 3). Im... fuisse viam inter Laurentinam et Ardeatinam demonstrat mancipi... *rentinae et Ardeatinae* tituli urbani vol. VI n. 8469, nam via Lavinas... eidem mancipi sine dubio esset locata. Et certe in breviario viarum ... notitiam urbis regionum XIIII (ap. Iordan forma urbis p. 54) via L... potuit omitti.

8) Scriptorem veterem loca, ubi agitur de hoc oppido, compo... Ital. antiq. p. 882 seq. Fuisse id oppidum ibi ubi hodie est Tor Pa... Cluver p. 888, ibi ubi Tor S. Lorenzo Holstenius (ad Cluver. p. ... Capocotta Nibby (analisi 2 p. 193).

9) Quamquam quo iure hanc opinionem antiquis tribuant, q... Sed quaestio est longa neque huic loco necessaria.

10) Coniunctio haec plerumque adtribuitur tempori imperatorum ... putatur infrequentia locorum (Cluver p. 888. Nibby analisi 2 p. ... Aliam viam iniit Wilmanns de sacerdotiorum p. p. R. quodam ... 1867) p. 9 seq. Is enim, orsus inde quod secundum traditam ... scriptorum a. u. c. 414 post pugnam ad Vesuvium e Lavinio Latinis ... coeptum est, coniecit, bello Latino finito Romanos in Lavinium ita ... ut Lavinium sui iuris esse desineret, id est ut Lavinates non sola... Romanam reciperentur, ut accidit Lanuvinis et Aricinis, sed ut ... status amitterent et ipsa sacra a vicina civitate Laurentium ad... — Wilmannsii coniecturis de Lavinio et de Laurentibus oblocut... *bull. dell' Inst.* 1873 p. 4), diffidere coepit auctor ipse (Exemp... n. 1747).

11) Conferri aliquo modo potest, si vere Laurentum urbs fuit ... quod Bovillarum cives aetate imperatorum appellari voluerunt ... *Bovillenses*. Sed magis crediderim veteres Laurentes urbis L... cives ita distingui voluisse a Laurentibus vici Augustani. —

l esse vetus illa res publica Laurentum, nam eius cives in bono- imperatoris fortasse dici potuerunt *Laurentes Augustani*, nullo modo potuerunt *Laurentes vico Augustano*[1]) — nullum dederunt oppidum .avinium, ubi repertae sunt inscriptiones senatus populique Laurentis ntreatium Lavinatium.

ra fit mentio Lavini in annalibus Romanorum et ea plerumque a, quippe quae non semel confusa esse videatur cum mentione ivō sive, ut plerumque dicebatur, Lanivii (cf. infra p. 191). Cadit non solum in annales codicibus propagatos, sed etiam in lapides, 1 cum in fastis Capitolinis sit C. Maenium consulem a. u. c. Varr. 416 mphasse de *Antiatibus Lavinieis Veliterneis*, apud Livium (8, 13) :m *Aricinos Lanuvinosque et Veliternos Antiatibus Volscis se coniun- tes* a Maenio consule esse fugatos (cf. 8, 12 *venerant et ab Lanuvio ioque auxilia*), deinde Maenium triumphasse, vix dubium est quin lapide Capitolino *Lavinieis* errore incisum sit pro *Lanivineis*, praesertim a *Lavinius* vocabulum pro *Lavinas* praeterea repertum sit solum apud rgilium poetam (Aen. 4. 236 cf. 1, 2). Item quae paulo ante in ndem belli Latini enarratione apud Livium 8, 11 mentio fit Lavinii, tasse et ipsa ad Lanuvium pertinet. Nec multum tribuendum esse letur narrationi Dionysii 3, 34 alterum ex praetoribus, quos primos ba Longa diruta Latini sibi creaverint, Sp. Vecilium, oriundum fuisse . Lavinio; nec plus ei narrationi quae communis est Dionysio 8, 21 m Livio 2, 39. inter oppida a Coriolano capta vel oppugnata fuisse avinium. Crebrior et certior mentio fit Lavinii propter originem urbis bulosam et, quod cum ea re coniunctum est, propter sacra quae a lomanis publice ibi colebantur. Et quae de adventu Aeneae et de pe- atibus Lavinii adservatis Romani ultimis liberae rei publicae temporibus t imperatorum aetate crediderunt, ea apte composuerunt Cluverius Ital. ntiq. p. 889 seq. 898 seq. et Schwegler 1 p. 283 seq. 305. 317. Eodem pertinent inscriptiones infra editae n. 2065—2068 scriptae eae ut puto saeculo p. C. altero, sed quarum similes videntur fuisse Lavinii am ultimis liberae rei publicae temporibus, ut inscriptio templi alicuius ius mausolei ea quam Graece versam servavit Dionysius 1, 64. Sed sacra Lavinii fortasse multo ante Romani publice colebant quam Aeneae omen audiverant. Nam antiquissimus videtur esse is mos quem testantur Macrobius et Servius, consules et praetores seu dictatores, cum adirent magistratum sive antequam in provinciam abirent, ut in monte Albano, ta etiam Lavinii rem divinam fecisse Penatibus et Vestae[2]). Testimonium Macrobii et Servii confirmatur eo, quod C. Hostilium Mancinum consulem a. u. c. 617, antequam in provinciam abiret, una cum C. Aemilio collega rem sacram fecisse Lavinii etiam apud Livium legebatur; unde sua habuerunt Valerius Maximus 1, 6, 7 et Obsequens cap. 73. Sacra Lavi- nia cum sacris montis Albani componit etiam Livius 5, 52, 7: *(maiores nostri) sacra quaedam in monte Albano Laviniique* (*Laviniοque* traditur) *nobis facienda tradiderunt*[3]), item Lucanus 7, 394: *Albanosque Lares, Laurentinosque penates*. Num etiam imperatorum aetate magistratus urbis Romae quotannis Lavinium adierint, potest dubitari. certe nullum eius rei ad illam aetatem pertinens extat testimonium, et alio modo sacris Lavinatibus imperatores prospexisse ex inscriptionibus videtur posse col- ligi. Nam praeter inscriptiones Laurentium Lavinatium Lavinii repertas et infra recensitas etiam Romae et extra Romam passim per Italiam, item in provinciis prodierunt inscriptiones quamplurimae hominum eque- stris potissimum ordinis qui non solum honoribus et sacerdotiis apud Laurentes Lavinates functi sint, sed qui etiam inter honores et sacerdotia quae alibi gesserunt id ipsum adscribi voluerint, fuisse se inter Laurentes Lavinates[4]), quo re non origo, sed honor vel sacerdotium videtur signi- ficari[5]). Videntur igitur imperatores, cum Laurentes Lavinates sacris patriis non sufficerent, Laurentium numerum auxisse adscriptis civibus ut ita dicam honorariis[6]). Confirmatur haec coniectura[7]) ea re quod in inscriptione n. 2070 Laurentes imperatori gratias agunt, quod ipsorum *privilegia non modo custodierit sed etiam ampliaverit*; nam privilegia municipio alicui concessa ab imperatore, et ita concessa tamquam de- bita, ut vix satis sit ea custodiri nisi etiam ampliaverit ea imperator[8]), alibi vix reperientur, praesertim in Italia — nam in provinciis fortasse de immunitate a tributis cogitari poterit, conveniunt autem optime talia privilegia collegio sacris publicis procurandis destinato. nam talium col- legiorum sodalibus varias fuisse immunitates et vacationes etiam aliunde scimus (vol. X n. 3704 cf. vol. IX 4206—4208. 4399; fragm. Vat. 173°. Dig. 50, 5, 13). Significantur privilegia Laurentium Lavinatium etiam in inscriptione n. 2083 (*iura Laurentum*); praeterea eadem memorantur in constitutione anni 385[9]). Quando primum veteri civitati Laurentium Lavi- natium coeperit superstrui hoc ut ita dicam collegium[10]) eiusdem nominis, non constat; sed certe non post Claudium. nam Sp. Turranius Proculus Gellianus qui teste titulo Pompeiano vol. X n. 797 Lavinii et apud Laurentes honoribus et sacerdotiis functus est et quem vixisse sub Claudio eiusdem

longo tempore invaluisset ut cives Lavinii appellarentur Laurentes Lavinates, inde factum est ut nonnulli scriptores aevi labentis ipsi oppido tribuerent bar- barum vocabulum Laurolavinium, scilicet liber coloniarum qui dicitur p. 234 tradit *Laurolavinium*, et Servius ad Vergilii Aen. 1, 2. 4, 5. 7, 59. 7, 131. 170. 11, 100 qui hoc vocabulum ibi quoque adhibet, ubi Catonis narrationem refert vel se referre adfirmat (ad Aen. 4, 620. 6, 760).

1) Quamquam vicum illum saeculo p. C. III vulgo dictum esse *Laurentum* videtur posse colligi ex tabula Peutingerana et itinerario Antoniniano, cf. supra p. 181 cap. II not. 3.

2) Macrobius sat. 3, 4, 11: .. *ut et consules et praetores seu dictatores, cum adeunt magistratum, Lavinii rem divinam faciunt Penatibus pariter et Vestae.* Servius ad Aen. 3, 12: *quod imperatores in provincias ituri apud eos primum immolarent*, id. ad Aen. 2, 296: *quod cum consules et praetores sive dictator ab- eunt magistratu, Lavinii sacra penatibus simul et Vestae faciunt*, ubi fortasse pro abeunt magistratu dicere debuit *adeunt magistratum*. Cf. Schol. Veron. ad Verg. Aen. 1, 259: *Ascanius hostibus devictis in eo loco quo (postremo pater appa- ruerat) Aeneae Indigeti templum dicavit, ad quod pontifices quotannis cum con- sulibus ire solent sacrificaturi.* — Videntur autem consules primum in monte Albano, post diem decimum Lavinii sacra fecisse. Nam sine dubio connexum fuit cum his sacris foedus illud quod teste Livio 8, 11, 15 quotannis reno- vabatur cum Laurentibus post diem decimum Latinarum. — Ceterum hanc foederis cum Laurentibus annuam renovationem hoc loco Livius repetit a bello Latino a. u. c. 414, alio (1, 14 cf. supra p. 186 not. 5) a Romulo et Tito Tatio, alii placuit repetere eius moris causam e libris Sibyllinis, teste inscriptione Pompeiana vol. X n. 797, in qua Sp. Turranius aliquis appellatur *pater patratus populi Laurentis foederis ex libris Sibullinis percutiendi cum populo Romano*; — foedera quotannis renovata aliunde non novimus.

3) Ceterum quod plerique hodie volunt (cf. Schwegler 1 p. 317), ut in monte Albano, ita etiam Lavinii una cum consulibus Romanis reliquorum quoque Latinorum populorum magistratus sacrificavisse, id testimonio antiquo caret. Strabo 5, 3, 5 p. 232 refert quidem Lavinii fuisse fanum Veneris Latinis com- mune, sed addit curam eius fani agere Ardeates.

4) Ex multis exemplis pauca adscribam. C. I. L. VI, 1001: *P. Sufenati P. f. Pal. Myroni, equiti Romano, decuriali scribarum aedilium curulium, Luperco (in urbe Roma), Laurenti Lavinati; fretriaco Neapoli Antinoiton et Eunostidon, de- curioni, IIIIviro* (Bovillis). VI, 1383: *M. Valerius Achilleus, lictor proximus, Laurens Lavinas, agens aetatis annum LXV vivus sibi comparavit et posuit.* IX, 785: *M. Numisius M. f. M. n. Cor. Quintianus, Laurens Lavinas, flamen Flo- ralis* (Romae?), *patronus municipii* (Trani Apuli). — Ceterum in his tribus titulis, item in aliis nonnullis (V, 8417. VI, 1847. IX, 4684) plene legitur *Lau- rens Lavinas* (*Laur. Lavinas* est ap. Wilmanns n. 1639), unde idem sequitur esse legendum ubi scriptum est *Laur. Lav.* vel *L. L.* — *Laurens Lavinatium*, quod reperitur supra n. 170 et vol. IX, 3088, item fortasse vol. X, 7580, minus accurate videtur esse dictum.

5) Indicem harum inscriptionum confecit Wilmanns de sacerdotiorum p. R. quodam genere p. 28 seq.

6) (*Allectus in numerum* (*Laurentium Lavinatium* intellege *ab imperatore*) est huius corporis vol. VIII, 10501.

7) Primus rem nisi fallor indicavit A. W. Zumpt de Lavinio et Laurentibus Lavinatibus p. 82. — Simili modo olim sacris Lavinatibus prospexisse Latinos fama erat, teste Dionysio 1, 67. Narrat enim Dionysius Latinos Alba Longa condita in mente habuisse, derelinquere Lavinium et simulacra deorum ab Aenea ibi collocata Albam transferre, sed ea Albam translata semel et iterum sua sponte Lavinium repetisse, postremum placuisse Latinis, τὰ μὲν ἕδη κατὰ χώραν ἐᾶσαι μένειν, ἄνδρας δὲ τοὺς ἐπιμεληθησομένους αὐτῶν ἐκ τῆς Ἄλβης εἰς τὸ Λαουίνιον αὖθις ἐποίκους μεταγαγεῖν· καὶ ἐγένοντο οἱ πεμφθέντες ἑξακόσιοι μελεδωνοὶ τῶν ἱερῶν, αὐταῖς μετανιστάντες ἐφεστίοις. Numero Laurentes Lavinates etiam aevo imperatorio fuisse sexcentos ex hac Dionysii narratione statuit Wil- manns de sacerdotiorum p. R. quodam genere p. 57, num recte, dubito.

8) Longe aliter verba faciunt municipia cum imperatori gratias agunt propter beneficia concessa. Cf. supra n. 95: *colonia Ostia conservata et aucta omni in- dulgentia et liberalitate eius*. Corp. X, 5962.

9) Cod. Theod. 8, 5, 46: *diversorum officiorum veterani mancipatum debitum cursui publico repraesentent, etiam si post ..., per suffragium ad curarum honorarium patronatum aut ad societatem consortiumque Laurentium .. ad- spirasse doceantur.*

10) *Consortium* certe appellantur Laurentes in constitutione codicis Theodo- siani supra not. 9) allata.

tituli litteratura docet, vix fuit oriundus ex Lavinio. Novi hi Laurentes Lavinates sine dubio certis vicibus Lavinium adire debebant et honoribus sacerdotiisque ibi fungi. Ita is quem dixi Sp. Turranius et *praefectus pro pr(aetore) i(ure) d(icundo)* fuerat in urbe *Lavinio* et *pater patratus populi Laurentis*, idemque *sacrorum principiorum p(opuli) R(omani) Quirit(ium) nominisque Latini, quae apud Laurentis coluntur, flam(en) Dialis, flam(en) Martialis, salius praesul, augur, pontif(ex)*. Praeterea memorantur magistratus in ceteris illis Laurentium Lavinatium inscriptionibus *praetor Laurentium Lavinatium* supra n. 171. 172, *pr(aetor) et q(uin)q(uennalis) L(aurentium) L(avinatium)* Marini Arv. p. 825, item decurio supra n. 335; sacerdotes pontifices (*pontifex Laurentium Lavinatium* supra n. 171, item ut videtur n. 354, item vol. VI n. 1531, *pontif(icatu) Laurentinorum orn(atus)* Orelli n. 2156, *sacerdos et pontifex Laurentium Lavinatium* huius corporis vol. VIII n. 9368. *L. L. pontif(ex) eiusd(em) sac(erdotii)* vol. VI n. 1635), flamines (*flamen Laurentinus* vol. III n. 1198, *flamen Lucularis Laurent(ium) Lavina(tium)* Henzen n. 6747), salii (supra n. 390. 391), alii minus certi (vol. V n. 2413); ceterum omnes Laurentes Lavinates, cum vere efficerent collegium sacerdotale, quodammodo dici potuerunt *sacerdotes Laurentes Lavinates* (*sacerd. Laur. Lavin.* vol. V n. 6357, *Laurens Lavinas sacer.* vol. IX n. 4686, *sacerdos Laurentium Lavinatium* supra n. 154 et vol. VIII n. 1439. 7978, ἱερεὺς Λαυρεντῖνος *bullet. de correspond. hellenique* 7, 1883 p. 275, cf. *Laurent(ino) sacerdotio ornatus* Orelli 2712, *L(aurens) L(avinas) pontif(ex) eiusd(em) sac(erdotii)* vol. VI n. 1635, *sacerdos et pontifex Laurentium Lavinatium* vol. VIII, 9368). — *Arcarius Laurentium Lavinatium* est vol. VI n. 2197. *Cur(atori) reipubl(icae) Laur(entium) Lavinat(ium)* in urbe Roma dedicati sunt tituli vol. VI n. 1531. 1532 uterque, ut videtur, a pontifice Laurentium Lavinatium. Titulum *patrono et defe(n)sori eidemque (h)abitatori civitatis, v(iro) p(erfectissimo)*, positum a Laurentibus Lavinatibus reperies infra n. 2080; Caecilianum aliquem, *defensorem Laurentium Lavinatium*, *virum honestum* commendavit Symmachus ep. 1, 71 (65). Haec epistula Symmachi, qua Laurentes Lavinates appellantur *religiosa civitas*, et constitutio codicis Theodosiani supra relata, postrema sunt de Laurentibus Lavinatibus antiqua testimonia. Mox non solum collegium Laurentium Lavinatium videtur desiisse, sed etiam oppidum Lavinium periit vel certe coepit latere, ut latuit per multa saecula, ac ne locum quidem, ubi fuerit, quisquam novit, donec renatis litteris primo inscriptionum Lavinii effossarum exempla ad viros doctos Romae degentes adlata sunt. Sed neque hoc factum est ante medium XVI p. C. saeculum, neque tunc eaedem videntur innotuisse nisi paucis. Reperiuntur quidem inscriptiones Lavinates apud Ligorium (ms. Taur.[1]) n. 2070. 2075—2077, apud Panvinium (collect. Vatic. a. 1566/8) n. 2070. 2076 ab incerto auctore descriptae; sed edita est ex his sola n. 2070 apud Gruterum, et ea sub falsa loci indicatione[2]). Primus inter viros artis epigraphicae peritos Praticam adiit Fabrettus et ibi n. 2069. 2073. 2074—2076. 2082. 2083 descripsit, easdem fere vidit anno 1732, item n. 2068. 2077—2079 addidit Vulpius. Deinde post longum intervallum — nam Nibbyus nihil novi addidit — nostra aetate fossionibus nescio quo consilio institutis prodierunt Lavinii n. 2065—2067. 2081. 2084. Rudera Lavinii paene intacta si quis vir et locorum et Romanae antiquitatis peritus curaverit pervestiganda, non defore monumenta, unde inter alia obscura illustrentur Romanorum de ipsorum originibus fabulae et opiniones, paene certum est.

1) Nondum innotuisse Ligorio has inscriptiones cum conscriberet volumina illa quae nunc servantur Neapoli, id est annis circiter 1550—1553, colligitur inde quod ibi (lib. 30 p. 180) Lavinium collocavit Civita-Lavinae (*La origine di Lavinio non si può per cosa certa mostrare . . . Questa città Servio chiama di quattro nomi, Lavinum, Lavinium, Laurentum, Laurolavinium, et hoggidi si chiama Civita Lavinia*, cf. *Sitzungsber. d. berl. Akad.* 1882 p. 1106), atque adeo inscriptionem Lanuvinam infra n. 2100 huius opinionis causa interpolavit. Postea verum edoctus ea quae rettuli verba ex parte induxit eisque substituit haec *Lavinio hodiernamente si chiama Patria, ò vero Patrica, poco discosto dal mare, nel lito paterno* (= lido di Tor Paterno?).

2) Ita factum est, ut tam Cluverius p. 891 quam Holstenius (annot. ad Cluverium p. 179) de loco ubi fuit Lavinium erraverint.

2065 tabula marmorea effossa Praticae a. 1867 BORM. 'Non ita pridem Praticae inventa pars lapidis dimidia olim supra portam sacrarii principiorum populi Romani muro infixi' GARR. Ubi nunc extet, nescio.

NVMICE LAVINAS
RECTA PILVMNI
*pon*TIFEX SACRIS VOTV*m*
*c*ARA · SANGVIS AENE*ae*
*m*AXIMVS PETITORVM
*p*ROSPERETIS EVENTVS
IVRA LAVRENTVM

Descripsit Bormann a. 1869 et edidit in programmate gymnasii Berolinensis *zum grauen Kloster* 1871 p. 17; ipse recognovi ad ectypum a Bormanno reportatum. Auctore non laudato edidit Garrucci syll. p. 331 ad n. 1142.

Versus sunt choliambi. — Pontifex deos Lavinii cultos (v. 1. 2. 4) precatus vota facere videtur pro salute imperatoris (nam ad imperatorem videtur pertinere v. 6) et pro conservatione privilegiorum Laurentium Lavinatium (v. 7). Quo spectet v. 5, nescio. — 1 tam *Numicus* quam *Numicius* invenitur apud auctores. — 2 RECTA potius, ut edidit Bormann et suggerit ectypum, quam REGIA, quod edidit Garrucci. — Pilumnus memoratur a Vergilio Aen. 9, 4. 10, 76. 619 ut Turni avus vel proavus; alia de eodem ex Varrone et Pisone adfert Servius ad Aen. 10, 76.

2066 Praticae apud Borghesios, reperta in effossionibus factis a. 1867 iussu principis BORM. Ego Praticae frustre quaesivi.

*sacer*DOTE ·
INAE ·
*p*RISCI ·
*s*OLO ·
·

Descripsit Bormann a. 1869; ipse recognovi ad ectypum.

Hoc quoque fragmentum superest ex carmine choliambico.

2067 Praticae rep. anno 1866 *nelle escavazioni fatte dal cav. de Gama* ACTA, effossa a. 1867 iussu principis Borghesii BORM. Iacet extra Praticam (CCC passibus p. m. a burgo mare versus) humi defossa. Basis est marmorea, latus intuenti sinistrum habet urceum, dextrum latus terrae obversum est.

LAVINIA LATINI
urceus FILIA

Descripsit Bormann a. 1869 et edidit in programmate gymnasii Berolinensis *zum grauen Kloster* 1871 p. 16; ipse vidi anno 1889, sed ex parte terra tectam. Legitur in actis ms. curatoris monumentorum qui fuit sub pontificibus (inde edidit Brizio *pitture e sepolcri scoperti sull' Esquilino*, Romae 1876 p. 10). Wilmanns exempl. inscr. Lat. n. 617.

2068 basis marmorea. Praticae.

SILVIVS AENEAS
urceus AENEAE ET LAVI *patera*
NIAE FILIVS

Descripserunt Detlefsen et Bormann, qui edidit in programmate gymnasii Berolinensis *zum grauen Kloster* 1871 p. 16, recognovi ipse. Antea descripserunt Vulpi Lat. 6 p. 119 et Nibby *analisi* 2 p. 237. C. I. L. I p. 283, XXI.

Litteratura titulorum n. 2065—2068 non est aevi Augustei, potest esse aevi Hadrianei. Saeculo tertio n. 2066. 2067/8 adtribuit Bormann, non recte ut puto.

2069 inter ruinas Lavinii PAGG. Extat basis marmorea Praticae litteris evanidis.

IMP · CAesari divi
NERVAE · filio ner
vAE · TRAiano
AVG · GERManico
PONTIF · Max
TRIBVN · POtest
IMP · III · COS....
LAVRENTES · LAvinates
D E C dec
P P B L ice

Fabretti 682, 66 (inde puto verba repetivit Vulpi Lat. 6 p. 99). Ego recognoscens non legi nisi ex vv. 1—5 ea quae dantur litteris rectis, reliqua evanuerunt.

2070 basis marmorea. In oppido Pratica FABR. Ibi extat ante aedes Borghesiorum. Neque alibi descripta est ab auctore ignoto Panviaii et Ligorii; nam quamquam in schedulis Panvinianis loci indicatione caret et apud Gruterum legitur sub falsa indicatione 'Romae inventum in Transtiberina', Ligorius cognovit eam extare Praticae, cum recte Lavinium Praticae collocarit.

DIVO · ANTONINO · AVG
SENATVS · POPVLVSQVE · LAVRENS
QVOD · PRIVILEGIA · EORVM · NON
MODO CVSTODIERIT · SED · ETIAM
AMPLIAVERIT · CVRATORE
M · ANNIO · SABINO · LIBONE · C · V ·
CVRANTIBVS · TI · IVLIO NEPOTIANO
ET · P · AEMILIO · EGNATIANO · PRAET
II · Q · Q · LAVRENTIVM
LAVINATIVM

Descripserunt Detlefsen et Bormann, vidi ipse. Primum reperitur scripta in duabus foliis solitariis scriptis fortasse manu diversa inter Panviniana cod. Vat. 6035 f. 18' et f. 125 et apud Ligorium ms. Taur. vol. 10 s. v. *Laurentum*; ad eundem fontem redit exemplum editum a Grutero 258, 7 'ex Ursini schedis'. Postea descripserunt Fabretti 682, 67; Vulpi, qui vidit anno 1732, Lat. 6 p. 27. 89; Nibby *viaggio* 2 p. 264, *analisi* 2 p. 223. De visu citat Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 378. E Grutero repetiverunt Cluverius ital. antiq. p. 888, Kircher Lat. p. 83, alii. Orelli n. 124.

V. 10 neglectus est a Fabrettio Vulpio Nibbyo (qui non esse in lapide eum versum falso adfirmat *viaggio* l. c.), ideo quod humi latebat. Recte exhibent eum exempla Fabrettio antiquiora.

Divo Antonino Aug(usto) senatus populusque Laurens, quod privilegia eorum non modo custodierit, sed etiam ampliaverit. Curatore M. Annio Sabino Libone c(larissimo) v(iro), curantibus Ti. Iulio Nepotiano et P. Aemilio Egnatiano, praet(oribus iterum) q(uin)q(uennalibus) Laurentium Lavinatium. — De M. Annio Sabino Libone cf. Mommsen eph. epigr. 3 p. 159.

2071 in bivio Laurentinae (Laurentina via secundum Fabrettium finiebatur Tor-Paterni, ubi ille collocavit Laurentum, cf. Fabretti 752, 586) et viatrii Lavinium laeversum tendentis sub taberna *Lo Santolo* PAGG. Quaesivi loco q. d. *Lo Santola* — tabernam *Lo Santolo* nullam novi —, cum anno 1888 Pratica Romam pedibus iter feci; me non invenisse eo minus miror quod iam Marinii tempore particula tantum inscriptionis superfuisse videatur (cf. infra).

DIVO
senaTVS · POPVLVSque laurens
IGETIANI · MEI
MORTALEM · MEMOriam
EX · AENO · COLVMNISQ · MARmoreis
HONOREM · REFECIT
NI·L ALPINIO·CLEMENTE·CVRAT·RSI·PVB

Servavit Fabretti 803, 30. Praeterea de hac inscriptione refert Marinius (Arv. p. 332) haec: *chi l' ho veduto, mi assicura, che vi era incisa la medesima iscrizione dall' altra parte, dello quale non restan ora che queste voci*

. . . .
....HONOREM · REP
..ANT · L · ALPINIO · CLEMENTE
C · V

Sed haec verba potius ad ipsum titulum quem Fabrettius descripserat pertinent magis mutilum factum eo tempore quod fuit inter Fabrettum et Marinium.

3 in. fortasse [*indulgentiam*]; 3. 4 *ob indulgentiarum eius immortalem memoriam* proposuit Mommsen. — 7 in. [*curante*]. — 7 fin. RSI·PVB| versu separato dat Fabr., sed pressus spatio, ut ipse indicat.

Lapidem ex Lavinii ruderibus esse ablatum probabile est. Inde v. 2 supplevi, collata n. 2070.

2072 Romae *nella strada dei Bergamaschi presso S. Giacomo degl' incurabili* MAN

IVLIAE · AVG
MATRI · CASTRORVM
IMP · CAES · L · SEPTIMI
SEVERI · PII · PERTINAC
AVG · ARAB · ADIAB · PARTH
MAXIM · FORTISSIMI a. 198—210
FELICISSIMI · P · P
IMP · CAES · M · AVRELLI
ANTONINI · PII · FELICIS
AVG · ET
SENATVS · ET · PATRIAE
/ / / / / / / / / / / / / / /
MATRI
LAVRENTES · LAVINATES

Servavit Manutius Vat. 5237 f. 127, unde edidit Henzen huius corporis vol. VI n. 1047.

Vv. 11 et 12 olim fuisse scripta nomina Getae et verba in v. 11 *senatus et patriae* restituta esse in litura suspicatur Henzenus.

2073 (Romae) ad Pantheon (sic videtur legendum esse) CITT.

DOMINO NOSTRO
INVICTISSIMO *et*
OMNIVM PRINCIPVM *Virtute*
BENIVOLENTIA INDVLGENTIA
EXVPERANTISSIMO
IMP CAESARI *m* AVRELio
ANTONInO OPTIMO
SANCTISSIMOQVE *Pio*
FELICI AVG PARTH · MAX
BRITANN MAX PONTIF
MAX TRIB POT · XVI IMP · II a. 213
COS IIII PROCOS P P
LAVRENTES LAVINATES

Servavit Cittadinius apud Manutium Vat. 5253 f. 133. Inde Donius 3, 31 (ex eo Mur. 1053, 2) 'ex sched. bibl. Vat.' et Fabretti 686, 93 'ex schedis Vaticanis'. Est huius corporis vol. VI n. 1066.

Hiatus indicantur in fine vv. 1. 2. 3. 6. 8. — 6 M om., 7 ANTONIO Citt.

Laurentes Lavinates cum etiam Romae imperatoribus statuas dedicare potuerint, has inscriptiones Lavinio Romam esse asportatas non est certum.

2074 'basis ingens superne abrupta in oppido Pratica, ubi olim Lavinium' FABR. Extat Praticae inverse posita.

ROM
IVN · PRISCILIANVS · MAXIMVS
V · C · CVR · LAVR · LAV ·
DIC · N · M · Q · EIVS

Descripsit Detlefsen, vidi ipse. Fabretti 334, 499; Vulpi Lat. 6 p. 116.

1 dedi ut excepit Detlefsenus; ROMAN habet Fabrettius; ego non vidi nisi R, reliquis humo latentibus.

Cum ab eodem Iunio Prisciliano Maximo habeamus titulos n. 2075 et n. 2076 dedicatos Constantio et Galerio, haec videtur fuisse dedicata aut Diocletiano aut Maximiano.

2075 basis marmorea. In oppido Pratica FABR. VVLP. ibique extat. — S. I. PANV.; sed apud LIGORIVM adnectitur ad n. 2070.

D · N · FLAVIO · VAL
CONSTANTIO
FORTISSIMO · AC
BAEATISSIMO · CAES
PRINCIPI IVVENTVTIS
IVN PRISCILIANVS
MAXIMVS · V · C
CVR · LAVR · LAV
DIC N M · Q · EIVS

Descripsi post Detlefsenum ex vv. 5—9 ea quae dantur litteris rectis. Eosdem versus, sed praeter v. 5 in fine plenos, descripserunt Fabretti 622, 69 et Vulpi 6 p. 117 (inde Mur. 368, 3). Integra legitur inscriptio in schedula solitaria inter Panviniana cod. Vat. 6036 f. 36' et apud Ligorium ms. Taur. vol. 10 s. v. *Laurentum* (inde Gudius ms. 1649, 1, ed. 91, 9). — 4 BEATISSIMO Lig. — CAES om. Panv. — 5 IVVENTVTIS Panv. Lig., IVVENT Fabr., IVVEN.. Vulpi.

In latere intuenti sinistro relictus est titulus antiquior n. 2083.

2076 basis marmorea. In oppido Pratica FABR. et adhuc.

D · N · GALERIO · VAL ·
MAXIMIANO
FORTISSIMO · AC ·
BAEATISSIMO · CAES
PRINCIPI · IVVENTVTIS
IVN · PRISCILIANVS · MAXIMVS
V · C · CVR · LAVR · LAV
DIC · N · M · Q · EIVS

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Ligorius Taur. vol. 16 s. v. *Laurentum* (inde Gudius ms. 1648, 4), Fabretti 662, 68, Vulpi Lat. 6 p. 116, Nibby *viaggio* 2 p. 264, *analisi* 2 p. 227. Orelli 1063.

2077 basis marmorea. Praticae.

ego

CAECILIAE · Q · F
PI / ...

reliqua evanuerunt

Ligorius

CAECILIAE Q · F
PHILETE VIRGINI
MAIORI · REGIAE
LAVRENTIVM · LA
VINATIVM · Q
CAECILIVS · PAPI
ON · PATER · FILIAE

Descripsi initium, nescius tum multo plura exhiberi a Ligorio ms. Taur. vol. 16 s. v. *Laurentum* (inde Gudius ms. 1604, 6, ed. 118, 5). V. 1 descripsit etiam Vulpi Lat. 6 p. 119, eadem quae ego excepit Detlefsen.

Quamquam Ligorii aetate multo plura legi potuisse in lapide quam nunc facile concedo, tamen textum plenum a Ligorio exhibitum totum verum esse vix crediderim. Suspicionem movet potissimum *virgo maior regia*; quod Italice magis videtur esse dictum quam Latine. (Potest fortasse defendi virgo Vestalis maior (nempe ut duae solae fuerint Lavinii, non sex, ut Romae) quae sacrum fecerit in regia Lavinii TH. M.)

2078 Praticae basis marmorea inverse posita ita, ut vv. 1—4 sub terra lateant.

AN
LVPO C V CONSV.
LARI SACRAE VRBIS
REGIONIS IIII CVR
LAVRENTVM LAVIN
VAL COMMAGENVS
PVLLAENIVS MARTIALIS
ASLIVS BENEDICTVS
AEMILIVS EVTYCIANVS
AVR · FORTVNIVS
CAESIVS · DVLCITIVS · V · V · E · S
PATRONO · DIGNISSIMO · CVRR

Recognovi descriptam a Detlefseno. Vulpi Lat. 6 p. 118 (inde Mur. 716, 2). Nibby *analisi* 2 p. 237.

Vv. 1—4 per multum tempus sub terra latentes et a me demum effossi admodum male habiti sunt, ante me eos descripsit solus Vulpius. — 1 om. Vulp. — 3 in. mihi videbatur evanuisse una littera; CONSVL|ARI Vulp., littera L cum v. 2 coniuncta. — 4 REGIONIS Vulp.; ego primam litteram et secundam evanuisse, tertiam fuisse aut C aut G in re praesenti adnotavi. — IIII ego, adnotans num fuerit IIET posse dubitari; IIIII Vulp. — 12 fin. CVR Vulp., CVRR Nibb., CVRR ego, CVRR Detl.

2079 Lavinii fragmentum novissime erutum grandioribus et perpulchris notis.

SSCVN .....
SIMIL......
LAVR.......
DS SVO PO. ....

Vulpi Lat. 6 p. 116, qui vidit.

2080 basis marmorea litteris saeculi tertii quarti Romae in hortis Iustinianeis FRIC OMNES, in museo Vaticano NIBBY. Ibi e (*Gall. lap.* mag. IV) — Rep. Laurenti ... sine auctore.

VALERIO FRVME
NTIO · V · P · PATRO
NO ET DEFSSORI
ABITATORI CIBITATIS
QVI POS MVLTVM *sic*
TEMPORIS ADDITIO
NEM DEBOTIONIS
ESNORABIT ET ITE
RABIT PROMERI
TV ~~Manifeste~~ NTIE
RVS ORDO CIBSS
QVE LAVRENTVM
L · I ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. G... 459, 1, Ptolemaeus sched. Sen. f. 5 ... 280, 178, Hispanus ignotus apud ... sium cod. Par. 1293 f. 152, Bianch... 348 f. 25 qui vidit a. 1715, Se... Paris. f. 95, Marini ms Vat. (unde ... vet. nov. coll. 5 p. 259 n. 3), ... Nibby *analisi* 2 p. 228, Henzen syl...

6. 7 fortasse voluit *editionem* i. e. *debitam* (immo est editio ... imperatoris ideoque cum devotion... TH. M.) — 10 tertia littera videt... unde supplevi. — 13 fortasse *Laur*...

tabula marmorea Praticae effossa anno 1867 BORM.

AVR . . .
QVINQ QVENNAL
ES · PATRONO ·
MVNIFICENTIAM · IN SE · EIVS ·

[Descr]ipsit Bormann a. 1869; ipse vidi ectypum.
[In] litteris F et L lineae transversae vix distinguuntur.

[208]2 Praticae in eadem basi inscripta in qua est n. 2074, ita ut si [n]. 2074 recta stet, haec terrae sit obversa ('in fundo eiusdem ba[se]os' FABR.).

TRANSLATA · EX · OBSCV
RO · LOCO CVRANTE
IVNIO GALLIENO V C P P
sic POTIF DEI SOLIS INVICTI
5 CVR · P · L · L

[H]aec omnia exhibet Fabretti 334, 522. Ego legi ea tantum quae dantur [lit]teris rectis; nam v. 1 totus et v. 2 paene totus fractura perierunt, [v.] 4 et 5 attriti evanuerunt. Solum v. 1 descripsit Vulpius Lat. 6 p 119 [si]c TRANSLATA EX OBSO...

2083 in latere basis n. 2075 ei qui inscriptionem principalem intuetur sinistro.

sic DOD KALEND FEBR
MARINO II ET AQVILINO COSS p. C. 286

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Fabretti 662, 69. Vulpi Lat. 6 p. 117 (inde Mur. 366, 3); Nibby *analisi* 2 p. 226 qui errore extare eam dicit in latere basis n. 2076.

2084 Praticae rep. anno 1867 fragmentum (angulus dexter superior) magnae tabulae marmoreae litteris altis m. 0,22 BORM.

MAX
VIT

Descripsit Bormann a. 1869. Acta ms.

Sic acta; v. 2 I litteram non vidit, V separatam a fragmento maiore vidit Bormann. — Litteras M·VASII F (M·V·STEI·F acta) in margine tituli insculptas novicias esse affirmat Bormann.

2085 fistula plumbea. Romae apud Belfottium, rep. Praticae.

litt. a dextr. ad sin. TIBERI · CLAVDI · CAES

Marini syll. *tubi di piombo* n. 3 (cod. Vat. 2116 p. 176).

Fistulas plumbeas repertas ad litus maris inter Praticam et Ardeam vide huius corp. vol. X, 6767—6762.

V. LANVVIVM (*Civita Lavinia*).

Lanuvium[1] sive, quae forma imperatorum temporibus magis videtur fuisse in usu, Lanivium[2] fuit ibi ubi est oppidum medio aevo Civita Indivina, bodie Civita Lavinia dictum, testibus inscriptionibus ibi repertis n. 2091. 2100. 2101. 2103. 2104. 2113; et conveniunt veterum auctorum de situ oppidi testimonia (tabula Peutingeriana in via Appia inter Ariciam et Tres Tabernas exhibet *Sublanubio*, numeri intervallorum exciderunt. Strabo 6, 3, 12 p. 232: Λανούιον [traditur Λαουίνιον], πόλις ... ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἀφ' ἧς ἐπόπτος ἥ τε θάλασσά ἐστι καὶ τὸ Ἄντιον. Appian. b. c. 2, 20: καὶ εἰσὶν ἀπὸ Ῥώμης ἐς αὐτὴν στάδιοι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν). Conditum esse Lanuvium a Diomede nonnulli ex Romanis voluerunt teste Appiano (l. c. ἐς τὴν πατρίδα Λανούβιον, ἣν Διομήδη φασίν, ἀλώμενον ἐξ Ἰλίου, πρώτην ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πόλιν οἰκίσαι). In monte Albano feriis Latinis una cum reliquis veteris Latii populis sacra fecisse Lanuvinos scimus ex Livio 41, 16. In annalibus Romanorum memorantur aliquoties ut sui iuris civitas (Dionys. 6, 61. Liv. 3, 22, 7. 6, 21, 2), donec a. u. c. 416 victi a Maenio consule (Liv. 6, 13, 5 cf. cap. 12. 7: in fastis quoque Capitolinis eodem anno memorari non *Lavinates* sed *Lanuvinos* supra p. 187 conieci) civitatem Romanam acceperunt (Liv. 8, 14, 2; cf. Cic. pro Balbo 13, 31[3]). Et primum quidem videntur habuisse civitatem sine suffragio, postea autem non solum suffragium Romae habuerunt, sed etiam multi ex Lanuvinis ad honores Romae pervenerunt, ad consulatum primus L. Licinius Murena a. u. c. 692 (Cic. pro Mur. 40, 86). Tribum Lanuvinorum fuisse Maeciam coniecit Niebuhr (hist. Rom. 3 p. 164), inde quod ea tribus et addita est ad veteres paucis annis post civitatem Lanuvinis datam, scilicet a. u. c. 422, ideo ut in ea novi cives censerentur (Liv. 8, 17, 11) et nomen accepit a Maecio castro (Paulus Festi p. 136), quem locum fuisse non procul a Lanuvio videtur colligi posse ex Livio 6, 2, 2 (cf. Plut. Cam. 34; Diodor. 14, 117). Accedit ad eam coniecturam firmandam, quod infra n. 2104 magistratus aliquis Lanuvinus habet tribum Maeciam[4]). Colonia videtur dici Lanuvium in epitome Livii lib. 80, dicitur in libro coloniarum[5], sed sine dubio errore; municipium appellatur a Cicerone pro Mur. 41, 20 et a Tacito ann. 3, 48, praeterea passim in inscriptionibus. Ex vetere splendore id Lanuvium retinuit, ut etiam imperatorum aetate ordo diceretur *senatus* (n. 2097. 2098. 2100. 2101. 2104. 2113. 2120. 2121), summus magistratus *dictator* (Cic. pro Mil. 17, 45; infra n. 2097. 2116. 2121; vol. X n. 3213); praeterea ibi fuerunt aediles duo (n. 2097; *aedilis* n. 2123; *aed(ilis)* n. 2069; *aedilis municips* n. 2114. 2116. 2122; summa honoraria *pro honore aedilitatis* inlata n. 2115), fortasse etiam praetores (cf. ad n. 2117). Populus distributus erat in curias, quarum una appellabatur *curia Clodia Firma* (n. 2126), alterius fortasse mentio latet in n. 2114; curia mulierum memoratur n. 2126 cf. n. 2110. *Veteres* cur dici voluerint senatus populusque Lanuvinus in inscriptione n. 2100, non liquet. Sacerdotes fuerunt *flamen* — is certo die a dictatore prodi debebat, qui dies a. u. c. 702 fuit XII kal. Februarias (Cic. pro Mil. 10, 27. 17, 45. Asconius in Mil. p. 32 Or.) — et ab hoc fortasse non diversus *flamen Dialis* n. 2069 (minus honoratus videtur fuisse *flamen maximus* n. 2092, cf. ad n. 2116), praeterea *rex sacrorum* n. 2082; *summae honorariae sacerdotiorum* memorantur n. 2161, summa inlata *pro honore flamoni* n. 2115. Plurima Lanuvii fuisse sacrificia et fana auctor est

[1] *Lānuvium* est apud Propertium 3(4), 8, 3. 48 et Ovidium fast. 6, 60 et Silium 8, 363. 13, 364, *Lānuvinus* apud Catullum 38, 12 et Horatium carm. 3, 27, 3; pro *Lānuvinus*, quod traditur in fragmento Naeviano apud Macrobium sat. 1, 4(?), 2, 14(?), 6, *Lānuvinus* recte reposuit Lucianus Mueller de re metr. p. 252.

[2] Dialecto certe *Lanivinus* est in inscriptionibus infra n. 2091. 2101. 2103. 2111. 2115. 2121. 2133. 2129, praeterea huius corporis vol. IX, 4206—4208, Grut. 381, 1. bull. dell' inst. 1888 p. 171, denique in tesseris plumbeis apud E. Q. Visconti opere varie vol. II p. 55; *Lanuvinus* tantum vol. V, 6992. 7814, IX, 4509. *Lanivinus* in inscriptione fortasse belli Mithridatico antiquiore edita inter urbanas vol. VI n. 12804 (cf. infra not. 3), item in inscriptione infra n. 2097 scripta sub Claudio, praeterea infra n. 2122 et vol. X, 4880. — Codicum in hac re nulla est auctoritas, sed tamen placuit adnotare in codice Arceriano gromaticorum (p. 233 ed. Lachm.) esse *Lanuvium*, apud Plinium 33, 16 in cod. Bambergensi *Lanivium*. — Omnino antiquior forma vocabuli est Lanuvium, sed quae scribebatur *Lanvium*.

[3] In inscriptione Graeco-Latina Oxanium ex Graecia sine dubio vel Asia allata (Rhenae Deli eam adtribuit Michaelis *Ancient Marbles in Great-Britain* p. 301 n. 109) edita inter urbanas huius corporis vol. VI n. 12904 *Q. Arrius* ... Latine appellatur *Lanvinus*, Graece Ῥωμαῖος.

[4] Non multum sed tamen non nihil tribuendum videtur ei rei quod in sigillo plumbeo huius corporis vol. II n. 8420 satis antiquo inveniuntur duo Roscii adscripti tribui Maeciae. Roscios autem Lanuvinos cognoscimus ex Cicerone de divin. 1, 36, 79.

[5] Livius epit. 80: *Marius Antium et Ariciam et Lanuvium colonias devastavit* (rectius de eadem re Orosius 5, 19, 19 *Marius Antium et Ariciam civitates hostiliter inrupit*). Liber coloniarum p. 235 *Lanuvium muro ductum, colonia deducta a divo Iulio. Ager eius limitibus Augusteis pro parte est adsignatus militibus veteranis et pro parte virginum Vestalium lege Augustiana fuit. Sed postea imp. Hadrianus colonis suis agrum adsignari iussit.*

Cicero de fin. 2, 20, 63; sed praecipue ibi colebatur Iuno Sospes[1] Mater Regina (plenum nomen primus patefecit titulus n. 2090; *Iuno S. m. r.* est in inscriptione n. 2091, *I. S. m. r.* n. 2088. 2089. 2121 et in nummis L. Thorii Balbi infra citatis). non solum ab ipsis Lanuvinis, sed etiam a finitimis, ita ut Romani, cum a. 416 Lanuvinos devicissent, reliqua sacra eis redderent, aedem lucumque Iunonis Sospitis communem populo Romano et municipibus Lanuvinis esse vellent (Liv. 8, 14, 2). Inde explicatur, quod non solum consules Romani Iunoni Sospiti sacra facere debebant (Cic. pro Mur. 41, 90), sed quod etiam extra Lanuvium reperiuntur sacerdotes Lanuvini, sumpti ii ex primoribus equitum Romanorum nec quicquam ad municipium Lanuvinorum pertinentes (*sacerdos Lanuvinus* eques Romanus equo publico, huius corporis vol. V, 7814, *sacerdos Lanuvinus* eques Romanus, *bull. dell' Inst.* 1850 p. 171; [*sacerdos*] *Lanuvinus* vol. V n. 6992, *munitus sacerd(otio) Lanuvin(o)* splendidus eques Romanus vol. X n. 4590, *sacerdos et pontifex Lanuvinorum immunis* vel *sacerdos Lanuvinorum immunis pontifex* vol. IX, 4206. 4207. 4399 cf. 4208). Aedes Iunonis Lanuvina memoratur a Livio 24, 62, 4, qui narrat propter prodigia inde nuntiata a. u. 586 Romanos publice eo portasse donum ex auri pondo quadraginta (cf. 23, 31, 16; Obsequens p. 126, 20)[2]), et a Varrone de l. L. 5, 162, nec aliud erat templum Lanuvinum, a quo a. u. c. 713 pecuniam mutuam sumpsisse Caesarem Octavianum scribit Appianus (bell. civ. 5, 24) et cuius antiquissimas picturas memorat Plinius h. n. 35, 17[3]. Imaginem Iunonis Sospitis nummis suis insculpserunt L. Thorius Balbus (Mommsen hist. num. p. 569 n. 163), quem Lanuvinum fuisse constat (Cic. de fin. 2, 20, 63), — hic adscriptis litteris *I. S. m. r.* —, L. Papius (Mommsen l. c. p. 616 n. 252) et L. Roscius Fabatus (Mommsen l. c. p. 644 n. 295), quorum origo Lanuvina non certa est sed probabilis, cum etiam alios Papios et Roscios habeamus Lanuvinos (Ascon. in Mil. p. 53 Or. conlat. p. 32; Cic. de divin. 1, 36, 79); alii quas Lanuvinos fuisse ex his ipsis nummis iure videtur posse colligi (Mommsen l. c. p. 618 n. 253; Eckhel 5 p. 253). Ceterum Romae quoque post bellum Hannibalicum aedes Iunoni Sospiti dedicata est teste Livio 32, 30 c. Ovid. fast. 2, 55[4]). — Collegia Lanuvii, praeter collegium funeraticium a Diana et Antinoo appellatum, cuius lex scripta anno p. C. 133 super est n. 2112, memorantur *Augustales* n. 2120 et ab his vix diversi *Vlviri* (*Augustales?*) n. 2096 (*sexviratus* memoratur n. 2119), iuvenes n. 211 cf. *praefectus iuventutis* n. 2121; ad eosdem fortasse pertinent tesserae inscriptae *sodales Lanuvini* et *sacr(a) Lanu(vinorum) iuven(alia)* apud E. Q. Visconteum *opere varie* vol. II (Mediol. 1829) p. 55 et Garrucci *piombi raccolti dal card. Altieri* p. 87 cum tab. 4 n. 2. — Imperatorum aetate memoratur Lanuvium aliquoties propterea quod ibi prope nati sunt Antoninus Pius (vita Pii 1), qui imperator factus templa ibi fecit vel refecit (vita 8: *opera eius haec extant, . . . templa Lanuvinum*), et Commodus (vit. Comm. 1), qui saepius Lanuvii videtur esse moratus (vit. 6) atque etiam in amphitheatro ibi gladiatorem se ipse exhibuit (vit. 8). — *Curator rei publicae Lanuvinorum II* sub Severo Alexandro reperitur in titulo agri Tiburtini Grut. 381, 1.

Inscriptionibus Lanuvinis interposui inscriptiones extantes in oppido Genzano plerasque, ideo quod eo venisse eas ex Civita Lavinia[5] traditur vel veri simile est; nonnullas quae etiam antiquitus videntur stetisse ibi ubi est Genzano, malui adtribuere Aricinis (n. 2136 ... 2101. 2182. 2189. 2190. 2199), quamquam utrorum territorio fuerit comprehensus locus ubi est Genzano, nequaquam constat. — Ipsum oppidum Genzano in nullius veteris civitatis locum successisse neque antiquius esse saeculo p. C. XIII demonstravit Ratti *Storia di Genzano* (Romae 1797), nomen quod ei fuisse voluerunt *Cynthianum*, commenticium est (Ratti l. c. p. 15 seq.).

1) *Iunone seispitei* habet titulus n. 2090. *sispitem Iunonem, quam vulgo sospitem appellant, antiquos usurpasse* auctor est Festus p. 343. reliquis auctoribus dicitur *Iuno Sospita*, tam prosae orationis scriptoribus quam poetis (Ovid. fast. 2, 55, Sil. Ital. 13, 224).

2) Alia prodigia Lanuvio nuntiata et Romae expiata ex Livio composuit Mommsen ap. Iahn Livii periocch. p. XXII.

3) Ad idem fanum videtur pertinere fabella de dracone virginitatis exploratore relata a Propertio 5 (4), 8, 3 seq. eodemque fere modo ab Aeliano de nat. anim. 11, 16, qui tamen pro Lanuvio nominat Lavinium.

4) Haec videtur esse aedes Iunonis Sospitae restituta de senatus sententia a L. Caesare consule a. 664 (Cic. de divin. 1, 2, 4. 44, 99). Cf. Becker Topogr. p. 592.

5) Causarum eius rei praecipua haec est, quod Civita Lavinia per multa saecula feudum fuit eiusdem gentis Caesarinorum, deinde Sforzarum, cuius fuit Genzano, et quod hodie quoque cives Genzanenses plerique prope Civita Lavinia arant vel vineas habent. Adde, quod in usus quadratariorum Genzanensium — nam haec ars hodie ibi floret — ea Lanuvinis potissimum ruderibus saxa tam scripta quam non scripta petuntur.

2086 arula ex lapide Tiburtino. Civita Lavinia in vinea Salvatoris Marinucci.

DEVM · DEARVM
M · AEMILIVS ALEXSA-
DER · DEDICAVIT

Henzen, qui vidit una cum Mommseno, edidit *bull. dell' Inst.* 1848 p. 67, syll. n. 5951.

2087 basis rotunda marmorea. Rep. Civita Lavinia una cum n. 2109 FEA; una cum n. 2096 et n. 2114, quae et ipsae videntur esse Lanuvinae, exhibet VISC. Nuper inlata museo Vaticano MAR. (1803). Ibi extat (*Galleria de' Candelabri*).

EVPHRATES · AVG · LIB
PROC · OB · EFFECTA · OPE
IN HAC STATIONE ·
ANNVA CENTENA
GENIO · HVIVS LOCI
D · D

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. Par. II f. 167; Fea sched. f. 330 manu ignota; Marini *i papiri diplomatici* ind. p. XXXI, Cardinali *memorie romane* 3, 69, 17. Henzen syll. n. 6339. Errore est inter urbanas huius corporis vol. VI n. 246.

2088 tabula marmorea. Civitae Laviniae repperit a. 1729 Franciscus Fargi *nel sua cortile, mentre cavava per farvi una grotta* PROC. COM. FIC. *Nel cortile di abitazione del sig. Francesco ... spetiale sopra la fontana grande di Civita per andare a S. Lorenzo* GIORGI. Lapis postea inlatus in museum Albanum VVLP. *E nel Campidoglio* FIC. In museo Capitolino MAR. GVASCO et ...

IMP · CAES · DIVI · TRAIANI
PART · F · DIVI · NERVAE · N
TRAIANVS · HADRIANVS · AVG
PONT · MAX · TRIB · POT · $\overline{XX}$ · COS · III · P · P a. 136
I · S · M · R · STATVAM · EX · DONIS · AVREIS
ET · ARG · VETVSTATE · CORRVPTIS
FIERI · ET · CONSECRARI · IVSSIT
EX · AVRI · P · III · ET · ARG · P · CCVI ·

Descripsit Henzen. Angelus Antonius Procaccelli et Ign. Como Neapolitani miserunt hic ... (sched. XVIII, 224; d. 14 Oct. 1732, unde edidit Mur. 452, 3, ille Gorio (cod. Marucell. ...); Lupi S. Severa p. 128; Giorgi sched. Casanat.; Ficoroni misit Muratorio d. 29 Nov. ...; Vulpi Lat. 5 p. 84 (unde Mur. 147, 6, ex hoc Orelli 2503), Marini Arv. p. 228; Guasco Capitol. 87.

2089 tabula marmorea. Genzano apud Nic. Iacobinium VHDEN. Extat in aedibus Iacobi ... *Sforza 20*).

C · AGILLEIVS · C ·
MVNDVS
REX · SACR · AED
FLAMEN · DIAL ·
I · S · M · R

Descripsit Bormann. Multo ante (ante 1794) descripserat Uhden sched. Berol. ... est *bull. dell' Inst.* 1868 p. 159.

Q. Agilleium Mundum habebimus infra

istylium marmoreum ordinis Dorici rep. *nella vigna a sinistra della via alla base di Giorn nel territorio di Civita Lavigna, nel principio della via, che comincia sotto il detto, denominata delle selve vecchie*, teste ROSA (ap. Momms. huius corporis vol. I), extat ... in horto Iacobini. — Exemplum falsum incisum in tabula lapidis schisti nigricantis ...ta Romae emit Horner pictor Basileensis et intulit museo Basileensi, ubi extat: repertum ...se Romae in radicibus montis Palatini Circum versus narraverant Hornero.

Q · CAECILIVS · CN · A · Q · FLAMINI · LEIBERTVS · IVNONE · SEISPITEI
MATRI·REGINAE

...novi. Edidit primus Mommsen *bull. dell' Inst.* 1853 p. 170, mus. Rhen. (IX 1854) p. 450 (tabula) ex exemplo falso, quod genuinum esse tunc crediderat, indicato sibi a Ritschelio (opp. Ritschelii 4 p. 338), repetiverunt idem Mommsen inscr. Helv. n. 36; Ritschl P. L. M. ... XLI, app. 4 tab. XII cf. p. 335 seq. Genuinum exemplum delineavit Ritschl mus. Rhen. 14 ... in tabula adiuncta ad p. 284 seq. = opp. 4 tab. XI *B* cf. p. 335 seq., P. L. M. tab. LXII *A*, ...vit Mommsen huius corporis vol. I n. 1110. Henzen syll. n. 6659 a. Garrucci syll. n. 1462. ...xemplum falsum v. 1 in tres versus distribuit — 1 'Q. Caecilium Gnaei et Auli Caeciliorum ... Flaminii libertum esse significatur' Momms. — SI///PITEI Garrucci, male, nihil periit. ...odiculam ad quam hoc marmoreum epistylium pertinuit, qualis fuisse potest, ex ingenio deli-...vit Bruse apud Ritschelium mus. Rhen. 14 (1858) p. 296 = opp. 4 p. 352. Titulum esse ...uinum Mommsenus iam tunc affirmavit, cum exemplum antiquum lateret, qua re non spernen-...m documentum edidit, non vanam esse, ut ipsius verbis utar, hanc quam profitemur artem ...ticam epigraphicam.

2091 tabula marmorea. Effossa Lanuvii a. 1728 (al. loco a. 1729, in crypta GIORG. Lanuvii in vinea Manganoniorum VETT. CHAVPY, apud Carolum Bonellium VVLP. *Nel cortile del casino già Manganoni in Civita Lavigna, trovata nel colle detto di S. Lorenzo, ove si crede fosse l'antico tempio di Giunone sospita* VISC. Nunc Neapoli in museo

IVNÓNI · S · M · R
Q · OLIVS · PRINCEPS
REDEMPTOR · OPER
PVBLICORVM
LANIVINORVM
DA · S · D · D

Recognovi. Fr. Vettori misit Gorio d. 27 Nov. 1728 (cod. Marucell. A 63.), Giorgi sched. Casanat. bis; Vulpi Lat. 6 p. 85 (inde Mur. 1052, 6); Chaupy *maison d'Horace* 3, 379, E. Q. Visconti ms Paris. II f. 31, Nibby *viaggio* 2 p. 187 (inde Orelli 4014); Mommsen inscr. Neap. n. 6763, Fiorelli catal. mus. Neap. n. 31.

2092 basis marmorea, quae olim simulacrum sustinebat. *Da Civitá Lavinia* AM. Extat Genzano via *Garibaldi* 29.

SILVÁNO · SACR
D · GRANIVS · PAL · CELER
FLAM · MARIMVS

Descripsi anno 1882. Amati ms. Vat. manu ignota; Amatius misit Borghesio, hic Henzeno, qui edidit syll. n. 5998.

Granius Celer cum patrem non citet, videtur fuisse libertinus, ut convenit tribus Palatina.

2093 basis lapidis Albani. Civita Lavinia in vinea Dionigi nuper rep. ibique extat

TEMPESTATIBV...
M · LABERIVS · C · F
DAT

Descripsi post Tomassettium. Strutt apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1882 p. 113.

2094 parva basis MAR., ara CARD. Ex Civitate Lavinia detulit mense Mart. 1774 et Romae apud se habuit MAR. Fuit in museo Borgiae CARD.

M
...AECILIVS
TAB
LVPERCVS
S · M · I · D · D

Marini ms. Vat. 9125 f. 208 (a quo Oderico sched. Genuen. f. 15') de visu, nescio unde Cardinali *iscrizioni antiche inedite* n. 6 (inde Orelli n. 4920 et errore huius corporis vol. VI n. 165).

1 om., 2 CAECILIVS Card.

2095 *nella chiesa di Civita Lavinia.*

*a*VO · AVG
L · F · VALERIVS CATVLL CO.....
CATVLLVS PONTIF · .....

Holstenius ms. (cod. Dresd. F 193 f. 62), qui vidit.

Fortasse Valerius Catullus is cuius meminit Suetonius Gai. 36. Cf. Borghesi opp. 5 p. 528 (Th. M.)

2096 tabula marmorea litteris magnis. Legitur una cum n. 2087 et 2114 apud VISC. ms. II Romae in museo Vaticano MAR. ibique extat *Gall. lap. Aug.* II.

. . . .
DIVI AVGVST . .
*pontifici ma*XIMO COS · VI · I . . .
R R *decreto*
$\overline{\text{VI}}$ · VIRI . . .
. . OS · P · TET · TIV . . .
AYMENEVS · L · SICINIV . . .
*ludos et cenam d*VR · POPVLO · DEDERVN · R . . .

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. Par. I f. 116, II f. 167; Marini ms. Vat. 9124 f. 197.

2 quadratarius erraverit necesse est (de lectione dubitare non vetuit inspecto lapide Huelsenus), nam ex posteris divi Augusti consulatum sextum nemo gessit.

2097 tabula marmorea. In palatio Vaticano in officina sculptoris MAR. (ms.). Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap. mag.* I). — Locum non indicat VISC.

SENATVS · P · Q · LANVINVS EX · P · P
TI · CLAVDIO · CAESARI · AVG · GERMANICO · PONT · MAX · TR · POT · II a. 42
C · CAECIO · PVLCHRO · DICTATORE · P · AVTRONIO · CELSO · L · LABERIO · MARIMO · AED

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms Paris. I f. 183, II f. 149; Marini ms. Vat. 9125 f. 340, Arv. p. 224 (inde Orelli n. 3766).

1 LANIVINVS Mar. (Arv.), non recte. — 3 AEDIL Mar. — Laberius Maximus procurator Vespasiani in Iudaea (Ioseph. b. I. 7, 6, 6), praefectus annonae a. 80 (act. Arv., C. I. L. VI, 2059) huius L. Laberii Maximi potest fuisse filius.

2098 tabula marmorea fracta. Rep. ibi fere ubi n. 2112, est Civita Lavinia in aedibus Frezza RATTI. Ibi extat.

T I T*o caesari*
V A S *Vespasiano augusto*
S · P · Q · L*anuvinus*

Descripsi post Detlefsenum. Edidit Ratti act. acad. pontific. archaeol. 2 p. 440; Tomassetti apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1883 p. 346.

2099 fragmentum tabulae marmoreae Civita Lavinia rep. a. 1865 ab Anconio BENND. ACTA. Postea fuit Romae in Palatino, anno 1876 ibidem in museo Kircheriano amplificato.

H*adrian*
PONT · M*ax trib pot.*
IMP · II

Descripsimus Henzen ex ectypo quod dedit Benndorf, ego ex lapide. Exhibent acta ms. Est vol. VI n. 980 a.

2100 fragmentum tabulae marmoreae PIGH. Lanuvii SMET., Lanuvii in ecclesia PIGH.; vulgo civitas Lavini vocatur VRS.

imp. caesari
divi hadr|ANI · F
divi tr|AIANI
parth|ICI · NEP
divi NERVAE · PRONEP
*t. aeli*O · HADRIANO
ant|ONINO · AVG · PIO
pont. |MAXIMO · TRIBVN
potest|AT · II · COS · II · P · P a. 139
senat|VS · POPVLVSQVE
lan|VINVS · VETERES

Smetius ed. f. 55, 4 de visu, ut dicitur, schedula apud Panvinium cod. Vat. 6038 f. 18'; alia schedula ib. f. 133; Panvinius ipse fast. ad a. 891 Manutius orth. 378, 30; Ursinus fam. Rom. p. 185 qui vidit et descripsit (ex Ursino et Smetio Grut. 253, 6); Anonymus bibliothecae Vallicel. Q. VI, 221 l. 4' (inde Armellini *cronachetta mensuale* 1875 p. 48). Hi omnes ea tantum exhibent quae supra dedi litteris maiusculis. Eadem proponit Pighius Berol. f. 108 adiectis supplementis; quae supplementa quamquam linea a reliquis seiunguntur, tamen, cum et ipsa scripta sint litteris maioribus nec supplementa ea esse Pighius adiecerit, speciem antiquorum praebent, ita ut Begerus spicileg. antiquitatis p. 102 n. 11 tamquam a Pighio proposita ut inscriptionem integram aeri inciderit (inde et ex Ligorio per Gudium suppletur in edit. Grut. altera). Male supplevit et supplementa nullo modo ab antiquis separans ut inscriptionem integram exhibet Ligorius Neap. lib. 35 p. 198, aliter Taur. vol. 10 (inde Gotz. ms. 1505, 5), rursus aliter vol. 21.

Exhibui exemplum Anonymi Vallicelliani; vv. lectiones adscripsi Smetii Ursini Pighii. — 1 (ANI Smet. — 2 'IANI Urs. — 4 om. Pigh. — 6 pont. Urs. — 7 MAXVMO Smet. — 8 CONS (pro COS·II) Pigh. — 9 in. ES (pro VS) Smet.

Supplementa a Pighio adiecta non differunt a nostris. Ligorius et alia corrupit et v. 10 pro LANIVINVS, quod recte posuit Taur. vol. 10, in libro Neapolitano proponit LAVINVS. Quod videtur fecisse, ut firmaret opinionem, quam tunc habuit (cf. supra p. 188 adn. 1), ibi ubi est Civita Lavinia, fuisse Lavinium. Quam fraudem pluribus exagitat Ursinus l. c.

2101 rep. *in un canneto spettante al sig. C. Tommaso Truzzi sotto la proprietà del sig. Duca Cesarini nel territorio di Civita Lavinia, vicino a nuova strada consolare, cinquanta o sessanta passi in distanza dalla strada che dalla detta consolare conduce a C. Lavinia. — Andò in mano sig. Duca Cesarini. La comunità di C. Lavinia fece la supplica per averla, ma non ebbe risposta.*

IMP · CAES · L · SEPTIMIO · SEVERO · PIO · PERTINACI · AVG · ET · IMP · CAES · M · AVRELIO · ANTONINO · PIO · FELICI · AVG ·
SENAT · POPVLVSQ · LANIVINVS ·
IN · LOCVM · BALNEARVM · QVAE · PER · VETVSTATEN · IN · VSV · ESSE · DESIERANT · THERMAS · EX · QVANTITATIBVS · QVAE ·
EX · INDVLGENTIA DOMINORVN ·
NN · PRINCIPVM · HONORARIARVN · SVNMARVN · SACERDOTIORVN · ADQVISITAE · SVNT · ITEM · EX · VSVRIS ·
C KALENDARI · ANPLIATIS · LOCIS · ET · CELLIS · A · FVNDAMENTIS · EX·STRVXIT · ET · DEDICAVIT ·

Fea sched. f. 329 et 330 mano ignota (inde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1862 p. 138).

Pro AE plerumque traditur Æ. — 1 traditur SEPTIMO.

3—5 Henzenum si audis, imperatores Lanuvinis permiserant ut summas, quas sacerdotes ab ipsis quotannis vel in perpetuum creati honoris causa rei publicae intulerant, in extructione operis publici erogarent. Sed ad hanc rem neque opus erat permissu imperatorum (nam quod ille distinguit inter magistratuum et sacerdotum summas honorarias, de illis liberum arbitrium fuisse rei publicae, has sacras tantum esse dictitans, id novum est et inauditum et vix credi potest), neque apte dici poterat *quantitates* illas ex indulgentia imperatorum reipublicae acquisitas; erant enim rei publicae etiam ante permissum imperatorum. Rectius *summae honorariae* (v. 5) eae intelleguntur, quas ipsi imperatores cum honoris causa sacerdotiis apud Lanuvinos fungerentur, solitis sine dubio multo amphores rei publicae Lanuvinorum intulerunt. *indulgentia* cum sit *ex permissu*, ea formula de mera donatione usurpari non potest. Immo cum antea Lanuvii sacerdotes pro introitu solvissent pecuniam aut summam minorem, permissu imperatorum res publica eam numerationem aut instituit aut auxit. TH. M. — 6 *centenaris.*

2102 fragmenta marmorea opistographa crassa m. 0,025, Civita Lavinia effossa ab Eduardo Anconi anno 1865.

Descripsit Henzen ex ectypo chartaceo subministrato a Benndorfio.

Videtur spectare ad M. Aurelium Caesarem. — In parte aversa litteras fragmenti primi differre a reliquis notat Henzen.

2103 fragmentum tabulae marmoreae supra integrae. Civita Lavinia re *di Pietro, sta in casa Trombetta* TO in curia.

PONT · MA*x*
*senatus populus*Q · LANIVIN*us*
IO · ATTICO ·

Recognovi descriptam accuratissime settio. Strutt apud Fiorellium *scavi* 1881 p. 294.

3 significantur fortasse Ti. Cla C. Bellicus Torquatus consules a.

basis marmorea. Lanuvii in templo SMET. (ms.), in palatio SMET. (ed.), *nel palazzo de arini* LIG. (Taur. secundum Gudium), *al palazzo* ANONYMVS PANVINII. *Murato nel cantone principio del palazzo de' duchi Cesarini nella piazza grande della terra di Civita Lavinia* ORGI. *In Civita Lavinia incastrata nel muro in faccia della chiesa maggiore* REGGI. Ibi at — S. i. SAR. Ibidem (Lanuvii?) in atrio (divi Blasii) ALC.

T · A V R E L I O
A V O · L I B
A P H R O D I S I O
P R O C · A V G
A R A T I O N I B V S
E · P · Q · L
OEDIC · Q · VARINIO · Q · F
MAEC · LAEVIANO · AED

Recognovi descriptam a Detlefseno et ab aliis. Habent P. Sabinus Ott. f. 111'; Alciatus Fean f. 182; cod. Marucell. A 79, 1 f. 53' manu aliena adscriptam; Pighius cod. Berol. f. 148; Smetius ms. Neap. p. 148 (inde Manutius orth. 495, 4) non sine mendis, melius ed. 72, 5 (inde Grut. 371, 2 qui laudat etiam Ursinum), ubi dicit habuisse se a Pighio; Anonymus bibl. Vallicell. Q VI, 221 f. 2; Ligorius ms. Neap. lib. 38 p. 190 (inde Panvinius Vat. 5035 f. 114; ex hoc Donius 78 (ex sched. Vat.); ex Donio rursus Donati 247, 3) interpolatam, Taur. vol. 10 ab interpolationibus et mendis immunem; Anonymus apud Panvinium Vat. 5035 f. 102; alia scheda eiusdem ib. f. 119, Cassianus a Puteo, ut videtur, cod. Berol. A 51 m f. 183; Suaresius ms. lib. 38, 180; Holstenius epist. ed. Boissonade p. 159, Kircher Lat. p. 53 ex epistula Valentini Stebaeri medici; Ricchi *uomini illustri* p. 148; Vulpi Lat. 5 p. 24, Giorgi sched. Casanat.; Nardi ad Calogerà *raccolta* t. 22 (1740) p. 235; Reggi inter Mariniana biblioth. Vatic.; Zoega ms. 308', E. Q. Visconti ms. Paris. II f. 22'; Fea sched. f. 58 mano Mariottii; Nibby *anal.* 2 182, Marocco 8 p. 105.

105 Civita Lavinia rep. anno 1828 *sotto il casino Dionigi dal canto rivolto ad oriente nel oliveto* NIBBY. Periit vel latet.

A · CASTRICIVE · MYRIO
TALENTI · F · TR · MIL · PRAEF · EQ
ET · CLASSIS · MAG · COLLEG
LVPERCOR · ET · CAPITOLINOR
ET · MERCVRIAL · ET · PAGA
NOR · AVENTIN · XXVIVIR
. . . . . . MONI · PER · PLVRES
. . . . . I · SORTITIONIBVS
. . . . DIS · ADEMPTIS

Amati ms. Vat. 8752 f. 50, qui videtur accepisse a dominis lapidis, Borghesi *bull. dell' Inst.* 1842 p. 184 (inde Henzen n. 8015) ab Amatio; aliunde Nibby *analisi* 2 p. 177.

1 T longam in ET dedi ex Amatio ms. — 5 PA..A.. Nibby. — 8 I litteram ante SORTITIONIBVS habet solus Amati ms. — 9 . . .DIS Nibby, . . .IS Amat.

Aevi est Augustei, ut reliquae inscriptiones ubi memorentur vigintisexviri, cf. Mommsen C. I. L. I p. 188, *Staatsrecht* 2[2] p. 578 n. 1.

2106 Lanuvii.

TORQVITVS
HESPERI AVG LIB PROC

Descripsit Mommsen.
1 videtur fuisse TORQVISVS.

2107 cippus marmoreus valde detritus. Civita Lavinia in foro ARACH.; adhuc in platea publica prope orientalem oppidi portam. — In Castro Gandulfi MVR. errore.

C · MESSIO · C · F · DONATO
IVNIANO CONSVLI
PROCONSVLI SICILI
AE PROVINCIAE · PR ·
AEDILI QuaesTORI · SI
CILIAE PROVINCIAE
CVRAtori CIVITATIVM
VNIVERSarum PRO
VINCIAE ///AE LEG · AVG
PR · PR ORCILIC ·
. . . . . . FSL
. . . . . . ERGA · FIL ·

Descripsimus Mommsen Henzen Detlefsen ipse. Valentinus Stebaerus medicus apud Kircherum Lat. p. 54 (inde Mur. 384, 2 falso laudans schedas suas); Vulpi Lat. 5 p. 27 (inde Mur. 434, 4; Nibby *anal.* 2 p. 181), Marini, qui vidit, Arv. p. 735, Henzen syll. 8508.

Dedi ut excepi; varias lectiones adposui Marinii et Mommseni. — 2 ANIANO, 5 QVAESTORI Mar. — 7 CVRATORI Momms., CVRATORI Mar. — CIVITATIVM Momms., LAVINATIVM Mar. — 8 VNIVERSARVM Momms., . . .V. . .M Mar. — 8. 9 PRO VINCIAE *siciliae* Momms., PRO|. . .AE Mar. — 10 PC- ///ORIC·L Momms., ...CILIC Mar. — 11 // ///MERITE Momms., om. Mar. — Post v. 11 tres versus deesse dixit Momms.; mihi potius spatium unius fere versus (non trium) consulto vacuum relictum esse videbatur.

2108 tabula marmorea. Cynthiani FABR., apud Gentianum MALV., Genzano BIANCH. Ab hortis ducis Cesarini prope Lanuvium translata in hortos Capuccinorum Cynthiani GIORG. *Al convento de' PP. Capuccini vicino a Genzano incassato dentro un muro vicino al pozzo* STOSCH. Ibi adhuc.

CN · RICINIO · CN · F · PVP · PERSAE · SCR
TR · MIL · AVONCVLO
POMPONIAE · L · F · RVFAE · MATRI
THORIAE · A · F · AVIAE
L · ALBIVS · L · F · FAB · RVFVS · SCR · AED
QVINTIAE · L · F · RVFAE · VXORI

Recognovi. Legitur in cod. Barb. 29, 148 scripta manu fortasse Suaresii; Fabretti 286, 223 (ex schedis Fabrettanis) Malvasia 354, qui praeterea laudat Aeschinardum, Bianchini sched. Veron. 347 f. 107 (ex schedis Bianchinis Maffei mus. Ver. 310, 7), qui vidit a. 1709; Gori cod. Marucell. A 6 ex schedis Philippi Stosch qui descripserat mense Ian. 1726, ex eisdem schedis Donati 222, 8; Giorgi sched. Casanat., Vulpi Lat. 5 p. 118; Lupi Vat. 9143 f. 7' a Lesleo; Fea sched. f. 58 manu Mariottii (1762); Lucidi *memorie dell' Ariccia* p. 148; Uhden sched. Berol. (n. circiter 1792). Marini Vat. 9120 f. 298' manu ignota; Leo Nardoni descripsit.

4 Thorios fuisse Lanuvii scimus etiam ex Cicerone de fin. 2, 20, 63 (cf. supra p. 192).

2109 tabula marmorea. Rep. Civita Lavinia una cum n. 2087 et 2101 FEA. Nuper Genzani rep. BORGH. Genzani rep., inde Romae apud Truzzium HENZ. Postea fuit apud Sartium, nunc est in museo Capitolino inter lapides Sartianos.

A · TERENTIO · A · F · VARR
MVRENAE
PTOLEMAIEI · CYRENENS
PATRONO
ΔΙΑ ΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ
ΠΤΟΛΛΑΝΝΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΠΕΛΛΑ
ΣΙΜΩΝΟΣ ΤΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ

Descripsit Bormann, recognovi ipse. Fea sched. f. 329' manu ignota; Borghesi in epistula data d. 2 Dec. 1844 (cf. opp. 7 p. 428), Henzen, qui vidit, *bull. dell' Inst.* 1848 p. 75, syll. n. 5311.

Varronem Murenam consulem a. u. c. 731 (cf. vol. I p. 450 ad a. 731, vol. VI n. 1324) putat Henzen, patrem huius (Cic. fam. 15, 12, 6; Caes. b. c. 3, 19) Borghesius.

10 tabula marmorea. Civita Lavinia effossa ab Ugonio.

pro FRC · VEHICV*lorum*
donis DONATI · BELLO · BR*itannico*
LANIVINI · ET · DIC*tatoris*
*ex pe*CVNIA · REPE*tit*
BVS · ET · MVLIE*r*

...psit Helbig anno 1889, recognovit Bormann.

...thes videtur esse dedicatus ab uxore eius cuius honores enumerantur ...3. — 3 fuit fortasse [*aedilis municipi*] *Lanuvini*: cf. n. 2114. 2122. — 5 significatur fortasse curia mulierum (n. 2120, 13).

2111 fragmentum tabulae marmoreae. Genzano rep. *nell' orto annesso alla chiesa di S. Sebastiano* ibique exstat NARD.

T · MV . . . . . .
TR · MILIT . . . .
PR · MV . . . . . .
. . . .
. . . . . .

Nardoni ms.

2112 tabula marmorea alta m. 0,90 lata m. 1,65 crassa cm. $1^1/_2$; litterae in praescriptione altae sunt cm. 3,5. in ipso titulo primum cm. 2 deinde declinant ad cm. 1. *In un terreno dei signori Frezza possidenti di Civitalavinia alla distanza di questo castello un mezzo miglio circa verso levante si scoprirono casualmente al cadere dell' anno 1816 nel farsi i lavori campestri, molti pezzi di antico marmo, quali diligentemente riuniti presentarono una lunga iscrizione* RATTI. Ex minutis his frustulis numero plus quinquaginta tabula in integrum poene restituta collocata est Civita Lavinia in aedibus Frezza, ubi hodie quoque extat. — Praeterea de loco ubi prodiit, haec habet RATTI: *Il luogo, dove fu rinvenuta ...*

a. 136 *l. ceionio* · COMMODO SEX · VETVLENO · CIVICA
pompeiano · *cos* · ... *in* TEMPLO · ANTINOI · IN · QVO · L · CAESENNIVS · RVFVS
patronus · MVNICIPI · CONVENTVM HABERI IVSSERAT · PER · L · POMPEI
VM · Q · Q · CVLTORVM · DIANAE · ET · ANTINOI · POLLICITVS · EST
TVRVM EIS EX LIBERALITATE SVA · HS · XV · M · N · VSVR
ex quibus · *idibus* · DIANAE · IDIB · AVG · HS · CCCC · N · ET · DIE NATALIS ANTINOI · V
dari HS CCCC · N · ET · PRAECEPIT · LEGEM · AB IPSIS CONSTITVTAM · SVB TE
trastylo antinoi · PARTE · INTERIORI · PERSCRIBI · IN · VERBA · INFRA SCRIPTA
a. 133 *m. antonio hibero* · P · MVMMIO · SISENNA · COS · KAL · IAN · COLLEGIVM · SALVTARE DIANAE
ET · ANTINOI · CONSTITVTVM · L · CAESENNIO · L · F · QVIR · RVFO · DICT · III · IDEMQ
KAPVT · EX · S · C · P · R
*quibus coire co*NVENIRE · COLLEGIVMQ · HABERE LICEAT · QVI · STIPEM · MENSTRVAM CONFERRE
*volen*T *in fune*RA · IN · IT · COLLEGIVM COEANT · NEQ · SVB SPECIE EIVS COLLEGI · NISI SEMEL IN
*mense c*OEANT *co*NFERENDI · CAVSA · VNDE DEFVNCTI · SEPELIANTVR
*quod faustum fe*LIX · SALVTAREQ · SIT · IMP · CAESARI · TRAIANO · HADRIANO · AVG · TOTIVS
*domus aug. nobis n*OSTRIS · COLLEGIOQ · NOSTRO ET BENE ADQVE · INDVSTRIE · CONTRAXERIMVS
*VT EXITVS DEFVNCTORV*M · HONESTE PROSEQVAMVR · ITAQ · BENE CONFERENDO VNIVERSI CONSENTIRE
DEBEMVS · VT *longo d*VRARE · TEMPORE · INVETERASCERE · POSSIMVS · TV · QVI · NOVVS IN HOC COLLEGIVM
INTRARE VOLES · *prius* LEGEM PERLEGE ET · SIC · INTRA · NE POSTMODVM · QVERARIS · AVT · HEREDI
CONTROVERSIAM · RELINQVAS LEX · COLLEGI
*plac*VIT · VNIVERSIS · VT · QVISQVIS · IN HOC · COLLEGIVM · INTRARE VOLVERIT · DABIT KAPITVLARI · NOMINE
HS · C · N · ET · *vi*NI · BONI · AMPHORAM ITEM · IN · MENSES SING · A · V · ITEM · PLACVIT VT QVISQVIS
CONTIN*uis* · NON · PARIAVERIT ET · EI HVMANITVS · ACCIDERIT EIVS RATIO FVNERIS NON HABEBITVR
ETIAM SI *tes*TAMENTVM · FACTVM HABVERIT ITEM · PLACVIT QVISQVIS · EX · HOC
RE N · PARIATVS DECESSERIT EVM SEQVENTVR · EX ARCA HS CCC N EX QVA SVMMA DECERNENTVR
QVIARI · NOMINE · HS L · N QVI AD ROGVM DIVIDENTVR EXEQVIAE AVTEM PEDIBVS FVNGENTVR
ITEM PLACVIT QVISQVIS A MVNICIPIO VLTRA MILLIARE XX DECESSERIT ET NVNTIATVM FVERIT EO EXIRE DE
ELECTI · EX CORPORE N · HOMINES TRES QVI FVNERIS EIVS CVRAM AGANT ET RATIONEM POPVLO REDDERE
SINE DOLO MALO · ET · SI QVIT IN EIS FRAVDIS CAVSA · INVENTVM FVERIT EIS MVLTA ESTO QVADRVPL
IVS DABITVR · HOC · AMPLIVS · VIATICI NOMINE VLTRO · CITRO · SING · HS XX · N · QVOD S
VRA MILL · XX · DECESSERIT · ET NVNTIARI · NON POTVERIT · TVM IS · QVI · EVM FVNERAVERIT
*tabel*LIS SIGNATIS · SIGILLIS CIVIVM ROMANOR · VII · ET PROBATA CAVSA · FVNERATICIVM
*ampli*VS NEMINEM PETITVRVM · DEDVCTIS · COMMODIS · ET · EXEQVIARIO · S LEGE C
*a co*LLEGIO DOLVS · MALVS · ABESTO · NEQVE · PATRONO · NEQVE · PATRONAE NEQVE

Primus descripsit Nic. Ratti et edidit in actis academiae pontif. archaeologicae vol. II (1825) p. 462 cum commentario p. 437—461 in conventu sociorum academiae d. 18 Mart. 1824. Inde repetiverunt Cl. Cardinali *diplomi militari* n. 310 ad p. 254 et Mommsen in tabula ad librum inscriptum 'De collegiis et sodaliciis Romanorum' (Kiliae 1843. 8°.). — Post Rattium tabulam examinaverunt a. 1847 Henzenus et Mommsenus, quorum hic de eis quae in re praesenti enotaverat rettulit in ephemeride *Zeitschrift für gesch. Rechtswissenschaft* vol. 15

Rattius non magis integram vidit quam ego; contra Mommsenus et Henzenus anno 1847 fragmenta nonnulla cum reliquis non coniuncta ... quae nec Rattius viderat neque ego nuper data opera inquirens in aedibus Frezza repperi. Pertinent ex his fragmentis alia ad col. I v. ubi ea vides distincta litteris inclinatis; alia quo pertinuerint, ipsi Henzenus et Mommsenus non definiverunt; sunt autem haec.

a — ...

b — A · COX / B E I S C

c — LEI

Fragmentum *a* superesse ex praescriptione adnotavit Mommsen, motus sine dubio magnitudine litterarum; hoc si verum est, pertinuit ad ... vel ad AN litteras in POMPEIANO. — Fragmentum *b* si re vera ad hanc inscriptionem pertinuit, nullo alio loco potest stetisse nisi col. I.

ste il marmo, è una camera appartenuta già ad un pubblico bagno, non facendone dubitare i tubi di terra cotta pur ivi rinvenuti, ai quali ›mmunicavasi il calore da un vicino forno in parte ancora esistente. Sussistono non meno considerabili avanzi de' muri di quella camera; e che a uno di essi fosse incastrata la lapida, è egualmente certo, essendosi ritrovate nella stessa circostanza le due spranghe di ferro con i loro chiodi, he alla medesima tenevanla assicurata; cosicchè vedesi chiaro, che col rovinare della muraglia cadde la lapida e ne seguì allora il di lei prassamento.

I · P E L A N O · C O S · A · D · V · I D V S · I V N
¿VE DOMINAE NEQVE CREDITORI · ER · HOC · COLLEGIO · VLLA · PETITIO ESTO NISI · SI QVIS · TESTAMENTO · HERES
RINA[.]V ERIT · SI QVIR · INTEETATVS · DECEBSERIT · IS · ARBITRIO · QVINQ · ET · POPVLI · FVNERABITVR
.ACVIT · Qui&QVIS · EX · HOC · COLLEGIO SERVVS · DEFVNCTVS · FVERIT ET CORPVS EIVS · A · DOMINO · DOMINA[.]
QVITATAE · EEPVLTVRAE · DATVM · NON FVERIT · NEQVE TAESLLAS · FECERIT · EI FVNVS · IMAGina
/M · FIET ꝛ ITEM · PLACVIT · QVIEQVIS EX QVACVMQVE CAVSA · MORTEM · SIBI ADRCIVER[.]
VS · RATIO · FVNERIS · NON · HAEEBITVR
PLACVIT · VT · QVISQVIS · SERVVS · EX · HOC · COLLEGIO LIBER · FACTVS · FVERIT IR · DARE DEBEBIT VINI bo
I · AMPHORAM ꝛ ITEM · PLACVIT QVIEQVIE · MAGISTER · SVO · ANNO · ERIT · EX · ORDINE · A[.]
) CENAN · FACIENDAN · ET · NON · OBSERVAVERIT · NEQVE · FECERIT · IS · ARCAE · INFERET HS RRR N
ISEQVENS · EIVS DARE DEBEBIT · ET · IS · EIVS · LOCO · RESTITVERE · DEBEEIT
) · CENARVM · VIII ID MAR · NATALI · CAEEENNI · [ ] · PATRIS · V · K · DEC · NAT · ANTinoi
OIS · AVG · NATALI · DIANAE · ET · COLLEGI · XIII · K · SEPT · NAtal caesENNI · RILVANI · FRATRIS · PR · N
IATALI · CORNELIAS · PROCVLAE · MATRIS XIX · X · IAN NAtal caeSENNI · RVFI · PATR · MVNIC

STRI · CENARVM · ER · ORDINE · ALBI · FACTI · QVOD ORDINE · HOMINES · QVATERNI · PONERE DEBEbunt
VINI · BONI · AMPHORAS · RINGVLAS · ET · PANES · A · II QVI · NVMERVS COLLEGI FVERIT ET SARDAE · Nu
NERO QVATTVOR · STRATIONEM CALDAM CVM MINISTERIO
· PLACVIT · VT · QVISQVIR · QVINQVENNALIS · IN · HOC COLLEGIO · FACTVS FVERIT · IS · A · SIGILLIS · EIVS · TEMPORIS
QVO QVINQVENNALIS · ERIT · IMMVNIR · ESSE · DEBEBIT · ET · EI · EX · OMNIBVS · DIVISIONIBVS PARTES · DVPLas
DARI · ITEM · SCRIBAE · ET · VIATORI · A · SIGILLIS · VACANTIBVS · PARTES · EX · OMNI · DIVISIONE RESQVIPlas
EARI · PLACVIT
I · PLACVIT · VT · QVISQVIS · QVINQVENNALITATEM · GESSERIT · INTEGRE · EI · OB HONOREM · PARTES · SEsqui
PLAS · EX OMNI · RE DARI · VT · ET · RELIQVI · RECTE · FACIENDO · IDEM · SPERENT
I · PLACVIT · SI QVIR · QVID QVERI · AVT · REFERRE · VOLET · IN CONVENTV · REFERAT · VT · QVIETI · ET
HILARES · DIEBVS SOLLEMNIBVS · EPVLEMVR
4 PLACVIT · VT · QVISQVIS · SEDITIONIS · CAVSA · DE · LOCO IN ALIVM · LOCVM TRANSIERIT EI · MVLTA · ES
TO HS IIII · N ꝛ SI QVIS AVTEM IN OBPROBRIVM · ALTER · ALTERIVS · DIXERIT · AVT TVmul
TVATVS · FVERIT · EI · MVLTA ESTO · HS · XII N · ꝛ SI QVIS QVINQVENNALI · INTER EPVlas
OBPROBRIVM · AVT · QVID · CONTVMELIOSE DIXERIT EI · MVLTA · ESTO · HS · XX N
8 PLACVIT · VT · QVINQVENNALIS · SVI · CVIVSQVE TEMPORIS · DIEBVS SOLLEMNibus ture
ET · VINO · SVPPLICET · ET · CETERIS · OFFICIIS · ALBATVS · FVNGATVR · ET · DIEbus natalibus
DIANAE · ET · ANTINOI OLEVM · COLLEGIO · IN · BALINIO · PVBLICO · PONat antequam
EPVLENTVR

p. 357 seq., Henzenus totam inscriptionem denuo edidit in supplemento sylloges Orellianae n. 6086. Hoc exemplum repetiverunt Wilmanns ex. inscr. n. 319 et Bruns fontes iuris ed. 4 p. 216. — Denuo ego a. 1878 iterumque a. 1882 totam inscriptionem attente perlegi.

sed ne huic quidem loco aptum est; videturque potius hoc fragmentum, cui idoneum locum in inscriptione Henzenus et Mommsenus coram non invenerunt, ab ea esse separandum.

Adscripsi varias lectiones priorum potiores. In praescriptione VETVLENO priores, male. — I, 7 INFERIORI Card., errore. — 11—16 quae inclinatis expressa sunt, debentur Mommseno (*Zeitschr. f. Rechtsw.* l. c. p. 358. 361) et Henzeno. — 12 IT] II Ratti. — 17—21 ea, quae supplevimus, exhibet Ratti tamquam viderit. — 19 LEX priores omnes. — 22 ante NON quae fuit littera, est a fuit, unde neglegenter Rattius edidit CONTINENTER, aut X, videtur fuisse in lapide CONTINVIS·SEX vel CONTINVIE·R. — 23. 24 paucas litteras a nobis suppletas tamquam sibi visas exhibet Ratti. — 24 CCC] CCCC Ratti, male; correxerunt Mommsen (*Zeitschr. f. Rechtsw.* l. c. p. 362) et Henzen. — 25 L] I Ratti, male. — 28 MALO Ratti — 29 in. duodecim circiter litterae perierunt; totidem in vv. 30 seq. — 31 in. ....IS Ratti, unde Mommsenus suppleverat *tabulis*; non recte autem Henzenus vestigia litterae quae extat ante IS obstare ei supplemento putavit; immo est in lapide LIS. — 32 in. VS potius lapis quam, quod dedit Henzen, ...IS. — COLEGI Henz., non recte. — II, 1. 2 ut integros exhibet Ratti. — 14 inter QV et O duae vel, ut plurimum, tres litterae perierunt. — 17 IS om. Ratti. — 23 REFERANT priores, male. — 26. 28 OBBROBRIVM Henz., non recte.

Ad interpretationem legis post Mommseum (de collegiis et sodaliciis p. 92—115), cuius sunt supplementa pleraque, nonnulla contulit Max Cohn *zum röm. Vereinsrecht* (Berl. 1873) p. 101 seq. 139 seq.

[L. Ceionio] Commodo Sex. Vettuleno Civica Pompeiano cos. a. d. V. Idus Iun(ias)

I, 1. 2 *[Lanuvii[1]) in] templo Antinoi, in quo L. Caesennius Rufus | [patro-*
3 *nus[2]) municipi conventum haberi iusserat per L. Pompeium | ...um, q(uin)q(uennalem) cultorum Dianae et Antinoi, pollicitus est se |*
4 *[conlaturum[3]] eis ex liberalitate sua (sestertium quindecim) m(ilium)*
5 *n(ummum) unum, die | [natal]is Dianae idib(us) Aug(ustis) sestertios*
6 *quadringenos) n(ummos), et die natalis Antinoi, V k(alendas) | [De-c(embres)], (sestertios quadringenos) n(ummos); et praecepit legem ab*
7 *ipsis constitutam sub tetra[stylo A]ntinoi parte interiori perscribi in verba infra scripta: |*
8 *[M. Antonio Hibero P. Mummio Sisenna cos. kal(endis) Ian(uariis)*
9 *collegium salutare Dianae | ....[4]) et Antinoi constitutum, L. Caesennio*
10 *L. f. Quir. Rufo dict(atore tertium) idemq(ue) patr(ono). | Kaput*
11 *ex s(enatus) c(onsulto) p(opuli) R(omani): | Quibus coire convenire*
12 *collegiumq(ue) habere liceat. Qui stipem menstruam conferre vo[len]t in fun]era, in it collegium coeant, neq(ue) sub specie eius collegi nisi*
13 *semel in men[se c]oeant co[n]ferendi causa, unde defuncti sepeliantur. |*
14 *[Quod faust]um fe[lix salutareque sit imp. Caesari Traiano Hadriano*
15 *Aug(usto), totiusque | [domus [scr. totique domui] [Aug.], nobis, [n]ostris collegioq(ue) nostro, et bene adque industrie contraxerimus,*
16 *ut | [e]xitus d[efu]nctorum honeste prosequamur! Itaq(ue) bene con-*
17 *ferendo universi consentire | debemus, u[t long]o tempore invetereseere possimus.*
18 *Tu qui novos in hoc collegio | intrare voles, p[r]ius legem perlege*
19 *et sic intra, ne postmodum queraris aut heredi tuo | controver[si]am relinquas.*

Lex collegi. |

20 *[Plac]uit universis, ut, quisquis in hoc collegium intrare voluerit,*
21 *dabit kapitulari nomine | (sestertios centum) n(ummos) et vi[ni] boni amphoram, item in menses sing(ulos) a(sses quinos).*
22 *Item placuit, ut quisquis mensib(us) | continuis se[x?] non pariaverit et ei humanitus acciderit, eius ratio funeris non habebitur,*
23 *etiamsi [tes]tamentum factum habuerit.*
24 *Item placuit: quisquis ex hoc corpo[re n(ostro) pariatu[s] decesserit, eum sequentur ex arca (sestertii trecenti) n(ummi), ex qua*
25 *summa decedent exe[quiari nomine HS (quinquaginta) n(ummi), qui ad rogus dividentur, exequiae autem pedibus fungentur. |*
26 *Item placuit: quisquis a municipio ultra milliar(ium vicesimum)*
27 *decesserit, et nuntiatum fuerit, eo exire debebunt | electi ex corpore n(ostro) homines tres, qui funeris eius curam agant, et rationem*
28 *populo reddere debebunt | sine dolo m[alo]; et si quit in eis fraudis*
29 *causa inventum fuerit, eis multa esto quadruplum. Quibus | [funeraticium][5]) eius dabitur, hoc amplius viatici nomine ultro citro sing(ulis)*
30 *HS (viceni) n(ummi). Quodsi longius | [a municipio su]pra mill(iarium vicesimum] decesserit et nuntiari non potuerit, tum is qui eum fune-*
31 *raverit, testo[c]or rem tabulis signatis sigillis civium Romanor(um*
32 *septem), et probata causa funeraticium suum, sa[t]is dato amplius*
33 *neminem petiturum, deductis commodis et exequiario, e lege collegi dari [ei debebit].*

[A n(ostro) co]llegio dolus malus abesto. Neque patrono neque
II, 1 *patronae neque d[omino] | neque dominae neque creditori ex hoc*
2 *collegio ulla petitio esto, nisi si quis testamento heres | nominatus erit. Si quis intestatus decesserit, is arbitrio quinq(uennalis) et populi funerabitur. |*
3 *Item placuit: q[ui]squis ex hoc collegio servus defunctus fuerit et*
4 *corpus eius a domino dominave] | iniquitatae [scr. iniquitate] sepulturae datum non fuerit neque tabellas fecerit, ei funus imagina-*
5 *rium fiet.*

Item placuit: quisquis ex quacumque causa mortem sibi adscive
6 *ri[t] |, eius ratio funeris non habebitur. |*
7 *Item placuit, ut quisquis servus ex hoc collegio liber factus fuerit,*
8 *is dare debebit vini [bo]ni amphoram.*

Item placuit: quisquis magister suo anno erit ex ordine albi
9 *ad cenam faciendam, et non observaverit neque fecerit, is arcae in*
10 *feret HS (triginta) n(ummos); | insequens eius dare debebit, et is eius loco restituere debebit. |*
11 *Ordo cenarum: VIII id(us) Mar(tias) natali Caesenni ..... patris*
12 *V kal(endas) Dec(embres) nat(ali) Ant[inoi]. | Idib(us) Aug(ustis) natali Dianae et collegi. XIII k(alendas) Sept(embres) nat(ali)*
13 *Cae[s]enni Silvani fratris. Pr(idie) nonas ...] | natali Corneliae Proculae matris. XIX k(alendas) Ian(uarias) natal(i) Cae[s]enni Rufi patr(oni) munic[ipi]. |*
14 *Magistri cenarum ex ordine albi facti qu[oqu]o ordine homines qua-*
15 *terni [immo quaternos] ponere debeb[unt] |; vini boni amphoras singulas et panes a(ssium duorum) qui numerus collegi fuerit, et*
16 *sardas nu[mero quattuor, strationem, caldam cum ministerio. |*
17 *Item placuit, ut quisquis quinquennalis in hoc collegio factus*
18 *fuerit, is a sigillis eius temporis |, quo quinquennalis erit, immunis*
19 *esse debebit, et ei ex omnibus divisionibus partes duplas] | dari.*

Item scribae et viatori a sigillis vacantibus partes ex omni di-
20 *visione sesquiplas] | dari placuit. |*
21 *Item placuit, ut quisquis quinquennalitatem gesserit integre, ei ob*
22 *honorem partes se[squi]plas ex omni re dari, ut et reliqui recte facienda idem sperent. |*
23 *Item placuit, si quis quid queri aut referre volet, in conventu*
24 *referat, ut quieti et | hilares diebus sollemnibus epulemur. |*
25 *Item placuit, ut quisquis seditionis causa de loco in alium locum*
26 *transierit, ei multa es[to HS (quattuor) n(ummum). — Si quis autem in*
27 *obprobrium alter alterius dixerit aut tumul[tuatus fuerit, ei multa esto*
28 *HS (duodecim) n(ummum). — Si quis quinquennali inter epul[as obprobrium aut quid contumeliose dixerit, multa esto HS (viginti) n(ummum).*
29 *Item placuit, ut quinquennalis sui cuiusque temporis diebus sol-*
30 *lemn[ibus ture] | et vino supplicet et ceteris officiis albatus fungatur.*
31 *et diebus natalibus] | Dianae et Antinoi oleum collegio in balineo*
32 *publico pon[at antequam] | epulentur.*

1) *Lanuvii in municipio* supplevit Mommsen, sed spatium non sufficit
2) [*dict. III et patronu*]*s* supplevit Mommsen ex v. 9.
3) [*in annum daturum* supplevit Mommsen, quo supplemento spatium videtur aliquantum excedi, praeterea *se in annum daturum sestertium tot milium unum* parum apte dicitur pro *se daturum sestertium tot milium usuras annuas*. — Usurae computantur quincunces cum unciae triente (5 1/3 %), [qui adiectus est ut summae rotundae efficerentur.
4) Periit fortasse agnomen Dianae.
5) Supplevit Henzen, aliter Mommsenus, deceptus lectionibus Ratti hic et supra v. 25.

2113 basis marmorea. Lavinae quae nunc dicitur Civita Indivina LIL. IVC. In platea Lavinae civitatis ALC. f. 67'. Lanuvii ante templum PIGH. SMET., *in piaza* ANONYMVS Vat. 6035 f. 125. In pariete capellae S. Antonii de Padua versus plateam Civitatis Laviniae SVAR. *Murata nelle mura laterali della chiesa parrochiale di Civita Lavinia, a mano sinistra vicino al campanile* GIORGI. Ibi extat. — S. l. SAB. MARVC. PANV. (Rom.). Eodem in loco (i. e. Romae) RED. Romae FERRAR. Ibidem, i. e. in S. Salvatore de Cupellis MAZ. In aede divorum Petri et Marcellini BEMB., similiter ALC. f. 112.

M · AVREL · AVG · LIB
AGILIO · SEPTENTRIO
NI · PANTOMIMO · SVI ·
TEMPORIS · PRIMO · SACERDO
TI · SYNHODI · APOLLINIS · PA
RASITO ALVMNO · FAVSTINAE
AVG PRODVCTO · AB · IMP · M ·
AVREL · COMMODO · ANTONI
NO · PIO · FELICE · AVGVSTO
ORNAMENTIS DECVRIONAT
DECRETO · ORDINIS · EXORNATO
ET · ALLECTO · INTER · IVVENES
S · P · Q · LANIVINVS

in latere:

IDVS · COMMODAS
ELIANO COS

Descripsi post Detlefsenum Lorentzenum alios. Habent P. Sabinus Ott. f. 111'; codex Redianus f. 32'. 34; Ferrarinus Par. f. 120, Reg. f. 6'; codex Marucellianus A 79, 1 f. 63' aliena manu adscriptam; Lilius Helmst. f. 26; Iucundus Ver. f. 161, Magl. f. 104'; Alciatus Fena f. 67' (inde vel certe eodem exemplo Choler f. 190'; item ex eodem exemplo pendet Mazochi f. 77) corrupte, melius ib. f. 112' (quod exemplum vel certe cuius exempli archetypum sequitur in. Bembus Monac. f. 62'), unde f. 67' postea correctum est; Metellus Vat. 6032 f. 360' et ad Mazochium suum nunc Vaticanum; Pighius Berol. f. 123; Smetius ms. Neap. p. 170 (inde Manutius orth. ed. 1566 p. 740, 1), ed. 41, 10 (inde Grut. 330, 3), qui in editione dicit se habuisse a Pighio; Anonymus bibl. Vallicell. Q VI 221 f. 2'; Ligorius Neap. lib. 35 p. 102, Taur. vol. 10. 20 f. 28 (inde per apographum Ottobonianum Vulpi Lat. 3 p. 150); Panvinius Vat. 6035 f. 24, Roma p. 430 (inde Manutius orthogr. ed. 1561 f. 30); Anonymus apud Panvinium Vat. 6036 f. 126, Ursinus, qui vidit, famil. Rom. p. 104; Lipsius ms. f. 12', epistolic. quaest. lib. 1 ep. 1 p. 2; Suaresius cod. Barb. 30, 100; Kircher Lat. p. 63 ex epistula Valentini Stebaeri 'tunc temporis in castro Gandulfino medici' qui descripsit; Ricchi *uomini illustri* p. 146; Giorgi sched. Casanat. tam frontis quam lateris inscriptiones, hanc solam in adnotationibus ad Baronii annalium ecclesiasticorum editionem Lucensem vol. 2 (1738) p. 347 (ad a. 192), unde hanc repetivit Donati 173, 2 adiecta inscriptione frontis ex Grutero; Vulpi Lat. 5 p. 31 de visu; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 276; Reggi inter Mariniana biblioth. Vatic., Marini Vat. 9127 f. 66; E. Q. Visconti ms. II f. 32; Zoega ms. p. 204 b; Fea sched. f. 69 manu Mariottii; Nibby *analisi* 2 p. 183; Marocco 6 p. 105 principium. V. ultimum adferunt Hermolaus Barbarus castigationes Plinianae (Rom. 1492) ad lib. III cap. 5 sub lemmate *Lavini* et Ant. Mancinellus Veliternus comm. ad Horat. carm. 3, 27, 3 (ed. Venet. 1492 f. 130), hic de visu. Orelli 894 cum adn. Henzeni.

Vv. 6 et 7 ex parte pessumdati sunt fractura recenti; eas litteras quae totae perierunt — dedi eas inclinatas —, supplevi ex auctoribus saec. XV et XVI fere consentientibus (nisi quod Metellus v. 7 habet AVO SVO DVCTO). — 8 COMMODI nomen in litura restitutum est.

Inscriptionem lateris plerique omiserunt; neque ego, quamvis data opera lapidem pertractans, vestigium eius ullum vidi. Exhibui supra exemplum quod Pighio commune est cum Smetio; praeterea extant exempla Giorgii hoc ....NINVS COMODVS | .....NINO COS (sic ms., ed Baronium edidit ..MP·COMMODO·VI | .. *septi*MIANO·COS), Vulpii ...CVS COMMODO | .....NTONINO | COSS, Lorentzeni ....VS..LINO | ....NIANO COS. Pighii lectio si vera est, significantur idus Commodae sive Augustae (Dio 72, 15. vit. Comm. 11) et consules Crispinus et Aelianus sive annus 187. Giorgius rettulit ad a. 192.

Eiusdem pantomimi titulum paulo recentiorem dabimus infra inter Praenestinos.

2114 cippus marmoreus litteris evanidis et insuper minio pessumdatis. Sine loci indicatione, sed una cum n. 2087 et n. 2096 legitur apud VISC. II. Romae in museo Vaticano MAR. VISC. I ibique exstat (*Sala delle Muse*).

D · //CIRIO · D · F PAL
AVSPICATO ·
AEDILI · MVNICIPI ·
CVRATORI · MVNER
MVNICIPES · CVRIALES
ET CVRIA · FLAMONAL
OB · MERITA · EIVS

Descripsimus olim Henzen, nuper coniuncta opera ego et Dressel. Male descripta legitur apud E. Q. Viscontium ms. Par. II f. 167; multo melius descripsit Marini Vat. 9124 f. 237, quod exemplum reperitur etiam apud E. Q. Viscontium I f. 61'.

1 D·//CIRIO nos, dubitantes potissimum de R; D·//CILIO Henz., D·//ELLIO Mar. — 5 //NIGENS (pro MVNICIPES) Mar. — 6 in. IN (pro ET) Mar. — In vocabulo, quod est post CVRIA, litterae AMONA certae sunt, reliquae dubiae; FLAMONAL Henz., FLAMONAE Mar.

2115 tabula marmorea. Lanuvii GIORGI, apud Lanuvium in praediis Caroli Bonelli VVLPI. Extat Civita Lavinia, *nella vigna dirimpetto al casino Dionigi*.

DASTIDIVS · C · F · CELER · PRO · HONORE · AED
2 DASTIDIVS · SP · F · APOLLINARIS · PATER · PRO · HONOR
FLAMONI · HS · $\overline{XV}$
IN · REFECTIONEM · BALINEI · INTVLERVNT

Descripsi post Benndorfium. Giorgi sched. Casanat.; Vulpi Lat. 5. 32 (inde Mur. 676, 8).

2 quod Dastidius pater nominatur secundo loco, id argumento est fuisse eum filio dignitate inferiorem, nec causa latet, fuit enim *sp(urius) f(ilius)*. Flamines Lanuvii fieri potuisse etiam eos qui ab honoribus arcerentur vidimus supra n. 2092.

2116 Civita Lavinia rep. anno 1865 ab Eduardo Anconi HIRSCHF. Fuit deinde Romae in Palatino, postea in museo Kircheriano.

C · DOMA
AED · MVNICIPI

Descripserunt Hirschfeld et Mommsen. Memorant Rosa et Brizio *Relazione sulle scoperte archeologiche della città e provincia di Roma negli anni* 1871/2 p. 138.

2117 in plintho statuae. Prope rudera templi Lanuvini Iunonis Sospitae effossa a. 1736 et in aedes d. Bonelli translata GIORGI. Extat Civita Lavinia in villula olim Bonelliorum nunc Dinip

C · DOMATIVS · C · F
RVFVS · PR

Recognovi; descripserunt Detlefsen et R. Schoene. Giorgi sched. Casanat., qui descripsit d. 13 Iun 1736; Zoega ms. p. 304 b, Nibby *analisi* 2 p. 175; Marocco *monumenti dello stato pontif.* p. 107.

2 praetura videtur esse municipalis, eo magis quod etiam C. Domatius is cuius est n. 2116 Lanuvii municipalibus honoribus functus est.

2118 marmor nuper Civita Lavinia rep. RICCHI. In oppido Civitatis Laviolae apud Dominicum Faustum Frezza VVLP.; *in un orto fuori della terra di Civita Lavinia nel borgo detto di sotto nella casa de' signori Frezza* GIORGI, hi ambo de parte intuenti dextra quam solam viderunt; addit GIORGI. *mi fù detto che altro pezzo si ritrovi in casa dei fratelli Francesco Antonio e Filippo Giordani ... non ho potuto riconoscerlo.* Haec pars a Giorgio frustra quaesita nuper nescio unde prodiit, iam servatur Civita Lavinia in curia; altera latet.

P · FVRIVS · P · | FLACCVS
C · LVSCIVS · C C · L · L | SVMMACHVS
L · CAMERIVS · L · L | DOROTEVS
Q · SEPTICIVS C · Q · L | VERNA
L ·DEMQVE LVDOS · TRIDVOM · FECERVnt

Partem intuenti sinistram anno 1883 descripserunt de Rossi et Tomassetti, qui edidit apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1883 p. 343, praeterea eam exhibet Ricchi *teatro degli uomini illustri che fiorirono nel regno de' Volsci* (Rom. 1721) p. 149, adiuncta parte intuenti dextra, sed litteris q. d. cursivis. — Solam partem intuenti dextram exhibent Giorgi sched. Casanat. et Vulpi Lat. 5 p. 88 (inde Mur. 612, 1), uterque de visu.

Supra fractam esse in parte intuenti sinistra significavit Rossi, in parte dextra Giorgi. — 1 in. Ϲ Ross., P Ricch., C Tom. — ꟾ Giorgi, om. Ricch. et Vulp.; fuerit F potius quam L, cum *Flaccus* cognomen parum conveniat libertino. — FLACVS Ricch. — 2 SVMMACVS Ricch. — 3 DOROTEVS Giorg. Vulp., DOROTHEVS Ricch. — 4 C·Q·L Vulp., G·Q·L Ricch.; ꟾ C·Q·L Giorg., ubi id quod est ante C fortasse ortum est ex particula S litterae ex SEPTICIVS residua et ex puncto. — VERN Ricch. — 5 ADEMQVE Ricch., qui in hoc versu etiam principium litteris cursivis dedit. — Post DEMQVE litteram L exhibet Tom., om. Rossius, deinde LVDOS Vulp., ꟾ.VDOS Giorg.; videtur igitur in utroque fragmento particula L litterae remansisse. — TRIDVVM Ricch. — FECERV Giorg., FECER Vulp., FECERVNT Ricchi.

2119 tabula marmorea. Civita Lavinia rep. *nel gittarsi le fondamenta della nuovo residenza municipale*, extat in curia.

TATE · LVCI · OCRA
MVNICIPI
DRATVS · ET
PRimiGENIVS · OB
honorM · SEXVIRaTVS · APODYTERIVM
opeRE · TECTORIO QVOD · VETVSTATE · DE
ficiebAT · REFECERVNT ITEM · PISCINAM · AB · NO
vo FECERVNT · LABRVM aeNEVM · CVM SALIENTIBVS
ROSTRIS · NAVALIBVS · TRIBVS · POSVERVNT

Descripsi. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1881 p. 139; Tomassetti *Accademia romana pontificia di archeologia* a. 1881, 2, II p. 6, C. L. Visconti *bull. municipale* 1882 p. 67 a Tomassettio.

1 supple [ex auctori]*tate*, 2 *dictatoris vel aedilis municipi*. — 3 prima littera ante D fuit aut O.

2120 sub Lanuvio a *S. Gennarello* via Appia FABR.

C · SVLPICIO · VICTORI
PATRI · EE · QQ · RR · HOMINI
INNOCENTISSIMO · PATRONO
MVNICIPI · S · P · L · OB · IN
PAREM · OBSEQVIVM · ET ·
ERGA · SE · INMENSAM · MV
NIFICENTIAM · EIVS · EQVES
TREM · PONENDAM · CEN
SVERVNT · DEDICARVNQ
OB · CVIVS · DEDICATIONEM
VIRITIM · DIVISIT · DECVRI
ONIBVS · ET · AVGVSTALIB
ET · CVRIS · N · XXIIII · ET · CVRIS
MVLIERVM · EPVLVM ·
DVPLVM · DEDIT

Servavit Fabretti 659, 497 (inde Vulpi p. 89; Orelli n. 3740).

4 *s(enatus) p(opulusque) L(anuvinus)*. — 5 pro INPAREM requiritur INCOMPARA simile quid. — 8 post EQVESTREM in cogitatione supple STATVAM. — 12 n(XXIIII.

2121 (Romae) in aedibus nobilium de Severolis FABR. — Lanuvinam esse origine coniecit HENZEN (suppl. ad Orell.), recte; nam praeter dictatura (v. 2) optime convenit Lanuvio, tituli Iunonis Sospitis Matris Reginae extra Lanuvium adhuc nulli inventi sunt. — Ad C oppidum, quod volunt fuisse prope Savignano, traxit Amaduzzi *memorie di Savignano* ms. p 81, ut refert Nardi *dei Compiti e de Compito Savignanese* (Pisaur. 1827 p. 104 not. 15, sed inde lapidem venisse Romam non est probabile. Nec magis videtur posse ra Compito Anagnino itinerariorum (cf. huius corp. vol. X p. 60. 696); nam id vix habuit suam rem publicam.

M · VALERIO · M · F
AED · DICT
PRAEF · IVVENTVTIS
MVNICIPES · COMPITENSES · VEICORVM
QVINQVE · QVOD · SPECVS · MILLIA
PASSVS ∞ ∞ ∞ PVRGAVIT · REFECIT
FISTVLAS · REPOSVIT · BALNEA · VIRILIA
VTRAQVE · ET · MVLIEBRE · DE · SVA
PECVNIA · REFECIT · POPVLO · VISCERATI
GLADIATORES · DEDIT · LVMINA · LVDOS
I · R · M · R · SOLVS · FECIT

Servavit Fabretti 242, 658 (inde Orelli

1 videtur perisse cognomen Val liberae reipublicae, cui propter o cognominis adtributus est ab Orelli hic titulus. — 4 *municipes compitenses quinque* videntur esse qui habitant vicis ad idem compitum pervenientib quam ei *compitales* magis dici debue *compitenses*. Haec Mommsenus. — abundat et requiritur PASSVVM.

2122 quinto lapide a Nettuno Romam versus in praedio camerae apostolicae *dentro la macchia, dove si veda molti defici* (sic) BALD. Dubitari potest utrum steterit intra fines Antiatium an Lanuvinorum; nihilo minus recepi.

IVGOE
NALI · AEDILI · *munici*
PI · LANVINORVM · IN
QVO · HONORE · DEFVN
5 CTVS · EST · ANNOS · NATO
XVII · M · XI · D · IIII · FILIO
*cari*SSIMO · ET PIISSIMO
*paren*TES INFELI*cis*
simi

Baldinius apud Marinium cod. Vat. 9127 f. 224. Arv. p. 584. Edidit Mommsen inter inscriptiones Antiates huius corp. vol. X n. 6681.

2 NALIAE (in margine N..LIAE)·DILI (inde factum DIVI)·IVLI traditur, hoc ortum est ex MV litteris fractis. — 6 INFETIOI (ETIOI deletum) traditur, emendavit Bormann.

2123 fragmentum lapidis Albani. Civita Lavinia in pariete domus Iosephi de Marco

AIDILIS
AISID
AV

Descripserunt Mommsen et Henzen; hic edidit *bull. dell' Inst.* 1848 p. 67, syll. n. 7134, ille huius corporis vol. I n. 64. Ritschl P. L. M. tab. XLIX 6. Garrucci syll. n. 566 dicit se descripsisse, sed repetivit exemplum Mommsenianum.

3 ductus incertos, quos repraesentat tabula Ritscheliana, omisi. — 2. 3 [*moltaticod*] *aeid.* .. [*coir*]*av*[*it*] supplevit Mommsen.

2124 una cum n. 2104 in agro Lanuvino prodiisse narrat ignotus auctor FEAE *un' altra lapide di piu frammenti, dove si riportavano alcune vittorie di Antonino Pio: quel che si rapeva in piedi, vi erano la seguente parole:*

S · P · Q · LANIVINVS · PATRONO · AMANTISSIMO ·
REIP · SVAE · CVRATORI

Fea sched. f. 329' manu ignota, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1862 p. 158.

2125 Albae (i. e. Albani) in ecclesia cathedrali IVC., in aede S. Petri PICC. Eo vecisse ex Lanuvio ex v. 1 apparet.

LANIVINVS
EX VOT · PATRIA GENTI
AELIVS SODALITATIBVS

Servavit Iucundus Magl. 28, 5 f. 178. A Iucundo pendet Piccart n. 3, unde Remesius syll. 16, 2, ex Remesio Vulpi Lat. 3 p. 122.

Versuum divisio non traditur. Supra fractam dedi coniectura, item coniectura in L·ANIVINVS, ut traditur, punctum delevi, reliqua non attigi. — Vulpius sic exhibet L·ANTONINVS | EX VOTO PATRIAS | GENTIS AELIAE | SODALITATIBVS.

2126 in muro lapidum Albanorum KLVEGM. Civita Lavinia *dirimpetto al casino Dionigi, sulla sponda apposta della strada, entrando in predio privato veggonsi gli avanzi di sostruzioni . . . Seguendo l' andamento della prima sostruzione l' anno 1826 fu scoperta un nicchione, a sedile rettilineo colla iscrizione seguente incisa sul peperino* NIBBY. Ego frustra quaesivi.

CVSIA · CLODIA · FIRMA

Descripsit Kluegmann. Nibby *analisi* 2, 177; Abeken *Mittelitalien* (1843) p. 198 n. 4.

Puncta om. Nibby, CLODI·A FIRMA· Kluegm.

2127 Lanuvii rep. a. 1865 *dal signor Odoardo Ancona riedificando una sua casa, situata sul recinto settentrionale della città* BENND. Postea fuit Romae in Palatino, nunc est in museo Kircheriano amplificato.

EX · S · C · DE · SVA · PEC | *th*EATRVM · REFEC

Descripsimus Lanuvii Benndorf, Romae Mommsenus Henzenus ego. Edidit Benndorf *bull. dell' Inst.* 1865 p. 226. Est etiam in actis ministerii pontificii commerciorum.

Integra est a dextra et a sinistra

2128 fragmentum tabulae marmoreae Lanuvii rep. anno 1865 ab Eduardo Ancona.

ORENS · ET
*ma*RMOR · DE · SV*a*

Descripsit Henzen ex ectypo chartaceo subministrato a Benndorfio.

2129 fistula plumbea rep. anno 1865 *scavandosi nella vigna Celli in territorio di Civita Lavinia, contrada Crocetta a Monte Giove.*

a X F LaNIVINORVM

b AERMES FECIT

Lanciani syll. epigr. aquar. n. 212 ex actis ms. LINIVINORVM, ‡ ERMES traditur.

2130 fistula plumbea rep. Civita Lavinia *negli sterri per il nuovo palazzo municipale.*

.//IVS ONESIMVS FEC

Strutt apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1882 p. 116.

[*L. Vinius Onesimus fec.* supplet Strutt ex altera fistula rep. Montefortini, huius corporis vol. X n. 5977.

2131 *iscrizione scolpita sopra il piano di una colonna di granito orientale di colore bigio.* Rep. prope Civita Lavinia in vinea Truzzi, deinde Genzani apud Ioh. Sestini canonicum (*Corso Vittorio Emanuele* n. 140).

. . . . . X AVG APOC . . . . . .
VALI

Leo Nardoni ms.

2132 in ima parte plinthi statuae muliebris. Civita Lavinia in vinea Dionigi.

NCCXIII
APOC

Descripsi.

2133 Civita Lavinia.

..ALCOXXXVIIII

Bruzza *iscrizioni dei marmi grezzi* n. 352 (ann. inst. arch. 1870 p. 201) a Garruccio.

2134 Thomas Venanzi repperit *nella sua vigna in contrada La Selva, territorio di Civitá Lavinia* NARDONI. Anno 1878 Genzani in horto Venanzi.

· D · M ·
· P · AELIVS FI
LETIANVS ·
AELIO HE

Brognoli; Lumbroso et Nardoni descripserunt.

2135 sub protome barbata quae referre videtur aliquem Antoninorum. Reperta a. 1776 prope Genzano DALL. Est in museo Britannico.

L · AEMILIVS · FORTVNATVS · AMICO
OPTIMO
S · P · F

Descripsit Huebner. Dallaway *Les beaux-arts en Angleterre* t. 2 (1807) p. 67, *Description of the ancient marbles in the British museum* vol. X (1845) p. 31 cum tab. XV.

2136 traditur sine loci indicatione, sed adiuncta ad n. 2143.

Q · AGILLEIVS · MVNDVS
IN · AG · P · XX   IN · FR · P · XX

Servavit P. Sabinus Ott. f. 112.

1 AGITT·EIVS traditur. — *C. Agilleius Mundus* est supra n. 2089.

2137 *cubo di marmo*, litteris maximis. Rep. Civita Lavinia, deinde Genzano apud lapicidam quendam *via dei Cappuccini* STEVENSON (anno 1878), qui a. 1877 iam non invenit.

AGILLEI

Descripsit Stevenson.

2138 fragmentum magnae tabulae marmoreae Genzano apud lapicidam *strada Garibaldi*; eo venisse ex Civita Lavinia narraverunt Lumbroso.

GILLEIA
L · F

Descripsi. Lumbroso et Nardoni descripserunt.

2139 Civita Lavinia, *Don Giovanni* (significatur Ioh. de Marco canonicus defunctus anno circiter 1872) ANOM., *in un cortile dei sigg. fratelli di Marco* TOM., qui repertam facit *in mezzo ad alcuni rottami del castello medioevale*.

C O I V G I
A Q V I L I A E · C A R I C E N I · C O I V G I
M · C L V V I V S · A Q V I L I V S · F E L I X
H O R T V L V S · S I V E · P O M A R I V M · Q V 8
E S T · M A C E R I A · C I N C T V M · L O N G · P · C C X L
LAT · P · XC · VIII · AD HOC · SEPVLCHRVM · PERTINET

Edidit Tomassetti *notizie degli scavi* 1883 p. 345. Exemplum multo ante confectum auctore non adscripto repperi inter schedas Henzeni.

2140 litteris pessimis MAR. Effossa prope Lanuvium GIORGI. Civita Lavinia in muro domus privatae MAR.

D M
BRYTTIE HELENE
BENIGNISSIME
CONIVGI · INCO
MPARABILI HEC
VBI AMAVIT IBI DE
NE CONSVMMAVIT
ANNIS LXX VIXIT
... VCEIVS FELIX MARITVS

Giorgi sched. Casanat., Marini ms. Vat. 9131 f. 288, Arv. p. 286.

2141 tabula marmorea. Rep. mense Sept. a. 1877 a Thoma Scartolo *nella sua vigna in vocabolo Monte Canino presso Civita Lavinia* NARD. Postea Genzano in horto Vannozzi (*corso Vittorio Emanuele n. 109*). — Nuper Romae apud antiquarium Mancini (*via Bonella*), qui repertam esse dicebat prope Marinum oppidum, vidit PELLEGR.

... IO C · F · FLORENTINO
... XIT · ANN · VIII · M · X · D · VI
... TIA · FLORA · FIL · DVLCIS
ET · SIBI · FECIT
lib. libertABVSQVE · POSTERISQVE · EORVM
Q · F · DONATO

Recognovi. Leo Nardoni ms., Pellegrini apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1884 p. 44.

2142 Lanuvii rep. *in una vigna vicina alla vigna del cav. Dionigi* SCHOENE. Genzano *via Garibaldi, nella bottega di scarpellino di proprietà del sig. Francesco Iacobini* NARD.

... ELIO DO...
mariTO EIVS Q...
CILII DEMET...
ET COGNA...

Descripsit R. Schoene. Leo Nardoni ms.
1 vestigia litterarum incerta habet solus Schoene. — 2 ELIODOR Schoene, ELIO·DOL Nard. — 4 ACILII Nard. — DEMETR Schoene, DEMETER Nard.

2143 Genzano Vecchio, *trovavasi affissa nella facciata di una casa via dell' Oratorio*, deinde apud Nardonium.

Q · LABERIVS · Q · L ·

Leo Nardoni ms.

2144 Genzani in via publica MELCH., *in strada Sforza* SETT.

P · LABERIVS · P · L · MALCHIO
LABERIA · P · L COMDICIO

Melchiorri ms. descripsit anno 1825; Settele ms. *'libro piccolo'* p. 93.

2145 *marmo con doppia iscrizione*. Rep. prope Lanuvium *nella vigna attualmente in proprietà del signor Raffaele Iacobini di Genzano*; deinde apud Nardonium.

a

D · M
MICINE
DVCCI ·
SITIVS · FE
LIX · PATER
TES · F ·

b

· D · M ·
SANFICA
LO · FILIO
SITIVS
FELIX · ET
GERVLA
NA · ILARA

Nardoni *bull. dell' Inst.* 1872 p. 78.
Ex Africa oriundos fuisse hos homines nomina indicant.

2145a lapis Albanus litteris evanidis, rep. prope Civita Lavinia *sulla falda della collina di S. Lorenzo, nel fondo detto L'Ornarella, appartenente a Lucia Conti*.

D M
FL MYR
TILO ALV
MN QV
B PIISSIMO
FL ...
MERENTI
M ...
...

Strutt apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1884 p. 160.

2146 basis marmorea Lanuvii in praedio Caroli Bonelli VVLPI. In eodem praedio postea Dionigi extat *nella villa dirimpetto al casino*.

PINNIA · T · F · POLLA

Descripsimus Mommsen, Kluegmann, R. Schoene ego. Edidit Vulpi Lat. 5 p. 123.

2147 basis marmorea litteris non malis (saeculi alterius p. C. potius quam tertii), sed magna ex parte evanidis. Sub ruderibus Lanuvii ad D. Magdalenae FABR., similiter VVLP. Extat Civita Lavinia inserta muro aediculae S. Magdalenae.

P · SALLVSTI · P · F · LVCVLLI
... VEINIA · MATER
... LIO · PIENTISSIMO
... TIO EROTYLLO
... RI · EIVS
... NIO · ATIMETO · ET · SIBI
... · RELIGIOSO · LOCO
... CO SANCTVS · POSITVS · EST
NEQVIS VELIT
... LOCO INIVRIAM FECISSE
... A · PER · QVISTEN
... HOC · TITVLO CAVI

Descripsi. Fabretti 661, 813; Vulpi Lat. (inde Mur. 828, 4); Tomassetti descrip...
Ex exemplis Fabrettii et Tomassettii c... factis varias lectiones adposui potiore... 1 LVCVLLI etiam Tomas., LVCVLLI ... 2 FECIT CVEINIA Tom. — 3 FILIO Fa... — 4 ///VSTIO EROTYLLO Tom., ... Fabr. — 8 ///VSINIO ATIMETO Tom. — Tom., om. Fabr. — 11 ///MPER Tom. 12 ....TITVLO Fabr., TIT//O Tom. exemplum hoc est: L · IVNIVS · TIB · F ... L · F | /////T · F · VSINIA MATER | FILIO PI... ET SP · IVNIO EROTYLLO | FRATRI · EI... ATIMETO ET S · I · M | IN HOC RELIGI... ERGO SANCTVS POSITVS EST | NEC... HVIC LOCO INIVRIAM FECISSE | IVSS... TEM | NOCTIS VIS CAVIT.

2148 tabula marmorea litteris evanidis. Civita Lavinia in horto Iosephi Frezza.

TILIVS · II · GAL · SEVERVS
nihil om. est dec ESSIT · IN · SEPTVMO ANNO
FAVSTVS · PATER · FECIT · FILIO · ET · SIBI
LEZBIO · FRATRI · SVO
E · P · P · L · RHODINE · VRSORI · SVAE
IA SEPTE · IVGERA AGRI ET TABERNA QVAE CINCI · V
LI · REDITVS EORVM MONVMENTO CVSTODIA
NETVR AVT OBSERATVR

Descripsi anno 1878. Tomassetti *notizie degli scavi* 1883 p. 345.

1 in lego ....tilius *T. f. Gal.* — 5 fin. SVAE·F· Tom. — 6 fin. CINCIV, 7 in. ET (pro LI) Tom.

2149 cippus lapidis Tiburtini EGO; *sembra di travertino, ma è del così detta tartaro di cisterna* NARDONI. Rep. *giacente in un fosso nel tenimento detto Li Mati territorio di Velletri, a mano sinistra dell' Appia Nuova, per chi viene da Genzano, a fianco del ponte denominato di S. Gennaro e lungi da questo circa un chilometro e mezzo* NARD. (Hic locus a Lanuvio aliquanto minus distare videtur quam a Velitris). Postea Genzani *nella bottega di scalpellino di proprietà del sig. Francesco Iacobini, strada Garibaldi.*

VMENNIA

Recognovi. Lumbroso descripsit a. 1876; Leo Nardoni ms.

2150 cippus marmoreus litteris evanidis Genzani olim apud Bonellios NARD., deinde in horto Iacobini.

D M
S A C O V N
Q/ / / / SYNILESI
H E R E D E S

Vidi. Descripserunt Lumbroso et Nardoni.

3 dedi ut excepi, de littera L dubitans, MIN//E SYNHESI Lumbr., ...SYNHESI Nard.; cognomen videtur fuisse SYNHESI.

2150a fragmentum rep. ibi ubi n. 2145a.

AEMI
LVCV

Lanciani *not. degli scavi* 1884 p. 239

2151 fragmentum cippi marmorei. Civita Lavinia iacet in platea publica.

...IVNXS · I...
KARISSIMO · INCOM
PARABILI · CONIV.
S VICXIT · ANNOS · XXV

Descripsimus Mommsen et ego.

2152 fragmenta ex lapide Albano *in costruzione della villa romana lungo la nuova strada da Genzano a Civita Lavinia.*

...ACVII | CIVS
...ACERIAE | ...

Descripsit Tomassetti.

2153 fragmentum rep. anno 1874 prope Genzano *sul Monte due Torri.*

ONIIMO
AISHV

Descripsi ex ectypo Nardonii. Nardoni ms.

2154 fragmentum marmoreum Civita Lavinia ibi ubi n. 2146.

S · IVNIAS

Descripsi

VI. ARICIA (*L'Ariccia*).

Aricia, quam conditam esse ab Archilocho sive Archia[1]) Siculo voluit Cassius Hemina (teste Solino p. 37 Momms.), nil nisi nominis similitudinem puto secutus, inter colonias Albanas recensuerunt alii (Solinus p. 38). fuit sui iuris civitas in vetere Latio[2]) — et ita memoratur in annalibus Romanorum bello quod Etrusci a. u. c. 246 cum Latinis gesserunt (Liv. 2, 14; Dionys. 5, 36. 7, 5. 6), deinde bello Latino a. u. c. 256 (Dionys. 5, 61. 61. 62) et alibi (Liv. 1, 50, 3. 2, 26, 5. 3, 71 cf. Dionys. 11, 52) — donec a. u. c. 416 victi a Maenio consule (Liv. 8, 13) Aricini in civitatem Romanam recepti sunt (Liv. 8, 14, 4). Quo iure primum fuerint, non liquet; nam Livius eodem iure eos in civitatem acceptos esse scribit quo Lanuvinos, Paulus autem epitomator Festi p. 127 cum tria genera municipiorum distinguit, in alio collocat Lanuvinos, in alio eoque inferiore una cum Caeritibus et Anagninis Aricinos[3]). Postea et suffragium Romae habuerunt et ad honores multi ex Aricinis Romae pervenerunt, primum ad tribunatum plebis, ut Q. Voconius Saxa qui a. u. c. 585 legem tulit de mulierum hereditatibus (Livius ep. lib. 41; Cicero pro Balbo 8, 21) oriundus erat ex Aricia, deinde etiam ad honores curules, teste Cicerone, apud quem hoc est splendidum Ariciae elogium (Philipp. 3, 6, 15). *quod municipium non contemnit is, qui Aricinum tanto opere despicit, vetustate antiquissimum, iure foederatum, propinquitate paene finitimum, splendore municipum honestissimum? hinc Voconiae* — significatur is quem diximus Q. Voconius Saxa tribunus plebis a. 585 —, *hinc Atiniae leges; hinc multae sellae curules et patrum memoria et nostra; hinc equites Romani lautissimi et plurimi.* Ceterum neminem ex Aricinis ad consulatum pervenisse ex Ciceronis silentio colligitur. Tribus Aricinorum videtur fuisse Horatia, siquidem infra n. 2169. 2171 inveniuntur magistratus Aricini in ea tribu censi, cf. praeterea ad n. 2166. 2179. 80. 2182. Colonia videtur appellari Aricia in epitome Liviana lib. 80 (supra p. 191 not. 5), omnino errore; *municipium* appellatur et a Cicerone l. c. et a Valerio Maximo 8, 2, 4 et in inscriptionibus[4]). Summus magistratus Ariciae etiam imperatorum aetate fuit *dictator* (n. 2162. 2213), praeterea ibi fuerunt quaestores bini (n. 2213, singuli praeterea n. 2169. 2171) et aediles bini (n. 2213, praeterea n. 2169. 2171). Ordo sive *senatus* reperitur n. 2165. 2167, singuli decuriones sunt n. 2168. 2170; decuriones Aricinos memorat etiam Asconius in Mil. p. 27. 26. Sacerdotes repieriuntur *flamen Mart(ialis)* n. 2169, *salius* n. 2171. Libertos rei publicae appellatos esse Arrecinos videtur posse colligi ex n. 2158. Aricinos tamen complures novimus ex titulo urbano Corp. VI n. 12307. — De fastis qui apud Aricinos olim in usu fuerant, ex Varronis sine dubio aliquo libro, nonnulla protulerunt Ovidius (fast. 3, 91. 6, 59) Censorinus (22, 6 p. 66 Iahn) Macrobius (sat. 1, 12, 30). Prodigia Ariciae facta et Romae expiata saepius memorat Livius (22, 36, 7. 24, 48. 9. 36, 38. 9. 35, 9; Obseq. p. 117, 1. 125, 27). Praeterea memoratur

1) *Archilocho* traditur, *Archia* commendavit Salmasius.

2) De situ Ariciae cum constet, errasse putandus est Strabo 5, 3, 12 distare eam scribens ab urbe Roma stadia centum sexaginta, nam Straboni hoc loco in mente fuisse stadia solitis breviora, id quod voluerunt multi, credi non potest, recte fere stadiorum CXX id intervallum est apud Dionysium 6, 32, milium passuum XVI in itinerar. Ant. p. 107 et Hierosol. p. 612; in tabula Peutingerana numeri corrupti sunt.

3) De Anagninis vero tradidisse Festum constat ex Livio 9, 43, qui eos non solum cives Romanos sine suffragio factos, sed etiam propriis magistratibus praeterquam in sacris caruisse tradidit; Caerites quoque pessimae condicionis cives fuisse aliunde constat. De Aricinis falsa tradere Festum nuper pronuntiavit Beloch *der italische Bund* p. 121 not. 1 cf. p. 119, motus potissimum eo quod Cicero Phil. 3, 6, 15 municipium Aricinum appellat *iure foederatum*, sed Ariciam iusto foedere ad ius municipii pervenisse, id quod voluit Beloch, his verbis vix significatur.

4) Liber coloniarum p. 230 haec habet de Aricia: *Aricia oppidum; lege Sullana est munita, iter populo non debetur, ager eius in praecisuris est adsignatus*

Aricia aliquoties ideo quod fuit prima mansio viae Appiae Romam relinquentibus (Horat. serm. 1, 5. 1; Tacitus hist. 4, 2: Martial. 2, 12, 3. 12, 32, 10; Philostrates Apollon. 5, 43 cf. 4, 36; eodem pertinet Val. Max. 8, 2, 4, ubi narratur damnatio eius, qui equo commodato sibi esque Ariciam ulteriore eius municipii clivo vectus erat, ad quod indiciem respiciunt praeterea Gaius 3, 420 et Gellius 7, 15 et Symmachus ep. 7, 69; et proptee alias causas (Colem. 10, 139; Plin. 14, 12. 17, 213. 16, 110. 140. 141 Symmachus rel. 49). Aetate labentis splendor Ariciae ea re obscuratus est quod paene in finibus agri Aricini ac paulo plus spatio milliarii ab ipso municipio nata est civitas Albanensis; inde factum est ut Aricia non memoretur in annalibus veteris ecclesiae. Presbyter is, cuius habemus titulum sepulcralem infra n. 2210, num fuerit presbyter ecclesiae Aricinae, valde dubito.

Historiam Arician scripsit Emmanuel Lucidi canonicus Aricinus libro edito *Memorie storiche dell' antichissimo municipio ora terra dell' Ariccia e delle sue colonie Genzano e Nemi* Romae 1796. Is quas inscriptiones primus edidit partim habuit ex schedis (n. 2156. 2179), plerasque ipse videtur vidisse, eas potissimum quas inter annos fere 1789 et 1724 in territorio Aricino fossionibus institutis repperit Despuig, de quibus effossionibus praeterea conferendus est Huebner *Antike Bildwerke in Madrid* p. 292.

Finibus Aricinorum comprehendebatur nemus sacrum Dianae, situm id eo fere loco ubi hodie est oppidum Nemi, testibus inscriptione n. 2213 et ipso nomine oppidi quod hodie est. Lacus, cui adiacet Nemi, apud antiquos nomen habuit Speculum Dianae teste Servio ad Verg. Aen. 7, 516[1], et ipsa Aricia a nemore Dianae apud poetas appellatur nemoralis (Ovid. fast. 6, 59. Lucan. 6, 76. Martial. 13, 19, 1). Dedicavisse lucum *Dianium in nemore Aricino* Egerium Laevium Tusculanum dictatorem Latinum pro nomine Latino legebatur apud Catonem libro II originum teste Prisciano[2]. Ipsum Dianae cultum Aricinum postea solito more ab exteris repetiverunt scriptores[3] alii ab Hippolyto Thesei filio[4], quem post mortem ab inferis excitatum factum

1) Idem nomen repertum est in titulo territorii Labicani infra edendo hoc *Af speculu Diane usque fundo, Clementiano pedatura Proclus passus plus minus mille*, sed ubi de lacu Nemorensi non videtur posse cogitari, cf. de Rossi *bull. municipale* 4 (1872) p. 278 et quae infra ad eum titulum adnotabuntur.

2) Priscianus 4 § 21. 7 § 68 *lucum Dianium in nemore Aricino Egerius Laevius [Baebius al.] Tusculanus dedicavit dictator Latinus, hi populi communiter Tusculanus, Aricinus, Lanuvinus, Laurens, Coranus, Tiburtis, Pometinus, Ardeatis [Rutulus addidur altero loco]*. Desinit Priscianus in eo vocabulo propter quod Catonis verba citaverat, sequebantur sine dubio alia nomina Latinorum populorum non ita pauca. — Egit de fragmento Catoniano accurate et prudenter Lorenz de dictatoribus Latinis et municipalibus (Grim. 1841) p. 24. 30—39. — Ceterum eandem rem tangit Festus p. 145, qui dictatorem nominat Manium Egerium, nec Tusculanum eum fuisse significat sed Aricinum, cum addit *a quo multi et clari viri orti sunt, et per multos annos fuerunt, unde et proverbium Multi Mani Ariciae* (cf. ad n. 2188). Egerius nomen quod dictatori et Festus et Cato tribuunt, sine dubio aliquo modo cohaeret cum Egeria fonte qui fuit in nemore Aricino (Verg. Aen. 7, 763. Ovid. met. 15, 487 seq., fast. 3, 275, Strabo 5, 3, 12 et praeterea Cluver p. 931 seq.).

3) Plena de hac re veterum testimonia composuit Cluverius Ital. antiq. p. 923 seq., quem conferas velim, unde hic toto haec res obiter tantum tangi potest.

4) Ovid. fast. 3, 263. Pausan. 2, 27, 4

esse Virbium voluerunt[5]), qui Virbius apud Aricinos pro numine colebatur[6]), alii ab Oreste. Et illa opinio fortasse ex eo tantum nata est quod a nemore Dianae Aricino equi arcebantur (Verg. Aen. 7, 778. Ovid. fast. 3, 266), equi autem mortis causa fuerant Hippolyto. Orestem qui sacra Dianae Aricina condidisse voluerunt, id sine dubio secuti sunt et explicarent similitudinem quae intercedere videbatur inter morem Scythiae, unde simulacrum Dianae ab Oreste raptum esse Graeci tradiderant, et ritus fani Aricini. Nam non solum ut apud Scythas, ita etiam in nemore Aricino olim Dianae hostiis humanis sacrificatum esse credebatur, sed etiam sub imperatoribus mos ibi mansit peregrinus vel certe qui Romanis peregrinus videri deberet, ut sacerdotes Dianae crearentur homines infimae condicionis, sed manu valentes, gladiatores potissimum et fugitivi, eo modo ut is qui sacerdotem depugnando vicisset ipse fieret sacerdos. Pausanias 2, 27, 4: ἔνθα μέχρι ἐμοῦ μονομαχίας ἆθλον ἦν ἱεράσθαι τῇ θεῷ τὸν νικῶντα, ὁ δὲ ἀγὼν ἐλευθέρων μὲν προέκειτο οὐδενί, οἰκέταις δὲ ἀποδρᾶσι τοὺς δεσπότας. Strabo 5, 3, 12 καὶ γὰρ τι βαρβαρικὸν κρατεῖ καὶ Σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος· καθίσταται γὰρ ἱερεὺς ὁ γενηθεὶς αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου πρότερον δραπέτης ἀνήρ· ξιφήρης οὖν ἐστιν ἀεί, περισκοπῶν τὰς ἐπιθέσεις, ἕτοιμος ἀμύνεσθαι. Cf. Servius ad Verg. Aen. 6, 136. Id quoque mirum est hunc infimae condicionis sacerdotem appellari *regem*. Suet. Cal. 35. *Nemorensi regi quod multos iam annos poteretur sacerdotio, validiorem adversarium subornavit*. Ovid ars amat. 1, 259: *suburbanae templum nemoralis Dianae partaque per gladios regna nocente manu*. id. fast. 3, 271: *regna tenent fortes manibus pedibusque fugaces, et perit exemplo postmodo quisque suo*. Statius silv. 3, 1 Valerius Flaccus 2, 305: *soli non mitis Aricia regi*. Lucanus 3, 85: *profugis cum regibus . . . Aricinum Triviae nemus*. Lucanus 6, 55: *profugis cum regibus . . . Aricinum Triviae nemus*. Ex inscriptionibus talesqua *sublime nemus, Scythicae qua regna Dianae*. Ex inscriptionibus tales sacerdotes non innotuerunt[7]; immo in inscriptione n. 2213 dedicata ipsi Dianae Nemorensi Vestae sacerdotes memorantur nulli, magistratus Aricinorum. — Sed quamquam ignobiles erant sacerdotes, ipsum fanum Nemorense inter nobilissima erat Latii; splendorem eius demonstrat et id quod a. a. 713 pecuniam mutuam ex eo sumpsit Caesar Octavianus (Appian b. c. 5, 24), et crebra mentio quam eius faciunt tam poetae (vide supra) quam prosae orationis scriptores[8]. — Villam in (agro) Nemorensi aedificavit dictator Caesar, sed mox diruit, teste Suetonio Caes. 46 qui de re cf. infra n. 2225.

Inscriptiones in oppido Nemi descriptas quamquam vere esse Aricinas apparet ex supra dictis et ex adnotatis ad n. 2213. 2222, tamen seiungere eas ab Aricinis et proprio capite exhibere commodius visum est.

De Genzano oppido vide supra p. 122.

5) Vergil. Aen. 7, 787. Ovid. met. 15, 543 *quoque fuerit Hippolytus idem Virbius esto*.

6) Etiam extra Ariciam in titulo Neapolitano huius corporis vol. X n. est *flamen Virbialis*.

7) Anaglypho reperto prope Ariciam et inde translato in insulam maiorem Baliarium (Hübner, *antike Bildwerke in Madrid* p. 304 n. 778), quod ad modi sacerdotem dimicationem pertinere melius visum est, longe aliam significari demonstravit O. Jahn *Archaol. Zeitung* 1848 p. 418 seq.

8) Praeter supra citatos Vitruvius 4, 8, 4. Plinius 35, 52, ubi Tesaliquis Lucanus narratur dedicavisse in nemore Dianae picturam nunc diatoru, Tacitus hist. 3, 36. Philostratus Apollon. 4, 36. — Etiam lucus quem memorat Tacitus ann. 12, 8 potest fuisse lucus Aricinus.

2156 tabula marmorea ZOEG. Ariciae LIG. Ariciae apud loci dominum FABR., in aedibus Chigi GIORG. ZOEG. LVC. Ibi frustra quaesivi. RAYN. VISC.

DIANAE · AVG ·
COLLEG · LOTOR ·
SACR ·
PRIMIGENIVS · R · P ·
5 ARICINORVM · SER · ARC ·
CVRATOR · II · CVM ·
M · ARRECINO · GELLIANO
FILIO · CVRATORE · I ·
D · D

Ligorius Neap. lib. 35 p. 194 (ex excerptis ex Ligorio Rayner Marucell. A 76, 2 f. 25, qui auctorem tamen non laudat: ex Sponio Donat. Barberinis pendet Spon miscell. p. 64, cui dedit Menestrier. Falconieri inscr. Doni Marucell. A 186 f. 430. Vat. 7113 f. 44. Fabretti 435, 49 (inde Vulpi Lat. 7, 225). Gu (1668) p. 24 (inde Gedius ms. 406, 3); Zoega ms. p. 7 qui vidit mense Nov. 1791; E Casanat., qui vidit mense Oct. 1720. Lucidi *mem. stor. dell' Ariccia* p. 84 ex Vulpio, p. 231 ex sch. ms. Paris. I f. 127; Conti Pinti.

3 SACRVM Rayn. — 4 PRIMIGENIVS Rayn. Don. (Vat.) Giorg. — 5 SER·ARC servat Lucidi p. 231. — 7 CELLIANO Rayn. — 8 PROCVRATORE Lig. — 2 om. Rayn. Fabr.

Dianae Aug(ustae) colleg(ii) lotor(um) sacr(um). Primigenius r(ei) p(ublicae) Aricinorum ser(vus) arc(arius), curator (iterum), cum Gelliano filio, curatore (primum) d(edit) d(edicavit).

[21]57 Ariciae effossa a Despuig anno 1789 VISC., d. 7 Oct. 1791 LVC.: [i]nter Aricinas FEA.

L · CVRIVS| *extrapelius et*
VAR GVNT|*eius* ...
LATONA|*e pro*
SEX · VIBRENT|

[E]. Q. Visconti ms. Paris I f. 172. 228, item apud Marinium ms. [V]at 9123 f. 180. 9127 f. 143; Fea sched. f. 345 manu ignota; Lucidi [m]em. p. 104 cf. p. 227. Idem exemplum est.
Supplevi ex n. 2214.

2158 Cynthiani [= Genzano] basis ex lapide Albano

S P R I
T E V C V S
M V L V I O
DON · D

Fabretti 698, 200 (inde Vulpi Lat. 7, 251).
[Si recte excepta, priscae aetatis est. *Teucus* praenomen, *Mulvio* idem quod *Mulvius*. TH. M.]

2159 prope Ariciam rep. anno 1776, *nel luogo ove esistono le vigne del Rayaglia e del Morelli* (i. e. *in Vallericcia, vicino al fosso, ove corre l' acqua dell' emissario del lago di Nemi*).

. . . V D I O
. S A R I
. . . N N I C O
. . CLAVDII · F

Lucidi mem. p. 225.
Fuit fortasse [*Ti.* Cl]audio [*Drusi f. Caesari* [*Aug. Germanico* . . . ., v. 4 male exceptus omnino; noli cogitare de Britannico Claudii filio.

2160 rep. una cum n. 2159.

*imp. vesp*ASIANO
*caesa*RI · AVG

Lucidi mem. p. 224.

2161 tabula marmorea utrimque scripta. Ariciae effossa a Despuig anno 1789.

a

*p*LOTINAE
*AVG*VSTAE
IMP · CAESARIS
*n*ERVAE · TRAIANI
*a*VG · GERM · DACICI
*a*GATHYRSVS
AVG · *LIB*

b

PLOTINAE
AVG
IMP · TRAIANI
*AV*G · P · P ·
*AGA*THYRSVS
AVG · *LIB*

Lucidi mem. p. 207 cf. p. 226; E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 275, Marini Arv. p. 176 (inde Orelli n. 793). Dedi exemplum Marini, cum quo consentit Lucidi, nisi quod hic multas litteras evanidas esse significat: has distinxi inclinatis.

2162 fragmentum marmoreum rep. una cum n. 2167

. . . DSA . . .
. AES · AN . .
. VG . .
. . MOD . .
. . . M

Lucidi mem. p. 215.
Dedi talem qualem exhibet Lucidi. V. 1 fuisse [*pro sa*]*lute*], secutum esse nomen imperatoris veri simile est.

2163 basis marmorea. Effossa a Fortunatio prope Ariciam *ne' beni di casa Chigi*, inde Romae in aedibus Chisiorum.

SALVIS AVGG
FELIX
NORTIVS

Descripserunt Bormann et Benndorf, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1867 p. 201.

2164 tabula marmorea effossa Ariciae, a Fortunatio anno 1863 ACTA, anno 1866/7 HENZ.; postea extabat Romae in aedibus Chisiorum. Inde nescio quo tempore ablatam nuper municipio Romano dono dedit Aug. Castellani LANC.

T · AELIO AVRELIO · T · F
EPIANO · LEG · AVG
LEG · R · GEM · CV*ratori*
VIAE CLOD · LEG · *Pr pr*
PROV AFR · *Praetori*
. . . .

Descripserunt Benndorf et Bormann, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst. arch.* 1867 p. 201. Habent acta ms.; Lanciani *bull. municipale* 12 (1884) p. 46.
Fortasse filius Epii Augusti liberti tabularii rationis hereditatium, cuius titulus olim extans Albae infra editus est.

2165 basis magna. Rep. a. 1857 *sotto al moderno paese dell' Aricia e precisamente incontro il così detto Orto di mezzo*, extat Ariciae in aedibus Chisiorum. — Effossa a. 1863 a Fortunatio ACTA male.

ANICIO · ACHILIO · GLABRI
ONI FAVSTO · CLARIS
SIMO VIRO QVAESTORI
CANDIDATO · PRAETORI
sic TVTILARI COMITIS IN *sic*
TRA CONSISTORIVM
TERTIO PRAEFECTO VR
BI VTRIVSQVE INPE
RII · IVDICII SVBLIMITA *sic*
TO PRAEFECTO PRAETO
RIO ITALIAE AFRICE ET (
INLYRICI QVOD ET PRAE
SENTIBVS GLORIAE ET
FVTVRIS INTCITAMEN *sic*
TO AD VIRTVTEM FORE RO
GANTIBVS ARICINIS ·
QVI BENEFICIIS ET RE
MEDIIS EIVSDEM AMPL
ISSIMI VIRI AB INTORA *sic*
BILIBVS NECESSITATI
BVS FVERANT VINDICA
TI OB PRAESTITA CIRCA
SE BENEFICIA ORDO
ET CIVES STATVAM
CONLOCAVERVNT

Descripsit Henzen, cui dederat Rosa apographum et ectypum: edidit cum commentario *bull. dell' Inst.* 1857 p. 37 (cf. epistula Borghesi ad Henzenum, opp. 8 p. 569). Legitur etiam in actis ms.
Anicio Achilio Glabrioni Fausto clarissimo viro, quaestori candidato, praetori tutilari (sic), *comitis* (sic) *intra consistorium, tertio praefecto urbi utriusque imperii iudicis* [*sublimitato* (i. e. *iudicio imperatorum utriusque imperii ad praefecturam urbis evecto*), *praefecto praetorio Italiae Afric*(*a*)*e et Inlyrici, quod et praesentibus gloriae et futuris inticitamento* (sic) *ad virtutem fore*(*t*), *rogantibus Aricinis, qui beneficiis et remediis eiusdem amplissimi viri ab intolerabilibus necessitatibus fuerant vindicati, ob praestita circa se beneficia, ordo et cives statuam conlocaverunt*.
Ad eundem virum pertinent tituli urbani vol. VI n. 1676—1678. Cf. Henzen *bull.* l. c.

Aricia aliquoties ideo quod fuit prima mansio viae Appiae Romam relinquentibus (Horat. serm. 1, 5, 1; Tacitus hist. 4, 2. Martial. 2, 19, 3. 12, 32, 10; Philostratus Apollon. 5, 43 cf. 4, 36), eodem pertinet Val. Max. 8, 2, 4, ubi narratur damnatio eius, qui equo commodato sibi usque Ariciam ulteriore eius municipii clivo vectus erat, ad quod iudicium respiciunt praeterea Gaius 3, 196 et Gellius 7, 15 et Symmachus ep. 7, 69, et propter alias causas (Colum. 10, 139; Plin. 14, 12. 17, 213. 19, 110. 140. 141. Symmachus rel. 49). Aetate labente splendor Ariciae ea re obscuratus est quod paene in finibus agri Aricini ac paullo plus spatio milliarii ab ipso municipio nata est civitas Albanensis; inde factum est ut Aricia non memoretur in annalibus veteris ecclesiae. Presbyter is, cuius habemus titulum sepulcralem infra n. 2210, num fuerit presbyter ecclesiae Aricinae, valde dubito.

Historiam Ariciae scripsit Emmanuel Lucidi canonicus Aricinus libro edito *Memorie storiche dell' antichissimo municipio ora terra dell' Ariccia e delle sue colonie Genzano e Nemi* Romae 1796. Is quas inscriptiones primus edidit partim habuit ex schedis (n. 2158. 2179), pleraque ipse videtur vidisse, eas potissimum quas inter annos fere 1789 et 1791 in territorio Aricino fossionibus institutis repperit Despuig, de quibus effossionibus praeterea conferendus est Huebner *Antike Bildwerke in Madrid* p. 292.

Finibus Aricinorum comprehendebatur nemus sacrum Dianae, situm in eo fere loco ubi hodie est oppidum Nemi, testibus inscriptione n. 2213 et ipso nomine oppidi quod hodie est. Lacus, cui adiacet Nemi, apud antiquos nomen habuit Speculum Dianae teste Servio ad Verg. Aen. 7, 516[1]; et ipsa Aricia a nemore Dianae apud poetas appellatur *nemoralis* (Ovid. fast. 6, 59. Lucan. 6, 75. Martial. 13, 19, 1). Dedicavisse *lucum Dianium in nemore Aricino* Egerium Laevium Tusculanum dictatorem Latinum pro nomine Latino legebatur apud Catonem libro II originum teste Prisciano[2]. Ipsum Dianae cultum Aricinum postea solito more ab exteris repetiverunt scriptores[3]; alii ab Hippolyto Thesei filio[4]), quem post mortem ab inferis excitatum factum esse Virbium voluerunt[5]), qui Virbius apud Aricinos pro numine colebatur[6]), alii ab Oreste. Et illa opinio fortasse ex eo tantum nata est quod a nemore Dianae Aricino equi arcebantur (Verg. Aen. 7, 778. Ovid. fast. 3, 266), equi autem mortis causa fuerant Hippolyto. Orestem qui sacra Dianae Aricina condidisse voluerunt, id sine dubio secuti sunt ut explicarent similitudinem quae intercedere videbatur inter morem Scythiae, unde simulacrum Dianae ab Oreste raptum esse Graeci tradiderant, et ritus fani Aricini. Nam non solum ut apud Scythas, ita etiam in nemore Aricino olim Dianae hostiis humanis sacrificatum esse credebatur, sed etiam sub imperatoribus mos ibi mansit peregrinus vel tale qui Romanis peregrinus videri deberet, ut sacerdotes Dianae crearentur homines infimae condicionis, sed manu valentes, gladiatores potissimum et fugitivi, eo modo ut is qui sacerdotem depugnando vicisset ipse fieret sacerdos (Pausanias 2, 27, 4: ἔνθα ἄχρι ἐμοῦ μονομαχίας ἆθλον ἦν ἱερᾶσθαι τῇ θεῷ τὸν νικῶντα, ὁ δὲ ἀγὼν ἐλευθέρων μὲν προέκειτο οὐδενί, οἰκέταις δὲ ἀποδρᾶσι τοὺς δεσπότας. Strabo 5, 3, 12: καὶ γὰρ τὸ βαρβαρικὸν κρατεῖ καὶ Σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος· καθίσταται γὰρ ἱερεὺς ὁ γενηθεὶς αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου πρότερον δραπέτης ἀνήρ· ξιφήρης οὖν ἐστιν ἀεί, περισκοπῶν τὰς ἐπιθέσεις, ἕτοιμος ἀμύνεσθαι. Cf. Servius ad Verg. Aen. 6, 136). Id quoque mirum est hunc infimae condicionis sacerdotem appellari *regem*. Suet. Cal. 35: *Nemorensi regi quod multos iam annos poteretur sacerdotio, validiorem adversarium subornavit*. Ovid. ars amat. 1, 259: *suburbanae templum nemorale Dianae partaque per gladios regna nocente manu*. id. fast. 3, 271: *regna tenent fortes manibus pedibusque fugaces, et perit exemplo postmodo quisque suo*. Valerius Flaccus 2, 305: *sub non mitis Ariciae rege*. Statius silv. 3, 1, 55: *profugis cum regibus . . Aricinum Triviae nemus*. Lucanus 3, 86: *qua sublime nemus, Scythicae qua regna Dianae*. Ex inscriptionibus tales sacerdotes non innotuerunt[7]), immo in inscriptione n. 2213 dedicata Dianae Nemorensi Vestae sacerdotes memorantur nulli, magistratus Aricinorum. — Sed quamquam ignobiles erant sacerdotes, ipsum fanum Nemorense inter nobilissima erat Latii; splendorem eius demonstrat et id quod a. u. 713 pecuniam mutuam ex eo sumpsit Caesar Octavianus (Appian. b. c. 5, 24), et crebra mentio quam eius faciunt tam poetae (vide supra) quam prosae orationis scriptores[8]). — Villam in (agro) Nemorensi aedificavit dictator Caesar, sed mox diruit, teste Suetonio Caes. 46, qua de re cf. infra n. 2225.

Inscriptiones in oppido Nemi descriptas quamquam vere esse Aricinas apparet ex supra dictis et ex adnotatis ad n. 2213. 2222, tamen seiungere eas ab Aricinis et proprio capite exhibere commodius visum est.

De Genzano oppido vide supra p. 192.

---

1) Idem nomen repertum est in titulo territorii Labicani infra edendo hoc: *Af specula Dianae usque, fundo Clementiano pedatura Proclini passus, plus minus mille*, sed ubi de lacu Nemorensi non videtur posse cogitari, cf. de Rossi *bull. municipale* 1 (1873) p. 270 et quae infra ad eum titulum adnotabuntur.

2) Priscianus 4 § 21. 7 § 60: *lucum Dianium in nemore Aricino Egerius Laevius* (*Baebius* al.) *Tusculanus dedicavit dictator Latinus, hi populi communiter: Tusculanus, Aricinus, Lanuvinus, Laurens, Coranus, Tiburtis, Pometinus, Ardeatis* (*Rutulus* additur altero loco). Desinit Priscianus in eo vocabulo propter quod Catonis verba citaverat, sequebantur sine dubio alia nomina Latinorum populorum non ita pauca. — Egit de fragmento Catoniano accurate et prudenter Lorenz de dictatoribus Latinis et municipalibus (Grim. 1841) p. 24. 30—39. — Ceterum eandem rem tangat Festus p. 145, qui dictatorem nominat Manium Egerium, nec Tusculanum eum fuisse significat sed Aricinum, cum addit: '*a quo multi et clari viri orti sunt, et per multos annos fuerunt, unde et proverbium Multi Mani Ariciae*' (cf. ad n. 2152). *Egerius* nomen quod dictatori et Festus et Cato tribuunt, sine dubio aliquo modo cohaeret cum Egeriae fonte qui fuit in nemore Aricino (Verg. Aen. 7, 763. Ovid. met. 15, 487 seq., fast. 3, 275, Strabo 5, 3, 12 et praeterea Cluver p. 951 seq.).

3) Plena de hac re veterum testimonia composuit Cluverius Ital. antiq. p. 928 seq., quem conferas velim, nam hic tota haec res obiter tantum tangi potest.

4) Ovid. fast. 3, 263. Pausan. 2, 27, 4.

5) Vergil. Aen. 7, 727. Ovid. met. 15, 544: *quique fuisti Hippolytus, nunc idem Virbius esto*.

6) Etiam extra Ariciam in titulo Neapolitano huius corporis vol. X n. 1493 est *flamen Virbialis*.

7) Anaglyphum reperto prope Ariciam et inde translato in insulam maiorem Baliarium (Hubner, *antike Bildwerke in Madrid* p. 301 n. 772), quod ad eiusmodi sacerdotum dimicationem pertinere multis visum est, longe aliam rem significari demonstravit O. Jahn *Archäol. Zeitung* 1812 p. 118 seq.

8) Praeter supra citatos Vitruvius 4, 8, 4, Plinius 35, 52, ubi *Terentius* aliquis Lucanus narratur dedicavisse in nemore Dianae picturas muneris gladiatorii, Tacitus hist. 3, 36, Philostratus Apollon. 4, 36. — Etiam lucus Dianae quem memorat Tacitus ann. 12, 8 potest fuisse lucus Aricinus.

2156 tabula marmorea ZOEG. Ariciae LIG. Ariciae apud loci dominum FABR. in aedibus Chigi GIORG. ZOEG. LVC. Ibi frustra quaesivi. — S. I. RAYN. VISC.

DIANAE · AVG ·
COLLEG · LOTOR ·
SACR ·
PRIMIGENIVS · R · P ·
5 ARICINORVM · SER · ARC
CVRATOR · II · CVM ·
M · ARRECINO · GELLIANO
FILIO · CVRATORE · I ·
D · D

Rayner Marucell. A 78, 2 f. 26; Ligorius Neap. lib. 35 p. 194 (ex excerptis ex Ligorio olim Barberinis pendet Spon miscell. p. 61, qui auctorem tamen non laudat; ex Sponio Donati 223, 1). Doni Marucell. A 188 f. 425, Vat. 7113 f. 44, cui dedit Menestrier; Falconieri inscript. athlet. (1668) p. 24 (inde Gudius ms. 406, 3), Fabretti 435, 19 (inde Vulpi Lat. 7, 228), Giorgi sched. Casanat., qui vidit mense Oct. 1720; Zoega ms. p. 7 qui vidit mense Nov. 1794; E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 127. Lucidi mem. stor. dell' Ariccia p. 84 ex Vulpio, p. 231 ex schedis Io. B. Conti Piatj.

3 SACRVM Rayn. — 4 PRIMIGENIVS Rayn. Don. (Vat.), Giorg. — 5 SER·ARC] SERVATOR AVGVSTI Lucidi p. 231. — 7 CELLIANO Rayn. — 8 PROCVRATORE Lig. — 9 om. Rayn. Fabr.

Dianae Aug(ustae) colleg(ii) lotor(um) sacr(um). Primigenius r(ei) p(ublicae) Aricinorum ser(vus) arc(arius), curator (iterum), cum M. Arrecino Gelliano filio, curatore (primum) d(edit) d(edicavit).

2157 Ariciae effossa a Despuig anno 1769 VISC., d. 7 Oct. 1761 LVC., inter Aricinas FEA.

L · CVRIVS *eutrapelus et*
VARGVNT*eia nais*
LATONA*e pro*
SER · VIBRENT

E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 172. 228, item apud Marinium ms. Vat. 9123 f. 169. 9127 f. 143; Fea sched. f. 345 manu ignota; Lucidi mem. p. 164 cf. p. 227. Idem exemplum est.
Supplevi ex n. 2214.

2158 Cynthiani [= Genzano] basis ex lapide Albano.

E P R I
T E V C V S
M V L V I O
DON · D

Fabretti 668, 200 (inde Vulpi Lat. 7, 251).
[Si recte excepta, priscae aetatis est. *Teucus* praenomen. *Mulvio* idem quod *Mulvius*. TH. M.]

2159 prope Ariciam rep. anno 1776, *nel luogo ove esistono le vigne del Rogaglia e del Morelli* (i. e. *in Vallericcia, vicino al fosso, ove corre l' acqua dell' emissario del lago di Nemi*).

· · V D I O
· · · S A R I
· · · N N I C O
· · CLAVDII · F

Lucidi mem. p. 225.
Fuit fortasse [*Ti. Cl*]*audio* [*Drusi f. Caesari Aug. Germanico* . . . . v. 4 male exceptus omnino; noli cogitare de Britannico Claudii filio.

2160 rep. una cum n. 2159.

*imp. vesp*ASIANO
*caesar*I · AVG

Lucidi mem. p. 224.

2161 tabula marmorea utrimque scripta. Ariciae effossa a Despuig anno 1789.

a

*p*LOTINAE
*AVG*VSTAE
IMP · *C*AESARIS
*n*ERVAE · TRAIAN*I*
*A*VG · GER*M* · DACICI
*A*GAT*H*Y*C*SVS
AV*G* · *LIB*

b

PLO*T*INAE
AVG
IMP · TRAIANI
A*V*G · P · P ·
ACATHYCSVS
AVG · *LIB*

Lucidi mem. p. 207 cf. p. 226; E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 275. Marini Arv. p. 176 (inde Orelli n. 793). Dedi exemplum Marinii, cum quo consentit Lucidi, nisi quod hic multas litteras evanidas esse significat; has distinxi inclinatis.

2162 fragmentum marmoreum rep. una cum n. 2167

. . . OSA
. AES · AN . . .
AVG . .
. MOD . . .
S P N

Lucidi mem. p. 215.
Dedi talem qualem exhibet Lucidi. V. 1 fuisse [*pro salute*], secutum esse nomen imperatoris veri simile est.

2163 basis marmorea. Effossa a Fortunatio prope Ariciam *ne' beni di casa Chigi*, inde Romae in aedibus Chisiorum.

SALVIS AVGG
FELIX
NORTIVS

Descripserunt Bormann et Benndorf, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1867 p. 201.

2164 tabula marmorea effossa Ariciae, a Fortunatio anno 1863 ACTA, anno 1866/7 HENZ., postea extabat Romae in aedibus Chisiorum. Inde nescio quo tempore ablatam nuper municipio Romano dono dedit Aug. Castellani LANC.

T · AELIO AVRELIO · T · f
EPIANO · LEG · AVG
LEG · X · GEM · CV*ratori*
VIAE CLOD · LEG · *pr pr*
P R O V A F R · *praetori*
. . . .

Descripserunt Benndorf et Bormann, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst. arch.* 1867 p. 201. Habent acta ms. Lanciani *bull. municipale* 12 (1884) p. 45.
Fortasse filius Epis Augusti liberti tabularii rationis hereditatium, cuius titulus olim extans Albani infra editus est.

2165 basis magna. Rep. a. 1857 *sotto al moderno paese dell' Aricia e precisamente incontro il cosi detto Orto di mezzo*, exstat Ariciae in aedibus Chisiorum. — Effossa a. 1863 a Fortunatio ACTA male.

ANICIO · ACILIO · GLABRI
ONI FAVSTO · CLARIS
SIMO VIRO QVAESTORI
CANDIDATO · PRAETORI
sic TVTILARI COMITIS IN sic
TRA CONSISTORIVM
TERTIO PRAEFECTO VR
BI VTRIVSQVE INPE
RII IVDICII SVBLIMITA sic
TO PRAEFECTO PRAETO
RIO ITALIAE AFRICE ET
INLYRICI QVOD ET PRAE
SENTIBVS GLORIAE ET
FVTVRIS INTCITAMEN sic
TO AD VIRTVTEM FORE RO
GANTIBVS ARICINIS
QVI BENEFICIIS ET RE
MEDIIS EIVSDEM AMPL
IESIMI VIRI AB INTORA sic
BILIRVS NECESSITATI
BVS FVERANT VINDICA
TI OB PRAESTITA CIRCA
SE BENEFICIA ORDO
ET CIVES STATVAM
CONLOCAVERVNT

Descripsi. Henzen, cui dederat Rosa apographum et ectypum, edidit cum commentario *bull. dell' Inst.* 1857 p. 37 (cf. epistula Borghesi ad Henzenum, opp. 6 p. 569). Legitur etiam in actis ms.
Anicio Acilio Glabrioni Fausto clarissimo viro, quaestori candidato, praetori tutilari (sic), *comitis* (sic) *intra consistorium, tertio praefecto urbi utriusque imperii iudicii*] *sublimitato* [i. e. *iudicio imperatorum utriusque imperii ad praefecturam urbis evecto*], *praefecto praetorio Italiae Afric(a)e et Inlyrici, quod et praesentibus gloriae et futuris incitamento* (sic) *ad virtutem fore(t), rogantibus Aricinis, qui beneficiis et remedia eiusdem amplissimi viri ab intole[ra]bilibus necessitatibus fuerant vindicati, ob praestita circa se beneficia, ordo et cives statuam conlocaverunt.*
Ad eundem virum pertinent tituli urbani vol VI n. 1676—1678. Cf. Henzen *bull.* l. c.

2166 *costruendosi il sifone in ghisa, che deve recare ad Albano porzione delle acque delle mole di Nemi e stato aperto un cavo sul percorso dell' Appia antica .... Nel sito preciso, dove la strada di Vallericcia diverge dall' Appia, a m. 10 distanza dal rudere rotondo detto il Torrione (dei Chigi), sono stati ritrovati gli avanzi di un nobile e ricco monumento .... Il luogo della scoperta sembra corrispondente nell' interno del vetusto fabbricato di Ariccia* [item post alia: *il luogo della scoperta cade nel centro stesso dell' antica Ariccia, lontano dalla necropoli dell' Appia*]. *I massi di marmo estratti sono trentasette, cinque appartengono all' iscrizione, e si ricompongono come segue.*

TI · LATÎNIVS · TI · F
NOB
PANDVSA
IIII VIR · VIAR · CVR

Lanciani *notizie degli scavi* 1882 p. 434 partem, ib. 1883 p. 173 et *bull. municipale* 1883 p. 228 integram.

Ti. Latinius Pandusa memoratur etiam in titulo reperto Sutrii Henzen syll. n. 5758, Ti. Pandusa ab Appiano Illyr. 10, Latinius Pandusa a Tacito ann. 2, 66 ut legatus Moesiae a. p. C. 18, a quo fortasse hic non est diversus. Marci Latini Pandusae est titulus Graecus C. I. Gr. 1336.

2 tribus homini ordinis senatorii adiecta praeter consuetudinem; ceterum ea Aricinum illum fuisse videtur ostendere.

2167 in lapide Tiburtino VISC., in lapide Albano LVC. Ariciae rep. a Despuig, *nella vigna del canonico Minimi* LVC. p. 233, *vicino all' anfiteatro aricino* ID. p. 188, anno 1789 VISC., mense Oct. 1791 LVC. p. 233, d. 8 Nov. 1791 LVC. p. 188. S. l. inter Aricinas FEA.

S P Q
ARICINVS TE
AVG DEDIT

E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 2 et f. 172, item apud Marinium ms. Vat. 9123 f. 189, 9127 f. 142; Fea sched. f. 345 manu aliena, Lucidi *mem.* p. 188. 215. 233. Fortasse idem apographum est.

2168 Ariciae DON., s. l. FABR.

AVRELIO · LVPIANO · DEC · MVN
ARICINORVM · AEL · IVLIA
CONIVGI · DVLCISSIMO · B · M
FOLMINI · DVLCIS · ET · HOC · EST

Manu ignota legitur apud Donium cod. Vat. 7113 f. 110. Fabretti 101, 239 ex schedis Barberinis.

1 AVR., 4 FTEMENI Don.

2169 in lapide Tiburtino, Romae SIRM.

CN · DVPILIVS CN · F ·
HOR · TR · MIL · IN · LEG ·
FLAM · MART · Q · ARE
DICTAT · ARICIAE
CN · DVPILIVS M · F ·
HOR · PATER ·
M · DVPILIVS CN · F ·
HOR · FRATER

MVLVIA L · F · MATER
MARTIA M · F · VXOR
DVPILIA CN · L · HILARA L
CN · DVPILIVS CN · L · SECVND · L
CN · DVPILIVS CN · L · EPAPHROD L

IN F · P · XVI · IN A · P · XIIX

Sirmond, qui vidit, ms. Paris. suppl. lat. 1408, 380 (inde edidit Henzen *bull. dell' inst. arch.* 1858 p. 168).

2170 cippus parvus marmoreus. Ariciae apud loci dominum FABR. Romae apud cardinalem Chisium MVR. Apud Passioneum PASS. In suburbano comitis Galletti GALL. Nunc frons desecta extat in museo Vaticano (Gal. lap. mag. IV).

D M
IV · LIO · MA
R · CO DECV
RIONI ARICI
NORVM OMNI
MVNERI · FVN sic
TO · QVI · VISIT · A sic
NNIS · XII MSIB sic
VS DVOBVS · D
IEBVS DVOBVS
OBAR · VI · AVR
EL IVCCA ET IV sic
LIA · HERMTO sic
NE PARENTES
DVLCISSIMI
F · C · F ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Fabretti 184, 401. Mur. 1028, 6 cui misit Bonarda. Passionei 11, 8. P. Al. Galletti in schedis apud I. B. de Rossi. Orelli n. 3746 partem.

12 scr. TVCCA, 13. 14 HERMIONE

2171 Ariciae effossa a Despuig anno 1789 VISC., anno 1791, *in vinea Minimi* LVC. Nunc in museo Despuig in insula maiore Balearium.

D · M
L · SEMPRONI ·
L · F · HOR PROCV
sic V · LI · A XXXI
AED · Q · VT · SALI ·
CVRATORIS
PEC · OCRAN
LVRIA · SECVN
DA · MATER

Descripsit Hübner. E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 172' et apud Marinium ms. Vat. 9123 f. 189, unde hic edidit Arv. p. 311; Fea sched. I 345, manu ignota, Lucidi *mem.* p. 128, cf. p. 214. Bover *Noticia de los museos Despuig* n. 8.

3. 4 scr. PROCVLI·V. — 5 VT non intellego. — 6. 7 *curatoris pec(uniae) Ocran(ianae).*

2172 Ariciae effossa a Fortunatio.

10
IIII
NIFICIA ET

Ex actis ms.

3 supple *propter beneficia* vel simile q

2173 fistulae plumbeae repertae prope Genzano *nel luogo detto i Baccelli, quando si scavavano le fondamenta del nuovo Camposanto* STEV.; duas ex eis Romae apud Nordonum, unam apud Bruzzam vidit DRESSEL.

C · LICINI · MVCIANI

Descripsit Dressel. Stevenson apud Lancianium syll. epigr. aquar. n. 211.

Is ipse sine dubio quem norunt omnes ex Tacito et Plinii historia naturali.

2174 fistula plumbea rep. a. 1721 *nel territorio d' Ariccia contrada detta delle Cese.*

a P MEMMI REGVLI

b ...TISTIVS FEC

Lucidi *mem.* p. 227 utramque; solam *a* Fea *storia delle acque* (1832) p. 53 (inde Lanciani sq. p. 216).

a REGVL Luc. — Inscriptionis *a* praeterea alterum exemplum in eadem fistula legit Lucidi, sed ex parte evanidum: ...MEMMIRF...

Esse consulem suffectum a. p. C. 31, defunctum a. 61 (Tac. ann. 14, 47), saepius nominatum in actis Arvalium (cf. huius corporis vol. VI p. 687), iam Fea adnotavit.

2175 fistula plumbea cum inscriptione *a* quinquies, *b* quater repetita. Ariciae rep. mense Apr. 1791 non longe inde ubi antea prodierat n. 2161.

a AELI AVG LIB GALAES

b P AELIVS SYMPHOR FECI

Lucidi mem. p. 226 utramque; solam *b* Zoega ms. p. 179.

2176 lapis Albanus. Ariciae in vinea iuxta viam Appiam Albanum versus.

D M · A E L T
O TIT · QVE · M
X · ANN XLV
O T . . B E · I A
5 . . M .
B I S E L L A

Descripsit Detlefsen.

6 fortasse *bisell(arius)*.

2177 *nella vigna del capitano Alberti in Valle-riccia poco distante dalla via Appia, murata in una casa quasi diruta.*

. . S I V T I
A . . . . N .
A E L I A
T A S . . . .
5 . . A . . . . .

Lucidi *mem.* p. 142.

2178 lapis Albanus. *Nella vigna del capitano Alberti in Vallericcia poco distante dalla via Appia* anno 1787 repperit Despuig

AELIAE SAENIAE
NIGRINAE
AELIVS · LIBE
RALIS · COIVG
5 B · M · F ·

Lucidi *mem.* p. 142.

2179 rep. anno 1715 dum restituitur via proxima sacello quod dicitur *della Stella* (prope Albanum) VVLPI.

M · ATIVS · M · FIL · HOR . . . .
LEIBERTIS · LEIBERTAbus . . . .
M · ATIVS · M · L · SALVIVS M · ATIVS . . .
M · ATIVS · M · L · HIEROnymX M · ATIVS . . .
5 M · ATIVS · M · L · ANTIOCVS M · ATIVS . . .
M · ATIVS · M · L · ALEXANDER M . . . . . .
M · ATIVS · L I C A E N . . . . .
M · ATIVS · M · L · PRIMVS . . . .
M · ATIVS · M · L · FELIX . . . . . .
10 M · ATIVS · M · L · LVDO . . . . . .
. . . .

Vulpi Lat. 4 p. 94 (inde Mur. 1573, 13). Inde sine dubio Riccy *memorie di Alba-Longa* p. 162 auctore non laudato; neque aliunde puto pendet Lucidi *mem.* p. 144, qui laudat schedas Io. Petri Arzani canonici Aricini.

1 FILIO·R traditur. — 2 LIBERTIS Luc., LIBERTAS Ricc. — LIBERTA... Ricc. Luc. — 7 LICAEN Vulp. Ricc., M·L·ICAON Luc.; quomodo emendandum, non liquet.

2180 Albani in Canobiorum aedibus LVPI, *nel cortile del casino de' signori Canobi in Albano poco distante dal monumento delle cinque piramidi* LVC.

M · ATIVS · M · F · HOR · CELER · F
ATIA M · L · AMMIA
ATIA M · L · PSYCHE
ATIA M · L · PRIMA
5 ATIA M · L · BAZIS
M · ATIVS M · L · EROS
ATIA M · L · NICE
M · ATIVS · M · L · PRIMIO

Lupi cod. Vat. 9143 f. 48' ab amico; Lucidi *mem.* p. 145 de visu, ut videtur.

Dedi exemplum Lupil. — 1, 2 om., 6 M·L om. in lacuna, 5 A..LVS... pro BAZIS), 5 L om. in lacuna, 7 om., 8 P...MIO Lucidi.

Inter Aricinas recepi quamvis repertas vel primum descriptas paulo extra fines Aricinorum in agro Albano, quoniam Atios Aricinos cognovimus ex Cicerone Phil. 3, 6, 16 et Suetonio Aug. 4; et convenit tribus Horatia

2181 lapis marmoreus effossus Genzani mense Ian. 1777 *vicino alla casa di Giovanni Bassi posta per lo stradone dritto, che conduce al palazzo Cesarini.*

Q · A V O N I V S
Q · L · E S L L O
AMPIA A L HYALINE

Lucidi *mem.* p. 207; idem dedit Rattio, qui edidit *storia di Genzano* p. 92.

3 HIALINE Luc. *mem.*

2182 lapis Albanus litteris magnis et vetustis BORM. Cynthiani (= Genzano) in altera ex parastadibus postici aedium ducis FABR., similiter GIORG. LVPI, *Genzano vecchio, dietro il palazzo del duca Cesarini* NARD., *Genzano vecchio via Scalone* BORM.

M · AVONIVS · M · L
MENANDER
M · AVONIVS · M · F
HOR

M · AVONIVS M · L
ALEXSANDER
DVRMIA · P · L
PHILVMINA VXOR

Descripsit Bormann. Fabretti 241, 645; Gualdus Ariminensis cod Vat. 8253 p. 441, Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Iunio 1735; Lupi cod. Vat. 9143 f. 5' a Lesleo, Vulpi Lat. 5, 125 a Lupio; Garrucci, qui vidit, ann. inst. arch. 1860 p. 254, syll. n. 1461. Leo Nardoni ms.

II, 1 plenam sic M·AVONIVS·M·L exhibet solus Fabr., vix ex lapide.

Aricinis interponere malui quam Lanuvinis, non, ut voluit Garruccius, propter Manium praenomen, quod frequens fuisse Aricinae fortasse colligi potest ex proverbio adlato apud Festum p. 145 (cf. supra p. 204 not. 2) — nam et explicatio eius proverbii admodum dubia est, praesertim si conferas quod de vocabuli *mane* apud Lanuvinos usu tradit Macrobius sat. 1, 3, 13, et etiam extra Ariciam multos Manios fuisse nemo negabit —, sed propter tribum Horatiam.

2183 ingens operculum sarcophagi lapidis Albani. In valle Aricina sub ponte maiore ROSSI. Ego frustra quaesivi.

CALPVRNIAE LVPV
LAE BENEMEREN
TI VAL · VICTORINV *sic*
NVTRICI FECIT

Descripsit de Rossi.

2184 rep. Ariciae anno 1790 *nella vigna degli eredi Scipioni accanto alla sostruzione della via Appia.*

DIS MANIBVS
CERELLIAE · PHOEBE
M · CAMPANIVS · SECVNDVS
MARITVS · COIVGI · OPTIM
ET · M · ARRIVS · SECVNDVS
ALVMNVS · B · M · FECER

Lucidi *mem.* p. 133.

4 COIVG·IOPTIM, 6 FECERe Lucidi, fortasse culpa typographi.

2185 magnus lapis marmoreus. Ariciae in villa Chisia.

CLODIA · Ↄ · L
Q · ACCOLEIO · Q · L · A
VIRO · SVO
ET FELICI · LIB

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Des Vergers quoque descripsit.

2186 lapis Albanus. Inter Ariciam et Albanum in vinea iuxta viam Appiam.

V I
MVNIS
VS · LI ΣX
IT ANN
LI

Descripsit Detlefsen.

2 scr. *co*MMVNIS.

2187 Ariciae GARR. Albani in aedibus Narducci HELB., *nel giardino dell' albergo di Roma* GATTI EGO

Q · DECIRIVS · Q · LIB
BVRRIA
DECIRIA Q · L · TERTIA
DECIRIA · Q · F · TERTVLLA

Descripsimus Helbig Gatti ego. Edidit Garrucci syll. n. 1458.

2188 lapis Albanus. Nuper rep. *non lunge da Albano nel territorio Aricino, a destra dell' antica via Appia* GIORNI (a. 1844).

Q · DVRONIVS
Q · L · PAMPHILVS
SIBI · ET · SVIS
DVRONIA · Q · F · SATVRNINA

Fr. Giorni *L' Album (giornale letterario e di belle arti)* vol. XI p. 69.

2189 Cynthiani via Appia a. 1736 eruta ex sepulcrali monumento.

M · FABI · M · F ....
MAI
ROSCIA Ↄ · L · PM . .

Giorgi sched. Casanat.

2190 Cynthiani rep. una cum n. 2189.

Q · FA....
M .
TITIA ....
TITI LIB...

Giorgi sched. Casanat.

2191 cippus rep. *nella vigna del canonico Minimi sotto l' Ariccia, vicino alla via Appia* deinde apud Lucidum

D · M
T · FLAVI
ABASCANT
C · TREBON PAL IAN
ET CLODIVS SAT
..E amICO ERU
EMERENTI

Lucidi *mem.* p. 206 cf. p. 214

2192 inter Ariciam et Albanum iuxta viam Appiam in vinea.

D M
FIRM FOR
NATA · M
OPT

Descripsit Detlefsen

2193 rep. *vicino all' Ariccia nel luogo detto Braccaria*, postea apud Lucidum

D · M ·
ORTESIO syN
FORO EVpOSIA
PATRONO · B M
ET ORTESIAE
EPICTESIDI
FECIT

Lucidi *mem.* p. 226

2. 3 . IN | FORO, 3 EVROSIA traditur.

2193a cippus lapidis Albani. Rep. in territorio Aricino *ad oriente del romitaggio della Stella entro un recinto parallelogrammo di circa 24 nicchie per olle cinerarie*

DIIS · MANIB ·
TI · IVLI · APOLONI ·
OPTIMI · CONIVGI
BENEMERENTI · FECIT
IVLIA · MEROP · SIBI
POSTERISQVE · SVIS

Giorni *storia di Albano* p. 176.

2 IVLIA·POLLONI· traditur. — Inscriptionem et in fronte et a tergo cippi legi refert Giornius.

2194 Ariciae in aedibus Chisiorum, lapis repertus in solo Aricino ROSS. Ego frustra quaesivi.

L · LARLIVS · AGATHEMER
SIBI · ET · LARLIAE THALLVSAE
CONIVGI · KARISSIMAE · CVM QVA
VIXIT · ANNIS · L · SINE · VLLA · QVERELLA
ET · POSTERISQVE · EORVM

Descripsit de Rossi.

2195 fragmentum cippi marmorei Ariciae effossum a Fortunatio anno 1562 ACTA. Extat Ariciae in hortis Chisiorum.

LVCRETIVS · EA

Descripsi a. 1882. Legitur etiam in actis ...

2196 frons sarcophagi marmorei. Extra Ariciam in area ante aedes minores Chisiorum ROSS. *Rep. dal Bartolini nei lavori di deviamento dell' Appia nuova fra Ariccia e Galloro* LANC. — Sine loci indicatione VISC.

D · M
M · MANLIVS · VICTOR · HIC · CONDITVS · EST ·
ANNORVM · XVIII · MENS · X · DIER XVI
M · MANLIVS · THALLVS ET · MANLIA · HELPIS · FILIO OPTIMO
FECERVNT

Descripsit de Rossi. E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 133; Lanciani *le acque e gli acquedotti* p. 118.

2197 rep. una cum n. 2159.

MARC..
SANCTISSI...
VALERIA

Lucidi *mem.* p. 225.

2198 Ariciae effossa a Fortunatio anno 1862 ACTA. Ariciae in aedibus Chisiorum ROSS.

M · METILI
EROTIS

Descripsit de Rossi. Legitur etiam in actis ms. (inde Lanciani *le acque e gli acquedotti* p. 248).

2199 rep. anno 1756 *vicino al conservatorio di vergini in Genzano*.

D · M ·
NASVIAE
LIRADI C · NEVII
C · CLODIVS
NONERIANVS
CONIVGI
DVLCISSIME
CVM QVA VIXIT
ANNIE XXV ·
B · M · P ·

Lucidi *mem.* p. 206; idem dedit Rattio, qui edidit *storia di Genzano* p. 92.
1 D·D·M, 7 DVLCISSIMAE Luc. *mem.* — 3 corruptus ut videtur.

2200 lapis Albanus. Inter Albanum et Ariciam in vinea iuxta viam Appiam.

ESO
ANN · XV
ATH
B · OC
LVS · P

Descripsit Detlefsen.

2201 Ariciae effossa a Despuig anno 1789 VISC., effossa anno 1791 in vinea Minini una cum n. 2171 LVC. — S. l. FEA.

DIS MANIB
PRIMO
INFELICISSIMO
LICINIA · BASSILLA
VERNAE
DVLCISSIMO · FECIT
VIXIT ANNIS IIII
DIEBVS XVI

E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 172 et apud Marinium ms. Vat. 9123 f. 189; Fea sched. f. 345 manu ignota; Lucidi *mem.* p. 171 cf. p. 214.
4 BASILLA Luc., BASSILIA Visc.

2202 Ariciae effossa a Despuig anno 1789 VISC. (f. 172 et apud Mar.), effossa anno 1791 in vinea Minini una cum n. 2171. 2201 LVC. *All' Ariccia vecchia* VISC. (f. 2). — Nunc in museo Despuig in insula maiore Balearium.

D · M
TYRIAE
QVINTILLAE
FILIAE · SANC
TISSIMAE
PARENTES
FECERVNT
VIXIT · AN · XV
MEN · VIII · D · | III
OP · TA · TVS · ET | AC
ES · TI · A ·

Descripsit Hubner. E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 2 et 172, item apud Marinium ms. Vat. 9123 f. 189; Fea sched. f. 345 manu ignota; Lucidi *mem.* p. 170 cf. p. 214. Bover *Noticia de los museos Despuig* n. 9.

2203 parvus cippus marmoreus. In via Appia prope Ariciam PIGH. Sub Aricia MALV. Rep. anno 1779 Ariciae *nella vigna del sig. baron d' Aste, ora esiste nel mio orto* LVCIDI. Ariciae in villa Musignano ROSS. DETL.

D · M
L · VALERI
L · F
QVIETI
CORNELIA
OLYMPINA
AVIA

Descripserunt de Rossi et Detlefsen. Pighius cod. Berol. f. 86; Malvasia 419 (inde Mur. 1226, 4); Lucidi p. 214, de Rossi *bullett. di arch. crist.* 1873 p. 105.

2204 basis marmorea HENZ. *Nel territorio d' Ariccia* effossa a Fortunatio anno 1863 ACTA, rep. prope Ariciam ad viam Appiam HENZ.

L · VITELLIVS ·

Legitur bis in actis ms.; praeterea repperi inter schedas Henzeni auctore non adscripto.
L·VITEL/// alterum exemplum actorum.

2205 fragmentum trabis marmoreae rep. prope Ariciam ad viam Appiam HENZ. Effossa Ariciae a Fortunatio anno 1862 ACTA.

AMAI
VIATOR · I

Legitur in actis ms.; praeterea apographum anonymum suppeditavit Henzen.
1 AMAR Henz.

2206 rep. prope Genzano *nel declivio del lago di Nemi.*

D · M
P · L · B · V · C
I · T · P

M. T. P. (Fort. Lanci) *bull. dell' Inst.* 1834 p. 164 communicatam a comite Spaur.
Suspecta etiam propter longam et miram narrationem quomodo reperta sit, quam repetere nolo.

2207 tabula lapidis Albani. Rep. anno 1760 prope Ariciam *non lungi dalla via Appia sotto Galloro, ove ora è la vigna de' Padri Dottrinarj* LVC.

. . . . CON
. . . HIC OM
. . . LI PRO MERI
TIS EIVS EI FECIT

Lucidi *mem.* p. 101.

2208 fragmentum marmoreum rep. una cum n. 2207.

. . . . G · LII . . .
. . . P B I S . . .
. . . S T . . . . .

Lucidi *mem.* p. 101.

2209 in parte intuenti dextra lapidis Albani similis ei in quo est n. 2182, Genzani eodem loco quo illa.

IN PRO|A

Descripsit Bormann. Lupi cod. Vat. 9143 f. 8'; Volpi Lat. 8, 125 a Lupio; Garrucci ann. inst. arch. 1880 p. 236, syll. ad n. 1461; Leo Nardoni ms.

2210 rep. a. 1775 prope Ariciam *nella vigna de' Padri Fate-ben-Fratelli nella tenuta di Fontana Ginestra, e Ginestreto.*

HIC REQVIESCIT FAMVlus dei......
PRESBiter CVIVS ANNI FVerunt.....
P · M LXXX DEPOSITVS IN pace....
VC CONS

Servavit Lucidi *mem.* p. 405 (inde de Rossi inscr. chr. I n. 1351).
Supplevit Rossius; saeculo p. Chr. quinto adtribuit idem *bull. crist.* 1869 p. 80.

2211 Ariciae tabula marmorea qua tegebatur sarcophagus in quo Simon Magus sepultus esse dicebatur, translata ab Augustino Chigi in aedes suas Aricinas LVC. Extat Ariciae in aedibus Ch.....

KALENDAS · OCTOBRES
.TERIVS · IN PACE

Lucidi *mem.* p. 328, de Rossi *bull. crist.* 1869 p. 80 qui vidit et habet praeterea ex Settele ms.

VII. NEMVS DIANAE (*Nemi*).

Cf. p. 204.

2212 cippus marmoreus. Romae in hortis Iustinianeis GVD. PTOL. SPON. BIANCH. Nunc in museo Vaticano (Chiaramonti a sinistra). — Inter Aricinas dat VVLPI sine auctore. — Ex fano Nemorensi venisse Romam non est certum; nam Dianae Nemorensi fortasse etiam Romae arae dedicari potuerunt, ut Tibure videtur esse dedicatus Dianae Opiferae Nemorensi titulus Orell. 1456 (contra titulus Henzen. 7210 falsus est cf. huius corporis vol. V n. 739 a*, 5).

sic D E A N A E
N E M O R E N S I
simpulum S A C R V M patera
M · ACILIVS · PRISCVS
E G R I L I V S
P L A R I A N V S

Descripsit Henzen. Gudius ms. 405, 1 de visu; Ptolemaeus schol. Sen. 1, 80. Spon miscell p. 88 n. 34, Bianchini ms. Veron. 348 f. 21, qui vidit anno 1715; Vulpi Lat. 7 p. 225 auctore non laudato et negegenter. Ex Vulpio Mur. 36, 5; ex hoc Orelli 1453. correxit Kellermann analect. epigr., apud Orellium ind. lect. Turic. 1838 p. 37, de visu.
De M. Acilio Prisco Egrilio Plariano vide supra ad n. 155.

2213 rep. apud lacum Nemorensem anno 1554 PIGH. *Trovata a Nemi luogo de' SS. Frangepani sopra il lago detto di Nemi nel giardino del palazzo* CASS. Nemi in palatio Frangepani SVAR. A Mario Frangipani senatore Urbis anno 1718 Alexandro Albani donata, postea in museum Capitolinum translata VVLP. Extat in museo Capitolino. — In Sabinis MANVT.

D I A N A E
N E M O R E S I · V E S T A E
S A C R V M · D I C T
IMP · NERVA · TRAIANO AVG ·
GERMANICO · III · COS · PRAEF
EIVS · T · VOLTEDIO · MAMILIANO
QVAESTORIB
L · CAECILIO · VRSO · II · M · LVCRETIO
SABINO · II · AEDILIB · Q · VIBENNA · QVIETO
TI · CLAVDIO · MAGNO ·
P · CORNELIVS · TEOPHIMVS · PISTOR
ROMANIENSIS · BR · REG · XIIII · IDEM · CVR ·
VICI · QVADRATI · ET · LANIA · C · F · THIONOE · CONIV sic
EIVS · VOTVM · LIBENS · SOLVERVNT

Descripsit Henzen. Pighius Berol. f. 204, Luz. f. 30, cod. musei f. 26 a Pighio non solum Smetius ed. f. 32, 9 (inde Grut. 41, 7), ubi ille laudatur, sed etiam Panvinius Rom. p. 209, Veron. p. 37, solos vv. 1—3 etiam inter collectanea cod. Vat. 6035 f. 120; aliunde puto Manutius orth. 117, 15; Ligorius Taur. vol. 3 f. 56; Cassianus a Puteo, ut videtur, cod. Berol. A 61 m f. 101'; Tomasini de donar. cap. 2 p. 15 (ed. 2) ex epistula Ioh. Argoli qui vidit a. 1637; Suaresius cod. Barb. XXIX, 148; Holstenius epist. ed. Boissonade p. 157; Vulpi Lat. 7 p. 195. Lucidi *memorie dell' Ariccia* p. 83; Guasco mus. Cap. n. 10; Nibby *viaggio* 2 p. 470. Orelli 1455.

Dianae Nemoresi Vestae sacrum dict(atore) imp. Nerva Traiano Aug. Germanico III co(n)s(ule) (a. p. C. 100), *praef(ecto) eius T. Voltedio Mamiliano, quaestorib(us) L. Caecilio Urso (iterum) M. Lucretio Sabino (iterum) aedilib(us)* est. Notabile est aediles postponi quaestoribus, quorum tamen uterque iterum eo honore functus est. Dictatura, qua functus est Traianus, videtur esse Aricina. — Ligorius principium huius tituli ita videtur esse interpretatus: *Dianae Nemoresi Vestae dictae*, unde in inscriptione ab eo conficta (Orell. 1457) reperitur *flamen Virbialis et Aricinae Dianae Vestae dictae custos*, altera dedicata est *Vestae Dianae dictae*; recte de eis iudicavit Marinius act. Arv. p. 417.

2214 Nemi rep. anno 1737 *nella valle ove è posto il noceto del sig. arciprete, nel sito chiamato di S. Andrea* CAS. Nemi sub cruce ante portam Ariciam versus BRVNN DETL. Ego frustra quaesivi.

L · CVRIVS EVTRAPELVS VARGVNTEIA NAIS V E D N E R I M

Descripserunt Detlefsen et Brunn. Casimiro da Roma *memorie storiche delle chiese e conventi de' frati minori* p. 198 (inde Lucidi *mem.* p. 92 ex eodem sine dubio Marocco *monumenti dello stato pontificio* 8 p. 185).
L· habet Cas. cum suis, om. Brunn et Detl. — In fine ERIM Brunn et Detl., de E et R litteris dubitantes, I·A·L·M Cas.; hic legit *v(otum) s(olverunt) D(ianae) N(emorensi) i(n) A(ricino) l(ibentes) m(erito).*
fidem Curius Eutrapelus et Varguntein Nais posuerunt n. 2137.

2215 pila mormorea alta m. 0,95. Rep. *al disotto dell' odierno Nemi nel sito denominato il Giardino* [cf. Rosa ann. inst. arch. 1856 p. 5—8 et tab. II, praeterea cod. Barb. 20, 215 f. 41]. *Una grande area di forma quadrata, rivolta col prospetto principale verso il lago, negli altri tre lati da un peribolo decorato da nicchie. In quell' area, e precisamente incontro alla prima nicchia nel lato che guarda tra levante e mezzogiorno, furono per caso rinvenuti i monumenti* n. 2215—2219. Nunc Nemi in aedibus principis.

RES · TRADITAE · FANIS · VTRISQVE
SIGNA N · XVII · CAPVT · SOLIS · I · IMAGINES
ARGENTEAS · IIII · CLVPEVM · I · ARAS · AENEAS
DVAS DELPHICAM · AENEAM · SPONDEVM · I ·
ARGENTEVM · ET · PATERA · BASILEVM · ORNATVM
EX GEMMIS · N · I · SISTRVM · ARGENTEVM · INAVRATVM
SPONDEVM · INAVRATVM · PATERA · CVM · FRVGIBVS
COLLAREM · EX · GEMMIS · BERYLLIS · SPATALIA · CVM
GEMMIS · II · COLLAREM · ALTERVM CVM · GEMMIS
N · VII INAVRES · EX GEMMIS · N · X NAVPLIA · II
PVRA · CORONA · ANALEMPSIACA · I · CVM · GEMMIS
TOPAZOS N · XXI · ET · CARBVNCVLOS · N · LXXXIIII · CANCELLI
AENEI · CVM · HERMVLIS · N · VIII · INTRO · ET · FORAS
VESTEM · LINIAM · TVNICAM · I · PALLIVM · I · ZONA · I ·
CVM · SEGMENTIS · ARGENTEIS · STOLA · I · VESTEM · ALTERA
LINTEA · PVRA · TVNICAM · PALLIVM · STOLA · ZONA
BVBASTO · VESTEM · SIRICAM · PVRPVREAM · ET
CALLAINAM · LABELLVM · MARMOREVM · CVM
COLVMELLA · HYDRIA · HYPSIANA · ET · LENTEA
PVRPVREA · CVM · CLAVIS · AVREIS · ET · ZONA
AVREA · TVNICAS · II · PRAECINCTA · ET · DISCINCTA
ET · PALLIOLVM · VESTEM · ALTERA · ALBA · TVNICA
STOLA · ZONA · ET · PALLIVM

Descripsit Stevenson, recognovit Henzen; ipse quoque vidi. Edidit Henzen *bull. dell' inst.* 1871 p. 66 et in Hermae vol. 6 (1872) p. 8.

Res traditae fanis utrisque | : *Signa n(umero) XVII; caput Solis I; imagines* | *argenteas IIII; clupeum I; aras aeneas* | *duas, delphicam aeneam, spondeum I* | *argenteum et patera; basileum*[1]) *ornatum ex gemmis n(umero) I, sistrum argenteum inauratum* | , *spondeum inauratum, patera cum frugibus* | , *collarem ex gemmis beryllis, spatalia*[2]) *cum* | *gemmis (duo), collarem alterum cum gemmis* | *n(umero) VII, inaures ex gemmis n(umero) X, nauplia*[3], *II* | *pura, corona analempsiaca*[4]) *I cum gemmis* | *topazos n(umero) XXI et carbunculos n(umero) LXXXIIII; cancelli* | *aenei cum hermulis n(umero) VIII intro et foras* | ; *vestem liniam* (scr. *lineam*), *tunicam I, pallium I, zona I* | *cum segmentis argenteis, stola I, vestem altera* | *lintea pura, tunicam, pallium, stola, zona.* — *Bubasto*[5]): *vestem siricam* (scr. *sericam*) *purpuream et* | *callainam*[6]); *labellum marmoreum cum columella; hydria Hypsiana*[7]), *et lentea* (scr. *lintea*) | *purpurea cum clavis aureis et zona* | *aurea, tunicas II praecincta et discincta* | , *et palliolum; vestem altera alba, tunica, stola, zona et pallium.*

1) Hinc videntur incipere ornamenta signi alicuius Isidis. Sistrum certe et vestis lintea cultui Isiaco peculiaria sunt; praeterea *basilium* gemmis exornatum reperitur, ut monuit Henzen l. c., inter ornamenta signi Isiaci in titulo Acciliano huius corporis vol. II n. 3386.
2) *Spatalia* inter ornamenta Isidis commemorantur etiam huius corporis vol. II n. 3386, inter ornamenta statuae mulieris defunctae vol. II n. 2060, cf. praeterea Plin. 13, 142.
3) *Nauplium purum* quid sit, ignoratur.
4) De corona analempsiaca vide supra ad n. 21.
5) Incipere res alteri ex fanis traditas, et *Bubasto* vocabulo significari fanum hoc sacrum fuisse Isidi, putat Henzenus.
6) *Lacernas callainas* dictas propter colorem a viridi pallentem (Plin. 37, 110) memorat Martialis 14, 140.
7) *Hypsiana* cur dicatur hydria, latet.

2216 fragmentum epistylii magni marmorei, rep. una cum n. 2215.

imp. caesar divi traiani parthici filius divi NERVAE · NEPOS · TRAIANVS
*hadrianus augustus pont. max. trib*VNIC · POTEST · VI · COS · III (a. 123)
*fanum(?) quod .... phraatis(?) regis regu*M · PARTHÓRVM · FIL · ARSACIDES
*fecerat vetustate collaps*VM · RESTITVIT

Descripsit Stevenson, recognovit Henzen; vidi ipse. Edidit Henzen *bull. dell' inst.* 1871 p. 60 et in Hermae vol. 6 (1872) p. 77.

Ad idem epistylium pertinere iudicavit haec fragmenta una reperta: I · C D is qui descripsit Stevenson; ego non vidi.

3. 4 retinui supplementa Henzeni, qui referre iubet ad unum ex quattuor filiis quos rex Parthorum Phraates anno u. c. circiter 744 (cf. Mommsen Res gestae divi Augusti[2] p. 141) ad Augustum obsides misit; fanum ob hoc dedicatum restitutum esse ab Hadriano.

2217 fragmenta rep. una cum n. 2215. D · V ...BARIS Descripsit Stevenson.

2218 columna marmorea. Rep. una cum n. 2215, est Nemi in aedibus principis.

C · SALLVIO · C · F · NÁSONI · LEG · PRO · PR
MYSEI · ABBAITAE · ET · EPICTetes
QVOD · EOS · BELLO · MITRHIDAtis
CONSERVAVIT · VIRTVTIS · ERGO
Γαιῳ ΣΑΛΛΟΥΙΩΙ ΓΑΙΟΥ ΥΙΩΙ ΝΑΣΩΝΙ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΩΙ ΜΥΣΟΙ
ΑΒΒΑΙΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΤΗΤΕΙΣ ΟΤΙ ΑΥΤΟΥΣ
ΕΝ ΤΩΙ ΠΟΛΕΜΩ ΤΩΙ ΜΙΘΡΙΔΑΤΟΥΣ
ΔΙΕΤΗΡΗΣΕΝ ΑΝΔΡΗΑΣ ΕΝΕΚΕΝ

Descripsit Stevenson, recognovit Henzen; vidi ipse. Ediderunt Henzen *bull. dell' inst.* 1871 p. 54. 55. *Hermes* 6 (1872) p. 7; Garrucci, qui vidit, syll. n. 991.

V. 1 scriptus est in abaco capituli litteris maioribus, v. 2 seq. in ipsa columna. — 1 apicem in NÁSONI omissum a prioribus ipse in re praesenti enotavi, confirmavit Huelsen, qui lapidem a me rogatus denuo inspexit. — 2 ES litterae in MYSEI iam perierunt. — 3 MITHRIDAtis Henzen ed. (non ms.), male. — 5—9 Γαΐῳ Σαλλουΐῳ Γαΐου υἱῷ Νάσωνι, πρεσβευτῇ καὶ ἀντιστρατηγῷ, Μυσοὶ Ἀββαιεῖται καὶ Ἐπικτητεῖς, ὅτι αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ Μιθριδάτους διετήρησεν, ἀνδρήας ἕνεκεν. Ε Σ Ω est in lapide, non Є C ω; ι mutum modo scribitur modo omittitur. Pro διετήρησεν sermo Graecus requirit ἔσωσεν vel simile quid, pro ἀνδρήας ἀρετῆς vel ἀνδραγαθίας. Addidit is qui haec olim notavit Bergkius (Augusti res gest. p. 135) Ἐπικτητεῖς quoque scriptum esse per barbarismum, cum Latine secundum priscam eius sermonis consuetudinem recte dictum sit *Epictetes*; sed fortasse praestat derivare ΕΠΙΚΤΗΤΕΙΣ non, ut voluit Bergkius, ab Ἐπίκτητος, sed ab Ἐπικτητεύς.

C. Salluvius Naso legatus pro praetore praeterea ignotus est; videtur rexisse Asiam loco proconsulis absentis, cf. Mommsen Herm. 6 p. 13. — Mysi Abbaitae memorantur a Strabone 13 p. 625 et in nummis (Eckhel 3 p. 148); his vicina fuit Epictetus, teste Strabone l. c.

2219 tabula lapidis nigri, schisti ut videtur [?] STEV. Nemi rep. una cum n. 2215, deinde in aedibus principis STEV. HENZ. — Anno 1880 ego frustra quaesiei.

C · COSSVTIVS · C · F ·
MYRMEX AED

Descripsit Stevenson. Henzen *bull. dell' Inst.* 1871 p. 61 et in Hermae vol. 2 (1872) p. 12.

2220 sarcophagus magnus. Nemi *nell' appartamento nobile del palazzo Orsini* ROSS. Vide ne ex urbe adlatus sit.

S O F · N I   E X V P E R I

S E P T I M I V S
BOETIVS · E · Q · R
genius facem extinguens *genius* ET · IVLIA *genius* *genius facem extinguens*
E IVLIANE · O · N · M
EIVS · VIVI SIBI ·
P O S V E R V N T
galli pugnantes

Descripsit de Rossi.
5 *(h)on(esta) m(atrona)* Ross.

2221 fragmentum tabulae marmoreae litteris facile liberae rei publicae. Nemi in aedibus principis.

S V A T *ulio*
P R A E C*oni ex tribus*
D E C V R I*s*
viati R I · AE*dil plb (?)*

Descripsi. Edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1871 p. 62, Herm. 2 (1872) p. 13 descriptam ab Engelmanno.
Supplementa sunt Henzeni.

2222 duo fragmenta lapidis Tiburtini eiusdem ut videtur epistylii. Nemi sub cruce ante portam Ariciam versus BRVNN DETL., Nemi in via publica humi ROSSI. Ego frustra quaesivi.

a |LEICINIVS · L · F
b |VOCONIVS · L · F

Descripserunt Detlefsen Bruno de Rossi. Ediderunt Ritschl priscae Lat. mon. enarr. p. 61 Mommsen huius corporis vol. I n. 1127. 1128, Garrucci syll. n. 1477. 1478.
In latere tituli *a* legi N... affirmat Garruccius. — Titulum *b* sic excepit Rossius: VOCONIVS *p*. C·VOCONIVS·C·F habet Garr.
Voconios Ariciae memorat etiam Cicero Phil. 3, 6, 15 (cf. supra p. 203). — Fortasse haec fragmenta pertinebant ad epistylium operis publici a magistratibus duobus Aricinorum in nemore facti.

2223 fragmentum epistylii marmorei. Nemi in via publica humi.

CALA
DRVS

Descripsit de Rossi.

2224 Nemi 1789 VISC.; nuper rep. *nell' agro Aricino ora di Nemi* LVC.

L · SEXTIVS · L · L ·
SALVIVS · OLA · VNA
C · VOCONIVS · C · L ·
AVCTVS · VIXIT
ANIS · XIIII

E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 275
Lucidi *mem.* p. 118.
3 cf. ad n. 2222.

2224a tabula lapidis Albani rep. in sepulcreto aevi labentis *collocata sopra un loculo*, in fundo Valerii Pesoli *sulla sponda orientale del lago di Nemi*.

ILARO DVICIS ANIMA

Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 238.

2224b tabula marmorea rep. una cum n. 2224a.

B ONESIMO B M I · P Q
OMNIA BONA MERVIT IPSE DVM VIVERET ANNIS
NEC QVIDEM TALE ALIQVIS POTEST · ADTINGERE FILIS *sic*
ERGO GLORIOSA VITA FILIORVM GAVISVS
SEX IVBENIS SVPER CVM VNAM · SOBORE(*m*)
IN OMNIBVS BONA VIDENS CELESTIA · REGNA
MAGNA EST PIETAS · XPI REDONARE DELIETA *sic*
IAM SI QVERIS NOMEN CAPITA VERSORVM
REQVIRE R · M · I · P
VSENT

Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 239.

2225 relatis quae traduntur de nave in lacu Nemorensi submersa (cf. n. 2220) Nibbyus (*analisi* 2 p. 398 seq.) *Nuove ricerche su tal proposito, ait, si fecero a' giorni nostri, alle quali, essendo stato presente ed avendo esaminato attentamente quanto venne estratto, ed udito da coloro, che vi erano calati, ciò che aveano veduto, parmi poter ricavarne, che la pretesa nave altro non sia che lo intelaratura de' fondamenti di un fabbricato: che i travi di questa intelaratura, sono di larice, e di abete, che i chiodi che li univano insieme sono di metallo, e di varie dimensioni: che il pavimento, o almeno lo strato inferiore di esso era formato di grandissimi tegoloni posti sopra una specie di graticole di ferro sopra le quali havvi il marchio* CAISAR *in lettere di forma assai antica: e queste graticole, come pure i tegoloni, possono vedersi nella Biblioteca Vaticana.* Refert Nibby ad villam quam C. Caesar, teste Suetonio Caes. 42, e *fundamentis inchoatam magnoque sumptu absolutam, mox totam diruerat.* — Fragmenta haec ferrea — nam in ferreis clathris (*graticole*), non in tegulis lectum esse CAISAR verba certe Nibbyi indicant — post Nibbyum neque in bibliotheca Vaticana, ubi frustra nuper quaesivit Rossius, neque alibi quisquam vidit.

2226 'Quantum autem lacus (Nemorensis) ipse maioribus fuerit gratus, magnum hoc tempore 'apparuit argumentum. Prosper Columna cardinalis . . cum Nemorense illud Cynthianumque 'castellum paterna possideat hereditate, aliquando audivit Nemorenses dicere, naves suo e 'lacu binas esse submersas — — — nosterque Leo Baptista Albertus geometra nostri temporis 'egregius, qui de re aedificatoria elegantissimos composuit libros, ad id operis est vocatus — —. 'dumque huic expiscandae navi omnis undique insudat multitudo, fistulae in fundo lacus 'inventae sunt plumbeae, bicubitales longitudine, firmissima crassitudine 'quas mutuo morsu ac compagine combasiantes in quantumvis maximam 'longitudinem producere licuit: earum vero singulis elegantes insculptae 'sunt literae, autorem ut coniicimus navis suum Tyberium Caesarem Augustum indicantes: censuitque Leo Baptista fontis copiosissimi lucidissimique ad Nemorense oppidum scatentis aquas — multo ipsarum fistularum ordine ad medium usque lacum 'fuisse perductas, quae aedibus inservirent amplissimis latissimisque, quas navibus praedictis 'super impositas fuisse tenemus.' Haec Blondus Forliviensis (mortuus a. 1463) in Italia illustrata (ed. Bas. 1559) p. 326. Versio Italica non differt nisi quod ipsa verba inscriptionis referre videntur: *in ognuna di quelle erano scolpite belle lettere*, *Tib. Caesar. Aug.* Repetiverunt multi, ut tis Kircher Latium p. 51, Vulpi Lat. 7 p. 237 seq.; Lucidi *memorie dell' Aricia* p. 72. 77; Lanciani syll. epigr. aquar. n. 213. Fraudes quas narrationi Blondianae (adhibitis eis quae de eadem navi habet Franc. Marchi *dell' architettura militare* lib. II cap. 82) superstruxit Ligorius, vide in falsis. Errori, non fraudi videtur deberi inscriptio fistulae plumbeae quam auctore non laudato exhibet Pighius cod. Berol. f. 176' TI·CAESAR·AVGVSTVS·GERMANICVS dicens repertam eam esse in lacu Nemorensi.

VIII. MONS ALBANVS (*Monte Cavo*).

Continet hoc caput inscriptiones repertas in vertice montis qui a Romanis dicebatur Albanus, ab Alba Longa urbe totius Latii metropoli quam ibi fuisse crediderunt[1], hodie dicitur *Monte Cavo* — sed et hoc nomen originem trahere ex summa antiquitate nuper vidit Mommsen (cf. ad n. 2228) —, ubi etiam imperatorum aetate Romanorum magistratus ad unum omnes una cum reliquorum Latii populorum magistratibus quotannis convenire solebant sacra facientes Iovi Latiari, ferias agentes quae dicebantur Latinae[2]). Pertinent ad eas ferias inscriptiones n. 2232—2241, sunt enim fragmenta residua ex fastis magistratuum Romanorum, sed singulis annis adscripto die quo Latinae actae sunt. Incidi lapidi coepti sunt fasti hi sub Caesare Augusto[3]), cuius aetatis sunt etiam fragmenta n. 2236—2239 spectantia ad liberae reipublicae tempora[4]), continuabantur etiam altero p. C. saeculo (n. 2242—2244). Ceterum insignium horum fastorum exigua frustula quo tempora prodierint, disseruit Rossius epb. epigr. II p. 93 et infra in singulis dicetur. — Ipsi Iovi Latiari dedicatus est n. 2227, imperatori alicui a sacerdotibus Cabensibus feriarum Latinarum montis Albani n. 2228. Ad sacra Romanis et Latinis communia videtur etiam spectavisse carmen, ex quo superest n. 2249. — Fragmenta plumbea n. 2233—2232, in quorum uno legitur annus 743, in altero legebantur fortasse nomina curatorum aedium sacrarum urbis Romae, et ipsa sine dubio aliquo modo ad aedem Iovis Latiaris pertinebant.

1) Veterum auctorum testimonia — si hoc vocabulo uti fas est — de situ Albae Longae composuerunt Cluver Ital. antiq. p. 949 seq. et Schwegler hist. Rom. 1 p. 340.

2) Testimonia veterum de feriis Latinis composuerunt Cluver p. 966 seq. et Schwegler hist. Rom. 2 p. 298 seq.

3) Videntur incisi fuisse non in tabulis, sed in ipsis parietibus aedis Iovis Latiaris, cf. de Rossi eph. ep. II p. 400.

4) Coepisse fastos hos non a regum aliquo, ad quorum aetatem origo feriarum Latinarum referebatur, neque a primis consulibus, sed a decemviris legibus scribundis satis certo colligitur ex n. 2236; cf. Mommsen *Röm. Forschungen* II p. 104 seq.

2227 fragmentum basis marmoreae litteris magnis et pulchris, rep. in monte Albano anno 1269.

L · RVbelLIVs
GEMINVS · Cos
IOVI LATIAri
voTVM

Henzen et Bormann *bull. dell' Inst.* 1870 p. 136, huius corporis vol. VI n. 2022.

Est consul ordinarius anni p. C. 22.

2228 fragmentum basis marmoreae rep. in monte Albano anno 1222. Postea extabat Romae in museo Kircheriano.

imP · CAES · T
CABENses
sACERDOTE
feriaRVM · LATINARVM
S MONtis ALBANI ·

Henzen et Bormann *bull. dell' Inst.* 1870 p. 136, huius corporis vol. VI n. 2021 et rursus n. 2173.

Ad Titum referri vetat Henzen propter litteras illius aevo indignas, refert ad Tacitum; sed fortasse rectius cogitari poterit de T. Antonino Pio. Cabenses sacerdotes feriarum Latinarum montis Albani ante repertum hunc titulum noti erant ex solo titulo C. Noni Ursi *sacerdotis Cabensis montis Albani* (vol. VI n. 2174; cf. n. 2175). *Cabenses* eosdem esse atque Cabanos, quos Dionysius 5, 61, *Gabenses in monte Albano*, quos Plinius 3, 64 recensent inter populos veteris Latii, monuit Mommsen *bull. dell' Inst.* 1881 p. 206. Praeterea hic populus non memoratur. Videtur igitur mature periisse, sed remanserunt sacerdotes, similiter ut Caenina urbe deleta remanserunt sacerdotes Caeninenses. — Nomen monti quod hodie est *Monte Cavo* ab eodem populo esse derivatum vidit Mommsen l. c.

2229 fragmentum cippi marmorei rep. in monte Albano.

IMP . . . . .

Armellini *cronichetta mensuale* 1870 p. 158.

2230 fragmentum marmoreum in monte Albano.

m. agrippae cOS · TER
trib. potestaTE · VI · a. 741/2
pATRONO

Descripsit de Rossi.

2231 saxum quadratum lapidis Albani, rep. in monte Albano.

restITVErunt
ARDEATES

Henzen *bull. dell' Inst.* 1870 p. 137, huius corporis vol. VI n. 2020 ex ectypo subministrato ab I. B. de Rossi.

Sacrorum Latinorum montis Albani participes fuisse etiam Ardeates, quamquam origine fortasse a Latio alienos, scimus ex Livio 32, 1.

2232 fragmentum marmoreum, Rocca di Papa *nel cortile della casa del sig. Enrico Fondi.*

. . . . . VSTATEC . . . . .
. . . . . TVIT . . . . .

Armellini *cronichetta mensuale* 1272 p. 139.

Aedem vetustate conlapsam restituit supplet Armellini, cogitans de ipso templo Iovis Latiaris.

2233—2235 fragmenta laminarum plumbearum, quae Rossio videbantur superesse ex uno pluribusve castellis aquae recipiendae et distribuendae destinatis. Rep. in monte Albano anno 1872, postea Romae apud Institutum archaeologicum.

2233

cVS · AED · Sacr
cVS · CA
IV

Descripsit Dressel, ipse vidi ectypum. Mich. Steph. de Rossi ann. inst. arch. 1878 p. 339 (inde Lanciani syll. epigraph. aquar. n. 358).

1 supplevit Rossius.

2234

Cos CXII AK · VII · Cos
CCCCIIII

Descripsit Dressel, ipse vidi ectypum. Delineavit Mich. Steph. de Rossi ann. inst. arch. 1272 tab. Q fig. 4 cf. p. 329 (inde Lanciani syll. epigr. aquar. n. 360).

2232

CCCXLV
CXV

Descripsit Dressel, ipse vidi ectypum. Mich. Steph. de Rossi ann. inst. arch. 1878 p. 329 (inde Lanciani syll. epigr. aquar. n. 359).

Tituli hi leguntur in plumbo litteris extantibus, praeter solos numeros ex n. 2234 qui sunt litteris depressis. — N. 2244 est anni u. c. 743, *Max(imo) Tub(erone) co(n)s(ulibus)*; eiusdem aetatis esse n. 2233 nequaquam constat; litteratura certe dissimilis est. — Numeri in n. 2234. 2230 quo pertineant, incertum est.

2236 fragmenta marmorea quattuor rep. in monte Albano anno fere 1869; ex his duo inferiora delata sunt Romam, unum certe anno 1873 extabat in repositis montis Palatini, unde videtur venisse in museum Kircherianum; duo superiora remanserunt in coenobio montis Albani. Nunc latent tam haec quam illa.

TVR · AVTEM
INFRA · SCRIPTI
a. u. c. 303 X · VIRIS *legibus* *scri*BENDIS TRIB*unis militar pro cos*
L · F ... *l. f.* ..
303 X · VIRIS LEGI*bus scribe*NDIS TRIB*unis militar pro cos*
L · NON *f* *l. f.* ...
305 M · HORATIO · M · F · L *n.* BARBA*to* ... *l. f.* .
*l. va*LERIO · P · F · P · N · PVTITO COS
l. f. · III · EID · IAN
*ite*R · L · F · III · NON · FEBR
tert. L · F · R · NA
306 *tertio hern*I N *p. f. aquilino*
l. verginio .. *f.* ... *n. tricosto cos*
l. f. ....

Fragmenta intuenti a dextra (v. 1—8) edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1870 p. 130. fragmentum imum (v. 8—14) idem ib. p. 130 (hoc solum repetitum est eph. ep. I p. 42); omnia fragmenta delineavit et edidit de Rossi eph. ep. 2 p. 95, onde repetiverunt Henzen huius corporis vol. VI n. 2011 et Mommsen *Röm. Forschungen* 2 (1879) p. 100.

Vv. 1—3 supersunt ex praescriptione. — Tractaverunt de Rossi et Mommsen ll. cc.

2237 rep. in monte Albano mense Oct. 1876. Nunc Romae apud Institutum archaeologicum.

... EID
a. 357 *tribunis milit*AR · PRO *cos*
l. f. *p*R · NON · ...
356 *m. furio l. f. sp. n. ca*MILLO · DIC*tatore*
l. f. PR · K *Nov*
358 *tribunis milit*AR · PRO · C*os*
l. f. ..XI · NON · *Sept*
360 *tribunis milit*AR · PRO·
K ·

Henzen edidit huius corporis vol. VI p. 803 add. ad n. 2011 descriptam a M. St. de Rossi, melius Mommsen *Röm. Forschungen* 2 (1879) p. 109 recognitam ab Henzeno et Bormanno; denuo recognovit Dressel.

Supplementa sunt Mommseni; cf. *Röm. Forsch.* l. c.

2238 rep. in monte Albano.

a latere

l. f. ... *mai*
a. 537 *cn. servilio p. f. q. n. gemino* COS L · V
c. flaminio c. f. l. n. II
l. f. ... MAI
538 *c. terentio c. f. m. n. varron*E · COS L · FA
l. aemilio m. f. m. n. paulo
l. f. ... MAI
539 *ti. sempronio ti. f. ti. n. grac*CHO COS A · L
q. fabio q. f. q. n. maximo · III ·
l. f. ... IVN
540 *q. fabio q. f. q. n. maxi*MO · IIII COS M · V
*m. claudio m. f. m. n. ma*RCELL · III
l. f. ... NON · MAI
541 *q. fabio q. f. q. n. maxi*MO COS
ti. sempronio ti. f. ti. n. GRACC · IT ·
l. f. ... K MAI
542 *q. fulvio m. f. q. n. flac*CO · III CO*s*
*ap. claudio p. f. ap. n. pulc*HRO
l. f. ... MA

Descripsit Bormann, ad ectypum recognovit Henzen et edidit *bull. dell' Inst.* 1870 p. 131, eph. ep. I p. 43, huius corporis vol. VI n. 2012

2239 rep. in monte Albano anno 1869.

L *f.* ...
M · SERV*ilio c. f. c. n. gemino* *cos* a. u. c. 552
TI · CLAV*dio p. f. ti. n. nerone*
L *f.* ...
IVN
CN · COR*nelio l. f. l. n. lentulo* *cos* 553
P · AELIO · Q *f. p. n. paeto*
L *f.* ...
P · SVLPICIO *ser. f. p. n. galba maximo* *cos* 554
c. AVRELIO *c. f. c. n. cotta*

Henzen et Bormann *bull. dell' Inst.* 1870 p. 132. Repetita est eph. ep. I p. 43, huius corporis vol. VI n. 2013.

2240 in montis Albani vertice inventa superioribus annis et Romam translata apud me servatur URS. (ad Cic., anno 1581); effossa in cacumine montis Albani, deinde perlata Romam ad Fulvium Ursinum PIGH. Romae in aedibus Farnesiis MAFF. Nunc in museo Neapolitano. — S. l. VICT.

*imp. caesare xii m. ag*RIPPA · III · COS
l. f. NON · MAI a. 727
*imp. caesar vale*TVDIN · INPEDITVS · FVIT
*imp. caesare viii t. sta*TILIO · TAVRO · II · COS a. 728
l. f. ... K · MAI
imp. caesar in HISPANIA · FVIT
*imp. caesare viiii m. iu*NIO · SILAN · COS a. 729
l. f. ... NON · IVN
*imp. caes*AR · IN · HISPAN · FVIT
*imp. caesare x c. nor*BANO · FLAC · COS a. 730
l. f. ... EID · IVN
imp. CAESAR · VALETVD
inpeditus fuit
*imp. caesare xi c*N · PISONE · COS a. 731
l. f. IVL
*imp. caes*AR · IN · MONTE FVIT
*l. iul. (?) imp. ca*ESAR · COS ABDICAVIT
tibr. l. f. ... K · NOV
*cn. pis*ONE · COLLEGA
m. claudio l. arruntio COS a. 732

Descripsit Henzen ex ectypo chartaceo. Fulvium Ursinum misisse Antonio Augustino mense Sept. 1570 constat ex epistula Augustini ad Ursinum data Ilerdae d. 24. Febr. 1571 (Anecdot. litt. II, Rom. 1773, p. 355. ex cod. Vat. 4105 p. 70), misisse sibi Nicolaum Florentium eodem anno 1570 testatur Pighius Ann. loco citando. Exhibent Victorius cod. Monac. ('ex schedis autographis Petri Victorii' edidit Dooi 5, 3; Ursinus notae ad Ciceronis opp. omnia (Antverp. 1581) (ad ep. ad Att. 1, 3) p. 106 (inde Grut. 234, 1); Pighius Ann. Rom. III p. 507; Maffeius mus. Ver. 272, 12 male; Mommsen I. N. 6750; Fiorelli cat. 16. A prioribus Cardinali mem. romane I p. 907, *atti dell' acc. pontif.* 2, 971. Est huius corporis vol. I p. 472, VIII et vol. VI n. 2014

11 EID·IVL Vict. (non Pigh. Urs.), vix ex lapide. — 18 SAR id. — 19 CN·PISONE Vict. et Urs., N·PISONE Pigh., fortasse ex lapide.

2241 in monte Albano rep. anno 1869.

```
[ . . . . . NIO . . . [ Q · Q · T]ERENTIO · CV[lleone cos          a. p. C. 40
              LAT · F · III · K · IVN
[c]N · SENTIO · SATV[R]NINO · [////////]                          41
              LAT · f   VII   IVL
c. [c]ESTIO · GALLO · C   cosicino   LARGO  COS                   42
              lat f.   . . .   APR
l. pedanio  secundo  sex.  palpelio  hi]STRO · COS                 43
              lat. f.   . . . . .
```

Henzen et Bormann *bull. dell' Inst.* 1870 p. 132, huius corporis vol. VI n. 2015.

3 erasum esse nomen Q. Pomponii Secundi demonstravit Henzen.

2242—2244 *sono incisi in due grandi lapidi quadrati* [in alterius antica legebatur n. 2212, in eiusdem latere intuenti ut videtur dextro n. 2244 (cf. imaginem apud Rossium opb. ap. II p. 100), in alterius antica n. 2242], *la cui altezza è di due palmi e mezzo, e la lunghezza di ciascun lato di palmi cinque ed oncie otto* MARINI. Rep. anno 1755 in monte Albano, ubi ea vidit mense Oct. eius anni ODERICVS. Ibidem vidit etiam MARINI (cf. Marino Marini *aneddoti di Gaet. Marini* p. 32). Deinde venerunt Romam in museum Vaticanum AMADVZZI (cf. *Novelle Fior.* 1772 p. 170) MARINI (ed.). Ibi frustra ea quaesivit BORGHESI; periisse in ipso museo dissecta et in pavimentum coniecta narrat Melchiorri ad Borghesii opp. 2 p. 54 not 1.

2242

```
                 NL                          |  l. mINicIO natali                          cos
        LAT · FVER · VII · K · IVL           |  q. liciNIO · SILVANO GRANIANO               a. 106
a. p. C. 73 cAESARE·AVG·F·DOMITIANO          |        LAT · FVER · PR · I.. IVI
    C · VALERIO · FESTO              COS     |  C · MINICIO · FVNDANO               COS    107
     LAT · FVER · VII · K · IVL              |  C · VETTENNIO · SEVERO
72  C · LICINIO MVCIANO    III               |        LAT·FVER·PR·IDVS AVG
    T · FLAVIO sabino      II        cos     |  P · AELIO · HADRIANO                Cos    108
      LAT  fuer.        . . . . .            |  M · TREBATIO · PRISCO
73 m. ARrunNO clemente                       |        LAT · FVER · X  K · IVL
    N . . N      . . . . .           COS     |  P · CALVISIO · TVLLO                COS    109
        lat  fuer      . . . .               |  L · ANNIO · LARGO
74  . . . . . .    II                COS     |        LAT · FVER · III . . . .
    sex. iulio frONtino                      |
```

2243

haec perierunt

```
l. ae  [AECIO · pontiaNO                       COS
.. m   [ICIRIO · MARTIALE
       [LAT · FVER · III · IDVS · AVG
.. s   [VLPICIO · LVCRETIO · BARBA             COS
   ser [ECIONE · MEMMIO · AFRO
       [LAT · FVER · IIII · K · IVL
       [P . . . . . SATVRNI]no                 cos
                  [A M I L L I
                  [ER · PR · I
                  [O · PROCV]lo                cos
                   . . .
```

2244

pagina non scripta

```
M ///            NOOBON///
  LAT · FVER · III · NON · MA
Q · ANTONIO · I // V ///            COS
L · A V R E L I O · F L A C C O
  LAT · FVER · IIII · I ///
C · IVLIO · PISIBANO                cos
/ / / / / / L E P I D O
            lat. fuer. III ///
```

Fragmenta n. 2242. 2243 paulo postquam prodierunt edita sunt ab Oderico diss. et adnot. (1765) p. 234 qui acceperat ab alio exempla pessime facta; idem ea recognovit et n. 2244 de visu addidit in epistula data ad Marinium d. 5 Oct. 1765 (cod. Vat. 2055). Postea descripsit Marinius (mense Nov. 1767) cod. Vat. 2127 f. 33 edidítque Arv. p. 122; item de visu ut videtur exhibet Amaduzzi collectio vet. inscr. (ms. biblioth. Savinian.) fasc. 3 p. 55. Accuratissime delineata reperiuntur in cod. Vat. 9127 f. 31. Exempla male facta (similia eis ex quibus n. 2242. 2243 ediderat Odericus) extant in schedis Viscontii (cod. Paris. 2027 f. 27) et in schedis Feae f. 173. Inscriptionis n. 2242 paginam intuenti dextram ex Oderico diss. repetivit Orelli n. 2471, n. 2243 ex Marinio Arv. idem n. 2472. Huius corporis vol. VI n. 2016—2018.

Secutus sum potissimum diagramma codicis Vaticani 2127 f. 31; adhibui praeterea Marinium et Amaduzzium, in n. 2244 etiam Odericum (Vat. 2055).

2242 I, 1 exhibet diagr., om. reliqui. — 2. 5 L pro K Amad. — 6 in. P pro C Amad. — 6 fin. II Amad., I//// reliqui. — 7—12 om. Amad. — 8 LAT Mar. (ms., non ed.), LA... reliqui. — 10 ARRVNTI diagr., M.... Mar. — 12. 13 dedi ex diagrammate; 12 habet praeterea solus Marini ed. (non ms.), 12 omittit Marini tam ms. quam ed. — II, 1 habent Mar. (ed.) et diagr., om. reliqui. — 2 LICINIO Odericus (in epistula ad Marinium) et Amad., ///ENIO Mar. (ms.), ///NIO reliqui. — /ILVANO diagr. et Mar. (ed.). — GRANIANO Odericus (in epistula ad Marinium) et Amad., item Mar. ms. sed mox delevit, GRA... etiam Oder. (diss.), in lacuna omittunt diagr. et Mar. (ed.). — 3 PR/// (reliquis omissis) Amad. — 5 VETTINIO Amad. — 9 X om. Mar. (ed.). — KAL Mar. (ms.). — 12 III om. diagr. et Mar. (ed.).

2243 1 NO om. Mar. (ms., non ed.). — 2 |ICIRIO//MARTIALE diagr. — 3 LAT Mar. (ms., non ed.). — 5 AEPO pro AFRO Amad. — 7 ...SATVRNI... Mar. Amad., omissis litteris quas in principio exhibet diagramma. — 10 ...PROCV... Mar. — Consules vv. 1. 2 aetatis sunt Traiani, ut constat ex titulo Hispano huius corporis vol. II n. 2344, in quo memorantur et Traianus et consules Vicerius Alarianus (sic enim traditur) et L. Marcius Postumus; sed de anno non constat; nam quod nuper Asbach (Analecta histor. et epigr. Lat. Bonnae 1878 p. 27 seq.) titulum Hispanum adtribuit anno 101, id plane arbitrarium est. Saturninus v. 7 potest esse Pompeius Saturninus amicus Plinii (ep 1, 8; 8, 10, 1), ..amilli.. v. 8 Mamilianus legatus Britanniae (vol. VII n. 104), ad quem item dedit Plinius epistulas (9, 16. 25). Proculus v. 10 C. Iulius Proculus tituli Antiatis (vol. X n. 6658); quae coniecturae sunt Asbachii l. c. p. 30—32.

2244 1 exhibet solus Oder. — 3 I om. Oder. Amad. — V om. diagr. — 5 IIII·I... Oder. Mar. (ms.) diagr., III/// Mar. (Arv.) Amad. — 8 III diagr., IV/// Amad., om. reliqui. — Huius fragmenti tempus incertum est.

2245 rep. in monte Albano anno 1869.

SVIV
. EBVTI .
C·LVTVBIVS SE .
MAIOR
POBLICIVS · NIC
VINCTILIVS

Edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1870 p. 133, huius corporis vol. VI n. 2019.

Superesse haec ex albo calatorum censet Henzen, de sacerdotibus Cabensibus cogitavit de Rossi.

2246 fragmentum rep. in monte Albano anno 1676, nunc Romae apud Institutum archaeologicum.

A / /
/ /
/ / /
GAMVS
M · NAEVS
/ / / FELIX
INVCIVS · MAIOR
·L TYCHIVS
CLADVS
·L · PHILOLOGVS
ACASTVS
L · PHOEBVS
/ / / VS
/ / / VS

Descripsit Dressel. Edidit Henzen huius corporis vol. VI p. 863 n. 2019a descriptam a M. St. de Rossi.

2247 fragmentum rep. et adservatum una cum n. 2246.

ICIA
FICI · SA
/ / NVAR
IVARI
NORIS · I
. .

Edidit Henzen huius corporis vol. VI p. 863 n. 2019b descriptam a M. St. de Rossi.

2248 fragmentum marmoreum in monte Albano.

SQV
TEGLA
CIB
CI

Descripsit de Rossi.

2248a rep. et adservatum cum n. 2248.

DES
A
VS ·

Descripsit Dressel.

2249 fragmentum rep. et adservatum una cum n. 2248.

DEQ
NON · N
QVISAC
SIC · VOL
VERAR
ROMA
ITALA ·
SSD · QV

Descripsit M. St. de Rossi, edidit Henzen, huius corporis vol. VI n. 3871, nuper recognovit Dressel.

Superesse videtur ex carmine.

2250 repertum et adservatum una cum n. 2246.

CO
F

Descripsit Dressel. Henzen huius corporis vol. VI n. 3874a descriptam a M. St. de Rossi.

IX. AGER ALBANVS (*Albano. Castel Gandolfo*).

Ager interiectus inter lacum dictum hodie *di Castello* et Ariciam et Bovillas a Romanis, ut ipse mons, cui subiacet, dicebatur Albanus a re publica olim sublata Alba Longa[1]), cuius is ager putandus est fuisse territorium; certe ne postea quidem ulli vicinorum municipiorum videtur esse attributus[2]). Colebant eum sine dubio ipsi Romani, qui, si annalibus fides, Veientis belli tempore, fortasse, ut Cicero (de divin. 2, 32, 69) coniecit, ad augendam eius agri fertilitatem, ingens illud emissarii lacus Albani opus fecerunt (Cic. de divin. 1, 44, 100; Liv. 5, 15—19; Val. Max. 1, 6, 3; Plut. Cam. 3, Zonaras 7, 21), quod iam antiqui celebrabant nec minus nos hodie miramur. Famam fertilitatis ager Albanus sine dubio multo ante habuit quam scriptores nobis servati laudibus eam celebraverunt. Inter nobiles Romanos, quos praedia habuisse in agro Albano nominatim accepimus, antiquissimus est M. Iunius Brutus iure consultus qui floruit anno u. c. 600 (Cic. pro Cluent. 51, 141; de or. 2, 55, 224). Aetate Sullana praedia Albana tanto erant in pretio, ut Q. Aurelio cuidam in proscriptione Sullana praedium suum Albanum causa mortis exstiterit (Plut. Sull. 31). Ciceronis aetate villas in agro Albano habuerunt Pompeius (Cic. in Pis. 31, 77; ad Att. 4, 11, 1), hic prope ipsam viam Appiam, nam commode iacebat iter facientibus Roma ad mare inferum vel invicem (Cic. pro Rabir. Post. 3, 6; ad Att. 7, 5, 3), P. Clodius (Cic. pro Mil. 10, 27, 17, 46 seq. cum Asconio p. 30, 24), et ipse non longe a via Appia, ut ex Cicerone apparet, Curio (Cic. ad Att. 9, 15). Pompei villa post mortem eius videtur facta esse Dolabellae (Cic. Phil. 13, 5, 11). — Postea ager Albanus magna ex parte imperatoribus videtur cessisse in patrimonium et eis quodammodo reservatus esse (cf. Ulpian. Dig. 30, 39, 8 *si fundum Albanum, qui principalibus usibus deservit, legaverit quis, furiosi est talia legata testamento adscribere*); certe privati homines nobiles ea aetate villas habuisse Albanas vix reperiuntur[3]). Augustum Tiberium Gaium Neronem recepisse se interdum in agrum Albanum ex variis scriptorum mentionibus licet colligere (Dio 53, 32. 58, 24. Seneca ad Polybium de consol. 17, 4 (36), Suet. Nero 25); sed maxime secessum Albanum dilexit Domitianus tam patre imperium tenente (Suet. Dom. 4, Dio 66, 9) quam postea, cum ipse princeps factus per aliquot annos paene sedem imperii in arce sua Albana[4]), ut invidiose dicunt Tacitus (Agr. 45) et Iuvenalis 4, 145 (cf. Dio 67, 1: τὸ Ἀλβανὸν . . . τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ Ἀλβανόν, ἀφ' οὗπερ οὕτως ὠνομάσθη, ὃν ὥσπερ τινὰ ἀκρόπολιν ἐξείλετο), collocavit — testis est epistula data ad Falerienses ex Piceno d. XI kalendas Aug. anno p. C. 82 in *Albano*, huius corporis vol. IX, 5420; cf. praeterea Stat. silv. 5, 2, 168, Martial. 11, 8, 3; Iuvenal. 4, 60 seq; Suet. Dom. 19 Dio 67, 14). Villa Domitiani Albana creditur fuisse ibi ubi hodie est villa Barberina inter Albano et Castel Gandolfo, propterea quod ibi reperti sunt fistulae aquariae n. 2304. 2305. Marcus quoque Aurelius interdum in agro Albano moratus est, si quidem eatenus fides est epistulis eius ad Faustinam et invicem a biographo Avidii Cassii (c. 9) citatis sed cf etiam n. 2307). Fortasse cum his imperatorum in Albano commo-

1) *Albanos* dici ab Alba Latii, *Albenses* ab Alba Fucente auctores sunt antiqui grammatici et confirmat usus scriptorum melioris aetatis, cf. Mommsen huius corporis vol. IX p. 370. — Ignoti sunt Albenses quos recenset Plinius 3, 69 una cum ipsis Albanis inter populos Latii, qui olim in monte Albano carnem accipere soliti postea interierunt.

2) Id ipsum quod dicitur *ager Albanus*, ut dicitur *ager Setinus Privernas Fundanus* (Cic. de leg. agr. 2, 25, 66), *praedium Albanum* ut Tusculanum (Cic. Phil. 5, 5, 9), ei rei satis argumento est. — Inde quod Bovillarum cives et magistratus aetate imperatoria appellari voluerunt *Albani Longani Bovillenses* (cf. infra p. 281), nolit colligere agrum Albanum vel totum vel ex parte Bovillis fuisse attributum. — Fieri potest ut, quem ad modum saeculo XVII in confinio agri Albani et Tusculani ad latus septentrionale lacus Albani prope Marino emersit oppidum antea paene ignotum Castrimoenium prolatis a Donio inscriptionibus infra n. 2439 seq., sic aliae quoque partes agri Albani occupatae fuerint ab oppidis Latinis hodie ignotis vel quorum situs certe ignoratur. Sed totum agrum Albanum sic fuisse discerptum non puto.

3) Tenuioris condicionis homo, et Statius, rus habere in Albano potuit (Stat. silv. 3, 1, 61; 4, 3, 2; 5, 3, 37).

4) Arx Albana, a qua nomen traxerunt *salii arcis Albanae* et *virgines Vestales arcis Albanae* (cf. infra p. 281 not. 4), eadem fortasse quam memorat Livius 7, 24, 8, ab hac omnino diversa est.

mnoribus coniunctum est quod ibi reperti sunt tituli equitum singularium n. 2286. 2287 (cf. Henzen ann. inst. 1867 p. 82, *bull. dell' inst.* 1862 p. 135). Septimius Severus legionem secundam Parthicam, quam ipse instituerat, degere iussit in agro Albano, testibus inscriptionibus sepulcralibus[1]) relictis ibi a militibus eius legionis, in lucem prolatis potissimum anno fere 1866 inter lacum Albanum et hortos Chisiorum Aricinos, postea aliam ex aliis locis agri Albani. (In Italia castra habuisse eam legionem iam antea notum erat ex Dione 55, 24). Ad eandem legionem spectare titulos militares antea ex oppido Albano prolatos (n. 2255. 2288. 2272) tum claruit. Milites hi vulgo videntur appellati esse Albani[2]), certe Dioni eius aetatis scriptori dicuntur Ἀλβάνιοι (78, 2. 78, 34 cf. 78, 13 τὸν Τρικκιανὸν τότε τοῦ Ἀλβανίου στρατοπέδου ἄρχοντα, quem Τρικκιανόν eundem esse cum *Reciano praefecto legionis secundae Parthicae* memorato a biographo Caracallae c. 6 coniecit Henzen ann. inst. 1867 p. 83, qui praeterea de historia eius legionis est conferendus). — Ad castra legionis secundae Parthicae vulgo referuntur rudera conspicua intra oppidum quod hodie est Albano (Piranesi *antichità d' Albano* tab. 15 fig. 5; Nibby *analisi* I p. 95; Tocco in ephemeride *il Buonarroti* 5, 1870 p. 18 seq.). Immo originem cepisse Albano ex his castris, nempe legione secunda Parthica alio translata, quod factum est certe non post Constantinum, fortasse aliquanto antea, similiter ut ex castris legionum in limite imperii constitutarum ortae sunt tot civitates hodie primariae, primus coniecit Cluverius p. 914[3]), adstipulati sunt Nibby *analisi* I p. 88 seq. et de Rossi *bull. di arch. crist.* 1869 p. 75, *bull. dell' inst.* 1884 p. 84[4]). Certe cum antea praeter Albam Longam olim dirutam[5]) scriptores nullum in agro Albano memorent oppidum[6]), in annalibus ecclesiae memoratur *civitas Albanensis*[7]) iam sub Constantino[8]), τὸ Ἀλβανὸν (editur Ἀλβανῶν) πόλισμα ἐν τῇ Ἀππίᾳ ὁδῷ κείμενον a Procopio 2, 4. 5, 7[9]), item in itinerario Hierosolymitano p. 612 in via Appia ad civitatem Ariciam adscripta legitur (civitas) *Albana* (*Albuna* cod. Ver., *Albona* cod. Par.). Huius civitatis tam serae originis nullos extare titulos non est mirum, et qui infra eduntur praeter eos qui spectant ad legionem secundam Parthicam argumenti sunt mere privati. Crevit oppidum ex ruinis civitatium vicinarum, ut apparet etiam ex eo quod ex ecclesiis eius prodierunt tituli n. 2185 oriundus sine dubio ex Lanuvio, n. 2468 oriundus ex ruderibus Castrimoeniensibus, item n. 2262 origine ut videtur Aricinus. Etiam ex urbe Roma et hoc saeculo et superiore tituli complures Albanum venerunt, quos indicavimus parte huius voluminis inscriptionibus falsis et alienis destinata; sed fieri potest ut nonnulli nos latuerint et remanserint inter Albanenses.

Inscriptiones infra editae variis auctoribus debentur potissimum urbanis. Proprie ad Albanum pertinent libri duo, *Memorie storiche dell' antichissima città di Alba-Longa e dell' Albano moderno* auctore Io. Antonio Riccy[10]) (Romae 1787. 4.) et *Storia di Albano* auctore Francisco Giorni canonico Albanensi (Romae 1842. 4.), neuter magni pretii, ille etiam suspectus propter nonnullas inscriptiunculas quae ingenio auctoris videntur deberi (vide inter falsas). — Inscriptiones inventas, ut iam supra dixi, anno fere 1866 in silva quae est inter marginem lacus Albani et hortos Chisiorum Aricinos, male plerumque habitas et difficiles lectu, descripsit Nicolaus Wendt medicus Romae degens, cuius exempla recognovit cum Ottone Hirschfeld et edidit Henzen in annalibus instituti Romani 1867 p. 73 sq., repetivit huius corporis vol. VI n. 3367 seq., novas curas adhibere eis non licuit, quoniam multum quaesitae tam a me quam ab amicis compluribus reperiri non potuerunt. Ceterum inscriptiones repertas 'in sepulcreto ad lacum Albanum' — sic enim locum illum placuit designare — scito incisas fuisse paene omnes (exceptis eis, in quibus contrarium adscripsimus) in operculis sarcophagorum magnae molis ex lapide dicto Albano formae agro Albano paene peculiaris. — Inscriptiones nuper effossas in vinea Bologna (nunc Belardelliorum) a dextra viae Appiae sub oppido Albano misit Rossius anno 1883.

1) Accessit nuper tegula inscripta *Legio' II Parthica'* reperta paullum extra fines agri Albani ad lacum Nemorensem, nec tamen loco antiquo, sed adhibita in sepulcro aetatis labentis (*notizie degli scavi* 1884 p. 238).

2) Nomen e castris horum militum aperte derivavit is qui posuit titulum editum inter urbanos vol. VI n. 830 *T. Albanius Principianus* ipse miles et quidem evok(atus) *Aug usti*.

3) In eo re tantum erraverat Cluverius, quod, nondum prolatis inscriptionibus legionis secundae Parthicae, milites Albani constitutos habuit pro praetorianis. — Ante Cluverium Albanum oppidum non esse diversum ab Alba Longa plerique crediderant.

4) Rossius, praeeunte Nibbyo I p. 70, *sceneca deserta* a Constantino, ut vult biographus pontificum, ecclesiae Albanensi donata (not. 8) composuit cum canabis legionum limitanearum.

5) Scriptores aetatis christianae, cum verba faciunt de Alba Longa, interdum cogitare de Albano sui temporis oppido observavit Cluverius p. 915. Eutropius 1, 4 (*Tullus Hostilius*) *Albanos vicit, qui ab urbe Roma duodecimo milliario sunt* (tot distat fere via Appia antiquo oppidum Albano, cum plus distet is locus quo Alba Longa fuisse putabatur). Cf. etiam Mommsen huius Corp. vol. IX p. 370 not. 3.

6) *Alba nova* condita post Albam Longam dirutam eo loco ubi hodie est Albano, *Alba media* quoque ab inventore (Riccy p. 90. 108) appellata ideo quod tempore interposita sit inter Albam antiquissimam et Albanum quod nunc est, antiquis auctoribus et recentibus pariter ignota, soli debetur imaginationi Riccyi memorie p. 88 seq. — Verum est nonnullos scriptorum antiquorum locos ansam praebere erroribus; sed plerosque expedivit Cluverius l. c. Plutarchus (Caes. 60) cum dicit, descendentem ἐξ Ἄλβης Caesarem salutatum esse regem, cogitavit de loco ubi Alba Longa fuisse putabatur et feriae Latinae agebantur; ab ea enim Caesar Romam revertebatur (Suet. Caes. 79, Dio 44, 10 ἀπὸ τοῦ Ἀλβανοῦ). — Ex narratione Suetonii Ner. 25 *reversus* (*Nero*) *e Graecia Neapolim* ... *albis equis introiit, disiecta parte muri, ut mos hieronicarum est; simili modo Antium, inde Albanum, inde Romam*, noli colligere cum nonnullis, fuisse tunc urbem Albanum eiusque murum ex parte a Nerone esse disiectum. — *Albanorum civitas* teste Orosio 5, 20, 17 bello civili anni 677 oppugnata videtur esse Alba Fucens (cf. huius Corp. vol. IX p. 370); quamquam *Albensium* dicere debuit Orosius.

7) Reperitur vocabulum *Albanensis* sive *Albaniensis* etiam in hac inscriptione melioris aetatis olim extante Romae in villa Matthaeia (Spon. misc. p. 155) et nuper descripta a me Genazzani in aedibus Senni: *Rubria Prima, Albaniesis; P. Rubrius P. l. Utilis. Amice, have! et vale! ego hic situs sum*, ubi illo vocabulo significatur puto origo ex fundo imperatorum Albano.

8) Anastasius vit. pontif. c. 46: *fecit basilicam Augustus Constantinus in civitate Albanensi*, deinde eidem dicitur donavisse *possessionem Albanensem cum lacu Albanensi*, praeterea *omnia scenaca deserta vel domos intra urbem Albanensem*. — Episcopus Albanensis reperitur primum quantum scio a. p. C. 465 (Mansi acta concil. 7 p. 959), mox anno 487 (Mansi 7 p. 1171) et deinde saepius (non recte ad Albanum Cluverius p. 918 eumque secutus Ughellius I p. 288 retulerunt Dionysium episcopum, qui vixit sub Constantio; nam hic spectat ad Albam Pompeiam, ut monuit Nibby I p. 86).

9) In eo solum errat Procopius 2, 4 quod Albanum tantum facit distare ab urbe Roma quantum Tibur.

10) Natus ille est Setiae a. 1749, mortuus a. 1818 teste Phil. Aur. Viscontio in praefatione ad librum eius postumum *Osservazioni archeologiche sopra un' antico mausoleo consolare incavato nel monte Albano presso il convento di Palazzola* (Romae 1828, 4).

2251 sub simulacro muliebri. Albani in horto Henrici Franz.

EX · VISV · IVSSV · BONAE DEAE
SACR
CALLISTVS · RVFINAE Ñ ACT

Marucchi *bull. arch. municipale* 7 (1879) p. 228 cum tab. XXIII.

Sacrarium Bonae deae in fundo Albano T. Sergii Galli memorat Cicero pro Mil. 31, 86; sed recte monuit Marucchi l. c. p. 234 nequaquam ad illud hoc simulacrum pertinere.

2252 lapis Albanus quadratus, in via Appia inter Albanum et Ariciam (apud Caninam in tabula adiuncta n. 28 locus signatur numero X).

C · FABERIVS · MIL · ET · SEDILIA · IVNONI · DAT

Petrus Rosa apud Caninam ann. inst. arch. 1854 p. 104 et apud Henzenum syll. n. 6134a. Male lecta omnino. (Fortasse defendi potest, ita scilicet, ut miliarium aliquod Faberius exornarit et sedilia ad id posuerit viatorum causa. TH. M.)

2253 ara marmorea valde detrita. Albani rep. anno 1788 VISC. f. 211. Deinde videtur venisse Velitras in museum Borgianum. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* a sinistra intrantis).

IOVI · O · M
T · CAESERNIVS
STATIVS
QVINCTIVS
MACEDO
QVINCTIANVS
COS V · S

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. Paris. 1 f. 180 et 211; Marini ms. Vat. et Arv. p. 822 (inde Orelli n. 3781) a Visconlio.

Eiusdem Quinctiani consulis anno incerto sunt tituli Aquileienses Corp. V, 825. 862.

2254 basis lapidis Albani. Albani in horto aedium *del Frate* via di S. *Paolo* n. 57.

[I] · O · M · C ·
PRO · SAL · D · N
E · GENIVM
CENTVRIAE
VAL · CALEN
DINVS · OPT
FECIT

Descripsit de Rossi et edidit bull. *crist.* 1869 p. 77. Lanciani bull *municipale* 1877 p. 179 (inde eph. ep. 4 p. 347 n. 937).

Sub Maxentio scriptam esse arbitratur Rossius *bull. crist.* l. c., sine idonea causa, ut puto. — 1 fin. fortasse *c(omercatori)*.

2255 Albani in domo Pauli Panizza, rep. in horto eius posto *nelle rovine degl' alloggiamenti pretoriani di Domitiano* CASS. Albani *in casa del marques Franc. Nunez Sanches* MONTF., similiter BIANCH. *Nell' atrio delle scuole del seminario* GIORNI. Latuit deinde per multos annos, nuper demum *fu ritrovata nelle cantine del seminario; ora e deposto nella biblioteca del medesimo seminario* ROSS.

IMP · CAES · L · SEPT · SEVER · PII · PERT · AVG · *et · imp · caes*
M · AVREL · ANT PII · FELIC · AVG · PARTH · MAX · BRITANN
MAR · P P · ET · IVLIAE · AVG · MATR · AVG · N · ET · SENAT · ET · PA
TRIAE · ET · CASTR · MINERV · AVG · SACR · OABINIVS ·
FIRMIN · CORN · LEG · ET · AVR · VICTORIN · ACTAR ·
CVM · IMM · LIER · ET · EXACTIS · VOT · M · F ·

Descripsit de Rossi. Cassianus a Puteo cod. Neap. V E 10 f. 14, cod. Berol. A 61 m f. 102; ab eodem Doni cod. Marucell. A 188 f. 123, Bouchard cod. Barb. 32, 182 f. 37 (inde Suaresius arcus Septim. Sev. p. 12 n. 2 et Fabretti 270, 19, uterque laudans schedas Barberinas; et Suaresio Spon 270, unde rursus Vulpi Lat. 7 p. 103 et Donati 31, 1), item ut videtur manus ignota in cod. Barb. 30, 132 f. 74. Aliunde cod. Barb. 30, 92 f. 140; Holstenius epist. ed. Boissonade p. 158. De visu Anonymus Hispanus apud Montfauconium ms. Paris 1293 f. 148; Bianchini cod. Veron. 382 fasc. 10; Giorni *storia* p. 185. Est huius corporis vol. VI, 3401.

Initio videtur esse supplendum *pro salute*. — 1 fin. 2 fin. nonnullae litterae prioribus omnibus visae nuper perierunt. — 2. 3 verba PARTH·MAR·BRITANN·MAR·PP sine dubio substituta sunt in locum nominis Getae erasi; quamquam lapis nullum rasurae vestigium praebet.

2256 Albani EVAR. — S. I. COD. BARB.

SOLI
PRO · SALVTE · ET · REDITV · ET · VICTOria
///////////////////////////////
TOTIVSQVE · DOMVS · DIVINAE
II ET · TATO · PATER · E
CONCEDENTE

Suaresius Vat. 9140 f. 111'. manus ignota cod. Barb. 28, 142. Idem exemplum est.

2257 in coemeteriis viae Appiae BOTT.

VICTORIAE · AETR ·
D · N · IMP · CAES · MARC ·
AVRELI *antonini*
PII · FELIC · AVG · PONTI/
MAXIMI TRIB · POT · III
COS · III · P · P · DIVI · SEVE a. 220
RI NEPOTIS
LEG · II · PARTHICA
ANTONINIANA · P ·
F · F · AET · DEVOTA · NV ·
MINI *m* *q* *e*IVS

Servavit Bottari *Roma sotterranea* III p. 118, e qui descripsit. Est huius corporis vol. VI n. 3734.

Est Elagabali. — 4 fin. PONTI, 5 fin. II, 9 ANTONIANA, 11 MIN ..... IIVS traditur. — In aversa exstabat titulus christianus hic: EVTYCIANE QVE VI|XIT ANNIS·XRV ME|SES·VI·ORAS·V·BENE|MERENTI·IN PACE.

2258 Romae in hortis Barberinis FABR. MAFF. — S. I. BARB.

VICTORIAE · REDVCIS · DD · NN
imp · caes · m · iulii philippi
PII · FELICIS · AVG · ET · *otaci*
LIAE · *Severae* AVG · *cos*
IVGI · D · N · MILITES · LEG · II
PARTH · *philippianae* P · P · P
AET · Q · M · C · OCLATINIO · AD
VENTO · COS · QVORVM · NOMI
NA · CVM · TRIBVS · ET · PATRI
IS INSERTA · SVNT · DEVO
TI · NVMINI · MAIESTATI
QVE · EORVM · D · N · M · AVG · PERE a. 244
GRINO · ET · AEMILIANO · INNIS
D ET · EVOK · AVGG · NN · CVRA · AGE
nTE · POMPON · IVLIANO · R · LEG · EIVS

Codex Barberin. 32, 92 f. 188, Fabretti 339. 511; Maffei mus. Veron. 312, 3 ex schedis Bianchinii. Recensuit Henzen ann. inst. arch. 1867 p. 85, huius corporis vol. VI n. 793.

1 REDVCIS DD NN in lacuna omittit Maff. — 4 sic Barb., Fabr. solum habet LIAE, Maff. nihil. — 5 IVGI·D·N in lacuna om. Maff. — 6 PART.. Barb. — P·F·E Fabr., om. Maff. — 7 COCLATINO omnes; fuit fortasse COCLATINO. — 8 VENTO Fabr. Maff. — 9 in. |NA Barb. — 10 in. |S Barb. — SVNT Maff. — 11 in. |I· Barb. — 12 in. |VE Barb. — RAL pro E Maff. — AVG Fabr. Maff. — 13 in. |RINO Barb. — INHIS Fabr., INNIS Barb., om. Maff. — 14 in. DEFVOK Barb., ..ET·EVOR Fabr. Maff. — AVGG Fabr. Maff. — NN Maff. — GE pro AGE Barb. — 15 ..ET OAPON·IVLIA R·LEG·EIVS Barb., ..TE·POMON·IVLIANO·R·LEG·EIVS Fabr., NTE·POMPONIO·IVLIANO·LEG·EIVS Maff.

[6. 7 *p(iae) f(elicis) f(idelis) aet(ernae), q(ui) m(ilitare) c(oeperunt)*. — 13. 14 requiri *Romae* MISsione *Mian* ET EVOKati notat Mommsen eph. epigr. V p. 165 not. 7. (Iam invento laterculo Lambaesitano Eph. ep. V n. 1272, quo enumerantur centuriones legionis adiecto evocato eius, video non opus esse emendatione, sed sic esse in titulo: *milites .... in his (centuriones) et evok(atus) Aug(ustorum) n(ostrorum)* TH. M.]

Tituli hi cum Romae vix dedicari potuerint imperatoribus a legione secunda Parthica, videntur eo esse adlati ex castris legionis Albanis. Accedit quod n. 2255 in hortos Barberinorum Romanos facile potuit transferri ex eorundem villa Albana.

2259 Palazzolo sub Albano Monte FABR., Palazzolo in conventu Franciscanorum HOLST. REIN.; a *Castel Gandolfo di là del lago nel Convento dei Francescani* CASS., quo idem significatur.

[A]ESOPO · CAESARIS
AVGVSTI · DISP
APSYRTIANO
[L]VCILIA · C · F · PIRA
CONIVGI · CARISSIMO · ET
[S]IBI · POSTERISQVE · SVIS

Casmanus a Puteo, ut videtur, cod. Berol. A 61 m f. 162; Holstenius epist. ed. Boisson. p. 158 (inde male Orelli n. 2864); Reinesius 9, 79 ex Langermannianis; Fabretti 314, 363; Casimiro da Roma *memorie istoriche delle chiese e dei conventi dei frati minori* (1744) p. 226 ex Reinesio et schedis Dominici Iacovacci.
1 [A]ESOPO Cass. Fabr., AESOPO reliqui. — 4 FR (pro F), 5 CARISSIMAE Cass. — 6 SIBI omnes praeter Fabrettium.

2260 in vinea Andreae Riccii apud Albanum FABR. Albani in vinea Bologna REGG. RICCY. Ibi extat supra portam domus rusticae.

T · A R R V N T I O
I V L I A N O
P R A E F E C T O
F A B R V M ET
IVLIAE · ARRVNTIANAE · FIL · EIVS

Descripsimus ego et de Rossi. Fabretti 707, 283 (inde Pratilli *via Appia* p. 74); Reggi ms inter schedas Marinianas bibliothecae Vaticanae; Riccy *memorie* p. 116; Giorni *storia* p. 94.
4 fin. ET et v. 5 integer videntur esse adiecta post reliqua perscripta.

2261 cippus. *Nella vigna di S. Caterina, territorio di Castel Gandolfo, dinanzi al casino Orsini* SART., in villa Orsini prope Castel Gandolfo ROSSI.

D M
L · AVRELIVS
AVG · LIB · AGA
THYRSVS · TAS
HILARO · PATRI
B · M · F ·

Descripsit de Rossi. Sarti ms. a ducissa Sermonetae communicatam d. 2 Oct. 1836.
4 post TAS potest periisse littera.

2262 cippus VETT., cippus ingens marmoreus LVPI. Albae in aede S. Petri IVC. Albae Longae in maiori templo PIGH., in maiori ecclesia MOR. Albani *nel giardino Merlini già Paolucci* VETT., in Albano olim Sabellorum nunc heredum card[inalis] Paulucci LVP.

D · M
EPIO · AVG · LIB · TABVLAR
RAT · HEREDIT · FECIT
F L A V I A · C A L L I S T O
CONIVGI · DVLCISSIMO
BENEMERENTI · ET · SIBI
POSTERISQVE · EORVM

Iucundus Magl. f. 176; Anonymus Vallicell. Q VI 121 f. 1', Pighius Berol. f. 150, Leid. f. 214, apud Gruterum 1113, 4; Morillon Aust. f. 47'; Vettori misit Gorio d. 6 Nov. 1736 (cod. Marucell. A 63'); Lupi Vat. 9143 f. 29'. Vulpi Lat. 7, 89 ex Grut.; Giorni *storia* p. 97.
Versus non distribuit Iuc., paullo aliter distribuit Vall. — 1 om. Pigh. Mor. — 2 EPIO] AELIO Iuc. — 3 RAI Iuc. — HEREDII Vall., HAEREDIT Mor. — 4 CALISTO Iuc. Vall. Pigh. Mor., CALLISTO Vett. Lup. — 6. 7 BENEM· POSTER·Q·EOR Iuc. — 7 EORVM Lup.
Pater fortasse T. Aelii Aurelii Epiani, cuius titulus repertus Ariciae est supra n. 2164. Itaque haec quoque vide ne sit origine Aricina.

2263 rep. anno 1756 prope Albanum *a lato di una vigna in vocabolo l'Ercolana* RICCY. Romae apud lapicidam prope SS. Cosmae et Damiani MAR.

M · F · M · F
P · FALTONIVS · P · L · APOLLONIVS
MAG · VICI · ACCENS
RVBRIA · C · ET · Ɔ · L · GE
LIGVRIA · A · L · OLYMPIA
FALTONIA · P · L · HEDISTE
P · FALTONI · HEDISTENIS · L · EVCHRESTI

Riccy *memorie* p. 108; Marini ms. Vat. 9123 f. 111, ed. Arv. p. 466 (inde Orelli n. 2746).
5. 6 LIGVRIA·A·L·HEDISTE Riccy.

2264 tabula marmorea litteris optimi aevi. Albani rep. anno 1795 VISC.; quae indicatio ficta esse potest propter v. 5, ut monuit Henzenus. — Extat Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Dii II).

L · MEMMIVS · C · F · GAL · Q · TR · PL
FRVMENTI · CVRATOR · EX · S · C
PRAEFECTVS · LEG · XXVI · ET · VII
LVCAE · AD · AGROS · DIVIDVNDOS
P O N T I F E X · A L B A N V S
MEMMIA · FILIA · TESTAMENTO · SVO · FIERI · IVSSIT

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 86 datam a Belfio quodam; Borghesi *Giorn. arc.* 12 (1821) p. 264 = opp. 4 p. 153; Cardinali *dipl.* n. 326; Henzen syll. n. 6493, huius corporis vol. VI n. 1460.

2265 cippus quadratus marmoreus nuper effossus in villa Domitiani, infra viridarium fratrum Reformatorum S. Francisci prope Castrum Gandulphi; nunc periit, dissectus in plures tabulas ad conficiendum pavimentum.

L · P E D V C A E O
S A T V R N I N O
D E C V R I A L I
[illegible] DEC · SCRIBAR · LIBR
ET · IVLIAE · PRAECONIAE
CONSVLARIS · EX · TES
TAMENTO · ARBITRATV
PEDVCAEAE · C · F
SEVERINAE · VXORIS

Gori cod. Marucell. A 63 excerpsit ex litteris Vettorii missis d. 29 Nov. 1727.
5 de decuria Iulia praeconum consulari cf. Mommsen *Staatsrecht* I² p. 329 not. 5.

2266 fragmentum lapidis muro insertum Albani in claustris Carmelitarum ad S. Mariae della Stella VVLP., similiter MAR. RICC.

praefe]CTI · CLASSIS
qui] VIXIT · ANNIS · XXX[

Vulpi Lat. 7 (1736) p. 65; Marini Vat. 9127 f. 113; Riccy *memorie* p. 117. A prioribus Giorni *storia* p. 63 ex arbitrio suppletam.
2 in. I om. Vulp. — XXX[Mar., XXXX reliqui.

2267 fragmenta tabulae marmoreae rep. anno 1725 in villa olim Domitiani nunc Barberini apud Castrum Gandulfi.

. . . . C T O S . . . .
V I B I O P . . . . .

a. p. C. 226 . . . . AVG II
CI CoS
226 MODESTO II ET PROBO COS

P · CAECILIVS . . . . . RO . . . .
L . . . . SV . . . . . . VICTOR
M · AEB . . . . POTHINVS
Q · LVCCEIVS AEMILIANVS
. . . . EL ALCIMION
. . . . PAVLVS

. . . . S
. . . . S
L · LVCRETIVS . . . . S
C . . . . S
. . . . S
. . . . ELENIVS . . . . S
. . . . S
. . . . S

CL · POMPEIANO SALL PAELIGNIANO COS a. p. C. 231
P · PLAETORIVS ZOSIMV S
L · FLAVIV S PHILIPPV S
L · VPLIV S MAXIMV S
. . . . ELORIVS . . . .

Servavit Bianchini cod. Veron. 348 f. 418'.

Exhibui ita ut traditur. — I, 4 significatur alter consulatus Severi Alexandri, eius nomen rasura periit. — II, 11 hinc alteri consuli anni 231 accedit nomen Sallustii. Sallustius Paelinianus n. v. est huius corporis vol. X n. 6789. — 14 scr. VLPIVS.

2268 fragmenta tabulae marmoreae. Effosa Albani a. 1633 in fundamentis ecclesiae cathedralis GIORN., similiter CARD. Periisse nuper Gattio narravit GIORN.

a

IVLIVS S
OPIMI CV
IVLIVS T
FLAVI
VRPI

b

	AVREL
VATRON	/ / /
ATERIVS	SE / /
	COH · III
AVREL	ROMANV S
AVREL	MARCV S
AVREL	ALEXANDE S
AVREL	IANIANV S
	COH · IIII
ROMANI	VERECVNDVS
AELIVS	NESTO S
IVLIVS	FELICISSIMV S
AELIVS	AMANDINV S
VALERI	VALEN S
POMPEI	MARCV S
	COH · V
LVSIVS	TAVRV S
AELIVS	SVFV S
AEMIL	AMANDV S
AVREL	MINVCIANV S
ATERIVS	PRISCV S
IM	PROMOTV S
DOMIT	PATERNV S
COSIDI	APOLLINARIS
VETTI	CIANV S
LVCILI	proCVLV S

Cardinali *dipl.* n. 449; Giorni *storia* p. 103. Ex his Corp. vol. VI n. 2410.

b ab utroque latere mutilam exhibet Card. — 1 om. Giorn. — 2 scr. VATRON. — 3 AL-SIVS..SL.. Card. — 8 LATINIANVS Giorn. — 18 AELIV Card. — 22 MARIM Giorn. — 24 APOLINARIS Card.

2269 in sepolcreto Albano.

D M

. . EL · MARCELL .
MIL LEG II P QVI VI
X ANN XLVII M / / /
MIL ANN XXVI
ET VALERIO ALV
MNO QVI VIX AN IIII
CLAVDIA FIRMINA
CONIVX ET HERES
ET AEL FIRMINVS FILI
VS B M F

Descripsit Wendt, recognovit Henzen, qui edidit *Annali dell' inst.* 1867 p. 74, Corp. vol. VI n. 3367.

2270 in sepolcreto ad lacum Albanum.

AELIVS VITALIS VE
T · AVG · MOS · VIX · AN
N · LX · AELIA AFRODI
SIA · CONIVX · ET AELI
VS · NICANOR · FILIVS
HEREDES · B · M · F · C

Descripsit Wendt, unde edidit Henzen *Annali* 1867 p. 75, Corp. vol. VI n. 3369.

2271 sarcophagus (vel operculum sarcophagi) lapidis Albani. Inter Albanum et Ariciam prope ecclesiam S. Mariae della Stella OMNES. Ego nuper frustra quaesivi.

AELIA · VICTORIna quae
VIX · ANN · XLVI MEN . . .
DIES · XII · ANTONIVS TIT
LVS · VET · AVG · N · CONIVG
KARISS · ET INCOMPARAB
CASTITATI EIVS MEMO
RIAM FECIT · CVM QVA VIX
ANN XXVIII · B · M · F · C ·

Descripserunt Detlefsen et Wendt, unde edidit Henzen *Annali* 1867 p. 78, Corp. vol. VI n. 3393, deinde Stevenson (1870). Habet Giorni *storia* p. 142.

1 LAELIA Giorni, LIA reliqui; fuit puto AELIA. — VICTOR Stev. — 2 in. VIX habet solus Giorni. — 3 fin. TIT Stev., TIT Detl., U Wendt, P... Giorni. — 4 CONIVGI Giorni, CONIVG reliqui. — 6 CASTITATE Stev.

2272 Albae in sede S. Petri IVC., in ecclesia maiori PIGH.

D M
A T I L I V S · M A S
C I A N V S D O
M V S A V A R I A V I X I T
ANN · XXXI · MEN · III
D I E S V S B I · M I L I T A
VIT ANN · VII · MENS
X · C VIT NAS PRI SECVNDI

Iucundus Magl. f. 176, rec. 3 cod. Cicognae f. 149 (ex Iucundo Piccart n. 1, ex quo repetivit Reinesius synt. 6, 8). De visu ut videtur Pighius cod. Berol. f. 132.

Vv. continuavit Iuc. — 3. 4 DOMVSAVRIA. 4 VIR, 5 AXX, M (pro MEN), 5 D pro DIESVS) Iuc. — 6. 7 XL MILTA(VIT Pigh. — 7 AN (ANN Picc.) VI Iuc. — 7 fin. et v. 8 totum om. Pigh. in lacuna, servavit solus Iuc. — 7 MENS Picc., MENSIB Iuc. — 8 C videtur esse signum centuriae, et pro VIT scribendum VII.

2273 Albani *nell' orto Bologna* nuper rep

A V R
D I S C
P A E T A
PII. · PA
A N I S
ILI · AN
M A R
COMI
EES · I

Descripsit de Rossi.

3. 4 supplementa adscripsit Ross. — 5. 6 fortasse *[m]il(itavit) an(nis)* . . .

2274 in sepulcreto ad lacum Albanum.

A V E / / / / / / / / /
mil. L II P SEV P C
PR · POS · VICTOR
MA VIXIT AN NV
D XVIIII FEC S M

Descripsit Wendt, vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1867 p. 76, Corp. vol. VI n. 3370.

2 seqq. *mil(itavit) l(egione) II P(arthica) Se(veriana) p(ia) [(centuria cohorte) .] pr(incipis) post(erioris)* cet. — 4 fin. numerus corruptus.

2275 in sepulcreto ad lacum Albanum.

AVR / : : / /
NOSCIPELC//
C MII ANN XX
VXI VETTIA PI
CTOSA COIVCI
B M P

Descripsit Wendt. vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1867 p. 78, Corp. vol. VI n. 3371.

4. 6 scr. PRV|CTOSA.

2276 Albani nell' *orto Bologna* nuper rep.

AVRE
VETER
ELLG *II parth*
SEVER *ianae*
E L N

Descripsit de Rossi.

3. 4 supplementa adscripsit de Rossi; 3 scr. LEG.

2277 Albani *nell' orto Bologna* nuper rep.

D *m*
AVR
CON
NIM
E CFi

Descripsit de Rossi.

2278 Albani *nell' orto Bologna* nuper rep.

D . M
a u R A
lexa N D R
i tib R A R I
E *l e g* II · PAR *miles*
sic ACA E T E E *manu dextra*
C IIII AST PO *volumen*
S QVI VIXI *tenens*
T · ANNOS
XXXII MI
annos . . .

Descripsit de Rossi et edidit *bull. dell' Inst.* 1864 p. 63: idem misit ectypum.

Supplevit Rossius. — 7 in. signum est centuriae. lege *centuria (cohortis) quartae astati posterioris.*

2279 cippus ex lapide Albano. Rep. anno 1782 *in Vallericcia nella vigna di Natale Barbetta* LVC.; in vinea infra oppidum Ariciam versus ecclesiam S. Mariae de Gallero DETL.

protome militis
D M
A V E · A V L V
Z A N G · M I L
L E G · I I · P A R
Q V I · V I X · A N
N L I · M I L · A N
R R · 7 V I P R I
POST · E · M · P · C

Descripserunt Detlefsen ex lapide, Henzen ex duobus ectypis chartaceis, hic edidit ann. inst. arch. 1867 p. 76 (cf. *bull.* 1888 p. 4), Corp. vol. VI n. 3367. Exhibent Lucidi *mem.* p. 133 et E. Q. Visconti ms. Paris. 1 f. 36.

Inclinatis dedi quae nunc desunt. — 1 om. Visc. — 3 Z solus Visc. servavit. — 6 ..LI Luc., CI Visc. — 7. 8 *centuria (cohortis) sextae pri(ncipis) posterioris.* — 8 F·C Visc., P·C Luc.

2280 in sepulcreto ad lacum Albanum.

A V R E L B I T I
M I L L E S E *sic*
P A R 7 · I I P O
S T E R I S T I P
X X V H E M F | C

Descripsit Wendt, vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1867 p. 78. Corp. vol. VI n. 3372.

3 id, quod est post signum centuriae, remansisse ex V vel I numero cohortis, II remansisse ex H videbatur Henzeno; idem legit *Aurel(i) Biti mil(itis) le(gionis) se(cundae) Par(thicae) centuria cohorte) [(quinta?)] h(astati) poster(ioris), istip(endiorum) XXV, h(eres) b(ene) m(erenti) f(aciundum) c(uravit).*

2281 tabula marmorea rep. a. 1866 ab Alberico Cittadinio in fundo eius inter lacum Albanum et viam ducentem Castrum Gandulphi (*galleria di sopra*), deinde Castel Gandolfo in sedibus eius.

D · M
A V R · C O M A S
IVS · MIL · LEG · PART
D · VER · AVR · VICTOR
FILIO · DVLCISSIM
QVI · VIXIT · ANNIS
Q V A T T V O R ·
M E N S E S · V I I I I
B · M · F E C I T

Descripsit Bormann, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1862 p. 138, huius corporis vol. VI n. 3326.

4 in. 'videtur esse *d(omo) Ver(ona)*' Henz.

2282 in operculo sarcophagi ex lapide Albano, ante cubiculum ex vivo saxo excisum, a dextra viae Appiae, mille fere passibus ab oppido Albano RICC. Albani *poco lungi dalla porta romana* AM.

AVR · CRYSD
MALLVS · QVI
N T A N E S I S
LEG · QVI VIX
A N N 7 O E
TVS C · APAM
IA EE BIEO
P D E V I T

Riccioli *effem. lett. di Roma* vol. 6 (1822) p. 248; Amati *giornale arcadico* 28 (1826) p. 350.

Dedi qualem exhibuit Amati; 5 post ANN numerus est corruptus; deinde lege *ortus c(ivitate) Apamia.* Riccioli variat in his. 4 LEC QVEYXI, 5 AN N E ROPI, 6. 7 APABI|TA. — *Quintane(n)sis leg(ionis)* Mommseno creditur miles a cura portae quintanae.

2283 cippus lapidis Albani, in sepulcreto ad lacum Albanum.

D M
A V R E L I V S
D A E Z I V E · M I L I T ·
AVIT · IM LEG · II PART
ANTONINIAN AE · PI
FI · ANNIS · XVIII · EX CI
SA · MISS · H//ON · M · ER · LEG
SS · VIX ANNIS · L · M · III ·
D · XXVI · FEC · M / / EM
O R I E · A V R E L I V S
S E V E R · D D · L N S M
H E R E S E I V S E M F

Descripsit Wendt, recognovit Henzen, qui edidit *Annali* 1867 p. 76, Corp. vol. VI n. 3378.

5 *ae(terna) pi(a) [f(elice)] fi(deli).* — 6 XIIII (pro XVIIII) Ann., errore typographi. — 8 fin. litterae post EX parum certae sunt; prima est C aut D, ex altera superest linea quae dubium est sitne directa an obliqua; CAV coniecit Henzen *annali* l. c., legens *ex causa miss(us) hon(esta) m(issione) ex leg(ione) s(upra) s(cripta)*, recte ut videtur; causariam missionem indicant etiam anni militiae undeviginti. — 11 sic Henzen sed dubitans; DD·LVCS/// legerat Wendt.

2284 Albani in villa Strozzia anno 1827.

AVREL · DIZAPOR VST
AVGG NM MIL · ANN
XXVII VIXIT ANNIS
LI M VIII DISS XVII
AVREL · AGATOBOLVS
LIBERTVS HERES E · M
FECIT

Bianchini cod. Ver. 362 fasc. 7.

2285 tabula marmorea. Reperta prope Albanum, fuit ibi in aedibus olim Bassanelli medici BRVNN. Anno 1889 extabat Romae in repositis musei Vaticani BORM.

d M · AVR ·
*pri*SVLA · VIC
sit ANNIS III ·
*men*SIRVS IIII AVR
*fortv*NITVS VETE
RAnVS · LEG II P S · sic
PATER FILIE B · M
sic *IECIT*

Descripserunt Brunn et magis imminutam Bormann. Edidit Henzen ann. inst. 1867 p. 78, huius corporis vol. VI n. 3368.

Quae Bormann non vidit, dedi inclinatis. — V. 2 explevit Mommsenus. — 6 ser. LEG.

2286 sarcophagus rep. a. 1869 una cum n. 2281, exstat in silva eo loco ubi repertus est.

d M
CLAVDIVS MXI sic
MVS · EQ · SINGV *l*
AVG · N · VIXIT · ANI *s*
r XLV · MIL · ANIS
X · AELIVS · VICTOR
sic ARRES · BENE
M · POSVIT

Descripsit Bormann, recognovi ipse a. 1882. Henzen *bull. dell' Inst.* 1869 p. 138, huius corporis vol. VI n. 3246.

2 fin. MXI videtur magis quam MXI.

2287 effossa in Castro Gandulphi in villa card. Cybo GIORGI, similiter ANN XEV. Veletris in suburbano comitis Antonii Antonelli AMAD. (qui errore dicit repertum in agro Veliterno), similiter MAR. Ibi frustra se quaesisse dicit CARD.

clipeus et hasta REV. MAR.
DIIS · MANIBVS
T · FLAVIVS · QVITINVS
EQ · SING · AVG · LECTVS
ES · EXEXCITV · RAETICO
EX · ALA · FLAVIA · PIA · FIDELIS
MILIARIA STIPENDIO
RVM EEXs VISIT ANNIS
XXXVI · PVBLIVS · CRESCENS
ET · CLAVDIVS · PATERNVS
HEREDES · BENEMERENTI
POSVERVNT

Giorgi sched. Casanat.; Gori in annalibus ms. societatis columbariae I (1735) p. 69, quos nos habuimus plene collatos, missam a Vettorio; Revillas ms. Berol., item in epistula d. 7 Apr. 1736 ad Muratorium missa, unde Muratori sched. Mutin. XIX. 127, ed. 816, 2; Amaduzzi anecd. litt. III p. 470 n. 16 (inde Cardinali *iscrizione Veliterne* 154, 71); Marini ms. Vat. e Zaccaria. Orelli 487. 3049. Huius corporis vol. VI n. 3255.

1 E, L, T litterae vix distinguebantur, ut significat Revill. — 2 QVITINVS Giorgi Rev. ms., QVIΓINVS Ann. Mar., QVINTINVS Amad. QVIRINVS Rev. (ap. Mur.), lege *Qui(n)tinus*. — 5 PIA·FIDELIS Giorg. Mar., PIAVIDELIS Rev., PIA·FIDELI solus Amad. — 7 VIXET Rev. — 8 PVBIIVS Rev. — CRISCINS Rev. Mar. — 9 ET] IT Rev. ap. Mur., primam, IE idem ms. Berol., secundam litteram incertam esse significans, TI Giorgi, LI Mar. — PALIRNVS Amad. Mur., PAVIRNVS Rev. — 10. 11 om. Amad. Mar. — 10 HEREDIS BENEMERINU Rev. (ms. Berol.).

2288 Albani in villa Strozzia anno 1697.

PVP FLACCVS SVC
Q · VIX · AN · LV CAL
XVIII AEL · VALENTI
NA CONIVGI · B
M F

Bianchini cod. Ver. 362 fasc. 7.

1 *evo(catus)*. — 2 *cal(igatus)*; militia in caliga opponitur evocationi (cf. ephem. epigr. V p. 152

2289 sarcophagus effossus a. 1869 ab Alberico Cittadino in fundo eius inter lacum Albanum et viam ducentem Castrum Gandulphi (*galleria di sopra*) una cum n. 2281. 2286 ibique extat.

SEPT LICINIANO
FIL · CARISSIMO
QVI · VIX · ANN · III
M · III · D · XXIII ·
SEPT · LICINIVS
IMM · LIBR · LEG
II · PAR · PATER

Descripsit Bormann, recognovi ipse a. 1882. Henzen *bull. dell' Inst.* 1869 p. 135, huius corporis vol. VI n. 3396.

6 *imm(unis) libr(arius)*.

2290 cippus marmoreus. In vinea Santi Pellini inter Albanum et Bovillas ad milliarium XII viae Appiae novae.

C · I · P · S · A · N · I *ae le*
PIDAE · CONIVGI ·
INCOMPARABILI ·
QVAE VIXIT · ANNIS ·
SIX · M · IIII · DIES · XIIII ·
P · SEPTIMIVS · PROCVLVS ·
DVPLIC · LEG · II PART · SEVE
RIANAE · MARITVS · B · M · F ·

Descripsi.

2291 Albani *nell' orto Bologna* nuper rep.

SIRICIANVS
LEG · II · PAR · S · P · F ·
VIII · FIL · PXI ·
vIX · ANN · XXXI ·
hEXEDES SIVE
M F

Descripsit de Rossi.

2292 in sepulcreto Albano.

L VALEPI
VET · AVG · N
VIX · AN · L · AV
X · BASINTA sic
XAXO EvOEX
M IVGI · FE

Descripsit Wendt, vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1867 p. 74, Corp. VI n. 3366.

1 VALERI potius quam VALEN. — 5 fin. non intellegitur; X incerta. — 6 expectaveris CONIVGI.

2293 cippus lapidis Albani. Ariciae in villa Chisia.

D · M
VALERIVS · M
AXIMVS · MIL
LEG · II · PARTIC
SEVERIANE
*pate*R · ME
MORIA · FILIO sic
SVO · POSVIT

Descripsimus de Rossi et ego. Garrucci *marmi di Fabrateria vetere* (1856) p. 26 (inde Henzen *Annali* 1867 p. 79, huius corporis vol. VI n. 3399, cf. eph. ep. 4 p. 347 n. 938).

6 Va ERNE Garr.

2294 in sepulcreto ad lacum Albanum.

V A L / / / / / / / / *leg*
II PAR SEVERI / / / *mil*
ANN · L · MILI ANN XV/
VAL · MASTINIANVS
ET · VAL · FLAVIA · FILI
ET MESEDES ET VLPIA
CONIVX ET VAL · SABI
NIANVS SECVDVS MES
B M F

Descripsit Wendt, vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1827 p. 78, Corp. vol. VI n. 3378.

2295 Albani in villa Strozzia BIANCH.; *in un sepolcro sotto la via nuova, che conduce a Napoli in un orto chiamato 'il Mondezzajo'* RICC.

PONPSIA · PRISCINA
QVE · VIX · ANN · X · L
D M · V · VLPIVS . SVRVS M
BETERANVS
CONIVGI INCON
PASABILI · B · M · F

Bianchini cod. Ver. 362 fasc. 7; Riccy *memorie* p. 112 (inde puto Giorni *storia* p. 22).
D M om. Bianch. — 4 BERETANVS Bianch.

2296 in sepulcreto ad lacum Albanum.

IRVTI
TVS MIL LEG II P S ////
FR VIXIT ANN XXXX MIL
ANN XRII AVR CLEM
ENS MESSS FECIT MR *sic*
MORIAM B M E C *sic*

Descripsit Wendt, vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1867 p. 78, Corp. vol. VI n. 3374.
2 fin. periit nota centuriae et numerus cohortis et vocabulum *h[astati]* vel *princip[is]*. — 3 in. lege *pr[ioris]*.

2297 litteris bonis. Albani *nell' orto Bologna* super rep.

AS
*le*G *ae partib*

Descripsit de Rossi, idem supplevit v. 2

2298 basis magna marmorea. Rep. anno 1861 *sulla via Appia circa 300 metri prima del miglio XIII sulla sinistra* ACTA; ibidem fere vidit KEKVLÉ. Nunc in villa Barberinis prope Castel Gandolfo.

M · AVRELIVS · COTTAE
MAXIMI · L · ZOSIMVS
ACCENSVS · PATRONI
LIBESTINVS · ERAM · FATEOR
SED · FACTA · LEGETVS
PATRONO · COTTA · NOBILIS · VMBRA · MEA ·
QVI · MIHI · SAEPE · LIBENS · CENSVS · DONAVIT
EQVESTRÍS · QVI · IVSSIT · NATOS
TOLLERE · QVOS · ALERET
QVIQVE · SVAS · COMMISIT · OPES
MIHI · SEMPER · ET · IDEM · DOTAVIT ·
NATAS · VT · PATER · IPSE · MEAS
COTTANVMQVE · MEVM · PRODVXIT
HONORE · TRIBVNI · QVEM · FORTIS
CASTRÍS · CAESARIS · EMERVIT
QVID · NON · COTTA · DEDIT · QVÍ · NVNC
ET · CARMINA · TRÍSTIS · HAEC · DEDIT ·
IN TVMVLO · CONSPICIENDA · MEO ·
AVRELIA · SATVRNINA · ZOSIMI

Descripsit Gatti, recognovi ipse. Edidit Henzen ann. inst. arch. 1865 p. 2 descriptam a Kekule. Legitur etiam in actis ms.

Explicavit et enarravit Henzen annal. l. c. p. 6—17. — Cotta Maximus, M. Aurelii Zosimi patronus, consul est ordinarius anni p. C. 20, postea dictus Cotta Messalinus; sed cf. Henzenum.

M. Aurelius Cottae Maximi l. Zosimus, accensus patroni.
Libertinus eram, fateor; sed facta legetur
patrono Cotta nobilis umbra mea.
Qui mihi saepe libens census donavit equestris,
qui iussit natos tollere quos aleret,
quique suas commisit opes mihi semper, et idem
dotavit natas ut pater ipse meas,
Cottanumque meum produxit honore tribuni,
quem fortis castris Caesaris emeruit.
Quid non Cotta dedit? qui nunc et carmina tristis
haec dedit in tumulo conspicienda meo.
Aurelia Saturnina Zosimi.

2299 tabula marmorea. Rep. mense Ian. 1764 Albani *in uno scavo che tutt' ora si seguita a fare per ordine del principe Altieri* BIANCHI. Albani rep., extat Romae in aedibus Alteriorum OD. In villa Altieri KELL. SOSSI. Nuper inde venit in aedes Io. B. de Rossi.

m. AVRELIO · AVGG · LIB
PLEBSIO
ELECTO · LOCATOSI · D*iu*
RNO · SCRIBAE · ET M*ag*
ISTSD · PERPETVO · COR*po*
RIS · SCAENICOSVM · L*a*
TINOSVM · INCONP*arabi*
LI · FIDE · RSM · PVBL*icam per*
ENTI · COSPOR*is supra*
SCRIPTI · MANC*ipes*
OSEGVM · DO*minorum*
AVGG
ET . . .

Descripserunt de Rossi et Kaibel. Isid. Bianchi in ephemeride Veneta *La Minerva* 1764 n. 25 p. 21 (in epistula data Romae d. 7. Mart. 1724), item in epistula ad Marinium cod. Vat. 9043; Marini ms. Vat. 2122 f. 52 manu ignota, idem edidit Arv. p. 488 (inde Orelli n. 2612); Oderico sched. Genuen. f. 2, de visu correxit Kellermann analect. epigraph. (apud Orellium ind. lection. Turic. 1838) p. 32.
1 AVSELIO priores lacuna non indicata, VRELIO Ross., nunc non extat nisi LIO. — 2 P in PLEBEIO, 3 T in ELECTO, 12 AVGG nuper perierunt (vidit ea etiam Rossius). — 13 ET habet solus Bianchi.

2300 apud Albam IVC., Albae GRVT.

TI · CLAVDIVS
QVI · MACEDÓ
PHÓNASCVS
SIBI · ET
ETLACCIAE · DIGNÁE
VXÓRI · SVÁE

Iucundus Ver. f. 221, cod. Cicognae f. 142; Grut. 1222, 2 a Pighio. E Grutero Orelli n. 2632, Giorni *storia* p. 102, auctore non laudato.
Versuum distributionem servavit Pighius. Apices exhibent Iucundus cod. Cicognae (desunt in Veronensi) et Gruter, vero variantes.

2301 cippus marmoreus. Albani in hortis Merlini antea Paolucci VETT., in villa Doria SICC. GIORN. et adhuc. — S. I. LVPI.

aquila
D · M
FVLVIA · LVCINA
patera IVNIO · ACTORI *urceus*
FIDELISSIMO
BENEMERENTI
FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Vettori misit Gorio epistula data d. 2 Nov. 1730 (cod. Maruc. A, 23); Lupi Vat. 2143 f. 47'; Riccy *memorie* p. 122 (inde Spotorno *trattato dell' arte epigrafica* 2 p. 211, ex quo Orelli n. 4620); Giorni *storia* p. 108. Huius corporis vol. VI n. 2112.

2302 tabula marmorea litteris parvis. Rep. *nella sua villa di Castel Gandolfo dal cav. Girolamo Odam virtuoso Romano* BOLDETTI. Emit Alex. Albani ab heredibus Ciampini BIANCH., similiter GORI. Ex museo Albano venit in Capitolinum, ubi extat.

C · IVLIVS · AVG · LIBERTI
LIBERTVE · EROS ·
PIETOR · CANDIDARIVE
PER · ANNOS · QVOE · INTER
MORTALES · FVIT · ANTE · SVM · OIRN
QVI · FVIT · VI · IDVE · MAI · VIXIT
ANNOS · L · HVIVS · SACRÁVIT ·
IVLIA · GLAPHYRA · COLLIBERTA
ET · PRAESTITIT · OFFICIA
M · AEMILIO · LEPIDO · T · STÁTILIO · TAVRO · COS a. p. C. 11

Descripsi. Bianchini cod. Ver. 348 f. 80; Boldetti *cimiterj* lib. 1 c. 39 p. 210 (inde Mur. 304, 3); Gori inscr. Etr. 3 p. 145; Guasco mus. Cap. 236; Marini Arv. p. 713 apices enotavit; Garrucci *i segni detti accenti* p. 28. Orelli n. 4863. Lupi, qui vidit, partem exhibet Severae epitaph. p. 84;

2303 Albani apud Andream Riccium.

ALES · Q
E P · CINCIV
S C · PLINIV
S C · CANEIV
X P · ACILIV
S T · RIDANIV
Ә C · HERIV
S Q · MAGIV
E M · OCTAVIV
S Q · OASVNIV
S Q · CVRTIV
S M · AEMILIV
X Q · MARCIV

Fabretti 612, 108.

2304 *in un pezzo di condotto di piombo trovato a Castel Gandolfo* CHIF., tubus plumbeus repertus ad Albanum lacum anno 1657 in hortis principis Praenestini (i. e. Barberini) SVAR. 9140; rep. *nella villa Barberina posta tra Castel Gandolfo et Albano* d. 16 Mai 1657 SCHED. MVS. KIRCH.; dies 16 Mai. 1657 adscribitur apud SVAR. 9136.

IMP · CAESAR · DOMITIA ⁘ NI AVG · SVB CVRA
ALYPI PROC · FEC · ESY ALR ⁘ CHVS · ET · HERMEROS · SER

Anonymus cod. Chis. J. VI 205 f. 57 (inde Fea *miscell.* I p. 144, *varietà di notizie* p. 14; Nibby *viaggio* 3 p. 67); Suaresius Vat. 9136 f. 211; idem Vat. 9140 f. 47. 48, scheda anonyma musei Kircheriani, ubi laudatur Magnini nescio quis; Fabretti 543, 367 auctore non laudato, Marini Arv. p. 98 laudans Holstenium (idem in sylloge ms. Vat. 9110 *tubi di piombo* n. 8. 9 bis exhibet ut duos diversos). A prioribus Lanciani syll. epigr. aq. n. 802.

Dedi exemplum codicis Chisiani (nisi quod hic v. 1 in. habet MP pro IMP), cum quo consentit fere Fabretti, reliqui v. 1 habent IMP, v. 3 in. ALYPII, v. 3 fin. HERMEROE ОEAR (Suar. 9140) vel HERMIAS (Marini) vel HERM... (Suar. 9136, HERM, lacuna non indicata, sched. mus. Kirch.). — Puncta dedi item ex codice Chis., cum quo consentit Suaresius Vat. 9136.

Praeter hoc exemplum integrum solus Anonymus Chisianus fragmenta exhibet exemplorum una repertorum haec.

in un' altra pezzo di condotto simile

MP CAESAR DOMITIA ⁘ NI
ALYPI PROC · FEC · ESY ALR ⁘ CHY

nel medesimo condotto

G SVB CVRA
ET · HERMEROE · SER

unde lectio supra proposita firmatur.

Alypius procurator Domitiani notus est etiam ex aliis tubis plumbeis, quorum unum infra edemus sub Tusculo.

2305 rep. una cum n. 2304 MAR. Romae a villa Pinciana MAFF.

imp do|MITIANI · CAES · AVG · GERM · SVB CVRA
ALR
alypi |PROC PRIMIGENIVS · SER · FEC ·

Marini Arv. p. 96 ex eisdem schedis Holstenii ex quibus habuit n. 2304. Eandem ut videtur proponit Maffei mus. Ver. 254, 9 (inde Donati 139, 4, qui male cum aliis conglutinavit) auctore non laudato.

1 DOMITIANI, 1 fin. SVB CVRA om., 2 om., 3 post PROC lacunam indicat Maff. Ex altero exemplo huius inscriptionis videntur petita esse verba, quae profert Anonymus cod. Vat. 9136 f. 813 ut lecta *in un pezzo di condotto di piombo trovato questa mattina* (significatur, ut videtur, idem dies 16 Mai. 1657 quo prolata n. 2304) *nella casa del giardino del sig Principe a Castel Gandolfo*, haec. DOMITIANVS CAES·AVG· | ALIPIVS·SVB CVRA ....

2306 Albani in palatio principis Savelli, tubis plumbeis, quos in balneis Domitiani invenerant, inscriptum.

IMP · CAESARIS · DOMITIANI
AVG · GERMANICI

Reinesius 3, 7 'vidit Bartholinus'. Lanciani syll. epigr. aq. n. 207.

2307 tubus plumbeus in villa Barberina inter Albanum et Castellum Gandulfi repertus BIANCH., similiter MAFF., nisi quod hic videtur cogitavisse de villa Barberinorum Romana.

IMP · CAES · M · AVREL · ANTONIN · ALBAN
SVB · CVRA · SVPORI · AVG · LIBERTI · PROC

Bianchini cod. Ver. 347 f. 38, ab eodem fortasse Maffei mus. Veron. 367, 3 (ex hoc Donati 143, 7) qui auctorem non laudat. Lanciani syll. epigr. aquar. 804.

2308 tubus plumbeus, Albani apud Iosephum Carnevali.

a

M · AVRELIVS ANTONINVS COMMODVS AVG

b

ASCLEPIVS FEC

P. H. Visconti *diss. dell' accad. rom. d'arch.* II (1825) p. 659 (inde Lanciani aq. n. 809).

2309 fistula plumbea rep. *nei disterri per l'impianto della stazione ferroviaria Albano-Porto d'Anzo.*

M AEMILIVS FESTIBVS FEC

Notizie degli scavi 1883 p. 483.

2310 *in un pezzo di condotto di piombo, trovato a Castel Gandolfo.*

GENTIONIR

Anonymus cod. Chis. J. VI, 205 f. 66 (inde Fea miscell. 1, 144; ex hoc Lanciani aq. n. 806)

2311 in tubo plumbeo in palatio principis Savelli in balneis Domitiani reperto REIN. Significatur sine dubio, ut vidit Lancianus, domus Savelliorum Albana, ubi idem Reinesius collocat n. 2306.

ƆƆ · AVTEIVS · FORTVNATVS · FECIT

Reinesius 8, 95. Inde Lanciani syll. epigr. aq. n. 205.

2312 fistula plumbea Albani.

L LICINI SABINIO

E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 180'.
L. Licini Sabini; O orta est ex interpunctione.

2313 fistula plumbea Albani.

L LVSCIVS PHILETVS FEC

E. Q. Visconti ms. Paris. I f. 180'.

2313 *a* inscriptio saepius repetita in fistula plumbea rep. in vinea Salastri-Galli prope Albano, ibi ubi dicitur *Torretta, sul pendio occidentale della collina denominata Castel-Savello.*

Q · SAVFEIVS · GADIA · FEC

Notizie degli scavi 1883 p. 814.

2314 rep. anno 1868 una cum n. 2286.

AELI · SABIANVS
VIC NOS II M IIII *sic*
FECIT · VICTOR
FILIIO DVLCISIMO *sic*

Descripsit Bormann, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1862 p. 138, huius corporis vol. VI n. 3394.

2315 in sepulcreto ad lacum Albanum.

AELIVS *sec*
VNDVS AELI
O *pri*MO FILI
O · Q VI AN VI
5 M · VII · D · VIII
E · M · F

Descripsit Wendt, recognovit Henzen qui edidit *Annali* 1867 p. 74, Corp. vol. VI n. 3376.

2316 in sepulcreto Albano.

AELIA · BALERIA
CVE VIBIT AN
NO I · M · D IX · PAREN *pro bene merenti*
TES FILIE DVLCI
5 B · M F

Descripsit Wendt, edidit Henzen *Annali* 1867 p. 74, Corp. vol. VI n. 3377.

2317 in villa Barberina ad Castrum Gandulphi FABR. Ibi adhuc. — S. I. COD. BARB.

M · ANTISTI · M · F · FAB
M · ANTISTI · M · F · F *sic*
SATVRNINI
PRECILIA · Q · F · TERTIA · FECIT
5 SIBI · VIRO · FILIO · LIBERTIS
LIBERTABVS · SVEIS

Descripsit Gatti, recognovi ipse. Cod. Barb. 29, 148. Fabretti 711, 326 [inde Pratilli *Via Appia* p. 76]; Giorgi sched. Casanat.; Lesleus apud Lupium cod. Vat. 8143 f. 9; Vulpi Lat. 7 p. 67 [inde Mur. 1134, 11]; Piranesi *antichità d' Albano e di Castel Gandolfo* in tab. prima non numerata seri incisam; Garrucci *Civiltà cattolica* ser. X vol. 4 (1877) p. 611.

Ex altero exemplo eiusdem inscriptionis fortasse superest fragmentum quod descripsi anno 1882 inter Castel Gandolfo et Albanum, *Galleria di sopra*, iuxta portam sepulcri gentilicii Barberinorum scamno immissum: FAB

2318 cippus marmoreus repertus una cum n. 2266, mox periit.

APOLLAVS
P · APOLLAVSII
CONIVGI
FIRNTISSIMAE
5 QVAE · VIX · AN · XR · MEN · II · D · II
FECIT

Gori cod. Marucell. A 63 excerpsit ex litteris Fr. Vettorii datis d. 28 Nov. 1727.
1. 2 nomina videntur corrupta.

2319 rep. prope Albanum, deinde ibidem apud doctorem Bassanelli.

D · M ·
ASCLEPONTI
ALVMNO
VRBANVS · ET ·
5 SOTERIS · S · M · F ·
Q · VIX · A · V · D · XIIII

Descripsit Brunn.

2320 rep. prope Albanum, deinde ibi apud doctorem Bassanelli BRVNN. Romae in repositis musei Vaticani BORM. (a. 1869).

corona   *ara*
D   *m*
. . . *a*TILIVS HILARV*s*, *at*ILIVS AGRIPPINVS
sic ET ATILIA B · ASILICE FILI · RVTILIA · CLAV
DIANE · ATILIO AGRIPPINO · QVI
5 VIXIT ANNIS · LVIII · MEN · II DIEB · X · RVTI
LIA CLAVDIANE COI · ET FILI · OB PATRIS ME
MORIAM ... ITO

Descripserunt Brunn et Bormann.

2321 in sepulcreto Albano.

D M
///////////////
///////////////
////// XXVIII MES
5 BVS III · D · VIIII ·
AVRELIVS SOVI
VS ET AVR · S//T//O
MARI · ET FILIE B M F

Descripsit Wendt, vidit Henzen et edidit *Annali* 1867 p. 75, Corp. vol. VI n. 3378.

2322 in sepulcreto Albano.

AVRELIVS
CLEMENTIANVS
ANNVM · VIXIT
VNVM · ET MENS
5 IIII · POSVERVNT
PATER · ET MAT
FILIO · SVO · CARISSIM

Descripsit Wendt, edidit Henzen *Annali* 1867 p. 76, Corp. vol. VI n. 3379.

2323 in sepulcreto ad lacum Albanum.

AVR FELICISSIMO
VIX AN · XL · M · V · D
VII · M · AVR · LVPVS
FRATRI · B · M · F

Lanciani *bull. arch. municip.* 1877 p. 160.

2324 in sepulcreto Albano.

AVREL IVST
INVS · ET NI *sic*
ODORA PARE
NTES FILIE DV
5 LCISSIME QVE
BIBIT M VII
FECERVNT

Descripsit Wendt, vidit Henzen qui edidit *Annali* 1867 p. 76, Corp. vol. VI n. 3380.
2. 3 scr. TH|ODORA.

2325 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D M
AVREL · IVSTO
QVI VIXIT ANN
XVI
5 ZODORVS FRA
TRI B M F

Descripsit Wendt, edidit Henzen *Annali* 1867 p. 76, Corp. vol. VI n. 3381.
5 id est *Diodorus*, ut adnotavit Henzen.

2326 Albani in coenobio Carmelitanorum FABR.: rep. in vinea claustri Carmelitanorum della *Stella* prope Albanum, deinde ibidem muro affixa BOLD. Ibidem vidit MAR. Ibi nunc non extat

ramus ramus
D M
AVR · SALVTARIS · QVI
VIX · ANN · XVI M X APRO
NIVS FELIX · FLAVID PRIM sic
FILIO B · M · F

Fabretti 622, 494 (inde Pratilli *Via Appia* p. 77); Boldetti *cimiteri* (1720) p. 560 (inde Mur. 1140, 1); Lupi Vat. 9143 f. 30'; Vulpi Lat. 7 p. 25; Marini Vat. 9127 f. 125, citat Arv. praef. p. XL; Nibby *viaggio* 2 p. 146 auctore non laudato, sed non de visu; Giorni *storia* p. 106 ex Vulpio et schedis Lucidi Aricini.

2 SALVIARIS Bold. Vulp. — QVI om. Fabr. — 4 FLAVID Fabr. Bold. Lup. Mar., hic addito 'sic', FLAVIA Vulp., FLAVIO Nibby. — PRIM Lup. Mar., PRIAA Bold., PRIMA Fabr. Vulp., PRIMO Nibby.

2327 sarcophagus (vel operculum sarcophagi) ex lapide Albano. Albani *poco fuori di porta Romana* AMAT., *un quarto di miglio circa da Albano, entro la così detta contea, al margine quasi del vicolo della mola, gentilizio sepolcro incavato sotterra nel peperino a foggia di camera* GIORN. — Apud Fortunatum FORT.

AVR VITALIONI QVI VIXIT A
NN LXXXX ET PVBLICIE NEP
D OTIS STERCORIVS ET PRI M
MVS ET SECVNDINVS
HEREDES B M FEEVNT

Riccioli *effemeridi letterarie di Roma* vol. 6 (1822) p. 256 n. 27; Amati sched.; Cardinali *dipl.* n. 132; Giorni *storia* p. 21, Fortunati ms.

D M litteras habet solus Card., om. reliqui omnes. — 1 QVIXIT Am. — 2 XXXXX Ricc., LXXX Am. Fort. — PVBLICIAS Ricc. — 2. 3 NEP|OTIE Card., NEP|OTI Ricc., NEPOTEI Giorn., NEI|OTTI Fort., NEP|OTI ET Am. — S·T·ERCORIVS Giorn. — 5 FERVN Card., FERVNT reliqui.

2328 ibidem ubi n. 2327, in sarcophago gemello.

AVRELIAE · MARTHANAS
QVA· · VIX · ANN · LXXXX
AVRELIA · MARTHANA
MATRI · B · M · F

Giorni *storia* p. 21.
2 QVA, 4 E·F traditur.

2329 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D M
AVRELIA FELICISSI
MA VIXIT ANNIS
XX · III CESIVS SECVN
DVS FSCIT MEMO
RIAM FS CONIV sic
CI BSNS MSEENTI sic

Descripsit Wendt, vidit Henzen, qui edidit *Annali* 1857 p. 75, Corp. vol. VI n. 3362.
2 FE abundat.

2330 in sepulcreto ad lacum Albanum.

AVRSLIAE · IVLI
AE · QVAE VIXIT
ANN · I · DIEBVS XX
AVR · ARTEMIDDE
E MTSR P 6 FILIAE sic
S · M · F · C

Descripsit Wendt, vidit Henzen qui edidit *Annali* 1857 p. 75, Corp. vol. VI n. 3363.

2331 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D M
AVE PIA VIXIT
ANN · VI · DIES XV
FATER · ET MATEE
FILIAE · B · M · F

Descripsit Wendt, vidit Henzen qui edidit *Annali* 1857 p. 75, Corp. vol. VI n. 3384.

2332 in via Latiali post Capuccinos Albani inverse posita.

AVEIVIAE · FIL · DVLCISSIMAE · QVAS · VIXIT
ANN · XVII · B · M

Fabretti 606, 27.

2333 ibidem ubi n. 2272, i. e. Albae in aede S. Petri.

AVSCIA · AEICINA
VIX · AN · XXV

Iucundus rec. 3 (cod. Cicognae f. 142; Piccart n. 2, unde repetivit Reinesius 17, 27).
Vix recte descripta. — 2 ANN Picc.

2334 in marm. peperino VETT. Albani in maceria horti Capuccinorum

D M
SIGIVS VRE
VS Q VIXIT
ANN XIII
ET FRATR

Gori cod. Maruc. A 63 ex litteris Fr. Vettori missis d. 27 Nov. 1725. Lupi S. Sev. 131 (inde Mur. 1642, 3).
1 M om. Lupi. — 5 FRATR·Q Vett.

2335 parva urna marmorea. Castel Gandolfo apud Rolandos.

D · M
A · CAESELLID
HALO
CASSELLIA · PSYCHE
PATRONO · ET · CONIVG
S · M · F

Fr. Vettori misit Gorio d. 2 Oct. 1727 (cod. Maruc. A 63).

2336 ora marmorea pulchris litteris CAVT. ex ingenio Gutenstenii, ut puto. — Albae in aede S. Mariae rotundae IVCVND., similiter reliqui, praeter REDIANVM qui dat sine loco inter urbanas.

D · M
L · CASPERI · L · F · PAL · FAVNI
L · CASPERIVS · ABASCANTVS
ET · CASPERIA · AELIANE
PARENTES · FILIO · PIISSIMO
ITEM · ABASCANTVS
L · CASPERIo · CANDIDI
AELIANI · F · L · PAL · EXTRICATO ·
ET · CASPERIAE · AELINE · FIL · EIVS
SVAE · CONIVGI · RARISSIMAE · ET
L · CASPERIO · L · F · PAL · FAB · LATINO
F · SANCTISSIMO · ET · PISNTIESINO
VIX · AN · XIIX · M · III · D · VIIII · ET
CASP · ZOTICE · L · ET · NVTRICI · FIL
ET · PROSDECTE · VERN · F

Cod. Redianus f. 25. Iucundus rec. 3 Cicogn. f. 148', Anonymus Vallicellianus Q VI, 221 f. 2. Metellus Vatic. 6038 f. 122 de visu ut videtur. 6032 f. 342, ubi laudat Ligorium (inde, ut videtur, Grut. 630, 7: 'e Metelli schedis Gutenstem.'). Manutii liber Sabinensis cod. Vatic. 2044 f. 52'; Ligorius Taur. vol. 2 s. v. Alba Longa.

1 DIS MANIBVS Metell. Ligor., DIS MANIB Grut., D M Red. Iuc. Vall. Manut. — 4 AELIANE Lig. apud Met. 6032, AELIANTE Grut. — 7 CASPER omnes praeter Vall., qui habet CASPERIO, voluisse eum qui scripsit L·CASPERIO·L·CASPERI CANDIDI, sed L·CASPERIO excidisse culpa quadratarii coniecit Mommsen. — CANDIDI plerique CANDIDO Red. Vall. — 8 F·L omnes praeter Manut. et Ligor. (Taur.), qui habent L·F, fuisse FIL vel FL coniecit Henzen; fortasse potest cogitari de *f(ilio) l(iberto)*. — 9 AELINE plerique (ex his Metellus addito 'sic'), AELIANE Vall., AELIANAE Lig. (Taur.). — 14 PIE (pro FIL) Ligor. (apud Met. 2039) et Manut., PIAE Grut. — 15 VERN·F] VEENE Lig. Man., VERNAE Grut.

Ad titulum Casperii Fauni a parentibus Casperio Abascanto et Casperia Aeliane positum (v. 1—5) adiunxit Abascantus memoriam soceri — nam is videtur fuisse Casperius Extricatus (v. 7. 8), cum Casperia Aeliane dicatur filia eius (v. 9) —, deinde coniugis suae Casperiae Aelianae, postea alterius quem habuit filii Casperi Latini, denique Casperiarum Zotices et Prosdectes, quarum altera huius filii fuerat liberta altera ancilla. — Fortasse hi homines pertinuerunt ad familiam Casperii Aeliani praefecti praetorio sub Domitiano et Nerva (Dio 68, 3 .

2337 stele marmorea. Albani effossa anno 1783 BIANCH. Romae in villa Altieria IANN. Nunc in aedibus I. B. de Rossi.

· D · M ·
L · CASPEEIVS
PARTHA
L · CASPREIO
INNOCENT · F
VIS · A · I · M · I · DIEB · VIIII

Descripsit Gatti. Isidorus Bianchi misit Lamio d. 26 Apr. 1785 (epp. Riccard. vol. 12), unde edita est *Novelle Fiorentine* 1786 p. 339 (inde Donati p. 162, 13); O. Iahn specimen epigraph. p. 140 descriptam a Kellermanno.

2338 cippus marmoreus. Albani in hortis principis FABR., in horto principis Sabelli BIANCH., similiter GIORG. Albani *nel giardino Merlini già Paolucci* VETT., *nella villa Doria* RICCY, ibique adhuc.

DIS · MANIB
CASPERIAE FIDE
VIX ANN III DIEB III
ET L CASPERI REPETITI
VIX ANN III MENS IS
DIEB XIII
CASPERI HERMES
ET SEPTIMA FILIS
DVLCISSIMIS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Fabretti 326, 461; Bianchini Ver. 362 fasc. 7; Giorgi sched. Casanat., Fr. Vettori misit Gorio d. 6 Nov. 1730 (cod. Marucell. A 63); Riccy *mem.* p. 119; Giorni *storia* p. 107; L. Fortunati descripsit.

7 CASPERIVS Fort., male.

2339 cippus lapidis Tiburtini, in agro Albano repertus anno 1826.

CLADVS
AELLIA
ES · HIC · SITVS
EST

Melchiorri ms. et *Memorie Romane di antichità* 3 (1826) p. 111 (inde sine dubio Cardinali *Dipl.* n. 566).

2340 rep. a. 1664 fossionibus institutis *per conto del card. di Pietro nel territorio di Castel Gandolfo incontro S. Fermino.*

DIS MANIBVS
CLAVDIAE BASSILLAE
CLAVDIVS AVIOLA
FILIVS FECIT

Ex actis ms.

2341 effossa in villa Strozzia Albani sita anno 1697 BIANCH.; Albani apud Nobb. de Strozzis FABR.

D · M
CEESTETI · FILI
AE · BENEME
RENTI · PATER
SVVS FECIT
S · BERITIVS
APOLLINARIS
·   ·

Fabretti 609, 73; Bianchini cod. Ver. 362 fasc. 7.

2342 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D   M
CEVSONA O
VIXIT · ANO · I · M
VII · ELPIS · FILIO
DVLCI ·
FECIT

Descripsit Wendt, recognovit Henzen (ex. I) et edidit *Annali* 1867 p. 77, Corp. vol. VI n. 3368; denuo descripsit Henzen ex ectypo (ex. II).

3 ANOS ex. I, ANO· ex. II. — 4 ELRIS ex. I, ELPIS ex. II. — 5 DVLCI S· ex. I, DVLCI· ex. II.

2343 cippus marmoreus in villa Torlonia, prope Castel Gandolfo GATTI. Vide ne sit originis urbanae, ut titulus C. Satti Sattiani (Mur. 1214, 5) nunc eodem loco adservatus.

corona
DIS · MANIBVS
DAPHNICAES
IVNIA   patera
VENERIA
ET HILARIO
FRATRES

Descripsit Gatti.

5 in. scriptus in litura: antea videtur fuisse ETIARRO.

2344 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D   M
ELPIS VIX
MESES VIIII
AGLINVS
FILIS
FECIT

Descripserunt Wendt ex lapide, Henzen ex ectypo. Illud exemplum edidit Henzen *Annali* 1867 p. 77, Corp. vol. VI n. 3366.

1 om. Wendt. — 3 MESIS idem. — 5. 6 FIL·IS FE|CIT Wendt, FILIS | FECIT Henz.

2345 in sepulcreto ad lacum Albanum.

T FL . . . .
LIBERTO BRACO
IVSTINVS PA
TRONONVS B M F

Descripsit Wendt, edidit Henzen *Annali* 1867 p. 77, Corp. vol. VI n. 3387.

2 BRACO, si recte lectum, nomen est peregrinum.

2346 Albani *in una casa privata* RICC.

D · M ·
FLAVIS · PRIMITIBE ·
M · IVNIVS · THEON ·
CONIVGI · BENE · ME ·
RENTI · CON QVEN ·
VIXIT · ANIS · XVII

Riccy *memorie* p. 118 (inde sine dubio Giorni *storia* p. 106).

2347 cippus LVPI. Albani in vinea collegii Romani VVLP. LVP.; *nella villa Barberini, non è quasi più leggibile* RICC.

D · M
FLA' RHODINE
FECER · FLA · SV
CHE' MATER ET
FL' MELITINE
AVIA' VIX' AN I
MENS' II D' XI'

Vulpi Lat. 7 p. 87 (inde Mur. 1166, 6; item sine dubio Riccy *memorie* p. 165; neque aliunde Giorni *storia* p. 106), qui vidit; Lupi Vat. 8143 f. 41'.

1 foliolum dedi ex Lupio. — 2 RODHIN Lup. — 3. 4 FEC' EV...|CHE, 4 ET om., 6 ANN Volpi.

2348 rep. anno 1884 una cum n. 2348. Postea extabat Albani apud Rod. Carboni mercatorem.

DIS   M
GAVDIONI · CON
O · T IVGI · SVO · CA T · T ·
B · Q RISSIMO · EPICTE L · V
SIS · CONIVAERNALIS
AENE · MERENTI · FECIT

Ex actis ms. — Partem memoriter enotatam dedit Stevenson.

Dis m. Gaudioni coniugi suo carissimo Epictesis contubernalis bene merenti fecit. O(ssa) t(ibi) b(ene) q(uiescant). T(erra) t(ibi) l(e)u(is?).

2349 basis marmoreae (antea aliis usibus destinatae) pars inferior. Prope Castel Gandolfo, in vinea quae vulgo dicitur *Monte cucco* ad dextram viae qua itur Marinum versus.

rosa   rosa
· GENIO ·
GERMANICI ·
AVCHENIVS

Descripsit Gatti.

Vix est sepulcralis, fieri potest ut significetur Domitianus.

2350 cippus. Albani *presso un particolare.*

D · M
MESSNNI
CRESCENTIS
ET · FELICISSIMAE
CASSIA
HELENE
MATER
FILIIS
DVLCISSIMIS

Giorni *storia* p. 110.

2351 rep. prope Albanum, deinde ibidem apud doctorem Bassanelli BRVNN. Romae in repositis musei Vaticani BORM. (a. 1862).

D · D
IONICO
Q · V · A · L
PHILOTEA sic
CONIVX

Descripserunt Brunn et Bormann.

2352 rep. a. 1867 Albani *presso la chiesa della Stella; nei magazzini municipali in via della Propaganda* vidit ROSSI anno 1878, a. 1883 frustra quaesivit.

palma corona
O M
C · IVLIO · FELI · CE
PLA · VIANDSI
COMIVGI CARISS

Descripsit de Rossi. Helbig *bull. dell' Inst.* 1887 p. 168.

2353 Albani rep. *presso la vigna detta l' Ercolano.*

D · M
L · IVLIO AMICIA
et ARIEMISIE VXO
RI EIVS et AMICIAE FIL ·

Riccy *mem.* p. 180.
2 IVHO, 3 HARIEMISIE, 4 HAMICIAE traditur; v. 2 fin. et v. 4 ex parte vide ne sint interpolati.

2354 rep. Albani in villa Altieri anno 1763 AMAD., Albani rep. a principe Altieri *in una contrada detta Serciaro* anno 1778 RICCY. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap suppl. conug.* II). — S. l. ODER. — Romae in palatio principis Praenestini DON. (455), errore.

D · M
MEMORIAE · LVCIECAE
COMIVGIS · CARTISSI
MAE · SVIQVAE · AMAN sic
TIESIMAE ·
DIODORVS ·

Descripsit Henzen. Amaduzzi misit Lamio d. 11 Iun. 1763 (Lam. epist. Riccard. vol. 2), unde edita est *Novelle Fiorentine* 1763 p. 443 (inde Donati 405, 2), Oderico dissert. 884, 66, qui vidit (inde ut videtur Donati 455, 12); Riccy *mem.* p. 119, Marini ms. Vat. 9122 f. 88.

2355 Albani apud Giornium, antea ibidem *nel casino Pomatowski*, fortasse originis urbanae.

D · M ·
LVRIAE · STRATONC · sic
VIXIT · ANN XXIIII
LVRIA · HEORTE
FILIAE · DVLCIES ·

Descripsit de Rossi.

2356 in rudi operculo urnae ex lapide Albano litteris detritis, Albani ante fores domus privatae in via qua recta itur ad S. Rocchum MAR.

FILIP . . . MARCE
LLINVS QVI V
ANN XII DIE LVI
TALIDI ET TRDI
ANILIA PARENT
FILIO E M F

Marini ms. Vat. 9127 f. 111.
Fuit operculum simile eis quae magno numero prodierunt anno 1868, nec lectionis magis expeditae.

2357 lapis Albanus, rep. anno 1841 Albani *in sull' apertura del piano de' cosi detti grottoni della stella.*

MOEIA · LVCILIAE
QVE · VIEIT · ANNO
VND · M · V · DIEB · V ·
NEEIVS · IVSTVS · ET
EALERIA BITALIS
PARENTES · FILIE
DVLCISSIMO · FEC ·

Giorni *storia* p. 818.
6 BALET· SABITALIS traditur.

2358 tabula (marmorea ut videtur). Albani in domo Capogrossi, rep. anno 1860 in sepulcro in *via della Stella* MELCH.; rep. anno 1616 *nella grotta Capogrossi nel borgo della Stella* GIORN. Albani rep. in fundamentis domus Mellinae CAST., similiter CAST. Extat Albani *Corso Vittorio Emanuele* n. 160.

P · P · NOVIORVM · AMPHIONIS
ET · SETNI
LIBERTORVM · ET · LIBERTARVM · ET
P · NOVI · SETNI
LIBERTORVM · ET · LIBERTARVM

Descripsi. Melchiorri ms., Giorni *storia* p. 92; descripserunt M. A. Caetani dux Sermonetae, item Castellani.
1 prior P, quam exhibent Melch. et Giorn., videtur periisse; certe omisimus eam Caetani Castellani ego.

2359 cippus marmoreus eleganter ornatus. Rep. Albani principio mensis Maii 1861 *nello scavare le fondamenta di un palazzetto lungo la via Appia* GARR. Albani in aedibus Narducci HELBIG, *nel giardino dell' Albergo di Roma* GATTI EGO.

P · NOVIVS
P · L
SYMPHORVS

Descripsimus Brunn Helbig Gatti ego. Edidit Garrucci *Civiltà cattolica* ser. IV vol. 11 (1861) p. 733.

2360 cippus marmoreus. Albani rep. una cum n. 2359 GARR., extat eodem loco quo ille.

P · NOVIO
P · L · THIASO
P · NOVIVS
CALLISTVS
FECIT
EX · TESTAMENTO
IVSSV PATRONI

Descripsimus Brunn Helbig Gatti ego. Edidit Garrucci *Civilta cattolica* ser. IV vol. 11 (1861) p. 733.

2361 in sepulcreto ad lacum Albanum.

VIXIT
ANN · V M · VIIII
NVMI PRIMVS
ET NV PRIMA FI
LIA E M P

Descripsit Wandt, edidit Henzen *Annali* 1867 p. 77, huius corporis vol. VI n. 3368.
4. 5 lege *Num(torius), Nu(mitoria).*

2362 fragmentum magni lapidis. Albani.

M · PETREI . . . .
HOR . . .

Lupi cod. Vat. 9143 f. 9 a Ledeo.
2 tribus fortasse originem Aricinam indicat

2363 cippus marmoreus in villa Torlonia, prope Castel Gandolfo GATTI. Vide ne sit originis urbanae.

protome
DIIS · MANIEVS
T · PINNIO
EPAPHRODITO
urceus VIXIT · ANNIS · XVIII patera
MENEIEVS · V · FECIT
C · RVSTIVS · EPICTETVS
AMICO · DIGNISSIMO
BENE · MERENTI

Descripsit Gatti. Edidit Tomassetti *archivio della società rom. di storia patria* vol. 7 (1884) p. 445.

2364 Albani DON. — Locum non indicant NEAP. BARB.

DIS MANIBVS
POMPEIAE · SEVER · SORORI
CARISSIMAE · QVAE · VIXIT
ANNIS XXII · MENS · XI · D · XII · ET
ET · POMPEIO · SEVER · PATRI ET
PIO · ET INDVLGENTISSIMO
OPTVMO PATRONO
T · POMPEIVS · ANTONINVS
PARENTIBVS · BENEMERENTIBVS
FECIT ET SIBI ET
SVIS LIBERTIS LIBERTABVSQVE
POSTERISQVE EORVM

Cassianus a Puteo, qui vidit, cod. Neap. V. E. 16 f. 12, apud Donium cod. Maruc. A 133 f. 183, ed. 11, 1 (inde Mur. 1272, 4), in cod. Barb. 30, 182 f. 41'.
1 DIS Neap., DIIS Doni (Maruc. ed.) Barb. — 5 fin. ET habent Neap. et Barb., om. Doni

2365 ara rotunda marmorea MAR. Albae in aede S. Mariae IVC. Albani in *S. Maria Rotonda* SAG. Albani in vestibulo culinae seminarii MAR.; *serve di mortario alla cucina del collegio* RICCY.

POMPONIAE · L · F
PHILAE

Iucundus rec. 3 (cod. Magl. 28, 34 f. 34 Peccart n. 233, ex quo Reinesius 17, 93). Metellus Vat. 6038 f. 342 'descr. Pyrrhus Ligorius'; liber Sabinensis Manutii Vat. 6040 f. 53; Donius Vat. 7113 f. 44, Barb. p. 244 a Menestrierio, Riccy *memorie* p. 188. Marini, qui vidit, Vat. 9180 f. 142.
1 POMPONIA Mar., POMPEIAE Iuc. — 2 PHILE Mar., PHIALAE Iuc.

2366 *sasso esistente nel fondo Stella presso Albano.*

M · PORCIVS · M · L · SIN....
PORCIA · M · L · CATV......
L · AVRELIVS · L · L · AGAT......
VIVA · AVRELIA · L · L · NYM.....
5 IN · P.........

Melchiorri et P. E. Visconti *Memorie Romane di antichità* vol. I (1824) p. 42 n. 16.

2367 fragmentum marmoreum, *di Albano.*

OMIV
SABIN
AETOL

Settele in scheda singulari olim apud Sartium, deinde apud Pelliccionium.

2368 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D N
SALLVSTIAE
ATTICILLAE
CONIVGI C
5 ARISSIMAE
ET BENERIO
FILIO VALER
IVS RESTVTV S
B · N · FEC ·

Descripsit Wendt, vidit Henzen qui edidit *Annali* 1867 p. 77, huius corporis vol. VI n. 3390.

2369 *nella vigna di Vincenzo Tomassini, a destra dell' Appia, da Albano verso Roma, vicino alle Frattochie.*

DIS · MANIBVS
SACRVM
SALVIDENAE SER · L
CORINTHIAE
5 DELICIVM
CALPVRNIAE
HEREDR *sic*

Fortunati, qui vidit, misit Henzeno mense Mart. 1867.

3 SALVIDE·NAESER·L *interpunxit Fortunati. — Patronus potest esse, ut monuit Mommsen, Ser. Cornelius Salvidienus sive, ut dicitur in titulo Graeco apud Borghesium opp. 8 p. 278, Salvidenus Scipio Orfitus consul ordinarius a. 149, vel etiam eiusdem nominis consul a. 110.*

---

[2]370 *in sepulcreto ad lacum Albanum.*

SILVANIVS SO
cRATIANVS...
...IN.....
....

[Descrip]*sit Wendt, edidit Henzen Annali 1867* [p. 77,] *Corp. vol. VI n. 3391.*

[2371 'C]*astro Gandulphi lapide Albano'* GARR.

Q · SVIPECI I IW
VLSO

[Garr]*ll. n. 2324 auctore non laudato.* [...] *ut traditur. — Nomen Sulpicius,* [...] *viso est Garruccio.*

2372 ibidem ubi n. 2376, i. e. Castri Gandulfi in aedibus Sabellorum.

D · M
Q · SVNTVRIO · EVTYCHO
PATRONO BENEMERENTI
LIB · FECERVNT IANVA
5 RIVS SVCCESSVS EVTYCHVS

Iucundus Magl. f. 178', cod. Cicognae f. 149'. E Iucundo Piccart n. 8 (inde Reinesius synt. 18, 48).

Vv. divisio ignoratur. — 2 nomen gentilicium videtur corruptum. — 4 F (pro FECERVNT) Picc.

2373 Albani.

D M
TERENTIAE
MAE LENAE
FEC · L · TE
5 RENTIVS ·
PARNACES
CONI EVAE · R
C · Q · V · A · XV ·

Amati ms. Vat. 9754 f. 17' descriptam e Capranesi.

3 scr. MELENAE.

2374 cippus marmoreus. Rep. prope Albanum *prope S. Mariae della Stella*, emit Steph. Borgia RICCY. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* intranti a dextra).

D · M
TERTVLLAE · AN ·
XXXI · VX · OPTIM
Q · SABINIVS · ETA
5 TVTVS · FEC · SIBI ·
ET · QVIETO · FIL
M · II

Descripsit Henzen. Riccy *memorie* p. 117.

2375 Albani in horto ecclesiae S. Pauli.

● T R E
T · A
A V S
C · C V
5 L I B E R
C · T A
T R E
RVSTIA · D

Descripsit de Rossi.

V. 8 alia manu scriptus est.

2376 Albae, ubi nunc Castellum Gandulfi [*Pandulfi* cod. Magl., *errore*] in aedibus dominorum de Sabellis [cardinalis Sabelli PICC.].

DIS MANIBVS
M · VLPIO · NEBMETI
L LICINO CONIVNX
OPTIMO VIRO CVM
5 QVO VIX ANN XX FECIT
N · S · E

Iucundus Magl. f. 178', cod. Cicognae f. 149'. E Iucundo Piccart n. 4 (inde Reinesius 9, 49).

Versuum divisio ignoratur. — 1 D M *Picc. — 3 nomen corruptum. — 5* QVE VIXIT *Picc. —* ANNIS *Cic. Picc.*

2377 cippus lapidis Albani. In sepulcreto ad lacum Albanum.

D M
ZOBE · VIXIT
ANN · III M · XI
AQVILINVS
5 FILIE · DVLC
FECIT

Descripserunt Wendt ex lapide, Henzen ex ectypo quod dedit Kekulé. Edidit Henzen *Annali* 1867 p. 78, Corp. vol. VI n. 3392.

4 om. Henzen in exemplo ad ectypum.

2378 in eodem sarcophago in quo est n. 2282 RICC.

V I
SEAFILIAE
IRAS... QVAE
VIX ANN · IXV
5 M X 4 X X
CONIVGI · SED
ET · AVR · DOM
ITIANO · QVI VI
ANN · VI · M · II · D I
10 NEPOTI · AVR
CRYSOMALLVS
DIGNISSIM

Riccioli *eff. lett. di Roma* vol. 8 (1822) p. 248, Amati *giornale arcadico* 22 (1825) p. 380.

1 om., 2 SER·FILIA Ricc. — 3 IRAS in lacuna om. Am. — QVA Am., QVAI Ricc. — 4 fin. IXV Ricc., IX Am. — 5 fin. XXX·I (pro XX), 6 fin. SEP, 8 QVIIVD, 9 ·NN Ricc. — 9 fin. D Am., OI Ricc. — 10—12 NEPOTIANI | P SO MALLIV | DI . . . VISSIIX Ricc.

10. 11 idem Aurelius Chrysomallus est in n. 2282, cum qua haec rectius debuit coniungi.

2379 in sepulcreto ad lacum Albanum.

D M
TITVS FLAIVS
QVI · VIX · ANNIS
XXVIII · M X FLA
5 BIA · ZOSOE FECIT
DE SVO IIB B M

Descripsit Wendt, vidit Henzen qui edidit *Annali* 1867 p. 77, Corp. vol. VI n. 3388, denuo descripsi ipse.

1 om. Wendt. — 2 seq. quae vides inclinata, ea ego in lapide iam non deprehendi. — 6 inter IIB et BM Wendt inserit litteram L.

2380 Albani *nell' orto Bologna* nuper rep.

NE ·
ERI ·
XT
ANS *sic*
5 R · CON
REN
NT

Descripsit de Rossi.

2424 rep. a. 1853 in fundo Petri Sala prope viam qua Bovillis itur Antium, *fatto poco più d' un miglio di questa strada.*

◊ ICE REQVIEQVET FAMVLVS DEI C
DIES T III DIPONITOR III IRIS IVL

De Rossi *bull. crist.* 1869 p. 80.

1 ◊ aut foliolum esse aut crucem possumdatam a quadratario indicat Rossius. Idem legit: *(h)ic* [= hic] *requiesquet famulus dei C.... [qui vixit annos ... mens. ...] dies (tres), diponitor* [= depositus] *III iris* [= idus] *Iul(ias)* ...

2425 rep. una cum n. 2424.

☧ REQVIESCIT OPTATA

De Rossi *bull. crist.* 1869 p. 80.

XI. Inter Bovillas et Castrimoenium.

Continet hoc caput inscriptiones repertas sub Marino oppido, non ita longe a Bovillis, Castrimoenium versus, locis dictis *Tor Messer Paoli* (*Massepoli*), *Sassone*, *Morcandrea*, vel quas ibi repertae esse dicuntur; nam de origine maioris partis inscriptionum huius capitis, earum scilicet quae anno 1861 emptae esse dicuntur a Benedicto Grandi in vinea Dominici Zoffoli, nequaquam constat, cum nonnullae ex eis aliunde videantur in eam vineam adlatae esse (cf. ad n. 2448, item n. 2450), alias autem fortasse mero errore Grandius ei vineae adtribuerit, ut falso sine dubio in ea vinea repertam esse scripsit inscriptionem rectius ab Henzeno relatam inter urbanas huius corporis vol. VI n. 1330.

2426 ara ex lapide Albano. Rep. anno 1853 *Tor Messer Paoli* in agro Marinensi prope Bovillas ROSA. Postea, certe inde ab anno 1864, Romae in museo Lateranensi.

HERCVLI · AVG
SACRVM
DELFVS · CAES · N
SERVVS · ARA · DISP
V · S · L · M

Descripserunt Petrus Rosa et Michaelis (inde huius corporis vol. VI n. 300).

Dedi exemplum Michaelis. — 3. 4 *Delfus Caes(aris) n(ostri) servus ar(ca), disp(ensator).*

2427 fossionibus institutis a Boccanera mensibus Ian. usque ad Apr. 1884 (cf. *notizie degli scavi* 1884 p. 43 seq. 83. 106) sub Marino, *lungo la strada municipale marinese, presso la stazione del tramway il 'Sassone', e più precisamente sul confine della vigna vocab. 'Marco Andreola' con la tenuta delle Fratocchie* inter rudera villae Romanae prodierunt fistulae infra n. 2434. 2435. 2437 et hoc fragmentum tabulae marmoreae.

*serapi*DI · ET · ISIDI
*pol*LIO · N · EXSTRVXIT
– – – –

Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 193.

2 supplevi ex n. 2436.

2428 *sotto Marino verso la via Appia nuova è un luogo noto sotto il nome di Marco Andrea o Andreola* (cf. ad n. 2427), *oggi appellato anche il muro dei Francesi; quivi nel 1881 entro la vigna del sig. Domenico Zoffoli fu sterrato un pavimento di antico edificio tutto lastricato di marmi in parte scritti* DE ROSSI *bull. crist.* 1872 p. 148. Lapides plerosque emit Grandi et transtulit in villam suam via Appia ad circum Maxentii, ubi hic quoque extat; tabella est marmorea litteris malis.

· D · M ·
M · AVRELIO
CVLINO
COH ~ XII
VRB ·

Descripsit Bormann. Grandi ms.; Lanciani *bull. municipale* 1883 p. 235.

Vv. 1. 2 imminutos dat Lanciani.

2429 sarcophagus rep. ibi ubi n. 2428 GRANDI, *postea* in eadem vinea via Appia prope Sebastiani.

· CLAVDIO · CLAVDIANO · EQ · ROM
· PETIT · SAPIENTI · ET · INNOCENTI
ESCENTI · QVI · VIXIT · AN · XXXIIII
BVS · VIIII · DIEBVS · VIIII · CLAV
VS · 7 · COH · VI · PRAET · PATER
AGO · CORPVS · POSVIT

Bormann, unde edidit Henzen bull. ..58 *p. 74, huius corporis vol. VI* ...andi ms.

Grandi. — *3* ANN·XXIIII *id.*

2430 tabula marmorea rep. una cum n. 2428, deinde in vinea Grandi via Appia.

D *socia* *m.*
MA GVTT
O · MIL · C*h*
PATERN *militavit*
ANN · XIII *vixit ann*
XXV · FEC
IVS · SPATA
NO · B · M ·
LIB · LIB · PO*sterisque*
...

Recognovit Bormann; vidit de Rossi. Grandi ms.

2431 tabula marmorea. Marini rep. AM., *in vicinanza della contrada terre* (scr. *torre*) *Messer Paoli* MAROCC. Marini in aedibus publicis HENZ. STEV. (a. 1879).

D · M
CLAVDIAE · PRISCAE
CONIVGI · PIISSIMAE
EVTYCHES · CAES · N
SER · TRYPHONIANVS
DISP · VILL
MAMVRRANAE

Descripserunt Henzen et Stevenson. Poletti apud Amatium ms. Vat. et *giorn. arcad.* 28 (1825) p. 348 (inde Orelli n. 103; item sine dubio Cardinali *dipl.* n. 534); Marocco *monumenti dello stato pont.* 7 p. 47.

Villam olim Mamurrae, noti C. Caesaris dictatoris praefecti fabrum, regnante gente Claudia fuisse imperatorum ex hoc titulo discimus.

2432 cippus marmoreus litteris bonis. Rep. *sotto Marino non lungi dalle Frattochie o dalla via Appia nella vigna Trovalucci, ora è in Marino* STEV. Prope Marinum, loco cui nomen Castel de' Paoli COZZ. Anno 1882 Frascati apud institorem rerum antiquarum.

aquila alis expansis
DIS · MANIB
M · LARVIO
SEVERO
TRIB · FAB · VIX · A ·
XXI · MES · VIIII · D · XIX
IVSTVLEIA · PRISCIL
LA · MATER · FILIO · PIE
NTISSIMO · FECIT · *et*
ST · M · LARVIO · MAR
TIALI · CONIVGI · SVO

Descripsit Henricus Stevenson. Praeterea habuimus exemplum factum a Fortunatio, anonymi communicatum a Cozza, tertium communicatum ab Helbigio anno 1882. Edita est *notizie degli scavi* 1884 p. 108.

4 *trib(u) Fab(ia).*

2433 basis magna marm. litteris optimis. Sub Marino [in] vinea R. P. D. Thierry FABR. In villa Capituli S. Laurentii in Damaso olim d. Theus sub ditione Marini ad VIII lapidem BIANCH. In vinea Nicolai Zoffoli o' muri *de' Francesi* ROSA. Ibidem vidit anno 1261 et emit GRANDI. Nunc extat in vinea Grandii via Appia

L · PLVTIO · L · L · EROTI
PVRPVRARIO · DE · VICO · TVSCO
PLVTIA · L · L · AVGE
FECIT · SIBI · ET
5 VETVSIAE · C · C · L · ATTICAE

Descripsit Bormann. Fabretti 721, 231 (inde Vulpi Lat. 8 p. 236; Grut. n. 4271); Bianchini cod. Ver. 353 f. 98'; *bull. dell' Inst.* 1853 p. 131 descriptam a Rosa; Grandi ms.; Lanciani *bull. municipale* 1883 p. 239.

2434 in fistulis plumbeis compluribus repertis ibi ubi n. 2427.

T · PRIFERNI PAETI

Lanciani *notizie degli scavi* 1284 p. 107.
De T. Prifernus Paetis cf. supra ad n. 246 (p. 43).

2435 fistulae plumbeae. Grandius emit una cum n. 2428 seq. et transtulit in vineam suam via Appia GRANDI.

a VALERI · MESSALAE

b C · VALERI · PAVLINI

Grandi ms., ab eodem de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 152. — Fistulam *b* Rossius habuit etiam a Santovettio (inde edidit Lanciani syll. aq. n. 281) descriptam Frascati.

2436 fistulae plumbeae repertae ibi ubi n. 2427.

a
IIX Q VOCON | POLLIONIS

Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 28.

b
IVX Q VOCONI

Descripsit Dressel. Lanciani *notizie degli scavi* 1284 p. 123.

2437 fistula plumbea, ibi ubi n. 2427.

IERAX FECIT

Descripsit Dressel. Lanciani l. c. p. 85. 123.

2438 rep. una cum n. 2428 seq. GRANDI, deinde in vinea eiusdem via Appia.

D M
ANT · FAVSTIN
Q · V · A · XV
DIEB

Descripsit Bormann. Grandi ms.
Bormann non vidit nisi vv. 1 et 2; reliquos addidi ex Grandio.

2439 reperta una cum n. 2428 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

AVRE
INNO
ITOVI

Descripserunt Matz et Bormann. Grandi ms. Edidit de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 148
3 habet solus Grandi; idem v. 2 dat INNOC.

2440 reperta una cum n. 2428 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

EREBV · LTio
O · EREBV · Clo
A CONIV gi et
patr O · NO · ZENEN creati
5 V · A · LXXX · ET · GER bacia
SA PATRI SVO E
fe CERVNT

Descripsit Bormann. Grandi ms.

2441 reperta una cum n. 2428 seq. GRANDI, deinde in vinea eiusdem via Appia.

M · VIII
CLAVD
cONIVgi

Descripsit Matz, recognovit Bormann. Grandi ms.

2442 reperta una cum n. 2428 seq.

. . . . M · VIII . . . . .
. . . . CLAVDIA E . . . .
. . . INCOMPARabili

Grandi ms.
Fortasse non diversa ab ea quae praecedit.

2443 reperta una cum n. 2422 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

D m
NEREm
PRI
NEREN

Descripsit Bormann. Grandi ms.

2444 reperta una cum n. 2428 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

C · IVLIO · APOLLINAri
PLAVTIA · DYNAMIS MAter
FILIO PIISSIMO · FECit
ET · C · IVLIO · PRIMO
5 ET · LIBERTIS · LIBERTABVSQue
ET · POSTERISQ · EORVM

Descripsit Bormann. Grandi ms.

2445 reperta una cum n. 2422 seq. et translata in vineam Grandii via Appia, ubi extat.

IVLIAE · A
corona laurea MATRI
FRONTO

Descripsit de Rossi et edidit *bull. crist* 1871 p. 162. Grandi ms.; Lanciani *bull. municipale* 1823 p. 221.
3 coniecit Rossius hunc Frontonem eundem esse atque eum, cuius est infra n. 2581, Aquilium Regulum Frontonem; addidit litteras quoque utriusque inscriptionis similes videri. Haec si vera sunt, statuendum erit hanc inscriptionem e vinea Latina, ubi prodiit n. 2581, in vineam Zoffolii esse ablatam, unde reliquarum quoque eius vineae inscriptionum origo incerta fit.

2446 reperta una cum n. 2428 seq.

D m
iVLIAE PAN . . .
cOIVGI · KArissimae
bENE · MErenti
5 fecIT · SVIs

Grandi ms.

2447 reperta una cum n. 2422 seq., auctore GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

D M
ANTI CON
VE · MATIO

Descripsit Bormann.

2448 reperta una cum n. 2428 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

D M
PARTHENOpaeo
FIL · KARISSIMO · FEC

Descripsit Bormann. Grandi ms.

2449 reperta una cum n. 2422 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

D PVTIOLAN . . ui
XIT ANNIS
VI . . . . .

Descripsit Bormann. Ex schedis Grandii edidit Rossi *bull. crist.* 1872 p. 147.
1 PVTIOLANA, 2 fin. V additur, 3 VIVIANVS Grandi.

2450 cippus litteris evanidis Marini in aedibus Colonna, rep. loco dicto *Casa Rossa* ROSSI. Ego frustra quaesivi.

D · M
T · SEI FELICIS
uxorum P RAPELLIVS patera
IVSTVS
5 FRATER

Descripsit de Rossi.

2451 tabella marmorea. Rep. una cum n. 6466 seq. GRANDI, deinde in vinea eius via Appia.

D M
M · VLPI · PRIMIGENI
... VI · FECERVNT

Descripsit Bormann. Grandi ms.

2452 rep. una cum n. 2466 seq.

*a*VRELIO LEONTIO *fra*... ISSIMO ·
QVI VIXIT · ANNOS *men*. VI DIES X ·
DECESSIT · DIE · PRI*dic* ... S · AVG · IN · PACE
AVRELIVS · PRIM ... *pat*ER · FILIO CARIS

Grandi ms., unde edidit de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 147.

2453 rep. una cum n. 2628 seq., fragmentum postea extabat in vinea Grandi via Appia.

IENIO ·
VTOO ·
CEVCONTIO
....A BONA CVIVS
5 ... IIII D XXVIIII
*m*ARITVS
*a*NIMAE · BENE
merenti

Grandi ms. (inde de Rossi *bull. crist.* 1876 p. 167). Bormann descripsit ea vv. 5—7 ea quae dantur litteris rectis.

7 AL·BENE Borm.

Supplementa adscripsit Rossius.

XII. CASTRIMOENIVM (prope *Marino*).

Castrimoenium et Castrimoenienses ab antiquis auctoribus non memorantur nisi a Plinio 3, 63 (ubi traditur *Castrimonienses*) et in libro coloniarum p. 633 (ubi similiter traditur *Castrimonium*), ab utroque inter civitates regionis primae Italiae; ceterum suspicari licet non diversos ab eis fuisse *Munienses*, quos idem Plinius paulo post (3, 69) recenset inter populos veteris Latii qui interierint. Interierunt igitur, sed revixerunt sub nomine novicio [1]. Plura docuerunt inscriptiones. Stetit Castrimoenium prope Marino, in eo puto colle ubi hodie extat titulus n. 6474 ex monumento publico Castrimoeniensium reliquus, et a quo non ita longe distat titulus sepulcralis n. 2469 positus loco dato ex decreto decurionum Castrimoeniensium. Fuit municipium (n. 6460. 6466. 2471. 6476), habuit ordinem (n. 6466. 2473) sive decuriones (n. 6461. 2469) numero ut videtur triginta (cf. ad n. 2456), magistratus quattuorviros (n. 2454, si quidem hic titulus pertinet ad Castrimoenium) et quinquennales (n. 6468. 6472), sacerdotes flamines (n. 2468. 6471). Ex portis oppidi una dicta fuit Mediana (n. 2466). Floruit certe ab aetate Augusti Caesaris (n. 2459) usque ad M. Aurelium (n. 6462). Inscriptionibus illis vere Castrimoeniensibus non potui non coniungere inscriptiones repertas una cum eis vel prolatas ex vineis vicinis et ex ipso oppido Marino, quamquam ea eis fortasse nulla ad municipes Castrimoenienses pertinet. Narrat Flavius Blondus Forliviensis in Italia illustrata (ed. Bas. 1559 p. 319), ex Aricia marmora multa adlata esse Marinum ad ecclesias huius oppidi exornandas, unde suspicio originis Aricinae cadit in n. 2464. 2481. 2487 paulo post mortem Blondi in ecclesia aliqua Marinensi descriptas (cf. etiam ad n. 2470). Bovillis venerat in aedes Columnensium Marinenses basis ea quam dedimus supra n. 2408; inscriptiones origine urbanae olim Marini adservatas recensebuntur inter falsas et alienas.

[1] Quamquam quo tempore et quo auctore hoc factum sit, latet. Ad Sullam soli Castrimoenii originem referre propterea quod in libro coloniarum l. c. dicitur *munitum lege Sullana*; nam idem perhibetur illic de oppidis antiquissimis et quae numquam statns sui mutationem passa sunt Bovillis et Gabiis (cf. supra p. 224 not. 4). Natum esse ex castro aliquo praeter nomen ipsius oppidi indicat etiam nomen quod habuit una ex portis *Mediana*, nam hoc vocabulum videtur esse castrense.

2454 basis nuper effossa in vinea Septimii (cf. ad n. 2469) prope Marinum DON. (Neap.), id est ibi ubi n. 2459 seq.; contra in ed. idem DONIVS collocat eam in vinea Columnensium prope Marinum, itemque FABRETTIVS in vinea Bevilaqua, (quae fuit Columnensium), sub Marino.

GENIO
MVNICIPi
corona SACRVM *urceus*
Q · AVRELIVs
s FAVSTINIANVs
IIII · VIR · Q · P · *s*

...ms. Neap. p. 41, 7, ed. 1, 144 (inde ...15), ubi dicitur vidisse; Fabretti 77, 82 ...i Lat. 8 p. 177; Canina Tuscolo

...NIAN... Fabr. — 6 om. Fabr. la...icans, IIII·V·D·P Don. ed.; ego se...onium Neap. — Ornamenta late... solus Don. (Neap., non ed.).

2455 basis lapidis Albani. In vinea J. Baptistae Valentis prope Marinum VIGN.; in vinea de Valentibus prope Marinum nunc de Gabriellis GVARN. Ibi extat. — S. I. GIORGI. — Rep. *in una vigna del territorio Tuscolano* MATT. fraude.

HERCVLI *IN*
VICTO SACR
clava M · AVRELIVS *leonis*
STEPHANVS
E VOTO POSVIT

Descripsi. Vignoli *col. Ant.* p. 336, qui vidit (ex Vignolio Mattei *Tusc.* p. 107 et Murat. 63, 1; ex Matteio Vulpi *Lat.* 8 p. 173; ex hoc Canina *Tusc.* p. 169). Giorgi *sched. Casanat.*; Guarnieri ms. in scheda singulari F f. 280 descriptam a. 1749; Philippus Valenti apud Ameduzzium *collect. vet. inscr.* vol. II (*sched. biblioth. Savignan.*).

1 plenum exhibent priores omnes; nunc litterae pleraeque ex parte, nonnullae totae perierunt, eas dedi inclinatis, eadem de causa v. 2 ultimam litteram. — Ornamenta laterum solus memoravit Giorgi, neglexinus reliqui omnes.

2456 ara quadrata GVARN., ara ex lapide Albano AM. In vinea de Valentibus nunc de Gabriellis prope Marinum GVARN. (ubi nunc non videtur extare). Rep. *sotto Marino* AM.

LARIBVS COL
FERENTIBVS

Guarnieri ms. F f. 260 in scheda singulari descriptam e nescio quo anno 1749; Amati ms. Vat. 9756 fin.

A dextra fractam esse indicat solus Guarn. — 1 CO..., 2 FERENTIEVS Guarn.

Laribus, collegis con]*ferentibus*, (*mag*(*istri*) ...) in mentem venit Mommseno.

2457 ara nuper eruta iuxta Marinum opp. in vinea Septimii .... [cf. ad n. 2459] DONI.

MATRI · DEVM
EX IVSSV ABV
XIVS · GENIA
LIS FECIT

Donius ms. Neap. p. 30, 10. ed. 1, 16 (inde Mur. 32, 7), cui dedit Paulus Mencinus.

2458 ara ex lapide Albano. Repertam esse prope viam Appiam *all' ottava pietra da Roma, in un vignato nei confini territoriali di Marino*, scribit RANGH.; at in vinea Zoffoli *a' muri de' Francesi*, qui locus distat a Roma aliquanto plus octo milibus passuum, vidit ROSA. Quo postea pervenerit, mihi non constat.

PHILEROS
EX · DECRETO · XXX · VIRVM
SACELLVM · SEMONI
SANCO · DE · SVA
PECVNIA · FECIT

Henzen *bull. dell' Inst.* 1853 p. 131, syll. n. 6222 ad apographum Petri Rosae adhibito ut videtur ectypo. Ranghiasci *L' Album* vol. 18 (1851) p. 304. Graedi ms.

Quamvis locus quo reperta vel descripta est aliquantum distet ab eo quo prodierunt inscriptiones certo Castrimoenienses, nihilo minus recepi in hoc caput, propterea quod triginta-viri (v. 2) videntur esse decuriones Castrimoenienses (cf. ad n. 2468 v. 11).

2459 fragmenta lapidum eruta prope Marinum oppidum in vinea Septimii (sequitur plerumque in ms. Donii spatium vacuum destinatum ad recipiendum Septimii illius nomen gentilicium) DON. ms. de hac et n. 2460—2462. 2471. 2472. — Vineam illam Septimii eandem esse suspicor atque eam ubi hodie extat n. 2474.

imp. caesari divi fil.
augusto O
pontif. maxi . COS · XIII
imp. xxiii trib. POTESTAT · XXIIII a. 754/5
patri PATRIAE
*castri*MOENIENSES
O

Donius ms. Neap. p. 78, 5, ed. 3, 24 (inde Mur. 1066, 2); idem exemplum ex schedis Barberinis protulit Fabretti 688, 101.

2 ante COS fragmentum ex M ut videtur residuum exhibet Donius, om. Fabr. — 3 POTESTAT Don. ed. et Fabr. — 6 fortasse [*patroe*]o.

2460 fragmenta effossa ibi ubi n. 2459

ex LIBER*alitate* *imp.* CAES *divi*
*traiani par*THI*ci f. divi* NERVAE *n*
traiani HADRIANI · AVG
ECVN VETVSTAT
*muni*CIP · CAS *t e* I · MOENIEN *s*

Donius ms. Neap. p. 78, 6, ed. 3, 25—27. 22 (inde fragmentum intuenti dextrum Mur. 1066, 4). Pendet inde Fabrettus 688, 102 qui protulit duo fragmenta maiora, citans schedis Barberinas.

Coniungenda esse haec fragmenta, ut coniunxerunt ea Donius ms. (non ed.) et Fabrettus, apparet. Incertus est solus v. 4; Mommseno in mentem venit supplere [*adiecta*] *p*[*ecunia*, [*publica*]] *vetustat*[*e corruptam*...]. — 5 CASTRI Fabr., supplens.

2461 in eadem vinea Septimii prope Marinum basis nuper effossa ex lapide piperino DON. ms.

m. AVRELIO CAESARI
COS II a. p. Chr. 145
IMP · CAESARIS *t. aeli*
HADRIANI ANTONINI
AVG · PII · PONTIFIC · MAXI
MI · TRIBVNIC · POTEST
IMP · II · COS IIII
P P · FILIO
DECVR
CASTRI MOINIENSIVM

Exhibet Donius ms. Neap. p. 78, 3, cui dedit, ut ipse dicit, Paulus Mancinus, ed. 3, 23 (inde Mur. 1066, 2), ubi dicitur descripsisse ipse Donius. Idem exemplum in schedis Barberinis invenerat Fabretti 688, 102.

1 AVRELIO Don. ms., ...VRELIO Don. ed., AVRELIO Fabr. — 3 FILII traditur (correxit Marinius Arv. p. 250 not. 9). — 7 fin. III Don. ms. et Fabr., IIII Don. ed.

2462 ibi ubi n. 2459.

imperatori caesari
divi · ANTONINI FIL *divi*
*hadri*ANI · NEPOTI *divi*
*traian*I · PARTHICI · PRO*nep*

Donius ms. Neap. p. 78, 6, ed. 3, 29.
Aut Marci aut Veri.

2463 tabula marmorea. S. l. GIORG. — Prope Marinum in vinea de Valentibus, nunc de Gabriellis, ad veteres fornices GVARN. Ibi extat.

MARCO
AVRELIO · IVLIANO
A RATIONIBVS
ET A MEMORIA
SOCERO OPTIMO
SEX · PEDIVS
IVSTVS

Descripsi. Giorgi sched. Casaunt. (inde Corp. vol. VI n. 1626); Guarnieri sched.

M. Aurelii Iuliani a memoria habemus praeterea tubum plumbeum repertum prope Romam, apud Fabrettium 543, 395 et Lancianium syll. aquar. n. 236; idem videtur postea promotus esse ad praefecturam praetorii, teste titulo Brixiano Corp. V, 4323; unde apparet titulum Marinensem non esse sepulcralem, sed honorarium. Plane gemellus huius tituli videtur is quem idem Pedius Iustus posuit patri, editus Corp. VI n. 1627; ita ut hunc quoque stetisse prope Marinum conieceris.

2464 Marini in aedibus (scr. aede) S. Iohannis et Luciae IVC. — In agro Nomentano PICC., male relata, ut puto, ad hunc titulum indicatione quae pertinet ad titulum Orell. 208 collocatum in codicibus Iucundianis tertiae recensionis 'in agro Nomentano ultro Anienem' et vere Nomentanum.

ab alio latere IVC.

L · CAECILIO · L · F · RVFO
Q · TR · PL · PR · PRO COS

DIS · MANIBVS
SACRVM
L · CAECILI · RVFI

Servavit Iucundus rec. 2 (cod. Cicognae f. 156'). Inde Piccart n. 232; ex hoc Reinesius 6, 16 (inde Orelli n. 560). Huius corporis vol. I n. 632.

Versuum divisio nostra est. — *a* 2 P· pro PR· Rein. errore typographi. — *b* 1 DIIS cod. Cicognae. — MANIB· Piccart.

2465 cippus marmoreus. Marini in aedibus Columnensibus, rep. prope Montem Crescentem agri Marinensis, deinde Romae apud Vincentium Colonna HENZ.

.ORO · ET · C
OCTAVIO
APOLLON
IO · FILIS · ER
EPTIS FATIS · IN
IQVISSIMIS AP
OLLONIVS · PA
TER · CAESARIS
N · TABELLARI
VS · INFELICISSI
MVS · ET · OCTAVI
A · NEGOTIATRI
X · MATER

Descripsit Henzen.

2466 tabula ex lapide Tiburtino. Rep. anno 1632, cum ill. d. Ioannes Columna hortos strueret et villam sub Marino HOLST. p. 163. *Iscrizione del 1634 trovata a Marino e sotto l' arco del palazzo di Don Giovanni Colonna posta* CASS. *Trovato a Marino, si trova hoggi posto nelle mura del casino del s(ignor) Gio. Colonna* NEAP. In villa nuncupata Bevilacqua, praec. in cod. CHIS. In vinea Bevilacqua sub Marino FABR. Postea Romae in museo card. Albani NVR., cum quo venit in museum Capitolinum.

FAVSTO COrNeLIO Sulla
SEX · TEDIO · VaLeRio CATuLO Cos
K IVN — a. p. C. 31
L · CORNELIVS · A · F · FAL · PVPILLVS
V F · CVM · M IVNIVS
SILANI · L · MONIMVS · EX
ORDINE · SIT · NOSTRO · ET
VTILIS · REI · PVBLICAE
ET · AMATOR · MVNICIPI
MVNERAQVE · EIVS
MVNICIPIO · CONSPICIAMVS
CENSEO · LOCVM · QVI · EST · EXTRA
PORTAM · MEDIANAM · AB
EO · LOCO · IN · QVO · SCHOLA
FVIT · LONG · P · LXVII · AD
RIVOM · AQVAE · ALBANAE · ET
A · VIA · INTROEVS · IN QVO · ANTEA
COLVMNAR · PVBLICVM
FVIT · LAT · P · X · HONORIS · CAVSSA
M · IVNIO · SILANI · L
MONIMO · POSTERISQ · EIVS · DARI
TVM · VNIVERSI · CVM · M · IVNIVS
SILANI · L · MONIMVS · ITA · AMET
MVNICIPIVM · ET · REIP · SIT
VTILIS · ET · MVNIFICVS
AD MVNERA · ORNATVS
MVNICIPI · FACIENDA
LOCVM · QVI · EST · EXTRA
PORTAM · MEDIANAM
IN · QVO · COLVMNAR · FVIT
AB · EO · LOCO · IN QVO
SCHOLA · FVIT · LONG · P · LXVII
AD · RIVOM · AQVAS
ALBANAE · LATVM
A · VIA · PVBLICA · IN
AGRVM · P · X · M · IVNIO
SILANI · L · MONIMO
POSTERISQVE · EIVS
HONORIS · CAVSSA
DARI · CENSVERVNT
IN · DECVRIONIBVS · FVERVNT · XXVI

Descripsit Henzen; vv. 1—4 accuratissime recognovit Huelsen. Cod. Neap. V E 16 f. 7 descriptam a Claudio Menestrier; Donius ms. Neap. p. 65, 1, ubi laudantur Cl. Menestrier et Gab. Naudaeus; Cassianus a Puteo, ut videtur, cod. Berol. A 61 *m* f. 105', hi tres eodem exemplo; aliter cod. Chis. I VI 206 f. 116'. 111; Gudius ms. 235, ed. ind. LXIV non de visu, sed ex schedis fortasse Holstenii (citat Holstenius ad Cluver. p. 177. 183); Fabretti 463, 66, Muratori 302, 4, cui miserat Bianchini, edidit v. 1—6; Marini Vat. 9123 f. 221. Orelli n. 4034.

Vv. 1. 2 admodum corrosos et insuper minio pessumdatos primus recte excepit Huelsen. — 3 utrum IVN an IVL fuerit in lapide, incertum reliquit Huelsen; illud verum est, nam kalendis Iuliis anni p. C. 31 iam alter ex his consulibus magistratu abierat (Corp. X, 1233).

Fausto Co[rn]e[lio Sull]a | Sex. Tedio Vale[rio] Ca[tul]lo co(n)s(ulibus) |, k(alendis) [Iun(iis)] |, L. Cornelius A. f. Fal. Pupillus v(erba) f(ecit): cum M. Iunius | Silani l. Monimus ex | ordine sit nostro et | utilis rei publicae | et amator municipi | muneraque eius | municipio conspiciamus |, censeo, locum qui est extra | portam Medianam ab | eo loco in quo schola | fuit, long(um) p(edes) LXVII, ad | rivom aquae Albanae et | a via introeus, in quo antea | columnar publicum | fuit, lat(um) p(edes) X, honoris caussa | M. Iunio Silani l. | Monimo posterisq(ue) eius dari |. Tum universi, cum M. Iunius | Silani l. Monimus ita amet | municipium et reip(ublicae) sit | utilis et munificus | ad munera ornatus | municipi facienda |, locum qui est extra | portam Medianam |, in quo columnar fuit |, ab eo loco in quo | schola fuit, long(um) p(edes) LXVII | ad rivom aquae | Albanae, latum | a via publica in | agrum p(edes) X, M. Iunio | Silani l. Monimo | posterisque eius | honoris caussa | dari censuerunt |. In decurionibus fuerunt (viginti sex).

L. Cornelius A. f. Fal. Pupillus sine dubio idem est qui in n. 2466 post mortem appellatur Castrimoeniensium flamen, quinquennalis, patronus; hoc decretum videtur fecisse, cum esset quinquennalis. *M. Iunii, Silani l., Monimi* lapidem sepulcralem habemus infra n. 2467; tam mensurae inscriptae ei lapidi, quam verba quae in eo leguntur *locus public(e) datus*, respondent huic nostro decreto v. 28 seq. (cf. v. 15 seq.). Quo tempore hoc decretum factum est, adhuc in vivis erat Monimus. *Ex ordine* dicitur esse Monimus (v. 6. 7) fortasse, ut coniecit Mommsen, propter ornamenta decurionalia. Marcos Silanos ea aetate, qua scriptus est hic titulus, novimus duos, alterum consulem suffectum a. p. C. 15, alterum ordinarium a. 19 (Mommsen eph. ep. I p. 60 seq.); uter ex his fuerit patronus Monimi, ignoratur. — 16 aquam hanc Albanam praeterea non novimus. — 41 cum secundum clausulam appareat Castrimoenii viginti sex decuriones sufficisse, ut decretum legitime fieret, verisimile est ordinem non solitis centum viris constitutisse, sed longe paucioribus. Cum autem in titulo 2456 adsint triginta viri memoreturque eorum decretum, recte iecit Henzen (syll. n. 6999) eos trigintaviros esse ipsum ordinem Castrimoeniensium.

basis marmorea. Rep. in Marino NOV. ...rui rep. anno 1790, deinde in museo ...iano MAR., in anno falsus. Nunc in ...Neapolitano.

DECRETO · DECVR
M · IVNIO · SILANI · L
MONIMO
LOCVS · PVBLIC · DATVS
IN · FR · P · LXVII
IN · AGR · P · X

Descripsit Mommsen. *Novelle della republica letteraria* Venetiis 1759 p. 320, ubi laudatur Io. B. Padroni (inde sine dubio Donati p. 240, 5 auctore non laudato); Marini Vat. 9123 f. 222, ed. Arv. p. 72, Mommsen Inscr. Neap. n. 7040, Fiorelli catal. mus. Neap. n. 17.

Idem est in cuius honorem factum est decretum n. 2466.

2468 urna marmorea elegantissima, 'utrimque laurus est et aviculae duae, subtus ad truncum ascendit lacerta, quam prohibere conatur tertia avicula' SMET. (ed., non ms.); basis LIG. 2. Apud Albam [intellegitur *Albano*] in theatro IVC. Albae ['XVI ab urbe miliari' addit SMET. ed.] e templo S. Pauli SMET. LIG. 2. Albae ad D. Pauli MAN. Albae in Pauli in saxo aquae lustralis MET. (Vat. 6039). — (Romae) sub theatro Marcelli humi, allatus ex Alba WINGH. — S. I. MET. 6038. CITT. — Albae ad Fucinum, non Albani MARTELLI fraude. — Ex ruderibus Castrimoeniensibus adlatam esse in ecclesiam illam civitatis Albanensis non certum, sed probabile est.

L · CORNELIVS · A · F · PAL
PVPILLVS
PRAEFECTVS · FABR
FLAMEN · QVINQVEN
PATRONVS · CASTRI · MOENESIVM
EX · TESTAMENTO
C · IVLIVS · SP · F · PAL · CARVS
L · CORNELIVS · L · F · PAL · ALBANVS
L · CORNELIVS · ATHICTVS
L · CORNELIVS · EVTYCHVS
FECERVNT · ET · SIBI · ET · SVIS

Iucundus Magl. f. 172; Anonymus Vallicellianus Q VI 231 f. 4'; Smetius ms. Neap. p. 189 unde pendet Panvinius Rom. p. 529, ex hoc Manutius orth. 465, 34, ex hoc rursus Ligorius Taur. vol. 26 f. 128; ex ipso Panvinio ut videtur Ligorius Taur. vol. 17), ed. 79, 4, ubi dicit accepisse se a Pighio; Waelscapple f. 145'. 183; Metellus Vat. 2038 f. 123' et diverse Vat. 6039 f. 241, ubi laudat Martinum Polonum qui descripserat a. 1548; Ligorius Taur. vol. 2 fortasse ex lapide, Lipsius ms. f. 42' solos vv. 1—8, vix de visu; Winghe Brux. 2 f. 25', Cittadini Marc. p. 27; Gruter 397, 3 e Smetio et a Cittadinio. Vulpi Lat. 7 p. 82 e Grutero, sed citat etiam Ligorium. Interpolata a Martellio legitur huius corporis vol. IX n. 373*.

1 CORNEL Wingh. — A·F] EF Iuc. — PAL Vall. Man. Smet. ed., non ms., Lips. — 3 PRAEF Smet., PRAEF Wingh. — FAB Waelsc. — 4 QVINQVENN Smet. ms. (non ed., cum Man. Panv.), QVINQEN Lips. — 6 punctum post CASTRI exhibent Smet. ms., Metellus Vat. 6038, Ligorius vol. 2, Lipsius. — CASTRIMOSVESIVM Panv. cum Man., CASTRI·MOENENSIVM Lig. (vol. 2). — 6 TEXTAMENTO Citt. — 7 F (pro SP) Vall. — 8 L·F L·EF Iuc. — FAL] L Winghe, PAL Lig. (2), idem posuit Metell. (2038) sed correxit in FAL.; om. Waelsc. — ALOANVS Met. (6038). — 12 EVTYCHES Wingh., IVSTYCVS Iuc. — 11 ET post FECERVNT om. Citt. — Accentus dedi ex Winghio et Cittadinio in hac re paene consentientibus; unum v. 5 exhibet etiam Ligorius (vol. 2); reliqui eos omiserunt.

2469 tabula magna marmorea. In vinea XII apostolorum appellata, nunc Soldini, prope Marinum.

FLAVIA · AVG · LIB · MARCELLA
· FECIT SIBI · ET · ALCIMO · AVG · LIB ·
CONIVGI · ET
MARTIALI · CAESARIS · N ·
CONIVGI · OPTVMO · ET
LIBERTIS · LIBERTABVSQ
SVIS · POSTERISQ · EORVM
· LOCVS · DATVS · EX
DECRETO · DECVRIONVM
CASTRIMOENIENSIVM

Descripsit Henzen, vidi ipse. Ranghiasci *l'Album* an. XVII, 1850 p. 350 (inde Henzen syll. n. 6144).

2470 stele marmorea, Marini *infissa nel gradino di una finestra in una casa di contadini (via S. Lucia)* STEVENSON.

D · M ·
SEVERIANO
REI · PVB · VER
Q · V · A · XXIIII ·
· M · VII · D · XIII ·
E RASTICANIVS
ARABCANTV
ET SERENA
FILIO · PII
SSIMO · MER
FECIT ·

Descripsit Stevenson.

6 praenomen Rasticanii incertum est. — 11 aut error est in FECIT, aut, id quod magis crediderim, vv. 6. 7 et copula v. 8 postea inserti sunt.

Nisi aliunde (fortasse ex Aricia, vid. praef. p. 239) hic lapis Marinum adlatus est, res publica v. 3 significatur Castrimoeniensis

2471 basis ex lapide piperino nuper effossa in vinea Septimii [cf. ad n. 2429] prope Marinum

DO / / / / / / / / / / /
FLAMini / / / / / / / / / /
PATRONO A / / / / / / IIC
PATRONO MVNICIPI
D D P P

Donius Neap. p. 121, 3 cui dedit Paulus Mancini.

2 FLAMMI traditur. — 4 fortasse, ut coniecit Bormann, est ipse v. 3 expletus a descriptore et male repetitus. — 6 D D P traditur lacuna non indicata.

2472 basis ex lapide piperino nuper effossa in vinea Septimii [cf. n. 2459] prope Marinum

/ / / / / / I / / / O
/ / / / / / / / / NI
M/ / / / / / / MIN
QVINquennAL
MVNICIPEs et inCOLAS
EX · AERE conlATO

Donius ms. Neap. p. 121, 4 cui dedit Paulus Mancinus.

3 fin. fuit fortasse [fla]min(i). — 4 QVIN N-NAL, 5 MVNICIPI..., 6 AERI... traditur

2473 Romae in aedibus I. B. de Rossi, quo venit ex oppido Monticelli (inter Tibur et Nomentum sito); ibi prodiisse anno 1831 *estratta dal muro della chiesa parrochiale di S. Antonino*, narravit is qui attulit Romam ad Rossium. — Cum Moenenses in Latio nullos habeamus praeter Castrimoenienses, statuendum erit, hoc fragmentum vel antiqua aetate vel nuper ex ruderibus Castrimoeniensibus in pagum Monticelli esse translatum.

VS · ORDO · DEC
castriM OENIENSIVM · S
M · SVA · PEC · POS
EM · STATVAE · MIS

Descripsit de Rossi, ipse vidi ectypum.

2474 supereat ex scamno marmoreo, litteris bonis facile aetatis Augusti. Prope Marino in vinea Ingamiorum inter rudera omnigena (tam Romanae antiquitatis quam medii aevi).

castrMOENIEN.

Descripsimus de Rossi, Petrus Bosa, Kiessling ego. Ediderunt Marocco *monumenti dello stato pont.* 7 p. 47; de Rossi *bull. crist.* 1873 p. 100.

TROEMONIEN.... Marocc., fortasse ex lapide minus mutilo, pro [TROMOENIEN].

2475 tabula marmorea. In vinea XII apostolorum appellata (ibi ubi n. 2469) HENZ. Ibi nuper frustra quaesivi.

m · E L L I O · G L A B R A R
L · A L E X A N D R O
fel X · F R A T E R · F E C I T
mELIVS · L · L · ALEXA · ASCLEPIA
mELIVS · L · L · FELIX · SIBI · ET · SVIS

Descripsit Henzen.

2476 Marini in Latio, quod oppidum fuit Munium vel non longe illinc situm DONI.

ALEIA C · L · PRIMA
ANTEROS VED · D

Donius cod. Neap. p. 497, ubi dicitur descripsisse Nicolaus d' Haut-buisson, Barb. p. 188, ubi laudatur Claudius Menestrier.

2477 urna. Marini apud quendam incolam VETT. Romam exportandam curarunt Lisandroni et d'Esta sculptores VISC. Nunc in Britannia Ince-Hall.

ANINIA · ASTERIO ·	C · IVLIVS ·
SIBI · ET	SPERATVS ·
FRATRI · SVO ·	

Contulit Matz. Fr. Vettori misit Gorio d. 18 Oct. 1727 cod. Marucell. A 63; E. Q. Visconti in schedis apud Petrum Herculem fratris filium; *Account of the statues at Ince* p. 114 n. 347.

2478 cippus marmoreus. Prope Marinum in vinea Ingami.

· D M ·
AVRELIO ZO
urceus SIMO AVRE patera
LIA ANTIOCH
ES COIVGI

Descripsi a. 1882.

2479 *Marini in aedibus Colonna* ROSSI. *Ego frustra quaesivi.*

ann XXII ·
cALLISTVS · LIB
e · ET · ENNIAE ·
CONIVGI · SVAE ·
eT · SIBI · LIBERTIS
IS · POSTERISQ

Descripsit de Rossi.

2480 *rep. nelle vicinanze di Marino* MAR. — S. I. VISC.

M · CAPTIVS PHILO
CAPTIA PHILOTEA
CAPTIA ERATO
CAPTIA SECVNDA
IN AGR · PEDES XVI ·
IN FR PEDES · XVI ·

nota apud Marinium Vat. 9127 f. 115; *...plum reperitur inter Viscontiana cod.* *f. 22.*
...rodiisse narratur un piedistallo di *...ato, in cui sono scolpite queste* *...* VM SPEI; *quam inscriptionem ab* *...ut genuinam recipere nolui.* —

2481 Marini in aedibus [scr. aede] S. Iohannis et Luciae IVC. — In agro Nomentano PICC. [cf. n. 2464].

D M
TI · CLAVD · CARPOPHORO
TI · CLAVD · SILVESTER
LIBERTO

Servavit Iucundus rec. 3 [cod. Cicognae f. 150′]. Inde Piccart n. 231, repetivit Reinesius synt. 18, 10.

2482 cippus lapidis Albani. In vinea XII apostolorum appellata, nune Soldini RANG. HENZEN Ibi frustra quaesivi.

D M
CORNELIAE · AN
NIANE · FILIAE · IA
N · GARRVLE · SI
MVLE · NONDV
M · QVAE · VIXIT
ANNO · VNO · M · III
D · X · DVLCISSIM
P A R E N T E S
F · D · S

Descripsit Henzen. Ranghiasci *L'Album* XVII (1850) p. 350 (inde Henzen syll. n. 7374).
3. 4 IAM Rangh., TA'M Henz. — 4 GARVLE Rangh., GARRVLAE Henz. — 4. 5 SI|MVLE Rangh., SI'N·VLL Henz. — 7 QVINQ (pro VNO) Rangh. — 8. 9 DVLCISSIMAE | P·PARENTE Rangh. — 10 F·D·S Rangh., F... Henz.

2483 rep. Marini, postea Romae apud Vincentium Colonna

D m
· P · DO
· N V N A
V I X I T · A N N I S
· V · D · X X I I I I
C A E C I L I A · M V
SA · FECIT · ALVMNO
C A R I S S I M O ·

Descripsit Mommsen.

2484 in vinea olim XII apostolorum appellata, nunc Soldini, prope Marinum.

P A V S T I N A
F A V S T I N A
io CN · CORNELIVS SEVERVS
aNN · XIII · MENS · II · DIEBVS · XI
C I L L A · A C I L I A N A
mENS · III · DIEB · XIII

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Ranghiasci *L'Album* vol. 17 (1850) p. 348.

2485 Marini in hortis domini Ioannis Columnae GVD.; in vinea Bevilacqua sub Marino FABR. VVLP. FEA, *idemque praecedit in cod.* CHIS., *nella vigna del cardinal Colonna* STOSCH (Romae, falso addit DONAT.), in villa Moldechinia nunc Columnensi AM. — Savignani in aedibus Amaduzzi NARD.

C · HERIVS · FELIX · PATRON
HERIAE · HELPINIS
HIC · EST · ILLE · SITVS · HERIVS · FELIX · COAEQVALIS
CVNCTEIS · QVEI · VSIXIT · ANNOS · VIGINTI
QVSI · ME · RELIQVIT · LEIBERTA · HELPINE
A N N O R V M · N A T A N · X I I I · S I B I
V N I C E · C A R A M · Q V A E · I L L I V S · O S S A
R E S T I T V I T · P O S T · A N N O S · V I G I N T I · E T
MONVMENTVM · NOBIS · AEDIFICAVI · QVI
L E G I T · D I S C A T · E S S E · P I V S

Gudius ms. 234, 2 non de visu, sed ex schedis fortasse Holstenianis; cod. Chis. I VI, 205 f. 107′ manu ignota; *Fabretti* 417, 371; Vulpi Lat. 7 p. 147; Gori cod. Maruc. A 6 ex schedis Stoschii; *ex iisdem sine dubio Donati* 419, 1 auctore non laudato; Fea sched. f. 37 manu Mariottii; Amaduzzi, qui vidit anno 1778, anecd. litter. IV p. 540 n. 52; Nardi *dei Compiti e dell' antico Compito Savignanese* (Pesaro 1827) p. 100; Tonini *Rimini avanti l'era volgare* (1848) p. 385. Orelli n. 4407.
1 FELIX om. Vulp. — 3 ILLE·EST Fabr. — HERIVS om. Gud. — COAEQVALIBVS Fabr., COAEQVALIBV/ Gud., COAEQVALIS Stosch. Amad. Nard. Ton., COEQVALIS Chis., COAEQVALIS Fea, COEQVALIS Vulp. — 4 CVNCTIS Stosch., CETEIS Fabr. — VIXIT Gud. — ANNIS Amad. — 5 LEIBERTA Gud. Fabr. Stosch, LEIBERIA Chis. Amad. Nard. Ton., LIBERTA Vulp., LIBERIA Fea. — HELPINI Stosch. — 6 TREDECIM Vulp. — 8 RESTITVI·IOSSI Gud. — ANNVM Fabr. Vulp. — VIGINTI·I·I Stosch. — 9 AEDIFICAVIT Fabr. — QVI ad v. 10 trahit Stosch.

2486 *Marini in aedibus publicis.* — S. I. AM.

D M
N O M O N O vae
LVC · AVG · P · VERnae
V I X · A N N · X V
A G A T H O C les
C O N I ugi
I V

Descripserunt Henzen et Stevenson. Amati ms. Vat. manu ignota, Garrucci *Civiltà cattolica* ser. XI vol. 7 (1881) p. 733, *bulletin épigraphique de la Gaule* 1881 p. 251 ad ectypum; ego *bulletin épigr.* 1882 p. 244.
3 *Luci(llae) Aug. f. Ver*[i] Garrucci, male; significatur Lucius Aelius Hadriani f. — 4 ANN X Garr., nihil deesse affirmans. — 5 AGATHO CAE. idem, male.

2487 Marini in aedibus S. Iohannis et Luciae IVC. — In agro Nomentano PICC. [cf. ad n. 2484].

D · M
C · IVLI · ALIABI
IVLIA IONICE
SIBI · ET
PATRONO · SVO · B · M

Servavit Iucundus rec. 3 (cod. Cicognae f. 150'), inde Piccart n. 930, ex quo repetivit Reinesius synt. 18, 25.
Versuum diviso nostra est. — 2 ALIACI Ren.

2488 in duobus lateribus cippi lapidis Albani. Marini in vinea Iohannis Baptistae Valentis VIGN. In vinea de Valentibus prope Marinum, nunc de Gabriellis GVARN. Ibi extat.

IN AGRO | IN AGRO
P · PAACILI | P PAACILI
TERMINVS | TERMINVS
TOTVS · EST | TOTVS · EST
CONLOCX | CONLOCX

Descripsi. Vignoli col Ant. p. 324 (inde Mur. 481, 9), qui vidit; Giorgi sched Casanat., Guarnieri sched.; Philippus Valenti Trebias apud Amaduzzium in schedis bibl. Savignanensis collect. vet. inscr. vol. II; Garrucci, qui vidit, syll. n. 1476. Orelli n. 4333. Huius corporis vol. I n. 1199.

2489 Marini in aedibus Colonna, rep. anno 1874 loco dicto *Prato della Corte* ROSSI. Ego frustra quaesivi.

D M
C VALERI
HYMENAEI
AVRELIS COIVG
SVO
B M F *ante*

Descripsit de Rossi anno 1879.

2490 tabula marmorea. Prope Marinum in vinea Ingami.

sic VOITVB
RA COIVGE S...
BERVN DOMV
RE OOMV HE... *fo*
NEMEREN
VIXIT

Descripsi.

2491 cippus marmoreus. Prope Marinum in vinea Ingami.

...ENEME
...FECERV
...VI VIXIT
...M COIVGE S
...VA ANIS XXVIII
MENEIBVS VI
DIEBVS X

Descrpsi.

2492 cippus lapidis Albani rep. in territorio Marinensi, deinde Marini in aedibus Columnensibus; postea Romae apud Vincentium Colonna.

AD QVINCTIANV

Descripsit Henzen.

XIII. *Grottaferrata.*

Composui hoc capite inscriptiones repertas inter Marino et Frascati oppida, ibi ubi est monasterium et vicus Grottaferrata, et infra Grottaferratam Romam versus usque ad decimum miliarium viae Latinae. Antiquitus ager hic vel totus vel magna ex parte videtur comprehensus fuisse territorio municipii Tusculani, certe Tusculanorum fuit locus ubi stetit n. 2497[1]. Excepto hoc titulo reliqui infra editi argumenti sunt privati, spectantes magna ex parte ad villas nobilium Romanorum. — Tituli prolati ex ipso monasterio Grottae ferratae facile fieri potest ut eo venerint ex urbe Roma. — Auctorem habet hic tractus peculiarem, Iosephum Cozzam abbatem monasterii Grottaferratensis, qui et edidit nonnulla in actis Arcadum et syllogen inscriptionum in monasterio illo adservatorum typis descriptam, sed non editam (citavi *Raccolta di Grottaferrata*) exhibuit mihi per Lancianum.

[1] Etiam in n. 2536—2538 videtur memorari civis aliquis Tusculanus. — De loco ubi concipiebatur aqua Tepula, id est *in Latino ad decimum miliarium deverticulo euntibus ab Roma dextrorsus milium passuum* (Frontin. de aq. 8), videtur esse dubitatum, utrum comprehensus esset agro Tusculanorum necne, dicit enim Frontinus paulo ante oriri aquam Tepulam *ex agro Lucullano quem quidam Tusculanum credunt*.

2493 traditur una cum n. 2565 seq.

ITA
RE
EER
COSTRAECRIP
TOR AECIEPIO
D · O

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 198. Vv. 1—3 lineo separavit scriptor Vaticanus ab reliqua inscriptione; sed v. 3 certe videtur esse coniungendus cum v. 4 seq. — 4. 5 COAITRASCRIP|TOR ASCIEPIO traditur; correxit Rossius.

2494 cippus lapidis Albani vel Tusculani. Inter Grottaferrata et Rocca di Papa loco dicto *il Catorso* repperit Giovannetti STEV.; rep. *poco discosto dal casino della vigna Giovanetti* LANC.

PHILERO... *et*
ANTIOCH...
LABIRVS
D · O · L · M

Stevenson dedit anno 1880 ab alio acceptam; Lanciani *bull. municipale* 1882 p. 154 a Calandrellio.
3 ANTIOCH| Lanc., ANTIOCH Stev.

2495 parva basis marmorea. In vinea quae dicitur *di Campovecchio* nobilium de Gavottis, prope Grottaferrata FIC., similiter LVP., item VETT., nisi quod hic praemittit 'Romae', addit 'extra portam Salariam circiter dimidium milliarium' errore. Extat eo loco quo viderunt priores, in vinea *Campo vecchio* inter Grottam ferratam et Marinum.

MINERVAE
SACRVM ·
urceus L · L · VOLVMNI *patera*
VERVS · ET · SEVER
PRAEF · COH · TR · MI.
PRAEF · R Q ·

Descripsimus de Rossi et ego. Gori cod. Marucell. A 195 missam a Ficoronio, item cod. Maruc. A 6 missam a Fr. Vettorio a. 1798, unde edidit Gori inscr. Etr. 3 p. 285 (ex hoc Donati 30, 10); Lupi Vat. 9143 f. 56' et apud Vulpium Lat. 8 p. 173 (inde Canina *Tuscolo* p. 199). Kellermann Vig. 999; Cozza *giornale arcadico* vol. 198 nov. ser. vol. 45 (1896) p. 199.

2495a ara magna marmorea. Videtur antiquitus stetisse eodem loco ubi n. 2495 posita ab eisdem Volumniis. Florentiae SPON. Florentiae apud Carolum Strozzium, in villa suburbana ad montem Hugonis GORI. Ibi adhuc extat. — S. I. FABR.

VOLVMNI · DVO
VERVS · ET · SEVERVS
DIANAE · INVICTAE
D · D ·

Descripsit Bormann. Exhibent Spon miscell. p. 73; Fabretti 915, 199 auctore non laudato; Gori inscr. Etr. 1, 333, 9 (inde Murat. 37, 3); Lupi Vat. 9143 f. 99.

2496 columna, quae signum sustinuit. Rep. *nelle vigne presso Borghetto* [sub Grottaferrata] *al XII miglio della via Latina* ROSS. Mox Grottae ferratae in monasterio.

SEG · VII
AT · TRES . SILANOS
AT · V

De Rossi *bull. dell' inst.* 1878 p. 73, *piante iconografiche* (1878) p. 40. Lanciani *notizie degli scavi* 1879 p. 140; Cozza *Raccolta di Grottaferrata* n. 1.

Nec verba intelleguntur nec quomodo hic titulus tota specie urbanus — v. 1 significatur sine dubio regio septima urbis Romae — reperiri potuerit duodecim millibus pass. a portis urbis.

2496 a fragmentum clavae marmoreae rep. Grottae ferratae, deinde Romae apud comitem Tyskiewicz

germanici claudi drusi *f* ger MANICI IMP · A *ugurio*

Henzen *bull. dell' inst.* 1871 p. 91, cuius sunt supplementa. Idem cogitari posse etiam de Vitellio adiecit.

2497 tabula marmorea. Rep. *un miglio al disotto del convento di Grottoferrata, alla ripa destra della Maranna* BLESSIG. Nunc Romae penes institutum archaeologicum.

divo
S-E-V-E-R-O
PATRI
ANTONINI
PII · FELICIS
5 AVG
*tu*SCVL*ani*

Descripsit Bormann. Blessig *bull. dell' inst.* 1840 p. 161 (inde Canina *Tuscolo* p. 89; Henzen 5500).

2498 in Grotta ferrata prope Tusculum WINGH. CIACC., apud Cryptam ferratam SIRM.; sepulchrum Luculli in agro Cryptae ferratae quod Centrone vocatur SVAR. — S. i. GRVT.

Q · CAECILIO · Q · F
ARN · *MARCELLO*
Q · PROV · *NARBONENSIS*
TR · PL · *PR* · *IN* · *VTROQ* ·
5 HONORE · *CANDIDATO*
DIVI · *TRAIANI* · *APO* · *LEG*
PRO · PR · *PROV* · *NARBON* · *ET*
PROV · *BAETICAE* · *PRO* · *COS*
PROV · *SICILIAE*

Integram exhibent Winghe Brux. 2, 27 = Ciacconius Raff. f. 132; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 97; Gruter 1025, 8 ab Ursino (in edit. 9. adhibetur Sirmond; ex Grut. Orelli 3178. Fragmenta duo alterum v. 1 et initia v. 2—4, alterum initia v. 5—9 continens habet Suaresius cod. Barb. 38, 109.

Inclinatis dedi quae deficiunt apud Suaresium. — 2 ARA Suar. — 3 NASBONENSIS Grut. — 4 PR·PLI Suar. — VTROQVE Grut.; totum versum om. Wingh. Ciacc. — 5 HONOR Suar. — CANDIDATOS Wingh. Ciacc. — 6 TPA... Suar. — 7 ET (pro ET) Grut. — 8 PRO Sirm.

Tractavit de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 85.

2499 basis marmorea. Rep. *nel territorio di Grottaferrata rimpetto alla vigna di Mons(ignor) Ciampini* RAMAG. Effossa anno 1749 via Latina *vicino al Castellaccio*, deinde in atrio monasterii Cryptae ferratae GIORG. Extat Grottae ferratae in monasterio.

C IAVOLENO CALVINO
GEMINIO · KAPITONI
CORNELIO · POLLIONI
SQVILLAE · Q · VVLCACIO
5 SECVPPIDIO · VERO · COS
PROCOS · PROV · BAETIC · LEG · AVG
PRO PR PROV LVSITAN · LEG LEG III
GALLIC PR CAND DIVI HADRIANI
TRIB PL · CAND Q · PROV AFRIC TRIB
10 MIL · LEG · V MAC · XVIR STLITIB · IVD

Descripsimus de Rossi et ego. Ramaginus misit Muratorio epistula data d. 4 Ian. 1744 (sched. Mur.), unde edidit Murat. 1996, 7; Giorgi sched. Casanat., qui descripsit mense Oct. 1744; Marangoni *cose gentilesche* 480 (inde Donati 333, 11, ex hoc Orelli 2759), qui vidit, Bottari misit Gorio d. 6 Iul. 1749 (cod. Maruc. A 183), unde edidit Gorius symbol. litterar. vol. II (1748) p. 78, Cozza *giornale arcadico* vol. 180 p. 187, *Raccolta di Grottaferrata* n. 3.

7 in. 8 in. litteras, quas dedi inclinatis, exhibent priores; nunc eae perierunt.

2500 rep. in vinea familiae Gavotti antiquitus *Campo Vecchio* appellata in territorio Cryptae ferratae PLAC.; in villa Gavotta LVP. — Locum non indicat BARB.

L. iunius m. F · M · N · SILANVS *torquatus*
honoratus an N · XVIII *triumphalib. ornam*
q. pr. inte R · CIVIS *et peregrinos gener*
ti. claudi c AESARIS · AVGVS *ti*

Cod. Barberin. 29, 148 manu mihi ignota; Placentini commentarium Graecae pronunciationis (1751) p. 48; Lupi Vat. 9143 f. 56 et apud Vulpium Lat. 8 p. 194.

3 E om. Barb. — 4 in. A om. Plac.

Supplevit Mommsen eph. epigr. 1 p. 63, ubi vide. — 2 XVII mavult Mommsen propterea quod Suetonius Cl. 24 scribit Silanum ornamenta triumphalia accepisse nondum puberem (similiter Dio 60, 31), sed XVIII tuentur auctores omnes.

2501 a in agro Cryptae ferratae 1973 BARB; b effossum in via Latina eodem loco quo c testa SANTOVETTIO, Frascati apud fabrum lignarium viderunt ROSS. HENZ.; c affixum parieti domus rusticae in vinea Santangeli prope Grottam ferratam ROSS.

a | *b* | *c*

M · MET*i*LIO · P · F · CL · AQVILLIO
REGVLO NEPOTI · VOLVSIO
TORQVA*t*O · FRONTON*i*
COS · EX KAL · IAN · AVGVR*i* *salio*
5 COLLINO · SO*dali* FLAVIALI *praet*
QVAESTOR*i* *tri*VMVIRO *monetali*
A · A · A · F · F · *praef.* *fer*iar VM · LA*tinarum*
AD

Fragmentum a servavit manus ignota cod. Barb. 29, 148; fragmentum b descripserunt de Rossi (a. 1849) et Henzen, exhibent schedae anonymae apud Angelinium; c descripsit de Rossi, edidit Cozza *giornale arcadico* vol. 180 p. 199 de visu. Composuit et supplevit Rossius *bull. crist.* 1978 p. 158, ann. inst. arch. 1973 p. 292.

Est M. Metilius Regulus consul ordinarius sive, ut hic dicitur (v. 4), *co(n)s(ul) ex ka[l(endis)] Ian(uariis)* anni p. C. 157.

Una cum fragmento a manus ignota codicis Barberini exhibet fragmentum hoc:

E T
LATO
ITALIA
OMVLOVS

quod ab hac inscriptione videtur esse alienum.

2502 fragmentum marmoreum quod pertinuit ad sepulcrum rotundum, litteris bonis. Ad portam vineae infra Marinum LVP. Extat inter Marinum et Grottam ferratam in vinea Galassini.

l SCRIBONIVS · LIB*o*
COS
sept · VIRVM · EPVLONVM

Descripsi. Lupi Vat. 9143 f. 9 a Bartholomaeo Boscovich; Oderico diss. p. 188 n. 12; Cozza *giornale arcadico* vol. 180 p. 199; P. Rosa descripsit.

Est puto L. Scribonius Libo consul ordinarius a. p. C. 19.

2503 via Latina, ultra milliarium X, *poco dopo Ciampino, ove sono due ruderi di monumenti sepolcrali, alla sinistra di chi sale da Roma a Grottaferrata*, deinde Grottae ferratae in coenobio ROSSI.

leg. p R · PR · PROV · C
iurid. aemiliae (?) *et* LIGVR · CV *ratori*
AE · TR

Descripsit de Rossi. Cozza *giornale arcadico* vol. 180 p. 198, *Raccolta di Grottaferrata* n. 13.

3 TRI... Cozza.

2504 reperta in vinea abbatis Petri Ciampini prope Cryptam Ferratam in agro Tusculano BARB. In vinea Ciampina FABR. In agro Romano villa Ciampinia sub Tusculo BIANCH; qui addit anno 1714 a lapicidis esse dissectam et Romam adlatam, destinatam fabricae novi templi SS. Apostolorum.

P · AELIVS · HILARVS
AVGG · LIB · QVI
PROC · ALEXANDRIAE
AD RAT · PATRIMONII

In cod. Barberinio 31, 29 extat diagramma diligenter factum manu ignota; Fabretti 108, 482, Bianchini ms. Veron. 353 f. 82.

P. Aelius Hilarus Augg. lib., qui proc(uravit) Alexandriae ad rat(iones) patrimonii.

2505—2513 'penes lapicidam sub Capitolio effossa ad XI lapidem via Latina, ubi eam primum inveni et perlegi' ANONYMVS SVARESII f. 117 de n. 2505, subiunguntur n. 2510. 2511. 2512, additur, apud Giorgettum nescio quem quintam extare, 'quam legere non licuit'. 'In radicibus m(on)tis Tusculani' adscripsit SVARESIVS in summo fol. 125 (sequuntur n. 2511. 2513. 2514); a tergo legitur eiusdem manu: *Scritt(io)ni di Grottaferrata; raccomandato al Doñ Atanasio Gradenigo monaco di S. Basilio ivi professo — a di 25 maggio 1671.* — N. 2509 anno 1864 extabat Romae in aedibus Sciarra et una cum ea similis n. 2507 eiusdem sine dubio originis.

2505

C · IVLIO · ASPRO
COS · PRAETORI
CVRATORI · VIAE
APPIAE · SODALI
AVGVSTALI · TRIB
pLEB · QVAESTORI
PROV · AFRICAE · CV
RATORI · AEDIVM · SACR
SEX · VIBIDIVS
ARTEMIDORVS
AMICO
INCOMPARABILI

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 117 (ex. I) (inde Fabretti 51, 221); alia manus apud eundem (ex. II) f. 125 (inde Marini Arv. p. 784, qui laudat schedas Barberinas).

1 in. G (pro C) ex. II. — 5 LEB ex. II, PR·PR ex. I. — 7 ROV AERICAE ex. II — 7. 8 GV|RAIOR·I ex. II. — 8 SO (pro SACR) ex. II. — 9. 10 SIB·CLAVDIVS | ARLEMIDORVS, 12 NCOMPARABILI ex. II.

2506

C · IVLIO · ASPRO · COS
pRAETORI · CVRATORI
VIAE · APPIAE · SODALI
AVGVSTALI · TRIB · PLEBI
QVAESTORI · PROVINC
AFRICAE
CORNELIVs . . . .
. . . .

Manus ignota apud Suaresium cod. Vat. 9140 f. 196 (inde Marini Arv. p. 790).

2 RAETORI traditur lacuna non indicata.

2507

C IVLIO ASPRO
COS
PRAETORI CVRATO
ri viae APPIAE SODALI
. . . .
. . . .
. . . .
AEDIVM SACRoruM
IMETIVS M1/ESIVS
. . . . MENSIB
. . . CRNEI/AMICO
incomparaBILI

Descripsit Bormann quae legere potuit.

2 potest fuisse *L.* (vel *P.*) *Metius Mimesius.*

2508

c. IVLIO ASPRO
COS
PRAETORI CVRATORI
VIAE APPIAE SODAI AVGVSTali
TRIB pleb. QVAESTORI
PROVINC · AFRICAE CVRAT
AEDIVM SACRARVM
PROVINCIA BRITANNIA
PATRONO

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 100 (inde Marini Arv. p. 785; ex hoc Orelli n. 2307. 3661).

1 in. G (pro C). 4 SODAE AVGVSTI traditur.

2509

C · IVLIO · ASPRO
COS DESIGNATO
CVRATORI VIAE APPI
AE · SODALI · AVGVSTA
LI · PRAETORI · PEREGR
TRIB · PLEB · QVAESTOR
PROVINC · AFRICAE
CVRAT · AEDIVM SACRAR
PROV · MAVRETANIA
TINGITANA PATRONO
OPTIMO

Descripsit Bormann. Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 104 (inde Marini Arv. p. 784 ex sched. Barb.), de Rossi ann. dell' arch. 1873 p. 107.

2510

c IVLIO GALERIO
ASPRO
PR · TR · PLEBIS
QVAEST · PROVINCIAE
AFRICAE
CVR · AED · SACRAR
CORNELIVS · PLA. . . .
AMICO · INCOMPA
RABILI

Manus ignota (ex. I) apud Suaresium Vat. 9140 f. 117 (inde Fabretti 51. 200); alia manus (ex. II) ib. f. 194 (inde Marini Arv. p. 784).

1 GIVLIO ex. II, (I)VLIO ex. I. — CN·F·FO (pro GALERIO) ex. I. — 3 dedi ad ex. I, ex II sic. PRAET PEREIR (M.., et deinde in v. 4 si quod correxit Marinius PRAET PERE TRIB PLEB, fortasse recte. — 4 QVAESA PROV.. ex II. — 7 CORNELIVS ... ex. I, CORNELIVS·PLA... ex. II. — 8. 9 E MICO INCDASP..|RAMDI.. ex. II

2511

f. 117:	*f. 198:*	*f. 194:*
C · IVLIO	C IVLIO C MERE	G IVLIO GALER
ASPRO	ASIRO PP TR P · LIB	ASPRO PP TRI LEB
QVAEST · TR · PLEB	QVALES IN ROVNIC ·	OVARSTI ROVINE
. . . .	. . . .	APRICA . . CV . .
	. . . DRTIN	AL DE SA . . . .
	EDISAO . . . . . I E	EIP . . O . . .
	ELIPMV . . . HE	PATRONO
PATRONO	PATRONO	BENEMERENTI
BENEMERENTI	BENEMERENTI	

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 117 (inde Fabretti 51, 202); alia manus ib. f. 194 (inde Marini Arv. p. 785) iterumque f. 198, si quidem eadem est.

2512

C · IVLIO ASPRO
COS · CANDIDATO
'sequuntur litterae ut tituli ut in antecedente (n. 2505), sed nomen dedicantis diversum est'

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 117. Repetivit Fabretti 51, 202 et addidit v. 3—8 ex n. 2505.

V. 2 corruptus; pro CANDIDATO scribendum videtur DESIGNATO.

2513

C IVLIO
SP . . .
· L . . .
LIV

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 194.

C. Iulii Aspri duo a. p. C. 212 una consules ordinarii fuerunt, alter iterum, alter primum. Ad iuniorem ex his (filium sine dubio) hos titulos esse referendos censuit Borghesi opp. 7 p. 90, propterea quod cursus honorum facilis neque ullo militari vel provinciali munere impeditus optime conveniat iuveni propter merita patris gratioso. Accedit patronatus tot provinciarum (n. 2508. 2509), quorum patronatum Mauretaniae Tingitanae certe videtur habuisse transmissum a patre (cf. n. 2510). Tituli n. 2505—2508 positi sunt vel ipso anno 212, cum consul esset Iulius Asper vel postea, n. 2509 itemque ut videtur 2512 cum esset consul designatus, n. 2510 et 2511 inter praeturam et consulatum. Quod in duobus his Asper dicitur Iulius Galerius, inde noli colligere eum diversum esse ab eo cui positi sunt n. 2505—2509.

2514 una cum n. 0020 seq. videtur vidisse ANONYMVS SVASEII; prope Grottaferratam MVR., rep. c. 1731 *nella vigna del sig. Alfieri Bianchi cittadino di Frascati, vicino a Grottaferrata* GIORG.; rep. anno circiter 1730 eo loci qui vulgo dicitur *la Bagnara* ob antiquis balneis, prope Cryptam Ferratam, cum card. Polignac circa eum locum excavari curabat PLAC., rep. a Blanco cive Tusculano proxime locum qui dicitur *la Bagnara* cum statuis marmoreis quas cardinali Polignac dono dedit VVLPI.

ASPER
0IS COSVL
PRAEFECTVS
VRBI

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 100; Giorgi sched. Casanat., qui vidit d. 16 Febr. 1733; Murat. 353, 1 missam a Ramagginio; Vulpi Lat. 8 p. 037; Placentini comm. Graecae pronunc. (1701) p. 21.

Uno versu dant Suar. et Vulp. — 2 CONSVL Suar. Vulpi, COSVL Plac. itemque addito 'sic' Giorg. Mur. — 4 VRBI Suar. Mur., VRBIS reliqui.

Est C. Iulius Asper consul II ordinarius a. 212 (Corp. VI, 0263), notus praeterea ex Dione (77, 5. 78, 22. 79, 4). Praefectum urbis eum fuisse ex hoc titulo primum compertum est.

2515 in epistylio longo palm. 9 lato palm. 3 crasso palm. 0, a traditur una cum n. 0514; b 'in Cryptae ferratae' SVAR.

a

A S R E R *bis consul* | b *procF* S C T *la urbi*
IAE · PATERNAS · C · F · IVL · ASPRI COS · MATR | ID · SEVSSVS · C · C · Ve

Fragmentum a servavit manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 120 (inde Marini Arv. p. 725) iterumque f. 128 et denuo melius f. 190, b eadem manus ib. f. 201.

Fragmentum a dedi sic ut exhibetur f. 190; in f. 195 v. 1 est ASPER, f. 108 omittitur v. 1, in v. 2 SVE PATERNS et I.. (pro IVL).

Consuluit de Rossi ann. inst. arch. 1273 p. 200. — 2 [*Aspa*]*siae Paternae* supplet de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 110 propter Aspasium Patereum, quem novimus fuisse proconsulem Africae anno 258 (acta procons. damnationis Cypriani c. 3).

2516 traditur una cum n. 0020 seq.

PROVINCIASVM · V ·
HISPANIAE · TRIVM · ET
MaVRETANIAE DVAR ·
ORATORI PRAESTANTISSIMO
5 DEFENSORI · CLIENTIVM
FIDELISSIMO

Manus ignota apud Suaresium cod. Vat. 9140 f. 190 (inde Marini Arv. p. 780).

Supra esse mutilam non significatur in apographo. — 3 MEVRELANIAE traditur.

Ad Asprum maiorem, cuius sunt n. 2514. 0510, rettulit Borghesius opp. 7 p. 25, ideo quod hunc scribit Dio 77, 2 illustrem fuisse διὰ παιδείαν, id autem bene convenire cum v. 4. Hoc utut sit, spectare ad aliquem ex Aspris hunc titulum probabile est.

2517 ibidem ubi n. 2514 GIORG. MVR. VVLP. PLAC.; immo ad eum adnectit ANONYMVS SVARESII.

IVLIAE · IVLIANAE · SORORI · ASPRI · C

Manus ignota apud Suaresium Vat. 9140 f. 129; Giorgi sched. Casanat., qui vidit d. 16 Febr. 1733; Muratori 383, 5 missam a Ramagginio; Vulpi Lat. 2 p. 037; Placentini comm. Graecae pronunc. p. 52.

Duobus versibus (IVLIAE·IVLIANAE·SORORI | ASPRI C...) solus Giorgi; idem habet solus in fine C, omittunt reliqui, ex quibus deesse aliquid in fine solus indicat Plac.

2518 traditur una cum n. 2505 seq.

AEQVA C · F · FIL · ET HERE

Servavit manus ignota apud Suaresium Vat. 2140 f. 100 (inde Marini Arv. p. 780).

In fine traditur EHERE. — Spectare ad monumenta Asprorum ex quibus supersunt n. 2000 seq. non certum, sed probabile est.

2519 urna marmorea eleganter sculpta. In S. Mariae Criptae Ferratae agri Tusculani IVC., in monasterio Grottae ferratae SMET., similiter WINGH. Apud RR. PP. S. Basilii MONTF. Nunc in museo Capitolino.

C S L A D V S
C · CASSERIS *sic*
DISF

Descripsit Henzen. Iucundus Ver. f. 123, Magl. f. 124 (inde Mur. 290, 7); Smetius ed. 104, 10, qui vidit (inde Grut. 090, 2). Winghe Brux. 2, 12. Montfaucon Paris. 1293 f. 110; Zangemeister ad huius corporis vol. IV, 0308.

2 CAESARIS Iuc. Smet. Wingh

2520 tabula marmorea. Rep. anno 1780 *nello scavo di Grottaferrata* VISC. ms. II. Romae in museo Vaticano MAS. et adhuc (*Gall. lap. off. II*).

QVINTVS | AN
CORNELIVS | Q
CAMPANI · L | ATHE*naidi*
CALLIPPVS | CONT*ubernali*
5 LICTOR | O S N*a de se*
SIBI · ET | N E R*ituae*

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. I f. 82, ms. II f. 121; Marini Vat. 2124 f. 82.

2521 cippus marmoreus. De origine cf. ad n. 2502. Romae rep. *presso il tempio di Vesta, nel risarcire una casa di pertinenza dell' arcispedale della Consolazione* DIARIO; postea ante portam monasterii S. Catherinae *de' Funari* MATR. Nunc in museo Capitolino.

L · SEXTILIVS
L · LIB · SATYR
patera LICTOR · CVRIAT *urceus*
SIBI · ET · CLAVDIAE
5 ACME · VXORI
SVAE FECIT

Descripsit Henzen. *Diario Romano* 1232 1 Febr.; Matranga *bull. dell' Inst.* 1200 p. 177; Henzen syll. a. 0043, huius corporis vol. VI n. 1221.

2522 cippus marmoreus similis ei in quo n. 2501. Marini *nella vigna de' Schrimiti ovvero de' Ferrari* FEA; in vinea olim Camporesi nunc Capri, prope Marinum, via quae a coemeterio tendit ad Rocca di Papa GATT. Stetit hic cippus sine dubio antiquitus eodem loco que n. 2521, et quamquam fieri potest ut ambo reperti sint Romae et hic nuper demum Marinum adlatus, magis crediderim utrumque stetisse in agro Tusculano. (Quod in eadem vinea, ubi extat n. 2522, aetate Feae extabant tabulae marmoreae originis urbanae editae huius corporis vol. VI n. 12107 et 12321, id nihil ad rem facit; nam eae non ex urbe venerant in hanc vineam, sed ex villa Tusculana Passionei).

L · SEXTILIVS · SATYR
LICTOR · CVRIATIVS
FECIT · SIBI · ET ·
SEXTILIAE · AGELE · LIBERT ·
5 VXORIQ · SVAE · OPTIMAE
patera ET · DIGNISSIMAE · FEMINE *urceus*
DE · SE · BENE · MERITAE · ET ·
L · SEXTILIO · SATVRNINO ·
FILIO · SVO · VIXIT · ANN
10 III · ET · MENSISVS · VI ·
L · SEXTILIO · L · F · PROCVLO
FILIO · SATYRI · VIX · AN · VII

Descripsit Gatti. Fea sched. f. 57 manu Mariottii.

2523 tabula marmorea. In S. Maria Griptae Ferratae agri Tusculani IVC. In Sancta Maria agri Tusculani ALC., in Tusculano ADD. ad Maz. In Gripta ferrata VAT. 3351. *In Grottaferrata avanti la chiesa, portato di poi a Roma in casa del card. di Cesis* OSC. Romae in domo cardinalis Caesii MET., similiter reliqui auctores saeculi decimi sexti. In aedibus Caesiorum n. ducis Acquaspartae PTOL. In palatio cardinalium Albanorum LVPI. Extat in aedibus olim Albanis *alle quattro fontane*.

M · POMPEIO · M · F · ANI · ASPRO
) LEG · XV · APOLLINAR ·) · COH · III · PR ·
PRIMOP · LEG · III · CYREN · PRAEF · CASTR
LEG XX VICTR
5 ATIMETVS · LIB · PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET
M · POMPEIO · M · F · ET · CINCIAE
COL · ASPRO SATVRNINAE
FILIO · SVO · ET VXORI · SVAE
10 M · POMPEIO · M · F · COL ASPRO FILIO · MINORI

(insignia militaria; in tabella legitur con · iii · pr) — (insignia militaria; in tabella legitur con · iii · pr) — armillae (?) phalerae coronae — insigne aquilae legionariae (sine inscriptione) — cavea, in qua pulli duo

Descripsit de Rossi, contulit Bormann. Iucundus Ver. f. 103, Magl. f. 184 (e Iucundo P. Sabinus Marc. f. 114, Chis. f. 126'; ex hoc Sieder Mut. f. 34 et f. 65); Alciatus Fese f. 114 imperfecte; additamenta ms. ad Mazochium bibl. Ticinensis; manus ignota saeculi XVI incuntis in cod. Vat. 3351; anonymus cod. mus. Florent. 6 p. 35, codex Oscottiensis: Metellus Vat. 8038 f. 62', 6039 f. 219 ('Petrus Varondellus exscripsit, Metellus legi') et f. 266; Gaspar Castro Bletsianus Vat. 6040 f. 10; Pighius Berol. f. 133, Leid. p. 235, in sylloge Coburgensi n. 173; Smetius ms. Neap. p. 203, ed. 86, 2. Lafrerius dedit aeri incisam in tabula edita a. 1551; Ach. Statius Vallic. f. 02. Robortellus emendationum libri duo I cap. 37 (Patav. 1557) f. 62. Io. Pierius Valerianus Hieroglyphica lib. 42 cap. 88 (ed. Lugd. 1626 p. 487); Manutius Vat. 5241 p. 395 6246 fasc. 5 p. 4, de quaesitis per epistolam (Venet. 1577) p. 42. Anonymus Hispanus Chis. f. 274; Keibbe Berol. p. 52; Fabricius Campo della vite civile (Venet. 1607) p. 29; Ptolemaeus sched. Sen. 2, 129; Lupi Vat. 9143 f. 40; Marini inscr. Alban. p. 120. Zoega *Bassirilievi* vol. I tab. 16 cf. p. 68; F. Matz et F. v. Duhn *Roms antike Bildwerke* t. III n. 3678. Grut. 667, 6 auctore non laudato. Orelli 3509. Vv. 1—6 refert Panvinius Rom. p. 430. 831, fast. ad a. 986; vv. 1—4 Iacobonius de gente Caesia p. 260.

Ex anaglyphis cavea cum pullis spectat ad eum, qui titulum posuit, Atimetum pullarium, reliqua ad Pompeium Asprum. Imagines inter insignia cohortis tertiae praetoriae quorum imperatorum fuerint, iam non agnoscitur.

2524 Grottaferrata in horto abbatiae Basilianorum VETT.; rep. anno 1780 OLIV. (ap. Cozzam). Extat in monasterio Grottaeferratae.

D M
ACILIAE TATIAE
ACILIA · BALBILLA
MATRI
5 PIISSIMAE

Descripsit de Rossi, vidit ipse ea quae dantur litteris rectis. Fr. Vettori misit Gorio d. 27 Nov. 1720 (cod. Maruc. A 63); Cozza *giornale arcadico* vol. 198 p. 158, *raccolta* p. 6 qui vidit eadem quae nos, supplevit ex schedis Olivierii.

2525 sarcophagus striatus. Rep. inter Frascati et Grottaferrata *sotto la vigna Cavalletti* ibi ubi n. 2558, deinde emptus a Salvatore Sturbinetti Frascatano GRANO., ubi vide ne error subsit. — Romae in villa Astalli MATZ.

D · M · S ·
P · AELIO · SER
ENO BIBIA PAV
LINA FILIO · BNT
5 ET MEMORIAE
POLYDEVCIS
VIXIT · AN
IX M · VII

Descripsit Matz et edidit *antike Bildwerke Roms* tom. II p. 164 n. 2572. Grandi ms.
4 fin. *b(e)n(emeren)t(i)*, aut scr. BM.

2526 rep. *vicino a Grottaferrata nella vigna Gentilini presso Ciampino*, deinde Romae apud Graedum.

D I M
ALBINA ·
TYCE · FECIT ·
CORNELIO
5 AGATHANGELO
COIVGI BENE
MERETI

Descripsit de Rossi.

2527 frons cippi ut videtur magni marmorei. 'Reperi anno 1773 in agri Tusculani villa vulgo *Moreno*' (cf. ad n. 2528) GVASC. In agro Tusculano rep. MORC. Rep. ad Bovillas, deinde Romae apud Borgiam MAR. Romae apud lapicidam ad ecclesiam Polonorum, nunc in museo Borgiano Velitris AMAD. Nunc Neapoli in museo.

Hercules post in pelle leonis stratus cum clava, scyphum tenens; in lateribus capita leonum

ANTALCIDES
AVGVSTORVM
LIBERTVS
AELIAE
5 CONIVGI
ET SIBI

ITA VT POST MORTEM MEAM PERTINEAT
HOC SEPVLCHRVM AD POSSESSIONEM
FVNDORVM NAEVIANI ET CALPVRNIANI

Descripsit Mommsen. Guasco mus. Cap. I (1775) p. 61; Amaduzzi sched. Savinianens. f. 60, edidit anecd. litter. vol. IV p. 534 n. 29; Morcelli de stilo inscr. Lat. p. 340, ed. 2 II p. 103 (inde Orelli n. 4384), Marini Vat. 9130 f. 286; Gervasio *sulla iscriz. di Mavorzio Lolliano* (Neap. 1846) p. 36, Mommsen inscr. Neap. n. 6926; Fiorelli cat. mus. Neap. n. 13.

2528 cippus magnus marmoreus integer *Casal Moreno* (via, qua hodie iter faciunt Roma Grottam ferratam, dicta Anagnina, quae respondet fere veteri Latinae, ante chiliometrum XIII) insertus muro aedium.

AELIAE
RHODILLAE
ANTALCIDIS

Descripsi post Rossium. Nibby *analisi* p. 377.

2529 tabula marmorea. Romae apud Vincentium Colonna, rep. Marini HENZ. *bull.* 1865 p. 232; rep. *a Ciampino nell' agro Tusculano* ID. l. c. p. 69. Nunc Romae in aedibus Merolli.

D · M ·
APPVLEIAE · HELPIDI
APPVLEIVS · EVTYCH
VS · LIB · BENE · MEREN
TI · FECIT · SIBI · POSTERISQ
SVORVM ·

Descripsit Henzen et edidit *bull. dell' Inst.* 1866 p. 222, denuo descripsit Gatti.

2530 rep. prope Ciampino, monasterio Grottaferratae donata a comite Senni.

DIS · *Manibus*
SACrum
AQVILIae. .
FECit
L · AQVilius
PATer sibi
SVisque

Cozza raccolta di Grottaferrata n. 21.

2531 cippus lapidis Albani rep. in sepulcro antiquo ad viam, quae a Marino Tusculum ducit; deinde Marini in aedd. Columnensibus, postea Romae apud Vincentium Colonna.

VB
ASCVLA ·
· PHILVMINA
· VENERIA
VIVNT

Descripsit Henzen.

2532 cippus marmoreus rep. *in una vigna presso Ciampino sopra il tunnel della ferrovia,* deinde Frascati apud Augustinum Gentilini.

D M
A T I D I A E
T E R T V L L I A E
urceus MATRI · PIISSIMAE patera
BENEMERENTI · FEC
C RVSTIVS
CELADVS · FILIVS

Descripsit Ignatius Guidi a. 1881.
3 scr. TERTVLLAE.

2533 in vinea Beccari *a ponente dei prati di Grottaferrata presso la vigna contigua al monastero* COZZA.

C · ATTIENVS
C L STEPHA
NVS

Ios. Cozza dedit de Rossio.

2534 inserta muro casae in vinea Consoli, prope Grottam ferratam *(contrada Cipriana) fra l' olmata, la macchia presso Montalto ed il colle di vigna Cavalletti.*

D
M · RET
BINA · PA
T FILIAE
TONIAE

Descripsit Michael de Rossi. Cozza *giornale arcadico* vol. 192 p. 122.

2535 rep. in fundo quodam monasterii Cryptoferratensis, dono data Montfauconio MONTF. Romae apud Baruzzium MVR., apud Ficoronium MAFF. FIC., in museo Capitolino GVASC. Ibi adhuc.

PER · DEOS · SVPEROS
INFEROSQVE · TE · ROGO · NE
OSSVARIA · VELIS · VIOLARE
M · CALPVRNIVS · M · L · SVLLA
CALPVRNIA · M · L · FAVSTA · LIBERTA

Descripsit Henzen. Montfaucon ms. Paris. 1893 f. 117, diar. Ital. p. 332, *l' antiquité expliquée suppl.* tom. V p. 74; Muratori 1677, 11 missam a de Mazaugues; Maffei mus. Ver. 294, 2 partem exhibet; Ficoroni apud Gorium cod. Marucell. A 2 f. 77, inscr. Etr. 3 p. 126 (inde Orelli 4724); Guasco mus. Cap. n. 962.

2536 Tusculi in villa Ciampina.

D · M
CASSIAE MAGNAE · VIXIT
AN · XX · FECIT
MATER · BAC
CHIS · FILIAE
PIENTISSI
MAE

Lesleus apud Lupium Vat. 9143 f. 42 et apud Vulpium Lat. 2 p. 161 (inde Canina p. 172).

2533a tabella marmorea reperta in agro Romano, est Romae apud Demetrium Diamilla MATR. Nunc in aedibus Merolli.

C · ATTIENVS · C · L
STEPHANVS
ATTIENA · C · L · NOMAS

Descripsit Gatti, vidit Henzen et edidit huius corporis vol. VI n. 12716. Matranga *bull. dell' Inst.* 1849 p. 34.

2537 cippus lapidis Tusculani. Prope Cryptam ferratam SVAR. BARB. 29, 20. In vinea dd. de Ciampinis sub Crypta Ferrata FABR., in vinea Ciampina Tusculi LESL. *Trovavasi nella villetta del conte Francesco Senni a Ciampino sulla via Latina*, in dono dedit museo Grottaferratensi COZZA. Ibi extat.

C L I R E N I C O
F I L I O D V L C I S
S I N O C L E V T Y
urceus CHES AVS ET CL PO patera
T H V M E N V S P A
TER ET DECIA RV
F I N A M A T E R
FECERVNT

Recognovit de Rossi. Suaresius Vat. 9140 f. 221, cui dedit Thomas Iulii (f.?) nescio quis; manus ignota in cod. Barb. 29, 22 f. 32; cod. Barb. 31, 26; Fabretti 717, 329; Lesleus apud Lupium Vat. 9143 f. 48' et apud Vulpium Lat. 9 p. 151 (inde Canina p. 172); de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 92 a prioribus; Cozza *raccolta di Grottaferrata* n. 7.
4 *au(g)u(s)tus.*

2538 in *S.* Maria Criptae Ferratae agri Tusculani IVC.

C · CORDIVS
EROS
CORDIA PRIMA

Servavit Iucundus Ver. f. 123, Magl. f. 194 (inde Mur. 292, 7).
Coniungit Iucundus cum n. 2519 sic:

c. cordius	celadus
eros	c. caesaris
cordia prima	disp

2539 *nella porta della vigna del collegio Scozzese fra Marino e Grottaferrata* MAR. Ibidem vidit ROSSI, nunc extat in eiusdem vineae cella vinaria.

L · CORNELIVS ↄ L . . .
L · CORNELIVS
CORNELIA · ↄ · L · E
CORNELIA · L · L ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Marini Arv. p. 612

2540 via Tusculana m. p. X a Roma in ruinis veteris oppidi.

Q · C O R I D I V S
E O R I N V S
VIXIT · VALVIT · ANN · C
NVTRITOR · Q · ALLID · F
duae aquilae pugnantes

Fabretti 142, 153 (inde Orelli n. 2812).

2541 via Latina nono ab urbe lapide dextrorsum prope vineam Cenciorum, in praegrandi termino ex Albano lapide muscoso et difficillimae lectionis LVPI (Vat.).

CN DIO . . . . LI . . .
ET SVIS
ET · N · CINCIO STEPHANO
ET SVIS
IN FR P XIII · IN · AG . . . . .

Lupi Vat. 9143 f. 9 et apud Vulpium Lat. 2 p. 162 (inde Canina p. 172).

2541 *a* cippus marmoreus, in vinea q. d. Borghetto [cf. ad. n. 2498], via Latina HELB.

D · M
SVPREPIAE
NICETA
CONTVBER
5 NALI
B M

Descripsit Helbig. Ad ectypum edita est *notizie degli scavi* 1885 p. 77.

2 EVPREPIAE *notizie*, EVPR/// Helb.

2542 in vinea Dominici Ciampini via Latina ad XI. lapidem FABR. Tusculi in villa Ciampini LESL.

OSSA · FAB
SVE · FVND
TRIBVNALIS
TERRA · TECTA

Fabretti 17, 74; Lesleus apud Lupium Vat. 9143 f. 46 et apud Vulpium Lat. 8 p. 182 (inde Canina *Tusc.* p. 172).

Fractam esse indicavit Fabr. — 1 OSSA Fabr. et Lesl. apud Vulp., OSSA Lup.

Nimis lacera quam ut intellegatur.

2543 cippus marmoreus. Grottaferrata in vinea Tinaa BELL., in vinea *Campo Vecchio* inter Cryptam Ferratam et Marinum ROSSI.

D · M
FELICIO
ITALIAE
urceus ALVMNE · SVAE patera
5 DVLCISSIMS
V · ANO · VNO
M · VI · D XI · H · XI

Descripsit de Rossi. Kellermann ms., Cozza *giornale arcadico* vol. 198 p. 190.

2544 fragmentum magni cippi LVP., cum effigie hominis sculpta SVAR. In Cryptae ferratae monasterio SVAR. LVP.

M · HONERIO
. . . .

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 201; Lupi Vat 9143 f. 8' et apud Vulpium Lat. 8 p. 185.

2545 in parte summa basis statuae. In horto monasterii Grottaferratensis.

E · HONORATIAN

Descripsit de Rossi. Cozza *giornale arcadico* vol. 190 p. 188, *raccolta di Grottaferrata* n. 12. Huius corporis vol. VI ad n. 1788.

2546 Tusculi in vinea Ciampina.

D M
L · IABOLENO
ONESIMO
LVCIA · EPITEVXIS
5 FILIO · PIENTISSI
MO · FECIT ·

Lesleus apud Lupium Vat. 9143 f. 46 et apud Vulpium Lat. 8 p. 181.

2546 *a* cippus marmoreus ibi ubi 2541 *a*.

leo et cervus
leo et aper
D · M
IAVOLENAE
ARTEMISIAE
EPICTETVS
5 CONIVGI
SANCTISSIMAE
B M
FECIT

Descripsit Helbig. Edita est *notizie degli scavi* 1885 p. 77.

2548 cippus marmoreus rep. prope Grottam ferratam, deinde Frascati apud Eugenium Panizza.

D · M
C · IVLI · PISTI
C · POLIVS
CHRYSANTH
5 IANV · AMICO sic
MERENTI
FECIT

Descripsit Ignatius Guidi anno 1888.

2548 *a* cippus marmoreus nuper rep. in vinea Seani *contrada Ciampino*.

IVLIAE
ANTHIDI
urceus SORORI patera
IVLIVS
5 ANDRONICVS

Lanciani *notizie degli scavi* 1883 p. 212.

2551 in hortulo monasterii Grottaferratensis ROSSI. Nunc in ipso monasterio.

D · M · S *o*
ROMVLO FILI
O · QVI VIX vasculum
M · VII · LVCIFER sic
sic 5 PATER FECIT *a*

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Cozza *giornale arcad.* vol. 198 p. 188, *raccolta di Grottaferrata* n. 14.

2547 tabula marmorea. Inter Marinum et Grottam ferratam in vinea Galassini.

ramus olivae ramus olivae
patera
D M
IVLIO ALCIBI
ADE IVLIA
APHRODISIA
5 CVM FILIS SV
IS CONIVGI
BENEMERENTI · FECIT

Descripsit...

2549 cippus marmoreus, *nella vigna di Ciampino*, postea in coenobio Grottaferratensi ROSSI. Periisse adfirmat COZZA *raccolta*.

D · M
M · LVCCEIVS
EPHEBICVS
VALERIAE · FRV
5 *g*IFERAE · COI
VGI · ET · SIBI

Descripsit de Rossi, qui memorat *bull. crist.* 1872 p. 108. Cozza *giornale arcadico* vol. 198 p. 192.

In utroque latere arborem, in parte postica pateram cerni ait Rossius.

2550 *presso la biblioteca della badia di Grottaferrata.*

DIS
MANIBVS
PAMPHIL
. . . CLAVD . .
5 . . ANN . . . .
. . . X . . . . .

Cozza *raccolta di Grottaferrata* n. 20.

2552 ad pontem *de' Squarciarelli* vulgato nomine dictum, in vinea ubi murus conspicitur cui nomen est *la Torre delle Streghe* CARC. Extat in vinea Santovetti, via qua adscenditur ad oppidum Rocca di Papa.

FAB · MAT
et . . . . VICTO · FR
stirs . . . . MARINO
FAVSTO

Descripsit de Rossi et edidit ann. inst. arch. 1873 p. 183. Habet Cardoni de Tusculano M. Tullii Ciceronis (1757) p. 37.

2553 in parte aversa eius tabulae in qua est n. 2588.

ÓLLA · Ī · SECVNDÁE
FÁTÁLÉS · MONEÓ · NÉ · QVIS · NÉ · LÚGEAT · ORBĪ
NAMQVE · SECVNDA · FVI · NVNC · TEGOR · É · CINERE
HIC · EGO · SECÚRIS · IACEO · SVPER · OMNIBVS · ÚNA ·
5 NÁTÁLIS · QVIA · NÓS · SEPTIMVS · VSSIT · AMOR ·
NÁTÁLIS · MONVMENTĪ · III · ĪDVS · MAIÁS

Descripsit Henzen et edidit *bull. dell' Inst.* 1865 p. 252, denuo descripsit Gatti.

2554 in Griptaferrata.

M · SSRVILIO
IANVARIO
LIBERTO · OPTINO
M · SERVILIVS
5 TRYPHON
PATRONVS

Manus ignota saeculi XVI inountis cod. Vat. 3361.

2555 lapis Albanus, in via Latina mille fere passibus a Grottaferrata Romam versus.

D M
SPSSINAP ESCIT *sic*
RENSMESENT
II MARITO QVN *sic*
5 QVEN VIXIT · A · RV
QVI VIXIT · A · XXXX
V

Descripsit Stevenson.

2556 tabula marmorea. Rep. anno 1867 inter Frascati et Grottam ferratam *sotto la vigna Cavalletti* GRANDI, qui emit habuitque primum in vinea sua via Appia e regione S. Sebastiani, deinde *via Bocca di Leone n. 32.*

LOCVM · DEDIT VÁRÉNA · SABÎNA
M · PVBLÎLIVS · PVBLÎLIAS · ET · C · VÎBI · RVFI · L · STRATO
FÉCIT · SIBI · ET
VÎBIAE · C · L · EPVDÉNI · CONLÎBERTAE · PÎISSIMAE · ET
5 C · VÎBIO · C · L · OÉCIDI · ET · VÁRÉNAE · SABÍNAE · ET
CN · CÁNÎNIÓ · FAVÓRÎ · FÎLIÓ · EIVS · ET
CN · CÁNÎNIÓ · FAVSTÓ · CONIVGÎ · EIVS ET
LIBERTÎS · LIBERTÁBVSQVE · SVÎS · POSTERÎSQVE · EÓRVM

Descripsit Bormann. Grandi ms., de Rossi ann. inst. arch. 1873 p. 191.

2 C. Vibius Rufus fortasse non diversus est a Vibio Rufo aedile Tusculano memorato in titulo anni 186 infra n. 2690, ut Rossium (l. c. p. 193) admonuit Grandius.

2557 rep. mense Dec. 1873 *nella via latina, territorio di Grottaferrata, in una vigna tra Borghetto e Ciampino, ove sono i ruderi d' un antico monumento sepolcrale, alla sinistra di chi viene da Roma* MALD. In monasterio Grottaferratae COZZ.

*locum de*DIT · VABENA · SABINA
*m. publilius publil*IAE · ET · RVFI · L · STRATO
fecit sibi et vibiae C · L · SPVDSNI · CONLIB
*et c. vibi*O · C · L · OE*cidi et varenae*

Descripsit eques Maldura; Cozza *raccolta di Grottaferrata* n. 6.

Dedi exemplum Cozzae; 2 PAF, 3 C·L om., 4 CCIA Mald. Supplevit Cozza.

2558 Campovecchio territorii Cryptae ferratae in vinea Gambini.

*m. publilius publili*AE · ET · VIBI · RVF*i l. strato*
fecit SIBI ET
*vibiae epudeni conlib*ERTAE PII*ssimae et*

Descripsit Petrus Rosa.

3 ERTAT PTY traditur.

2559 in monasterio Grottaferratensi; repertam mas 1643 in horto monasterii facit COZZA.

protome protome protome
. . . . . M . . RVS . . . . .
T · VESTRICIO · IAMB
ST · T · VESTRICIO
TELESPHORO
5 T · VESTRICIVS
ONESIMVS · PATRONI
OPTIMIS · FECIT
ITEM · SIBI · ET · VESTRICIAE
MYRTIDI ET VESTRICIO
10 RVSTICO POSTERISQ
SVORVM

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Cozza *giornale arcadico* vol. 190 p. 168/9 male corruptam, deinde *raccolta di Grottaferrata* n. 5.

1 oNESIMVS · IAMBVS · TELESPHORus Cozz.

2560 cippus. Prope Grottam ferratam *in una maceria in contrada Cipriana.*

. . . .
. . . . . LAVI . . . .
M · VIBIVS · NOSTI . . . .
AMICO · OPTIMO

Cozza *giornale arcadico* vol. 190 p. 122.

2561 rep. et adservata una cum n. 2632.

d M
HSACENI
RISSIMO
vix. A · N · XVII
5 ANIA
A MATER

Descripsit Ignatius Guidi.

2 de duabus primis litteris dubitavit Guidius, fuit fortasse THEAGENI.

2561a fragmentum tabulae litteris aetatis labentis. Ex pavimento ecclesiae Grottaferratensis extractum extat ibi in monasterio.

*vi*XIT
V R XXVIIII
NN
ET

Delineavit de Rossi *bull. crist.* 1872 tab. III fig. 2 cf. p. 112. 116. Cozza *raccolta di Grottaferrata* n. 24.

In parte aversa eiusdem tabulae extabat (et extat ex parte) titulus *salbo Fortunato epis(opo)* positus a Sarabo[no?] presbytero, propter aetatem qua scriptus est alienus ab hoc Corpore.

2562 rep. in ruderibus a dextra viae Latinae (cf. forma *rev. arch.* l. c. p. 23) inter Frascati et Grottam ferratam.

DEPVLS

Albert *rev. arch.* 38 (1879) p. 27.

Fortasse [*Iovi*] *depuls*[*ori*].

2563 fragmenta reperta ibi ubi n. 2562.

a
DM
COR

b
PAR ∘
∘ E ∘ M ∘ P

Albert *rev. arch.* 38 (1879) p. 27.

2564 in vinea Rosati in Cryptae Farratae territorio fragmentum marmoris optimi.

. . . . . IOLANI

Cardoni de Tusculano M. Tullii Ciceronis (Romae 1757) p. 36.

2565 cippus lapidis Albani repertus et adservatus una cum n. 2534.

NSIS · PIV

Descripsit Henzen.

2566 rep. ad Cryptam ferratam a. 1763, deinde Romae apud Marinium AMAD. Nunc Bononiae in museo publico (cf. Corp. XI, 104*, 7).

columba cum ramo *arca Noe*
TE IN PACE
TIMINIAE · ET
quod vixi RIDI DVLCISSI
ME FILIE OMNIG
5 SVAVII POSIDONIVS ETV
canis *aves*

Delineavit de Rossi *bull. crist.* 1872 tab. VIII fig. 1. Recognovit Bormann. Amaduzzi anecd. litt. II p. 496.

2 fin. I non vidit Borm., habet de Rossi. — 4. 5 *omni gratia*] *suavis* vel *omnig*[*enae*] *suavi*[*tatis*] proposuit Rossi.

XIV. Inter Tusculum et montem Albanum.

2567 cippi quadrati lapidis Albani; d prodiit, loco ut videbatur non antiquo, anno 1872 *nel tagliare la macchia che dai prati di Annibale scende al basso verso la valle dell' Algido e la via latina tra i prati predetti e quelli di Rocca Priora*; reliqui *rintracciati dai guardiani delle macchie nel tratto, che dalla sorgente di Pentima stalla scende ai prati di Rocca Priora* ROSSI.

a	b	c	d	e
AQVA AVG PVT P CIP XII	AQVA AVG PVT P CIP XIII	AQVA AVG PVT P CIP XV	AQVA AVG PVT P CIP XVII	AQVA AVG PVT P CIP XXVII

Vidit de Rossi, qui delineavit ann. inst. arch. 1873 tab. TU fig. 1. 2 cippos *d* et *e* cf. p. 176; reliquorum solos numeros edidit ib. p. 171.
De hac aqua Augusta aliunde nihil compertum est; cf. de Rossi l. c. et Lanciani *le acque* p. 115 seq., qui coniecit eam ex monte Albano pervenisse in praedium Albanum Domitiani. — 2 *put(eus) p(ublicus)* legit Rossius.

2568 in tabula marmorea sub imagine Fortunae inter duas mulieres (et harum et illius inferior tantum pars extat). Rep. a Locatellio *entro la macchia di Rocca di Papa*, deinde Rocca di Papa apud eundem.

S · D · FORT · FELICIT · D · D

Delineavit de Rossi ann. inst. arch. 1873 tab. TU fig. 3 cf. p. 179; descripsit Hensen.
S(anctae) d(eae) Fort(unae) Felicit(ati) d(ono) d(edit) scilicet is, cuius nomen cum parte superiore tabulae periit.

2569 rep. ibi ubi n. 2568.

D · M
SEX · ANTIS·
MONTANO
Q · V · A dVO
S AVS · M · II d · X
F · FESTIANVS
ACTOR · e · m ·

Descripsit de Rossi et edidit ann. inst. 1873 p. 179.

2570 fistula plumbea. Rep. ibi ubi n. 2568, deinde Rocca di Papa in aedibus Locatelli.

XII CN CASSI SVSCAT...

Descripsit de Rossi et edidit ann. inst. arch. 1873 p. 180.

2571 fistula plumbea. Rep. ibi ubi n. 2568, inde Rocca di Papa in aedibus Locatelli.

T · CISPIVS VERVS FEC

Descripsit de Rossi et edidit ann. inst. arch. 1873 p. 180.
Alterum T. Cispium aquarum habemus infra n. 2683 in fistula reperta in ipso Tusculo.

2572 fistula plumbea. Rep. una cum n. 2561 deinde Rocca di Papa in aedibus Locatelli.

SEPTIMIVS SECVNDINVS FECIT

Descripserunt Hensen et de Rossi; hic edidit ann. inst. arch. 1873 p. 180 et in tabula adiuncta TU n. 5.

2573 fistula plumbea. Rep. una cum n. 2561 inde Rocca di Papa in aedibus Locatelli.

M TREBELLI
HIEROCLIS

Descripsit de Rossi et edidit ann. inst. arch. 1873 p. 180 et in tab. adiuncta TU fig. 7.

2574 duo fragmenta magna marmorea eiusdem inscriptionis, litteris pulchris, inter Frascati et Rocca di Papa, ibi ubi adscensus hoc oppidum versus principium habet, loco dicto *Monte della Castagna* HENZ., mille fere passibus sub eo loco ubi prodierunt n. 2588 seq., in agris Troili ROSSI.

CN · F · PAP ... EROS

Descripserunt Henzen et de Rossi; hic edidit ann. inst. arch. 1873 p. 183.
In. c non vidit Rossi.

XV. TVSCVLVM (prope *Frascati*). Tribu Papiria.

Tusculum[1]) conditum a Telegono Ulixis filio perhibent poetae aetatis Augusti (cf. Schwegler hist. Rom. 1 p. 318 not. 6) crediderüntque ea aetate ipsi Tusculani, teste inscriptione n. 2649 Augusto fere aequali, et fortasse etiam aliquanto antea[2]); gentem certe Tusculanam Mamiliorum iam sexto urbis Romae saeculo originem ab Ulixe repetisse constat ex nummis[3]). Verum non defuerunt, qui Tusculum enumerarent inter colonias ab Albanis regibus deductas (Diodor. l. VII, Origo gentis Rom. c. 17). Veriloquium nominis a Festo p. 355 propositum consulto omitto. Vergilio quod non memoratur, olim nonnullos tenuit[4]; causa est sine dubio, quod *Tusculum* vocabulum parum aptum est versui heroico[5]). Inde quod *in suburbano Tusculani agri colle qui Corne appellatur*

1) Pluraliter *Tusculi* sive *Tuscula* videtur usurpari in titulo lectionis certae supra n. 411.
2) Sine dubio etiam antea quam Telegoni nomen audiverant Tusculani suum habebant conditorem, ut Romani Remum vel Romulum, Praenestini Caeculum, Tiburtes Tiburnum; sed eius memoria periit.
3) Nummi aenei inscripti ·MAMILI (apud Momms. hist. rei numm. p. 218 n. 88), in quibus repraesentatur Ulixes, videntur esse cusi circa annum 600 a. u. c. Multo recentiores sunt nummi argentei inscripti C MAMIL LIMETAN, in quibus item est Ulixes (Momms. l. c. p. 602 n. 230). Cf. Paulus Festi p. 481: *Mamiliorum familia a Mamilia Telegoni filia, quam Tusculi procreaverat, est appellata.* Liv. 1, 49, 9 (*Octavius Mamilius*) *si famae credimus ab Ulixe deaque Circa oriundus.* Dionys. 4, 45. Quod Tusculi repertae sunt tabulae fictiles repraesentantes res petitas ex Odyssia (Canina *Tuscolo* p. 90 cum tab. 1; fortasse etiam tabula musei Kircheriani, ap. Winckelmannum *Monumenti inediti* tab. 151 cf. p. 217 et Caninam l. c. tab. 4, Tusculo oriunda est), quae de re monuit Rossi ann. inst. arch. 1873 p. 188, ei rei non nimium tribuerim, nam similes tabulae etiam extra Tusculum non paucae prodierunt.
4) Mattei p. 40. Nibby *analisi* 3 p. 207.
5) *Tusculum*, *Tusculi*, *Tusculo* versui aptari non potest nisi per elisionem ultimae syllabae in tali vocabulo a Vergilio raro admissam. Eadem de causa

latur lucus fuit, ut refert Plinius h. n. 16, 242, *antiqua religione Dianae sacratus a Latio*, noli colligere Tusculum aliquando fuisse caput Latii; quamquam nescio quo tempore universo Latio dictatorem dedit, teste Catone apud Priscianum (cf. supra p. 204 not. 3). — In annalibus qui extant Tusculi prima mentio fit sub Tarquinio Superbo, qui Octavium Mamilium Tusculanorum principem affinitate sibi dicitur coniunxisse (Liv. 1, 49. 2, 15, 7; Dion. 4, 45), et post reges exactos eo bello quod concitante Mamilio universi Latini cum Romanis gessisse dicuntur (Dion. 5, 21. 50 seq. 61. cf. Liv. 2, 18. 19). Deinde auctores quodammodo dividuntur; Diodorus enim (11, 40) anno 270 bellum gestum esse cum Tusculanis urbemque eorum expugnatam esse refert, Livius autem et Dionysius non solum de hac re tacent, sed ubicunque mentionem faciunt Tusculanorum, id quod fit sub a. 294 (Liv. 3, 18; Dion. 10, 16[1]), 295 (Liv. 3, 23; Dion. 10, 20), 299 (Liv. 3, 31, 3; Dion. 10, 43), 303 (Liv. 3, 38. 42; Dion. 11, 3. 23), 344 (Liv. 4, 10, 5), 360 (Liv. 5, 28, 11), 377 (Liv. 6, 33, 6), coniunctos eos repraesentant cum Romanis, vel ferentes eis auxilium vel ab eisdem implorantes[2]); atque etiam cum a. 373 in suspicionem defectionis venissent, non bello coercitos vel agro multatos, sed in civitatem Romanam receptos esse (Liv. 6, 25 cf. 6, 33, 6 et c. 36, 2; Dion. 14, 6; Plut. Cam. 38; Dio Cass. fr. 28). Nihilominus ob eodem Livio bello ei, quod a. 414 Latini cum Romanis gesserunt, Tusculani interfuisse dicuntur (Liv. 8, 7, 2; c. 14, 4) et a. 431 accusati esse a tribuno plebis, quod eorum ope Veliterni et Privernates a Romanis defecerint, absoluti tamen (Liv. 8, 37). Quid quod fuit qui eodem anno 431 bellum gestum esse cum Tusculanis atque de eisdem esse triumphatum narraret[3]); quamquam haec narratio habet quibus offendat[4]). Apparet veteribus auctoribus de antiquiore historia Tusculi nequaquam constitisse. Hoc constat Tusculum fuisse municipiorum populi Romani, id est populorum ad rem publicam Romanorum ita adiunctorum, ut suam aliquam retinerent rem publicam, vel antiquissimum vel certe ex antiquissimis[5]); anno quidem 416, quo ex reliquis populis Latii Romae vicinis facta sunt municipia (Liv. 8, 14), Tusculum civitatem Romanam iam habuit (Liv. 8, 14, 4). Supra p. 188 vidimus Lanuvio in civitatem Romanam recepto sacra aliqua communia facta esse Romanorum atque Lanuvinorum obque eam rem Romae institutos sacerdotes Lanuvinos; simile aliquid factum esse post civitatem cum Tusculanis communicatam indicant *sacerdotes Tusculani* lecti, similiter ut Lanuvini, ex primoribus equitum Romanorum neque quicquam ad municipium Tusculanorum pertinentes (*sacerdos Tusculanus*, equo publico ornatus, huius corporis vol. V n. 27; *sacer. Tuscul.*, vol. IX n. 3555, non diversus videtur esse *sodalis sacror. Tusculanor.*, equo publico, vol. V n. 3035; fortasse huc pertinet etiam *praesul sacerdot. Tusculanor.* femina, vol. VI n. 2177, cf. infra ad n. 2617). Civitas Tusculanis impertita ab initio vix fuerit plena[6]); omnem plebem Tusculanam iam anno 432 ius suffragii Romae habuisse inde, quod eo anno L. Fulvius ex Tusculo, ut dicitur, oriundus[7]) Romae consulatum gessit, vix recte colligitur. Postea Tusculani suffragium ferebant in tribu Papiria[8]) atque etiam in ea dominabantur[9]). Primus e Tusculo ad consulatum pervenisse videtur is de quo dix L. Fulvius anno u. c. 432; num recte dicatur Iuventius aliquis origine Tusculanus ante illum annum aedilis curulis Romae factus esse isque primus non patricius, dubitari potest[10]). Post acceptam civitatem in rerum historia Tusculum raro memoratur. Hannibalem ante portas suas vidit anno u. c. 543 (Liv. 26, 9, 12). Videntur Tusculani, ex quo ius suffragii Romae nacti sunt, paulatim facti esse vere Romani; nobiliores ex eis honores Romae petisse et obtinuisse, domicilium quoque Romae collocavisse[11]). Fulvii, de quibus iam diximus, Coruncanii, Iuventii, Fonteii, Porcii Catones originem e Tusculo ducebant. Sub finem liberae rei publicae refertum erat, ut Ciceronis (pro Planc. 8, 19) verbis utar, Tusculum consularibus; plures ex eo numerabantur familiae consulares quam ex reliquis municipiis omnibus. Desierant ea aetate Tusculani cives suos Romae degentes studiis municipalibus prosequi vel ex eorum honoribus peculiarem municipio suo gloriam quaerere; 'num quando vides', Iuventium adloquitur Cicero (pro Planc. 8, 20), 'Tusculanum aliquem de M. Catone illo in omni virtute principe, num de Ti. Coruncanio municipe suo, num de tot Fulviis gloriari?'. Omnino haec, si quae alia civitas veteris Latii, mature desiit suam ut ita dicam vitam agere et plane coaluit cum urbe Roma, facta eius suburbanum propter amoenitatem et salubritatem ditissimo cuique et nobilissimo adamatum. Fortasse iam ante bellum Hannibalicum coeperunt nobiles Romani villas in agro Tusculano extruere et per partem anni sedem ibi collocare; fundum certe in agro Tusculano habuit is qui a. u. c. 503 consul Poenos devicit et paulo post pontifex maximus factus est L. Caecilius Metellus (Val. Max. 1, 8, 8); Ciceronis aetate, ut testes sunt tam libri eius quam epistulae quovis paginis, pleni erant colles Tusculani villis et praetoriis — βασιλείων κατασκευὰς ἐκπρεπεστάτας appellat ea Strabo 5, 3, 12 p. 238 — et manserunt toto aevo imperatorio. Maxime nobilitavit agrum Tusculanum copia aquarum — εὔγεως καὶ εὔυδρος dicitur Straboni l. c. —, ex qua partem dedit in usus urbis Romae, scilicet (inde ab a. u. c. 539) aquam

Horatius serm. 1, 6, 67 Ausculum significare maluit quam dicere (cf. Mommsen huius corporis vol. IX p. 98). — *Tuscula tellus*, quod habet iam Tibullus 1, 7, 57, *Tusculus* (*ager*), quod est in carmine huius corporis vol. IX n. 3979 v. 2. alia similia, a severis carminis Vergiliani legibus abhorrent.

[2] Narratur ea anno, Capitolio Romae ab exulibus occupato, sua sponte Romanis auxilio venisse. — Eandem rem videtur rettulisse Cato libro primo, ut traditur, originum (apud Priscianum 6, 30. 96), sed paullo aliter atque Dionysius et Livius, nam *de omni Tusculana civitate soli Luci Mamili beneficium gratum fuisse*, quae sunt verba Catonis, Livius et Dionysius nequaquam innuunt.

[3] Eiusdem generis est narratio relata e Varrone rerum humanarum l. VIII (ap. Festum p. 348) Oppium montem urbis Romae nomen accepisse ob Oppium Tusculanum, qui Tullo Hostilio Romae regnante, dum is Veios oppugnaret, missus esse dicebatur *cum praesidio Tusculanorum ad Romam tuendam*.

[3] Plinius n. h. 7, 136: *est et L. Fulvius inter insignia exempla* (*Fortunae varietatis*), *Tusculanorum rebellantium consul, eodemque honore, cum transisset, exornatus confestim a populo Romano* (a. 432), *qui solus eodem anno quo fuerat hostis Romae triumphavit ex iis quorum fuerat consul.*

[4] Non id offendit quod hic de Tusculanis triumphus alibi non memoratur, immo in tabula triumphorum Capitolina Fulvius dicitur triumphasse de Samnitibus, et videtur habuisse etiam pars auctorum Livii (8, 40, 10), nam Plinius diversos eosque meliores fontes sequi potuit, minus etiam quod Fulvius Plinio dicitur Tusculanorum consul, nam ita cuiusque rei publicae summus magistratus dici poterat per antithesin. Id ipsum, Romanos sociorum rebellantium duci anno insequenti consulatum detulisse, licet summamus verborum studio e Plinio rem esse in maius auctam, non credo; quamquam aliter iudicavit Niebuhrius.

[5] *Tu es e municipio antiquissimo Tusculano*, Iuventium adloquitur Cicero pro Planc. 8, 19, *hic* (Plancius) *e praefectura Atinati non tam prisca*, quamquam nullam etiam civitatem ante Tusculum ad ius municipii pervenisse his verbis Cicero vix voluit dicere. Idem aliis quoque locis (pro Balbo 13, 31, de off. 1, 11, 35) populos in civitatem receptos enumerans Tusculanos semper primo loco nominat.

[6] Paulus Festi p. 127 Tusculanos una cum Fundanis Formianis Cumanis Acerranis Lanuvinis enumerat inter *eos qui cum Romam venissent neque cives Romani essent, participes tamen fuerunt omnium rerum ad munus fungendum una cum civibus Romanis praeterquam de suffragio ferendo aut magistratu capiendo*; eos tamen post aliquot annos cives Romanos effectos esse. Inde quod Livius sub anno 494 narrat causam, cur tribulibus tribus Pollias Papiria semper fuerit infensa, noli colligere iam tum Tusculanos fuisse in ea tribu.

[7] Plin. n. h. 7, 136 (vid. not. 3). Gentem Fulviam Tusculo oriundam facit praeterea Cicero pro Planc. 8, 20. Philipp. 3, 6, 16 (coniate 3, 90, 90).

[8] Lucilius apud schol. Bob. p. 215 Or. *prima Papiria Tusculidarum* (traditur *tu soldarum*). Liv. 8, 37, 12 (inde Val. Max. 9, 10, 1). Huius corporis vol. VI n. 619 (anni p. C. 430): *C. Coelius C. f. Papiria Valens*. — Inter inscriptiones ipsius Tusculi vel agri Tusculani sola n. 2574 tribum Papiriam habet.

[9] Ex Pollia tribu Tusculanis invisa usque 'ad patrum memoriam' nullum candidatum Papiriam tribum tulisse auctor est Livius l. c.

[10] Iuventios Tusculo esse oriundos inter omnes constabat aetate Ciceronis, nam is ita adloquitur M. Iuventium Laterensem (pro Planc. 8, 19): *tu es e municipio antiquissimo Tusculano, ex quo sunt plurimae familiae consulares, in quibus est etiam Iuventia.* Huius Iuventiae gentilis aliquis primus non patricius Romae ad aedilitatem curulem pervenerat, si credimus ei, qui Lateranensi in accusatione Cn. Plancii subscripsit, L. Cassio equiti Romano (Cic. pro Planc. 24, 58), id quod factum esse necesse est paulo post eum annum quo primum aediles curules creati sunt, nam paene ab initio ad hanc magistratum admissos esse plebeios (et quidem ita ut alternis annis patricii et plebeii crearentur, cf. Mommsen *Röm. Forsch.* 1 p. 97) indicat Livius 7, 1, 6. A certiore auctore hanc rem sine ulla dubitatione acciperemus, L. Cassio ne Cicero quidem videtur credidisse, ut ipse non tecte significat l. c.

[11] Exhaustum esse veteribus civibus Tusculum inde fortasse colligi potest quod tribus Tusculanorum Papiria in inscriptionibus Tusculanis vix umquam reperitur (cf. not. 8). Ceterum etiam eos ex Tusculanis, qui Romae honores nacti erant, non repudiavisse honores patriae iam municipales constat ex exemplis Q. Coelii Latiniensis (n. 2626) et M. Cordii Rufi (n. 2603).

Tepulam (Frontinus cap. 8)[1]) et postea, inde ex aedilitate Agrippae (a. 721), aquam Iuliam[2]) (Frontinus cap. 9), partem sibi retinuit, ut aquam Crabram, pro qua Cicero municipio Tusculanorum vectigal pendabat (Cic. de lege agr. 3, 2, 9, cf. ad fam. 16, 18, 3. pro Balbo 20, 45) et quae postea quoque villas agri Tusculani irrigabat, licet saepius eam interceperint aquarii aquae Iuliae (Frontinus l. c.), et ab hac ut videtur diversam (cf. de Rossi ann. inst. arch. 1873 p. 177) aquam Augustam, cuius cippi extant n. 2667. Ex imperatoribus in agro Tusculano saepius moratus est Tiberius ultimis potissimum vitae annis (Ioseph. ant. 18, 6, 6. Dio 58, 24), deinde Neroni filio iam invisa Agrippina (Tac. ann. 14, 3); sed postea quoque imperatores villas in agro Tusculano habuerunt, ut indicat titulus n. 2608 a procuratore villarum Tusculanarum eodemque Flaviorum alicuius liberto in ipso agro Tusculano positus uxori defunctae. Privatorum villas eo tempore testantur non solum tituli nobilium Romanorum sparsi per agrum Tusculanum tam sepulcrales quam honorarii, sed etiam scriptores (Seneca de benef. 4, 12; Suet. Galba 4; Plin. ep. 4, 13, 1. 5, 6, 45; Macrob. sat. 7, 7, 14). Ipsum Tusculum aetate imperatoria a scriptoribus vix umquam commemoratur (testamentum aliquod, quo portiones agrorum libertis testatoris legatae poenae nomine rei publicae Tusculanorum cedere debebant citatur a Scaevola Dig. 36, 38, 5), memoratur interdum in inscriptionibus externis, ut supra n. 372 et 461, ubi videmus homines Ostienses saepius seviratu Augustali apud Tusculanos fungi voluisse, et infra n. 2763. 2795 cf. p. 278 extr. Curatorem rei publicae Tusculanorum tertii p. C. saeculi initio novimus L. Marium Perpetuum (huius corporis vol. III n. 1178). Et quamquam iam Ciceronis aetate Tusculum frequentia superabatur a municipiis novi Latii vel Campaniae (pro Planc. 8, 21: *pauci, si quidem cum Atinatibus conferantur*, de leg. agr. 2, 35, 96, ubi Lanuvium Aricia Tusculum cum oppidis Campaniae comparantur), tamen aliquatenus certe splendorem suum retinuit toto aevo imperatorio, nec minus aetate labente, donec tradidit eum oppido quod medio aevo ibi prope natum est Frascati[3]).

Iam videamus, qui magistratus fuerint Tusculi. Reges excepto Telegono (Sil. Ital. 7, 693) nulli memorantur, memoratur dictator a Livio 3, 18 L. Mamilius et alter ab eodem 6, 26, 4[4]); inscriptiones neque dictatorem[5]) dederunt neque praetores vel quattuorviros, dederunt aediles (n. 2580 [*aedil(itate) L. Avilli Metiliani et . . Vibi Ruf.*, similiter n. 2676 *positum aedil(itate) P. Valeri Bassi*, unde magistratus eponymos fuisse aediles conieceris; praeterea aedilium collegia sunt n. 2666. 2665. 2626. 2636, singuli aediles n. 2634. 2638) et aediles quinquennales (n. 2621). Magistratus aliquos, ipsos aediles ut puto, ludos edere debuisse, sed nonnumquam summam ludis destinatam in opus publicum impendisse colligitur ex n. 2623. Servus *publicus Tusculanorum*, municipii *arcarius*, in urbe Roma reliquit titulum huius corporis vol. VI n. 2307. — Ordo etiam imperatorum aetate plerumque appellabatur senatus (n. 2581. 2523. 2666—2666; *senator municipi* n. 2634, in eodem tamen titulo est *ordo*, *senator* n. 2536). Sacerdotes publici[6]) memorantur salii a Servio ad Aen. 8, 285, in inscriptionibus augur (n. 2580. 2629), rex sacrorum (n. 2634), praefectus sacrorum (n. 2580), monitor sacrorum (de quo cf. ad n. 2603); item sacerdotibus videtur adnumerandus esse aedilis lustralis (n. 2603. 2628 cf. n. 2580). Sacerdos Isidis, libertinus ut videtur, est n. 2586. Castorem et Pollucem a Tusculanis peculiariter cultos esse ut numina tutelaria, inde videtur posse colligi quod homines ex Tusculo oriundi Manius Cordius et Manius Fonteius in nummis, quos Romae cuderunt, eorum deorum imagines insculpserunt (cf. ad n. 2603)[7]); scriptores quoque cultum Castoris et Pollucis Tusculanum testantur Cicero de div. 1, 43, 98 et Festus p. 313 s. v. Stroppus. Aedituos Castoris et Pollucis collegium effecisse constat ex n. 2637, ubi memoratur *mag(ister) aeditu(orum) Castoris et Pollucis*, et ex n. 2622, ubi memoratur eorundem curator. Ei collegio aetate imperatoria videtur esse iniunctus cultus domus Augustae; nam in inscriptione n. 2620 memorantur *Augustales aeditui* (*Castoris et Pollucis*, et in ea quam iam citavi n. 2637 *mag(ister) aeditu(orum) Castoris et Pollucis* dicitur praeterea *Augustalium h(onore) esse f(unctus)*. Conferri potest quod Tibure, ubi praecipue colebatur Hercules, ex antiquo collegio Herculaneorum aetate imperatoria facti sunt Herculanei Augustales. Sed praeter illos Augustales eosdemque aedituos Castoris et Pollucis fuit Tusculi collegium *sevirum Augustalium* (n. 2608 et supra n. 372. 421). — Collegia praeterea memorantur *dendrofori* in titulo n. 2634 posito ob *oblatum honorem praefecturae* ab eo collegio, deinde *sodales lusus iuvenalis* (tabella inscripta his ipsis verbis n. 2640; *curator lusus* [*iuvenalis*] n. 2666; *sodal(is) itemq(ue) aedil(is) et curat(or) sodal(ium)* n. 2636, ubi aedilitas quoque pertinet ad sodales, nam aedilitas municipalis diserte ab ea distinguitur), inter quos notabile est fuisse etiam mulieres (*Plutiae A. f. Olympiadi sodali iuvenum* n. 2635: *Flaviae C. f. Tarentinae, municipi et sodali* n. 2631; tesserae plumbeae apud Garruccium *piombi* p. 30. 78 cum tab. I n. 6 et apud Ruggerum catal. mus. Kirch. p. 166 n. 1100/1 inscriptae, ut videtur, *sodales Tusculani* sive *Tusculanae*[8]). — Collegio funeraticio videntur fuisse *cultores Dianae(?)* n. 2633 et *collegium salutare* n. 2653.

Tusculum fuisse in eo colle, ubi hodie est Frascati, cuius oppidi cives et clerus numquam desierunt appellari Tusculani, verum non eo ipso loco, quo est id oppidum, sed paulo supra, ubi etiam ante eas effossiones, de quibus statim dicemus, cernebantur rudera conspicua, intra fines agrorum hodie villis Rufinellae et Aldobrandinae adnexorum, neque antea ignorabatur et ex omni dubio exemptum est effossionibus institutis a dominis villae Rufinellae, quibus inscriptiones ad rem publicam Tusculanorum pertinentes debentur paene omnes. Holstenio quidem (annot. ad Clover. p. 190) visum erat collocare Tusculum eo ipso loco ubi est Frascati, eamque opinionem avide arreptam pluribus defendit Dominicus Barnabas MATTEI edito libro *Memorie istoriche dell' antico Tuscolo oggi Frascati* (Romae 1711. 4.) p. 10 seq., sed ei sententiae hodie satis refutatae immorari non attinet. Multo magis quam propter errorem illum quem cum Holstenio habuit communem vituperandus est Matteius propterea quod epigraphicen Tusculanam sive potius agri Tusculani — nam inscriptiones vere Tusculanae nondum erant notae — variis fraudibus maculavit. Primum enim inter inscriptiones ab eo prolatas insunt nonnullae nemini alii postea visae et ita comparatae, ut si ab optimo quidem auctore pro genuinis accipi possint[9]) (quamquam alias inscriptiones ab eo primum editas postea auctores idonei confirmaverunt n. 2583. 2654. 2661. 2660. 2716. 2756. 2765 cf. etiam n. 2627), deinde, in quo genere fraus est etiam magis manifesta, inscriptiones non ita paucas repertas Romae vel alibi neque ipsi notas nisi per libros Frascati vel prope Frascati repertas esse narravit. Ansam praeterea erroribus dedit Matteius ea re quod inscriptiones alienas neglegenter inter Tusculanas citavit. Causam cur fraudes libri Matteiani ab ipso Matteio in ignotum aliquem eius auctorem debeant amoveri, nullam video[10]). Nimirum, qui primus edit titulum falsum non laudato auctore, aut ipse auctor est aut loco auctoris quem ignorare nos voluit merito habetur

1) Cf. supra p. 218 cap. XIII not. 1. — Locum ubi concipiebatur aqua Tepula adhibito Frontino definiverunt Ang. Secchi *intorno ad alcune opere idrauliche antiche, Atti dell' accad. pontif. de' nuovi Lincei* 29, 1876 p. 090 seq., et hunc secutus Lancianus *le acque* p. 88.

2) Huius aquae caput reperisse se scribunt Secchius l. c. p. 024 et Lancianus p. 81 prope pontem qui dicitur *degli Squarciarelli* (inter Frascati et Marino).

3) Quando natum sit oppidum Frascati et Tusculum habitari desierit, non huius loci est quaerere. Hoc tantum moneo, inter tot lapides tam scriptos quam non scriptos ex solo urbis Tusculanae erutos vix ullos inventos esse qui referant aetatem Christianam (de Rossi *bull. crist.* 1872 p. 142. 140 cf. p. 23).

4) De consule Tusculano apud Plinium n. h. 7, 136 vide p. 253 not. 9.

5) Inscriptio Mattei p. 70 *marco bebio | brix | dictatore* fidem non meret. — *Dictator Tusculanensium* chronici Cassinensis 4 c. 126 (Muratori Scr. rer. Ital. 4 p. 590 = Pertz Mon. Germ. scr. 7 p. 848) huc non pertinet (cf. Savigny *Geschichte des röm. Rechts im Mittelalter* I[2] p. 375 not.)

6) Ex *sacris Tusculanis* verba quaedam citat Varro de l. L. 6 16.

7) Etiam nummus aureus L. Servii Rufi (Eckhel 5 p. 310, Cohen *Sulpicia* 6), in cuius parte aversa legitur *Tusculum*, in fronte habet eosdem deos.

8) Garruccius exhibet sic SODALES TVSCVLAN, addens hoc vocabulum legendum esse *Tusculanae*, Ruggerius SODALES TVSCVLANE, Vulpius, quem sit Garruccius, legerat SODALES TVSCVLANI.

9) Ligorianas quoque nonnullas primus protulit Matteius ex apographo Ottoboniano, cuius voluminis decimi septimi, quo agitur de Tusculo, unde ? quam copiam habuit.

10) Reperiuntur quidem inscriptiones Matteianae scriptae manu mihi ignota folio singulari codicis universitatis Bononiensis n. 6 (antea Aula II D Capsula I sec. n. 16 fol. 2; sed id folium descriptum esse ex libro Mattei, re dist

(Mommsen praef. ad inscr. Neap.). — Inscriptiones vere Tusculanae debentur maxima ex parte, ut iam dictum est, effossionibus institutis in villa Rufinella. Coeperunt eae anno fere 1741, quo tempore ea villa erat collegii Romani Iesuitarum; inscriptiones tunc, si audimus qui de illis verba fecerant, anonymum aliquem *Giornale de' letterati* (Romae) 1748 p. 118 seq., quae repetivit Canina *Tuscolo* p. 87 seq., et Zuzzerium *Antica Villa scoperta sul dosso del Tuscolo* (Venet. 1748), non repertae sunt nisi fistularum plumbearum (n. 2682. 2688) et tegularum [1]), lapidariae nullae: attamen aut valde fallor aut tunc in museum collegii Romani venerunt inscriptiones infra editae n. 2638. 2648. — Multo plures inscriptiones in agris villae Rufinellae adnexis principio huius saeculi repperit Lucianus Bonaparte princeps Canini. Is quo tempore coeperit et quibus in locis singulas inscriptiones invenerit, accurate nemo adnotavit; edita est prima n. 2768 anno 1808; Nibbyus, qui pleraque ex eis edidit anno 1818 libri inscripti *viaggio antiquario ne' contorni di Roma* volumine altero [2]), vidit eas, ubi hodie quoque fere extant, collocatas ante et circum aedes villae Rufinellae, ita ut eis quae posteriores auctores de inventione singularum tradunt parva sit auctoritas. — Deinde, postquam villa Rufinella dominum mutavit facta primum Mariae Annae regis Sardiniae filiae ducissae Chablais, mox ipsius regis Sardiniae Caroli Felicis, ab hoc praefectus Aloysius Biondi effossiones in solo veteris Tusculi instituit anno potissimum 1825, quo tempore repertae sunt n. 2578. 2588. 2838, et postea, cum defuncto Carolo Felice Maria Christina vidua eius domicilium per aliquot aestates in villa Rufinella collocavisset, anno 1838 et insequenti. Extant de his effossionibus (potissimum anni 1825) schediasmata Biondii [3]), quae post eius mortem pervenerunt ad Caninam et cum huius schedis in bibliothecam universitatis Romanae Sapientiae sive Alexandrinam (cod. bibl. Sap. 108 E; cf. Narducci *notizie della biblioteca Alessandrina* p. 28); insunt in eis tam relationes de effossionibus anni 1825 quam exempla inscriptionum in villa Rufinella effossarum et ipsius Biondii et Amatii (haec praeterea habuimus ex Amatii pugillaribus nunc Vaticanis). Defuncto Biondio mense Sept. anni 1839 Maria Christina effossionibus Tusculanis praefecit Aloysium Caninam; is, ut erat homo calamo promptus, nactus schedas Biondii de quibus diximus, coepit scribere, ut ipsi adnotare placuit p. 18, exeunte anno 1840, absolvit et praelo tradidit ineunte anno 1841, librum magnae molis sed fructus exigui vel nobis, quibus praesto sunt schedae illae Biondii, paene nullius, cui titulus est *Descrizione dell' antico Tuscolo* (Romae 1841). Ceterum et ipse Canina effossiones paullulum continuavit, quo tempore repertae sunt n. 2620. 2641, et post eum Campana (vide n. 2678); denique nescio quo tempore prodierunt n. 2584. 2588. 2597. 2611. 2621, a nobis primum editae. Maior pars inscriptionum hodie quoque extat in villa Rufinella vel inter rudera ipsius Tusculi, paucae relictae sub dio perierunt; ablatam in castellum Agliè regni Pedemontani, cui signa certe Tusculi reperta destinata erant, nullam puto praeter solam n. 2784 statuae subscriptam, sed haec quoque non videtur eo pervenisse; certe extare in eo castello nullam inscriptionem ad Tusculum pertinentem retulit mihi ab amicis certior factus Vincentius Promis Taurinensis [4]). — Haec de inscriptionibus villae Rufinellae. Reliquae inscriptiones hoc capite editae — nam composui cum inscriptionibus repertis in ipso solo veteris Tusculi eas quae prodierunt in agro Tusculano non solum ibi ubi est Frascati, sed etiam ibi ubi est oppidum Monte Porzio, cum ex his certe n. 2580 vere sit Tusculana [5]) — reliquae inscriptiones hoc capite editae variis debentur auctoribus, quos enumerare non est opus, memorari tamen debet liber quem nuper scripsit Clara I. Wells mulier Britanna *The Alban hills*, vol. *I Frascati* [6]) (Romae 1878. 8°. 200 pp.), qui praeter multas inscriptiones vulgares vel etiam ex libris editis repetitas nonnullas habet antea non editas.

ponderata, repperi. Nam non solum textus inscriptionum idem est (errore ad huius corporis vol. VI n. 10603 v. 2 diversa lectio ex Matteio et ex codice Bononiensi adfertur), eaedem sunt locorum indicationes (nisi quod auctor codicis Bononiensis Latine eas vertit et interdum breviavit), sed etiam ordo quo recensentur inscriptiones idem est, id quod non aliter explicari posse puto quam ut homo aliquis doctus Romae ut puto degens inscriptiones ex libro Mattei excerptas in schedam retulerit (nam Matteius si ante oculos habuisset schedulam nunc Bononiensem, vix retinuisset eundem ordinem in referendis inscriptionibus et continuae narrationi libri sui inserendis). Selegit autem auctor schedulae Bononiensis, quisquis ille fuit, eas fere inscriptiones ad quas Matteius in margine libri sui nullum citat auctorem aut ineditam vel rarum, omisit eas ad quas citantur Fabrettius vel Gruterus

1) Fuit in his tegula inscripta M TVLI (huius corporis vol. I n. 1498) nunc adservata in museo Kircheriano. Hac relata a Zuzzerio p. 86 non sine specie veri ad M. Tullium oratorem et ipse Zuzzeri et post eum alii ea sunt ad definiendum situm villae Ciceronis Tusculanae. Inde ortae sunt lites diuturnae necdum sopitae, vindicantibus sibi Ciceronem monachis Basilianis qui constituti sunt Grottaferratae, Basilio Cardoni (de Tusculano M. Tullii Ciceronis, Romae 1757) et Iosepho Cozza (*il Tusculano di M. Tullio Cicerone*, act. Arcad. nov. ser. vol. 48 p. 97 seq.). Conferendus est de Rossi ann. inst. arch. 1873 p. 216.

2) A Nibbye pendet plerumque Melchiorri *Antologia* vol. XXI fasc. 61 (1826) in epistula data Romae d. 11 Dec. 1825.

3) Etiam publice verba fecisse de his effossionibus dicitur Biondi a P. H. Viscontio act. acad. pontif. Rom. X p. 29, scilicet quinquies in academia regia Taurinensi, quater in academia pontificia Romana, sed edita est ex his praelectionibus tantum una post mortem eius, in actis acad. pontif. Rom. X p. 379 seq.

4) Extat in castello Agliè inscriptio edita huius corporis vol. VI n. 2910 ex schedis Amatii, item a Carolo Promis *Torino antica* p. 358 n. 180 ex schedis Gazzerae, sed ea a Tusculo aliena est.

5) Etiam inscriptiones repertas Grottaferratae et prope Grottam ferratam Tusculanis esse adnumerandas supra dixi p. 244. — Accurata definitio terminorum antiqui Tusculani territorii hodie fieri nequit.

6) Indicavit librum et exhibuit Iulius Beloch.

2575 fragmentum marmoreum rep. fossionibus Biondii a. 1825 in monte Tusculano *sul confine di Tusculo della parte occidentale*, ubi prope ubi n. 2688 BIONDI ms. f. 4; Tusculi AMAT.

Apr.	Mai.	Iun.	Iul.	Aug.
	10 B C	8 G N MENTI		
	11 C LEM	9 H VEST	11 H C	
	12 D C	10 A N	12 A C LV*di*	
	13 E LEM	11 B MATR	13 B C IN CIR	
12 *ludi* CER	14 F C	12 C N	14 C C	12 H
13 *cid* LVDI	15 G EID MERC	13 D EID IOVI	15 D EID	13 A EID
xviz	XVII	XIIX	XVII	XIX
14 N LVD	16 H F	14 E F	16 E F	14 B
15 *fo* R	17 a C	15 F Q ST	17 F C	
		d f		

Typis expressum in folio singulari reperitur inter Biondii schedas f. 224 5, qui memorat f. 81' (in relatione data d. 18 Sept. 1825) et alibi (inde Canina p. 178), de visu Amati ms. Vat. 9751 f. 27. Recensuit Mommsen huius corporis vol. I p. 300.

Apr. 12 CIR Biondi, LCER Amati (hic e regione *Mai.* 13) — 14 V LVD Am., N LVD Biondi. — 15 a Biond., P Amat. — *Mai.* 10 BC Biond., *b*C Amat. — *Iun.* 8 CN MENT Amat. — *Iul.* 12 LV Biond., LX Amat. — *Aug.* 13 EID Biond., EII. Amat. — Discrimen litterarum maiorum minorumque observavit Amati, neglexit Biondi.

2576 cippus marmoreus BON. Ex Tusculo apud Ciampinium BON. Romae MVR.

CASTO
RIBVS
Q · FL
BALBVS
COS

Philippus Bonarroti cod. Marucell. A, 43 f. 16'; Murat. 363, 7, cui misit Ciampinius.

3 Q·ET Bon., Q·ET Mur., correxit Waddington collato titulo Bostrensi (Corp. III n. 95, Lebas-Waddington 3, 1946) dedicato *Q. Fl. Balbo leg(ato) Aug. pr(o) pr(aetore)* provinciae scilicet Arabiae.

2577 columna parva rep. Tusculi una cum n. 6976 et postea una cum ea adservata.

M · FOVRIO · C · F · TRIBVNOS
MILITARE · DE · PRAIDAD · FORTVNE · DEDET

Memorat Braun *bull. dell' Inst.* 1846 p. 171, sed qui videtur habuisse pro altero exemplo inscriptionis n. 6978. Ritschl priscae Latin. mon. epigraphica tab. XLIX a ad ectypum missum a Rosa; descripsit Mommsen huius corporis vol. I n. 64.

2 dedi ut descripsit Mommsen; FORT... (pro FORTVNE) Ritschl.

2578 columna parva. Rep. anno 1846 Tusculi effossionibus institutis a Campana ibi ubi ille putabat prodiisse n. 6799 seq., certe in villa Rufinella postea quoque extabat.

M · FOVRIO · C · F · TRIBVNOS
MILITARE · DE · PRAIDAD · MAVRTE · DEDET

Memorat primus Braun *bull. dell' Inst.* 1846 p. 171. Edita est a Campana in ephemerida *il Saggiatore* I (1844) p. 32 (inde *bull. dell' Inst.* 1847 p. 166) cum commentario Borghesii (repetito in eiusdem opp. 4 p. 129 seq.). Emendatam ad ectypum dedit Henzen syll. n. 6674. Denuo ad lapidem Mommsen huius corporis vol. I n. 63 (inde Garrucci syll. n. 970) et Ritschl p. Lat. mon. ep. tab. XLIX b, opusc. philol. tab. VIII a.

Hos duos titulos multo recentiores esse ea aetate quam indicant tam sermo vetustus quam litteratura, instauratos scilicet ad normam antiquissimi exempli, sibi persuasit Ritschl mus. Rhen. 16 p. 222 (= opp. philol. 4 p. 346), cf. p. Lat. monum. l. c.; de qua re videtur posse dubitari.

2579 basis lapidis Tusculani. Tusculi in villa Rufinella.

IOVI · LIBERTATI
SACRVM
POSITVM · AEDIL
P · VALERI · BASSI
PRAEF · FABRVM

Descripsit Henzen, recognovi ipse; imago est apud Ritschelium p. L. mon. ep. tab. LXXV L. Nibby *viaggio* 2 p. 44, *analisi* 3 p. 334; Melchiorri ms. et *Antologia di Firenze* vol. 61 fasc. 61 (1866) p. 124; Biondi ms. f. 66 (inde Canina p. 174); Amati ms. Vat. 9736 f. 9, 9761 f. 67' et apud Biondium ms. f. 33; Wells *Frascati* p. 219. Orelli 1286 cum add. Henzeni. Huius corporis vol. I n. 1124.

1 IOVI·LIBERTATIQ Meloh., male.

2580 parva ara marmorea. Apud Montem Portium in (agro) Tusculano DON. (Neap. ed.). — Apud Passioneium PASS. Romae in museo Vaticano MAR. et adhuc (*Gall. lap.* Dii I). — S. l. DON. (Vat.) FABR. — Romae in area S. Petri REIN.

M A R T I
G R A D I V O
D D
L · PLVTIVS · PIVS
AEDILIS . MONITOR
AVGVR · PRAEF · SACROR

Descripsit Henzen. Doni Vat. 7113 f. 194, Neap. p. 99, 6, ed. 1, 44 descriptam ab amanuense (inde pendet Fabretti 297, 168 'e schedis Barberinis', item, ut videtur, Reinesius 1, 670 'a schedis Langerm.'); Passionei 4, 16 (inde Donati 28, 4); Marini Vat. 9169 f. 67'; Borghesi *giornale arcad.* 4 (1819) p. 56 = opp. 9 p. 22; Henzen syll. n. 5679.

5. 6 *aedilis, monitor, augur, praef(ectus) sacror(um)*; aedilem videri esse *lustralem* (cf. infra n. 2603), monitorem eundem qui infra n. 2603 dicitur *mon(itor) sacr(orum)*, observavit Mommsen mus. Rhen. 1864 p. 462.

2581 in ruderibus veteris Tusculi.

MARTI · GRADIVO

Doni ed. 1, 46 (inde Donat. 29, 7) de visu, ut dicitur; schedae Donii cod. Marucell. A 693 p. 210. Vereor ne haec sit usta mero errore, initium scilicet eius quae praecedit.

2582 ara marmorea. Frascati in aedibus Aluffi Pentini.

NVMINI
DEORVM
D · D ·
Q · NAEVIVS
SCARPVS

Descripsit Rosa, unde edita est huius corporis vol. VI n. 239. Armellini *cronichetta mensuale* 1872 p. 141.

4 om. Arm. — 5 CARDVS Rosa.

2583 ara marmorea. Frascati *nella parte superiore della medesima vigna* (significatur ut videtur *la vigna d'un cittadino, sotto la villa, che una volta fù de' Signori Vespignani e oggi è de' PP. di S. Maria in Campitelli di Roma*, i. e. ubi extat n. 2766, vel ipsa villa Vespignaniorum) MATTEI. Apud Passioneium PASS. Nunc in museo Vaticano.

ARA
SOLIS

Descripsit Henzen. Mattei p. 21 (inde Mur. 169, 7; neque aliunde Vulpi 8 p. 184); Passionei 2, 3; Marini Vat. 9126 f. 82.

2584 Tusculi in repositis villae Rufinellae

VENERE · E
ITELIA · PL
D S D

Descripsit de Rossi.

1 *Venere E(rucinae)* supplevit Mommsen

2585 basis marmorea. Tusculi in villa Rufinella.

VICTORIAE
AVGVST

Descripsi. Nibby *viaggio* 2 p. 36, *analisi* 3 p. 931; Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 (1826) p. 166, Amati ms. Vat. 9738 f. 1, 9791 f. 90', apud Biondium ms. f. 33; ipse Biondi ms. f. 98 (inde Canina p. 147); Wells *Frascati* p. 213.

2586 cubus ex lapide Albano. Tusculi in repositis villae Rufinellae ROSSI; idem nuper frustra quaesivit.

TER · SEI
PORPEN
DAT

Descripsit de Rossi.

2587 ara ex lapide Albano. In monte Portio

L · CANINIVS · C
AVIDVS · F
LVBENS · DED
MERITO

Lupi Vat. 9146 f. 49' et apud Vulpium Lat. 8 p. 216 (inde Canina p. 193).

2 AVIDIVS Vulpi. — 4 pro DED scr. DED

2587 a parva basis marmorea, incertae originis est Frascati apud Alex. Fausti.

C · IVLIVS
LIBERALIS
V · S · L · A · D

Descripsit Helbig

2588 basis marmorea, litteris detritis, parte scripturae effracta. Tusculi rep. anno 1825 (*sul confine di Tusculo dalla parte occidentale* BIOND. f. 4), extat in villa Rufinella.

////////
/////VNA//
////ISSIMA//
TvSCVLANAE
C · PRASTINA
PACATVS COS

Descripsit Mommsen, recognovi ipse. Biondi ms. f. 225' (inde Canina p. 140), qui memorat praeterea f. 4. 93. 161; Amati ms. Vat. 9751 f. 22 (ab Amatio Borghesi *bullett. archeol. Napolet.* 1844 p. 113 = opp. 4 p. 462); Melchiorri ms. et *Antologia* vol. 21 fasc. 61 (1826) p. 127, *memorie romane di antichità e di belle arti* 3 (1826) p. 109 (inde sine dubio Cardinali *dipl.* n. 35).

1 plane evanuit. — 2 dedi ut excepit Mommsen; ego nihil vidi, omittit item Melch., VIIAE Am. (TVNAE Borgh.), FORTVNAE Biondi. — 3 dedi ut excepi; ////ISSIMAE Momms., ISSIMAE Am. (TISSIMAE Borgh.), CASTISSIMAE Melch., POTENTISSIMAE Biond. — 4 TVSCVLANAE Am. Melch., TVSCVLAN Biond.

Sacrum esse titulum non certum, sed verisimile est. — 5. 6 est C. Prastina Pacatus Messallinus cos. ordinarius a. 147, ut demonstravit Borghesius l. c.

2589 columella. Tusculi ad villam Rufinellam HENZ., in repositis eius villae ROSSI.

L · TETTIVS
HERMETIO
S · VIR · AVG
SACERDOS
ISIDIS
V · L · S

Descripsit de Rossi. Henzen *Zeitschrift für Alterthumswissenschaft* 6 (1848) p. 309.

3 S·VIR Rossi, ΣVIR Henz.

2590 Tusculi nuper rep. CANINA. Tusculi MOMMS., in muro casae rusticae (i. e. ibi ubi n. 2611. 2623 c *f.* 2632 *a*) HENZ. Ego frustra quaesivi.

*d*EDICAT/// VIII · K · IVL
commodo aug. n. ET
*pla*ERIONE · II · COS · LOCVS · DATV*s*
a SESTIO · RVFO · CVRAT · OPERI*s*
*ae*DIL · L · AVILLI · METILIANI · ET ·
VIRI · RVFI ·   a. 186

Descripsit Mommsen anno circiter 1846, vidit etiam Henzen. Canina p. 176 cum supplementis Borghesii.

4 fin. praestat fortasse CVRAT·OPERV*m*. — 5 cf. n. 2555.

2591 basis magna marmorea. Frascati in villa Rufinella.

ti. caesari divi augusti fil.
divi iuli n. augusto
PONTIF · MAX · COS *v* ... *a*
IMP · VIII · TRIB · POT · XXXI/   a. 30/31
EX · S · C

Descripserunt olim Henzen, nuper Lanciani. Biondi ms. f. 37 (inde Canina p. 175); Kellermann *bull. dell' Inst.* 1835 p. 154; Wells *Frascati* p. 210.

4 litterae pleraeque dimidiae tantum extant; om. eas Biondi. PONTIF·MAX·| Lanc., PONTIF·MAX·CO| Henz., PONTIF·MAX·COS·II| Kell. — 2 fin. XXXII Biond., XXXI... Lanc., XXXI Kell. Henz.

2592 epistylium marmoreum. Frascati in villa Rufinella.

*ti. caesari divi aug*VSTI · F · DIVI · IVLI · N · AVG*usto*
*pontifici ma*XIMO · TRIB · POTEST · XXXIII · COS · V · IMP · VIII   a. 32/33
... · PRISCVS · PILIVS · CVRATOR · LVSVS *iuvenalis*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Biondi ms. f. 36; Amati ms. Vat. 9738 f. 6 et apud Biondium ms. f. 33'; Canina p. 176; Kellermann *bull. dell' Inst.* 1835 p. 154, cui descripsit Schepping; Henzen *syll.* n. 7153; Wells *Frasc.* p. 211.

2593 legitur sine loci indicatione in schedis BIONDII. — Tusculi CANINA.

IMP · NERVAE · CAES AVG PONT · MAX · TRIB   a. 96/98
POTEST · COS · P · P
SPQ *tus*CVLANVS

Legitur manu mihi ignota inter schedas Biondii f. 30'. 31. Inde sine dubio repetivit Canina p. 175.

1 fin. TRIB Can. — 3 SP O CVLANVS traditur.

2594 fragmentum marmoreum litteris magnis et pulchris, inter Tusculana BIOND.

*anto*NINI · AV*g*
trib POT · XVII · IM*p*
*fi*L · DIVI HV...

Servavit Biondi ms. f. 37. Inde Canina p. 175.

Videtur spectare ad M. Aurelium et ad annum p. C. 163; 3 fin. lege *divi Hadriani nep.*

2595 Tusculi AM., in villa Rufinella, addit MOMMS.

trib. POT · VI
divi m. ANTONI*ni filio divi*
*commodi f*RATRI · DI*vi antonini pii nep*
*divi hadri*ANI · PRON*epoti*

Amati ms. Vat. 9751 f. 26; descripsit Mommsen.

1 I·POT Am. — VT Momms.

Spectat ad Severum.

2596 basis marmorea. Frascati in horto Borghesiano SPON (*à Monte Dracone* addit *voyage*) et similiter RELIQVI. Nunc extat in villa Borghesiorum quae dicitur Taverne. — Rep. *fra le ruine di Larinio* RICCHI, errore.

IMP · CAES · M · AVRELIO · AN
TONINO · PIO · FELICI · AVG
PRINCIPI · IVVENTVTIS · NV
MINI · PRAESENTI · RESTITV
TORI · ET · CONSERVATORI
SEMPER VITAE ADQVE
DIGNITATIS SVAE · DE
VOTISSIMVS · NVMI
NI EIVS
M · AEMILIVS MACER FAVSTINIA*nus*
V · C ·

in latere intuenti dextro:

sic DEDC · XVIII · KAL
sic SEPTEM·Ɔ
sic CATIO S·ABINO II · ET CORNE   p. C. 216
LIO · ANVLLINO · COS

Descripsi. Spon misc. p. 271, *voyage* t. III p. 50 (cf. t. I p. 56 et 298). Fabretti 682, 70 cf. err. typ. (inde Mattei p. 77, item ut videtur Ricchi *uomini illustri* p. 147); Giorgi sched. Casanat. descripsit d. 1 Oct. 1732; Lupi apud Vulpium Lat. 8 p. 143 (inde Canina p. 176), denuo ad lapidem exactam Vat. 9143 f. 4. Donati 176, 1 ex schedis suis, ut dicit, Wells *Frasc.* p. 229; Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 205. Orelli 932.

1. 2 litteras quas inclusatis dedi, nunc deperditas, ut extantes in lapide dant Spon Fabr. Giorg. — 10 M Fabr. Lupi, A Spon; mihi illud verum videbatur esse. — AVRELIVS pro AEMILIVS Fabr., errore. — In latere 3 C·ATIO Spon (*voy.*) Fabr. Lup. — Qui titulum posuit M. Aemilius Macer Faustinianus frater fortasse fuit vel filius M. Aemilii Macri Saturnini legati Numidiae (cf. vol. VIII p. 1065). Aemilius Macer auctor iuris civilis notus est ex digestis.

2597 Tusculi in repositis villae Rufinellae.

imp |CASS·| m. aurelio
seve|RO · AL|exandro
pio f|ELICI · |invicto aug
divi s|EVERI ·| pii nepoti

Descripsit de Rossi.

2 AL litterae erasae sunt, sed leguntur.

2598 *travertino* BIONDI, sed qui statim addit: *non mi ricordo bene se è in marmo.* Inter Tusculanas dat BIONDI, addit: *sulla strada*

DL
RINCIPI
RI · NOVOR
P

Servavit Biondi ms. f. 26'. Inde Canina p. 176.

Exhibui ut traditur. — 1 DI Can. — 3 Bn. R incertum esse dicit Biondi.

2599 fragmentum ingentis epistylii marmorei *in una vigna sotto il Tusculo dalla parte detta della Molara* ROSSI (a. 1842), idem postea frustra quaesivit.

asini|A · POLLIONIS · F
asi|NI · CELERIS · n
asin|IVS · POLLIO · F| ilius

Descripsit de Rossi et edidit apud Borghesium opp. 3 p. 351, ann. inst. arch. 1873 p. 185.

Confert Rossius Hieronymum ad Eusebium a. Abr. 2020 (p. 148 Sch.) *Asinius Pollio orator et consularis qui de Dalmatis triumpharat LXXX aetatis suae anno in villa Tusculana moritur*, idem monet in effossionibus Tusculanis prodiisse tegulas cum sigillo aliunde non noto *Asin. Poll.* vel *A. Poll.* (descriptas ab Amatio et editas a Borghesio opp. 3 p. 361; 6 p. 293 n. 12. 13).

2600 basis lapidis Tusculani similis eis quibus inscriptae sunt n. 2601. 2647 seq. eiusdem omnino temporis cuius sunt illae et eodem sine dubio loco reperta (foro quod sibi finxit Tusculano eam adtribuit Canina p. 117). Extat Tusculi in villa Rufinella.

Q · CAECILIVS
METELLVS
COS

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Est huius corporis vol. I p. 280 n. XIII et in tabula Ritscheliana LXIX e. Nibby *viaggio* 2 p. 37 (inde sine dubio Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 p. 125), *analisi* 3 p. 351. Amati ms. Vat. 6736 f. 2, 9761 f. 31 et apud Biondium ms. f. 23; Biondi ipse ms. f. 36 (inde Canina p. 117), idem misit Borghesio qui edidit *Sagg.* 1 p. 34, edidit denique ipse act. acad. pontif. archaeol. X p. 200 (in dissertatione lecta d. 21 Feb. 1839).

Quis ex Quintis Caeciliis Metellis consulibus significetur, incertum est.

2601 basis lapidis Tusculani similis eis quibus sunt inscriptae n. 2600. 2647 seq. Tusculi in villa Rufinella (foro suo Tusculano adtribuit Canina p. 116).

M · FVLVIVS · M · F
SER · N · COS cos. a. u. 565
AETOLIA · CEPIT

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Est huius corporis vol. I n. 534 et in tabula Ritscheliana XLVIII E = LXIX E. Nibby *viaggio* 2 p. 36 (inde ut videtur Melchiorri *Antologia di Firenze* vol. 21 fasc. 61 p. 126), *analisi* 3 p. 351; Amati ms. Vat. 6736 f. 4, 9761 f. 30 et apud Biondium ms. f. 33; Biondi ms. f. 36 (inde Canina p. 116); Wells *Frasc.* p. 212. Garrucci syll. n. 874. Orelli n. 562.

2602 in sepulcro magno rotundo ad viam qua a Latina in arcem Tusculanam ascenditur litteris magnis aetatis Augusti

M · COELIO · M · F · VINICIANO
PR · PRO · COS · TR · PL · Q
OPSILIA · VXOR · FECIT

Descripserunt de Rossi et Henzen, hic et misit Borghesio (unde edita est in Borghesii opp. 1 p. 151) et edidit ipse *bull. dell' inst.* 1845 p. 122. syll. n. 6358. Est huius corporis vol. I n. 641 et in tabula Ritscheliana LXXXIX c.

M. Coelius Vinicianus memoratur a Caelio apud Ciceronem ad fam. 8, 4, 2 et a scriptore belli Alexandrini c. 77. Tribunus plebis fuit a. 701, ut colligi potest ex Caelio l. c., anno 707 a Caesare cum duabus legionibus Ponto praefectus est, teste scriptore belli Alexandrini l. c., quod munus omittitur in inscriptione; praetura et proconsulatus ad quod tempus pertineant, ignoratur. Haec fere Mommsen (paullo aliter atque Borghesius) vol. I l. c.

Scripti sunt hi tituli eodem tempore quo n. 2647—2661, id est aetate circiter Augusti.

2603 basis lapidis Tusculani HENZ., basis marmorea NIBB. (anal.) ROSS. Tusculi in villa Rufinella. — Ego frustra quaesivi.

M' · CORDI · M' · F
RVFI
PR · PRO · COS
AED · LVSTR · MON · SACR

Descripsit de Rossi anno 1844, anno fere 1847 viderunt Henzen et Mommsen. Amati ms. Vat. 6736 f. 6, 9751 f. 26', apud Biondium ms. f. 33, apud Borghesium *giornale arcad.* 14 (1822) p. 372 (*decad. numism.* V p. 18, = opp. 1 p. 269). Nibby *viaggio* 2 p. 22 nde verba repetivit Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 p. 126; item inde Canina p. 174), *analisi* 3 p. 352; Biondi ms. f. 26; Cardinali *dipl.* n. 25. Orelli 3142.

4 SACR Rossi idemque ut videtur Henzen, item Amat.; SAC alii plerique. — Lege *aed(ilis) lustr(alis) mon(itoris) sacr(orum).* Ita Mommsen (mus. Rhen. 1884 p. 458) collato n. 2580 ubi plene scriptum est *monitor*. *aed(ilis) lustr(ationis) mon(itis) sacr(i)* proposuerat Amati.

M'. Cordius Rufus is qui fuit triumvir monetalis anno 705 vel paulo post testibus nummis (cf. Mommsen *G. d. R. Münzwesens* p. 891. 657 Cavedoni in Borghesii opp. 1 p. 266 not. 3), ab hoc non diversus est. — In nummis his quod Castores interdum repraesentavit, id fecit Cordius Rufus ut originem suam Tusculanam (Borghesi opp. l. c. p. 270) ea re indicaret. Similiter M'. Fonteius, quem Tusculo oriundum fuisse constat ex oratione, qua Cicero eum defendit 18[14], 41[31], Castorem et Pollucem nummis suis insculpsit (Mommsen l. c. n. 198 p. 673. n. 221 p. 591).

2604 in Tusculano GVD., in villa Rufina nob(ilium) de Falconeriis in Tusculano FABR., Tusculi in villa Falconeria LESL.

M · CVSINIVS|M · F · VEL
AED · PL · AERARIO|· PRAEF · PR
M · CVSINIVS · ·|F · VEL · PATER
FICTORIA · C · F|MATER
5 CVSINIA · M · F · S|OROR

Utramque partem descripserunt Fabretti 240, 642 (inde Mattei p. 64 Vulpi Lat. 8 p. 169) et Anonymus apud Gudium ms. 535, f. 2, illi coniunctas, hic separatas partes exhibens; solam partem interiorem dextram descripsit Lesleus apud Lupium Vat. 8143 f. 15' et apud Vulpium Lat. 8 p. 146.

2 AERAR Gud. omissa I. — 3 lacunam post CVSINIVS notavit Fabr. — F habet solus Gud., om. Fabr. et Lesl. — 4 C·F om. Gud., habet solus Fabr. — 6 CVSINIA·M·F·S om. Gud., servavit igitur solus Fabr.

Aerario praefectus quod dicitur Cusinius, non *praefectus aerarii Saturni*, indicat fuisse hoc munus extraordinarium, non legitimam praefecturam institutam a Nerone. Etiam propter omissionem cognominum hic titulus Nerone antiquior erit.

2605 cippus marmoreus. In villa Tusculana nobilium de Rocciis FABR., similiter LVPI. Extat eodem loco, quo viderunt illi, Frascati in villa Muti. — Potest esse originis urbanae, ut urbanus videtur esse titulus eodem loco extans huius corporis vol. VI n. 1625 *a*.

protome

DIS · MANIBVS
M · PVBLICI · M · LIB · VNIONIS
TE · ROGO · PRAETERIENS · FAC
MORA · ET · PERLEGE · VERSVS · QVOS · EGO
DICTAVI · ET · IVSSI · SCRIBERE · QVENDAM
EST · MIHI · TERRA · LEVIS · MERITO · SED · QVIESCO
MAEMORE · CLAVSVS · REDDEDI · DEPOSITVM
COAGLAVI · SEMPER · AMICOS · NVLLIVS · THALAMOS
TVRBAVI · NEMO · QVERETVR · CONIVNX · SACRA
MIHI · MECVM · BENE · VIXIT · SEMPER · HONESTE
PRAESTITI · QVOD · POTVI · SEMPER · SINE · LITE · RECESSI
VNVS · AMICVS · ERAT · TANTVM · MIHI · QVI
PRAESTITIT · OMNIA · SEMPER · HONESTE
T · FL · HERMES · V̄ · Q
TVNC · MEVS · ADSIDVE · SEMPER · SENE · LVXIT · AMICE · FOCVS
FECIT · VNIO · SIBI · ET · GALLIAE · TYCHE
OPTIMAE · CONIVGI · ET · AEMILIO
ISIDORO · VERNAE · SVO · ET · POSTERISQ
SVORVM · ET · CONIVGIS · SVAE
ET · ISIDORI · ET · SVORVM · POSTERISQ · ET
M · PVBLICIO · FELICI · ALVMNO · SVO

Descripserunt Henzen et de Rossi. Fabretti 223, 123 (inde Mattei p. 63); Lupi Vat. 2143 f. 8 et apud Vulpium Lat. 8 p. 120. Nibby analisi 3 p. 352 (inde Canina p. 171). Burmann anth. Lat. 4, 24; Henzen syll. n. 7418.

14 *v(iator) q(uaestorius)*. — 15 ADSIDVS Henzen, errore calami ut puto. Ceterum cf. Tibull. 1, 1, 2: *dum meus assiduo luceat igne focus.*

2606 *a* et *b* fragmenta scamni sive sedilis; ex amphitheatro Tusculano eruta anno 1852 ROSSI. *c* in amphitheatro vidit BENND. — Ego anno 1878 ibi inveni solum *a*, *b* et *c* frustra quaesivi.

a]ET · FVSC[*b*]IANI C · I[*c*]NIANO[

Fragmenta *a* et *b* descripsit de Rossi, solum *a* ego; *c* descripsit Benndorf.

Fragmentis *a* et *b*, quae eiusdem inscriptionis esse iudicavit Rossius, coniectura adiunxi *c*, non solum propter locum quo extabat, sed etiam propter magnitudinem litterarum; nam et ego in fragmento *a* et Benndorfius in *c* litteras altas esse centim. fere 12 adnotavimus. Neque obstat, quod mihi fragmentum *a* ex saxo Tusculano (*sperone*), Benndorfio fragmentum *c* ex saxo Albano (*peperino*) esse visum erat: nam cum illud saxum ab hoc vix dignoscatur, alteruter nostrum potest erravisse. Praeterea vidi in amphitheatro lapidem eiusdem formae non inscriptum.

2607 magnus cippus marmoreus. Rep. mense Oct. 1727 a Falconierio cardinali *in cima al Tuscolo* GHEZZI, rep. Tusculi VETT., rep. a. 1728 Frascati *près du chemin qui conduit par le haut de la montagne de la vigne Pamphile à Monte Dracone* AVRIL. Mox translata est Romam in aedes Falconerias (*via Giulia*), ubi extat.

M · GAVIO · T · F · VEL ·
APPALIO MAXIMO
urceus C · V patera
SODALI HADRIA
NALI · LEG · PRO · sic
MAEEONENSIS
Q̄ · AVG ·
GAVIVS · FORTIS · LIB ·
ET · PROC · OB MERI
TA · SIVS

Descripsit Bormann. Exhibent Ghezzi ms. Angelic. f. 72; Fr. Vettori in epistula ad Gorium data d. 10 Iul. 1728 (cod. Marucell. A 63); Alexander Capponi misit Muratorio (sched. Murat. 21, 231), unde edidit Muratorius 102, 1; (Vic et Vaissete) *Histoire générale de Languedoc* tom. I (1730) p. 520 (add. ad lib. 3) missam Roma ab Iosepho Avril.

M. Gavius T. f. Vel. Appalius Maximus parentela coniunctus fuisse videtur cum M. Gavio Maximo praefecto praetorio Pii imperatoris et cum T. Appalio T. f. Vel. Alfino Secundo, quorum amborum tituli extant Firmi Piceni (vol. IX, 5357—5360); fortasse ex hoc genitus ab illo fuerat adoptatus.

2608 Fraschati *nella vigna del Conte* [?] *Michel Agnolo* ANON., Frascati . . . MAN. Tusculi recens eruta SIRM. ms.; Tusculi in vinea quadam ID. ap. Grut. — Extra urbem in via Nomentana, villa Caesia GRVT. ed. 2.

DIIS MANIBVS
GAVIAE
HELPIDI
VXORI · SANCTISSIMAE
ET · FLAVIVS · AVG · L
EPAPHRA
PROC · VILLARVM
TVSCVLANARVM

Manu ignota legitur in schedula solitaria apud Panvinium Vat. 6032 f. 128, Manutius Vat. 5232 f. 222'; Sirmond. ms. Paris. suppl. Lat. 1412, 141 et 1420, 27. A Sirmondo Grut. 1112, 2, in cuius ed. 2 laudatur etiam Gudius. E Grut. repetiverunt Mattei p. 42; Vulpi Lat. 8 p. 103; Canina p. 168.

Consentiunt auctores, nisi quod v. 1 habet solus Panvinius, et quod in Grut. editione altera Gudius dicitur exhibere v. 2 GAVDIAE, 4 SANCTISSIME.

2609 Fraschati [Faliscis DON., errore] apud S. M. Magdalenam.

SEX · QVINTILIO · SEX · F · ANI
VALERIO · MAXIMO
LEG · PROVINCIAE · ACHAIAE · PRAETORI
TR · pL · QVAESTORI · PROVINCIAE · ACHAIAE
TR · MIL · LEG · Ī · ITALICAE · ET · XIII · GEMINAE
IIII · VIR · VIAR · CVR

Servavit cod. Redianus f. 142' eodemque exemplo Andr. de S. Cruce cod. Hamilt. f. 24'. Ex codice Rediano Gudius ed. 137, 10; neque aliunde Donius ed. 5, 229 (inde Mur. 732, 1) 'ex ms. ant.'

Versuum divisio incerta est. — 4 TR·L traditur.

Filius fortasse eius qui memoratur Corp. vol. III n. 384 (Henzen 5270).

2610 magna basis marmorea. Rep. *nel costruire una strada a piedi della collina, su cui sorge la villa Aldobrandini a Frascati* BORGH. Extat Frascati in villa Aldobrandinia.

rvbELLIAE
urceus blaNDI · F · BASSAE patera
OCTAVI · LAENATIS
SERGIVS · OCTAVIVS
LAENAS · PONTIANVS
AVIAE · OPTIMAE

Descripserunt de Rossi et Henzen, vidi ipse. Borghesi *bull. dell' inst.* 1845 p. 126, opp. 4 p. 480; Henzen syll. n. 2323 cum add., iterum n. 5227; Wells *Frascati* p. 124.

2 significatur Rubellius Blandus, progener Tiberii Caesaris (Tac. ann. 6, 27), cuius filios praeter hanc Rubelliam Bassam novimus Rubellios Plautum (Tac. ann. 13, 12 et alibi) et Drusum (Orell. 278). — 4. 5 est consul ordinarius anni 131. Haec Borghesius.

2611 fragmentum epistylii, ut videtur, marmorei in vetere Tusculo insertum muro casae rusticae (ibi ubi n. 2683 cf. 2638 a).

P · SVLPICIVS · C · ANTONIVS CEN
P · N · N · T · VICO · GALB · P · PETICIVS · P · L · APOLLODORVS

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Ediderunt Mommsen, qui vidit, huius corporis vol. I p. 568; Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 178.

Antonium aliquem et P. Sulpicium (Rufum) a. 718 censores fuisse noveramus ex tabula Colotiana huius corporis vol. I p. 466. illum fuisse C. Antonium consulem a. 691, quem iam a. 710 petisse censuram constabat ex Cicerone (Phil. 2, 38, 98), haec inscriptio docet. Haec fere Mommsenus vol. I l. c. — 2 in. litterae singulares non intelleguntur; sed et totus titulus obscurus est. Opera publica municipiorum iure spectavisse ad censores Romanos constat; sed non minus certum est, mature municipia opera sua publica curare coepisse, neque ullus extat praeter hunc titulus censorum Romanorum in municipio aliquo. Ne id quidem patet, quomodo cum censoribus populi Romani in eodem titulo coniungi potuerit homo libertinus P. Peticius Apollodorus.

2612 fragmenta marmorea in vinea quadam prope Frascati (Gabios versus) regione dicta *Prata Porci*.

a *b* *c*

PRO · COS · ASIAE · PER · TRI*ennium*
HIC · LECTVS · EST · AB · DIVO · CLAVD*io inter patricios(?)* .
provinciam . . REM OPTINVI

Fragmenta *a* et *b* descripsit et dedit mihi Beloch, postea *b* et *c* descripsi ipse; *a* frustra quaesivi. Omnia adiunctis aliis (cf. infra) edidit Clara Wells *Frascati* p. 283. 284.

Fragmentum *c* superest ex alio versu ac fragmenta *a* et *b*. Praeterea Wells edidit in eadem vinea extantia vel reperta fragmenta haec

IVM			
..OR	CO	PR	·IO
LL	NIT	STE	AESTO
AER	EOP	NIN	ETS
CE			

Ex his quartum cum fragmento supra *b* composuit sic.

AB · DIVO · CLAVDIO
*qu*AESTOr
ETS

fortasse recte. — Wells et Beloch rettulerunt ad Eprium Marcellum, quem solum novimus proconsulem Asiae per triennium (Corp. X, 3853, Borghesi opp. 3, 286).

2613 in praedio equitis Silvae sub Tusculo FABR. *Dentro una vigna nella tenuta detta di San Matteo* MATT. *Nel territorio di Frascati, nella vigna detta di S. Matteo* ROSA. Ibi anno 1880 frustra quaesivi.

/ /
/ /
/ /
EX HISPANIA · VLTERIORE · PROVINCIA
E BAETICA · MVNICIPIVM · CONCORDIA
IVLIA · NERTOBRIGENSE · PVBLICE

Fabretti 105, 247 (inde Mattei p. 82, non de visu, licet locum diversa ratione ac Fabrettius et recte significaverit, nam hoc potuit habere ex accuratiore agri Tusculani notitia; ex Matteio Vulpi 8 p. 160; ex hoc Canina p. 173), P. Rosa descripsit.

Dedi exemplum Fabretti, qui solus tres versus priores abrasos esse adnotavit, in ipsis verbis consentit Rosa, nisi quod in v. 6 ante PVBLICE lacunam duarum vel trium litterarum notavit.

2614 Tusculi in repositis villae Rufinellae.

. VE VS
.
. · AGRI
SODALI

Descripsit de Rossi.

2615 fragmentum marmoreum Tusculi in repositis villae Rufinellae.

PROC
SVP

Descripsit de Rossi.

2616 cippus marmoreus. *A Monte Porzio nella vigna del sig. Seccarelli* MAR., *nella vigna Filonardi* (*Lionardi* EGO), *territorio di Monte Porzio* ROSA EGO.

D · M · S
P · AVIDIO
TRACNALO
PRAEFECTO · COH
I ITRN · TRIBVNO
COH · EOCERI
GENERO
OPTIMO

Descripsi. Legitur manu ignota et imperita apud Marinium cod. Vat. 9131 f. 81, Kellermann vig. 267, cui descripsit Gravo, P. Rosa descripsit.

2617 Tusculi in villa Varesia GIORG. In villa praesulis *degli Atti* ad senticetum Cryptae ferratae PLAC. — Tibure MVR. errore.

CLAVDIO VERO
EVOK · FLAVIA VERA
MT · ET CLAVDIVS
VERVS · FIL · BENE
MERENTI FECE
RVNT

Giorgi sched. Casanat.; Muratori 606, 8 missam a Ramagginio, Placentini comm. Graecae pronunc. (1751) p. 49.

2 Flavia Vera *praesul* (?) *sacerdot(um) Tusculanor(um)*, defuncta annorum sex teste titulo originis incertae Corp. VI, 2177, huius Flaviae Verae potest fuisse propinqua.

2618 *cippo sepolcrale posto in terra vicino ad alcune sostruzioni nella campagna non molto lontano dalla strada di Frascati passata la solita di Vermicino, a man dritta nel venire a Frascati* GIORGI. — Prope Tibur MVR., errore ut in n. 2617.

O M
A FAGIO A//////
PROCVLO
PRAEF CON · T · DA*corum*
E TRIB · MIL · LEG · II · AD
IVTRICIS FECIT
LVCCEIA M FILIA
NEPOTILLA
MARITO OPTIMO

Giorgi sched. Casanat., qui descripsit mense Oct. 1734; Mur. 818, 6 missam a Ramagginio.

1 fin. M, 2 fin. A om. Mur. — 4 fin. DA.. Mur., D.. Giorg.

2619 *Frascati in limine cuiusdam tabernae in via delle Monachelle.*

RIANO · SQ · TI
O CHORTE
SECVNDA MA
SSIM *reliqua latent*

Descripsit de Rossi.

2620 Romae apud Institutum archaeologicum (antea apud Kellermannum) extant fragmenta duo, alterum vv. 6—12 partis intuentibus sinistrae, alterum vv. 8—11 fin. complectens; tertium habens vv. 1—7 extremos extat in museo Vaticano (*Gall. lap.* omne genus VIII, collocatum ibi a. 1855). Omnia Ficuleae, id est in fundo *la Cesarina* via Nomentana, reperta esse putabat AMAT., sed vidit ea sine dubio non Ficuleae, sed Romae apud antiquarium aliquem (Vescovalium ut puto). Cur reperta putem non Ficuleae, sed Tusculi, infra dixi.

M · CVTIO · TI · F · SEVE|*ro* — ENO · SATVRNIN
R
REFECTVM · EX| *pecunia* — cONTVLERVNT
Q · ASCONIVS — mODESTVS · FS
Q · POMPONIVS — ATIS · PR
M · CEPPIVS · TI · F · SEVERVS — C · FABIVS · C · F · PAs — F · SEVERVS — D · CORNELIVS · D · F · FIRMVS
L · TVCCIVS · L · F · BASSVS — A · ANCHARIVS · A — mELISSVS — D · — TEIVS · D · F · LIBERALIS
M · MODIARIVS · M · F · CLEMENS — TAVRVS · CANIN — NAIVS · M · F · FVSCVS
Q · FABIVS · Q · F · MODESTVS — L · VOLCACIVS — M · POPILLIVS · M · F · LAENAS
C · OPPIVS · C · F · ASIATICVS — L · ACESTIVS — SIMNIVS · L · F · BITHYNICVS
C · PLAETORIVS · C · F · IANVARIVS — M · TVSCVLANIV — FLAVIVS · L · F · FAC — L · VOLVNSEIVS · L · F · FLAMININ
ITEM · AVGVSTALES · AEDITVI · | *castoris et · POLLVCIS*

Descripsit Bormann fragmenta duo Instituti archaeologici (eadem edidit Iahn Specim. epigr. p. 42; inde partem intuenti sinistram repetivit Henzen syll. n. 6022); fragmentum Vaticanum descripsit de Rossi, contulit Schmidt (inde huius corp. vol. VI n. 10468); hoc et illa recognovit Huelsen. Omnia quae supra proposui solus habet Amati ms. Vat. 9742 f. 12 (v. 1—3 integros, reliquorum partem intuenti sinistram, praeterea vv. 11. 12 medios). f. 19' (partem intuenti dextram). f. 21' (ex parte intuenti dextra v. 8—11). f. 22 (partem intuenti sinistram omissis principiis v. 1. 3); idem miserat Borghesio, ut intellegitur ex epistula huius ad Amatium data d. 2 Ian. 1822 (edita in Borghesii opp. 2 p. 277). Composuit Henzen et edidit ad Borghesii opp. 2 p. 277 not. 2.

Inclinatis dedi ea quae solus servavit Amati. — II, 2 ex cognomine C. Fabii C. f. litterae duae primae, quas supersunt, certae videntur Huelseno, tertia potest fuisse s; significari puto C. Fabium C. f. Passienum Saturninum tituli infra n. 2626, qui videtur nominari item in v. 1, una cum eodem M. Cutio Ti. f. Severo, quocum est coniunctus in v. 6. — IV, 7 littera quae fuit ante TEIVS incerta est; fuit puto ibi FONTEIVS vel DISTEIVS.

Tusculo tribui (praeeunte Henzeno *Zeitschrift f. Alterthumsw.* 1846 p. 368) maxime propter v. 12, ubi memorantur Augustales aeditui Castoris et Pollucis; nam hos aedituos Tusculi collegium effecisse et aliquo modo coniunctos fuisse cum Augustalibus constat ex inscriptione certae originis Tusculanae infra n. 2637. Accedit nomen M. Tusculanii v. 11. — Praeterea C. Fabius C. f. Passienus Saturninus, qui memoratur in titulo certe Tusculano infra n. 2626, videtur nominari hic et in v. 1 et in v. 2 (cf. supra). Denique Volcacius aliquis, quod nomen est II, 9, et Plaetorius, quod est I, 11, redeunt infra in titulo municipali n. 2632.

Qui fuerint homines numero ut videtur viginti quattuor (praeter praetores vel praefectos — fortasse praefectos sacrorum cf. n. 2262 — duos vel quattuor, vv. 4. 5), ingenui vel omnes vel certe ei quorum nomina plena extant, qui ad reficiendum aedificium aliquod pecuniam contulerant, ignoratur. Popillium Laenatem memoratum v. 8 fin. Borghesius opp. 6 p. 277 coniecit stirpem ducere a Popilliis Laenatibus liberae reipublicae. Quod fieri potest ut verum sit; etiam Taurus Caninius (II, 8) propter praenomen insolitum videtur esse ex stirpe senatoria Caniniorum (cf. n. 2622). Sed reliqua nomina multo sunt modestiora et vix senatorum. Diversi ab his viginti quattuor sunt Augustales aeditui Castoris et Pollucis, qui item in monumentum illud contulerant.

2621 basis lapidis Tusculani. Inter rudera Tusculi, ibi ubi dicitur *villa di Tiberio*.

M · ACILIVS · CA
· · · · · · · · · GE
AED QIN
ARGENTO · MVLTATIC*io*

Descripsi post Rossium et C. L. Viscontium.
1 fin. potest fuisse tam CAN... quam CAM... — 3 *aed(ilis) q(u)in(q(uennalis)*.

2622 partes quattuor epistylii lapidis Tusculani alta cm. 24 litteris altis cm. 14, aetatis fere Augusti, ut videbatur Henzeno, Tusculi in villa Ruffinella.

a b c d
C · CAELIVS · C · F · RVFVS · C · CANINIVS · C · F · REBILVS · A*ediles*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Haec fragmenta omnia sed non coniuncta exhibet Amati ms. Vat. 9738 f. 8. 9'; fragmenta *b c d* Canina p. 175; *b d* Biondi ms. f. 36'. Coniuncta, sed ex parte confusa cum alienis (cf. infra), exhibet Amati apud Biondium ms. f. 33' et inde Canina p. 176.

In fragmento *b* littera L ex parte tantum superest, male eam pro C habuit Amati. Unde accidit ei, ut cum fragmenta huius inscriptionis disiecta componere vellet (ap. Biondium ms.), huic fragmento substitueret particulam *a* inscriptionis n. 2223. Idem casu magis quam consilio ad fragmentum *d* nostrae inscriptionis in eadem schedula adiunxit fragmentum *b* male, ut supra dixi, descriptum, et fragmentum infra editum n. 2232*b*. Quae omnia inconsulte repetivit Canina.

Caelius Rufus Ciceronis amicus Marcus fuit et Marci filius, diversus igitur ab hoc aedile Tusculano. Contra C. Caninius C. f. Rebilus potest fuisse tam consul uno die anno 709 quam filius eius vel nepos (Tac. ann. 13, 36).

2623 *c e f g* partes epistylii lapidis Tusculani alti cm. circiter 66 litteris altis cm. 14, aetatis fere Augusti, ut videbatur Henzeno. *c f* in vetere Tusculo insertae muro casae rusticae. *g* non longe inde iacet humi ante theatrum Tusculi. *e* extat in villa Rufinella. *b* et *d* extare in parte aversa fragmentorum *f* et *e* refert qui solus ea vidit BIONDI (nunc pars aversa fragmentorum illorum latet muro immissa); *a* videtur extitisse in vetere Tusculo ibi ubi *c* et *f*, certe una cum his exhibetur ab eis qui descripserunt, nunc latet vel periit. — Fragmentis *a c f* Biondius praescripsit 'travertino'. Mihi et Henzeno eorum fragmentorum quae vidimus lapis videbatur esse indigena Tusculanus, Amatio (ap. Biondium) lapis Albanus (*peperino*), qui a Tusculano (*sperone*) vix differt. Quae in ipsa inscriptione bis mentio fit lapidis Tiburtini, ea non ad inscriptionem, quae cuivis lapidi incidi poterat, sed ad ipsum opus pertinebat. — Fragmenta *a* et *f*, in quibus occurrit vocabulum *area*, spectare coniecit Canina p. 116 *all' area che corrispondeva avanti all' ingresso principale del foro, ed anche ad alcuna parte di quella* (*area*?) *del foro stesso*, acute sane et subtiliter, addit etiam reperta ea esse *in quel medesimo luogo*.

a

c ura|*LIVS · C · F · RV*|*fus*
circa|*· EAM · AREAM*|

b

|*M · ET*|
|*EY · L*|

c

|EA · EMISSARIVM|
|LAPIDE · TIBVRTINO|

d

|*TVR · ET · GRADVS*|

e

|· CIRCA · EAM|
LA|PIDE · TIBVRTIN|

f

|AREAM|
|*o* CVM|

g

ut SCANDA|
pro LVDIS · |

Descripsi post Henzenum ea quae dantur litteris rectis. Fragmenta *a c f* descripserunt Nibby *viaggio* 2 p. 47 (inde ut videtur e Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 p. 122), *analisi* 3 p. 331 et Melchiorri ms. et Biondi ms. f. 28. 29 (inde Canina p. 174); *a c e f* Amati ms. Vat. 9734 f. 9 (fragm. *e*) et 10 (*a c f*), apud Biondium ms. f. 30; *b* et *d* vidit solus Biondi ms. l. c. (inde Canina p. 174), *g* a prioribus omissum nunc primum editur.

Inclinatis dedi quae servaverunt priores. — *a* 1 L·FVS·C·F·RV Nibby *viagg.*, BIVS·C·F·RV Melch., dedi ut exhibent Biondi Amati Nibby *anal.* — Fragmentum *f* dedi ut exhibent Melchiorri Biondi Amati (nisi quod v. 2 O·CVM cum puncto Melch.); nunc ex v. 1 prior A, ex v. 2 O tota reliquae litterae ex parte evanuerunt. Nibby (*viagg.*, non *anal.*) in v. 2 habet AVG·N

Hoc epistylium fuisse opisthographum constat testimonio Biondii de fragmentis *b/f* et *e/d*; quamquam mirum est in reliquorum fragmentorum latere averso neque a Biondio neque ab aliis ullum litterarum vestigium esse observatum. Utriusque lateris inscriptionem eandem fuisse, quamvis aliter dispositam, vel certe similem probabile est, praesertim cum in fragmentis quae novimus vocabula *lapide Tiburtino* et *eam aream* bis inveniantur. Ordinatio et coniunctio fragmentorum supra proposita summa in re debetur Mommseno. — *a* 1 supplevi ex n. 2621 coniectura non certa.

2624 tabula marmorea. In Tusculano Passionei PASS., item inter inscriptiones illic extantes recenset ANONYM. In museo Vaticano MAR. et ibi adhuc (*Gall. lap.* Dii I). — Exemplum novicium extat Neapoli in museo (Mommsen *inscr. Neap.* n. 286*; Gervasio *memorie dell' acc. Ercolanese* 8 p. 132; Fiorelli catal. n. 2034).

CAELIA · P · F · MVNICIPIO · SVO
DONVM · DEDIT · IMAGINEM
L · SAVFEI / AP · F · EX · SÉ NÁTEI

Descripsit Henzen, recognovit Huelsen. Passionei 7, 20 (inde Donati 342, 3). Anonymus apud Marinium Vat. 9122 f. 82; ipse Marini Vat. 2124 f. 231.

1 SVC Pass., male. — 3 post SAVFEI una littera, X ut videtur, errore a quadratario posita erasa est.

Tusculanam esse hanc inscriptionem nequaquam constat, nam Passioneius, apud quem primum descripta est, in urbe Roma marmora sua collegit. Sed cum urbana esse non possit propter v. 1, placuit relinquere eam hoc loco.

2625 rep. in antiquis Tusculi ruinis.

CN · CANINIVS · AMIRO
ET P AELIVS FELIX
AEDILES
MENSVRAE · ET PON
S DESA · INIQ ////.
IVSSERVNT · ////

Donius cod. Vat. 7113 p. 10, ed. 5, 26 ... Mur. 473, 6; Canina p. 168 (inscriptam dicit, a Scipione Cobellutio cardinale, qui ... bibliothecarius ecclesiae Romanae et ... est anno 1627.

4 MENSVRA Don. ad

Mendosa ex parte, sed genuina. — 5 supple *tolli* vel *frangi*.

2626 Tusculi, *sotto le mura della città, ed aderente ad esse, si vede una specie di vasca di peperino* (*pietra tusculana* CANINA) *sotto il livello della via, nella cui fronte si legge* NIBBY, similiter RELIQVI (cf. Caninae tab. XV). Ego frustra quaesivi.

Q · COELIVS · Q · F · LATIN · M · DECVMIVS
AED · DE · S · S

Descripsit Henzen; est huius corporis vol. I n. 1135 et in tabula Ritscheliana l. c. Habent Nibby *viaggio* 2 p. 49 (inde sine dubio Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 p. 122); Biondi ms. f. 7' et f. 28'; Amati ms. Vat. 9738 f. 10' et apud Biondium ms. f. 33'; Canina p. 125 et in tab. XIV; Kellermann ms.

1 COELIVS Am. (ap. Biond.), COEL/VS Kell., COEL/S tabula Ritschelii, COEL E Biond., COEL... Henz. Nibb. Can., COELIVS Melch. tacite supplens. — DECVMIVS tab. Ritschelii et Kell., DECVM/// Henz. — DE·S·SEN Henz. litteras EN evanidas esse significans, DE·S·S reliqui omnes.

Q. Caelius, ut editur, sive potius Coelius Latiniensis, memoratus a Cicerone de imp. Cn. Pompei 19, 58 ut tribunus plebis et insequenti anno legatus nescio cuius proconsulis, ab hoc aedile Tusculano fortasse non est diversus. — Alter aedilis M. Decumius cognomine videtur caruisse.

2627 *lapida di sperone trovata ultimamente vicino al monte Tuscolano ne' poderi del signori Meloni*.

M · DVSMIVS
C · CAELIVS · C · F
EX · S · C

Servavit Mattei p. 77 (inde Vulpi Lat. 8 ... ex hoc Canina p. 172).

Imperfecta descripta sed genuina, ... *Caelius C. f.* — sive etiam idem est ... post Matteium prodiit ex Tusculana a. ... M. Durmius fortasse non diversus est ... viro monetali huius nominis (Eckhel 5 ...

2628 basis marmorea litteris detritis. Tusculi in villa Rufinella.

/ / / / / / D / / /
/ / / SENATVS
SENTENTIA
EX MVNERIBVS
C FABI C · F · PASSIENI
SATVRNINI
AVGVRIS AEQ LVSTR

Descripsi. Biondi ms. f. 28 (inde Canina p. 175); Amati apud Biondium ms. f. 33 valde mendosam, ut ipse monuit, paullo diversam ms. Vat. 9736 f. 3, 9781 f. 22' (ab Amatio Borghesius, unde ed. Henzen syll. n. 6022); Henzen syll. n. 6967, qui viderat ipse cum Mommseno et exemplum Caninae cum lapide contulerat; Lanciani *bull. municipale* 1864 p. 195.

Quae dedi, certa sunt: adposui lectiones priorum selectas. — 1 om. priores. — 2 DE SENATVS Biond., DE SENATVS Canin., idque repetivit Henz. — 4 IN MVNERIBVS Biond. — 5 FABIAE PASSIENI Biond. Amat. (Vat.), PATRI L PASSIENI Amat. ap. Biond. — 7 AVGVRIS AVGVSTI Biond. Amat.

2629 basis marmorea. Romae *dietro a S. Lorenzo in Lucina in una casa che è del Sr. Fro. Iesse* [?] SVAR.. in atrio aedium Franc. Serrae GVD.; ibidem ut videtur, in domo quadam *via della Vignaccia* vidit SARTI, frustra quaesivit NORM. — In hortis Ludovisiis MVR. errore. — Origine esse Tusculanum iam Henzen coniecit; cf. adnotat. ad n. 2623.

M · FICTORIO · M · L
SYNNISTORI · CVR
AEDITVOM · CASTORIS
ET POLLVCIS
XVI
AEDITVI
CASTORIS · ET · POLLVCIS
POST · MORTEM
N · C ·

Suaresius Vat. 9140 f. 118' manu aliena nobis ignota; Gudius ms. 392, 9, ed. 170, 6; Mur. 174, 1 laudans schedas Ptolemaeas, e quibus nos non enotavimus; Sarti ms. de visu. Orelli n. 2443. Huius corporis vol. VI n. 2202.

1 M (pro M), Mur. — PICTORIO Sarti, lapsu calami ut videtur. — M·F Mur. — 3 AEDITVO Gud. (ed., non ms.). — 4 POLLVCIS Suar. Gud. (ms.). — 8 AEDIT·VI Suar., AEDIT·VI Gud. (ed.).

2630 'destructores marmorum comminuerunt hoc epigramma in palatio sanctorum Apostolorum (Romae), et repertum fuerat in agro Tusculano' IVCVND. — S. l. PANV. MAN. LIPS. — Inata Cyperanum oppidum GRVT. nescio quo errore. — Vix est origine Tusculana, potest esse Ostiensis, cf. supra p. 8 not. 4.

T · FLAVIO · T · LIB · HILARIONI
DECVR · COLL · FABR · EX LVSTRO · XV
NVNGENTO AD SVFFRAG · LVSTRO · XVI
MAG · QVINQ · COLL · FABR · TIGNARIOR
LVSTRO · XVII · HONORAT · EX LVSTRO XIIX
CENSOR BIS AD MAG·CREANDO LVST·XIX·ET·XX
IVDEX INTER ELECT· XII · AB ORDINE LVST· XXII
CLAVDIA · TI · F · PRISCA VIRO OPTIMO
ET FLAVIA · T · F · PRISCILLA PATRI OPTIMO

Servavit Iucundus Ver. f. 44', Magl. f. 67' (ex codice Iucundi cardinalis S. Crucis Pighius Berol. f. 26; Metellus ad Mazochium suum nunc Vaticanum). Ex Iucundo pendet Mazochi f. 66. Interpolata legitur apud Panvinium fast. ad a. 895, unde pendent Manutius orth. 417, 18 (inde Ligorius ms. Taur. 8 et 26) et Lipsius auct. 42. 5 a Scaligero (ex his Grut. 411, 2; ex hoc Orelli 3881).

Versuum distributio nostra est. Exemplum dedimus Iucundi licet pluribus locis mendosum. — 1 LIB] L, 3 VNGVENTO, 6 CREANDOS, 7 IVDEX, ELECTOS·XXI Panv. cum Man. et Lips.; praeterea 3 AD PVBFRAG, 6 EX) ET Man. Lips.

Ad v. 3 Mommsen confert verba Plinii h. n. 33, 2, 31: *nongenti vocabantur ex omnibus selecti ad custodiendas suffragiorum cistas in comitiis.*

2631 basis marmorea. Tusculi ad villam Rufinellam.

FLAVIAE · C · F
TARENTINAE
MVNICIPI · ET
SODALI
CORNELIA · D · F
SECVNDA
MATER · POSVIT

Descripserunt Henzen et Lanciani. Nibby *viaggio* 2 p. 40 (inde Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 81 p. 120), *analisi* 3 p. 382; Amati ms. Vat. 9738 f. 7 et apud Biondium ms. f. 33; Biondi ms. f. 28 (inde Canina p. 174).

6 IVCVNDA Lanc.

4 *sodali* intellege *iuvenum*, altera sodalis iuvenum mulier est infra n. 2635.

2632 *a* fragmentum epistylii lapidis Tusculani alti m. 0,31 litteris m. 0,12, in vetere Tusculo insertum muro casae rusticae, *b* una cum fragmentis epistyliorum n. 2622 exhibent AMATI et BIONDI, nunc desideratur.

a — LOCAVIT · P · GABINIVS
b — S · P · F · RVFVS

Fragmentum *a* descripsimus ego et Henzen, exhibent Nibby *viaggio* 2 p. 47 (inde ut videtur Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 81 p. 122), *analisi* 3 p. 331 et Amati ms. Vat. 9736 f. 16 et apud Biondium f. 33' et ipse Biondi ms. f. 26' (inde Canina p. 174). *b* habent Amati ms. Vat. 9738 f. 6 et apud Biondium ms. f. 33', ipse Biondi ms. f. 36'; Canina p. 178.

Cum fragmento *a* coniunxi *b* mihi non visum, nisus eo quod Biondi adnotavit huius fragmenti litteras minores esse litteris epistylii n. 2622, litterae autem fragmenti *a* et ipsae illis sunt aliquanto minores. — *b* in. S·P·F Amat., VS·P·F Biondi, ubi V orta est ex parte altera ultimae litterae fragmenti *a*.

2633 Frascati in villa Rufina Falconieriorum GORI, similiter DONAT. GIOV. — In horto domus Falconieriorum Romae in via Iulia humi iacentem lapidem vidit GVASCO, qui addit inlatum esse museo Capitolino, ubi nunc certe non extat.

D · M ·
IVLIO · SEVER
INO · PATRON
O · CVLTORV
M · DIANESI
VM · BENOM
ERENTI · FEC
ERVNT · ANTE
STIVS · VICTORINVS
ET · AGATHEMER
ET · ASCLEPIODO
TVS

Gori cod. Marucell. A 6 f. 164 ex schedis Philippi Stosch, qui descripserat mense Oct. 1728; ex iisdem puto Donati 418, 13, qui auctorem non laudat; Giovenazzi inter Marinii schedas Vaticanas; Guasco mus. Cap. 3 p. 223 n. 1323. Orelli 2388.

2. 3 SEVERI|NO Guasc., SEVE|INO Gori Donat. — 6—13 aliter distribuit Guasc. — 11 in *s* evanidam esse significat Guasc. — 12 cum v. 11 coniungit Don., om. Giovan.

2634 effossa inter rudera veteris Tusculi a. 1742, Romam allata et empta a Bellisario antiquario GIORG.; effossa Tusculi a. 1742, nunc apud Alex. card. Albanium ID. eiusdem loco; similiter RSV. In Tusculano prope aedem S. Georgii MVR. Romae apud Albanium ANN. In villa Albania MAR. et adhuc.

SEX · OCTAVIVS · SEX · F · PAL · FELICIANVS
SENATOR MVNICIPI ET · AEDIL · REX · SACR
OB HONOREM OBLATVM · SIBI · PRAEFECTVR
A COLLEGIO · DENDROFORVM · SCHOLAE · RO
RVM · LOCO INPETRATO · AB · ORDINE · PARTEM · AV
OMNE OPERE
XIT · TOTAMQVE · PECVNIA · SVA · CONSVMMAVIT

Descripsit de Rossi. Giorgi sched. Casanat. bis; Ravillas sched. Berol., Mur. 2024, 4 'misit In. Ioseph. Ramaginius'; Ann. ms. columb. VII d. 11 Mart. 1742 p. 140 descriptam a Venutio; Marini *iscr. Alb.* p. 24 (inde Canina p. 173); Fea *indic.* p. 76, 13; Visconti catal. vill. Alb. p. 183 n. 20. Orelli 2278.

8 vocabula OMNS OPERE postmodum addita esse videntur.

2635 basis marmorea. Romae in museo collegii Romani MAFF. ODER. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.* Dii II). — Ex municipio aliquo venisse Romam apparet ex v. 5. Tusculo tribuimus primum quod sodales iuvenum feminas alibi nondum repertas Tusculi cognovimus ex n. 2631 et ex tesseris plumbeis adlatis supra p. 254 not. 6, deinde quod museum collegii Romani medio saeculo XVIII alias quoque res traxit ex effossionibus villae nunc Rufinellae (cf. p. 258).

P L V T I A E
A · F
OLYMPIADI
SODALI
I V V E N V M
L · D · D · D

Descripsit Henzen. Maffei mus. Ver. 381, 4 cui misit P. Contucius; Oderico diss. p. 58 (ex utroque Orelli n. 4096).

1 P·IVLIAE Oder., P·IVLIO et v. 3 OLYMPIO Maff.

2636 basis lapidis Tusculani, effossa a Biondio in vetere Tusculo, extat in villa Rufinella.

M · PONTIO · M · F
Q V I R · F E L I C I
S E N A T O R I · A E D I L
M V N I C · S O D A L
I T E M Q · A E D I L
E T · C V R A T · S O D A L
M V N I C I P E S · E T
I N C O L · E X · A · C
O B INNOC · E T · A D
S I D V I T · C E T E R A E Q
A D M I N I S T R · E I V S
POSIT · VIIII · K · IVNIAS
M · ANTONIO · RVFINO
S · OCTAVIO LENATE a. 131
CONS

in latere intuenti dextro

STA · DEDICAT
POL LV
ET MVLsum
DE

Descripserunt Mommsen et Henzen. Exhibent Biondi ms. f. 107, qui memorat praeterea f. 77 in relatione data d. 11 Sept. 1865 (inde Canina p. 173); Amati ms. Vat. 9737 f. 79', 97.. f. 28', qui misit Borghesio, unde edita est ad Borghesii opp. 6 p. 360 not. 2, Kellermann *bull. dell' Inst.* 1833 p. 156 (inde Henzen syll. n. 6966).

Inscriptionem lateris soli descripserunt Biondi Amati Mommsen; eorum varias lectiones adponam. 1 STIA Am. — DEDICAR Biond. — 2 POE /LV Momms., POL·QCLVS Am., APOLONIVS Biond. — 3 ET MVL Momms., ET MVLP Am., L·EMVLIVS Biondi. — 4 DE... Biond. Am., D Momms. — Lege *sta(tuae) dedicat(ione) po[pulo epu]lu(m) et mul[sum] de[dit]*.

2637 cippus marmoreus LANCIANI. Tusculi in villa Rufinella NIBBY cum reliquis plerisque. Postea *in una cella terrena del convento dei Capuccini* vidit LANC., *nel seminario di Frascati* GVID.

M · T V S C V L Á N I O
ANIANTHO
M A G · A E D I T V
CASTORIS · POLLVC
AVGVSTÁLIVM · H · F
M · T V S C V L Á N I V S
M · F
R E C E P T V S
F R Á T R I

Descripserunt olim de Rossi et Mommsen, nuper Lanciani et Ign. Guidi. Nibby *viaggio* 2 p. 30 (inde ut videtur Melchiorri *Antologia* vol. 61 fasc. 61 p. 166; item Canina p. 174), *analisi* 3 p. 302; Amati ms. Vat. 9738 f. 9, 9751 f. 30', apud Biondum ms. f. 33; Biondi ms. f. 36'; Cardinali *dipl.* n. 84; Henzen *Zeitschr. f. Alterthumswissensch.* 6 (1848) p. 306 de visu (cf. ad Orellium vol. 3); Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 663. Orelli n. 6441 cum add. Kellermanni analect. epigr. (apud Orellium ind. lect. Turic. 1838) p. 39.

5 H·L Henzen cum Mommseno, explicans *h(uius) loci*, H·F reliqui omnes; est *Augustalium h(onore) f(unctus)*.

2638 basis oblonga vel epistylium ex marmore. (Tusculi) *a villa Taverna dentro il cortiletto ov' è la cisterna* GIORGI; *nell' atrio o giardino interno del palazzo di villa Mondragone* ROSSI.

C · VOLCACIVS · C · F · LABEO AID
M · PLAETORIVS · L · F · M · N

Descripsit de Rossi anno fere 1876, postea tam ille quam ego frustra quaesivimus. Multo ante (d. 9 Iun. 1748) descripserat Giorgi sched. Casanat. Edidit Garrucci syll. n. 1460.

2639 tabula marmorea. Romae in Vaticano apud custodem picturarum Santii MELCH. In repositis musei Lateranensis vidit HENZ. — Locum non indicat FEA; nec magis constat, ubi viderit BORGHESIVS; nam quod Henzenus cum ab eo acceptum titulum ederet Tusculo adtribuit, potest factum esse coniectura.

P E R M I S S V
A E D I T V V M
CASTORIS · ET
POLLVCIS
L · VOLVMNIO
A M E R I M N O
C V R A T O R I
D

Descripsit Henzen. Fea sched. f. 416 manu ignota, Melchiorri ms., Henzen *Zeitschrift für Alterthumswiss.* 1848 p. 362, syll. n. 6100 a Borghesio.

6 vidit solus Henzen.

2640 tabella marmorea. Romae in museo collegii Romani MAFF. Extat adhuc in museo Kircheriano. Tusculo tribui fere iisdem de causis propter quas n. 2638.

S O D Á L E S
L Ý S V S
IVVENALIS

Descripsit Henzen. Maffei mus. Ver. 381, 3 cui misit P. Contucius Contucius; Brunati mus. Kirch. inscr. p. 46 n. 97; Garrucci *piombi antichi* p. 69 (inde Henzen n. 6083); Ruggiero catal. mus. Kirch. p. 17 n. 86.

2641 Tusculi rep. in theatro fossionibus a. 1839/40.

Canina	*Purgold*
MAGISTER	AGISTER
	DCVI · O

Canina p. 118; Mommseno descripsit Alfr. Purgold (anno circ. 1846).

2642 Tusculi.

S E T A T
IBI · DECE
C · TOLLAT
X R
E AV

Amati ms. Vat. 9758 f. 1, qui descripsit mense Dec. 1865.

2 [s]ibi decera[t] voluerit?

2643 fragmentum Tusculi in villa Aldobrandini *al casino della Mattonara* muro insertum.

NIA
ABICO
E · R · E

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Wells p. 191. Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 191.

3 fin. I litteram nobis non visam addidi Lanciani.

2644 Tusculi in villa Aldobrandini *al casino della Mattonara*.

V S
· D · S

Descripsit de Rossi.

2645 fragmentum marmoreum, fortasse stylii, altum 25 cm., litteris bonis alt. cm., iacet humi in via qua ducit a Rufinella ad rudera Tusculi, prope id quod dicitur *villa di Tiberio*.

AVIT · D · C

Descripsit post

2646 fragmentum marmoreum. Tusculi posita villam Rufinellam.

CVLAN

Descripsit de Rossi.

2647—2651 bases lapidis Tusculani similes eis quibus inscriptae sunt n. 2600 et 2661 altae m. circ. 0,96, latae m. circ. 0,46. Tusculi in villa Rufinella. In theatro Tusculano repertas esse dicit CANINA p. 122, recte fortasse, nam ibi potissimum Lucianus Bonaparte effossiones videtur fecisse, sed sine auctore.

2647	2648	2649	2650	2651
ORESTES	PYLADES	IASO	TELEMACHOS	DIPHILOS
		TELEGONVS		POETES

Descripsit Henzen, recognovi ipse. N. 2647. 2650. 2651 exhibet Nibby *viaggio* 2 p. 37. 38 (inde Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 p. 116. 120), *analisi* 3 p. 351; omnes Amati ms. Vat. 9738 f. 4. 5, 6751 f. 31, apud Biondium ms. f. 33; ipse Biondi ms. f. 35; Canina p. 122. Solam n. 2651 Heisall *class. Iournal* 23 (1821) p. 301, item Orelli n. 1163 ex Nibbyo. Omnes omissa sola n. 2648 delineavit Ritschl priscae Latin. mon. ep. tab. 91 a—k (inde Corp. vol. I p. 261).

Singulae hae bases singulas statuas videntur sustinuisse. In sola n. 2646 leguntur nomina duo, sed quorum alterum postea additum esse et quodammodo substitutum priori, calce in v. 1 oblita, recte fortasse coniecit Mommsen (Corp. I l. c.). Nam quomodo Iaso et Telegonus coniungi potuerunt? delendi autem unam ex subscriptionibus statuarum et substituendi in eius locum nomen Telegoni causa fuit sine dubio quod ad hunc origo Tusculi referebatur. Duo certe ex his titulis, n. 2650 et 2651 Graeci sunt scripti litteris Latinis (male TELEMACHVS Nibby); sed in n. 2649 non solum *Telegonus*, quod postea additum esse videtur, sed etiam *Iaso* vocabulum formae est Latinae. — Aetas horum titulorum videtur esse Augusti.

2652 Frascati *nel portico di villa Taverna* GRACCI et adhuc.

protome viri	protome viri	protome feminae
CLODIVS · TERTIVS	A · CLODIVS · METRODORVS	CLODIA · A · L · HILARA
MEDICVS	sic MDICVS	

Descripserunt Kellermann et Petrus Rosa. Bracci in epistula ad Lamium d. 21 Ian. 1755 [1756?] (epp. bibl. Riccard. vol. XIII), unde edidit Lami *Novelle Fior.* 1756 p. 123 (ex his Donati 322, 7); Oderico sched. Genuens. f. 17; Reggi inter Marinii schedas Vaticanas. Huius corporis vol. VI n. 9574.

2653 stela marmorea rep. *nel territorio dell' antico Tuscolo a Fontana Candida presso l'odierno Monte Porzio*, deinde empta ab eis qui praesunt museis Capitolinis.

D M
CRESCENTI
SILI · ITALICI ·
COLLEGIVM
SALVTAREM

Delineavit de Rossi *bull. archeol. municipale* 1882 p. 141, *bull. épigraphique de la Gaule* 2, 1882 tab. XVIII cf. p. 206.

Rossius refert ad Silium Italicum auctorem carminis, consulem ordinarium a. 68, aut ad filium eius (Plin. ep. 3, 7, 2).

2654 cippus marmoreus. Frascati *nella vigna de' signori Pescatori* MATT. (qui addit repertum esse *nella vigna del fù monsignor Ciampini*) similiterque LVP. REGGI. In eadem villa nunc Cicinelli extat.

D · M
MANSVETI
patera STERTINI · QVARTI urceus
A · MANV
CARPVS · FRATRI

Descripsit Lanciani. Mattei p. 66 (inde Mur. 963, 9); Lupi Vat. 6143 f. 6' et apud Vulpium Lat. 8 p. 152 (inde Canina p. 172); Reggi inter Marinii schedas Vaticanas; Wells *Frasc.* p. 95.

2655 in agro Tusculano prope latifundium Barberinorum DONI. In Praecodio Falconianae (?) Nobb. de Cinciis FABR.

D · M
L · NOVIO · SABINO
MARGARITARIO
FEC · NOVIA · TYCHE
LIB · ET · VXOR · CON · B · M

Doni cod. Marucell. A 263 p. 216, Neap. p. 233, 1 descriptam a cardinale Barberino; Fabretti 700, 226; Lupi Vat. 6143 f. 68 ab amico.

4 TYCHIA Lup. — 5 B · M proprio versu Don.

2656 Tusculi in villa Rufini prope portam pomarii GIORG., in villa Rufina MATT. LVP., in villa Falconieri VVLP.

ZOSIMO
STRVCTORI
LOCVS DE SVO
POSVIT CONS
V · A · XVII

Mattei p. 61; Giorgi sched. Casanat.; Vulpi Lat. 8 p. 145 (inde Canina p. 171); Lesleus apud Lupium Vat. 9143 f. 15; Murat. 976, 8 missam ab abbate Iosepho Ramagginio.

Fractam esse a mostra significat solus Giorgi. — 3 LOCVS DENVO Matt. — 5 XVII Giorg. Mur., VII Lup., XXIII Matt. Lup. Vulp.

2657 in fistulis plumbeis. Frascati rep. ad portam Granaram in ruderibus cuiusdam villae Tusculanae HENZ. Rep. Frascati *sotto le fondamenta della casa Sturbinetti* SANTOV., similiter GRANDI. Tusculi in aedibus Aluffi Peutiol, duobus exemplis ARM. Romae in repositis antiquitatum municipalibus (*nei magazzini della commissione archeol. municipale*) tria exempla vidit LANC.

IMP · DOMITIANI · CAES · AVG · SVB · CVRA
ALYPI · L · PROC · FEC · ABASCANTVS · SER · ATIME

Descripsit Henzen. Exhibent Grandi in schedis, Rossio misit Santovetti; Armellini *cronichetta mensuale* 1876 p. 142; Lanciani syll. epigr. aquar. n. 346 de visu.

2 ALY · PROCOS · ASIAE · ANT .... SER · FEC Grandi.

2658 fistula plumbea. In villa Tusculana Rufinella repperit Biondi BIONDI; in villa Rufinella SETTELE.

REI PVB TVSCVLANORVM

Biondi ms. f. 80 qui memorat praeterea f. 76 (sub d. 11 Sept. 1825) et f. 67'; Amati ms. Vat., unde nos non enotavimus, enotavit Lanciani syll. epigr. aq. n. 344; Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 61 p. 124; Settele ms. (*libro piccolo* p. 12).

REIPVB tam Biondi quam Settele, REIP Am., RESP Melch. — TVSCVLAN Melch.

Tegulas similiter inscriptas una repertas esse auctores sunt Amati et Melchiorri.

2659 fistula plumbea. Frascati in villa Pentini HENZ.; Frascati rep. *sotto le fondamenta della casa Sturbinetti* SANT.; deinde Romae in repositis antiquitatum municipalibus (*nei magazzini della commissione archeol. municipale*).

Henz.: AGRIPPINAE

Lanc.: ... · AGRIPPINAE

Descripsit Henzen. Rossio dedit Santovetti; Lanciani syll. epigr. aquar. n. 347 de visu.

2660 fistula plumbea. Tusculi rep. *negli scavi del principe di Canino* BORGH., inter inscriptiones effossas Tusculi BIONDI.

CABARASIAE · P · F · PACATILLAE / XII

Biondi ms. f. 39'; Borghesi ms. (inde per Henzenum Lanciani syll. epigr. aq. n. 346) auctore non laudato.

2661, 62 fragmenta fistularum plumbearum rep. a. 1732 *nel cavarsi le fondamenta del fenile che fabbrica il principe Borghese a Mondragone*.

2661 QVINTILIORVM C. . . . .

2662 QVINTILIORVM ET MA. . . .

Giorgi sched. Casanat., qui descripsit mense Oct. 1732.

Ex una inscriptione fluxisse putat Stevenson *cimitero di Zotico* p. 106, quem sequitur Lanciani syll. epigr. aq. n. 656, restituens sic: II QVINTILIORVM | COndiani ET MAximi, recte fortasse quamvis exempla Giorgii plerumque sint accuratissima.

2666 fistula plumbea Tusculi.

VIII TI CL PRIMIT E CORN CHRYSER FEC

2663 fistula plumbea. Rep. Tusculi *nella villa ultimamente scoperta*.

T · CISPIVS DECOR · F ·

Zuzzeri *antica villa scoperta sul dosso del Tusculo* (Venet. 1746) p. 47.
Cf. supra n. 2671.

2664 fistula plumbea rep. sub Frascati *nel quarto S. Matteo presso l'ermicino*, deinde Frascati apud Aristidem Greci

Dir. a dextra ad sin. CLAVDIVS · FELICISSIMVS · FECIT

Descripsit Ignatius Guidi.

2665 fistula plumbea rep. anno circiter 1860 *nella vigna Grazioli, territorio di Frascati, contrada S. Croce* COZZA ap. Lancianum; rep. in territorio Tusculano mense April. 1879 ID. apud Rossium.

TI · CL · FOR · FEC »

Rossio dedit Cozza exceptam ex memoria; a Cozza etiam Lanciani syll. epigr. aquar. n. 659.

2667 fistula plumbea rep. una cum n. 2661 |

GN CORNELIVS CHRYSEROS FEC

Giorgi sched. Casanat. qui descripsit mense Oct. 1739 (inde Lanciani syll. epigr. aq. n. 330).
GN traditur. — Cornelius Chryseros est etiam in ea quae praecedit.

2668 in aquaeductu, Tusculi.

L · AENNIVS · FORTVNATVS

Murat. 469, 6 missam ab Ioh. Ios. Ramagginio.
Nomen gentilicium corruptum, fortasse ex NASENNIVS (cf. supra n. 2600), ut coniecit Lanciani syll. epigr. aquar. n. 363.

2668a ibidem ubi n. 2668, id est Tusculi in aquaeductu MVR.

N · IVNI · FAVSTI

Muratori 469, 6 missam ut videtur ab Ioh. Ios. Ramagginio.
N · IVNI | FAVSTI legitur inter Sirmondiana Paris. suppl. Lat. 1419, 90.

2669 fistula plumbea. Rep. una cum n. 2663

L. . . . . . . RAT · SC!

Zuzzeri *antica villa scoperta sul dosso del Tusculo* (Venet. 1746) p. 47.

2670 *blocco di marmo bianco presso Frascati in villa Rufinella*.

ROC Lanciani ms. descripsit

Amati ms. Vat., unde enotavit Lanciani syll. epigr. aquar. n. 346.
Cf. n. 2697.

2671 rep. anno 1826 in effossionibus Tusculanis *fuori della città* BIONDI; sine indicatione, sed praecedit n. 2642 apud AM.

A C R A T V S
TI IVLI
A V G · L I B E R T I
H I M E R I · L I B
5 VIX · ANN · XXXXI

Amati ms. Vat. 9782 f. 9 (inde huius corporis vol. VI n. 16847). Memorat Biondi ms. f. 99.

2672 tabula marmorea. Tusculi [Frascati] in aedibus Dominici Antonucci, effossa in agro Tusculano anno 1736 GIORGI. Apud Passioneium PASS. Nunc in museo Vaticano (*gall. lap.* parent. I).

D̄ • M̄
T · A E L I O · A G A T H
M E S O · P A T R I · O P T I
MO · FAVSTINA · FILIA · CVM
5 PRIMA · MATRE · PIO · B · M · F

Descripsit Henzen. Giorgi sched. Casanat. qui descripsit d. 28 Iun. 1736; Passionei p. 65, 1 (inde Donati 375, 7); Marini sched. Vat.

2673 fragmentum lapidis Albani, Tusculi *sulla pilastr. vicino ai bagni*[?].

ASINAE · L)

Amati ms. Vat. 9751 f. 27'.

2674 tabula marmorea litteris pulchris. Emit B. Grandi in oppido Frascati a Salvatore Sturbinetti, deinde Romae in vinea Grandii via Appia.

C · ANNIVS · C · L · HELENVS · SIBI · ET
ANNIAE · STACTE · VXORI · SVAE · ET
C · ANNIO · C · L · EVPHRONI · FRATRI · EIVS · ET
IVLIAE · EVPHROSYNE · SORORI · SVAE
5 SE · VIVO · FECIT

Descripsit Bormann. Grandi ms.; Lanciani *bull. municipale* 1883 p. 251.

2675 lapis Tiburtinus. Frascati *nel cortile del casino di Pietra*.

O · M
M · A N I O · S I N
C E R O · P A T R O N O
B E N E · M E R E N T I
5 L I B E R T I · A E R E D S E
M · ANIVS · CATA ·
PLVS · ET · ANIA · SE
CVNDA · F · C

Descripsit Stevenson, recognovit de Rossi. Dedit etiam M. A. Caetani dux Sermonetae descriptam anno 1861. Edidit Wells *Frasc.* p. 254.
6. 8 *Cataplus* cognomen reperitur etiam Corp. vol. VI n. 12615 et X n. 5068, 3. 4. — 7 L litteram non agnoverunt Stev. et Rossi, habet Caet. — 8 F·C Caet.

2676 Tusculi in limine domus privatae LEB. Tusculi hodie Frascati penes moniales in via MVR. Nunc Romae in museo Vaticano (*gall. lap.* coniug. III).

O M
A N T H V S A E
VIXIT · ANNIS · XXV
M E N S I B V S · VIII
5 D I E B V S · XVIII
THALASSVS ET IONICVS
CONIVGI · BENEMERENTI
FECERVNT
•

Descripsit Henzen. Lesleus apud Lapium Vat. 9146 f. 45' et apud Vulpium Lat. 6 p. 11. Murat.[2] 1297, 7 missam a Sancassanio med. item a Bimardo.

2677 cippus marmoreus. Frascati in villa Rufinella.

stella
D M
A N T E S T I
O N E R C
urceus V R I O patera
5 Q V I VIXIT
AN XIII PAR
ENTES FILIO
DVLCISSIMO

Descripserunt Henzen et Mommsen, rec. ipse.

2678 rep. una cum n. 2737.

A M T I O C . . . . .
ATHENAIDI · L . . . .
SVIS

Piacentini comm. Graecae pronunciationis (1751) p. 46.

2679 cippus lapidis Tusculani rep. a. 1861 Tusculi inter rudera quae Ciceronis vel Tiberii villam appellant. — Anno 1878 frustra quaesivi.

O · M
M ARRECINO ZO
SIMO PATRI ARRE
CINA TATIS S · N · M

Descripserunt de Rossi Henzen Nissen.
2. 3 ARRECINO, ARRECINA de Rossi; ARRICINO, ARRICINA reliqui.

2680 cippus rep. *in una vigna presso Fontana Candida* (*territorio di Monte Porzio*), deinde erectus ibi *al di fuori del cancello d' ingresso*.

O · M
A R R I O
SMARAO

Grandi ms.

2681 parvus cippus marmoreus. Frascati in hortis Pentini.

M · AVR · NICEP
PATRI · PIENTIS
SIMO · QVI · VI
XIT · ANNI · LXV *sic*
m I · D · XXI ·
M L A
N V M I I
EVSTOCHIV*s*
· PATRI · S · M · F

Descripsit Henzen. Wells *Frascati* p. 78.
4 ANN·LIX Wells.

2682 Tusculi in repositis villae Rufinellae.

AVRELIAE
CALLISTE
A CAECINA
IVSTVS CO
supr / IDELI

Descripsit de Rossi.

2683 basis lapidis Tiburtini BIOND. Inter Tusculanas AM. BIOND. — Anno 1842 frustra quaesivit Tusculi ROSSIVS.

Q · BAEBIO · Q · F
FVFIO ET COR
N . . M . . . . . .
R V T I L I V S

Amati ms. Vat. 9738 f. 9 et apud Biondium ms. f. 33'.

Q · BAEBIO · Q · F
F V F I O N C O I
N V M I S I V S
R V T I L I V S

Biondi ms. f. 29' (inde Canina p. 172, qui v. 2 fin. pro COI edidit COS).

Q · BAEBIO · QF
FVFICIO QF
urceus MVT VI *patera*
R V T I L I V S
S B V I N VS
FAIE . . . . .

Amati ms. Vat. 9764 f. 28.

2684 cippus lapidis Albani vel Gabini. Rep. Tusculi *nei terreni della villa Aldobrandini*, extat in ea villa.

D · M
E S A R
N S V S
ELAECI
B E L I
M F

Descripsit Stevenson. Wells *Frascati* p. 179 cf. p. 193.
D(is) m(anibus) E... Burnus E... Lascibe l(ibertae) [b(ene)] m(erenti) f(ecit).

2685 rep. una cum n. 2224.

D M
. . . L A N O
. . . V M N *sic*
IT AN · XIIII · M · IIII
CeCILIA · SECVND
S · N · FeCIT

Wells *Frascati* p. 178 sic dedit suppletam.
3 fortasse [al]umn[o]. — 6 CECILIA traditur.

2686 tabula marmorea reperta anno 1868 prope Frascati loco dicto *le Cisternole* inter rudera antiqua in fundo Antonii Benedetti, a quo emit Grandi GRANDI; deinde in domo eiusdem Romae via *Bocca di Leone* n. 22. — Locorum indicationes Grandianas saepe parum fidas esse iam supra p. 237 cap. XI observavimus.

O · ❧ M ·
P · C A L P V R N I V S ·
A G E S I L A V S · ST CAL
P V R N I A · S T E F A N I S
PATRONO · OPTIMO
B · M · P · ET · P · CALPVR
N I V S · E V M E N E S · FI
LIVS · EIVS ·

Descripsit Bormann. Grandi ms.

2687 reperta et adservata una cum n. 2688.

corona
O M
C A L P V R N I
AE · TERPO
N E N E · P ·
C A L P V R N I
V S · S V M E
NES · SORORI

Descripsit Bormann, recognovit Huelsen. Grandi ms.

2688 Tusculi in repositis villae Rufinellae.

C O
P R O · N
L · F · CLV · C
CLV · CATVL

Descripsit de Rossi.

2689 Frascati in villa Taverna, rep. anno 1856 *in un fondo di casa Borghese vicino a Monte Porzio* ROSSI, *proviene dal colle Mattia, territorio di Monte Porzio* ROSA.

ANVS · FESTVS · CLAVDIAE · FESTAE · MATRI · SVAE · FECIT ·
*moni*MENTVM · INTRO · IN · AGRO · P · CCLXXX · IN · FRONTE · P · CCC
S · M · S · L · F · N
TI · CLAVDIVS · FELIX · CLAVDIAE · FE//

Descripserunt de Rossi et Petrus Rosa. Wells *Frasc.* p. 233.
Rossi et Rosa consentiunt; Wellsius menda omisi. — Litterae singulares in v. 3 non intelleguntur.

2690 reperta m. Aprili 1880 extra portam oppidi Frascati ubi a gente Segnia domus construebatur (sed cf. n. 2686), emit Grandi GRANDI; deinde Romae in domo eius *via Bocca di Leone n. 32*.

D I S · M A N I B V S
CLAVDIAE · PRIMIGENIAE
LIB · AVG · BENEMERENTI
M A M I L I A · A L B A N A
FILIAE
SVAE · VIXIT · ANNIS · XV
MENSIB · IIII

Descripsit Bormann, recognovit Huelsen. Grandi ms.
Quae inclinatis dedimus, nunc perierunt. — In labro tabulae scriptum esse P · CVRTI refert Grandi; nunc id vocabulum non extat vel certe non comparet.

2691 lapis Tiburtinus litteris vetustis. Frascati *nella vigna de' signori Pescatori, trovata vicino la villa di Galba* MATT.; Tusculi in villa Piscatori LVP. Postea extabat Romae apud I. Fr. de Rossi ROSSI.

.. co|RNELI · M · F · PVP
MANVLLAI
M · CORNELI · M · F · P
MANVLLAI ·
EPPVLEIAI · A · F · VXORIS

Descripsit de Rossi. Mattei p. 94 (inde Mur. 1662, 15); Lupi Vat. 6143 f. 8' et apud Vulpium Lat. 6 p. 153 (inde Canina p. 172); de Rossi ad Borghesii opp. 8 p. 378 not. 6. Est huius corporis vol. I n. 1146 et in tabula Ritscheliana 76 E.
3. 4 om. Matt.

2692 *da Frascati portata a Roma* BIANCH. In suburbano comitis Galletti GALL. Nunc in bibliotheca Vaticana.

D · N
CORNELIAE · EPITEVXI · CONIVGI · CARISSIMAE
FECIT · C · VALERIVS · CHRYSEROS · BENEMERENTI
CVM · VALERIO · FORTE · ET · VALERIA · ELASTE
FILÌS · SIBI · ET · SVIS · LIBERTÌS · LIBERTABVS
QVE · POSTERISQVE · EORVM · LOCVS
DATVS · EX · INDVLGENTIA · Q · POMPEI
FALCONIS

Descripsit de Rossi. Bianchi misit Lamio d. 26 Apr. 1765 (ep. bibl. Riccard. vol. 12), unde edita est *Novelle Fiorentine* 1765 p. 383 (inde Donati 463, 14). Paul. Galletti in schedis, quas servat Rossius. Oster sylloge 462, CXCVIII.
6. 7 Q. Pompeius Falco is ipse sine dubio est, ad quem dedit Plinius epistulas complures et cuius honores enumerat titulus Tarracinensis huius corporis vol. X n. 6321 (Orell.-Henzen 5451), ubi conf.

2693 Tusculi rep. *nella macchia verso il convento de' Camaldolesi* BIONDI: Tusculi rep. anno 1838 SETTELE. In repositis villae Rufinellae ROSSI (a. 1678).

VS · C · L · EROS
Ↄ · L · AVTVMNA
.. a|ria · C · L · PRIMA
VLEIVS · L · FELIX

Descripsit de Rossi. Amati ms. Vat. 9764 f. 26', Biondi ms. f. 193'; Settele ms. (*libro piccolo* p. 88).
4 dedi ut excepit de Rossi; videtur fuisse Ↄ·L, et exhibet etiam Amati; Ↄ omittunt Biondi et Settele, hic lacuna indicata.

2694 Tusculi in via FABR., *sta murata sopra un tinello in Frascati* MATT., qui repertam facit anno 1661 *in una vigna posta nella tenuta detta S. Croce*.

D · M
EVHEMEO
TRYPHOSAE
CONIVGI
B · M ·
FECIT ·

Fabretti 309, 326; Mattei p. 89 (ex hoc Vulpi Lat. 8 p. 182) laudans Fabrettium eodemque exemplo.

2695 *nella vigna già Vivari ed ora Montani sotto Fontana Candida (territorio di Monte Porzio) esistono grandiosi voltoni, avanzi di nobili fabbriche. Accanto a queste rovine nell' anno 1840 fu rinvenuto il cippo seguente.*

D · M ·
PV · T · ACTO · LIB
A CVRTIVS
patera CRISPINVS urceus
ET AR · RVNTIANVS
B · M ·

Servavit Grandi ms.
2 PV·T·ACTO, 5 A·RVNTIANVS traditur.
Idem A. Curtius Crispinus Arruntianus P. Aelio Pio Curtiano medico titulum posuit editum infra inter Praenestinos, ubi vide.

2696 basis marmorea. Frascati olim *nella chiesa detta communemente di S. Rocco, nella ristorazione di detta chiesa fatta l' anno 1704 trasportata vicino l' Oratorio della compagnia del SS. Sagramento, dove si vede al presente* MATT. Frascati *nel cortile d' uno stallatico in faccia al lavatojo fuori di porta S. Pietro* REGG.

D N
FABIAE
ANTHVSAE
urceus dextr. SEX · ONVSSANIVS patera sinistr.
GER · FIL
NEPOTIANVS
MARITVS FEC

Mattei p. 87 (inde Mur. 1340, 9, item sine dubio Vulpi Lat. 8 p. 158. Canina p. 101). Reggi ms. inter schedas Marinii Vaticanas.
Dedi exemplum Reggii; 3 ANTHVSAE, 4 ONVSSANIVS, 5 FI Matt.

2697 inscriptio eruta hoc anno 1738 sub initium mensis Aprilis in ea declivi versus Tusculi parte, quae ad occidentem vergit rectaque subiacet diruto illi 'superiori gymnasio', quod a Cicerone (de div. 1, 5, 8) Lyceum nuncupatur, nunc vulgo *Scuole di Cicerone* PLAC.; effossa a. 1736 in monte Tusculano versus aedem S. Mariae de Molara GIORG. Nunc pars maior extat in monasterio Grottaferratensi.

D · M
FANIO · FEI
NITIEO ·
QVI · B · A · XII ·
ALVMNO · IN
CONPARABILI
FAVSTVS
CORINTVS
ET · NOPIAS
FECERVNT

Descripsit de Rossi, vidi ipse ea quae dantur litteris rectis. Gregorius Placentinus epitome Graecae palaeographiae (Rom. 1735 p. 121 (inde, ut videtur, Vulpi in Calogera racc. 19 p. 142 n. 49; neque aliunde puto Donati 364, 3, licet pro Placentinio laudet Praccelium nescio quem); Giorgi sched. Casanat. (inde Murat. 1462, 7 missam a praeside Mazzocchio); Cozza *raccolta di Grottaferrata* n. 8.
8 CORINTVS, non CORINTHVS omnes.

2698 in villa Rufinella prope Tusculum.

D N
FL STEFANIO I
COIVGI BONAE
CVM QVA VIX

Settele ms. (*libro piccolo* p. 12).

2699 sarcophagus, *in una casa di una vigna lontana un miglio da Frascati sotto la villa Spada e in faccia alla villa d' Amadei*.

A · POLIVS · FELIX
SIBI · ET
MANLIAE · OPTATAE
COIVGI · SVAE

Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Oct. 1732.

2700—2707 urnae repertae in sepulcro detecto anno superiore [1667?], in Tusculano, in sylva quae ad eremum monachorum Camaldulensium pertinet, secus publicam olim viam, cuius vestigia adhuc supersunt FALC., 'depositoria cineraria' rep. in sepulcro detecto mense Aprili 1666 in Tusculano iugo, in Tusculanis Camaldulorum tesquis KIRCH., de n. 2700. 2705. 2706 (i. e. de eis quas Falconierius certe vidit); 'aliae inscriptiones in fragmentis' KIRCH. de n. 2701—2704. 2707 (i. e. de eis quas Falconierius habuit a monacho). — *Inscrittioni ritrovate su l' urne* superscripsit ANONYMVS CHIS., locum non adnotavit. — Urnam, in qua est n. 2706, altam esse palm. 1, latam palm. $1^{1}/_{2}$, adnotat KIRCH.

	in fronte:	*in latere:*						
2700	A · FOV ·	F · F	2701	C · FOVR	2702	C · FOVRI · M · F ·	2703	CN · FOVRIO ·
2704	M · F · C · F		2705	P · FOV · C · F ·	2706	Q · FOVRIO · A · F ·	2707	FOVRIO ·

2700 frontis inscriptionem habet Anonymus cod. Chis. J VI, 205 f. 22 n. 4; et frontis et lateris Falconieri Inscr. athleticae (1668) p. 146 n. IV (inde sine dubio Fabretti 126, 12 auctore non laudato) eodemque exemplo Kircher Latium (1671) p. 67, qui quamquam nonnullas certe ex his inscriptionibus videtur vidisse, verba tamen ex Falconierio repetivit. Huius corporis vol. I n. 68.

2701 Falconieri l. c. p. 146 n. 4 non de visu, sed acceptam a monacho quodam; ab eodem sine dubio Kircher l. c. Corp. vol. I n. 66.

2702 Anonymus Chis. n. 6 sic ut exhibui, nisi quod punctum habet in FOVR·I; Falconieri n. 2 a monacho duabus lineis sic: C·FOVRI·M·F; Kircher l. c., ut duas inscriptiones, sic: C·FOVR M·F et M·F. Corp. vol. I n. 76.

2703 Anonymus Chis. n. 6; Falconieri n. 4 e monacho; Kircher l. c. Corp. vol. I n. 78.

2704 Anonymus Chis. n. 7; Falconieri, qui laudat monachum, et Kircher adnexam ad n. 2707, ubi vide.

2705 Anonymus Chis. n. 3; Falconieri n. III bis, et in operculo et in ipsius arcae fronte (inde Fabretti 246, 644 auctore non laudato); Kircher l. c. Corp. vol. I n. 66.

2706 Anonymus Chis. n. 4; Falconieri n. II (inde Fabretti 160, 16 auctore non laudato); Kircher l. c. Corp. vol. I n. 67.

2707 Anonymus Chis. n. 6; Falconieri n. 6 a monacho et Kircher l. c., hi coniungentes cum n. 2704 sic: FOVRIO (FOVRIO Kirch.) | M·F·C·F (uno versu Kirch.). Corp. vol. I n. 71.

Praeterea omnes titulos ex Kirchero repetiverunt Bartoli *gli antichi sepolcri* (1697) tab. 26 et Vulpi Lat. 6 tab. IX (ad p. 633); eosdem adiunctis duobus ab ipso confictis (M FOVR M F et C FOVR A F | MASCIA | CONIVNX) Petrus Polidorus misit Muratorio (sched. Mur. fasc. XX) repertos esse dicens a. 1673, unde coniunctos et denuo corruptos repetivit Murat. 1678, 8; denique tres nescio quos coniunctos et male corruptos edidit Murat. 1504, 6 (sic: C·FOVRIO A·F | P·FOVRIO C·F | A·FOVRIVS...) laudans Kircherum.

In eodem sepulcro reperta est n. 2766.

Tractavit Ritschl 'de sepulcro Furiorum Tusculano disputatio grammatica' (Berol. 1856) cum tab. (opusc. IV p. 457 seq.), priscae Latin. monum. epigr. enarr. p. 42 cum tab. XLIX fig. A.

Adscripsi quae de ipso sepulcro habent testes oculati Falconierius et Kircherus. 'In sylva igitur, quae ad eremum monachorum Camaldulensium pertinet, secus publicam olim viam, cuius vestigia adhuc supersunt, solo imbrium copia desidente, prodiderunt sese reliquiae veterum murorum a lapidibus quadratis, quos muros vestibuli olim fuisse dignoscitur, per quod ad monumentum ipsum patebat aditus. Nam in conspectu, qua muri quos diximus desinebant, monumenti ostium atque illud quidem non ea forma qua nunc ostia fieri solent, sed parte superiore aliquanto artiore. Eius antae ac superliminare ex lapide Albano (vulgo *peperino*) omnia, sine ullo quidem ornatu, sed egregie compacta. Quod autem observatu dignum, valvarum aut forium loco ostii lumen ita unico lapide ad unguem occlusum, ut nihil fieri possit in eo genere exactius. In eo lapide, ut in foribus bipatentibus etiam nunc fieri solet, tympana utrinque impagibus ac coronis conclusa, ac quo loco manubria apponi solita, binae exsculptae larvae muliebris capitis speciem exhibentes. Conditorium in ipso topho excisum, in cuius medio sarcophagus erat quinque circiter pedum, lapide fastigiato opertus, cuiusmodi et aliae ad duodecim longe minores urnae in loculamentis ad utrumque conditorii latus positae. In earum nonnullis cineres reperti, atque aereus etiam nummus humano capite signatus. Inscriptiones aliae in urnarum fronte, aliae in earum operculis exstabant; — aliquot minio tantum scriptae imbribus deiectae perierunt (significantur fortasse n. 2701—2704, quas non vidit ipse, sed habuit a monacho). Reperta in eodem conditorio vasa nonnulla ex iis, quae vulgo Tuscanica antiqua esse creduntur, ac fragmenta etiam coronae testacei operis variis coloribus eleganter depictae.' Haec Falconierius. Kircher ita: 'Anno 1666 mense Aprili cum in Tusculanis Camaldulorum tesquis rusticus circa tumulum quendam fodiens terram vehementius concuteret, accidit ut terra, iam multorum seculorum decursu cadens, ingens detexerit sepulcrum, de quo mox certiores facti Camaldulenses, quorum territorio locus subiacebat, terra amota primo quidem veluti vestibulum quoddam quadris lapidibus extructum detexerunt; deinde portam ex lapide piperite et ingenti saxo obstructam, arcu superposito, et tandem cryptam, in qua tumbam praegrandem, intra quam vasa, quae paulo post describemus, varia repererunt, una cum variis depositis circumsitis, quorum singula Furiorum nomine insigniebantur'; et post alia (p. 68): 'quae in hoc sepulcro reperta sunt vasa, fuerunt omnia fictilia. . . . Numisma et in hoc sepulcro inventum fuit, cuius antica pars virum dignitate spectabilem nec non armis illustrem, postica triremem exprimit cum nomine *Roma*. . . . Annulos omnis generis, osseos, ferreos, aeneos, argenteos sepulcris imponi solitos . . . quotidiana experientia docemur cum in huius tum in aliorum novorum sepulcrorum detectione.' Addidit Kircher (in tab. ad p. 64) imaginem sepulcri, sed quae sine dubio ex bona parte ingenio vel ipsius vel delineatoris debeatur; similem imaginem edidit Bartoli *sepolcr.* tab. 65.

2708 cippus marmoreus. *Frascati in villa Piccolomini* HENZ. ROSS., *nel giardino privato di villa Lancelotti* LANC. — Vide ne sit originis urbanae, ut certo urbanus est titulus ab Henzeno et Rossio eodem loco descriptus huius corporis vol. VI n. 16662.

D · M ·
urceus Q · FVRI patera
TVRPILIANI

Descripserunt Henzen de Rossi Lanciani. Edidit Wells *Frasc.* p. 160.

2709 Tusculi GAMM. SAB. In agro Tusculano IVC. — In aedibus collapsis Luculli in Tusculano MATT., errore relata ad hanc inscriptionem indicatione quae pertinet ad epigramma *hic tibi surgebant celebres Luculle penates* editum in falsis. — (Romae) in hortis Maecenatis ultra thermas Diocletianas in campo Esquilino MAZ. — Extare Romae in S. Lucia in Orphea perhibetur in GRVT. ed. 2, ubi laudatur Gudius, qui id habuisse dicitur e Celso Cittadinio.

DIS MANIBVS SACRVM
M · GELLIVS MAXIMVS PHOEBO LIB OPTVM
HIC SITVS EST QVONDAM GELLI PARS MAXIMA PHOEBVS
ADFECTVS OMNIS POSSIDET ISTE LAPIS
VIX CONSVMMAVIT SEPTEM QVINQVENNIA LVSTRI
OSCVLA FEXVENTEM NEC TENVERE ANIMAM
QVOD SI MVTARI POTVISSENT FILA SOROXVM
GAVDERET CONDI MAXIMVS HOC TVMVLO

Pomponius Laetus apud Gammarum n. 138 (f. 72'); ab eodem pendet sine dubio Sabinus Marc. f. 238 et ex hoc rursus Mazochi f. 30. Alter Iucundus Ver. f. 44. 73, Magl. f. 184' et ab hoc Anonymus Corvisierii cod. Berol. A 810 p. 24, ubi adnotatur 'non visum x lo. c. [= Iucundo]' iterumque p. 118; Augustinus Tyfernus cod. Vind. 3528 f. 22', cod. 3540 f. 6; codex Olivae f. 40'; Alciatus cod. Feae f. 100; Apianus 182, 5; Pingonius f. 78: Pighius cod. Berol. f. 284 e libro cardinalis S. Crucis; e simili libro Metellus emendavit ad Mazochium suum nunc Vat.; item ex Iucundo Doni 10, 78. Solos versus vv. 3—8 habet Ferrarinus Par. 147' in suppl., Reg. f. 28'; Fabricius antiquitatis mon. (1548) p. 88 (inde Pithoeus epigrammata vet. p. 117); Mattei p. 98 (errore typ. 97) ex libro aliquo ms. anni fere 1408, ut voluit. — Praeterea Grut. 855, 10, 'e schedis Metelli, qui vidit' missam sine dubio a Gutenstenio et interpolatam; Murat. 1538, 8 'e schedis Antonii Scotti canonici Tarvisini et ex Donio'; Burmann anth. Lat. lib. 4 n. 347, qui praeter libros edios praesto habuit codicem Perotti et codicem Buchelianum, item quae ex codice aliquo Caroli Merone enotaverat Heiosius.

Dedi qualem proposuit Iucundus. — 1 om., v. 2 in fine collocant sic mutatum GELLIVS MAXIMVS PHOEBO LIB DVLCISS Gamm. Sab. Mazochi; DIIS·MANIBVS·SACRVM | PHOEBO·LIBERTO·OPTVMO | M·GELLIVS·ABASCANT Grut. — 3 GELLI Iuc. (Magl.), COELI Iuc. (Ver., sed corrigitur in margine) Sab., CAELI Gamm. — 5 CONSVMAVIT traditur. — 7 FILA tam Iuc. quam Gamm. et Sab., FATA Ferrarinus, Anonymus Corv. p. 84 (non p. 118), Augustinus Tyfernus, alii complures.

2710 rep. una cum n. 2688 GRANDI, et postea una cum ea adservata.

corona
D M
MATERIA MATER F
CIT ARCHESTRATO
F · PIENTISSIMO VI
XIT ANIS · VIIII
MINSIBVS II

Descripsit Bormann. Grandi ms.

3 ARCHESIRATO tam Borm. quam Grandi. — 4 litteras inclinatas non vidit Borm. — 6 MINSIBVS Borm., MENSIAVS Grand.

2711 Frascati in villa Borghesia; rep. ad *Col Matteo* [*Mattia*?] sub Monte Porzio MOMMS.

HISTILIO C · Ↄ Ↄ · L ·
DONATO
..ERIAE · Ↄ · L · PRIMAE
..LSBIO · Ↄ · L · PRIM
VINVLSIO
NEXO
VALE

Descripserunt Mommsen et Lanciani.

1 ΟↃ (pro C·ↃↃ) Lanc. — 3 in. L fractam om. Momms. — 3 fin. A fractam om. Lanc.

2712 rep. *presso Prato Porci*, deinde Frascati apud Eugenium Panizza.

DIIS · MANIBVS
HORATIAE · COMMVNI · CONTVBERNALI · SVAE
CARISSIMAE · VIXIT · ANNIS · XXXV
TI · CLAVDIO · GRATO · PETRONIANO · FILIO
VIXIT · ANNIS · XV
FECIT · TI · CLAVDIVS · RHODOCLES · SIBI · ET
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM
MONIMENTO · CEDERE · DEBENT · IVG · DVO
TI · CLAVDIO · TERMINALI · F · VIX · A · XXVII

Descripsit Ignatius Guidi a. 1886.

2713 Tusculi OMNES, in amphitheatro BENND. Ibi ego frustra quaesivi.

D M
HYGIAE ANN
XIII M · V · D · XII
DISCAS · ST

Descripserunt de Rossi Mommsen Benndorf. Habet Amati ms. Vat. 9738 f. 8 et apud Biondium ms. f. 33.

2 HYGIAF Momms. Ross. (hic addito 'sic'), HYGIAS Amat., HYCIAE Bennd.

2714 cippus BIONDI. Tusculi.

D · M
IANVARIAE · SORORI
PIAE · ENTISSIMAE
VIXIT · ANNIS · XV
MENSIB · XVI
DIEBVS · XVI
IVVENTVS · FRATER
GEMS · MERENTI · FEC

Descripsit Mommsen. Biondi ms. f. 29 (inde Canina p. 175); Amati ms. Vat. 8738 f. 4 et apud Biondium f. 33.

2 IANVARIAE Momms., IVARIAE reliqui. — 3 ENTISSIMA Momms., AENTISSIMA Am. Biond. — 5 fin. XVI Momms. — 6 om. Am. Biond. habet solus Momms. — 8 GEME Biond., ... Am. Momms.

2715 fragmentum Tusculi in villa Aldobrandini *al casale delle Fornaci* muro insertum.

ITALICVS · ET S
FILIO · INCOMPA*rabili*
B · M · F

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Vv. 2. 3 edidit Wells *Frasc.* p. 120.

1 litterae fractae, sed praeter ultimas ... certae.

2716 rep. ibi ubi n. 2765 MATT. Romae apud Basseggium antiquarium MOMMS.

C · IVLIO · EROTI
MYRSINI
AMMIAE MVRI
IVLIAE · HELPINI
ARESCVSA

Descripsit Mommsen. Mattei p. 88 (inde Mur. 1472, 10; Vulpi Lat. 8 p. 182. Canina p. 144).

4 HELPI..., 5 AREC... Matt.

2717 cippus in villa Luculli a Frascati ... Romae in hortis Iulii III extra portam Flaminiam, vel similiter PIGH. BOISS. CIAC. In vinea cardinalis Aldobrandini olim ... Monte, nunc Clementis VIII MAN. In villa Burghesia ZOEG. AM. et adhuc in vestibulo musei.

imago pueri
DIS · MANIB · SACR
C · IVLI · C · F · SAECVLARIS

Recognovit Rossbach. Appendix Mazochii ... nensis (bibliot. univ. XIV. Q. 26 scripta ut videtur, inter annos 1521 et 1540: Pighius cod. Berol. f. 89 imaginem, Boissard ms. ... f. 83', Paris. p. 348, ed. 8, 188 (inde ... 1448, 3); Ciacconius cod. Rafaelli f. 92'. Maximi f. 188, Manutius Vat. 8253 f. 221'; Donius cod. Neap. 522, 8. cod. Barb. ... Zoega ms. p. 480, 23, Amati ms. 8735 f. 9737 f. 54, 8757 f. 20.

Imago pueri describitur *Beschr. der Rom* III, 3 p. 232 n. 28.

2718 litteris evanidis GIORGI. *Sopra il muro di una casa o vigna Spinetta un miglio in circa lontano da Frascati* GIORGI; rep. prope Frascati *nel luogo detto Spinetto, sopra il Cacciano*, deinde in vinea Lugari via Appia ad lapidem VI LVG.

Giorgi:	*Lugari*:
D M	D M
IVLIVS	C IVL V
OFFINIO	Ↄ H I M ω
ωIV	ωIV
5 SABINA	SABINAE
CCIVGI	COIVGISV
BENEMER	BENEMAER
FECIT ANN	FECIT ANNIS
	. . . .

Giorgi sched. Casanat. qui descripsit mense Oct. 1724, sed non sibi satisfecit; Io. B. Lugari *Monumenti al IV miglio della via Appia* (Romae 1882 fol.) p. 62.

2719 cippus marmoreus fractus, in vinea Lionardi [Filonardi?], ibi ubi n. 2616.

ENTISSIMAE · I
VLIA DEXTRIA
NA · MRF·TIR F
ECIT · B · M ·

Descripsi.

2720 Tusculi in villa Aldobrandini *al casale delle fornaci* muro inserta.

IVNIA · M
IVNIA · M · L
M · IVNIVS · IV
SILICIA · Ↄ · L · THEO
5 SILICIA · THEO
M · IVNIVS · M

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Wells *Frasc.* p. 161; Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 191.

2721.2 in villa Tusculana nobilium de Roccis FABR. Extat eodem loco, in villa nunc Muti parieti aedium adfixa.

fasces cum securi et virga rann. | malleus protome | locus | forcipes protome | terebra culter

P · LICINIVS · P · L ·
PHILONICVS

P · LICINIVS · P · L ·
DEMETRIVS · PATRONO sedo

Descripsit de Rossi. Fabretti 477, 143 (inde Mattei p. 66; Vulpi Lat. 8 p. 161; Canina p. 173); Wells *Frasc.* p. 114, de visu memorat Nibby *analisi* 3 p. 354.

Fasces cum securi a sinistra inscriptionis vidit Fabretti (ex hoc pendent in hac re reliqui), non vidit Rossius.

2723 litteris bonis et magnis BIONDI. Tusculi.

IQ · P · F · LVCRETIA
IA · OCTAVIA · SOCERO

Haec omnia exhibent Biondi ms. f. 28 (inde Canina p. 175) et Amati ms. Vat. 9751 f. 31'; sola ea quae dantur litteris rectis Amati ms. Vat. 9726 f. 3 et apud Biondium ms. f. 33.

1 IQ Biondi, IO Amat.; videtur scribendum |IO, deinde supplendum *Lucretia*[*no*].

2724 reperta una cum n. 2686, auctore GRANDI, deinde una cum illa adservata.

ENTISSIMAE · QVAE
VIXIT · ANN · LI ·
MENS · II · BENE
MERENTI · FECIT
5 L · MAIVS · SALVTA^{RIS}
LIS

Descripsit Bormann. Grandi ms.

6 debuit delere quadratarius addito RIS in 5, sed oblitus est.

2725 tabula marmorea cippi formam imitans. Frascati in vico *via Franara* muro aedium rusticarum inserta.

D M
MANLIAE · Ↄ · L
FELICVLAE
VIX · ANN · XXXII
5 T T · MANLI
COSMVS · ET
ONESIMVS
COLLIBERTAE
BENEMERENTI
10 FECER

Descripsimus Henzen Stevenson ego. Reggi in schedis Vaticanis Marinii (a. 1762); Marocco *mon. dello stato pont.* 7, 122.

2726 Tusculi prope domum d. Fanari (?) GIORG. Apud Passioneium PASS. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* off. II).

MOSCHVS · VÍLICVS
MARGARÍTAE
CONSERVAE
FECIT

Descripsit Henzen. Giorgi sched. Casanat.; Passionei 167, 16 (inde Donati 425, 15); Marini Vat. 9124 f. 85.

2727 tabula marmorea. Effossa a. 1735 in monte Tusculano versus aedem S. Mariae de Molara GIORGI, in ea declivi veteris Tusculi parte quae occasum respicit PLAC. Romae in claustro conventus S. Pauli via Ostiensi NIC. Ibi adhuc extat.

D · M
NARCISSO · CAES · N
SER · FECIT · VETVRI
VS · APOLLON · CVR · APOL
5 LONIO · MER ·

Recognovit Zangemeister. Giorgi sched. Casanat.; Placentini comm. Graecae pronunc. p. 46; Nicolai *basilica di S. Paolo* p. 166, 260. — Exemplum novicium Romae apud Piranesium vidit Marinius Vatic. 9122 f. 156.

2728 reperta una cum n. 2666, auctore GRANDI, deinde Romae in domo eius *via Bocca di Leone* n. 32.

D · M
NICE · V · ANN
XX · D · XIX · ITEM
MACARIA · V · AN
5 XIIX · D · XVI · ITem
IDAEA · MATEr
EARVM · V · AN
XXXXIX · MENSES
VII · D · XV · NICER
10 FILIS ET · CONIVG
BENEMERENTIB
FECIT

Descripsit Bormann. Grandi ms.

Vv. 1—5 a manu recenti restitutas esse ait Bormannus, sed sine dubio ad exemplum antiquum. — 6 scr. IDAEA.

2729 Tusculi in villa Aldobrandini *al casale delle fornaci* muro inserta.

TCI
ISC · SE
VS · ONESIM*us*
et MERIA · VA
5 *lenti* NA · FILIO
*p*ISSIMO

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Lanciani ms. Edidit Wells *Frasc.* p. 191.

2 ISOSIA Lanc., ISOSEV Wells; in fine potest fuisse *ser*[*iro*].

2730 tabula marmorea rep. *nel versante del colle tusculano che guarda la valle della Molara*, deinde Frascati in villa Aldobrandini.

C · OPPIVS · C · L · PHILARGYRVS
FECIT · SIBÍ · ET · SVÍS
HORTENSIAE · M · L · EROTINI
C · OPPIO · C · L · SALVIO
5 C · OPPIO · C · L · ALBANO
OPPIAE · C · L · ALBANAE

Descripsit Lanciani.

2731 tabula marmorea. Rep. sub Frascati *in una tenuta del principe Borghese detta S. Croce* GIORG. Apud Passioneium cardinalem in eremo Tusculano PASS. Romae in museo Vaticano MAR. et adhuc (*Gall. lap. Off.* I).

PANTAGATHO
AVG · LIB ·
PECVLIARI
HERMA · ET · PHYLLIS · COLLIB · H.

Descripsit Henzen. Giorgi sched. Casanat. qui descripsit d. 23 Iun. 1734; Passionei 30, 22 (inde Donati 330, 12), Marini ms. Vat.
4 fin. FE (pro H) Giorgi.

2732 fragmentum marmoreum epistylii fortasse, litteris altis cm. 8, rep. anno 1879, in villa Rufinella *nel piazzale laterale destro a chi guarda il palazzo* ROSSI; extat in vestibulo aedium villae Rufinellae.

PHILVS

Descripsit de Rossi, vidi ipse.
Rossius cogitavit de Furiis Philis fastorum liberae reipublicae.

2733 Frascati in villa Borghesiorum, rep. ad *Col Matteo* [*Mattia?*] sub Monte Porzio.

POMPEIVS C
TRISVITI

Descripsit Mommsen

2734 tabula marmorea. Frascati in villa Aldobrandinia; rep. *nel sepolcreto della via che dalla latina ascen e al Tusculo* LANC.; rep. una cum n. 2694 WELLS.

D M
C · POMPONIO
SECVNDINO
FILIO · FECIT
CAECILIA · SECVN
DA · MATER · INFE
LICISSIMA · QVE
TALE · FILIVM · VIVA
AMISIT · V · A · XXII
M · XI D · XXI

Descripsit Lanciani. Wells *Frasc.* p. 179.

2735 Tusculi in villa Aldobrandini *al casale delle fornaci* muro inserta.

vir
canis tunicatus serpens
DIS · M ·
PRIMA · ATILI
SERRANI ·
EVANGELO ·
CON · BEN
merenti

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. De Rossi ann. inst. arch. 1873 p. 129; Wells *Frasc.* p. 190.

2736 rep. una cum n. 2688 et simul adservata.

D M
QVINTAS QVAE
VIXIT ANN V MEN
SES VI DIES XX
STEPHANIS MATER
FILIAE BENEMERENTI

Descripsit Bormann. Grandi ms., Santovetti canonicus Tusculanus descripsit.
1 in 2 in. singulas litteras vidit Santovettus non invenit Bormann.

2737 apud aediculam D. Francisci Xaverii sub Tusculo FABR. (*vicino alla cappelletta di S. Francesco Saverio a Vermicino, nella vigna d'un cittadino* MATT.).

RHANIDI · SVLPICIAE · L
DELICIO
NATA · BREVI · SPATIO · PARTV · SVBIECTA · NEC · ANTE
TESTATVR · GVSTO · TRISTIA · FATA · RHANOS
NAMQVE · BIS · OCTONOS · NONDVM · COMPLEVERAT · ANNOS
ET · RAPTA · EST · VITAE · RAPTA · PVERPERIO
'sic' FABR. PRAENTIS · TVMVLVS · DVO · FVNERA · CORPORE · IN · VNO
EEQVIAS · GEMINAS · NVNC · CINIS · VNVS · HABET

in latere sinistro:

SVLPICIA · TRIONIS · L
RHANIS

Servavit Fabretti 44, 251. Repetiverunt Mattei p. 81; Vulpi 8 p. 180, Burmann anth. Lat. 4, 130; Canina p. 168.
4 fin. scr. RHANIS. — 7 *praesens hic tumulus* coniecit Burmann; *praegnantis* in mentem venit Bormanno.

2738 sarcophagus marmoreus litteris evanidis fonti suppositus in vinea Filonardi nunc Consoli sub Monte Porzio Romam versus.

D M
ROMANIAE
QVAE VIXIT AN XI M · 0
D · VI · ROMANIVS
CRESCENTILIANVS
ALVMNAE

Descripsit de Rossi.
V. 2 vix legitur.

2739 Tusculi in villa Aldobrandini *al casale delle fornaci* muro insertum.

C · RVSTI
DIOGEN

Descripsimus de Rossi et ego. Edidit Wells *Frasc.* p. 190.

2740 Tusculi apud Sennium, rep. apud locum vulgo Collepizzuto.

D · M ·
RVTILIO PETONI
RVTILIA ELPIS
PATRONO BENE
MERENTI FEC ·

Giorgi sched. Casanat.
2 cognomen corruptum.

2741. 2742 in plinthis statuarum duarum muliebrium effossarum a principe Canino Tusculi (*area già occupata dal foro tusculano* addit CAN., de suo). In museo Vaticano CAN. n. 2741 hodie quoque extat (*Chiaramonti a sinistra*), n. 2742 extabat *Galleria lapidaria* PLATNERO, sed hodie videtur desiderari.

2741
RVTILIA · L · F · MATER · TER · REGIN

2742
RVTILIA · P · F · AVIA

N. 2741 descripsit Henzen. Utramque memorant Nibby *viaggio* 2 p. 80 et Melchiorri *Atti* vol. 21 fasc. 61 (1820) p. 123; delineavit utramque statuam Canina tab. 32, inscriptionem exhibet etiam p. 143 cum epistula Borghesii. Solam n. 2742 Platner *Beschreibung Roms* p. 38 n. 243.
2742 P·F Platner, F·R Canina tam in tabula quam in textu, addit fuisse fortasse P·L.

2743 cippus litteris valde corrosis. Tusculi in villa Aldobrandini in hemicyclo ante portam posticam palatii ROSSI. Ibi ego frustra quaesivi.

L · SALL
urceus PRIMIGENIO patera
BLAST ... · FECIT
(capella ut videtur)
arborem tondens

Descripsit de Rossi
3 *Blastus lib. fecit*

2744 Tusculi in repositis villae Rufinellae.

SEX
ET · L
C O A*elori*
MAP
CO
ST

Descripsit de Rossi.

2745 tabula marmorea Frascati in villa Taverna-Borghese.

D M S
SPENI
VIXIT XXVII MES I D V
COIVGI BENEMEREN
FECIT

Descripsit Lanciani.
3 pro XXVII scr. A XVII.

2746 tabula lapidis Tusculani integra, ut mihi videbatur, et litteris bonis. Extat in vetere Tusculo muro casae rusticae inserta (ibi ubi n. 2811).

C · SVLPICIVS
C · L · FELIX
M A X I M A

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 178.

2747 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. *presso il Tusculum* SARTI. Extat in vetere Tusculo ibi ubi ea quae praecedit.

T A S *ereSedata*
C · L · *PILARo*
C · TAE*mulentius*
)· L · T*E* . . . .

Descripsit Henzen, recognovi ipse ea quae dantur litteris rectis. Paulo pleniorem exhibet Sarti ms. descriptam a Tocco a. 1848.
Taemulentio Sedata reperitur in inscriptione Q. Horatii Tarsi huius corporis vol. VI n. 19518.

2748 Frascati in villa Taverna: repertam esse anno circiter 1848 *al di là di Fontana Candida (sotto Monte Porzio) in un terreno di G. B. Corvaccini* scribit GRANDI.

D · M
TER · SOPHE
MATRI · FEC
T · EVTYCHIS · F

Descripserunt Rosa et dux Caetani. Grandi ms. Edidit Wells *Frasc.* p. 333.
1 om. Rosa. — 2 fortasse *Ter(entiae)* et 3 *T(erentia)*.

2749 fragmentum tabulae marmoreae litteris praegrandibus, rep. una cum n. 2678. 2727.

TORQ. . . . . .

Placentini comm. Graecae pronunciationis (1751) p. 47.

2750 in urna (alta palm. $2^1/_2$, lata palm. 2 KIRCH.) reperta una cum n. 2700—2707.

a ⟨ · TVRPLEIO · ⟨ · F ·
b ∧ TVRPLEIO ⟨ · F

Utramque exhibent Falconieri inscr. athlet. p. 148 n. I et Kircher Lat. p. 87; solam *a* Anonymus Chis. n. 2. Repetiverunt ex Falconerio Fabretti 348, 643 auctore non laudato; ex Kirchero Sante Bartoli *sepolcr.* tab. 88; Vulpi Lat. 8 tab. IX (ad p. 333); Muratori 1304, 2 corruptam; praeterea utramque corruptam addita tertia hac: M·TVRPLIO|Q·F·L·M ab ipso conficta[1]) Petrus Pollidorus misit Muratorio (sched. Mur. fasc. XX) dicens repertas esse aliquot annis ante *in altra villa della stessa territorio di Frascati*, repetivit Mur. 1787, 4. — Est huius corporis vol. I n. 83. — Tractavit Ritschl l. c. ad n. 2707 seq.

Kircherus *a* collocat in ipsa urna, *b* in operculo, Falconieri utramque in ipsa urna, ita ut *b* marginem superiorem occupet, *a* marginem sinistrum deorsum currens.

b primam litteram videri fuisse Q dixit Ritschelius, recte opinor, quamvis aliter senserit Mommsen; potuerunt Gaius et Quintus fratres in eadem arca condi.

1) Hanc suo Marte in antiquitatis aliquam speciem reformatam sic. M·TVRPLEIO·Q·F·S·M ex Muratorio repetivit Garrucci syll. n. 273.

2751 rep. una cum n. 2888 GRANDI, deinde una cum hac adservata.

D · M
T Y C H E
*MESS*ALINAE
VILICO

Descripsit Bormann. Grandi ms.
Quae dedi inclinatis, ea partim non vidit, partim recens incisa esse iudicavit Bormann.

2752 urna Frascati in aedibus marchionis Aluffi Pentini.

T Y C H E
NVTRICI

Armellini *cronichetta mensuale* 1878 p. 141.

2753 in plintho marmoreo, qui statuam videtur sustinuisse Tusculi in villa Rufinella NIBBY et adhuc.

M · VALERIVS · M · F

Descripsi post Henzenum. Nibby *viaggio* 2 p. 38 (inde Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 81 p. 183); Amati ms. Vat. 9738 f. 4 et 9751 f. 38 et apud Biondium ms. f. 83; ipse Biondi ms. f. 35′ et f. 304; Canina p. 118; Wells p. 318, Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 193.

2754 sub statua togata Tusculi in villa Rufinella; effossa a principe Canino prope theatrum Tusculi NIBBY BIOND. (ap. Caninam p. 141 not.). — *Trasportata nel R. Castello di Aglie* CANINA.

GN · VELINEIVS · GN · F · PATRVVS

Nibby *viaggio* 2 p. 38 (inde Melchiorri *Antologia* vol. 21 fasc. 81 p. 183); Amati ms. Vat. et apud Biondium f. 33; ipse Biondi ms. f. 38; Canina statuam cum inscriptione delineavit tab. 21, inscriptionem exhibet etiam p. 118 et p. 148.

Dedi exemplum Amatii et Biondii, nisi quod Amati apud Biondium (non ms. Vat.) *E* in VELINEIVS evanidam esse significat, ipse Biondi (cum Caninae tabula) eam omittit. — CN·VETINEIVS·CN·F Nibby.

2755 Tusculi *in una vigna poco più sotto* [intellege *sotto la vigna de PP. Camaldolesi in un luogo detto Spinetta*], *la quale confina con la sudetta verso tramontana, feci io estrarre la seguente ara, che dicesi da principio fusse ritrovata dove sono quelle gran macerie di sassi detti Quadrucci dalla figura che formano* MATTEI. Romae penes Basseggium antiquarium MOMMS.

D · M
VERRIVS FROM
TO · VERRIO MAR
CIANO PATRI OVL
CISSIMO ET VERI *sic*
urecia MATT. AE · VI//RE SORORI *yulere* MATT.
DVLCISSIME Q VI
XIT ANNIS XVIII ME
SESVS VIIII PATER VI
XIT ANNIS XCI ME
SES III FECIT

Descripsit Mommsen anno fere 1848. Antea solus descripsit Mattei p. 87 (inde Mur. 1888, 2; Vulpi 8 p. 188; Canina p. 163).

2. 3 VARRI|AE Matt. (tacite correxit Vulpi). — 6 VI//RE Momms., SVRERE Matt.; fortasse *Super(a)e*, ut coniecit Bormann. — 7 DVLCISSIMAE Matt. — 8. 9 ME|SESVS VII/I Momms., ME|NSISVS VIIII Matt. — 10. 11 MEN|SIBVS III Matt.

2756 rep. anno 1871 inter Frascati et Monte Porzio *nel luogo detto la Molara*, postea Romae in aedibus I. B. de Rossi.

· D · M ·
VETTIAE · IVSTAE · P · AELIVS
PROCLVS · CONIVGI · INCOMPA ·
RABILI · SANCTISSIMAE ·
CVM QVEM · VIXIT ·
ANNIS · XXII ·
BENE · MERENTI · FECIT ·

Descripserunt Gatti et Kaibel.

2757 tabula marmorea rep. anno 1879 inter Frascati et Monte Porzio, *al Sud della villa Lucidi*, deinde in monasterio Grottaferratensi.

T · VINICIÓ
CORINTHO
OPTIMO · ET
KÁRISSIMO
LIB · PATRÓNVS

Descripsit Stevenson. Cozza *raccolta di Grottaferrata* n. 15.

2758 Frascati in villa Taverna, repertam una cum n. 2758 facit Grandi.

Q · VITELLIVS · Ɔ · LIB · AGATHOPVS
FECIT · SIBI · ET
VITELLIAE · Q · LIB · BLASTE · ET
Q · VITELLIO · AGATHOPODIS · LIB
5 EVAEISTVS sic

Descripserunt Rosa et dux Caetani. Grandi ms.; Wells *Frasc.* p. 233, Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 180.

2759 rep. anno 1882 *tra Ciampino e Frascati* CAET. Romae in aedibus Caëtani MOMMS.

C · VOLVMNI · C · L
SALVI · VOLVM
POEN . . . A NIA
DE · SV . . . O FECIT

Descripserunt M. A. Caetani et Mommsen.

3 NIA litterae coniungendae sunt cum v. 2 cognomen Volumniae incertum est. — 3. 4 hiatus lapidis videtur antiquior quam inscriptio.

2759a rep. una cum n. 2886.

· AVG · L
SIBI · ET
NDAE
BENE
ET 5
IIONI · F
SVIS

Descripsit Bormann. Grandi ms.

5. 6 litteras inclinatas non vidit Bormann.

2760 rep. anno 1807 a Luciano Bonaparte in villa Rufinella ANON.; inter Tusculanas BIONDI.

D · M
·HIMVS · C · F
EPV · E · CDSE
· · M

Guattani *Diario di Roma* 8 Apr. 1808 idemque, ut videtur, *Memorie enciclopediche romane sulle belle arti, antichità cet.* III p. 133; Biondi ms. f. 37 (inde Canina p. 175).

Dedi exemplum Guattanii (*mem.*). Biondi sic D·M | EVPHINVS · C · M · F | EPVL · FE · COSE | B · M, Guattanii supplementis in textum receptis.

2761 Tusculi

R I
CCEN
T DEL
PEEOS

Biondi ms. f. 38 (inde male Canina p. 175), Amati ms. Vat. 9752 f. 8 descripsit mense Dec. 1825.

1 om., 3 fin., 4 om. Biondi. — 2 L·F·CEN Canina.

2762 fragmentum lapidis Tusculani (sic Biondi f. 213: Tiburtini, id. f. 38) litteris magnis repertum in fossionibus Tusculanis.

LIMEIV
VG

Biondi ms. f. 38 et f. 213 (inde Canina p. 152), memorat praeterea f. 91 (in relatione data d. 9 Oct. 1825). Amati ms. Vat. 9738 f. 2. 9751 f. 38'; Mommsen descripsit.

1 LINEV Momms., LINEIV Biond. Amat. — 2 GV Biond. — 1 [*Ve*]*lineius* supplet Biondi, referens ad eundem cuius est n. 2784.

2763 fragmentum lapidis Tiburtini litteris bonis altis digitos 8, Tusculi prope theatrum BIONDI.

VIMI
VA CONI G

Biondi ms. f. 29 (inde Canina p. 175). Amati ms. Vat.

1 ...IN..., 2 ...IA COM Biondi.

2764 Frascati in hortis Peatini.

LE s
*san*CTISSIMAE
X
*pa*RENTES

Wells *Frascati* p. 76.

2764a Tusculi *nella soglia della porteria del convento de' Capuccini.*

SI
NA

Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 204.

2765 tabula marmorea litteris, ut mihi videbatur, saeculi fortasse quarti, et Rosso (*bull. crist.* 1872 p. 143), quinti vel sexti. Frascati *nel casamento della vigna che una volta fu de' Signori Vespignani, ed oggi è de' PP. di S. Maria in Campitelli in Roma* MATT. Extat muro immissa in aedibus Campitelli prope Frascati.

I T MANIBVS TVMVLI DVLCISSIM
ETIOSA TVOS BVSTA TEGVNT CIN
*D SI SAC*RATVS LACRIMIS ROGVS HAV
QVAM FAMA TAMEN CVM TITVLIS MO
5 . . . ILLAM MORITV

Descripsimus Henzen Mommsen ego. Magis integram edidit Mattei p. 92, ex quo repetiit Vulpi 8 p. 134 (inde Mur. 1770, 4); ex his Burmann anth. Lat. lib. IV n. 212, de Rossi inscr. christ. I p. 484. Ea quae hodie extat Wells *Frascati* p. 82.

3 LACRIMI...|...HAVSIT (om. vocabulo ROGVS) duabus lineis, Matt.

Supplevit Rossius *bull. crist.* 1872 p. 142 sic

pater? ipse suo
composuit manibus tumuli, dulcissime nate
quae pr[*e*]*tiosa tuos busta tegunt cineres.*
Quod si sacratus lacrimis rogus haus[*it*] *et ossa,*
[*num*]*quam fama tamen cum titulis morit*[*ur*].

Pro christiano haberi posse contendit Rossius *bull.* l. c. (aliter senserat inscr. Christ. l. c.).

2766 in parte aversa lapidis in quo est n. 2765 MATT.; quod vide ne fictum sit a Matteio. Hodie certe ea pars latet muro immissa.

QVI VIXIT ANN · LXVII DEP · D KAL
VILISAGI VC

a. 336 vel 337 vel 338 incertum

Servavit Mattei p. 82. Inde Vulpi 8 p. 131 Mur. 423, 3. de Rossi inscr. Christ. I n. 1061.

Supra fractam esse non traditur. — De anno cf. de Rossi l. c. ad n. 1060.

Haec nullo modo est falsa, sed facile a Tusculo aliena.

XVI. LABICI (prope *Monte Compatri*).

Labici[1] — sic, vel Lavici[2]. Latinis. item Diodoro 13, 6, 7, τὸ Λαβικόν Dionysio et Straboni[3]), praeterea Silio 12, 534 — ubi fuerint, diu ignorabatur. Nam cum Strabo enarrans viam Labicanam ita verba faciat (5 p. 237 : πρόσεισιν (via Labicana) ἐπὶ πλείους τῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων, καὶ πλησιάσασα τῷ Λαβικῷ παλαιῷ κτίσματι κατεσπασμένῳ, κειμένῳ δ' ἐφ' ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τοῦσκλον ἐν δεξιοῖς ἀπολείπει, unde fuisse Labicos intellegitur loco edito dextra viae Labicanae stadiis aliquanto plus centum viginti sive milibus passuum XV a Roma, Blondus Foroliviensis (Ital. illustr. ed. Bas. 1531 p. 324. 326), referens ut puto — nisi eius error subest — ad Labic...

1. Prima syllaba corripitur a Vergilio 7, 796 et qui eum exscripsit Silio 8, 366, producitur a Martiali 4, 30, 8; secunda constanter producitur.

2. *Lab* — tenetur tituli curatorum viae Labicanae huius corp. vol. VI n. 332 et vol. X n. 5398, quorum hic optimae est aetatis (scriptus sub Tiberio), item Graecus ex Asia minore Ephem. epigr. 4 p. 223; *Lav* — habet titulus prope ipsos Labicos repertus infra n. 2770, praeterea titulus curatoris viae Labicanae Corp. III, 6154. — Ad scriptores quod attinet, codices decadis primae Livianae constanter praebent *Lav*-, sed Vergilii et videtur omnes *Lab*-, itemque Graeci.

3. Αἴγλον (vel Αἰωλας) πόλις, quam Diodorus 14, 102, 4 scribit expugnatam esse a Romanis a. u. c. 362, cum sit Λαβικόν a librariis corruptum, ut constat.

verba quae sequuntur apud Strabonem. τελευτᾷ δὲ (via Labicana) πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην, διέχει δὲ τῆς Ῥώμης τὸ χωρίον τοῦτο (scilicet Pictae) διακοσίους καὶ δέκα σταδίους, Labicos fuisse sibi persuasit ibi ubi est Valmontone [1]), quod oppidum abest a Roma milibus passuum circiter XXIV. Quae opinio diu obtinuit et ita altas egit radices, ut hodie quoque Valmontonenses publice verba Vergilii 'picti scuta Labici' adscripta ad imaginem genii nescio cuius pro insigni gerant. Errorem Blondi agnovit Cluverius, sed non minus quam ille lapsus est, cum Labicos collocavit Zagaroli (Cluver p. 967), nam Zagarolo distat a Roma milibus circiter XXI neque situm est in loco edito neque viae Labicanae a dextra. Verum videbatur reperisse — et certe, ut videbimus, non longe inde aberat — Holstenius, cum Cluverium adnotans (p. 131. 134) Labicos statuit fuisse ibi ubi est *La Colonna*; situs est enim hic vicus, ut requirunt verba Strabonis supra relata, XV circiter milibus passuum a Roma in loco edito a dextra viae quae videbatur respondere veteri viae Labicanae. Holstenii sententiam confirmavit quodammodo titulus ipsi nondum notus, sed primum editus a Fabrettio arcarii Lavicanorum n. 2770 repertus sub vico La Colonna ab ea parte ubi itur ad Monte Compatri. Quamquam etiam post repertum eum titulum Ficoronius, edito libro *le memorie della prima e seconda città di Labico* (Romae 1745), ad veterem Blondi errorem se applicans Labicos posuit passuum fere duobus millibus a Labicis Blondi sive Valmontone, scilicet loco dicto *Colle delli Quadri*, intra territorium oppidi Lugnano, motus potissimum, ut ipse vix dissimulavit, vano amore loci natalis, erat enim oriundus ex Lugnano Ficoronius [2]). Effecit Ficoronius, ut hodie vicus ille publice appelletur *Lugnano Labicano*. Ex Ficoronio totus pendet Bertarelli *intorno l' antico e nuovo Labico* (Romae 1245. 8⁰), nisi quod hic Labicos rursus transtulit aliquanto propius ad oppidum, unde ipse erat, Valmontone in locum dictum *Colle della Lite*. Homines docti et iudicii sani, ut Fabrettius (de aq. ed. 1 p. 121) Marinius (et intellegitur ex loci indicatione ad n. 2787) Nibby (*anal.* 2 p. 157 seq.) in sententia Holstenii adquiescere posse sibi videbantur. Francisci Ant. Vitale 'de oppido Labici dissertatio' (Romae 1778. 4⁰), quo Labicos vel certe Labicos veteres — nam distinguit Vitale veteres Labicos a novis sive Quintanensibus, secutus in hac re Ficoronium (cf. not. 5) — fuisse contenditur non longe a Monte Compatri meridiem versus loco dicto *Monte Salomone*, nemini videtur innotuisse. Nuper demum Petrus Rosa (*bull. dell' Inst.* 1858 p. 154) observavit viam veterem Labicanam vix potuisse anfractus eos sequi quibus hodie iter faciunt Roma, vico *La Colonna* ad dextram relicto, ad bivium S. Caesarei indeque Zagarolo et Praeneste, vel Lugnano et Valmontone versus, sed videri inde ab eo fere loco ubi hodie est 'Torre Nuova deflexisse ad dextram et recto tramite mediam inter colles *La Colonna* et *Monte Compatri* tetendisse ad viam Latinam. Hoc si recte observatum est — nec dubitabit de ea re quicumque vel ipsos locos adierit vel formam locorum non fallacem ante oculos habuerit —, sponte patet Labicos quaerendos esse in eis collibus quorum summitatem hodie occupat Monte Compatri. Titulus autem sepulcralis arcarii Labicanorum n. 2770 positus in via Labicana inter Monte Compatri et La Colonna quod aliquanto minus ab hoc oppido distat quam ab illo, non offendit. Immo secundum sententiam antea receptam offendere poterat, quod ita arcarius Labicanorum non in via Labicana, sed in parte opposita oppidi sepeliri voluisset. Quamquam donec tituli ab ipsis Labicanis publice positi innotuerint, aliqua dubitatio de loco ubi forum et moenia habuerint Labicani remanebit. — Ceterum propter hanc incertitudinem coniunxi hoc capite omnes titulos repertos in tota regione interposita inter oppida Monte-Compatri Monte-Porzio La Colonna, neque exclusi eum, qui ab altera parte oppidi La Colonna iuxta viam quae nunc dicitur Labicana repertus esse dicitur, n. 2778 [3]).

De situ oppidi postquam egimus, restat ut videamus quae de ipso memoriae tradita sint. Inter colonias Albanas recensetur a Diodoro lib. 7 (ap. Eusebium) et in Origine c. 17, ubi traditur *Loeri* (cf. Dionys. 8, 15), inter triginta civitates quas anno 258 Romanis bellum indixerunt a Dionysio 5, 61; sacra fecisse in monte Albano cum reliquis Latii populis Labicanos auctor est etiam Cicero pro Planc. 9, 23. Fuisse, qui narrarent, nomen accepisse Labicos vel conditos esse a Glauco Minois filio, colligitur ex confusa narratione Servii ad Verg. Aen. 7, 796. Captos a Coriolano faciunt Livius 2, 39 et Dionysius 8, 19. Anno u. c. 336 dicuntur, cum iam superiore anno bellum paravissent (Liv. 4, 45, 3), coniunxisse se Aequis et a Romanis capti esse (Liv. 4. 45, 8. 4, 47, 5; neque aliter Diodorus 13, 6, 7: Ῥωμαῖοι πρὸς Αἴκους πόλεμον ἔχοντες Λαβικοὺς ἐξεπολιόρκησαν); addit Livius Romanos deinde coloniam Labicos deduxisse missis eo colonis mille quingentis (Liv. 4, 47, 5 cf. 4, 49, 5). Quae narratio habet sane quibus offendit, ut observavit Mommsen hist. Rom. 1⁵ p. 351. Certe neque apud Velleium neque apud ipsum Livium, ubi hic recenset colonias populi Romani iuris Latini (l. 27 c. 9, 7 et 10, 8; l. 29, 15, 5), adsunt Labici; coloniam autem civium Romanorum quomodo fuerint, obstat quod Cicero (pro Planc. 9, 23) de eis loquens utitur vocabulo municipii. Post illam expugnationem a Livio et Diodoro relatam Labici in rerum historia non memorantur. Caesar dictator villam in agro Labicano habuit, teste Suetonio Caes. 83. Vini Labicani qualitates exponit Athenaeus 1, 48 p. 26 f; uvas Labicanas memorat biographus Clodii Albini c. 11. Ad paucos homines oppidum devenisse indicat Cicero pro Planc. 9, 23, plane dirutum facit Strabo 5 p. 230 (παλαιὸν κτίσμα κατεσπασμένον) cf. p. 237, ubi idem Labicos recenset una cum Collatia Antemnis Fidenis inter antiqua πολίχνια, νῦν δὲ κώμας κτήσεις ἰδιωτῶν [4]). Nihilo minus mansit oppidum et habuit suam rempublicam etiam multo post, ut docet titulus iam saepe citatus n. 2770 arcarii rei publicae Lavicanorum scriptus, ut puto, saeculo p. C. altero vel tertii initio. Dicebantur autem ea aetate Lavicani Quintanenses, agnomine ducto fortasse ab eo praedio privati alicuius primum, deinde facto imperatoris [5]), cuius finibus, teste Strabone, aliquando fuerant comprehensi; et ipsum oppidum fieri potest ut dictum sit *Quintanas* [6]), certe itineraria tam Peutingeranum quam Antoninianum in via Labicana quindecim milibus passuum a Roma, id est sub ipsis Labicis, collocant *ad Quintanas*; praeterea sub Labicis una cum titulo n. 2770 repertum est sigillum figulinum (notum ceteroquin etiam ex urbe Roma) *ex predis Quintanensib. Agathyrsus Aug. lib.* Superfuisse oppidum sub nomine antiquo etiam aetate christiana inde apparet, quod episcopi *Lavicani* vel, ut plerumque appellantur, *Lavicanenses* et memorantur in actis ecclesiae (Ughelli X p. 120) et reperiuntur subscripsisse, una cum aliis episcopis Latii suburbani, diplomatibus pontificum Romanorum etiam saeculo p. C. undecimo [7]); sed noli oblivisci episcopos per multum tempus creari potuisse, quo ipsum oppidum esse iam desierat. Exeunte medio aevo ipse locus quo fuerant Labici adeo in oblivionem abierat, ut nasci potuerint eae quas supra rettulimus controversiae et errores.

---

1) Connexus est hic error Blondi cum altero de situ Gabiorum (cf. infra p. 279 not. 3), utraque res autem pendet ab interpretatione loci Liviani 26, 9, 11, consentanea est cum opinione quam habuit Blondus de Algido (cf. Blondus ed supra cit. p. 327).

2) Pro argumentis lectori affert Ficoronius formam locorum, sed quae tota est perversa et fallax.

3) Exclusi inscriptiones repertas in coemeterio christianorum appellato a Zotico, de quo egerunt olim Boldetti *osservazioni sopra i cimiteri* p. 564 cf. p. 182 et nuper fuse Stevenson *il cimitero di Zotico* (estratto dagli *opuscoli religiosi letterari e morali*, Mutinae 1876), quippe quod vix fuerit comprehensum finibus Labicanorum (cf. Stevenson p. 12. 13—23).

4) Mirum est quod apud Plinium, ubi recensentur civitates regionis Italiae primae, Labici desunt, sed adsunt eorum loco *Alfaterni et qui ex agro Latino item Hernico item Labicano cognominantur* (Plin. 3, 13). Haec si recte se habent, Alfaterni praeter Nucerinos Campaniae fuerunt alii qui *ex agro Latino*, alii qui *ex agro Hernico*, alii denique qui *ex agro Labicano* appellabantur. Sed hoc nemo Plinio credet; immo turbavit ille aliquid confusione nata inter schedulas quas sibi paraverat.

5) Diversos fuisse Labicos Quintanenses a veteribus Labicis, id quod statuit primus Ficoronius *memorie di Labico* p. 39. 51 et repetiverunt alii, non credo, nam non solum apud scriptores nulla mentio extat binarum Labicorum, sed etiam locus, quo Labicos Quintanenses fuisse ex titulo n. 2770 colligitur, idem est cum eo quem Strabonis verba supra relata veteribus Labicis adsignant.

6) Fieri potest, ut *Quin.* litteris, quae leguntur in laterculo Corp. VI, 2375b 1, 12 inter patrias militum praetorianorum ex Italia arcessitorum, significentur Quintanenses Labicani, quod coniecit Mommsen eph. epigr. V p. 236 not. 1.

7) Cf. Jaffé-Loewenfeld Regesta pontif. 1 p. 557. 287. — Novissima quantum scio mentio episcopi Labicani fit anno 1111 (Annales Romani ap. Pertzium Mon. Germ. scr. V p. 471, 17, unde pendet Chron. Cassin. 4 c. 37).

2767 tabula marmorea litteris aevi labentis rep. mense Dec. 1883 prope La Colonna in vinea Eugenii Ciuffa (cf. n. 2770).

AVG · A
ROVINCIA
OTO

Descripsit Helbig. Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 208.

1 Λ Lanc., Ϻ Helbig. — 2 fin. A om. Lanc. — 3 in. ᚹ om. Helb.

2768 tabula marmorea. Rep. prope Monte Compatri sub colle *Monte Doddo*, deinde Monte Compatri apud sacerdotem Vincentium Misori HENZ. Mortuo Misorio quo pervenerit, ignoratur.

R · I · O
p R I S C O
LIO · FESTO
aed · PLEB · CER
a quaESTORI · VRB
p o P P I V S
f quadR A T V S
amicO · OPTVMO

Descripsit Henzen et edidit *bull. dell' Inst.* 1856 p. 157.

Supplementa adscripsit Henzen.

2769 lamina aenea rotunda: a tergo extat clavus quo more vel tabulae infigi debebat FEA. Rep. anno 1815 *in una vigna vicino alla Colonna* FEA, similiter VISC., qui addit, fuisse deinde Romae apud Bonar Anglum. — In vase aereo rep. in ruderibus Veiorum loco dicto la Colonna ORELLI 5827, errore.

NARCISI *sic*
TI CLAVDI
BRITANNIC
·SVPRA
5 INSVLAS

Fea sched. f. 184, delineavit Phil. Aur. Visconti *diss. dell' accad. rom. di archeologia* I, 2 (1823) p. 357 cum commentario lecto d. 18 Iul. 1816 (inde repetita est *memorie romane di antichità* vol. 1 p. 174; Orelli n. 751. 5827).

2 CLAVDI Fea, CLAVD Visc. — 4 prima littera dimidiata, ut erat, et pro I et pro L haberi poterat (cf. Viscontius p. 360 not.).

Diversum hunc esse a Narcisso eo, qui Claudio imperatori fuit ab epistulis et magnam sui memoriam reliquit, non monerem, nisi in eum errorem incidisset Viscontius.

2770 parvus marmoreus cippus ut videtur. Ad oppidum Columnam in muro vineae de Lazarinis FABR., *non già nel muro, ma nella facciata del casino riguardante settentrione* FICOR., recte (*Cavato vicino la Terra della Colonna nella Vigna Lazzarina* MATT. Extat eodem loco quo viderunt priores, in vinea nunc, ut refert Lanciani, Eugenii Ciuffe, a sinistra viae quam nuper fecerunt a Frascati ad La Colonna oppidum paulo ante quam collis in quo est La Colonna ascenditur (duobus chil. a Colonna LANC.).

corona
D M
PARTHENIO · ARCARIO
REI · PVBLICAE ·
LAVICANORVM
5 QVINTANENSIVM

Recognovi. Fabretti de aquis ed. I p. 153, ed. II p. 178 (inde Nibby *viaggio* 1 p. 304), inscr. 540, 388. Mattei *Tuscolo* p. 60 (inde Mur. 1053, 3); Ficoroni *memorie di Labico* (1745) p. 50 cf. p. 58, qui dicit se vidisse; Vulpi Lat. 8 (1742) p. 590; Io. Bapt. Zanobetti misit Lamio epistula data Romae d. 15 Mai. 1780 (inter epistulas Lamianas bibl. Riccard. vol. 64) acceptam ab Ioanne Graziani Ariminensi Io. Bianchi misit Lamio (epist. Lamian. bibl. Riccard. vol. 11), unde edita est *Novelle lett. di Firenze* 1758 p. 335 (inde Donati 339, 3); Chaupy *maison d' Horace* 3 (1769) p. 469. Lanciani *not. degli scavi* 1883 p. 416. Orelli n. 118 et n. 3007.

2771 fragmentum tabulae rep. ibi ubi n. 2767 LANC. (*bull.*). Romae in aedibus Ciuffa *via Giulia, si suppone proveniente dal territorio tuscolano* LANC. (*notizie*).

-ω·
MEMORI/
·R MVLTI FORATAS
5 MVSICIS ARTERI/
I – CAESTATA CAN
COMICA ATELL ·
PAS PAT

Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 153. *bull. municipale* 1884 p. 208.

2772 tabula marmorea litteris aevi labentis. Rep. in vinea Aloysii Dominicis sita inter La Colonna et novam viam Labicanam nunc (cf. forma locorum apud Rossium *bull. mun.* 1 p. 276 fig. A. rudera antiqua ibi inventa describunt Helbig p. 92 et Lanciani apud Rossium p. 275). Postea Romae in repositis musei Capitolini.

AF SPECV
LV DIANE
VSQ F CLE
MENTIA
5 NO · P · PRO
CLINI PASS
P M ∞

Descripsit Helbig, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1884 p. 93. de Rossi delineavit *bull. arch. municipale* 1 (1873) p. 270, contulit Kaibel. Garrucci syll. n. 1450, qui dicit se descripsisse.

Speculum Dianae nomen fuisse ei lacu cui adiacet nemus Dianae auctor est Servius ad Verg. 7, 516, sed ab eo lacu disiunctus est locus ubi hic cippus repertus est non solum spatio septem vel octo milium passuum, sed etiam summo monte Albano. Rossius *bull. mun.* l. c. p. 271 cogitavit de lacu eo, qui distat a loco ubi cippus repertus est paulo plus mille passibus, a sinistra viae quae nunc dicitur Labicana, quem lacum (hodie nullum nomen ei est nisi *il laghetto*) nonnulli putabant Regillum (Nibby *viaggio* p. 850), donec eum lacum non esse antiquum vel certe non eius aetatis, in cuius historia memoratur Regillus, observavit Nibby *analisi* 3 p. 8. Id ipsum, si verum est, obstat coniecturae Rossianae. Ceterum lacus Nemorensis Speculum Dianae nomen habet sine dubio propter limpitudinem aquae, hunc lacus aqua olim via minus turbida fuit quam hodie est. — Mommsenus *bull. dell' Inst.* 1865 p. 208 legerat *af speco Ludiane*, cogitans de specu Mithriaco; et reperta est una cum hac inscriptione tabula cum anaglypho Mithriaco (Helbig *bull.* 1884 p. 92). — 3-5 *usq(ue) f(undo) Clementiano.* — 5 *p(edatura)* Procla legit Rossius, certe significatur spatium interiectum inter speculum Dianae et fundum Clementianum esse Proclini. [Ad fundi vocabula cum domini addi soleat, mihi creditur solvendum esse *P(ubli) Proclini* et hoc significari: a *speculo Dianae usque ad fundum Clementianum* qui sit P. Proclini, spatium interponi passus *plus minus mille.* TH. M.]

2773/4 cippus MAR. 0102, herma acephalus VISC. Rep. anno 1781 *alla Colonna nella vigna Gromani* [i. e. ibi ubi n. 2770] MAR. 5111 Romae in villa Borghesia VISC.

HORTVLVS HIC VARI
EST OPVS ALCINOI ●

Manus ignota apud Marinium ms. Vat. 9122 f. 50'. E. Q. Visconti apud eundem ms. Vat. 9131 f 30, edidit *Museo Pio-Clementino* 3 (Med. 1819) p. 170 (inde Orell. 4335).

Eodem loco prodiit epigramma Graecum item inscriptum in herma (C. I. Gr. 6186 = Kaibel n. 600) ex quo colligitur fuisse ibi ἄλσος Νυμφαῖς ἱερόν.

2775 fistula plumbea rep. fossionibus institutis a Boccanera in vinea Ciuffa, l. n. ibi ubi n. 8767.

FABIVS PARAMI*nus fec*

Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 418, *bull. municipale* 1881 p. 207.

Supplevit Lanciani ex fistula simili edita infra inter Praenestinas.

2776 in eadem fistula in qua n. 8775.

C VETIENIVS ✝

Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 418, *bull. municipale* 1881 p. 807. Lege *C. Vettenius*; fistulam inscriptam *C. Vettennius Verecundus fec.* repertam, ut dicitur Praeneste, nunc adservatam Romae in museo Kircheriano infra habes inter Praenestinas.

Mirum foret si verum esset id quod Lanciani dicit has duas plumbariorum inscriptiones extare in eadem fistula. Ceterum notabile est duos plumbarios notos tantum ex fistulis Praenestinis hic denuo comparere coniunctos vel certe eodem loco.

2777 bis repetita in fistula plumbea rep. prope La Colonna in praediis Pallavicinorum *tenuta della Pallavicina*.

///ICISSIMVS FECIT

Stevensonio dedit Alex. Sbardella.

.. (*Fel*)*icissimus fecit*.

2778 in eadem vinea ubi n. 8767, *il sig. Eugenio Ciuffa trovò . . . un frammento di lapide sepolcrale col nome di* ANTHVS.

Lanciani *notizie degli scavi* 1881 p. 187, *bull. municipale* 1881 p. 808.

2779 effossa anno 1871 sub oppido La Colonna in ruinis veteris villae in praediis ducis Altemps.

D · M
CHARIS FELICI
CONTVB · B · M · FEC

Descripsit de Rossi.

2780 tabula marmorea, rep. in vinea sub colle in quo est La Colonna septentriones versus sita ad viam antiquam, quae a Labicana Gabios ducebat, in agro, ut videtur, Labicano; deinde Monte Compatri in aedibus Passavantiorum HENZ. Ibi adhuc.

TI · CLÁVDIVS · NERÓNIS
AVG · L · DAPHNVS · FECIT
TI · CLAVDIO · ONESI · AVG · L · L
DOMESTICÓ · ET · MOSCHIDI
5 CONTVBERNALI · EIVS · QVI *sic*
QVONDAM · FVERANT · EIVS
ET · SIBI · GRATIAE · RETTVLERINT *sic*
OB · MERITIS · SVIIS *sic*

Descripsit Henzen. recognovi ipse. Edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1888 p. 187; Garrucci syll. p. 378.

2781 titulus columbarii Monte Compatri in aedibus Passavantiorum, repertus in territorio eius oppidi HENZ.

CLAVDIO
EVTYCHIONI · ET
CLAVDIAE
TNIAGENI *sic*

Descripsit Henzen.

2782 tabula ut videtur marmorea, muro inserta ibidem ubi n. 8770; neque alibi viderunt priores.

D · M ·
Q · FABIVS ·
DASVMIVS ·
QVINTIANVS

Descripsi. Ficoroni *memorie di Labico* (1745) p. 68, Io. Bapt. Zanobetti misit Lamio epistula data Romae d. 18 Mai. 1758 (inter epistulas Lamianas bibl. Riccard. vol. 61); acceptum a Ioanne Graziani Ariminensi Io. Bianchi misit Lamio (epist. bibl. Riccard. vol. 11), unde editus est *Novelle lett. di Firenze* 1758 p. 334 (inde Donati 339, 3); Zaccaria *annali letter. d' Italia* tom. I part. 8 p. 888; Vitale de oppido Labici (1778) p. 38; P. Rosa et Tomassetti descripserunt; Lanciani *notizie degli scavi* 1883 p. 417.

Fracta est a dextra, sed nihil videtur periisse. — 3 MAXSVMVS Vitale, errore vel interpolatione.

2783 tabula parva marmorea. Rep. ibi ubi n. 8788, *nunc affixa parieti domus Gattoni in ipso Montis Compiti ingressu* VITALE. Extat Monte Compatri supra portam domus *Via Langa* n. 1.

C · FLAVOLEIO · C · L ·
PHILARGYRO
LVCVSTA · L · FECIT · SIBI
ET · SVIS

Descripsit de Rossi. Vitale de oppido Labici (1778) p. 38; Kellermann *ms.* Ego vidi anno 1888, sed tectorio illitam.

D·M praemittit, 3 FLAVIA·C· (pro LVCVSTA) Vitale.

2784 rep. passibus fere mille quingentis a Monte Compatri La Colonna versus, *nel fondo vocabolo la Caricara, proprietà di Don Giuseppe Lali di Rocca Priora*.

DÍS · *MANIBVS*
*I*VLIAE
IVS*TAE*
*I*VLIA · SVC*CESSa*
5 *MATER FECIT*

Stevenson dedit descriptam ab homine imperito; idem vidit partis ectypum. Quae in eo ectypo adparebant, dedi litteris rectis, reliqua inclinatis.

3 VLIAE C, 4 SVCCESSO traditur.

2785 tabula marmorea. Rep. in territorio oppidi La Colonna, inde Monte Compatri apud Iosephum Dente, anno 1880 ibidem apud Raph. Villa EGO. Postea Frescati apud Alex. Fausti HELBIG.

POPILLIAE · M · F · ÍSIADI
VIXIT · ANN · XIIII · MENE · VII · DIEB · III
M · POPILLIVS · FELIX · ET · POPILLIA CRISPINA
PARENTES · MISERRIMI · FILIAE PÍISSIMAE
5 ET · C · SERVILIVS · PALLANS · VXORI · KARISSIMAE
FECERVNT

Descripsimus ego et Helbig.

Litterae C D in margine inferiore incisae noviciae sunt venuntque a domino tabulae Ios. Dente.

2786 tabella marmorea litteris malis, rep. in vinea prope collem *della fonte Molara* ad fines fundi S. Caesarei agri Labicani, deinde Monte Compatri ad portam aedium privatarum HENZ.

D M
SEMPRONIO ·
FECERVNT · PARENT
ES · FILIO · BENEMERENTI
5 *v*IXIT · ANIS · VII

Descripsit Henzen.

2787 apud Pasqualonium Romae, effossa a. 1780 in agro Labicano prope Labicum hodie La Colonna MAR

AVE · FELICITAS · ADRIAN....*dene*
MERENT · I DP III IDVS AP*riles*

Marini ms. Vat. (sched. Christ. n. 818) (inde de Rossi *bull. crist.* 1873 p. 113).

XVII. GABII (*Pantano, Castiglione*).

Gabiorum originem nonnulli rettulerunt ad Siculos (Solinus 2, 10 p. 35 M. *notum est . . . Gabios* (constitutos) *a Galato et Bio Siculis fratribus*, quae conditorum nomina ficta sunt, ut arbitror, ex ipso vocabulo *Ga-bi-orum*[1]), plerique ad Albanos (Dionys. 4, 53: Ἀλβανῶν ἀποικίας; Vergil. 6, 773 cum Servio, Diodorus lib. VII ap. Eusebium; Origo c. 17). Urbis vetustum splendorem et potentiam, item certamina quae cum ea habuerunt Romani, multa significant, ut cinctus togae *Gabinus* Romanis in sacris semper retentus[2], ut quod *ager Gabinus* in Romanorum iure augurali agro Romano quondam erat oppositus (Varro de l. L. 5, 33), et alia similia[3]. Non multum tribuerim narrationi veterum scriptorum de Remo et Romulo illic educatis (Dionys. 1, 84, Plutarch. Rom. c. 6, de fortun. Rom. c. 8; Stephanus Byz. s. v. Γάβιοι, nam ita scriptum apud eum est pro Γάβιοι; Origo gentis Rom. c. 21); minus etiam eis quae iidem referunt de bello gesto inter Tarquinium regem et Gabinos et quomodo ille Sextum filium Gabinis tyrannum imposuerit. Sed certa mentio extat foederis a rege aliquo Romano cum Gabinis percussi (Paulus Festi p. 56, Dionys. 4, 58; Horat. epist. 2, 1, 25; nummi citati ad n. 2802). Post reges exactos in rerum gestarum historia Gabii iam non memorantur; ne id quidem constat, quando ad civitatem Romanam pervenerint[4]. Videntur Gabii iam satis antiquis temporibus ad eum devenisse statum, quem describunt Cicero et scriptores aevi Augusti, id est paene nullum. Vix reperiri e municipio Gabino homines, qui carnem Latinis feriis petant, ait Cicero pro Plancio 9, 23[5]; magnam partem urbis esse derelictam neque habitari nisi tractum contiguum viae Praenestinae et eum a tabernariis tantum (νῦν μὲν οὐκέτι συνοικουμένη πᾶσα πλὴν ὅσα μέρη πανδοκεύεται κατὰ τὴν δίοδον), auctor est Dionysius 4, 53; ac paene in proverbii locum abisse solitudinem Gabiorum ostendunt Horatius ep. 1, 11, 7 (*Gabiis desertior atque Fidenis vicus*, et Propertius 5, 1, 34 (*qui nunc nulli . . . Gabi*). Neque aliter auctores posteriores Lucanus (7, 392. *Gabios Veiosque Coramque pulvere vix tectae poterunt monstrare ruinae*) et Iuvenalis 3, 191. 6, 56. 10, 100, hic non sine recordatione Horatii[6]. Attamen extitisse Gabios aetate imperatoria neque sine aliquo splendore inscriptiones ... editae ostendunt, quarum quae aetatis sunt certae ordine paene continuo procedunt ab Augusto (n. 2801) vel certe a Tiberio (n. 2802 — nam n. 2801 postea incisa esse potest — usque ad Elagabalum (n. 2802). Habuerunt Gabii toto hoc tempore rem publicam suam (n. 2721, 6. 2795, 9), fuerunt municipium (n. 2793; *omnes honores municipi* ... n. 2807; *municipes Gabini* n. 2802 cf. n. 2810), habuerunt ordinem decurionum et magistratus et collegia qualia reperiuntur passim in municipiis Italiae, ludi ibi edebantur, opera publica reficiebantur. Decuriones memorantur n. 2783. 2784 v. 5. 2795. 2799. 2802—2807. 2809, decretum eius ordinis scriptum anno 140 refertur n. 2795; curia, ubi convenerunt, appellabatur, ut ex eodem decreto apparet, *Aelia Augusta*. Magistratus fuerunt quattuorviri certe aetate Claudii (n. 2724) et Antonini Pii (n. 2795); sed interdum, fortasse deficientibus candidatis ingenuis, quattuorviris substituebantur *praefecti* duo appellati Augustalis generis libertini (n. 2805. 2811, ubi cum eis coniungitur *q(uaestor)* item libertinus, *praefectura* n. 2802), nam hos praefectos magistratus publicos fuisse vel certe pro magistratibus colligitur ex ratione, qua eorum nomina adscripta leguntur ad titulum publice a Gabinis positum n. 2801, item inde, quod ipsi ex decreto decurionum opera publica Gabinorum curaverunt (n. 2805). *Seviri Augustales* memorantur n. 2783. 2795. 2803, plerumque una cum decurionibus (*ordo decurionum et seviri Augustalium* est n. 2785 v. 7), *sevir Augustalium q(uin)q(uennalis)* eiusdem ordinis est n. 2808. Collegia praeterea adsunt dendrophori cum quinquennale suo (n. 2802) et tabernarii, de quibus cf. ad n. 2793. *Sacerdos Spei et Salutis Augustae*) mulier est n. 2804, propter quod sacerdotium nescio quae impensae vel donationes fieri solebant, ut ex eadem inscriptione colligitur. Opera publica Gabinis fecit vel refecit libertinus complura (*aquaeductum* n. 2727, alterum opus n. 2799), unde ... ille et Sabina uxor in n. 2798 dicuntur *locupletatores municipi*, fecerunt et refecerunt vel certe facturos se et refecturos polliciti sunt privati ut porticus alicuius refectionem sub Antonino Pio promisit Agusia Priscilla (n. 2801), proscaenii extructionem sub Marco et Vero Statius Rufinus (Ulpianus Dig. 50, 12, 8). Ludorum scaenicorum memoria exstat n. 2724, gladiatoriorum ut videtur n. 2801. Non tamen ex his inscriptionum testimoniis colligere falsa esse quae Cicero Dionysius Horatius de solitudine Gabiorum tradunt. Fieri potest ut multi vel plerique eorum qui Gabiis honoribus functi sunt Romae domicilium haberent et certis tantum diebus Gabios adierint, similiter et domicilium Romae habuisse magistratus et decuriones Veiorum, de cuius urbis statu sub imperatoribus similia traduntur atque de Gabiis[8], colligi potest ex inscriptione Orell. 4046, qua eos coiisse etiam Romae et decreta ibi fecisse evincitur. Homines divites Gabiis non abundavisse inde apparet quod tabernarii, despectissimum alioquin genus, locum aliquem ibi in re publica tenuerunt (infra n. 2793 v. 5. 6), quod cum Dionysii testimonio supra relato apprime convenit. Noli autem oblivisci opulentiam quam produnt tituli aetatis imperatoriae interdum magis esse simulatam atque fucatam quam veram et solidam. Statius Rufinus, quem promisisse Gabinis sub Marco et Vero extructionem proscaenii supra vidimus, eo promisso non stetit vel certe moras fecit (Ulpianus l. c.). Ipsis Gabinis rempublicam suam *aeternam* appellare placuit (n. 2795 v. 9), sed ...

1) Sumpsit hanc rem Solinus nisi fallor ex Cassio Hemina, cui similem narrationem quam habet de conditore Ariciae et ipso Siculo nominatim acceptam refert (cf. supra p. 223).

2) Egit de cinctu Gabino O. Mueller Etr. ed. 2, 1 p. 031 seq.

3) Macrob. sat. 3, 9, 13 cum observatione Mommseni hist. Rom. 1[5] p. 184 not. 1.

4) Inde quod Antistius aliquis, idem fortasse qui appellatur Ti. Antistius Ti. f. in inscriptione huius Corp. vol. I p. 165 n. 1, dicitur meruisse in exercitu Romano anno u. c. 301 et in annum insequentem tribunus plebis factus esse (Liv. 4, 42), et quod alter Antistius fuit tribunus militum consulari potestate anno u. c. 379 (Liv. 6, 30; Diod. 15, 51), genti autem Antistiae postea certe originem suam a Gabiis ducere placuit (cf. ad n. 2808), Beloch der ital. Bund p. 47) collegit, iam illo tempore Gabios fuisse municipium Romanum. Quod fieri potest, ut verum sit, quamquam potuit certe Antistia gens Gabina civitatem Romanam nancisci antequam patria facta sit Romana, possunt item Antistii illi annorum 331 et 379 alieni esse a stirpe Antistiorum Gabina. Certe hac in re fallitur Beloch, quod originem municipii Gabinorum repetit a foedere a rege Romanorum cum ipsis percusso.

5) Prodigia Gabiis Romam nuntiata refert Livius sub a. u. c. 540 (24, 10), 578 (41, 13), 591 (Obseq. c. 14). — Liber coloniarum p. 234 haec habet de Gabiis *Gavis, oppidum lege Sullana munitum, ager eius militi ex occupatione censitus est, iter populo non debetur*. Cf. supra p. 238 cap. X not. 4.

6) Inde quod Galenus ὑγιεινῶν 5, 5 (6 p. 334 K.) inter reliqua vina Italica enumerat τὸν οἶνον τὸν Γαβιανόν, vel quod saxum Gabinum memoratur a Strabone 5 p. 238 et Tacito ann. 15, 43, vel quod Horatius (ep. 1, 15, 9) significat aetate Augusti secessum Gabinum interdum ab aegrotis petitum esse, de statu oppidi nihil discimus. Idem cadit in id quod Plinius 3, 94, qui narrat de agro Gabiensi, si quidem is non diversus est a Gabino, quod aliter puto. — Ceterum propter fontes vel aquas petitum esse agrum Gabinum ex verbis Horatii supra citatis (sunt autem *aegri qui caput et stomachum supponere fontibus audent Clusinis Gabiosque petunt et frigida rura*, non potest colligi (licet id collegerit scholiasta nullius pretii qui dicitur Acro, et eum secuti sint E. Q. Visconti *monumenti Gabini* p. 11 et Nibby analisi 2 p. 78), neque extant fontes vel calidi vel frigidi in agro Gabino. Lacu Gabino, quem scriptorum antiquorum nemo umquam memoravit (cf. p. 279 not. 3), lavari quemquam voluisse non credo; quamquam aliter sensit Fea *Discussione sulla città di Gabio a suo luogo* p. 20 (*sarei perciò d' opinione, che le stesse acque del lago, ben pulito* e custodito, allora fossero freschissime). Traiano imperante cur celebres ... poetae inopia pressi, ut furnos Romae, ita *balneolum Gabiis* potissimum ... cere voluerint (Iuven. 7, 3), ego ignoro.

7) Inter annos 51 et 54 p. C. scripta est n. 2791, anno p. C. 61 n. ... sub Hadriano n. 2790—2783, sub Antonino Pio n. 2795. 2844 ... n. 2798, sub Severo n. 2880, sub Caracalla n. 2803. Addi potest, ... esse Gabiis imaginem quae vultum Gordiani tertii referre ... Visconti mon. Gab. tab. 14.

8) Florus 1, 6 (12, 11). *hoc tunc Veii fuere; nunc fuisse quis meminit? quae reliquiae? quod vestigium?* laborat annalium fides, ut Veios fuisse credamus. ... sane accidere homini umbratili ut Gabios et Veios oppida, de quibus in ... libus legerat, extare etiam tunc paucis incolis passuum sole ... Romae ut habitari (quamvis non a conditorum posteris et eodem nomine ... pellari plane nesciret.

sub certis condicionibus ei rei publicae donationes fecerunt Domitius Polycarpus anno p. C. 140 (n. 2795) et Plutius Epaphroditus anno 169 (n. 2793), statui et aeternitati eius non nimis videntur esse confisi: cavit enim uterque, ut, si res publica condicionibus illis non stetisset, tunc pecunia donata confestim ad vicinum municipium Tusculanorum transferretur; quales cautiones vix alibi reperiuntur adscriptae ad donationes factas rei publicae municipii alicuius. — Denique non nihil tribuendum casui. Casus aliquis dedit nobis anno 1792 (cf. infra) fori Gabini thesaurum epigraphicum (et statuarium) paene integrum, qui quantum appareret exiguus, si simili modo plene extarent inscriptiones fori Tusculani vel saltem Lanuvini. — Modicus ille splendor Gabiorum quousque duraverit, ego non definio. Quod inscriptiones aetatis certae non procedunt ultra Elagabalum (n. 2809), non magni est momenti (n. 2824 prolata ex agro ubi steterunt Gabii et ideo a nobis in hoc caput recepta ad ipsos Gabios vix pertinet). Sed extitisse Gabios etiam ea aetate qua Christiana religio dominari coepit, inde colligitur quod episcoporum Gabinorum aliqua, licet tenuis et non semper certa, extat memoria [1].

Gabios [2] fuisse in via Praenestina, quae via interdum etiam appellatur Gabina (Liv. 2, 11, 7. 3, 6, 7. 5, 49, 6) et fortasse antiquiore tempore semper ita appellabatur, pari fere intervallo inter Romam et Praeneste, ex multis scriptorum antiquorum testimoniis constat. Appian. b. c. 5, 23: Γάβιοι πόλις ἐν μέσῳ Ῥώμης τε καὶ Πραινέστου. Strabo 5 p. 238. Γάβιοι ἐν τῇ Πραινεστίνῃ ὁδῷ κείμενοι. . . . διέχουσα τὸ ἴσον τῆς Ῥώμης τε καὶ Πραινέστου, περὶ ἑκατὸν σταδίους. Dionys. 4, 53: ἀπέχουσα τῆς Ῥώμης σταδίους ἑκατὸν ἐπὶ τῆς εἰς Πραίνεστον φερούσης ὁδὸν κειμένη. Tabula Peuting.: *Roma via Praenest.* — *XII* (unde corrigendum itinerarium Ant., quod habet *XV*) — *Gabios* — *XI* — *Praeneste.* Nihilominus in definiendo Gabiorum situ recentiores scriptores varios errores commiserunt, quos singulos memorare hodie iam non attinet, excepta tantum ea opinione quae Gabios collocabat ibi ubi est Zagarolo [3], propterea quod eius firmandae causa Ligorius bonum numerum inscriptionum a se ipso confictarum Zagarolo oppido tribuit [4]. Hodie, postquam effossiones institutae ab Hamiltono ineunte anno 1792 dederunt inscriptiones Gabinas infra editas paene omnes, extra dubium est Gabios fuisse ad eam viam quae hodie quoque dicitur Praenestina — quamquam iter Roma Praeneste plerumque via Labicana sive ut nunc dicitur Casilina faciunt — intra fines praedii Borghesiorum quod dicitur Pantano [5]. Inscriptiones illo tempore repertas antequam Romam in villam Borghesiam afferrentur descripserunt Fea qui edidit eas *Antologia Romana* tom. XVIII n. XL. XLI. XLIII (Mart. Apr. 1792); Anonymus is e quo venient exempla edita ab Heereno in ephemeride Gottingensi *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* fasc. X (1794) [6]; Marinius in schedis Vaticanis; Ennius Quirinus Visconti; hi duo exempla sua inter se communicaverunt. Omnes edidit Viscontius libro inscripto *Monumenti Gabini della villa Pinciana* (Romae 1797. 8°) [7], quo libro etiam statuas eadem occasione repertas fuse descripsit. — Ipsae inscriptiones ex parte extant adhuc in villa Borghesiorum Pinciana, ex parte cum vetere museo Borghesio venerunt Parisios; aliae non paucae latent vel perierunt. — Contribui cum inscriptionibus vere Gabinis etiam eas quae repertae sunt vel esse dicuntur in via Praenestina non ita longe a Gabiis, n. 2789. 2792. 2834.

1) Recensentur quidem a Coleto (apud Ughellium tom. X p. 109, sub 'Gabino episcopatu' episcopi non minus novem, antiquissimus ad annum 465, novissimus ad a. 970 pertinens (unum ex anno 338 addidit Nicolai *atti dell' accad. pont. di arch.* V p. 40), sed ex his plerique incerti sunt. Notabile est imprimis antiquiores ex eis omnes non *Gabinos* vel *a Gabiis* vel *Gabenenses* appellari, sed *Gabinates* (cf. Mansi act. concil. 7 p. 960. 967. 1174), ita ut iure dubitari possit, num pertineant ad Gabios Latii. Sed qui diplomatibus pontificum Romanorum medio saeculo p. C. undecimo interdum subscripserunt episcopi Gabinenses (cf. Jaffé-Loewenfeld Reg. pontif. I p. 557), ad Gabios Latii debent referri ideo quod nulli alii episcopi in illis subscriptionibus reperiuntur nisi Latii suburbani. — Omnes episcopos tam Gabinates quam Gabinenses a Gallettio (*Gabio antica* p. 46—50) ad Gabios eos, quos sibi persuasit fuisse in Sabinis (cf. not. 2), esse relatos, memorare satis est.

2) Eodem vel simili nomine medio aevo appellabatur locus aliquis in Sabinis, ut apparet ex actis S. Gaetulii (act. SS. mens. iun. II p. 691), de quibus egit Stevensonus *il cimitero di Zotico* p. 13 seq., ubi sanctus ille dicitur degisse temporibus Hadriani 'territorio Savinensium in Gabiis civitate' et mortem passus esse extra eam civitatem 'in fundo Capreolis in Salaria ab urbe Roma plus minus milliario trecesimo supra fluvium Tiberim' (l. c. p. 696), et ex compluribus actis spectantibus ad monasterium Farfense, ut ex cessione scripta a. 1017, ubi praedium aliquod dicitur situm esse 'infra civitatem Gabis quae nunc Turris vocatur' (Galletti *Gabio* p. 126, *Il Regesto di Farfa* edd. Giorgi et Balzani III p. 230), et ex 'Florigero' citato a Gallettio p. 11, ubi memoratur 'Turris quae vocatur Gabis'. Sed hos Gabios extitisse aetate Romana et floruisse et suam rem publicam habuisse, id quod defendit Gallettius edito libro *Gabio antica città di Sabina* (Romae 1757), plane improbabile est.

3) Memorat eam primus quantum scio Raphael Volaterranus commentariorum urbanor. lib. VI (f. 77' ed. 1506). — Blondus Ital. illustr. (ed. Bas. 1559 p. 328 356) Gabios collocaverat ibi ubi est Gallicano.

4) Etiam in duabus inscriptionibus recentibus anni 1500, quae Zagaroli extabant 'ad aedem principis' vel fortasse hodie quoque extant — novi eas ex codice Vat. 9140 f. 999 —, id oppidum appellatur *Gabii*. Harum inscriptionum altera vel aliqua similis earum ipsum Fabrettium turbavit et quodammodo decepit, ut videbimus in falsis.

5) Situm est hoc praedium a dextra viae Praenestinae, ubi hodie supra solum nulla rudera supersunt, supersunt a sinistra viae inter viam et lacum (hodie exsiccatum), qui dicitur di *Castiglione*, olim dicebatur lacus S. Praxedis, medio aevo etiam lacus Burranus, parietes templi quod volunt fuisse Iunonis propter Vergilii verba 7, 682 *arva Gabinae Iunonis* (unde pendet Silius 12, 537 *Iunonis tecta Gabinae*), et aedicula veterum Christianorum, de qua egit Stevenson *cimitero di Zotico* p. 35. 37. Lacus ille apud antiquos non memoratur, quando primum medio aevo memorari coeptus sit, exponit Fea *discussione fisica, idraulica, storico-antiquaria e legale sulla città di Gabii e suo lago* (Romae 1824) p. 13 seq., cf. praeterea Nibby *analisi* II p. 20.

6) Cogitavi de Uhdeno qui illo ipso tempore Gabios adierat atque etiam inscriptionem n. 2791 solus servavit, sed obstat quod Uhdenus in schedis reliquas inscriptiones Gabinas non solum non exhibet, sed ne memorat quidem, praeterea quod ea ipsa, quam Uhdenus solus servavit, non adest inter editas in ephemeride Gottingensi.

7) Huius libri duae extant editiones eodem tempore emissae neque ulla re diversae nisi magnitudine typorum et numeris paginarum, citavi paginas utriusque.

2788 Gabiis rep. anno 1792.

HERC
SAC

Servavit Fea *Antologia Romana* 1791/92 p. 323. Inde Marini ms. Vat. 9126 f. 63. E. Q. Visconti mon. Gab. p. 156 (207).

2789 *ara quadrata piuttosto piccola*. litteris malis. Rep. *tra il Ponte di Nona e l' Osteria dell' Osa* ZOEGA. Haec paucis passibus distat a Gabiis, pons ille passuum fere duobus millibus, in via Praenestina ambo.

HERCVLI · SANCTO
SACRVM
TVLLIVS · ROMVLVS · V · ET · L
VENILIA · EVTYCHIA · EIVS
5 CVM TVLLIO · ROMVLO · FILIO
E · Q · R · V · S

Servavit Zoega inter schedas Marinii cod. Vat. 9127 f. 275 (inde huius corporis vol. VI n. 341).

3 fin. fortasse, ut coniecit Mommsen, *vet(eranus) l(egionis)*, vel etiam scribendum VET · E. — 6 *eq(uiti) R(omano)*.

2790 *ara rep. nelle vicinanze di Gabj* VISC.

MATRI DEVM
MAGNAE · I · DEAE
POMPEIVS · RVSONIANVS
COS · XV · VIR · SACRIS
5 FACIVND · IS
TAVROBOLIVM · MOVIT

Servavit E. Q. Visconti mon. Gab. p. 136 (121) nescio num de visu.

2. 5 puncta alienis locis posita esse diserte testatur Viscontius.

2791 sub signo Silvani acephalo (alto palm. circiter 3) rep. Gabiis vel prope Gabios, extabat, cum UHDEN vidit, in borreo quodam fundi Castiglione.

Q. VERANIVS MYSTIS
SILVANO VOTVM ·

Uhden, qui vidit anno fere 1788, in schedis musei Berolinensis. — Aliunde non novi.

2792 fragmentum tabulae litteris bonis, rep. una cum n. 2788.

VERVS
L · CAECILI
ACTOR ARAM
POS/uit

Zoega inter schedas Marinii cod. Vat. 9127 f. 275.

2793 tabula magna marmorea Gabiis rep. a. 1792. Nunc Parisiis in museo Louvre.

VENERI · VERAE · FELICI · GABINAE
A · PLVTIVS · EPAPHRODITVS ACCENS · VELAT NEGOTIATOR · SERICARIVS · TEMPLVM · CVM
SIGNO · AEREO · EFFIGIE · VENERIS · ITEM · SIGNIS · AEREIS · N · IIII · DISPOSITIS · IN ZOTHECIS · ET
BALBIS · AEREIS · ET · ARAM · AEREAM · ET · OMNI · CVLTV · A SOLO · SVA PECVNIA · FECIT · CVIVS · OB
DEDICATIONEM DIVISIT · DECVRIONIBVS SING · X V · ITEM · VI · VIR · AVG · SING · X III · ITEM · TABER
NARIS · INTRA · MVRVM · NEGOTIANTIBVS · X I · ET · HS · X · M N · REI · PVBL · GABINOR · INTVLIT · ITA VT · EX
VSVRIS · EIVSDEM · SVMMAE QVOD · ANNIS · IIII · K · OCTOBR · DIE · NATALIS · PLVTIAE · VERAE
FILIAE · SVAE DECVR ET · VI · VIR · AVG · PVBLICE · IN TRICLINIS · SVIS · EPVLENTVR QVOD SI
FACERE · NEGLEXSERINT · TVNC · AD MVNICIPIVM · TVSCVLANOR · HS · X · M N PERTINEANT
QVAE · CONFESTIM · EXIGANTVR · LOC · DATO · DECRETO · DECVR
15 Mai. 168 DEDICATA · IDIBVS · MAIS L · VENVLEIO · APRONIANO · II L · SERGIO · PAVLLO · II COS

Descripsit Henzen, ipse recognovi ad ectypum. Fea *Antologia Romana* 1791/92 p. 321; Marini ms. Vat. 9123 f. 85, qui vidit partem; Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* fasc. X (Götting. 1794), 3 p. 3 (inde Orelli n. 1368); E. Q. Visconti mon. Gab. p. 188 (183) seq cum tab.; Clarac *musée de sculpture, inscriptions* tab. IV cf. text. vol. II, 2 p. 981 n. 808; Bouillon tom. III *cippes sépulcrales* tab. 5; Froehner *notice de la sculpture du Louvre* (ed. 3) p. 308 n. 171.

Veneri Verae felici Gabinae | A. Plutius Epaphroditus accens(us) velat(us) negotiator sericarius templum cum | signo aereo effigie Veneris, item signis aereis n(umero quattuor) dispositis in zothecis, et | balbis [= *valvis*] *aereis et aram aeream et omni cultu a solo sua pecunia fecit. Cuius ob | dedicationem divisit decurionibus sing(ulis) (denarios quinos), item (se)vir(is) Aug(ustalibus) sing(ulis) (denarios ternos), item taber|naris intra murum negotiantibus (denarios singulos), et (sestertium decem) m(ilia) n(ummum) reipubl(icae) Gabinor(um) intulit, ita ut ex | usuris eiusdem summae quodannis (quartum) k(alendas) Octobr(es) die natalis Plutiae Verae | filiae suae decur(iones) et (se)vir(i) Aug(ustales) publice in tricliniis suis epulentur; quod si | facere neglexserint, tunc ad municipium Tusculanor(um) (sestertium decem) m(ilia) n(ummum) pertineant, | quae confestim exigantur. Loc(o) dato decreto decur(ionum). | Dedicata idibus Mais L. Venuleio Aproniano ii L. Sergio Paullo ii co(n)s(ulibus).*

Filiam nomine Veram A. Plutius Epaphroditus, is ipse cui dedicatus est titulus infra n. 2818, dedicavit sub imagine Veneris appellans eam Venerem Veram felicem Gabinam. Quod die dedicationis non solum decurionibus et Augustalibus, sed etiam tabernariis sportulas obtulit Plutius Epaphroditus, inde colligi potest corpus tabernariorum locum non ultimum in re publica Gabinorum obtinuisse. Conferendus est Dionysius 4, 53, qui sua aetate Gabios magna ex parte esse vacuos πλὴν ὅσα μέρη πανδοχεύεται κατὰ τὴν ὁδὸν scribit. Fuerunt sine dubio etiam extra Gabios passim in via Praenestina tabernae et tabernarii; sed eos tantum qui intra murum Gabiorum negotiabantur a Plutio Epaphrodito esse honoratos non est mirum. Similiter alibi in donationibus una cum ordine decurionum et Augustalibus sportulas accipit non universus populus, sed tantum *populus intra murum morantes* (Corp. IX, 382) sive, quod idem est, *plebs urbana* (Corp. IX, 3842. 4697).

2794 in parietinis ecclesiae S. Primi olim episcopalis Gabiorum FABR. Significatur, ut videtur, aedicula veterum Christianorum, de qua cf. supra p. 276 not. 3 et praeterea Nibby *analisi* 2 p. 88; nam Fabrettium de situ Gabiorum recte fere iudicavisse colligitur ex eis, quae contra Holstenium scripsit (de aquis ed. 1680 p. 168).

/////////////////////////
VSTIAN QVI ///////////////////
flamen perp ETVVS ADE ///////////////////
IR AVG IIII VIRI //////////////////
ludos sca ENICOS ET ///////////////////
5 eT DECVRIOs //////////////////
CVM PRIN ///////////////////
7 MI CVM ////////////////////
'sequuntur tres lineae desperatae lectionis' FABR.
11 AVG DRVSI PATRIS GERMANICI CAESARIS DRVSI CAEs
agRIPPINAE AVIAE NERONIS CAESARIS GERMANICI ///
ANTONIAE AVG F ET CLVPEA INAVRATA VI ET ////
TILE VNA CANCELLOS ACERNEOS POD ////////

Servavit Fabretti 743, 513. Inde repetiverunt Vulpi Lat. 8 p. 183. E. Q. Visconti mon. Gab. p. 18 (18).

11—14 homines domus imperatoriae, quorum imagines (cf. *clupea inaurata* v. 13) hoc titulo videntur esse dedicatae, agnoscuntur hi: 1) *Drusus pater*, intellege Claudii Augusti, sub quo titulus scriptus est et cuius nomen fortasse praecedebat; 2) *Germanicus Caesar*; 3) *Drusus Cae[sar]* Tiberii filius potius quam Germanici; 4) [*Agrippina* Germanici uxor, *avia Neronis Caesaris Germanici*; 5) *Antonia* (Ti. Claudii) *Aug(usti) f(ilia).*] Titulus scriptus est post adoptionem Neronis et ante mortem Claudii, id est inter annos 51 et 54. Quot nomina perierint non constat (vix enim v. 13 legendum est *clupea inaurata sex*), nec magis liquet qua ratione vivos et mortuos coniunxerit is qui titulum dedicavit.

2795 tabula marmorea Gabiis reperta anno 1792. Nunc Parisiis in museo Louvre.

IN HONOREM · MEMORIAE · DOMVS · DOMITIAE · AVGVSTAE · CN · DOMITI · CORBVLONIS
FIL · DOMITIĪ · POLYCARPVS · ET · EVROPE · LOC · DAT · DECRETO · ORDINIS · DECVR · AEDEM
FECERVNT · ET · EX·ORNAVERVNT · STATVIS · ET · RELIQVIS · REBVS · PECVNIA · SVA · EIVSDEM
QVE TVTELAM · IN PERPETVVM REIPVBLICAE · DEDERVNT · SVB INSCRIPTIONE INFRA SCRIPTA

IMP · CAES · T · AELIO · HADRIANO · ANTONINO · AVG · PIO · III · M · AELIO AVRELIO · CAES · COS · VIIII · K · MAIAS · GABIS IN MVNICIPIO · IN CVRIA AELIA AVGVSTA · SCRIBENDO · ATFVIT · VNI·VERSVS · ORDO
DECVRIONVM REFERENTIBVS · L · VIPSTANO · L · F · CL · PVBLICOLA MESSALLA L SETRIO · L · P · PAL · PRISCO · IIII · VIR · Q·Q · CN·DOMITIVM·POLYCARPVM NOMINE SVO·ET DOMITIAE·EVROPES CONIVGIS SVAE
OFFERRE ORDINI DECVRIONVM · ET · SEVIRVM · AVGVST·ALIVM HS · X̄ · M N̄ QVIAM PRIDEM · EXTRVXISSET · TEMPLVM · IN HONOREM · AC MEMORIAM · DOMITIAE CORBVLONIS · FIL · ET · HOC · PIETATIS · SVAE ADFECTV
EXORNET · ET MELIOREM · FACIAT ORDINEM · N̄ · SINGVLIS · ET·IAM VNIVERSISQVE PRODESSE FESTINET · AT · QVOS EX REDITV · EIVS PECVNIAE · FRVCTVM SEMPER DESIDERET · PERVENIRE CONFVGIENDO AT
AETERNAM REM · PVBL · N̄ · PETENDO · VT SECVNDVM · EX·EMPLVM CODICILLORVM · CL · VITALIS · STIPVLATIONE INTERPOSITA DESIDERIO SVO TALIS·CONDICIO DECERNERETVR · VT · EX REDITV EIVS · PECVNIAE
III · IDVS · FEBRAR · NATALE DOMITIAE PRAESENTIBVS DECVRIONIB · ET · SEVIR DISCVMBENTIBVS IN PVBLICO AEQVIS PORTIONIBVS · FIERET DIVISIO ITEM HOC AMPLIVS IN TVTELA · ET ORNATIONIBVS
TEMPLI · HS V̄ · M · N̄ SVB EADEM CONDICIONE INFERRET · Q · D · E · R · F · P · D · E · R · I · T · C
sic PLACERE VNIVERSIS · SECVNDVM RELATIONEM · S S · PECVNIAM ACCIPI PRAESTARIQVE IN PERTVVM · VT CELEBRARETVR NATALIS DIES · AC · MEMORIA DOMITIAE CORBVLONIS · FIL · ET EX REDITV HS M · N̄
DIVISIONIBVS FACTIS DISCVMBERETVR · IN PVBL · ET SI VLLO TEMPORE INTERMISSVM ESSET QVOMINVS PRAESTARETVR · IT QVOT · ORDO DECREVISSET AVT SI ORDO RESCIDISSET DECRETVM
SVVM MVTASSETVE CONDICIONEM TVM OMNIS SVMMA QVAE IN HANC REM ACCEPTA ESSET EADEM CONDICIONE MVNICIPIBVS TVSCVLANIS CONFESTIM · RENVMERARETVR
HOC DECRETVM POST TRES RELATIONES · PLACVIT IN TABVLA AEREA SCRIBI ET PROPONI IN PVBLICO VNDE DE PLANO RECTE LEGI POSSIT

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti mon. Gab. p. 91 (107) seq. cum commentario, mus. P. C. VI tab. 62 cf. p. 258 seq. (inde Orelli n. 775); Marini Vat. 9126 f. 70 manu aliena; Clarac *musée de sculpture* tab. XV cf. text. II, 2 p. 936 n. 552. Bouillon *musée des antiques* tom. III *cippes et inscriptions sepulcrales* tab. 5 delineavit.

5 SCRIBVNDO Orell., errore. — 6 MESSALIA, 11 HS Henzen, errore sine dubio.

1. 2 *In honorem memoriae domus Domitiae Augustae, Cn. Domiti Corbulonis* | *fil(iae), Do-*
3 *mitii Polycarpus et Europe, loc(o) dat(o) decreto ordinis decur(ionum), aedem* | *fecerunt*
4 *et exornaverunt statuis et reliquis rebus pecunia sua eiusdemque tutelam in perpetuum rei publicae dederunt sub inscriptione infra scripta:* |
5 *Imp. Caes(are) T. Aelio Hadriano Antonino Aug(usto) Pio (tertium), M. Aelio Aurelio*
23 Apr 140 *Caes(are) co(n)s(ulibus), (nonum) k(alendas) Maias, Gabi(i)s in municipio in curia Aelia*
6 *Augusta; scribendo adfuit universus ordo* | *decurionum. Referentibus L. Vipstano L. f. Cl. Publicola Messalla L. Setrio L. f. Pal. Prisco (quattuor)viris q(uin)q(uennalibus):*
7 *Cn. Domitium Polycarpum nomine suo et Domitiae Europes coniugis suae* | *offerre ordini decurionum et sevirum Augustalium (sestertium decem) m(ilia) n(ummum), — qui] iam pridem extruxisset templum in honorem ac memoriam Domitiae Corbulonis fil(iae)*
8 *et hoc pietatis suae adfectu* | *exornet, et meliorem faciat ordinem n(ostrum), singulis etiam universisque prodesse festinet, at quos ex reditu eius pecuniae fructum*
9 *semper desideret pervenire, — confugiendo at* | *aeternam rem publ(icam) n(ostram) petendo, ut secundum exemplum codicillorum Cl(audii) Vitalis stipulatione interposita*
10 *desiderio suo talis condicio decerneretur, ut ex reditu eius pecuniae* | *(tertium) idus Febrar(ias) natale Domitiae praesentibus decurionib(us) et sevir(is) discumbentibus in publico aequis portionibus fieret divisio; item hoc amplius in tutela et ornationi-*
11 *bus* [scr. *in tutelam et ornationes*] | *templi (sestertium quinque) m(ilia) n(ummum) sub eadem condicione inferret* [scr. *inferre*],
q(uid) d(e) e(a) r(e) f(ieri) p(laceret), d(e) e(a) r(e) it(a) c(ensuerunt): |
12 *placere universis secundum relationem s(upra) s(criptam) pecuniam accipi praestarique in per[pe]tuum, ut celebraretur natalis dies ac memoria Domitiae Corbulonis fil(iae),*
13 *et ex reditu (sestertium decem) m(ilium) n(ummum)* | *divisionibus factis discumberetur in publ(ico), et si ullo tempore intermissum esset quominus praestaretur it quod ordo*
14 *decrevisset, aut si ordo rescidisset decretum* | *suum mutassetve condicionem, tum omnis summa, quae in hanc rem accepta esset, eadem condicione municipibus Tusculanis confestim renumeraretur* | .
15 *Hoc decretum post tres relationes placuit in tabula aerea scribi et proponi in publico, unde de plano recte legi possit.*

De Domitia Cn. Corbulonis filia, Aelii Lamiae primum, deinde Domitiani uxore, quae scimus, adhibita hac ipsa inscriptione composuit Eckhel d. n. VI p. 322 seq. Quando vita functa sit, ignoratur: nisi quod constat Domitiano eam supervixisse. In huius ipsius et domus eius memoriam Polycarpus et Europe, ex libertis eius sine dubio, aliquot annis (*iam pridem* v. 7) ante annum 140 templum extruxerant in municipio Gabino, loco publice dato. Deinde ipso anno 140 Polycarpus suo et Europes nomine ordini Gabino obtulit ad illius templi tutelam perpetuam sestertium millia quinque, praeterea, ut inde quotannis natalis Domitiae celebraretur, sestertium millia decem. De hac duplici oblatione factum est decretum perscriptum in hac tabula inde a v. 5. — Quid sit causae, cur Gabiis potissimum memoriam Domitiae coli voluerint Polycarpus et Europe, latet. Claudius Vitalis, cuius codicilli memorantur v. 9, similem donationem Gabinis fecisse putandus est.

2796 Gabiis rep. anno 1792.

imp. caESARI · DIVI *traia*
ni pARTHIC · FIL · *divi*
neRVAE · N · TRAIANo
hadRIANO · AVG
. . . .

Fea *Antologia Romana* 1791 92 p. 323 (inde Marini ms. Vat. 9126 f. 63). Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur u. Kunst* fasc. X, 3 p. 2.
1 m. ..ESAI, 3 TROIAN, 4 NIANO Fea vel potius typographus.

2797 Gabiis rep. anno 1792.

IMP · CAESAR · DIVI · TRA*iani parthici filius divi nervae nepos traianus hadrianus*
AVG · PONTIF*ex maximus trib. pot. .. imp. . . . cos. . . p. p.*
AQVAE · DVCTVM · GABINIS . . .
. . .
QVAM

E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 247, mon. Gab. p. 14 (17).

2798 Gabiis rep., nunc adservatur una cum n. 2802 VISC. mon. — Apud Hannibalem nescio quem ('da Annibale') VISC. ms.

imp. caesari
divi TRAIANI *parthici fil*
divi NERVAE · NEPOT
traiano HADRIANO · AVG
pont. max. trib. POT · VII · COS · III *a. 123*
imp. et P · P · SVA · PEC · FECIT

E. Q. Visconti ms. Paris. f. 168, mon. Gab. p. 14 (17).
Requiritur primus casus in nomina imperatoris.

2799 basis marmorea, rep. a. 1767 *nella tenuta della casa Borghesi* (scr. *Borghese*) *chiamata Pantano*, deinde facta pontificis et destinata museo Vaticano AMADVZZI. Romae MORC., Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat (*Gall. lap.* Aug. II).

HADRIANO · . . . · SABINAE · a
AVGVSTO COS III P P AVGVSTAE
LOCVPLETATORIBVS · MVNICIPII
EX · D · D · PVBLICE

Descripsit Henzen, recognovi ad ectypum. Amaduzzi *novelle fiorentine* 1773 p. 5. Morcelli de stilo inscr. Lat. p. 320 (inde Orelli n. 816); Marini ms. Vat. 9124 f. 195.
Falsum exemplum bipertitum et mutilum extat in museo Vaticano eodem pariete quo archetypum.

2800 Gabiis rep. anno 1792

imp. caes. ai
l. septimio SEVERo
*pertina*CI · AVG · PIO
parthico ARABICO
*parthi*CO · ADIABENIC
*pont. max*MO · TRIB · *pot.*
imp. . . COS

Marini ms. Vat. 9126 f. 63; E. Q. Visconti sched. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 156 (267). Idem exemplum est.
5 ADIABENICO Visc. (mon.).
Titulus antiquior est anno 199, quo Severus Parthicus maximus appellari coeptus est.

2801 *lastra sottile a lettere piuttosto piccole e trascurate* MAR. Gabiis rep. a. 1792; *smarrita nel trasporto delle Gabine antichità*, addit VISC. mon.

p. vinucius		L · ALFENIVS	a. p. C. 2
suf.	*k.* IVL	P · LENTVLVS · P QVI*nctius*	
l. caesar	DECESSIT	XIII · K · OCT	
M SERVILIVS		L · LAMIA	a. p. C. 3
SVF	K IVL	P · SILIVS · L · VOLV*sius*	
SEX · AELIVS		C · SENTIVS	a. p. C. 4
SVF	K IVL	C · CLODIVS · CN SE*ntius*	
C · CAESAR	DECESSIT	VIIII K M*artias*	
CN · CINNA		*l. valerius*	a. p. C. 5
SVF	K IVL	*c. ateius c. vibius*	
M LEPIDVS		*l. arruntius*	a. p. C. 6
suf.	*k. iul.*	*l. nonius*	

Marini ms. Vat. 9126 f. 63', Arv. p. 24; E. Q. Visconti ms. Par. 7 f. 122, mon. Gab. p. 11 (14). Idem exemplum est. Repetivit et explevit C. Cardinali *memorie romane di antichità* 1 (1824) p. 179 seq. (*diss. dell' accad. pont. di archeol.* 2 p. 257); deinde Orelli 641, Henzen huius Corp. vol. I p. 473 n. XII.
7 lin. CN SE traditur.

2802 tabula marmorea rep. Gabiis vel prope Gabios (*in que' dintorni*) paullo ante annum 1797 VISC., qui addit dono datam esse pontifi (unde fortasse in museo Vaticano extare ait Nibby *analisi* 2 p. 76). Nunc extat in insula maiore Balearium in museo Despuig.

L · ANTISTIO · C · F
VETERI · PONT · PR
X · VIR · STL · IVD · Q
TI · CAESARIS · AVGVSTI
DECVRIONES · ET · POPVLVS
MVNICIPES · GABINI
PRAEFECTVRA
SEX · MARCI · TERIS · ET · C · VABINI · CANACIS

Descripsit Hübner. E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 188. 217, mon. Gab. p. 12 (15). Marini *papiri diplomatici* p. 336; Fea sched. f. 350, qui vidit; Bover *noticia de los Museos Despuig* n. 36. Henzen syll. n. 7066.
Antistios Veteres originem suam a Gabiis deduxisse scimus ex denariis cusis a C. Antistio Vetere triumviro anno a. u. c. 738, in quarum parte aversa inscriptum est *foedus p. R. quo* (vel *cum*) *Gabinis*. Praeterea Antistium aliquem Petronem Gabinorum principem a Sex. Tarquinio dolo oppressum facit Dionysius 4, 57. — 3 attendit decemviratus stlitibus iudicandis collocatus inter praeturam et quaesturam, qua re motus Nipperdey ad. Taciti ann. 13, 11 *pont. pr.* v. 2 solvit *pont(ifici) p(opuli) R(omani)*; sed id multo magis consuetudini repugnat. — Duoviros, a quorum praefectura a populo Gabino hic lapis statutus est, fuisse ex genere libertino indicant nomina. Praefectos libertinos habemus praeter n. 2806 et 2811, ubi appellantur Augustales.

2803 fragmenta tabulae magnae marmoreae. Gabiis rep. anno 1792, nunc Romae in repositis villae Borghesiae.

Q · POMPEIO Q
FALCONI · SOSIO · Prisco
PONTIF · SALIO
QVAEST · Kand
IMP · M · AVRELI antonini
PII · FELIC ·
DEC · SEVIR · AVgustalis MVNICIPS
l. d. d. D

Descripsit Huelsen a. 1884. Habet E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 156, mon. Gab. p. 188 (208), praeterea solam partem intuenti sinistram E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 122' eodemque exemplo Marini ms. Vat. 8126 f. 83'. Fragmenta partis dextrae v. 2. 3. 7 descripsit etiam de Rossi huius corporis vol. VI n. 1481.

2 fin. 3 fin. dedi ad apographum Rossii; Huelsen non vidit v. 2 fin.), quae superesse videtur ex P, non vidit v. 3 fin. IO. — 4 QVAEST·K Visc. f. 186, QVAEST·A Visc. f. 122' Mar., QVAESTI Huels. — 7 fin. fuit puto MVNICIPES.

Fortasse is qui posuit titulum urbanum huius corporis vol. VI n. 1486, pronepos Q. Pompei Sosii Prisci consulis a. 166.

2804 basis marmorea. Rep. Gabiis anno 1792, nunc Romae in hortis Borghesiis (casa dell' orologio).

AGVSIAE · T · F · PRISCILLAE
SACERDOTI · SPEI · ET · SALVTIS · AVG ·
EX · D · D · GABINI · STATVAM · PVBLICE · PO
NENDAM · CVRAVERVNT · QVOD · POST
INPENSAS · EXEMPLO · INLVSTRIVM · FEMINAR
urceus FACTAS · OB SACERDOTIVM · ETIAM OPVS · PORTIC patera
SPEI · VETVSTATE · VEXATVM · PECVNIA · SVA REFECTV
RAM · SE · PROMISERIT · POPVLO · CVM PRO
SALVTE · PRINCIPIS · ANTONINI · AVG · PII
PATRIS · PATRIAE · LIBERORVMQVE · EIVS
EXIMIO LVDORVM · SPECTACVLO EDITO
RELIGIONI · VESTE · DONATA ·
· VNIVERSIS · SATIS · FECERIT ·
CVIVS · STATVAE HONORE CONTENTA
INPENSAM · POPVLO · REMISERIT ·
L · D · D · D ·

Descripsit Henzen, contuli ipse. Fea *Antologia Romana* 1791/92 p. 322. Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur u. Kunst* fasc. X, 3 p. 7 (inde Orelli n. 2163); Marini ms. Vat. 8126 f. 88; E. Q. Visconti mon. Gab. p. 110 (148).

Agusiae T. f. Priscillae, sacerdoti Spei et Salutis Aug(ustae), ex d(ecreto) d(ecurionum) Gabini statuam publice ponendam curaverunt, quod, post inpensas exemplo inlustrium feminar(um) factas ob sacerdotium, etiam opus portic(us) Spei vetustate vexatum pecunia sua refecturam se promiserit populo; cum, pro salute principis Antonini Aug(usti) Pii patris patriae liberorumque eius eximio ludorum spectaculo edito, religioni, veste donata universis, satis fecerit. Cuius statuae honore contenta inpensam populo remiserit [debuit esse remisit]. *L(ocus) d(atus) d(ecreto) d(ecurionum).*

2805 Gabiis rep.

P · CLODIVS · HELIX
L · ATILIVS · THAMYRVS
PRAEFECTI · AVGVSTAL
BASIM · POSVERVNT · ET
STATVAM · REFECERVNT
D · S · P · EX · D · D ·

Fea *Antologia Romana* 1791/92 p. 323. Inde Marini ms. Vat. 8126 f. 88, neque aliunde E. Q. Visconti mon. Gab. p. 14 (16). Ex lapide puto Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* fasc. X, 3 p. 8, unde Orelli n. 3678.

1 HELIX uterque auctor. — 2 THAMYRIS Anon. — 4 POSIERVNT Mar Visc. — *Praefecti* hi duo *Augustales* cum ambo cognomina habeant Graecanica, videntur fuisse libertini, cf. n. 2862. 2811.

2806 basis marmorea a. 1792 rep. Gabiis, nunc Romae in villa Borghesiorum (casa dell' orologio).

T · FLAVIO
T · FIL · QVIR
AELIANO
ORDO · ET · POPVLVS
GABINVS
PATRONO et curat rei
PVBL FIDELISSIMO

Descripsi post Henzenum. Marini ms. Vat. 8126 f. 63' qui vidit. E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 122', mon. Gab. p. 147 (166) (inde Nibby *viaggio* 1 p. 238; ex hoc Orelli n. 117); Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* fasc. X, 3 p. 5.

4 fin. 5 nunc deest.

2807 basis marmorea. Gabiis rep. anno 1792, nunc Romae in hortis Borghesiis in vestibulo musei.

FL · T · FIL · VARIANE sic
OB MERITA
urceus CRESCENTIS patera
AVGVSTOR · LIB · PATRIS · EIVS
QVI · OMNES · HONORES
MVNICIPI · N · DELATOS · SIBI
SINCERA · FIDE · GESSIT
DEC · POPVLVSQ ·

Descripsit Henzen. Fea *Antologia Romana* 1791/2 p. 322; E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 141 (186); Marini ms. Vat. 8126 f. 63; Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* fasc. X, 3 p. 6 (inde Orelli n. 3761).

2808 tabula marmorea. Gabiis rep. a. 1792, nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap suppl. parent.*).

OCTAVIAE · C · F
STRATONICEE
MATRI
FL · VARIANE

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 156, mon. Gab. p. 146 (168).

V. 4 nunc periit.

2809 basis magna marmorea. Gabiis rep. anno 1792, nunc Romae in villa Borghesiorum (*alla casa dell' orologio*).

M · IVLIO · ZOTICO ·
DECVRIONI
PATRI · DECVRIONVM
ET · SEVIRO · AVGVSTALIVM ·
Q · Q · EIVSDEM · ORDINIS ·
DENDROPHORI · Q · Q · SVO ·
PERPETVO · ET · PATRONO ·
DIGNISSIMO · OB ME
RITA · EIVS L · D · D · D ·

in latere intuenti a sinistra

DEDIC · VIII · KAL · IVL
IMP · M · AVRELLIO · AnTOni
no · PIO · FELIC · AVG iii
P · VALERIO · COMAZONTE a. 220
II COS ·
CVR · AEBVTIO · PRISCO · CASSIDARIO
DEMETRIO · ET · CELERINO · STATIENO
CLEMENTIANO ·

Descripsi. E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 122', mon. Gab. p. 150/151 (200/201), mus. Pio-Clem. tom. 6 (1821) p. 239; Marini ms. Vat. 8126 f. 63'; Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur u. Kunst* fasc. X, 3 p. 6 (inde Orelli n. 3741 cum additamentis Henzeni).

8. 9 verba OB MERITA·EIVS postea addita esse videntur. — In inscriptione lateris v. 2. 3 et Antonini nomen et numerus consulatus erasa sunt. — 5 in titulo urbano Corp. VI, 886 Comazonti praenomen est Marcus, corruptum est praenomen in argumento libri undeoctogesimi historiarum Dionis Cassii, cf. Boissevain Mnemosynes nov. ser. vol. 13 (1885) p. 320.

2810 *frammento d'architrave* VISC. Rep. Gabiis anno 1792.

IVN | *g*ABINIS
*m*ETILIVS | PONTIFE*x*

Marini ms. Vat. 9126 f. 63. E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 165 (206). Idem exemplum est.

1 m. fuit fortasse [m]*unicipibus*].

2811 Gabiis rep. a. 1792.

L · PI*nnius*
L · PIN*nius* NEOYMVS
PRAEFECTI · AVGVSTALES
L · PINNIVS · PORPHYRIO · Q

Marini ms. Vat. 9126 f. 63, Arv. p. 251 (inde Orelli n. 3878). E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 165 (207).

Hi quoque praefecti Augustales vel certe alter ex eis, ut si qui sunt supra n. 2665, item qui cum iis coniungitur quaestor, fuerunt generis libertini.

2812 cippus marmoreus. Rep. Gabiis anno 1792, inde Romae in villa Borghesiorum (*casa dell' orologio*).

A · PLVTIO · EPAPHRODITO
ACCENSO VELATO
negotiatori NEGOTIATORI · SERICARIO *patrono*
LIBERTI · PATRONO
OB · MERITA ·
EIVS

Descripsit Henzen, contuli ipse. Fea *Antologia Romana* 1791 2 p. 322, Marini ms. Vat 9126 f. 63; Anonymus *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* fasc. X, 3 p. 5 (inde Orelli 4252). E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 139 (185).

Idem A. Plutius Epaphroditus est supra n. 2793.

2813 Gabiis rep.

*ave*ALLINAE L SCYLLVS
...EDIMVS
D P

Servavit E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 156, mon. Gab. p. 166 (207).

1 supplevit Viscontius.

2814 Gabiis rep. anno 1792

*e*S QVOD · ANNIS · DEDICA
VERVNT · DEDICATVM
*mu*SEO · FRVGI · C · LARC*…*

Marini, qui videtur vidisse, ms. Vat. 9126 f. 63, Arv. p. 61; E. Q. Visconti ms Paris 7 f. 123, mon. Gab. p. 135 (185). Idem exemplum est.

2815 fistulae plumbeae rep. Gabiis a. 1792.

AVRELIVS · ALEXANDER PROX AB
EPISTVL LAT DIGITIVS FECIT

Marini ms. Vat. 9126 f. 63 qui vidit; ab hoc ut videtur E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 126 (169).

2816 fistula plumbea Gabiis rep. a. 1792. Nunc Romae in museo Kircheriano.

L · CLODIVS LONGINVS FEC

Henzeno descripsit Herzog. Fea *Antologia Romana* 1791/92 p. 325 (inde E. Q. Visconti mon. Gab. p. 126 (169)); Brunati mus. Kirch. inscr. p. 87 n. 7; Ruggiero catal. mus. Kirch. p. 144 n. 367; Lanciani syll. epigr. aq. n. 221. (*e* pro L) Lanc., om. Fea.

2817 fistula plumbea rep. Gabiis a. 1792.

FLAVIA FORTVNATA FEC

Marini ms. Vat. 9126 f. 63 qui vidit; E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 126 (169).

2818 fistula plumbea rep. Gabiis a. 1792

Q · LICINIVS CHRYSIPPVS FEC

Fea *Antologia Romana* 1791/92 p. 325 (inde E. Q. Visconti mon. Gab. p. 126 (169)).

2819 fistula plumbea rep. Gabiis a. 1792

T · STATILIVS · FELICIO · FECIT

Marini ms. Vat. 9126 f. 63, Arv. p. 251 de visu E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 126 (169).

Lineolam in fine habet solus Mar. (ed. non ms.).

2820 in agro Gabino AM., *nella tenuta di Castiglione* SARTI.

A · CLOVLIVS · P · F ·
FAL · V · A · LXXXXV
CLVIA CLOVLI · V · A

Amati ms. Vat. 9772 f. 6' cui dedit Burgess; Sarti ms., qui habuit anno 1830 a Vincentio Mencacci.

3 CLVIA Am., LVIA Sart. — 3 fin. deest numerus.

2821 Gabiis in muro domus rusticae.

*mu*NIFIC
*co*RNIFICI · S
*m*ARCIANO

Stevenson descripsit anno 1874.

2822 ara sepulchralis MET. In via Praenestina in templo quodam deserto ad rivum nono ab urbe miliari MET. SANL., similiter SMET. (Significatur puto aedes quae hodie quoque parietes superstites habet vulgo dicta Iunonis Gabinae, cf. supra p. 279 not. 5). *In via Prenestina in incerte* (scr. *certe*) *ruine d'un sepolcro a molte miglia da Roma* LIG.

O · M
TYCNE
P · VOCONI · SER
VIX · ANN · XXX
HEBLONVS
CONTVBERNAL
OPTIMAE · FEC
O · P · D · S · T · T · L

Metellus Vatic. 6038 f. 31; Smetius apud Waelscapplium f. 176', ed. 110, 13 (inde Grut. 996, 9, ex quo Orelli 4653); Sanlontius f. 229; Ligorius Neap. l. 39 p. 290 (inde Pantin… Vatic. 6036 f. 92', ex quo Donius Neap. 605, 7, Barb. p. 176 (ex schedis Manutii bibl. Vat.), ex hoc Fabretti 317, 442).

2 TYXE Sanl. — 5 HEBLONVS Met. Smet. Sanl., HELVIANVS Lig. — 7 om. Met. Lig. — 8 O·P·O litterae non intelleguntur.

2823 fragmentum marmoreum Gabiis rep. a. 1792.

OSA·

Marini ms. Vat. 9126 f. 63; E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 123, mon. Gab. p. 156 (208).

Vide ne recens sit vel falsa. Rivulus Osae Gabios non magno intervallo praeterfluit; non longe inde abest taberna dicta *osteria dell' Osa.*

2823a fragmentum fortasse epistylii, Gabiis in maceria quadam.

·VLL·

Descripsit Stevenson.

2824 cippus rep. anno 1784 *presso la via prenestina vicino a Pantano nel fondo Cesi nello scavo del principe Augusto* VISC. Rep. prope urbem anno 1783, deinde apud quadratarium quendam in Quirinali MAR. Nunc in museo Lateranensi.

crux sculpta
FELIX · VI
EX CONSVLE ORD
SERVVS · VEST · PRO
CONTINVIS BENE
5 FICIIS VESTRIS
OPTVLIT

Descripsit de Rossi. E. Q. Visconti ms. Paris. 8 f. 320; Marini cod. Vat. 9071 p. 84 (inde Mai script. vet. vol. V p. 195, 3), idem edidit Arv. p. 642; de Rossi *museo epigr. Lat.* tab. 2 cf. *bull. crist.* 1873 p. 115 not. 3, 1877 p. 11.

1 *Felix v(ir) i(nlustris).* — 2 Felices consules ordinarios fasti aetatis labentis cum habeant duos, a. p. C. 428 et a. 511, huic hanc inscriptionem tribuit Rossius propter litteraturam et ornamenta cippi.

XVIII. Inter Labicos Praeneste Gabios. *S. Cesareo. Zagarolo. Gallicano. S. Pastore.*

2825 basis marmorea. Nuper effossa in agro Zagaroli VIGN. (Romae) in viridario domus Rospigliosae, reperta in praediis domus Rospigliosae ad columnam mill. 14 extra urbem via Lavicana seu Praenestina BIANCH., ubi in numero milliarii videtur error subesse. Rep. *fra il colle di S. Cesario ed il secondo Labico* (quod collocatur a Ficoronio *presso le rovine del Castel Torrito nella contrada detta 'la Torre delle Marmore'*), *trasportata in Roma nel giardinetto del palazzo Rospigliosi* FIC.

DOMINO PATRI
M · VAL MAXENTIO
VIRO CLARIS ·
VAL · ROMVLVS · C · P
5 PRO AMORE
CARITATIS EIVS
PATRI BENIGNISSIMO

Vignoli, qui vidit, col. Ant. (1705) p. 315 (inde Mur. 753, 8, ex hoc Henzen n. 5570); Bianchini cod. Ver. 347 f. 14 qui descripsit d. 20 Febr. 1706; Ficoroni *le memorie della prima e seconda città di Labico* (1745) p. 44, auctore non laudato.

2 MAXENTIO Vign. Fic., item Bianch., sed litteras plerasque evanidas esse significans sic: (MAXENTIO). — 4 ID. ..AL Vign., VAL Bianch., M·VAL Fic. (cum Mur.) — 7 PIENTISSIMO Fic.

2826 basis marmorea, rep. una cum n. 2825 BIANCH.

DOMINAE MATRI
VAL · MAXIMILLAE
NOB · FEM ·
VAL · ROMVLVS C · P
5 PRO AMORE
ADFECTIONIS EIVS
MATRI CARISSIMAE

Bianchini cod. Ver. 347 f. 15 qui descripsit die 20 Febr. 1706 (ex huius schedis Maffeius, Ver. 312, 6; ex hoc Henzen n. 5571).

Tractavit Borghesius *Antologia di Firenze* vol. 18. 1808 p. 67 sq. = opp. 3 p. 146 sq. Maxentius est is qui inde a mense Oct. 306 usque ad a. 312 Romae imperavit, adhuc privatus, Valeria Maximilla uxor eius, filia Galerii Valerii Maximiani Caesaris postea Augusti (unde in excerptis Valesianis 3, 7 et a Lactantio de mort. persec. c. 18 cf. c. 26 Maxentius dicitur Galerii gener) et propterea dicta *nob(ilissima) fem(ina).* Ipse Maxentius quod *vir claris(simus)* tantum appellatur, non *nobilissimus*, licet et ipse filius Augusti Maximiani Herculei, id, iudice Borghesio, inde explicandum est, quod hi tituli videntur positi esse postquam Maximianus imperio se abdicaverat et privatus factus erat. Teste Victore (epit. 40) Maxentius tunc cum imperator dictus est, degebat *in villa sex millibus ab urbe discreta itinere Lavicano*, ubi significatur fortasse is ipse locus, quo hi tituli reperti sunt, numero tantum milium apud Victorem corrupto. — Qui titulos posuit, Valerius Romulus *c(larissimus) p(uer)* est is qui postea a patre divus dictus est.

2827 lapis marmoreus formae rotundae altus m. 0,70, latus m. 1,38. Rep. *a S. Cesareo fra La Colonna, Monte Compatri e Zagarolo, e precisamente nel quarto chiamato Campo gigliaro* (significatur sine dubio *Campo Gillaro* formae publicae nuper editae, qui est a S. Caesareo Monte Compatri versus) *già tenuta del principe Rospigliosi, che ora viene ridotta a vigna da Domenico Massori di Monte Compatri* SARTI. Extat in praedio S. Caesarei in cavaedio praetorii Rospiliosorum.

CORELLIAE · C · F · GALLAE · PAPIANAE
VXORI · C · CORELLI N · P · FAB
QVAE · TESTAMENTO · DEDIT · COLONIAE
MENTVRNENSI · HS · C̄ · ET · MVNICIPIO · CASINI · HS · C̄
5 ITA · VTI · VII · IDVS · MART · NATALI · SVO
QVODANNIS · CRVSTVLVM · ET · MVLSVM · DETVR
ET · TESTAMENTO · FIERI · IVSSIT · HS · C̄

Descripsimus Petrus Rosa, de Rossi, ego. Exhibet Sarti ms. acceptam a Leandro Ciuffa Montecompatrensi die 14 Mart. 1837; Borghesi in epistula data ad Gazzeram a. d. XII. kal. Mai. 1837. Edita est huius corporis vol. X p. 878.

2828 parvus cippus litteris lectu difficilibus. In praedio S. Caesarei in cavaedio praetorii Rospiliosorum ROSSI. Nuper eum frustra quaesivi.

D · M
C · IVLI · ESRONICIAN
I DVLCISSIME NAVS
QVI · DOLOREM · RELIQ
5 VISTI NVTRITORIB
VS · TVIS · VIXIT · AN · V ·
M · VI · D · XV · CN · POMP
IANVARIVS · ET POM
PEIA · B · M · FECERVNT

Descripsit de Rossi.

2829 cippus marmoreus rep. anno 1830 a *S. Cesareo presso Palestrina* CARD. Extat in praedio S. Caesarei in praetorio Rospiliosorum.

D M
OCTAVIAE
APHRODISIAE
urceus FILIAE · DVLCISSIMAE patera
5 QVAE · VIXIT · ANNIS
XXVI · MENS · III ·
OCTAVIA · PYRSICHE
MATER · FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Habet Cardinali *dipl.* n. 142.

1 D M S Card.

2830 cippus m(agnus? p(alm 6 lat 3 charact(eribus) gr(andibus) et antiq(uis . *in Zagarolo* ANON., Saguerollae ad palatium Principis SVAR. f. 656

FLAVIAS · T · *f*
SABINAE
CAESENNI PAETI

Anonymus cod. Vat. 9140 f. 247' unde Suaresius Praen p. 278; ex hoc Mur 1675, 15, Vulpi Lat 6 p. 196; Cecconi p. 157: Petrini p 367, 10; aliter manus ignota [sed locum adscripsit Suaresius] cod. Vat 9140 f. 656, unde fortasse repetivit alia manus in eodem codice f. 636.

1 FLAVIAS f. 247', FLAVIAE·T· f. 266, item sed sine punctis f. 636. — 3 CAESENNI · P f. 247', CAESENNI PAE–TI– f. 656, CAESENNII PAETI f. 236.

Caesennius Paetus fortasse is est qui fuit consul ordinarius anno p. C. 61 (Tac. ann. 14. 69 cf. Corp. VI, 597, ex quo titulo colligitur fasces illum gessisse per plus duos menses) et mox Armeniae praepositus, deinde legatus Syriae sub Vespasiano (Ioseph. b. Iud. 7, 3, 4. 7, 7. 1), postremo proconsul Asiae sub Domitiano (Lebas-Waddington 3, 358, Eckhel 2, 549. 557 cf. Waddington fast. prov. Asiae n. 107, ap Lebas-Wadd. 710), nam hunc proconsulem diversum fuisse a consule anni 61 non est verisimile

2831 in sarcophago Palestrinae effosso anno 1661 BIANCH. *Tra Palestrina e Zagarolo in un sepolcro* MARVC. Zagaroli FABR. Romae in aedibus Massimi *alle colonne* SEGVIER, ibique extat. — *Ritrovato presso la via Latina nel 1629* (1692?) GIORG.

D I S · M A N I B V S
C · S E I O · M · F · Q V I R
C A L P V R N I O · Q V A D R A T O · S I T T I A N O
P R O C O S · P R O V I N C · N A R B O N E N S I S · P R A E T
P E R E G R I N O · T R I B · P L E B I · Q V A E S T O R I · P R O V I N C · A F R I C · I I I V I R O
C A P I T A L I
C V I V S · C O R P V S · H I C · C R E M A T V M · E S T

Descripsit Gatti, recognovit Dressel. Exhibent cod. Marucell. A 465, Fabretti 704, 256 inde Vulpi Lat. 9 p. 282. Bianchini cod. Ver 366 fasc. 10, Gregorius Piacentini in epistula data Grottaferratae d. 27 Sept 1735, apud Giorgium sched. Casanat., Seguier Paris f. 23, de Ceuleneer, qui ineditam putavit, *bulletin de l'academie de Belgique* ser. II vol. 46 (1878) p. 541 cum tabula. De viro memorat Borghesius Burb. p. 9 = opp. 4 p. 110.

Seius Quadratus est apud Tacitum ann 6, 7.

2832 in sepulcro *tra Palestrina e Zagarolo* MARVC. In agro Praenestino FABR.

A L C I M V S
NERONIS · CAESARIS
AVG · SERVOS · A
VESTE · CASTRENSI
VIX · ANN · XXX

C L A V D I A
O O C I L I
FECIT · SIBI · ET
CONTVBERNALI
S V O

Codex Marucellianus A, 196. Fabretti 317. 409 inde Vulpi Lat. 9 p. 165. Cecconi p. 91 Petrini p. 366, 4 Orelli n. 2837.

4 VESTA Maruc

2833 tabula marmorea Romae apud Ficoronium FIC., qui Cecconio narravit repertam esse *nella via consolare proveniente dalla Labicana in quella parte che dicesi li Prati*, i. e. inter Zagarolo et Praeneste Veronae in museo MAFF., ubi extat. — Ficoronii testimonium cur fictum vel falsum putem, nulla causa est.

D I S · M Á N I B V S
M · ANTONI · PALLANTIS · L
NOBILIS
ABASCANTVS · AVG · DISP
A FRVMENT · DÉ · SVO · FECIT

Descripsit Mommsen. Ficoronii misit Muratorio d. 15 Aug. 1739 (sched Mur), unde edidit Muratori 886, 2; ab eodem Ficoronio accepit Cecconi p. 153 (inde Petrini p. 372, 55), Maffei mus. Ver. 130, 7; cod Paris. suppl. Gr. 382 f. 300.

2834 cippus marmoreus, ab utroque latere est genius alatus nescio quid sustinens. Zagarolae ad palatium principis SVAR., similiter POSTERIORES. Extat Zagarolo ante palatium ducis Rospigliosi. — S 1. CAST.; ibidem, praec. 'in aedib. card. Florentiae' WINGH. CIACC., Romae DON., errore ut puto, stetit enim antiquitus hic cippus sine dubio eodem loco quo tabula n. 2833 ab eodem Abascanto (cf. infra) posita; eam autem cum repertam esse inter Praeneste et Zagarolo constet testimonio Ficoronii, hic quoque non ex urbe Roma videtur venisse Zagarolo, sed ex loco aliquo vicino.

D · M
L A V R I
ABASCANTVS · CAES · N ·
SER · VERN · DISP · ANNON ·
PATER · ET ·
C A R P I M E · M A T E R ·
F I L · D V L C I S S I M O ·

Descripsimus de Rossi Detlefsen ego. Winghe Brux. 2, 23 = Giacconius Raff. f. 167. A. Castellini cod. Vallicell. R 66 f. 258'; Donius 7, 200 ex schedis Vatic. Ex lapide Suaresius Vat. 9140 f. 236; manus ignota ibid. f. 256; Fabretti 295, 649, Bianchini cod. Veron 361 fasc. 10; Giorgi sched. Casanat.; Marini ms. Vat. 9167 f. 679, Nibby *analisi* 3 p. 741 (inde Henzen n 6544), Marocco *stato pontificio* 8 p 183. Huius corporis vol. VI n. 8472.

Abascantum Aug(usti) disp(ensatorem) a frument(o), qui posuit n. 2833, et *Abascantum Caes(aris) n(ostri) ser(vum) vern(am), disp(ensatorem) annon(ae)*, qui posuit n. 2834, unum eundemque esse observavit Hirschfeld Philologi vol. 29 (1870) p. 72.

2835 cippus marmoreus litteris optimis ROSSI. Zagarolae GIORG Zagaroli in angulo plateae ante palatium ducis vidit etiamtum ROSSI, sed pars inferior terra latebat, ego frustra quaesivi

T I · C L A V D I O
A V G · L · P H O E B O
A N T O N I A N O
SIBI · ET · LIBERTIS
L I B E R T A B V S Q V E

Descripsit de Rossi v. 1—3. Pleniorem exhibent Giorgi sched. Casanat.; Nibby *analisi* 3 p. 741; Marocco *monum. dello stato pontif.* 8 p. 163.

Antonianus nomen habuit Claudii libertus sine dubio a Pallante (cf. n. 2833).

2836 Zagaroli in S. Laurentio.

DIS MANIBVS
M · STATIO AMERIMNO
STATIA CLEOPATRA
PATRONO IDEM CONIVGI
PIENTISSIMO ET
BENEMERENTI POSVIT

Servavit Iucundus Ver f. 221, Magl f. 176 (inde Mur. 1661, 4 missa a Gorio). Ex eo pendet Donius Barb. p. 60, Vat. 7113 f. 51' Donianis Fabretti 291, 226 laudans schedas Barberinas.

Versuum divisio non traditur. — 2 M SENTIO, 3 SENTIA Fabr

2836a *tra Palestrina e Zagarolo* MARVC. In agro Praenestino, [deinde in] museo Ciampine FABR. Apud Ciampinum SVON.

D · M
C · VALERI · HERMETIS
VALERIA · HERMIONE
PATRI · DVLCISSIMO

Codex Marucellianus A. 196; Fabretti 62, 366 (inde Vulpi Lat. 9 p. 194; Cecconi p. 188; Petrini p. 316 n. 26); Buonarroti cod. Marucell. A, 13.

2 HERMAETIS Maruc.

2837 rep. *in una vigna del territorio di Zagarolo, fra le rovine di un antico edifizio.*

VNIVERSA · SEPVLTVRA
CVM · EVO · AEDIFICIO
QVOD · CEDIT · HVIC
MONVMENTO · CONTINET
LONGVM · PER · FRONTEE
INTERIORIS · ET · EXTERIORIS
PER · AEQVE · P · LXXX . . .
IN · AGRO · P . . . .

Ignatius Maria Raponi descripsit et misit Cajetano Carcano epistula data Romae d. 11 Iul. 1786 (cod. Neap. X, C, 79 n. 7).

2838 fistula plumbea. Zagaroli apud Maximilianum Bertim pharmacopolam. rep. loco nuncupato *Torre dei marmi*.

NICEPHOR FL · SVLPICIANI SER FEC

Descripsit Stevenson.

Flavius Sulpicianus socer Pertinacis imperatoris et sub eo praefectus urbis notus est ex Dione 73, 7. 75, 8, Herodiano 2, 6, 8, vitis Pertinacis c. 13 et Didii Iuliani c. 2.

2839 *esistente in campagna sul colle Acquatraversa* [*colle di Quadraversa* formae publicae nuper editae] *avanti il Linaro, territorio di Gallicano*, ad milliarium decimum sextum antiquae viae Praenestinae ROSA.

sex(t). p|OMPEIO · *ser. f*
p|AL · BAEB|*iano*
scrib|AE QVAE|*storio*
scrib|AE AEDIL|*ecto*
sex. p|O M P|*eius sp. f*
col. |MVESIANVS
quinque|NNALIS DECVRIAE
sacerdo|TIVM VIDENTALIVM *sic*
et baeb|A FLORA · MATER
filio |PISSIMO

Petrus Rosa descripsit, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst. arch.* 1856 p. 143.

Supplevit Henzen ex titulo urbano Corp. vol. VI n. 567, ubi nominatur idem *Sex. Pompeius Sp. f. Col(lina tribu) Mussianus quinquennalis decur(iae) bidentalis.* — 6 [MVESIANVS], 9 [A]FLORA traditur.

2840 tabula marmorea litteris magnis et bonis. In via Praenestina loco dicto Cavamonte, mille fere pass. a Gallicano [sive quinque mill. a Praeneste] GIORG. et similiter CECC. In museo Tusculano Passionei PASS. — Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap. Offic.* I).

T · FLAV|IVS · AVG · L
EPICTET|VS · AB · EPISTVLIS
A|*C*|OFIE · MIL · LICTOR
CVRIATIVE · HIC · SITVS · EST
*H*VNC · TITVLVM · FLAVIA · TYCHE · VXOR · CONIVGI · OPTIMO

Descripsit Henzen. Giorgi sched. Casanat., qui vidit anno 1732, Cecconi *storia di Palestrina* p. 18; Passionei 28, 17 (inde Donati 285, 4 et 310, 9 ex eoque Orelli 2922). Marini ms. Vat., Osann syll. 453, 167.

Litterae quas dedi inclinatas perierunt ex quo inscriptio venit in museum Vaticanum; supplevi eas ex prioribus.

2841 *trovata diversi anno sono vicino a Gallicano* CIC.

D · M · SABIOIO MAXIMIANO
COIVGI · BENEMERENTI VIR
GINIO MEO · QVI VIXIT AN
NOS XXXX · ET · M · V · ET · D VIIII
DIGNISSIMO · COIVX DA
FINE · FECIT · EGO · TIBI
QVOD TV MI FACERE
sic DIRVISTI MI QVI FACI
AT NESCIO

Cicerchia misit mense Aprili 1862, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1862 p. 62.

2842 columna marmorea, in villa collegii Germanici S. Pastore prope Gallicano.

FORTVNAE
EX IMPERIO

Descripsi.

2843 ad S. Pastoris in villa Dominicanorum prope Gallicanum.

|AVG
|I
FESTA

Bianchini cod. Ver. 353 f. 16 descripsit mense Nov. 1704.

2844 ad aediculam divi Pastoris via Praenestina lap. XVIII FABR.; ad S. Pastoris prope Gallicanum in villa Dominicanorum BIANCH., similiter PENNAZZ. GIORG. In museo Vaticano MAR. et adhuc (*Gall. lap.* incert. I). Fortasse originis urbanae, ut certe ex urbe venerunt titulus aliquando in eadem villa ad S. Pastoris adservatus T. Flavii Daphni Mur. 1257, 9 et is qui hodie quoque ibi (nunc villa est collegii Germanici, diversa autem a villa Rospigliosorum ubi est n. 2940) extat vol. VI n. 2625.

C · HELVIDIO
C · F · ARN
PRISCO

Descripsit Henzen; ad ectypum delineavit Huebner exempl. scriptur. epigr. n. 345. Fabretti 174, 336; Pennazza cod. Barb. 34, 14; Bianchini cod. Veron. 353 f. 16; Giorgi sched. Casanat. descripsit anno 1740; Passionei p. 23 n. 62; Marini ms. Vat.

Helvidius Priscus praetor anno p. C. 70 et ipse videtur fuisse tribus Arnensis, oriundus scilicet, teste Tacito hist. 4, 6, e municipio Cluviis, quod municipium illius tribus fuisse demonstrat titulus huius Corp. vol. IX n. 2999. — C. Helvidius Priscus nominatur praeterea in titulo eiusdem regionis, unde praetor anni p. C. 70 oriundus fuit, Corp. IX n. 2827.

2845 ad divi Pastoris via Praenestina FABR., in aedibus Sancti Pastoris inter Gallicanum et Praeneste PENNAZZ., ad S. Pastoris in villa Dominicanorum prope Gallicanum BIANCH. Romae in museo Vaticano MAR. et adhuc (*Gall. lap.* incert. I).

F L A V T I A E
QVINCTILIAE · A · F *sic*
P · HELVIDI
PRISCI · ET ·
F · HELVIDI · PRISCI

Descripsit Henzen, ad ectypum delineavit Huebner exempl. script. epigraph. n. 346. Fabretti 57, 316 (inde Vulpi Lat. 9 p. 194); Pennazza cod. Barb. 34, 14; Bianchini Veron. 353 f. 16, Revillas sched. Berol., Passionei 50, 55. Marini ms. Vat.

V. 4 vocabulum ET et v. 5 totum postmodum addita esse ait Huebner.

XIX. PRAENESTE (*Palestrina*). Tribu Menenia.

Praenestinae urbis[1]) conditor ab incolis eius (certe eo ducunt verba Solini p. 36 M. *ut Praenestini sonant libri*) ferebatur Caeculus, Volcani creditus filius propterea quod inventus est 'apud ignes fortuitos' (sic Solinus l. c.; 'inventus iuxta ignem' a virginibus aquatum euntibus, Servius ad Aen. 7, 676; 'inventus in foco', scholiasta Veronensis ad Vergilii l. c., hic citans Catonem, et similiter ipse Vergilius Aen. 7, 680 — matris eius nomen non traditur, sed fuisse ea dicebatur Digitiorum vel Divorum nescio quorum soror —); et Caeculus collecta pastorum multitudine (Servius l. c. cum ipso Vergilio) urbem condidisse et, 'quia is locus montibus praestet, Praeneste oppido nomen dedisse' fertur (Serv. ad. Aen. 7, 682, de veriloquio nominis laudans Catonem). Haec Latini auctores quos citavi pendentes puto omnes ex Catonis, quem certe Vergilii scholiastae laudant, originibus. Graecis Praenestis originem ita cum ipsorum fabulis coniungere placuit, ut Ulixis ex dea Circa filium Latinum, Latini filium Praenestum fuisse statuerent (Stephanus Byz. s. v.: Πραίνεστος, ἀπὸ Πραινέστου τοῦ Λατίνου τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης υἱοῦ. Solinus p. 36: *Praeneste a Praeneste Ulixis nepote Latini filio*, citans Zenodotum); quamquam alii maluerunt derivare Praeneste a Telegono et ipso Ulixis filio, ut Aristocles ille, ex quo sua habet Plutarchus parallel. Graec. et Rom. c. 41, cui etiam nomen oppidi ex Graeco sermone explicare successit (ἀπὸ τῶν πρίνων, quod veriloquium refert etiam Servius ad Aen. 7, 678 auctore non laudato). Cur Stephanen vel Polystephanon olim dictam esse hanc urbem nonnulli scripserint[2]) (Plin. h. n. 3, 64: *Praeneste urbe quondam Stephane dicta*; Strabo 5 p. 238: φασὶ Πραίνεστον Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον. cf. Aristocles apud Plutarchum l. c.), non liquet. Vides quaestionem de Praenestinae urbis principiis non modice exercuisse ingenia scriptorum utriusque linguae. Sed his nugis omissis videamus quid de Praenestinorum historia et rebus gestis memoriae traditum sit. Memorantur primum a Livio 2, 19, 2 sub a. 255 a. c., ubi dicuntur, cum bellum eo tempore esset inter Romanos et Latinos, descivisse a Latio et coniunxisse se cum Romanis[3]). Deinde post longum auctorum silentium[4]) anno 371 dicuntur Romanorum agros lacessivisse (Liv. 6, 21, 9), atque, bello eis indicto anno 372 (Liv. 6, 22, 4), anno 374 ipsi urbi Romae arma intulisse, sed reppulit eos et paulo post in deditionem accepit T. Quinctius Cincinnatus dictator (Liv. 6, 27, 9 seq.)[5]). Nihilominus anno 375 'concitatis Latinorum populis' rebellaverunt (Liv. 6, 30, 6). Haec fere Livius. Diodorus victoriam aliquam Romanorum de Praenestinis habet sub a. 372 (Diod. 15, 47), indutias factas esse cum eis narrat anno 400 (16, 45). Bella eius, quod saeculi quarti ab urbe condita initio totius Latii statum mutavit, anno primo (414) Praenestini non memorantur; sed anno 415, cum bellum constitisset ad Pedum oppidum a Praeneste non ita longe situm[6]), ipsi una cum Tiburtinis summam rei contra Romanos sustinuerunt. Pacato Latio anno 416 cum Romani oppida sibi propiora in civitatem suam reciperent, Praenestini agro tantum multati sunt (Liv. 8, 14, 9). Sed dissoluto vetere Latinorum foedere iam dubitari non potest, quin inde ab eo tempore fuerint sub dicione Romanorum. Bella eorum comitabantur, suis quidem cohortibus et sub magistratibus domesticis, id quod apparet ex narratione Livii 9, 16, 17 (sub a. 435) et aliorum (Dio fr. 30, 94, Plin. 17, 81) quomodo Papirius dictator Romanus praetorem Praenestinorum quia segnius obeuntem[7]) terruerit, quae narratio simul ostendit, quanta fuerit potestas imperatoris Romani in magistratus sociorum. Bello Pyrrhi imminente Romani de sociorum fide sollicitati nonnullos e Praenestinis novarum rerum suspectos Romam arcessiverunt et ibi in aerario necaverunt (Zonaras 8, 3). Post pugnam Heracleensem cum Pyrrhus Romam versus moverat, usque ad Praeneste accessit, teste Eutropio 2, 11; captam ab eo esse arcem Praenestinam Floro (1, 13 [18], 24 *prope captam urbem a Praenestina arce prospexit (Pyrrhus)*) non credo. Bello Hannibalico Praenestini fidem Romanis servaverunt, et quamquam a. 538 in dilectu conficiendo fuerant tardiores (Liv. 23, 17, 9), post pugnam Cannensem cohors Praenestina sub M. Anicio praetore Casilinum oppidum fortiter contra Hannibalis obsidionem per magnam partem anni tenuit (Liv. 23, 17—19. Strabo 5 p. 249). Tandem aliquando cum fame devicti oppidum dedissent, eis qui superarant senatus Romanus praeter alios honores virtutis causa civitatem Romanam obtulit (Liv. 23, 20, 3), sed illi dono eo uti noluerunt. Retinebant igitur ea aetate cives Praenestini veteres suos spiritus, nec facile quisquam ex eis Romanus ex Praenestino fieri avebat[8]). Sane si quis Romam se conferebat civis Praenestinus, fieri potuit ut plebeculae urbanae risum moveret propter sermonem[9]) et victum[10]) ab elegantia urbanorum

1) Latinis dicitur prima et quarta casu *Praeneste* genere neutro (Verg. Aen. 7, 682. *quique altum Praeneste viri . . . colunt*, Horat. carm. 3, 4, 23, Statius silv. 4, 4, 15, Silius 8, 365), sexto casu item *Praeneste*, sed genere feminino (Verg. Aen. 8, 561 *Praeneste sub ipsa*, quod minus recte Servius 7, 678 derivavit ab *haec Praenestis*, Iuvenal 3, 190); reliquos casus apud scriptores Latinos non inveni. Ex Graecis nonnulli Latinum vocabulum retinuerunt τὸ Πραινέστε, Dio fr. 109, 4; id. lib. 48, 10), plerique ἡ Πραίνεστος dicere maluerunt (Dionysius 4, 53. Diodorus lib. 38 fr. 14. Strabo et Plutarchus saepius.), τὸ Πραινεστόν est apud Appianum b. c. 1, 101. 2, 88. Ναὶ τὰν Πραινέστην, ut nomen muliebre inculcaret Plautus Capt. 873 [IV, 2, 102], cum praecedat id quod ioco locum dedit Ναὶ τὰν Κόραν.

2) Apud Stephanum Byz. s. v. Tibur idem nomen tribuitur Tiburi, sed errore ut videtur excerptoris, ut vidit Mueller fr. hist. III p. 683.

3) Sine idonea causa pars haec narrationis Livianae a plerisque nostratibus inde a Niebuhrio (hist. Rom. ed. 2 II p. 5) propter priscum nescio quem colorem — qui nullus ibi est — descripta creditur ex annalibus antiquissimis vel certe antiquioribus quam ei sunt quos alibi Livius adhibuit. Veram esse narrationem Livii minime nego.

4) Elenchus civitatum Latii triginta a Dionysio 5, 61 insertus narrationi anni 256 ab annalibus alienus est.

5) Addit Livius (3, 29, 8), Romam delatum esse e praeda Praenestina signum Iovis imperatoris et a Cincinnato in Capitolio dedicatum sub hac fere inscriptione 'Iuppiter atque divi omnes hoc dederunt, ut T. Quinctius dictator oppida novem caperet'. Ex eadem sine dubio inscriptione fluxerunt quae refert Festus p. 363 'Trientem tertium pondo coronam auream dedisse se Iovi donum scripsit T. Quintius dict., quom per novem dies totidem urbes et decimam Praeneste cepisset', citans Cincium in Mystagogicon l. II. Sed hanc inscriptionem male relatam esse ad saeculum urbis conditae quartum et ad T. Quinctium Cincinnatum, cum posita sit a T. Quinctio Flaminino, a quo signum Iovis imperatoris dedicatum esse in Capitolio certus testis est Cicero Verr. [illegible] 58, 38 (quod ea primus admonuit Lipsius comm. ad Plinii paneg. c. 5 p. [illegible] ed. 1884), mihi quidem certum est, sed rem plene exequi hoc loco non licet.

6) Certe eo ducit narratio Livii 7, 12, 8, a. 398 Gallos Praeneste venisse atque inde circa Pedum consedisse, neque abhorrent quae narrantur de expeditione Coriolani (Liv. 2, 39, 4; Dion. 8, 19), ubi Pedum coniungitur cum Labicis. Fuisse in regione salubri et silvestri apparet ex epistula Horatii 1, 4. Coniectura Cluverii p. 966 et Nibbyi (anal. 2 p. 558), qui Pedum collocant ubi hodie est Gallicano, vera esse potest.

7) Ita Dio; paullo aliter Livius.

8) Non recte Plinius h. n. 33, 17 scribit, Q. Anicium Praenestinum cum Cn. Flavio, id est anno ab u. c. 450, Romae aedilitatem curulem gessisse, [illegible] potest dubitari. Auget suspicionem quod Plinius addit, Q. Anicium paucis ante annis hostem fuisse, cum inde a bello Latino anni 412 Praenestini nullum bellum contra Romanos moverint. Similis est haec narratio eius quam in p. 333 ant. 4, 3 recepimus de Fulvio consule Tusculano itemque Romano.

9) Plautus Trin. 609. Truc. 691 (2, 8, 28). Lucilius apud Quintilianum inst. 1, 5, 56 (in verbis Accii apud Festum quatern. XVI p. 359 Muell.) num re vera sermo sit de Praenestinis, valde dubium est; vid. Mommsen Abhandl. d. sächs. Akad. 1854 p. 70). — Aetate posteriore grammatici has sermonis proprietates ex comicis potissimum ut puto enotatas collegerunt et interpretati sunt: Festus p. 162 s. v. Nefrendes, p. 333 s. v. Tongere, cf. Ritschl opusc. 4 p. [illegible] Nostra aetate fuerunt qui in inscriptionibus antiquissimis Praenestinis has proprietatum vestigia reperisse sibi visi sunt. Eos moneo, ut diligenter [illegible]rent ab inscriptionibus lapidis Praenestinis eas quae leguntur in supellectili aenea, hanc enim plerumque aliunde venisse Praeneste probabile est.

10) Naevius apud Macrobium sat. 3, 18, 2 restitutus a L. Muellero [illegible] metr. p. 252 *Quis heri apud te? — Praenestini et Lanuvini hospites. —* [illegible] *utrosque decuit acceptos modo, ... alteris nuces in proclivi profundere* [illegible]

nescio quo modo abhorrentem; sed tamen eadem plebs urbana L. Atilium Praenestinum comoedias Terentianas agentem libenter spectavit (didascal. Terentian.). Opulentiam qua fruebantur Praenestini saeculo post urbem Romam conditam sexto testantur sepulcra quae ad eam potissimum aetatem pertinent erui coepta inde ab anno 1856 (cf. infra p. 628 seq.) plena supellectile aenea argentea eburnea. Ex exteris regionibus venisse ea aetate Praenestinis commeatus ostendunt amphorae inscriptae nominibus magistratuum Rhodiorum Praeneste repertae (*bull. dell' Inst.* 1865 p. 79 cf. p. 69), quales amphorae praeterea in Latio mediterraneo quantum scio nondum prodierunt. Ex ipsis Praenestinis nonnullos negotiationibus transmarinis divitias sibi quaesivisse inde colligi potest quod Deli in insula titulos reliquerunt C. Sehius aliquis (Eph. ep. IV p. 46 n. 79) et M. Magulnius M. f. (Eph. ep. V p. 596 n. 1416), quos Praenestinos fuisse ipsa nomina videntur indicare, alterum adhuc praeterea Praeneste tantum repertum (infra n. 3253. 3291), alterum in libera Praeneste frequens, alibi perrarum; titulos autem Latinos Deli repertos paene omnes venire a negotiatoribus Italicis satis constat. Etiam in ipsa Praeneste multa fuisse illa aetate collegia mercatorum et opificum demonstrant tituli Fortunae dicati n. 2974—2996, si non omnes, sed tamen plerique, Sulla antiquiores. — Fuisse toto hoc tempore reipublicae Praenestinae ius Romanos exules apud se recipiendi testantur Livius 46, 6 et Polybius 6, 14, 8. Sed ut omnium sociorum Italicorum, ita Praenestinorum quoque condicio paullatim coepit deterior fieri. Quid quod maxime ab oneribus quibusdam, quae Praenestini a L. Postumio Albino consule anno 577 inponi sibi passi sunt, Livius 42, 1 repetit initium graviorum in socios imperiorum. Vix igitur potest dubitari, quin, cum bello sociali exorto Caesar consul anno u. c. 664 legem ferret, ut eis sociorum qui arma aut non cepissent aut deposuissent maturius (Vell. 2, 16) civitas Romana concederetur, Praenestini quoque eo beneficio usi sint. Certe inter oppida recens in civitatem Romanam recepta (πόλεις τὰς οὐ πρὸ πολλοῦ πολίτιδας Ῥωμαίων γενομένας), quas circuiens Cinna consul a. 667 ad res novas lacessiverit, Praeneste enumerat Appianus b. c. 1, 65. Sed non diu manserunt Praenestini id quod fuerunt necesse est hoc tempore[1] municipium Romanum, inplicati scilicet anno 672 ruina partium popularium. Marius enim filius victus a Sulla loco qui dicebatur Sacriportus sito ut videtur inter Praeneste et Signiam, cum Praeneste se recepisset, ferens secum, ut adversarii certe dicebant, magnam vim auri ex Capitolinae aedis incendio ceterisque urbis Romae delubris (Plin. 33, 16), Praeneste primum per aliquod tempus obsidionem Sullanorum sustinuit, deinde, postquam in potestatem victoris venit, crudeliter ab eo adflicta est, nam ipsam urbem Sulla diripuit (Appian. b. c. 1, 94: τὴν πόλιν διήρπασε, πολυχρηματωτάτην ἐν τοῖς μάλιστα τότε οὖσαν), civium numerum caedibus ad paucos redegit[2], rempublicam denique Praenestinam sustulit substituens ei coloniam Romanam. Ager urbis ex parte videtur venisse[3], ex parte distributus novis colonis. Sed antequam huius coloniae statum et fata enarrem, opus est ut subsistamus et circumspiciamus, an ex inscriptionibus infra editis de statu liberae reipublicae Praenestinae aliquid disci possit. Verum obstat quod de aetate singularum inscriptionum saepenumero incertum fluctuat iudicium. Constat quidem Sulla antiquiores esse cippulos et bases cum nominibus defunctorum editos infra p. 669 seq., nec minus antiqui sunt tituli deis dicati n. 2946. 2656. 2863. 2974—2976. 2872. 2976. 2891—2666. 2992, sed ex his de re publica Praenestina nihil discimus. Tamen hanc unam rem hi tituli ipsis nominibus quae continent aliquatenus certe docent, scilicet quae potissimum gentes in vetere Praeneste prae ceteris floruerint. Nobiles fuisse in libera Praeneste Anicios — et noverunt Anicios Praenestinos etiam scriptores (Liv. 23, 19, 17; Plin. 33, 17) — Orcevios Magulnios Vatronios Saufeios ex frequentia horum nominum in titulis antiquissimis pro certo licet affirmare. Et quamquam non nego etiam post cladem Sullanam Praeneste reliquos fuisse homines ex his gentibus, item si non ipsos, at posteros eorum libertorumve posteros ad honores publicos pervenire potuisse, — et constat ex n. 2664. 2926 sub Augusto vel paulo post Augustum ad honores publicos pervenisse Dindium aliquem et Samiarium, quae gentes et ipsae videntur fuisse a vetustissimis liberae Praenestis — tamen prima aetate novae coloniae veteres incolas ad honores coloniae admissos esse non est veri simile. Porro tituli dictatore Caesare omnes sine dubio multo antiquiores, sed quos, si sermonem tantum et litteraturam spectaveris, aliquantum haereas utrum ultimis liberae Praenestis an primis coloniae Sullanae decenniis tribuas n. 2902. 2996. 2675. 2696. 2009—3999. 3006, cum in eis Anicii Magulnii Saufeii Orcevii Vatronii non nominentur solum, sed reperiantur magistratus gessisse, partim etiam opere publica Praenestinorum curasse, omnes liberae Praenesti adtribuendi esse mihi videntur. Colligitur ex his titulis liberae Praenesti fuisse praetores (n. 2988) et quidem binos (n. 2906. 2996. 2994 cf. n. 2699. 3008), aediles item binos (n. 2872. 3009), quaestores (n. 2966. 3004. 3006), publico consilio nomen fuisse senatus (*s(enatus) c(onsulto)* n. 6298, *ex s(enatus) c(onsulto)* n. 3080, *d(e) s(enatus) s(ententia)* n. 3001. 3006). Contra tituli n. 6288. 3016a. 2913 et ipsi Caesare dictatore antiquiores, sed in quibus nomina occurrunt ab illis veterum Praenestinorum plane diversa, et in quibus non praetores memorantur et senatus, sed duoviri et decuriones, primae aetati coloniae Sullanae videntur esse attribuendi. — Sed redeamus eo unde digressi sumus. Colonos a Sulla deductos urbem iam suam novis operibus exornavisse[4] colligitur ex titulis compluribus, quos ea ipsa aetate scriptos esse modo vidimus, velut ex n. 2990, ubi C. Caesium C. Flavium duoviros quinquennales aedem et porticum de decurionum sententia faciundum curavisse, et ex n. 3013, ubi Q. Vibuleium L. Statium duoviros balneas reficiundas aquam per publicum ducendam de decurionum sententia curavisse legitur; cf. similes titulos mutilos n. 2992. 3016. Et ipse Sulla in aede Fortunae opus lithostrotum dicavit (Plin. 36, 166). — Ager Praenestinus ex parte certe novis colonis erat distributus, ut colligitur ex Cicerone de leg. agr. 6, 28, 79; sed idem, ut testatur Cicero eodem loco, viginti annis post rursus a paucis possidebatur. Veteres cives Praenestini qui superfuerunt in nova colonia quae iura habuerint, non constat. Sed cum in altera colonia Sullana Pompeiis veteres incolae iure fuerint deteriore quam coloni, quod constat testimonio Ciceronis pro P. Sulla 61, 61, simile discrimen Praeneste quoque fuisse verisimile est; sed tamen id puto non multum duravit, certe non ultra Augustum, si quidem Dindiis aliisque veteribus Praenestinis gentibus aetate imperatoria aditum patuisse ad honores recte supra ex inscriptionibus n. 2964. 2696 effecimus. Tribus Praenestinorum, primum fortasse colonorum tantum, aetate imperatoria Praenestinorum omnium, fuit Menenia, testibus titulis tam domesticis (n. 2988. 6972. 6974. 6987. 2931. 2992. 3365. 3381. 6390. 3413. 3414) quam laterculis militaribus in urbe Roma repertis Corp. VI, 2382 b 11. 3684 II, 43. 49: praeterea P. Rupilius P. f. Men. magister societatis Bithynicae, quem Cicero memorat epistula ad fam. 13, 6, 6, non videtur diversus fuisse a P. Rupilio Rege Praenestino, qui anno 711 fuit in Asia cum M. Bruto, teste Horatio serm. 1, 7 cum scholiasta. Colonia appellatur Praeneste non solum a Cicerone in Cat. 1, 3, 8, sed etiam in titulis aetatis imperatoriae n. 6999. 2898. 2961, 2922. 2637. 2946. 2979. 2891. (cf. *coloni* n. 2676. 2979). Verumtamen Gellius 16, 13 refert, citans

p. 172 suppletus ex Paulo: *nuculas Praenestinas antiqui appellabant* (causam his locis sine dubio dedit nucum in agro Praenestino copia et praestantia — celebrat nuces Praenestinas iam Cato apud Plinium h. n. 15, 22. 90. 17, 19, 96, cf. praeterea Paulus p. 172: *in eorum regione plurima nux minuta nascitur*. Varro apud Macrobium sat. 3, 18, 2 —, non, ut voluerunt nonnulli, quod Praenestini ab Hannibale Casilini inclusi nucibus famem sustentaverint (Liv. 23, 19, 19. Fest. l. c.). — Plaut. Bacch. 21: *Praenestinum opino esse: ita erat gloriosus*. — Veras similitates noli quaerere in his iocis.

1) Quod Valerius Maximus 9, 2, 1, ubi res anni 672 refert, de Praeneste loquens municipii vocabulo utitur (*quinque milia Praenestinorum extra moenia municipii evocata*), ei rei non multum tribuerim.

2) Valerio Maximo 9, 2, 1 ut credimus, *quinque milia Praenestinorum spe salutis per P. Cethegum data extra moenia municipii evocata ... interficienda curavit Sulla*, ut Plutarcho, numerus interfectorum duodecim fuit milia (Plut. Sull. 32), sed quo numero fortasse comprehenduntur reliqui captivi Romani et Samnites. Appianus b. c. 1, 94 numerum non definit. Tangunt praeterea caedem Praenestinorum Lucanus 2, 194, Plutarchus praecept. gerend. reip. c. 19 (p. 816); Augustinus civ. Dei 3, 28.

3) Florus 2, 8 (3, 21), 27: *municipia Italiae splendidissima sub hasta venierunt, Spoletium, Interamnium, Praeneste, Florentia.*

4) Ipsam urbem eo tempore in planitiem monti Praenestino subiectam vel prolatam vel translatam esse multi credunt, sine idonea causa ut puto.

narrationis auctorem divum Hadrianum in oratione quam habuit de Italicensibus, sub Tiberio Praenestinos impetravisse ab imperatore, 'ut ex colonia in municipii statum redigerentur'; et quamquam quid sibi voluerit haec status mutatio et quid Praenestini in ea re specteverint nos latet, ipsa res confirmatur titulo qui extat Praeneste n. 2982 dedicato *Genio municipii*, item titulis positis *patronis municipii* n. 2261. 3036, nam in omnibus his titulis municipium intellegi civitatem aliquam a Praeneste diversam non est verisimile (cf. tamen ad n. 3806). Ceterum Praeneste nihilominus non desiit colonia vocari vel aetate posteriore rursus ita vocari coepta est; nam tituli cum mentione coloniae supra citati nequaquam omnes Tiberio antiquiores sunt, immo ex parte (ut n. 2922) alterius, ex parte (ut n. 2279) tertii post Chr. saeculi. Magistratus quoque nequaquam mutati sunt. Fuerunt enim toto hoc tempore summi Praenestinorum magistratus duoviri (n. 2922. 3019a. 9012. 3018, qui videntur esse liberae reipublicae; deinde n. 2999. 2972. 2274. 2922. 2293. 3011. 3214; fasti Verriani ad Apr. d. 10, huius Corp. I p. 318) vel duoviri quinquennales (n. 2228 liberae reipublicae; praeterea n. 2929. 2973 v. 1 (?). 2974), neque umquam reperiuntur quattuorviri. Praeter duoviros colonia Praenestina habuit aediles (n. 2992. 2979. 2274. 2222. 3214) et quaestores (n. 2972. 2222. 2811). Ex fastis horum magistratuum lapidi incisis extant frustula quattuor vel quinque n. 2984 seq., quorum certe n. 2229, sed etiam ut puto n. 2924. pertinent ad Tiberii principatum, reliqua quoque nisi fallor ad eandem fere aetatem. Iuvenes ex domo imperatoria, Germanicum et Drusum, mox Germanici filios vel ex eius filiis unum, summo Praenestinorum magistratu, duoviratu quinquennalicio, honoris causa functos esse, substitutis in locum eorum ex numero colonorum praefectis, ex his fastorum reliquiis (n. 2926 v. 5. n. 2988 v. 8) discimus (cf. n. 3817); idem fecisse Neronem inter annos 51 et 54 constat ex n. 2928. Ordo iam non appellatur senatus, sed vel *decuriones* (*decuriones populusque coloniae Praenestin*. n. 2998. 2922, *decuriones populusque* n. 2272. 2271; *d(e) d(ecurionum) s(ententia)* est in titulis n. 2998 et 3213 Sulla non multum recentioribus; *d(ecurionum) d(ecretum)* passim), vel simpliciter *ordo* (*ordo populusq*. n. 2914; *ordo populusque civitatis Praenestinae* n. 2217 cf. n. 2219; *decretum ordinis* n. 2921), aevo labente *curiales* (Symmach. rel. 22. 4). *Allectus inter decuriones* est n. 2999, *decurio adlectus . . curia Praeneste . . annorum XVII* . . n. 2237. — Munera extraordinaria videntur fuisse cura annonae (n. 2272. 3014, haec gesta triennio continuo), cura operum publicorum et aedium sacrarum (n. 2222 v. 11. 15 et tegulae ibi citatae), cura kalendari (n. 2279). Praeterea saepius memoratur cura muneris publici (n. 2272. 3011; *cur. muneris publici gladiatori III* n. 3014); unde confirmatur id, quod etiam aliunde constat[1]), colonis Praenestinis, similiter ut colonis Pompeianis, valde cordi fuisse ludos harenae. Ad sacerdotes publicos quod attinet, pontifices fuisse Praeneste auctor est Servius ad Aen. 7, 678; inscriptiones neque pontifices dederunt[2]) neque augures, dederunt *sacerdotem Fortunae Primig. lectum ex s. c.* (fortasse populi Romani) (n. 3033) — minister sacrorum magis quam sacerdos videtur *sortilegus Fortunae Primig*. homo ingenuus n. 2292 —, dederunt flaminem divi Augusti (n. 2922. 2272. 2922. 2999. 3014; etiam in titulo n. 2924, II, 11 videtur nominari *flamen [divi Augusti*, non *Caesaris Augusti*), item magistram matris Matutae n. 2227 cf. n. 3003. — Augustalium forma e consueta paullum recedit. Nam cum alibi Augustales plerumque fuerint libertini vel quibus ob aliam causam aditus ad honores publicos non esset, Praeneste saepe numero reperiuntur Augustales (n. 2974, qui titulus reliquis videtur esse non paullum antiquior) sive, ut plerumque dicuntur, seviri Augustales (n. 2228. 2972. 2978. 2277. 2221. 2223. 2998. 3003. 2211. 3216. 3019—3021) fuisse homines ingenui et summis coloniae honoribus functi, velut M. Albinius M. f. Men. (n. 2274), Augustalis et magister Augustalium designatus idemque aedilis, duovir, duovir quinquennalis; is cuius est titulus n. 3021 sevir Augustalis idemque aedilis; is cuius est n. 3021 sevir Augustalis idemque non solum duovir quinquennalis sed etiam tribunus militum; C. Valerius C. f. Men. Dolutius Marcianus (n. 2999) sevir Aug. eodemque tempore *dec(urio)* et *omnibus honoribus curis muneribus functus*; denique Cn. Voesius Cn. f. Aper (n. 3014) et P. Acilius P. f. Men. Paullus (n. 2279), ambo seviri Augustales eidemque summis coloniae honoribus et sacerdotio et curis extraordinariis insignes; liberti autem proprium collegium habebant dictum *conlegium libertorum* (n. 3015) cuius Urvineius Philomusus homo pecuniosus et apud municipes suos gratiosus — nam funere publico et statua honoratus est — fuerat magister. Nihilominus tempore procedente etiam libertini inter Augustales cooptari coepti sunt, velut T. Papilius Epityncbanus (n. 2296) quem libertinum fuisse constat — ut omittam Agilium Septentrionem pantomimum celeberrimum, libertum sed Augustorum, et ipsum inter Augustales Praenestinos adlectum (n. 2277) —, et Ti. Claudius Nicostratus (n. 3311) et D. Velius Trophimus (n. 3011), quos libertinos fuisse probabile est (incerta res est de M. Scurreio Fontinale n. 3333 et Ti. Claudio Ital. n. 2272; item de M. Antistio n. 2279 et P. Oppio n. 2993). Praefuerunt Augustalibus aliquando magistri (n. 2974), postea curatores (n. 3902). — Praeter Augustales et id de quo diximus conlegium libertorum collegia innotuerunt *cultores Iovis arkani regio macelli* (n. 2937) sive, ut alibi appellantur (n. 2937), *amatores regionis macelli cultores Iovis arkani*, de quibus conferas ad n. 2979; collegium fabrum tignariorum (n. 3803. 3029; *colleg. fabr. Praenestinor*. n. 2991), cui praefuit vel *magister quinquennalis* (n. 3002, hic lustre collegii decimo tertio) vel *quinquennalis perpetuus* (n. 2281 et 3993, hic datus, ut additur, *ab imp. Hadriano*). — *Curator civitatis* Praenestinae sub Constantino reperitur n. 2912.

Quemadmodum veteri civitati Praenestinae nulla res magis fuerit exitiosa quam situs urbis munitissimus — ea enim bello civili anni 672 Mario filio causa potissimum fuerat eo se recipiendi[3]) —, ita colonia quoque Praenestina bis ob eandem causam periculum adiit, primum anno u. c. 621, cum Catilina nocturno impetu urbem occupare temptaret — sed a Cicerone praeventus est (Cic. in Cat. 1, 3, 8) —, deinde anno 713, cum L. Antonius et Fulvia contra Caesarem Octavianum bellum moturi ibi constitissent (Dio 48, 10. Appian. b. c. 5, 21; cf. etiam Suet. Tib. 4), sed eius belli vis mox alio versa est. — Quae liber coloniarum habet de Praeneste: *Praeneste oppidum. ager eius a quaecumque pro parte in iugeribus est assignatus [ubi] cultura [est], cetera in absoluto est relictum circa montes. iter populo non debetur*, quo spectent nescio. — Inde ab Augusti principatu secessus Praenestinus a nobilibus Romanis et ab ipsis imperatoribus (Suet. Aug. 72 cf. c. 82 vit. Marci c. 21) frequentari coeptus est aestate potissimum propter algorem (Horat. carm. 3, 4, 23: *frigidum Praeneste*, idem epist. 1, 2, 2; Statius silv. 4, 4, 15; Martialis 4, 64; Iuvenal. 14, 88. Plin. ep. 5, 6, 45; Symmachus ep. 1, 5. 2, 52. 7, 30. 2, 93); nec tamen umquam Praenestinae villae Tiburtinis vel Tusculanis aut numero aut splendore videntur fuisse pares. — Ludis harenae valde studuisse colonos Praenestinos supra vidimus; sed etiam a magistratibus urbanis ludos edi solitos esse Praeneste, gladiatorios sine dubio, testantur Cicero oratione habita anno 700 pro Plancio 26, 63 his verbis: *Praeneste fecisse ludos (Iuventium Laterensem)? quid? alii quaestores nonne fecerunt?* (cf. epist. eiusdem ad Att. 12, 2, 2 scripta anno 709, qua memorantur ludi per octo dies Praeneste exhibiti) et post longum intervallum Cassiodorius var. 6, 15, qui ita habet in formula vicarii urbis Romae *Praeneste ludos edis*. Conferendus est Tacitus ann. 15, 46, qui refert anno p. C. 64 *apud oppidum Praeneste* gladiatores eruptionem temptasse

1) Ludus gladiatorius cum spoliario a Voesio Apro ipsius pecunia extructus et rei publicae oblatus n. 3014, amphitheatrum a Vareno Tyranno ex parte dimidia in privato solo, ut videtur, extructum n. 3010, gladiatorum paria X ex testamento Urvinei Philomusi exhibita n. 3015, munus editum per biduum a Munio Euaristo n. 2991.

2) Claudius Aelianus, Praenestinus, teste Suida (cf. infra), oriundus idemque ἀγορανόμος, num hoc munere functus sit in patria, non constat.

3) Ea ipsa sine dubio res cum anno u. c. 550 Romanis metum iniecisset ne servilis coniurationis, quae modo Setiae oppressa erat, reliquiae Praeneste occuparent, L. Cornelius Merula praetor urbanus Praeneste profectus de quingentis fere hominibus supplicium sumpsit (Liv. 32, 26). Omnino recte Strabo 5 p. 238 observat ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι πλεῖστον τὸ εὐερκὲς πρὸς ἀγαθὸν τίθεται, Πραινεστίνοις δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων στάσεις· καταφεύγουσι γὰρ ἐκεῖσε οἱ νεωτερίσαντες· ἐκπολιορκηθέντων δέ, πρὸς τῇ κακώσει τῆς πόλεως καὶ τὴν χώραν ἀπαλλοτριοῦσθαι συμβαίνει, τῆς αἰτίας μεταφερομένης εἰς τοὺς ἀναιτίους.

tase, sed *praesidio militis, qui custos adest*, coercitas esse. — Verrio Flacco, homini libertino, sed propter doctrinam et docendi genus famam et mox opes adepto, in foro Praenestinorum monumentum eruditionis suae relinquere placuit[1]), incisis in marmoreo pariete fastis a se ordinatis — ita Suet. de gramm. c. 17 —, quorum fastorum fragmentum unum prodiit Praeneste saeculo p. C. decimo sexto (cf. infra p. 222 cap. XIV), multo plura prodierunt anno fere 1772 (cf. infra p. 293 cap. XXI), haec autem non eo ipso loco quo antiquitus steterant, verum plus mille passibus a Praeneste loco dicto *le Quadrelle*, inter parietinas, ut anno 1864 compertum est, aetatis christianae (cf. Henzen *bull. dell' Inst.* 1864 p. 70, Mommsen in actis acad. Berol. 1884 p. 330); quae fragmenta utpote optime edita huius Corporis Inscriptionum volumine primo (p. 311—318) una cum reliquis monumentis eiusdem generis, hoc loco repetere e re non est visum. — Claudius Aelianus sophista, qui floruit sub Hadriano et reliquit variae historiae libros XIV, item historiae animalium libros XVII, Praeneste oriundus fuit, teste Suida s. v. Αἰλιανός, ibidemque fortasse sacerdotio aliquo functus (cf. p. 220 not. 2). — Aevo labente Praeneste, cum antea fuisset regionis primae Italiae, attributa est provinciae Campaniae (cf. n. 2934 v. 12 *regione Camp. terr. Prae.*); unde consulari Campaniae ab ordine Praenestino dicatus est titulus n. 2919, proconsuli Campaniae ab ordine populoque Praenestino n. 2817; cf. etiam n. 2222. — Episcopi Praenestini certa mentio primum fit sub anno 313, ab Optato Milevitano de schism. Donatist. I, 23 p. 23 ed. Dupin.

Territorium antiquae urbis Praenestinae quem ambitum et quos fines habuerit quamquam neque ex inscriptionibus neque ex scriptoribus antiquis certa ratione constitui potest[2]), nihilo minus sine ulla dubitatione in hoc caput recepi et Praenestinis interposui inscriptiones repertas intra ambitum duorum vel trium millium passuum ab ipso oppido, id est non solum n. 2047 extantem in ecclesia vici Castel S. Pietro siti in cacumine montis Praenestini, quo loco fuisse arcem Praenestinam et indicat Strabo 5 p. 238 (ἄκραν ἔχει — Praeneste — τῆς μὲν πόλεως ὕπερθεν ὄρος ὑψηλόν, ὄπισθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάβασιν) et confirmat ipsa natura locorum, et multas eas quae prodierunt ex sepulcretis oppido Praenestino subiectis (p. 322 seq.), sed etiam n. 2884 repertam inter Praeneste Rocca di Cave Capranica, n. 2828. 3031. 2272. 2294 extantes in oppido Cave, n. 2087 et reliquas ibi citatas extantes Valmontone (praesertim cum n. 2987 aperte sit civis Praenestini), n. 3002 et 3330 item Valmontonenses, n. 3029. 3032 repertas ultra Lugnano (nam ipsum Lugnano nullas inscriptiones dedit). Ex eis, quas dederunt oppida occidentem versus non multo plus distantia Zagarolo et Gallicano, recepi in hoc caput n. 2978. 3321 prolatas ex ecclesiis horum oppidorum et quas ex ipsa Praeneste eo venisse aut certum aut veri simile est; nonnullas, quae videntur antiquitus stetisse eis ipsis locis, supra edere placuit p. 286. 287. Genazzano oppidum nullas antiquas inscriptiones dedit; nam quae ibi extant non paucae omnes eo videntur venisse ex urbe Roma; una reperta inter Genazzano et S. Vito infra dabitur n. 3422.

Veniamus ad auctores:

I. Ad POMPONIVM LAETVM vel aliquem ex eius discipulis redeunt apographa inscriptionum Praenestinarum n. 2850 et 2887 quae leguntur in codicis Marciani eius, qui inde a fol. 44 syllogen Petri Sabini continet, folio 43 verso sub praescriptione 'in via Praenestina', altera earum n. 2850 reperitur etiam apud Gammarum, qui alibi quoque a Pomponio pendet, a quo rectius collocatur 'in civitate Praenestina'; alteram n. 2887 codex Marcianus solus servavit.

II. Inscriptionem n. 2019 adhuc repertam in solis duobus codicibus saeculi decimi quinti altero Urbinate gentis Depretis, altero musei Florentini n. 70, quis servaverit, ignoratur.

III. Inscriptionem n. 2852 qui auctores primi exhibeant, vide ad ipsam.

IV. IVCVNDVS in parte priore et potiore syllogae (cod. Ver. f. 108. 122, cod. Magl. f. 112, cod. Marc. XIV, 171 f. 137) exhibet inscriptiones Praenestinas vel agri Praenestini octo n. 2862. 2872. 2884. 2222. 3228 ('Praeneste ad porticum Fortunae'). 2274. 2273 ('Praeneste'). 2024 ('in agro Praenestino'). Ex his quinque n. 2866. 2272. 2884. 2032. 2008 redeunt apud P. Sabinum cod. Marc. f. 245. 246, tres, id est eadem n. 2032 et 2874 et 2073, in codice Chisiano J V, 162 f. 182, qui et ipse magna certe ex parte Petro Sabino tribuendus videtur et quem ego quoque sub Sabini nomine citavi, et apud Alciatum cod. Fe. f. 78'. 72. Sed praeterea codex Chisianus una cum illis tribus primus exhibet n. 2886. 2871 Iucundo ignotas, Alciatus alio loco (f. 128) ex eis quae ipsi cum Iucundo sunt communes repetit n. 2232, sed exemplo paullum diverso atque sub loci indicatione diversa et sine dubio accuratiore. Praeterea auctor is quem appellare consuevimus Anonymum Corvisieri, quem constat plerumque pendere ex schedis primariis Iucundi, ex illis Iucundianis solam exhibet n. 2284, sed addidit, quod a sylloge ipsius Iucundi abest, quando et qua occasione inscriptio reperta sit. Redeunt igitur haec, si quid video, ad syllogen inscriptionum Praenestinarum, cuius archetypum nos latet, compositam ab aequali aliquo Iucundi nobis ignoto. — In appendice syllogae (cod. Ver. f. 220, cod. Marc. XIV, 171 f. 127) Iucundus addidit inscriptionem Praenestinam n. 2801 ('Praeneste in S. Nicolao') et inscriptiones Zagarolitanas vel certe Zagaroli descriptas (nam n. 2970 vere Praenestina est) n. 2879 ('Zagaroli in Annunciata') et n. 2830 ('ibidem in S. Laurentio'), quarum hanc solus servavit. — Desideratur apud Iucundum inscriptio n. 2852, adest tamen in codice, qui paene totus Iucundianus est et quem sub ipsius Iucundi nomine citare consuevimus, Ciceroniano n. 2704, item in uno tantum ex codicibus Anonymi Corvisierii Neapolitano.

V. Inscriptionum n. 2857 et 2865, quae postea primum comparent apud Smetium et eius aequales, apographa multo antea viris doctis Romae degentibus innotuisse inde apparet quod huius partem Hermolaus Barbarus edidit anno 1403, illa recepta est in syllogen Mazochii impressam ante annum 1521.

VI. Metellus in codice nunc Vaticano 6022 proponit inscriptiones Praenestinas numero duodeviginti acceptas a Ludovico BVDAEO, qui eas descripserat anno 1517. His accedit undevicesima n. 2852; nam et haec cum Metello communicatam esse a Budaeo ipse Metellus adnotavit ad Mazochium suum nunc Vaticanum. Et huius ipsius et duodeviginti illarum eadem exempla reperiuntur eodem ordine et sub eisdem locorum indicationibus in Philiberti PINGONII 'Antiquitatum Romanarum aliarumque congerie' (adservata Taurinis in tabulario regio) f. 82. 04 (sive ut nunc numerantur f. 72. 73), ubi praeterea quoque passim Budaeus adhibitus est. Budaei apographa, quamquam non ea cura facta sunt qua opus est, nam characteres minusculos adhibuit et versuum divisionem neglexit (proprio Marte haec eis restituit Pingonius), tamen proba sunt et genuina et multum nos adiuvarunt.

VII. Ipse quoque METELLVS Praeneste adiit et inscriptiones aliquas ibi transcripsit in schedula nunc inserta codici Vaticano 6042, sed festinans nec ipse ut videtur sibi satisfaciens; certe contra consuetudinem litteris minusculis usus est et ex n. 2853 partem tantum, ex n. 2877 solum principium enotavit.

VIII. Eodem fere tempore, quo Budaeus et Metellus, PIGHIVS quoque et SMETIVS, cum hic ab anno 1545 usque ad a. 1551, ille ab anno 1547 usque ad a. 1555 Romae morarentur[3]), Praeneste adierunt et multo plures quam quisquam ex prioribus inscriptiones ibi descripserunt; sed incommode accidit quod, quas uterque seorsim descripserit,

1) Titulum statuae Verrio Flacco a Praenestinis positae confinxit Ligorius, quem vide in falsis.

2) Nescimus ubi fuerit *Caesariano possessio* sita in territorio Praenestino, teste Symmacho relat. 28, 4.

3) In secundo itinere Italico (facto annis 1574 et 1575) Pighius non adiit Praeneste (vidit tantum Praeneste, cum Romam Neapoli rediens una cum Carolo principe Clivensi a Velitris Tibur diverteret, unde occasionem nactus verba fecit de Praeneste in enarratione huius itineris, Hercul. Prodic. p. 222 seq.); ceterum tunc ne Romae quidem inscriptionibus describendis videtur vacavisse.

quas alter ab altero, quas denique ambo ab aliis acceperint, nequaquam constat. Nam Pighius neque in reliquiis schedarum primariarum servatis in codice Berolinensi (lib. pict. A 61) neque in duabus voluminibus ad ordinem rerum compositis — nobis dicuntur codex (olim) Luzaci et codex (olim) musei (Berolinensis), cum iam ambo sint bibliothecae regiae Berolinensis (lib. pict. A 61 b et A 61 a) — usquam adnotavit, quid ipsi, quid aliis debeatur, cum tamen et in illis schedis et in his syllogis nonnullae insint falsae acceptae a Ligorio; nec magis id fecit Smetius in recensione corporis priore, quam praebet codex nunc Neapolitanus, unde in eo quoque reperiuntur nullo modo a reliquis distinctae Ligorianae complures, item n. 2273 genuina sed gravissime interpolata. Quid quod etiam in eis schedis Smetii, quas Maximilianus WAELSCAPPLE, cum anno 1554 conscriberet codicem nunc bibliothecae Berolinensis lib. pict. A 61 c, passim adhibuit, auctores singularum inscriptionum Praenestinarum vix umquam videntur fuisse adnotati, unde etiam apud Waelscapplium inter genuinas a Smetio vel a Pighio descriptas adsunt eaedem Ligorianae et n. 2273 interpolata. Distinxit auctores Smetius in recensione corporis posteriore, qualem praebet editio curata a Lipsio[1]), adscribens ad alias inscriptiones 'ipse vidi et transcripsi', ad alias 'haec a Pighio accepi', ad alias denique simpliciter 'ab aliis'; sed id quod Smetius testatur de exemplis recensionis posterioris, id num semper referri possit ad exempla recensionis prioris valde incertum est, praesertim cum non raro tam in locorum indicationibus quam in ipsis inscriptionum verbis recensio posterior differat a priore[2]). Hoc constat et ex locorum indicationibus et ex mendis non paucis Pighio et Smetio communibus, multa ex exemplis a Pighio et Smetio propositis ad unum idemque apographum redire. Menda autem illa ex parte ita comparata sunt, ut errori transcriptoris videantur posse attribui[3]) — tales autem errores ne a Smetio quidem esse alienos nuper demum didicimus —; alia autem aperte orta sunt ex studio interpolationis[4]); quod cum a Pighio et a Smetio plane alienum sit, menda autem ipsa ex parte occurrant etiam apud Ligorium in codice nunc Vaticano 2034 (cf. n. 2257 vv. 7—2) vel in sylloge Neapolitana (n. 2250 v. 2. 2852 v. 3. 17), a quo Smetius et Pighius etiam integras inscriptiones falsas receperunt, ego auctorem harum interpolationum Ligorium fuisse conicio.

IX. Inscriptiones Praenestinae, quae nullo auctore adscripto leguntur inter LIPSI adversaria cod. Leid. f. 17, venire a Pighio inde constat quod ipse Lipsius in Saturnalium sermonum libro primo complures ex eis (n. 2291. 3014) nominatim Pighio tribuit. — Item videntur venire a Pighio paucae Praenestinae (n. 2884. 2922) quas exhibet MOBILLONIVS in codice nunc Amstelodamensi n. 11.

X. LIGORIVS, qui Praeneste adierat fortasse iam ante annum 1544, si quidem recte coniecı ab eo venire apographum inscriptionis n. 2884 editum eo anno, tamen pauca ibi videtur descripsisse (n. 2853. 2857. 2284. 2221. 2257, fortasse etiam n. 1865. 2822. 2872. 2828. 2991), pleraque quae refert videtur habuisse ab eis, quibuscum suas fraudes et interpolationes communicavit, Pighio et Smetio. Interpolationes inscriptionum genuinarum interdum ita velare conatus est, ut narraret duo exempla eiusdem inscriptionis sibi visa esse, plenum alterum, alterum mutilum (n. 2225. 2922. 3214), eo scilicet consilio, ut, si quis interpolationem deprehendisset, hominem importunum relegaret ad exemplum alterum.

XI. MANVTIVS, cum anno 1566 orthographiam iterum ederet, praeter alia subsidia, in his volumen Smetii nunc Neapolitanum, praesto habuit exempla inscriptionum Praenestinarum n. 2862 et 2888, item recognitionem inscriptionis n. 2852 missam sibi Praeneste mense Apr. 1566 ab Antonio Corrado sive, ut dici voluit, Coronato (cod. Vat. 5137 f. 321—323).

XII. In codice olim Petri Victorii n. 27 nunc bibliothecae Monacensis n. 748 f. 157—168 extat fasciculus foliorum duodecim, in quo leguntur manu ut puto amanuensis Victorii exempla inscriptionum Praenestinarum numero XIII. Auctorem huius sylloges vel fuisse Praenestinum vel diutius commoratum esse Praeneste apparet ex ratione qua loca inscriptionum indicavit, admodum diversa ab ea qua utebantur advenatores et peregrinatores, ut Budaeus et Smetius. Nam ubi illi ponunt 'Praeneste *nella prima strada*', 'sub Praeneste in vinea quadam', hic habet '*in casa di M. Gian Felice Morone*', '*nella vigna del capitano scarzaro* [= *svizzero*]' vel similiter. Quis fuerit auctor vel certe quis miserit, docuit ipse Victorius, cum inscriptionem n. 2899 repetens in variarum lectionum libro XXXII edito Florentiae anno 1569 dicit missam sibi esse 'ab Iulio COLVMNA, Stephani fortissimi ducis filio, vetere ac certo iure domino eius urbis'. Neque obstat quod in schedis Victorii ad eandem inscriptionem n. 2899 in f. 74 — nam ibi eadem non repetita extat — adscriptum legitur nomen Marii Columnae, qui Marius illius Iulii (vel Iulii Caesaris; cf. Petrini p. 472) fuit frater. nam sine dubio Iulius Columna inscriptiones misit Mario, Marius, qui adolescens disciplina Victorii Florentiae usus erat[5]), et etiam tunc Florentiae videtur degisse[6]), describendas eas dedit Victorio. Sane fieri potest ut verus auctor sylloge ad Victorium missae neque Iulius Columna ut neque Marius, sed familiaris aliquis domus Columnensium in illorum comitatu degens; nihilominus syllogen eam laudavi sub nomine COLVMNAE. Quanta cura auctor quisquis fuit negotio functus sit, apparet et ex aliis rebus et ex eo quod ad inscriptionem in latere basis n. 2851 extantem a reliquis antiquioribus auctoribus omnibus omissam primus adtendit.

XIII. Etiam ampliorem syllogen inscriptionum Praenestinarum eodem fere tempore Florentiae nactus erat Victorii aequalis et discipulus Vincentius BORGHINI, quae ipsius Borghinii manu repetita, diligenter adnotatis si quae in archetypo videbantur dubia (ut ad n. 2853 s. 5), extat in codice nunc Magliabecchiano P 10, 102 p. 140—152. Sunt inscriptiones numero XXIII. Locorum indicationibus haec sylloge destituta est. Verus auctor quis fuerit cum non constet, laudavi eam sub nomine BORGHINII.

XIV. Fulvius VRSINVS libro de familiis Romanis edito a. 1577 inscriptiones nonnullas inseruit ab ipso Praeneste descriptas, in his fragmentum kalendarii Verriani pertinens ad mensem Februarium (Corp. I p. 314 cf. p. 412), quod praeterea reperitur tantum apud Manutium cod. Vat. 5241 p. 27, sed exscriptum sine dubio ex Ursini schedis. Alias inscriptiones Praenestinas ex schedis Ursini Grotera misit Gutenstenius, sed ex parte originis nota destitutas (n. 2225. 2926 quae postea ab aliis auctoribus Praeneste descriptae sunt, item n. 2861 quam sola coniectura Praenestinis restitui), nonnullas insuper pessumdatas dolo malo Gutenstenii. Autographa Ursini cum lateant vel perierint, fieri potest ut cum his thesaurus inscriptionum Praenestinarum non leve damnum passus sit.

XV. Tot doctus labores, quibus factum est, ut inscriptionum saeculo decimo sexto medio Praeneste extantium notitiam habeamus satis accuratam, sequitur intervallum annorum plus quinquaginta, quo nemo antiquitates Praenestinas videtur curavisse. Mutata res est anno 1630 quo tempore civitas Praenestina ex dominio domus Columnensium trans-

1) Hanc editionem ab autographo Smetii nunc servato in bibliotheca Leidensi ne in minimis quidem differre in universum quidem iam dudum constabat, sed in quibusdam locis, de quibus nihilo minus videbatur posse dubitari, nuper a me rogatus confirmavit U. Phil. Boissevain.

2) Has diversitates ex parte tantum inde explicantur quod nota illo incendio nocte quae idus Ian. 1558 subsecuta est schedae Smetii damnum passae sunt; differt enim recensio secunda a priore etiam in titulis sacris, quorum recensio secunda a Smetio ante idus Ian. 1558 absoluta et seposita a damno illo immunis manserat (cf. huius Corp. vol. VI p. XLIX, vol. IX. X p. LXIII seq.).

3) Velut n. 2988 v. 8 PECVNI pro REG·VRAI et DEFVNCTO pro DIVNCTO.

4) Ut n. 2850 v. 8 CLARISSIMVS pro CARISSIMVS, quod mendum (praeter Ligorium Neap.) habet sola editio Smetii, et n. 2838 v. 17, ubi tam apud Pighium quam apud Smetium ex Iove Arcano factus est Iuppiter Aegerius; saepe dubitari potest, cf. n. 2838 v. 5. 2957 v. 7—8. 3888 v. 8. n. 3084 v. 2, praeterea ubi Smetius tantum, non Pighius, erravit n. 2858 v. 5. 2888 lat. v. 4.

5) Extat epistula Marii Columnae ad Victorium Latine scripta, qua consolatur eum de morte uxoris hortaturque, 'ut Victorium se esse meminerit' (Italorum et Germanorum epistolae ad Petrum Victorium ed. Bandini vol. p. 810), extant complures Victorii ad illum (Petri Victorii epistolarum libri Flor. 1586, p. 118. 125. 148).

6) Certe ibi erat mense Februario a. 1568, sed profecturus Romam, ut colligitur ex epistula Victorii ad Sirletum (Petri Victorii epistolarum libri p. 189).

lata est ad Barberinos. Primum enim, auctoritate ut puta maxime Francisci Barberini cardinalis, inscriptiones nonnullae per vineas suburbanas dispersae, item pars earum quae extabant in episcopio, tunc collocatae sunt in aedibus minoribus Barberinorum vel in hortis adnexis, et ita ab interitu servatae[1]). Deinde a Barberinorum familiaribus et clientibus doctis et indoctis denuo describi coeptae sunt inscriptiones Praenestinae, quorum studiorum fructus hodie quoque magna ex parte extant in bibliotheca Barberinorum Romana, ex parte inde ablati in bibliotheca Vaticana. Primum locum ibi obtinet sylloge inscriptionum Praenestinarum et agri Praenestini numero triginta, servata hodie in codice olim Barberiniano nunc Vaticano 9140 f. 243—247. Auctor eius, mihi dictus ANONYMVS BARBERINIANVS — nam nomen eius certo definire non contigit[2]) — magna cum cura officio functus est; mensuras quoque lapidum adscribere ei placuit. In eodem codice nunc Vaticano 9140, item in codicibus Barberinianis XXIX, 148. XXX, 182 (f. 20) extant apographa SVARESII, de cuius studiis Praenestinis statim plura dicam. Praeterea in schedis bibliothecae Barberinianae extant variorum auctorum et diversi pretii apographa, ut in cod. Barb. XXIX, 148, item in codice olim Barb. nunc Vat. 9140 f. 268 Moronii, in eisdem codicibus apographum inscriptionis n. 3371 quod auctorem habet ipsum principem Barberinum, denique alia permulta, quae ad certos auctores referre nobis non successit. — Sed deerat Barberinis iusta historia urbis suae Praenestinae. Hoc officium in se suscepit SVARESIVS et absolvit libro edito anno 1655 sub titulo 'Praenestes [sic] antiquae libri duo'. Inchoatus erat hic liber iam ante annum 1632, quo priorem partem eius Suaresius dicitur absolvisse (Petrini p. 252, ubi citatur epistula Suaresii mihi non visa), certe imprimi coeptus est ante annum 1644; nam pontifex Urbanus VIII defunctus hoc anno in pag. 14 celebratur ut vivus; causa morarum fuerat diuturna absentia auctoris. Inscriptiones relatae in hunc librum magna ex parte petitae sunt ex libris editis (Grutero potissimum), aliae ex sylloge ea quam supra memoravi Anonymi Barberiniani, cuius auctorem ne Suaresius quidem tunc videtur novisse, sed passim corruptae mendis typographicis; novae insunt non multae, et mirum est plerasque ex his nulli postea Praeneste visas esse videndumque ne n. 2329. 3378 a Praeneste sint alienae, n. 2920. 2962 autem falsae.

XVI. Ex ipsis Praenestinis historiam patriae conscribere et inscriptionibus distinguere primus coepit is cuius manu scriptum volumen extat Romae in bibliotheca Barberiniana sub n. XXXIV, 14. Volumen est paginarum plus minus DC, partim lingua Latina exaratum partim Italica, moles rudis et indigesta nulloque modo editioni, cui auctor videtur destinavisse (cf. Cecconi praef. p. XIV), aptum. Auctor quo tempore vixerit apparet ex prooemio, quo alloquitur Urbanum Barberinum, qui fuit princeps Praenestinus saeculo XVII exeunte; ceterum Suaresio eum esse posteriorem apparet inde quod huius librum adhibuit et laudavit, Bianchinio antiquiorem inde quod complures lapides ab hoc descriptos apud Fantonios (cf. infra cap. XVII) ipse vidit dispersos et extantes locis prioribus (n. 2212. 2224. 2278. 2228). Nomen auctoris neque in ipso libro enuntiatur neque volumini, quale hodie est, praescriptum est; sed Petrinio, qui solus id ante me adhibuit, dicitur PENNAZZA; atque etiam ante Petrinium Cecconius (praef. p. XIV) noverat historiam Praenestinam scriptam a Pennazza monacho Carmelitano extare in bibliotheca Barberina. Itaque mihi quoque auctor voluminis illius Barberiniani dicitur PENNAZZA. Insunt in eo volumine inscriptiones novae, id est ineditae, — nam editas, etiam quas ipse vidit, plerumque ita ut erant editae repetivit (cf. n. 2970. 3000. 3314) — circiter duodecim, plerumque ab ipso auctore, ut passim significat, in urbe et agro Praenestino sedulo investigatae. Sed et parum peritus fuit Pennazza, et fieri potest ut ipse apographa sua in volumine nunc Barberiniano non satis fideliter expresserit; certe in eo volumine nec maiusculis litteris, ut oportebat, inscriptiones repraesentavit nec versuum antiquam divisionem observavit. Potest etiam quasdam omisisse. Ut inscriptionem n. 3210 tunc temporis non editam memoret quidem, sed non referat. Ex exemplis primariis Pennazzae nonnulla praesto fuisse Cecconio infra videbimus.

XVII. In tanta penuria bonorum descriptorum opportune accidit, ut Franciscus BIANCHINI canonicus Veronensis mense Novembri 1704 Praeneste adiret et bonum numerum inscriptionum, eas potissimum quas in hortulo suo collocaverant Fantonii, accurate describeret, quae exempla extant in codice bibliothecae capit. Veronensis n. 280.

XVIII. Dominicus GIORGI quoque ex Praeneste rettulit nonnulla autographa nunc servata inter eius schedas Romae in bibliotheca Casanatensi.

XIX. Etiam VVLPIVS in nono veteris Latii volumine edito anno 1743, sed absoluto iam aliquot annis ante, praeter plurimas e Grutero et Suaresio repetitas nonnullas habet novas quas ipse descripsit.

XX. Id quod inchoaverat Pennazza neque perfecerat, perfecit Leonardus CECCONI civis Praenestinus et inde ab anno 1748 episcopus Montis Alti, edita volumine *Storia di Palestrina città del prisco Lazio, illustrata con antiche iscrizioni e notizie finora inedite.* Ascoli 1756. 4°. pp. 432. Continet hic liber inscriptiones lapidarias novas, id est praeter eas quae extabant iam editae apud Gruterum Suaresium Vulpium, non minus sexaginta, non numeratis inscriptionibus laterum coctilium; nam ad eas quoque Cecconius attendit. Harum partem longe maiorem ipse Cecconius videtur descripsisse, nonnullas habuit ex schedis, ut n. 3254 et n. 3370, ubi laudat schedulam Stephani Fantoni avunculi sui, et n. 2872, quam ipse certe non vidit et cuius exemplum exhibet non diversum a Pennazziano, similiter ex Pennazzianis videntur esse petitae n. 2294. 2012 a. 3028. 3044 a. Quae ipse vidit, accurate plerumque excepta esse videntur, quamquam difficiliora lectu explicare non valuit, ut monstrent exempla plane corrupta n. 2879. 2283. 2895. 3222. 3368. — Praeterea hoc incommode accidit, quod autographa sua servare non curavit — certe nemo post eum ea vidit —, ita ut in tanto numero inscriptionum, quas ei soli debemus, pendeamus non ab ipso, sed a typotheta eius Asculano (elenchus mendorum ab hoc admissorum ad calcem voluminis adiectus longus est, sed nequaquam plenus). Laudandus est Cecconius etiam ob eam rem quod non solum describere inscriptiones sed etiam ipsos lapides ab interitu servare curae habuit collocatis in domo sua inscriptionibus circiter quindecim — partem earum habuit a Fantoniis propinquis suis (cf. supra cap. XVII) —, quae hodie quoque paucis exceptis ibi extant. Sed nullo modo mederi potuit ei quae tum apud cives suos regnabat incuriae rerum antiquarum. Ex sexaginta illis inscriptionibus, quas a Cecconio primum prolatas esse supra dixi, tertia tantum pars ad nostram aetatem pervenit.

XXI. Praeclare meruit non solum de Praenestina, sed de tota Romana antiquitate Petrus Franciscus FOGGINI Florentinus, qui cum Romae a Petrinio Praenestino anno fere 1770 audisset, reperta esse in fundo dicto *le Quadrelle* iuris seminarii clericorum Praenestini distante a Praeneste passibus circiter MCC frustula nonnulla marmorea cum litteris nundinalibus, statim agnovit reliquias fastorum Verrii Flacci (cf. p. 220), nec destitit donec Stoppanium cardinalem, qui tunc erat episcopus Praenestinus, perpulisset ad eum locum accuratius explorandum. Institutis igitur effossionibus anno ut videtur 1771[3]) reperta sunt fastorum illorum fragmenta quam plurima, spectantia ea ad menses Ianuarium Martium Aprilem Decembrem. Fragmenta delata Romam eiusdem Fogginii cura ordinata et coniuncta sunt, deinde collocata in domo cardinalis Stoppani (hodie domo Vidoni), ubi hodie quoque extant. Neque hac

1) Etiam ex loco agri Tiburtini dicto Corcollo eodem tempore advecta est in hortos Barberinorum Praenestinos inscriptio Manliae Lucillae infra edenda.

2) Cogitavi de Hieronymo Aleandro, propterea quod Suaresius cod. Vat. 9140 f. 250 ad inscriptionem supra n. 2880, quae apud Anonymum illum legitur f. 247', adscripsit 'vide supra inter Aleandrinas'. Sed Rossius noster a me de hac re interpellatus non agnovit in illis inscriptionibus Praenestinis manum sibi notissimam Aleandri. Ego mihi in illis agnoscere visus sum manum aliquam frequentem in codicibus Barberinianis quae videtur esse Iac. Bouchardi.

3) Fogginius quidem in titulo, quem de hac re incidendum curavit (praef. p. VI), annum posuit 1772. Sed inchoatae erant effossiones et rumor de eis Romae percrebuerat iam anno 1771, ut apparet ex ephemeride *Novelle Fiorentine* a. 1771 p. 252, ubi legitur *l'Em. Stoppani ha fatto in questi giorni intraprendere in Palestrina uno scavo, mercè del quale si spera di rinvenire la statua ed i fasti di Verrio Flacco*, ineunte autem anno 1772 iam advecta erant fragmenta Romam ad Stoppanium, ut testatur Björnståhl (*Reisen*, vers. German. II p. 20) in epistula scripta Romae d. 24 Febr. 1772.

opera contentus Fogginius ipse editionem fastorum Verrianorum adornavit inscriptam 'Fastorum anni Romani a Verrio Flacco ordinatorum reliquiae ex marmorearum tabularum fragmentis nuper effossis collectae et illustratae cura P. F. F.' Romae a. 1779. (Qui post Fogginium reliquias fastorum Verrianorum tractaverint, vide apud Mommsenum huius corporis vol. I). Sed Fogginius totus fastorum reliquiis ordinandis et explicandis intentus reliquis fragmentis, quae una videntur prodisse non pauca, nullam curam adhibuit. Fragmenta tabulae magistratuum coloniae Praenestinae una cum fastis Verrii reperta (n. 2964), quae fragmenta bene noverat et quorum partem ipse in praefatione edidit, plene et accurate describere omisit et insuper perire passus est. Quid quod ipsorum fastorum Verrianorum fragmenta nonnulla eum fugerunt, quae mox dispersa coniectura tantum cum ipsis coniungi potuerunt, ut frustula duo quae remanserunt Praeneste alterum servatum hodie in domo Fiumara, alterum in domo Petrini [1]), et tertium frustulum (pertinens ad d. Dec. 21) quod Romam pervenit ad Marinium nec notum est nisi ex huius schedis (Corp. I p. 312). Quamquam in hac re non ita culpandus Fogginius, qui Romae degens effossionibus Stoppanii non videtur interfuisse, quam dolendum, quod ex ipsis Praenestinis nemo hoc negotium in se suscepit.

XXII. Aliquam saltem curam patriae antiquitatibus qui adhibaret ea aetate inventus est Petrus Antonius PETRINI. Petrinio praeter alia fortuito ut videtur hic illic Praeneste et in agro Praenestino descripta debemus apographa inscriptionum earum quae magno numero effossae anno 1778 *nel sito*, ut ipse dicit, *dell' antico foro* (cf. ad n. 2934), mox praeter paucas translatas in museum Vaticanum perierunt. Nonnulla ex eis quae descripserat Petrinius communicavit cum Marinio (sched. Vat.), omnia ipse edidit anno 1795 in libro inscripto *Memorie Prenestine disposte in forma di annali*, 517 pp. 4°. — argumentum titulus satis declarat — appendice priore [2]), qua inscriptiones Praenestinas sibi notas omnes in quattuor classes distributas composuit. — Cecconium imitatus est Petrinius etiam ea re quod ipse quoque laudabili studio lapides scriptos nonnullos domi suae congessit et ab interitu servavit.

XXIII. Post Petrinium denuo iacuerunt antiquitates Praenestinae per annos sexaginta — nam Aloysii Cecconii libellus *sopra la basilica Emilia e Fulvia prenestina* editus Romae anno 1840 plane inutilis est —, quo tempore quae casu prodierunt inscriptiones aut periisse putandae sunt (cf. n. 2859. 2986), aut certe remanserunt ineditae (ut n. 22826 et n. 3002). Ex tot viris epigraphicae studiosis, quos Roma tulit priora parte huius saeculi, nemo videtur Praeneste adiisse vel certe, si quis ibi fuit, ut Nibby, ad inscriptiones non attendisse. Inscriptiones n. 2968. 3002 extantes inde a principio huius saeculi in aedibus Fiumara remanserunt ineditae. Laeta lux antiquitatibus Praenestinis effulsit anno demum 1855, cum I. B. Rossius noster partem aestatis Praeneste degeret. Is non solum inscriptiones astantes Praeneste et in agro Praenestino olim repertas tam editas quam ineditas descripsit vel relegit, qua re huius sylloges Praenestinae certissimum et latissimum fundamentum iecit, sed et studiis nostris admovit Petrum Cicerchiam civem Praenestinum. Forte evenit, ut tunc primum inciperent effossiones sepulcrorum liberae reipublicae, quae praeter alias res dederunt inscriptiones paucorum verborum omnes, sed summae antiquitatis et eas magno numero. Has primus Cicerchia descripsit; simul idem per totum oppidum atque sub ipsis moenium fundamentis (n. 3001) summo studio inscriptiones si quae latebant investigavit, omnia quae habuit misit Rossio et Henzeno, edita mox in annalibus et in actis minoribus instituti archaeologici. Neque postea umquam destitit inscriptiones novas si quae prodierunt describere et cum Henzeno communicare, cives quoque suos, ut lapides scriptos servarent hortari. Composuit quoque inscriptiones post annum 1855 repertas in volumine manuscripto (citavi id Cicerchia ms. vel sched., nec tamen constanter); sed ea exempla missis ad Henzenum plerumque inferiora sunt. Cicerchiae anno fere 1864 socium et aemulum se adiunxit Dominicus BONANNI canonicus Praenestinus, cuius opera non minus grata quam Cicerchiae tamen plerumque non pariter fuit utilis; nam inscriptiones recte describere raro Bonannio successit. — Augmentum, quod isto hoc tempore cepit thesaurus inscriptionum Praenestinus, si excipias parvas inscriptiones erui solitas ex sepulcris antiquissimis, de quibus effossionibus infra p. 328 separatim dicetur, paene totum debetur casui; nam effossiones institutae anno 1864 auctoritate et sumptibus academiae Berolinensis eo ipso loco, unde anno 1771 prodierant fragmenta fastorum Verrii Fogginiana, spei parum responderunt; dederunt enim fastorum illorum frustula tantum minutissima [3]), item fragmenta n. 2843. 2949 pariter exigua (n. 2934 postea prodiit), sed tamen aetatis Christianae monumenta complura insignia, edita infra p. 348 seq. cf. ad n. 3418. Rexerat has effossiones Cicerchia; rettulerunt de eis ex epistulis Cicerchiae Henzenus bull. dell' Inst. 1864 p. 70 et Mommsen in actis acad. Berol. 1864 p. 235; monumenta christiana quae prodierunt edidit Archangelus Scognamiglio *della primitiva basilica del martire S. Agapito discoperta nella contrada le Quadrelle ad un miglio dell' antica Preneste* (Romae 1864). — Defuncto Bonannio anno 1872 rursus ad Cicerchiam solum rediera cura antiquitatum Praenestinarum, idemque mihi quoque, cum anno 1880 iterumque 1881 Praeneste adiissem, dux et comes fuit in investigandis inscriptionibus per oppidum et vicinos agros dispersis. Sane aliquanto plus praestare potuissem, si maior esset Praeneste inscriptionum antiquarum aut publica aut privata cura. Sed privati plerique, praeter numismata ex aere argentoque, quorum fecundus est ager Praenestinus et quae magno pretio venire solent, lapideas inscriptiones, si quae forte prodierunt, non valde curant relictasque eas eis ipsis locis, ubi effossae sunt, situ perire facile patiuntur, quod autem publice e pleraque Italiae municipiis iam diu obtinuit, ut monumenta patriae historiae lapidea ex solo urbis effossa collocentur in curia sive alio quocumque loco publico et posteritati serventur, id Praenestinum municipium quod hodie est, sane tenue pro vetere gloria nec comparandum cum splendidis municipiis superioris Italiae vel Campaniae felicis, facere non potuit vel facere neglexit, certe non fecit, ita ut paucorum hominum, imprimis Cicerchiae, sedulitati debeatur, quod ex inscriptionibus per hos triginta annos effossis potiores certe meliores manserunt (sed vid. n. 2923, item n. 2918). Ego feci quod potui et inscriptiones extantes in hortis et palatio Barberinorum, in aedibus olim Cecconii et Petrinii, item in reliquis aedibus privatis quae mihi patuerunt, denique in fundis agri Praenestini, ubi inscriptiones servari acceperam, descripsi vel recognovi; sed multas quas mihi videre non contigerat, praeterea omnes eas, quae post meum ex Italia discessum prodierunt, submisit is qui, quamquam reliquas quoque partes huius voluminis summo studio fovit, Praenestinis tamen praecipuam et assiduam curam adhibuit, vir doctissimus mihique amicissimus Henricus STEVENSON Romae degens [4]). Quod autem his ultimis annis non parvus numerus et novarum inscriptionum prodiit et antea neglectarum in lucem protractus est, id magna ex parte debetur curis VINCENTII CICERCHIAE

1) Placuit adscribere haec fragmenta hoc loco me, cum maiora kalendarii fragmenta coniuncta extent in huius Corp. vol. I, haec frustra quaerantur in hoc Corpore; est autem alterum (*b*) ineditum, alterum (*a*) editum a Mommseno in additam. ad fastos anni Iuliani huius Corp. vol. I p. 412.

a

b

In fragmento *a* v. 1 ultima littera quae extat videtur fuisse D, sed et L potest fuisse et G et C. In fragmento *b* v. 2 quod extat ante NISI potest supparesse et ex S et ex O et ex G.

2) Altera appendix chartas medii aevi complectitur.

3) Haec quoque fragmenta (descripta a Cicerchia litteris datis ad Henzenum d. 15 vel 16 Mart. 1864) adscribere placuit:

4) Libellus quem scripsit Emmanuel FERNIQUE *Étude sur Préneste, ville du Latium* (*Bibliothèque des écoles françaises d' Athènes et de Rome*, fasc. 17 Parisiis 1880) ad inscriptiones non pertinet. — Sero in manus venit liber Horatii MARVCCHI inscriptus *Guida archeologica dell' antica Preneste* editus Romae anno 1885, non adhibitus a me nisi in inscriptionibus Christianis (p. 348 seq).

qui Petri Cicerchiae patris, abrepti morte luctuosa d. 9 Apr. 1989, munus voluntarium sponte in se suscepit, acrem se praestans custodem et vindicem antiquitatum Praenestinarum[1]. Vincentii Cicerchiae cura id quoque effectum est, ut nuper tandem museum publicum Praeneste institui coeptum sit, quod dummodo adsit Fortuna Praenestinorum neque ager Praenestinus veterem suam inscriptionum antiquarum feracitatem amiserit, non dubito quin mox futurum sit egregium priscae Romanae antiquitatis promptuarium.

1) Petrum Cicerchiam, non Vincentium, scito intellegi, ubicumque sine praenomine simpliciter nominavi Cicerchiam.

Fastorum a Verrio Flacco in foro Praenestino propositorum fragmenta quaere huius Corporis vol. I.

2846 lamina aenea. *Nel territorio di Palestrina*, *contrata Covarello* HISTORIA PRAEN. Apud Stephanum Borgiam GVATT. Cum museo Borgiano venit in museum Neapolitanum, ubi extat. — Licet ignorem quo tempore vixerit auctor ille historiae Praenestinae et cuius fidei homo fuerit, tamen originem Praenestinam huius laminae ab eo confictam esse cur putem, nulla causa est; id solum suspectum est quod repertam eam facit in regione *Covarello*, cum huic regioni agri Praenestini Cecconius (p. 88) templum Aesculapii tribuerit.

ESCVLAPIO
DICTV · ET · FACTV
ISOCHRYSVS

Ad ectypum delineavit Huebner exempl. scriptur. epigr. n. 994. Ex libro manuscripto de historia Praenestina, qui adservabatur Praeneste apud heredes Rosicarelli, excerptam Henzeno dedit Bonanni canonicus. Edidit primus Gualtani *notizie sulle antichità e belle arti* 1794 p. 94 (inde Marini *scr. Alb.* p. 9, ex quo Orelli 1573) acceptam ab Amaduzzio. Habent deinde catalogus musei Borgiani scriptus anno 1914 (*Documenti inediti per servire alla storia dei musei d' Italia* I p. 898 n. 473); Mommsen inscr. Neap. n. 9794; Fiorelli catal. mus. Neap. n. 43.
2 ACTV Momms., non recte.

2847, 8 fragmentum (tabulae ut mihi videbatur; aram dicit GARR.) ex lapide Albano. Rep. *tra le rovine esistenti presso la chiesa della Madonna dell' Aquila* CECC. Nunc vv. 1—4 extant Praeneste in aedibus Cecconi.

ego:	*Cecconi:*
APOLO	APOLON....
METILIO	METILIO....
MAGISTERE	MAGISTRE....
CORAVERON	COSAVERO....
	5 C ANICIO L · S^{T}.... 'sic' Cecc.
	SIANDO....

Descripsi. Habet primus Cecconi p. 39 (inde Petrini p. 333 n. 99 et p. 341 n. 79; huius Corp. vol. I n. 73). De visu citat Garrucci ann. inst. arch. 1860 p. 937. Ad ectypum Mommsen *bull. dell' inst.* 1899 p. 39, recognitam ad lapidem Corp. I add. p. 554. Delineavit ad ectypum Ritschl priscae Lat. suppl. II (1993) tab. fig. B cf. p. VI (opp. 4 p. 918) et Suppl. III p. XIII (opp. 4 p. 934). Garrucci syll. n. 999.
2 post METILIO nulla littera superest; fragmentum litterae S, quam ibi exhibet Mommsen *bull.*, deceptus fortasse ectypo (cf. Ritschl suppl. II p. VI = opp. 4 p. 543), recte idem omisit, cum curis secundis lapidem retractaret Corp. I p. 554, nihilominus Garruccius edidit METILIOS. — 3. 4 in fine integri mihi esse videbantur. — 5. 9 valde vereor ne errore hi versus a Cecconio cum vv. 1—4 coniuncti sint; explicavit adhuc eos nemo.

Sequuntur tituli Fortunae dicati numero plus minus quadraginta. Scriptorum testimonia de cultu Fortunae Praenestinae componere non est huius loci: pauca tantum memorare libet quae maxime faciunt ad antiquum splendorem eius cultus demonstrandum. Iam anno u. c. 513 consulem populi Romani sortes Fortunae Praenestinae adire voluisse, sed a senatu prohibitum esse narrat Valerius Maximus 1, 3, 9 cf. infra ad n. 9989; Prusias rex Bithyniae cum anno 588 cum filio Nicomede Romam venisset, non solum Romae in Capitolio, sed etiam Praeneste in aede Fortunae vota pro victoria populi Romani suscepta exsolvit (Liv. 45, 44); Carneades cum anno 599 legatus Atheniensium Romae moraretur, Praeneste quoque adiit et ibi Fortunae deae bonam fortunam miratus est (Cic. de div. II, 41, 87). Ipsi Romani quemadmodum post bellum Hannibalicum Iunoni Sospiti Lanuvinae in urbe sua publice aedem dedicaverunt (cf. supra p. 182), ita eodem fere tempore etiam Praenestinam deam apud se receperunt dedicata aede in colle Quirinali a. 558 Fortunae Primigeniae (Liv. 34, 53 cf. 29, 36)[1]; nam id nomen, ut tituli demonstrant[2], quasi proprium erat Fortunae Praenestinae. Appellatur enim Primigenia in titulis qui sequuntur paene omnibus[3] (id est exceptis carmine n. 2888 et n. 2889, ubi appellatur *sancta*), plerumque hoc vocabulo plene perscripto (*Primig.* est n. 9849. 9881. 9959. 8999. 9990. 9871. 3003), nisi quod in certo quodam genere titulorum valde antiquo (n. 9874 seq., praeterea etiam n. 9854) utrumque vocabulum per primam tantum litteram notatur; *Diovo filea Primogenia* appellatur in omnium fortasse antiquissimo n. 2893, *Iovis puer Primigenio*, quod idem esse videtur, in n. 2898, de titulo dedicato *Fortunae Iovi puero* n. 2898 vide ad ipsum. *Fortunae sanctae* inscriptus est titulus iam memoratus n. 2880, *Pietati Fortunae Primigeniae* n. 2858. — Dedicati sunt hi tituli ab omnium paene ordinum hominibus,

1) Fuit praeterea Romae in Capitolio aedes Fortunae Primigeniae (cf. ad n. 2852 v. 1); hanc quo iure nonnulli apud Plutarchum de fortuna Roman. c. 17) a Servio Tullio conditam esse putaverint, non liquet.

2) Casui tribuendum est, quod scriptorum qui de Fortuna Praenestina egerunt nemo Primigeniae vocabulum ei tribuit, sed tamen Cicero de leg. 2, 11, 28 tam de culto Fortunae Primigeniae Praenestino potest cogitavisse quam de eiusdem deae culto urbano.

3) Titulum Fortunae Primigeniae dicatum, quem certum sit antiquitus stetisse extra Praeneste vel Romae vel alibi, nullum habemus, cf. ad n. 2861; etiam titulus huius corp. vol. VI n. 192 potest certe Praeneste Romam advectus esse.

nonnulli a senatoribus populi Romani (n. 2249. 2222), plures ab hominibus quaestui deditis, ut n. 2874 seq. positi sunt a collegiis mercatorum et opificum liberae rei publicae Praenestinae —, conferendi sunt similes tituli positi Porti Fortunae trans Tiberim sexto milliario ab urbe Roma, editi huius corp. vol. VI n. 127—129 —, n. 2852 posita est a filio mercatoris frumentarii qui ipse quoque Fortunam Praenestinam coluerat, n. 2224 a mancipe aedis ipsius ut puto Fortunae; n. 2883 fortasse pertinet ad donum Fortunae datum propter feturam pecorum. Ad aetatem titulorum quod attinet, n. 2852. 2823. 2274—2882 videntur esse liberae reipublicae (in his plerique, certe n. 2252. 2223. 2874. 2272. 2278. Sulla antiquiores), reliqui aetatis imperatoriae. Multae ex basibus infra recensitis sustinebant signa aliorum deorum Fortunae dedicata, nonnullae statuas hominum ab ipsorum propinquis non minus honori eorum quam Fortunae dicatas (n. 2822. 2884—2828).

Sortium, de quibus multa habent scriptores, mentio fit in sola n. 2868 quam dedicavit Nothus Ruficanae Plotillae servus *ex sorte compos factus*, quamquam alias quoque ex dedicationibus infra scriptis coniunctas fuisse cum consultatione sortium veri simile est. Ceterum sortilegum Fortunae Primigeniae habebimus infra n. 2989 Maesium Celsum hominem ingenuum et summis coloniae Praenestinae honoribus functum, sacerdotem Fortunae Primigeniae *lectum ex s(enatus) c(onsulto)*, infra n. 3011 Scurreium Pontinalem ordinis ut videtur libertini. Ad oracula Fortunae Primigeniae pertinet etiam adnotatio mutila Verrii Flacci ad fastos ab ipso in foro Praenestino propositos sub die ut videtur 9. mensis Aprilis (huius Corp. I p. 318). — *Fortunae Praenestin[ae] Augustorum nostrorum* dedicatus titulus nondum plene lectus extat Sarmizegetusae in Dacia huius Corp. vol. III n. 1421.

2849 parva basis marmorea, Praeneste. *In casa di M. Nocentio Cappucino* (de hoc Innocentio cf. Petrini p. 204 sub a. 1522) COL. *Si vede affissa al muro dell' abitazione de' signori Tersoli al Borgo* PENNAZZ. In fronte eiusdem domus postea Palma nunc Scavalli extat adhuc.

L · ANTISTIVS
C · F · ARN · VETVS
AVGVR
FORTVNAE · PRIMIG
S EX · VOTO · SVSCEPTO

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Exhibent Columna ms. f. 122; Ursinus, qui vidit, fam. Rom. p. 17, a quo pendent Lipsius auct. 32, 5 et Grut. 73, 10 'ex Ursini schedis'; Anonymus Barberinianus f. 243; Suaresius Praen. p. 48 (inde Vulpi 9 p. 126) ubi citatur Gruterus; Pennazza ms. bis; Cecconi p. 24; Chaupy *maison d'Horace* 2 p. 279; Petrini p. 305 n. 32.

Hic L. Antistius C. f. Vetus diversus est ab eiusdem nominis homine cui posita est n. 2802; nam ille pontifex fuit, hic augur.

2850 cippus litteris (aevi) Antonini METELL. In civitate Praenestina GAMM.; in via Praenestina SABIN. Praeneste in vico quodam ad principium ascensus castelli ad parietem BVDAEVS, retro palatium METELL., sub palatio ad domum privatam SMET. — Rep. *nel tempio della Fortuna in Praeneste* LIGOR. (Taur.). — In S. Hieronymi SVARES. (Praen.) de particula superstite (vv. 1. 2), *sopra il pozzo de' PP. della Dottrina Cristiana* CECC.; in horto patrum catechistarum vulgo *dottrinari* DE ROSSI.

FORTVNAE · SANCTAE
ATINIA · TYRANNIS
SEMINARIA · A PORTA
TRIVMPHALE
P · TERENTIVS · FORTVNATVS
VIR · CARISSIMVS
CVI · GRATIAS · MAXIMAS
SEMPER · EGI
CVM
TERENTIA · FAVSTINA
FILIA
DONVM · DEDIT
L · D · D · D

Integrae inscriptionis non minus quinque extant exempla, primum id quod proponunt Gammarus Trev. 23 et codex Marcianus Petri Sabini f. 43', et quod redit sine dubio ad Pomponium Laetum vel aliquem ex eius discipulis, secundum Budaei apud Metellum Vat. 2039 f. 351' et Pighianum f. 83'; tertium ipsius Metelli Vat. 2842 f. 43'; quartum Smetii ms. Neap. p. 104 (inde pendent Pighius cod. musei f. 29 et Panvinius Vat. 6035 f. 138, Roma p. 125, item ut puto Ligorius Neap. lib. 15 p. 210, quamquam variat in v. 8), apud Waelscapplium f. 54', paullo aliter (cf. infra sub v. 8) ed. 30, 14, ubi dicitur vidisse; quintum Borghinii ms. p. 145. Ex Panvinii Roma puto Ligorius Taur. vol. 14, item (certe laudat Panvinium) Bosio *Rom. sotterranea* (ed. 1650) p. 13 a Smetii ed. Grut. 79, 3 (in altera editione adhibetur Ursinus), ex Grut. Suaresius Praen. p. 42 (ex hoc Vulpi Lat. 9 p. 124) et Petrini p. 301 n. 23. Particulam superstitem vv. 1. 2 descripserunt de Rossi (cf. infra) et ante eum Anonymus Barberinianus f. 242 et ipse Suaresius Praen. p. 42 (inde Mur. 24, 7; Vulpi 9 p. 126, Cecconi p. 52; Petrini p. 324 n. 31).

Vv. 1. 2 descripsit de Rossi sic FORTVNAE·SANCTAE | ATINIA VS; v. 2 ATINIA TVCANINA Suares. (Praen.); solum v. 1 excepit Anonymus Barberinianus. — 2 ALINIA Bud. Borgh., ATYNIA Lig. (Neap.). — 4 TRIVMFALE Gamm. — 8 CLARISSIMVS Ligor. (Neap.) et Smetii ed. (non ms. Neap., neque apud Waelsc.) — 13 L om. Bud.

2851 parva basis marmorea. Extra Praeneste *nella vigna di Agapito Croce, a S. Pietro della Mensa vescovile* CIC. Ibi extat.

FORTVNAE
PRIMIG·
M · AVRELIVS
HAMMONIVS
CVRS · ROMAN
CONIV

Descripsimus ego et Stevenson. Cicerchia ms. et in epistula data d. 4 Iun. 1887, unde repetivit Henzen *bull. dell' Inst.* 1887 p. 71.

5 littera prima quae fuerit, incertum est; CONIVX Cic. in epistula; in schedis idem sic 5 seq. ROMANVS | CVM CONIVGE | SVA supplemento facile recepto.

2852 basis marmorea a tergo excavata alta metr. 1,19 litteris cm. 1½. Praeneste rep. apud templum Fortunae primigeniae IVC.; similiter, sed addit 'refossis ruderibus a d. Marco Barbo card. Sancti Marci' (significatur Barbus ex cardinale S. Marci factus episcopus Praenestinus anno 1474, mortuus a. 1483) PEVT. (Mon.); carmina ex ruinis templi Fortunae eruta SIEO. OLIV.; Praeneste apud templum Fortunae RED. Praeneste quo nunc Palestrina in atrio maioris ecclesiae ubi fuit templum Fortunae ut ex primis apparet BVD., in templo Fortunae nunc palatio ducis MET. (Vat. 6040', Praeneste in palatio episcopi SMET., in aedibus episcopi PIGH. (ms.); in area palatii pontificii PIGH. (Herc. Prod.), aella canonica COL.; in palatio principis SVAR. Extat Praeneste in hortis Barberinis. — S. l. SAB. RAYNER. Romae in hortis Iulii III BOISS. (Holm. 98' et 6d), in palatio Conservatorum BOISS. (Holm. 97). Reate BOISS. (Paris p. 557). 'Hostiae' praec. ap. FERRAR.

spicarum manipulus — modii spicis pleni duo — spicarum manipulus

TV QVAE · TARPEIO COLERIS · VICINA · TONANTI
VOTORVM · VINDEX · SEMPER · FORTVNA · MEORVM
ACCIPE · QVAE · PIETAS · PONIT · TIBI · DONA · MERENTI
EFFIGIEM · NOSTRI · CONSERVATVRA · PARENTIS
CVIVS NE · TACEAT · MEMORANDVM · LITTERA · NOMEN
CAESIVS · HIC · IDEMQ TITVS · PRIMVSQ · VOCATVR
QVI · LARGAE CERERIS · MESSES · FRVCTVSQ RENATOS
DIGERIT · IN PRETIVM · CVI · CONSTAT · FAMA · FIDESQ
ET · QVI · DIVITIAS · VINCIT · PVDOR · IRE · PER · ILLOS
CONSVETVS · PORTVS · CVRA · STVDIOQ LABORIS
LITOR · QVI PRAESTANT FESSIS · TVTISSIMA · NAVTIS
NOTVS · IN VRBE · SACRA · NOTVS · QVOQ FINIBVS · ILLIS
QVOS · VMBER SVLCARE · SOLET · QVOS · TVSCVS · ARATOR
OMNIBVS · HIC · ANNIS VOTORVM · MORE · SVORVM
CENTENAS · ADICIT · NVMERO CRESCENTE CORONAS
FORTVNAE · SIMVLACRA COLENS ET · APOLLINIS · ARAS
ARCANVMQ · IOVEM QVORVM CONSENTIT · IN · ILLO
MAIESTAS · LONGAE PROMITTENS · TEMPORA · VITAE
ACCIPE POSTERITAS QVOD PER TVA · SAECVLA NARRES
TAVRINVS CARI · IVSSVS PIETATE PARENTIS
HOC · POSVIT DONVM QVOD NEC SENTENTIA MORTIS
VINCERE NEC POTERIT FATORVM SVMMA POTESTAS
SED POPVLI · SALVO · SEMPER · RVMORE MANEBIT

in latere intuenti dextro:

L · CEION [I]O·CO MM
SEX · VETVLENIO · C I VII sic
POM PEIANO COS a. 136
LOC · D · D · D

Descripsit de Rossi, recognovi ipse post Mommsenum. Habent primi Redianus f. 48, Ferrarinus Reg. f. 124'; P. Sabinus Ott. f. 112'; Iucundus rec. 3 cod. Magl. 28, 34 f. 39, cod. Cicognae f. 152'; cod. Neap. XIV D 8 f. 80; Sieder Mut. f. 60, codex Olivae f. 77'; Mazochi f. 7; Peutinger Monac. 34 f. 13, Aug. 529 f. 124, Aug. 527 f. 71; Rayner Marucell. A 78, 8 f. 28; Alciatus Feae f. 75/80; Apianus p. 192, 1 (inde Leander Alberti *descrittione di tutta l' Italia* ed. Venet. 1577 f. 153; Manutius orth. ed. 1581 f. 31; Boissard ms. Holm. f. 99' et f. 97, ms. Paris. p. 418, hic solos vv. 1—8, et p. 557, ed. 9, 91; item ex Apiano sed hic illic coniectura correctam Scaliger catalect. p. 282, ed. 1617; ex hoc pendet Pithoeus epigramm. vet. p. 122'. Ex lapide Budaeus apud Pingonium f. 83, Metellus correxit ad Mazochium suum nunc Vaticanum ex exemplis Budaei et Smetii, ubi dicit se ipsum quoque vidisse sed festinantem. Ipsius Metelli autographum reperitur cod. Vat. 6040 f. 48; Smetius ms. Neap. p. 153 (inde Manutius orth. ed. 1566 p. 8, 1, sed conlatam cum archetypo ab H. Antonio Coronato, cuius extat de hac re epistula data ad Manutium Praeneste d. VI Cal. Mai 1564 in codice olim Manutii nunc Vat. 5237 f. 322/3), ed. 30, 11, Ligorius Neap. lib. 39 p. 210, ubi postea ipse Ligorius duobus locis varias lectiones Smetii adscripsit, Taur. vol. 14; Pighius cod. Luz. p. 79, cod. musei f. 28, Hercul. Prodic. p. 325 (inde Schottus itinerar. Ital. ed. 1600 p. 423); Waelscapple f. 58; Columna ms. p. 153; Fonteius de gente Caesia p. 111; Anonymus Barberinianus f. 245, Suaresius Praen. p. 48; Pennazza ms.; Vulpi Lat. 9 p. 129; Cecconi p. 178; Petrini p. 298 n. 13. Gruter 72, 9. Burmann anthol. lib. 1 p. 58 (tom. I p. 55), qui praeter libros editos praesto habuit etiam Pighium ms. et excerpta ex codice aliquo Caroli Moroni facta a N. Heinsio, qui videtur pendere ex Ferrarino.

Frontis inscriptio exceptis punctis tota certa est; male Smetius v. 3 DONAT (pro PONIT), 8 PRECIVM, 17 in. AEGERIVMQ·, 19 POST (pro PER): eadem menda (excepto DONAT v. 3) reperiuntur etiam apud Pighium; Ligorius quoque in libro Neapolitano ad veram lectionem v. 3 et 17 errores Smetianos adscripsit. — Lineolae, quibus hic illic litterae nonnullae circumdatae sunt, velut v. 1 T ARP EIO, 5 CVI VS·NE·TA CEAT, 15 COLE NS E T·APOLLINIS — enotaverunt eas ante me Metellus in exemplo autographo (Vat. 6040) et Columna —, noviciae mihi videntur.

In inscriptione lateris impediverunt quadratarium nescio quae rugae vel sulci inscriptione antiquiores; unde litterae ex parte evaserunt dimidiatae quales vides. Vv. 1. et 3 non videntur esse finiti, v. 2 fin. est CIVII (CIVIIA Col.). Omiserunt inscriptionem lateris omnes praeter Columnam Cecconium Petrinum.

Tu, quae Tarpeio coleris vicina Tonanti,
votorum vindex semper, Fortuna, meorum,
accipe, quae pietas ponit tibi, dona, merenti,
effigiem nostri conservatura parentis.
Cuius ne taceat memorandum littera nomen,
Caesius hic idemq(ue) Titus Primusq(ue) vocatur,
qui largae Cereris messes fructusq(ue) renatos
digerit in pretium; cui constat fama fidesq(ue)
et, qui divitias vincit, pudor; ire per illos
consuetus portus cura studioq(ue) laboris,
litor(a) qui praestant fessis tutissima nautis,
notus in urbe sacra; notus quoq(ue) finibus illis,
quos Umber sulcare solet, quos Tuscus arator.
Omnibus hic annis votorum more suorum
centenas adicit numero crescente coronas,
Fortunae simulacra colens et Apollinis aras
Arcanumq(ue) Iovem, quorum consentit in illo
maiestas, longae promittens tempora vitae.
Accipe, posteritas, quod per tua saecula narres:
Taurinus, cari iussus pietate parentis,
hoc posuit donum, quod nec sententia mortis
vincere nec poterit fatorum summa potestas,
sed, populi salvo semper rumore, manebit.

L. Ceion(i)o Commodo S(ex). Vetule(n)io Civi(ca) Pompeiano co(n)s(ulibus). Loc(us) d(atus) d(ecreto) d(ecurionum).

Statuam (vv. 3. 4: *dona conservatura effigiem*) T. Caesii Primi (v. 6) mercatoris frumentarii (v. 7—13; eodem pertinent spicae in summa basi repraesentatae) Fortunae dicavit hoc carmine Caesius Taurinus filius iussus a patre (v. 20). — V. 1 significatur aedes Fortunae Primigeniae sita Romae in Capitolio, quam praeterea memorat solus Plutarchus de fortuna Roman. c. 17. — Ex vv. 16. 17 discimus Praeneste una cum Fortuna coli solitos esse Apollinem et Iovem cognomine Arcanum. Apollini dicatam inscriptionem habemus supra n. 2848; de Iove Arcano cf. ad n. 2972.

2853 cippulus calce opertus MET. Praeneste (in) maiore templo in atrio SVD., in palatio episcopi SMET., *alla canonica dietro alla cisterna* COLVMNA.

FORTVNAE
PRIMIGENIAE
TI · CLAVDIVS
THERMODON · ET
METTIA · M · F
LOCHIAS · SIVE
SIMVLACRA · DVO
SPEI
COROLITICA · D · D

Budaeus apud Metellum Vat. 6039 f. 352 et apud Pingonium f. 83; ipse Metellus Vat. 6048 f. 43 vv. 4—5 tantum descripsit festinans. Smetius ms. Neap. p. 103, apud Waelscapplium f. 57, ed. 38, 4 (inde Grut. 76, 9); a Smetio tam Pighius cod. Luz. p. 80, cod. musei f. 28 quam Manutius orth. 520, 1 (ex hoc Fonteius de Caesorum gente p. 123); Ligorius Neap. lib. 35 p. 212; Columna ms. f. 166, Borghini ms. p. 144. E Grutero Suaresius Praen. p. 44 (ex hoc Vulpi Lat. 9 p. 122); Petrini p. 301 n. 19; Orelli 1758.

4 THERMODON·EI Col., THERMODONT·ET Lig., THERMODONITE litteris NI postea inductis Metellus. — 5 METTIA Met. Col., MEÆTIA Borgh. qui adscripsit 'sic est in exemplo', MELTIA Bud., METIA Smet. — 6 LOCILIAS Borgh.

Ti. Claudius Thermodon, qui in Etruria prope Ficulle sacra fecit et Dianae (*notizie degli scavi* 1883 p. 162) et Soli invicto Mithrae (Grut. 34 post n. 5 = huius corporis vol. VI n. 3723, cuius inscriptionis hodie quoque Ficulle extantis Bormannus habuit ectypum), num idem sit, nescio. — 8 corolitica videntur dici signa ex marmore corolitico (Plin. h. n. 36, 62).

2854 basis parva quattuor (sic VISC. ms. PETR.) laterum (*piedestalo di forma conica; sopra dovea essere qualche statuina o voto, e* [illegible] *è come un incavo* MAR. f. 279), inscripta habens duo latera vicina (*i caratteri sono mal fatti e quasi con chiodo, e furono rubricati* MAR. f. 279). Nuper Praeneste rep. MORC. a. 1760', rep. Praeneste anno 1778, apud Iacobellium MAR. f. 276, rep. Praeneste in *faccia a S. Rocco, ove è la vigna Pignatelli* VISC. (ms.). *Regalata all'* [illegible] *in Roma* MAR. f. 279; apud Petrinium extabat, cum is librum suum ederet, i. e. anno 1795. — Romae apud Kellermannum IAHN. Deinde fuit Firmi in museo de Minicis; nuper tamen ibi frustra quaesivit Mommsen.

PRO · SALVT	F · P · FR
C · CAESARIS	THESIB
AVG · GERM	Q · COSIDIVS · TERTIVS
ET · REDITV	D · D ·

Anonymus (is qui solus servavit n. 2875) apud Marinum Vat. 9127 f. 278, ipse Marini Vat. 9127 f. 279, Arv. p. 589, Morcelli de stilo inscr. (1780) p. 476, ed. 2 II p. 322, E. Q. Visconti sched. Paris. f. 221, cod. Paris. Lat. 9697 f. 45, museo *Pio-Clementino* tom. II (ed. Mil. 1819) p. 68, Petrini p. 295 n. 8; Iahn specimen epigr. p. [illegible] n. 3; R. de Minicis *iscrizione Fermane* n. 666. 667. Mommsen descripsit anno fere 1848. Orelli n. 1759.

a 1 PRO Morc. Petr. Visc., RO Mar. f. 279 et Momms., RO Mar. f. 276, IO Iahn. — 4 ET Mar. f. 279, VL Momms. — b 3 TERTIV Iahn.

Pro salut(e) C. Caesaris Aug(usti) Germ(anici) et reditu F(ortunae) P(rimigeniae) Pr(aenestinae) thes(aurum) i(mpensa) s(ua) Q. Cosidius Tertius d(ono) d(edit). Sic Marinius Arv. l. c. et de Rossi *bull. dell' Inst.* [illegible] p. 37; sed THESIS num recte ita explicatum sit, videtur posse dubitari. Mommsenum *thesis* est positio vel depositio, referenda fortasse ad [illegible]tionem formam propriam cum sortitione coniunctam.

2855 intra coronam ex lapide calcareo (*pietra della montagna di Palestrina*); *nella parte interiore la corona si vede essere di fettucce avvolte a spira, dalle quali partono foglie di acanto; nel prospetto si vedono fiori, e tra i fiori de' bucherelli entro i quali erano i smalti che rappresentavano gemme* MARCHI. Praeneste repertam museo Kircheriano dono dedit Aloysius Vescovali.

FORTVNA · PRIMG
(sic) N · DCVMIVS · M · F
DON · DED ·

Descripsit Henzen, unde est huius corporis vol. I n. 1133; denuo descripsit Gatti. Idem misit ectypum. Ad ectypum delineavit Ritschl priscae Lat. mon. epigr. enarr. p. 30, qui praeterea tractavit mus. Rhen. 16 (1861) p. 601 (= opp. 4 p. 470). Primum edita est in ephemeride *Civiltà cattolica* ser. III vol. 8 (1857) p. 364, ubi laudatur Marchius. Habent praeterea Ruggiero catal. mus. Kirch. p. 14 n. 44; Garrucci syll. n. 585.

3 DED· est in lapide, non, quod Garruccius voluit, DEDIT.

Decumii multi sunt in inscriptionibus sepulcralibus antiquissimis infra editis.

2856 basis marmorea. Praeneste PIGH. Praeneste per urbem SMET. ms., Praeneste reperta sed postmodum in calcem redacta SMET. (ed.). Praeneste in caemeterio SVAR. *Ora* [illegible] *giardino baronale* CECC. Ibi adhuc.

in latere intuentibus sinistro:

(sic)
DEDICATVM
IV · IDVS · AVG
(10. Aug. 189) IMP · COMMODO · II
ET · MARTIO · VERO · II
COS

PIETATI
FORTVNAE · PRIMIG
VOTIS · SVBCEPTIS
SALVIS · AVGVSTIS
M · AVRELIO · ANTONINO · ET
L · AELIO · AVRELIO [illegible] (palmis)
FORTVNATVS · VERNA
DISP · ARCAE
ET · AVRELIA · RESTITVTA · LIB
L · D · D · D · D · R

Descripsit de Rossi, recognovi ipse post Mommsenum. Primus videtur descripsisse Pighius cod. Luz. p. 104 solam inscriptionem frontis, cod. musei f. 27. 26 tam inscriptionem frontis (f. 27) quam lateris (f. 28), sed hanc adnexam ad n. 2865. A Pighio habuit Smetius, qui inscriptionem frontis posuit ms. Neap. p. 104, apud Waelscapplium f. 57', ed. 30, 17 (inde Grut. 76, [illegible]; e Smetio Manutius Vat. 5248 fascic. 5 p. 11), inscriptionem lateris ed. 30, 3 adnexam ad n. 2865 (inde Grut. 77, 3: ex hoc Orelli 864). Postea inscriptionem frontis descripsit Anonymus Barberinianus f. 244' (inde Suaresius Praen. p. 41: ex hoc Vulpi 9 p. 121). Et frontis et lateris inscriptiones Cecconi p. 164, Petrini p. 299 n. 14, Marini ms. Vat. 9127 f. 288.

6 erasum est nomen Commodi. — 9 SVSCEPTA (pro RESTITVTA) Pighius cum suis. — In inscriptione lateris v. 4 AVRELIO VERO Smet.

2857 Praeneste ante cathedralem ecclesiam ad fontem SMET. PIGH. f. 28. Nuper denuo prodiit in ecclesia cathedrali *demendosi un' altare* [illegible] *secolo XVI.* — Romae in S. Agnete MAZ. PIGH. f. 29.

FORTVNAE ·
PRIMIGENIAE ·
Q · LOLLI · APOLLOPHANES ·
· PATER · ET · FILIVS · ET ·
AVLIA · ARCHELAIS ·
VOTO · SVSCEPTO · L · S ·

Descripsit Stevenson. Mazochi f. 93 et Pighius cod. musei f. 29, hi duo ex eodem fonte [illegible] ignoto. Smetius ms. p. 102, apud Waelscapplium f. 57, ed. 30, 5 (inde Grut. 77, 2). Pighius cod. musei f. 28; Ligorius Neap. lib. 35 p. 212, Panvinius Vat. 6035 f. 4', Borghini ms. p. [illegible]. Ex Grutero Suaresius Praen. p. 44, Vulpi Lat. 9 p. 124, Cecconi p. 54, Petrini p. 301 n. [illegible]. Postquam nuper lucem vidit, edita est *notizie degli scavi* 1882 p. 302.

3 in. sic Stevenson, Q reliqui. — 5 ACHELAIS Smetius, male.

2858 parva basis marmorea CECC. Praeneste in hortis [principis] SVAR., *conservan nel palazzo baronale* CECC.

FORTVNAE
PRIMIGE
NIAE
MARCIVS
5 TELESPHORVS
VOTVM
SOLVIT

Borghini ms. p. 145; Suaresius Praen. p. 41 (inde Vulpi Lat. 8 p. 121, Mur. 83, 4, ex quo Orelli n. 1757; Petrini p. 306 n. 38); Cecconi, qui videtur vidisse, p. 55.

Versuum divisionem dedi ex Borghinio et Cecconio; Suaresius vv. 1—3, item vv. 4. 5, deinde vv. 6. 7 in singulos versus contrahit. — 7 SOLVI Cecc.

2859 Praeneste.

FORTVNAE · PR*imigeniae*
Q · MECILIVS C
DEDIT

Akerblad descripsit et communicavit cum Amatio, inter cuius schedas Vaticanas reperimus scriptam in folio solitario una cum n. 2986 et 3002; Amatius rursus dedit Borghesio, hic misit Labusio in epistula (non repetita in opp. Borghesii) data d. 4 Iul. 1817.

2860 columella rotunda METELL., basis sive columella SMETIVS. Praeneste in atrio maioris ecclesiae BVD., in palatio episcopi SMET., *alla canonica dietro alla cisterna* COL.

FORTVN · PRIMIG
SIGNVM · AEQVI
TATIS · NIGRINIA
AVXESIS · CVM
5 FELICE · AVG · LIB · ET
SVIS · D · D · D · D

Budaeus apud Metellum Vat. 8039 f. 352 et apud Pighium f. 83; Metellus Vat. 6040 f. 43'; Smetius ms. p. 104, apud Waelscapplium f. 57, ed. 30, 8 (inde Grut. 76, 3), e quo sine dubio tam Pighius in cod. Luz. p. 80, cod. musei f. 28 quam Ligorius ms. Neap. lib. 36 p. 213 et Manutius orth. 343, 61 (inde Ligorius Taur. lib. 14); Columna ms. f. 159; Borghini ms. p. 144. Ex Grutero, in cuius edit. 2 errore laudatur Licetus de lucernis, Suaresius Praen. p. 41, Vat. 9140 f. 258, Vulpi Lat. 9, 122; Cecconi p. 55; Petrini p. 301 n. 24.

1 FORTVN Bud. Met. Col., FORTVNAE Smet. (cum Pigh. Lig.) Borgh. — 2. 3 AEQVITA'TIS. — FELICE ad v. 4. 6 SVIS ad v. 5 trahit Col.

2861 parva basis marmorea elegantissima, super qua sedet femina capite velato dextera pateram porrigens HENZ. Florentiae in museo Mediceo GORI. Ibi adhuc. — Locum non indicant GAVT. MONTF. Reliqui Fortunae Primigeniae dicati tituli exceptis solis duobus Corp. VI n. 192. 193, de quorum origine non constat, Praeneste prodierunt. Hunc Praeneste rettuli etiam propterea, quod complures alios titulos Praenestinos Graterus ex Ursini schedis protulit sine loci indicatione.

N O M A E V S
N E R O N I S
AVG · L
T A B V L A R I V S
5 F O R T V N A E
P R I M I G E N I A E
V O T V M · S O L V I T
EX · ARG · P · XIS> ꞏ · ⅃V

Descripsit Henzen. Habent Grut. 1013, 11 'ex Ursini schedis'; Montfaucon cod. Paris. 1283 f. 65 in schedula olim solitaria; Gori inscr. Etr. 1, 11. 7. Huius corp. vol. VI n. 184.

8 *ex arg(ento) p(ondo) undecim unciis novem semuncia scripulis quinque.*

2862 tabula marmorea ANONYM. Praeneste OMNES; *in casa di M. Gian Felice Morrone*, addit COL.

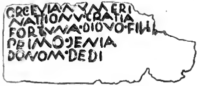
F O R T V N A E
I O V I S · P V E R O
P R I M I G E N I A E
D · D
5 EX · SORTE · COMPOS
PACTVS
NOTHVS · RVFICANAE
L · P · PLOTILLAE

Ter descripta est, ab H. Antonio Coronato, qui misit Manutio in epistula data Praeneste d. VI Cal. Mai. 1551, quae epistula extat cod. Vat. 5237 f. 322' (inde puto pendet Iacobonius de prisca Caesiorum gente p. 183 laudans Antonium Gigantem; ex Iacobonio Gruter 76, 7); ab Columna ms. f. 157; denique ab Anonymo Barberiniano f. 244'. Ex Grutero Suaresius Praen. p. 42 (ex hoc vv. 1—4 Ph. A. Visconti et Guattani *il Museo Chiaramonti* p. 166, unde Orelli 1254); Vulpi 8 p. 122; Petrini p. 306 n. 35. Adami *storia di Palestrina* 1 (1737) p. 86 auctore non laudato, sine dubio ex Grut., sed neglegenter.

1 ..ORTVNAE Anonym. — 2 IOVIS·PVERO veri auctores omnes, PVERI Iacobonius.

Conlata inscriptione n. 2863, ubi Fortuna appellatur *Diovo fileia primogenia*, Mommsen (Hermae vol. 19 p. 454) coniecit *puer* vocabulum hic accipiendum esse sensu feminino, quem usum ex Livio et Naevio testantur Charisius 1 p. 84 Keil et Priscianus 6, 42. — 7. 8 *Onesimus Plotillae ser(vus)*, cuius nomen legitur in tegulis Praeneste repertis infra editis, potest fuisse huius Nothi conservus.

2863 lamina aenea. Romae emit Augustus Dutuit Rothomagensis, qui servat Parisiis. — Praenestinam esse origine demonstravi Hermae loc. cit.

Primus edidit R. Mowat *bulletin de la société des antiquaires de France* 1882 p. 230. Deinde ad ectypum ab hoc missum descripsimus Mommsen et ego, unde edita est Hermae vol. 19 (1884) p. 453. Repetivit Mowat *comptes rendus de l'acad. des inscr. et b.-l.* ser. IV vol. 12 (1884) p. 366. Supra exhibetur, vera modulo retento, delineata ad ectypum Mowatianum.

Lectio in universum certa est. — 1 punctum in vocabuli ORCEVIA littera tertia casui videtur deberi. — 1 fin. post NVMERI possunt quidem periisse litterae complures, sed tamen nihil videtur deesse. — 3 in FILEIA vocabulo quartam litteram operarius non clare expressit, videtur tamen voluisse efficere E, A litteram, de qua primum dubitatum erat, postea paene totam in ectypo deprehendimus. — 5 post DEDI nihil intercisse cum lamina ibi integra sit, certum est.

Tractaverunt Mommsen Hermae loc. cit. et Iordan Symbolae ad historiam religionum Italicarum alterae (ind. lect. Regiom. 1885) p. 3 seq. Lege: *Orcevia Numeri | nationu gratia | Fortuna Diovo fileia | primogenia | donom dedi*, id est *Orcevia Numerii (uxor) nationis gratia Fortunae, Iovis filiae primigeniae, donum dedit*. — 2 *nationis gratia*, conlato Festo p. 167, Mommseno videtur significare *propter feturam pecorum*.

2864 basis marmorea effossa a. 1858 Praeneste in aedibus Aloysii Arena iuxta n. 2867 CIC. Extat in iisdem aedibus nunc Cialdea.

F O R T V N A S
P R I M I G E N I A E
EX · VOTO
D · P O S L I C I V S
C O M I C V S
MANCEPS · AEDIS
PES · ANNOS · XIII

POSLICIA · QVINTA · F
FEESIDIA · PALMYSIS · VXOR
CELLASEIS
AMOSNO ·
DIONYSIO ·
LINO ·

Recognovi. P. II. Visconti *Giornale di Roma* 25 Sept. 1858, unde *La Civilta cattolica* ser. IV tom. 1 (1859) p. 227. Cicerchia ms. et in epistula data d. 2. Oct. 1858, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1859 p. 22. Legitur etiam in actis ministerii pontificii commerciorum.

10 seq. Henzeno iudice (*bull.* l. c. p. 21) significatur, titulum positum esse cum cellarii essent servi tres, Amoenus, Dionysius, Linus. Sed titulus vix est eius aetatis qua *cellareis* scribebatur pro *cellariis*.

2865 fragmentum tabulae marmoreae SMET. Praeneste ante magnam aedem in platea BVD., ante cathedralem ecclesiam ad fontem SMET., ante templum prope fontem PIGH. Praeneste *era rotto si ritrova, et vi è due volte la dedicatione in due basii* LIG. Neap.), hoc fraude. — Romae HERMOLAVS. — Tibure ad fontem LIPS. (errore).

F O R T V N A E · P R I M I G|*eniae*
SIGNVM · LIBERIS · PA|
P A N T H E I · C V M · S V I S · P A R|*ergis*
ET · CVPIDINES · II · CVM · SVIS · LYCHNVCHIS · ET|
M · POPILIVS · M · P · TEOPHI|
POPILIA · CHOESTE · LIB · ET · ATILI|

Budaeus apud Metellum Vat. 6039 f. 352 et apud Pingonium f. 83'; Smetius ms. Neap. p. 111 (inde Manutius orth. 617, 18), apud Waelscapplum f. 57, ed. 30, 3 (inde Grut. 77, 3), ubi dicit se vidisse; Pighius cod. musei f. 28. Ligorius ms. Neap. lib. 35 p. 211 duo exempla exhibet, alterum levi tantum interpolatione aspersum, alterum interpolatum et suppletum, denuo ms. Taur. vol. 14, Borghini ms. p. 143; Lipsius ms. f. 17'; Ciacconius cod. Oliv. f. 2; cod. Hannov. IX, 661 n. 185. Multo antea solos vv. 3. 4 ediderat Hermolaus Barbarus Plinianae castigationes secundae (Romae 1493) ad Plin. lib. 34 c. 3 sect. 8, 14 (unde Petrus Crinitus de honesta disciplina lib. 17 c. 6). E Grutero Suaresius Praen. p. 44 (ex hoc Vulpi 2 p. 123 124). Cecconi p. 188 (qui male praeter Gruterum et eius exscriptores citat Mazochium p. 93), Petrini p. 299 n. 15.

Variam lectionem dedi Budaei Smetii Pighii Borghinii, denique Ligorii Neapolitani ad id exemplum quod ipse fuisse vult mutilum, alterum exemplum interpolatione suppletum neglexi.

1 PRIMIG| Bud. Smet. Borgh., PRIMIGE| Pigh., PRIMIGEN| Lig. — 2 LIBERIS omnes; videtur corrigendum esse LIBERI et deinde supplendum *patris*; nisi mavis cogitare de *Libero Spo...* praeterea ignoto. — PA| Bud. Smet. Pigh. Borgh., PAT| Lig. — 3 PA| Bud., PAR| Smet. Pigh. Borgh., PARERGEIS Lig. (ut Hermolaus), de supplemento cf. Corp. X, 6102 v. 11. — 4 LYCHNVCHIS ET Borgh., LYCHNVCHISE| Bud., LYCHNVCHIS Smet. Pigh., LYCHNVCHEIS| Lig. (ut Hermolaus). — 5 TROPHI| Lig. — 6 ATILI| Bud. Smet. Pigh., AT| Lig., ATILLI· Borgh. — Supplementa arbitraria, ex parte etiam perversa (v. 3 *parergeis*, 4 *lychnuchis et lucerna lorum*), 5 *atilio filio* addidit Smetius ed. (non ms.), quae repetita a Grutero ab huius exscriptoribus plerumque exhibentur ut lecta in lapide. — Ligorius in exemplo interpolato v. 2 fin. habet PATRON, 4 LYCHNIS 6. 7 ATILIA | VERNA·SVA·V·S·L·M haec ex parte ut supplementa adscripta sunt in Smetii ms. Neap.

Male cum hoc titulo coniunguit inscriptionem quae hodie quoque legitur in latere basis n. 2866 Pighius (cod. mus.) et Smetius (ed., non ms.).

2866 cippus magnus litteris non valde bonis METELL., parva basis SMETIVS (ms.), *stele de marbre blanc* FOVCART. Praeneste ad porticum Fortunae IVCVND.; in palatio episcopi SMETIVS; in eodem pariete ubi n. 2852 METELL.; *nella canonica dietro alla cisterna* COLVMNA. Extat retro *la canonica vecchia ora magazzino, infissa come sostegno di un pilastro colla fronte rivolta al cortile.*

F O R T V N A E
P R I M I G E N I A E
L · S V F I N V S
AEDIL · CVRVL
V · S

Descripsit Stevenson. Iucundus Ver. f. 158, Magl. f. 110 (ex Iucundo P. Sabinus cod. Marc. f. 246''); Smetius ms. Neap. p. 103, apud Waelscapplum f. 87, ed. 30, 12 (inde Grut. 75, 11, ex hoc Suaresius Praen. p. 43 et Petrini p. 303 n. 26, ex Suaresio Vulpi 9, 122); Metellus Vat. 6040 f. 43; Pighius cod. Luz. p. 20, cod. musei f. 28. Ligorius ms. Neap. lib. 35 p. 212 et interpolatam p. 213; Manutius orth. 687, 15 (inde Ligorius ms. Taur. vol. 14 et 15). Panvinius Vat. 6035 f. 1'; Columna ms. f. 161; Borghini ms. p. 143; Anonymus Barberinianus f. 246; Cecconi p. 55; Foucart, qui vidit, *revue archéologique* nov. ser. vol. 8 (1864) p. 240.

V. 5 humi latentem non vidit Stevenson. — V·S·L Manut. — In fine hos duos versus CVM SVFINA | TERTVLLA addit Lig. Neap. p. 213.

Romae in villa Albana extat cippus marmoreus incertae originis hic (editus huius Corp. vol. VI n. 191): FORTVNAE | OBSEQVENTI | L·SVFINVS | V·S·, quem qui posuit *L. Rufinus* vix est diversus ab eo qui posuit titulum hunc Praenestinum.

2867 basis marmorea quae statuam sustinuit. Rep. Praeneste mense Martio 1856, cum fundamenta domus (*via delle Monache*) iacit Aloysius Arena. (Eodem loco postea prodierunt n. 2864. 2203. 2993 nec longe inde n. 2859). Extat in eisdem aedibus nunc Cialdea.

L · S A S I O L E N V S
N A E V I V S · P A S T V S
C O N S V L A S I S
VT · TRIVIAM IN IVNONARIO
VT · IN PRONAO AEDIS
STATVAM ANTONINI AVGVST
APOLLINIS ISITYCHES SPEI
ITA ET HANC MINERVAM
FORTVNAE PRIMIGENIAE
D O N O · D E D I T
C V M · A R A

(urceus — patera — *ara*)

Recognovi. * Cicerchia ms. et in epistula data 26. Mart. 1856, unde repetivit Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 85 adhibito ectypo. Legitur etiam in actis ministerii pontificii commerciorum.

L. Sariolenus Naevius Fastus consularis, ut Triviam in Iunonario, et in pronao aedis statuam (statuas debuit esse) Antonini August(i), Apollinis, Isityches, Spei, ita et hanc Minervam Fortunae Primigeniae dono dedit cum ara. — (3 *consularis* sic perscriptum non honorem significat sed cognomen est pariter atque *Fastus* et cum hoc nescio quomodo coniunctum TH. M.) Cf. infra n. 2924. — 6 Antoninus Augustus potest esse Pius. — 7 *Isityche* mihi numen creditur conflatum ex Iside et Fortuna. Isityche cognomen muliebre est huius corporis vol. 3 2197.

2868 in basi plana SMET. (ed.). Praeneste *nella prima strada* BVD., non procul a fonte SMET. ms., non procul ab episcopali palatio ID. ap. Waelsc., in aedib. privatis SMET. (ed.), in d. Colitiae horto ANON. — 'Memini me vidisse marmoream aram *Iovi puero* dicatam *ex voto*, sicut ipsa testabatur inscriptio antiqua' PIGHIVS Hercul. Prod. p. 431 hanc sine dubio intellegens; sed cum locum ubi viderit non adnotet, verba Pighii (repetita a Franc. Schotto itinerar. Ital. ed. 1606 p. 318) a quibusdam male relata sunt ad Tarracinam; cf. Mommsen Corp. X n. 918*, 1. — Ibidem, i. n. Tibure LIPS., errore.

F O R T V N A E
I O V I · P V E R O
EX · TESTAMENTO
T R E B O N I A E
S Y M P H E R V S A E
P · ANNIVS · HERMA
HERES
L · D · D · O

Septem exempla extant, primum Budaei apud Metellum Vat. 8839 f. 352' et apud Pingonium f. 83; secundum Metelli Vat. 8848 f. 43'; tertium Pighii cod. Luzac. p. 78, cod. musei f. 28 (a Pighio, ut puto, Lipsius ms. f. 17' vv. 1—5 tantum), qui memorat Herc. Prod. p. 434 (cf. supra), ubi dicit se vidisse, quod exemplum referunt etiam Smetius cod. Neap. p. 104 (inde Manutius orth. 403, 9), apud Waelscapplium f. 57, ed. 30, 16 et Ligorius Neap. lib. 35 p. 213, Taur. vol 11 et Panvinius Vat. 6035 f. 2; quartum H. Antonii Coronati missum Manutio epistula data Praeneste d. VI Cal. Mai. 1564, quae epistula extat in cod. Vat. 5237 f. 322 (inde puto pendet Iacobonius de prisca Caesiorum gente p. 193 qui laudat Antonium Gigantem, ex Iacobonio Grut. 76, 6), quintum Borghinii ms. p. 148; sextum Anonymi Barberiniani f. 244'. septimum Caroli Morone cod. Vat. 9148 f. 262, cod. Barb. 28, 148. Ex Grutero Suaresius Praen. p. 48 (inde Vulpi 9 p. 126); Cecconi p. 53; Petrini p. 305 n. 33.

Dedi qualem exhibent Coronatus et Borghinius; varias lectiones adscripsi Budaei (apud Met.), Metelli, Pighii, Anonymi Barberiniani, Moronii. 1 FOSTVNE Morone. — Inter 1 et 2 PRIMIGENIAE vocabulum inseruit Iacobonius. — 2 IOVIS Anon. — 5 SYMMIFAVSAE Morone, om. Anon. — 6 P·ANNIVS om. Pighius cum suis; iidem praeter solum Waelscapplium HERMA vocabulum cum v. 5 coniungunt. — 8 om. Bud. Met., L·P·D·D Morone Vat. lapsu calami (cod. Barb. habet L·D·D·D).

Cum titulus n. 2882 dedicatus sit Fortunae *Iovis puero primigeniae*, id est, ut videtur conlata n. 2863, Iovis filiae *primigeniae*, hic quoque in v. 2 'aut apographorum culpa *Iovi* pro *Iovis* propagari, aut *Iovi puero* inducta interpunctione legendum, hoc est *Iovis puero*' censuit Iordan Symbol. ad historiam religionum Italicarum alterae (index lect. Regiom. 1885) p. 4. Ante repertum n. 2883 hic titulus dedicatus putabatur Fortunae et Iovi puero; hunc enim cum Iunone Fortunae in gremio sedentem Praeneste cultum esse a matribus auctor est Cicero de div. 2, 40, 85. — 6 P. Annius Herma fortasse idem est ac Corp. vol. VI n. 14543, 4.

2869 tabula parva marmorea. Praeneste in domo Coltellacci, quae est vicina aedibus Arenae, unde prodierunt n. 2864. 2867. 2903. 2882.

D · VALERIVS · OROP*[---]*
VIATOR · TRIBVNI*cius*
FORTVNAE · PRI*migeniae*
ARG P · VIS

Descripsi. Cicerchia ms. et in epistula data d. 11 Aug. 1856, unde edidit Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 65.

2870 basis SMETIVS. Praeneste ante cathedralem ecclesiam ad fontem SMET. (ms.), ante magnam aedem in platea BVD.

*f*ORTVNAE
*p*RIMIGENIAE
ex VOTO · SVSCEPTO
VALERIA
*t*RYPHOSA
L · D · D · D

Budaeus apud Metellum Vat. 8039 f. 352' et apud Pingonium f. 83'; Smetius ms. Neap. p. 102, apud Waelscapplium f. 57, ed. 30, 7 (inde Grut. 77, 4); Ligorius ms. Neap. lib. 35 p. 212, Pighius cod. musei f. 28, Panvinius Vat. 6035 f. 2 iterumque f. 2'; Borghini ms. p. 144. A Grutero pendent Suaresius Praen. p. 45, Vulpi Lat. 9, 124; Cecconi p. 179, Petrini p. 303 n. 27.

1 FORTVNAE, 2 PRIMIGENIAE, 5 TRYPHOSA lacunis expletis dant Budaeus Ligorius Borghini. 5 TRYPHOSA etiam Panvinius f. 2'. — 3 SVCCEPTO Bud., SVSCCEPTO Ligor.

2871 columna parva marmorea (*colonnetta che forma un tronco co' suoi nodi, sopra il quale eravi il vestigio di una piccola statua, ed ai lati due lucerne di creta cotta; e tutta ciò era collocato dentro una nicchia* CECC.). Rep. Praeneste m. Ianuar. 1732 GIORG., iuxta divi Agapiti VVLP., *nelle cantine della famiglia Troiani vicina alla chiesa cattedrale* CECC. Nunc est Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* nume genus).

F O R T V N A E
P R I M I G
M · VLPIVS STRATO
EVTYCHIA ·
MAXIMILLA ·
MAXIMVS
VOTO · CONPOES
D · D

Descripsi post Henzenum. Giorgi sched. Casanat.; Vulpi Lat. 8 p. 133; Cecconi p. 173 (inde Petrini p. 304 n. 28). Errore est relata inter inscriptiones urbis Romae vol. VI n. 185.

2872 fragmentum parvae columnae BONANNI. Praeneste ad porticum Fortunae IVC. Nuper denuo prodiit anno 1868 Praeneste *fuori della porta del sole* BONANNI, apud Bonannium CIC.

F O R T V N A E
PRIMIGENIAE
PRO SALVTE ET
INCOLVMITATE
DALI

Descripsi ex ectypis duobus quae olim Henzeno miserat Bonanni. Habet Cicerchia ms. Multo ante vv. 1—4 huius inscriptionis, si quidem eadem est, descripsit is a quo pendet Iucundus Ver. f. 188, Magl. f. 110 (ex Iucundo Sabinus Marc. f. 245).

5 litterae dimidiatae cum possint superesse ex PLIC, Henzenus cogitavit de voto facto pro salute et incolumitate Valeriani aut Gallieni.

2872a fragmentum basis ex lapide calcareo. Praeneste rep. a V. Cicerchia loco dicto *il Colonnaro*, deinde apud eundem.

*fortunae p*RIM*igeniae*
CON
A
d · D

Descripsit Stevenson ectypum.

2873 'Praeneste in S. Caesarii ecclesia, basis pro aqua lustrale excavata et inversa' SVAR.

*f*ORTVNAE
ELIORIS

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 238.

2874 Praeneste IVC., inter Praenestinas SAB. — Tibure MVR.

CIBIARIEI · PRAENESTINEI · P · F · D · O
MAG · CVR · TOSENIANVS · L · L · LICIN
M · POMPRIVS · AELIOD
MINISTREI · NICEPHORVS · C · TALABARAI · S
NICEPHORVS · MITOEI

Iucundus Ver. f. 169, Magl. f. 110' (ex Iucundo Doni cod. Vat. 7113 f. 51'). Alciatus Feae f. 70; P. Sabinus Chis. f. 128 (inde Sieder Mut. f. 33'; ex hoc Mur. 108, 4 'a schedis meis'), ex eodem fonte omnes. Est huius corporis vol. I n. 1129.

Versuum divisio incerta est. — 1 F om. Iuc. Alc. — 2 TOSENIANVS Iuc. Alc., COSENIANVS Sab., quid fuerit, incertum. — 3 FELIOD Iuc. Sab., FELIO Alc. — 4 LICEPHORVS, TALABORAI Sab. — 5 MATREI Alc.

2875 basis mutila. Rep. Praeneste a. 1778 *nello scavo de' PP. Dottrinari*.

COQVEIS ATRIENSIS *f p d d*
MAGISTRES · ROOO · OR *cout* ...
ARTEMO · OINO Q · S · APOL *lonti* ...
PROTVS AR *milli* ...

Legitur manu ignota inter Marinina cod. Vat. 9127 f. 276. Inde edidit Mommsen huius corporis vol. I n. 1849 p. 561.

Et haec forsan dedicatam Fortunae Primigeniae non certum sed probabile est. Coqui cur appellati sint atrienses, non liquet (coniectura sane mira Garruccius *Civilta cattolica* ser. XI tom. 4, 1881 p. 715 cogitavit de Hadria nunc *Atri*). (Coqui Praenestini communes potuerunt in atrio templi cuiusdam, fortasse ipsius Fortunae Tr. W — 2 fin., 3 fin., 4 fin. supplevit Mommsen.

2876 fragmentum marmoreum. Rep. Praeneste mense Febr. anni 1885 una cum n. 2935 *nel borgo nel fare una cloaca*. Nunc apud Vinc. Cicerchiam.

PABRES · P · P · D...

Descripsit Stevenson. Repperit Vinc. Cicerchia et edidit apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1885 p. 79.

2877 Praeneste PANV. f. 146'. Praeneste retro palatium episcopi in basi plana ('in basi humili rudique' ed.) sed litera pulchra SMET.; retro palatium cippus fimo sepultus METELL. — *Presso la casa delli ufficiali*, inter Tiburtinas LIG.

LANI · DANT · MAG · *CVRAVERE*
L · LICVRIVS · L · L · ANT*IOCHVS*
P · DINDIVS · P · L · DAVOS · *CALIDVS*
Q · PETRONIVS · Q · L · *SALVIVS*
R REX · PONTIVS · SEX · L · *STABILIO*

Integram descripsit solus Smetius ms. Neap. p. 22, ed. 13, 4 (inde Grut. 173, 3). A Smetio sine dubio habuit Ligorius ms. Neap. l. 38 p. 188; ex hoc repetivit Panvinius Vat. 6035 f. 124', ubi ipse Panvinius paginam codicis Ligoriani adscripsit. Aliunde Panvinius l. n. f. 146', sed in finibus versuum mutilam. Vidit etiam Metellus Vat. 6040 f. 43', sed sola verba LANI·IANI (pro DANT) ex ea excepit. Ex Grutero Cecconi p. 38; Petrini p. 294 n. 3. Huius corp. vol. I n. 1131.

Inclinatis dedi quae deficiunt apud Panvinium f. 146': idem exhibet v. 1 in. IANI, v. 4 fin. RATI....

2878 Praeneste *nel giardino de' Fantoni* BARB. SVAR., *nel giardinetto de' signori Fantoni sotto gli archi del fanale* PENNAZZ. *Si leggeva nell' arco esistente sulla strada superiore, che dall' occidente ascendeva alla sommità del tempio* CECC.

CONLEGIV · MERCATOR ·
PEQVARIORV · MAG · COIR ·
l · MVVCI · P · F · C · PATRONI · C · L
F · P · O · D · L · M

Inscriptionis integrae duo habemus exempla, alterum id quod reperitur manu mihi ignota scriptum in cod. Barb. 29, 148 et inter Suaresiana cod. Vat. 9140 f. 275, alterum id quod exhibent Pennazza ms bis, qui videtur vidisse, et apud Cecconium p. 38, qui ipse satis clare indicat se non vidisse. Solos vv. 1. 2. 4 (omisso in lacuna v. 3) descripsit Anonymus inter schedas Gorii cod. Maruc. A 260 f. 23. Ex Cecconio huius corp. vol. I n. 1130.

1 CONLEGIVM Maruc., COLLEGIV Cecc. — 3 I·MVVCI·P·F Suar. Barb., VVCIP·P Penn. (qui VVCIP cum v. 2 coniungit), VVCIP Cecc., item coniungens cum v. 2. — Pro C priore G exhibent Suar. Barb. — PATRONI·C·L Suar. Barb., PATRONICI Penn. Cecc.; pro PATRONI fortasse scribendum est VATRONI, quod nomen saepe reperitur in antiquissimis sepulcralibus infra editis. — 4 OO] L·D Suar. Barb.

2879 Praeneste nuper rep. CECC.

....G · MAG · COIR
...NORR · PLAVTIVS · L · M ·
....NVR · CORDIVS · A · S · T · P ·

Servavit Cecconi p. 101. Inde Petrini p. 377 n. 72; huius corp. vol. I n. 1132.

1 fin. COIR traditur. — 2 fuit potius (Alexander Plauti (*l*.) s. vel similiter, quam (Alexa)nder Plautius.

2880 *in un cornicione ovvero capitello di colonna* AMAT. Praeneste rep. *in un orto app. Arcioni* CIC. Ego frustra quaesivi anno 1881, et ipsi Cicerchiae tunc ubi astaret incompertum erat. — S. l. AMAT.

a b
(LERI · VALER ORARIS · P · P D ...

Amati ms. Vat. in folio solitario; Cicerchia ms. (LERI Am., (VALERI Cic. — b fortasse (*clu*)*raris* vel (*marm*)*oraris*. — Puncta omnia quadrata exhibet Amat., ex parte etiam Cic.

2881 basis lapidis calcarei. Praeneste nuper repperit Blondel architectus Gallus *scavando nella piazza*, extat apud Iosephum Cicerchia *piazza Savoia* n. 11.

DANT · MAG
C · OPPI · C · F
*f. p. do*NVM · DEDER

Descripsi a. 1881. P. Cicerchia quoque dedit. Non fracta est nisi a sinistra intuenti.

2 in. videtur perisse nomen alterius ex magistris.

2882 parva basis quadrata ex lap. Tiburtino litteris detritis, lectionis desperatae. Praeneste in quodam muro prope *la Cortina* repperit STEV. Nunc apud V. Cicerchiam.

E MAC/
...L NICI · L · L
R SER
O/ ...NLAD · D

Descripsit Stevenson.

V. 1 ad litteram A, 2 ad N, 3 ad R signa dubitationis adposuit Stev. — Lege et suppl. '*Fortunae primigeniai*e. *Mag. curavere Anaci(us) L. l., ... ser(vus) . . . . (de*)*tes*) *a*(*nimo*) *d*(*ono*) *d*(*ederunt*).

2883 Praeneste in domo quadam rep.

....M ·
....A · ORBIVS · A · L · REO.
....P · LISIVS · P · L .....
....PHILOMELVR ....
....ESTI · C · L · ARA .....

Servavit Cecconi p. 102 (inde Petrini p. 370 n. 69).

2—5 quattuor haec libertinorum nomina vix supersunt ex titulo sepulcrali, pertinent potius ad dedicationem similem earum quae praecedunt. — M in v. 1 potest superesse ex *mag. curavere*. Sed potest et fuisse similis inscriptionis n. 2982.

2884 Praeneste ad porticum Fortunae IVCVND.; in loco alto ad cisternam effosso per Marcum Barbum tituli d. Marci cardinalem [significatur Barbus ex cardinale S. Marci factus episcopus Praenestinus anno 1479, mortuus a. 1496]. addunt CODEX SEMINARII PATAVINI et COD. CORVISIERII. In Praenestino episcopio PHIL., cippus eidem parieti insertus, cui n. 2852 MET.; in palatio episcopi PIGH. SMET. MORILL., in episcopio ANONYM.; *nella canonica dietro alla cisterna* COL.; in basi ad ecclesiam cathedralem SVAR. (Praen.).

C · APPVLEIO · DIOCLI
AGITATORI · PRINO · FACT
RVSSAT · NATIONE · HISPANO
FORTVNAE · PRINIGENIAE
D · D
C · APPVLEIVS · NYMPHIDIANVS
ET · NYMPHIDIA · FILI

Iucundus cod. Ver. f. 168, cod. Magl. f. 140 (ex Iucundo P. Sabinus cod. Marc. f. 246'; item ex Iucundianis, vel certe ex eodem fonte, codex seminarii Patavini 170 f. 141, codex Corvisierii nunc Berol. 61o p. 33, codex Neap. XIV D 8 f. 31); Gulielmus Philander in annotationibus ad Vitruvium (5, 3) editis primum anno 1544 (ed. Lugd. 1552 p. 177), fortasse a Ligorio quem paulo post laudat; Smetius ms. Neap. p. 109, ed. 30, 8 (inde Grut. 75, 4), Budaeus apud Metellum Vat. 6032 f. 352 et apud Pingonium f. 93; ipse Metellus Vat. 6040 f. 43; Pighius cod. Luzac. p. 122, cod. musei f. 22; Ligorius ms. Neap. lib. 35 p. 212, ms. Taur. voll. 14. 15. 19; Manutius orth. 49, 0; Panvinius Rom. p. 193, de ludis circensibus (Venet. 1600) p. 20; Morillon cod. Amst. f. 70; Lipsius ms. f. 17'; Columna ms. f. 108; Borghini ms. p. 154; cod. Hannov. IX, 601 n. 184. Anonymus Barberinianus f. 240. denique manu imperita sed accurata amanuensis alicuius descripta legitur in cod. Barb. 30, 92 f. 112. A prioribus Suaresius Praen. p. 40. Vulpi 9, 125; Cecconi p. 177; Petrini p. 297 n. 11. 12.

Adhibui exempla Iucundi, Budaei, Metelli, Smetii, Pighii, Ligorii, Columnae, Borghinii, Anonymi Barberiniani, codicis Barb. 30, 92. — 3 RVSSATAE Bud. et Pigh. — 7 ET·NINFIDIA Columna, NYMPHIDIAQ Iuc. (cum cod. Neap.; codex Corv. veram lectionem praebet; de Patavino non constat), interpunctio ante FILI triangulata exhibetur a Smetio et Pighio (cod. musei), unde ea apud Gruterum paene evasit v cursiva.

Eiusdem Appuleii Dioclis agitatoris factionis russatae habemus elogium victorias eius referens repertum in urbe Roma (Corp. VI, 10048; Wilmanns ex. inscr. n. 2601). — Ex hoc elogio et nostra inscriptione Praenestina Ligorius conflavit titulum Fortunae Primigeniae dicatum ab Appuleio Diocle, quem vide in falsis.

2885 pars tabellae marmoreae. Praeneste ante cathedra[lem ecclesiam] ad fontem SMET. (ms.), in palatio episcopi ID. (ed.)

FORTVN
PRIMIG
L · ARLENO
ADLECTO

Servavit Smetius ms. Neap. p. 102. apud Waelscapplium f. 57, ed. f. 30, 9 (inde Grut. 75, 13), ubi dicit se vidisse. A Smetio tam Pighius cod. musei f. 28 quam Manutius orth. 31, 2 (ex hoc Ligorius Taur. vol. 14). E Grutero Suaresius Praen. p. 43 (inde Vulpi Lat. 2, 122); Cecconi p. 53; Petrini p. 304 n. 22.

2886 basis marmorea Praeneste ante magnam aedem in platea AVD., *nella strada del teatro vecchio* COL. Praeneste ad latus occidentale cortinae ac palatii Principis PENN., *stà nella strada pubblica in faccia al portone della casa Colonna* CECC., *vicino alla fontana del Piscaro* PETR. Extat adhuc loco ab his tribus auctoribus indicato. — Romae ad D. Petri in Vaticano GRVT. 603, 6.

L · DOMITIÓ
AGATHEMER
PARIDIS
LIB · A · VII
CAESARES
ARGENTAR
urceus COACTORI patera
L · DOMITIVS
EPICTETVS
ET · CVRTIA
EVPHRANTIS
FORTVNAE
PRIMIGEN
D · D
L · D · D · D ·

Descripsit de Rossi, contuli ipse post Mommsenum. Habent P. Sabinus Chis. f. 120 (inde pendet Sieder Mut. f. 33), Budaeus apud Metellum Vat. 6039 f. 152' et apud Pingonium f. 93'; Pighius Berol. f. 40, Luzac. p. 90, cod. musei f. 20; a Pighio ut videtur Smetius ms. Neap. p. 104, apud Waelscapplium f. 57, ed. 30, 15 (inde Grut. 76, 1) et per Smetium ms. Manutius orth. 295, 16 (inde Ligorius Taur. vol. 14 et vol. 15), nec aliunde puto Ligorius Neap. lib. 35 p. 210 et Panvinius Vat. 6035 f. 145, Columna ms. f. 161; Borghini ms. p. 149, Anonymus Barberinianus f. 244. Suaresius Praen. p. 42 (inde Vulpi Lat. 2 p. 121 e Grut.; Pennazza ms.; Cecconi p. 53. Petrini p. 296 n. 10; de visu citat Marini Arv. p. 215. Corrupta et in fine interpolata legitur apud Gruterum 593, 6 ubi laudatur Ursinus; ex eodem exemplo interpolato apographum Budaei apud Metellum correctum est vel potius corruptum; fecit utrumque sine dubio Gatenstenius.

1 apex quem enotavit etiam Pighius hodie quoque cernitur quamquam admodum evanidus. — 2 dubitavi utrum sit in lapide AGATHEMER an AGATHEMER. hoc exhibent Columna et Anonymus Barb. idemque fere Petrinius (AGATHEMER); reliqui habent AGATHEMER. — Exemplum interpolatum editum a Grutero hoc est: L·DOMITIO·AGATHEMO·PARIDIS·LIB | A·VII·ARGENT·COACTORI·CAES.... | CN·DOMITIVS·EPICTETVS·ET·CVRTIA | EVPHRANTIS·B·M | POSVERE.

L. Domitio Agathemer(o) Paridis lib(erto), a VII Caesares argentar(io) coactori. L. Domitius Epictetus et Curtia Euphrantis Fortunae Primigen(iae) d(ono) d(ederunt). L(ocus) d(atus) d(ecreto) d(ecurionum).

3 Paris is, cuius L. Domitius Agathemerus fuit libertus, videtur esse Paris celeber pantomimus aetatis Neronianae; is enim, qui manumissus erat a Domitia Neronis amita (Tac. ann. 13, 19. 27; Dig. 12, 4, 3, 0), L. Domitii Ahenobarbi consulis anni 738 filia, sine dubio L. Domitius appellabatur.

2887 una cum n. 2850 exhibet SAB. sub indicatione 'in via Praenestina'.

FORT · PRIM ·
C · PLACVLEIO
C · F · IVLLIANO
C · C · PLACVLEI
C · F · IVLLIANVS
PATER
ET AMPLIATVS
AVONCVLVS
VASCVLARI
D · D ·

Petrus Sabinus cod. Marc. f. 43'.

3. 5 aut IVLIANO et IVLIANVS corrigendum, aut TVLLIANO et TVLLIANVS.

2888 basis SMETIVS. Praeneste; 'in domo episcopi' addunt SMET. PIGH.

D · FORTVNAE · PRIMIGENIAS
C · VALERIO · C · FIL · MEN
DOLVTIO · MARCIANO
VI · VIR · AVG · OEC
OMNIBVS
HONORIBVS
CVRIIS · MVNERIBVS
FVNCTO
VALERIA
SATVRNINA · PATRI
L · D · D · D

Smetius ms. Neap. p. 103, apud Waelscapplium f. 57, ed. 30, 11 (inde Grut. 75, 12); Budaeus apud Metellum cod. Vat. 6038 f. 331 et apud Pighium f. 83; Pighius cod. musei f. 29, Ligorius Neap. lib. 35 p. 210 iterumque p. 212; Manutius Vat. 5246 fasc. 2 p. 36; Borghini ms. p. 149. A Grutero pendent Suaresius Praen. p. 43, Manni storia di Volseno 1 (1737) p. 86, Volpi 2, 122. Cecconi p. 111; Petrini p. 300 n. 12.

1 in margine scriptum exhibent Smetius et Ligor. p. 212, in fine inscriptionis collocat Budaeus. — 2 FIL] F Smet. — 3 litteram extantem in DOLVTIO notant Smetius et Pighius. — MARTIANO Borgh. — 2. 3 C·VALERIO·MARCIANO· Ligor. (p. 212). — 4 VI Ligor. p. 212 Manut. — 5. 6 continuant Ligor. p. 212, deos Manutius corrigens. — 7 pro CVRIIS scribendum est CVRIS.

Idem C. Valerius Dolutius Marcianus nominatur infra in inscriptione n. 2919, unde discimus vixisse eum a. p. C. 227.

2889 marmorea basis, ut videtur, formae oblongae. Praeneste, inserta parieti ecclesiae cathedralis SVAR., *stà nella parte esteriore della cattedrale dietro la cappella di S. Lorenzo* CECC., ibique adhuc. — Praeneste apud Fantonios FABR. errore.

GENIO
MVNICIPI
C · TALONIVS
CYPAERVS
PATER · ET
C · TALONIVS
CYPAERVS · FILIVS
D · D

Descripsit de Rossi, contuli ipse. Suaresius Praen. p. 71; Ez. Spanhemius, qui vidit et descripsit, Orbis Romanus I cap. 15 p. 103 (ed. 2 Lond. 1703); Fabretti 77, 85 (inde Volpi 9 p. 170); Anonymus inter schedas Gorii cod. Maruc. A 260 f. 23, Cecconi p. 20; Petrini p. 310 n. 53; Marini ms. Vat. 9127 f. 271.

2890 basis rudis MAR., basis marmorea alta palm. 3 CECC. Praeneste rep. *nella vigna del cavalier Petruccini* CECC., in vinea equitis Petruccini GIORG., *esiste nella villetta Petruccini appie del viale della Fontana* PETR., in villa Principis olim Petruccinia MAR. Nunc non extat.

C · TAMPIVS · C · F · SE
TARENTEINVS PR
HERCVLE · D · D · L · M

Giorgi sched. Casanat.; Cecconi p. 59, Marini ms. Vat. 9127 f. 285; Petrini p. 309 n. 49, omnes de visu ut videtur. Corp. I n. 1134.

A dextra fractam exhibet solus Giorg. — 1 S·F (pro C·F) Cecc. — SE] Giorg., SE Cecc. Mar. hic addens 'sic', SER Petr.; vix significatur tribus Romanorum Sergia. — 2 fin. F Giorg., PR reliqui. — 3 HERCVLI Giorg.

In latere intuentibus dextro fuisse litteram N auctores sunt Cecconi et Marini.

Tampii complures sunt in sepulcralibus antiquissimis infra edit

2891—2893 cippi tofacei (*in tufo grigiastro*) formae conicae (*piramide tronca*) tres, integri duo, tertius mutilus; illos certe sustinuisse aras demonstrat superficies. Reperti sunt exeunte anno 1882 sub Praeneste Romam versus inter viam Praenestinam et Labicanae diverticulum, *nella vigna Soleti, posta fra il m. 250 ed il 375 incirca dal crocevia di S. Rocco.*

2891
Q · K · CESTIO · Q · F
HERCOLE · DONV
DEDERO

2892
L · GEMENIO · L · F · PEL
HERCOLE · DONO T
DAT · LVBS · MERTO
PRO · SED · SVEQ
EDS · LEIGIBVS
ARA · SALVTVS

2893
RO
BVS
TOS

Stevenson, postquam verba fecit de his inscriptionibus coram instituto archaeologico usus ectypis chartaceis, edidit *bull. dell' inst.* 1882 p. 14. 20 (cum not. 1). 22 cum imaginibus photographicis factis ad ectypa gypsacea. Praeterea edidit Vinc. Cicerchia apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1883 p. 12. Tractavit Iordan observation. Roman. subseciv. (ind. lect. Regiom. 1883/4) p. 10 seq.

Ex 2891 praeter primam litteram v. 3 nihil periit. — 1 *Cestio* pluraliter adhibitum quomodo explicandum sit, vide Stevensonum et Iordanum.

2892 et ipsa lectionis certae est (nisi quod primae litterae vv. 1 et 3 non adparent in imagine), excepto fine v. 1: dedi hunc ita ut constituit Stevenson p. 14, qui dicit post L adesse lineolam obliquam, qua litterae subtus exaratae ad v. 1 revocarentur, infra cerni T, deinde litterae quae aut E fuerit aut O, certe habuit hastam rectam (nescio quomodo O in photographo exemplo videre sibi visus sit Iordan). Latet in litteris vel cognomen Geminii vel indicatio aliqua quae respondet tribui Romanae. — 2 seq. *dono dat lub(e)s mer(i)to pro sed sue(q)q(ue), eis legibus ara Salutus* (ita interpunxit Iordan p. 12). Praeneste fuisse hanc aram Salutis recte monuit Iordan.

2893 et hanc dedicatam fuisse Herculi non certum sed probabile est.

Tam Cestii quam Geminii complures innotuerunt ex sepulcris antiquissimis Praenestinis.

2894 tabula marmorea. Rep. *in contrada Valle Maggiore ad un tenimento dei Cialdea di Capranica fra il territorio di Rocca di Cave, Palestrina e Capranica*, deinde Rocca di Cave apud Silvestrum Simeoni SON.; rep. *nel territorio di Palestrina, trasportato a Rocca di Cave* CIC. Frustra quaesivi Rocca di Cave, inveni in vico Capranica loco altissimo insertam muro domus alicuius Iohannis Baptistae Cialdea.

DEO · MAGNO · SILVANO · MARTI · HERCVL

intra coronam querceam

IOVI

ZARASIO

sub corona

ANTVLLVS

Recognovi scalis admotis. Cicerchia et Bonanni miserunt illa mense Martio, hic mense Apr. 1866; edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1866 p. 137.

2895 rep. in territorio Praenestino *in quella parte che dicesi S. Pietro*; Cecconio dono dedit Laur. Macchi archipresbyter.

MARTI . . . .

SOLVM · SOLVERVNT . . . .

Cecconi p. 52 (inde Petrini p. 309 n. 45).

2 fortasse VOTVM scribendum est pro SOLVM.

2896 Praeneste rep. *nel sito dell' antico foro* [cf. ad n. 2934] PETR.

MERC

SACR

Petrini p. 309 n. 47.

2897 rep. ibi ubi ea quae praecedit.

SIGNVM · MINERVA

!!!!!!!!!!! AVGVST

Q · CAECILIVS · EVLOGVS · PRA

ET APPA

Servavit Petrini, qui et communicavit cum Marinio (ms. Vat.) et cum Lanzio ms. mus. Florent. vol. 46 et vol. 36, 4 et edidit ipse p. 309 n. 42.

2 erasum esse nomen Domitiani coniecit Petrinius, probabiliter; idem quod proposuit vv. 3. 4 *pra[etor et appa[ritores eius*] ferri non potest; nec tamen quid ibi fuerit video.

2898 ara marmorea eleganter sculpta, ornata capitibus arietinis, a quibus pendent encarpia. Praeneste GVD. SVAR. In palatio principis PANNAZZ. FABR. Ibi adhuc. — Rep. in vinea Terzoli CECC., auctore huius rei non laudato. — Eadem inscriptio paullo diversa repetita est et in fronte et in tergo.

ex. 2

PACI · AVGVST | AVGVST
SACRVM

DECVRIONES POPVLVSQVE | DECVRION
COLONIAE PRAENESTIN | PRAENEST

Descripsi. Gudius ms. p. 666, 3 'ex autographo Francisci Stelluti Fabrianensis'; Anonymus Barberinianus f. 244; Suaresius Praen. p. 67 (inde Vulpi 2 p. 125; Mur. 94, 4); Pennazza ms.; Fabretti 696, 122/3 (inde vv. 3. 4 Vulpi 2 p. 120); Cecconi p. 160; Petrini p. 311 n. 55, Marini Vat. 9127 f. 289, qui memorat Arv. p. 40 not. 70 et p. 713.

2899 ara marmorea similis n. 2226 itemque tam in fronte quam in tergo inscripta. Praeneste GRVT. (Praeneste) *fuori alla sala nuova di sopra* [aedium puto baronalium] COL. f. 469. *Ora si conserva nel palazzo baronale* CECC. Ibi extat. — E terra eruta in vinea fodienda VICT (var. lect.). — Rep. *in una vigna della famiglia Terzoli, e propriamente nel sito dell' antico foro* CECC.

SECVRIT · AVG
SACRVM

DECVRION POPVLVSQVE
COLONIAE PRAENESTIN

Alteram ex inscriptionibus descripsi post Rossium; altera latet muro obversa. Exhibent, sed omnes alteram tantum, Columna ms. f. 74 iterumque f. 162 et apud Victorium variarum lectionum (ed. Florent. 1522 p. 126) lib. XXXII cap. 17 (inde repetita est in cod. Barb. 30, 216 f. 21), Gruterus 103, 2 cui miserat Ursinus per Gutenstenium, quod exemplum correxit Fabrettus in emendationibus Gruterianis, Anonymus Barberinianus f. 244, Suaresius Praen. p. 27 (inde Vulpi Lat. 9 p. 167); Pennazza ms.; Cecconi p. 160; Marini ms. Vat. 9127 f. 277; Petrini p. 311 n. 22. Orelli n. 1831.

1 SECVRITAT Col. Anon., SECVRITATI Grut.; 3 POPVLVSQ Col.; quae variae lectiones fortasse inde provenient quod hi auctores eam inscriptionem descripserunt, quae nunc muro obversa est.

2900 fragmentum epistylii marmorei. Praeneste *nella vigna di Filippo Torzioli* ANON. *In casa Palma* [quae antea fuit Torzioli] *al borgo* PETR. In eisdem aedibus nunc Scavalli supra portam cubiculi vidit DE ROSSI. — S. I. GRVT.

dus p[ENATISVS · SACRARIVM]
[ANVS · PONTIF · MIN · PATRON *us coll*
sen]T · REIQVE · PVBLICAE · DO[*num*

Descripsit de Rossi. Grut. 122, 2 missam a Gutenstenio ex schedis Ursini, male corruptam; Anonymus Barberinianus f. 243 (inde Suaresius Praen. p. 62; ex hoc Vulpi 2 p. 173 et Cecconi p. 60); Petrini dedit Marinio ms. Vat. 9197 f. 223, Arv. p. 120, et edidit ipse *memorie Prenestine* p. 311 n. 54 (inde Henzen n. 6722).

1 [VENALIBVS, 6 [CRETOVE·PVBLICAE·PO], ut v. 4 inscriptionem n. 2971 adiungit Grut.

2901 Praeneste in S. Nicolao IVC. (Praeneste) in Annuntiatae circum vas aquae lustralis legitur haec inscriptio SVAR. *Leggevasi in un' antico marmo conservato per lungo tempo nella chiesa di S. Nicola sul dorso del Monte Prenestino; ed essendo questa rovinato, nel 1550 fu trasferito nella vicina chiesa dell' Annunziata* CECC., Iucundi et Suaresii testimonia inter se coniungens; addit idem iam perissa inscriptionem. — S. I. RICCARDIANVS.

a

Γ · ΒΑΛΕΡΙΟΣ ΕΡΜΑΙΣΚΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ
ΣΑΡΑΠΕΙΟΝ ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩ
ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΣΥΝΝΑΟΙΣ ΘΕΟΙΣ

b

DOMVS · C · VALERI · HERMAISCI TEMPLVM
SARAPIS SCHOLA FAVSTINIANA FECIT
C · VALERIVS HERMAISCVS DEDIC · IDIB
DEC · BARBARO ET REGVLO COS 13 Dec. 157

Servavit ut puto Iucundus, qui partem Latinam exhibet in codice Veronensi f. 290, Latinam et Graecam in codicibus tertiae recensionis Marciano XIV, 171 f. 127 et Cicognae f. 152 (item in eo, quem adhibuit Riemann loco infra citato, Barb. 30, 171). Graeca sola leguntur etiam in codice Riccardiano 292 post 'monumenta Cycladum per Cyriacum Anconitanum' sub praescriptione 'aliud' (inde Riemann *bull. de correspondance hell.* 4 p. 294). Ex codice aliquo Iucundiano Pighius cod. musei f. 9, Doni ed. 2, 10. Nescio unde, sed vix de visu, Suaresius Praen. p. 61 (inde Mur. 333, 1; Kircher Lat. p. 189; Vulpi Lat. 9 p. 153, Chaupy *maison d'Horace* II, 226, ex Vulpio et Donio Cecconi p. 121. Orelli 1895. C. I. Gr. 6926.

In codicibus Iucundi praecedunt Latina, sequuntur Graeca sub inscriptione 'in eodem lapide', ordinem invertit Suaresius, qui Latinis superscripsit 'alia ex parte'. — a 1 Τ Iuc., Γ Pigh. Suar., Κ Ricc. — ΕΠΟΙ Iuc., ΕΠΟΙΗ Pigh., ΕΠΟΙΗΣΕΝ Ricc. Suar. — 3 ΣΑΡΑΠΙΤΟΙΣ Iuc., σαραπτοῖς Ricc., ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ Pigh. Suar. — b 2 CVM ante SCHOLA inserit, deinde SALVSTIANA (pro FAVSTINIANA) Pigh. — 3 in C om., 4 COSS Suar.

2902 ara ex lapide calcareo (Praenestino vel Tiburtino). Rep. Praeneste extra portam Solis *a sinistra della strada per chi esce dalla porta, immediatamente sopra al gruppo di castagni che si scorge al pendio sinistro* HELBIG *bull.* 1864 f. 78 not. Extat Praeneste in horto orphanotrophii (*conservatorio delle orfanelle*) prope aedem S. Hieronymi.

in latere dextro

TVRPENO · PATR
C · VATRON | ALIN
L · ORCEVIVS
P R

Descripsi. Primus misit Cicerchia d. 16 Iul. 1862 cum ectypo, unde edidit Mommsen Corp. I p. 562 n. 1541. Mox Henzen *bull. dell' Inst.* 1863 p. 123 recognitam ab Helbigio; Ritschl priscae Lat. epigr. suppl. III (1863/4) p. V cum tab. fig. a (= opp. philol. 4 p. 523 cum tab. XVII fig. a), correxit suppl. IV p. XV (= opp. 4 p. 534); Garrucci syll. n. 1491, qui videtur vidisse.

Ara integra est excepto angulo dextro superiore, qui periit fractura. In vv. 2 et 3 nonnullae litterae damnum passae sunt fortasse rasura, sed vix antiqua, tota periit sola I ex ORCEVIVS. — Quae apud Henzenum et Ritschelium refert Helbigius de parte posteriore arae et de scriptura eius praeter paucas litterarum hastas sublata, vana sunt. — Turpenus pater aliunde non notus est. — Litteras quae leguntur in latere nemo adhuc intellexit; officinatoris notae sunt Garruccio, fortasse recte. ALIN plerique; A·LIN. Garruc.

2903 tabula marmorea. Rep. Praeneste ibi ubi n. 2887, extat in eisdem aedibus.

VENERI FORTVN
GENETRICI · R
VIBIA · SECVND
L ·

Descripsi. Cicerchia ms. et in epistula data d. 12 Mai. 1868, unde repetivit Henzen *bull. dell' Inst.* 1868 p. 66. Legitur etiam in actis ministerii pontificii commerciorum.

2 fin. fuit aut R aut B; post eam litteram Cicerchia in epistula (non in exemplo ms. eo quod ipse servat) addidit litteram O fractam, non recte; potest fuisse *r(educi)*.

2904 basis rotunda sive columella marmorea. Rep. Praeneste in canonici Sileri vinearum aliqua CECC. Nunc in villa Frattini.

O FIL/LIA · A · F · SECVND/:/:/
BRVTTIA · C · F · SABINA · CORANI
M · M · D · D

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Cecconi p. 101 (inde Petrini p. 295 n. 8 et p. 383 n. 100).

1 partim consilio abrasus. — 1 fin. SECVNDI Cecc. — 3 *M(atri) m(agnae) d(ono) d(ederunt)?*

2905 parva basis. Praeneste rep. *ad* *della porta del Sole n. 4 A.*

M
sacrum
... S MIL
PR
coh. ... III T AQVILLI S
evocat VS DE EXPEDITIONE
o R L M
imp. L. aur VERO III ET a. 167
qu ADRATO COS

Ectypum misit Stevenson. Vide Cicerchia *bull. dell' Inst.* 1883 p. 187, *notizie degli scavi* 1883 p. 376 cum supplementis Stevensonii, quae retinui excepto v. 1, ubi ille (*Fortunae primigeniae*). Sed haec notatio est contra consuetudinem; certe eodem iure possis cogitare de I·O·M.

Neque litterae dimidiatae in v. 3 neque C, I PR in ectypo adparent. — 4 PR litteras postmodum additas esse, inserendas scilicet post numerum cohortis, adnotavit editor. — 5 fin. AQVILI Cic. — 6 ex qua expeditione anno 167 miles cohortis praetoriae redux esse potuerit vide disputantem Cicerchiam l. c.

2906 cippi duo rotundi ex lapide calcareo Praenestino. Praeneste in vinea Philippi Torzoli *alla strada di S. Rocco* ANON., in Torcioli vinea SVAR. f. 248'. In eadem vinea nunc Scavi extat a; b est in villa Frattinia. — Praeterea in eadem vinea olim Torzioli nunc Scavali vel constat vel verisimile est repertas esse inscriptiones n. 2200. 2916. 2224. 2842. 2945. 2957. 2297. 3012.

a

C · MAGVLNIVS · C · F
SCATO · MARS
C · SAVFEIVS · C · F
FLACCVS
P R
SACRAVERVNT

b

C · SAVFEIVS · C · F
FLACCVS
C · MAGVLNIVS · C · F
SCATO · MARS
P R
SACRAVERVNT

Descripsi a integrum ea parte quae in terra latebat effossa, b quatenus extat; hunc descripsit etiam de Rossi. Primus exhibet sed solum b Borghini ms. p. 152. Utrumque exhibent Anonymus Barberinianus f. 213' (inde puto Suaresius Praen. p. 280), qui etiam ipse vidit et principem utriusque cippi enotavit cod. Vat. 9140 f. 248'; ex Suaresii libro Vulpi Lat. 6 p. 175. Ponzazza ms.), Olivieri marm. Pisaur. p. 25 a Compagnonio (inde et ex Suaresio Mur. 132, 1 Cecconi p. 24 (inde Petrini p. 224, 1); Chaupy *maison d'Horace* II, 318 solam b, sed memorat etiam a. Marini ms. Vat. 2127 f. 287. Huius Corp. vol. I n. 1136. 1137; Garrucci syll. 1486. 1487.

L littera in utroque cippo aut nihil aut paulum admodum a recto angulo distat. — b 5 et Chaupy Saufeii Flacci redeunt infra n. 3001. 3002, Magulnii Scatones ut videtur n. 2990. 3008.

2907 cippulus MET., basis SMET. (ms.), ara marmorea SMET. (ed.). Praeneste in palatio episcopi SMET., ibi nihi n. 2882 MET.

T · MASCLIVS
QVINTVS
SACRVM

Metellus Vat. 6040 f. 43'; Smetius ms. p. 103 (inde Manutius orth. 874, 13), ed. 38, 10 (inde Grut. 76, 8); a Smetio puto Pighius cod. musei f. 28. Suaresius Praen. p. 68 citans 'Trem. in miscellaneis', qui habuit sine dubio ex Smetio ed. Ex Suaresio Vulpi Lat. 8 p. 133. E Grut. Cecconi p. 53; Petrini p. 293 n. 4. Interpolavit Ligorius Taur. vol. 11 (inde huius Corp. vol. VI, 626*).

1 MANLIVS (seu MASCLIVS) Suar., MASKILIVS Lig.

2908 fragmentum marmoreum rep. Praeneste anno 1778 *nel sito dell' antico foro* (cf. ad n. 2934).

. . . AEDICVLA
SVA
L · IANVAR . . .

Petrini p. 295 n. 5.

Sacram esse nequaquam constat.

2909 Praeneste in viridario Fantoniorum.

AS AVG
FLOVIA

Bianchini cod. Ver. 353 f. 88.

Sacra potius dedicata fortasse (Dianae ?) quam imperatoris alicuius. — 2 noli cogitare de Ioviano.

2910 *a* Praeneste *negli orti di Berardo Grossa* GIORG. *Inciso in fino marmo bianco, che trovai casualmente nell' orto della famiglia Grossi, ove dicesi la Piena, ovvero la Mola vecchia* CECC.

b nel mio atrio PETR. Extat in atrio aedium olim Petriniarum.

a

L. caesari
augVSTI · F · DIVI nep
principi IVVENTV tis
cOS · DESIGnato
s . . . POPVLVS . . .
. . . BONO . . .

b

FI · caesari
AVG · filio
DIVI nepoti
TRIBVnicia pot
s praenES tin

a Giorgi sched. Casanat. Cecconi p. 124 (inde Petrini p. 312 n. 1).
b Descripsi. Petrini p. 342 n. 22.
a 2 F om., deinde DIV... (pro DIVI) Cecc. — Eiusdem tituli fragmenta esse, non certum sed verisimile est. V. 5 videtur legendum esse [*decuriones*] *populus*[*que Praen*]*es*[*tini*], v. 6 fortasse [*pat*]*rono*.

2911 marmor longum palm. 12, altum palm. 4, litteris v. 1 palm. 1 unc. 3, v. 2 unc. 7 CECC. Rep. Praeneste *nella vigna del cavalier Petruccini* [quae videtur esse vinea hodie Galeassi *via degli arconi*] CECC. Olim ad caput veteris fori, in vinea scilicet, quae in conspectu aedis S. Luciae adiacet, repertum marmor FOGG. Coniecturam de loco ubi antiquitus steterit facit NIBBY.

ti. caesar divi august*i* · F · DIVI · IVLII · N · AVGVST*us*
pontifex max. cos. des*IG* · III · IMP · VIII · TRIB · POTEST · XVII*i* — a. p. Chr. 16

Servavit Cecconi p. 182. Inde Foggini p. X auctore non laudato; Petrini p. 326 n. 2; Nibby *analisi* 2 p. 203; Marocco 8 p. 78.

2912 *lettere alte circa mezzo palmo* CECC. Praeneste in aede canonici Ioannis Molla PENNAZZ. In viridario Fantoniorum BIANCH. *Nel giardino della famiglia Lauri* CECC.

imperatores CAESARES DIVI Antonini pii
filii divi hADRIANI NEPOTES DIvi traiani
parthici pronepOTES DIVI NERvae abnepotes
m. aurelius antoninus et l. aurelius verus

Pennazza ms.; Bianchini cod. Ver. 323 f. 60; Cecconi p. 123 (inde Petrini p. 320 n. 16).
1 fin. *N*, 3 in. *r*AS Bianch. — Pennazza sic exhibet: CAESARES · DIVI · HADRIANI | DIVI · NEPOTES......

2913 tabula marmorea litteris evanidis. Praeneste in aede S. Ioannis extra portam D. Marini in pavimento ANON. *Lo conservo presso di me* CECC. Nunc apud Sbardellam extant ea quae dantur litteris rectis.

IMP · CAEsari divi
m. ANTOnini
GERMANici sarm. fil.
DIVI COMmodi fratri
DIVI ANTonini nepoti
DIVI HADriani pronep
DIVI TRAIANi parthici
abnep divi nervae adnepoti
l. septimio severo . . .

Descripsit Stevenson ea quae dantur litteris rectis. Paullo pleniorem vidit Anonymus Barberinianus f. 247' (inde Suaresius Praen. p. 272; ex hoc Vulpi Lat. 9 p. 122; neque aliunde puto verba repetivit Cecconi p. 122, licet ipse viderit, ex Cecconio Petrini p. 318 n. 9).

Titulum esse Septimii Severi perspicitur ex v. 4, nam hic solus ex imperatoribus divum Commodum inter maiores suos enumerare solebat; inde correxi v. 3, ubi Anonymus legit GERMANICO (idem lacunam v. 3 init. non adnotaverat).

2914 basis marmorea CECC. Rep. Praeneste a. 1227 *in una vigna dirimpetto a S. Lucia* SVAR. Rep. *a' giorni nostri presso il casino del cavalier Petruccini* CECCONI.

D · N · CL ·
IVLIANO
VICTORI AC
TRIVMFATORI
SEMP · AVG ·
ORDO · POPVLVSQ ·

Suaresius Vat. 9140 f. 241 manu aliena et ignota; Cecconi p. 212 (inde Petrini p. 319 n. 12).
1 C·L Suar.

2915 Praeneste in Torcioli vinea.

FEL
SAE · AVG ·

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 248'.
2 fortasse [*Iuliae Mae*]*sae Aug.*

2916 Praeneste in vinea Apollonii [id est, puto, ibi ubi n. 2242] SVAR. (ex. I), in palatio principis ID. (ex. II).

IR — T · AELIO · V · F
N — LARGO
EQ · R · PROC · AVG
IAE — BYBLIOTHECARVm
S — IVRIS PVBLICI
PRIVATI ////

Servavit Suaresius cod. Vat. 9140 f. 142 (ex. I) et paullo aliter cod. Barb. 32, 182 f. 22, Vat. 9142 f. 270 (ex. II). Fabretti 188, 478 'ex schedis Barberinis'.

Litterae, quas a sinistra tituli T. Aelii Largi exhibet exemplum utrumque, videntur remansisse ex altera inscriptione in eodem lapide incisa; dedi eas ad ex. I, ex. II in v. 1 R habet pro IR, in v. 3 SI pro N. — In inscriptione T. Aelii Largi v. 2 PRIVATIS · NR~ ex. I, PRIVATI... [PRIVATIO.. Barb.] I·P.. ex. II; *iuris publici* [*et*] *privati p*[*e*]*r*[*itissimo*] proposuit Mommsen.

2917 basis marmorea. Rep. sub Praeneste una cum n. 2834, ubi cf. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap* mag II).

BASSI
sic ANICLO · AVCHENIO
BASSO V C · PROCONS
CAMP PROVISORI EIVS
DEM PROVINCIAE RES
TITVTORI GENERIS
ANICIORVM OB MERITA
EIVS INDVSTRIA *sic*
ORDO POPVLVSQVE CIVITA
te TIS · PRAENESTINAE · PON · CENS *o*

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Foggini p. VIII (inde Orelli n. 105); Petrini p. 321 n. 21; manus ignota inter Mariniana cod. Vat. 9127 f. 278'; E. Q. Visconti cod. Par. Lat. 2697 f. 153, *musée Pie-Clementin* (ed. Mediol. 1818) 1 p. 88, Marini apud Maium script. vet. nov. collect. V p. 278 n. 2.

Vocabulum BASSI scriptum, ut puto, in plintho basis, nunc deest; exhibent priores omnes excepto Marinio. — 2 ANICLO, 2 INDVSTRIA lapis errore quadratarii.

Bassi. Anic[*i*]*o Auchenio Basso, v*(*iro*) *c*(*larissimo*), *procons*(*uli*) *Camp*(*aniae*), *provisori eiusdem provinciae, restitutori generis Aniciorum, ob merita eius in*[*d*]*ustria ordo populusque civitatis Praenestinae pon*(*endam*) *cens*(*uit*). — De Anicio Auchenio Basso proconsule Campaniae inter annos 379 et 383 cf. supra ad n. 1875.

2918 *marmo lungo palmi 5 alto 2* CIC. *Si trova in campagna alla distanza di circa due miglia da Palestrina nella contrada detta S. Pietro in Basso* CIC. (epistula d. 18 Sept. 1822). Frustra quaesivimus ego et Stevenson.

L · TRYPHO   L · BARB
M · CISPI   TR · PL
G AEDIT · AED · C · P
CVL · M · AD · M · PRAEN
AMANS · SVORVM

Cicerchis ms. et in epistula data d. 26. Mart. 1855, unde edidit Henzen *ann. dell' Inst.* 1855 p. 25, denuo, adhibito ectypo, *revue archeol.* nov. ser. 7 (1863) p. 249.

5 in. particulam A litterae om. Cicerchia, addidit Henzen ex ectypo.

1 M. Cispius patronus Tryphonis (v. 1) creditur Henzeno. — 3. 4 *ma(gister) aedit(uum) aed(is) C(astoris et) P(ollucis)* (*municip. Tuscu(lani)*) coniecit Garrucci *bull. dell' Inst.* 1861 p. 2, *revue archeol.* n. s. 3 (1822) p. 92, conlatis titulis Tusculanis supra n. 2637. 2639, fortasse recte, deinde potest significari, ut idem Garruccius voluit conferens inscriptionem supra n. 309 v. 12, *m(agister) ad M(artem) Praen(estinam)*. Reliquas eiusdem de hac inscriptione coniecturas discussit Henzen *revue* vol. 7 l. c. — Fortasse alterum fragmentum huius inscriptionis est titulus infra n. 3387.

2919 in ecclesia S. Nicolai civitatis Praenestinae VRBINAS. — (Romae) in Campo Martio FLOR. Illud verum esse apparet potissimum ex nomine C. Valerii Dolutii (ef. infra).

BARBARO
POMPEIANO · V · C · CONSVLARI · CAMP ·
VNIVERSVS · ORDO · POTVS · ADQ · AD
IVTVS · BENEFICIIS · EIVS · SIMVL · ETIAM
QVOD · PVBLICA · AEDIFICIA · IN · RV
INAM · CONLAPSA · BENIVOLA · DISPO
SITIONE · REFICI · ADQ · INSTAVRARI · PRAE
CEPIT · STATVAM · AD · PERPETVITATEM
NOMINIS · EIVS · ADQVE · MEMORIAE · IN · FO
RO · HABITV · CIVILI · EXVLTANTIBVS
CVNCTIS · CONSTITVIT · CVRANTE · IVL · LAVREN
TIO · V · P · CVRATORE · CIVITATIS · EIVS

a latere:

DED · V · NON · MART
M · NVMMIO · ALBINO
L · LAELIO · MAXIMO · COS
CVRANT · C · VALERIO · DOLVTIO · MARCIANO

Ex codice, qui Urbini adservabatur penes Ios. de Pretis, p. 140 enotavit Borghesi, qui edidit ipse inscriptionem lateris *bull. arch. napol.* nov. ser. 7 (1859) p. 44 (= opp. 5, 424), integram inscriptionem posuit in epistula data ad Labusium d. 9 Dec. 1841 (= opp. 7 p. 490 f.) et in fastis ms., unde edita est in Borghesii opp. 2 p. 187. Praeterea extat in codice musei Florentini n 7a f. 64'.

In inscriptione primaria dispositionem versuum secutus sum eam quae est in codice Florentino, quippe quae sit aptior et fortasse vera (initio BARBARO vocabulum non suo codex uterque); verba dedi ad codicem Urbinatem. Variat Florentinus in his: v. 3 TOTVS·Q (pro POTVS·ADQ), 5 QVEDAM pro QVOD, 6 COLLAPSA, BENIVOLENTIA, 7 ATQ, 9 ATQ·MEMORIA, 11 ANIMIS (pro CVNCTI2), CVR. — Inscriptionem lateris continuat cum inscriptione primaria Flor., idem vv. 2. 3 sic exhibet N·RMO ALBINO·COS· | M·LELIO·MAX; in v. 4 CVRANT habet Flor., CVRAT Urbinas; DOLVT Flor., DOLVCIO Urbinas; MARCIANO Urbinas (certe apud Borghesium *bull. Nap.* et in epistula ad Labusium MARTIANO est in opp. Borghesii 6 p. 157), omittit Flor.

Eiusdem consularis Campaniae notus est titulus Corp. X, 1122 (ubi legendum *Barbarus Pompeianus* cum exemplis melioribus, non *Barborius*) ab ipso positus Abellae, quando floruerit, apparet ex codice Theod. 1, 2, 6, ubi refertur rescriptum Constantini ad eum datum a. p. C. 333. — Nomina consulum quae legebantur in latere sunt anni p. C. 227, ut demonstravit Borghesius; sequitur inde, quod item vidit Borghesius, ut inscriptio primaria substituta sit in locum antiquioris erasae. — C. Valerius Dolutius Marcianus sine dubio idem est cui posita est inscriptio supra n. 2888.

2920 epitaphium. Praeneste legitur SVAR.

CAESARII ·
COS

Suaresius Praen. p. 89 (inde Vulpi Lat. 9 p. 190 et Petrini p. 328 n. 20).
Corrupta.

2921 basis marmorea. Praeneste ad vicum ascensus BVD., *nelle scalinate che dalla chiesa cattedrale conducono al Borgo* CECC. ibique exstat (*via della scalette*).

*PLAVIAE · RV*FINAE
*M · BARBI · PAS*TI
C O N S V L A R I S
PATRONI · COLONIAE
(utrimque periit) PRAENESTINORVM (patera)
FILIAE · OPTIMAE
MERITAE · PRAENESTI *N*
D · D ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Pighius cod Luzac. p. 199; ab hoc puto Smetius ms. Neap. p. 174, apud Waelscapplium f. 97, ed. 60, ubi dicit se non vidisse (inde Grut. 374, 2), Paullus Merula cosmographia ed. 1205 p. 1670, ex quo Vulpi Lat. 9 p. 165; a Smetio eius Panvinius Vat. 2036 f. 109 et Manutius orth. 687, 46, ex hoc Ligorius Taur. vol. 14, unde Gruteri editionem alteram adnotavit Gudius. visu Budaeus apud Metellum Vat. 5039 f. 352' et apud Pingonium f. 84, Ligorius Neap. lib. 35 p. 514 (inde Panvinius Vat. 2035 f. 56, vv. 4. 5 citat Rom. p. 756; schedae Barberinae nunc Vaticanae, ex quibus sumpsit Spon miscell. p. 194, ex Sponio Vulpi 9 p. 186, ex Ligorii libro Neapol. Murat. 1144, 2); Suaresius Praen. p. 272 (inde Mur. 1073, 3), male, Cecconi p. 32; Petrini p. 324 n. 22.

1. 2 quae dedi inclinatis, nunc desiderantur, exhibent Pighius et Smetius, deficiunt non solum apud recentiores, sed etiam apud Budaeum nec magis ea vidit Ligorius, qui interpolans supplevit sic: *Iul. Rufinae* | *C. Iuli Festi* | cet. — 6 pro OPTIMAE scr. OPTIME. — 7 PRAENESTI Pigh. Smet.; N in margine, ut videtur, posita olim periit, omissa etiam a Budaeo et Ligorio.

Sero vidi, monente Mommseno, *Consularis* vocabulum (v. 3) hic, ut in n. 2867, cognomen esse iungendumque cum *Fastus*.

2922 basis quadrata litteris pulcherrimis PIGH. (Praeneste) in via ad divom Rochum in marmore iacente BVD. Sub Praenestina urbe via quae Albam ducit PIGH. Sub ipsa Praeneste in via publica qua Albam itur SMET. (ed.). Via Praenestina non procul a castello aquar(um) MORILL. — S. I. PANV. — Romae LIG. Taur. 2, rep. in via sacra ID. ib. 15. — *Due base di questo senso, l'una scavata et l' altra fu lasciata sotterra* LIG. (Neap.).

T · FLAVIO · T · F · GERMANO
CVRATORI · TRIVMPHI · FELICISSIMI
GERMANICI · SECVNDI / / / / / / / / / / / / / / /
/ /
/ EXORNATO
SACERDOTI · SPLENDIDISSIMO · PONTIF · MINOR
PROC · XX · HER · PROC · PATRIMONI · PROC · LVDI
MAGNI · PROC · LVDI · MATVTINI · PROC · REG · VRBI
a|DIVNCTO · SIBI · OFFICIO · VIARVM
ster|NENDARVM · VRBIS · PARTIBVS · DVABVS
proc.|XX · HER · VMBRIAE · TVSCIAE · PICENI
region|IS · CAMPANIAE · PRÓC · AD · ALIMENTA
lucan.|BRVTTÍ · CALABR · ET · APVLIAE
CVR|*ator*|VM · TECTORVM · OPERVM · PVBL
ET · AED|*sacrar.*| AED · II · VIR · FLÁM · DIVI · AVG
II · VIR · QQ · PATRONO · COLONIAE
CERDO · LIB · PATRONO · INCOMPARABILI
CVM FLAVIS · MARINIANO · ET · GERMANO
ET · RVFINO · FILIS · EQVO · PVBL · ORNATIS ·

Budaeus apud Metellum Vat. 6039 f. 352 et apud Pingonium f. 63'; Pighius Berol. f. 155, Luzac. p. 174; Morillon Amst. f. 39, Smetius ms. Neap. p. 149, apud Waelscappium f. 124', paulum diverse ed. 80, 7, ubi dicit se vidisse; Ligorius cod. Visconti f. 14', cod. Neap. lib. 35 p. 214 (inde Mur. 816, 4); Borghini ms. p. 142. E Smetio ms. sumpserunt puto tam Panvinius Rom. p. 162 passim interpolans quam Manutius orth. 31, 1; ex Panvinio repetiverunt Waelscapple f. 188' et Ligorius Taur. vol. 2 et vol. 16, item Lipsius saturnal. sermon. lib. I cap. 14 (ed. Antverp. 1666 p. 27), hic solos vv. 1—8, ex Manutio ut videtur Ligorius Taur. vol. 14, ex huius exemplo Ottoboniano per Corradinum Vulpi Lat. 6 p. 168; solos vv. 1—6 Panvinius Rom. p. 418, fast. p. 446 (inde Ligorius Taur. vol. 26). Ex Smetio ed. Grut. 444, 1; in Gruteri editione altera dicuntur adhibitae esse schedae Ursini et Pighii, praeterea citatur exemplum Gudii sumptum, ut voluerunt editores, ex lapide, sed re vera descriptum ex Ligorio Neapolitano. Ex Grut. ed. 1 Suaresius Vat. 9140 f. 234 et Petrini p. 385 n. 6; ex Grut. ed. 2 Cecconi p. 156. Orelli n. 762 qui male habuit pro spuria (cf. Henzeni add.) refert principium.

Variam lectionem dedi Budaei Pighii Morillonii Smetii (ms. Neap. et ed.) Ligorii (Visc. et Neap.) Borghinii. — 1 in. pro T Budaeus apud Metellum habet ET, manifesto errore, cum Pingonius recte habeat T. — 3—5 duos versus erasos esse dicit Budaeus, idemque ipsa delineatione indicant Smetius et Pighius. Ligorius quoque in codice Viscontii idem spatium vacuum reliquit, sed in libro Neapolitano ita supplevit DONATO · DONIS | MILITARIB · TORQVIB · II · ET · ARMILL · II | CORONA · AVR · HAST · PVR linea circumdatis his verbis, tamquam in litora essent restituta, in Taurinensi autem vol. 14 ita DACICI | IMP · CAES · NERVAE · TRAIANO · AVG | INCVI CVR/////; Panvinius denique hanc lacunam ita explevit: IMP · CAES · FL | (sic Rom. p. 162; IMP · CAESARIS | DIVI · F Rom. p. 418, fast. p. 446) DOMITIANI · AVGVSTI · — 6 SACERDOT plerique, SACERDÓT Smet. (ed.), SACERDOTÍ Pigh. Smet. (ms.), SACERDOTI Mor., SACERDOTI Bud. ap. Met. (non apud Ping.), ubi I ortam esse puto ex apice a descriptoribus exemplorum primariorum non intellecto. — MINORI Lig. (Neap., non Visc.) et Budaeus ap. Ping. (non ap. Met.). — 8 REG · VRBI Bud. Smet. (ms.) Lig. Borgh., PECVNI Pigh. Mor. Smet. (ed.); fuit fortasse REG · VRB'. — 9 ...DIVNCTO Borgh., ...ADIVNCTO Bud., ...I · D · FVNCTO Lig. (tam Visc. quam Neap., nisi quod in hoc lacunae nota omissa est), ...DEFVNCTO Pigh. Mor. Smet. (tam ms. quam ed.). — SIBI' IBI Panv. interpolans. — 10 ...NENDARVM Bud. Pigh. Mor. Smet., ...NDARVM Borgh., STERNENDARVM Lig. — 11 PROC, quod ante XX ut supplementum adscribunt Pigh. et Mor., in textum receperunt Lig. et Panv. — 12 ...IS Pigh. Mor. Smet., ...VS Bud. secundum Pingonium, cum ...IS correctum ex ....VS proponat Metellus, ...S Borgh.; ET · REGIONIS Lig. supplens. — Apicem in PRÓC habent Bud. (ap. Met.) Pigh. Mor. — 13 in. hiatum vocabulo ITALIAE explet Lig. — BRVTT' Bud. (ap. Met.) Pigh., BRVTT Smet. (ms.) Bud. (ap. Ping.), BRVTT Borgh., BRVTÍ Mor., RVTÍ Smet. (ed.). — CALABR' Pigh. — 14 CV...VM Bud. Borgh., CVR...VM Smet., CVR...VM Pigh. Mor.; CVRATIONVM Lig. interpolans. — Apicem in TECTORVM dedi ex Pigh. Mor. Smet. — OPERVM cum apice solus Smet. (ed.) — 15 ET · AED...AED · II · VIR Bud. Pigh. Mor. Borgh., ET · AED....ED · II VIR Smet. (ms.), ...AED · II · VIR Smet. (ed.), ET · PRAEF · FABR · AED · II · VIR Lig. — FLÁM cum apice Pigh. Mor. Smet. — 16 post IIVIR intercidisse aliquid significat solus Smet. (ed., non ms.), errore sine dubio. — 17 CERD Lig. — 18 MAXIM...NO Borgh. — 19 RVFFINO Mor. — PVBL' Pigh. Mor. In Smetii collectaneis sequebatur hanc inscriptionem nulla loci indicatione praemissa titulus huius Corp. vol. VI n. 9832, ut colligitur ex Waelscapplio; unde factum est, ut in editione Smetii eius tituli prima vocabula L · VALERIVS · ZABDAE · MERCATORIS | VENALICI · LIB ARIES adhaeserint ad hunc nostrum tamquam vv. 20 et 21.

T. Flavius Germanus redit in titulo infra n. 2955, quem posuit ipse L. Mantennio Severo nepoti suo, socer fuit, ut ex eodem titulo colligitur, L. Mantennii Sabini, qui fuit praefectus Aegypti primis Septimii Severi annis. Imperator igitur, cuius nomen erasum est vv. 3—5, non Domitianus est, ut voluerunt nonnulli, sed Commodus. — 2 munus curatoris triumphi alibi nondum repertum est. Triumphus felicissimus Germanicus secundus est puto is quem Commodus egit anno p. C. 180, cum mortuo patre Romam rediit (vita Comm. 3); primum de Germanis et Sarmatis triumphaverat una cum patre anno p. C. 176 (vita Comm. 2. 12 cf. vit. Marci 16). Una cum nomine et titulis Commodi in v. 5 ante EXORNATO videtur periisse *ab eodem* vel simile quid. — 8. 9 *proc(urator) reg(ionum) urb(is) adiuncta sibi officio viarum sternendarum urbis partibus duabus*; cf. Hirschfeld *Verw.* p. 151 not. 1, qui primus v. 8 hanc lectionem PROC · PECVNI, quae Smetii auctoritate videbatur niti, veram substituit. — 12 in. supplevit Hirschfeld loc. cit. p. 85 not. 3, ubi cf. — 13 *Lucaniam* supplendum esse colligitur ex aliis titulis procuratorum ad alimenta *per Apuliam Calabriam Lucaniam Bruttios* Corp. II, 1085. III, 1456 (Wilmanns ex. inscr. 1280. 1294). — 14. 15 de supplemento cf. Mommsen *Staatsrecht* II² p. 443 not. 5. Ceterum hac cura Flavius Germanus non Romae functus esse videtur, sed Praeneste (curatores aedium sacrarum Praenestinos novimus praeterea ex tegulis editis *ann. dell' Inst.* 1853 p. 86).

2923 arca marmorea striata; ab utraque parte inscriptionis genius stat cum face versa, ab utroque latere areae sculpta bina sunt cum securi. Rep. *in un sepolcro in contrada S. Rocco in un terreno del sig. Annibale Bernardini ritenuto in oggi a colonia da Gaetano Pinci* BON. Postea extabat in vinea eiusdem Hannibalis Bernardini sita loco dicto *il Generale*, teste CICERCHIA; in eadem (iam Pompei Bernardini, Hannibalis filii) vidi ego anno 1888, sed ruptam, ut ex inscriptione parvum tantum frustulum supersit.

DIIS MANIBVS
C · GAVIDIO
POSTI
CONS / / / / .
S Q / / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / / / ET
M / / / / / / / / / / BVS
SENATORIIS
PERFVNCTO
PATRI DVLCISSIMO
/ / I / NVE FILIVS
MON / / / / / / / / /

Henzeno misit Bonanni epistula data d. 4 Apr. 1870, unde memorat Matz *bull. dell' Inst.* 1870 p. 98 et refert vv. 2. 3; Cicerchia ms.

Dedi fere qualem exhibet Cicerchia. 1 om.. 4 C....., 5 O...., 8 fin. SET, 7 N......VS, 8 SEN...TOR...IS, 9 PESP.....NCIO, 10 ...TRI ..PTISSIM, 11 ...IT....S·FILIVS Bon.. 12 MO... Cic. — Veram esse lectionem Cicerchianam nequaquam spondeo. — 7 supple *m[uneri]bus*. — Frustulum quod extabat anno 1886 hoc est:

IN
MON

2924 tabula marmorea fracta ANON., pulcherrimis litteris BIANCH. Inter inscriptiones apud Philippum Torzoli Praeneste adservatas ANON. Praeneste visitur penes Philippum de Torzolis, avunculum.. Agapiti Colom SVAR. 'Ego relegi Praeneste in aedibus perillustris Innocentii Torzoli, prostratam super pavimento ingressus, proinde fractam' PENNAZZ. In viridario Fantoniorum BIANCH. — Fragmenta nonnulla sibi obvenisse adfirmat CECC. — S. l. GRFI. — Romae in monte Caelio GRVT. ed. 2, errore.

*re*S · PVBLICA · EX · D · D · IN · HONO*rem*
*mu*NIFICENTIAE · Q · INSTEI · T · F · PVP
*q. tr*IB · PL · PR · COS · LEG · CONSVLARIS · PROV
IE · EIVS · AC · FRATRIS · FILIIQVE · ET · VXORI
CVM · TABVLIS · HOSPITALIBVS · TRANSFERR*i*
L · ANTE · CVRIAM · VEL · IN · PORTICIBVS · FOR*i*
CAVERAT · SCHOLAM · HANC · DICAVIT

Ex schedis Ursini per Gutenstenium habuit Gruterus 172, 7 (unde Tomasinus de tesseris ed. 1647 p. 4, qui rursus adhibitus est in Gruteri ed. altera). Anonymus Barberinianus f. 211 Suaresius Praen. p. 62 qui citat Gruterum, sed tamen videtur vidisse; Pennazzi ms. bis; Bianchini cod. Ver. 353 f. 60. Ex Suaresio Vulpi 9 p. 161; Cecconi p. 69, Petrini p. 321 n. 12.

1 S habent Suar. Pennazz., om. reliqui. — PVPLICA Pennazz., PVBLICAE Grut., fortasse fraude Gutenstenii. — D·D] B·B Grut. — Fragmentum litterae O in fine dedi ex Anonymo, om. reliqui. — 2 Q] C Anon., om. Suar. — ...STE (pro Q·INSTEI) Bianch. — AVP Bianch. — 3 ...IB Grut. Anon. Penn., ..TE Suar., ..B Bianch. — LEG...LARIS Bianch. — PROV Anon., PROV.. reliqui. — 4 ...IS Grut. Anon. Bianch., ...SIS Suar., ..LIS Pennazz. — FILIIQVE Anon. Bianch., FILIIQ Suar., FILIQ· Grut., FILIISQVE Pennazz. — VXORI Anon., VXOR... Grut. Pennazz. Bianch., VXORIS Suar. — 5 CVM Anon., CVM Pennazz. Bianch., TVM Suar., ..VM Grut. — TRANSFERI Anon., TRANSFERI Bianch., TRANSFERE.. Pennazz., TRANSFERRI Grut. Suar. — 6 L] T Penn., om. Grut. — FOR Grut., FOI Anon., FO Bianch., FORI Suar. Pennazz.

4 seq. *[et patr]is eius ac fratris filiique et uxori[s, quod statuam] cum tabulis hospitalibus transferr[i impensa sua vel ante curiam vel in porticibus fori [collocandam] caverat, scholam hanc dicavit.* Ita supplevit Mommsen.

Q. Insteius hic qua re bene de Praenestinis meruerit, nescimus; fieri potest ut ipse fuerit origine Praenestinus. — L. Instei L. f. Hor. Flacciani, viri praetorii, tituli urbani Corp. VI n. 1433, filia vel propinqua habuit cognomen Praenestinae.

2925 ara ingens inter Labicum [la Colonna] et Montem Portium in porticu palatii a cardinale Pallotta extructi LESL. (ap. Lup.). — Collocavi hoc loco quod aut ipsa est n. 2925a antea descripta Praeneste aut certe gemella eius, cardinalis ille ad exornandam villam suam etiam ex agro Praenestino non ita multum distante inscriptiones sibi comparare potuit.

C · IVLIO · P · F · HOS......
COSNVTO · TERTVL*lo*
COS · PROCONSVLI · PROVINC*iae asiae*
PROCONSVLI · PROVINCIAE · NARBO*nensis*
LEGATO · PRO PRAETORE · DIVI · TRAIANI *parthici*
PROVINCIAE · PONTI · ET · BITH*yniae*
EIVSDEM · LEGATO · PROPR*aetore*
PROVINCIAE · AQVITANI*ae* · CeNSV*um*
ACCIPIENDORVM · CV*ra*TO*ri viae*
AEMILIAE · PRAEFECTO · AERARI · SA*turni*
LEGATO · PROPRAETORE · PROVINC*iae*
CRETAE · ET · CYRENARVM ... A*edil*i*ci*
INTER · PRAETORIOS · A · DIVIS · VES*pasiano*
ET · TITO · CENSORIBVS · AEDILI · CE*riali*
QVAESTORI · VRBANO
EX · TESTAMENTO
C · IVLIVS · PL · ANICIVS · VARVS · CORNVTVS...

Servavit Lesley, qui vidit, apud Lupium Vat. 9143 f. 6' (unde Marini Arv. p. 729; ex hoc Orelli n. 3659) et apud Vulpium Lat. 6 p. 215. Supplevit Borghesi *iscriz. di Burbuleio* p. 16 = opp. 4 p. 117. Repetivit Mommsen Hermae vol. 3 p. 114.

2 TEST..VL.. Vulp., TERT..VL.. Lupi. — 8 AQVITANIAE Vulpi. — 17 pro PL·ANICIVS scribendum esse PLANCIVS coniecit amicus quidam Bormanni, propterea quod apud Tacitum hist. 2, 63 sub a. 69 memoratur Plancius Varus praetura functus, a quo hic Varus potest esse genitus, adoptatus deinde a Iulio Cornuto; P·F·ANICIVS correxerat et in fine FRATRI suppleverat Borghesius.

Est collega Plinii in consulatu mense Septembri anni p. C. 100 (cf. Mommsen Hermae vol. 3 p. 94) et successor eius ut videtur (Mommsen l. c. p. 97 not.) in administratione provinciae Ponti et Bithyniae.

2925a inscrip(tio) Praen(estina) SVAR. f. 251' (in f. 260' locus non adscribitur).

C · IVLIO
NOS
COSNVTO
TER
PROVINCIARVM
PONTI AQVITANIAE
RECIPIENDARVM
CRETAE CYRENARVM
REDVCIS
VESPASIANO ET TITO
EX TESTAMENTO
C · IVLIVS PLAVT...
VARVS

Manus ignota (fortasse Iohannis Baptistae Cr.., qui laudatur in capite folii) inter schedas Suaresii Praenestinas cod. Vat. 9140 f. 260', adscripton est d. 9 Febr. 1681; repetivit Suaresius l. c. f. 258'.

Aut ipsa est n. 2925 male et inepte descripta et versibus divulsis, aut certe gemella posita eidem C. Iulio Hor. Cornuto Tertullo a C. Iulio Varo, itemque ex testamento.

2926 Praeneste rep. anno 1778 *nel sito dell' antico foro* [cf. ad n. 2934].

... *i*VLIO · T · F · I ...
... *ca*STRIO · PAVL*ino*
iii viro CAPITAL · TRIB *mil*
leg (*trib*) · AVG · QVAEST ...

Petrini p. 334 n. 27, qui vidit.

2927 Praeneste in S. Hieronymi in marmorea tabula SVAR. f. 262'. — Sine indicatione SVAR. f. 142.

...LICINIANO CONSVli
...*leg. aug. pr. p*R · CENSORI · PROVINC*iae* ..
...*imp.* *a*NTONINI AVG PII P F LE*g*...
Leg PROVINCIAE AQV*itanicae*

Servavit Suaresius cod. Vat. 2160 f. 142 (inde vol. VI n. 1441 inter urbanas) iterumque f. 266'.

1 fin. CONSV f. 142, CONS f. 262. — 2 in. supplevit Henzen, pro CENSORI expectaveris CENSITORI. — 3 fin. LE f. 142, L f. 226. — 4 LC f. 262, Q f. 142. — Quae post spatium vacuum leguntur in f. 222: VICI | ASHA (in f. 142 T · VIGI) ab hac inscriptione videntur esse aliena.

2928 tabula marmorea litteris serioris aevi, inventa in basilica S. Agapiti *alle Quadrelle*, nunc apud Vinc. Cicerchiam.

S · LVPVS · VIC
*consular*IS · CAMP*aniae*

Descripsit Stevenson.

Flavius Lupus consularis Campaniae memoratur in titulo Beneventano Corp. IX, 1590, ..rius Lupus in Capuano Corp. X, 3858, fortasse alteruter ex his non diversus est ab hoc nostro.

2929 basis magna lapidis Tiburtini sub Praeneste *contrada Arcioni* rep. in horto Bonsoni.

C · LVTATIVS · CN · F
CERCO
Q

Descripsi a. 1872; postea tam ego quam alii frustra quaesivimus; dicitur rursus terra esse obruta. Cicerchia ms. et apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1877 p. 328; Fernique *rev. arch.* n. s. 35 (1878) p. 233.

1 prima littera mihi fuisse visa est C; item Ferniquio; solus Cicerchia apud Fiorellium edidit L, in sylloge ms. posuit Q.

C. Lutatius Cn. f. Cerco, q(uaestor) populi Romani, homo praeterea ignotus, sine dubio ex posteris fuit eius Lutatii Cerconis quem prohibitum esse a senatu sortes Fortunae Primigeniae adire narraverat Valerius Maximus 1, 3, 2, is autem non videtur diversus esse a Q. Lutatio C. f. C. n. Cercone consule anni 513 (fast. Cap.). Habemus praeterea Cn. Lutatium Cerconem legatum missum in Graeciam anno 621 apud Livium 42, 6 et Q. Lutatium Cerconem quaestorem in denariis cusis anno fere 630 (Momms. hist. rei numm. p. 545 n. 147).

2930 Praeneste rep. anno 1720, fracta extat apud Petrinium PETR. Ea pars extat adhuc in aedibus olim Petrinis.

SEX · LVTATIVS · Q · F
FVF · LAELIANVS
OPPIANICVS
PETRONIANVS
5 PRAETOR

Partem superstitem descripsit de Rossi, contulit Mommsen. Pleniorem exhibet Petrini *mem.* p. 331 n. 21 et apud Marinium Vat. 2127 f. 228.

Infra fractam dedi coniecture; nam Petrinius tacet.

2931 tabula marmorea. Rep. extra Praeneste mense Nov. 1866 *in un tenimento del seminario in contrada Quadrelle*. Nunc apud Vincentium Cicerchia.

Q · MARCIO · P · F · QVIR ·
VICTORI · PATRI ·
CLAVDIAE · TI · FIL · TAVRILLAE ·
MATRI · MARCIAE · FAVONILLAE · FIL
5 Q · MARCIVS · FAVSTINIANVS · PRET · LEG *sic*
PROV · AFRIC · TR · PL · Q · PROV · CYPRI

Descripsit Stevenson. Bonanni et Cicerchia miserunt mense Nov. 1866, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1867 p. 182.

Infra fractam exhibet solus Stevenson.

2932 Praeneste ad porticum Fortunae IVC., item inter Praenestinas SAB. (Chis.) ALC. 78'. In sacello extra Gallicanum quod dicitur Sancti Pastoris PEVT. ALC. f. 188. — Tibure SAB. (Marc.)

PAGAN · AVG · LIB · PROC · CASTRENS
PROC · HEREDITAT · PROC · VOLVPTAT
PROC · ALEXANDR · SIBI · POSTERISQ · SVIS

Exhibent Iucundus Ver. f. 122, Magl. f. 110 (ex Iucundo Doni Vat. 7113 f. 51', ed. 7, 20 'ex vet. ms.'; ex schedis Doni ut videtur Fabretti 196, 486 'e schedis Barberinis'; ex hoc Orelli 2972) eodemque exemplo P. Sabinus Chis. f. 128 (inde Sieder f. 33'; ex hoc et Donio Murat. 912, 5) et Alciatus Feae f. 78'; paullo aliter quam hi P. Sabinus Marc. f. 246 et Peutinger cod. 687 f. 49 et Alciatus Feae f. 126.

Versuum divisio nostra est. — 1 AVGVST·LIBER, deinde CASTREN Peut. Alc. f. 128. — 2 PROC·HEREDITAT hoc loco exhibent Peut. et Alc. f. 128, ante PROC·CASTRENS collocat Sab. (Marc.), om. Iuc. Sab. (Chis.) Alc. f. 78'. — 3 ALEXAN Peut. Alc. f. 126, ALEXANDER Sab. (Marc.)

In suspicionem vocavit Orellius adstipulante Henzeno (add. ad Orell.), magis propter nomen schedarum Barberinarum, ex quibus Fabrettius titulum se desumpsisse scripserat, quam propter argumentum.

2933 *magnifica base con un bassorilievo che, alla breve descrizione orutane, penso rappresentare un prefetto di Roma sedente pro tribunali* BORGH.; *frammenti consistenti per primo in una specie di piedistallo rappresentante a rilievo molte figure togate, ma assai danneggiate dal tempo, dippoi in due frammenti d' iscrizione in buonissima scrittura* ABEK. Non longe a Praeneste (mille fere passibus ABEK., mille quingentis ROSSI) Romam versus; *presso la casetta della Cona* ABEK., *vicino alla casetta bruciata del seminario* CIC. — Ubi viderit MOMMS., mihi incompertum est. — Anno 1855 loco antiquo frustra quaesivit ROSSI.

a

F · PAP · POST
*pro*COS · PROVI*nciae*
*pra*E F V R*bi*

b

curatori alvei et riparum
Tiberis et cloacarum
... TIA ...
FLAMIN · ET · T*iburtinae*
VTRIVSQVE · LE*gionis*
ET · XV · APOLLI*naris*
5 PR · TR · PL · Q · PRO*v*

Fragmentum maius (b) descripsit de Rossi anno 1844, utrumque nescio quo tempore Mommsen. Abeken *bull. dell' Inst.* 1844 p. 54 et apud Borghesium opp. 7, 385, cui praeterea alterum quoque exemplum praesto fuisse videtur; Cicerchia ms.

a 2 COS Momms. Cic., ..OS Abek. ap. Borgh., ...S id. *bull.* — 3 AEF Abek. (*bull.*) Cic., EF Momms. Borgh. — 4 exhibet solus Momms.

b 1 TIVT Momms., LIA Borgh., LI... Abek. (*bull.*), L Cic., om. Rossi. — 2 fin. TI Ross. Abek., TT Momms., T Cic. — 3 fin. LE Momms. Ross. Cic., LEg. XII Abek. (*bull.*), LEG·XII Borgh. suppleus *leg. xii* [*fulminat.*], vereor ne vocabulum XII extans fortasse in frustulo solitario mera coniectura ab Abekeno eo relatum sit. — 4 in. EX Momms. lapsu calami. — APOLLIN Abek. Cic., APOLLI Momms. Ross. — 5 PROVI Cic.

2934 magna basis marmorea litteris ex parte evanidis. Rep. Praeneste anno 1778 *nel sito dell' antico foro* PETR., id est, ut idem significavit p. 92, *in quegli orti che restano alquanto superiori alla chiesa suburbana della dell' Aquila.* Eodem loco prodiisse vult n. 2866. 2897. 2888. 2917. 2926. 2941. 2863. 2965. 2966. 2986. Sed hanc certe et n. 2917 FOGGINIVS repertas esse putavit ibi ubi prodierunt fasti Verriani, qui locus a Praeneste multo plus distat quam ille. — Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat (*Chiaramonti* a dextra).

IVLIANII · V|c

POSTVMIO · IVLIANO · C · M · V · OB · MERITVM · AMOREM · ET RELIGI
ONEM QVAM ERGA CIBES VNIVERSVS HABERE SATIS DIG
NATVS EST QVI QVAE TESTAMENTO SVO MEMOR
HONORIFICENTIAE N . . . AE · MEMORIAE RETI
NEE TESTAMENTOQVE . . . . EA CVI VOCABVLVM
EST FVLGERITAM TER. . . . NESTINO NOBIS VNI
VERSIS CIBIBVS QVOS MAGNA AOPECTIONE DI
LIGEBAT RELIQVIT CVIQVE OB EADEM CONTEMPLA
TIONE DIGNISSIMO PATRONO CVIVS OMNES REQVI *sic*
MVS · OEFENSIONEM ET · VINOICIVM STATVAM PROMP
TO ANIMO ERIGENDAM CENSVIMVS ADQ OB NIMIO
AMORE CIVICO SECVNDVM · IN ANNO VEL AMPLIVS VNIVERSI
CIVVES · PRAE · AEPVLVM CELEBRATVRI · EXPL · TESM · PARTIS
POS · IVLIANVS · V · C · SANVS SALBVS SANA QVOQ · MENTE IN
TEGROQ · CONSILIO MEMOR CONDICIONIS OMANE TESTAMENTV
FECI INTER CETERA CIVIBVS PRAE · OMNIBVS DARI BOLO EX
MASSA PRAE · BASAM CVI VOCABVLVM EST FVLGERITA
REGIONE CAMP · TERR · PRAE · ITA VT AD MEMORIM *sic*
MEAM PER SINGVLOS ANNOS SINE DVBIO COLANT
SPIRITVM MEVM ITA TAM VT CONLOCENT STATVA NOMIN
MEI IN FORO ET HOC IPSV EXPL · TESTAM · ASCRIBANT IBI ET NO S
HABT · POTEST OEXTRAENDI VT SI QVADO ALIENARI BOLVERINT
FISCVS POSSIDEAT

in latere sinistro:

DEFVNTVS · XVI · KAL · DEC ·
DN · ARCADIO · AVG · ET · BAVTONI a. p. Chr. 385
VC · CONSS
DD · OIE · IV · NONAS
MAR · COSS · SS

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Foggini p. VII, Petrini p. 320 n. 19; E. Q. Visconti cod. Par. Lat. 9867 f. 164, musée Pio-Clementin (ed. Mediol. 1818) 4 p. 77; Marini inscr. christ. ms. (cod. Vat. 6672) p. 468 (sched. 5457). Orelli 4360; correxit Kellermann analect. epigr. (apud Orellium ind. lect. Turic. 1838) p. 44. Vv. 1—3 delineavit Huebner Exempl. scriptur. epigr. n. 765.

5 ante H paucas litteras periisse dicit Kellermann, non recte. — 22 NON Fogg. Petr. Visc.; nunc non extat nisi NO. — 24 POSSEDEAT Kell.

Iuliani v. [c.] | *Postumio Iuliano, c(larissimae) m(emoriae) v(iro), ob meritum amorem et religionem, quam ergo cibes universus habere satis dig natus est; quiquos* [= quique] *testamento suo, memor* | *honorificentiae n(ostra)e memoriae reti(ne)n(s) testamentoque (suo* — verba mem. ret. test. suo abundant — *ba)sa cui vocabulum* | *est Fulgeritam ter(r(itorio) Prae)nestino, nobis uni(versis cibibus, quos magna adfectione di(l)igebat, reliquit; cuique ob eadem contempla(tione dignissimo patrono, cuius omnes requ[ri]mus defensionem et vindicium, statuam prompto animo erigendam censuimus, adq(ue) ob nimio* | *amore civico secundum in anno vel amplius universi* | *cives Prae(nestini) aepulum celebraturi. — Ex(em)pl(um) tes(ta)m(enti) portis*|. '*Pos(tumius) Iulianus v(ir) c(larissimus), sanus, salbus, sana quoq(ue) mente in(tegroq(ue) consilio, memor condicionis omans* [= humanae], *testamentu(m)* | *feci*'. Inter cetera: '*civibus Prae(nestinis) omnibus dari bolo ex* | *massa Prae(nestina) basam cui vocabulum est Fulgerita* |, *regione Camp(ania) terr(itorio) Prae(nestina), ita ut ad memori(a)m* | *meam per singulos annos sine dubio colant* | *spiritum meum, ita tam(en) ut conlocent statua(m) nomin(is)* | *mei in foro et hoc ipsu(m) ex(em)pl(um) testam(enti) ascribant ibi, et non* | *hab(ean)t potest(atem) dextraendi* [= distrahendi Visc.], *ut si qua(n)do alienar[e] bolverint* |, *fiscus possideat.* — *Defuntus XVI kal. Dec(embres) d(omino) n(ostro) Arcadio Aug. et Bautone v(iro) c(larissimo) conss. D(e)d(icata?) die IV nonas Mar(tias) co(n)s(ulibus) s. s.* Hoc si solvi debet, ut adsolet, *s(upra) s(criptis)*, errore positum esse necesse est; nam sine dubio non eiusdem anni quo defunctus est, sed subsecuti mense Martio Iuliani statua dedicata est.

2935 fragmentum epistylii lapidis Tiburt. (*frammenti di una gola in travertino* CIC.) litteris altis cm. 3. Rep. Praeneste *in borgo, nel fare una cloaca.*

L. quinctius l. f. le|VCADO · CEPIT
eidem cons|*l* · DEDIT

Descripsit Stevenson. Vinc. Cicerchia bull. dell' Inst. 1885 p. 67, *notizie degli scavi* 1885 p. 71.

V. 1 supplevit Stevenson bull. l. c. Vult is dedicatum fuisse sub hoc titulo signum aliquod captum ex hostibus, vocabulo autem quod exit in *..ucado* contineri sexto casu nomen oppidi hostium, similiter ut est huius Corp. vol. I n. 530 (= VI n. 1281) *M. Claudius M. f. consol Hinnad cepit*, vol. VI n. 1307 *M. Fourio M. f. Ser. n. Nobilior cos. Ambracia cepit*, supra n. 2601 *M. Fulvius M. f. Ser. n. cos. Aetolia cepit*; denique inter oppida capta a Romanis ea aetate cui soli hic titulus convenit nullum nomen inveniri cuius stirps exeat in *..ucad..*, nisi Leucadem Acarnaniae captam a Romanis anno u. c. 557 (Liv. 33, 17). Sed non fugit Stevensonium a Λευκάς Graecorum sextum casum aliter derivari debuisse; sed priscos Romanos vocabula Graeca ratione liberiore flexisse etiam abunde constat. — Ceperat Leucadem L. Quinctius Flamininus, frater minori T. Quinctio eo tempore legatus. Is potest dedicavisse titulum anno 562, cum ipse consul esset, unde supplevi v. 2; aliter Stevensonius, qui v. 2 refert ad T. Quinctium. — Ex Samo insula oriundum opus aliquod Theodori prisci artificis Romanis dominantibus Praeneste conspiciebatur, teste Plinio h. n. 34, 83, id potest eo venisse eodem fere tempore quo hoc anathema, et simili ex causa.

2936 Praeneste fragmentum parvi epistylii inventum in cathedrali.

ONIB
S · SEPTIMS
V C

Descripsit Stevenson.

2937 Praeneste effossa anno 1665 BARB.

L STATIO · L · F · STELLAT
PROSPERO · IVLIANO C · V
X · VIRO · SCLITIBVS
IVDICANDIS · ITEM
SEVIRO · TVRMAE
SECVNDAE
PATRONO · COLONIAE
AMATORES · REGIONIS
MACELLI · CVLTORES
IOVIS · ARKANI

L · D · D · D

Legitur in folio solitario nunc inserto codici b Barberin. 29, 148 scripta manu quam I repetivit Fabretti 411, 352; ex hoc Vulpi 6 p. 167; Cecconi p. 64; Petrini p. 311 5 Orelli 3045.

2 IVLIANO·C traditur. — 3 retinui id t traditur S·C·LITIBVS punctis tantum deleta huius Corp. vol. X n. 211. 1249

2938 cippus lapidis Tiburtini rep. a. 1859 prope Praeneste *sulla via che conduce verso Lugnano.*

D . M
TVTIAE
MARCIAE
VXORI VERE
E CVNDVS AVG
LIB PROC FECI *sic*

Cicerchia misit mense Nov. 1859, unde edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1860 p. 172. Imperfecte descriptam dedit etiam Bonanni.

2939 basis, in arundineto Leonardi Cecconi Praenestini in agro *alle Tende* dicto SVAR. (Vat. f. 238), *alle Tende* SVAR. (Barb.). Locus non indicatur VAT. f. 188'.

M · VENIDIO
ROGATIANO
EQ · R · FILIO
M · VENIDI · ROGA
5 TIANI · E · V
A DVCENARIS
M · VENIDIVS
VICTOR · FRATRI
DVLCISSIMO

Suaresius cod. Barb. 29. 148 (inde edidit Marini Arv. p. 808) et cod. Vat. 9140 f. 239 (ex. I); manus ignota cod. Vat. 9140 f. 188' (ex. II).

3 R-Q ex. II. — Inter R et FILIO lacunam indicat ex. I. — 4. 5 ROGA'NI Vat. f. 238. — 5 E...V. (pro E·V), 7 in. A (pro M) ex. I.

2940 tabula marmorea in villa Rospigliosi [nunc, ut aiunt, Pallavicini] prope S. Pastore via Praenestina quarto fere a Praeneste miliario.

*volu*NTILIVS · C · F VOLVNTILIA
MACER PRISCA VXOR
viator xvvir... · SACR · FACIVND
VIR · SCR · CVRVL
5 VR
O · LOCVS · SEPVLTVRAE · PVBLIC DATVS//
TIVMQVE IN CAMPO SIRI E//CO////

Descripsi. Garrucci descripsit et misit Henzeno mense Sept. 1868; a Garruccio puto pendet etiam Cicerchia ms.

Hanc vere esse Praenestinam arguit nomen *Voluntilius* alibi rarum, Praeneste repertum et in tegulis *C. Voluntilius Q. f. Varus IIvir ter. cur. aed. sacr* (ann. inst. 1855 p. 88) et in cippis sepulcralibus infra editis (ubi scribitur *Volentilius* et *Voluntilius*)

V. 3 supplevit Henzen. Ipsum Macrum fuisse quindecimvirum sacris faciundis vetat officium scribae memoratum v. 4, ubi *scr. curul* fortasse intellegi debet pro scriba librario aedilium curulium, 4 in. suppleri potest, quod proposuit Henzen, [*viator* *III vir(um) et IIII*]*vir(um)*, scilicet IIIvirum capitalium et quattuorvirum viarum curandarum, ut Corp. VI, 1808.

2941 Rep. Praeneste anno 1778 *nel sito dell' antico foro* [cf. ad n. 2934] PETR.

*a*VG · SACERDOTI *fetiali(?)*
*pr*AEF · FRVM · DANDI · EX *s. c.*
*curator*I · COLONIAE · OCRIC*ulanorum*
leg AVG · PROVINCIAR · AS*turiae*
5 *et c*ALLECIAE · PROCOS · PROVINC*iae* ..
*pa*TRONO · MVNIC · D *d*

Servavit Petrini, qui dedit Marinio ms. Vat. 9127 f. 288 et Arv. p. 341 et edidit ipse *mem. Pren.* p. 319 n. 17.

5 .. ALLEICAE Mar. (Arv., non ms.). — 5 fin. PROVINC·I (cum puncto) traditur.

2942 Praeneste in vinea Innocentii Torcioli [cf. ad n. 2806].

FILIO
*sod*ALI HAD*riancli*
*cu*R · VIAE · LATIN*ae*
*p*RIR · PL · LEGAT *prov*
5 AFRICAE · QV*aest*
*x v*IR · STLITI*bus iudicandis*
*sevir*O · EQVI*tum rom*

Legitur apud Suaresium cod. Vat. 9140 f. 242 manu aliena.

2943 fragmentum marmoreum crassum cm. 8 litteris altis cm. 5—8. Rep. anno 1864 effossionibus institutis loco dicto *le Quadrelle*, nunc Praeneste in seminario.

Q · CVR
POLL · IV
X · VI
STLIT*ibus iud*
D

Descripsi. Cicerchia misit mense Febr. 1864.

1 primam litteram fuisse Q nequaquam certum est.

2944 fragmentum marmoreum litteris bonis crassum cm. 6 litteris altis cm. 4—5. Praeneste adservatur in seminario.

S D R
T · TRI
x VIR · E*q rom*

Descripsi.

2945 fragmentum marmoreum. Praeneste in casa rustica vineae Scavalli ita in opere positum, ut exigua tantum pars lapidis prostet.

SI
VM · H
PROC

Descripsi a. 1881.

2946 fragmentum epistylii marmorei. Praeneste in vinea Caroli Agapiti SVAR., rep. *nelle rovine d' un edifizio nella vignola del sig. Carlo Agapito Apollonio* BARB.; rep. *nella vigna Petruccini* CECC. In eadem vinea nunc Galassi *(via degli arconi)* adservatur. — Praeterea in eadem vinea (vicina vineae nunc Scavalli, quae dedit n. 2808 et reliquas ibi memoratas) videntur prodiisse n. 2811. 2814. 2916.

PROCC · AVG · PATR · COLON ·
M · OMNI · ORNAT · MACELL · FEC ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Suaresius Vat. 9140 f. 242 descripsit anno 1665; manus ignota in cod. Barb. 29. 140 (inde fortasse Fabretti 198, 477; ex hoc Vulpi 9 p. 188); Cecconi p. 152; Petrini p. 328 n. 6; Foucart *revue archeol.* nov. ser. 8 (1884) p. 211 de visu.

2947 cippus marmoreus sex laterum. Rep *sotto l'altar della chiesa del monte di Palestrina* CASS. *Serve per acquasantiera nella chiesa di S. Pietro del nostro monte chiamato Castel S. Pietro* PETR. et adhuc. — In castro S. Petri in Sabinis ad flumen Farfarum FABR., errore (cf. huius Corp. vol. vol. IX, 499*, 1).

P · AEL · P · F · PAL
TIRONI
SALIO · ARCIS
ALBANAE · QVEM
INP · CAES //////
/// ANTONINVS
AVG · PIVS /////
GERM · SARM · BRITT
AGENTEM · AETATIS
ANNVM · XIIII
MILITIA · PRIMA
PRAEFECTVRAE
EQVIT · BRAVCO
NVM · Ꝺ · EXORNARE
DIGNATVS · EST

DEC · DEC

BLANDVS · PATER
PRO · AMORE · CIVI
TATIS · SVMMAM · ET
SVMPTVM · OMNEM
REMISIT

Descripsit de Rossi, recognovimus Mommsen et ego. Cassianus a Puteo, ut videtur, cod. Berol. A 61 m f. 151, Gudius ms. 722, 1, ed. ind. LII 'ex schedis Claudii Salmasii' eodemque exemplo Doni cod. Marucell. A 190 f. 407 ex Gabr. Naudaeo; Anonymus Barberinianus f. 247 (inde Suaresius Praen. p. 52; ex hoc Vulpi 9 p. 152); manus ignota in cod. Barb. 35, 92 f. 25; Pennazza ms.; Fabretti 115, 257 nescio a quo, certe non de visu (inde Vulpi 7 p. 98); Petrini p. 314 n. 5; Marini ms. Vat. 5127 f. 255, Nibby *viaggio* 1 p. 301. Orelli 2240 cum additamentis Henzeni.

4 fin. M rasura temptata est, sed legitur. — 5 fin. litteras circiter sex, 6 in. litteras circ. tres, 7 fin. circiter quinque perierunt rasura antiqua; videtur fuisse imp. *Caes.* [*Commo*]*dus*] *Antoninus* ' *Aug. Pius* [*Felix*]. — 21 litteras dimidiatas primus recte legit Petrinius.

2948 tabula lapidis Tiburtini. Praeneste nuper effossa GIORG. Rep. *nella vigna Rodi* CECC. In vinea Burria extra Praeneste MAR. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* omne gnnus II).

L · AVFIDIVS · C · F ·
SCA · CELER
FLORENTIA · EQVES
COHOR · IIII · PR · CLASSIC
VIXIT · ANNOS · XXIIII ·
MILITAVIT · ANN · VIII

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Giorgi sched. Casanat. descripsit d. 25 Ian. 1725; Cecconi p. 93; Petrini p. 268 n. 25; Marini sched. Vat. 9127 f. 275; Kellermann vig. 155; Henzen syll. n. 5695.

Infra utrum integra sit an fracta, non liquet: integram exhibent priores omnes. — 4 omissam esse notam Ↄ et legendum *(centuria) Classic(i)* credit Kellermannus.

2949 tabula marmorea. Praeneste in villa Frattini, fortasse, quo ducit aspectus, originis urbanae, ut ex urbe Roma in eam villam adlatus esse videtur titulus huius corporis vol. VI n. 12891, ceterum in eadem villa extant etiam tituli certae originis Praenestinae n. 2904. 2906*b*. 2574.

O | *m*
DEVTERAE V|
MENSIBVS|
FIDELISSIM|
STATORISEC| *dum*
QVO VIXIT *ann.*
SIM
AREA · LA*in*

Descripsi et recognovi. Ex apographo Rossii edita est huius corporis vol. VI n. 10191 suppleta a Mommseno.

5 STATORISSEC| Rossi, non recte (*sec*[*utoris*] suppleverat Mommsen); fieri potest, ut sit *Statorius* nomen proprium.

2950 Praeneste rep. *in una vigna della famiglia Porto presso la strada vecchia.*

. . DOMITIVS · L · F . . . . . .
FAB · PRISCVS · RON . . .
. LEG · XVIII · F . . . .

Cecconi p. 27 (inde Petrini p. 307 n. 39

1 in. praenomen deesse non adnotatur. — 3 si recte descriptus et editus est, hic titulus est clade Variana antiquior, sed magis credendum fuisse in lapide LEG·XVI·FL·Fid, vel simile quid.

2951 Praeneste rep. *vicino la vigna Rodi* CECC., *esiste nella villetta Rodi-Burri* PETR.

FIRMI · AVG
TAVR · NIL
COH · III PR
Ↄ CLAVDI
CVR
M · IVLIVS
VIRILIS · HER

Cecconi p. 53; Petrini p. 355 n. 34

Supra fractam esse non traditur. — 4 Ↄ om. Cecc.

2952 rep. in eadem vinea Soleti ubi n. 2891–2892.

D M
T · FL · PATERNVS MI
L · COH · X · PR 7 SABI
NI · IVL · EMONA · MI
LITATAVIT · AN · VII
VIXIT AN XXVI · T · FL ·
SEVERVS · MIL · COH ·
XNVI VOLVNTARIA *de*
FRATER EIVS ET L · AE
LIVS CANDIDVS · EQ
SING · AVG · HEREDS FA
CIENDVM CVRAVER
VNT

Notizie degli scavi 1882 p. 435; Stevenson *bull. dell' Inst.* 1883 p. 15.

3 in eadem cohorte decima praetoria centuria Sabini memoratur etiam in titulo huius Corp. vol. VI n. 2726, ut observavit Stevensonus — 5 TA bis posuit quadratarius, deinde alterum erasit.

2953 Praeneste in viridiario Fantoniorum BIANCH. Apud Cecconium CECC. Extat in domu Cecconia in scalia.

D M
L · GEGANIO · VICTORI
NO · MIL · CHO · VIIII
PR · VIX · ANNIS · XXIX ·
FILIO · PIENTISSIMO
PARENTES · FECE
RVNT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Bianchini cod. Ver. 352 f. 60; Cecconi p. 52; Marini Vat. 9127 f. 263; Petrini p. 268 n. 37.

2954 in agro Praenestino IVC.

SEX · IVLIVS · S · F · POL · RVFVS
EVOCATVS · DIVI · AVGVSTI
PRAEFECTVS · I · COHORTIS
CORSORVM · ET · CIVITATVM
BARBARIAE · IN · SARDINIA

Servavit Iucundus Ver. f. 169, Magl. f. 110'. Ex Iucundo pendet Doni sched. Vat. 7113 f. 51', ed. 5, 39 'ex libro ant. ms.'; et Doni Mur. 825, 4; ex hoc Cecconi p. 55; Petrini p. 362 n. 12 Orelli n. 153 (in add. non recte in suspicionem vocat Henzenus).

Versuum divisio nostra est. — 1 SER·F Don. — 3 I·COHORTIS Iuc., T·COHORTIS Don. — 5 de civitatibus Barbariae in Sardinia cf. Mommsen huius Corp. vol. X p. 818.

2955 basis. Praeneste *nella vigna di Filippo Torzoli* BARB. 30, 92, *alla strada di S. Rocco*, addit ANON. — Praeneste in castello S. Petri GVD. 217, 2, errore inde nato, quod in exemplo quod Gudius ante oculos habuit una cum hac legebatur n. 2947.

L MANTENNIO
L · F · SEVERO
L · MANTENNII
SABINI TRIB ·
COH · III · PR · ET
FLAVIAE · T · F ·
PROCILLAE
FILIO
T · FLAVIVS
GERMANVS
NEPOTI SVO

Anonymus Barberinianus f. 253' (inde male Suaresius Praen. p. 278; ex hoc repetivit verba Pennazza ms., licet dicat se vidisse; item ex Suaresio Mur. 779, 6. Volpi Lat. 9 p. 193; Cecconi p. 157; Petrini p. 357 n. 6); manus ignota in cod. Barb. 30, 92 f. 29, a quo exemplo pendent tam Fabretti 133, 88 (e schedis Barberinis) quam Gudius ms. 217, 2, alia manus ignota apud Gudium ms. 1003, 2.

3 MANTENII, 5. 6 PR·ET | ET FLAVIS manus ignota ap. Gud. 1003. T. Flavius Germanus videtur idem esse cui posita est n. 2922. L. Mantennius Sabinus, L. Mantenni Severi pater, postea ad praefecturam Aegypti pervenit, teste titulo Alexandrino (edito apud Borghesium opp. 8 p. 242) scripto primis Septimii Severi annis. Eius alter filius videtur fuisse L. Mantennius Sabinus magister sodalium Augustalium Claudialium a. p. Chr. 214 (supra n. 2391).

2956 cippus litteris exesis. Rep. prope Praeneste *presso S. Bartolomeo nella continuazione della via prenestina*, deinde apud Vincentium Cicerchiam.

D | m
L · POMPEi
FELICI *firm*
mil. coh.
XI VRBA*nae*
PAI · E
M · B · B*ene*
P F

Descripsit Stevenson.

2957 basis. Praeneste in aede divi Rocchi SVD. Sub Praeneste in sacello quod est in via qua Albam itur SMET., similiter PIGH., LIG. (Vat. f. 20'). — Ferentini PANV. f. 82' errore.

C · VALERIO · L · F
QVIR · FLORINO
PRAEF · COH · II · THRAC
SYRIACAE
TRIB · MILIT · LEG · VII
CLAVD · PIAE
FIDELIS
PROCVLVS
FRATRI OPTIMO

Quattuor exempla extant, primum Bodaei apud Metellum Vat. 6039 f. 372 et apud Pingonium f. 83'; alterum Ligorii cod. Viscont. f. 14, cod. Vat. 6034 f. 24 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 85'); tertium id quod commune est Smetio ms. Neap. p. 211 et Pighio Lat. p. 242 idemque reperitur apud Ligorium Vat. 6034 f. 20' (inde Panvinius Vat. 6035 f. 82'), quartum Borghini ms. p. 141. Grutero 363, 2 suppeditavit Gutensteinius (e ms. tum Metelli, tum Smetii) (e Grut. pendent Suaresius Praen. p. 91; Volpi 9 p. 191; Cecconi p. 189, Petrini p. 368 n. 43).

5 om. Lig. (Visc. et Vat. 24). — MILIT Bod. Borgh., MIL Smet. Pigh. Lig. (Vat. 20'). — 7—9 FIDELIS FRATRI OPTIMO | PROCVLVS Smet. Pigh. Lig. (Vat. 20'), quod utrum ex errore descriptoris natum sit an ex interpolatione Ligorii potest dubitari, unum esse exemplum tamen certo demonstrat; FID (hoc vocabulo adscripto ad v. 6) | FRATRI·OPT | B·M | PROCVLVS Grut., ubi quae variant ab exemplo Smetiano debentur fraudi Gutensteinianae.

2958 *in un marmo che sta nella chiesa di S. Lorenzo della terra di Cave* CECC.

OSSA
L · VALERII · L · F · POL ·
PRIMI · MILITIS · COHOR
VIII · PR
L · MATINIVS · T · F
HYMENAEVS · SODALI
SVO · FECIT

Cecconi p. 188 (inde Petrini p. 385 n. 108).

2959 basis magna marmorea. In agro Praenestino Anagniam versus refossa a. 1734 VVLP. *Fu trovata pochi anni sono presso la Madonna del Rifugio, e si conserva nel palazzo baronale* CECC. Ibi extat.

TELEGENIAE · NOBILI
MATRI
PIENTISSIMAE · ET
urceus M · BETTIO · CONSTAN *patera*
TI · PATRI
BETTIVS · EFFICAX
EVOC · AVG · FECIT

Descripsit de Rossi, contuli ipse. Volpi 9 p. 179; Cecconi p. 92; Petrini p. 385 n. 2.

7 PROC (pro EVOC) Volpi et Cecconi.

2960 fragmentum magni lapidis rotundi. In via Praenestina ad B. Virginis aediculam *vulgo del Refuggio* primo fere lapide ab urbe Praeneste BOCCI (inde *sulla via pubblica fra Palestrina ed il Piglio* NIBBY minus accurate). Rep. presso *la Madonna del Ristoro* CECC. Nunc Praeneste in hortis Barberini.

TIO · P · F · ANI · VARO
*pr*ef · FABR · PRAEF · COHORT · GERMAN
*pr*aeF · EQVIT · TRIB · MIL · LEGIONIS · V
· P · ANI · VARO · Q · PR · PONTIF · PR · QVINQ ·
CAPITVLI · HERNICO *sic*
· · · · · · ET SIBI · FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse post Mommsenum. Primus descripsit d. 9 Iun. 1738 advocatus Stephanus Mocci qui communicavit et cum Muratorio (sched. XIX, 227) et cum Ficoronio, hic rursus misit et Gorio (cod. Maruc. A 6) et Muratorio (sched.), unde edidit Muratori 771, 3 et 2049, 4; ex eodem exemplo pendet etiam Guarnieri sched. Pisaur. f. 38'. Deinde ex lapide Cecconi p. 94; Zaccaria *istituzione antiquario-lapidaria* lib. 2 cap. 1, 3 (ed. 1793 p. 122), qui exemplum a Compagnonio sibi missum delineavit; Petrini p. 369 n. 45. Ex Mur. repetivit Nibby *analisi* 1 p. 383. Orelli 125.

1 in. non fuit |NIO, potest fuisse |TIO. — 4. 5 *q(uaestor), pr(aetor), ponti(f(ex), pr(aetor) quinq(uennalis)* Varus fuerat in oppido Hernicorum Capitulo, quod memorant chorographi Strabo 5 p. 238 et Plinius 3, 63, item liber coloniarum p. 232. De loco, ubi fuerit Capitulum, ex hac inscriptione nihil discimus; cf. huius corporis vol. X p. 590.

2961 sub Praeneste *in una vasca vicino alla Madonna in contrada Loreto* CIC.; *sta murata ad una vasca in contrada Loreto terreno appartenente al conservatorio Antonelli* BON. Frustra quaesivimus Stevenson et ego

TTIO · CN · F · TRO
TI · VIENNESI ·
praef FABR · BIS · EX
*testam*ENTO · EIVS · /// TER
ETIO · LXL

Cecorchia misit Henzeno, idem exhibet in schedis, Bonanni ms. bis.

4 in fine CSTR Cic. in schedis, A·CSTER idem in exemplo ad Henzenum misso, TR Bonanni altero loco, qui omittit altero. — 5 fin. LXL Cic in exemplo misso ad Henzenum et Bonanni altero loco, LXI idem altero et Cic. in schedis.

2962 Praeneste in ecclesia S. Petri.

RVF
LEG
LEG
DEIOTARI

Suaresius Praen. p. 281 (inde Muratori 711, 2; Vulpi Lat. 2 p. 193, Petrini p. 368 n. 41). Suspecta.

2963 rep. anno 1778 Praeneste *nel sito dell' antico foro* (cf. ad n. 2934).

imp. caesar. xvnti 759
cn. cornelius L. *valerius*
*s*V *f* · C · ATEIVS *c. vibius*
IMP · CAESAR · XXIIX 760
M · AIMILIVS · LEPIDVS *l. arruntius*
S V F · *l. nonius asprenas*
IMP · CAESAR · X*Xix* 760
Q · CAECILIVS · M*etellus a. licinius nerva*
suf. . . lucilius. longus

Servavit Petrini, qui edidit ipse p. 324 n. 4 et communicavit cum Marinio ms. Vat. 9127 f. 268, unde hic edidit Arv. p. 21, et cum Lanzio ms. mus. Florent. vol. 45 ut vol. 36, 4. Supplevit Cardinali *atti dell' accad. pont. d'arch.* 2 p. 225. Henzen huius Corp. vol I p. 474 n. XIII.

2 in. VI traditur, correxit Henzen. — 3 fin. XXIIX·I Lanzi. — 3 fin. : 2 fin. X Lanzi. — Ut in fastis Capitolinis, ita hic quoque una cum consulibus quoquoque anno perscriptus erat numerus tribuniciae potestatis Augusti.

Non separavi a fragmentis fastorum coloniae, una cum quibus repertum est.

2964 'quaedam alia marmorum fragmenta inscripta nominibus magistratuum coloniae Praenestinae effossa sunt una simul cum fragmentis fastorum . . .; unum horum paullo inferius integrum referam' FOGG. p. X. — Locum non adscripsit auctor Marini; 'Fogginius edidit mutilam' adscripsit Marinius.

	M · ATELLIVS · Q
	C · RAECIVS · II VIR
LIVS ·	C · VELIVS AED
· ACCIVS //// VS ·	M · VALERIVS · Q
*ge*RMANICVS · CAESAR ·	DRVSVS · CAESAR QVINQ
VASSIVSV · A ////	I COMINIVS · BASSVS · QVINQVENNALI
PVNIC/VS · LIG · II · /IR	ORDINE · EX · S · C PRAEF
MANILEI · POST · AD	M · PETRONIVS · RVFVS
s · MINVS · QVIN	C · DINDIVS · CN · EGNATIVS AED
\\\RIVS · AED ·	C · IVC /// RVFVS · C · THORENAS · Q
X · TRVTTIDI ///	CN · PON ///// /S · FLAMEN II vir
C · CAECILIVS ///	///// GVSTI
PETRONIVS · RVF II · VIRI	CVR /// SVRA
NSTACILIVS · AED	MARCVS RAECIVS · CORDVS · Q ·
/// ORIVS · II · VIR	L · PETISIVS · POTENS · C · SALVIVS
/// IVS AED ·	C · DINDIVS T · LIVIVS · R
/// ICIVS	L · AIACIVS · ARRIVS · C · CF

Haec omnia exhibet Marini ms. Vat. 9127 f. 59 nescio a quo descripta. Partem, id est v. 5 integrum et paginae dextrae vv. 6—12, edidit Fogginius *fasti* (1779) p XII, qui memoravit praeterea paginae sinistrae v. 13. Ex Foggino Petrini p. 324 n. 3 et Orelli n. 3874.

Paginae duae in apographo Mariniano alibi (potissimum v. 1—4) accurate distinguuntur, alibi (potissimum in fine) inter se confunduntur; distinxi ego ut potui, quamquam ipsam inscriptionem ex parte inaequaliter dispositam fuisse non negaverim.

I, 5 CAESAR vocabulum ad paginam dextram trahunt auctores. — 7 nomen corruptum, ut alia complura, quae corrigere iam non licet. — 8 pro AD scr. AED. 9 pro QVIN scr. QVINQ. — 11 lego *sa*X·TRVTT*e*DI*us*. — 13 hunc versum solum (praeter v. 5) ex pagina intuenti sinistra memorat Foggini his verbis: 'in alio fragmento nomen legitur Petronii Rufi cum titulo II vir'. — II, 6 COMINVS (sine praenomine) Fogg., fortasse errore typothetae. — 9 DINOIVS Fogg. — 10 LVCIVS (pro IVC/[illegible]) Fogg — 11. 12 repraesentavi exemplum Marinianum, Fogginius edidit CN·PONTIVS·RVSTICVS·FLAMEN | CAESARIS·AVGVSTI, p. X citat CN·PONTIVS RVSTICVS FLAMEN AVGVSTI (omisso CAESARIS) — 11 om. Fogg. — 13 fortasse ex paginae prioris vocabulo II·VIRI ultima littera huc trahi debet, ut sit L. CVL*leo* (cf. n. 2266, I, 9) vel simile quid. — 15 fin. SALVI' traditur.

V. 1 continebat nomina quaestorum duorum. vv. 2—4 continebant vel continent nomina omnium magistratuum (duovirorum, aedilium, quaestorum) unius anni. Insequenti anno pro duoviris creatos esse quinquennales, quinquennalitatem autem a Praenestinis Germanico et Druso Caesaribus esse oblatam colligitur ex v. 5. Caesarum loco qui quinquennalitatem Praeneste exercebant *praefecti* duo recensentur in pagina dextra vv. 2—8. Verba *quinquennalis ordine ex s. c.*, adscripta ad nomen alterius ex praefectis Marci (?) Cominii Bassi, tamen sine dubio ad utrumque referri debent et coniungi cum *praef.*; sed quid eis significetur, obscurum est. Sequuntur nomina aedilium (v. 9) et quaestorum (v. 10) eiusdem anni. Vv. 11—13 occupant nomina duovirorum anni novi; alter ex eis appellatur *flamen*, at fidei est textui Fogginiano, *Caesaris Augusti* sive, quod malim, *[divi Au]gusti*. Aedilium huius anni nomina videntur excidisse, nisi notam Q v. 14 corruptam sumere mavis. In vocabulis corruptis *Marcus Raecius Cordus* duo nomina quaestorum latent (*M. Raecius* aliquis est etiam n. 2982 v. 3). Vv. 15—17 rursus videntur continuisse fastos unius anni integros. — Paginae intuenti sinistrae vv. 2 seq. videntur superesse ex fastis annorum complurium (quinque vel sex), per quos quaestores Praeneste non facti sint vel certe non in has publicas tabulas relati (cf. n. 2968). Fortasse haec pars tabulae scripta erat ante v. 5 et ita explicandum, quod eius anni, quo Germanicus et Drusus fuerunt quinquennales, reliqui magistratus, item magistratus annorum insequentium scripti sint spatio artiore. — Aetas horum fastorum est ultimum Augusti tempus vel, si reieceris lectionem Fogginianam II, 12, primum Tiberii.

2965 traditur una cum n. 2963.

SEDATVs *quaest*
LVS · II · VIR
A E D
AVIVS · MVSCA Q
*germ*ANICI · F · II · VIR · QVINQ II
SSDATVS · PR
VS · AED
QVaEST

Servavit Petrini p. 324 n. 4 et apud Marinium ms. Vat. 9127 f. 266 et Lanzium ms. mus. Florent. vol. 46 et vol. 36, 4.

5 significantur Nero et Drusus Germanici filii aut ambo aut alter ex eis; eorum loco qui praefecti fuerunt, perscripti erant in v. 6, unde pro PR videtur corrigendum esse PRAEF. — 6 QVEST Petr. cum Mar., QVAEST Lanzi.

2966 *tavola di marmo lunga un palmo e mezzo, e due larga; fu scoperta poch' anni addietro presso il sito dell' antico foro Prenestino, vale a dire dentro la vigna Bellezze* CECCONI. Praeneste in muro vineae Bellezze, nunc apud me MAR. Apud Borgiam PETRINI. Ex museo Borgiano fragmentum complexum particulas versuum 1—6 transiit in museum Neapolitanum; duo fragmenta maiora (pars intuenti sinistra, et ex parte intuenti dextra vv. 5—13) extant Romae in repositis musei Lateranensis.

DOLABELLA · *IIvir*
ROTANIVS · A*ed*
M · SAMIARI*VS* · Q · *f l* AVIVS · QVA*est*
C · MESSIENVS · *P* · CORNELIVS · II*vir*
SEX · CAESIVS · *L* · NABBIVS *aed*
Q · CALEIVS · *C* · SERTORIVS · QVA*est*
C · SALVIVS · *T* · LVCRETIVS · II · *Vir*
L · CVRTIVS · *C* · VIBIVS A*ed*
STATIOL*ex p* · *C* · CASSIVS · QVA*est*
M · PETRONIVS · QV*inq*
Q · ARRASIDIVS · *aed*
T · APONIVS · QVA*est*

Haec omnia descripserunt Cecconi p. 27; Marini ms. Vat. 9125 f. 267; Petrini p. 325 n. 5; repetivit Henzen syll. n. 7164. Ex particulis quae extant Neapolitanam descripsimus Mommsen inscr. Neap. 6337 et huius corporis vol. X n. 1866 (cf. add. p. 972), Fiorellius catal. mus. Neap. n. 1554, ego; fragmenta Lateranensia descripsit Detlefsen, alterum ex his (id quod intuenti est a dextra) recognovi ipse.

Quae perierunt, dedi inclinatis. — 4 Q·FLAVIVS Petr. supplemento in textum recepto. — 7 fin. QVA Mar. Petr., QV Cecc. — 8 primam litteram iam fractam pro T habuit Detlefsen, errore, cum reliqui omnes habeant C. — 11 fin. *qu(inq)*. supplevit Henzen *Neue Jenaische allgemeine Literaturzeitung* ann. VI n. 63 (15 Mart. 1847).

Huius fragmenti aetas non est certa, sed vix multum diversa a n. 2964 et 2965, his fortasse paullo superior. — Notabile est magistratus omnes hic cognominibus carere praeter solum duovirum v. 2.

2967 fragmentum tabulae marmoreae rep. anno 1864 effossionibus institutis loco dicto *le Quadrelle*. Nunc Praeneste apud Cicerchiam.

SABIN · Q
NVE
ER II · VIR
ELIVS · RVFVS · ASD
CIVS · VALER · Q · 5

Descripsimus Stevenson ex lapide, ego ex ectypis compluribus. Henzen edidit *bull. dell' Inst.* 1865 p. 66 ad ectypum missum a Cicerchia (d. 26 Apr. 1864) et ad apographum Scognamiglii.

In hoc fastorum fragmento omnes magistratus habebant cognomina adscripta. — 5 lege *Valer(ianus)*.

2968 fragmentum tabulae marmoreae. Praeneste in aedibus Fiumara.

M · DECVMIVS L · FERLIDIVS
C · PACCIVS C · NINN
C · ALBINIVS SEX · PO
SSX · CAPIVAS C · M
C

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Cicerchia ms.

Supra utrum fracta sit an integra, non constat.

Si pertinuit ad eosdem fastos ad quos n. 2664 seq., his annis bina tantum magistratuum paria Praeneste creata esse oportet, scilicet duoviros et aediles.

2969 traditur una cum n. 2963.

C I
VS · Q · SPID
VS · CELER · SI
NVS · A

Servavit Petrini p. 324 n. 4 et apud Marinium Vat. 9127 f. 266. Huius Corp. vol. I p. 474 n. XIII

Nolui separare a n. 2963 et 2665, quibuscum exhibet Petrini tamquam eiusdem lapidis fragmentum (*'altro frammento'*, *'terzo frammento'*). — 2 potest esse *q(uaestores)*, 4 *a(ediles)*.

2970 Praeneste in duobus epistyliis quae extant loco antiquo a sinistra et a dextra ingentis absidis sive hemicyclii nunc inserti palatio maiori Barberinorum, litteris evanidis.

//EC · POP//////////TIN *FA*/ COER · ET SIGNA RESTIT

Recognovi ut potui. Viderunt sine dubio omnes qui Praeneste adierunt, sed descripserunt pauci. Primus exhibet Suaresius Praen. p. 86, haec enim est, quamvis non solum verba corruperit Suaresius, sed etiam locum male significaverit, extare enim dicit 'in columna prope palatium principis'; ex Suaresio repetivit Pennazza ms. Alter et aliquanto melius, praesertim in latere dextro, Cecconi p. 49. Petrini p. 323 n. 2 (ex hoc verba repetivit Nibby *viaggio* 1 p. 294; item Marocco 6 p. 68). Huius corporis vol. I n. 1135.

Partem sinistram sic exhibet Suaresius Q·EX·S·C·POPVL...VI... (si quidem etiam haec ultima eo spectant, nam non distinguit inter partes sinistram et dextram Suaresius), ...EX SC....TIN... Cecconi, ...EC POP· ....TIN Petrini; ego vidi ea quae supra dantur litteris rectis, reliqua adscivi ex Petrinio. Punctum inter C et P certum est; post C·P periisse litteras inter decem fere et quindecim, post TI unam (scilicet N Petrinii) in ea praesenti adnotavi.

In parte dextra ....RESTITVIT ERAT. . Suar., FA...COER·ET TIGNA·RESTITIT Cecc., FA·COER·ET·SIGNA·RESTIT Petr., ego vidi quae dedi litteris rectis, FA.. (nunc ante COER nihil litterarum superest) adscivi ex Cecconio et Petrinio, sive potius ex solo Cecconio, nam in talibus inscriptionibus etiam accuratissimi auctores a prioribus pendere solent; spatium tribus litteris aptum est. In fine nihil periit.

Lectio supra recepta si vera est, legendum erit *[d]ec(uriones) pop(ulusq(ue)) Praenestin(us) fa[c(iendum)] coer(avere) et signa restit(uere)*.

2971 in margine tabulae marmoreae, ut mensae SMET. Praeneste in palatio episcopi SMET, *nella canonica* COL. — S. l. GRVT. 129, 8.

DECVRIONES · POPVLVSQ

P. Sabinus Chis. f. 128 (inde Sieder cod. Mut. f. 33), Smetius ed. 13, 2 (inde Grut. 195, 8), a quo etiam habuerunt Manutius cod. Vat. 5231 p. .. et Panvinius Vat. 6035 f. 131' et Ligorius ms. Neap. lib. 35 p. 212 (in Smetii ms. Neapolitano desideratur). Columna ms. f. 158 ex Ursini sched. per Gutenstenium habuit Gruterus et edidit 129, 8, sed adiunctam ad n. 2900. Ex Grut. 195, 8 Suaresius Praen. p. 86; Cecconi p. 35, Petr. p. 330 n. 17.

Dedi exemplum Smetii, DECVRIONES S·POPVLVSQ Sab.; DECVRIONES | POPVLVSQ, in duos versus distribuens, Col.

2972 basis marmorea. Rep. in agro Praenestino qui vulgo S. Pani dicitur GIORG., rep. (in monte Praenestino) *nel territorio di San Pietro* ... Praeneste in vinea Rodi CECC. Anno 1818 inlata in museum Vaticanum FEA. Ibi extat (*giardino della pigna*).

P · ACILIO · P · F · MEN
PAVLLO
IIIIII · VIR · AVG · Q · COL ·
AED · II VIR
FLAMINI · DIVI · AVG
CVR · ANNONAE
CVR · MVNERIS · PVBLICI
CVR · KAL ·
CVLTORES · IOVIS
ARKANI
REGIO · MACELLI
PATRONO · DIGNISSIMO
L · D · D · D ·

in latere intuentibus dextro.

DEDICATA · V · IDVS
MAIAS
ARRIANO · ET · PAPO
COS (a. p. Chr. 243)
CVRANTE · TI · CL · . .
VITALE · IIIIII
VIR · AVG

Inscriptionem frontis descripsi de Rossi ..., cognovi ipse. Haec solam edidit Gori in praefatione ad Donii inscriptiones a. 1731 p. XII (inde Mur. 181, 7), cui dederat Io. Baro... Inscriptionem lateris addidit Giorgi al P... erit. Baron. a. Chr. 243 (inde hanc Sa... schol. critica in Murat., act. acad. Rom. Transtibur. III, 1804 p. 68, qui ... Casanat. et frontis et lateris inscriptionem habet, item utramque dederunt Cecconi p. 12, Petrini p. 317 n. 11; Fea *fasti* p. LXII n. 13, Orelli 2491 cum adnotatione Henzeni, qui ...

Inscriptionem lateris propter locum incommodum conferre non potui. — 3 ARIAND Cecc. — 4 COSS Giorg. Cecc. — 5 TI·CL... Fea et Bern., TI... Giorg. Cecc., ...CL... Petr.

Cultores Iovis Arkani regio macelli eidem sunt qui supra n. 2937 appellantur *amatores regionis macelli cultores Iovis Arkani*. Iuppiter Arcanus praeterea memoratur n. 2852 v. 17.

2973 in cippo fracto fuisse ex Ligorio refert BORGHESIVS, unde ipse coniecit fuisse inscriptionem in latere cippi cuius frons perierit. — Praeneste IVC. SMET. In agro Praenestino ALC. — S. l. (inter Praenestinas) SAB.

EXEMPL · DECR · Q · Q · CLVVIO · SILANO
Q · SER · F · L · SEPTIMIO · VALERIANO · Q · F
POSTVLANTE · CLAVDIO · MARONE · VTI · LOCVS
AD · STATVAM · PONENDAM OPTIMAE · MEMORIAE
VIRO QVONDAM FILIO AELI · AVG · LIB · ANATELLONTIS
PII AMANTISSIMI REIPVBLICAE NOSTRAE
PLACVIT ET IN HONOREM ANATELLONTIS
SEMPER ET VBIQVE PROCOMMODIS REIP
IN MEMORIAM AELI MABHIDIANI OP
LOCVM AD STATVAM PONENDAM FILIO ELECTIONI IPSIVS DARI

Iucundus Ver. f. 169, Magl. f. 110 (inde per Gorium Murat. 571, 5); P. Sabinus Chis. f. 128, Alciatus Fenc f. 78', ex communi fonte. Ex eodem fonte derivatus est textus interpolatus quem exhibet Smetius ms. Neap. p. 148 (inde Manutius orth. 716, 4; ex hoc Ligorius Taur. vol 14), apud Waelscapplium f. 97, ed. 80, 11 (unde Grut. 389, 8), ubi dicit se ab aliis accepisse. Ex Grutero Suaresius Praen. p. 84; Cecconi p. 99; Petrini p. 330 n. 16.

Dedi qualem exhibet Iucundus. — 1 EXEMPLVM Sab. — 2 F post SER om. Sab. — SEPTIMO Sab. — Q·F Iuc., Q·S Sab., P·F Alc. — 3 VT Alc. — 5 QVOND Sab. — ANATELLVNTIS Alc. — 6 PII om. Sab. — REIP Alc. — 7 ANATELONTI Sab., ANATELLVNTIS Alc. — 9 MARIDIAMI Alc., MARIDIANI Sab. — QVI pro OP Sab. — 10 DARE Sab. — Smetii textus hic est. *Exempl. decr. q. f* | *q. iunio* [IVNIO ed., non ms.] *silano* (*syllono* ed.) et | *l. septimio. valeriano. cos* | *postulante. claudio. marone* | *uti. lucus*, ('sic' addit ms.; *locus* ed.) *ad. statuam. ponendam optimae. memoriae viro. quond* [QVOND ed.] *filio. aeli. aug. lib. anatellon.* | *amantissimo. reipublicae. nostrae* | *placuit. et. in honorem. anatellontis* | *semper. et. ubique. de rep. optim. mer* | *et. in. gratiam claudi. maronis* | *lucum* ('sic' addit tam ms. quam ed.) *ad statuam ponendam* | *ad. electionem. ipsius. arbitr. dare.* Haec sincera putavit etiam Borghesius ann. inst. 1819 p. 64 (inde Henzen syll. 7166) = opp. 5 p. 223 (ubi iure contradixit Henzenus).

Laborat caecis hiatibus; de iusta restitutione desperandum. — Vv. 1—2 videntur nominari magistratus, ex quorum relatione hoc decretum factum est. Deinde haec intelleguntur: *postulante Claudio Marone, uti locus ad statuam ponendam* (hic videtur excidisse nomen Aelii Mabhid?iani) *optimae memoriae viro quondam filio Aeli Aug(usti) lib(erti) Anatellontis, pii* (?), *amantissimi reipublicae nostrae* (inserto detur vel plura), *placuit, et in honorem Anatellontis* (Aug. lib.) *semper et ubique pro commodis reip(ublicae) nostrae excubantis, simul* — haec vel similia exciderunt — *in memoriam Aeli Mabhidiani optimi quondam iuvenis*?, *locum ad statuam ponendam filio electione* ipsius *dari*.

2974 ... lapis marmoreus. Praeneste ... E ruinis monumenti cuiusdam via Praenestina anno 1779 effossus MARIN. Locum ... dicit VISC. Extat in valle Frattinia.

M · ALBINIVS · M · F · MEN
AED · II · VIR · II · VIR · QVINQ
AVG · MAG · AVGVST · DESIGN
VALERIA · CALLISTO · VXOR

in parte aversa
N · XX

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Per... p. 361 n. 25 (inde Henzen 6093), Marini ... Vat. 9127 f. 284 a canonico Praenest... Marino; E. Q. Visconti Paris. 9697 f. 61.
Pars aversa nunc latet.

2975 extat loco antiquo incisa intra ... pariete camerae ex lapide quadrato ..., ut mihi videbatur, tofaceo secundum ... de qua camera (nunc piazza Savoia n. 6 ...) me *bull.* 1881 p. 207) accuratius verba ... Marucchi (*bull.* l. c. p. 252).

M · ANICIVS · L · F · BAASO · M · MERSIEIVS · C
AEDILES · AERARIVM · FACIENDVM · DEDERVNT

Descripsi. Ad ectypum delineata est *bull. inst.* 1881 p. 207. Cicerchia et Bonanni ... rant Henzeno mense Aug. 1872. De ... memorat Marucchi *notizie sul martire S.* ... *pito* (1874, p. 21.

Puncta quadrata sunt, L in v. 1 acutior quam in v. 2. Ingens aedificium, cuius ... erarium hoc non fuit nisi pars, aetati S... attribuit Nibby *analisi* 2 p. 501; et ... litteratura inscriptionis.

2976 Praeneste in horto Nicolai Antonii SVAR. f. 257. in domui] Colitza horto seu vinea torm adscripsit ad f. 262.

M · ANTISTIVS ...
IIIIIVIR · Aug fecit sibi et
PLASTORIAE
ET · LIBERTis
POSterisq

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 257; exemplum paulo diversum legitur scriptum manu ignota (eadem quae sola servavit n. 2962) inter Suaresiana cod. Vat. 9140 f. 262 Suaresio missum a cardinale Barberino a. 1661.

1 ANTISTI, 5 PO f. 262.

2977 basis marmorea FIC. Praeneste paucis abhinc annis rep. GVD. Inter Praenestinas, loco non adnotato ANON.

M · AVRELIO · AVGG · LIB
AGILIO · SEPTENTRIONI
PANTOMIMO · SVI · TEMPORIS
PRIMO · HIERONICAE
SOLO · IN · VRBE · CORONATO
DIAPANTON · AB
IMPP · DOMINIS · NOSTRIS
SEVERO · ET · ANTONINO · AVGG
PARASITO · APOLLINIS
ARCHIERI · SYNODI · IIIIII · VIR · AVg
HVIC · RESPVBLICA PRAENESTIN
OS · INSIGNEM · AMOREM · EIVS · ERGA
CIVES · PATRIAMQVE
POSTVLATV · POPVLI · STATVAM
POSVIT · D · D

Gudius ms. 665, 3. 3, ed. 108, 5 'ex autographo Francisci Stelluti Fabrianensis'; Anonymus Barberinianus f. 244 (inde Suaresius Praen. f. 28 [errore typographi 36] neglegenter; ex hoc Mur. 859, 1; Ficoroni de larvis p. 42 auctore non laudato, pessime; Vulpi 9 p. 171, Cecconi p. 190, qui citat etiam Gudium; Petrini p. 315 n. 8). Orelli 2627.

10 fin. AVG Gud. ms., AVG Gud. ed., A Anon. — 14 POSTVLATO Gud. ms. — 14 fin. ST Anon. — 15 alteram D om. Anonym. — O parvas dedi ex Anonymo.

M. Aurelio Augg. lib. Agilio Septentrioni, pantomimo sui temporis primo, hieronicae solo in urbe coronato diapanton ab impp. dominis nostris Severo et Antonino Aug(ustis), parasito Apollinis, archieri synodi, (se)vir(o) Aug(ustali) cet. Eiusdem pantomimi titulus positus a Lanuvinis est supra n. 2113.

2978 lapis triennio elapso repertus in vineis seminario Praenestino sub Colle Arcus addictis, me inducente fuit repositus in musaeo perillustris Stephani Fantoni PENNAZZ. Praeneste in viridiario Fantoniorum BIANCH. Rep. *in quella contrada del territorio Prenestino che dicon Boccapiana*, deinde apud Cecconium CECC. *Nel mio atrio* PETR. Ibi extat.

C · AVRVNCEIVS C · f.
COTTA
COLONIS · INCOLIS · HOSPITIBVS
ADVENTORIBVS · SERVISQVE
EORVM
LAVATIONEM · EX · SVA · PECVNIA
GRATVITAM · IN PERPETVO m dedit

Descripsit de Rossi. Paulo pleniorem descripserunt Pennazza ms. qui exhibet bis; Bianchini cod. Ver. 363 f. 60; Cecconi p. 79. Talem qualis nunc est dedit Petrini p. 332 n. 22.

Quae perierunt dedi inclinatis. — 1 C · AVRVNCEIVS · C · Penn. Bianch., C · AVRVNCL... Cecc. — 3 HOSPITI Bianch., HOSPITIB.. Cecc., HOSPITIBVS Penn. — 4 SERVISQVE, 6 cum v. 4 coniungit Penn. — 7 INPERPETVO etiam Petrini.

2979 Zagaroli in Annunciata IVC., Zacharoli SAB. In aede S. Mariae de colle in castro Zagaroli prope Praeneste ALC. Zagaruoli, tertio a Praeneste lapide, extra oppidulum in ecclesia monasterii, allatum ex nymphaeo quod sub radice montis fuit, ubi adhuc fons pulcherrimus SMET. In coenobio Franciscanorum conventualium SVAR. GIORG., prope portam coenaculi fratrum min. conventualium muro affixum MAR. Ibi frustra quaesivit DE ROSSI.

C · AVRVNCEIVs c. f
COTTA
COLONIS · INCOLIS · HOSPITibus
ADVENTORIBVS · SERVISQVe
EORVM
LAVATIONEM · ER · SVA · PECVNIA
GRATVITAM · IN · PERPETVOM · DEDIT

Iucundus Ver. f. 121, Magl. f. 179 (inde per Gorium Mur. 470, 9); ex Iucundianis, sed meliore exemplo quam nostri codices Iucundi, P. Sabinus Marc. f. 147', item codex Corvisierii nunc Berol. A 61 e p. 35; aliunde puto Alciatus Feae f. 181'; Smetius ms. Neap. p. 16, ed. 10, 3, ubi dicit exscripsisse Pighium; item a Pighio puto habuit Lipsius ms. f. 1'. Ex Smetio ms. sumpserunt ut videtur Panvinius Vat. 6035 f. 180 et Manutius Vat. 5241 p. 51, orth. 667, 23 (ex hoc puto Caesar Orlandius de urbis Senae antiquitate, fortasse etiam Ligorius Taur. vol. 9, ex quo rursus repetiverunt Gudius ed. 76, 2 et Vulpi 9 p. 260); ex Smetio ed. Grut. 181, 4, qui citat etiam Orlandium (ex Grut. Vulpi 8 p. 302). Solos vv. 4—7 descripserunt Suaresius Vat. 9140 f. 256; Giorgi sched. Casanat.; Marini Vat. 9127 f. 272. Orelli 3326.

Versuum divisionem antiquam retinet praeter alios etiam Sabinus, nisi quod v. 5 cum v. 4 coniunxit, non retinent Iucundus et Alciatus. — 1 AVRVNCEIV Alc. Smet. ms., AVRVNCEIVS Smet. (ed.), ARVNCEIV.. Sab., ARVNCEIVS Iuc., AVRVNCEIVS correctum in ARVNCEIVS cod. Corv., AVRVNCVLEIVS Lips., ARVNCEIVS · C · F... Lig. — 3 HOSPIT Alc. Smet. Lips., HOSPITIBVS Sab., HOSPITIVM cod. Corv., OSPITIVM Iuc. — 4 SERVISQV Smet. Lips., SERVISQ. Giorg., SERVISQVE reliqui. — 7 IMPERPETVOM Iuc. (Ver., non Magl.) Sab. Suar., IMPERPETVA cod. Corv.

Notus est L. Aurunculeius Cotta C. Caesaris in Gallia legatus, qui periit anno 700 (Caes. b. G. 4, 22. 5, 24 seq.); hunc in mente habuerunt Panvinius et Lipsius, cum ille in n. 2979 v. 1 pro AVRVNCEIV Smetii vel Pighii exhibuit AVRVNCVLEIVS, hic AVRVNCVLEIVS; eodem consilio nescio quis in ipso Smetii codice Neapolitano inter C et R adscripsit signum ', quo ad additamentum aliquod in margine adiciendum relegaret, sed id additamentum desideratur. — *Auruncceius* et *Aurunculeius* nomina licet ad eandem stirpem redeant, tamen non minus diversa sunt quam *Herennius* et *Herennuleius*, certe aetate Ciceroniana et sub primis imperatoribus (cuius aetatis sunt hi tituli) non potuerunt adhiberi promiscue, nec quidquam indicat hunc civem Praenestinum ad legatum Caesaris occisum a. 700 stirpe vel affinitate pertinere.

Simillimi sunt tituli Teramenses huius Corp. vol. IX n. 5074. 5075.

2980 tabula lapidis Tiburtini. Praeneste rep. anno 1774 *nel sito dell' antico foro* [cf. ad n. 2934] PETR. Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat (*Gall. lap.* Dii I)

C · CAESIVS · M · F
C · FLAVIVS · L · F ·
DVOVIR · QVINQ
AEDEM · ET · PORTIC
D · D · S · FAC · COER
EIDEMQ · PROB ·

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Est huius corporis vol. I n. 1140 et in tabula Ritscheliana 93 a. Petrini p. 330 n. 10; E. Q. Visconti cod. Paris. Lat. 9097 f. 23 et 47, cod. 7 f. 76; Marini ms. Vat. 9127 f. 258, Arv. p. 62 Garrucci syll. n. 1492, qui dicit se descripsisse.

Hoec primis annis coloniae Sullanae videtur esse attribuenda. — Caesii in inscriptionibus antiquioribus Praenestinis adhuc nulli reperti sunt, complures reperiuntur in inscriptionibus aetatis imperatorum.

2981 Praeneste in S. Petri SVAR., in basilica Castri Praenestini PENN., *nella chiesa di S. Pietro del Monte* PETR. Praeneste in palatio Principis MAR. Nunc frustulum ex v. 4—7 extat Praeneste in aedibus Sbardella.

VENANDI · STVDIOSO
TI · CLAVDIO · NICOSTRATO
IIIIII VIR · AVG · QVINQ · PERPETVO
COLLEG · FABR · PRAENESTINOR
ANNEIA · PROCILLA · COIVX ET
CLAVDII · NICEPHORI ANTE
PROCVLVS · ET · ANNEIANVS
FIL

Suaresius Praen. p. 88 (inde Volpi 9 p. 179; Mur. 519, 4); Pennazza ms.; Cecconi p. 30; Petrini p. 319 n. 15; Marini Vat. 9130 f. 225. Frustulum quod lineis circumscripsi v. 4—7 nuper descripsit Stevenson.

Quae inclinatis dedi, non viderunt Cecconi et Marini, nec magis ea vidit Petrini, licet ea exhibens in textu supplementis non distinctis, servaverunt igitur soli Suaresius et Pennazza, vel potius solus ille, nam Pennazza potest eum adhibuisse. — Vv. divisionem neglexit Pennazza. — 1 STVDioso, 2 NICOStrato Cecc. — 3 QVINQVE Penn. — 4 PRAENEST Penn., PRAENEstinorum Cecc. — 5 ANNIA Suar. Penn. — PROCILIA Cecc. — COIV Mar., CONIux Cecc., CONIVX Suar. Penn. Petr. — 6 NICEPHORI Mar. — 7 ANNEIAnus Cecc. — 8 habent Suar. Pennazz., om. reliqui.

In parte aversa fragmenti quod hodie extat

ENAN

legi auctor est Stevenson. — Priores auctores ad partem aversam tabulae non videntur adtendisse.

2982 duo fragmenta eiusdem tabulae marmoreae, ut conieci ipse, confirmavit ectypis conlatis Gattius; alterum (*a*) extat Praeneste *casa Bernardini*; repertum esse *in una vigna presso l' antico foro Prenestino* Vinc. Cicerchiae narravit Alphonsus Bernardini; — *b* Praeneste 'ad me dono attulit vir praestantissimus Thierschius' AMAT.; nunc extat Romae in horto aedium Camuccini (*via della Maschera d' Oro* n. 21).

a

SEX · DECIM
MAGISTR
M · RAECIVS · M
L · VOLVMNIVS
L · ANNIVS · L · L · DI
M · ALFIVS · ↄ K

b

CI · II · VIR
MAGIST
ANTNVS · MVSSETI
PTVS · MARCI
VS · BRITTIAE
DOMITI

a descripsimus ego et Stevenson. Ad ectypum missum a Vinc. Cicerchia edita est *notizie degli scavi* 1883 p. 49.

b descripsit Bormann, recognovit Gatti ea quae dantur litteris rectis. Paullo pleniorem habet Amati ms. Vat. 9742 f. 23.

2983 Praeneste in pavimento ecclesiae cathedralis VAT. 9140.

DINDIVS C f.
fACIVND

Servavit manus mihi ignota cod. Barb. 29 ... et apud Suaresium Vat. 9140 f. 257'.

Praecedunt tam in codice Barb. quam apud Suaresium versibus tribus litterae vel potius litterarum contignationes informes, quae videtur pertinere ad inscriptionem aliquam medii aevi.

2984 *a* [Praeneste] in aedibus Agapiti Cens. SVAR.; *nel palazzo baronale* CECC. p. 1... MAR. Nunc desideratur. — *b* et *c* extant in aedibus olim Petrinii. — Omnia fragmenta reperta esse *nella contrada di Quadrelle* ait CECC., ubi ea coniuncta exhibet p. 81; quod exiguae auctoritatis est, cum fragmentum *a* multo ante Cecconium in oppidum Praenestinum adlatum sit, potest tamen verum esse. — Coniungit Cecconius p. 81 cum hac inscriptione (vel certe ita ad eam adiungit, ut fragmentum eiusdem inscriptionis) fragmentum editum infra n. 3016, sed errore ut puto, nam litteras inscriptionis n. 3018 aetatem antiquiorem referunt quam partes superstites (*b* et *c*) huius n. 2984.

a *b* *c*

C · FLAVIVS · C · F · PI
FACIENDAM
SCRIBERETVr

Haec omnia exhibet Cecconi p. 81 (inde Petrini p. 332 n. 23). Particulam *a* exhibet Suaresius Vat. 9140 f. 281 manu aliena, Cecconi p. 102, Marini ms. Vat. 9096 f. 3 ... visu, a prioribus de Rossi inscr. christ. n. 773. Particulas *b* et *c* descripsi ego p... de Rossium.

In parte aversa extabat fragmentum ... aetatis labentis editi infra p. 349

2985 fragmentum tabulae marmoreae ... in agro Praenestino *presso Colle Dodde* ... Nunc pars extat Praeneste apud Sbardel...

Q · FLAVIVS . . . .
M A O IATER . . .
P L A E T O R I A . . . .
Q · FLAVIVS · Q . . . .

Descripsit Dressel ea quae supersunt. ... rem Cecconi p. 68 (inde Petrini p. 357 ...

2986 Praeneste AKERBL. — Locum non indicat VISC.

. . . . gEMINIVS · L · F · C · D . . . .
. . . . qVADRIGA · FACIVN . . . .

E. Q. Visconti sched. Paris. 7 f. 23; Akerblad descripsit et communicavit cum Amatio, inter cuius schedas Vaticanas reperimus scriptam ... solitario una cum n. 2859 et 3082, ab Amatio Borghesi, qui misit Labusio d. 4 Iul. 1817.

1 fin. C·D] D·I..., 2 fin. FACIV.. Visc.

2987 tabula marmorea litteris evanidis. Lavici in Latio (significatur Valmontone, cf. supra p. 275) DON. Valmontone *nel cortile del palazzo Doria in faccia alle scale* PETR. Ibi adhuc. In pariete ubi hic lapis et alii infra edendi n. 3317. 3334. 3362. 3366. 3416. 3418. 3423 extant, scriptum est, repertos eos esse anno 1736 in fundo dicto *la Cavalla*; quod cum hic certe titulus innotuerit ante annum 1766, exiguae auctoritatis est. Cf. etiam ad n. 3416.

L · HERENNIO L · F
MEN · COSSVTIANO
DECVRIO ADLECTVS
CVRIA · PRAENESTE
ANNORVM · XVIII
vixit · ANNIS · XVIII

Descripsit de Rossi. Donati 254, 5 acceptam a Monsacrato, e quo habuit etiam n. 3033 (ex Don. Orelli 3743); Petrini p. 333 n. 34 (ab hoc puto Marini Arv. p. 34, auctore non laudato); Marocco mon. *dello stato pont.* 3 p. 116; Bertarelli *Labico* (Romae 1645) p. 33, pessime.

3 COSSVLTHANO Don., COSS·HAM... Marocc., COS.. ANO Petr. Marin. — 4 in. ante CVRIA periisse aliquid significat Petr. — 5 Rossius non vidit nisi ...ML; VT·ANNIS·XVIII Don., VIXIT·ANNIS... Marocc., totum versum om. Petr. cum Marinio.

2988 tabula marmorea litteris pessimis. Praeneste in aedibus Petri de Pacificis, rep. a. 1733 VVLP., similiter CECC. Romae in bibliotheca Vaticana MAR. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap.* suppl. incert.).

M · IVNIVS · M · F
MAIOR
ARCHIMIMVS
APOLLINIS · PARASIT
POSIT *sic*
POSTVMIA · Ɔ · L · CYDILLA

Descripsit Henzen. Vulpi Lat. 6 p. 179 (inde Petrini p. 366 n. 22), Cecconi p. 76 (inde Henzen n. 6186); Marini ms. Vat. 6125 f. 363.

6 CYDILIA Vulp., CIDILIA Cecc.

2989 tabula marmorea. Praeneste apud Petrum Fentonum ANON., similiter BIANCH. PENN. Praeneste apud loci dominos FABR., errore ut videtur. Apud Cecconium CECC. CHAVPY. Extat in aedibus olim Cecconiis.

SEX · MAESIO · SEX · F · ROM · CELSO · PRAEF
FABR · III · Ɔ · LEG · IIII · MACED · Q · AED · II · VIR · FLAMIN ·
DIVI · AVG · SORTILEGO · FORTVNAE · PRIMIGENIAE
SEX · MAESIVS · ECHIO · LIB · FECIT · SIBI · ET
SEX · MAESIO · CELERI · FILIO · SVO · ET · MAESIAE PINOE CONIVGI ET
SEX · MAESIO · POTHO · CONLIBERTO POSTERISQVE SVIS

Descripsit de Rossi, contulimus Mommsen et ego. Anonymus Barberinianus f. 246 (inde Suaresius Praen. p. 281; ex hoc Vulpi 6 p. 127); Fabretti 668, 522; Bianchini Ver. 353 f. 60; Pennazza ms. bis, Cecconi p. 65; Chaupy *maison d' Horace* 2 p. 376; Petrini p. 366 n. 44; Marini ms. Vat. 3127 f. 377. Orelli 2363.

5 pro PINOE Bormannus scribi vult EPINOE.

2990 magnus lapis calcareus. Praeneste prope conventum S. Francisci GIORG., *nel sito detto la Pescara* CECC. Extat eodem loco, extra Praeneste in regione dicta *la Pescara* in vinea principis Barberini.

c. magulnius C · F · SCATO · Q
OS · VIGLIAS
*rest*ITVENDA · E · C · C

Descripsi. Giorgi sched. Casanat.; Cecconi p. 24 (inde Petrini p. 346 n. 68); Cicerchia ms. et ann. inst. arch. 1835 p. 67. Huius Corp. vol. I n. 1133. Garrucci syll. n. 1430.

1 nomen suppletum ex n. 2606. — 3 Mommsenus (huius corp. vol. I) putat agi de porta, viglias esse vigilias, et significari excubitoria.

2991 basis marmorea. Praeneste ante ianuam S. Rocchi SVD.; sub Praeneste in via publica SMET. ms.); Praeneste in via qua Albam itur PIGH. SMET. (ed.), eundem locum significantes. *Nel casino* ANONYM., *nel giardino baronale* CECC. ibique extat.

A · MVNIO · A · FIL
MEM · EVARISTO
SPL · EQ · R · PAT · COL ·
OMNIBVS · HONOR
MITIOR · FVNCTO · OB
INSIGNEM · EIVS · EDITION
MVNERIS · BIDVI · POPVLO
POSTVLANTE · BIGAM
PLACVIT · AEQVEST · STATVA ·
DECRETO · ORDINIS · SVM
ORNARI
L · D · D · D

Descripsit de Rossi, contuli ipse. Budaeus apud Metellum Vat. 6039 f. 332; Pighius Berol. f. 164 (ab hoc puto Lipsius ms. f. 17', saturnal. sermon. lib. I cap. 18 [ed. 1585 p. 44], ubi ipse Pighius inducitur hanc inscriptionem verbo tenus referens); Smetius ms. Neap. p. 148, apud Waelscapplum f. 116', ed. 66, 5 (inde et ex schedis Scultetl, qui vidit, Grut. 440, 1), ubi dicit accepisse se ab aliis; Ligorius Neap. 36 p. 218, Taur. 17; Panvinius Rom. p. 647; Borghini ms. p. 143; Anonymus Barberinianus f. 246; Suaresius Praen. p. 22 (inde Vulpi 6 p. 168); Cecconi p. 29; Petrini p. 317 n. 12. Orelli 3054.

3 *spl(endido) eq(uiti) R(omano)*, 5—11 *ob insignem eius edition(em) muneris bidui, populo postulante bigam, placuit aequest(ri) statua decreto ordinis eum ornari.*

2992 basis marmorea. Rep. Praeneste una cum n. 2667. 2603 sub aedibus Al. Arenae ibique extat.

L · NIVELLIO · L · F ·
MEN · PRISCO ·
HARISPICI · ALLECTO
latus INTER · DECVRIONES *patera*
L · NIVELLIVS
EPIGENES · ET
CORNELIA · IANVARIA
FILIO PIISSIMO
L · D · D · D

Recognovi. Cicerchia ms. et apud Henzenum ann. inst. arch. 1855 p. 66. Legitur etiam in actis ministerii pontificii commerciorum.

2993 in via Praenestina rep. prope Praeneste.

F · OFFI . . . . .
IIIII · *Vir aug* . .

Servavit Cecconi p. 16 (inde Petrini p. 324 n. 33).

Ab utraque parte fractam repraesentat Cecc.

2994 Praeneste. 'Annis elapsis in colle qui nunc vulgo *Colle Martino* appellatur, eruit dum vineam foderet colonus subter ingentia murorum rudera ille quae valli prominent Sardoniae' PENNAZZ., similiter CECC. — Locum non indicat MARVC.

C ORCIVI
. . SAVFEI
PR · ISD
DVVM
SAVFE
D

Pennazza ms. bis, Anonymus inter schedas Gorii cod. Marucell. A 256 f. 23; Cecconi p. 26 (inde Petrini p. 334 n. 20).

1 C om. Maruc. — 2 in. litteram periisse a nullo auctorum indicatur. — SAVFE Maruc. — 5 SAVFE Cecc., SVFP .. Maruc., SVFF Penn. — 6 habet solus Pennazza.

1. 2 Orcevii et Saufeii passim reperiuntur in titulis liberae urbis Praenestinae, nulli reperiuntur in titulis Praenestinis aetatis imperatoriae. — 3. 4 vix puto hoc titulo significari Orcevium et Saufeium praetores eosdemque duumviros Praeneste fuisse, nam *duumviri* pro *duoviri* alienum est a titulo illius aetatis, sed quid subsit nescio.

2995 Praeneste *nella prima strada* BVD., retro palatium in quadam domo inserta parieti MET., iuxta hospitium publicum SMET. — Tibure LIG. p. 182, Aletrii LIG. p. 252.

SEX · POMP*eius* . .
TRIB · MIL · II · *vir* — *damen*
DIVI · AVG · NERONIS *caesaris II vir quinquennalis* a. p. C 51/54
PRAEFECTVS · TESTA*mento* . .
POMPEIA · MVMMI
ex quo SVMMA · PORTICVM · MAR*moribus ornavit*
TRI · ALBARIO · ADIECTA
QVINQ · PASSV

Quinquies descripta est, primum a Budaeo apud Pingonium f. 23 et apud Metellum Vat. 6039 f. 352'; deinde ab ipso Metello Vat. 6040 f. 42'; tum a Smetio, in cuius ms. Neap. desideratur, sed qui in ed. 13, 1 dicit se vidisse (a Smetio puto habuit Ligorius qui exhibet ms. Neap. lib. 22 p. 265, unde repetita est in huius corporis vol. X n. 723* inter falsas, et interpolatam ib. p. 186), postea ab auctore Borghiani ms. p. 151: denique ab Anonymo Barberiniano f. 544 (inde Suaresius Praen. p. 62 edidit neglegenter, correxit in erratis libro adiectis, ex hoc Vulpi Lat. 8 p. 175). Ex Smetio ed. Grut. 172, 2 (in ed. 2 adhibitae esse dicuntur schedae Ursini); ex hoc et a Suaresio Cecconi p. 171; Petrini p. 327 n. 15. Recensuit Buecheler de Ti. Claudio Caesare grammatico (Elberf. 1856) p. 48.

1 in. EX Met., EX Anon. — POME Met., POM Anon. — 2 ai Met. Smet., ai Bud. Borgh. Anon. — 2 uIvI Grut. ed. 8 errore typographico. — NERONI Smet. — 5 MVMMII Borgh. — 6 in. littera ante V apud Smetium videtur esse S dimidiata, quam errore pro C habuit Ligorius exhibens p. 522 CVMMA; SVMMA reliqui. — MAR Smet., MAR Anon. addens 'vid. esse R', MAE Bud., MAE Met., MA Borgh. — 7 CRI Smet., quod *crypta* explicat Buecheler p. 18, TRI Met., FR·I Anon., TRE Bud., TRI Borgh.; quid subsit, non liquet, Mommsenus coniecit in lapide fuisse ERE et supplendum [*op*]*ere albario* (cf. Vitruv. 7 c. 3; Plin. 36, 177). — V. 8 scriptum fuisse in margine ex apographis Metelli et Anonymi Barberiniani intellegitur. — QVINO Anon. — Apices v. 6. 7 habent Smetius et Anonymus Barberinianus. — Ligorii exemplum interpolatum (p. 186) hoc est: *sex. pompei . . . . quir | trib. mil. IIvir quinq | divi aug. neronis proc. et | praefecto a testamento | pompeia. mummia. pia | aedem porticum | et aram | d. d.*

Sex. Pompeius testamento opus aliquod publicum fieri iusserat, Pompeia Sex. filia Mummi uxor adiecta de sua pecunia perfecit et fortasse amplavit. In supplementis vv. 2. 3 secutus sum Buechelerum, v. 6 Mommsenum.

2996 Praeneste in summo templo SMET. (ms.), in pavimento cathedralis SVAR., similiter BVD.; in *Santa Maria* LIG. (Vat.).

D · M
T · POPILIO · IV · LIB · EPITVNCHA*no*
IIIIII · VIR · AVG
BANAVSVS · LIB · ET · HER*es et*
SIBI · LIB · LIBERTABVS · POST*erisque*
EOR · OSSA · TIBI · BENE · QVIESC*ant*

Quattuor exempla extant, primum Budaei apud Metellum Vat. 6039 f. 352 et apud Pingonium f. 85'; alterum Smetii ms. Neap. p. 125, apud Waelscapplium f. 57, ed. 80, 12 qui in editione dicit habuisse se ab aliis, quod exemplum sequuntur tam Manutius orth. 618, 11 quam Ligorius Vat. 3034 f. 12', Taur. vol. 14 et Panvinius Vat. 6035 f. 23' et f. 72; tertium Borghiani ms. p. 151; quartum Suaresii Praen. p. 20 qui laudat Gruterum, sed praeterea aliud quoque exemplum ex lapide sumptum vel etiam complura ante oculos habuisse videtur. Interpolata, culpa sine dubio Gutenstenii, legitur apud Gruterum 427, 7 qui laudat Smetium et Metelli schedas.

1 om. Smet. — 2 in. T] L Borgh., om. Bud. — IV Smet. (Neap. Waelsc.), MI Bud. Borgh. Suar., M Smet. (ed.). — LIB Bud. Borgh. Suar., L Smet. — 4 BANAVSVS Bud. Suar., qui refert alios habere BAKLATVS, alios BANATVS (hoc ex Grut.), B..ANAVSVS Borgh., BANA·VS Smet. (Neap. ubi manus aliena, Gutenstenii fortasse, puncto inter A et V substituit litteram T), BANAVS Smet. (Waelsc. ed.[1]), BANATVS Grut. interpolatione, DANAVS Panv. f. 72 cum Ligorio Taur. coniectura. — 6 TIBI] MIC Grut. itemque Suar., sed ex Grutero.

1) In autographo Smetii nunc Leydensi, ex quo edito expressa est, paullo maius spatium interesse inter BANA et VS mihi rettulit Boissevain.

2997 basis magna marmorea. Rep. Praeneste d. 1 Febr. 1867 *nella vigna del sig. Teofilo Scavalli Borgia nella contrada S. Rocco o Madonna della dell' Aquila* BONANNI.

PVBLICIAE · L · F
SIMILI
MAGISTRAE
MATRIS METVT *sic*
M · AEMILIVS · M · F
VLPIANVS
VXORI
SANCTISSIMAE
D · D · D

Recognovi. Bonanni apud Henzenum *bull. dell' Inst. arch.* 1867 p. 183.

2998 sine loco, sed inter Praenestinas.

E TERT · RVFVS · DVO
DVO
RVFVS ·
VS · LACVS TVRC ·
SERNENDA · M · E
PROBARVNT

Suaresius Vat. 9140 f. 222 manu ut videtur aliena (repetivit additis supplementis ipse Suaresius in eadem pagina et rursus f. 231').

Exhibui ut traditur. Vv. 2. 3 fortasse male repetiti sunt ex v. 1 fin. — 4 fortasse LACV PVRGando; 5 [*viam vel plateam sternendam*

2999 *nella vigna de' Colizi vicino a S. Maria dell' Aquila, in quella parte dove dicono fussero le habitationi di Palestrina antica* BARB.

L · SAVFVS
C · FE · IDENATIVS ET
PR · RESTITVE

Legitur in codice Barb. 22, 142 manu ignota.

Exhibui ut traditur. — 1 fortasse SAVFEIVS vel SAVFIVS. — 2 *Feidenatius* nomen redit infra n. 2135; ET fortasse corruptum ex L·F — 3 PR crediderim non suo loco collocatum esse a descriptore coniungendumque cum vv. 1. 2 ut Saufeius et Feidenatius praetores opus aliquod restituerint.

3000 Praeneste extra urbem (extra portam quae Albam ducit PIGH.) ante sacellum quod est prope castellum aquarum SMET. eodemque fere verbis PIGH. Praeneste in ecclesia ad S. Luciam SVAR. f. 812'. 'Adhuc proiectus extat lapis ante divae Luciae templi fores' PENNAZZA. — S. l. SVAR. f. 235

C · SAVFEIVS · C · F
M · SAVFEIVS · L · F
PONTANES
AID · EX · S · C

Quattuor exempla videntur extare, primum quod reperitur apud Smetium ms. Neap. p. 1 ed. 13, 3 (inde Grut. 122, 3), ubi dicit se vidisse, quocum consentiunt Pighius Berol. f. 1 et Panvinius Vat. 6032 f. 28 et Manutius Vat. 5546 fasc. 2 p. 40, alterum Borghiani p. 152, tertium autographum Suaresii Vat. 9 f. 248'; quartum reperitur inter eiusdem Suaresii schedas f. 535 graphio exaratum manu mihi videbatur aliena. Pennazza ms. vidisse, sed verba sumpsit ex Grutero; ex G etiam Suaresius Praen. p. 38, Vulpi Lat. p. 175; Cecconi p. 88; Petrini p. 341. Huius corp. vol. 1 n. 1142.

1 in. C] L Suar. 842' (fortasse recte Suar. 535. — SAVF-FIVS Suar. 235. (pro C), deinde F om. Suar. 235. — Smet. cum suis, ET Borgh., E Suar. 2 Suar. 248'. — 3 PONTANES Borgh. et tam f. 235 quam f. 848', PONTENVS Suar. suis; illud verum est; uterque Saufeius nomen habebat Pontani. — 4 AED Borgh. reliqui. — EX·S·C Smetius cum suis, Borgh., IIXG· Suar. 848', EX Suar. 23

3001 lapis calcareus litteris bonis temporis liberae reip. Extra Praeneste *sotto il muro della macchia di S. Francesco* CIC. Extat eo loco in foramine moenium urbis, humi.

L · SAVFEIVS · C · F · FLAC*cus*
Q
VIAM · STERNENDA*m*
D · S · S · CVRAVIT

Descripsi. Cicerchia ms. et in epistula data d. 13 Oct. 1855, unde repetiverunt Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 57 et Mommsen huius Corporis vol. I n. 1138.

1 F post C omisi ego calami errore, habet Cic.

3002 lapis calcareus, Praeneste in aedibus Fiumara.

M · SAVFEIVS · M · F · RVTILVS
C · SAVFEIVS · C · F · FLACVS Q
CVLINAM · F · D · E · S · C · EISDEM
Q · LOCVM · EMERVNT · DE
L · TONDEIO · L · F · PVBLICVM
EST · LONGV · P · CXLVIIIS
LATVM · AF · MVRO · AD
L · TONDEI · VOSSV · P · XVI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Est in tabula Ritscheliana LIII A et huius Corporis vol. I n. 1143. Primus descripsit Akerblad qui communicavit cum Amatio, inter cuius schedas Vaticanas repperimus in folio solitario scriptam, ab Amatio Borghesius et ab hoc Henzen, qui edidit mus. Rhen. nov. ser. vol. 5 (1847) p. 464, syll. n. 6004 cum add.; Cicerchia ms.; Garrucci syll. n. 1455.

3 culinam *f(aciendam) d(e) s(enatus) s(ententia) c(uraverunt)*. — Tam Saufeii quam Tondeii saepius reperiuntur in inscriptionibus liberae Praenestis.

3003 tabula marmorea. Praeneste rep. a. 1781 PETR. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Dii II).

M · SCVRREIVS · FONTINALIS
SACERDOS · FORTVNAE · PRIMIG · LECTVS · EX S C
IIIIII · VIR · AVG · CVR · SEVIR · QVINQ · PERP · DATVS · AB
IMP · HADRIANO · AVG · COLLEGIO · FABR · TIGN
CVM · SCVRREIO VESTALE · FILIO · SVA · PECVNIA · FECIT
LOC DAT D D

Descripsit Henzen. Marini Vat. 9125 f. 217, Arv. p. 18 (inde Orelli n. 2163); Petrini p. 327 n. 11 et apud Marinium Vat. 9127 f. 858; E. Q. Visconti ms. Paris. 7 f. 124.

M. Scurreius Fontinalis, sacerdos Fortunae Primig(eniae) lectus ex s(enatus) c(onsulto), (se)vir Aug(ustalis), cur(ator) sevir(um), quinq(uennalis) perp(etuus) datus ab imp. Hadriano Aug. collegio fabr(um) tign(uariorum) cet.

3004 tabula marmorea. Praeneste PIGH. SMET. Praeneste apud Petrum Paulum Borgiam SVAR. In viridiario Fonteiorum BIANCH. *Altre volte conservata nel pavimento della chiesa cattedrale, che ora ritengo presso di me* CECC., in parte priore narrationis errans. Extat in scalis aedium olim gentis Cecconiae.

C · SEPTIMIO
C · F · PVP · SEVERO
PATRON · MVN
T · SENTIDIVS · T · F
PAL · IVLIANVS
AMICO · OPTIMO

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Habent Pighius Luzac. p. 154, Smetius ms. Neap. p. 146 (inde Panvinius Vat. 6036 f. 72), apud Waelscapplum f. 57, ed. 65, 8 (inde Grut. 467, 8) ubi dicit habuisse se ab aliis; Suaresius, qui vidit, cod. Vat. 5140 f. 252, cod. Barb. 30, 162 f. 25; Bianchini cod. Ver. 353 f. 60; Cecconi p. 35; Marini Vat. 9127 f. 266'; Petrini p. 318 n. 13. Ex Grutero Suaresius Praen. p. 25; Vulpi Lat. 8 p. 170 auctore non laudato.

1 in. C nunc deest, habent Pigh. et Smet., omisit iam Suar. — 2 PVB Pigh. Smet., male.

Hunc esse Septimium Severum, ad quem Statius dedit carmen silv. 4, 5, coniecit Gudius (ad Grut. ed. 2); quod potest verum esse, praesertim cum amicus Statii rus habuerit in agro Hernico (Stat. silv. 4, 5, 36), a quo Praeneste non longe abest. Possis etiam conicere, municipium cuius patronus fuit Septimius Severus, non Praeneste esse, sed aliquod ex municipiis Hernicorum.

3005 Praeneste rep. a. 1772.

C SVLPICIVS C
EQVO · P · EXORN
CIO DAIHNIANO PAT
APPTERIVIIO ET CISI
CATIONEM DEDIT DEC
POPVLO · X S ·

Delineavit manus ignota et imperita apud Marinium Vat. 9130 f. 216 (inde edidit Marini Arv. p. 635).

1—4 *P. Sulpicius C.* [*f*] . . . *equo p(ublico) exornatus* . . . *cum C. Sulpi*[*c*]*io Da*[*p*]*hniano pat*[*re*] (ita restituit Bormann); 4 [. . . *kal.* vel *non.* vel *id.*] *Ap*[*riles*] *Ter*[*tu*]*l*[*l*]*o et C*[*l*]*emente cos.*] (a. p. C. 125), ut agnovit Marinius, 5. 6 [*ob cuius dedi*]*cationem dedit de*[*curionibus denarios tot*], *populo (denarios) s*[*ingulos*].

3006 tabula marmorea eruta anno 1743 e pavimento basilicae S. Mariae Maioris Romae, cessit marmorario, postea Florentiae apud Rinuccinios MAR. Ibi extat.

*S*VLPICIAE · SERGI · FIL*iae* . . .
MAGISTRAE · MATRI*s matutae*
*s*OLATO · PVBLICE · EI · SEPVLTVS *ae loco decreto*
*d*ECVRIONVM · OB · HONOREM · EI *habitum*
QVOD · SOLA NOVO EXEMPLO · HONO*r*
*u*LPIA · M · F · SABINA · MATER · ADEMPT
CLVSO · AB EADEM · REPVBLICA PR*aestitutorum*
*ho*C · MONVMENTVM · A SOLO · CVM · AEDIFICIIS · ET · T*aberna maceria*
*c*IRCVNDATVM · TESTAMENTO · FIERI · PRAEC*epit* . . .*ter. sulpiciae*
*M*ARITO · SVO · QVOD · NE · DE NOMINE · EXCEDAT · S*ed* . . . *et marili et*
*au*RELI · ERASINI · GENERI · SVI · ET · AVRELIORVM · ER*asini f. et* . . . .
*N*EPOTVM · SVORVM · ET · SVLPICI · QVINT
*li*BERTIS · LIBERTABVSQVE · POSTE*risque eorum*

Recognovit Bormann descriptam olim ab Henzeno. Galletti *del vestarario della santa romana chiesa* (1758) p. 45. 46, cum quo communicavit Ios. Garampi; Marini inscr. chr. ms. (cod. Vat. 9071) p. 56, 4 (inde Mai script. vet. nov. collect. V p. 215) e schedis abbatis Tanini.

Stemma hoc est:

Sergius Sulpicius . . . . ∪ Ulpia M. f. Sabina
|
Aurel. Erasinus ∪ Sulpicia Sergi fil. magistra Matris Matutae
|
Aurelii Er. . . . (v. 12)

Hanc inscriptionem non esse urbanam, sed ex municipio aliquo suburbano vel colonia Romam esse adlatam apparet. Praenestinis interposui propterea quod nomen eius sive municipii sive coloniae videtur coepisse a litteris PR (v. 8 fin.); accedit quod magisterium Matris Matutae memoratum v. 3 notum est etiam ex titulo certe Praenestino n. 2957, cum praeterea magistras Matris Matutae Corani tactum tituli (Corp. X, 6611 cf. 8416) dederint; denique Aurelius Erasinus maritus Sulpiciae memoratus v. 12 fortasse non diversus est ab Erasino Aug. l., cuius nomen inscriptum est in tegulis repertis Praeneste infra edendis. Quod basilica S. Mariae Maioris, unde prodiit haec inscriptio, non longe abest ab ea porta urbis Romae, qua ducit via Praeneste ferens, ei rei non multum tribuerim.

In parte aversa tabulae extabat, cum reperta est, (et fortasse hodie quoque extat, sed muro tectus) titulus sepulcralis paene integer (editus et a Gallettio l. c. et ab Ang. Mai vet. scr. nov. coll. V p. 215) positus a Theophylacto vesterario et Theodora vesterarissa Sergiae et Bonifatio filiis; additur donavisse Theophylactum et Theodoram 'ecclesiae sce Dei genetricis virginis Mariae' fundum aliquem situm in territorio Nepesino. Theophylactum illum et Theodoram satis constat vixisse anno p. C. fere 900 (cf. *Neues Archiv* IX p. 518). Huius tituli incidendi causa puto tabulam Romam in ecclesiam S. Mariae Maioris adlatam esse et fractam.

3007 Praeneste in pavimento aedis cathedralis BVD.; inter Praenestinas BORGH.

ꝓ M
VS THREPTVS
aedituus? AEDIS OPIS FECIT SIBI ET
SVIS LIBERTIS
libertis BVSQVE POSTERISQVE
EOR ∘

Budaeus apud Metellum f. 362 et apud Pingonium f. 63', Borghini ms. p. 150 (inde per Huelsenum Iordan *Topogr. d. St. Rom* I, 2 p. 365 not. 73).

1 om. Met. — ꝓ Borgh., D Ping. — 6 adiungit ad v. 5, EORVM pro EOR ∘ Bud.

3008 Praeneste ad porticum Fortunae.

L·TONDEIVS·L·F·M·N·M·MAGVLNIVS·Sp·F·M·N·SCAto

Servavit Iucundus Ver. f. 108 (ex Iucundo, sed paullo aliter quam codex Veron., P. Sabinus Marc. f. 046').

Pro L·F·M·N traditur LIMN, pro MAGVLNIVS traditur MAGVLINVS. — In fin. SEIMNSCA Iuc., LEIMNCA Sabinus; cognomen supplevi ex n. 2066. 2086. — Tondeium et Magulnium praetores hunc titulum posuisse crediderim.

3009 Lavici in Latio DON., *nel territorio di Valmontone* GALL., in vinea Galeotti in agro oppidi Valmontone (sic videtur) CHAVPY. — Frustra quaesivit STEVENSON.

P · VALERIVS · P · L
MANES · MAGISTER
QVINQVENNAL
COLLEGI · FABRORVM
TIGNVARIORVM
LVSTRI XIII
P · VALERIVS ALCIMVS
PATRONVS
INDVLGENTISSIMVS FeC
DIS MANIBVS

Donati 931, 2, cui descripserat Monsacratus; manus ignota inter Gallettiana cod. Vat. 7926: Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 166, hic solos vv. 1—6 eosque litteris cursivis et singulos versus continuans.

1 P·F Chaup., P E Don — 2 MANES, 3 QVINQVENNALIS, 5 TIGNARIORVM Chaup. — 6 LVSTRIS Don. Gall., AVGVSTI Chaup., ibi desinens. — 7 dedi secundum Gallettium, P·VALERIVS | ALCIMVS M NECIS, in duos versus distribuens, Don. — 9 INDVLCENTISSIMVS Don. — FIC Gall., FID Don. — 10 DVS Gall.

3010 tabula marmorea. Reperta *alle Quadrelle casale di Pelestrina verso Cave e Valmontone* SVAR. f. 251 de fragmento *a*; contra in colle arcus repertam fecit PENNAZZA. Pelestrinae SVAR. f. 253 de fragmento *b*. Ambo fragmenta Praeneste in palatio principis viderunt GIORG. et CECC. *Esiste nel suo atrio* PETRINI de particula ea, quam dedi litteris rectis, ea hodie quoque extat in domo Petrini.

a b
M · VASE|NIVS · CLARI · L · |TI R A N |NVS
AMPHITHEAT|RI · PARTEM · DIMI|DIAM · IN · SO|LO

Descripsit de Rossi, recognovi ipse particulam superstitem, scilicet ea quae dantur litteris rectis. Fragmentum maius (a) legitur in schedula anonyma missa ad Suaresium et adservata inter Suaresiana cod. Vat. 9140 f. 251, cui adscripsit Suaresius et alia (ut fragmentum *b*, et diem 6 Mai. 1658; fragmentum minus legitur in schedula inserta codici Vat. 9140 f. 253 manu amanuensis, cui adscripsit Suaresius diem 7 Mai. 1661, et manu Moronii in cod. Barb. 29 115 fragmentum maius ut videtur memorat etiam Pennazza ms. ('tabula sculpta nella *Amphiteatrum Praenestinum*'). Utramque fragmentum exhibent Giorgi sched. Casanat.; Vulpi 9 p. 171 ex additamentis ms. ad librum Suaresii; Cecconi p. 70 (inde ut videtur Nibby *viaggio* 1 p. 301 Chaupy *maison d'Horace* II p. 317. Particulam eam quae extat, sed paulo pleniorem (1 ... VARENVS, 2 AMPHITHEATRI PAR...) exhibet Petrini p. 326 n. 0.

1 LIS Chaupy; sed interpunctionem post L litteram enotavit Giorgi. — TRANI Moron. TRAN| reliqui. — 2 DIMIDIAM Vulp. — SOL| Suar. Moron. Vulp., SO| Giorg. Cecc.; AB·IN·SOLO om. Chaup.

Patroni huius Vareni Tyranni, M. Vareni Clari, titulum scriptum a. p. C. 21 habemus hoc Corp. vol. X n. 1333.

3011 basis marmorea. Praeneste LIG. COL. GRVT., ibidem ubi est n. 3014 BVD., *nel casa* AMON., *nel giardino baronale* CECC. Extat in hortis Barberini.

D · VELIO
TROPHIMO
SEVIRO
AVGVSTALI
CVRATORI
MVNERIS
PVBLICI
DECRETO
DECVRIONVM
POSTVLANTE
POPVLO

in latere intuentibus sinistro

cura|*NTIBuS*
sat|*TORINO*
|*APRILE* IIVIR

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Solam inscriptionem frontis exhibent Budaeus apud Metellum Vat. 6039 f. 359 et apud Pingonium f. 83; Ligorius Neap. 35 p. 913; Columna n. f. 167; Anonymus Barberinianus Vat 9140 f. 916. Et frontis et lateris inscriptiones Borgh. ms. p. 140; Gruter 483, 9 cui misit Gutenstenius ex schedis Ursini; Suaresius Praen. p. 26 (et Vulpi 9 p. 106), ubi citatur Gruterus, Cecconi p. 72; Petrini p. 318 n. 44. Orelli 3923

Vv. 9 seq. nunc perierunt. — 9 DECVRIONV Col. — 10 POSTVLANTI Bud., POSTVLANT Col. Anon. — 11 POPVLI Col., POPV... Anon., POPVLO·F·F Suar. — Addit haec S·P·P·P, D·D duobus versibus Lig., S·P·P·P etiam Gruterus, unde sine dubio repetiverunt Suaresius Cecconius Petrinius. Haec Budaeo, Columnae, Borghinio, Anonymo Barberiniano ignota non dubito quin debeantur interpolationi Ligorii, nam Gutenstenius quoque litteras S·P·P·P non ex apographo ipsius Ursini, sed ex Ursini Ligorianis sumpsisse potest. Voluit ut puto Ligorius *s(tatuam) p(ecunia) p(ublica)* *p(oni) p(lacuit) d. d.*, quibus verbis finitur inscriptio una cum nostra adservata et a Ligorio eadem pagina relata n. 3014.

Inscriptionem lateris exhibui ut excepit de Rossi, nisi quod v. 1 fin. litteram S addidi ex apographo meo (NTIB/ Ross.); nunc primae cuiusque versus litterae latent in muro, quas non visas distinxi scriptura inclinata. Cum apographo Rossii consentit fere exemplum Petrinii (nisi quod v. 1 est ....TIB...) nec multum discrepat exemplum Borghinii (ubi est v. 1 STIB, 2 RINO, reliqua ut apud Rossium). nec plus viderat Ursinus; nam in v. 2. 3 exemplum editum Grutero non variat a Rossiano, quod autem in illo v. 1 est ...VII·R, id ortum sine dubio e interpolatione Gutenstenii. Plura exhibet Suaresius Praen., scilicet haec:

CVRANTIBVS
..... TORINO
ATRILE · II · VIR
VII · K
R TORIN .... VIR
APRILE

quae repetivit Cecconi. Sed haec esse ea ipsa quae habent reliqui nescio quo errore depravata apparet.

3012 *fragmentum lapidis calcarei triglyphis et rosis ornatum.* Praeneste in Torcioli vinea SVAR. (Vat.). In eadem vinea postea Palma nunc Scavalli hodie quoque extat.

Q · VETTIVS · T
PVLCHER ·

Descripsimus de Rossi ego Stevenson. Anonymus Barberinianus f. 963'; Suaresius Vat. 2142 f. 262', Praen. p. 277 (inde Muratori 1726, 7; Vulpi Lat. 2 p. 123; Cecconi p. 101; Petrini p. 320 n. 91); manus ignota (Itali cuiusdam) apud Gudium ms. 1022, 2 (inde Gudius ed. 339, 2). Marini Vat. 2127 f. 282'.

V. 2 initio mihi videbatur esse integer, Rossio et Stevensonio non item.

3012a hoc fragmentum triglyphis et rosis plane eodem modo, quo est n. 3012, ornatum praebet VAT. Praeneste, *si ritrova in una vascha nel colle dell' arco vicino a S. Gordiano* VAT.; in colle Arcus in vinea nunc Sebastiani Fantoni ed cuiusdam maceriae latus in muro infixo PENNAZZ. Rep. *nelle vigne di mia casa al colle dell' Arco* CECC.

TEDVSIVS · T
DVO · VIR

Manus ignota in folio solitario apud Suaresium cod. Vat. 2140 f. 269. Pennazza ms. bis; Cecconi p. 21 (inde et ex Pennazza Petrini p. 331 n. 19).

Dedi ad codicem Vatic.; 1 T · THEDVSIVS Penn., T · TEODVSIVS Cecc.; 2 DVVMVIR (DVMVIR Cecc.) FECIT (F Penn. altero loco) Penn. Cecc.

Hanc fragmenta eiusdem inscriptionis esse conicio, potissimum propter similitudinem ornamentorum.

3013 lapis Tiburtinus. Praeneste rep. *fra le ruine dell' antiche terme presso la chiesa della Madonna dell' Aquila, esiste nell' atrio di casa Ruchj* PETR. Extat eodem ut puto loco, in aedibus Fiumara.

Q · VIBVLEIVS · L · F
L · STATIVS · SAL · F
DVO · VIR
BALNEAS · EFFICIVND
AQVAM · PER · PVBLICVM
DVCENDAM · D · D · S ·
COERAVERE

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Est vol. I n. 1141 et in tabula Ritscheliana LIII a. Petrini p. 354 n. 26; Garrucci syll. n. 1493.

Est puto non multo recentior colonia deducta. — Ex sepulcris liberae Praenestinae urbis neque Vibuleii neque Statii ulli adhuc prodierunt.

3014 basis magna marmorea. Ad viam Praenestinam in antiquae civitatis ruinis nuper effossa PIGH. Sub Praeneste in vinea quadam SMET. (nuper effossa, add. WAELSC. 27). Praeneste in vinea quadam BVD., *in una vigna, ove furon trovate due inscrittioni d'una sustantia* (hoc fraude) LIG. *Nella vigna di M. Nocentio* COL. Praeneste *nel casino* (intellego *del principe*) ANON., *nel giardino baronale* CECC. Extat in villa Barberinia. — Tibure LIPS., errore. Tibure Romam translata SEBASTIANI *viaggio a Tivoli* p. 427.

CN · VOESIO ·
CN · FIL · APRO ·
QVAESTORI · AEDILI · II · VIRO ·
FLAMINI · DIVI · AVG · VI · VIRO ·
AVGVSTALI CVRATORI ANNON
TRIENNIO CONTINVO CVRAT ·
MVNERIS · PVBLICI · GLADIATORI · III
QVOT IS TEMPORE HONORVM CV
RARVMQVE SVARVM PLENISSIMO
MVNIFICENTIAE STVDIO VOLVPTATIB ·
ET VTILITATIBVS · POPVLI PLVRIMA ·
CONTVLERIT LVDVM ETIAM GLADI
ATORIVM · ET · SPOLIAR · SOLO EMPTO
SVA PECVNIA EXSTRVCTVM PVBLICE OP
TVLERIT · CVIVS MERITIS POSTVLANTE POPVLO
STATVAM PVBLICE PONI PLACVIT · D · D ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Habent Budaeus apud Metellum Vat. 9039 f. 352 et apud Pingonium f. 23. Pighius Luzac. p. 194 (e Pighio puto Lipsius ms. f. 17', qui praeterea Saturnalium sermonum lib. I cap. 19 [ed. Antverp. 1599 p. 99] ipsum Pighium inducit referentem huius inscriptionis vv. 9—19 et dicentem se vidisse); Smetius ms. Neap. p. 149 (inde Panvinius Vat. 6235 f. 91'; Manutius orth. 312, 2; Grut. 499, 12 "in Smetii ms. cod.", in ed. 2 citantur praeterea schedae Ursini et Pighii, ex Manutio Iacobonius de gente Caesia p. 68, fortasse etiam Ligorius Taur. vol. 14), apud Waelscapplium f. 97. 123'. 124', ed. 80, 9, ubi dicit se vidisse; Ligorius Neap. lib. 32 p. 214; Columna ms. f. 195. Borghini ms. p. 141; Anonymus Barberinianus f. 242; Suaresius Praen. p. 99 (errore typographi 37), ubi laudatur Gruterus, Pennazza ms., Cecconi p. 73; Marinius emendavit ad Gruterum suum nunc Vaticanum; Petrini p. 313 n. 3. Orelli n. 3539.

7 III om. Smet. (ed., non ms.), male. — 12. 13 GLADI|ATORVM Smet. (ms. Neap. et ap. Waelsc. 97. 123'), male. — 14 EXTRVCTVM Bud. Smet. (ed., non ms.) alii, contra lapidem.

Cn. Voesio Cn. fil. Apro, quaestori, aedili, (duo)viro, flamini divi Aug(usti), (sex)viro Augustali, curatori annon(ae) triennio continuo, curat(ori) muneris publici gladiatori (ter); quot is tempore honorum curarumque suarum, plenissimo munificentiae studio, voluptatib(us) et utilitatibus populi plurima contulerit, ludum etiam gladiatorium et spoliar(ium) solo empto sua pecunia exstructum publice optulerit, cuius meritis postulante populo statuam publice poni placuit. D(ecurionum) d(ecreto).

3015 tabula marmorea muro inserta; arcam lapideam faciunt GVD. CASS. SVAR., errore; nam ea tabula quae extat, nequaquam ex sarcophago desecta est. Praeneste rep. mense Nov. vel Dec. 1612, est ibi in horto Io. Petri Aloysii CASS. SVAR. *Nel palazzo baronale* CECC. Nunc in hortis Barberinis.

L · VRVINEIO · L · L · PHILOMVSO
MAG · CONL · LIBERT
PVBLICE · SEPVLTVRAE · ET · STATVAE IN FORO · LOCVS ·
DATVS · EST · QVOD · IS · TESTAMENTO · SVO · LAVATIONEM · POPVLO · GRATIS
PER TRIENNIVM · GLADIATORVMQVE · PARIA · X · ET · FORTVNAE PRIMIG
CORONAM · AVREAM · P · I · DARI · IDEM · QVE · LVDOS · EX · Is·d·b PER · DIES · V · FIERI · IVSSIT
PHILIPPVS · L · MONVMENTVM · DE · SVO · FECIT

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Gudius ms. 933, 2 (inde vv. 3—7 ed. 135, 9), qui laudat Ludovicum Petrum Luigi, id est dominum lapidis, et Cassianus a Puteo cod. Neap. V, E 10 f. 135, qui laudat Pietrasantam nescio quem, eodem exemplo corrupto, a quo pendet etiam Suaresius Vat. 9140 f. 144, Praen. p. 274 (a Suaresio Doni 9, 18; ex libro Suaresii Mur. 818, 4 et Vulpi 8 p. 127), licet dicat se descripsisse et re vera pauca quaedam emendaverit. Accurate excepta legitur manu ignota (Itali cuiusdam) apud Gudium ms. 1002, 1; apud Cecconium p. 22 (inde Petrini p. 399 n. 32); apud Marinium Vat. 2130 f. 224.

3016 repertam una cum n. 2984 sub Praeneste *nella contrada di Quadrelle* facit CECC. Extat (coniuncta cum particula inscriptionis n. 2284) Praeneste in aedibus olim Petrinii.

R · FECIT · IIS · ccIↃↃ ccIↃↃ ccIↃↃ
VE · DVOM · VIRI
pro BAEVNT

Descripsi post de Rossium. Ad ectypum delineavit Ritschl tab. LIII c (una cum litteris nonnullis ex inscriptione n. 2994). Cecconi p. 21 (inde Petrini p. 332 n. 93; Garrucci syll. n. 1428).

Cecconi ita adiungit ad n. 2284 ut videatur habuisse hanc et illam pro fragmento eiusdem inscriptionis. Sed in hac re puto erravit; nam litteras inscriptionis n. 3012 antiquiorem aetatem referunt quam paries superstitas inscriptionis n. 2284.

3017 fragmentum tabulae marmoreae litteris evanidis. Praeneste, rep. dicitur *alle Quadrelle nella vigna confinante a quella dove fu trovata la basilica di S. Agapito.*

praefectus urbanis ET DRVSI C*aesarum*
*testa*MENTO H · C

Descripsit Stevenson.

3018 fragmentum marmoreum fortasse epistylii litteris optimis. Praeneste rep. *alla cortina vicino alle carceri*, est ibi apud Sbardellam.

*c*AESARIS · ET

Descripsit Stevenson.

Ut n. 3917, ita haec quoque non ad ipsum aliquem Caesarem, sed ad magistratum aut reipublicae Romanae aut coloniae Praenestinae videtur pertinere.

3019 prope Praeneste, *affissa sul casino della prima vigna a destra del diverticolo che dalla Prenestina va a Quadrelle e a Valmontone.*

VS · SE · VIR · AVGVS*tal*
*funere p*VBLICO · DECVRION · DEC*reto*

Descripsit Stevenson.

3020 fragmentum marmoreum. Prope Praeneste ad viam veterem Praenestinam in vinea Marini (*la Caffarella*).

TER · TR · MIL
*decuri*R · SEVIR · AVG
*duo*VIR · QVINQ

Descripsi. Cicerchia ms.

3021 Praeneste in aedibus Barberini.

*gen*I · F · FABRVM
*a*ED · IIII · VIR *cap*
P A L L V M

Henzeno dedit Bonanni.

3022 Praeneste, loco accuratius non indicato.

locus HVIC SEPVLTVRAE
*dat*VS · EX · D · D · PVBLI*ce*

Bonanni ms.

3023 fragmentum tabulae crassae m. 0,48 rep. Praeneste *via degli arcioni, scavando presso il Ninfeo.*

ALTA
TVLA
DEC · L

Descripsit Stevenson.

3024 Praeneste rep. anno 1772.

CN
M
IIII VII
VGVS

Delineavit manus eadem, quae n. 3905, apud Marinium Vat. 9130 f. 219'. 220.

3 fuit fortasse IIIIIIVIR et 4 AVGVSTALIS.

3025 fragmentum infixum parieti casae alicuius retro aedem cathedralem via *delle scalette* ROSSI. Ego frustra quaesivi; non extare mihi dixit CICERCHIA.

QVI · VICI
N · VIII · KAL FEBR   25 Ian

Descripsit de Rossi.

2 agitur fortasse de sportulis distribuendis quotannis a. d. VIII kal. Febr.

3026 epistylium marmoreum *lungo quattordici palmi, e largo cinque*, litteris altis palm. 1 CECC. Praeneste GIORG. Rep. Praeneste *sopra la sommità del tempio*, sub aedibus Pugnetti CECC.

...ENTENTIA · FACIEND.....

Giorgi sched. Casanat.; Cecconi p. 77 (inde Petrini p. 334 n. 99).

Supple: (*de decurionum s*)*ententia faciendum curaverunt*) vel similiter.

3027 Praeneste repperit Blondel architectus Gallus *scavando nella piazza*.

*magist*RI · PRIMI
VIVS · CARA
VSI LIPARVS

Cicerchia dedit a. 1881.

3028 'in vinea Thorzoli, ubi erat forum Praenestinum, in quadam tabula, quae alias ibi inter vepres proiicitur, marmorea et intacta' PENN.; rep. *nelle vigne del cavalier Terzoli* CECC. — Sine indicatione ... praecedit n. 2937, quam hic codex solus servavit, effossa Praeneste a. 1665.

CVR · CL · CRISPINO IVN

Cod. Barberin. 29, 148 f. 182 manu ignota. Pennazza ms., qui dicit se vidisse, eodemque exemplo Cecconi p. 34 (inde Petrini p. 311 n. 16).

CIV (pro CL), IVNIO Penn. Cecc.

3029 incisum in saxo antiquorum moenium urbis Praenestinae inter portas quae hodie dicuntur *delle Monache* et *porta Portella* extrinsecus (supra hortulum Francisci Manzocchi, *via de Capuccini*).

PED XXC

Descripsimus ego et Dressel. Nibby analisi p. 497.

Quid significetur hoc numero, incertum est; hoc constat incisum eum esse in saxo iam inserto moenibus eo ipso loco quo nunc extat. Richter, qui et ipse hunc lapidem vidit, confert inscriptiones Ferentinates huius Corp. vol. ... n. 5837. 5839 et Tarracinenses ib. n. 8286—8296 (cum add. p. 1815).

3030 cippus, 'nobis inspicientibus effossus in agro qui vocatur *Mezza selva*, et III mille passus [sic] Praeneste distat, unde in Praenestinas principum Barberinorum minores aedes exportatus fuit' FOGG. (mus. Cap.); loco vulgo *osteria della Cava*, qui paullo plus distat a Praeneste montem ... versus, repertum facit MAR., hic anno 1769, anno 1770 FOGG. (ap. Amad.). Extat Praeneste in hortis Barberiniis.

volumen *instrumenta chirurgica* *volumen*

D · M
P · AELIO · PIO
CVRTIANO
urceus MEDICO · AMICO *patera*
5 BENE · MARITO
A · CVRTIVS · CRISPINVS
ARRVNTIANVS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Amaduzzi anecd. litt. III (1774) p. 468 n. 13 a Foggino. Foggini musei Capitolini tom. IV in tab. ad p. 94 aeri incisam, cf. p. 18; Morcelli de stilo (1780) p. 330; Marini Vat. 9131 f. 19' (ab hoc puto Oderico sched. Genuens. I. 9'), p. 383 n. 29 (inde Henzen syll. n. 7946). Anaglypha aeri incidit Iahn *Berichte der sächs. Ges. d. Wiss. ph.-hist. Kl.* 13 (1861) tab. IX, 10 cf. p. 330 not. 146; eadem enarrant Matz Duhn *antike Bildwerke* tom. 3 n. 3979.

In latere averso huius cippi transverse (sursum deorsum) incisas esse notas T·LIIIDCCCI Marini; TLIIIDCCXCI Oder., TLIII·DCC·CI Petr.) narrant Marini Oderico Petrini.

Qui titulum posuit, A. Curtius Crispinus Arruntianus una cum fratre A. Curtio Auspicato Titiniano Aspendiis in Lycia theatrum vel partem fecit testibus inscriptionibus huius Corp. vol. III n. 231 (cf. Henzen ann. inst. arch. 1859 p. 164); idem nominatur in inscriptione quam defuncto posuit in agro Tusculano, supra n. 2965. P. Aelius Pius Curtianus medicus civitatem videtur adeptus esse ab Hadriano, intercessore fortasse Curtio Crispino.

3031 Praeneste in viridiario Fantoniorum MANCH. Apud Cecconium CECC. Extat in aedibus olim gentis Cecconiae.

L · AVREL · AVG · LIB · SATV
RNINVS · CVBICVLARIVS · E
MAET · ILI · A SEVERA CONIVX
HOC SEPVLCHVM VIVI FECER
NT SIBI ET FILIIS · SVIS LIBERTI
S LIBERTAS LIBERTABISQVE *sic*
POSTERISQVE EORVM ITA N
E AVT DE NOMINI EORVM EXE
AT AVT QVISQVAM TALIVS EX
TER EX CAVSA SVCCESSIONIS VEL
DONATIONIS VENDITIONISQ
VE SIVE FIDVCIAE ID SIBI CONQ
IRERE : ITEM CORPVS EXTERV
VICNO I NF IDV

Descripsit de Rossi, recognovi ipse post Mommsenum. Bianchini Ver. 363 f. 60; Giorgi sched. Casanat. qui descripsit d. 29 Ian. 1736; Cecconi p. 184; Petrini p. 371 n. 61; Marini sched. Vat. 9197 f. 986.

1 L quam exhibent ex prioribus certe Giorgi Cecconi Petrini, nunc desideratur. — 6 LIBERTAS correctum est ex LIBERTIS. — 9 T littera post QVISQVAM errore posita, mox a quadratario deleta est. — 14 fin. ultimae litterae magis videntur esse IDV quam IRV.

L. Aurel(ius) Aug(usti) lib. Saturninus, cubicularius, et Maetilia Severa coniux hoc sepulcrum vivi fecerunt sibi et filiis suis, libertis [*libertas dele*] *libertabusque posterisque eorum, ita ne aut de nomine] eorum exeat aut quisquam alius exter ex causa successionis vel donationis venditionisque sive fiduciae id sibi conquirere, item corpus exteru(m)* ..; in v. 14 praeter solum verbum *in(ferre)* nihil intellego.

3032 Cave in latere dextro ecclesiae S. Laurentii.

Q · CACVRIV*s*
MENSOR · AED*ificiorum*
CORNELIAE · VER
Q · CACVRIVS ·
ROGATVS · H · S · EX
CACVRIA · Ɔ · L · SAL

Descripsit Stevenson. Petrini p. 387 n. 16.

3033 Praeneste, *si conserva nel seminario, e fu ritrovata nelle sue vigne a Quadrelle* CECC. *Nell' orto del seminario* PETR. Ibi extat. — Locum non indicat VISC.

FAMILIAE · ET · LIBERTIS
Q · MARCI · Q · L · AESCHINI
PRIMVS · DISPENSATOR
DE · SVO · FECIT

Recognovi. Cecconi p. 90; Petrini p. 363 n. 98; Marini Vat. 9127 f. 976; E. Q. Visconti cod. Par. Lat. 9697 f. 90; Foucart *revue archeol.* nov. ser. 9 (1864) p. 210.

3034 rep. anno 1854 *passata la Stella sulla strada prenestina* ACTA; in via Praenestina inter II et III ab Praeneste lapidem ROSSI.

ETOSIVS · P · F
VS · ARGENTARIVS
IA · C · L · FLOR
IVS · C · L ·
· P · L · APOLL

Descripsit de Rossi. Habent acta ministerii pontificii commerciorum; Cicerchia ms., Bonanni ms., ad unum idemque exemplum.

1 E litteram non vidit Rossi. — 3—6 dedi quae excepit Rossius; 3 FLORIANA, 5 APOLLA reliqui; in v. 4 acta et Bonannius habent |A·SCHL·L, Cicerchia |IA////L.

3035 cippus lapidis Tiburtini. Praeneste rep. *in una vigna in contrada Loreto* CIC. BON. Nunc in horto Barberiniorum inferiore.

//////////
/ONIA · DOM/
VNCTRIX · VIXIT
ANNOS · XXXV

Descripsit Stevenson. Cicerchia ms., Bonanni ms.

1 ANTONIÆ Bon., ANTONIAE Cic.

3036 fistula plumbea. Repertam esse Praeneste ait MAR., nescio quo auctore. Romae in museo Kircheriano MAR. et adhuc.

EX INDVLGENTIA DN SEVERI
ANTONINI ET GETE AVGG L F

Descripsit Henzen. Marini in sylloge fistularum n. 32, qui citat schedas Lupii, ex quibus nos non enotavimus, et Zaccariam *Ist(oria) lett.* VII p. 618, apud quem non invenitur; Brunati musei Kircheriani inscriptiones (Mediol. 1837) p. 25 n. 39. Ruggero cat. mus. Kirch. n. 689; Lanciani syll. epigr. aq. n. 421, qui vidit.

2 sic exhibent Marinius Henzen Lanciani; hic praeterea adnotavit litteras GETEA abrasas esse. In fine requiritur, ut vidit Marinius, AVGG ET CAES; possis suspicari ET CAES litteras periisse rasura.

3037 fistulae plumbeae rep. prope Lugnano loco dicto *i Casali*, ubi sunt rudera dicta *Grotta Mamosa* FICORONI, qui addit unam ex his fistulis a se datam Bonannio iam adservari in museo Kircheriano. In museo Kircheriano BONANNI (qui tamen fistulam illam non Lugnani repertam facit, sed Romae in thermis Alexandrianis), item LVPI. Nunc talis fistula ibi non extat. — Inter inscriptiones musei Kempiani MVRATORI, errore.

IVLIÆ MAMIÆ MATRIS AVG · N

Bonanni mus. Kirch. (1709) p. 162 et tab. LI, 3 (inde Muratori in tabula adiecta ad p. 2101, 3 fig. B, qui errore laudat Thomasinum de Mazaugues); Lupi Vat. 9143 f. 37', dissert. 2 p. 164 (in epistula scr. a. 1730); Ficoroni *memorie di Labico* (1745) p. 34; e prioribus Marini in sylloge fistularum n. 39; Lanciani syll. epigr. aq. n. 324

Dedi ut exhibent Bonanni et Lupi (nisi quod hic habet IVLIAE et MAMIAE); IVLIA MAMEA AVG Ficor. Fistulae cum eadem inscriptione (nisi quod Bononienses et Cortonensis certe habent IVLIAE MAMIAE) extant Bononiae in museo duae (descriptae a Bormanno, editae a Gozzadino *intorno all' acquedotto di Bologna* p. 34 n. 3. 4, cf. huius Corp. vol. XI n. 104*, 9), Cortonae in museo una (item descripta a Bormanno, edita a Gorio inscr. Etr. II p. 390 n. 43 et ab aliis), una denique Venetiis *nel museo del seminario patriarcale* (edita *notizie degli scavi* 1883 p. 164). Hae num sint ex numero earum quas Ficoronius invenerat prope Lugnano, incertum est.

3038 fistula plumbea rep. prope Praeneste in fundo Hannibalis Bernardini loco dicto il *Generale*. Ibi adservatur.

a lit. a dextr. ad sinistr. K TI SACERDOTIS KLM

b L MARIVS VALENS · FECIT

Ectypum habui a Stevensonio. Cicerchia misit mense Dec. 1853; Bonanni apud Henzenum *bull. dell' Inst.* 1866 p. 138 (inde Lanciani syll. epigr. aq. n. 426).

Tineium Sacerdotem agnovit Henzen; fortasse, ut coniecit Lanciani, legendum *K. Ti(neii) Sacerdotis Kl(e)m(entis)*, ut significetur consul ordinarius anni 158. — Ex inscriptione *b* duas primas litteras ectypum non sistit; ramusculos quoque dedi ex solo Cicerchiae apographo.

3039 fistula plumbea rep. mense Martio a. 1780 in horto Caesaris Petrini prope Praeneste *presso la porta di San Martino*.

P · ACIDI · ATTIANI

Guattani *notizie sulle antichità e belle arti di Roma* an. 1787 p. VI; Petrini p. 340 n. 73.

3040 fistula plumbea, Praeneste.

an|TEROS · FEC ·

Cicerchia ms.

3041 fragmentum fistulae plumbeae rep. una cum n. 3039.

SEX · AVFIDIVS SECVNDVS · F..I..

Guattani *notizie sulle antichità e belle arti di Roma* an. 1787 p. VI; Petrini p. 341 n. 76.

Dedi exemplum Petrinii, in. SEX, fin. F..I... om. Guatt.; in fine scribendum FECIT, ut vidit Lanciani syll. epigr. aquar. n. 623.

3042 fistula plumbea rep. una cum n. 3039.

L · COELIVS · NESTOR · FECIT

Petrini p. 341 n. 75.

3043 ibidem (i. e. ut videtur, in arundineto Leonardi Cecconi Praenestino in agro *alle Tende* dicto), 'in canale plumbeo capace trium unciarum aquae oblongo palmum unum'.

FABIVS PARAMITIVS FE

Suaresius Vat. 2160 f. 230' (inde Lanciani syll. epigr. aquar. n. 628).

Cf. supra n. 2778.

3044 fistula plumbea rep. in fundo Hannibalis Bernardini loco dicto *il Generale*.

a

M PRIMIG ABASCANTI

b

M C N

Cicerchia misit a. 1863; Bonanni apud Henzenum *bull. dell' Inst.* 1860 p. 138 (inde Lanciani syll. epigr. aq. n. 626).

a PRIMIG Cic., PRIMIC Bonanni, deinde ADASCAN| Bon., ABASCANTIS Cic.

3044a Praeneste, *tubo di piombo urbis a casa de' sig(nori) Fantoni* PENN. inter inscriptiones laterum fictilium, loco accuratius non indicato CECC.

M · PRIMIG · ANTEROS · SOSIANI

Pennazza ms., Cecconi p. 101 (inde Petr. p. 379 n. 82).

In duos versus distribuit Cecc.

3045 fistula plumbea Romae in museo Kircheriano. '*Prov. de Palestrina*' SVGG.

C · VETTENNIVS · VERECVNDVS · FEC ·

Henzeno descripsit Herzog. Ruggero cat. mus. Kirch. n. 580, Lanciani syll. epigr. aq. n. 12.. qui vidit.

Similis fistula, nisi quod pro C praenomen est L, legitur in schedis Melchiorri descr... anno 1824; locum ubi viderit, Melchiorrius non adnotavit. Cf. praeterea supra n. 2776.

Inscriptiones quae sequuntur n. 3040—3310, paucorum verborum omnes quippe quae singulae nil contineant nisi singula nomina, prodierunt ex campo subiecto Praenestinorum urbi a meridie ibi ubi est ecclesia ruralis S. Rocchi et ultra eam ad semitam qua itur ad locum dictum *la Marcigliana*, tam a sinistra eius in fundo Barberinorum dicto *la Colombella* quam a dextra in fundis privatorum complurium usque ad viam qua iter faciunt Romam, quo in campo Praenestini libera sua re publica per multa saecula mortuos suos videntur humo condidisse. Tetigerat haec sepulcra sine dubio etiam antea rastrum arantis, velut cum anno 1738 prodiit ex agro Praenestino vasculum aeneum (appellatum ab eo qui ab inventoribus emit et museo Kircheriano donavit Ficoronianum) plane eius generis, quod proprium esse illis sepulcris postea compertum est. Inscriptiones quoque plane similes eis quae nostra aetate ex illis sepulcris magno numero prodierunt ex eis ipsis sine dubio ablatae, superioribus saeculis nonnullae innotuerant Suaresio (n. 3125. 3132. 3202. 3290) et Pennazzae (n. 3162), plures etiam Cecconio (n. 3050. 3065. 3104. 3105 cet.) et Petrinio. Sed vere patefacta sunt haec sepulcra anno demum 1865. Compertum est totam illam regionem plenam esse, si terrae quinque vel amplius metra effoderis, arcis mortuariis ex lapide Albano plerumque vel etiam tufaceo[1]), reperiri in eis vel iuxta eas una cum corporum humanorum reliquiis vascula ex aere (cistas appellant), specula item ex aere, et haec et alia ornata plerumque figuris leviter incisis, quibus non raro adscripta sunt nomina modo Latine modo Etrusce (raro invenitur adscriptum nomen artificis), simul reperiri cippulos ex lapide indigena calcareo inscriptos nominibus defunctorum, quibus cippulis olim sine dubio loca singularum arcarum sub terra latentium indicabantur, plane eodem modo quo hodie in plerisque Europae partibus thecarum lignearum, quibus mortuos includunt, loca signant cruce superimposita vel stelo lapideo. Cippuli hi formam habent alibi quantum scio nondum repertam, coni sive ovi supra ... cum pede rotundo[2]); pineas (*pigne*) ob aliquam huius frugis similitudinem eos appellari consuetudo iam obtinuit. Nonnullorum cippulorum p... ornatus est foliis, aliorum est striatus; hos ordinis Ionici, illos ordinis Corinthii appellant. Nomen defuncti ut libuit quadratarius modo insculpsit in parte superiore cippuli, modo in pede[3]). Ceterum plerumque ...

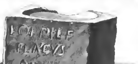
... Barberinorum descriptum a Garruccio *Civiltà catt.* ser. 6 vol. 12 p. 407 et ... fortasse a Cicerchia apud Henzenum ann. *dell' Inst.* 1855 p. 76. Haec ... cra, illis longe antiquiora, dederunt quidquid auri et argenti caelati Pr... reperti artificem prodit non Italum sed Poenum (cf. Helbig ann. dell' Ins... p. 189 seq.; patera argentea inscripta etiam Punice reperta est a Bern... Mon. dell' Inst. vol. X tab. XXXII n. 1 et *Notizie degli scavi* 1876 ... Fabiani *notizie* 1876 p. 78 seq. et ann. inst. arch. 1876 p. 238 seq.), ad ... cum arcis lapideis pertinent tam vascula et specula quam cippuli et ... inscriptionibus Latinis (*a scanso di qualunque equivoco*, Cicerchia ... Henzenum d. 11 Aug. 1858, *torno da capo a ripetere, che le stele ... sempre, confusamente si e rovesciate, ma vicino e prossime alle casse di p...*

2) Cippulos cum globo rotundo reperiri in Etruria auctor est Br... dell' Inst. 1855 p. XLV.

3) Non recte Mommsenus (Corp. I p. 554) inscriptiones incisas in 'pinearum' longe antiquiores ait esse eis quae scriptae sunt in ipso ... deceptus fortasse ea re quod in pedibus cippulorum parum aptus ad ...

1) Non plane constant sibi auctores de genere lapidis harum arcarum; sed plerisque dicitur *peperino*. Garruccius tamen in duabus quas ipse moderatus est effossionibus annis 1862 et 1863 multo plures scribit se repperisse tofaceas quam ex peperino (*Archaeologia Londinensis* vol. 41, 1867 p. 194 seq., idem *dissert. arch.* I p. 154. 155), item Cicerchiae, cum olim (*ann. dell' Inst.* 1855 p. 75) aliter statuerit, nuper (*notizie degli scavi* 1877 p. 326. 1878 p. 84) rursus arcae illae sunt '*di tufo*'. Praeterea distinguendum videtur inter arcas maioris moduli et minores; in illis sunt videri condita fuisse cadavera, in his repeririri interdum cineres. Garrucci *diss. arch.* I p. 155: *non si debbono confondere le piccole casse di tre palmi quadrati al più, che chiamano pile, coi sarcofagi, essendo questi destinati ad inumare i cadaveri, e quelle alle ossa dei corpi consunti dalle fiamme del rogo.* Cicerchia *notizie degli scavi* 1879 p. 84: *si sono notate le medesime circostanze che accompagnarono gli scavi precedenti, cioè ineguaglianza di profondità nel rinvenimento delle casse di tufo, ineguaglianza di grandezza di esse, non ornati di sorta, e per lo più collocate in prossimità delle casse altri piccoli recipienti quadrati di diversa dimensione, detti volgarmente 'pilozzi', nei quali si trovano spesso oggetti e qualche volta delle ceneri.* — Ceterum deteguntur in eodem agro etiam sepulcra quibus mortui condebantur sine ullis arcis, velut id sepulcrum in quod anno 1876 inciderunt Bernardinii descriptum ab Helbigio *bull. dell' Inst.* 1876 p. 118 seq., item *notizie degli scavi* 1878 p. 84, cuius nescio an simile fuerit sepulcrum repertum anno 1855 in fondo

puli non ita et erant in terra erecti esse videntur, sed infixi basibus humilibus quadratis et ipsis ex lapide calcareo. Non raro in his basibus

incisa sunt nomina defunctorum, cippuli autem vacui relicti (reperiuntur

inscriptionibus vacui potissimum ei cippuli qui reliquis aliquanto sunt maiores). Pro cippulis interdum loca sepulcrorum indicabant imagines exsculptae ex lapide calcareo, quae et ipsae sustinebantur basibus quadratis (n. 3022. 3058? 3098. 3125. 3143. 3172. 3304), quae fortasse non casu accidit quod omnes spectant ad sepulcra mulierum). Semel vel bis pro cippulis reperiuntur columnae (n. 3058? 3224). — Reperiri coepti sunt cippuli hi et bases, praeter paucos eos quos superioribus saeculis casus protulerat, anno ut iam supra dixi 1855, effossionibus institutis in fundo Barberiniorum *in Colombella* curam agente Constantino Giorgi. Verba fecerunt de his primis effossionibus Al. Grifi *Giornale di Roma* 1855 n. 210 (cf. *Civiltà cattolica* ser. 2 vol. 12 p. 104) et Garruccius *Civiltà cattolica* ser. 2 vol. 12 (1855) p. 506. 207. (Braun *bull. dell' Inst.* 1855 p. XLV seq. cimelia tantum tunc reperta enarraverat), deinde multo plenius, partim ex Rossii, qui anno 1855 fuerat Praeneste, partim ex Cicerchiae epistulis, Henzen *annal. dell' Inst.* 1855 p. 74 seq. Eventus harum effossionum quae duraverant usque in annum 1856, qua Giorgio adiunxit se Dominicus Mattia, dominos vel colonos totius illius regionis incitavit ad similia temptanda. Haec temptamina omnia recensere neque opus est neque fieri potest. Hoc tantum adnotare placuit, cippulos et bases inscriptas — nam de his solis hoc loco agemus, reservatis inscriptionibus vasculorum et speculorum, quae quidem sunt Latinae, extremae parti huius voluminis — postea prodiisse potissimum hieme 1857/8 (in vinea Agapiti Bandiera, quae vicina est vel erat vineae canonici Galeassi, secundum Bonannium apud Henzenum *bull. dell' Inst.* 1858 p. 93), deinde ineunte anno 1823 (in fundo aliquo Barberinorum, cf. *bull.* 1883 p. 123), eodem anno exeunte (effossionibus institutis a Galeassio, cf. *bull.* 1824 p. 81, 1857 p. 183), mense Aprili 1866 (in fundo Barberiniorum et in vinea quondam Dominici Cecconi advocati, cf. *bull.* 1882 p. 133), mense Sept. 1822 (item in fundo Barberinorum, *bull.* 1869 p. 164), mense Febr. 1872 (in fundis complurium privatorum, *bull.* 1875 p. 97), mensibus Nov. et Dec. 1877 (cum effossiones instituissent impensis communibus Fiorentinius et Marinius, cf. Cicerchia *notizie degli scavi* 1877 p. 272. 327 et 1878 p. 24; Fernique *revue archeologique* nov. ser. vol. 22, 1878 p. 234 = *comptes rendus de l'academie des inscr. et belles-lettres* ser. 4 vol. 8 p. 17). Quae primis effossionibus Barberinorum prodierant inscriptiones, transportatae Romam extant paene omnes (vel certe anno 1888 etiamtum extabant) in aedibus Barberinis in bibliotheca; postea a Barberinis repertas plerasque anno 1871 Trendelenburgius (cf. infra) vidit extantes in domo Barberinorum sita inter Praeneste et Zagarolo loco dicto *i Prati*; sed harum ego anno 1880 partem tantum ibi inveni, complures inveni inde ablatas in domibus privatis Lugnani et Praeneste. Quas privati invenerant, plerumque statim ut prodierunt dispersae sunt (complures emptae sunt a negotiantibus antiquitatum, una n. 3264 pervenit in museum Vaticanum, in cuius repositis fortasse multo plures latent), cum magno detrimento horum studiorum (cf. infra)[1]. Edidit inscriptiones plerumque statim ut repertae erant Henzenus in actis minoribus Instituti nostri archaeologici ad exempla missa sibi a Cicerchia vel a Bonannio, adhibitis plerumque ectypis missis ab eisdem, sed quae non semper multum ei profuerunt, eiusmodi potissimum in locis male habitis et lectu difficilibus. Ad eadem vel similia ectypa inscriptiones unam et sexaginta Ritschelius delineavit in 'Priscae Latinitatis monumentis epigraphicis' tab. 38 n. 23—61 et tab. 45—47, septem adiecit in 'Priscae Latinitatis epigraphicae supplemento tertio' (1823). Quae prodierant usque ad annum 1822, ex Henzeno et Ritschelio repetivit Mommsen huius Corporis volumine I p. 29 seq. (in additamentis tantum paucas de visu correxit); his supplementi instar additae sunt postea repertae usque ad annum 1871 in Ephemeride epigraphica I p. 10—31, curam agente Wilmannsio, pleraeque recognitae a Trendelenburgio, qui eius supplementi causa fuerat Praeneste mense Oct. anni 1871, denique omnes quae prodierant usque ad annum 1875 composuit Garruccius in 'Sylloge inscriptionum Latinarum aevi Romanae reipublicae'. Ego in recensendis eis inscriptionibus quas ipse vidi non adnotavi quid cum primum prodierunt Bonannius vel Cicerchia in lapide legerit, quid Henzenus in ectypo agnoverit, contra in eis quae postea neque mihi neque aliis testibus idoneis visae sunt sedulo curavi, ut qua auctoritate singulae litterae nitantur lectores sciant. Ceterum ut in toto hoc volumine, ita hic quoque non depingendas inscriptiones curavi, sed typis repraesentavi ea quae in eis leguntur vocabula, neque varias eiusdem litterae formas expressi nisi quod distinxi A et ᴀ, ʟ et ʟ (ubi ʟ dedi, ubicumque quadratarius a recto angulo recedere voluisse videtur), ᴘ et ᴘ. — Ut sepulcra ex quibus prodierunt, ita ipsas has inscriptiones ad unam omnes eius esse aetatis qua Praeneste libera fuit et sui iuris, et litteratura titulorum et lingua[2] et ipsa nomina defunctorum et magis etiam defunctarum[3] satis declarant. Ulterius progredi et singulas inscriptiones secundum aetates in classes digerere fortasse liceret, si non ita misere essent dispersi et male plerumque tractati hi lapides; coniuncti enim uno aut certe duobus vel tribus locis et apte collocati invicem hi lapides se illustrarent, multaque primo intuitu apparerent, de quibus hodie nullo modo certiores fieri possumus, id potissimum qui cippuli et quae bases eandem artificum referant aut certe aequalem. In votis est ut, si quae in posterum prodierint monumenta huius generis, ea in loco intentiore quam adhuc factum est cura serventur. Vendant foras Praenestini quicquid aeris et argenti facti in maiorum suorum sepulcris invenire eis contigit vel continget; lapides scriptos sibi retineant, novo museo quod instituunt non parvum futurum ornamentum.

recipiendas singulae litterae evaserunt interdum paullo rudiores (id quod cadit potissimum in n. 2888. 2188. 3152. 3203. 3206. 3215. 3238).

1) Non paucae adhibitae esse dicuntur a Praenestinis in novo coemeterio (*Campo santo*) construendo et in ipsis huius coemeterii sepulcris.

2) Cf. observationes Henzeni ann. inst. arch. 1855 p. 78 seq.

3) Cf. quae in indicum huic volumini subiectorum ultimo ('Notabilia varia') componentur sub lemmate 'Nominum ratio'.

3046 in pede cippuli [Romae in aedibus Barberinis].

ACILIO · L · L

Vidi. Mommsen Corp. I p. 555 (qui non recte putavit corrigere se n. 3308); Garrucci syll. n. 587, qui dicit se descripsisse.

3047 in pede cippuli [apud Bonannium TREND.].

L · ACVTI

Henzen *bull.* 1868 p. 185 ad ectypum missum a Bonannio; Trendelenburg Eph. ep. I n. 27; Garrucci syll. n. 588, qui dicit se descripsisse. L·ACVTI Garr., L·AGVTI Trend., L·ACVTI·A·F Henzen.

3048 in basi quadrata [apud Bonannium TREND.].

M · ACVTI · C · F

Bonanni *bull.* 1870 p. 186 (inde Eph. epigr. I n. 28); Garrucci syll. n. 589, qui dicit se descripsisse.

Punctum post M omittit Garr.

3049 in basi quadrata quae cippulum suum hodie quoque sustinet [Lugnani apud Antonium Giuliani].

SEX · AFILIVS · T · F

Vidi. Henzen *bull.* 1866 p. 166 (inde Eph. epigr. I n. 26); Garrucci syll. n. 590.

L in AFILIVS non multum a L distat.

3050 in pede cippuli. Rep. ann. 1867 *alla chiesa di S. Maria in Villa* BON. [Praeneste apud Bonannium TREND.].

C · ANCILI · T · F

Bonanni *bull.* 1868 p. 94 cf. p. 96 (inde Corp. I n. 1144); Trendelenburg Eph. ep. I n. 28; Garrucci n. 581.

3051 *stela* CIC.; in margine basis striatae GARR. [Apud Bonannium TREND.].

L · ANICIO

Cicerchia *bull.* 1863 p. 183; Trendelenburg Eph. I n. 88 (inde Garrucci n. 582).

3052 sub cippulo cum pede striato. [Romae in aed. Barberinis].

L · ANICI · V · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 2; Ritschl tab. 48, 2; Corp. I n. 73; Garrucci n. 583.

3053 in margine basis striatae GARR.

V · ANICIO · V
F

Garrucci syll. n. 584, qui dicit se descripsisse.

3054 *stela* CIC.

ANICIA

Cicerchia misit d. 16 Iun. 1855, unde edidit Henzen *annali* 1856 p. 78 n. 3 (inde Corp. I n. 78).

3055 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

ANICIA · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 4; Ritschl tab. 48, 1; Corp. I n. 77; Garrucci n. 695.

3056 sub imagine mulieris.

ANICIA · P · F

Cicerchia ms.

3057 in ipsa pinea litteris parum certis [apud Bonannium vidit TREND.].

MAIO · ANICIA · C · F

Bonanni *bull.* 1868 p. 135; Eph. epigr. I n. 30 (inde Garrucci syll. n. 586).

Trendelenburgius (Eph. ep. l. c.) excepit sic:

MMO·AI//IA·C·F/·

3058 in columnae basi HENZ., in basi quadrata infra thoracem feminae GARR.

MINO · ANIA · C · F

Henzen *annali* 1856 p. 78 n. 1 (inde Corp. I n. 79); Ritschl tab. 48, 28; Garrucci n. 687, qui dicit se descripsisse.

3059 in basi quadrata GARR. *Nelle vigne in faccia alla villa Rodi si scoprirono le due seguenti* (i. e. haec et n. 3185) CECC.; *si conserva in casa Mocci* PETR. Locum non indicat GARR.

ANTESTIA
ROSTA

Cecconi p. 108; Petrini p. 378 n. 54; ex his Corp. I n. 70. De visu ut dicit Garrucci n. 598.

2 ROSTA Petr. Garr., POST Cecc.

3060 in margine superiore pedis pineae [ai prati vidit TREND.].

C · ANTONIO · MV · F

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1868 p. 185; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 31; Garrucci n. 698, qui dicit se vidisse.

M·F (pro MV·F) Henzen, non recte.

3061 in pede cippuli origine, ut forma eius docet, Praenestini. [Romae apud lapicidam ad S. Salvatoris in lauro].

L · ANTONI · C · F

Descripserunt de Rossi et Bormann (hic mense Sept. 1888).

T (pro L) Borm.

3062 in basi quadrata. [Romae in aed. Barberinis].

L A//NTONI · IAC

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 5 (inde Corp. I n. 68); Ritschl tab. 48, 47; Garrucci n. 801.

3063 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

M · APTRONIO · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1858 p. 78 n. 6, Ritschl tab. 48, 88, Mommsen Corp. I n. 81 cum add. p. 555; Garrucci n. 602.

Male AM·F pro M·F Garrucci.

3064 in pede cippuli [Romae in aed. Vatican. (*cortile del Belvedere*)].

APTRONIA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 7 (inde Corp. I n. 82); Garrucci n. 884.

3065 *pigna di marmo, scop. nel sito della villa Rodi, ora Burri, sopra la di cui base era inciso.*

C · AQVTI · C · F

Cecconi p. 18 (inde Petrini p. 381 n. 21, Corp. I n. 83); Garrucci n. 883, auctore non laudato. — Fortasse non diversa a n. 3047.

3066 *stela* CIC., in basi quadrata GARR.

ARACILIA · C · F

Cicerchia misit cum ectypo, unde est bull. [illegible] p. 81 et Eph. epigr. I n. 32; Garrucci n. 60[illegible] qui dicit se descripsisse.

3067 *pignone* PETR.

M · ATILIA · F · F

Ex schedis Petrinii enotavit Cicerchia et [illegible] Henzeno *annali* 1855 p. 78 n. 8 (inde Corp. I n. 84; Garrucci syll. n. 805).

L. Atilium Praenestinum novimus ex didascaliis fabularum Terentianarum.

3068 in basi quadrata pineae [ai prati vidit TREND.].

ATLIA · A · L
LAIS

Trendelenburg Eph. epigr. I n. 33.

3069 fuit in margine superiore pedis cippuli; ipse cippulus nunc periit [Romae in aed. Barberinis].

C · AVILIO4

Vidi. Henzen *annali* 1858 p. 76 n. 10 (inde Corp. I n. 85); Garrucci n. 887.

Male Garrucci C·AVILIO?.

3070 in cippulo [apud Bonannium TREND.].

L · AVLI · L · I

Bonanni *bull.* 1868 p. 135; Trendelenburg Eph. ep. I n. 35 (inde Garrucci n. 611).

3071 Praeneste.

L · AVLI
. . . . ORCIVIVS

Bonanni *bull.* 1870 p. 185 (inde Eph. epigr. I n. 34; Garrucci syll. n. 610).

Videntur esse duo tituli male coniuncti.

3072 in margine inferiore pedis cippuli [*ai prati* TREND.].

AVLIA

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1869 p. 166; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 36 (inde Garrucci syll. n. 808).

3073 in cippulo.

AVLIA · C · S

Henzen *bull.* 1866 p. 164 ad ectypum missum a Bonannio (inde Eph. I n. 37; Garrucci n. 609).

3074 in margine superiore pedis cippuli [in aedibus ubi habitavit canonicus Bonanni EGO; in aedibus Sbardella STEV.].

A · BOVFILIO

Vidimus ego et Stevenson. Henzen *bull.* 1858 p. 94 (inde Corp. I n. 88); Ritschl tab. 36, 67, Garrucci n. 818.

3075 in margine superiore basis GARR., i. e. in pede pineae, in margine superiore.

M C I

Garrucci syll. n. 613, qui dicit se descripsisse.

3076 in basi rotunda pineae.

a	b
V · CAICI	V · C

Henzen *bull.* 1864 p. 81 a Cicerchia; Trendelenburg Eph. I n. 38; Garrucci syll. n. 617/8, qui dicit se descripsisse.

Cicerchia et Trendelenburg videntur collocare in eodem lapide; Garruccius exhibet ut duas diversas inscriptiones.

3077 sub cippulo, in una parte pedis ornati ad modum capitelli Corinthii [Romae in aed. Barberinis].

M · CALTI · M · F

Vidi. Henzen *ann.* 1856 p. 76 n. 11; Ritschl tab. 48, 6 (inde Corp. I n. 66), Garrucci n. 615.

3078 in cippulo cum pede ordinis Corinthii [Romae in aed. Barberinis].

M · M · CALTIVS · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1866 p. 78 n. 18; Ritschl tab. 48, 6 (inde Corp. I n. 67); Garrucci n. 614.

Duplex M quid sibi velit, nescio.

3079 in cippulo [Romae in aed. Barberinis].

CA·LTIA · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 76 n. 13; Ritschl tab. 45, 7 (inde Corp. I n. 89); Garrucci n. 616.

3080 in ipsa pinea [apud Bonannium TREND.].

C · CAMELI · C · F

Bonanni *bull.* 1878 p. 188, Trendelenburg Eph. epigr. I n. 36 (inde Garrucci n. 666).

3081 in cippulo [in horto Barberinorum inferiore STEV.].

C · CAMELIO · L · L ·

Descripsit Stevenson indicatam a Vinc. Cicerchia. Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 163 et Corp. I n. 1561 a; Garrucci n. 666.

3082 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

. . CAMELIO · N · L

Vidi. Henzen *annali* 1856 p. 78 n. 14 (inde Corp. I n. 44); Ritschl tab. 48, 44; Garrucci syll. n. 661.

3083 in cippulo [in vinea Dom. Cecconi].

CAMELIA

Henzen *bull.* 1866 p. 138 a Bonannio; Trendelenburg Eph. ep. I n. 40.

3084 in cippulo [in vinea Dom. Cecconi].

CAMELIA · C · F

Bonanni misit cum ectypo, unde est *bull.* 1866 p. 135 et Eph. epigr. I n. 41 (inde Garrucci n. 618).

3085 in basi [Romae in aedibus Barberinis].

C · CARMEI · C · F

Vidi. Henzen *annali* 1865 p. 76 n. 18; Ritschl tab. 46, 27 (inde Corp. I n. 60); Garrucci n. 683.

F in fine ex parte tantum extat, sed certa est; male I Garruccius.

3086 in basi quadrata pineae [apud Bonannium TREND.].

L · CARO[V]

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1867 p. 164, Trendelenburg Eph. ep. I n. 48 (inde Garrucci n. 624).

L. Coro(ius), quod nomen non diversum est a *Coruio* n. 3087.

3087 in cippulo [apud Alphonsum Bernardini].

CARVLIA · F ?

Vidi. Fernique *revue arch.* 16 (1878) p. 238 n. 87; Garrucci n. 6346 a Cicerchia.

CARVNA Garr., male. — Ultima littera, quae x est prioribus, mihi videbatur dubia.

3088 in margine inferiore pedis cippuli.

S · CASIOS ·

Henzen *bull.* 1858 p. 64; Ritschl tab. 36, 61 (inde Corp. I n. 21); vidit Trendelenburg eph. ep. I p. 16; Garrucci syll. n. 866.

Spurius Cassius legit Mommsen.

3089 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

L · CAVCI · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 76 n. 6; Ritschl tab. 46, 66 (inde Corp. I n. 68); Garrucci syll. n. 688.

3090 in ipsa pinea [apud Bonannium TREND.].

A · CUPOLLI · M · F

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1867 p. 164; ex lapide Trendelenburg Eph. ep. I n. 43 (inde Garrucci n. 687).

3091 in cippulo [in vinea Galeassi].

C · CEST

Bonanni *bull.* 1867 p. 183; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 45 (inde Garrucci n. 688).

3092 *pigna* BON., in margine basis (= pedis pineae) inferiore GARR. [*nella vigna di Nicola detto Bellabarba spettante al sig. Frattini*, BON.].

C · CESTI · M · F

Ritschl tab. 38, 66 ad ectypum (inde Corp. I n. 63); Bonanni *bull.* 1866 p. 136; Garrucci n. 866.

3093 in basi quadrata [apud Alphonsum Bernardini].

M · CESTI · M · F

Vidi. Fernique *revue arch.* 16 (1878) p. 838 n. 28.

3094 in basi quadrata. Praeneste [apud Bonannium TREND.].

. . STIO · C · P · C · N

Vidi ectypum missum a Bonannio. Ex hoc Henzen *bull.* 1867 p. 164; ex lapide Trendelenburg Eph. epigr. I n. 44 (unde Garrucci syll. n. 630).

OTIO Henzen, non recte.

3095 in basi.

CESTIA · Q · F

Cicerchia *bull.* 1863 p. 184 (inde Eph. epigr. I n. 46); Ritschl suppl. III p. VI cum tab. fig. a; Garrucci n. 631, qui dicit se descripsisse.

3096/7 *sotto un busto femminile di pietra calcarea* CIC.

CINCIA · C · F

Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 184 (inde Eph. ep. I n. 47); Ritschl suppl. III p. VI cum tab. fig. B, IV p. XV; Garrucci syll. n. 836, qui dicit se descripsisse.

G·F (pro C·F) Garr.

3098 in basi quadrata [apud Marinium (*osteria del gallo*)].

COCIA · M · F

Vidi. Cicorchia *notizie* 1878 p. 95, Fernique *comptes rendus de l'académie des inscriptions et b.-l.* ser. IV vol. 5 (1879) p. 48, *revue archéologique, nouv. série* vol. 15 (1878) p. 831 n. 1.

3099 in basi quadrata.

COLIONIA · M · F

Vidi ectypum. Cicerchia misit mense Dec. 1863, unde est *bull.* 1864 p. 66 (inde Eph. I n. 48); Garrucci syll. n. 635, qui dicit se descripsisse.

3100 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

MINO · COLIONIA · ARTORO · MAI

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 45; Ritschl tab. 46, 65; Mommsen Corp. I n. 97 cum add. p. 555; Garrucci syll n. 634.

3101 sub cippulo [apud Vinc. Cicerchiam STEV.].

C · COMENI · M · F

Vidit Stevenson. Henzen *bull.* 1858 p. 64; Ritschl tab. 36, 64 (inde Corp. I n. 95), vidit Trendelenburg Eph. ep. I p. 46; Garrucci n. 637.

F· cum puncto Stevenson solus.

3102 in pede cippuli [apud Bonannium TREND.].

C · COMENIAI · C · VS
OR

Henzen *bull.* 1856 p. 64 ad exempla Bonannii et Cicerchiae adhibito ectypo (inde Corp. I n. 66); Trendelenburg Eph. epigr. I n. 46; Garrucci syll. n. 638.

Dedi exemplum Garruccii, cum quo consentiunt Bonanni et Cicerchia, nisi quod omiserunt puncta, pro A et C habent A et C, hic praeterea v. 1 fin. pro S habet F (quod recepit Henzen). Trendelenburgius excepit sic: C COMENIAI·K·I, v. 3 omisso.

C. Usoro reperitur infra n. 3306, quem maritum huius Gaiae Cominiae putat Garruccius.

3103 in pede cippuli [apud Bonannium TREND.].

C · COMIO · PES · F

Henzen *bull.* 1869 p. 165 ad ectypum; Bonanni ms.; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 56 (inde Garrucci syll. n. 636).

In ectypo male impresso legerat Henzen C·COPAIO·P·F, correxit ut supra dedi Trendeleub.; C·COMIO·F·F Bonanni.

3104 reperiam ibi ubi n. 3165 fortasse indicat CECC.; certe una cum hac vidit PETR.

P · CORDI · MATER
VALE

Cecconi p. 153; Petrini p. 373. Ex his Corp. I n. 58; Garrucci n. 511.

1 II CORDI Petr. — MATER Petr., MAER Cecc.; videtur latere cognomen ut *Macer* vel *Mater(ne)*.

3105 in basi quadrata GARR. Rep. *nelle vigne in faccia alla villa Rodi* CECC. *Si conserva in casa Mocci* PETR.

GEMNA · CORDIA

Cecconi p. 186, Petrini p. 373 (inde et ex Cecconio Corp. I n. 95); Garrucci syll. n. 646, qui dicit se descripsisse.

CEMNA Cecc., C·EMNA Petr., GEMNA Garr.

3106 sub cippulo [Romae in aed. Barberinis].

C · CORIARIO · L · L

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 76 n. 47; Ritschl tab. 46, 35 (inde Corp. I n. 100); Garrucci syll. n. 642.

3107 in basi quadrata.

TERT · CORIARIA

Bonanni *bull.* 1866 p. 135 (inde Eph. I n. 51 adhibito ectypo, Garrucci syll. n. 643).

3108 sub cippulo cum pede striato [Romae in aed. Barberinis].

COR.ICIA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 48, Ritschl tab. 46, 31 (inde Corp. I n. 101), Garrucci syll. n. 614.

Punctum post R aut pro parte huius litterae habendum est aut casu accessit.

3109 in pede cippuli [*ai prati*].

C · CRA · P · F

Vidi. Henzen *bull.* 1866 p. 166; Trendelenburg eph. Epigr. I n. 56, Garrucci syll. n. 646.

C·C·RA Henz., deceptus cavo fortuito. — A an A fuerit, incertum.

3110 in pede cippuli [*ai prati* TREND.].

TIRRI · CRAISLI · TIR · F

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1866 p. 156; ex lapide Trendelenburg Eph. epigr. I n. 53; Garrucci syll. n. 647.

CRIABLI legerat Henzen in ectypo, sed dubitans. — Punctorum loco asteriscos exhibet Garruccius.

3111 in cippulo [nunc *ai prati*].

MINO · CVMIA · L · F

Vidi. Henzen *bull.* 1866 p. 164; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 54; Garrucci n. 648.

3112 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

L · CVPI · L · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 49; Ritschl tab. 45, 4 (inde Corp. I n. 102); Garrucci n. 619.

3113 in basi quadrata [apud Marinium].

L · CVPI · L · F · A · N

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 55; Fernique *comptes rend.* l. c. p. 48, *rev. arch.* nov. ser. 15 (1878) p. 634 n. 3.

3114 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

STA · CVPIO

Vidi. Henzen *annali* 1856 p. 76 n. 20 Ritschl tab. 45, 3 (inde Corp. I n. 103); Garrucci syll. n. 656.

3115 *stela* CIC.

CVRTIA ROSCI

Cicerchia misit d. 16 Iun. 1856, unde in *annali* 1855 p. 78 n. 51 (inde Corp. I n. 104 Garrucci syll. n. 551).

3116 Praeneste *in un sasso*; de forma nihil traditur.

M · DECVMIVS

Petrini p. 385 n. 107.

3117 sub cippulo [*ai prati* TREND.].

C · DINDI

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1869 p. 166; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 55 (inde Garrucci syll. n. 652).

'Litterae C forma angularis certa est' Trend.

3118 in basi quadrata [*ai prati* TREND.].

CN · DINDI · CN
F

Vidi ectypum missum a Bonannio. Ex eodem Henzen *bull.* 1865 p. 185, ex lapide Trendelenburg Eph. ep. I n. 66; Garrucci n. 653.

3119 in cippulo.

GN · DINDINDI · ARIS · L F

Henzen *bull.* 1864 p. 62 a Cicerchia adhibito ectypo, correxit de visu *bull.* l. c. p. 66 Trendelenburg Eph. I n. 67; Garrucci syll. n. 654.

Henzen dederat primum ARISIF; sed ipsi lapidem inspicienti ei videbatur esse ARIS·F, idque confirmavit Trendelenburg; Garruccius tamen adfirmat esse ARISI·F.

3120 in margine inferiore pedis cippuli *ai prati* TREND.

S · DINDIO · L · F

Vidi ectypum missum a Bonannio. Ad eius Henzen *bull.* 1869 p. 164; ex lapide Trendelenburg Eph. ep. I n. 58; Garrucci syll. n. 655.

3121 in basi quadrata [in fundo Ilami Bernardini].

A · EPOLEIVS · M
F

Bonanni *bull.* 1875 p. 166, Trendelenburg Eph. ep. I n. 69 (inde Garrucci syll. n. 65

EPVLEIVS Bonanni.

3122 in basi quadrata [in fundo Ilami Bernardini].

M · EPOLEIO · C · F

Bonanni *bull.* 1870 p. 166; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 66 (inde Garrucci n. 657

3123 in cippulo [in fundo Hannibalis olim, nunc Pompeii Bernardini.

M · EPVLEIVS · M · F

Vidit Stevenson. Bonanni *bull.* 1870 p. 106, Trendelenburg Eph. epigr. I n. 61; Garrucci syll. n. 669; ipse vidi ectypum.

3124 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

EP——VLEIA — C · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 93 (inde Corp. I n. 105); Ritschl tab. 46, 48 partem secundam. Garrucci syll. n. 658.

Partem litterae V ante L ego non vidi, habet Henzen. Si vere fuit EPVLEIA, inter P et V spatium solito maius vacuum erat. — E' ·VLEIA /F// Garr.

3125 in basi quadrata [in S. Mariae de Aquila SVAR., *nella base dell' acquasantiera della chiesa dell' Aquila* PETR. Ibi adhuc].

L · ETRILI · C · F · RAVC

Vidi. Suaresius Vat. 9140 f. 238 et 375; Petrini p. 387 n. 110; Garrucci syll. n. 689.

3126 in basi protomae [in monasterio patrum trinitariorum discalceatorum TREND.].

ETRILIA · MV · F

Vidi ectypum missum a Bonannio. Henzen *bull.* 1868 p. 160; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 68 (inde Garrucci syll. n. 680).

3127 [Romae apud Fortunatium MATZ].

ETRILIA · L · F · LONGA

Bonanni misit; descripsit Matz *bull.* 1870 p. 105 (inde Eph. epigr. I n. 62; Garrucci n. 661).

Falso dicitur in Ephemeride Matzius legisse ETPILIA.

3128 sub cippulo, in inferiore parte pedis [Romae in aed. Barberinis].

C · FABRECIO

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 91; Ritschl tab. 15, 8 (inde Corp. I n. 106). Garrucci syll. n. 865.

3129 in margine inferiore pedis cippuli [apud Marinium].

C · FABRICIO / F

Descripsi. Eandem ut puto Garruccius in add. n. 3406 exhibet sic missam a Cicerchia: C·FABIVIO·C·F.

3130 in basi quadrata [apud Marinium].

C · FABRICIVS · C · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 93, Fernique *comptes rendus* l. c. p. 18, *revue arch.* 19 (1878) p. 230 n. 4.

3131 in margine inferiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

MV · FABRICI · K · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 93, Ritschl tab. 45, 9 (inde Corp. I n. 107); Garrucci syll. n. 866.

3132 Praeneste in vinea Petri Aloigi, pyramis seu obeliscus SVAR.

../ABRICIVS

Suaresius Vat. 9140 f. 350'. Deesse aliquid in principio non indicatur.

3133 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

MAIO · FABRICIA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 86. Ritschl tab. 46, 10 (inde Corp. I n. 108); Garrucci syll. n. 863.

3134 in margine superiore pedis cippuli [in vinea Dom. Cecconi TREND.; in vinea Roscarelli EGO].

MARIA · FABRICIA

Vidi. Bonanni *bull.* 1860 p. 136; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 64 (inde Garrucci syll. n. 864).

3135 in pede cippuli [*ai prati* TREND.].

L · FEIDENATI · L · F

Henzenus ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1869 p. 165; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 65; Garrucci syll. n. 867.

3136 in cippulo [apud Bonannium TREND.].

C · FLAVIO · L · F

Bonanni ms.; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 66 (inde ut videtur Garrucci n. 868).

3137 in cippulo.

P · FLAVI · P · F

Cicerchia misit mense Dec. 1883, unde est *bull.* 1884 p. 28 (inde Eph. I n. 87; Garrucci n. 669).

3138 in basi quadrata [apud Alphons. Bernardini].

FOSATIA · L · F

Vidi. Fernique *revue arch.* 1876 p. 237 n. 29.

3139 in cippulo [*ai prati*].

M · FOVRI

Vidi. Henzen *bull.* 1869 p. 160; Trendelenburg Eph. ep. I n. 68 (inde Garrucci n. 871).

3140 in parte inferiore pedis cippuli (superior pars cippuli periit) [Romae in aed. Barberinis].

GEMELAI

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 76 n. 88; Ritschl tab. 48, 33 (inde Corp. I n. 109); Garrucci syll. n. 673.

3141 in basi quadrata.

SEX · GEMINIO · SEX · F

Cicerchia *bull.* 1863 p. 184 (inde Eph. I n. 70); Ritschl suppl. III p. VI cum tab. II; Garrucci *diss. arch.* I p. 140, syll. n. 676, qui dicit se descripsisse. Huius inscriptionis ectypum impressum in opere tectorio apud Vinc. Cicerchiam vidit et descripsit Stevenson; cf. ad n. 3389.

3142 in pede cippuli [apud Bonannium TREND.].

GMINIA · M · F

Henzen *bull.* 1868 p. 188 ad ectypum (inde Garrucci n. 828); Trendelenburg Eph. I n. 78. Garrucci n. 874 de visu.

GOMINIA Henzen, non recte, GMINIA Trend., GMIFIA Garr. (874).

3143 sub protome puellae, quae monile et in auribus anulos habet [Romae apud Fortunatium, postea apud Castellanium].

in *pectore*:

GEMINIA · C · F

CN · VATRONI · VXOR

Bonanni misit mense Febr. 1870; Matz *bull.* 1870 p. 108 (inde Eph. I n. 71); descripsit F. v. Duhn; Garrucci n. 875, fortasse de visu.

9 GN Bon. Garr.; VXSOR solus Bonanni.

3144 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

F · GESSIVS · P · F

VALA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 89; Ritschl tab. 48, 34 (inde Corp. I n. 110); Garrucci syll. n. 677.

3145 in basi quadrata [apud Bonannium TREND.].

P · GESIA

Bonanni *bull.* 1870 p. 106; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 73 (inde Garrucci n. 878); ipse vidi ectypum.

Fuit *Maio* (vel *Mino*) *Gesia*, id est *Gessia*.

3146 in basi quadrata [apud Marinium].

M · GVNGIVS · C · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 93 et apud Garruccium syll. n. 9351; Fernique *comptes rend.* l. c. p. 18, *revue archéol.* l. c. p. 234 n. 8.

3147 in basi [*casetta Cenci, alla cortina*].

..NGIA · F · F

Descripsit Stevenson indicatam a Vinc. Cicerchia.

3148 in cippulo.

P · HERENIO

Henzen *bull.* 1856 p. 94 (inde Corp. I n. 111) e Cicerchia et Bonannio; Ritschl tab. 36, 58; Garrucci n. 686.

HE litteras evanidas non sistit tabula, habent Henzen et Garrucci, sed hic fortasse ex illo.

3149 in margine superiore pedis pineae [apud Bonannium TREND.].

GAIA · HRI

Henzen *bull.* 1858 p. 64 ad ectypum (inde Corp. I n. 160); Ritschl tab. 36 n. 58; Cicerchia ms.; Trendelenburg Eph. ep. I n. 69; Garrucci syll. n. 672.

In primo vocabulo exempla consentiunt nisi quod Garrucci primam litteram pro rotunda exhibet angulatam ɢ, quod potest verum esse; secundum vocabulum in ectypo Henzeno apparuerat TRI (ita etiam tabula Ritschelii), sed ipse dubitabat; HR Cic., HRI Trend. et Garrucc.

3150 in basi quadrata [apud Cicerchiam BON.].

L · IVNIVS · C · F

Cicerchia misit d. 16 Iun. 1856, unde est *annali* 1855 p. 78 n. 30 (inde Corp. I n. 112); Bonanni misit 1867, unde est *bull.* 1867 p. 186 (inde Eph. I n. 74); Garrucci syll. n. 683 sic: ·L·IV·NIVS//C·F·

3151 in parte inferiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

IVNIA · L

Vidi. Henzen *annali* 1856 p. 78 n. 61 (inde Corp. I n. 116); Garrucci syll. n. 681.

3152 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

V · LO

Vidi. Henzen *annali* 1866 p. 78 n. 32, Ritschl tab. 46 n. 36; Mommsen Corp. I n. 114 cum add. p. 556; Garrucci syll. n. 685.

Integra est.

3153 in basi [Romae in aed. Barberinis].

-L LORELANO · M · L

Vidi. Henzen *annali* 1856 p. 78 n. 33; Ritschl tab. 46 n. 66 (inde Corp. I n. 116); Garrucci syll. n. 866.

Prima littera videtur fuisse L.

3154 de forma nil traditur.

L · LVSCIO · M ·

Cicerchia ms.

Mutilam esse in fine non adnotatur; scr. M·L vel M·F.

3155 in basi quadrata.

M · LVSCIVS · M · F

Cicerchia ms.

3156 in basi quadrata [apud Marinium].

LVSCIA · M VXOR

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95 n. 5; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 16, *revue arch.* 16 (1878) p. 635 n. 5.

Paullo maius esse intervallum inter M et V quam solitum interstitium observavit is, qui post me lapidem vidit, Max Rothstein.

3157 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

MA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 34, Ritschl tab. 48, 24; Corp. I n. 183; Garrucci n. 687.

Videtur esse integra.

3158 Praeneste, traditur una cum n. 3414; qua forma fuerit ignoratur.

C · MACVLANVS · C · F

Manus ignota apud Gudium ms. 1866, 3, ad 325, 6.

In editione ad hanc adhaeret n. 3414.

3159 in basi. Praeneste [apud Bonannium].

S · MAG

Trendelenburg Eph. epigr. I n. 77 (inde Garrucci n. 693).

3160 *stela* CIC.

M · MACOLNIO

Cicerchia misit d. 16 Iun. 1856, unde est ann. 1855 p. 78 n. 35 (inde Corp. I n. 117, unde rursus Garrucci n. 691).

3161 in pede pineae [Romae in museo Kircheriano].

K MAGOLNIO · PLA · F

Vidit Rothstein. Henzen *annali* 1856 p. 78 n. 36; Ritschl tab. 47, 48 (inde Corp. I n. 116); Garrucci syll. n. 668.

Primam litteram a prioribus non recte exceptam superesse videri ex C (acuta) adnotavit Rothstein. — In fine *Plauti filius* legit Mommsen collata lamina plumbea originis incertae (Corp. I n. 166 = VI n. 626), in qua est *Pl. Specios.*

3162 in basi quadrata [apud Bonannium TREND.].

Q · MAGOLNI · L · F · L · N

Vidi ectypum. Bonanni *bull.* 1870 p. 106, Trendelenburg Eph. epigr. I n. 78 (inde Garrucci n. 692).

3163 in margine superiore pedis cippuli.

MGOLNIA

Henzen *bull.* 1856 p. 64 (inde Corp. I n. 118); Ritschl tab. 36, 53; vidit Trendelenburg Eph. ep. I p. 18; Garrucci syll. n. 666.

MG videtur fuisse in lapide (MG Ritschl).

3164 in basi quadrata GARR.

L · MAMILI · M · F

Cicerchia *bull.* 1866 p. 124 (inde Eph. I n. 79); Ritschl suppl. III p. VI tab. c cf. IV p. XI; Garrucci n. 694.

MAMILI Garr., MA[..]I Ritschl, MANIO Cic., haec lectio orta est inde quod *M. Mamilius* praetor Praenestinus anno u. c. 536 in vetustioribus editionibus Livii (lib. 63, 19) indeque a Cecconio, item in inscriptione falsa suo loco edenda, dicitur *Mancius.* — F habet solus Cic., non agnoverunt Ritschl et Garr.

3165 in basi quadrata [anno 1871 ai pri..., nunc Lugnani apud Giulianium].

TR · MANIO · MAI F

Vidi. Henzen *bull.* 1866 p. 165; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 78; Garrucci n. 695.

Ultimae litterae spatio deficiente contractae sunt; unde evenit ut hasta obliqua in A ... cernatur.

3166 in basi quadrata [apud Alphonsum Bernardini].

MINO · MAMIA · TIB · F

Descripsi a. 1886.

3167 in pede cippuli [apud Bonannium TREND.].

MINO · MATDIA

Henzen *bull.* 1886 p. 166 ad ectypum; Trendelenburg Eph. I n. 88 (inde Garr. n. 696).

3168 in pinea.

MINO · MECLONIA

Cicerchia *notizie* 1878 p. 65 n. 4 et apud Garruccium syll. n. 6487.

3169 in pede cippuli [anno 1871 ai pr... hodie Lugnani apud Giulianium].

MINVCIA · C · F

Vidi. Henzen *bull.* 1889 p. 168, Trendelenburg Eph. I n. 81 (inde Garrucci n. 697).

3170 rep. e regione villae Rodi.

P · MOP

Servavit Cecconi p. 106 (inde Petrini p. n. 106; Corp. I n. 116, ex hoc Garr. syll. n. 668).

Huc pertinere non certum est.

3171/2 in cippulo in margine superiore [apud Alphonsum Bernardini].

M · MVTILIO · Q · F

Vidi. Henzen *bull.* 1868 p. 64, Ritschl 36, 59, Corp. I n. 126, Garrucci n. 6..

3173 in pede cippuli.

Q · MVTILIO

Henzen *bull.* 1858 p. 94 (inde Corp. I n. 124); vidit Trendelenburg Eph. epigr. 1 p. 10; Garrucci n. 700.

Punctum post Q duplex (sic:) esse ait Garrucci, addens, casu id factum videri; nihilominus obiurgat Mommsenum quod non dederit nisi simplex.

3174 in basi quadrata [apud Alphonsum Bernardini ROTHST.].

C · NERONI · C ·
F

Descripsit Rothstein a. 1883. Vinc. Cicerchia *notizie degli scavi* 1880 p. 417 sic: C·NERON///.

3175 in basi quadrata [apud Alph. Bernardini].

sic C · NERONIVS · C · F

Vidi. Fernique *revue arch.* 1878 p. 237 n. 30.

3176 *base di marmo* [?], rep. d. 13 Apr. 1868 *nello scavo Cecconi con incavo sopra per posarvi un busto già rinvenuto prima e conservato in casa Cecconi a Palestrina* BON.

NOVIRIA · L · F

Bonanni *bull.* 1868 p. 134 (inde Eph. epigr. 1 n. 82 adhibito ectypo; Garrucci n. 701).

3177 in basi quadrata [apud Marinium].

L · NVMITORI · L · F
L · N · SVBER

Vidi Cicerchia *notizie* 1878 p. 95 n. 7; Fernique *revue arch.* 1878 p. 238 n. 8.

3178 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

NVMTORIAI
M · OPI · ALBI

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 37 (inde Corp. I n. 122); Ritschl tab. 45, 11; Garrucci n. 752.

2 nomen mariti *redit* infra n. 3191.

3179 in pinea [apud Bonannium TREND.].

C · OCTAVI · L · L

Bonanni *bull.* 1870 p. 108; Trendelenburg Eph. 1 n. 83; Cicerchia ms.; auctore non laudato Garrucci n. 703.

3180 in pede cippuli [apud Marinium].

Q · OCTAVI · M · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 85 n. 9.

3181 in pede cippuli [apud Marinium EGO; apud Felicem Facciotti *via delle Scalette 6* VINC. CICERCHIA].

OCTAVIAVIA *sic*

Vidi Cicerchia *notizie* 1878 p. 95 n. 8.

3182 in basi quadrata.

OCTAVIA · Q · S

Bonanni *bull.* 1867 p. 189 (inde Eph. I n. 84; Garrucci n. 704).

3183 in basi quadrata [apud Marinium].

OPILIA · C · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 18, *rev. arch.* p. 238 n. 8.

F paene quadrata est.

3184 in pede cippuli.

C · OPIO

Bonanni *bull.* 1858 p. 94 (inde Corp. I n. 134); vidit Trendelenburg Eph. 1 p. 10; Garrucci syll. n. 708.

C litteram acutam exhibet Garruccius.

3185 in basi quadrata [apud Marinium].

CN OPIO CN F

Descripsi.

Litterae certae sunt praeter quartam, de punctis non constat.

3186 *pilastrino di marmo* CIC. errore sine dubio, cum idem perhibeat de basi quadrata calcarea n. 3174.

L · OPPI · C · F

Vinc. Cicarchia *notizia degli scavi* 1882 p. 417.

3187 in basi, quae pineam sustinet [rep. *in faccia della vigna Rodi* CECC.; deinde *in casa Mocci* PETR. In eadem ut puto domo, *via del tempio 170*. hodie quoque extat].

L · OPPI · L · F
FLACVS
PATR *sic*

Vidi. Cecconi p. 18; Petrini p. 382 n. 27; Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 44, cui descripsit de Rossi; Ritschl tab. 47, 31; Corp. I n. 130; Garrucci syll. n. 718.

3188 in basi quadrata, quae pineam sustinet, reperta et adservata una cum n. 3187.

L · OPPI · L · F
FLACVS
FILIVS

Vidi. Cecconi p. 18, Petrini p. 382 n. 87; Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 45, cui descripsit de Rossi; Ritschl tab. 47, 32; Corp. I n. 131; Garrucci syll. n. 717.

3189 [Romae apud Fortunatum MATZ].

M · OPIO · M · F

Bonanni misit; Matz *bull.* 1870 p. 188 (inde Eph. epigr. I n. 85; Garrucci syll. n. 703).

3190 *frammento* CECC. PETR. de forma tacentes; loco non indicato, praecedunt inscriptiones repertae *in faccia della vigna Rodi* apud CECC.; similiter apud PETR.

M · OPIO · M · F · L · N ·

Cecconi p. 18, Petrini p. 382 n. 87. Ex his Corp. I n. 125.

3191 basis, in cuius antica medio (sub inscriptione) vir rudi scalpro incisus est ROSSI. Rep. *in faccia della vigna Rodi* CECC. [deinde *in casa Mocci* PETR. In aedibus Sebastianelli ROSSI MOMMS.].

M · OPPI · M · F · ALB

Cecconi p. 18; Petrini p. 382 n. 87; de Rossi descripsit, unde est *annali* 1855 p. 78 n. 48. Ritschl tab. 47, 50; Mommsen Corp. I n. 128 cf. add. p. 554; Garrucci syll. n. 715.

Inter OPPI· et M duas lineas rectas inserit Garruccius (OPPI·||M), quarum altera cernitur etiam in tabula Ritscheliana. Sine dubio ductus hi casui debentur.

3192 *base di pigna trovata dirimpetto alla villetta Rodi, ossia Burri, si conserva in casa Mocci* PETR.

F · OPIO · F · F

Petrini p. 382 n. 87 (inde Corp. I n. 126).

3193 in margine inferiore pedis cippuli.

F · OPIO · CEST

Henzen *bull.* 1864 p. 82 a Cicerchia adhibito ectypo; Trendelenburg Eph. epigr. 1 n. 88; Garrucci syll. n 712.

CEST Henz. et Trend., CES F Garr., qui legit *Cesonis filios*; in ectypo quod habui utrum verum sit, non discernitur.

3194 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

SEXTO · OPIO · C · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 41; Ritschl tab. 45, 10; Corp. I n. 127; Garrucci syll. n. 714.

3195 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aedibus Barberinis].

T · OPIO · C · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 42; Ritschl tab. 45, 14; Corp. I n. 128; Garrucci syll. n. 710.

3196 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

ΦPI

Vidi. Henzen *ann.* 1858 p. 78 n. 38; Ritschl tab. 45, 13; Corp. I n. 133 cf. add. p. 553; Garrucci syll. n. 705.

3197 in basi quadrata.

OPIA

Cicerchia misit d. 18 Ian. 1855, unde est *ann.* 1855 p. 78 n. 40 (inde Corp. I n. 132; Garrucci n. 707).

3198 in basi quadrata [extat *casa Bernardini*].

OPIA · L · F

Vidi. Bonanni *bull.* 1878 p. 185 (inde Eph. ep. I n. 87; Garrucci n. 708).

3199 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

L · ORCVIO C F

Vidi. Henzen *ann.* 1855 p. 78 n. 49; Ritschl tab. 46, 37; Corp. I n. 133 cum add. p. 555; Garrucci syll. n. 783.

Primus recte excepit Mommsen (Corp. I add.): male Garruccius C·ORCVIC·.

3200 *pignone* PETR.

M · ORCEVIO · M · F

Ex schedis Petrini enotavit Cicerchia, unde edidit Henzen *annali* 1858 p. 78 n. 47 (inde Corp. I n. 134).

3201 in pede cippuli [apud Cicerchiam TREND.].

Q · ORCVIVS · Q · L

Henzen *bull.* 1864 p. 88 e Cicerchia adhibito ectypo; ex lapide Trendelenburg Eph. I n. 86; Garrucci syll. n. 784; ipse vidi ectypum.

Puncta duo postrema formae sunt longiuscula.

3202 *sulla cornice superiore di un bassorilievo con molte figure trovata dirimpetto alle villetta Rodi, ossia Burri* [i. e. ibi ubi n. 3864].

. . ORCEVIVS · M · F · NASICA

Servavit Petrini p. 388 n. 86 (inde Corp. I n. 135).

In principio deesse aliquid non significavit Petrini.

3203 in margine superiore pedis cippuli [*ai prati*].

ORCEVIA

Vidi. Henzen *bull.* 1869 p. 165 ad ectypum missum a Bonannio; Trendelenburg Eph. ep. I n. 88 (inde Garrucci n. 716).

3204 in basi. Rep. et adservata una cum n. 3187. 3188 CECC. p. 16 PETR. Ubi nunc extet, nescio.

MAIO · ORCEVIA · M · F

Cecconi p. 16 et denuo p. 103 (hic male inter inscriptiones laterum fictilium; unde repetivit Marini syll. doliar. n. 382), Petrini p. 366; Ritschl tab. 47, 49 (inde Corp. I n. 136), vidit Trendelenburg Eph. ep. I p. 48; Garrucci syll. n. 728.

3205 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

Q · OVIIO · T · F

Vidi. Henzen *annali* 1858 p. 78 n. 66; Ritschl tab. 45, 16, si quidem eadem est, Mommsen Corp. I n. 168 cf. add. p. 555, Garrucci syll. n. 786.

Q. Oveo T. f.

3206 in pede cippuli [*ai prati* TREND.; Praeneste *magazzino Bernardini* EGO].

PACILIA · A · F

Vidi. Henzen *bull.* 1869 p. 165, Trendelenburg Eph epigr. I n. 90; Garrucci syll. n. 766.

3207 in pede cippuli [in aedibus, ubi habitabat Bonanni, vidisse me puto].

L · PAPI . .

Vidi. Bonanni *bull.* 1866 p. 135; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 81 (inde Garrucci n. 787).

L·TAPIA Bonanni, L·PAPIA Trend. adnotans duas ultimas litteras incertas esse. Fuit *L. Papi(o)*; deinde potest periisse nomen patris vel patroni.

3208 *stela* CIC.; in inferiore margine basis Corinthiae GARR.

PATOLIIA · L · F

Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 183 et Corp. I n. 1501 c, Garrucci syll. n. 768, qui dicit se descripsisse.

3209 in margine superiore pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

PESCNO · L

Vidi. Henzen *ann.* 1855 p. 76 n. 51; Ritschl tab. 46 n. 36, Corp. I n. 137 cum add. p. 555, Garrucci syll. n. 730.

Non intellegitur.

3210 in pede cippuli.

L · PTRONIO · C · L

Vidi ectypum missum a Bonannio. Ex eodem Henzen *bull.* 1867 p. 164; ex lapide Trendelenburg Eph. ep. I n. 98 (inde Garrucci n. 729).

3211 in basi quadrata [in fundo Hann. Bernardini TREND.].

PETRONI · IVNIA

Bonanni *bull.* 1870 p. 106; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 83 (inde Garrucci syll. n. 682).

3212 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

C · PLAVTIO · C · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 76 n. 82; Ritschl tab. 45, 18; Corp. I n. 138; Garrucci syll. n. 736.

3213 in basi.

L · PLAVTIO · M · F · L · N

Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 184; Ritschl Suppl. III p. VI tab. F, IV p. XV (inde et ex *bull.* Eph. I n. 84); Garrucci *bull.* 1866 p. 63, syll. n. 733.

Duas primas litteras omisit in lacuna Garr., habent tam Cic. quam Ritschelii tabula. — Ultima littera N est mutila, testibus Garruccio et tabula Ritschelii (haec punctum non habet inter L et N); male pro F·L·N in *bull.* 1868 est FLM.

3214 in pede cippuli [apud Garruccium].

M · PLAVTI[O] M · F ·

Garrucci *bull.* 1866 p. 63, syll. n. 734.

In fine (post F) deesse aliquid significa[vit] Garr. in sylloge: integram dederat in *bull.*

3215 *a* in ipso cippulo; *b* in margine inferiore pedis [Romae in aed. Barberinis].

a	*b*
PLAVTIA	PL

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 76 n. 53, Rit[schl] tab. 45, 16, Corp. I n. 139, Garrucci n. 7[..]

Litterae quae extant in pede multo rudio[res] sunt neglegentiusque incisae quam quae in ip[so] pinea.

3216 [Romae apud Fortunatum MATZ].

POLDIA · C · F

Bonanni misit; descripsit Matz *bull.* 1870 p. 1[..] inde Eph. epigr. I n. 66; Garrucci n. 735

3217 in cippulo [Romae in aed. Barberinis]

M · POMPONI · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 54, Rit[schl] tab. 48, 36, Corp. I n. 146; Garrucci n. 7[..]

3218 in cippulo [Romae in aed. Barberinis]

POPILIA · M · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 55, Rit[schl] tab. 46, 46; Corp. I n. 141; Garrucci n. 7[..]

3219 sub cippulo, in ima parte pedis [Ro[mae] in aed. Barberinis].

PROQILIA · C · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 37, Ri[tschl] tab. 46, 38, Mommsen Corp. I n. 142 add. p. 555, Garrucci syll. n. 738.

3220 in basi quadrata [*ai prati* TREND. [Bo]nani apud Antonium Giulianum EGO

C · PVLLIVS · L · F

Vidi. Henzen *bull.* 1868 p. 165: Tren[delen]burg Eph. epigr. I n. 96 (inde Garrucci n. ..

3221 *pigna con l' iscrizione sotto di es[sa] basi, ritrovata in contrada S. R[...] ritenuta presso di me.*

M · PVLIO · L · F

Bonanni misit mense Aug. 1878.

3222 in pede cippuli [*ai prati* TREND.; postea Praeneste apud Alphonsum Bernardini].

P · PVLI · L · F

Vidi. Henzen *bull.* 1869 p. 165; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 97 (inde Garrucci syll. n. 740).

3223 in pede cippuli [*ai prati* TREND.].

Q · PVLIVS · L · F

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1869 p. 165, Trendelenburg Eph. epigr. I n. 98, Garrucci syll. n. 741.

3224 in columna striata, quae potest sustinuisse imaginem (*scolpita nella base d' un busto, la quale è sorretta da una colonna* AVL., non recte) [in fundo Hann. Bernardini nunc Pompeii Bernardini Hannibalis f., regione dicta *il Generale*].

TR · PVPI · M · L

Vidimus ego et Stevenson. Bonanni *bull.* 1870 p. 193, Trendelenburg Eph. epigr. I n. 99 (inde Garrucci syll. n. 742).

L a recto angulo vix differt.

3225 in pede cippuli TREND.

A ROSCIO

Bonanni *bull.* 1868 p. 94 (inde Corp. I n. 143); vidit Trendelenburg Eph. I p. 19; Garrucci syll. n. 744.

3226 in basi quadrata [apud Bonannium vidit TREND.].

..ROSCI · C · F

Bonanni *bull.* 1869 p. 135; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 100 (inde Garrucci n. 743); ipse vidi ectypum.

3227 in margine superiore pedis cippuli [in vinea Roscarelli].

ROSCIA

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 235 n. 8.

3228 in pinea.

L · RVPILI · L · F

Cicerchia *notizie* 1878 p. 95 n. 12, ab eodem Garrucci syll. n. 2410.

Ultima littera F est apud Cicerchiam *notizie*, sed signo dubitationis adscripto, L apud Garruccium.

3229 *pignone* PETR.

RVTILIA · C · F

Ex schedis Petrinis enotavit Cicerchia, unde edidit Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 58 (inde Corp. I n. 144).

3230 in basi quadrata [apud Marinium].

C · SAMIARI · C · F   *in latere dextro* M · N · AN

Vidi. Cicerchia *notizie* 1879 p. 95 (omissa inscriptione lateris); Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 235 n. 13.

3231 in basi.

C · SAMIARIO M · F · M · N

Fernique *revue arch.* p. 239 n. 10 (inde Garrucci syll. n. 2392).

3232 in basi quadrata [apud Marinium].

CN · SAMIARIVS · CN
F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 235 n. 9.

3233 in cippulo [in vinea Dom. Cecconi TREND.].

L · SAMIARI · C · F

Bonanni *bull.* 1866 p. 135 (inde Eph. epigr. I n. 101, ubi descripsit etiam Trendelenburg: Garrucci n. 746); ipse vidi ectypum.

SAPNIARI legerat Trend., non recte.

3234 in pede cippuli [in vinea Roscarelli].

L · SAMIARIO · C · F · N · N

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 235 n. 14.

3235 in basi quadrata [apud Marinium].

L · SAMIARI · L · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1879 p. 95; Fernique *comptes rend.* l. c. p. 18, *rev. arch.* p. 235 n. 12.

3236 in basi quadrata [apud Marinium].

L · SAMIARI
M F · DOSVO

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 235 n. 11.

Dosuo cognomen Mommseno (*Röm. Forsch.* 2 p. 320 not. 52) idem habetur atque *Dorsuo* (Liv. 5, 46. 7, 28; Appian. Gall. 6 Δόρσων).

3237 in basi quadrata [apud Marinium].

SAMIARIA · M · F
MINOR · Q

Vidi Cicerchia *notizie* 1879 p. 85; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 235 n. 15.

2 Q fortasse *Quinti uxor*.

3238 in basi quadrata [apud Marinium].

M · SAMI · M
F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 95.

3239 in basi quadrata.

C · SATRICANI · K · F

Ad ectypum, quod ego quoque vidi, edita est *bull.* 1869 p. 134 et Eph. epigr. I n. 102 (inde Garrucci n. 747).

3240 in pinea.

L · SATRICANI . . . . .

Henzen *bull.* 1868 p. 134 a Bonannio.

3241 in pinea [in vinea Dom. Cecconi].

SATRICANI
L · F

Ad ectypum, quod ego quoque vidi, edita est Eph. ep. I n. 104 (inde Garrucci syll. n. 749).

3242 Praeneste.

K · SATRICANI · K · F

Misit Bonanni cum ectypo, quod ego quoque vidi, unde edita est Eph. ep. I n. 103 (inde Garrucci n. 748).

Nec praenomen Satricanii nec patris ego in ectypo agnovi. — Aut huius aut n. 3239 partem posteriorem (....ICANI·K·F) Praeneste apud Bonannium vidit Trendelenburg.

3243 in pede cippuli [apud Bonannium].

.ICANIA

Trendelenburg Eph. ep. I n. 129 descripsit (inde Garrucci syll. n. 790), ipse vidi ectypum.

3244 in pede cippuli [apud Marinium].

C · SAVFI – A – F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 98; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 19, *rev. arch.* p. 236 n. 16; Garrucci syll. n. 2369.

3245 in superiore margine pedis pineae, qui pes est ordinis Ionici [Romae in aed. Barberinis].

L : SAVFI

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 57 (inde Corp. I n. 145); Ritschl tab. 48, 17; Garrucci syll. n. 754.

3246 in pede cippuli [*ai prati*].

M · SAVFEIVS · C · F

Vidi. Henzen *bull.* 1869 p. 165; Trendelenburg Eph. ep. I n. 105 (inde Garrucci syll. n. 752).

3247 in margine inferiore pedis Corinthii pineae [Romae in aed. Barberinis].

OPI · SAVFIO · L · L

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 59; Ritschl tab. 48, 16; Corp. I n. 146; Garrucci syll. n. 755.

3248 in pinea rep. *olla Colombella*

Q · SAVFI · A · F

Cicerchia *notizie* 1878 p. 95 n. 81.

3249 litteris solito maioribus in basi quadrata [apud Bonannium].

SAVFE

Trendelenburg Eph. epigr. I n. 108 (inde Garrucci syll. n. 763) descripsit.

3250 in basi.

SAVFEIA

Cicerchia *bull.* 1883 p. 184 (inde Eph. I n. 107); Ritschl Suppl. III p. VI tab. c; Bonanni *bull.* 1870 p. 105, Garrucci n. 751.

3251 sub cippulo [ai *prati* TREND.].

TRTIA · SAVFIA *sic*

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1869 p. 185; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 108, Garrucci n. 758, qui dicit se vidisse.

3252 in basi quadrata [apud Marinium].

SAVFEIA · C · F
VONOI

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 86, Fernique *comptes rendus* l. c. p. 80, *rev. arch.* p. 238 n. 47.

3253 in basi quadrata [in vinea Scavalli].

Ꝁ · SEHIVS · C · F

Descripsi a. 1861. Cicerchia ms.

3254 *base di pigna*, rep. et adservata una cum n. 3188 PETR.

SEHIAI · Ꝇ · OPI

Servavit Petrini p. 382 n. 27 (inde Corp. I n. 147); praeterea ex schedis eiusdem enotavit Cicerchia, unde edidit Henzen *ann.* 1855 p. 79 n. 88.

Dedi exemplum editum a Petrinio; SEHIA·L·L·OPI schedae, quod potest explicari *Sehia L. l. Opi (uxor)*.

3255 *pilastrino di marmo* CIC., sed errore sine dubio; cf. ad n. 3165.

C · SELICIVS

Vinc. Cicerchia *notizie degli scavi* 1888 p. 417. Fortasse non diversa ab ea quae sequitur.

3256 basis lapidis Tiburtini. In via Praenestina, non longe a loco dicto *passo lucido* in praedio vocato *la Sterpara*, rep. a. 1868.

C · SELICIVS · C · F · C · N
CALVOS

Descripsit Stevenson.

3257 in pede pineae [apud Bonannium TREND.].

Ꝇ · SHICIO · NV · F

Bonanni *bull.* 1866 p. 135; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 108 (inde Garrucci syll. n. 758); ipse vidi ectypum, sed in quo ultimam litteram non agnovi.

3258 in basi quadrata [in fundo Hann. Bernardini].

M · SELICIVS
C · F

Bonanni *bull.* 1870 p. 158, Trendelenburg Eph. epigr. I n. 110 (inde Garrucci n. 780). Uno versu dat Bonanni.

3259 in pede cippuli striato [Romae in aed. Barberinis].

MARIA · SELICIA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 61: Ritschl tab. 45, 20, Corp. I n. 149: Garrucci syll. n. 759.

3260 in cippulo cum pede ordinis Corinthii [Romae in aed. Barberinis].

SELICIA · P · F

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 80, Ritschl tab. 45, 81; Corp. I n. 148: Garrucci syll. n. 781.

3261 in cippulo [in vinea Dom. Cecconi TREND.].

SERVIA · M · F
CINSI · VXOR

Bonanni *bull.* 1865 p. 135; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 111 (inde Garrucci syll. n. 752); ipse vidi ectypum.

3262 Praeneste) 'in S. Maria de Piscarello, in lapidibus' SVAR. 'Gemini seu Gemini suas habuere delicias prope collem Aelium Praeneste, ubi nunc aedicula beatae Virg. vulgo *del Piscarello* dicta, ut ex quibusdam parvis pyramidibus marmoreis legi' PENNAZZ.

Suar.:	*Pennazza*:
C · SIGNINVS	C·SIGNINVS·T·F·GEMIN
L·SIGNINVS·M·F	M·SIGNINVS·L·F·GEMIN

Suaresius Vat. 9140 f. 268 de visu, ut videtur: Pennazza ms. (inde Petrini p. 388, 96).

3263 in basi.

C · TAPIO · SEX · Ꝇ

Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 124 (inde Eph. I n. 112). Ritschl suppl. III p. VI tab. *s* cf. suppl. IV p. XVI (inde Garrucci n. 756).

3264 in pinea.

Ꝇ · TAMPIO

Misit Cicerchia cum ectypo non satis perspicuo, unde est *bull.* 1884 p. 28 et Eph. I n. 113 (inde Garrucci syll. n. 763).

3265 in pinea.

Ꝇ · TAMPI · O · F

Cicerchia *notizie* 1876 p. 96 n. 23; ab eodem Garrucci syll. n. 2418

3266 in pede pineae [apud Bonannium TREND.

M · TAMPI · C · F

Ex ectypo, quod ipse quoque vidi, misso a Bonannio edidit Henzen *bull.* 1859 p. 161 et lapide Trendelenburg Eph. epigr. I n. 111 (inde Garrucci syll. n. 784).

3267 in pede cippuli.

M · TAMP · M · F

Bonanni *bull.* 1859 p. 185 (inde Eph. epigr. I n. 115). Garrucci syll. n. 785, qui dicit se descripsisse.

M TAMP·F·M Garrucci, 'quod errore videtur fabri factum' putat. Vide ne fuerit M·TAMP·M

3268 in pinea, ut videtur CIC., in superiore margine basis [i. e. in pedis pineae margine superiore] GARR.

PAC // TAMPIO

Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 125 et Corp. I n. 1501 *b*. Garrucci syll. n. 761 quidem eadem est.

Dedi exemplum Garruccii, TAMPIO Cic., praenomine omisso nec deesse aliquid significa-

3269 in inferiore parte pedis striati cippi [Romae in aedibus Barberinis]

CIO · TAPIOS · M · Ꝇ

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 83. Ritschl tab. 45, 82; Corp. I n. 150: Garrucci syll. n. 787.

3270 in basi quadrata [apud Marinium

TAMPIA · C · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 96 Fernique *comptes rend.* l. c. p. 20, *rev. arch.* l. c. p. 238 n. 18.

3271 in inferiore parte pedis striati cip [Romae in aed. Barberinis].

TAPIA · Q · VESTORI

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 61. Ritschl tab. 45. 83; Corp. I n. 84: Garrucci n. 769.

3272 in margine inferiore pedis cippi *prati* TREND.].

Q · TEREDVNI · M · F

Henzen ad ectypum missum a Bonannio 1889 p. 185: Trendelenburg Eph. epigr. n. 118 (inde Garrucci syll. n. 770

3273 in pede pineae [apud Bonannium TR

TERENTIA · C · F

Henzen ad ectypum missum a Bonannio 1869 p. 185; Trendelenburg Eph. n. 117 (inde Garrucci n. 771).

3274 in basi quadrata [apud Marinium EGO; *nel granaro del sig. Felice Facciotti vicino all' orto del seminario per la via delle scalette* n. 5 VINC. CICERCHIA (n. 1665)].

C · TITI·NIVS · C · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 86; Fernique *comptes rend.* l. c. p. 20, *rev. arch.* p. 636 n. 20; Vinc. Cicerchia misit ectypum.

3275 in basi quadrata [apud Marinium EGO; ibidem ubi n. 3274 VINC. CICERCHIA].

L · TITIONIO · C · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 66; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 80, *rev. arch.* p. 636 n. 18. Ectypum misit Vinc. Cicerchia a. 1886.
Hic titulus nequaquam litteris rudioribus vel antiquioribus scriptus est quam titulus C. Titioni.

3276 in ipsa pinea [apud Bonannium TREND.].

TITIA · P · F

Bonanni *bull.* 1888 p. 135; Trendelenburg Eph. ep. I n. 118 (inde Garrucci *syll.* n. 778); ipse vidi ectypum.

3277 in basi quadrata pineae [in domo advocati Cicerchia *al corso* n. 105 TREND.; nunc apud Vincentium Cicerchiam].

TIT·LEIAI – M · F

Ectypum misit Vinc. Cicerchia. Bonanni *bull.* 1887 p. 163; Trendelenburg Eph. ep. I n. 116; Garrucci n. 774 nescio num de visu.
Post primum T et Trendelenburgio et Vinc. Cicerchiae punctum adesse visum est, idque confirmatur ectypo; sed vide ne id punctum casui debeatur.

3278 in basi quadrata [apud Marinium].

.IONDIVS · M · F
M · N

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 66; Fernique *comptes rend.* l. c. p. 20, *rev. arch.* p. 236 n. 21.

3279 in basi.

M · TONDI

Garrucci syll. n. 6413 'misit Cicerchia'.
Vereor ne error subsit.

3280 in basi quadrata [*ai proti* TREND.].

V · TONDI · M
L

Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1858 p. 183; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 120 (inde Garrucci n. 775).

3281 in basi quadrata [apud Marinium].

TONDIAI · L · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1876 p. 66; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 80, *rev. arch.* p. 838 n. 23.

3282 in basi.

...TONDIA

Fernique *comptes rendus* l. c. p. 86, *revue arch.* p. 236 n. 88.

3283 [apud Marinium ROTHST.]

QVORTA TONDIA
L · F

Vidit Rothstein anno 1883. Cicerchia *notizie* 1878 p. 96 n. 68; ab eodem Garrucci syll. n. 2371.

3284 [Romae apud Fortunatium MATZ].

MAIO TVTIA · Q · F

Bonanni misit; Matz, qui vidit, *bull.* 1670 p. 105 (inde Eph. epigr. I n. 181; Garrucci syll. n. 770).

3285 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

MIN · TVTIA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 66; Ritschl tab. 48, 41; Corp. I n. 153; Garrucci syll. n. 777.

3286 in superiore margine pedis cippuli [Romae in aed. Barberinis].

M · VAR

Vidi. Henzen *annali* 1858 p. 76 n. 67; Ritschl tab. 48, 46; Corp. I n. 164; Garrucci syll. n. 778.

3287 in basi quadrata solitis longe maiore [apud Marinium].

C · VATRONIO · L · F

Vidi. Fernique *comptes rendus* l. c. p. 28, *rev. arch.* p. 636 n. 26.

3288 in pede cippuli [*ai prati*].

V · VATRONIVS

Vidi. Bonanni *bull.* 1888 p. 166; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 163; Garrucci syll. n. 781.

3289 in basi quadrata GARR.

//ATRONIC//

Cicerchia misit, unde est *bull.* 1663 p. 124 (inde Eph. I n. 162); Garrucci *diss. arch.* I (1664) p. 148, syll. n. 780, hic certe non ex lapide, sed ex ectypo de quo cf. infra; ex eodem ectypo excepit Stevenson.
Dedi ut Garruccius; (ATRON) Stevens., VATRONIVS Cic. Garruccius non vidit, ac fortasse ne Cicerchia quidem vidit ipsam inscriptionem, sed ectypum eius impressum in fragmento operis tectorii quod sustinebat pavimentum operis musei. Adscripsi de hac re Garruccii narrationem (*diss. arch.* l. c.): '*un recentissimo scavo* [1868?] *ha messo alla luce avanzi di fabbriche e frammenti di pavimento ornato di pietruzze, che noi diremmo alla veneziana, simile a cui è il musaico dei portici del tempio della Fortuna. ... Due di questi frammenti ho io trovato ed ora li possiede il sig. Cicerchia ... i due frammenti recano sulla loro grossezza l' impronta in rilievo di due epigrafi, ed è degna di sapersi, che una d' esse, è quella appunto che si ha in una delle basi che sono state raccolte dalle ruine medesime. La prima impronta adunque dice:* SEX·GEMINIO·SEX·F (supra n. 3141); *nel frammento dell' altra si legge:* ...VATRONIO... *ma di questa non si è trovata la corrispondente epigrafe in incavo*'. Haec fragmenta hodie quoque extant apud Vinc. Cicerchiam. — Si vere aetate antiqua inscriptiones illae in pavimento adhibitae sunt, id magis tribuerim domino villae alicuius, quam, quod vult Garruccius, colonis Sullanis.

3290 Praeneste in loro SVAR. Cuius formae fuerit, non traditur.

VATRONIA M · F ·

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 269.

3291 in basi quadrata [Romae in aed. Barberinis].

GRAECA · VATRONIA

Vidi. Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 68; Ritschl tab. 46, 43 (inde Corp. I n. 155), Garrucci syll. n. 776.

3292 in basi quadrata

P · VEBIDIA · Q · F · NVMA

Cicerchia misit d. 16 Iun. 1886, unde est *annali* 1855 p. 78 n. 88 (inde Corp. I n. 156).
Pro VEBIDIA videtur scribendum esse, ut coniecit Mommsen, VEBIDIO vel potius VEBIDI; *Publio Vebidio Q. f. Numa*, quod proposuit Garrucci syll. n. 8305, ferri non potest, propterea quod cognomen Numa non est muliebre.

3293 [Romae apud Fortunatium MATZ].

VEHILIA · M · F

Bonanni misit; descripsit Matz *bull.* 1670 p. 105 (inde Eph. epigr. I n. 124; Garrucci n. 788).

3294 *pignone* PETR.

VENILIAI · M · F

Ex schedis Petrini enotavit Cicerchia, unde edidit Henzen *annali* 1858 p. 78 n. 70 (inde Corp. I n. 167).

3295 *stela* CIC.; in basi media GARR. [apud Vinc. Cicerchiam STEV.].

RVDIA VERGELIA
ANTVLAI · Ŀ

Vidit Stevenson. Cicerchia misit, unde est *bull.* 1863 p. 123 et Corp. I n. 1861 d; Garrucci syll. n. 783, qui descripsit.

L in hac inscriptione paullum tantum a recto angulo differt.

3296 in basi quadrata [apud Marinium].

L · VETLI · L · F

Vidi. Cicerchia *notizie* 1878 p. 98; Fernique *comptes rendus* l. c. p. 20, *rev. arch.* p. 236 n. 25.

Lectiones certae.

3297 [Romae apud Fortunatium MATZ].

VETTEIAI · T · F

Bonanni misit; descripsit Matz *bull.* 1876 p. 106 (inde Eph. epigr. I n. 125; Garrucci syll. n. 784).

3298 in cippulo [*ai prati* TREND.; Lugnani nuper vidit STEV.].

C · VOŁNTIŁI · C · Ŀ *sic*

Vidit Stevenson. Henzen ad ectypum missum a Bonannio *bull.* 1869 p. 165; Trendelenburg Eph. epigr. I n. 126 (inde Garrucci syll. n. 785).

3299 in cippulo [*ai prati* TREND.].

MAIO · VOŁENTIŁIA

Ad ectypum, quod ipse quoque vidi. Henzen *bull.* 1869 p. 184; de visu Trendelenburg Eph. epigr. I n. 127; Garrucci syll. n. 786.

3300 in margine inferiore pedis cippuli.

Ꞁ · VSORO

Henzen *bull.* 1858 p. 91 (inde Corp. I n. 156), Ritschl tab. 38, 60, Trendelenburg Eph. I p. 18; Garrucci n. 787, qui dicit se descripsisse.

Praenomen Q est Henzeno (et ita ut videtur etiam tabula Ritschelii), Ꞁ Trendelenburgio et Garruccio: cf. supra n. 3102.

3301 in pede cippuli [Romae in aed. Barberinis].

MAIO · TOPTVIM

Vidi. Henzen *annali* 1858 p. 79 n. 62, cui descripsit Rossius; Mommsen Corp. I n. 169 cum add. p. 555; Garrucci syll. n. 670.

Prius vocabulum est *Maio*, alterum recte legi nondum potuit; tertia littera potest esse R male incisa; in fine non est M, ut voluit Garruccius, sed IM.

3302 in pede cippuli [Romae in aedibus Barberinis].

O TIŁIA · OV · SAMI

Descripsi. Henzen *annali* 1858 p. 79 n. 63 (inde Corp. I n. 152; ex hoc Garrucci syll. n. 773); Mommsen Corp. I p. 556 (qui errore credidit corrigere se eam quae supra est n. 3062), Garrucci syll. n. 645.

Adeo evanida est ut vix legatur; insuper ductus plerique lapide nigro obscurati sunt. Dedi quod excepi, TITIA·QV·AMI Henzen (vel potius Cicerchia), Ꞁ ŁIAOV M Ŀ Momms., CO TIŁIA·OV·SAMIAEI Garrucci; SAMIARI, quod legit Garruccius, re vera hodie extat in lapide sed pictum stilo nigro. — Potest fuisse [I]o-[tantidia Or(i) Sami vel Samiari].

3303 *in base rotonda*, intellegendum in cippulo.

OVFIŁIO · C · F

Vinc. Cicerchia *notizie degli scavi* 1882 p. 417.

Diversam puto a n. 3074.

3304 *base quadrata di un' erma, come sopra* [i. e. n. 3143], *ma non intera* BON. [in epistula].

F · GRECIA

Bonanni misit, unde edita est *bull.* 1870 p. 105 (inde Eph. epigr. I n. 128; Garrucci syll. n. 479.

Corrupta videtur.

3305 in basi quadrata [Romae in aedibus Barberinis].

C · Ŀ ... IO · C · Ŀ

Descripsi. Henzen *annali* 1858 p. 79 n. 72 (inde Corp. I n. 165; in additamentis p. 556 errore Mommsenus hanc se corrigere putat eam n. 3046 ab hac diversam profert), Ritschl tab. 46, 48; Garrucci syll. n. 718.

3306 in pinea.

MINO Ŀ

Henzen *annali* 1855 p. 79 n. 71 (inde Corp. I n. 161).

3307 in basi quadrata [apud Marinium].

C N
CN · F

Vidi. Fernique *comptes rendus* l. c. p. 21 *rev. arch.* p. 236 n. 26.

I potest etiam fuisse C M.

3308 [Romae apud Fortunatium MATZ].

.... · S · Ŀ · F

Matz *bull.* 1870 p. 106 (inde Eph. epigr. I n. 131); Garrucci n. 788.

3309 Praeneste.

.......Ŀ · Q · F

Bonanni *bull.* 1870 p. 105 (inde Eph. epigr. I n. 130; Garrucci n. 789).

3310 in pinea cum basi striata ordine ...

M·

Henzen *annali* 1858 p. 79 n. 72 (inde Corp. I n. 164).

3311 Praeneste in vinea Ioannis Baptistae Colorsi SVAR., in via a S. Pastore ad Praeneste BIANCH., in vinea Statia secus viam Praenestinam ... hi duo eundem locum significantes.

M · ABENNA · M · L · PRINCEPS
TESTAMENTO · FIERI · IVSSIT · SIBI · ET
M · ABENNAE · SABINAEO · PATRI
ABENNIAE · M · L · HILARAE · MATRI
M · ABENNAE · M · L · FAVSTO · LIBER
M · ABENNAE · M · L · LATHMO · LIBER
CAESIA · SEX · F · ATTICA · VIX · A · IIIII

Suaresius Praen. p. 91. Inde Mur. 1237, 1; neque aliunde verba repetivit, licet viderit, Pennazza ms.; ex eodem sine dubio Cecconi (inde Petrini p. 361 n. 24). Ex lapide Bianchini Ver. 353 f. 18. Marini ms. Vat. 9138 f. 217.

3 SABINAEO Suar. Mar., ...NVLO Bianch. — 4 ABENNIAE Suar. Mar., ABENNAE Bianch. — HILARAE Mar., FLORAE Suar., ...AE Bianch. — 5 M·L in lacuna om. Bianch. — 6 in. L pro M Suar. — LATHMO Mar., HEIMO Suar., in lacuna om. Bianch. — 7 habet solus Mar.

3312 Praeneste in S. Hieronymi in fragmento.

ACASTO

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 222'.

3313 tabula marmorea. Praeneste apud Cecconium CECC. Extat in atrio domus Cecconi.

D · M
ACONIA
NVNERIANA
TVSCHI FILIA
CARBE
·V·X·M·III·

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Cecconi p. 100; Marini Vat. 9127 f. 224; Petrini p. 383 n. 97.
6 sic priores omnes, neque ego correxi.

3314 (Praeneste), ... [haec charta tecta sunt] cryptae, in quibus cippus saxeus, cui inscriptum:

ASLIA C · L
CANVSIMA
IN FRONT · P IX
IN AGR · P · IX · A
MACERIA AD VIA
M ·

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 237 cui dedit 'episcopus Praenestinus in amphiteusi'.

3315 lapis Albanus. Praeneste in viridiario Fantoniorum BIANCH. Praeneste alicubi reperta CECC. Apud Cecconium MAR. PETR. Extat in scalis aedium gentis Cecconiae.

C · AGREIVS · C · L
STEFANVS
MIARIA · CN · L
DIONYSIA

Descripsit de Rossi, recognovi ipse post Mommsenum. Bianchini cod. Ver. 353 f. 60; Cecconi p. 122, Marini Vat. 9127 f. 272; Petrini p. 370 n. 47; Garrucci syll. n. 1496.

3316 Praeneste in aedibus Agapiti Colorsi.

L · AGREIVS
C · AGREIV

Manus ignota apud Suaresium cod. Vat. 9140 f. 261.

3317 Valmontone in aedibus Doria in eodem pariete ubi n. 2987, ubi cf. de origine.

ANICIA Q. ſ
AESVSCVLA FECIt
Q · ANICIO · FORTI
FILIO · SVO
VIRIT ANN XIX
IN ſ R P XE
IN AGR · P RX

Descripsit de Rossi. Marocco mon. 9 p. 112; Bertarelli *l'antico e nuovo Labico* p. 32.

3318 Praeneste rep. in domo aliqua.

.... VBIO · C · L · ALExandro
.... ANNIA · TI · L · PHILE ....
.... ANNIAE · C · L · CREI ....

Cecconi p. 102 (inde Petrini p. 372 n. 53).

3319 parva columna seu meta diametr(i) semipedalis). Praeneste in viridiario de Fantonis.

C · ANTONI | VS
FLORVS | ET
MARCI | A
.... | .

Bianchini cod. Ver. 303 f. 60.

3320 Praeneste *in una cantina* repperit CECC.

........LORI
.... APOLLIN ...
...... ERIVS ...
....ES ...

Cecconi p. 50 (inde Petrini p. 322 n. 46)

3321 tabula marmorea. Prop. Praeneste rep. *presso la Cona* [?] *detta dei Prati*, inde apud Cecconium CECC. Praeneste in scalis aedium gentis Cecconiae viderunt ROSS. et MOMMS. Nuper inde furto ablato extat bipertita inter Praeneste et Cave in vinea Ios. Marini stipitibus portae inserta.

D M
L · AVRELIO · ALPIMO
L · AVR · HALYS · ET · AVR · SELEVCIA
F · DVLCISSIMO · ET · PIISSIMO
ET · L · AVREL · HALYI · AVRELIA · THEODORA
FIL · PATRI · DVLCISSIMO · ET · PIISSIMO
ET · SIBI · ET · LIBERTIS LIBERTABVSQVE
POSTERIS ❦ QVE · EORVM · FECIT

Descripsit de Rossi, recognovit Mommsen (a. 1862), denuo descripsit Stevenson. Habent Cecconi p. 10 (inde Petrini p. 370 n. 49); Marini Vat. 9127 f. 283.

3 ET Marini et Rossi, nunc bipertita tabula periit; minus recte ut videtur F (pro ET) exhibent Cecc. et Mommsen.

3322 *frammento che conservo presso di me* CECC.

AVR · CON.................
SENTIA · AE...............
DVLCISSIMO · SSNE · CONSENTI
BVS · SE · VIVOS · SIBI · ET · SVIS
MEMORIAM · FECERVNT · IN..
· · NO OBRIOLO · IN · SECT....
CAT · VRBIS · ROMAE · VRIN...
....O....OAV....SILLA · Q....

Cecconi p. 97 (inde Petrini p. 385 n. 110).

3323 tabula marmorea. Praeneste in palatio principis SVAR. FALC. CECC.

❦ D · M ❦
AVRELIVS · VITALIO · HANC MEMORIAM · ❦
CVM · SOLARIO · ET · CVVICVLO · A · SOLO · FECIT
SIBI · ET · AELIAE · SOFIADI · COIVGI · SVAE · ET
FILIS · SVIS · ET · AVRELIO · MERCVRIO · FRATRI
SVO · CVM · FILIS · SVIS · ET · AVRELIO · BERNE · CVM
SVIS · ET · VLPIO · SECVNDINO · COGNATO · MEO
CVM · FILIS · SVIS · MEIS · FRATRIBVS
ET · LIBERTIS · PATERNIS · ET · LIBERTABSQVE
SET · ET · MEIS · POSTERISQVE ЮMNIVM
ASORVM ET · QVIBVS · ME VIVO · LOCA
DONAVI · IVVEO · ITVM · AMVITVM
VNIVERSOS · ABERE ❦ ET · HOC · PETO
AEGO · SYNCRATIVS · A BOBIS · VNIBERSIS
SODALIBVS · VT · SENE · BILE · REFRIGERETIS
❦ SYNCRATIORVM ❦

Anonymus Barberinianus f. 242' (inde neglegenter Suaresius Praen. p. 69; ex hoc Mur. 1310, 1); Falconieri inscript. athleticae (1668) p. 121, auctore non laudato, vv. 1—6 repetivit ex Suaresii libro, ut indicant tam falsa versuum distributio quam alia menda complura cum illo communia, reliqua ex lapide vel ex alio exemplo primario (ex Falconierio Fabretti 402, 230 auctore non laudato, ex Fabrettio principium repetivit Orelli 4030; Cecconi p. 175.

Variam lectionem dedi Anonymi et Cecconii, inde a v. 7 etiam Falconierii. Folia hederacea v. 1. 9. 16, palmam v. 13 dedi ex Anonymo, hanc etiam Cecconius quodammodo indicat, spatio quod sufficit vacuo relicto. — 9 LIBERTABSQVE omnes. — 10 ЮMNIVM Anon., OMNIVM Falc. Cecc. — 11 EORVM Cecc. — 14 ASCO Falc.

Tractavit de Rossi *Roma sotterranea* III p. 39, comm. in hon. Mommseni p. 707.

3324 Valmontone in palatio Doria in eodem pariete in quo n. 2987, ubi cf. de origine.

ǀ ǀ ǀ ǀ ǀ ǀ
AVRELIAE · IVLIAE
ANIMAE · SONAE
BLASTVS COIVGI
SANCTISSIMAE

Descripserunt de Rossi et Stevenson, vidi ipse. Marocco monumenti 9 p. 115; Bertarelli *l'antico e nuovo Labico* p. 30.

1 videntur erasae litterae D·M.

3325 columna parva marmorea octo laterum rep. Praeneste *nella necropoli di sotto S. Rocco* CIC., postea apud ipsum Cicerchiam.

AV | RVN | CE | IA
RE | STI | TV | TA

Descripsit de Rossi, unde edidit Henzen ann. inst. 1855 p. 79. Cicerchia ms.

3326 Praeneste *in contrada S. Pietro* BON.; rep. ibi ubi n. 2819 CIC.

T · BAEBIVS · T · F ·
VIXIT · A · XXI

Cicerchia misit mense Febr. 1863; dedit etiam Bonanni.

Propter locum quo reperta est et propter litteraturam Cicerchia coniecit frustulum esse eiusdem inscriptionis cuius est n. 2918.

3327 fragmenta reperta Praeneste *nel territorio di S. Pietro.*

a

. . . . . VS · C · T · BAEBIVS
. . . . TARVLA

b

. . . . T · BAEBIVS
. . . . TARVLA

Cecconi p. 102 (inde priorem Petrini p. 372 n. 88).

Diversa sunt haec fragmenta secundum Cecconium; sed vide ne is erraverit.

3328 Praeneste effossa anno 1731 GIORG. Rep. prope Praeneste *presso il colle di S. Agapito nel territorio di Cave* CECC.

OSSA · INLATA
C · BILLIENI · C · L ·
BEATI · LVNVLAE

Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Ianuar. 1735; Cecconi p. 98 (inde Petrini p. 373 n. 57).

3329 Praeneste *nella v.* [= vigna?] *del capitano scioinzzare* [svizzero].

BVSSENIE · P · F ·

Servavit Columna ms. f. 158.

3330 cippus prope Valmontone, *sul piazzale della fiera.*

D | m
HIC · DoR · MR | sic
L · BVTICEIO · PIN |
NTORI INNOCE | ntissimo
RITO · Q · VIX · A | nn
ET · L · BVTICEIO |
FILIO KARIESSIM | o qui vix
ANN XXVIII · QV | i simul
sic PEREVERVNT E | t ne ullam
QVERELLA TEN | pus ui
TE SVE FVNCTI |
APVLEIA VICTO | ria u
XOR FECIT QVAE | posuit d
OLENTE · MERE | ns
SVE

Descripsit Stevenson.

Supplementa pleraque sunt Stevensonis.

3331 *base in peperino* CIC.; in basi quadrata GARR. Praeneste rep. a Mattia CIC. Locum non adnotat GARR.

EVCLEEIS ·
CESTIA · Q · L
SALVE · VALE

Cicerchia misit d. 18 Iun. 1858, unde edidit Henzen *annali* 1855 p. 78 n. 73 (inde Corp. I n. 94); Garrucci syll. n. 632, qui dicit se descripsisse.

Et genus lapidis, qui fuit Albanus, non calcareus, et verba v. 3 ostendunt hanc inscriptionem alienam esse a sepulcreto ex quo prodierunt n. 3048 seq.

3332 tabula marmorea. Praeneste in horto quodam *via del Tempio* prope domum Pinci STEV.

L · CHARIBIA | e
mat | T V B E R N A | li
c | A R I S S I M A E E T |
ui | R E P T V S · P R A | ter
ann XXVIII · M · IIII · D · XX |

Descripsit Stevenson

3333 Praeneste in aedibus Gordiani Corazzae SVAR. (Vat.), in pavimento domus Gordiani Corazzae ID. (Barb.).

CL · DINOVIANI · QVEM · BIS QVINOS
DVCENTEM · LVMINIS · ANNOS
PIVS PARENTIBVS AFSTVLIT ATRA
DIES · ET · ACERVO · FVNERE · MERSIT
VII · IDVS · AVG · BITALIS SO
ROR · BIXIT · DIES · XXX · CL · FELICIS
SIMVS EX PETITIONE MEMORI
AE PATER · FILIIS · B · N · F ·

Servavit Suaresius Vat 9140 f. 238', Barb. 30, 182 f. 20 qui descripsit indicatam ab 'adolescente ingenuo Ioanne Rufolo'; inde Fabretti 198, 442 'ex schedis Barberinis'; ex hoc Volpi Lat. 8 p. 195, neque aliunde Cecconi p. 87; ex hoc rursus Petrini p. 373 n. 58.

1 in. fortasse scribendum CLODI NOVIANI. — 3 ABSTVLIT Vat., APSTVLIT Barb. — 4 ACERVOE tam Vat. quam Barb., nisi quod in hoc E littera postea inducta est; ACERVO Fabr.

1. 2 *quem bis quinos ducentem luminis* [*plus minus*?] *annos*, 3. 4 *apstulit atra dies et acervo funere mersit*, inter hos duos versus vocabula *pius parentibus* (v. 3) male intrusa sunt.

3334 Praeneste apud Cecconium, cui donavit archipresbyter Mocchi CECC.; in aedibus Cecconi MAR. PETR.; in aedibus Petrini ROM. STEV.

D N
CLAVDIAE
VERECVNDAE
T · FLAVIVS
AESCLEPIVS
CONIVGI · BENE
MEXENTI · FECIT

Descripserunt de Rossi et Stevenson. Cecconi p. 157; Marini Vat. 9127 f. 288; Petrini p. 381 n. 98.

3335 fragmentum lapidis Tiburtini. Praeneste in villa Frattinia.

ORNE

Descripserunt de Rossi et Stevenson, vidi ipse.

3336 Praeneste. *Esiste nel mio atrio* PETRIN. et adhuc.

DECVM
SOL

Descripsi post Rossium. Petrini p. 310 n. 51.

Ubi fracta sit, non satis constat.

3337 Praeneste rep. paucis annis ante 1756 *nel sotterraneo della casa del fu Gianpr. Pacifici.*

D · N ·
DIADVMIND 'sic' CECC.
CONIVGI
B · M ·
VIXIT · ANN
XXXV ·

Cecconi p. 97 (inde Petrini p. 373 n. 28).

3338 Praeneste) *sulla porta della chiesa di madonna della Villa, e nella casa del capitano Gisleni vi è inciso.*

DVLCITIA. . . . BERIVS · L · L

Cecconi p. 101 (inde Petrini p. 384 n. 11). Videntur duo tituli male coniuncti. Prior vidit etiam Suaresius (vide infra n. 339). Cf. praeterea n. 3424.

3339 in aedibus D. Iulii Vaccae canonici Praenestini.

P · FLAVIVS · P · L · HI |
FLAVIA · P · L · VT |
P · FLAVIVS · P · L · PV |

Suaresius Praen. p. 278 (inde Murat. 1514; Vulpi Lat. 9 p. 193; Cecconi p. 137, Petrini p. 35 n. 11).

2 fin. V·T·, 3 fin. P·V· traditur, nec significatur deesse aliquid in finibus versuum

3340 tabula marmorea. Praeneste OLIV. *Lo conservo presso di me* CECC. Extat in scalis domus olim gentis Cecconiae.

FL · T · P · PHOEBE · VIVA · FECIT ·
sic SIBI LIBERIS · LIBERTABVS
QVE · POSTERISQVE EORVM · IM
CVIVS · MOMIMENTI · TVTELAM
DEDIT · AEDIFICIVM · MACERI
A · CLVSVM · CVM · AGRO · IVGERI
BVS DVDEVS · DEXTANTE SEMVN
CIA · SICVT TERMIMIS QVOQVE
DISPOSITIS · SIGMIFICAT ·

Descripserunt de Rossi et Stevenson, vidi ipse. Olivieri marmora Pisaur. (1738) p. 172, cui misit Pompeius Compagnonius (inde Murat. 1553, 10); Cecconi p. 67; Marini Vat. 9127 f. 276; Petrini p. 363 n. 36.

Fl(avia) T. f. Phoebe viva fecit sibi libert(is libertabusque posterisque eorum; in cuius monimenti tutelam dedit aedificium maceria clusum cum agro iugeribus duobus dextante semuncia [= iugera $2^7/_8$], *sicut terminis quoque dispositis significat(ur).*

3341 tabula parva marmorea. Praeneste rep. ibi ubi n. 3340 CIC., coniectura. Praeneste apud Giorgium ROSSI. Nunc Lugnano apud Antonium Giuliani.

T · F · PHOEBE · SIBI
LIBERTIS · LIBERTABVS *que*
ET · AGRI · IVGERVM · DV *orum*
PERTINENTIVM · ITVS · A *ditum... sicut in...*
CIPPIS · SCRIPTVM · EST

Descripsimus de Rossi ego Stevenson. Cicerchia ms. et in epistula dat. ad. 26 Mart. 1856, unde repetivit Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 87.

Et mihi et Stevensonio non videbatur fracta esse nisi a dextra.

3342 cippus magnus marmoreus. Rep. *nella vigna dell' abate Baiami posto sulla falda occidentale di questo monte dietro la chiesa di S. Francesco* CECC. Eodem fere loco hodie quoque extat, Praeneste extra portam S. Francisci in regione dicta *la Pescara* in vinea Cenci.

AEDIFICI DEFEN
TVS · A · FL T F PHOEBE SIC
N · TITVLIS · MOMI//MENTI
TABERNAR · ECRI/PTVRA
COMPLECTITVR
COMTINET · P · M
IVG XI P D C
TERRAE · CVLTAE · PRAETEREA
ET · SILVAE · P · M · IVG V S C
S · P · D

Descripsi. Cecconi p. 86 (inde Marini sched. Vat. 9127 f. 280). Petrini p. 333 n. 24; Cicerchia ann. inst. 1855 p. 87.

2 SICVT Cic., tacite supplens. — 3. 4 inter MONI et MENTI, item inter ECRI et PTVRA lapis hiat. — 4 TABERNAS Cic. non recte. — 7 PDC Cicerchia, DES Cecc., illud verum est. — 9 fin. IVG·X... Cecc., IVG·V·S Cicerchia; dedi ut excepi; C (vel O) post VS certa mihi esse videbatur; deinde una vel plures litterae possunt perisse.

... [*ager ad*] *aedifici defensionem relic*[*tus a*] *Fl(avia) T. f. Phoebe, sic*[*ut i*]*n titulis monimenti* [*et*] *tabernar(um) scriptura complectitur, continet p(lus) m(inus) iug(era) XI p(edes) DC terrae cultae, praeterea et silvae p(lus) m(inus) iug(era) V (semissem) ... (semunciam) p(edes quingentos).* Ita Mommsen, qui notam in v. 9 fin., conlata n. 3343, putat fuisse unciae, erratum autem esse in C(; ceterum et hic et in n. 3343 mirum esse quod semunciae nota non differt a semissali.

3343 fragmentum tabulae marmoreae latum, quatenus hodie extat, m. 0,34, altum m. 0,18 litteris cm. 2. Rep. ibi ubi n. 3342 CIC. Extat Praeneste in aedibus Sbardella.

nunc extat.

NDEM · TVTELAM · MONIME
EST · SVPRA · VIAM · PARTE · DEX
· DETERMINATIONI
VX · SEMVNCIA
MMA · IVG · XI S
CVLTAE

Cicerchia.

*TEA · AD EA*NDEM · TVTELAM MOMIMENTI
NO QVOD EST · SVPRA VIAM PARTE DEX
TA EIDEMQVE DETERMINATIONI
V N SEMVNCIA
AT · SVMMA · IVG · XI E
P · DC · TERRAE · CVLTAE
LVAE · P · M · IVG · V · E · S · PD

Descripsimus ego et Stevenson. Aliquanto pleniorem misit Cicerchia epistula data d. 13 Oct. 1856, unde edidit Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 87. rursus auctam in principiis vv. 1—4 exhibet Cicerchia in sylloge ms. — Inclinatis dedi ea quae accesserunt apud Cicerchiam in sylloge ms. (ubi praeterea v. 1 pro EAMDEM est EAMDEM).

[*Post agrum datum an*]*tea ad eandem tutelam monumenti* [*in fundo* . . .]*no, quod est supra viam parte dex*[*t*]*eriore, item relic*[*t*]*a eidemque determinationi* [*adiecta sunt iugera ... de*]*u(n)x semuncia,* [*ut fi*]*at summa iug(era) (undecim) p(edes) DC terrae cultae,* [*si*]*lvae p(lus) m(inus) iug(erum) V (semissis unciae semunciae) p(edum) (quingentorum)* (= iug. V ped. 18500). Ita fere supplevit Mommsen. 'Declarant hi tituli', addit idem, 'ut in pondere indicando partes librae aetate recentiore solent scribi vel notari usque ad semunciam tantum, reliqua indicari per scripula numerata (v. Hermae 3 p. 473; cf. Marquardt *Staatsverw.* 2 p. 48 seq.), ita in mensuris agrorum partium enuntiationem aetate posteriore substitisse ad semunciam iugeri (= pedes quadratos 1200), reliqua, omissis notis sicilici sextulae scripuli, enuntiari per pedes quadratos'. — Ager universus huic monumento relictus iugerum XVI pedum 19100 [iug. XI ped. 600 + iug. V ped. 18500] in portiones divisus fuit instructas singulas suis titulis (qui sunt *tituli monimenti et tabernarum* inscriptionis primariae n. 3342): ex his supersunt duo n. 3340 portionis iug. $2^7/_8$, n. 3341 alterius supra iug. 2.

3344 tabula marmorea litteris malis praesertim in duobus ultimis versibus. Praeneste *nella strada Romana ossia Labicana* rep. BONANNI; apud Bonannium CIC. Nunc *magazzino Bernardini*.

DIS MAN
P FVFIVS DERTER
LOL · LI · AE · IVCVM
DE CO · IVGI · BEMEME
XEN · TI · ET IMCOM · PA
RABI · LI · QVE ME · CV · VI ·
XIT · AN · NIS · SEX · MEM
SERVS · SEP · PTE DIE XV *sic*
HOR · III QVE IN DIEM · M
ORTIS · EVE · OMNE OMINE *sic*
BENE MONVIT *sic*

Descripsi. Bonanni ms., Cicerchia ms.

10. 11 fortasse intellegendum *omni nomine bene meruit*.

3345 via Praenestina in villa principis Gallicani GIORG.; videtur significari villa Rospigliosi ubi extant n. 2940. 3346 non longe sita a Gallicano; Gallicano vicus erat sub dicione Rospigliosiorum. — Repperisse se dicit CECC., scilicet Praeneste vel alicubi in agro Praenestino.

A · GABINIVS · A · L ·
FELIX

Giorgi sched. Casanat. descripsit d. 29 Ian. 1735; Cecconi p. 104 (inde Petrini p. 374 n. 61 et 363 n. 101).

1 GABINVS Cecc.

3346 tabula marmorea litteris bonis ibi ubi n. 2940, id est in villa Rospigliosi prope S. Pastore via Praenestina antiqua quarto fere a Praeneste lapide.

M · GAVIVS · M · F
PHILEROS
ante ET TV
et TESTAMENTO

Descripsi.

1 fin. dedi ut excepi; sed vide ne fuerit M·L.

3347 (Praeneste) *alle selciata, dal sig. Versetti, a destra [del] sepulcreto.*

D · M
SEX · GEGA
NIO · CHR
ESTO · GS
GANIA VI
TALIS · FSA
TRI · PIIS
SIMO · P...
M . . . . .
. . . .

Cicerchia ms.

3348.9 n. l. FEA, item VISC., sed adnectens titulum Praenestinum supra n. 2986.

]ENVS · C · L · HILARVS
]ENA · C · L · CHIA
]ENA · ? · L · TRYPHAEN

E. Q. Visconti sched. Paris. 7 f. 23; Fea sched. f. 381 manu ignota.

1]ENVS Fea. — 3 NA Visc.

Fortasse [*C. Mess*]*enus*, cf. n. 3388 vel [*C. Bill*]*enus*, cf. n. 3328.

3350 Praeneste *nel convento de' PP. minori riformati.*

HYANO EVPHEMO
LIB LIB

Cecconi p. 109 (inde Petrini p. 388 n. 114).

3351 cippus marmoreus rep. Praeneste in villa Rodi sive Burri, nunc Romae in museo Vaticano (*giardino della pigna*).

IVLIAS
ALCE
C · IVLIVS
MODESTVS
MATRI
OPTIMAE

Descripsit Henzen. Cecconi p. 16 (inde Petrini p. 174 n. 63).

3352 lapis Tiburtinus (*non pars base di pigna* STEV.). Praeneste rep. BON., Praeneste *gradino alla porta del granaro Soleti, vicolo del Cucuzzolo* STEV.

[F · LABEONIS]

Descripsit Stevenson indicatam a Vinc. Cicerchia. Eandem puto misit Bonanni mense Febr. 1867 (unde edidit Henzen bull. dell' Inst. 1867 p. 184; inde rursus Eph. epigr. 1 n. 76 et Garrucci syll. n. 681) sic exceptam: [LABEONI].

3353 *soglia di travertino*, litteris magnis et bonis. Praeneste casa *Cialdea, piazza Garibaldi n. 5.*

L · LABE[...]

Descripsit Stevenson indicatam a Vinc. Cicerchia.

3354 Praeneste in aedibus insignis musici Colaince localis sic) PENN. In viridiario Fantoniorum BIANCH. *Esiste nel mio atrio* PETR. Ibi adhuc.

L · LVCVLANVS
L · L · SVBVS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Exhibent Pennazza ms.; Bianchini cod. Ver. 363 f. 60; Cecconi p. 101 ex autographo Stephani Fantoni avunculi; Petrini p. 375 n. 66; Garrucci syll. n. 1497.

3355 rep. Praeneste *nella villa della famiglia Rodi, ora Burri*, Cecconio donavit Ficoronius CECC.; apud Cecconium MAR.

D · M
L · M A N V S I O
E V T V C M E T I
VIX · AN · III · MENS · X ·
D I E B V S · X V I
P R I M I T I V A · M A T ·
STIAM · ABIVS · TATA
FECER

Cecconi p. 16; Marini, qui videtur vidisse, Vat. 9127 f. 283.

7 ETIAM·ABIVS uterque auctor; fortasse corrigendum ET·IANVARIVS. — FATA Cecc.

3356 fragmentum fortasse originis urbanae Praeneste in villa Frattiana.

fr ...STR...
...E MARC
ante ...GI SVAE
...IBERTI...
...CO...

Descripsi post Rossium.

3357 Praeneste *nella casetta presso il ponte dello spedalato* CECC., in atrio domus Petriniorum PETR., ibi adhuc extant muro inmissa tria fragmenta tabulae marmoreae coniuncta, quorum ultimum (v. 10) num recte cum reliquis coniunctum sit, dubitari potest, cum desit apud Cecconium.

m ASCELLINVS
IMIS · ET ·
ca PLIATA ·
MAT CVM
VDA KAL IN
m ARCELLI
G V
SVAE
N T
VIVAS

Descripsimus ego et Stevenson. Cecconi p. 111; Petrini p. 386 n. 110.

In vv. 1. 2. 3 a dextra nihil deest. — 5 DAKALEMEKA Cecc., DA·KAL Petr., ego et litteram quae est post DA certo agnovi solam hastam rectam, sed etiam Stevensonio illa visa est a. — 6 ..ARCELLINO Cecc., ..ARCELLIN Petr. — 7 GVL..A·REP Cecc., reliquis omissis.

3358 Praeneste *nel mio atrio* PETRINI et adhuc

MATI[...]
VALERIA[...]
DOMIN[...]
OPTIMA[...]

Descripsit de Rossi, recognovimus Mommsen et ego. Petrini p. 313 n. 4 et apud Marinum Vat. 9127 f. 282.

3359 Praeneste *in casa di Felice Belardi* PETR. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

O · M
C · MESSENO C · F · BEN ·
MAXIMO ·
Q · V · ANN · VII M · X · D · XVII
CAESIA · PRIMITIVA · ET
C · MESSENVS EVTYCHES
FILIO DVLCISSIMO
ET · SIBI · LIBERTIS · LIBER
TABVS · POSTER · Q · EORVM

Descripsit Henzen. Petrini p. 385 n. 94.

3360 inter Praenestinas BORGH. Praeneste in ecclesia cathedrali SVAR. Ibi ... ... lare significat CECC. *Esiste nel mio atrio* PETR. Ibi adhuc.

C · MESSIENVS · TROPHIMV
C · MESSIENVS · DORAST
C · L · IDEM · FILIVS
C · MESSIENVS · C · L · LICIS
MESSIENA C · L · SECVNDA ROMAN

Descripsi post de Rossium. Borghini ms. p. ...; Suaresius Praen. p. 88 (inde pendent ... 1711, 6. Vulpi Lat. 9 p. 189. Cecconi p. ...; Petrini p. 375 n. 67.

5 *Messiena C. l. Secunda. Romana* ...

3361 Praeneste; *in contrada Bocciarodi nel terreno de' canonici*, addit BON.

L · MINVCIVS · L · F
METRODORVS
MINVCIA · L · L · SVRILLA
CORNELIA · SYNTYCHE

Cicerchia misit Henzeno mense Dec. 1683; Bonanni ms.
Dedi exemplum Cicerchiae; Bonannii errores omisi.

3362 cippi lapidis Praenestini numero tres. Praeneste in villa Frattinia; repertos anno 1630 facit BONANNI.

a	b	c
M · MVFEI · M · F	M · MVPEI · M · F	M · MVPEI · M · F
ANI · PALICANI	ANI · PALICANI ·	ANI · PALICANI
IN · FR · P · XX · IN · AG · P · XX	in AG · P · XX · IN · FR · P · XX ·	IN · AGR · P · XX · IN · FR · P · XX

Descripsit de Rossi, vidi ipse. Cicerchia ms.; Bonanni ms.

3363 Praeneste in via publica LIG. (Vat.); in agro Praenestino, sub ipsa urbe, via publica SMET. Marmor Praenestinum FABR.

SEX · NAEVIVS
SEX · L · PHILEMO
NAEVIA · SEX · L
ARBVSCVLA
IN · F · P · XV
IN · AG · P · XIX

Ligorius Vat. 6034 f. 19; ab hoc Panvinius Vat. 6036 f. 63; neque aliunde pendet Smetius ed. 132, 6, ubi dicit accepisse se a Pighio vel a Morillonio (e Smetio Grut. 688, 8, ex hoc Suaresius Praen. p. 62 aliique). Aliter exhibet Georgius Fabricius in Horatium argumenta et castigationes (ed. Lips. 1571, quae est editio princeps, p. 29) ad verba Horatii serm. 1, 10, 77 *explosa Arbuscula dixit* (inde Bentley ad Horat. l. c.).

2 F (pro L), 3 LIBERTA (pro L) Fabr. — 4 TVSCVLA Lig. cum suis. — 5. 6 om. Fabr. Fortasse Ligoriana; nam a quo Fabricius acceperit, nequaquam constat.

3364 rep. *sulla via Prenestina nel far la nuova strada.*

OCANIAE . NEBR[*es*]
V · A · XXI[

Cicerchia misit Henzeno, unde edita est *ann. dell' Inst.* 1865 p. 66; idem exhibet in schedis.

3365 fragmentum Praeneste apud Bonannium CIC. Anno 1679 extabat in aedibus ubi habitaverat Bonanni.

N · FANSA

Descripsi. Cicerchia ms.

3366 fragmenta saxi Tiburtini, in vinea quadam prope Praeneste; *intorno alla via Prenestina*

...NS ... OE · ABSITRATV · PAPIRIAE · M · T ·
...ET · MESAOPHILAE · LIB ·
...CAL ..M · VLPIVS · M · 2 · CO.....

Cecconi p. 174 (inde Petrini p. 356 n. 12).
Non attigi. 1 OE, item 3 fin. CO... supersunt ex notis numeralibus.

3367 Praeneste *per sostegno di una scala incontro la cattedrale* CIC. Anno 1882 frustra quaesivi.

]ORVCANIVS[
]R · ORVCANI[
]PETILIA L · L PE[

Cicerchia ms.

1 supplendum esse [C]orucanius, v. 2 [R · ORVCANI] male exceptum esse pro [M] · CORVCANI] coniecit Bormannus.

3368 Praeneste, *contrada di S. Bartolommeo, via di Cave.*

PETRO
STEPHAN
PETRON
MILESIO
VNNEIA
ERNA

Dedit Bonanni.

Petro(*nio*) *Stephan*[*o*] *Petron*(*ius*) .....

3369 Praeneste SVAR., in cathedrali MVR. non recte indicationem ab hac inscriptione alienam huc trahens. In horreis palatii Barberinii ROSSI vidit partem intuenti dextram. Nunc integra extat in hortis Barberini.

PLOTINA · L · L C[OMPSE
L · PLOTINVS · L · L [BACCHVS
PLOTINA · L · L [RVFA
L · PLOTINVS · L [L ALAVCV

Recognovi post Mommsenum. Suaresius Praen. p. 82 (inde Vulpi 2 p. 120; Mur. 1524, 13); Cecconi p. 122 (inde Petrini p. 372 n. 72); Garrucci syll. n. 1492, qui vidit. Solam partem intuenti dextram descripsit de Rossi, exhibet Cicerchia ms.

2 //ACCHVS Garr. — 4 pro L ALAVCV, ut excepimus, Suaresius habet LALAVGV, Cecconius L·LALAVGV.

3370 duo fragmenta eiusdem basis marmoreae. Praeneste supra palatium maius Barberinorum, parieti domus privatae (*via dei merli* vel non longe ab ea) immissa.

D · M
L · POMPEIO
HILARO
.....
ANNEA · VITALIS
COIVGI · BENEMERENTI

Descripsi. Vv. 1—3 exhibet Cecconi p. 176 (inde Petrini p. 377 n. 74) ex ms. Stephani Fantonii avunculi, vv. 4—6 idem p. 182 (inde Petrini p. 381 n. 21) auctore non laudato.

4 ....AVG Cecc.; potest fuisse (*seviro*) *Aug.*

3371 Praeneste in hortis principis intra pomarium marmori incisum SVAR. f. 637. *In Pelestrina nella scesa dal casino al giardino trai selci* VAT. f. 264 BARB.; *conservasi nei gradini superiori del giardino baronale* CECC.

D · M
POMPEIA SECVND . .
VIX · AN . . .

Inter schedas Suaresii cod. Vat. 2140 legitur quater, primum manu ipsius Suaresii (f. 237), deinde manu mihi ignota (f. 235), praeterea alia manu mihi item ignota (f. 284) — nam non videtur esse Suaresii —, denique (f. 264) manu amanuensis alicuius, *copiata*, ut adscriptum est, *da S(ua) E(ccellenza)*, i. e. a principe Barberinio; hoc exemplum cum eadem indicatione et loci et auctoris proponit etiam cod. Barb. 26, 146. Habet praeterea Cecconi p. 170 (inde Petrini p. 377 n. 73).

1 om. Vat. f. 264. — 2 POMPIA Vat. f. 284 — SECVND Vat. f. 635. 637 264 Cecc., plerique indicata lacuna in fine, SECVNDI Vat. f. 264 et Barb. — 3 AN... Vat. f. 237, A... Vat. f. 264 Barb., omittunt lacuna indicata Vat. f. 636 et Cecconi; totum versum om. Vat. f. 664.

3372 Praeneste *in un sedile della casa Guarinoni.*

PONTIO . . . .
GORDIANO . . . . .
. . . . . O . . . . .

Cecconi p. 191 (inde Petrini p. 378 n. 79).

3373 saxum litteris evanidis. Praeneste in vinea quadam SVAR. *Alla Salciata* [l. *Selciata*] *sotto Colle Martino presso la via consolare, affisso in muro di vasca* PENN. In vinea sita secus viam Praenestinam uno ab Praeneste lapide MAR. Ibidem, vel eodem fere loco, hodie quoque extat, in villa Frattini.

protome viri togati
L · POPILLI · SEX · P · MEI

Descripsimus de Rossi et ego. Suaresius Praen. p. 92 (inde pendent Vulpi 9 p. 192; Cecconi p. 195; Petrini p. 338 n. 5; Marini figl. n. 1144 errore inter tegulas) melius quam Vat. 9140 f. 239. Denuo ex lapide Pennazza ms.; Marini sched. Vat. 9127 f. 283'.

In fin. SEX·MEI Suar. (Praen.), SEXTI·MEI Penn., SEX·P·MEI Ross. Mar.: hoc videtur verum esse.

3374 Praeneste, tabula marmorea.

. . . .
POPILIAE . . . . . .
CONIVGI · BENEmerenti
POSTERISQV . . .

Cecconi p. 165 (inde Petrini p. 379 n. 81).

3375 fragmentum litteris rudibus, Praeneste *vicino al portone di ferro del giardino baronale.*

. . . RVFVS . . .
. . . GALLVS . . .
. . . ØRTVNA . . .

Cecconi p. 79 (inde Petrini p. 316 n. 59).

3376 fragmentum marmoreum. Rep. Praeneste *presso la chiesa rurale della Madonna del Rifugio* CECC. Nunc Cavæ in coenobio S. Caroli in culina.

/ / ERIA · M · F · SABINA · TEREN
/ / C · SABINAE · LOCVS · SEP

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Habet Cecconi p. 59 (inde Petrini p. 390 n. 97); Senni *memorie di Genazzano* p. 374.

In cuiusque versus principio praeter ea quae fractura desunt una duaeve litterae detritae perierunt; et habet Cecconi v. 1 ...IRESIA, v. 2 ...VIC, quibus tamen iure diffidas; idem v. 2 fin. habet SEPVL.

3377 'item' SVAR., inter Praenestinas, praecedit n. 3359 a Suaresio collocata Praeneste in ecclesia cathedrali.

L · SALVIVS ANTIGONVS
CORNIFICIA · L · L · SELENIVM
L · CORNIFICIVS APTVS
OPPIA · Ɔ · L · VRBANA
5 BILLIENA · Ɔ · L · TERTIA
COSENTANVS HILARVS
CORNIFICIA DAPHNE
V · S · A · HILARVS

Suaresius Praen. p. 89. Inde Muratori 1599, 11; Vulpi Lat. 9, 190; Cecconi p. 152, Petrini p. 295 n. 7.

5 in. 9 in verba corrupta.

3378 Praeneste, loco accuratius non indicata CIC.; fragmentum tabulae inventum ut dicunt in praedio Frattini *al colle delle Tende*, extat in pavimento domus sitae *alla Cartina* STEV.

. . . . . .
IVGI ·
SATVRIO

Descripsit Stevenson anno 1885. Vv. 2. 3 Cicerchia misit Henzeno anno 1859.

3379 Praeneste in Annuntiatae SVAR.; lapis parieti prope parochiam vulgo dictam *la Nunziata* affixus PENN.

S O R O R I
I V S S I T
F · SERG · RVF ·

Suaresius cod. Vat. 8110 f. 875, Pennazza ms. bis (inde Petrini p. 382 n. 95).

Versus continuat, 2 IVSSIT, 3 RVFVS Pennazza.

3380 Praeneste in pariete domus Laurentii de Piazza SVAR. Locum non indicat CECC.

Q · SEVEIO · SP · F · COL . . .
EGLOGE . . . A . IXIS . . .
LIBERTAE · HER · EM . . .
EX · TESTAMENTO . . .
5 PONENDAM · CVRARVNT

Suaresius cod. Barb. 39, 182 f. 90, Vat. 9140 f. 229, Cecconi p. 100, qui dicit se vidisse (inde Petrini p. 333 n. 26 et 323 n. 99).

Ab utraque parte mutilam repraesentat Cecc., a neutra Suar. — 1 SEVIO Suar. — SVE COI (pro SP·F·COL) Cecc. — 2 EGLOGE Suar., EGLOCE Cecc. — NAIXIS Suar., TIA·LIXIS Cecc.; quid subsit nescio. — 3 LIBERTAE·HER·M Cecc., LIBERTAT ...IIIRMM Suar. — 4 EX] ET Cecc. — 5 CVRAVIT Suar. (Barb., non Vat.)

3381 Gallicani in pavimento ecclesiae FABR. Nunc non extat.

C · STATIOLEIVS · L · F · MEN · F
STATIOLEIA · C · L · VRBANA
V X O R
L · TATTIVS · L · L · SPINICVS
5 TATTIA · L · L · DIONYSIA

Servavit Fabretti 648, 414 (inde Vulpi Lat. 9 p. 283).

Hanc Praenestinis vindicat et tribus Menenia et nomen Statioleius, si quidem hoc non est diversum a Statioieno supra n. 2960, I, 16.

3382 tabula marmorea. *Nel territorio di l'al... montone* GALL. Valmontone in palatio Don... RELIQVI. Ibi extat in eodem pariete in q... n. 2987, ubi cf.

DIS · MANIB
ET · MEMORIAE
C TERTINIAE
ARTEMIDIS
5 CONIVGIS · OPTIMAE
ET · PIISSIMAE
SER · CORNELIVS
EVTYCHVS

Descripsi post de Rossium. Legitur ... ignota inter Gallettiana cod. Vat. 7920: rocco *monumenti dello stato pontif.* 6 p. ... Cardinali *dipl.* n. 543; Bertarelli *l' an... nuovo Labico* p. 36.

3383 Praeneste apud Cecconium MAR.

C · SVLPICIVS
C · L · THYILLAE
SIBI · ET · SVIS
IN FR · P · XII
5 IN · AGR · P · XX
VIT · PATRII

Servavit Marini Vat. 9127 f. 275'.

6 non intellegitur.

3384 urna marmorea. Praeneste *an... conserva nel palazzo baronale* CECC. in hortis Barberinis.

DIS MANIB
C · TERENTI
ANENCLETI
TERENTIA
5 GENESIS
TATAE · FEC
protome muliebris ut videtur

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. ...mus Barberinianus f. 244 (inde Suare... p. 99, ex hoc Vulpi 9 p. 169, Mu... 40); Cecconi p. 58 (inde Petrini p. 3...

Eidem homines Terentii Aneclet... nesis memorantur in titulo n. 343... tabat olim in ecclesia beatae Virgin... monte Mentorella. Fieri potest u... tituli oriundi sint ex loco aliquo ... Praeneste et montem illum.

3385 lapis calcareus rep. in *Cast...* (supra Praeneste), deinde Pra... Pantanellium.

L · TREBONIVS · M · F
AXSIVS
ATELLIA · L · L
EDONE
5 IN · AGRO · P · XVI

Cicerchia misit Henzeno d. 26 ... unde edita est ann. inst. arch. ... idem exhibet in schedis.

3 ATELLA Cic. sched.

3386 lapis Tiburtinus litteris temporis liberae reipublicae (triglyphis et metopiis doricis exornat eum BON.; sed illa, si umquam fuerunt, iam perierunt). Rep. anno 1855 vel 1856 in via vetere Praenestina *nello scavare il selciato antico passata la Stella* BONANNI, similiter CIC. Extat, sed mutila, eodem fere loco quo reperta est, in vinea Laurentii Cicerchione, via vetere Praenestina, tribus fere miliibus pass. a Praeneste.

M · TVLLIVS · M · L
CHILO
TREBIA · M · F · VXOR
M · TVLLI · M · L · PROTI · F
M · TVLLIVS · NICEPHOR

Descripsi ea quae dantur litteris rectis. Habent Cicerchia ms. (inde ut videtur derivatum est exemplum actorum apud ministrum commercii pontificium olim adservatorum); Bonanni ms. (ab hoc acceptam edidit Garrucci *Venafro* p. 3).

1 fin. M·L·F Cic., nunc F non extat, neque ibi umquam fuisse in re praesenti adnotavi, cum lapis eo loco integer sit. — 3 TREBIÆ Cic., non recte. — 4 post PROTI enotavi fragmentum (omissum et a Cic. et a Bonannio) litterae quae et F potest fuisse et I.

3387 Praeneste in horto Fantoniorum BARB. SVAR. BIANCH. Apud Cecconium CECC. In atrio domus Petriniorum PETR. Ibique extat.

D · M
A · VALERIVS · FORTVNA
TVS · SIBI · ET · VALERIAE SORO
RI · ET · NERIANAE · INGENVAE
ET · LIB · LIBERTABVSQ · POSTERISQ ·

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Primum legitur manu ignota scriptum una cum n. 3378 in cod. Barb. 29, 145 et inter Suaresiana Vat. 9140 f. 275. Descripserunt deinde Bianchini cod Ver. 353 f. 60; Cecconi p. 189; Petrini p. 328 n. 93.

3388 prope Praeneste nuper rep.

DIS · MANIBVS
L · VALERIO · LVCI
· FILIO · PALATINA
STASIMIANO ·
VIXIT · ANNIS ·
XXX · MENSIBVS · VII
FLAVIA · TITI · FILIA
STASINE · MATER · FECIT

Descripsit Stevenson ad ectypum quod dedit Vinc. Cicerchia. Mihi P. Cicerchia dedit anno 1881 descriptam ab aliis.

3389 lapis marmoreus rotundus litteris bonis factis liberae reipublicae, extat ibi ubi n. 3386, repertus ut videtur una cum illo.

TI · VARINIVS · TI · L · DIOPLVTVS
MARCIA · T · L · CHRYSARIO · VXSOR
AVFIDIA · GN · L · TYRANNIS VXSOR
T · CASSIVS · T · C · L · ANTIOCHVS

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. Cicerchia ms.; Bonanni ms.

3390 Praeneste *nell' atrio della mia casa* PETR. Ibi extat.

TESTAMEN*to*
*Fuser*ONI · L · F · MEN
NDVM L
TQVE · C · VARF*eniusf*

Descripsi post Rossium. Petrini p. 241 n. 47.

3391 Praeneste in villa Frattioi.

TIAE · VENERIAE
EVENI ST ·
TI · ATHENAI · L ·

Descripsi post Rossium.

3392 ingens marmor eleganter insculptum optimis litteris. Via Praenestina primo ab Praeneste lapide ROSS.; rep. in ea via munienda CIC.

L · VIBBIO · L · F · ANI · VEMENTI
A · SICINIO · Ↄ · L · FAVSTO
SICINIA · A · Ↄ · TECHNE
VXOR

Descripsit de Rossi. Cicerchia ms. (inde ut puto derivatum est exemplum actorum laudatorum ad n. 3387).

3393 Praeneste.

D · M · SACRVM
M · VLPIVS · AVG · LIB · HESYCHus
ACILIAE · EVTyCHIAE · Matri
PIENTISSIMAE · ET · ACILiae
VICtoriAE ... SORori
P · · SVAE .....

Servavit Cecconi p. 173 (inde Petrini p. 389 n. 13).

2 ESYCH... traditur. — 3 EVTIAE Cecc. p. 173, EVTICHIAE in calce libri inter errores correctos.

3394 Cavi in ecclesia S. Stefani MET.; Cavis in horto p(atrum) Augustin(ia)norum) in urna marmorea SVAR.

D · M
VLPIAE · SMYRNAE
I CAMINIENVS · PLOCA
MVS · VXORI · BENE ME
RENTI CVM qVA · VI
XIT · AN · ....I · DIES
XV · ...I ·

Anonymus in schedis Metelli cod. Vat. 9937 p. 48; Suaresius cod Vat. 9140 f. 279, de visu ut videtur.

1 om., 2 SMIRNAE Met. — 3 in. I (pro L) traditur. — 3. 4 PLOCA|MVS, 4 BEN· (pro BENE) Met. — 5 AVA (pro QVA) traditur. — 5 A...DIES Suar.

3395 pars superior cippi marmorei originis fortasse, ut suspicatus est Rossius, urbanae. Praeneste in villa Frattioia ROSSI. Ibi ego frustra quaesivi.

VMERICIAE

Descripsit de Rossi.

3396 basis marmorea PENN. CECC. 'Prostrata sub foribus seu fornice portae Praenestinae quae dicitur *della Nunziata*' PENNAZZ. Praeneste in viridario Fantoniorum BIANCH. Locum non indicat CECC.

DIS MANIBVS
VOLVSIAE
COMICES
COMIVGI
OPTIMAE
SVCCESSVS
CAESAR · N · SER
AEGESTIANVS

Pennazza ms., qui dicit se descripsisse 'abluto saepius lapide', exhibet bis; Bianchini cod. Ver. 353 f. 69; Cecconi p. 81 (inde Petrini p. 355 n. 3), qui non dicit se vidisse neque alium auctorem laudat, habuit puto ex schedis primariis Pennazzae.

1 DIIS Cecc. — MANIB Bianch. — 3 COMICES Cecc. in 'erratis et corrigendis' in calce libri adiectis, COMIGES Penn., CO...CES Bianch., CORNICES Cecc. p. 81 errore typographi. — 4 om. Cecc. — 7 N om. Cecc. — S·P·N Pennazz. — 8 AEGESTHIANVS Pennazz., AEGESTIANVS Cecc., AEG...NANVS Bianch.

3397 cippus marmoreus, in vinea Tranquilli, via Praenestina *passato S. Pastore a mano destra*.

d M
VRBICO · FILIO
MO · QVI · VIXIT
annis VI MESIBVS VIIII
dieb ..

Descripsit Stevenson.

3398 Praeneste 'in S. Maria de Villa ... in pavimento incisum esse lapidibus VASIO, alibi DVLCITIA, alibi MA CCOP ait Suaresius cod. Vat. 9140 f. 237'. De secundo ex his fragmentis cf. supra n. 3338 et infra n. 3484.

3399 tabula marmorea. Prope Valmontone in loco quo Velom (sic) ponitur, reperta a. 1768 MAR. (Vat. 9131). Valmontone in sedibus Doria CARD. et adhuc. Cf. ad n. 2987.

VSONIA M · F
EX TESTAMENTO HS [illegible]

Descripsit de Rossi, recognovit a me rogatus Vinc. Cicerchia. Legitur primum manu mihi alioquin ignota inter Mariniana cod. Vat. 9127 f. 269 (inde ut puto repetivit Marini Vat. 9131 f. 192 laudans Lodovichettium). Habent deinde Cardinali *dipl.* n. 541; Marocco *mon.* 9 p. 416; Bertorelli *l' antico e nuovo Labico* p. 36.

3400 fragmentum marmoreum. Prope Praeneste in agro *alle Tende, casale Baldi.*

COI
SXT
AR
SRON
ATHAN

Descripsit olim Petrus Rosa; nuper per Stevensonium habui exemplum Alexandri Sbardellae Praenestini.

1 COI Sbard. — 5 ATHA Rosa.

3401 Praeneste rep. *nella tenuta Petrini passata l' osteria.*

IN · AGRO
P · XRIIII
QVIA · IVSIS
MSI · EST

Petrini p. 365 n. 33, qui vidit.

3402 rep. *sulla via Prenestina nel far la nuova strada.*

IN · FRONT
P · XXX ·
IN AGRVM
P · XVIII · Cicerchia ms.

3403 cippus magnus marmoreus eleganti sculptura exornatus rep. prope Praeneste *in vicinanza della Labicana* CIC. Nunc in hortis Barberinis.

DIS
MANIBVS

Descripsi post Mommsenum. Cicerchia in epistula data 1 Sept. 1856.

3404 fragmentum marmoreum. Prope Praeneste ad viam veterem Praenestinam in vinea Marioi (*la Caffarella*).

C
ATIVS
*aphr*ODISIA

Descripsi. Cicerchia ms.
2 STATIVS Cic.

3405 fragmentum marmoreum rep. Praeneste *al Borgo.*

L · ARBIAN . . . .
LENTVLO · M . . .

Petrini p. 370 n. 48.

3406 Praeneste *in una casa del Monte.*

. . . . CILIA · VAR
SIBI
H · M · H · N · S

Petrini p. 386 n. 111.

3407 Praeneste in aedibus olim Petrinis.

*co*NAV
TIONI

Descripsit de Rossi, recognovi ipse. A parte intuenti dextra utrum fracta sit an integra, non satis constat.

3408 Praeneste *esiste in casa Palma al Borgo.*

. . . . . SGION · V
MATER · PORVIT

Petrini p. 380 n. 88.

3409 Praeneste in villa Frattina, fortasse originis urbanae.

OPT
ART
*u*BIT · A
III · V

Descripsimus ego et de Rossi.

3410 fragmentum lapidis calcarei Praeneste aedibus Fiumara.

CV
ECV
L

Descripsit de Rossi, vidi ipse.

3411 Praeneste in vestibulo aedium olim triniarum.

ONSI · P S

Descripsimus ego et de Rossi.

3412 Praeneste apud Cicerchiam.

BONIO PR Cicerchia

3413 Praeneste iacet humi in platea ante nobilium Carmelitorum ROSS.

L · F · CAN
MO

Descripsit de Rossi.

3414 Praeneste in villa Torzoli ANON. Torcioli vinea SVAR.

Gud.:	Anonymus.	Suar.
MEN	MEN	EME
VISTICIS	RVSTICIS	RVSTICI

Anonymus Barberinianus f. 247'. Suarez Vat. 9140 f. 248': manus ignota (Itali dam) apud Gudium ms. 1002, 2 (inde ed. 323, 3 adnexam ad n. 3148).

3415 tabula marmorea litteris ex parte ut videtur rubricatis. Praeneste rep. *alle Quadrelle*, nunc in seminario.

SANORVM · NVNCVPABITVR
SITAQVE ATRIA · SANCTI ·
AVLA PVDORIS
*ag*RESSVS · ISTARILI · TVMVLO · MSTAS
IBVS · INTERIORI · DEPESSI · PARENTER
SANCTVS · EPISCOPVSQ · IVCVNDVS
EPR · ORSVNTIA · FVNERRI · PERACTA ·
AT · INSONTI · LVR ALMA · QVAR · CELSA
RE//*u*/ · NOS · ATQVS INTIMA · TVTVM
RM · PLACIDVM COMPOSITVR CVRAR
TVM HABEAR · AGAPITE SANCTE · ROGAMVS
ERVM PLACIDIANVM MERENTER · VERSIBVS · DIRI

Recognovi; praeterea habui varias lectiones Stevensonii. A Scognamiglio *della primitiva basilica del martire S. Agapito nella contrada le Quadrelle ad un miglio dall' antica Preneste* p. 10; Marucchi *guida archeologica dell' antica Preneste* (1885

2 prima littera Stevensonio visa est D vel R, non S. — Stev. — 6 in. dedi ut excepit Stevenson, RECTI Scogn., ego. — ATQVS an AEQVE sit in lapide, dubitavi; illud hab (cum Marucch.). — 10—12 litteras quae dedi inclinatis ... namiglius (cum Mar.), ego et Stevenson non agnovimus. — PONITVR Scogn., /O"/;ECV"// Stev. — 12 in. ERVM Stev., ... (cum Mar.), ER// ego. — MERENTER vocabulum fortasse ne Sc quidem legit in lapide, sed coniectura supplevit ut ipse indic TUS M MERE adumbrans tantum (Scognamiglium exscripsit Ma

Stevensonio iudice saeculi p. C. quarti vel quinti. — Primis versibus (1—3) videtur contineri dedicatio aedificii alicuius sacri. *pudoris* (v. 3) redire in inscriptione antiqua ecclesiae S. Petri Romae (Grut. 1163, 6) *Iustitiae sedes, fidei domus, aula pudoris* observavit Inde a v. 4 agitur de mortuo sepulturae tradito a parentibus (v. 5). Iucundus episcopus Praenestinus praeterea ignotus est (vix recte apud Optatum Milevitanum I, 23 pro Secundo scribi iubet *Iucundus*). Mentio episcopi suadet, ut v. 7 in. (cum Marucchio) supple fortasse etiam (cum eodem) v. 5 in. [*clerus*] *sanctus*.

Una cum hac prodierunt et infra editae inscriptiones n. 3420. 3421 a 3425. 3426. 3427 a—3430 et complures quae saeculo videntur recentiores, editae a Scognamiglio et a Marucchio.

3416 tabula marmorea. Rep. prope Valmontone in coemeterio veterum christianorum MAG. Nunc Valmontone in aedibus Doria in e in quo n. 2687, ubi superscriptum est repertam esse inscriptionem anno 1780 in fundo dicto *la Cavalla*. 'Coemeterium illud versus situm est loco, qui vocatur *ad Bivium*, unde toto caelo distat praedium *la Cavalla*' ROSSI.

DONN CONSTANTIO A*ug* . . *et* . . . .
FL ARCADIVS · VC · ET · BEL*lein* . . . . *c. f.*
QVI SE VIVO SIBI FE*cerunt*
*ar*CADIVS · V · C · DIF
DISS VII IN PACE

Descripserunt de Rossi, qui edidit inscr. christ. I n. 147. Manus ignota, fortasse Lodovichettii (cf. ad n. 3388), a ms. Vat. 9094 f. 217 (sched. Christ. n. 5586 a; Maroc *stato pont.* 9 p. 116; Bertarelli *l'antico e nuovo Labica* F

3417 Praeneste in vinea S. Caesarii e regione Quadrellarum SVAR. de parte intuenti sinistra; partem dextram Praeneste in viridario Fantoniorum vidit BIANCH. anno 1704, apud se habebat CECC.

...BITTONI |SAV PLACIDO
...DIES · VIIII |DSPOSITVS
arcadIO II ET RV|FINO CONSS a. 392
...VITAIIS · FE|C E R V N T

Partem intuenti sinistram servavit manus ignota in scheda olim Suaresii, nam is adscripsit et loci indicationem et eonom 1666, apud Marinium ms. Vat. 9096 f. 35 (sched. christ. 6659) (inde de Rossi inscr. christ. 1 n. 408); partem dextram descripserunt Bianchini cod. Ver. 353 f. 60 et Cecconi p. 161 (inde Petrini p. 384 n. 161; de Rossi inscr. christ. 1 n. 407).

Coniunxi coniectura non certa.

1 SEVPLA, 6 D·POS...VS Cecc. — 4 //ITAIIS traditur. — ,CERVNT Bianch., CERVNI Cecc.

3418 tabula marmorea. Rep. in agro Vallismontani in cryptis veterum Christianorum MAR. Extat Valmontone in palatio Doria inserta eidem parieti cui n. 6667 (cf. n. 3416).

PRIMENIVS QVI VIXIT
ANVS XC DEPOTVS XVIII
KAL · ᴸDEB · THODORO CONE 14 Nov 399 p. C.
E

Descripsit de Rossi inscr. christ. 1 n. 476; ad ectypum recognovit Stevenson. Manus ignota, fortasse Ludovichettii (cf. ad n. 3369), apud Marinium ms. Vat. 6066 f. 166 (inde repetivit Marini corp. inscr. christ. Vat. 6073 p. 765, sched n. 6161 a); Marocco mon. dello stato pont. 9 p. 116; Cardinali dipl. n. 466; Bertarelli Lelico p. 36.

Lege: *Primenius, qui vixit annos XC, depositus XVIII kal. Decembres Theodoro consule.*

3419 Praeneste effossum fragmentum.

· · · ·carb III · CONSS IN HOC IOCO POSITI SVNt
· · · · · ·DEFVNCTVS · EST · FL ʌᴦa
· · · · · ·VIXIT AN · L · II · MENS · VIII ·

Suaresius cod. Barb. 38, 160; inde de Rossi inscr. chr. 1 n. 146.

1 IOCO traditur. — De anno vide disputantem Rossium l. c.

3420 fragmentum tabulae marmoreae rep. Praeneste *alle Quadrelle.*

p e |BASILI ...e
|ORA PRO ME

Descripsimus ego et Stevenson. Scognamiglio *S. Agapito* tab. II n. 3; Marucchi p. 157.

3421 fragmenta a et c reperta esse sub Praeneste *nella contrada di Quadrelle* ait CECC.; *nel mio atrio* PETR.; extant Praeneste in aedibus Petrinii. — Fragmentum *b* scriptum fuisse in parte aversa particulae e inscriptionis n. 6664 nunc deperditae perhibent OMNES qui viderunt; sequitur, ut fragmentum a olim exstiterit in parte aversa particularum inscriptionis n. 6661 *b* et *c* (fragmenta a et *c* extare in parte aversa inscriptionum ab ipso non recte ut videtur coniunctarum n. 6580 et 3616 ait Cecconius p. 61).

a

QVOD DADICAVER · IN HONRE|m
DE TER RVRC · FFDD · CORI|
D · II · DE · SS · VNC ·
R QVEM · VNA CVM CASA|

b *c*

D E N I S I
IIII · RESIDVV|M QVOD
PICIANT PAR|M A N E Q R C
NEQ · DONARE VENDERE VEL CONTARV
5 DEPOS IN PAC PLA *c i d* A SV B III K M
N

Descripsi fragmenta a et c; eadem ante me descripserant Cecconi p. 61 et Petrini p. 311 n. 66. Fragmentum *b* nunc deperditum exhibent Suaresius Vat. 6140 f. 461 manu aliena; Cecconi p. 106 (inde Petrini p. 361 n. 66); Marini ms. Vat. 6066 f. 3 (sched. 6067) de visu (e prioribus de Rossi inscr. christ. 1 n. 773).

Ordinavi haec fragmenta, quae eiusdem inscriptionis esse apparet, sic ut supra, praeeunte Stevensonio apud Marucchium *guida di Preneste* p. 154. — In fragmento deperdito *b* v. 4 DONAIBE Mar., 5 PAC PLA Suar., PAC·PLI Mar., PACPL Cecc., 6 om. Suar. — c 3 EORC Petr., FOA·C Cecc. — 5 CID litteras servavit solus Cecc.; desunt iam apud Petrinium.

b. a 6 residuum quod..., 4 neq(ue) donare vendere vel com(mu)tar(e) u(n)quam] ..., 5 deposi(ta) in pac(e) Placida su(b) d(ie) III k(alendas) M....

3421 a rep. Praeneste *alle Quadrelle,* nunc in seminario.

AELIC
RCIAN
MARTII D
...

Descripsi. Scognamiglio tab. 6 n. 13 (inde puto Marucchi p. 155).

3422 alicubi in dioecesi Praenestina in imbrice reperto cum corpore martyris Sabbatii.

AVR
SABBATIVS

Lupi epitaph. S. Sev. p. 30.

3423 Valmontone in palatio Doria CARD. et adhuc. De origine cf. ad n. 6667. 3416.

BENERIOS QV
I BIXIT ANNVS
III · M · VIII D V
IN PACE a

Descripsit Stevenson et ectypum sumpsit. Cardinali *dipl.* 516, Marocco *mon.* 6 p. 116.

1 *Benerius(us).*

3424 fragmentum marmoreum litteris aetatis christianae Praeneste in aedibus ubi habitaverat canonicus Bonanni.

DVLCITIA|
IN *Pace*

Descripsi. Fortasse non diversa a fragmento quod extitit in ecclesia *S. Mariae de villa,* supra n. 3338 (cf. n. 3366).

3425 Praeneste rep. *alle Quadrelle,* nunc in seminario.

HIC · IACET ERGIL
VS ET GAVDENTIVS IN
PACE

Descripsi. Scognamiglio *S. Agapito* tab. 6 n. 5 (inde puto Marucchi p. 166).

1 fin. ERGILI Scogn.

3426 Praeneste rep. *alle Quadrelle.*

EVRODIA HIC DEP
XII KAL NOV

Cicerchia misit d. 14 Ian. 1861; Scognamiglio tab. 9 n. 12 (inde puto Marucchi p. 158).

3426 a Praeneste rep. *alle Quadrelle,* nunc seminario.

*f*L ABVN|*dantia mat*
ER FILIOR|
RVM QVE BIX|*it plus minus*
ANNVS XXXI| ... *fuit*
a T CVM MAR|*ito*
XVIII

Descripsit Stevenson et supplevit. Scognamiglio tab. 6 n. 10; Marucchi p. 169.

3427 Praeneste in viridario Fantoniorum BIANCH. Nunc extat in aedibus Cecconi muro inserta particula ea quam lineia circumscripsi.

*m*E R E N T I CON*iugi*
*Fium*VSE · PAVLI|NVS
*fec*IT · QVE DEFVNC*ta est*
. *id*VS DECEM*br.*
5 VESTIM

Descripsimus ego et Stevenson partem superstitem. Paulo pleniorem exhibent Bianchini cod. Ver. 363 f. 66 et Cecconi p. 161 (inde Petrini p. 380 n. 6).

2 VSCE Cecc., male. — 6 ESTIM Bianch., ...STIM... Cecc.

3427 a Praeneste rep. *alle Quadrelle,* nunc in seminario duo fragmenta non coniuncta.

PAVLLA
QVE VIXIT
ANNVS QVIN
QVE ET DSPONTA
5 EST V · KAL · *oc*TOB ·

Coniunxit et descripsit Stevenson. Scognamiglio tab. 6 n. 6; Marucchi p. 166.

3428 litterae graphio exaratae in tabula marmorea (*frammento della balaustrata marmorea che recingeva la confessione della basilica di S. Agapito* MAR.) fortasse saeculo V vel VI, rep. *alle Quadrelle,* nunc in seminario.

*p*ETRVS

Descripsit Stevenson. Marucchi p. 146

3428 a tabula marmorea. Praeneste rep. *alle Quadrelle*, nunc in seminario.

T I T I T S
VICTORINVS
VIRGINIE
COIVGI S · M · F
D · NON · APR

Descripsimus ego et Stevenson. Scognamiglio tab. II n. 6; Marucchi p. 168.
6 *d(eposita?) non(is) Apr(ilibus)*.

3429 rep. Praeneste *alle Quadrelle*, nunc in seminario.

HIC R
PACE CT
DEPOSIT
KAL · Atpi

Descripsit Stevenson ea quae dantur litteris rectis. Paullo pleniorem habent Cicerchia in epistula d. 14 Febr. 1864 et Scognamiglio tab. II n. 6 (inde Marucchi p. 168).
2 fin. CT] Cic., CTI Scogn. — 4 KALS] Cic., KAL·SE] Scogn.

3430 rep. *alle Quadrelle*.

....
..FILIO D.....
QVI · VIXIT · ANN · R
..NAS · D N....
...IANO.....

Marucchi p. 167, qui v. 3. 4 supplet [de] *kal. Iu]n(i)as d. n. [Valente .. et Valente* [cons.].

3430 a *incisa in un mattone a lettere rosse*. Praeneste rep. *nella villa della famiglia Rodi ora Burri*.

PANNIO
-R-
DI · X · AVO

Cecconi p. 15 (inde Petrini p. 376 n. 76).
Si genuina, v. 2 legendum est *r(ecessit)* et v. 3 scr. AVG.

3431 Praeneste rep. *nelle vigne del seminario a Quadrelle* CECC. aedibus Petriniis STEV.

✠ HIC · E E
QVIESCIT
IN PACEM
I · E · A

Descripsit Stevenson. Cecconi p. 91 Petrini p. 327 n. 116). Facile posterioris.

XX. *S. Vito. Pisciano. La Madonna della Mentorella.*

3432 *iscrizione incastrata l'anno 1730 nel muro della vigna del sig. tenente colonnello Costantino Galletti, posto su la publica strada tra S. Vito e Genazzano, dirimpetto al castello di Capranica* CAS., *nella strada tra S. Vito e Genazzano in una vigna dei sigg. Gentilezza* MAR.; *in S. Vito nell' oliveto del sig. Vito Antonio Gentilezza in contrada detta Casal Rosso* REGG. Quaesivi eo loco, sed non inveni. — *In Santo Paolo* REV. (Berol.), *nella terra di Santo Polo sopra il Monte* REV. (Mur.); quo qui locus significetur, nescio, certe error videtur subesse.

D · M
ROSCIAE · IANVARI
AE · CONIVGI · DV
LCISSIMAE · ET · CA
RISSIMAE · ET · SA
NCTISSIMAE · OPT
IMS · FEMINE · BE
NEMERENTI · FEC
L · DOMITIVS · LVPER
CVS · VETERANVS
AVG · C · Q · V · AN · X ·
VII · ET · SIBI · ET · SVIS

Revillas sched. Berol. et sched. Murat. 16, 224, unde edidit Muratori 642, 3; Casimiro da Roma *memorie delle chiese de' frati minori* (1744) p. 90; Reggi inter Marinii schedas Vaticanas; Marocco *monumenti dello stato pontif.* 2 p. 166.

Revillas cum non solum in loci indicatione aperte erret, sed etiam versus aliter atque reliqui omnes distribuerit, inscriptionem non videtur vidisse, sed apographum accepisse ab alio quodam. Marocco quoque vix vidit, sed apographum habuit multo antiquius, cum auctor Reggii iam viderit mutilam.

In versuum distributione consentiunt Cas. Reggi Mar. — 2—4 ROSCIE IANNARIE CONIVGI | DVLCISSIME CONIVGI Rev. — 4. 6 CARISSIME, deinde SANCTISSIME Rev. — 2—7 ET SANCTISSIMAE OPTIME om. Marocc. — 6 NCTISSIM..., 7 IMAE FEM..., 8 NE·MEP...., 2 L·DD, 10—12 om. Reggi. — 11 post AVG lacunam significat Mar. — 11. 12 X [VII Cas., X]VII Mar., XXVII Rev. — 12 ET SVIS habet solus Mar., omittunt Rev. et Cas., hic lacuna indicata.

3433 *urna affabre sculpta sed litteris malis, portata in giro da un contadino, il quale dicea d' averla rinvenuta nelle vicinanze di S. Vito* (prope Praeneste).

D · M
P AEL · CLERVCHO
AVG · LIB · FL · EODO
PE CONIVGI BENE
MERENTI FECIT

C. L. Visconti ms. (inde huius Corp. vol. VI n. 10667 non recte inter urbanas, et *giorn. arcad.* vol. 144 (1855) p. 6.

3434 ara rep. anno 1766 in Pisciano *della casa Teodoli*.

EX IMPERIO DOMINAE
SACRVM
VI · PVMIDIVS · RVSTICVS · ET
VI · PSANIA · TERTIA

Marini Arv. p. 12 auctore non laudat
3 VI litteris Marinius putat significa
praenomen, vix recte. — 4 l'ipsania

3435 *nella chiesa della Madonna del*
vello nel muro a mano manca HOLST
aedicula sita prope Guadagnolo e
cf. praeter alios Nibby *analisi* 2 p

FABIA · ETEI · Ↄ · L · SVC
ET · ALLAGE · L · AN · VIX ·
QVOT · MORIENE · EOG
...... VNO · EARVM · O

Holstenius ms. (cod. Dresd. F 19
qui vidit.
1 in. scribendum fortasse FABIA
— 4 [ut sint in] uno earum ossa,
tronae et libertae.

3436 in pavimento ecclesiae S. Ma
tuilla FABR., in pavimento ecc
Virginis in monte Vulturella in
Significatur eadem aedicula in
n. 3435.

D · M
C · TERENTI · PRDCV
TERENTIA · GENESIS ·
ANENCLETVS · LIB
B · M · FECERVNT
arbuscula cum hedera FABR.

Fabretti 751, 569; Lesleus apud
9143 f. 42 et apud Vulpium Lat
4 ANANCLETVS Fabr., ANEN
Cf. supra n. 3384.

XXI. *Civitella. Olevano.*

3437 'reperta fuit Civitellae' SVAR., *trovossi in Civitella degli Ernici* MAR. nescio num ex schedis Suaresii tunc magis integris; cogitavit Marini de eo vico qui hodie dicitur *Civitella S. Sisto*. — S. l. FABR. — Veronae ORELLI, errore.

IVLIA · ATHENAIS · MAG
BONAE · DEAE · SEVINAE · FECIT
PAVIMENTVM · ET · SEdeS ET OFFICINAM
TECTA EXTENDIT ET TEGVLAS QVAE
RINVS ERANT DE SVO REPOSVIT ET
ARAM AENEAM QQ · V · S ...SVS F · CXC
ET FERRO INCLVSO D K IVN
C · CAL........ONE........HO COS

Semel tantum descripta est, et quidem male et imperfecte; hoc autem apographum non ipsum habemus, sed ita ut 'interpretatus' est et 'supplevit' Suaresius Vat. 9140 f. 273 (inde nonnulla attulit Marini Arv. p. 320 not. 83); paulo purius videtur esse exemplum quod proponit Fabretti 698, 173 auctore non laudato (inde Orelli n. 1525).

1 MAG Fabr., MAGNA SACERDOS Suar. — 2 'SEVNA vel SEVINAE' Suares. (sed neutrum ut lectum in lapide, verum pro supplemento), SEVINAE Fabr. — 3 SEdes · ET · OFFICINAM Suar., SE...SS·HAEt Fabr. — 5 DESVO om., REFECIT (pro REPOSVIT) Suar. — 6 QQ·V·S...SVS Fabr., CV SVIS PEDIBVS Suar.; fortasse *q(uo)q(uo) v(ersus) s(edi)bus p(edum) CXC et ferro inclus[it]*. — 7 ET... (pro ET) Fabr. — O EVM · K · IVNII Fabr., DICAVIT · SACRATVE · X · IVMII, in margine autem DEALIVN Suar. — 8 dedi exemplum Fabrettii, qui refert ad annum p. C. 111 et consules C. Calpurnium Pisonem et M. Vettium Bolanum; Suaresius sic NERONE TERT · ET · M · VAL · MESSALA · CORVINO · COSS (a. p. C. 58).

3438 tabula magna lapidis indigenae qua tamquam mensa utuntur, litteris bonis aevi circiter liberae rei publicae exeuntis. Rep. loco dicto Belvedere III mil. pass. ab Olevano (Paglianum versus) ABEK. In vinea quae dicitur *Belvedere* (nunc Ioannis Pistelli) hodie quoque extat.

M · MVNATVLEIVS · M · F
ANI · MARCELLVS
supp. ant. A · POPVLO

M · MVNATVLEIVS
C · F · ANI · MONTANVS
PATER

Descripserunt Henzen et nuper Stevenson. Abeken *bull. dell' Inst.* 1841 p. 53 (inde Henzen syll. n. 6762) et apud Borghesium opp. 7 p. 347.

v. 3 supplevit Borghesius.

Inscriptionem sepulcralem eodem loco repertam nos periisse, sed apographum extare, narrat Abeken l. c.

3439 fistula plumbea sub Olevano in vinea Pratesi dicta Villamagna.

TI CLAVDI LIVIANI PR PR
IXX

Descripsit Henzen et edidit *bull. dell' Inst.* 1866 p. 89 (inde Lanciani syll. aq. n. 436).

Eiusdem Liviani praefecti praetorio Traiani (Dio 68, 9; vita Hadriani c. 4, ubi pro *Liviani Turbonis* legendum esse *Liviani et Turbonis* vidit Hirschfeld *Verwaltungsgeschichte* p. 224) habemus lapides in urbe Roma repertos Corp. VI n. 718 et 1804.

3440 Olibani in arca marmorea SVAR. (Barb.); *cassa marmorea assai grande, trovato nella terra di Olevano diocesi di Palestrina in una vigna, l' anno 1650* SVAR. (Vat.).

AVRELIAE · A
NATOLE · SAN
CTISSIMAE
ADQ · CASTIS
SIMAE · FEMI
NAE · CVM · QVA
VIXIT · ANNIS
XXXII · MENSI
BVS · X · DIE · I · SED
ET · SIBI · PHOSPH
ORVS · AVGVSTI lib.
....

Servavit Suaresius cod. Barb. 30, 182 f. 20, cod. Vat. 9143 f. 288, cui 'communicavit eques Baldus'. Fabretti 253, 48 (inde Vulpi Lat. 8 p. 135) 'e schedis Barberinis'; Malvasia 528 'e schedis Fabreti.'

Dedi ad codicem Barb.; Vaticanus in fine (v. 10 seq.) habet. PHOSPH|ORVS AVGVSTVS L LIB | FECIT.

3441 tabula marmorea rep. *nel comune di Olevano Romano, tra i ruderi dell' antico castello di Pusano; antea stava affissa nella chiesa oggi diruta del castello di Pusano.*

D M
SESTIDIAE RVFINAE
COIVGI · PIENTIS
SIME QVE VIXIT SV
PER OBITVM VIBI ·
AFRONIANI FILI DVLCIS
SIMI MENSIBVS IIII ·
ET DIEBVS VIIII CARIS
sic SIMISSIMISSIMIS COIV
GI · ET · FILIO · VIBIVS
sic CEMELLIINVS

Descripsit Stevenson. Ad ectypum missum a Vinc. Cicerchia edita est *not. degli scavi* 1884 p. 427.

XXII. AFIL(AE?). (*Affile.*)

Vicum, qui hodie dicitur *Affile*, et extitisse et eodem nomine appellatum esse aetate Romana ostendit inscriptio n. 3442 posita ibi L. Afilano L. l. An. Provinciali a L. Afilano Verecundo; hunc enim fuisse libertum rei publicae eius loci, ubi inscriptio stetit, illum liberti filium paene certum est. Praeterea discimus ex hac inscriptione et ex eis quae una extant n. 3443—3446 Affile aetate Romana habuisse suam rempublicam, fuisse ibi ordinem (n. 3442) sive decuriones (n. 3444 v. 5, *l. d. d. d.* n. 3442. 3444. 3445), praeterea seviros Augustales (n. 3443 cf. n. 3444 v. 5). Tribus Afilanorum, si in hac re auctoritas est unicae quae tribum dedit inscriptioni n. 3442, fuit Aniensis. Scriptorum antiquorum Afil(as?) nemo memorat praeter librum coloniarum p. 230, ubi inter civitates regionis Campaniae recensetur *Afile oppidum*, additur: *lege Sempronia in centuriis et in laciniis ager eius est adsignatus, iter populo non debetur*; fortasse etiam Plinius, si re vera apud eum hist. nat. 3, 63 inter civitates regionis primae Italiae recensentur *Afilani*. Medio aevo Affile vulgo dicebatur *Effide*[1]), quamquam nec vetus nomen plane in oblivionem abiit[2]). — Ceterum Afilani, medii siti inter priscos Latinos et Hernicos, fortasse meliore iure cum his contribui debebant quam cum illis.

Inscriptionibus Afilanis adiunxi fistulam plumbeam n. 3447 repertam medio fere intervallo inter Affile et Trevi inter rudera dicta *palazzo di Nerone*[3]).

1) Ita iam Gregorius Magnus dial. lib. II c. 1 (var. lect. *Enfide*, *Fide*). — Ligorio (ad inscriptionem n. 3448) locus dicitur *File*.

2) Certe inter fundos locatos a Gregorio II pontifice (a. 715—731), quorum locationum notitiam servavit Deusdedit cardinalis in collectione canonum (Jaffé-Ewald Reg. pont. n. 2220), recensetur fundus aliquis positus *in Afile* (non *Appia*, quod merum errorem esse editionis Martinuccii testatur Stevensonius).

3) Titulum repertum Serrone (inter Affile et Piglio) edidit Mommsen Corp. X, 5929.

Auctorem habet Afilie peculiarem Rutilium Scotti, cuius manu scriptum extat volumen Romae in bibliotheca Chisiana (J I 33, olim 786) sub titulo *Descrittione et historia della abbadia di Subiaco illustrato da Rutilio Scotti Affilano, pittore e cosmografo . . . data in Affile sotto l' anno del 1645*, excussum in meum usum a Christiano Huelsen, quo volum... et Afilanae inscriptiones continentur infra editae paene omnes et ... banae n. 3448. 3449. 3453. 3455.

3442 cippus. Afili in abbatia Sublacensi LIBER SABINENSIS. *File, terra d(e') Latini* LIG. *Nel muro di facciata della chiesa parrocchiale di Afile* COST. et adhuc. — Praeneste PIGH. SMET.

L · AFILANO · L · F ·
AN PROVINCIALI
EQVO · P · ORNAT ·
LVPERCO · DESIG
HVIC · ORDO STATV
AM · DECREVIT
L · AFILANVS VERECVN
DVS · H · V · S · R
L · D · D · D ·

Descripserunt de Rossi et Detlefsen, contuli ipse. Liber Sabinensis Menutii f. 84 (inde pendet exemplum editum a Grut. 347, 10 'ex Ursini autographis'); Ligorius Neap. l. 35 p. 200 (inde Panvinius cod. Vat. 6035 f. 37'; Pighius cod. Luzac. p. 183 (ab hoc Lipsius ms. f. 17') eodemque exemplo Smetius cod. Neap. p. 148 (inde Panvinius Rom. p. 333; ex hoc Ligorius Taur. 36), apud Waelscapplium f. 97, ed. 85, 10, ubi dicit accepisse se ab amicis (inde Grut. 347, 8; ex hoc Suaresius Praen. p. 83; ex Suaresio Kircher Lat. p. 108, Vulpi Lat. 8 p. 868, Cecconi p. 88, Petrini p. 318 n. 16); Rutilius Scotti cod. Chis. f. 48 iterumque f. 82; Giorgi sched. Casanat., cui exscripsit ab. Lucas Nicolaus Peulius(?) a. 1734; Gallettius apud Marinium cod. Vat. 9130; de Costanzo, qui vidit anno 1773, *scrittori e monumenti risguardanti S. Rufino* (1787) p. 144; E. Q. Visconti cod. Par. Lat. 8887 f. 85; Nibby *analisi* I p. 48 (inde Gori *giornale arc.* vol. 181, 1868 p. 63 = *le vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 44); Marocco 16 p. 73; Orelli 2281 cum add. Henzeni.

1 AELIANO, 5 DECVRION vocabulum (post ORDO) inserunt, 7 AELIANVS Pigh. Smet. male. — 8 id est *h(onore) u(sus) s(umptum) r(emisit)*, pater scilicet sumptum statuae filio puero decretae. — Verba LVCIVS AFILANVS LVPERCVS (sic ms.) vel L·LVPERCVS AFFILANVS (sic ed. Cluv.), quae affert Holstenius ms. (cod. Dresd. F 183 f. 9') et annot. ad Cluverium p. 884 ex inscriptione reperta, ut dicit ad Cluv., Afile vel, ut habet in schedis, inter Afile et Trebam loco dicto Arsinaccio, sine dubio ex huius inscriptionis v. 1 et 4 fluxerunt.

3443 cippus marmoreus. In ecclesia Afi... muro insertus FABR. Extat Afile in ... ecclesiae sub turri campanaria muro missus.

M · VALERIO
ADMETO
VIATORI · PR · ET
COS
SEVIRO · AVG
FECIT
VALERIA · M · F
QVINTA
PATRI · PIISSIMO · ET
VALERIA · SYMPHERVSA
CONIVNX

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. R... Scotti f. 48, Fabretti 416, 343 (inde ... Lat. 18 p. 887); cod Marucell. A 135 ... manu ignota; Giorgi sched. Casanat., c... scripsit ab. Lucas Nicolaus Peulius(?) a... de Costanzo *S. Rufino* p. 148, E. Q. ... cod. Par. 8887 f. 85, Nibby *anal* I ... Marocco 16 p. 74. Henzen n. 6573.

3. 4 *viatori pr(aetorum) et co(n)s(ul)...*

3444 cippus marmoreus. Afile in platea humi stratus GIORGI. Ibi hodie quoque iacet. Ipse cippus integer est, sed scripturae maior pars ... aliqua pars (5 fin.) fortasse nunc in terra latet.

ego:	*Giorgi:*	*Nibby:*	*Marocco.*
///ERRIO		///ERRIO C F	....
//EN///		EN	.....TIBERIO...
///I////		///DA	.....EN
////NO///		//ONOR	....IO AVGVSTO...
///RITA EI|	....RITA EIVS...	//RITALIVS	....RITALIVS...
//DNI////	...VRIONES ET S...	//ONETALIS	....DN....
///AERIC/	...AERE CON...	//AEN P CON	....AENEO...
/ D //	...D · D · D ...	//D	

Descripsi. Ante me descripserunt Lucas Nicolaus Peulius (?) apud Giorgium sched. Casanat., sed solos vv. 5—8; Nibby *anal.* I p. 41 (*giornale arc.* vol. 181, 1868 p. 64 = *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 48); Marocco 10 p. 73.

Ex exemplis superioribus solum Giorgianum adhiberi debet. Agnoscuntur haec, v. 5 [*ob me*]*rita eius*, v. 6 [*dec*]*uriones et sevir*[*i*?], v. ' *con*[*lato*], v. 8 [*l.*] d. *d.* d. — Ante reliquias nominis (ERRIO) in v. 1 spatium olim scriptum nunc vacuum tribus litteris sufficere mihi ...

3445 *piedistallo a capo della piazza et hora fabricato nella pariete della chiesa* SCOTTI. Extat basis lapidis calcarei Afile muro inserta ibi ubi n. 3443.

DECREVERVNT
L D D D
DEDICAVIT
..*iu*VS MAIAS
*ae*MILIANO · II a. 289
*et a*QVILINO COS

Descripserunt de Rossi et Detlefsen, recognovi ipse. Rutilius Scotti Affilanus cod. Chis. f. 40' imperfecte (cf. infra); Giorgi sched. Casanat., cui descripsit Lucas Nicolaus Peulius (?) mense Oct. 1734; Nibby *anal.* I p. 38.

3 DICAVIT vel DEDICAVIT etiam priores; certe non videtur fuisse DEDICATA. — Scotti sic exhibet: DICAVIT | MAIA | L·D·D·D.

3446 Afile *nella porta di una bo...* ecclesiam.

Q
T
L Q
Q C

Descripsi m. Sept. 1881.

3447 fistulae plumbeae duae rep. anno 1868 inter rudera vulgo appellata *palazzo di Nerone, al lato nord-ovest della pianura d' A... Monte Tuino in territorio di Ponsa* GORI, et quidem *vicino alla torre elevata su queste ruine e verso il fosso*, deinde Romae apud advocatum.

IMP CAESARIS NERVAE TRAIANI
OPTIMI AVG GERMANIC DACICI

Gori *giornale arcadico* vol. 181, 1868 p. 34 = *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. ...

1 fin. ANI litteras in altera ex fistulis periisse, 2 T in OPTIMI in neutra superesse adf...

XXIII. TREBA AVGVSTA (*Trevi nel Lazio*).

Aug(usta) Treb(a) quae dicitur in laterculo militari vol. VI n. 3884, 2, 21. 32. 39, *Treba Augusta* apud Frontinum de aq. 93, Τρῆβα apud Ptolemaeum 3, 1, 62, cives *Trebani* apud Plinium 3, 5, 64. c. 19, 109, fuit ad caput Aniensis (Frontinus l. c.; Plinius l. c.) ibi ubi nunc est Trevi oppidum. Ad eandem rettulerim quod pingitur in Peutingerana tabula sic *Preneste* — *XI* — *Treblis* — *XI'* — *Carsulis*, ubi tamen rigores sine dubio confusi sunt (cf. Corp. vol. IX p. 204). — Ex inscriptionibus infra editis discimus Trebanis liberae rei publicae temporibus fuisse senatum (*d(e) s(enatus) s(ententia)* n. 3451), fuisse censores, aetate imperatorum quinquennales n. 3448, extremis Commodi temporibus Trebanos vel certe decuriones eorum dici voluisse Commodianos (n. 3449), fuisse ibi seviros Augustales (n. 3452). *Curatorem r(ei) p(ublicae) Trebanorum* ex vicino municipio Anagnino novimus ex titulo huius Corp. X n. 5928.

De Trebae et regionis Trebanae antiquitatibus non pauca volumina conscripsit Dominicus Antonius PIERANTONI origine Trebanus, defunctus Romae paulo ante annum 1743 maior octogenario (Vulpi Lat. X p. 349 cf. p. 491. 537. 540. 577); ex his voluminibus complura inscripta *memorie del Lazio* extant Trevi apud archipresbyterum, praeterea unum inscriptum *l' Aniene illustrato*, quod videtur esse eiusdem Pierantonii, vidi Trevi in aedibus nescio cuius privati. Enotatas habeo ex hoc volumine inscriptiones n. 3448—3450 Pierantonio cum compluribus aliis auctoribus communes neque ab ipso visas, immo n. 3449/50 semel tantum et multo ante eum descriptas; ex illis n. 3452. 3469, item particulam inscriptionis n. 3448, quas ipse Pierantonius videtur descripsisse. Schedae eiusdem auctoris aliquando Romae in collegio Iesuitarum adservatae (Vulpi Lat. X p. 377) quo pervenerint nescio.

3448 Trevi rep. d. 25 Apr. 1605 *in una possessione di Luca Donati fuori la porta detta Maggiore presso le due chiese di S. Lorenzo e di S. Nicolo* PIER. (*l' Aniene*). Trevi in aedibus Donati de Donatis HOLST. *Fragmente di pietra di marmo finissimo in sacre(s)tia* (?) *nel luogo del fonte* PIER. (*mem. del Lazio*) de parte posteriore versuum 1—4; Trebis fragmentum in aedibus canonici Francisci SVAR. de parte posteriore versuum 5. 6.

TI · CAESARI · | DIVI · AVG · F
AVGVS | TO
PONTIFICI · | MAXIMO
TRIB · POTEST · XX | XV · COS · V — a. 33/34
5 M · C A S T ● | CIVS · M · F · MEN · MVTRO
QVI | NQ · D · S · P

Haec omnia exhibent Rutilius Scotti histor. Afil. ms. Chis. f. 72' laudans *alcuni letterati cittadini* (*di Trevi*) eodemque exemplo Pierantoni *l' Aniene illustrato* p. 16 (inde Marocco 10 p. 54), Gori *giornale arcad.* vol. 191 p. 59 = *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 37) descripta, ut dicit, a Iacobuccio abbate et Fabio Carosi archipresbytero praesentibus cum reperta est inscriptio; eadem exhibet Holstenius cod. Dresd. F 193 f. 9, qui dicit se vidisse, sed vidit ut puto solos vv. 1—4 quos exhibet litteris maiusculis, aliunde adiunxit vv. 5—6 litteris minusculis. Partem intuenti dextram et eam bipertitam, scilicet duobus fragmentis altero vv. 1—4, altero vv. 5. 6 complexa, exhibet Suaresius cod. Vat. 9140 f. 32, horum fragmentorum prius, id est versuum 1—4 partem posteriorem, Pierantoni *memorie del Lazio* tom. 1 f. 116 de visu.

Vv. 1—4 dedi ad exemplum Holstenii, cum quo consentit in parte posteriore, quam solam de visu exhibet, Pierantoni (*mem. del Lazio*); exemplum a quo pendet Pierantoni *l' Aniene* in v. 1 om. TI, pro F habet FIL; Suaresius partem horum versuum posteriorem quam solam habet sic exhibet (duobus versibus): DIVI AVG·F TITO MAXIMO | XV·COS·V. — In vv. 5. 6 dedi varias lectiones Pierantonii *l' Aniene* Scottii Holstenii, item in parte intuenti dextra Suaresii: 5 M om. Holst. — COSTRVCIVS Scotti. — MEN MVTRO Holst. Suar., MEMMVTRO Pier., MEMVTRO Scotti. — 6 NR (pro NQ) Suar.

3449 50 lapis utrimque scriptus Trevi rep. una cum n. 3448. — *Questa terra soleva esser piena d' inscrittioni antiche ed altri marmi, li quali furono guasti ed adoprati nella fabrica della chiesa nova, nè si trova altra memoria che di queste* HOLST.

3449 *in una faccia* PIER.

IMP · CAES · L · AELIO · AVRELIO · COMMODO · AVG
SA*rmatico* GERMANICO MAXIMO BRITTANNICO
PACAtORi ORBIS FELICI INVICTO ROMANO HERCVLI
PONTIFICI MAXIMO TRIBVNICIAE POTEST XvIII
5 IMP · VIII · COS · VII · PATRI · PATRIAE — a. 192
OMNIVM VIRTVTVM EXSVPERANT
ORDO · DECVRIONVM COMMODIANOR · IIIC
C PAPI CAPITONIS *et* I VOLCEI MAR

3450 *nell' altra parte della stessa lapide* PIER.

IMP · CAESAR · D · M · ANTONINI · PII · GERMANICI · SARMATICI · FILIVS
DIVI · COMMODI · FRATER · DIVI · ANTONINI · PII · NEPOS
DIVI · HADRIANI · PRONEPOS · DIVI · TRAIANI PARTHICI · ABNEPOS
DIVI NERVAE AdNEPOS
5 L · SEPTIMIO · SEVERO · PIO · PERTINACI · AVGVSTO
ARABICO · ADIABENICO · PONTIFICI · MAXIMO
TRIBVNICIAE · POTEST · IIII · IMP · VIII · COS · II P · P — a. 196
D · D

Solam n. 3449 exhibet Rutilius Scotti hist. Afilae ms. f. 72', qui laudat *alcuni letterati cittadini (di Trevi)*; utramque exhibent Holstenius ms. (cod. Dresd. F 193 f. 8') et Pierantoni *l' Aniene illustrato* p. 16 (inde habuerunt Marocco mon. *dello stato pont.* 10 p. 54, nullo auctore laudato; item per Raph. Capponi Gori *giornale arcadico* vol. 191 p. 59 = *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 36. 37), hic laudans Iacobuccium abbatem et Fabium Carosi archipresbyterum, qui adfuerunt, ut ait, '*quando furono scavate* (hae duae et n. 3448) *in pezzi*', et a quibus pendent sine dubio etiam Scotti et Holstenius.

3449, 1 IMP Pier., IMPERAT Holst., IMPERATOR Scotti. — CAES Pier., CAESAR Holst., CESARI Scotti. — LELIO Scotti. — 1. 2 AVG·SANNITI·GERMANICO Pier., ... ALEMANICO GERMANICO Holst., ARMANICO GERMANICO Scotti. — 2 MAR Holst. — BRITTANNICO habet solus Pier. — 3 ACAPORI Scotti Holst., ACAPOR Pier. — ORBIS om. Pier. — 4 PONT Holst. — MAX Scotti Holst. — TRIBVNICIAE Pier., TRIBVNICIA Holst., TRIBVNICIA P Scotti. — POTESTATE Scotti. — XIII omnes. — 5 IMPER Pier. — COS·VI Holst. — 6 OMN·VIRTVT Holst. — EXVBERANT Pier., ERVBERANTE Holst., EXXSVPERANTE Scotti. — 7 ORD Holst. — COMMODIANORVM Scotti, COMMODIANOR Pier., COMMOD Holst. — IIIC Pier., III Scotti Holst. — 8 PAPI Pier., PVPI Scotti. — N·EVOLCEI·MAR Pier., N·CVOLCEI MAX Scotti, totum v. 8 om. Holst. — Versuum divisio neque in hac neque in n. 3450 traditur.

3450, 1 CAESAR Pier.; CAESARI posuit fortasse Holst., sed mox ultimam litteram delevit. — 2 SARMITICI Holst. — D (pro DIVI) Holst., et sic deinceps. — FR (pro FRATER) Holst. — 3 ADRIANI Holst. — 4 ABNEPOS Holst., PRONEPOS Pier. — 5 AVGVSTO Pier., AVG Holst. — 6 PONT MAX Holst.

Commodi inscriptionem similem habemus nullam (falsus est sine dubio titulus Orellianus n. 885 olim Venetiae servatus, cf. Corp. V, 137*), habemus initium epistulae a Commodo ad senatum datae apud Dionem 72, 15. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λούκιος Αἴλιος Αὐρήλιος Κόμμοδος Αὔγουστος, εὐσεβής, εὐτυχής, Σαρματικός, Γερμανικὸς μέγιστος, Βρεττανικός, εἰρηνοποιὸς τῆς οἰκουμένης, ἀνίκητος, Ῥωμαῖος Ἡρακλῆς, ἀρχιερεύς, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὀκτωκαιδέκατον, αὐτοκράτωρ τὸ ὄγδοον, ὕπατος τὸ ἕβδομον, πατὴρ πατρίδος, ὑπάτοις, στρατηγοῖς, δημαρχικοῖς (scr. δημάρχοις), γερουσίᾳ Κομμοδιανῇ εὐτυχεῖ χαίρειν. Deest in inscriptione, sed fortasse culpa descriptorum, agnomen Pius, alieno loco collocatur Felix, contra adest in ea quod ipse Commodus in epistula omisit *omnium virtutum exsuperantissimus sive exuberantissimus*. Hoc quoque a Trebanis non proprio studio, sed secundum formulam publice receptam additum esse apparet inde, quod inter nomina mensibus a nominibus Commodi indita fuit etiam *Exsuperatorius* nomen datum mense Novembri (vit. Comm. c. 11. 12 cf. Dio 72, 15, cui est Ὑπεραίρων). — 8 intelleguntur sine dubio duoviri, sub quorum magistratu hic titulus positus est; fieri potest ut huc pertineat IIIC vel III ex v. 7 fin.

3451 mensa ex lapide calcareo. Trevi *nella piazza* HOLST., Trebis prope ecclesiam SVAR. Ibi extat.

in fronte:

A · TITIVS · L · F · M · VERGILIVS · M · F · CENS · D · S · S

in *latere intuentibus dextro:*

M · VERGILIVS · M · F · A · TITIVS · L · F · CES

Descripsi. Holstenius ms. (cod. Dresd. F 193 f. 9), solam inscriptionem frontis in notis ad Cluverium p. 109. Suaresius Vat. 9140 f. 32 descriptam a Franc. Colalutio [?] a. 1657 (solam inscriptionem frontis), Nibby *memorie romane* 4 p. 76; Marocco *mon. dello stato pont.* 10 p. 65; Gori *giornale arcad.* vol. 191 (1866) p. 68 [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 36].

Quod in inscriptione lateris pro CENS scriptum est CES, fortasse inde explicatur quod spatium pluribus litteris non vacabat; certe hoc fuit causae quod litterae D·S·S omissae sunt.

3452 Trevi *in casa del sig. Capparelli.*

L R I V S
VIVS · HE
N I C E R
I R A V G

Pierantoni *memorie del Lazio* tom. I f. 116.

Exhibui ut traditur. — 4 videtur fuisse [*sev*]*ir*(*i*) *Aug*(*ustalis*).

3453 *quadretto di pietra scutile* [?], Trevi.

C · SVESTIDIVS · M · F
ANI FREGE
POLA · SVESTIDIA SOR
SEP

Rutilius Scotti f. 80 exhibet bis.

2 fortasse significantur Fragenae Etruriae. — 3 SOR ad v. 4 trahit exemplum alterum. — 4 SE P cum puncto traditur. Cf. infra n. 3400. 3504.

3453a Trebis fragm(entum).

NAR · TEN · CVRAT ·
TVR · OBTENTO
FR · ORMA ·

Suaresius cod. Vat 9140 f. 32 accep... episcopo Teatino, qui descripserat.

Tota corrupta.

3454 fragmentum tabulae marmoreae in aedibus Mucii Cecconi.

O ... N
P A R E N ...
VIXIT · A ...
MES · ET
S LIBERTI

Descripsi.

3455 fistula plumbea (*acquedotto di* ... rep. anno 1647 (Trevi) *cavando un... in contrada detta il Vado della Ter... la chiesa di S. Pietro Apostolo.*

L · DOMINO SERVS VERNA FECIT

Rutilius Scotti ms. f. 79. 80.

Nomen corruptum.

XXIV. SVBLAQVEVM (*Subiaco*).

Simbruini colles — nam ita olim videtur appellata esse a Romanis regio ea ubi hodie est *Subiaco* —, antea puto infrequentes, certe a nullo scriptorum memorati, nobiles facti sunt Claudio et Nerone principibus, quorum ille rivum aquae dictum Anienem novum inde Romam perduxit (Tac. ann. 11, 13: *fontes aquarum Simbruinis collibus deductos urbi intulit*, conlato Frontino c. 14 *Anio novus — ad miliarium quadragesimum secundum in Simbruino* (nempe agro) *excipitur ex flumine*), hic villam ibi habuit, in qua anno p. C. 62 ictu fulminis paene exanimatus est (Tac. ann. 14, 22: *discumbens Nero apud Simbruina stagna* [in villa vel *prope locum*, certe simile quid excidit], *cui Sublaqueum nomen est*) et viam eo, Valeriae diverticulum, primus stravit (Frontin. c. 7). Tam haec via quam villa illa dicebantur *Sublacensis* (*Sublacensis* (sic), *quae sub Nerone principe primum strata est*, Frontin. c. 7 cf. c. 14. 15; *villa Neroniana Sublaquensis*, Frontin. c. 93), a loco cui nomen fuit Sublaqueo et quem praeter Tacitum loco supra citato memorant Plinius h. n. 3, 109 (cf. infra) et itinerarium Peutingeranum (*Sublacio*, tramitibus tamen viarum confusis). Qua condicione fuerit Sublaqueum aetate imperatorum Romanorum, parum constat. Non sui iuris fuisse, sed comprehensum finibus Tiburtium colligi posse videtur ex Tacito, qui ad narrationem de ictu fulminis supra relatam addit, accidisse id *finibus Tiburtum*: accedit quod non memoratur a chorographis inter res publicas Italiae. Sed obstat quod Varia interiecta inter Sublaqueum et Tibur in valle Aniensis sui iuris videtur fuisse (v. p. 357), item regio montana inter Tibur et Sublaqueum nequaquam Tiburtium fuit, sed sua habuit municipia (p. 360. 364): Taciti autem testimonio in hac re non ita multum tribuendum esse videtur, propterea quod is illo loco non chorographum agit, sed narrat quae Romae vulgus loquebatu... illud de Rubellio Plauto Tiburtino ut interpretarentur, poterat imperitis et novarum rerum avidis ansam dare sola vicinitas Subla... buris, et quod acciderat in ea regione ubi situm est Tibur, ... accidisse dici intra fines Tiburtium). Inscriptiones repertae ... ubi hodie est *Subiaco*, — ipsum oppidum nullas dedit — deciderunt; argumenti enim sunt mere privati; sed tamen ... sola adhuc in nis prodiit, non est Camilia Tiburtium, ... (n. 3460). Ceterum nomen dederant Sublaqueo lacus com... secundum Plinium), quibus subiacebat, memorati et a Plini... 109: *Anio in monte Trebanorum ortus lacus tres amoenitate ... nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim*) et a Tacito (... *Simbruina stagna*, cf. supra), item a Frontino de aquis ca... tribus Plinii non videtur agnoscere nisi unum), denique a Gre... Dialog. lib. II c. 1[1], significati a Silio quoque 8, 368 *quique Anien... gelidoque rigantur Simbruvio*). Horum lacuum hodie nulla est... perisse eos inundatione Aniensis fluminis d. 20 Febr. ann... ex chronico Sublacensi referunt Holstenius ad Cluv. p. 12... *annalium* 3 p. 125.

1) *Desertus locus cui Sublacus vocabulum est . . . . frigidas ... emanat aquas, quae illic videlicet aquarum abundantia in extenso ... ligitur, ad extremum vero in amnem derivatur.* — Conficta est e... Magni inserta Chronico Sublacensi (apud Muratorium scr. rer. Ital. ... Ital. 4 p. 1034) et ad Regestum Sublacense (n. 610 ed. Allodi... cf. praef. p. IX) postea adiecta, qua pontifex ille *castelli* ... possessionem monachis Sublacensibus confirmat.

3456 colomella formae conicae marmorea. *Trovavasi rinchiuso e murato nel centro dell' altare del piccolo oratorio posto in una collatta in mezzo a un bosco tra i monti Simbruini, detto S. Giovanni dell' acqua* DE COST. p. 526; rep. *tra i monti Simbruini* quattuor mill. pass. a Subiaco IDEM p. 142. Extat in horto monasterii S. Benedicti Sublacensis.

S A N C T O ·
S I L V A N O · V O
T V M · E X V I S O ·
O B L I B E R T A T E M
SEX · ATTIVS · DIO
MYSIVS · SIO · CVM
BASE · D · P ·

Descripsimus ego et de Rossi. De Costanzo *scrittori e monumenti riguardanti S. Rufino* (1785) p. 526 cf. p. 142 (inde Marocco *mon. dello stat. pont.* 10 p. 179; Henzen syll. n. 5752); Aegidius Van de Vivere in schedis musei Kircheriani, unde edita est huius Corp. vol. VI p. 663 inter urbanas; Marini Vat. 9127 f. 565 e Costanzo, Arv. p. 71 (inde Orelli n. 1598); Iannuccelli *memorie di Subiaco e sua badia* (Genuae 1856) p. 414; Gori *viaggio a Subiaco* 3 p. 61.

7 *d(onum) p(osuit)*.

3457 sarcophagus marmoreus. In monasterio S. Scolasticae Sublacensi prodiit, *mentre si facevano lavori per regolare il corso di un condotto di acqua.*

D · M ·
M AVRELIO AVG
LIB · ANTIOCHIANO
MAGISTRO AB AT
MISSIONE ANTIO
CHIANVS ET ANTI
OCHIS FILI EREDES
PATRI OPTIMO

Allodi apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1882 p. 45; Gori *archivio storico* 1882 3 vol. IV fasc. 7 p. 371; Conradus Laage descripsit a. 1882.

3458 apud coenobium [monasterium IVC.] Sublacense ANTIQ. IVC. In basilica S. Scolasticae in Sublacu MAN. (Vat.). Rep. *nel risarcire il pavimento dell' antica sagrestia del monastero di s. Scolastica* COST. p. 142. — S. l. BEMB. MAN. (orth.). — Romae GRVT. 902, 9.

D M
ASCLEPIADES · VA
LERIAE SABINAE CO
IVGI BENE MERENTI
ANIMAE INNOCENTI QV
AE CONVIXIT MECVM AN
XXV MEN IIII D X MONI
MENTVM FCVSV . . . . .
MENIO MALIGNI . . . . .
. BEBI · M · INFERIO . . .
. . . ESIAS · EI · DIDEI . .

Antiquus Tiburtinus n. 15 (cod. Hamilt. f. 64, cod. Red. f. 175), e quo videtur pendere etiam Iucundus Ver. f. 159, Magl. f. 110; item Sieder f. 53; Apianus 152, 6 (unde Grut. 756, 6); item fortasse Bembus cod. Mon. f. 167. Aliunde Manutius cod. Vat. 5237 f. 254', orth. 535, 7 (inde sine dubio verba DM | ASCLEPIADES VALERIAE Gruterus 952, 9 'ex Aldo', ut ipse dicit). Ex lapide de Costanzo *S. Rufino* p. 526 cf. p. 142.

Ad versuum divisionem praeter Costanzum nemo videtur adtendisse. — Varias lectiones adscripsi Antiqui Iucundi Bembi Manutii Costanzi.

1 habent Manut. et de Cost., om. reliqui. — 2. 3 ASCLEPIADIS VA|LERIAE Cost. — 3 SABINAE Cost., SABINIAE Apian. Man. — 3. 4 CO|IVGI Cost., CONIVGI reliqui. — 4 BEN·MER Man. — 6 VIXIT Ap. Man., CONVIXIT reliqui. — AN· Cost., ANN Manut., ANNIS Antiq. Bemb., A Iuc. Ap. — 7 XXXV Iuc. — MEN Antiq. Man. Cost., MENS Bemb., M Iuc. Ap. — DIES Antiq. Bemb., D Iuc. Ap. Man. Cost. — 7. 8 MONIMENTVM Antiq. Iuc. Cost., MONVMENTV Bemb., MONVMENTVM Ap. Man. — Post MONIMENTVM Red. et Bembus dant FECIT, Hamilt. Iuc. Apian. FECI, item sed collocans ante MONVMENTVM, Manutius, omnes hic desinentes; supra proposui vv. 8—11 ad exemplum Costanzii; verba lacera quomodo restituenda sint, ego nescio.

3458a fragmentum in monasterio S. Scolasticae Sublacensi, in opera positum *nel chiostro sopra il pilastrino nel rinfianco dell' arco primo dal lato di mezzogiorno*, Roma fortasse medio aevo Sublaqueum advectum.

. . . . FC
. . IO IVSTO EX
F

Descripsit Gatti ex ectypo chartaceo, male tamen impresso.

3459 cippus. *Nell' andare da Subiaco a Cervara si percorre una via antica, la quale passava fra diverse ville e vicina ad una piscina. Lungo la medesima fu scoperto il cippo esistente nel casino Lucidi a Vignola* GORI (aq. Marc.); *nella contrada Vignola o la Torretta nel casino dei sigg. Giuseppe e Francesco Lucidi* GORI (*guida*). Extat prope Subiaco, casino Lucidi Antonucci.

↧
LIVIA · NICARVS
ET · LIVIVS
NYMPHODOTVS
urceus FILI(I) patera
M · LIVIO · HER
METI · PATRI
SANCTISSIMO
FECERVNT

Descripsi. Gori *nuova guida da Roma a Tivoli e Subiaco* 4 (1864) p. 4, *giornale arcadico* vol. 191 (1866) p. 73 [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 51]; Iannuccelli *memorie di Subiaco* p. 373.

Eadem ut videtur Livia Nicarus Liviam Primitivam sororem condidit in sarcophago qui prodiit Romae ad S. Petri, ornato symbolis fidei christianae pastore bono, delphine, ancora, quem delineavit de Rossi *bull. crist.* II ser. 1 (1870) tab. V cf. p. 59. In hoc quoque titulo christianam fidem indicat signum scariphatum supra inscriptionem, quod mihi videbatur esse manu antiqua.

3460 saxum litteris bonis liberae puto reipublicae. Rep. anno 1842 (1843 GORI *giornale*) prope Aienem, non longe a Sublaqueo, in fundo Lucidi MELCH. Extat supra portam praedii comitis Lucidi prope Subiaco Romam versus.

. · MAENIVS · Q · F
ANI · SEPVLTVS

Descripsimus ego et de Rossi. Melchiorri ms., cui misit dux a Turre; St. Viola *Tivoli nel decennio* p. 181; Gori *viaggio a Subiaco* (1855) 2 p. 30, *giornale arcad.* vol. 101 (1866) p. 41 [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 19]; Iannuccelli *memorie di Subiaco* p. 20.

Similiter in titulis repertis in Aequis et Marsis (Corp. IX 3755. 3880. 4019) *sepultus* vel *sepulta* adscribitur ad nomen defuncti; cf. etiam supra n. 3153 et infra n. 3504.

3461 urna marmorea ornata, litteris evanidis et partim scalpro temptatis. In ecclesia S. Benedicti Sublacensi, ubi est pro vase aquae lustralis.

D · M
V L P I A E
C A L E S
VIX · ANN XII

Descripsimus de Rossi Mommsen Huebner ego.

2 VLPIAE magis quam VIBIAE.

XXV. *Canterano. Rocca Canterano. Agosta. Marano. Anticoli.*

De huius regionis antiqua condicione nihil scimus, nisi quod ibi ubi est Canterano fuisse pagum cum magistris ex n. 3462 et 3463 li... licet colligere.

3462 *scheda(?) in caratteri rozzi semicorrosi ed in pietra indigena, lunga cent. 89 ed altra cent. 18, nel recinto dell' antico castello di Canterano* GORI; *in Canterano innanzi alla chiesa* BRVZZA.

F · FLAVIVS · F · L · HILARVS · PRAENES..
Q · CORDIVS · Q · L · HILARVS · D · MP · F

Bruzza ms. qui vidit. Gori *giornale arc.* vol. 191 (1866) p. 71 [= *le vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 49] indicatam a Philippo et Rocco de Angelis; nobis contulit Benedictus Ricci abbas Canteranensis.

1 fin. PRAEN"..., 2 fin. ·D·M·PF Gori. — Et PRAENES... v. 1 et litterae singulares v. 2 fin. quomodo intellegendae sint, nescio; in his potest latere *d(e) m... p(agi) f(ecerunt)*.

3463 in Canterano, *scalina nella casa dell' arciprete.*

FACIENDVM · QVRAVEI · GRADV.

Bruzza ms. descripsit.

Utrum QVRAVEI fuerit an QVRAVET, incertum.

3464 basis. Rocca Canterano *dentro la chiesa parrocchiale.*

C L O V E N T I A
T F
TITIENIA · M · F
M A X V M A

Descripsi. Gori *viaggio a Subiaco* (1855) 2 p. 38, *giornale arcad.* vol. 191 (1866) p. 73 [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 51]: Bruzza descripsit.

3465 Rocca Canterano in muro domus privatae [*nel muro di una casa detta di Merlitto, nella via di sotto* BRVZZA].

FLAVIA · Q · L · A
· F L A V I A ·

Descripsimus ego et Bruzza. Memorat Gori *viaggio a Subiaco* (1855) 2 p. 30 not.

3466 prope Rocca Canterano, Canterano versus, *sui gradini della chiesa detta Madonna del brecciaro.*

NIVS · ST · F · ANI MESIA
NIVS · T · F · ANI SALV
NIVS · T · F · ANI POL
NIVS · M · F · ANI RE

Descripsimus ego et Bruzza. Iannuccelli *mem. di Subiaco* p. 452; Gori *giornale arc.* vol. 191 (1866) p. 72 [= *le vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 50], nobis contulit Bernardinus Picconi medicus Rocca-Canteranensis.

ANI vocabulum litteris minoribus quater repetitum a me praetermissum suppleverunt Bruzza et Picconius.

3467 tabula. Rocca Canterano *incastrata facciata della chiesa parrocchiale.*

C · VETILIVS · C · L ·
NICO
VETILIA · C · L
FLORA

Recognovi. Gori *viaggio a Subiaco* p. 30, *giornale arcad* vol. 191 (186[6]) [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia*] Iannuccelli *mem. di Subiaco* p. 452. Br...

3468 prope Rocca di Mezzo *vicino della famiglia Cimaglia* repertum ... culo XVII sepulchrum cum tribus ... mores, quae ossa continebant, non ... non laudato, Gori *viaggio a Subiaco* ... not. 1. *Le casse*, pergit idem, *fu... al Cardinal Barberini che le ripo... fortezza di Collalto; i coperchi ... maggiori stanno murate nel pare... casa Cimaglia in Rocca di Mezzo ... che fosse nelle casse la iscrizione ... prete della stessa famiglia ne ... memoria in iscritto.*

3469 iacet *alla chiesa di S. Giovanni di Agosta, prossima alla fonte.*

IOVI OPT [*mae perpetuae?*]
ONI IVNONI MINE[*rvae*]
C · SERVILIVS [*septidianus*]
FIRMV S M [*martius*]
TORQVATV[*s q. finnius*]
VALER[*ianus saxius*]
MARSVS C[*alestrius*]
MAXIMVS

Ex Pierantonii *memorie del Lazio* volumine VII (cf. supra p. 353) excerpsit Gori *giornale arcad.* vol. 191 p. 108 [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 84]. Traditur sic: IOVI OPT ONI IVNONI MIN ET · C · SERVILIVS · FIRMVS M · TORQVATV VALERI · MARSVS O MAXIMVS, nec deesse aliquid adnotatur. — V. 1 supplevit Mommsen.

3470 in Marano oppido iuxta Anienem.

MATRI DEVM IDAEAE
C · SERVILIVS
SEPTIDIANVS FIRMVS
M · MARTIVS TORQVATVS
Q · FINNIVS
VALERIANVS SAXIVS
MAGIVS CALESTRIVS
MAXIMVS HORATIVS MACER
VII VIRI EPVLONVM . . F.

Servavit appendix Mazorhii Ticinensis bibl. universitatis ...

V. 9 si recte descriptus ad nos pervenit, habemus ... parte collegii septemvirum epulonum, fortasse a magistr... Sed magis crediderim pro VIRI scribendum esse VIR et ... hominem.

Inscriptionem n. 3469 dedicatam esse ab eisdem hominibus sive, quod magis crediderim, ab eodem homine atque n. 3470, supplevi n. 3469 v. 3—8. Ceterum complura ex illis nominibus *Septidianus, Martius, Saxius* corrupta tradi videntur. — Quomodo ex duobus titulis positis ab eodem homine sive eisdem hominibus alter descriptus sit Marani in sinistra Anienis, alter Agostae a... incerto relinquo.

3471 saxum Tiburtinum tripertitum. Rep. prope Anticoli-Corrado, extat ibi in horto syndici. — Addit Zdekauer. *Le rovine dove venne trovata, sono di poco estensione, nè si può ammettere che vi sia stata una città; anzi debbono aver appartenuto ad una tenuta di piccola estensione.*

A · FVRIVS · R	S QVOD IN EVM T	ANSCRIPTV
EST · A · C · CA	BASSO APSENTE	DITORE
N O M I N I B V S	O B V S S V B S I G N	IS PRAEDIS
S O L V I T · M · I V	S I L A N O	XII MI
S O H LVIII · M · N · SOLVIT	ICII · SCIPION	IDIECIC · I
		IICI

Descripsit Zdekauer et edidit *bull. dell' Inst.* 1882 p. 282.

A. Furius Rufu[s], quod in eum t[r]anscriptum | est a C. Caesio] Basso, apsente [venditore | nominibus duobus, subsignatis praedis | solvit: M. Iunio Silano | [solvit HS] XII m(ilia) n(ummum); HS LVIII m(ilia) n(ummum) solvit... icii (?) Scipioni ... odiect... | .... iic .... Sic legit Mommsen, qui ita interpretatur: C. Caesius Bassus [v. 2] agrum eum, in quo titulus repertus est, vendidit cuidam homini, mandatario opinor A. Furii Rufi [v. 1], pretio sestertium LXX m. n., quam summam deinde secundum formulam a Gaio 3, 129 indicatam expensam tulit eidem Rufo. Iam is cum solvere vellet, venditor autem [sic supple v. 2] abesset, pecuniam solvit duobus nominibus Silano et Scipioni, scilicet XII m. n. illi, huic autem LVIII, ita ut hi praediis subsignatis se obligarent pecuniam eam Basso se exsoluturos esse. Simul ad fidem plene liberandam id ipsum in fundo suo incidendum curavit. — C. Caesius Bassus non solum nihil impedit quominus habeatur pro amico Persii, sed favent aliquatenus nomina M. Iunii Silani et nescio cuius Scipionis apta omnino aetati Tiberianae.

XXVI. VARIA (*Vicovaro*). Vallis Digentiae.

Tituli qui sequuntur reperti sunt partim ad vicos sitos a dextra Anienis, ibi ubi Licenza rivus ei miscetur, Cantalupo-Bardella (nunc Mandela) et Vicovaro (n. 3472—3484), partim in ipsa valle Licenzae ad vicos Roccagiovene Licenza Civitelle Percile (n. 3485—3490). Vicovaro Romanorum esse Variam, indicatam in tabula Peutingerana (ubi legitur *Variae* pluraliter) inter Tibur et Carsiolos, VIII millibus passuum a Tibure, memoratam etiam a Strabone 5 p. 238, ubi tamen pro Οὐαρία traditur Οὐαλερία, inter oppida Latina site ad viam Valeriam, et ab Horatio ep. 1, 14, 3, qui significat vicinam eam fuisse ruri ipsius, olim viderunt partim Cluverius Ital. antiq. p. 783, partim Holstenius. Oppidum sui iuris fuisse Variam, non vicum subiectum reipublicae Tiburtinorum, probabile est, cum Strabo l. c. enumeret eam una cum Carsiolis et Alba Fucente inter πόλεις sitas ad viam Valeriam; certe res esset, si constaret verba Horatii adfirmantis agellum suum *quinque bonos solitum esse Variam dimittere patres*, recte accipi, ita ut accepit ea commentator Horatii Porphyrio, de decurionibus, quod longe secus est; inscriptionem autem n. 3472, in qua memorantur municipes et incolae cur non ad Variam pertinere putem, exposui ad ipsam. Latinam urbem Strabo Variam appellat, ut et Carsiolos et Albam Fucentem; hae fuerunt quidem coloniae Latinae, sed deductae in agrum seu Marsorum sive Aequorum; Varia quoque non videtur fuisse Latina, sed Sabina, cum Horatius fundum suum situm, ut apparet ex loco supra citato, prope Variam constanter appellet Sabinum.

Licenza rivus, qui duobus millibus passuum supra Vicovaro in Anienem influit, videtur esse, ut primus monuit Holstenius, *gelidus Digentia rivus* memoratus ab Horatio ep. 1, 18, 104; Bardellam autem sitam loco edito a sinistra Licenzae Mandelam esse *rugosum frigore pagum* ab Horatio una cum Digentia rivo memoratam paene certum est, ex quo ad ripam Anienis inter Bardella et Vicovaro repertus est titulus n. 3482 aevi labentis cum mentione *massae Mandelanae*.

3472 tabula lapidis Tiburtini longa metr. circiter 0,75, lata metr. 0,50. Vicovari *nella piazza del palazzo* REV. (Berol.). Vicovarii in atrio [sic potius quam 'area'] palatii com(itum) de Bolognettis COD BON. Extat Vicovero in aedibus Bolognetti-Cenci muro scalarum adfixa.

M · HELVIVS M · F · CAM · RVFVS
CIVICA · PRIM · PIL
BALNEVM
MVNICIPIBVS · ET · INCOLIS
5 D E D I T

Descripsi. Revillas sched. Berol. et apud Muratorium sched. 18, 224, ed. 476, 11 (inde Cassio *corso dell' acque* 1 p. 103), Anonymus in codice universitatis Bononiensis n. 9, qui dicit se descripsisse; Galletti cod. Vat. 7935 f. 98' descriptam anno 1754; Bianchi *Novelle Fior.* 1764 p. 803, Chaupy *maison d'Horace* III p. 254; de Sanctis *della villa di Orazio Flacco* (ed. a. 1784) p. 80; Marini ms. Vat. 9125 f. 59' descriptam ab Amatio anno 1807; Nibby *viaggio alla villa di Orazio* in *memorie romane* vol. 4 (1827) p. 20, *analisi* 3 p. 487; Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 382; Marocco *stato pontificio* 7 p. 170; St. Viola *Tivoli nel decennio* p. 241; F. Gori *viaggio a Tivoli e Subiaco* 2 p. 6.

Nibbyus (*mem. rom.*) ex hac inscriptione et alia infra edita n. 3665, quae extat in via Valeria duobus millibus passuum a Vicovaro, effecit tribum Varianorum fuisse Camiliam. E contrario mihi, cum constet Camiliam fuisse tribum Tiburtinorum, inscriptio quoque n. 3665 sine dubio sit hominis Tiburtini, etiam haec inscriptio n. 3472 non Variana creditur, sed Tiburtina. De loco ubi haec primum e terra prodierit, nil traditur: nam quod Chaupyus p. 255 ait balneum ab Helvio Rufo extructum fuisse eo ipso loco ubi est palatium Bolognettorum propter rudera nescio quae ibi reperta (*pavés de mosaique trouvés récemment dans le lieu qu'il occupa [le bain], qui est celui où est maintenant le château du Seigneur, comme cela se voit par les aqueducs antiques qui y aboutissent et dont on s'est servi pour la fontaine publique dont on vient d'orner la place, qui est devant cet edifice*), id quam exigui momenti sit, quivis videt. Potest inscriptio adlata esse Vicovaro in aedes Bolognettorum ex praediis eius gentis inter Vicovaro et Tibur, potest item eo venisse ex ipso Tibure. Nihilo minus, cum res incerta sit, non volui separare hanc inscriptionem ab reliquis Vicovari adservatis. — Qui titulum posuit Helvius Rufus is ipse videtur esse, qui anno p. C. 20 in Africa apud Thalam castellum fortiter se gessit et a proconsule torquibus et basta, a Tiberio corona civica donatus est[1] (Tac. ann. 3, 21), ut observarunt Bianchi Chaupy alii, adstipulantibus Marinio Arv. p. 688 not. 149 et Borghesio (apud Nipperdeium ad Tac. l. c.). Litteratura tituli aetati Tiberianae apta est. Helvius Rufus cum miles gregarius appelletur a Tacito, post illam pugnam Africanam ad centurionatum evectus sit necesse est. Merum agnomen esse Civicam etiam inde colligitur, quod id non cum nominibus in v. 1, sed cum titulo primipilaris in v. 2 coniunctum est.

1 Fieri potest ut eodem pertineat res relata a Masurio Sabino apud Gellium 5, 6, 14

3473 in Vico Vari in lapide intra ecclesiam S. Cosmae SVAR. (Barb.), in S. Cosmae primo lapide a Vico Vari ID. (Vat.). — Romae ... via Valeria prope Vicovarum MALV. (Ael. Lael.), Romae in Sanctorum Cosmae et Damiani ID. (marm. Fels.).

D I̊ O · MAMISVS
ARRVNTIA · PETALE · L · F
V · A · XXXX
L · RVPILIVS · DIADVMENVE
COIVNX · ET · RVPILIA · BLANDA · L · F ·
ET · RVPILIVS · SECVNDVS · L · F ·
PIENTISSIMAE

Suaresius cod. Barb. 30, 182 f. 19, cod. Vat. 9140 f. 31. Ab hoc pendet Malvasia Aelia Laelia Crispis 164, marm. Fels. 341 (inde Mur. 1302, 5).
Dedi ad Suaresium, menda Malvasiae omisi.

3474 in Vico Varii in ecclesia S. Mariae Gratiarum Franciscanorum in urna marmorea SVAR.

D · M
TI · CL · EVENTI
QVI · VIBIT · ANN · XVI
TI · CL · AVG · LIB
SALVIVS · ALVMNO
BEMEMERENTI
FECIT

Suaresius cod. Barb. 30, 182 f. 19, cod. Vat. 9140 f. 32 (inde pendet ut puto Fabretti 351, 43, qui auctorem non laudat; ex hoc Vulpi Lat. 10 p. 560, Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 375).

3475 effossa a Fortunatio anno 1858 in agro Tiburtino, prope Variam.

D · M
MEMOR · CRES
TENI · QVS VI*r*
ANNO · VNO ME
VIIII DIE · III
SATVRNINV*s*
ET · APRILLA
ALVMNE · FEC

Descripsit Pellegrini.
3 fin. 6 fin. deesse aliquid non traditur.

3476 rep. prope Vicovaro, nunc dicitur extare in vico Roccagiovane BELLI (1878).

d M S
A*e*SIDIO LASCIVO
*...*IA VALERIA COIVGI
sic BILIMO CVM QVO VI
xit ann ...III DIEBVS XX
*...*AB CVM MA
*...*NIOS

Ectypum dedit Eman. Belli Mandelae habitans.
4 scr. *incomparabilissimo*.

3477 urna marmorea. In S. Cosmae primo lapide a Vicovari ad puteum.

D · M ·
LVCIANO ·
SACRVM · Q ·
CARINATIVS ·
PAPIAS FECIT ·

Suaresius cod. Barb. 30, 182 f. 19, cod. Vat. 9140 f. 32.
3 CARINITIVS tam Barb. quam Vat., sed in cod. Barb. rubrica correctum in CARINATIVS. — 5 PAPIAS Barb., PARRAS Vat.

3478 basis. In S. Cosmae primo lapide a Vicovari SVAR. (Vat.), in crypta ubi S. Benedicto a monachis venenum comparatum et propinatum [cf. Mabillon annal. Benedict. I p. 8, Nibby *analisi* 3 p. 190] SVAR. (Barb.).

DIS MANIBVS
MANLIAE RHODINI
FIL · VIXIT AN XVI
C · VERATIVS RHODON
PATER
INFELICISSIMVS

Suaresius cod. Barb. 30, 182 f. 19, cod. Vat. 9140 f. 31'.

3479 tabula lapidis ut videtur Tiburtini litteris liberae rei publicae. Rep. *tra Vicovaro, Cantalupo, e Bardela* (DE SANCTIS). Mox Vicovari in aedibus Bolognettii, ubi extat in scalis.

MVNATIA · ST · F
C · MVNATIVS
Ɔ · L · PAMPHIL
IN AGR · P · XIIX

Recognovi. De Sanctis *villa di Orazio* (ed. a. 1784) p. 59. Marini Vat. 9123 f. 89' descriptam ab Amatio anno 1807; Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 379; Nibby *memorie romane* IV p. 20, *analisi* 3 p. 187; Stan. Viola *Giornale arcadico* 105 (1845) p. 31; F. Gori *viaggio a Tivoli e Subiaco* t. 2 p. 6.
1 ST·F est in lapide, non SP·F, ut habet Nibby.

3480 rep. *nel Fosso di Furio, territorio di Mandela*, extat *Castello di Mandela*

C · PIRRIVS
SI QVID PRAETERI*ens*
SI BENE · SIVE · MALE · *dixeris*
PIRRIA · C · L · HIL*ara*

Descripsi ex ectypo communicato a Fiorellio.
2. 3 supersunt ex disticho.

3481 prope Vicovaro *convento di S. Cosimato*.

...STONIS FACTV CAPE COS

Descripsi ex ectypo communicato a Fiorellio.
Non intellego; recens incisam esse suspicio venit.

3482 tabula marmorea. Rep. anno 17.. monachis Franciscanis consistentibus in .. nasterio S. Cosimati sito inter Vicova.. Cantalupo, ibi ubi Licenza rivus influ.. Anienem, in fundo quodam eius monasteri.. curatius nil traditur), adhibita est a mon.. in extructione arae ecclesiae eorum, inde .. bendam curavit CHAVPY et collocavit Vico.. aedibus Bolognetti, ubi extat.

VAL · MAXIMA MATER
DOMNIPREDIA VAL ·
DVLCISSIMA FILIA
QVE VIXIT ANNIS XXX
VI MEN II D XII IN PRE
DIIS · SVIS MASSE · MAN
DELANE SEPRETORVM
HERCVLES · QVESQ N PACE

Descripsi. Primus descripsisse dicitur Pe.. notarius Vicovari, a quo habuerunt .. Sanctis, qui edidit primus in dissertatio.. villa Horatii editione prima mihi no.. (a. 1791), et Chaupy, qui correctam ad l.. edidit *maison d'Horace* 3 p. 249 et aen.. in tabula adiuncta; mox Petroski in t.. phiae agri Tiburtini Revillasanae editione.. de Sanctis *villa di Orazio Flacco* ed .. p. 93, de visu; Marini Vat. 9125 .. descriptam ab Amatio; E. Q. Visconti co.. 9097 f. 97; Nibby *viaggio* 1 p. 199 (a.. n. 104), *memorie romane* 4 p. 27, *analisi* .. Sebastiani *viaggio* p. 383; Marocco *M.. tificio* 7 p. 171; Noel des Vergers *bu.. chéologique de l'Athenaeum français* 18.. F. Gori *viaggio a Tivoli e Subiaco* t.
Puncta quae notavit Chaupy (p. 2.. in v. 2 intra litteras D et in v. 7 p.. RET litteras, non sunt puncta, s.. lapidis.
2 *domnipraedius* vocabulum est et .. scriptione edita *bull. municipale* 1884 .. Corp. VI n. 592. Mox quadratarius vel .. concepit oblitus est addere cognomen .. sequentibus cogitatione supplendum .. nempe *Valeriam filiam in praediis* .. 8 verba *sepretorum Hercules* non in.. mihi videntur referenda esse ad non.. — 8 fin. lege *quiescit in pace*.

3483 fistula plumbea reperta a.. Vicovaro et Tibur, septem mili.. hinc, non longe a sepulcro, e.. sarcophagus cum fabula Melea.. vatus in museo Conservatorum

M · FVLVIVS · EVEMES

Descripsit de Rossi. C. L. Visco.. *cipale* 1 p. 176

3484 fistulae plumbeae duae .. Romam attulit negotians rer.. apud quem vidit Dressel.

T · SABIDIVS · HELICC

Descripsit Dressel.
Cf. infra n. 3706.

3485 tabula marmorea alta 42 cm., lata circiter 129 cm. Ad Vicum Varum in loco cui arx Iunonis [= Rocca Giovine] nomen est in ruinis aedis Victoriae VICT. Ad Vicum Varum in ruinis antiquae aedis GRVT. *Alla porta di Rocca Giovane* ASV. (ap. Mur. ms.). Ibi extat muro adfixa.

IMP · CAESAR · VESPASIANVS
AVG · PONTIFEX · MAXIMVS · TRIB
POTESTATIS · CENSOR AEDEM VICTORIAE
VETVSTATE · DILAPSAM · SVA · IMPENSA
RESTITVIT

Descripsi. Exhibent Marianus Victorius de antiq. Reate cod. Neap. f. 22 (inde Holstenius cod. Dresd. F 193 f. 27, qui extat ad Cluverium p. 197); Sirmondus ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 30 (ab hoc Grut. 1075, 2); Revillas sched. Berol. et apud Muratorium ms. 12, 221; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 170, Petroski (cf. p. 390 cap. XXVII not. 2) in topographia agri Tiburtini; de Sanctis *della villa di Orazio Flacco* (ed. a. 1784) p. 46, Fea ms. f. 102, edidit in opp. Horatii (1811) 2 p. 915 (ad ep. I, 10, 41) descriptam a Laurentio Re; Sebastiani *viaggio* p. 392; Marocco 7, 179; Noël des Vergers *bulletin archéologique de l'Athenaeum français* 1855 p. 26.

3. 4 litterae quas dedi inclinatas perierunt; exhibent eas auctores Fea antiquiores omnes.

Ab hac aede Victoriae propter vetustatem a Vespasiano restituta non diversum esse *fanum putre Vacunae, post* quod Horatius scripsit se dedisse epistulam libri I, 10 ad Aristium Fuscum (v. 49), primus coniecit Holstenius (adnot. ad Cluv. p. 107), repetiverunt paene omnes qui de villa Horatii scripserunt. Sane locus, quo extat haec inscriptio, vicinus et Variae et Mandelae et rivo Digentiae, egregie convenit; sed primum non ita certum est, Vacunam deam Sabinorum a Romanis vulgo habitam esse Victoriam — certe non defuerunt qui Vacunam aliis deabus adsimilarent —, praeterea non liquet cur Vespasianus ex inscriptione templi ab ipso restituti antiquum Vacunae nomen, quod reperitur in compluribus inscriptionibus agri Sabini (Corp. vol. IX, 4232. 4751. 4752), expellere voluerit et substituere ei Victoriam. — Aedes a Vespasiano restituta sive Victoriae sive Vacunae non video cur non possit fuisse eo loco ubi inscriptio iam saeculo XVI extitit, nullius auctoritatis sunt quae de vero et antiquo loco inscriptionis saeculo superiore protulit Chaupy p. 169 (*justement vers le milieu de l'espace* — inter rudera quae vult fuisse villae Horatianae et summum montem S. Gennaro — *on trouve des ruines antiques consistant en des pieces de ces gros murs, que les anciens donnoient à leurs fabriques; le lieu est environ un mille du lieu des ruines, et à un peu moins de Rocca-Giovine; c'est là que fut trouvée l'inscription*), parum probabiles autem coniecturae Bellii *bull. dell' Inst.* 1857 p. 121, immo suspectae, cum locus ubi is templum Victoriae collocavit situs sit, ut ipse non oblitus est adnotare, intra fines territorii eius oppidi, unde ipse erat, Cantalupo-Mandela.

3486 lamella aenea *e* Sabino agro nuper eruta apud Licentiam FABR.: tabella aenea reperta in praedio Ursinae familiae, cui nomen Licenza, prope Tibur sito BONANN. Extat in museo Oxoniensi exemplum quod genuinum esse adfirmat Huebner; id fuit aliquando, ut in ipsa tabella incisum legitur, in 'regiis Christinae (defunctae a. 1689) thesauris', mense Ianuario 1720 emit Romae, teste WARDIO, Rich. Rawlinson, cuius nomen quoque in parte postica ipsius tabellae inscriptum est. — Exemplum ab hoc diversum Romae in museo Kircheriano viderunt LVPI ET RON. — Tertium exemplum, nisi ipsum est alterum furto e museo Kircheriano ablatum, apud negotiantem rerum antiquarum vidit MAR., qui adfirmat falsum esse et addit postea inlatum esse in museum Vaticanum; in bibliotheca Vaticana OSANN. — Quartum exemplum Veronae apud se habuit MVSELLI, inter falsas musei Veronensis collocavit MAFFEI. — Quintum repertum inter Baulos et templum Veneris Baianum adservari apud Andream di Fraja scribit FRATILLI (apud Calogerà *raccolta* vol. 39. 1748 p. 399); id fortasse non diversum est ab eo quod servatur Neapoli in museo. Ceterum hoc exemplum Neapolitanum neque Mommseno neque Huebnero (ex. scr.) suspicionem movit.

FLORAS
TI · PLAVTIVS · DROSVS
MAG · TT
V · S · L · M

Descripsit Huebner exemplum nunc Oxoniense. Habet primum Fabretti p. 742 n. 509. Exemplum nunc Oxoniense rettulit Ward *philosophical transactions* 46 (1750) p. 293 aere expressum; Chandler marm. Oxoniens. part. III tab. I fig. IV. Exemplum olim musei Kircheriani Bonanni mus. Kircher. (1709) p. 61 tab. XXII n. I (inde Mur. 1984, 8); Lupi Vat. 9143 f. 2'. Exemplum Vaticanum Marini, qui memorat Arv. p. 377, sched. Vat. et Osann syll. 462. 901. Exemplum Veronense Muselli archipresbyter Veronensis apud Muratorium sched. XIX, 226 et v. i tantum Maffei mus. Ver. 175. Exemplum nunc Neapolitanum descripsit Mommsen inscr. Neap. n. 6755, ad ectypum delineavit Huebner exempl. scriptur. epigr. n. 891. Orell. 1620.

3487 prope Licenzam ibi ubi sunt rudera, quae villae Horatii credunt, saeculo XVIII exeunte prodiisse fistulam plumbeam inscriptam ···M·RVBEVS ait Sebastiani *viaggio* p. 397; de eadem fistula videtur verba facere Chaupy *maison d'Horace* III p. 11.

3488 propo Roccagiovine sub monte dicto *Marcone*.

F · Q · S · N · ARRE

Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 404.

3489 *nella terra di Civitella sopra altissimo monte* REV. Significatur Civitella sita inter Percile et Licenza, ut colligitur ex SEB.

D · M
EGNATIAE · IANV
ARIAE
C · COMINIVS · PRIS
CVS · COIVGI · B · M

Revillas ms. Berol. et apud Muratorium sched. 18, 994, ed. 1339, 3 (inde Mommsen inscr. Neap. n. 5291); Sebastiani, qui vidit, *viaggio* p. 388.

3490 cippus marmoreus. Percile DE SANCTIS, *presso la chiesa arcipretale* SEB. et adhuc.

D · M
MANLIAS · P · F
MAXIMINAE
VIX · ANN · VI · MEN · X · DIER · XVIII *sic*
P · MANLIVS · STAPHYLVS *sic*
ET · HERENNIA · C · F
MARCELLINA
PARENTES · INFELICISSIMI
FILIAS · PIISSIMAE · ET
C · HERENNIO · DAPHNO
ET · SIBI

Descripsi. De Sanctis *della villa di Orazio* (ed. 1784) p. 60; Sebastiani *viaggio* (1828) p. 389

3491 *nel paese di Scarpa.*

TITIENIAE · SEX · F
MVSAE
SEX · TITIENIVS
........EVS · FILIVS
ET · MVTTIVS · SYNERO[S]
CONIVNX
S · S · P Q EOR

Bruzza ms. ex epistula nescio cuius.

5 SINERO traditur.

XXVII. *Saracinesco. Sambuci. Ciciliano. Gerano.*

Complectitur hoc caput titulos repertos Sambuci et inter Sambuci et Saracinesco (n. 3492—3498), Ciciliani et sub Ciciliano (n. 3499—3511) — n. 3512 et 3513 separavi magis propter auctoritatem suspectam quam propter locum quo reperti esse dicuntur —, denique unam repertam vel descriptam Gerani (n. 3514). Fuit in hac regione, fortasse ibi ubi est Ciciliano, oppidum aliquod sui iuris cum suis magistratibus, testibus titulis potissimum n. 3505 et 3501, nam pertinere hos lapides ad magistratus oppidi alicuius alibi siti, qui casu quodam Ciciliani sepeliri voluerint, non est probabile; et Tiburi certe, ad quod hos lapides pertinere fortasse coniecceris, non conveniunt honores enumerati in n. 3500, nam neque duoviri Tibure umquam fuerunt nec videtur ibi fuisse flamen Augustalis. Tribus quoque frequens est in hac regione Aniensis (n. 3494. 3504. 3508. 3510. 3513) diversa a tribu Tiburtinorum, quamquam semel (n. 3506) reperitur tribus Tiburtinorum Camilia. Nomen oppidi adhuc ignotum est; nam quod de Trebula Suffenatium dixi ad n. 3492, coniectura est nimis incerta. Municipii loco fuisse id oppidum fortasse colligi potest ex n. 3502. Hoc constat, magistratus fuisse ibi duoviros (n. 3500), quinquennales (n. 3501), aediles (n. 3512), sacerdotes salios et flaminem Augustalem (n. 3550), praeterea *praefectus iure dicundo* et *praefectus aerari* fuerat is cuius est titulus saepe memoratus n. 3505.

Inscriptiones huius regionis duobus praecipue debentur viris, Didaco Revillas monacho Hieronymiano, qui inscriptiones ab ipso in agro Tiburtino et potissimum Ciciliani collectas et misit Muratorio et rettulit in schedas anno 1873 emptas a bibliotheca Berolinensi, nonnullas etiam ipse edidit in tabula topographica inscripta[1] 'dioecesis et agri Tiburtini topographia nunc primum trigonometrice delineata'[2]; et ei quem defunctum anno 1883 nondum eluximus Aloysio Bruzza monacho Barnabitae, is enim ut totum Corpus nostrum inscriptionum per multos annos summo studio ubi potuit adiuvit, ita mihi quoque inscriptiones Ciciliani et in regione vicina summa cura investigatas liberaliter communicavit et edendas permisit.

1) Singularum inscriptionum loca in hac tabula non indicantur, unde Muratorius eas quas inde sumpsit collocavit omnes Tibure.

2) Excusa primum est haec tabula teste Fabio Gori giornale arcad. vol. [illegible] p. 87 cf. p. 109 — nam mihi principem editionem videre non contigit — anno 1739 (certe non postea editum esse inde constat, quod Muratorius eam adhibuit in voluminibus novi thesauri), repetita post mortem auctoris anno 17[illegible]. In hac secunda editione, cuius exemplum mihi exhibuit Bruzza, nomen Revillasii non legitur, legitur nomen chalcographi, qui eam cardinali Flavio Chisio dicavit, Ioannis Petroski. Huius additamenta videntur esse quae in angulo separato tabulae leguntur inscriptiones tres, n. 3492 (pluribus annis post mortem Revillasii reperta), et n. 3485, et falsa una Ligoriana sumpta ut videtur ex Vulpio X p. 1[illegible].

3492 rep. *alla chiesa diruta di S. Pietro sotto Saracinesco, trovasi ora nella casa del sig. Arcangelo Ercoli di detto luogo* REV. ms. Berol., nuper rep. *sopra il monte di Sarracinesco* ID. apud Mur. ms. — Frustra quaesivi Saracinesco in aedibus olim Ercoli.

M · VETIVS · M · L · CISSVS
APPARITOR · X · VIR
VI · VIR · AVG · TEBVLAE · SVB 'sic' REV.
LIBERTIS · LIBERTABVSQVE
SVIS · POSTERISQ · EORVM
TESTAMENTO · FIERI · IVSIT 'sic' REV.
ARBITRATV · MARTIALIS · L ·

Servavit Revillas ms. Berol. et apud Muratorium sched. Mutinens. XVIII, 224, ed. 736, 8.

2 *apparitor (decem)vir(um)*. — 3 fin. dedi ut excepit Revillas, attamen valde probabile est fuisse in lapide TREBVLAE·SVF· (quod in mentem venerat etiam Muratorio aut ipsi Revillasio) et significari Trebulam Suffenatium memoratam a Plinio 3, 107 inter civitates Sabinorum, sed una cum Tibure, ita ut nihil obstet quin coniciamus Trebulam illam fuisse si non eo ipso loco ubi hic lapis repertus est, — tunc enim vix adscriptum esset nomen oppidi — sed tamen alicubi in ea regione[1]. Sane Tusculi homines Ostienses seviratu fungi voluerunt (supra n. 372. 421), Trebulam Suffenatium quemquam ex longinquo venisse ad seviratum capessendum non est probabile. Trebulanorum nomen praeterea lectum esse dicitur in inscriptione admodum suspecta n. 3513. — 7 cf. n. 3498.

1) Opinionem aliquam de situ Trebulae Suffenatium temere prolatam refutavit Mommsen huius Corp. vol. IX p. 451.

3493 fragmentum marmoreum. Saracinesco in muro domus privatae.

FILIA · P · F
MAMIDIV
VIVA · SE · FECIT
VIRO

Descripsi. Bruzza ms. qui vidit.

1 PILIA Bruzza.

3494 tabula, lapidis Tiburtini ut mihi videbatur, litteris bonis sub Saracinesco, Sambuci versus, *alla Fontana*.

RVFA
· L · F · ANI · FILO
SIBI · ET ·
...

Descripsi. Bruzza ms. descripsit.

3495 cippus. Sambuci *nel fondo detto delle grotte, della arcipretura*.

L · LICINIVS · L · L
TRYPHO
LICINIA · Ɔ · L · IONIA
IN · FR · P · L
IN · AGR · P · XL

Bruzza ms. ad ectypum. Camillus Trinchieri Sambucensis in schedis, quas vidit Bruzza.

3 L· Bruzza et hic et in n. 3496 v. 2; fortasse fuit L·Ɔ.

3496 Sambuci *nel fondo detto le grotte*.

L · LICINIVS · L · L · TRYPHO
LICINIA · Ɔ · L · IONIA
IN · FR · P · XL
IN · AGR · P · XL

Bruzza ms. qui vidit. Trinchieri ms.

3 lin. XL Bruzza, cum in n. 3495 exhibeat L.

3497 *alle grotte, quarto di S. Martino, distante canne 430 dal castello di Sambuci* BRVZZA I. Vicovari rep. anno 1575 *nel luogo detto San Martino* BRVZZA II., ubi Vicovari memoria forte errori debetur.

P · PLOTIDIVS · M · F
CALVIA · C · F · RVFA
FECIT · VIRO · SVO · ET · SIBI

Bruzza ms. excerpsit ex schedis Camilli Trinchieri ex I; idem dedit enotatam ex epistula cuiusdam.

1 PROTIDIVS ex. II. — M·F exemplum utrumque, sed in exemplo I adscriptum est in m *m* (intellego pro M). — 2 C·F ex. I, GN·F ex. II.

3498 *presso Sambuci lungo la via che dal giardino del Barone porta a Vicovaro, sotto detta uccelliera della signora*.

M · VETIVS
MARTIALIS
VETIA FELICVLA
IN FR L L... A
IN L P L

Descriptam a Pieralice communicavit.

1. 2 idem ut videtur Martialis qui n. 3492 v. 7. — 4. 5 male descripsi attigi.

3499 *pietra nel fondo della valle sotto la Rocchetta a Ciciliano.*

SAC

Bruzza ms.

3500 tabula marmorea litteris ex parte evanidis. Sub Ciciliano loco dicto Valle Cupe, in agro Seraphini Buonuomo.

C · METTIL*ivs* . . *f*. RVFVS
II · VIR · TERT · PRAEF · AERAR
SALIVS · PRAEF · IVR · DIC
FLAMEN · AVGVSTA*lis*

(fragmentum: . . · P · F / . . T S R)

Descripsi et recognovi. Descripsit etiam Bruzza.

1 nomen mihi magis videbatur esse METILIVS quam METTIVS; hoc habet Bruzza. — Frustulum quod continet vv. 1 et 2 fines, ego non vidi, habui a Bruzza.

3501 fragmentum tabulae marmoreae litteris alterius p. C. saeculi. Ciciliani *nel pavimento della casa di Gio. Battista Ceccarelli detto Rolino.*

SERVILIO · C · F
MACRO
QVINQ

Descripsi. Bruzza ms.

3502 Ciciliani *nel luogo detto S. Giovanni.*

. . . NI
DACICI
NICIPI

Bruzza, qui vidit, misit anno 1863.

V. 2 fortasse supplendus [*legato*] vel [*quaestori imp. Caes. Nervae Traiani Aug.*] *Dacici*, v. 3 [*patrono municipi*].

3503 *alla soglia della porta di Ciciliano in caratteri grandi tre quarti di palmo* REV. Frustra quaesivi.

P · AIEDIVS · P
SEV

Revillas ms. Berol. et apud Muratorium sched. Mut. XVIII, 224, item in topographia agri Tiburtini.

Nomen videtur fuisse *P. Aiedius P.* [*l.*] vel. [*f.*]. — 2 potest fuisse *sev(ir)* nempe *Augustalis.*

3504 tabula marmorea, *posta nel muro di una casa di campagna vicina allo spedale di Ciciliano* REV. Extat eodem loco, sub Ciciliano *rimessa Colabucci ora Giuseppe Salviati*, immissa parieti.

C · ANNIVS · T · F · ANI
SALANIA · *M* · F · SEP

Descripsi. Revillas ms. Berol. et apud Muratorium ms. Mutin. XVIII, 224, ed. 1532, 7; Marocco *mon. dello stato pont.* 6 p. 145; St. Viola *giorn. arc.* vol. 119 (1850) p. 308.

2 *sep.* coniato Sublacensi n. 3460 fortasse legi debet *sep(ulta)* vel *sep(ulti)*.

3505 *questi due frammenti trovansi separati in due luoghi di Ciciliano; i vecchi di questa terra dicono che formavano una sol pietra: ed in fatti le linee ed i caratteri concordano* REV. Ego frustra quaesivi.

T ANNIV	
T ANNIVS	
L · CALPVRN	L · EVMENI
AFINIA · \	DIONYSIA
VIVA	FECIT
AFINIA	SECVNDA

Revillas ms. Berol. et apud Muratorium sched. Mut. XVIII, 224 (unde Muratorius 1738, 10 solam partem intuenti dextram), item in topographia agri Tiburtini.

Revillas ms. Berol. coniunxit sic

IANNIV	L·EVMENI
IANNIVS	DIONYSIA

et sic deinceps; separata fragmenta exhibet apud Mur. — 1 in. 2 in. Revillas non videtur agnovisse nisi hastas rectas; incertum igitur utrum praenomen Anniorum fuerit T an L an P. — 4 in. FAFINIA\, 6 AIINIA traditur.

3506 *due pezzi di lapide esistenti nel muro laterale destro della chiesa di S. Pietro di Ciciliano al di fuori lontano dalla detta terra mezzo miglio verso a Tivoli* REV. (Berol.). Nunc pars intuenti sinistra extat intra oppidum Ciciliano inserta muro domus privatae, pars intuenti dextra latet vel periit.

L · CAELIO	TI · F · CAM MONTAN
TONGILIAE · Ↄ · L ·	ANAPAVMAE VRORI
L · CAELIO · L	· L · CHRYSANTO · L ·
L · FVRIO · L	· L · ARASCANTO
L · FVRIO · L	· Ↄ · L · SYNISTORI
TONGILIA · L · L	· CALLITYCHE FECIT
CVNIA · S	IBI · ET SVIS

Descripsi partem intuenti sinistram, eandem descripsit Bruzza. Utramque exhibent Revillas sched. Berol. bis, item apud Muratorium sched. Mutin. XVIII, 224 (unde edidit Murat. 1648, 10 partem sinistram, 1323, 2 partem dextram, denique in topographia agri Tiburtini (inde Mur. 1576, 73 partem sinistram, 1549, 2 partem dextram); Marocco *mon. dello stat. pont.* 6 p. 147.

1 L·CAELIO Rev. Berol.) loco altero (?) et Marocco, I·CAELIO Rev. ap. Mur. et sched. Berol. loco altero; ego ex iis litteris hodie dimidiatis primam L et O non agnovi, agnovit eas Bruzza. — TI·F Mar., II·F Rev. — 2 ...ANAPAVMAE Mar., NAPAVMAE Rev. — 3 CHRISANTO Mar., CHRYSATO Rev. Berol. *II*. — 5 fragmentum, quod superest post FVRIO, videtur fuisse Ⅎ. L·FVRIO·I et deinde Ↄ·L·SINISTORI Rev., L·FVRIO F·Ↄ·L·SYNISTORI Marocc. — 6 CALLITYCHI Rev. (Berol.), CALLITYCHE id. apud Mur., CALLISTICHE Marocc. — 7 CVNIA·S et deinde IBI·ET·SVIS Rev. (qui in schedis Berol. altero loco suppet [*pecunia sua sibi et suis*], ...SVE ....SIBI·ET SVIS Mar.; ego et Bruzza in parte sinistra excepimus CVN, quod superest ex CVNIA vel etiam ex CVM, reliqua perierunt.

3507 tabula parva lapidis ut videtur Tiburtini. Ciciliani supra portam aedium de Luca.

T · DECEMI *sic*
T · L · PHILO
NIQVI *sic*

Descripsi. Marocco *mon. dello stato pont.* 6 p. 142; Bruzza ms.

3508 *lapide intera di marmo duro scritta in caratteri grandi e ben formati, trovasi all' ospitale di Ceciliano, nella Valle* REV. Ibi nunc non extat.

C · MACEDINVS · C · F
ANI RVFVR

Revillas sched. Berol. et apud Muratorium ms. Mutin. XVIII, 224, ed. 1704, 5.

3509 Ciciliani *nel pavimento della casa di Gio. Batt. Ceccarelli detta Rolino.*

A · F · SILVAN

Descripsi. Bruzza ms.

3510 Ciciliani ibi ubi ea quae praecedit.

T · VETI · STI · ANI
LAEONT c NI

Bruzza descripsit, qui de lectione dubitavit.

T. Veti St(ati) f. Ani. Laeontini.

3511 fragmenta duo epistylii lapidis ut videtur Tiburtini litteris cm. 16—12. Sub Ciciliano *nella chiesa della Madonna del Carmine* REV. (Berol.). Extat in huius ecclesiae pariete extrinsecus.

EDIA · F F · L · N*YS*	A · VRO
BI · ET · VIRO · SVO · F*ECIT*	· ET · SVI
ARBITRAT*V·NV*	T AS

Descripsi quae dantur litteris rectis. Utrumque fragmentum exhibent Revillas ms. Berol. et apud Muratorium ms. Mutin. XVIII, 224, ed. 1426, 6 et in topographia agri Tiburtini (inde Mur. 1336, 6) et Marocco *mon. dello stat. pont.* 6 p. 144; solum maius etiam Amati ms. Vat. 9757 f. 74' descriptum a Stephano Rossi. Quae ego, Bruzza quoque descripsit.

Paucas litteras in parte dextra fragmenti maioris nunc effractas dedi typis inclinatis ex Revillasio et Amatio consentientibus (Marocco habet in v. 1 NVS..., in v. 3 non plus quam nunc extat). Apud Revillasium fragmenta sic se excipiunt: v. 1 NYSA·VXO|, v. 2 FECIT·ET·SV|, v. 2 ARBITRATV·NVAE, non recte ut apparet potissimum ex v. 3, ubi ante AS superest fragmentum quod videtur fuisse litterae T, certe non pertinebat ad V; videtur fuisse *Nu*[*meniae liber*]*tas* vel simile quid. — Nomen gentilicium in v. 1 potest fuisse [*Ai*]*edia*, cf. n. 3503.

3512 aestate a. 1786 cum Didacus Noronte, legatus regis Lusitaniae apud pontificem, degeret Ciciliani, effossiones instituit, ut narrat MONTANARI, compluribus locis territorii eius oppidi, et praecipue a *destra della via che porta a Subiaco e in vicinanza d' una fabbrica quasi del tutto diruta, che mostra per alcune pitture, delle quali ve ne resta qualche ombra, esser stati ne' secoli non molto da noi lontani una piccola chiesa, conservando anche il vocabolo*; eo loco prodiisse tradit hanc inscriptionem.

A · FVRIO · A · F
CLEMENT · AEDILI
OPPIDANI

Caietanus Montanari in epistula nescio ad quem vel quando data, quam ipsam non vidi, vidi apographum eius (indicatum a Rossio) in cod. Vat. 9846.

3513 post relationem de effossione, ex qua prodiit n. 3512, ita pergit MONTANARI: *e con* [...] *quanto allo scavo fatto con maggior impegno: degli altri poi niente o poco si* [...] *di modo che il meglio fu un cippo alto palmi cinque e largo due e oncie quattro, in cui leggo quanto segue*

CERVIAE FILIAE
GVLAE · MATRI
PIISSIMAE
A · CERVIO · A · F · ANI ·
5 PLEBEIO · FRATRI
C · CERVIVS · A · F · ANI
FLACCVS · FECIT

M · MINERVINO
10 T · TREBVLANO · MVNICIP
ALBANO
///TEILIAE ////ARINI
TREBVLANO MVNICIP · FERENTIN
/// ANDIAE /// MAIORI

Caietanus Montanari *l. c.*

Post v. 7 requiri vocabulum ET, sed non extare in lapide. vv. 9 seq. paullo aliter exarata esse ac priores (*qualche piccola diversità di caratteri*) ait Montanarius, unde ipsi venisse in mentem, hanc partem postea additam esse (*che i secondi siansi serviti del cippo dei primi per eternarvi la memorie de' loro defonti*). — 1—7 *Cerviae F[elic]ulae matri pissimae; A. Cervio A. f. Ani. Plebeio fratri; C. Cervius A. f. Ani. Flaccus fecit.* Quae sequuntur, facere non possum quin existimem ficticia vel certe gravissime interpolata. Vereor ne Montanarius, qui ad n. 3512 questus erat propter nimiam elegantiam nomen oppidi desiderari (*la molta eleganza di quella iscrizione ci toglie il piacere d' intendere il nome di questo oppido*), huic desiderio satisfecerit addendo ad inscriptionem Cerviae Feliculae mantissam cum mentione municipiorum Trebulae Albani Ferentinensis. De Trebula tamen cf. ad n. 3492.

3514 fragmentum marmoreum. Gerano.

Descripsit Hübner anno ut puto 1857.

Litura in v. 2 et nomen Severi v. 4 demonstrant, hoc fragmentum superesse ex magna inscriptione imperatoria. Vv. 4. 5 fuit fortasse [*Ir...*] *Severi [Pii nep., divi magni Antonini fil.*, et in v. 1 et in v. 3 litterae ducunt ad [*mater cast*]*rorum*, ita ut possis conicere hunc titulum dedicatum fuisse matri et aviae aut Elagabali aut Alexandri.

XXVIII. *Castelmadama.*

Sequuntur tituli reperti Castelmadamae et in agro eius oppidi. — Oppidum quod nunc dicitur Castelmadama (ante medium saeculum XVI dicebatur Castrum S. Angeli) saeculo XVII nonnullis eius civibus placuit derivare ob Empulo antiqua urbe memorata semel tantum apud Livium 7, 18, 2 cf. infra p. 368, situs plane incerti, nisi quod non ita multum a Tibure eam afuisse adparet; — nimirum Empulum fuisse voluerunt sub Castelmadama ubi locus dicitur *Ampiglione*, eius autem incolas medio aevo translatos esse Castelmadamam. Repetivit has nugas et sibi pr[...] fecit Kircherus Lat. p. 177—183, crediderunt multi, in his Nibby [...] 2 p. 5 seq., qui etiam moenia antiquissima Empuli sibi reppersisse [...] est (l. c. p. 10). — Tiburtinorum quin haec tota regio fuerit, [...] dubitari, quamquam mirum est hic quoque tribum non reperiri militiam Tiburtinorum, sed Aniensem (n. 3519. 3521).

3515 tabula marmorea litteris optimae aetatis Castelmadama in aedibus baronalibus muro impluvii inserta.

L · BAEBIO · L · F · SERG
BALBO · TRIB · MIL
LEG · VIII · ITEM · TRIB
M ! /

Recognovi. Memorat Sebastiani *viaggio a Tivoli* (1828) p. 345; exhibet Melchiorri in addendis ms. ad Kellermanni vigiles acceptam a P[...] contio (inde huius Corp. vol. VI n. 3507); Petrus Rosa descripsit.
4 om. Melch.

3516 tabula marmorea rep. anno 1807 *nel territorio di Castelmadama* MAR., anno 1916 loco, qui dicitur *Monte Papese*, deinde Castelmadamae in aedibus baronalibus AM. Ibi extat.

D · M
M · MESSI · M · F · GAL
RVSTICI · AEMILI
AFRI · CVTI · ROMVLI
PRISCIANI
ARRI · PROCVLI
X · VIR · STLITIBVS
IVDICANDIS
AEMILIVS · PAPVS
ET · CVTIA · PRISCA
PARENTES
INFELICISSIMI
FILIO · OPTIMO

Recognovi. Marini syll. dol. ad n. 1149 *a auctore non laudato*; Fea sched. f. 281 manu ignota, Melchiorri ms. acceptam a P. H. Viscontio; Amati ms. Vat. 2745 f. 9. 2749 f. 45', 9762 f. 60, aut idem aut Biondi edidit *Giornale arc.* vol. 21, 1824 p. 69 (inde Henzen syll. n. 6460); Sebastiani *viaggio* p. 345 acceptam a Stephano Rossi; Petrus Rosa descripsit.

Homines oriundi ex Hispania Baetica, ut probant tituli adfinium eorum reperti in ea provincia non pauci (Corp. II, 1172. 1173. 1175. 1282. 1283. 1371); ex eis unus, M. Messius Rusticus Aemilius Papus Arrius Proculus Iulius Celsus, floruit sub Hadriano, alter, M. Cutius M. f. Gal Priscus Messius Rusticus Aemilius Papus Arrius Proculus Iulius Celsus, sub Antonino Pio. L. Messius Rusticus cos. fuit suffectus a. 114, curator alvei Tiberis a. 121 (Corp. vol. VI n. 1240).

3517 tabula marmorea litteris malis et parum alte incisis, altis cm. 5—6. Castelmadamae in aedibus baronalibus.

NIO · TIMBIO · TARXVT
ATTICO · C M · V
PRAETORI TVTELARIO
su. ubv S · F · QVI VIXIT AN · XX·VIII
A · MAXIMA · C · F · A SOLO S
memORIAM FECIT COIVGI
SSIMO · CVM QVO
vixiT · ANN · VIIII · M · VII D XI

Descripsi. Descripsit etiam Bruzza ms.
9 fin. XII Bruzza.

3518 a *Castelmadama presso Collescarano.*

TRICIS · LEG · LEG · XI · CLAVD · SODAL · TITI
S · QVAEST · VRB · QVI · VIR · ANNIS · X
..IANI · C · PO

Bruzza ms. ad ectypum. Idem habuit apographum nescio a quo confectum.
1 lin. IIII apographum Bruzzae. — 2 in. [*decemviro stl. iudicandis.*

3519 *pietra montana Castelmadame in Collemurato, infissa nel muro del fabbricato del sig. Perugini.*

protome

T · ANNIOAENVS · M · F · OLIA
ANIE

Bruzza ms. delineavit. Ex Bruzzae apographo ed. Garrucci syll. n. 2302 p. 556.
T. Annioleni M. f. Anie[nsi] et Oliae lapis sepulcralis.

3520 *scolpite sopra uno scoglio che sorge da terra nel bosco che è a sinistra della strada che dal fosso di S. Cecilia* [inter Castelmadamam et Ciciliano] *va a Sambuci, nel punto quasi culminante detto il Morone alla Forcella* BRVZZA, qui addit: *nella parte superiore, ove lo scoglio è piano, è scolpito un vano quadrilatero, profondo circa 30 centimetri ove erano le ceneri.*

T CORNELIVS L L
PHILEROS =

Bruzza ms. qui descripsit.

3521 rep. *presso alla chiesa ora distrutta in vicinanza dei ruderi di Ampilione.*

.. domITIO T · F · AN ·
aVSTO

Bruzza ms., qui videtur vidisse. — In latere averso Bruzza tradit extare ornamenta quae medium aevum referant, cum litteris his (fortasse finibus hexametrorum)

sALVTIS
CORDIS

3522 Castelmadama, *luogo detto Collemare presso Luigi Santelomazzo detto Miscitto*; inde ibidem *nel Castello.*

P · FORBEIVS · Ɔ · L · OPTATVS
VIXIT · ANN · I · ET · MENS · VII

Bruzza descripsit.

3523 tabula marmorea Castelmadama rep. *vicino al casino Pappi*, nunc in aedibus baronalibus muro cavaedii inserta.

C · GELLIVS · GELLIANVS
VIXIT · ANNIS · XXIIII
MENSIBVS · VIII
H · S · EST

Recognovi. Amati ms. Vat. 9745 f. 9, 2747 f. 53' descriptam a Stephano Rossi; *Giornale arcad.* vol. 21 (1824) p. 62; Sebastiani *viaggio* (1828) p. 345 memorat, non exhibet; St. Viola *giornale arcadico* vol. 124 (1851) p. 329.

3524 rep. prope Castelmadama *in una vigna sita presso il Monte detto Papese.*

M · IVLIVS · CELADI
AVGVSTAE · L · L
CELER

Bruzza habuit descriptam ab Eduardo Sassi, ipse vidit ectypum.

Celadus Augustae libertus fortasse non diversus est a Celado, quem libertum Augustus in honore et usu maximo habuit teste Suetonio Aug. c. 67; ad familiam eius videtur pertinuisse Ti. Caesaris servus Celadianus, huius Corp. vol. VI n. 8909. Cf. etiam infra n. 3908.

3525 cippus, *due chilometri fuori di Castelmadama a destra della strada Empolitana di là del fosso presso la falda della montagna di S. Gregorio, territorio di Castelmadama.*

IN AGR P · XXXV
EXCIPITVR · HVIC
SEPVLCRO
M · TVLLI · SPERATI
ADITVS AMBITVS FVNERIS
SACRIFICIO FACIVNDI
CAVSA

Bruzza ms. descripsit.

3526 ara marmorea litteris evanidis, *all' osteria di Ampiglione* (medio fere itinere inter Tibur et Ciciliano).

flos P VETVRIVS P L PHILEROS flos
P VETVRIVS P L FELIX

Descripsit Bormann, vidi ipse. Nibby *anal.* II p. 10.
VPPVRIVS (pro VETVRIVS) bis, 2 HELLIX (pro FELIX) Nibby.

3527 Castelmadamae.

FATIGAS SVBITO
VERAQVE NOBIS
SERVANTVR IACRum *sic*
CINERES VT TVOS
IN CAELO COIVM
eDVENIES SVBITO

Descripsi ex ectypo misso a Bruzza.

3528 litteris rudibus; *la iscrizione non sembra terminata, poichè terminava alla metà della pietra e l' altra metà rimaneva in bianco.* Rep. *presso Ampiglione; il contadino che la trovò la vendè subito ad un muratore.*

DIS MA
NIBVS
FAXINIIS
PIENISSIMI SID

Eduardus Sassi in epistula data ad Bruzzam Castelmadamae d. 2. Apr. 1880, communicavit Bruzza.
Dedi ut excepit Sassius; 3 scr. PARENTES, 4 PIENTISSIMI.

3529 cippi duo, *alla formella di Agostino Pascucci, territorio di Castelmadama presso i confini di Ciciliano.*

IN FRON	IN FRON
P · LV	P · LV
IN · AGR	IN AGR
P · XX	P · XXV

Bruzza ms. exhibet utrumque; alterum vidi ipse et descripsi vv. 1—3 (v. 4 in terra latebat).

XXIX. *S. Gregorio.* AEFVLA?

Ubi hodie est vicus S. Gregorii, ibi Sassulam urbem fuisse memoratam a Livio 7, 16 (cf. infra p. 385), 'variis coniecturis sedulo ex huiusmodi locorum inspectione', ut ipse eleganter ait, adfirmavit summus nugator Kircherus (Lat. p. 184 cf. tabula p. 178); qua re effecit ut hodie vicus ille publice appelletur *S. Gregorio di Sassola*. — Alicubi in ea regione fuisse Aefulam colligi potest ex n. 3530 v. 7, ubi cf. adnotata. Aetate imperatorum, qua Aefula esse desierat, non dubi[…] quin haec regio fuerit comprehensa finibus Tiburtinorum, praeserti[m] cum in fistula aquaria n. 3832 inscriptum sit nomen aquarii Tiburt[…] qua de re cf. ad n. 3704—3707.

3530 tabula marmorea. Extabat, cum priorum descripta est, in oppido S. Gregorii in aedibus baronalibus; verum non ex agro eius oppidi produc[…] sed repertam esse *nel territorio di Tivoli verso la terra di San Gregorio nella montagna detta di Santo Angelo in valle di Faccia s[…]* *Arcense* auctor est ANT. DEL RE (ed.); similiter *stava nella chiesa di S. Angelo in terr(itorio) di Tivoli nella sommità d' un monte .. hoggi* […] *di sant' Angelo in Valle Arcense o vero in Valle di Fiaccio* ait IDEM (ms.). Mons ille medius est inter Tibur et S. Gregorio. Unde hanc de tra[ns]latione inscriptionis habuerit notitiam, Antonius del Re non tradit; nec multum ei narrationi auctoritatis tribuo. Multo veri similius est inscriptionem adservatam in aedibus baronalibus oppidi S. Gregorii eo adlatam esse ex agro eius oppidi, quam ex territorio Tiburtino (quod tam[en] Albertus Cassio *corso dell' acque* I p. 215, auctore non laudato, et repetiverunt multi, versus annum 1600 cecidisse inscriptionem ex cacumine montis S. Ang[eli in] vallem dictum *valle Arcese* ibique repertam esse a domino oppidi S. Gregorii Lothario Conti, id totum Cassii ingenio debetur). Falsus amor p[a]triae potest Antonium del Re induxisse, ut etiam sine idoneis testibus hanc inscriptionem repertam esse scriberet intra territorium oppidi e[i]unde ipse erat. — *Adesso d(etta) inscrittione sta nella terra di S. Gregorio nel palazzo del Duca di Poli sig(nore) di d(etta) terra* ANT. DEL R[E] (ms. et ita fere ed.). Ibidem vidit DONI. Tiburi SVAR., errore ut puto. Locus non adnotatur in COD. BARB. XXX, 62. Partem Romae in aedib[us] Barberinorum vidit SEGVIER. Ea hodie quoque ibi extat inter reposita. — Extare adhuc in vico S. Gregorii dicit Lanciani *acquedotti* p. 11[…] auctorem citans Bruzzam, errore manifesto.

B O N A E D E A E · S A N C T I S S I M A E
CAELESTI · L · PAQ V E D I V S F E S T V S
R E D E M P T O R · O P E *R V M C A E S A R*
E T P V P L I C O R V M · A E D *E M D I R V T A M*
R E F E C I T Q V O D A D I V T O *R I O E I V S*
R I V O M A Q V A E C L A V D *I A E A V G V S T*
S V B M O N T E A E F L A N O *C O N S V M M A*
VIT · IMP · DOMIT · CAESAR · AVG · GE*RM* · *XIIII* · *COS* · *V* · *NON* · *IVL*   5 Iul. 88

Partem quae superest descripsit Bormann. Primus descripsit Antonius del Re cap. V (ed. p. 92) et cap. VI (ms. Barb. LIII, 32). Inde pendet Marzi II p. 193; Holstenius ad Cluverium p. 200 (inde Fabretti 637, 316, ex hoc Vulpi 10 p. 218. 467); Spon misc. p. 93 qui laudat fo. Vaillant. Item ex lapide Donius ms. Neap. 33, 1, ed. 1, 121 (inde Mur. 138, 3); manus ignota delineavit in folio singulari cod. Barb. XXX, 92 f. 73 (ol[im] f. 232) (inde fortasse repetita est in folio singulari inter schedas Moronii cod. Barb. XXIX, 148); nescio unde, certe non de visu, Suaresius V[at.] 9140 f. 212. A prioribus Orelli 1523. — Partem eam quae nunc extat de visu dat Seguier ms. Paris. f. 185.

Quae perierunt, dedi inclinatis.

Vv. non recte divisit Ant. del Re; idem 2 PASQVIDIVS, 3 CAES (ms., CAESAR ed.), 4 ET om., PVBLICORVM, DIRVTAM, 5 EIVS om., 6 AVGVSTAE 7 AFLIANO (ms., AFFLIANO ed.), 7. 8 CONSVMAVIT, 8 XIIII om. — Reliqui fere consentiunt, nisi quod in v. 4 PVBLICORVM Barb. XXXIX, 7 o ..AN Suar., 7 AEFLIANO Don., 8 CONS Barb. XXX.

Primus editor Antonius del Re cum audisset vel certa sibi persuasisset, inscriptionem, antequam S. Gregorium afferretur, stetisse in summo mo[nte] S. Angeli, credidit hunc ipsum esse montem Aeflanum (sive, ut ipsi dicebatur, Afflianum) memoratum in inscriptione v. 7; unde ex eo tempo[re] mons ille chorographis dicitur mons Afflianus vel Aeflianus. Ego non video, cur aedes Bonae deae restituta a L. Paquedio Festo, redempto[re] operum Caesaris et publicorum (cf. huius corp. vol. VI n. 9634), post consummatum sub monte Aeflano rivum aquae Claudiae, sita esse debe[at] in ipso monte Aeflano; atque, etiam si constaret de loco ubi antiquitus inscriptio stetit, nequaquam decisum esse mihi videtur de situ mo[ntis] Aeflani; hoc tantum probabiliter statui potest, vicinam fuisse aedem Bonae deae monti Aeflano. Nomen autem habuit mons Aeflanus, ubicunque fuit, sine d[ubio] ab Aefula veteris Latii oppido, quod memorat Horatius carmine 3, 29, 6, quo Maecenatem invitat his verbis: *eripe te morae, ne semper ud[um] Tibur et Aefulae*[1]) *declive contempleris arvum et Telegoni iuga parricidae*[2]), et cuius arcem memorat Livius 26, 9, 9 narrans, adpropinqu[ante] Hannibale via Latina a. u. c. 543 praesidia esse posita *in arce, in Capitolio, in muris, circa urbem, in monte etiam Albano atque arce A[efu]lana*[3]), cives Plinius hist. nat. 3, 69 inter populos olim carnem in monte Albano accipere solitos, sed iam nullos (ubi tamen tra[dunt] *Aesolani*). Ex Horatio et Livio colligi potest, Aefulam sitam fuisse loco edito et munito, ita ut et ipsa una cum Tibure et Tusculo in conspectu esset collibus urbis Romae, et ex ipsius arce, similiter ut ex monte Albano, prospectus pateret Romam et meridiem versus. Sed haec non s[uffi]ciunt ad determinandum et digito monstrandum locum ubi olim Aefulae moenia steterint. Nibby tamen (*analisi* I p. 32) eis quae tradunt [de] Aefula nisus, censuit, *che debba collocarsi* (Aefula sive, ut ipsi dicebatur, Aesula), *o sulla falda, che domina immediatamente il Colle Fau[stiniano]* *o sul Colle Faustiniano medesimo*. Collis Faustinianus ab oppido S. Gregorii, ubi haec inscriptio primum descripta est, duobus vel ad sum[mum] tribus milibus passuum distat. Contra num ei regioni, ex qua hanc inscriptionem prodiisse Antonius del Re affirmavit, ea conveniant quae [Hora]tius et Livius de Aefulae situ tradunt, valde dubito. — 2 Bonam deam Caelestem dictam cave confundas, quod fecerunt nonnulli, cum C[aelesti] dea Africana.

1) Pars codicum Horatii habet *Aesulae*, quam lectionem in omnes editiones receptam expulit Huebner Hermae vol. I p. 426.
2) Quae commentator Horatii quem Acronem appellare solent adscripsit: *nomen alterius urbis in latere montis constitutae*, nihil docent.
3) Male et contra codicem Puteanum edebatur *Aesulana*, correxit Huebner l. c. Idem praeterea observavit nomen *Aefulanus* (*Aefolanus*, *Aeflanus*) pluribus inscriptionibus (huius Corp. vol. I, 4555=II, 3456, VI, 13556. 13557. 13564, *Bull. comunale* 1886 p. 375 n. 1444, C. I. Gr. 5157) repertum ab eodem oppido esse de[…]

3531 S. Gregorio *in casa di Gio. Batt. Rocco.*

D · M
M · AVRELIO
FELICISSIMO
SATVRNINA
5 FECIT

Revillas sched. Berol.

3532 fistula plumbea rep. Castel S. Gregorio *nelle ruine di una antica chiesa nel monte di Folta Cerella* anno 1744, cum ab incolis eius oppidi reliquiae S. Silviae quaererentur CASS. Aedificiorum antiquorum eo loco repertorum ichnographiam dat Cassius in tab. ad p. 100.

SABIDIVS DIONYSIVS FEC

Cassio *memorie di S. Silvia* (1757) p. 190.

Repetivi infra n. 3705, ubi cf.

XXX. TIBVR (*Tivoli*). Tribu Camilia.

Tiburis[1] conditorem alii ex antiquis Tiburnum[2] voluerunt fuisse sive Tiburtum[3], cuius Tiburni memoria etiam imperatorum aetate Tibure celebatur[4], alii Catillum[5], quod nomen monti erat sito iuxta Tibur[6]. Hunc Catillum Cato, teste Solino[7], scripsit fuisse Arcadem, praefectum classis Euandri; alii[8], inter quos fuit Sextius aliquis praeterea ignotus, tam Catillum quam Tiburnum, quos fratres fuisse voluerunt et quibus tertium addiderant fratrem Coram[9], Argivos fecerunt, Amphiarai regis vel filios[10] vel nepotes[11]; quam opinionem sequuntur Vergilius Horatius Ovidius[12]. Ei qui primos Latii incolas statuerant fuisse Siculos, his supervenisse Aborigines, ad Siculos Tiburis originem referebant, argumento etiam usi quod pars urbis nomen retineret Sicelio (Dionys. 1, 16; cf. Solinus l. c.: *depulsis ex oppido Siciliae veteribus Sicanis*); qui totum Latium ab Alba Longa repetebant, non potuerunt non enumerare Tibur inter colonias ab Albanis regibus deductas (Diodor. lib. VII). Vergilio placuit commemorare Tibur inter civitates Latino regi contra Aeneam auxilium ferentes (Aen. 7, 630. 670); eidem (l. c. v. 630) cur in mentem venerit Tibur appellare *superbum* (a Vergilio pendet Symmachus ep. 7, 16), ego nescio, sed certe id ille non fecit propter eam causam quam sibi excogitavit grammaticus nescio quis apud Servium. Situm fuit Tibur in ripa sinistra Anienis ibi ubi hodie est *Tivoli*; finitimum igitur fuit Sabinis — adeo ut fundos Catulli ab ipso dici potuerit Tibers, ab aliis Sabinos (Catull. 44, 1—6)[13] — nec tamen ipsum Sabinum; nam quod Plinius in chorographia Italiae (6, 107) Tibur Sabinis adscripsit, id omnino errore factum est, nato ut puto inde quod Tiburtini ab Augusto non, ut reliqui Latini, regioni Italiae primae, sed, ut Sabini, regioni quartae adtributi erant[14]. Adest Tibur in elencho populorum Latii inserto a Dionysio 5, 61 historiae anni ab u. c. 258; fuisse Tiburtinos inter eos populos Latinos quibuscum anno 261 Sp. Cassius foedus percussit Cicero significat oratione qua Balbum defendit 23, 53[15]. — Bellorum quae urbs olim valida gesserit cum Volscis et victoriae de his reportatae tenuis memoria superest apud Servium ad Verg. Aen. 6, 285[16]. — In historia urbis Romae Tiburtini memorantur primum anno u. c. 393, quo anno dicuntur consulibus Romanis portas clausisse (Liv. 7, 9, 1) — quasi aperire eas debuerint — et mox se coniunxisse cum Gallis (Liv. 7, 11, 1). Bellum inde ortum, quo saepius Tiburtini victi esse dicuntur, capta ex eis oppida non alioquin ignota Empulum (Liv. 7, 18, 2) et Sassula (ib. c. 19, 1), bis de eis triumphatum, anno 394 et anno 400 (fasti triumph. Capitolini; Liv. 7, 11, 9, c. 19, 2). Deinde bello Latino a. 415 iterumque anno 416 coniuncti cum Praenestinis ad Pedum urbem cum Romanis conflixerunt (Liv. 8, 12, 7; c. 13, 4), sed victi sunt (Liv. 8, 13, 6: fasti triumph.) agroque multati (Liv. 8, 14, 9). Fuerunt inde ab hoc tempore socii Romanorum, eodem iure quo Praenestini, sed animis ut puto multo pacatioribus quam illi: certe cum de Praenestinis complura narrentur unde apparet veteres suos spiritus eos ne sexto quidem urbis conditae saeculo deposuisse (cf. supra p. 250), Tiburtinorum benevole tantum et officiose facta Romanorum memoriae videntur inhaesisse. Dicuntur anno u. c. 443, cum tibicines qui sacris publicis Romae praesto erant civibus suis irati Tibur secessissent, rogati a Romanis operam dedisse et effecisse ut hi homines Romanis restituerentur (Liv. 9, 30, unde Val. Max. 2, 5, 4; Ovid. fast. 6, 667 seq.); sed haec res fortasse magis apte ficta est quam vera, ad annum autem 443 sine dubio ideo tantum relata ut coniungeretur cum censura Appi Claudii et Plautii Venocis. Ceterum quo ducit haec narratio, Tiburtinis ius fuisse exules Romanos apud se recipiendi, id diserte testatur Polybius

1) Latinis constanter dicitur Tibur genere neutro. Graeci vario se torserunt ut nomen ipsorum sermoni adaptarent: modo eis dicitur Τίβυρ (unde declinatum est Τίβυρος apud Appianum b. c. 5, 94), modo Τίβουρον (Appian. b. c. 1, 65. 69, Procop. b. Goth. 3, 10. 11. 24), modo Τιβουρτόν sive Τιβουρτίς (Appian. 1, 65), modo Τίβυρις (Stephanus s. v.), denique pluraliter Τίβυρα (Artemidorus geographus citatus a Stephano; Dionys. 3, 37) vel Τίβουρα (Nicanor Hermiae f. citatus a Stephano s. v.; Strabo p. 238. Procop. Goth. 2, 4). — Ethnicum in inscriptione saeculi sexti exeuntis n. 3384 est *Tiburs*, Varroni de l. L. 5, 33. 6, 24 *Tiburs*, reliquis auctoribus qui extant modo *Tiburs* modo *Tiburtinus*, plane promiscue, ceterum illud fuisse usus vetustioris inde apparet quod in inscriptionibus senatus populusque dicitur Tibure (n. 3582. 3613. 3636. 3657), item decuriones (3588. 3611. 3674) et sacerdotes publici (n. 3577. 3679), collegia denique Tibure constituta (n. 3561. 3648. 3677) semper appellantur Tiburtes, non Tiburtini.

2) Plin. h. n. 16, 237: *Tiburtes quoque originem multo ante urbem Romam habent: apud eos extant ilices tres etiam Tiburno conditore eorum vetustiores apud quas inauguratus dicitur.*

3) Tiburnus dicitur Horatio carm. 1, 7, 13, Statio silv. 1, 3, 77, Plinio (not. 2), Tiburtus Vergilio Aen. 7, 671, item ei auctori ex quo pendent Solinus et Servius (not. 8), licet hic ex *Tiburti* male effecerit primum casum *Tibur*.

4) Certe *Tiburni lucus* memoratur ab Horatio carm. 1, 7, 13, *Tiburni luculus* a Suetonio in vita Hor. p. 47 ed. Reifferscheid.

5) Is, Catillus dictus reliquis auctoribus omnibus, imprimis Vergilio, Horatio carm. 1, 18, 2 (*nulla sit vitem ... solum Tiburis et moenia Catili*) dicitur *Catilus* paenultima correpta.

6) Serv. ad Verg. Aen. 7, 672: *Catillus, unde mons Catilli, quem Catelli dicunt per corruptionem, iuxta Tibur.*

7) Vide not. 8.

8) Solinus 2, 8 p. 38 M.: *Tibur, sicut Cato facit testimonium* (conditum a *Catillo Arcade, praefecto classis Euandri, sicut Sextius, ab Argiva iuventute. Catillus enim, Amphiarai filius, post prodigialem patris apud Thebas interitum Oeclei avi iussu cum omni fetu ver sacrum missus tres liberos in Italia procreavit, Tiburtum Coram Catillum, qui depulsis ex oppido Siciliae veteribus Sicanis a nomine Tiburti fratris maximi urbem vocaverunt.* Servius ad Verg. Aen. 7, 672: *de Graecia tres fratres venere ad Italiam, Catillus, Coras, Tibur vel Tiburnus, hi simul omnes unam fecere civitatem et eam de fratris maioris nomine Tibur appellaverunt.*

9) Hoc nomen cur addiderint Tiburis conditori, non satis liquet. Servius ad Aen. 7, 678 significat, id quod etiam per se probabile est, nomen illud ductum esse a Cora oppido (sive, quod eodem redit, ab Argivi Corae nomine civitatem esse appellatam). Possis inde conicere coniunctionem aliquam antiquitus fuisse inter Tiburtinos et Coranos nobis ignotam.

10) Plin. 16, 237 post relata in not. 2 pergit: *fuisse autem eum* (Tiburnum) *tradunt filium Amphiarai qui apud Thebas obierit una aetate ante Iliacum bellum.* Etiam is a quo pendet Servius (not. 8) cum ait tres fratres venisse in Italiam, non potest putavisse in Italia a Catillo maiore eos esse procreatos.

11) Sextius apud Solinum (vide not. 8).

12) Vergil. Aen. 7, 670: *tum gemini fratres Tiburtia moenia linquunt, fratris Tiburti dictam cognomine gentem, Catillusque acerque Coras, Argiva iuventus.* Idem Vergilius cur alio loco (Aen. 9, 360) Tiburtem aliquem nomine Remulum in carmen induxerit, non liquet (a Vergilio id nomen mutuatus est Silius Ital. 4, 186). — Horat. carm. 2, 6, 5: *Tibur Argeo positum colono.* — Ovidius amor. 3, 6, 46: *Tiburis Argei arva*, fast. 4, 71: *moenia Tiburis udi, Argolicae quod posuere manus.*

13) Similiter Suetonius in vita Horatii ait Horatium plurimum vixisse in *secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini*, cogitans sine dubio de eo praedio quod ipse Horatius constanter appellat Sabinum.

14) Simili errore Nomentani Fidenates Ficolenses a Plinio bis, et in quarta regione Italiae et in prima, enumerantur. — Ipse Plinius cum alio loco (3, 54) scribit Latium a tergo includi Aniene, Tibur Latio vindicat.

15) Numquam videtur dubitatum esse de Tibure, utrum Latinum esset an Sabinum, ut dubitatum est de Nomento et de Fidenis (cf. infra p. 448. 453).

16) Apud Festum quoque p. 321 s. v. *Sonates* mentio fieri videtur alicuius facti ex vetere historia Tiburtium; sed is locus Festi nimium mutilus est quam ut intellegatur.

9, 14. 8 et confirmat Livius duobus exemplis (3, 98, 10. 13, 3). Anno u. c. 498 cum aquam quae postea dicebatur Anio vetus sumptam ex flumine Aniene paullo supra Tibur Romam ducerent Romani, fortasse iam tunc concesserunt ut eius aquae pars derivaretur in usus Tiburtium (Frontin. c. 6) (quamquam fieri potest ut haec res multo post sit instituta in usus nobilium Romanorum qui Tibure villas habebant). Etiam antea, medio fere quinto post u. c. saeculo, cum deducerentur coloniae Carsioli et Alba Fucens, via quae postea Valeria dicebatur, per medium agrum Tiburtinum in Aequos et Marsos strata esse videtur. — Bello Hannibalico Tiburtini non memorantur, urbs eorum memoratur quod a. u. c. 937 Fabius dictator novos milites eo convenire iussit (Liv. 88, 11. 13), et quod anno 653 Syphax rex ibi mortuus est, ab Alba Fucente eo, triumphi ut puto causa, traductus (Liv. 30, 45, 4; inde Valer. Max. 5, 1, 1). Cum legibus nonnullis Romae septimo ab u. c. saeculo latis cautum esset, ut si quis Latinus civem Romanum eis legibus accusasset et condemnasset, is eius loco ipse fieret civis Romanus, complures Tiburtinos hac via ad civitatem Romanam pervenisse, T. Coponium — et videtur gens Coponia sive Cauponia antiquae nobilitatis fuisse inter Tiburtinos, cf. infra n. 3538. 3540. 3710 et praeterea huius corporis vol. V n. 1887 — et L. Cossinium, quod nomen item repertum est in inscriptione Tiburtina n. 3795, narrat Cicero pro Balbo 83, 53. — Nihilo minus vergente ut videtur saeculo ab urbe condita sexto Tiburtes nescimus quas ob causas senatui Romano in suspicionem venerant, sed mox legatis Romam missis se purgaverunt; extatque responsum C. Cornelii praetoris senatus nomine legatis datum (n. 3994). Ad civitatem Romanam universi Tiburtini sine dubio pervenerunt bello Marsico, — unde inter civitates τὰς οὐ πρὸ πολλοῦ πολίτιδας Ῥωμαίων γενομένας enumerat Tibur Appianus b. c. 1, 65 sub a. 697 —, facti municipium Romanorum, id quod manserunt etiam sub imperatoribus (infra n. 3583. 9589, 14. 3991, 10. 3909. 3610. 3611. 3613. 3999. 3663. 3674. 3682; Plin. h. n. 14, 38, *Tiburtes municipes* n. 3663 et in testamento relato a Scaevola Dig. 30, 33, 3). Tribus Tiburtinorum non fuit ea, cui supra p. 391. 364. 399 vidimus fuisse adtributam magnam partem regionis sitae supra Tibur ad ripas Anienis, Aniensis, fuit Camilia, testibus multis titulis infra editis, ut n. 3994. 3669. 3660. 3684, qui sunt virorum magistratibus Tibure functorum, in his n. 3669 fortasse Augusto antiquior, praeterea n. 3591. 3865. 3807. 3813. 3945, cf. praeterea supra n. 3478, sed etiam diserte tribus Camilia cum origine Tiburtina coniungitur in titulis militum repertis in urbe Roma Corp. VI, 8487. 3864, IV, 12[1]. — Bellis civilibus Tiburtini incolumes manserunt, memoratur tantum Tibur anno 718 propterea quod Antonius aestate eius anni in villa sua Tiburtina, quae antea fuerat Metelli Scipionis, saepius degit (Cic. ad Att. 16. 3, 1, Phil. 8, 7, 19) et quod idem exeunte eodem anno legiones eo adduxit (Cic. Phil. 13, 9, 19; Appian. b. c. 9, 49. 99). Agri Tiburtini amoenitas et salubritas etiam antequam Tibur fieret municipium Romanum omnibus Romanis causa fuerat ut praedia ibi emerent et villas aedificarent: praedium certe in agro Tiburtino habuit D. Iunius Brutus iuris consultus, qui floruit anno u. c. 909, villam Tibure quae a porta Esquilina urbis Romae conspici posset Metellus Numidicus consul a. u. c. 945 censor a. 658 (Cic. de or. 2, 95, 934 et pro Cluent. 51, 141; id. de or. 2, 63, 293 et 98, 279); de cuius villae fatis cf. ad n. 3580. Delectabant Romanos Tibure eadem quae nos hodie quoque ibi delectant, aer purus et frigidus, colles fertiles, arbores pomis onustae, imprimis autem copia aquarum[2], in his ipsae aquae Anienis ex alto desilientes. Memorant cataractam Anienis Dionysius 9, 37, Strabo 9 p. 238, alii; apud antiquiores auctores videtur nomen e[...] fuisse tantum *Tiburtes*, cf. Festus p. 352 et Plinius h. n. 17, 120 cum emendatione O. Iahnii *bull. dell' Inst.* 1841 p. 10. Longum est enumerare vel solutae orationis scriptores vel poetas, qui sub Augusto et post Augustum usque ad Traiani aetatem Tiburtinos colles laudibus celebrarint; nec minus longum recensere nobiles Romanos, quos villas Tibure habuisse ex illis scriptoribus effici posse videtur. Superiorum in agro Tiburtino aedificationes vicit Hadrianus aedificata ibi sub finem vitae villa, de qua testes habemus et biographum Hadriani c. 86 et inscriptiones n. 3635–3637, quas posuerunt Tibure paullo post Hadrianum (sed n. 3636 etiam Hadriano vivo posita esse potest) liberti domus Augustae, Aelii appellati omnes, n. 3635. 3637 *tabularii villae Tiburtis*, n. 3639 *commentariensis villae Tiburtis*, sine dubio non privati alicuius, sed imperatoris (praeterea [...] *villa* memoratur in titulo infra edito n. 3911), denique ipsa rudera[a]. Etiam quarto p. C. saeculo Symmachus et ex eius amicis complures praedia Tibure habebant, quae secessus aestivi causa petebant (Symm. ep. 9, 78. 91; ibid. 7, 15. 18—20; id. 7, 31). Id quoque quod Constantio et Constante imperantibus (a. 340—350) senatus Romanus pontem Anienis ut videtur prope Tibur reficiendum et clivum Tiburtinum in planitiem redigendum curavit (n. 3582. 3583), explicari fortasse potest ea re quod Tibur etiam illa aetate habitum est quasi suburbium urbis Romae. — Ab Augusto, cum is Italiam in undecim regiones divideret, Tibur non ut maior pars veteris Latii primae, sed una cum Sabinis quartae regioni adtributum est (Plin. 3, 107); similiter quarto p. C. saeculo Tibur non fuit sub proconsulibus Campaniae, sed sub correctoribus Flaminiae et Piceni, testibus titulis n. 3581. 358[...] 3994; et recensetur inter civitates Piceni in libro coloniarum deterior[e] (Grom. p. 358, fundi constituti in *provincia Piceni Tiburtino territorio* enumerantur in instrumento scripto anno p. C. 471, de quo dixi p. 36[...] not. 1); item saeculis insequentibus fuit provinciae Valeriae (Paul. hist. Lang. 3, 90). — Bello Gothico Iustiniani Tibur primum a Belisarii militibus occupatum et munitum est (Procop. Goth. 2, 4), deinde a. p. C. 540 a Totila proditione captum et paene excisum (ib. 3, 10), mox tamen ab eodem novis moenibus cinctum (ib. 3, 34). Dominationis Byzantinae memoriam Tibure servavit titulus sepulcralis n. 3898 scriptus, ut ipse legitur, *sub imperium domni Eracli imperatoris piissimi indictione prima.*

Haec habui quae dicerem de rebus gestis Tiburtium et de fatis urbis Tiburtinae; restat ut videamus quid ex inscriptionibus infra editis discipossit de institutis rei publicae Tiburtinae sive potius municipii Tiburtini, nam ad aetatem bello Marsico superiorem fortasse nulla ex inscriptionibus infra editis pertinet (sed cf. quae infra dicentur de quaestoribus).

Ordinarii magistratus municipii Tiburtinorum fuerunt quattuorviri, quorum duo dicebantur quattuorviri iure dicundo, sed etiam appellabantur quattuorviri nude (cf. infra), duo appellabantur quattuorviri aedilicia potestate vel aediles (cf. item infra). Titulos positos ab universo collegio quattuorvirum habemus duos, n. 3664 et 3666, utrumque Augusto antiquiorem — uterque autem pertinet ad opus publicum de senatus sententia factum —; similis his et eiusdem fere aetatis est n. 3967/8 positus a duobus quattuorviris iure dicundo sine dubio, quamquam id non additur; item sine dubio iure dicundo fuerunt quattuorviri duo, qui anno p. C. 187 senatus consultum fecerunt perscriptum in n. 3670, et ii, sub quorum cura [...] statua cum titulo n. 3863 erecta est; denique in n. 3679 quattuorvirorum par videtur fuisse nominatum. Contra appellantur (iure dicundo) ii magistratus, quattuorviri, sine dubio, licet id vocabulum perierit, aetate imperatoria uescio quae aedificia pecunia publica reficienda curaverant, in titulo n. 3662. Singuli quattuorviri iure dicundo sunt n. 3[...] 3953. 3696. 3669 (hic non diversus ab eo qui in n. 3667/8 appellatur quattuorvir nude); *IIII vir tert*(io) n. 3672, *IIII vir* n. 3993 (una iungendum est *aedilis IIII vir*). Duplex quattuorviratus, alter iure dicundo, alter aedilicia potestate, videtur memorari in inscriptione [...] n. 3689. — Aedilium paria habemus in titulis valde antiquis n. 3518 [...] quorum hic certe pertinet ad opus publicum factum ab eis ex aere multaticio. Praeterea *aedilis* est in titulis n. 3653 et aetatis Tiberianae n. 3665 [...]

1) Inscriptiones quibus usus Grotefendius (Imper. Rom. tributim descr. p. 81) Tibur Aniensi tribui adscripsit (relicta inscriptione supra memorata Corp. VI n. 8427 quam male lectam esse sibi persuasit, l. c. p. 70, inscriptionem Corp. VI n. 8884 nondum noverat), pleraeque sunt Ligorianae, nonnullae mero errore a Grotefendio citatae (quippe in quibus ne mentio quidem Aniensis tribus fiat). Plautiorum denique inscriptiones, in quarum una (n. 3608) est tribus Aniensis, nihil probant, cum Plautios origine fuisse Tiburtinos minime constet. Immo nulla extat inscriptio hominis Tiburtini cum mentione tribus Aniensis; nam n. 3778 potest esse adlata Romam ex regione illa sita supra Tibur.

2) Quam bene Tiburtini perspexerint, quantam fertilitatem et amoenitatem ipsorum ager debuerit copiae aquarum, apparet ex cura quam publice aquis impenderunt, de qua re cf. p. 367.

a) Hermas virorum illustrium Graece inscriptos, qui magno numero e ruderibus prodierunt, composuit Kaibel inscr. Graec. Ital. p. 384 seq.

iungendum est aedilis IIII vir, quattuorvir aedilis n. 3561; singuli quattuorviri aedilicia potestate sunt n. 3680 et 3662. — Interdum, quinto quoque ut videtur anno, creabantur censores (n. 3641. 3666) sive, ut postea dicebantur, quinquennales (n. 3586. 3689. 3658. 3666. 3674, cf. n. 3663: *honore sibi quinquennalitatis oblato; IIII vir quinquennalis* est n. 3661). Non raro quinquennalitate fungebantur senatores populi Romani origine a Tibure oriundi (n. 3599. 3606), eidem plerumque patroni municipii. — Quaestores dederunt duae inscriptiones n. 3665 et 3686 valde antiquae, utraque posita a binis quaestoribus, cum aedificium aliquod publicum de senatus sententia faciendum curavissent. Haec cura cum, ut supra vidimus ex titulis n. 3664. 3666—3686, in municipio Tiburtino fuerit quattuorvirorum, possis conicere hos duos titulos superesse ex aetate bello Marsico antiquiore; verum fatendum est litteraturam tituli certe n. 3666 (n. 3665 olim periit) non videri esse tam remotae antiquitatis. *Quaestor quartum* est in inscriptione longe recentiore n. 3581. — Quanta diligentia Tiburtini tractaverint omnia quae ad aquas publicas earumque iustam distributionem spectabant, apparet et ex aliis, ut ex tabula 3676, et inde quod cura aquarum non uni magistratui commissa erat: reperitur enim in inscriptione Circeiensi huius Corp. vol. X n. 6474, semel tantum descripta et fortasse male, *curator) aquae Tiburtis)*, in inscriptionibus infra editis n. 3674 *tribunus aquarum*, n. 3662 *praefectus rivi supern(atis)*, qui item fortasse fuerat *praefectus) saluentium)* [1]. — *Scriba r(ei) publicae)* est n. 3666. Munus ignotum fortasse latet in inscriptione lateris basis n. 3614. Curator Tiburtium sub Severo ut videtur fuit is cui positus est titulus Volsiniensis Orell. n. 65 = Corp. IX n. 2699. — Consilio publico Tiburtium etiam aetate imperatoria mansit nomen senatus (*senatus populusq. Tiburs* n. 3580. 3637, *senatus p. q. Tiburs* n. 3616, *s. p. q. Tiburs* n. 3636, *s. p. q. T.* n. 3593. 3606. 3644. 3864. 3696; *senatus Tiburs* n. 3611; *s(enatus) s(ententia)* n. 3665. 3866. 3667/8. 3670. 3666; *s(enatus) c(onsultum)* n. 3661. 3612. 3643. 3667. 3653. 3661. 3677. 3560; *senatus consultum* factum a. p. Chr. 127, sive ea fuit *auctoritas*, legitur in latere basis n. 3679; *decretum senatus Tiburtium* n. 3674); ceterum in titulis quos senatores suis impensis (*ex aere collato* n. 3599) posuerunt patronis municipii, interdum (non semper, cf. n. 3611) appellantur *decuriones Tiburtes* (n. 3566. 3599). — Sacerdotes publicos novimus pontifices (n. 3650. 3674, ubi vix intellegendi sunt pontifices minores populi Romani) augures (n. 3672. 3673) salios (n. 3601. 3666,16. 3612. 3673. 3674. 3686, cf. praeterea Servius et Macrobius infra citati) flaminem Dialem (n. 3386). Ex saliis quos novimus multi (n. 3601. 3699. 3612), item flamen Dialis quem unum novimus, non Tiburtini municipes fuerunt, sed senatores populi Romani, eidem plerumque patroni municipii. Salii autem Tibure non Marti dicati erant ut Romae, sed Herculi, testibus Servio ad Vergilii Aen. 8, 285 et Macrobio sat. 3, 12, 7 ad eundem locum; ei aut instituti esse dicebantur post victoriam aliquam Tiburtinorum de Volscis aut certe tunc inducti ut armati tripudiarent (Serv. l. c.); de sacris saliaribus Tiburtium peculiarem librum scripsisse dicatur Octavius Hersennius nescio quis (Macrob. l. c.) [2]. Virgines quoque Vestales Tibure fuerunt (n. 3677. 3679), nec sine aliquo splendore, ut ex his ipsis inscriptionibus colligi potest. — Sacerdos Isidis commemoratur n. 3633, *sacerdos matris) d(eum) m(agnae) Idaeae) ad aquas Albulas* n. 3634 cf. p. 436 cap. XXXIII. — Nullos habemus Tibure sacerdotes divorum Augustorum, nam *flamen Augustalis* n. 3560 sine dubio, ut ipsa inscriptio, a Tibure alienus est. Susceperat in se cultum domus divinae collegium Herculaneorum (sive Herculaniorum [3]) olim Herculis cultui, ut nomen ostendit, sacratum [4], dictum tum *Herculanei Augustales* sive etiam *Herculanei et Augustales*. Hi aetate imperatoria in republica Tiburtina eodem loco fuisse videntur quo in aliis municipiis *Augustales* simpliciter dicti; et appellantur *ordo Augustalium* in inscriptione lateris basis ab ipsis positae n. 3661. Plerumque, non semper, fuerunt libertini (n. 3540. 3661. 3632. 3658. 3681. 3676. 3681. 3664,4. 3687. 3666; ingenuos habemus n. 3663. 3660. 3664,1, quorum duos n. 3665. 3660 etiam honoribus publicis functos. Item sine dubio fuit ingenuus is qui Ostiae publicis honoribus functus est, *Hercul(aneus) Augustalis Tibure* inscriptionis n. 316 dummodo recte a me suppletae; res non certa est de n. 3561. 3533. 3555. 3666. 3691). Fuerunt sub magistris (*mag. Herculan. et Aug.* n. 3652. 3683. 3581. *mag. Hercul. Aug.* n. 3646, *mag. Hercul.* n. 3667. 3666); habuerunt praeterea curatorem (n. 3676. 3676) et quaestores (n. 3661. 3676); *Herculanus Aug(ustalis)*, *gratis creatus duplicarius* est n. 3566. Mirus est titulus n. 3657, quo mulier aliqua dicitur adlecta esse *ab ordine*, id est ut puto a decurionibus Tiburtium, *in d.... Augustal.* — Praeter Herculaneos Augustales Tibure novimus iuvenum corpus, cum aedile suo, ex n. 3684; iidem ut puto in titulo scripto sub Caracalla n. 3636 videntur appellari *iuvenes Anto(niniani) Herculan(ii)*. — *Collegium fabrum Tiburtium* [5]) posuit titulum n. 3643, *caplatores Tiburtes* n. 3677. *Collegium iumentariorum qui est in cinoriis Tiburtsis Herculis* memoratur eidemque multa destinatur in titulo sepulcrali reperto Romae, huius Corp. vol. VI n. 9466. — Denique collegia funeraticia tenuiorum videntur fuisse *cultores domus divinae et Fortunae Aug.* n. 3661, *cultores Fortunae praetoriae* n. 3648, denique id ad quod pertinet titulus mutilus n. 3656.

Deorum Tibure maxime colebatur Hercules, dictus eodem nomine, sub quo Romae ad aram maximam colebatur, Victor (*Hercules Victor* plene perscriptum n. 3636; *Victor Hercules* n. 3546; *Herc. Vict.* n. 3346. 3650; *Hercules V.* n. 3674; *Herc. V.* n. 3666; *H. V.* n. 3544. 3659. 3651. 3661. 3869. 3611?; *Hercules Tiburt. Vict.* n. 3664; *Hercules Victor Certencinus* n. 3633) vel Invictus (n. 3343. 3546; *Hercules* nude reperitur tantum in titulo valde antiquo n. 3541; *Hercules Tiburtinus* n. 3552, diversus ab Victore est Hercules Saxanus n. 3643). Putabatur autem, ut ex inscriptione n. 3666 colligi potest, Hercules ipse iter faciens Tibur adiisse ibique Iovi patri aram dicavisse, fortasse simul suum ipsius cultum instituisse. Urbs Herculi sacra Tibur appellatur a Phlegonte (apud Suetonium Calig. n. 6), *Tibur Herculeum* saepius apud poetas aetatis imperatoriae (Propert. 2, 32, 5; Martial. 1, 12, 1. 4, 62 cf. Sil. Ital. 4, 224; *Herculei muri*, Martial. 7, 13; *Herculei colles*, et alia similia; Symmachus ep. 7, 19: *ut urbem Tiburtem ... communem Iunoni et Herculi facias*). Ex sacerdotibus publicis Tiburtium Herculi proprie dicatos fuisse salios supra diximus; item supra dictum est de collegio Herculaneorum Augustalium. Templum Herculis saepe memoratur ab auctoribus (Τίβουρα, ἧ τὸ Ἡρακλεῖον Strabo 5 p. 238); ab eo pecuniam mutuam sumpsit Caesar Octovianus anno 713 (Appian. b. c. 5, 24); idem postea in porticibus eius templi saepe ius dixit (Suet. Aug. 72); bibliothecam Tibure "in Herculis templo satis

1) Circitores quoque, quorum matriculam scriptam saeculo p. C. quarto vel quinto habemus infra n. 3648, aquaeductus ('formae', ib. III v. 14) alicuius tutelae deputati erant, sed is aquaeductus magis videtur fuisse unus ex eis qui urbi Romae aquam suppeditabant (Marcia fortasse) quam proprius Tiburtinorum. Ceterum aetate labente onera quaedam imposita fuisse dominis praediorum Tiburtinorum per quae aquae urbis Romae fluebant videtur posse colligi ex instrumento scripto anno p. C. 471 (edito olim a Mabillonio de re diplomatica lib. VI et in Donii inscriptionibus p. 504 seq., nuper a Bruzza *Regesto della chiesa di Tivoli* n. 1), quo Flavius Valila qui et Theodovius, sive quo alio nomine fuit, vir clarissimus et inlustris et magister utriusque militiae, ecclesiae alicui Tiburtinae certos fundos donavit sub ea condicione, ut non *solum solemnem modo agnoscat fiscalium functionem, verum etiam propagationi (pro reparatione?) formarum* (hic excidisse nonnulla putanda sunt), *peracti (?) ab omnibus dominis huiusmodi praediorum dependi consuevit*, ex eodem instrumento praeterea colligi posse videtur, talia praedia a formis fuisse appellata *formensia*.

2) Sine dubio non casui tribuendum est, quod eodem paene nomine, Marcus Octavius Herennius, appellatur apud Macrobium sat. 3, 6, 11 et apud Servium qui dicitur ad Aen. 8, 363 mercator aliquis qui Herculi decimam profanasse eidemque aedem sub titulo Victoris dedicasse ferebatur. Videtur communis auctor Macrobii et Servii in exscribendo sive Varronis libro divinarum quarto sive potius Masurii Sabini memorialium libro secundo (uterque auctor citatur apud Macrobium) aliquid turbasse. Sed has turbas explicare ego mihi non sumo.

3) *Herculanius* vel *Herculanii* est n. 3621. 6578, *Herculaneus* n. 3563, *Herculanus* n. 3658, in reliquis titulis vocabulum non plene perscriptum est (*H. A.* notatum est in n. 3561).

4) Ab his Herculaneis Augustalibus, quos noverat solum ex inscriptione falsa Grut. 1017, 5, non diversam fuisse decuriam Herculeam, cui etiam quarto p. C. saeculo privilegia quaedam fuisse apparet ex constitutione anni 385 (cod. Theod. 8, 5, 48), putavit Gothofredus (ad cod. l. c.), sed vix recte.

5) *Collegia(a) centonariorum et dendrophororum Tiburtium* inscriptionis editae primum a Manutio orth. 178, 8, nuperrime a Mommseno Corp. IX n. 5182, fictitia sunt, cf. quae adnotavi Corp. vol. cit. p. 639 ad n. 5182.

commode libris instructam' laudat Gellius 16, 6, 4 (cf. 6, 13, 3). *Thensaurus Herculis* memoratur infra n. 3676 inscr. lat. Sortes fatidicas similes Praenestinis fuisse in templo Herculis Tiburtino videtur significare Statius silv. 1, 3, 79 (*quodni templa darent alias Tirynthia sortes, et Praenestinae poterant migrare sorores*). Aetate imperatoria Herculis templum quasi commune factum esse Herculis et domus Augustae colligi posse videtur non solum inde quod antiquum collegium Herculaneorum tunc cultum domus divinae in se suscepit dictum collegium Herculaneorum Augustalium (cf. supra), sed magis etiam inde, quod qui in inscriptione n. 3676 lat. v. 16 dicitur *thensaurus Herc[ulis]*, in eadem inscriptione v. 6 dicitur thensaurus *Herculis et Augusti*] vel *Augu[storum]*. Coniecturas topographorum de loco ubi situm fuerit templum Herculis nobis persequi non licet. Curam *fani Herculis victoris* (sic constanter tituli; nisi quod in n. 3044 est *fani curator*) libenter susceperunt nobiles Romani ei ut puto potissimum qui villas Tibure habuerunt (n. 3566. 3600. 3001. 3600. 3611?, qui omnes sunt senatores populi Romani; Popillius quoque Pedo in titulo n. 3610 appellatus *curator maximi exempli* fortasse non reipublicae Tiburtium, sed templi Herculis curam gesserat; praeterea n. 3644. 3000. 3673. 3674. 3080, qui, excepto fortasse solo eo cuius est n. 3674, omnes videntur fuisse equites Romani), honorati deinde statuis modo a decurionibus (n. 3696. 3011), modo a senatu populoque Tiburtium (n. 3600. 3016), modo ab Herculaneis Augustalibus (n. 3601). — Praeter Herculem peculiare Tiburtibus numen erat Albunea, ut dea culta iuxta ripas Anienis, teste Varrone (apud Lactantium inst. 1, 6), qui addit simulacrum eius inventum in gurgite Anienis in manu tenuisse librum cum vaticiniis, eum librum iussu senatus Romani Romam translatum esse in Capitolium, ubi Sibyllini quoque libri adservabantur; quae res sine dubio causa fuit Varroni, ut eam Albuneam novem Sibyllis quas ex Graecis scriptoribus noverat decimam adderet [1]. Memorant hanc Albuneam praeterea Horatius carmine 1, 7, 12 scripto anno fere ab u. c. 722 vel paullo post, qui de loco ubi Albunea colebatur videtur consentire cum Varrone, nam coniunguntur ab eo *domus Albuneae resonantis et praeceps Anio*, et Vergilius Aen. 7, 83, qui significat sacrum ei fuisse fontem aquae sulfureae, fortasse eum ex quo oriuntur aquae Albulae; qua de re cf. infra p. 436. — Tiburnum quoque sive Tiburtum apud Tiburtes pro numine cultum esse videri supra dictum est p. 366.

Territorii antiqui urbis Tiburtinae qui termini fuerint, parum notum est. Vix videtur posse dubitari quin sub dicione Tiburtium fuerit bona pars vallis Anienis fluminis supra Tibur orientem versus; et repertus est in valle Anienis sexto fere milliario supra Tibur titulus sepulcralis magistratus alicuius Tiburtini (n. 3605): sed et Varia videtur habuisse suam rempublicam, et cur Tacito (ann. 14, 3) Sublaqueum finibus Tiburtium comprehendenti parum fidam, supra p. 354 exposui. Item sui iuris videtur fuisse oppidum id situm in montibus medio fere intervallo inter Sublaqueum et Tibur, de quo egi p. 360. Contra Tiburtium videtur fuisse aetate certe imperatoria — nam antiquiore aetate potest ibi extitisse oppidum sui iuris — ea regio ubi hodie est S. Gregorio, cum ibi reperta sit fistula plumbea inscripta nomine hominis Tiburtini (n. 3632 cf. n. 3790); item puto fuisse Tiburtium trans Anienem aquas Albulas propter causas expositas infra p. 435. — Nihil compertum est de finibus agri Tiburtini Nomentum versus. — Ego recepi in hoc caput et Tiburtinis interposui inscriptionem supra memoratam magistratus Tiburtini repertam in valle Anienis n. 3665, duas prolatas ex vico S. Polo de' Cavalieri n. 3666. 3626, ex eadem fere regione n. 3756 et 3672, unam n. 3615 ex fundo *in Marcellina*. Contra separare a Tiburtinis visum est non solum n. 3616 seq. repertas inter Tibur et Nomentum Sabinos versus, sed etiam inscriptiones n. 3908 seq. dedicatas aquis Albulis, item n. 3900—3904 repertas inter Tibur et Gabios loco dicto Corcollo.

Sequuntur auctores praecipui in edendis inscriptionibus Tiburtinis a me adhibiti.

I. Primus quem scimus Tibure antiquas inscriptiones vel descripsisse vel ab aliis descriptas habuisse POGGIVS BRACCIOLINIVS est Florentinus, qui inde ab anno 1400 usque ad a. 1453 Romae potissimum degebat (cf. huius Corp. vol. VI p. XXVIII). Is enim in epistula data Romae d. XVI. Kal. Iunias a. 1427 ad Nicolaum de Nicolis (Poggii epistol. ed. Thom. de Tonellis vol. I p. 207 seq.), postquam egit de spe recuperandi Cornelium Tacitum et Ammianum Marcellinum, item verba fecit de itinere Ostiensi et de epigrammate descripto in via Ostiensi prope Romam (Corp. VI, 1343), 'epigrammata Tiburtina', ait, 'iamdudum a me habuisti omnia' (l. c. p. 210). Fuerat autem Tibure Poggius, ut colligitur ex epistulis eius ad eundem Nicolaum et ad Petrum Donatum archiepiscopum tunc Cretensem mox episcopum Patavinum (l. c. p. 121 [illegible] 137), aestate anni 1424, quo tempore pestis Romae saeviebat. — Exempla inscriptionum Tiburtinarum Poggiana num ad nostram aetatem pervenerint, non constat. Reperitur quidem ad syllogen inscriptionum urbanarum Poggii, servatam in codicibus duobus Romanis Vaticano 9152 et Angelicano D 4, 10, in calce adiecta una cum aliis inscriptionibus Italiae etiam Tiburtina n. 3006, sed codices illi, scripti ambo multo post Poggium, saeculo XVI vergente, in hac certe inscriptione ita negligenter exarati sunt, ut apographum primarium ex quo pendent vix inde recuperari possit. Praeterea non epigramma, sed epigrammata Tiburtina Nicolao se misisse scripsit Poggius, ita ut si aliquam certe minimam partem operae a Poggio in inscriptionibus Tiburtinis collocatae in iis codicibus Romanis servatam habeamus.

II. Paullo post Poggium, scilicet anno 1433, Tibur adiit Cyriacus Anconitanus, teste biographo eius Scalamontio (ad. Colucci p. LXXXVIII. LXXXIX), quo in itinere, ut refert idem Scalamontius, 'ad pontem Lucanum M. Plautii insignia triumphalia ornamenta (cf. n. 3006 v. 1) [illegible]que Hadriani Caesaris hortos', mox in ipsa Tiburtina civitate 'sacram Saxono Herculi atque dirruptam aedem (cf. n. 3643)' admiratus est. Et reperiuntur inscriptiones tumuli Plautiorum, quarum unam Scalamontius verbis illis significavit, in codice Hamiltoniano nunc Berolinensi quem non [illegible] multo post annum 1432 (anno 1430, ut videtur) ex schedis potissimum Cyriaci, sed confusis, compilavit Petrus Donatus episcopus Patavinus, non [illegible] codice et ipso ex Cyriacanis excerpto olim Petri Vitelis nunc bibliothecae Parmensis; et hac et inscriptio illa Herculis Saxani, quam et ipsam a Cyriaco descriptam esse Scalamontius indicat, in codice quem adhuc vivi etiamtum Cyriaci schedis (ante annum 1440 ut videtur) conscripsit amicus aliquis eius Dalmata, nunc Marciano XIV, 124, et in [illegible] codice nunc Vaticano 6875. Vix igitur dubium est quin ad Cyriacum redeant etiam reliquae Tiburtinae quae leguntur apud Petrum Donatum et in codice Parmensi n. 3579 a, in solo codice Parmensi n. 3661, [illegible] apud Donatum quam in codicibus Marciano et Vaticano n. 3061. 3667 [illegible] Item probabile est sumptas esse ex schedis Cyriaci quae primum [illegible] exemplis Cyriacanis inscriptionum illarum leguntur apud notos Cyriacanorum expilatores Felicianum et Marcanovam n. 3530 et 3022 et n. 385[illegible] curtata, apud solum Felicianum n. 3757, praesertim cum indicio [illegible] adscripto apud Felicianum ad n. 3857 ('ad aedem S. Combusti' [illegible] stilum Cyriaci; quamquam unam certe alteramve earum fieri potest Felicianus et Marcanova habuerint ab aliquo auctore nobis ignoto. — Qui[illegible] cianum et Marcanovam exscripserint, hoc loco non attinet enumer[illegible]

III. In sylloge inscriptionum, quae extat in codice Hamiltoniano n. 25[illegible] Berolinensi f. 31—90, perscripta circa annum 1464 [2] sed [illegible] sine dubio ex exemplo paullo antiquiore, [3] leguntur a f. 59 usque f. 64 primum inscriptiones tumuli Plautiorum tres (n. 3006—3[illegible] deinde aliae inscriptiones agri et urbis Tiburtinae undecim n. [illegible] 3610. 3636. 3643. 3664. 3007. 3666. 3685 3712. 3797.

1) Qui Varronem secuti mentionem Tiburtinae Sibyllae fecerint, non huius loci est recensere; cf. Maass de Sibyllarum indicibus (Gryphiae 1879) p. 22. 27 seq. — Num Tibullus quoque (2, 5, 22) Tiburtinam Sibyllam memoraverit, non constat, neququam enim certum est, id quod ibi traditur *quodque Albana sacras Tiberis per flumina sortes portarit sicco pertuleritque sinu* recte ab Italis saeculi XV mutatum esse in *quasque Aniena sacras Tibur per flumina* est.

2) Memoratur is annus f. 87, sed ad inscriptionem quae fortasse postea [illegible] addita est.

3) Certe descriptus est ex exemplo antiquiore qui in eodem codice [illegible] cf. f. 110') eadem ut puto manu perscriptus extat libellus de 'notis publica[illegible] late approbatis' Andreae de Sancta Cruce datus ad Iacobum cardinalem [illegible] sogont dictum cardinalem Papiensem, nam et Andreas ille et Iacobus [illegible] multo ante a. 1464 diem obierunt (Andreas a. 1471, Tiraboschi VI p. [illegible] Moden., Iacobus cardinalis anno 1479, cf. Ciacconius vit. pont. II, [illegible] minus accurate Mommsen huius Corp. vol. IX.X praef. p. LXI).

accedit decima quinta Sublacensis n. 3457. Huius syllogae pars prior, continens ea inscriptiones tumuli Plautiorum et n. 3610. 3667. 3666. 3685, reperitur etiam in codice Marucelliano A 76, 1 f. 2—4. 6. Praeterea n. 3616. 3667. 3666. 3685 reperiuntur etiam in codice Ottoboniano 2667 f. 63', solae n. 3606 et 3685 inter ea quae ex collectaneis Laurentii Behemo (Behem) exolare placuit Hartmanno Schedel in codice nunc Monacensi Lat. 716 f. 60. 66[1]). Omnes inscriptiones Tiburtinae codicis Hamiltoniani redeunt in codice Rediano n. 77 f. 124—126; sed huius scriptor non solum interposuit eis inscriptiones aliunde, imprimis ex Feliciano, petitas, sed etiam quas communes sunt Feliciano et syllogae Hamiltonianae, plerumque non ad hanc exhibuit sed ad illum; nihilominus reliquas inscriptiones Tiburtinas codicis Rediani petitas esse ex archetypo syllogae Hamiltonianae apparet potissimum ex locorum indicationibus, quamquam Rediani scriptor eas interdum breviavit. — In archetypo ex quo pendent omnes hi quos enumeravi codices inscriptiones plane mira cum cura ad lapides descriptae fuerint necesse est; servata enim erat in eo vera versuum distributio[2]), apices multi enotati[3]), litterarum contignationes repraesentatae[4]); denique ad diversam magnitudinem litterarum adtenderat auctor[5]); veros errores, si exceperis inscriptiones fractas vel male habitas n. 3457. 3563, vix umquam commisit[6]). Ex codicibus supra enumeratis archetypum reliquis multo accuratius videtur expressisse Marucellianus; hoc inferior est Hamiltonianus, quem potissimum secutus sum ibi ubi Marucellianus deficit, sed idem praestat Rediano. Ceterum etiam Marucellianus sua habet menda sive potius lapsus calami, a quibus Hamiltonianus et Redianus sunt immunes. Auctor huius syllogae quis fuerit definire mihi non contigit[7]); hoc constat vixisse eum non multo post medium saeculum XV. Non diversus autem esse videtur ab eo homine qui anno circiter 1460 etiam in urbe Roma inscriptiones descripsit vel collegit nec paucas ibi solus servavit, ut inscriptiones columbarii alicuius editas huius Corp. vol. VI n. 4327 seq., relatas in eisdem codicibus Marucelliano Hamiltoniano Rediano, item inter excerpta Hartmanni Schedel, una cum inscriptionibus Tiburtinis. Auctor ille ab editoribus eius partis nostri Corporis quae inscriptiones urbanas continet Henzeno et Bormanno dictus est ANONYMVS MARVCELLIANVS (Corp. vol. VI praef. p. XLII); mihi infra dicitur ANTIQVVS TIBVRTINVS vel simpliciter ANTIQVVS. Ceterum cum inscriptiones urbanae ab ignoto illo auctore descriptae magna ex parte redeant in codicibus nonnullis Iucundianis et postea apud Mazochium, sylloge Tiburtina, praeter unam, quam inde videtur habuisse Iucundus (cf. cap. IV), nemini videtur innotuisse.

IV. IVCVNDVS in codice Veronensi f. 130—134 (cui respondet fere Magliabecchianus f. 106'—116, nisi quod hic omittit n. 3676. 3746. 3640. 3634), exhibet inscriptiones Tibure et in agro Tiburtino descriptas viginti octo, quarum Graecas tres, reliquas Latinas, ex his quindecim quae etiam apud auctores superiores inveniebantur, decem novas. Sed et illarum quindecim plerasque certe ex lapidibus esse descriptas apparet et ex locorum indicationibus et ex ipsis exemplis. Solas n. 3666 et 3626, quae ultimae sunt inscriptionum Tiburtinarum apud Iucundum, fieri potest ut descriptae sint illa ex exemplo Antiqui, haec ex Ferrarino. Solus servavit Iucundus n. 3665 et 3766.

V. In codice nunc Mutinensi VI F 26, quem scripsit anno 1603 Martinus Sieder nescio quis, inter multa excerpta ex schedis variis et hodie exigui pretii, extat inde a f. 73 usque ad f. 76 uberrima sylloge inscriptionum Tiburtinarum, continens ea inscriptiones Latinas antiquas XLVI, noviciam (medii aevi?) unam, Graecas decem (i. e. eam quam ad n. 3534 rettulimus C. I. Gr. n. 5967, epigramma C. I. Gr. 6242, praeterea hermarum inscriptiones C. I. Gr. n. 6024. 6027. 6024b. 6046. 6066. 6066. 6087, unam ineditam). Quanta diligentia haec sylloge confecta sit, apparet inde quod etiam in apographo Siederiano vera versuum distributio plerumque servata est, item in n. 3664 certe uno loco servatum est discrimen maiorum minorumque litterarum. Verus auctor quis fuerit cum non constet, citavi eam sub nomine Siederi. Solus servavit Sieder n. 3536. 3653. 3716. 3716. 3743, praeterea Graecas complures. — Partem syllogae Siederianae novit etiam Rambertus[8]) et recepit in collectanea, quorum infra citavi solum apographum Patavinum (cf. huius corp. vol. VI p. XLVIII); a Ramberto pendent exempla edita ab APIANO. Complures inscriptiones Siederianas exhibet etiam, qui reliquas Tiburtinas suas ex Iucundo habuit, ALCIATVS in codice qui fuit Fane. — Ipsum codicem Mutinensem ante nos adhibuit Muratorius, qui solet citare nomine schedarum suarum.

VI. In libro nunc Marucelliano A 76, 1, quem coepit 'scribere et pingere' (ita f. 2) Baptista de BRVNELLESCHI Florentinus anno 1569, sed inter manus habuit etiam annis insequentibus, certe anno 1613 (cf. huius Corp. vol. VI p. XLV), leguntur f. 66—72 inscriptiones quae dicuntur esse Tiburtinae, sed quarum tres vere sunt Trebulanae (Corp. vol. IX n. 1660. 1685. 4696), quinque (Corp. vol. VI n. 3472. 3466. 13667, Grut. 624, 24. 666, 1) constat esse urbanas. Restant triginta, quas certum est esse Tiburtinas quippe quae ab aliis quoque illic descriptae sint, praeterea n. 3764. 3767. 3761. 3865 aliunde plane ignotae, quas in re incerta inter Tiburtinas relinquere placuit. In f. 73 leguntur ex inscriptionibus tumuli Plautiorum duae, sed quarum alteram sibi non visam esse auctor adnotavit. Praeterea inscriptionis n. 3667, quam vidit sine dubio, extantem in foro civitatis Tiburtinae, proponit exemplum non diversum a Siederiano (alibi nulla affinitas inter Siederum et Brunelleschium deprehenditur). Reliquas si non omnes certe plerasque ipse descripsit Brunelleschius — delineavit etiam (cod. cit. f. 33) arae Bacchicae tunc Tibure in ecclesia S. Laurentii extantis opus anaglyphum —, in his nonnullas quae postea demum per saecula latuerunt (n. 3626. 3631).

VII. ACCVRSIVS in fasciculo foliorum decem nunc inserto codici bibliothecae Ambrosianae O 125 sup. sollerter, ut solebat, descripsit inscriptiones Tiburtinas Latinas XXXVI, Graecas quinque. Accedunt inscriptiones duae altera Latina, altera Graeca relatae in foliis solitariis nunc eidem codici insertis, quas etsi loci indicatione destitutas tamen constat esse Tiburtinas (cf. ad n. 3600). Praeterea Accursius ad Apianum suum nunc eiusdem bibliothecae Ambrosianae adscripsit exempla sua earum inscriptionum Tiburtinarum quae in libro illo editae extabant, in his exemplum inscriptionis n. 3543, quod in codice O 146 sup. desideratur. — Usus est schedis Accursii Muratorius, qui solet citare nomine schedarum Ambrosianarum.

1) Ipsi Behemio aut plenam syllogen praesto fuisse aut certe plures quam quas exhibet Schedel inde apparet, quod etiam apud Schedelium inscriptioni n. 3606, plane ut in codicibus Hamiltoniano et Marucelliano, praescriptum est 'in primo marmore huius tumuli', sed cum in codicibus illis sequatur n. 3606 et n. 3607, Schedelius ne n. 4666 quidem plene perscripsit, sed substitit in v. 27.

2) Paene constanter servata est vera versuum distributio in Marucelliano, interdum (ut n. 3666) etiam in Hamiltoniano, in quo alibi (n. 3595. 3640. 4664) vestigia tantum eius apparent.

3) In inscriptione n. 4682 codex Marucellianus apices exhibet uno minus quadraginta septem (ex sexaginta eis quos ego in lapide deprehendi), ex his quadraginta septem Hamiltonianus duos tantum servavit (Redianus hanc inscriptionem sumpsit ex Feliciano).

4) Certe contignationem PH in n. 4606 v. 4 recte exhibet Hamiltonianus.

5) Apparet hoc ex exemplis inscriptionum n. 3667. 4685 in codice Marucelliano.

6) Fuit tempus quo cogitavi de ipso Poggio propterea quod constat huic fuisse syllogen inscriptionum Tiburtinarum, accedit quod Tiburtina ea quae adnexa est ad syllogen inscriptionum urbanarum Poggii (n. 4666) in illa Tiburtina sylloge est prima; denique reperire mihi visus sum similitudinem quandam sermonis Poggiani cum indicationibus adiectis ad singulas inscriptiones syllogae Tiburtinae (ita 'summitas' vocabulo adhibito ab ignoto illo auctore in designando loco inscriptionis n. 4667 Poggius usus est in describendo situ inscriptionis Ferentinatis huius Corp. vol. X n. 4667). Sed haec argumenta non solum singula per se sed etiam coniuncte nimis infirma sunt. — Io. Antonius Campanus, qui floruit sub Pio II et Paulo II pontificibus et obiit anno 1477 quinquagenario maior, ad inscriptiones, cum Tibure nescio quo tempore moraretur, adtendit quidem, ut ostendit descriptio Tiburis ab eo data ad Nicolaum Lucensem, quae et manuscripta extat in eodem codice Hartmanni Schedel (f. 65. 66'), qui duas ex illa sylloge inscriptiones Tiburtinas exhibet, et edita est inter epistolas Campani (ed. Io. Burchardus Menckenius, Lips. 1707, p. 45), sed vix inscriptiones ibi descripsit; similiter idem Campanus in descriptione Terami, cuius urbis fuerat episcopus, inscriptiones memoravit (cf. huius corp. vol. IX n. 5066. 5576), sed ita ut nihil inde proficiamus.

7) In n. 4667. 4666 v. 5 pro CVRAVER exhibet CVRAVERE, in n. 4712 pro MASCARPI STRICARIVS, in n. 6846 O·M·S litteras omisit.

8) Quoties infra dixi inscriptionem aliquam habere Rambertum ex Siedero, id nolim ita intellegi ac si Rambertus ipsum codicem scriptum a Siedero nunc Mutinensem ante oculos habuerit.

VIII. In fasciculo foliorum sex nunc inserto codici bibliothecae municipalis Senensis C III. 27 Calistus LEONCINVS de Spoleto, homo aliunde mihi ignotus, praemissa epistula inscripta 'reverendis dominis Marcello Cervino et Bernardino Maffeo a secretis et familiaribus cardinalis de Farnesio', data Tibure X kal. Martias anni 1637, exhibet primum inscriptiones tumuli Plautiorum n. 3666. 3608, deinde inscriptiones urbis Tiburtinas Latinas XXX (ita ut semel numerentur complures quas bis exhibuit), Graecas tres (C. I. Gr. 6997. 6617, unam ineditam), quas, si fides est ei quam citavi epistulae dedicatoriae, ipse Leoncinus e lapidibus exscripsit. — Hic fasciculus Cervino et Maffeo Romam missus vel certe eis destinatus a nullo videtur esse adhibitus; sed ipse Leoncinus alterum eius exemplum videtur Tibure reliquisse vel certe apographa sua amicis Tiburtinis describenda permisisse. Nam cum anno 1546 Tibur venisset Metellus, invenit ibi apud Franciscum Mancinum civem Tiburtinum et in usum proprium descripsit (unde nunc extat manu Metelli in codice Vat. 6039 f. 343—346) syllogen inscriptionum Tiburtinarum, quam Mancinus Metello ex ipsis saxis se compilavisse affirmavit, sed cuius pars longe maxima, nempe inscriptiones n. 3534. 3560. 3580. 3611. 3637. 3638. 3655. 6664. 3666. 3667. 3668. 3682. 3684. 3766. 3787. 3613. 3621. 3844. 4866. quibus accedunt cippus aquarius Caesaris Augusti (editus huius Corp. VI, 1243 g ut infra repetendus) et Graecae tres (Corp. inscr. Graec. n. 5977. 8617 et una inedita); aperte descripta est ex Leoncinianis. (Omisit aut ipse Mancinius aut certe Metellus ex Leoncinianis inscriptiones tumuli Plautiorum n. 3606. 3668, et praeterea n. 3661. 6666. 3676. 6748. 3766. 3773. 3796. 3796). Quae novae apud eum adsunt n. 3679. 3843. 3657. 3634. 3657, item quas exemplis melioribus quam Leoncinus exhibet n. 3616. 3628, eas quominus ipse ex lapidibus, ut voluit, compilaverit, nihil obstat. Eiusdem syllogae alterum exemplum scriptum manu Itali mihi ignota, sed quae potest esse ipsius Mancini, Tibure Romam indeque in patriam reportavit Pighius nunc insertum codici bibliothecae (antea musei) Berolinensis (lib. pict. A 104 nunc A 61f). Hoc exemplum alioquin ei quod Mancinius Metello exhibuerat simillimum, interdum lectiones praebet emendatiores et insuper in fine auctum est inscriptionibus novis compluribus, in his fragmento aliunde plane ignoto n. 3646, praeterea n. 3646. 3644. 3576. 3712 et cippo aquario huius Corp. VI, 1243 f. Praeterea pleraeque inscriptiones Mancinianae reperiuntur etiam apud Pingonium f. 64. 66, ex schedis ut puto Budaei (ex quibus sumptae sunt quae praecedunt apud Pingonium Praenestinae cf. supra p. 291. VI), cui et ipsi Mancinius potest exhibuisse. Noverunt hanc syllogen etiam Manutius, qui partem eius, nempe inscriptiones n. 3634. 3579. 3560. 6611. 3637. 3636. 3643. 3635. 3864. 3666—3666. 3683. 3857, denique cippum aquarium Corp. VI, 1243 g, rettulit in cod. Vat. 5237 p. 303—309 (nunc f. 438′—444′, et Ligorius, qui in libris nunc Neapolitanis (scriptis anno fere 1553) hinc illinc inscriptiones inde excerpsit vel inde sumptas interpolavit[1]). Ex excerptis Manutianis vel Manutianorum simillimis fluxerunt exempla inscriptionum n. 3580 b et 3853 et cippi aquarii Corp. VI, 1243 g a Grutero prolata tamquam ex schedis Ursini. — Ego adhibui in textu Mancinianae syllogae constituendo Metelli potissimum apographum et exemplum Pighianum (illud sibi dicitur MANCINI apud Metellum, hoc MANCINI apud Pighium), interdum etiam Manutium et Ligorium, Pingoniana abici posse videbantur.

IX. Multo minus bene quam haec sylloge nota est sylloge paullo recentior, quippe cuius unum tantum exemplum habeamus plenum, idque neglegenter exaratum, in codice nunc Ottoboniano 3970 f. 16—26. Continet is codex inscriptiones Tiburtinas plus minus sexaginta. Auctor, quisquis fuit, interdum sed raro adhibuit syllogen Mancinianam (cf. n. 3656), plerumque etiam in eis quas cum illa habet communes sua exempla proposuit (cf. potissimum n. 3579), quae optima fuisse passim apparet[2]). Invenitur in sylloge Ottoboniana exemplum interpolatum inscriptionis n. 3534 petitum ut videtur ex libro edito anno 1587, sed id fieri potest ut genuinis interpositum sit non ab auctore syllogae, sed ab eo homine qui exemplum nunc Ottobonianum exaravit. Noverunt hanc syllogen vel partem eius Ligorius, cum scriberet volumen Taurinensium numero vicesimum, unde lectiones corruptae codicis Ottoboniani non raro emendantur, et Marzius in de quo dicam infra cap. XVI. — Aut ex ipso codice nunc Ottoboniano aut ex libro plane gemello veniunt exempla inscriptionum n. 3544. 3647. 3574. 3671. 3843 edita a Fabretto ex schedis, ut ait, Holsteni, item quae Kircherus edidit n. 3604. 3884 ex schedis Vaticanis.

X. Interea iuvenes illi Transalpini, qui medio saeculo XVI ingenti numero inscriptionum Romae accurate descripto prima artis nostrae epigraphicae iusta fundamenta iecerunt, PIGHIVS SMETIVS METELLVS VOXILLONIVS, Tibur adierant et inscriptiones in publico aut in atriis ecclesiarum prostantes descripserant, sed paucas tantum Smetius et Morillonius, plures Pighius, plurimas Metellus (n. 3638. 6543. 3355. 6373. 3575. 3579. 3698. 3605. 3606. 6606. 3634. 6638. 3657. 3661. 6661. 3666. 3667. 3868. 3879. 3738. 3745. 3773. 3896. 3667), sed hic testimonio non ipse semper mihi satisfaciens (cf. n. 3579). — His adiungam nonnullos alios Transalpinos, qui vergente saeculo XVI inscriptiones Tibure descripserunt: SCVLTETVM, cuius apographa habuit Gruterus (n. 3616. 6667. 3661. 3818), ignotum auctorem eum a quo Tiburtina sua (n. 3543. 3806. 3848. 3858. 6867. 3863) habuit Lantelmus de ROMIEV Arelatensis in sylloge ex cuius exemplum adhibuimus Leidense (cf. Hirschfeld huius Corp. vol. XII p. 84 — nam ex lapidibus venire exempla inscriptionum Tiburtinarum ibi relata probabile est —), denique qui multo plura quam illi excepit SIRMONDVM (ms. Paris.

XI. LIGORIVS in recensione antiquitatum suarum priore nunc Neapolitana inscriptiones Tiburtinas, praeter eas quas ex exemplo suo syllogae Mancinianae repetivit (cf. supra cap. VIII) et eas quas ipse impudentissime finxit exhibet paucas et eas notissimas; vix ullas genuinas habet in scripto de quo separatim de antiquitatibus Tiburtinis egit et cuius variae circumferuntur recensiones, ego adhibui exemplum nunc Vaticanum (cod. 5295), inscriptum *Trattato dell' antichita di Tivoli et della villa Hadriana*.[3]) Postea diutius fortasse Tibure moratus in recensione antiquitatum suarum posteriore nunc Taurinensi, non contentus suo loco egisse de Tibure (s. v. Tibur. vol. 17), peculiare volumen antiquitatibus Tiburtinis dicavit[4]) (nunc vol. 26), cui complures inseruit minime vulgares (ut n. 3633. 3696. 3676. 3679 cum inscr. ... a se cum cura ut videtur descriptas, praeterea multas protulit ex sylloge s... dicta Ottoboniana, cuius interim nactus esse videtur exemplum ... saepius praeferendum.

XII. MANVTIO, cum orthographiam iterum ederet (a. 1566), praeter apographa inscriptionum Tiburtinarum Smetiana — ea habuit ex exemplo suo syllogae Smetianae nunc cod. Vaticano 5234 descripto ... ex codice Smetii nunc Neapolitano — ut excerpta ex sylloge Manciniana etiam alia complura exempla inscriptionum Tiburtinarum praesto erant, nempe inscriptionum n. 3534. 3661. 3712. 3646. 3841 (hanc sola Manutii orthographia servavit) missa ut puto a Bonganellio, de quo cf. huius Corp. vol. X p. 186, XVI — (certe n. 3684 extat una cum aliis inscriptionibus ... a Bonganellio in codice Manutii nunc Vaticano 5237, ad n. 3682 ... in orthographia omissam ipse Manutius cod. Vat. 5246 laudat Antonii Casarli Bonganellii amicum, cf. huius Corp. vol. IX X praef. p. XX — et praeterea inscriptionis n. 3808, quam, cum ante Manutium ... solus Accursius, ipse quoque Manutius potest habuisse ex Accursii apographa quaedam Accursiana ad Manutium pervenisse etiam alibi ... vatum est, cf. huius corp. vol. IX. X praef. p. LI).

1) In exempla Ligorii videntur extitisse complures Leoncinianae, quae in reliquis exemplis syllogae Mancinianae omissae sunt, ut n. 3766 et n. 3796.

2) Velut in inscriptionibus longis et difficilibus fecit n. 3579 et 3678 auctor syllogae Ottobonianae veras lectiones saepius quam reliqui auctores servavit. — Verum versuum distributionem etiam scriptor codicis Ottoboniani servavit in n. 3380. 3544. 3578. 3883. 3898. 3608. 3610. 3629. 3876. 3841 C. I. Gr. 5987. 6468, alibi eam perturbavit.

3) Respicit ad illud scriptum (dedicatum Hippolyto cardinali Estensi ...) cum ait antiquitatum suarum nunc Taurinensium volumine decimo ... ubi agit de Tibure: *Tibur . . . città antichissima . . . quantunque ne ho scritto nelle cose de la villa Hadriana, non di meno qui habbiamo voluto ... poco di elogio accio che stia con le altre citta per alfabeto locato.* Idem ... tatione voluminis nunc Taurinensium vicesimi ait, non primum ... tertium se separatim scribere de Tibure, primum ex illis scriptis ... cavisse Hippolyto cardinali Estensi, alterum Alexandro cardinali Farnese ... autem sacrum esse debere divinae Trinitati. — Praeterea etiam formam ... Hadriani Tiburtinae dicitur delineavisse Ligorius (cf. Kircher Lat. p. 146 ... anal. 3 p. 858 = villa Adriana p. 48), eique suam eiusdem villae formam ... struxisse saeculo XVII Franciscus Contintus.

4) Id volumen, quamquam inter volumina decimum septimum ... potest, tamen ab ipso Ligorio ad corpus nunc Taurinense appendix adiectum est, ipse enim et superscripsit *Libro o vera trattato XXII ... Ligorio.*

XIII. Qui vergente saeculo XVI Tibure antiquitatibus et historiae patriae studuisse dicitur Iohannes Maria ZAPPI, ad inscriptiones non multum videtur adtendisse; certe in schedis eius, quas nunc servat curia Tiburtina, non refertur nisi una n. 3564 reperta ipso eo tempore quo scribebat id est anno 1563 (pertinent autem eae schedae omnes ad historiam eius aetatis qua vivebat Zappius), memorantur praeterea duae vulgares n. 3643. 3666; nec plures puto erant relatae, vix multo plures erant memoratae, in eis schedis Zappii servatis tunc apud Iesuitas Tibure aut diversis ab eis quae extant aut certe plenioribus, quas saeculo superiore adhibuerunt Vulpius et Faustus del Re.

XIV. Iustam historiam urbis Tiburtinae primus scripsit Marcus Antonius NICODEMVS, medicus et civis Tiburtinus[1], eamque typis quoque mandavit inter annos 1586 et 1590 — nam pontifex Sixtus V saepius in ea memoratur ut vivus — sive potius mandare coepit; nam rem ad exitum non videtur perduxisse, typotheta, ut conicio, non progresso ultra paginam CCXL. Certe non solum exemplum libri Nicodemiani quod hodie solum notum est et quod unicum esse dicitur[2], servatum ad ante annum 1666 Romae in bibliotheca hospitii cuiusdam monachorum ordinis S. Benedicti dicta Aniciana[3], quo anno cum reliquis eius bibliothecae libris cessit bibliothecae universitatis Romanae q. d. Sapientiae, ubi hodie quoque extat, finitur in pagina CCXL medio in enuntiato (et caret praeterea eo folio quod titulum operis continere debebat), sed etiam qui paullo post Nicodemum de rebus Tiburtinis scripserunt Antonius del Re (cap. XV), hic et civis Nicodemi et paene aequalis, Franciscus Marzi (cap. XVI), et ipse Tiburtinus, Michael Giustiniani (*de' vescovi e de' governatori di Tivoli*, Romae 1665), cum librum Nicodemi passim adhibeant et citent nec tamen quicquam ex illo proferant quod non reperiatur in primis illis ducentis quadraginta paginis, aperte et ipsi adhibuerunt exempla similiter imperfecta[4]. Ipsam raritatem exemplorum non est cur miremur, si liber mansit imperfectus ideoque numquam emissus est in publicum. Ceterum reliqua pars historiae Tiburtinae Nicodemi non solum non extat typis impressa, sed ne manuscripta quidem cuiquam visa est. Quae res magnopere est dolenda. Nam cum non paucas inscriptiones Nicodemus proferat in parte libri quae superest, multo plures eum puto propositurum fuisse in ea parte qua caremus. Rem enim ita instituerat Nicodemus, ut argumentum in duas partes divideret, 'pentadas' ipsi appellatas, quippe quae singulae complecterentur quinos libros: quarum in altera res gestas Tiburtinorum inde ab Hercule usque ad pontificatum Sixti quinti enarraverat, in altera 'civitatem Tiburtinam, villas maiorum illustriores, aerem, aquam, solum, cives civiumque mores praecipuos describere' sibi proposuerat. Harum pentadum prior extat paene integra (usque ad Pium II pontificem; in ipsa pagina quae ultima extat CCXL memoratur annus 1461); secunda tota deperdita est aut latet. At ut inscriptiones proferret multo magis secundae partis argumentum Nicodemum invitare debuit quam prioris. Quid quod in parte priore complures inscriptiones (n. 3661. 3660. 3766) obiter tantum commemorat, quas sine dubio plenas propositurus erat in parte altera. Nihilominus etiam in priore illa parte tres insunt inscriptiones quas soli Nicodemo debemus, in his n. 3656 satis longa et lectu difficilis, praeterea n. 3564. 3765, ab ipso ut puto descriptae; item de visu exhibentur ab aliis quoque descriptae n. 3576. 3643. 3666. 3677. 3662. 3740, fortasse etiam n. 3664; quas editas reppererat in Manutii orthographia (n. 3662. 3666. 3668. 3646. 3660. 3602), eas plerumque ex hac repetere quam ad lapides corrigere maluit.

XV. Sequitur auctor longe inferior ANTONIVS DEL RE et ipse civis Tiburtinus. Huic operis de antiquitatibus Tiburtinis in decem capita distributi edere contigit caput quintum inscriptum *delle ville di Tivoli* (Romae 1611. 4°); reliqua capita novem manu scripta adservantur Romae in bibliotheca Barberina (cod. LIII, 52. 63, olim 2976)[5]. Inscriptiones Antonius non multas proponit et eas plerumque petitas ex Nicodemo sive ex Manutii orthographia; novas habet in parte edita operis duas n. 3536. 3535: aliae complures ab ipso ut videtur descriptae leguntur (vel legebantur, n. 3664, 3666) in schedulis solitariis insertis volumini eius nunc Barberiniano (n. 3561. 3624. 3916). Suspectae fidei est ea quam capite decimo profert n. 3694.

XVI. Hunc excepit Franciscus MARZI[6] (1606—1662) canonicus Tiburtinus, edito libello inscripto *Historia tiburtine, libri tre, nelli quali si narrano i successi dall' origine di essa città sino al parto della Vergine* (Tibure 1646), quo volumine auctor solito more inscriptiones editas a superioribus, potissimum ab Antonio del Re, repetivit, sed et novas addidit complures, partim ab ipso primum descriptas (n. 3540. 3516. 3666. 3686), partim sumptas ex exemplo aliquo syllogae de qua dixi supra cap. IX codicis Ottoboniani (n. 3547. 3666). Libellus Marzii, brevi tempore ut videtur divenditus, repetitus est ab eodem typographo qui primum excudera sub eodem titulo Romae anno 1653. Hic successus Marzium videtur incitavisse, ut libri sui ampliorem et auctiorem editionem pararet; sed ea lucem vidit post mortem demum auctoris Romae anno 1665, inscripta *Historia ampliata di Tivoli*. Huius editionis causa Marzius schedas suas multo plenius videtur expilavisse; certe ex exemplo suo syllogae Ottobonianae tunc primum protulit n. 3534. 3576. 3566. 3637. 3638. 3636. 3610. 3641. 3679. 3788; item tunc primum edidit ab ipso ut videtur descriptas n. 3551. 3636. 3690. 3722, praeterea quas ipse non potest vidisse, potest habuisse ex schedis Nicodemi (nam hic eas noverat) n. 3604 et 3650. Mihi recensio libri Marziana prior (a. 1646 et 1653) infra dicitur simpliciter MARZI I, posterior MARZI II.

XVII. Ex viris doctis Romae degentibus saeculo XVII paullo maiorem numerum inscriptionum Tiburtinarum — nam unam vel alteram etiam Fabrettius et Donius viderant — descripsit solus SVARESIVS (cod. Vat. 9136. 9140), cura, ut alibi quoque in hoc viro observatum est, non aequabili, nam et accuratissima exempla insunt inter eius autographa (ut inscriptionis longae et difficilis lectu n. 3676) et neglegentissima (n. 3690 al.).

XVIII. Ut ad ipsos Tiburtinos redeamus, Marzium sequitur intervallo paullo longiore Io. Carolus CROCCHIANTE, et ipse canonicus Tiburtinus, qui libello inscripto *Istoria delle chiese di Tivoli*, edito Romae anno 1726, inseruit praeter inscriptiones ex Marzio repetitas complures tunc recens repertas n. 3567. 3570. 3646. 3775. 3776.

XIX. Eas ipsas, quas primus Crocchiante ediderat et insuper alias quae Tibure inter annos circiter 1720—1746 prodierant, descriptas habemus a Didaco REVILLAS, de quo cf. supra p. 360, a LVPIO in schedis collectis a Zaccaria (cod. Vat. 9143); a LESLEIO apud eundem Lupium et apud Vulpium (Leslei autographa latent); denique a VVLPIO, qui quas vel ipse Tibure descripserat vel a Lesleio et Lupio acceperat edidit et in actis academiae Etruscae Cortonensis (vol. II. 1738 p. 63 seq.) et apud Calogeram *raccolta d' opuscoli* vol. 19 (1736), repetivit, ut

1) Memorat Nicodemum auctor aequalis Zappius (ms. Tib.), ibi ubi recenset pestes Tiburtinas suae aetatis nobiliores aut de gente Nicodemia, his verbis *Messer Marcantonio, dottore in l'arte della medicina, homo sensatiro litterato . . . si fa honore in la sua professione et vive honoratamente da gentilhomo.* Ex silentio Zappii colligi potest Nicodemum tunc cum Zappius scribebat, id est anno 1583, nondum ad historiam patriae enarrandam accessisse vel certe id consilium nondum cum amicis communicavisse. Ceterum Tibur dici voluit Nicodemus in epitaphio quod posuit ipse anno 1589 coniugi et filio Romae in S. Barbarae (edito a Martinellio Roma ex ethnica sacra p. 77 et a Forcella *iscrizioni delle chiese di Roma* VII p. 231 n. 403), item Tibur patriam appellat in libro impresso p. 8. Nescio unde Vulpius (Lat. X p. 316) habuerit, natum quidem eum esse Tibure, sed Bergomensem fuisse origine.

2) 'Nicodemi Marci Antonii unicum quod extat exemplar' inscriptum est, sed nescio quo tempore, in interiore parte involucri. — Manu scripta exempla quae extant complura, — unum extat Romae in bibliotheca Barberina (cod. XXX, 55 antea 1072), adnotatum id hic illic a Suaresio, alterum possidet Franciscus Bulgarini Tiburtinus, tertium Tibure apud Fulvium Grigantem viderat Vulpius (Lat. X p. 346) —, omnia ducta sunt ex exemplo impresso bibliothecae Sapientiae.

3) 'Ex Bibliotheca Aniciana collegii Gregoriani de Urbe ordinis S. Benedicti' inscriptum est in p. 1. Egit de hac bibliotheca Narducci *notizie della biblioteca Alessandrina* p. 8, cf. catalog. bibliothecae Alexandr. cod. 88. Condiderat eam bibliothecam Constantinus Caetani Siculus, monachus Benedictinus, ante annum 1611, qui eam hospitio supra memorato donavit, sed fieri potest ut liber Nicodemi etiam post eum annum (inter annos 1614 et 1666) nescio qua vi in eam bibliothecam inlatus sit.

4) Fieri potest ut etiam Antonius del Re et Marzius adhibuerint id ipsum exemplum quod nunc extat in bibliotheca Sapientiae, sed omnino id ipsum vix casu aliquo mutilum factum est, sed mansit imperfectum.

5) Transtulit eum Romam Franciscus cardinalis Barberinus, teste Giustiniano *de vescovi e de' governatori di Tivoli* (1665) p. 254.

6) Ipse MARZIO dici voluit in titulo praemisso duabus editionibus recensionis primae, sed MARZII vel MARTII dicitur typographo in praefatione ad editionem anni 1653, item in titulo recensionis secundae.

soiebat, una cum incondita farragine observationum nullius pretii in veteris Latii volumine decimo (edito a. 1745).

XX. Vergente saeculo decimo octavo Tibure inscriptiones domi suae congesserunt Boschii cives Tiburtini, praecipue ut videtur Stanislaus Boschi capitaneus[1]), descriptas deinde ibi et ab aliis et a MARINIO Mariniive amicis (cf. cap. XXI) et a ZOEGA (sched. Havn.). Ex his inscriptionibus nonnullas ipsi Boschii effossionibus institutis videntur repperisse (cf. n. 3638)[2]), alias ab aliis recens tunc repertas videntur emisse vel dono accepisse, multo plures iam diu notas et extantes tunc in variis locis oppidi Tiburtini (n. 3548. 3626. 3640. 3683. 3734. 3831. 3867) variis modis sibi comparaverint necesse est, nullas videntur habuisse ex urbe Roma[3]). Manserunt inscriptiones in domo Boschi usque ad annum huius saeculi 26, cuius anni mense Novembri domus illius pars ab Aniene flumine rapta et diruta est; tunc dispergi coeptae sunt inscriptiones, multae translatae Romam anno 1828 in aedes Vaticanas, unde postea venerunt in aedes Lateranenses, ubi extant inter reposita; alias suas fecit Stanislaus Viola (cap. XXII). Hodie in domo olim Boschi nunc Petrucci del Re ex inscriptionibus, quas constat ibi fuisse saeculo superiore, duae tantum extant n. 3627 et 3666, extant illarum vice multae aliae, sed quarum pleraque vel certum vel veri simile est eo venisse ex urbe Roma; eas vide enumeratas in parte huius voluminis inscriptionibus falsis et alienis destinata.

XXI. *Delle ville e de' più notabili monumenti antichi della città e del territorio di Tivoli, nuove ricerche di Stefano* CABRAL *e Fausto* DEL RE inscriptus est liber editus Romae a. 1779 (cum appendice non ad omnia exemplaria adiecta quae prodiit sine anno, sed videtur excusa esse anno 1785), quo libro continentur accurate descriptae non paucae inscriptiones vel recens tunc repertae vel ab ipsis auctoribus investigatae. — Alterius ex his auctoribus, Fausti DEL RE, vidi schedulas nonnullas cum apographis inscriptionum (n. 3542. 3571. 3621. 3626. 3817) Tibure apud gentilem eius Aloysium del Re advocatum; eidem ut puto debentur apographa inscriptionum Tiburtinarum quae extant Marinii manu perscripta in schedis huius nunc Vaticanis (cod. 9127 f. 356 seq.) vel certe ex iis ea ad quae Marinius adscripsit 'exscripsit Regius'[4]) (cod. cit. f. 266), nam inter ea apographa, ad quae Marinius nullum auctorem adscripsit, possunt esse tum accepta ab aliis, — et laudat Marinius in libro de Arvalibus ad inscriptionem n. 3743 schedas Mauri Sarti abbatis — quam excepta ab ipso Marinio.

XXII. Nostro saeculo bene de inscriptionibus Tiburtinis meruerunt cives Tiburtini Philippus Alex. SEBASTIANI[5]), nam huius liber inscriptus *Viaggio a Tivoli antichissima città Latino-Sabina fatto nel 1825* (Fulginei 1826. 8°. 623 pp.) inter multa futilia nonnulla tamen habet nova et bona (cf. n. 3603. 3626). Stephanus ROSSI medicus (notus is etiam propter nummos a se collectos, qui nuper transierunt in nummophylacium regium Taurinense), qui quas inscriptiones Tibure et in agro Tiburtino descripserat communicavit alias cum Amatio (n. 3511. 3523), alias cum instituto nostro archaeologico Romano (n. 3660. 3651). Sante VIOLA (1773—1838)[6]) laudandus non tam propter editam tribus voluminibus historiam Tiburtinam (*storia di Tivoli dalla sua origine fino al secolo XVII*. Romae 1819 8° — nam in hac exiguum meritum est —), quam propterea quod cum inter fossiones publica institutas Anienis fluminis ex vetere suo alveo per novos cuniculos longius ab urbe Tiburtina derivandi causa non parvus numerus inscriptionum prodiisset, eas publici iuris fecit partim in actis Arcadum (*Traforo del monte Catillo*, *Giornale arcadico* vol. 55, 1832 p. 309—328), partim in libro separatim edito *Cronaca delle diverse vicende del fiume Aniene* (Romae 1835; accedit *parte seconda con appendice*. Romae 1836) — ceterum elenchum harum inscriptionum continet etiam liber inscriptus *Relazione storica del traforo nel monte Catillo a Tivoli per l'inalveazione del fiume Aniene compilata da monsignor don Francesco Massimo* (Romae 1838) p. 366—387 (erlavi MASSIMO relatore); ipsae autem inscriptiones paene omnes adservantur eo fere loco ubi prodierunt, in hortis publicis (*villa Gregoriana*)[7]), denique STANISLAVS VIOLA Santis filius, qui patris operam continuans inscriptiones repertas inter annos 1835 et 1846 edidit et enarravit libro inscripto *Tivoli nel decennio dalla deviazione del fiume Aniene nel traforo del monte Catillo avvenuta li 7 ottobre 1835 sino all' ottobre del 1845 con la serie di antichi monumenti scritti ritrovati e loro illustrazione*, con appendice (erlavi ST. VIOLA decennio), postea repertas usque ad annum 1851 quo immatura morte obiit, edidit in actis Arcadum. Idem Stanislaus Viola una cum aliis civibus Tiburtinis patriarum antiquitatum amantibus — erat in his et Bulgarinius is de quo statim dicam — societate inita et agrum Tiburtinum compluribus locis et ipsius oppidi solum tempore fossionibus institutis anno 1615 et insequentibus, quae dederunt paucorum inscriptiones n. 3593. 3599. 3673. — Praeterea idem Viola cum ut inscriptiones non paucas publice Tibure adservarentur et in cura et in hortis publicis, consilium cepit privatam collectionem inscriptionum instituendi; sed ea res male cessit: nam defuncto Viola sine liberis anno ut supra dixi 1852, eae inscriptiones — erant autem plus minus quadraginta, teste elencho earum ab ipso Viola edito in actis Arcadum vol. 118 119 — praeter paucas a me in cubiculo quodam subterraneo aedium ubi habitaverat Viola repertas (n. 3600. 3619. 3616a. 3640. 3695. 3831. 3649. 3872), nusquam comparent. — Postremo nominandus est cum honore Franciscus BVLGARINI, qui non solum in libro *Notizie storiche antiquarie statistiche ed agronomiche intorno all' antichissima città di Tivoli e suo territorio* edito Romae anno 1848 composuit quae ad antiquitates Tiburtinas melius cognoscendas pertinent, sed etiam in publicis muneribus, quibus per multos annos in patria functus est, curam rerum antiquarum numquam neglexit. — Quae his ultimis annis Tibure prodierunt, eas edidit LANCIANIVS in actis Fiorelli *notizie degli scavi*.

---

1) Boschi canonicus Tiburtinus quem Winckelmannus epistula data d. 9 Nov. 1763 ad baronem Riedesel scribit repperisse prope Tibur effossionibus institutis un *gruppo il quale rappresenta Amore e Psiche* (Winckelmanni epist. ad amicos, ed. Dassdorf, Dresd. 1777 p. 336), aut is ipse est, errore Winckelmanni factus canonicus ex capitaneo, aut affinis eius. — Ceterum iam tunc cum Vulpius scribebat, Benedictus Boschi apud se habuit inscriptionem n. 3818.

2) Cf. etiam quae de canonico Boschi scribit Winckelmannus (not. 1).

3) Habuerant tamen inscriptionis Tiburtinae n. 3538 exemplum falsum.

4) Non recte olim (ann. dell' inst. 1882 p. 118 not. 1) hoc rettuli ad Reggium. — Nescio cur Marinius, cum in libro de Arvalibus inscriptionem n. 3878a ex apographo Regii edidit, nullum certum auctorem laudaverit, sed dicat habere se eas '*dalle mie schede*'.

5) Civem Tiburtinum eum nominat Bulgarinius *notizie* p. 87, ipsi per totum librum asteri hominis personam induere placuit.

6) Cf. *dissertazioni della pont. accademia di arch.* X p. IV—VI.

7) De fossionibus illis egit praeterea Folchi architectus in dissertatione academiae pont. arch. vol. 6 p. 33 seq.

3533 ara rotunda marmorea encarpiis et bucraniis ornata. Rep. prope Tibur a dextra viae dictae *di Cassiano* una cum statuis Apollinis et Musarum nunc Vaticanis VISCONTI (mus. Pio-Clem.). Romae in museo Vaticano CARDINALI. Ibi extat (*galleria de' candelabri*).

ab altera parte	ab altera parte
AGATHO · DAEMONI SACRVM S V S	ΑΓΑΘΩΙ ΔΑΙΜΟΝΙ

Descripsi. E. Q. Visconti sched. Paris. 9697 f. 66, mus. Pio-Clement. (ed. Mediol. 1616) I p. 101 not. 1 (inde Orelli n. 1760; item ex Visconte sumunt ea quae profert Sebastiani p. 220), Cardinali *memorie romane* 2 p. 67 not. 1; Osann syll. p. 426 n. 7.

3 *s(oto) s(uscepto)* Orelli, *e(x) v(oto) s(oluto)* Cardinali.

3534 Tibure in pavimento aedis S. Benedicti ACC. In S. Benedicti (*nella chiesa di S. Benedetto che e appresso di S. Valerio* LIG. Taur.) BRVN. LEONC. LIG. OTTOB. Rep. ad aquas Albulas LIG. (Taur.) coniectura potius quam mala fraude. — S. I. REVILL.

ATTINI · AVG
SAC
C · IVLIVS · SP · F · IVLIANVS
PROCVLVS · SACERDOS
S M · D · M · I
AD · AQVAS · ALBVLAS
D · D

Brunelleschi f. 72': Accursius ms. f. 1' (inde Mur. 93, 2 'e schedis meis'; ex hoc Orelli 1904); Leoncini ms. f. 4' (inde Mancini apud Metellum f. 346', apud Pighium f. 4, apud Manutium Vat. 5237 p. 422); Ligorius Neap. lib. 26 p. 167, Taur. vol. 20 f. 72 (e Ligorio pendet Reinesius 1, 280 qui habuit e schedis Langermanni); cod. Ottob. 2970 f. 12 eodemque exemplo Marzi II p. 172 (inde Vulpi Lat. 10 p. 470); manus ignota in schedis Didaci Revillas Berolinens.

1 AFFINI Leonc. (non Manc.; ATTIN Manc. ap. Pigh.). — 2 SACR Brun. Ottob., SACRVM Rev. — 3 I longas dedi ex Accursio — IVLIANVS] IVLIA Ottob., om Marzi. — 4 om. Ottob. Marz. — SACER Brunn. — 5 lio. 1/2 Leonc. cum suis, om. Marz. Revill. — 6 ALBVLAS Brun. Ligor. (Taur.) Ottob. Marz. Revill., ALBVLAS Accurs., ALBVNEAS Leonc. cum suis (ALBVRNEAS Manut.), ALBVMS Lig. (Neap.).

Vv. 4—7 separati et interpolati sic PROCVLVS SACERDOS M·D·M·IGIAE (*Hygiam* voluit falsarius) SAC·AD AQVAS ALBVLAS D·D leguntur apud Marianum Victorium de antiq. Reate cod. Neap. f. 55 (inde per Antinorium Murat. 169, 5; ex hoc Orelli 1807), apud Andream Bacci delle Therme *discorso delle acque Albule* cet. (Romae 1567) p. 3 (ex hoc Antonius del Re ms. Barb. cap. VI et Suaresius Vat. 9140 f. 206; ex Ant. del Re ed. Cabral et del Re p. 63); denique in cod. Ottob. 2970 f. 22 et apud Marzium II p. 172, qui et ipsi videntur pendere ex Baccio. Repertam ad aquas Albulas facit Bacci, 'ad aquas Albulas via Tiburtina XIII ab urbe lapide et ab Adriani Caesaris villa secundo' Victorius.

3535 tabula marmorea. Tibure *in terra appresso al tempio anticamente della Tosse* [significatur aedificium rotundum vetustum quod extat Tibure extra portam Collis] DEL RE. Romae in Vaticano FEA. Ibi extat (*Galleria lapidaria* dir. II).

ANTINOO · ET BELENO PAR AETAS FORMAQVE SI PAR
CVR NON ANTINOVS · SIT QVOQVE QVI BELENVS
S · S I C V L V S

Descripsi post Henzenum. Exhibet primus Antonius del Re ed. p. 68. Inde pendent Vulpi Lat. 10 p. 24, Murat. 24, 9 (ex hoc Orelli 922); S. Viola *giornale arcadico* 6 (1820) p. 207; Sebastiani p. 124. Denuo de visu Fea *Castel Gandolfo* p. XIII.

2 in. C litteram nunc deperditam habent del Re et Fea. — 3 in. Q del Re: ex eodem in fin. dedi S litteram nunc deperditam; ceterum quid sibi velit hoc vocabulum, ego nescio.

3536 basis marmorea quadrata litteris bonis. Repertam esse propter S. Andreae et S. Vincentii aedes, ubi thermas et templum Dianae fuisse volunt, sine certo auctore narrant VIOLA et a Viola pendens GORI (p. 19). — Fuit olim Tibure in monasterio Franciscanorum adnexo ecclesiae S. Francisci sive S. Mariae Maioris (quod idem est, cf. Gori p. 45), ibi collocant fere omnes plus minus accurate locum definientes inde a MARCANOVA usque ad SEBAST. VIOL. GORI (*a piè d'una cisterna* LIG., *presso la cisterna* REVILL.), nuper translata est in aedes publicas Tiburtium. — Tibure in villa d'Este LIGOR. (Taur.). *Nella piazza di Tivoli* BRVN. — Romae FELIC. FERRAR.

DIANAE · CAELESTI
SACRVM
Q · CORNELIVS
THEOPHILVS
S CVM · QVINTIA · M · L
LVPERCA

Recognovi. Exhibent Marcanova Mutin. f. 84; Felicianus Ver. f. 135 (inde Ferrarinus Traiect. f. 88, Paris. f. 91', Regiens. f. 44); Iucundus Ver. f. 132, Magl. f. 108, Sieder ms. f. 74 (inde Rambertus Patav. f. 141', ex quo Apianus 187, 2), Brunelleschi f. 71'; Accursius ms. f. 7; Pighius cod. Luzac. p. 32 (a Pighio Smetius ms. Neap. p. 87, ed. 22, 11; e Smetio Grut. 41, 1'); Metellus Vat. 6040 f. 63; Manutius orth. 124, 2. Ligorius Neap. lib. 25 et 35, Taur. vol. 20 f. 15; Panvinius Vat. 6035 f. 2; cod. Ott. 2970 f. 10'; Suaresius Vat. 9140 f. 205'; Revillas sched. Berol.; Casimiro da Roma *memorie storiche* p. 374, Sebastiani p. 356 citans Gruterum, sed videtur vidisse (a Sebastiano pendere videntur Viola *decennio* p. 202 et Gori *viaggio da Roma a Subiaco* I p. 45).

Exemplum novicium in tabula marmorea exaratum, visum olim a Zoëga (ms. p. 676, 6) et a Sartio Tibure in aedibus Boschi, nuper in repositis musei Lateranensis descripsit Henzen. Differt v. 1 DIANE, 5 QVINTIA·M·L.

Ad hunc Ligorius (ms. Neap. 35 p. 187) finxit titulum: *Dianae caelesti | Feridia M. f. Rufa | e. d. d. l. m.*

3537 in ara aut basi SMET. Tibure in S. Dominico [autem pro 'Dominico' scripserat 'Clementa' SIED.] SIED. PIGH., in S. Biasio (Biagio) BRVN.

DIANAI · OPIFEE
NEMOEENSEI
L · APVLEIVS · L · L · ANTIO

Sieder ms. f. 73 (inde pendet Rambertus Pat. f. 141); Brunelleschi f. 72'; Pighius Luzac. p. 35, cod. museı f. 26. A Pighio Smetius ed. 22, 15, ex hoc Grut. 41, 6 (inde Vulpi Lat. 10 p. 206; Orelli 1456).

Ipsum lapidem Pighio visum esse vix crediderim. — 2 NEMORENSEI Sied. Brun., NEMORENSI Ramb. Pigh. — 3 in duas lineas distribuit Pigh. — APPVLEVS Sied. (APVLEIVS Ramb.) — ANTIO Sied., ANTIO Brun. Pigh., fuitne ANTIOCVS?

3538 tabula marmorea litteris bonis ZOEGA. Rep. in una scavo fatto in Tivoli nel vicolo detto delli Giudei, deinde inserta muro impluvii aedium Boschi CABR. et DEL RE. In aedibus Boschi MAR. ZOEG. SEBAST. Inde venit pars dimidia intuenti dextra ad Violam VIOLA.

FELI|CITATSI
T · CAVPO|NIVS · T · F
C · AVFEST|IVS · C · F AED

Cabral et del Re p. 127 (inde Henzen 5816), Marini Vat. 9127 f. 259 descriptam ut dicit a Regio, i. e. puto a Fausto del Re; Zoega ms. p. 575, 5; Sebastiani p. 321; St. Viola giorn. arc. 112 (1850) p. 215, hic de visu tantum partem intuenti dextram, quam linea separavi. Est huius Corp. vol. I n. 1112.

2. 3 AED inter duos versus positum, ita ut ad utrumque pertineat, dat solus Zoega, priori versui adscribunt Cabr. et del Re, Mar., Seb., posteriori Viola. — 3 L·F Cabr. et del Re. — Ut versum quartum haec . . . NVCOC exhibet Marinius, quae omissa ab reliquis omnibus, si vere extiterunt in lapide neque orta sunt a manu recenti nescio quid in margine tabulae ludente, certe male excepta sunt.

Aufestius nomen alibi fortasse nondum repertum redit in Tiburtina infra n. 3716.

3539 Tibure in claustro S. Stephani.

C · IVLIVS POLYBI DIVI
AVGVSTI LIBERTI · L · ANTHVS
SALTVM FORTVNAE OPIFEEAE
EESTITVIT PRO SALVTE
5 POLYBI · F · LIBERALIS PATRIS

Servavit Sieder ms. f. 75. Inde pendent Rambertus Pat. f. 141' et Apianus 167, 3 (ex hoc Smetius ed. 145, 16; ex Smetio Grut. 75, 9; ex hoc rursus Orelli 1751).

Vv. divisionem auctor Siederi videtur retinuisse — 1 fin. DIVI, 5 PATP traditur. — 4 lege *Polybi f(ili) Liberalis patris*.

3540 tabula marmorea. Rep. Tibure a. 1610 in ecclesia cathedrali VGHELL. *Si ritrovò a Tivoli nell' anno 1610 un' antica inscrittione, giunto con una statua della Fortuna presso la muraglia laterale del Duomo* MARZI I p. 154. *Nello scavare i fondamenti* [ecclesiae cathedralis] *si sono dissotterrate alcune inscrittioni*, scilicet haec et n. 3548 MARZI I p. 26. Similiter HOLSTENIVS qui habuit fortasse ex ipsius Marzii ore et ex Marzii libro repetunt POSTERIORES. *La qual inscrittione appresso di me si ritrova* MARZI II p. 157. In domo dd. de Marzio (et) *nel palazzo del signor Giuseppe Marzi* GALLETT. — Romae in museo Vaticano MARIN. Ibi extat (*Galleria lapidaria* Dii I).

FOETVN · PEAETOEIAE
SACRVM
L · MVCIVS · NICEPHOR
MAG · HEECVL · AVG
5 CN · COPONIVS · EPAGATVS sic
CVEATOE · PRIMI · D · S · P
CVLTORIBVS · D · D

Descripsit Henzen. Ughelli Ital. sacra I (1644) p. 214 (inde Mur. 63, 3) auctore non laudato. Marzi I p. 27 et p. 154, II p. 64 et p. 157 (ex Marzii libro petitam misit Ficoronius Romae in schedula quae extat inter schedas Muratorii Mutinenses; inde repetivit Murat. 1981, 11. et Marzio etiam Gori ad Donium 1, 138, unde Morcelli de stil. p. 381. et Cabral et del Re p. 12), Holstenius cod Dresd. F 193 f. 29', qui vidit, Vulpi Lat. 10 p. 152 descriptam a Lesleo, ib. p. 526 auctore non laudato; Lupi Vat. 9143 f. 15, qui vidit; Galletti apud Marinum ms. Vat. 9126; E. Q. Visconti cod. Paris. 3697, Marini ms. Vat. 9124 f. 178 de visu. Orelli n. 1754 ex prioribus.

Fortun(ae) praetoriae sacrum. L. Mucius Nicephor(us) mag(ister) Hercul(aneus) Aug(ustalis) et Coponius Epagatus, curator(es) primi, d(e) s(ua) p(ecunia) cultoribus d(ono) d(ederunt).

3541 parva basis marmorea rep. Tibure a. 1736 *nel sito del collegio vecchio de PP. della c(ongregazione) d(el) G(esù)* VVLPI (Cort.). Sine loco inter Tiburtinas REV. — Romae in collegio pp. societatis Iesu MVR., errore.

HERCVLEI
C · ANTRSTIVS · CN · F
CENS
DECVMA FACTA ITERVM
5 DAT

Nevillas sched. Berol. de visu ut videtur; Vulpi diss. Corton. II p. 176 (inde Mur. 60, 1. et Orelli 1528), Lat. 10 p. 151; Philippus Valenti apud Amaduzzium collect. vet. inscr. fasc. 2 (sched. bibl. Savignan.). Est huius Corp. vol. I n. 1113.

Ex Valentii exemplo enotatos habui solos vv. 1—3.

3542 *base di marmo pario, di circa un palmo di altezza: reggeva una statua di Ercole, di statura superiore alla naturale, come denotano le de' piedi e la porzione della clava e della spoglia leonina, che vi rimangono* CABRAL et DEL RE. item clavae, pedum duorum, pellis leonis vestigia in superficie basis certa notavit SARTI. Rep. intra tertium a Tibure milliarium extra portam S. Crucis *sulla strada Corciana*, unde apud Laurentium Bernini CABR. et DEL RE. In agro Tiburtino nuper detecta MORC. — Romae inter inscriptiones Ostienses Cartonii (cf. supra not. 3) descripsit SARTI addens 'nondum mihi liquet an ad Ostienses pertineat'. Locum non indicat FAVST. DEL RE sched.; item s. l. dd.

HEECVLI · DOMESTICO
T · AELI · EVBRI · SVPERSTITIS

Faustus del Re in schedula quam vidi Tibure apud Aloys. del Re, idem posuit in libro, edidit una cum Cabral p. 139, ab eodem habuit Morcelli de stilo inscript. ed. I (1781) ut testatur epistula eius ad illum data Romae d. 13 Iun. 1778 quam vidi Tibure; ex libro Fausti del Re puto Nibby viaggio I p. 180, non laudato, ex Nibbyo et Morcellio. Orelli 1538. Nescio unde E. Q. Visconti sched. Paris. 9697 f. 63. De visu refert Sarti sched.

1 HERCVL DOMESTICO Sarti, HERCVL AL SAILO stilo scripsit del Re, postea calamo atramentoque inscriptionem repetens dedit HERCVLI·DO et sic habet ed., itemque Morc. Nibb. Visc.; sed cum Morc. et Nibb. pendeant a del Re nec certum sit unde habuerit Viscontius, fieri DOMESTICO vox mera coniectura sit Fausti del Re. — 2 HELI Visc. — SVPERSTIS Faustus del Re cum primum inscriptionem perscripsit, sed eum eam postea repetivit.

3543 in quadrato parvo lapide METELL., tabella marmorea SMET. (ed.). Post M. Plautii 'insignia triumphalia ornamente regiosque Hadriani Caesaris hortos' in ipsa civitate Tiburtina vidisse CYRIACVM 'sacram Saxono Herculi atque dirruptam aedem' refert SCALAMONTI. Tibure ad templum Herculis vetustate collapsum CYR. (Vat.) (similiter MARCANOVA). In platea ante basilicam Laurentii IVC., similiter SIED. *Nella piaza* BRVN. In platea prope arborem METELL. In foro e regione summi templi in pariete domus privatae PIGH. In pariete hospitii publici ad forum SMET. (ms., similiter ed.). *Sulla porta di una bottega nella piazza di Tivoli* LIG. (Neap.). *Ne la piazza di l'olmo* OTTOB. *Un tempo stette nel luogo fuor della città, dove chiamano Carciano, et hora si troua nella piazza di San Lorenzo murata in una casa privata* LIGOR. (Taur.), priorem narrationis partem ex ingenio. — *E stata tolta via* ANT. DEL RE cap. 2; *è stata levata da pochi anni in quà e portata a Roma* IDEM cap. 6. — Romae 'in viridario urbano Ducis Sfortiae Cesarini' vidit BIANCHINI *d.* 28 Apr. 1786. — Incerto loco MAZOCHI.

HÉRCVLI · SAXÁNO · SACRVM
SER · SVLPICIVS · TROPHIMVS
AEDEM · ZOTHECAM · CVLÍNAM
PECVNIÁ · SVÁ · Á · SOLÓ · RESTITVIT
ÍDEMQVE · DEDICÁVIT · K · DECEMBR
L · TVRPILIO · DEXTRO · M · MAÉCIO · RVFO · COS
EVTYCHVS · SER · PERAGENDVM · CVRÁVIT

Cyriacum descripsisse auctor est Scalamontius biographus eius (ms. Tarv.; ed. Colucci p. LXXXIX) qui etiam exemplum inscriptionis proponit; inde videntur pendere Felicianus Ver. f. 146 et per hunc Ferrarinus Traiect. f. 86, Par. f. 78'. 103, Reg. f. 82. 126'. Diversum ab hoc et magis ipsius Cyriaci exemplum proponit cod. Vat. 8875 f. 65'; pendent a Cyriaco Marcanova Bern. f. 86', Mut. f. 106; Felicianus Ver. f. 146 (inde Redianus f. 125); Lilius cod. Helmst. f. 89; Sanutus cod. Ver. f. 227; codex Pandulfin. olim bibl. Ashburnham nunc Laurentianae f. 88' (inde Borghini ms. p. 124). Post Cyriacum descripserunt Iucundus Ver. f. 133, Magl. f. 108, optime; auctor Siederi f. 74, item optime (inde pendent Rambertus Pal. f. 146'; Alciatus Fene f. 62'; Apianus 187, 3 nisi quod hic v. 1 SAXONO dedit pro SAXANO ex Cyriacanis exemplis peioribus); Brunelleschi f. 71; Accursius qui emendavit ad Apianum suum nunc bibl. Ambr.; Mancini apud Pighium f. 6; Metellus Vat. 6039 f. 340' et ad Mazochium suum nunc bibl. Vaticanae; Smetius ms. Neap. p. 8, ed. 6, 4 (inde Grut. 46, 3); Pighius cod. Luzac. p. 68, cod. musei f. 13 (ex Pighiana Woelseappin f. 70), Herc. Prodic. p. 536 (inde Schottus itinerar. Italiae p. 590); Ligorius Neap. 38 p. 185, Bodl. f. 129, Vat. 5295 f. 8, Taur. 20 f. 8'; is a quo pendet Romieu f. 147; Gudius, cuius exemplum adhibitum est in altera editione corporis Gruteriani; ultimus Bianchini cod. Ver. 347 f. 26. Exhibent praeterea Mazochi f. 188; Manutius orth. 469, 18 (inde Ant. del Re ms. Barb. cap. II et cap. VI), cod. Ottob. 2676 f. 17; Panvinius fast. ad a. 878; Scaliger commentar. in catalecta p. 229 (ed. Lugd. Bat. 1617), nescio unde, Marzi I p. 29 (inde Kircher Lat. p. 133), II p. 58 (inde Kircher p. 163) laudans Schotti itinerar., ex eodem ut puto descriptam Muratorio misit Philipp. Camerini (sched. Murat. XXI, 231); Spon *voyage* III p. 47 (cf. I p. 48), non de visu; Vulpi Lat. 18 p. 118. Orelli 2008.

Verba inscriptionis sic ut dedi exhibent Inc. Sied. Lig. (Neap. Taur.), item Gudius in Grut. ed. 2. Varias lectiones adscripsi Cyriaci (apud Scal. et codicis Vaticani) Brunelleschi Metelli Pighii Smetii Bianchinii. — 1 SAXONO Cyriacus apud Scalam. — SACRV Met., SAXVM Cyr. (Scal.). — 2 SAX Cyr. ap. Scal., SEAVIVS Met., SERGIVS Brun. — SVLPITIVS Cyr. (Scal.) Brun. — TORPHIMVS Cyr. (Vat.). — 3 CVLLINAM Cyr. (Scal.). — 5 DECEMB Pigh. — 6 DE..RO Bianch. — MOECIO Cyr. (Vat., MOETIO Scal.), MECIO Bianch. — RVFFO Cyr. (Vat., RVPHO Scal.). — 7 EVTYCHVS] T·VTYCHVS Cyr. (Vat., T·VTHYCVS Scal.), VTACHICVS Smet. — SER in lacuna om. Bianch. — PEREGRINANTIB (pro PERAGENDVM) Scaliger. Apices dedi ex Pighio (ms. Luzac.) et Smetio; apices in v. 4 PECVNIÁ, SOLÓ, 6 MAÉCIO habet solus Smetius (Smetius cod. Neap. habet praeterea v. 3 AEDÉM), in v. 7 CVRÁVIT solus Pighius. Paucos apices exhibet etiam Ligor. (Taur.), reliqui eos omittunt.

Recens incisa extabat Neapoli in domo Ioviani Pontani ad exemplum aliquod ex Cyriacanis, sed pro SER (v. 7) quadratarius dederat SAXONVS, scilicet 'in uxoris' Pontani 'gratiam quae Saxona fuerit et pro insigni generis Herculem gestarit Nemeum leonem comprimentem', ut ait Accursius. Viderunt Neapoli Augustinus Tyfernus et Accursius; edidit Apianus 114, 4. Recensuit Mommsen vol. X, 198*.

Herculi Saxano dicati tituli praeter hunc prodierunt unus Tridenti (Corp. V n. 5013) dedicatus fortasse ab homine stirpis Gallicae, permulti in valle Brohl prope Andernach (Freudenberg *das Denkmal des Hercules Saxanus im Brohlthal*, Bonn 1862 p. 4 seq.; Brambach corp. inscr. Rhen. 651 seq.; Orell. Henzen 2007. 2008. 2010. 3479. 5657), item tres in valle Mosellae ad pagum dictum Norroy-sous-Prény prope Pont-à-Mousson (Freudenberg l. c. p. 11; Ch. Robert *Mélanges Graux* p. 329 seq.; Orelli 2008) positi a militibus exercitus Germaniei occupatis ut videtur in lapicidinis exercendis. Hoc titulo Tiburtino optimae aetatis (cf. infra) videntur refelli, qui Herculem Saxanum habent pro numine veterum Germanorum. — 6 consules hi cuius anni ultimis mensibus fasces tenuerint, ignoratur (male anno 225 eos ut consules ordinarios adtribuit Panvinius, quo Fuscum et Dextrum consules signant fasti). M. Maecius Rufus, qui fuit proconsul Bithyniae sub Vespasiano et Tito, id est anno 79, testibus nummis apud Borghesium opp. I p. 511, non diversus fortasse est ab hoc nostro. Certe non tertio saeculo, sed aetati meliori hanc inscriptionem praeter alia id ipsum vindicat quod nominantur consules suffecti.

3544 basis marmorea. Extra Tibur in aede S. Angeli q. d. *in Piaola* PRIORES OMNES (in S. Angeli montis Olivetani extra urbem SVAR., apud monachos montis Olivetani LVPI S. Sev.). *Nel convento di S. Francesca Romana* (Romae scilicet) ZOEGA. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap. intranti a sinistra*).

H · V · V · S
C · IVLIVS · C · F ·
PAL · RVFVS
TRIB · MILITVM · BIS
FANI · CVRATOR
V · Q
AB AERARIO · SATVRNI

Descripsit Henzen. Exhibent Sieder ms. f. 76' (inde pendet Apianus 189, 5); Brunelleschi f. 72'; Accursius ms. f. 5'; Mancini apud Pighium f. 6'. Smetius ed. 82, 8 'e Pighianis' (e Smetio Grut. 424, 8, Grut. ed. 2 correctam e schedis Ursini). Ligorius Taur. 20 f. 8. cod. Ottob. 2978 f. 26. Marzi I p. 21 (inde Kircher Lat. p. 132), II p. 53 (inde Kircher Lat. p. 193 auctore non laudato); Suaresius Vat. 9140 f. 201; Fabretti 692, 136 et 706, 273 ex schedis Holstenii; Lupi Vat. 8113 f. 21', idem S. Sever. p. 18 versum solum primum; Vulpi Lat. 10 p. 109. 145. Zoega ms. p. 507. Ex Grut. et Fabr. Orelli 3984.

1 *H(erculi) V(ictori) v(otum) s(olvit)*. 6 *v(iator) q(uaestorius)*.

Exemplum novicium cum simpulo et patera extat in museo Vaticano (*Galleria delle statue*); ibi iam viderat Marinius (sched. Vat. 9126 f. 174). Descripsit Henzen sic: *h. u. v. s. | g iulius cc. f. | pal. rufus | trib. militum bis | fani. curator | v. o. | ob erraria | saturni.*

3545 ara marmorea (cum simpulo ac patera, addit VVLPI). Rep. Tibure mense Iulio 1739 *nei fondamenti sotto la casa del canonico Regnoni sulla piazza dello Regno presso un antico pavimento di musaico* REVILL., similiter VVLP. — Romae MVR. Nunc extat muro immissa in museo Vaticano (*Gall. lap. dii* II).

HERCVLI
INVICTO
P · LVCILIVS · P · F
OVF · SVCCES
SOR · MEDIOLAN
QVOT · VOTVM
· FECERAT ·
CENTVRIO
P · P · SOL · L · M

Descripsit Henzen. Revillas sched. Berol.; Vulpi Lat. 16 p. 164; Murat. spp 16, 2 cui misit Chiappinius. Est huius corp. vol. VI n. 326 inter urbanas, non recte.

6—9 *quod votum fecerat centurio, p(rimus) p(ilus) sol(vit) l(ibens) m(erito).*

3546 in fronte magnae tabulae marmoreae, quae videtur sustinuisse donarium, effossae Tibure a Thierry architecto Francogallo in ruderibus quae villam Maecenatis appellant ROSA. Nunc Tibure in curia.

POMPONIA · L · F · NVNNVLEI · HERC · VICT   C · NVNNVLEIO · C · F · NVDO · LEG · PRO · PRAET
POMPONIA · L · F · VXOR · POSVIT

Descripsit Benndorf, recognovi ipse. Petrus Rosa *bull. dell' Inst.* 1862 p. 6; Foucart *revue archeol. nouv. serie* vol. 7 (1863) p. 82.

3547 Tibure rep. circa basilicam S. Laurentii MARZI I, *nella diruta chiesa della Madonna del Passo* MARZI II. Tibure MVR. Sine loco inter Tiburtinas OTTOB.

P · RVSTICELIVS
SALTATOR
HER · VICT · M

Semel descripta est. Codex Ottob. 2970 f. 19 (inde puto Fabretti 243, 668 'ex ms Holstenii'), Marzi I p. 26, II p. 53 (inde Kircher Lat. p. 133. 163; Vulpi Lat. 16 p. 145; Muratori 675, 4 'e schedis meis' nescio quibus. Ex Mur. Orelli 2661.

Versuum distributionem, quos continuat Ottob., dedi ex Marzio et Murat. — 2 R praemisit Marzi. — 1 RVSTICELLIVS Marz. Mur. — 2 HERCVL Mur. — VICT Marzi. VIC Ottob. Mur. V Fabr.

3548 basis parva marmorea. Rep. Tibure una cum n. 3540 MARZ. HOLST., ibi ubi n. 3540, sed antea, scilicet anno 1635, cum ecclesiae cathedralis fundamenta a Iulio card. Roma episcopo refoderentur UGHELL. Tibure in domo prope ecclesiam cathedralem GIORG., similiter REVILL. VVLP. LVPI. In aedibus Boschi ZOEG. MARIN. Ex aedibus Boschi Romam translata anno 1826 FEA. Romae antea erat in Vaticano, nunc est in Laterano inter reposita.

C · VIBIVS · C · F · VEL ·
PVBLILIANVS · SCR · Q
PRAEF · COM · IIII
THRACVM EQVITATAE
TRIBVNVS MILITVM BIS
LEG · IIII · MACEDONICAE · ET
LEGION · XXI · RAPACIS
IN · GERMANIA
REVERSVS · INDE
HERCVLI · INVICTO · D · D

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Marzi I p. 26, II p. 64; Ughelli Italia sacr. I (1644) p. 213 (inde Mur. 63, 6) auctore non laudato; Holstenius cod. Dresd. F 163 f. 26, qui vidit; Revillas sched. Berol.; Giorgi sched. Casanat.; Vulpi 16 p. 155 qui vidit, sed supplevit ex Marzio: Lupi cod. Vat. 6143 f. 49', Marini cod. Vat. 9127 f. 256; Zoega ms. p. 376 n. 7: Fea sched. f. 174. Orelli 1549 cum adn. Henzeni.

Vv. 4. 5 ex parte evanuerunt. Litteris rectis dedi ea quae ipse vidi, litteris inclinatis ea quae fortasse viderunt priores; litteris minusculis orta ex coniecturis. — 4 TRACVM EQVITVM [THRACVM · EQVIT Holst.] ALAE [AIAE Marz. I] Marz. Ugh. Holst., T... C...EQVIT...E Revill., T....EQVIT...E Giorg. Lupi, T...... Zoeg. Mar., ut evanidum totum versum om. Fea; EQVITATAE Henzen in suppl. ad Orellium. — 5 TRIBVNVS MILITVMBIS Marz. Ugh. Holst., TR · ISIN · S (vel E) MIBT..M..S Revill., TRIB...M.. .AS Giorg. Lup., TR......S Zoeg., TR...... Mar., ut evanidum totum versum omittit Fea.

Titulus primi p. C. saeculi, ut ostendit mentio legionum quartae Macedonicae et unetvicesimae Rapacis.

3549 parva basis marmorea. Rep. Tibure a. 1721 *sotto la chiesa del Carmine* REV. Eruta ex agro Tiburtino anno 1736 VVLP. Extat in impluvio aedium Sabbi-Colonna (iam Serbucci).

VICTORI
HERCVLI ·
SACRVM

Descripsi post Mommsenum. Revillas sched. Berol. et in topographio agri Tiburtini (inde Mur. 1066, 5), si quidem eadem est; Vulpi Lat. 10 p. 156, cui dedit Paulus Colomnus Tiburtinus; Canina *edifizi antichi de Roma* vol. V p. 121 not. 26.

1 TIOVRS, 2 HAERCVLI (sched., non in topogr.) Revill.

3550 (Tibure) paullo propius eandem portam (Collis) in aede Ioannis Baptistae ACC. Tibure in hortis monasterii SMET. — S. l. VRS.

T · ALLIVS · MEDICVS
MAG
M V

Accursius ms. Ambros. f. 9' (inde Mur. 91? 1); Smetius ms. Neap. p. 216, unde pendet Pighius Vat. 6035 f. 96' et Ursinus imag. et elog. p. 100 (ex hoc Ligorius Taur. vol. 13 ...) Grut. 635, 4 'ex Ursino et Smetianis'.

1 T · ALLIVS Acc., TALLVS Smet. (cum Pighio et Grut.), THALLVS Urs.

3551 Tibure *nelle scale della chiesa de PP. Capuccini* MARZI; in limine ecclesiae Capuccinorum extra urbem SVAR.

PRO SALVTE
AVGVSTAE
. . . IVS L · F
H · V · V · S ·

Marzi II p. 53 (inde Vulpi Lat. 10 p. 1..) Suaresius cod. Vat. 9140 f. 32' iterum f. 204.

1 ....ALVTE Suar. f. 204, ...SALVTE Suar. f. 32', PRO SALVTE Marzi. — 2 IAVSTAE ... f. 204, AVGVSTAE Marzi at Suar. f. 32' (hic lacuna in principio indicata). — 4 H · V · V · S ... V S V S Suar. (utroque loco), si recte legit Marzius, est *H(erculi) v(ictori) v(otum) s(olvit).*

3552 fragmentum marmoreum Romae in tabulario HENZ. Nunc in museo Capitolino. Rep. Romae sub tabulario faciunt SCHEDAE SARTII, sed quarum testimonio non multum tribuendum est, cum ex eis qui effossionibus fori Romani aetatis illius institerunt nemo hoc fragmentum noverit, praeterea similem errorem Sartii supra quoque ad n. 20 observaverimus. — ... Herculi Tiburtino etiam Romae ara dedicari; sed in re incerta hunc inter Tiburtinas ... placuit.

HERCVLI TIBVRTINO · ...
...IVS · ASINIVS · PANARIST...
IDEMQVS · STATIONE...

Descripserunt Henzen et Bormann, ediderunt huius Corp. vol. VI n. 342. Sarti ms. ...

V. 1 scriptus est in spatio depresso, fortasse substitutus in locum vocabulorum erasorum. 2 in. IVS Borm., IVS Henz.

3553 basis marmorea. Rep. Tibure d. 3 Mart. 1858 *nello scavare presso i fondamenti del palazzo Lolli, lungo il vicolo che conduce alla piazza di S. Andrea* VIOL. Extat non longe ab eo loco ubi reperta est in impluvio aedium nunc advocati Bellini.

in *latere intuentibus sinistro*:

DEDICATA · ID · IN
IVLIANO II ET · CRISPINO
urceus COS ·

13 Ian.
224

HERCVLI VICTORI
CERTENCINO *ala*
M · AVREL · AVG · LIB ·
ZOTICVS *patera*
HON · A · CENSIBVS
D · D

GREGORIVS

Recognovi. St. Viola *bull. dell' Inst.* 1858 p. 14. 84 (inde Henzen 6727) et apud Borghesium opp. 6 p. 636; Canina *edifizj antichi di Roma* vol. V p. 116 not. 26, auctore non laudato.

6 *Certencinus* cognomen videtur derivatum a loco nobis ignoto. — 7 GREGORIVS vocabulum litteris scriptum est diversis a reliqua inscriptione frontis et manus bonis, sed similibus litteris eis quae sunt in latere basis.

3554 basis marmorea Tibure in S. Vincentii PRIORES OMNES, in aedibus publicis Tiburtium MARIN. VIOL. Ibi adhuc extat frons desecta et muro inserta.

HERCVLI
TIBVRT · VICT
ET · CETERIS DIS
PRAEST · TIBVRT
L · MINICIVS
NATALIS
COS · AVGVR
LEG · AVG · PR · PR
PROVINCIAE
MOESIAE · INFER
VOT · SVSCEP

Descripsi. Exhibent Sieder f. 73' (inde Rambertus Petav. f. 132'; Apianus 168, 4); Brunelleschi f. 72'; Accursius ms. f. 6; Pighius cod. Luzac. p. 64, Herc. Prodic. p. 666 (inde Schottus itinerar. Italiae p. 522; e Pighio Smetius ms. Neap. p. 26, ed. 24, 8); Manutius Vat. 5848 fasc. 1 p. 6, orth. 178, 3 (ex Manutio et Pighio Grut. 42, 6); Ligorius Taur. vol. 30 f. 2 (ex Ligorianis Ach. Statius cod. Vallicell. f. 16); Lupi Vat. 9148 f. 41' e Lasleo; Vulpi Lat. 10 p. 116 qui vidit neque tamen descripsit; Marini ms. Vat. 2127 f. 266; Sebastiani *viaggio* p. 188; Orelli 1561 e Grut., cf. additamenta Henzeni; Melchiorri *saggiatore* 8 (1848) p. 676, St. Viola *decennio* p. 278.

1 ultima littera nunc deest. — 11 mihi videbatur integer esse; VOTO SVSCEPTO Mar., VOT S... Lup. — Falsum exemplar imperitissime confectum extat in museo Vaticano (*Gall. lap.* Dii I). Descripsit Henzen me: *herculi.* | *tiburt. vici. curator.* | *et. celer. isidis. praet.* | *tiburt. l. minicius* | *natalis. cos. aug. iuri* | *leg. aug. pr. pr. provinciae* | *moesiae. inf. erculi* | *v. an v.* Exhibet iam Marini ms. Vat. 9124 f. 121.

Idem L. Minicius Natalis Tibure posuit titulum hunc (editum et alibi et Corp. inscr. Gr. n. 5977) nunc adservatum Romae in museo Vaticano: Ἀσκληπίῳ σωτῆρι Λ. Μινίκιος Νατάλιος, ὕπατος, ἀνθύπατος Λιβύης, αὔγουρ, πρεσβευτὴς καὶ ἀντιστράτηγος Σεβαστοῦ Μυσίας τῆς κάτω, τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμὸν ἀνέθηκεν. Eidem a Tiburtinis positi sunt tituli infra editi n. 3599. 3600 (in quibus appellatur L. Minicius L. f. Gal. Natalis Quadronius Verus), ubi cf.

3555 ara magna marmorea litteris optimis et pulcherrimis. Tibure in S. Alexandri BRVN. MET.; in collegio societatis Iesu SIRM.; ante ecclesiam S. Symphorosae VVLP. LVP. CABR.; *avanti la chiesa de' pp. Gesuiti* [quae eadem est dicta Symphorosae] SEB. Extat in platea publica ante ecclesiam S. Symphorosae. — Repertam esse inter rudera templi Herculis una cum simulacro Herculis flexo poplite Iovi supplicantis, quod simulacrum memorasse dicitur etiam Zappi ms., primus auctor est VVLPI, a quo pendent CABR. SEB. VIOL.

IOVI · PRAESTITI
HERCVLES · VICTOR · DICAVIT
BLANDVS · PR · RESTITVIT

Descripsi. Brunelleschi f. 62; Metellus Vat. 6040 f. 48; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 2 ('ex Sirmondi ad Velserum schedis' Grut. 1085, 8); Suaresius Vat. 9140 f. 207; Revillas sched. Berol. et in topographia agri Tiburtini (inde Murat. 1277, 18); Vulpi Lat. 10 p. 168. 812; Lupi in diss. de baptisteriis (*dissertazioni* ed. Faens. 1788 vol. 1 p. 72); Cabral et del Re p. 11; Sebastiani p. 141; St. Viola *giornale arcad.* vol. 106 (1845) p. 365, 158 (1852) p. 331. A prioribus Orelli 1883 cum add.; Mommsen *bull. dell' Inst.* 1846 p. 81.

Vs. 1 et 3 legi in urceolo figulino observato Romae in museo Kircheriano auctor est Contuccius eius musei praefectus apud Muratorium 10, 6, qui urceolus si umquam extitit, recens inscriptus fuerit necesse est.

Titulus nescio quo tempore eradi coeptus est; quae ra damnum passa sunt potissimum vocabula IOVI v. 1 et HERCVLES v. 2, praeterea v. 1 P littera in PRAESTITI, v. 2 OR in VICTOR, v. 3 B in BLANDVS. Nihilo minus titulus totus legitur, nisi quod alteram E in HERCVLES ego non agnovi. — In latere intuenti sinistro et in parte aversa leguntur tituli medii aevi, ex n. 1138 vel uterque vel certe is qui est in parte aversa, editi vel tractati a Lupio *diss.* l. c.; Lazeri *della consecrazione del Panteon* (Rom. 1749) p. 61; St. Viola *giorn. arc.* vol. 158 p. 636.

3556 Tibure in templo S. Catharinae circa basim eximiam SIED. In S. Catharinae ACC.

IVNONI · ARGEIAE · C · BLANDVS · PROCOS

Sieder f. 76. Inde vel potius ex eodem fonte Rambertus Pat. f. 141', Apianus 186, 5 (ex hoc Smetius ed. 147, 16 indeque Grut. 24, 11, ex Grut. Vulpi Lat. 12 p. 212), nec aliunde puto Pighius cod. musei f. 82. Ex lapide Accursius ms. f. 2 (inde Mur. 14, 7). Orelli n. 1262.

ARGEIAE Accursius itemque Rambertus et Apianus, sed in codice Mut. Siederus scripsit ARGIAE; ARGEIVAE Pigh. — *Argeia* vocabulum in tali inscriptione, quae fortasse se expressam simulavit ad exemplum vetustissimum, non offendit.

Ut Romae erat ara, quae Iovi Εὑρεσίῳ, ut ait Dionysius 1, 32, Patri Inventori, ut aiunt Solinus c. 1, 7 p. 7 M. et auctor libelli de origine gentis Romanae c. 8, ab Hercule ex Hesperia reduce propter boves a Caco recuperatas dicata esse dicebatur, ita Tiburtini quoque, ut ex inscriptione n. 3586 apparet, habebant aram quam Iovi Praestiti ab Hercule Victore dicatam esse dicerent; eam aram restituit Blandus civis Tiburtinus, cum esset praetor Romae (noli cogitare de praetura Tiburtina); cf. supra p. 367. Aliquot annis post, idem Blandus, cum in republica Romana iam obtinuisset proconsulatum aliquem, Iunoni Argivae vel fecit vel restituit aram n. 3556. — De Blando dixi ad n. 3376.

3557 ara marmorea. Locum non indicat ODER. — Tibure DONAT. Tibure *cortile del pal. Boschi* ZOEGA. A. 1888 ex aedibus Boschi Romam adlata FEA. Nunc frons desecta extat Romae in Laterano inter reposita.

IOVI CVSTODI
SACRVM *praefericulum* DONAT
M · AEMILIVS
FLACCVS · Q

Descripsi post Henzenum. Oderico diss. p. 183 n. 6 ab aliis; Donati 3, 6 (inde Orelli 1227) missam ab Hann. Olivierio; Zoega ms. p. 676 n. 10; Fea sched. f. 174.

1 duas litteras nunc deperditas exhibent priores omnes.

3558 ara marmorea. Locumnon indicat ODER. — Tibure DONAT. Tibure *cortile del pal. Boschi* ZOEGA. Ex aedibus Boschi Romam translata anno 1888 FEA. Frons basis extabat Romae in Vaticano, nunc extat in Laterano inter reposita.

NEPTVNO
ADIVTORI
SACRVM
M · AEMILIVS
FLACCVS · Q ·

dextro latere praefericulum sine patera, supra aeruia DONAT.

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Oderico diss. p. 183 n. 7 ab aliis (inde Orelli n. 1334); Donati 34, 8 missam ab Hannibale Olivieri; Zoega ms. p. 676 n. 9; Fea sched. f. 174.

3559 ara parva marmorea. Rep. a. 1837 *nel territorio di Tivoli, benchè additarsene non possa in quale parte,* inde Tibure apud lo. Sestili canonicum VIOLA. Romae in museo Kircheriano HENZ.

SANCTO
IOVI · TERRITORI
SACRVM

Descripsit Henzen. Stan. Viola *decennio* p. 104 (inde *bullett. dell' Inst. arch.* 1849 p. 21; Henzen syll. n. 5617); Ruggero catal. mus. Kirch. p. 10 n. 88.

3560 Tibure in domo Ciarulli privati civis LEONC. — Romae in domo Ciarulli MVR., male.

OPTATVS PEDIS EVMACHVS MARMA
LARES DE SVA PEQ POSIERVNT

Leoncini ms. f. 1'; ab hoc Mancini apud Metellum f. 346 et apud Pighium f. 3'; ex Mancinianis pendet etiam Ligorius Neap. l. 35 p. 185 (inde Mur. 480, 8; ex schedis olim Barberinis nunc Vaticanis descriptis a Ligorio Spon misc. p. 114).

1 EVMACHVS Leonc., CVMACHVS Manc., SIMACHVS Lig. — MARMO Lig. — 2 POSVERVNT Lig.

Optatus pedis(equus), Eumachus marma(rarius?) Lares de sua peq(unia) posierunt.

3561 Tibure rep. (anno 1824 MARINI nescio unde) *apresso la chiesa di S. Lorenzo, dove era il tempio d' Hercole, verso la canonica, sotto al piano della chiesa che si vede hoggi, e dove è stato trovato si vede il pavimento di mos(aico)* SCHEDVLA BARB. Tibure in aedibus Septimii Bulgarini VVLP. qui vidit anno 1738, du fragmento maiore, similiter REVILL. 'Aiebat Bulgarinus . . in alio fragmento, quod statim ab effossione male periit, se legisse *P. Flavius Sp. f. Cam.* et deinceps secutas litteras *Decimus*' VVLPI.

P FLAVIVS SP F CAM | DECIMVS
P FLAVIVS PALEST|RICVS HA
M TREBIENVS TIBV|RTINVS HA
CVR
CVLTORIBVS |DOMVS DIVINAE
ET FORTV|NAE AVG LARES
AVGV|STOS D D

Integra legitur in schedula inserta libro ms. Antonii del Re quod adservatur in bibl. Barb. LIII 52 (inde Marinius in epistula data ad Viscontium anno 1786, edita a Viscontio mus. Pio-Clem. [ed. Mediol.] IV 349, ubi errore schedula illa dicitur esse Marzii; ex Viscontio Orelli 1662'. Mutilam, scilicet principiis versuum destitutam, descripserunt Revillas sched. Berol., item in topographia agri Tiburtini (inde male ad. Murat. 2047, 6) et Vulpi Lat. 10 p. 153; sed principium v. 1 uterque habuit a Bulgarinio.

Ea quae servavit sola schedula Barberiniana, dedi inclinatis. — 3 TREBONIVS Visc., non recte. — 3. 6 I longas dedi ex Revill. — 6 fin. S om. Vulp. Rev.

2 *P. Flavius Palestricus H(erculanius) A(ugustalis).*

3562 fragmentum tabulae *in giallo brecciato* Tibure rep. a Genga in effossionibus institutis non longe ab ecclesia cathedrali, de ubi n. 3687. 3688 LANC. Nunc in museo villae Hadrianae.

MEN*serit*
LARID*us*
PHILOMVS*us*
AMPHIO · LATER*culi*
EROS · TVRRANIAI · SE*r*
MERCVL · REFIC · COER

Descripsit Gatti a. 1886. Lanciani apud Fiorellium *not. degli scavi* 1883 *p.* 172.

5 fin. SER Lanc., SER Gatti.

3562a Tibure in Cassii villa nunc Caesaris marmori incisum SVAR.: in domo Philippi Caesarii, ex Cassii villa translata REV.

DOMITIA
TERTVLLA
M · D · M
D · S · P · F

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 207, Revillas sched. Berol. bis.

Cum Revillas vidit, fracta erat a latere intuentibus sinistro et v. 1 in. deficiebat littera D; plenam exhibet Suar.

3563 lammina aerea clavis olim adfixa 'in Tiburtino agro rep. mihique a march. Fabritio de Maximis castri Arsularum domino oblata' FABR. Nunc Parisiis in museo publico. — Potuit adferri haec lamina ad marchionem de Maximis etiam ex agro Aequorum vel Marsorum; nec tamen eam propter hanc suspicionem loco suo pellere volui.

a ab uno parte:

C · PLACENTIOS · HER · F
MARTE · SACROM

b ab altera:

C · PLACENTIVS · HER · F
MARTE · DONV · DEDE

Ad ectypum missum ab Huebnero delineavit Ritschl tab. XCVII (enarr. p. 81, 2) *a*; ad hoc corporis vol. I n. 62. Fabretti 87, LV. LVI (inde Lanzi *saggio di lingua Etr.* 1, 11 Orelli 2714; Ritschl tab. II *a*); Egger *comptes rendus de l'académie des inscr. et b.-l.* 1861 p. 279.

'Clavorum foramina cum clare appareant utroque margine, non simul legi potuit utraque inscriptio. Altera itaque paullo recentioris aetatis videtur esse, tabella fortasse cum donarium reficeretur inversa et rescripta, quod confirmat huiusce tituli lingua recentior' Momms. vol. I. — *b* 2 DEDET Fabr.

3564 'tabella marmorea, quae in Minorum observantium atrio (Tibure) iacet. In ea lictores cum fascibus caelati sunt, et haec inscriptio':

MENTI · BONAE · SALVTI
Q · CAECILIVS · Q · L · PHILADELPHVS
P · AQVILLIVS · P · L · DACVS
MAG · QVINQ · EX · PEC · CONL · F · C
IDEMQVE · SIGNVM · DEDICARVNT

Servavit Nicodemus p. 85 (lib. 4 cap. 3). Inde sine dubio repetita legitur in schedula inter Revillasiana nunc bibliothecae Berol.

4 *ex pec(unia) conl(egii)* vel etiam *conl(ata)*. — Similes dedicationes Menti Bonae a libertinis vel ministris servis factas habemus huius Corp. IX n. 3910. 3811. X n. 1550 6512. 6513. Salus cum Mente Bona coniuncta alibi non reperitur.

3565 *nel foro ultimamente a Tivoli uno scassato nel luogo in cui si fissa dagli antichi essere stata la villa di Mecenate, appartenente ai padri di S. Gregorio, si è trovata una statua d' Erma con gran membro con volto simile a quello di Pane, in pietra tiburtina, e tutta scritta ma con lettere guaste molto dal tempo* AVCTOR LAMII, similiter EXC. BERN.

a *in fronte:*

GENIO NVMINIS PRIApi
POTENTIS POLLEntiS inviCTI
IVL · AGATHEMERVE · AVG · LIB · A
CVRA AMICORVM
SOMNO MONITVS

b *in parte postica:*

SALVE · SANCTE · PATER · PRIAPE · RERVM
SALVE · DA · MIHI · FLORIDAM · IVVENTAM
DA · MIHI · VT · PVERIS · ET · VT · PVELLIS
FASCINO PLACEAM · BONIS · PROCACI
LVSIBVSQVE · FREQVENTIBVS · IOCISQVE
DISSIPEM · CVRAS · ANIMO · NOCENTES
NEC · GRAVEM · TIMEAM · NIMIS · SENECTAM
ANGAR · HAVD · miserAE · PAVORE · MORTIS
QVAE · AD · DOMVs · TRAHET · INVIDAs averNi
FABVLAS · MANES · VBI · REX · COERCET
VNDE · FATA · NEGANT · REDIRE · QVEMQVAM
SALVE · SANCTE · PATER · PRIAPE · SALvE

c *in latere:*

CONVENITE · SIMVL · QVOT · ESTis · omNES
QVAE · SACRVM · COLITIS · neMVS · puELLAE
QVAE · SACRAS · COLITIS · AqVAS · PVELLAE
CONVENITE · QVOT · ESTIS · ATQVE · belLO
VOCE · DICITE · BLANDVLA · priaPO
SALVE · SANCTE · PATER · TRIAPE · RERVM
inGVINI · OSCVLA · FIGITE · INDE · MILLE
fascINVM · SENE · OLENTIEVE · coronIS
cingITE · ILLI · ITERVMQVE · DICITE · OMNES
salve sanCTE · PATER · PRIAPE · RERVM
NAM · MALOS · ARCENS · HOMINES · atVENTOS
IRE · PER · SILVAS · DAT · ILLE · VObIS
PERQVE · OPACA · SILENTIA · INCRVENTA
ILLE · FONTIBVs · ARCET · ET · SCELESTOS
INPROBO · PEDE · QVI · SACROS · LIQVORES
TRANSEVNT · FACIVNTQVE · TVRBVLENTOS
QVI · LAVantQVE · MANVS · NEC · ANTE · MVLTA
INVOCANT · PRECE · VOS · DEAE · PVellae
O · PRIAPE · FAVE · ALME · DICITE omnes
SALVE SANCTE PATER TRIAPE salve

d *in altero latere:*

O · PRIAPE · POTENS · AMIce salve
SEV · CVPIS · GENITOR · VOcari · ET · AVCTOR
ORBIS · AVT · PHYSIS · IPSA · PANQVE · SALVE
NAMQVE · CONCIPITVR · TVO · VIGORE
QVOD · SOLVM · replET · AETHERA · ATQVE · PONTVM
ERGO · SALVE · TRIAPE · SALVE · SANCTE
SAEVA · Iuppiter · IPSE · TE · VOLENTE
VLTRO · FVLMINA · PONIT · ATQVE · seDES
LVCIDAS · CVPIDVS · SVAS · RELINquit
TE · VENVS · BONA · TERVIDVS · CVPIDO
GRATIA · ET · GEminae · COLVNT · sorORES
ATQVE · LAETItiae datTOR · LYAEVS
NAMQVE · TE · Sine · hIC · VENVS · PROBAtur
GRATIAE · ILLEPIDAE · CVPIdo · baCCHVS
O · PRIAPE · POTENS · AMICE · SALVE
TE · VOCANT · PRECE · VIRGines · pudICAE
ZONVLAM · VT · SOLVAS · DIV · LIGATAM
TEQVE · NVPTA · VOCAT · SIT · VT · MARito
NERVVS · SAEPE · RIGENS · POTENSQVE · SEMper
SALVE · SANCTE · PATER · PRIAPE · Salve

Lamio Florentiam misit nescio quis — fortasse Bianchi, cf. infra — (epist. Lami. bibl. Riccard.), unde erat editurus Lami in ephemeride Florentina *Novelle letterarie* anni 1759 — et typis impressam repperit Mommsen in ea ephemeridis illius exemplo quod erat ipsius Lamii, nunc bibliothecae Marucellianae — sed non prodiit in Italia, vetante ut videtur censore publico. Prodiit Bernae in 'Excerpto totius Italicae nec non Helveticae literaturae pro anno 1758' vol. 4 p. 237—240 missum ab Iohanne Baptista Bianchi Ariminensi; quod exemplum non diversum est a Lamiano. Ex hac editione Bernensi repetivit Burmann anthol. Lat. lib. V, 219 (tom. 2 p. 472 seq.) adhibitis schedis amici cuiusdam ex Italia reducis.

Secutus sum exemplum Lamio missum: adnotavi quae aliter exhibet editio Bernensis et quae ex schedis amici adfert Burmannus. Lacunas non paucas iam is qui Lamio misit scite plerumque expleverat, quae supplementa raro mutata proponuntur in editione Bernensi non distincta ab antiquis. — a 3 AGATHAMERVS ed. Bern. — b 9 SALVAM (pro SALVE) ed. Bern. (SALVE Burm. ex schedis amici). — 4 BONVS (pro BONIS) proposuit Burmann. — 8 miserAE Lam., ...AE schedae amici ap. Burm., MISERAC ed. Bern., sed MISERAE legendum (sive potius supplendum) esse monuit in eodem 'Excerpto totius Italiae, nec non Helveticae liter.' pro anno 1759 vol. 3 p. 275 inspecto lapide Iosephus Odericus. — 9 DOMOS ed. Bern. — c 11 HOMINES FVGANS (pro ARCENS HOMINES) ed. Bern.; 'quod interpolatum videtur' Burm. — 17 LAVantQVE Lami ms., LAVAntQVE exemplum impressum Mommseno visum, LAVATQVE ed. Bern. — d 5 ATQVE om., 7 ipse om. ed. Bern. — 13 PROBAtur Lam., PROBATVR ed. Bern., P..... supplens *placens est*) amicus Burmanni, unde hic proposuit *placebit*.

Supplementa supra exhibita plerumque ea ipsa sunt quae proposuit auctor Lamii. Versus b 6. 10 c 11 Sapphicos esse, non Phalaecios monuit Burm.; idem notavit b 11 expressum esse ad Catulli v. 3, 12, praeterea v. d 17 expressus est ad Catulli 2, 13.

3566 tabula marmorea alta cm. 98, lata, quatenus extat, nam rupta est a parte intuenti dextra, cm. 29, in qua scariphatum est sacrificium Mithriacum. Rep. Tibure *immurata in una fabbrica dove fu gia il tempio di Ercole* (id est ut videtur prope ecclesiam cathedralem), deinde apud Violam VIOL. Nunc apud Franciscum Bulgarinium.

in femore dextro tauri:

AMYCVS
SERONENSIS

in ventre tauri:

DEO SOL INVICT
MITRHE

in collo tauri:

NAMA SEBESIO

corvus — scorpio — serpens — canis — securis — canis(?)

Descripsi. St. Viola *giornale arcad.* vol. 126 (1852) p. 314 seq.

Eadem vocabula (nisi quod pro *Seronensis* est *Seroensis*) leguntur in tabula anaglypha Mithriaca ex spelaeo Capitolino translata in museum Borghesiorum et deinde Parisios (Corp. VI n. 719; ego habui ectypum officiose subministratum a Villefossio). De verbis *Nama Sebesio* (cf. *Nama cunctis*, n. 3567 v. 9) egerunt multi, post alios Lajard *recherches sur le culte de Mithra* p. 678 seq., qui ex Persarum lingua ea explicavit; contra *Amycus Seronesis* vocabula tabulae Capitolinae plerique pro nominibus habuerunt, non recte, ut ex hac inscriptione apparet.

3567 tabula marmorea. Nuper effossa a Franc. Antonio Lolli *in un suo terreno appellato Pantanello* prope villam Hadriani Tiburtinam CROCCH. Ibidem viderunt REV. LVP. VVLP. Nunc extat Parisiis in nummophylacio (*cabinet des medailles*).

SOLI INVICTO MITHRAE
SICVTI · IPSE · SE · IN VISV
IVSSIT · REFICI
VICTORINVS · CAES · N
VERNA · DISPENSATOR
NVMINI · PRAESENTI · SVIS · IN
PENDIS · REFICIENDVM
CVRAVIT DEDICAVITQVE
NAMA CVNCTIS
..aNTISTITAE
LIO MAGNO

Descripsit Henzen. Crocchiante p. 238 (inde Corsignani *reggia marsicana* 1 p. 689); Revillas sched. Berol., qui videtur vidisse, sed vv. 10. 11 certe repetivit ex Crocchiantis libro. Lupi Vat. 9143 f. 40' contulit descriptam a Lesleo. Redi *diss. accad. di Cortona* II (1738) p. 109 descriptam '*da persona intendentissima in tali materie*'; Vulpi ib. p. 196, apud Calogeram *racc.* 19 p. 139 n. 39. Lat. 10 p. 419 (e Vulpio Mur. 138, 1. 918, 9; ex hoc Orelli 1914) omissis v. 10. 11. Hos solos exhibent Marini Arv. p. 186 not. 176, qui videtur vidisse, quamvis citet Lupium et Lesleum, et Chabouillet *revue archeol.* nov. ser. vol. 13 (1866) p. 323, hic quoque de visu. A prioribus St. Viola *giorn. arcad.* 138 (1852) p. 322.

8 fin. nonnullae litterae nunc perierunt: exhibent eas priores omnes. — 10 sic Lup. Red. Mar. Chabouill. (nisi quod hic T litteras longiores esse non notavit): TIS FESTAE Henz., VPDS·TI·TAE·NA Crocch. cum Revill. — 11 sic Lup. Red. Mar., ...O MAGNO Crocch. Rev. Henz. Chab.

3568 fragmenta duo tabulae marmoreae litteris detritis Tibure adhibita in pavimento operis musivi ecclesiae S. Mariae del Carmine (olim S. Petri), fortasse originis urbanae, ut pleraque fragmenta marmorea medio aevo in pavimentis ecclesiarum veteris Latii adhibita.

/////
SO ///
INVICTO
TRHE SALV

5 DVLIO AVG
CIT PIVS IV
ET · L · CATTIVS C
SACERDOS V

Descripsimus ego et Stevenson (inde Eph. epigr. IV p. 270 n. 762). Suaresius Vat. 9140 f. 283.

4 *salu[tari]*, 5 *dolic(heno)* *Aug.* coniecit Henzen; 5 *sacerdotio auctus* venit in mentem Mommseno.

3569 rep. *nel territorio di S. Polo de' Cavalieri*, deinde ibi in aedibus Borghesianis VIOLA. Ibi frustra quaesivi.

IVLIA · L · F · GRATILIA
VENERI · OBSEQVENTI
D · S · L · M

St. Viola *giornale arc.* vol. 146 (1856) p. 227 ad exemplum exhibitum ipsi a canonico Rinaldi

1 CRATILIA esse in exemplo ait Viola, sed edidit GRATILLA.

Suspicione non caret.

3570 fragmentum rep. in villa Hadriani Tiburtina a Fr. Ant. Lollio CROCCH. LVP. VVLPI; fragmentum marmoreum Tiburtinum VENVT. — Romae MVR. errore.

G
VAE AVG
C R V M
AEL · CHARINVS
MIL · /R · LEG · III · FL · F · S
V · S · L · M

Crocchiante p. 236 eodemque exemplo Revillas sched. Beral., Ridolf. Venuti misit Muratorio anno 1738, unde neglegenter edidit Mur. 773. 4; Lupi Vat. 8143 f. 40'; Vulpi Lat. 10 p. 440. Huius corp. vol. VI n. 628 cum add. p. 835.

1 G Venut. Lup., C Vulp., om. Crocch. Rev. — 2 VAE Lup. Vulp., RVAE Venut. (NERVAE Mur.), om. Crocch. Rev. — 3 CRVM Crocch. Rev. Vulp., ORVM Lup., SACRVM Venut. — 4 (EL Crocch. Rev. — 5 ER (pro FE) Venut. Lup., EV Vulp., B·M Crocch. Rev. — IV pro III, deinde FL·L versu proprio, 6 V·P·L·M Crocch. Rev.

3571 traditur s. l., sed una cum n. 3625.

ERCHVL
urceus SACRVM patera

Exhibet Faustus del Re in schedula, quam vidi Tibure apud Aloysium del Re.

Dedi ut exhibet Faustus del Re. 1 ERCHVL fortasse pro HERCVLI. — 2 scr. SACRVM.

3572 cippus lapidis Tiburtini litteris antiquis. Tibure inventus ODER. Tibure in cavaedio aedium Boschi ZOEG. SEBAST. SART. Ex aedibus Boschi Romam translatus FEA. Romae antea erat in aedibus Vaticanis, nunc est in Laterano inter reposita.

SEI · DEVS
SEI · DEA

Descripsit Henzen; ipse quoque vidi. Oderico diss. p. 164 n. 6 (inde Orelli 2137) ab aliis; Zoega ms. p. 376 n. 2; Sebastiani p. 28, Sarti sched.; Fea sched. f. 174; Henzeo syll. n. 5152 de visu. Est huius corp. vol. I p. 234 n. 1114.

3573 Tibure loco antiquo in epistylio aedis rotundae Corinthiae peripteri, cuius extant columnae decem ex lapide Tiburtino cum epistylio suo, praeterea pars cellae, vulgo ea dicitur templum Sibyllae, medio aevo erat conversa in ecclesiam S. Mariae (inde *in S. M Rotonda* ACCVRS. *de inscriptione*). — *Sotto del fregio nella parte anteriore che risguarda la porta resta un frammento d' iscrizione intagliato nelle fasce dell' architrave, scorgendosi la fascia superiore esser stata abbassata al paro della inferiore, perchè le lettere della medesima restassero grandi a proporzione del tempio e visibili da lontano* PIRANESI.

[illegible] · L · GELLIO · L · F

Vidi. Accursius ms. f. 6. Metellus Vat. 6039 f. 340'; Ligorius Taur. vol. 26 f. 16 interpolatam Antonius del Re ms. Barb. cap. VI; Vulpi Lat. 10 p. 189 de visu, praeterea e Lupio et Leslei Lupi Vat. 9146 f. 21. Crocchiante p. 250; Keyssler Reisen 1 p. 766 (ed. a. 1776); Cabral e del Re p. 15; Sebastiani p. 46; Nibby *viaggio* 1 p. 189, *analisi* 3 p. 268. St. Viola *giorn. arc.* vol. 124 (1851) p. 294. Gori *viaggio a Subiaco* 1 p. 28. Architectos qui de hac aede inde a Serlio (lib. III p. 25 ed. Venet. 1562) et Palladio (lib. 4 cap. 23) egerunt non enumero, nomino tantum praecipuos ex eis qui cum epistylio aedis etiam inscriptionem delineatam proposuerunt, Piranesium *raccolta de' tempi antichi* tab. 7 (cf. enarrat. p. 13), Valadierium *raccolta delle più insigni fabbriche di Roma* fasc. II (*Tempio della Sibilla in Tivoli*, 1812) tab. 7, Caninam *gli edifizi ant.* vol. V p. 126—128 cf. vol. VI tab. 133—165.

Magis integram nemo horum auctorum vidit. Accursius dedit sic ut supra; Metellus primam litteram omisit; idem fecerunt, praeterea CELLIO pro GELLIO dederunt ex posterioribus multi. Antonius del Re habet C·COELIO·L·FILIO, Ligorius L·GELLIVS·L[.

Habemus finem inscriptionis (nam a dextra parte multum spatium vacuum est), quae quam longa fuerit nescimus; non longiorem eam fuisse quinquaginta quinque litteris adfirmavit vir peritissimus et in his rebus accuratus Piranesi; unde, cum templum illud Vestae fuisse sibi persuasisset, inscriptionem sic supplevit: *Aedem Vestae s. p. q. T. pecunia publica restituit curam L. Gellio L. f.*; quae sunt litterae quinquaginta quinque. Ceterum cur non brevior quinquaginta quinque litteris inscriptio esse potuerit, Piranesius non explicavit.

Apud Felicianum cod. Ver. f. 152 sub indicatione 'Tibure apud templum Vestae' leguntur haec: AEDEM·ANIENSEM·D·LX·A·CELIO·T·F (e Feliciano pendet codex Redianus f. 124, pro ANIENSEM habens ANNIENSEM; ex cod. Red. edidit Gudius 66, 1): horum ultima pars (CELIO·T·F) ab nostra inscriptione vix est diversa, praesertim cum locus quoque indicatus a Feliciano idem videatur; nam aedes vulgo dicta Sibyllae (ita iam Metellus) maturo a doctioribus (ut a Pa[...] aliisque) propter formam rotundam adtributa est Vestae, aliam autem aedem quae umquam [...] adtributa sit Tibure nullam novi. Nec tamen verisimile videtur a Feliciano vel auctore Fe[...] aedem illam, quae iam principio saeculi decimi sexti ita rupta erat ut hodie est, visam integram, inscriptionem plenam; potius crediderim vocabula AEDEM ANIENSEM aut ex alia loci Cyriacana male avulsa coniuncta esse cum ipsa inscriptione (potuit Cyriacus in eamdem hanc aedem sitam ad ripam Anienis appellare Aniensem) aut mera interpolatione esse supp[...]

3574 Tibure in Valle Gaudenti OTT. Hoc nomen olim fuisse ei regioni civitatis Tiburtinae, quae postea obtinuit nomen *Campetella* sitae intra urbem quae nunc est non longe a [...] *colle* refert ANTON. DEL RE ed. p. 107.

LAPIDES · PROFANEIS · INTVS · SACRVM

Servevit auctor syllogae codicis Ottob. 2970 f. 22. Inde pendet Fabretti 674. 14 (ex Lat. 10 p. 673; Orelli 2479) qui citat schedas Holstenii. Est huius corporis vol. I n[...]

PROFNANEIS Ottob., PROFANEI Fabr.

3575 cippus optimis litteris METELL., stilobates MC. Tibure *nella piazza dell' olmo presso la porta venendo da Roma* METELL., similiter RELIQVI.

LIVIAE CAESARIS
AVGVSTI
P V B L I C E

Metellus Vat. 6038 f. 146'; Ligorius Taur. vol. 20 f. 7 (ex Ligorianis Ach. Statius cod. Vallicell. f. 166'); Manutius Vat. 5246 fasc. 2 p. 36; cod. Ottob. 2676 f. 17' (inde videntur pendere schedae Holstenii ex quibus habuit Fabretti 80, 347; ex hoc Vulpi 10 p. 215); Nicodemus p. 66 (lib. 4 cap. 3) (ex hoc Marzi II p. 164); Doni Vat. 7113 f. 44 cui descripsit Menestrier; Revillas sched. Berol. de visu.

1 CAESARIS] tres ultimas litteras indoxit Metell., CASARI Lig.; 1. 2 AVGVSTI | CAESARIS Nicod. — 3 PVPLICE Manut. Don., fortasse recte.

3576 tabula marmorea. Tibure ACC. Tibure in ecclesia S. Georgii OTTOB., in S. Silvestri MANC., in S. Silvestri *a piè dell' altare* LIGOR. Tibure in pavimento ecclesiae S. Silvestri rep. a. 1727 LVP. Mox venit Romam in museum cardinalis Albani indeque in Capitolinum, ubi extat. — Rep. Nettuni anno 1726 *tra le rovine di un antico tempio* PROCACC. COMO.

di|V A E · D R V S I L L A E
S A C R V M
c. r|VBELLIVS · C · F · BLANDVS
q. |DIVI · AVG · TR · PL · PR · COS
pr|O · COS · PONTIF

Descripsit Henzen. Accursius ms. f. 3'; Mancini apud Pighium f. 6; cod. Ottob. 2670 f. 16' (inde vel ex eodem fonte pendet Marzi II p. 166; ex hoc Donati 54, 7); Ligorius Taur. vol. 26 f. 7, qui interpolavit; Lupi Severae epitaph. p. 23 (inde, supplementis Lupii in textum receptis, Donati 54, 6); a Lupio ut videtur Vulpi apud Calogeram racc. 16, 482 n. 169, Lat. 16 p. 215 (inde supplementis Lupianis in textum receptis Cabral et del Re p. 26; Nibby *viaggio* 1 p. 166; ex hoc Orelli 674); Angelus Antonius Procaccelli Neapolitanus misit Gorio (cod. Maruc. A 77); Igo. Mar. Como Neapolitanus misit Muratorio (sched. Mur. XVIII. 224) d. 14 Oct. 1732; Muratori 225, 6 laudans Franc. Mar. Otterium, 301, 2 laudans schedas suas, scilicet Accursii Ambrosianas, sed exemplum est diversum; manus ignota (in schedis olim et videtur Baldanii, cf. ad n. 3677) apud Marinium Vat. 9134 f. 76 et paullum diverse ib. f. 76; Guasco mus. Cap. n. 77.

Priores non plus vidisse probant et exempla Accursii et Mancinii, exemplis recentioribus nihilo pleniora, et Ligorii interpolationes (1 in. LIVIAE, 3 in. C·IVLIVS·RVBELLIVS, 4 LEG DIVI). — 5 in. [*leg(atus)*] *divi Aug.* supplevit Lupi, non recte.

C. Rubellius Blandus origine Tiburtinus, ut testatur Tacitus ann. 6, 27, 14, 22, anno p. C. 33 in matrimonium duxerat Iuliam Drusi Caesaris filiam Tiberii neptim (Tac. ann. 6, 27). Quaestor fuerat divi Augusti, id est non post annum 14, consul suffectus anno incerto (cf. Henzen ad huius Corp. VI n. 14221); de filiis eius cf. supra ad n. 2610. Hic titulus positus est non dubio paullo post mortem Drusillae, fratre eius imperium obtinente. Eodem fere tempore Claudius Drusillae dicavit titulum huius Corporis vol. XII n. 1026. Ex reliquis titulis Tibure positis ab eodem Rubellio Blando (n. 3635. 3556) n. 3666 certe hoc antiquior est.

3577 tabula marmorea. Tibure in D. Petri LVP. Postea fuit Romae in museo Alexandri Albani, cum quo inlata est in Capitolinum.

libe|RALITATES · PVL|
imp. caes. t|RAIANI · HADRI|*ani augusti pont. max*
trib. pot. x|·X·COS·III·P·P·IM|*p ii* — a. 136
in HISPANIAM BAETIC|*am*
q. aquilio nigro m. BEBILO APRONIANO · COS · IN · | — a. 117
l. tutilio luperco pontiano p. calpu|*r*NIO · ATILIANO · CO|*s* — a. 135

Descripsi post Henzenum. Lupi qui vidit Severae epitaph. p. 23: Muratori ms. XVIII, 224, ed. 325, 3 a Franc. Mar. Ottieri; manus ignota inter schedas olim Baldanii (nam hunc citat Marini Arv. p. 242 not. 57, postea Marini) cod. Vat. 9134 f. 75 et paullum diverse ib. f. 76 (inde et ex Lupio Marini Arv. p. 166 cf. p. 242); Guasco mus. Cap. n. 88.

6 in. PANIO Ottieri et cod. Vat. 9134 f. 75, non recte.

Videtur agi de liberalitatibus ab Hadriano imperatore in provinciam Hispaniam Baeticam (v. 4), ex qua ipse erat oriundus, conlatis inde ab eo anno quo imperium susceperat (v. 5) usque ad annum 135 (v. 6), qui proxime praecedebat eum quo hic titulus scriptus est. V. 5 fin. fortasse supplendum est *in a(nnum)* vel, quod Bormanno venit in mentem, *in a(nte) [d(iem) . . .]*. Ceterum quomodo conceptus fuerit totus titulus, latet. — 1 fin. PVP plerique priores, mihi ultima littera aut ex D aut ex L superesse videbatur. — 5 supplevi ex sigillis figulinis editis a Descemet *inscr. dol* p. 123 n. XXXII, sed melius descriptis a Dresselio (nam Descemetio praenomen Nigri est T), in quibus tamen constanter pro *Bebilo* legitur *Bebulo*. — 6 nomina consulum supplevi ex titulo urbano Eph. ep. IV p. 273 n. 774 = *bull. dell' Inst.* 1880 p. 136 (ubi vide Rossium).

3578 tabula marmorea. Tibure effossa in villa Hadriana, inde translata a p(atribus) soc. Iesu tirocinii Romani in sedes suas Quirinales VVLP. *Nella villa Adriana, donata da' padri Gesuiti al cardinal Passionei e da lui trasportata nel suo casino di Camaldoli di Frascati l' anno 1748* VENVTI. Apud Passioneium PASS. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Aug. 8).

imp. caesa|RE · TRAIANO · HADRIANO
|RVS HADRIANIS · DATA

Descripsi post Henzenum. Vulpi Lat. 10 p. 422; Venuti in schedis Guarnerii litt. F f. 231 et in cod. Vat. 7635 f. 76'; Passionei 130, 25. Est huius corporis vol. VI n. 982.

Mihi describenti videbatur integra esse a parte intuenti dextra. — 2 [*sodali*]*bus* proposuit Henzen. — Quid titulo significetur, incertum est; *data* ?ne fortasse intellegenda sunt loca, nempe in circo vel amphitheatro.

3579 Tibure in S. Pauli OMNES.

TATE
ATIVA · VEL
ENTISSIMVS · FVI
MAM · SOCEVM · AMAN
SIBIQVS · SALVAM SABINAE MEAE
MATRI MEAE FACEREM
NCIPATVM AC DEINCEPS VSQVE AD ILLAM
DINEM QVA DIEM SVVM OBIIT COMES ET CON
VERENDO VT FILIA COMITATE NVLLA NON FA
VISA EST
MOEIBVS SOCRVS MEAE NAM QVI POTVIT EFFICI
FEMINAS GRAVITATEM FERRET OMNINO NE
VI SVMME PROBARET
NGILLATIM DE VIRTVTIBVS EIVS OMNIA QVAS
E SI NON ITA VICTVS ESSEM PRAESENTI CONFVSIONE
S VELIM ET DICERE TANTVM QVAE POSSIM INDIG
AVT LAVDIBVS EIVS DIGNVM AVT DOLORI MEO
EST IMAGO TRISTISSIMA SOCRVS OPTVMAE LARENTIS
IS ETIAM NVM STREPVNT LVCTVOSIS CONCLAMATIO
VM MEARVM
...animi MEI SVBLEVATE ET EA QVAE PVLCHRE SCITIS DE MOribus
OTE SI POTIVS VT NOTA DICENTVR QVAM VT NOVA
O CARISSIMA POST EVM LONGISSIMO VIDVVIO IN EXIMIO FLOre
SVMMA PVLCHRITVDINE FORMAE CASTISSIMA MATRI SVAE
obsequENTISSIMA IPSA MATER INDVLGENTISSIMA COGNATA PII
ANS NVLLI GRAVIS NEMINI TRISTIS IAM QVOD AD ME ATTI
LARI POST TANTA MODESTIA VTI NIHIL VMQVAM A ME PE
RAQVE NON PETIERIT QVAE PETI MALVISSEM INTER MEAS
E · VOLVNTATIS PLVRIMIS ET LONGISSIMIS VOTIS PRECATA TALEM
T VIDIT GAVDERE FORTVNA MEA MALVIT QVAM FRVI
M SANGVINE ADOPTIONE IN CONSOBRINAE
AVGVSTAE FILIAM ET DIVAE AVVN
VM DECVS PRO MERITIS HONES
RE DIGNEMINI ROGO
wIVNTATE ADVERSVS
IN RE TALI
CERE VE

Quattuor exempla extant. Primum Iucundi cod. Ver. f. 131/2, alterum Mancinii apud Metellum f. 342 et apud Pighium f. 1' (ex Mancinio Manutius Vat. 5237 f. 423'. 424, unde edidit Donius 16, 51, et Ligorius Neap. lib. 32, unde edidit Mur. 1398, 4); tertium id quod ex lapide excepit Metellus Vat. 6040 f. 64 festinans ut videtur et contra consuetudinem litteris minusculis nec sibi ipse satisfaciens; quartum codex Ottob. 2970 f. 24'. 25, a quo videtur pendere etiam Ligorius Taur. vol. 20. Recensuit Mommsen *Abhandlungen der Akad. der Wiss. zu Berlin* 1863 p. 483 seq.

Versuum divisionem retinent omnes excepto Iucundo, qui lacunas quoque interdum indicare neglexit, interdum locis non suis significavit. — I longas dedi ex Metello. — Metellus quas litteras punctis subscriptis notavit, de eis videtur dubitavisse, confirmaturus aut correcturus, si iterum lapidis inspiciendi fuisset facultas.

1 TATE Manc., ATE Ott., AIS correctum in ATE ut videtur Met., om. Iuc. — 2 ATIVA Ott., BAIIVA Manc., C [cui postea superscripsit S' a [superscripsit L] I [et de hac dubitans] VA Met., VA Iuc. — 3 ENTISSIMVS Ott., NTISSIMVS Iuc., ISSIMVS Met., DIGNISSIMVS Manc. ap. Met., DIGISSIMVS Manc. ap. Pigh. — 4 RMAM Met. de primis duobus characteribus dubitans, LIMAM Manc. ap. Pigh.; totum versum omittit Manc. ap. Metellum (cum Manutio et Ligorio). — 4 extr. et 5 in. coniungit Manc. ap Pigh. supplens AMAN[TISSIMAM, i. e. AMAN[TISSIMAM altero TI deleto, unde etiam exemplum Mancinii Metellianum quamquam totum v. 4 omittit, in v. 5 habet TISSIMAM. — 5 SIBIQ Manc. — 7 NCIPATVM Ott. (MANCIPATVM Lig. Taur.), PRINCIPATVM Iuc., ANNPATVM Met., MVNICIPATVM Manc. — 8 DINEM Iuc., INEM Ott. Met., hic de prima littera dubitans, MAGNITVDINEM Manc. — 6. 9 CONIVX Manc. — 9 VEXENDO Iuc., ERENDO Met. Ott., QVSRENDO Manc. — VTFILIA] VTLA Met. — 10 om. Manc. — 11 fin. EFFI Iuc., EFESCI Manc ap. Pigh. (non apud Met. et reliquos). — 12 CLARISSIM·FEMINAS Lig. (Taur.) — 13 SVMME Iuc. Ott., ISVMMS Met., VISVMMS Manc. — PROBARI Manc. — 14 NGILATIM Iuc., SINGILLATIM Manc. — 15 RSI Iuc. Met., SI Ott., VIRSI Manc. — 16 in. S habent Met. Ott., om. Iuc. et Manc. — DOC Manc. — 17 AVT LAVDIBVS] ATVLAVDIBVS Manc. ap. Pigh., A·VTI·AVDIB Met. — DIGNAM Iucundi cod. Veron., lapsu calami (non cod. Barb. 30, 171 f. 2' a Mommseno adhibitus). — 18 LABENTE Manc. ap Met. — 19 IS ETIAM Ott., SETIAM reliqui. — STREPVNT Iuc. Manc., ...PVNT Ott., SENTIVNT Met. dubitans. — LVCTVOSII Manc. — CONCLAMATO Manc. ap. Metell. — 20 VM Met. Ott., NVM Iuc., ERVMNAE Manc.; FVNERVM Lig. (Taur.), supplens. — 21 SVBLEVATO Ott. — ETEA] EA Manc. ap. Pigh. CA Manc. ap. Met. — PVLCHRAE Iuc. — 21. 22 MO RIBVS Manc. (ap. Met., MERIBVS ap. Pigh.). — 22 OTE·SI Iuc. Met. Ott., ETSI Manc. NONA Manc. ap. Pigh. — DICENTVR Iuc. Met. Manc., DIGNETVR Ott. — 23 CHARISSIMA Manc. — EXSIMIO Manc. ap. Pigh. — 23. 24 FLO Manc. — 24 SVMMA Ott. Manc., SVA·IMA Met., VMMA Iuc. — FORME Manc. ap. Pigh., FOIRME Manc. ap. Met. — 25 in. BENEMERENTISSIMA Manc. — 26 NVLLI] NVLEI Met. de ultimis tribus litteris dubitans, NVRVI Ott. — GRATIS·NEMINI·STRISTIS Ott. — MEI Ott. — ATTINET Manc. — 27 ... Met. Ott., ARI Iuc., HILARI Manc. — PE Met. Ott., om. Iuc. Manc. — 28 SRAQVE Ott., PERIAQVS Met. de tribus primis litteris dubitans, PLER... Iuc., LIBRAQVE Manc. ap. Met., LIBEEAQVS Manc. ap. Pigh. — 22 S] E Manc. ap. Pigh. — 30 TVIDIT Manc., FVIDIT Met., VIDIT Ott., DIT Iuc. — 31 EAM SANGVINE Met., INM·SANGVINE Manc., SANGVINE Iuc. Ott. — 32 ET·AVGVSTAE Met. Manc. (ap. Met.), TE AVGVSTAE Manc. ap. Pigh., AVGVSTAE Ott., VSTE Iuc. — DIVE Manc. — AVVM Iuc., AVVNCVLE Manc. — 33 TVM DECVS Ott., EARVMDECVS Manc., DECVS Iuc. Met. — ... Iuc. Met. Ott., NON·ES'SE Manc. ap. Met., NONESTAT Manc. ap. Pigh. (cum Manut. et Ligorio Neap.). — 34 REDIGNEMINI Met. de prima dubitans, EDIGNEMINI Manc., ET·IGNS·NINI Ottob., GNEMINI Iuc. — 35 VNTATE Ott., TE Iuc., PIETATE Met. de tribus primis litteris dubitans, DIGNITATE Manc. — 35 IN om. Iuc. — 37 V·CERSVS Ott., CER·EVS Met., REVE Manc. ap. Pigh. (REVP ap. Met.), om. Iuc. — Male coniunxit cum hac inscriptione titulum infra editum Ti. Iulii Aug. lib. Satyrionis Mancinius cum suis.

Vidit Mommsen (*Abhandl.* l. c.), superesse haec ex laudatione funebri quam in honorem Matidiae socrus defunctae habuit vel scripsit Hadrianus. Primum enim verba (v. 26—28) *iam quod ad me atti[net]. . . . . tanta modestia, uti nihil umquam a me peti[erit, quae] plu[raque non petierit, quae peti maluissem* et mox (v. 30) *gaudere fortuna mea maluit quam frui*, vix alii ulli conveniunt quam imperatori. Illa autem quis fuerit apparet ex v. 6, ubi loquitur de Sabina sua. Mulierem laudari passim apparet; eam fuisse socrum eius qui verba facit, simile est ex vv. 4. 11. 18. Hadriani socrus fuit Matidia, Marcianae Augustae Traiani sororis filia (cf. stemma propositum a Mommseno Abh. p. 486 et huius Corp. vol. X p. 467), unde in v. 33 eam Hadrianus vocat *Augustae filiam et divae*. In v. 31 videtur eam dicere, ut Mommsen, [*divi patris mei neptem sanguine, adoptione in consobrinae* [*locum mihi constitutam*]; Traiano avunculo comes fuerat in Asia et ... cum ille Selinunte mortuus est, quo pertinent vv. 7 seq.: [*venit ad avunculum*, ut supplevit Mommsen, *post adeptum principatum ac*] *usque ad illam* [*ultimam valetu*]*dinem, qua diem suum obiit, comes et con*[*tubernalis*], *verendo ut filia*. Diem obiit Matidia a. p. C. 119. ... *socrui honores praecipuos impendisse* auctor est biographus c. 9, ceterum de quo tacet biographus, etiam diva dicta est, testibus nummis Eckhelium 6 p. 471. 472 et actis Arvalium a. 119 (p. CLVIII Henz. cf. comm. p. 86). Ad quos haec oratio (cf. v. 34 *dignemini rogo*) ... non constat; potest esse habita ad Quirites. — Tiburtinos vel ex Tiburtinis aliquem orationem imperatoris in lapide incisam proponere non est mirum.

3579b Tibure in saxo quodam multae litterae, quarum quaedam hic subiciuntur DONATVS; in saxo quodam multae litterae optimae COD. PARM.

QVOTIENS VEL HOC IBIDEM
ORVM COLVMNATIS TRANS
QVI EXTARE TALE SIMVLACRVM
VXOR QVAEQVMQVE SVMM ·
SERVATE MIHI IVS MEVM
ET QVOD VBIQVE QVOQVMQVE
INDE COMMINVS
SI IACET ET SAEPTIS
PER DEOS MIHI QVANDOQVE
IPSVM MIHI AD VOS
NIHIL OMNINO
QVIN IMMO

Servavit Cyriacus, ut puto, apud Petrum Donatum cod. Homilt. f. 66' et in cod. Parmensi f. 75'. Inde pendent cod. Chis. J VI 203 f. 25', Ferrarinus Reg. f. 128'; Choler f. 66 = Alciatus Fese f. 20'; Sanutus f. 23'.

Versus divisi secundum codices Parmensem et Chisianum in hac re consentientes (Donatus versus continuat). Varias lectiones dedi Donati, codicum Parm. et Chis., item Ferrarini. — 1 QVOTIES Parm. — 2 TRAN (pro TRANS) cod. Chis. — 4 QVAEQVMQVE cod. Parm., QVECVNQVE Donatus, QVAECVNQVE cod. Chis., QVECVNQVE Ferrar. — SVMM Parm., SVM Donatus Chis., SVVM Ferr. — 5 SERVATI Ferr. — 6 ET Parm. Chis., in Donatus Ferr. — VBIQ Ferr. — QVOQVMQVE Parm., QVOCVNQ· vel QVOCVNQVE ceteri. — 7 VIDE (pro INDE) Chis. — COMMINVS Parm., COMINVS Donatus Chis. Ferr. — 8 SAEPTIS Donat. Parm., SEPTIS Chis. Ferr. — 9 DEO Donatus Ferr. — MII Donatus. — 10 MIHI om. Donat. Ferr. — 11 om. Chis. — 12 IMO Donatus Ferr.

Ut in inscriptione quae praecedit, ita in hoc quoque fragmento verba fiunt ad complures (v. 5 *servate*, 10 *ad vos*), de muliere autem verba fieri potest colligi ex v. 4. Inde fortasse conicere licet, hoc fragmentum pertinuisse ad ipsam eam orationem Hadriani, ex qua superest n. 3579. — 2 pro COLVMNATIS scribendum esse INCOLVMITATIS coniecit Mommsen.

3580 Tibure in S. Benedicti OMNES de utraque parte. Non extare significat MARZI his verbis. *vedevasi nella chiesa già di San Benedetto.* — Ad aquas Alburneas GRVT. de parte posteriore; nimirum verba inscriptionis n. 3634 v. 6 *ad aquas Albulas*, pro quibus etiam schedae Manutii Ursinianum horum gemellae habent *ad aquas Alburneas*, pro loci indicatione habita sunt a Gutenstenio; sine dubio ut apud Manutium, ita etiam in schedis Ursini inscriptio n. 3534 hanc nostram paullo praecedebat.

FAVSTINAE
AVG
IMP TITI AELII
HADRIANI
ANTONINI AVG PII
PONTIFICIS MAXIMI
TRIB · POT · II · COS · II P P p. C. 139
SENATVS POPVLVSQ
TIBVRS

Prioris partis, complexae vv. 1—4 integros, item v. 6 finem et fortasse principii quoque eiusdem versus hastas superiores, exempla habemus tria, primum id quod ex lapide sumpsisse videtur Brunelleschi f. 72'; secundum id quod commune est Leoncinio ms. f. 4' et Mancinio apud Metellum f. 345 et apud Pighium f. 3' indeque apud Manutium Vat. 5237 f. 424; tertium quod legitur in cod. Ottob. 2970 f. 19 versibus non divisis et apud Marzium II p. 227 (inde Vulpi Lat. 10 p. 677). Alterius partis exempla extant duo, scilicet Brunelleschii l. c. et id e quo pendent Leoncini f. 4 et Mancini apud Metellum f. 345 et Pighium f. 2' et Manutium l. c. f. 422'; neque ex alio fonte schedae Ursini ex quibus edidit Gruter 256, 2.

1 FAVSTINA Brun., FAVS Ottob. (FAVST Marz.), T·AVGVSTVS Leonc. cum suis. — 3 TITI AELII Brun., TITI AELI Ottob. Marz., TITI AELIO Leonc. cum suis. — 4 post HADRIANI addit ET Ottob. (non Marzi). — 5 ANTONINI AVG PII Ottob. Marzi, ANTONINI PII Brunell., ...II [N Manc.] ·AVG·P [P om. Manc. ap. Pigh.] ·II Leonc., coniungentes omnes cum vv. 1—4 et hic desinentes; deinde ut novum fragmentum qui v. 6—6 dant Brunelleschi et Leoncini, huic praescribunt ille ANTONI, hic ANTONIN (ANTONINVS Manc.). — 6 PONTIFICI MAX Brun., PONTIF·MAXIM Leonc. cum suis. — 7 COS reliquis omissis Brun., COHOR (CONOR Manc. ap. Pigh.) PR Leoncini cum suis. — 8 POPVLVSQVE Leonc., P·Q Brun.

3581 *base portata da Tivoli*, extabat, cum AMATI vidit, Romae *presso uno scarpellino a S. Giovanni de' Fiorentini.*

NAE · AVGVSTAE
/////////////////////
PIANVS · SSX · F · ARN
R · PRAEF · FABRVM
R · AEDILIS · IIII
DIC · IIII · VIR · QVINQ ·
VAESTOS · IIII · DS · SVO
DEDIT · LOCVS
D · D · D

OB · DEDICATIONEM · EIVS · MVLSVM · ET
CRVSTVLVM · POPVLO · DEDIT

Servavit Marini ms. Vat. 9128 f. 54' descriptam ab Amatio.

V. 2 erasum esse nomen Commodi et v. 1 supplendum [*Crispi*]*nae Augustae* coniecit Marinius, probabiliter.

3582 tabula magna marmorea, reperta prope Tibur, *in ristorarsi d' ordine pubblico la salita che porta in città, detta del Colle, sotto il luogo delle Polveriere*, mense Nov. 1735 VVLPI *diss. Cort.* similiterque ceteri plerique auctores eiusdem aetatis (a. 1735 posteriores); a. 1738 eodem loco iussu municipii Tiburtium denuo erecta TITVLVS NOVICIVS MONVMENTO SVPERPOSITVS, ibique extat adhuc, Tiburtina porta *del Colle* egredienti a sinistra, paulo post aedificium dictum *tempio della Tosse.*

BEATISSIMO · SAECVLO
DOMINORVM ·
NOSTRORVM ·
CONSTANTI ·
ET · CONSTANTIS ·
AVGVSTORVM ·
SENATVS · POPVLVSQ ·
ROMANVS ·
CLIVVM · TIBVRTINVM ·
IN PLANITIEM · REDEGIT

CVRANTE · L · TVRCIO ·
SECVNDO · APRONIANI ·
PRAEF · VRB · FIL ·
ASTERIO · C · V ·
CORRECTORE · FLAM
ET · PICENI

Descripsit Mommsen, contuli ipse. Lupi *dissertazioni* (ed. Faenz. 1785) vol. 2 p. 30; Corsignani *Reggia Marsicana* 1 (1738) p. 591 missam ab Hieronymo Glaria Tiburtino; Vulpi *dissertazioni accad. Corton.* 2 (1738) p. 188, apud Calogeram *racc.* 19 p. 137 n. 30, Lat. 10 p. 838; Murat. 453, 9 cui misit Franciscus Victorius (ex Mur. Orelli 1098); Revillas in scheda quae extat inter Muratorianas; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 509; Cabral et del Re p. 44; de Sanctis *del sepolcro de' Plauzi* (1785) p. 14; Sebastiani p. 112; Nibby *analisi* 3 p. 200; Sarti ms.

5 CONSTANTIS vocabulum erasum est (iussu sine dubio Magnentii, ut etiam huius Corp. vol. VIII n. 7012. 7013), sed adhuc legitur.

3583 tabula marmorea lacera et passim (praesertim inde a v. 1) detrita, Tibure ad S. Angelum SIRMOND., ad monasterium S. Clarae SVAR. (quod idem est; *la chiesa di S. Michele Arcangelo nella Cittadella fu fabbricata dalle monache di S. Chiara* AVLG.), extatque adhuc inserta muro eiusdem aedificii nunc in usum profanum conversi haud procul a templo q. d. Sibyllae. — *In san Giovanni a Tivoli* OTTOB. errore ut puto.

beatissimo saeculo
dominorum
Nostrorum
CoNSTANTI et
CONSTANTIS
AVGVSTORVM
SENATVS
POPVLVSQ
ROMANVS ·
PONTEM RESPECIT ·
CVRANTE L · TVRCIO SECVNDO
APRONIANI · *Praef. urb. fil*
ASTERIO · C V CO*rrectore*
FLAM *et piceni*

Descripsi. Exhibent codex Ottob. 2970 f. 18; Sirmond ms. Paris. [illegible] Lat. 1448, 38 (a Sirmondo Grut. 1078, 1; e Grut. Marini cod. 9071 p. 138 et apud Maium *vat. scr. nova coll.* 5, 327 n. 1, [illegible] quam fortasse vidit Marini, et Sebastiani p. 205 falso citans Muratorium); Suaresius Vat. 9140 f. 208' litteris minusculis; Revillas sched. [illegible] Vulpi *dissertazioni accad. Cortan.* 2 (1738) p. 188, Lat. 10 p. [illegible] duo tantum inde a v. 7; de visa memorat Bulgarini *notizie* [illegible] *città di Tivoli* (1848) p. 78.

Vv. 1—6 dedi secundum Sirmondum ms. (Gruterus [illegible]) nunc desiderantur. Plura fortasse quam Sirmondus legerat codicis Ottoboniani, tantum quantum Sirmondus Suaresius; sed satis fideliter quae legit repraesentavit: DOMINI · NOSTRI · CONSTANTI · COSTANTIS AVGVSTORVM habet cod. Ott., *in hon. d. d.* | *nostr* | [illegible] *et* | *constantini* | *augustorum* habet Suar. — 8. 8 litteras VS et [illegible] evanidas exhibent Ottob. Sirm. Suar. — De punctis non constat.

Tituli n. 3582 et 3583 positi sunt inter annos 340 et 350, quo tempore Constantius et Constans una regnaverunt. Ceterum hac senatu Romano extra urbem Romam atque extra fines administrationis praefecti urbis opera publica restituta esse mirum est.

Correctoris, quo curam agente et clivus Tiburtinus in planitiem redactus et pons viae Tiburtinae refectus esse dicitur, L. Turci Secundi nomen legitur etiam in oppido Piceni Fano in porta urbis, cuius moenia videtur restituenda curavisse (Grut. 165, 8: Borghesi opp. 3 [illegible]). Maiores eius et honores enumerat titulus huius Corp. vol. VI n. 1772 positus ipsi ab Amiterninis post administrationem provinciae Flaminiae; praeterea ipse posuit titulum vol. VI n. 1773 (ficticius est titulus Grut. 198, 3). Pater eius Turcius Apronianus praefectus urbis fuerat anno [illegible] teste laterculo praefectorum (ap. Mommseanum Chronogr. p. 630).

Clivus Tiburtinus sine dubio is ipse est, ad quem titulus n. 3588 repertus est, qui clivo hodie ab Aniensis ponte dicto *dell' A*[illegible] portam urbis Tiburtinae viam faciat. Pons qui refectus dicitur in n. 3583 ubi fuerit non aeque certum est.

3584 tabula ahenea (*alta pal. 1 scarso, e longa più d'un palmo* INVENTARIVM a. 1736). Rep. in civitate Tiburtina ZAPP. Rep. Tibure *con la testa di quel Lucio Cornelio praetore di marmo* LIG. Tibure rep. 'hisce temporibus, dum aedium quarundam apud S. Laurentii effoderentur fundamenta, et iuxta caput quoddam marmoreum quod Tiburtis praetoris esse creditur imago' NIC. Rep. una cum capite quodam marmoreo *in alcune rovine di muri antichi fatti ad opera reticolata, cavandosi una cantina non lunge dalla chiesa di S. Lorenzo vicino al luogo detto la Forma* ANT. DEL RE cap. 5 (ed. p. 166). *Dal ritrovatore fù venduta scudi venticinque a Curtio Curtio Alessio canonico di S. Giovanni Laterano di Roma, e da questo fù venduta scudi cento a Fulvio Orsino* ANT. DEL RE cap. 8. Apud Fulvium Ursinum extabat iam anno 1581, quo notae Ursini ad Festum primum editae sunt (cf. infra). 'Senatui populoque Romano lego caput marmoreum L. Cornelii Praetoris, cui a tergo pendet anulus aereus, fidem faciens appensum olim fuisse in aliquo publico loco civitatis Tiburtinae cum aenea tabella, quam simul lego antiquissimis Romanis litteris incisam, cupiens eam in Capitolio reponi cum supradicto capite marmoreo eo potissimum loco, quo Bruti caput aeneum hodie servatur' TESTAMENTVM FVLVVI VRSINI factum *d.* 21 *ian.* 1600 editum ad calcem vitae Ursini auctore Iosepho Castalione Romae 1657 (p. 24). Non recte igitur Ant. del Re cap. 8 tabulam hanc aheneam ab Ursino cardinali Farnesio esse relictam et apud hunc extare perhibet. Ceterum quo pervenerit post mortem Ursini, incertum est; sed numquam videtur pervenisse in Capitolium. Extare *in casa Barberini nel museo unito alla libreria* ait REVILLAS; recensetur in 'Inventario bonorum hereditariorum fideicommissariorum cl. m. cardinalis Caroli Barberini' (*Documenti inediti per servire alla storia dei musei d' Italia* 4 p. 75) facto a. 1736 adstante Ficoronio, cf. ipse Ficoroni *le singolarità di Roma moderna* p. 54; item '*parmi les restes du cabinet des princes Barberini*' vidit VISCONTI a. 1790. Apud Barberinos frustra se quaesivisse ait NIEBVHR hist. Rom. vol. 3 p. 316 not. 486. Imago illa marmorea quae una cum aere reperta et una cum ea Viscontio visa est apud Barberinos, nunc extat in Britannia *Holkham Hall* (cf. Michaelis *Ancient marbles in Great Britain* p. 318 n. 53); illic potius quam Romae tabula nostra erit quaerenda. — Falsum sine dubio exemplum huius tabulae (altum unc. 6 long. 11 auctore Musellio) videtur extitisse in museo Veronensi, testibus Maffeio mus. Ver. p. 475, qui male non solum hoc exemplum sed ipsam inscriptionem spuriam iudicavit, Musellio in catalogo ms. musei Veronensis, Tommaselli in commentario edito de museo Veronensi (cf. huius corp. vol. V p. 328) p. 186, Venturio in notis ms. ad Tommasellium.

L · CORNELIVS · CN · F · PR · SEN · CONS · A · D · III · NONAS · MAIAS · SVB · AEDE · KASTORVS
SCR · ADF · A · MANLIVS · A · F · SEX · IVLIVS · L · POSTVMIVS · S · F
QVOD · TEIBVRTES · V · F · QVIBVSQVE · DE · REBVS · VOS · PVRGAVISTIS · EA · SENATVS
ANIMVM · ADVORTIT · ITA · VTEI · AEQVOM · FVIT · NOSQVE · EA · ITA · AVDIVERAMVS
VT · VOS · DEIXSISTIS · VOBEIS · NONTIATA · ESSE · EA · NOS · ANIMVM · NOSTRVM
NON · IN · DOVCEBAMVS · ITA · FACTA · ESSE · PROPTER · EA · QVOD · SCIBAMVS
EA · VOS · MERITO · NOSTRO · FACERE · NON · POTVISSE · NEQVE · VOS · DIGNOS · ESSE
QVEI · EA · FACERETIS · NEQVE · ID · VOBEIS · NEQVE · REI · POPLICAE · VOSTRAE
OITILE · ESSE · FACERE · ET · POSTQVAM · VOSTRA · VERBA · SENATVS · AVDIVIT ·
TANTO · MAGIS · ANIMVM · NOSTRVM · IN · DOVCIMVS · ITA · VTEI · ANTE
ARBITRABAMVR · DE · EIEIS · REBVS · AF · VOBEIS · PECCATVM · NON · ESSE
QVONQVE · DE · EIEIS · REBVS · SENATVEI · PVRGATI · ESTIS · CREDIMVS · VOSQVE
ANIMVM · VOSTRVM · IN · DOVCERE · OPORTET · ITEM · VOS · POPVLO
ROMANO · PVRGATOS · FORE

Citat Fulvius Ursinus in notis ad Festum (ad v. publica pondera) editis primum una cum ipso Festo Romae apud Georgium Ferrarium a. 1581, idem edidit a. 1583 post Antonii Augustini librum de legibus n. 22, unde mox repetita est in altera editione eius libri facta Parisiis a. 1584; reperitur etiam in codice Ant. Augustini bibl. Matrit. 287 f. 37 missa sine dubio ab Ursino. Eodem fere tempore quo primum ab Ursino iuris publici facta est inserta est a Ioh. Mar. Zappi collectaneis suis nunc curiae Tiburtinae; item non multo post exhibent Ligorius (defunctus ut videtur a. 1593, ms. Taur. vol. 16 s. v. *Teibur* et Nicodemus (inter 1585 et 1590) p. 60 (lib. 3 cap. 2). Ex his quae Ursinus ad aes exhibuerit, quod ipsius iam tum erat, non est dubium; sed possunt etiam Tiburtini Zappius et Nicodemus aes descripsisse vel Tibure antequam Romam afferretur vel Romae, Ligorius etiam qui tunc Ferrariae degebat potest habuisse exemplum autographum transmissum sibi ab amico vel Tiburtino vel Romano. Quemquam ex his auctoribus pendere ex editione Ursiniana probari non potest, nam errorem v. 12 SENATVI pro SENATVEI mero casu Zappius et Nicodemus cum editione Ursiniana communem habere possunt. Pendent ex Ursini editione Parisina Lipsius auctar. p. 6 et Grut. 496, 12, in cuius editione altera dicuntur adhibitae esse schedae Ursini; ex Zappii schedis Antonius del Re ms. cap. VIII; ex Nicodemo, certe hunc laudat, Marsi I p. 76. 77. II p. 100, item, sed neglegentissime, S. Viola *storia di Tivoli* I ad p. 114; ex Marzio Kircher Lat. p. 137 (ex hoc Vulpi Lat. 16 p. 64), qui dicit adhibuisse se etiam Ioh. Aloysii Zappii schedas). Postea primus et solus quantum scimus — nam ex libris editis videntur esse descripta exempla duo quae reperiuntur inter schedas Didaci Revillas nunc Berolinenses — aes examinavit E. Q. Viscontius qui descripsit, ut ipse adfirmavit, anno 1790, unde edita est *iconographie romaine* I p. 86 ed. Paris. 1817 (p. 121 ed. Mediol. 1818), sed quanta cura aut Viscontius negotio functus aut Viscontii exemplum typis editum sit, non constat, certe exempli eius auctoritas multum infringitur ea re, quod Viscontius duobus tantum locis exemplum suum differre ab exemplo Gruteriano diserte testatur, cum exemplum quod edidit multo pluribus locis (sexies vel septies, prout primam aut secundam editionem Gruteri a Viscontio adhibitam esse sumimus) ab illo differat; praeterea in altero ex locis de quibus Viscontius diserte testatur, aperte erravit (cf. infra ad v. 6). — Principium (vv. 1. 2 et ex v. 3 plurimas litteras dimidiatas) delineavit Piranesius lapides Capitolini sive fasti consulares triumphalesque (1762) (inde repetivit Ritschl tab. XLVIII c), verum non ex aere, sed ornamenti causa ita ut ipsi libuit. Ex Grut. et Viscontio Orelli n. 3114. Huius corp. vol. I p. 107 n. 201 cum add. p. 556.

Subieci integram variam lectionem Ursini Zappii Ligorii Nicodemi Viscontii (ed. Paris.). — Versus aliter dividit Lig.

1 CONS Urs. Zapp. Lig. Nic., COM Visc. — KASTORIS Zapp. — 2 SC·R·AD·F Lig. — IVLIVS] VILIVS Zapp. — Post IVLIVS spatium vacuum relinquunt Urs. Lig., lacunam indicat Nic.; reliqui continuant. — 3 TIBVRTES Zapp. — 4 ADVERTIT Zappi. — NÓSQVE Lig., NOSQ. Zapp. — 5 VOS] SVOS Nic. (errore typogr.). — VOBIS Nic. — NOTITIATA Lig. — 6 IN·DOVCEBAMVS cum puncto Urs. Lig. Nic. Visc. — 7 NEQ. Zapp. — 8 QVEI·EA omnes excepto Viscontio, qui EA vocabulum deesse diserte testatur, qua in re nisi fallor erravit, nam quamquam consensus reliquorum ita explicari potest, ut Zappi Nicodemus Ligorius pendeant ex Ursino, ipse Ursinus vocabulum EA numquam in textum recepisset nisi id legisset in aere. — FACERITIS Lig. — NOSTRAE (pro VOSTRAE) adfertur ex Ursini schedis in Grut. ed. 2. — 9 POST·QVAM Lig. Nic. — 10 IN·DOVCIMVS Urs. (ap. Aug.), INDOVCIMVS Urs. (ed.) Nic. Zapp. Visc., INDOVICIMVS Lig. — 11 EIEIS] IEIS Visc. — AF] A·F·FECIT Lig. — VOBIS Urs. (ap. Aug.) Visc. — 12 QVÓNQVE Lig. — SENATVEI Urs. (ap. Aug.) Lig. Visc., SENATVI Zapp. Urs. (ed.) Nic. — 13 IN·DOVCERE Urs. (ap. Aug.) Lig., INDOVCERE Zapp. Nic. Visc., INOVCERE Urs. (ed.). — Post FORE interpunctionem exhibet Visc.

1. 2 *L. Cornelius Cn. f. pr(aetor) sen(atum) cons(uluit) a(nte) d(iem) III nonas Maias sub aede Kastorus.* | *Scr(ibendo) adf(uerunt) A. Manlius A. f., Sex. Iulius . . . , L. Postumius S. f.* |
3. 4 *Quod Teiburtes v(erba) f(ecistis) quibusque de rebus vos purgavistis, ea senatus* | *animum advortit ita utei aequom fuit* —
5. 6 *nosque ea ita audiveramus* | *ut vos deixsistis vobeis nontiata esse* —: *ea nos animum nostrum* | *non indoucebamus*
7. 8 *ita facta esse, propterea quod scibamus,* | *ea vos merito nostro facere non potuisse, neque vos dignos esse* | *quei ea*
9 *faceretis, neque id vobeis neque rei poplicae vostrae* | *oitile esse facere; et postquam vostra verba senatus audivit,* |
10. 11 *tanto magis animum nostrum indoucimus (ita utei ante* | *arbitrabamur), de eieis rebus af vobeis peccatum non esse.* |
12. 13 *Quonque de eieis rebus senatuei purgati estis, credimus, vosque* | *animum vostrum indoucere oportet, item vos populo* |
14 *Romano purgatos fore.*

Tiburtini cum accepissent, rumores Romae circumferri de nescio quo facto ab ipsis adversus societatem cum Romanis commisso (cf. v. 4 *nosque ea ita audiveramus, ut vos deixsistis vobeis nontiata esse*), legatos Romam misisse videntur. Ei in senatum introducti a L. Cornelio Cn. f. praetore sine dubio urbano, qui consulum absentium vices sustinere solebat, verba ibi fecerunt, quibus suspicionem illam diluerent. Referente deinde L. Cornelio senatus consultum factum est, quo Tiburtinos innocentes videri ab illa suspicione senatus censuit. Reductis igitur in senatum legatis L. Cornelius ea respondit, quae leguntur in hac inscriptione inde a v. 3; iussit eos bono animo esse, neque credidisse senatum adversis illis rumoribus et multo minus credere; proinde confidere eos debere, idem universum populum Romanum sentire. Legatis cum hoc responso in patriam reversis Tiburtini in aes incidendum et publice proponendum curaverunt senatus consulti illius principium, id est nomen relatoris, diem et locum, nomina testium qui scribendo adfuerunt, deinde quae de senatus sententia praetor Romanus legatis responderet. Quando haec res acciderit, alibi non traditur; hoc apparet verba illa praetorem Romanum ad Tiburtinos facere non potuisse post annum 664, quo Tiburtini cives Romani facti sunt; sed ne ipso quidem anno 664, de quo cogitaverat Viscontius, veri simile est, Tiburtinos, cum pars magna Italiae esset in armis, Romanis autem sociis fidelibus civitatem iam essent daturi, propter nescio cuius facti suspicionem exterritos legatos misisse Romam ad diluendam suspicionem et responsum a senatu impetratum publice proposuisse. Multo veri similius est accidisse id exeunte fere saeculo ab u. c. sexto, cui tempori hanc tabulam propter sermonem attribuit Ritschelius mus. Rhen. 9, 1853 p. 16 = opp. philol. 4 p. 899; et cum Ritschelio adstipulati sunt Foucartius *archives des miss. scientif.* ser. II vol. 7, 1872 p. 341 et nuper etiam Mommsen eph. ep. I p. 285 (nam antea is aliter de aetate huius senatus consulti statuerat propter omissas tribus in nominibus testium, cum senatus consulta saeculi a. u. c. septimi constanter in eis nominibus habeant tribus adscriptas). Nihil obstat quominus statuamus, id quod aliis praeeuntibus proposuerat Ritschelius, praetorem memoratum in v. 3 esse L. Cornelium Cn. f. Lentulum Lupum consulem a. 598, tabulam autem hanc scriptam esse aut anno 595, quo primum per leges annales is qui a. 598 consul factus est praetor esse poterat, aut paullo antea. Accedit quod, quamquam etiam omni alio tempore homines appellati A. Manlius A. f., Sex. Iulius, L. Postumius S. f. in senatu esse potuerunt, tamen ea aetate, cui Ritschelius hanc tabulam attribuit, tres homines ita appellatos in senatu fuisse et quidem eodem dignitatis ordine, quo in hac tabula recensentur, certo constat (qua de re monuit Willems *le sénat de la république romaine* 1 p. 651). Nam A. Manlius A. f. non videtur esse diversus ab A. Manlio A. f. Torquato, qui fuerat consul anno 589, Sex. Iulius non diversus a Sex. Iulio Sex. f. Caesare, qui fuerat aedilis curulis anno 586, teste didascalia Terentiana, et consul factus est anno 597, anno igitur 595 sine dubio fuit praetorius, denique L. Postumius S. f. non diversus a L. Postumio Sp. f. Albino, qui cum aedilis curulis fuerit anno 593 teste altera didascalia Terentiana, anno 595 fuit aedilicius.

3585 apud castrum versus Tibur (scr.: 'apud castrum vetus Tibure', Castrum vetus sive Castrovetere appellabatur pars urbis Tiburtinae ea ubi sunt templa vulgo dicta Sibyllae et Vestae; cf. Nibby *analisi* 3 p. 186).

M · ACCENNAE · L · F · GAL
SATVRNINO
PROCOS · PROVINC · BAETIC
PR · TR · PL · QVAESTORI
ATILIA · L · F · BALBILLA
MARITO · OPTIMO

Servavit Iucundus Veron. f. 134, Magl. f. 110' (inde Murat. 666, 4 cui misit Gorius). Pendet ex Iucundo etiam Donius ms. Neap. p. 185, 6, ed. 6, 142 'ex ms. antiquo'.

5 PR · TR · omisso PL · Iuc., unde Muratorius fecit PR · PR, quod Marinus Arv. 750 n. 103 non recte correxit PR · F · D.

3586 cippus marmoreus magnus. Tibure rep. ad divi Andreae mense Septembri 1763 DON. similiter MINGAR. qui addit una repertum esse statuae 'truncum brachium et crus sinistrum'. Extat Tibure in curia.

P · AELIO · COERANO
COS · PROCOS · PROV · MAC ·
LEG · LEG · VIII · AVG · IVRIDICO
PER · FLAMINIAM · ET · VMBRI
AM · PRAET · VRB · TRIB · PLEBEI ·
KAND · QVAEST · IIIIVIR · IVR · DIC ·
FRAT · ARVALI · CVRAT · CIVIT
ANTIATIVM · ET · AQVINATIVM ·
PATRONO · ET · FLAMINI · DIALI · TIB
DECVRIONES · TIBVRTES

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Mingarelli in ephemeride Veneta *la Minerva* d. 28 Oct. 1763 p. 133; *Novelle Fiorentine* 1763 p. 697; Donati 245, 8 descriptam ab Alexandro Cerchio Romano; Galletti Vat. 7929 f. 288; Oderico sched. Genuen. I. 8; Marini *difesa della serie de' prefetti di Roma del Corsini* p. 78, Arv. tab. LX cf. p. 777 (inde Orelli 3651); Cabral et del Re *appendice* p. 10; E. Q. Visconti cod. Par. Lat. 9667 f. 74; Sebastiani p. 186.

Falsum exemplum imperitissime sculptum extat in museo Vaticano (*Chiaramonti*), damnatum iam a Marino l. c. (inde pendet Sebastiani l. c.).

P. Aelius Coeranus memoratur in actis fratrum Arvalium annis 213 et 214 (ubi appellatur P. Aelius Coeranus iun.).

3587 tabula marmorea. Tibure DONAT., in aedibus Boschi MARIN. Mense Apr. 1828 Romam translata FEA. Est in museo Lateranensi reposita.

ARRIANVS · APER · VETVRIVS | PRAET · PEREGRINO · T
sic SEVERVS · COS · XV · SAC · FAC · | TRIB · MIL · LEG · XV · APOLLinaris

Descripsi post Detlefsenum. Donati 278, 1 cui misit Hannibal Olivieri; Marini ms. Vat. 9127 f. 256, Arv. p. 827; Fea sched. f. 171. 2 posuit in epistula data ad Gerhardum d. 7 Mai. 1832 (edita opp. 6 p. 467) repetitam ex Marinio, sed dicit se vidisse.

Duabus paginis exarata erat inscriptio. — *b* 1 fin. fuit ut puto *praet(orio) peregrino, t(rib. pleb.)*; male pro PEREGRINO · T, quod certum, Borghesius ait legi posse PEREGRINOR.

3588 lapis Tiburtinus, Tibure repertus *dentro ad un muro nel quale sono rimasti gli altri frammenti, in via del governo n. 5, appresso un fabricante di basti* BRVZZA.

*q. caeci*LIVS · Q · F
*l. n. met*ELLVS · PIVS
imp ITER

Bruzza vidit. Supplevi et edidi *bull. dell' Inst.* 1883 p. 613.

Est consul anni a. u. c. 674. Imperator appellari potuit et bello Marsico anno 666 (cf. Drumann hist. Rom. II p. 41) et bello civili anno 676, quo Sullae partes secutus Carbonem et Norbanum devicit (Drumann l. c. p. 42), sine dubio imperator appellatus est in Hispania, ex qua etiam triumphum meruit (Drumann p. 43). — Patri huius Metelli, Metello Numidico, consuli anno 645 et censori anno 636, villam fuisse prope Tibur colligitur ex Cicerone de orat. 2, 65, 263 cf. c. 68, 676. In hac villa, quam post mortem Numidici filii factam esse probabile est, potest stetisse hic titulus, aut sub donario aliquo, positus ab ipso Metello Pio, aut sub statua eius, positus vel a liberto aliquo vel post mortem eius ab eo quem testamento adoptaverat Q. Metello Pio Scipione. Nam huic quoque villam fuisse Tibure, sine dubio eam quae antea fuerat et Numidici et Pii, constat ex Cicerone Philipp. 5, 7, 19, ad fam. 12, 2, 1, ex quo simul discimus hanc villam postea factam esse Antonii.

3589 fragmentum lapidis Tiburtini magnis et optimis litteris, rep. Tibure *nell' aprirsi una cloaca per la via del Crocio* (i. e., ut videtur, *nel lato orientale della chiesa di S. Biagio*), nunc Tibure in curia.

GVS · SEP
*met*ELLO · SCIP*ioni*
XIIX

Edidit Mommsen, qui viderat ipse et habuit praeterea exemplum accurate factum ab Henzeno transmissum, huius corporis vol. I p. 13; mihi descripsit Gatti. Antea ediderat Sebastiani p. 354 not. 4 fin. SEP.... Sebastiani. — 3 leviter incisum fortasse postea additum esse ait Gatti, qui excepit sic: IIXII.

In v. 2 aperte agitur de Metello aliquo Scipione, huius autem nominis nullum alium novimus quam consulem anni 702, filium adoptivum Metelli Pii, cui villam Tibure fuisse diximus ad eam quae praecedit. Sed tamen cui hic titulus dicatus et quomodo conceptus fuerit, non liquet. Mommsenus propter numerum v. 3 coniecit agi de filio aliquo Metelli Scipionis praeterea ignoto; eius praemature defuncti hunc esse titulum sepulcralem.

3590 in arce Tiburtina nuper repertum RED. Sed cf. infra.

A · CAESIVS · GALLVS · AED · PL
CER · PR · FLAM · AVGVST · PATRON
COLON · TESTAMENT · FIERI · IVSSIT
P · CVRTIVS · SEVERVS · FLAM · AVG
· D · D · FAC · CVR ·

Servavit codex Redianus f. 126 (inde Gudius ms. 893, 4, ed. 146, 3).

Versus divisi secundum codicem Redianum, qui tamen hac in re plerumque verum non servavit. — 1 vide ne ante AED exciderit Q.

Hanc inscriptionem vere Tiburtinam esse non credo. Nam primum reliquae inscriptiones Tiburtinae codicis Rediani omnes aut redeunt in codice Hamiltoniano, petitae scilicet ex Antiquo quem dicimus, aut sumptae sunt ex Feliciano. Praeterea neque colonia fuit Tibur nec videntur ibi fuisse flamines Augustales. Possis conicere, in loci indicatione pro 'Tiburtina' legendum esse 'Tudertina'.

3591, 2 *base di un donario che sembra fosse una statuetta.* Rep. Tibure *negli scavi presso la stazione della via ferrata.*

L · CALPVRNIVS · L · F · P*iso*

Bruzza vidit.

Tam consul anni a. u. c. 666 quam consul a. 736 L. Calpurnius L. f. Piso appellabatur. Ceterum ad alterum utrum ex his hunc titulum esse referendum nequaquam certum est, praesertim cum ne de supplemento quidem *P*(*iso*) constet.

3593 tabula marmorea. Effossa Tibure d. 4 Mart. 1846 in platea S. Andreae VIOLA, similiter RELIQVI (*presso la chiesa di S. Vincenzo* MELCH., quod idem est). Nunc exstat in hortis publicis.

T · CLODIO · M · F
PVPIENO · PVLCHRO · *Maximo*
sic C · V · COS · CVR · AED · SACR · ET · OPER · *publico*
CVR · R · P · BENEVENT · ELECTO · IVD · SACRO · AD *census*
sic ACCEPT · PER · PROV · VELGICAM CVR · R · P · LEPTIM ·
ET · TRIPOLITANOR · VICE · OPER · PVBL · PRO · COS ·
PROV · MACEDONIAE · CVR · R P · CATINENSIVM ·
PR · VRB · Q · K · XV · VIRO · S · F · TRIVMVIRO MONETALI ·
PATRONO · MVNICIPII ·
S · P · Q · T ·

Descripsi. Melchiorri edidit in ephemeride *il Saggiatore* 3 (1846) p. 666 cum commentario Borghesii (ipsa epistula Borghesii, cui miserat etiam Viola, data ad Melchiorrium d. 66 Apr. 1846 repetita est in illius opp. 6 p. 36 seq.); Grifi *giornale arcadico* 109 (1616) p. 675; St. Viola *decennio* p. 263; Henzen *bull. dell' Inst.* 1849 p. 96, syll. n. 6516, Borghesi *bull. arch. napoletano* (1858, 9) p. 60 = opp. 5 p. 504.

Borghesius in epistula ad Melchiorrium rettulit ad filium aliquem M. Clodii Pupieni Maximi eius qui anno 636 Augustus consalutatus est; nam ab ipso imperatore Pupieno abhorrere et praenomen Titi et quod nulla munera militaria susceperit, cum de imperatore Pupieno diversa narret biographus c. 6; ceterum positum esse hunc lapidem ante annum 638. — 4—6 *electo iud(icio) sacro ad census accept(andos) per prov(inciam) Velgicam, cur(atori) r(ei) p(ublicae) Leptim(agnensium) et Tripolitanor(um).*

3594 basis marmorea quae statuam sustinebat (*nella parte superiore del piedestallo si vedevano incavate le vestigia della statua* CABR., similiter CATAL.), nunc sustinet statuam alienam. Rep. Tibure mense Mart. 1778 CATAL., die 17 Mai. 1776 *in faccia alla chiesa de' PP. Camaldolesi detta di S. Andrea, nello scavarsi in una cantina* CABRAL; ibi reperta est manus statuae muliebris, Veneris aut Minervae, secundum CABR. Mox basis Romam translata est in museum Vaticanum, ubi exstat (*cortile del Belvedere*).

FVRIVS MAECIVS
GRACCHVS · V · C
CORRECTOR · FLA
MINIAE ET PICE
NI ORNATVI
THERMARVM
DEDICAVIT ·

in latere intuentibus dextro:

DEDICATA · XI · KAL · MAIA*s*
GALLO · ET · FLACCO · COS a. p. Chr. 174

Descripsi post Henzenum. Catalani *antichita Fermane* (1778) p. 81, auctore non laudato, Cabral et del Re p. 66; E. Q. Visconti cod. Paris. Lat. 6697 f. 63; Morcelli de stilo inscr. p. 356; Nibby *viaggio* 1 p. 163, *analisi* 3 p. 601. Orelli n. 3176 cum add. Henzeni.

Inscriptionem primariam recentiorem esse consulibus in latere perscriptis apparet, scripta est sublato titulo antiquiore.

Arrio Maecio Graccho v. c. a Salernitanis publice positus est titulus huius Corp. vol. X n. 560, eadem fere aetate cuius est hic titulus Furi Maecii Gracchi v. c.

3595 in via Tiburtina prope civitatem ad sex miliaria passuum ANTIQ. Apud ecclesiam S. Poli supra Tibur FABR. *Credesi che intorno a gl' acquedotti antichi dell' acqua Marcia la famiglia di questa cognome havesse il sepolcro gentilitio nel suolo Tiburtino, onde sia stata estratta una pietra, che ora giace nella terra di Santo Polo, quindi non lungi* MARZ.

T · MARCIO · T · F · FALG · LE
SACERDOTI · FETIALI · TR *mil*
LEG · XIIII · GEM · Q*uaest pro pr*
PROVINCIAE ACHAIAE A*b actis*
SENAT · AED · CVR · PRAET · C*ond*
CVRATORI · VIAE · LATINAE *legato*
LEG · II · AVG
GRANIA · TERTVLL(*a*) . .

Bis descripta est. Alterum exemplum reperitur apud Antiquum n. 13 (Hamilt. f. 63', Red. f. 126': ex hoc Gudius ed. 131, 6'), alterum apud Marzium II p. 235 (ex hoc Kircher Lat. p. 269, ex quo rursus Vulpi Lat. 10 p. 452, item ex Marzio Cabral et del Re p. 123, unde Henzen syll. n. 6020) et paullo aliter apud Fabrettium 702. 234 'ex schedis Barberinis'.

Varium lectionem dedi Antiqui Marzii Fabretti. — Versus 1—6 non accurate distribuuntur apud Antiquum, certe in codicibus Ham. et Red. — 1 dedi quae exhibet Antiquus (nisi quod pro MARTIO, ut ille habet, dedi MARCIO) quamvis corrupta sint; T-MARCIO III Marz., T-MARCIO Fabr. — 2 FECIALI Antiq. — TR servavit Antiq., om. Marzi et Fabr. — LE (post TR) inserit Antiqui cod. Hamilt. — 3 CEM Marz. — Q servavit solus Fabr. — 4 ACAIAE Marz. — A.. Marz., AD... Fabr., om. Antiq. — 5 CVR] CVRAT Antiq. — 5 fin. C servavit solus Fabr. — 8 CRANIA TERTVLI Marz.

3596 fragmentum lapidis Tiburtini altum palm. 2,1 litteris unc. 6—4 1/2 VIOL. Rep. a. 1734 (prope Tibur) *nella tenuta di Vetriana, disfacendosi un sepolcro antico di grossissimi lavorati travertini composto* VVLPI (Cort.); *nella tenuta di Midriana ora di Vetriano* ABV. Tibure, loco accuratius non indicato OSANN. Apud Violam VIOL.

MATVCCIAE · L · F ·
in POMPEIO · MACRINO *(sic)* | *inventio cetera* p. C. 164
COS

Vulpi diss. acad. Corton. II p. 113, apud Calogeram racc. 19 p. 131 n. 37, Lat. 10 p. 382 (inde Mur. 33, 5), Revillas sched. Berol. . . ; Sebastiani p. 416; Osann syll. p. 566 n. 22; St. Viola *giornale arc.* 118 (1850) p. 267.

1 NATTVCCIAE·L·F Vulpi (Cort.) cum Rev. 1, MATTVCIAE·L·F Vulpi (ap. Cal., Lat.) cum Rev. ., MATVCCIA Seb. Osann, TVCCIAE Viol. — 2 ..OMPEIO Viol. — 2 fin. F habet solus Viola. — 3 spatium ante COS vacuum relictum esse testatur Osann.

L. Matuccius Fuscinus legatus legionis tertiae in Africa anno p. C. 158 notus est ex titulis huius Corp. vol. VIII n. 2501 et 2630, quorum alterum posuit una cum uxore et Matuccia Fusci filia. Huic Matucciae Fuscinae potest fuisse dedicatus hic titulus.

3597 cippus magnus marmoreus integer. Rep. Tibure anno 1833 in operibus Anienis deducendi gratia institutis, *essendosi proseguito lo sterro della terra nella già vigna Lolli presso il cunicolo a destra dell' imbocco* S. VIOLA. Extat ibi prope ubi repertus est, in hortis publicis.

S E N E C I O N I
M E M M I O · G A L
AFRO · COS · PROC
urceus SICIL · LEG · PR · PR *patera*
PROVINC · AQVITAN
L · MEMMIVS · TVSCILLVS
SENECIO
PATRI OPTVMO

Descripsi. Amati ms. Vat. 9774 f. 25, *giornale arcadico* 58 (1833) p. 298; S. Viola *giornale arcadico* l. c. p. 344, *cronaca dell' Aniene* p. 130. Fulchi *dissertazioni dell' accadem. pont. arch.* VI (1836) p. 82; Massimo *relazione* p. 362 n. 10 (inde P. H. Visconti *giornale arcad.* 75, 1838, p. 322), Nibby *analisi* 3 p. 212; St. Viola *decennio* p. 35; Henzen *bull. dell' Inst. arch.* 1849 p. 93, syll. n. 6907.

Senecio Memmius Afer consul suffectus fuit sub Traiano; cf. supra n. 2243 v. 5.

3598 fuit basis marmorea, nunc non extat . . frons de ea desecta. Tibure Romae ca. . errore in S. Archangeli SIED. BRVN. A. . METELL. Romae in hortis Iustinianis ad p. . tam Flaminiam BIANCH. SEG. MAR. S. . in museo Vaticano (Gall. lap. mag. f. . S. l. CITT. — In eadem basi extabat, a. . extat divulsus ab ea in museo Vat. . (Chiaramonti), titulus Graecus Latino . . recentior editus C. I. Gr. n. 5977 (vide . . pra ad n. 3554).

POST · MINISIVS · C · F · SARDV . .
. TR · MIL · Q · AED · PL · PR · LEGATVS
TI · CAESARIS · AVG · PRO · COS · PRA . .
FRVMENTI · DANDI · EX · S · C ·

Descripsit Henzen. Smedar l. 74 (inde . . Apianus 186, 5; ex hoc Smetius ed. 14 . . ex Smetio Grut. 158, 1; ex Grut. Orelli . . Brunelleschi f. 70; Accursius ms. f. 14 . . tellus Vat. 6010 f. 51; Citadini Marc. ad . . et apud Manutium Vat. 5253 f. 317; B. . Ver. 348 f. 27). Seguier Paris. f. 61. . . ms. Vat. 9121 f. 153.

1 MINESIVS Seguier, MINISIVS reliq. . . auctores omnes, at ita excepit Henz. . . 3 fin. F ne antiqui quidem viderunt.

Homo origine Umber Asisinas; cf. hu. . vol. I n. 1412, ubi nominatur alter *Po. . Mimesius* (nam *Mimes.* est illic) *C. f.*, q. . Postumi Minisii Sardi potest fuisse av. .

3599 basis magna marmorea. Rep. Tibure ibidem ubi n. 3592 d. 3 Mart. 1845. Extat in curia.

L · MINICIO · L · F · GAL · NATALI
QVADRONIO · VERO · COS · PROCOS
PROV · AFRICAE · AVGVRI · LEG · AVG ·
PR · PR · PROVINCIAE · MOESIAE · INFER
CVRATORI OPERVM PVBLICORVM
urceus ET · AEDIVM · SACRAR · CVRAT · VIAE *patera*
FLAMIN · PRAEF · ALIMENTOR · LEG
AVG · LEG · VI · VICTR · IN BRITANNIA
PRAETORI · TRIB · PLEB · CANDIDATO
QVAESTORI · CANDIDATO · DIVI
HADRIANI · ET · EODEM · TEMPORE · LEGATO
PROV · AFRIC · DIOECESEOS · CARTHAGINIEN
PROCONSVLIS · PATRIS · SVI · TRIB · MIL · LEG · I
ADIVT · P · F · ITEM · LEG · XI · CL · P · F · ITEM · LEG
XIIII · GEMIN · MARTIAE · VICTRIC · III VIRO
MONETALI · A · A · A · F · F · PATRONO · MVNICIPII
CVRAT · FANI · HERC · V · DECVRIONES · TIBVRT
EX AERE · COLLATO · Q · Q · MAXIMI · EXEMPLI

in latere intuenti dextro:

CVRANTE
M · TVLLIO · BLAESO

Recognovi. *Diario Romano* 2 Mai. 1845; Melchiorri *effemeride il Saggiatore* 5 (1846) p. 274; Grifi *giornale . .* 109 (1846) p. 253, *dissertaz. dell' accad. pont. . .* p. 306, St. Viola *decennio* p. 269; Henzen, qui . . inst. arch. 1849 p. 223, syll. n. 6498.

Tractavit Borghesius apud Melchiorrium l. c. p. 46 seq. et potissimum p. 60 seq. Idem I. . Natalis Tibure dedicavit titulos duos supra edit. . Herculi n. 3554, alterum Graecum Aesculapio . . n. 3554), praeterea unum in Etruria prope Can. . (Borghesi 8 p. 48), unum Viterbii Serapidi ut c. . inst. arch. 1849 p. 224), denique unum nescio . . Romae vel prope Romam (eph. ep. 4 p. 271 n. . . hic dedicatus est a patre); titulos ipsi posuit . . Barcinone, unde erat oriundus, Corp. II n. 451 . . ibi una cum patre posuit titulum Corp. II n. 450 . . garis (Eph. ep. 1 p. 231 = Lebas II n. 57 . .) Africae videtur fuisse a. p. C. 139, teste titulo hu. . n. 4643. Consulatum eius anno fere 127 p. . Borghesius p. 64.

3600 fragmentum marmoreum litteris cm. 2. Tibare rep. *nel fondamento di una casa fabbricata sulle rovine del tempio di Ercole* [i. e. prope ecclesiam cathedralem], mox dono datum Violae VIOL. (dec.). Extat in aedibus ubi habitabat Viola.

legato
*pro. africae dioecese*OS · CAR*thaginiensis*
*proconsulis pat*RIS · SVI · T*rib. mil. leg. I*
*adiut p. f. it*EM · LEG · XI · C*l. p. f. item*
*leg. xiiii gemi*N · MARTIA*e victricis*
*iii viro mon*ETALI · A · A *a. f. f*
*cura*TO*ri fani h. u*

Descripsi. St. Viola *decennio* p. 281, *giornale arcad.* 116 (1850) p. 266.

Supplevit Viola. Videtur superesse ex altero exemplo eius tituli qui praecedit.

3601 basis marmorea. *Era in casa del già doctor Sicinio Sebastiani*, scilicet Tibure MARZI; item ut Tiburtinam memorat NICODEMVS p. 64. Sed ante Marzium certe Romam delata sit necesse est, cum ibi in hortis Mediceis collis Pincii viderint iam CITTADIN. et WINGHE: ibi viderunt posteriores atque etiam ultimus MARINI. — Locum non adscripsit SIRMOND. — Nunc frons desecta extat Florentiae in museo.

P · MVMMIO · P · F · GAL · SI
SENNAE · SVTILIANO
COS · AVGVRI · PROCOS
PROVINC · ASIAE · LEGATO · AVG
PR · PR · NORSIAE · SVPERIOSIS
PRAEF · ALIMENT · PER · AEMILIAN
PRAEF · AER · SATVRNI · LEG · LEG · VI
VICTRIC · PRAETORI · TR · PL · QVAEST
TRIB · LEG · V · MACED · X · VIRO · STLI
TIB · IVDIC · PATRONO · MVNICI
PI · CVS · FANI · H · V · SALIO · HER
CVLANI · AVGVSTALES
L · D · S · C

in latere intuenti sinistro:

DEDICATA · KAL · IVN · MAXIMO ET · ORFITO COS (*l. Iun.* 172)

in latere intuenti dextro

CVRANTIB · P · BAGONIO · SATVR
NINO · ET · C · NASCIO · MARCIANO Q
ORDINIS · AVGVSTALIVM · TIBVRTIVM

Descripsit Henzen inscriptionem frontis. Memorat, non exhibet, Nicodemus p. 64, fortasse ab hoc, certe non de visu Marzi II p. 61 (inde Kircher Lat. p. 192, Vulpi Lat. 10 p. 142). Romae descriptam exhibent Cittadinus Marc. p. 157 et apud Manutium Vat. 5253 f. 232; Winghe Brux. 2 f. 1': Cicconius Raffaelli f. 168'; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 124 ('e Sirmondi schedis' Grut. 1097, 7; ex hoc Orelli 3933'), Doni 4, 16: Ptolemaeus sched. Sen. 1, 461; Seguier Paris. f. 60; Lupi Vat. 6143 f. 49'; Marini in sylloge inscr. doliar. ad n. 463, solas inscriptiones laterum inscr. Albao. p. 149 not. 5. Borghesi apud Henzenum ann. inst. arch. 1844 p. 46, opp. 7 p. 536. Ex his plerique non exhibent nisi titulum frontis; inscriptiones laterum de visu exhibent soli Cittadinius cum Winghio et Cicconio, Segnier, Marini. Henzen syll. n. 6499.

Inscriptiones laterum nunc deperditas (praeter paucas litteras in latere dextro relictas et a me enotatas, nempe v. 1 C et v. 3 OR) dedi ex Marinio et Seguierio, nisi quod in inscriptione lateris dextri v. 1 P litteram a Seg. et Mar. omissam adscivi ex Citt. Wingh. Ciacc. (Marinius v. 1 habet CVRANTIBVS pro CVRANTIB, Seguier v. 3 DEDINIS pro ORDINIS; v. 2 Borghesius MANLIO pro MARCIO mero errore).

Sisenna hic Rutilianus, filius fortasse P. Mummii Sisennae consulis ordinarii anni 133, non videtur diversus esse a Rutiliano viro primario et apud Marcum imperatorem gratioso quem Lucianus pseudomanti c. 30 seq. narrat pravis artibus Alexandri Abonutichitae captum et obstrictum. Interfuisse eum bello Marcomannico colligi potest ex iis quae narrat Lucianus c. 48; videtur autem ei interfuisse ut legatus Moesiae. Cf. Waddingtoo fast. prov. Asiae n. 153. — Pater potius quam filius memoratur in titulo Veliterno Corp. X n. 6587. — Ordinem Augustalium Tiburtium, cuius quaestores nominantur in inscriptione lateris, non diversos esse apparet ab eis qui in inscriptione frontis appellantur Herculanii Augustales.

3602 Tibare in domo Dominici Marescotti ACCVRS. Marmorea tabella quae in Marescottorum aedibus est NIC. — S. l. MAN.

MEMORIAE
TORQVATI · NOVELLI · P · F
ATTICI · X · VIRI · STLIT · IVD
tr. MIL · LEG · I · TRIB · VEXILLAR
leg. SVATTVOR · I · V · XX · XXI · Q · AED
praet AD · HAST · CVR · LOC · PVBLIC
leg. aD CENS · ACCIP · ET · DILECT · ET
*proco*S · PROVINCIAE · NARBON
*in qu*VA · HONORIS · FIN·E
annum · AGENS · XXXXIIII
*for*O · IVLII · DECESSIT

Accursius ms. f. 1' qui vidit (inde Mur. 750. 6); ex Accursianis pendet puto Manutius orth. 663, 2 (inde verba repetivit Nicodemus lib. 4 c. 3 p. 64, licet hic aut ipse viderit lapidem aut aliunde quoque habuerit, ut apparet ex loci indicatione). Solo exemplo Muratoriano usus restitutionem temptavit Borghesi ann. inst. arch. 1846 p. 317 (inde Henzen n. 6483), opp. 5 p. 6.

2 NOVELLINI·P·F Man., NOVELLILI·P·F Acc., NOVELLI·F·F Mur. — 4 in. lacuna non notatur. — 7 in. D Acc., ..D Man. — 10 ANNVM ut in lapide extantem dat Man., in lacuna omittit Acc. — 11 in. O om. Manut. — *in for*O IVLII proposuit Renier ad Borghesii opp. l. c.; *die prim*O·IVLII voluerat Borghesi. — 8. 9. 11 litteras extantes dedi ex Accursio.

Borghesi rettulit ad Novellium Torquatum sub Tiberio principe vel paulo post Tiberium, teste Plinio hist. nat. 14, 22, 144, praetura et deinde proconsulatu functum.

3603 Tibure super rep. *in una grotta di un tal Francesco Gengo* [id repetit St. Viola *bull. dell' Inst.* 1852 p. 53 enumerans hanc inscriptionem inter eas quae variis temporibus prodierunt prope ecclesias S. Andreae et S. Vincentii], *ove si trova tuttora immurata* SEB. Locus non indicatur apud AMAT.

/ · PACCEIO · L · F
Q · PRO · FR
OSTIENSES
NAVICVLARIEI

Sebastiani p. 476 (inde St. Viola *bull. dell' Inst.* 1852 p. 53): manus ignota et imperita 'inter Amatii schedas Vaticanas.

1 ACCELO·L·F, 4 NAVICVLARLE·L Amat.

Aetatis ut puto circiter Augusti.

3604 epistylium ut videtur marmoreum litteris magnis et pulchris HENZ. 'Tibure rep. anno 1728 dum reaedificabatur templum beatae Mariae de Monte Carmelo' FICOR., rep. mense Dec. 1728 GHEZZI, rep. in limine templi D. Petri Carmelitarum LVP., similiter VVLP. Mox adlatum est Romam ad Alexandrum Albani cardinalem; deinde cum reliquis eiusdem inscriptionibus venit in museum Capitolinum, ubi extat.

CN · PINARIO · CN · F
SEVERO · CONSVLI · AVGVRI · REGI · SA*crorum pont. quaest. cand*
IMP · CAESARIS · NERVAE TRAIANI · AVG · SALIO · COL*lino*
CORNELIA · MANLI*a*

Descripsit Henzen. Ficoroni cod. Marucell. A 6 f. 479 (inde repetivit Gori cod. Maruc. A 77), Ghezzi ms. Angel. p. 23; Lupi Severae epitaph. p. 23; Murat. 356, 2 e Ficoronio, 329, 1 ab Ignatio Maria Como; Vulpi Lat. 10 p. 209, apud Calogeram *racc.* 19 p. 181 n. 98, Guasco mus. Capit. n. 1328.

Hic Pinarius patricius fuit utpote rex sacrorum et salius collinus; fieri potest ut oriundus sit ex stirpe Pinariorum liberae rei publicae (cf. Mommsen *Röm. Forsch.* 1 p. 116). Regibus sacrorum aetate imperatoria licuisse publicis honoribus fungi etiam ex inscriptione huius Corp. vol. IX n. 2847 apparet.

3605—3608 pertinent ad mausoleum ex lapide Tiburtino quod extat in ripa sinistra Anienis prope pontem qui hodie dicitur atque etiam medio aevo dicebatur Lucanus (inscriptionem M. Plauti M. f. Anien. Lucani, qua nisi nonnulli hoc nomen ex antiquitate repetunt, vide in falsis, sine dubio intra territorium antiquum urbis Tiburtinae, a qua abest passibus circiter mille quingentis. Aedificavit id mausoleum, ut colligitur ex titulo n. 3606 inciso in ipso monumento, M. Plautius Silvanus consul a. 752 sibi et Lartiae Cn. f. uxori. Procedente tempore etiam posteri eius in eundem tumulum inlati sunt, et primum vivo etiamtum ut puto ipso Silvano, parvulus filius eius Plautius Urgulanius, quo tempore ante mausoleum in ipsa ut puto via statuta est ingens tabula marmorea n. 3606, in qua et repetita sunt ex n. 3606 nomina Silvani et Lartiae et adiunctum nomen Urgulanii. Postea cum reliqui liberi Silvani monumento inferrentur, statutae esse videntur ab utraque parte tabulae illius de qua diximus ingentis complures tabulae marmoreae et ipsae magnae, sed illa longe minores, separatae et ab illa et inter se parastatis ex lapide Tiburtino

3606 in ipso mausoleo.

m. plautius M · F · A · N · SIL*vanus*
cos. vii VIR · EPVL*on*
huic senatus · TRI*umphalia*
ORNAMEN*ta* DECRE*vit ob*
RES · IN · ILYRICO · BENE *gestas*
LARTIA · CN · F

Descripsi. Exhibent Accursius ms. f. 9; Metellus Vat. 6039 f. 31 ubi dicit descripsisse se anno 1546, 6040 f. 64', idem teste Laurentio Taurello, quod exemplum extat in codice nunc bibl. Gissensis n. 9; Ligorius Taur. vol. 20 f. 64' cum supplementis veluti ea essent antiqua; cod. Ottob. 2276 f. 24, accurate; Vulpi Lat. 10 p. 342; Piranesi ant. tab. 11 aeri incisam; de Sanctis *del sepolcro de' Plauzj* p. 17; Canina *edifizj* vol. V p. 116 et tab. 1, Nibby *viaggio* 1 p. 115; Sebastiani p. 211. De visu citant Cabral et del Re p. 60.

1 fin. et 2 fin. singulas litteras addidi ex Accursio Metello cod. Ottobon., ego non agnovi; 2 fin. L habet etiam de Sanctis. — 4 ex litteris ORNAMEN et DECRE dimidia tantum pars extat; cum altera parte superiore fieri potest ut perierint apices nonnulli; ipsae litterae certae sunt.

Supplevi ex n. 3606. M. Plautius Silvanus consulatum ordinarium gessit anno u. c. 752 una cum Augusto. De maioribus eius nihil compertum; potest fuisse nepos A. Plautii (sive Ploti) eius, qui anno 627 fuerat tribunus pl., a 706 aedilis curulis (Cic. pro Planc. 7, 17. 21 denarii inscripti *A. Plautius aed. cur.*), anno 703 praetor (Cic. ad Att. 5, 15, 1); item veri simile est habuisse eum inter maiores M. Plautium Silvanum tribunum plebis anno 665. Aut mater aut socrus eius fuit Urgulania, quippe quae a Tacito ann. 4, 22 appelletur filii eius avia. Plebeios fuisse Plautios liberae reipublicae notum est; sed hunc Plautium ne a Caesare quidem vel ab Augusto inter patricios esse adlectum constat, quod filius eius Pulcher tribunus plebis fuit (n. 3607 v. 6) et postea demum a Claudio inter patricios adlectus est. In Illyrico rem bene gessit sub Tiberio a. p. C. 16 teste Dione 56, 12, triumphalia ornamenta ei decreta esse significant et ipse Dio c. 17 (αἱ νικητήριοι τιμαί, ὅπερ τοῖς ἄλλοις στρατιάρχοις ὑπῆρξε) et Suetonius Tib. c. 20 ([Tiberius] *triumphum egit, prosequentibus etiam legatis, quibus triumphalia ornamenta impetrarat*). Mortuus esse videtur paullo post, certe ante Augustum, nam Tacitus in annalibus Tiberii neque mortem eius refert neque memorat ibi ubi memorari debuit si fuisset in vivis (ann. 4, 22). — De Lartia Cn. f., uxore eius, ut adscriptum est in n. 3606, praeterea nihil scimus. — Filii Silvani fuerunt M. Plautius Silvanus praetor urbanus a. p. C. 24 (Tac. ann. 4, 22, Henzen act. Arval. p. CCXLIV), A. Plautius Urgulanius (n. 3606 v. 9); P. Plautius Pulcher (n. 3607); filia Plautia Urgulanilla, uxor Ti. Claudii postea Augusti prima (Suet. Cl. 26), mater eius qui memoratur n. 3607 v. 7. 8. A. Plautius, qui Britannos devicit, consul suffectus a. p. C. 26 (fast. Nolan., Corp. X n. 1233), Q. Plautius consul ordinarius a. p. C. 36 (Tac. ann. 6, 40) eiusdem Silvani filii creduntur a nonnullis, sine iusta causa.

3606 loco antiquo ante monumentum in tabula ingenti marmorea.

M · PLAVTIVS · M · F · A · N
SILVANVS
COS · VII VIR · EPVLÓN
HVIC · SENÁTVS · TRIVMPHÁLIA
ÓRNÁMENTA · DÉCREVIT
OB · RÉS · IN · ILYRICO
BENE · GESTÁS
LARTIA · CN · F · VXOR
A · PLAVTIVS · M · F
VRGVLÁNIVS
VÍXIT · ANN · IX

Recognovi. Cyriacum descripsisse indicat Scalamontius verbis supra p. 368 relatis. Legitur ex Cyriacanis apud Petrum f. 66, in cod. Parm. f. 74', cod. Vat. 6876 f. 69, Marc. XIV, 124, Angelican. D 4, 10 f. 38', Chis. J VI 203 f. 14; item pendent cunis Marcanova Mut. f. 62, Bern. f. 62' (n. 106); Felicianus Ver. Ferrarinus Traiect. f. 96', Reg. f. 92', cod. Redianus f. 11 Helmst. f. 114', Alciatus Fase f. 16'; Cholar f. 65. Ex lapide n. 2 (Hamilt. f. 60', Marucell. f. 3); Iucundus Ver. f. 1 f. 108' (inde pendet Mazochi f. 175); is a quo pendet P. Sabinus f. 126 (inde Siedar f. 33'), Brunelleschi f. 73', Leoncini f. Castro Blatsanus apud Metellum Vat. 6040 f. 182; ipse Metellus f. 145 et ad Mazochium suum nunc Vaticanum, ubi dicit exscripsisse Alphonsum) Castrum); Pighius cod. Luzac. p. 170, annal. Rom. vol. Smetius ms. Neap. p. 188 (inde Manutius orth. 717, 1, ex quo Nicodemus p. 96), ed. 78, 7 (inde Grut. 452, 6, in cuius ed. 2 additae schedae Pighii); Panvinius fast. ad a. 752; Ligorius Taur. vol. 26 f. 65', 26 f. 167'; Winghe Brux. 1, 6; manus mihi ignota apud Vic. Mon. 743 f. 71; cod. Ottob. 2070 f. 23. accurate; Anonymus Hispan. Chis. f. 451': Romieu f. 147; Antonius del Re ed. p. 104 (inde Marc. Stephanonius cod. Leid. p. 160, 3; Fabretti 171, 325; Kircher Lat. p. 160; S. Bartoli *gli antichi sepolcri* tab. 33; Vulpi Lat. 10 p. 341 (*mon. anc.* p. 21); Chaupy *maison d'Horace* 2 p. 416; Cabral et del Re p. 49; de Sanctis *del sepolcro de' Plauzj* tab. 1 cf. p. 23 seq.; Nibby p. 116, Fea fasti p. 163; Sebastiani p. 213; Canina *edifizj* vol. V p. 110; Garrucci *i segni detti accenti* p. 26, non sine erroribus.

Lectio certissima est: male in v. 6 M (pro A) Smet. ed. (non ms.) et Fabretti, in v. 11 VIII (pro VIXIT) Smetius (tam ms. quam ed.), 10 VIRGVLANIVS, 11 LX Nicodemus, errore typographi. — Recte exceperunt hanc inscriptionem etiam auctores antiquissimi, Antiquarius et Cyriacus; nam quod Antiqui cod. Maruc. in v. 1 habet PLATIVS, Hamiltonianus in v. 11 VIX (pro VIXIT), uterque autem (pro CN), id eis debetur qui codices illos exaraverunt. — In v. 10 ex auctoribus Cyriacanis verom lectionem VRGVLANIVS habent et Petrus Donatus, sed hic correxit in VIRGILIANVS, quod prima manu reperitur in cod. Chis. et apud Marcanovam et Alciatum, alii auctoribus (cod. Vat. Marcian. Felicianus) habent VRGVLANVS. — Ligaturam in TRIVMPHALIA v. 4 recte repraesentavit Antiquus (tam quam in Maruc.), solvit Cyriacus. Ad apices neuter horum auctorum adtendit, cum in n. 3609 Antiquus certe multos apices recte

Hanc tabulam recentiorem esse quam titulum n. 3605 in ipso monumento insculptum ostendit litteratura; nec tamen erit multo recentior opinor etiamtum vivis Silvano et Lartia vel certe altero eorum; nam si defuncto utroque parente et tumulo inlato mortuus esset Urgulanius, Urgulanii nomen insculptum in eadem tabula. Cognomen habuit Urgulanius ab Urgulania, quam aviam fuisse Plautii Silvani praetoris a ann. 4, 22.

Exemplum falsum incisum in tabula marmorea, sed mutilum a dextra, anno 1869 vidit Bormann Romae in horto aedium Camucc

cum capitulis Corinthiis. Harum minoris moduli tabularum hodie una tantum superest, nempe n. 3606 cum inscriptione Ti. Plautii Silvani Aeliani; supererat saeculo XV e sinistra ut puto tabulae n. 3606 altera tabula n. 3607 cum inscriptione Plautii Pulchri. Antiquitus autem a sinistra certe tabulae illius maximae n. 3606 non una tantum tabula stetit, sed duae, ut colligitur ex numero parastatarum qui hodie quoque ab ea parte supersunt; potest item a dextra tabulae n. 3666 praeter n. 3666 stetisse altera olim deperdita. Ad quos ex posteris Silvani consulis anno 752 tabulae illae duae vel tres deperditae pertinuerint, nulla coniectura definiri potest. — Imaginem mausolei optime factam et ichnographiam exhibet Piranesius *le antichità rom.* III tab. 12. 13; imagines praeterea multi, in his Vulpi Lat. 10 ad p. 346, Barbault *recueil de monumens anciens* tab. 23; de Sanctis *del sepolcro de' Plauzj* (1764) in tabula non numerata; Rossini *le antichità dei contorni di Roma* tab. 3; Canina *edifizj* vol. VI tab. 121.

3667 videtur extitisse in tabula marmorea iuxta n. 3606 a parte intuenti sinistra, et ita diserte testatur IVCVNDVS, qui cum ad n. 3606 (quae apud eum hanc praecedit) adscripsisset 'a latere dextro ex minoribus litteris', ad hanc adscripsit 'a latere sinistro ex minorib. litteris'. — MARCANOVA quod refert 'in sepulcro quadrato habens utrinque geminos fasces', id puto non ad hanc inscriptionem neque omnino ad sepulcrum Plautiorum pertinet, verum pertinet ad monumentum viae Ostiensis huius Corp. vol. VI n. 1343 et huc relatum est errore.

P · P L A V T I V S
P V L C H E R
T R I V M P H A L I S · F I L I V S
AVGVR · III · VIR · A · A · A · F · F · Q
TI · CAESARIS · AVG · V · CONSVLIS p. C. 31
TR · PL · PR · AD · AERAR · COMES · DRVSI · FILI
G E R M A N I C I · A V O N C V L V S · D R V S I
TI · CLAVDI · CAESARIS · AVGVSTI · FILI
ET · AB · EO · CENSORE · INTER · PATRICIOS
LECTVS · CVRATOR · VIARVM · STERNENDAR
A · VICINIS · LECTVS · RR · AVCTORITATE
TI · CLAVDI · CAESARIS · AVGVSTI · GERMANICI
P R O C O S · P R O V I N C I A R · S I C I L I A E
VIBIA · MARSI · F ·
LAELIA · NATA
PVLCHRI

Hanc inscriptionem post initia saeculi XVI nemo vidit, saeculo XV referunt tres auctores primarii, Cyriacus apud Petrum Donatum f. 66, cod. Parm. f. 74', cod. Marc. XIV, 124 f. 112', cod. Vat. 6676 f. 69, cod. Angel. D 4, 16 f. 39', cod. Chis. J VI, 203 f. 14; Antiquus quem dicimus n. 3 (Maruc. f. 3', Ham. f. 61'); Iucundus Ver. f. 134, Magl. f. 109. Praeterea exhibet qui reliquas plerasque dat de visu, sed hanc significat se non vidisse ('al presente non si ritrova') Brunelleschi f. 73, nullo auctore laudato. Denique principium (vv. 1—3) habet Raphael Volaterranus commentariorum urbanorum (1506) lib. XVIII (f. 266') adiunctum ad n. 3606. Repetiverunt ex Cyriacanis Scalamontius in vita Cyriaci (ms. Tarvis.); Marcanova cod. Mut. f. 61', Bern. f. 59; Felicianus Ver. f. 145, unde rursus cod. Redianus f. 125; Lilius cod. Helmst. f. 163'. Ferrarinus Traiect. f. 97, Par. f. 102, Regiens. f. 16. Ex Iucundo Mazochi f. 175 (inde Grut. 464, 1); item ex Iucundo puto pendet exemplum in fine vel interpolatum vel coniectura correctum, quod cum Grutero 462, 8 communicaverat Scaliger; ex exemplo Iucundi apud cardinalem Carpensem adservato Metellus Vat. 6039 f. 340, ubi tamen errore dicit exscripsisse Martinum (Smetium), apud quem non reperitur, se tantum emendasse ex Iucundo. S Grut. de Sanctis tab. III; Nibby *viaggio* I p. 117; Orelli n. 753; alii.

Varietas lectionis, si exceperis errores commissos a scriptoribus codicum quibus exempla Cyriaci et Antiqui debemus, item notas ab aliis aliter solutas, plane nulla est; etiam in v. 16, ubi Antiquus quidem et Iucundus recte sine dubio habent PVLCHRI, Brunelleschi PVLCRI, Cyriaci autem exscriptores plerique (codices Marcianus et Vaticanus, Scalamontius in vita Cyriaci, item Marcanova) PVLCHRA, tamen ipse Cyriacus videtur posuisse PVLCHRI, cum ita habeant certe Petrus Donatus, codex Parmensis, codex Angelicanus, Felicianus. Nihilominus adscripsi etiam minima illa quibus differunt a lectione supra recepta Antiqui codices Marucellianus et Hamiltonianus, Cyriacus apud Donatum et in codicibus Marciano et Vaticano, codices Iucundi, denique Brunelleschius. — 5 CESARIS Antiqui cod. Ham. — AVGVST (pro AVG) Iuc. Brun., AVGVSTI Antiqui cod. Ham. — COS Antiqui cod Ham. — 6 AERR Donatus. — FILI Antiquus, item Cyriacus apud Donatum et Brunelleschi, FIL Cyriaci codd. Marc. et Vat., item Iucundus. — 7 AVVNCVLVS Cyriaci cod. Vat., AVONCVLVS correctum in AVVONCVLVS Antiqui cod. Ham. — 8 TIB (pro TI) Antiqui cod. Ham. — FIL Donatus. — 9 PATRIOS Antiqui cod. Ham. — 10 STERNENDARVM Antiqui cod. Ham., STENENDARVM Antiqui cod. Maruc. — 13 PROVINCIA Cyriaci codd. Marc. Vat. — 14 ET (pro F) Grut. 452, 5. — 15 LELIA Cyriaci cod. Vat. et Brunell. — 16 de lectione PVLCHRA vide supra. — Versus distribui ita ut Antiqui codex Maruc., Cyriaci codices Vaticanus et Parmensis, Brunelleschi, qui alibi quoque veram versuum divisionem servaverunt (reliqui versus continuant); apparet nomina vv. 1. 2. 15—16 scripta fuisse litteris maioribus. — Consensus ille exemplorum suspicionem movet, ex eodem fonte omnia derivari; sed eam suspicionem esse abiciendam, immo statuendum, extare huius inscriptionis apographa non minus tria, ea diutius ponderata repperi. Nam inter Cyriacum certe et Antiquum, ut de his primum dicam, alibi in Tiburtinis nulla affinitas est. Et Cyriacum inscriptiones tumuli Plautiorum descripsisse constat testimonio Scalamontii: Antiquum autem cum inscriptionum n. 3606 et 3608 proposuerit exempla longe accuratiora quam quisquam auctorum Smetio antiquiorum, ex hac apices quadraginta septem enotarit, in illa contignationem litterarum P et H repraesentaverit, ad hanc autem adscripserit 'in primo marmore huius tumuli hoc reperitur epitaphium', ad illam 'in secundo marmore eius tumuli hoc reperitur epigramma', Antiquum, inquam, quis credat exemplum nostrae inscriptionis n. 3607 proposuisse aliunde petitum et ei similiter ut illis quas ipse vidit adscripsisse, ut fecit, 'in tertio marmore huius tumuli hoc reperitur epigramma'? — Ne Iucundum quidem, quamvis duas quae apud eum extremae Tiburtinarum sunt n. 3665 et 3820 fieri potest ut petierit hanc ex Cyriacano aliquo auctore, illam ex Antiquo, verisimile est inscriptionem Plautii Pulchri petisse aut ex Cyriaco aut ex Antiquo, nam in illis duabus inscriptionibus ipsae locorum indicationes apud Iucundum derivationem quodammodo produnt, inscriptiones tumuli Plautiorum et aliter ordinavit Iucundus atque illi (in Cyriacanis codicibus et apud Cyriacanos auctores omnes ordo est hic: n. 3607. 3606. 3608, apud Antiquum n. 3608. 3606. 3607, apud Iucundum autem n. 3606. 3608. 3607) et adscripsit quae neque apud Cyriacum neque apud Antiquum invenit, ad n. 3606 'a latere dextro ex minoribus litteris' (nempe quam n. 3606, exarata secundum ipsum 'in tabula marmorea ex magnis litteris'), ad nostram n. 3607 'a latere sinistro ex minoribus litteris'. Denique Brunelleschius quoque non video cur non et ipse possit habuisse apographum diversum ab eis quae reperiuntur apud priores.

De P. Plautio Pulchro praeter hanc inscriptionem nihil scimus. Filius fuit eius qui monumentum extruxit et cuius sunt tituli n. 3605. 3606 Plautii Silvani consulis a. 752, *triumphalis* dicti at hic (v. 3) et a Suetonio Cl. 22 propter ornamenta triumphalia. Natus videtur esse cir a. p. C. 6, cum quaestor fuerit Ti. Caesaris quintum consulis, id est a. p. C. 31. Comes Drusi, Germanici filii, videtur fuisse ante quaesturam eam anno 31 iam custodiae in Palatio traditus erat Drusus (Tac. ann. 2, 23), mortuus deinde ibidem a. 33. Drusi, Claudii filii, appellatur avunculus, utpote frater Plautiae Urgulanillae. Inter patricios lectus est anno 48 (Tac. ann. 11, 25). A quibus vicinis lectus sit curator viarum sternendarum, non liquet. Mirum est tale munus in homine tantae nobilitatis: magis mirum id tot verbis in titulo sepulcrali enarrari. Po[test] suspicari, praesertim cum nullum militare munus susceperit, huic Pulchro aut valetudinem fuisse parum prosperam aut ingenium tardum. Ea q[uoque] res potest fuisse causa cur ad consulatum non pervenerit. Mortuus est non post annum 54, nempe Claudio nondum inter divos relato. Uxor ei fuit Vibia, Marsi filia, nempe ut videtur eius C. Vibii Marsi, qui fuit consul suffectus a. p. C. 17 (fast. Ant.), legatus Germanici in Syria a. (Tac. ann. 2, 74), proconsul Africae a. 26 et insequentibus (Corp. vol. VIII n. 10568), legatus Augusti provinciae Syriae circiter a. 41 (T[ac.] ann. 11, 10; Iosephus ant. 19, 6, 4. 20, 1, 1), dicta in v. 16 *Pulchri* (uxor). Eadem sine dubio Vibia quod in v. 15 dicitur *Laelia nata*, et[iam] et alios diu torsit. Henzenus olim (ad Orell. vol. III p. 27) coniecerat scribendum esse *Laeliana*; cui coniecturae obstat consensus eorum [qui] inscriptionem viderunt. Bormannus vidit Vibiam Marsi filiam dici natam *Laelia*, eodem modo quo in titulis sepulcralibus Etruriae, ex ve[tere] Etruscorum consuetudine, ad nomen patris non raro matris nomen adscribitur (cf. huius corp. vol. I n. 1316. 1349. 1361. 1324. 1366. 1[3..] 1372 al.); id autem non mirum esse, si sumimus (cui coniecturae nihil obstat), Vibium Marsum cum uxore oriundum fuisse ex oppido al[iquo] Etruriae. Perusiae Vibios floruisse notum est.

3608 in tabula marmorea, quae extat loco antiquo iuxta tabulam n. 3602 a parte intuenti dextra.

TI · PLAVTIO · M · F · ANI
SILVANO · AELIANO
PONTIF · SODALI · AVG
III · VIR · A · A · A · F · F · Q · TI · CAESARIS
LEGAT · LEG · V · IN GERMANIA
PR · VRB · LEGAT · ET COMITI · CLAVD
CAESARIS · IN BRITTANNIA · CONSVLI
PRO · COS · ASIAE · LEGAT · PRO · PRAET · MOESIAE
IN QVA · PLVRA QVAM CENTVM · MILL
EX · NVMERO · TRANSDANVVIANOR
AD · PRAESTANDA · TRIBVTA · CVM · CONIVGIB
AC · LIBERIS · ET · PRINCIPIBVS AVT REGIBVS · SVIS
TRANSDVXIT · MOTVM ORIENTEM SARMATAR
COMPRESSIT · QVAMVIS PARTE MAGNA · EXERCITVS sic
AD EXPEDITIONEM IN ARMENIAM · MISISSET
IGNOTOS · ANTE · AVT · INFENSOS · P · R · REGES · SIGNA
ROMANA · ADORATVROS · IN · RIPAM · QVAM · TVEBATVR
PERDVXIT · REGIBVS · BASTARNARVM · ET
RHOXOLANORVM · FILIOS · DACORVM · FRATRVM sic
CAPTOS · AVT · HOSTIBVS · EREPTOS · REMISIT AB
ALIQVIS · EORVM · OPSIDES · ACCEPIT · PER · QVEM · PACEM sic
PROVINCIAE · ET · CONFIRMAVIT · ET · PROTVLIT
SCYTHARVM · QVOQVE · REGEM · A CHERRONENSI
QVAE · EST · VLTRA · BORVSTENEN · OPSIDIONE · SVMMOTO
PRIMVS · EX · EA · PROVINCIA · MAGNO · TRITICI · MODO
ANNONAM · P · R · ADLEVAVIT · HVNC · LEGATVM · IN sic
sic IN · HISPANIAM · AD · PRAEFECTVR · VRBIS · REMISSVM
SENATVS · IN PRAEFECTVRA · TRIVMPHALIBVS
ORNAMENTIS · HONORAVIT · AVCTORE IMP
CAESARE · AVGVSTO · VESPASIANO · VERBIS · EX
ORATIONE · EIVS Q · I · S · S
MOESIAE · ITA · PRAEFVIT · VT · NON · DEBVERIT · IN
ME · DIFFERRI · HONOR · TRIVMPHALIVM · EIVS
ORNAMENTORVM · NISI · QVOD · LATIOR · EI
CONTIGIT · MORA · TITVLVS · PRAEFECTO · VRBIS
HVNC · IN · EADEM · PRAEFECTVRA · VRBIS · IMP · CAESAR
AVG · VESPASIANVS · ITERVM · COS · FECIT

Recognovi. Hanc descriptam esse a Poggio constat inde quod adiecta legitur ad syllogen urbanam Poggii in exemplis eius syllogae c f. 27 et Angel. D 4, 12 f. 11' (cf. huius corp. vol. VI praef. p. XXIX n. 81). Praeterea saeculo XV descripserunt Cyriacus apud Pe[…] f. 62', cod. Parm. f. 74', cod. Marc. XIV, 124 f. 143, Vat. 2872 f. 29'; Antiquus n. 1 (Hamilt. f. 52, Marucell. f. 2, item apud Reb[…] sed is desinit in v. 27); Iucundus Ver. f. 134, Magl. f. 152'. Pendent ex Cyriacanis Marcanova Bern. f. 12', Mut. f. 63—64, Felician[us] ex quo cod. Redianus f. 122/6; Lilius cod. Helmst. f. 123; Ferrarinus Traiect. f. 27, Paris f. 102, Reg. f. 18 et solos vv. 32 seq. f. 12[…] Feae f. 10'. 11; Choler f. 82'; Sanutus cod. Ver. f. 242; ex Marcanovanis Peutinger cod. Aug. 526 f. 116, cod. 527 f. 34, ex hoc […] 192, 2. Mox descripsisse videtur Hermolaus Barbarus qui in castigationibus Plinianis (Romae 1492) citat v. 8 (verbum *Moesiae*) […] cap. 2 sub lemmate *et iterum Icesus*, item v. 10 ad lib. V cap. 14 s. v. Parea. Integram edidit primus Raphael Volaterranus (…

urbanorum (Rom. 1506) lib. XVIII (f. 255'); deinde fortasse de visu, sed exemplo pessimo, Franciscus de Albertinis de mirabilibus urbis Romae ed. 1510) lib. I (in capite de pontibus (= Mazochi f. 3'); ex hoc vv. 1—15 repetivit Leander Alberti *descrittione di tutta Italia* ed. Venet. 1551 f 130'. Ex Iucundo Mazochi f. 175'. Descripserunt deinde Accursius ms. (non una cum reliquis Tiburtinis, sed cod. O 125 sup. fasc. 54); Leoncini f. 2 'collationatam' a se 'fideliter'; Gaspar Castro apud Metellum Vat. 6040 f. 169; ipse Metellus Vat. 6038 f. 144, 6039 f. 338, ubi dicit descripsisse se anno 1546, item ad Mazochium suum nunc Vaticanum, ubi tamen laudat Alphonsum) Castro), idem misit Laelio Taurello, quod exemplum extat in codice nunc bibl. Gissensis n. 945; Pighius cod. Lozac. p. 171; Smetius ms. Neap. p. 100, ed. 79, 4; Anonymus Hispanus Chis. f. 451'; *Ligorius* Taur. vol. 20 f. 86 et vol. 26 f. 137'; Winghe cod. Brux. 1, 6; is a quo pendet codex Ottobonianus 2970 f. 23'; denique is a quo pendet Romieu f. 140. Pendent ex Smetio ms. Panvinius, qui vv. 4—9. 30. 37 refert fast. ad a. 800, vv. 1—5 Roma p. 602 inde Ligorius ms. Taur. vol. 15; Iacobonius de gente Caesia p. 280; Lipsius ad Tacit. annal. lib. IIII c. 22); Manutius orth. 718, 2: ex hoc Nicodemus p. 96/7; ex hoc rursus, sed interdum correctam Marzi II p. 164/7. Ex Smetio ed. repetivit Gruter 453, 1. Post editum Gruteri corpus raro quisquam ipsam inscriptionem videtur examinavisse. Pendet sine dubio e Grutero, sed passim corrupit Kircher Lat. p. 100. 161, ex qua repetivit Bartoli *gli antichi sepolcri* tab. 34. Ex Grut. etiam Cabral et del Re p. 50. Descripsisse videtur Vulpi Lat. 10 p. 341/2. Accurate delineatam edidit Piranesi *le antichità romane* III tab. 11. Ad lapidem etiam de Sanctis *del sepolcro de' Plauzj* tab. II cf. p. 42 seq. Nostro denique saeculo habent Nibby *viaggio* 1 p. 116; Fea fasti (1820) p. CIII; Sebastiani p. 215 (inde Canina *edifizj* V p. 110/1); Garrucci *i segni detti accenti* (1857) p. 37. Orelli n. 750.

Tabula integra est, excepto angulo dextro superiore (vv. 1. 2 fin.), et lectionis certae. Angulum illum pleniorem quam ego post initia saeculi XVI nemo vidit; certe non plura quam TI·PLAVTIO·M·F in v. 1, SILVANO·AELIAN in v. 2 exhibent qui saeculo XVI descripserunt Accursius, Leoncini (qui ad v. 1 fin. adscripsit 'incisio lapidis'), Metellus (Vat. 6039 f. 338 et ad Taurellum), Gaspar Castro, Pighius, Smetius (ms. Neap.), auctor syllogae Ottobonianae, Romieu. Nullius igitur auctoritatis est quod in editione Smetii v. 1 legitur sic TI·PLAVTIO·M·F·AN), praesertim cum et alia non pauca menda in editionem Smetii (sive potius in recensionem corporis Smetiani posteriorem) irrepserint, a quibus exemplum nunc Neapolitanum est immune (ita contra codicem Neapolitanum editio v. 3 exhibet SODAL pro SODALI, 6 CLAVDI, 7 BRITANNIA pro BRITTANNIA, 24 BORVSTHENEM pro BORVSTENEN), nullius item auctoritatis Ligorii (Taur. 20 et 26) T·PLAVTIO·M·F·AN. Multo etiam minus audiendi sunt auctores recentiores, pendentes in hac re omnes ex Smetio sive potius Grutero (qui v. 1 fin. Smetiano AN substituerat A·N; Gruteri ed. 2 rursus AN sine puncto), ut Kircherus, qui addidit TI·PLAVTIO·M·F·A..., omissa N fracta, quam typis suis exprimere non potuit, vel Garruccius, qui habet TI·PLAVTIO·M·F·AN. Verum cum ex quattuor auctoribus primariis qui saeculo XV hanc inscriptionem viderunt, certe duo[1]), Antiquus et Iucundus, exhibeant in v. 1 TI·PLAVTIO·M·F·ANI (FANI sine puncto Antiquus in cod. Maruc. et apud Beheim), Cyriacus aut id ipsum exhibuerit aut TI·PLAVTIO·M·F·A·N (A·N cod. Parm., item Donatus, sed is correxit in ANI, ANI codd. Marcian. et Vat.; contra rursus A·N Marcanova)[2]), omnes exhibeant in v. 2 AELIANO, vix dubitari potest quin olim in finibus vv. 1 et 2 extiterint ea quae supra exhibentur litteris inclinatis (nam A·N, quod possis praeferre lectioni supra receptae, per partem Cyriacanorum auctorum nequaquam satis defenditur contra auctores Cyriaco non inferiores Antiquum et Iucundum; atque etiam ANI habere quo se defendat, infra p. 394 videbimus). Perisse autem crediderim hoc frustulum eodem tempore quo periit inscriptio iuxta posita n. 3607. — Reliqua varia lectio abici potuit, cum totus titulus sit lectionis certae, nisi quod vv. 9—10 paulum corrosi sint, ita ut de punctis ibi non semper constet. — Errorum a priorum descriptorum plerisque in hac inscriptione describenda commissorum causa fuit non solum longitudo inscriptionis, sed etiam quod ipsa passim mendose scripta est, de qua re infra plura dicam; nec nimis succensendum auctoribus antiquioribus, si quis in v. 14 PARTEM MAGNAM substituit ei quod est in lapide PARTE MAGNA vel 26. 27 alterum IN delevit. Ad interpolationem accedit quod in compluribus codicibus Cyriacanis (Parm. et apud Donatum) v. 15 pro IN ARMENIAM MISISSET scribitur IN ARMIS AMISISSET. Ipsius Cyriaci exemplum satis accuratum videtur fuisse[3]), accuratiora etiam exempla Antiqui[4]), qui etiam (in cod. Marucell.) apices non minus quadraginta septem enotavit, et Iucundi.

Falsi exempli fragmentum (continens vv. 36. 37 distributos in tres versus) Romae in hortis Campanae prope Lateranum vidit de Rossi anno 1852.

1. 2. 3. 4 *Ti. Plautio M. f.* ⟨*Ani.*⟩ | *Silvano Aelian(o),* | *pontif(ici), sodali Aug(ustali),* | *III vir(o) a(ere) a(rgento) a(uro) f(lando)*
5. 6 *f(eriundo), q(uaestori) Ti. Caesaris,* | *legat(o) leg(ionis) V in Germania,* | *pr(aetori) urb(ano), legat(o) et comiti Clau-*
7. 8 *d(i)* | *Caesaris in Brittannia, consuli,* | *proco(n)s(uli) Asiae, legat(o) pro praet(ore) Moesiae,* |
9. 10. 11 *In qua plura quam centum mill(ia)* | *ex numero Transdanuvianor(um)* | *ad praestanda tributa cum coniugib(us)* |
12. 13. 14 *ac liberis et principibus aut regibus suis* | *transduxit. Motum orientem Sarmatar(um)* | *compressit, quamvis parte magna*
15. 16 [scr. *partem magnam*] *exercitus* | *ad expeditionem in Armeniam misisset.* | *Ignotos ante aut infensos p(opulo) R(o-*
17. 18. 19 *mano) reges signa* | *Romana adoraturos in ripam, quam tuebatur,* | *perduxit. Regibus Bastarnarum et* | *Rhoxolanorum*
20. 21 *filios, Dacorum fratrum* [scr. *fratrem* vel *fratres*] | *captos aut hostibus ereptos remisit; ab* | *aliquis eorum opsides*
22. 23 *accepit, per quem pacem* | *provinciae et confirmavit et protulit* [haec omnino corrupta, cf. infra]; | *Scytharum quoque*
24. 25 *regem* [scr. *rege*] *a Cherronensi,* | *quae est ultra Borustenen, opsidione summoto.* | *Primus ex ea provincia magno tritici*
26 *modo* | *annonam p(opuli) R(omani) adlevavit.*
27. 28. 29 *Hunc legatum in* | *in* [dele] *Hispaniam ad praefectur(am) urbis remissum* | *senatus in praefectura triumphalibus* | *orna-*
30. 31 *mentis honoravit, auctore imp(eratore)* | *Caesare Augusto Vespasiano, verbis ex* | *oratione eius q(uae) i(nfra) s(cripta)*
s(unt): |
32. 33. 34 *Moesiae ita praefuit, ut non debuerit in* | *me differri honor triumphalium eius* | *ornamentorum; nisi quod latior*
35 *ei* | *contigit mora titulus praefecto urbis.* |
36. 37 *Hunc in eadem praefectura urbis imp. Caesar* | *Aug(ustus) Vespasianus iterum co(n)s(ulem) fecit.*

1) Etiam exemplum adiectum ad syllogen Poggii v. 1 fin. habet ANI, v. 2 AELIANO, sed id exemplum num vere sit Poggii nec potius interpolatum ex codicibus Cyriacanis, valde dubito. — Praeterea Albertinus quoque vv. 1. 2 similiter plenos exhibet.

2) Noli suspicari A·N, id est *A(nio) depon(o)*, mutatum esse in ANI ab interpolatore aliquo qui ita significare voluerit Aniensem tribum, cui Tibur adscriptum fuisse olim plerique putabant et cuius admonere debuit ipse Anio fluvius mausoleum Plautiorum praeterfluens. Nam primum eiusmodi interpolatio aliena est tam ab Antiquo, qualem eum cognovi, quam ab Iucundo, tum haec doctior est quam ut omnino cadat in illud saeculum, deinde interpolator ille sine dubio etiam in inscriptionis n. 3606 v. 1 fin. A·N litteras mutasset in ANI; sed in hac et Antiquus et Iucundus, ut et Cyriacani codices omnes, habent A·N.

3) Non recte ait Henzenus huius corp. vol. VI p. XXXIX sub n. 61 vocabulum VESPASIANVS in v. 27 esse omissum, omissum quidem id est in codice Vat. 5875, sed reperitur tam apud Donatum quam in cod. Parmensi et apud reliquos exscriptores Cyriaci plerosque.

4) Mendum commune Cyriaco et Antiquo (praeter IN vv. 26. 27 semel tantum positum) est v. 24 CHERONENSI pro CHERRONENSI; sed noli inde suspicari Antiquum pendere ex Cyriaco vel utrumque ex fonte communi, idem mendum etiam apud multos alios auctores reperitur ut apud Smetium (tam ms quam ed.) et Metellum (recte CHERRÓNENSI habent Iucundus Accursius Gaspar Castro Pighius.

De vita Ti. Plautii Silvani Aeliani egit Henzen ann. inst. arch. 1859 p. 9 seq. Et primum videamus, si fieri potest, a qua et quando genitus sit Aelianus. Quaestor cum fuerit Ti. Caesaris, id est non post annum 37, consul primum a. 45 (cf. infra), natus esse videtur aut anno p. C. 12 aut paullo ante, potest igitur per aetatem filius fuisse M. Plautii Silvani consulis anni 752, qui anno p. C. 12 vix fuit quinquagenario maior, frater natu minimus Plautii Silvani praetoris anno p. C. 24 et Plautii Pulchri quaestoris c. 31, sed potest fuisse etiam nepos, filius praetoris anni 24. Illi coniecturae favet praenomen Tiberius; nam ita consul anni 752 filium natu maximum appellavit Marcum nomine suo et patris, alterum Aulum ex nomine avi (n. 3606 v. 9), tertio et quarto dedit nomina aliunde petita Publi (n. 3607) et Tiberii. Sed utrique coniecturae pariter obstat quod consul anni 752 fuit plebeius, hunc Silvanum Aelianum patricium fuisse colligi potest inde quod post quaesturam praetor factus est omisso gradu aedilitatis et tribunatus; nam a patriciis tantum ea aetate hunc honoris gradum esse omissum luculenter demonstravit Mommsenus *Staatsrecht* I² p. 637. Neque eo confugere possumus ut statuamus aut Aelianum aut, si Aelianus non filius fuit consulis anni 752 sed nepos, Aeliani patrem ab imperatore aliquo inter patricios esse adlectum; nam inde ab initiis principatus Augusti (anno 726; cf. Mommsen ad Monum. Ancyr. ed. II p. 34) usque ad censuram Claudii (Tac. ann. 11, 25) numerum patriciorum non esse auctum satis constat. Vide igitur ne Aelianus noster fuerit Silvani consulis anno 752 aut fratris filius aut fratris nepos aut denique sobrinus; potuit anno 726 Silvani qui postea anno 752 consulatum adeptus est frater aut frater patruelis eius aetatis et dignitatis esse ut ab Augusto inter patricios adlegeretur. Sed his, ut sunt incerta, omissis ad certiora progrediamur. Tribus fuit Aelianus, testibus auctoribus qui saeculo XV inscriptionem viderunt, Aniensis, id est eiusdem tribus cuius Cicero significat fuisse A. Plotium, quem supra (ad n. 3605) conieci fuisse Silvani consulis a. 752 avum et qui huius potest fuisse proavus aut abavus, cf. Cic. pro Plancio 22, 54: *cin prioribus comitiis Aniensem a Plotio Pedio, Teretinam a Plancio tibi esse concessam: nunc ab utroque eas avolsas ne in angustum venirent. quam convenit nondum cognita populi voluntate hos . . . iacturam suarum tribuum, quae vos adiuvaremus, fecisse; eosdem, cum iam essent experti quid valerent, restrictas et tenaces fuisse?* Sane potuit unus ex candidatis concedere competitori non solum eam tribum ex qua ipse erat sed etiam alias propter qualescumque causas ipsi coniunctas; sed tamen cum Plancius Iuventio concesserit tribum vere suam, nempe Teretinam — fuit enim Plancius, ex municipio Atina (Cic. l. c. 8, 19 sq.), Atinates autem in Teretina suffragium ferebant (huius Corp. vol. X p. 499) —, probabile est tribum e Plotio uni ex competitoribus concessam item fuisse ipsius Plotii tribum. — Sacerdotium habuit Aelianus duplex, pontificatum et Augustalitatem (v. 3); pontificem eum fuisse insuper testatur Tacitus in historia anni 70 (cf. infra). Primos honores vigintiviratum et quaesturam gessit sub Tiberio, deinde fuit legatus legionis quintae Alaudarum, praetor urbanus, omissa aedilitate, ut diximus propterea quod erat patricius, anno fortasse p. C. 42, Claudio comes in legatione Britannica (vv. 5. 7) per annos 43 et 44, consul suffectus anno p. C. 45, teste titulo Pompeiano huius corp. vol X n. 825 (ubi tamen pro Plautio errore scriptum est Plaulius; cf. tessera edita *bull. dell' Inst.* 1866 p. 101 et eph. epigr. 3 p. 204), proconsul Asiae (v. 8) sub Nerone, ut testatur etiam titulus Trallianus editus a Waddingtonio ad Lebas 3,609[a], primis ut videtur eius annis. Longa est inscriptio in enarranda legatione Moesiaca, quam videtur suscepisse vel anno 57 vel etiam antea. Constat enim ex inscriptione huius Corp. vol. III 781 (cum add. p. 1010) Severo et Caracalla imperantibus Tyranos et fuisse sub legato Moesiae et annos numerasse ab anno p. C. 57; unde colligi potest eos hoc ipso anno a legato aliquo Moesiae imperio populi Romani esse adiectos. Cum autem in huius elogii v. 22 significetur, Plautium Aelianum fines provinciae Moesiae protulisse (certe id videtur dicere voluisse qui elogium dictavit), item ex vv. 23. 24 constet, armorum Romanorum terrorem ab Aeliano ultra Danuvium Borysthenem versus esse ostensum, veri simile videtur, ab Aeliano Tyranos esse in fidem receptos, fuisse igitur eum legatum Moesiae anno 57 (cf. Borghesi opp. 8 p. 427)[1]. Quod in vv. 14. 15 Aelianus dicitur magnam partem exercitus ad expeditionem in Armeniam misisse, id probabiliter ab Henzeno refertur ad legionem quintam Macedonicam, quam anno 62 (vel paullo ante) e Moesia in Armeniam esse accitam scimus ex Tacito ann. 15, 6: fieri tamen potest (quod coniecit Borghesius ann. inst. arch. 1832 p. 157 = opp. p. 230) ut illis verbis significetur legio quarta Scythica, quae, ... et ipsa antea fuerit in Moesia, anno autem 62 particeps expeditionis Armeniacae, videtur esse translata esse in Orientem initio principatus Neronis (cf. Tac. ann. 13, 7). Multa in hac parte elogii perverse scripta sunt, quorum pleraque non quadratario debentur sed ei qui elogium dictavit. Vv. 2 seq. si dicere voluit plus centum milia Transdanuvianorum adactos esse ut in Romano solo sedes figerent et ita stipendiarios factos, non optime locutus est. Motum Sarmatarum ab Aeliano compressum, item pacem honestam sub ipso fuisse cum Rhoxolanis Dacis qui haec scripsit ita narravit, ut cogitaret has gentes paullo post Aelianum, anno p. C. 69, incursiones in provinciam Romanam fecisse (Tac. hist. 1, 79. 3, 46. 4, 54). Ceterum notabile est, de rebus ab Aeliano in Moesia bene gestis a Tacito in annalibus Neronis ne verbum quidem fieri. V. 14 de parte magna exercitus in Armeniam missa supra dictum est; scribendum est aut in v. 14 PARTEM MAGNAM ... v. 16 MISSA. — 19 ante *Dacorum* cogitatione supplendum est re... etiam *regibus*), deinde pro FRATRVM scribendum FRATRIS (vel FRATRES). Mira aliorum de Dacis fratribus inventa praetermitto. 21. 22 corrupti sunt non quadratarii culpa; sententiam videtur mentem habuisse scriptor hanc: *per quas res et pacem provinciae firmavit et fines protulit.* V. 23 scribendum est REGA pro REG... v. 24 SVMMOVIT pro SVMMOTO. — 25. 28 frumentum ex Moesia missum esse — eam id postea saepius factum esse significat vox *primus* — aliunde compertum non habemus. — Romae fuit ... a. d. XI kal. Iunias a. p. C. 70, teste Tacito hist. 4, 53. et Prisco praetori verba sollemnia in lustratione areae Capitolii praeivit pontifex. De legatione Hispanica, quae quatenus duraverit ... est — possis adeo suspicari propter verba *hunc legatum in H... ad praefectur(am) urbis revocavit*, Aelianum ne pervenisse quidem in Hispaniam —, et de praefectura urbis aliunde nihil novimus. ... ex oratione, qua Vespasianus triumphalia ornamenta ei petivit (vv. ...) notanda est insectatio Neronis. Alterum consulatum suscepit anno p. C. 74 ipso mense Ianuario aut Idibus aut etiam ante, ... tessera edita ab Henzeno l. c. ann. inst. 1859 p. 6 (= Corp. ... Ultra hunc consulatum, quo elogium finitur, ne vita quidem multum videtur processisse, certe mortuus est ante Vespasianum ... in elogio non appelletur divus. — L. Lamia Plautius Aelianus ... anno 80 (dipl. mil., Corp. III p. 854), dictus etiam L. Aelius ... Lamia (act. Arv. anni 80), qua parentela cum Ti. Plautio Silvano coniunctus fuerit, incertum est.

1) Henzenus ann. l. c. p. 15. 18 (cf. eiusdem adnot. ad Borghesii vol. 3, p. 231 not. 5) nequaquam probavit Aelianum non ante ... gationem Moesiae suscipere potuisse. — De tempore legationis Mo... Sabini, quem Tacitus hist. 3, 75 scribit Moesiam rexisse per a... nihil certi constat, probabile est Plautium Aelianum eius fuisse ... (numerus annorum praefecturae urbanae eiusdem Sabini, apud ... sine dubio corruptus est, cf. Borghesi opp. 8 p. 427 s.

3609 basis marmorea. Tibure. *Serve per piedestallo di una delle statue egittiache poste nella piazza di S. Lorenzo* MARZI. Extat eodem fere loco, *piazza dell' olmo*, prope portam minorem ecclesiae cathedralis una cum n. 3657 (statuae artis Aegyptiacae quas olim utraque basis sustinebat sub Pio VI pontifice cesserunt museo Vaticano).

Q · POMPEIO · Q · F · QVIR · SENECION
ROSCIO · MVRENAE · COELIO · SEX ·
IVLIO · FRONTINO · SILIO · DECIANO
C · IVLIO · EVRYCLI · HERCVLANEO · L ·
VIBVLLIO · PIO · AVGVSTANO · ALPINO
BELLICIO · SOLLERTI · IVLIO · APRO ·
DVCENIO · PROCVLO · RVTILIANO ·
RVFINO · SILIO · VALENTI · VALERIO ·
NIGRO · CL · FVSCO · SAXAE VRYNTIANO
SOSIO · PRISCO · PONTIFICI · SODALI ·
HADRIANALI · SODALI · ANTONINIANI · sic
sic VERIANI · SALIO · COLLINO · QVAESTORI ·
CANDIDATO · AVGG · LEGATO · PR · PR · ASIAE
PRAETORI · CONSVLI · PROCONSVLI · ASI p. C. 169
AE · SORTITO · PRAEFECTO · ALIMENTOR ·
XX · VIRO MONETALI · SEVIRO · PRAEF ·
FERIARVM · LATINARVM · $\overline{Q}$ · $\overline{Q}$ · PATRONO ·
MVNICIPII · SALIO · CVRATORI · FANI · $\overline{H}$ · $\overline{V}$ ·
S · P · Q · T

Contuli. Habet primus Marzi I p. 63, II p. 54 (ex hoc Crocchiante p. 5); deinde Gudius ms. 464, 1, ed. 138, 5; Spon *voyage* (ed. Amst. 1676) p. 344, miscell. p. 189 (inde et ex Marzio Volpi Lat. 10 p. 69); Chaupy *maison d'Horace* 2 p. 384; Sebastiani p. 153; Henzen ann. inst. arch. 1844 p. 47 ad exemplum Borghesii recognitum a Brunnio. Orelli 2761.

9 vocabuli VRYNTIANO primam litteram ego non agnovi.

Est consul ordinarius anni 169, defunctus anno 186, teste titulo urbano quem ipsi posuit pronepos Corp. VI n. 1490. Eius praeterea habemus titulos Tarracinensem Corp. X n. 6366 et Campanum Corp. X n. 3764, in quibus appellatur Q. Pompeius Q. f. Senecio Sosius Priscus. Ad patrem eius pertinet titulus Tarracinensis Corp. X n. 8361, ad matrem titulus Samius Eph. ep. V p. 664 n. 1465, ad filiam Cirtensis Corp. VIII n. 7088 (ubi adscriptum est familiae stemma); pronepotis videtur esse Gabinus supra editus n. 6803.

3610 cippus statuae METELL.; nunc non extat nisi frons desecta. In quodam marmore vetustissimo nuper invento apud Sanctum Paulum Tibure ANTIQVVS (Maruc.). Tibure ante fores S. Pauli SAB. (Romae ante fores d. Pauli MAZ.), pro templo S. Pauli VOLATERRANVS. In aede S. Pauli IVC. cum aliis. In Pauli *nella facciata* METELL., *affissa all' angolo della chiesa di S. Paolo* DEL RE. *Questo marmo hoggi è in casa dell' autore* MARZI. In aedibus Marziorum viderunt SVAR. LVP. VVLP. Extracta ex domo Marzi et in Clementinum museum translata MAR. (Vat. 9125 f. 146). Est Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* Dii 1).

C · POPILIO · C · F · QVIR · CARO
PEDONI · COS · $\overline{VII}$ · VIRO · EPVLON
SODALI · HADRIANALI · LEGATO
IMP · CAESARIS · ANTONINI · AVG
PII · PRO · PR · GERMANIAE · SVPER · ET · EX
ERCITVS · IN EA · TENDENTIS · CVRATORI
OPER · PVBLICOR · PRAEF · AERARI · SATVR
CVRATORI · VIAR · AVRELIAE · VETERIS · ET
NOVAE · CORNELIAE · ET · TRIVMPHALIS
LEGATO · LEGIONIS · $\overline{X}$ · FRETENSIS
A CVIVS · CVRA · SE · EXCVSAVIT · PRAETORI
TRIBVNO · PLEBIS · $\overline{Q}$ · DIVI · HADRIANI · AVG
IN OMNIBVS · HONORIBVS · CANDIDATO
IMPERATOR · TRIB · LATICLAVIO · LEG · III
CYRENAICAE · DONATO · DONIS · MILI
TARIBVS · A DIVO · HADRIANO · OB
IVDAICAM · EXPEDITIONEM · X · VIRO
STLITIBVS · IVDICANDIS · PATRONO
MVNICIPI · CVRATORI · MAXIMI · EXEMPLI
SENATVS · P · Q · TIBVRS
OPTIME · DE RE · PVBLICA · MERITO

Descripsit Henzen. Antiquus n. 4 (Ham. f. 81', Maruc. f. 4, Redian. f. 164; ab eodem pendent etiam Bononius qui putatur cod. Ottob. 2287 f. 63'; Sanutus cod. Ver. f. 64); P. Sabinus qui nobis dicitur Chis. f. 128 (inde pendent Seder Mot. f. 31'; Lilius Helmst. f. 166'; Rambertus Pat. f. 140; Mazochi f. 18'); Iucundus Ver. f. 131', Magl. f. 187' (inde Alciatus cod. Feae f. 98'). Ferrarinus Reg. f. 126; Raphael Volaterranus commentariorum urbanorum (1506) lib. 18 f. 287; Brunelleschi f. 68, Leoncini f. 5, Mancini apud Metellum f. 344 et apud Pighium f. 1; Metellus Vat. 6646 f. 63'; Pighius cod. Lazac. p. 172; Morillon Amst. f. 60; Smetius ms. Neap. p. 146. ed. 78, 8 ab aliis; Ligorius Bodl. f. 122', Neap. lib. 33 p. 188, Taur. vol. 28 f. 8 et vol. 28 f. 138', Fabricius antiq. lib. 1 c. 8 de visu puto refert vv. 6. 9; Panvinius Vat. 6035 f. 128, Roma p. 115, qui partes adfert vel citat in libris Veron. p. 55, Rom. p. 604. 608 623, fast. ad a. 867 (ex Panvinio vv. 1—2 Bosius *Roma sott. ed.* 1650 p. 137); Manutius orth 616, 12 (inde Nicodemus p. 107 lib. 4 cap. 9; Marzi I p. 50, II p. 84; ex Manutio etiam Antonios del Re ms. Barb. cap. IX, sed is vidit et correxit; codex Ottob. 6970 f. 65; Gruter 457, 8 qui praeter Smetii et Panvinii libros adhibuit schedas Sculteti; Suaresius Vat. 9140 f. 206; Lupi Vat. 9143 f. 18, Vulpi Lat. 10 p. 97; Cabral et del Re p. 8; E. Q. Visconti cod. Paris. Lat. 6667 f. 405; Marini ms. Vat. 9125 f. 244, idem Vat. 9163 f. 146 correxit exemplum scriptum manu ignota; Kellermann vig. n. 247. Henzen n. 6501.

2 REDONI Antiquus, CEDONI Iucundus Metellus Smetius; recte PEDONI praeter alios Volaterranus et Ligorius. — 14 IMPERATORI Manut. — 19 TEMPLI pro EXEMPLI Morill. Manut. — Ligorius ms. Taur. vol. 18 partem huius inscriptionis cum clausula ficticia proposuit sic: *c. popilio. c. f. quir | caro. pedoni | cos. VII. vir. epulon | curatori operum | publie. praefec | aerari. saturn | curatori. viarum | latin. veter. et. aurel. | l. antius. IIII. vir. viar | per. agen. fac. coer.*

Popilium Pedonem consulem suffectum fuisse volunt a. p. C. 148; curator operum publicorum fuit a. 150, teste titulo Corp. VI n. 855. Post positum hunc titulum Tiburtinum provinciam Asiam pro consule obtinuit, testibus titulis Ephesiis citatis a Waddingtonio *fastes des prov. asiat.* n. 147, qui proconsulatum eum adtribuit anno 160/1. — V. 16 significatur puto cura fani Herculis Victoris.

3611 basis marmorea. Tibari in platea Trivii IVC. LEONC. MANC., in Trivio pro foribus S. Rubei ACC. Nunc basis excavata deleto titulo frontis extat Tibure in curia. — S. l. PANV. Rom.). Romae GRVT. Repertam ad viam Portuensem una cum inscriptionibus dedicatis imperatoribus ut fratribus Arvalibus facit LIGOR. Taur. 18.

C · PORCIO · C · F · QVIR · PRISCO
LONGINO · C · V · X · VIR · STLITIB
IVD · ALLECTO · INTER · QVAES
TORIOS · AB · ACTIS · SEN · AEDILI
CVRVLI · ALLECTO · INTER
PRAETORIOS · PROCONSVLI
LYCIAE · PAMPHYLIAE · COS
FRATRI · ARVALI · VNCTORI · IV
PATRONO · MVNICIPI
SENATVS · TIBVRS

in latere

CVRANTIBVS
AVRELIO ZOTICO PATRON MVNIC
ET · SALLIO ROMANO DEK R · P

Inscriptionis integrae tria extant apographa. Primum Iucundi Ver. f. 132, Magl. f. 104' quod repetiverunt Alciatus cod. Fese f. 17' Metellus Vat. 6039 f. 346' 'ex codice cardinalis Carpensis': item Mur. 1119, 3 missum ex schedis Iucundi a Gorio, adhibito Ligorii libro Neapolitano infra citando. Alterum Accursii f. 4'. Tertium id quod exhibent Leonicenus f. 3'. Mancini apud Metellum f. 314 et ap. Pighium f. 2 et ex Mancinianis Manutius 5237 f. 123, item sed interpolatum Ligorius Neap. lib. 39 p. 186 et lib. 39 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 48'). Morillonius cod. Amst. f. 23 quam fieri potest ut viderit inscriptionem, tamen expressit exemplum Iucundi uno vel altero loco ex coniectura puto emendatum. Similiter Iucundo Pighius correxit et supplevit exemplum suum Mancinii. Item solum exemplum Iucundianum videtur habuisse cum primus inscriptionem frontis ederet Panvinius Rom. p. 326 (ex Panvinio Manutius orth. 922, 4: ex hoc Ligorius Taur. vol. 18 f. 64' et vol. 20 f. 29, unde repetita est in annal. inst. arch. 1856 p. 69, item ex Manutio Grut. 458, 6). A prioribus Marini Arv. tab. LXI, qui praeter libros editos citat schedas Barberinas. — Solam inscriptionem lateris de visu exhibent Giorgi sched. Casanat.; Revillas sched. Berol.; Lupi Vat. 9143 f. 22', Vulpi Lat. p. 211. Eandem descripsit Mommsen, recognovimus et ego et Gatti.

Quam evanida fuerit inscriptio frontis, apparet ex numero et genere errorum a tribus auctoribus commissorum. — 1 PORTIO Iuc. — PRISCO Iuc., QVIRINO Acc., QVIRITVM Leonc. Manc. — V. 1 adiuncta inscriptione lateris ut peculiarem titulum dat Manc. ap. Met., eundem cum inscr. lateris om. Manut. Lig. — 2 LVNCINO Leonc., L·ONCINO Manc. ap. Met., L·OIGINO Manc. ap. Pigh., L·ONOCINO Manut. Lig. — Leonc. Manc., tacite emendavit Lig.; ST//// Manut. — 3 IVD·ALLECTO Iuc. Acc., IVDAELECTO Leonc. Manc., IVDIC·ELECTO Manut., IVDICAN·... Lig. — 3. 4 INTER QVAES|TORIOS Iuc. Acc., INIROVAIS|IORIOS Leonc. Manc. (ap. Met.), INIIR QVAES|TORIOS Manc. (ap. Pigh.), IN/ //|TORIOS ... INTER·PATRI|CIOS Lig. — 4 AB·ACTI/// Manut., ABACTI Lig. — AEDIS (pro AEDILI) Manc. (ap. Pigh.). ATI·IN Acc. — 5 CVRVLI Iuc., CVRVL... Manc. (ap. Pigh.) Manut. Lig., CVRVI Manc. (ap. Met.), CVBVIT Acc. — IAEECTO Leonc., MEECTO Manc. (ap. Met.) Manut., IAEECTO Manc. (ap. Pigh.), AELECTO Lig. l. 39, AELLECTO id. 35. — 6 PRAETORIVS Leonc. Manc. Manut., PRAETORIO Lig. 35. — 7 LICIAE Leonc. non Manc. ... PAMPYLIAE Leonc. Manut., PAMPYLIE Manc. — CO Leonc. Manc. (ap. Met.), CO/ // Manut. Lig. 39, COL Lig. 35, COS·I Manc. (ap. Pigh.) — 8 ... Iuc. (tacite emendaverunt plerique qui ex Iucundo repetiverunt). — AR·VAL·I Leonc. Manc., AR·VL·I Lig. 39. — VNCTORI·IV Iuc., VN/ ... VNCTOR Leonc. Manc. Manut., VNCTOR... Lig. 39, VIR·C·TOR Lig. 39; I·IV, quod in fine excepit Iucundus, ducit ad HV, id est H(ercul)i V(ictoris) ... de vocabulo quod praecedit nihil habeo quod coniciam; curator templi Herculis Victoris vix potuit breviter dici curator Herculis ... Mommseno in mentem venit curatori iuv(enum). — 9 MVNICIPII Acc. Manc. — Inter 9 et 10 hunc versum II·VIR·QQ·II intrusit Lig. — 10 SENATVS·P·Q·TIBVRS, post 10 D·D addit Lig. Exemplum editum a Panvinio hoc est: *c. porcio c. f. quir | prisco. longino c. u | x. vir iudicand | adlecto. inter quaestor | ab. actis. sen. aed. cur | adlecto. inter praetor | procos. lyciae. pamphiliae | cos. fratri aruali.* — Inscr. lateris (quae nunc sola extat) separatam a primaria exhibent Leonc. Manc. (ap. Met.), hic adnexam ad v. 1 inscriptionis primariae ... omittunt Manc. (ap. Pigh.) (sed addidit eam Pighius ex Iucundo) Manut. Lig. — 2 in. 3 in. singulae litterae antiquioribus visae iam G... Lupii aetate perierant. — PATRONO Iuc. Leonc. Giorg. Vulp., PATRI Manc., PATRON Acc. Revill., Lup., et ita et Mommseno et mihi videbatur esse. — 3 SALLIO Iuc. Acc. Giorg. Vulp. Momms. ego, SALISO Revill., SALIIO Lup., SALENTO Leonc. Manc. — Littera quae ter... fine incerta est; id quod extat maxime ducit ad R; fortasse fuit K (Gattin potius K visa est quam R), non potest fuisse C; DEI·R·P Iuc. Revill., DEKR·P Giorg., DEK·R·P Vulp., D///R·P Lup., ///R·P Acc., FEBR·P Leonc. Manc.; intellegendum esse dep(utata) in ment... Mommseno.

C. Porcius (sic plerumque, sed semel, in actis a. 225 v. 21, dicitur L. Porcius) Longinus memoratur in actis fratrum Arvalium ... Alexandro a. 224. 229. 231.

3612 Tibure rep. a. 1755 a comite Fede BRACCI, *conservasi presso il conte Fede* ODER., Tibure rep. *in un sotterraneo poco lungi dal d... Abbiamo inutilmente fatto diligenza per risapere il sito preciso dove fu rinvenuta* CABR. In agro Tiburtino DONAT. Tibure in pariete con... MAR. — Effossa in villa comitis Fede ad clivum Scauri IGNOTVS apud Feam sched.; qui si cogitavit de clivo Scauri in monte C... Romae, erravit. — Maceratae in aedibus comitis Camilli Marefuscii AMAD. Extat ibi in aedibus Compagnoni-Marefoschi.

L · RO/S/CIO · M · F · QVI
ARK/ANO · MAECIO
// CELERI
COS · PROCOS · PROVINC
AFRICAE · PR · TR · PL · QVAEST
AVG · X VIR · STLITIB · IVDIC
TRIB · MIL · LEG · IX · HISPAN
VEXILLARIOR · EIVSDEM
IN EXPEDITIONE · GERMANICA
DONATO · AB · IMP · AVG
MILITARIB · DONIS · CORONA
VALLARI · ET · MVRALI · VEXILLIS
ARGENTEIS · II · HASTIS · PVRIS · II
SALIO
C · VECILIVS · C · F · PAL · PROBVS
AMICO · OPTIMO
L · D · S · C ·

Descripserunt Henzen et nuper Mommsen. Bracci misit Lamio d. 25 ... (epist. Lamian. bibl. Riccard. vol. XIII), unde edita est *Novelle Fiorentine* 17... Oderico *dissertazione sopra un' antica iscrizione* (1756) p. 8, denuo d... p. 134 (inde Morcelli de stilo inscr. p. 76; ex utroque Orelli 3569: Orellium correxit Henzen); Anonymus in folio inter schedas Guarnieri ... Zaccaria *storia letteraria d' Italia* 14 (1759) p. 100; Donati 299, 6 ... Seguierio'; Cabral et del Re p. 172; Marini ms. Vat 9127 f. 256, Amaduz... p. 523 n. 9 (inde Orelli n. 4952, communicatam a Mario cardinali Marefu... ignota in Feae schedis f. 63; Fea fasti p. LXXXVI n. VIII.

1 S in ROSCIO effractam non vidit Mommsen; exhibent et Henzen et prior... 7 HISP Momms., HISPAN Henzen cum prioribus omnibus. — 14 litter... scriptus est, fortasse postea adiectus.

L. Roscius Aelianus consul suffectus fuit ultimis mensibus a. p. C. 100, ... ex Corp. VI n. 451. Imperator igitur significatus in v. 10 est Domitian... Germanica (v. 9) videtur esse ea quam ille fecit in Chattos anno p... Hübner Herm. 16 p. 536).

3613 fragmentum marmoreum. Tibure rep. a. 1754 BIANCH., rep. in colle Tiburtino extra portam Romanam SANCLEM., inter villam Hadriani et viam Tiburtinam pari fere intervallo IDEM SANCLEM., provocans ad schedas Mauri Sarti. Deinde fuit Tibure in cavaedio domus Boschi, ubi vidit etiam BORGHESI (opp. 6 p. 126). Anno 1828 ex aedibus Boschi Tiburtinis Romam translatum FEA. Romae antea in Vaticano, deinde in Laterano inter reposita, nunc auctore Rossio nostro (cf. *bull. crist.* 1877 p. 6) propositum in museo christiano Lateranensi.

GEM · QVA · REDACTA · IN POT
AVGVSTI · POPVLIQVE · ROMANI · SENATV
SVPPLICATIONES · BINAS · OB · RES · PROSP
IPSI · ORNAMENTA · TRIVMPH
PRO · CONSVL · ASIAM · PROVINCIAM · OP
DIVI · AVGVSTI · ITERVM · SYRIAM · ET · PH

Descripserunt Mommsen et Henzen. Isid. Bianchi misit Lamio d. 25 Apr. 1765 (bibl. Riccard. *lettere* vol. 12), unde edita est *Novelle Fiorentine* 1765 p. 355 (inde Donati 464, 3); Henr. Sanclementius de vulgaris aerae emendatione (Romae 1793) p. 414 adhibitis schedis Mauri Sarti; Fea sched. f. 174; Mommsen apud Richardum Bergmann 'de inscriptione Latina ad P. Sulpicium Quirinum referenda' (Luckau 1851) p. IV; Henzen in ephemeride archaeologica Berolinensi ann. IX (1851) p. 303, syll. 6366 cum add. p. 496

Elogii hoc fragmentum ad Sulpicium Quirinium cos. ordinarium a. 742 rettulit Sanclementius, cui opinioni adstipulati sunt Borghesius in epistulis compluribus datis ad Henzenum (opp. 6 p. 126 seq. 463 seq.) et ipse Henzenus ad Orell. vol. III p. 496; eam, cum deinde diversas opiniones protulissent Huschkius et Richardus Bergmann eumque secutus Zumptius, ille cogitans de Agrippa, hi de Sentio Saturnino, pluribus defendit et firmius stabilivit Mommsenus commentario 'de P. Sulpicii Quirini titulo Tiburtino' (in Monumenti Ancyrani ed. I p. 111 seq., ed. altera p. 161 seq.).

Adscripsi formam tituli qualis fuisse potest ex sententia Mommseni: [*P. Sulpicius P. f. Quirinius cos., ... proconsul Cretam et Cyrenas provinciam optinuit . . . . . .; legatus pr. pr. divi Augusti Syriam et Phoenicen optinens bellum gessit cum gente Homonadensium quae interfecerat Amyntam r*]*egem, qua redacta in po*[*testatem imp. Caesaris*] *Augusti populique Romani senatu*[*s dis immortalibus*] *supplicationes binas ob res prosp*[*ere gestas ei*] *ipsi ornamenta triumph*[*alia decrevit*]; *pro consul*[*e*] *Asiam provinciam op*[*tinuit; legatus pr. pr.*] *divi Augusti* [*i*]*terum Syriam et Ph*[*oenicen optinuit*].

3614 basis marmorea. Rep. Tibure cum n. 3633 una cum ea adservatur.

M · TINEIO · OVINIO
L · F · ARN · CASTO · PVLCHro
C · V · PONT · MAIORI ·
Q · VRB · PR · K · COS ·
S · P · Q · T
FILIO · PATRONI
NEPOTI · PATRONORVM

Recognovi. Stan. Viola *bull. dell' Inst.* 1852 p. 14. 65 (inde Henzen syll. n. 5654) et apud Borghesium opp. 8 p. 331.

3615 rep. anno 1836 supra Tibur in fundo Borghesiorum Marcellina. Quo postea pervenerit ignoratur.

..VTTIEDIO · L · F
AFRO AVGVRI
COS · DESig
CARTHAGINII
PATRON

Kellermann *bull. dell' Inst.* 1837 p. 24 nescio unde acceptam; aliud exemplum habuit Borghesi, unde varias lectiones posuit in epistula ad Iettium data d. 11 Febr. 1857 (opp. 8 p. 567).

1 in. deesse aliquid non adnotatur. — TTIEDO Kell., VTTIEDIO exemplum Borghesio missum. — 3 DESC Kell., DESIC Borgh. — scr. CARTHAGINIENSES.

Borghesius *bull. napol.* 4 (1846) p. 58 = opp. 8 p. 6 coniecit hunc esse Tedium (sic enim traditur) Afrum, quem cum consul designatus esset mortem sibi conscivisse narrat Suetonius Aug. c. 27.

3616 fragmentum tabulae marmoreae. Rep. Tibure anno 1836 a dextra Anienis ante cuniculos novos effossionibus institutis *lungo il muro reticolato sostenitore della via Valeria*, eo fere loco ubi prodierat n. 3674 VIOLA. Extat in hortis publicis muro insertum.

R · A · D
IO · COS · II
IO · COS

Descripsimus Mommsen ego Gatti. Massimo *relazione* p. 385 n. 47 et p. 386 n. 56; St. Viola *decennio* p. 60.

1 io. RA Viol.

3617 fragmentum altum palm. 1, 36, latum 2, 3. Prope Tibur loco dicto *Colle-Nocello* in fundo Coccanari inter rudera de quibus dixit ad inscriptionem A. Caelii A. f. (infra n. 3734) repperit VIOLA. Ego frustra quaesivi; sed dicitur extare.

. . . . GAI . . . .
. . . vespasIANI · ET · TITI · I . . .
. . . . LEGAT · LEG · VI · FErratae
proconsul provinciAS · SICILIAE · P . . .

St. Viola *giornale arc.* 125 (1851) p. 166.

Supplementa quae adscripsi pleraque sunt Violae.

3618 lapis ingens rep. modo iuxta arcem Tiburtinam ubi per autumnum follem agitare dudum nobiles seminarii Rom. convictores consueverunt VVLP.; lapis Tiburtinus qui pro operculo est aquaeductui publico ad barpastum seminarii Romani LVP.

TAMVLIVS · I
PONTVFEX

Lupi cod. Vat. 6113 f. 46', qui vidit. Vulpi Lat. 10 p. 153 descriptam, ut dicit, a Lesleo (inde boius Corp. vol. I n. 1122).

3619 fragmentum marmoreum crassum centim. circiter 6 litteris bonis centim. $3^1/_2$. Tibure in aedibus ubi habitabat Viola.

I
praef · AER · SAT urni
L LEG

Descripsi.

3619a fragmentum marmoreum crassum centim. circ. 6 litteris bonis centim. $3^1/_2$. Tibure in aedibus ubi habitabat Viola.

AED
adlecto inter praeTORIOS
SAL

Descripsi.

3620 Tibure apud Violam.

. . . .
. . . .
. . . . ISIVI . . . .
. . . trIB · LATiclavio . . .
. . . .
. . . .

St. Viola *giorn. arc.* 118 (1855) p. 261.

3621 (Tibure vel prope Tibur) *nel pavimento della vasca del Sorrichiaro in valera sopra il peschierone* (sic omnia).

IVS · M · F ·
FILVS · CAM
PISAVR
SODAL

Faustus del Re in schedula quam vidi Tibure apud Aloysium del Re.

2 tam secunda quam tertia littera in apographo Fausti del Re et pro L et pro I haberi potest. — Non certum sed veri simile est spectare hoc fragmentum ad hominem ordinis senatorii, in v. 3 supplendum [*curatori*] *Pisaur*(*ensium*) in v. 4, *sodal*[*i Augustali*] vel similiter.

3622 fragmentum lapidis Tiburtini *con cornice soprana e tre rosoni, pare dovesse far parte di un lungo cornicione* VIOL. Rep. Tibure … Martio 1846 *nella piazza di S. Andrea* VIOL. Tibure in aedib… publicis HENZ. Ibi frustra quaesivi.

EQVITES · DEDERVNT
COIBAVERVNT
…VTIVSTEDE

Henzen et Mommsen descripsera… Est in tabula Ritscheliana LXXI… ad ectypum et vol. I n. 1116. St. Viola *decennio* p. 280; Henzen *b… dell' Inst.* 1848 p. 96; Garrucci, qui dicit se descripsisse, syll. n. 1… Conferendus est titulus Signinus huius Corp. vol. X n. 5970.

3623 Tibure *nella casa di Giovan Domenico Croce* LIG., apud Mancines in gradibus aedium LVP., in Mancinorum olim domo, nunc Bolognettorum, scalarum gradibus inserta VVLP.

'homo iacens in coliquello figura detrita' LVP., vir in lectulo recumbens LIGOR.

D · M .
AVR · DISZA · EQ · S
AVGG · NN · VIX · AN
XXX · M · AN · XII · T ·
BASSI · N · TRAB
SECVNDVS · HER
SEP · DINES . ET · LE
GATARI · B · M · F · C

'miles hastatus equum stratum habenis trahens' LVP., servus equum ducens LIG.

Ter descripta est, a Ligorio ms. Taur. vol. 20 (a Ligorio Ach. Statius cod. Vallic. f. 111'; ex hoc Donius ed. 8, 54; ex Donio Mur. 780, 2); a Lupio Vat. 5143 f. 20'; a Vulpio Lat. 10 p. 674.

Consentiunt auctores, nisi quod v. 3 lineolas superscriptas omittit Vulp., 5 et 8 I longas habet solus Lig., 8 in. G omittit Lupius lacunam indicans.

D. m. Aur(elius) Disza eq(ues) s(ingularis) Aug(ustorum) n(ostrorum), vix(it) an(nis) XXX, m(ilitavit) an(nis) XII, t(urma) Bassi, n(atione) Trax; secundus her(es) Sep(timius) Dines et legatari b(ene)m(erenti) f(aciundum) c(uraverunt).

3624 cippus marmoreus cum inscriptione bis, a fronte et a tergo, repetita. Rep. prope T… anno 1614 loco dicto *il Centrone, nel casale del dottor Gasparo Tucci* ANT. DEL RE (ed.). S… in hortis Iustinianeis PTOL. GVD. REIN. FABR. Nunc in museo Vaticano (*Chiaramonti* …

vir togatus equo vectus, pone eum signifer

TI · CLAVDIO LIBERALI
PRAEF · FABR · EQVO
PVBLICO FILIO OPTIMO
PIISSIMO DVLCISSIMO
SODALI DESIDERANTISSIM
VIXIT · ANNIS · XVI
MENSIBVS · V · DIEBVS · XXI
PARENTES INFELICISSIMI

vir nudus dextra flagellum gerens (videtur esse Lupercus) inter duos tauriscos …

Descripsit Henzen, vidi ipse. Memorat Antonius del Re ed. p. 124 (inde pendent Kirc… p. 171 et Vulpi Lat. 10 p. 272); idem exhibet in schedula solitarie inserta volumini … Barberiniano. Romae descriptam habent Ptolemaeus sched. Sen. 1, 48; Gudius ms. … Reinesius 5, 23; Spon misc. p. 54 (inde Donati 250, 4); Fabretti 253, 48; Marini V… Huius corp. vol. VI n. 3512.

Praemittit D·M Rein. — 6 XXVI Rein. Fabr. ex coniectura.

3625 cippus marmoreus, in cuius latere intuentibus dextro pars superior cavata est a… excipiendos MAR. (ms.). Nuper in agro Tiburtino effoss. MORCELL. Locus non … schedula FAVSTI DEL RE, sed id ipsum quod titulus ibi reperitur originem Tiburtina… — Romae in museo Vaticano MAR. Ibi extat frons de cippo desecta loco alto colloc… *lap.* mil. II).

d. M
CLAVDIO · TI · F
PAL · PAVLO
PRAEF COH · I · THRAC
IN · BRITTANN
TRIB · LEG · XIII · GEM
IN · DACIA ·
SCRIB · AEDIL · CVR
CVRAT · CIRCEIENSIVM
FLAVIANVS · ET · PAVLLA
PAVLINA · PATRI
OPTIMO

Descripsit Henzen, contuli ipse. Fa… in eadem schedula qua n. 3571; … dubio Morcelli de stilo inscript. p… quam auctorem non laudat; E Q. V… Paris. Lat. 9697 f. 71; Marini ms… f. 75, Arv. p. 34; Kellermann vig… 4 T Mar. Visc.; lineolam non… vimus. — 11 ante PAVLINA exci… spicatur Mommsen.

3626 rep. prope Tibur loco dicto *Colle-Nocello, nella parte settentrionale del colle dirimpetto a Mitriano*, in fundo fratrum Coccanari … *con pavimenta di mosaico* SEB. Apud Violam VIOLA (a. 1848), sed omisit cum a. 1852 ederet inscriptiones apud se extantes. … extet, nescio.

D · M
L · COMINI · L · F · MAXIMI · DOMV · MANTVA
P · P · BIS · PROCVRATORI · M · ANTONINI · AVG · PR
AEF · LEG · II · TRAIANAE · FORTIS · CC · TRIB · COHR
VII · PRAETORIAE · XIIII · VRBANAE · III · VIGVL
CENTVRIO · CNORTIS · I · PR · X · VRBANAE · V
VIG · EVOCATO · AVGVSTORVM · BENEFICIAR
PRAEF · PRAETORI · VIXIT · ANNIS · LXXX · II ·
DIEB · XVIII · NVMITORIA · C · F · MOSCHIS
CONIVGI · BENE · MERENTI · HERES

Amati ms. Vat. 5752 f. 16', *giornale arcad.* vol. 32 (18… Stephano Rossin medico (inde Orelli 2444; Kellermann … Sebastiani p. 418 ineditam putans et se descripsisse affirmat… habuit Borghesi (cf. opp. 6 p. 301) qui posuit in ep… Kellermannum d. 13 Mai. 1834 edita opp. 7, 12; e Bo… sine dubio Labus *museo di Mantova* 3 (1834) p. 152, ex… *arc.* videtur repetivisse Cardinali *diplom.* n. 525; nec e… St. Viola *decennio* p. 71, qui laudat Cardinalium et Seba…

2 COMINII Seb. — 4 TRAIANAE Amat. Seb., TRAIANAE … runt omnes, coniectura omnino. — 8 LXXX·II· Amat., L·XX… quae variat v. 4 COHOR, 5 VIGIL, 5 COHORTIS, 8 LXXII, 8 XVII, merae neglegentiae tribuenda esse videntur.

3. 4 *praef(ecto) leg(ionis) (secundae) Traianae fortis (ducenario).* — 8. 10 eidem Numitoriae Moschidi postea secundus marit… Constans posuit titulum sepulcralem n. 3628. Moschis quae filio parvulo Paterno nomine posuit titulum infra editum, non eadem …

3627 tabula marmorea litteris evanidis. Tibure in aedibus Boschi MAR. et adhuc.

C · NVMIDIVS · QVA
DRATVS · Ñ · CILIX
MIL · CL · PR · MI
SEN · MILITAVIT
ANNIS · RR · VIXIT
ANN · XXXX · M · PO
STVMIVS · SECVNDVS · B · M ·

Recognovi. Marini Arv. p. 827; Garrucci class. praet. Misen. p. 81 n. 98, qui vidit.

3628 in clypeo marmoreo qui superest ex sarcophago (sustinebant clypeum genii vel Tritones). Tibure LIG.; in porta Cornuta LEONC.; rep. in un vicolo della contrada detta Cornuta MARZ. (ap. Cabr.). In Nicolai Pagnottae domo MANC. (ap. Met.), in casa di lo. Cola Fragnoto [scr. Pagnotta] MANC. (ap. Pigh.). Apud Boschios MAR. Ex aedibus Boschi Romam delata FEA. Extat Romae in repositis musei Lateranensis.

D · M
NVMITORI
AE · C · F · MOSCHI
DI COIVGI SANCTI
SSIMAE · L · GRAECIVS
CONSTANS TRIB CON · I
PR · ET · L · GRAECIVS
NVMITORIVS C
FILIVS · HSR
B · M · F

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Leoncini ms. . 3, Mancini apud Metellum f. 346 et apud Pighium l. 5; Ligorius Taur. 20 f. 18 ex lapide ut videtur; Cabral et del Re p. 109 (inde Sante Viola giornale arcad. 55, 1832 p. 313) ex Marzi ms.; Marini ms. Vat. 9127 f. 856; Fea sched. . 174.

De Numitoria Moschide cf. n. 3626 v. 3. — fin. C litterae, de cuius antiquitate dubitaverat Henzen — nam hodie manu recenti picta est —, vestigia in lapide mihi visus sum repperisse; et exhibent eam priores omnes excepto Leoncinio (Fea pro ea exhibet G); at quid velit vero Significari C(onstans), ut filius eodem cognomine fuerit quo pater, coniecit Bormann.

3629 Tibure apud Boschios MAR. — Locum non indicat ODER.

C · OCTAVIVS · C · F · GRAECINVS
TR · MIL

Oderico diss. p. 198, Marini ms. Vat. 9187 f. 256.

1 GRAECINV Mar.

Cf. infra n. 3884 v. 2.

3629a Tibure infixum palatii Gubernatoris parieti.

Q · OCT
TRIBV

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 810'.

3630 lapis Tiburtinus rep. prope Tibur nella tenuta di Galli, poco lungi dalla villa Adriana, una volta di proprietà del conte Briganti, ora del duca Braschi, anno 1847 donatus Violae VIOL.

SSr .....
NIO · SENECE
MIL · CL · PR
RAVENNAS
D · EGNATI
VS · RVFVS
HERENS · PO
NENDVM · CV
RAVIT

St. Viola giornale arc. 118 (1850) p. 271.

3631 Tibure reperta iuxta cuniculos novos ad derivandas Anienis aquas destinatos KELL. et similiter RELIQVI. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi ego frustra quaesivi.

D · M
VAL · SVDIO · MILITI · LEG · I ·
ITAL · PROVINCIAE · TRACIS
VIXIT · ANNIS · RRRV · M̃ · VIII
DIES · VII · FECIT · DVLVS
FRATER · STVP · R

Descripsit Mommsen. S. Viola cronaca dell' Aniene (1835) p. 131; Cardinali diplomi n. 818; Massimo relazione p. 383 n. 31; Kellermann, qui videtur vidisse, in libri de vigilum laterculis fine post indices in addendis; Borghesi in epistula data ad Henzenum d. 24 Ian. 1843, edita bull. dell' Inst. 1843 p. 134 et opp. 7, 424.

Titulum quem idem ut videtur Valerius Sudius posuit Claudiae Tycheni coniugi (extantem Romae in villa Borghesia) habes huius Corp. vol. VI n. 15628.

3632 Tibure in curia muro inserta.

D · M
L VIBI CRES
CENTIS VST
COM IIII FR
HIC S E · S · T · T · L
CARA · SALVIDIE
TATAE · B · M

Descripsit Mommsen; ipse quoque vidi. St. Viola giornale arc. 112 (1849) p. 300.

6 Salvidie(na).

3633 Tibure rep. anno 1838 in operibus Anienis deducendi gratia institutis. Datosi principio al cavo e movimento della terra, che la falda del monte Catillo ricopriva, nella vigna Lolli, ove sono fissati i due cunicoli dell' imbocco del fiume, ed essendosi pervenuto a qualche profondità, cominciarono dissotterrarsi diversi frammenti di iscrizioni . . . . Al dicontro del cavo, presso l'antica via Valeria, si discoprì un antico muro reticolato di buon lavoro, alto metri 2, 30, lungo metri 36 fino al muro dell' attigua vigna del sig. Luigi Tomei. Lo spazio di terreno, in cui si trovarono i detti frammenti, occupa una estensione di metri 26 S. VIOLA. Iuxta cuniculos novos ad derivandae Anienis aquas destinatos KELL. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi frustra quaesivi.

VEL
VPERO MILITI · C(ohortis ..)
(u)RBANE · ITEM · OPT(ioni)
NVMITORIVS · TERM(inalis)
HERC · AVG · SACER(dos)
(sol)DIS AMICÓ OPTIMO ET

Descripsit Mommsen anno 1847. Memoratur notizie del giorno 23 Aug. 1838. S. Viola giornale arcad. 58 (1838) p. 318 (in epistula data d. 2 Ian. 1833), Massimo relazione p. 380 n. 3 et p. 383 n. 40, Kellermann, qui vidit, in fine libri de vigilibus post indices inter addenda; St. Viola decennio p. 83.

1 sic Momms., ..VM. Kell.. ..VI.. Mass., reliqui omittunt. — 3 VRBANE, 4 L·NVMITORIVS Kell. — 4 fin. I nunc deperditam habent Mass. Kell. — 5 SACE(Momms., SACER... Mass., SACEL.. S. Viola, SACE... St. Viola. — 6 in. I habent Mass. Kell., om. reliqui.

3634 Tibure in S. Petri SIEDER et RELIQVI FERE OMNES; nel primo scalino che porta alla platea dell' altar maggiore, addit CROCCH. Nunc non extat.

PRAEF · CASTR
LEG · VI · VICTR
HEREDES
EX TESTAMENTO

Sieder ms. l. 78' (inde pendet Rambertus Pat. f. 141; ex Ramberto Dosi ms. Neap. p. 187, 8, ed. 6, 813; ex hoc rursus Mur. 880, 1), Metellus Vat. 6040 f. 51; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1448, 132 (inde Grut. 1118, 11); Suaresius Vat. 9140 f. 803; Crocchiante p. 111; Lupi Severae epitaph. p. 23.

Ita ut dedi exhibent Sieder Sirmond Lupi. — 1 CALICASTR Suar., ...CA·STR Crocch.; totum versum om. Metell., sed adnotat 'deficit'. — 2 VICT Sirm., VICTO Ramb. — In fine quoque adnotat 'deficit' Metell.

3635 tabula marmorea. Rep. prope Tibur in villa Hadriani mense Aug. 1742, inde Tibure in aedibus Colonna REV., similiter VVLP. In eisdem aedibus Sabbi-Colonna (iam Serbucci) hodie quoque extat.

FORTI
T · AELIVS · AVG · L · EVHODION ·
TABVLARIVS · VILLAE · TIBVR
TIS · ET · · VICTORIA ·
FILIO · DVLCISSIMO ·
B · M · F

Descripsit Mommsen, recognovi ipse. Revillas sched. Berol.; Vulpi Lat. 10 p. 421; Mingarelli in ephemeride Veneta *la Minerva* d. 20 Oct. 1763; Borghesi, cui dederat Aloysius Vescovali, in duabus epistulis altera data ad Io. Labus d. 26 Mai. 1812 (opp. 6, 132), altera ad St. Violam d. 21 Mart. 1845 (opp. 7, 519). St. Viola *decennio* p. 123; Henzen syll. n. 5147.

5 spatium vacuum fortasse destinatum ad recipiendum Victoriae nomen gentilicium, si libertatem foret nacta.

3636 parva tabula marmorea. Rep. m. Oc. a. 1838 prope Tibur *in luogo detto il R… sciarello entro l'antico recinto della villa Adriano*; emit Viola.

D · M
AELIO · PROBO · AVG · LIB ·
AELIVS · IRENAEVS · COM ·
ME · VILLAE · TIBVRTIS
AMICO · ET · COLLIB ·
B · M · F ·

St. Viola *decennio* p. 120 (inde bull. dell' … 1849 p. 94; Henzen syll. n. 2280, cum ep… Borghesii (repetita opp. 7 p. 512), *giorn.* … vol. 119 (1850) p. 283.

3. 4 comme(ntariensis).

3637 ara. In aede S. Leonardi extra Tibur SIEDER et similiter RELIQVI paene omnes; ad radices Montis Catilli in S. Leonardi extra urbem (porta Cornuta) ACC.; Tiburi in suburbio in S. Leonardo, ablata ex via Valeria PIGH. (Luz.); *fuor de la porta Cornuta nella chiesa di San Leonardo posta nel suo hortulo* LIG. (Taur.). S. l. inter Tiburtinas MANC. MARZ. — Tiburi in loco publico GOR. f. 49, *nella via publica per mezzo la citta di Tivoli* LIG. (Vat.).

DIS · MANIBVS
AELIAE · T · F · PERPETVAE
QVAE · VIXIT · ANNIS · III
MENS · VII · DIER · XXIII
T · AELIVS · AVG · LIB
AMPLIATVS
TABVLARIVS
VILLAE · TIBVRTIS · ET
FLAVIA · APHRODISIA ·
PARENTES · FILIAE
DVLCISSIMAE

Sieder f. 76 (inde pendet Rambertus Pat. f. 141'); Brunelleschi f. 72, Accursius f. 7'; Leoncini f. 3'; Mancini apud Metellum f. 348 et apud Pighium f. 2. 2'. 6 (ex Mancinianis Manutius Vat. 5237 f. 423); Pighius Luzac. p. 214, Berol. f. 150, Morillon Amst. f. 47' et vv. 1—8 denuo f. 49; Smetius apud Waelscapplum f. 97', ed. 134, 3, ubi dicit accepisse se ab aliis (ex Smetio Grut. 591, 10; in ed. 2 adhibitae sunt schedae Pighii); Ligorius Vat. 3034 f. 21, Neap. f. 32 (inde Pacvinus Vat. 6035 f. 113), Taur. vol. 20 f. 16'; codex Ottobonianus 2970 f. 17; a priorum aliquo Marzi II p. 182 (inde et ex Grut. Vulpi 10 p. 406).

In ipsis verbis, item in distributione versuum, consentiunt Accursius Leoncini cum suis (nisi quod Mancinius apud Pighium — non apud Metellum — hic illic leviter variat, ut in v. 3 QVE pro QVAE Pighius Morillonius (f. 47') Smetius Ligorius Ottobonianus; Sieder v. 2 pro T·F habet ET, v. 4 DIES (D Ramb.), v. 6 TIBVRIS. Reliquorum varia lectio omitti potuit. — Apices dedi ex Accursio Pighio Morillonio, I longas ex solo Pighio.

3638 Tibure in sancto Savo, ita vulgus appellat LEONC., in San Savo OTTOB.; *fuore … marmo non lungi dalla chiesa di S. Benedetto appresso la chiesa disfatta di San Sab…* MARZI, iam non extare significans. — Tibure in S. Alexandri METELL. Tibure, loco acc… non indicato WINGH, CITT, SIRM.

AELIAE . . . . .
TRANQVILL . . . .
MARCI FESTI . . .
ET A MEMOR . . .
ANTONINI PII *felicis*
INVICTI MA*ximique*
AVG
S · P · Q · TIBVRS *et*
IVVENES · ANTO*niniani*
HERCVLANI

Leoncini ms. f. 4'; ab hoc Mancini apud Metellum f. … apud Pighium f. 2', item ex Mancinianis, sed negle… Manutius Vat. 5237 f. 423. Ab eodem exemplo … videntur etiam codex Ottob. 2970 f. 16' et Marzi II … (inde Vulpi Lat. 10 p. 677). Ex lapide Metellus f… f. 49, Winghe Brux. 4, 6' cum Cittadinio Marc. p. … apud Manutium Vat. 5253 f. 187, Sirmond ms. Paris. Lat. 1419, 144 et 498.

Versuum distributionem antiquam retinent omnes … Ottob. et Marz. A dextra fractam fuisse et per se … et indicant boni auctores plerique. — 1 AELIAE Leonc. cum suis Ottob. Winghe Citt. Sirm. Marz., A·F·L·LAELIVS Manut.), AELIA·E Metell. — 2 TRANQVILL.. Met. Ottob., TRANQVI… TRANQVIL Marz. Wingh. Citt., TRANQVILLAE Leonc. cum suis (TRANQVILLVS Manut.). — … FESTI.. Sirm., MARCIFESTE Leonc. cum suis, MARCI·FESED.. Metell., MARCI·FEST Wingh. Ci… MARCI Ottob. — 4 ET·A MEMORI.. Met., ET A MEMOR reliqui (ET·M·F·MOR... Manut.). — … dedi ex Metell. et Sirmondo. — 7 AVO Ottob. Marz. — 8 TIBVRS Leonc. cum suis … TIBVR. Ottob. Marz. Wingh. Citt. Sirm. — 9 AVTO Wingh. Citt., ANT Ottob. Marz. — 10 … Citt., HERCVLAN Wingh., HERCVLANI Metell. Sirm.; totum versum om. Leonc. cum suis O…

Coniugi vel filiae Marci Festi, sive quo alio nomine appellabatur, imperatoris a memoria, videtur fuisse haec basis dedicata a senatu populoque Tiburte et a collegio … qui in honorem imperatoris appellabantur Antoniniani. Festum illum praeter scrinium … etiam altero officio apud imperatorem functum esse, ut puta officio a cubiculo, quo … officio memoriae sustinuerunt Castor Severi libertus teste Dione 76, 14 cum emendatione … feldii (apud Friedländerum *Sittengesch.* 1[5] p. 103 not. 4) et is cuius est titulus huius … n. 8618, testis est vocabulum *et* v. 4. Gratiosum illum fuisse apud imperatorem … titulus indicat. Possis conicere fuisse illum eum Festum quem Caracallae fuisse a me… comitem in itinere Asiatico scimus ex Herodiano 4, 8, 4, cf. Dio 78, 32.

3639 inter Tiburtinas ANTIQ. Tibure in aede S. Petri IVC. SIED. BRVN. ACC. LIG., ad … In S. Pauli DON. (sched.). — Tibure inventa a. 1647 ad monasterium Carmelita…

D · M
AGELE · AVG
VERN · PECVL
VIX · AN · VII · D · XI
POLYDEVCES
AVG · DISP
PATER

Antiquus n. 44 Hamilt. f. 83, Red. f. 128'. … edita est apud Gudium ind. p. LXXVIII, … f. 132, Magl. f. 108. Sieder ms. f. 75' (inde … bertus Pat. f. 141). Brunelleschi f. 70'; Accur… Ligorius Taur. 20 f. 75' (ex Ligorio Ach. f. 156'; 'ex adversariis Ach. Statii' Donius ed. … opinor schedae Donii cod. Vat. 7113 f. 32,… 2970 f. 16'; Marzi II p. 181; Gudius ms. 244, 4 ex schedis Holstenii, ut videtur … Gudii ed. ind. p. LXXVIII, Fabretti 245, 248 nescio utrum de visu an ex sched…

Ita verba inscriptionis exhibent Antiquus Accursius codex Ottobonianus, adscripsi … Iucundi Brunelleschii Ligorii Marzii Fabrettii. — 1 om. Lig. — 2 AGELAE Iuc. Sie… Fabr. — 4 VIXIT Iuc. (Magl.) Marz.; I longam dedi ex Accursio. — ANN Sied. … VI Lig., VIII Marz. — 5 POLIDEVCES Brun. — In versuum divisione consentiunt Ac… bic vv. 5 et 6 in unum coniungit) Ligor. Ottob. Fabr.

Ad v. 3 Mommsenus confert peculiaria mancipia apud Pomponium Dig. 3, 2, 4 …

3640 tabula marmorea. Tibure in templo S. Georgii SIED. et sic PLERIQVE: 'ad gradus altaris' addit SVAR., *nella predella dell' altar maggiore* VVLPI *(diss.). Nella chiesa di S. Agnelo, che fu già il tempio di [Albu?]nea dea, in Castro Vetere* [de hac regione urbis Tiburtinae dictum est ad n. 3585] LIG. 20, fortasse de nomine ecclesiae solum errans. — Tibure in pariete villae comitis Fedele MAR. Partem ex subterraneis aedium Boschi extractam Petrus del Re dono dedit Violae VIOL. Ea extat in aedibus Violae.

D[*M*
AVRELIA[*E PRIMITIVAE CONIVGI KARIS*
SIMAE VIVOS[*FECIT ROSIMIANVS AVG LIBERT*
NOMENCLATO[R *A CENSIBVS SIBI SVISQVE*
LIBERTIS LIBERTAR[*VSQVE POSTERISQVE EORVM*
H M [*H N S*

Descripsi id quod superest. Integram exhibent Sieder ms. f. 74' (inde pendent Rambertus Pat. f. 139'; Apianus 189, 9; ex Apiano Smetius ed. 188, 91 indeque Grut. 599, 5); Alciatus Feae f. 62; Choler f. 97'; Lilius Helmst. f. 71'; Ligorius Taur. vol. 17 recte, diverse ib. vol. 90, cod. Ottob. 2270 f. 20; Marzi II p. 191 (inde Vulpi Lat. 10 p. 673), hi duo ex eodem fonte; Suaresius Vat. 9140 f. 208 litt. min.; Revillas sched. Berol.; Vulpi *dissertaz. accadem. di Cortona* 9 p. 198 (inde Mur. 389, 3), cui descripsit Lesleus mense Octobr. 1736; ab eodem Lesleo Lupi Vat. 8149 f. 32; Donati 309, 5 cui misit Olivieri; Marini ms. Vat. 9127 f. 959. Partem superstitem edidit St. Viola *giorn. arc.* 148 (1850) p. 983. Est huius corporis vol. VI, 8940 relata inter urbanas, non recte

Inclinatis dedi partem nunc deperditam; eam exhibui ita ut Sieder Ligorius vol. 17 Revillas; adscripsi quae aliter exhibent Ottobonianus Marzi Vulpi *(diss.)* Lupi Donati Mariniue. — 2 PRIMITIVE Vulpi Lup. — COIVGI Donat. — 2. 3 KRISSIMAE Ottob. Marz. — 3 ZOSIMANVS Lupi. — 4 NOMEN·ELATOR Ott. — AGENS·IBVS (pro ACENSIBVS) Lig. 90. — 4 fin. L addit Mar., (Revill. — 5 LIBERTABVSQ. Ottob. Donat.

3641 cippus marmoreus litteris detritis. Tibure in S Antonini pro ara ACCVRS., *in S. Antonino* OTT.; in S Crucis SIRM. Sine loco inter Tiburtinas MARZI. — Denuo repertus a. 1837 prope viam dictam Acquaregna Anienem versus 750 passus circiter ab urbe et translatus in aedes publicas VIOLA, ibique adhuc extat.

D · M
TI · CLAVDIO · AELIO
urceus SABINIANO patera
MEDICO AVG*!!!*
OPSDANIVS RVFVS
AMICVS

Descripsit Mommsen, contuli ipse. Accursius ms. f. 7; cod. Ottobon. 2970 f. 19' (ex fonte simili Marzi II p. 179; ex Marzio Vulpi Lat. 10 p. 675); Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1419, 137 (inde Grut. 1111, 8); St. Viola *decennio* p. 89.

4 fin. quid erasum sit, nescio; fortasse merum errorem correxit quadratarius.

3642 *fragmentum marmoreum rep. Tibure anno 1830 entro un muro di costruzione di una vecchia casa nella strada detta maggiore*; Violae dono dedit Franciscus Fabri VIOLA.

. . . .
. . . . AVG · L · HERMES
. . . . mercEPS ERARIAE MO
*ne*TAE FILIO · Q · VIX · ANN · XVIII
ET FILIAE · Q · VIX · AN · IX · ET MATRI
EORVM · Q · VIX · AN · XVL · MECVM OENS
VIXIT · FECIT · IT · SIBI · ET · SVIS · LIBERTIS LIBERTA
BVSQVE · POSTERISQVE · EORVM

St. Viola *giornale arc.* t. 119 (1880) p. 287; ab eodem Borghesi in epistula edita opp. 8 p. 231.

Exhibui ita ut edidit Viola; Borghesius (vel certe editio operum eius) v. 2 habet AERARIAE, ad v. 5 itemque ad v. 6 adscripsit 'sic'.

3643 cippus marmoreus. Tibure in ecclesia S. Mariae Novae ANTIQ. et sic PLERIQVE usque ad NICODEMVM (qui ait 'magno altari' ecclesiae illius 'suppositum' esse). Tibure in via maiore MANCINI. Locum ubi extet accuratius non indicat MARZI, verum addit (ed. I) repertum esse prope ecclesiam S. Leonardi. — Romae in hortis Iustinianeis PTOL. MONTF. SEG. ZOEG. MAR. Nunc in museo Vaticano (*Galleria lapidaria* intrantibus a dextra). — Mutinae COD. AMBROSIANVS et MARVLVS, cf. Corp. vol. XI, 129* *d*.

in latere intuenti sinistro:

CVRANTIBVS
M · HELVIO · EXSPECTATO · ET sic
C · ALLIANO · TIBVRTINO

Q · HORTENSIO
Q · F · CAL
FAVSTINO
ADVOCATO · FIS
CI · PRAEF · FABR
PATRONO · MVNICIPI
COLLEGIVM · FABRVM
TIBVRTIVM · OB
MERITA
L · D · D · C ·

in latere dextro:

CVRANTIBVS
C · ALLIANO · TIBVRTINO · ET
M · HELVIO EXPECTATO sic
DEDICATA
III · ID · MAI · MAXIMO · ET · ORFITO · COS 13 Mai. 172

Descripsit Henzen, contuli ipse. Exhibent Antiquae n. 12 (Hamilt. f. 83, Red. f. 126'; inde pendent etiam cod. Ambros. C 61 inf. f. 93' et Marulus n. 51), solas inscriptiones frontis et lateris sinistri; Sieder ms. f. 73 (inde vel ex eodem fonte pendet ut videtur codex Neap. XIV D 8 f. 8', praeterea Rambertus Pat. f. 139; Alciatus Feae f. 82; Apianus 186, 1—3); Brunelleschi f. 72, Accursius f. 4; Mancini apud Metellum f. 345 et apud Pighium f. 9 (ubi ipse Pighius inscriptiones laterum adiecit) inscriptionem frontis et ab hac separatam, apud Metellum f. 345' et apud Pighium f. 2, inscriptionem lateris sinistri (ex Mancinianis pendent Manutius Vat. 5237 f. 424'. 422' et Ligorius Neap. lib. 35 p. 180); Morillon Amst. f. 28 similiterque Smetius ms. Neap. p. 149, ed. 79, 5, ubi dicit accepisse se ab aliis, pro duabus inscriptionibus laterum unam ex illis conflatam (ex Smetio ms. videtur habuisse Panvinius, qui edidit fast. ad a. 925, solam inscriptionem frontis Romae p. 581, partem tantum huius ibid. p. 669; ex Smetio ed. et ex Apiano Grut. 119, 5, in cuius ed. 2 refertur ad v. 10 varia lectio a Gudio enotata non ex lapide ut dicitur, sed ex Ligorio vol. 17; ex Grut. Grelli 3252); Waelscapple f. 112. 121. Ligorius Taur. vol. 17 et 28 f. 22 inscriptionem frontis, vol. 90 f. 14 et hanc et lateris dextri; codex Ottob. 2970 f. 20 inscriptionem frontis, f. 22' lateris dextri; Nicodemus p. 86 (lib. 4 c. 3) et Marzi I p. 55, II p. 210, uterque solam inscriptionem frontis; Ptolemaeus sched. 1, 11; Hispanus aliquis apud Montfauconium cod. Paris. 1293 f. 152; Seguier Paris. f. 87, hi quoque solam frontis inscriptionem; Zoega ms. p. 393; Marini ms. Vat. 9121 f. 154, idem emendavit ad Gruterum suum nunc Vaticanum.

V. 2 videtur postea additus esse.

3644 cippus magnus marmoreus. Rep. anno 1842 prope Tibur *alla distanza di circa cinquanta passi dal sepolcro dei Plauzj alla sinistra dell' Aniene, e precisamente nel fondo di Giovanni Pacifici* VIOLA. Nunc Tibure in curia.

TI · IVLIVS · AVG · L · SAB*inus*
PRÓC
ACCÉNSVS · DIVI · CLAVDII · ET
NERÓNIS · AVGVSTI
PATRONÓRVM

Descripsi. St. Viola *decennio* p. 158 (inde *bull. dell' Inst.* 1843 p. 94; Henzen syll. n. 6344).

3645/6 Tibure rep. FICORONI; nunc Romae apud Ficoronium, addit MVR. 745, 3. Romae in sacrario S. Mariae Maioris MVR. 977, 6.

P · SEPTVMIVS · P · F · COL · SCE · Q DE · SERS · PRIMIS

P · AQVILLIVS GALLVS

FANNIA VXSOR

Manu Ficoroni missa ad Gorium legitur in cod. Marucell. A 6; item a Ficoronio habuit Mur. 745, 3; praeterea idem Mur. 977, 6 missam a Luca Antonio Gentili. Orelli n. 3756; est huius corporis vol. VI n. 1877 inter urbanas non recte.

1 P ante AQVILLIVS om. Ficoroni, habet Mur. 977, 6.

3647 tabula marmorea. Rep. c. 1738 in Tiburtino praedio Paulli Columnae VVLP. Extat Tibure in aedibus olim Sabbi-Colonna, nunc Serbucci.

VALERIAE ·
DONATAE · VXORI
CARISSIMAE · FECIT
TI · CLAVDIVS
AVG · LIB ·
LYSIMACHVS · VIATOR ·
SODALIVM · AVGVSTALIVM
ET · SIBI · POSTERISQVE · SVIS · ET ·
LIBERTIS · ET · LIBERTABVS ·
POSTERISQVE · EORVM

Descripsit Mommsen, recognovi ipse. Rev. sched. Berol.; Vulpi Lat. 10 p. 213, cu d dominae lapidis; Borghesi opp. 6 p. 13 Vescovalio; Henzen syll. n. 6104. De citat St. Viola *giorn. arcad.* 118 (1856) p.

3648 rep. in fossionibus institutis a Fr. A. Lollio loco dicto *Pantanello* prope villam Hadriani Tiburtinam CROCCH., similiter VVLP. Tibu domo Petri Antonii Lollii VENVTI, Tibure apud Lollium REV. LVP.

M
CAES · N · VE
rami ... P · TOPIARIO
I · LX · MARITI

Crocchiante p. 238; Revillas ms. Berol.; Lupi Vet. 9143 f. 21; Ridolfinus Venuti misit Mu d. 27 Mai. 1735 (quod exemplum extat Mutinae inter Muratoriana), unde edidit Mur 9 ab eodem exemplo videtur pendere Revillas sched. Berol. altero loco, ubi laudat Marcellum V Vulpi Lat 10 p. 441.

2 fin. VE omnes excepto Revillas, qui corrigens incertos nos fecit, quid voluerit, utrum VII an VI. — 4 in. I exhibent Crocch. Lup. Rev. mm. Rid. Venuti et Revillas, ubi laudat Marcellum Venuti. Fortasse fuit *vixit ann*. LX. — 3 in fine fuitne MARITI|MVS P vel similiter?

3649 (Tibure) 'strata iacet marmorea tabella haec in S. Laurentii in colle Mari aedicula' NICOD. Significatur aedicula vulgo dicta tunc S. zuolo (cf. Crocchiante p. 213), anno 1620 restituta et S. Laurentio et Philippo Neri dedicata. — Addit Nicodemus: 'primo deest co characteres multi exesi, multi excisi'.

. . . . DECANVS SINE F
. . . .
. . . .
hab FILIOS III HONO
RIVM LAVRENTIVM ET
IVNIANVM ADCRESC
TIBVRTINVS DECANVS HAB
FILIVM ADCRESCENTEM
IANVARIVS CIRCIT SINE
FILIIS
RESTVS CIRCIT HAB
FILIOS IIII SABATIVM
QVI ET IPSE HAB FIL RESTV
TVM ET AVGVRINVM AD
CRESCENTEs
SARBAVCINVS CIRCIT FIL
CVIVS SVPRA SINE FILIIS
MVNTANVS CIRCIT FRATER
CVIVS SVPRA SINE FILIIS
LVCIANVS CIRCIT SINE FILIIS

VICTOR CIRCIT SINE FIL
IANVARIVS ALIVS CIRCIT
HABET FILIOS III IOVI
NVM ET MARTINVM AD
CRESCENTES ET PVELLAM
. . . . CIRCIT HAB FILIVM
MERCVRIVM CIRCITOR
RoMANVS CIRCIT HAB FIL II
SILVANIONEM ET LEO
PARDVM ADcrESCENT
VRSVS CIRCIT HAB FILIAS II
SEMERIOSVS CIRCIT SINE FI
LIIS
VRSVS ALIVS CIRCIT HAB FIL
III LEONTIVM ADCRE
SCENTEM eT PVELLAE II
IANVARIVS CIRCIT SINE FILIIS
ESPALVS CIRCIT HAB FIL
· IIII
. . . .
VM SVCCESSVM ADCRE
SCENTEM

. . . .
. . . .
EXVPERANTIVS DECANVS ·
SINE FILIIS
SVRVS CIRCIT SINE FILIIS E
CONSTANTIVS CIRCIT HAB
FILIVM PASCASIVM CIRCIT
MAVRVS CIRCITOR HAB FIL II
PEReGRINVM ET LAVREN
TIVM ADCRESCENTES

FIENT CIRCITORES VNA
CVM DECANIS III
CIRCITORES FOrMAE SV
PRA SCRIPTAE N XVIIII
ADCRESCENTES IIII ET PV
ELLAS II

Servavit Nicodemus p. 89 (l. 4 cap. 3). Inde repetivi an arch. 1882 p. 132.

Litteris minusculis dat Nicodemus; idem, sive potius typo ET dedit ubique &. — *a* 4 in. lacuna ante DECANVS non tradi tur ONO|RIVM, *b* 3. 4 IIII OVINVM traditur, praeterea c typographi *a* 14. 15 AD|CRESCENTEM, *b* 8 EMANVS, 10 ADS PERIGRINVM. 14 FOMAE. — *c* 15—17 numeri adcrescentium et puellarum corrupti sunt, numerus autem circitorum (v. 15) videtur cf. *ann. dell' Inst.* l. c. p. 138.

Circitores, appellati a circumeundo, non unius generis fuerunt, hos circitores fuisse ex genere eorum quos Frontinus de aqu censet inter ministros servilis condicionis tutelae aquaeductuum deputatos apparet ex col. III v. 14, ubi est *circitores fo(r)mae supra* formarum vocabulo ea aetate, cuius est hic titulus, significari solitos esse ductus aquarum notum est). *Decani* (I, 1. 7. III, 3) manife sunt horum circitorum, de adcrescentibus (notis potissimum ex codice Theodosiano; cf. quae dixi ann. *dell' Inst.* l. c.; ibidem d Pertinebant autem hi circitores ut puto non ad aliquam Tiburtinorum propriam formam, sed ad unum ex aquaeductibus qui urbi suppeditabant; et ait Frontinus, ubi diversas species ministrorum qui tutelae aquaeductuum urbis Romae deputati erant enumerat, 'extra urbem esse oportere ad ea quae maturum auxilium videntur exigere'; ex his circitores potissimum fuisse consentaneum est. autem magistratus urbani rivis aquarum extra urbem etiam aetate labente adhibuerint, testes sunt tituli citra Tibur prope rivos imperante Honorio a senatu populoque Romano statuti (editi a Mommseno huius Corp. vol. IX n. 4051).

3650 basis marmorea. Tibure *vicino la chiesa di S. Andrea* MARZI. Effossa Tiburi CITT. (Marc. 105). '*Gran Duca*' [i. e. Romae in hortis Mediceis] CITT. Marc. p. 138, Vat. f. 187. Romae in hortis Mediceorum Pincianis viderunt WINGHE et RELIQVI omnes. Nunc extat Florentiae in museo.

C · AEMILIO · C · F · FAB
ANTONINO
EQVITI . ROMANO
Q̄ · Q̄ · PATRON · MVNICIPII
OMNIB · HONORIB ·
HONESTE PERFVNCTO
CVR · FANI HERC · VICT ·
PONTIFICI

Descripsit Renzeo. Nicodemus non exhibet, sed novit puto et in memoria habuit, cum scripsit p. 71, 'Tiburtes ex foederatis Romanos affectos cives, in Aniensem, Galeriam, Fabiam, Quirinamque tribus esse conscriptos'. Fortasse a Nicodemo, certe non de visu, Marzi II p. 53 (inde Kircher Lat. p. 193; Vulpi Lat. 10 p. 148). Romae descripserunt Cittadinius Marc. p. 105. 130 et apud Manutium Vat. 5253 f. 137. 187'; Winghe Brux. 1, 79' = cod. Raffaelli f. 137; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1419, 98; Castellini ad Smetium suum (nunc bibliothecae publicae Veron.) f. 64'; Ptolemaeus sched. Sen. 1, 458 (inde Mur. 176, 4); Spon p. 187; Seguier Paris. f. 59'; Amaduzzi anecd. litt. III p. 487 n. 11 (inde Donati 245, 7 auctore non laudato). 'E schedis Vaticanis', fortasse Cittadinianis Manutii, Malvasia p. 434. Orelli 2206.

3651 Tibure rep. anno 1833 una cum n. 3527 et n. 3654.

M · AEMILIVS · *Lepidi?*
LIB · GAMVS · NE*re. aug*

S. Viola *giornale arcad.* 58 (1833) p. 349, *cronaca dell' Aniene* (1835) p. 130; Massimo *relazione* p. 385 n. 43.
1 lib. L] IV Mass. — 2 fin. NE.. Viol., NP .. Mass.

3652 in loco nuncupato *il Cavaliere*, Fratrum Hospitalitatis S. Ioannis de Dio iuxta viam quae ducit Tibur GORI. Hic locus situs est a dextra viae Tiburtinae (Romam relinquentibus), pari fere inter Romam et Tibur intervallo (cf. Nibby *anal.* I p. 443). Hanc inscriptionem vere Tiburtinam esse indicat mentio Herculanei Augustalis v. 2 et 5.

L · ALBIVS · L · L
MAG · HERC · E*t aug*
FVLTIAE · M · L · PSYCHIN
L · ALBIVS · L · L
MAG · HERC · E*t aug*

Gori cod. Marucell. A 83 ex epistula Bottarii scripta Romae d. 27 Iun. 1733.

3653 Tibure in abbatia S. Clementis.

Q · APROFIN
TR · *mil.*
IIII · VIR · I · D · A*ed*

Servavit Sieder f. 73. Inde pendet Rambertus cod. Maruc. f. 248. Ex ipso Siedero edidit Murat. 875, 8.
1 nomen potest fuisse *Aprofen(ous)*.

3654 cippus marmoreus eleganter ornatus. Rep. Tibure anno 1833 una cum n. 3597 VIOLA. Extat in hortis publicis.

C · SICLEIO · C · F · CAM · PRISCO
OMNIBVS · HONORIBVS
FVNCTO · OPTIME · DE RE
PVBLICA · TIBVRTIVM
MERITO
S · P · Q · T

in latere intuentibus dextro:

HIC · REM · PVBLICAM
TIB · EX · ASSE
HEREDEM
FECIT

Descripsi. S. Viola *giornale arcad.* 58 (1833) p. 344, *cronaca dell' Aniene* p. 131; Folchi *diss. della pont. accad. di arch.* 8 p. 81, Amati ms. Vat. 2774 f. 32 a Stephano Rossi; Massimo *relazione* p. 382 n. 41 (inde P. H. Visconti *giornale arcad.* 78 p. 323); Nibby *analisi* 3 p. 218, Bulgarini *notizie* p. 33. Henzen syll. n. 6224.
Idem sine dubio cuius nomen leviter immutatum (*Sicul.* pro *Sicl.*) legitur in tegulis infra editis.

3655 Tibure in S. Benedicti SIED. LEONC. OTTOB. — Ad aquas Albuleas GRVT. errore, de quo dictum est ad n. 3580.

C · CAESILIVS · C · F
C · HEIVLIVS · T · F · Q
MOIR COI · D · S · S

Tria exempla videntur extare, primum id quod reperitur apud Siederum f. 75 (inde male Murat. 1648, 21), alterum Leoncinii ms. f. 4' Mancinique apud Metellum f. 345' et apud Pighium f. 4 (ex Mancinianis Manutius Vat. 5237 f. 422 similiterque schedae Ursini ene ex quibus habuit Grut. 150, 3); tertium codicis Ottob. 2970 f. 18, nisi hoc quoque derivatum est ex secundo.
1 CAESILIVS Sied., CAESI-IVS Leonc. cum suis (CAES. \ ILIVS Manc. ap. Met.), CAESILVI Ott. — 2 HEIVLIVS omnes (spatium vel lacunam inter HE et IVLIVS significat Manc.) — 3 in. aliquid deficere significant Manc. ap. Met. cum Manut. et Grut. — MOIRCO Sied., MOIRRCOI Leonc. (HO·T·RR·COI Manut., similiter Grut.), MOIRREO·I Ottob. — Apud Grut. ad hanc adnectitur inscriptio infra edita n. 3558.
Q(uaestores) duo opus aliquod *d(e) s(enatus) s(ententia)* fecisse apparet; *moir(os)* in v. 3 significari non crediderim.

3656 Tibure in aede divi Clementis IVC. LEONC. OTTOB., in abbatia S. Clementis SIED. BRVN. *Negli orti di S. Maria degli Angeli de' PP. Somaschi* MARZI, similiter SVAR. 'In hortis collegii virginum S. Mariae de Angelis; refossus iterum est lapis terra iam obrutus, a. 1739' VVLPI. Fieri potest ut extet adhuc in hortis illis (iuxta ecclesiam nunc vulgo a S. Anna nuncupatam); sed eo adire virgines loci dominae mihi non permiserunt. — Tibure in aede S. Pauli DON. errore.

TI · CLAVDIO
SALVIANO
HERCVLANO
AVG · GRATIS
CREATO
DVPLICARIO

Iucundus Ver. f. 132, Magl. f. 108 (ex Iucundo ut videtur schedae Donii Vat. 7113 f. 32). Sieder ms. f. 73 (inde pendet Rambertus Pat. f. 132). ex hoc Bertoli *antich. di Aquileja* p. 815 n. 238; ex ipso Siedero edidit Muratori 180, 8 'e schedis meis'). Brunelleschi f. 68'; Alciatus cod. Fea f. 97. 128'; Leoncini ms f. 8; codex Ottob. 2970 f. 18'; Marzi II p. 52 (inde Kircher Lat. p. 193 auctore non laudato); Gudius ms. 221, 2, ed. 120, 7; Suaresius cod Vat. 9140 f. 204, cod. Barb. 30, 182 f. 12, Fabretti 744, 530 (ex hoc Orelli 3934) fortasse de visu, Vulpi Lat. 10 p. 144 qui vidit.
1 TITO Iuc. Alc. 97 Ottob. — 2 SILVIANO Brunn. Alc. 97. — 6 PVBLICARIO Marz.

3657 cippus magnus marmoreus litteris partim consumptis. Tibure in platea templi S. Laurentii SIED., in ulmi platea (*piazza dell' olmo*) MANC. (ap. Met.). Extat eodem loco quo viderunt priores Tibure ante episcopium una cum n. 3669.

CLAVDIAE · RVFINAE
IVLI · HERACLAE
ALLECTAE · AB ORDINE
IND / / / / AVGVSTAL
Senat. POPVLVSQ
t i b V R S
l D S C

Descripsi. Primus exhibet Sieder ms. f. 74 exemplo corruptissimo, ex quo pendent non solum Alciatus Feae f. 62' cum Cholero f. 87 et Apianus 197, 4 (inde Grut. 422, 5), sed etiam qui pleraque de visu exhibet Brunelleschi ms. f. 71. Ex lapide Accursius ms. f. 1; Mancini apud Pighium f. 4 et apud Metellum f. 345'; ipse Metellus Vat. 6040 f. 64'; Pighius cod. Luzac. p. 202; Ligorius Taur. 20 f. 15; Anonymus Gallus in itinerario a. 1575 (cod. mus. Britann. Landsdowne 720 f. 311); Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1519, 84 (ex Sirmondi et Pighii schedis Grut. 1088, 12, ex hoc neglegenter Vulpi Lat. 10 p. 84); codex Ottobonianus 2970 f. 17'; Scultetus, ex cuius schedis habuit Grut. 422, 4 (inde Orelli n. 3897). Suaresius Vat. 9140 f. 208'; Marzi II p. 99; Bianchini cod. Ver. 353 f. 17. Ex Marzio Kircher Lat. p. 193 (inde Mur. 1098, 3) auctore non laudato; Crocchiante p. 4; Vulpi Lat. 19 p. 149.

Dedi quae excepi; ea certa sunt; in v. 3 potest fuisse ALLECTAE·AB·ORDINE ut plene exhibent Accursius et Pighius; Mancinius habet ALLICAL·AB·OSDINE, Metellus AELIO·AE·AB·ORDINA, Scultetus ALLCR....ABORDINA, Sieder cum Brunelleschio ALI LIB·AB·ORDINIS, Bianchinius ....AB ORDINE. In v. 4 Accursius et Bianchinius ...AVGVSTAL tantum agnoverunt; IN,....AVGVSTAL Mancini et Ottobon., I·AVGVSTALI Scultetus, IV....AVGVSTAE Anonymus Gallus, INFRA·AVGVSTAL Ligorius, IN...CAVGVSTAL Sirm., IN·OEC·AVGVSTAL Pigh., INAEDHERC·AVGVSTAL Metell., INVICTIS AVGVSTAL Sieder cum Brun.; quid fuerit, incertum est. Vv. 5—8 habent quidem antiquiores plerique plenos SENATVS POPVLVSQ | TIBVRS, sed ex parte certe supplentes. In v. 7 solus Accursius L·D·S·C; Mancinius I·D·S·C. Anonymus Gallus D·S·C, Metellus D·S·C, Ligorius O·S·C, Sieder P·S·C, Ottobonianus EX·S·C, Sirmondus P·O·A·S; totum versum om. Pighius Scultetus Bianch.

Hac inscriptione usus Ligorius (ms. Neap. lib. 35 p. 197) finxit hanc quam se legisse vult Tibure *nell' horto di S. Margherita, chiesa disfatta* (e Ligorio Mur. 329, 6):

iuniae. spectatae. c. f.
allectae. ab. ordine. sac.
in colleg. ad. hercul.
anio. r. s. p. q. tib
l. d. a. c.

3658 fragmentum marmoreum. Tibure rep. *nei disterri per la ferrovia Roma-Sulmona*, est in curia.

iV N I V S · D A*phnus*
mag. H E R C · E T · A*ugustalis*
*iu*NIVS · L · Ↄ · L · XAN*thus*
A · L · L · L · POLYXE*n*
· L · L · S S C *und*
*i*V E I S · S S T

Descripsit Gatti. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1883 p. 88.

5 fin. V litterae frustulum non vidit Gatti, habet Lanc.

3659 tabula marmorea. Tibure in curia MOMMS. et adhuc.

HIC · SVTACTVS · CONLEGIVM · PRIMVS
CONSTITVIT · ET · EX · PECVNIA · PVBLICA
HOC · MONVMENTVM · AEDIFICAVIT · ITEM
EX·DECRETO·DECVRIONVM ET·PLEBIS·CVLTOR
MONVMENTI · PRIMVS

Descripsit Mommsen (anno 1847), recognovi ...

Agitur de conlegio aliquo funeraticio. C... huius Corp. vol. VI n. 10251 a (Orell. 239...) *D. m. s. T. Flavio Aug. lib. Tropiano, co... stitutori collegi numinis dominorum quod ... sup templo divi Claudi.*

3660 horologium solare ex marmore. *Il sasso ...ha di larghezza palmi tre scarsi, di lungh... palmi* $2^1/_2$, *ed è erto circa un palmo* ROSS. Rep. Tibure anno ut videtur 1832 inter s... Anienis deducendi gratia facta, *essendosi fatto lo sterro dalla parte del cunicolo destro ... vigna Tomei* VIOL. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi frustra quaesivi.

T · HSSENNIVS · L · F ·

T · HSSENNIVS · T · F ·
IIII · VIR · IVR · DIC · RESti

Descripsit Mommsen anno 1847. S. Viola *cronaca dell' Aniene* (1835) p. 132, Steph. Ross... *dell' Inst.* 1838 p. 187 (inde Henzen syll. n. 7059) cum epistula Settelei; Massimo ... p. 387 n. 87.

2 RES '/ Momms., RES Viol. Rossi. Mass.

3661 cippus METELL. (6038'. Apud aedem Laurentii Tiburtini MARCAN. FEL. Tibure S. Laurentii IVC. nec diverse POSTERIORES. Eo ipso loco repertam esse vult MARZI

C A L V I N A E
M · S I L A N I · F I L
D E L I C I O
IVNIAE · SP · F · TYRANNIDI
VXORI · OPTVMAE
C · ALBIVS · LIVILLAE · L
THYMELVS · HERC
AVGVSTALIS

Primum legitur in codice ex Cyriacanis excerpto nunc bibliothecae Parmensis f. 73' e... pilatores Cyriacanorum Marcanovam Bern. n. 848 et Felicianum Ver. f. 195 (ex Fel... Redian. f. 124'). Ex lapide Iucundus Ver. f. 134. Magl. f. 109'; Sieder ms. f. 71 ... Rambertus Pat. f. 140'). Brunelleschi f. 69'; Leoncini ms. f. 3; Mancini apud Pig... Metellus Vat. 6038 f. 145' et diverse Vat. 6040 f. 51', Pighius Berol. f. 93, qui ed... Hercul. Prod. p. 338 (inde Schottus itinerar. Italiae p. 592); Ligorius Taur. vol. 20 ... Ottob. 2979 f. 18', Scultetus apud Gruterum 1024, 2; Marzi I p. 28 (inde Kirch... II p. 31 (inde Kircher p. 192; Vulpi Lat. 10, 144). Habet praeterea missam a Manutius Vat. 5237 f. 254', orth. 718, 3 (inde, adhibito Pighi Hercule, Grut. 818, 4, ... rigandis ad finem voluminis adiectis ex Pighianis, ut ait, affert exemplum diversum ... vere Pighiano; solos vv. 6—8 Camerinius misit Muratorio (sched. Muret. Mut. XX... de visu, sed exscriptos ex Pighii Hercule vel Schotti itinerario. Orelli n. 2679.

Adhibui exempla Cyriaci apud Marcanovam et Felicianum, Iucundi, Sieder. Metelli, Pighii, Ligorii, Sculteti. — 1 CALVINIAE Lig — 2 SILVANI Marcan Fel. ... (non 6040). — 3 DELICIO Marcan. Fel. Lig., item Pigh. sed significans ICIO litteras DELITIO Iuc., DELI/IO Met. 6040, DELINIO sed N inducta Met. 6038, DELNIO Brun. Pigh. — F) E Met. 6040. — 5 OPTIMAE Felic. Brun. Scultet. — 6 LIVILLIAE L om. Scultet. — 7 THIMELVS Marcan. Brun. — Apices vv. 5, 9 dedi ex Metello eos exhibet. — Manutianum exemplum hoc est: D M | CALVIAE | M·SILANI | F·E... lacunam indicat orth., non indicat cod. Vat.) | TYRANNIDI VXORI | C ALBIVS LIVILL... HERC | AVGVSTALIS (AVGVSTALI cod. Vat.).

De Iunia Calvina, M. Silani consulis a. p. C. 19 filia, abnepte divi Augusti, ... Iunia haec Tyrannis quondam fuerit delicium, egit Mommsen eph. epigr. I p. 64 ... quam Borghesi ann. inst. arch. 1849 p. 44 = opp. 5 p. 203).

3662 fragmentum repertum anno 1763 ut videtur extra Tibur *nella chiesa del monastero di S. Angelo in Piacola* CARR. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* suppl. mag. II).

I V S T V S ·
isti vir I V R · O I C ·
VM · VETVSTATE ·
*pecunia pu*BLIC · REFICIVNDA ·

Descripsit Henzen. Cabral et del Re *appendice* p. 8.

3663 cippus lapidis Tiburtini. Tibure rep. d. 24 Sept. 1652 *presso la chiesa di S. Andrea* XXXX passibus ab eo loco unde prodierunt n. 3653. 3614 VIOLA. Extat prope ecclesiam S. Andreae *nel cortile della sagrestia.*

M · LVRIO · M · F · PALAT
L V C R E T I A N O ·
P A T R O N O · M V N I C I P I ·
T I B V R T E S · M V N I C I P E S ·
ABRE · COLLATO · QVOD ·
HONORE · SIBI · QVINQVEN
NALITATIS · OBLATO · RR · FABIA ·
GLADIATORVM · ET · VENATION
SVA · PECVNIA · EDIDERIT ·
· L · D · S · C ·

in latere intuentibus sinistro:

DEDICATA
VIIII · KAL · AVGVST — 24 Jul. 184
L · EGGIO · MARVLLO
CN · PAPIRIO AELIANO COS

Descripsi. Stan. Viola *bull. dell' Inst.* 1852 p. 163 (inde Henzen syll. n. 6151). Bruzza *regesto della chiesa di Tivoli* p. 116.

3664 tabula lapidis Tiburtini longior METELL., *quadro di tivertino* LIG., *lastra in travertino l(arga) p(almi) 5, lunga p(almi) 3, grossa tre quarti* VAT. 9127, cum punctis grandibus et quadratis ACCVRSIVS. Post Tiburtinas dant CYRIACI cod. Vat. et Marc. (s. l. dat Petrus Donatus). Tibure in ecclesia S. Silvestri ANTIQ. (Ham., apud S. Silvestrum RED.), in aede S. Silvestri IVC. cum plerisque; in pavimento, addit ACC.; *in S. Silvestro per scalino del suo ingresso a pavimento* LIGOR. In aede divi Silvestri iuxta portam scuram LEONC. In S. Silvestro in lapide avulso ex aedibus portae obscurae [significantur rudera in quibus extitit n. 3887] SIEDER. In S. Silvestro extractum e loco quem la bottegha oscura ibidem vocant SMET. *In S. Silvestro, levata dalla villa di Augusto* [significantur eadem rudera] OTTOB.; *tavola di pietra tiburtina, la quale stava in una delle cataratte, donde la strada per disotto alla Villa* [*di Mecenate*] *prendeva il lume, la qual tavola cadde e fù portata nella chiesa di San Silvestro, non lunge da detta villa, e fino ai tempi nostri vi è stata, e veduta* ANT. DEL RE (ed.). Simile quid de loco antiquo huius tabulae videtur audivisse et in commentarios rettulisse CYRIACVS, siquidem Cyriacanorum expilatores antiquissimi Marcanova (Bern. 615, Mut. 100) et Felicianus ille habet: 'Tiburti apud scaenam et nunc ad aedem Silvestri', hic 'Tiburtina via apud scaenam et nunc ad aedem Silvestri'; nam rudera illa videntur a Cyriaco dicta esse 'scaena', ut apparet ex indicatione loci ad n. 3667 (potest huic appellationi ansam dedisse huius ipsius inscriptionis n. 3664 v. 4). Ego huic famae tam constanter repetitae non multum auctoritatis tribuerim, nam sine dubio non tunc, cum primum a Cyriaco descripta est, haec inscriptio nuper collocata erat eo loco, ubi omnes auctores eam viderunt, in pavimento ecclesiae S. Silvestri, sed ibi iam extabat non parvum spatium temporis, collocata ibi medio aevo, ita ut certa de origine huius inscriptionis ne Cyriacus quidem explorare potuerit. Potuit fama illa oriri ex ipsa vicinitate ruderum illorum, vel etiam quod in illis extabant tabulae huius nostrae non ita dissimiles n. 3887 3668, denique ex aliis quibuscumque causis. — Romae IVC. (Ver. 55, Magl. 172). Romae in domo Francisci de Sclavo MAZ. f. 80, in arcu prope aedem S. Salvatoris de curtibus MAZ. f. 158. — Cessisse museo Vaticano errore referunt Sebastiani p. 164 et Canina *edifizj* vol. V p. 118 not 23.

C · LVTTIVS · L · F · AVLIAN · Q · PLAVSVRNIVS · C · F · VARVS ·
L · VENTILIVS · L · F · BASSVS · C · OCTAVIVS · C · F · GRAECINVS ·
IIII · VIR ·
PORTICVM · P · CCLX · EX · EXSEDRAM · ET · PRONAON
ET · PORTICVM · PONE · SCAENAM · LONG · P · CXL
S · C · F · C

Primus videtur descripsisse Cyriacus, est enim apud Petrum Donatum f. 80' et in codicibus Cyriacanis Marcian. XIV 124 f. 167' et Vat. 6875 f. 95. A Cyriaco pendent Marcanova Bern. 615, Mut. f. 100' et diverse Bern. 165, Mut. f. 65'; Felicianus Ver. f. 154; Ferrarinus Regiens. f. 87, Par. f. 91. 127', Reg. f. 6'. 44. 125'; Iucundus Ver. f. 65, Magl. f. 172; codex Olivae f. 27'; Lilius Helmst. f. 114; Mazochi f. 65, praeterea f. 158 solos vv. 3—6 adiunctos ad verba *d. n. impp. caes. fl.* petita ut videtur ex titulo huius Corp. vol. VI n. 1175. Ex lapide Antiquus n. 9 (Hamilt. f. 62'), ex quo pendet etiam codex Redianus f. 124'; Iucundus Ver. f. 130, Magl. f. 107; Siedar ms. f. 74' (inde pendent Rambertus Pat. f. 139'; Alciatus cod. Fene f. 63, item inde potius quam ex Iucundo Apianus 188, 1); Brunelleschi f. 88'; Accursius ms. f. 3; is a quo pendent Leoncini ms. f. 4 et Mancini apud Metellum f. 346' et apud Pighium l. 3 (ex Mancinianis Manutius Vat. 5237 f. 422); Metellus Vat. 6038 f. 145'; Pighius Berol. f. 126; Morillon Amst. f. 36, cui nominatim acceptam refert Smetius non in ms. Neap. p. 9 sed in ed. 6, 14 (a Smetio ms. Manutius orth. 783, 6 et Panvinius Vat. 6036 f. 130, ex Smetii ed. adsumptis Apiano et Ursini schedis Grut. 172, 3); cod. Ottobon. 2970 f. 19. Ligorius Taur. vol. 20 f. 28'. Antonius del Re ed. p. 112 sumpsit, ut ipse dicit, ex Manutio, sed hic illic immutans (ex Ant. del Re Marzi I p. 141, II p. 148), idem autem ut puto postea vidit, nam schedula nunc inserta Mariniana cod. Vat. 9127 f. 286, in qua legitur haec inscriptio ita fere ut ille eam edidit, sed adscriptis mensuris, mihi videtur esse ablata ex volumine illius nunc Barberiniano. Post Antonium del Re nemo vidit. A prioribus Orelli 3283.

Variam lectionem adposui Antiqui (Hamilt.) Iucundi Siedari Brunelleschii Accursii Leoncini Metelli Pighii Morilloni Smetii Ligorii. — 1 LVTIVS Brun. Siedar, LVCTIVS Smet. — AVLIANVS Morill. (non Smet.) — PLAVVRNIVS Antiquus Siedar Brunell. Accurs. Leonc. Lig., P·L·AVSVRNIVS Pigh., PIAVSVRNIVS Iuc., PLAVSVRINVS Morill., PLAVSVRIVS Smet., PLASVRNIVS Metell. — Cognomina litteris minoribus scripta dant Metellus et Accursius et ex parte etiam Sieder et Pighius. — 2 C·F (pro L·F) Morill. Smetius. — Q·OCTAVIVS Smet., C·OCTACILIVS Antiq. (Ham., non Red.). — 4 CCLX] hanc formam litterae L dedi ex Metello. — EXEDRAM Brun. Leonc. Lig. — 6 LONG] LON Morill. — 6 om. Brun. — Cyriacani auctorum paene omnes menda complura communia habent, nempe v. 1 Q praenomen omittunt (mox P·LAVSVRNIVS pro PLAVSVRNIVS), deinde VARRVS pro VARVS, v. 4 EXEDRAM (pro EXSEDRAM); solus Petrus Donatus ab illis mendis immunis est, eorum loco complures habet errores proprios.

Ex his quattuorviris Luttius et Plausurnius videntur fuisse iure dicundo, Ventilius et Octavius aedilicia potestate. — Luttios complures, Lucios omnes, ut huius Luttii Auliani pater, habebimus infra n. 3782.3. — *Plosurnius* nomen est in titulo huius Corp. vol. VI n. 10387, item in titulis citatis ad huius Corp. VI n. 13754. — 2 Ventilii alicuius titulus sepulcralis infra suo loco edetur. C. Octavium C. f. Graecinum tribunum militum habuimus supra n. 3629; praeterea C. Octavius C. f. aliquis est in titulo infra (p. 424) edito. — Cognomina scripta litteris minoribus, puncta, teste Accursio, grandia et quadrata, notae numeralis L forma vetustior (v. 4), exhedrae vocabuli scriptura antiquior, denique id ipsum quod tabula erat ex lapide indigena, non ex marmore, hanc inscriptionem aetati ut puto adtribuunt fere Ciceronianae.

Supra significavi mihi de antiquo loco huius inscriptionis nihil certi videri statui posse. Longe aliter Canina. Is enim non solum pro certo habuit inscriptionem extitisse in ruderibus illis quae vulgo habentur pro villa Maecenatis quae ipse aedi Herculis adtribuit, sed etiam singula aedifica vel aedificiorum partes in inscriptione vv. 4. 5 nominatas in ruderibus illis agnovit. *Si deve riconoscere*, ait (*gli edifizj di Roma antica* vol. V p. 118), *per la prima opera* (nempe porticus pedum ducentorum sexaginta) *in essa indicata, quel lato degli stessi portici che trovasi corrisponder verso l' Aniene ... perciocchè si trova con poca varietà essere esteso in lunghezza nella misura prescritta* [?] *di piedi duecentosessanta. ... Quindi nell'* **esedra**, *annoverato di seguito, si deve riconoscerei quella gradinata disposta in semicircolo a guisa di teatro ..... Concordemente alla stessa appropriazione si trova corrispondere il* **pronao**, *di seguito annoverato, in quella parte media dell' edifizio, di cui sussistono reliqu soprastanti alla stessa esedra e costrutte colla stessa opera impiegata nelle altre parti; perciocchè si trova avere precisamente costituito un portic distinto avanti al tempio, benchè collocato a ragguardevole distanza. ... In fine nel* **portico** *lungo piedi centoquaranta posta dietro lo scena devesi riconoscere quello che precisamente in tale estensione si è potuto determinare avere esistito nella parte inferiore media dell' edifizio e dop quella parte piana posta avanti alla suddetto esedra semicircolare, che figurava come la scena dei teatri.* Inde etiam in tabula, qua forma ruderum illorum proposuit (*edifizj* vol. VI tab. CXXVI) alio loco adscripsit '*Portico lunga piedi CCLX*', alio '*pronao*', alio '*esedra*', alio denique '*portico dietro la scena lunga p. CXL*'. Qui Caninae volumina norunt, hanc inscriptionis cum ruderibus extantibus concordiam summa cum diffident accipiendam esse mihi concedent.

Granda porticuum opus cum quattuorviri Tiburtini dedicarent, more solito in titulo quem de hac re lapidi inciderunt etiam precipuas ope partes separatim notaverunt vel certe significaverunt. Et de exedris in porticibus constitutis cf. Vitruv. 6, 11, 2. Pronaos et ipse porticus est fro aedis sacrae adplicita. Quod porticus minor pedum centum quadraginta (sine dubio porticibus illis maioribus adhaerens) extendere se dicitur p scaenam, id convenit cum praecepto Vitruvii 6, 9, 1 *post scaenam porticus esse constituendas, ubi cum imbres repentini ludos interpellaverint, hab populus quo se recipiat ex theatro choragiaque laxamentum habeant ad comparandum; uti sunt porticus Pompeianae* s. q. s.; Pompeis ne hodie quoque pone scaenam theatri extat magna porticus quattuor laterum (vulgo pro ludo gladiatorio habita); cf. Nissen *Pompej. Studien* p. 1 qui primus porticum illam Pompeianam ad vicinum theatrum pertinere agnovit.

3665 cippus marmoreus altus m. 1.80. Extat propter viam qua nunc iter faciunt Tibure Vicovarum, MM p. fere a Vicovaro, Tibure venien a sinistra. Prodiit anno 1821 teste NIBBYO qui addit inventum esse prope turrim q. d. Saccomuro et eodem loco erectum. Sed ea distat ab eo loco, quo nunc inscriptio collocata est et quo eam etiam Nibby sine dubio vidit, paene mille passibus.

C · MASNIO · C · F · CAM
BASSO
AEDILI · IIII · VIRO · MAG
HERCVLANEO · ET · AVGVSTALI
5 PRAEFECTO · FABRVM
M · SILANI · M · F · SERTO
CARTHAGINIS
TR · MIL · LEG · III · AVGVSTAE
QVINQVENNALI

Recognovi. Amati ms. Vat. et *giornale arcad.* 28 (1825) p. 345, cui dederant Ther Poletti. Nibby *memorie romane* 4 (1827) p. 16 (inde pendet Promis *Albo Fuc* p. 43), ea p. 48; Sebastiani p. 376; Kellermann vig. n. 257 a Kramero; Cardinali *dipl.* n. 682. S *decennio* p. 183; Goei *viaggio a Tivoli e Subiaco* 2 p. 21; Petrus Rosa descripsit Il Orelli 3434.

1 MAENIO] M licet partim effracta tamen certa est; non recte Nibby NAENIO. — 6 de hoc M Silano consule a. p. C. 19 cf. Momm epigr. 1 p. 61. Africae proconsulem eum fuisse extremis Tiberii primisque Gaii temporibus notum erat ex Tacito hist. 4, 48; per annos no sex eum hoc munere functum esse hic titulus docet; cf. Borghesi opp. 5 p. 208. 217.

3666 litteris pedalibus GRVT. 1080. Tibure '*in torre del conte* antiquo aedificio' ACCVRS., in Comitum curia MIC.; in porta antiqua collis LEONC.; ad veterem portam MORILL., extra portam LIG. (Taur.), in via quadam, porta qua Romam itur, in angulari cuiusda aedificii reticulati lapide quadrato, prope antiquissimae cuiusdam portae apertissimas ruinas MET., *affisso nella via del colle in un anti chiamato Corte dè Conti* MARZI I.; *nella via Romana del Colle, detta Corte de' Conti, negli granari di Girolama, figlia del dottor Hypolit e moglie di Gio. Maria Cocanari nobili Tiburtini* MARZI II; Tibure quondam in muro antiquo, nunc domus privatae SIRM.; *in casa di J Gentili a Tivoli* OTT.; omnes eundem ut videtur locum significantes. — Examplum recens pictum postea extabat Tibure *sotto uno antico, spettante alla famiglia de' sig. Petrucci*, eodem fere loco quo fuerat archetypum CABR.

L · NONIVS · L · F · PANSA
TVL · TVLLIVS · TVL · F
C · MANIVS · C · F IIII · VIR · D · S · S · F · C
L · MAGILIVS · L · F · ITERVM

Accursius ms. l. 2, Leoncini ms. f. 4; Anonymus in cod. Senensi C III 27 l. 81; Mancini apud Pighium f. 4' (ex Leoncinianis vel Manc Ligorius Neap. lib. 39 et Manutius Vat. 6237 f. 423, sed neglegenter); Metellus Vat. 6039 f. 346'; Pighius apud Gruterum 1080, 5 (i a nostris Pighianis abest); Morillon cod. Amst. f. 38', Ligorius Taur. vol. 20 f. 28; Ottobonianus 2970 f. 19' et ex eodem fonte Mar II p. 119; Nicodemus p. 85 (l. 4 c. 3), Sirmondus ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 43 (a Sirmondo Grut. 1078, 13). Ex Marzio et G Lat. 10 p. 105. Pictam viderunt Cabral et del Re p. 40. Est huius Corp. vol. I n. 1121.

In verbis sicut ea supra exhibui consentiunt fere Accursius Leoncinius Mancinius Metellus Pighius (ap. Grut.) Ligorius (Taur.) Ottob Marzio) Sirmondus, nisi quod v. 1 in. L in lacuna omittit Metellus, 2 TVLLVS (pro TVLLIVS) habet Leonc., 3 MANNIVS (pro MANIVS) Acc. Pigh. (vel certe Grut.), ITERVM vocabulum om. Sirmondus. Verba IIII VIR · D · S · S · F · C plerique a regione vv. 2. 3 collocant ita ut supra; Ligorius (Taur.), ea magis ad v. 2 trahunt, alii (ut Mancinius et Sirmondus apud Gruterum, non in ms. Paris.) coniungunt cum v. 2, autem cum Marzio intrusis eis verbis inter v. 2 et 3 totam inscriptionem confundit.

Ut in n. 3664, ita hic quoque sine dubio duo qui priore loco nominantur quattuorviri fuerunt iure dicundo, reliqui duo aedil Quod L. Magilius aedilitate iterum functus est, minime offendit. Tegula inscripta *L. Noni Tib.* quae dicitur prodiisse Tibure cum Ant infra edita est. — 2 Tullus Tullius Tulli f. est etiam infra n. 3685, ubi appellatur censor.

Hanc inscriptionem Canina (*edifizj* vol. V p. 122 not. 32 cum vol. VI tab. 131) putat pertinuisse ad antiquam portam civitatis Ti meliore puto iure quam quo n. 3664 rettulit ad porticus templi Herculis; certe non satis ea opinio eo firmatur quod re vera saeculo XVI extabat in muro domus prope portam.

3667 8 de loci indicatione Cyriacana cf. infra. 'In summitate cuiusdam antri prope moenia Tiburis huiusmodi legitur epitaphium' ANTIQ. de n. 3667; 'in alio latere sic legitur' ANTIQ. de n. 3666. 'Tibure in quodam aedificio antiquo apud portam obscuram in fornice ipsius aedificii' IVC. (Ver. 130, Magl. 106) de n. 3666, 'apud Tibur in fenestra quadam facta in fornice quodam, maximo aedificio viam publicam obtegente' IVC. (Ver. 101) de eadem n. 3666, 'ibidem in alio lapide opposito' IVC. (Ver. 136, Magl. 166) de n. 3667. 'In fornice aedium portae obscurae' SIDER. N. 3667 remansit eodem loco usque ad finem saeculi XVIII; tunc cessit museo Vaticano recens instituto. In ore viae in virdario (nempe S. Ioannis, praecedit enim apud Anonymum n. 3666) ANONYMVS. *Nella villa di Augusto* LIG. OTTOB. (ita enim tunc ab eruditis ea rudera nuncupabantur pro quibus postea villae Maecenatis, nuper autem templi Herculis appellatio obtinuit). *Posto nella volta che cuopre l'antica via Valeria nella villa di Mecenate, avanti hoggi la porta del giardino dei Tobaldi* MARZI (I). Cf. Cabral et del Re p. 36: '*Porta oscura. Sotto questo nome s'intende una strada pubblica coperta che passava tra le sostruzioni della villa di Mecenate sotto le piazze, e prendeva lume da due cataratte aperte nella volta, una nella piazza, e l'altra al fine della villa verso Tivoli. Nella prima cataratta sotto la piazza leggesi tuttora l'iscrizione*'. Sed paulo postea IIDEM AVCTORES (app. p. 4): *ora non più ivi esiste, tolta non ha gran tempo da mano ignota, e venduta al museo Clementino.* Extat Romae in museo Vaticano (*Galleria lapidaria* mag. III). — N. 3666 multo ante translata est primum in aedes privatas Tiburtinae, deinde Romam. 'Tabula quadrata translata ex villa Augusti quam vulgus portam obscuram vocat' METELL. Tibure in domo Cintiorum ACCVRS. *In casa di M. Gio. Galtio Cenci* OTT., (in) domo Io. Galini Senchez MORILL., in domo Io. Galini Cencii SMET. Romae in vinea cardinalis Carpensis LIPS. STAT. TORR. KNIBB. Inter inscriptiones in aedibus Sfortiae adservatas WINGH. RAFF. Post initium saeculi XVII nemo videtur vidisse; nam nugas faciunt Antonius DEL RE et cum exscribens KIRCHER cum hanc quoque loco antiquo sibi visam esse perhibent. — Non solum n. 3666 sed etiam n. 3667 Tibure translatam esse Romam in hortos Carpenses significat IACOBONIVS p. 363, male. — Ex Cyriacanis auctoribus codex Vat. 6873 inscriptioni n. 3667 praescribit 'in scena Tiburtina', n. 3666 'in alio latere', Felicianus inscriptioni n. 3667 'Tibur apud spiraculum scenae', eidem Ferrarinus 'Tiburtina apud spiraculum scaenae', Donatus inscriptioni n. 3667 (una cum codice Chis. Alciato aliis) 'in aedificio magno extra Tibur' ['in aedificio extra Tibur' Marcanova Mut. 62], solus Donatus inscriptioni n. 3666 'ingens aedificium et sumptuosum' ('Romae' cod. Marcianus). Videtur Cyriacus de ruderibus ubi has inscriptiones vidit pluribus egisse, verba autem eius ab aliis alia repetita esse. Scaenae vocabulum potest Cyriacus arripuisse ex inscriptione n. 3664 v. 5. Locus sine dubio idem significatur atque is quo has inscriptiones viderent etiam Iucundus et posteriores auctores.

3667

L · OCTAVIVS · L · F · VITVLVS
C · RVSTIVS · C · F · FLAVOS · ITER
IIII · VIR · D · S · S ·
VIAM · INTEGENDAM
CVRAVER

3666

C · RVSTIVS · C · F · FLAVOS · ITER
L · OCTAVIVS · L · F · VITVLVS
IIII · VIR · D · S · S ·
VIAM · INTEGENDAM
CVRAVER

Descripsit Henzen n. 3667; eandem delineavit Ritschl priscae Lat. mon. tab. 76 a. Primus utramque descripsit Cyriacus; utraque enim legitur apud Petrum Donatum f. 114. 79 et in codicibus Cyriacanis Marc. XIV, 124 f. 166, Vat. 6875 f. 95, sola n. 3667 in codice Chisiano J 303 f. 6', sola n. 3666 etiam in cod. Parmensi f. 75. Sumpserunt ex Cyriacanis Marcanova Mut. f. 63'. 100, Bern. l. 80'. 66'; cod. Redianus f. 164'. 165; Ferrarinus Par. f. 103. 76', Reg. f. 125'. 62; codex Gudianus 663 f. 131'; cod. Olivae f. 63'. 34 ex Marcanovianis; solam n. 3667 Felicianus Ver. f. 146; Lilius Helmst. f. 66; Alciatus Pese f. 16 et 39; Choler f. 67; Sanutus Var. f. 33'. Ex lapide Antiquus Tiburtinus n. 5. 6 (Ham. f. 82, Maruc. f. 4; inde etiam Bononius qui putatur cod. Vat. 6667 f. 63'); Iucundus Ver. f. 101 (solam n. 3666) et f. 136 (utramque), Magl. f. 106' (utramque); Sieder ms. f. 76 (inde Apianus 166, 1. 4; n. 3667 Rambertus Maruc. f. 361'); Leoncini ms. f. 4, a quo pendet Mancini apud Metellum f. 345' et apud Pighium f. 3 (ex Mancinianis Manutius Vat. 6337 f. 423; ex simili fonte Gruterus 150, 3 refert inscriptionem n. 3666 adiunctam ad inscriptionem supra editam n. 3666 laudans schedas Ursini). Deinde cum n. 3666 loco mota esset, hanc descripserunt Accursius ms. f. 8; Smetius ms. Neap. p. 1; Metellus Vat. 6636 f. 63'; Morillon Aust. f. 36 (ab eo Smetius ed. 1, 4; ex hoc Grut. 150, 1; in Gruteri ed. 3 v. 1. adnotatur ex corrupto aliquo exemplo Cyriacano, sumpto ut perhibetur ex schedis Ursini), Ligorius Vat. 5665 f. 5, Taur. 36 f. 17' (a Ligorio Ach. Statius Vallicell. f. 10'); Ursinus fam. Rom. p. 237, qui dicit se descripsisse (ab hoc Lipsius auct. p. 63); auctor codicis Ottob. 2970 f. 20'. Eandem translatam Romam exhibent Winghe Brux. 3 f. 20'; cod. Rafaelii f. 164; manus ignota apud Manutium Vat. 5663 f. 359; Cittadini Marc. p. 13; Iacobonius de gente Caesia p. 383; Lipsius ms. f. 17; Ach. Statius Vallic. f. 34'; Torrentius cod. Brux. 4347 f. 7 missam ut videtur a Nicolao Florentio, Knibbe Berol. p. 32. Nescio unde Panvinius Roma p. 64. Tamquam extantem loco antiquo exhibet Ant. del Re p. 111, a quo pendent Kircher Lat. p. 158 et Crocchiante p. 12. — N. 3667 quae remansit loco antiquo descripserunt Accursius ms. f. 6'; Anonymus in folio solitario inserto codici bibliothecae Senensis C III 27 f. 61 (idem exemplum refert etiam codex Oscottiensis); Metellus Vat. 6036 f. 66'; Pighius Berol. f. 116; Ligorius Neap. lib. 35 p. 168 interpolans; auctor codicis Ottobon. 3670 f. 22'; Marzi I p. 53, II p. 21 et p. 116; Vulpi *diss. accad. Cort.* II, 166, Lat. 10 p. 106. 233. 666; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 411; Cabral et del Re p. 36; de viso memorat etiam Giovenazzi cod. Vat. 9144 f. 38. In museo Vaticano descriptam referunt Marini ms. Vat. 6164 f. 388; Nibby *viaggio* 1 p. 173, *delle vie* p. 161 (inde Orelli 3866), *analisi* 3 p. 168; Promis *antichità di Alba Fuc.* p. 31. Huius corp. vol. I n. 1117. 1118.

Cum altera ex inscriptionibus extet, in altera autem optimi descriptores consentiant et inter se et cum exemplo superstite, deteriorum varia lectio omitti potuit; id tantum adnotare placuit, in v. 5 male habere CVRAVERE Antiquum et Leoncinum in utroque exemplo, recte CVRAVER Iucundum Siederum Metellum, item in n. 3666 quam solam viderunt Morillonium Ursinum Knibbium Florentium, in n. 3667 Pighium; item ut puto recte scripserat CVRAVER Cyriacus (certe ita habent codices Marcianus et Vatic. et Marcanova, item in n. 3666 codex Parmensis; Donatus in n. 3666 habet CVRAVIT, in n. 3667 CVRAVERVNT; hoc repetunt multi ex posterioribus). — Cognomina characteribus minoribus ex antiquioribus dat non solum Metellus, sed etiam Antiquus (cod. Marucell., non Ham.), uterque in utroque exemplo. — Ligorius (Neap. 35 p. 168) inscriptionis n. 3667 v. 3 seq. sic exhibet IIII VIR D·S·S·C | C·MANIVS·C·F·ASPRENAS | M·ANTONIVS·M·F·VESPER; idem Taur. 20 f. 17' una cum exemplo accurato inscriptionis n. 3666 duo exempla proponit tituli ab ipso ex his duobus n. 3667. 3668 et supra relato n. 3664 conflati: VIAM·INTEGENDAM·CVRAVER | C·RVSTIVS·C·F·FLAVOS·L·OCTAVIVS L·F·VITVLVS C·LVTTIVS L·F·AVLIANVS·L·VENTILIVS L·F·BASSVS·IIII·VIR (in altero exemplo nomina paullum immutata et transposita sunt).

Locus, ubi hae inscriptiones descriptae sunt saeculis XV et XVI, altera remansit usque ad finem saeculi superioris, non potest dubitari quin fuerit is ipse quo a quattuorviris illis Tiburtinis collocatae erant. Depinxerunt eum locum et alii et Canina *edifizj* (formam locorum dederunt et

sili et Nibby *viaggio* I ad p. 171). Est autem is locus, ut apparet ex tabula Caninae et testimoniis supra relatis, solida structura tectus. V simile igitur est integendi vocabulum ita accipiendum esse, ut acceperunt paene omnes qui de his inscriptionibus egerunt (primus quantum sc Ligorius cod. Vat. 5295 f. 5'), nempe ut parti viae a porta Tiburtina Anienem et Romam versus ferentis a quattuorviris illis solidum tect impositum sit. Factum id esse putant cum construeretur magnum illud aedificium ab aliis villa Maecenatis, ab aliis templum Herculis appellatu *Colla erezione di questo edificio immenso*, Nibby ait (*analisi* 3 p. 196), *si venne ad intercettare la via antica, onde i quatuorviri L. Ottavio Vit e C. Rustio Flacco, affine di mantenerne il transito costruirano una volta gigantesca, della quale rimane ancora una parte. Questa via coperta ve illuminata da abbaini quadrilunghi, che furono aperti in mezzo alla volta, due de' quali rimangono ancora, e del terzo si vede la traccia. Se rovina del tempio superiore questi abbaini rimasero ostrutti, e percio la strada coperta ebbe il nome di Porta Oscura*. Similiter reliqui. Nibbium optandum est, ut vir aliquis architecturae antiquae peritior quam Nibbyus, diligentior autem et religiosior quam Canina — Carolus Promis ut li de Alba Fucente p. 31 obiter tantum hanc attigit — locum quo steterunt inscriptiones n. 3667. 3668 denuo examinet summque iudicium de op quod Octavius et Rustius quattuorviri Tiburtinis faciendum curaverant nobiscum communicet.

3669 Tiburi in basilica divi Ioannis apud eandem portam obscuram supra clibani os IVC., in monasterio S. Ioannis Bapt. prope portam Collis, litteris semipedalibus ACC.; in viridario S. Ioannis in pariete ANON.

L · OCTAVIVS · L · F · CAM · VITVLVS · IIII · VIR · I · D · ITER

Iucundus Ver. f. 136, Magl. f. 107 (ex Iucundo pendet Donatus ms. Neap. p. 138, 5); Accursius f. 9'; Anonymus in folio solitario inserto codici bibl. Senensis C III 27 f. 61. Edita est ex Iucundo huius corp. vol. I n. 1119.

3670 columna alta palmos $9^{1}/_{4}$, diam. sup. (palm.) 1.11, diam. inf. p. 2.2. 'Asservatur in aedibus marchionissae Corsini' REVILLAS (Berol.), inter Tiburtinas.

L · OABIVS / F

L · ANILIVS · L / AD

III VIA

L · M AMARTENVIAI

S DE · S S

NASICA

DONVM · DEDIT

Revillas sched. Berol., ubi dicit se descripsisse, et in topographia agri Tiburtini (inde Murat. 2024, 6).

Videntur duo tituli, alter duorum magistratuum (quattuorvirorum ut videtur, siquidem v. 3 pro III VIA scribendum est IIII VIR), qui opus aliquod de *s(enatus) s(ententia)* (v. 4) curaverant, alter dedicatus S Nasica, male confusi, non culpa eius qui descripsit, sed eo ut puto ro quod qui recentiorem ex his titulis incidit antiquiorem imperfecte delevit.

3671 fragmentum tabulae crassae lapidis Tiburtini. Rep. Tibure inter opera Aniensis deducendi gratia facta. Extat in hortis publicis (villa Gregoriana).

parastata T · ORBIVS · L ·

BASILICAM

POPVLO F

Descripsi. S. Viola *cronaca dell' Aniene* (1835) p. 131; Massimo *relazione* p. 384 n. 39; Steph. Rossi *bull. dell' Inst.* 1838 p. 103, Amati sched. Vat. Mommsen descripsit anno 1847.

3672 *a* fragmentum est marmoreum epistylii ut videtur alti m. 0,28 litteris cm. 9. *Da Tivoli, Vescovalo*, praescripsit AMATI: *a* extat Tibure in curia.

a Q · QVINCTIVS · Q · F — *b* *IIII · VIR · TERT · C* — *c* *AVGVR*

Ego descripsi ex fragmento *a* ea quae dedi litteris rectis. Omnia exhibet Amati ms. Vat. 9743 f. 34'.

Tria fragmenta non iuxta posita exhibet Amatius, sed *b* et *c* adiungit ad *a* tamquam eiusdem inscriptionis versum secundum et versum tertium. Verum cum fragmentum *a* infra videatur esse integrum, ego fragmenta ordinavi sic ut supra.

3673 tabula marmorea. Effossa Tibure d. 4 Apr. 846 *prov tempio di Diana e le antiche terme* (i. e. in platea S. Andreae, cf. V *decennio* p. 258 seq.) VIOLA. Extat in hortis publicis muro ins

T · SABIDIO

PRAEF · COH

AVGVRI · SALIO · C*uratori fani h. s*

Descripsi. St. Viola misit Borghesio (unde est in epistula hun Melchiorrium opp. 6 p. 42), edidit *decennio* p. 10 (inde *bull. dell* 1849 p. 91).

3 supplevit Viola.

3674 cippus marmoreus. Rep. Tibure mense Dec. 1835 prope nem *nella vigna Tomei, verso il cunicolo sinistro* VIOL. I hortis publicis.

T · SABIDIO · T · F · PAL

MAXIMO

SCRIBAE · Q · SEX

PRIM · BIS · PRAEF

5 FABRVM PONTIFICI

urceus SALIO CVRATORI patera

FANI HERCVLIS V

TRIBVNO AQVARVM

Q · Q · PATRONO

10 MVNICIPII LOCVS

SEPVLTVRAE DATVS

VOLVNTATE POPVLI

DECRETO · SENATVS

TIBVRTIVM

Descripsimus Mommsen et ego. S. Viola *cronaca dell' An* (1835) p. 35; Massimo *relazione* p. 386 n. 37 (inde P *giornale arcad.* 76, 1838 p. 323). Borghesi acceptam ab I tractavit in epistula data ad St. Violam d. 12 Dec. 1845 (o Bulgarini *notizie* p. 33; St. Viola *decennio* p. 7 (inde bull. d p. 90); Henzen, qui vidit, syll. n. 7149.

14 TIBVRTVM ego lapsu ut puto calami. TIBVRTIVM prioribus omnibus.

3675 tabula marmorea reperta in ruderibus villae antiq Valeriam ante tertium a Tibure miliarium, deind De Angelis CABR. Nunc Romae in museo Vaticano genus 1).

T · SABIDIO · PHOEBO

HERC · AVG · CVR

QVAESTORI

PATRI · OPTIMO

Descripsit Henzen. Cabral et del Re *appendice* p. Bulgarinium St. Viola *decennio* praef. p. XIV, error

3676 Tibure in aede divi Petri LEONC.; *in la chiesa di S. Pietro* OTT.; in aede S. Petri in lapide corroso SIED.; in S. Petri in pavimento figuris parvulis et fugitivis ACC.; *nella chiesa di San Pietro estramuraneo appellato, posta stranamente in terra nel pavimento, dove è tutto lograto et guasto* LIG.; in S. Petri ecclesiae pavimento, quae intra coenobium Carmelitarum extat, incisa est marmori haec inscriptio litteris fugientibus et exolescentibus inter duos rivos quorum alteri ponticulus impositus fuit [his ultimis verbis significatur forma infra delineata] EVAR. Secundum modulum a Suaresio in f. 266 adscriptum tabula quatenus extabat in longitudinem videtur patuisse palmos Rom. 2 unc. 1, in latitudinem palm. 1 unc. 4.

M · SALLVI · DOMITIANO · AQ | ... *foraminibus*
TRIBVS PRIMIS LONG SING | *digitos ... alt*
SING DIGITOS DECEMQVIN | *que*
SVPRA FORAMEN IN LIGN
EST AQVAS DIMIDIAM OS
DIMIDIVM ALTVM DIGIT
DIMIDIVM ACCIPIET AQV | *am ab hora*
NOCTIS PRIMAE AD HORA | *m*
EIVSDEM RELIQVA FORA | *mina*
LONGA SINGVLA DIGITO | *s ...*
ALTA SING DIGIT DECEM QV | *inque*
L · PRIMI SOSIAN AQ

SINGVL FORAMINA | *longa digitos*
TRES ET DIMID ALTA | *digitos ...*
ACCIPIET FORAMINIB | *us ... ab hora ...*
AD HORAM DECVM | *am*

Sex exempla extant, primum quod reperitur apud Siederum ms. f. 75' (inde pendent Rambertus Pat. f. 141; Apianus 189, 3; ex hoc Grut. 182, 6); secundum Accursii ms. f. 6' (inde et ex Siedero Muratori 463, 6); tertium Leoncini f. 3'; quartum Ligorii Taur. vol. 26 f. 13'; quintum codicis Ottob. 2970 f. 16; sextum Suaresii Vat. 9136 f. 266. Recensuit Mommsen huius corporis vol. VIII p. 446 ad n. 4440 (inde repetivit Lanciani *acquedotti* p. 325, qui praeterea typum Suaresii adscripsit).

Versuum divisionem retinent omnes excepto Siedero. A dextra fractam fuisse significant Leoncinus Siederus Ottob.; a sinistra potest fuisse integra. — Formae vestigia utroque loco sic fere ut dedi exhibent codex Ottob. et Suaresius, hic in folio peculiari (f. 266), ubi etiam mensuras adscripsit. Eam partem formae quae restabat inter v. 12 et 13 etiam Accursius repraesentavit, Ligorius eius loco saltem spatium vacuum reliquit, idem videtur fecisse Leoncinus, unde in cod. Senensi vv. 13—16 exhibentur ut inscriptio peculiaris praescripto 'ibidem'.

1 SALLVI Sied. Acc. Ott. Suar., SALVI Leonc., SALI Lig. — POMPIANO Suar. — AO Leonc. — 2 PRIMIS] IRIMIS Leonc., FIRMIS Sied. — LONG] IONG Sied. — 3 SINGVLIS Leonc. — DECIM Leonc. Lig. Suar. — QVIN Sied. Acc. Ott., QVI Suar., OVIII Leonc., OVEN Lig. — 4 SVPRA] SVIRA Leonc., E·VIR·A Lig. — FORAMEN Sied. Acc. Ott., FORAMIN Lig. Suar., FORAMINI Leonc. — 5 EST NOVAE Sied., EST QVAE Lig., EST//// Acc., C·ESAQVAE Leonc., ISPAGVAE Ott., ISLCVM Suar. — DIMIDIAMOS Sied., DIMIDIA·I·I·I·OS Leonc., DIMIDIAEIOS Ott., DIMIDIA//// Acc. Lig. Suar. — 6 ALTVM] NEVM Lig., FORAMEN Suar. — DIGI Ott., SIGN... Leonc. — 7 ACCIPIET AQV Ottob., CCCIIIIAQV Suar., CCCII·IN·ACV Acc., CCCCIIIIAOI Leonc., CCLIIIIAC Lig., CCII·IN·MOM Sied. — 8 PRIME Ott. — HOR Sied., MORAM Leonc., HORAM·DEC Lig. — 9 RELIQVIA Leonc. — FORAM Lig. — 10 DIGIT·C Suar., OIGITOS Leonc. — 11 ALIA Suar. — DIGIT] DICLI Lig. — DECEMQV] sic Acc. Ott.; DECEMQ Suar., DECLARQV Sied., OECIAEQVE Leonc., DECIAQ Lig. — 12 L Suar., I Acc. Leonc., om. Sied. Lig. Ott. — PRIMI] PRIMIP Sied. — SOSI·AN Acc. Lig. Ott., SOSIIAN Leonc. Suar., SOLIAN Sied. (item Apian.; SOSIAN Ramb.) — AC Lig., AO Leonc. — 13 fin. L Suar., C Lig., D reliqui. — 14 TRIS Lig. Suar. — ALIA Suar. — 16 DECVM Sied., DE/// Acc., DIG·V·M Ott., DIG·VII Suar., DECIA Lig., DICANT Leonc.

Haec verba lacera nec mendis immunia lucem accipiunt inscriptione (nunc Corp. VI n. 1261) quam olim cum hac composuit Mommsen (*Zeitschr. f. gesch. Rechtswissenschaft* 15, 1850 p. 307) descripta Romae in Aventino, sed originis incertae (fieri potest ut et ipsa sit Tiburtina, cf. infra), in qua legitur ad hoc exemplum: *C. Iuli Hymeti, Aufidiano (fundo), aquae duae, ab hora secunda ad horam sextam.* Similiter hic quoque singula capita — duo autem tantum extant — incipiebant a nomine possessoris (perscripto casu secundo) et fundi (perscripto casu sexto): *M. Sallui, Domitiano (fundo)* (v. 1), *L. Primi* (an *C. Iuli Caesaris l. Primi*?), *Sosiano* (v. 12); deinde accurate perscriptum erat quantum aquae et per quantum temporis singulis possessoribus ducendi ius esset. Cf. locus Frontini c. 9 (et ipse citatus a Mommsen l. c. p. 308), ubi ait de aqua Crabra: *ea est quam omnes villae tractus eius per vicem in dies modulosque certos dispensatam accipiunt*; item iuris auctores citati huius corp. vol. VIII p. 448. Huius autem Tiburtinae aquae curatores rem ita instituerant ut definirent per quot foramina singulis possessoribus aquam ducere liceret, praeterea caverent de magnitudine singulorum foraminum. Inter foramina ex quibus Domitianus fundus aquam accipiebat tria prima (v. 2) non eiusdem longitudinis erant cuius reliqua (v. 9) (aut longiora aut minus longa); alta videntur fuisse et haec et illa singula digitos quindecim, (v. 3 et v. 11, nisi forte hic fuit *decemquattuor*); Sosianus fundus aquam accipiebat per foramina longa digitos tres et dimidium (vv. 13. 14). Vv. 4 et 5 mihi obscuri sunt, praesertim cum v. 5 videatur esse etiam lectionis plane incertae. Num id ipsum foramen, quod memoratur v. 4, dicatur in vv. 6. 7 altum esse digitos tot et dimidium, nescio. — Non potui inservisse hanc aquam, sed irrigationi fundorum apparet. '*Quei forami così lunghi e così alti mal s'addicono ad un aquedotto, mentre convengono ad un canale d' irrigamento*', Lancianius ait p. 325. — Observandum est, ut in tabula illa Aventinensi, ita hic quoque numeros constanter omnibus litteris scribi, praeterea quemadmodum in illa legitur 'aquae decem duae', ita hic pro 'quindecim' bis esse 'decem quinque'. In re aquaria distributionem pedis in digitos sedecim in plerisque Italiae locis in usu esse, cum 'in popularibus rationibus', i. e. in urbe Roma, unciaria ratio etiamtum observetur, ait Frontinus c. 24. — Ut in hac, ita et in tabula Aventinensi supra memorata forma ductus erat delineata; cuius reliquiae extant in principio et inter vv. 12 et 13. Ceterum etiam Aventinensis tabula non spectabat ad unum ex eis ductibus qui urbi Romae aquam suppeditabant, sed ad aquaeductum aliquem suburbanum; possis coniicere etiam Aventinensem tabulam origine fuisse Tiburtinam, cum unus ex possessoribus in ea memoratis C. Bicolei nomen alibi perrarum redeat in inscriptione Tiburtina supra n. 3664 et in sigillo figulino agri Tiburtini citato ad n. 3854, nam C. Bicleius, ut est in inscriptione n. 3654, vel Biculeius, ut est in sigillo figulino, a Bicoleio non est diversus (N. aliquem Bicoleium V. l. novi ex inscriptione urbana Corp. VI n. 3692). — Praeter hanc tabulam et Aventinensem supra memoratam etiam Lamasbensis ex provincia Numidia edita a Mommseno huius Corp. vol. VIII n. 4440 similem elenchum possessorum cum notitia aquae ad unumquemque spectantis praebet.

3677 cippus PTOL., basis oblongo, stricto, tenui ac penitus deformi charactere exarata CAST. Tibure in Trivii area NICOD. Deinde fuit Romae in hortis Mediceis. Ibi se vidisse ante multos annos refert etiam MARINIVS. Nunc neque Romae in villa olim Medicea nec Florentiae in museo videtur extare.

SAVFEIAE ALEXANDRIAE
V · V · TIBVRTIVM
CAPLATORES TIBVRTES
MIRAE EIVS INNOCENTIAE
QVAM VIBAE DECREVERVNT POST
OBITVM POSVERVNT
L · D · S · C

Tibure descripsit solus Nicodemus p. 87 (inde Marzi II p. 188). Romae descriptam referunt Winghe Brux. 2, 1' = Ciacconius Ratt. f. 138'; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 88 (ab eodem Gruterus 1088, 3, ex quo Vulpi Lat. 10 p. 807 et Orelli 2220); Castellinius in addit. ms. ad Smetium bibl. Veron. f. 18'; Ptolemaeus sched. Senens. 1, 188; Seguier Paris. f. 81; Lupi Vat. 8143 f. 30. Memorat de visu Marini Arv. p. 82 not. 32 et p. 210.

1 SAVFFEIAE Lupi. — ALEXANDRINAE Nic. — 3 CAPLATORES Winghe. — 5 VIBA pro VIBAE Grut. — DECREVERAT Wingh. Ciacc., DECREVERVNT Cast., DECREVERANT ceteri. — POST vocabulum ad v. 6 trahunt Winghe Ciacc. Grut. — 6 post OBITVM fuisse spatium vacuum indicant Nic. Cast. (qui verbum STATVAM erasum esse opinatur) Ptol. Lupi. — 7 L·D·C·C Wingh. Ciacc., P·D·S·C Ptol. — Seguierii exemplum non habui conlatum.

3678 in opere musivo (long. palm. $11^{3}/_{2}$ lat. palm. $3^{1}/_{2}$ MAR.). Tibure rep. mense Oct. 1754 *in una cantina poco lungi dalla cattedrale* GIORN., *in una cantina della salita detta la forma* CABR. In publico palatio DON. Extat in curia.

M · SCAVDIVS · C · F
C · MVNATIVS · T · F
AEDILES · AERE · MVLTATICO

Descripsi. *Giornale de' Letterati* 1755 p. 28; Donati 263, 1 ab Olivierio; Cabral et del Re app. p. 4; Marini ms. Vat. 9127 f. 256 et 259, ubi dicit descripsisse Regnum (i. e. puto Faustus del Re); Sebastiani p. 187; St. Viola *giorn. arcad.* 105 (1845) p. 326; Canina *edifizi antichi di Roma* vol. V p. 182 not. 31.

3679 extra Tibur in templo S. Mariae de horto in sepulchro corroso SIED. Tibure extra port collis in rotunda et vetusta aedicula ACC. Tibure in descensu montis in ipsa via PIGH. (Herc In via qua itur ad Tibur prope portam, in ianua vel porta cuiusdam vineae MET. Tib *nel muro de la vigna di Gio. Pavolo di Za(ccaria?)* OTTOB. *Nella diruta chiesa di S. Anton* MARZI p. 52; *vedesi nella chiesa disfatta di S. Antonino* ID. p. 188. 210. iam desideran clare indicans.

C · SEBTILIVS
V · V · TIBVRTIVM
LIB · EPHEBVS
HERCVLANIVS
AVGVSTALIS
CVRATOR

haec in latere cippi intuentibus dextro collocat LIG.; '*ab uno latere*' SIED.; '*in latere sinistro*' PIGH.; '*in tergo marmoris*' MET.

QVOD · L · ALPENATIVS
IIII · K · SEPTEMBRES · F
COGNITA . PETITIONE
ET BASIM MARMO
HERCVLIS ET AVGVS
AVCTORITAS PER
CVM C SEXTILIVS SA
EPHEBVS NON HOD
EXORNATVRVS SET
THENSAVRO HERC
(AGERE GRATES (EXT
QVOQVE NOMINE S
INSCRIPTIONE · L
ACILIVS
QVE · EX
(hic partem quod delineavit sic)
EQVI VE
ENSVE
VILLA ET
RIBENDO
ATTIVS

Frontem una cum inscriptione lateris quattuor tantum auctores descripserunt, prim exemplum refert Sieder ms. f. 77 (inde Mur. 181, 1); deinde Metellus Vat. 6038 f. 11 Pighius, ex cuius schedis inscriptio lateris est in editione Gruteri altera (ad 118, 5), et cuius refert etiam Waelscapple f. 70' (in schedis ipsius Pighii nunc Berolinensibus non denique Ligorius Taur. 20 f. 20'. Praeterea solam inscriptionem frontis habent Acc f. 9; Pighius Hercul. Prodic. p. 338; cod. Ottob. 2978 f. 18; Marzi II p. 52. 188. 210 qui videtur vidisse, 138, 25. Ex Pighii Hercule Schottus itinerar. Italiae p. 592, Gr ex Schotto ut puto descriptam Muratorio (sched. XXI, 834) misit Phil. Camerini.

2 V · V · Lig. — TIBVRTVM Fabr. — 3 EPHEBVS] C·PHOEBVS Marzi p. 188. 210. — Sied. Acc. Met., CVRAT Lig. qui postea substituit litteras S·P·M·R, SVBVI·FR Otto (litteris SV versui 5 tributis) Marzi p. 188. 210, om. Marzi p. 52, item omittunt indicata Pighius et Fabretti. — In inscriptione lateris Pighius apud Gruterum Waelscapplium) versus continuat nec lacunas semper indicat. — 1 QVOD Met. Sied., VO·D Lig. — L·A·L·FENATIVS Met., L·ALFENATVS Lig., L·ALPHENATIVS Sied NATIVS Pigh. — 2 IIII Sied., II Met. Pigh., om. Lig. — SEPTEMBRIS Lig., SEPTI F Sied., ꝟ Met., om. Pigh. Lig. — 3 PETITIO Pigh. — 4 ET Sied., EIS Pigh. Lig — 5 AVG Sied. — 6 PEREN Lig. — 7 VM Sied. Pigh. Lig., /M Met. — S E PHEBVS Sied., ET·HEBVS Lig. — 9 EXORNATVRVS·SET Met., EXORNATVRVS..ET Pigh SET Lig., EXORNATVS·S·ET Sied. — 10 MENESAVRO Sied., CLIENS·AVRO Lig. — H ap. Waelsc., HERI Pigh. ap. Grut. — 11 E·AGERE Met., ..AGERE Lig., IACE Pigh. — GRATE omnes. — (EXT] EXT Sied., EX Met. Lig., VIX Pigh — 12 NOMINIS Sied., NOMINE Pigh., NOMEN Met. — 13 INSCRIPTIONE·L· Met., INIS· Lig., IN·SCREPTIONE·L Pigh., SVBSCRIPTIONELO Sied. — Tres vv. 14—18 in Sieder. — 14 HAC·AELIVS Lig., ACILIVS reliqui. — 15 seq. om. Pigh. — QVE· Lig., VBEX Sied. — 16 EQVI] EQVT Sied., IQVI Met., QVI Lig. — VE Met. 17 ENSVE Sied., NSA·PE Lig., ..S·X·S·E Met. — 18 VILLA Met., AVILLA Sied. ET Sied. Met., E Lig. — 19 RIBENDO Met. Lig., ARPENDO Sied. — 20 ATEIVS (litterae E superscripta T) Met.

3679a Tibure in fragmento baseos MAR. Locum non indical FEA. Extat Tibure in curia. Litterae sunt cm. 1—½.

patera

ET · M · MVCIVS · TIBVRTINVS · IIII VIRI
C/LIAPTA ADITV DATO SERTILIO EPH
ONTINEBATVR VTI PERMI
APENSA · OMNI SV TNEN
ESQVILINA PONIRESI
P · P · D · E · R · I CENSVER
E VIRGINIS · VESTALIS
MVNIFICVS ERGA REM PVBLIC
TA · BASE MARMOREA SVB
A · ESQVILINA
PERMITTIQVE IT TIT
O SIGNIFICARI ADI
ATVS · R · CONSVLTO C
CETERIQ
fragmentum EMPLVM
ursei LINT
RVNT
TITIANOC
ADFVER
P///P

Descripsi. Marini ms. Vat. 9127 f. 256′ et 258′, ubi dicit exscripsisse Regium, edidit Arv. p. 6; Anonymos apud Feam sched. f. 104.

Auctor Marinii omisit vv. 1—5 ut lectionis desperatae; reliqua accurate excepit et consentit ere cum apographo meo. — 4 in. s litteram ego non vidi, habet Mar. (ms.) (omittit Mar. ed. nec magis habet Fea). — V. 4 in fine utrum integer sit an fractus, non constat. — 8 in. dedi ut excepi; prima littera videbatur esse aut s aut C, secunda A, sexta P; MARTA Fea. — THENS) in T et N non agnovi nisi hastas rectas. — 7 priorem s in VESTALIS ego non agnovi, habet Mar. — 13 in. TA Mar. — Spatium post ESQVILINA utrum vacuum relictum sit a quadratario n scriptura evanuerit, diu haesitavi; illud tamen magis verum esse visum est. — 11 TT ego, T Mar. ms. (at ed.), T1 Fea. — TITVL Mar. — 13 fin. dedi ut excepi cum primum lapidem escripsi, et ita etiam Mar.; postea delevi O addens post CONSVLTO videri spatium vacuum elictum a quadratario. — 15 fin. ultima littera videbatur esse E vel S, fortasse D, non H. — 0 PV Mar.; om. Fea.

Inscriptionem n. 3679a coniunxi cum n. 3678 in annalibus inst. arch. 1888 p. 117 seq. pparet basis a C. Sextilio Ephebo sub thensauro Herculis dedicatae (cf. infra) frontem cum uricula lateris quae singulorum versuum in eo exaratorum principia servabat prodiisse ante eculum XVI, partem a fronte olim avulsam latuisse usque ad finem saeculi superioris; illa scripta ab eis qui saeculo XVI Tibur adierunt olim periit; haec meliore fato usa pervenit in des publicas Tiburtium. Illa potest antiquitus stetisse eo ipso fere loco ubi descripta est (cf. m. inst. l. c. p. 127); haec ubi prodierit, nemo tradidit.

Lege *C. Sextilius v(irginis) V(estalis) Tiburtium lib(ertus) Ephebus, Herculanius Augustalis, rator* [nempe Herculaniorum, ut in n. 3675], deinde videtur periisse *H(erculi) V(ictori) d(ono) (edit)* vel similis dedicationis formula.

Verba in latere exarata sic fere redintegrari posse videntur. *Quod L. Alfenatius ... s et M. ... ucius Tiburtinus IIII viri* | 2 *IIII k(alendas) Septembres ...* [*in basilica* ?] *....., aditu dato ... tilio Ephebo,* | 3 *cognita petitione* [*eius, qua c*]*ontinebatur, uti permi*[*tteretur*] | 4 *ei basim marmo*[*ream s*]*ua impensa omni sub thens*[*auro*] | 5 *Herculis et August*[*i porta*] *Esquilina pon*[*ere, sicut d(e) r(e) p(ublica)*] | 6 *auctoritas perscripta est, q(uid) d(e) e(a) r(e) f(ieri) p(laceret), d(e) e(a) r(e) i(ta) ... uer(unt)*. | 7 [*Cum C. Sextilius, Sa....*]*ae virginis Vestalis* [*lib(ertus)*] | 8 *Ephebus, nos hodie* ... [*um*] *munificus erga rem publicam*, | 9 *exornaturus sit* [*eam posi*]*ta base marmorea sub* | 10 *thensauro Herc*[*ulis porta Esquilina*]; 11 *agere grate*[*s Sext*]*ilio Ephebo*] *permittique ei titu*[*lo*] | 12 *quoque ... nine suo inscripto significari, adi*[*ecto*] | 13 *in inscriptione lateris sen*[*atus n(ostri) consultu*, ...s] | 14 *f*[*acilius ceteri quo*-] 15 *que exemplum eius* | 16 [*sequi velint.* | 17 [*Censuerunt.*] | 18 *Squilla Titiano cos.*] (a. p. C. 127). | 19 *Scribendo adfuerunt*, | 20 .. *Attius* ... Bonam partem supplementorum suggessit Mommsen.

3680 tabula marmorea. Rep. Tibure d. 21 Aug. 1850 cum destruitur una *fabbrica a manca della via, che muove ai tempii di Vesta e della Sibilla* VIOL.

D M
T · SERTIVS · LATERANI
LIB · EVTVCHVS · ET · SERTIA
GRAPHE · FECERVNT · T · SERTIO
MAGIANO · OPTIMO · ET · PIO · FILIO · IIII · VIR
AED·POT·HER·AVG·VIXIT·ANNIS·XRII·MENS·III
DIEBVS · IIII

St. Viola *giornale arcad.* 125 (1851) p. 180 (inde repetita est in Borghesii opp. t. 8 p. 282).

De Sextiis Lateranis egit Borghesius in epistola data ad Violam d. 24 Sept. 1850 (opp. l. c.). — 3 EVTVCHVS, non EVTYCHVS, edidit Viola.

3681 tabula marmorea litteris magnis et pulchris. Romae *presso un marmoraro a strada Felice* GIOV. Romae in via prope arcum Reginae, rep. prope pontem Lucanum MAR. (ms. Vat.). Hanc de origine inscriptionis indicationem veram esse, certe oriundam esse inscriptionem ex agro Tiburtino ostendit v. 2. In museo Vaticano MAR. (*iscr. Alb.*). Ibi extat (*Gall. lap.* Du 1).

P · STAEDIVS · P · L · PRIMVS
MAG · HERC · ET · AVG
VENVLEIAE · *M* · *L* · *PRIMAE*
AFRICANI

Descripsit Henzen, recognovi ipse. Giovenazzi ms. Vat. 9144 f. 111; Marini ms. Vat. 9123 f. 24, edidit *giornale pisano* 18 p. 73, *iscriz. delle ville Albani* p. 100.

Versus 3 tunc cum marmor repertum est pleraeque litteras erant mutilae, sed legebantur; in museo Vaticano singulas litteras minio pinxerunt, ut antiquae esse videantur certe eis qui humi stant (nam marmor alto loco collocatum est) sola sex vel septem primae; reliquas igitur dedi inclinatis ex Giovenazzio et Marinio (ms. et *giorn. pis.*) consentientibus (Marinius *iscr. Alb.* L litteram in lacuna omittit).

3682 basis lapidis Tiburtini. Tibure pro foribus Sancti Rubei ACC. In domo Salvati Sancti Rubei privati civis LEONC. In via sub foro MORILL. *Oltre al Trejo per andare alla chiesa di Santo Andrea* LIGOR. *Avanti la casa de la s(igno)ra Artemisia de la Scarpa* OTTOB. Apud S. Vincentii NICOD. REVILL. LVP. Locum non indicat VISC. Extat Tibure in hortis publicis.

C · TERENTIVS
VALENS
IIII VIR AEDILICIA
POT PRAEF · QQ · SAL ·
PRAEF EIVS SVPERN
PATRON MVNIC

Descripsi post Mommsenum. Accursius ms. f. 4'; Leoncini ms. f. 4 (inde Mancini apud Metellum f. 346 et apud Pighium f. 4; ex Mancinianis Manutius Vat. 5253 f. 424'); nescio quis apud Metellum Vat. 6069 f. 346 ad exemplum Mancini (inde fortasse, nimirum per Gutenstenium, Gruterus 473, 8; ex hoc Orelli 2949), Pighius Berol. f. 160, Luzac. p. 210, Morillon cod. Amst. f. 20, Ligorius Taur. 20 f. 7' (a Ligorio Ach. Statius orth. f. 9); cod. Ottob. 2970 f. 46; Nicodemus p. 56 lib. 4 cap. 3 (inde Marzi I p. 64); Manutius Vat. 9246 fasc. 6 p. 00 ad exemplum Antonii Casarii scriptum in exemplo voluminis Marliani quod fuit eiusdem Casarii; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 140; Suaresius Vat. 9140 f. 209, Revillas sched. Berol.; Lupi Vat. 9143 f. 91; male descripta e nescio quo legitur apud E. Q. Viscontium cod. Paris. Lat. 9007 f. 46'; Melchiorri descripsit.

Lapis etsi aliquantum detritus tamen lectionis est certae, nisi quod puncta pleraque evanuerunt.

4 ultimum vocabulum vix erit legendum *sal(ius)* — nam id ita notatum vix umquam reperitur, et sacerdotium ita vix recte interpositum esset inter munera —, sed coniungendum cum eis qui praecedunt *praef. qq.*; sed quid significetur, nescio.

3683 *lastra rotta* ZOEGA. Tibure in aede divi Silvestri extra moenia LEONC., in S. Silve MANC.; *in più pezzi rotto* addit LIG. propter fraudem quam commisit. In aedibus Boschi n ZOEGA.

. . . . LIB · THREPTO
. . . . IMO RECTORVM · MI
ae persaniO APOLLINIS ADLECTO
. . . . ONIA DAPHNE
. . . . OPTIMO

Leoncini ms. f. 4' (ab hoc Mancini apud Metellum f. 345 et apud Pighium f. 3'), Gr 1089, 7 (e Pighianis); Zoega ms. p. 5 Marini Arv. p. 526. Interpolatione sup legitur apud Ligorium Neap. lib. 35 p. (inde Mur. 174, 4).

1 LIB priores, ...R Zoeg. Mar. — 2 MAXIMO Leonc., ...IMO Grat. Mar., ..MO Zoeg. — 2 M·F Zoeg. — 3 in. ...CO Leonc., ..O reliqui. — 4 ONICA Grut. — Exemplum Ligorii hoc *l. iunius. l. filius | cuminius. lib. threpto | maximo rectorum mi,nist. apollinis | adlecto | co daphne | optimo.*

3 significatur adlectus scaenae, cf. huius corp. vol. VI n. 10116. 10120 et supra ad n. 2

3684 tabula marmorea. Rep. Tibure anno 1631 *in un podere, ove si pone la villa di S dalla parte destra della via Valeria, un mezzo miglio in circa dal sepolcreto di sopra n* (i. e. ubi prodiit n. 3633) VIOLA, similiter AMATI. Extat Tibure in curia.

T · TREBVLANO
T · F · CAM · NEPOTI
H S E C · AVG
T · TREBVLANVS · T · LIB · NEPOS · HERC
AVG · AEDIL · IVVENVM · TIBVRI
PVBLICIA · SATVRNINA · CONIVR

Descripsi. S. Viola *giornale arcadico* 33 p. 025 (inde Garrucci *piombi raccolti da Altieri* p. 27; St. Viola *decennio* p. 41, zen syll. n. 0006); Amati ms. Vat. 97 ab Iacobo Maggi.

3685 Tibure in contrata Quocerini in quodam lapide instructo ac si esset quidam t ANTIQVVS. Tibure in marmore quodam RED. Tiburi in vico Coccerini IVC.

TVL · TVLLIVS · TVL · F · P · SEBTORIVS · P · F · CENSORES

Antiquus n. 7 (Hamilt. f. 62', Maruc. f. 0, Redian. f. 120, apud L. Beheimium f. 90; a etiam Bononius qui putatur cod. Ottob. 2967 f. 63). Ex eodem exemplo puto pendet Ver. f. 134, Magl. f. 140. Ex Iucundo videntur hausisse tam Fabretti 249, 659 (it Lat. 10 p. 107), qui laudat schedas Barberinas, quam Muratori 751, 6, qui citat sch nescio quas. Orelli 3893. Huius Corp. vol. I n. 1120.

'Sic ter scriptum est' praemittit Iuc., ipsam inscriptionem ter repetunt Antiqui codice nianus et Marucellianus cum Beheimio, bis repetit codex Red.

3686 *memoria scritta in pietra Tiburtina posta sopra una porta di casa nella strad della chiesa di S. Valerio à quella di S. Pavolo di Tivoli* ANT. DEL RE similiterqu Extat eodem loco, supra portam domus nunc *vicolo di S. Paolo* n. 3.

M · TERPILIVS · L · F · M · POPILLIVS · M · F · Q
FORNICEM · DE · S · P · P · C

Descripsi quod superest. Citat Antonius del Re ms. cap. 0 et vacuum spatium eum reliquit, quo titulum perscriberet, neque tamen perscripsit. Exhibet primus 3 II p. 53 (inde Vulpi Lat. 10 p. 63; Cabral et del Re p. 7; Sebastiani p. 159, lice viderit archetypum); deinde Giorgi sched. Casanat.; Revillas sched. Berol.

In principiis versuum litterae quas dedi inclinatas iam perierunt, descriptae a prio

3687 mensa marmorea quae sustinetur tribus trapezophoris longa metr. 1,98, lata metr. 0,65. *La mensa è divisa in due scomparti, ossia in due casse o specchi scorniciati; ciascheduno degli specchi è traforato a tutta grossezza da due fori rotondi . . . .; i diametri dei fori non sono uniformi; il primo a sinistra misura 0,285; gli altri 0,350; 0,315; 0,380; in ciascuno di essi era collocato un oggetto di metallo (un vaso od una misura), assicurato con perni impiombati* LANC. Rep. Tibure a Laur. Genga iuxta aedem cathedralem (prodiit in effossionibus illis *una vasta area, lastricata con tavoloni di travertino, terminata a ponente da un muraglione di opera quadrata, e dalla via publica, selciata con pentagoni di straordinario volume, e terminata a mezzogiorno da una parete di reticolato, interrotta da pilastri o speroni di travertino, fasciati di marmo; nell' angolo formato da detta parete reticolata con l'ultimo sperone e pilastro, sta ancora in piedi ed intatta la mensa marmorea* LANC.).

M · VARENVS · Ɔ · ET · M · LARTIDI · L · DIPHILVS · MAG · HERCVL · DE · SVA · PEC · F · C

Descripsit Gatti. Lanciani apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1883 p. 86.

3688 mensa longa m. 1,42 lat *mensa ha due fori, uno m* m. 0,20 *di diametro è tu piombo; quello a destra ha* 0,255; *attorno il labro di stanno ancora impernati i s sure di bronzo. Nei pilast la mensa sono scolpiti a una clave* LANCIANI. Rep. ubi paulo ante prodiit m. 0,60), *addossata alla p*

M · VARENVS · Ɔ · ET · M · LAR
MAG · HERCVL · D · S · P

Descripsit Gatti. Lanciat *notizie degli scavi* 1883 p.

M. Varenus, (Varenae) et M. Lartidi l., Diphilus, mag(ister) Hercul(aneus), de sua pec(unia) f(aciendum) c(uravit). — Collibe Diphili fuit *M. Varenus Ɔ. et M. Lartidi l. Clarus*, cuius titulus sepulcralis, ut videtur, scriptus anno p. C. 24, extat Nolae n. 1330, cf. etiam supra n. 3015.

3689 Tibure rep. in restauratione ecclesiae S. Petri LVPI, ad Divi Petri VVLP.

APP · I
I
III · VIR *aed. potestate?*
III · VIR *iure dicundo*
ITERVM *quinquennalis*
SALIVS C
TRIBVNVS ... *curator*
FANI HER*culis victoris*
SVO EX

Lupi Severae mart. epitaph. (1734) p. 23 qui vidit anno 1727 (ex Lup. Muratori 173, 5); Vulpi Lat. 10 p. 150 a Lesieo. Idem exemplum est.

1 superest ex nomine vix recte excepto. — 7 potest ille fuisse tribunus cohortis alicuius, sed potest item fuisse tribunus aquarum (cf. n. 3674).

3690 Tibure SVAR.; *affisso in una casa incontro la fontana del Trevio*, addit MARZI.

...... CVR ....
AED · VRB · IV · VIR
HERC · AVG
TIBVR · PATRONO
S · C ·

Marzi II p. 52 (inde Vulpi Lat. 10 p. 143, neque aliunde puto Muratori 100, 7 'e schedis meis', ut ait, licet is alibi Marzium non adhibuerit); Suaresius Vat. 9140 f. 611.

1 CVR · MONTI Suar., ...CVR... Marzi. — 2 AED · VRB Marz., ÆD · VRB Suar. — IV · VIR Marzi, IV VI Suar. (VI · VIR Murat.). — 4 RVM · TIBVR Suar., TIBVR Marzi.

3691 'apud Lollios Tiburtinos erutum fragmentum ex agro Tiburte' VVLPI; apud Lollios, *trovata alla strada de Frati nella vigna del sig. Olivieri, alias de' s(ignori) Croci* REVILL.

Rev.:

ETTENO · SITO '*sic*' REV.
HERC · AVG · AEDICCT
IA · LESBIA · CONIVGI
bene · MERENTI

Vulpi:

ETTRNO
ERC AVG · AEDI
IA LESBIA · CONIVGI
MERRNTI

Revillas ms. Berol.; Vulpi Lat. 10 p. 156.

3692 ara marmorea ACC., cippus MAR. Nunc non extat nisi latus quod olim fuit intuent dextrum, desectum ex ara. Tibure in S. Stephani ACCVRS. Romae apud sculptorem Pacettum ad arcum Reginae MAR. (a. 1785). In Siciliam devexit Antoninus Astutus Notensis a. 1788. Noti apud eundem vidit a. 1790 UHDEN. Nunc extat Panormi in museo.

in latere intuentibus sinistro:

simpulum MAR.

in fronte cippi:

/ / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / /
/ / / / / / / / / / /
S · P · Q · T

in latere intuentibus dextro:

C V R A N T I B
M · ANTONIO · FLORO C · VECILIO KARO IIII VIR
patera D E D I C A T · K ·
M A R T *1 Mart. 124*
C · BELLICIO COS
TORQVATO
TI · CLAVDIO · ATTICO

Frontem cippi viderunt Accursius ms. f. 6', qui inscriptionem erasam esse notavit, at Marinius (cod. Vat. 9103 f. 96), qui solus litteras S · P · Q · T ex erasa inscriptione relictas enotavit. Inscriptionem lateris recognovit Mommsen, descripsi ipse; exhibent praeter Accursium (ex hoc Murat. 307, 6 'e schedis meis') Mariniumque E. Q. Visconti sched. Paris. 7 f. 100'; Uhden sched. mus. Berol.; Astutus in epistula data ad Marinium Noti d. 6 Iul. 1800 (cod. Vat. 9043).

3693 Tiburi in marmore pavimenti S. Petri SVAR.; in ecclesia fr(atrum) Carmelitarum [significatur eadem ecclesia nunc S. Mariae del Carmine dicta] GIORG. Ibi nunc non extat.

Suaresius:

P LICINIO F DEDIC
ATTIO M XI OCT

Giorgi:

P LICINIO | DEDIC
ATTIO M | XI OCT

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 603'; Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Oct. 1735. Adposui utrumque exemplum.

3694 *fragl' altri [marmi veduti fino a' tempi nostri, et poi guasti per la poca cura tenuta di simili cose] ve ne era uno scolpito con lettere maiuscole grandi due terzi di palmo trovato in casa d'un cittadino dietro alla capella dell' altar maiore della chiesa di S. Paolo, con l'iscrittione* ANT. DEL RE.

LOCVS SENATVS

Antonius del Re ms. Barb. cap. 10; Marzi I p. 48, II p. 81, auctore non laudato, sed aperte pendens ex Antonio del Re; Cabral et del Re p. 7, qui praeter Antonium del Re laudant schedas Zappii. A prioribus Sebastiani p. 189.

LOCVS SENATVS Ant. del Re, LOCVS SENAT reliqui. — Si genuina, mutila est, supplenda *locus senatus* [*consulto datus*] vel similiter. — Antonius del Re, cuius sine dubio vel sollertiae vel fraudi hoc inscriptionis fragmentum debetur (nam schedas, quas Zappii dicunt Cabral et del Re, apparet et ipsas derivatas fuisse ex Antoninis), eo usus est ut demonstraret Tibur antiquitus fuisse *Republica con senato e popolo*; eiusdem rei ait praeterea testes esse *molte memorie in marmi con S. P. Q. T*, quorum monumentorum alia reperiri in Manutii orthographia, alia adhuc extare. Ex his verbis pendens Marzius I p. 70, II p. 83 verba S · P · Q · TIBVRS exhibet ut novam inscriptionem repertam item ad S. Pauli; eadem repetunt Vulpi Lat. 10 p. 63, qui Marzium laudat, Cabral et del Re p. 9 qui laudant Antonium del Re et schedas Zappii, denique Sebastiani p. 109.

3694 a (Tibure) *lapide del s(igno)r Paolo Colonna alta in circa p(almi) 10 e larga p(almi) 6.*

LOCVS
SEN

Revillas sched. Berol.

Ex reliquis auctoribus, qui inscriptiones Tibure apud Paulum Columnam adservatas descripserunt, hanc nemo videtur novisse. Vereor ne Revillasium deceperit inscriptio recens incisa.

3695 rep. in villa Hadriani Tiburtina *presso l' estremità del palazzo imperiale, nel luogo detto il Bosco degli elci*. Extat in museo villae Hadrianae.

PORTIC

Descripsit Gatti *Notizie degli scavi* 1876 p. 37.

3695 a Tibure, fragmentum in ruinis villae Hadrianae MVR.

PORTIC ....
CIRCVITVM HAB ....
PED ∞ CCCCL · HOC V ....
...... PASS · ∞ ∞ XX ......

Muratori 505, 17 'misit Franciscus Ficoronius'.

Fortasse eadem quae praecedit magis integra.

3696 puncta triangulata exhibet CABR. *In Tivoli nella ripa* [*rupe?*] *appresso a S. Giorgio* [significatur aedes antiqua ordinis ionici medio aevo in ecclesiam S. Georgii conversa] BRVN. *Due iscrizioni incise nel vivo della rupe (mentovata da Dionisio di Alicarnasso* [5,37], *parlando dell' antica caduta dell' Aniene) in quel sito precisamente, dove essa rupe forma un ripiano o gradino, largo circa venti palmi, e dove osservasi artificiosamente tagliato a piombo tanto nella facciata imminente al ripiano, come nel principio inferiore; sollevansi le iscrizioni sopra il detto ripiano all' altezza di palmi trenta* CABRAL. Frustra quaesivi; crediderim periisse vel anno 1808, quo tempore rupes subiecta ecclesiae S. Georgii instante Miollis praefecto Francogallico in meliorem statum redacta est, vel d. 6 Febr. 1836 quo pars rupis illius avulsa cecidit (cf. St. Viola *dec.* p. 40). — 'Sic inscribitur aquae ductus ex Aniensis alveo in eundem aquam reducens' ORELL. male confundens coniecturas Fausti del Re cum eiusdem narratione.

CAPE · ME
TVA · SVM

DAMOCRA
COTTAE · L · S
HOC · OPVS · F

Exhibent Brunelleschi ms. f. 68', et post longum intervallum (descriptam d. 3 Mart. 1783) Cabral et del Re app. p. 43 (unde Marini *iscr. alb.* p. 182, neque aliunde inscriptionem intuenti sinistram sumpsit Orellius n. 3318, auctoris unde enotaverat oblitus; ex Marinio inscriptio intuenti dextra est huius Corp. vol. I n. 1123).

Expressi exemplum editum a Cabral et del Re; Brunelleschius alteram inscriptionem exhibet sic CAPE·M·F a | TVA·SVNT, alteram DAMOSIVS | COTTA T·L·HOC | OPVS·FECIT.

Utramque inscriptionem eandem manum referre ('*in ambedue si ravvisa il medesimo scarpello*') affirmant Cabral et del Re. — Inscriptionis intuenti dextrae v. 1 in fine videtur esse mutilus et supplendus *Democrates*].

3697 in frusto marmoris flavi, in quo praeterea erat tessera plumbea cum imagine Hadriani, in parte quae rudis relicta erat (*si legge con stento per esser ivi rozza la superficie del marmo*), rep. in villa Hadriani Tiburtina, Romam advecto per Augustinum Lecchani quadratarium FIC. (*piombi*). 'Ex primo flavi marmoris genere (nempe ex *giallo antico in oro*) Hadrianus imperator centum septuaginta duas immanes tabulas in Tiburtinum suum asportari iussit; in una earum Romam advecta verba haec erant insculpta' FIC. (gemm.).

HADRIANI AVG COS II,. N CLXXII

Ficoroni *i piombi antichi* (1740) p. 8 cum tab. I, repetivit *vestigia di Roma* (1744) p. 188 (inde Vulpi Lat. 10 p. 409), ex eiusdem adversariis est in opere postumo de gemmis antiq. litt. (1758) p. 147. Repetivit Bruzza *iscrizioni dei marmi grezzi* n. 221 (ann. inst. 1870 p. 117).

Lacunam post COS II significat Ficoronius *piombi*.

3698 'legitur haec inscriptio in plombea fistula, qua ducebatur aqua in Tiburtinam Hadriani villam, reperta anno 1758 in rudere Rocchae Brunae' DANZETTA (f. 185) de ea quam primo loco exhibet; 'eiusdem plumbeae fistulae Tiburtinae detectae aliae tres partes, eadem prorsus inscriptione signatae' (nisi quod numerus aut alio loco collocatus aut diversus aut omissus erat, cf. infra) DANZETTA f. 183. Postea duae ex his fistulis vel fistularum partibus (eae quae numerum habebant in principio) adservabantur Romae *nella libreria del noviziato de' Gesuiti*, una (ea in qua numerus deficiebat) in museo Kircheriano, una (ea quae numerum habebat in fine) Panhormi (Panormi in museo Salnitriano TORR.), teste MARINIO. Hodie neque Romanae neque Panhormitana comparent.

IMP · CAES · TRAIAN · HADRIANI · AVG
SVB · CVRA · RESTITVTI · AVG · LIB · PROC VX

Danzetta cod. Vat. 8288 f. 183. 185; Marini, qui exempla Romae adservata vidit ipse, de Panhormitano provocat ad schedas nescio cuius hominis docti, edidit *giornale pisano* 6 (1772) p. 54, repetivit in sylloge fistularum n. 17—19 (ex Marinio *giorn. pis.* Amati ms. Vat. 8745 f. 18); Torremuzza Siciliae inscr. (1789) p. 25 n. 9 (inde Donati 215, 8); Zarillo *effemeridi letterarie di Roma* 1774 p. 67; Donati 438, 2 auctore non laudato. A prioribus Lanciani syll. epigr. aq. n. 446—449.

Dedi eam ex inscriptionibus quam Danzetta exhibet primo loco; in secunda numerus XA in principio inscriptionis erat positus; in tertia numerus item in principio collocatus quis fuerit non satis certum est,]ΙΙ/ exceptus e Danzetta (qui tamen addit 'has non esse notas numerales'), I:- a Marinio *giorn. pis.*; *I* habet idem in sylloge), in quarta numerus deficiebat ('eadem inscriptio sine ulla alia nota' Danzetta). Errore typographi in tertio exemplo v. 2 ephemeris Pisana pro PROC exhibet PROC. Torremuzza Zarillo Donati unam tantum inscriptionem noverunt quam exhibent sine numero.

3699 fistulae duae plumbeae rep. Tibure ... 1848 eisdem effossionibus quibus n. 36.. extant in curia.

T · SABIDIO · VICTORE · ET · D · RVPILIO ...
NANDRO · SCRIB · R · P

Descripserunt olim Mommsen, cui acceptam fert St. Viola *decennio* p. 13 (inde Henzen ... dell' *Inst.* 1849 p. 92, syll. o 7138; Lanciani syll. aq. n. 458), nuper Gatti.

1 fin. ME litteras non agnovit Romm... agnovit Gatti, certe in altera ex fistulis.

3700 fistulae duae Tibure emptae m. Apr. ... Romae apud Baldassarium antiquarium ...

L · CORNELIVS PRISCVS FEC

Descripsit Dressel.

3701 fistula plumbea originis incertae empta anno 1874 a collegio curatorum antiquitatum urbis Romae (*Commissione archeologica municipale*) SYLL.

L · LVTTIVS THALAMVS · FEC

Bullettino municipale 2 (1874) p. 268. Lanciani syll. aq. n. 856 qui vidit.

3702 *a* mense Nov. 1861 prope Tibur *nell' orto del sig. Antonio Sestili presso il ponte dell' A...* prodierunt una cum aliis rebus antiquis *cinque pezzi di condotti di piombo, con targa ...*
b Romae in museo Lateranensi inter Ostiensia.
c Romae in repositis musei Lateranensis.

a c L · LVTTIVS · VICTOR · FEC
b VIII L · LVTTIVS · VIC|

a Lanciani aq. p. 272 n. 445 ex actis ms. (*archivio del ministero delle belle arti* 1861).
b vidi. Lanciani syll. aq. n. 442.
c descripsit Bormann. Lanciani syll. n. 584, cui descripsit Stevenson.

In fistula *c* praeter exemplum inscriptionis plenum extat secundum, sed mutilum ... sic.]CTOR (sic Stev.;]CTOR Borm.) FEC.

Luttios alibi non novi. C. Luttium aliquem L. filium habemus supra n. 3664 quattuorviratu Tibure functum. Videntur autem Luttiorum item ut Sabidiorum (n. 3784 seq.). Tibure fistulis conficiendis et signandis vacavisse. Certe ex his Luciorum Luttiorum fistulis ea cuius originem novimus (n. 3702 *a*) reperta est Tibure, reliquae, quae unde Romam adlatae sint non constat, possunt certe origine esse Tibur...

3703 *coppia di tubi scoperti nel territorio tiburtino* LANC. de hac et n. 3706 *d*.

P · MARCI · RVFI

Lanciani *bull. municipale* 1883 p. 226.

3704 fistula rep. d. 6 Mai. 1847 effosionibus institutis nei *piani di Tivoli*.

P · SABID)

St. Viola *decennio* p. 44 not.

3705 *a* inter fistulas adservatas Romae in coenobio S. Alexii in Aventino, 'erutas, ut fertur, ad S. Alexii' exhibet NERINI. — *Trovata nella falda orientale dell' Aventino e custodita nel monastero di S. Alessio* CASS., illud sine auctore.

b fistula plumbea rep. Castel Sangregorio *nelle ruine di una antica chiesa nel Monte di Folta Cerella* anno 1744, cum ab incolis eius oppidi effosionibus institutis reliquiae S. Silviae quaererentur CASS.

SABIDIVS DIONYSIVS FEC

a Nerini de templo et coenobio S. Alexii (Romae 1752) p. 281 (inde repetivit Cassio p. 162).

b Cassio *memorie di S. Silvia* (1755) p. 168. Est supra n. 3632.

Fistulam *a* non diversam esse crediderim ab *b*, nempe ex oppido S. Gregorii paullo postquam reperta est adlatam Romam in monasterium monachorum Hieronymianorum appellatum a S. Alexio opera Didaci Revillas qui et ipse erat monachus Hieronymianus et ad S. Alexii habitabat; eodem Didaco intercedente complures res antiquas in effossionibus illis Sangregorianis repertas oblatas esse Benedicto XIV pontifici et postea in museum Capitolinum inlatas auctor est Cassius p. 186. Post mortem Revillasi origo fistulae ab ipso in monasterium Aventinense adlatae facile obscurari potuit. Ceterum si non ipsa est *b*, certe oriunda est Tibure vel ex agro Tiburtino, ubi solum adhuc Sabidiorum fistulae prodierunt.

3706 *a* in fragmento tubi plumbei, Tibure effossa nuper DONI.

b in vinea nobb. de Nerliis sub Tibure FABR.

c legebatur *nel catino dello stesso condotto*, in quo erat n. 3766 CABR. et DEL RE.

d rep. in territorio Tiburtino una cum n. 3703.

e rep. prope Vicovaro d. 6 Iul. 1856.

f Romae apud antiquarium Rinaldum, adlata ex Vicovaro (2 exempl.).

g fistula rep. alicubi in territorio Tiburtino.

T · SABIDIVS · HELICO · FEC

a Donius ms. Neap. p. 566, auctore non laudato.

b Fabretti 544, 412.

c Cabral et del Re epp. p. 8.

d Lanciani *bull. municipale* 1883 p. 228.

e Lanciani syll. ep. aq. n. 466.

f descripsit Dressel.

g Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 44.

L (pro T) Doni et Fabr.; TI·SABINIANVS ELICHO FEC Cabr. et del Re.

3707 in vinea nobb. de Nerliis sub Tibure FABR.

SABIDIVS HERMES

Fabretti 544, 413.

P. Sabidius Hermes qui Sabidiae Eclogae libertae posuit titulum Romae descriptum Grut. 660, 6. 692, 4, num idem sit nescio.

Gentem Sabidiam Tibure floruisse apparet ex inscriptionibus supra editis n. 3673—3675, ubi reperiuntur Sabidii, Titi omnes, honores Tibure gessisse. Hae inscriptiones n. 3704—3707 demonstrant Sabidiorum libertos Tibure et per totum agrum Tiburtinum fistulas per quas aquae derivarentur confecisse et signasse.

3708 extra Tibur *per la strada detta dall' Acquaregna, in un sito circa mezzo miglia distante dalla città*, prodierunt mense Nov. 1764 *parecchi pezzi di condotto di piombo, a ciascun de' quali era scritta* C·TIBVRTIVS eqs. CABR. Unum ex his ut videtur fragmentis venit Velitras in museum Borgianum (MAR. CARD.), et cum hoc Neapolim in museum publicum.

C · TIBVRTIVS VERNA FEC

Cabral et del Re app. p. 8. Marini syll. fist. n. 171 a descriptam a Raponio; catalogus musei Borgiani scriptus n. 1614 (*Documenti inediti per servire alla storia dei musei d' Italia* I p. 305 n. 666); Cardinali *inscr. ant. ined.* n. 424; Mommsen inscr. Neap. n. 6826, 42 descripsit; Fiorelli *catal.* mus. Neap. n. 448; Lanciani syll. epigr. aq. n. 528 e prioribus.

3709 Tibure rep. anno 1836 una cum n. 3616. 3633 VIOL. Extat in villa Gregoriana.

DVLCIS
LATET · HOC · AMEMONE · SEPVLCHRO
PATRIAE · POPINARIA · NOTA ·
QVI TIBVR CELEBRARE · SOLEBANT ·
NVNC · DEVS · ABSTVLIT · ILLI · S
animAM · LVX · ALMA · RECEPIT ·
NVR COIVGI · SANCTAE ·
STARE SEMPER · IN · AEVOM ·

Descripsit Mommsen, recognovi ipse. Massimo *relazione* p. 286 n. 64; St. Viola *decennio* p. 73 (inde *bull. dell' Inst.* 1846 p. 63); Henzen, qui vidit, syll. n. 7269.

2 LATET Mass. — 3 in. AM Henz. — 8 quae inclinatis dedi, habet ius Mass. — Pauca supplementa quae adscripsi sunt Henzeni. Versus sunt hexametri. — 7 in. scriptum erat nomen mariti.

3710 Tiburi SVAR. f. 211, in villa in agro Tiburtino SVAR. f. 32'; rep. prope Tibur *nella strada dell' Acquaregna* CABR.

C · AVFES|TIVS Ↄ L
SOTER|MEDIC
IN FR|P XX
IN AGR|P X X X

Suaresius Vat. 9140 f. 32' et alter f. 211; Cabral et del Re p. 128 ex schedis Marzii (inde Sebastiani p. 32. St. Viola *decennio* p. 89). Revillas sched. Berol., idem pingit in topographia agri Tiburtini, sed ex parte columna tectam.

Lapis videtur fuisse fissus in duas partes, quas ordine perverso coniunxit Suaresius f. 32', exhibens v. 1 TIVS Ↄ L|CAVE·E...., et reliqua similiter. — 1 AVFESTIVS Cabr., AVFETIVS Suar. f. 211, AVE·E...TIVS id. f. 32', AVFEIVS Rev.; *Aufestius* nomen est etiam supra n. 3838. — I (pro L) Rev. — 2 SOTHER Suar. f. 211, SOEER id. f. 32', SOR Rev. — MEDIC Suar. f. 32', MEDIC Rev. — 3 FRONTE Rev. — R (pro P) Suar. f. 32'. — 4 AGRO Rev.

3711 *blocco di marmo bianco quadrilungo, alto palmi 3 in 4, largo 2 circa, e grosso quasi altrettanto*, rep. a Lanciano cum (Romam) rediret e pago Monticelli *nella campagna quasi sulla strada romana*, *ivi abbandonata da secoli; ma che ora si toglierà e riporrà in miglior luogo* FEA (*giorn. arc.*; brevius in schedis).

D · M
M · NVMMIO
PROCVLO · SIRICARIO
VALERIA
5 CHRYSIS
CONIVGI · OPTIMO
BENEMERENTI
FECIT

Fea sched. f. 162, *giornale arcadico* tom. 54 (1632) p. 264, cui dedit Silvius Lanciani (*scrittore e archivista della S. Penitenziera*) qui viderat d. 36 Oct. 1631.

Vv. 7. 8 in unum contrahit editio.

3712 cippus magnus marmoreus, olim in aede S. Silvestri (ANTIQVI), postea excavatus, ut mensurae publicae olii inserviret, frontis quoque parte effracta, translatus est in aedes publicas Tiburtium, ubi viderunt REVILL. VVLPI, ibique est adhuc.

D M
V A L E R I A S
C H R Y S I D I
M · N V M M I V S
5 *PROCVLVS · SIRICARIVS*
CONIVGI · SVAE
OPTIMAE · B · M · FECIT

Descripsi id quod superest, scilicet quae dantur litteris rectis. Integrum exhibent Antiquus n. 16 (Hamilt. f. 63, Redian. f. 126); Iucundus Ver. f. 136, Magl. f. 167' (ab Iucundo Alciatus cod. Fesc f. 58'); Brunelleschi f. 66, Accursius f. 3'; Mancini apud Pighium f. 8'; Pighius Berol. f. 168, Luzac. p. 268; Manutius orthogr. 244, 62 (inde Grut 646, 3); Ligorius Taur. 20 f. 16; cod. Ottobon. 2270 f. 17; Sanloutius f. 226. Mutilum Revillas sched. Berol.; Lupi Vat. 9143 f. 63'; Vulpi Lat. 10 p. 677 a Lupio.

Vv. 5—7 divisi secundum Pighium Ligorium Sanloutium; paulo aliter Brun. Acc. Man. — 5 SIRICARIVS Brun. Acc. Manc. Pigh. Lig. Ott., STRICARIVS Antiq., SITICARIVS Man., SIRICANVS Iuc. — 7 BENEM Man.

3713 Tibure CORS.; in aedibus Benedicti Bosc[hi] DONAT., apud Boschios MAR.; postea ap[ud] Violam VIOL.

d. M · s
[...]BIO VALERI ASIA
tici PRAEFEC VRBIS
ser. mens]ORI AEDIFICIORVM · S
5 . valer]IVS POLYBIVS PATER
fil. dulci]SSIMO · VIX · ANN
[...]I · MENS · II
dieb · XXV

Corsini series praef. urbis (1763) p. [...] auctore non laudato; Donati 266, 8 descrip[tum] ab Hannibale Olivieri; Marini ms. Vat. 91[...] f. 256, Arv. p. 346 qui habent ex sche[dis] Mauri Sarti monachi Camaldulensis, sed pos[tea] ipse vidit et correxit Arv. p. 825, M. V[...] *giornale arcadico* vol. 118 (1636) p. 283.

1 D M S Donat. Viol. — 2 BIO Mar., reliqui. — VALERIA SIA Donat., VALERI[...] Cors. — 3 PRAEFEC Cors. Don — 1 [...] Mar., ...RI reliqui. — AEDIFICIORVM Co[rs.], AEDIFICIORVMIS Don. et Marini secundum Sart[ium], AEDIFICIORVM'S Viol., AEDIFICIORVM Mar. A[rv.] p. 825) Sartium corrigens. Quid subsi[t in]certum est; possis cogitare s litteram [...] quae praecedit revocari ad v. 3, legendum esse: ... *bio, Valeri Asia(tici prae(fe(c)t)i u[rbis] s(ervo)*; sed hic Polybius, sive quo alio [nomine] fuit, cum mensor fuerit, non fuit ser[vus]. Fortasse descriptores decepti sunt interpunct[ione] aliqua formae singularis. — 5 IVS Sart.

3 supplevit Marinius. Significatur Valerius [Asia]ticus consul II a. 125; eum praefectum urbi [fuisse] constat etiam ex titulis Beneventano Corp. [IX] 1617 et Cretensi C. I. Gr. 2567 et Samo M[...] *Ber. d. Berl. Ak.* 1862 p. 78. — In v. 4 Momm[sen] coniecit fuisse non *lib.*, sed *(s(ervo) s(u)m)[...] mens]ori*; cf. huius corp. vol. IX. 1617 [...]

Hae duae inscriptiones si ambae genuinae sunt — nam n. 3711 possis suspicari confictam esse ex inscriptione olim nota n. 3712 —, habemus duos cippos a duobus coniugibus invicem positos.

3714/15 columbarium nuper rep. Tiburo *vicino alla villa di Quintilio Varo* ZACC., rep. Tibure d. 20 Apr. 1750 (hunc diem ponit Venuti [...] cum idem f. 228 ad delineationem monumenti adscripserit annum 1746) *nell' oliveto di Gio. Pietro d' Alba nel luogo detta l' Acquor[ia] distante dal ponte sopra la strada maestra a mano destra* GVARN. — Trans pontem dictum *dell' Acquoria, a destra della strada, in un [sito] posseduto oggi dalli signori Boschi, eravi anticamente il sepolcro di un certo Marziale e di tutta la sua famiglia; poichè circa l'anno [...] in uno scavo ivi fatto, fu scoperta una specie di grotta o nicchia artefatta, il cui ingresso era chiuso da un cancello di ferro, assai cor[roso dal] tempo. Tolto il cancello si trovò dentro la nicchia un gran marmo a sei facciate, di forma parallelogramma, nella cui parte superio[re erano] incastrati sette vasi cinerarj di terra cotta, a ciascuno de' quali corrispondeva nella facciata principale la rispettiva iscrizione, e da capo [...] la solita sigla D. M. I vasi cinerarj l' ebbe Monsignor Placido Pezzancheri, allora vescovo di Tivoli, che mandolli alla sua Badia di C[...] il marmo poi l' ebbe il conte Fedi. Inutile è stato ogni nostra diligenza a rinvenire e riscontrare il suddetto marmo* CARO. ST. DEL. EI P.

3714 *supra portam monumenti, in tabula marmorea:*

A · PERPERNA · SP · F
FRONTO · SCRIBA
SIBI · ET · SVIS

3715 *supra n. 3714, in trabe lapidis Tiburtini.*

a	*b*	*c*	*d*	*e*	*f*
DIS · MANIBVS MAMIDIAE · L · L DAPHNES P · CALPVRNIVS 5 MARTIALIS · CONIVGI BENEMERENTI	PERPERNIAE HILARAE MATRI	PERPERNIAE SORORI	Q · AEMILIO · Q ET · PERPERNIAE · L ANTIOCHO	A · PERPERNA · A · L CRESCENS	vacat

Buonaccorsi abbas apud Zaccariam *storia letteraria d' Italia* vol. 2 (1751) p. 534 cum tab. (inde pendet ut videtur manus ignota in cod. Vat. 9131 f. 317); Venuti inter schedas Guarnierii litt. F f. 223 idemque ut videtur inter Gallettiana cod. Vat. 7936 f. 82'. 63.

3715 a 2 L·L Guarn., FL Buon. — 4 CALPVRNIVS Buon. — *d* 1 in. QV (pro Q) Buon. — 2 ET Buon., FIL Guarn. — *e* 1 A·PERPERNA·A·L A·PERPERNAAL·F Guarn. — Imaginem parietis, cui immissi erant hi lapides, et Buonaccursius exhibet in tabula adiecta et Venuti inter f. 228, inter Gallettiana f. 82'.

Ad idem sepulcrum fortasse antiquitus pertinuit titulus infra editus A. Perpernae A. l. Entelis.

3716 Tibure in abbatia S. Clementis.

IVLIAE · MAGNILAI
DISP

Servavit Sieder f. 76. Inde pendet Bambertus cod. Maruc. f. 219. Ex ipso Siedero ed. Muratori 958, 3 initio fractam dedi coniectura. — I MAGNILAI traditur. De Iulia Magnilla cf. huius Corp. vol. X n. 6664.

3716 a Tibure apud St. Violam.

. . . .
. . . .
AEBV . . . . .
CLAN . . . . .

St. Viola *giorn. arcad.* vol. 112 (1850) p. 268.

3717 urnula; litteris difficilibus lecta, addit AM. Tibure apud Benedictum Ronchettum SVAR. Romae apud Vescovalium AMAT.

D M
T · AELI · AVG · LIB
GETAE AELIA LAIS
CONIVXS ET AELIA A
THENAIS ET HYGIA FI
LIAE · PARENTI
DVLCISSIMO

Suaresius Vat. 9140 f. 204; Amati Vat. 9751 f. 16.

1 D om. Amat. lacuna indicata. — 2 T] L Suar. — 3 GELAE Suar., GETAL Am. — TAIS Am. — 4. 5 AELIA THENAIS Am.; fortasse scr. AELIAE A THENAIS. — FT (pro ET) Am., H Suar. — HYGIA Suar., HYCIA Am. — 5. 6 FI'IIAE Am., FI'IIIAF Suar.

3718 (Tibure) in domo Katharinae SIED.

D · M
T · AELIO · IANVARIO
AVG · LIB · L · EPIDPEE · F · F
VIE · AN · XX · MENS · III · DIEB · XIII
VCENA VICTORIA CONIVGI
CARISSIM CVM QVo VIX ANN EIIII

Servavit Sieder f. 75'. Inde repetivit Mur. 990, 2.

Versus continuat Sieder. — 2. 3 aut scr. IANVARIO AVG · LIBerti Liberto, ut in EPIOPES · P · F lateat cognomen, aut statuendum in L · EPIOPES · P · F latere officium aliquod. — 4 AN · EXX Murat., coniectura (propter v. 6) tacite recepta. — 5 nomen gentilicium Victoriae videtur corruptum. — 6 QV Sieder.

Huius inscriptionis pars videtur fuisse fragmentum quod inter monumenta a se adservata, origine non adnotata, sic edidit St. Viola *giorn. arc.* 112 (1850) p. 265:

. . . .
LII · I . . . .
MENS · III . . . .
VICTORIA C . . . . . .
M · CVM · QV . . .
E M

3719 tabula marmorea. Tibure rep. *nella demolizione del muro della casa parrocchiale di S. Giorgio, congiunta al tempio detto della Sibilla, in mezzo ai materiali di costruzione* BVLGARINI. Nunc in curia.

D · M
P · AELIO · PONTI
CO · VIE · ANN · V ·
MENS · VIII · DI · XV
FAVSTINA · MA
TER · FECIT ·

Descripsit Gatti. Ad ectypum missum a Bulgarinio edita est *notizie degli scavi* 1884 p. 44.

3720 Tibure.

T · AELIO · AVG · LIB
VOLVSIANO
IVLIA · AVXSEIA
S · N ET · SATVRN
INVS · CONL · ET · VLPIVS
LIE · HEREDES · MONI
MENTVM · F · C ·

Isid. Bianchi misit Lamio d. 25 Apr. 1766 (bibl. Riccard. *lettere* vol. XII); inde edita est *Novelle Fiorentine* 1765 p. 345, unde rursus sine dubio repetivit Donati 463, 13 licet discrepans in v. 5 et fontem non laudans.

6 CONL Bianchi, CONI addens 'sic' Donat. — VLPIVS vocabulum vix recte exceptum.

3720 a Tibure LIG.; in S. Georgii, addit SIRM.

D · M
L · AELIO · ZENONI
AELIA · FORTVNATA
CONIVGI · BENE
MERENTI · FECIT

Ligorius Taur. vol. 22 f. 16, Sirmond ms. Paris suppl. 1412, 169.

1 om. Sirm. — 2 L om. Sirm.; scr. fortasse T.

3721 tabula marmorea. Tibure rep.; certe ut Tiburtinam una cum n. 3635. 3647 Borghesio dedit VESC. Romae in aedibus Vescovaliorum viderunt MOMMS. et HENZ. Nunc in villa Glienicke prope Potsdam.

D · M
aeliAE · GERMANAE · DIVI
hadRIANI · NVTRICI · ET · AELIO
NO · FILIO · EIVS · INSCRIPSERVNT
aeliA · HERMIONE · AELI · FELICIS
etiANI · EORVM · CONIVNX
et fil. EORVM · SIBI · LIBERTIS · LIBERTA
busqVE · POSTERISQVE · EORVM

Descripserunt Mommsen et Henzen, recognovit Bormann. Borghesi in epistula ad Labusium data d. 25 Mai 1812 (opp. 6 p. 131) (a Borghesio Henzen syll. n. 6261) descriptum a Vescovalio. Est huius corp. vol. VI n. 10909.

6 prima hasta, pro I habita a prioribus, Bormanno ex M remansisse visa est.

3722 cippus lapidis Tiburtini Tibure insertus muro implavii aedium Boschi.

C · ALLISNVS · C · F
AVLIA · Q · F · RVFA

IN · FRON · P XVI · IN · AGR · P XX

Descripsi.

3723 Tibure, *affissa nella casa del già capitan Carlo Ciaccia* MARZ.

HIC SITVS AMPHIDN
ERIPTVS PRIMA IVVENTA
NONDVM TERDENOS
NVMERABAT TEMPORIS ANNOS
HEVS IMMATVRA MORS
PROPERATA TIBI
C · MARCIVS PAVLVS
NATO PIENTISSIMO

Servavit Marzi II p. 235. Ex hoc Kircher p. 202; ex Kirchero Mur. 1129, 9 et Vulpi Lat. 10 p. 452. Burmann anth. Lat. 1, 227.

7 fin. C pro G Marz.

3724 Tibure rep. anno 1832 una cum n. 3633. 3729 cet. VIOLA. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi nunc non extat.

ANNIAE
SOTERINI
POPPIDIA
CALLITYCHE
DEDIT

Descripsit Mommsen anno 1847. S. Viola *giornale arcad.* 55 (1832) p. 313, ib. 68 (1833) p. 346, *cronaca dell' Aniene* (1846) p. 129; Folchi act. acad. pontif. VI p. 63; Massimo *relazione* p. 381 n. 4.

3725 rep. a. 1847 prope Tibur *contrada Rosolina*, deinde Tibure apud Violam.

ANTIOCVS *sic*
FILIAE

St. Viola *giornale arc.* 112 (1850) p. 257.

3726 Tibure rep. anno 1836, ibi ubi n. 3616. 3633 VIOL.

d · M
. . . aNTONIVS a . . . . .
. . . . S · ANTONIAE . .
. . . . TIAE · MATRI . . . .
. . . . . ANTONIVS . . . .
. . . . ET · C · ANTONI . . . .

Massimo *relazione* p. 382 n. 13; St. Viola *decennio* p. 61.

Folia pro punctis ubique dedi ex Mass. — 1 · V (pro M) Mass., om. Viol. — 3 S om. Mass. — 4 in. IIAE Mass. — 6 C om. Viol. — ANTON.. Viol.

3727 cippus lapidis Tiburtini, rep. prope Tibur *nei lavori della ferrovia Roma-Solmona, non lungi dal ponte di S. Giorgio, sui confini del territorio di Arsoli*, extat Tibure in curia.

C · ARRIVS · C · L · CHRESTVS
C · ARRIO · C · L · DASIO
PATRONO · POSVIT
V · ALFEDIA · L · L · LVCRIS
CONCVBINA

Descripsit Gatti. Ad ectypum edita est *notizie degli scavi* 1884 p. 86.

4 V·ALFEDIA *Notizie*, VALFEDIA Gatti.

3728 Tibure in S. Michaelis Archangeli PRIORES. Partem in aedibus Boschi vidit WILMANNS.

D · *M*
AVG · *DEXTRO*
CONIVGI *SVO*
DE MERITIS *ET*
IS · V · ANNIS · *LIII*
D · *F*

Inscriptionis integrae tria exempla extant: Iucundi Ver. f. 130, Magl. f. 107 (inde Alciatus cod. Feoe f. 90'; Doni cod. Barb. p. 119 'ex libro ant. ms.'); Siederi f. 74 (inde Apian. 187, 4 et Murat. 1999, 9; ex Apiano male Grut. 778, 2); Brunelleschii f. 72'. Partem intuenti sinistram descripsit Aug. Wilmanns.

Quae Wilmanns non vidit, dedi inclinatis. — 1 om. Sied. — 2 AVG·L·DEXTRO Iuc., AVGII//// Wilm., AVG·APEXIRO Sied. Brun. (AVG·ALPEXIRO Apian., A·F·GAL·DEXTRO Grut.); correxit Mommsen sic ut supra. — 3 CONIVCI, 4 MERITE Wilm. — 5 VIX Sied. — ANVIS Wilm. — III Iuc. — 6 O·X Wilm.; om. Sied.

3729 rep. mense Sept. 1741 in via quae ducit ad Monticellum, postea Tibure apud Paulum Columnam.

a
SACRV
DIS MA
SEX · A
// O

b
ACRVM
MANIBVS
AVIENI
OSCVRIDES

Sic exhibet Revillas sched. Berol. tamquam diversorum lapidum fragmenta, quae tamen coniungenda esse apparet sic: *Sacrum dis manibus Ser. Avieni* [*Di*]*oscuridis*. Videtur inscriptio bis fuisse exarata in cippo ita truncato, ut alterius exempli ultimae in quoque versu litterae, in alterius primae perierint.

3730 Tibure ODER. Pars intuenti dextra (est fragmentum marmoreum) dicitur prodiisse Tibure in operibus Anienis deducendi gratia institutis; est in hortis publicis.

D M
AVRELIAE · M · F
*ERASTI*NVS
AVRO · LIB
PATER · FILIAE
*DVLCISSI*MAE
FECIT

Integram exhibet solus Oderico sched. Genuat. f. 1 acceptam ab abbate Marino Zampini (praefecto archivii pontificii sub Clemente XIV), qui descripserat. Partem intuenti dextram edidit Massimo *relazione* p. 390 n. 53, descripsi ipse.

3731 fragmentum marmoreum rep. a. 1847 prope Tibur ad viam Valeriam sub monte Catillo in fundo Petri Serbucci, is dono dedit Violae.

AVRVN . . . . .
T · ET · C · L · ER . .
V · A · > . . .

St. Viola *giornale arc.* 112 (1850) p. 271.

1 *Aurun*[*ceio*] vel *Aurunculeia*], 2 fin. fortasse *Er*[*otis*].

3732 Tibure in Sanctae Mariae Oliveti SIRO. METELL., in S. Maria GRVN. — S. l. inter Tiburtinas OTTOB.

D · M
SAENIAE DELPHIDI
SEX · PEDVCAEVS
DIONYSIVS
CONIVGI SANCTISSIMAE
FECIT

Sieder ms. f. 73' (inde pendet Rambertus Pat. f. 139'; ex ipso Siedero Mur. 1312, 12 'a schedis meis', adhibito Ramberto), Brunelleschi f. 70; Metellus Vat. 6040 f. 51'; codex Ottob. 2970 f. 20.

Vv. divisionem retinet etiam Sieder, neglegit solus Ottob. — 4 DIONISIVS, 6 om. Ottob.

3733 Tibure OD.

FINES SEPVLCRI
RETORETI ET
ADITVS AD
IANVAM VIRIDIARI
IN LONGITVDINE
FRONTIS SEPVLCRI
P ƆCCL
IN AGR · P · CLX · XVI ·

Oderico sched. Genuat. f. 11 e Marino Zampini qui descripserat.

7 scr. P DCCL.

3734 Tibure in ecclesia parochiali S. Crucis et S. Antonini SVAR., *nel mezzo della chiesa* CROCCH., in pavimento ecclesiae S. Crucis LVPI. — *Giaceva nei sotterranei Boschi*, postea apud Violam VIOL.

D · M
BOETHO
EPITYNCHANVS
FRATRI · KARIS
FECIT

Suaresius cod. Barb. 30, 182 f. 19, cod. Vat. 9140 f. 204; Crocchiante p. 192; Lupi cod. Vat. 9143 f. 51; St. Viola *giorn. arc.* 116 (1850) p. 297.

2 BOETO Crocch. — 3 EPITYNCHANVS Suar.; reliqui EPITYNCHANV lacuna non indicata. — Folia hederacea v. 1. 4 dedi ex Viola.

3735 propa Tibur in regione *Colle-Nocello*, in fundo Coccanariorum. *Al punto più elevato della collina trovai i ruderi di un sepolcro di non comune grandezza, di forma rotonda i grandi massi di pietra tiburtina a incontro di palmi 4. 3¹/₄, di che era fabbricato, imitavano le costruzioni pelasgiche . . . Sopra la porta v' era un largo architrave . . . di cui non potei ritrovare dopo molte ricerche che tre pezzi unicamente, i quali riuniti formarono una porzione di fascia di palmi 6 e due once. In essa erano impresse le surriferite . . . lettere, che ritrovai ciascuna dello medesima forma e grandezza di once 1.2* VIOLA. Frustra quaesivi, sed dicitur extare

A · CAELIO · A · F · PAL · R . . . .

St. Viola *giornale arcad.* 125 (1851) p. 16?. Vidit etiam Sebastiani p. 418 et verba A·CAELIO enotavit.

3736 in via Tiburtina ultra recentem lapidem XIV in domo d. Petrucci extat vetus sepulcrum circulare ex Tiburtino lapide, cuius diamet. est pal. 22.

CAESILIA · M · L · ELEVthera
M · CAESILIVS · D · L . . . PR
CAESILIA · D · L · PAMphil

Revillas sched. Berol.

1 fin. PLEV, 3 CASILIA traditur, 3 fin. p PAM lacuna non indicatur.

3737 marmor effossum *dalle rovine di* . *ignota*, extra Tibur *strada di Carcian destra della strada nel luogo detto* . *cinelli*.

D · M
CALPVRNIAE SOLVTSICI · .
DVLCISSIMAE · QVAE · VIXIT · A
XXVIII · MENS · II · DIER X
VARRONIA · MELLITA · MATER · ET
PVRNIVS · ONESIMVS · FRATER · .
ET · AVRELIVS · MNASISTRATVS · CONIVX ·
QVO · VIXIT · ANN · X · MENS

Cabral et del Re *appendice* p. 9.

3738 tabula marmorea rep. a. 1847 Tibur ut videtur), *pochi passi lont cancello del fondo Valera, di pertin signori Menecucci*, deinde dono dat

D · M
C · KANINIO · FELICI · AMICO
BENE · MERENTI
FECIT · CLAVDIVS · HERMES

St. Viola *giornale arc.* 119 (1850, 1

3739 fragmentum marmoreum Tibu cum n. 3719, est in curia.

M ·
CASTOXIS
IVGIS · O · M ·
· LVPILLA
FECIT

Descripsit Gatti. Ad ectypum ed *degli scavi* 1884 p. 44.

3740 (Tibore) in via prope S. Laurentium SIEO.; in fronte domus Angeli Caesareis ACC.; in S. Valerii paucis ante iacebat diebus NICOD. — Repertam esse *in un luogo verso Ripoli* et extare in aedibus Boschi falso affirmat SEB.

..CAVPONIVS · L · F · GEMINVS
CAVPONIA · L · F · GEMINA

Sieder f. 76'; Accursius f. 8 (inde Mur. 1654, 4); Nicodemus p. 88 (l. 3 c. 8). Ex Nicodemo Ant. del Re p. 126, ex hoc Kircher Lat. p. 172 et Vulpi Lat. 10 p. 368 et 820. Ex Nicodemo et Muratorio Cabral et del Re p. 127 (inde Sebastiani p. 221).

1 CAVPONIVS Nic., C·AVPONIVS Sied., C CAVPONIVS itemque v. 2 C CAVPONIA Acc., sed priore utraque C inducta et addito 'incertum an aliquid desit.' — 2 C·AVPONIAE·L·F·GEMINAE Sied. falso in schedis suis, i. e. in Siederi codice Mutinensi, legi GEMMA refert Murat.).

3741 fragmentum marmoreum, quod a sinistra (i. e. puto a parte intuentibus dextra) hippopotamum habere ait VIOLA; debuit puto dicere hippocampum. Tibure ad St. Violam.

. . . chRESINE · COIVGI
benemerENTI · ADQVE
. . . . I · ET · FIDELISS
. . . . L · ANNIS ·
5 . . . MENS · X ·
. . . . NONH ·
. . . MW ·
. . . . FOC ·
. . . AEVS

St. Viola *giornale arc.* vol. 118 (1850) p. 288.
1 ....IRESIME traditur.

3742 Tibure rep. cum Anio deduceretur.

TI · CLA . . . .
DE SE · N

Massimo *relazione* p. 382 n. 28.
2 vix supplendum *de se*(*natus sententia*).

3743 in aede S. Leonardi extra Tibur SIED.

TI · CLAVDIO · AVG · L ·
ANOPTI
ET IVLIAE PANNYCHIDI
PAEENTIBVS

Servavit Sieder ms. f. 76' (inde Murat. 987, 6). Versus continuantur.

3744 urna marmorea. Tibure (apud) Io. Ant. Caesarium) SVAR., in aedibus Philippi de Caesaribus GIORGI, apud Caesarios VVLPI. Extat in cavaedio aedium olim Boschi, ita alte collocata, ut ne scalis quidem admotis conferre potuerim.

DIS MANIBVS
TI · CLAVDIVS CHARES
AELIAE · NEBRIDI · FILIAS
TRE EVAS NERITAE
5 VIE · ANNIS · XVI

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 207; Giorgi sched. Casanat.; Revillas sched. Berol.; Lupi cod. Vat. 6142 f. 23' et f. 30' a Lesleo; Vulpi diss. acad. Corton. II p. 182 (inde Murat. 1152, 4).

1 DIS Giorgi, D'IS Rev., DIIS Suar., DIS Lupi Vulp. — 2 CLAVDIVS in lacuna om. Suar. — CHAERES Vulpi. — 3 NERIDI Lupi; 3. 4 FILIAS|STRE Vulpi; totos vv. 2. 4 sic exhibet Suaresius: AELIVS NL·OEIDIELLAS | FR.... AT·NERITA·F. — 5 ANN Lup.

3745 Tibure in Sancti Petri OMNES.

DIS · MANIBVS
CLAVDI CHAROPINI
VIX · ANN · XXV
POLYBIVS PATER ET
5 TREVETIA SPHRAGIS
MATER

Iucundus Ver. f. 132, Magl. f. 108; Sieder f. 75' (inde et ex Iucundo Mur. 1161, 1); Metellus Vat. 6040 f. 51.

1 OIIS Sied. — 2 CLAVDI CHAEOPIN Sied., CLAVDIO NAEOPINI Iuc. — 4 POLIBIVS Iuc.

3746 Tibure rep. cum Anio deduceretur, ad dextrum cuniculum in vinea Tomei S. VIOLA; apud St. Violam ST. VIOLA.

TI · CLAVdio
FAVSTino
CLAVDIA . . .
PATR . . .

S. Viola *cronaca dell' Aniene* p. 133; Massimo *relazione* p. 61; St. Viola *giornale arc.* 116 (1850) p. 288.

1 CLAV.. St. Viola, CLA... reliqui duo. — 2 FAVSTI..., Mass., FAVST... S. Viola, FAVS... St. Viola. — Etiam a parte intuentibus sinistra mutilam dat Mass. (in v. 1 etiam Viola pater).

3747 *in Santo Paolo* REV. Videtur intellegi Santo Polo de' Cavalieri vicus situs supra Tibur, unde habemus praeterea n. 2568 et 3828; sed res non certa est, cum sub eadem praescriptione Revillas exhibeat titulum agri non Tiburtini sed Praenestini supra n. 2422.

. . . I
CLAV
NA
EVAE
E OPT

Revillas sched. Berol.

3748 Tibure in aede divi Clementis IVC. et RELIQVI.

CLAVDIAE
LADAE L
HELPIDI

Iucundus Ver. f. 132 (inde prodet Doni sched. Barb. 30, 182 f. 52 et in sylloge cod. Barb. 34, 72 p. 237); Sieder f. 73' (inde Murat. 1656, 7); Leoncini f. 6, cod. Ottobon. 2970 f. 17'.

In tres versus, sic ut supra, distribuit Leonc., uno versu dant reliqui. — 2 LADAEI Iuc., LADAE L reliqui.

3749 rep. anno 1772 a Camillo Compagnoni, ubi, non dicit COMP. 'Maceratae in aedibus nobilis viri Camilli Marefuscii, lapis advectus Tibure' AMAD. Extat ibi in aedibus Compagnoni-Marefoschi (cf. huius Corp. vol. IX p. 21* n. 608*, 2).

DIS · MAN
CLODIAE · PRISCAE
sic P · CONICVS · HERMES
CONIVGI · BENEMERENTI
5 FECIT · ET · SIBI · ET · SVIS
sic POTERIEQVE · EORVM

Descripsit Henzen. Pompeius Compagnoni Maceratensis enotavit ad Compagnoni avi sui librum *Reggia Picena* (cf. huius Corp. vol. IX p. 647) p. 40 ex litteris fratris Io. Antonii scriptis 14 Mart. 1772; Amaduzzi anecd. litt. 4 (1783) p. 636 n. 38 a cardinali Marefuscio.

3750 in via Tiburtina ad lapidem recentem XIV veteris sepulcri rudera extant cum seq. epigraphe REV., Tibure in agro Petrucciorum prope viam Tiburtinam effossa a 1734 GIORGI.

CLVENTIA · T · L
SVEISCA
T · CLVENTIVS
T · L · BITHVS
5 IN · FRONT · P · XX

Revillas sched. Berol. bis; Giorgi sched. Casanat.
5 FRONTE Revillas altero loco.

3751 prope idem sepulcrum alterius lapidis fragmentum.

clVENTIVS
. . . AFVS

Revillas sched. Berol.

3752 ut Tiburtinam dat AN. 8743, inter inscriptiones Romae in villa Pamfilia extantes AM. 6736. Utrum verum sit, non adparet. Cf. ad n. 2779.

E · CORNELIVS
L · L · BLESANVS

Amati ms. 6726 f. 64 et 8743 f. 34'.
1 primam litteram dedi ut utroque loco exhibet Amati; fuit vel certe debuit esse L.

3753 lapis Tiburtinus. Tibure rep. *nei fondamenti di una casa dicontro al palazzo Tomei verso gli orti*, deinde apud Violam.

DIS · MANIBVS
Q · CORNELII · HILARI
VIX · ANN · VI · MENS · X
CORNELIA · HILARA
5 MATER · FECIT

St. Viola *decennio* p. 202, *giornale arcad.* 118 (1850) p. 284.

3754 s. l. inter Tiburtinas (praec.. *In la villa d'Augusto, a Tivoli*).

O · M
SER · CORNELIO
SILVAno
VIXIT · ANN · VII ·
DIEB · IV · HOR · IV
CORNELIA · NICe
FILIO · PIISSIMO

Servavit codex Ottob. 2970 f. 22'.

Versus continuantur. v. 2 est in codice L·SER, v. 3 SILVA lacuna non indicata, v. 6 NICI.

3755 'Cossiniorum ager et sepulcra erant tertio a Tibure miliario, via Romana: prope ea hodie Albularum . . . alvus est: id docent molium quarundam vestigia, quae superioribus annis latronum causa disiectae fuerunt, et nuper ibi effossum epitaphium' NIC.

COSSINIAE · Ɔ · L · CAESIAE
POSIDONIO
L · COSSINIO · Ɔ · L · OISCO
SEXTIAE · P · L · EVGENEAE
IN · FR · P · XI · IN · AG · P · XV

Servavit Nicodemus p. 68 (lib. 3 c. 6). Repetiverunt Antonius del Re ed. p. 125 laudans Nicodemum (ex Ant. del Re Kircher Lat. p. 171; ex hoc Muratori 1379, 8); Marzi II p. 19, auctore non laudato; Vulpi Lat. 10 p. 383. 615.

Dedi ut traditur; sed v. 1 fin. cognomen Cossiniae esse corruptum, v. 2 deesse gentilicium Posidonii apparet.

Cossinios Tiburtinos novimus ex Cicerone pro Balb. 23, 53.

3756 fragmentum marmoreum rep. dicitur *negli scavi per la ferrovia Roma-Sulmona, nella località detta Fosso di Castello, sotto Marcellina nel comune di S. Polo dei Cavalieri*; nunc Tibure in curia.

.ARSCENS
FAVSTIONIS · L
IDEM · VICAE
VIXIT · AN · III

Descripsit Gatti. Fiorelli *notizie degli scavi* 1881 p. 160 ad ectypum missum a Bulgarinio.
1 (AESCENS Fior.,)RIACENS Gatti. — 2 fin. F (pro L), 3 in. IDEM, 4 VIXIT Fior.

3757 Tibure in urna apud aedem Martini FELIC.; in aede sancti Martini SIED.

A · CRISPINVS · A · F · SEXTIANVS
V · M · XI · D · XV

Felicianus Ver. f. 162 (ab hoc Redianus f. 126', unde Gudius ed. 318, 22); Sieder ms. f. 78' (inde Muratori 1681, 8).

Versuum divisio non traditur. 1 SESTIANVS Sieder. — 4 O·X Felic.

3758 Maceratae in aedibus nobilis viri Camilli Marefusci, lapis advectus Tibure AMAD. In eisdem aedibus adhuc.

C · ANNIVS COSMVS
VALERIA PHILOTERA
M · VALERIVS COSMVS
FILIVS · SIBI · ET SVIS

Recognovit Mommsen. Amaduzzi anecd. litter. 4 (1783) p. 529 n. 24 missam a Mario cardinali Marefuscio.

3759 fragmentum tabulae marmoreae. Tibure rep. anno 1836 ibi ubi n. 3616. 3833 VIOL. Extat in hortis publicis

. V S
.NTHVS
EVPROSYNE
. . .VCTO ET SIBI
posteRISQ SVIS

Descripsi. Massimo *relazione* p. 386 n. 55; St. Viola *decennio* p. 49.

3760 Tibure in agro Petrucciorum prope viam Tiburtinam effossa a. 1734 GIORGI; in fundo Antonii Petrucci monumento affixum fragmentum VIOLA.

. . . CO . . .
SIBI
. . .CNIAE · CONIVGI
LIBERALI · LIBERIS · E . .
TAE · PARENTIBVS · OPTIMIS · ET
O · CLADO · FRATRIBVS · ET
ISQ · OMNIBVS · NOSTRIS

Giorgi sched. Casanat., magis etiam mutilam exhibet S. Viola *storia di Tivoli* II p. 36 sumptam, ut dicit, ex Cabral et del Re, in quorum libro non invenitur.

Vv. 3—7 partes extremas non habet Viola, servavit solus Giorgi. — 4 LIBERALX Viola, errore typogr.

3761 Tibure rep. a. 1832 una cum n. 3633 VIOL. In villa Gregoriana MOMMS.

diS · MANIBVs
FABIAE · O..
VENVST . . . .

Descripsit Mommsen anno 1847. S. Viola *giornale arcad.* 65 (1832) p. 312, *cronaca dell' Aniene* p. 129; Massimo *relazione* p. 382 n. 12.

3762 tabula marmorea. Rep. mense Iun. 1744 *vicino a Ponte Lucano, e ora presso il signor Paolo Colonna* REV. Ex agro Tiburtino in praedio Paulli Columnae Tiburtini VVLPI. Extat Tibure in aedibus olim Colonna nunc Serbucci.

L · FANNIO · TELESPHORO ·
CONIVGI · KARISSIMO
CLAVDIA · AVG · LIB · OOE ·
FECIT · ET · SIBI · POSTERIS
QVE · SVIS

Contuli. Revillas sched. Berol., Vulpi Lat. 10 p. 667.

3762 a Tibure rep. anno 1832 una cum n. 3633 VIOL.

...IA · FAVSTA

S. Viola *giornale arcad.* 55 (1832) p. 311, *cronaca dell' Aniene* (1836) p. 129. Massimo *relazione* p. 381 n. 3.
...A·FAVSTA Mass.

3763 fragmentum marmoreum. Tibure in curia muro scalarum insertum.

.O · CAESARIS · N ser
foRCVLAE · CONServ
optiMAE

Descripsi.

3764 'ibidem' BRVN., praecedunt inscriptiones a Brunelleschio *nella piaza di Tivoli* collocatae, sed quarum nonnullae certo urbanae sunt. Nihilominus hanc et n. 3767. 3791 3845 a solo Brunelleschio servatas, in Tiburtinis reliqui.

D · M ·
FELICI
FELICITAS MATER
F · PIISSIMO FEC ·
V·A·I· M·VIII·

Brunelleschi f. 71'.

3765 Tibure (Romae DON., errore) in aede di Clementis IVC.

D · M
FHELIX · FRATRI SVO
NICONI FHECIT
BIXIT ANNIS LXI
B M

Servavit Iucundus Ver. f. 132, Magl. f. .. inde per Gorium Murat. 1463, 1. E Iucundo pendent Metellus Vat. 6039 f. 316' et ex cardinalis Carpensis et Doni 11, 58 'ex cod. ms.'

Versus continuantur.

3766 Tibure ibidem (i. e. in aede di .. changeli) LEONC. Tibure *per le strade pubbliche* LIGOR.

FERIDIA · M · F · RVFA

Leoncini ms. f. 3; Ligorius Neap. .. p. 187 (inde Panvinius Vat. 6036 f. ..; hoc Doni cod. Barb. f. 75. 228.

Hanc adhibuit una cum n. 3536 cum finxit titulum hunc inter falsos dum: *Dianae Caelesti | Feridia M. f. d. d. l. m.*

3767 ibidem BRVN., praecedunt inscriptiones a Brunelleschio *nella piaza di Tivoli* collocatae. cf. ad n. 3764.

.O · M
.L · L · FLACCO
.L · L · FVSCVS
PAT · F · L
in fr P · III
in A · F · II

Brunelleschi f. 71.

Fractam fuisse non traditur; versus continuantur; v. 4 non recte exceptus.

3768 Tibure extra portam Cornutam.

D · M
FLAVIAE · NICE
C · TIBVRTIVS
FELIX
COIVGI · BENE
MERENTI

Duo exempla extant, alterum Accursii ms. f. 7' (inde Mur. 1343, 10, 5); alterum Leoncini f. 3 et Mancinii apud Metellum f. 345' et apud Pighium f. 4'.

5 CONIVGI Leonc. cum Manc.

3769 rep. anno 1845 *alla distanza di quattro miglia da Tivoli presso la via Valeria pochi passi dall' Aniene*, deinde apud Violam.

SEX · FRESIDI · SEX · L
ARABIONIS
OSSA · SITA

St. Viola *decennio* p. 224 et *giornale arc.* 119 (1850) p. 283.

3770 rep. una cum ea quae praecedit, deinde item apud Violam.

SEX · FRENSIDI
TETTICIS · OSSA · HIC
SITA · VIX · ANN · XIV

St. Viola *decennio* p. 224 et *giornale arcad.* 119 (1859) p. 284.

3771 Tibure SVAR.; 'a regione episcopii' addit IDEM altero loco.

P · C · FVFICIVS
EC · L · SIT · IVS

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 218' bis, altero loco laudans Iosephum Riccanerium Romanum. Dedi alterum exemplum; alterum in ipsis verbis non differt, sed versus invertit.

C. Fuficius C. l. Bithus. V. 4 in. F et v. 2 in. E fortasse remanserunt ex altero titulo qui in eodem lapide iuxta scriptus erat.

3772 Tibure in via publica prope Trivium SIED. In pariete domus Iacobi de Sebastianis ACC., similiter RELIQVI (nisi quod Martinus Sebastiani ille dicitur METELLO, Io. Dominicus LIG. OTTOB., canonic(us) Felix SVARESIO).

posita decumbens SVAR. (Vat.)

DIS · MÁNIBVS
FÚFICVLENÁE · TYCHE
FILIAE · PIISSIMAE
VIXIT · ANNIS · VIIII · DIES · VIII
PRÚNICVS · ET · FÚFICÚLENA · TYCHÉ
PARENTÉS · FECERVNT

Sieder f. 76, Accursius ms. f. 5; Metellus Vat. 6040 f. 54'; cod. Ottob. 2070 f. 20' et ab eodem exemplo pendens Ligorius Taur. 20 f. 80'; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1418, 206 ('e Sirmondianis' Grut. 1122, 10); Suaresius Vat. 9140 f. 204, Barber. 30, 182 f. 19.

Vv. divisionem neglexerunt Sied. Ottob., turbavit Ligor. — Apices dedi secundum Metellum, plerosque exhibent etiam Accurs. et Sirm. — 1 MANIB Ott. — 2. 5 FVNFICVLENAE Ott. Lig. — 2. 6 TICHE Ott. — 4 ANN Ott. — DIES M Sirm. — 3 PRVNNICVS Ott. Lig., FRVNICVS Suar., PRINICVS Sied. — FVFICVLENAE Sied.

3773 Tibure in templo sancti Alexandri SIED. BRVN; in *S. Antonio* OTT. 'Ibidem' (praecedit n. 3790) LEONC.

D M
FVLVIA POLYCRONIA
FVLVIO POLYCRONIO
ET IVLIAE TERTIAE PAREN
TIBVS BENEMERENTIBVS
FECIT

Sieder f. 73' (inde Muratori 1258, 4); Brunelleschi f. 69 Leoncini f. 3; cod. Ottob. 2070 f. 18'.

In versuum divisione secutus sum Brunelleschium et Leoncinium, cum quibus consentit Sieder, nisi quod hic PAREN litteras cum v. 5 coniungit; Ottobonianus versus continuat. — 1 om. Sieder et Ottob. — 2 POLICRONIA Brun. — 3 POLICRONIO Brun. Ott. — 4 ET om. Brun. Ott. — 4. 5 P (pro PARENTIBVS) Ottob. — BEN·MER Leonc., BENEMERENTIB Brun., BENEMERENTIBVS Sieder, BENEMERENTI Ott. — 6 FECIT habent Leonc. et Ott., om. Sied. et Brun.

3774 urna litteris malis Tibure apud St. Violam.

D M
GARCILIA · ONO
MASTE · FLAVIO
HERMETI · CON
IVGI · KARISSI
MO · FECIT

St. Viola *giorn. arc.* 118 (1860) p. 281.

2 scr. GARGILIA.

3775 rep. a Fr. Ant. Lollio loco dicto *Pantanello* ad villam Hadrianam CROCCH., similiter VVLPI. Tibure apud Lollium CETERI OMNES excepto REV. (altero loco), qui videtur vidisse *presso il cardl. Marcello Venuti*.

....A · Q · L · HEDONE
fecit · SIBI · ET
....LIO · FILIO · SVO · Q · F · PAL
....O · ET · Q · CAECILIO · PHOTHO
sibique ET · SVIS · POSTERISQVE
*e*ORVM

Crocchiante p. 238; Revillas sched. Berol. bis; Rodulfinus Venuti in epistula ad Muratorium data d. 27 Mai. 1730 adservata inter Muratoriana, ex qua edidit Mur. 1143, 3; Vulpi Lat. 10 p. 410; Lupi cod. Vat. 9143 f. 20'.

3 in. LIO solus Venuti ex eoque Mur., ceteri IO. — 4 in. O om. Crocch. et Rev. altero loco. — PHOTNO Crocch., PHOTIO Mur. Vulp. — 5 POSTERISQVE Lup. — 6 EORVM Mur., cum Venuti habeat ORVM.

3776 rep. a Fr. Ant. Lollio loco dicto *Pantanello* ad villam Hadrianam CROCCH. *Dalle rovine della villa d'Adriano in Tivoli scavato di fresco* VVLP. (Cal. 1730), apud Lollium ex villa Hadriana VVLP. (Lat.). *Nella villa Lolli detta Pisciarello vicina a Ponte Lucano* REVILL.

D · M
HELVIDIAE · SPENI
V · A · XXXV
M · VI · D · XV
QVINTINVS
CONIVGI · SVAE
B · M
FECIT

Crocchiante p. 238, Revillas sched. Berol.; Vulpi apud Calogeram *racc.* 19 p. 140 n. 40, Lat. 10 p. 411 (inde Mur. 1350, 10).

Vv. aliter distribuit Vulp.

3777 cippus magnus marmoreus, fastigio, sertis, arietum capitibus, volucrum figuris ornatus. 'Ibidem' BRVN., i. e. ibi ubi n. 3343 et 3666, scilicet *nella piaza di Tivoli*. Locum non indicat GRVT. Prope Vitrianum DONI. In praedio patrum societatis Iesu tribus a Tibure mil. prope Vitrianum (de situ cf. Cabral et del Re l. c.) LVP. In fundo Vitriano vel Hadriano collegii soc. Iesu VVLP. — Apud Passioneium PASS. — Nunc Frascati in villa Borghesiorum dicta Taverna.

DIS · MANIBVS
HERENNIAE LAMPADI
urceus CONCVBINAE patera
HERENNI FRATRIS
CVIVS OSSA EX SARDINIA
TRANSLATA SVNT

Descripsi post Henzenum. Brunelleschi f. 71, Gruter 780, 1 'ex Verderianis'; Doni 12, 98 (inde Mur. 1467, 8) qui vidit, Lupi cod. Vat. 9143 f. 10' cui descripsit Beretta (memorat idem Lupi *diss.* ed. Faenza 1, 160), Vulpi *diss. accad. Corton.* 2 p. 181, apud Calogeram *racc.* 18 p. 139 n. 38, Lat. 10 p. 383 (inde Mur. 1665, 2). Revillas sched. Berol. ex Vulpio ut videtur, Passionei 71, 51 (inde per Polcastrum Orelli 4480); Wells Frasc. p. 228. A prioribus Cabral et del Re p. 79; Sebastiani p. 416.

2—6 quae inclinatis dedi perierunt, lecta ab auctoribus qui Tibure inscriptionem viderunt omnibus, nisi quod v. 2 LAMPADI habent soli Brun. et Grut.; I littera perierat iam aetate Donii.

3778 tabula marmorea litteris bonis fortasse temporum liberae rei publicae. Romae apud negotiantem rerum antiquarum, ad quem Tibure adlata esse dicebatur, vidit DRESSEL. Propter tribum hanc inscriptionem non ex ipso agro Tiburtino oriundam esse crediderim, sed ex regione ea sita supra Tibur in qua supra p. 351. 364. 360 passim tribum Aniensem reperimus.

L · HORATIVS · L · F
L · M · ANI

Descripsit Dressel.

3779 una cum fragmentis Tiburtinis n. 3679 exhibet AMATI, videtur igitur et hanc habuisse pro Tiburtina; nihilominus potest dubitari num haec inscriptio et reliquae una ab Amatio exhibitae n. 3752. 3783. 3794. 3838 vere Tiburtinae sint; nam duas ex eis, n. 3758 et 3836, ipse Amatius sibi scripsit extare Romae in villa Pamfilia.

D M
HORDIONIAE Q F
QVIETAE
P · I · F

Amati ms. Vat. 8749 f. 34'.

3780 Tibure.

M · VENVTIVS
IONIVS · AVG · LIB
CONIVGI · KARISSIM
B · M · F

Ad idem apographum redeunt tria quae habemus exempla, Ligorii ms. Taur. vol. 20 f. 22, codicis Ottoboniani 2976 f. 26; Marzii II p. 180 (inde Vulpi Lat. 16 p. 675).

In versuum distributione consentiunt Lig. et Marzi; versus continuat Ottob. — D·M praemittit Marzi. — 1 corruptus est, conicere possis: [D.] m. Venu[l]e[ae]. — VENTVLIVS Marz. — 3 KARISS Lig., KRISSIM Ottob. Marz.

3781 Tibure rep. ibi ubi n. 3725, deinde item apud St. Violam.

IBIAS
COCCEI

St. Viola giornale arc. 116 (1856) p. 276.

3782 fragmentum marmoreum. Tibure rep. ibi ubi n. 3616. 3633. Est in hortis publicis.

ļLIO · C|

Descripsi. Massimo relazione p. 355 n. 48; St. Viola decennio p. 60.

3783 una cum n. 3779, ubi vide, exhibet AMAT. Treiae in domo Grimaldi MOMMS.

O I S · M A N I B ·
C · IVLIVS · CONSVMMATI
VOLVSIAE · CHARIOI · CONIVGI
ale B · M · FICIT · IDEM SIBI

Descripsit Mommsen. Amati ms. Vat. 9749 f. 94'.

3784 Tibure in aedibus Alex. Simeoni LIG. (II.). OTT. — In Tibure nella casa di Alexandro Scusso si vede una tabella di sasso tiburtino, tolta da un monumento antico, ch' era già nella via fuor de la porta san Giovanni per andare all' antichi acquedotti LIG. (I).

C · IVLIVS · C · L · EPAPHRA
IVLIA · LYDE GLYCERA
FILIA VXOR

Ligorius ms. Taur. vol. 20 f. 15 (I) et in folio non numerato (II); cod. Ott. 2976 f. 28'.

Exhibui qualem dat Ligorius II (nisi quod v. 2 est GLICERA), nec differt Ottobonianus nisi quod versus continuat. — Ligorius I interpolavit sic: c. iulius c. l. epaphra | et | lyde filia | iulia c. l. glycera.

3785 stylobates in villa Hadriani Tiburtina.

T IVLI HYMNI

Descripsit Io. Schmidt anno 1879.

3786 Tibure apud St. Violam.

O M
IVLIO PHIL[e]
TO FECIT
IVLIA CAL[li]
[o]PE PATRI
B M

St. Viola giorn. arcad. 119 (1850) p. 244.

4. 5 CALI..|OPE traditur.

3787 ibidem, scilicet nella piazza di Tesch... BRVN.; ibidem ubi n. 3682, id est Tibure in domo Salvati Sancti Rubei privati ... LEONC.

TI · IVLIVS
AVGVSTI · LIB
SATYRIO

Brunelleschi f. 71'; Leoncini f. 4 et ab ... Mancini apud Metellum f. 343 et apud Pighium ... f. 1': ex Mancinianis Manutius Vat. 5237 f. 1... et Ligorius Neap. lib. 37.

Mancinius male coniunxit cum n. 3580. — 1 TITVLIVS Manc. (TITVLVSII Lig.). — 2 ... Brun.

3788 Tibure in aedibus Pauli Columnae REV. MING. In eisdem aedibus Sabbi-Colonna (iam Serbucci) hodie quoque extat in impluvio. Quod REVILLAS repertam facit a. 1742 in via Tiburtina tertio milliario a Roma, in hac re errorem subesse puto, certe reliquae inscriptiones a Paulo illo Columna in domo sua collocatae ex agro Tiburtino videntur esse oriundae.

IVLIA · EVTHY
CHIA · COLLIBER
TO · FIDELISSIMO
FE CI
5 C · IVLIO
MARTIALI
TVRELLIA
IANVARIA
CONIVGI
10 BENE MERENTI
FECIT

Revillas sched. Berol.; Mingarelli in ephemeride Veneta la Minerva d. 26 Oct. 1763 p. 438. St. Viola giornale arc. 116 (1850) p. 316; ipse vidi, sed ex parte tectam totam conferre non potui.

1. 2 EVTHE|CHIA Ming. Viol. — 4 dedi ut edidit Viola et praesens ipse confirmavi; FE CIT Rev., FE CI Ming., uterque secundam syllabam cum v. 3 coniungens.

Vv. 1—4 postea additos esse apparet.

3789 Tibure apud St. Violam.

. . . .
. . V A . . . .
L · IVNIVS I, I VI . . . .
FILIO DVLCISSimo . . . . .
TELTEDIAE BAI. . . . . .

St. Viola giornale arc. 119 (1850) p. 965. Dedi ita ut edita est.

3790 saxum Tiburtinum: ha la cornice alquan... rozza, ma di una rozzezza moestosa ... MED.; appresso a S. ... Tibure in via publica; vendore BRVN.; iuxta plateam curiae offici... in domuncula privati hominis LEONC. f. ... ('ibidem', praecedit inscriptio Graeca ... in S. Archangeli LEONC. f. 3. error... puto'; presso la corte in casa di ... Capunero LIG.; in aedibus medio ... monetae EVAR.; nella strada vicino ... lazzo pubblico GIORGI; nella strada ... dal duomo al palazzo della città ... Apud Boschine MAR. Rep. inter lapide... terranei aedium Boschi, Violae dono... a Petro del Re VIOLA.

IVNIA · FECIT
SEX · RAECIO · M · L
ALEXSANDRO
ET · RAECIAE · SEX · L
..AINI
B

Sieder ms. f. 75 (unde Mur. 1398, ...nelleschi f. 69'; Leoncini f. 3 ... f. 4'; Ligorius Taur. vol. 20 f. ... resius Vat. 9140 f. 204, Barb 30, ... Giorgi sched. Casanat. bis; Revill... Berol., Marini ms. Vat. 9127 f. 25; ... ubi dicit descripsisse Regnum, Ar... Viola giorn. arc. vol. 118 (1850) p. ...

Praemittit O·M Ligor. — 1 om. ... 2 M·F Ligor. — 3 ALEXANDRO ... Leonc. Ligor. Giorg. (altero loco, ALEXSANDRO). AERANDRO Rev. ... solus Viola, qui haec adnotat: ... non avera disegnato prima le pa... l'ultima linea dovette imprimerl... più piccoli sopra la cornice, che p... ha reso inintelligibile. Cognomen ... loco fuisse crediderim, sed id ... Viola exceptum est. — Puncta ... totam inscriptionem lineolis exh...

3791 *appresso alla Cornuta* [sc. porta] *fuor di Tivoli.*

IVNIAE MARTIMAE
FECIT IVNIA ZOSI
ME · MATER FILIAE
DVLCISSIMAE VIX ·
ANN · XXVIII MENS
VII · DIES XVIII · POSITA
CVM · PATRE SVMO ·

Brunelleschi ms. f. 70'.
1 LVNAE traditur.

3792 Tibure in Sancta Katherina SIED., in Sanctae Catharinae intra monasterium ACC. — S. l. inter Tiburtinas OTT.

DIS MAN
IVNIAE
SEVERAE
VIX · ANN · XVI
L · IVNIVS
FELIX · LIE ·
BENE · ME
FECIT

Sieder ms. f. 76; Accursius ms. f. 2 (inde Mur. 1043, 16); cod. Ottob. 2970 f. 20.

In versibus distribuendis secutus sum Accursium. — 1 DIS MAN Acc., D M Sied. Ott. — 2 FVNIAE Sied. — 4 AN Sied. — 7 ME Sied. Acc., M Ott.

3793 lapis rubicundus VIOLA. Tibure in via prope Trivium SIED.; *nel vicolo chiamato del* Buda OTTOB. Apud Boschios MAR. Ex aedibus olim Boschiis venit ad Violam dono domini del Re VIOLA.

PERPETVAE · SECVRITATI
IVSTIAE NEPOTILLAE CO
IVGI CASTISSIMÆ BENE
MERITÆ ET IVSTIÆ PRÆ
SIDIÆ FILIÆ AVR · SEVE

Sieder f. 76' et f. 76' (inde pendent Rambertus Pat. f. 142; Apianus 188, 4; ex Apiano Grut. 798, 1; item ex Apiano sine dubio principium sumpsit Iacobonius de gente Caesia p. 122, ex quo repetivit Gruter 216, 1); cod. Ottob. 2270 f. 18, Marini ms. Vat. 2127 f. 256, qui dicit se vidisse etiam in schedis [Mauri] Sortii; St. Viola *giornale arcad.* 119 (1850) p. 263.

Supra et infra fractam esse indicat Mar. — 1 SECVRITATI Sied. Ottob., SECVRITA Mar. Viol. lacuna non indicata. — 2. 3 COMIVG Sied. Ottob. — 3. 4. 6 AE coniugnatas exhibent Marini et Viola, nisi quod v. 3 CASTISSIMAE dat Viola, 4 MERITAE Marini. — 5 SEVI Mar.

In cod. Ottob. post hanc inscriptionem leguntur haec verba ·

VSV · P · PRAES · PRIVI

sed quae vix ad hanc inscriptionem pertinent, fortasse orta sunt ex n. 3662 v. 5.

3794 tabula marmorea. Cum n. 3772, ubi vide, exhibet AMATI. Extat Romae in repositis musei Lateranensis.

D M
LAEVIA · PRIMA
VIX · AN · LXXXX ·

Descripsit Detlefsen. Amati ms. Vat. 9763 f. 34'.

3795 tabula marmorea. Prope sepulcrum triangulare in via vet. Tiburt. quod distat ab ponte Lucano pass. DC et a Teverone pass. C circiter REVILL. Deinde videtur fuisse apud Boschios, ex quorum domo Romam allatam esse a. 1828 ait FEA, errore; nam postea apud se habuit VIOLA.

L · LIC*inio*
EX · HISP · C*iteriore*
MVNICIPIO · SAETABI
ANNOR · XXH · H · S · EST
LICINIVS
LAVSVE · ET
PIA VENVLA
fi IO
IMO

Revillas sched. Berol. bis, item in topographia agri Tiburtini (inde Mur. 1183, 6); Fea sched. f. 174; St. Viola *giorn. arc.* vol. 119 (1850) p. 266.

1 om., 3 SAETAB, 4 H·SEXT, 7—9 om. Fea.

3796 Tibure in ecclesia S. Petri Carmelitarum *in uno stipite della porta maggiore* LVP., similiter LEONC. MIC.

LIVIA C F LIVILLA

Leoncini f. 3; Lupi Sever. epitaph. p. 23 (inde Mur. 1761, 2), *dissertazioni* (ed. Faenz.) II p. 163. De visu ut videtur Nicodemus quoque memorat p. 60 (lib. 4 cap. 3) his verbis 'Livilla, cuius memoria in marmoreo beati Petri ianuae atianta adhuc extat'. Noverat etiam Ligorius cum finxit inscriptionem positam *Liviae C. f. Livillae a colleg(io) Arval(ium)* inter falsas nobis edendam (Grut. 1088, 1).

Litteras dimidiatae exhibet Lupius, integras Leoncinius.

3797 Tibure in quadam ara in ecclesia beati Francisci ANTIQ. (Ham.), ad S. Francisci SIRM., in aede Franciscanorum, vel in ecclesia S. Mariae Maioris [quae eadem est] RELIQVI, in pavimento, addunt PLERIQVE, *in mezo della chiesa incontro al pergamo di predicare* ANT. DEL RE. Ibi hodie quoque extat. — Mutinae COD. AMBROSIANVS et MARVLVS, cf. vol. XI, 123*, *d.*

HIC LOCVS ITA VTI MACERIA
CLVSVS EST AD RELIGIONEM
SEPVLTVRAE · LOLLIARVM
ATTICILLAE FILIAE ET ETACTES
E VXORIS ET M LOLLI AMARANTHI

Descripsi. Antiquus n. 6 (Hamilt. f. 62', Red. f. 126; inde pendent etiam cod. Ambros. C 61 inf. f. 83' et Marulus n. 42, ex cod. Red. Gudius ms. 693, 6); Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1412, 168, Antonius del Re p. 166 (inde pendent Marzi I p. 144, II p. 156, Kircher Lat. p. 184; Crocchiante p. 196; Murat. 1164, 11 qui citat schedas suas nescio quas; Sebastiani p. 318); Spon misc. p. 263, qui descripsit; Fabretti de columna Traiani p. 377, inscr. 676, 17; Bianchini cod. Ver. 353 f. 17 qui descripsit mense Nov. 1764; Giorgi sched. Casanat. qui descripsit anno 1736; Revillas sched. Berol.; Lupi cod. Vat. 9143 f. 16; Casimirus a Roma *mem. istoriche* (1744) p. 264 (omnino non ex Crocchiante, sed ex lapide); Vulpi Lat. 18 p. 366.

1 MACERIA littera A minore dedi ex Fabr. Bianch. Rev., ego alteram A non solum non vidi sed ne spatium quidem ei superesse adnotavi (MACERI etiam Giorgi et Lupi, MACERIa Casim. a Roma, MACERIA reliqui). — 3 s in SEPVLTVRAE periit; mox foliolum dedi ex Sirmondo. — 5 AMARANTHI Fabr. (col.), AMARANTII ego et Revillas, AMARANTH Fabr. (inscr.), AMARANTHI Sirm., reliqui AMARANTI.

Titulus arae quam Marti posuit M. Lollius Amaranthus (descriptus Romae sub Aventino in ripa Tiberis) est huius Corp. vol. VI n. 483.

3798 rep. Tibure *durante i lavori per la costruzione della strada ferrata Roma-Sulmona, presso i ruderi creduti della villa di M. Valerio Massimo, in una parte dell' antico sepolcreto in vicinanza dei nuovi cunicoli dell' Aniene* [cf. *Notizie* 1883 p. 66]. Nunc Tibure in curia.

M · LONGIDIO · HEBENO
TI · CLAVDIO · CELADO ·
C · MARCIO · ARGAEO ·
C · FVLBIO · SVCCESSO ·

Descripsit Gatti. Fiorelli *notizie degli scavi* 1881 p. 247.

3799 rep. anno 1832 una cum n. 3633, postea apud St. Violam.

M · LVCRETIO
M · L · OPTANDO
SVLPICIA · LEZBIA
CONIVNX

Fragmenta duo, alterum principia versuum omnium, alterum vv. 3. 4 fin. complexum, separata exhibet S. Viola *giorn. arc.* 55 (1832) p. 311, *cronaca dell' Aniene* p. 126, eadem coniuncta Massimo *relazione* p. 380 n. 2; integrum titulum exhibet solus St. Viola *giorn. arc.* 118 (1880) p. 273.

Particulam quam Stan. Viola solus servavit (vv. 1. 2 fin.) lineola circumscripsi. — 2 O... Viola pater (*cron.*) et Mass., O... Viola pater (*giorn. arc.*). — 3 SVLPIC..A Viola pater. — LESBIA Viola pater (*giorn. arc.*).

3800 in S. Leonardo in pavimento ACC. oppido non enuntiato. In schedula gemella legitur inscriptio Graeca Tiburtina Corp. inscr. Graec. n. 6621; unde hanc quoque Tiburtinam esse verisimile fit; de ecclesia S. Leonardi Tiburtina vide supra n. 3637. — Salerni posuit MVR. sine ulla causa (cf. huius Corp. vol. X n. 140*).

D · M
P · MANILIO · HYGIN
P · MANILIO · HYMETO
MANILIA · PRIMITIVA
P · MANILIVS · CHRESIM
V · F

Accursius ms. in schedula solitaria (cod. Ambros. O 125, LXIX) (inde Mur. 1480, 11; ex hoc Mommsen inscr. Neap. n. 150).

3801 Tibure in sacrario S. Petri SIED., in S. Petri Maceris [maceria?] urna SIRM.

M · MARI
SECVNDI

Sieder f. 75 (inde Mur. 1706, 12 'e schedis meis'); Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1419, 136.

3802 litteris malis. Rep. anno 1851 prope Tibur *nella contrada Colle-Nocello*, deinde apud Violam VIOL.

MEMMIAE · DEVTE
RAE · L· FEC
A · CAELIVS · EVPHROSYNVS
CONIVGI
B · M

St. Viola *giornale arcad.* 125 (1851) p. 164.

2 pro interpunctione hoc signum ʃ exhibet Viol. — 3 EVPHPOSXNVS typotheta Violae, sed legit Viola *Euphrosynus*.

3803 fragmentum lapidis Tiburtini Tibure in aedibus ubi habitavit Viola.

MONIME
CEDIT
OFRIALO

Descripsi.

3 recte legere mihi non successit.

3804 inter Tiburtinas OTTOB. Tibure effossa a. 1734 GIORG.

DIS MANIBVS
C · MVRDI
FELICIS
VIX · ANN · LXXV
FECIT
MVRDIA SABINA
PATRONO SVO
BENEMERENTI
ET · SIBI · POSTERISQ

Cod. Ottob. 2970 f. 16' (inde vel certe ex eodem exemplo pendet Malvasia p. 329. 378 'ex schedis Vaticanis'; ex hoc Murat. 1549. 7); Giorgi sched. Casanat.

Vv. divisionem non retinet Ottob. — 1 DIS, 6 MARDIA Ottob. — SABINI. Giorg. — 8 BENEMEREN Ottob. — 9 om. Giorgi.

3805 ibidem, l. n. Tibure in S. Clemente.

..OCTAVIVS C F CAM MACRA

Alciatus cod. Fesc f. 128' nescio unde petitam.

3806 cippus (lungo palmi 5) REV., columna MING. Tibure in aedibus Pauli Columnae.

D M
C OCTAVIO TATIA
NO QVI VIXIT
ANN XLI MENS
X DIEBVS XXV
P IVVENTIVS
CAESIANVS PA
TRI DVLCISSIMO
ET VLPIA BENIG
NA COIVNX BEN
MERENTI FECER
CVM QVO VIXIT
ANN XXII SENE VL
LA QVERELLA

Revillas ms. Berol.; Mingarelli in ephemeride Veneta *la Minerva* d. 20 Oct. 1785 p. 139.

2. 3 TACIA|NO Rev. — 4 MEN Ming. — 8. 9 DVLCISSIM|I VLPIA, 10 CONIVX Rev. — 11 FECIT Ming. — 12 VIR Rev. — 14 QVERELA Ming.

3807 Tibure in casa di M. Giulio Zacconi.

C · OCTAVIVS · C · F · CAM · VECVLA
POPILLIA · T · ꟻ · OPTATA
CAELIA · Ɔ · L · QVARTILLA

Cod. Ottob. 2970 f. 30.

Vv. continuantur; v. 2 ꟻ omissa est.

3808 cippus marmoreus (in superiore parte excavatus ad recipiendos cineres defuncti MAR.). Tibure advectus, deinde Romae apud lapicidam ad arcum Pantanorum, postea apud archiepiscopum Petrensem MAR. Extat hodie in museo Vaticano (Gall. lap. [...]

C · OPILLIVS
C · L · AMEMPTVS
FECIT
CN · SENTIO
THALLO · ET
SENTIAE
APRILI
AMICIS · SVIS
BENEMERENTIBVS

Descripsit Henzen. Marini ms. Vat. 9121 [...]

3809 Tibure apud St. Violam.

....V - ONESIM -
....VI - PIL · SVO -
....B - FEC - QVI -
vixit AN - III - MES -

St. Viola *giorn. arc.* [...] (1880) p. 281.

3810 tabula marmorea rep. ibi ubi n. 3798, est Tibure in curia.

P · PACILIVS · P · L
SVAVIS
P · PACILIVS · P · P
CRESCENS
BITHVS

PETISIA · Ɔ · L
POTENS
HORTENSIA · A · L
ANTHIS

Descripsit Gatti. Fiorelli *notizie degli scavi* 1881 p. 247.

1 3 fin. pro P quadratarius primum dederat L, sed mox correxit.

3811 fragmentum tabulae marmoreae. Tibure rep. a. 1836 ibi ubi n. 3616. 3633 vi[...] hortis publicis (*villa Gregoriana*).

VS · PAMPHILV[S]
[P]HILODAMV[S]
ABI

Descripsi. Massimo *relazione* p. 385 n. 50. St. Viola *decennio* p. 49.

3812 tabula marmorea. 'Tibure iuxta Valeriam in hortis Glariorum refossa et apud clarum virum Benedictum Boschium Tiburtem extans' VVLPI; item apud Boschios vidit MAR. Rursus prodiit anno 1830 in operibus Anienis deducendi gratia institutis, testibus VIOLA et MASS., nunc est in villa Gregoriana. — Romae MVR. errore ut puto.

M
PATERNO · VIX · AN
I · MEN · XI · D · XX
MOSCHIS · MATER
CONLACTIS

Descripsimus Mommsen et egn. Muratori append. [1742] 3, 10 [misit Chiappinius], Vulpi 10, 673 cui dederat Boschi a. 1743, Marini ms. Vat. 9127 f. 250; Massimo *relazione* p. 384 n. 30; St. Viola *decennio* p. 65.

3 D·XIX Mass. — 4 de Moschide cf. supra ad n. 3626.

3813 [Tibure] in eadem via [praecedit n. 3772 descripta ab auctore Siederi 'in via publica prope Trivium'] SIED. [Tibure] in domo domini Lucidi canonici LEONC. [s. l. inter Tiburtinas MANC.). 'Ibidem' SMET., praecedunt Tiburtina n. 3857 et Praenestina vel agro Praenestino attributa n. 3303, ita ut 'ibidem' vocabulum magis ad illam referri debeat quam ad hanc; GAVTERVS tamen rettulit ad hanc, superscribens 'in agro Praenestino' [-iro, errore typ.] (in muro domus privatae, addit ed. 2). *Conservasi presso di me* [Praeneste] CECC. Cecconium hanc inscriptionem, quae olim extabat Tibure et mero errore a Grutero ut Praenestina edita est, apud se habuisse non credo, praesertim cum ille exemplum inscriptionis referat non diversum a Gruteriano ed. 2, quam editionem etiam alibi adhibuit.

P · PEDANIVS · P · F · CAM
SATVRNINVS
PATRI

Sieder ms. f. 72, Leoncini ms. f. 3 (ab hoc Mancini apud Metellum f. 345 et apud Pighium f. 4); Smetius ed. 130, 3 inter inscriptiones partim a Morillonio partim a Pighio acceptas sed vereor ne per alterutrum ex his a Ligorio. Ex Smetio Grut. 736, 17 [inde Suaresius Praen. p. 91; ex hoc Vulpi Lat. 9 p. 194]; in Grut. ed. 2 corrigitur ex ms. Pighii, ut dicitur, quo significatur fortasse Mancini Pighianus. Ex Grutero ed. 2 puto repetivit Cecconi *storia di Pal.* p. 97, licet auctorem non laudet, immo significet se vidisse.

1 PEDANIVS Leonc. Smet., PEDIANVS Sied.: deinde P·F·CAV Leonc. (idem in Grut. ed. 2 affertur ex Pighio), PECHA Sied., SP·F Smet. — 2 SATVRNTNVS Leonc., sed SATVRNINVS Manc. — 3 PAXENTI Sied.

3814 Tibure in ecclesia S. Mariae Maioris CASIM., in pavimento, addit ANONYMVS. Ibi ego frustra quaesivi.

A · PERPERNA
A · L · EVTELES

Casimirus a Roma *mem. istoriche delle chiese dei Francescani* [1744] p. 362, qui laudat Crocchiantem, apud quem non invenitur [simile quid Casimiro accidit in n. 3727]; praeterea repperi exemplum nescio unde sumptum vel a quo coniectum inter Henzeniana.

2 EVILLIS Casim.

Cf. supra n. 3714, 6.

3815 Tibure rep. anno 1832 una cum n. 3823.

PESCENNIA
P · L · EVCE

S. Viola *giornale arcad.* 55 [1832] p. 342, *cronaca dell' Aniene* [1835] p. 120; Massimo *relazione* p. 381 n. 7.

A dextra fractam exhibet Viola. — 2 P· LEVCE Viol.

3816 Tibure OD.

D · M
PETRONIAE LYGIAE
Q · VIXIT · ANN · XXXV
MENS · VIII · D · XI
PYRGENSIS · AVGVS
VERNA · CONIVGI
BENE MERENTI
FECIT

Oderico sched. Genuat. f. 83 descriptam a Marino Zampini.

2 ILYGIAE traditur. — 5 fin. HCT. AVGVSTI.

3817 [Tibure] *vicino un tiro di palla dalli sepolcri detti di Sirena.*

D M
PHILVMINO
CAESARIS
PHILTATE FECIT
CONIVGI
M

Faustus del Re in schedula quam vidi Tibure apud Aloysium del Re [idem miserat Morcellio una cum n. 3542, ut apparet ex epistula huius ad illum data Romae d. 13 Iun. 1778, quam item adservat Aloysius del Re].

3818 Tibure in templo sancti Marii SIED. Tibure MAN. MARZI; sine loco inter Tiburtinas OTTOB.

D · M
PRAETORIAE · NVPTIALI
VIX · AN · XV · MENS · VII
DIEB · VII
MNASIAS · AVG · LIB
COIVGI · BENE MERENTI
FECIT

Sieder f. 72 (inde Murat. 1011, 12 'e schedis meis'); cod. Ottobonianus 2970 f. 20'; Manutius orth. 205, 14 [inde Grut. 213, 12]; Marzi II p. 180 [inde Vulpi Lat. 10 p. 275]; de visu ut videtur exemplum Gruteri correxit Fabrettius emendat. Gruterian. p. IV.

Versus distribui ut Manutius, cum quo consentit Marzius nisi quod huic vocabulum VIX v. 3 proprium versum occupat; Siederus et Ottob. versus continuant. — 2 PRAETORIAE Man. [corrigunt ad Grut. Fabretti et in ed. 2 Reinesius]. — 2 AN Sied. Manut., ANN Ottob. Marzi. — MENS Sied., MEN Ottob. Manut. Marzi. — 4 DIEB Sied. Ottob., DIEBVS Manut., DIES Marzi. — 8 COIVGI Fabr., CONIVGI Sied. Marzi, CONIVG Ott. — BENEMERENTI Sied. Manut., BENEME Ott. Marzi.

3819 litteris malis VIOLA. Tibure in aedibus Boschi MAX. Inde dono del Re venit ad Violam.

T · POMPEIO T · L
CESTRO
V · ANNOR · XXXXV

Marini ms. Vat. 9127 f. 258; St. Viola *giorn. arc.* 119 [1850] p. 283.

Dedi exemplum Violae; Marinius habet v. 1 POMPEIO P·L, v. 2 CISTRO, v. 3 ANOR pro ANNOR.

3820 in via Tiburtina MARCAN.; in urna, addit FELIC. Tiburi in quadam urna IVC.

T · POMPONIVS · T · F · PHILADELPHVS
POMPONIAE · T · L · DORIS

Marcanova Mut. f. 81'; Felicianus Ver. f. 159 (inde Redianus f. 124; Ferrarinus Traiect. f. 183, Par. f. 403. 409, Reg. f. 19'. 126'); Iucundus Ver. f. 135, Magl. 28, 34 f. 165'; Alciatus Feae f. 26', Peutinger cod. 526 f. 45'; Gammarus f. 107'; Lilius Helmst f. 27; Reinesius 19, 33 'e schedis Langerm(anni)'; Murat 1421, 7 'e schedis Farnesiis', i. e. ex apographo Ferrarini nunc Neapolitano; id. 1722, 16 'ex schedis meis', quo quid significatum sit nescio.

Sic ut supra dedi, auctores quorum aliquod momentum est omnes (v. 2 DORIDI Reinesius); sed v. 1 (pro T·F) videtur scribendum esse T·L, v. 2 POMPONIA.

3821 Tibure 'in contrada seu vicinia collis' LEONC. (inde nel colle MANC. (ap. Pigh.), 'Nicolle cioè (inquit) contrada' METELL.).

D · M
GN · PON
THO · AN
TI · GN · PI
DVLCISSI
MO PATER

Leoncini ms. f. 3'; ab hoc Mancini apud Metellum f. 315 et apud Pighium f. 3'.

2—4 nomen corruptum, fortasse quod mutila erat inscriptio.

3822 fragmentum marmoreum. Rep. Tibure inter opera Aniensis deducendi gratia instituta, est in hortis publicis.

M · POPILLI ·
RVFVS

Descripsi. S. Viola cronaca dell' Aniene p. 130; Massimo relazione p. 383 n. 14.

3823 rep. cum Anio deduceretur.

. . . . ILLI . . . .
RVFV . . .

S. Viola cronaca dell' Aniene p. 130. Fortasse pars inscriptionis quae praecedit separatim descripta, sed Viola dat ut diversam.

3824 tabula parva lapidis Tiburtini reperta in praedio Fr. Bulgarini in villa Hadriani Tiburtina, a. 1886 in museo villae Hadriani.

D · M
PRIMIGENIO
CONSERVI
SVI · BENE
MERENT · FECERVNT

Descripsimus ego et Gatti. Edita est notizie degli scavi 1883 p. 18.

3825 fragmentum parvi cippi marmorei in vico S. Polo de' Cavalieri apud Matthaeum Meucci (caffettiere).

. . . IO . . .
PRISCAE
COIVGI
B · M · V · A · XXVIII
IVNIVS · SVCCESSI
FECIT

Descripsi

3826 non procul a Tiburo in sacello quodam ANTIQ. In civitate Tiburtina veteri IVC. (Ver. 62 et Magl.). In aede S. Mariae de Empesone extra Tibur IVC. (Ver. 132). Extra Tibur in templo S. Marci in via ad villam Hadriani SIED. Tibure extra portam Sanctae Crucis in aedicula S. Mariae in Pesoni pro ara ACC. S Maria in Pisone mezzo miglio da Tivoli, in altare, cippo MET., similiter LIG. OTTOB.

D · M · S
ALTORI OB MERITVM · DICAT · HANC
OCTAVIVS · ARAM
ACRI · HOMINI · ADQVE · ALACRI · FOR
TI · FIDO · ADQVE · VENVSTO
CVI · DOMVS · ASSYRIBVS · FVERAT · CVI
QVINTIO · NOMEN
HIC · IN · FLORE · CVBAT · LONGVM · SE
CVRVS · IN · AEVOM
POST · TER · VICENOS · ET · TRES · BENE
CONSITVS · ANNOS

Exempla ex lapide sumpta extant minime septem, primum Antiqui n. 44 (Hamilt. f. 63. Bern. f. 126', ex quo Gudius 297. 10); secundum Iucundi Ver. f. 62. 132, Magl. f. 106' (ab Iucun. pendent Alciatus Feae f. 56; Peutinger 526 f. 130, Apianus 190, 4, ex quo Pithoeus epigram. vel. p. 145 et Gruter. 858, 12; Pighius Berol. f. 204 ex libro cardinalis S. Crucis, Ferrarini qu. Reg. f. 125' exemplum fieri potest ut derivatum sit ex Iucundiano); tertium Siederi ms. f. (inde pendent codex Oliv. f. 17; Rambertus Pat. f. 140'; Waelscapple f. 155'; et Bonh. Donius ed. 18, 10), quartum Accursii ms. f. 8 (inde Mur. 1433, 5, qui praeterea citat sch. canonici Scotti, Ferrariorum, Donium editum), quintum Metelli Vat. 6038 f. 22, sextum c. Ottob. 2970 f. 22, quod videtur ante oculos habuisse, licet lapidem quoque viderit, Lig. Taur. 20 f. 80'; septimum id quod refert Romieu f. 146. Burmann anth. Lat. lib. 4 n. (tom. II p. 216) qui praeter libros editos habuit a N. Heinsio enotatum ex exemplo s. Ferrariniae apud Carolum Moronum adservato et schedas nescio quas olim Nicolai Perotti.

Varias lectiones adscripsi Antiqui Iucundi Siederi Accursii Metelli Ottoboniani Ligorii Romieu. Vv. divisi secundum Metellum et Ligorium, variant Antiquus Ottob. Romieu, singulos bene singulis versibus distribuunt reliqui. — 1 om. Antiq. — 2 ALTORI OB MERITVM Metell., ALTO... MERITVM Romieu, ALTORIOMERITVM Antiq. Ottob. Lig., ALTORIO EMERITAM Sied., ALTORIO... Acc., ALTERIOEMERITAM Iuc., AITORIOMERITAM Alciat., AITORIO MERITVM Peut., ASTORIO M... Apian. — 3 OCTAVEVS Iuc. Sied. Acc. — 4 AERI Iuc. (ACRI exempla derivata. — Antiq. — 4. 5 FOR TI·FIDO) OR III·FIDO Ottob., OR | ·II·FIDO Romieu, TOR NITIDO Lig. 5 ATQVE Antiq. Romieu, ADQ Iuc. Sied. — VETVSTO Iuc. (sicque Pigh., sed VENVSTO Apian. 6 I longas dedi ex Acc. Met. Lig. — ASSYRIBVS Antiq. (tam Ham. quam Bern.) (A·SYRIB... Iuc. Acc. Met. Ottob. Romieu, ASSVRIEVS Lig., ASSYRIPVS Sied. — 7 QVINTIA Ottob. — SECVRVS·IN AEVOM) SECVRINA·SVORVM Ottob., SE|CVRVI·INAEVOM Lig., SECVRVATINALVOM... — 9 AEVVM Antiq. Iuc. (Ver. 62. Magl., AEVOM Ver. 132. Pigh., ALVOM Apian. — ET·TRE... TER) POST·III·R Ottob.; TER om. Romieu. — VICINOS Ottob. Lig. Romieu — 11 CONSILVS Lig. Ottob. Lig., ST·HERES Ottob., PIERES Romieu, MERENS Antiq.

Epitaphium hoc videtur posuisse Octavius aliquis altori i. e. nutritori suo nomine Qu... functo annos nato sexaginta tres (v. 10); domus illi fuerat, ut vidit Mommsen, Assura... proconsularis Africae (Assuribus casu sexto est huius Corp. vol. VIII n. 631, ut fo... quoque v. 6 cum Ligorio scribendum pro Assyribus), v. 11 consitus aut non bene d... simplicio nisus aut male scriptum pro conditus.

3827 tria fragmenta epistylii lapidis Tiburtini. Rep. Tibure a. 1632 extant in hortis

. . . . · QVINCTIAE · SOROBIS | ET M ... | AMPLIANDVS

Descripsi post Mommsenum. Fabelo dissert. dell' accad. rom. di archeol. 6 p. 81, S. V... dell' Aniene p. 131; Massimo relazione p. 384 n. 9.

3828 Tibure SVAR. Est frustulum marmoris adhibitum in pavimento ecclesiae S. Mariae *del Carmine*, fortasse originis urbanae, cf. supra ad n. 3568.

L' ' /
QVINTI

Descripsit Suaresius cod. Vat. 8146 f. 203.
V. 2 Suaresius habet QVINTIA

3829 Tibure.

QVINTIA
QVINTA
AN · XXI
H · S · E · E · T · T · L

Muratori 1734, 8 'e schedis Ambrosianis'.

3830 rep. anno 1749 Tibure ad viam Flaminiam GORI (symb.), *trov. in Tivoli sulla strada Flaminia* COD. MARVC. Locum *Tivoli* dictum situm ad viam Flaminiam nullum novi, videturque error subesse; nihilominus recepi.

Q. RABVLEI
VS · Q · L · CELER
LVCANA
CERERIS
IN FR · P · XII
IN · AG · P · XII

Gori exhibet ligno incisam in codice nunc Marucelliano A 813 f. 253, item in Symbolis litterariis vol. 4 (1749) p. 142 laudans epistulam Belgradi datam Parmae d. 4 Apr. 1748 (ex Symbolis repetiverunt ephemeris *Novelle Fiorentine* 1750 p. 166 et Donati 421, 4 et 426, 81).

1. 2 RAEVLPI|VS, deinde CELE, 4 CETERI traditur.

3831 tabula marmorea. Tibure in S. Alexandri BRVN. *Nella via che conduce alla tenuta di Vedrano ora Vitriano* REV. *Sulla porta di una vigna* LVP. (Vat.), similiter LVPI (ed.). Tibure in aedibus Boschi ZOEG. MAR. Apud Violam VIOLA. Extat adhuc in aedibus ubi habitabat Viola.

D · M
HIC · SITVM · CORPVS
RESTITVTES · QVAE VE
sic RAE ET · NOMINE · ET
MOSIEVS RESTITV
TA · VIXIT · ANNIS · XXI ·
BENE · MERENTI · F

Recognovi. Brunelleschi f. 69'; Revillas sched. Berol.; Lupi cod. Vat. 9143 f. 90' (misit Leslaeus), Severae epit. p. 131; Vulpi *diss. dell' accad. di Cortona* II p. 182, Murat. 1736, 4 ex Vulpio et Lupo; Zoega ms. p. 576, 13; Marini ms. Vat. 9127 f. 256; St. Viola *giorn. arc.* 119 (1850) p. 276.

3832 rep. *nella vigna del curiale Carlo Tuzi vicino alla villa Adriana in Tivoli.*

RVBELLIA · L · L
ONONASTE · FEC
ASTO · FILIO · V · A · II

Henzeno descripsit Pellegrinius.

3833 Tibure *rep.* anno 1844 *a dextra Anienis nel fondo delle monache mantellate.*

P · RVBRIV
BARBA
P · PETTRON · V
CLEMENS

St. Viola *decennio* p. 207; Bulgarini *notizie* p. 102.

1 RVBRIO, 3 PETRONIO (omissa V) Bulg. — A dextra lapidem esse integrum vult Viola. '*Sembra sia mancante alla destra, ma non è. Il secondo* V *di Rubrius è mancante dell' asta sinistra. La terza linea termina col* V. *Il marmo non è rotto in alcuna parte*'. Qua in re sine dubio oculi eum fefellerunt.

3834 Tibure in domo Ioannis Stephani in vico Seuole IVC. (Ver.) (in vico Luculae, cod Marc. et Donius), in S. Silvestri ACC. BRVN.

D · M
T · RVBRIVS · NEPOS
MAGNO · LIB
ET · NVTRICIO · SVO
BENEMERENTI · FÉCIT

Iucundus Ver. f. 133, Marc. XIV 171 f. 94 (unde pendet Donius cod. Barb. p. 185 'ex libro ant. ms.'; ex hoc rursus Fabretti 143, 158 ex schedis Barberinis; ex Fabrettio Vulpi Lat. 10 p. 664); Brunelleschi f. 68'; Accursius ms. f. 3; Mancini apud Metellum f. 348'.

Vv. divisionem retinent omnes excepto Iucundo. — Apices dedi ex Accursio. — 2 NEP Brun.

3835 Tibure in Sancto Petrucio.

DIS MANIBVS
L · RVSTICELI PHILOMVSI
RVSTICELIA TRIVMPHALIS
CONIVGI OPTIMO

Siedur f. 78 (inde Rambertus Pat. f. 141; Murat. 1397, 5); cod. Ottob. 2970 f. 24'.

Versuum divisionem neuter ex auctoribus videtur servavisse. — 1 D·M, 2 L·RVSTICEL·PHILOMVS Ottob.

3836 Tibure in *Ste Ileo* (?).

. . . ABIDIN . .
. . IS · MILAIOP . . .
. . VTILA . . . .
. . RVTILIA · IE . . .

Mancini apud Pighium f. 6.

Dedi ut traditur, nisi quod v. 1 in. et v. 4 in. singulas litteras supplevi, 2 fortasse fuit MIL·MIL A POP.

3837 Tibure apud Lollium.

SALLI*ae*
P SALL*ius*
F
LIBERT
SIBI · ET · LIB*ertis*
POSTER*isque eor*

Revillas sched. Berol.
3 sim. traditur.

3838 una cum n. 3672 et 3770, ut Tiburtinam, exhibet AM. 9743, inter inscriptiones in villa Panfili extantes AM. 8736. Cf. ad n. 3752 et 3779.

HÎC EST · ILLA · SITA · DVLCIS
SALLVETIA · RVFA
QVAE · SEMPER · MERITIS
PRAESTITIT OFFICIA ·
Q · MARCIVS PHILIPPVS
ÓLLAS · DVAS

Amati ms. Vat. 8738 f. 64 et 8743 f. 36, idem misit Borghesio, ut intellegitur ex epistula huius ad illum data d. 24 Dec. 1830 (opp. 6 p. 185 seq.). Ex schedis Amatii ed. Henzen ad Borghesii opp. 6 p. 167 not. 1.

5 de stirpe Marciorum Philipporum liberae reipublicae cogitavit Borghesius. non recte ut puto.

3839 lapis Tiburtinus, Tibure apud St. Violam.

SALVILVE
ANTONIA · N
SIVR · AN
XIII § II P

St. Viola *giornale arcad.* 113 (1850) p. 282.
Dedi ut traditur; vv. 3. 4 non intellego.

3840 Tibure rep. anno 1833 ibi ubi n. 3633 VIOLA. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi nunc non extat.

L · SELLIVS · L · F · P
APPENNIN
VETTIEN*A · C* . . . .

Descripsit Mommsen. S. Viola *giorn. arc.* 58 (1833) p. 345, *cronaca dell' Aniene* (1835) p. 129; Massimo *relazione* p. 384 n. 35.

3 duas ultimas litteras non vidit Momms.

3841 Tibure.

SEMPSONIAE · TYCHE
CONIVGI · CASTISSIMAE
ANTONIVS · SEVERVS
MARITVS
ET · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE
POSTERISQVE · EORVM
M · S · S · H · N · S

Manutius orth. 843, 68 (inde Grut. 826, 9).
Aliunde non novi.

7 scr. H · N · S · S · H · N · S

3842 tabula marmorea. Tibure rep. anno 1832 ibi ubi n. 3816. 3833 VIOLA. Extat in hortis publicis.

DIS · MANIBVS
SENATIAE · FLORAE
SENATIVS · NEPHON
CONIVGI
OPTVMAE

Descripsi. Massimo relazione p. 385 n. 41, St. Viola decennio p. 79 (inde bull. dell' inst. arch. 1848 p. 83; Henzen syll. n. 6402).

3843 Tibure in *San Lorenzo chiesa episcopale* OTTOB., *nella cappella del fonte* LIG.

DIS · MANIBVS
L · SERVILI · GNOSTI
ET · SERVILIAE
SOTERIDIS
SERVILIA · L · F
SECVNDILLA
PATRONA
LIB · BENE MER
FECIT

Ligorius Taur. 28 f. 81; cod. Ottob 2970 f. 17 (inde pendet Fabretti 428, 39 qui citat Holstenium; ex Fabrettio Vulpi Lat. 18 p. 154).

Vv. divisio non videtur esse in cod. Ottob. — 2 L om. Lig. — 8 LIB om., M pro MER habet Ottob. — I longas dedi ex Ligorio.

3844 Tibure in S. Petri.

D · M ·
SERVILIO · SILVANO · VIX
ANN · XII · MENS · VII
DIEB · XV · SEPTIMINVS
TATA · FECIT

Accursius ms. f. 6'; Leoncini ms. f. 3; Mancini apud Metellum f. 345' et apud Pighium f. 4; Ach. Statius cod. Vallic. f. 110' laudans Ligoriam ms. (nos e Ligorii mss. non enotavimus); cod. Ottob. 2972 f. 18'; Sirmond ms. Paris. suppl. Lat. 1612. 175 (inde Grut. 1118, 10); Suaresius Vat. 8148 f. 203; vv. 4. 3 Fabretti emendation. Gruterian. p. VII.

1 om. Ottob. — 3 AN Sirm. — 4 DIEB·XV] DIEBVS·XV Fabr., DIES·V Suar., DIEBVS Sirm. — SEPT·MINVS, 5 TATAE Sirm.

3845 cippus marmoreus. Tibure rep. anno 1832 ibi prope ubi reperta est n. 3633 VIOLA. Extat in hortis publicis.

D · M
C · SERTILIO · C · F · CAM
RVFO · IVN ·
INFANTI · DVLCISSIMO ·
QVI · VIXIT · ANN · VII · M · II · D · X ·
C · TIBVRTIVS · ALPHIVS ·
ET · VALERIA · POTITA ·
EDVCATORES

Descripsi. S. Viola *giornale arcadico* 55 (1832) p. 324, *cronaca dell' Aniene* p. 130; Amati ms. Vat. 9772 init., cui descripsit Poletti; Folchi act. acad. pontif. VI p. 83, Cardinali dipl. n. 209; Nibby *anal.* 3 p. 213; Massimo *relazione* p. 381 n. 8; St. Viola decennio p. 245.

1 pro D M Amati habet ANRVC·ME. — 6 ALPHEVS S. Viola Folch. Card. Nibb. contra lapidem. — 7 in. ETT dederat quadratarius sed mox correxit.

3846 cippus marmoreus. Tibure in domo presbyteri Io. Antonii SIED.; *in casa di M. Gio. Maria Zappi* OTTOB.; in domo Ioseph Carlucci in via quae dicitur *la Fontana di Postera* sub fenestra REV.; *murata sotto una finestra al vicolo a sinistra di chi dal duomo muove alla via postera o all' arco di S. Pantaleo* VIOLA. Anno 1886 domo repperit Raimundus Eletti, *nel praticare un' apertura in un muro della propria casa* ACTA. Apud rustricum quendam *nella via di Postera* STEV.

D M
SOPHRONI
QVI · VIX · AN
IIII · D · XXXI
SOPHRON
PATER · ET · EV
POLIS MATER
FILIO · DVL
CISSIMO · FE
CERVNT

Descripsit Stevenson. Sieder ms. f. 76; Rambertus Patav. f. 141; Muratori 1217. cod. Ottob. 2878 f. 48', Revillas sched. Re... St. Viola *giornale arcad.* 119 (1850) p. ... acta ministerii commerciorum quod fui... pontifice; Leopoldus Cerreti Tiburs dedit a se descriptam.

7 MATE· Viol., MATE// Cerreti, BATE acta, MATE|R ultima littera in versum se... tem translata Stevens., MATER Sied. Ot... sibus non divisus.

3847/8 Tibure, rep. a. 1818 *ai Pantanello presso la villa Adriana*, postea apud St. Violam.

C · SPELIVS · Ↄ · L · ABASCA
NTVS · V · ANNIS · XXII
CLAVDIA · DONA
TA · MATER
SIBI · ET · SVIS
D · S · P

St. Viola *giornale arcad.* 112 (1850) p. 265.

3849 tabula marmorea litteris pessimis. Tibure apud Violam VIOL. Adbuc in aedibus quondam Violae.

...
VIII D · XVII H II
SYNEROS · ET · PRIMIGENI
VS · ET · QVARTILLA · ET
PECVLIARIS · LIBERTI
PATRONO · BENEMER · FECER

Descripsi. St. Viola *giorn. arcad.* 119 (1850) p. 282.

5 in. F pessime exarata est, unde factum est, ut Viola ediderit FECVLIARIS.

3850 si fides delineationi Brunelleschi... in sarcophago, ipsa autem inscr... clupeo quem genii sustinebant. Ti... S. Bartholomaei OMNES.

D · M · S ·
M · TERENTI
FVSCI

Sieder f. 74; Brunelleschi f. 85'. Taur. vol. 20 f. 22.

Vv. continuat Sieder. — 1 DAL... Lig.

3851 tabula marmorea. Tibure.

D · M ·
TERENTIAE · AMOENE
TERENTIA · AGELE · MATRI ·
ET · AELIVS · IRENAEVS
SOCER
B · M · P ·

Descriptam a Stephano Rossi medic... habuit Henzen.

2 lege *socer(ae)* (= socrui).

3852 Tibure fragmentum apud St. Violam.

ERPNE · SOROR
ET · ANTHIS
CONIVNX
FECERVNT

St. Viola *giornal. arcad.* 119 (1850) p. 263.
1 IERPNE traditur.

3853 Tibure in marmoris fragmento SVAR. (fortasse in pavimento ecclesiae S. Mariae del Carmine, ut n. 3828).

TERTIA ·
. . . .

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 208'.

3854 Tibure apud Violam.

D | m
TROILVS A
NICARE CO*niugi*
BENEMER*enti*

St. Viola *giornale arc.* 119 (1850) p. 286.

3855 cippus marmoreus. Rep. die 15 Dec. 1739 extra Tibur *presso la fabbrica del seminario*, inde apud Paulum Columnam REV. Nunc Romae in museo Vaticano (*Gall. lap.* incert. I.).

· D · M ·
P · VALERIO
CORINTHO
ARCAEVS · ET ·
5 TIMOTHEVS
B · M ·

Descripsit Henzen. Revillas sched. Berol. (ab hoc Muratori 1505, 8).
4 ARCAEVS Rev.

3856 Tibure rep. una cum ea quae praecedit, inde item apud Paulum Columnam REV.

DIS MAN
P · VALERI MAGN
VALERIA MINOIS
MATER

Revillas sched. Berol. (ab hoc Murat. 1224, 11).

3857 tabula marmorea. Ad aedem S. Laurentii MARC., ad aedem S. Combusti FEL. Tibure pro foribus S. Laurentii ACC., *in S. Lorenzo nel muro sotto il portico verso al fiume* ARVN., in porticu S. Laurentii METELL., similiterque RELIQVI, nisi quod in aede S. Silvestri ponit SMETIVS (ed.). In domo prope ecclesiam cathedralem GIORGI. Ex aedibus Boschi Romam allata a. 1828 FEA. Romae extabat antea in Vaticano, nunc extat in Laterano inter reposita.

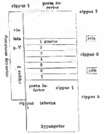
D I S M A N I B V S ·
*V*ALERIA · ATHENAIS ·
FECIT · MODIAE · T · F · PAVLINAE · E *sic*
PIISSIMAE · ET · SIBI · SVIS · POSTERISQVE
EORVM · V · ANN · XIII · M · XI · HVNC · LO
CVM · VTI ME VIVA DETERMINAVI · CVM
ASCENSV · GRADVM · VII · ET · CIPPIS · IN · SCRIPTIS
VII · COLLIG · IN CIRCVITV · P · CCCXXX · ET AB · IN
TROITV · PORTAE SVPERIORIS · DESCENSVE
DEXTERIORE · PARTE · VSQVE · AT · CIPPVM · III · CVM
TABERNA · VIA · LATA A · PARIETE · P · V · CEDERE · DEBE
BIT · ET · PILAS · STRVCTILES · II · VSQVE AD · IANVAM
SVPERIORE · HYPANPELVS · HVIC · CEDAT · IN RI
GORE · MACERIAE · ET · FVRCARVM · ET ARA · IN · QVA ·

Descripserunt Mommsen et Henzen, recognovi ipse. Principium exhibent Marcanova Mut. f. 81'; Felicianus Ver. f. 159; Ferrarinus Traiect. f. 103', Reg. f. 19'; codex Redianus f. 124; Lilius Helmst. f. 82'. Integram exhibent Brunelleschi f. 69; Accursius f. 4; Mancini apud Metellum f. 340, apud Pighium f. 5', apud Manutium Vat. 5237 f. 123'; Smetius ms. Neap. p. 270 (inde Manutius orth. 15, 1) de visu ut videtor, ed. 139, 1 inter inscriptiones partim a Pighio partim a Morillonio acceptas (inde Grut. 711, 3); Metellus Vat. 6040 f. 63; Ligorius Vat. 6034 f. 21, Neap. lib. 39 (inde Panvinius Vat. 6035 f. 13'), Taur. vol. 20 f. 81; Winghe Brux. 1, 8, Romieu f. 117'; Anonymus Hispanus Chis. f. 450'; codex Ottob. 2270 f. 21' vv. 1—4 et partem v. 5; Revillas sched. Berol.; Giorgi sched. Casanat.; Vulpi Lat. 10 p. 150 de visu. Fea sched. f. 174.

4 litteras eas quas dedi inclinatas nunc non adparent, sed exhibentur a prioribus paene omnibus. — Post v. 14 adest margo; in eo hodie leguntur litterae nonnullae cursivae a me sic exceptae: *evac*; mihi hae litterae videbantur esse scriptae manu recenti. Ex auctoribus antiquioribus eas habet nemo; solus Smetius post v. 14 ut decimum quintum dat FVRCEPEM; item apud Panvinium Vat. 6035 f. 13' post v. 14 adscriptum est FVRCEPENI. — Marcanova et Felicianus cum suis non habent nisi haec: DIS·MANI | VMERIA·ATHENAIS | FECIT·MODIAE·ET | PAVLINAE.

Dis manibus. | *Valeria Athenais* | *fecit Modiae T. f. Paulinae* (*f(iliae)*) | *piissimae et sibi suis posterisque* | *eorum. V(ixit) ann(is) XIII m(enses) XI. Hunc lo*|*cum* (debuit esse *hic locus*) *uti me viva determinavi cum* | *ascensu gradu(u)m (septem) et cippis inscriptis* | *(septem), collig(it) in circuitu p(edes) (trecentos triginta); et ab in*|*troitu portae superioris, descensus* | *dexteriore parte, usque at cippum (tertium) cum* | *taberna via lata a pariete p(edes) (quinque) cedere debe*|*bit, et pilas structiles (duas), usque ad ianuam* | *superiore(m). hypanpelus huic cedat in ri*|*gore maceriae et furcarum et ara in qua . . . .*

Locum ita fere dispositum fuisse putat Mommsenus.

Habebat monumentum, addit Mommsenus, portas duas, superiorem (v. 9 *introitus portae superioris*, vv. 12. 13. *ianua superior*) et inferiorem. A superiore principium habebat via quae monumento accedebat lata pedes quinque, descendens ea dextrorsum (*descensus dexteriore parte*, v. 2. 10) usque ad cippum tertium tabernamque ei adiunctam (vv. 10. 11). Hic cum via finiretur, stabant extra monumentum, inter tabernam et portam superiorem, pilae duae structiles, quae item monumento accedebant. Hypanpelus videtur esse locus vitibus consitus, certe ita adhibitum ὑπάμπελος vocabulum reperitur apud seriores Byzantinos, teste Diodorfio ad Stephani thesaurum.

Valeria Athenais redit huius Corp. vol. VI n. 10174.

3858 fragmentum epistylii lapidis Tiburtini litteris magnis VIOL. Rep. Tibure anno 1836 ibi ubi n. 3616 3633 VIOL. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi nunc non extat.

. . . . VALGVS · CE . . . .

Descripsit Mommsen anno 1847. Massimo relazione p. 385 n. 40; St. Viola decennio p. 60.

3859 fragmentum tabulae marmoreae (altum metr. 0,043) rep. una cum n. 3582. 3887. 3866.

VARENA · ȡ

Lanciani apud Fiorellium not. degli scavi 1883 p. 172.

3860 affixum muro cuiusdam domus, prope illam (nempe domum) Sancti (scr. Sanctis) Petrucii Tibure OTTOB. Tibure prope S. Stephani LIG.

D · M
C · VECILIO · FLORINO
VIX · ANN . . M · XI · D · XV
C · VECILIVS · FLOEVS · ET
VECILIA · PRIMITIVA · PARentes
. . . .
..SRVM NOM FVISSET
MATER ANTE LEGI DE
beIT

Cod. Ottob. 2970 f. 26; ex eodem fonte Ligorius Taur. vol. 20 f. 88'.

Versuum antiqua distributio ignoratur. — 1 om. Ott. — 2 VEGILIO Lig., CECILIO Ott. sed V postea inter C et E intrusit. — L·F ante FLORINO addit Lig. — 2 VIXIT Lig. — ANN... Ott., ANN·LX Lig. — 4 VIGILIVS Lig. — FLORINVS Ott. — 5 VEGILIA Lig., CVECILIA Ott. — Lacuna post v. 5 ab utroque auctore indicatur. — 8 ..ATER Ott., om. Lig. — 8. 9 ANTE LEGI DECREVIT Ott., ANTE LATERA INTELEGI DEDICAVIT Lig.

Vecilius nomen reperitur etiam n. 3812 v. 15 et n. 3692

3861 tabula marmorea rep. Tibure ibi ubi n. 3798, est Tibure in curia

T · VENTILIVS · T · L · FAVSTVS
CATIAE · CLYMENE
CONIVGI · CARISSIME
CAECILIA · SPERATA
CATIA · MODESTA
VIXIT · ANIS · XXIIII
MIIS · VIIII

Descripsit Gatti. Fiorelli notizie degli scavi 1881 p. 247; Lanciani ib. 1883 p. 87.

Vs. 5—7 postea addita sunt litteris minus bonis.

3862 Tibure rep. una cum n. 3798.

VSLLEIA
CALYBE

Fiorelli notizie degli scavi 1881 p. 247.

3863 Tibure in templo S. Georgii SIED. LEONC., pro foribus S. Georgii ACC., au temple de Vesta ROM., quod idem est. Sine loci indicatione inter Tiburtinas OTT. In casa di M. Gioan Galitin (ubi collocatur in cod. Ottob. inscriptio quae praecedit n. 3888) LIG., male. Deum produt cum Anio deducitur, ad cuniculum dextrum in vinea Tomei VIOL. Extat in hortis publicis.

D M
M · VLPIVS · MA
RIMVS QVI VIRIT ·
AN · XXXV · M · III D · XVIII
M VLPIVS MAXI
MVS · FILIVS PATRI DV L
CISSIMO · CVSANTE
ADRIA · L · FIL · PACATA
MATRE

Descrpsi. Sieder f. 74' (inde pendet Rambertus Pat. f. 440, ex hoc Bertoli antich. di Aquileja p. 225 n. 277; ex exemplo Ramberti Vaticano cod. 5242 f. 142' Doni 11, 12 'ex ms. Vatic.'), Accursius ms. f. 6 (inde Mur. 1288, 9 adhibitis Donio et Malvasia), Leoncini f. 3 (inde Manccini apud Metellum Vat. 6839 f. 345' et apud Pighium f. 4'); cod. Ottob. 2970 f. 20' eodemque exemplo Ligorius Taur. 20 f. 22, item Malvasia marm. Fels. p. 487 qui laudat schedas Vaticanas; Romeu f. 149'; Sante Viola cronaca dell' Aniene p. 132 (inde St. Viola decennio p. 81); Massimo relazione p. 383 n. 42.

8 in. duas primas litteras deperditas post saec. XVI supplevi ex auctoribus antiquis (ADRIA Leoncini cod. Sen., non Mancini; ATRIA Romieu).

3864 Tibure in agro Petrucciorum prope viam Tiburtinam effossa a. 1734 GIORGI.

L · VMBRIVS
APELLA

Giorgi sched. Casanat.

3865 MU. Tibure in S. Dominico

D · M ·
VEBANO QVI VIX ·
ANN · LXXIII · MEN · V ·
VSSVLVS PATER
MATER PSIMILLA
FILIO DVLCISSIMO
CASSIME SOROR
MASVEIVS FRATER
BENEMERENTI QVI
EREPTA LVCE MOR
TVVS EST

Brunelleschi f. 72.

3 numerus annorum corruptus.

3866 Tibure apud Boschios MAR.

D · M
ZOSIMENI
VIX A XIII
M VII ZO
SIMVS PA
TER B M
F e c
corona

Marini ms. Vat. 9127 f. 258.

7 FFG traditur.

3867 'repertum est etiam nostra memoria secundo ab Tibure milliario prope viam et reliquias aquaeductus, Anienem inter et proximos montes, sepulcrum Patroni, quem L. Aelii Commodi Antonini Aug. libertum et familiarem fuisse marmor et numismata cum eius imperatoris effigie haud procul effossa testantur'. Haec Fulv. Cardulus Passio sanctorum martyrum Getulii, Amantii, Cerealis, Primitivi, Symphorosae ac septem filiorum (Rom. 1588) p. 106. Repetiverunt ... in his Antonius del Re ms. Barb. cap. ... Cabral et del Re p. 129, St. Viola decen... p. 235 cf. praef. p. XI, qui bene ... exiguae auctoritatis tota sit haec narr... pervidit.

3868 Tibure, scalae immissum, quae a te... Vestae ad speluncam Neptuni duct...

VIRGILIVS DE PLOTA

Osann syll. p. 566 n. 24 qui dicit ... Litteram D incertam esse ait Osann. Aut male lecta aut recens.

3869 traditur sine loci indicatione ... scriptiones agri Tiburtini.

HOC IACET IN TVMVLO
QVEM RAPVIT FA
TES CVI BIS QVINO
TERE SVPER HI
HIC COLVIT SVPER
FLECTERE QVI
A PIETA
XIT ET HA
MOR · VI
VS A
IVG

Revillas ms. Berol. et in topograf... burtini.

Dedi ad ms. Berol., mendis ... graphicae omissis. — 5 COLVIT ... Videntur fuisse disticha. — ... tres annos vixerat ille.

3870 fragmentum tabulae marmoreae litteris parvis Tibure rep. a. 1836 ibi ubi n. 3818 VIOL. Extat in hortis publicis loco alto et incommodo inserta muro.

...I DATA · SE
...ATA · QVI...
...ONAVERAT
DIDERANT ·
...ROS · TA...
...LECTERE TE
...IRTVTE...
...P E R...

Descripsi. Massimo *relazione* p. 384 n. 37; St. Viola *decennio* p. 53.

2 in. E litteram nunc deperditam addidi ex Viola, 3 fin. T item deperditam ex Viola et Massimo.

Superest ex carmine.

3871 fragmentum marmoreum. Tibure rep. a. 1838, ibi ubi n. 3816 VIOLA. Extat in hortis publicis.

...RTIS · LINGVA ME...
...ONEISTE · ET GENE...
...QVAM · EST · QVI · R...
...T...

Descripsi. Massimo relazione p. 365 n. 46; St. Viola *decennio* p. 51.

1 ARTIS Mass. — LINGVA·MEA... Viol., LINGVA·ME.. Mass.

3872 fragmentum lapidis Tiburtini litteris altis v. 1 cm. 6, v. 2 cm. 4. Tibure apud Violam VIOL. Extat in aedibus olim Violae.

GRIPTOR
DAIEN · C...

Descripsi. St. Viola *giornale arc.* 119 (1858) p. 287.

2 prima littera mihi videbatur esse P, Violae D: tertia mihi videbatur I, Violae L.

3872a effossa Tibure mense Novembr. a. 1844 a dextra Anienis *nel fondo delle monache mantellate* VIOL. In villa Gregoriana MOMMS. Ibi nunc non extat.

...VM · DE · SVA · PECV...

Descripsit Mommsen. St. Viola *decennio* p. 208.

Mommsen ita exhibet una cum tribus fragmentis quas dedi sub n. 3827 tamquam esset quartum fragmentum illius inscriptionis; item cum illa hanc coniungit Viola, sed sibi ipse contrarius est, nam huius fragmenti litteras dicit esse altas m. 0.22, cum illorum trium litterae altae sint m. 0.28; praeterea hanc dicit esse marmoream, n. 3827 autem est ex lapide Tiburtino.

3873 tabula magna marmorea. *Dalli scassi della via Valeria incontro Castel Madama* AMATI. Nunc Romae in museo Lateranensi.

A...
CHI...
MAT...
D · A...
A...
TBO...

Descripsit Michaelis. Amati ms. Vat. 9749 f. 49 a Polettio; Benndorf et Schoene in catal. mus. Lat. p. 494 n. 308 *b*ª.

3874 fragmentum marmoreum Tibure rep. una cum n. 3749, est in curia.

PARENTES INFELICISSIMI
FECERVNT
VIX · ANN · TRIB
MENS · VII
DIEB · XII

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1884 p. 44.

3875 Tibure in pavimento ad S. Silvestrum.

...FATO M...
...INIQVIV...
...ANNIS II...
...IBVS V · D...

Volpi Lat. 10 p. 676 descriptam a Lupio. Vide ne recens fuerit hoc fragmentum.

3876 Tibori in muro prope episcopium.

.....IAM M ·
.....TIS · OPE ·
.....VS VI · R ·

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 204.

3877 basis marmorea. Tibure, *destinata a reggere la mensa dell' altare maggiore della chiesa di S. Giorgio*

MATRI
SAM · EIVS
...CTIONEM

Petrus Rosa *notizie degli scavi* 1881 p. 44.

3878 fragmentum marmoreum rep. una cum n. 3756, est Tibure in curia.

NO PARE
NTES FECE
RVNT

Descripsit Gatti. Fiorelli *notizie degli scavi* 1884 p. 160.

3879 Tibure rep. cum Anio deducitur d. 21 Iul. 1832. Haec fuit prima inscriptionum quas dederunt fossiones tunc institutae.

...MINA CVM QV...
...NIS · XX CONIV...
...MERENTI

Massimo relazione p. 380 n. 1.

1 fin. QVC Mass.

3880 fragmentum tabulae marmoreae, Tibure rep. in operibus Anienis deducendi gratia institutis, est in hortis publicis.

...LIBERTABVS
...
... · XXII

Descripsi. Massimo *relazione* p. 384 n. 33.

3881 fragmentum marmoreum Tibure rep. cum Anio deducitur, extat in hortis publicis muro insertum.

...
TON...

Descripsi. Massimo *relazione* p. 383 n. 22.

3882 fragmentum marmoreum. Tibure rep. cum Anio deducitur, extat in hortis publicis muro insertum.

...OP...

Descripsi. Massimo *relazione* p. 383 n. 16.

3883 Tibure rep. cum Anio deducitur.

...FVRIA....
...D · L....
...AGNI....

S. Viola *cronaca dell' Aniene* p. 130; Massimo *relazione* p. 384 n. 35 iterumque p. 387 n. 58.

1 IVRIA, 3 ACNI Massimo p. 384.

3884 rep. cum Anio deducitur.

Viola:	*Massimo:*
...D.....	.......D
C · TE.....	F...C · TE...
...VF.....	....VI...

S. Viola *cronaca dell' Aniene* p. 130; Massimo *relazione* p. 386 n. 62.

3885 Tibure rep. anno 1838 una cum n. 3618.

..RETIO...
...TANDO
....

St. Viola *decennio* p. 49.

3886 Tibure rep. anno 1836 una cum n. 3616.

....M.......
...LIO · PIO...
....

St. Viola *decennio* p. 49.

3887 rep. cum Anio deducitur.

.....SVI...
...RIO · F · F · F....

S. Viola *cronaca dell' Aniene* p. 129; Massimo *relazione* p. 381 n. 6 iterumque p. 386 n. 18.

1 ...SVI Viola, ...VI Mass. 381, ...V.... Mass. 385. — 2 F·F·I... Viol., F·F·F... Mass. 385, F·F·FII... Mass. 381.

3888 Tibure rep. cum Anio deducitur.

.....LVS...
.....RILIVS...

Massimo *relazione* p. 385 n. 46.

3889 Tibure rep. inter opera Anienis deducendi gratia instituta.

.D......
..IO · M...

Massimo *relazione* p. 384 n. 31.

3890 litteris altis unc. quattuor. Tibure rep. *nel tempio di Ercole* [i. e. ad ecclesiam S. Laurentii], deinde apud St. Violam.

....I......
...INCI.....
...D.......
....

St. Viola *giorn. arc.* 119 (1850) p. 287.

3891 Tibure apud St. Violam.

. . . .
. . . .
. . . VLONAS . . . .
BIDEM PRO . . . .
TLIVS PHYLO . . . . .
. . . .
. . . .

St. Viola giorn. arc. 119 (1850) p. 287.

3892 Tibure apud St. Violam.

. . . .
. . E FILIA . . . .
. . NEMES . . . .
. . QVE VIX . . . .
. . . .

St. Viola giorn. arc. 119 (1850) p. 286.

3893 Tibure apud St. Violam.

. . . NVS - PLA . . .
. . . ATIÆ C . . . .

St. Viola giorn. arc. 119 (1850) p. 297.

3894 Tibure apud St. Violam.

. . . .
. . . .
. . . IVO . . .
. . BILLVS . . .
. . . .

St. Viola giorn. arc. 119 (1850) p. 286. Fortasse non diversa a n. 3848.

3895 fragmentum repertum prope Tibur in villa quam putant Manlii Vopisci, fossionibus institutis a comite Compton.

. . . . ERENTI . . . .

Sebastiani p. 80.

Superesse ex primo inscriptionis versu, itaque non supplendum ...ERENTI, sed ..., vel similiter, adfirmat Sebastiani.

3896 tabula marmorea Tiburi in atrio aedium Boschiarum MAR. Ibi extat.

PARENTI · S · POSVERVNT
PETVLVM · CONTSA
VO · TV ET DOLO · SVO RECEDI
T · COS · ISTILICONIS a. 400

Descripserunt de Rossi, qui edidit inscr. christ. 1 n. 491, et Aug. Wilmanns, vidi ipse. Habet Marini sched. christ. n. 6898a et cod. Vat. 9072 p. 558.

0 M litteras praescribit Marinius cod. Vat. 9072 (non sched. 6898a), easdem pictas vidit de Rossi; nunc illae litterae ne pictae quidem extant. — 2 pro PETVLVM scribendum videtur TITVLVM.

3897 Tiburi GSVT. Cum Gutenstenius, a quo Gruterus Ursinianas suas accepit, non paucas ex eis videatur invenisse sine ulla loci indicatione, fieri potest, ut huic, quemadmodum fecit aliis, indicationem loci adscripserit ex ingenio.

CLODIA · EXVPERIA · SP · F · HIC
POSITA · EST · DIE · KAL · MART

P · C · ITER · ARMATI · V · C · V · a. p. C. 478

Gruter. 1051, 5 'ex Ursinianis'. Aliunde non novimus. Ex Grutero repetiverunt et alii et de Rossi inscr. chr. I n. 868.

3 p(ost) c(onsulatum) iter(um) Armati v(iri) c(larissimi). Significari annum 478 egregie demonstravit Rossius l. c. (p. 385. 386, item p. 382. 383, cf. etiam Mommsen Röm. Forsch. I p. ...). Armatus consul fuerat anno 476 una cum Basilisco; huius interfecti ipsa anno 476 memoria videtur fuisse damnata, anno 477 nulli consules prodierant; anno 478 qui solus proditus erat consul illas kalendis Martiis nondum videtur fuisse Romam vel certe Tibur nuntiatus. — V ... in fine quid significetur, obscurum est; Rossius l. c. non ausus eam reicere vel mutare contendit lapidem in extrema parte fuisse mutilum, et restituendum esse v(ixit annos) vel simile quid.

3898 Tibure in pavimento ecclesiae S. Patri CROCCH., in S. Petri Carmelitarum in gradibus arae maioris, lapis attritu pedum consumptus. Nunc extat tabula marmorea detrita et insuper inlita Tibure in aedibus Boschi.

+ LOCVS LETR CVM FILIIS SVIS PROCLANVM ET GEMMVLVS
HIC SEQVIEXCIT IN PACE
... LOCVM QVEM SIBI CONPARABIRVM IN ORATVRIV
SANCTI ALEXSANDRI QVI SE ANIMAS SVAS HIC CON
MENDABERVM SVB INPERIVM DOMNI ERACLI IMPE
RATORIS PIISSIMI INDICTIONE PRIMA a. 613
HIC SEQVIESCIT IN PACE
. . . .
DITES INCVRSAT IN TIPO SAFFIRE ET IIACC
AS QVI EVM LOCVM SINE PASENTIS
APERVERIT

Descripsi. Suaresius cod. Vat. 9140 f. 203', cod. Barb. 38, 100 epit. Severae p. 24 (inde Murat. 1902, 7); Crocchiante p. 111. sched. Berol.; Marini cod Vat. 9072 p. 551 (sched. christ 367).

8 litteras dimidiatas a plerisque omissas dedi ut excepi; exhibet sic: IAIVORQVISIIDLMQVISI. — 9 in. SITES Lupi et verum prima littera non fuit S, videtur fuisse D; quinta littera hodie maiore ex parte periit, potest fuisse S. — 9 fin. IIACC est, non quod dat Lupius, IVD.

3899 lapis altus palm. 4 latus palm. 2. Rep. in vinea quadam sita ultra Tibur tribus mill. pass. Castel Madama versus, mox venit ... et avectus est Livorno.

protome viri avis
ANTONINVS · BLEGIO
DONAVIT ASCAN
avis

Manus ignota apud Marinium Vat. 91... Ductus infarmes quos exhibet ... ignotus supra et infra inscriptiones.

XXXI. *Corcollo.*

Hic locus situs inter Tibur et Gabios potest fuisse comprehensus territorio Tiburtinorum, sed in re incerta magis placuit titulos ibi repertos proponere separatos a Tiburtinis. Chaupyi coniectura, fuisse ibi oppidum Querquetulanorum, quos memorant Dionysius 5, 61 et Plinius 3, 69, non nititur nisi nominis similitudine.

3900—3902 secundo inde (nempe a loco ubi descripta est inscriptio supra relata n. 6826) miliari, Tibur versus, in ruinis sepulchri ut videtur demoliti MET. *Per la via che divertisce dalla Gabina et va verso la villa di Hadriano fu cavato un sepolchro antico nel quale furono trovate tre statue di marmo, una di donna et due di huomini, nelle basi delli quali erano queste inscrittioni . . . , le quali cose sono state poi portate in una villa quindi vicina chiamato Corchollo, che è del signore di Preneste* LIG. (Neap.). *A Corcollo*, inter Gabios et Tiburtinos, sub Tibure, in sepulchro quodam demolito SMET. (ap. Waelsc.). Duodecimo ab urbe miliari, in agro Tiburtino, bases statuarum tres in ruinis sepulchri demoliti et solo aequati SMET. (cod. Neap.). Romae in vinea card. Carpensis bases marmoreae tres, illuc e vico Corocollo appellato, inter Gabios Tiburtinosque, anno 1549 advectae, e sepulchro magnifico, sed iam demolito SMET. (ed.). — Et n. 3902 vere extitit Romae in vinea card. Carpensis, qua de re cf. ad ipsam; n. 3900 autem et n. 3901 non solum praeter Smetium nemo testatur se vidisse in vinea Carpensi, sed n. 3901 constat ex Corcollo venisse Praeneste, n. 3900 autem videtur esse Romam translata non aetate Smetii, sed multo post, cum Corcollo cum ipsa Praeneste iam esset Barberinorum (i. e. post annum 1630, cf. supra p. 662), destinata ut puto thesauris antiquitatum Barberinianis; nam inde crediderim factum esse quod mutila iam facta legitur in COD. BARB. 30, 92, licet sine loci indicatione, postea pars eius apud Vescovalium descripta est ab AMATIO, nunc eadem extat in repositis musei Lateranensis. — *In Cesarano, dove erano li bagni di Cesare Imp(erato)re* OTTOB. de n. 3900; (Caesonios) 'suos esse cives Tiburtini ex marmorea Caesoniorum mole, quae tertio ab Tibure lapide cis Anienem suo in agro Cesarano extat, contendere non desinunt' NICOD. — Locum non indicat BORGH.

3900

C · CAESONIO · C · F · QVIR · MACRO · RVFINIANO
CONSVLARI · SODALI · AVGVSTALI · COMITI · IMP ·
SEVERI · ALEXANDRI · AVG · CVR · R · P · LANIVINOR · II
PROCOS · PROV · AFRICAE · CVR · AQVAR · ET · MINIC ·
LEG · AVG · PR · PR · GERMAN · SVPERIORIS · CVR · ALVEI
TIBERIS · CVR · R · P · TEANENS · LEG · AVG · PR · PR · PROV ·
LVSITAN · CVR · R · P · TARRACINENS · PROCOS · PROV ·
ACHAIAE · LEG · LEG · VII · CLAVD · CVR · R · P · ASCVLAN
LEG · PROV · ASIAE · PR · LEG · PROV · BAETIC · TRIB · PL
QVAESTORI · PROV · NARBON · TRIB · LEG · I · ADIVTRIC ·
DONATO · DONIS · MILITARIB · A · DIVO · MARCO ·
III · VIR · CAPITALI
PATRI · DVLCISSIMO · ET · INCOMPARABILI
CAESONIVS · LVCILLVS · FILIVS
CONSVLARIS

Descripsit Henzen, vidi ipse, partem superstitem, id est principia vv. 1—12. Integram videntur descripsisse Metellus Vat. 6039 f. 31, a cuius exemplo videtur pendere etiam schedula Panviniana cod. Vat. 6036 f. 66; Ligorius cod. Viscontii f. 14, Neap. lib. 35 p. 214, Taur. vol. 60 f. 79 et vol. 26 f. 136'; auctor ignotus Borghinii ms. p. 139; denique fortasse is a quo pendet cod. Ottobonianus 2970 f. 61', licet scriptor codicis Ottoboniani exemplum passim corruperit. Non descripsit Smetius, qui in cod. Neap. p. 147 (ut fecit constanter in hoc codice) nullum auctorem laudat, in excerptis Waelscapplianis f. 177' citat Ligorium, licet in ed. 67, 6 dicat se vidisse, quod falsum esse evincitur ipsa loci indicatione. Ex Smetianis habuit Manutius orth. 26, 10 (inde, auctore non laudato, Carrio antiquarum lectionum comm. p. 163; Nicodemus p. 106 lib. 4 cap. 10; ex hoc rursus Marzi II p. 237), item ut puto (fortasse per Pighium) Lipsius ms. f. 14; ex Smetio ed. Grut. 381, 4 et Marini Arv. p. 763. In finibus versuum mutilam exhibet manus ignota in cod. Barb. XXX, 92 f. 43. Id quod hodie extat habet Amati ms. Vat. 9745 f. 37. Picta visitur Tibure in aedibus olim Boschi in scalis.

Partis deperditae adscripsi varias lectiones potiores. — 3 LANIVINOR Met. Lig. (Visc.) Smet, LANVVINOR Lig. (Neap.) (Ottobonianus v. 3 partem secundam et v. 4 partem priorem omisit.) — 7 TARRACINENS Metellus et codex Ottob., TARRICINENS Ligorius (Visc.) Smetius cod. Barb. 30, 66, TARRCINENS Ligorius (Neap.) — 13 INCOMPARABILI Metell. Lig. Ottob., INCONPARABILI Smet. — 12 supra I vocabuli VIR apicem exhibent Metellus, Smetius ms. et apud Waelsc., Ligorius, cod. Barb. 30, 92, quem tamen neque ego neque Henzenus observavimus — 15 CONSVLARI Ottob.

Homo praeterea ignotus. — Titulum scriptum esse vivo Severo Alexandro ex vv. 2. 3 colligi posse videtur.

3901 reperta una cum n. 3900, ubi vide, paullo post annum 1630 ut videtur (cf. supra p. 693 not. 1) avecta est Praeneste in hortos Barberinorum. Praeneste *nel casino del principe* ANONYMVS (Vat. 9140), Praeneste *nel giardino baronale* CECC. PETR. MAR. (p. 764); item inter inscriptiones ibi extantes recenset NIBBY *anal.* 6 p. 496. Nunc ibi non extat.

MANILIAE LVCILLAE C F
MATRI · PIISSIMAE · ET
INCOMPARABILI
CAESONIVS · LVCILLVS
V · C · FILIVS

Loco antiquo descripserunt Metellus Vat. 6038 f. 31', a cuius exemplo videtur pendere etiam schedula Panviniana cod. Vat. 6036 f. 111; auctor ignotus Borghinii ms. p. 136; Ligorius cod. Visc. f. 14, Taur. 20 f. 80, a quo puto accepisse Smetium, qui exhibet ms. Neap. p. 147, in excerptis Waelscapplianis f. 177, ubi citat Ligorium, ed. f. 67, 7, ubi dicit se vidisse, cui testimonio errorem subesse indicat falsa loci indicatio ex Smetio ed. Grut. 381, 2). Praeneste descripserunt Anonymus apud Suaresium Vat. 9140 f. 647 (inde Suaresius Praen. ant. p. 92: ex hoc Volpi Lat. 9 p. 162); Cecconi *Palestrina* p. 85; Petrini p. 364, 31, Marini, qui vidit, Arv. p. 793 cf. p. 764.

1 C·F om. Met. Panv. — 2 PISSIMAE Cecc. Petr. Mar. (hic addens 'sic'). — In fine haec addit Suaresius: VIX·ANN·LXVI·M | VII·D·VIII·HOR | VIIII | H·S·E; 'lo che però non poteva essersi come dimostra la cornice che circonda la lapide' Cecconi.

3902 reperta una cum n. 3900, ubi vide, mox avecta est Romam in hortos Carpenses, ubi collocant non solum SMETIVS (ed., non ms. Neap. neque apud Waelsc.), sed etiam TORR. et BOISS., item inter inscriptiones extantes in vinea Carpensi recenset auctor MANVTII (Vat. 5253). Post hos nemo vidit.

L · CAESONIVS · C · FIL · QVIRINA · LVCILLVS
MACER · RVFINIANVS · COS · FRATER · ARVALIS
PRAEF · VRBI · ELECTVS · AD · COGNOSCENDAS · VICE · CAESARIS
COGNITIONES · PROCOS · PROV · AFRICAE · XXVIROS · EX · SENATVS
CONSVLTO · R · P · CVRANDAE · CVRATOR · AQVARVM · ET · MINICIAE
CVR · ALBEI · TYBERIS · ET · CLOACARVM · VRBIS · LEGATVS · PROV ·
AFRICAE · EODEM · TEMPORE · VICE · PROCONSVLIS · CVRATOR · R · P
PVTEOLANORVM · CVRATOR · R · P · SVESSANORVM
PRAETOR · KANDIDATVS · QVAESTOR · KANDIDAT
ELECTVS · IN · FAMILIAM · PATRICIAM · X · VIR
STLITIBVS · IVDICANDIS

Loco antiquo descripserunt Metellus Vat. 6038 f. 31'; auctor ignotus Borghinii p. 148; Ligorius Neap. lib. 38 p. 214, in cod. Visconti II, Taur. vol. 20 f. 79 et vol. 26 f. 25' et 138'; ab hoc puto habuit Smetius cod. Neap. p. 47, cum in excerptis Smetianis Waelscapplii f. 177 laudetur Ligorius ('Pyrrus vidit'), licet ipse Smetius in ed. 67, 8 dicat se vidisse. Romae descriptam referunt manus ignota apud Manutium Vat. 5253 f. 370'. Torrentius Brux. 1347 f. 4 missam ut videtur a Nicolao Florentio; Boissard ms. Holm. p. 56, Paris f. 150, ed. 4, 98; Zaratinus Castellinus cod. Vallic. R 26 p. 251. 267. Referunt praeterea Panvinius Rom. p. 317. 533 hic vv. 1—3 tantum et v. 4 principium, unde eadem repetiit Ligorius Taur. vol. 14 et vol. 17), fast. ad a. 1048, Manutius orth. 25,6; Nicodemus hist. Tib. p. 110 (l. 4 c. 16) citans Manutium; Antonius del Re p. 74; Marzi II p. 238; Kircher Lat. p. 144. 210. Marini Arv. tab. LXII. Orelli n. 3042.

Varias lectiones adscripsi Metelli, Ligorii (cod. Visc. et Neap.), Smetii, Borghinii, Anonymi Manutiani, Torrentii, praeterea selectas Boissardi. 1 C pro L Borgh. Boiss. — CAESONIVS Borgh., sed adnotat 'in exemplo erat CASONIVS'; AFIONIVS Boiss. (ed., non ms. Holm.). — F pro FIL Lig. Borgh. — 2 AIR · RVFINIANVS Boiss. — 3 PRAET Borgh. — VRBS Boiss. (Holm.). — 4 COGNICIONES Lig., COLNITIONES Boiss. (Holm.). — XXVIROS Metell. Lig. Smet. Borgh., XXVIRO Boiss. Torr., RAVIRO Manut.; cf. infra. — SENATV Manut. Boiss. — 5 CONSVLTO · R · P Met. Torr. Lig. Smet. Borgh. ...VIRORP Manut., NORI Boiss. — ET · MINICIAI Lig., FO MINICIAE Manut., EIMINI Boiss. — 6 CVR · ALBEI Metell. Smet., R · IN · ALBEI Lig., LEGAT · ALBEI Borgh., ... ALBEI Manut. Torr., NIS · Boiss. ms., NIET Boiss. ed. — TYBERIS Met. Smet. Torr., TIBERIS Lig. Borgh. Manut. Torr. Boiss. — CLVACARVM Lig. Neap. (non Visc.). — 7 AFRICAE Met. Lig. Smet. Borgh. Boiss., ...ICE Manut., MARR · ET Torr. — EMIORIO (pro TEMPORE · VICE) Manut. — CVRATOR Met. Smet., CVRATORI Ligh. Borgh. Boiss. Torr., CVRATORIS Man. — R · P Met. Lig. Smet. Borgh., RE Boiss., M · P Manut. — 8 PVTEOLANORVM Torr., VSEQLANORVM Borgh., ...LOIANORVN Boiss., TVSCOLANORVM Met. Lig. (Neap.) Smet., TVSCVLANORVM Lig. (Visc., cum quo consentit Waelsc.), ...LIANORVM Manut. — CVRATORI Lig. (Visc.) Borgh. Manut. Boiss. — 9 QVESTOR Manut. — KANDIDATVS Lig. Manut. — 10 LECTVS Torr. Manut. — 11 ET · LITIBVS Boiss., SSTLITIBVS Borgh.

Caesonius Lucillus, qui parentibus posuerat titulos n. 3900. 3901, postea ut videtur, certe post a. 237, sibi ipsi posuit hunc titulum. Quando consul fuerit incertum; non recte olim putabatur non diversus esse a Lucillo consule ordinario a. p. C. 265. Frater Arvalis fuit iam anno p. C. 213, ut apparet ex actis Arvalium eius anni; praeterea memoratur in actis a. 218; et hic et illic appellatur L. Caesonius Lucillus. Vigintivir ex senatus consulto reipublicae curandae, quod munus ex nulla alia inscriptione novimus, fuit Lucillus, ut vidit primus Marinius p. 800, a. p. C. 237, nempe unus ex eis vigintiviris, quos senatus Romanus accepto nuntio Gordianos in Africa imperatores esse appellatos creavit, ut Italiam contra Maximinum tuerentur (vita Gordianorum c. 10 cf. c. 14; Zosimus 1 c. 14; cf. Herodianus 8, 2,5. c. 5,8). XXVIROS, quod bona pars descriptorum tuetur, Henzenus (ad Orell. III p. 264) corrigi iubet in XXVIRCOS, coniciens viginti viros illos proprie dictos esse vigintiviros consulares, ut distinguerentur a magistratibus minoribus eiusdem nominis; Mommseno videtur scriptor dare voluisse inter XX viros. Sed fortasse cum minore parte descriptorum legendum est XXVIRO, et statuendum eum qui hanc inscriptionem dictavit ex casu primo lapsum esse in casum tertium; quae res ei accidisse videtur etiam in v. 7, ubi plerique auctores pro CVRATOR exhibent CVRATORI. In v. 8 quod contra plerosque auctores Lucillum statui fuisse curatorem non Tusculanorum, sed Puteolanorum, factum est propterea quod *Tuscolanus* pro *Tusculanus* non antiquum est sed medii aevi, deinde quod multo saepius coniungi solent curae municipiorum eiusdem regionis, ut fuerunt Suessa et Puteoli, quam regionum diversarum, denique propter quod coniunctionem aliquam huius Caesonii cum Puteolanis etiam alibi mihi reperisse videor. Prodiit ex ecclesia aliqua Neapolitana, sed alias sine dubio ex ruderibus Puteolorum, titulus huius Corp. vol. X n. 1687, quem *L. Caesonio L. f. Quirina Quinto Rufino Manlio Basso clarissimo viro salio Palatino* (reliqua munera enuntiare non attinet) posuit *L. Caesonius Hedylus proc(urator)*, ut appellari voluit, patris eius. Hunc Caesonium L. f. Quirina Manlium Bassum paene certum est fuisse filium eius de quo agimus L. Caesonii C. f. Quirina Lucilli (ad argumenta petita ex nominibus accedit quod etiam Caesonius Manlius Bassus fuit patricius utpote salius Palatinus, Caesonium autem Lucillum fuisse patricium titulus diserte enuntiat). Habuit igitur Caesonius Lucillus Puteolis procuratorem rerum suarum, fortasse quod praedia ibi possidebat, vel quacumque de causa. Crediderim hos Caesonios oriundos fuisse si non ex ipsis Puteolis, sed ex tractu hoc Campaniae, praesertim cum etiam pater Caesonii Lucilli, Caesonius Rufinianus, curator fuerit Teanensium et Tarracinensium.

Ligorius apud Smetium in excerptis Waelscapplianis ait praeter titulos supra relatos prodiisse lapidem altum pal. 4 latum pal. 3½, primum tantum versum legi potuisse, sic: C · CAESONIVS · C · FIL · QVIRINA · LVCILLVS (i. e. n. 3902 v. 1 mutato tantum praenomine), idem in ms. vol. 20 monumento Caesoniorum complures novos a se ipso excogitatos titulos tribuit, quos vide in falsis (unum ex eis repetiverunt post Marinius Arv. p. 753 et Orell. 2195).

3903 *trovata a Corcolle*, adscripsit MARINI.

DIS · MAN
PRAEF · COH
ANNIS · XV
SEI · C · ROM · T
Q · V · MENSIB · III
praef. coh. II · ALPINOR · TR...
MENSIBVS · VI · DIEB
VIXIT · ANNIS · -V
*pro*C · HEREDITAT · ARTIC*ulata*
PARENTES · INFELICISSIMI · SIBI
POSTERIS · QVE · SVORVM · FECERVNT

Manus ignota in folio singulari inter Mariniana Vat. 9127 f. 255.

Hic titulus videtur positus esse a parentibus filiis compluribus: certe anni vel menses vitae non unius hominis in hoc titulo perscripti erant, sed quattuor ut videtur (v. 3. 5. 7. 8). — 2. 3 praefectum alae agentem aetatis annum decimum quartum habuimus supra n. 2847; ceterum hic potest suppleri (v. 3) *annis xv[iii]* vel *xv[iii]*. — 4. 8 exhibui ut traduntur.

3904 *marmo spezzato in mezzo trovato nella tenuta di Corcolle della casa Borghese fra Tivoli e Palestrina.*

DIS MAN
C RVSTI
OIOOORI
POSVIT ...
PATRI
PIISSIMO

Manus ignota apud Feam sched. f. ...
4 partes tantum inferiores singularum videntur superfuisse; in ... exhibetur ...

XXXII. *Lunghezza.*

Sequuntur paucae inscriptiones repertae vel potius olim extantes Lunghezzae; sita autem est Lunghezza prope Anienem novem fere milibus passuum sub Tibure. Antiquorum Collatiam memoratam in historia Tarquiniorum (Liv. 1, 38, ubi dicitur adempta esse Sabinis, et alibi) et praeterea ut coloniam Albanam a Vergilio Aen. 6, 774, denique inter oppida Latii iam nulla a Cicerone de leg. agr. 2, 35, 96 et a Strabone 5 p. 230 et a Plinio h. n. 3, 68 — viam Collatinam memorat Frontinus de aq. c. 5.10, portam Collatinam urbis Romae Paulus Festi p. 37 M.[1]) — ibi fuisse multi voluerunt, non satis idoneis ut mihi videtur docti argumentis.

1) Collatini memorati a Plinio h. n. 3, 135 inter populos regionis Italiae secundae ab his Collatinis diversi fuerint necesse est.

3905 ara marmorea. *Nel castello di Lunghezza* REGGI. Nunc Romae in museo Vaticano (*Chiaramonti* a sinistra).

urceus HERCVLI patera
SACRVM .

Descripsit Henzen huius Corp. vol. VI n. 262. Reggi inter Marinii schedas Vaticanas descriptam d. 28 Iul. 1773.

3906 Lunghiza GRVT. — Locum non indicat VICT.

C · APIDIVS · P · F · QVI · SASSVS · PRIM
LEG · XI · VIII · VIR · AMITERNI
EX TESTAMENTO · FACTVM · PRAETER · LOCVM · M · S · C ·
ARBITRATV
5 Q · ORFI · Q · F · QVI · FLACCI · CASSI · ET
Q · PORCI · Q · F · SERG · SABINI · ET
HYGINI · L ·

Victorius cod. Monac. f. 5'; Grut. 1168, 4 e schedis Pighii.

1 Q (pro QVI) Vict. — 2 numeros lineolis distinxit Vict., non Grut. — AMITERN Grut. — 3 fin. scr. MS·C. — 7 NYGMI Vict.

Q. Orfius Q. f. Flaccus Caesius redit in titulo Amiternino huius Corp. vol. IX n. 4197.

3907 cippus marmoreus. *Nel castello di Lunghezza* REGGI. Nunc (vel certe a. 1876) Romae in interiore cavaedio domus Strozza, *via de' Cesari*.

laurus cum avibus M IVLIO laurus cum avibus
SATVRNINO
DELICIO
aquila

Descripserunt Gatti et Kluegmann. Reggi inter Marini schedas Vaticanas descriptam d. 28 Iul. 1773.

1 dedi ut excepit Gattius; M IVLIO Kluegm., TI·IVLIO Reggi fortasse recte.

XXXIII. AQVAE ALBVLAE.

Fontes sulfurati qui erumpunt a sinistra viae, qua hodie Roma Tibur iter faciunt, a Romanis dicebantur aquae Albulae (sic plerumque Latini, inscriptiones quoque n. 3534. 3268 seq.; Strabo 5 p. 283 τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ὕδατα; Galenos 10 p. 536 K. τὰ στυπτηριώδη ὕδατα ἃ καλοῦσιν Ἄλβουλα, similiter 11 p. 393; *Albula* singulari numero est apud Statium silv. 1, 3, 75 et apud Martialem 1, 12. 2, *flumen Albula* apud Vitruvium 8, 3, 2, ubi fortasse significatur rivus quo fontes illi in Anienem erogabantur; *Albuleus gurges* est in carmine n. 3911). Saepe memorantur a scriptoribus aetatis imperatoriae, indicantur etiam in tabula Peutingerana (unde adsunt etiam apud Anonymum Ravennatem) inter Romam et Tibur XVI millibus passuum a Roma, sed is numerus vero paulo maior est (numerus intervalli a Tibure excidit). Vulneribus putabantur mederi, testibus Plinio h. n. 31, 10 et Galeno de medicam. temperamentis (vol. 11 p. 393 K.), quibus accedit inscriptio n. 3911, dedicata a nescio quo numini ipsarum aquarum (certe is qui dedicat alloquitur *Lymfam*) post vulnus quod ictu apri acceperat sanatum; praeterea aquis Albulis propter similes sine dubio causas dedicatae sunt n. 3908—3910. Usus est aquis Albulis Augustus (Suet. Aug. c. 82), Nero aquam inde petitam in domo sua aurea fluere voluit (Suet. Ner. 31). — Aedem vel aram Matris deum fuisse ad aquas Albulas testatur titulus n. 3534 quem posuit C. Iulius Proculus *sacerdos m(atris) d(eum) m(agnae) Id(aeae) ad aquas Albulas*. Quod autem hic titulus Tibure positus est (nam ex aquis Albulis eum Tibur adlatum esse parum est verisimile), inde fortasse colligi potest, aquas Albulas fuisse comprehensas territorio Tiburtinorum, a quorum moenibus ceteroquin non absunt plus quinque millibus passuum.

Ceterum aquas Albulas videtur in mente habuisse etiam Vergilius Aen. 7, 81 seq., cum oraculum Fauni, a quo Latinum suam facit responsa petentem, collocavit in luco *sub alta Albunea, nemorum quae maxima sacro fonte sonat saevamque exhalat opaca mefitim*. Iure haec verba interpretes torserunt; neque ego ea plane intellego[1]. Sed cum constet significari his verbis fontem aliquem sulfureum, sit autem in Latio notissimus fons sulfureus aquarum Albularum isque non longe a Tibure, ubi ipsam illam Albuneam pro numine fatidico cultam esse ex Varrone apud Lactantium (cf. supra p. 368) scimus, probabile est Vergilium aut respexisse lucum aliquem Albuneae sacrum situm ad aquas Albulas[2], aut sibi finxisse, fuisse ibi aliquando talem lucum. Ipsum nomen aquarum Albularum num coniunctum sit cum nomine deae Albuneae, ego non definio[3]; sed Vergilium vel auctorem aliquem quem secutus est Vergilius haec nominum similitudo movere potuit ut aquis Albulis deam Tiburtium Albuneam pro numine attribueret.

Adieci inscriptionibus repertis ad ipsas aquas Albulas (n. 3908—3912) nonnullas repertas prope aquas Albulas ad viam Tiburtinam et in via Tiburtina Romam versus (n. 3913—3918, quarum pars certe fortasse eodem iure inter sepulcrales urbis Romae edi potuit atque inter agri Tiburtini.

1) Non magis ea intellexit Vergilii commentator Servius qui haec adscripsit: *Sub Albunea, in Albunea. Alta, quia est in Tiburtinis altissimis montibus. Et Albunea dicta est ab aquae qualitate, quae in illo fonte est, unde etiam nonnulli ipsam Leucotheam volunt. Sciendum sane unum nomen esse fontis et silvae.*

2) Nibbyus cum antea (*viaggio* 1 p. 189) communem doctorum opinionem secutus esset, postea (*anal.* 3 p. 182) coniecit significari a Vergilio locum situm ad viam Ardeatinam XVI fere mill. a Roma hodie dictum la *Solfarata* vel la *Solfaratella*, ubi et solum plenum est sulfuris et ubi fuisse olim lacum sulfureum idem ex diversis causis collegit. Cui coniecturae ne per se quidem satis probabili obstat quod propriam Tiburtium deam Albuneam fuisse Varro et Horatius (supra p. 368) aperte indicant.

3) A colore aquis Albulis nomen inditum esse (cf. Pausanias 4, 35, 10 Ῥωμαίοις ὑπὲρ τὴν πόλιν, διαβᾶσιν τὸν Ἄνιον ὀνομαζόμενον ποταμόν, ὕδωρ λευκόν ἐστιν, quo ipsae aquae Albulae significantur), videntur coniecisse quidam veterum, unde ad ipsam Albuneam hoc veriloquium refert Servius (not. 1). — Ceterum notum est etiam Tiberino amni secundum nonnullos olim fuisse nomen Albulae.

3908 ara. Rep. a. 1736 ad aquas Albulas (*in oggi la Solfatura o Aqua Solfa* VVLPI).

aquis a|LBVLIS DD
c|ELADVS AVG · L

Vulpi *dissert. accadem. di Cortona* 2 (1738) p. 181, Bevillas sched. Berol., item in topographia agri Tiburtini: Giorgi sched. Casanat. bis manu aliena: Ficoroni misit Gorio cod. Marucell. A 6 f. 467, idem edidit *memorie di Labico* (1745) p. 37 (e Ficoronio Mur. 88, 1).

1 |LBVLIS Bev., |BVLIS Vulp. Giorg. Ficor. (Maruc.), ALBVLIS Fic. (mem.). — 2 CELADVS Fic. (mem.), |ELADIVS Giorg. altero exemplo.

9 fortasse Celadus Augustae (Liviae) libertus, de quo supra ad n. 3524.

3909 *pezzo di colonnetta di marmo* COD. BARB. 30, 148; columna MALV., columella MAR., pyramis marmorea HOLST. (epist.) REIN. Romae *in casa del sig. Clemente scultore* BARB. 30, 148. Nuper Romae reperta, extat apud cardinalem Barberinum HOLST. Apud sculptorem aedium Barberinarum SPON. Apud cardinalem Franc. Barberinum REINES. Penes Barberinos MALV. Apud arch(iepiscopum) Petr(ensem) MAR. Apud Pigliarinum FEA. — Non vere repertam esse Romae, sed ab aquis Albulis eo adlatam apparet. — S. l. BARB. 30, 20 et GHEZZI.

AQVÍS · ALBVLIS
SANCTISSIMIS
VLPIA · ATHENAIS
GLYPTI · AVG
LIB · AB · EPISTV
LIS · V S O R
LIBENS
D · D

Exhibent primi codices Barberiniani XXIX, 148 (inde puto aliqua citavit Marinius Vat. 9118, 20, 2) et XXIX, 20 f. 30 manu fortasse Holstenii, qui principium refert in epistula ad Io. Rhodium scripta a. 1632 (edita apud Ursatum monum. Patav. p. 351), integram inscriptionem ad Cluver. p. 131, Reinesius 1, 186 citans Holstenium, addens Langermannum quoque vidisse; 'e schedis Barberinis' Fabrettus 439, 8 (inde Vulpi 10 p. 169. Orelli 1641) profert exemplum paulo diversum ab eis quae reperiuntur in schedis Barberinis nunc superstitibus. Postea integram descripserunt Sponius ignotorum deor. arae p. 26, misc. p. 95; item de visu Malvasia p. 165/6. Solos vv. 1—4 descripserunt Ghezzi ms. Angelic.: Marini ms. Vat. 9126 f. 229, ignotus apud Feam ms. f. 139.

1 I longam notaverunt Ghezzi et Fea. — 2 SANTISSIMIS Ghezzi. — 4 GLYPTI Ghezz. Mar. Fea, G·LYPTI voluit scriptor cod. Barb. XXIX, 148 (inde puto C·LYPU citavit Marini Vat. 9118), GLYPTS Barb. XXIX, 20, C·LVPII Holst. ad Cluv., C·LVPTO Malv., CLAVD., Spon, C·VLPII Rein., M·VLPII Fabr. — 4. 5 in unum versum contrahit Malv. — 5 in lacuna om. Barb. XXIX, 20, item omittit nec notat lacunam Spon. — 5. 6 EPISTVL LIS Malv., EPISTO|LIS Rein. — 8 om. Spon.

3910 rep. ad aquas Albulas anno 1736.

AQVIS ALBVLIS · SAn
C · VMBREIVS · LAVICANu
PRO SAL · S · V · L · S · M

Ficoronius misit Gorio cod. Marucell. A 4 item a Ficoronio acceptam (non EX Ficoronio, ut ait) edidit Murat. 88, 3 (ex hoc repetivit ipse Ficoronius in libro edito anno 1745 *memorie di Labico* p. 37). Orelli 1642.

Vv. 1. 2 etiam in principio mutilos fuisse significat Ficoronius in codice Marucell.; vv. 2 3 in tres distribuit Murat.

Suspicionem movet quod nos viderunt ei qui n. 3908. 3912 eodem loco eodemque fere tempore effossas exhibent; ac valde vereor ne quis Ficoronio origine ut ipse voluit Labicano — nam patriam suam *Lugnano* veteres esse Labicos sine dubio aliquot annis ante editum librum *memorie di Labico*, de quo dixi supra p. 173, apud se statuerat — hac fraude imposuerit.

3911 tabula marmorea stilo titubante inscripta. *Trovata a Tivoli alle Solfatara l'anno 1733, appresso Mons(ignor) Furietti in oggi Cardinale* VENVTI (Vat. f. 87). Hoc magis verum videtur quam id quod scribit PIRANESI, repertam esse Tibure *presso della grotta di Nettuno*. — In museo Borgiano MAR. Nunc in museo Neapolitano.

ex opere anaglypho supersunt equi pedes quattuor

DEBILIS AI BVLEO STETERAT QVI GVRGITI SAMIS
ARTICVLVM MEDICIS VT TENVÀRET ÀQVIS
DENTE QVOD AETRVSCO TERGEBÀT SAVCIVS APRO
ET RVSSELLANO FORTE SOLVTVS ERAT
HINC GIACIVSVBI IÀNNERVI TENVISQVE CICÀTRIX
ET CELER ACCEPTO CVRRERE COEPIT ECVS
DAT TIBI PRO MERITIS SEATDEMARMORE BONVM
QVA MEDIA GAYDES LYMFA RVBIRE VIAM
TIBVRIS AOVERSAE ODMINVS QVA DESPICIT ÀEDEM
FRONTIBVS ET PICIIS AELIA VILIA VIDET

Descripsi. Piranesi *raccolta de' tempj antichi* p. 20. Venuti in schedis Guarneria litt. F f. 282 seq. ter templavit, quartum exemplum legitur ibidem manu ignota (eadem exempla extant cod. Vat. 7935 f. 78'. 79. 67. 98') Marini Arv. p. 393; Guarini comm. XIIX, schediasmata varia epigraphica (1843) p. 39, Mommsen inscr. Neap. n. 7146; Fiorelli cat. mus. Neap. n. 11. Tractavit praeter alios Clemens Cardinali in ephemeride mihi non visa *giornale enciclopedico di Napoli* 1818 n. 5, item *giorn. arc.* vol. 69 (1836) p. 114, qui laudat exemplum libri Mariniani de Arvalibus ab ipso Marinio adnotatum.

1 fin. *gurgite summo* edidit Piran. — 5 quinta littera plerisque visa est esse C, mihi magis videbatur esse G. — IANNERVI ego, adnotans tertiam litteram magis N videri quam M, IANMERVI etiam Fiorelli, IAMNERVI Momms. cum Marinio. Reliqua varia lectio ad textum constituendum nullius momenti est.

Addidi qualem rogati a Mommseno olim constituerunt Hauptius et Lachmannus:

Debilis Albuleo steterat qui gurgite Somis,
Articulum medicis ut tenuaret aquis
(Dente quod Aetrusco turgebat saucius, apro
Et Russellano forte solutus erat),
Hinc graciles ubi iam nervi tenuisque cicatrix
Et celer accepto currere coepit ecus,
Dat tibi pro meritis semet de marmore donum
Qua mediam gaudes, Lymfa, subire viam.
Tiburis adversae dominus qua despicit aedem,
Frontibus et pictis Aelia villa nitet.

In his v. 5 *graciles* venit ab Hauptio, v. 7 *semet* a Lachmanno (*sibi* Piranesius), v. 10 *nitet* (pro VIDET) a Guarinio; v. 3. 4 et *quod apro Russellano solutus erat* iungendum esse, v. 6 ad *accepto* cogitatione supplendum esse *sessore*, 9 *Tiburis dominum* intellegi Herculem ait Hauptius.

3912 cippus. Rep. una cum n. 3908.

C · CLAVDIVS
TI F QVIR
SEVERVS
urceus ////////// patera
//////////
//////////

Vulpi *dissert. accad. di Cortona* 2 (1736) p. 181, Revillas sched. Berol. bis, item in topographia agri Tiburtini, Giorgi sched. Casanat. descriptam a Geoaroso Pacifici iterumque diverse in scheda anonyma; Ficoroni misit Gorio cod. Marucell. A 6 f. 467' et 468', ab eodem Murator. 88, 2.

2 QVIR vocabulum evanidum fuisse significant Revillas altero loco et Pacifici ap. Giorg., OVF exhibet Giorgi (II), quam lectionem novit etiam Vulpius, sed reiecit (*alcuni hanno dubitato, che invece di* QVIR, *che per altro è chiarissimo, non abbia il cippo* OVF.... *Ma la nostra lezzione è certissima, e dal comune degl' oculati eruditi che la confermarono co' gl' occhi propri approvata*). — 4—6 recte legi non potuerunt; '*chi pensò leggervisi* TRIBVNVS AD CVRAM *ecc., chi* ALBVLIS DEDICAVIT; *ma tutti indovinando più tosto, che leggendo veri caratteri per essere le lettere di tali linee di disperata e deplorata lezzione; tanto son rose e disfigurate dal tartaro*' Vulp.; TR...V...V.. | ALBV...A... | SEX......... exhibet Pacif. apud Giorgium, solum ALBVL vocabulum in v. 5 habent Rev. I (sed evanidum esse significans) et in top., Giorgi (II), Ficoronius, ne id quidem enotavit Revillas II.

3913 in septo principis praefecti [significatur Thaddaeus Barberinus Urbani VIII fratris filius, princeps Praenestinus] ad viam Tiburtinam XIV lap. ab urbe.

POTHVMENVS
P · FOLI · PELOpis · SER
EX · VISO · POSVIT

Donius cl. 1,128 (inde Mur 140, 4), cui dedit L. Holstenius.

2 PELORIS traditur.

3914 ad cauponam vocatam vulgo *al Martellone* secus viam quae Tibur ducit GORI. *Murata in un casale detto Martellone al XII miglio della via tiburtina* AMAT. Ibi extat.

D · M · S
C · FAB RVFINVS
IVCILLVS · C · F
VIXIT · ANN · III
MENS · II DIES · XI

Descripserunt Detlefsen et O. Hirschfeld. Gori in cod. Marucell. A 6 ex epistula Bottarii scripta Romae d. 27 Iun. 1733. Revillas sched. Berol. Vulpi *saggi dell' accad. di Cortona* 2 p. 182 descriptam a Lesleo (inde Mur. 1673, 2), Marini Vat. 9127 f. 252' descriptam a d'Agincourt, Amati Vat. 2756 f. 17 descriptam a Polettio, Promis *Albo Fuc.* p. 25; Lanciani *bull. dell' Inst.* 1878 p. 45.

5 DIES Detl. Hirschf., DIEB Lanciani cum plerisque prioribus.

3915 lapis erutus anno 1737 inter fodiendum Maffeiorum fundum circa S. Symphorosae templi ruinas VVLPI p. 568, iuxta decimum Tiburtinae viae lapidem prope dirutam S. Symphorosae aedem IDEM p. 657. Rep. ad Romam in praedio com. Rolandini Maffei, inde in museo Veronensi MAFF. Ibi extat.

DIS · MANIB
TI · CLAVD · ALCIMVS · FEC
SE · VIVO · SIBI ET CORNE
LIÁE SYMPHERVSÁE · CON
TVBERNALI · CARISSIMÁE
ET CLAVDIÁE · PRIMITIVÁE
FILIÁE SVÁE · ET SVIS
POSTERISQVE EORVM

Descripsit Mommsen. Vulpi Lat. 10 p. 568, 657 acceptam a Maffeio domino fundi in quo lapis repertus esse dicitur; Maffei mus. Ver. 153, 1; cod. Paris suppl. Gr. 382 f. 303; Orti *sopra lap. scop. nel* 1825 (Verona 1826), p. 8.

3916 fragmentum lapidis *in una maceria al XII miglio della via tiburtina* LANC.

D · HERE*nnio*
D · F
HERENN*ius*
MAX

Descripserunt de Rossi et Mommsen. Promis *Albo Fuc.* p. 26; Lanciani ann. inst. arch. 1869 p. 192.

Promis exhibet sic: D · HERENNIO | D · F | HERENNIVS | MAXIMVS, addens inscriptionem legi et in cippo (alto m. 1,635) et in epistylio marmoreo (alto m. 0,638).

3917 cippus marmoreus repertus via Tiburtina lapide ab urbe XIV in fundo *Martellone*.

IVLIAE PROCVLAE
TI · IVLIVS
SATVRNINVS
CONIVGI
SANCTISSIMAE

Armellini *cronachetta* 1883 p. 155.

3918 *Martellone, a Tivoli* OTTOB.; in via Tiburtina TICINENSIS; via Tiburtina ad Anienem, prope castrum GRVT.; via Tiburtina prope Anienem ad quoddam diversorium DONI (Barb. 198). — S. l. DEL RE et DONI (Barb. 253 et Vat.)

STATILIAE
SP · FIL
PRISCILLAE
ET · STATILIAE
SP · FIL
FORTVNATAE

Anonymus in additamentis ad Mazochii exemplum bibliothecae Ticinensis (XIV Q, 20); cod. Ottob. 2270 f. 22; Gruter 923, 11 a Sculteto, qui vidit, sed solos vv. 1—3 (inde Nibby *viaggio* 1 p. 104), Antonius del Re ms. Barb. in schedula solitaria; Donius cod. Barb. p. 198 descriptam, ut ait, a Suaresio, praeterea cod. Barb. p. 253 et cod. Vat. 7113 f. 3; Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 42 vv. 1—3 e Grutero, sed dicit se vidisse, addidit vv. 4—6, quos negat se vidisse, nescio unde petitos.

1 SP·STATILIAE, 2 F (pro FIL) Ticinensis. — 3 PRISCILLIAE Ottob., PRISCILLA del Re et Don. (Barb. 253 et Vat.). — 4 F·T Doni. — SP·STATILIAE Ticinensis, STATILIA del Re, STATIL Doni, STANI Ottob., STATILIAE Sebastiani. — 5 S·P Doni (Barb. 253 et Vat.). — F (pro FIL) Ticinensis, T·F Doni. — 6 FORTVNATAE Ticinensis, FORTVNAE Ottob. Sebast., FORTVNA del Re et Doni.

XXXIV. *Monticelli. S. Angelo in Capoccia. Stazzano. Castel Chiodato.*

Continentur hoc capite inscriptiones repertae inter Tibur et Nomentum Sabinos versus in collibus ubi hodie sunt oppidula Monticelli S. Angelo in Capoccia Castel Chiodato, item in vico Stazzano prope Palombaram (inscriptiones ipsi oppido Palombara adtributas vide in falsis). Monticelli propter vicinitatem crediderim comprehensum fuisse territorio Tiburtinorum; de inscriptione n. 3921 cf. ad ipsam. Ibi ubi est Stazzano fuisse pagum aliquem cum praefectis non satis certa ratione ex n. 3922 collegeris.

3919 Monticelli rep. anno 1843 MELCH.

D M
M · MVNI · LOLLIANI
EQVO · PVBLICO · ORNATI
QVI · VIXIT · ANNIS · XIII ·
5 MENSIB · III · DIEB · XXVI
M · MVNIVS · HIEROCLES
PATER · DVLCISSIMO
FILIO

Melchiorri ms. (ad exemplum suum voluminis Kellermanniani de vigilibus).

3920 rep. a. 1844 *nel territorio di Monticelli al colle Cerino, quarto del Cupo, in un fondo del sig. Arcangelo Maria Santavelli*, deinde Tibure apud Violam.

IVLIAE · NEBRIDI
FELIX · TI · CLAVDII
CAESARIS · AVGVSTI
DISPENS · FABIANVS
5 CONTVBERN · OPTVME
SECA · ES · MERITAE
POSTERISQVE · EIVS · FECIT

St. Viola *giornale arcad.* 118 (1899) p. 299.

3921 prodiisse dicitur anno 1853 in oppido Monticelli, *estratto dal muro della chiesa parrochiale di S. Antonino.* Nunc Romae apud I. B. Rossium.

VS · ORDO · DEC ·
MOENIENSIVM · S
M · SVA · PEC · POS
EN · STATVAE · MV
...

Descripsit de Rossi, ipse vidi ectypum.

Moenienses nullos novimus praeter Castrimoenienses agri Albani, unde dedi hanc supra n. 2473 suspicatus translatam eam esse in oppidum Monticelli ex agro Albano. Ceterum etiam si certo constaret hanc inscriptionem antiquitus stetisse ibi ubi hodie est Monticelli, nequaquam inde deducerem, fuisse ibi rempublicam aliquam . . . moeniensium praeterea ignotam.

3922 rep. anno circiter 1855 *nel territorio di Monticelli, sul colle sopra Casal Battista.*

PORC
PO
qVI VIXIt
PORCIVS
5 fLaVIA · ARR
maXIMILLA
DVLCISS
eT SVIS LIB

Hieronymus Amati communicavit cum Rossio (ε. 1989) excerptam ex epistula accepta a Cerasoli quodam.

Fractam fuisse non traditur.

3923 rep. 1813 in agro civitatis Monticelli (*contrada Colliagrasso, quarto delle mole*), inde translata in fundum quendam vicinum Vincentii Sinibaldi.

D · M ·
T · SENPRONIO
VALERIANO
VIX · ANN · I
5 MENS · XI
DIEB · XXIII
PARENTES

St. Viola *giornale arc.* 119 (1950) p. 307 descriptam a Rusconio.

3924 area parva. Rep. *nel territorio di Monticelli* VIOLA; rep. *presso la via Palombarsa a 48 chilometri circa da Roma in un terreno chiamato colle Cervino* ARN.

DIS MANIBVS
TVRRANIAE
PHILIPPAR · Q
TVRRANIVS
5 CALLISTVS
CONIVGI · PISSINAE

St. Viola misit Henzeno epistula data d. 19 Mart. 1849; Armellini *cronichetta mensuale* 1880 p. 95.

3 Q om., 5 CALISTVS Viol. — I longas dedi ex Viola.

3925 rep. a. 1844 in agro civitatis Monticelli in loco cui nomen *colle Cerrino, quarto del Cupo*, a domino dono datum Violae.

VETVRIA · D · ET · Ↄ · L ·
SYNESIS · MONVMENTVM
FECIT · SIBI · ET · COLLIBERTO
SVO · D · VETVRIO MAHENI
5 ET · O · VETVRIO DIOPHANI

St. Viola *giornale arc.* 119 (1850) p. 278.

3926/7 litteris malis. Rep. a. 1845 in pago S. Angelo in Capoccia, 9 m. p. a Tibure, deinde Tibure apud St. Violam.

V A L E R I
N E T T I
MARTIALIS
VIX · ANN · VI
5 M I N E · VI
DIEB · XVIII
NETTIA · VALE
RIA · FIL · FEC

St. Viola *giornale arcad.* 119 (1858) p. 171.

3928 *in Rotavella presso Palombara* RICCY (qui locus distat a Palombara duobus milibus pass. septentriones versus, cf. Nibby *analisi* 2 p. 394).

DIANAI · ROTANAI
C · CLAVDIVS
C · F · SER · N · LEM

Riccy *pago Lemonio* (1802) app. p. 40 (inde Henzen syll. n. 5710) descriptam ut dicit a canonico Lopez della Barrera et a Balleria, communicatam autem cum Marinio anno 1768.

Admodum suspecta, Riccyum a fingendis inscriptionibus non plane abstinuisse supra p. 317 adnotavi; huic tamen sinceri aliquid subesse puto.

3929 Stazzani (prope Palombaram) (inde Palombarae AMAT., errore) *casa Attilj ogg. Ferretti* MART., *nel cortile de' Ferretti* MAROCC. Quaesivi eo loco, nec tamen inveni, sed ablatam puto aut pessumdatam.

L · F VEL · FE
BIS · PRAEF
ALBIAE · L · L · SA

Amati ms. Vat. 2739 f. 19 a Ferrettio (L. e domino lapidis); Martelli *antichità de' Sicoli* 2 (1830) p. 179 n. 64; Marocco mon. 9 p. 131.

1 L·FVEL·FI· Amat., L·FVEL·F·L· Marocc., L·FVELVIVS Martelli. — 3 ALBIAE·L·L·S·A Amat. et Martelli, ALBIAELISA Marocco.

Fractam esse non traditur: videtur autem in v. 1 fuisse ad hunc modum [L. Titius L. f.] Vel. Fe[lix], v. 2 enuntiatus fuisse honor quo ille bis functus erat.

3930/1 Castelchiodato *nella chiesa parochiale nella tazza dell' acqua santa* SPER. Frustra quaesivi.

P · FLAVIVS VRBANVS

Sperandio *Sabina* p. 417.

XXXV. *Monte Rotondo.*

Monte Rotondo oppidum successisse in locum Ereti Sabinorum vici memorati a Vergilio Aen. 7,711 et Livio 3,29. 29. 42; 29, 11. 23 et Dionysio 3,32. 4,3 et 54. 9,49. 11,3 et Valerio Maximo 2,4,4 et a Strabone 9 p. 228. 238 et in itinerariis multi crediderunt saeculis superioribus [1]) (unde etiam auctoribus quibus inscriptiones infra editas debemus Monte Rotondo saepe dicitur Eretum), sed falso, ut intellexerunt et alii et Nibby *anal.* 2 p. 146, nequaquam enim conveniunt quae de situ Ereti tradunt Strabo l. c. et Dionysius 11,3 et itineraria. Potest collis in quo est Monte Rotondo comprehensus fuisse territorio Nomentanorum, a quorum urbe abest passibus circiter MD.

[1] Primus quantum scio falsam hanc opinionem protulit Raph. Volaterranus comm. urb. lib. VI (f. 76 ed. 1506) *Eretum oppidum nunc Mons Eretundus.*

3932 extra oppidum Montis Rotundi apud sodales Franciscanos METELLVS f. 18, Ereti [corr. ex 'Hereti'] apud sodales Franciscanos METELL. f. 21; *a Monte Rotondo* MANVT. — Sine loco GRVT.

Q · CANVSIVS
PRAENESTINVS
MACESIAM · ST · OL
LAGIA · LIBERTIS
5 LIBERTABVSQVE
SVIS · FECIT

Manutius cod. Vat. 9237 f. 458'; Metellus cod. Vat. 6038 f. 19 et denuo f. 21 (ex hoc opinor Grut. 935, 9 'ex schedis Ant. Augustini'; ex Grutero Fabretti 13, 60; Vulpi Lat. 9 p. 48; Petrini Praen. p. 329, 14).

Vv. paullo aliter divisit Met. 24. — 5 LIBERTABVSQ Met. 21.

Q. Canusius Praenestinus fuit consul suffectus sub Pio (circa annum 157) teste tabula honestae missionis huius Corp. vol. III p. 882 (Henzen syll. n. 6858 a); eiusdem ut videtur nomen legitur in fistula plumbea reperta Romae in monte Esquilino (apud Lancianium syll. epigr. aq. n. 41) et in tegulis repertis in urbe Roma (apud Marinium syll. n. 658. 892) et in marmore rudi (apud Bruzzam ann. inst. 1870 p. 188 n. 239). Praeterea Canusii Praenestini nomen Pratillius intrusit in titulum quem ipse excogitavit huius Corp. vol. X n. 322*.

3933 Ereti [corr. ex: Hereti] apud sodales Franciscanos.

DIS MANIBVS
Q · CASSIO PHAEBO
PACXEA ZOE CONTVBER
NALI SVO FECIT ·

Metellus cod. Vat. 9038 f. 21.
2 scr. PHOEBO, 3 scr. PACCIA.

3934 *a Monte Rotondo, in un cippo posto per terra avanti la chiesa di S. Ilario; si vede che il cippo è stato ivi trasportato da altro luogo* GIORGI; *sull' angolo esterno della chiesa parrochiale di S. Ilario* AMATI (ap. Mar.), similiter RELIQVI. Ego frustra quaesivi. — Inscriptionem in duobus lateribus repetitam esse ait GIORGI, in tribus lateribus AMATI (ap. Mar.)

DIS MANIB
COCCEIAE
IVSTAE
NICOLAVS ET
5 PANNYCHIS
PARENTES FILIAE
PIISSIMAE

Giorgi sched. Casanat., qui descripsit d. 10 Mart. 1734; Sperandio Sabina p. 424; Marini ms. Vat. 9123 f. 88 descriptam ut dicit ab Amatio anno 1807; paullo aliter ipse Amati ms. Vat. 9774 f. 29'; Guattani monumenti Sabini 2 (1828) p. 354. Nibby *analisi* II p. 362.

1 MANIBVS Sper. — 2 COCCIAE Giorgi. — 4 ET om. Sper. — 5 PANNVCHI Guatt., PANNYCHII Sper., PANYCHIS Giorgi. — 7 om. Amati Vat. 9774 (non apud Marinium); PI·ISSIMAE cum puncto Nibby. — Sperandio versus continuat.

3935 Ereti in marmorea tabella apud d. Tarquinium Pianezzam SVAR. f. 316' (rep. una cum n. 3936 et 3939 in vinea d. Tarquinii Pianetis de Monterotundo, ubi sunt ruinae conventus canonicorum regularium et superest ecclesia S. Restituti, legitur manu amanuensis Suaresiani in f. 319'); in aedibus d. Tarquinii Pianezzi SVAR. f. 99. Locum non adnotant COD. BASB. et GVDIVS. — Romae in vinea Pianezza MARINI, errore.

D · M ·
T · FL · AVGG · LIBERT
MARCIONI · T · FL
AVGG · LIBERT
5 ZOSIMVS · CONLI
BERTO · B · M · F

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 316'; manus ignota apud eundem cod. cit. f. 99; cod. Barb. 29, 26 f. 23, hi tres ad idem sine dubio exemplum; neque aliunde puto Gudius ms. 131, 1, ed. 197, 9, licet editor adscripserit 'vidit ac descripsit Gudius'. Marini Arv. p. 143 ex schedis Suaresii.

3936 litteris magnis Monte Rotondo *nel pavimento della chiesa de' Conventuali fuori del castello.*

PONTE I
PIIS *uim...*

Amati ms. Vat. 9774 f. 29'.

3937 in agro Eretino in diversorio vulgo *le Capannole* passibus MD ab Ereto MAS.; prope Monte Rotondo, *nella osteria della famiglia Mei sulla strada consolare* SPER.

D M
TI · IVLIO ROMAN
PIENTISSIMO IVLIA
FAVSTA VXOR

Marini ms. Vat. descriptam a Iovinalio, Sperandio Sabina p. 422.
Versus continuat Sper. — 1 om. Iov. — 2 ROM at..., 3 IVLIO Sper.

3938 cippus Ereti in vinea Tarquinii Pianezza (cf. ad n. 3935) SVAR.; Monte Rotondo nella vigna *Amicis vicina ai Capuccini* MAR.; in vinea Cristaldi GVATT. NIBBY; *addossato al casino già del card. Cristaldi, poi Vitelli, ora de' padri crociferi de' santi Vincenzo ed Anastasio di Roma* GORI. Eodem loco hodie quoque extat.

D · M
IVLIAE · FORTVNA
TAE · M · IVLIVS
MARTIALIS · FILIAE
DVLCISSIMAE
QVAE · VIX · ANN · VII
MENS · III
FECIT

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 316; Anonymus apud Marinium Vat. 9127 f. 251; Sperandio *Sabina* p. 121; Guattani mon. *Sabini* 2 p. 353; Nibby *analisi* 2 p. 363; F. Gori *giornale* arc. vol. 174 (1862) p. 285 (*dal Ponte Salario di Roma a Fidene* p. 63).

Auctores consentiunt, nisi quod 1 D·M omittit Sperandio, idem et Guattani et Nibby versus continuant.

3939 cippus Monterotondo, ibi ubi n. 3934.

D · M ·
POMPONIAE
APHRODISIAE
TI · CLAVDIVS
ATIMETVS
CONIVGI BENE
MERENTI

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 316, Guattani monum. Sabini II p. 354; Nibby analisi 2 p. 384; F. Gori *Giornale* arc. vol. 174 p. 286 (*dal Ponte Salario di Roma a Fidene* p. 64).

Vv. aliter dividunt Guatt. et Nibby. — 5 ATIMITVS Guatt.

3940 tabula marmorea fracta. Ereti in Sabinis nunc Monte Rotondo oppido Barberinorum in ecclesia primaria S. M. Magdalenae, illuc advecta aliquot abhinc annis ex vetere aede S. Columbae quae tribus mil. distat DONI.

I QVOCVMQVE EX VRBE SEPVLCRVM
AET TV QVOQVE FLENDVS ERIS
VIX DVM LIMINA · VITAE
pERTVLIT ANTE MORI
priMAEVO FLORE SVB VMBRAS
O MIHI VITA FVIT
cuNCTIS BONVS INDOLE DIGNVS
NI RENOBASSIT ABOS
VS TOT PRAEMIA LAVDVM
mIHI FLENDVS ERIS
hASC PIA MVNERA MATER
NATE QVIES

Donius ms. Neap. p. 264, 1, ed. 10, 77 (inde Mur. 1238, 2) qui vidit et descripsit. Burmann anth. Lat. 4, 273.

1 hasta ante QVO, quae ex qua littera superfuit incertum est, omissa est in ed. — 3 in. VS pro IX, 8 NOBASSIT in lacuna omittit editor scr. RENOBASSET; avos renovavisset adulescens, cui hoc epitaphium positum est, nempe si diutius vixisset. — 11 in. HIC est in ms., sed secundam litteram videtur voluisse qui scripsit facere A; HAEC editio.

XXXVI. NOMENTVM (*La Mentana*). Tribu Horatia?

A porta urbis Romae Collina duae viae principium habebant, altera antiquissima quae recta in Sabinos ferebat dicta Salaria, altera illa puto recentior quae imperatorum certe aetate dicebatur Nomentana (nam olim ei nomen fuerat Ficolensis, cf. p. 447) a Nomento oppido sito in ea ipsa via, teste tabula Peutingerana, in qua adscriptum est *via Numentana*, XIV mill. passuum a Roma[1]). Et via Nomentana vetus nomen retinet, et extat in ea XIV fere millibus passuum a loco ubi fuit porta Collina urbis Romae vicus dictus *La Mentana*, quod nomen aperte ortum est ex vetere nomine Nomenti. Accedit quod Mentanae repertae sunt inscriptiones n. 3955 et 3958 magistratuum et sacerdotum municipii Nomentanorum. Haec de loco ubi fuit Nomentum, nunc videamus quae de ipso oppido tradita sint. Principia Nomenti coniuncta esse voluit cum principiis oppidorum vicinorum Crustumerii et Fidenarum ita, ut statueret, haec tria oppida eodem tempore esse condita a tribus fratribus, auctor ignotus is a quo pendet Dionysius 2, 53. Similiter ut de Fidenis et de Ficulea (cf. p. 447), ita et de Nomentanis apud ipsos Romanos videtur esse dubitatum, utrum origine Latini essent an Sabini; sed et magis constans et, si quid video, vero propior fuit ea opinio quae Nomentum adtribuebat priscis Latinis. Nam non solum et Nomentum et Fidenas inter colonias ab Albanis regibus deductas enumerat Vergilius Aen. 6, 773, Nomentum inter oppida de *Priscis Latinis aut qui* (fortasse *quae*) *ad Latinos defecerant* a Tarquinio Prisco Romanorum rege capta Livius 1, 38, Nomentanos inter populos Latinos qui anno 256 Romanis bellum indixerunt Dionysius 5, 61 (de Fidenis cf. praeterea p. 453), sed etiam eo bello quod postremum fuit inter Latium et Romam et cui Sabinos se immiscuisse nemo umquam tradidit, Nomentani, quamquam in ipsis proeliis non memorantur tamen una cum reliquis Latinis contra Romanos steterunt, si quidem statim post bellum finitum eadem poena affecti sunt qua Latini populi propius urbem Romam habitantes, nempe in civitatem recepti sine iure suffragii, plane eodem modo quo Aricini Lanuvini Pedani (Liv. 8, 14, 3). Sed fuit opinio et ipsa sine dubio antiqua quae terminum Latii antiquissimum ab hac parte statuebat Anienem, unde non solum Plinius h. n. 3, 54 scribit Latium a tergo includi Aniene, sed etiam Vergilius Aeneidos septimo (v. 712), oblitus eorum quae scripserat libro sexto (cf. supra), enumeravit Nomentum inter Sabinos[2]). Ex eadem opinionum discrepantia potest explicari quod Plinius in chorographia Italiae ut Fidenates et Ficulenses ita Nomentanos quoque bis recensuit, et in regione prima Italiae una cum reliquis Latinis (Plin. 3, 64) et in regione quarta inter Sabinos (3, 107). Ceterum non primae sed quartae regionis fuisse Nomentum populos testatur liber coloniarum formae deterioris recensens Nomentum (*Numentum* p. 257 L.) Fidenas (cf. infra p. 453), Ficuleam (cf. infra p. 447) inter civitates eius provinciae quae postea quartam regionem Augusti complectebatur, Piceni (sc. Piceni et Flaminiae). — Certa de fatis Nomenti perpauca scimus. Cives Romanos factos esse Nomentanos anno 416 iam supra ex Livio rettulimus. Tribui fortasse postea eidem adscripti erant cui Aricini, nempe Horatiae quae sola in inscriptionibus Nomentanis hodie notis plus semel reperitur

1) Praeterea in tabula Peutingerana adnotatum est diverticulum Nomento ducens Tibur, ubi tamen numerus adscriptus milium pass. VIII vero longe minor est.

2) Strabo 5 p. 228 cum ait Sabinos στενὴν habitare χώραν, ἐφάπτουσαν τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης μέχρις Οὐηστίνων, non liquet utrum ipse Nomentum Sabinis adscripserit necne.

(n. 3961. 3972), sed magistratus Nomentanus n. 3941 fuit tribu Cornelia, n. 3955 tribu Palatina (Crustumina praeterea est n. 3979). *Municipium* appellatur Nomentum n. 3959. Summus magistratus Nomentanorum etiam imperatorum aetate fuit dictator (n. 3941; *dictator IIII* n. 3955); praeterea ibi fuerunt aediles (n. 3941. 3955) et quaestores alimentorum (n. 3941). *Flamen perpetuus duumvirali potestate* est n. 3959; *sacerdos Nomentanorum matris d(eum) m(agnae)* n. 3996. Seviri Augustales videntur memorari n. 3957. — Ipsa urbs Nomentum apud auctores aetatis imperatoriae, si exceperis chorographos Plinium (cf. supra) et Ptolemaeum 3, 1, 52, qui recenset Nomentum inter oppida Latinorum, uti non memoratur, saepius memorantur praedia Nomentana. Praedium in agro Nomentano fuisse Attico Ciceronis amico scimus ex Cornelio Nepote vit. Att. c. 14, vix diversum id ab eo praedio Attici quod Ficulense dicit Cicero ad Att. 12, 34 (cf. infra p. 447, XXXVIII not. 9); erat enim vicina Nomento Ficulea, et praedium situm in confinio duarum territoriorum ab utroque oppido appellari potuit. Magni autem aestimabantur Nomentana praedia non tam propter amoenitatem regionis quam propter fructum quem domini inde capere solebant (cf. Martialis 2, 38 *quid mihi reddat ager quaeris, Line, Nomentanus*), qui et suum et amicorum praedia Nomentana etiam alibi saepius memorat 9, 43, 3. 7, 92, 5. 9, 91. 10, 44. 19, 94. 12, 57. 13, 42), vineis potissimum ibi institutis, cf. Plin. h. n. 14, 49. 49. 94 (de uva Nomentana egit praeterea Columella 3, 2, ex quo sua habuit Plinius h. n. 14, 23; cf. Martialis 1, 105. 13, 119). — Episcopi Nomentani saepius memorantur in actis ecclesiae saeculorum p. C. inde a V usque ad decimum (Ughelli X p. 146. 147).

3941 Nomentanam inscriptionem, eamque nuper repertam, dicit AMATI (n. 1832), ubi viderit Camporesius, non adnotavit. — Nullus locus adnotatus est in DELINEATIONE inter schedas Caninae.

D · VALERIVS · D · F · COR
PROCVLVS · AEDIL · DICTATOR
QVAEST · ALIMENTORVM ·
HYDRAEVM · CEMMIS · EX
5 ORNATVM ET · AVRATVM
VNA · CVM · VALERIA FORTV
NATA ET VALERIA PROCVLA
ISIDI · ET · SERAPI
D · D

in latere: sacerdos manu tenens monumentum fortasse loci

in latere: sacerdos tenens sistrum

Accurate delineatam repperi inter schedas Caninae (cod. bibl. Sapientiae 106 *h* f. 219) manu mihi ignota, fortasse Camporesii; nam huius delineationem accuratissimam diserte laudat Amati *giorn. arcad.* vol. 59 (1832) p. 324 (inde Henzen ann. inst. arch. 1844 p. 39, syll. n. 9138), qui exhibet etiam ms. Vat. 9773 f. 1; praeterea extat in eisdem schedis Caninae f. 914.

4 CEMMIS in lapide esse adfirmat Amati *giorn. arc.* p. 333; et ita habet delineatio (non exemplum f. 214).

Hydraeum (v. 4) videtur esse ornamentum aliquod muliebre.

3942 Nomenti rep. mense Oct. 1833 effossionibus Borghesianis.

*german*ICO CAESARI IM*p caesaris*
d F · AVGVSTI · N *divi filio*
AVGVRI Q *est.*

Amati ms. Vat. 9774 f. 27.

Imp. vocabulum non potest referri ad Germanicum, quippe quod interpositum esset inter nomen ipsius et patris. Sequitur ut pertinuerit ad alterum titulum in eodem lapide perscriptum, qui quin Augusti fuerit non potest dubitari. Crediderim hoc fragmentum superesse ex monumento dedicato Augusto et Tiberio, Germanico et Druso, inter annum p. C. 7, quo Germanicus quaestor fuerat, et a. 12, quo primum consul processit, nam consulatum adepto quaestura vix esset adscripta.

3943 Nomenti rep. mense Oct. 1833 fossionibus Borghesianis AMATI de utroque fragmento.

a
*ti. caes*A R I
*divi aug*VSTI F
*a u*GVSTO
P I O

b
M
XXXVI *n. 34—35*
NESVS

Amati ms. Vat. 9774 f. 27.

Coniunxi haec fragmenta non solum quod una reperta sunt, sed etiam quod cum alterum (*a*) aperte spectet ad Tiberium — nam Augusti filius Augustus nemo alius umquam dictus est (quamquam ita dici potuerunt Commodus et Caracalla vivis patribus) —, in altero invenitur numerus XXXVI, ad quem numerum tribuniciae potestatis praeter Tiberium solus Augustus pervenit; accedit quod utriusque fragmenti scripta erat etiam pars aversa (n. 3947), quod vix casu factum est, immo ipsum eo ducit haec fragmenta esse coniungenda.

In fragmento *a* v. 4 PIO videtur male exceptum pro *pontifici maxim*O, in fr. *b* v. 1 fuit fortasse *[imp. a]M[us]*.

3944 Nomenti *sull' alto del campanile della chiesa della Pietà de' Santucce* AMATI. Frustra quaesivi.

imp. CAESARI
divi · NERVAE
filio NERVAE
*tra*IANO · AVG
5 *ger*M · DACICO

Amati ms. Vat. 9774 f. 29.

5 in. I traditur pro M.

3945 tabula magna marmorea. Nomenti anno 1847 reperta a pastoribus, destinata museo Vaticano AMATI. Nunc in repositis musei Lateranensis.

T · TITIVS · T · F · SER · TAPPO · XXVI · VIR
T · TITIVS · T · F · SER · POPPAEENVS · PATER
GESSIA · M · F · MATER · TITIA · T · F · RVFA · SOROR
PARCITIS · HEREDI · ET · VOS · INSENTIBVS · DEDITE · MORTI
5 SI QVID · MORTVI · HABENT · HOC · MEVM · ERIT · CETERA · LIQ
ARBITRATV · Q · VERRICI · Q · F · CLA · FLACCI

Descripsit Detlefsen, recognovi ipse. Amati ms. Vat. et in actis acad. pontif. archaeol. I, 1 p. 107 (in dissertatione lecta d. 31 Iul. 1817); Biondi *giornale arcadico* 3 (1919) p. 295. Fea sched. f. 282, Kellermann vig. p. 69 not. ad n. 250. Henzen syll. n. 9457, qui vidit. Vv. 2 et 3 delineavit Huebner exempl. script. epigraphicae n. 9.

1 in. T littera, quam priores (Amatius Fea Kell. Henzen) exhibent ut extantem in lapide, nunc deest.

Aetatis circiter Augusti, ut reliquae inscriptiones viginti sexvirum, quo ducit etiam litteratura. — 4. 5 sunt hexametri duo prisca licentia facti, quibus defunctus adloquitur praetereuntes, admonens eos, ut vita fruantur neu in heredis commodum rebus suis parcant, mortuis nihil superesse (*si quid mortui habent, hoc meum erit; cetera liq(ui)*); verba *vos insentibus dedite morti* non intellego nec, quantum video, quisquam ea intellexit editorum. (Mommseno v. 4 contineri videtur solitum diverbium. Prior Manes adloquitur viator, qui idem heres est vel si magis placet pro herede rogat: '*parcitis (= parcite) heredi.*' Respondent Manes: *et vos praetereuntes, insentibus (= iis qui in sepulcro insunt) dedite morti* (scilicet debita)).

3946 Nomenti rep.

cOS · VIIvir epulon
patRONO

Amati Vat. 9774 f. 28'.

3947 fragmentum a una cum n. 3942 a exhibet AMATI adscribens *titolo doppio nell' istesso marmo*, fragmentum *b* una cum n. 3942 *b*, adscribens similiter *doppio nell' istesso marmo*. Videtur igitur hic titulus exaratus fuisse in parte aversa eius tabulae in qua etiam n. 3942.

a

C
AI
FLA
PRAE

b

VIGILVM
TI · CAESA
PROCVR
PROVINC
1 HOROLOGIVM

Amati ms. Vat. 9774 f. 27.

a 4, b 1—4 supersunt ex honoribus viri alicuius equestris dignitatis.

3948 Mentanae in muro domus prope deversorium CHAVPY. Extat Mentanae *sulla piazza*.

protome | protome | protome
L · APPVLEIVS · L · L · | L · APPVLEIVS · L · F · | APPVLEIA · L · L
ASCLEPIADES· | TR · MIL· | SOPHANVBA
OS SVO FECIT

Descripsimus ego et Zangemeister. Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 98. Sperandio Salma p. 343; Amati ms. Vat. 9769 f. 2 et apud Marinium Vat. 9125 f. 91; Biondi *giornale arcadico* 2, 1819 p. 332; Nibby *analisi* 2 p. 416.

Hunc titulum optimae aetatis esse indicat et ratio nominum (ingenuus sine cognomine) et litteratura. Appuleiae mulieris cognomen videtur esse nomen Punicum notum ex historia Syphacis et Masinissae, *Sophoniba* scriptum in codicibus Livii (30 c. 12, 14. 22; c. 15, 4. 8) et in periocha Liviana, Σοφωνίβα apud Appianum Lib. c. 27. 28, Sophoniba apud Diodorum 27, 7 (exc. de virt. et vit.), Σοφωνίς apud Dioeem (fr. 57, 51 et ap. Zonaram 9 c. 11—13).

3949 Nomento apud loci dominum.

SEX · MVTILIVS · SEX · F · COL
PRIMVS · SCR · Q · ET · AED · CVR

Fabretti 633, 282.

2 *scr(iba) q(uaestorius) et aed(ilium) cur(ulium).*

3950 Nomenti, *scavo Borghesiano* AMATI 9769; Nomenti penes Lauretum Santuccium AMATI 977…

a VRELI M
mil. coh. II · PR · P V
vix a. XVII M I…
· H / f c

Amati ms. Vat. 9769 f. 8, 9774 f. 27'.

3 fin. partem 1 litterae exhibet ms. 2774, om. 9769.

3951 Nomenti rep. fossionibus Borghesianis.

S FELIx
T · AL ?IVS PRIM
M · ANTONIVS M
L · SEXTIVS L
P · AVRELIVS OPTATus
C ESI VS BASSus
SEX · MINATIVS SEX · F
CN · MVNATIVS · CN · F · BASSus
C · ALBONIVS C F RVF
L · ATTIVS L F NIGer
L AERENVS L
Q AELIVS ARTEMIDORVS
M ALBIVS SPONSOR
C AVRELIVS PRIMVS
APPVLEIVS FELIX
BAMIVS DIOCHARES
IVS HILARIO
VS SOSVS
OPTATVS C
HILARVS C EGN
RONTO C EGN
C VS C EG
VS C E
C

Amati ms. Vat. 9774 f. 28, praeterea solos vv. 22—24 ib. f. 27'.

Hoc fragmentum et ea quae sequuntur n. 3952—3954 videntur superesse ex albo collegii in quo plebs (inde a v. 9 huius fragmenti n. 3951) recensebatur secundum ordinem litterarum; praecedebant (huius fragmenti n. 3951 v. 1—8) nomina patronorum vel honoratorum, quorum qui extremo loco nominatur Cn. Munatius Cn. f. Bassus fortasse filius est Cn. Munatii M. f. Aurelii Bassi quem summis honoribus apud Nomentanos functum novimus ex n. 3955. — 3 fin. 4 fin. 11 fin. ex cognominibus evanidis Amatus singulas tantum litteras excepit.

3952 *da Nomento, sig(nor) Riccioli*, praescripsit AMATI.

LICINIVS
P LAELIVS
C LVRIVS
L MEMMIVS
Q MAGIVS
MARCIVS
MANLIVS
MVCIVS
MANII

Amati ms. Vat. 9744 f. 30'.

6 seq. praenomina deesse non indicatur.

3953 Nomentana, AMATI 9738.

NVGI
seRVILLVS
saLLVVIVS OVFen
seRVILIVS SALVIVS
TIMEDIVS NEPOS
IVS FORTVNATVs
IIVS FELIX
turPILIVS FAVSTVS
IVS FIRMVs

Sic exhibet Amati ms. Vat. 9738 f. 8, praeterea idem in schedis non …ratis iterum sistit, sed bipertitam (utramque paginam seorsum …

1 NVG, 3 RV (pro OVF), 5 TIMILIVS schedae non enumerat…

3954 Nomenti rep. anno 1833 *frammento di tavola sottile*.

M
M · VET
VALERIus
P · VALERIVS
T · VALERIVS
SEX · VETVLEN
sEX · VETVLE
TR

Amati ms. Vat. 9774 f. …

3955 cippus magnus marmoreus. In agro Nomentano ultra Anienem IVC. Extra Nomentum novum pro foribus monasterii S. Angeli VICT. Nomenti LIG. Apud Nomentum in villa canonicorum regularium S. Salvatoris in Lauro MORONE, ad aedem S. Georgii FABR., quod idem est (cf. Fea apud Biondium l. c. p. 186). *A Lamentana nella piazzetta avanti la chiesa* GIORGI. *Giovanni Battista Visconti padre di Ennio Quirino, allorchè esercitava l' officio di Commissario delle Antichità, fece trasportare da Mentana a Roma questa iscrizione comperata scudi cinquanta e collocolla nel museo Vaticano* BIONDI. Extat in museo Vaticano (*Chiaramonti a sinistra*). — S. l. GAMM. ALC. PIGH. MAN. PANV. In castello S. Angeli WINGH. CIACC. Tarracone GRVT.

GN · MVNATIVS · M · F · PAL
AVRELIVS · BASSVS
PROC · AVG
PRAEF · FABR · PRAEF · COH · III
SAGITTARIORVM · PRAEF · COH · ITERVM · II
simpulum ASTVRVM · CENSITOR · CIVIVM *patera*
ROMANORVM · COLONIAE · VICTRI
CENSIS · QVAE · EST · IN · BRITTANNIA
CAMALODVNI · CVRATOR
VIAE NOMENTANAE · PATRONVS · EIVSDEM
MVNICIPI · FLAMEN · PERPETVS *sic*
DVVM · VIRALI · POTESTATE
AEDILIS · DICTATOR · IIII

Descripsit Henzen. Habent primi Pomponius Laetus apud Gammarum n. 66 f. 66 et Iucundus rec. 3 cod. Cicognae f. 163; ab Iucundo ut videtur Alciatus Fese f. 100'. Octavio Pantagatho referunt Pighius Berol. f. 183 et Lipsius ms. f. 29, qui edidit in notis ad Tacitum lib. 12 (cap. 33; ed. Antverp. 1674 p. 788). Sequuntur Marianus Victorius de antiq. Reate f. 66 cod. Neap. (inde fortasse citat Holstenius ad Cloverium p. 104); Ligorius Neap. lib. 36 p. 368 ex lapide ut videtur, certe optime exceptam; Pighius Berol. f. 136; nescio unde Panvinius Rom. p. 84, Veron. p. 56 (ex hoc Smetius ed. 86, 2 et Grut. 436, 5); Manutius orth. ed. 1581 f. 18, ed. 1588 p. 187, 3 (ex Manutio vel ex Panvinio Ligorius Taur. vol. 12. 18. 21. 26 f. 166); Winghe Brux. 2, 49; Ciacconius Raff. f. 123. Postea Nomenti descripserunt Carolus Moromus cod. Barb. XXX, 138 f. 181; Fabretti 26, 128; Corsignanus de Aniene (1718) p. 183; Volpi *dissert. dell' accad. di Cortona* 2 p. 166, Lat. 10 p. 621; Giorgi sched. Casanat. XVI qui descripsit d. 25 Iun. 1741; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 87; Sperandio Sab. p. 343. Reperitur etiam apud E. Q. Viscontium ms. Paris. 9687 f. 70. In museo Vaticano descripserunt Marini sched. Vat.; Biondi *giornale arcadico* 3 (1816) p. 187; Kellermann vig. n. 271. Orelli 508 cum adn. Henzeni.

1 GN tam Henzen quam priorum auctorum optimus quisque.

3956 basis marmorea quadrata valde detrita. Nomenti in vinea Santucci viderunt AMATI a. 1807 et postea BIONDI. Deinde translata Romam cura abbatis Loreti Antonii Santucci (AMAT. act.), extabat primum in repositis musei Vaticani (cf. Amati *giorn. arc.* 66, 1832 p. 332), nunc extat in ipso museo (*Gall. lap.* intranti a dextra).

in latere sinistro:

litterae AMAT. BIOND.

ERVLANO ·
PHAEDRO · SACERDOTI
NOMENTANORVM · MATRIS D · M ·
...... ANNIS · XXXV ET · SANITATE ·
...OMODO · VOLVI · HILARIS · ANNIS · LXX ·
CVRIOSE · QVIT · AT · TE

in latere dextro:

ET · HELIZVSAE · VERNAE · SVAE
VIXIT · ANNIS · XVIII · POSITA · HIC · A · XXX
urceus

Descripserunt Henzen et Gatti. Amati apud Marinium ms. Vat. 9126 f. 95 descriptam anno 1807, ms. Vat. 9768 f. 8', idem aeri incidit act. acad. pontif. I, 1 tab. III cf. 88 (ab Amatio Borghesi opp. 8 p. 65 cf. p. 88); Fea sched. f. 282; Biondi *giornale arc.* 2 (1816) p. 332.

1 Verulanus nomen gentilicium videtur fuisse huic Phaedro. — 3 NOMENTANORVM Biondi. — 4 SANEIAE Biond., SANITAE Amati (act.), SANITAE Borghesi; hoc videtur admittere ectypum huius vocabuli missum mihi a Gattio. — 6 fin. XXX Amat. Borgh., XX Biondi. — In inscriptione lateris v. 1 fin. SVAE Biond.

Argute et perplexe voluit loqui, qui hoc elogium scripsit, itaque duplex vitae tempus et sibi et vernae adscripsit. v. 4 in. nihil videtur desiderari nisi *vixit*.

3957 Nomenti *nella chiesa della Pietà de' Santucci* AMATI. Ibi nunc non extat.

POSTINI · L
VS
*sev*IRI · AVGV*stalis*

Amati ms. Vat. 9774 f. 29.

3958 ara eleganter ornata. *Scavato dal gran sepolcreto lungo la via Nomentana* AMATI (ap Mar.), Nomenti BIONDI. Partem inferiorem inversam (*capovolta*) Nomenti *nel casino Baronci* vidit AMATI (9774). In aedibus Baronci nunc Cicconetti ego frustra quaesivi.

DIS *manibus sacr*
M · *Licin Aemil*EROTI
VESTIARIO · DE · HORREIS
AGRIPPINIANIS
CLAVDIA · TI · F · MOSCHIS
VIRO · CARISSIMO

Amati apud Marinium ms. Vat. 9125 descriptam anno 1807, praeterea in suis pugillaribus ms. Vat. 9769 f. 6; Biondi *giorn. arc.* 2 (1818) p. 207 (inde Orelli n. 6004); solos vv. 4—6 Amati ms. Vat. 9774 f. 28.

1. 2 supplevit Biondius.

3959 cippus rudis. *Scavato dal gran sepolcreto lunga la via Nomentana* MAR. Nomenti BIONDI.

L · ANTEIVS L.
L · MENOGEs
IN · FRONTe
PED · XII ·
IN · AGRO
PED · XII ·

Amati apud Marinium Vat. 9125 f. 8, praeterea ms. Vat. 9768 f. 8; Biondi *giorn. arc.* 2 (1819) p. 210.

1 ANIEVS Am. ap. Mar. — 3 FRONTE Biondi.

3960 fragmentum lapidis Tiburtini. Extat Mentana in vinea Cicconetti.

C · ERTVINus
C · L · LICINVs

Descripsi. Amati Vat. 9768 f. 8 et apud Marinium Vat. 9125 f. 95; Biondi *giornale arcadico* 2 (1818) p. 218.

3961. 3962 duae bases magnae marmoreae formae oblongae sine dubio una repertae cum similibus n. 3972—3974; inscriptiones leguntur in singularum lateribus angustis. 'N. 3961 'via Nomentana lapide XIII', n. 3973 et 3974 'ad viam Nomentanam mil. XI prope rudera veteris theatri' vidit FASE. — *Scavate alla chiavola più là del sepolcreto* AMAT. de n. 3962; sed eam et praeterea n. 3372—3374 multo ante Amatium in ipso oppido Lamentana *e canto alla stalla del principe Borghese* viderat GIORGI, item omnes Mentanae vidit CHAVPY. Extant Mentanae in via publica (*via del 3 nov.*).

3961 C · BRVTTIVS L · F ·
HOR

Descripsi. Fabretti 241, 656 (inde Vulpi Lat. 10 p. 623); Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 28, Amati ms. Vat. 9769 f. 2 et apud Marinium 2125 f. 91; Biondi *giorn. arc.* 2 (1812) p. 337, Nibby *analisi* 2 p. 414.

Haec inverse collocata est et videtur fuisse quondam obscurata vel difficilis lectu; certe omisit eam qui reliquas has bases habet Giorgius, HOR vocabulum solum excepit Chaupyus, L·BRVTTIVS/// | HOR legit Amati, L·BRVTIVS | HOR Biondi. Fabrettius et Nibby recte.

3962 BRVTTIA · C · F ·

Descripsi. Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Junio 1741; Chaupy *maison d'Horace* III, 98 (inde omnino fontem non laudans Sperandio Sab. p. 343 adiunctam ad n. 3972, ex quo rursus Biondi *giorn. arc.* 9, 1819 p. 336); Amati ms. Vat. 9769 f. 2 et apud Marinium ms. Vat. 2125 f. 21; Biondi *giorn. arc.* 2 (1819) p. 337; Nibby *analisi* 2 p. 415.

Prima littera magna ex parte detrita est, unde accidit Chaupyo, ut eam haberet pro P, totam autem inscriptionem legeret P·RVTILIA·C·F (unde P·RVTILIO·C·F fecit Sperandio; quam inscriptionem frustra quaesitam esse a Biondio, l. c. p. 336, non est mirum).

3963 Nomenti rep.

P · CAEL
ZET

Amati ms. Vat. 9774 f. 28'.

3964 Nomenti rep.

L CAERELLIVS POTTV
B · M · F

Amati ms. Vat. 9774 f. 97'.

3965 cippus ex Tiburtino lapide apud Nomentum.

Q·CATICANI
BITHI

Fabretti 613, 111.

3966 cippus marmoreus. *A Lamentana dentro il cortile del palazzo del principe Borghese* GIORGI. Nunc Romae in museo villae Pincianae Burghesiorum (*stanza d'Ercole*).

D · M
CL · FELICI · GENE
urceus MERENTI MESSAL patera
LA · RVTILIANVS
5 HERES · FECIT ·

Descripsit Henzen. Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Junio 1741. Vv. 3. 4 dederat Huebner ex. scr. epigraphicae n. 540.

Messalla Rutilianus vir aliunde, ut videtur, ignotus.

3967 apud Nomentum, in villa canonicorum regularium S. Salvatoris in lauro.

D · M · CLAVDIA FELICISSIMA ET M AVRELIVS AVG LIB
. . . . . FILIAE ET FRONTO SORORI. . . . .

Nescio quis, fortasse Suaresius, in cod. Barb. 98, 148 descriptam a Carolo Morone.

Initio deesse aliquid non indicatur; sed deest sine dubio nomen defunctae. — 2 in ...TILIAE traditur. Iidem homines memorantur infra n. 4017, ubi vide. Cf. praeterea n. 3868.

3968 frons parvi sarcophagi marmorei. *A Lamentana nella vigna dell' arciprete* GIORGI. *Dai contorni di Roma* AMAD. Romae in museo Vaticano MAR. Ibi adhuc (*Gall. lap. coniug.* III).

D M
CREPEREIAE PETRO
NIAE MAECIA
NAE CONIVGI
5 KARI SXSM
PLI FEMINAE
EPITYCHES
AVG LIB

(sinistra:) caula ex palois, ut videtur, composita in modum cavi cum fenestra in quam intrat ovis — arbor, ovis altera cui cibum praebet pastor; (dextra:) pastor sedens supra saxum

Descripserunt Henzen et Gatti. Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Iun. 1741; Amaduzzi misit d. 18 Sept. 1783 Lamio (epist. bibl. Riccard. vol. 2), unde edita est *Novelle Fiorentine* 1783 p. 663 (ex his Donati 328, 5); manus ignota apud Marinium sched. Vat.; ipse Marini in schedis Vat.

7 EPITHYCHES Amad.

3969 Nomenti *all' arco del castello* AMATI (9762), *scalino alla porta verso la fontana* AMATI (2125), *serve di gradino alla porta del castello verso la fonte* BIONDI. Frustra quaesivi.

. . . FELICISSIM . . . . AELIVS · AVG · LIB . . .

Amati ms. Vat. 9769 f. 8' et inter schedas Marinii Vat. 2196 f. 91; Biondi *giorn. arc.* 2 (1819) p. 338.

Fortasse ipsa inscriptio n. 3967 magis mutila.

3970 Nomenti, *frammentino nuovo.*

Q · V · A · VIII
FVLLONIV

Amati ms. Vat. 9769 f. 9.

3971 Nomenti rep.

Q · FVRIVS · M
COGNOSSET

Amati ms. Vat. 9774 f. 26'.

3972—3974 bases marmoreae gemellae eis in quibus scriptae sunt n. 3961. 3962, eodem sine dubio loco repertae quo illae, extant una cum eis Mentanae in via publica.

3972 L · HERENNIVS · L · F
HOR · GALLVS

Descripsi. Giorgi sched. Casanat.; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 98 (inde omnino pendet Sperandio Sabina p. 343); Amati ms. Vat. 9762 f. 2 et apud Marinium Vat. 2125 f. 91; Biondi *giorn. arc.* 9 (1819) p. 334; Nibby *analisi* 2 p. 414.

3973 HERENNIA · L · F
MERVLA · MAIOR

Descripsi. Fabretti 271, 148; Giorgi sched. Casanat.; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 98 (inde omnino Sperandio Sabina p. 343 adiunctam ad n. 3972). Amati ms. Vat. 9762 f. 9 et apud Marinium Vat. 2125 f. 91; Biondi *giorn. arc.* 2 (1812) p. 338; Nibby *anal.* 2 p. 414.

Notabile *Merula* cognomen muliebre.

3974 HERENNIA · L · F
MERVLA · MINOR

Descripsi. Fabretti 271, 149; Giorgi sched. Casanat.; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 91 (inde omnino Sperandio Sabina p. 343 adiunctam ad n. 3972); Amati ms. Vat. 2769 f. 9 et apud Marinium Vat. 2126 f. 21; Biondi *giorn. arc.* 2 (1819) p. 335; Nibby *analisi* 2 p. 414.

2 punctum inter duo vocabula iam perit.

3975 ara pulchra. Nomenti *nel quarto della Mezza Luna* AMATI, *nel luogo detto la Mezzaluna* BIOND.

D · M
Q · IVLIO · LOLLIANO
FRATRI
DVLCISSIMO

Amati ms. Vat. 9769 f. 8 et 8', item inter schedas Marinii Vat. 9125 f. 82'; Biondi *giornale arc.* 2 (1818) p. 337.

3976 cippus marmoreus Mentanae in via publica maceriae insertus.

A · LICINI
FELICIS
IN · FR · P · XI
IN · AGR · P · XI

Descripsi.

3977 Nomenti in muro domus.

L · MAELIVS · L · L · PRIMVS · VIXIT
ANNOS · XLIX · HVIVS · FILIA
MAELIA · L · ET · VALERIAE · L
SPECLA · VIX · A · XIX · PIA · CASTA
SOROX · ET · MATER · ACERBITATE
ACCEPTA · FECERVNT · VALERIA
OLIA · Ɔ · L · ACME · Ɔ · L · PRIMA

Fabretti 32, 152 (inde Vulpi Lat. 10 p. 623).
7 fin. verba *Ɔ. l. Prima* trahenda sunt ad v. 6 fin. *Valeria.* — Titulus positus Maelio Primo et Maeliae Speclae a Valeria Prima, huius sorore, et Olia Ɔ. l. Acme eiusdem matre. Manumiserat Valeriam Primam eadem sine dubio Valeria quae una cum L. Maelio manumiserat Maeliam Speclam.

3978 cippus marmoreus. Nomenti, *casino Baronci,* muro insertus AMAT., similiter BIOND. Extat eodem loco (nunc *vigna Ciconetti*).

DIS · MANIBVS
MARTIALI · VIXIT
ANN · VIIII
MENS · VI · DIES · V
FECIT
IVLIA · NICE //////
ALVMNO · SVO
B · M

Descripsi. Amati ms. Vat. 9769 f. 8' et apud Marinium ms. Vat. 9125 f. 88'; Biondi *giornale arc.* 2 (1819) p. 338.

3979 *a Lamentana nella vigna dell' arciprete.*

EX TESTAMENTO
L. OGVLNI L · L · AESCHINI*s*
*L. o*GVLNIVS · AESCHINI · L · PHILEA
*m*ONVMENTVM FACIVNDVM CVRAVIT
...*o*GVLNIO · C · F · CLV · SARO
*L. o*GVLNIO · L · L · ASSCHIN...
.. *og*VLNI · SOSTRATIS · ASANDRAS · F
*L. o*GVLNIO · L · L · PHILEMO
*o*GVLNIAE · L · L · FORTVNATAE

Giorgi sched. Casanat. descripsit mense Iun. 1741.
5 fin. cognomen vix recte exceptum.

3980 propo Mentana *nel muro della chiesetta diruta, prima di arrivare da Roma,* loco alto collocata.

//////
/////A
SAC
L · OGVLN*i*
ASS*chin*
L · OGVLN*i*
lib

Descripsit Stevenson quae legere potuit.
Pertinebat ad idem monumentum, ad quod n. 3979.

3981 Nomenti.

dis MANIBVS
....L OLYMPIADI
....*phil*VMENVS
....AS ET SIBI

Amati ms. Vat. 9762 f. 30 (ex. I.) et 9799 f. 8 (ex. II).
1 ANSV ex. II; 2 in. I (pro L) ex. I; mutilam esse neque hic neque illic indicatur.

3982 Nomenti rep. anno 1833 fossionibus Borghesianis.

ILIV III
L · FACILIVS
MPTO
THIS

Amati ms. Vat. 9774 f. 27.

3983 *vasetto di piombo* AMATI, inter Nomentanas.

P PETIL I

Amati ms. Vat. 9774 f. 27'.

3984 *sig(nor) Santucci, da Nomento* (i. e., ut videtur, Nomenti apud Santuccium) AMATI.

*memo*RIAE
POTHVMENI
*a*VGVSTI LIBERTI
*phile*XENVS · FATER
SIBI · SVISQVE
in fronte p XXX · IN AGRO · P · LX
*custo*DIA · MONVMENTI
IN AGR F

Amati Vat. 9769 f. 18'.
1 RIAL, 2 POTHVMEI, 3 LIBERI traditur.

3985 *quadra di travertino* AMAT. BIONDI. Nomenti BIOND.; *scavata dal gran sepolcreto lungo la via nomentana* AMATI (9125).

SCIFONIA · T · F
PAVLLA

Amati ms. Vat. 9798 f. 9 et inter schedas Marinii Vat. 9125 f. 85; Biondi *giorn. arc.* 2 (1819) p. 208.

3986 *lettere grandi quadrate.* Nomenti rep. anno 1833 fossionibus Borghesianis.

L · TILL

Amati ms. Vat. 9774 f. 27.

3987 Nomenti, *frammenti nuovi.*

ANDER | IAN
ARIVS | LIO · SV
NARIA |

Amati ms. Vat. 9768 f. exhibet haec duo frustula et tertium id quod dedimus supra n. 3976.

3988 Nomenti.

CVRVS
ANI ·
QVI ·
· M · VA

Amati ms. Vat. in scheda non numerata.

3989 lapis Tiburtinus. Nomenti.

MO · FECIT
V · A · LXXXXIIII
V · A · LXXXVI
V · A · *L*XXI
V · *A* · VII*II*

Descripsit Zangemeister (anno 1865). Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 99; Amati ms. Vat. 9768 f. 1.
4. 5 quae non vidit Zangemeister, dedi inclinatis; in v. 4 LXXI Chaupy, //XXI Amati.

3990 *fetta di cippo sepolcrale, corona lemniscata in alto, peperino.* Nomenti.

ECO
MIC
FATA
TITV
ET · IPS
MER ·
IDE

Amati ms. Vat. 9774 f. 98.

3990 a Nomenti rep.

OI
DOLVE *Maius hinc*
MONI *Mente ebesto*
ITV AMBITu

Amati ms. Vat. 9774 f. 28'.

3991 Nomenti rep.

M
VLIO
ASTIONI
PARTIOLV

Amati ms. Vat. 9774 f. 28'.

3991 a lapis Tiburtinus similis n. 3985, cui hunc suppositum fuisse propter ipsam hanc similitudinem coniecit Biondi. Nomenti.

IN · FR · P · XI ·
IN · AGR · P · XIIX ·

Amati ms. Vat. 9768 f. 9 et inter Mariniana Vat. 9125 f. 93; Biondi *giorn. arc.* 2 p. 210.

3992 saxum Tiburtinum litteris vetustis. Mentana *piazzetta di S. Nicolo, scalino della casa n. 17.*

ni · F*i*
TER

Descripsit Stevenson.

3992 a Nomenti rep. fossionibus Borghesianis.

M
NI DIS
f p. c. la*M*PADI *et orestis a.* 531

Amati ms. Vat. 9774 f. 28'.
Potest item referri ad annum 530 vel 532 vel 533.

XXXVII. *Marco Simone.*

Inter inscriptiones Nomentanas et Ficulenses non potui non dare locum inscriptionibus repertis in fundo appellato Marco Simone, sito a dextra viae Nomentanae inter Nomentum et locum ubi Ficulea fuisse videtur (cf. Nibby *anal.* 2 p. 304 seq.), quamvis eae re vera ad neutrum horum municipiorum pertineant, nobilium Romanorum pleraeque, recte numinum etiam inter urbanas receptae ab Henzeno huius corporis vol. VI.

3993 magna basis marmorea. Intra fundum appellatum Marco Simone iacentem humi *presso il fontanile nel quarto denominato il Pucierello* vidit NIBBY a. 1830; rep. *alla tenuta di Marcosimone verso i Monticelli, sito circa 8 miglia dalla città accanto all' antica via Tiburtina* KELL. Postea adlata Romam in villam Borghesiam, ubi exstat (*alla capanna*).

SEr · CALpuRnio
DEXTRO · C · M · u
cos. ORD · XV · VIR · S · f
leg. PROV · ASIAE · cur rei p
MINTVRNENSIVM ....IA.........
ITEM CALENORVM CVR VIAE AEM
ET · ALIMENTORVM · PRAEF TVTEL
qVAESTORI · CANDIDATO
TRIVNVIRO MONETALI
CALPVRNIA · RVFRIA
AEMILIA · DOMITIA
SEVERA · C · F · FILIA
PATRI · PIISSIMO
SECVNDVM VOLVNTATE EIVS

Descripserunt una Henzen et Mommsen. Kellermann *bull. dell' Inst.* 1833 p. 64 (inde Cardinali *dipl.* n. 829), idem misit Borghesio, unde edita est in Borghesii opp. vol. 8 p. 483 (ubi in adnotatione lectionem suam adscripsit Henzen); Nibby, qui vidit anno 1830, *analisi* 2 p. 308; Martelli *antichità de' Siculi* II (1835) p. 182 n. 73; Henzen ann. inst. arch. 1849 p. 228, syll. n. 6503, huius Corp. vol. VI n. 1368.

Adscripsi varias lectiones selectas Nibbyi et Kellermanni. 1 nihil nisi SE... agnoverunt Kell. et Nibby. — 2 DEXTRO · CRI... Kell. — 4 LEG · PROV Kell. — 5 MINTVRN · HISPE...VM Kell. MINTVRNENSIVM .... Nibby; utrum. ...IA an ...IN legendum sit, incertum est. — 7 PR · K · TVTEL Nibby.

De hoc homine consule ordinario a. 225 cf. Borghesi in epistula ad Kellermannum (opp. 6 p. 483 seq.), Henzen ad huius Corp. vol. VI n. 1368. 1369, Mommsen ad eius titulum Tarracinensem Corp. X n. 6422.

3994. 3995 duo cippi magni marmorei. Rep. ineunte anno 1832 *circa 8 miglia da Roma alla tenuta di Marcosimone appunto sulla sponda dell' antica via Tiburtina* KELL. Nunc Romae in villa Borghesia.

3994

SEX · PEDIO
SEX · F · ARN
HIRRVTO
PRAEF
urceus SEX · PEDIVS patera
HIRRVTVS
LVCILIVS · POLLIO
FIL · PRAEF

Descripserunt de Rossi et Henzen. Kellermann ms. et *bull. dell' Inst. arch.* 1833 p. 64 (inde Cardinali *dipl.* n. 621 et Nibby *anal.* 2 p. 310), idem misit Borghesio, unde edita est huius opp. 6 p. 488, Martelli *Siculi* II p. 182 n. 72; huius Corp. vol. VI n. 1465.

Huius Sex. Pedii Hirruti pater videtur esse Sex. Pedius Sex. f. An. [sic] Lusianus Hirrutus, cui statutus est titulus huius Corp. vol. IX 3044 (cf. Mommsen ad eum).

3995

SEX · PEDIO · SEX · F
ARN · HIRRVTO
LVCILIO · POLLION
urceus COS · PRAEF · AER · MILITAR patera
LEG · AVG · IVRIDico astur · ET
GALLAEC · PRAEfecto
ALA /// TP

Descripsit Henzen huius Corp. vol. VI n. 1486. Kellermann ms. et *bull dell' Inst.* 1833 p. 64 (inde Cardinali *dipl.* n. 820 et Nibby *anal.* 2 p. 310), idem misit Borghesio, unde edita est in huius opp. vol. 6 p. 488 (ubi in adnotatione emendavit vv. 5—7 Henzen), Martelli *Siculi* II p. 181 n. 70; Henzen syll. n. 6489; cf. Borghesi ann. inst. arch. 1853 p. 206, opp. 6 p. 400 seq.

5 IVRID · FICVL Martelli, interpolans. — 6 scr. CALLAEC.

3996 basis marmorea. Rep. *nella tenuta di Marco Simone* BORGH. (in schedis Caninae locus non adnotatur). Nunc Romae in villa Borghesia loco dicto *alla capanna*.

M · VALERIO · M · F · QVIRINA
QVADRATO · X · VIRO
st · LIB · IVD · TRIB · LATICL
LEG · III · AVG · SEVIRO
EQVITVM · R · Q · AVG
TRIB · PL · CANDIDATO
PRAETORI · VII · VIRO
EPVLONVM

Descripsit Henzen huius Corp. vol. VI n. 1638. Borghesi *bull. dell' Inst.* 1840 p. 96 acceptam a Canina (inde Henzen syll. n. 6014), in cuius schedis quoque (cod. bibl. Sap. 188 h f. 210) legitur nescio a quo descripta.

3997 *da Ficana in Marco Simone ad IX lapidem della via Ficulense trasportata in casa del sig. Nicola Caretti in Roma* MARTELLI. In eisdem aedibus vidit KELL.

D M
SANCTIS
DONATO FILIO
DVLCISSIMO
MARCVS PATER
ET SATRIANI MA
TER

Descripsit Kellermann. Martelli *sull' ubicazione della città di Ficana o Ficulea* (1828) p. 3, *antichità de' Siculi* II p. 181 n. 69.

D(is) m(anibus) sanctis. Donato filio dulcissimo Marcus pater et Satriane mater. — Martelli exemplum hoc est: SANCTISSIMO | DONATO · FILIO · DVLCISSIMO | MARCVS PATER | ET · SOTRIANA · MATER.

3998 cippus. Rep. Marcosimone MART. Ubi Kellermannus viderit non habeo adnotatum.

DIIS · MANIBus
IVLIAE · NICe
M · OPPIVS · PISo coniugi
DE · SVO · Posuit

Descripsit Kellermann. Martelli *antichità de' Siculi* II n. 71.

Martelli exemplum hoc est: IVLIAE · NICOLAE | M · OPPIVS · PISO | DE · SVO · FECIT.

3999 rep. Marcosimone MART. (*Sic.*), *giace sprezzata fra ignobili sassi allato del con detto laghetto*, addit IDEM (*Fic.*).

TIMOTHEVS · M · F
SIBI · ET . . . . . .
. . . .

Martelli *ubicazione di Ficana* (1828) p. 3, *antichità de' Siculi* II p. 181 n. 69.

V. 2 omissus in priore editione accessit in libro de Siculis. Corrupta sine dubio.

4000 fistula plumbea. Marco Simone.

· V · COPONIVS · ORN · S · FEC

Repperi inter schedas Henzenianas auctore non adnotato, sed puto descriptam a Kellermanno.

Dedi ut traditur; nomen corruptum esse apparet.

4000 *a* fistula plumbea. Marco Simone.

I · EELNM S IVCRIANVS FEC

Kellermann ms.

Lucrianus cognomen agnoscitur; praefixum corruptum.

XXXVIII. FICVLEA (*la Cesarina*; accedit *Olevano*).

Ficuleam — Ficelise pluraliter dicuntur soli Martiali 6, 27, 2; ethnicum *Ficulensis* est in inscriptione n. 4012 et apud Ciceronem ad Att. 12, 34, *Ficolensis* in inscriptione n. 4003 et apud Plinium, item Livium (locis infra citandis), *Ficiliensis* in libro coloniarum, *Ficuleas* apud Varronem — fuisse in via, quae Roma ducebat Nomentum, inter ipsum Nomentum et Romam, colligi potest inde quod teste Livio 3, 52, 3 viae Nomentanae aliquando nomen fuerat Ficolensis (similiter via Praenestina antiquioribus temporibus ab oppido sito inter Romam et Praeneste appellabatur Gabina, cf. supra p. 279); quocum optime convenit quod ex praedio *la Cesarina*, quod extenditur ad sinistram viae Nomentanae e quarto fere miliario usque ad sextum, prolatus est anno 1824 titulus n. 4012 quo Consius Cerinthus praedicat redegisse se in planitiem clivum aliquem situm regione *Ficulensi* (alter titulus cum mentione Ficolensium n. 4003 plane incertae originis est). Quamquam digito monstrare locum quo olim Ficuleae moenia steterunt, nondum nobis datum est, primum quoniam Consius Cerinthus titulum n. 4012 etiam extra moenia Ficuleae statuere potuit; deinde quod minime certum est titulum illum antiquitus re vera ibi stetisse ubi hoc saeculo e terra prodiit; nam in opere videtur positus fuisse, cum repertus est, et aliorum titulorum ab eodem Consio Cerintho publice statutorum fragmenta prodierunt ex aliis fundis eiusdem regionis, complura ex fundo *del Coazzo*, cum effoderetur anno 1655 basilica S. Alexandri ubi et ipsa adhibita erant in opere, unum (n. 4014 *b*) ex fundo *Capobianco*. Ceterum Ficuleam vicinam fuisse Nomento apparet etiam ex eis quae traduntur de praediis Attici et Martialis (cf. infra), fuisse in eadem regione cum Fidenis verisimile fit ex ratione qua Varro de l. L. 6, 18 (cf. infra) Fidenates et Ficuleates coniungit. Apud rerum scriptores pertenuem memoriam Ficulea reliquit. Memoratur a Dionysio 1, 16 inter oppida ab Aboriginibus in Latio condita, a Livio 1, 38, 4, cui dicitur *Ficulea vetus*, inter oppida a Tarquinio Prisco Romanorum rege de Priscis Latinis bello capta; denique Varro de l. L. 6, 18 narravit post decessum ex urbe Gallorum et alios finitimos populos et Ficuleates et Fidenates contra Romanos coniurasse[1]). Praedium in agro Ficulensi videtur habuisse Atticus (Cic. ad Att. 12, 34)[2]), vix diversum ab eo quod Nomentanum dicitur a biographo Attici Cornelio Nepote c. 14 (praesertim cum duo tantum praedia Italica Attico fuisse Nepos adfirmet, Arretinum et Nomentanum), situm fortasse, ut supra p. 444 coniecimus, in confinio agrorum Ficulensis et Nomentani; atque etiam Martialis poetae praedium Nomentanum videtur contiguum fuisse agro Ficulensi, si quidem is (6, 27) amicum Nepotem appellavit *bis vicinum*, propterea quod et Romae prope se habitaret et extra Romam incoleret *veteres Ficelias*. A Plinio in descriptione Italiae Ficolenses bis enumerantur, et in regione prima (Plin. h. n. 3, 64) et in regione quarta inter Samnites (Plin. 3, 107), similiter ut bis apud eundem enumerantur Nomentani (cf. supra p. 440) et Fidenates (cf. p. 453); re vera quartae regionis fuisse Ficolenses testatur liber coloniarum, ubi in recensione civitatium Piceni legitur (p. 256 L.): *Ficiliensis ager ea lege servatur qua et ager Curium Sabinorum*. Ex inscriptionibus infra editis discimus Ficuleae etiam aetate imperatorum fuisse umbram rei publicae, fuisse ibi aediles et praeterea magistratum aliquem dictum *praefectum iur(e) dic(undo) et sacris faciundis* (n. 4002), fuisse ibi decuriones et seviros Augustales (n. 4014).

Coniunxi hoc capite inscriptiones repertas in fundis de quibus supra dixi *la Cesarina*, *del Coazzo*, *Capobianco*, ex quibus Consii Cerinthi titulorum fragmenta prodierunt, adiunxi inscriptiones repertas in fundo adiguo *Olevano* (cf. ad n. 4001). Ceterum si exceperis n. 4002. 4003. 4012—4014, reliquas inscriptiones hoc capite editas ad municipes Ficulenses spectare minime certum est; sunt enim vulgares omnes (praeter compluras militares) potueruntque eas pari iure vel adeo maiore sepulcralibus urbis Romae inseri. Praeterea ne id quidem constat num omnes inscriptiones, quae traduntur repertae esse in fundis illis, re vera antiquitus in ea regione steterint; nam inter inscriptiones teste Marinio repertas in fundo Capobianco una certe est urbana (cf. ad n. 4015. 4027), item inter inscriptiones ab Amatio relatas ut Ficulenses — Amatio autem paene soli debemus inscriptiones per annos huius saeculi a vicesimo quarto usque ad tricesimum tertium circiter in illa regione effossas et mox dispersas — videntur immiscuisse se alienae; videtur enim Amatius partem tantum Ficulensium suarum vidisse intra praedia illa, ut n. 4012 et 4017, alias et fortasse plures Romae apud negotiantes rerum antiquarum, Vescovalium et Castellanium; certe aliena sunt e Ficulea fragmenta ab Amatio inter inscriptiones Ficulenses relata quae nos supra n. 2620 certis argumentis Tusculo vindicavimus.

[1]) Pluribus de eadem re egerat Varro in antiquitatum libris, ad quos diserte legentes relegat; ex his libris sine dubio fluxerunt quae de eadem Latinorum coniuratione proferunt Plutarchus Romul. c. 29 et Macrobius sat. 1, 11, 37 seq., qui tamen Ficuleates non nominant, nominant ducem Latinorum; fuit is autem Postumius sive potius Postumus Livius, idemque dictator Fidenatium, teste Macrobio, de qua re cf. p. 458.

[2]) Certe cum Cicero in epistula illa scripta Asturae significet Attico, se suasu ipsius Attici venturum propediem in Ficulensem, domino huius praedii non nominato, ipsi Ciceroni autem nullum praedium fuerit in hac regione, probabile est Ficulense illud praedium fuisse Attici.

4001 *Borghesiane, Ficulensi, Aprile 1826* praescripsit AMATI huic et eis quae hanc sequuntur n. 4009. 4010. 4036. 4037. 4048. 4051. 4052. Harum duae, n. 4036. 4037, extant Romae in villa Borghesiorum; reliquae latent. — Ex eis quae Nibbyus *anal.* 2 p. 424 et ipse Amatius in actis Arcadum ad n. 4051 narraverunt, apparet has inscriptiones omnes non prodiisse ex fundo Cesarina, ex quo prodiit vere Ficulensis n. 4012, sed ex fundo adiguo Olevano.

M · MARCIVS . . . .
ET · MARCIA · PRI . . . . .
ET · MARCIA · NOMAS · LIB
EORVM
FANVM · BONAE · DEAE
VETVSTATE · DIRVTVM
A · SOLO · RESTituerunt

Amati ms. Vat. 9763 f. 17. Memorat (v. 5) Nibby *anal.* 2 p. 426.

4002 una cum n. 4012 exhibet qui solus servavit AMAT. — Nomento non recte adtribuit HENZEN (ann.)

P · PACILius . . f. ZENON · LAETVS · P · P · BIS
AEDIL · PRAEF · IVR · DIC · ET · SACRIS · FACIVNDIS
AEDEM · FORTVNAE · ET · VICTORIAE · SVA · PEC · REF · COMMVNIVIT

Amati ms. Vat. 9750 f. 2', qui memorat *giorn. arcad.* 32 (1826) p. 102. Ab hoc acceptam Borghesius communicavit cum Henzeno qui edidit ann. inst. arch. 1846 p. 205, syll. n. 7032.

1 P·PACII traditur; inter PACILIVS et ZENON praeter nomen patris et fortasse tribum quidquam periisse non credo; videtur hic versus exaratus fuisse litteris maioribus. — 1 fin. dimidiatae ut puto ultimae litterae Amatius haesitavit utrum P·F·DIC an P·P·BIS legendae essent, postremum hoc praetulit; ceterum hoc etiam per se magis commendatur (*p(rimus) p(ilus) bis*) quam illud. — 3 fin. post. COMMVNIVIT Amatius exhibet $\circ_1$ quod magis crediderim fuisse interpunctionis loco quam ex littera Q superfuisse.

4003 de loco, ubi haec magna basis marmorea prodierit, certi aliquid solus habet CHAVPY qui dicit repertam eam esse *dans une vigne de Gensano.* Verum Genzano vicus situs in via Appia longe abest ab eo loco ubi Ficuleam fuisse satis constat. Ergo aut haec basis translata Genzanum sit necesse est aut Chaupyus erravit, qui error potest inde natus esse quod Chaupyus, ut observavit Nibbyus *anal.* 2 p. 46, confudit la Cesarina fondo de' Cesarini con Genzano feudo loro. Rep. anno 1767 *nel luogo stesso, ove era collocata da principio (an dem Orte selbst, wo sie errichtet war)* WINCK., qua indicatione nihil lucramur, ut iure questus est MAR. (*iscr. Alb.*). *Io mi dolgo grandemente del non aver potuto sapere in qual sito fosse la presente base dissotterrata e dell' essere tornate a niente le molte ricerche per ciò fatte dall' emmentissima di lei possessore* MARINI *giorn. de' lett.* (1772). Fuit Romae in villa cardinalis Albanii iam tunc cum WINCKELMANNVS scripsit, ibique hodie quoque exstat.

IMP · CAESARI
DIVI · ANTONINI · PII
FILIO · DIVI · HADRIANI
NEPOTI · DIVI · TRAIANI
PARTHICI · PRONEPOTI
DIVI · NERVAE · ABNEPOTI
M · AVRELIO · ANTONINO · AVG · P · M ·
TR · POT · XVI · COS · III · OPTIMO · ET a. 162
INDVLGENTISSIMO · PRINCIPI
PVERI · ET · PVELLAE · ALIMENTARI
FICOLENSIVM

Descripsit de Rossi. *Chaupy *maison d'Horace* 3 (1769) p. 258; Winckelmann in epistula ad Bianconium, unde edita est apud Feam misc. t. 4 p. CCIII, item in historia artis lib. XII cap. 2, in operibus Winckelmanni II, 394 ed. Rom., vol. 6 p. 316 ed. Dresd. (1815). Marini ms. Vat. 9131 f. 180 et in ephemeride Pisana *giornale de' lett.* vol. 6 (1772) p. 56, inscr. Alb. p. 42 n. 37 cf. add. p. 231; Fea *indicazione antiq. della villa Albani* p. 13 n. 26; P. H. Visconti catalogus vill. Albaniae p. 168 n. 30. Orelli n. 3364.

4004 fragmentum marm. effossum e ruinis basilicae S. Alexandri via Nomentana.

[A]R · PAS
P · PRO

Descripsit de Rossi.
2 videtur fuisse *leg. pro pr. prov.*

4005 in fundo del Coazzo, via Nomentana, *adoperata in un selciato.*

AEQVITI[...]
RVFV[...]
ATIVS · P · P · S[...]
ARQVITIANVS
VRB · PRAEF · PRV[...] *m. desid.*
EX · S · C · P

Dedit de Rossi descriptam a Petro de la Croix.

4006 Ficuleae AMATI.

SEIA
MAXIM
AVRELIAN
VERIAN

Amati ms. Vat. 9749 f. 45'.
Ubi fracta fuerit, non traditur. Potest inscriptio fuisse sodalis Aureliani Antoniniani Veriani, potest item fuisse publica ex eodem sacerdotio (cf. huius Corp. vol. VI n. 2321).

4007 Ficuleae rep. a Vescovaliis AMATI, qui vidit Romae apud eosdem; item KELLERM.

D · M ·
L · ARRVSTIO · L · FIL · ANN ·
VALENTINO · CREM
F · P · LEG · IIII · FL · FEL · EVOC · AVG
EX · COH · IIII · PR · 7 · COH · II · VIG
simp. KELL. 7 · COH · XI · VRB · 7 · CON · VII · PR · 7 · LEG · VII · GE.. *pal.* KELL.
7 · LEG · VII · GEMIN · P · F ·
L · ARRVSTIVS · VALENS · ET
C · ARRVSTIVS · VITALIS · F..

Amati ms. Vat. 9750 f. 45, *giornale arc.* 28 (1825) p. 382 (inde sine dubio Cardinali dipl. n. 584); Kellermann vig. p. 40 n. 59 (ex hoc Henzen syll. n. 6776).
6 fin. GE.. lacuna indicata Kell. et Amat. ms., sine lacunae nota Amat. ed., GE scribendum esse probabiliter coniecit Henzen. — 7 F·F (pro P·F) Amati. — 9 in om. Amati, lacunam tamen in fine signant tam Kell. quam Amati ms. in exemplo ms. indicata. — 9 fin. lacunam in fine signant tam Kell. quam Amati ms.

4008 in parte aversa exstat n. 4028. Ficulese, litteris pessimis AMATI; rep. a. 1825 in praedio la Cesarina, deinde Romae apud Vescovalium MELCH.

D M
AVRLIVS
PROCVLVS
EMERITVM
AGVSTORVM
M NOSTRORV

Amati ms. Vat. 9749 f. 44'; Melchiorri ms. (ad exemplum suum voluminis Kellermanniani de vigilibus).
2 AVRLIVS uterque auctor. — 5 AGVSTORVM Am., AVGVSTORVM Melch.; 6 auctores consentiunt. 4—6 lego *emeritum A(u)gustorum nostrorum.*

4009 ad hanc quoque pertinere videntur verba '*Borghesiane, Ficulese*' ab AMATIO praemissa inscriptioni n. 4091, ubi cf.

D · M
AVR · C · LE · MEN · TI · A · NE
AVR · VA · LE · RI · A · NO · MI
LI · TI · LE · GI · ONIS · II · PAR ·
TI · CE · CHOR · TIS · II · CO · IV · GI ·
CA · RIS · EI · MO · BENE · ME
REN · TI · FE · CIT · CVM Q · VO ·
BIXIT · AN · NIS · III M · V · D XVI
QVI · BIXIT · AN · NIS · XXX

Amati ms. Vat. 9763 f. 19'.

4010 fragmentum tabulae marmoreae rep. in coemeterio S. Alexandri via Nomentana.

D M
O ACHILLEO AVG · LIB · NVMR
classis A CENSVS · QVI VIXIT ANNIS XXX
X · FECIT PORCIA CRESCENTINA
coniugi I · BENE MERENTI CVM QVO VIX
II · D · XI ·

Descripserunt de Rossi et C. L. Visconti, unde edita est huius Corp. vol. VI, 8037.

4011 cippus lapidis Tiburtini. *Casale della Cesarina sulla via Nomentana* AMAT., similiter MELCH. NIBBY. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

LOCVS
SEPVLCHRI
ESCHINIS · AVG · L
AB CODICILLIS
IN F · P CDL
IN A · P · CXXCV

Descripsit Henzen. Amati ms. Vat. 9749 f. 23' et *giorn. arc.* 32, 1826 p. 103 (inde Cardinali *dipl.* n. 619; Orelli n. 2902); Melchiorri ms.; Nibby *anal.* 2 p. 50.

3 ESCHINIS Amat. ms., ESCHINIS Amat. *giorn. arc.*, ESGINIS Melch. Nibby, ESCINIS Henz. — 5 CDL Henzen, item Amati ms., COL Melch., CCL Nibby. — 6 CXRCV Henzen, item Amat. et Melch., CXXXV Nibby.

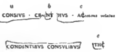
4012 cippus magnus lapidis Tiburtini rep. fossionibus institutis a Vescovalio in fundo qui dicitur *la Cesarina* mense Nov. 1824 FEA (qui vidisse se, et quidem se solum, illo loco adfirmat *giorn. arc.* 56, 1832 p. 326), similiter RELIQVI; rep. *fra gli avanzi di camere ben decorate di marmi* NIBBY p. 50, loco igitur, ut crediderim, non suo (Amatius tamen ait repertam esse *in piedi sulla via di cui tratta*; Nibbyo ut magis credam, facit inscriptio n. 4019 simul reperta itemque in opere posita). — Romae in repositis musei Vaticani olim vidit HENZ. In repositis musei Lateranensis nuper ego frustra quaesivi.

M · CONSIVS · M · L
CERINTHVS
ACCENSVS · VELATVS ·
IMMVNIS · CVM · SIM
EX VOLVNTATE MEA
ET · IMPENSA · MEA ·
CLIVOM · STRAVI ·
LAPIDE AB · IMO · SVSVM
LONGVM · PEDES · CCCXL ·
LATVM · CVM · MARGINIBVS
PEDES · VIIII · FIT · QVOD
STRAVI MILIA · PEDVM
ꝏ ꝏ ꝏ L X
ITEMVM · EVNDEM
CLIVOM · AB IMO · LEVAVI
ET · CLIVOM · MEDIVM
FREGI ET DEPRESSI
IMPENSA · MEA · REGIONE
FICVLENSI PAGO · VLMANO
ET · TRANSVLMANO
FELECIANO VSQVE
AD · MARTIS ET VLTRA

Fea *notizie del giorno* n. 4 27 Jan. 1825; Gerhard *Kunstblatt* 17 Mart. 1825 (n. 22 p. 87); Amati ms. Vat. 9749 f. 20 et 9780 f. 1, *giornale arc.* 32, 1826 p. 99 (inde Ratti act. acad. pontif. IV, 258; Cardinali *dipl.* 404), Martelli *ubicazione di Ficana o Ficulea* p. 2; Sarti ms.; Nibby *anal.* 2 p. 42; descripsit olim Henzen. Orelli n. 111.

M. Consius M. l. Cerinthus, accensus velatus, immunis cum sim, ex voluntate mea et impensa mea cet. Centuriis accensorum velatorum certas fuisse immunitates scimus ex fragmentis iuris Romani Vaticanis fr. 138. Talem per immunitatem cum Consio Cerintho licuisset excusari a via munienda, nihilo minus ille sua voluntate et sua impensa clivum aliquem longum pedes 340 latum cum marginibus pedes novem lapidibus stravit — fit ergo area a Consio Cerintho lapidibus constrata pedes quadratos 3060 —, praeterea eundem clivum commodiorem meantibus reddidit, una parte eius in altum levata, media autem parte depressa. Municipes, de quibus hac liberalitate Consius Cerinthus bene meritus est, videntur fuisse Ficulenses. Aliter Mommsen ann. inst. arch. 1819 p. 212. — 12 MILIA vocabulum abundat. — 21 FELECIANO plerique, FELEGIANO Nibby, item ut videtur, Henzen.

4013 fragmenta eiusdem ut videtur inscriptionis incisae in compluribus tabulis marmoreis. Extracta ex pavimento ecclesiae S. Alexandri via Nomentana.

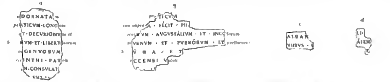

Descripsit de Rossi et composuit.

Verba *condentibus consulibus* plane obscura sunt. Mommsenus monuit *condere in aerario* adhibitum de legibus reperiri apud Suetonium Caes. 28 et apud scholiastam Bob. p. 310, item fortasse apud Ciceronem de leg. 3, 4, 11, si recte verba tradita emendata sunt, ipse tamen num hic haec locutio fuerit dubitat.

4014 *a* rep. una cum n. 4013.

b prodiisse eisdem effossionibus quibus n. 4015, in fundo igitur *Capobianco* ad viam Nomentanam VIII mill. pass. a Roma, ait MARINI in libro de Arvalibus (rep. *nello scavo del Tudino*(?) MAR. ms.). — Romae apud Pierantonium nescio quem VISC.

a descripsit de Rossi; *b* servaverunt Marini ms. Vat. 9124 f. 206', qui edidit Arv. p. 712, et E. Q. Visconti sched. Paris. 7 f. 91; *c* et *d* servavit Marini ms. l. c.

a et *b* coniunxi coniectura; *c* et *d* cum a Marinio una cum *b* exhibeantur, videntur esse eiusdem inscriptionis fragmenta; nec tamen res certa est. — In fragmento 2 v. 1 TICV/ Visc., ICV Mar. (ms.). — 2 fin. PIL Visc., PII Mar. — 3 lin. O fractam fuisse indicant et Visc. et Mar. (ms.), INCC Mar. (ed.). — 6 ACCENSI ~ Visc. — 7 sic Mar. (ms.); ·· Visc., om. Mar. (Arv.). — Apices supra vocalibus productis vv. 2—5 habet solus Mar.

Vv. 1—3 agitur de opere publico quod dedicavit Cerinthi eius, cuius sunt n. 4012—4013, filius (cf. v. 6 *Cerinthi patris*). Deinde recensentur corpora vel genera hominum quae cum opus dedicaretur vel epulo vel sportulis honorata sunt. Agnoscuntur decuriones, seviri Augustales, incolae, corpus libertinorum, corpus iuvenum, in fine videntur fuisse utriusque sexus pueri ingenui. — 2 fin. de *pil*[*ario*] *ludo* agi coniecit Mommsenus. — 8 verba [*i*]*n consulat*[*u*] fortasse ad eandem rem pertinebant ad quam verba aeque obscura inscriptionis n. 4013 *condentibus consulibus*.

4015 tabula marmorea litteris magnis, sed malis et negligenter incisis HENZ. Rep. fossionibus institutis ab Ulysse Pentini iuxta viam Nomentanam VIII mil. pass. ab urbe Roma in un *fondo detto Capobianca* MAR., similiterque ipse PENTINI (*mem.*) qui addit fundum illum esse marchionis Ambr. Lepri. Ex inscriptionibus quas una prodiisse comperium habemus, fragmentum n. 4014 a vere est Ficulense, sed inscriptio Statae matri dicata huius Corp. vol. VI n. 764 sine dubio urbana. Hanc urbanam certe non esse ex ipsis verbis apparet. — Apud Rusconium, cui donavit Pentini PENT. Locum non indicat VISC. Nunc in museo Vaticano (*Gall. lap. suppl. dom. Aug.*).

IN AIS · PRAEDIS · AVRE
LIAE · FAVSTINIANAE ·
BALINEVS · LAVAT · MO
RE · VRBICO · ET · OMNIS
HVMANITAS · PRAESTA
TVR

Descripsit Henzen. E. Q. Visconti sched. Paris. f. 16, Marini Arv. p. 532 (inde repetivit Pentini *memorie enciclopediche romane sulle belle arti ecc.* II p. 67).

3. 4 *lavat(ur) more urbico.*

4016 fistula plumbea rep. in fondo dicto *le Vittorie, o Casal Vecchio*, a destra viae Nomentanae post VIII miliarium ab urbe Roma, extabat Romae apud Rossios fratres.

L · FVNISV · VETTONIANI

C. L. Visconti *giorn. arcadico* 144 (1856) p. 16 (inde, adhibitis eius schedis, Lanciani syll. n. 374).

L. Funisulani Vettoniani extant tituli Pannonicus Corp. III, 4013 et Foropopiliensis Corp. XI, 571 (Henzen syll. 6432), eiusdem mentio fit apud Tacitum ann. 15, 7 et in privilegiis militaribus n. 54 (Eph. ep. V p. 63) et n. 88 (Corp. III p. 855).

4017 fistula plumbea rep. et adservata cum n. 4016.

o
Q · SERVILI · PVDENTIS
b
TI CLAVDIVS · PHOENIX · FEC

C. L. Visconti *giorn. arcadico* 144 (1856) p. 18 (inde Lanciani syll. aq. n. 373).

Videtur esse consul ordinarius a. 166, ut recte monuit Viscontius.

4018 *un pezzo di condotto di piombo* FEA, similiter GERH., *molti tubi di piombo* NIBBY. Rep. eodem loco quo n. 4012 OMNES, nisi quod AMATIUS (2756) Fidenatem dicit.

P · FABIVS ABASCANTVS FEC

Fea *notizie del giorno* 27 Jan. 1825; Gerhard *Kunstblatt* 17 Mart. 1825; Amati ms. Vat. 2742 et 6786 f. 34; Nibby *analisi* 2 p. (n. 22 p. 87); Amati ms. Vat. 2742 et 6786 f. 34; Nibby *analisi* 2 p. 30. Lanciani syll. aq. n. 372. 435.

4019 epistylium sepulchri videbatur FEAE, sed cum reperta est adhibita erat *per uno specie di soglia di porta*. Rep. eodem loco quo n. 4012, una cum qua exhibet AMATI, sed paullo post, mense Martio 1825, teste FEA (*bull.*), qui addit destinatam esse museo Vaticano.

p. AELIO · AVG · LIB · FRONTONI · CONIVGI *optim*O PATRI PIISSIMO ITE*m*
*ur*ANIAE · DIAE · FELICIS*sime et* ... E FECERVNT ET · SI*bi*

Amati ms. Vat. 2780 f. 1'; Fea sched. f. 172 et *bull. dell' Inst.* 1831 p. 126. Est huius Corp. vol. VI. n. 16742.

1 in. A...G, 1 fin. IT], 2]DIAE Fea.

Iidem sine dubio Fronto et Felicissima qui memorantur in inscriptione Nomenti reperta supra n. 3267; unde possis conicere hanc quoque esse Nomentanam.

4020 traditur una cum n. 4001.

M · AVRE
MENS · LIP
VIX · A
IEB · VIIII
QV CONTRA
OPTIGITI
veteranus? AVG · N · ET ·
*f*ECERVNT · ET ·
*posteri*SQ · EORVM

Amati ms. Vat. 6753 f. 17.

4021 tabula marmorea affixa pavimento basilicae S. Alexandri via Nomentana.

D M
AVRELIANO · FILIO ·
DVLCISSIMO QVI VIXIT ANNIS II M · II
EVTYCHES ET · ZOSIME · PARENT · FEC

Descripsit de Rossi.

4022 tabula marmorea rep. ibi ubi n. 4016. 4017, est Romae in aedibus Merolli.

D. M.
L · CODONIO · FRVCTO
BENE MERENTI
CODONIA · FELICITAS
FRATRI · INCOMPA
RABILISSIMO · QVI
VIXIT ANNIS
XXIII

Descripsit Gatti, recognovit Henzen. C. L. Visconti *giorn. arcad.* 144 (1856) p. 17; huius Corp. vol. VI, 16947.

4023 *(lettere) belliss(ime)*, in parte aversa tituli n. 4006.

D · M
C · CORNELIO
HERACLITO

Amati ms. Vat. 2749 f. 44'; Melchiorri ms.

4024 cippus lapide Tiburtino adhibitus construendis gradibus scalae, unde descenditur ad basilicam S. Alexandri via Nomentana.

C · CVSPI · C · L · PLV
C · CVSPI · C · L
PAMPILVS · MA
CVSPIA · C L · NI
CVSPIA · C · L · C
ETACTA

Descripsit de Rossi.

4025 cippus lapide Tiburtino adhibitus construendis gradibus scalae, unde descenditur ad basilicam S. Alexandri via Nomentana.

CVTIAE · M
METAE ET · CVTIO
Ↄ · L · ERONI · ET
CVTIAE M · L ·
DEMETRIAE SI
BI · ET · LIBERTIS
LIBERTABVS

Descripsit de Rossi.

4026 tabula marmorea. *Ficulesi* AMAT. *de hac et n. 4012, quae vere est Ficulense.* Nunc Romae in aedibus Corsetti.

FLAVINAE · ASTE
FLAVINAE · QVINTAE
LIBERTAE

Descripsit Descemet, contulit Kiessling. Amati ms. Vat. 2750 f. 1.

V. 1 scribendum videtur FLAVINA.

4027 tabula marmorea. *Ficulense* AMAT. Nunc Romae penes Institutum archaeologicum.

D M
Q · H*Aterio*
D E V*tero*
Q · HAT*erius*
ZOSI*mus*
CONLI*berto*

Descripsit Bormann. Amati ms. Vat. 2749 f. 46'.

1 D litteram omisit Borm., habet Amati.

4028 rep. in coemeterio S. Alexandri via Nomentana.

LIVS · Q · F · C
TIANVS
A · T · F ·
sic TAMSNTO
arbitratu e IVLI · Q · L · AMOPTIS
M · SEQVITVR

Descripsit de Rossi.

4029 tabula marmorea. Ficulensis AM. Nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

O M
M LARTSOI
MYRTILI
AMIC · OPT · POS
L · NAEVIVS · CRE
TICVS · ET · M LVM
BIVS · CHARITO

Descripsit Detlefsen. Amati ms. Vat. 9750 f. 4'.
1 M habet Am., non vidit Detlefsen. — 6. 7 M PVM SIVS Amati.

4030 cippus ut videtur ex lapide Tiburtino. Rep. eisdem fossionibus quibus n. 4015 ait MAXINIVS in libro de Arv. (*trovato alla scavo del Thdim* MAR. ms.). Cum ex eisdem fossionibus prodierit etiam urbana Corp. VI n. 764, hanc quoque fieri potest ut posterioribus temporibus adlata sit in regionem Ficulensem.

Θ
MAECILIA · Ɔ · L · PRIM
sic ΘMACILIA · P · L · SECVNDA
P · MAECILIVS · Ɔ · ET · PVP · L
APOLLONIVS
MASCILIA · Ɔ · L · HILARA
M · MASCILIVS · Ɔ · L · SALVIV
IN · FR · P · XII · IN · AG · P · XV

Marini ms. Vat. 9121 f. 177, Arv. p. 612.
4 *P. Maecilius, (mulieris) et pup(i) libertus*. — 6 fin. SALVIV tam ms. quam ed. lacuna non indicata.

4031 *marmo servita a chiudere un loculo nel cimitero di S. Alessandro.*

O M
C · NVMISIO
CLVSINO · NV
MISIA HELPIS
MATER FILSO
PISNTISSIMO

Descripsit C. L. Visconti ediditque *giorn. arcadico* vol. 144 (1856) p. 44.

4032 stele marmorea affixa pavimento suggestus, unde divina scriptura populo legebatur, in basilica S. Alexandri via Nomentana.

P · PETRONIVS
EPAGATHVS
ET · ERASTO
FILIO · SIVS

Descripsit de Rossi.

4033 cippus marmoreus. Rep. anno 1824 una cum n. 4011 (*prima scavo Vescovali e Castellani* AMATI), nunc Romae in repositis musei Lateranensis.

DIS · MANIBVS
C · POPPAEO
GEMELLO
VIX · ANN · LXXXX
MENSIB · III · DIB · II
POPPAEVS · PRIMIGENIVS
ATS SVO · BEN · M · FEC

Descripsit Detlefsen. Amati ms. Vat. 9749 f. 24; Melchiorri ms.; Nibby *analisi* 2 p. 50.
5 DIEB Detl., DIB reliqui omnes. — 7 TATE Melch., ATR Detlefs. cum Amatio, PAT Nibby.

4034 fragmentum sarcophagi effossum a. 1854 in ruinis basilicae S. Alexandri via Nomentana.

PVRPVRI
dv LCIS ·

Descripsit de Rossi.

4035 stele marmorea effossa a 1854 in ruinis basilicae S. Alexandri via Nomentana.

O · M ·
RHODINE
F · C ·
DORVS · ET
SYNTYCHE
PARENTES

Descripsit de Rossi.

4036 fragmentum tabulae marmoreae effossum a. 1854 in ruinis basilicae S. Alexandri via Nomentana.

D M
SERVATAE · SYNTR
pHVS · CONSERVS
con VERNAE

Descripsit de Rossi.

4037 cippus lapide Tiburtino adhibitus construendis gradibus scalae, unde descenditur ad basilicam S. Alexandri via Nomentana.

L · SOC ... IVS · L · L
BAS ... VS

Descripsit de Rossi.

4038 tabella marmorea effossa exeunte mense Februario anni 1855 in coemeterio S. Alexandri via Nomentana.

· D · M
L TITIO AC
ELEO COIVG B M
MANTENIA HELPIS
MEMORIAE CAVSA

Descripsit de Rossi. Edidit C. L. Visconti, *giorn. arcad.* vol. 144 p. 49.

4039 rep. una cum n. 4001, est Romae in villa Borghesiorum (*alla capanna*).

L · VÁLLI
VÁLLIA · Aphrodisia et
L · VÁLLIVS · telesphorus fil
OPTIMO · Parentes beNEMER
V · A ... VII · M · I

Descripsit Henzen quae dantur litteris rectis. Amati ms. Vat. 9753 f. 19. Memorat hanc et n. 4040 Nibby *anal.* 2 p. 404.
4. 5 Amati vidit frustula nonnulla nunc deperdita, modo an recte coniuncta sint cum reliqua inscriptione; idem Amatius v. 5 exhibet L · VÁLLIVS · I.

4040 ara marmorea litteris optimis, in cuius fastigio duo pavones prope corbem fructibus repletam. Rep. una cum n. 4081, est Romae in villa Borghesiana in vestibulo musei.

D · M
L · VÁLLI
TRANQVILLIANI
uncus VIXIT · ANN · I · M · V · D · XX patera
VÁLLIVS · TELESPHORVS
ET · VÁLLIA · APHRODISIA
PARENTES

Descripsit Henzen. Amati ms. Vat. 9753 f. 18'.

4041 fragmenta tabulae marmoreae effossa e ruinis basilicae S. Alexandri via Nomentana.

P · VAS ... VS · RHODO
alii ET
VA ... VOLVPTATI
C coniugi ca RISSIMAE
LI ... p OSTERISQ
SVI ... fieri ... IVSSIT

Descripsit de Rossi.

4042 *titoletta rinvenuta nel cimitero di S. Alessandro, ove era servita all' uso di otturare un loculo.*

D M
Q · VSHILI
TROPHIMI

C. L. Visconti *giorn. arcad.* vol. 144 (1856) p. 50.

4043 tabula marmorea effossa e ruderibus imae basilicae S. Alexandri via Nomentana.

D · M
VEIENO
CICERONI

Descripsit de Rossi. C. L. Visconti *giorn. arc.* vol. 144 p. 51.

4044 fragmentum tabulae marmoreae effossum e ruderibus basilicae S. Alexandri via Nomentana.

D M
VETVRI
...

Descripsit de Rossi.

4045 tabula marmorea effossa a. 1855 e ruderibus basilicae S Alexandri via Nomentana.

D · M ·
M · VLPIVS · EVTROPVS · ET ·
FLAVIA VICTORINA · FEC ·
M · VLPIO · EVTROPO · FIL · DVLC ·
ET · SIBI · ET · LIB · LIBERTABVSQ
· POST · EORVM ·

Descripsit de Rossi. Edidit C. L. Visconti *giorn. arcad.* vol. 144 p. 52.

4046—49 fragmenta effossa e ruderibus basilicae S. Alexandri via Nomentana.

4046 litt. pulcherrimis et magnis

ES
e X · T [illegible]
[illegible] ATV · C
TVM · A [illegible]

4047

· V A O R
E D E S S
[illegible] E N T I F E C

4048

D
FEC
POS
[illegible]

4049

OCSA
AICTIXOC
ONRPE
CT

Descripsit de Rossi. Fragmentum n. 4046 vide ne coniungendum sit cum n. 4028.

4050 Ficuleae.

NARIS
[illegible]ERELLA
NVIA CHRES
RIA FECIT

Amati ms. Vat. 9749 f. 45.

4051 rep. una cum n. 4001.

VS RVB
ISCA · CO

Amati ms. Vat. 9753 f. 19.

4052 Ficuleae.

ALIS
TARV

Amati ms. Vat. in folio non numerato.

4053 Ficuleae

FRAT
FI

Amati ms. Vat. in fol. non numerato

4054 arca marmorea habens in operculo sculptam historiam Ionae, in ipsa arca ab altera parte inscriptionis sacrificium Abraami, ab altera parte Christum caeco manus imponentem. Rep. in fundo principis Borghesii cui nomen Olevano iuxta viam Nomentanam VII mili. passuum ab urbe Roma fossionibus institutis ineunte anno 1826 iussu domini fundi a Castellanio AMATI. Romae in villa Borghesia ante multos annos vidit DE ROSSI, sed inscriptio praeter vv. 6. 7 evanida erat facta.

SEXTO ACERRAE LVPO
DVLCISSIMO FI
LIO QVI VIXIT ANN
IS VII · MENS · VIII
VRBANVS ET IVS
TINA PARENTES
AMANTISSIMI

Amati ms. Vat. 9753 f. 17' et in actis Arcadum vol. 32, 1826 p. 96 (inde sine dubio Cardinali *dipl.* n. 617).

4055 arca habens ab utraque parte inscriptionis sculptum bonum pastorem reperta una cum n. 4054.

SEXTO ACERRE
VRSO SANCTO
QVI VIXIT
ANNIS · VI ·
MENSES · VIII ·
DIEBVS · VII ·
FILIO · DVL
CISSIMO
VRBANVS
ET IVSTINA
PARENTES
SANCTO HISPIRITO
VRSO IN PACE

Diario Romano d. 11 Mai. 1826, Amati ms. Vat. 9753 f. 18 et in actis Arcadum vol. 32, 1826 p. 95 (inde sine dubio Cardinali *dipl.* n. 616 7 FILI·, vv. 12 et 13 omittit *Diario*.

XXXIX. FIDENAE *(la Serpentara)*.

Oppidum Fidenae[1]) dictum plurimis auctoribus, raro dictum singulariter Fidena (Verg. 6, 773; Sil. 8, 15, 25; Plin. h. n. 16, 41; Tac. ann. 4, 62; item Φιδήνη Dionysius constanter et Plutarchus Rom. 17. 23. 25, Popl. 22. Stephanus Φιδήνη et Φιδήνα agnoscit), fuit inter oppida quae ab Albanis regibus condita esse Romani putabant testibus Vergilio Aen. 6, 773, Dionysio 2, 53, Stephano Byzantio s. v., Solino 2, 12, quibus accedit Plinius h. n. 3, 69 recensens Fidenates inter populos olim in monte Albano carnem accipere solitos. Nihil tribuendum est ei rei quod idem Plinius alio loco (3, 107) eosdem sine dubio Fidenates recenset inter Sabinos; qui error, ut similis error de Nomentanis et Ficuleatibus, inde videtur natus esse quod haec pars Latii ab Augusto quartae regioni Italiae attributa erat (etiam liber coloniarum p. 255 recenset Fidenas inter civitates eius provinciae quae regionem quartam Augusti postea comprehendebat, Piceni et Flaminiae). Maioris momenti videtur esse quod nonnulli auctores Fidenates fecerunt Etruscos; certe Strabo 5, 2, 2 p. 226 Fidenas una cum Veiis enumerat inter urbes Etruriae, et Livius 1, 15, 1 diserte scribit Fidenates Etruscos fuisse. Quae fama potest esse vera, potest esse etiam inde orta quod Fidenates in bellis priscae aetatis saepissime cum Veientibus Etruscis steterunt contra Romanos. Livio et Dionysio si credimus, primus bellum gessit cum Fidenatibus Romulus (Liv. 1, 14, 4; Dion. 2, 53, cf. Plut. Rom. 17, 23) urbemque eorum cepit (cf. Plin. h. n. 12, 11) et vel praesidio firmavit vel colonos Romanos eo deduxit (Dion. l. c.; Liv. 1, 27, 3; cf. Plut. Rom. 23, qui et numerum colonorum ex vetere aliquo auctore exscripsit et diem natalem coloniae, similiter ut fecit in altera colonia Romuli Cameria); quae res, nam ita narratur, causam dedit Veientibus et ipsis bellum Romanis inferendi, quo bello victi sunt apud ipsas Fidenas. Postea desciscentes Fidenates et cum Veientibus se coniungentes devicit Tullus Hostilius (Liv. 1, 27, Dion. 3, 6, c. 23 seq.); mox Ancus Marcius cuniculo in arcem acto Fidenas urbem cepit (Dion. 3, 39. 40); deinde eandem ab Etruscis occupatam expugnavit Tarquinius Priscus et Romanorum praesidio — sive ea colonia fuit — firmavit (Dion. 3, 57. 58), denique socios infideles et ad Latinos deficientes (Dion. 5, 40) et anno 254 et anno 255 alter consulum obsedit (Dion. 5, 52. 58; Liv. 2, 19), donec anno 256 fame ad ultimam necessitatem redactos in deditionem eos accepit eisque praesidium imposuit A. Larcius (Dion. 5, 59. 60). Inde aliquamdiu silentium est de Fidenatibus; anno demum 317 dicuntur, cum anno 316 cum Veientibus se coniunxissent et Romanorum legatos occidissent (Liv. 4, 17), una cum Veientibus et Faliscis a Mamerco Aemilio dictatore fusi esse fugatique (Liv. 4, 18. 19) — triumphus quem dictator egit (Liv. 4. 20, 1) videtur fuisse memoratus etiam in fastis Capitolinis —, mox anno 319 cuniculo in arcem acto expugnati (Liv. 4, 22, 2), rursus cum anno 328 caesis Romanorum colonis, quorum paullo ante numero auctus erat (Liv. 4, 30, 6), denuo cum Veientibus se coniunxissent (Liv. 4, 31, 7), intra paucos dies ab eodem Mamerco Aemilio dictatore Romano victi esse (Liv. 4, 33), urbs Fidenae expugnata (Liv. 4, 33). Diodorus 12, 80 eo ipso anno, quo Livius Fidenas ab Aemilio dictatore captas esse scribit, pugnam ancipitem Aemilio dictatori et A. Cornelio magistro equitum fuisse cum Fidenatibus refert. Nescio quae Fidenarum expugnatio memoratur etiam a Verrio Flacco in fastis Praenestinis ad d. 10 Ian. Hoc apparet Romanorum memoriae inhaesisse, fuisse maioribus ipsorum longinqua bella cum Fidenatibus et ea gravissima potissimum propter coniunctionem Fidenatium cum vicinis Veientibus, quorum ager a Fidenate non videtur fuisse divisus nisi Tiberino amni[2]). Post Veios captos Fidenates quoque videntur fuisse sub dicione Romanorum. Nam quod Varro de l. L. 6, 18 (cf. supra p. 447) narravit, post cladem Gallicam inter reliquos finitimos populos Fidenates quoque adversus Romanos coniuravisse, ducem etiam coniuratorum, Postumium sive potius Postumum Livium, fuisse ex Fidenatibus (Macrob. sat. 1, 11, 37)[3]), id, quamquam ipsa res fortasse magis vera est quam omnes illae Fidenarum expugnationes, tamen ad certum aliquod tempus sine dubio relatum est sola coniectura. Dirutas esse Fidenas a Romanis non tradit Livius, adfirmant Florus 1, 6, 4 (*crematae suo igne Fidenae*) (hunc locum Flori in mente habuit Ammianus Marcellinus 23, 5, 20) et Eutropius 1, 12 (*Fidenae captae et excisae*); atque etiam Macrobius sat. 3, 9, 13 Fidenas recenset inter oppida quae devota esse 'in antiquitatibus' invenerat. Nihilominus oppidum Fidenae exstitit etiam multo post, quamquam ab incolis paene derelictum (Cic. de leg. agr. 2, 35, 96; Strabo 5, 3, 2 p. 230 qui recenset Fidenas inter Latinas olim urbes iam κώμας κτήσεις ἰδιωτῶν; Plin. h. n. 3, 68 qui item recenset Fidenas inter Latina oppida olim clara iam nulla), ita ut propter solitudinem, similiter atque Gabii et Ulubrae, paene in proverbium abierit (Horat. ep. 1, 11, 8; Iuvenalis 6, 57. 10, 100; cf. supra p. 278); senatum tamen et magistratus habuit certe extremis liberae rei publicae temporibus et tota aetate imperatoria; si quidem aetate fortasse Sullana — nam huic videtur adtribuendus esse titulus n. 4023 — duoviri L. Manilius et L. Marcius agrum vel locum aliquem publicum Fidenatium terminaverunt, et in inscriptione n. 4057 scripta sub Traiano memoratur senatus Fidenatium[4]), et inscriptionem n. 4050 Gallieno posuit item *senatus Fid(enatium)*[5]), ex qua inscriptione etiam hoc discimus, *dictatores* illa aetate appellatos esse magistratus Fidenatium, fortasse eos ipsos qui in titulo longe antiquiore n. 4023 modestius appellari voluerunt duoviri[6]). A scriptoribus imperatorum aetate memorantur Fidenae aliquotiens propterea quod prope eas anno p. C. 27 ruina amphitheatri, quod Atilius quidam libertini generis quaestus sui causa tumultuario opere extruxerat, multa hominum milia occisa vel debilitata sunt (Tacit. ann. 4, 62; Suet. Tib. 40, Cal. 31; Orosius 7, 4, 11); et quod fuit prima statio viae Salariae (Tac. hist. 3, 79). Sitae enim fuerunt Fidenae in via Salaria, teste tabula Peutingerana (unde nominantur etiam apud Anonymum Rav.), ubi nomen viae adscriptum est, et quidem XL stadiis sive V millibus passuum ab urbe Roma, teste Dionysio 2, 53. 3, 27. 10, 22 (in tabula Peutingerana numerus intervalli a Roma excidit) — Eutropius tamen (1, 4. 1, 19) VI mil. pass. distare a Roma ait Fidenas —, iuxta Tiberim amnem testibus eodem Dionysio 3, 25 cf. 2, 53 et Livio 4, 31, 6, ita ut recte fere iam Holstenius statuerit fuisse Fidenas loco dicto *la Serpentara* ubi est villa gentis Spadae[7]); quam rem postea confirmaverunt tituli duo ipso illo loco reperti n. 4052 et 4023. Episcopus Fidenas memoratur in actis ecclesiae anno 502, episcopus Fidentinensis (quem et ipsum ad Fidenas pertinere volunt) anno 280 (Ughelli X p. 37).

Non separavi a Fidenatibus inscriptiones nonnullas repertas in via Salaria tam iuxta Fidenas Romam versus quam ultra locum quo Fidenae fuisse videntur Sabinos versus (n. 4025. 4068. 4069).

1) Prima syllaba corripitur a Vergilio 6, 773, producitur ab Horatio ep. 1, 11, 8 et Propertio 4, 1, 36 et Iuvenali 2, 57. 10, 100 et Martiali 4, 64, 15, cf. *Fidenatius* nomen supra n. 3999. 3188.

2) Bene nuper hanc rem illustravit O. Richter Hermae vol. 17 (1882) p. 428 seq.

3) Macrobii verba si recte se habent, Postumus ille Livius fuit dictator Fidenatium; verum conlatis verbis Plutarchi Rom. c. 29 (ἐστράτευον ἐπ' αὐτὴν πολλοὶ τῶν Λατίνων, ἄρχοντα Λίβιον Ποστούμιον ἔχοντες), apud Varronem Livius ille Fidenas videtur fuisse potius dictator Latinus (similiter civem Tusculanum dictatorem Latinum habuimus supra p. 263).

4) Has duas inscriptiones ignoravit Mommsen cum scripsit quae leguntur Hermae vol. 17 p. 46.

5) Etiam primo post Chr. saeculo Fidenas fuisse municipium ut credam, adducor verbis Taciti 4, 62 qui adnotat amphitheatrum Fidenis collapsum a. p. C. 27 ab Atilio non *municipali ambitione, sed in sordidam mercedem* extructum fuisse. Aliter Mommsenus Hermae vol. 17 p. 48 not. 6.

6) De dictatore Fidenatium apud Macrobium sat. 1, 11, 37 vide not. 3.

7) Cluverius p. 636 paullo ultra illum locum Fidenas fuisse voluerat ibi ubi est *Castel Giubileo*.

4056 Fidenis effossa a Castellanio (*sig. Castellani, dallo scavo fidenate riaperto; mi dice in quadrone di marmo, in mezzo ad una stanza che per avere i muri di stagno a tubi per l'acqua, giudica un bagno*) AMATI 9737. — S. l. AMATI altero loco.

HERCVLI
VICTORI
AT · CAPITO
D · D

Amati ms. Vat. 9737 f. 36 a Castellanio, ut videtur; idem in scheda non numerata.

3 AI (pro AT) Amati in scheda non numerata; fortasse legendum *At(eius)*.

4057 locus nullus adnotatur. — Romae MVRAT.

NVMINI DOMVS Aug
BLASTVS BVTACT(anus) et
SECVNDVS IVLI QVADRati
COS · II · LIB · OB HONOREM Vexerunt
ET ITALIA LIB RIVSOrum
OB MAGISTERIVM B d
DEDICAVERVNT XIIII K OCT · B
M · CLODIO LVNENSE....
ET P · LICINIO CRAESO COS
QVO DIE ET SPVLVM DEORVNT
INCENDIO CONSVMTVM SENATVS
PIORNATIVM RESTITVIT

Legitur litteris minusculis in schedula inserta codici Ambrosiano A 55 inf. f. 6 scripta fortasse manu Accursii, inde edidit Murat. 316, 4 'e schedis Mariangeli Accursii'.

1 inter NVMINI et DOMIVS (sic enim est in schedula) lacuna significatur. — 3 SECVNDVS voluit qui schedulam scripsit (secūdus); male STRIOVS Murat. — 6 MAGIET ... PERIVM ... BV traditur; lege magisterium B(onae) d(eae). — 7 OCTB traditur. — 8 LVNENSA, 9 CRAPO Mur. contra schedulam. — 11 CONSVMTVM voluit qui schedulam scripsit; male CONSVMTVS Murat.

6 Blastus hic servus, cuius nomen praecedit nomen liberti consularis, fuit sine dubio ex domo Augusta. — 3 significatur C. Antius A. Iulius Quadratus consul iterum anno 105 p. c. (cf. Henzen act. Arv. p. 176). — 8. 9 hi consules praeterea ignoti sunt.

4058 cippus REGGI. Rep. ad villam marchionis Spadae, via Salaria mense Dec. 1767 AMAD., (mense Iul. 1766 CHAVPY).

MAGNO · ET
INVICTO · IMP
GALLIENO PIO
FELICI AVGVS
TO · SENATVS · FID
DEVOTI NVMINI
MAIESTATIQ EIVS
DICT · C · PETR · PODALIRIO
ET · T · ASLIO · OCTOBRE · CV
RAG · T · TER · OCTOBRS

Amaduzzi, qui vidit a. 1766, anecdota litteraria vol. 1 (1769) p. 462 n. 6; Chaupy maison d'Horace III (1769) add. p. V cf. p. 258, Reggi inter Marinii schedas Vaticanas. Pendent a prioribus Nibby viaggio 1 p. 84 (inde Orelli 112); Guattani mon. Sabini vol. 2 (1828) p. 358. Marinium de hac inscriptione commentarium paginarum trecentarum scripsisse et misisse Oderico narrat Marinus Marini degli aneddoti di Gaetano Marini (Romae 1822) p. 44, qui commentarius quo pervenerit mihi incompertum est.

1 MAGNO vocabuli ultimam litteram evanidam esse significat. 2 IMP, 6 NVMENI Reggi. — 7 MAIESTATI Reggi, MAIESTATIQVE Nibby. — 9. 10 CV|RAG Amad. Chaupy Reggi Nibby, CV|RAT Guattani. — 10 TERTIO Chaupy. — OCTOBRP Reggi.

4059 fragmentum tabulae marmoreae litteris magnis. Repertum dicitur una cum n. 4062, extat Romae apud Bianchios.

· XX · VALERIA
vir gloriosissimus NARSES · EX PRaeposito sacri palatii ex cons.
PATRicius

Descripsit Gatti.

2. 3 supplevi ex huius Corp. vol. VI n. 1199, quem titulum idem Narses posuit a. 565 in ponte viae Salariae recens restituto. Hunc quoque titulum crediderim pertinuisse ad restitutionem partis suburbanae viae Salariae. V. 1 videtur significari Valeria provincia, ad quam, ut Tibur (cf. supra p. 366), ita hic quoque angulus Latii et Sabinorum aetate labente potest pertinuisse. Numerus XX quid sibi velit nescio; neque omnino quomodo titulus nimium mutilus conceptus fuerit.

4060 in via Salaria quattuor millibus pass. et DCCL a Roma *si vedono incastrati al casale fregi e tavole di marmo col frammento*

...*tr. mil.* · QVAESTORI

F. Gori *giornale arcadico* vol. 174 (1862) p. 231 (= *dal ponte Salario di Roma a Fidene* p. 6).

Initio ...III. traditur

4061 rep. a. 1767 in Villa Spada dicta la Serpentara extra portam Salariam AMAD. MAR.

D m
L · GRATIO · PR
SQ · S · Q · V · AN · X
D
CASSONIA
CONIVGI · INcomparabili
BENE · MER
VIVAS

Amaduzzi anecdot. litter. 1 p. 472 n. 66; Marini ms. Vat. 9166 f. 156.

1 D om. Mar. — 3 ANN, 4 D·X.. Amad.

4062 sarcophagus cum fabula Thesei (opus anaglyphum delineavit et enarravit M. Mayer *arch. Zeitung* 1884 p. 273 seq.). Rep. effossionibus institutis a fratribus Bianchi *sul confine dei due tenimenti di villa Spada e di Castel Giubileo, a circa 200 metri ad oriente della Salaria*, extat Romae apud Bianchios (*via della Minerva* 57).

D M
ARTEMIDORI ae
AVG · LIB · ADLECTO
A MEMORIA
Q · V · ANN · XVII
D · XVII · VALERIA
PHILOCENE
FILIO · DVL
CISSIMO

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degl. scavi* 1883 p. 372, *bullettino munic.* 11 (1883) p. 237

4063 cippus lapidis Tiburtini sub villa Spada DSTL; *esiste in una casa rurale sotto la villa Spada* GOSI. Ubi nunc extet nescio

PVBLIC · FID ·
L · MANILI · Q · F
L · MARCI · L · F
DVO · VIREI · III
TERMINAVERE

Descripserunt Detlefsen et Rosa, unde ediderunt Henzen *bull. dell' Inst.* 1862 p. 171 et Mommsen huius Corp. vol. I n. 1111. F. Gori *giorn. arc.* vol. 174 (1862) p. 236 (= *dal ponte Salario di Roma a Fidene* p. 14).

Sullanae potius aetatis videtur quam Com... nanae.

4064 in agro Crustumerino, ad Alliam ...

Q · AQVILLIVS
MONIAE

Descripsit Detlefsen.

4065 cippus marmoreus. Fidenatem ... AM. (cf. ad n. 4066); Marcigliana ... Salaria VIII m. p. ab urbe) NIBBY. ... Romae in museo Lateranensi.

D · M
aeternae CAELIAE *paren...*
GAI · FIL
SECVNDILLAE

Descripsit Michaelis. Amati ms. Vat. 9737 f. 36'; Nibby analisi 6 p. 663.

Una cum hac prodierunt inscriptiones Graecae complures, in his inscriptio Aeliae ... Philippae posita a Serio Augurino, edita ... Henzeno ad Borghesii opp 6, 298. ... recte Nibbyus l. c. commemorat ... inscriptio Naeviae Spondusae defunctae ... triginta ab eodem memorata ... fuerit an Graeca, nescio.

4066 basis. Extabat olim Castel Giubileo *in una piccola cappella, che serve per'uso dei coltivatori* NIBBY, qui addit non multo ante translatam esse in museum Vaticanum. Apud d'Este AM. In vinea Bucci ROSSI.

SEX · COCCEIO
HONORATO ·
FRATRI
BENEMERENTI
SEX · COCCEIVS ·
SERTORIANVS ·
FECIT
ARBITRATV ·
AVRELI ·
DIONYSI ·

Descripsit de Rossi. Nibby *viaggio* 1 (1819) p. 87 (inde sine dubio Guattani *monum. Sabini* 2 p. 357); Amati ms. Vat. 9762 f. 25'.

4 in. primam litteram videtur agnovisse Nibby, non agnoverunt Amati et de Rossi.

4067 rep. *nella villa del march. Spada chiamato la Serpentara,* deinde Romae in aedibus Spada AMAD. Nunc Neapoli in museo.

D · M
HERMAIS HER
METIS FILIA
VIX · AN · II ·
M · II · D · XIII ·
FEC · PATER

Descripsit Mommsen inscr. Neap. n. 6844. Amaduzzi *novelle Fiorentine* 1773 p. 4; Fiorelli catal. mus. Neap. n. 188.

4068 sarcophagus marmoreus magnis et optimis litteris. *Fidenati* superscripsit AMATI, sequuntur haec et n. 4065. 4069. Nunc Romae in museo Vaticano (*giardino della pigna*).

IVLIAE · EPIC*TESI.....FILIAE* SVAE
A · IVLIVS · CA(?)T*ulli*(?)VS · FECIT

Descripsit de Rossi, recognovit Huelsen. Amati ms. Vat. 9753 f. 38'.

1 litteras nonnullas servavit solus Amati; eas dedi inclinatis.

4069 Fidenatem esse ait AMATI, cf. n. 4068.

CN · MINAT
MINATIA
PONTIAE
PONTIAE
FILIAE
MINA *tia*

Amati ms. Vat. 9753 f. 38'.

4070 sub Castel Giubileo, *verso la metà del colle, si vede un pozzo, avanti il quale in un marmo antico si legge:*

*c. pe*TRONIO
*opt*ATO
POSVIT
C · PETRONIVS
OPTATI · L
ISOCHRYSVS

Nibby *viaggio* 1 (1819) p. 87 (inde sine dubio, non laudato auctore, Guattani *mon. Sab.* 2 p. 357).

4071 fragmenta duo litteris magnis et bonis. Castel Giubileo *sulla bocca della cisterna.*

a L · SALVIVS

b OSITIA ·

Nibby *viaggio* 1 (1819) p. 87 (inde sine dubio Guattani *mon. Sabini* 2 p. 357).

4072 longus lapis marmoreus litteris evanidis Fidenis in villae Spadae casa rustica adhibitus pro grado introitus.

/ / / / / *bene* m E R E N
/ / / / / / / OPTIMO · DV*lcis*
/ / / / / *an* · XXXIX · MEN ...
/ / / / / / / TVM VLTVS
/ / / / / / / / / *ves* · ET ...

Descripsi anno 1882.

4073 in via Salaria una cum n. 4062 dicitur prodiisse *un mezzo sarcofago di terracotta* [?] *alto m. 0,23, lungo m. 0,88, con ornato di colonnine e di face, nel mezzo due tigri che si dissetano ad un vaso ansato, nel campo le lettere:*

MA MAT
O
exo

Notizie degli scavi 1883 p. 373.

AQVAE VRBIS ROMAE. VIAE.

Consuetudini huius Corporis obsecutus seposui in hunc locum inscriptiones complures quae non recte coniungi videbantur cum reliquis inscriptionibus earum civitatium intra quarum territoria repertae sunt, nempe cippos positos iuxta rivos aquarum in urbem Romam perductarum, et miliarios qui dicuntur collocatos olim ad margines viarum publicarum populi Romani, hos tamen non omnes, sed eos tantum qui nondum in hoc Corpore (vol. IX et X) leguntur.

4074 'qua diverticulum a Valeria versus meridiem procedendo in Sublacensem recto tramite incidit .... veteris aedificii rudera concamerata visuntur .... inter quae et statuam togatam et tabulam marmoream sic inscriptam iacere reperimus' FABR. (aq. p. 111 cf. p. 93: 'Marciae caput ex distantia III millium passuum a via Valeria et intra spatium CC passuum sinistrorsus a diverticulo, per quod ab ea in Sublacensem fit transitus'); prope fontes aquae Marciae FABR. (inscr.).

IMP · CAESAR
DIVI · F
AVGVSTVS
EX · S · C
CIↃCCXLII · P · CCXL

Fabretti de aquis p. 111 (101 ed. 2), inscr. 661, 507 (inde Corp. VI n. 1251 b p. 270).

4075 cippus lapidis Tiburtini latus m. 0,50 repertus a. 1867, *quando costruivasi lo speco della marcia-pia; sta a m. 700 a valle del ponte di Anticoli, sul lato sinistro della Valeria, quasi a piombo sull' antico speco.*

MAR
IMP · CAESAR
DIVI · F · AVGVSTVS
EX · S · C
ↀCCXCVII · P · CCXL

Descripsit Stevenson. Lanciani *bull. municipale* 8 1880 p. 18, *le acque* p. 68.

4076 cippus altus ex lapide Tiburtino, advectus ex Marsis, nunc Tibure apud Paullum Columnam MAR. Tibure in aedibus Columnae MING. Ibi adhuc.

MAR
IMP · CAESAR
DIVI · F
AVGVSTVS
EX · S · C
ↀCCLII · P · CCXL

Descripsi. Mingarelli in ephemeride Veneta *la Minerva* d. 20 Oct. 1763, Marini Vat. 9127 f. 262 ('in sch. Mauri Sartii Camaldulensis'); Sebastiani *viaggio a Tivoli* p. 329; Mommsen *Zeitschrift f. gesch. Rechtswissensch.* 15 p. 292 (inde Henzen syll. n. 6636), huius Corp. vol. VI n. 1251 a.
1 om. Mommsen (item Ming.), non recte. — 6 errore est in Corp. vol. VI CCXXL.

4077 cippus lapide Tiburtino aquae Marciae (sine loci indicatione) FEA.

MAR
IMP · CAESAR
DIVI · F · AVGVSTVS
EX · S · C ·
ↀCCLX · P · CCXL

Fea sched. I. 251 manu aliena litteris minusculis (inde huius Corp. vol. VI n. 1250 c).
5 lin. CXXC traditur.

4078 rep. presso Castelmadama SEB.; 'in aquaeductu Marciae' (i. e. sine loci indicatione) MELCH.

MAR
IMP · CAESAR
DIVI · F · AVGVSTVS
EX · S · C
ↀCCXLVI · P · CCXL

Sebastiani *viaggio* p. 319; Melchiorri ms. a P. H. Viscontio acceptum (inde Corp. VI n. 1250 β p. 848).
5 ↀCCXLVI Melch., C·ↀXLV Seb., deinde P·CCXII uterque auctor.

4079 locus non indicatur.

ANI
IMP · CAESAR
DIVI · F · AVG · EX · S · C
CↀXXXII · P · CCXL

Servavit Zaratinius Castellini in additamentis ms. ad librum Smetii bibl. Veron. f. 22' (unde edidit Malvasia *Aelia Laelia* p. 179). Huius Corp. vol. VI n. 1243 *f*.
2 CÆSAR Cast. — 4 P·C·L Cast., P·CCXL Malv.

4080 sub Tibure loco qui volgo Cassano dicitur SMET., Tibure in villa Cassiana LIG.

ANI
IMP · CAESAR
DIVI · F · AVGVST
EX · S · C
CↀI · P · CCXL

Smetius ed. 1, 6 (inde Grut. 149, 3) 'Ant. Mordionius exscr. et dimensus est'. Ligorius Taur. vol. 20; in Gruter. editione altera adhibentur schedae Pighii. Huius Corp. vol. VI n. 1243 *e*.

1 om. Smet., habent Lig. Pigh. — 3 AVG Lig. — 4 om Smet., habet Lig. — 5 CↀI Smet., CↀL Lig. — P·CCCXX et Smet. et Lig.
'Totidem passus a vicinis ruinis aedificii antiqui' Smet.

4081 Tibure LIG. (Neap. 39), nella chiesa di S. Francesco addit idem Neap. 35), deinde in villa card. Ferrariensis IDEM (Taur.)

MAR
IMP · CAESAR
DIVI · F · AVGVST · EX · S · C
DCCCCXXIII · P · CCXL

Ligorius Neap. lib. 35 p. 188 et lib. 39, Taur. vol. 20 (inde pendet Marini sched. Vat. 9127 f. 260 laudans schedas Holstenii). Huius Corp. VI n. 1243 *i*.
3 AVGVST Neap. 39, AVGVS Neap. 35, AVG Taur. — EX·S·C om. Taur. — 4 CCXL Neap. 35, CCXI Neap. 39, XL Taur.

4082 *in un travertino vicino a Tivoli.*

DIVI · F · AVGVSTI
DCCCIII · P · CC

Anonymus in schedis Lupii cod. Vat. 9143 f. 83 (inde huius Corp. vol. VI n. 1258a p. 270).

4083. 4084 cippi duo ex lapide Tiburtino. *Esistono nel loro posto antico vicino a Gallicano, l' uno nel sito chiamato le selle, l' altro all' Obrego dell' ermito ossia alla macchia dell' olmeto* GARR. Quaesivi a. 1878 alterum cippum olla *macchia dell' olmeto*, nec tamen inveni; locum *le selle* ne incolae quidem Gallicani indicare mihi potuerunt.

4083	IMP · CAESAR DIVI · F · AVGVST · EX · S · C dCIIX · P · CCXL	4084	IMP · CAESAR DIVI · F · AVGVST · EX · S · C DCLXIX · P · CCXL

Garrucci *bull. dell' Inst.* 1861 p. 38 (inde huius Corp. vol. VI n. 1213 c *d*).

N. 1883 v. 3 dedi ut supplevit Garruccius; sed vide ne praestet supplere dCIIX.

Ad Anienem veterem rettulit cum edidit Garruccius, argumentis non adlatis; res non certa est, ut monuit Lancianius *le acque* p. 44. 48; possis cogitare etiam de aqua Marcia.

4085 [Tibure] in aede divi Benedicti LEONC f. 3' MANC. — 'Ibidem' LEONC. f. 4, praecedunt n. 3862 et 3787, quarum huic et ipsi Leoncinius praescripsit 'ibidem', illam collocavit 'in domo Salviati Sancti Rubei privati civis'. (Duo exempla inscriptionis ita fractae Leoncinio visa esse non crediderim.) — Ad aquas Albuneas GRVT., male, cf. ad n. 3588.

imp | CAESAR
divi f | AVGVSTVS · EX · S · C
| P · CCXL

Servavit Leoncini ms. f. 3' iterumque f. 4, inde pendet Mancini apud Metellum f. 345 et apud Pighium f. 3'; ex Mancinianis Manutius Vat 5237 f. 422'; Gret. 187, 9 'ex Ursini schedis'. Huius Corp vol. VI n. 1243 *y* (p. 288).

Titulum fractum esse non traditur. — 3 CCXI Leonc. f. 3' (non f. 4)

Hos cippos positos omnes a Caesare Augusto inter annos ut probabile est 743, quo facta sunt senatus consulta de aquis (Frontin. c. 100—127), quorum unum horum inscriptionum versibus secundis vel tertiis significatur, et 749, quo Augustus rivos aquarum omnium a se refectos esse scripsit in arcu a use Marciae (Corp. VI, 1244), spectare certum est ad alteram utram ex duabus aquis, Marciam et Anienem (veterem), quippe quae solae aquarum ante Claudium imperantem Romam perductarum illam partem Latii tetigerint. Et habent ex his cippis bona pars (n. 4075—4078. 4081) *inscriptum* nomen Marciae, nonnullae (fortasse sola n. 4079, cum n. 4080 non satis certa nitatur auctoritate) nomen Anionis; n. 4874 Marciae esse ex loco ubi repertus est colligitur; n. 4082—4085 ad utram aquam pertinuerint, incertum est.

Sequuntur cippi milliarii viae Laurentinae duo n. 4086 et 1887; his adiunxi n. 4088, qui viae Tusculanae vel diverticuli a Labicana Tusculum ferentis creditur, quamvis suspectum. Reliquarum viarum quae intra fines veteris Latii desinebant, Ostiensis Tiburtinae Praenestinae Nomentanae, nulli extant cippi miliarii; item nullus extat viae Salariae ante tricesimum primum (huius Corp. vol. IX n. 5913. 5944) qui iam incidit in medios Sabinos. Labicanae extat tertius (huius Corp. vol. X n. 6882), Latinae decimus ut videtur (*vol.* X n. 6861), Appiae extant quintus et septimus (vol X n. 6816—6818); sed hi omnes propius urbem Romam reperti sunt quam ut recipi debeant in hoc volumen: solus fortasse Latinae decimus incidit in territorium municipii Tusculanorum. Reperta est in ea regione, cuius titulos dedimus supra p. 366, sub Marano oppido, columna milliaria tricensima octava pertinens ad viam Sublacensem (milibus numeratis ab urbe Roma); sed huius inscriptionem cum recensuerit Mommsen huius Corp. vol. IX n. 5971, hoc loco repetere nolui.

4086 *percorrendo ieri la via, ora denominata di Decimo, dal casale della tenuta con eguale nome distinta . . . . . ., mi si fece conoscere, che alla distanza di circa mezzo miglio dal suddetto casale era stata rinvenuta una antica colonna migliaria. . . . . non mancai di farla rialzare nel preciso luogo in cui fù rinvenuta* CANINA. Extat adhuc eodem loco, in via Decimo Praticam, a dextra viae Praticam eunti, a Decimo aliquanto minus chilometro.

XI
TI · CAESAR · AVGVSTVS
PONTIF · MAXIMVS
TRIB · POT · XXXII a. 30/31

Descripsi. Canina *bull. dell' Inst.* 1848 p. 120 (inde Henzen syll. n. 5116).

2 AVGVST Canina, non recte. — 3 fin. videtur fuisse MAXIMVS, licet ultimae duae litterae vix agnoscantur, MAXIM Canina. — Post v. 4 lapis admodum corrosus est; ac fieri potest ut ibi scriptus fuerit versus quintus.

4087 columna. Decimo *nell' angolo del casale, aderente alla strada a sinistra* NIBBY (a. 1823). Nunc iacet intus Decimi in cavaedio

P F INVICTO
AVG
MIL XI

Descripsi. Nibby *anal.* 1 p. 543 (inde Canina *bull. dell' Inst.* 1848 p. 121); Amati ms. Vat. 9742 f. 37' et in scheda non numerata.

1 F om., 3 II (pro MIL) Nibby, male. — Nibbyus tribuit Maxentio propter formam cippi et litteraturam non diversam, ut ait, a lapide milliario Maxentii nunc Capitolino (olim collocato ad septimum lapidem nescio cuius viae, huius Corp. vol X n. 6886), recte ut puto, cum etiam reliquae viae suburbanae aevo labente a solo Maxentio milliariis distinctae esse inveniantur (Corp. vol. X, 6818. 6881. 6888. 8308).

4088 fossoribus in vetere Tusculo institutis mense Sept. 1825 produisse columnam inscriptam numero XV, quam pro columna milliaria habuit, narrat Biondi ms. (cod. bibl. Sap. 106 E f. 87. 101' et act. acad. pontif. X p. 374; de eadem columna ut testis oculatus verba facit Nibby *anal.* 3 p. 295. 338, eandem delineavit Canina *Tusc.* tab. XIV cf. p. 82. 126 (locum ubi stetisse dicitur indicavit in ichnographia veteris Tusculi l. c. tab. VI). Extitisse igitur talem columnam post Caninam nemini visam, nuper a me et a compluribus amicis frustra quaesitam) certum est. Verum fuisse eam columnam milliariam et indicari ea numerum milium passuum inter Romam et Tusculum ego ut credam adduci non possum. Abest enim Tusculum a Roma multo minus quindecim milibus passuum (stadiis C sive mill. $12^{1}/_{2}$ secundum Dionysium 10,20 et Iosephum ant. 18,8,6). Operae pretium est videre Biondium Nibbyum Caninam intervallum quod intercedit inter Romam et Tusculum ad XV milliaria variis flexibus ostendentes. Nisi valde fallor, Biondius decipi se passus est columna recens nescio cuius rei significandae causa litteris XV inscripta.

INSTRVMENTVM DOMESTICVM.

Instrumentum domesticum cum nullo certo vinculo cohaereat cum eis locis ubi reperitur, diu haesitavimus, an non praestaret inscriptiones instrumenti domestici reperti intra fines civitatium veteris Latii omnes edere intermixtas similibus inscriptionibus in urbe Roma repertis. Tandem eo devenimus, ut mediam quandam viam teneremus; scilicet statuimus recipere in hoc volumen eas inscriptiones cuius singula tantum exempla reperiuntur vel reperiri solent, ut quae incisa leguntur in speculis et in vasculis aeneis Praenestinis, item inscriptiones signaculorum aeneorum, lucernarum quoque si quae sunt aeneae, praeterea tesserarum ex osse; item adiecimus quae in lapidibus incisa instrumento domestico adnumerari solent, ponderum notas et tabulas lusorias. Contra ex inscriptionibus quae in opere fictili formis impressae sunt ideoque pluribus exemplis diversissimis saepe locis reperiri solent, omisimus hoc loco omnes quae leguntur in lucernis fictilibus, in vasculis et patellis rubris (Arretinis vel Arretinarum similibus), in amphorarum ansis, e tegulis dedimus selectas, de cuius selectionis ratione iam est dicendum.

Tegulae.

In tegulis quae eruderantur ex ruderibus civitatum veteris Latii (exceptis solis ruderibus Praenestinis) passim leguntur eadem sigilla, eadem figulorum figlinarumque nomina, quae satis superque novimus ex tegulis urbis Romae. Haec notissimarum inscriptionum exempla huc illuc per vetus Latium dispersa cum per se exiguae utilitatis sint, lucem autem accipiant composita cum reliquis exemplis earundem et similium inscriptionum, id quod propediem praestabit Henricus Dressel, ab hoc volumine abesse satius visum est. Verum praeterea reperiuntur et Ostiae et in collibus Albanis Tusculanisque et Tibure tegulae cum inscriptionibus quas Romae adhuc nemo vidit (vel quas si quisquam vidit, vidit tantum in museis vel apud antiquitatum negotiantes, quo facile ex agro suburbano adportari potuerunt origine non adnotata). Has inscriptiones infra reperies editas omnes, praeterea multas quae quamquam Romae quoque repertae sunt, tamen saepius in civitatibus suburbanis prodire solent quam Romae. Insunt in his sine dubio multae quae mero casu in urbe Roma aut raro prodierunt aut omnino non prodierunt (ne dicam de eis inscriptionibus quae tantum videntur esse diversae a vulgaribus tegularum urbanarum inscriptionibus, ideo quod male exceptae sunt). Sed ut non casu factum est quod tegula inscripta *reipub(l)icae Tusculanorum* (n. 4090, 1) Tusculi potissimum prodiit, unicum autem exemplum tegulae inscriptae *leg(ionis) II P(arthicae)* (n. 4090, 2) in agro Albano non longe ab eo loco quo ea legio stativa habebat, ita tegulae repertae Ostiae et in agro Tiburtino inscriptae nominibus municipum Ostiensium (n. 4089, 12. 38) et Tiburtinorum (n. 4092, 6) sine dubio in ipsis illarum civitatium territoriis coctae sunt et ibi potissimum adhibitae. Item quod tegulae cum nomine Asinii Pollionis saepius in agro Tusculano et Albano hucusque prodierunt quam Romae, inde erit explicandum quod Pollio praedia in agro Tusculano habuerit (cf. ad n. 2599) et figlinas ibi constituerit. Ex simili fortasse causa orta est Naevianarum tegularum in agro Albano frequentia. Cf. praeterea quae adnotavimus ad n. 4090, 9. 29. — Longe diversae autem sunt tegulae repertae Praeneste et in agro Praenestino. Insunt enim in his paucae notae ex urbe Roma (enumeravi eas p. 471 ad n. 4091, 90), longe plurimae peculiares sunt agro Praenestino; in his bonus numerus inscriptus nominibus magistratuum coloniae Praenestinae (n. 4091, 1—14 cf. 78) (ad cives Praenestinos spectare videntur n. 4091, 59. 60. 64. 74, ad nobiles Romanos qui praedia in agro Praenestino habebant n. 4091, 30. 67). Id non mirum est quod tegulae officinarum Praenestinarum non continuerunt se intra agrum Praenestinum, sed reperiuntur etiam in agro Anagnino (n. 4091, 64) et in agro Labicano (n. 4091, 41. 42) et saepius etiam Tusculi (n. 4091, 20. 24. 29. 64. 88); et Tusculana quoque n. 4090, 1 reperta est Praeneste. Rursus Tusculanae cum Albanensibus et Lanuvinis ita permixtae sunt, ut eas uno capitulo (n. 4090) comprehenderim. Tiburtinas et agri Tiburtini dedi sub n. 4092, Ostienses una cum Portuensibus sub n. 4089. Ex Portuensibus cum plures redeunt in Etruria meridionali (n. 4089, 9. 28), et Ostiensibus intermixtae sunt nonnullae quae saepius reperiuntur in Volscis et in Campania atque etiam in Sardinia (n. 4089, 8. 25. 29). — Non mea autem scheda est quae infra leguntur, sed excerpta ex collectaneis quae per longam annorum seriem ingenti labore congessit Henricus Dressel, instrumenti urbani futurus editor; ipsam quoque seligendi curam magis fuisse Dresselii quam meam, vel certe inter nos coniunctam; denique si quae videbantur dubia, me sine ulla haesitatione eius iudicium secutum esse. — Dresselium in hac quoque re secutus sum, quod singulis inscriptionibus notas apposui ▭ ○ ◎ quibus forma earum denotaretur.

Marinii syllogen quae mihi dicitur liber est illius inscriptus *Iscrizioni antiche doliari*, qualis editus est Romae anno 1884 curantibus Rossi et Dresselio. Borghesii ad Marinii syllogen additamenta olim San-Marini exscripsit Henzen.

4089 1 a. b [ectypa servantur apud Institutum; tegulae repertae esse dicuntur in Portu.]
c [Romae apud Marinium antea, nunc in museo Vaticano.]

a ☉ PORTVS · AVGVSTI
☉
b. c PORTVS · AVG

a. b ex ectypis descripsit Dressel.
c Dressel descripsit. Marini syll. n. 1142n.

---

2 Ostiae rep. nella via dei sepolcri.

formae circ. DOL EX PR AVGG NN FIGL
CALPVRNA

C. L. Visconti *bull. municipale* 1877 p. 228 qui putat significari figlinam Calpurnianam; Dresselio videtur esse sigillum aliquoties in urbe Roma repertum OP DOL·EX·PR AVGG NN FIG FAO|RIAN CALP·VERNA.

---

3 in Portu rep. a. 1861.

☉ EX *figlinis* ////G AVG
OPV////ALIS
ramus

Sic excepit Dressel ex ectypo Descemetii; is descripserat sic: EX Pr *faustinae et m.* AVR AVG | OPVS *Doliare* *vi*TALIS.

---

4 a Ostiae [in museo].
b Ostiae rep. [Instituto archaeologico dono dedit Dilthey].
c [Romae in museo Rusconio.]

☉ *sic* HORREIS · POSTVMIANIS
CAESARIS · N ·
A

a Descripsi.
b Descripsit Dressel.
c Marini syll. n. 272.

3 mihi videbatur (in exemplari *a*) esse littera A, Dresselio (*b*) signum fortuitum; Marinius omisit.

---

5 in Portu rep.

☉ OPVS EX · PRAEDIS AVRELI CAES
OFICI MERCVRI
Victoria sinistrorsum currens c. palmae ramum, d. protenta coronam tenet, ante eam videtur esse ramus palmae

Descripsit Dressel ex ectypo chartaceo apud Institutum.

Opus (doliare) ex praedis Aureli Caes(aris), ofic(ina) Mercuri.

4089 6 Ostiae rep. pluribus ex. [unum extat Romae apud Institutum archaeologicum, alterum extabat in repositis musei Lateranensis, tertium rep. d. 18 Mart. 1880 est Ostiae in museo].

☉ L · PVBLICIO CELSO II CLODIO · CRISPO a. 113
COS EX · PR · AL · PROC FIG
ALAMENT
❦

Descripsimus Dressel exemplum Instituti archaeologici, ego exemplum musei Ostiensis. Exemplum Lateranense habet Descemet ms. Ostiam descripserunt C. L. Visconti ms. (18 Febr. 1862), item Lanciani.

2 lege *ex pr(aedis) Al(ieni) Proc(uli)*, collato sigillo nuper in urbe Roma reperto in quo plene legitur EX PR ALLIENI PROCLI | A CRETA. *Fig(linae) Alament.*, sive fuerunt *a Lament.*, praeterea ignotae sunt. — Ex consulibus alter, ut monuit Dressel, in notissima inscriptione Caeretana Orell. 3787, quae sola praeterea tria eius nomina exhibet, non Publicius appellatur, sed Publilius, alter constanter non Crispus, sed Crispinus (praeter Caeretanam citatam inscr. urbana Corp. VI n. 221; nota marmoris rudis, apud Bruzzam ann. inst. 1870 p. 195; item fasti manuscripti). Neglegenter rem egisse eum qui nomina consulum dictavit id ipsum indicat quod praenomen alterius omissum est.

---

7 Ostiae [in museo].

○ EX OFICIN · L · AEMILI · IVLIANI
SOLIS ET LVNAE ❦
SAC
SED v. 3. 4 litterae nexae

Descripsi. P. H. Visconti *giornale di Roma* 3 Iul. 1855; C. L. Visconti ms. et ann. inst. arch. 1860 p. 435; Lanciani ms.

1 AEMILI vocabuli ultimam et IVLIANI primam litteram ego in exemplo nunc musei Ostiensis non agnovi, habent priores (fortasse ex exemplo diverso).

---

8 Ostiae *presso Tor Bovacciana* VISC

EX FIGLINIS
AVIDI QVEI

C. L. Visconti, qui vidit a. 1856, dedit P. H. Viscontio inscr. Ost. V in fin. (*giorn. arc.* n. s. vol. 22 p. 179), edidit ipse *bull. municipale* 1877 p. 74.

2 QVEI Visc.; correximus ex exemplis eiusdem sigilli repertis in Sardinia, huius corp. vol. X n. 8048, 11 (p. 851), ubi cf. In urbe Roma vel alibi in Italia nondum prodiit.

4089 9 a in ruderibus Portuensibus (*palazzo imperiale*).
b in Portu Traiani.
c Caere.
d [Urbini in aedibus ducalibus (cl. XVIII)].

☉ EX · OFI · P · CAVLI · VALENTIS·
C · STATI · CAPITONIS
globuli tres.

a Lanciani *bull. dell' Inst.* 1870 p. 25.
b Fabretti 502, 92 (inde Marini syll. n. 700).
c Descripsit Mommsen mutilam in fine (v. 1 fin. VALEN, v. 2 CAPITON).
d Descripsit Bormann.

C. Stati Capitonis; ex of(icina) P. Cauli Valentis. C. Statius Capito nominatur inter pueros fratribus Arvalibus ministrantes a. 117 et a. 118. — Inscriptiones Luciorum Statiorum Capitonum Corp. V, 4274 et IX, 2448 citatae a Marinio huc non pertinent.

---

10 a inter Ostiae rudera.
b Ostiae *presso la piazza.*
c [Romae inter lateres repertos ad ripam et in alveo Tiberis.]

☉ P · CAVLI · VALENTIS · IVN
EX · OFFICIN

a Fabretti 379, 136 (inde Marini syll. n. 701).
b C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1858.
c misit Gattius.

Ex offcin(a) P. Cauli Valentis iun(ioris).

---

11 [Romae in museo Kircheriano amplificato.]

☉ FIGLINE CAPITONIS
C STATI CONOLVIS

Descripsit Dressel.

---

12 Ostiae off. a. 1875.

formae circ. vid. EX OFIC M CORN VALER
palma

Ex schedis Descemetii, quocum communicaverat Homolle, enotavit Dressel.

M. Cornelios Valerianos complures novimus in colonia Ostiensi conspicuos, cf. supra ad n. 341.

---

13 a Ostiae rep. anno 1863/4 VISC., anno 1880 *nel punto dove la nuova strada Ostia-Fiumicino taglia l' antica via severiana* BVLL. [Ostiae in museo, 8 exempl. EGO a. 1882].
b [Romae in museo Kircheriano amplificato, 2 ex.]

○ EX · FIG · CVRTIANIS ❦

a Descripsi. C. L. Visconti ms. (inde acta ms.); *bull. municipale* 1880 p. 320.
b Descripsit Dressel.

Romae in monte Pincio prodiit tegula inscripta FIG·CVRT, teste Guattanio *memorie enciclop. per il 1816* (vol. VI) p. 103 (eandem ut videtur fractam in museo Vaticano sic descripsit Dressel \CVRT.); tegula EX FIG CVR | C · COSCON nuper prodiit ad viam Appiam.

---

14 Ostiae [in museo].

caput galeatum
☉ EX PRAEDIS TI IVLI
IVLIANI OPVS DOLIAREM

Descripsi. Lanciani ms. — Tegula OPVS DOL · IVLI · TITIANI, quam ex schedis C. L. Viscontii enotatam habuit Dressel, hanc ipsam puto memoriter male exceptam.

4089 15 a Ostiae (in museo).
b Ostiae, terme.

a

formae circ. OPVS FIG EX PR P · M CRISPI
PORTVS PARAE
L M E

b

OPVS FIG EX PR P M CRISPI
PORTVS PARAE
palma

a Descripsi. C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1862; Lanciani ms.
b C. L. Visconti ms. descripsit mense Apr. 1858; ab hoc sine dubio P. H. Visconti inscr. Ost. V in fine (giorn. arc. n. s. vol. 22 p. 178), neglegenter.

Tegula inscripta opus ex pr. P. M. Crisp. de porto Parrae aliquoties prodiit in urbe Roma.

16 in Portu (pal. imperiale) effossa a. 1866.

EX PRAE HADRIANI MACEDONI . . .
OPI Ce MEMMIVS CLEM

Ex schedis Descemeti, qui habuit a Lanciano descriptam, enotavit Dressel.

1 ex prae(dis) Hadriani (nempe T. Statilii Maximi Severi Hadriani, cf. Marini syll. n. 450 et alibi) Macedoni[ani].

17 Ostiae.

formae circ. epigr. EX · PR HADR MACE
OPVS DOL

Descemet in schedis a C. L. Visconti descriptam.

Opus dol(iare) ex pr(aedis) Hadr(iani) Mace(donianis).

18 a Ostiae in parietinis collegii dendrophorum.
b in Portu (palazzo imperiale.)
c inter rudera Portuensia FABR. (nei ruderi ostiensi MAR. errore).
d [Romae in museo Kircheriano.]
e [Parisiis in mus. (Fossati), sign. n. 187.]

© EX · PR · Q · MARCI · HERMOGE
FEC · NVNNIDIVS
RESTITVT

a C. L. Visconti ann. inst. 1858 p. 209.
b Lanciani bull. dell' Inst. 1870 p. 25; eiusdem vel alius exempli ectypum in instituto arch. descripsit Dressel.
c Fabretti 517, 262 (unde Marini syll. n. 1034).
d Descripsit Dressel.
e Ectypum miserunt Schoene et Villefosse.

Nunnidii Restituti nomen praeterea repertum est in tegula hac urbana. ex fig(linis) T. S(tatili) M(aximi) o(fficina) Mace(doniana) Nun(nidi) Restuti, Serviano III et Varo cos., saepissime reperiuntur in tegulis nomina C. Nunnidii Felicis et C. Nunnidii Fortunati; ex his una inscripta ex praedis L. Veri Aug. op. dolia. C. Nunidi Feli(is) pluribus exemplaribus prodiit ex eis ipsis ruderibus Portuensibus (Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 176) ex quibus Nunnidii Restituti tegula supra edita.

4089 19 inter rudera Portuensia rep. (palazzo imperiale) [Oxonii, Ashmolean mus., n. 378].

C EX PR Q POMPE PAE · SABINV
PAET ET APRO COS

Dressel habuit ectypum missum a Waldstein. Lanciani ann. inst. arch. 1868 p. 175.

In v. 1 supersunt haec tantum: EX PR ... E· SABINV; supplevit Dressel ex exemplo incertae originis servato in museo Parisiaco, in quo v. 1 est EX PR Q POMPE PAE·SA]. Praeterea hoc sigillum nondum repertum esse videtur.

Ex pr(aedis) Q. Pompe(i) Pae... Sabinu[s].

4089 20 Ostiae.

formae circ. EX FIG SEMI PETRONIORV
MAMER · E SEPTI

C. L. Visconti ms.

Ex fig(linis) Sem... Petronioru(m) Mamer(tini) et Septimini.

Noti fratres (Corp. vol. VI, 23991), filii Petronii Mamertini praefecti praetorio sub Antonino Pio (Corp. VI n. 1009), ille M. Aurelii gener, consul a. 182, hic salius factus a. 170 Corp. VI n. 1779. 11), consul a. 190, uterque occisus a Commodo (vit. Comm. c. 7). Eorundem fratrum fistula aquaria edita est bull. municipale 1884 p. 51.

21 a Ostiae (in museo).
b (Romae).

a ego:

/// I G L T V T I A
FIG · CAVE L T L · P
medio quasi res rotunda

Descripsi dubitans praesertim v. 2 de litteris G · C.

b Amatius.

EX OFIC TVT IANVAE . .
FIG SCAVR L T L P
♡

Amati vidit, a quo acceptam posuit Borghesi in addendis ms. ad syllogen Marinii n. 1352.

Haec eiusdem sigilli esse exempla vidit Dresselius. Putat autem Dresselius apographum Amatii meo praestare et in v. 1, ubi rectius videri exceptum ex. ofic. quam (f)igl., et in v. 2 fig. Scaur. Tegulae cum mentione figlinarum Scaurianarum praeterea nullae innotuerunt.

22 Ostiae rep. (Romae in repositis musei Lateranensis).

© EX · PR · VAL · HOM CLOD
HERM ET SAM

Descripsit Dressel.

Ex pr(aedis) Val(eri) Hom(ulli) Clod(ii) Herm(es) et Sam . . . .

Fortasse M. Valerius Homullus cos. a. 152.

23 Ostiae (Romae in museo Kircheriano).

EX O
TAPA

Descripsit Dressel. Idem exemplum Ostiae vidit Homolle.

24 Ostiae nel mitreo 23 maggio 1868.

AVELL

Lanciani communicavit cum Descemetio. De forma nihil traditur.

25 Ostiae, ut videtur (certe sequuntur inscriptiones Ostienses); tegulam esse non adnotatur.

C EROTI PHILOCA . . S

Amati ms. 9764 init. (inde Lanciani syll. aq. n. 481 qui habuit pro fistula aquaria). Saepius prodiit in Volscis, huius Corp. vol. X n. 8043, 40 (p. 858).

26 in Portu rep. a. 1861 fossionibus a Giulio institutis VISC., addit fractam praeterea aliquotiens visam esse nec tamen enotat quo loco.

M · CASSI · APRONIANI
M · CASSI · APRONIANI
caduceus sinistrorsum tantum
OSTIA

C. L. Visconti delineavit bull. municipale 1873 tab. XXI fig. 5, cf. p. 200.

3 num vere significetur colonia Ostia, nescio — Viscontius ad explicandum hoc sigillum plane singulare attulit signaculum aeneum editum olim a Caylus recueil d'antiquités vol. IV tab. 103 fig. 4 (cf. p. 332) (qui habuit Roma missum) hoc A ANTONI·SEVERE L·ANTONI·SEVERI ANTONI·SEVERE | cultellus OST cultellus, putans hic quoque significari coloniam Ostiensem.

27 Ostiae fra le ruine della casa di Apuleio (cf. n. 1885) VISC. [Romae in museo Kircheriano amplificatae DRESSEL a. 1876.

○ CHIVS ·
C

Descripsit Dressel. C. L. Visconti bull. municipale 1879 p. 207.

28 a in ruderibus Portuensibus (palazzo imperiale) [Oxonii, Ashmolean mus., sign. n. 419
b ad viam Aureliam Alsii, scavi della villa imperiale, Apr. et Mai. 1867, 2 ex.

C OP · DOL · EX · FIG · CLAVDI
ALEXANDEI

a ectypa misit Waldstein. Lanciani bull. dell' Inst. 1870 p. 26.
b Tocco in schedis apud Institutum.

2 in altero ex exemplis Alsii repertis est ALEXANDRI.

4089 29 Ostiae rep. effossionibus a principe Aldobrandinio institutis [nunc Romae in Instituto archaeologico dono principis].

○ TI CLAVDI AVG L POTISCI
sub pisce inter palmulas duas

Descripsit Dressel.

Eadem prodit et Pompeiis et Capuae et prope Capuam; cf. Corp. X n. 8042, 38.

30 Ostiae [in museo].

litteris cavis FORT

Descripsi.

31 later 0,20 × 0,29. Ostiae *tra gli avanzi della sontuosa abitazione disseppellita presso Tor Bovacciano* vidit VISC. (*bull.*) [Ostiae in museo].

○ FORTVNATVS
S

Descripsi. C. L. Visconti ms. (27 Mart. 1863), unde ediderunt Descemet *inscr. dol.* n. 175 (sine causa inter lateres Domitiae Lucillae) et ipse Viscontius *bull. comunale* 1879 p. 208; scia ms.

4089 32 Ostiae *nel fondo la Torretta* rep. a. 1365.

□? M · FVRI
VINDICIS

Ex schedis C. L. Visconti habuit Descemet.

33 Ostiae [in museo].

□ C · HERENNI · SALV

Descripsi.

C. Herenni Salv(ii) vel *Salu(taris)*.

34 Ostiae rep. *alla piscina* C. L. VISC. [in museo].

C LÆC RVST

Descripsi. C. L. Visconti ms.; P. E. Visconti inscr. Ost. V p. 34 (*giorn. arc.* n. s. vol. 22, 1860 p. 179); Lanciani ms.

Eadem sine dubio quae prodit Regii Iulii, ubi descripta est sic · C·ÆL·CRVSTI (huius corp. vol. X p. 1090 n. 8422, 2).

4089 35 Ostiae effossa in theatro.

ÆCLONI

Descripsi. Lanciani *not. degli scavi* 1880 p. 470.

Id quod initio restat mihi videbatur superesse ex Æ (Æ edidit Lanciani). Fortasse igitur haec non diversa ab ea quam SEX ÆCLONI BASSA Romae in coemeterio Nerei et Achillei descripsit Descemet, ex cuius schedis communicavit Dressel.

36 Ostiae.

C · NÆVI · ALEXÐ

Ex schedis C. L. Visconti. De forma nil traditur.

Marinius syll. n. 898 b habet hanc tegulam ex museo d'Agincourt: APOLON·N·C·S | C·NAEVI·C·L·ALEX; cf. praeterea infra ad n. 4090,53. — C. Naevius Alexander est in titulo Ostiensi supra n. 1387.

37 Ostiae.

Q · N · F

Descripsit Lanciani. De forma nihil traditur.

38 Ostiae [mutilum exemplum extat Ostiae in museo, alterum integrum Romae in museo Kircheriano; tertii fragmentum Romam in Institutum archaeologicum ex Ostia attulit Schmidt].

litteris cavis M VER · SAX · PO

Descripsi fragmentum musei Ostiensis ([AX·PO). Exemplum musei Kircheriani descripsit Dressel. Item integram Ostiae descriptam a. 1875 Homollius communicavit cum Descemetio. Fragmentum Instituti archaeologici descripsit Dressel (M VER).

4090 1 *a* Tusculi (2 ex. AM.; *molti tegoloni* MELCH.)

b Tusculi rep. a. 1866 [Parmae in museo].

c Praeneste [apud Cicerchiam].

C REIPVBICAE sic
TVSCVLANOR
hoc ? (signum est ovo simile)

a Rossini *le antichità de' contorni di Roma* (1826) delineavit tab. 74; Amati ms. Vat. 9751 f. 23 et f. 95'; ab hoc Borghesi in addendis ms. ad syllogen Marinii n. 1233 *c* et in epistula data ad ipsum Amatium d. 15 Ian. 1825, opp. 6 p. 293 et apud Caninam Tusc. p. 177. Melchiorri *antol.* vol. 24 fasc. 81 p. 124 sic · RESP·TVSCVLAN (cf. supra n. 2658).

b Descripsit Dressel fragmentum. Idem exhibet Lopez in catalogo ms. musei Parmensis.

c Descripsit Dressel. Henzen ann. inst. 1858 p. 86; Cicerchia ms.

In exemplo Cicerchiae v. 1 est REIPVBLCAE (non recte edidit Henzen REIPVBLCAE), in fragmento Parmensi REIPVBI..... in altero ex Tusculanis exemplis Amatius exhibet REIPVBICAE, in altero REIPVBLICAE (Rossinius in suo REIPVB...CA).

5 Tusculi

ASIN · POL

Vidit Amati, unde posuit Borghesius in addendis ms. ad syllogen Marinii sub n. 617 *d*, in epistula ad Amatium opp. 6 p. 293, *giornale arc.* 54, 1832 p. 81 = opp. 3 p. 351, apud Caninam Tusc. p. 177. Biondi ms. (cod. bibl. Sap. 106 E) f. 197 sic. ...SIN POL....

4090 2 rep. *sulla sponda orientale del lago di Nemi, a pochi metri di distanza dalla casa, nella quale è stata collocata la macchina idraulica che solleva le acque della 'sorgente delle mole' e le spinge insino ad Albano*, in fundo Valerii Pesoli, adhibita in sepulcro aetatis labentis.

LEG II P

Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 238. Dressel frustra laboravit ut videret.

Leg(ionis) II P(arthicae).

3 Tusculi.

formae circ. DE FIG ○ ACILIANIS
delphinus

Descripta a Pindero est in schedis apud Institutum servatis.

4 *a* Frascati rep. a. 1882 in villa Torlonia-Conti.

b [Romae in museo Vaticano.]

□ [ASIN · POLL

a Descripsit Dressel anno 1882.

b Descripsit Dressel.

6 Tusculi.

A POLL

Vidit Amati, unde posuit Borghesius in addendis ms. ad syllogen Marinii sub n. 617 *e*, in epistula ad Amatium opp. 6 p. 293 n. 13, *giornale arc.* 54, 1832 p. 81 = opp. 3 p. 351, apud Caninam Tusc. p. 177.

Fortasse non huc pertinet, sed fragmentum est Praenestinae n. 4091,15.

4090 7 *a* apud Castrum Gandulphi, ubi nunc villa et praedium tyrocinii Romani soc. Iesu.

b extra portam Latinam in vinea Ioannis Mileti Trecensis vidi refossas tegulas, latas quaqua versus pedes duos et sescuncem, altas uncias duas et trientem, cum hac inscriptione PHIL. Ad quem lapidem viae Latinae hic Miletus vineam habuerit, nescio.

c nuper Romae rep. in monte Palatino.

d Romae in colle hortorum rep. [in museo Vaticano].

□ TEG · C · COSCONI
FIG ASINI · POLL

a Vulpi Lat. 7 p. 86 a Lupio sic TE·COCONI FIG ASINI POLL eodemque exemplo Lesleus in schedis citatis a Marinio syll. n. 753.

b Guilelmus Philander in annotationibus ad Vitruvium (2,3) editis primum anno 1544 (ed. Lugd. 1552 p. 47). Inde pendent puto Grut. 184,11, qui dicit habuisse se ex Scaligeranis; Fabretti 511, 155 'ex schedis Barberinis'; Mur. 497, 18 e nescio quibus schedis suis.

c Dressel descripsit ex ectypo.

d Descripsit Dressel. Guattani *memorie enciclopediche per il 1816* (vol. VI) p. 105.

Tegulae inscriptae C·COSCONI (sine mentione figlinarum Asini Pollionis) saepius repertae in urbe Roma unum exemplum dicitur prodiisse in territorio Marini in vinea S. Laurentii, teste Fr. Vettorio, qui Gorio misit mense Oct. 1727 (cod. Maruc. A 63).

4090 6 a Tusculi rep. [postea in museo Kircheriano, nunc hoc exemplum desideratur].
b Romae in colle hortorum rep. [in museo Vaticano].
c [Romae in vetere museo Kircheriano].
d [Besançon in museo (P. A. Paris)].

☐ N · DRCEITI
T E G L A
FIG · ASIN · Pol.

a Zuzzeri villa scoperta sul dosso del Tuscolo p. 26.
b descripsit Dressel. Guattani memorie enciclopediche per il 1816 [vol. VI] p. 105. Cf. Borghesi opp. 6 p. 290.
c descripsit Dressel. Descemet inscr. dol. p. 144.
d descripsit O. Hirschfeld. Ch. Weiss cat. de la bibl. de M. Paris p. 179, 4.

9 a Lanuvii.
b rep. ad lacum Nemorensem ibi ubi n. 4080,2 adhibita in sepulcro aetatis labentis.
c Romae in colle hortorum reperta [nunc in museo Vaticano].
d [Romae in museo Instituti archaeologici].

☐ Q · LEPIDI · HILARI
F · C · AS · POL ·

a descripsit Dressel (fragmentum).
b Lanciani notizie degli scavi 1884 p. 239.
c descripsit Dressel. Guattani mem. encicloped. per il 1816 [vol. VI] p. 105; Borghesi in addendis ms. ad syllogen Marinii sub n. 617 b, opp. 6 p. 290.
d descripsit Dressel fragmentum sinistram partem sigilli bis exhibens.

1 alios Q. Lepidios habemus in tegulis agri Albani potissimum et Tusculani infra n. 4090, 43 seq. L. Lepidius aliquis seviratum Tusculi gessit, teste inscriptione supra n. 372. — 2 dedi ut in exemplis Lanuvino et Instituti archaeologici evidentissima legi ait Dresselius; in exemplo nunc Vaticano dubitari posse utrum fuerit F · C an FIC (FIG Guattani et Borghesi opp., non ad Mar.). — *F(iglina) C. As(inii) Pol(lionis).*

12 Sassone prope Marino rep., pluribus ex. [unum Romae apud Institutum].

☐ L MESCINI FLA[cci]
EX FIGLIN · M[...]

Descripsit Dressel exemplum Instituti archaeologici. Lanciani notizie degli scavi 1884 p. 158 priorem tantum versum edidit, melius bull. municipale 1884 p. 164.

1 supplevit Dressel ex inscriptione dolii Romae reperti: *..inthus fec. | L. Mescin. Flacc.*

4090 10 a Genzani effossa in aedificando coemeterio novo a. 1876.
b rep. anno 1807 fossionibus Tusculanis Luciani Bonaparte GVATT. Tusculi AMAT.
c ad viam Ardeatinam in basilica Domitillae.

○ EX PRAEDI · D P F L A PONT CLODN
PAETIN ET APRONIA n. 123
COS

a contulit Dressel ad ectypum Descemeti, qui edidit inscr. dol. n. 304.
b Guattani diario romano 2 Apr. 1806 (n. 27) et *mem. enciclopediche romane sulle belle arti, antichità* III p. 130 (inde Descemet inscr. dol. n. 382) sic: EX PR DD P | FLA PONT CLODA PAETINO | ET APRONIANO COS; Amati ms. Vat. 9751 f. 26 sic: D P FLAPONT CLOD ....N ET APRONIA | COS.
c descripsit Dressel ex ectypo Stevensoni.

1 *ex praedi(s) D(omitiae) [P.] f. L(ucillae).*

11 rep. prope Civita Lavinia [museo Vaticano intulit Borghesi, ubi extat].

○ PAE ET APR C A PON CLODAN a. 123
D PR DOMI LVCIL

Descripsit Dressel. Borghesi in addendis ms. ad syllogen Marinii sub n. 858 a melius quam edita est ex eius epistula opp. 6 p. 288. Descemet inscr. dol. n. 303.

A. Pontii Clodiani nomen in bis tantum tegulis n. 123, quae agro Albano Tusculanove adtribui posse videntur, repertum est.

13 a Tusculi, 3 ex.
b in agro Veliterno rep. a. 1815 CARD. (inscr. ant.), in vinea Tomassini IDEM (inscr. Velit.).
c [apud Marinium antea, nunc in museo Vaticano].

☐ EX · FIGLINA SER QVINC

a vidit Amati, unde Borghesi opp. 6 p. 296 n. 46, apud Cannam Tusc. p. 178.
b Cardinali inscr. ant. p. 41, 811, inscr. velit. p. 230, 183 (FIGLINA pro FIGLINA). Huius Corp. vol. X, 8043,77.
c descripsit Dressel. Marini syll. n. 1171.

14 inter Montecompatri et La Colonna in vinea Io. Graziani, ibidem ubi n. 2778 et n. 2782. — Prope Ariminum DONATI.

EX PREDIS QVINTANENSI
AGATHYRSVS · AVG · LIB

Lamio miserunt Io. Bapt. Zanobetti d. 15. Mai. 1758 (inter epistulas Lamianas bibl. Riccard. vol. 61); eodemque exemplo, acceptam ab Ioanne Graziani Ariminensi, Io. Bianchi (epist. bibl. Riccard. vol. 11), unde edita est *Novelle lett. di Firenze* 1758 p. 336 (inde Donati 339, 3; cf. Marini syll. comment. ad n. 286). — V. 1 in duos distribuitur.

Similes sunt Marinianae n. 285. 286. Hanc recepi propterea quod locus ubi prodiit ipsa sunt praedia Quintanensia; cf. supra p. 875.

4090 15 a rep. a. 1735 in vinea Passerini XXXX fere passus a monasterio Cryptae ferratae PLAC., similiter CARD.
b [Romae apud Institutum, in urbe ut videtur rep.].

○ SEPTIM L LAVERI SECVNDI
protome Volcani, forceps

a Placentini commentarium Graecae pronunciationis (1751) p. 62 eodemque exemplo Cardoni de Tusculano Ciceronis (1757) p. 34. Repetiverunt Marini syll. n. 964; Cozza giornale arc. vol. 190 p. 94; de Rossi ann. inst. arch. 1873 p. 208.
b descripsit Dressel.

16 sub Frascati loco dicto *Borghetto*, in un monterozzo di rovinacci:

formae circ. OP DOL EX PR AVG N S....
FIGLAPILLIANAS
placia

Giorgi sched. Casanat. (inde Descemet inscr. dol. p. 166, 117).
Corrupta.

17 in vinea Amadei, mille pass. a Frascati ultra villam Rocci.

formae circ. EX PR DOMINI N...
LIN FAVREL...

Giorgi sched. Casanat. descripsit d. 10 Oct. 1732 (inde Descemet inscr. dol. p. 169, 131).
Fortasse Mariniana n. 220 OP DOLI EX PR DOMINI N AVG | EX FIGLIN FAVSIANIS, ut suspicatus est Dressel.

18 in vinea Amadei, mille pass. a Frascati ultra villam Rocci [nunc Rocci-Muti].

OPVS DOLIARE EX PR ..
EX FIGLINIS...

Giorgi sched. Casanat. descripsit d. 10 Oct. 1732 (inde Descemet inscr. dol. p. 175, 16[...]) et iterum d. 23 Febr. 1733.

2 EX FIGVLINI .. exemplum secundum. Descemet coniecit fragmentum esse sigilli Mariniani n. 218.

19 ibidem ubi ea quae praecedit.

OPVS FIGL EX PREDIS D N..
un uomo sopra una barchetta (...)

Giorgi sched. Casanat. XVI descripsit d. 10 Oct. 1732 (inde Descemet inscr. dol. p. 169, 13[...]).

20 ibidem ubi eae quae praecedunt.

OPVS DOL... EX PREDIS D N

Giorgi sched. Casanat. descripsit d. 23 Febr. 1733. Idem esse fragmentum ac n. 18[...] quod Giorgius paullo antea descripserat, putat Dressel, probabiliter.

21 Tusculi effossa a. 1669 inter rudera villa di Tiberio. 2 ex.

formae circ. serpens et VAR COS EX F[...]
IN AVGVST[...]

Descripsit de Rossi (v. 2 in altero exemplo [INAVGST], in altero [AVGVS]).

4090 22 apud Castrum Gandulphi ubi nunc villa et praedium domus tirocinii societatis Iesu VVLPI; *lungo l'Appia 7 miglia da Roma* MAR.

O · D · EX · S · C
caput Minervae VVLP.

Vulpi Lat. 7 p. 99 a Lupio ut videtur descriptam (inde Riccy *mem. stor. di Albano* p. 128); Marini syll. n. 1251 a Lesleo ut dicit exceptam.

O(pus) d(oliare) ex s(tatione) C(aesaris) legit Marinius, parum probabiliter.

---

23 *a* Tusculi, ex parietinis villae q. d. Ciceronis (Instituto arch. dono dedit G. Meille).
b Genzani, in vinea *Santo Spirito* prope vestigia viae antiquae *si trovò uno scheletro ... ricoperto da grandi tegoloni, alcuno de' quali aveva impresso il bollo etc.* (Instituto archaeologico dono dedit Nardoni).
c [Romae in aedibus Castellani].
d [Parisiis in museo (*coll. Durand*), sign. n. 499].

□ ANNIÆ · ARESCVSÆ

a descripsit Dressel sic: ...SCVSÆ.
b descripsit Dressel. Nardoni *bull. dell' Inst.* 1872 p. 75.
c descripsit Dressel.
d ectypum miserunt A. Schoene et Villefosse. Clarac *musée de sculpture, inscriptions* tab. LIX, 848 cf. text. vol. II p. 917, 507 A.
Later inscriptus *Flammae Annian Ares(cusae)* saepius prodit in urbe Roma (Marini n. 881).

---

24 Grottaeferratae [in monasterio].

□ corona L · ANON

Stevenson dedit ectypum. Cozza *giorn. arc.* 180 p. 191 sic ...OLANTON....
Dressel confert Marinianam n. 592: L KONI | PILOTI.

---

25 Tusculi.

□ /./OLLONI
/./ONMS

Descripsit Armellini.
[Ap]olloni [Ant]on(i) M. s(ervi) legit Dressel.

---

26 Genzani rep. prope *i Capuccini* (ibidem in aedibus Iacobini).

□ ARGINN
ANTONI sic

Descripsit Dressel.

---

27 in monte Albano rep. fossionibus a. 1876 institutis [Romae in museo Instituti archaeologici].

□ ATI

Descripsit Dressel.

4090 28 Nemi rep. eisdem effossionibus quae dederunt n. 2219 seq.

□ signum caducea similia XI

Descripsit Stevenson.

---

29 *a* Tusculi, 2 ex.
b in tegula apud Genzanum FABR.
c [apud Marinium].

□ M · ATI · ERONIS

a Amati ms. Vat. 9791 f. 24' (ab hoc Borghesi in addendis ms. ad syllogen Marinii n. 822, opp. 8 p. 288, 49, apud Caninam Tusc. p. 179).
b Fabretti p. 501, 54 (inde Marini syll. n. 822).
c Marini syll. n. 632.
Inter Atios Aricinos anumeratos in titulis supra n. 2170. 2199 reperitur etiam M. Atius aliquis M. l. Eros (n. 2180 v. 6).

---

30 *a* Sassone prope Marinum in parietinis villae Romanae.
b ex agro Grottaferratensi [Grottae ferratae in monasterio].
c prope Frascati rep. *nel tratto di territorio che confina con la villa dei due Quintilii.*
d Romae rep. ad vias *di S. Gregorio* et *de' Cerchi* [in repositis municipalibus].

□ caduceus A · ATDÄLE

a descripsit Dressel 2 ex. Etiam plura videtur vidisse Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 108. *bull. municipale* 1884 p. 194.
b descripsit Dressel ex ectypo Stevensonii.
c Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 83.
d descripsit Dressel.
Dresselio in ectypo exempli Grottferratensis post AT, in altero ex examplis Sassone repertis post PHL interpunctio adesse videbatur.
A. Atid(i) Philet(i) vel, si interpunctiones de quibus supra dixi recte exceptae sunt, *A. Atii Diphil(i)* et . .

---

31 *a* Albani in coenobio Carmelitanorum.
b [Romae apud Wutky pictorem ex Germania MAR.; nunc Vindobonae in museo].

□ A · ATIDIPL

a descripsimus ego et Blondel.
b viderunt Mommsen et Domaszewski. Marini syll. n. 818 descriptam a Zoega; Sacken et Kenner *Samml. d. Münz- und Antikenkabinets* p. 88.
Videtur esse idem nomen quod in n. 4090,39.

---

32 Grottae ferratae [in monasterio].

□ A · ATTI · HILARI

Ectypum Dresselio dedit Stevenson. Cozza *giornale arcad.* 190 (1864) p. 181.

4090 33 Sassone prope Marinum rep. a. 1884.

□ BATHY
SEPTIM

Descripsit Dressel.

---

34 Tusculi.

C · C · LON

Amati ms. Vat. 9791 f. 25 (ab hoc Borghesi in add. ad syllogen Marinii sub n. 999 *b*, opp. 9 p. 283 n. 11, apud Caninam Tusc. p. 177.)
De forma nil traditur.
C. Cornelius Longus proponit Biondi aut Amati apud Caninam.

---

35 *a* Sassone prope Marinum rep. a. 1884.
b Grottae ferratae [in monasterio].
c Genzani rep. ai *Capuccini* [ibidem in aedibus Iacobini].
d [Romae in repositis municipalibus].

□ C CLOD · ASCLEP corona

a descripsit Dressel. Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 184.
b ectypum cum Dresselio communicavit Stevenson (pars dextra deest).
c. d descripsit Dressel.
Postremas litteras plerumque male expressas esse ait Dressel.

---

36 Grottae ferratae (in monasterio).

□ L DOMITI

Ex ectypo Stevensonii descripsit Dressel.
L DOMITI tegulam reperiri in urbe Roma ait Dressel.

---

37 *a* in agro Grottae ferratae in vinea Rosati.
b prope Albanum rep. anno 1887 e regione ecclesiae S. Mariae della Stella.

□ DOMITI

a Cardoni de Tusculano Ciceronis p. 39 (inde Marini syll. n. 808 et Canina Tusc. p. 176).
b Helbig *bull. dell' Inst.* 1887 p. 138.

---

38 *tegola di palmi tre, riquadrata.* Rep prope Frascati ibi fere ubi n. 2755.

FAVOR
LVCILLAE

Mattei p. 88. Repetiverunt Murat. 1901, 10; Marini syll. n. 87 *a*; Canina Tusc. p. 104; Descemet *inscr. dol.* n. 188.
LVCILLÆ Mattei ex more typographorum eius aetatis.

---

39 *in* monte Albano rep. a. 1876 fossionibus Instituti [nunc Romae in museo Instituti].

litteris retrogradis GYN

Descripsit Dressel.

---

40 Sassone prope Marino rep.

litteris magnis retrogradis YGIN

Descripsit Dressel.
[Hygin(us)]

4090 41 prope Genzano rep. in aedificando novo coemeterio [Nardoni dono dedit Instituto archaeologico].

☐ ❦ C · IVLI · NISI corona

Descripsit Dressel.

42 Grottae ferratae [in monasterio].

◎ P IVVENTIVS ....NIV

caduceus inter duos ramos palmae

Descripsit Dressel ex ectypo Stevensonii. Cozza giorn. arc. vol. 190 p. 191.

Integram esse in fine adfirmat Dressel.

43 prope Ariciam rep. in vinea Stazi [apud canonicum Lucidi].

☐ Q · LEPIDI

HERMIA

Lucidi memorie stor. dell' Ariccia p. 213 (inde Marini syll. n. 1301).

44 a Sassone prope Marino rep. inter parietinas villae Romanae.

b in coemeterio Iudaico nuper detecto extra Romam ad deverticulum viae Appiae dictum v. Appia-Pignatelli.

☐ Q LEPIDI IDVMI sic

a Descripsit Dressel.

b Dresselio ectypum dedit Nicolaus Müller; is edidit Mitth. 1889 p. 92.

Cognomen Q. Lepidi eius, cuius sunt haec et n. 4098,46, quale fuerit, incertum est.

45 a Tusculi.

b inter lateres rep. Romae ad ripas et in alveo Tiberis [in museo thermarum Diocletianarum].

☐ Q LEPIDI Q F IDVARI

a Amati ms. Vat. 9791 f. 24 (ab hoc Borghesi in addendis ms. ad Marinii syllogen n. 969a, opp. 6 p. 292 n. 9, apud Caninam Tusc. p. 177) fractam sic: QFID VARI.

b ectypum a Gattio missum descripsit Dressel sic ut supra exhibetur.

46 prope Cività Lavinia rep. effossionibus Lumleyi loco dicto S. Lorenzo.

☐ C · MA

Ectypum dedit Strutt.

47 a Sassone prope Marino rep. inter parietinas villae Romanae nei pilastrelli che reggono i pavimenti pensili, 3 ex.

b [Romae in museo Vaticano].

litt. multo maioribus SVIAM

infra sigillum rotundum magnum, in quo videtur esse luna crescens parva

a descripsit Dressel 2 ex. Lanciani notizie degli scavi 1884 p. 188, bull. municipale 1884 p. 184.

b descripsit Dressel.

Museo.

48 Frascati nella vigna del sig. Buzj.

M · MARCVS ZOSIMVS F ·

Fea sched. f. 52 manu Mariottii.

Pro MARCVS scr. MARCIVS

4090 49 a Albani [apud Narduccium BLOND., albergo di Roma EGO].

b locus non indicatur.

c [Parisiis in nummophylacio (cab. des médailles, n. 3841)].

☐ ST · MARCI

OPTATI

a Descripsimus Brunn Blondel ego.

b E. Q. Visconti sched. Paris. 7 f. 19.

c descripsit Dressel ex ectypo.

Exemplum Albanense ollae (non tegulae) impressum esse ait Brunn. — Signum in fine habet exemplum Albanense, non agnovit in ectypo exempli Parisiaci Dressel, nec magis exhibet Viscontius.

50 a rep. a. 1765 nella vigna di Frascati (postea Romae apud Centellium curialem).

b locus non indicatur.

ST · MECIVS · OPTATVS

v. 1 minutior., v. 2 et 3 recti VALEAT

QVI · FEC

a Marini syll. n. 1941 (inde Descemet inscr. dol. n. 225).

b Fabretti 27, 123 (inde Marini syll. n. 1040) (v. 1 OPTAT, 3 FECIT).

51 a Ariciae.

b prope Albanum rep. ad viam Appiam.

c Gabiis rep.

d [Romae in museo Rusconi].

e [Romae in museo Kircheriano].

f inter lateres rep. Romae ad ripas et in alveo Tiberis [in museo thermarum Diocletianarum].

☐ C · NAE · V ❦

a Lucidi memorie stor. dell' Ariccia p. 219.

b Helbig bull. dell' Inst. 1867 p. 198.

c Fea Antologia romana XVIII p. 325. E. Q. Visconti mon. Gab. p. 166 (208).

d Marini syll. n. 1069.

e descripsit Dressel.

f ex ectypo misso a Gattio excepit Dressel. Dedi ut excepit Dressel.

52 a Sassone prope Marino rep.

b [Guerceti in aedibus del Bagno].

☐ C NAEVI

a Lanciani bull. comunale 1884 p. 184 sic ut supra.

b descripsit Bormann fractam sic: CNAEV.

53 effossa anno 1816 II mill. pass. ultra Genzano CCL passibus a sinistra viae Appiae, loco dicto Monte Canino (i. e. prope Cività Lavinia).

litteris retrogradis C · NAE

Guattani memorie enciclopediche per il 1816 (tom. 6) p. 112. Fortasse fragmentum sigilli quod, et ipsum scriptum litteris retrogradis, repertum ad viam Appiam ex ectypo excepit Dressel sic: C. Naevi C. l. Alexand. | C. Naevi C. l. Apolloni.

4090 54 a Nemi rep. eisdem fossionibus quae dederunt n. 2216 seq.

b Grottae ferratae [in museo coenobii].

☐ C · NAEVI · ASC

a descripsit Stevenson.

b ectypum fecit Stevenson. Cozza giornale arc. vol. 190 p. 190.

Eadem descripta est Pompeiis, Corp. X n. 8042, 80, tegula C · NAE · AS saepius descripta est in urbe Roma (Marini syll. n. 1089 cum adnotatione Dresselii).

55 Tusculi rep.

C · NAEVI · B...

Biondi ms. f. 197. Amati ms. Vat. 9751 f. 27.

56 a Sassone prope Marino rep.

b Ariciae.

☐ C · NE · ❦

a descripsit Dressel. Lanciani bull. municipale 1884 p. 164.

b Lucidi storia dell' Ariccia p. 213 (inde Marini syll. n. 1868) sic: C · NE.

57 Tusculi.

NAEVI DEM

Amati ms. Vat. 9751 f. 24', ab hoc Borghesi opp. 6 p. 297, 18 et apud Caninam Tusc. p. 178.

Initio videtur fuisse ramusculus.

Cum his Naeviorum tegulis coniungenda est edita infra n. 1090,68 Vales Naevi.

58 a Castel Gandolfo in villa Barberini.

b Grottae ferratae [in monasterio].

☐ LNAEVI PAMILI

a Lanciani notizie degli scavi 1896 p. 236.

b Descripsit Dressel ut potuit ex ectypo Stevensonii fractam sic: IAMIL

59 a Tusculi, 2 ex.

b [Romae apud Vescovalium].

C · POMPONI

AGXOCLIS

a Amati ms. Vat. 9761 f. 23', ab hoc Borghesi opp. 6 p. 294 n. 28 et apud Caninam Tusc. p. 178.

b Borghesi in addendis ms. ad Marinii syllogen sub n. 1138 a.

60 a in vinea Rosati posita in Cryptae-Ferratae territorio.

b Genzani rep. ai Cappuccini [ibidem apud Iacobinium].

a M · PVBLIL · FOTI

b ☐ MPVBLIL

a Cardoni de Tusculano p. 35 (inde Marini syll. n. 1166, Canina Tusc. p. 176).

b Descripsit Dressel anno 1879.

4090 61 *a* Castel Gandolfo [*nella vigna de' Gesuiti*].
b [Parisiis in museo (coll. Durand ex coll. Dufourny), sign. n. 447].
c locus non indicatur.

▭ T · QVINCTI ramus palmae
corona SVAVIS

a Marini syll. n. 1173 a Lupio descriptam.
b ectypum miserunt A. Schoene et Villefosse. Dubois *catalogue de la collection Dufourny* (1819) p. 80 n. 228. Clarac *musée* II p. 971, 590 A et tab. LVIII, 641 qui male titulum marmoreum esse dicit.
c Labus *monumenti antichi numismatici ed epigrafici scoperti in Canturio* p. 46 ex schedis Morcellii.

62 prope Marino in vinea Ingami [Romam attuli et dedi Instituto archaeologico].

▭ T · Ru...
APOLLON...

Sic excepit Bormann exemplum repertum Romae anno 1866 in monte Aventino in vinea S. Alexii; in exemplo Marinensi, quod ego descripsi, in v. 1 superest tantum T·R, in v. 2 APOLLO.

63 Albani, *villa di Clodio*.

L · SEXT

Riccy *mem. di Alba* p. 128.
De forma nil traditur. Potest esse fragmentum eius quae sequitur, vel etiam Marinianae n. 1295 (*L. Sextili Rufi*).

64 Castel Gandolfi *nella villa Cibo*.

▭ L · SEXTILI
PRIMIGENI

Marini syll. n. 1294 a Lupio descriptam.

4090 65 Grottae ferratae [in monasterio].

▭ *c.* SVLPICI·
*fe*LICIS

Ectypum fecit Stevenson.
Supplevimus ad Marinianam n. 1347.

66 *a* prope Ariciam rep. a. 1719.
b rep. Tusculi in villa Rufinella ZVZZ. Romae in museo Kircheriano BRVN; ibidemque viderunt HENZEN et ROSSI (Dressel non invenit nisi partem).
c (Romae apud Zeladam cardinalem).

in planta pedis M · TVLI

a Ficoroni in cod. Gori Marucell. A 195.
b descripsit Henzen, unde edita est huius Corp. vol. I n. 1498, delineavit de Rossi ann. inst. arch. 1873 tab. TU n. 6 cf. p. 216. Zuzzeri *villa scoperta sul dosso del Tusculo* (1746) p. 26; Brunati musei Kircheriani inscriptiones p. 40 n. 84. Canina Tusc. p. 96.
c Marini syll. n. 1349.
Exemplum cardinalis Zeladae fortasse non diversum esse ab eo quod edidit Zuzzeri ait Marinius; verum probabilius videtur tegulam repertam ab Iesuitis in villa tunc eorum Rufinella ab ipsis in museum Iesuitarum Kircherianum inlatam esse (ut et n. 2635 et 2640), quam postea casibus variis nescio qua via eo pervenisse.
Cf. supra p. 255 not. 1.

71 *a* inopere fictili OSANN, tegulam esse non adnotatur. Albani in museo Carnevalii

litteris retrogradis TEGVLA POI

Osann syll. p. 567. 31 qui vidit.
Prima littera post *tegula* quae fuerit, apud Osannum vix agnoscitur, sed potest fuisse P; ita ut possis cogitare de Pollione. cf. supra n. 4090, 4 seq.

72 rep. Genzani *de' Capuccini* (in aedibus Iacobini).

▭ ///ENOCHE

Descripsit Dressel.

4090 67 ad viam Appiam prope Albano rep. a. 1867 e regione ecclesiae *S. Maria delle Stella* in effodiendis sepulcris.

▭ M · VALEri AmRIONIS

Helbig *bull. dell' Inst.* 1867 p. 196.

68 *a* prope Frascati rep. in parietinis ex opere latericio et reticulato dirutis a. 1884 *nel tratto di territorio che confina con la villa dei due Quintilii*, 2 ex.
b Sassone prope Marino rep.

forma lunatae *a* VALES · NAEVI
b VALES · NÆVI

a Lanciani *notizie degli scavi* 1884 p. 83 cf. 1883 p. 173.
b Lanciani *bull. municipale* 1884 p. 164.

69 Tusculi rep. a. 1859 fossionibus institutis in ruderibus q. d. villa Tiberii.

▭ C · VIBI

Descripsit de Rossi.

70 Tusculi.

...LTVRI

Amati ms. Vat. 9752 f. 3, ab hoc Borghesi in addendis ms. ad syllogen Marinii n. 1406 *b*, opp. 6 p. 297, 19, apud Caninam Tusc. p. 178.
Fuitne VETVRI?

73 Grottae ferratae [in monasterio.]

▭ AEK

Sic excepit Dressel ex ectypo Stevensonii; is in archetypo ALVI vel ALM legere sibi visus est.

74 prope Marino in vinea Ingami [Berolinum attulit O. Richter].

▭ ... · III

Descripsit Dressel.

4091 1 Praeneste rep. in vinea Scavolli.

▭ P · ANN*io* · SEPTIMO Sex
GEGANO FISKÆ (Ilvir)

Cicerchia descripsit.
2 pro FISKÆ videtur scribendum esse FISKA.

2 *a* Praeneste in vinea Scavalli.
b Praeneste.

▭ P · AQVILIVS
GALLVS · IIVIR

a Cicerchia descripsit.
b ab Akerblad descriptam exhibet Amati ms. Vat. in schedula solitaria una cum n. 2859. 2988. 3002), ab Amatio habuit Borghesius, qui posuit in epistula ad Labusium data d. 4 Iul. 1817. Exemplum Akerbladio visum dicitur fuisse in latere coctili pictum; in v. 1 Akerbladius excepit AVILIVS pro AQVILIVS.

4091 3 Praeneste (apud Cicerchiam).

▭ ...ECNT · P · SCRB · DV...

Descripsit Dressel. Henzen ann. inst. 1855 p. 86.
'Litterae sunt formae antiquioris' Dressel.

4 Praeneste (apud Cicerchiam).

T LONG PRISC Ⅱ C · TREB · PLNÆ
P CET · CHRESIMI
II · VIR

Cicerchia ms.
V. 3 coniungendus videtur cum v. 1; de P. Bendieno Chresimo vide n. 4091, 7 et 23.

5 penicillo scripta colore rubro in tegula Praeneste rep. *alle Quadrelle* [nunc in seminario] (in eadem tegula legitur sigillum infra n. 43*b*).

...MECANIO · II · Vir
P · T ...

Descripsit Dressel.
1 fortasse scr. MAECANIO

4091 6 *a* effossa prope Praeneste *fra le rovine delle terme pubbliche presso la chiesa della Madonna dell' Aquila*, plur. ex. unum apud Petrinium].
b Praeneste [in aedibus Fiumara; potest esse ex memoratis sub n. *a*].
c inter tegulas Praenestinas CECC.

▭ Q · MESTRI
C · TAPPVRI IIVIR

a Petrini p. 337 n. 69 (inde Marini syll. n. 1051).
b descripserunt de Rossi (qui v. 2 legit C·TAPPVLEI) et Dressel. Garrucci syll. n. 2119.
c Cecconi p. 103 haec fragmenta exhibet Q·NESTR... (n. 91), Q·MENISI (n. 14), C·TAPPVERI (n. 13), C·IAPPVF... (n. 25), quorum illa sine dubio ad v. 1, haec ad v. 2 inscriptionis supra relatae spectant (ex Cecconio repetiverunt tria ex his fragmentis Petrini p. 337, 8 n. 48, 58, 42 et Marini syll. n. 1050. 931. 1324, cf. praeterea ad n. 1051).

4091 7 Praeneste [apud Cicerchiam].

☐ . M · TRE · CL · E · ////// ...
M · F · B · CHR

Descripsit Dressel. Henzen ann. inst. arch. 1856 p. 67.

2 significatur idem P. Betilienus Chresimus qui supra 4091, 4 et infra 23.

8 Praeneste [apud Cicerchiam], eidem lateri impressa cui et n. 4091,9c.

☐ S · P · F
L V I R

Descripsit Dressel. Cicerchia ms.

9 a Praeneste [in aedibus Fiumara].
b. c. Praeneste [apud Cicerchiam] (in latere c praeterea extat impressa inscriptio n. 4091,8).

☐ a C · VOLVNTILIV[S] *c. f. verus*
II VIR · ITER · CV[R] *aed. sacr*

b *c. volun*TILIVS · Q · F · VARVS
*ii vir ite*R · CVR · AED · SACR

a descripserunt de Rossi et Dressel. Henzen ann. inst. 1859 p. 86.
b descripserunt de Rossi et Dressel. Henzen ann. l. c.; Cicerchia ms
c descripsit Dressel frustulum in quo ternae tantum singulorum versuum litterae extremae extabant (v. 1 RVS, v. 2 ACR).

10 Praeneste rep. *alle Quadrelle* [in seminario].

☐ MCRI · NRN · AE

Descripsimus ego et Dressel. Cicerchia in epistula data d. 24 Jan. 1864.
Macrin(i) Neran(i) aed.

11 a Praeneste [emi a Bernardinis et dedi Instituto archaeologico Romae].
b Praeneste rep. *tempio del Sole* [?] [in museo].

☐ a L · VOL · AED
b L · AED

a descripsimus ego et Dressel
b ectypum fecit Stevenson.

12 teg. alta metr. plus quam 0,80. l. 0,47—0,49 DRESS. Rep. *alle Quadrelle* [Praeneste in seminario].

☐ M · LATER · Q

Descripsimus ego et Dressel. Cicerchia misit mense Jan. 1864.

Praenomen Laterani, sive quo alio nomine ille fuit, M excepit Dressel, M ego et Cicerchia.

13 a Praeneste [apud Cicerchiam].
b Praeneste [apud Petrinium MAR.].

☐ L · MG · M · F · Q

a Descripsit Dressel sic [MG · M F · Q.
b Petrini p. 340 n. 70 et Marini ms. Vat. 9127 f. 208, syll. n. 1022 sic: L · MG [MG Petr.] M · F · O.

Erit *L. Mag(ulnius) vel Mag(ius) M. f. q(uaestor).*

4091 14 Praeneste in vinea Bonanni *al Ninfeo* effossa.

☐ M NAVT · Q

Descripsit Stevenson et ectypum dedit.
M. Naut(ius) q(uaestor).

15 a Praeneste [apud Cicerchiam].
b Praeneste [in aedibus Bernardini].
c Praeneste [apud Petrinium MAR.].

☐ C · A · APOLL

a Cicerchia ms.
b descripsimus ego et Dressel.
c Petrini p. 340 n. 72, Marini ms. Vat. 9127 f. 260, syll. n. 533.

Marinius confert infra editam n. 4091,80. In exemplo b interpunctionis signum post A non cernitur

16 *in alcuni tegoloni cavati fra le ruine di un antico conditorio scoperta nelle vigne della famiglia Lauri* [prope Praeneste].

C · ALLI

Cecconi p. 167 [inde Petrini p. 330, 38 et Marini syll. n. 060].
De forma nil traditur

17 a Praeneste [apud Cicerchiam]
b Praeneste.

☐ a M · ANTON · SOBA
b M · NTON · SOBARI

a descripsit Dressel Cicerchia ms.
b ectypum misit Bonanni, qui ipse in schedis male exhibet MNTON SOBARI

18 Praeneste [apud Cicerchiam].

C ANTONI · SVBARI · ET
T · DIADVMENI

Descripsit Dressel.

19 Praeneste (apud Cicerchiam) (in vasculo scriptum esse ait Henzen)

C Q · AT

Descripsit Dressel. Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 87.
'Litterae sunt formae antiquioris' Dressel.

20 a Praeneste apud Jo. Ant. Cobtrum in vinea.
b d inter Praenestinas.
c Praeneste rep. ad S. M. della Villa [apud Cicerchiam].
e Tusculi.

☐ C ATTEIVS
FILTATVS

a Suaresius cod. Vat. 9140 f. 205 (inde Marini syll. n. 623 (v. 1 s pro C).
b Cecconi p. 163 n. 10 (v. 2 ELITATVS).
c Cicerchia ms.; Bonanni ms.
d Bonanni ms. sic AELIVS | FILTATVS.
e Amati ms. Vat. 9754 f. 24 (ab hoc Borghesi in addendis ad syllogen Marinii n. 617a et opp. 6 p. 297 n. 14 et apud Caninam Tusc. p. 178) (v. 1 C om.)

Idem sine dubio nominatur in sigillo quod sequitur.

4091 21 a inter Praenestinas.
b [Romae apud Fossatium antea, nunc Parisiis in museo sign. n. 251].

○ C ATEI · PHIL ·
delphinus dextrorsum

a Bonanni ms. sic: CAT... PHIL, de forma et de delphino tacens.
b ectypum miserunt A. Schoene et Villefosse

22 Valmontone.

○ OF SENERI
✦

Marini syll. n. 639 cui dedit abbas Lodovichelli

23 litteris bonis DRESSEL.
a Praeneste [*serviva a formare una cassa sepulcrale* CIC. (ap. Henz.), apud Cicerchiam DRESS.].
b Valmontone.

C *caput bovis aut bucranium* P · BETILIENI CHRES *stella, caduceus alatus lorrus*

a descripsit Dressel. Cicerchia ms. Edidit Henzen ad ectypum missum a Cicerchia ann. inst. 1855 p. 76 sic: METILIENI CHRES.
b Marini syll. n. 641 a Lodovichellio (in fine CHRES[I]).

Idem P. Betilienus Chresimus est supra n. 4091, 1. 7. — Non supervacuum est adnotare Marci Betilieni servos vel libertos nomen suum impressisse amphoris repertis Brundisii (huius corp. IX n. 6079, 11—13) et Deli (eph. epigr. 4 p. 007 n. 1127. 16) quamquam amphorae illae aliquanto antiquiores sunt quam tegulae Praenestinae.

24 a. b Praeneste [apud Cicerchiam].
c. d inter Praenestinas
e in agro Praenestino (in ecclesia S. M. di Catavasso).
f. g. Tusculi.
h in arcu quodam aquae Alexandrinae
i [Romae].

☐ a c d e f h SEX · CAEC PROC
b g i SEX · CAECILI · PROCS

a Cicerchia ms.; Bonanni ms.
b descripsit Dressel fractam sic: .. ECILI·PROC Cicerchia ms.; Henzen ann. inst. 1855 p. ... ex ectypo.
c Cecconi p. 183 n. 2 (CAES pro CAEC
d Petrini, qui vidit, p. 330 n. 37 et ... Marinium Vat. 9127 f. 288
e Dressel descripsit ectypum Stevenson...
f Amati ms. Vat. 9761 f. 21, ab hoc Borghesius ... p. 206, 41 et apud Caninam Tusc. p. ...
g Rossini *antichità de' contorni di Roma* ... delineavit tab. 70 et tab. 71.
h Fabretti de aquis diss. 1 p. 67 tab. ... p. 18 ed. 2, inscr. 502, 74 (in fine ... PRO).
i vidit Amati, unde posuit Borghesius ... ad syllogen Marinii n. 606 a.

4091 25 Praeneste [in pavimento ecclesiae S. Mariae dell' Aquila].

forma circ. |ABCIL|

Dressel descripsit ex ectypo quod dedit Stevenson.

26 *a* Praeneste.
b Praeneste [apud Cicerchiam].
c Praeneste rep. in vinea Bonanoi *al Ninfeo*, 2 ex.

CALLISTVS·
COCCEI · NERVAE·

a Cecconi p. 103. 10 (inde Petrini p. 339, 60 et Marini Vat. 9127 f. 268, syll. n. 292).
b descripsit Dressel.
c descripsit Dressel ex ectypis quae communicavit Stevenson.

Cocceium Nervam Dressel putat patrem imperatoris.

27 inter inscriptiones tegularum Praenestinas exhibet BON.

M · CASSI · SABINI

Bonanni ms.

28 Praeneste [apud Cicerchiam].

dira tabellam ansatam C · S · M / CASVLI

Descripsit Dressel.

29 *a* inter Praenestinas.
b Praeneste [apud Cicerchiam].
c sub Praeneste rep. loco dicto *Colle Bettuccio*.
d Romae in museo del Bagno].
e Tusculi, 2 ex.

TI · CL · CENSORIN

a Cecconi p. 103 n. 16 (PI pro TI) (ex Cecconio Petrini p. 337, 45).
b Cicerchia ms.
c *Notizie degli scavi* 1883 p. 88 ad ectypum missum a Vinc. Cicerchia (sic TI·CL·C).
d Marini syll. n. 727.
e Amati vidit, unde posuit Borghesi opp. 6 p. 296, 45 et apud Caninam Tusc. p. 178.

30 *a* Praeneste [apud Cicerchiam].
b Zagaroli [Auximi in aedibus Bellini].

CL · LIVIANI
caduceus lacrus

a Descripsit Dressel. Cicerchia ms.; Henzen ann. inst. 1855 p. 87.
b Marini syll. n. 719.

Ti. Claudium Livianum praefectum praetorio sub Traiano praedia habuisse in agro Praenestino inde colligi potest quod ibi reperta est fistula plumbea eius nomine inscripta supra n. 3139.

4091 31 *a* Praeneste [apud Cicerchiam, 4 ex.].
b prope Praeneste rep. *presso il casino del Generale*.
c prope Praeneste rep. ad eccl. S. Ioannis [Romae apud Stevensonium].
d inter Praenestinas.

CLADIAE FIRMAE

a descripsit Dressel. Cicerchia ms.
b ectypum dedit Stevensonius.
c descripsit Dressel fragmentum.
d Cecconi p. 103 n. 24 (inde Petrini p. 337, 44 et Marini syll. n. 714).

32 sigillum parvum, Praeneste [apud Cicerchiam] (in vasculo legi ait Henzen).

L · COMINI
TAB

Descripsit Dressel. Cicerchia ms. charta expressit, Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 87.

Praenomen non nimis certum esse ait Dressel.

33 Praeneste [apud Cicerchiam].

COMINI · C · F · CAESI ·

Descripsit Dressel. Sigillum est parvum.

34 *a* Praeneste [apud Cicerchiam, 2 ex.].
b prope Praeneste rep. loco dicto *Colle Bettuccio*.

COMINIAE · CANDID
ET · NITENTI·RV

a descripsit Dressel alterum exemplum, utrumque habet Cicerchia ms. Edidit Henzen ann. inst. 1855 p. 86.
b descripsit Dressel ex ectypo quod communicavit Fiorelli. *Notizie degli scavi* 1883 p. 88.

Cf. infra n. 4091.58.

35 rep. a *Pozzarico, territorio di Cave* (apud Cecconium vicarium).

EX · FIG · CVSPI · RVFINI
BRITTIO COS

Stevenson ectypum dedit.

Fortasse Cuspius Rufinus qui fasces habuit a. 197, Brittius autem Bruttius Crispinus consul a. 187.

36 Praeneste in vinea Scavalli *murato nel davanzale di una finestra del casino*.

formae circ. |PHILI|
delphinus ut videtur

Descripsit Dressel ex ectypo quod communicavit Stevenson

4091 37 *a* Praeneste [apud Bonannium].
b [Parisiis *cabinet des medailles* sign. n. 3817].

BRASINI · AVG · L

a Cicerchia ms. charta expressit.
b ectypum descripsit Dressel communicatum a Rossbach.

Cf. supra n. 3006.

38 Praeneste [apud Cicerchiam, 2 ex.].

FAVSTINI

Descripsit Dressel. Henzen ann. inst. 1855 p. 87.

39 *a* Praeneste [apud Cicerchiam].
b Praeneste [in vinea Scavalli].
c Praeneste *da varj mattoni cotti*.

T · FLAVI · AFRONI

a descripsit Dressel. Cicerchia ms.
b ectypum dedit Stevenson.
c Cecconi p. 157 (inde Petrini p. 335,33).

40 Praeneste [apud Cicerchiam].

formae circ. FORTVNI CA · M ·
cursu scripta

Cicerchia ms. sic ut dedi, Bonanni ms. sic: CAH · FORTVNI. Scribendum FORTVNI C·A·H coniecit Dressel.

41 *a* prope Praeneste loco dicto *le Spiagge* PENN.
b inter Praenestinas.
c rep. inter Monte Compatri et La Colonna in vinea Ciuffa [cf supra n. 2767.2770], 2 ex.

formae circ. C GALERI RESTITVTI

a Pennazza ms., a quo puto Cecconi p. 181 (inde Petrini p. 338,41), in duos versus distribuens.
b Bonanni ms., de forma nihil adnotans.
c Lanciani *not. degli scavi* 1882 p. 416 *et bull. arch. munic.* 1884 p. 209.

42 *a* Praeneste [apud Cicerchiam].
b Praeneste in vinea Bonanni *al ninfeo*.
c in agro Praenestino [in pavimento ecclesiae S. Mariae di Catavasso].
d rep. ad S. Pastoris in via Praenestina (cf. supra n. 2842 seq.) [Romae apud Stevensonium]
e rep. inter Monte Compatri et La Colonna in vinea Ciuffa.

C · GALERI · VENVSTI

a descripsit Dressel. Henzen ann. inst. 1855 p. 87; Cicerchia ms.; Bonanni ms.
b. c descripsit Dressel ex ectypis Stevensonii.
d descripsit Dressel.
e Lanciani *not. degli scavi* 1882 p. 416, *bull. municipale* 1884 p. 209 sic: ....VENVSTI.

4091 43 *a* Praeneste (apud Cicerchiam).
b Praeneste rep. *alle Quadrelle* (in seminario, 9 ex.).
c Praeneste in vinea Bonanni *al ninfeo*.
d Valmontone.
e locus non indicatur.

HERMETS
caduceus alatus lacuna circuli inclusus

a descripsit Dressel. Cicerchia ms.
b descripsit Dressel. Cicerchia misit d. 24 Jan. 1884.
c ectypum dedit Stevensonius.
d Marini syll. n. 913, cui dedit Lodovichetti.
e Fabretti 515, 237.

Ex eodem sigillo possunt superfuisse litterae HERM quas exhibet Petrini p. 339 ad n. 59 (inde Marinius syll. n. 917) ut lectas in latere Praenestino, sed possunt item pertinuisse ad notissimum sigillum *Hermetis* | *C. Calpetan. Favor*, quod item reperitur Praeneste (Cecconi p. 103, 9) vel ad tertium aliquod. Similiter incertum est unde superfuerint litterae ...RMA ab Amatio visae Tusculi.

44 Praeneste (apud Cicerchiam).

HER caduceus alatus in medio cuspidem exiens

Descripsit Dressel. Cicerchia ms.; Henzen ann. inst. 1855 p. 86.
'Litterae sunt solito maiores' Dressel.

45 *a* Praeneste (apud Cicerchiam).
b prope Praeneste rep. loco dicto *Colle Bellucrso*.
c prope Praeneste rep. in vinea Soleti.
d inter Praenestinas.

TI · IVLI · AGATHAE

a Descripsit Dressel. Cicerchia ms.
b descripsit Dressel ex ectypo quod communicavit Fiorelli. Edita est *not. degli scavi* 1883 p. 87.
c Stevenson *bull. dell' Inst.* 1883 p. 10.
d Cecconi p. 103 n. 96 (inde Petrini p. 335, 31 et Marini syll. n. 536) sic TITVLI | AGATHAE duobus versibus.

46 *a* Praeneste (apud Cicerchiam).
b prope Praeneste rep. *al casino del Generale*.
c inter Praenestinas.
d Praeneste rep. *agli Olmetti* (apud Petrinium MAR.).

M · IVNI · TERTI

a descripsit Dressel. Cicerchia descripsit, unde edidit Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 87; Bonanni ms.
b ectypum fecit Stevenson.
c Cecconi p. 34 (inde Petrini p. 335, 32 et Marini syll. n. 950) sic M·IVNII·TERTII·TITVLVM.
d Petrini p. 335, 34 et ab hoc sine dubio Marini ms. Vat. 9127 f. 968 syll. n. 937 hoc exemplo: IVNI TERTI...

4091 47 Praeneste rep. *alla selciata* (apud Cicerchiam).

IVNIA

Descripsit Dressel. Cicerchia ms., Bonanni ms. Ultimam litteram non vidit Dressel, servaverunt Cic. et Bon.

49 *a* Praeneste.
b Praeneste (apud Cicerchiam).
c prope Praeneste rep. in vinea Soleti.
d (Romae in museo Rusconi).

LAVRENTI

a Cecconi p. 103 n. 20 (ex Cecconio Petrini p. 337, 46 initio lacunam indicans, contra Cecconium, et Marini syll. n. 971).
b descripsit Dressel mutilam sic: LAVREN[?], habet item Cicerchia ms.
c Stevenson *bull. dell' Inst.* 1883 p. 10.
d Marini syll. n. 973 (sic: ·LAVRENII·).
Iulius Laurentius, curator civitatis Praenestinae temporibus Constantini, est n. 2919 v. 11.

50 Praeneste rep. effossionibus institutis in necropoli CIC. (*in una cassa a tegoloni*) (apud Cicerchiam HENZ.).

LEON

Henzen ann. inst 1855 p. 76 ex ectypo. Cicerchia misit epistula d. 24 Mart. 1856 sic LEON.

51 *a* Praeneste (apud capitaneum Fantonum).
b rep. prope Praeneste 'medio ab urbe lapide subter bivium collis vulgo dicti *le Spiagge*' PENN. (apud Pennazzam).
c Praeneste.
d inter Praenestinas.
e Praeneste (apud Cicerchiam).
f Praeneste rep. fossionibus Bernardini.
g Praeneste in vinea Scavalli, 2 ex.
h in oppido Montis Porcii.
i Palazzola (ad lacum Albanum ut videtur).
k in coemeterio SS. Petri et Marcellini ad viam Labicanam.
l (Velitris in museo Borgiano antea, nunc Neapoli in museo publico).
m (Romae apud Paglianum).

L · LICINI · L · F
SVCCESSIANI

a Suaresius Vat. 9140 f. 237 (unde Marini syll. n. 1132) mutilam sic INI L · F | . ..SSIAN.
b Pennazza ms.
c Fabretti 517, 254 (inde Vulpi Lat. 9 p. 180 et Marini syll. n. 1010) sic: L·LICIN | SVCCES.
d Cecconi p. 101 (inde Petrini p. 381, 102) integram, p. 103 n. 4 (inde Petrini p. 337, 43) fragmentum L·LICIN.
e Descripsit Dressel. Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 86 (fragmenta duo).
f Bonanni misit epistula d. 4 Apr. 1870. Matz *bull. dell' Inst* 1870 p. 196.
g descripserunt Dressel exemplum alterum, Stevenson utrumque.
h Vulpi Lat. 8 p. 215, ex quo Canina *Tusc* p. 105, n Lupio (uno versu et v. 1 F pro L·F).
i habuimus ex ectypo chartaceo Sartii, cui dederat dux Henricus Gaetani.
k ectypum dedit Stevenson.
l descripsit Dressel. Marini syll. n. 1009 descriptum a Raponio. (In finibus versuum singulae litterae desunt.)
m Fea sched. f. 130' manu ignota.

4091 48 Praeneste (apud Cicerchiam).

· IVNIAE ·

Descripsit Dressel. Cicerchia ms.

52 inter inscriptiones tegularum Praenestinas loco accuratius non indicato.

STATI · M · IBLENI
PHILIPPVS FECIT

Cicerchia ms.
Haec alibi quantum scio nondum prodit. Prodiit nuper in urbe Roma gemella eius STATI MARCI·IBLENI | HILARIO SER·FECIT (*Notizie degli scavi* 1879 p. 333). Alii Statii Marci eorumque servi passim inveniuntur in inscriptionibus doliorum.

53 *bollo figulino semicircolare rinvenuto presso la chiesa di S. Sabina* (Romae?) *che conservasi presso di me.*

MARCI SABINI

Senni *memorie di Genazzano* (1838) p. 375.

54 inter inscriptiones tegularum Praenestinas exhibet CECC.

C · MARCIVS SALVIVS

Cecconi p. 103 n. 93 (inde Petrini p. 337, 17 et Marini syll. n. 1033).

55 *a* Praeneste rep. in vinea Bonanni *al ninfeo* STEV.
b Praeneste (apud Cicerchiam).

C · MVNATI

a descripsit Dressel ex ectypo Stevensoni; eandem ut videtur exhibet Bonanni ms.
b descripsit Dressel. Cicerchia ms.

56 inter inscriptiones tegularum et lucernarum Praenestinas exhibet CECC.

L · NAEVI

Cecconi p. 103 n. 12 (inde Petrini p. 338, 51 et Marini syll. n. 1079).

57 Praeneste (apud Cicerchiam).

L. NERLOV

Descripsit Dressel.

58 *a* Praeneste (apud Cicerchiam).
b Praeneste.
c Lugnani rep. loco cui nomen *il* ... plur. ex.
d prope Monte-Compatri in vinea Ca... rep ubi n. 4091, 41c et 42c rep.

NITENTI

a descripsit Dressel. Cicerchia ms.
b Cecconi p. 103 n. 11 (inde Petrini p. ...)
c *Notizie degli scavi* 1878 p. 68
d Lanciani *not. degli scavi* 1881 p. ...; *bull. municipale* 1884 p. 209
Cf. supra n. 4091, 31 v. 2

4091 59 *a* Praeneste [apud Cicerchiam].
b [Romae in museo del Bagno, nunc Cuserceli in aedibus del Bagno].

□ ONESIMI signum incertum PLOTILLAE

a descripsit Dressel. Cicerchia ms. et apud Henzenum ann. inst. arch. 1856 p. 26.
b ectypum dedit Bormannus. Marini syll. n. 296, qui vidit, male sic: ONESIMVS | PLOTINAE.

Plotilla non diversa fortasse a Rufieana Plotilla, cuius servum Nothum habemus supra n. 2822. Cf. praeterea Plotios et Plotias et Plotinos Praenestinos n. 3322. 4091, 63. 64. Dresselius Plotillam coniecit esse Sergiam Plautillam matrem Nervae imperatoris, cum et mariti huius, Coccei Nervae, servus nomen suum in tegulis Praenestinis inscripserit (n. 4091, 26).

60 *a* Praeneste [apud Cicerchiam].
b Zagaroli [Auximi in aedibus Bellini].

□ A · ORBI

a descripsit Dressel duo exempla, alterum litteris pulchris, alterum litteris malis. Henzen ann. inst. 1855 p. 27.
b Marini syll. n. 1099.

Vide ne tertium exemplum huius inscriptionis fuerit ea quam Cecconi p. 103 exhibet inter inscriptiones signaculorum aeneorum apud se extantium A · ORB.

A. Orbius A. l. Eros occurrit supra n. 2223.

61 *a* Praeneste rep. [apud Cicerchiam].
b Cave [prope Praeneste] [apud Mattheios].
c ex coemeteriis urbis Romae [Bononiae in museo universitatis antea, nunc in publico (n. 119,72.)].
d [apud Marinium, nunc in museo Vaticano].

□ L · PETRONI PRINCIPIS

a descripsit Dressel. Cicerchia misit a. 1859.
b descripsit de Rossi (cf. eius add. ad syll. Marini n. 1112).
c ectypum dedit Bormann. Boldetti *cimit.* p. 531 (inde Mur. 127,8.).
d descripsit Dressel. Marini syll. n. 1112.

62 sub Praeneste in vinea Agapiti Croce.

□ C · PILI · IVSSAE

Descripsi. Cicerchia ms., Garrucci syll. n. 2258

63 Praeneste [apud Petrinium MAR.].

□ L · PLOTI PRIMI

Petrini p. 332. 53. Marini syll. n. 1130, qui errore ait Petrinium pro PRIMI legisse FIRMI.

4091 64 *a* inter Praenestinas.
b c Praeneste.
d Praeneste [apud Petrinium MAR.].
e Praeneste in lateribus compluribus.
f Praeneste 3 ex. [unum apud Cicerchiam].
g Praeneste in vinea Bonanni *al ninfeo*.
h Villae Magnae prope Sgurgolam agri Anagnini.
i Tusculi, 2 ex.

□ PLOTIAE PHOEBE

a Anonymus inter schedas Gorii cod. Marucell. A 260 f. 23 sic: PLOTIAS | PHOEBE.
b Fabretti 218, 285 (inde Vulpi 9 p. 180; Petrini p. 332, 53) sic: PLOTIAS | PHOEBE.
c Cecconi p. 101 ex ms. Stephani Fantoni avunculi (v. 2 PHOEBE).
d Petrini p. 338, 63 qui vidit (v. 2 PHOBE err. typ.); Marini syll. 1129.
e Cicerchia misit d. 13 Oct. 1856, unde ed. Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 67 (PLOTIAS PHOEBE uno versu).
f descripserunt Dressel et Henzen (pars dextra desideratur), eandem ut videtur Cicerchia ms. (PLOTI | PHOEB).
g descripsit Dressel ex ectypo Stevensonii.
h descripsit Stevenson.
i Amati misit Borghesio, unde est in huius opp. 6 p. 226. 42 et apud Caninam *Tusc.* p. 178.

65 *a* in latere ad S. Pastoris Gabiis, ubi rusticans conventus ordinis Praedicatorum SVAR. (significatur villa agri Praenestini, ubi exstiterunt n. 2842—2845).
b Praeneste.
c Praeneste [apud Cicerchiam].
d prope Praeneste rep. in sepulcro quodam, in vinea Soletti.
e Marini *nello scavo fatto da Fagan* (quod non nimis certum; idem enim Fea in schedis perhibet de inscriptionibus nonnullis prope Ardeam repertis, vide inter falsas n. 400*d).

□ L · POMPEI <<<< FORTVNATI

a Suaresius cod. Vat. 9140 f. 242 descripsit anno 1625.
b Fabretti 519, 292 (inde Vulpi Lat. 2 p. 120; Cecconi p. 170).
c descripsit Dressel. Cicerchia ms.
d Dressel descripsit ectypum Stevensonii. *Notizie degli scavi* 1882 p. 435, Stevenson *bull. dell' Inst.* 1883 p. 10.
e Fea sched. f. 5.

66 *a* Praeneste.
b Praeneste [apud Cicerchiam].
c Praeneste *orto Bonanni*.

A PON · FORTV

a Cecconi p. 103 n. 12 (inde Petrini p. 330 n. 54, Marini syll. n. 1140) sic: A·PONFO.
b descripsit Dressel.
c Dressel descripsit ectypum Stevensonii.

A. Pon(tii?) Fortuna(ti).

4091 67 *a* Praeneste [apud Petrinium MAR.].
b Valmontone.
c Praeneste [apud Cicerchiam, 3 ex.].
d [Romae in repositis antiquitatum municipalibus].

C POPPAEI SABINI
aux pieux

a Petrini p. 342 n. 71; ab hoc Marini ms. Vat. 9127 f. 268, syll. n. 1146.
b Marini syll. l. c. a Lodovichettio, male descriptam.
c. d descripsit Dressel.

Notus est C. Poppaeus Sabinus consul a. p. C. 9, defunctus a. 35 (Tac. ann. 2,39).

68 *a* Praeneste [apud Cicerchiam, 3 ex. DRESS.].
b Praeneste in vinea Scavolli.
c. d inter Praenestinas.
e Praeneste rep. fossionibus ab Hamiltono institutis *alla Madonna della Villa*.
f Praeneste [in cathedrali].
g Valmontone.
h Tusculi.

a c e C PROPERTI · FELICIS
caduceus ... in cuspidem ...

b □ C · PROPERTI · FELICIS

a descripsit Dressel. Cicerchia ms.; ab hoc Henzen ann. inst. 1855 p. 27.
b descripsit Dressel; eidem ectypum dedit Stevensonius.
c Bonanni ms.
d Cecconi p. 103 n. 3 (inde Petrini p. 332 n. 40 et Marini syll. n. 252) sic: T·FELICIS, mutilam esse non adnotans.
e Uhden in schedis musei Berolinensis.
f Suaresius cod. Vat. 9140 f. 202, cod. Barb. 30, 182 f. 20 (inde Marini syll. n. 1162 a) sic PROPERT PARIO.
g Marini syll. n. 254 ab amico quodam sic: FELICIS ut integram.
h Amati ms Vat. 9761 f. 22 (ab hoc Borghesius in addendis ad syllogen Marinii n. 1122 *b* et opp. 6 p. 293 n. 15 et apud Caninam Tusc. p. 177) sic C·PROPERT | FELIC, de forma nihil addens.

69 inter inscriptiones tegularum et lucernarum Praenestinas.

L · SAMI

Cecconi p. 103, 7 (inde Marini syll. n. 1220).

Male descriptam videri ex *L. Samius* vel ex *L. Sami Fausti*, quae sigilla reperiuntur Romae, monuit Dressel (ad Marinium l. c.).

70 litteris antiquioribus. Praeneste rep. [apud Cicerchiam].

M S A/E'

Descripsit Dressel, ipse vidi ectypum. Cicerchia misit d. 15 Nov. 1852. Edidit Henzen *bull. dell' Inst.* 1860 p. 172.

M. Saufei.

4091 71 *a* Praeneste (apud Cicerchiam. 3 ex.).
b. c Praeneste.

☐ T · SENTIDI
PRISCI·

a descripsit Dressel. Henzen ann. inst. 1855 p. 87; Bonanni ms.
b Suaresius cod. Vat. 9140 f. 237' sic · C· SENTID·e | PRISCI·.
c Cecconi p. 103 n. 17 (inde Petrini p. 338, 57 et Marini syll. n. 1274).
T. Sentidius Iulianus est in inscriptione Praenestina supra n. 3004.

72 *a* Praeneste in vinea Bonanni al *vinfeo.*
b Praeneste (apud Cicerchiam).
c in agro Praenestino (in pavimento ecclesiae S. M. di Catavasso).
d (Romae apud Institutum archaeologicum, emptum a. 1876).

b et *d* vidit Dressel, *a* et *c* descripsit ex ectypis datis a Stevensonio.
M. Sci(ni?).

73 Praeneste.

forma circ. M TARQV|
in medio
M T|

Cicerchia ms. charta expressit; ab hoc Henzen ann. inst. arch. 1855 p. 87.

74 Valmontone.

☐ |TRAQV

Marini syll. n. 1140 a Lodovichettio.

75 *a* Praeneste (apud Cicerchiam, 2 ex.).
b Praeneste.
c (Besançon in mus. (P. A Paris) antea, nunc desideratur).

○ M · TERENTI · PRAENEST

a descripsit Dressel. Henzen ann. inst. 1855 p. 87. Eandem ut videtur mutilam exhibet Cicerchia ms. |RAENEST |.
b Bonanni ms. corruptam sic 2 PETTVAENES
c Ch. Weiss cat. *de la bibl. de M. Paris* p. 179, 9.

76 Praeneste (apud Cicerchiam).

☐ Q VIV|
M A (|

Descripsit Dressel. Cicerchia ms.

4091 77 Praeneste (apud Cicerchiam DRESS.).

C c|VMMIDI·ALEXANDRI

Descripsit Dressel quae dantur litteris rectis. Plenam videtur vidisse Bonanni ms., unde adieci in principio et in fine litteras quas vides inclinatas.

78 Praeneste in vinea Bonanni al *ma/rc*, 8 ex.

☐ L · L · S · ET
F corna copiae P
A · C · F · S

Descripsimus ego et Dressel ex ectypis quae dedit Stevenson.
L. L. S., item *A. C. F. S.* litteris videntur significari nomina propria; *F. P.* fortasse est *Fortunae Primigeniae*

79 *a* inter Praenestinas.
b rep. effossionibus *alle Quadrelle* (Praeneste in seminario).
c Valmontone.

☐ · S · C · P · R ·

a Cecconi p. 103 n. 5 (inde Petrini p. 339 n. 88 et Marini syll. n. 659).
b descripsimus ego et Dressel. Cicerchia in epistula d. 24 ian. 1864.
c Marini l. c.
Cf. n. 4091,24 Ser. *Caec(ili) Pro(cessi).*

80 Valmontone

C · A

Marini syll. n. 651 a Lodovichettio.
Sub Praeneste loco dicto *colle Bettuccia* prodilse *un bollo circolare col pentagramma senza lettere di sorta* auctor est Vinc. Cicerchia apud Fiorellium *notizie degli scavi* 1883 p. 88.

81 *a* Praeneste (apud Bonannium).
b Valmontone.

○ A pectorale adversa Solis radiati; pone flagellum M

a Cicerchia ms.
b Marini syll. n. 532 ab amico quodam delineatam (pro M habet N).

82 *a* Praeneste (apud Cicerchiam).
b ex agro Praenestino (Romae ap. Stevensonium).
c prope Zagarolo ad ecclesiam S. Petri dell' oro.
d Tusculi.

☐ C · L · V

a descripsit Dressel. Cicerchia ms., Bonanni ms.
b descripsit Dressel.
c descripsit Dressel ex ectypo Stevensonii.
d Amati ms. Vat. 9752 f. 3; ab hoc Borghesi in addendis ad syllogen Marini sub n. 981*a* et opp. 6 p. 292, 7 et apud Caninam Tusc. p. 177.

4091 83 Praeneste.

C · S · N

Bonanni ms.

84 Praeneste in una creta colla rubricata al borgo PETR. (apud Petrinium MAC).

☐ C S R

Petrini p. 339. 61. Marini syll. n. 657, 4, qui dicit se vidisse.

85 Tusculi.

tabella ansata |A · S · C

Amati ms. Vat. 9754 f. 24, ab hoc Borghesi in addendis ad syllogen Marinii n. 657 opp. 6 p. 191 38, apud Caninam Tusc. p. 178.

86 inter inscriptiones tegularum Praenestinas dat CECC.

C · S · T·

Cecconi p. 103 n. 82 (inde Petrini p. 339, 61 et Marini syll. n. 657).

87 inter inscriptiones tegularum Praenestinas.

S · C · T·

Cecconi p. 103 n. 6 (inde Petrini 310, 46 et Marini syll. n. 657, 2).

88 inter inscriptiones tegularum Praenestinas.

Q · S · T·

Cecconi p. 103 n. 15 (inde Petrini p. 339 .. et Marini syll. n. 657, 3).

89 *a* Praeneste.
b Praeneste (apud Cicerchiam).
c prope Praeneste rep. in vinea Salei.
d ex agro Praenestino (Romae apud Stevensonium).
e (Romae in museo Vaticano).
f Tusculi rep. fossionibus Biondi, pluribus ex.

☐ Q · T · S

a Fabretti 519, 307 (inde Volpi 9 p. .. Marini syll. n. 657, 5).
b Cicerchia ms.; Bonanni ms.
c Stevenson *bull. dell' inst.* 1883 p. 11.
d. e descripsit Dressel.
f Biondi ms. (cod. bibl. Sap. 104 E ...), Amati ms. Vat. 9751 f. 23', a quo Borghesi opp. 6 p. 298 n. 10 et apud Caninam Tusc. p. 478.

4091 20 *a* Praeneste [apud Cicerchiam].

b inter Tusculum et summum montem Albanum *entro la macchia di Rocca di Papa, nelle vicine d'una villa romana*, rep. fossionibus Locatellii una cum n. 2588 seq.

□ L · V · F

a descripsit Dressel. Cicerchia ms.; Bonanni ms. [loco non adnotato].
b descripsit de Rossi (sic: //V·F).
'Litterae anni solito maiores' Dressel.

Prae tanto numero tegularum agro Praenestino propriarum notabile est harum tantum tegularum urbanarum Praeneste prodisse exempla, Marinianae n. 103 *doliare L. Rusti Lygdami | Paetin. et Apromano |* cos. [Fabretti 520, 343; inde Cecconi p. 178 et Petrini p. 334, 30]; ib. n. 460 *op. dol. ex pr. C. Iuli Stephan. | Apro et Catul.* cos. (apud Cicerchiam vidit Dressel); ib. n. 480 *op. d. ex pr. Dom. Luc. Ep. Cl. Quin. | Serviano III* cos. (apud Cicerchiam vidit Dressel; ib. n. 493 *o. d. Aris. Tha. ex pr. L. Ceio. Com. C. f. | Nigro et Camerin. |* cos. (Cicerchia in epistula d. 7 Mai. 1861); ib. n. 681 *ex figlinis | Caecil. Quintae | Sulpicinni* (apud Cicerchiam vidit Dressel); ib. n. 914 *Hermetis | C. Calpeta. Favor* (Cecconi p. 103 n. 9; inde Petrini p. 332, 15); ib. n. 1019: *L. Larius Procul. fecit* (apud Cicerchiam vidit Dressel); denique huius quam Marinius n. 342 non novit nisi mutilam; *opus doliare ex figulinis Iunt[i]anis Aeliae Severae l. c.* (apud Cicerchiam vidit Dressel). — Valmontone prodiit unum exemplum Marinianae n. 361: *o. d. ex pr. D. L. ex of. Q. F. A. | L. St. Quadr. et C. C. Ruf. |* cos. (Lodovichetti apud Marinium syll. n. 960).

4092 1 *a* Tibure.
b rep. in agro Reatino [postea Romae apud Marinium, nunc in museo Vaticano].

© T · P · P · F · TAM · SACERD
COS

a Revillas sched. Berol., qui v. 1 pro TAM legit PAPIR.
b descripsit Dressel. Marini Arv. p. 662, syll. n. 521. Huius corp. vol. IX n. 6078, 15.
Ad a. p. C. 158 refert Marinius, qui legit *T. Petroni Proculi* (vel similiter) *figuline Tamphiana, Sacerdote consule.*

2 litteris bonis antiquioribus DRESSEL.
a rep. inter rudera basilicae S. Symphorosae ad viam Tiburtinam.
b Monticelli rep. fossionibus a principe Borghesio institutis.
c [Romae in museo Kircheriano].

□ L · ALLIDI

a descripsit Dressel ex ectypo Stevensonii.
b Kellermannus, nisi fallor, in schedula apud Institutum.
c descripsit Dressel.

3 Monticelli rep. fossionibus a principe Borghesio institutis.

□ //VINOVA
/AG · T · ANN · TI//

Kellermann, nisi fallor, descripsit in scheda apud Institutum.

4 prope Tibur loco dicto Vitriano rep. a. 1736 VVLPI; inter Tiburtinas REV.

ASI ramus
ePOLLOPRAN

Vulpi *diss. accad. Cort.* 2 p. 185 (inde Marini syll. n. 597), qui dicit se vidisse, ab hoc fortasse pendet Revillas in schedis Berol.

4092 5 Tibure [Romae in bibl. eccl. S. Gregorii].

□ L · ARICINI · CHRESTI
EX OFICINA INVSVL

Marini syll. n. 603 qui v. 2 pro INVSVL corrigendum esse putat IVN·SVL.

Eandem ut videtur Dressel vidit Romae in musei Vaticani repositis, sed valde evanidam, unde non agnovit nisi haec L/I/LENI CHRE /TI/////INAIN///, ut in v. 1 fortasse pro ARICINI legendum sit ARVLENI.

6 Ciciliani rep. [Tibure apud canonicum di Carlo].

© C BICVLEI · PRISCI
signum incertum

Bruzza communicavit.

Ex altero exemplo fortasse supersunt quae Bruzza descripsit Ciciliani in eisdem aedibus privatis, in quibus vidit n. 3501. 3509. sic
. CVL {CR·

7 [Parisiis in museo, sign. n. 245 (ex collectione Fossatii)].

○ D · FIG · C · BICVLEI PRISCI ·
corona lemniscata inter duos ramos palmae

Ectypum miserunt A. Schoene et Villefosse. Kiessling descripsit.

Vix diversus a C. Bicleio Prisco quem bona sua rei publicae Tiburtium testamento reliquisse scimus ex inscriptione supra n. 3634.

8 rep. fossionibus institutis in fundo Iohani Conversi prope Tibur loco dicto *agli Arci*.

C · CAECILI · SATYLLI

St. Viola *decennio* p. 233.
C · CAECYLI·HATYLLI traditur.

9 ex arcubus Anionis Novi III m. p. supra Tibur FABR.

□ C · C
C · CAECILI
PECVLIARIS

Fabretti 502, 73 (inde Vulpi Lat. 10 p. 670, Marini syll. n. 655).

1 C·C litteras Dressel putat superesse ex altero exemplo in eadem tegula impresso.

4092 10 rep. a. 1817 fossionibus institutis in territorio Tiburtino a principe del Drago in fundo ipsius sito *ai Colli Farnelli* regione dicta Vitriano.

C · CAECILI PECVLIARS *ad* VIOLA

St. Viola *decennio* p. 233 not.; *giorn. arcad.* 128 (1851) p. 163.

11 rep. prope Tibur *nelle ruine della villa di Quintiliolo* [Tibure apud canonicum di Carlo].

□ CÆCILIÆ
EXSOCE

Bruzza communicavit.

12 rep. in villa Hadriana, deinde apud Marinium MAR. [in museo Vaticano].

forma circ. ΦE · NÆPOT]
ECEN
pars signi incerti

Descripsit Dressel. Marini syll. n. 1113.
1 NÆ·POT] (cum interpunctione), 2 [EECEN Marini.

13 rep. prope Roccagiovane inter rudera quae putantur villae Sabinae Horatii, deinde apud Alexandrum Riese.

□ NAEVI

Descripsit Alexander Riese v. cl.

14 *marco rettangolare di un mattone.* Tibure rep. cum Anio deduceretur.

L · NONI · TIB

Massimo *relazione* p. 384 n. 32

15 Tibure in hortis publicis muro inserta.

□ ex ACTIL · NOM

Descripsi.

4092 16 rep. *nel colle Faustiniano* REV.; rep. mense Jan. 1715 in ruderibus antiqui aedificii; *questa fabbrica sovrastava alla torre della villa Faustiniana a ponente nel piano imminente alla grotta della vigna Paci* (intra territorium oppidi S. Gregorii ut videtur) CASS.

luna crescens P C Q SEPTICIORI *lun. crescens*

Cassio memorie di S. Silvia p. 22 cf. p. 16 (unde Marini syll. n. 1279), Revillas sched. Berol. vix de visu, nec tamen ex Cassii libro.

P. C. Q. Septicior(um). Fuisse SEPTICIORVM coniecit Marinius.

4092 17 Tibure in hortis publicis loco alto muro inserta.

▭ SVPICIANA

Descripsi.

Scr. SVLPICIANA. Integra mihi videbatur esse.

18 *scolpita in un tegolone che copriva un cadavere.* Tibure rep. una cum n. 3660.

RR D TAEOD

RICO BONO *ramus*

S. Viola cronaca p. 132 sic RECDVTEO-D... | RICO BONO....

Est notissima urbana (Marini syll. n. 156 a. 157. 100), reperta etiam in Bruttiis (Corp. vol X n. 8041). Recepi contra consuetudinem in reliquis tegulis observatam.

Dolia.

4093 1 Tibure in labro effracti testacei vasis effossi in villa Hadriana.

C FIDICLANI CLEMEN

PVDENS SER FECIT

Vulpi Lat. 10 p. 121 descriptam a Lesleo.

Uno versus datur.

Romae ante paucos annos prodiit dolium inscriptum *Fidiclani* (nam sic sine dubio legendum est pro edito FIDICIANI) *Primi* | *L. Pomponius Crescens fec.* (notizie degli scavi 1878 p. 313).

2 in collo dolii rep. prope Vicovaro eisdem fossionibus ex quibus prodiit sarcophagus Meleagri (cf. ad n. 3483).

(M · IVNIO · T · F ...)

Descripsit Stevenson mense Nov. 1870.

M. Iunio(s) T. f.?

3 Ostiae *bollo di dolio posto nella gran cella terrena presso le terme* VISC. Nunc in museo.

FAVSTVS · FEC

L · PETRONI FVSCI

FECIT FAVSTVS SER

Descripsi. C. L. Visconti ms.

3 FA(VST)VS ego, dedi ut excepit Viscontius. In eodem dolio legitur incisus numerus VIII.

4 in labro dolii rep. Sassone prope Marino inter rudera villae Romanae

corona lemniscata M · PETRONI · CELERI

Q · PETRONI · O VEIS

Lanciani notizie degli scavi 1884 p. 107, bull. municipale 1884 p. 157.

In ventre eiusdem dolii incisa esse haec VII XXXVIIIS ait Lancianius not. l. c.; eadem refert bull. municipale l. c. sic VII XXX VIIII S, sed ut scripta in alio dolio.

4093 5 signum operis figulini ad os dolii maximae mensurae obvium, rep. Bovillis.

sistrum *animal (facula?)* *thyrsus*

GENIALIS · RASIN

PONTICI · SER · F

caduceus stabus (an fulmen?)

Fabretti 491, 160 (inde Marini syll. dol. n. 5).

6 Ostiae in labro dolii magni.

ramus palmae L RVFEN · PROCVLI *caduceus*

LEO · SER FEC

ramus palmae

Lanciani notizie degli scavi 1885 p. 77.

7 Ostiae, *bollo di dolio posto nella gran cella terrena presso le terme.*

C TITIEN C F FLORI

REPENTINVS F

C. L. Visconti descripsit.

8 Valmontone.

C · TOSSI · IVSTI

PRIMA · SER · F

ornato di pampani e viticci fra anfore e diote

Marini syll. dol. inscr. doliorum n. 3 (ed. p. 408) acceptum ab amico (a Lodovichettio ut puto).

V. 1 fuisse Q·TOSSI coniecit Dressel.

9 *nel territorio di Marino in contrada terre* (scr. *torre*) *Messer Paoli* (cf. n. 2131) *fu scoperta la seguente lapide laterizia* MAROCCO. Hue coniectura retulit Dressel.

D · TOSSIVS V

PRISCVS F ·

Marocco mon. *dello stato pontif.* 7 p. 46.

4093 10 Ostiae in museo.

caput bovis *caput bovis*

thyrsus Q · TOSSIVS · *ramus*

PROCVLVS · F

caput bovis *caput bovis*

Descripsi.

In eodem dolio legitur incisus numerus XLVS.

11 *a* rep. mense Dec. 1813 sub Grottaferrata *in una vigna tra Borghetto e Campino a sinistra di chi viene da Roma* MAIO infixa extrinsecus muro casae vineae Gentilini prope Ciampino, ibi ubi est sepulcrum Vibiorum (cf. n. 2557) STEV.

b in coenobio Grottaferratensi.

caduceus alatus C · VIBI · DONATI *caduceus alatus*

FORTVNATVS · SER · F

folium *nux pinea* *folium*

a ectypum dedit Stevenson qui errore ut videtur adnotavit inscriptionem esse in latere (*bollo di mattone*). Praeterea descripsit Maius (qui utriusque versus primam litteram omisit et v. 2 fin. excepit SERE pro SER·F).

b ectypum fecit Stevensonius.

Eiusdem C. Vibi Donati servus Flor... nomen suum inscripsit in labro vasis, quod Rossinus *Roma sott.* III p. 371.

12 Ostiae in museo.

... AI

VINDICIS

Descripsi.

In eodem dolio legitur incisus numerus ...

13 in labro dolii, Civita Lavinia apud A...

... M · T · F

Descripsit Dressel.

4093 14 numerus incisus in dolio musei Ostiensis.

XXXVI

Descripsi.

4093 15 numerus incisus in dolio musei Ostiensis.

XIV

Descripsi.

Specula aenea Praenestina.

Ex sepulcris Praenestinis, quorum titulos lapideos recensuimus supra p. 326 seq., prodiit, ut illic iam monuimus, varia supellex potissimum aenea, et ipsa partim inscriptionibus insignis. Et primum specula — nam specula esse orbes hos aeneos qui superiore saeculo plerumque pro pateris habebantur diu est ex quo constat — plane eiusdem generis sunt eiusdemque artificii cuius specula in sepulcris Etruriae ingenti numero reperiri solita (nisi quod Praenestina esse paullo longiora, pirorum similia, nonnulli observaverunt); habent enim, ut illa, alteram partem levigatam, alteram caelatam figuris desumptis plerumque ex fabulis Graecorum; eis figuris interdum adscripta sunt nomina, in speculis Etruriae litteris Etruscis, in Praenestinis modo Etrusce, modo Latine. Admodum raro adscriptum reperitur nomen artificis, aeque raro indicationes quae spectare videntur ad dominum dominamve (utrumque in Praenestinis speculis semel tantum repertum est, illud n. 4098 *Vibis Pilipus caelavit*, hoc n. 4104, ubi cf.). Interposui inscriptionibus Latinis speculorum Praenestinorum nonnullorum inscriptiones speculorum quae innotuerunt sine ulla originis (n. 4066. 4097. 4160) notitia et quae probabile est reperta esse Praeneste. — Vascula deinde aenea — horum enim inscriptiones inscriptionibus speculorum subiunximus (p. 475 seq.) — Praenestinis sepulcris paene propria sunt, certe non solum in reliquo Latio nulla, sed etiam in Etruria perpauca tantum eiusmodi generis vascula prodierunt (cf. Schoene ann. inst. 1866 p. 165) (prae centum plus minus quae effossionibus Praenestinis debemus). Sunt autem vascula illa, eodem plane artificio quo specula, ornata caelaturis desumptis ex fabulis Graecorum, habent interdum adscripta nomina deorum vel heroum, semel tantum hucusque repertum est nomen artificis et possessoris, id autem inscriptum non in ipso vasculo sed in manubrio postea adferruminato (n. 4112). Lectio harum inscriptionum plerumque certa est, sunt enim paene omnes paullo postquam innotuerunt diligenter a viris peritis delineatae, explicatio passim incerta et lubrica. Mihi neque ad lectionem quicquam novi afferre datum fuit vasculis his et speculis per omnes caeli regiones divenditis et dispersis, ita ut pauca tantum meis oculis videre mihi licuerit, nec, post tot curas et artis antiquae studiosorum et grammaticorum — ex illis nomino Schoenium ann. inst. arch. 1866 p. 150 seq., ex his Iordanum *kritische Beiträge zur Geschichte der lat. Sprache* (Berol. 1879) p. 2 seq. —, ad explicationem; contentus ergo esse debui potiora colligere ex eis quae priores adnotaverunt; qua in re me adiuvit Gustavus Koerte speculorum Etruscorum doctissimus interpres.

4094 speculum Praeneste rep. a. 1866; possidebat primum comes Tyskiewicz, postea Sambon Neapolitanus, nuper Benjamin Fillon. Ubi nunc extet, ignoratur.

Amycus (b) ad arborem religatus, adstant Castor (a) et Pollux (c)

a	b	c
CASTOR	AMVCOS	POLOVCES

Monumenti dell' Inst. vol. 8. 1869 tab. 7. Memoravit et inscriptiones edidit Helbig *bull. dell' Inst.* 1862 p. 14. Enarravit H. Heydemann ann. inst. arch. 1869 p. 128 seq. Inscriptiones repetiverunt Eph. ep. 1 n. 18; Garrucci syll. n. 530. Denuo ex aere est in *catalogue de vente de la collection Benj. Fillon* (1862) p. 27.

4095 speculum quod innotuit una cum vasculo n. 1112; eodem loco repertum esse ait MAFF. (oss., a. 1710), emisse se una cum vasculo ait qui et vasculum et speculum museo Kircheriano donavit FICORONIVS (*mem. di Labico*); quamquam notandum est, Ficoronium, cum a. 1736 inscriptiones vasculi illius cum Muratorio communicaret, huius speculi nullam mentionem fecisse. Intra vasculum n. 4112 repertum esse hoc speculum primus perhibet CONTVCCI. Speculum extat in museo, cui Ficoronius dono dedit, Kircheriano.

Pollux et Amycus, inter quos dea stans, cum luna dimidiata

a	b	c
POLOCES	LOSNA	AMVCES

Inscriptiones ediderunt Maffei *osserv. lett.* 6 (1740) p. 90, mus. Veron. 470,2; Ficoroni *memorie di Labico* (1745) p. 73; Zuzzeri *villa scoperta sul Tusculo* (1746) p. 24; Cecconi Praen. p. 61. Speculum cum inscriptionibus delineaverunt Ficoronius l. c. in tab. ad p. 75; Zuzzeri villa p. 25 cf. p. 24; Contucci musei Kircheriani aerea I (1763) tab. IX ad p. 37/8, Bröndsted *den ficoroniske Cista* (Havniae 1847) tab. 7; Marchi *la cista del museo Kircheriano* tab. 1; Gerhard *etruskische Spiegel* (tom. 2) tab. 171 cf. text. vol. III p. 165, unde repetivit Ritschl Priscae Lat. mon. tab. I B, qui praeterea inscriptiones seorsum accuratius reddendas curavit l. c. Orelli 2466. Huius Corp. vol. I n. 60.

Exemplum sine dubio falsum vidit Huebner (d. *antiken Bildwerke in Madrid* p. 190 et apud Mommsenum huius corp. vol. I p. 554 add. ad p. 25) Matriti in bibliotheca nationali, quod qua via Matritum pervenerit, ignoratur.

4096 speculum quod ubi repertum sit ignoratur. Romae fuit in museo Campanae, nunc est Parisiis in museo publico.

Quattuor figurae, quibus omnibus nomina adscripta sunt. Venus (b) cum iuvene alato (Cupidine, a), retro astat dea alata (Victoria, c) versa ad iuvenem (d) sedentem

	a	b	c	d
de	CVDIDO	VENOS	VITORIA	XII

Enarravit et inscriptiones edidit Brunn bull. *dell' Inst.* 1859 p. 98. Speculum delineaverunt Ritschl tab. XI N, qui inscriptiones antea memoraverat mus. Rhen. XIV p. 382 = opp. 4 p. 387, et Gerhard *etr. Spiegel* tab. 371 cf. text. vol. IV add. p. 15 seq. Huius Corp. vol. I n. 58.

Iuvenem quem Victoria adloquitur Paridem esse posse statuit Gerhardus (sed *xii* ipsum *Paridis* vocabulum esse Garruccio nemo credet). Brunnius cogitaverat de dea Πειθώ.

4097 speculum. Romae in museo Kircheriano CONT. Ibi extat.

Iuppiter sedens in solio, in basi legitur inscriptio b, a dextra adstat Hercules (c), a sinistra Iuno (a).

a	b	c
IVNO	IOVEI	SELCLEH

Speculum delineaverunt Contucci musei Kircheriani aerea I tab. XIII (inde Lanzi saggio 2 p. 186 cum tab.); Gerhard *etr. Spiegel* tab. 147 cf. text. III p. 136 (inde repetivit Ritschl tab. I c); seorsum inscriptiones accuratius reddendas curavit Ritschl l. c. Huius corp. vol. I n. 56. Garrucci syll. n. 532

4098 speculum Praeneste rep., postea apud Augustum Castellani; nunc in museo Kircheriano.

a b
MARSVAS PAINSSCOS

saltant circa craterem columnae impositum
ad latus per longitudinem

VIBIS · PILIPVS · CAILAVIT

Monumenti dell' Instituto vol. 9 (1871) tab. 25 fig. 2. Enarravit Benndorf *bull. dell' Inst.* 1867 p. 67. 68, item ann. inst. arch. 1871 p. 117—125. De Witte *comptes rendus de l'academie des inscr. et b.-lettr.* 1867 p. 52. Inscriptiones repetiverunt Eph. epigr. 1 n. 24; Garrucci syll. n. 536, qui dicit se descripsisse. Denuo ad aes conlatum Klügmann et Koerte etr. *Spiegel* vol. V tab. 48 cf. p. 64.

Inscriptionem *b* non PAINISCOS, ut legerunt primi editores, sed PAINSSCOS legendum esse ait Garruccius: et in ipsa tabula *mon. dell' Inst.* quinta littera magis videtur S esse quam I; *Painsscos* errore caelatoris scriptum esse pro *Paniscos* censet Iordan *krit. Beitr.* p. 27. — De nomine caelatoris *Vibis Pilipus*, quod si vere est *Vibius Philippus*, satis mirum est hac aetate, dixit Mommsen Eph. ep. l. c.

4099 speculum. Romae apud I. P. Bellorium DE LA CHAVSSE. In thesauro Brandenburgico BEGER. Extat Berolini in museo.

Mercurius et Paris
MIROVRIOS ALIXENTROM

Speculum delineaverunt de la Chausse Romanum museum sive thesaurus eruditae antiquitatis (Rom. 1690) sect. 3 tab. 20 cf. p. 64 (inde Inghirami *gall. Omer.* 2 tab. 223); Beger thes. Brand. 3 p. 424; Lanzi *saggio di lingua etr.* vol. 2 tab. 12 fig. 2 cf. p. 619 (inde Millin *gal. myth.* tab. CLI); Gerhard *etr. Spiegel* tab. 182 cf. text. III p. 181, unde repetivit Ritschl tab. IV. — Enarravit Friederichs *Berlins ant. Bildwerke* II p. 68 n. 122. Inscriptiones repetivit Mommsen huius Corp. vol. I n. 59.

Alixentrom aliis est casus quartus, aliis (ut Corsseno de lingua Etrusca II p. 635) *Alixentror* ultimo elemento Etrusco.

4100 Romae apud Depolettium; *on a de raisons de croire qu'il provient de Préneste* ROVLEZ. Londini apud Taylor sacerdotem (*Kensington 43 Beaufort Gardens*) KLVEGMANN.

sedet rex grandaevus (a), ad quem accedit vel a quo discedit iuvenis (c) ducens equum alatum (b)

a b c
OINOMAVOS ARIO MELERPANTA

Inscriptiones delineavit Ritschl tab. XIO, totum speculum Brunn *Monumenti dell' Inst.* vol. 6 (1858) tab. 29 fig. 1 (unde repetivit Ritschl enarr. p. 102) et Gerhard *etr. Spiegel* tab. 333 cf. text. IV p. 76 seq. Memoratur *archaeol. Anzeiger* 1858 p. 87*. Enarravit Roulez ann. inst. arch. 1859 p. 128 seq. Vidit etiam Kluegmann, qui inscriptionem a lapsu calami ut puto excepit OINOMAOS. — Huius Corp. vol. I n. 60.

Melerpantam esse Bellerophontem, cui apud Plautum Bacch. 815 nomen est *Bellerophantes*, Arionem equum a Neptuno creatum adnotaverunt editores, ceterum pro Arione exspectaveris Pegasum, pro Oenomao Proetum.

4101 speculum prope Praeneste repertum a. 1868; possidebat primum comes Tyskiewicz, deinde Sambonus Neapolitanus, nuper Chervet Parisiacus.

iuvenis imberbis (b) arae innixus puerum (c) amplexus minatur gladio se eum perfossurum; huic opem laturus vir barbatus (a) adgreditur iuvenem gladio stricto.

a b c
TASEOS LVQORCOS FILONICOS · TASEI · FILIOS

Monumenti dell' Instituto vol. 8 (1869) tab. 7. Memoravit primus et inscriptiones edidit Helbig *bull. dell' Inst.* 1869 p. 14. Ad ectypum ab Helbigio missum de Witte *comptes rendus de l'academie des inscr. et b.-l.* 1868 p. 105. Fuse enarravit H. Heydemann ann. inst. arch. 1869 p. 198 seq. Eph. ep. 1 n. 23. Garrucci syll. n. 545 qui habuit delineatum a possessore.

Inscriptio *c* propter spatium angustum deorsum currit, praeterea ultimas litteras IOS habet disiunctas a reliqua inscriptione cruro pueri et retro versas. — TASEIO magis quam TASEI cum puncto legendum esse suadet tabula edita in *Monumenti* (item delineatio apud de Wittium p. 106); Helbigius tamen (*bull.* l. c.) adsentiente Henzeno hoc verum esse adfirmat (Garruccii, qui speculum non vidit, nulla auctoritas est.).

Hoc speculum si inscriptionibus esset destitutum, diceres caelatorem exprimere voluisse fabulam Telephi qui Orestem puerum rapuit. At obstant inscriptiones. Igitur aut plane inconsulte caelator inscriptiones adposuit aut respexit fabulam aliquam nobis praeterea ignotam. Lycurgus erit, ut coniecit Helbig, notus ille rex Thraciae. *Taseos* eponymus vicinae insulae Thasi.

4102 speculum Praeneste rep.; possident Pasinati SCHOENS. Ubi nunc extet, ignoratur.

in medio Aiax (b) quem armis instruit mulier (a), ab altera parte mulier (c) vestita et stephano induta lyram plectro per cutiens. iuxta hanc humi sedet Satyrus e poculo bibens

a b c
TELIS AIAX ALCVMENA

Monumenti dell' Instituto vol. 8 (1870) tab. 2[illegible] fig. 8. Enarravit R. Schoene ann. inst 1870 p. 335 — 352. Repetiverunt Eph. epigr. 1 n. 28; Garrucci syll n. 537.

Antiques Thetim Thelim dixisse narrat Varro de r. r. 3, 5, 15, quem locum attulit Schoenius. Ceterum cum Thetidi nihil umquam fuerit commune cum Aiace, nec magis Alcmenae quicquam cum altero eorum, hoc speculum eis artis operibus adnumerandum esse, quibus artifex inscriptiones plane inconsulte apposuit, recte dixit Schoenius.

4103 speculum Praeneste repertum CASA. Nunc Romae apud Augustum Castellanum.

Victoria coronam ferens adstat Paridi, qui sedet hasta innixus, pileo in umeroque reiecto CASA.

VICTORIA ALIXENTROS

Garrucci syll. n. 538 qui vidit. Koerte habet delineatum.

4104 speculum repertum Praeneste, Romae apud Martinettium HELB. Anno 1881 inter res hereditarias Alexandri Castellani Parisiis venum prostabat; emit Hoffmann negotiator rerum antiquarum.

in suggestu iacet caniculа

puella chitone vestita et speculum tenens
ACILA

imberbis iuvenis vultu ad naturam vivide expresso
METIO
cuius in gremio sedet puella nuda ornata armillis
CASIA

puella stans dextra ad umerum chlamydem tenens a tergo dependentem, praeterea nuda

ad latus per longitudinem:

CEISIA · LOVCILIA · PATA · RET · IVNIO · SETIO · ATOS · RET ·

Helbig Eph. epigr. I p. 153 n. 1686 qui descripsit cum Henzeno; Garrucci syll. n. 539 auctore [illegible] laudato; *Catalogue des objets d'art dependant de la succession Alessandro Castellani* p. 50 n. [illegible]

Puellae quam METIO amplexatur nomen CASIA est Helbigio et catalogo Castellaniano, FATA Garruccio. — In inscriptione ad latus posita tertium vocabulum Helbig descripsit sic ut supra, ad[illegible] primam litteram etiam pro F haberi potuisse (FATA etiam Garruccius); CATA catalogus Castellanianus; vocabuli ATOS secundam litteram pro I accipi posse ait Helbig. Argumentum caelaturae Helbigio non ex fabulis repetitum, sed ad vitam domesticam expressum videbatur. Ceterum nomina figuris adscripta unde sumpta sint vel quid significent, plane incertum est. Tem[illegible] Iordani vide apud ipsum p. 77. — In inscriptione ad latus adscripta *Cesna Loucilia* et [illegible] Setio nomina sunt privatorum Praenestinorum ut videtur, fortasse coniugum duorum, *fata* [illegible] quod sequitur nomen mulieris apparet respondere *atos* post nomen viri, sed significatio [illegible] est (*fata* matrem, *atos* patrem significare coniecit Iordan p. 72); item plane obscurum [illegible] vocabulum *ret*

Vascula aenea Praenestina.

4105 in vasculo Praeneste rep. Extat in museo Berolinensi.

Minerva (b) Martem puerum (l) continens supra dolium aut aqua aut igne repletum; adstant numina novem omnia inscriptionibus insignita, ut et Minerva et Mars.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l
IVNO	ΒΟVΟΙ	MERCVRIS	HEPCLE	APOLO	LEIBEB	VICTORIA	AVƎИИEM	MARS	AMAIC	FOSTVNA

Monumenti dell' Inst. vol. 6 (1673) tab. 68/9. Enarravit Michaelis ann. inst. 1673 p. 221 seq. Inscriptiones editae sunt descriptae ab Helbigio Eph. epigr. I n. 21 (cum add. p. 163 n. 160c), unde repetivit Garrucci syll. 628.

Titulus *d* nondum sub aerugine prodierat cum Helbig (eph.) inscriptiones ederet (unde hunc etiam Garruccius non solum omisit, sed insuper a caelatore omissum esse testatur). R littera in vocabulo *Hercle* neglegentia caelatoris plane deformis evasit. — *k* manifestus est error caelatoris, qui vocabuli *Diana* quartam litteram male expressit.

Huius vasculi caelator artis suae affatim gnarus sine dubio exprimere voluit certam aliquam rem pertinentem ad infantiam Martis; cf. Michaelis l. c. Aqua Stygia repletum esse dolium Martemque ea imbutum esse ut immortalis fieret acute coniecit Frid. Marx *archaeol. Zeitung* 1666 p. 170 seq.

4106 vasculum Praenestinum origine, ut significat GAEB., postea in museo Vaticano.

Mercurius (g) adstantibus et inspectantibus Iunone (f), Iove patre (e), Hercule (d) trutinam tenet, fata scilicet dispensans iuveni qui adstat vultu intento et sollicito (h), eorum sunt ab altera parte Aiax homo barbatus et loricatus (i), cui mulier (k) galeam porrigit, ab altera parte Achilles (b), cui et ipsi galeam porrigit dea Victoria (c), pone Achillem puer (a) cum equis.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k
MICOS	ACILES	AIDOTƆIV	HERCLES	DIESPTR	IVNO	MIRCVRIOS	IACOR	AIAX	VEPITVS

Monumenti dell' Instituto vol. 6 (1661) tab. 64 (cum enarratione Garruccii ann. inst. 1661 p. 161 seq.), unde pendent qui inscriptiones repetiverunt Ritschl priscae Lat. mon. enarr. p. 66; Mommsen et Iahn huius Corp. vol. I p. 653 n. 1500; Garrucci syll. n. 523.

Quid voluerit caelator, in universum quidem apparet, sed difficultatem facit nomen adscriptum iuveni *h* ad quem tota actio refertur, quod *Iacor* legi debere videtur secundum tabulam editam in *Monum.*, *Iacor* an *Iafor* legendum sit dubitare se dixit Garruccius ann. l. c. p. — Intellegendum esse Memnonem quippe contra quem et Achilles et Aiax partes habuisse reperiantur, statuit Garruccius, adstipulante Iahnio (apud Momms. huius Corp. I). Vocabulum *Iacor* sive *Iafor* de Memnone adhibitum quomodo explicari possit, quaesivit Garruccius l. c.; cum Graecorum Ἴακχος idem composuit Iordan *krit. Beiträge* p. 63. Contra M. Wollseiffen *Achilles u. Hector auf einer praen. Ciste (Festschr. z. Jubelfeier d. Gymn. zu Moers)* p. 10 cogitat de Hectore, cuius nomen latere in corrupto *Iacor* sibi persuasit. — *a* videtur legendum esse *Micos*, *c* sine dubio est *Victoria* licet *r* et *a* litterae male expressae sint. — *k* ductus ab operario incisi ducunt (certe secundum tabulam *Mon.*) ad *Vepitus*; sed probabile est operarium dare voluisse vel *Veritus* (ut coniecit Ritschl mus. Rhen. 17 p. 607 = opp. 4 p. 730) vel *Vertus* (= *Virtus*), quod nomen quam apte conveniat mulieri illi galeam Aiaci porrigenti, quivis videt. — Vix recte Wollseiffen l. c. p. 14 *Ventus* scriptum fuisse putat idque positum pro *Iuventus* (= *Iuventus*).

4107 vasculum Praeneste rep., nunc in museo Berolinensi.

in operculo:

bigae binae, quarum singulis insistit dea vestita; alteras bigas cum dea a praecedit habenas tenens femina seminuda; dea b puerum insequitur.

a	b
VENVS	AVCENA

circum ventrem vasculi:

ab altera parte Paris (e) cum tribus mulieribus (d a f), iudex ut videtur constitutus pulchritudinis earum; ab altera Amazo (g) (Amazonem significat pelta), mulier seminuda, dextra sinistra poculum ferens (h), vir barbatus cum hasta et scuto (i), altera Amazo (k), denique iuvenis (l) pilum gerens stans ad monumentum quoddam ramis velatum.

e	d	a	f	g	h	i	k	l
ALIXENTR	ATELETA	ALSIR	FELENA	ARTNƎƧAƆ	CRISIDA	AIAX	OINVMAMA	NLSES

Monumenti dell' Instituto vol. 6 (1861) tab. 55 (cum enarratione Garruccii ann. inst. 1861 p. 162 seq.), ex qua tabula repetivit inscriptiones Ritschl priscae Lat. mon. enarr. p. 66. Mommsen huius Corp. vol. I n. 1501. Garrucci syll. n. 624. Recognovi. De visu enarravit Friederichs *Berlins antike Bildwerke* II p. 130 n. 542.

Pars titulorum valde neglegenter incisa est ideoque male legitur. *g Casenter(a)* magis quam *Casentra*. — *Aucenam* in operculo repraesentatam Auroram putat Garruccius ann. l. c. p. 174 usus glossa Hesychiana Αὔκηλος, ἕως ὑπὸ Τυρρηνῶν; cf. etiam Iordan *krit. Beiträge* p. 58/9. — In ipso vasculo ab altera parte (*e*—*f*) caelator expressit sine dubio notum illud iudicium Paridis, nisi quod dearum loco effinxit mulieres mortales et nomina eis addidit aliena et partim (certe *Alsir* nomen) inaudita (*Ateleta* detortum esse potest ex *Atalanta*; Atalantam et Helenam iuxta stetisse, eadem utramque, etiam in antiquissima quadam pictura Lanuvina auctor est Plinius h. n. 35, 3, 17 [de quo loco monuit Engelmann apud archaeologos Berolinenses, *Wochenschr. f. klass. Phil.* 1887 p. 380]). — Ab altera parte homines heroesve repraesentati quid sibi velint, incompertum est. Amazones duas agnovit Iahnius (ap. Momms. Corp. vol. I), recte explicans vocabulum OINVMAMA quod alteri earum adscriptum est unimamma.

4108 vasculum Praeneste rep., deinde apud Pasinatios. Anno 1884 Parisiis venum prostabat.

[medium occupat iuvenis (d) Aiax teste inscriptione, armatus et hastatus, equos duos tenens; retro hos equos columna in qua suspensa est tabella cum inscriptione e; sequuntur versus ad hunc iuvenem eumque intuentes iuvenis nudus cum duabus hastis (f), senex (g), rursus alter iuvenis (h) — inter hunc iuvenem et senem supra fictum ex fenestra (addidit sine dubio aliculus) emergunt capita duo equorum — denique mulier (i); eorum ab altera parte Aiacis stant mulieres duae, altera vestita cervam ducens (c), altera seminuda columbam in manu tenens (b). retro hanc Satyrus (a) cum puella rem habens

a	b	c	d	e	f	g	h	i
SILANVS	DOXA	LADVMEDA	AIAX·ILIOS	LECES	SOSESIOS	ACMEMENO	ISTOR	LAVIS

in operculo

k

EBRIOS

Monumenti dell' Instituto 9 (1870) tab. 22. 23. Memorat Brunn ann. inst. 1864 p. 367; ab eodem acceptas inscriptiones citavit Corssen *Ausspr. des Lat.* I² 657. II² 92. Enarravit R. Schoene ann. inst. 1870 p. 335 seq. Eph. ep. 1, n. 16. Garrucci syll. n. 625 de visu. *Catalogue des objets d'art dépendant de la succession Alessandro Castellani* p. 36 n. 350.

Quam rem artifex exprimere voluerit, videre nobis non est datum, cum omnes personae quas repraesentavit plane nihil agant (*cerchiamo invano un tratto caratteristico che ci permetta indovinarne l'azione*, Schoene ait p. 336); nec lucem afferunt nomina adscripta, quippe quae ipsa magna ex parte nobis inaudita sint. — Lectio certa est nominum omnium exceptis *e* et *d*; illud *Laoumeda* legit Schoenius, etiam *Ladumeda* legi posse ait Henzenus, legerunt *Ladumeda* Garruccius et auctor catalogi Castelliani. In titulo *d* inter AIAX et ILIOS qui est circulus perparvus, a Schoenio habitus est pro interpunctione, a Garruccio pro littera O. Certum est, sive *Aiax Ilios* legeris sive *Oilios*, significari Aiacem Οἰλιάδην. Errore Corssenus *Ilios* vocabulum traxit ad alterum ex equis, ad alterum trahens vocabulum *leces*. Hoc vocabulum ad nullam ex figuris pertinere inde apparet quod legitur intra tabellam.

4109 vasculum rep. Praeneste, postea Romae adservatum apud Castellanium.

hominum figurae octo quibus omnibus nomina adscripta sunt excepta una cuius nomen potest periisse.

a	b	c	d	e	f	g	h
CREISITA	/ELENA	ACILES	SIMOS	ORESTE/	TONDRVS		SECI · LVCVS
mulieres duae undae ad labrum		homo barbatus loricatus dextra equum tenet	adulescens campestratus hastam. Dorso perum gestant ex qua avium (anatum?) capita extant man., sur ses épaules il tient une sorte de bâton recourbé, terminé par deux crochets en forme de tête d'oiseau, auxquels sont suspendus des objets dont il est bien difficile de déterminer la nature	adulescens, a cuius umeris petasus et chlamys pendent, hastae innixus	senex calvus cum cane	mulier pallio amicta man., levanis tegitur	homo loricatus equum loro tenens

Enarraverunt Helbig *bull. dell' Inst.* 1872 p. 107, eph. epigr. 1 p. 153 n. 168*a* ubi in tab. adiecta fig. 9 inscriptiones repraesentavi, et Fernique *Préneste* p. 197—199. Garrucci syll. n. 526 dicit inscriptiones descripsisse se omnes exceptis *e* et *f* et inscriptionis *b* ultima littera in inscriptione *b* ante primam quae nunc est, in *e* post ultimam possunt singulae litterae periisse. — Inscriptionem *h* dedi ut legit Helbigius adfirmans Seci pertinere ad hominem, *Lucus* ad equum; Garruccius legit Seciolucus cum O minimi moduli.

Chryseis (*a*) sive potius Χρυσίς (cf. Iordan *krit. Beiträge* p. 51), *Helena* (*b*), *Achilles* (*c*), *Orestes* (*e*), *Tyndareus* (*f*) sive *Tyndarus* (cf. Iordan p. 56), agnoscuntur; nec tamen quid sibi velint una repraesentati, apparet. *Lucus* inscriptionis *h* *Lycus* erit notum nomen equorum. Contra Simos (*d*) et Secius (*h*) (sive fuit Seciolucus) plane ignoti sunt. — Vocabula plane ad arbitrium ab artifice adscripta esse statuit Helbigius.

4110 vasculum Praeneste rep. fuit primum apud Pasinatium, deinde apud architectum Donaldson SCHOENE. Anno 1884 Parisiis venum prostabat.

Castor et Pollux, quorum alteri nomen adscriptum est *a*; ad hos accedit homunculus deformis et obesus (Pygmaeus), cui adscriptum est *b*; accurrunt stant mulieres complures, pueri duo, iuvenis, omnes sine nominum inscriptione.

a CASTOR *b* POVMILIONOM · PATER

Monumenti dell' Instituto vol 9 (1870) tab. 24/5. Memoravit et inscriptiones edidit Helbig *bull. dell' Inst.* 1869 p. 132. Enarravit R. Schoene ann. inst. arch. 1870 p. 344—349. Inscriptiones repetiverunt eph. ep. 1 n. 20 et Garrucci syll. n. 527. Denuo ex aere est *Catalogue des objets d'art dépendant de la succession Al. Castellani* p. 39 n. 358.

Inscriptionis *a* prima littera tecta est umbone ab artefice ei superimposito (Schoene p. 347). — *b* pro POVMILIONOM etiam POIMILIONOM legi posse perhibetur in Ephemeride epigraph.: POIMILIONOM est in catalogo Castellaniano.

4111 effossionibus Marinii et Fiorentini, de quibus supra dixi p. 329, prodiisse inter alia vascula aenea unum quod inscriptiones haberet, ait Fernique *revue archeol.* 35 (1878) p. 237. Id vasculum extare adhuc apud Fiorentinios, sed inscriptiones aerugine obductas legi non posse — quod et Ferniquium impedierat —, dominos autem sumptum quo opus esset ad vasculum aerugine liberandum, facere nolle, ab amico quodam audivi.

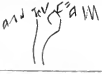
4112 effossum esse hoc vasculum ex vetere Praenestinorum sepulcreto, de quo diximus p. 328, hodie, postquam ex eodem tot similia vascula prodierunt, nulli dubium esse potest; et eodem redit quod narrat Cecconius Praenestinus hist. Praen. p. 96 repertum esse vasculum *nel braccio della Labicana vicino alla chiesa di S. Rocco*; extenditur enim id sepulcretum secundum diverticulum viae Labicanae ultra aediculam S. Rochi (a Cecconio fortasse pendet Contuccius p. 5 qui scribit repertum esse 'ubi vetus Praeneste olim fuit'). Rem obscuravit Ficoronius qui Romam vasculum attulit et museo Kircheriano donavit, is enim in epistula ad Muratorium (a. 1738) dicit repertum *esse nel territorio di Lugnano*, in libro *memorie di Labico* p. 72 *rinvenuto da due operaj in un sito poco distante* (nempe *dal valle di S. Maenetto di là della gran via olmata*) *fra il territorio di Lugnano e di Palestrina* (repertum esse a. 1743 inter oppidum Lugnianum et Praeneste perhibetur in libro ex schedis Ficoronii compilato de gemmis). Causa Lugnanum introducendi fuit sine dubio Ficoronio quod ipse erat oriundus ex hoc vico; sive inventores ut Ficoronio gratificarentur minus accurate ei de inventione rettulerunt sive ipse homo alioquin religiosus consulto sibi aliquid tale permisit (cf. quae de similibus ridiculis studiis Ficoronii observavimus supra p. 275 et ad n. 3910). Potuit vasculum repertum prope ecclesiam S. Rochi dici repertum esse inter Praeneste et Lugnanum; sita est enim haec ecclesia sub Praeneste Lugnanum versus. — Inter Praeneste et Valmontone quod repertum fecit Maffeius (a 1740), id videtur ortum esse ex narratione Ficoroniana, finitimum enim est Valmontone oppido Lugnano. — Fredericum aliquem Anglum sibi obtulisse pro hoc vasculo una cum speculo n. 4095 *una manciata di zecchini* ait Ficoronius (*mem. di Labico* p. 74), sed frustra, immo dono se dedisse museo Kircheriano. Extabat in museo Kircheriano iam anno 1740, cum Maffeius scripsit, nec postea umquam ex eo museo motum est. — Ornatum autem est hoc vasculum fabula Pollucis et Amyci aliisque variis figuris affabre caelatis, ceterum sine ulla inscriptione, adferruminatos autem habet, ut reliqua vasa pleraque eiusdem generis, pedes tres, in quorum uno extat inscriptio infra edita n. 4113 (habebat item anulos cum catena, ut primus observavit Schoene p. 154), et in medio operculo pro manubrio laminam cum tribus sigillis bacchicis inter se complexis. In hac lamina aenea leguntur inscriptiones, *a* ante sigilla, *b* a tergo eorum.

a DINDIA · MACOLNIA · FILEAI · DEDIT · *b* NOVIOS · PLAVTIOS · MED ROMAI · FECID

Ficoronius misit Muratorio epistula data d. 14 Mai 1738, quae extat Mutinae inter schedas Muratorii, unde edidit hic 132,2, repetiit 2013,9 (a. 1742) missam a Contuccio praefecto musei Kircheriani. Mox ediderunt Maffei *osservaz. lett.* 6 p. 96 (1740), mus. Veron. 478,3, ipse inventor Ficoronius *memorie di Labico* (1745) p. 74 cum tab. (in qua manubrium delineatum est); Cecconi Praen. p. 91. Ex Ficoronii schedis repetita est in opere eius postumo de gemmis antiq. p. 135. Primus vasculum repraesentavit tabulis aeneis octo (Contuccius) musei Kircheriani aenea t. 1 (1763) tab. I—VIII cf. p. 5—34, ubi inscriptiones habes in tab. II et III. Ex hac editione pendent plerique qui postea de vasculo egerunt vel inscriptiones repetiverunt, in his Petrini Praen. p. 323,1; Lanzi *saggio di lingua etrusca* 1,150. Accurate vasculum descripsit Platner *Beschreib. der Stadt Rom* III. 3 p. 481 seq., inscriptiones edidit p. 485 not. Male inscriptiones edidit Brunati mus. Kirch. inscript. (1837) p. 17 n. 22. Denuo vasculum delineaverunt tabulis sex P. O. Bröndsted *den ficoroniske Cista* (Havniae 1847), ubi inscriptio est tab. 5/6, tabulis novem Braun *die ficoronische Ciste des Collegio Romano* (Lips. 1849), sed sine manubrio, inscriptionum autem ne mentione quidem facta; Marchi *la cista atletica del museo Kircheriano* (1848) tab. II—IV, ubi inscriptiones sunt tab. II. Solas inscriptiones delineavit O. Iahn *die ficoronische Cista* (1852, p. 1), laminam aeneam in qua sunt inscriptiones cum ipsa inscriptione ad delineationem iussu Marchii factam repraesentavit Ritschl tab. I fig. A. Orelli n. 2497. Mommsen huius Corp. vol. 1 n. 54. Inscriptionem *a* correxit Tongiorgi *bull. dell' Inst.* 1866 p. 176 (cf. Schoene ann. inst. 1866 p. 157) ita emendatam proposuerunt Eph. ep. 1 n. 17 et Garrucci syll. n. 522.

Postquam inscriptio a Schoenii o. Tongiorgii ope emendata est (nam antea pro FILEAI legebatur FILEA), constat hoc vasculum a Dindia Magolnia muliere, ut nomina ostendunt (cf. supra p. 289), Praenestina (primus hoc animadvertit Mommsen apud Iahnium) dono datum esse filiae. — In inscriptione *b* hoc potissimum quaeritur, cum pedes et manubrium, in quo legitur, et diversi et longe deterioris operis sint quam caelatura vasculi — haec enim sola inter caelaturas tot vasculorum refert manum Graeci artificis limatissimam, pedes et manubrium referunt artificem Italum nec ita multo meliores sunt quam pedes et manubria reliquorum vasculorum eiusdem generis —, utrum Novius Plautius existimandus sit vasculum caelavisse, an pedes tantum et manubrium finxisse et vasculo adferruminavisse. Illud hodie plerique statuunt, Iahnium secuti; mihi videtur Novius Plautius cistam laminam aeream aliunde sibi advectam et a nescio quo caelatam in orbem complicuit, ex altera lamina operculum ei indidit, denique pedes et manubrium a se ipso diligenter ficta imposuit, non iniuria vel a se ipso vel a Dindia Magolnia dici fecisse vasculum. Dindiae Magolniae mulieri Praenestinae si hoc vasculum prae ceteris placuit ut filiae donaret, vix placuit propter caelaturae elegantiam, sed magis magnitudine — nam magnitudine quoque reliquis omnibus hoc vasculum praestat — vel soliditate, fortasse etiam nescio qua subrustica gratia signorum manubrii. Celebrem eius aetatis artificem fuisse Iahnius ex ea ipsa re collegit quod nomen eius vasculo inscriptum est; sed caelator qui speculo n. 4058 post Iahnium reperto nomen suum inscripsit, si celeber fuit, certe non elegantia caelandi eam celebritatem nactus est.

4113 *Quando il giovane Severati, Marchius sil (la custa del museo Kirch.) incidevami la cista, le membra di questa giacevano sparse qua e colà per il museo. Sopravenne un mio collega caldo assai verso questi studi* (significatur Garruccius), *e fattosi a rintracciare sulla parte derretana de' piedi se mai qualche segno vi fosse meritevole di considerazione, trovò di fatti cosa per cui chiamommi ad osservare. Accorsi, e dietro un de' tre piedi vidi una svariata serie di graffiture e in mezzo a queste alcune lettere di forma assai antica. Erano tagli vaghi ed incerti del cesellatore di quel piede, che nel condurre il suo lavoro trovandosi ad ogni poco come in tal arte sempre accade, costretto di ricorrere alla rota e alla cote era venuto su quella schiena sperimentando la bontà del taglio de' suoi ferruzzi e bulini. Apparivano evidenti un* M *un* A *un* Q *e meno chiari gli altri elementi del nome* MAQOLNIA *in direzione da destra a sinistra.* Haec Marchi p. 10. Mox ipse Garruccius (*inscriptions gravées au trait sur les murs de Pompei*, a. 1854, p. 24) ductus illos delineavit (unde repetendos curavit Ritschl priscae Lat. mon. enarr. p. 2), ex qua delineatione litterae M et A aliquatenus agnoscuntur, denuo una cum tota parte aversa pedis illius *dissertazioni archeol.* vol. I (1864) tab. XI fig. 21 cf. p. 112 seq., legens *Maquorina* vel *Mazuplna* (diss. l. c. p. 144). Idem postea inscriptionem typis repraesentavit (syll. n. 521). Nuper a me rogatus Augustus Mau cum pedem cistae detraxisset, testimonium Garrucii in universum confirmavit; sic enim rettulit esse in pede, fere ut Garruccius exceperat:

Legere inscriptionem sive potius inscriptiones, nam ductus duos maiores non videntur pertinere ad octo novemve litteras supra positas, ne Mauio quidem successit. *In quanto alla lezione della epigrafe, non oso asserir nulla, quantunque non senza probabilità vi si supponga accennata il nome di Macolnia,* Schoenius ait ann. inst. 1866 p. 158. — De sinceritate inscriptionis quas conceperam dubitationes abicere me iussit Mauius.

4114-5 litterae singulares incisae quae dicuntur in vasculorum aeneorum Praenestinorum pedibus vel manubriis.

1 'in lamella operculi manubrium sustinente' GARR.

D A

Garrucci syll. n. 519.

2 'in trium pedum cistae unius parte postica'

A , A , I

Garrucci syll. n. 520.

3 in duorum vasculorum (apud Schoenium n. 12 et n. 18) [*Mon. dell' Inst.* vol. 6·7 tab. 39] manubriis inter sigilli muliebris pedes

O

Schoene ann. inst. arch. 1866 p. 168.

4 in vasculi eius in quo leguntur inscriptiones supra n. 4108 tribus pedibus.

A 8 Ↄ

Schoene ann. inst. arch. 1868 p. 168.

5 in vasculi nunc bibliothecae Barberinianae (apud Schoenium n. 28) manubrio, inter pedes sigilli

▲

Schoene ann. inst. 1888 p. 171.

6 in eiusdem vasculi ex pedibus uno

O

Schoene ann. inst. 1866 p. 171.

Strigiles.

Strigilum quas eadem sepulcra Praenestina dederunt nonnullae litteras habent impressas, ex his quae Latinae sunt esse videntur — nam longe plures Graece scriptae sunt — subieci.

4116 strigiles Praeneste effossae [Romae in bibliotheca Barberiniana tria exempl. vidit DETL., quattuor GARR.; praeterea unum adservatur in museo Kircheriano].

Ↄ8 · 8И

Detlefsen *bull. dell' inst.* 1863 p. 25 n. 19; Garrucci *diss. arch.* I (1864) p. 140 et tab. XI fig. 14, repetivit syll. n. 516.
Ↄʌ-ʌИ Garr., ʌ-ʌИ vel ʌ-ʌИ Detl.

4117 strigilis Praeneste effossa. Romae in aedibus Barberiniis.

Detl.	*Garr.:*
AI//A//AIX	AIИBTE

Detlefsen *bull. dell' inst.* 1863 p. 22 n. 8; Garrucci *diss. arch.* I (1864) p. 139 et tab. XI fig. 11; syll. n. 518

Lucerna aenea.

4118 lucerna aenea rep. in sepulchro prope Ariciam, deinde Romae apud Lovattium

TSLOPHO ·ʜc
RVS · L · B

Lovatti *bull. dell' inst.* 1863 p. 6.

Signacula aenea.

4119 1 in sigillo aeneo inversis litteris eminentibus quod repertum fuit Praeneste SVAR.

LABERIAE
PALLADIS

Suaresius cod. Vat 9145 f 236.
1 LABERIÆ Suar. ex consuetudine sua.

4119 2 Praeneste.

C MAECENATIS
PLOTIANI

Cicerchia ms.

4119 3 Praeneste apud Cecconium.

A · ORB

Cecconi p. 103.
Cf. n. 2883 v. 2.

4119 4 Praeneste apud Cecconium.

M · SAR ·
A · AR

Cecconi p. 103.

5 Praeneste in aeneo sigillo.

AP VINISS
V · ET
MALVINIÆ

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 266. Vix Romanae antiquitatis.

4119 6 Praeneste apud Cecconium.

C · IPIBI
FLPEA

Cecconi p. 103.

2 Praeneste apud Cecconium.

E · D ·

Cecconi p. 103.

4119 7 Praeneste.

STSOL

Cicerchia ms.

8 Praeneste apud Cecconium.

CILIT

Cecconi p. 103.

Supellex aenea reliqua.

4120 1 lamna aenea. *Ritrovata li 10 settembre 1735 alla tenuta di Prata Portia* [agri Tusculani] GIORG. In museo Kircheriano ODER. MVR. et adhuc.

CALPVENIAE
PRAETEXTAT
V ⊗ V
MAXIMae
ĪMMVNi

Descripsit Kiessling huius corp. vol. VI n. 2146. Giorgi sched. Casanatens. et in dissertatione de Vestalibus, quam nos non vidimus, citat Vulpi Lat. 8 p. 216; Oderico sched. Genuat. f. 20; Mur. 173, 2 cui misit Contuccius. Brunati mus. Kirch. n. 20.

2 lamella aenea (videtur fuisse aurata). Romae apud Alex. Castellanium; Tusculi reperta esse dicebatur.

AINCIO *sic*
PROBO · VC ·
ET ANICINE *sic*
PROBE C · S · *sic*

Descripsit Henzen.

4120 3 lamina aenea. *Ritrovata a Frascati 1756* VENVTI in anno certe errans. Romae xvi Nunc in museo Neapolitano.

THOANTIS
TI · CAESARIS
AVG
DISPENSATORI
AB · TORIS

· DE
STATIONE
· CAESARIS · AVG ·
TABELLARIS
DIPLOMARI
DISCEDE

Descripsit Mommsen I. N. 6863, contulit Mau huius corp. vol. VI n. 8660 a. Murat. 1610, 1 missam ab Ioh. Ios. Ramaginio; R. Venuti inter schedas Guarnerii litt. F f. 338'; Oderico diss. tab. IV p. 231 imaginem (inde Orelli 2917); Göttling *fünfzehn röm. Urkunden* p. 79 posteriorem. Fiorelli catal. mus. Neap. n. 439.

4 tabella aenea litteris argenteis eminentibus (*piastrellina di bronzo con lettere stampate a rilievo sopra laminette d' argento* GARR.). Praeneste ut videtur reperta (*mi è capitata* ait CIC. in epistola), postea a Cicerchia dono data Garruccio CIC. (sched.) Neque originem neque locum ubi adservaretur adnotavit GARR.

a ab una parte:

SALVO DN
VALENTINI
ANO PP AVG

b ab altera:

PAVLINVS
V C PRAEF
VRB FECIT

Cicerchia misit Henzeno d. 20 Dec. 1860, idem exhibet in schedis. Edidit Garrucci *bull. dell' Inst.* 1860 p. 80.

a 3 PF (pro PP) Cicerchia in schedis. — *b* 2 VG Cicerchia in epistula.

Simules tabellas habes huius Corp. vol. IX n. 6020, 5. X n. 8072, 4, apud Borghesium opp. ? p. 291, item apud Garruccium *bull.* l. c.

Addi possunt laminae aeneae rotundae supra editae n. 163 et 2762.

4120 6 prope cellam aedis Dianae Nemorensis prodiisse *pezzi piani o battentati di bronzo, che sembrano tegoli da tetto,* in harum tegularum aenearum una legi

XX

narratur *Notizie d. scavi* 1885 p. 193.

Glans plumbea.

4121 glandem inscriptam FIR repertam esse *presso il secondo Labico (detto Quintanese)* ait Ficoronius *mem. di Labico* p. 68; idem perhibet Brunati mus. Kirch. inscr. p. 48 de una ex glandibus ita inscriptis nunc in museo Kircheriano adservatis, addens diversam eam esse a Ficoroniana. Vere tales glandes proprie agri Piceni prodisse in Latio parum probabile est. Cf. Zangemeister huius Corp. vol. IX n. 6086 VI, 46—52 (p. 635/6).

Supellex argentea.

4122 1 in simpulo argenteo longo m. 0,08 rep. effossionibus Nemorensibus a. 1887.

OV · SCARBENIO · C · L ·

Misit Tomassettius. *Notizie degli scavi* 1887 p. 105.

2 *calice d' argento ritr. negli scavi operati a Porto dal principe Torlonia, di buona forma, nel cui mezzo è una croce graffita con sopra il* ☧ *attorno la leggenda*

CAMPA

Lanci bull. dell' Inst. 1868 p. 80.

Supellex aurea.

4123 1 fibula aurea Praeneste rep., oriunda ut dicitur ex sepulcro eius generis cuius fuit sepulcrum repertum a Bernardiniis anno 1876, cf. supra p. 328 not. 2.

MANIOS MED FHE FHAKED NVMASIOI

Helbig proposuit Romae in consessu sociorum instituti archaeologici d. 7 Ian. 1887, unde inscriptio edita est in ephemeride Berolinensi *Wochenschrift für klass. Philologie* 1887 n. 4. Fibulam cum inscriptione delineavit F. Dümmler *Mitth. d. arch. Inst.* II p. 40. Tractaverunt Dümmler l. c. et Buecheler *Rh. Mus.* 1887 p. 317.

In vocabulo paenultimo post g errore ut videtur incisa est i et mox ab ipso caelatore ex parte saltem expuncta. — Lego: *Manios med fhe fhaked Numasioi*, id est *Manius me fecit Numerio*.

Summae antiquitati hanc inscriptionem adtribuunt et scribendi ratio (imprimis FH positum pro *f*) et vocabulorum formae (inprimis *fefaced* pro *fecit*). Cf. quae ex posuerunt Dümmler et Buecheler ll. cc.

4123 1 anulus aureus rep. a. 1734 *in una villa presso Palestrina* VVLPI (Cal.), in agro Praenestino Anagniam versus VVLPI (Lat.).

VIBAS
SEBIRINE
FELICITER

Vulpi, qui vidit, monstratum sibi, ut ait (ap. Cal.), a cardinale Barberino, Lat. 8 p. 170 et apud Calogeram *racc.* vol. 10 p. 152.

Uno versu dat, praeterea VIVE (pro VIBAS) habet Vulpi in Latio.

Pondera.

4124 2 *gran peso di marmo bianco.* Fidenis rep. in effoss. a. 1825 institutis.

a. 47 TI · CLAV · CAES · IV
L · VITELL · III · COS
EXACT AD ARTIC
IVS AED
(ad latus:) L · FL ANA

Amati cod. Vat. 9753 f. 38 et acceptam a Petro Odescalchio 8736 f. 2; memorat Nibby *analisi* II p. 304. Ex Amatii schedis edidit Gatti ann. inst. arch. 1881 p. 188, 3.

Nomen possessoris potest fuisse *L. Fl(avius) Ana(tellon)*.

4124 2 pondus ex marmore albo. Praeneste rep. a. 1881 in regione dicta *Cascato dell' acque, accanto ai resti di una antica strada*, mox adhibitum in novo coemeterio in sepulcro mulieris alicuius Praenestinae.

TI · CLAVD · CAES · IV · L · VIT · III a. 47
L
IVSSV · AED · EXACT · AD ARTIC · I · 𝔭

Gatti *bull. arch. comunale* 1884 p. 87 ad ectypum missum a Cicerchia. Paullo aliter *Not. degli scavi* 1885 p. 241 ex ectypo ab eodem misso.

3 fin. dedi ut legit Gattius, qui interpretatus est t(a) C(apitolii); t·𝔭 *Not.*

3 pondus marmoreum rep. Sassone prope Marinum in fundo cui nomen *Marco Andreola*, ibi ubi n. 2427 cet.

XXV

Lanciani *bull. comunale* 1884 p. 183.

Tabulae lusoriae.

4125 1 Marini in Latio in cippo nuper erecto [reperto?] DON.; Marini TORR.

LEVATE DALOCV
LVDERE ⊕ NESCIS
IDIOTA RECEDE

Doni cod. Neap. p. 550, 1, cod. Barb. 34, 73 p. 598 datam a Gaspare Salviano, cod. Barb. 38, 138 f. 87 ubi descriptam dicit a Torrigio. Ex Donii cod. Barb. repetivit Marini ms. Vat.; neque aliunde pendet puto manus ignota in folio inserto exemplo thesauri Gruteriani bibliothecae maximae Parisiacae (J 881).

2 septem fragmenta tabulae marmoreae. Monte Compatri apud Gustavum Cera (*via dello stradone* 87), rep. in eiusdem fundo inter Monte Compatri et Monte Porzio.

IDIOTA RECEDE
ludeRE NESCIS
da locu RE LOCV

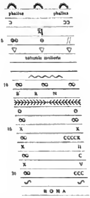
Descripsi.

3 fragmentum tabulae rep. Ostiae a. 1888.

NESCIS
LEBATE

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 127.

4125 t tabula marmorea. In Portu rep. FORT. Nunc Romae in villa Albania.

Descriptam habui a Gattio; ipse quoque vidi. Fortunati in epistula data d. 4 Febr. 1867; P. H. Visconti catal. vill. Alb. p. 315 n. 238.

11 tertia littera paene evanida est, sed tamen mihi videbatur fuisse N. D Gattius, reliqui omittunt.

Similes tabulae complures nuper prodierunt ex fossionibus fori Romani.

Tessera ex osse.

4126 Tusculi rep. effossionibus a principe Aldobrandinio institutis.

P H I L E T V S
R V T I L I
S P · K · A P R
a. 45 TI · FLAV · ε · COR

Ex schedis C. L. Viscontii edidit Henzen bull. dell' Inst. 1865 p. 101, repetivit eph. epigr. 3 p. 201.

Traditur ET pro T COR.

ADDITAMENTA.

I. COLONIA OSTIA. PORTVS OSTIENSIS (p. 1).

Graecas inscriptiones Ostiae et in Portu repertas nuper collegit Kaibel inscr. Graec. Ital. et Sicil. n. 914—942, unde eis quae de rebus Ostiensibus exposui nova accedunt non multa. Unum memoro, rei publicae Portuensis, quam nullam fuisse dixi p. 6 ante saeculum p. C. IV, apertissimam mentionem extare in hoc epigrammate originis incertae, sed recte sine dubio a Kaibelio n. 941 inter Portuenses inscriptiones recepto. εἰ δ' ἐπιτολμήσει τις τούτῳ συνθάπτειν ἄλλον, δώσει τῷ φίσκῳ τρὶς δύο χειλιάδας, τόσσας καὶ Πόρτῳ καταθήσεται κτλ. Ceterum ipsum hoc epigramma saeculo IV non est antiquius.

ad p. 2. Inscriptiones Ostienses in suburbano Paccae adservatas nuper, defuncto cardinali Pacca iuniore (eius qui effossiones instituerat fratris filio), heredes eius foras vendiderunt, nunc habet eas vel maiorem partem earum Trau mercator Vindobonensis. Sed antequam Roma exportarentur, apographa earum confici iussit Fiorellius eaque cum Henzeno communicavit; ex his apographis quae nostris copiis accesserunt habes infra n. 4155. 4180 et p. 482 ad n. 1411. — (Nonnullas Romae remansisse et extare apud negotiantem rerum antiquarum *via della Mercede 44* (n. 222. 368. 885. 934. 938. 945. 958. 1403) certior fio a Stevensonio).

ad p. 8. Memorari debuit villa quam aetate Ciceroniana in litore Ostiensi habuit M. Seius aliquis, de qua multus est Varro r. r. libro III (potissimum c. 2, 7 seq. cf. 10, 1).

ad n. 2. Specimen scripturae dedit Huebner exempl. scriptur. epigr. n. 532.

ad n. 16. Vv. 4—8 delineavit Huebner n. 529.

ad n. 20. Vv. 1—8 delineavit Huebner n. 530, qui in v. 2 post BORVM, in v. 6 post ISDI habet puncta a me omissa.

ad n. 21. V. 2 fin. typographi culpa exciderunt notae numerales. Sic igitur scribenda est inscriptio:

ISIDI · BVBASTI
VENER · ARG · PIS
COR · AVR · PI-OIII
COR · ANAL · SS-V III
S CALTIL · DIODORA
BVBASTIACA
TESTAMENTO
DEDIT

ad n. 30. Vv. 1—4 delineavit Huebner exempl. scripturae epigraph. n. 322.

ad n. 87. Vv. 1. 4. 5 delineavit Huebner n. 321. — 4 ectypum examinanti rursus magis videtur verum esse DEDICAT; et ita Huebner.

ad n. 72. Falsum exemplum praeter auctores citatos referunt etiam Gervasio *iscr. del mus. Borb.* mem. Herc. 8, 128, Minervini inscr. mus. Borb. p. 80 n. 80.

ad n. 83. Vv. 1—4 delineavit Huebner apicibus omnibus omissis.

ad n. 86. Specimen scripturae dedit Huebner n. 319.

ad n. 98. Specimen scripturae (v. 3) dedit Huebner n. 328.

ad n. 113. 120. 121. Scripturae specimina dedit Huebner n. 525—527.

ad n. 119. Diem pridie nonas Apriles, quo haec basis dedicata est, natalem esse ipsius Caracallae observavit Hirschfeld (*Wiener Studien f. class. Phil.* 1884 p. 120 not.

ad n. 126. Eodem loco quo nunc est, nempe 'insertam in exteriori pariete orientem versus in villa d'ominorum de Sacchettis prope Ostia' vidit iam Donius cod. Marucell. A, 188 f. 101.

ad n. 138. Vv. 1. 2. 7 delineavit Huebner ex. scr. epigr. n. 756, qui interpunctiones ooo foliorum, ut ego, sed crucium (+) forma exhibet.

ad n. 160. Partem delineavit Huebner n. 533.

ad n. 153. Delineavit Huebner n. 816.

ad n. 163. Vv. 1—4 delineavit Huebner n. 533.

ad n. 158. 160. Hirschfeldius (*Wiener Studien* 1884 p. 120) observavit diem III idus Apriles, quo utraque basis a. 192 dedicata est, natalem esse eius qui tunc imperitabat Severi.

ad n. 169. Tubi plumbei huius viri nomine inscripti nuper prodierunt in urbe Roma (*notizie degli scavi* 1884 p. 155). — Partem inscriptionis lateris delineavit Huebner n. 231.

ad n. 171. Vv. 1. 2 delineavit Huebner n. 323.

ad n. 172. Huius basis, cum nuper ex muro theatri Ostiensis, in quem antiquitus coniecta erat, extraheretur, comparuit latus cum hac inscriptione, sic edita a Lancianio *not.* 1880 p. 83, cuius lectionem confirmavit Gattius:

DED · III · NON · FEB
L · EGGIO · MARVLLO · CN · PAPIRIO 3 Febr. 184
AELIANO · COS ·
LOCVS · ADSIGN · PER · C · NASENN
5 MARCELLVM · CVR · PP · OPER · PVB

Cum de aetate huius Q. Petronii Melioris nihil certi constaret, conieci fuisse eum patrem Q. Petronii Melioris sodalis Augustalis anno 230; sed potest fuisse etiam eius avus. — De C. Nasennio Marcello vide ad n. 4148.

ad n. 175. V. 5 non fuit *consul(is)*, sed potius *(iuris) consul(ti)*.

ad n. 185. Vv. 2—4 delineavit Huebner n. 337.

ad n. 186. V. 2 pro IVLIVS·C scribe C·IVLIVS.

ad n. 245. Partem delineavit Huebner n. 959.

ad n. 246. Ti. Aterius Saturninus, qui recensetur inter patronos pag. I vv. 18—16, non videtur diversus esse ab Ti. Haterio Saturnino, qui memoratur in titulis Aquinci repertis Corp. III n. 3478. 3479 ut legatus Augg. pr. pr. nempe Pannoniae inferioris. Augusti videatur esse aut Marcus et Verus aut Marcus et Commodus. Extrema nomina patronorum aliquanto post annum 148 incisa esse videri iam monui supra p. 44. — Parvum frustulum huius tabulae (ex pag. IV vv. 17—25), quam post finem saec. XVI nemini visam esse dixi, nuper prodiit Romae non longe ab eo loco ubi saec. XVI descripta est, *presso il vicolo de' Calonneri*, nel cavo *per la fogna di via Nazionale*, teste Lanciano *bull. municipale* 6 (1878) p. 894. Descripsit lo. Schmidt in repositis antiquitatum municipalibus, sic.

DIVS
INIVS
AILIVS HERI
MOSSIVS · IANV
EGRILIVS PRIMITIV
INCIVS PRISCVS
AILIVS MARIO
CORNELIVS SECVN
S SVCCES

Lancianius, qui edidit bull. mun. l. c., et alia minus recta exhibet et v. 9: 7 SVCCES, habens pro laterculo militari.

ad n. 258. Specimen scripturae dedit Huebner exempl. scr. epigr. n. 1082 (vv. 1—8 partem minuenti sinistram). V. 1 GLABRIONI Huebner; et sic videtur esse in ectypo.

ad n. 281. Specimen scripturae dedit Huebner n. 1087. — Pag. II, 1 L·CORNELIVS (pro P: ectypum Huebnero videbatur habere, male.

ad n. 363. Recognovit Huelsen. V. 1 est ~~VETTIEVS~~; v. 3 praenomen videtur fuisse L, item v. 6, item v. 7.

ad n. 316. Hexameter vv. 8—10 expressus est, ut monuit Hirschfeld, ad Vergilianum Aen. 4, 653; cf. etiam Seneca ep. mor. 1, 12, 9; huius Corp. vol. XII n. 287.

ad n. 345. Hic videtur esse sarcophagus Ostiensis quem memorat Platner *Beschr. d. Stadt Rom* III, 3 p. 281 n. 12.

ad n. 346. Vv. 1—5 delineavit Huebner ex. n. 324.

ad n. 368. Qui titulum posuit M. Lollius Paulinus videtur memorari in inscriptione nuper reperta infra n. 1148.

ad n. 371. Fabula Alcestidis sculpta est in ipso sarcophago, titulus incisus in operculo inter anaglypha quae pertinent ad sacerdotium Matris deum.

ad n. 374. V. 8 scr. DECVRIONATVS, v. 14 EQVITVM.

ad n. 375. Eandem fera partem quam vi Fabrettius, nempe vv. 25—38 et ex v. 39 nonnullas litteras, refert etiam, loco non adnotato, Martius Milesius cod. Parm. n. 898 f. 8 et f. 47', exemplo accuratiore quam Fabrettius, quo verba a me recepta plerumque firmantur. Ut Fabrettius, ita Milesius quoque vv. 35. 38. 38 in finibus mutilos exhibet (v. 35 fin. FORTVNAE·S//, v. 39 om. D·D, v. 38 D·D·P PE//); ex v. 39 solas litteras VNA (ex TRIBVNAL vocabulo) excepit. In v. 59 etiam Milesius habet CONSTITVET; v. 27 in. itemque v. 38 in. (sed hic tantum in f. 8, non in fol. 17) habet]EM, quod utroque loco erat recipiendum; denique v. 43 habet plene CONSTITVIT.

ad n. 376. Specimen scripturae (vv. 1—3 et 15—17) dedit Huebner n. 1081; unde iam quivis videre potest, nullo modo cogitari posse de fraude novicia.

ad n. 383. Exhibet etiam, loco non adnotato, Bonarotti cod. Marucell. A 13 post l. 98.

ad n. 403. Nuper (a. 1885) in museo Britannico descripsit Mommsen, in universum lectionem Henzeni confirmans, sed v. 4 excepit NI (pro NI), deinde PATRM, v. 5 in TÓGA, QQ lineolas addidit, vv. 5—7 in TENSIVM SÁCERDO TES apices; puncta pleraque iam evanuerunt aut Mommsenum fugerunt.

ad n. 416. Prius ut videtur descripsit Anonymus, cuius exemplum refert codex Senensis C III 27 f. 89' ('Ostiae extra moenia').

ad n. 481. Delineavit Huebner n. 534.

ad n. 431. Scripturae specimen dedit Huebner n. 536.

ad n. 439. Ad auctores qui viderunt addendi sunt Anonymus cod. Senens. C III 87 f. 88; alter Anonymus saeculi XVI medii, cod. musei Florentini 8 p. 143; Anonymus Gallus, qui vidit a. 1578, in codice nunc musei Britannici (Lansdowne 720) f. 348 (hic n v. 8 D·L, 4 v. 1 S·P·F). — Ex antiquioribus refert etiam Schedel inter excerpta Beheimiana cod. Monac. f. 58.

ad n. 488. Repetivit, cum ipsam basem ex loco quo collocata erat extraxisset (cf. ad n. 172 p. 481), Lancianus *notizie degli scavi* 1888 p. 97.

ad n. 474 v. 8. Πόθια ἐν Χαρταγένῃ memorat praeterea titulus nuper repertus Heracleae-Perinthi (*Arch. epigraph. Mittheilungen aus Oesterreich* ann. VIII p. 219).

ad n. 538. Idem Flavius Paresiacus etiam monumento n. 1158 locum concessit, in cuius titulo appellatur *Fl. Parisacus*.

ad n. 571. Specimen scripturae dedit Huebner n. 165.

ad n. 982. Mutila videtur fuisse in fine.

ad. n. 868. Ex schedis C. L. Viscontii errore datur inter urbanas huius Corp. vol. VI n. 13119.

ad n. 674. Recognovit Huelsen. V. 3 est XXVIII, v. 4 fin. NIC|. Litteras rudes esse ait Huelsen, sed sine dubio antiquas

ad n. 730. A. Caesennium Gallum, cuius hic A. Caesennius Herma fuit libertus, 9 Pickius coniecit fuisse A. Caesennium Gallum legatum Galatiae sub Tito et Domitiano nummi Caesareae, apud Mionnet *Suppl.* VII 653. 24. 86. Corp. Inscr. Lat. III p. 818. Waddington 1784 a).

ad n. 788 Edidit Lanciani *le acque* p. 287 tamquam urbanam, errore.

ad n. 784. Vidit etiam Donius cod. Marucell. A 188 f. 413 'in aede dd. de Sacchettis non longe ab Ostia', i. e. Castel-Fusano.

ad n. 939. V. 5 KALE (pro CALE) legit Stevensonius, qui vidit apud antiquarium *via della Mercede* 11.

ad n. 1089. Habent praeterea codex Senensis C III 97 f. 88', ex eodem fonte quo Oscottiensis; Anonymus Gallus, qui vidit a. 1576, in cod. mus. Britann. (Lansdowne n. 720) f. 348. Donius cod. Marucell. A 188 f. 111.

ad n. 1111. Haec quae latebat in muro nuper denuo prodiit cum inscriptionibus Paceae lene venderentur, verum mutila (v. 2 haec tantum supersunt: SABINAQVE, et sic deinceps), ut etiam altera pars eiusdem tabulae cum inscriptione n. 904 (non 885) iam incisa minuta est. Apographo, quod Fiorellius communicavit cum Henzeno, si fides est, v. 3 scribendum est VIIII pro VIII.

ad n. 1808. Praeter Ghezzium ex schedis Stoschii — habuit autem Stoschius fortasse ab ipso Ghezzio — referunt Gori cod. Marucell. A 9 f. 171 et Donati 367, 11, neuter loco indicato. — 1 MANLI Donati (non Gori).

ad n. 1414. Habet praeterea codex Senensis C III 97 f. 89' ex eodem fonte ex quo Oscottiensis. — V. 1 fin. Senensis recte habet FL.

ad n. 1808. Specimen scripturae dedit Huebner n. 1181.

ad n. 1863. Partem a delineavit Huebner n. 588.

4127 ara marmorea rep. Ostiae *in un pezzo tempio addossato ad una casa privata*

VENERI
SACRVM

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 187; Borsari *Mitth. d. arch. Inst.* 1 194.

4128 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

XIS
QVAESTOR · VI
VM · PRAEF
SCI · PONTIF

Recognovit Gatti descriptam a Lanciano *notizie degli scavi* 1898 p. 187.

9 nescio an supplendum VRBANI.

4129 fragmentum Ostiae rep.

P P . . .
AR · CV .
C · Ḡ · AVGV

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 165.

3 supplementum non certum; cf. supra n. 182.

4130 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

SIOR ·
· PR · AED
T O B

Recognovit Gatti descriptam a Lanciano *notizie degli scavi* 1886 p. 127.

1 STOB Lanc.

4131 fragmenta litteris magnis et rudibus saeculi p. C. IV aut V, in Portu effossa a Torlonia.

D . . C   O   TT

Descripsit de Rossi mense Febr. 1868.

Dedi iam supra, verum loco non suo, in adnotatione ad n. 1938.

4132 Ostiae rep. *tagliandosi in vari punti i canali per le opere di bonifica dell' agro romano.*

S
ACONI · VET
. . OI . . . N
Q VONDAM
OS · BBXXVIII
ANA · ET
AS · ET ·

Notizie degli scavi 1885 p. 77.

4133 in episcopio Portuensi.

SVS · V
A E D
III · L I B
E · L

Descripsit de Rossi.

3 *(iterum) Lib(ertate).*

4134 in opere musivo pavimenti parvae aediculae, Ostiae non longe ab ea aedicula in qua reperta est n. 4127.

/ / ABTILIVS · C · P · / / / / / V
/ / / SNS · ITER · C · FABIV / / / / ITER
A · TERENTIVS · A · L · ARIS / / / CTIVS · L · F
/ / / / TI · L · DAMA · M · FAB / / / VS
/ / / / VS · P · L · APOLLONI / / / VM
/ / / / / V N D V M / / / / / / /
A · A F C I A / / / / / INTRA
/ / / / / / CIT

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 164; Borsari *Mitth.* 1 p. 195.

Vv. 7. 8 scripti litteris maioribus Gattio videntur postmodum additi esse. — Magistri collegii alicuius numero minimum octo, quorum unus (v. 1) quintum, complures (v. 2) iterum eo honore functi erant. — 2 SNS superest ex nomine magistri (*Crescens*).

4135 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

S · VITALIS
AVLEIVS · ABASCA
EN · OSTIENSIS · LV
ES M · LICINIVS · I
ES M · TVRRANIVS · C
VN TI · CLAVDIVS · C
VN

Recognovit Gatti descriptum a Lanciano *notizie degli scavi* 1888 p. 127.

4136 traditur sine loci indicatione.

COLLEGII FABRVM
TIGNARIORVM ET BISEL
LARIORVM III VIRI PORTENSI
VM IN VRBE AGENTIVM PROCV
LVS SATVRNI . . . .
CALPVRNIVS . . . . . INNO
CENTIVS C · L · RVIS SVMPTIBVS
P P

Haec refert Marinus ms. Vat 9123 f. 105 ex schedis, ut ait, Suaresii in bibliotheca Barberina adservatis, nunc ut videtur deperditis. Ad verba ET BISEL|LARIORVM (vv. 2. 3) adnotatum erat in schedis, teste Marinio: SEV TABVLARIORVM. Haec licet male et imperfecte et fortasse ne sincere quidem excepta, nihilo minus omittere nolui, quoniam venire videntur ex catalogo collegii alicuius Ostiensis.

4137 fragmentum Ostiae rep.

V
RIVS
X
NVS
AVGG · COS

Recognovit Gatti descriptum a Lanciano *notizie degli scavi* 1885 p. 83.

Dispositio litterarum in vv. 2—4 significat hoc frustulum superesse ex catalogo nominum.

4138 fragmentum Ostiae rep.

PR · IB
AED · I
PR · ID
A E D
FAL

Recognovit Gatti descriptum a Lanciano *notizie degli scavi* 1886 p. 83.

Significari vv. 1. 3 *pr(aetores)*, vv. 2. 4 *aed(iles)* paene certum videtur. Magistratus ordinarii Ostiensium non praetores et aediles fuerunt, sed duoviri et aediles; verum fuerunt Ostiae praetores et aediles sacris Volkani faciundis. ID litteris, quae v. 1 et v. 3 PR vocabulum subsequuntur, quid significetur, nescio.

4139 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

VMENT ·
O R N E N
A B A S C A

Lanciani *notizie* 1886 p. 25; recognovit Gatti.

2 vide ne fuerit ORN·MEN.

4140 ineunte anno 1886 cura Lanciani ex parietibus theatri Ostiensis extractae sunt bases complures quae ab ipsis antiquis, saeculo fortasse p. C. quarto, vel etiam postea, cf. supra n. 172 et 458, in opera ibi positae erant. Sunt autem infra editae n. 4142—4144. 4148 et haec:

Q · A S R O N I O
A N T I O C H O ·
S E V I R · A V G V S T ·
ET · Q̄ · Q̄ · EIVSDEM
O R D I N I S · I D E M ·
Q̄ · Q̄ · CORP · MENSOR
R V M · A D I V T O R V M
OSTIENSIVM ·
A N I M I A · A N T H I S ·
CONIVNX ·
L · D · D · D · P

Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 57; Borsari *Mitth.* 1 p. 198, recognovit Gatti.

8 OSTIESIVM Lanc., OSTIENSIVM Gatti corrigens.

4141 originis incertae; cur Ostiensem crediderim, dixi infra. In villa Nuptiana prope Hortam FONT. — Sine loco VISC. — Romae apud lapicidam in platea S. Mariae Consolationis, qui repertam esse dicit Tibure in villa Hadriani DESC. Ab hoc lapicida anno 1881 sibi comparavit GRANDI. In vinea Grandii prope circum Maxentii BORM.

BABERIA · C · ET · Ɔ · L · FAVSTA
FECIT · SIBI ET
C · BABERIO · · Ɔ · L CERIALI · AVG
ET BABERIAE · Ɔ Ɔ · L · SYMPHERVSAE
ET · BABERIO · C LIB · LVCRIONI

IN FR · P · XL · IN · AGR · P · XL

Descripserunt Descemet Bormann Grandi. Fontanini ant. Hort. p. 174; E. Q. Visconti cod. Paris. 7 f. 79'.

5 praenomen Baberii Lucrionis omissum est.

Hanc inscriptionem non esse urbanam ostendit Augustalitas v. 3. Recepi inter Ostienses propterea quod Augustalis titulus ita notatus ut in v. 3 Ostiae saepius reperitur, vix umquam repertus est in aliis municipiis suburbanis, et quod Baberia gens Ostiae nota est ex titulo supra n. 682. Etiam titulus supra n. 958 ex Ostia videtur venisse Hortam in villam Nuptianam.

4142 basis extracta ex theatro Ostiensi una cum n. 4140.

M · IVNIO · M · F · PAL
FAVSTO
DECVRIONI · ADLECTO
FLAMINI · DIVI · TITI · DVVMVIRO
MERCATORI · FRVMENTARIO
Q · AERARI · FLAMINI · ROMAE
ET · AVG · PATRONO · CORP
CVRATORVM · NAVIVM · MARINARum
DOMINI · NAVIVM · AFRARVM
VNIVERSARVM · ITEM
SARDORVM
L · D · D · D · P

in latere:

dedic. XII KAL · OCTOBRES
severo et T · POMPEIANO II COS a. p. C. 173
cura aGENTIBVS · P · AVFIDIO
fO M CLODIO FORTVNA
it. tiCO et VDENTE L TADIO FEL
!!!!! XV

Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 56; Borsari *Mitth.* 1 p. 197; vidit Gatti. Inscriptionem lateris, quae iam antea patefacta erat, descripsi ipse, unde edidi supra n. 459.

Corpus curatorum navium marinarum, cuius hic Iunius Faustus fuit patronus, notum erat ex titulis n. 363 et 364 positis et ipsis patrono, et n. 409 posita quinquennali eiusdem corporis. — 9. 10 cf. domini navium *Carthaginiensium ex Africa* n. 99. — 10. 11 vocabula ITEM SARDORVM postea addita sunt; pro *Sardorum* debuit esse *Sardi* vel *Sardarum*.

4143 basis extracta ex theatro Ostiensi una cum n. 4140.

SEX · PVBLICIO
SEX · FIL · COLL
M A I O R I
EQVO · PVBLICO · EXORNATO
DECVRIO...

Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 57; Borsari *Mitth.* 1 p. 199. Idem exemplum est.

4144 basis extracta ex theatro Ostiensi eodem tempore quo n. 4140.

C · VETVRIO · C · F · TESTIO
AMANDO
E · Q · R · PATRONO · ET
DEFENSORI · V · CORPORVM
LENVNCVLARIOR · OSTIENS
sic VNIVERSI · NAVIGIARII · CORPOR
QVINQVE · OB INSIGNEM EIVS
IN Defend ENDIS · SE · E · IN TVENDIS
EXIMIAM · DILIGENTIAM · DIGNISSIMo
aTQVE · ABSTINENTISSIMO · VIRO
OS MERITA · EIVS ·
quinQ CORPORIS · SPLENDEDISSIMI · CODICA ·
L · D · D · D · P ·

in latere:

DED ......*anno largo* a. 147
PRAstino *massimo* COS

Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 88; Borsari *Mitth.* 1 p. 197; recognovit Hirschfeld. Inscriptio lateris est iam supra n. 488.

Veturio Amando defensori *(quinque) corporum lenunculariorum Ostiensium* (vv. 4. 5) titulum hunc posuerunt universi navigiarii eorundem sine dubio *corporum quinque* (vv. 6. 7). Navigiarii non videntur esse diversi ab eis qui alibi dicuntur navicularii; *navicularius (quinque) corpor(um) lenunculariorum Ost(iensium)* appellatur etiam Fabius Florus in inscriptione supra n. 352. Etiam codicarii navicularii et quinq. corp. navigantes qui posuerunt titulum n. 170 eidem esse videntur. — 12 in. prima quae superest littera et Q fuisse potest et O (ordO edidit Lanc.; spatium ante hanc litteram etiam septem litteris sufficeret); crediderim hunc honorem non receptum suo loco in titulum postea demum insertum esse.

4148 basis marmorea eleganter ornata (*bassorilievo figurati*) rep. una cum n. 4150. Titulus frontis totus periit rasura antiqua, superest sola inscriptio lateris.

30 Dec. 166

DEDICAT · III · K · IANVAR
Q · SERVILIO · PVDENTE · L · FVFIDIO · POLIONE · COS *sic*
II VIRIS · Q · Q · C · NASENNIO · MARCELLO · ET · M · LOLLIO · PAVLINO

sperone o rostro di nave, o testa di cigno LANC

Lanciani *not. degli scavi* 1886 p. 87; Borsari *Mitth.* 1 p. 199.

Basem dedicatam fuisse vel homini rei naviculariae dedito vel a collegio aliquo ad ram navicularium pertinente indicat ornamentum incisum sub inscriptione lateris.

C. hic Nasennius Marcellus, duovir quinquennalis anno 166, idem videtur esse atque C. Nasennius Marcellus *cur(ator) p(er)p(etuus) oper(um) pub(licorum)* dictus in titulo anni 184 (supra p. 481 ad n. 178), Nasennius Marcellus *patr(onus) col(oniae)* dictus in titulo anni 189 (supra n. 480), C. Nasennius C. f. Marcellus senior in titulo n. 171, quem post mortem ut videtur ei posuit liberta Nasennia Helpis, dictus et aliis honoribus functus esse et fuisse *duumvir quinquennalis (ter)*, curator *operum publicorum et aquarum perpetuus*, denique *p(atronus) c(oloniae) Ostiensium*[1]. Huius filius mihi est C. Nasennius Marcellus pontifex Volcani et aedium sacrarum notus ex n. 47. — M. Lollius Paulinus videtur esse idem qui posuit titulum n. 363.

4145 fragmentum Ostiae rep.

post E · VOLKa
NI

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 165.

1 fin. L, excepit id quod post L restat Gatti. potest igitur superesse ex K.

4146 fragmentum Ostiae rep.

A I
1 post TIB · CLR

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 188.

4147 cippus lapidis Tiburtini. Ostiae rep.

AQVAE DVCTVS · PER
P P
S S

Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 430. Borsari *Mitth.* 1 p. 198; recognovit Gatti.

V. 3 postea additus esse videbatur Gatti ... erasus vel eradi coeptus Borsario. *Aquae ductus per p(uteum) p(ublicum)* explicavit Lanciani.

4149 fragmentum Ostiae rep.

D E D
S E V
AVG · C...

Recognovit Gatti descriptum a Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 83.

4150 in pavimento operis musivi *sul bordo di uno quadretto* rappr. una quadriga ... inter rudera aedium privatarum (... in forma Lanciani not. l. c. p. 162 ... litt. f.) quae putantur esse L. Apulei ... (cf. n. 4168).

a
M V S C
b
M · COL...

Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 163.

4151 duo fragmenta magnae tabulae ... rene spectantia fortasse ad inscriptionem ... tri Ostiensis.

NVS · I S · ...

Recognovit Gatti descripta a Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 127.

1 Ad eundem Lancianius *notizie* 1883 p. 480 fortasse recte coniecit spectare fragmentum hoc repertum nuper in foro Romano ... ulo.... | NASENI...... | OPER · PVB ... CN · STATILIO ...... | CN · CORNELIO ..... | L · CALPVRNI.... | Q · QVINTILIO ..... | C · SILIO · NERV.....

4152 fragmenta Ostiae rep. una cum n. 4132.

L · ARRIVS
EVTYCHES
CONIVGI · CARIS
FECIT

TRO
VM

notizie degli scavi 1885 p. 77.

4153 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

AVF
1001

Recognovit Gatti descriptum a Lanciania.

4154 in episcopio Portuensi.

AVREL
ROMVL

Descripsit de Rossi.

Inter titulos christianos relegaveram fretus iudicio Rossii: mox tamen magis a re visum est hunc et alios nonnullos qui nulla certe Christianitatis indicia praebent (n. 4106. 4150. 4162), hoc loco exhibere in supplemento titulorum ethnicorum.

4155 Romae in suburbano Paccae.

BRENIA · FOR
TVNATAE CONIV
GI · BENE MEREN
TI II CN
RVI

Fiorelli communicavit cum Henzeno.

4156 in episcopio Portuensi.

CASTORIO
FILIO

Descripsit de Rossi.

4157 in parte aversa tabulae in qua est inscriptio supra n. 1902 scriptum fuisse ait AMATI. Nunc Romae in museo christiano Lateranensi XXI, 30.

M
LIO COMMVNI IVVENI SIMPLICI
Q. VIXIT ANN · XXIII · M · VIIII · D V
MINAE · PETRONIAE PVELLAE
ICI CONIVGI EIVS Q · VIXIT ANN XVIIII
M · VII · D · XIII

Recognovi. Amati ms. 9754 f. 11', act. Arc. 26 (1825) p. 209 partem exhibet.

4158 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

· P · Ↄ · L · FELIX
BIBI · ET
N V A R
· E V A E
R T A E V
O R V

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 105.

4159 in episcopio Portuensi.

PETRO
RAE · V
VMO ·

Descripsit de Rossi.

4160 in parte aversa inscriptionis n. 4116; prodiit cum inscriptiones Paccanae loco suo moverentur.

POSTVMVLEnA
SYMMOnE
POSTVMVLENO
ATIMETO
PATRONO · B · M
FECIT

Fiorellius communicavit cum Henzeno.
1 POSTVMVLELIA, 2 SYMMOME traditur.

4161 in episcopio Portuensi.

D · M · S
sic VI. SEPTINEO PRO
ANO QVI VIXIT

Descripsimus ego et de Rossi.

4162 in Portu effossa a Guidio, deinde Romae in aedibus Alex. Castellani.

HIC · SITVS
EST · RVSTICA
NIVS · FELIX

Descripsit de Rossi.

4163 fragmentum Ostiae rep.

LIB · STEPHANVS
LIAE · VENERINA
BENE · MERENTI

Recognovit Gatti descriptum a Lanciania. *Notizie degli scavi* 1880 p. 83.

4164 litteris saec. IV. In Porto adibita in muro aliquo *presso il bivio della strada di Fiumicino con quella che mena all' Episcopio.*

SOMON

Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 101.

4165 fragmentum tabulae marmoreae Ostiae rep.

RENTI · P
VIXIT · M
ANNOR X
DIEBVS · X

Recognovit Gatti editum a Lanciania *notizie degli scavi* 1880 p. 83.

4166 fragmentum tabulae marmoreae repertum cum reficeretur ductus aquae Marciae (?) inter Portum et Fiumicino.

IC · REQVIESCIT
VII · ET MENSIBVS · V ·
AL · FEBRVARIAS
C CONSVLE ·
CVM BONIFATIVS
////VNIA · CONPARAVIT

'sic' LANC.
'sic' LANC.

Lanciani *notizie degli scavi* 1880 p. 276.

4167 in episcopio Portuensi.

REPVTESI NIAM
QVEM INTVS IACERE
VNCVLE LETVS ESTO
QVOD MINVS FRVERIS
VC ESTOVI

Descripsit de Rossi qui pro christiano habuit.
1 fin. erit IANIAM. — 5 in. *lucr(i)*?

ad n. 2010 a. Similis fistula nuper reperta esse dicitur in urbe Roma *presso il palazzo di Sisto V, nella villa Peretti Massimo, ora distrutto.* Inscriptionem eius (bis repetitam) edidit Lancianius *bullett. municipale* 1880 p. 105 n. 1160 sic:

EX OF MARTINI PLVMBARI VVI

4168 fistula plumbea Ostiae rep. inter rudera aedium privatarum inter theatrum et aedem Vulcani (cf. ad n. 4108).

L APVLEI MARCELLI a FABI DIOGENIS

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 163, Borsari *Mitth. des arch. Inst.* 1886 p. 193.

4169 in Portu effossa a Torlonia.

SAL T · TI

Descripsit de Rossi mense Martio a. 1866.

4170 *marca di cava in blocco di marmo greco* Ostiae rep.

C// Ↄ CCCX-XCIIX

Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 127.

4171 *marca di cava in blocco di marmo greco.* Ostiae rep.

D (X)

Lanciani *notizie degli scavi* 1886 p. 127.

4172 *blocco di porta santa.* In Portu.

XCCXXC VII

Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 21.

4173 *un lastrone di marmo bianco greco,* (ibidem ubi n. 4172) *porta in un lato:*

XXX

Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 21

4174 *nel porto fatto da Claudio e poi accresciuto da Traiano, all' intorno è circondato da grossi muri che racchiudono la darsena che presenta la figura di una palude, di tanto in tanto vi si vedono messe all' intorno delle colonne di cipollino .... nelle quali sono scolpite certi numeri li quali si crede che corrispondono alli magazzini le di cui muraglie ancora oggi vi esistono in piedi.* Haec P. L. Ghezzi in cod. Ottob. 3108 f. 135, unde enotavit Lanciani bull. municipale 10 (1882) p. 225. Addit Lancianius, adiectam esse a Ghezzio imaginem unius ex illis columnis, *un cartellino scorniciato ansato ai due terzi del fusto. Il cartellino è anepigrafo, ma più in alto v' è inciso il numero progressivo* XXXI. *Un' altra colonna portava il numero* XXXIV.

4175 Ostiae, *graffito sui mattoni di un pilastro nei granai.*

VII · D
VIII K D
XV
XVIII K I
5 XVIII K I.

Lanciani *notizie* 1888 p. 165.
Cf. n. 2038.

II. LAVRENTES VICO AVGVSTANO (p. 183).

Q. Hortensius in agro Laurenti silvam habebat supra quinquaginta iugerum maceria saeptam, ubi cervorum aprorum et ceterarum quadripedum multitudinem alebat (Varro r. r. 3, 13, 3). — Augustum, a quo vicus Augustanus Laurentium sine dubio nomen accepit, praedia habuisse in agro Laurente fortasse colligi potest ex narratiuncula quam Gellius 10, 2 refert citans auctores qui temporum Augusti historiam scripserunt, ancillam Caesaris Augusti in agro Laurente uno partu quinque pueros edidisse.

IV. LAVINIVM (p. 186).

4176 Praticae.

AVGVS (F)
*augusti pontif*ICIS · MAXIMI
trib. pot XXXVIII n. 367
sp. turranius l. f. FAB · PROCVLVS 5
*gellianus fla*MEN · DIALIS
*flamen mart*IALIS · PRAEFECT
TO · IVNONIBVS
D

Henzen *Mitth. des arch. Inst.* 1 p. 122 ad apographum Mommseni (mense Apr. 1885), recognitum ab Helbigio. Initio fuisse [*honori Ti.*] *Caesaris div Augus*[*ti*] *f.* coniecit Henzen. — 5 seq. qui titulum posuit Proculus tribu Fabia vix dubium est quin idem sit cum Sp. Turranio L. f. Sp. n. L. pron. Fab. Proculo Gelliano, qui in inscriptione Pompeiana huius Corp. vol. X n. 797 scripta inter annos p. C. 47 et 54, ut arguit litteratura Claudiana, dicitur fuisse apud Laurentes *flam(en) Dialis, flam(en) Martial(is)*, praeterea aliis multis honoribus et sacerdotiis Lavinii functus esse de quibus dixi supra p. 182. Munera haec non omnia hic enumerantur, sive quod Proculus partem eorum post annum 37 demum adeptus est, sive quod potiora memorare satis habuit. — 2—4 significatur sine dubio Tiberius, qui solus tricesimam octavam tribuniciam potestatem attigit. — v. 7 inter flamonia Diale et Martiale num interposita fuerit mentio saliatus vel alius cuiusdam sacerdotii non liquet. Praefectura nude dicta videtur esse praefectura iure dicundo. — V. 8 TO superesse crediderim ex appellatione numinis, cui una cum Iunonibus Proculus hunc titulum dicavit; [*ex vo*]*to* proposuit Bormann.

V. LANVVIVM (p. 191).

ad p. 191. Coniectura de Maecia tribu Lanuvinorum firmatur titulo infra edito n. 4179.

ad n. 2094. Exhibet Marinius etiam in epistula ad Olivierium data Albani d. 4 Apr. 1774 (quae exstat Pisauri in bibliotheca Olivieriana ms. n. 333 tom. 4 f. 97), non aliter atque in schedis Vaticanis.

ad n. 2109. Vv. 1—4 delineavit Huebner ex. script. epigr. n. 100.

ad n. 2112. Specimen scripturae (praescriptionis partem sinistram et col. I vv. 1. 2) dedit Huebner ex. n. 1876. — In praescriptione VETVLENO Huebner, male (contra ipsius ectypum).

ad n. 2128. V. 1 [*Dianae Nemorens(i)*] et .. supplevit Hirschfeld.

ad n. 2145a. Tomassettius *archivio della società rom. di storia patria* 4 (1881) p. 448 (= *la campagna romana nel medio evo* 1 p. 56) descripsit sic:

D M
L M Y R
TILONV
MNOQV
5 PISSIMO
FI · AVRL
FILIO M
MAINIVS
B M · P

ad n. 2150a. Edidit I. Savile Lumley in ephemeride Londiniensi *Archaeologia* vol. 49 (1886) p. 377 sic: AIM····IVCV.

4177 *lastrina circolare di marmo bianco, del diametro di m. 0.10, con un foro nel mezzo.* Rep. Civita Lavinia.

Dedi apographum Struttii missum mihi a Gattio; ab eodem pendere videtur I. Savile Lumley in ephemeride Londiniensi *Archaeologia* vol. 49 (1888) p. 377. Nomen dedicantis fuit sine dubio *Q. Lab*... *Q. f.* Cognomen Iovis num recte exceptum sit, dubito.
Fortasse titulus thesauri, ut Corp. IX. 5804.

4178 ara quadrata PIGH. (cod. mus.), basis grandis littera pulcherrima PIGH. (Berol.). Lanuvii in templo PIGH. (Berol.); *in chiesa* FANV., in sacello divi Blasii ALC.; sine loco, sed praecedunt n. 2104. 2113 Lanuvii extantes VALLICELL. *S. Maria nella ch. posto per piede di uno altare* LIG. (Taur.). In ecclesia S. Mariae Maioris Civitatis Laviniae, prope altare maius SVAR. (si quidem eadem significatur).

MAVORTIO
SACR
HOC · SIGNVM
A SERVO · TANGI
NEFAS · EST

Alciatus Feae f. 152; Anonymus Vallicellianus Q. VI 221 f. 3; Anonymus Lanuvinus apud Panvinium cod. Vat. 6035 f. 3; Ligorius cod. Viscont. f. 6', Neap. lib. 35 p. 196, Taur. vol. 15 (ex exemplo Ottoboniano Vulpi Lat. 5 p. 38); Pighius cod. Berol. f. 39, Luzac. p. 53, cod. musei f. 11; Smetius ms. Neap. p. 96 (inde ut videtur Manutius orth. 545,1), ed. 25, 13 (inde Grut. 57, 2), qui in ed. dicit vidisse Pighium et descripsisse: e Pighio puto etiam Lipsius ms. f. 17, qui edidit ad Taciti ann. lib. III (c. 36) excursus F.; Ciacconius Oliv. f. 411; Suaresius cod. Barb. 38, 100, si eadem est.

Vv. divisionem neglegunt Alciatus, Vallicellianus, Anonymus Panvinii. — 1 M·AVORTIO Anonymus Panvinii. — 4 A' Lig. — Suaresius sic: DIVO | MAVOSTIO | SACRVM, reliquis omissis.

Mavorti dedicationes factas nullas habemus, plane singularis, immo paene monstruosa est haec facta Mavortio. Servos e sacris quibusdam arceri solitos esse non est inauditum; sed interdictum fuisse servis, signum aliquod tangere, mirum est, multo magis mirum id talibus verbis in ipsa ara numinis atque in eius fronte inscriptum esse. Longe aliter talia interdicta in lapidibus efferri solent; cf. Corp. VI, 579. *imperio Silvani, ne qua mulier velit in piscina virili descendere; si minus, ipsa de se queretur; hoc enim signum sanctum est.* His rebus permotus iam constitueram hanc inscriptionem inter falsas relegare; sed postquam apparuit, extitisse eam in lapide, consultius visum est proponere eam hoc loco in mantissa genuinarum. Recens lapidi incisam fuisse, ineunte saec. XVI, crederem, si descripta esset Romae vel in alis quaecunque ex cultioribus urbibus Italiae. Civita-Laviniae, in oppidulo sito extra commercium litterarum, talem lusum illis temporibus nasci et arae ecclesiae maximae supponi potuisse non est veri simile.

4178 a fragmentum marmoreum rep. Civita Lavinia.

ASL
OLYMP
AVG · LIB ·
ARAM
IIA

Strutt descripsit.

2 quod in fine restat, secundum apographum Struttii videtur superfuisse ex A, sed vide ne fuerit OLYMPVS vel OLYMPicus.

4178 b fragmentum magnae tabulae marmoreae nuper rep. Civita Lavinia.

RIMIG · GERM
· P · ITEM · GERM
XXX · V · V · QVA
PATRONO · ET · CLV
IVVENVM · LANIVIN
OB · MERITA · EIVS

Strutt descripsit et edidit *notizie degli scavi* 1887 p. 83.

3 in. *r* om., 4 fin. QVA· (cum puncto) exhibet editio. — 2—4 vix potest dubitari quin significentur legiones XXII Primigenia pia fidelis et tricesima Ulpia victrix; hae cum ambae stativa habuerint in Germania (ille in Germania superiore, haec in inferiore), probabile est vocabulis *Germ.* vv. 2. 3 significari ipsas illas provincias. Verum tunc titulus confusus sit necesse est seu descriptoris culpa seu quadratarii. Etiam CLV v. 5 fin. corruptum videtur. Iuvenes Lanuvinos noveramus iam ex n. 2113. (Potest fuisse sic fere: [*medico ordinario legionum duarum XXII p*]*rimig*[*eniae*] *Germ*[*anicae*] *p. f., item Germ*[*anicae*] *XXX U*[*lpiae*] *v*[*ictricis*], *qua*[*estori*], *patrono et c*[*i*]*v*[*i ordo*] *iuvenum Lanuvinorum*] *ob merita eius.* TH. M.

4178 c basis marmorea. *Monte due Torri* inter Genzano et Civita Lavinia.

C · MARI · C · F · QVI
TI HARVSPICIS · AeDI
IIS · BIS FLAM · MARTI
ALIS · ALLECTI · IN
EC · DICTATORIOS
LOCVM · DEDIT

Descripsit Tomassetti.

Lanuvinis interposui propterea quod locus ubi descripta est videtur fuisse territorii Lanuvini; possis cogitare etiam de origine Aricina propter iterationem honoris, quam Ariciae in usu fuisse docent n. 2171. 2213. 4196, et propter flamonium Martis, quod Ariciae novimus ex n. 2169. — 6 quis locum dederit non apparet, fortasse imperfecte descriptus titulus.

4179 ad viam Appiam inter Cinthianum (Genzano) et Lanuvium.

... F MAS COLOSSI

Giorgi sched. Casanat.

VI. ARICIA (p. 203)

ad n. 2171 v. 6. Lege *aed(ili), q(uaestori sexies)*; Aricinum aliquem quaestura vel aedilitate duodecies functum habemus in inscriptione nuper reperta infra n. 4196.

4180 fragmentum tabulae rep. *nel territorio di Ariccia, e precisamente nella zona degli orti adacquativi attraversati dall' Appia, a sinistra di chi discende dal giogo della Stella, in terreno di proprietà del principe Chigi.*

ARICIN
AGINTA
ORVM

Notizie degli scavi 1885 p. 428.

4181 fragmentum rep. ibi ubi id quod praecedit.

I · QVI
C · AET
AVREL

Notizie degli scavi 1883 p. 128.

VII. NEMVS DIANAE (p. 210 cf. p. 204).

ad p. 204. Villa Nemorensis C. Caesaris postea dictatoris memoratur non solum a Suetonio sed etiam a Cicerone ad Att. 6, 1, 25 epistula scripta anno 704.

Anno 1885 effossiones instituerunt sumptibus communibus princeps Phil. Ursinus et Savile Lumley reginae Britanniae legatus prope Nemi regione dicta *il Giardino* ibi ubi fuit fanum Dianae. Verba fecerunt de his effossionibus Rossbach *bull. dell' Inst.* 1885 p. 149 seq.; Helbig ib. p. 225 seq.; Borsari et Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 159 seq. 227 seq., 1886 p. 192 seq. Inscriptiones ibi repertas ediderunt Helbig et Lanciani ll. c. c.; partem earum descriptam habui a Gatti. — Ursini et Lumleyi fossiones his ipsis mensibus continuat Boccanera, unde iam prodierunt inscriptiones n. 4182 a et 4184 a. — Confirmatur his

NEMVS DIANAE

inscriptionibus id quod posui p. 204. Nemus fuisse sub dicione Aricinorum; nam titulum n. 4191 in Nemore Vespasiano et filiis posuit senatus populusque Aricinus, et magistratus memorati in n. 4193 et n. 4196 sine dubio sunt Aricini. Sunt autem inscriptiones nuper repertae pleraeque aetatis imperatorum, paucae aetatis liberae rei publicae, sed in bis n. 4184a remotae ut puto antiquitatis et n. 4182a posita saeculo ut puto a u. c. sexto a magistratu populi Romani (praeterea n. 4182). Tituli n. 1191 seq. (potissimum n. 1209) videntur docere, ut in aede Fortunae Praenestinae, ita etiam in fano Nemorensi statuas vel imagines hominum privatorum a parentibus vel amicis eorum Dianae sacrari solitas esse. Praeter inscriptiones celebritatem fani Nemorensis testatur supellex fictilis votiva, cuius ingens vis eisdem effossionibus prodiit.

ad n. 2213. Scripturae specimen dedit Huebner n. 314.

ad n. 2215 v. 18. De vesta callaina conferendus est titulus nuper Signiae repertus (bull. dell' Inst. 1883 p. 193), ubi Auruncea Acte dicitur Bonae deae dono dedisse tunicas duas et palliolum, rasas calesanas; ubi minus recte editor l. c. hoc vocabulum videtur derivasse a Calibus.

ad n. 2212 v. 7 pro ΕΠΙΚΤΗΤΕΙΣ legendum est ΕΠΙΚΤΗΤΕΙΣ.

4182 basis di lava basaltica alta cm. 9, lata cm. 73, quae videtur sustinuisse signum aeneum, litteris rubricatis. Rep. in effossionibus Nemorensibus, postea Romae apud legatum Britanniae.

ASRENTIA
L · F
DIANAE · SACR
DD · L · M

Descripsit Galli. Helbig bull. dell' Inst. 1885 p. 232. Memoratur a Lanciano not. degli scavi 1885 p. 179.

4182 a blocco di pietra gabina, litteris vetustis. Rep. Nemi effossionibus institutis a Boccanera hieme a. 1886/7.

DIANA
M · LIVIO · M · F
PRAITOR · DEDIT

Notizie degli scavi 1887 p. 21 Descripsit Tomassetti.

Quis ex Marcis Liviis saeculi ab u. c. VI — nam huius aetatis videtur esse titulus — significetur, incertum est. (Potest fuisse praetor Aricinus. Th. M.)

4183 in pavimento operis musivi pavimenti alicuius cellae rep. in fano Nemorensi mense Aug. 1885, cf. forma quam exhibet Lanciani notizie l. c. p. 316.

M · SERVILIVS · QVARTVS · ALAM · EXPOLIT · ET
ET · QVAE · INTVS · POSITA · SVNT · DIAnae

Lanciani not. degli scavi 1885 p. 319; Helbig bull. dell' Inst. 1885 p. 226 ex ectypo photographico.

Pars dextra inscriptionis antiquitus periit, cum ea pars pavimenti rursus sterneretur.

Alae vocabulum huic cellae fuisse inscriptio indicat.

4184 fragmenta tabulae ex marmore Lunensi litteris v. 1 cm. 12, v. 2 cm. 7, v. 3 cm. 5. Nemi rep. anno 1885.

A · S	CIVS · A aedICLAM · DIAnae AVIT · SORTI	AS F COL	M · ET · SVBSellia IT · D

Fragmenta secundum et ultimum descripsit Galli. Helbig bull. dell' Inst. 1885 p. 237.

Supplementa proposita ab Henzeno apud Helbigium v. 1 A. Sulpicius A. [f.] Asclepiodotus, v. 2 colmen (pro columen, culmen) [marmoreu]m, v. 3 sortib[us] valde incerta sunt, omnino reiciendum quod idem proposuit v. 2 fin. subsc[alaria].

4184 a in un vasello ad orlo rientrante, alto m. 0,07, e notevole per la bella patina onde è ricoperto, vedesi a graffito la leggenda seguente distribuita all' intorno dell' orlo:

CN · Q · ET · MED · DIANA

Notizie degli scavi 1887 p. 25. Descripsit O. Hirschfeld.

CN · Q · ET superesse ex nomine dedicantis vel MED videtur referri debere ad ipsum vasculum, dedicantium.

4185 sub herma bicipite (erma doppia composta dalle teste di due esseri acquatici; l' erma consta in una testa di giovane ed un' altra barbata, che ambedue hanno sulle tempie due pinne di pesce disposte in guisa d' alette. che quest' erma era dedicata a Diana, risulta da un fusto di marmo bardiglio trovatovi accanto, sul quale essa s' adatta esattamente e che mostra l' epigrafe tirata con colore rosso HELBIG) rep. effossionibus Nemorensibus.

SACR · DIAN

Helbig bull. dell' Inst. 1885 p. 227; Notizie degli scavi 1885 p. 179.

4186 in manubrio cochlearis aenei. Rep. in effossionibus Nemorensibus, nunc Romae apud legatum Britanniae.

DIANA

Descripsit Galli. Lanciani notizie degli scavi 1885 p. 254.

4187 fragmenta tabularum marmorearum Nemi rep. a. 1885.

LATON | SIN | PHRY / AVD | CAV / [illegible] | ESA

Lanciani not. degli scavi 1885 p. 183.

Latonae dedicata est inscriptio n. 2157.

4188 frammento di una vasca quadrata di marmo bianco. Nemi rep. a. 1885.

DVS · D · D · N · L · P

Helbig bull. dell' Inst. 1885 p. 236.

4189 pars basis vel plinthi marmorei (alta cm. 7) qua olim signum aliquod sustinuit rep. una cum n. 4222, est Romae apud legatum Britanniae.

PONTIVS · Q · F · D · D · L · M

Descripsit Galli. Lanciani notizie degli scavi 1885 p. 319; Helbig bull. dell' Inst. 1885 p. 232.

4190 in columna marmorea titulus margine circumdatus, litteris aetatis sequioris NVELS. Nemi rep. a. 1885, nunc Romae apud legatum Britanniae.

AD HORREA · SEMPRON
AD BALNEVM · VETVS
IN · QVATTVOR
PLVMBI · PONDO · [numerus] LXII DC
5 ET LABELLA · IV · IDEM
DONVS · PRO · SE · ET · SVIS

Descripserunt Huelsen a. 1885 et Galli (a. 1886). Lanciani notizie degli scavi 1885 p. 19?. — 4 numerus ex parte evanuit (unde omissa est ab Huelseno). — v. 4 fin. N littera magna ex parte incertus est: [numerus] LXII CC Galli.

In principio periit nomen eius qui plumbi pondo octo milia sescenta sexaginta duo dederit ad aquam ducendam ad horrea Sempron(ia) ad balneum vetus; v. 3 quattuor fortasse intelleguntur rivi vel fistulae spectantes ad quattuor labella memorata in v. 5.

4191 tabula marmorea. Nemi rep. anno 1885.

IMP · CAESARI
VESPASIANO · AVG
PONTIF · MAX · TR · POT · II
IMP · VI · P · P · COS · III · DESIG · IIII · et · f. · e. · Ti
5 senatus popVLVSQVE · ARIcinus

Descripsit Huelsen. Lanciani not. degli scavi 1885 p. 180.

Apparet ab altera parte Titi, ab altera Domitiani nomen et honores perscriptos fuisse ut in simili inscriptione urbana Corp. VI, 932.

4192 *granito bigio*, litteris olim aere incrustatis HVELS. Nemi rep.; Genzani in aedibus Orsini vidit HVELSEN a. 1885.

a

P · AVTRC
· · F · COS

b

ꟻ Q

Descripsit Huelsen. Fragmentum maius ed. Lanciani *not. degli scavi* 1885 p. 103.

2 fin. C C Huels.

4193 fragmentum tabulae marmoreae (*marmo di bardiglio*) litteris v. 1 cm. 3½ vv. 2. 3 cm. 2. Rep. in effossionibus Nemorensibus a. 1885.

E R A N
X · VIR · S*acr fac*
T a l a *nil leg*

Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 238.

4194 fragmentum tabulae marmoreae (*marmo di bardiglio*) litteris v. 1 cm. 4, v. 2 cm. 3, v. 3 cm. 2½. Rep. in effossionibus Nemorensibus.

*ca*E R D
LEG · III
P · ALAT

Descripsit Gatti. Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 238.

3 quod initio superest, ex P vel R superest si fidem apographo Gattiano, ex O, si recte edidit Helbig; deinde ALAT Gatti, ALAF Helbig; vide ne fuerit ALAE.

4195 fragmentum tabulae marmoreae. Nemi rep. anno 1885. Pars maior (intuenti dextra) est Romae apud legatum Britanniae.

DIC · TRARR
M · MANNEIO · DOMESTICO · M · A
Q · OPPVNEIO · AVGVRINO · XII T · VOLTEDIO INDICTORE · II · Q · A
MARCELLÓ C LVCILIÓ · PIÓ ꟼ VNVS ES EX SACRIS · CVI PARENT · DONA · DIANA*e*
QVOD TRIBVIT · POPVLVS · RESTITVIS · POPVLO

Haec omnia descripserunt Lanciani *not. degli scavi* 1885 p. 227. Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 239. Partem intuenti dextram descripsit Gatti.

1 DIC·TROC Helbig; dedi ut edidit Lancianius; videtur fuisse *dic*[*tatore*] vel [*praefecto iure dic*(*undo*) *T. Arri*]*cino*]... (cf. *M. Arrecinus* n. 2156). — 2 fin. M, 3 fin. Q) Helbig.

Vv. 1—4 apparet recenseri, similiter ut in n. 2213, cunctos unius anni magistratus Aricinos, dictatorem (fortasse cum praefecto, si quidem imperator dictatura fungebatur), aediles duos, quaestores duos. — 3 T. Voltedius Indictor T. Voltedii Mamiliani, quem in n. 2213 habemus praefectum dictatoris, gentilis. — Distichon quod in fine tituli adiectum est: *Unus es ex sacris cui parent dona Diana*[*e*]*!* *quod tribuit populus, restituis populo*, obscurum est. Hoc apparet, laudes praedicari, nec vulgares, eius cui titulus positus erat. In parte secunda distichi fortasse significatur imperatoris alicuius liberalitas in populum sive Romanum sive Aricinum.

4196 basis (*plinto o base*) rotunda ex marmore nigro (*di lava basaltica* MELB.) alta circiter cm. 0,15, diam. circ. 0,60. Nemi rep., nunc Romae apud legatum Britanniae.

M · IVLIVS · M · F · M · ACCOLEIVS · M · F · AED · D · S · R

Descripsit Gatti. Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 238; *Notizie degli scavi* 1885 p. 479.

Aetatis ut puto liberae rei publicae, propter cognomina omissa. — Magistratus et senatus sine dubio Aricini, *Accoleius* nomen alibi rarum habuimus supra in inscriptione Aricina n. 2185.

4197 tabula rep. effossionibus Nemorensibus, nunc ibi in aedibus Orsini.

L · PONTIVS · *f*
Q · PETRBIV*s*
C · FVPILIV*s*
M · LVVCA*s*
L · ACCVLE*ius*
L · VECILIVS ·

Descripsit Gatti. Lanciani *not. degli scavi* 1885 p. 228.

4198 stele rep. Nemi una cum n. 4183, mox Romae apud legatum Britanniae.

L · FAENIVS · FAVSTVS
QVARTAR · PAR · APOL

Descripsit Gatti. Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 236; *Notizie degli scavi* 1885 p. 479.

2 *quartar*(*um*), *par*(*asitus*) *Apol*(*linis*) explicat Henzen apud Helbigium p. 240, conferens inscriptiones Pompeianam *C. Norbani Soricis, secundarum* (huius Corp. X, 814) et urbanam P. Cornelii Nigri, *tertiarum* Corp. VI, 10103); idem in epigrammate posito nescio cui pantomimo huius Corp. VI, 10118 hac inscriptione Nemorensi usus supplevit *parasitus Apollinis, idem* [*quar*]*torum in mimis saltantibus utilis actor*.

4199 in plintho hermae muliebris (litteris rubricatis HELB.). Ipsius imaginis muliebris scalpturam referre aevum Augusti notat Helbigius. Rep. mense Aug. 1885 in fano Nemorensi in cella in qua est pavimentum operis musivi n. 4183 (locum signavit Lancianius in forma *notizie* p. 318 littera F). Nunc Romae apud legatum Britanniae.

FVNDILIA · C · F · RVFA ꟷ
PATRONA · DOCTI ꟷ

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 319; Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 237.

Ab homine cognomine *Docta* hunc cippum positum fuisse patronae suae Fundiliae Rufae putat Henzenus (apud Helbig l. c.).

4200 *planta marmoreo, spezzato a metà*. Nemi rep. una cum eo qui praecedit, una cum eo adservatur.

F V N D *ilia*
C · F · RV*fa*

Descripsit Gatti. Lanciani *not. degli scavi* 1885 p. 319. Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 238.

4201 herma marmoris caerulei similis n. 4199, et eodem fere loco repertus, capite carens, in pectore hanc habens inscriptionem

Q · HOSTIVS · Q · F · CAPITO
RHETOR

Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 320; Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 236.

4202 cippus (*stele*) cum inscriptione ab utraque parte repetita. Nemi rep., nunc Romae apud legatum Britanniae.

LICINIAE · CHRYSARIONI
M · BOLANVS · CANVSAEVS
H · C · D · N · S

Descripsit Gatti. Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 236; *Notizie degli scavi* 1885 p. 479.

2 BOLANVS Gatti et Helbig, DOLANIVS Lanc.

3 *h*(*onoris*) *c*(*ausa*) *D*(*ianae*) *N*(*emorensi*) *s*(*acrum*)?

4203 stela marmorea similis n. 4198. Nemi rep. a. 1885.

STAIA · L · L · QVINTA

Notizie degli scavi 1885 p. 479; Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 236.

4204 duo fragmenta tabulae marmoreae altae m. 0,27, crassae m. 0,11, rep. Nemi a. 1885.

ELIVS MAIOR

Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 287.

4205 fragmentum tabulae marmoreae. Nemi rep., est ibi in aedibus Orsini.

R · MIS

COTILVI

Descripsit Gatti. Lanciani *not. degli scavi* 1888 p. 127.

1 in. dedi ut excepit Gatti, A Lanc.

4208 fragmentum marmoreum (*lastrina di marmo assai sottile*) rep. Nemi, est ibi in aedibus Orsini.

GVS · PVBL
CENSORI
EX · V...

Descripsit Gatti. Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 858.

4206 fragmentum tabulae marmoreae (litteris v. 1 cm. 7) in effossionibus Nemorensibus rep.

VS · M · L · OPVS

Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 237.

Opus vocabulum v. 1 Henzenus (apud Helbigium l. c.) accepit de opera aliquo publico, quod dedicaverit homo libertinus cognomine carens, id autem indicium esse aetatis remotae. Mommseno M · L est *m(erito) l(ibens)*.

4209 fragmentum tabulae marmoreae litteris cm. 7—5½. Nemi rep. a. 1885.

TIL
ONV · E
IAS · SCO

Helbig *bull. dell' Inst.* 1885 p. 238.

4207 fistula plumbea Nemi rep., *nel lato settentrionale dell' area sacra sono state scoperte alcune stanze da bagno, e traccie di una piscina, alla quale si dirige un condotto plumbeo con l' iscrizione* LANC.

PAMPHILVS · AVG · N · SER · FEC

Lanciani *notizie degli scavi* 1888 p. 182. Praeterea prodiisse longissimam fistulam *con la portata impressa di quinarie XV* narrat Lanciani *not. degli scavi* 1885 p. 254.

4210 *frammento di fregio liscio* rep. eodem loco quo n. 4199.

TIALIS

Lanciani *notizie degli scavi* 1885 p. 320

VIII. MONS ALBANVS (p. 213).

ad n. 2237. Henricus Matzat *Röm. Chronol.* 1 p. 146 coniecit quattuor feriarum Latinarum huius fragmenti mentiones spectare non, ut Mommsenus proposuerat, ad quattuor annos 357—360, sed primas duas mentiones spectare ad annum 358, quo anno iterum Latinas actas esse putat honoris deorum causa propter victoriam Veientem, similiter ut factum est a. 588 propter victoriam de rege Perse (Mommsen *R. Forsch.* 2 p. 106). Quae coniectura habet quo se commendat. Removetur enim ita quam Mommseno (l. c. p. 111) necesse fuerat statuere discrepantia inter Livium et hos fastos.

4210 a—4210 c in monte Cavo in coenobio.

4210 a litteris v. 1 cm. 11½, v. 2 cm. 5.

con ABI · T ESA
pontTIF

4210 b

TA · VXSOR
LLA FILIA
I · REPENTINVS

4210 c litteris aetatis labentis.

EI
ROI
ROI

Descripsit Bormann mense Iunio 1889. — Fragmentum 4210 c vide ne pars fuerit inscriptionis n. 2248.

4211 viae antiquae, qua mons Albanus ascendebatur, pars extrema, inter Palazzolo et summum montem Albanum, extat adhuc paene ita ut strata erat. *essa è lastricata*, ait Nibbyus *anal.* 1 p. 114/3, *al solito di grossi poligoni di lava basaltina ammirabilmente commessi insieme, in molti de' quali ancora rimarcasi la picchiatura, perché i cavalli non sdrucciolassero: rinfiancata dalle crepidini, e di tratto in tratto veggonsi incise collo scalpello le lettere* N V. Etiam nuper eodem tractu viae Mommsen et Huelsen litteram N viderunt septies repetitam, litteram V quinquies vel sexies.

IX. AGER ALBANVS (p. 216).

ad n. 2286. Descripsit etiam Tomassetti, qui v. 2 fin. legit MAT, v. 3 MER (pro M).

ad n. 2288. Tomassetti qui descripsit v. 3 pro VIX legit VIXIT.

ad n. 2302. Eadem inscriptio (sive eiusdem inscriptionis exemplum alterum) est etiam *notizie degli scavi* 1884 p. 385 (in fine FEC cum palmula) (reperta ut dicitur in horto Francisci Cardini prope stationem viae ferretae; *si veggono conserve di acqua, dalle quali si dipartono fistule plumbee assai lunghe, con la leggenda*.

ad n. 2358. Primus descripsit Zoëga (*nel vestibolo della casa l'apogrosa fuori di Albano*), a quo acceptam posuit Marinius in sylloge ... n. 1278 (editionis p. 387). Zoëga quoque v. 1 duplicem P vidit.

ad n. 2383. Dele; est origine urbana, huius Corp. vol. VI n. 24208.

4212 fragmentum marmoreum Albani rep. (prope portam Romanam, a sinistra viae Appiae, in fundo heredum Sante De Gasperis, si haec ad hanc inscriptionem pertinent).

imp. CASS
divi MAGNI
antoNINI · FILIVs
divi seVERI nep
cri

Notizie degli scavi 1885 p. 78 ad ectypum missum a Salustrio.

3 fin. FILI (ita ut magis superesse videatur ex FILIVs quam ex FILIO), 4 VEP editio.

4213 fragmenta reperta Albani in horto Bologna mense Aug. a. 1888.

AVR ·
AVG · II Parth

VS · MIL
ANT
F VII

Descripsit de Rossi.

4214 fragmentum rep. cum n. 4213.

D m
AVR · BIT...
COM ...
N

Descripsit de Rossi.

4215 fragmentum rep. cum n. 4213.

D m
AVREL B
FR QVI Mil...

Descripsit de Rossi.

4216 fragmentum repertum cum n. 4213

... XII ...
FLAVIVs
COMMN...
BENe merenti

Descripsit de Rossi.

4217 fragmentum rep. cum n. 4213.

D
VET*eran*

Descripsit de Rossi.

4218 lapis Albanus rep. Albani ibi ubi n. 4213 seq.

aur. VICTORINO
qui VIX·ANN·XV
M·X·AVG·PRISCA *sic*
NVS ·/V/ ///
FILO ·/CAVRF//
GRESA MATER
AVG·PRISCI//N/
ann ////

Descripsit de Rossi.
3. 4 scr. PRISCIA|NVS.

4219 fragmenta eiusdem ut videtur inscriptionis rep. ibi ubi ea quae praecedunt.

d M·
*co*RELIAE·
NIAE·CON

AVI
S·C·ET V
CSSS*r*
OR

Descripsit de Rossi.

4220 rep. ubi eae quae praecedunt.

AVRPAGI
MATRI QVE *sic*
ANNIS

Descripsit Gatti ex ectypo.

4221 cippus eleganter ornatus repertus Albani *nel giardino della villa Boncompagni-Ludovisi.*

DIS · MANIBVS
CLAVDIAE · AGIDIAE
urceus SORORI *patera*
PHYLACIS · AVGVST · L
VIXIT · ANNIS · XVIIII

Notizie degli scavi 1886 p. 57.
Protomen muliebrem una repertam ad eandem Claudiam Agidiam pertinere coniecit editor.

4222 rep. ibi ubi n. 4213 seq.

D
KEDE
VS·MAXIM
P·SECVNDVM
bene MERENTI·FAC·B

Descripsit de Rossi.

4223 *presso la Galleria di sopra.*

V L I A N
ONNO OIERV
/I;OBAI
ACETVS ANN
OS FIIVE
M P

Descripsit Tomassetti.
5. 6 fortasse *fil.* ve[ne]m(erenti) p(osuit).

4224 in parte aversa inscriptionis n. 4220.

PVELLA BIRGI
NE QVE BIXIT A·A
NVS X M·II·D
XXV·ORA SEM
S RECVNRE

Descripsit Gatti ex ectypo.
2 fin. dedi ut inveni in apographo Gattii; alterum A abundat. — 4 fin. 5 in. videntur corrupta esse.

X. BOVILLAE (p. 230).

ad n. 2390 Ectypum dedit Huelsen. V. 9 fin. est T (non fuit B).

ad n. 2409. Specimen scripturae dedit Huebner exempl. script. epigr. n. 314.

4225 cippus lapidis Albani litteris vetustis. In via Appia non longe a Bovillis.

////////////
IVNIVS · Ↄ · L · EVPRANOR
*m*ARIA · M · L · ALEXANDR
MAGIA · Ↄ · L · NICELLA
IVNIVS · C · //// L ·
DIONYSIVS
IN FG P
ima latent humo defossa

Descripsi.
V. 1 totus, v. 5 ex parte erasus.

XI. Inter Bovillas et Castrimoenium (p. 237).

ad n. 2427. 2434. 2436/7. Repetivit Lancianius *bull. municipale* 1884 p. 153—155. Inscriptio n. 2437 IERAX FECIT videtur fuisse et in ea fistula, in qua est n. 2436 *a*, et in ea, in qua n. 2436 *b*. — Nomen Q. Voconi Pollionis, quod lectum est in n. 2436 et probabiliter suppletum in n. 2427, redit, ut recte observavit Lancianius, in signaculo aereo reperto prope Nicoteram (Corp. X n. 8059, 441): VICTORIS | Q·VOC·POLL.

4226 eundem locum, ex quo prodierunt n. 2427. 2434. 2436/7, cum exeunte anno 1884 denuo Boccanera pervestigaret, prodiit rivus plumbeus in quo legitur

a
*q voconi polli*ONIS

b
SVLPICIVS TRO LLVS FEC
///LPICIVS TRO LLVS FEC

c
/// VOCONI POTTIONIS

d
XV

Lancianius *notizie degli scavi* 1884 p. 394. *a* et *b* legi *nelle parti originarie della condottura*, secundam et tertiam *nelle parti di restauro* (distingui enim in hoc rivo plumbeo *alcuni pezzi di restauro*) ait Lancianius. — *b* pro TROLLVS sine dubio legendum TROILVS.

4227 rep. a Boccanera ibi ubi n. 4226.

D M
P R O T I
QVI VIXI
ANN XIX
5 SOROR PIA
FECIT

Lanciani *bull. communale* 12 (1884) p. 163.

4228 in fragmento marmoreo quod aliquando pertinuit ad candelabrum scriptum excisis ornamentis. Rep. una cum n. 4226.

C O N S E R
O M F
V A X X I

Lanciani *bull. communale* 12 (1884) p. 163.
1 CONS... editum est.

XII. CASTRIMOENIVM (p. 239).

ad n. 2163. Titulum ab eodem Pedio Iusto positum matri habes huius Corp. vol. VI n. 23691.

ad n. 2164. Oblitus sum addere, hunc videri esse eum ipsum L. Caecilium Rufum qui fuit tribunus plebis a. 690 1, praetor urbanus a. 697. Cf. Mommsen Corp. vol. I ad n. 639.

ad n. 2166. Specimen scripturae (vv. 10—13) dedit Huebner exempl. scr. epigr. n. 1068. Puncta deesse plerumque ad Huebner.

ad n. 2175. V. 1 supplendum est, ut observavit Hirschfeld, [*L. Arelliu*], v. 4 itemque v. 5 [*L. Are*]*llius*, ex titulo posito colliberto huius Alexandri *L. Arellio Glabrai l. Diophanto* edito huius Corp. vol. I n. 1026, vol. VI n. 12289. Is cum repertus esse dicatur in via Appia, probabile est utramque inscriptionem antiquitus una stetisse, postea autem alteram loco motam esse.

ad n. 2184. V. 3 supple [*M.' Acilius Glab*]*rio Cn. Cornelius Severus* ex inscriptione nuper reperta n. 4237. Ceterum quomodo conceptus fuerit totus titulus, adhuc latet. Potest fuisse sepulcralis positus ab Acilio Glabrione et Faustina coniuge (nepoti huius Acili Glabrionis cognomen fuit Faustinus, cf. huius Corp. vol. IX p. 218) filiabus duabus, quarum alteri et ipsi nomen fuit Faustina, alteri ....cilla Aciliana.

4228 a prope Marino in vinea Ingami.

DOMI...
EVTY...
DOM...
MIC

Descripsit Tomassetti; idem edidit *archivio della soc. rom. di storia patria* 8 (1885) p. 434.

XII a. AD DECIMVM.

4229 fistulae plumbeae effossae in vinea Senni, *in contrada Ciampino*.

PVB · DECIMIENSIVM
/ / / / / / / ENSIVM

Ex apographo Tomassettii edita est *Notizie degli scavi* 1886 p. 159, Gatti *bull. municipale* 1887 p. 12.

Pub(licum) Decimiensium. Decimienses praeterea nondum innotuerunt, nota est ex itinerario Antonini p. 305 — in tabula Peutingerana nomen excidit — statio *ad Decimum* viae Latinae prima, X mil. pass. ab urbe. Eis qui ad hanc stationem habitabant fuisse imaginem rei publicae, certe fuisse arcam communem, haec fistula docet: probabile est fuisse eis etiam magistros vel magistratus. — Stationem *ad Decimum* incidere in fundum Ciampino olim observatum erat (cf. Nibby *anal.* 1 p. 461).

4229 a in aedibus vineae Senni, ibi prope rep.

dis m|ANIBVS
|IVS·EPAPRO
ditus |HARPASTENI
t pis|SIME COI·ET
po|TERIS·QVR
cura|M FECIT

Lugari apud Armellinum *cronichetta mensile* 1885 p. 139

4229 b in vinea Senni.

dis M A N ibus
AE IVL
VLINA
ABIS

Descripsit Tomassetti.

4229 c ibi ubi n. 4229 a.

D M
PETTETIAE FORTVNA
TAE DOMITIVS TELE
GONVS VXORI FECIT

Lugari apud Armellinum l. c.

XIII. *Grottaferrata* (p. 244).

ad n. 2553. Addere debui quae Henzenus bull. l. c. ad explicandum obscurum hoc carmen attulit. Marito Secundae nomen fuisse putat Orbi Natali (v. 2. 3 *Orbi namque Secunda fui*; 4. 5 *una Natalis*), ei Secundam iunctam fuisse septimo matrimonio (id enim significari verbis ... *nos septimus ussit amor*), probabilius Wilmannsius ex inscr. n. 575 cogitat de matrimonio septem annorum; *fatales* (v. 2) esse ... securos (v. 4) mortuos.

4230 cippus repertus sub Grotta ferrata loco dicto Borghetto (cf. ad n. 2496 cet.).

dis MANIBVs
M
HER
M · CINCI
5 COLLIBErt
BENE Merenti
POS

Descripsit Tomassetti et ed. archivio della soc. di storia patria 1885 p. 173. Rocchi apud Fiorellium notizie degli scavi 1885 p. 159.

4230a ibi ubi n. 4230.

DO·
TR·

Descripsit Tomassetti.

XIV. Inter Tusculum et montem Albanum.

ad n. 2572. Idem ut puto exemplum nuper Alexander Fausti Frascatanus vendidit curatoribus rerum antiquarum a municipio Romano constitutis (Lanciani bull. municipale 1884 p. 53).

ad n. 2573. Alterum ut videtur eiusdem inscriptionis exemplum sed mutilum (extabat solus v. 1) refert Lanciani syll. ep. n. 363 inventum, ut ait, a Gagliardio.

XV. TVSCVLVM (p. 252).

ad n. 2606. Fragmentum a Stevensonio quoque descripsit idemque nuper editum est in notizie degli scavi 1885 p. 478, ubi non recte dicitur esse pezzo di lastra.

ad n. 2610. Rubelliae Bassae nomen inscriptum legitur in fistulis plumbeis quae prodierunt a. 1877 Romae sub monte Palatino Circum maximum versus (Lanciani syll. ep. aq. n. 159).

ad n. 2675. 2689. Edidit Tomassetti archivio della soc. rom. di storia patria 9 (1886) p. 59. 49.

ad n. 2744. Vide ne puncto deleto legendum sit *Rutilio L. f. materter(a) Regin(i)*.

XVI. LABICI (p. 274).

ad p. 274 not. 2. *Labic*-*rum* 5 reperitur etiam in titulo huius Corp. vol. VI n. 10230.

ad n. 2771. Recognovi ad ectypum missum a Tomassettio. V. 1 partes so˥ litterarum videor mihi agnoscere, 3 in. exiguum fragmentum ante s potest superfuisse etiam ex A, v. 6 est ATELLAN. — Nimis autem mutilum est fragmentum quam ut suppleri possit. Hoc apparet agi de ludis eisque diversi generis; v. 3 videtur agi de certamine tibicinum, nam *multiforatae* dicuntur sine dubio tibiae (ut alibi multifores et apud Apuleium multiforabiles, apud Graecos αὐλὸς πολύτρητος), v. 4 spectare ad cantores indicat mentio arteriarum, v. 5 aperte agitur de certaminibus pugilum, v. 6 nominantur ludi Atellanici (v. 3 fin. fortasse supplendum est *cau*[*tica*] idque coniungendum cum v. 6; cf. Suet. Galba 13).

4231 cippus lapidis Tusculani (*sperone*) rep. Monte Compatri *nel fare i fondamenti della casa di Salvatore Mastrofrancesco*, nunc affixa parieti eiusdem domus.

DEVERTICLVM
PRIVATVM

Misit Tomassettius cum ectypo, sed male impresso.

XVII. GABII (p. 278).

De ruderibus Gabiorum nuper accurate exposuerunt Cozza et Pasqui in actis Fiorellii notizie degli scavi 1885 p. 124 seq., addita tabula.

ad n. 2798. Fistula plumbea inscripta *Iuli Pompei Rusoniani* nuper prodiit Romae in monte Quirinali (bull. comunale 1887 p. 8).

ad n. 2795. V. 12 fin. scr. HS·X·M·N. — De L. Vipstano Poblicola Messalla, altero ex quattuorviris nominatis in v. 6, vide infra n. 4215.

4232 fragmentum marmoreum altum cm. 11 latum cm. 6 crassum cm. 1,7. Rep. a Cozza et Pasqui Gabiis *tra il tempio di Giunone e lo chiuso di s. Primolo, sulla sinistra di quella via che divide in tutta la sua lunghezza l'altura di Gabii, e che si congiunge alla Prenestina, poco sotto il nominato tempio di Giunone, in quel luogo appunto ove nel 1792 si fecero le ricchissime scoperte.*

IMP · CAesar vii m. agrippa iii a. 727
IMP · CAesar viii t. statilius ii 728
IMP · CAesar viiii m. silanus 729
IMP · CAesar x c. norbanus 730
5 IMP · CAesar xi cn. piso 731
M · MARcellus l. arruntius 732

Barnabei notizie degli scavi 1885 p. 428, qui supplevit.

Superest sine dubio ex eodem fastorum tabula ex qua n. 2801.

4233 fragmentum marmoreum latum cm. 12 altum cm. 8 crassum cm. 5 litteris aetatis sequioris. Rep. a Cozza et Pasqui Gabiis a *nord-est dell' arx*.

EIS

Barnabei notizie degli scavi 1885 p. 427.

ad n. 2819. Eiusdem plumbarii nomen nuper lectum est in fistula quae descripta Frascati apud Alexandrum Fausti, mox Romam translata a curatoribus antiquitatum municipalibus, ter repetitam habet inscriptionem T·STATILI FELICIO FEC (Lanciani bull. municipale 1886 p. 105 n. 1169). Verisimile est hanc quoque fistulam ex finibus Gabinorum adlatam esse in oppidum Frascati (idem Alexander Fausti apud se habebat vel habet inscriptiones agri Albani et Labicani n. 2421. 2587a. 2785).

XVIII. Inter Labicos Praeneste Gabios (p. 285).

ad n. 2845. Plautiae Quinctillae et filii eius P. Helvidii Prisci lapis sepulcralis, quod non monerem, nisi male intellectum a Carmelo Mancini atti della R. acc. di archeologia di Napoli vol. 11 (1883) I p. 147 titulum atque pro mutilo suppletum esse animadverteram: est autem integer, margine ubique servato, ut et ego olim observaveram et nuper mihi confirmavit O. Hirschfeldius). — Helvidium Priscum praetorem a. 70 Publium fuisse praenomine eundemque cum marito Plautiae Quinctillae Fabrettius inscr. p. 173 posuit quidem, sed nequaquam probavit.

XIX. PRAENESTE (p. 288).

ad p. 294 not. 1. Henricus Iordan analect. epigr. Latin. (ind. lect. Regimont. 1886/7) p. 6 seq. nuper quaesivit, quomodo haec frustula supplenda sint et quem locum in fastis Verrianis occupaverint; cum autem non contigisset ei ut ea probabili ratione suppleret eisque certum locum attribueret, de nostra horum frustulorum cum fastis Verrianis coniunctione se dubitare significavit. Dubitationem autem ea res praecipue Iordano movit, quod neque sacri vetusti Solis et Lunae Romae celebrari soliti praeterea ulla mentio superest neque aedis Solis et Lunae, si exceperis aetatem labentem. — Mihi videtur Verrius Flaccus in adnotationibus ad fastos suos solem et lunam etiam multis aliis modis memorare potuisse. Quid si Verrius, qui ad diem kalendarum Ianuariarum adscripsit originem moris ut eo die magistratus inirent, qui singulos dies a Caesare dictatore additos notavit, aliquo loco (fortasse ad mensem Februarium, ubi in fine solito maius spatium superesse debebat) egit de ratione anni qui fuit ante Caesarem? potuit Verrius exponere annum Romuli neque solis cursui neque lunae rationibus convenisse, potuit narrare, Caesarem dictatorem primum inter Romanos annum (ad solis cursum) accommodasse. Alias quoque lunae et solis mentiones excogitari poterunt — potuit Verrius memorare septem stellas errantes, solem lunam Martem reliquas —, sed illud mihi probabilius videtur. Ceterum non incerta similitudine ductus fragmenta illa fastis Verrianis adscripsi, sed conlatis ectypis eorum cum reliquis fastorum nunc Romae adservatis.

ad p. 294. Horatius Marucchi libro quem a. 1885 edidit Guida archeologica dell' antica Preneste etiam inscriptiones Praenestinas plurimas complexus est, sed paucas admodum ad lapides conlatas, plerasque ex libris repetitas. Nova et utilia non habet nisi in christianis, ad quas adhibere eum potui iam supra p. 318 seq. (cf. p. 294 not. 4).

ad p. 295 not. 3. Oblitus eram, cum haec scribebam, arae huius Corp. vol. VI n. 3681, quam posuit una cum uxore et filia C. Iulius Germanus veter(anus) Aug. n. et quae sine dubio antiquitus pertinuit ad fanum Fortunae Primigeniae urbanum.

ad n. 2862. Quartum apographum extat apud Donium ms. Neap. p. 20, 13 petitum ut ait 'ex libro ms.' (non 'ex libro vetere ms.', quod dicere solet Donius de eis quas ex Iucundo repetivit). Novum hoc apographum consentit cum reliquis (etiam v. 2 in FVERO), nisi quod v. 7 pro RVFICANAE) habet RVFICANAI, v. 8 (pro PLOTILLAE) PLOTILLA·F.

ad n. 2866. Vide ne non diversus fuerit ab hoc L. Rufino Λ(ούκιος) ille Ρουφῖνος, memoratus ut ἀνθύπατος in nummo Chalcidis Euboeae sub Augusto cuso, edito ab Imhof-Blumer monn. gr. p. 222 n. 56, quo iudice hic Λ. Ρουφῖνος idem est atque Λ. Λίουιος ἀνθύπατος saepius memoratus in eiusdem Chalcidis nummis. Monuit de his nummis Chalcidensibus Pick.

ad n. 2898. Suspicio venit et hanc aram et Narbonensem huius Corp. vol. XII n. 4335 expressas esse ad aram Pacis Augustae Romae publice a. u. c. 744 consecratae (Mon. Anc. 2,38 cf. comm. Mommseni ed. 2 p. 49), similiter ut monumentum Tiberio a compluribus civitatibus Asiae positum expresserunt Puteolani.

ad n. 2919. In inscr. lateris scr. M· (pro L·) LAELIO MAXIMO.

ad n. 3014. Adferre vel saltem memorare debui hoc tabulae marmoreae fragmentum rep. d. 13 Apr. 1874 Romae in monte Esquilino non longe a basilica S. Mariae Maioris (cf. Lanciani bull. cit. tab. V. VI) prope rudera quae propter inscriptionem huius Corp. vol. VI n. 1744a balneorum Neratii Cerealis putabantur a Lanciano:

ImmAE · ADFECTIONIS · ERGA REM PVBLICAM · SICVT · LVDVM
GLADIATORIVM · OMNI · INPENSA · SVA · ITA · SPOLIARIVM
A FVNDAMENTIS · EXSTRVCTVM · ORNATVMQVE PRO NITORE
CIVITATIS · REI · PVBLICAE · DONO · DEDIT

Descripsit Lanciani bull. municipale 2 (1874) p. 88, contulit Henzen huius Corp. vol. VI p. 883 ad n. 1744a. Apparet eum ad quem haec inscriptio pertinebat civitati suae plane eadem largitum esse ac Voesius Aper largitus erat Praenestinae. — Talem inscriptionem antiquitus Romae stetisse, quod Lanciano venerat in mentem, dedicatam a decurionibus civibusve eius civitatis, credi non potest; absunt enim verba sollemnia titulorum dedicationum, abest ipsum nomen civitatis. Ego si quid video, habemus ipsam inscriptionem spoliarii a Voesio Apro Praenestinis privata impensa extructi. — Alteram inscriptionem ex ruderibus Praenestinis Romam multo ante renatas litteras adlatam dedi n. 3006 (noli tribuere ... quod Lancianus hoc tabulae fragmentum, cum repertum sit, ei adfixum fuisse parieti).

ad n. 3043. Eandem ut videtur refert Marinius syll. fistularum n. 117 (ed. de Rossi p. 507) tamquam extantem Romae in bibliotheca Barberina (quo facile potest adlata esse ex Praeneste), sic: FABIVS FARMAITIVS FEC

ad n. 3070. Scr. L · AVLI · L · L.

ad n. 3383. Vv. 3. 4 abstulit atra dies et acerbo funere mersit Vergilii sunt Aen. 11,28.

4233 a cippus marmoreus, Cave nel giardino Gramiccia (Clementi).

pateo
D · M
urceus FL · TYCHE patera
AVG·LIB

Descripsit Stevenson indicatum a Vinc. Cicerchia.

4233 b fragmentum Praeneste apud Vincentium Cicerchiam.

...GAEO CVM
ANIS · MAR

Descripsit Stevenson.

XXII. AFIL(AE?) (p. 351).

ad n. 3410. Altera ex his fistulis postea pervenit ad Alexandrum Castellani, in cuius hereditate Romae venum prostabat anno 1884 (Catalogue des objets d'art dependant de la succession Alessandro Castellani et dont la vente aura lieu à Rome p. 42 n. 56; inde Lanciani bull. municipale 12, 1884 p. 7).

XXX. TIBVR (p. 365).

ad p. 372. Mauri Sarti monachi Camalduiensis, cuius apographa inscriptionum Tiburtinarum non noveram nisi per Mariorum et Sanclementium (cf. ad n. 3613), schedae autographae extant in bibliotheca Berolinensi (lib. pict. A 61f). Insunt inscriptiones n. 3544. 3657. 3556. 3672. 3596. 3613. 3635. 3666. 3713. 3734. 3793. 4076 pleraeque descriptae a Sartio in aedibus Boschi.

ad n. 3672. Extabat cum vidit Maurus Sarti (cf. supra), 'in vinea Benedicti Boschi ad 4 mil. pass. infra Tibur versus agrum Romanum citra Anienem'.

ad n. 3581. Integram exhibet E. Q. Viscontius cod. Par. 9697 f. 157a: FORTVNAE AVGVSTAE | SEX · AVFIDIANVS · SEX · F · ARN | CELER · PRAEF · FABRVM | IIII VIR AEDILIS · IIII · VIR | IVR · DIC · IIII · QVINQ | QVAESTOR · IIII *cet.* Abrasum esse versum post primum Viscontius non adnotavit; videturque Amatius in ea re erravisse. Ceterum cum Viscontius exhibeat sine ulla loci indicatione, valde dubitare coepi, num verum sit quod Amatius perhibuit de origine Tiburtina. Tribus Arniensis magis videtur indicare unam ex civitatibus Etruriae suburbanae.

ad n. 3645. Maurus Sarti vidit Romae 'apud Biasi (?) lapidicidam' (una cum urbanis vol. VI, 676. 9010 al.).

ad n. 3664. V. 4 pro EX · EXSEDRAM scribe ET · EXSEDRAM.

ad n. 3679. Idem quattuorviri nominantur in inscriptione recens reperta n. 4256, unde apparet L. Alfenatio cognomen fuisse Prisco.

ad n. 3683. Edidit etiam Aug. v. Kotzebue *Erinnerungen von einer Reise nach Rom* vol. III (1805) p. 94 neglegenter descriptam; v. 2 fin. habet ME (pro MI); reliquos eius errores enumerare nil attinet.

ad n. 3692. Consules sunt anni p. C. 143 (non 124).

ad n. 3793. Etiam Maurus Sarti in schedis Berol. v. 4 exhibet SECVRITA sine lacunae nota, item vv. 4—5 AE contignatas, v. 5 fin. SEVI.

4234—4267 anno 1886 et ineunte anno 1887 repertus est inter rudera dicta vulgo villae Maecenatis, effossionibus institutis a sociis appellatis *delle forze idrauliche*, ingens numerus inscriptionum publice a Tiburtinis positarum (item inscriptionis olim notae n. 4235 fragmentum novum). Edidit eas Gatti in actis Fiorellii *notizie degli scavi* 1887 p. 26—33. Praeterea de eisdem effossionibus egit Borsarius *notizie* l. c. p. 25 seq. — Ea quae supra p. 366 seq. de re publica Tiburtinorum exposui, novis his inscriptionibus repertis confirmantur in universum; novum est collegium aedituorum Herculis memoratum in inscriptione n. 4257.

4234 parvus cippus marmoreus.

M · CAERELLIVS
IAZEMIS · Q · Q ·
PISTORVM · III ·
ET · PERP · ET ·
urceus CODICARIVS · ITEM patera
MERCATOR
FRVMENTARIVS
INVICTO
HERCVLI
EX VOTO · D · D ·

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 150.

Homo Ostiensis, ut apparet ex honoribus, quos sibi adscribi voluit (alterum M. Caerellium Ostiensem habemus n. 79) Herculi Tiburtino votum solvit. — 2 Iazemis cognomen oriundum ut videtur ex Syria; Iazemis aliquis est, ut monuit Gattius, huius Corp. vol. VI n. 6476. — 4 vide ne punctum inter PERP et ET sit delendum.

4235

*libe*RALITATES · PVL
*imp. caes. t*RAIANI · HADRIA*ni augusti pont. max*
*trib. pot. x*X · COS · III · P · P · IM*p. ii*
*ery*A · PROV*inciam* HISPANIAM BAETIC*am*
III · ID · AVG · Q · *i*[illegible] REBILO APRONIANO · COS · IN · A n. 117
IIII · K · IAN *l. tutilio luperco p. calpu*RNIO · ATILIANO · COS n. 136

Fragmentum maius a me ipso descriptum qui ediderint vide supra n. 3577. Minus nuper repertum descripsit Gatti ediditque *notizie degli scavi* 1887 p. 32 *p*.

Agitur, ut dixi ad n. 3577, 'de liberalitatibus ab Hadriano imperatore in provinciam Hispaniam Baeticam, ex qua ipse oriundus, conlatis', verum non solum ab eo anno, sed inde ab eo ipso die quo imperium susceperat — diem enim III iduum Augustarum natalem imperii celebrari voluit Hadrianus (vita c. 4) — usque ad diem IIII vel XIIII kalendarum Ianuariarum (d. 26 vel 19 Dec.) anni 136, qua die hic titulus scriptus esse potest; vicesimam enim tribuniciam potestatem Hadrianus iniit non kalendis Ianuariis anni 136, sed die IIII id. Decembres anni praecedentis (cf. Mommsen *Staatsrecht* 2 p. 777). — 4 fin. praeter supplementum quod sponte se praebet *pub(lice)* vel *pub(licae)* cogitari potest etiam de *pue(ris puellisque)*, ut significetur institutio alimentaria.

4236 fragmentum cippi.

caesar
..

Descripsit Gatti ediditque *notizie degli scavi* 1887 p. 32 e.

4237 basis marmorea.

M' · ACILIO · M' · F · GAL ·
GLABRIONI
CN · CORNELIO · SEVERO
COS ·
PONTIFICI · III · VIR · A · A · A · F · F ·
VI · VIR · TVRM · EQVIT · ROMAN ·
TRIB · MIL · LEG · XV · APOLLINARIS
SALIO · COLLINO · LEG · PROV ·
CRETAE · CYRENAR · LEG · PROV ·
AFRICAE · QVAEST · IMP · CAESAR
T · AELI HADRIANI ANTONINI · AVG · PII
*pr*AETORI · LEG · ASIAE · S · P · Q · TIBVRS
*pat*RONO · MVNICIPI Q · Q · DESIGNATO

Recognovit Gatti. Ad ectypum missum a Bulgarinio edita est *Notizie degli scavi* 1886 p. 277. Misit etiam Rossius.

Est consul ordinarius a. 152 cuius plenum nomen et honores hic primum titulus patefecit. Filius sine dubio consulis ordinarii a. 124. Ceterum idem occurrit in inscriptione supra edita n. 2484 cf. add. p. 492.

4238 fragmentum cippi marmorei.

le
CANOID · Q*uaest. pr. mil*
LEG · IIII · FL · X · V*ir stl. iud.*
FETIALE · GAV
BASSILLA · SOR*or et*
PROCVLA · FIL*ia*
HEREDES · B*ene m*(*erenti*)

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *a*.

4239 cippus marmoreus.

HEREMMIAE · M · F ·
HELVIDIAE · AEMILIANAE
L · CLAVDI · PROCVLI
CORNELIANI · COS
REGINAE SVAE · H · C · POSVIT
TI · CLAVDIVS TI · F · QVI ·
LIBERALIS AEBVTIANVS
EQVO PVBLICO PRAEF · FABR
TRIB MIL LEG · III CYRENAICAE
DEC · CAES · COS · PR · CVM
CLAVDIA NECTAREA
VXORE

Recognovit Gatti. Rossius misit aecto a se descriptam. Ad ectypum edita est *Notizie degli scavi* 1886 p. 276.

Tam Heremnia Helvidia Aemiliana quam L. Claudius Proculus Cornelianus ex hoc primum titulo innotescunt. — 5 *h(onoris) c(ausa)*. — Qui titulum posuit Ti. Claudius Liberalis Aebutianus, equo publico ornatus, praefectus fabrum, tribunus militum, *dec(urialis) Caes(arum) co(n)s(ulum) pr(aetorum)* (pro decurialis unius ex decuriis quae Caesaribus consulibus praetoribus apparent) filius fuit ni fallor Ti. Claudii Liberalis, praefecti fabrum, equo publico ornati, cuius defuncti annorum XVI epitaphium habemus supra n. 3624. — Aliquo modo adfines fuisse hos homines Aebutianus Liberalis, fortasse idem ad quem Seneca dedit libros de beneficiis, cognomina Ti. Claudi Liberalis Aebutiani indicant.

4240 fragmentum cippi marmorei.

in latere sinistro

CAPITONIO · FRVCTO · ET · C · CON

patera

*m. Lo*LLIO · O · F · O · N · VOL
*Pauli*LINO · VALER*io*
*Asia*TICO · SATVRNINO · *co(n)s(uli)*
a(*ugur*) · A · F · F · SALIO · COL*lino*
*pon*TIF · QVAESTORI · IMP · CAE*saris*
PRAETORI

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 31.

M. Lollius Paullinus Valerius Asiaticus Saturninus consul fuit suffectus mense Iulio a. 91 teste privilegio militari huius Corp. vol. III p. 459. Pater ei fuit ni fallor D. Valerius Asiaticus consul designatus anno 69 (Tac. hist. 4.4 cf. Corp. VI, 1528), a quo etiam tribum Voltiniam habuit (oriundi enim erant Valerii Asiatici Vienna, cf. Tac. ann. 11,1, cuius urbis cives in illa tribu censebantur), in nomen autem adsumptus est a M. Lollio aliquo Paullino, adfine sine dubio Lolliae Paullinae, uxoris quondam Gai principis, interfectae a. 49 (Tac. ann. 12.22).

4241 fragmenta complura eiusdem basis marmoreae.

L · M · TIO · L · F
COS

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *f* et p. 153.

4242 basis magna marmorea.

P · MANILIO · P · F
GAL · VOPISCO
VICINILLIANO
L · ELVFRIO · SEVERO · IVL*io*
QVADRATO BASSO · COS
PONTIF · FLAMIN · PRAET
QVAESTORI · DIVI · TRAIANI
PARTHICI · TRIB · MIL · LEG
IIII · SCYTHIC · III · VIR · A · A · A
F · F · SALIO · COLLINO · CVRAT
FANI · HERC · VICT ·
M · PROSIVS · PLATANV*s*
CVM · MANILIA · EVTYCH*ia*
VXORE · ET · VIBIA · VICINILL*a*
ET · MANILIS
VOPISCIANO ET ATTICO LIB*ris*
SVIS

Descripsit Gatti, recognovit Hirschfeld. *Notizie degli scavi* 1887 p. 151.

Consul ordinarius anni p. C. 114 (Orell. 3786), filius puto Manili (Mani- traditur) Vopisci cuius villam Tiburtinam Statius carmine III libri I uno die descripsit (Stat. praef. ad silv. I) villaeque illius heres. — 8 cuius dei flamen fuerit Vopiscus, latet.

4243

Q· MARCIO
TVRB*oni*
*fro*NTONI · PVB*licio severo*
p· OOMIS · OO*tato*
...EGO...

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 152.

Notus praefectus praetorio Hadriani (vit. Hadr. 6. 7, Dio 69,18). Nomina v. 3 supplevi ex titulo eius Dacico Corp. III, 1462.

4244 fragmentum basis marmoreae

p. MVMMIO · P · F *gal*
*s*ISENNAE · RVTIL*iano*
*c*OS · AVGVRI · PROCOS · P*rov*
*asi*AE · LEGATO · AVG · PR · PR *moesiae*
*sup*ERIORIS · PRAEF · ALIMEN*t. per*
*aemili*AM · PRAEF · AER · SATVRNI *leg. leg*
vi VICTRIC · PRAETORI · TR*ib. pleb.*
quaest. TRIB · LEG · V · MACED · X *viro*
stlit IVDICANDIS · PATRON*o*
*munic. c*VR · FANI · H · V ·
*senat*VS · POPVLVSQVE · T*ibur*

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 29.

Eiusdem cuius est titulus supra n. 3601 positus ab Herculanis Augustalibus.

4244 a fragmentum tabulae marmoreae

TI · AV
PRO · CO
NI · S

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 384.

4245 fragmenta complura cippi marmorei

L · VIPSTANIO · L · F
c L · POBL*icolae*
MESSALAE · II *viri*
*se*LIO · CO *lino*

Descripsit Gatti, qui fragmenta duo nuper edidit disiuncta *Notizie degli scavi* 1887 p. 31 g et h, coniunxit a me monitus ut tertium addidit ib. p. 152.

L. Vipstanus (Poplicola?) cos. fuit ordinarius a. 48, C. Vipstanus Poplicola nominatur in albo sacerdotum Corp VI, 2002 anno 63. Vipstanus Messalla tribunus militum a. 69 notus est ex Taciti dialogo et historiis, L. Vipstanus (vel Vipstanius) Messalla cos. fuit ordinarius a. 115, L. Vipstanus Messalla Vipstani Messalae consularis filius est in titulo Attico Corp. III, 521 (eph. ep. 1 p. 250), L. Vipstanus L. f. Cl. Publicola Messalla quattuorviratu Gabiis functus est a. 140 teste titulo supra edito n. 2795. Ab hoc (illorum sine dubio subole) non videtur diversus fuisse is cui hic Tiburtinus titulus positus fuit. — 4 supplevit Gatti.

4246

*au*GVRI R*egi sacrorum*
*pra*ETOR*i quaesit candid.*
imp. CAESA*ris*

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 324.

Supplementa quae adscripsi si recte inventa sunt, fragmentum pertinuit ad eundem Cn. Pinarium Severum cuius est titulus supra n. 3604. Ceterum quae illum posuit Cornelia Manliana non uxor Pinarii videtur fuisse, sed mulier Tiburtina, fortasse una ex virginibus Vestalibus.

4247 fragmentum cippi marmorei.

ui viro ep VLOnum
leg. pr PR·PONTi et bithyniae
cura TORI·COlcnine ...
PATRONO · Municipi
Q·Q·DESignato

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *b*.

V. 2 supplevit Pick, v. 3 Mommsen.

4248 fragmentum basis magnae marmoreae.

Q · F · QVIR
pROCONSVLi
CYPRI · LEG · LE
iuriDIC · BRITANniae

Descripsit Gatti, recognovit Hirschfeld. *Notizie degli scavi* 1887 p. 152.

2 in. ..re potest etiam superesse ex cognomine.

4248 a fragmentum cippi marmorei.

C
TRAIA
CIAE·CR

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *a* non recte coniunctum cum n. 4280.

4249 fragmentum cippi marmorei.

e I O
lEG·LEG·II·
adlecTO·AB·
imp. antoNINO

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *i*.

4250 basis magna marmorea.

MILIO · A · FI ·
L · VICTORINO sic
PROCVRATORI · AVG
AD ACCIPIENDVS CENSVS sic
IN · PROVINC · GALLIA ·
sic LVGVDVNENENSI ET IN PROVIN
CIA · THRACIA · EQVESTRIBVS · MI
LITIIS FVNCTO · EQVO · PVBLICO
C · VIVIVS · IVLIANVS · SCR · Q
AMICO · OPTIMO
L · D · D · D ·

Descripsit Gatti, recognovit Hirschfeld. *Notizie degli scavi* 1887 p. 152.

4251

IO · POLLIni
decuRIALI · VIATOri
ORDO · Decur.
VIATOr

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *e*.

4251 a fragmentum cippi marmorei.

LICOR·EC
PITORI
CAES · F
INC

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *a* (non recte coniunctum cum n. 4248 *a* et n. 4280).

4252

TTIO·M·F
///PIO
praEF·COh
AC

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 c.

4253

prAEF · EQ
G · SAL

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 o.

4254 basis magna marmorea.

in latere intuenti sinistro

CVRANTE
NVSONIO · IVLIO
ANTVLLO · PATRONO
MVNICIPII
DEDICATA · VII · ID · IVN
ANVLLINO · II · ET · FRONTONE · COS a. 199
//////////////////////
//////////////////////
//////////////////////
AVG EDENTE
L · AVR · AVGG · L · APOLAVSto
MEMPHIO
MAGISTRO

intra coronas tres

a b c
////// ////// ΤΡΩΑΣΙΝ
ΟΡΕΣΤΗ.. ////// Α//ΑΙΣ

L · AVRELIO · AVGG
LIB · APOLAVSTO
MEMPHIO ·
PANTOMIMO · HI
ERONICAE · TER · TEm
PORIS · SVI · PRIMO
VITTATO · AVGG ·
SACERDOTI · APOLLI
NIS · HERCVLANO ·
AVGVSTALI ·
S · P · Q · T
ITEM
ORNAMENTIS DECVRIONATVS HONORATO

Descripsit Gatti praeter vocabula Graeca supra titulum frontis intra coronas perscripta, ea primus descripsit ut potuit Bormann, adiutus ab Hirschfeldio. Edita est *Notizie degli scavi* 1887 p. 30.

Huic pantomimo titulos publice a municipiis Italiae positos habemus praeterea Capuae (Corp. X, 3716) et Canusii (Corp. IX, 344, ubi composita habes a Mommseno quae de eo traduntur), a privato homine in urbe Corp. VI, 10117 (ipse posuit Fundis titulum Corp. X, 6219). — Vv. 12. 13 postea additi sunt. — In inscriptione lateris vv. 7—9 erasum est sine dubio nomen Commodi. Eiusdem lateris vv. 1—6 aliquot annis post incisa sunt quam vv. 7—9 et tota inscriptio frontis; anno enim 199 iamdudum non in vivis erat Apolaustus, occisus, ut monuit Gattius, a Commodo. Videntur Tiburtini basim quam sub Commodo Apolausto publice dedicaverant, non ita multis annis post in alios usus vertisse, inscriptione frontis obtecta vel ad parietem versa, in latus autem, cuius inscriptio propter nomen Commodi damnatum eradi coepta erat, nova inscriptione intrusa. Vocabulorum Graecorum supra titulum primarium scriptorum Bormanno certo constabat de ΤΡΩΑΣΙΝ, item de ΟΡΕΣΤΗ (quod sequitur potest superfuisse ex Ν, ut fuerit Ὀρέστην); nihil legi potuit ex vocabulo primo; ex duabus mediis incerta tantum vestigia excepta sunt, ΤΥΜ...ΑΝΑΤ et ΧΗΝ///.

4255 fragmentum cippi marmorei.

n
AMPLIato
HER·AVG·Curat.
QVAE·AVG
H·P·A·I

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 *q*.

4 fortasse *quae(stori)* nempe Herculaniorum Augustalium (cf. n. 3678); QVAE pro QVAEST non magis offendit quam in v. 3 HER pro HERC. — 5 litteris singularibus quid significetur, incertum est; Mommseno in mentem venit *honore publice accepta impensam (remisit)*.

4256 tabula magna marmorea.

CVRANTIBVS · M · MVCIO · TIBVRTINO · ST
L · ALFENATIO · PRISCO IIII · VIR

Descripsit Gatti edidítque *Notizie degli scavi* 1887 p. 33.

Iidem quattuorviri mense Augusto anni p. C. 127 fecerunt senatus consultum incisum in latere basis n. 3679.

4257 fragmentum tabulae marmoreae

iiii
ANTON
PETRON
AEDITVI·Herculis victoris
AD·HOC

Descripsit Gatti edidítque *Notizie degli scavi* 1887 p. 33.

4258 basis magna marmorea

M · TVLLIO · M · F
CAM · BLAESO
urceus PONTIFICI · CVR patera
◊ FAN · H · V · SALIO ◊
TVLLIA · BERENICE
VXOR · ET · TVLLIA
BLAESILLA · FILIA
L · D · S · C
PATRONO · MVNICIPI

Descripsit Gatti edidıtque in not. d. scavi 1887 p. 28.

Idem M. Tullius Blaesus nominatur in inscriptione lateris n. 3999, unde apparet vixisse eum circa tempora Hadriani.

4259 basis magna marmorea.

HVIVS PATER AD · AM
PHITHEATRI DEDICA
TIONEM HS ❦ ❦ P. I
ET · OPERAS N CC

M · TVLLIO
M · F · CAM
urceus RVFO · FILIO patera
M · TVLLI · BLAESI
TVLLIA
BERONICE MATER
ET · TVLLIA
BLAESILLA · SOROR
L D S C

Descripsit Gatti ediditque *Notizie degli scavi* 1887 p. 99, contulit Bormann.

3 fin. P littera cum puncto certa est; post hanc Bormanno visum est in lapide sic fere esse · I. Crediderim fuisse P · E, i. e. pollicitus est. Gattius edidit D D, non recte

4260 fragmentum cippi.

[...]INI[...]
[...]QVINQV[...]
an]TONIN[...]
fili eiu sa]PDIC · AD[...]
[...]EDILIC[...]

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 e.

4261

[...]ATIVS[...]
fili s]ER · ITER[um...]

Descripsit Gatti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 32 m.

4262 fragmentum basis marmoreae.

[...]L · I · A · E[...]
[...]T V L L I[...]
G · ALBVI[...]
[...]V S O N I[...]
c [...]IVS · ANTV[...]
[...]LIVS ·
L D · S · C

Descripsit Gatti, recognovit Hirschfeld. *Notizie degli scavi* 1887 p. 152

3 V littera in litura reposita est, ante fuerat I. — Nomina supplevit Gatti ex n. 4054 lat., probabiliter.

4263

[...]I · IVL[...]
[...]A DIC[...]
[...]SO[...]

Notizie degli scavi 1887 p. 32 d.

4264, 5

[...]EG · L[...]
[...]LICIN[...]

Notizie degli scavi 1887 p. 32 i.

4266, 7

[...]MAE · S[...]
[...]LEC[...]

Notizie degli scavi 1887 p. 32 n

XXXIII. AQVAE ALBVLAE (p. 435).

ad n. 3911. V. 10 fin. Buecheler retinet VIDET, explicans: *qua adversae* [Lymphae, Albuneae] *aedem despicit ex arce Tiburis domus Herculis et videt fronte villa Hadriani.*

XXXV. *Monte Rotondo* (p. 439).

ad n. 3919. Eleganter supplevit Buecheler, sic:

[*Praeteriens, tendis*] *quocumque ex urbe, sepulcrum*
[*fleto: parva mor*]*est, tu quoque flendus eris.*
[*hic iacet, ingressus qui c*]*laudum limina vitae,*
[*dum superest mater, p*]*ertulit ante mori.*
[*immaturus abit pri*]*maevo flore sub umbras,*
[*non dilecta magis qu*]*a mihi vita fuit.*
[*patre bonisque puer cu*]*nctis, bonus indole, dignus*
[*in vita mirum*] *ni renobass*[*c*]*t abos.*
[*sed tibi praeripuit cas*]*us tot praemia laudum,*
[*et semper miserae iam in chi flendus eris.*
[*Ultima donavi tamen h*]*aec pia munera mater,*
[*aeterna et iunget me tibi*], *nate, quies*

INSTRVMENTVM DOMESTICVM. *Tegulae* (p. 458).

ad n. 4099,32. Dola; est inscriptio dolii n. 4093,12.

ad n. 1990,11. Tertium exemplum huius tegulae nuper prodiit *Monte due Torri* prope Genzano, sic editum a Tomassettio *notizie degli scavi* 1887 p. 134 ...DIDVA. (reliquae quae una prodierunt tegulae videntur esse urbanae.

ad n. 4091,13. Fortasse significatur M. Iuventius Laterensis qui tribunatum plebis petere coepit anno 693 et ad praeturam pervenit anno 703; hunc enim quaestorem [anno circiter 690] ludos edidisse Praeneste tectis est Cicero pro Planc. 26,63

ad n. 4091. Nuper prope Gallicano regione dicta *le colonelle, spianata del colle*, prodierunt tegularum Praenestinarum n. 4091 HITENTI, n. 4091,60 A · ORBI, n. 4091,32 C · L · V singula, te n. 4091,43 HERMETS duo exempla [in hac pro altero ramulo calo fuisse perhibetur]. Repperit et edidit Vinc. Cicerchia *notizie scavi* 1887 p. 123. Praeterea ibi prodierunt tegulae Q·EGNATI plane nova et Q · F · CA · VIIII [sic excepit Dressel exemplum praeterea solum innotuerat, repertum in coemeterio Iudaico vineae Randanini ad viam Appiam, editum a Garruccio *cim. degli ant. ebrei* p. 59. Cicerchia sic dedit: Q·F·CAVII]

Dolia (p. 472).

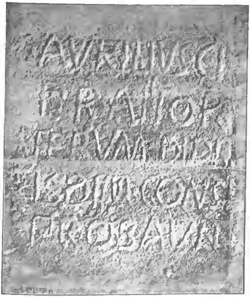
ad n. 4093,12. Pleniorem excepit C. L. Viscontius [unde non recte dedi inter tegulas n. 4089,32] sic. M · FVSI | VINDICIS

ADDITAMENTORVM AVCTARIVM.

VII. NEMVS DIANAE (p. 210. 487).

Manum de tabula tollenti nova supervenit messis inscriptionum a Boccanera in Nemore Dianae effossarum.

4268 basis lapidis Albani.

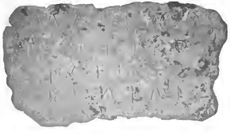
C · AVRILIVS · C · F
P R A I T O R
I T E R V M D I D I T
E I S D I M · C O N S L u. c. 554
P R O B A V I T

Descripsit Tomassetti idemque misit ectypum chartaceum. *Notizie degli scavi* 1887 p. 155.

1 AVRILIVS, 3 DIDIT, 4 EISDIM est in lapide; item magis videtur esse CONSL quam quod editum est in *Not.* CONSVL.

C. Aurelium C. f. consulem nullum novimus nisi Cottam consulem a. 554. Is praetor fuerat urbanus a. 552 Liv. 30, 26, 11; c. 27,9). *Praetor iterum* videtur fuisse a. 553, nempe prorogato imperio. [Promagistratus et magistratus cum distinguantur septimo saeculo, sexto eundem usum non obtinuisse indicavit decretum Lampsacenum a. 558 *Mitth. des athen. Instituts* 6,98], confirmavit hic titulus; Cotta enim cum eum dedicarit a. 554 consul, praetor autem factus sit a. 552, altera praetura necesse est ad prorogationem pertineat per eos annos fere sollemnem; neque obstat quod eius non meminit Livius 30, 41 inter eos quibus magistratus prorogatus sit. Th. M.]

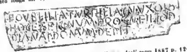
4269 tabella aenea.

Ex ectypo photographico quod misit Tomassettius. Descripsit O. Hirschfeld. Edita est *notizie degli scavi* 1887 p. 120 cum tab. III,2.

C. Manlio(s) Aci... cosol pro poplo Arimenesi. — 4 ARIMINESI *Notizie* p. 120 non recte. Praenomen Manlii, licet mutilum, certum tamen est. Cognomen magis fuerat ACI..., quamquam mirum est I litteram reliquis esse breviorem, quam AO.... Manlium Acidinum consulem Romanum novimus a. 575; sed is fuit Lucius, testibus non solum fastis Capitolinis et scriptoribus (excepto solo Obsequente qui habet *C. Manlio*), sed etiam lapide coaevo huius Corp. vol. I n. 538. Recte igitur sine dubio Mommsenus Manlium consulem fuisse existimat coloniae (iuris Latini) Ariminensis: quemadmodum in colonia Beneventana consules novimus ex titulis vol. IX 1547. 1633. Colonias eodem anno 486 deductas Ariminum et Beneventum eandem magistratuum ordinationem habuisse consentaneum est.

4270 tabula aenea longa m. 0,17 alta m. 0,038.

Ex ectypo photographico quod misit Tomassettius. *Notizie degli scavi* 1887 p. 120 cum tab. III, 1. *Poublilia Turpilia Cn. uxor hoce seignum pro Cn. filiod Dianai donum dedit.*

4271 in calice aeneo (simili eius in quo est n. 4184 a) in fundo ex transverso.

ARE · DIANA

Descripserunt O. Hirschfeld et Tomassetti. *Notizie degli scavi* 1887 p. 120.

4271 a basis lapidis Albani.

L·ACILIVS·L·
CALLVS
...

Descripsit Tomassetti. *Notizie* 1887 p. 195.

4272 *incisa su erma di bardiglio (con inserta una testa virile imberbe di marmo bianco).*

L · ANÎNIO · L · F ·
RVFO · Q · ABICIAE
PRÎMA · VXOR

Descripsi ex ectypo Tomassettii. *Notizie* 1887 p. 197. — 1 in C (pro L) *Notizie*, non recte.

4273 a: *sul plinto marmoreo rettilineo di statua virile imberbe togata*; b: *sullo scrinium (cilindrico di forma) della statua suddetta.*

a

C · FVNDILIVS · DOCTVS · APOLLINIS · PARASIT

b

C · FVNDILIVS ·
DOCTVS ·
APOLLINIS ·
PAGASITVS ·

Descripsimus a Tomassettius, b ego ex ectypo misso ab eodem. *Not.* 1887 p. 197.

Cf. n. 4194.

4274 *sul plinto rettilineo di travertino, che sostiene una statua muliebre panneggiata di marmo.*

FVNDILIAE · C · F · PATRONAE

Descripsit Tomassetti *Notizie* 1887 p. 197.

4275 fragmentum marmoreum.

AE
VS·C
...

Descripsit Tomassetti. *Notizie* 1887 p. 195.

4275 a fragmentum tabulae marmoreae

O N V S
AE·D·V

Notizie 1887 p. 196.

XVIII. Inter Labicos Praeneste Gabios (p. 285).

4276 cippus rep. prope Gallicano *contrada le Colonelle.*

M V T A E · T*ituleiae*
S A N C T I*ssimae*
S A*crum*
H O R T E N*siae* ..
E V N O*ae*
TI · C L A V D*ius* ·
F L O R*us*
C O N I V G I · C*arissimae*
D O M I N A E · D*ulcissimae*
I N D V L G E N*tissimae*
P I Î S S I M*ae bonae*
A N I M A E · L O C V*pleti*
C A N D I D I S*simae*
S I M P L I C I*ssimae*
I V C V N D*issimae*
E X C E L L E N*tissimae*
B E N E M E R E*nti omni*
B O N O · D I G N*issimae*
CVM·QVA·VÎXI·B*ene annos*
C O M P L V R I B*us annis*
SECVRA · FACTA · EST · V · ÎDVS · OC*t*, *sepulta*...
CORELLIO · ET · VETTONIANO · COS · CC*oniugis iussu et*
ARA · DEDÎCATA · EST · NONIS · MAÎS · CAE

Vinc. Cicerchia *notizie degli scavi* 1887 p. 122.

Pleraque supplementa veniunt a Mommseno. — 22 consules ignoti sunt; Vettonianus potest esse L. Funisulanus, de quo supra ad n. 4016.

4277 *urna di piombo cilindrica alta m. 0,25 di diametro m. 0,40 rep. a Petrara* in ubi n. 4276.

in parte aversa:

vacca cum vitulo

T A I
G

ƆV · ITNI

ƆV · ITN

Vinc. Cicerchia *notizie degli scavi* 1887 p. 113 ..inti (Vincenti?) v(iri) c(larissimi).

AQVAE VRBIS ROMAE (p. 456).

4278 cippus lapidis Albani rep. prope Grottaferrata *sul margine sinistro del torrente di Squarciarelli, 200 metri incirca dopo la "Cartiera" e verso la badia.*

IVL
ÎMP · CAESAR
DIVI · F · AVGVSTVS
EX · S · C
CCCIÎ
P · CCXL

Tomassetti *notizie degli scavi* 1887 p. 82.

INDICES.

Numeri nude positi ad inscriptiones remittunt; ad paginas ubi remittitur, praescribitur *p*.

* ubi praeponitur, aut lectio corrupta est aut explicatio incerta.

† praeponitur excerptis ex titulis Christianorum.

k littera reperietur sub *c*.

Nomina et cognomina aetatis imperatoriae hominum ita separavimus, ut quae nominum formam habent, inter cognomina tum referremus, cum aut de condicione servili ex argumento constaret aut nomen praecederet neque alterum cognomen sequeretur (ut *Iulia* quod est in *Aurelia Iulia*).

Nomina cognominave in indicibus primo secundoque perscripta LITTERIS QVADRATIS sunt virorum mulierumque ordinis senatorii.

I. NOMINA VIRORVM ET MVLIERVM.

II. COGNOMINA VIRORVM ET MVLIERVM.

Numeri collocati intra uncinos [ ] pertinent ad homines recensitos etiam in indice praecedente sub gentiliciis suis; extra hos uncinos collocati pertinent ad homines qui nomine gentilicio carebant aut quorum nomina gentilicia non enuntiata erant in titulis aut perierunt. vir. = virile cognomen, mul. = muliebre cognomen, nom. = nominativus, et sic deinceps.

III. IMPERATORES.

Imperatores consules vide in indice consulum, in hoc raro eos attulimus.
Imperatores qui nominantur tamquam maiores imperatorum Caesarumve, item tamquam mariti Augustarum, seorsum non repetivimus.
Imperatores qui nominantur in titulis legatorum quaestorum procuratorum similibusque nomine breviato, in hoc indice plerumque praetermissi sunt.

C. CAESAR DICTATOR
Caesar *2225

AVGVSTVS
imp. Caesar divi f. Augustus *2459. 4074—4065
[imp. Caesar (nisi potius divus)] Augustus 3613
Caesar Augustus 2259 (in titulo servi, videtur intellegi maritus Liviae)
imp. Caesar 2963, 3. 6. 4232 1-5

a. 754/5	[pontif. maxi]m.	cos. XIII	[imp. XIIII]	[trib. p]otestat XXIIII	[pater] patriae	2459
a. 759				(trib. pot.) XXIIX		2963, 3
a. 760				(trib. pot.) XX IX		2963, 6

Augusti tribuniciae potestates fastis consularibus insertae 2963
Augusti valetudin(e) inpeditus fuit, quominus *feriis Latinis* in *monte Albano* interesset *consul septimum* (a. 727) *itemque consul decimum* (a. 736) 2246, 4. 5, *consul octavum* (a. 728) *et consul nonum* (a. 729) in Hispania fuit, *cum feriae Latinae agerentur* 2240, 3. 12, *consul undecimum* (a. 731) in monte lait *feriis Latinis* 2246, 16

divus Augustus 2095. 2954.

Roma et Augustus, *flamen eorum Ostiae, v. ind. X*

evocatus divi Augusti 2954

AGRIPPA
M. Agrippa 82. *2236. 2246

cos. . . .		62
[c]os. ter.	[trib. potesta]te VI	2236

LIVIA
Livia Caesaris Augusti 3675
diva Aug. *flaminica eius Ostiae* 369 *cf. ind. X*

C. CAESAR AVG. F.
C. Caesar 2819 (sed *fortasse significatur C. Caesar* imp.). 2801, 5

decessit VIIII k. M[artias] *a. p. C. 4* 2801, 4

L. CAESAR AVG. F.
[L. Caesar] 2861, 3
[L. Caesar Aug]usti f. divi nep. 1916 a

(princeps) iuventu[tis] | [c]os. desig[natus] | 2916 a

decessit XIII k. Oct. (*a. p. c. 2*) 2801, 3

DRVSVS SENIOR
Drusus pater (*Claudii Augusti*) 2794

Tiberivs

vivo Augusto.
Ti. [Caesar] Aug. f[ilius] divi [nepos] 2910 b

post mortem Augusti.
Ti. Caesar divi Augusti f., divi Iuli (Iulii 2911) n. Augustus 2592. 2911
Ti. Caesar divi Aug. f. Augustus 3440. 3943
Ti.] C[a]e[sar divi] Augus[ti.] f. 4176
Ti. Caesar Augustus 83. 84. 2226. 2802. 3598. 3607. 4006. 4120 s
Ti. Caesar 2420 (*in nomine servi Drusiani*). 3608

vivo Aug. tribun[icia pot.]		. . . .	. . . .	. . . .	2910 b
a. 17	[pont. max.	cos. desig. III	imp. VIII	trib. potest. XVII[II]	2911
a. 30/31	pontif. max.	cos. II[II]	imp. VIII	trib. pot. XXXII	2591
a. 30/31	pontif. maximus	trib. pot. XXXII			4086
a. 31	V consul (*in titulo quaestoris eius*)				3607
a. 32/33	[pontifex ma]ximus	trib. potest XXXIIII	cos. V	imp. VIII	2592
a. 33/34	pontifex maximus	trib. potest. XXXV	cos. V		3448
a. 34/35	*[pont. maxim]us		[imp. V]I[II]	trib. pot.] XXXVI	3943
a. 36/37	pontifex maximus	trib. pot. XXXVIII			4176

Germanicvs

[Germ]anicus Caesar [Ti. f. Augusti n. 3942
Germanicus Caesar Ti. Caesaris Aug. f. 83
Germanicus Caesar 2794. 2964 I 5
G[ermanicus . . .] 244

augur, quaestor 3942

[inferiae actae ob e]xcessum G[ermanici] *a. p. C. 19* 244
quinq[uennalis] *Praeneste* 2964 I 5

Agrippina Germanici

[A]grippina avia Neronis Caesaris Germanici 2794

Nero Germanici f.

Nero 244

[to]gam virilem] sumpsit, cong[iarium] di[visit] *d. 7 Iun. a. p. C. 20* 244

[Nero et Drusus (*sive alter eorum*) Germ[anici f. IIvir. quinq. *Praeneste* 2965 *cf.* 3017

Drusus Germanici f.

Drusus Ca[esar] 3017 (*nisi forte significatur Tiberii filius*)
Drusus filius Germanici 3607

[Nero et Drusus (*sive alter eorum*) Germ[anici f. IIvir. quinq. *Praeneste* 2965
comes eius 3607

Drusus Ti. f.

[D]rusus [Caesar Ti. Caesaris Aug[usti f. 84
Drusus Caesar 244. 2794 (*nam hic potius significatur quam Germanici filius*). 2964 II 5
triumphavit ex Ill[yrico] *d. 28 Mai. a. p. C. 20* 244
quinq[uennalis] *Praeneste* 2964 II 5 *cf.* 3017

C. Caesar imp.

C. Caesar Aug. Germ. 2854

pro salute et reditu eius 2854

Drusilla

[di]va Drusilla 4576

Claudius

Ti. Claudius Drusi f. Caesar Aug. Germanicus 85
Ti. Claudius Caesar Aug. Germanicus 2097. *2159. 3607
Ti. (*vel Tiberius* 2085) Claudius Caesar Augustus *vel* Aug. 189. 2085. 2500. 3607. 3920 (*in titulo servi*)
Ti. (*vel* Nero Clau[dius Caesar Aug. 1830 (*in titulo servi vel ancillae*)
Claud[ius Caesar 3608

a. 42/3	pont. max.	tr. pot. II				2097
a. 46	pontif. max.	trib. potest. VI	cos. desig. IIII	imp. XII	p. p.	85

NERVA

imp. Nerva Caes. Aug. 2593

a. 96/8 | tri[b]. potest. | cos. | p. p. 2593

TRAIANUS

ad a. 102 {imp. Cae[sar divi] Nervae f[ilius Ner]va Trai[anus] Aug. Germ[anicus] 2069
imp. Nerva Traianus Aug. Germanicus 2213

a. 103–113 {[imp.] Caes. [div]i Nervae [fil.] Nerva Traianus Aug. Ger[m]. Dacicus 88. 3944
imp. Caesar [N]erva Traianus [A]ug. Germ. Dacicus 2161a

... ...us Dac[icus]... 143
...... Dacicus ... 3502
imp. Caesar Nerva Traianus op[t]imus Aug. Germanic. Dacicus 3447
a. 112 ? [imp. Caes. divi Nervae f. Nerva] Traianus [optimus Aug. Germ. Dac. Parth. [?]] 90
imp. Caesar Nerva Traianus Aug. 3604
imp. Traianus Aug. 2161b
Traianus 91

a. 100				III cos.		2213
	pontif. m[ax].	tribun. potest. .	imp. III	cos. ...		2069
	. . . . . .	. . . . . .	im[p. ..	. . .		88
	. . . . . .	. . . . . .	imp V	. . .		143
a. 111	. . . . . .	. . . . .	[imp.] VI	cos. de[s. VI]		69
a. 112 ?	[pont. max.	. . . .	. . . .	[cos.] VI	p. p.	90
					p. p.	2161b

dictator Triciae a. 100 2213
Traiano *Matidia* comes usque ad illum [ultimum valetu]dinem qua dieu suum obiit 3579
incerta nominis vestigia 180

divus Traianus Aug. 2189
divus Traianus Parthicus 2925. 1212

PLOTINA

Plotina Augusta *Traiani* 2161

[MATIDIA MAIOR]

laudatio funebris ab Hadriano ei habita 3579
[divi patris sui nepte]m sanguine, adoptione in consobrinae [loc]um sibi constitutam] *appellat Matidiam Hadrianus* 3579

HADRIANUS

privatus:
P. Aelius Hadrianus *in consulatu a. 108* 2212 II ?
imperator:
imp. Caesar divi Traiani Parthici f., divi Nervae n., Traianus Hadrianus Aug. 92. 93. 94. 95. 96. 2088. 2216. 2460. 2796. 2797. 2798
imp. Caesar Traianus Hadrianus Aug. 1976. 2112. 3577 = 4235. 3698
imp. Caesa[r Traianus Hadrianus 3578
imp. Caes. Hadrianus Aug. 1977
imp. Hadrianus Aug. 3003
Hadrianus Augustus 2799. 3697
..Ha[drianus.. 2099 (*fortasse Antonini Pii*)

			cos. II..			3697
a. 122	. . . .	[trib]unic. potest. VI	cos. III			2216
a. 123	[pont. max.]	[trib.] pot. VII	cos. III	[imp. II]	p. p.	2798
a. 131 133?)	[pont. max.	[trib. pot. X?] VII	cos. II[I]	. . .	. . .	94
a. 133	pontifex m[aximus]	trib. potest. XVII	cos. III		p. p.	95. 96
Dec. 135	. . . .	[tr. p. XIX	cos. III	p. p.	im[p. II]	3577 = 4235
a. 136	pont. max.	tr. pot. XX	cos. III		p. p.	2088
	pont. m[ax.]	. . . . .	. . . .	. . .	imp. II	2028
	pontif. max.]	. . . .	. . .	. .	. . .	92. 2797
	cos. III	p. p.				2799

tota [do]mus [Aug.] *eius* 2112 I 11

Hadrianus et Sabina locupletatores municipii *Gabinorum* 2799

divus Hadrianus 400. 2599. 3599. 3610. 3724
divus Hadrianus Aug. 3610
divos pater *scil. Antonini Pii* 98

SABINA HADRIANI

Sabina Augusta 2799
Sabina mea (*Hadriani*) 3579
Hadrianus et Sabina locupletatores municipii *Gabinorum* 2799

MATIDIA MINOR

Matidia Aug[ustae] f[ilia] 1978

IMPERATORES

				cos. II		114
a. 196	....	[tri]b. pot. II[II]	[i]mp. II	cos. II	p. p.	112. 113
a. 196	pont. max.	tr. pot. IIII	imp. VIII	cos. II	p. p.	3156
a. 196	pont. max.	trib. pot. IIII	imp. VIIII	...	...	2595
a. 198	....	[trib.] pot. VI	....	cos. II	p. p.	118
a. 200	pont. max.	trib. pot. VIII	imp. IIII	cos. ..	...	2800
	[pont. maxi]mus	trib. p[ot...]	...		p. p.	121. 2072

domiaus noster [*post imp., ante nomen*] 2977
dominus n[oster] princeps 2101
fortissimus felicissimus [*ante p. p.*] 2072

pro salute et reditu *eius et Albini* ara posita 6

die natali eius statuae hominum privatorum dedicatae 166. 169 *add.*

[divus] Severus pater Antonini Pii Felicis Aug. 2497
cf. ind. VIII s. v. flamen

Iulia Severi

Iulia Augusta 120. 124. 2072. 2255
imp. ... Severi .. [*coniux*] 2072
mater castrorum 120. 2072
imp. .... Antonini .... et [Getae Caesaris, *pro cuius nominibus erasis substituta sunt vocabula* senatus et patriae] mater 2072
mater Aug. n. et senatus et patriae 122*a*. 124 (*nam sic etiam in his duobus titulis restituendum est*). 2072
mater [Aug. et castro]rum 123 (*nisi potius est Soaemiadis vel Mamaeae*)

Antoninus Severi f.

[Marc]us Aurelius Antoninus Caesar 114
M. Aurelius Antoninus Caes., imp. L. Septimi Severi Pii Pertinacis Aug. Arabici Adiabenici p. p. filius 121
imp. Caes. M. Aurelius Antoninus Aug. 117
imp. Caesar M. Aurelius Antoninus Pius Felix, Severi fil., Aug. 119
imp. Caesar M. Aurelius Antoninus Pius Felix Aug. 2072. 2073. 2101. 2255. 2596
imp. Caesar M. Aurelius [Aurellius 2072] Antoninus Pius Felix [Aug.] 2893
imp. M. Aurel[ius Antoninus] Pius Felix [Aug.] 2893
imp. M. Aurelius Antoninus Aug. 1961. 1982
imp. Antoninus Pius Felix Aug. 2391
Antoninus Pius Felix Aug. 2497
Antoninus Pius [Felix] invictus m[aximusque] Aug. 3638
Severus Antoninus 3036
imp. Antoninus Aug. 2977

Parthicus maximus, Britannicus maximus 2073. 2255 (*substituta nomini Getae eraso*)
... Brit[annicus maximus, Germanicus] maximus 1226 (*ante* Pius Felix Aug.)
... [Britan]nicus maximus ... 2013
.... Germanicus [maximus. 122*a*
princeps iuventutis (*a. 216*) 2596

					procos.	p. p.	2073
a. 213	pontif. max.	trib. pot. XVI	imp. II	cos. IIII	procos.	..	2013
a. 214	...	[trib.] pot. XVII	..	...	pro[cos.]	..	122*a*
a. 213/7	....	[tri]b. [pot.] ..	...	[co]ns. IIII		p. p.	2255

dominus noster (*post imp., ante nomen*) 2977
d. n. *ante nomen* 3036
dominus n[oster] princeps 2101
dominus noster invictissimus [et] omnium principum v[irtute] benivolentia indulgentia exsuperantissimus *ante nomina,* optimus sanctissimusque
post nomina, ante Pius Felix Aug. 2073
numen praesens, restitutor et conservator semper vitae adque dignitatis suae (*nempe M. Aemilii Macri Faustiniani v. c.*) 2596

die natali eius, pr. n[onas] Apr., *statua dedicata* 119 *add.*

Geta

Geta Caesar 1981
imp. P. Septimius Geta Aug. 1982
Geta Aug. 3036
Getae nomen sublatum eaque res celata vel celari coepta intrusis alienis 2071. 2255
Getae nomen abrasum dicitur in fistula plumbea aquaria 3036; *remansit in fistulis* 1961. 1962
Errore erasum nomen Getae fratris Severi 321

Elagabalus

imp. Caes. Marc[us] Aurelius [Antoninus] Pius Felix Aug. 2257
imp. M. Aurellius A[nto]ninus] Pius Felix Aug. 2869
imp. Ant[oninus] 2304,*a*
divi Magni Antonini filius, divi Severi n. *post* Caes., *ante nomina* 1212
divi Severi nepos *post nomina et honores* 2257
divi Severi nepos, divi Magni Antonini fil. 2314 *aut hic aut Alexander*

a. 220 pont. max. | trib. pot. II[I] | cos. III | p. p. 2257

d. n. *ante nomen* 2257
Victoriae aeternae eius 2237
leg. II Parthica dicta Antoniniana 2257
Antoninus *nomen erasum reliquis nominibus integris relictis* 2257. 2809, *praeterea numerus ternarius in indicatione consulatus* 2809, *nomina omnia ut videtur sublata* 2394,5

MAESA

*[Iul. Mae]sa Aug. 2915
cf. n. 3514

ANTONINVS *incertus*

[imp. A]ntoninus Aug. 1250
.. [An]tonin[us] 4260

ALEXANDER

imp. Caes. M. Aurelius Severus Alexander 125. 2293. 2597
imp. Severus Alexander 3900
Pius Felix Aug. 2393
Pius Felix Invictus Aug. 2597
Felix Aug. 125
Aug. 3200
[divi S]everi [nepos] *post nomen* 2597

Alexander et Mamaea totaq(ue) d(omus) d(ivina) 125
Alexander *nomen erasum* 2257 *l.* 1. 2393, M. Aurelius Severus Alexander *vocabula erasa* 125

MAMAEA

Iulia Mamia mater Aug. n. 3037
Iulia Mamea mater domini n. et castr. 125
cf. n. 3514

GORDIANVS

imp. dominus n. Gordianus Aug. 461

PHILIPPVS PATER

d. n. [imp. Caes. M. Iulius Philippus] Pius Felix Aug. 2258
d. n. [Philippus] Aug. 170
nomen erasum 170. 2258
legio II Parthica dicta Philippiana 2258

OTACILIA SEVERA

d. n. [Otaci]lia Se[vera] Aug. coniux d. n. 2258
nomen erasum 2258
Philippus et Severa dicti Augg. nn. 2258,14

PHILIPPVS FILIVS

d. n. [Philippus] Aug. 170
nomen erasum 170

GALLVS ET VOLVSIANVS

imp. Caes. C. V[i]bius Trebonianus Gallus Pius Fel. Aug. et [imp. Caes. C. Vibius Afinius Gallus] Veldum[nianus Vol]usianus [Pius Fel.] Aug. tot[a]q. domus divin(a) eor(um) 42
nomina erasa 42

VALERIANVS

*P. Lic[inius Valerianus *vel* Gallienus ....] 2872

GALLIENVS

magnus et invictus imp. Gallienus Pius Felix Augustus 4058

CARINVS ET NVMERIANVS

im[pp. C]aesa res] M. [Aurelii] C[ar]inus [et Numeria]n[u]s Pii Felices Invicti Augusti 126. 127
Germanici maximi, Brittannici maximi, Partici maximi, tribunicia potestatis, coss., patres patriae, proconsules 125. 127
nomina erasa 126. 127

DIOCLETIANVS

imp. Caes. C. Valerius Diocletianus Pius Felix invictus Aug. 128
a. 285 pontif. max., Brittannic. max., Germ. max., trib. potest. II. cos. II. p. p., procos. 128

AVRELIVS VALERIVS MAXIMIANVS

perpetuus princeps, imp. Caes. M. Aurelius Val. Maximianus Pius Felix Aug. 130

IMPERATORES

INCERTA.

IV. REGES.

V. CONSVLES ALIAEQVE ANNI DETERMINATIONES.

I. CONSVLES, DICTATORES, DECEMVIRI LEGIBVS SCRIBENDIS, TRIBVNI MILITVM CONSVLARI POTESTATE; ANNI IMPERATORVM.

In laterculo qui sequitur suffecti ut distinguerentur ab ordinariis, iis adsignavimus locum interiorem. Consulatus inter alios honores in titulis imperatorum enuntiatos in laterculo non repetivimus.

a. u. c. Varr.	a. Chr.		
303	451	Xviri legibus scribendis	2236
304	450	Xviri legibus scribendis	
305	446	[M. Horatius M. f. L. n.] ...rnin(us) Barbat(us)	
		[L. Va]lerius P. f. P. n. Potitus	
306	448	[Lars Herm]ini[us .. f. .. n. Aquilinus]	
		[T. Verginius .. f. .. n. Tricostus]	
358	396	[tribuni milit]ar. pro [cos.]	2237 add.
		[M. Furius L. f. Sp. n. Ca]millus dict[ator]	
359	395	[tribuni milit]ar. pro [cos.]	
360	394	[tribuni milit]ar. pro[cos.]	
per tres annos continuos		tribu[ni militar. pro cos.]	2236
		trib[uni militar. pro cos.]	
		tribu[ni militar. pro cos.]	
537	217	[Cn. Servilius P. f. Q. n. Geminus]	2238 f 2. 3
		[C. Flaminius C. f. L. n. II]	
538	216	[C. Terentius C. f. M. n. Varro]	2238 f 4. 5
		[L. Aemilius M. f. M. n. Paullus]	
539	215	[Ti. Sempronius Ti. f. Ti. n. Gra]cchus	2238 f 8. 9
		[Q. Fabius Q. f. Q. n. Maximus] III	
540	214	[Q. Fabius Q. f. Q. n. Maxi]mus IIII	2238 f 11. 12
		[M. Claudius M. f. M. n. Ma]rcell(us) III	
541	213	[Q. Fabius Q. f. Q. n. Maxi]mus	2238 f 14. 15
		[Ti. Sempronius Ti. f. Ti. n.] Gracc(hus) II.	
542	212	[Q. Fulvius M. f. L. n. Flac]cus III	2238 f 17. 18
		[Ap. Claudius P. f. Ap. n. Pulc]her	
552	202	[M. Servi]lius C. f. Cn. Geminus	2239, 2. 3
		[Ti. Clau]dius P. f. Ti. n. Nero	

a. u. c. Varr.	a. Chr.		
553	201	Cn. Corn[elius L. f. L. n. Lentulus]	2239, 5. 6
		P. Aelius Q. [f. P. n. Paetus]	
554	200	[P.] Sulpicius [Ser. f. P. n. Galba Maximus]	2239, 8. 9
		[C. A]urelius [C. f. C. n. Cotta]	
		C. Aur[e]lius C. f. 4268	
562	192	[L. Quinctius L. f.] 2935	
565	189	M. Fulvius M. f. Ser. n. 2664	
727	27	[I]mp. Ca[esar VII]	2248. 4232
		[M. Ag]rippa III	
728	26	[Imp. Ca[esar VIII]	2240. 4232
		[T. Sta]tilius Taurus II	
729	25	[Imp. Ca]esar VIIII	2240. 4232
		[M. Iu]nius Silanus	
730	24	[Imp. Ca[esar X]	2240. 4232
		[C. Nor]banus Flac[cus]	
731	23	[Imp. Ca[esar XI]	2240. 4232
		[C]n. Piso	
		[Imp. Ca]esar cos. abdicavit .... [Cn. Pi]sone collega 2240	
732	22	[M. Mar[cellus]	4232
		[L. Arruntius]	
743	11	[Max(imus)]	2234
		[Tub(ero)]	
752	2	M. Plautius M. f. A. n. Silvanus 3605. 3606	
p. post Chr.			
	2	[P. Vinicius]	2861
		[L. Alfenus]	
		[P. Lentulus]	
		[P. Quinctius]	

CONSVLES

a. post. Chr.

M. Servilius
3 L. Lamia — 9801
P. Silius
L. Volu[sius]

Sex. Aelius
4 C. Sentius — 9881
C. Clodius
Cn. Sentius

Cn. Cinna 9801, [Cn Corneliu]s 9263 — 2801. 9963
5 [L. Valerius]
C. Ateius — 9963
C. Vibius

M. Aimilius (Aim. om. 2801) Lepidus — 9801. 2963
6 [L. Arruntius]
L. [Nonius Asprenas] 9963

Q. Caecilius M[etellus] — 2984
7 [A. Licinius Nerva]

M'. Aemilius Lepidus — 2302
11 T. Statilius Taurus

16 [L. S]cribonius Libo 9509

[Ti. Caesar Aug. III] — 2288
18 [Ge]rmanicus II

M. Valerius Messalla — 911
20 M. Aur[elius Cotta]

Ti. Caesar IV — 244
21 Drusus Caesar II]

29 L. Ru[be]lliu[s] Geminus 2927

Faustus Co[r]n[e]lius S[ull]a — 2486
31 Sex. Tedius Val[e]r[ius] Ca[t[ull]us

......nius ....us — 9941
40 Q. Ter[e]ntius Culleo

[C]n. Sentius Saturninus — 2941
41 [Q. Pomponius Secundus]
nom. eras.

[C. C]estius Gallus — 9941
49 C. [Caecina] Largus

[L. Pedanius Secundus] — 9911
43 [Sex. Palpellius Hi]ster

Ti. Plautius M. f. Silvanus Aelianus 3898,36
45 Ti. Plau[tius] — 4196
[T.] Cor[vinus]

M. Valerius Asia[ticus II] — 9412
46 [M. Iunius Silanus]

Ti. Claud[ius] Caes[ar] IV — 4194 1. 2
47 L. Vitell[ius] III

[M. Licinius Cra]ssus Frugi — 9814
64 C. Laec[anius Bassus]

[Ser. Galba imperator] II — 2389
69 T. Vinius

imp. Caesa[r Vespasianus Aug ...] — 9399
79/78 T. Caesar A[ugusti f. ...]

[C]aesar Aug. f. Domitianus — 9249
71 C. Valerius Festus

C. Licinius Mucianus II[I] — 9242
72 T. Flavius [Sabinus] II

[M.] Ar[reci]nus [Clemens] — 9242
73 ..m . ...

Ti. Plautius M. f. Silvanus Aelianus II 3808
74 . . . . II — 2242
Sex. Iulius Fr[on]tinus

imp. Domitianus Aug. VIII — 2911
82 T. [Fl]avius Sabinus

Domitianus X — 248
84 C. Oppius S[abin[us]

88 imp. Domit(ianus) Caesar Aug. Germ(anicus) XIII 3539

M'. Aci[l]ius Glabrio] — 2399
91 M. Ulp[ius Traianus]

Domitianus XVI
Q. Volus[ius Saturninus]
L. Venuleius A[pronianus]
92 L. Stertinius Avitus — 945
Ti. . . . .
C. Iulius Silanus
Q. Aru[lenus? .....

Vet[us et] — 2012
96 Val[ens]

100 C. Iulius P. f. ... Cornutus Tertullus 2925. 9915a
108 L. Roscius M. f. Aelianus Maecius Celer 3812
105 Iulius Quad[ratus] II 4037

[L. Mi]n[ici]us [Natalis] — 9249
106 [Q. Lici]nius Silvanus Granianus

C. Minicius Fundanus — 2242
107 C. Vettennius Severus

P. Aelius Hadrianus — 9949
108 M. Trebatius Priscus

P. Calvisius Tullus — 9242
109 L. Annius Largus

*C. Cal purnius Pis[o] — 3637
111 *[M. Vettius Bola]nus

L. Publicius Celsus II — 4089,8
113 Clodius Crispus

114 P. Manilius P. f. Vopiscus Vicinillian[us] L. Elufrius Severus Iul[ius] Quadratus Bassus 4249

Q. A[quilius Niger] — 3877 = 4215
117 M. Rebilus Apronianus

Avio[la] et — 9013
122 Pansa

Pae(tus) Paetinus 4020.18 — 4089,15. 4090,10.11
123 Apro(nianus)

M'. Acilius Glabrio — 51
124 C. Bellicus Torquatus

Sq[uilla et] — 3879
127 Titianus

M. Antonius Rufinus — 9836
131 S. Octavius Lenas

M. Antonius [Hiber]us (Hiberus om. 9014) — 9014. 2112
133 P. Mummius (om. 9014) Sisenna

[Servianus III] et — 4020,21
134 Var(us)

[L. Tutilius Lupercus Pontianus] — 3577 = 4235
135 P. Calpu[r]nius Atilianus

L. Ceionius Commodus
136 Sex. Vettulenus (ne 2119, Vetulenus 9859), Civica Pompeianus — 9112. 9390. 2852

L. Aelius Caesar II] — 9328
137 P. Coelius Vibu[llius Balbinus]

T. Iunius Censorius? Niger — 2320
138 C. Pomponius Camer[inus]

132? 140? 145? imp. Caesar Antoninus A[ug.] — 947
. . . .
Antonin[us Aug. — 284
. . . .

Imp. Caesar T. Aelius Hadrianus Antoninus Aug. Pius p. p. (p. p. om. 2795) III — 246. 2796
140 M. Aelius Aurelius Caesar

L. Hoenius Severus — 400
141 M. Peducaeus Priscinus
Stloga et — 8
Severus

L. Cuspius Rufinus — 67
142 L. Statius Quadratus

[C.] Bellicus Torquatus — *2103. 3699
143 Ti. Claudius Atticus
Torquatus et — 33
Herodes

L. Lollia[nus A]vitus — 490
144 T. Stati[us M]aximus

C. Prastina Pacatus 2528
147 C. Prastina (om. 348) Messallinus (-alinus 358) — 980. 348. 458 = 4441
L. [A]nnius (om. 348) Largus

151 Quintili 946 II 8

M'. Acilius M'. f. Glabrio Cn. Cornelius Severus 4237
152 M'. Acilius Glabrio — 950
M. Valerius Homullus

Silvanus et — 248 II 11
156 Augurinus]

M. Metilius P. f. Aquilius Regulus Nepos Volusius Torquatus Fronto 9501
157 M. Civica (om. 9981) Barbarus — 9440. 9991
M. Metilius] Regulus

Sex. Sulpicius Tertullus — 9119
158 Q. Tine[i]us Sacer[dos]
Sacerdos 4099,1

Q. Iunius Rusticus — 58
162 L. Plaut[ius] Aquilin[us]

L[a]elianus et — 246 II 15
163 Pastor

M. Pompeius Macrinus — 3528
164 P. [Iuventius Celsus]

II. ANNI AB VRBE CONDITA.

III. INDICTIONES.

VI. HONORES ALII PVBLICI POPVLI ROMANI.

A. MAGISTRATVS.

ASIAE
M' Acilius Glabrio Cn. Cornelius Severus leg. Asiae 4237
[M. Acilius Priscus Egrilius Plarianus] legatus provinciar. Siciliae et Asiae 152
C. Caesonius C. f. Macer Rufinianus leg. prov. Asiae 3900
Se[r]. Cal[pu]r[nius] Dexter [leg.] prov. Asiae 3293
Q. Pompeius Q. f. Senecio cet. Sosius Priscus legatus pr. pr. Asiae 3609
BAETICAE
Q. Caecilius Q. f. Marcellus leg. pro pr. prov. Baeticae 2498
C. Caesonius C. f. Macer Rufinianus leg. prov. Baetic. 3900
CRETAE ET CYRENARVM
M'. Acilius M'. Glabrio Cn. Cornelius Severus legatus provinciae Cretae Cyrenarum 4237
C. Iulius P. f. .. Cornutus Tertullus legatus propraetore provinc[iae] Cretae et Cyrenarum 2922
cf. n. 4240a
NARBONENSIS
Q. Caecilius Q. f. Marcellus leg. pro pr. prov. Narbon 2498
M. Gavius T. f. Appalius Maximus leg. pro. Narbonensis 2007
SICILIAE
[M. Acilius Priscus Egrilius Plarianus] legatus provinciar. Siciliae et Asiae 105

legatus et comes Claud(i) Caesaris in Britannia: Ti. Plautius M. f. Silvanus Aelianus 3008
nob(ilissima) fem(ina) 2020
patricius 2040. 4009
ab eo (Claudio) censore inter patricios lectus 3007
electus in familiam patriciam 3902
lectus [inter patricios?] 2012
perfectissimi
v(ir) p(erfectissimus) 191. 2090. 2912
praefectus aerarii Saturni 2925. 3001. 3210. 3612. 4244
praefectus aerarii militaris 72. 3925
praef. aerari 2403
aerario praef. 2003
praefectus alimentorum 3522. 3209
praefectus alimentorum per Aemiliam 3004. 4244
praefectus annonae 100. 131. 173
praefectus annonae urbis Romae 137. 139. 140. 407
praefectus annonae cum iure [gl]adii 138
praefectus annonae v(ices) a(gens) pra[efectorum praetorio] 134
[praefectus] annonae v(ices) a(gens) pra[efectorum praetorio] 2954 — praefectus civitatum Barbariae in Sardinia 2954
praefectus feriarum Latinarum 2501. 3009
praefectus frumenti dandi ex s. c. 2241. 3290. 4002
praefectus leg. XXVI et VII Lucae ad agros dividundos ordinis senatorii 2204
praefectus praetorio.
Ti. Claudius Livianus 3139
cf. n. 4243
praefectus praetorio Italiae Afric[a]e et Inlyrici:
Anicius Acilius Glabrio Faustus 2160
cf. a commentarius *p.* 509, beneficiarius *p.* 203, vicarius *p.* 659
[prae]fec(tus) vehicul(orum) 2112
praef(ectus) vehicul(orum) trium prov. Gall. Lugdunens. Narbonens. et Aquitanic. ad sestertium sexaginta milia 170
praefectus urbi (*sic perscr.* 2165. 2544. praef. urbi 3902. praefec. urbis 3713, praefectus urbis 3900,m. 4120,4, praef. urb. 3502. pref. urbs. 2049; electus ad cognoscendas vice Caesaris cognitiones *additur* 3902. praefecture urbis 3606,17. 28):
Asper 2044. 2542
L. Caesonius C. f. Lucillus Macer Rufinianus 3902
...r Opilio 2049
Paulinus 4120,4
Ti. Plautius M. f. Silvanus Aelianus 3200
... Post.... 2233
(Turcius) Apronianus 3582. 3583
Valerius Asia[ticus] 3713
tertio praefectus urbi utriusque imperii iudici[s] sublimitatus:
Anicius Achilius Glabrio Faustus 2120
orator fori urban[ae] pr[a]efectur[a]e 173
praetor (praetor 41820. 4209, pret. 2231) 150. 2107. *2444. 2164. 2404 add. 2505—2002. 2012. *2544. 2542. 2202. 2003. 2601. 2600. 2602. 2224. 2930. 2234. 2933. 3256. 3270. 3501. 3585. 3090. 3529. 3004. 3609. 3212. 3900. 3294 bis 3995. 3996. 4402a. 4237. 4240. 4242. 4244. 4246
praetor iterum 4209
praetor candidatus (kandidatus 3902, k. 3944) 3622. 3044. 3902
praetor ... candidatus imperatoris 3040
pr. candidatus divi Traiani Aug. 2499
pr. cand. divi Hadriani 2429
pr. ad aerar(ium) 3007
[praet.] ad hast[am] 3002
praetor peregrinus 2509. 2231. 3297
[praetor inte]r civis e[t peregrinos] 2500
praetor triumphalis 473
praetor tutilaris 2405
praetor tutelarius 3217. 3293
praet. urb. 3500. 3093. 3608
urbanis fascibus auctus 4 (*videtur significari praetura urbana*)
allectus inter praetorios 3214. 3649a
a[dl]e[ctus] inter praetorios a divis Ves[pasiano] et Tito censoribus 2925. 2225a

proconsul (sortito *add.* 3609):
ACHAIAE
C. Caesonius C. f. Macer Rufinianus — procos. prov Achaiae 3900
AFRICAE
L. Caesonius C. f. Lucillus Macer Rufinianus — procos. prov. Africae 3202
C. Caesonius C. f. Macer Rufinianus — procos. prov. Africae 3900
L. Minicius L. f. Natalis Quadronius Verus — procos. provinc. Africae 3599
L. Roscius Aelianus Maecius Celer — procos. prov. Africae 3212
M. Silanus M. f. — [praefectus fabrum cos] sexto Carthaginis 3620
cf. legatus prov. Africae eodem tempore vice proconsulis p. 667
ASIAE
C. Iulius P. f. .. Cornutus Tertullus — proconsul provinci[ae Asiae] 2925
P. Mummius P. f. Sisenna Rutilianus — procos. prov. Asiae 3001. 4215
Ti. Plautius M. f. Silvanus Aelianus — procos. Asiae 3208
Q. Pompeius Q. f. Senecio cet. Sosius Priscus — proconsul Asiae sortito 3009
[P. Sulpicius Quirinius] — pro consul(e) Asiam provinciam op[tinuit] 3213
incertus, fortasse Eprius Marcellus — procos. Asiae per trie[nnium] 2212
BAETICAE
C. Iavolenus Calvinus Geminius Kapito cet. — procos. prov. Baeticae 2422
M. Accenna L. f. Saturninus — procos. provinc. Baeticae 3585
CAMPANIAE
Anicius Auchenius Bassus — procons. Camp., provisor eiusdem provinciae 2217
CYPRI
. . . . . . — [p]roconsul (?) [prov.] Cypri 4218
LYCIAE PAMPHYLIAE
C. Porcius C. f. Priscus Longinus — proconsul Lyciae Pamphyliae 3044

B. APPARITORES ET OFFICIALES MAGISTRATVVM, IMPERATORIS, VECTIGALIVM

C. RATIONES ET RES DOMESTICA IMPERATORIS.

fiscus frumentarius	praepositus mensae nummul(ariae) f(isci) f(rumentarii) Ost(iensis) 2045
greges	manc(ipes) gregum do(minorum nn.) Augg. 2296
hereditates	*v. supra* procurator hereditatium, tabularius hereditatium
horrea	horrea Postumiana Caesaris n(ostri) 4069,1
ludi	procurator ludi magni 2922, procurator ludi matutini 100. 2922
massa Mariana	procurator massae Marianae *Aug. l.* 52
opera Caesaris et puplica	redemptor oper(um) Caesar(is) et puplicorum 3530
patrimonium	procurator patrimonii 1977. 2922, qui proc(uravit) Alexandriae ad rat(iones) patrimonii 2504
villa Mamurrana	dispensator villae M. 2431
villa Tiburs	comme(ntariensis) villae Tiburtis *Aug. l.* 3036; tabularius villae Tiburtis *Aug. l.* 3035. 3037
villae Tusculanae	procurator villarum Tusculanarum *Aug. l.* 2608

D. VECTIGALIA PVBLICA.

MONETA	[man]ceps erariae mo(ne)tae *Aug. l.* 3642
(SALINAE OSTIENSES)	*v. p.* 4
TRIBVTA	plura quam centum milia Transdanuvianorum ad praestanda tributa *a legato Moesiae* transducta 3608
VICESIMA HEREDITATIVM	procurator XX her(editatium) 2922
	procurator XX her(editatium) Umbriae, Tusciae, Piceni, [region]is Campaniae 2922

VII. RES MILITARIS.

A. PRAETORIVM.

cohors I praetoria 3620. 3628
- I *praetoria aut urbana* 217
- II praetoria 224. *4214
- ..II pr(aetoria) p(ia) v(index) 3950
- III praetoria 191. 2523. 2951. 2933
  - *insignia eius expressa opere anaglypho cum inscriptione* coh. III pr. *bis* 2523
- ..III praetoria 2905
- IIII praetoria 2946. 3032. 4007
- VI praetoria 215. 223. 2129
- VII praetoria 3620. 4007
- VIII praetoria 2958
- VIIII praetoria 2953
- X praetoria 2952
- *praetoria aut urbana vel etiam vigilum* 2430

beneficiarius praef(ectorum) praetori 3020
centurio 2429. 2523. 3020. 4007
eques (*adiecta centuria?*) 2940
evocatus Aug. ex cohorte *illa* praetoria 4007
miles 223. 2953. 2958. 3950; *adiecta centuria* 224. 2130. 2905. 2951. 2952
tesserarius praetorianus 220
tribunus 191 (?). 2936. 3020. 3666
veteranus 213 (?). 217. 3032

B. COHORTES VRBANAE.

cohors X urbana 210. 3020
- XI urbana 223. 2950. 4067
- XII urbana 2428
- XIIII urbana 3620
- .. urbana 3633

centurio 3020. 4007
miles 225. 2950 (?). 3633. *amisso vocabulo* miles 2426
optio (*si huc pertinet*) 3633
tribunus 3020
veteranus 216

C. COHORTES VIGILVM.

cohors II vigilum 0. 13. 14. 214. 2057. 4007
cohors II 230. †231
- III vigulum 3626
- IIII vigilum 6. 13. 221
- V vigilum 220. 3020
- V 15. 230
- VII †231
- ... vigilum 3947

benef(iciarius) praef(ecti) 220
centurio 0 (*duo*). 13. 14. 10. 230. 231. 3620. 4007
miles 214, *item ut videtur amisso vocabulo* miles 231,4; *milites complures militia vocabulo non adiecto* 230
optio 230
tribunus 13. 2057. 3026
veteranus Aug. 221

D. EXERCITVS.

exercitus (*imperii Romani*) *formula voti comprehensi* 40. 42
exercitus in ea (*Germania superiore*) tendens 3610
exercitus *Moesiaci* pars magna missa in Armeniam 3608
exercitus Raeticus 2287

E. LEGIONES.

I 3602
- tribunus militum 3602
- vexillarii 3602

I ADIVTRIX
- I adiutrix 3906
- I adiutrix pia fidelis 3399. 3600
- legatus:
  - L. Minicius L. f. Natalis Quadronius Verus 3599. *3600
- tribunus 3600

I ITALICA 2609. 3631
- miles, provinciae Tracie, stup(endiorum) X 3631

- tribunus militum 2069

II ADIVTRIX 2618
- tribunus militum 2616

II AVGVSTA 182. 3595. 4129
- legatus:
  - T. Marcius T.Le. 3595f. *Falg.
- tribunus 182

..I AVGVSTA 2920
- tribunus 2926

II 4249
- legatus 4249

F. ALAE.

G. COHORTES AVXILIARIAE.

II Alpinorvm 3903 — [praefectus] 3903
I Apamena 171 — praefectus 171
II Astvrvm 3955 — praefectus 3955
I[I] Consorvm 2954 — praefectus 2954
I Da[corvm] 2618 — praefectus 2618
Germanorvm 2966 — praefectus 2960
I Germanorvm 160 — tribunus 160
I Italica Civivm Romanorvm Volvntariorvm 171 — tribunus 171
III Sagittariorvm 3955 — praefectus 3956
V Vlpia Petraeorvm 162 — praefectus 162
I Thracvm 3625 — praefectus coh. I T. in Brittannia 3625
II Thracvm Syriaca 2957 — praefectus 2857
IIII Thracvm Eqvitata 3548 — praefectus 3546
XXVI Volvntaria 2952 — miles 2952
incertae 3673. 3903 — praefectus 3673. 3963 *cf.* 191

H. NVMERI RELIQVI.

eques singularis Aug. 208. 2287. 2952, Aug. n. 2286, Augg. nn. 3623
adiecta turma 208. 3623
lectus ex exercitu Raetico ex ala Flavia Pia Fideli miliaria stipendiorum sex 2287
statio n[umeri] frumentariorum *in Portu* 125
statio (*fortasse frumentariorum*) *in Portu* 149
frum[entarii] duo, fratres *dicti* 7
*stator 2949

I. CLASSES.

praetoria Misenas (Missenas 244; Misenensis 238; Misenensium 213) 214. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 243. 3627. *cf.* 116. 191. 242

gubernator.
ex classae prae. Miseniesi gubernator 238
milit es ... [cum es]sent Ostia 118
miles 236. 240. 3627 *cf.* 253
miles *navi illa* 237. 241. 242; *navi illa* miles 239
navi illa, militis vocabulo non enuntiato 233
centuria *illius, militis vocabulo non enuntiato* 231
centuria *navi illa, militis vocabulo non enuntiato* 232
tr[i]erarchus 140
veter[anus] Augusti ex cl. p. M. 235

praetoria Ravennas 3630

miles cl. p. R. 3630

[- praetoria Misen. ?] et Raven. 191

Naves memoratae in inscriptionibus Ostiensibus et Portuensibus

Hexeris (*notatum* VI)
Ops 232
Quinqueremis? (*notatum* V)
4133 (*nomen periit*)
Quadrieris (*notatum* IIII)
Fides 237
Trieres (*notatum* III)
Iupiter 233
Lib[erta] 4133
Mercurius 239
Sol 242
naves incerti ordinis
Danae? 234
[H]ercules 241

Nationes militum classis Misenensis

natione (natio 236, *om.* 240)
A]egyptius 239
Bessus (Vessus 234) 231. 238. 246
Cilix 3627
Panonius 236
Sardus 242

K. OFFICIA MILITARIA ET CLASSIARIA.

a copis mil[itaribus] 2850
actarius 2255
beneficiar[ius] praef(ectorum) praetori 3626
benef(iciarius) praef(ecti) *vigilum* 226
beneficiarii proc(uratoris) Au(gusti) *annonae Ostiensis* 409
cal(igatus) 2288
centurio *v. supra in coh. praetoriis, urbanis, vigilum, legionibus, praeterea*.
centurio *legionis var.* 3545
centurio annonae 125
centurio operum 125
comman[ipulus] 4216
cornicularius leg. *II Parthicae* 2255
cornicularius *procuratoris annonae Ostiensis* 160
donatus ab imp. Aug. (*Domitiano*) militaribus donis, corona vallari et murali, vexillis argenteis II, hastis puris II 3612
donatus donis militaribus a divo Hadriano ob Iudaicam expeditionem 3610
donatus donis militarib(us) a divo Marco 2900
[donis] donatus bello Br[itannico] ... 2140
donis do[natus] ... 4243
Civica *cognomen impositum militi quem civica corona imperator donaverat* 3472
emeritus Agustorum nostrorum 4008
eq[uites] ti.. n chorte ... secunda 2649
equites (*incertum num pertineant ad rem militarem*) 3621
evocatus *Augusti*.
evok(atus) 2617
evocatus divi Augusti 2954
evoc[atus] Aug(usti) 227. 2959
evocatus Augustorum 3826
evok(ati) Augg. nn. 2258
evoc[atus] Aug. ex coh. IIII pr(aetoria) 4607
ev[o]catus [.], q. vix. an. *tot* cal(igatos) *tot* 2268
vet(eranus) ex evok(ato) 219
exacti 2255
frumentarius:
mil[es] [fr]umentarius] leg. IIII Fl. f. 3570
gubernator 238
immunis *v. p.* 562 *sub* leg. II Parthica
imperator
[Q. Caeci]lius Q. f. [L. n. Mete]llus Pius, [imp.] iter(um) 3588
librarius *v. p.* 562 *sub* leg. II Parthica
legatus legionis *passim — eos enumeravimus nominatim p.* 561. 562 —. leg. Aug. legionis *illius* 2164. 3599, [leg. imp. A]ntonini Aug. Pii p. p. le[gionis *illius*] 2927
legatus legionis *illius*, a cuius cura se excusavit 3610
miles *numeri incerti* 226
militiae:
equestribus militiis functus 4250
militia prima *v.* praefectus equitum
mil[itiae] petit[or] 2429
optio 3633

L. BELLA ET EXPEDITIONES.

VIII. DII DEAEQVE ET RES SACRA.

A. DII DEAEQVE.

Divos imperatores v. in ind. III.
Heroes, quorum nomina adscripta leguntur ad caelaturas antiquissimae supellectilis aeneae n. 4094—4142, *in hunc indicem non omnes recepti sunt, sed ii tantum qui apud Romanos pro numinibus colebantur.*

B. FERIAE ET SACRA.

C. SACERDOTES PVBLICI POPVLI ROMANI.

D. SACERDOTES RELIQVI, INPRIMIS MVNICIPIORVM.

E. CHRISTIANA.

IX. POPVLVS ROMANVS. TRIBVS ROMANAE.

populus Romanus 3564,15. 3613; nomina populi Romani 3606,26
cives Romani 2112 I 31
senatus populusque Romanus *v. p.* 552
kaput ex senatus consulto populi Romani 2112 I 11
aerarium populi Romani, aerarium populi, aerarium Saturni *v.* praefectos aerari Saturni *p.* 566; viator quaestorius ab aerario *p.* 660 *et praeterea ind. XVII s. v.* multae

TRIBVS
tribus duplex eiusdem hominis, Palatina *et* Fabia 2336
tribu *illo* 2432 *(post cognomen)*
tribulis tribus *illius* 247
tribulis tribus *illius* patruum et liberorum clientium 374
infans quattuor annorum habens tribum (ea et perscribitur et collocatur post cognomen) 632
pater in Aniensi, *filii in* Collina 2523
spurii in Collina tribu, vide infra sub ea; in Palatina 2409, *in Lemonia* 1606
homines patrem non cientes in Palatina 946. 2662, *in* Quirina 2300
nomina militum cum tribus (sic) et patriis inserta 2256
In laterculo subscripto domum ubi titulus enuntiat, legitur extra uncos quadratos; intra uncos legitur locus tituli reperti, si probabile est hominem cuius est titulus illo loco fuisse oriundum.

AEM(ILIA) 2646
ANI(ENSIS) *passim,* ANIE. 3516, AN. 3442. 3521, ANN. 230. 4067
[Atilae 3442]
[Capitulum Hernicorum 2266 *bis*]
Cremona 4007
[Fregenae? 3453]
[Praeneste 3302. 3302]
[ager Praenestinus 3346 *bis*]
[Sublaqueum 3460]
[Tibur? 3778]
[ager Tiburtinus 3466 *quater.* 2464. 3504. 3506. 3510. 3613 *bis.* 3312. 3521]
Vercellae 230
domus incertae 2523. 2606. 3608
ARN(ENSIS)
[Ostia 400]
[Tibur (? 3561 *add.*)]
domus incertae 2460. 2044. 3614. 3264. 3005.
CAM(ILIA)
[Tibur 3561. 3653. 3665. 3060. 3694. 3805. 3807. 3813. 3945. 4250. 4256, *item Tibur pertinent puto n.* 3472. 3506]
CLAVDIA 374, CLA. 3945, CL. 2501. 2795
[Ostia 274]
domus incertae 2561. 2726 *add.* 3647
CLV(STVMINA)
[Nomentum 3079]
[Tusculum? 2688 *bis*]
COL(LINA) *plerumque,* COLL. 4413
spuriorum 2058. °2832. 3300
[Nomentum 3949]
[Ostia 4444]
[Tibur 3643. 3045]
domus incerta 2523 *bis*
COR(NELIA)
[Nomentum 3944]
[Ostia °1705]
FAB(IA)
[ager Albanus 2317. 2432]
[Lanuvium 2100]
[Lavinium 4176]
Roma 2950
[Tibur 3650]
domus incertae 2827. °4004. 4140
FAL(ERNA)
[Bovillae 2412]
[Castrimoenium 2460. 2468 *bis*]
[Gabii 2820]
GAL(ERIA)
[ager Albanus 2264]
[Lanuvium 2148]
[Ostia 707]
domus incertae 3516. 3585. 3507. 3599. 3601. 4237. 4242. °4250 *(an potius fuit P]al.)*

HOR(ATIA)
[ager Albanus 2362]
[Aricia 2166. 2166 *ter.* 2171. 2176. 2180. 2182]
[Nomentum 3001. 3972]
domus incerta 2225. 2226*a.*
LEM(ONIA)
[Ostia 1606 *sp. f.*]
domus incerta °3226
MAE(CIA) 4172, MAEC. 2104
[Lanuvium 2104. 4172]
MEN(ENIA)
[Ostia 266]
[Praeneste 2666. 2672 2274. 2607. 2261. 2022. 3356. 3321. 3300. 3413. 3414]
[Treba 3446]
OVF(ENTINA)
Mediolanum 3645
PAL(ATINA) *plerumque,* PALAT. 344, 9. 3603, PALATINA 406. 3368.
[ager Albanus 2336 *ter*]
[Aricia °2101]
[Bovillae 2413]
[Castrimoenium 2460 *sp. f.*]
[Ostia 60. 61. 166. 100. 167. 262. 306. 306. 321. 336. 344 *bis.* 361. 352. 354 371. 373. 376. 360. 321. 436 *bis.* 665. 744 *lib.* 703. 763. 060. 646. 1029. 1300. 1726. 4442]
[Gabii 2725, a]
[Lanuvium 2022. 2114]
[Nomentum 3635]
[Praeneste 2047. 3004. 3368]
[Tibur 3544. 3612, 15. 3626. 3663. 3674. 3736. 3775]
[Tusculum 2634]
domus incerta 2036
PAP(IRIA)
[Tusculum 2633]
praeterea 154
POL(LIA)
[Ostia 1332 *bis*]
Vardacate 223
domus incertae 2654. 2050 *militum*
POM(PTINA) 2422. POMPT. 2400, POMPTINA 532
[Bovillae 2406. 2122]
[Ostia 532]
PVP(INIA) *plerumque,* PVPINIA 347
[Lanuvium 2108]
[Ostia 347]
[Praeneste 2924. 2936. 3004]
[Tusculum 2661]
QVIR(INA) *plerumque,* QVI. 2300. 3612. 3606 *bis,* QVIRINA 780. 1166. 1603. 3002
[ager Albanus 2300]
[Amiternum 3900 *bis*]
[Bovillae 2400 *ter.* 2410]
[Ostia 164. 166. 217. 240. 362. 303. 361. 400. 491. 479. 700. 1150. 1063]
[Gabii 2006]
[Lanuvium 2112 I 9]
[Praeneste 2006. 2631. 2957]
[Tibur 4236]
[Tusculum 2630]
domus incertae 2831. 3669 3612. 3611. 3012. 3600. 3602 3966. 4248
ROM(ILIA)
[Praeneste 2990]
SCA(PTIA)
Florentia 2046
SERG(IA) °3376. 3516. 3066, SER. 3646, SE. *(si vere est tribus Romana)* 2090
[Amiternum 3906]
[Praeneste 2890° °1376]
domus incerta 3513. 3045 *bis*
STELLAT(INA)
domus incerta 2637
SVC(VSANA)
[Ostia 397]

X. PROVINCIAE. CIVITATES. PAGI. VICI.

Quae nomina uncis [ ] comprehenduntur, ea in titulis huius voluminis non enuntiantur.

Ostia

FVNDI VILLAE RIVI SIMILIA.

XI. RES MVNICIPALIS.

A. RES PVBLICA.

B. ORDO POPVLVSQVE.

C. HONORATI ET PRINCIPALES COLONIARVM ET MVNICIPIORVM.

D. OFFICIALES ET SERVI.

E. AVGVSTALES ET SIMILES ORDINES.

F. LVDI ET MVNERA.

XII. COLLEGIA.

PRINCIPALES ET HONORATI COLLEGIORVM.

XIII. ARTES ET OFFICIA PRIVATA.

Ex familia Augusti servi libertique officium habentes v. p. 360; cf. etiam collegia ind. XII.

XIV. CARMINA.

XV. LITTERAE SINGVLARES NOTABILIORES.

	 3562
D·M·P·P·	devotus numini maiestatique eius 161 (*perscr. vel paene perscr.* devoti numini maiestatique eorum 2256, devoti numini maiestatiq. eius 4099; devota numini [m. q. e]ius 6267; devoti n. m. q. eius 131; numini ma[iestatique eius devoti] 2044
D·N·M·Q·E·	numini maiestatique eius 2074. 2075. 6076
DIC·N·M·Q·EIVS·	dicatus numini maiestatique eius
D·P·	donum posuit 3496
D·P·[S·]	de pecunia sua 2454
D·S·P·	da sua pecunia 2549
D·S·L·M·	de suo libens merito 3569
D·S·P·	de suo posuit? 3418
D·S·P·F·	de sua pecunia fecit 3561 a (*perscr.* 2456)
D·S·P·F·C·	de sua pecunia faciendum curavit 2648 (de sua pec f. c. *est n.* 2687)
D·S·S·	de senatus sententia 2061. 2491. 3695. 2687. 2669. 3670. 4196 (de s. s. 6926
D·S·S·F·C·	de senatus sententia faciendos curavit 3686
E·M·E·L·P·M·	 2689
E·R·D·	 914
E·V·	egregius vir 2638
E·V·S·	ex voto suscepto 3933 (*perscr.* 2840, vot. suscep. 3664)
EQ· (E·Q· 444. 2789) R·	eques Romanus *v. p.* 957
EQ·S·	eques singularis 2622
F·	feliciter 1983
F·	fundus 2772
F·C·	faciendum curaverunt *passim* (*sic perscr.* 2652; fac. cur. 2966; fac. coer. 2960)
{F·D·	filio dulcissimo 4764. 4764
{F·P·	filio piantissimo? 1093
F·D·S·	fecerunt de suo 2462 (*perscr.* de suo fecit 6759. 2015
F·F·	filius fecit 934
F·F·	fieri fecit? 1434
F·F·	fiscus frumentarius 2646
F·P·	Fortuna Primigenia *v. p.* 965
F·P·PR	Fortuna Primigenia Praenestina 2854
F·P·	funus publicum 415,2
H·	haustum 984
H·	heredes 2734 *et passim*
H·	horas 292. 467 *et passim*
H·A·	Herculaneus Augustalis 3581 *bis*
(XX VIR·)·H·A·H·E·F·	...... 240 *bis*
H·B·M·F·	heres bene merenti fecit 222. 224
H·C·	honoris causa 2498. 2829. 4239 (*perscr.* honoris caussa 2496)
H·C·D·N·S·	honoris causa Dianae Nemorensi sacrum? 4202
H·F·	honore functus 2637
HON·F·	honoribus functus 435
H·[F·C·]	heres faciendum curavit 3950
H·F·M·F·	 2263
{H·M· ...	hoc monumentum 4442
H·M·H·N·S·	hoc monumentum heredem non sequitur 1153,13 (*cf. adnot.*). 1344. 1218. 1865. 1856. 1671. 3406. 2640. 2945 (*perscr.* heredi aute neque vonditori hoc monumentu sive sepulchrum non sequetur 1153)
[H·]M·S·S·H·N·S·	[hoc] monumentum sive sepulcrum heredem non sequetur 2841
H·M·H·E·N·S·	hoc monumentum heredem exterum non sequetur 336. 1922 1750
H·M·E·H·N·S·	hoc monumentum exterum heredem non sequetur 448 (*perscr.* ... [monu]mentum exterum .... [her]ede m] non sequitur 358, ... exterum [heredem] non sequet[ur] 4496), *cf.* ....m sequitur 4028
H·M·HER·FIDVCIAR·N·S·	hoc monumentum heredem fiduciarium non sequetur 334
(H)O·N·M·	honesta matrona 2226
H·P·A·I·	 4355
H·S·D·M·A·	huic sepulcro dolus malus abesto 864
H·S·E·	hic situs est *v. ind. XVII*, *sepulcra eorumque iura*
{H·V·	Hercules Victor *2550. 3604. 3608. *3614. 4244. 4256
{H·V·V·S·	Herculi Victori votum solvit 3544. 3591
H·V·IMPENSAM REMISIT	honore usus impensam remisit 412 (*perscr.* 384. 415)
H·V·S·R·	honore usus sumptum remisit 3442
·I	ionior 44
I·	itus 999
I·D·	iure dicundo *v. p.* 580 *v. c.* praefectus iure dicundo, quattuorvir iure dicundo
I·E·A·	. . . . ⸸3421
I·H·M·I·A·S·C·F·	in hoc monumentum itum aditum sacrorum causa facere 1670
	additis interdum aliis notis, v. p. 689
I·O·M·	Iuno Sospes mater Regina *v. p.* 565
I·S·M·R·	libentes animo dono dederunt 6862 (*perscr* libens d. d.
L·A·D·D·	merito 2587; 1609, deolubeus dicavit 70, lubens de[d.]
{L·D·	locus datus 844,10. 995
L·D·D·D·	locus datus decreto decurionum *passim* (*perscr.* loc. datus decreto decur. 2793, locus d. d. d. 2581. loc. dat. d. d. 3003; *cf.* locus datus ex decreto decurionum 2468, loc. dat. decreto ordinis decur. 2794)
L·D·D·D·P·	locus datus decreto decurionum publice 161. 172. 274. 4446. 4444
L·D·S·C·	locus datus senatus consulto 3801. 3612. 3613 2657. 3662. 3677. 4258. 4263. 4292
L·D·D·D·D·D·D·	loco dato decreto decurionum, dono dederunt 2855
L·F·	Latinae fuerunt 6636—2638 (Lat. fuer. 2242—2244. Lat. f. 6244)
{L·II·P·	legio II Parthica } *v. p.* 562
{LEG·II·P·S·	legio II Parthica Severiana } *v. p.* 562
L·L·	Laurens Lavinas *v. p.* 972
{L·L·P·Q·E·	libertis libertabus posterisque eorum 877. 1655 (libertis libertabusq. p. q. ue. 1939, lib. lib. q. p. e. 1560)
L·L·P·E·	libertis libertabus posterisque eorum 660. 4023
L·L·P·S·	libertis libertabus posterisque suis 649
L·L·S·C·T·T·L·	 1444
L·S·	libentes solverunt 2857
M·H·	 287
M·AD·M·PRAEN·	magister ad Martem Praenestinum 2919
M·B·M·F·	maritus bene merenti fecit 776
M·C·	memoriae causa 647
M·C·P·M·	miles classis praetoriae Misenatis 234
M·D·	matri dulcissimae 732
M·D·	mater deum } *v. p.* 966
M·D·M·	mater deum magna } *v. p.* 966
M·D·M·I	mater deum magna Idaea } *v. p.* 966
M·M·	mater magna } *v. p.* 966
M·M·I	mater magna Idaea } *v. p.* 966
M·	Mithras 403
M·P·	mater posuit 4459
N·	natione 242. *623. 3867
(EX·)N·(MEO)	ex nomine meo 864
N·	numero 182. 477 *bis*. 867 *bis*. 2216 *cet.*
N·P·	nobilissimus puer 234
O·	obiit *in titulis sepulcralibus* 2584. 747. 4297. 1434 *bis*. 1534 *ter*. 2376. 4030; *in matriculis collegiorum* 250 IV 13. 256,166. 179. 190. 192. 214
O·D·	opus doliare 4020,22 (*perscr.* 4069,2. 14 *cet.*)
O·P·D·	 2822
OP·FL·F	 46
O·T·B·Q·	ossa tibi bene quiescant *v. ind. XVII p.* 562
P·	patronus 354
P·	pedatura? 6772
P·	pondo *v. p.* 585
P·C·	patronus coloniae 72. 356. 399
P·C·	post consulatum ⸸1917. ⸸3897
P·C·O·	publicum coloniae Ostiensis 457
P·F·F·AET·	pia felix fidelis aeterna 2257. 2258
P·M·M·T·	 2611
P·M·	plus minus 879. ⸸2210. 2272. 3342 *bis* 3313 (*perscr.* ⸸1992; p. l. min. 1662)
P·P·	patronus perpetuus 2062
P·P·	perpetuus 254 I 12. 14. 20. 257,1 *et alibi passim*
P·P·	pecunia publica 379,31. 35 *cet.* (pecun. publ. 353,1. peq. pub. 278,29)
(EX·)P·P·	ex pecunia publica 2097
P·P·S·	pro parte sexta 4841
P·R·	populus Romanus 166. 2443. 2886,16. 20
P·R·C·	post Romam conditam 2382—2398
P·V·	portus uterque 425
P·V·	pia vindex 3950
{Q·	quaestor *passim*
{Q·A·	quaestor aerarii 378,7. 469 *bis*
{Q·K·	quaestor kandidatus 3592
Q·B·	qui, quae bixit 4482. 4209
Q·D·E·R·F·P·D·E·R·I·C·	quid de ea re fieri placeret, de ea re ita censuerunt 1795. 2679 (censuer. *perscr.* 3679)

Ex litteris pluralis significandi gratia geminatis memorabimus has

Litterae singulares syllabariae similesque aevi sequioris.

Notabilia de numeris eorumque figuris:

numeri annorum mensiumque et dierum vitae defunctorum non raro perscripti, ut in 942. 280. 1009. 1278. 1302. 1640. 1675. †1923. 2058. 2170. 2381. 2599. †3427 *a, sed summa varietate, ita ut saepe in eodem titulo pars numerorum perscripta sit, pars notata*
numeri iterationis honorum perscripti vel paene perscripti iterum 3800,35. 2689. 4200. iter. 3067. 3000. 3602. 4091,5. 4124. 4281, it. 2238,15 — tert. 2230. 3809. 2678
numeri in honorum appellationibus perscripti: duovir, duumvir *v. p.* 979, triumvir *v. p.* 859 *s. v.* vigintiviri, quattuorvir *v. p.* 580
in descriptione aquaeductus numeri omnes tum horarum quam digitorum litteris omnibus scriptae, pro quindecim scriptum decem et quinque 2676
ꓕ 2392. 3884
↓ 3083
ɵ 3342 *bis.* 3362 *cet.*
↓ ↓ ↓ 3329
↓ ↓ 3818
CCIↃↃ CCIↃↃ CCIↃↃ 3818
(m) 28
ↀ ∞ 1307
milia vocabulum abundat 2131. 4812
XV quindecimvir 3507
$\overline{CC}$ ducenarius 2829
ɵ quingenaria 2947
pondo (pondo *perscr.* 4120, *praeterea* p.) *eiusque unciae et scripula:*
p. I 118. 117. 2918
p. II 99
p. III 71
p. III ~ 2830
p. VI ≈ 2882
p. CCVI ≈ 2088
p. ↓ ∽ ∽ ∽ DCLXII 4100
p. I·>·VIII 119
p. XV scp. IX 2
p. =·JIII 21 *add*
p. ==·/III 21 *add*
p. XIS ≡ S·>V 2881
pedis partes:
p. I·S 1729, p. IIS 1606 *bis*, p. IIIS 1605, p. VIIS 1302, p. VIIIS 789, p. XIS 003, p. XIIIS 1701, p. XVS 1701, p. XVIS 1001, p. XXIIS 1134, p. XXVS 1492, p. LXXIS 397, p. CX⊥VIIIS 3003 *et similiter passim*

p. xxii·ↄ 1228
p. xxvs ⵊⵊL 665
iugeri partes:
iugera ii ⵊⵊ- 888
iugera duo dextans semuncia 3340 *cf.* 3341

iug(era) xi p(edes) DC 3342. 2343
iug(era) V S – S p(edes) ⊖ °3342. 3343
[iug.] ... [de]n(o)x semuncia 3243
horarum partes:
h. viii 1034

Interpungendi ratio:

puncta in summo versu collocata 1430,3. 2934,1 (*hoc certe postea insertum a quadratario antea eius oblito*)
punctum duplex in vetustis 2845. 4102,1; *puncta quadrata* 3370 *et fortasse alibi*
apices punctorum loco adhibiti v. p. 687

interpunctio syllabaria 425. 838. 687. 1481. 1614. 1648. 4002 (*in his constanter vel paene constanter*), *hic illic* 1840. 1712. 1734
puncta locis non suis posita 8720. 3780
virgulae ad distinguenda cola positae 4014

XVI. GRAMMATICA QVAEDAM.

Ut utilitas huius indicis augeretur, plerumque in enumerandis inscriptionibus seiunxi vetustiores, Praenestinas potissimum, a turba recentiorum, aetatem quoque annumve, quo scriptae sint, interdum, ubi fieri potuit, ad singulas inscriptiones adnotavi. Nominibus cognominibusque in hunc indicem relatis numeros inscriptionum plerumque non adscripsimus facile supplendos ex indicibus I et II.

a *praepositio:*
ab Caesis 187 — ab Munatio 628
af *in inscriptionibus vetustioribus* af muro 3002 — af vobeis 2004, 11; af speculo *in longe recentiore, sed rudi* 3778
-a *dat. sing. 1 decl.* Diana 4188a. 4104a — Fortuna 3300. 2868 — primogenia 2862
a et e
a *pro* e: Numasioi *in vetustissima* 4122; *praeterea* consacrare 86.1120. 1606 (consecrare *est n.* 2000 *ab Hadriano publice pos., item* 1103). *Ad doricam dialectum redit* a *in* Damocra.. 3620 — Mnasistratus 3727 *cf.* Callicora *casu primo* 1400; *similiter ex sermone peregrino originem ducit* a *in* Sameramis 4041. *Error fabri est* Ferranius 1022
e *pro* a. Ateleta 4107 — Caeseris 2882 — Casenter(a) 4107 — invetarescere 3112 I 17 (*a. 438*) — Metuta 2827 — treiectus 234. 483. 425 (*cf.* treiecta VI, 1084)
a et o
a *pro* o: Naeacore 785
o *pro* a *in vetusta Praenestina* Quorta 3863; Troiane (*legio*) *in recentiore* 3608
a *pro* au:
Agustorum 4008
adsimilatio praepositionum:
adc-: adcumbitorium 1473
adf-. adfectio 2626. 2834 — adfectus 830. 2789. 2723,7
adl-: adlectus 230. 308. 303. 300. 382. 383. 370. 376. 320. 321. 400, 3. 8. 7. 418. 2408 *passim.* 2823. 3287. 3663. 4068. 4142 — adlevavit 3808, 26
adp-: adparavi 807
adqu-: adquisitae 2101 (*sub Severo*)
ads-: adsciverit 2112 II 8 — adsidue 80. 2006 — adsidui(atem) 3626 — adsignatus 2440
adt-: adtingere †2204 *b*
conl-: conlapsa 3212,6 — conlegium 3010. 3602, conlegia 2070 — conlib- 201. 202. 908. 902. 1030. 2862. 3720 — conlocatus 2400 *bis*, conlocavarunt 2185
conm-: conmendaberum †3698 (*a. 643*) — Conmunis
conp-: conparaberum †3636 (*a. 643*) — †conpar 1084 — inconparabilis 676. 778. 1132. 1102. 1354. 2293. 2222. 3627 *cet.* — conparavi 1030, conparavit 563. 1033a. 1452. 1764 — conplectitur 3212 — conpotes 2071
conr- conruit 1800 — inconrupti 68
inl-. inlate 3320, inlatis 274 — Inlyricum 2168 (*saec. V p. C.*) — inl(ustris) 9046, inlustrium 2004
inm-: inmensam 8120 — inmutaverit 1870
inp-. inpeditus 3040, 8 (*Aug.*) — inpendio 422 — inpendis 2067 — inpensa, inpensam, inpensae 86. 204. 9604 *bis* — inpetrato 2634 — inperatu 74 — inperium 2100 (*saec. V p. C.*). 2008 (*a. 643*) — inpia 1407 — inprimis 374
obp-: obprobrium 2112 II 24. 28
subf-: subfrag(ia) 2620
symph-, synf-. Symphorus, Synforus
ae et a
ae *pro* a *correpta in fine vocabuli* atquae †1240 — benae 1074, vennae 814 — classae 230 — Diae 430 — iniquitatae 3112 II 4 — nationae 238 — quae *encl.* 627 *bis.* 722. 783. 720. 703. 1147 *bis.* 2304. 2034, 4 — qaoquae 416; *pro* a *producta* Onesimae 1448 — optimae 2281 — verae 3634
ae *pro* a *correpta in principio vocabuli* aeditionem 2060 — Aegrilius, Aegrilia — aego 3323 — Aeleusinius — Aepafra — Aepicteus — Aepictetianus — aepulum 2234 — aequest(r) 2994 — Aetruscus 3011 *et in is pronominis declinatione* aeius 1874 — aei 1781 — aeorum 368. 607. 720. 1147. 1138. 1674. 1734. 3383 — aeis 780
ae *pro* e *in mediis vocabulis* baeatissimo 2078. 2078 — †Caeler(ina) — daeder(unt) 85 — Deutaera 1304 — daebus 1102, daes 1723. †1822 — Epictaesis 1570 — Fraegaoius 1007 — (h)aeres 9086. (h)aeredes 9070 — Hermaeros 67 — Laeonas 258 II 16 — Laeontiaus 2010 — maerenti 614 — Maesseniae 615 — Maelius 3031 — Naeacore 780 — [pi]aentissima(e) 2744 — prael(i)osae 1021 — †Saequndianus 1020 — Titaedii 1677 — Venaeria 1270
e *pro* ae *in terminationibus gen. et dat.* 1 *decl. et in vocabulis quae passim, praeterea* etariae 1048 — Esculapio 2818 — Eschinus 4011 — etern- 822. 1335 — Anneus, Annea — Bebius — Bareus — †celestia 3284*b* — Celestinus, Celestina — celitu(m) 1721 — Cesius — Cesolius — domnipredia 3402 — hec 914. 2140 — (H)ymeneus — Idea 41 — Ireneus — Lecanius — Lenas 3030 (*a. 434*) — Leta (= Laetae?) 3628 (*a. 643*) — Levonicus, Levonica 1220 — Mecilius — Museus — Navius, Nevia, Nebius, Nebia — Palestricus — Parthenopeus, Partenopeus — Petreorum 162 — Fedimus — Poppea — predis 4020, 14. °18. °20 — pref(ectus) 9046 — †prepositus 1070 — Presdi †1336 — pretor 1271 — pret(or) 3231 — proscenium 2416 (*M. Aurel.; sed vide ne error sit descriptoris*) — Ptolemeus — †queris 2284*b* — Secularis, Secleris — †seculo 1002. 1808
aedituus: aeditu(mus) 800, 170, aeditus 32
ai *pro* ae *in gen. dat. 1 decl.* 2881. 3102. 3140. 3178. °3224. 3277. 3201. 3284. 3006. 3227. 3037. 3562. °2710. °3020. 4112, *praeterea* aidiis 3122. 3030. 2068 — Ailius, Ailia 055 (*non more vetusto, sed casu aliquo*) — Aimilius 2262 (*Aug., in fastis*) — airid 2122 — Caici 2076 — Caisaris 404. 480 (*Claud.*) °2226 — praidad 2077. 2270 — praitor 4108 *a* — Ptolomaiei 2108
anacolutha et similia:
memoriae *illius*, decurioni, flamini *cet.* 341
dis manibus *illius*, seviri Augustali, adlectus..., curator perpetus 366
d. m. *illius*, adlecto *cet.* 1060
illi, dec. decreto dec. allectus 281
illi, sodali Antoniniani Veriani 3602 (*est error fabri*)
Aurlius Proculus, emeritum 4008
neque heres meus neque heredive meor(um) neque cuiquam he... vit 460
apices positi ad distinguendas vocales productas a brevibus:
á 204. 408, 14. 3043 — accénsus 3644 — accépit 2000, 21 — adléct(us) 402, adiécto 370 — adóráturos 3000, 17 — aédem 276 — aédificios 245 — Albánus 2460 — albário 2226 — Ampliatus 3437 — amplificávit 276 — ánnonam 3800, 26 — Áru... 840 — auctór... 3808, 29 — Augustális 300, Augustálium 9637. 4014, Augustálit(ie) 2412 — Avitus 243 — Cáeius 300, Kákia 1106. Cacis... 300 — Caesar 044, Caésari(e) 588, Caésaris, Caesári 83 — Cáe... nius 480 — Cáleius 2266 I 7 — Caninio 2330 *bis* — káríssim... 2757 — Carus 0460 — cérarióŕ(um) 402 — cerial(i) 135 — Cherrónensi 3806, 23 — Claudius 2700 — Clódius 9061 —

coactor 478 — comprensá 386 — cótile... 4805 — cúrátor 388, curatori 486, 17, curavit 3543, curatóri 378, curatórum 488 — Dácorum 3608, 19 — dé 408, 14. 1188. 2833 — decréto 2487 — decurió[ni] 348 — dendrophorum 408, 14, dendrophór(is) 33 — décrévit 3808 (Aug.) — dicavit 3655 — [di]é(bus) 1668 — divi 83 (Hadr.) — é 2563 — opulóu(um) 3808 — éreptos 3808, 08 — Eubódia 1108 — Eútactus 1787 — Éunus 872 — fótales 2553 — Favóri 8588 — fecit 378, 10. 388. 1186. 2568. 3208, 07. 3834. 4016 — flámen 2468, flam(ini) 2822 — [Fl]ávius 2868 II 4 — Flórae 1231 — Fortuoáe 2884 — frátri 2837, frátrum 3608, 19 — frumentarior(um) 408, 10 — Fuficúlena 3778, Fuficulenáe 3772 — Furius 3871 — Germánico 82 — Gráni 381 — grátés 408 — Hadriáno 83 — Hérculi 3843 — Hispániam 3808, 27 — honóravit 3808, 20 — Humanius bis, Humanis bis 1128 — ignótos 3808, 10 — iugera 386 — Iulius 246. 2302. 2488, Iulia 1138, Iuli 8717 — Iun(ias) 2118, 1 — Ionius 2780, Iuuia 1286 — Iunóni 2081 — látior 2808, 34 — légátum 3608, 08 — lictór(em) 408, 10 — lugeat 6553 — luisús 2040 — Macéd(onicae) 155 — Maécio 3642 — mánibus 478. 688. 1308. 1582. 2717. 2833. 3837. 3778 — Márci 2802 — matri 1186 — mé 2553 — Moénósium 2468 — Moesiae 3808, 32 — monoó 8563 — mótum 3808, 10 — municipes 2802 — Násoni 8818 — nátális 2553 bis — nátei 2826 — né 2583 — negotiatór(um) 408, 11 — Nepós 3834 — Nerónis 2780. 3844 — nós 2353 — Nóvellius 153 — Nudo 3548 — Occidi 2538 — oléarior(um) 406, 10 — ólla 2553, olias 3838 — opsidióne 3808, 21 — Optátáe 1188 — órátione 3808, 31 — órnámenta 2808, ornamentórum 3808, 34 — pácem 3808, 21 — Panerotis 581 ter — Parthórum 2218 — patróu- 408. 2767 — Paulinae 1172 — phonascus 8380 — Póll... 482 — práefectus 2488 — práefecto 3808, 34, praéfectó 378 — praefectura 3802, 27. 28, praéfectúra 3808, 36 — praéfuit 3802, 33 — praétori 348, práet 3846 — pró 348 — procós. 155 — próc(urator) 409, 18. 2822. 3844 — própolar(um) 408, 17 — próteiit 3608, 22 — próvincia 3808, 23. 25 — Prunicus 3772 — Púpillus 2488 — quadrigam 409 — Qeiétos 588 — quoqué 2808, 23 — quós 378 — régem 3808, 22, réges 3808, 10, régibus 3808, 12. 18 — rés 3808 — Restitútae 1773, Restitutáe 1188 bis, Restitutaé 1184 — Rhodine 8347 — Rhoxolanorum 3808, 19 — Rómána 3808, 17 — Rufus 1188. 6118 I 1, Rufi 2558, Rúfó 1188, Réfinó 1188 — Sabina 2558 (in eod. titulo est etiam Sabiua perilongam) — sacumar. 408, 18 — sacrávit 2202 — Saeculáris 2717 — Saxáno 2343 — sé 8026 — secéris 2553 — senátos 2888 — sevir 388 — siccánum 398 — Silanus 215 — Silvánus 2088 — sodáles 2640 — Spectátus 488 — Spúdéni 8558 — Statilio 2202 — summoto 2808, 24 — Synerusaé 688 — tabulárius 3827 — Tauro 8382 — Tér(etina) 408 — testámento 2468 — tógátor(um) 408, 18 — tránsdúxit 2808, 13 — triumphália 3806, triumphálium 2808, 33 — Tusculónius, Tusculauio 2827 — Valerius 244 — Vállius, Vállia 4038. 4040 — Varena, Varénae 2566 — Várini 2882 — Várus, Varia 1734 — Vespásianus 2808, 21, Vespasiano 2882, 30 — viatór(um) 406, 18 — Vibi 2558 (praeterea in eod. titulo Vibio et Vibiae cum I longa) — vicarior(um) 408, 11 — ultrá 3608, 24 — una 2852 — Volcáni 378 — Volusiauó 245 — Urguláuius 2808 — usum 2116 I 4 — uxóri 8300. 3881 — ...áiom 4014 — ...úra 4014

1 decl. gen. dat. sing. in -áe 163 bis. 348. 1188 sexies. 1170. 1502 ter. 1582. 1882. 1782. 2308 bis. 2412. 2552. 8284. 2538. 3681. 3772. 3846 septies.; in -aé 308. 388 ter. 588. 688 bis. 592. 872 bis. 1184. 1631 ter. 2582 bis

1 decl. dat. graec. in -é 1313. 2772

1 decl. abl. sing. in -á 378, 11. 288. 2895. 3843 bis. 3808, 5. 14.

1 decl. gen. plur. in -árum 158. 376, 5. 409, 3808, 18. 23

1 decl. dat. abl. plur. in -ábus 386. 1178. 2556

1 decl. acc. plur. in -ás 2352. 2838

2 decl. dat. abl. sing. in -ó: 83. 155 quater. 170. 817. 248. 278 bis. 388 ter 408 quater. 447. 478. 878. 1188 septies. 1178. 1831. 1318. 2880 bis. 2200. 2487. 2558 quater. 2757. 2780. 2808 ter. 2288. 3513. 3808, 2. 23. 2832. 4188 ter.

2 decl. gen. sing. in -í: 83 318 (in hac quinquies)

2 decl. gen. plur. in -órum: 388. 408 passim. 473. 708. 1178. 8550. 3814. 3808, 21. 34. 4014

2 decl. dat. abl. plur. in -ís: 348. 872. 1178

2 decl. acc. plur. in -ós: 276, 19

3 decl. dat. sing. in -í: 872. 2127 bis.

3 decl. nom. acc. plur. in -és: 2553. 3772

4 decl. gen. sing. in -ús: 85 254. 488, 17. 1178. 2840. 3808, 14; acc. plur. in -ús 2553

3 pers. perf. sing. -avit: 3843 bis

3 pers. perf. plur. -érunt: 2488. 2628

Interpunctionum loco videntur esse apices in n. 688. 1108. 1126. 8347 (coniuncti cum vulgaribus punctis apices inveniuntur 1381), compendii notandi gratia positi apices in sacerdot'. 2928, 6, primig. 2881, Brutt. 2886, 18 (apices in [sartor]um tectorum in ead. inscriptione u. 14 quid sibi velint nescio), m'. (= mens.) 618 bis, dec'. 3023, urb'. 3808, 6, p'. 3808, 18 cf. 1882, 2. Ravennans' est 1170 Virgulae in n. 2884, 3-8 quid sibi velint, ignoratur

apices aetate recentiore: Nérsés 1088

apud pro ad 1681

au et o et u

Cauponius, Coponius

clusit †1892, clusus 3787, clusum 3348

Lorentius (nom. gentilic.) 251 VI 27

Pola 3482

authenticus 1828

b et m

m pro b:

commurere 858

Melerpanta 4100

b et v:

b pro v in perfectis commendaberum 3888 (a. 613) — comparabirum 3888 — donabit 838. 1178 — iterabit 2880 — potabi 814 — renovabit 2285, renobabit 2080 — .....berun (?) 2188, item in vocabulis abos 3640 — cibis 2080, 2834 — cibitas 6088 — condititbum 1473 — coserba 1482 — Datiba — Datibus — debotio 8080 — Festiba — Festibus — Flabis — Flabius Fulbius — babe 1188 — [H]elbius — Helbia — Iabolenus — Inbente — iubente *88. 1858. †82646 — Labinat(es) 288 — Lasciba — lebis 814 — Libius — Naebius — Nobius, Nebia 2357 — Nobis 821 — Primitiba — Primitibus — renobabit 2020, renobassit 3840 — salbus 2834 — Sebera 1418. 2178 — Seberianus 2478 — Seberius 768 — sebur (= sevir) 318 — serbat 814 — serbus 2428 — Balens 1171 — Baleria 8318. 2387 — *Balerias 685 — Balerius 1185 — balbis (= valvis) 2782 (a. 169) — Bener- 2288. †2423. 3848 II 12. 4091, 2 — Begethina †1918 — Begetus 288, 74 — Berianus 1187 — Berna 2323 — ber(na) 2428 — B[e]rus 674 — beteranus 222. 8885 — Bettius 2859 — Bibius, Bibia — †bicarius 1878 — Bictor — Bictoria — Bict[orin]a — Bictorus — biduata 838 — Bincentius — bis 1874 — Bitalis — vib- 244. 432. 846. 785. 851. 1081. 1472. 1528. 1834. †1888. †1657. †1886. †1887. 2877 — biv- 1887 — bib- 1865. 1874. 2282 — bixit 828 861. 883. 742. 747. 838. 841. 1111. 1181. 1185. 1278. 1642. 1383. 1325. 1881. 1688. 1845. †1880. †1882. 2324. 2332. 2788. 4088 bis. †4224, bisit †3423. †3428 a., bisents †1848, bi. 1837, b. 1182. 1208. 2837 — †Birgine 4224 — Byrginius 1884 — enibyria 418 — uniberst 3223 — bobis 3323 — bolo, boluerit, boluerint †1893. 2934 — Bolusins 288, 18

v pro b in futuris davit 287. 887 — licevit 188, item in vocabulis acervo 3333, acervam 1731 — amvitum 3322 — Volgica 3582 — vene 813. 778. 1188 1184. 1208. 1268. 1718. 1212. 1888. *4223, venae 814 — Verullus 1758 — Vessus 834 — Vias 1254 — videntolis 2838 — Vilisarius †2788 — Convarisia 1428 — cuviculo 2322 — duovus 1181 — †Ensevia 1802 — Favia 803 — incomparavilis 1018. 1787 — imdeprehensivilis 84 — iuveo 3323 — Lavicanus 2778. *3810 — Savina, Savinus, Savi[nianus] 1284 — sivi 845 — Tivorius 1418 b

bl- bs- bt- et pl- ps- pt-

poplic- 2524, 8 — Puplicius 488 — poplicorum 3530 (a. 88) collabeum 128

apsente 3471 — apstulit 3223 — Apsyrtianus 2256 — Apsyrtus 1310 — Opseq[uens] 411 — opsides 2808, 21 — opsidione 3808, 21 [io]scribt(um) 328

optigit 4020 — optinuit 2812. 3813 — optulerit 3014, optulit 2824 (saec. p. C. V vel VI), optuler(unt) 218 — suptus 1388. 1881

c omissa ante t:

†defunta 1846 — defuntus 2834 — funto 2170 — santissime 1587. †1988

c et q

c pro q: cui 1888, cu[a]e 6318

c pro qu: ocus 3811 — cotannis 838

cq pro q: necqee 1183

q pro c ante u: Aquti 2085 — qun (= cum) 818. 2855 — quravei 3183 — pequariorn 2878 — peq(unia) 278, 21 (in eodem titulo est etiam pecunia). 2880 — †Saequndianus 1820, praeterea Proqilia 3218 — quesq. (= quiescit) 3482

qu pro c: Phitoniqui 3807 — quonque in inscr. vetusta 3581, 12; aetate

XVII. NOTABILIA VARIA.

XVIII. RECENSVS LOCORVM RECENTIORVM

Tabulam geographicam huic volumini adiunctam pariter atque priores in latereulos dispertivimus, adscriptis ad singulos in margine litteris, quibus litterae in hoc indice singulis nominibus subiunctae respondent. Si quae eorum litteris carent, ea loca neque in tabulis geographicis ne iis quidem, quae maximo modulo nuper publica auctoritate in Italia confectae sunt, neque in commentariis virorum doctorum topographicis, quibus Italia ante cetera Europae territoria abundat, ita ut tabulis nostris iusto loco inseri potuerint, repperimus.

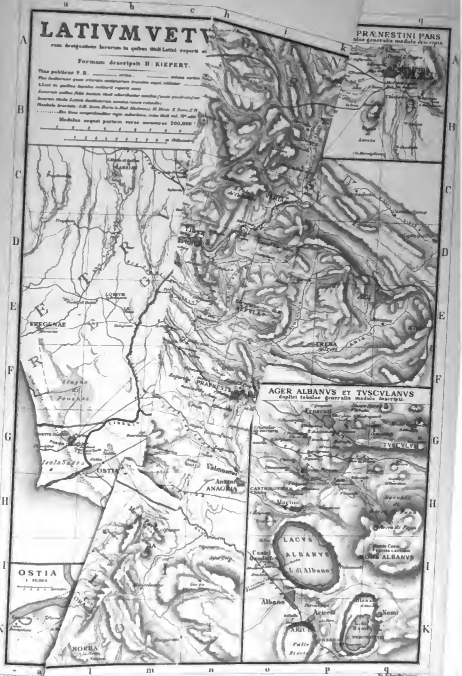
In nominibus ordine alphabetico disponendis nullam rationem habuimus neque articuli italici, nec particularum di, a cet. nec vocabulorum rem definientium, qualia sunt monte, colle, fiume, via alia, quamquam ea italico sermone nomini praeponuntur: nam quae a similibus incipientia in indice invenies, ea oppidorum vel vicorum nomina sunt. Similiter vicorum vocabula a sanctis denominata, non ad litteram S, sed per propria sanctorum nomina disposita invenies.

Numeri uncis comprehensi remittunt non ad ipsos titulos, sed ad lemmata in quibus eius de quo agitur loci mentio facta est. M. significat Monte, T. Torre, V. Villa s. Vigna.

Typis inclinatis distinguuntur tituli suburbani voluminis VI t. I—III huius sylloges editi.

H. Kiepert.

Acqua Bollicanta (tenuta)	Ee	n. 11496. 15545. 19681. 17054. 17069. 21795. 21926
Acquatraverso (ad viam Cassiam)	Dd	n. 9124. 20588. 22185
Acqua Zolfa v. Solfatara		
Acquoria v. Ponte		
Villa Adriana	Db	n. 3567. 3570. 3579. 3013. 3635. 3630. 3640. 3695. 3009. 3775. 3770. 3785. 3824. 3832. 3847. 4092,12. *302. *450—*457
Affogalasino v. Ceccarelli		
S. Agapito pr. Palestrina	Aq	n. 3320
Agosta	Cm	n. 3400
Albano	Hg JKo	p. 249. 400 n. (2125. 2190. 2460) 4020. 21. 27. 34. 19. 31. 33. 31. p. 7*. n. 3398. 3400. 3401. 9119. 10506
M. Albano v. M. Cavo		
S. Alessandro	Df	n. 4003. 4004 a. 4010. 4013. 4014 a 4017. 4021. 4024. 4025. 4028. 4031. 4032. 4034—4038. 4041—4049
Ampiglione	Dk	n. 3521. 3526. 3528 (3525)
M. S. Angelo pr. Tivoli	Di	n. 3530
S. Angelo, castello pr. Tivoli		n. 320*. 447*
S. Angelo in Capoccia	Cg	n. 3920
S. Angelo in Piavuia pr. Tivoli	Di	n. 3544. 3862
l'Annunziatella	Fde	n. 8681
Anticoli Corrado	Cl	n. 3471. 4075
Appia v. Forte et Via		
Valle Arcese (di Flaccia)	Di	n. 3530
gli Arci pr. Tivoli (arcus Anienis novi)		o. 4002, 4 9
Arcinazzo (== palazzo di Nerone)	EFn	n. 3447
gli Arcinelli pr. Tivoli	Dh	n. 3737
Colle dell'Arco	Bq	o. 2278 3012 a
Arco di Travertino s. il Corso	EFe	n. 1680 1919 3839. 8649. 9998. 9185. 10221. 10279. 11010. 11734 15515. 17481. 17197. 17535. 17576. 17613. 17624. 17983. 17816. 17964. 18109. 19059 19060. 19398. 19625. 20058. 20223. 20561. 20169. 21220. 21607. 21968. 22026 22226. 22193. 22899. 21025. 24685. 21128. eodem loco 15189. 15217. 17294
Ariccia (cf. et V. Minini)	Hg Kp	p. 203. 487 n. 4090. 43. 21. 60. 4110 p. 6*. n. 3399 (12998)
Arsoli	Bm	n. 2173
Baccelli	Kp	n. 2514. 2517
la Baguara pr. Grottaferrata	Gp	n. 2207. 2304. 2305. 2307. 2317. 2347
Villa Barberini pr. Castel Gandolfo	Jo	n. 2053
Villa Babertni pr. Frascati		o. 2990
Vigna Barberini pr. Palestrina	Bp	n. 3268
S. Bartolommeo	Bq	
Battista v. Casale		
Vigna Beccari pr. Frascati		n. 2533
Vg. Belvedere	Fm	n. 3430
S. Benedetto	En	n. 3461
Vigna Bevilacqua	Go	n. 2405. n. 9093. 11937. 17908. (21121)
Villa Bologna	Ko	n. 2200. 2273. 2270—2279. 2291. 2207. 2380. 2302
Villa Borghese v. Taverna		
Vigna Borghetto	Ho	n. 2541 a. 2540 a.
Borghetto pr. Frascati	Gg Go	n. 2496. (2557.) 4020, 16. 4220
la Battaccia	Eb	n. 1323
Bovacciano (torre)	GHb Ka	n. 20. 31. 08. 60. 112. 120. 137. 218. 252. 1282. 2000. 4082, 6. 31
Bovillae v. Fratocchie		
Bracetta	EC	n. 1111
la Caffarella (pr. Palestrina)	Ap	n. 3020. 3484
la Caffarella (pr. Romam)	Fa	n. 2980
Camaldoli pr. Frascati	Gq	n. 2023. 2700—2707. 2750. 2759 a. (217*. 223*.) 8609
Campitelli pr. Frascati	Gopq	o. 2765. 2760
Vigna Camporese	Hp	n. 2522
Vigna Campovecchio	Go	n. 2405. 2500. 2543. 2858
Cantalupo in Bardela (nunc Mandela)	Ck	n. 3479. 3480
Canterano	Dm	n. 3462. 3463
Capannuole pr. Monterotondo		n. 3937
Capobianco	Df	n. 4014 b. 4018. 4030
Capo di Bove	Fa	n. 506. 1271 1493. 1527. 2525. 3516. 3321. 8159. 9510 10181. 10854. 10909. 10179 11170. 12404. 13020. 14206 (15373.) 18891. 22530. 22127. 22956 (ibidem n. 16719. 16814. 18025. 18295 20452. 20738. 21899)
Capo due rami	Gb	n. 1820 a. 1037. 1039
Capuccini di Albano	Jo	n. (2332. 3387—3322)
Tor Carbone	Fa	n. 10272. 10881. 12371
Carciano (Casciano)	Di	n. 3533. 3542. 9737. 1055. 4080. 1243 f.
Casacalda	Ef	n. 1598
Casal Battista	Ch	n. 3022
i Casali pr. Lugnano	Gk	n. 3037
Casal Rotondo (via Appia)	Fa	n. 355. 1393. 11743 (ibidem n. 1393. 1127. 18331. 21365)
Casarossa pr. Marino		n. 2480
Monte della Castagna		n. 2874
Castell' Arcioni	Dg	n. 15070. 302*. 308*. 973*
Castelchiodato	Bg	n. 3930
Castel Fusano	Hb	p. 1 n. 120. 127. 301. 871
Castel Gandolfo	Hfg Jo	n. 2281. 2290. 2287. 2202. 2310. 2330. 2340. 2343. 2363. 2371. 2372. 2376. 2413. 4090. 7. 22. 24. 41. 44. n. 120*. 138*. 161* n. 3255.
Castel di Guido	Eab	n. 173 a. 583. 605
Castel di Leva	Ga	n. 3328
Castelmadama	Dk	p. 382. n. 3873 (4029. 4070)
Castel S. Pietro v. S. Pietro		
Castel Porziano v. Porcigliana		
Fossa di Castello	Ch	n. 3706
Castiglione (tenuta)	Egh	n. 2820
Monte Catillo	Di	n. 3637. 3731. 3743. 390

C. L. Ohmann lith.

Fr. Schwabe impr.